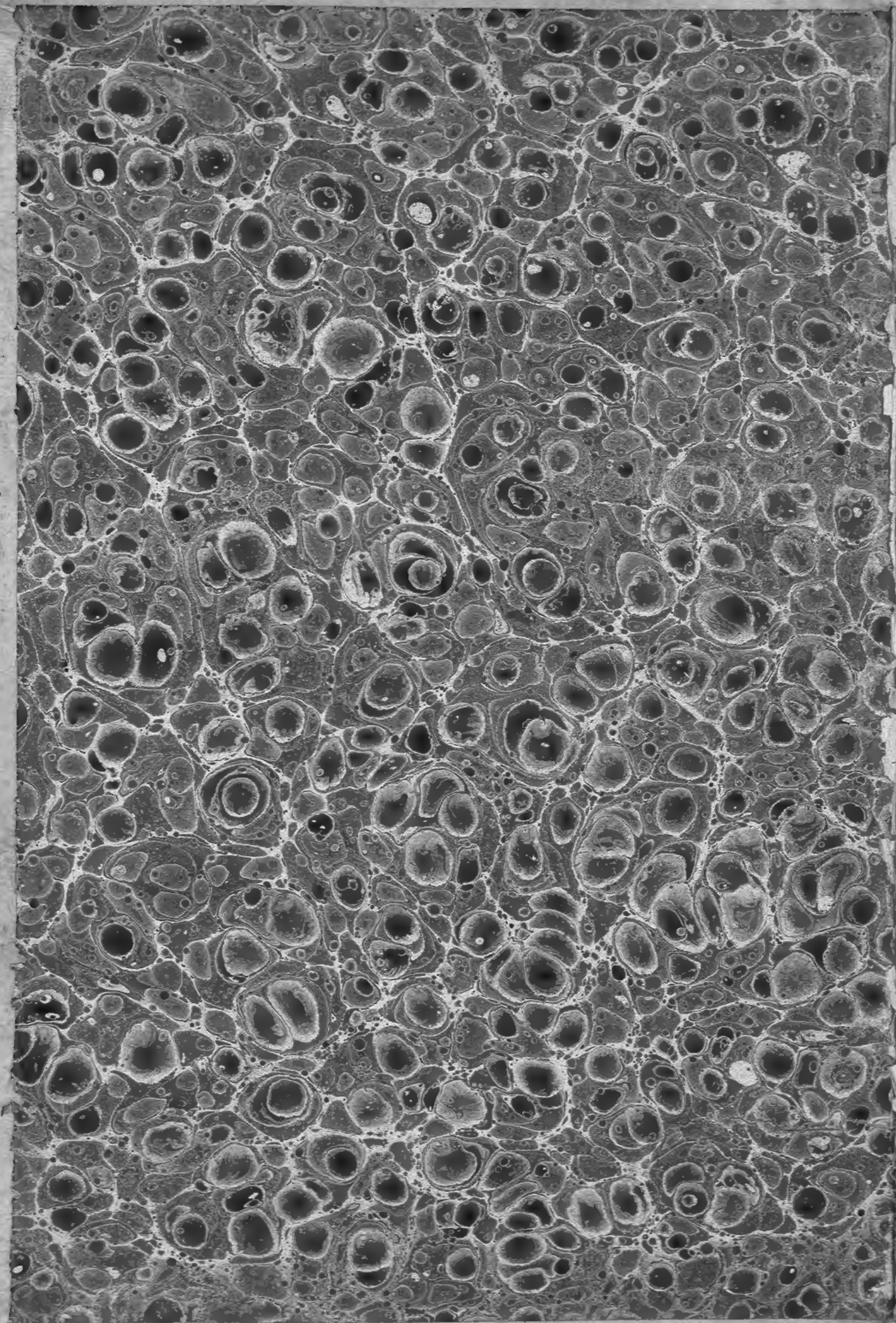
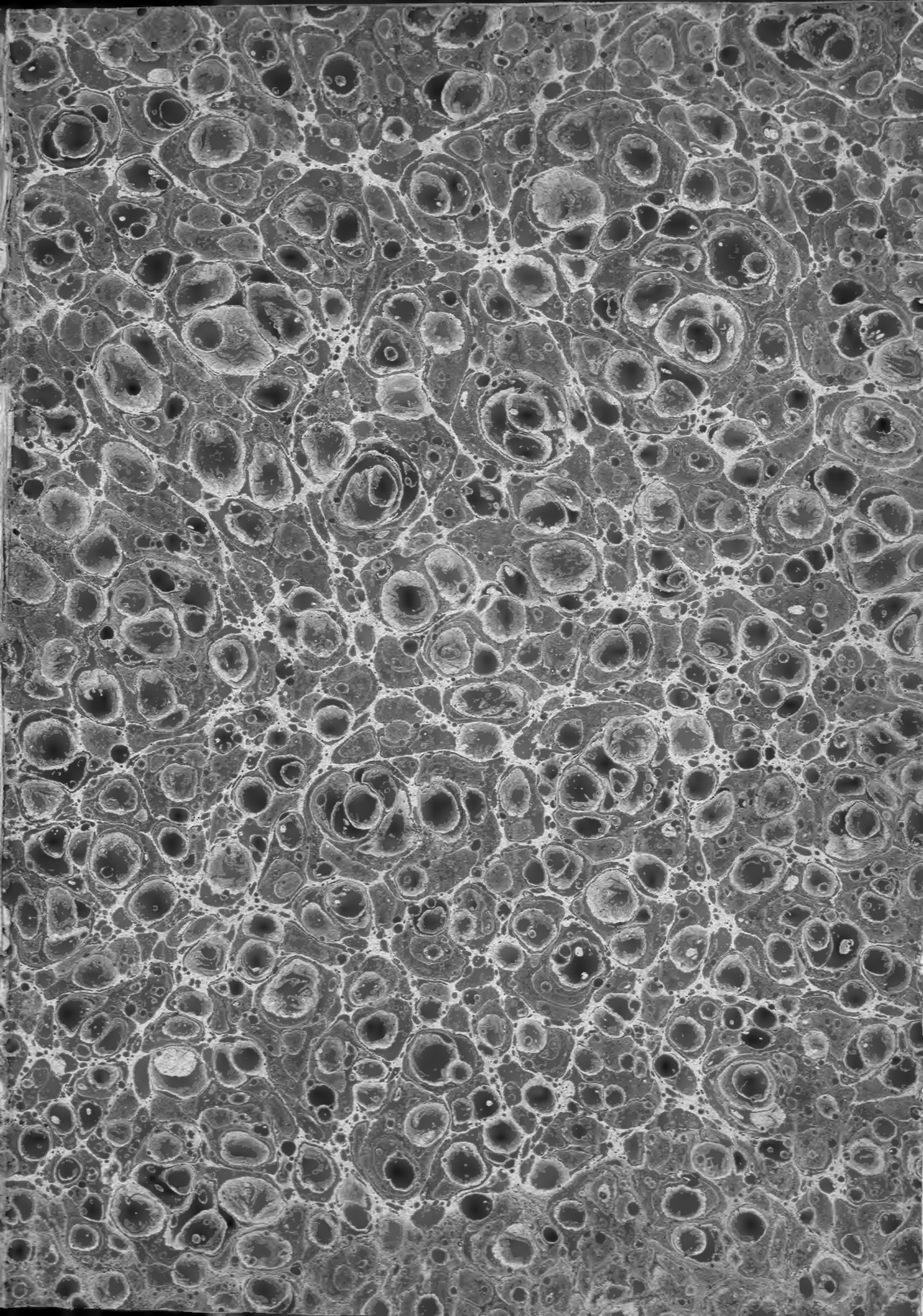

Gabrielis zerbi Veronēsis philosophi: et medici: Ad Sixtū quartū pontificem maximum prefatio.

Post Nicolai Quinti Pontificis Maximi tēpora sūme princeps Sixte Quarte: vni tibi hanc nostram etatē gratulari decet: Qui solus successeris. Cuius prestantissimis virtutibus ingenia hominū ex inerti ocio ad scribendi negociū merito incitarentur: vt vere liceat mihi illud poeticum exclamare: Et spes et ratio studiorum in Cesare tantum: Quis enim ignorat quantum bonis artibus quantum studiosis hominibus faueas: quantum gaudij capias quom aliquid lectione dignum sanctitati tue defertur: Quare licet mihi ab ineunte etate ita natura comparatum sit vt in omnibus philosophie disciplinis excogitandis atque taractandis summum in vita solamen positum esse existimarim: ad eas tamen nunc vehementius compellor: quom mea tibi optimo ac humanissimo principi presens elucubratio dedicetur: quam idcirco libentiori animo ad te damus Pater sanctissime: quia cum nō solum summus sis pontifex: Sed etiam theologorum omnium phylosophorumque maximus. Facile sis iudicaturus quales sint he nostre vigilie: quas si a sanctitate tua cui eas dicamus probatas esse intellexero: ab alijs inimice legi aut cōtemni sine molestia patiemur: Verum beatissime pater quom superiori āno eam philosophie partem: quam greci metaphysicen: Nos autem primā philosophiam appellamus auditoribus nostris sūmo studio et diligentia legissemus perspexissentque Beatū Thomam Aquinatem: ac Iohānem Scotum discipline huius interpretes plurimum dissentientes: Non desierunt me singulis diebus efflagitare: vt horum discrepantes sententias et componerem et sustinerem aliquando: Ego et si vtrunque difficillimum putabam: Tamen ne iustis eorum petitionibus refragarer: malui tandem vt stilum meū accusarent: quam ingrati hominis crimen subire: Instituti igitur operis erit ut siquid inter prefatos varietatis seu discriminis in hac philosophie disciplina versabitur: Id omne conciliare quantum mea valebit infirmitas: Interdumque amborum opiniones etiam inuicem repugnantes sustinere: et ad veritatis lumen pro virili parte deducere: Qua i re siquid memoria dignū confecero legentibus profuturum nō paruam laborum meorum vtilitatem assecutus videbor: si vero rem scombris potius (vt aiunt) ac thure dignā composuero: Tamen hoc nos maxime consolabitur quod morem gessimus auditoribus nostris. Suscipe igitur humanissime princeps hanc nostram Elucubrationem in qua de rebus maxime scibilibus sermo habetur: De quibus licet multa doctissimi viri sepius disceptarint: Noua tamen huius mee compositionis excogitatio iucunditatem lectoribus: vt spero: allatura est.

Gabrielis zerbi Veronensis in questionibus metaphisicis quas edidit prologus

r

Erũ maxime scibiliũ speculatio q̃ multitudis usus metaphicẽ nũcupat. Sapientissimus vo Aristoteles theologiã. primam phĩam. ⁊ sapientiaз. inter oia hũana studia pfectior est. ⁊ sblimior. vtilior. ⁊ iucundior.

Perfectior quidẽ. nam cũ bene viuere seu vita cum virtute ⁊ felicitas oĩuз sint eligibilissima. vij°. politicoꝝ. licet adipiscendi hec aliquibus insit potestas: aliis vero nõ ꝓpter fortunam quãdam aut naturam. quãtum homo sapiẽtie studio incubuerit tantuз felicitatis ad quaз est eius naturale desideriuз adipiscetur. Propter quod recte inqt phus. vi. ethicoꝝ. sapiens maxime erit felix.

Sublimior aũt est eo q̃ metaphica speculatio itellectũ hominis pficit magis sm q̃ diuinum quoddam. cum ipsa nõ sit intellectus nostri in eo q̃ est humanus. sed in eo pro vt diuinũ quoddam in nobis existit. Plurime nãq cum sint hominis in eo q̃ homo ꝓprietates vt verecũdari de turpi perpetrato. discernere inter honestum ⁊ in honestũ. habere amiciciam sm omne genus amicicie itellectualibus theoromatibus ⁊ speculari ⁊ delectari delectatione ɔtrariuз nõ habente. ⁊ similes Precipua tamen hominis ꝓprietas in eo q̃ est quoddam diuinum ut testatur Hermes trimegistus de deo deoꝝ ad Esclipium collegam est. q̃ solus homo nexus est dei ⁊ mũdi

eo q intellectum vt diuinum quoddam in se habet per quem ita aliquãdo supra mundũ eleuatur. vt etiam mundi materia sequatur eius cõceptiones. sicut in optime natis videmus hominibus qui suis animabus agunt ad corporum mũdi transmutationẽ. ita vt miracula facere dicantur. Et hinc etiam causatur fascinatio qua anima vnius agit ad alterius impedimentũ vel expeditionem per visum vel aliũ sensum: et hoc ideo quia in ea pte qua homo mũdo nectitur nõ mundo subicitur. sed pponitur vt gubernator. Propter quod pseuerante homine in mentis culmine trahit ad se corpus et mundum. quia anima nata est precipe corpori et mundo et ad diuinam similitudinem accedere eius qui vt lege creditur omnia in sapiẽtia fecit. et quia similitudo est causa dilectationis studium sapientie seu methaphẏsice hominẽ precipue deo per amiciciam coniungit. Recte itaq dictũ est. x°. ethicorum q opans fm intellectuũ et hec curãs est dispositus optime et dei amantissimus videtur esse etc.

Utilior aũt est pposita speculatio cum p ipsam homo scrutet rerum omnium causas priores et altissimas sine qbus alia pfecte sciri non possunt qd ex hoc patet. tum qr optet sapientem non solum que ex principijs scire sed et circa pricipia verũ dicere. vi. ethicorum tum etiam quia metaphẏsica est maxia scia. et id circo maxime appetẽda. quia de maxime scibilibus. Maxie vero scibilia sũt vel quia primo omnium cognoscuntur. vt sunt ens et entium passiones et partes prime. Uel quia certissime cognoscibilia cum sint principia. et cause que tãto fm se sunt certiora quãto priora. ex illis enim depẽdet tota certitudo posteriorum vt sunt deus et diuina. pp̃ter quod methaphẏsica cum sit de cõmunissimis et apd naturam manifestissimis que dignissima sũt et nobilissima et priora oibus est honorabilissimorum et mirabilissimorum et certissimorum p totum. quare merito prima vocat phẏa et quẽadmoduũ caput habẽs sciẽtia honorabilissimorum. vi. ethicorum. Et oibus scientijs speculatiuis desiderabilior. vi. metaphisice ita vt tali aliam honorabiliorẽ nõ oportet existere nam maxie diuina et maxime honoranda et dea sciẽtiarum prologo methaphẏsice.

Jucũdior aũt est eo q opatio que est fm metaphẏsicam seu sapiẽtiam habita est delectabilissima earum opationum que sunt fm virtutem. videtur. x. phẏa idest metaphisica p antonomasiam admirabiles delectationes habere puritate et firmitate. x. ethicorum.

Uicũq itaq ad culmen ingenij proficisceris i hac vere philosophie sapientia sistito: mentẽ extollito: disciplinas alias omittito: oblectamẽta quecũq scdm sensum deponito. nec vltra citra ve hanc dulciorem credito.

q

Uoniaũ autem in vna et eadẽ scientia diuersi sunt modi sciẽdi vt inqt Albertus 3° et quinto metaphysice eo q subiectum primuũ quod nõ habet prius se nõ scitur nisi p diuisionẽ eius in partes et ptium vlterius in ptes cum p priora sciri nõ possit. ptes aũt eiusdem subiecti que priora habent se sciũtur per diffõnem et passiones tam subiecti q ptium subiecti per sẏlogisticam demõstrationẽ. et fm hoc scientia totalis nõ est effectus demõstrationis siue habitus cõclusionis tm̃. sed est habitus oium eorum que ad idem subiectum mediate vel immediate ordinãtur. Ens autẽ inquãtuũ ens subiectũ metaphisice coiter stabilitur. rõnabilius igitur ad venandã p̃mam subiecti adeqti metaphisice diuisionem.

Ritur primo q̄stio. Utrū ens simpliciter sūptuȝ diuisione p̄ma diuidat̄ p finituȝ ⁊ īfinituȝ. Arguit̄ negatiue p̄mo diuisio entis simpl'r sūpti in q̄ditates p̄cedit diuisioneȝ eiusdē in modos. sed diuisio entis p finituȝ ⁊ infinitū est modalis igit̄ ꝛc. ptȝ ɔña ⁊ maior ꝓbatur. qualis ē habitudo formaliter īter q̄ditatem ⁊ moduȝ taleȝ formaliter habēt ad q̄cūq̄ ɔpentur. sed quiditas formalit̄ prior est mō vt ptȝ cum modus sit circūstantia q̄ditatis. ergo q̄ditas enti cōpata p̄cedit moduȝ vt ad idē ɔparat̄. mior aūt p̄ncipalis supponit̄ ex cōi modo loquēdi Un̄ Johes Sco. viij. dis. p̄mi sniaꝝ ⁊ in q̄libetis ⁊ alibi pluries. Diuisio entis p finituȝ ⁊ īfinituȝ nō est p dr̄ntias sed p modos sine ḡdus intrīsecos. Et in tractatu de p̄ pricipio finitū ⁊ īfinituȝ dicūt modos p̄fectōis entitatis sicut magis ⁊ minus in albedine.

Ampli⁹ ɔcessa q̄one sequeret̄ deum ⁊ creaturā q̄ditatiue ⁊ formaliter nō distigui conclusio falsa cū nullū illoꝝ reliquuȝ q̄ditatiue īcludat. ɔña deducit̄ ois modus aduenit rei q̄ditatiue ɔsiderate a posteriori ⁊ ab ea ē circūscriptibilis p̄scindātur ergo deus ⁊ creatura a finitate ⁊ īfinitate ⁊ q̄ritur vtrū distiguant̄ q̄ditatiue. si nō detur ɔclusio si distingūtur: ⁊ nō p modos. q: sūt circūscripti ex ꝓpotesi. nec p ens q: i eo vt sic ɔueniūt seq̄t ɔclu° ꝛc.

Adhuc int̄ finitatē ⁊ īfinitatē mediat entitas formalit̄ neutra igit̄ q̄ falsa. assūptum ꝓbat̄. relatio in q̄tuȝ talis nō est finita. quia tūc eēntie diuie nō ɔueiret sicut nec impfc̄a. p̄dicamentuȝ .n. q̄libet accidētiū dic̄ impfectōeȝ fm ꝓpriaȝ rōem gn̄is p̄ter relatōꝫ. iō idiuinis sūt tm̄ duo modi p̄dicādi. s. Thōs in q̄libetis q̄libeto. xi. ⁊ alibi pl'ies. ꝓpter q̄ qcq̄d cōiter dr̄ de deo ⁊ creaturis est indifferens ad finituȝ ⁊ īfinitū sicut ad p̄fectū ⁊ impfectuȝ loquēdo de eēntialib⁹ q: relō diuiā nō ē finita formalit̄ Johs Sco. viij. dis. pi.

Nec relatio est infinita formalit̄ q: ex hoc seq̄retur nullaȝ p̄sonam in diuinis eē perfecte beatā. ɔsequēs falsum cum quelibet persona diuina habeat oēm plenitudiem p̄fectionis. ɔña deducitur q: paternitas patris eterni nō est in filio nec spū sancto. nec filiatio filij i patre aut spiritu sancto. nec spiratō passiua spiritus sancti in aliq̄ reliquaꝝ p̄sonaꝝ. Unde Sco. q̄rto sniaꝝ dis. xij. nlla p̄fectōe formaliter īfinita caret aliqua p̄sona diuina: quia tunc nō eēt simpliciter p̄fecta. sed q̄libet caret aliq̄ relatione originis ergo nulla relatio est formaliter infinita.

Ampli⁹ diuisio entis p̄ma est in imediate ɔtēta sb̄ ente. h̄ diuisio ei⁹ p finitū ⁊ īfinitū nō est huiusmōi. tū q: nō est diuisio p differētias eēnales alit̄ ens eēt gen⁹. tū etiā q: imediati⁹ ɔtentuȝ sb̄ ente est q̄d q̄ q̄le. mod⁹ aūt īportat q̄le respectu q̄ditatis. nec est in p̄mō dōi p̄se cū eo cui⁹ est mod⁹. tum ēt q: imediati⁹ diuidit̄ ens p quātuȝ ⁊ nō q̄tuȝ q̄ per finitū ⁊ īfinitum vt videbit̄ q̄re ꝛc.

In oppo^m arguit̄ diuisio ētis simpl'r sumpti modalis p̄cedit q̄ditatiūam igit̄ ꝛc. aūs ꝓbat̄ sic p̄ diuidēs ens simpl'r sūptuȝ se hȝ ad ens sic quale ad q̄d. dr̄ntia ad gen⁹ determinans ad determiabile Johs Sco. viij. dis. p̄mi. q̄ditas āt forliter nō est q̄lis eo q̄ determinans ⁊ determiabile nihil idē eēntialit̄ icludūt nec vnū alteruȝ ac p h̄ sūt p̄ diuisa. Sco i theorematib⁹.

Ampli⁹ itimior ē finitas aut īfinitas ētitati simpl'r cōsiderate q̄ aliqua specialis q̄ditas igit̄ diuisio modalis p̄cedit q̄ditatiuā assup^m ꝓbat̄ ēti vt q̄d imediate ɔueit magnitudo v̄tutis q̄ est finitas aut īfinitas. q̄cūq̄ .n. ens est i se q̄d ⁊ hȝ in se aliquē determinatuȝ ḡduȝ in ētibus ⁊ ē forma vel hn̄s formā. magnitudoq̄ꝫ v̄tutis trāsit in eēntiaȝ ⁊ vr̄ fūdata sup eēntiā vt ē q̄d. Jo. Sco. xviij. di. pi.

Adhuc q̄ ē fūdamentuȝ vnū saluatū in oī simplici p̄fectōe iclusuȝ i q̄libet illaꝝ p̄cedit p̄e tale. finitas āt aut īfinitas sūt h⁹mōi Jo. Sco. in q̄busdā additōib⁹ sibi ascriptis.

Ampli⁹ q̄ p̄intelligit̄ entitati p̄cise ɔside-

rate añq̃ diuidaẽ in quiditates p̃cedit eas. ß eẽ pfectibile hac vel illa pfectione limitata vel illimitata p̃intelligitur entitati simplr vt p̃scindit a qditatibꝰ sicut eẽ pfectibile rõnalitate aut irrõnalitate p̃intelligiẽ aialitati in q̃cũq; g̃du itelligaẽ ergo ꝛc. Vñ Jobs Scotꝰ viij. dis. p̃mi. ɔceptꝰ dicꝰ de deo ꝛ creatura in qd ɔtrahiẽ p aliquos ɔceptꝰ dicẽtes quale vt sũt ɔceptꝰ dr̃ntiaꝝ. qꝛ iste ɔceptꝰ qditatiuus est cóis ad finitũ ꝛ ifinitũ q̃ cõitas ñ põt eẽ in cóceptu gñis ꝛ isti ɔceptꝰ ɔtrahẽtes dicũt modũ itriseculꝫ ip̃ius ɔtracti ꝛ nõ aliaꝫ realitatẽ pficiẽtem illã. dr̃ntie aũt nõ dicunt modũ intrisecuꝫ realitatis alicꝰ gñis qꝛ in q̃cũq; gradu itelligaẽ aialitas nõ ꝑpter hoc intelligiẽ rõalitas aut irrõalitas esse modus intrisecus aialitatis ß adhuc itelligiẽ aialitas in tali gradu vt pfectibilis a rationalitate ꝛ irrõnalitate.

Ut q̃siti vitas beaẽ p̃miꝰ termĩ ip̃iꝰ exponãtur. oĩs. n. demõstratõis p̃nᵒ ꝙ qd ẽ existit ꝓhemio de aĩa. Scd̃o qd senserit alij ex p̃maẽ. nã lꝫ oẽs pscrutari opiones ianiꝰ forꝫtasse sit. suffic̃ tñ eas maxie q̃ sufficiẽterꝰ apparẽt vt nõ existimẽtur hr̃e aliq̃ rõem p̃ ethicoꝝ. vñ Albertꝰ. xij. metap̃hice. nõ suffic̃ dicere ea q̃ vã sũt in tã alta mã nisi ẽt ostẽdãẽ errores coꝝ q aliẽ senserũt circa illa. Tertio vitas demõstreẽ q̃ p̃honorare sanctũ ẽ p̃ ethicoꝝ. Quarto quoq; sibi remoueãẽ adũsa ꝛ ß ordo fere ɔtinue seruaẽ in posterũ nisi. n. sic ꝓcederetur ɔclusiõẽs q̃ ɔcludẽẽ ex cãis non eẽnt firme ꝛ stabilite vt Alb. iij. metap̃hi.

Propter primum qdeꝫ hꝰ sciendũ ꝙ ens multiplr dc̃m p̃ p̃hi. q̃rto ꝛ. vij. metap̃hice. diffõem. descriptõem vel iterp̃tatõeꝫ seu q̃cũq; significatõeꝫ hr̃e nõ põt qꝛ p qcqd notificareẽ ß eẽt ens ꝛ minus notũ. ꝛ simplr ꝛ q̃ ad nos q̃ ens ip̃m qd̃ ex hoc pꝫ qꝛ nobis nihil notũ est penitꝰ nisi ip̃ꝫ eẽ supponamꝰ ꝛ sic q̃ ad nos ens notiꝰ est oĩ eo p qd̃ posset notificari. silr aũt ens eẽ notiꝰ ꝓbatur p ß ꝙ ẽ simplicissimũ ꝛ p̃mũ Alber. v. metha. itellectꝰ. n. app̃hẽdit ens ẽm modũ ꝓmagiatõnis sine aliquo dubio neq; eget ad declarandũ diffõne siue descriptõe Algazel p̃ metha. Vñ Auic. p̃mo sue methap̃hice. ens ꝛ res p̃ma impssione ip̃rimũt in aĩa nec possũt mãifestari ex alijs. Jllud ẽt ꝙ itellectꝰ p̃ ɔcipit quasi notissimuꝫ ꝛ in quo ɔceptiones oẽs resoluit est ens. s. Tho. in qõibus de veritate qõne p̃ma.

Simplr aũt idẽ est ꝙ vlr ꝛ abstracte. vñ ens simplr ꝛ cõissime sũptuꝫ iquãtuꝫ ens auditur ꝓ entitate nẽ nata eẽ in plibꝰ p sbsistẽtiam abstrahẽte a qditate ꝛ mõ vt notũ fiet.

Est v̇o diuisio p̃ma illa q̃ est in imediate ɔtẽto sub diuiso vt Sco. vi. metha. entis ãt diuisio ex pl̃alitate entiũ ɔcludiẽ. cũ oĩs pl̃alitas sequaẽ aliquã diuisionẽ. vt. s. Tho. i p̃ᵃ pte. q. xxx. q̃ ꝓ sbstracto ɔsiderata est ip̃ꝫ diuisuꝫ cũ diuidẽtibus. ꝓ formali aũt est respectus rõnis derelictus ab intellectu ꝛ fũdatus sup diuiso cũ diuidẽtibꝰ. Nec talis diuisio entis de qua est ẽmo est diuisio ɔtinui que p̃ itelligitur vni ꝙ est p̃nᵒ numeri. sed est diuisio ɔtradictõis eo qꝛ cãtur a ɔtradictõe ut id̃ dicatur hoc ens ꝛ illud ens eẽ diuisa. qꝛ hoc ens nõ est illud ens vt Sco. x. huiꝰ.

Finitũ aũt ꝛ ifinituꝫ licet mltiplicliter dicãtur. vt scd̃o hꝰ qõe vltia appebit hic tñ audiantur ut dicũt magnitudieꝫ pfectõis q̃ dr̃ q̃titas v̇tutl. vt Sco. in. viij. dis. p̃mi. Siue magnitudo sp̃ũalis vt. s. Thõs in p̃ ɔtra gẽtiles cap. xliij. vnde q̃tuꝫ dicit q̃si idistincte id qd̃ ifinitũ diẽ distincte vt Sco. in p̃ sniaꝝ dis. xxxi. in qua nõ est rõ totiꝰ nec ptis itegralis vt. s. Tho. in p̃ sniaꝝ dis. xix. Sꝫ bñ in ea ẽ rõ totius ꝛ ptis eo mõ quo ɔcedit Sco. in q̃libetis. ifinituꝫ. n. pfectione hꝫ rõem totiꝰ scꝫ ex plenitudine q̃titatis v̇tualis sue mẽsurãs oẽ aliud ꝛ maiꝰ ꝑ accessuꝫ ad ip̃m. ꝛ minus ꝑ recessũ. Finitũ v̇o p oppoᵒ cũ sit minꝰ illa entitate ifinita ɔformiẽ põt dici ps. lꝫ nõ sit ẽm aliq̃ ꝓportõeꝫ determiataꝫ qꝛ excediẽ in ifinituꝫ: ꝛ hoc mõ oẽ aliud ens ab ente ifinito dr̃ ens p pticipatõeꝫ qꝛ capit ptẽ illiꝰ enti

tatis q̄ est sbr totalit̄ ⁊ pfecte. De hac aūt q̄ti tate v̄tutis Aug. vi. de tri. inqt in hijs q̄ non sūt mole magna idē est mai⁹ eē qd̄ meli⁹ eē. Est.n. quātitas v̄tutis grad⁹ intrīsecus siue pfectio eēnalis alic⁹ qditatis oñs illā in esse pfectōali ex vltia realitate illi⁹ qditatis per quē arguim⁹ ipa3 qditate3 eē in tali situ vel pte latitudis pfectiōalis entiu3 s̄m quē h3 at tendi ⁊ mēsurari eius distātia ad ḡdu3 sum mū pfectionalē seu a nō ḡdu entis. vñ Alb. x⁹ hui⁹ de hac q̄titate s̄monē faciēs inqt q̄ti tatē āt dico s̄m accessū ad ens p̄mu3 ⁊ verū ⁊ s̄m recessū ab illo. hāc.n. extēsionē ad sili tudiem q̄titatis h3 oē ens s̄m ꝙ pcedit ab i tellectu p̄ hec ille. Juxta quē sensu3 audiēda ēt sūt v̄ba .s. Tho. in p̄ma pte. q. xlij. ar. p̄io quātitas v̄tutis attēdit̄ s̄m pfectōem alicui⁹ nē vel forme ⁊ p̄ in radice. i. i ipa pfectōe for me vel nē. Et p̄ ɔtra gen. vbi supra sp̄ualis magnitudo q̄tu3 ad duo attēdit̄. s. quātū ad p̄ōa3 q̄ pēsat̄ ex magnitudie actōis vel facto rū ⁊ q̄tu3 ad ꝓprie ⁊ vere bonitatis ɔplemē tū ⁊c. hec aūt sp̄ualis magnitudo appellatur quātitas pfectōis inquātu3 respicit qditate3 dr̄ v̄o quātitas v̄tutis inquātu3 respicit agē vl̄ opari ō q̄ i. v. b⁹. q. xiij. ⁊ i. xij. ei⁹ dē. q. x diffusi⁹ fiet s̄mo. ē itaq3 īfinitū vt iqt Sco. in q̄libetis illud cui nihil ētitatis de est eo⁹ q̄ possibile est illud haberi i aliquo vno qd̄ ad ditur q2 nō p̄ōt in se formalit̄ ⁊ realit̄ oē3 en titatē h̄re. vel alit̄ īfinitu3 est id qd̄ excedit oē ens finitū vltra oē3 determiata3 ꝓportō3.

Dñr v̄o finitū ⁊ īfinitū mōi aut ḡd⁹ intrin seci entis. vñ Sco. viij. p̄mi illa p̄ q̄ cōe ali qd ɔtrahit̄ ad deū ⁊ creaturā sūt finitū ⁊ īfi nitu3 q̄ dicūt ḡdus itrinsecos. Et alibi isti cō ceptus ɔtrahētes ens dicūt modū intrīsecu3 ip̄ius ɔtracti. Est v̄o mod⁹ intrīsecus vt distiguit̄ ɔtra qditate3 entitas q̄da3 que nec icludit qditatiue nec qditatiue icluditur in al teri⁹ eēntia q̄ adueniēs qditati cuius est mo dus nō variat eius rōnem formalē. ex oppo sito.n. distigūtur qditas ⁊ modus vt cōiter dr̄ ⁊ recte. vñ vnū eoꝝ s̄m vltima3 ei⁹ p̄cisi

onē nō includit̄ in alio. cū posterius nō sit de qditate p̄oris. tu3 ēt q2 multa distigūtur s̄m modos que nō distiguntur qditatiue sic albe do intēsa ⁊ remissa. Nec est dōm ꝙ mo dus vt finitas aut īfinitas nō variat rōe3 for malē eius. s. entis c⁹ est modus referēdo hoc to⁴ ad diuisū p̄ modū nō āt ad qditatē. s. dei vel creature vt ɔmūiter dr̄ eē de mēte Sco. nā discurrēdo p̄ dicta Scoti simplr app3 ꝙ magnitudo v̄tutis ⁊ ḡaliter finitū ⁊ īfinitu3 ⁊ si trāseāt in eēntia3 dei vel creature p̄ rea lē ydēptitatē manēt tñ siue nō trāseūt in eēn tiam p̄ qditatē sic ꝙ igrediant̄ qditatē. Vñ Sco. in q̄libetis. q. vi. manet certa magnitu do s̄m pfectōe3 vt fūdans eq̄litatē ⁊ tñ trāsit ista magnitudo in eēntia3 p̄ idēptitate3. boni tas.n. eēntialis q̄ vna sp̄ē est melior alia nō est res addita eēntie: nō sūt ergo opposita in diuīs imo nec i creaturis trāsire ⁊ manere si recte itelligat̄ transire pp̄ realē ydēptitatē ⁊ manere pp̄ ꝓpria3 qditatē. hec ille. vbi apte vult modū itrīsecu3 realr̄ ydēptificari qdita ti vel eēntie. ⁊ tñ qditatē formalit̄ manē dis tinctā a modo intrīseco q̄ est bonitas eēalis. Et alibi ēt in q̄libetis iqt entitati qditatis ab solute q̄ nata est h̄re rōem mēsure vel mēsu rabilis vel ɔuenit finitū vel īfinitū. Et iteru3 in p̄. v. dis. viij. ista ɔtrahētia ens. s. finitu3 ⁊ īfinitū nō possūt eē dr̄ie specifice nec cu3 con tracto ɔstituūt ɔceptū ita ɔpositū sicut o3 cō ceptu3 sp̄ei eē ɔpositū imo ɔcept⁹ ex tali con tracto ⁊ ɔtrahēte ē simplicior q̄ possit eē ɔce ptus sp̄ei. ⁊ hec auctoritas apte sonat ꝙ sal tē finitas nō igrediatur quiditatem creature Et distinct. xviij. eiusdem primi. cum mag nitudo trāseat in eēntia3 vr̄ fūdata sup eēnti am vt qd est. Et dis. xxxi. eiusdē q̄titas pfe ctōnis dicit modū intrīsecū illi⁹ pfectōis cui⁹ est. ⁊ ex hoc ꝙ dic̄ modū manet. ex hoc aūt ꝙ dic̄ intrīsecū p̄ ydēptitatē transit in eēntiā cui⁹ est ⁊ alibi pl̄ies.

Sed icidit dubiū vtru3 p̄dicatio mōi de quiditate sit p̄mi an scd̄i mōi. qd̄ si nō est p̄i modi q̄rit̄ cur dr̄ modus itrīsecus.

Amplius q̄ est necessitas ponēdi modos intriſecos.

Adhuc vtrū intimior ſit iſinitas entitati iſinite ⁊ ɔſ̄r modus qditati q̄ꝫ paſſio vel attributū eidem. Ampliꝰ vtꝝ rō iſinitatis ſit poſitiua an ꝑuatiua. Adhuc dubitaṫ nūqd ſm ꝑncipia pħi ɔcedēda ſit q̄titas virtutis aput theologos ſupius notificata.

Ad p̄mū r̄ndeṫ ꝙ modus intriſecꝰ nō ponit ſic iſra qditatem ꝙ itret p̄mum modū. ſ dṙ modus itrinſecꝰ qꝛ reduciṫ ad idē genus ad qḋ reduciṫ rō formalis illiꝰ cuius ē modus. ⁊ hoc ſi illa rō formalis ſit in gn̄e. ergo vel nō igrediṫ p̄muꝫ modum poſitiue vel ad minꝰ nō egrediṫ qꝛ nō eſt extra rōneꝫ formalē ad hūc itellectuꝫ qꝛ nō dicit aliq̄ rōeꝫ formalē qditatiuā aliā ab illa cuiꝰ eſt modus.

Ad ſcđm pōt dici ꝙ nc̄citas ponēdi modos eſt mltiplex. tū ex cōi diuiſiōe. qcquid ē aut eſt qditas aut modus qditatis. Tuꝫ qꝛ danṫ aliq̄ q̄ aduenīētia qditati nō variāt rōnē formaleꝫ qditatiuā vt inotuit q̄ nō poſſūt eē qditatiua. qꝛ qditatiuū aduenīēs qditati no variat rōem formalē cū ergo nō ſint paſſiōes cū ꝑintelligāṫ paſſioibꝰ ſeqṫ ꝙ ſint mōi

Hos vō modos itrinſecos etiā ꝑdicatores ɔcedūt. vn̄. s. Tho. iij. pħicoꝝ ens nō deſcēdit in. x. gn̄a ſicut gn̄a in ſpēs. ſ ſm diuſum modū eēndi. ⁊ in qōibꝰ de vitate. q. p̄ᵃ. Aliqua dicūtur addita ſup̄ ens inq̄tuꝫ exp̄mūt modū ipius entis q noie entis nō exprimitur ⁊ talis modꝰ exp̄ſſus uel eſt ſpālis ▪ ſint diūſi ḡdus entitatis ſm quos accipiūṫ diūſi modi eēndi. ⁊ iuxta hoc accipiūtur diuerſa gn̄a reꝝ. Uel eſt gn̄alis ɔn̄s oē ens ⁊c̄.

Ad tertiū ɔcediṫ ꝙ modus itimior eſt qditati q̄ꝫ paſſio vel attributū. vn̄ Sco. in q̄libetis. Infinitas itenſiua nō ſic ſe hꝫ ad ens qḋ dṙ iſinituꝫ tanq̄ q̄dam paſſio extriſeca aduenīēs illi enti: nec etiaꝫ eo mō quo vm ⁊ bonū itelligūtur ꝓprietates vel paſſiōes enti. imo infinitas itenſiua dicit modū itrinſecuꝫ illius entitatis cuiꝰ eſt ſic intriſecuꝫ qḋ circūſcribēdo qōlibet qḋ eſt ꝓprietas vel q̄ſi proprietas eius nō excludiṫ ſ iduditṫ in ipa entitate que eſt vnica vn̄ ipa entitate ꝑciſiſſime accepta abſq̄ .ſ. quacūq̄ ꝓprietate vm ē dicere ꝙ aliq̄nā magnitudīeꝫ ꝓpriaꝫ vtutis hꝫ ſibi intnſecā ⁊ nō magnitudiem finitā. qꝛ ipa repugnat ſibi ergo iſinitā. ipm ēt iſinituꝫ ꝑciſſime acceptuꝫ nō ſb aliq̄ rōe ꝓprietatis attributalis aut ſapiētie pōt ɔpari ſm ordineꝫ eēntialem ad aliq̄ q̄ excedit ⁊ nō ſm aliq̄ ꝓportionē determiataꝫ qꝛ tūc eēt finituꝫ. intnſecus ergo modus cuiuſlibet iſiniti itenſiue eſt ipa iſinitas q̄ intriſece dicit ipm eē cui nihil deeſt ⁊ qḋ excedat oē finitū vltra oēm ꝓportionē determiabilē. Un̄ Anſelmꝰ. eēntia diċ pelagus ſbe iſinitū ⁊ ideterminatuꝫ. Tale aūt iſinitū nō eſt ſpēale attributū vt Sco. ꝑ ſniarum diſ. xxxi. ſ diċ modū intriſecū cuiuſlibꝫ attributi. Nūquid aūt modꝰ intnſecꝰ ſit demōſtrabilis de illo cꝰ eſt modus intriſecus Et an negatio modi intriſeci de qditate pro aliq̄ ſigno ꝑintelligaṫ affirmatōi eiuſdem de eadē cū alijs dilucidabiṫ in q̄nto hꝰ. q. xi.

Ad quartū r̄ndetur ꝙ rō infinitatis fundamētaliter ⁊ p̄marie diċ q̄titateꝫ vtutis ⁊ vt ſic diċ rōeꝫ poſitiuā. lꝫ formaliṫ ⁊ vltiate dicat carētiā finis que eſt ratio ꝑuatiua.

Ad vltimū dōm ꝙ iuxta principia pħi nō eſt negāda quātitas vtutis quod ſatis aꝫ ꝑ rōnem. quia nō negaret pħus equalitatem eē indiuiduoꝝ eiuſdē ſpeciei in quolibet gn̄e ⁊ inequalitateꝫ ſpecieꝝ. ⁊ per ɔn̄s cū ſm ipſum equale ⁊ inequale nō dicanṫ niſi ſm q̄titatem quātitas aliquo mō ɔuenit omni enti cuiuſcūq̄ generis. nō quantitas ꝓprie dicta quā Augꝰ appellat magnitudinē molis. ſed quantitas tranſlatiue ſm pħm ⁊ magnū bonitate ⁊ virtute vel perfectione. quia illud ē tranſcendens ɔueniens ſuo modo omni enti de hac aūt quantitate ſermoneꝫ habuit Arꝫ. q̄nto huius capitulo de quātitate dum inq̄t ſunt aūt magnū ⁊ paruū ⁊ maius ⁊ minus. ⁊ ſm ſe ⁊ adinuicem dicta quanti paſſiones ſm ſe trāſferuntur etiam ad alia hec noia. Unde Scotꝰ in quolibetis id exponēs inq̄t

vult dicere q magnū et paruum siue accipiā tur absolute et sm se siue respectiue sm se cō ueniunt quātitati ꝓprie dicte. traslatiue aūt alijs. vnde licet magnum et puum sm phum sint passiones ꝓprie quātitatis tamen traslatiue accepta sunt transcendētia et passiōes totius entis.

Propter secunduz qdem huius sciendum q Aristoteles pipateticoꝝ pͥceps qui sm Auer. fuit grecorū sapientissimus qnto et sexto methaphice diuidit ens diuisione pma in ens per se et p accidens. Ens p se sbdiuidendo in. x. genera. vnū Auer. Aristo. singularis imitator ibidē igt. Ens primo in hec duo diuiditur scz in ens quod est perse et in ens qd est p accidēs et infra iam declaratum est q ens simplr dicitur prima diuisiōe de ente per accidens et de ente p se. pma enim diuisio est talis aut eē aut nō eē quod est falsum et possibile aut eēntialiter aut accidentaliter quod aūt est eētialiter diuiditur in. x. pdicamenta. hec ille.

Horum aūt sermo nude et simpliciter plat us nō est oplet⁹. cum deus tanq oium entium magis perse nō sit pars alicuius gnis. Unde illoꝝ breui et sano intellectui paudienda est alia entis diuisio sub cuius uno diuidentium denotetur ens pmum simplr increatū Unū sanctus Thomas in octaua dis. primi. diuisio entis in sbam et accidēs est tm̄ entis creati. Aristoteli. n. et omentatori otradicere in phia nō licet. Unde Auerroys de generatione scdo auctoritate Alexādri pmus magister nihil dixit sine forti ratione. Quāquam sanctus Thomas in libello de vnitate intellectus obloquens dicat q Auerroys nō tam fuit peripateticus q philosophie peripatetice deprauator.

Algazel autem pmo sue metaphice voluit q pma entis diuisio eēt in substantiam et accidens inquiens prima diuisio esse est in substātiam et accidens. et hec dicitur diuisio per differentias et spēs. C⁹ opiois intellect⁹ adaptetur vt precedentis.

Albertus vero metaphice pmo veritati lucidius accedens verbis phi nō omnino innitens sic sensit q ante omnem entis diuisionem est hec diuisio. Ens a se ipso et ens ab alio. et ens quod ibi diuiditur est ens simplr. et pria entitas eius quod nō ab alio nō est sb illo. sed potius vestigium illius et resultatio quedam et imitatio et non pars illius tanquā cōmunis nature que sit in ente a seipso et in ente ab alio. In hoc autem smone Albertus nō multum a veritatis tramite deuians eam pro magna parte olfecit: qq in pͥncipio sexti huius alia incedat via inquit. n. q pma entis diuisio est in sbam et accn̄s.

Quāplures autem doctrinā sancti Tho. ꝓfitentes supponunt entis diuisionem primā esse vocis in significata et nō alicuius cōmunis realis. Unde Aristo. quinto metaphice Entia sm se dicuntur eē quecunq significāt figuras predicationis. Et Auerroys ibidem et intendit per figuras genera pdicamentoꝝ ordinant igitur singula entia tali diuisione.

Entium aliud reale aliud ratiōis per ēs rationis intelligēdo nō illud quod habet esse in ratiōe sicut cognitum in cognoscēte. quia omnia ītelligibilia hoc modo sunt entia rationis. neq illud quod habet eē solum in rōne et a ratiōe quod nullum fūdamētum habet in re sicut chimera. sed oēe illud quod habet eē a ratiōe completiue cuius fūdamētum est in re vt itellecta est vt sunt secūde itentiones. Unde sanctus Thōs qrto methaphice. ens ratiōis quod ꝓprie est subiectum logice dicitur ꝓprie de intētionibus quas ratio inuenit. nec sunt in rerū natura s osequūt actū rōis. Deide subdiuidūt ens reale p limitatum et illimitatum. ens vero limitatum subdiuidunt quia aliud pse aliud per accidēs. Entium p se aliud in anima aliud extra animā. Entiū extra animam aliud substātia. aliud accidēs et vtrūq istoꝝ in actum et potētiā diuiditur.

Utrum aūt hic modus dicēdi sit de mēte sancte Thome est hic ipertinens sciunt enim

predicatores. s. Thomas in questionibus de potentia dicere q in nullo pdicaméto ponit aliqd nisi res extra aiam existens. nam ens rationis diuidit otra ens diuisuз in decez genera qnto metaphice ꝛ in libello de ente ꝛ essentia quinto metaphice ꝛ de natura generis ponit diuisionem entis quadruplicez per se per accidés. rei. ꝛ ratiõis in decem predicamenta per actuз ꝛ potentiam. Si autem alibi expressius in hac difficultate se habuerit inquiratur.

Nonulli vero in eadem doctrina asserunt primam ꝛ imediatam entis diuisionem esse in vnum ꝛ multa: quia enti vt dicũt primo ꝛ imediatissime ouenium indiuisio a se ꝛ diuisio a quolibet alio. Unde sanctus Thõs vt dicũt hoc idem sensit pphemio metaphice dum dixit illa sciẽtia est maxime itellectual que maxime circa principia vniũsalia versatur que quidem sunt ens ꝛ ea que ꝯseqũtur ens vt vnũ ꝛ multa. actus potẽtia ꝛ reliq ꝛc. Sed indubie talis diuisio nõ est prima. Tum pmo quia nec ex parte rei vnitas imediatissime ꝯsequitur eas imo res apud san. Thomam imediatius consequitur ens quaз vnitas. vt patet in questionibus de veritate questione prima cum inquit. nõ inuenitur aliquid affirmatiue dictuз absolute quod possit accipi in omni ente nisi eẽntia eius scdm quam esse dicitur ꝛ sic imponitur hoc nomẽ res quod in hoc differt ab ente scdm Auicẽnã in pricipio metaphice. quia ens sumitur ab actu essendi. sed hoc nomen res exprimit qditatem ꝛ essentiam entis. Negatio autem que est ꝯsequẽs omne ens absolute est indiuisio ꝛ hoc exprimit hoc nomen vnum. nihil aliud enim est vnum quam ens indiuisum. hec ille. quicquid dixerit prohemio methaphice exemplificãdo. Tum etiam quia nec apud nostrum modum itelligendi vnitas et multitudo imediate consequuntur ens eo q intellectus prius itelligit ens ꝛ nõ ens ꝛ diuisionem quam vnum ꝛ multa. intellectus enĩ pmo intelligit ens. scdo nõ ens. tertio diuisionem. quarto vnum. quinto multitudinem. vt sanctus Thomas decimo metaphice ꝛ in pmo sententiaꝝ dis. xxiiij.

Johãnes autem Scotus in quolibetis q̃stione quita subtilius perscrutatus inquit. Finitum ꝛ infinitum nõ diuidunt ens vt iam cõtractum est ad aliquod genus imo quodlibet genus ꝛ ens vt imediate indifferens ad decem genera est precise ens finitum. Finituз ꝛ ifinitum nõ diuidunt ens nisi ens quantuз relatio enim formaliter nõ est infinita vt ibidem diffuse deducitur. pmum enim ꝛ imediatius ꝯsequens omne ens vt est quid aut formaliter aut per pdemptitatem est magnitudo virtutis vt supra inotuit. Hic aũt quãtum vere dixerit tertio appebit dd oꝝ.

Dixerunt autem alij vt Anthonius Andreas q ens prima sui diuisione per finituз ꝛ infinitum descendit in ens creatum ꝛ increatum tanq̃ per modos essendi intrisecos. sic ens finitum ꝛ creatum cuiusmodi est diuisio in decem genera ꝯtrahitur ꝛ descendit pma ꝛ imediata diuisione in decem genera per ppzios modos essendi sint. A. b. Cuiꝰ opiois error tertio apparebit dicẽdoꝝ.

Nicolaus vero Bonetus entis primam diuisionem voluit talem. Ens inquãtum ens aliud limitatum aliud illimitatum: nec per hoc intelligit finitatem aut infinitatem. sed circumloquitur differẽtias duas per se entis diuisiuas sic q per hanc differẽtiam entis esse limitatum additam quiditati entis constituitur vna per se quiditas limitata cõmunis ad decem prima genera. ꝛ de ipsis vniuoce predicabilis. Et de omnibus sb eis per se cõtentis. per esse autem illimitatum intelligitur quedam differentia addita quiditati cõstituens vnam per se quiditatem que est quiditas prime intelligẽtie. Utũtur autem hijs quia ignota sũt nobis vt dicunt illarum differentiarum ppria nomina. Supponit autẽ iste ens habere differẽtias essentiales diuisi

nas quod an verum sit mox pscrutabit.

Propter tertium

quidem huius vt discolia sopiatur inducta pro nostro modulo tantos ad inuicem sapiētes vtcunq; conciliando.

Sciendum primo q̄ hoc nomen ens sicut ⁊ res vt Scotus in quolibetis tripliciter sumi potest. vno modo communissime vt se extendit ad quodcunq; quod nō est nihil. verissime autem solum illud est nihil quod implicat cōtradictionem cum excludat omne esse ⁊ in intellectu ⁊ extra ītellectum nullo modo intelligibile. ⁊ ens taliter sumptum se extēdit ad quodcunq; quod nō includit cōtradictionem siue sit ens rationis siue ens reale. siue ī anima siue extra animam diuisum in ens rationis ⁊ ens reale. nō quidem reale illis vniuocum cum nullum tale detur commune enti reali ⁊ rationis. vt probabitur quinto metaphisice questione septima. sed est diuisio vocis in significata de quo presens nō extat sermo. Alio modo sumitur ens pro eo quod est ens nature siue reale distinctum contra nihil quod nec est nec potest esse aliquid ens extra animam. Est autem ens nature seu reale illō cuius esse in q̄tum tale nō dependet ab aīa vt Scotus in elenchis quod exponēdum est eo modo quo inquit in octaua distinctione p̄mi sententiarum ens reale quod distinguitur cōtra ens rationis est illud quod ex se habet esse circumscripto omni opere intellectus vt intellectus est. de quo Auicēna primo metaphisice capitulo quīto ea que sunt cōia omnibus generibus sūt res ⁊ ens. sumpsit eniȝ reȝ pro eo q̄ habet vel hēre pōt ꝓpriū eē extra intellectum. ⁊ de ente ita audito est presens speculatio q̄ vt sic est ens reale precisum ne duȝ a deo ⁊ creatura quinimo etiam a quiditate ⁊ modo ī quibus saluatur nō quidem quiditatiue sed abstrahens a quiditate. vt statim deducetur. propter quod cum nō sit quiditas nata communicari nec predicari de pluribus quiditatiue nō est vniuocum licet sit denominatiuum modo ⁊ quiditati. ⁊ est entitas nata inesse illis per subsistentiaȝ licet nō quiditatiue. per idemptitatē tamen ⁊ realiter. ⁊ tali modo sumptuȝ vt de eo hic fit sermo opponitur enti rationis. vt generaliter dicatur omne illud esse ens nature quod non causat̄ nec derelinquitur ī obiecto intelligibili actu intellectus comparantis illud ad aliud qui actus est collatiuus. ⁊ hoc modo scīa species intelligibilis ⁊ hītus intellectuales sunt entia nature siue realia q̄uis depēdeat ab anima tanq̄ȝ a subiecto. vnde talia dicūtur entia rationis quia sūt in ratione. nō tamē sūt entia ratiōis quasi sint ex sola cōsideratione ratiōis iuxta doctrinam Scoti ī predicamētis. Ens auteȝ nature ita auditum equiperatur ī communitate enti rationis cui opponitur. quanti enim ambitus est ens reale tāti ⁊ ens ratiōis quare Scotus in elenchis. Ens rationis equiperatur enti nature. nullum eniȝ est ens nature quin possit cadere sub ente rationis. Idem vult sanctus Thomas in tractatu de natura generis dicens. Ens rationis in equo est cuȝ ente nature. Tertio modo sumitur ens pro q̄ditate seu pro ente reali quod immediate diuiditur in quiditatem dei ⁊ in quiditateȝ creature. de quo etiam fiet sermo ī determinādo

Sciendum secūdo q̄ licet simplex sit ens ꝺm rem tamen modi sunt diuersi vt Albert⁹ octauo metaphisice capitulo sexto. Propterea ens precipue tertio modo auditum soliti sunt auctores diuersimode diuidere. Interdum nāq; diuidunt per differentias aut quasi differentias quarum vna est positiua ⁊ altera priuatiua. sicut cum diuiditur in vnum ⁊ multa. creatum ⁊ increatum. Unde sanctus Tho. in questionibus de potentia. q. ix. vnuȝ qd̄ ꝯuertitur cū ente opponit̄ multitudini priuatiue. Aliq̄n diuidunt ipȝ in q̄i drīas q̄ruȝ vtraq; est positiua vt [illegible] absolutū ⁊ respectiuū Aliq̄n etiā p eas q̄rū neutra est quiditatiua sicut q̄n diuidit̄ [illegible] finitū ⁊ īfinitū. necessariuȝ

ꝛ cõtingẽs actũ ꝛ potẽtiã tãq̃ p mõs intrĩsecos nõ variantes rationem formalem quiditatis. Diuidunt quoq̃ ens per eas quarũ vna est q̃ditatiua ꝛ altera nõ vt quãdo diuiditur ĩ sb̃stantiam ꝛ accidens. aut enim accidens poni tur cõmune nouem predicamentis posterius illis quiditatiue consideratis cum in sua rati one formali dicat habitudinem ſm quaꝫ na ta sunt inherere substãtie vt dixerũt aliq̃ aut ꝙ sanius est accidẽs equiuoce dictum de no uem generibꝰ accidẽtium ita ꝙ alia ponatur accñtalitas q̃titatis alia q̃litatis. ꝛ ita de alijs q̃ vr̃ ð ĩ tẽtõe Sc. vt. v. bꝰ. q. viij. ꝛ. xix. fiet no tũ. Interdũ võ diuidũt ens p cõtradicto ria formaliter vt per q̃tum ꝛ nõ q̃tum. Vlti mo diuidũt etiam ens per ea quorũ vtrũq̃ ẽ quiditas sicut in deum sub precisa ratione de itatis ꝛ in creaturam sub precisa eius ratione siue sit substãtia analoga vel aliquid prius.

Sciendum tertio ꝙ ens nature seu reale ĩ sua maxima cõmunitate sumptum cuius pri maria inquiritur diuisio apud doctrinam an tiquorũ prima ꝛ metaphisica eius diuisione diuiditur per quiditatem ꝛ modum siue per quid ꝛ quale. Omne enim quod est vel est q̃ ditas vel modus circũstãtia rei nũcupatus. Dico autem quiditateꝫ eam que vel includit quiditatiue aliq̃d vel includitur in aliquo q̃ ditatiue. sicut ꝛ modus est entitas que nec in cludit aliq̃d q̃ditatiue nec q̃ditatiue includit in alterius eẽntia vt superiꝰ innotuit. In plus enim se habet ens nature q̃ q̃ditas cũ abstra hat a q̃ditate ꝛ modo. q̃ditas auteꝫ subdiui ditur per q̃ditatem increatam que est deus ꝛ creatam que est creatura de qua Scotus in theorematibus sub primo q̃ditatiuo imedia te continẽtur aliquot conceptus quiditatiui. Quiditas vero creata est illa que reponitur in aliquo. x. predicamentorũ essentialiter ꝛ p̃ se si fuerit ens ſm se completuꝫ. aut per redu ctionem si fuerit pars aut principiũ illius vt materia ꝛ forma. ꝛ ita subdiuidendo vsq̃ ad indiuidua omnes sunt quiditatiue diuisiões

Modus autem ex opposito distinctus q̃ ditati diuiditur per quantum ꝛ non quantum ipsum vero quantum dicens quasi indistin cte ꝙ infinitum dicit distincte vt Scotus pri mo sententiarum distinctione. xxxi. subdiui ditur per finitum ꝛ infinitum. Ipsum vero finitum etiam diuiditur in decẽ modos essen di correspondentes quiditatibus per se decẽ primorum generum vt videbitur in q̃nto hu ius questione septima. quiditates eniꝫ siue fi nite siue infinite sunt fundamenta modoruꝫ. vnde ꝛ non quantum importat modum intrĩ secum correspondentem quiditati relationis que formaliter nec est finita nec infinita vt in arguendo deducebatur.

Qð si queratur an ens cõmune soluꝫ deo ꝛ creature sit finitum aut infinitum. dicendũ vt Scotus in octaua distinctione primi sen tentiarũ. ꝙ ens taliter sumptum est finitũ hoc est nõ est de se infinitum quia si esset infinituꝫ nõ esset de se cõmune finito ꝛ infinito. nec est de se finitum positiue ita ꝙ de se includat fini tatem quia tunc nõ competeret infinito. sꝫ est de se indifferens ad finitum ꝛ infinitum. ꝛ iõ est finituꝫ negatiue. i. nõ ponẽs infinitatem ꝛ tale finitum est determinabile per aliquot cõ ceptus.

Sciendum quarto ꝙ cum ens rationis ĩ equo se habeat cuꝫ ente nature. ꝛ inter entia rationis reperiatur quiditas ꝛ modus quidi tatis nõ repugnat ens rationis etiam diuidi per quiditatem intentionalem ꝛ moduꝫ intẽ tionalem ꝛ stabilire hanc diuisionem primã in cuius extrema immediate partitur ens ra tionis ꝛ q̃uis hoc esset. totus tamen ordo en tium rationis opponẽtur ordini entium reali um. Et omne ens rationis comparatum enti nature est sicut circumstantia illius ꝛ modus nõ realis sed rationis de quo nõ est sermo in p̃senti cum hic insistamus ĩ assignãdo ordinẽ entium realium entibus rationis exclusis.

Dicendum itaq̃ primo ꝙ si fiat sermo de diuisione simpliciter prima ꝛ imediata reali ꝛ metaph̃ica vt excludatᷣ diuisio ꝯtradicto ria entis nature simpl̾r ꝯsiderati ĩ sua maxima

cōitate diuisio primaria eius est per quiditatem ⁊ modū siue per quid ⁊ quale. ad eā nā ꝙ reducuntur oēs alie diuisiones entis ⁊ ab eisdem presupponitur cū ipsa sit īmediate cōtenta sub diuiso per quā saluatur distinctio quiditatiua omniū entiū ⁊ eorundē distinctō modalis. Hanc veritatē expsse cōcedit Scotus in quarto metaphisice qōe prima sic inq ens quid ⁊ quale sunt īmediate partes entis ita ꝙ ens nō descendit prius in partes alias q̄ in istas. sicut subā descendit prius ī alia q̄ in rationale ⁊ irrōnale. hec ille. Pōt quoqꝫ veritas hec demonstrari. supponēdo ī primis ꝙ ɔceptuū resolutio statū habet. alias nihil pfecte esset cognoscibile ex diffinitōe vt Sco. in theorematibꝰ ⁊ habetur ex. viij. metaphi.

Supponēdū scđo ꝙ resolutio ɔceptuum ad aliquos primos stabit vt Sco. ibidē. vñ quilibet ɔceptus per se vnus aut erit aliquis illoꝝ aut per se includet aliquē illoꝝ. aliter ī infinitū pcederetur.

Supponēdū tertio ꝙ omnis ɔceptꝰ resolubilis prius resoluitur in determinabilem et determinātem. determinabilis dicitur quiditatiuus. determinās qualitatiuus. nec vnum eoꝝ ɔceptum alterius per se icludit vt Scotus ibidem.

Ubi attentōe dignū ꝙ in presenti resolutionem audimus metaphisicalem que est diuisio vel separatio alicuius ɔceptus realis posterioris vel minus cōis ī ɔceptus priores vł cōiores aliqua idemptitate in illo inclusos. q̄ vt sic distinguitur a resolutione phisica ⁊ logica quā dicunt resolutionē scie causatiuam de quibus omnibus habetur in. viij. bꝰ. q. i.

Nosce etiam optꝫ ꝙ quale de quo hic fit mētio sumitur cōiter vt iportat circūstantiā quiditatis cui precissime ɔsideratū opponit ⁊ hoc modo est cōe ad q̄tum ⁊ nō q̄tum. vnde modus intrinsecus cuiuslibet quiditatis hoc modo dicitur quale siue sit quiditas absoluta vel relatiua creata vel increata.

Quale vero pprie auditū vt distinctū ɔtra quid ⁊ q̄tum de quo nō est sermo in presenti est illud qđ est ppriū fundamētū similitudinis ⁊ dissimilitudinis sicut quid est ppriū fundamētum idemptitatis ⁊ diuersitatis ⁊ q̄tū ppriū fundamētū equalitatis ⁊ inequalitatis vt q̄to metaphi. ⁊ habetur elicitiue a Sco. in primo sniaꝝ dis. xix.

Ex quibꝰ arguitur primo sic illa diuidētia prius ⁊ īmediatius diuidunt ens nature q̄ deus ⁊ creatura vel quelibet alia diuidentia in que resolubiles sunt taꝫ ɔceptus dei q̄ create ⁊ q̄libet alī ɔceptꝰ ɔtētꝰ sb ente. s ī quiditatem ⁊ modum seu in quid ⁊ quale resolubiles sunt conceptus dei ⁊ creature. ergo q ditas ⁊ modus quid ⁊ quale prius diuidunt ens nature q̄ deus ⁊ creatura. minor probatᷣ omnis conceptus resolubilis prius resoluitur in determinabilem ⁊ determinātem per tertiam suppositionem. sed conceptus dei ⁊ creature sunt resolubiles quia nō simpliciter simplices ergo ⁊c.

Amplius qualem ordinem habent conceptus quiditatiui reales inter se talem habent qualitatiui reales. sed omnium conceptuum quiditatiuoꝝum realium ⁊ resolubilium est tātum vnus conceptus quiditatiuus cōmunissimus irresolubilis cū q̄ditatiui ɔceptꝰ irresolubiles resolubilibꝰ sint pores s in resolutiōe posteriores prioribus sunt cōiores. quiditatiue autem resoluendo ad vnum conceptum primuꝫ status erit. Est autem ille conceptus cōmunissimus conceptus entis cum certitudine vt Scotus in theorematibus. ⁊ alibi ī eodem. in eo ꝙ quid est predicantia in infinitū ire est impossibile. ergo omnium qualitatiuorum conceptuū realiū erit vnus qualitatiuuſ conceptus primus penitus irresolubilis. Uñ Scotꝰ ibidē stat resolutio cuiuslibet cōceptꝰ q̄litatiui i. resolubił in conceptū qualitatiuū irresolubilem. Hunc autē modum dico. ex opposito distinctum quiditati. Totus eniꝫ ordo cōceptuū qualitatiuoꝝ opponitur ordini totali ɔceptuū quiditatiuoꝝ in quo datur p̄mus ɔceptꝰ q̄litatiuus irresolubilis sicut datur primus q̄ditatiuus irresolubilis.

Adhuc conceptui primo quiditatiuo reali cui sit primo determinabilis correspondet conceptus pri⁹ q̄litatiu⁹ realis primo determinans cum primo quid correspondeat primū quale sed est dare conceptum primū quiditatiuum realem vt patet in theorematibus. Et vide- tur etiam sonare verba. s. Tho. in. questionibus de veritate. q. i. ergo erit dare conceptū p̄mū qualitatiuū primo determinātem. talis autem nō est concept⁹ dei q2 est resolubilis nec creature p̄ idē. nec q̄tū seu nō q̄tum nec finitum aut infinitum vt patet. tum quia omnia talia videntur resolubilia in predicatū cōis conuertibile cū q̄ditate q̄ est modus siue primū quale. tum etiā q2 nullū eorum equat̄ q̄ditati seu p̄mo q̄d ex opposito cū mō seu p̄mo quali diuidenti ens nature ergo aliq̄d prius erit primus conceptus qualitatiuus in quo illa conueniunt qui est modus siue primū quale. Et hanc doctrinā olfecit Frāciscus i cōflatu dis. xlij. dū inq̄t. Si q̄s diligēter videat doctorē Scotum inueniet q̄ oīa resoluit in istos terminos incōplexos. s. rōem formalē et modū intrinsecum eius hec ille. Sed q2 nō statim resoluit̄ q̄cūq3 conceptus in q̄ditatiuū irresolubilē plura etiā esse quorum q̄lìbet sit vl̄tissimū est impossibile vt inq̄t Sco. in theorematibus q2 resoluēdo semper itur ad conceptū simpliciorē. ergo primus conceptus erit simplicissim⁹. tale aūt est ens nature abstrahens a q̄ditate et mō. seu a quo et quali in illis exn̄s. sicut entitas nata esse i plr̄ibus p subsistentiā denoīatiue p̄dicabilis de illis et nō q̄ditatiue. Dico aūt denoīatiue nō sumendo p̄dicatōem denoīatiuā vt excludit eēntialem et idēpticā q2 ens nature p̄dicatur etiam essentialr̄ de mō et q̄ditate cū in rei v̄itate ex natura rei sit idem illis. et de eisdem p̄dicat̄ idēptice cū alterum ipsorum saltē pmiscue sit formalr̄ infinitū q̄d req̄rit̄ ad p̄dicationē idēmpticā s̄m Scotū in quolibetis vt videbitur i q̄ōe de pluralitate distinctionū. sed p̄dicat̄ denoīatiue put p̄dicatio denoīatiua excludit q̄ditatiuam.

Nūq̄d aūt p̄dicetur de illis i p̄mo modo dicendi p se alias inq̄retur. nō eīm repugnat aliquā p̄dicationē denoīatiuā esse etiā primi modi dicendi p se iuxta doctrinā Sco. i quolibetis. vt p3 de ista. hō est rōnalis. hō est aīatus. Et si queratur vtrū ens nature importet conceptū aliquem. dīc3 q̄ sic. nō tn̄ ille conceptus h3 rōem q̄d nec rōem qualis cum abstrahat a q̄ et quali. Sed conceptum dico inquit Scotus in theorematibus illud q̄d actum intelligendi terminat. hoc aūt obiectū dicitur. vel itelligibile. vel intellectum. vel intentio: p̄mū cōissimū est q2 ad oēs potentias se extendit. scd̄m cōe ad obiectum intellectus in potentia vel in actu. tertiū p̄priū quarto vtuntur arabes vt Auicēna et Auerroys. vnde sicut intentio equiuoce dicitur de obiecto et de actu ita et conceptus hic aūt sumitur pro obiecto. hec ille.

Et si ex hijs concludatur q̄ nō erunt plres conceptus simpliciter simplices. imo vnicus s. conceptus entis nature diuisi in quiditatem et modum qui solus vere est penitus irresolubilis. Dōm consequenter q̄ tantum vnus est conceptus realis simpliciter simplicissim⁹ penitus irresolubilis vt recte concluditur de ente nature diuiso in quiditatem et modū. cum hoc tamē nō repugnat dari plures conceptus simpliciter simplices nō ita vltimate irresolubiles sicut est conceptus quiditatis diuise in deum et creaturam que ideo dicitur simpliciter simplex q2 est irresolubilis in conceptū aliū quiditatiuū et qualitatiuū. silr̄ conceptus modi ex opposito distincti quiditati est simplr̄ simplex per idem nō q2 nō sit resolubilis in priorem conceptū cū vere resoluatur in ens nature sed q2 in aliū conceptum dicentem q̄le nō est resolubilis. Et varietatem horum conceptuum insinuat Scotus i theorematib⁹ dicens. omnis conceptus p̄ se vnus aut est oīo simplex cui⁹. s. aut nihil concipitur aut tot⁹: aut nō est oīo simplex qui si sit incōplexus dicatur resolubilis q2 plures conceptus essentialr̄ includit quorum alter sine toto concip̄. pōt cuiusmodi etiam sunt vltime differentie et passiones entis que dicunt conceptum simpliciter simplicē q̄tenus nō

includunt ens quiditatiue ſꝫ ſoluꝫ denoiatiue
cū dicāt qd per modū qualis eo modo quo
Sco. in pdicabilibus loquitur de dr̄ia ſbali
cū inqt ꝙ lꝫ q̄litas q̄ eſt predicamentū p̄dice
tur in quale abſoluie dr̄ia tn̄ ſubālis p̄dicat
in quale qd. ex hoc eiꝫ ꝙ importat formā p̄
dicatur in quale. ⁊ ex hoc ꝙ importat ſbam
p̄dicatur in qd. iō rōe totius dꝫ p̄dicari in q̄
le qd. hec aūt diuerſitas mōꝝ p̄dicādi ſumi
tur a diuerſis mōis eſſendi qualitatiſ ⁊ dr̄ie
ſubālis. hec ille. vn̄ differentie vltime ⁊ paſſi
ones entis collocant̄ ſub qditate ꝛc. de qbus
dicetur in q̄rto huꝰ q̄ꝫ Sco. in eodē quarto
inqt. Si ſermo ſit de re ens cuilibet eſt idem
eſſentialr̄ ſi de ↄceptu intra qōlibet clauditur
ens vbi ↄcipitur aliqd vt qd in ſe puta rōna
litas humanitas vnitas ꝛc. qn̄ aūt ↄcipiunt̄
modū denoīantis nō clauditur p ſe intra per
ſe intellectū iſtoꝝ ſꝫ tm̄ ↄcipiunt̄ vt informa
tiua entis. hec ille ⁊ egregie.

Dōꝫ ſcđo ꝙ ſi ſermo ſit de diuiſione pria
⁊ imediata entis dicti tertio mō vt ideꝫ ē qđ
qditas cōis ſolum deo ⁊ creature ſic diuiſio
eius in qditates p̄mas dei. ſ. ⁊ creature qdita
tiue ↄſideratoꝝ eſt eſſentialior ⁊ itimior oēs
alias qditatiuas p̄cedens. ⁊ hoc ↄuincūt ra
tiones aū oppoſitū adducte. nō eīm deſcendit
ens ī qditates illas p differērias. alias enim
difficile eſſet euitare ꝙ ens nō eſſet gen᷒ nec ī
modos cū adueniāt qditati a poſteriori. Et
hanc cōcluſionē opinor voluiſſe Alber. ī opi
nione ſua lꝫ obſcuri᷒ id expreſſerit. Et piter
hij q limitatū aut illimitatū ponūt p̄ma entis
diuidētia. q̄ꝙ̄ ī eo ꝙ entis ponūt veras diffe
rētias a v̄itate deuient. Ex quo apparet ꝙ p̄
us ⁊ intimius diuiditur ens ꝙ eſt qditas ī q
ditatē dei ⁊ ī quiditatē creature q̄ꝫ in ſubāꝫ ⁊
accn̄s ⁊ huiuſmōi que ↄceptū vident̄ impor
tare quiditatiuum.

Dōꝫ tertio ꝙ ſi ſermo ſit de prima diuiſi
one modali entis creati finiti aut limitati. ſic
diuiſio ī ens ꝑꝫ ſe ⁊ ſm accn̄s eſt p̄ma. ⁊ hec
fuit mens Ari. ⁊ Auer. ⁊ forte ꝙ per idē Al
gazel vtcūq̄ recte proceſſit.

Dōꝫ quarto ābſtractius loquēdo ꝙ ſi di
uiſio entis modaliter ↄſiderati fiat per mōs
intrinſecos Joāni Sco. eſt adherendū cū q̄
titas virtutis ↄſequat̄ ens vt qd imediate. ⁊
modalem diuiſionē q̄ꝙ plures auctoꝝ primaꝫ
dicūt qꝛ nobis notiorem. q̄ꝙ̄ ex cognitōe di
uiſionis modalis entis ↄuicatur eius diuiſio
quiditatiua qꝛ poſterius ducit in cognitionē
prioris. Et ex hoc apparet ꝙ priuſ diuiditur
ens cōe ſolum deo ⁊ creature in q̄tuꝫ ⁊ nō q̄
tum q̄ꝫ in abſolutum ⁊ reſpectiuū. ⁊ huiuſmo
di que ↄceptū videntur importare modaleꝫ
ſeu qualitatiuū cū talia ſint reſolubilia in pri
mū quale qui eſt modus. vnde ſicut reſpecti
uum importat modū qui eſt eſſe ad aliud ita
abſolutum eſſe ad ſe. Si aūt Scotus alibi a
liter dicat ceu primo ſniaꝝ diſ. xxxvi. ꝙ pri
ma diſtinctio entis videtur eſſe in ens in aīa
⁊ in ens extra aīaꝫ ⁊ illud extra aīaꝫ pōt di
ſtingui in actum ⁊ potentiā eſſentie ⁊ exiſtētie
ꝛc. dico ꝙ Scotus ibidem vtitur ſnīa alioꝝ.
ita enim frequēter vbi nō eſt ꝓprius locus de
terminādi veritatem de illo vtitur cōi ſnīa ali
oꝝ vſq̄ alibi vbi locus eſt de illo veritatē de
terminare dūmō ars poſſit dari ꝑꝫ ſniaſ alio
rum ſicut ⁊ ſm veritatem ꝓpriam.

Sed incidit dubiuꝫ vtrū diuidentia ens
ſint vere differentie an mōi vel paſſiones aut
tributa. Reſpondetur ꝙ ſi ſermo ſit de p̄miſ
diuidentibus nec ambo ſunt modi nec diffe
rentie paſſiones vel attributa. ſed vnum eſt
quiditas ⁊ alterum eſt modus. Si fiat men
tio de diuiſione nō prima ⁊ modali dicatur
ꝙ ſunt modi vt Auerroys quinto metaphiſi
ce quos theologi intrinſecos modos appellāt
cum preintelligantur quiditati adhuc nō con
ſtitute oībus attributis illi ↄuenientibus lꝫ a
pud nōnullos vt adducebatur ens diuidatur
⁊ ↄtrahatur p differētias veras ⁊ formales
que ſe ſunt entis diuiſiue ⁊ ↄſtitutiue dei et
creature ex quo nō eſt inferenduꝫ ens eſſe ge
nus cuꝫ de ratione formali generis ſit ꝙ ſit q
ditas finita per ſe habens rationeꝫ partis po
tentialis cōponibilis cum differentia.

Circa tñ determinata insurgunt difficultates nõ parue. prima qꝛ aliqua ẽ entitas que nec vr̃ quiditas nec modus vt in diuinis relatio originis. s. diuia paternitas. nõ ei3 videtur modus qꝛ icludit aliqd qditatiue icludẽ aut aliqd qditatiue repugnat mõ vt modꝰ ẽ. nec ẽt vr̃ qditas qꝛ ois qditas est cõicabil'. s3 pñnitas in diuinis est incõicabilis igitur ꝛc.

Dõm ex doctrina Scoti in. xxvi. dis. primi sniaꝝ ꝙ pñnitas diuia est quiditas est tñ incõicabilis. nec est vera illa ꝓpositio. omnis qditas est cõicabilis. s3 tñ quiditas que est perfectio simplr̃ aut diuisibilis. prima enim cõicatur in vnitate nature. scd̃a vo cõicatur cũ sui diuisione. huiusmodi aũt nõ est hec quiditas que est pñnitas diuina qꝛ nõ est pfectõ simplr̃ nec diuisibilis cũ sit i natã pfecta simpliciter. Si aũt querat̃ vñ h3 illa pñnitas ꝙ sit incõicabilis. dõ3 vno mõ ꝙ hoc non debet̃ sibi rõe essentie que cõicabilis est cũ sit cõis. ꝛ in hoc h3 rõe3 substãtie scd̃e. nec debet̃ illi pñnitati icõicabilitas rõe relatõis: qꝛ relatio vt relatio est cõicabilis. s3 qꝛ pñnitas est diuina ideo est incõicabilis ita ꝙ li qa sit circumstãtia principij originalis fundamẽtalis. non aũt ɔtrahẽtis siue determinantis vt Sco. ibidem ꝛ in quolibetis vbi supra. vñ alibi i quolibet inqt filiatõe3 diuinã esse hac accipietur. primo ex rõe filiatõis talis. nec mirãdu3 ẽ de hac solutione. Multa ei3 sunt specialia qbus aliq̃ ɔueniũt vel repugnãt nõ tñ ɔueniunt vel repugnãt p naturã alicuiꝰ cõis repti i eis nec per naturã alterius s3 p naturã ꝓpriã q̃ includit formalr̃ vel p idẽptitate3 ambo ista ɔiuncta vt elegãter docet Scotꝰ i. iiij. sen. dis. xij.

Scd̃a difficultas nũqd cũ prima entis diuisione saluari possit ꝙ oẽ ens aut sit sba aut accñs vt cõiter tenetur. dõ3 qcqd senserit. s. Tho. i expositõe prime decretalis colũna prima ꝛ i prima parte pluries volẽs inter subã3 ꝛ accñs qntum predicabile dari medium. nõ aũt vt diuidatur ɔtra subãm qd̃ de intẽtione Scoti i quolibetis. q. iij. est auctoritate Augl. gnto de trinitate ca. vi. nõ omne qd̃ i deo est ẽm subãm dr̃ vel ẽm accñs. dr̃ ei3 aliqd ibi qd̃ nec ẽm subãm dr̃ nec ẽm accñs. vtpote illud qd̃ ad alteꝝ dr̃. s. relatio cui repugnat inherere l3 nõ sit perfectio qꝛ ipsa ex rõe sua nõ põt esse entitas impfecta. ꝛ iherere nõ põt cõpetere nisi enti depẽdẽti. ꝛ per ɔñs impfecto. vñ ꝛ i. xij. huiꝰ. q. iij. inqt Scotꝰ. ꝙ ꝓpositio dicẽs nihil aliud est a subã ꝛ accñte nõ h3 veritatem i prima cã qꝛ prima cã nõ est i gñe substãtie nec accñtis. est tñ subã s3 equoce cũ hijs que sunt i gñe subẽ. imo etia3 iuxta determinationẽ qõis apparet ꝙ passiones entis siir quiditas ꝛ modus ꝛ huiusmodi nullũ istoꝝ ẽm vltimã eius precisiõe3 formalr̃ ẽ subã nec accidẽs s3 abstrahẽs ab illis. Adhuc. s. Tho. i tractatu de vlibus inquit q̃uis quo ad logicum nõ sit mediũ inter subãm ꝛ accñs. oio tñ quo ad metaphisicũ ꝛ naturalẽ est medium. vt vult etiã Cõmen. in multis locis.

Tertia difficultas est qꝛ ex determinatõe videtur sequi ꝙ relatio per se sit finita aut infinita cuiꝰ oppositũ dicebatur i arguẽdo ois modus per se ɔueniẽs alicui priori vel superiori per se ɔuenit etiã cuicũqꝫ posteriori vel inferiori. s3 infinitas per se ɔuenit diuie eẽntie. finitas vo per se creature. ergo relatio posterior essentia diuina aut inferior ad creaturã per se erit finita aut infinita. Rñdetur apud tenẽtes ens habere veras differẽtias ꝙ pdicamẽtum relationis ẽm ꝓpriã eius ratione3 nõ dicit impfectõe3 vt. s. T. in quolibetis eo mõ quo paulo ante declaratũ ẽ. ꝛ ɔñr nõ est finitum formalr̃ vt finitas est modus intrisecus ɔñs formale ɔstitutiuũ ipsius nec infinitum cum ẽm illud formale ɔstitutiuũ sit non q̃tum ergo nec finitũ nec infinitũ ꝓpter quod ɔceptus relationis q̃uis sit resolubilis i ɔtrahibilem ꝛ ɔtrahentem. ꝛ eius ɔtrahibile habeat rõem partis ꝛ formalr̃ sit finitũ qꝛ tamẽ formale ɔstitutiuũ ipsius nõ h3 rõe3 partis: qꝛ nec finitũ nec infinitũ formalr̃ iõ nõ est cõceptus cõpositus ex pluribus partibus. alia aũt pñta ꝛ pcipue absoluta sũt finita. ꝛ quo ad ɔtrahibile qditatiue inclusum i eis ꝛ etiã

quo ad ↄtrahens formalr finitū. Sicut ergo fin:tas per se cōpetit creature ita ⁊ relationi rōe ↄtrahibilis nō tñ ratiōe sue formalis dif ferentie que formalr nec est finita nec ifinita. Aliter dici pōt ↄformiter positioni nr̄e respō dendo ꝙ lʒ relationi vt relatio est abstrahēs a creato ⁊ increato formaliter nō ↄueniat fi nitas aut infinitas. qꝛ vt sic nullam hʒ q̄ntita tem virtutis sʒ soluʒ est excessus inter eas ſʒ magis pⁱcipale ⁊ mi:ꝰ pⁱcipale sic̄ i auctori tate vt dr̄ ⁊ subauctoritate. ⁊ talibus relōni hꝰ disq̄pātie q̄ cōir̄ dn̄r suppositōis ⁊ suppo sitionis. Relationi tñ vt relatio p̄ntalis q̄ est accn̄s ↄuenit esse finitū cū ipsa sit ↄtenta sub quiditateꝫ creata cuius moduſ intrinsecus est finitas. Qualiter aūt relatio formaliterꝫ cōsi derata vt prescindit a creato ⁊ increato ordi netur in latitudine perfectionali ꝫentiū cū nul lam dicat magnitudineʒ virtutis difficultas est nō parua. aut eiʒ perfectionē aliquā dicit respectiuā ⁊ nō absolutaʒ vt dicitur. aut for te per idemptitatē ⁊ si nō quiditatiue alicuiꝰ erit perfectionis. nam relatio ⁊ si nō sit perfe ctio qꝛ nō essentialiter vel quiditatiue est per fectio. tñ est perfectionis quatenus perfectio nem requirit in illo de quo predicatur deno minatiue ⁊ quā ostēdit sibi inesse vtpote quā vlr ↄsequitur. ⁊ sic est perfectiōis triplici mo do. s. preexigendo: ostēdendo: siue manifestā do: ⁊ perfectionem ↄsequēdo vt colligi potest a Scoto in quolibetis.

Quarta difficultas vtrū substantia ⁊ spi ritus ⁊ huiusmodi cōia deo ⁊ creature ↄtine antur sub modo aut sub q̄ditate. qđ si ↄcedi tur sequr̄ ꝙ aliq̄d ↄtentuʒ sub q̄ditate finita q̄ est creatura q̄ditatiue predicabitur de deo. Pōt dici vel ꝙ illa sic cōia vtriqꝫ nō dicunt ↄceptū pure q̄ditatiuū. vñ. s. Tho. in ꝑ sentē tiaꝝ dis. xxiij. subā dicitur cuius actꝰ est sub stare accidētibus. Spiritus quoqꝫ licet vide atur significare substantiā vt habetur ab Au gustino. xv. de trinitate cap. q̄nto. tamē dicit̄ de corporeis ⁊ incorporeis quia nomen eius est impositum ad significandūꝫ subtilitatē na ture vt. s. Tho. ꝑ sniaꝝ dis. x. quare p̄us dr̄ de incorporeis q̄ꝫ de corporeis ratione signifi cationis: sed ecōuerso ratione ipositionis. s. Tho. ibidem. Vel si dicunt ↄceptū quiditati uum. prior tñ ⁊ intimior est diuisio q̄ditatis in deum ⁊ creaturā quiditatiue sumptos q̄ꝫ i substantiā ⁊ accn̄s ⁊ huiusmodi. Vel ꝙ deus ⁊ creatura vniuocātur in differentia ↄstituti ua substantie vt alij dixerunt que est simplici ter simplex nō tñ in toto ↄstituto.

Quinta difficultas. nūquid modus dicat vel importet quid. ⁊ videtur ꝙ sic. tum p̄mo quia de eo queri pōt quid est. tum quia mo dus habet predicata p̄mi modi que pertinēt ad quiditatem. ista enim videt̄ in primo mo do finitas est q̄titas virtutis cum q̄titas vir tutis sit cōior finitate. tum etiaʒ quia modus videtur diffinibilis cū dicatur ꝙ infinitū est quo maius excogitari nō pōt vt etiam infini tas in primo articulo diffinita fuit. Tum vl timo quia de eis pōt fieri demōstratio. ꝑpter quid quare ⁊c. dicēduʒ vt Scotus in. vij. me taphice ꝙ modus quilibet intrinsecus est pri mo diuersus ab alio nec sunt in aliq̄ ↄuenien tes. ⁊ iō q̄cq̄d ab eis abstrahit̄ vel est 2ᵉ inten tionis vel nō est q̄ditatiuū illis. Abstractio ei est duplex q̄dā ꝓpria ⁊ aliciꝰ p̄dicati dicen tis q̄d subiecti. ⁊ talis auferr̄ a mōis intrinse cis cū sint simplices oīo ⁊ ꝑ diuersi alias eēt ꝓcessus i infinitū. Alia est abstractio cōir̄ di cta q̄ ē alicꝰ p̄dicati cōioris ō sbo nō ↄ:ūtibili ⁊ h̄ mō m̄lta p̄nt abstrahi a mōis itrisecis sic̄ ⁊ a ꝓpetatibꝰ indiuidualibꝰ ne dū 2ᵉ itētōis veꝝ etiaʒ pᵉ qr̄ ⁊c. p̄nt gᵒ mōi intrinseci notifi cari ꝑ p̄dicata cōia nō tñ quiditatiua.

Propter quartuʒ

quidē huius inducta partis negatiue q̄ntū cō cludant satis innotuit.

Ad primū eiʒ r̄ndetur ꝙ ens primaria di uisione nec diuiditur i q̄ditatē ⁊ q̄ditatē nec in modū ⁊ modū sʒ i q̄ditatem ⁊ modū. ideo prima diuisio nō est q̄ditatiua simplr̄ nec mo dalis simplr̄ vt i argumēto supponebatur. sʒ

est quiditatiua modalis ideo ratio nõ pcedit ꝛ lz quiditas sit prior suo mõ vnũ alteri com pando nõ tñ oz q vt ambo i ente ꝯueniunt q ditas prius participet entitate simplr abstra cta q modus. diuidẽtia eiz ex equo diuidũt cõe diuidẽdũ cũ ipz sit indifferens ab vtroqz equaliter abstrahens. ppter qð pbatio ma iorís ibidem assumpta nõ est vera si hoc mõ intelligatur q qualis est habitudo formalit inter qditatem ꝛ modũ talem formalr habe ant ad qðcũqz cõpentur. i. in quocũqz ꝯueni ant. Inter spẽs eiz q̃titatis discrete ꝛ silr int spẽs figurarꝝ ad se inuicem cõpatas est ordo essentialis q̃ tñ equalr participant natura ge neris in quo conueniunt.

Et si iterꝝ instetur oĩs ordo qui ꝯsequtur q ditates siue rationes formales aliquorꝝ vbi cũqz ponãtur ille rationes formales sp ponit. talis ordo ergo si quiditas cõpata mõ ex sua ratione formali precedit modũ. Ambo etiaz vt i ente ꝯueniũt talem ordinẽ obtinebũt. rñ detur negãdo ꝯñaz. tũ qz modus vt distigui tur ꝯtra qditatẽ nõ hz quiditatẽ. i. nõ est de se quid sz potius quale. tũ etiã qz aliud est rõez formalem poni in aliquo. i. per se illi ꝯuenire qualiter nõ est i pposito de quiditate ꝛ mõ re spectu entis. ꝛ aliud est rationẽ formalẽ com pari alteri aut ꝯuenire i aliquo cõiori cũ alte ra ratione formali. Rationes aũt alie iducte itidem pbãtes q̃tũ ꝯcludãt satis innotuit.

Qð si q̃ratur ppter argumẽtũ tertiũ ante oppositũ quare relationi diuine puta pater nitati formalr impossibilis est infinitas vt de ducitur ibidem cũ ipsa sit eadẽ essentie q̃ est infinita. Dðz vt Sco. i quolibetis q sola idẽ ptitas essentie nõ est sola ratio habẽdi infini tatẽ formalr sz est ratio sufficiẽs oĩ ei cui for malr nõ repugnat infinitas. formalr aũt rpu gnat relatiõi psonali vt pbatũ est ꝛ nulli eẽn tiali. qð si vlterius q̃ratur quare cõpossibilis est infinitas huic itellectui vel volũtati ꝛ non huic. s. relatõi põt queri i oppositũ quar huic repugnat icõicabilitas ꝛ huic nõ: qð omnes ꝯcedũt. Et est eadem respõsio qz i rõe princi pij formalis: qz. s. formalr hoc est hoc ꝛ illud est illud formalr. qz aũt i rõe pricipij fũdamẽ talis ipsa essentia est vnũ principiuz illimita tum a quo multa sunt ordinate nata pceder ꝛ qðlibet i primo instãti i quo quasi emanat vel pcedit i esse suã hz entitatẽ. hoc talem et illud talem. ꝛ huic sua entitas est ratio repu gnãtie alicui᷒. tñ alij nõ est rõ repugnãtie enti tas sua. Posset etiã dici q q̃titas virtualis nõ ꝯuenit nisi entitati qditatiue vt. s. distigui tur ab entitate ypostatica. ꝛ per ꝯñs nec fini tas nec infinitas. p̃nitas aũt diuina lz sit in se quodãmõ quiditatiua. tñ vt est talis puta patris est tñ ypostatica. Tertio dici põt q q̃titas virtualis nõ ꝯuenit nisi entitati abso lute ꝛc. Illud aũt qð in eodem argumẽto ad ducitur de intẽtione. s. Tho. i quolibetis. s. q p̃dicamẽtũ qðlibet accñtiũ dicit impfectionẽ fm ppriã rationem gñis pter relationẽ ꝛc. sic hz audiri q relatio si ꝯsideretur fm q est ac cidẽs ꝛ etiã fm q est tale accñs sic dicit imp fectionẽ sicut ꝛ cetera p̃dicamenta cũ oĩa sint entia limitata. vñ Sco. i. viij. dis. primi sicut gñaliter ea que sunt i p̃dicamẽtis sunt limita ta sic ꝛ modi ꝛ rões ipsorꝝ loquẽdo de rõib᷒ prime intẽtionis qui fundãtur i istis qz i limi tato nõ põt fundari aliquid nisi limitatũ. Si vero relatio ꝯsideretur fm modũ significãdi i q̃tũ significatur vt ad aliud vt sic nõ dicit i perfectionẽ respectu sui subiecti qz vt sic nõ si gnificatur vt aliqd ptinẽs ad subiectũ: sz ma gis vt tendit i aliud. illud eiz dicit impfectio nem alicuius qñ nõ est i aliquo i quo natũ est esse. Ideo i diuinis sunt tñ duo modi predi cãdi. s. relatõis ꝛ substãtie quos Aug. magis exp̃mit qnto de trinitate cap. vi. s. ad se ꝛ ad aliud. ꝛ oĩa p̃dicata dicta formalr de deo sb altero istorꝝ mẽbrorꝝ ꝯtinẽtur. sz sub prio mẽ bro ꝯstituuntur multa que hñt silem modum p̃dicãdi illis q̃ sunt de p̃nto sbe. sub scðo vo mẽbro ꝯtinẽtur oĩa que hñt silez moduz pdi candi qbuscũqz relatiuis siue sint relatiua p prie siue nõ Sco. i pmo sniarꝝ dis. viij. ꝛc.

Ad pmũ post oppositũ añs negãdũ est cũ

quiditatiua modalem pcedat. auctoritas autem Scoti audiatur de diuisione modali nobis notiori cuius diuidentia dicunt quale. nō aūt de quiditatiua.

Ad scdm iterum aūs est negandū. auctoritas vero adducta oppositū cōcludit. vnde enti vt quid cōuenit magnitudo virtutis tanq̄ modus cōns rationē quiditatiuam eius. et licet magnitudo virtutis transeat in essentiā per idēptitatē aut realr nō tn̄ quiditatiue et formalr vt declaratum est diffuse.

Ad tertiū antecedēte cōcesso negat minor cōpat aūt Scotus ibidē infinitatē tanq̄ modū intrinsecū essentie diuine alijs attributis que dicūtur pfectiones simplices vt ibidē appet: nō autem quiditati.

Ad vltimū negetur minor. nec silitudo tenet. vn̄ ex tali diuersitate cōcludit Scotus finitum et infinitū nō esse drias entis sicut rationale et irrationale sunt aialis.

Et hec de qōe prima pbabiliter determinantes in nullis fidei nr̄e catholice vitati scienter repugnātes sicut nec in sequētibus. Si qd vo forte appositū id oē penitus retractā tes. nam vitati catholice adherere intēdimus etiā efficaci ratione cōtrariū fidei quōcūq̄ suadente.

Ritur secūdo

questio vtrū ens simplr sumptū cōmune quiditati et mō sit scie metaphice subiectū primū pmitate adequatōis. an ens solum cōe deo et creature. Arguit p q̄ ens cōe deo et creature nō sit subiectū qz vnius scie real' est vnū subiectū reale. sed ens acceptū vt cōe deo et creature nō est aliqd cōe reale. metaphica est scia realis vt3 ergo ens sic cōe nō est subiectū metaphice. maior pbatur quo ad pmam partē. s. de vnitate scie sic sm vnū habitū contingit opari vno actu. vnius actus est vnum obiectū ergo vnius habitus est vnū obiectū. Scda ps. s. de realitate scie et obiecti pbatur sic nō maioris entitatis est effectus q̄ cā et mēsuratū q̄ mensura. sed obiectū causat sciam inq̄tum effectiue pducit eam et obiectū mensurat eandē inq̄tū sumit pfectionē ab eo. ergo si scientia est realis obiectū nō est ens rationis immo reale. maior pncipalis argumēti pbatur qz illa que se totis sunt distincta nihil cōe reale hn̄t quo cōueniāt. pz ppō qz oppositū predicati infert oppositū subiecti. sed deus et creatura sūt huiusmōi aliter deus nō esset sūme simplex qz hr̄et quo cōueniret et quo differret a creatura. ergo ens cōe deo et creature nō ē aliqd cōe reale.

Amplius illud quo formalr distinguitur scia et a quo formalr denoiatur est eius subiectū pmū. sed ens sic cōe nō est huiusmōi respcu scie metaphisice ergo &c. maior est euidēs. hee eī videntur cōditiones subiecti primi. s. q̄ denoiat sciam formalr et q̄ distinguat eā a qualibet alia. Secātur eī scie queadmodū et res tertio de aia. minor pbatur quo ad pmā partem de distinctione qz Arl. vi. metaphice ca. primo tres partes scie speculatiue distixit iuxta distinctionē suorū subiectorū pprior. phica eī est circa insepabilia et mobilia. mathetica circa insepabilia et imouilia. prima vero phia circa sepabilia et imobilia. scda ps minoris de demōstratione. pz ex eodē sexto metaphisice vbi Arl. vocat hanc sciam theologiam ppter alteram cārū. aut qz si alicui diuinum existit in tali natura existit. hec eī i mobili et sepabili de qua pdixit hanc sciam cōsiderare. aut qz honorabilissimā sciam oz esse circa honorabilissimū genus. sed ista scia est honorabilissima vt pz in plogo. genus autem entiū sepatorū est nobilissimū. ppter qd in plogo eodē vocat phs hanc sciam diuinā quia est diuinorum.

Adhuc si ens sic cōe est subiectū metaphisice. ergo in speculatione entis sic cōis cōsisteret humana felicitas naturalis. cōns falsum qz cognitio entis vt sic simplr cōsiderati vr̄ imperfectissima qz est de obiecto cōissimo p pdicatiōnē. sed cōius pdicatione est impfectius minus cōi. vt. s. Tho. in qōibus d vitate. q. vij. licet cōius causalitate sit nobilius. pbatur cōna p phm. x. ethicorum. felicitas humana cōsistit in

sapia q2 est act⁹ metaphbical ex q arguit sic. Noticia subiecti i scia virtualr ptinet totā notitiā illius scie ergo est pfectior quacūq3 notitia illius scie eq2 ptinētia virtualis arguit pfectiōe3 respectu ptenti in eo. ergo in actu metaphbica li psistit humana felicitas qui est pfectissimus s3 cognitio subiecti est huiusmōi q2 ē cognitio subiecti virtualit ptinētis cognitionē alio3 zc

Ultimo de subiecto scie o3 notu3 esse si est et quid est. et hre pncipia et partes primo posterio3. s3 ens sic cōe nō est huiusmōi ergo zc minor pbatur quo ad primā partē. Ens est equiuocū. Porphirius cap. de spē. equocu3 aūt nō h3 quid supposito etiā q sit vniuocu3 est cōissimū nō habēs gen⁹ supra se neq3 differentias et per pñs nec diffinitionē ergo neq3 quid. diffinitio ei3 dicit quid est esse rei prio posterio3 et. vij. metaphbice et prio topico3 2ᵃ pars minoris pbatur ente nihil est prius. pncipiū aūt est prius pncipiato ergo ens nō habet pncipiū.

Adhuc si ens inqtum ens hret pncipia g⁹ qōlibet ens hret pncipia. reduplicatiua enim infert vle3 affirmatiuā philosoph⁹ prio priorum. psequens tamen est falsum quia tūc eēt pcessus in infinitū in pncipijs et pncipiatis.

In oppositū est Arl. quarto metaphisice in pncipio. est scia que speculatur ens inqtu3 ens. pstat aūt q illa nō est aliqua scia specialis. vñ Auerroys ibide3 exponit de metaphisica cui ibi statuit subiectū. vi. metaphisice de ente inqtū ens erit vtiq3 speculari. Cū eni ly inqtū in hijs auctoribus reduplicet aliquam rationē qditatiuā. enti aūt cōi qditati et modo nulla talis ratio qditatiua correspōdeat cū abstrahat a qditate nec sit vniuocu3 imo denoiatiuū. ergo vr̄ q saltem de ente cōi solū deo et creature audiant sermones Arl. et Auerroys. vñ et in eodē. vi. si nō est subā aliqua pter naturā subsistens tunc phica et naturalis esset pma scia q2 phica esset de oibus entib⁹ sicut nūc de oibus naturalib⁹. Sed nūc ita ē de oibus naturalib⁹ q pmū sbm eius est aliqō cōe oibus naturalibus et nō aliqō pmu3 ad qō oia attribuant sicut vult Cōmet. Ad. qrto metaphice cōmento primo. et. xij. metaphisice cōmentis p et 2° auctoritate Alexādri et Auicēna p metaphisice cap. ij. pmū subcm hui⁹ scie est ens inqtū ens. et Cōmentā tertio metaphisice cōmēto. liij. phs ei3 primus et logicus pueniunt in pscrutatione de hijs ambobus: q2 vterq3 psiderat de ente simplr. et qrto metaphisice cōmento qnto logyci loquūt de hijs oibus de quib⁹ sophiste. et cōe est ei loq de ente et pueniunt in sbo. hoc idē p3 in textu eiusdem cōmenti. vñ Algazel primo sue metaphisice cap. prio. scie diuine sbm est id qō est cōius oib⁹ eē simplr et absolute.

Propter primum

quidē h⁹ sciendū q qd per ens et quot dicat modis. qd etiā per li simplr intelligat questione apparuit preeunte.

Cōmune vō cū duplr dicatur cālitate vt de⁹ qui est cā vlissima pfectione: et pdicatione vt ens qō est cā vlissima pdicatione vt Scotus in. iiij. dis. prima. In pñti audiendū est p cōi nō cōitate cālitatis pprie cū ab ea et a causato abstrahatur ens nature simplicit sumptū s3 cōe idem qō abstracte vt dicatur ens cōe. i. abstrahens a quacūq3 ratione entiū specialiū q vt sic denoiatur et inde cōe p pdicatiō3.

Deus aute3 l3 nec fm se nec etia3 a nobis diffinibilis sit vt deducetur in duodecio h⁹. q. v. significari tñ pōt ex aliq. vñ Plato sensit et docuit in thimeo q deus est pnceps vn⁹ et origo re3 cui⁹ maiestas tanta est vt neque mēte cōprehēdi neq3 lingua expmi possit quā sniā3 approbauit Hermes Henoch Trimegistus. Pytagoras vō dixit. Deus est mens incorpalis que per omnē re3 naturā diffusa et intēta vitalē sensū cūctis animātib⁹ tribuit Anselmus vō in suo psologion catholice magis accedens inqt. Deus est quo magis excogitari nō pōt. p3 aūt ex hijs descriptionib⁹ q de⁹ nō significat nisi per effectū. Melius aūt inqt Albertus in cōmento libri de cāis apud pipateticos per effectū eius primū q p 2ᵐ vel

tertiuz eo q̄ clarius resultat in imediato q̄z in
distãte per mediũ.effectus aũt primus eius
ſm esse est intelligentia cuius subã intellectus
est.⁊ ꝓpter hoc meliori mõ quo põt apud pi
pateticos deus q est cã pma dr̄ esse intellecꝰ
vlr agens ad oia habens se sicut intellecꝰ ar
tificis ad artificiata.ita.ſ. q̄ intellectus artifi
cis ex se ⁊ nõ per habitũ artis artificiata pro
ducat.talis aũt cognitio nõ est nisi qꝛ est ⁊ nõ
quid.⁊ iõ si significetur per sermoné erit ſmo
dicens qꝛ est ⁊ nõ quid est.

Est aũt creatura ex eo q̄ oipotẽtis dei vo
luntate ex nõ esse ad esse ꝓducta est eius sub
stãtia.vt Augustinus ad felicianũ.Scia vo
metaphisice est habitꝰ intellectualis circa ma
xime scibilia vt ens ⁊ entiũ passiones ⁊ ptes
prime que primo omniũ cognoscũtur.⁊ deus
⁊ diuina que certissime sunt cognoscibilia cũ
sint pncipia ⁊ cãe. Quia eiꝫ metaphisica est
scia cõis vt.vi.huiꝰ appebit. Scie vo cõmu
nes iuxta sniaꝫ Auicenne in sua metaphisica
ſm q̄ sunt noticie quedã vl̃es differũt p sub
iecta de quibus sunt.⁊ ꝓpterea in diffinitiõe
scie semp cadere debeat pro dr̄ia subali subie
ctũ de quo.lꝫ ille scie inq̄ntũ sunt forme quedã
detorquẽtes intellectũ exñtes de rebus eisdeꝫ
apud diuersos hoies differant indiuidualit̃
per subiecta in quibꝰ sunt sicut est aia cuꝫ nõ
sint nisi indiuidue quedã forme cõpatõe eoꝝ
que informant ab eis lꝫ sint vl̃es cõpatiõe eo
rum a quibus abstracte sunt.Ideo ꝯueniẽt̃
notificat̃ metaphisica scia per maxime scibi
lia de quibus est vt de subiecto circa qd̃ ⁊ ta
lia sunt transcẽdentia ⁊ cãe altissime.Meta
phisica aũt dicta est a meta qd̃ est trãs ⁊ phi
sis qd̃ grece idem est q̄ natura latine si pri
mũ.y.habeat breue.licet phisis sumpta p ge
neratõe viuentiũ que natiuitas vel nascentia
dr̄ hꝫ primũ.y.ꝓductũ.vt.v.huiꝰ.q.iiij.vñ
metaphisica q̄si trãs seu post vl̃ vltra trãscẽ
dẽs transphisica seu vel post aut vltra phicã
Cuiꝰ q̄tuor extãt cãe.cã efficiẽs istralis ⁊ dr̄
fuisse Aristoteles stargirita nichomachi fili
us.Efficiens aũt pncipale deus est de quo hr̄

in hoc ꝓlogo sciaꝫ istã solus deus maxie hꝫ.
⁊ si nõ solus habeat qꝛ diuinũ nõ est natũ in
uidere.Ideo dicit Plato q̄ inuidia ab opti
mo longe relagata est.ꝓpter igitur summam
bonitaté voluit deus vt inq̄t Sco.sciaꝫ istaꝫ
sicut ⁊ alias pfectiões hoi cõicare.oẽ eiꝫ veꝝ
a quocũq̄ dr̄ a spũ scõ dr̄ hec ille . Eius vo
cã finalis ꝓpria est opatio ſm habitũ istuꝫ.ſ.
speculatio essentiaꝝ omniũ reꝝ eo q̄ sapiẽs
cognoscit oia ⁊ si nõ ſm omné rõeꝫ cognoscẽ
di qꝛ alias alie scie supfluerẽt vt.q.xij. deter
minabitur.cognoscit tñ oia vt inq̄t Sco. i ħ
primo metaphice.q.xi.ſm omné rõeꝫ q̄dita
tis nõ tm̃ in vl̃i ſꝫ etiã i particulari ⁊ pcipue
q̄ditates altissimas ⁊ subãꝝ sepataꝝ maxie
apud opioné phoꝝ.in speculatõe eiꝫ istoruꝫ
posuit Ari. felicitaté.x.ethicoꝝ.Finis aũt ex
trinsecus est pria cã ⁊ subé sepate quibꝰ ꝯiun
gitur intellectus noster mediãte habitu huiꝰ
scie.nec ordinatur in aliquã aliã saltẽ natura
li rõe inuentã ſꝫ alie ad ipaꝫ. vñ nõ est vtilis
ad alias ꝓut vtile ꝓprie dr̄ ordinatũ ad finé
quare phs in ꝓlogo huiꝰ necessariores q̄deꝫ
igitur oẽs ipsa vo dignior nulla.Cã vo eius
formalis est modus ꝓcedẽdi q hic sicut ⁊ in
alijs triplex est.ſ.diuisiuus:diffinitiuꝰ: ⁊ col
lectiuus.Propriũ aũt huiꝰ scie estꝰ diuidere
⁊ diffinire per essentialia simplr. ⁊ colligere
siue demõstrare per cãs essentiales simplr po
res ⁊ notiores ⁊ per cãs essentiales cuiuslibet
nõ inq̄ntũ hec ſꝫ inq̄ntũ sũt cãe simplr ꝛc. ⁊ ma
xime p altissimas cãs hoc.n.mõ ẽ metaphca
ſm se scibilis.nõ tñ sic eã scimus nec sic vide
tur ab Ari. tradita: qꝛ ꝓpter impotentiã itel
lectus nr̃i ex sensibilibꝰ minus notis ſm se de
uenimus in cognitõe imãliũ que ſm se notio
ra sunt ⁊ tãq̄ pncipia cognoscẽdi alia imedi
ata essent accipienda.Cã aũt eius mãlis non
ex qua eo q̄ accñia talé mãꝫ nõ hñt.viij.huiꝰ
Sꝫ in quã est aia intellectiua.ꝫ hoc ſm potẽ
tiã eius intellectiuã. Hic vo audiamus cãm
scie mãlem ꝓprius eã circa quaꝫ est scia que
a quibusdã dr̄ subiectũ scie. Est nãq̄ subc̃m
scie illud circa qd̃ speculat̃ intellecꝰ i illa qd̃

magis ꝓprie dr̃ obiectū. ita eim̃ scīa se hʒ ad ipʒ sicut ad eius obiectū potētia vt cōiter dr̃ sicut ⁊ illud circa qd̄ est vt̃ʳ dr̃ obiectū v̄trūq̄. ꝓprie nō subiectū. dr̃ nāq̄ subiectū vt subicit̃ ꝯsideratōi scīe. obiectū v̄o vt respicit potētiā. Incidit dubitatio nūqd̄. ⁊ Sʒ de subiecto v̄o scie sit cā effectiua scie an finalis an formalis vel māl̄is qd̄ sit cā effectiua arguit̃ q2 i eodē gn̄e cāe est aliqd respectu potentie ⁊ respectu habitus eius. bonū eiʒ est finis volūtatis ⁊ caritatis q2 habitus nō variat rōeʒ obiecti potētie sʒ dat mōʒ opādi. obiectū aūt intelligibile vr̃ cā efficiens respectu potētie intellectiue cū sit passiua. ꝙ aūt sit cā finalis respectu scientie arguit̃ qm̄ obiectū volūtatis est finis ergo ⁊ scie. ꝓbatio ꝯn̄e qcqd est finis finis est finis ordinati ad finē. sʒ actus voluntatis est finis actus intellectus ergo ⁊c.

Amplius cognitio subiecti p̄ncipal'r intenditur alioqn esset cognitio plures. Adhuc a fine denoiat̃ vnūqd̄q̄ ⁊ a subiecto scīa gᵒ ⁊c. Q2 aūt habeat rōeʒ cāe formalis arguit̃ quia sb̄m tribuit scie sp̄em vnitatē ordinē ⁊ dignitatē. hec aūt ꝯueniunt forme ꝙ aūt hēat rōeʒ māe cōiter dr̄. Sʒ ꝯtra subiectū p̄cognoscit̃ i scīa aut ꝯfuse aut distincte. sʒ mā nullo mō p̄cognoscit̃ in actu sicut subiectū in naturalibᵒ Sil'r a subiecto hʒ scīa vnitateʒ: distinctionē ⁊ ordinē ⁊ necessitateʒ nō aūt a mā. Dr̄ʒ iuxta doctrinā Scoti p̄mo ꝙ obiectū siue subiectū scie est illius cā effectiua qcqd sit de rōne adducta id ꝓbante q̄ nō multū cogit. maior eiʒ nō vr̃ v̄a in oī gn̄e cāe. sʒ vt ibidē inducit̃ de cā finali vtcūq̄ possit admitti. nec etiā minor assumpta appet v̄a. s. ꝙ obiectū intelligibile sit cā efficiens potentie intellectiue. sʒ eniʒ sit passiua nō t̄n ex hoc ꝯuincitur ꝙ sit effectᵒ obiecti sui. dico aūt obiectū esse cāʒ effectiuā scie eo ꝙ totalis cā effectiua scie nō est attribuenda solū intellectui vt ꝓpositiuo ascribit̃ nec solū obiecto scie vt opinatus est Gotfredus de fōtibᵒ. Sʒ obiectū ⁊ intellectus vt cāe partiales essential'r ordinate. quaꝝ intellectᵒ saltem respectu scie p2o statu isto nobis naturaliter ꝯuenientis est simpl'r cā pfectior. obiecto q̄uis vtraq̄ cā tam intellectus q̄ obiectū in sua cālitate ꝓpria sit pfecta nō dependens ab alia. vt egregie docet Scotus in p̄mo sententiaꝝ dis. iij. iuxta quā sn̄iaʒ audienda sūt verba Aug. l. ix. de trinitate ca. vltio. ⁊ tertio de paruis dum inqt. Liqdo tenēdū est ꝙ oīs res quā cognoscimus ꝯgn̄at in nobis sui noticiā. ab vtroq̄ eiʒ pitur noticia a cognoscente ⁊ cognito. ⁊ scd̄o eiusdē ca. x. formata cognitio ab ea re quā scimus verbuʒ est gᵒ intēdit aliquā cālitatē attribuere obiecto.

Dr̄ʒ scd̄o ꝙ obiectū esse cām finaleʒ scie i. finem attingendū per opatōeʒ nō est negandū eo ꝙ per habitū scie attingitur obiectū scientie p̄ncipale veluti optimū simpliciter positiue. attingitur etiā obiectū adequatū ⁊ p̄mū ad qd̄ stat vltima scie resolutio tāq̄ optimuʒ quid simpliciter in scīa saltem pmissiue. vt inferius dilucidabitur. ⁊ hoc ꝯcludunt rōes inducte si quid ꝯcludant.

Dr̄ʒ tertio obiectū scie esse vtcūq̄ cāʒ formalem scie nō quidē informāteʒ sʒ mensurātem eo ꝙ scibile est mensura scie qnto huius. forma eiʒ sp importat respectuʒ cāe eius qd̄ ꝯm eam informatur vel per mōʒ inherētie vt in cāis intrinsecis vel imitatōis vt in exēplaribus. vt. s. Tho. i qōibᵒ de v̄itate. q. iij. ⁊ [illegible] lis forma extrinseca coincidit in idem numero cū efficiente ⁊ fine nō aūt forma inherens vt idē. s. Tho. in. iij. sn̄iaꝝ dis. xxvij. ⁊ hoc ꝓbāt rōes inducte.

Dr̄ʒ q̄rto ꝙ obiectū scie est cā illiᵒ mālis circa quā. vn̄ Sco. i ꝓlogo p̄mi sn̄iaꝝ. subiectū scie ꝯm v̄itatē ptinet ad genus cāe efficientis. dicit̃ [illegible] subiectū scie mā p q̄dā sil'itudīeʒ ad factōeʒ vbi sil' ꝯcurrūt rō obiecti circa qd̄ ⁊ rō māe susceptiue q2 actus agētis est factio transiens extra. sʒ nō sic est de actu ꝓprio scie t̄n intelligit̃ transire q2 nō terminat̃ i se: sʒ ad aliud circa qd̄ est sʒ nec recipiat̃ i illud circa qd̄ est. sʒ manet i sciente. ⁊ ꝓpter hāc ꝓprietatē māe. s. esse circa qd̄ sb̄m dr̃ mā respc̄u scie Rationes v̄o ꝯtrariū suadētes ꝯcludūt solū

de mã ꝓprie dicta ex qua.nõ aũt de ea que ẽ dicta circa quã.

Primitas võ adequatõis subiecti in scia notat equalitatẽ ꝑcisam subiecti ad sciaꝫ qñ.i.nõ excedit subiectũ nec exceditur imo qcqd cadit sub ↄsideratõe scie illo mõ cadit sub rõne formali subiecti ⁊ ecõtra distincta ↄtra ꝑmitatẽ pfectõis que i quacũqꝫ scia cõsequitur gradũ entitatis siue pfectõeꝫ essentialem rei. Illud eiꝫ est ꝑmũ tali entitate qd est nobiliꝰ ꝓpter qd aliud stabilemus subiectũ scie ꝑmũ i.adequatũ ⁊ aliud primũ.i.nobiliꝰ. Hic aũt solũ est sermo de subiecto ꝑmo.i.adequato ⁊ ꝓpinquo scie cui pro eius mãli ↄsiderato cõiter attribuunt ↄditões iste.vt Sco.in ꝓlogo ꝑmi sniaꝝ ⁊ in reportatõibꝰ. Pria ↄditio vt tale sbm mãle adequatũ ⁊ ꝓpinquũ scie sit qditas eo mõ q̃ hꝫ essentiã.nõ eiꝫ oꝫ ꝙ qditas sp sit diffinibilis vtꝫ de ente:qꝛ aliter in diffinitionibꝰ nõ esset deuenire ad aliqua indiffinibilia.⁊ ita in rõibus esset ꝓcedere in infinitum ↄtra phm.viij.meta.⁊ rõ huiꝰ ↄditiõis est qꝛ quiditas subiecti vel rõ eius formalis qditatẽ exprimẽs est ꝑncipiũ vel mediuꝫ demõstrationis potissime. Scda ↄditio est vt subiectũ tale sit quiditas nõ inclusa i aliq̃ ꝑori qditatiue ad illã sciaꝫ ptinẽte qꝛ aliter illa prior quiditas esset primũ subiectũ. Tertia ꝙ quiditas illa sit primo nota:qꝛ de subiecto oꝫ primo cognoscere quid est ex primo posterioꝝ. Quarta ꝙ illa quiditas ↄsideret i illa scia ſꝫ eiꝰ ꝓpriã rõeꝫ forte absolutã ⁊ formalẽ dico ꝓpriã qꝛ sub ratione alteriꝰ illud alterum esset subiectũ.absolutã võ dico qꝛ omne respectiuũ ꝑsupponit absolutum.⁊ ita nõ põt esse ratio prima.dixi aũt forte qꝛ alicuiꝰ subiecti scie ꝓpria quiditas ↄsiderata in scia illa est aliqñ respectiua vt apud eos qui tenẽt mobilitatẽ aut nãlitatẽ rationẽ formalẽ subiecti phie nãlis.formalẽ aũt dico qꝛ formalis quiditas rei est ꝑncipiũ cognoscẽdi eã. Quinta conditio est vt vtualr ↄtineat noticiã omniũ vitatũ illius habitus.noticiã cũ eius qd est ꝓprijssimũ subiecto.i.ꝓprie passionis nõ cõtinetur vtualr primo ⁊ euidenter nisi in ꝑ se ꝓprio ↄceptu subiecti vel in ipso subiecto sic ↄcepto vt Sco.in quolibetis imo nec mediũ in demõstratõe põt esse ꝓpter qd respectu passionis nisi passio includat virtualr in rõe illius medij.vt idem Sco.in ꝓlogo ꝑmi sniaꝝ. Est eiꝫ virtualr ↄtinere ꝓprie ⁊ sufficient posse ꝑducere aliqd in esse exñtie vel in esse cognito. Exerceat ergo se longo tpe in opibus Scoti priusqꝫ ausu temerario eũ rephendat qui ↄtra eũ nouissime insurrexerũt friuolis qbusdã obiectõibus. Sexta ↄditio est ꝙ talis qditas sit adequata scie cuiꝰ est subiectuꝫ sic ꝙ oĩa sub ea ↄtenta ptineãt ad talem sciaꝫ ꝑ se.⁊ oẽ ꝑ se ↄsideratũ in tali scia sit ꝑ se reducibile ad talem qditatẽ vel ad tale sbm sicuti ad cõius ⁊ notius. ⁊ hoc de sbo quo ad eius mãle. Sꝫ sbo scie ꝑcipue cõis vt ẽ metaphica ꝑ formali ↄsiderato.i.ad rõeꝫ sbi formalem reqritur primo ꝙ sit gñalis cũ sbo mãli nec sit aliqd sub eo ↄstitutũ ꝑ drĩaꝫ essentialẽ vł accñtalem scdo ꝙ sit prius oĩ passione demõstrabili de sbo mãli qꝛ se dꝫ hre ad sbm mãle sicut abstractũ ad ↄcretũ vel saltẽ sicut aliqd illi adequatũ sicut ens ⁊ entitas.

Dubitaꝛ tñ vtrũ ↄditões attribute subiecto adequato scie ꝑ mãli ad idẽ subiectũ sint referende an ad diuersa subiecta.

Ampliꝰ dubitatur an talis sit hitudo subiecti ad sciam vt cõiter dr̃ qualis est obcĩ ad potentiã. Adhuc an subiectũ in scia debeat sp illi adequari in ꝑdicãdo.

Ad hec oĩa respõdendo ꝑsuppositis determinatis in.vi.bꝰ.q.iij.in.iij.arti.que multuꝫ ↄferunt hijs determinãdis. dico ꝙ in sciẽtijs creatis humanitus inuentis vt sunt metaphica ⁊ phia naturalis que sunt scie cões ẜm genus includentes scias plures ẜm spẽꝫ specialissimã.lꝫ ↄditões qnqꝫ possint adaptari subiecto adeqto cuiuslibet illaꝝ nõ tñ vr̃ ꝙ noticia talis subiecti adeqti toti scie sit sufficiẽter vtualr ↄtẽtiua oĩuꝫ vitatũ illiꝰ scie cuiꝰ ẽ subiectũ ꝑmũ. Cũ eiꝫ qditas illiꝰ scie sit cõissima respectu oĩuꝫ ↄsideratoꝝ i illa scia vtute eiꝰ

nõ sciũtur de iferiorib⁹ nisi pdicata cõia. ꝛ cõ sequẽter nõ est rõ sufficiẽs cognoscẽdi nisi pas siones cõissimas. Cõstat aũt ꝙ pter illas cõis simas sunt multe alie passiones ad q̃s nõ põt qditas subiecti adeq̃ti esse mediũ sufficiẽs cũ demõstratio pcedat ex ꝓprijs. ꝛ mediũ in de mõstratione non possit esse ꝓpter qd respectu passionis nisi passio includat ṽtualr in ratõe illi⁹ medij. Nisi eo⁹ loq̄mur de scdo scie q̃uo de pmo pncipio loqtur Sco. in quolibetis. q vij. qui inqt ꝙ lꝫ pmũ pncipiũ habeat ṽitatẽ euidentissimã ꝛ etiã ɔtineat emineter ꝛ ṽtua liter ṽitates oiuꝫ posterioꝝ nõ tñ oꝫ ꝙ possit esse imediata cã cognoscendi qdcũqꝫ posteri us. imo oꝫ p media ordiate pcedere ad hoc vt acqratur cognitio ɔclonis rmote. hec ille. pmũ eiꝫ pncipiũ lꝫ aliquo mõ virtualr ɔtine at ṽitates oiuꝫ posterioꝝ nõ [illegible] sufficient ꝛ p prie. ad virtualẽ eiꝫ ɔtinẽtiã ꝓpriã ꝛ sufficiẽ- tem alicui⁹ prioris respectu posterioris de q̃ hic extat sermo reqrit ꝙ tale pri⁹ possit esse i mediata pcila ꝛ sufficiens cã vel pncipiuꝫ co gnoscendi qdcũqꝫ suũ posteri⁹. illo eñ mõ me diũ esse ꝓpter qd respectu passionis ꝛ passio nẽ virtualr. i. ꝓprie ꝛ sufficienter ɔtineri i rõ ne illius medij ɔũtibilr sunt idẽ. ꝛ talr audiẽ dus est sermo Scoti in ꝓlogo pmi sniaꝝ ne gãtis in pmis pncipijs ṽtualr ɔtineri oẽs cõ clusiões scibiles vt i q̃rto h⁹. q. v. declabit ꝛc. Ex quib⁹ seqtur ꝙ nec totalis metaphice nec naturalis phie aut alic⁹ talis scie totalis ẽm genus saltẽ luie naturali habite põt esse vnuꝫ ẽm primũ ṽtualit ɔtentiuuꝫ ꝛc. pꝫ qꝛ nõ cõe vt paulo añ pbabatur. nec aliqd tale ẽꝫ spe cieꝫ cũ nulla ratio formalis vnius ẽi ẽꝫ spẽꝫ in aliqua tali sciã possit esse mediũ demõstrã di ꝓpter qd oia scibilia ad illã sciaꝫ ptnẽtia. ꝛ hoc nisi sit aliq̃ spẽs specialissima includẽs multas alias ṽtualiter siue passiones eaꝝ si ue p mõꝫ cãe siue p aliũ ordinẽ eẽntialẽ vt do cet Sco. in pmo sniaꝝ dis. iij. sicut appet in mathama. tunc eiꝫ pmũ ẽm siue obiectũ [illegible] us spẽi specialissime pme ad quã alie essentia liter ordinarent esset ṽtualr includẽs obiecta

aliaꝝ spẽꝝ specialissimaꝝ lꝫ nõ formalr ꝛ p. Ex quo vlteri⁹ infert ꝙ nõ obstãte hac instã tia cuiuslibet illaꝝ sciaꝝ plura sunt subiecta ẽꝫ spẽs ꝓprie ṽtualia. Infert ɔñr ꝙ ɔditões ille que adducebãtur p mãli subiecti adeq̃ti nõ necessario oẽs eidẽ ẽbo sunt adaptande. ꝛ p hoc soluitur pmũ.

Ad 2ᵐ dicꝫ ꝙ obiectũ primũ potẽtie ꝛ ob iectũ seu ẽm primũ habitus in aliq̃b⁹ ɔueni unt ꝛ in nõ nullis differũt. Cõueniunt eiꝫ pri mo qꝛ ambo sunt adeq̃ta potentie vel habi- tui quib⁹ quolibet eoꝝ est primũ. hec nãqꝫ rõ primitatis colligitur a pẽo primo posterioꝝ q vult ꝙ pdicatũ vle primo. i. adeq̃te alicui subiecto inest. vle aũt ibidẽ appellat passiõeꝫ adeq̃tã subiecto. Cõueniunt scdo ambo i hoc ꝙ adequãtur potentie ꝛ habitui in eo ꝙ vtrũ qꝫ hꝫ rõeꝫ terminãtis rõnẽ vtriusqꝫ. s. tã habi tus q̃ potentie. Utrobiqꝫ eiꝫ assignãda ẽ ade q̃tio aliq̃ obiecti primi ad potentiaꝫ ꝛ obiecti primi ad habitũ in eo ꝙ vnũ alteri obicitur. Illa ergo adeq̃tio cũ sit quedã habitudo nõ ɔsistit in rõe mouentis. tũ prio qꝛ circũscripta rõe motiui ab vtroqꝫ mõ minus hẽt rõeꝫ ob iecti vt Sco. prio metaphice. Essentiali⁹ eiꝫ est obiecto terminare q̃ mouere qꝛ rõ mouen tis põt separi vbi deus crearet itellectõeꝫ ali- cui⁹ obiecti vbi tñ rõ terminãtis est insepabi lis. tũ etiã qꝛ subiectũ nõ cõpat ad habituꝫ in rõe motiui. nec ɔsistit in rõe cãntis qꝛ obiectũ saltẽ potentie passiue nõ necessario cõpat ad potẽtiã suã i rõe cãntis saltẽ effectiue. Cõstat aũt ꝙ hic loq̄mur solũ de hijs q̃ cõia sũt vtris qꝫ obiectis in eo ꝙ adequãtur. hoc qdeꝫ potẽ tie illud ṽo habitui. Relinqtur ergo ꝙ hec hitudo ɔsistit in rõe terminãtis rõeꝫ vtriusqꝫ.

Et hic est attentione dignũ ꝙ diuisio obie cti potentie ꝙ qdã est actiuũ ꝛ qdã passi- uum nõ est sufficiens nã obiectũ volũtatis vt inqt Sco. v. metaphice ꝛ cuiuscũqꝫ potentie actiue nõ factiue nõ est actiuũ nec passiuum. Uñ idẽ 2⁹ sniaꝝ dis. xxv. ꝛ. xxxvij. voluntas est sufficiens pncipiũ actiuũ sui actus nec ob iectũ cognitũ reqrit in rõe actiui sꝫ solũ in rõe

terminātis. Differūt aūt qꝛ obiectū3 potentie nō necessario est v̄tualr ꝯtentiuū pfectōis potentie. l3 bū obiectoꝝ per se aliquo mō illius potentie sit v̄tualiter ꝯtentiuū. s3 aliqđ subiectū habitus necessario est v̄tualiť ꝯtentiuum v̄itatū. Vn̄ cōditiones ꝓprie subiecti scie vel habitus qb⁹ differt ab obiecto potentie sunt due potissime. s. ꝯtinē virtualiť ip3 bitū ⁊ eē mensurā eius. Ratio primi est qꝛ ois entitas vt dicebať q̄ pōt esse ratio cognoscendi bitū ꝓpter qđ ꝯtinet ꝓprie ⁊ sufficienť v̄tualiť habitū cū mediū nō possit esse ꝓpter qđ respcu alicuius demōstrandi nisi illud includať virtualiť in ratione ipsi⁹ medij. S3 subiectū primū habitus vni⁹ in se est huiusmōi vt deductū fuit in solutione primi ergo ⁊c. ⁊ est doctrina Scoti in scripto anglicano. q. i. plogi primi sniaꝝ. Ratio scđi est qꝛ scibile mensurat scia3. v. metaphice ca. de ad aliqđ. vn̄. s. T. ibidē inqt q̄ ibi nō accipiť mensura ⁊ mensuratū fm q̄titatē s3 fm mensurationē esse ⁊ veritatis. Veritas ei3 scie mensuratur a scibili. ex eo ei3 q̄ res est vel nō est orō dř v̄a vł falsa in p̄ntis. ꝯstat aūt q̄ nulla istaꝝ ꝯditionū ꝯuenit obiecto potentie quare ⁊c.

Ex qbus p3 q̄liter sit audiēda auctoritas cōis sicut se h3 obiectū ad potentiā ita subēm ad scia3. ⁊ per hoc soluitur scđm.

Ad tertiū dubiū dō3 q̄ qꝛ inter multa obiecta ad que se extendit habitus scie s3 gen⁹ quoꝝ nō qđlibet est virtualiter ꝯtinēs ip3 habitū fm genus nec eius mensura aut prio terminās necesse est dare aliqđ vnū ad cui⁹ rōnē stat vltimata oīum p̄ncipioꝝ cōplexoꝝ ⁊ ꝯclusionū illius scie resolutio. Ideo cōitas v̄tualis ꝯtinētie necessario reqsita ad sbm habitus saltem fm spēm non necessario coincidit cū comunitate p̄dicationis. Ex quo seqť q̄ l3 subiectū adeqtū scie totalis fm genus necessario adeqtur illi i terminādo non tn̄ pp̄e ⁊ sufficienter necessario in virtualiter ꝯtinendo ⁊ mensurando ⁊ p̄dicando. Non ei3 coincidunt comunitas p̄dicationis ⁊ virtualis ꝯtinētie in subiecto scie create humane vni⁹ i genere qeqđ sit de scia increata ⁊ beatoꝝ. Na3 l3 sbm adeqtū metaphice sit cōe in p̄dicādo [redacted] i tminādo p se p̄ aut nō p̄. tn̄ deficit sibi rō mēsurādi ⁊ sufficienť ꝯtinēdi v̄tualr vt pbatū est. ꝓpter qđ v̄e loquendo tale subiectū p̄mū in terminādo impfecte dici d3 subiectū habitus respectu subiecti primi in ꝯtinēdo v̄tualr ⁊ mensurādo. et iuxta hoc iferť qđ dictū cōe s. subiectū scie virtualr effectiue ꝯtinet omne3 noticiā possibilē hřī in scia illa v̄itatē h3 d̄ sbiecto p̄mo i mensurādo ⁊ v̄tualiter ꝯtinendo ꝓprie ⁊ sufficienter scie vni⁹ fm spēm specialissimā de quo meminit Sco. in prio sniaru3 dis. iij. dū inqt vnitas scie assignať penes obiectū. illa ei3 est vna q̄ est vni⁹ subiecti vł obiecti primi quatenus subiectū p̄mū h3 ꝯtinere scia3 illā v̄tualiter l3 nō totaliť qꝛ etiā intellectus est cā scie vt supius dictū est. nō ergo est aliud reducere scia3 ad obiectū p̄mū q̄3 i alterā cā3 partialē hūtē in suo gn̄e ordinē essentiale3 ⁊ reducere ad p̄mū ibi ⁊ ab ipso assignare vnitatē effectus inq̄tū effectus ab eo est cū quo tn̄ stat q̄ multo pfecti⁹ ꝯtineatur in alia cā ptiali. s. intellectu. nō aūt sic est de subiecto adeqto. i. cōi p p̄dicationē ⁊ terminatiuo alicui⁹ scie totalis simpliciť fm genus. l3 de eo v̄itatē habeat q̄ formalr v̄tualr ꝯtinet sufficienter passiones sibi adeqtas q̄tenus ab eo nihil fluit nisi [redacted] rōe3 eius formalē. ⁊ de eo etia3 forte veritatē h3 q̄ virtualr finalr ꝯtinet noticiā oīu3 veritatū illi⁹ scie saltē create q̄ten⁹ in noticiā ipsi⁹ tandē resoluitur ois veritas in scia illa. Et iuxta hoc moderāda esset noficatio eius qđ est v̄tualiť ꝯtinē supi⁹ expssa

De obiecto aūt potentie dō3 q̄ alicui potentie nō pōt adeqri obiectū in mouendo aut terminādo nisi illud qđ est cōe p p̄dicationē oīb⁹ alijs obiectis p se eiusdē potentie qđ facile est deducē. Ois ei3 potentia indifferēter respiciens sua p se obiecta q̄ [redacted] ꝓpriā eoꝝ nā3 obiciunť potentie ⁊ nō p rōe3 alicui⁹ cōis saluati in quolibet qđ p se mouet vel terminat potentiā d3 hře aliqđ cōe obiectū illis obiectis [redacted] se aliter ei3 nō esset vna potentia. Sed

quedā sunt tales potentie vt p3 de visu respe ctu omniū coloꝝ qꝛ l3 vnus color sit alijs pfe ctior vt albedo. tñ nigredo p suā ꝓpriā nām obicitur visui ꝛ nō tantū v̾tute albi. Signan ter aūt posita fuit ꝯclo hec particularit̾ qꝛ nō repugnat forte alicui po͠ de facto adeq̄ri ob/ iectū aliqd̄ p̄mū a quo p̄mo moue᷑ vl̾ ad qd̄ p̄mo terminatur. qd̄ tñ nō est cōe oib᷒ per se obiectis ꝛ secūdarijs illius potentie vt p3 de i tellectu diuino. s3 aliqd̄ primū intelligibile p se ꝯtinētis oia. hec ꝓbabiliter.

Propter secunduz quidē hui᷒ sciendū ꝙ nō nulli antiquoꝝ fue/ runt vt recitat Alber. pr̄io meta. qui posuerūt cām in eo ꝙ cā p̄ma in vnoquoq̄ gn̄e cāꝝ eē sb̄m hui᷒ scie rōe illa vtentes qꝛ hec scia ꝯsi derat de cāis vltimis ad quas resoluun̄ oēs cāe que sm̄ ordinē nāe sunt prime in qb᷒ sta biliun̄ ꝛ fundātur oēs alie cāe particulares ꝛ secūdarie nec per aliqd̄ aliud stabiliri pn̄t S3 indubie sic opinātes a veritate deuiant: cū resolutio cāꝝ ꝛ reꝝ pticularium sit ad ali qd̄ simplr̄ p̄mū q̄lis nō est cā in eo ꝙ cā. ratō eī3 entitatis est prior vt supius innotuit. Ideo fuerūt alij qui deū ꝛ diuina esse sb̄m scie isti᷒ ꝛ eoꝝ rō fortior est qꝛ deus ꝛ diuina princi/ pia sunt cāe simpliciuz que a magnitudine ꝛ tpe sepatas hn̄t rōes supra pria creata ꝛ flu xiones diuine sicut p̄mū esse: primū subsistē: primū viuē: ꝛ primū intelligere ꝛ huiusmōi. ꝛ sunt cāe cōpositoꝝ que q̄ntitate sola aut q̄li tate ꝛ ꝯtrarietate sil̾ sunt determinata. S3 ꝛ sic determinātes nō vere loquūtur cū vna subiecti ꝯditionū in scia sit ex p̄habitis esse q ditatē vnā. s3 deus ꝛ diuina nō sunt vna q/ ditas vt ꝯstat. Sūt aūt ꝛ quidā latinoꝝ3 loyce psuasi q deū hui᷒ scie dicūt eē subiectū qd̄ multiplr̄ ꝓbāt. p̄mo supposita distinctiōe scie put dr̄ habitus ꝯclōis. ꝛ put dr̄ ꝯgre/ gatio mltoꝝ habituū tā p̄ncipioꝝ q̄3 ꝯclōnū aliquā tñ ꝯueniētiā habētiū de q̄ dice᷑ iferi᷒. pr̄io qꝛ nobilissime scie nobilissimū est sb̄m ꝛ p̄ue scie primū sb̄m ꝛ diuine diuinū ꝛ altissi me altissimuz. s3 metaph̄ica ē nobilissima: p̄ ma: diuina: ꝛ altissima ideo ꝛc.

Amplius ꝙ deus possit esse sb̄m hui᷒ scie p̄mo ꝓpter qd̄ ꝓbat̄. tñ qꝛ deus h3 multas p prietates i metaph̄ica vlr̄ cognoscibiles: vt esse appetibile: esse imobile: esse ppetuū: ꝛ pri mū mouens ꝛ huiusmōi q̄ posterius aliq̄ mō ꝯcipiūtur sm̄ se q̄3 essentia diuina absoluta: qꝛ nō nulle illaꝝ dicūt respectū ad extra q̄ p prietates nō sunt aliud ab eo cui᷒ sunt. p sūt illimitate. q̄libet tñ illaꝝ ꝓprietatū sm̄ rōem differt ab essentia. ꝛ talis dr̄ia sufficit ibi int̾ ꝓprietates ꝛ sb̄m sicut in creaturis dr̄ia real̾ Ex hijs sic arguunt de deo in hac scia pn̄t de mōstrari ꝓprietates per mediū ꝓpter qd. nā pri᷒ nālr̄ pōt esse mediū sciēdi posteri᷒ nālr̄ ꝛ hoc nō est inq̄tū posterius est aliud qꝛ hoc accidit. s3 inq̄tū prius nālr̄ est prius notū sm̄ se ꝛ posterius minus notū. s3 ita est inuenire i ꝓprietatibus vl̾ attributis diuinis vn̄ l3 nihil de deo sciatur p cām priorē ipso: qꝛ o3 illud qd̄ de deo est demōstrabile esse idē essentialit̾ et siue tale ꝯcludēdū fuerit ꝓprietas absoluta dei vt sapia: potentia: eternitas: imutabilitas ꝛ huiusmōi. siue dicat respectuz ad extra vt appetibile. primū mouens. pria cā eo ꝙ nihil aliud est veꝝ de ipso nisi ꝙ est ide3 essentialr̄ ei. S3 illud qd̄ est ide3 essentialit̾ deo nō h3 aliq̄d aliud a se prius vlr̄ ipso. cā aūt ē aliud a cāto ꝛ prius vlr̄ ipso. ꝛ per ꝯn̄s nihil qd̄ in est deo pōt de ipso aliquo mō p cām ostendi. nec p cām que sit cā in essendo nec inherēdo. tñ pri᷒ nālr̄ pōt esse mediū sciendi posterius naturalit̾. non dico inq̄tuz aliud qꝛ hoc sibi accidit inq̄tum medium quare ꝛc.

Adhuc esse dei vlr̄ est p̄cognitū i hac scia sm̄ se vt dicūt sicut ꝛ suū qd igitur ꝛc. Et si dicatur ꝙ sb̄m d3 hr̄e p̄ncipia ꝛ partes. sed deus nō h3 illa igitur ꝛc. Rn̄dent ꝙ illa ꝓpō ph̄i sb̄m d3 hr̄e p̄ncipia ꝛ partes vera est vt in plurib᷒. nō tñ est de necessitate sbi scie. pos set ei3 forte de vnitate esse demōstratio ꝛ ma thematica q̄3 sit primū in gn̄e suo ꝛ indiuisi bile. ꝛ ita in illa genē nec hn̄s principia nec

partes. Aliter dici pōt q̄ illa ꝓpō ſcḋm q̄z ha
bere p̄ncipia ⁊c. eſt intelligenda de p̄ncipiis cō
plexis cuiuſmōi ſūt p̄miſſe demōſtratōis. de
q̄ eiʒ ſcḋo ſcie pōt demōſtrari aliq̄d in alia ꝓ
poſitōe que pōt ſumi ſub p̄miſſa in demōſtra
tione de tali ſubiecto ⁊ p̄ncipio ꝯ p̄cognoſci
q̄z eſt. hoc eſt q̄z verꝫ eſt p̄io poſterioꝝ talia
aūt p̄ncipia p̄nt h̄re effectus illius ſbi de quo
eſt demōſtratio pro termis ſuis. ſufficit ei ad
tale p̄ncipiū q̄ ſtatim cognoſcat̄ cognitis ter
minis ſuis. ⁊ tale p̄ncipiū pōt eſſe ad demon
ſtrandū aliquid de deo.

Silr deus pōt eſſe ſbm in ſcia primo mō
dicta. ſuppoſito eiʒ q̄d dr̄ per nomē ſi tale eſt
cā talis effectus ex effectu pōt cōcludi tale et
eſſe ⁊ eſſe hoc. ⁊ hoc tā quo ad eſſentialia q̄
etiā quo ad ꝓprietates ⁊ hoc demōſtratione
q̄z. Sʒ nihil ſic pōt ꝯcludi de ipſo ex effectu:
niſi illud ſine quo nō pōt eſſe talis effect⁹. po
teſt eiʒ tā ſi eſt q̄ q̄d eſt dei iuxta ſic opinan
tes in hac ſcia a poſteriori manifeſtari. vn̄ lo
co p̄ncipioꝝ ſumunt̄ effectus ꝓ medio p̄ q̄s
ꝯcludimus pfectionē dei de deo tāq̄ p medīū
notius nobis.

Pōt quoq̄ deus eſſe ſbm ſcie ſcḋo mō di
cte vel que tantū aggregat ꝯcłones oſtenſas
de deo ⁊ ꝓpter q̄d. vel q̄z. ⁊ talis ſcia eſt vna
vnitate ſubiecti eo q̄ illa aggregat in ſe mul
tas ꝯcłones ⁊ p̄ncipia de deo ⁊ aliis attribu
tis ad ipʒ vt ad p̄mū īq̄tū ad ipʒ attribuūt̄.
vn̄ metaphica que eſt p̄ma ſcia eſt de oībus
ſm hanc rōeʒ. aut q̄z ꝯſiderāt̄ in ea attributa
q̄z ex noticia dei in ea cognoſcunt̄. ⁊ hoc mō
eſt ſcia ꝓpter q̄d. aut q̄z ex eoꝝ noticia deus
cognoſcitur ⁊ hoc mō eſt ſcia quia.

Ex quib⁹ tandē ꝯcludit̄ apud ſic opinan
tes q̄ metaphica eſt de deo vt de ſubiecto ⁊
q̄ oīa nālr cognoſcibilia de ipſo ſūt tranſcen
dentia cui⁹ finis eſt pfecta cognitio entis q̄ ē
cognitio primi entis. ſʒ prio occurrens intelle
ctui ⁊ notiſſimū intellectui eſt ens in cōi. ⁊ ex
ipſo ꝓbatur de deo p̄mitas ⁊ alia ad ipſuʒ
attributa.

Sʒ ꝯtra hāc poſitionē ſunt difficultates.
p̄ circa hoc q̄d dr̄ deū eſſe ſubiectū in meta
phica ⁊ q̄ ꝯſideret entia vt attribuuntur ad
deū. nā ꝯſideratio entiū īnq̄tuʒ entia dr̄ eſſe
prior q̄ inq̄tū attribuunt̄ ad primū ens ergo
erit alia metaphica prior q̄ ꝯſiderat entia in
q̄tū entia q̄ illa que ponitur de deo vt de ſb
iecto. aūs ꝓbatur tū q̄z abſolutū eſt aū reſpe
ctiuū. tū etiā q̄z p̄miſſa eſt cognoſcibilis ante
ꝯcłonē ⁊ ante rōeʒ ꝯcłonis. ⁊ ex eſſe entiuʒ in
q̄tū entia tāquā ex p̄mo effectu ꝯcludit̄ eē de
deo. tū q̄z ex quo entia videtur cognoſcibilia
abſq̄ vlla attributōe cū ſint abſoluta ⁊ reſpe
ctus nō eſt de eſſentia abſoluti.

Scḋa difficultas q̄ eſt illa rō in prio ente
ſm quā ꝯſideratur i metaphica vt ī ſe ſbʒ.

Fauendo huic opinioni ꝓbabilr dici pōt
ad primā difficultatē q̄ illa ꝯſideratio q̄ ꝯſi
derātur entia in ſe prior eſt prioritate origis
ſicut ꝓbatur ibidē. ſʒ nō prioritate intentiōis
⁊ primū ſubiectū ponit̄ in metaphica illud vl
cui⁹ cognitio vlr intēdit̄. vel ad q̄d vt ad p̄n
cipiū tota aggregatio multaꝝ cognitionū pri
cipalr ordinatur ⁊ tale eſt deus q eſt neceſſa
ria cā q̄ ꝓprietates alioꝝ inſunt ipſis. q̄z eiʒ
deus eſt actus purus iō ens diuidit̄ in actuʒ
⁊ potentiam vt dicunt.

Ad ſcḋaʒ difficultatē dōʒ p̄ q̄ de⁹ vt nā
liter cognoſcibilis nō pōt eſſe ſubiectū in me
taphica ita vt rō nāl cognoſcibilitatis ſit for
male. tū q̄z hec rō eſt accn̄talis. tū etiā q̄z iſta
rō ptinet ad mōʒ ſcie. rō aūt ſubiecti p̄ſuppo
nitur mō ſcie. tū q̄z illa rō eſt cōis oībus ſubie
ctis ſciaꝝ nālr̄ inuētaꝝ. tū etiā q̄z illa ratio
nihil ponit i nā ei⁹. ſʒ tm̄ forte circa cognoſcē
teʒ reſpectū ad ipʒ. Scḋo dōʒ q̄ deus vt p̄
mū mouens nō pōt eſſe ſubiectū metaphice.
ad illā eiʒ rōeʒ puenit nālis phs. debet autē
poni ſbʒ metaphice aliq̄d ſub alia rōe ab ea
ad quā puenit nālis phs. lʒ eiʒ nālis philoſo
phus poſſit attingē ad cognitionē q̄z hūdam
de deo p effectus nāles vt q̄ ſit p̄mus motor
ad altiorē tm̄ pōt deuenire metaphicus etiaʒ
ex puris nālib⁹ ad quā nō neceſſario puenit
p viā primi motoris vt in cognitioneʒ primi

entis q̄uis ei₃ in eodē ↄcurrāt p̄mitas mouē di ꝛ essendi. tn̄ ex rōe ipsoꝝ nō ↄcludit cōtra dictio qꝛ nō necessario eidē inessent. ꝛ ita nū q̄ phs nālis ōndit primū ens esse nisi accidens. ostendit ei₃ aliq̄d ens esse primū aliq̄d mouens etiā primū ꝛ aliq̄d ens esse vltimū₃ qꝛ aliq̄d est vltimū motū ac si nihil cāret primū ens nisi pmutationē q̄d forte nō est verū ſm philosophū primū.

Tertio dd₃ ꝙ nec sub rōe primi efficiētis aut finis. nā efficiens inquātu₃ efficiens dicit rōe₃ vlem respectu mouentis vt quo. s. aliqd est. Finis etiā nō tantū est finis motus s₃ entitatis nō ergo forte ponetur ſbm h₃ rōe₃ hui⁹ duplicis primitatis.

Quarto dd₃ ſm istos ꝙ deus ſm ratōe₃ primitatis vnitiue ↄtinētie excellētis que est primitas aliq̄ formalis ponitur subiectū metaphice. ſm ei₃ istā rōe₃ alia attribuunt diuisime ad ip₃. ad rōe₃ eīm primitatis formalis reducitur rō primi efficientis imobilis cū deus sit pria subā formalis ꝛ pria q̄ditas mouens aut efficiens p formā suam quā intra se subāliter h₃ q̄re primū efficiens facit scire ſbstantiā eius q̄ est forma sicut ex forma viuificantis inquātū viuificās cognoscitur viuus. hec ei₃ forma appellatur forma extra q̄ ē exēplaris que vt inq̄t Sco. in theorematib⁹ nō est forma illius cui⁹ est exemplar. s₃ magis ptinet ad genus cāe efficientis. Coincidit ei₃ i idem numero cū efficiente ꝛ fine. vt. s. Tho. in. iij. snīaꝝ dis. xxvij. Et ſm hāc rōe₃ primo d₃ in metaphica ↄcipi ipse deus ꝛ prio demōstrari esse de ipso si posset demonstrari. ꝛ omnes alie ꝓprietates.

Attentōe tn̄ dignū ꝙ metaphica vt est nobis possibilis nūc nō est p̄cipalr scia ꝓpt̄ qd de deo imo pria ꝓprietas habet̄ de deo cognitione qꝛ: ꝛ quāuis ex pria ꝓprietate cognita cognitione qꝛ demōstretur 2ᵃ ꝓprietas. ꝓpter qd. tn̄ scda non cognoscitur simplr ꝓpter qd cū eius cognitio dependeat ex cognitōe quia prime passionis. vn̄ dato ꝙ scia de ente inq̄tū ens esset ꝓpter qd tota tn̄ ordinat̄ in cognitionem qꝛ de deo vt de subiecto. aduerte tn̄ ꝙ passio prius ↄclusa de deo qꝛ sp est posterior ꝛ remotior ab ei⁹ essentia qꝛ ꝓpinqor effectuū Ex quo seqtur ꝙ sp in passionibus ꝓceditur qꝛ. cui⁹ signū est qꝛ trinitas q̄ illi eēntie singularissime ↄuenit ex nullo effectu ↄcluditur.

Et dato ꝙ ens esset vniuocu₃ deo ꝛ alijs adhuc principale ſbm hic est deus qꝛ nō tradit̄ sic scia ꝓpter cognitōe₃ de ente in se habendā qꝛ tūc eq̄liter traderet̄ cognitio oiu₃ sub ipso qꝛ ꝓpter totā cognitionē eius diceret opio.

Ex dictis primo p₃ solutio cuiusdā rōnis Scoti in quolibetis. q. vij. cū inq̄t nō vr̄ ꝙ cognitio metaphici possit transcendē phisicā si metaphicus possit tantū h̄re cognitionē qꝛ tales effectus.

Patet scdo solutio illi⁹ rōis quā adducit Sco. in ꝓlogo primi snīaꝝ q̄ōne de ſbo theologie dū inq̄t ꝙ metaphisica non est de deo vt de ſbo primo ꝛ adeq̄to q̄d ꝓbat̄ qꝛ preter scias speciales o₃ esse aliquā cōe₃ in qua ꝓbētur oīa que sunt cōia illis specialib⁹ ergo preter scias speciales o₃ esse aliā cōe₃ de ente in qua tradatur cognitio passionū de ente q̄ supponitur in sciētijs specialib⁹. si ergo metaphisica nālr esset de deo p̄ter istā erit alia de ente naturalr scita inq̄tum ens.

Sed indubie q̄cq̄d ꝓbabilr hactenus dictū sit in hac opione rō eius p̄ma nō ↄcludit q̄cq̄d sit de alijs quaꝝ iꝓbatiōe₃ in p̄nti nō intendo ꝓseq. vn̄ sic opinātes peccarūt nō ꝓspiciētes vt inq̄t Alber. ideo solū metaphicā nō dici diuinā qꝛ sit de deo. oīa ei₃ apud nā₃ oiu₃ reꝝ manifestissima sunt ꝛ nobilissima ꝛ priora oibus. ꝛ hec sunt ens ꝛ entis ptes atq̄ p̄ncipia. s₃ iō diuina qꝛ honorabilissimoꝝ et mirabilissimoꝝ ꝛ certissimoꝝ per totū ꝛ nō i quadā sui parte ē scia illa. Quā igit̄ merito p̄mā vocam⁹ phiam vt a p̄ncipio dicebat̄. sunt ei₃ ambo hec maxime scibilia ens ꝛ eius partes. iō ei₃ maxime scibilia dn̄r qꝛ p̄mo oium sciūtur sine quib⁹ alia nō p̄nt sciri. Deus aūt p̄ncipia ꝛ cāe p̄ime in essendo maxie sūt scibilia iō qꝛ certissime cognoscibilia a quib⁹

dependet tota posterioꝝ certitudo.
Nō nulli vō sbam dixere sbm metaphice ꝙ apud eos rōib⁹ ꝛ auctoritatibus astruit̄ pri mo qꝛ si aliud a subā hic poneretur subiectuꝫ ꝑcipue videretur ꝙ ens ſm totū ambitū suū ꝓut dr̄ etiā de .x. gn̄ibus. sꝫ hoc ponēdū nō ē vt dicūt. tū qꝛ ens nullā vnitatē hꝫ maiorē q̄ȝ habeāt .x. pn̄ta cū nō habeat deceptū cōeꝫ ad illa. tū etiā qꝛ ſm cōitatē suā nō pōt hr̄e aliq̄ȝ ꝓprietatē ꝓpter diuersitatē realē passionis a subiecto. ꝛ qꝛ idē foret passio sui ipsi⁹ vel cir culus foret in passionib⁹ ꝛ subiectis qd̄ est [illegible] tra philosophū ꝑ posterioꝝ ca. de statu pn̄ci pioꝝ. Scd̄o illud est stabiliendū subiectum hui⁹ sc̄ie quo scia ē vna. ꝛ scie ꝓpr̄ qd ꝛ tale vel est cōe ad oia in hac scia ɔsiderata vel ꝑ mū ad qd̄ oia attribuūt̄ qꝛ ois scia ɔsiderās multa per se non vt passiones vel cās vel est de cōi ad illa vt de subiecto. vel de primo ad qd̄ alia attribuūt̄. Sꝫ nō pōt dari cōe tl̄e vt supius deductū est. dabitur ergo vnū primū subiectū ad qd̄ oia sic ɔsiderata attribuūtur. illud aūt tale qd̄ hꝫ oēs illas ɔditiones nō est nisi subā ergo subā ponēda est hic ꝓpriū sbꝫ. Cōfirmatur qꝛ de subā demōstrātur in meta phisica passiones ꝓpter qd cū sit sciētia vna ꝛ ꝓpter qd igr̄ ꝛc.

Amplius phūs. iiij. metaphice postq̄ȝ di stinxit ens ꝛ q̄liter ista scia ɔsiderat oia entia qꝛ vna scia est oium dictoꝝ ad vnū. subdit. vbiq̄ȝ vō primi ꝓprie est scia ex quo alia pen dent ꝛ ꝓpter qd̄ dn̄r. ꝛ concludit ex hoc ergo si hec subā oꝫ subāꝝ pricipia ꝛ cās habē phi losophū. Adhuc in ꝑncipio. vij. postq̄ȝ pba uit subāꝫ esse primū entiū cognitione: diffini tione: ꝛ tpe ɔcludit q̄propter nobis maxime ꝛ ꝑmū ꝛ solū vt est dicere de sic ente. i. de sub stātia speculādū ē. bn̄ aūt dixit solū vt est di cere qꝛ nō solum ɔsiderat ista scia de subā q̄ȝ uis illud sit ꝑncipale subiectū. sꝫ ɔsiderat eti am de oib⁹ alijs inq̄ȝtū attributa sr̄ ad sbaꝫ. Amplius in . iiij. metaphice ca. ij. dicit phūs ꝙ tot partes sunt phie quot subē innuēs per hoc ꝙ ſm distinctōeꝫ subē vt ꝑncipalis disti guitur scientia hec.

Ex quib⁹ ɔcludit opio ꝙ oēs auctoritates que adduci possent ꝙ hec scia sit de ente inq̄ȝ tum ens ɔcedende sunt hoc mō: qꝛ scia q̄ est de ꝑmo subiecto taq̄ȝ de ꝓprio subiecto consi derat etiā de attributis ad primū nō taq̄ȝ de ꝑncipali subiecto. sicut exemplificat phs i q̄r to de sano. vn̄ in principio eiusdē q̄rti vbi ꝑ figit sbm ſm Cōmētatorē postq̄ȝ dixit hāc sci entiā esse de oibus entibus subdit exponēdo qd sit ꝓpriū sbm qꝛ primuꝫ ex quo alia pen dent vt allegatū est. Nō solū aūt est sba ꝑmū sꝫ ꝛ passiones hic ɔsiderate cōes primo illi in sunt ꝛ per naꝫ primi attribuūtur alijs posteri orib⁹. Alia etiā a sba nō solū hic ɔsiderāt tā q̄ȝ passiōes demr̄abiles de sba. s; ēt inq̄ȝ q̄dā entia i se hn̄tia passiōes. vn̄ ꝛ passiōes ipsoꝝ de ip̄is i hac scia pn̄t demr̄ari. nō eiꝫ ē icōue niēs passionē alic⁹ subēi prioris posse eē sub iectū alicui⁹ passionis posterioris sicut appꝫ in accn̄tib⁹ ordinatis. duplici eiꝫ rōe ɔsiderā tur accn̄tia in ista scia.
Sed lꝫ rōnes adducte vitatē vnā ɔcludant. s. ꝙ hec scia sit de oibus entib⁹. ɔcludit tn̄ a liud. s. ꝙ hec scia nō est de omibus istis taq̄ȝ de vno nec de aliquo cōi oib⁹ istis. sꝫ de ali quo primo ad qd̄ alia attribuūt̄ qd̄ est sba. Cōtra qd̄ arguit Sco. si subā ponatur subie ctū imediatū de qua passiones metaphicales ostendūtur. dic vbi demōstrat̄ aliq̄ ɔclōde subā. dices ꝙ in principio. vij. vbi ostenditur ꝙ subā est primū ens tripl̄r. s. diffinitōe: nāt: ꝛ tpe. Cōtra cui⁹ gn̄is est ista passio dmōstra ta de subā nō quātitatis qꝛ quātitas nō inest oī subē nec alic⁹ gn̄is posterioris: qꝛ illa oia ꝑsupponūt quātitatē. Rn̄detur ꝙ illa passio s. primū oiuꝫ est relatio. nec ꝑsupponit quāti tatē qꝛ si subā nō est ꝑma nisi vt est sub quā titate ergo nō est prior quantitate sicut hō al bus nō est prior albedine. Contra Ari. v. metaphice ponit tres modos relatiuoꝝ tn̄ q ꝑsupponūt quātitatē. Amplius q̄ritur p qd̄ mediū fiet demōstratio demonstrās passiōeꝫ de subā in cōi nō [illegible] diffinitionē qꝛ eā nō hꝫ. ꝛ

tū ponitur q potissima demonstratio est per diffinitionē ergo hec nō est certissima scia. Adhuc p dr̄ias diuisiuā subē vt mediū nihil vr̄ demōstrari de subā. i q̄ eiz figura h̄ fieret. Pōt tū vtcūq; colorari pn̄s opio dōo ꝓpter instātias inductas ɔtra eā qḋ forte de sbo scientie ꝓprie dicte sunt multa va que accipiuntur de libro posteriorꝝ. vn̄ illo mō loquēdo de subiecto illud est sbm cōclusionis demōstrationis qua ɔcluditur passio eius de ipso. sz accipiendo sciaz aliter put est vna aggregatio tradita d cognitōe multorꝝ cognoscibiliū simpliciū ⁊ ɔtrariorꝝ pncipiorꝝ ⁊ ɔclonū vt dicebatur imediate an̄ pmā qōnez in ꝓlogo sicut geometria dr̄ vna scia. hoc mō sbm scie dicitur vnū cōe ad oia illa subiecta scie ꝓprie dicte vel vnū pmū ad qḋ oia illa attribuunt̄. si eiz sit vna scia demōstrās de figura oēs eius passiones in cōi. ⁊ sit vna alia que demōstret oēs passiones specierꝝ figure de ipsis hec videbitur subalterna prime nec in ista alia passio ostenditur de figura in cōi. ⁊ tū huiusmōi sbm vr̄ esse figura in cōi: qz illud solū est cōe ad oia ɔsiderata in ista scia.

Sed incidit dubiū iuxta hāc positionē siue deus siue sba ponatur hic subiectū nunqd de alijs posterioribus hic ɔsideratis sint aliq̄ pncipia simplr̄. ⁊ vr̄ q nō qz oia posteriora quo ad qōlibet qḋ inest eis hn̄t cāz. Rn̄deo q de posteriorib⁹ nota sunt pn̄ᵃ cōplexa propositiones. s. imediate. ita eiz imediate inest diffinitio numeri numero sicut angeli angelo vn̄ in. v. metaphice ca. de p se hōis multe sūt cāe. sz quare hō est hō nulla ē cā. ⁊ lz talia posteriora sint cāta sm se ⁊ qōlibet sui. simpliciter tū cōpositōes alique d eis nō hn̄t alias cōpositōes cās vitatis per quas possint demonstrari alioqn esset tm̄ vnū pncipiū ꝓprium in vna scia in quo diffinitio subiecti de ipso predicat̄. Et si ɔtra hoc instet̄ qz per aliud principiū de q̄titate demōstrāt̄ passiones q̄titatis. sic p pncipiū subē passiōes. sbe gᵒ si pncipia sīt eq̄ pria qz nullū est cā alteri⁹ ⁊ ɔclnes erūt p̄ scibiles ⁊ ita eque p̄ scia hec est de subā ⁊ q̄titate. Ampli⁹ q̄rit nūqd aliq̄ vitas ɔplexa i creata sit de illis.

Ad primū rn̄det Sco. q pncipia nō sunt eque pria lz nullū alterius vitatis sit cā sicut pz de vnitate ⁊ puncto. nec etiā ambo eq̄ sm se nota qz illa pncipia sūt notiora que hn̄t terminos notiores ⁊ termi vnius sunt notabilr̄ notiores termis alteri⁹. ita etiā vna est vior aut notior alia. vn̄ imediatarꝝ est ordo i vnitate vel vitate lz nō causalitas. Sicut etiā ē de articulis fidei quorꝝ nō oēs sīt eq̄ primi qz nō sīt de deo imediate. ⁊ tū oēs simplr̄ sīt pn̄ᵃ theoᵉ simplr̄ indemonstrabilia vt inqt Sco.

Ad 2ᵐ dōz q vitas ɔplexa cātur a deo: qz termī cāntur q sunt cā vitatis cōplexe. sed nō qz de⁹ ē de⁹ iō hō ē hō lz a deo sit. hec Sco.

Attentōe tū dignū q sm vitatē qcqd hactenus ꝓbabilr̄ dictū sit de hac positōe. Hec opio ad hūc itellectū sicut ⁊ pcedētes admitti pōt q̄tenus de subā siue de prima cā seu de deo ⁊ diuis est pncipalior metaphici intentio sic de pori nobiliori ⁊ notiori pte sui subiecti pmi. sic eiz q̄rūt pn̄ᵃ subē nō vr̄ sz pncipalr̄.

Quidam autē ex minoribus vt Scotus ⁊ Antoni⁹ andreas asserūt Auer. voluisse genus entiū sepatorꝝ esse ꝓpriū phie pmū sbm ⁊ adeq̄tū. ⁊ sic primaz phiaz nō posse ꝓbare deū eē cū nulla scia ꝓbet suū sbm esse. ⁊ hāc ꝓpōez hn̄t cōes Auicēna ⁊ Au. iqt Sco. p nā q phicorꝝ cōmento vltimo arguēs ɔtra Auicennā q vt dicūt posuit ens inq̄tū ens subiectū metaphice inqt Auer. q dicit q pria philosophia nitit̄ ꝓbare entia sepabilia esse peccat. genus eiz entiū sepatorꝝ esse nō demr̄atur nisi in scia nāli. hec eiz entia sunt subiectū prime phie. ⁊ ipossibile est aliquā sciaz demonstrare suū subiectū esse. sz p̄supponit aut quia manifestū [illegible] se. aut qz demonstratū est i alia scia. vn̄ peccauit Auic q dixit primū phz demonstrare primū pncipiū esse. hec Cōmenti. Horꝝ aūt oiuz vt vitas elucescat. Attentiōe dignū q intentio Auer. pculdubio fuit nullaz sciaz posse ꝓbar̄ suū subcz eē imo nec etiā pᵃ phia pōt ꝓbare deū eē iuxta opiōnē Auer.

Sz gen⁹ entiū sepatorꝝ eē subcm adeq̄tū h⁹ scie nō fuit mēs Auer. alias sibi ipi esset

ↄtrari⁹ i t'tio b⁹ cōmēto.lxiij.⁊ i.iiij.b⁹cōm.
v.⁊ p̄ cōmē.eiusdē ⁊ i plerisqȝ aliis locis. nec
ↄuincūt vba ei⁹ adducta ex cōmēto vltio pri
mi phicoꝝ quā sniaȝ etiā tȝ i scđo 'eiusdē cō
mētis ⁊.xxij.⁊.xxvi.ↄtra Auič. naȝ Au.ibi
dē p gen⁹ entiū sepatoꝝ nō itellexit sbm ade
q̄tū metaphice c⁹ signū est qꝛ loqꝛ i pl'ali nūe
ro.ↄstat aūt q vni⁹ scie vnū est sbm ꝓpriū ⁊
adeq̄tū. Intellexit ergo p p̄ma entia p̄mas p
tes entis qđ ē sbm adeq̄tū.⁊ h̄ sufficit sibi ad
ꝓbādū ↄtra Auič.q metaphic⁹ nō ꝓbat sub
stātias sepatas esse.qꝛ sic̄ ptes pꝛie entis i me
taphica nō ꝓbāꝛ esse.sic nec ꝓbaꝛ p̄mū sbm
esse. voluit eniȝ Cōmentatoꝛ.Auro.q nulla
scia pōt ꝓbare sbm suuȝ esse nec a p̄ori nec a
posteriori.nō eiȝ a p̄ori cū nihil sit noti⁹ sbo i
scia a p̄ori.est eiȝ sbm vltimū via resołonis i
qđ oꝛdinaꝛ etiaȝ q̄quo mō cāe subči si quas
habet tanquam in pꝛins simpliciter vel saltē
tem tāq̄ i aliqđ irresolubili⁹.nec etiā a poste
riori aut demr̄atōe qꝛ cū nō iueniaꝛ aliqs esse
ꝯ⁹ p se notioꝛ nobis sbo adeq̄to cōsiderato i
scia.vn̄ phs p̄ posterioꝝ aliq̄ est scia q̄ despi
cit suū sbm esse aut qꝛ se notū aut qꝛ i alia
scia ꝓbatū.Et itellit p sciaȝ despicientē subie
ctū suū illā q̄ nō facit spālē mētōeȝ de subiecto
suo vtrū sit.vn̄ linconiens.ibidē nulli⁹ artifi
cis est stabilire suū subiectū vel qđ est an suū
subiectū ne artē trāsgredeꝛ vel dubiū aut fal
sū penit⁹ sine rōe supponēt. Et q̄uis subiectū
i scia nullo mō possit ꝓbari esse.ↄcedēt tamē
Au.p̄mas cās subiecti esse posse ꝓbari i scia
saltē signū ⁊ demr̄atōeȝ qꝛ.s.p effectū notio
reȝ i scia i q̄ aliqs effect⁹ ↄsideraꝛ p se q noti
oꝛ est nobis q̄ cā subiecti ⁊ nō aliꝛ. sicut māȝ
p̄mā esse aut formā esse ꝓbat nālis phs p vi
aȝ mot⁹ lȝ suū subiectū esse nullo mō possit ꝓ
bare.Ex qb⁹ vr̄ iferendū de mēte Cōmē.q i
scia nāli idē est noti⁹ q̄ ad nāȝ ⁊ q̄ ad nos .s.
subiectū adeq̄tū phie nālis. Sȝ dubitaꝛ qꝛ
vr̄ q subiectū nō sit notissimū i scia auc̄to.Al
berti i.iij.metaphice dicētis i vna ⁊ eadē scia
diuisi sr̄ mōi sciēdi ita q subiectū p̄mū qđ p̄⁹
se nō hȝ ex posterioꝛib⁹ q̄ ptāte sr̄ i ipso sciꝛ p
diuisiōeȝ eo q p p̄oꝛa sciri nō pōt ꝛc.vt a pu
cipio b⁹ opis declaratū est.⁊.v.metaphice i p̄n
cipio ptās subiecti nō sciꝛ nisi p diuisionē sub
iecti i ptes.⁊ partium vlterius in partes.hec
iteꝝ ille.Sȝ dđȝ q Albertus voluit subiectū
saltē a posteriori posse demr̄ari nō aūt sic A
uerroys.⁊ p h̄ ad pꝛimū argumētū Antonij
and.i.q.i.ois scia vtiꝛ vel pōt vti demr̄atōe
qꝛ ꝛc.qđ etiā colligiꝛ a Sco.vi.metap. Rn̄
deo ↄcesso an̄cedente negādo ↄn̄aȝ.⁊ ad pꝛo
batōeȝ dico q lȝ ꝑ effectuȝ possit demr̄ari cā.
demr̄atio tn̄ illa q̄ ꝓbat subiectū esse nō est so
li⁹ illi⁹ scie i q̄ ↄsideraꝛ illa cā sicut i spāli lo
quēdo.ois demr̄atio i meta.q̄ ꝓbabiꝛ subc̄m
adeq̄tū eē aut ptes p̄mas subiecti necessario
vtcūqȝ motū reqrit p̄exigendo.vel oñdendo.
vel ↄsequēdo.vel q̄nlibet aliꝛ. qđ pȝ qꝛ mul
titudo entiū.dependētia.⁊ pꝛi⁹ cōpositio.q̄ sr̄
media qb⁹ i demr̄ando vtiꝛ metaphic⁹ lȝ nō
formaliꝛ ipoꝛtent motū p̄supponūt tn̄ motuȝ.
vel dicūt hitudinē ad motū vel aliqđ h⁹ i qđ
pȝ i pꝛimis de multitudine entiū.tū pꝛimo qꝛ
multū est ens diuisū sicut ⁊ vnū ē ens idiuisū
vt Sco.x.h⁹.multitudo nāqȝ nō reqrit nisi en
tia diuisa.tū etiā qꝛ multitudo idē est q pl'a
litas vel saltēȝ ei⁹ passio.nā sicut ꝓductuȝ et
breue sr̄ passiones lōgitudis.ita multū ⁊ pau
cuȝ pl'alitatis vt i.x.h⁹.q.v.notuȝ fiet.omis
aūt pl'alitas seqꝛ aliquam diuisiōeȝ.Diuisio
v̄o motuȝ ipoꝛtat cuȝ sit actus diuisibił inq̄
tuȝ diuisibile.ipoꝛtat eiȝ diuisio si ꝓpꝛie au
diaꝛ respectuȝ extrinsecus aduenientē opposi
tuȝ diuisioni ⁊ vnioni aliquoꝝ ad inuiceȝ sic̄
ptes ↄtinui indifferenꝛ se hn̄t ad diuisioneȝ ⁊
ad indiuisiōeȝ.nec trāseunt ad diuisioneȝ nisi
facta aliq̄ dispōe reqsita vtputa agentis diui
dentis.q̄uis sit hic sermo de diuisione a ↄtra
dictōe cāta de q̄ in.q.i.hitūȝ est q̄ lȝ vt sic pꝛe
scindat a motu reqrit. tn̄ motuȝ vel p̄exigen
do vel oñdendo. vel qđ v̄ius est illatiue ↄse
quendo cuȝ diuisio ↄtinui q̄ v̄e includit mo
tuȝ inferat diuisiōeȝ trāscendentē cātā a ↄtra
dictione vt patet intelligenti .

Dependentia q̄ vel est oꝛdo essentialis poste
rioꝛis essentialiꝛ oꝛdinati ⁊ dističti simplr̄ ad
suuȝ pꝛius vt termināns eius

dependentiã vt Sco. i qlibetis eo mõ q̃ decla rat i. xij. b⁹. q. ix. vel ordinẽ illuz p̃supponit. Res ãt depẽdẽs p motũ ⁊ opatõez vr̃ ordia ri ad illud a q̃ essentialr̃ depẽdet q̃q rõ ordi nis fm esse sit p̄oz q̃ fm motũ ⁊ opatõem vt Sco. i b̃ p̄ meta. vt. v. b⁹. q. i. dilucidabitur Silr̃ ⁊ cõpositio cũ necessario p̄exigat p̄lali tatẽ ⁊ p ɔ̃ns diuisiõez aliquã ad motũ habi tudinẽ hȝ. Nec imitãtib⁹ nobis Au̇. sit cura dictoꝝ Alberti p̄ pbicoꝝ ca. finali defendẽtis Auicẽnã ɔtra Auer. cui⁹ doctrine i b̃ ad p̃ns nõ adhẽmus. vñ Sco. p̄ meta. q. i. mẽtẽ Au̇. apiens inqt. lȝ Ar̃. i scd̃o meta. pbauerit sta tũ i cãis efficientib⁹ ad qd̃ seq̃r deũ esse nõ tñ pbauit deũ esse. ⁊ lȝ hec duo ɔuertãr̃ vt dic̃ Sco. vnũ tñ illoꝝ p̄ot esse p̄cognituȝ ⁊ aliud ostensũ sicut diffinitio ⁊ passio subiecti ɔuer tũtur. ⁊ tñ vnũ est mediũ demõstrãdi aliud. vñ Sco. ibidẽ inqt mẽs Auer. fuit p̄mo pbi sicoꝝ q̄ deũ esse nõ ostenditur in scia natura li ⁊ si ad b̃ oñdendũ fiat aliq̃ rõ i ista scia hec nõ est nisi assuetudo aliq̃ ex ostensis i scia nã li sicut pȝ p expositõez eiusdẽ Auer. scd̃o b⁹ cõmento. vi. vbi exponẽs demõstratõez Ar̃. de statu i cãis dicit q̄ oñsuz est ĩ nãlib⁹ q̄ oẽ motũ hȝ motorez ⁊ totã rõez ptractat de mo uente ⁊ moto. deũ ergo esse est q̃situ i scia nã li ⁊ nõ i ista. Ad ɔfirmatõez ex libro elencoꝝ ar̃. demõstrat sylogismũ sophisticũ esse. Re spõdetur q̄ lȝ b̃ iqrat pb̃s ibidez sylogismus tñ sophisticus nõ est sb̃m adeq̃tũ i eo s; soluȝ qd ɔsideratũ. Oẽ eiȝ sb̃m est ɔsideratũ i scia ⁊ nõ ɔuertit. Egidi⁹ romanus p̄ elencoꝝ. ɔce dendo tñ q̄ sit sb̃m. p̄ot dici q̄ nõ pbat sylo gismũ sophisticũ esse p bitũ ppriũ illi scie s; p logycã cõez. aut q; ipse pbat euȝ esse q; oẽs vel p̄les appetunt ipȝ sylogismũ sophisticuȝ. Cõstat aũt q̄ sic arguẽ nõ est ppriũ illi libro. ⁊ p idez ad p̄scianũ. Ad rõez p̄mã ɔtra scd̃ȝ dictũ auer. cũ sic arguit. ois pprietas ɔside rata i effectu q̃ ipossibile ẽ sibi iesse nisi ẽt [illegible] sit. ɔcludit cãȝ eẽ demr̃atõe q; ꝛc. patȝ ɔcessa illa rõe. demr̃atio tñ illud pbãs p̄suppõit mo tũ ⁊ nulla p̄petas i meta. p̄ot demr̃are deũ eẽ nisi ex oñsis i scia nãli q; qd̃cũq; mediũ assu

mat̃ i meta. ad pbãdũ deũ eẽ aut sit ex mlti tudie entiũ. aut ex dependẽtia. aut ex ɔpositi one q̃ oia sũt media talia media aut ppinq̃: aut remote: aut mediate: aut immediate: aut formalr̃: aut v̄tualr̃: aut q̃olibet alr̃ p̄exigũt oñdũt vl̃ ɔseq̃ũt q̃q mõ bitudinẽ ad motũ [illegible] qd̃ rc̃e dixit alber. xij. b⁹ q̄ sb̃a sepata ñ rela ta ad motũ ⁊ mobile nll'a eẽ p̄t s; rõez pbicã Et Sco. i b̃ plogo meta. q̃rẽs nũqd itelli᷑ vt sunt cãe ɔsiderent solũ i scia nãli cuȝ caꝝ cãli tas sit p motuȝ an i metapb̃ica ɔcedit intelli gentias vt sunt cãe ɔsiderari solũ a nãli pb̃o Et [illegible] hoc ad scd̃aȝ scd̃i dicti cuȝ sic arguit p bãdo q̄ metapbica magis possit pbare deuȝ esse q̃ nãlis pbia. scia ɔsiderãs ɔditõẽs effe ctus q̃ ducunt i cognitõeȝ excellentiorẽ magl. p̄ot demr̃are cãȝ eẽ ꝛc. gñales. n. p̄petates ẽtl. q̃ ɔsiderãt i metapbi. magis ducunt i cogniti onẽ positiuã p̄mi entis q̃ spãles ɔditõnes ɔsi derate i scia nãli. minus eiȝ excellẽs vr̃ potẽ tia motificãdi tñ. quã pbat pb̃s nãl. viij. pbi coꝝ q̃ esse p̄ᵐᵘ ens simplr̃ qd̃ pbat p̄m⁹ pb̃s. r̃ndet̃ vt ad p̄cedens. Ad 3ᵐ argumentuȝ ɔtra scd̃ȝ dictuȝ neget̃ ɔᵃ. s. q̄ pbica esset sim pliciter prior metaphica q; deuȝ esse lȝ sit pre cognituȝ i nãli pbia demr̃atiõe q; ⁊ a posteri ori. nõ tñ demr̃atiõe pp qd ⁊ a priori qd̃ req rit ad b̃ q̄ pbica essȝ simplr̃ p̄oz. ⁊ silr̃ ad cõ firmatõez. scia eiȝ subaltn̄ãs pbat p̄nᵃ scie sb̃ altn̄ate pp qd qd̃ nõ facit pb̃ia nãlis de p̄nci piis metaphice vt diffuse notũ fiet. q. iiij. Cõsiderãdũ tñ p̄ vt dicit Sco. i qlibet. q̄ co gnitio metapbici de deo excedit cognitõȝ pbi ci de eodẽ tã extẽsiue pp multitudinẽ passio nũ vel pprietatũ cognitaꝝ q̃ intensiue ppter maiorẽ p̄fectõez ⁊ p̄fectiorẽ mõȝ cognoscendi nã ad altiorẽ cognitõez p̄ot attingẽ metaphi cus cognitõe tñ q; quã sit illa cognitio q; ad quã suffic̃ nãl' l' pbic⁹ attigẽ. nã i cognitõe q; ẽ dar̃ latitudieȝ ⁊ excessũ s; magl. ⁊ min⁹ [illegible] itẽsiẽ q̃ extẽsiẽ. ñ tñ ex b̃ ẽ ɔcludẽdũ q̄ possit attigẽ ad cognitõȝ pp qd. hec l'. ñ ei icõuenit eod̃ meᵒ. s. motu p aᵃ tñ ⁊ aᵃ exᵃma cõiora ⁊ spãlia: p̄fectiora ⁊ min⁹ p̄fcã: distictiora ⁊ cõ fusiora variari cognitõẽs meta. ⁊ nãlis pbi.

Sciendū scdō de intētione Sco. vi. metha. φ pfectissim⁹ ɔcept⁹ de deo possibilis phico est ɔcept⁹ pmi mouētis. possibilis āt metha. ɔceptus pmi entis. Scōus aūt istoꝝ ē pfectioꝛ. tū qꝛ absolut⁹. tū qꝛ reqrit pfectōeꝫ īfinitā cū enti nō repugnet īfinitas: pmū āt mouens dicit tm̄ respectū ꝛ nō necio ex formali rōne sui reqrit īfinitatē. q āt hꝫ pfectiorē ɔceptū d̄ subiecto pōt pfecti⁹ de ipo oñdere. pmisse pbātes pᵒ ens eē sumūť ex motu fm Auer. Sꝫ ɔtra auer. īstat Sco. qꝛ lꝫ phica sit pōr ordie doctrie φ̄ meta. qꝛ sēsibilia sūt nobis notiora phica tm̄ nō dr̄ ostēdē oēꝫ ɔclōꝫ meta. vl pmissas ad oēꝫ talē. qꝛ cū deuentū fuerit siue abstrahēdo siue ī doctria ad ppa scibilia a meta. ex illis oñdit ex ppijs. lꝫ illa ppa forte nō fierēt nobis nō nisi pri⁹ ordie nē phice cognoscerēt. Sꝫ defēdēdo auer. facilis ē euasio. nā ɔcesso eo qd argumtuꝫ ɔuincit illa oñsio ex ppijs ī meta. nō ē nisi assuetudo q̄dā ex oñsis ī phia nāli. intm̄ φ oñsio illa metaphical nihil pbaret nisi pcedēte rōe mot⁹.

Sꝫ dubitare ɔtigit nūqd Auer. ꝛ auic. ī eo φ dr̄ φ gen⁹ entiū sepatoꝝ eē nō demrāť nisi in nāli phia vtcūqꝫ possint ɔciliari. dōm vt Jo. Buridā pᵒ meta. φ possibilis ī eoꝝ cōcordia qd facile ex trib⁹ ɔclusiōib⁹ deduci pt Pria p itellectu ɔmēta. sit ista. Ad nālēꝫ ptinet ꝛ nō meta. demōstrarē sbās abstractas eē. qd pbať nā sbās abstractas eē demōstrari n̄ pōt nisi p motū vl p aliqua accn̄a sensibilia.

Scda ɔclusio p itellectu auic. ad meta. ꝛ nō ad nālem ptinet demōstrare pmuꝫ pnᵒ eē qd pbať. nō. n. ad nālēꝫ qꝛ lꝫ eēt motuꝫ etnuꝫ vt cōiter ɔceditur ꝫ talē nō pbať nisi pmū motorē eē vel ɔditōes pmi motoris. cōstat āt φ cognito pᵒ motore ignorari pōt nūqd sit pᵒ pnᵒ cū aliq posuerit pdeas vel saltē nō ponit pmū pnᵒ imediate mouere pmū mobile vt. xij. h⁹ fiet notū. Ex q̄ seqť φ lꝫ nālis demōstret illud eē qd est pmū priᵒ: qꝛ nihil aliud ē φ̄ pmus motoꝛ. nō tm̄ pbat ipsuꝫ eē pmuꝫ priᵒ. ꝫ pmū motorē vt liceat ɔcedē φ pmū pnciᵒ eē pbat nālis phūs. lꝫ nō pbat primū pnᵒ eē. ꝛ rō istoꝝ oiuꝫ ē qꝛ pmū ens pri⁹ ordie nē ꝛ rōe est cā eē anq̄ꝫ sit mouēs ꝛ ɔñs cā efficiēs ꝛ pmū priᵒ ordie nē ꝛ itellectus ē añ cām mouentē vt inqt alber. 3ᵒ hui⁹ vt i. v. lib. q. pria oñdeť. vñ Sco. in plogo lꝫ idē sit pmū mouēs ꝛ pmuꝫ efficiēs. rō tm̄ dātis eē priō ē rōe mouētis. qd vo istud spectet ad meta. facile ē deducere. qꝛ demōstrās statū cāꝝ eē. demōstrat pmū priᵒ eē vtꝫ. sed meta. est h⁹mōi vtꝫ 2ᵒ meta. q̄re ꝛc. Quanq̄ꝫ auer. dicat aristo. totā illā rōeꝫ ptractare de mouēte ꝛ moto. Ad hāc āt ɔclōeꝫ ɔfirmādā adduci pōt rō auicē. q dixit φ p primū priᵒ nō itelligim⁹ aliud φ̄ illud qd est cā nō hñs cām illud ergo primū vel hꝫ cāꝫ ꝛ tūc q̄ritur de illa ꝛ sic in īfinitū. vel nō hꝫ cāꝫ vt hēť φ est pria cā. vř itaqꝫ φ ex ħis sibi ppijs possit meta. deducē primū ens eē si ipm eē possꝫ demōstrari. lꝫ illa ppria meta. nō fierēt forte nobis nō nisi pri⁹ phisice cognoscerēť. vñ alber. in. xij. h⁹ tracta. pᵒ ca. 3ᵒ inqt φ phisic⁹ ɔsiderat cās put sūt pnᵃ mobilis. prim⁹ āt phūs reducit efficiētēꝫ ī formā priaꝫ ꝛ finē vltiᵒ ꝛ put ipe ē cā vniūsi eē ꝛ forma ꝛ finis ꝛ si accipiať p mot). pria cā lꝫ nō ē vt sciať inq̄tuꝫ ē mouēs talē motū. ꝫ potius inq̄tū ipe ambit vtute ꝛ forma sua mobile ꝛ motū qd ē istm flux⁹ totius entis ab ipo ꝛ lꝫ mō nō ɔsiderat ipm phic⁹. q̄re comē. plogo phicoꝝ itentio libri phicoꝝ ē cognoscē cās prias ex lꝫ φ est possibile scire ī scia nāli sicut māꝫ priaꝫ ꝛ primū mouēs. foř āt pria ꝛ finis prim⁹ a meta. ɔsideraň. Et vt sit vlř dicē q̄tuoꝛ cē vt ptinēt ad ɔsideratōeꝫ meta. abstrahūt a seipis vt ptinēt ad ɔsiderationē phici vt Sco. ī trac. de pᵒ prici. qd egregie declarabiť de itentōe ei⁹ ī ix. h⁹. q. iij. Et huic fundamēto initēdo aꝫ pla eē me⁹ qb⁹ meta. pōt demrare q̄ oia psci dūt a rōe mot⁹: pp qd alber. pᵒ phicoꝝ rēe p auicē. itonuit dicens. Est āt repĥēsio q̄ repĥēdit aū. auiē. min⁹ ɔgrua. dīc ei auic. veruꝫ cū dīc n̄ idē eē q̄sitū ī aliq̄ scia ꝛ suppoᵒ. deū āt ꝛ sbas siue sbas sepatas eē q̄sitas ī pᵃ phia ꝛ iō nō ve suppositas ī ipa. ꝛ iō nō eē sbm prime phie qd nescio quare repĥēdit aū. cū ipꝫ sit necessarium quod dicit Auicenna.

Scim⁹.n.qm̄ ens ē subiectū p̄me phie. τ di uisiones τ passiões entis eē q̄ i pria phia tractant.s.p se τ p accñs τ p põam τ actum τ vnū τ multa τ sepatum τ nō sepatum τ cuz separatum sit dr̄ntia τ passio nō potest esse subiectū τ cū dr̄ meta.est de separatis nō intelligitur de sepatis hoc modo sicut intelligē tie sunt separate. sed intelligitur de hijs que sepata sūt p diffōez τ eē.hec āt sūt q̄ in qditatibus simplicib⁹ ɔsiderāt hec ille. Nec vz obiectio ɔmē.ɔtra Auic.qui dixit ꝙ solutiões Auic.nō trāscendūt pbabiles cū supposuerit statū i cāis quē n̄ demōstrauit. ꝟ q recte īspiciē libros Aui.pspiciet Auic. id pbare τ dato ꝙ h nō fecerit sufficiebat illi pbm sufficienē id pbasse.cū oīs Ar. pbatio Auic. fuerit i structio. Tertia ɔclusio ad metaphicū τ nō ad nālez ptineret demōstrare priaz cāz si ue deū eē si id demōstrari posset.qd̄ pbat̄ cū oēs p ipm deū τ priaz cām p̄mū p̄ncipiū itelligāt ꝙ a meta. pbat̄ vt dc̄m est. Nec forte rephensio Auic. facta a ɔmēta.est circa hoc ꝙ Auic.dixit primuz p̄ncipiū demōstrari a meta. Sz qz ex h pcedebat ad sbās abstractas ꝙ nō est possibile cū in eaꝝ noticiā necessario p̄exigat̄ motus vt inotuit. Nec auctor. Lincoñ.cogit ɔtra hoc qz lz scia nō demōstrz eē illud ꝙ est añ subiectū suū via doctrie sicut nālis nō pbat motū eē.tñ scia pōt pbare illud qd̄ q̄tuz ad eē p̄cedit suū subiectū sic nālis pbat māz τ formā eē q̄ tñ sūt añ motum lz motū eē nō pbet. Dixi aūt signāter si deū siue p̄maz cām eē demōstrari posset pp sn̄iam Alber. in ɔmēto libri de cāis libro scd̄o tractatu p̄ ca.xxiiij.sic dicētis. Sciēdū est ꝙ si q̄rat̄ an est pria cā qd̄ termiari nō pōt.eē.n.p̄ceē pcessus est in priam ergo cām eē nō fluit ab alia cā oz ergo p̄maz cām supponē eē nec pōt cogitari nō eē.qz si poneret̄ nō eē seq̄retur nihil eē eoꝝ que sūt cū eē quo vnūqd̄qꝫ ē nō sit nisi a cā p̄ma ꝛc.

Quidā aūt moderniores iponūt.s.Tho. ꝙ subiectū meta. ē ens reale limitatū diuisū imediate in ens pse. τ in ens p accñs. ꝟ horū sn̄ia in primis nō appet demēte.s.Tho.licet eni in p̄ sn̄iaꝝ dis.q̄rta qōe pria τ i expōe ei⁹ sup pria epl'a ad corith.dicat ꝙ diuisio entis p idē τ diāsuz est tm̄ entis creati qd̄ dictum talit̄ opinantiuz ē potissimū fundamētuz. Auctoritate tñ illa nō obstāte.oibus ɔstat.s. Tho.in plogo meta.dicē ꝙ illa scia ē maxie intellectualis q̄ maxie circa p̄n^a vl'ia v̄satur q̄ iqdē sūt ens τ ea q̄ ɔsequūt̄ ad ens vt vnuz τ multa pō τ act⁹.τ loqtur de meta.ɔstat āt ꝙ illa multo sūt cōiora q̄ ens reale limitatū qd̄ ponūt p subiecto. Vñ.s.Tho.in scd̄o sn̄iaꝝ dis.tertia iqt meta.ɔsiderat rōnez entis absolute τ p̄ posterioꝝ meta.ɔsiderat ens simplr τ ea q̄ sūt entis. Persuasi āt sūt sic opinātes qz subiectū in scia dz hr̄e p̄ncipia nullū āt dr̄ hz p̄ncipia nisi ens limitatū. Itē scd̄o ex processu phi pz hoc vt dicūt q nullibi de ente illimitato. Diuisiones ēt entis.v.τ.vi.meta.sūt soli⁹ entis limitati. Addūt aūt p auc.phi.vi meta.de ente inq̄tuz ens erit vtiqꝫ speculari. ꝙ ly inq̄tuz nō tenet̄ reduplicatiē qz auctor. eēt falsa.ꝟ sumit̄ ly inq̄tuz specificatiē seu determinatiē sic entis inq̄tuz ens.i.entis in rōe alic⁹ entis ɔsiderati.s.limitati τ finiti q̄rūtur cē τ p̄n^a q̄tuz ad eē τ q̄tuz ad cognosci. Et i hāc opiōez ēt deuēit vir qdā it̄ moderniores plurimū solers dicēs. Ens finitū p se τ reale qd̄ Ar.diuidit in.x.gñ̄a eē subiectuz meta. p̄muz ꝙ aput Auer. vt ait appellaret̄ ens p̄dicamētale ɔpositū ex actu τ pō τ hec dc̄a fatet̄ eē ɔtra oēs modernos. Sz de directo hec opio ɔtradicit pipateticis vere dicētib⁹ τ p̄cipue pbo. Auer. Alber.algazeli.τ auic. τ fere oib⁹ alijs q de subiecto p̄me phie loqūtur. Nec alicubi ɔpio hāc extitisse mentē doctoris sancti cui h iponūt qnimo oppo^m videtur velle in plogo meta.dū inqt altissima scientia ɔsiderat p̄n^a maxia hec aūt sūt ens inq̄tuz ens τ ea q̄ ɔsequūt̄ ens vt vnū τ multa act⁹ τ pō. Cōtra q̄s istatur rōibus.p̄mo ɔtigit has p̄pōes eē v̄as τ notas in hac sciētia deus est ens reale.sub̄stātia est ens reale.sed p̄dicatuz est cōius ente limitato ergo aliq̄ rō abstractioꝛ est cognoscibilis p māz i hac scia q̄ rō entis limitati. ergo ens limitatum non

est subiectum adequatum metaphisice quia habet conceptum quidditatiuum virtualiter inclusum in aliquo priori ad istam sciam pertinente quod repugnat rationi formali subiecti adequati. hec .n. est vna subiecti primi conditio quam et ipsi non habent negare cum concedant subiectum esse vtilissimum in scientia. Adhuc cuius primo et adequate sunt passiones transcendentes in meta. considerate illud est subiectum in hac scientia patet ex philosopho in principio quarti huius. sed tales sunt entis non precise limitati. quia tunc dubium esset cuius artificis esset considerari has propositiones. ens reale est vnum. verum. bonum similiter ens reale non est ens rationis. et similiter ens reale est ens non ad metaphisicum. quia excedunt subiectum suum quod ponunt ens finitum. nec etiam alicuius alterius artificis specialis ergo etc.

Amplius passiones entis communissime sumpte quocumque modo sumatur illa communitas. aut vniuoce. aut analogice sunt considerationis alicuius scientie speculatiue et de aliquo subiecto conuertibili demonstrabiles. sed nulla scientia videtur huiusmodi nisi meta. vt patet speculanti. hoc autem non esset nisi ens commune deo et creature esset hic adequatum subiectum quare etc. Et contra eos etiam apte sunt verba .s. Tho. in .q. de veritate q. prima et in libello de natura generis vbi ponit sufficientiam passionum entis. Modi .n. a quibus sumuntur passiones entis sunt generales consequentes omne ens vt adducetur questione tertia huius primi.

Adhuc contra eosdem videntur rationes que inferius fient 3° in dubiorum ad probandum quod ens commune deo et creature sit subiectum adequatum metaphisice.

Amplius et efficatius sic arguitur primum et adequatum obiectum potentie intellectiue non excedit primum et adequatum subiectum habitus illius potentie. alias ille habitus non esset illius potentie vel saltem illi non adequatum. sed ens inquantum ens commune omni enti et non solum ens reale finitum et limitatum est adequatum et primum obiectum potentie intellectiue. cum ens sic commune auditum sit illud quod intellectus primo concipit quasi notissimum et in quo conceptiones omnes resoluit vt Auicen. dicit in principio sue metaphisice et habetur a .s. Tho. in .q. de veritate. q. prima et a Scoto in primo sententiarum distin. iij. ergo subiectum adequatum metaphisice que est habitus intellectualis est ens commune deo et creature non ergo tantum ens finitum et limitatum.

Amplius falsissime imponunt commentatori quod ens predicamentale compositum ex actu et potentia sit subiectum adequatum meta. tum quia hoc nullibi habetur a Commen. tum etiam quia intelligentie forte non sunt in predicamento iuxta principia Auer. nisi per reductionem sicut principium vt precipui imitatores Auer. sibi imponunt. tum etiam quia intelligentie non continerentur sub subiecto meta. cum non sint composite ex actu et potentia. consequens tamen est falsum cum ipse sint entia finita et realia. consequentia vero probatur quia intelligentia quelibet est actus purus in sua essentia potentiam non includens. vt colligitur ab Auer. xij. meta. commento. xxx. cum inquit necesse est quod motus eternus habeat motorem qui est actio pura sine aliqua potentia. et inferius in eodem commento. necesse est vt isti motori non admisceatur potentia omnino neque in substantia neque in loco neque in alio modorum potentie. Et loquitur commentator non de primo substantia que est deus sed etiam de aliis substantiis separatis vt patet inspicienti verba eius ibidem cum inquit. Et oportet vt iste substantie sint existentes et sint mouentes sine aliqua potentia ecce quod plariter innuit sermonem.

Et hec proculdubio fuit intentio philosophi qui omnem intelligentiam posuit formaliter necessariam. quicquid autem potest esse in natura que formaliter est ens necessarium de facto est in ea ergo quicquid potest intelligentia habere de facto habet quia in eis non est potentia distans ab actu cum in separatis a materia non differat esse a posse ergo ad nihil sunt in potentia intelligentie quin actu illud habeant. propter quod etiam commentator tertio de anima commen. viij. dixit quod dispositio in formis abstractis est vt ille cum intellectu earum non sint aliud ab eis in intentione per quam sunt intellecta istius intellectus et ideo quia in eis idem est intellectio et intellectum intelligunt se essentialiter et non accidentaliter et hoc perfectius inuenitur in primo intelligente qui nihil intelligit extra se. Nec obstat auctoritas Auer. in eodem tertio de anima commen. v. cum inquit quod in qualibet intelligentia infra primam est aliquid simile forme. et aliquid simile materie et declaratum est in philosophia prima quod nulla forma est liberata a potentia simpliciter nisi forma prima que nihil intelligit extra se que verba qualiter sint audienda in. xij. huius. q. xviij. notum fiet cum aliis superius dictis non repugnantibus.

Propter tertium

q̄dē hᵒ p̄mitus ignorandū ē q̄lē vnitatē importat ens q̄d ponitur s̄bm hᵒ p̄rie p̄hie maxie vt ē cōe deo ⁊ creature. q2 de eiᵒ vnitate ad s̄bam ⁊ accidēs dicetur in quarto. scd̄o p̄ncipalis q̄siti fiet breuis determinatio.

De p̄ ē sciendū q̄ d̄ vnitate entis cōis deo ⁊ creature illustriū metaphisicantiū nō p̄ua repitur discordia. Scotus eni in tertia dis. primi ⁊ in octaua eiusdē ⁊ alibi pluries sensit ⁊ docuit q̄ ens cōe deo ⁊ creature importat vnū cōceptū pᵒ ⁊ p̄priū aliū a cōceptu dei ⁊ creature q̄ cū sit vnᵒ ⁊ alius ē vniuocᵒ ⁊ realis quē secuti sūt oēs minores. Voluit autē Sco. p̄ cōceptum ētis realē itelligē rem extra aiā in eē s̄bo reali q2 tale n̄ eē singlare nec cōceptū itellexit spēm itelligibilē. q2 cōceptus entis p̄cisus abstrahit ab eē in itellectu et nō in itellectu. nec est ille cōceptᵒ actus intelligendi nec est entitas eleborata opus itellectus q2 tūc eēt relatio. nec habitus itellectus. q2 p̄cedit. s̄ cōceptus entis ē ens ip̄m s̄m eē obiectiū nō q̄ obiectiuitas ip̄a sit de q̄ditate entis sed ip̄z denoīat a posteriori tāq̄ eiᵒ cōdiᵒ vt aptiᵒ i iiij. hᵒ. q. i. cū aliis notū fiet. Vñ Sco. i q̄libetis l3 q̄d est obēz iportat ex significatōe nōis respectuz. oz tñ assignare p̄ p̄prio obēo aliq̄d absolutū substractū illi relatōi q̄ iportatur p̄ q̄ est obiectū. s̄ eē q̄ditatiuū est eēnale esse obiecti inq̄tum obēm itelligibile vt id̄ Sco. in. vi. hᵒ. q̄d āt s̄m illud itelligatur eē in itellectu est nēcio cōcomitās s̄ nō formale q2 s̄m illd̄ nō itelligitur nisi reflectēdo. eē v̄o exñtie nō est eē formale eius inq̄tuz formale: nec necessario cōcomitans vnde cōceptus entis sic̄ ⁊ Sco. i theorema. hic auditur p̄ eo q̄ actū i telligēdi termiat q̄d dr̄ obēm vel itelligibile vel itellectū vel itētio vt dicebat̄. q. p̄cedte.

Auer. āt. iiij. meta. cōmēto scd̄o sensit ⁊ docuit q̄ ens nō iportat cōceptū illū cōez ⁊ realē dixit. n. ibid̄ q̄ ens dr̄ multis mōis nō equoce sic̄ canis neq̄ vniuoce sicut aial. s̄ ē de nōibus q̄ dicūtur d̄ rebᵒ attributis eidē ⁊ sunt media int̄ vniuoca ⁊ equoca ⁊. x. meta. cōmēto. viij. ⁊ p̄ p̄hicoꝝ. cōmēto. xiij. Et Alber. magnᵒ p̄ meta. Et. s. Tho. in plerisq̄ locis ⁊ p̄cipue cōtra gē. lib. p̄ ca. xxxiiij. ⁊ i. q. de pō q. lxxvij. Et Hēricᵒ i sūma. Hoc idē voluerūt Egidius. Herueᵒ. Johs Jan. ⁊ Bridā negātes vnitatē cōceptus entis realē cōez deo ⁊ creature q̄cq̄d dicāt alij q̄ Sco. conantur cōciliare cū sic opinātibus. Varia aūt fuit ⁊ hoꝝ patrū sentētia. nā q̄dam sicut Herueus voluit q̄ hoc nomē ens significat cōceptuz disiunctū scz deum vel creaturaz q̄ cōceptus est vnus vnitate p̄portionis ⁊ analogie. cuz eni dicit q̄ s̄ba est ens significat q̄ subā est subā vel accidēs. Alij aūt sicut Tho. anglicᵒ p̄mo sniaꝝ dis. iij. q. p̄ma dixit q̄ hic cōceptᵒ ens in mēte considerari pōt vt res q̄dam ⁊ sic est vnus cōceptus nūero. Alio mō respectū ad res cōceptibiles vt. s. est rep̄sentatiuᵒ rerum cōceptaꝝ per quē modū est ratio eaꝝ ⁊ dr̄ rō s̄be nōis ⁊ sic est vnᵒ vnitate p̄portiōis in quantum creatura habet p̄portionē ad deū. Unde conceptus entis aliquo modo est vnᵒ p̄ quāto alioꝝ est attributio ad p̄mū q̄ claudit in cōceptu alioꝝ ⁊ aliquo mō est diuisus: q2 de p̄mo ente dicit ens s̄m se ⁊ de aliis s̄m ordiem ad ip̄m. vnde apud scolā p̄dicatorū hoc nomen ens sig̃t eēntiaz cui cōuenit eē licet quo ad ordiem significādi varieẗ cū per p̄us significet eēntiaz cui cōuēit eē increatū ⁊ scd̄ario eēnaz cui cōuenit eē creatū. Et iuxta hos modos soluant arguméta Anthonij andree in p̄ma. q. q̄bus nitit p̄bare dari cōceptū primū ⁊ p̄priū vniuocū ⁊ realez deo ⁊ creature

Ad primū conclusiōis prime impossibile est eundem cōceptum eidem intellectui simul eē certū ⁊ dubiū licet Petrus thome in suis trāscendētibus decē modis respōdeat ⁊ eosdem reprobat.

Ad p̄ns tñ p̄ respōdet s̄m Jo. Jādo. q̄rto meta. q. pᵃ cōcedendo illā maiorē q̄ntū ē ex nā rei ⁊ tūc minor est falsa ex p̄te rei ⁊ cōceptᵒ q2 q̄cūq̄ cōcipit aliquā rōem entis illā cōcipit aut sub cōceptu dei aut creature.

Ad p̄bationē eiᵒ dōz q̄ dubitatio nō accidit fideli ⁊ ifideli talit̄ disputātibᵒ ex p̄te

rei vel ɔceptus. ß ex ignorãtia qd̄ nois q2 ig norabãt qd ipoztaret noie dei aut creature. Aliť rñdetur ſm Herueū ɔceſſa maiozi ne gãdo mioze3 ⁊ ad ꝓbationẽ rñdetur ꝙ tam fidelis ꝗ iſidelis in caſu illo ſũt certi ꝙ. a. eſt deus vel creatura. dubitãt tñ ꝗlibet ptẽ diſiũcti nec iconuenit alicꝰ diſiũcti ſciti quãlib3 ptẽ eẽ dubiã vt patet ex logica. Aliť iuxta viã Thome anglici ɔceſſis maioze ⁊ mioze negeť ɔña. q2 l3 itellectꝰ nř poſſit eẽ certꝰ de aliquo ꝙ ſit deus vel creatura ꝗ ipoztať per ens ſũptu3 vt analogũ eſt dubitãdo de quo libet mẽbzo an deꝰ vel creatura ex hoc nõ ɔ3 ponẽ conceptũ ꝓciſu3. ß bñ opʒtet ɔcedere ꝙ ens ſuo vnico ɔceptu nõ ſolũ deũ imo deum cũ creatura vnũ ꝓmarie alterũ ſcðarie ipoz tat. Utrũ aũt ex eodẽ mõ arguẽdi poſſet ꝓbari dari ɔceptũ cõem realẽ enti rõis ⁊ enti reali cuiꝰ oppoᵘᵐ tenet Sco. xxix. diſ. ꝓmi ⁊ i pñtis dř ꝙ nõ vt. q. pᵃ qrti bꝰ dilucidabiť

Ad ſcða3 rõe3 ꝓncipale3 ɔcluſionis ꝓme iꝑoſſibile eſt aliq plura eodẽ vno ɔceptu cõ uenire ⁊ differre ꝛc. Rñdeť ꝙ ens nõ h3 cõi tatem aliq realẽ3 ß eſt ɔceptus mẽtalis ſub quo vnico ɔceptu militant diũſi modi ɔcipi endi qbus diũſe res ſumũt ꝓdicationẽ. l3 er go ipoſſibile ſit aliqua plura ɔuenire ⁊ differ re vno ɔceptu ſm eunde3 modum ɔcipiẽdi. poſſũt tñ differre ſm diũſũ modũ ɔcipiẽdi. Ens aũt ſignificat ꝓma3 rõem dei in habitu diẽ ad creaturã de ꝓncipali ſignificato. ſed creaturã ſcðario ⁊ terniatiue.

Ad tertiã ꝓncipalẽ cũ diciť. Certu3 eſt ꝙ ens ꝓdicať de deo ⁊ creatura ꝛc. Rñr ꝙ ens ꝓdicatur de deo ⁊ creatura ſm eundẽ ɔceptũ vtriꝗ eũde3 ꝑdẽptitate ꝓpoztionis ⁊ analo gice iuxta modũ dictũ. Ad ɔfirmatiõ3 dř ꝙ regula illa ꝓmi ꝓoꝝ ſic itelligitur ꝗcũꝗ ſẽ eadẽ re ⁊ rõne alicui ſinglari ſinglariter tẽto ⁊ ſm eũde3 modũ ſignificãdi illa nccio ſũt ea dẽ iter ſe ꝗliter non eſt in ꝓpoſito. Uñ. s. T. in ꝓma pte. q. xxviij. ⁊ tertio phicoꝝ eadem eidẽ ſũt eadẽ inť ſe tunc ſolũ quãdo in tertio ſunt eadem re ⁊ ratione.

Ad quartã ꝓncipalẽ cũ dř ɔceptꝰ entis ẽ ꝓoz nãliter ɔceptu dei ⁊ creature ꝛc. negeť añs ⁊ ad ꝓbationẽ dř qȯ illud eſt ꝓus ꝛc. l3 illud tale eſt ꝓus ſm vocẽ ⁊ ɔceptu3 ⁊ eundẽ mo dũ ɔcipiendi. ens aũt nõ eſt huiuſmodi. nã l3 vox eius in plus ſe habeat ꝗ hec vox deꝰ iõ ñ eſt ɔceptus ꝓmariꝰ entis ⁊ dei ⁊ l3 hoc no men ens ſm ɔceptũ ad plura ſe extẽdat quã hoc nomẽ deus hoc tamen eſt ſm diuerſum modum cõcipiendi.

Ad qntã pzicipalem cũ diciť inter cõcep tus qditatiuos ſolus ɔceptus entis eſt ſimpli citer ſimplex ꝛc. negeť ɔña iuxta hãc doctria3 q2 ɔceptꝰ ille ad quẽ oĩa reſoluũť dictꝰ ſim pliciť ſimplex ẽ ɔceptꝰ ẽtis ſm ꝙ ens diſtig uitur ɔtra nihil ⁊ i rei vitate apud ꝓdicatõeſ eſt ɔceptus dei vt ſignificať noie entꝭ. cũ hitu die tñ ad creatãs ſm ꝙ creatã depẽd3 a deo

Ad pzia3 rõe3 ſcðe ɔclõis ea ɔclõne nega ta cũ dř oĩs cõceptꝰ q ꝓdicať in qd ꝛc. Rñr ɔcedẽdo illã maiozẽ ſi itelligať ꝙ ſit ɔceptus realis ſolũ ⁊ nõ vniuocꝰ ß analogꝰ. ſi vȯ vni uocus negeť maioz imo ad ſaluandã ꝓdicati onẽ vniuocã ſuffič diũſus modꝰ ɔcipiẽdi aut ꝙ vnũ ſignificet pl̃a vno tñ ɔceptu analogo. dũ tñ ſignificet illa pl̃a diſiũctiẽ. ⁊ admiſſa il la ſolõne recte itellecta iuxta moᵈᵐ ſuꝓdcm.

Ad replicã cũ dř q2 tũc ꝓdicatio entis de deo nõ eẽt ꝓdicꝰ ſupioꝛis de iferiozi ꝛc. Rñr negãdo ɔñam quia licet dicẽdõ deus eſt ens ꝓdicet ide3 de ſe ipo. Eſt ei3 ſnĩa. s. Tho. in viij. diſ. ꝓmi ꝙ qcqd diciť de deo diciť de il lo ſolũ nõ tñ ſub eodẽ mõ ɔcipiẽdi imo deus ſub mõ ɔcipiẽdi ipm in oꝛdine ad creaturas q eſt modꝰ cõioꝛ ꝓdicať de ſe ipo ſb mõ cõci piẽdi ip3 abſolute q ẽ modꝰ ſpẽaľ ⁊ miꝰ cõis

Ad ſcða3 ꝓncipalẽ cũ dř vniꝰ poᵉ vnũ ẽ obĉm ꝛc. rñr ɔcedẽdo totã deductõ3. ẽ. n. ens taliť ſũptũ aliqȯ cõe nõ tñ cõitate vniuocatõ nis. ß analogie ⁊ ꝓpoztõis ⁊ ẽ ɔceptꝰ dei nõ abſolute ß in habitudie ad creaturas. ⁊ ſi ar guať ɔtra h̃ q2 tũc deꝰ eẽt obĉm itellectꝰ nři ꝙ eſt falſũ. Ampliꝰ ſi ens taliť ſũptũ ẽ cõe ergo in plus ſeh3 ꝗritur ergo reſpectu ꝗꝛ.

Ad pmaȝ negeť ɔña nã lȝ ens significȝ p ꝛ pncipaliť deũ.scḋario tñ ꝛ ex ɔñti sigt creaturas.nec sigt absolute deũ ꝫ cũ habitudie ad creaturas qḋ nõ facit hoc nomẽ deus.

Ad scḋam rñdeť etiã negãdo ɔñaȝ qꝛ nõ oẽ analogũ sp in plus se hȝ ꝫm ɔceptũ. Analogũ.n. analogia duoꝝ ad tertiũ in plus se hȝ ꝫm ɔceptũ. Sȝ analogũ analogia vnius ad alterũ nõ oȝ ꝙ in pl⁹ se habeat ꝫm ɔcep⁴ ꝙ pricipale analogatoꝝ ꝛ tale est ens. hoc vult Alber.i p meta.tractatu pmo ca.tertio. Et.s.Tho.ɔtra gen. Ens tñ analogũ deo ꝛ creature iportat ɔceptũ pcisũ ꝛ vniuocũ sbe ꝛ accñti vt dicũt sic opinãtes lȝ nõ deo ꝛ creature.Quid tñ sit vniuocuȝ ꝛ qd equocũ.ꝛ quid analogũ qualiť ꝛ quot dicatur modis videbiť in qrto qõne pma diffusius.

Ad tertiã pncipaleȝ cũ dr circũscripto oi itellectu de⁹ ꝛ creatura hñt aliq̃ ɔueniẽtiã ꝛc ɔcediť ɔclo ꝛ ɔña.ꝛ vlti⁹ ꝙ fũdamẽtuȝ illi⁹ ɔuenientie est reale ꝛ tale ẽ vnitas cũ sit relo pmi mõi vt videbiť i.v.b⁹.ꝛ talis vnitas ẽ idẽ ꝙ ꝓpa entitas dei sicẽt vnitas i creaẽa ẽ idẽ realiť cũ creatura. vñ ꝓbabiliť dici põt ꝙ ɔueniẽ⁴ẽ rela⁹ trãscẽdẽs nõ egẽs fũdamẽto distiᴄto realiť a subẽo.ꝫ suffiẽ distiᴄtio rõis de⁹.n.ꝛ creatura duab⁹ ɔuẽientijs denõiant formalr ɔuẽire.rela⁹ tñ q̃ de⁹ denõiať ɔuẽire ẽ relatio rõis ꝛ relatio creaẽe ẽ real qꝛ dei ad creaturaȝ nõ est relatio realis lȝ bñ eɔ⁹. Vñ ɔueniẽtia creature ad deũ formaliť est in creatura ꝛ termiatur ad deũ creantẽ.

Ad qrtã pncipalẽ cũ dr itelleᴄ⁹ itelligẽs Rñdeť ꝙ itelleᴄ⁹itelligẽs ens.cõe coitate attributõis deo ꝛ creature itelligit ꝫm ꝛ nõ aliter.nõ tamẽ ex hoc seqtur ꝙ ɔcept⁹ entis sit pcisus.Et p hec ad silia.

De scḋo pncipali sciendũ ꝙ ens cõissime sũptuȝ vt distiguiť ɔtra nihil qḋ iplicat ɔtradictionẽ dici põt ꝫm remotissi⁴ meta.ꝛ silr ens cõe qditati ꝛ mõ dici põt subẽm remotũ De illis.n.dr meta.negatiẽ qꝛ nõ est de nõ ẽlis sicẽ dr ꝙ de nõ ente nõ est scia. Ens vo in q̃tuȝ ens cõe solũ deo ꝛ creature subẽm adequatũ pmũ ꝛ ꝓpinquũ. sicẽ forte in logica se habẽt ordie qdã ens rõis remotissime scḋa ꝫ tẽtio remote.sillogism⁹adeqte.qliter tñ distĩguanť ens rõis ꝛ 2⁴itentio.v.b⁹qõe.viij.inqratur de qb⁹ nihil ad pñs. Qḋ aũt ens cõe solũ deo ꝛ creature sit subẽm pmũ ꝛ adeqtũ scie meta. pbãt auctoritates post oppo⁴ adducte.Et hãc sniaȝ credo ꝓculdubio extitisse ẽt Alber.q p meta. inqt. iõ cũ pipateticis de dicẽrib⁹. dḋȝ est ꝙ ens est subẽȝ inq̃tum ens ꝛ nõ inq̃tuȝ est ꝫ ens.hãc aucto.põdero bẽť ãt idẽ ꝛ expssi⁹a pho ꝛ Aueř.in plerisq̃ locis.Jstud ẽt fulciť rõib⁹ p.cui⁹ p se p sunt passiões in scia meta.ɔsiderate illud est adeq̃tuȝ metaphice subẽm.pȝ hec ꝓpõ ex pho p postioꝝ ca. de vlti.ꝫ entis inq̃tuȝ ens ꝛ nõ inq̃tũ ꝫ ens sũt oẽs passiões meta.ɔsiderate ꝛ trãscendẽtes vt bonũ ꝫm ꝛ mlta alia de qb⁹ in seqũti qõe agetur.nõ .n. sũt alic⁹ entis inferioris pse pmo ergo ꝛc.

Ampli⁹ si ens inq̃tũ ens nõ eẽt sbm pmũ ergo dãde eẽnt q̃tuor scie speculatie eẽnaliť distiᴄte ɔñs ɔtra pbm.vi.meta.ɔña pbať ẽs inq̃tũ ens ẽ scibile ꝛ hȝ passiões de ipo demõstrabiles p vt ꝫ supponiť ergo ḋ eo ẽ aliq̃ scia nõ pẽica qꝛ cognitio entis inq̃tũ ens nõ ẽ directiua in aliquã ꝫam praxiȝ vt diceť.q.xv hui⁹ pmi ꝛ qõe quarta sexti huius.

Adhuc si meta.nõ sit de ente iquãtuȝ ens ꝫ de aliq̃ gñe deẽiato vt ḋ ente limitato vt dixit qdã positio.ergo dabilis eẽt scia poꝛ ꝛ supior ad ipaȝ ɔñs falsũ.quia tũc i ꝓꝑie ista a pho fuissȝ dcã pma.vij. b⁹ p de gñone ꝛ alibi pliẽs. qꝛ nihil ẽ pus p ꝓbaẽ ɔña.qꝛ illud gen⁹ deẽiatũ de q̃ eẽt meta.hrẽt aliqd cõius. eo ꝙ hrẽt aliquã passioȝ demõstrabilẽ ḋ ipo in alia scia ergo eadẽ passio eẽt demõstrabiť de sbo b⁹ scie p illud coius tãquã p mediuȝ. qꝛ ois passio ɔpetẽs p se p cõiori pse ẽ demõstrabilis de iferiori ergo illa scia cõioꝛ demõstrabit aliq̃ ɔcloȝ q̃ erit tãq̃ pn⁴i hac mẽca.

Ampli⁹ max⁴ scia ẽ circa maxie scibilia ex pho in ꝓlogo h⁹.ꝫ meta.est b⁹mõi vt ex eodẽ ibidem ergo erit de maxime scibilibus

siue sint. iõ maxime scibilia q̄ certissima sūt
deus ⁊ itelligētie. Et ꝓ hoc appellat̄ sapiētia
Vñ philo. in hoc ꝓlogo noīatam sapiaꝫ cir
ca p̄mas cās ⁊ p̄ncipia existimāt oēs. siue iõ
quia p̄mo oīuꝫ cognoscūt̄ sicut ens inquātuꝫ
ens ⁊ ip̄m ꝯsequētia que oīa ptinent ad cōsi
deratioē meta. vt philo. q̄rto hui⁹ in pricī
pio dū inq̄t ē scia q̄daꝫ q̄ speculat̄ ens inq̄tū
ens ⁊ q̄ huic insūt ſm se: cuius necessitas ostē
di pōt vt Sco. docet in hoc ꝓlogo inquiens
ex quo coīssima p̄mo intelligūtur vt pꝫ per
Auic. seq̄tur ꝙ alia specialiora nō possūt co
gnosci nisi illa alia cōia p̄us cognoscāt̄. ⁊ nō
pōt istoꝝ cōiuꝫ cognitio tradi in aliq̄ scia pti
culari. q̄ q̄ rōe ī vna eadē rōe in alia cū ens
⁊ vnū equaliter dicant̄ de oībus quarto hui⁹
⁊ ita idē multociēs inutiliter repeteret̄ ergo ne
cesse est eē aliquaꝫ sciam vniūsalem q̄ per se
ꝯsideret illa transcēdentia. ⁊ hanc sciam vo
camus metha. q̄ vt dicebatur in p̄ncipio h⁹
q̄ōis dr̄ a metha q̄d ē trās. vltra. vel post ⁊
phisis natura. quasi trāscendēs phīcaꝫ q̄ est
de trāscendētibus. nō erit aūt de maxie scibi
libus altero modoꝝ dictoꝝ seorsuꝫ ⁊ diuisiꝫ
vt seruet̄ vnitas scie ergo sub aliqua rōe cōi
nulla est alia nisi entis inquātū ens ergo ꝛc.

Quod aūt gen⁹ entiū sepatoꝝ siue de⁹ et
diuia q̄ etiā sūt maxie scibilia sint subēm pri
mū. i. nobili⁹ in meta. visuꝫ fuit in scd̄o arti
culo in dilucidādo opīoem Auerroys.

Sed īcidit difficultas nūq̄d deus ⁊ ītelli
gentie q̄ sūt maxie scibilia ⁊ in hac scia subie
ctum p̄ncipale ⁊ nobili⁹ ꝯsiderent̄ a metha.
ſm eoꝝ q̄ditatē in pticulari ꝓpriā ⁊ p̄cisam
an solū aliq̄liter ⁊ in vli. R̄ndeo. q tenēt cuꝫ
ph̄is ⁊ p̄cipue cū Auer̄. ꝙ nihil sit nāliter ig
notū ītellectui hūano sicut vult tertio de aīa
ꝯcederet ꝙ metaph̄ic⁹ inq̄tuꝫ talis ꝯsiderat
q̄ditates sbāꝝ separataꝝ ⁊ nō solū inquātum
entia ſ etiā inquātuꝫ ītellectuales ⁊ nō solū vt
sic. sed ēt inquātuꝫ sūt q̄dā nature ꝓprie ⁊ q̄
ad ꝓp̄as rōes. Vñ talia p̄n^a abstracta q̄ sūt
deus ⁊ diuia nota sūt. xij. meta. ſm rōem eo
rū ꝓpriā ⁊ p̄cisaꝫ vt dicet̄ īferi⁹ q̄ōe. xij. eoꝝ
enī cognitio est nobilissima. Nec ꝯtra istō ob
starēt v̄ba ph̄i in ꝓlogo meta. cuꝫ inq̄t itaq̄
p̄muꝫ existimam⁹ sapientē oīa maxie scire.
vt ꝯtīgit. accipim⁹. n. nō singularē sciam eo
rū habentē. q̄ ꝓ hec verba nō aliud ītellexit
Aristo. vt dicūt sectatores Auer̄. nisi ꝙ me
taphisic⁹ nō ꝯsiderat entia cōia ⁊ corruptibi
lia quo ad ꝓprias rōnes ⁊ specificas. Tamē
meta. ꝯsiderat aliqua alia entia quo ad rōes
⁊ q̄ditates formales eoꝝ. q̄ ꝯsiderat aliq̄d
genus entiū vt pricipia abstracta ⁊ p̄ncipali
ter deū sub ꝓprijs rōibus formalib⁹ illoruꝫ.
Nec apud hāc opīoeꝫ dat̄ aliq̄ ꝓprietas cō
ueniēs illis q̄ rōne naturali ab ītellectu no
stro sit cognoscibilis.

Qui v̄o teneret ꝙ illa ꝓpria sbāꝝ sepa
tarū in q̄b⁹ nō ꝯueniūt cū sensibilib⁹ nō pos
sint a nobis cognosci ex puris nālib⁹ vt vo
luerūt theologi ⁊ ad hoc īferi⁹ q̄ōe. xij. indu
cētur v̄ba. s. Th. in trac. de nā gn̄is ⁊ Sco.
in hoc p̄ meta. in. q. de subc̄o meta. ⁊ in. vi.
eiusdē. q. i. aliter dicerēt. Vñ Sco. in ꝓlogo
p̄mi sniaꝝ. q. p̄ma in tertio argu. ꝯtra ph̄os
inq̄t. Si aliq̄ scia de ꝓprijs sbāꝝ sepatarum
nāliter īueniri possibilis traderet̄ hec eēt me
taphisica. ſ ipa nō est possibilis nobis nālit̄
haberi de ꝓprijs passionib⁹ istaꝝ sbāꝝ vt sa
tis pꝫ. Et hoc ē ꝙ dicit ph̄s p̄ meta. ꝙ opꝫ
sapiētēꝫ oīa cognoscē aliqualit̄ ⁊ nō in pticu
lari. Et subdit qui. n. nouit vl̄ia nouit aliqua
liter oīa subiecta. sapientē vocat meta. sicut
metaphisicā ꝓbat ibi eē sapiētiaꝫ. hec Sco.

Et si q̄ratur qūo ergo deus ⁊ itelligētie cō
siderātur a metaph̄ico si nō ſm q̄ditates ꝓp̄
as ⁊ ꝓprias passiōes illaꝝ. r̄ndeo cū Sco. p̄
metaph̄ice ꝙ sbe imāles ⁊ imobiles nō pti
nēt ad ꝯsideratioē alic⁹ scie pticularis. q̄d
declarat̄ p̄ non scie nālis q̄ nō sūt mobilia:
nec mathematice q̄ sūt nō q̄nta: sed ptinet
eoꝝ ꝯsideratio ad aliq̄ sciam supioreꝫ cuius
ꝯsideratio abstrahit a motu ⁊ a quāto. vñ ī
ista scia ꝯsiderant̄ nō soluꝫ tanq̄ eē subiecti: ſ
tanq̄ p̄ncipales ptes subiecti q̄ sunt ſm se ab
stracta illa abstractiōe q̄ ꝓpria est huic scie q̄

Ad p̄mã negef ɔñã nã l3 ens significz p̄ ⁊ p̄ncipalif̄ deũ. scd̄ario tñ ⁊ ex ɔñti sigt̄ creaturas. nec sigt̄ absolute deũ ß cũ habitudie ad creaturas qđ nõ facit hoc nomẽ deus.

Ad scd̄am r̄ñdet etiã negãdo ɔñã3 q2 nõ oē analogũ sp in plus se h3 fm ɔceptũ. Analogũ.n. analogia duoꝝ ad tertiũ in plus se h3 fm ɔceptũ. S3 analogũ analogia vnius ad alterũ nõ o3 ꝙ in pl⁹ se habeat fm ɔcep ꝙ pricipale analogatoꝝ ⁊ tale est ens. hoc vult Alber. i p̄ meta. tractatu p̄mo ca. tertio. Et s. Tho. ɔtra gen. Ens tñ analogũ deo creature ip̄ortat ɔceptũ p̄cisũ ⁊ vniuocũ sbe ⁊ acciñti vt dicũt sic opinãtes l3 nõ deo ⁊ creature. Quid tñ sit vniuocu3 ⁊ qd equocũ ⁊ quid analogũ qualif̄ ⁊ quot dicatur modis videbif̄ in q̄rto qõne p̄ma diffusius.

Ad tertiã p̄ncipalez cũ df̄ circũscripto oi itellectu de⁹ ⁊ creatura hñt aliq̄ ɔueñẽtiã ⁊c ɔcedif̄ ɔclo ⁊ ɔñã. ⁊ vlt̄i⁹ ꝙ fũdamẽtu3 illi⁹ ɔuenientie est reale ⁊ tale ẽ vnitas cũ sit relo p̄mi mõi vt videbit i. v. h⁹. ⁊ talis vnitas ẽ idẽ ꝙ p̄pa entitas dei sicˉ ẽt vnitas i creatã ẽ idẽ realif̄ cũ creatura. vñ p̄babilif̄ dici põt ꝙ ɔueñẽ ẽ rela⁹ trãscendẽs nõ egẽs fũdamẽto distĩcto realif̄ a subc̄o. ß suffic̄ distĩctio rõis de⁹. n. ⁊ creatura duab⁹ ɔueñẽtijs denõiant̄ formalr̄ ɔuẽire. rela⁹ tñ q̄ de⁹ denoiat̄ ɔuẽire ẽ relatio rõis ⁊ relatio creatẽ ẽ real̄ q2 dei ad creatura3 nõ est relatio realis l3 bñ eꝯ. Uñ ɔueñẽtia creature ad deũ formalif̄ est in creatura ⁊ terminatur ad deũ creantẽ.

Ad q̄rtã p̄ncipalẽ cũ df̄ itellect⁹ itelligẽs Rñdet ꝙ itellect⁹ itelligẽs ens. cõe coitate attributõis deo ⁊ creature itelligit ſm ⁊ nõ aliter. nõ tamẽ ex hoc seqtur ꝙ ɔcept⁹ entis sit p̄cisus. Et hec ad silia.

De scd̄o p̄ncipali sciendũ ꝙ ens cõissime sũptu3 vt distiguif̄ ɔtra nihil qđ iplicat ɔtradictionẽ dici põt sbm remotissi meta. ⁊ silr ens cõe qditati ⁊ mõ dici põt subc̄m remotũ De illis. n. df̄ meta. negatie q2 nõ est de nõ illis sicˉ df̄ ꝙ de nõ ente nõ est scia. Ens vo in q̄tu3 ens cõe solũ deo ⁊ creature subc̄m adequatũ p̄mũ ⁊ p̄pinquũ. sicˉ forte in logica sc habẽt ordie q̄dã ens rõis remotissime scd̄a i tẽtio remote. sillogism⁹ adeq̄te. q̄liter dist̄iguant̄ ens rõis ⁊ 2ª itentio. v. h⁹ qõe. viij. inq̄ratur de qb⁹ nihil ad p̄ñs. Qđ aũt ens cõe solũ deo ⁊ creature sit subc̄m p̄mũ ⁊ adeq̄tũ scie meta. p̄bãt auctoritates post oppo adducte. Et hãc sniã3 credo p̄culdubio extitisse ẽt Alber. q p̄ meta. inq̄t. iõ cũ pipateticis de dicẽtib⁹. dđ3 est ꝙ ens est subc̄3 inq̄tum ens ⁊ nõ inq̄tu3 est ens. hãc aucto. põderoset̄ ãt idẽ ⁊ expssi⁹ a p̄ho ⁊ Auef̄. in plerisq̄ locis. Jstud ẽt fulcit̄ rõib⁹ p̄. cui⁹ p se p̄ sunt passiões in scia meta. ɔsiderate illud est adeq̄tu3 metaphice subc̄m. p3 hec p̄põ ex p̄ho p̄ posterioꝝ. de vlt̄. ß entis inq̄tu3 ens ⁊ nõ in q̄tũ ß ens sũt oẽs passiões meta. ɔsiderate ⁊ trãscendẽtes vt bonũ ſm ⁊ mlta alia de qb⁹ in sequẽti qõe agetur. nõ. n. sũt alic⁹ entis inferioris p̄se p̄imo ergo ⁊c.

Ampli⁹ si ens inq̄tũ ens nõ eẽt sbm p̄mũ ergo dãde eẽnt q̄tuor scie speculatie eẽnalif̄ distĩcte ɔñs ɔtra p̄hm. vi. meta. ɔñã p̄baf̄ ẽs inq̄tũ ens ẽ scibile ⁊ h3 passiões de ip̄o demõstrabiles p̄ vt ß supponif̄ ergo đ eo ẽ aliq̄ scia nõ p̄ctica q2 cognitio entis inq̄tũ ens nõ ẽ directiua in aliquã ſam praxi3 vt dicef̄. q. xv hui⁹ p̄mi ⁊ qõe quarta sexti huius.

Adhuc si meta. nõ sit de ente iq̄ãtu3 ens ß de aliq̄ gñe determiato vt đ ente limitato vt dixit q̄dã positio. ergo dabilis eẽt scia p̄oꝝ ⁊ supioꝝ ad ip̄a3 ɔñs falsũ. quia tũc i p̄prie ista a p̄ho fuiss3 dc̄a p̄ma. vij. h⁹ p̄ de gñone ⁊ alibi p̄lies. q2 nihil ẽ p̄us p̄ p̄baf̄ ɔñã. q2 illud gen⁹ determiatũ de q̄ eẽt meta. hr̄et aliqd coius. eo ꝙ hr̄et aliquã passioꝫ demõstrabilẽ đ ip̄o in alia scia ergo eadẽ passio eẽt demõstrabil̄ de sbo h⁹ scie illud coius tãq̄ p mediu3. q2 oĩs passio ɔpetẽs p se p̄ cõiori p̄se ẽ demõstrabilis de iferiori ergo illa scia cõioꝝ demõstrabit aliq̄ ɔclõ3 q̄ erit tãq̄ p̄n⁹ i hac mẽca.

Ampli⁹ maxª scia ẽ circa maxie scibilia ex p̄ho in p̄logo h⁹. ß meta. est h⁹ mõi vt ex eodẽ ibidem ergo erit de maxime scibilibus

sive sint. io maxime scibilia q: certissima sūt deus et itelligētie. Et p hoc appellat sapiētia Un̄ philo. in hoc plogo noīatam sapiaȝ circa p̄mas cās et p̄ncipia existimāt oēs. siue iō quia p̄mo oīuȝ cognoscūt sicut ens inquātuȝ ens et ip̄m ↄsequētia que oīa ptinent ad cōsideratioē meta. vt philo. q̄rto hui° in pricipio dū ingt ē scia q̄daȝ q̄ speculat ens inq̄tū ens et q̄ huic insūt s̄m se: cuius necessitas ostēdi pōt vt Sco. docet in hoc plogo inquiens exquo coissima p̄mo intelligūtur vt ptȝ per Auic. seqtur q̄ alia specialiora nō possūt cognosci nisi illa alia cōia p̄us cognoscāt. et nō pōt istoꝝ cōiuȝ cognitio tradi in aliq̄ scia pticulari. qꝛ q̄ rōe i vna eadē rōe in alia cū ens et vnū equaliter dicant de oībus quarto hui° et ita idē multociēs iutiliter repeteret ergo necesse est eē aliquaȝ sciam vniūsalem q̄ per se ↄsideret illa trāscēdentia. et hanc sciam vocamus metha. q̄ vt dicebatur in p̄ncipio h° q̄ōis dr a metha qd ē trās. vltra. vel post et phisis natura. quasi trāscendēs phicaȝ qꝛ est de trāscendētibus. nō erit aūt de maxie scibilibus altero modoꝝ dictoꝝ seorsuȝ et diuisiȝ vt seruet vnitas scie ergo sub aliqua rōe cōi nulla est alia nisi entis inquātū ens ergo ꝛc.

Quod aūt gen° entiū sepatoꝝ siue de° ▪ diuia q̄ etiā sūt maxie scibilia sint subēm primū. i. nobili° in meta. visuȝ fuit in scdo articulo in dilucidādo opioem Auerroys.

Sed icidit difficultas nūqd deus et itelligentie q̄ sūt maxie scibilia et in hac scia subiectum p̄ncipale et nobili° ↄsiderent a metha. s̄m eoꝝ q̄ditatē in pticulari p̄priā et p̄cisam an solū aliq̄liter et in vlī. R̄ndeo. q tenēt cuȝ phis et p̄cipue cū Auer. q̄ nihil sit nāliter ignotū itellectui hūano sicut vult tertio de aia ↄcederet q̄ metaphic° inq̄tuȝ talis ↄsiderat q̄ditates sbaꝝ sepataꝝ et nō solū inquātum entia s̄ etiā inquātuȝ itellectuales et nō solū vt sic. sed ēt inquātuȝ sūt q̄dā nature p̄prie et q̄ ad p̄pas rōes. Un̄ talia p̄n^a abstracta q̄ sūt deus et diuia nota sūt. xij. meta. s̄m rōem eorū p̄priā et p̄cisaȝ vt dicet iferi° q̄ōe. xij. eoꝝ enī cognitio est nobilissima. Nec ↄtra istō obstarēt v̄ba phi in plogo meta. cuȝ ingt itaq̄ p̄muȝ existimam° sapientē oīa maxie scire. vt ↄtigit. accipim°. n. nō singularē sciam eorū habentē. qꝛ p hec verba nō aliud itellexit Aristo. vt dicūt sectatores Auer. nisi q̄ metaphisic° nō ↄsiderat entia cōia et corruptibilia quo ad p̄prias rōnes et specificas. Tamē meta. ↄsiderat aliqua alia entia quo ad rōes et q̄ditates formales eoꝝ. qꝛ ↄsiderat aliqd genus entiū vt pricipia abstracta et p̄ncipaliter deū sub p̄priis rōibus formalib° illoruȝ. Nec apud hāc opioeȝ dat aliq̄ p̄prietas cōueniēs illis qn rōne naturali ab itellectu nostro sit cognoscibilis.

Qui v̄o teneret q̄ illa p̄pria sbaꝝ sepatarū in qb° nō ↄueniūt cū sensibilib° nō possint a nobis cognosci ex puris nālib° vt voluerūt theologi et ad hoc iferi° q̄ōe. xij. inducētur v̄ba. s. Th. in trac. de nā gnis et Sco. in hoc ▪ meta. in. q. de subēo meta. et in. vi. eiusdē. q. i. aliter dicerēt. Un̄ Sco. in plogo p̄mi sniaꝝ. q. p̄ma in tertio argu. ↄtra phos ingt. Si aliq̄ scia de p̄priis sbaꝝ sepatarum nāliter iueniri possibilis traderet hec eēt metaphisica. s̄ ip̄a nō est possibilis nobis nālit̄ haberi de p̄priis passionib° istaꝝ sbaꝝ vt satis ptȝ. Et hoc ē q̄ dicit phs p̄ meta. q̄ optȝ sapiētēȝ oīa cognoscē aliqualit̄ et nō in pticulari. Et subdit qui. n. nouit vl̄ia nouit aliqualiter oīa subiecta. sapientē vocat meta. sicut metaphisicā pbat ibi eē sapiētiaȝ. hec Sco.

Et si q̄ratur q̄uo ergo deus et itelligētie cōsiderātur a metaphico si nō s̄m q̄ditates p̄prias et p̄prias passiōes illaꝝ. r̄ndeo cū Sco. p̄ metaphice q̄ sbe imāles et imobiles nō ptinēt ad ↄsideratioē alic° scie pticularis. qd declarat p̄ non scie nālis qꝛ nō sūt mobilia: nec mathematice qꝛ sūt nō quāta: sed ptinet eoꝝ ↄsideratio ad aliq̄ sciam supiorēȝ cuius ↄsideratio abstrahit a motu et a quāto. vn̄ i ista scia ↄsiderant nō soluȝ tanq̄ cē subiecti: s̄ tanq̄ p̄ncipales ptes subiecti q̄ sunt s̄m se abstracta illa abstractiōe q̄ p̄pria est huic scie q̄

etiā abstractio ſm rōem ↄpetit alijs ↄſidera
tis in hac ſcia. Conſiderat.n.qcqd hic ↄſide
ratur nō inq̄tuȝ q̄tuȝ. nec inq̄tuȝ mobile: et
ita qd̄libet ↄſideratuȝ abſtrahit ſm ↄſidera
tionem ⁊ a quanto ⁊ a motu ⁊ p ↄñs p̄cipue
ↄſiderant̄ hic illa q̄ ſm eē abſtrahūt ab vtro
q; hui⁹moi ſūt ſbē ſepate. Eſt ergo metaphi
ca de deo nō tanq̄ȝ de ſubc̄o ſ; tanq̄ȝ de cā ſub
iecti. ita q; de itelligētijs eſt tāq̄ȝ de p̄ncipali
bus ptibus ſubc̄i ⁊ nō cauſis qꝛ nō cānt niſi
mouēdo. de deo aūt tanq̄ȝ de cā ⁊ nō de parte
ſubiecti qꝛ i nullo vniuocat̄ cū alijs ſuple tu
vniuocatōe phica hec Sco. Uñ attētiōe di
gnū vt nōt ibidē Sco. q; ſi tenet̄ q; ad meta
phiſicū ptinet ↄſiderare qditates reꝝ ſolū in
vl̄i tūc nulla cā pticularis entitatis eſt hic cō
ſiderāda ſicut nec hoc ens ſm qd̄ hoc ens. ſ;
ſic tantū ↄſideratur hoc ens ſm q; ens in cōi
tm̄. illud ↄſiderat̄ p cā ſimpl̄r qd̄ eſt cā entiſ
in cōi illud eſt tm̄ deus. Et iuxta hūc moduȝ
dd̄m eēt q; nō plus eſt hec ſcia de itelligentia
inq̄tum itelligētia q̄ȝ de igne inq̄tuȝ ignis nec
vt de cā nec vt de ſubc̄o qꝛ de neutro ſub p
pria ⁊ p̄ciſa rōe. ens.n. ſm ſe abſtrahit ab in
mālibus ſicut a mālibus ergo iſta ſcia que p
ſe eſt de ente inquātum ens nō magis eſt de
iſtis ſm ꝑpriam rōnem quā de illis. nā meta
phica ↄſiderat aliqua inquātum abſtracta a
mā ſic̄ etiā inquātuȝ abſtracta ab imālitate.

Et hic modus dicēdi eſt ↄformis dictis
Scoti in ꝓlogo p̄mi ſniaꝝ qōe p̄ma vbi ſu
pra. ⁊ proculdubio hāc exiſtimo extitiſſe in
tentionē eius circa ↄſiderationeȝ metaphici
de qditatibus rerū ſolū in vl̄i ⁊ nō in ptícula
ri. qd̄ ↄfirmant etiā dicta eius alibi in locis
pleriſq;. Uñ p̄mo metaphice in ſuo ꝓlogo in
quit Scotus ꝓpriuȝ eſt hui⁹ ſcie. ſ. metaphi
ſice demōſtrare per cās vliſſimas ⁊ paſſiōes
vliſſimas. ⁊ [illegible] eētialia cuiſlibet nō inq̄tum
hec. ſed inquātuȝ ſūt. hec Sco. Et in eodē [illegible]
metaphi. qōe. xi. Metaphiſica nō eſt prima
ſcia pticularis de hoīe ſiue de hoīe in pticu
lari. ſ; ē p̄ma vlis de ipo inq̄tum ens vel ſba
⁊ ſic cognoſcit qd̄ p̄ ſibi ineſt in vl̄i vt ens.

hec Sco. ⁊. vi. meta. qōe p̄ᵃ. de q̄cūq; ſubc̄o
ſpēali p̄ma cognitio habet̄ in ſcia ꝓpria de ip
ſo. ſc̄da aūt i metha. Eētialius ēt cognoſcit
q̄libet ſcia ſpālis qd ꝓprij ſubiecti quā meta
phiſic⁹. Methaphic⁹ ēt ſine iſta pfectus eſt
pticularis ſine illa nihil ſit. tm̄ applicādo me
taphiſicā ad noticiā ↄfuſaȝ pōt pfectioꝛ hr̄i
de ſubiecto quā hȝ pticularis inq̄tuȝ tal̄. hec
Sco. ⁊ in eodē. vi. q. eadem inqt. Pria ſcia
ſpeculatia eſt de ente nullā paſſionē ꝓpriam
alicui⁹ iferioris ente ↄſiderās. ſ; ſoluȝ paſſio
nes entis p̄ de ipo ⁊ pſe de quocūq; iferiori.
Uñ ⁊ Anthoni⁹ Andreas in plibus dictoꝝ
Sco. fidelioꝛ intp̄res in p̄ meta. q. ix. inquit
Ad metaphiſicū inq̄tuȝ talis nō oȝ ↄſiderar̄
oēs qditates in pticl̄ari. ſ; in vl̄i tm̄ ſub rōne
entis. Et huic ſnīe ēt adhēt. s. Tho. ſup Bo.
de tri. ⁊ i. vij. meta. ⁊ in ſc̄do ſniaꝝ diſ. iijᵃ. ⁊
3° meta. ⁊ piter Alber. in ꝓlogo meta. ⁊ Jo
hānes Jan. p̄ meta. q. xi. ⁊ in. vi. eiuſdē qōe
p̄ma vt inferi⁹ in. q. xij. h⁹ p̄mi dilucidabit̄.
vbi hāc viā tanq̄ȝ ꝓbabiliorē ⁊ mētib⁹ auc
toꝝ ↄformiorē ſequemur. Qui v̄o tenēt
q; ad metha. ptinet ↄſiderare qditates reruȝ
ēt in pticl̄ari deberet dicē q; nō tm̄ hic ↄſide
rat̄ deuſ vt cā. ſ; angel⁹. ſol. ⁊ ignis. ⁊ oia agē
tia ſi ſint cā alic⁹ ſm entitatē. vt Sco. in prio
meta. inqt. q. de ſubiecto metha. Juxta queȝ
modū ↄſequēter dici optē̄t q; lȝ meta. ſit de
maxie ſcibilib⁹ vt de ſubc̄o vt dc̄m eſt in. q.
nō tollit̄ tm̄ ex hoc qn ēt ſit de alijs entib⁹ nō
maxie ſcibilib⁹. Nā apud hūc determiandi
modū cū phs dixit in ꝓlogo meta. Itaq; [illegible]
mū exiſtimam⁹ ſapientē oia maxie ſcire. vt
ↄtigit⁊c. dupliciter audiēdus eſt eius ſermo
vt Sco. p̄ me. q. xi. Prio ſapiēs cognoſcit
oia nō ſm oēm rōem cognoſcēdi. Sȝ ſm oēȝ
rōem qditatis cognoſcit nō tm̄ in vl̄i ſ; etiam
in pticulari. ſc̄do q; nulla alia ſcia cōſiderat
ens ſiue qd in cōi niſi hec. Cū toto tm̄ hoc cō
cedendū eſt iuxta hāc viā q; nō ſolū qd i cōi
ↄſiderat meta. ſ; ēt qditates in pticl̄ari vt q
ditatem ignis ſub ꝓpria eius rōne ⁊ preciſa.
Ex hoc tm̄ nō eſt inferendū phiam nālez aut

alias scias supfluere. Et rō est quia nō ɔside rat methaphic⁹ qditatez ignis inq̄tuz ignis ſm oēm rōem cognoſcēdi. ſ solū eā ɔsiderat absolute ſm eē qditatiuū tam vl̄e q̄ ꝑticlare seu ꝓpriū vt talis qditas. Nālis vō pħus eā dem qditatem ɔsiderat nō absolute ſ cū eo qđ ipam aꝓpriat vt sit ꝓpriū subēm motus vt inqt Sco. ibidē qcqđ sit illud. tale vō ap propriās nō est motus: qꝛ pūs ignis hȝ rōez illā q̄ sit mot⁹. ſ illud forte est nālitas vt v̄r inuere Scotus in. ix. metaphice vt in eodez nono videbitur qōne tertia.

Et hunc modū determiandi imitaṫ Sco. aliqñ vbi nō loqtur ſm intētiouez ꝓpriaȝ ⁊ ꝓ cipue in ꝓlogo qōis de subiecto theologie. ⁊ scđo sniaꝝ dil. ij. ⁊ i tertio sniaꝝ ⁊ alibi plu ries. Oēȝ. n. ɔsideratōȝ realē abstractā vtcū q̄ nūcupare possumus metaphicā sicuti cū i quit Sco. in scđo sniaꝝ dil. scđa nā est pꝰ naliter q̄ hec nā. ⁊ vnitas ꝓpria ɔñs naturā vt nā pōr est nāliter vnitate eius vt hec nā ⁊ sub ista ɔsideratiōe est de ea ɔsideratio meta phisica. i. ɔsideratio abstracta. Et silr iferius in eodē dū inqt eadē nā ſm pōritatē illā na turalē est q̄ qđ est ⁊ ꝑ se obiectū itellectus ⁊ ꝑ se vt sic ɔsideratur a metaphico. Nisi. n. sic exponereṫ Sco. in hac difficultate magis vi dereṫ silis dubitāti q̄ docēti: Et secūdus mo dus est magis pħicus q̄ pmus vbi pm⁹ ma gis sapit theologiā vt notū est speculanti.

Et si q̄ratur q̄ sint ille ꝓprietates itelligē tiaꝝ q̄ nō sunt nobis nāliter note Rñdeo cū Scoto in ꝓlogo vbi sup̄ q̄ ꝓprietas nature diuine est quod sit cōicata trib⁹. aliaꝝ vero itelligentiaꝝ sūt ɔtingētia ⁊ nouitas ⁊ h⁹mo di. talia. n. ꝓpria nō cognoscūtur a nobis nā liter cognitōe ꝑ quid nisi cognoscanṫ ꝓpria subiecta. q̄ subiecta includūt talia ꝓpria ꝑ quid: ſ ꝓpria subiecta eoꝝ nō sunt a nobis nāliter cognoscibilia igitur ꝛc. Nec cognoscū tur illa ꝓpria eoꝝ demōstratione quia ex ef fectibus. qđ ꝓbatur nam effectus vel relin qunt intellectuȝ dubiū quo ad ista vel addu cunt errorem qđ patȝ ex ꝓprietatibus pme

ſbe imaterialis in se. effectus. n. nō ostendunt ꝓprietatem istam qꝛ nō sunt ab ipo inq̄tum trino. Et si ab effectibus arguaṫ ad cām ma gis deducūt in oppo^m ⁊ in errorē. quia in nul lo effectu iuenitur vna natura nisi i vno sup posito. ꝓprietas etiaȝ istius nature ad extra est ɔtingenṫ cāre. ⁊ ad oppositū huius magi deducit effectus in errorē sicut patet ꝑ opio nem pħoꝝ ponentiuȝ pmuȝ ens necio causa re. De ꝓprietatibus etiam aliaꝝ ſbaꝝ patȝ idem qꝛ effectus magis deducūt in sempiter nitatez ⁊ eternitatē ⁊ necessitatez eaꝝ quā in cōtingentiam ⁊ nouitatez ſm eos. Silr vidē tur pħi ex motibus ɔcludere q̄ numer⁹ ista rū ſbaꝝ sepataꝝ sit ſm numerū motuū cele stiū. vt i xij. h⁹. q. xvij. silr q̄ ille ſbe sūt nālr beate ⁊ in peccabiles sicut philosophi posue rūt q̄ oīa sunt absurda. Hec Scotus.

Propter quartuȝ qdem hui⁹. Ad pmuȝ añ oppo^m inductū ad missa illa maiore vnius sciētie ꝛc. mior iuxta doctrinā Scoti est negāda. Et ad ꝓbatiōem rñdetur q̄ deus ⁊ creatura sūt se totis distin cta in realitate sumendo eam pro realitate essentie que est quiditas ⁊ formalitas pro pria vniuscuiusq̄ illorum ⁊ cōceptus realis ꝑfect⁹ ⁊ adeq̄t⁹ entitati vtriusq̄ q ē ens seu q ditas cui ɔuēit finitas q̄ ē qditas create. ⁊ q ditas cui ɔuēt infinitas q̄ est qditas dei. ſ h̄ nō obstāte ɔueniūt in aliq̄ ɔceptu reali ⁊ im ꝑfecto vt dr̄. i. inadequato realitati vtriusq̄ ⁊ talis est ɔceptus entis cōis deo ⁊ creature q est qditas abstrahēs a creato ⁊ icreato q vt sic abstrahit ab omni modo itrinseco rea litatis dei ⁊ creature ⁊ formaliter non est fini tus nec infinitus positiue ita q̄ de se icludat finitatem aut infinitatez. sed cōmunis vtriq̄ abstrahens ab vtroq̄. Et si dicatur ergo de us ⁊ creatura solum modaliter distigueranṫ Rñdeṫ q̄ sumēdo deū ⁊ creaturā solū vt ens finitum ⁊ ifinitum vt sic solum modaliter di stinguuntur. licet fundamētaliter alia sit ma ior distictio latitās q̄ ē qdiatiua. qūo autez

deus sit simplicior ente abstrahēte videbitur īfra i quarto h⁹ qōe pma. Nec valet illa ɔña deus habet ɔceptum quo ɔuenit cū creatura ergo nō est sūme simplex. sed bñ sequitur q̄ ipse nō est simplr simplex q̄ ɔceditur. Pro quo attētione dignū vt inqt Sco. in p̄ sententiarū dis. iij. q̄ cōceptus tm̄ simplex est ille q pōt cōcipi actu simplicis itelligentie q tm̄ licet nō sit ɔpositus actu est tm̄ resolubilis in ɔceptus plures seorsū diuisiue sicut cōceptus diffiniti vtputa hois. Et in theorematib⁹ ɔceptus simplex nō simplr est q perse est vnus tm̄ resolūbilis in ɔceptus. Cōceptus sūme simplex est q nō est ɔpositus nec ɔponibilis alteri. nec aliud secū ɔponibile sicut ɔceptus solius dei De quo Alber. in hoc p̄ inqt illud qd est in fine simplicitatis est qcqd habet ⁊ nullas habet drītias: s cōceptus simplr simplex est ille q nec est resolubilis in vnū aut plures cōceptus vt ɔceptus entis eo mō quo in p̄cedente qōe expositū est. nec sequitur vt inqt Sco. in quolibetis deus est res simplicissima ergo ois ɔcept⁹ q habet de deo est simplr simplex q̄ idem Sco. xij. metaphice ɔcludēs deū eē simplr simplicē p eodem habeat sūme simplex ⁊ simplr simplex vt pz ex pbatiōe [illegible]us ɔclusionis deus est simplr simplex.

Ad scd̄m rñdetur q̄ maior assūpta non est vlr vera licet aliqñ sit vera. distictio eniz sciaꝝ sumit ex distictione pncipioꝝ ⁊ nō solū subiectoꝝ vt patz p̄ posterioꝝ ⁊ forsan q̄ distictio per pncipia est prior ⁊ eētialior q̄ [illegible] subiecta. Pro cuius intellectu nosce oꝫ q̄ nec diuīsa gña abstractionū. silr nec diuīsi modi diffiniēdi aut demōstrandi. aut rōnes diuerse ɔsiderādi. diuīsi fines. aut sba ⁊ passiones diuerse distinguūt scias diuersas nisi oia hec originaliter reducerentur in pncipia pma distinctiua. Dixi aūt de fine ɔsideratorum in scia ⁊ nō de fine scie. quia alique sunt scie in quaꝝ ɔsideratiōe nō cadit finis sicut matematice vt videbit in tertio. Et rō quia distictio p pncipia est por ⁊ eētialior. qꝛ rō formalis ɔsiderādi in scia sumit a pū ɔsideratis in illa. Tria aūt ɔcurrūt p se ɔsiderata in qualibet scia subiectū: passio. ⁊ pncipia. cōstat aūt q̄ origialis distictio sciaꝝ nō pōt eē [illegible] passionibus nec a subiectis quia de eadem passione oio ⁊ subīco ɔsiderāt diuerse scie vt de rotūditate tre pħus nālis in libro celi per mediū nāle q̄ oia tendūt ad centrū. ⁊ de eadē astronom⁹ aut mathematic⁹ p eqlit distare a celo ⁊ de magnitudie geometra ⁊ pħs nālis Tū etiā qꝛ distictio origialis sciaꝝ nō est ab vltimo s a pmo. ɔstat aūt q̄ passio est vltia qꝛ posterior subiecto ⁊ pncipijs seu medio.

Ampli⁹ diuerse scie ɔsiderāt cōclusionez eandē vt q̄ terra est rotūda ergo idē subēm ⁊ eandē passionē. relinqtur ergo q̄ a pncipijs pmis est sumēda prior ⁊ eētialior distinctio sciaꝝ. qd ɔfirmat qꝛ ab eo est sumēda distictio origialis scie pp cuius diuīsitatē eadē cōclusio ɔsideratur in diuīsis sciētijs. s talis est diuersitas pncipioꝝ ⁊ medioꝝ. Jō eniz de hac ɔsiderāt scie diuīse terra est rotūda quia media sūt diuīsa ⁊ hanc mētem habuit comētator in tertio metaphice comēto. ij. dū inqt si enim hec fuerint diuīsoꝝ principioꝝ contigit q̄ ɔsideratio de eis sit plībus q̄ vni scie ⁊ si fuerint conuenientium principioꝝ consideratio de eis erit vni⁹ scie. Et pħus in sexto huius textu comēti scdi docet qūo scientie sumunt diuersos modos diffiniendi. Diffōnes aūt si debēt esse pfectissime in eis capi debent principia prima ad minus virtualiter vt cōmentator Auerroys ibidem sicut nālia sunt illa in quoꝝ diffinitione ponitur natura. ita diuina sūt illa in quoꝝ diffōne ponitur deus ⁊ volūtaria sūt illa in quoꝝ diffōne ponitur volūtas ꝛc. ⁊ p̄ posterioꝝ distictio sciaꝝ ꝛc. Cū ergo scia nō ɔsideret solum principaliter subiectum sed etiam cās subēi sic i phica tractat de nā licet nec ɔmētator nec Auic. ponāt naturā eē subēm phie nālis s aliquid cuius nā est pncipiuz vt inqt Scotus ⁊ ēt in libro de aīa tractatu de diffōnibus ⁊ passionibus: ⁊ partibus aie licet subiectum illius scie ponatur corpus aiatum cui⁹ aia est pncipium.

Sic i logica tractat̃ de multis q̄ sūt pricipia silogismi. licet silogism⁹ ponat̃ subiectū p̄ncipale. Et in libro piermenias tractatur de nomine ⁊ vbo ⁊ orone q̄ sūt pricipia enūciationis q̄ ponitur subiectū illi⁹ libri. Un̄ ⁊ in proposito circa cās altissimas est ɔsideratio metaphice sicut circa pricipia subiecti nō aūt circa subiectū p̄ncipale sicut habetur i pricipio sexti. pricipia ⁊ cause q̄runt entiū inq̄tuȝ entia: ⁊ q̄rto hui⁹ ōnditur q̄ scia ē circa ens q2 est circa p̄mas cās entis s̄m q̄ est ens. tales aūt sūt de⁹ ⁊ itelligētie. pter qd̄ recte dixit s. Tho. in hoc p̄ metaphice. ⁊ sup Boetio d̄ trini. ca°. xvij. metaphica ē de sepatis a mātiā nō tractat de deo ⁊ angelis vt de subiectis sed vt de pricipijs sui subiecti tantū.

Distiguitur itaq̄ p̄ma phia ab alijs scientijs speculatiuis p eē circa entia imobilia et sepabilia. nō tanq̄ penes subiectū adeq̄tuȝ ſ tanq̄ penes p̄ncipia subiecti aut penes pricipaliores ptes sui subiecti lȝ alie due scie speculatiue distinguātur penes illa tanq̄ penes subiecta adequata. Attentōe tn̄ dignū q̄ ɔsideratio sbaꝝ imāliuȝ ⁊ imobiliuȝ sub ꝑpria rōne ⁊ q̄ditate nō habet̃ in hac scia metaphice imo in nulla scia nāliter iuenta cū multe ꝑprietates q̄tuȝ est ex pte illaꝝ sint cognoscibiles. ſ nō a nobis via sensus ſ bene quo ad illas ꝑprietates sūt cognoscibiles ⁊ sūt subiecta alic⁹ scie speculatie possibilis itellectui cognoscē ip̄as ſ nō a nobis. Et cū ea que hic cōsiderātur abstrahāt a motu ⁊ quāto ⁊ quali ⁊ itelligētie sint h⁹mōi. iō de eis p̄ncipaliter determiatur in hac scia. nō qd̄ ɔsiderent̃ sub rōne qua tales sbe iuxta opiōneȝ Theologorū q̄cq̄d dicerēt phi ⁊ p̄cipue ɔmētatoꝛ Auērroys inferius q̄oē. xij. notum fiet.

Ad tertiū neget̃ ɔn̄a. aliq̄d. n. esse pfecti⁹ altero ɔtigit duob⁹ modis vt cōiter dr̄ aut pmissiue aut positiue. p̄mo mō q̄to vlius tāto pfecti⁹ ſ positiue iferius est pfecti⁹ supioꝛi q2 icludit aliq̄d positiē qd̄ addit sup supi⁹. Exemplū p̄mi aial est pfecti⁹ verme pmissiue q̄ten⁹ aial pōt eē in aliq̄ pfectiori q̄ vmis vtputa in hoīe. ſ vermis est pfectioꝛ aiali positiue inquātuȝ icludit aial ⁊ aliq̄d aliud qd̄ addit supra aial. Ad ꝑpositū itaq̄ noticia subiecti adequati in scia pmissiue est pfecta ⁊ optia sic̃ ⁊ ip̄m obiectū adeq̄tū qd̄ in metaphica est ens ē pmisciue pfectum ⁊ optimū. nō aūt optet q̄ positiue sit pfecta. Cognicio. n. qua scit̃ q̄ p̄mū ens itelligit p eētiam suā q̄ pbat̃ in xij. h⁹ mlto pfectioꝛ est positiē q̄ cognitio entis inq̄tuȝ ens est vnū. Si g° in x. ethicoꝝ Aristo. dicat q̄ felicitas hūana cōsistit i actu metaphisicali ħ hȝ vitateȝ q̄ten⁹ sbe imāles sūt de ɔsideratōe metaphisici mō p̄expositō. i. nō sub ꝑpa rōe apud theologos in quaꝝ ɔtēplatiōe ɔsistit felicitas nālis s̄m ip̄m. iō recte dixit. s. Tho. tertio lib. ɔtra gē. ⁊ p̄ meta. metaphica ordinat̃ ad cognitōem dei vsq̄ ad vltimū finē. hec. n. est pfectioꝛ noticia positiue q̄ noticia entis inq̄tuȝ ens nō obstāte q̄ noti^a entis sit pfectioꝛ aliq̄ mō licȝ i ꝑprie ⁊ isufficiēter vtualit̃ pmissiue ⁊ hoc ē q̄ dixit Alber. in ħ ꝑlogo. cū aūt sic oēs homines nā scire desiderāt ⁊ desideriū nō sit infinitū oȝ q̄ in aliquo scire desideriū illud finiri q̄at. hoc aūt nō pōt eē nisi illō sciat̃ q̄ cā ē oium ⁊ lumē oiuȝ entiū ⁊ scitoꝝ ⁊ hoc nō ē nisi itellect⁹ diuin⁹ vt in. xi. h⁹ scie libro demonstrabim⁹. ſ nō q̄etat desideriū sciēdi s̄m q̄ est deus vel nā q̄dā s̄m se exn̄s ſ poti⁹ s̄m ħ q̄ est cā rerū altissima cui⁹ sciētia cāt ens. quia sic etiam est causa ⁊ lumen scitoꝝ. sicut ars est ratio ⁊ lumen oiuȝ artificiatoꝝ. Et idem Albertus in ꝑcessu hui⁹ primi inq̄t desideriū sciendi sicut in fine nō stat nisi in sciētia ista: nec in tota sciētia ista stabit equaliter ad oia quesita i ea. sed stabit omnino ⁊ quiescet ad vniuersitatis ⁊ entis pricipium ⁊ cām p̄maȝ que est itellect⁹ diuin⁹ ex se ꝑducens vniuersum cuius totū bonum est in ipso. sicut totuȝ bonum victorie est in duce exercitus.

Et si dicat̃ oē vtualiter ɔtētiuuȝ alicuius est pfecti⁹ ɔtēto et positiue ꝑbat̃ q2 ɔtinere vtualit̃ est vi ɔtēti ɔtinē cū excessu. Sȝ noticia subiecti ē huiusmōi vt ptȝ ex ɔditōib⁹ subci.

Dr̃ q̄ ꝯtinẽ v̓tualiť ꝯtigit dupl̓r aut v̓tualiť
actualiter. aut v̓tualiter pōliter. p̓ma ꝯtinẽª
arguit maiorẽ ꝑfectōem positiue. Scd̓a ꝯtinẽ
tia arguit ꝑfectōez solū ꝑmissiue sicut ē in ꝓ
posito de vnitate scie gñis ꝓximi vl̓ remoti.
nō aūt de vnitate scie vnius in spē spālissima
de qb⁹ vnitatib⁹ dictū fuit in p̓ p̓ncipali h⁹
q. ⁊ diffusi⁹ h̓etur in. vi. h⁹. q. iijª.

Dubitať tñ an cognitio entis simpl̓r sūpti
sit ꝑfecta an iꝑfecta vt arguebať. Dō3 q̄ ens
inq̄tu3 ens est manifestatiu3 sui ipius imo p̓
notū quo ad nā3 cū sit p̓mu3 itelligibile saltē
in ordie distīcte ꝯcipiēdi. vt in hoc p̓imo q̄
stione. xiiij. notum fiet. ens. n. inq̄tu3 ens est
p̄cisu3 ⁊ spoliatū ab oī extraneo. Vñ quēad
modū s̓m Alber. in hoc ꝓlogo. oīa apud nā3
oīum reꝝ manifestissima dignissima sūt ⁊ no
bilissima ⁊ p̓ora oībus ⁊ hec sūt ens ⁊ entis
ꝑtes atq̄ p̓icipia. ita ⁊ hoꝝ cognitio est di
gnissima ⁊ nobilissima ⁊ p̓or cognitōe alioꝝ

Ad vltimū ꝯcessa maiori mior est negan
da q̊ ad oēs ꝑtes. ⁊ ad ꝓbationez p̓me ꝑtis
minoris dr̃ q̄ l3 entia equocēť realiť ⁊ ꝓhice
loquēdo. q2 sibi nō correspōd3 vna nā ex nā
rei circūscripto oꝑe itellect⁹. nō tñ equocāť i
ente equocatōe logica cū ꝯueniāt in aliq̊ vno
cui ꝯpetit intētio aliq̄ logica vt intētio vl̓ita
tis q̄ est logica ⁊ scd̓a intētio. nec equocanť i
ente equocatione metaꝓhicali cū ꝯueniant i
entitate abstrahibili itellectū a pl̓ib⁹ ex nā
rei circūscripta oī itētione scd̓a de q̊ diffusi⁹
in q̄rto h⁹. q. p̓ª ⁊ volnit Porphiri⁹. Et l3
ēs saltē cōe deo ⁊ creature solū nō habeat qd
qd̓ diffōnez exp̓miť cū nō sit in gñe. h3 tñ
qd eo mō q̊ h3 eēntia3 alias qditatiue resol
uēdo nō eēt status ad aliqd̓ p̓mu3 qditatiuū
⁊ ita ꝓcederet in ifinitū in rōib⁹ qd̓ est ꝯtra
ꝓhm. viij. huius.

Ad scd̓a3 ꝑtē mioris dr̃ q̄ ens h3 p̓ncipia
tā icōplexa vt p̓mas cās. s. s̓bas imālel. sūt
eni cause p̓mi effect⁹ q est reī entitas in cātis
vt diť Sco. ⁊ iō dicūtur p̓nª eēndi: nō tñ ꝓ
p̓ie sūt sciēdi. q2 nō sūt media in demōstratōe
s̓ sūt p̓nª itelligēdi subiectū si fuerit cē intrīse
ce. q2 tl̓es ꝑtinēt ad qd subiecti. Si v̓o extri
sece ille p̓us intelligūtur subiecto. s̓ nō itelli
gūtur itra qditatē subc̄i. H3 ēt ens p̓ncipia
⁊ cās cognoscēdi ꝯplexa. i. p̓ncipia imedia
ta ꝓprietatū q̄ ipe ꝓprietates eidē insūt cu3
de ipo possit fieri demōstratio. ꝑꝑ qd vt vide
bitur in sequētibus. si ergo mētio fiat de p̓in
cipijs icōplexis dico q̄ ens cōe vt sic nō h3
p̓ncipia. q2 cū sit cōe p̓ncipio ⁊ p̓icipiato sic
ēt cē ⁊ cāto abstrahit ab vtroq̄ ⁊ neutru3 in
cludit i sui qditatē. entis tñ vt ꝯseruať in suis
iferioribus est aliqd̓ p̓n⁹. nā plura sūt entia
qbus conuēit hr̄e p̓n⁹ ⁊ hoc mō ens h3 aliqd
p̓us se. Si v̓o s̓mo fiat de p̓ncipijs ꝯplexis
ꝯcediť q̄ tale p̓n⁹ nō est p̓i⁹ ente. s̓ bene est
p̓i⁹ ꝓprietate entis cuius est p̓icipiu3.

Ad scd̓am ꝓbatōez ꝯcediť q̄ ens inq̄tu3
ens h3 p̓nª icōplexa sumēdo ly inq̄tu3 spe
cificatiue ⁊ nō reduplicatiue vt s̓sus sit q̄ en
tis iquātu3 ens. i. s̓m suā entitatē ē aliqd̓ p̓i
cipiū sic ꝯcediť q̄ ens inq̄tum ens ē s̓bm p̓⁹
meta. sic ēt ꝯcediť q̄ hō inq̄tū albū vr̃. i. s̓m
suā albediez vr̃. pōt. n. ly iq̄⁹ specificaŕ oē ꝑ
dicatū nō repugnās subiecto ⁊ tūc negeť ꝯñā
ab inq̄tum ad vl̓em q̄n teneť specificatiue. vt
Sco. in hac. q. Si v̓o sit s̓mo de p̓ncipijs cō
plexis q̄ sūt ꝓpōes imediate ad demōstran
dū passiōez de subiecto ꝯcediť q̄ entis inq̄tū
ens ēt reduplicatiue ꝯsiderati sť p̓ncipia ⁊ cō
sequēter q̄ cuiuslibet entis sunt p̓incipia pas
siones. n. entis sūt demōstrabiles de q̊libet ēte
ꝑ p̓icipia ꝯplexa ⁊c.

Aduēte tñ q̄ ly inq̄tu3 reduplicatiue sumiť
q̄n denōt illud cui iūgiť. i. suū casuale eē cām
formalē p̄cisā. ⁊ p̓ia3 iherētie p̄dicati ad s̓b
iectū sicut in illa hō inq̄tu3 hō ē risibil̓. ⁊ tūc
q̄libet reduplicatiua ifert vl̓e3 affirmatiua3 de
forma. Iuxta qd̓ dici solet q̄ ad inq̄tū redu
plicatiue reqriť vl̓itas ⁊ cālitas. Accipiť aūt
specificatiue q̄n nō nōt talē cā3 s̓ solū illd̓ cui
additť accipiť s̓m rōem formalē. sic est illa hō
inq̄tu3 hō est alb⁹. i. illud qd̓ est hō ē albū ⁊
tūc ꝯña nō v3 ab inquantum ad vl̓em.

Et de q̄ōe ꝓbabiliť dicta sint tanta.

Rıť tertio queſtio. Utrū ens inq̄tuȝ ens habeat paſſiones ſibi ꝓpas de ipo demōſtrabiles.

Et arguiť negatiue ꝙ paſſio alicuꝰ ſubiecti diſtiguiť eēntialiť a ſubiecto: ſ ens inq̄tū ens nō diſtinguiť eēntialiť ab aliq̄. gͦ ens in quantū ens nō hȝ paſſiōes: maioꝛ ꝓbať paſſio ē poſterioꝛ ſuo ſubiecto ſe hn̄s ꝑ additionē ad ipm̄. Sed oē ꝑus vī eēntialiť diſtigui a ſuo poſteriori. gͦ ꝛc. mior eſt manifeſta: qꝛ ens eſt ꝺ eēntia cꝰlibet gͦ ꝛc. Ampliꝰ ois paſſio ꝯpetit ſuo ſubiecto in 2ͦ dicēdi ꝑ ſe ⁊ denoiatiue. Subiectū aūt ꝑdicať de ea nō niſi ꝑ accn̄s ⁊ nō in ꝑ. qꝛ ꝑdicatiōes ꝑ ſe nō conuertūť. i. ſi ꝯuertēs eſt ꝑ ſe ꝯuerſa nō eſt ꝑ ſe eadē pſeitate: ſed ens ꝑdicať de q̄libet in qd. gͦ ens inq̄tuȝ ens nō hȝ paſſiōes. Adhuc nullū ꝑ ſe notū pōt demrari: ſ paſſiōes entis ſuppoſito ꝙ eas haberet eēnt ꝑ ſe note: quia ſimpľr ſimplices. gͦ nulla paſſio de ente ē demōſtrabilis: maioꝛ colligiť a pho ⁊ linconiē ſe ꝑ poſterioꝛ: nihil. n. adiſciť niſi ꝑus fuerit dubiū. mioꝛ ē manifeſta: qꝛ paſſiones entis ſūt ſimpľr ſimplices. ſimpľr aūt ſimplex aut tōliter ſciť aut totaliť ignoꝛať. Ampliꝰ ſi ens hr̄et paſſiōes ſibi ꝓpas: aut ergo ꝑcederent mōs entis ⁊ ꝑma eius diuidētia q̄cūq̄ ſint illa: aut ꝯſeq̄renť. nō ꝑᵐ: qꝛ magis ydēptificať ſupiꝰ ſuo iferiori q̄ ſubiectū ſue paſſioni. Sed ita ydēptificať ſupiꝰ ſuo iferiori ꝙ ꝑdicať ꝺ eo in ꝑ mō. De paſſiōe aūt ſolū ꝑ accn̄s. gͦ ꝑoꝛ erit hitudo entis ad ꝑᵃ ſua diuidētia q̄ ad ſuas paſſiōes. Oē. n. qd ꝑcedit ſuū q̄le ⁊ eēntialia accn̄talia: ⁊ ꝑmꝰ modus. 2ᵐ. Paſſiōes etiā entis nō ꝯſequūť ꝑᵃ diuidētia. nā illud qđ ꝑintelligiť enti inq̄tū ens ut ꝑſcindit a q̄cūq̄ iferiori ꝑcedit ut ſic quodcūq̄ tale: ſ paſſiōes entis ꝑintelligūť ꝯpetē enti inq̄tuȝ ens: etiā q̄cūq̄ hitudie ad iferioꝛa circūſcripta: ſic etiā aiali inq̄tū aial ꝑintelligiť ineē ſſitiuū anq̄ diuidať in rōnale ⁊ irrōnale q̄re ꝛc. In oppoᵐ. ē ſſris phi in q̄rto hꝰ. eſt ſcia q̄ ſpectať ens inq̄tū ens: ⁊ q̄cūq̄ huic iſūt ſm ſe. ea aūt q̄ inſūt enti ſm ſe ſūt accn̄tia eēntialia enti inq̄tuȝ ē ens: ut igť Aueř. ꝯmto ꝑ. eiuſđ: ⁊ phs i eodē q̄rto textu ꝯmēti. v. ingt entis inq̄tuȝ ē ens ſūt q̄daȝ ꝓpria: ⁊ ea ſūt ꝺ qbꝰ ē phi ꝑtractare ỽitatē: ⁊ ꝯmtatoꝛ Aueř. ibidē ingt de iſtis accn̄tibꝰ q̄ ſūt entis inq̄tuȝ ē eus dȝ phs ꝑſcrutari. Et Algazel ꝑ ſue methaphiſice caplo ꝑ. q̄ aūt q̄runť i hac ſcia ſūt ꝯn̄tia ipm̄ eē inq̄tuȝ ipm̄ ē eē tm̄ q̄ ſūt ſba ⁊ accn̄s: vľe ⁊ ſingľare vnū ⁊ multa ꝛc. ⁊ alibi pluries Ar. ⁊ Aueř. ꝛc.

Propter primum qdē hꝰ qd ꝑ ens inq̄tuȝ ens ipoꝛteť ſatis innotuit q̄onibꝰ ꝑcētibꝰ. Eſt aūt paſſio cōiter ſūpta ut ꝓpoſito ſpectat ētitas q̄cūq̄ de aliq̄ demōſtrabilis q̄ūo nō ſolū accn̄tia inherentᵃ alicui ſbiecto ſūt paſſiōes: ſ etiā diffiōes m̄ales q̄ ꝑ formales demrant: vt 2ͦ poſterioꝝ. nō eni oȝ ꝙ paſſio accipiať ꝑ accn̄te inhēnte ſ ſō. ꝓpaȝ aūt audio ad pn̄s adeq̄tā dīꝰ dcaȝ vľe ſm ꝙ ipm̄ ē ꝑ ſubiecto ſuo ꝯueniens ut ꝑ poſtioꝝ. Eſt aūt demr̄abiľe ꝙ ꝑ ſyllogiſmū demōſtratiuū ꝯcluſibile aut ſiť ſbiectū aut ꝑdicatū aut ꝯᵒ. hic tamē magis ſiť ꝑdicatū.

Propter ſecunduȝ qdē hꝰ qdā ex ꝑdicatoꝛibꝰ. Deruei imitatores opinanť ꝙ ſbiectū methaphiſice nō habet ỽas paſſiōes. dicētes methaphiſicaȝ eē ſapiētiā ⁊ nō ſciaȝ ỽe cuius inq̄tuȝ talis obiectuȝ cū debeat eē ens reale nobiliſſimū toti habitui ſapiētiali ꝑſuppoſitū iptibile hn̄s aliq̄d ꝑ modū paſſionis demr̄abile de eodē ſublata rōne cāe in eēndo i rei ỽitate nō pōt poni ꝑ dicūt niſi vľ deᵘ cꝰ entitas ỽtualiť ꝯtiet oīuȝ pfectiōes: uel ens cōe ꝓpter cōem de oibꝰ entibus ꝑdicationeȝ ſm quē modū vt dicunt ens ē nobiliſſimū. qđ aūt obiectū ſapie ſiue ſit deus ſiue ens nō hēat veras paſſiōs probāt ꝑ: qꝛ paſſio realr̄ diſtiguiť a ſubiecto: ſ illa q̄ hn̄t modū paſſionis reſpcū obiecti ſapie nō diſtigūť realr̄: qđ ꝓbāt primo de deo a quo realr̄ nō diſtiguiť potētia creatiua que intelligiť ꝑ modum paſſiōis reſpcū dei. attributa āt diuia nō hn̄t rōeȝ paſſionū nȝ modū

vt dicũt: qꝛ sunt intrinseca eẽntie diuie ⁊ in⸗
telligunt vt priora ſm rõez ipa eẽntia diuia
naz ſi eẽntia diuia diffiniret᷑ tũc oia attri⸗
buta ponerẽtur in ei⁹ diffinitõe. hñt eni ſe re
ſpectu eẽntie magis p modũ ɔrie quã circũ⸗
ſcribũt ꝙ p modũ paſſionũ. idez eſt iudiciũ
de ente. palã eniz ꝙ vnitas veritas bonitas
cũ ſint hñtia modũ paſſionũ reſpcũ entis nõ
diſtiguũt᷑ realr ab ente alias eẽnt nihil. hñt
tñ hec oia reſpcũ ſuoꝝ ſubiectoꝝ qbus attri
buũt᷑ modũ paſſionũ. tũ qꝛ ſunt extra rõez
ſubiecti: tũ ẽt qꝛ nõ exprimũt aliquã rõz cõ
tractã ſub ſbiecto. tũ ẽt qꝛ exprimũt aliquã
rõez circ̃ ſuũ ſubiectũ poſteriorẽ rõe ſubiecti

Paſſiões ergo entis ſm modũ pbant᷑ de
ente p ſilogiſmũ generantẽ hitũ ſapie nõ q̈⸗
dez p mediũ ꝙ eſt diffinitio ſubiecti. qꝛ hoc
ꝓpriũ eſt ſcie ƀ p mediũ in iferẽdo ⁊ i intelli
gẽdo ⁊ in eſſendo nõ qdez ſm rẽ ƀ ſm rõnez.

Sed inſurgamus contra eos q̈cunq̈ di⸗
cũt repellẽtes. methaphiſica eniz in primis
⁊ ſapia ⁊ vere ſcia ⁊ intellcũs eſt. vñ Phs
vi° ethicoꝝ ſapia eſt ſcia ⁊ intellcũs cum de
rõe formali ſcie iquãtũ h⁹mõi ſit eſſe habi
tũ quo cognoſcũtur ɔcl'ones p principia de
mõſtratiua ſiue huiuſmõi demõſtratio pce⸗
dat ex cauſis inferioribus ſic᷑ eſt in ſcientia
ſiue ex cauſis altiſſimis ſicut eſt in ſapiẽtia.
Cõſtat ãt ꝙ pricipia demõſtratiua repiunt᷑
tã in cauſis altiſſimis q̃ i inferiorib⁹ alias
oportebit aſſignare vnũ genus demõſtrãdi
nudũ ab Ariſto. circa cãs altiſſimas poſi⸗
tũ. videt᷑ ergo ꝙ ſilogiſm⁹ generãs habitũ
ſapie qui vẽ eſt ſapia inquãtũ eſt circa cãſ
altiſſimas generet ẽt habitũ q eſt ſcia inq̃tũ
p ipm cognoſcitur concluſio ex pricipijs de
monſtratiuis.

Ampli⁹ vident᷑ talit᷑ opinãtes diſtiguere
hitũ ſapie a ſcia penes media dñtes ꝙ pce
dere p mediũ qd ẽ diffi° ſubiecti eſt ꝓpriũ
ſcie. ƀ pcedere p mediũ in inferẽdo in intelli
gẽdo ⁊ in eẽndo nõ qdẽ ſm rez ƀ ſm rõez eſt
ꝓpriũ ſapie. ſermo. n. eoꝝ in hoc eſt volũta
ri⁹ nulla rõe fundat᷑. ſiue. n. ponam⁹ hitus
intellcũales diſtigui ad ſeinuicẽ inq̃tũ virtu

tes ſunt intellcũales. vt phs dicit. vi°. ethico
rũ. notũ eſt ſciã nõ diſtigui a ſapia penes
media demõſtrationũ vt aſſerũt ſic dñtes. ƀ
magis penes diuerſũ modũ pficiẽdi poten
tiã intellectiuã. ſiue diſtiguam⁹ eos inq̃tum
hitus intellcũales. ⁊ hoc ẽt mõ diſtiguunt᷑
penes obiectã formalia poti⁹ q̃ p media vt
phs. vi° methaphice. ⁊ hec ẽ ſnia ſcĩ Tho°
ſup Boecio de tri. q. penltia dñtis phs. vi°
ethicoꝝ loqtur de hitibus intellcualibus in
quãtũ ſunt vtutes intellcuales. dñr ãt vtu⸗
tes inq̃tũ pficiut aiaz in ſua opatõe. virtuſ
eniz eſt q̃ facit bonũ hñtez ⁊ op⁹ ei⁹ bonũ
reddit. ⁊ iõ ſm ꝙ diũſimode pficit᷑ hõ p hu
iuſmõi ẽt hitus ſpeculatios diuerſificãt vtu
tes. Eſt ãt ali⁹ mod⁹ quo ps aie ſpeculatiue
pficit᷑ p intellcm̃ q eſt hitus principioꝝ quo
aliq̃ ſeipſa nota fiut ab illo mõ quo pficit᷑ p
ſciã q̃ eſt hitus quo cognoſcunt᷑ ɔcluſiõs p
huiuſmodi principia hec ille.
Adhuc peſſime vident᷑ dicẽ cũ aſſerãt ens
eſſe nobiliſſimũ pp cõez de oĩbus p̃dicatõz
qꝛ coitas p̃dicatõis cũ ſit ens rõis nullã no
bilitatẽ p̃t enti attribuere. ƀ magis ens ẽ no
biliſſimũ qꝛ in nã eſt mãifeſtiſſimũ vt Al
bert⁹ prio methaphiſice dũ inqt: nõ iõ hãc
ſciã dici diuiã qꝛ ſit de deo. omia. n. apud
nãz oiũ reꝝ mãifeſtiſſiã digniſſiã ſut ⁊ nobi
liſſiª ⁊ priora oĩb⁹ ⁊ hec ſunt ens ⁊ ẽtis ptes

Ampli⁹ male aſſumũt ꝙ iõ ẽs nõ hꝫ paſſi
ones vas qꝛ paſſio va realr diſtiguit᷑ a ſub
iecto. hoc. n. hñt pbare imo difficilius eſt de
fendere diſtinctõz realẽ paſſiõis vere a ſuo
ſubiecto cũ illo dato male poſſit ſaluari iſe
pabilitas q̃ tenere ydẽptitatẽ realẽ eoꝝ ad
inuicẽ arguẽs impoſſibilitatẽ ſepatõis eoꝝ
ad inuicẽ de quo qnto hui⁹ videbitur.

Adhuc ridiculũ videt᷑ dicere attributa
in deo intelligi vt priora eẽntia diuia. tũ qꝛ
cõis mod⁹ loquẽdi theologoꝝ eſt appellare
ea q̃ſi paſſiões. tũ ẽt qꝛ qd alteri attribuit᷑
eſt poſteri⁹ eo cui attribuit᷑ ⁊ vt tale poſte⸗
rius intelligit᷑ ƀ attributa eẽntie diuie attri
buunt᷑ alr nõ dicerent᷑ attributa q̃re ꝛc. nihil
n. qd eſt eẽntiale alicui illi dꝫ attribui ſic᷑ rõ

nale ñ dicim⁹ attribui hōi ꝫ sibi eēntialr inet.

Propter tertium

qdē huius primit⁹ videat̄ quō entis inq̄tuꝫ ens sūt passiōs de ipo demōstrabiles. deinde videat̄ q̄ sint ille: ⁊ quales: ⁊ quō a subiecto distícte ⁊ de eo demōstrēt̄. De pmo dicendū ꝙ ens inq̄tuꝫ ens qd est subiectū metaphisice hꝫ vas passiōs ⁊ ꝓprias ⁊ de ipo dmōstrabiles qd fulcit̄ auctoritatib⁹ in ātea adductis. rōe ēt sic qd est pfectōis in quacunqꝫ scia simplr nō est negāduꝫ in scia pfectissima ⁊ nobilissiā: ꝫ hr̄e ꝓprias passiōes d subicō demōstrabiles est pfctōis in q̄cunqꝫ scia. naꝫ ois scia real' csiderat ꝓprias ⁊ reales passiones circa subiectū vt pmo posterioꝝ. Scia est vni⁹ gñis subiecti ptes ⁊ passiōs e⁹ cside rās. ergo hoc nō est negādū in hac scia metaphisice que est nobilissima.

Huic rōi rñdent pdicatōes si p pfcissimā sciaꝫ intelligi⁹ metaphisicā equocat̄ de scia qꝛ alie scie dñr ꝓprie scie. metaphisica aūt dr̄ sapia ꝓprie ⁊ nō scia. vñ qd est pfctōnis in alijs sciētijs nō oꝫ ꝙ sit pfctōis in methaphisica. exēpluꝫ rudibile ē pfctōnis in asino qd tñ nō ē pfctōis in hoie: ⁊ sic maioꝛ est fl̄a cuꝫ alie scie ⁊ ipa metaphisica sint hitus di spati. Sꝫ ɔtra eos arguit̄ qcqd pfctōis attribuit̄ hitui quo cognoscit̄ ɔclō p princi pia demōstratiua nō est negāduꝫ metaphisica que est habitus nobilissimus quo cognoscitur ɔclō p pricipia demōstratia nobilissima. ſꝫ hr̄e ꝓprias passiōes d subicō demōstrabiles veras ⁊ reales ⁊ principia quib⁹ passiōs demōstrant̄ attribuit̄ cuilibꝫ hitui quo cognoscit̄ ɔclō p pricipia demōstratiua tāq̄ eoꝝ pfectio alr seq̄ret̄ ꝙ pri⁹ ⁊ fuſ mod⁹ dicēdi nō hrent p se introitū vt nccij in dmōstratōe ⁊ ita destrueret̄ tota scia libri posterioꝝ. vel saltē seq̄t̄ ꝙ metaphisica non demōstraret nec silogismi ibideꝫ adducti erūt demōstratiui vere nec topici qꝛ nō ex pbabilibus nec elenci vt ɔstat. dabit̄ ergo nouus mod⁹ silogizandi nondū ab Aristotile inuētus qd est ridiculum.

Amplius scia ꝓprie sūpta est hitus ɔclusionis demōstrate ex p° posterioꝝ. demonstratio āt includit ꝓpriā passiōꝫ de subiecto non g° poterit saluari methaphisicā esse vaꝫ sciaꝫ si non hꝫ ꝓprias passiōes scibiles vel dmōstrabiles de subictō. Rñt pdicatores ꝙ maioꝛ est falsa. sed sic dꝫ poni scia ꝓprie sūpta est hitus ɔclusiōis demōstrate p cām i iferēdo ⁊ i eēndo. ꝫ talis demōstratio nō fit in metaphisica. Sꝫ ɔtra depēdentia cāti cā p^a in methaphisica est ve demostrabilis qꝛ no ad aliū artificē cuꝫ isti sint tmi h⁹ scie ꝓprij. ꝫ hoc erit p cāꝫ in iferēdo ⁊ in eēndo vt ɔstat q̄re ꝛc. Adhuc pbat̄ ꝙ ille passiōs de subictō sint dmostrabiles. methaphisica est certissiā scia vt pꝫ ex ꝓlogo h⁹. certioꝛ autē est scia ꝓpter qd q̄ȝ scia qꝛ. pmo posterioꝝ g° methaphisica q̄ ꝓprie ē sapia ex ꝓlogo metaphisice est sciētia ꝓpter qd. ꝫ ois scia pp qd demr̄at passiōꝫ de subiecto in demr̄atōe potissi^a vt pꝫ. Vñ negare methaphicaꝫ posse demr̄are nō est fas in tam pclarissima scia cū ipsa ɔsideret pricipia demōstratōis qb⁹ vtunt̄ alie scie demōstrātes vt pꝫ ex q̄rto ⁊ sexto metaphisice. Rñdent pdicatores ꝙ equocat̄ hic de scia. dicūt ēt ɔñr ꝙ lꝫ de quo scibili pōt hri scia qꝛ ⁊ ꝓpter qd pfectioꝛ sit ꝓpter qd q̄ȝ qꝛ: tñ nō oꝫ ꝙ ꝓpterea sit certa. naꝫ noticia sensitiua est certissima que tñ plerūqꝫ nō est p causaꝫ vt cū cognosco niuē esse albaꝫ hēo certissiāꝫ cognitōꝫ nō tñ pfcissimā si ignorē cāꝫ. ꝫ contra q̄cunqꝫ noti^a iudicare pōt de alia qualis ipsa est certior est ea de qua fit iudiciū. sed noticia intellectiua de oi sensitiua iudicat q̄lis ipsa est g° ꝛc. Propter qd eoꝝ intellcūs vanus est ⁊ ɔtinuo falsus duꝫ dñt ꝙ methaphisica vili pēdit̄ si ipsa ponat̄ scia. qꝛ hr̄e passiōs a se realr distictas nō ē pfctōis. reprehendūt. n. nos de eo qd iniuste accusarūt cuꝫ passiōꝫ nō ponam⁹ realr a subicō distictaꝫ q̄ȝ methaphisicā ponam⁹ sciaꝫ p qd nō vilipēdim⁹ metaphicā cū ois scia sit d nūo honoꝝ. ⁊ si qua sit de numero honorabiliū hec est honorabilissima ⁊ maxie diuina. De

scdo dõʒ ꝙ passiōs entis q̄daʒ noiant̄ noie simplici. ⁊ pͥma taliū passionū ƀm Scotuʒ in ƀo snīaꝝ dis. xiij. q. i. est vnitas. ingt. n. in ente cōi vnitas vel est idē qd ens vel est passio īmediate ɔsequēs ens. lʒ apud. s. Tho. res sit pͥa passio ɔn̄s ens vt statī videbit̄. aliqd bonū veruʒ qd idē est qd intelligibile vn̄. s. Tho. in tractatu ð natura gn̄is ⁊ alibi pl̄ies trāscēdētia sūt sex. ens: res: vnū: aliqd. bonū. ⁊ veꝝ q̄ sūt idē re ⁊ dn̄t rōe: lʒ alij addāt ꝙ ēt ōe disiūctuʒ ex ɔtradictoꝛijs est terminꝰ trāscendēs vt dixit Pe. mātuanus q̄ ƀmo verꝰ ē sane intellcūs hec āt oīa ɔuertūt̄ ƀm supposita nō āt ƀm rōeʒ. vt. s. Tho. pͥo sniaꝝ dis. viij. ⁊ alibi pluries. Jllaꝝ āt passionū noiataꝝ noie simplici btūs Tho. in qōibus ꝺe vitate. q. i. articl̄o pͥ. ⁊ in tractatu ꝺe gn̄e dat sufficiētiā dicēs. Sic in ðmr̄atōibꝰ oʒ fieri reductōʒ ad aliq̄ pͥnᵃ pse intellectui nota ita inuestigando ꝙ qd est vnūqdꝙ als vtrobiꝙ in īfinitū iret̄. ⁊ sic piret oīs scīa ⁊ cognitio reꝝ. Jllō āt qd intellectꝰ pͥo concipit q̄si notissiᵐ ⁊ in q̄ ɔceptōs oēs resoluit ē ens vt Auicēna dicit in pͥnᵒ sue methaphisice. vn̄ oʒ ꝙ oēs alie ɔceptōs intellcūs accipiāt̄ ex additōe ad ens. ƀ enti nō pōt aliqd q̄si extranee nāe addi modū quo dr̄ia addit̄ generi vel accn̄s subiecō. qꝛ q̄libʒ natura eēntial̄r est ens. Vn̄ ēt pbat phs tercio metaphisice ꝙ ens nō pōt esse genꝰ. sed ƀm hoc aliq̄ dn̄r addere supra ens inquātuʒ exprimūt moᵐ ipsiꝰ entis qui noie ipsiꝰ entis nō exprimit̄. qd dupl̄r ɔtingit. vnoᵒ vt modus exp̄ssus sit aliqs modꝰ spēalis entis. sunt. n. diuersi gradus entitatis ƀm q̄s accipiūt̄ diuersi mōi eēndi. ⁊ iuxta hoc accipiūt̄ diuersa gn̄a reꝝ. sƀa. n. nō addit supra ens aliq̄ dr̄iaʒ q̄ significet aliq̄ nāʒ supadditā enti. ƀ noᵉ sƀe exprimit̄ modꝰ spēalis eēndi. s. p se ens. ⁊ ita est in alijs gn̄ibꝰ. Alioᵒ ita ꝙ moꝰ exp̄ssus sit modꝰ gn̄alis ɔn̄s oēe ens. ⁊ hic modꝰ dupl̄r accipi pōt. vnoᵒ ƀm ꝙ ɔsequit̄ oē ens in se. alioᵒ ƀm ꝙ ɔseqt̄ vnūqdꝙ ens in oꝛdiē ad aliud. si pͥ mō hoc est dupl̄r. vel qꝛ exp̄mit aliqd affirmatiue in ente vel negatiue. nō āt inuēit̄ aliqd affirmatiue dictū absolute ꝙ possit accipi in ōi ente nisi eēntia eius ƀm quā esse dr̄. ⁊ sic imponit̄ hoc nomē res qd in hoc dr̄t ab ente ƀm Auic. in pͥ methaphisice. qꝛ ens sumit̄ ab actu eēndi. ƀ hᵒ nomē res exp̄mit qditatē ⁊ eēntiā entis. negatō āt q̄ est ɔn̄s oē ens absolute est indiuisio. ⁊ hoc exprimit hoc nomē vnū. nihil aliud eni est vnū q̄ ens indiuisū. Si āt modꝰ entis accipiat̄ ƀo mō. s. ƀm oꝛdinē vniꝰ ad alteꝝ hᵒ pōt esse dupl̄r. vnoᵒ ƀm dr̄iaʒ vniꝰ ad alterū. ⁊ hᵒ exprimit hᵒ nomē aliqd q̄ŝi aliō qd vnū. sicͭ ens dꝛ vnū inq̄tū est indiuisuʒ in se ⁊ ita dr̄ aliud inq̄tuʒ est diuisuʒ ab alijs. alioᵒ capit̄ ƀm ɔueniētiaʒ vniꝰ entis ad aliud. ⁊ hᵒ qdeʒ nō pōt esse nisi accipiat̄ aliqd qd natū est ɔuenire oi enti. hec aūt est aīa q̄ quodāmodo ē oīa vt dr̄ tercio ꝺe aīa. in aīa āt est vis cognoscitiua ⁊ appetitiua. Conueniētiā entis ad appetitū exprimit hᵒ nomē boᵐ vn̄ in pͥ ethicoꝝ dr̄. bonū est qd oīa appetūt ɔuēientiā gᵒ entis ad intellcm̄ exprimit hoc nomē veꝝ. oīs āt cognitō pficit̄ assilatōeʒ cognoscentis ad rē cognitā. itaꝙ assilatio dicta est causa cognitōis sicͭ visus p hoc ꝙ dispōit̄ p spēʒ coloris cognoscit colorē. hec. s. Tho. Nota tn̄ ꝙ veꝝ est simplicius abstractius ⁊ absolutius bono ⁊ ꝓpinquus enti. vt sctūs Tho. in pͥa pte. q. xvi. ⁊ alibi pl̄ries. Quedā āt passiōs entis noiant̄ noie ɔposito vt sūt passiōes disiūcte sicͭ vnū multa. vnitas eniʒ q̄ est passio simplex est vnitas simpl̄r dcā ɔuertibil̄ cū ente nec opponit̄ ml̄titudini. iō ipa ml̄titudo aliquoᵒ est vna sicͭ ⁊ ens. ƀo mō vnitas oppōit̄ ml̄titudini ⁊ ē vnitas ƀm qd. iō ad vnū ɔpata nō est vna simpl̄r. actꝰ ⁊ poᵃ. acciuʒ ⁊ possibile. cā ⁊ cātum ⁊ hꝰmōi. Pͥa āt illaꝝ passionū disiūctaꝝ forte est esse vel nō esse ɔuēiens forte enti in ƀo mō ꝺdi se ex q̄ ⁊ ente fit pͥnᵐ simpl̄r. pͥmū qd est dignitas. qrᵒ metha. q̄ est ꝓpō pse nota. Jn vnaquaꝙ eni scīa ex sƀico pͥo ⁊ pᵃ sui passiōe fit ꝓpositio q̄ est pͥnᵐ illius scīe: q̄ oēs lʒ noient̄ noie ɔposito: ⁊ iō appellent̄ passiōs disiūcte. real̄r tn̄ ⁊ q̄tuʒ ad id

qđ significăt ē vnica. qȓ.n.illa paᵒ ē ignota
nobis nō possuꝰ noiare eā vno noie ꝫ circū/
loqmur aliq̄ duo noia disiūcta sic ⁊ Aristo.
dixit in.x.metaphice de medio ꝯtrarioꝝ in
noiato qđ circūloqmur p abnegatiōꝫ vtrius
qꝫ vt ꝙ nec bonuꝫ nec malum vt hēmita.vt
Auer.ibidē ꝯmēto.xvi. vñ Scotꝰ in p̄ sñia
rū dis.xxxix. Istud disiūctuꝫ necessariū vel
possibile est paᵒ entis circūloquēs passiōꝫ cō
uertibilē sic sūt talia mlta in ētibꝰ. Quid āt
sit realitas ⁊ quā rōeꝫ dicat vnitas videbit
ꝯñr. Alie āt passiōs qd addāt sup̄ ens visū
fuit ex doctriᵃ bti Thome. Sꝫ dubitat
vtꝝ passiōs disiūcte hēant aliqđ subiectuꝫ
adeq̄tuꝫ cui p se ꝯpetant. pōt p̄ dici ꝙ non.
aut ei ambe ineēnt subicō adeq̄to. ⁊ hoc nō
qꝛ sūt opposite aut altera eaꝝ tm̄ ⁊ hoc ite
rū dici nō pōt. qꝛ vbicūqꝫ repiret tale subie
ctū ibi pse ⁊ necĉio inesſꝫ illa passio q̄ est ps
disiūcti. ⁊ sic alĩa nūq̄ possꝫ sibi inēe. nulla
gᵒ pse sibi inest. Ex q̄ trahit ꝙ paritas ⁊ im
paritas nō sūt pse passiōs nūi in cōi sic ꝙ nu
merꝰ in cōi sit priᵒ subiectū pitatis ⁊ impita
tis. pᵒ si aliqs intꝰ intueri possꝫ quiditatem
nūeri in cōi intueret ꝙ nō fūdat pitateꝫ nec
imparitatē ymo abstrahit ab vtroqꝫ. ꝯphē/
derꝫ tñ intellcūs aliquē nūeruꝫ inferiorē pse
includēteꝫ nūeruꝫ in cōi fūdare pitateꝫ tāq̄
ꝑ se eꝰ passiōꝫ ⁊ ꝙ ipse includit in oibꝰ nu
meris pibus. ⁊ p oppoᵒ de nūero impari.

De 2ᵒ sciēdū ex doctria oim pipatheti/
coꝝ ꝙ passiōs trāscēdentes realr nō distig/
nūt ab ēte. ⁊ hoc apte dixit Albertꝰ magꝰ
q̄rto metaphice tctatu pᵒ caᵒ 5o. Ens ē sub
iectū hñs acciñᵃ multa q̄ accidūt ei p se que
lꝫ realē nō hēant driaꝫ: hñt tñ driaꝫ in mō.
Et scūs Tho. in q̄ōibus ꝺ vitate in auctori/
tate allegata hoc idē sentit. Idē ꝯfirmāt mi
nores q ponūt ydēptitatē realē inter sbm ⁊
suā passiōꝫ: diuersificāt tñ. qꝛ in trāscēdēti/
bus Albertꝰ ⁊ scūs Thōs ⁊ seq̄ces ponunt
int passiōs ⁊ subiectū distinctōꝫ rōis sic Al/
bertꝰ prio metaphisice: vbi dic licꝫ eni nihil
ad ens hēat realē diuersitatē hñt tñ oia ꝯse/
q̄ntia ad ens modū quēdaꝫ additōis ad ip
suꝫ. ⁊ p hūc moduꝫ diuersitatis q sufficit ad
hoc ꝙ inesse mōstrent alicui sic subicō. hec
q̄ ꝺñr passiōes entis cū inesse pbant huius
mōi. Scotꝰ tñ ⁊ seq̄ntes volūt illas passio
nes distigui a subiecto ⁊ ad seinuicē ex nã
rei ⁊ formalr addētes ꝙ passiōs ille forma/
liter ꝯsiderate sūt simplr simplices cōceden
tes vlterius ꝙ vnitas aut bonitas sunt nihil
formalr qꝛ q̄ditatiue nō ens: ex eo ꝙ ñ inclu/
dūt ens q̄ditatiue cū subiectū sit extra essen
tiā passiōis. i. extra ꝯceptuꝫ formalē. iō non
cadit subiectū in diffinitōne passiōis nisi vt
additū. Ille tñ passiōs lꝫ formalr sint nihil
tñ sūt realr ens. vñ inter ens ⁊ nihil realr ñ
cadit mediū lꝫ inter ens formalr ⁊ nihil ca/
dat mediū. Est. n. dare aliqd qđ nō est ens
formalr lꝫ sit ens realr. Nec ob. auctās Aui
cēne prio metaphice q dic ꝙ vnū ⁊ mlta sūt
q̄si passiōes qꝛ ly q̄si ñ est additō distrahēs
ibiđ ymo aliq̄ñ est additio ꝯfirmatia. Exᵒ
vt Ioh. p̄. vidimꝰ glaꝫ eiꝰ glaꝫ q̄si vnigēiti
a p̄re. i. illiꝰ q ṽe est vnigenitꝰ p̄ris. sic in p
posito ens hꝫ q̄si passiōes. i. ṽe passiōes.
Passiōs āt spēales subicoꝝ spēaliū apđ sco
tū ydēptificantur suis subiectis realr lꝫ for/
malr ab eis distiguātur. de quibus dicet in
q̄nto. lꝫ apud doctorē sanctū distiguāt realr
de q̄ ibideꝫ videbit. De 3ᵒ sciēduꝫ ꝙ non
q̄libꝫ passio entis est demōstrabil de eo. qꝛ
nō passio eiꝰ pria imediata cꝰ rō assignat a
Scoto i 2ᵒ sniaꝝ dis. xij. vnitas q̄ est passio
imediata ꝯñs ens nō pōt dmrari ꝺ ente. qꝛ
demrarer aut hoc essꝫ ex diffinitōe entis vl
vniꝰ. ꝫ illa sūt trāscendētia ⁊ nō hñt diffini/
tōꝫ. ⁊ iō vnitas in cōi vl passio imediata en
tis q̄ est esse vnū nō pōt demrari de ente. vl
si esse vnū sit passio mediata. illud tñ p qđ
inest enti nō est nobis notū. hec Scotꝰ. ⁊ lꝫ
hec sint hñ dcā credo tñ asserēdū esse. iō im
mediatā passiōꝫ entis ꝺ eo ñ esse demrabilē
qꝛ est ꝑ se nota de subicō. nullū āt ꝑ se notuꝫ
ē demrabile. i. nō dꝫ demrari qcqd sit ꝺ pos
sibili. alie āt passiōs mediate sūt dmrabiles
de ente p diffōeꝫ eaꝝ causaleꝫ in q̄ ingredit
passio pcedēs. Fluūt. n. forte ordie q̄daꝫ

nāli passiōs a subiecto qꝛ vnā mediāte alia ita ꝙ prior passio est causa pp qd inherētie ke ꝛ pōt sumi ꝓ medio ad demrandū kam d̄ subicō vt patꝫ in analeticis posteriorib⁹. ꝙꝙ Scotus in p̄ snia℞ dis.xxxix. hoc iudicet difficile duꝫ inqt: passiōs āt entis conuertibiles imediate dñr de ente. qꝛ ens hꝫ cōceptū simplr simplicē. ꝛ iō nō pōt esse mediuꝫ inter ipꝫ ꝛ passiōꝫ suaꝫ: qꝛ neutrius est diffinitio q̄re possit esse mediuꝫ si ēt aliq̄ passio entis sit nō pria difficile est videre quam priorē vt ꝑ mediū possit ɔcludi d̄ ente. quia sic nō facile est videre ordinē passionū ētis: nec si ille ordo cognosceret̄ viderēt ꝓpōes sūpte ab eis ꝑ p̄missis esse multū euidentiores ɔclonib⁹ ꝛc. In passiōibus āt disiūctis lꝫ illud totū disiūctuꝫ nō possit demonstrari de ente. tm̄ coiter sūpto illo extremo quod est minus nobile de aliquo ente pōt ɔcludi aliud extremū nobili⁹ d̄ aliq̄ ēte sicut sequit̄ aliqd̄ ēs ē finitū g° aliqd̄ ens ē infinitū. ꝛ si aliqd̄ ens sit ɔtingēs. g° aliqd̄ ens est nc̄cīuꝫ qꝛ in talib⁹ nō possꝫ enti inesse pticulariter impfecti⁹ extremū: nisi alicui enti inessꝫ pfectius extremū a quo depēderet. Sꝫ isto° nō vr̄ ɔcludi posse extremū impfecti⁹ talis disiūctōis. nō. n. si pfectius est in aliq̄ ente nc̄ce est impfectius esse in aliq̄ ente. ꝛ hoc nisi illa extrema disiūcta eēnt correlatia sic̄ causa ꝛ cātuꝫ. hec ille. Sꝫ insurgit difficltas vtꝝ passiōs entis ɔsequāt̄ ens cōe qditati ꝛ mō an ɔsequāt̄ ens soluꝫ vt qd cōe deo ꝛ creature. In hac difficultate dicēdū videtur saluo iudicio meliori ꝙ lꝫ aliq̄ passio consequat̄ ens cōe qditati ꝛ mō vt possibilitas siue nō repugnātia. qꝛ ēt mōi dñr entia possibilia cū eis nō repugnet esse in effcū sibi ꝑ se vel in alterius effcū p̄ter op⁹ intellcūs modificato. Tn̄ passiōs entis enūerate veri⁹ loquēdo ɔsequūt̄ ens vt qd. a nullo enim subiecto intelligit̄ egredi passio nec d̄ eo demrari nisi hēat rōeꝫ quid ꝛ attribuūt̄ modis ratōe qditatū. Vn̄ Scotus fere hāc sniaꝫ olsaciēs in elencis dixit. Pria phia ɔsiderat ■ sm̄ suā entitatē. ꝛ qꝛ multa ɔsequūt̄ reꝫ sm̄ suā qditatē. iō p̄m⁹ phus pōt oñdere passionē de subiectō ꝛ de quolibꝫ alio. lꝫ. n. ens intelligēdo ꝓut intelligit̄ in cōi ꝛ ꝓut ɔphendit sub se esse cuiuslibꝫ modi nō possit aliqd oñdi. tm̄ de ente sm̄ suā qditatē mlta oñduntur nā mlta ɔsequūt̄ reꝫ scd̄ꝫ suā qditatē vt esse pfectū ꝛ impfcm̄ ꝛ multa alia. Quare Scotus in quolibetis res distincta ɔtra nihil qd̄ nec est nec esse pōt aliqd̄ ens extra aīam est illa de q̄ Auic. p̄ metaphice. c. v°. ea q̄ sunt cōia oīb⁹ gn̄ib⁹ sūt ens ꝛ res. sūpsit. n. rem ꝑ eo qd̄ hꝫ vl'bre pōt ꝓpriū ēe ext̄ intllcm̄.

Propterquartum

qdē. ad p̄ᵐ neget̄ aīs. s. ꝙ passio distiguat̄ ēentialr a sbiēo max̄ in trāscēdētib⁹ apud q̄cūq; opiniōꝫ vt īnotuit nisi ꝑ eēntialr intelligat̄ idē qd̄ formalr de quo diffusi⁹ inferi⁹ dicet̄. cū ydēptitate. n. reali stat nō ydēptitas formal. ꝛ ad pbatōꝫ illi⁹ neget̄ ꝙ ōe p⁹eri⁹ ēentialr. i. realr distiguat̄ a suo pori

Ad 2ᵐ neget̄ mior. nō. n. ens ꝑdicat̄ de q̄libꝫ in qd qꝛ n̄ d̄ vltis dr̄nijs nec d̄ ꝓprijs passiōib⁹ nec de suis ꝓprijs ɔtrahētib⁹ ꝛ lꝫ si oīa hec ɔcipiāt̄ pmoᵐ d̄noiant]. ut i. q. p̄ᵃ dictū fuit. Ad 3ᵐ rn̄det̄ ꝙ nullū ꝑ se notū simplr respcū c⁹cūq; p̄t demrari qīe est ēs Cōstat āt ꝙ lꝫ passiōs entis sint sim̄ simplices p̄supponūt tm̄ ens realr qd̄ est noti⁹ eis max̄ loquēdo de passiōib⁹ ei⁹ mediatis qc quid sit de imediatis. Ad vltiᵐ pōt dici ꝙ passiōs entis ɔsequūt̄ ens adhuc n̄ diuisuꝫ in sua diuidētia. Et ad argᵐ in oppositū respondet̄ negando cōsequētiaꝫ ꝛc.

Rit̄ quarto questio.

vtruꝫ metaphisica subalternet sibi oēs alias sciās. Et arguit̄ affir̄ ꝙ sic. qꝛ oīs scia aut est subalternās aut subalternatā. ꝫ metaphica nō est subalternata g° ē subalternās. ꝛ nō magis vni⁹ scie q̄ alteri⁹ vt cōstat g° ꝛc. maior. n. pncipal vr̄ mā̄ifesta. illa n. diuisio vr̄ dari ꝑ imediata. mior pbatur ex coitate subiecti metaphice ꝛc. Amplius metaphica subalternat sibi nāleꝫ phiaꝫ ad

min⁹ g° ꝛc. assūptū pbat̃ supposito q̄ ēs mobile sit subiectū nālis pbie tūc subiectū ɔtine/bit̃ sub subicō vt pꝫ ꝛ addet dr̃iaꝫ accñtalē ad ens. nā mobilitas ɔtrabit ens ɔtractōne eēntiali vel accñtali. nō primū qꝛ cū de toto ꝛ pte eadē sit scia ꝑ posterioꝝ. ꝛ mobile est eēntiale enti ꝛ tāq̄ ps eēn͛. g° metaphica ꝛ phisica eēnt vna scia qḋ est fl̄m seqz g° ꝛc.

Adhuc prin^a oiuꝫ sciaꝝ spēaliū pbant̃ in metaphica g° alijs ɔditōibus exn̄tib⁹. ōs alias sibi subalternat. patꝫ ɔña in sili de geometria respcū pspectiē ꝑ posterioꝝ. añs pbat̃ nulla scia spēalis pbat sua prin^a ymo illa p̄supponit. ß cui⁹libꝫ talis prin^a sunt pbabilia exquo nō sūt de termis diffinis. g° danda sūt prin^a coīssima pbātia principia spēalia. nulla āt sunt nisi prin^a metha^e g° ꝛc.

Amplius sic se hꝫ pncipalis scia practica ad alias scias eiusdē denoiatōis ita coīs/sima ꝛ pria scia ad oēs alias. Sꝫ pncipal̃ scia practica subalt̃nat sibi alias practicas g° metaphica oēs alias scias. ɔña tꝫ cū maiori. ꝛ minor pꝫ pbm ꝑ ethicoꝝ. ois sciētia practica subalternat̃ politice. In oppo^m arguit̃ si metaphisica subalternarꝫ sibi oēs alias scias nō tantū tres eēnt ptes eēntiales pbie speculatie. ɔñs ɔtra pbm sexto methaphi^e. ɔña pbat̃ qꝛ scie subalternate vel po/nūt in numeꝝ. i. sūt plēs vna vel nō. si nō g° phisica ꝛ mathe^ca nō sbalternāt̃ metaph^ce. Si sic cū m̄lto plēs sint scie sbalterne q̄ tres g° q̄ rōe iste erūt speclatie eadē rōe ꝛ alie. ꝛ pꝫ ɔña qꝛ scia sbalternata dꝫ hr̄e eādē rōꝫ formalē ɔliderādi sue sbalternātis ɔtracte. tū vt pꝫ de musica respectu arismetrice.

Propter primum

qdē h⁹ qd sit methaphica scia qōne inotuit 2^a. Est āt scia sbalternās ea q̄ t̃buit alt̃i pn^a ꝛ aliqd subiecti. nā subalternare ē subicū ꝛ mediū alt̃i scie tribuere vel mīstrare. vel di/cat̃ q̄ sbalternās est illa t̃ul suppōit̃ altera c⁹ subiectū ɔtinet̃ sub sbicō sbalternātis ad dēs dr̃iaꝫ ɔtrahentē accñtalēꝫ alterius nē a subiecto subalt̃nātis. c⁹ pncipia i ea a ꝑori ꝛ ppter qd sūt dmōstrata. ppter defcū pař ɔditōis geo^a nō subalternat̃ arismetrice pp ħaꝫ scia de spē nō sbalternat̃ scie de gñe. pp t̃ciā metaphica cui⁹ subiectū esse probat̃ pbia naturali non subalternatur illi.

Propter secunduꝫ

qdē h⁹ sciēdū q̄ ex vbis sci Thōe in libello de nā gñis videt̃ trahi q̄ metaphica subal/ternet sibi nālēꝫ pbiaꝫ. inqt. n. sic pspectiua subalternatur geo^e ita phisica sualternatur metaphice. ꝛ Capreol⁹ ꝑ sniaꝝ nālēꝫ pbiaꝫ hꝫ ɔcedē subalt̃nari ipsi metaphice vā sub/alternatōe. c⁹ rō ē qꝛ ad vāꝫ subalternatōēꝫ suffic̃ q̄ subicū scie inferioris se hēat ex ad ditōe ad subicū supioris scie q̄lr se hꝫ sbicꝫ nālis pbie qḋcūq̄ sit illḋ ad subicū metha/phice. Ex hac āt opi⁹ vr̄ seq̄ sciaꝫ ō pas siōe subalternari scie de subicō ꝛ eā q̄ de spē ei q̄ de gñe. ɔñs ɔtra pbm ꝑ posterioꝝ c⁹ dē n. scie ē ɔsiderare totū ꝛ ptes subiectiuas ꝛ passiōs. ɔña pꝫ de se. Egidi⁹ vō rōnus prio pbicoꝝ ꝛ Io. Iand. ibidē dñt ad vāꝫ sub alternatōꝫ nō solū reqri q̄ subicū ei⁹ ɔtineatur sub subicō cū ɔditōe accñtali ß requirit̃ q̄ pn^a scie subalternate demr̄ent̃ in subalter nāte: ita q̄ ipa subalternata nō r̃ducat suas ɔclōes ad p se nota ꝛ qꝛ prin^a nālis pbie n̄ indigēt pbari p metaphicā ymo nālis scia reducit suas ɔclōes ad prin^a se nota. s. ad motū ꝛ plalitatē entiū ꝛ nāꝫ agere pp fīeꝫ. q̄ vlteri⁹ nō debēt demōstrari tanq̄ ɔclōes pti nētes p se ad metaphicā ꝛ iō n̄ subalternat̃ ꝓprie ipsi metaphisice. qḋ sub alijs vbis n̄ nulli exp̄ssere dicētes q̄ ad subalternatōꝫ re grit̃ q̄ noti^a pncipioꝝ scie supioris sit cau/sa noticie scie inferioris. quoꝝ oīm vitas in tercio apparebit dicendorum.

Propter tertium

quidē hui⁹ sciēduꝫ vnā sciaꝫ alt̃i subalter/nari tripliciť. Vno mō ex pte finis qn̄ finis vni⁹ ordinat̃ in finē alteri⁹ vt frenefactiua ordinat̃ ad eqtaturā aut militarē. ꝛ sic ois scia p̄tica ordinat̃ in politicā. Alio⁹ ex pte

te subiecti tñ qz subiectũ est sub subiecto alterius directe ꝛ ▪ se sicut hõ sub aiali ꝛ corpus celeste sub corꝰ mobili aut sic oĩa ɔtenta sbente. ꝛ hoc mõ metaphisica dici põt subalternãs respcũ oim aliaꝝ ꝛ est modꝰ valde improprius. Terciõ vna scia de ꝛ ꝓprie alteri subalternat̃ qñ subiectũ ɔtinet̃ sub subiecto ꝛ subiectũ sbalternate ɔtrahit subiectũ subalternãtis ▪ aliq̃ dr̃iaz accñtalẽ ꝛ extraneã sub iecto supioris. ꝛ ꝓpter hoc supposito ꝙ ens mobile ẽt sit subiectũ nãlis phie adhuc non sequit̃ ꝙ sit subalterna metaphisice ꝓprie. qz mobilitas nõ est dr̃ia accñtalis enti. quia nihil est extraneũ enti ymo nihil sibi põt addi qd̃ ɔtrahat ipm qd̃ sit extra illud. Unde ꝛ subiecta oim aliaꝝ sciaꝝ ꝛ si habeant se ex additõe ad subiectũ metaphisice: illud tamẽ additũ nõ facit vnũ p accñs cũ eo ymo vnũ ▪ se cũ õe tale additũ sit q̃si dr̃ia entis mediate aut imediate ɔtrahẽs ens que p se facit vnũ cũ ente aut cũ aliquo includẽte ens saltẽ realiter. Terciã ɔditõz expssere auctores diuersis verbis. quidã dicũt ꝙ pter datas ɔditões oz ꝙ talis conditio accidentalis ɔtrahẽs subiectũ nõ causet̃ in tali subiecto sicut eiꝰ passio. qz scia de passiõe nõ subalternat̃ scie de subiecto. Hec conditio satis fuit expssa p ħaz. cũ eni passio non sit extranea nec accñtalis subiecto ymo sibi ɔueniens ▪ se pseitate ħi modi. iõ sufficit ħa conditio illud exprimẽs. Alij ꝙ subalternãs ꝛ subalternata sint i eodẽ gñe abstractiõis ꝛ ꝓpt̃ hoc euitãt ꝙ natural' phia nõ subalternatur metaphice. Sz istud nõ videt̃ necessariũ. qz astronomia subalternat̃ geometrie ꝛ tñ geoᵃ abstrahit a motu a q̃ non abstrahit astronomia. Abstrahẽ. n. aliqd ab alio ſm itellectũ: nihil aliud ẽ nisi ɔsiderare vnũ pter reliquũ. Nõnulli ṽo p ɔditione 3ᵃ dicũt ꝙ scia subalt̃nata reducat sua pñᵃ in pñᵃ scie subalternãtis: q̃cũq̃. n. scia vtit̃ pncipijs p se notis subalt̃na dici nõ debet. Dixit Egidius ꝛ fuit etiã opio Joh. Jando. ħ ẽ bñ dcm: ſ assignãt rõez huiꝰ ṽe subalt̃natõis a posteriori: est. n. q̃rendũ ▪ resoluẽdũ i aliqd̃ pꝰ q̃re scia subalt̃nata oz reduceẽ sua pñᵃ in sciam subalt̃nantẽ. Alij dixẽ ꝙ optet pñᵃ scie sub alt̃nate eẽ ꝓbata pp qd ꝛ a pori in scia sub alternãte: ꝛ istud ẽt est resolubile i vlteriorẽ cãm. Propt̃ qd̃ dicamꝰ p 3ᵃ ɔditõe qd̃ ad subalternatõz scie reqrit̃ vltra duas datas ɔditiões ꝙ scia subalt̃nata ħeat eãdem rõnez fõmalẽ ɔsiderãdi scie subalt̃nãt]. ɔtra q̃ tñ vt Albertũ voluisse opioz in ħ p: dum dixit ut mediũ sub medio ɔtineat̃: ꝛ ista est cã q̃re oz ꝙ pñᵃ scie subalt̃nate sint reducta ꝛ ꝓbata pp qd p pñᵃ p se nõ scie subalt̃nãt]. rõ aũt forñs ɔsiderãdi scie pncipaliꝰ hz attendi penes pñᵃ in scia qbꝰ scia sumit distinctionẽ eẽntiaʳ: ut inotuit. q. 2ᵃ. imo ꝙ scia cõsideret de eodez gñe subicibili ẽ mãle i vnitate distictõis scie. Cõsiʳᵉ aũt illud subiectũ ſm vnã rõnez formalẽ ɔsiderãdi: q̃ origiat̃ a ɔsideratiõe pncipioꝝ ꝓpoꝝ ħ ẽ forʳ i vnitate ꝛ distictõe scie. Ex qbꝰ pz ꝙ lz phica: ꝛ alie spẽales scie ɔtrahãt subiectũ methᶜᵉ: qz tñ nõ ħuãt rõnez formalẽ ɔsiderãdi meᶜᵉ: qz nãlis cõsiderat ens in ordie ad nãm ꝛ motũ Jnqt. n. s. Tho. sup̃ Boeᵒ de tri. ꝛ i libello d̃ nã gñis. phica ẽ d̃ hijs tñ q̃ sũt i motu ꝛ mãmathe^{cᵃ} i ordie ad q̃titatẽ: sicut ad iferiora ad ens. Sz methaᶜᵃ ɔsiderat ens ꝛ iferiora i reductiõe ad pᵃ pñᵃ: ꝛ ad entia supiora vt sũt deꝰ ꝛ itelligẽ. iõ ñ seruãt eãdẽ rõez ɔsiderãdi meᶜᵉ. Et p id̃ pz ꝙ nec dialetica ꝓprie subalt̃nat̃ illi. Sz icidit dubiũ i mã de subalt̃natione. vtꝝ scia medicie sit subalternata phie nãli an sit eiꝰ ps. cuz ipa sit ɔtenta sub ea. Huic duᵒ rñdet. s. Tho. sup Boeᵒ d̃ tri: q. pᵃ. articlo p. Dicẽs aliq̃ scia ɔtinet̃ sub aᵃ duʳ. vnoᵒ ut ps ipius: qz. s. subiectũ eiꝰ ẽ ps aliq̃ subiecti illiꝰ: sic plãta ẽ q̃daz ps corpis. nãlis. vñ ꝛ scia de plantis ɔtinet̃ sub sciẽtia nãli vt pars. Alioᵒ ɔtinet̃ vna scia sub altera tãq̃ ei subalternata qñ. s. in supiori scienᵃ assignat̃ ꝓpter qd eoꝝ de qbus in inferiori scia scit̃ solũ qz sicut musica ponit̃ sub arismetrica. medicia gᵒ nõ ponit̃ sub phisica vt pars. subiectũ. n. medicie nõ est ps phie nãl' ſm illaz rõz qua est subiectũ medicie. q̃uis

n.corp⁹ sanabile sit corp⁹ nāle nō tñ est sub iectū medicie put est sanabile a natura. ꝫ ꝑ ut est sanabile ab arte. Sꝫ qꝛ in sanatōe q̄ fit ab arte ars est mistra nature. qꝛ ex aliq̄ nāli vtute sanitas pficit' auxilijs artis. inde est ꝙ ꝑpter qd ꝺe opatōe artis oꝫ accipe ex ꝓprietatib⁹ reꝝ nāliū. ⁊ ꝑpter hoc medici na subalternat' phisice ⁊ sic relinq̄t' ꝙ phisi ca ꝫm se ⁊ ꝫm oēs sui ptes est speculatia q̄uis aliq̄ scie opatiue subalternēt' ei. hec scꝫ Tho. ⁊ elegāter licet aliquātulū ꝺeuiet a ꝺ terminatōe questionis.

Propterquartum

quidē h⁹ ad primū r̄ndet' negando maiōeꝫ nec illa ē ꝺiuisio scie in cōi ꝫ est ꝺiuisio scie subalternatiꝫ se hn̄tis. Ad 2ᵐ negēt' ꝙ ꝑ ꝑprie ⁊ v̄e metaphica subalternet sibi phiaꝫ nāleꝫ lꝫ im ꝑprie ⁊ coīr sit verū ꝑ q̄to ipsa ordinat oēs alias. Ad arᵐ admissū i p̄nti ꝙ ens mobile sit subiectū phie nālis ꝺicit' ꝙ mobilitas ꝯtrahit ens ꝯtractōe eēntiali. ⁊ lꝫ ꝺe toto ⁊ pte que nō ꝯtrahit suū totū ad ꝺe terminatuꝫ gen⁹ scibile ⁊ q̄ hꝫ eandē rōꝫ formalē ꝯsiderādi cū suo toto vel q̄ est in eodē gn̄e abstractōis cuꝫ eo ꝯsideret vna scia tñ vbi nō obseruētur ille ꝯditōes non oꝫ. ⁊ hoc mō se hꝫ ens mobile respcū entis vt pꝫ. vn̄ s. Tho. ꝑ ethicoꝝ. pars ⁊ totū sp ptinēt ad eandē sciaꝫ nisi in hn̄tib⁹ solā vnitatē ordinis q̄re ꝛc. Ad terciū lꝫ pricipia metaphisice ꝑbent principia aliaꝝ sciaꝝ spēaliū tñ subiecta aliaꝝ sciaꝝ nō addūt ꝺr̄iaꝫ accn̄tale ꝫ subiecto metaphisice cū nihil sit extraneū enti vt innotuit. Ad vltimū patet nō eniꝫ est vera minoꝛ nisi ꝺe subalternatōe cō muniter ꝺicta.

Rñ quinto

qō vtrū oēs hoīes nālr scire ꝺesiderāt. arguit' negatiue p̄rio ex eo seq̄ret' ꝙ oēs homies naturalitē scirēt se scire. ꝯsequēs falsuꝫ qꝛ scire se scire est actus reflexus sed non omnes homines reflectunt se supra actum rectum sciendi vt naturaliter sciant se scire Secundo seque retur ꝙ amoto ipedim̄to oēs homies scirēt ꝯn̄s falsū: qꝛ aīa nr̄a ē sicut tabl̄a rasa 3° ꝺe aīa. seq̄ret' ēt ꝙ oēs hoīes n̄ hr̄ent sciaꝫ: vel saltē hn̄s nō ꝺesideraret ꝯn̄s falᵐ. q̄ ad p̄mā ptē ut pꝫ q̄ ad ꝫaꝫ ptē ēt est falsū: qꝛ tūc ꝑpō nō eēt vl̄r v̄a: ꝯn̄a pᵃ ꝑbat'. qꝛ nihil ꝺesideramus nisi cognitū iuisa. n. ꝺiligē possu⁹ icogni ▪ neq̄q̄. Aug⁹. ix. ꝺe trinitate. Scd̄a ꝯn̄a ēt ꝺeducit': qꝛ amoto ipedim̄to extrīseco qd̄ nāliter iclinat' in aliqd statim mouet' ad illud: ut ꝯstat. Vltia ꝯn̄a etiā ꝺeducit': qꝛ ꝺesideri um nō est nisi respcū rei nō habite. g° si ꝺesi derat nō hꝫ: vl' habēs non ꝺesiderat.

Ampli⁹ nō oēs hoīes possūt ꝺisciplinari v. politicoꝝ. ergo nō oēs hoīes appetūt scire nāliter. ꝯn̄a pꝫ: qꝛ postq̄ hoīes nāliter appeterēt scire: tūc ꝯtingēt eos fieri studiosos: qꝛ appetit⁹ naturalis nō ē ad īpossibile.

Adhuc si qlibet hō ꝛc. aut ꝺesiderat sciaꝫ ī seipo: aut ꝺesiderat sciam q̄ est ī alio vl' q̄ in nullo ē p sufficientē ꝺiuisionē: nō p̄ mō: nō. n. ꝺesiderat' scia q̄ hētur. appetit⁹. n. ē rōne in digētie p̄ phoꝝ: ⁊ 3° ethicoꝝ: nec scd̄o mō: qꝛ illa īpossibilis ē hr̄i. accn̄s. n. nō trāsferē ꝺe vno subc̄o ī aliud idē nūo: qꝛ accn̄a sunt tā idignātis nē pimi qdē possūt pmutari v° mime. Dixit Boeti⁹. Nec 3ᵐ: qꝛ scia q̄ ī nllo ē nihil ē. Accn̄tis aūt eē est in eē. Inhēn̄ᵃ. n. accn̄tis eēntialit' est eadē accn̄ti. vij. methᶜᵉ. appetitus autē nō est ad nihil.

Ampli⁹ nobili⁹ nō ꝺꝫ appetē min⁹ nobile: ꝫ hūana nā ē nobilioꝛ ipso scire: igit' ꝛc. maioꝛ pꝫ 2° ⁊. 5°. methisice. mīus. n. nobile nō ē finis nobilioꝛis: ⁊. vij. politicoꝝ. ꝺeterius ē gr̄a melioꝛis. Et Alber'. in ꝫ ꝑlogo q̄ti ens impfectū ⁊ pfectuꝫ sūt ī vno ⁊ eodē ꝫm potestates ꝺiuisas sp ipfectū ē ad pfectū: sic ad finē ꝛc. mioꝛ pꝫ: qꝛ ꝫba est nobilioꝛ oī ac cidēte in ea Auer'. 2° ꝺe aīa.

In opᵐ est sn̄ia phi in ꝑhemio methaꝺicētis oēs hoīes nālit' sciē ꝺesiderāt. Et Cicero ꝺixit ꝙ oēs ꝺucimur ⁊ trhimur ad vtu tutis cupiditatē ī qua excellē boᵐ putam⁹.

Propter primum

qdem hui⁹. Sciendū q homo est aīal ratio nale ꝯpositū ex corpe hūano oīuz mixtoꝝ dignissimo ꝛ uinculo vniuersi ita se habenti ad reliqua corpora corruptibilia: sicut aurum depuratum ad reliqua metalla: ꝛ ex anima humana nobilissima omniū formaꝝ in corpe opantium media int̄ formas naturales ꝛ formas abstractas. ē. n. rōalis aīa ꝑducta i vmbra itelligen͡e Ysaac israhelita in li° diffinitionū: ꝛ ē q̄si orizon ꝛ ꝯfiniū corpeorū ꝛ icorpeoꝝ: vt. s. Tho. ꝯtra gētiles li° 2° cap°. lxviij. Vn̄ Hermes enoch de deoꝝ nā hoīs maxie ꝓpuz ē vt sit nex⁹ dei ꝛ mūdi.

Natura ml̄tipli͡r dꝛ c⁹ mltiplicitas determināda ē. v. methaph͡i. h̄ āt audit͡r so⁹ ꝑ eēntiali ꝓꝑetate rei ſm liconiensē sup̄ 3° ph͡ico. ꝯñe iseꝑabilit͡r qdditatē vl̄ ꝑn͡a intriseca qdditati. Cū ergo appetit⁹ nālis rei h̄ mō sit q̄dā eēntial͡r ꝓꝑetas ꝛ iclinatio vel tendē͡a q̄dā q̄ vnaq̄q; res tēdit in finē suū ꝛ in ꝑfectōem nō d̄ns realit͡r a re cui⁹ ē appetit⁹. iō ꝯueniēt͡r sūpta fuit nā hoc vltio mō ad p̄ns. Desiderare v̄o ē appetē: appetit⁹ ē duplex ex doctrina Auer. ꝑ ꝛ secūdo phisicoꝝ paulo an̄ diffinit⁹: ꝛ aīalis q est q̄dā iclinatio ad ꝑfectionē rei ꝯñs cognitōez q si ꝯseq͡r solū ſſuz ꝛ ei⁹ cognitionē dꝛ appetit⁹ aīalis ſſitiu⁹: q̄ iclinat͡r sensus i obiectū ꝯueniēs fugiēdo disꝯueniēs. Si v̄o appetit⁹ aīalis ꝯseq͡r itellectū dꝛ appetit⁹ rōnalis seu voluntas. Dr̄it aūt hij tres appetit⁹: qꝛ appetit⁹ rōnalis est forīt͡r liber: aīal aūt ꝛ nālis nō: q̄re rc̄e dixit S. Tho. i. q. d̄ v̄itate. q. xxiiij. Appetit⁹ aīalis bruti nō ē liber: nec eisdē ꝯuēit electio: ut in ꝑ͡a 2͡e. q. xiij. Appetit⁹ rōnalis ꝛ ſſitiu⁹ aliq̄n denoiat pōaz ꝛ actū elicitū. Appetitus āt nālis nō: nā ipa res q̄cūq; sit illa seipa iclinat͡r ad suū finē ꝛ ꝑfectionē. Appetit⁹ etiā sensitiu⁹ se h̄z i plus q̄ itellectiu⁹ ꝛ nālis i plus q̄ ſſitiu⁹ aut rōalis. vbicūq;. n. repit͡r itellectiuus repit͡r ꝛ ſſitiu⁹: ꝛ nō econuˀso. ꝛ h̄ i mortalib⁹: vt dꝛ 2° de aīa. Silr̄ vbicūq; repit͡r appetit⁹ rōnalis ꝛ ſſiti⁹ ibi ꝛ nālis: imo hij duo appetit⁹ ut sūt q̄dā nāe h̄nt appetitū nālē ꝛ iclinatōez q̄dā ꝛ tēdentiā q̄ tēdunt i finē ꝛ ꝑfectōez. Vn̄. s. Tho. 3° ethico: lectiōe. xix dixit appetit⁹ aialiū brutoꝝ nō mouetur: nisi instictu nē. Et lꝫ nālis appetit⁹ nō ꝑsupponat cognitōez aliq̄ i eo i q̄ est ū ꝑsuppōit cognitōz i eo in q̄ est vl̄ in alio. op⁹. n. nē est op⁹ itelligen͡e. Com͡r. xij. meth. ꝯmto. xviij. Scire āt ē ꝑ demr̄atiōz itelligē vt ꝑ poster.

Propter secunduz

qdē h⁹ Heraclit⁹ ꝛ Cratill⁹ ꝛ Soc. tollētes possibilitatē scie i nobis: vl̄ appetitū nālez in nobis ad sciaz h̄nt auferre: vl̄ ipm frustrari cogūt͡r fateri. Quoꝝ defect⁹ ꝑ methaph͡ice ꝛ q̄rto: ꝛ ꝑ posterioꝝ ptꝫ.

Propter tertium

qdē hui⁹. Sciēduz q ꝓpō ph͡i vt iqt Sco⁹ ꝓbari pōt du͡r in gñe a ꝑori. s. ꝛ posteriori de mō ꝓbādi eā a posteriori dicet͡r sequēti qōne.

Dōm itaq; ꝑ dc̄az ꝓpōez nō eē v̄az vl̄r de appetitu rōnali: nec ēt ſſitiuo. Pri⁹ sul cit͡r rōnib⁹. s. q de appetitu rōnali nō v̄ificet͡r vl̄iter ꝓpō. nā oīs appetit⁹ rōnalis ꝑsuppōit actū itellect⁹. Sꝫ appetit⁹ q̄ oēs hoies nālit͡r scire desiderāt nō ꝑsuppōit actū itellect⁹. g° ꝛc. a͡or ptꝫ ex p̄cedētib⁹. h͡or ꝓbat͡r: qꝛ si appetit⁹ aliq̄n sit respcū sciti: nō ū nccio: dc̄a āt ꝓpō supponit͡r eē vl̄is ꝛ nc̄cia. Si aūt iste appeti⁹ supponēt nccio actū itellect⁹ cū act⁹ itellect⁹ sit scire iste appetit⁹ eēt nccio respectu sciti.

Amplius oīs appetit⁹ rōnalis est forl̄iter liber: ſ; appetitus q̄ oēs hoies nā͡r scire desiderant: nō est forl̄iter liber. g° ꝛc. ꝓbat͡r h͡or: qꝛ si sic ergo possent nō desiderare scire: ꝛ sic dc̄a ꝓpō nō eēt nc̄cia ſ; ꝯtingēs.

Adhuc qcūq; desiderāt sciē appetitu rōali cognoscūt ꝯph̄ensionē itellectualē. Sed non oēs hoies sūt h⁹ mōi. g° ꝛc. multi. n. sūt hoies q nedū itellectū. y° nec ſſum q est iferior itellectu cognoscunt. Appetitu etiā aīali sensitiuo nō vl̄r v̄ificat͡r ꝓpō data: nā oīs appetitus aīalis est tm̄ respectu ſſibiliū: qꝛ sensum adeq̄te ꝯseq͡r. Sꝫ appetitus q̄ oēs hoies ꝛc. nō est huiusmōi: quia non tm̄ appetim⁹ scire sensibilia imo etiā isensibilia ergo ꝛc.

Cõfirmaẜ:qꝛ aliẜ bruta appeterẽt ſcire cũ habeant appetitũ ſenſitiuũ.cõñs falſũ:vt p3.

Dñs ſcdo ꝙ omnes hoies nã.i. appetitu nãli ſcire deſiderant ꝙ ꝓbat.s.Tho.tripliẜ ꝑ rõne ſũpta ex pte ſcie q̃ eſt act⁹ prim⁹ ꝛ habitus: oẽ ipfectũ nãliẜ appetit ſuã3 pfectionẽ 2° pboꝝ. aia hois ꝺe ſe eſt ipfecta ſm põam ĩtellectiuã3:vt p3 ex 3° ꝺe aia.g° nãliter ꝺeſiderat ſcia3: q̃ eſt pfectio eius ꝑma ſm itellectiuã põa3.Scdo ꝓbaẜ idẽ ex pte act⁹ ſcdi q eſt intelligẽ aut ſciẽ vnũquodq3 nãliter inclinaẜ in ſua3 ꝓpa3 opationẽ: ſicꝫ calidũ ad calefaciendũ. Opatio aũt hois ſm ꝙ hõ eſt itelligẽ p hoc.n.ꝺiſtiguiẜ ab oib⁹ aliis g° ꝛc. Tertio ꝓbaẜ ex pte obiecti ꝛ finis vnũqͦdq3 nãliter appetit ꝯiũgi ſuo ꝑncipio.hõ aũt ꝯiũgiẜ ſbis ſepatis p itelligẽ. ſicꝫ ꝓbat Ar. x°. ethicoꝝ.g° hõ nãliter appetit ſciẽ. Ex qb⁹ p3 ꝙ iſte rões nõ coicidunt.vt Sco.iponit S. Doctori qnymo cu3 ſumanẜ vna ex pte act⁹ ꝑmi. ſcda ex pte act⁹ ſcdi. ter^a ex pte obiecti ꝛ finis q̃ oia ſũt realiẜ ꝺiſticta.iõ ꝛc. poſſũt tñ reduci i vnã vt ipẽ ꝛ recte ꝺicꝫ vnũqͦdq3 nãliẜ appetit ei⁹ pfectõe3: ta3 ꝑma3 q̃ act⁹ ꝑm⁹: ꝙ̃ ſcda3 q̃ eſt opõ:p quã etiã põt ꝯiũgi ſuo ꝑncipio.g° hõ nãliter ꝛc.

Sed icidit dubiũ pp qd eſt ſi oẽs hoies ꝛc. ꝙ aliq hoies nãliẜ iclinanẜ in pbia3 nãlẽ alii i theologiã:nõnlli i ſcias mathemathi.ꝛc

Ampli⁹ pp qd Ar.itroduxit hanc ꝓpõnẽ in pſali poti⁹ ꝙ̃ i ſingſari. Adhuc dubitaẜ cũ nãlis appetit⁹ hois ſit ad ꝑmã pfectionẽ:q̃ ẽ ſcia ꝛ ſcda3 q̃ ẽ ſciẽ aut itelligẽ. vtꝝ eodẽ appetitu vniuoce ꝺeo appetat vel equiuoco. Et vꝫ ꝙ equoco:qꝛ ſicꝫ po^a equoce ꝺꝫ ꝺe poten^a eẽntiali q̃ eſt ad formã ꝛ ꝺe potẽ^a accñtali q̃ eſt ad opationẽ ꝯñte3 ſoꝛa3 ex 2° ꝺe aia:ita vꝫ ꝺe ꝺeſiderio nãli.ꝛc.

Ad ꝑ^m rñdet Alber.ꝑ metha.ꝺicẽs varietatẽ illã ꝓuenire ex pte ꝺiũſitatis ꝯplexionũ.qdam.n.magis boꝝ nãe ſequẽtes ad iqſitionẽ ꝓueniũt:ꝛ ad ſtudiũ ꝛ ad hoꝝ q̃rum cũq3 itellect⁹ q imixtus ẽ ꝛ pur⁹ ẽꝛ ꝯplexio ſbtilis ſpũs caloꝛis ꝛ hũoꝛis lũioſi nõ ꝯſtantis p frigidũ ꝯgelãs: nec turbata calidum ꝯmiſcẽs illi ſtudẽt bñ ꝛ libenẜ ꝺiuis magi. ſubtilib⁹ reb⁹. q̃ꝝ aũt oꝛganũ ymagiatiõis optie ad tenendũ figuras tpate ſiccũ ꝛ cõplexionale nõ ꝯgelãs frigidũ tpatu3 ꝑpatu3 ẽ ꝛ itellect⁹ reflexus ad ipm hii ꝺoctnalib⁹ ꝛ mathematici gaudẽt ſtudiis ꝛ h⁹mõi. q̃ꝝ ãt meduloſũ ꝛ bñ plenũ ẽ oꝛga^m ſſus cũ ſpũ lucido ꝛ nõ ꝯmixto:ꝛ nõ pigro p frigi^m ꝯgelãſ ꝛ oꝛganũ ymaginatõis ecõtra nõ erit bñ figuras tenẽs ꝛ intellcũs erit reflex⁹ ad ſenſũ ꝛ hii gratas hñt ſpeculatõs nãles: q̃ꝝ aũt cõgelati ſũt ſpũs:ꝛ nõ bñ clari pp frigus iſpiſſans occupãẜ ẽẽ ſiģ rethoꝛica ꝛ hñẜ in ipis nec ꝓfũdanẜ in aliq̃ vi ſpeculatione.

Ad 2^m põt ꝺici ꝙ fecꝫ pſus ut oñderet ꝺiũſitatẽ inẜ hoies i appetitu ſciaꝝ:qꝛ aliq hoies intenſi⁹ ꝺeſiderãt ſcire aliq remiſſius mõ pſalitas plus ꝺenõt ꝺiũſitatẽ ꝙ̃ vnitas. Et l3 nãlis põ abſolute ꝯſiderata ſicꝫ nec alie ꝺe 2ª ſpẽ q̃litatis ꝯſiderate ñ ſuſcipiat magi. ꝛ mius:i oꝛdie tñ ad oꝛganũ aut ſubiectũ aliter uł aliẜ ꝺiſpoſi^m foꝛte ꝺenoiari pñt ſuſcipere mai⁹ ꝛ mĩn⁹. Ad 3^m põt ꝺici ꝙ põt eẽ vniuoc⁹ aliẜ ꝛ aliẜ ſũpt⁹: ſicꝫ ꝛ ipa poten^a vniuoce qdẽ:qꝛ eodẽ ꝺeſiderio aut ſaltẽ vniuoce ꝺeo appetiẜ ſcia imediate itelligẽ autẽ mediatẽ ipo actu ꝑ. Et h̃ ꝺeſideriũ coꝛñdet po^e eẽntiali:qꝛ reſpectu act⁹ ꝑmi ꝛ ſcdi eaꝺ ẽ põ:carẽs.n.foꝛma ẽ impõ eẽntiali ad actũ ꝑ^m ꝛ 2^m. Et foꝛte etiã ꝙ eoꝺ appetitu ꝛ eẽntiali ꝺeſiderio põt appeti imediate opa°. Et tenẽdo actũ 2^m eẽ nobilioꝛẽ actu ꝑ.vñ ꝛ i opatione ṽtutꝫ poſuit Ar. felicitatẽ hũanã ꝛ ſi in ipa ṽtute q̃re ꝑ ethicoꝝ in olipiadib⁹ nõ coꝛonãẜ foꝛtiſſimi ꝛ optimi:ſꝫ bñ agonizãtes vł imediate appetiẜ act⁹ꝑm⁹ ꝛ l3 tenẽdo actũ ꝑmũ nobilioꝛẽ eẽ actu 2°. pp qꝺ Seneca felicitatẽ poſuit i ṽtute cũ ſit ꝺirectiua opatõis ꝛ nõ in opatione ſm virtutem ꝺe quo nõ ſit cura cum ſit huic negocio imptinens.

Poteſt ẽt ꝺici ꝙ equoce appetiẜ vtraq3 pfectio.cũ poſſint ſepari nã hita foꝛma ñ appetit⁹ ad opatõ3 nõ ad foꝛmã ꝛ pri⁹ appetitus coꝛñdet potẽtie eẽntiali ſcdus poten^e accñtali.prima via eſt ꝓbabilioꝛ.non.n.ſũt

multiplicāda entia sine necessitate vt colligi tur primo phisicoꝝ.

Propter quartuȝ quidē huiꝰ ad primū pōt dici negando con sequētiaȝ primā tenet eni si illud desideriuȝ sciēdi esset actus elicitus volūtatis de quo in telligit̄ auctās Augustini allegata. sed desi derū illud est quedā naturalis inclinatio in tellectꝰ ad sciēdū tanq̄ ad eiꝰ pfectōȝ nō ꝑex igens necessario cognitōȝ in appetente. Et p idē neget̄ ꝯa ꝯsequētia ⁊ dicit̄ ꝙ appetitu es sentiali qui est ad formā nō est ꝯcedendū ꝙ amoto impedimēto necessario illud habeat̄ ad quod est inclinatio. qꝛ exigit̄ agens ex trinsecū inducēs formā. sed de appetitu acci dentali qui est ad opatōȝ habita forma pōt ꝯcedi ꝙ hn̄s formaȝ ⁊ habitū āmoto impe dimēto pōt exire in actū habitꝰ deducto etiā quocūq; extrinseco agēte. Sȝ de prio appe titu intelligit̄ ꝓpositio phi ⁊ nō de ꝯo: Ad terciā ꝯsequētiaȝ in eodē prio argumēto rn̄ deo negando eaȝ q̄ṫuȝ ad vtrūq; ꝯsequens Ad ꝓbatōȝ neget̄ ꝙ desideriuȝ nāle non sit nisi respcū nō habiti ymo pōt esse ēt respcū hiti. vt pȝ p glo. super ꝯaȝ canōicam Petri sup illō in quē desiderāt angeli ꝓspicere vū dicit ponit̄ desideriū respcū habiti ne fasti diuȝ generet. glosa tn̄ ibi loquit̄ de desiderio qō est actꝰ volūtatis ⁊ illud forte nō manet cū desiderio hito. iuxta illud Augꝰ. ix. de tri nitate. appetitus inhiātis fit amor tenētis vl̄ fruētis. sed loquēdo de dsiderio nāli ipȝ nō corrūpit̄ hita entitate desiderata. qꝛ tūc ēet prinᵒ appetēdi suā corruptōȝ vt in ꝑ phico rū. Cū gᵒ eadē sit dilectio nālis ⁊ desideriuȝ nāle iō Arꝫ. ꝓbat illā ꝯclōnē p dilcōȝ nāleȝ sensuū q̄s nō appetimꝰ tn̄ nō hitos ꝟ hitos amamꝰ. Alr rn̄ʳ ꝙ ꝯclo intelligit̄ de oī hoie in se ꝯsiderato. cū gᵒ aīa de se sit nuda ab oī cognitōe. iō est ꝯcedēduȝ ꝙ oēs homies non sciūt ꝟm se ꝯsiderati. Ad ꝟm rn̄det̄ negā do aūs q̄ṫuȝ est ex pte intellcūs aut v̄tutis cogitatiue absolute. lȝ ex pte nē indiuidual̄ ⁊ organoꝝ q̄ regrunt̄ ad disciplinā illō aūs sit veꝝ. Ad 3ᵐ pōt dici ꝙ appetit sciētiaȝ quam habet. nec valet consequentia habet ergo non appetit vt innotuit supra. Pōt etiā ꝯcedi ꝙ appetit eaȝ q̄ ē in alio: nō vt ac qrat illā eandē nūero ꝟ vt trāsmutet̄ de illa ad aliam sibi silem in spē q̄ caret appetē. n. sciaȝ ē hr̄e nāleȝ potētiaȝ ad sciaȝ ꝟ potenᵃ passiua refert̄ ad actiuaȝ relatiōe reali. ideo nō refert̄ illa poᵃ ad sciam nisi ꝓ q̄ṫo est in sciēte aut formaliter aut v̄tualit̄. Ad vltimū pōt dici ꝙ nobilius non appetit ignobilius ut finē gr̄a cuiꝰ: ꝟ hn̄ ut finē q̄ sic hō appetit sciam q̄ est eo ignobilior: tn̄ ē finis mediāte quo acqrit ꝯformitatē cū ad primuȝ princi piū quod est deus.

Rit̄ sexto qō. vtꝝ int̄ oēs sꝰ extriores visꝰ eo ꝙ faciat nos magis scire ēt pl̄es reꝝ d̄nas nobis demōstret: ꝓpᵗ qō ipm maxᵉ diligamꝰ ⁊ arguit negatie. ꝓ sic. sꝰus ille ꝑȝ quē hoies dn̄t magis sapiētes magis ꝯfert ad sciaȝ. ꝟ auditꝰ ē hꝰmōi magl̄ q̄ visus. gᵒ auditꝰ ma gis fac̄ scire: maior ē sat̄. māifesta. mior aūt colli̇̄ a phō i lībᵒ d̄ ꝯsu ⁊ ꝯsato dū inqt. Ceci nati hn̄tes auditū magl̄. sūt sapiētes q̄ surdi nati habētes visum.

Ampliꝰ tactꝰ pl̄es d̄rias sensibiliū nobil̄ demr̄at q̄ visus gᵒ qō falsa. ꝯn̄a pȝ assūp tuȝ probat̄ tn̄ qꝛ tactus est duaꝝ ꝯtrarieta tū pceptiuꝰ calidi ⁊ frigidi humidi ⁊ sicci ꝯo de aīa. visus āt solius albi ⁊ nigri ibidē. gᵒ ꝛc. Tuȝ ēt qꝛ q̄litates prie sūt ꝓ se tāgibiles pᵒ de gn̄atōe. lȝ posterius nō inuenitur sine priori. gᵒ vbicūq; repitur q̄litas visibil̄ ibi ⁊ tāgibil̄ ⁊ non ecōuerso gᵒ plures d̄rias ꝛc.

Adhuc sensuȝ illuȝ magis diligimꝰ cuiꝰ oppositū magis odimꝰ ꝯo prioꝝ. c. i. magis eligendū magis fugiendo opponit̄. ꝟ magis odimus oppᵐ tactꝰ q̄ oppoᵐ visus eo ꝙ op positū tactꝰ destruit aīal. oppoᵐ āt visus nō vt ꝯstat gᵒ tactū magis diligimꝰ q̄ visum.

Ampliꝰ sensū nobis magis nccm̄ aut ad eē aut ad acqsitiōeȝ sciē: ⁊ ꝟm quē fit in no bis maior certitudo magis nos diligimus.

Sꝫ ille nō est visus ymo tactꝰ vel auditus. gᵒ ꝛc. minoꝛ pꝫ. ꝑ de tactu 2ᵒ de aīa. aīal ē aīal p sensū tactꝰ. De auditu ēt pꝫ. qꝛ nll's sensus nobis magis deseruit ad acq̄sitionē scie ipo auditu pp qd̄ dc̄m̄ est in ꝓlogo hꝰ. aīalia hñtia auditū sūt disciplinabilia: maioꝛ ēt est i nobis certituᵒ p tactuꝫ q̄ꝫ p visū pp qd̄ Leo papa i fmone pasce ꝓtulit tactū Thoᵉ visui eiusdē q̄ ad certitudinem cognitōis dicens Tho. palpās clamauit dñs meꝰ ⁊ deꝰ meꝰ.

In oppoᵒ est pħus in hoc ꝓlogo dicēs ꝓter. n. vtilitatē pp seipsos diligūt sensꝰ ali oꝝq est ipsos oculos. nō. n. soᵒ vt agamꝰ ꝫ ēt nihil agere debētes ipꝫ videre pᵒ dicam magis eligiᵒ. cā āt est qꝛ hic maxᵉ sensuū co gnoscer̄ noē facit ⁊ mltas reꝝ drias d̄mr̄at

Propter primum

quidē hꝰ sensus mltiplr̄ dicꝰ ex fo de aīa apud Aristot. ⁊ Auer. nō sumit ꝓ aīa sensi tiua nec ꝓ oꝛgano nec ꝓ aggregato ex aīa aut pō ⁊ oꝛgano nec ꝓ ipsa sensatōe: ꝫ sensꝰ hic acceptꝰ est pō nālis aīe sensitie q̄ inclina tur in sentire. Utrū āt talis pō fundat̄ in so la aīa siue in oꝛgano solo aut in āboƀus ali bi ꝑscrutet̄. Est āt sensus exterioꝛ pō nālis aīe sensitie nata imutari ab obicō absꝫ meᵒ cognoscitio qd̄ dr̄ a sensu inferiori. visus āt est sēsus exterioꝛ cꝰ est suscipe spēs sēsibiles coloꝛis pupillā mediāte luīe mediȷ. Est vō spēs sēsibil' q̄litas q̄daꝫ positiua diuisibil' ⁊ ex tensa meᵒ fm figurā speralē. vt vr̄ colligi ex doctria Auer. fo de aīa cōmento. lxxviijᵒ Est āt pupilla foramē vuee tunice qd̄ coopi tur a coꝛnea. vt vult Galieꝰ q̄rto de accn̄ti ⁊ moꝛbo. Sensū vō magis facere scire ē ex cognitōis certitudie ⁊ ex cognitoꝝ multitu die poᵉ intellcīe magis deſuire ꝓ sua opa tione. dicitur autē aliq̄d diligere aliud nō amicicia mutua q̄ est beniuolētia nō latēs: qꝛ visus hoc mō nō diligit nos. amare enim alteꝝ est simplr̄ velle illi q̄ vult sibiipsi ⁊ fꝫ posse ea sibi opari fo retho. Sꝫ diligiᵒ fm visus nō pp se ymo pp delcātōꝫ quā hēmus in ipso ⁊ est amiciᵃ impfcā qñ aliq̄d diligit̄ nō propter se sed gratia alicuius finis.

Propter secunduꝫ

q̄deꝫ huiᵒ pꝛimitᵒ incidēter dicēt̄ modi q̄ bus causet̄ visio deiñ opiōes de quesito. De pꝛio sciēdū q̄ visio ñ fit extra mittēdo vt sē serūt Empedocles cui assistit iacob alchidi thimeus Euclides ⁊ Plato quos Galienꝰ ꝑ ꝓnosticoꝝ sequutꝰ est qui: modus ꝓbabi lioꝛ videt̄ pᵃ frōte. qꝛ passionū circa visum ꝯtingētiū cās ꝓmptiᵒ assignat. Aristotilis āt ⁊ pipateticoꝝ snia fuit sensuꝫ in vidēdo pa ti ⁊ nihil extra se mittere: q modus vioꝛ est ⁊ occultioꝛ. iō intellcūalis certꝰ. modus aūt antiquoꝝ ꝓbabilis est ⁊ sensitiuꝰ: ⁊ hȷ duo modi patiūtur tale quale opinio de vnitate foꝛme ⁊ eiꝰ q̄dualitate. Apd̄ āt pipathe ticos q̄dam dixert q̄ ad hoc vt visibile vi deat̄ nō causat̄ in medio nec in oꝛgano vi sus a visibili aliqua res q̄ necessaria sit ad eiꝰ visiōꝫ quā vocāt spēꝫ sēsibilē vel intētiōꝫ sine q̄ visibile videri nō possit. ⁊ hꝰ snie fuit Thomas filꝰ Dini d̄ garbo. Probat āt p̄dī ctā ꝯclōeꝫ hȷs rōibus si spēs sensibilis esset ncc̄ia ad visiōꝫ cāndaꝫ seq̄ret̄ q̄ Socrates in cētupla ꝓpoꝛtōe hñs pōꝫ visiuā foꝛtioꝛeꝫ ⁊ acutiorē poᵃ visiua Plonis nō possꝫ certū visibile datū ad maiorē distātiaꝫ videre q̄ꝫ Plo. ⁊ ꝯñtia d̄ducit̄. qꝛ sūpto visibili alb vniᵒ brachȷ nō est dubiū q̄ si debet videri mltiplicat in aere tales q̄litates aut spēꝫ sed nō ad quācunq̄ distātiaꝫ. qꝛ eiᵒ virtꝰ non ē infinita extēsiue. Cū ēt hee spēs multiplicēt̄ aut rcē aut reflexe causabūt pyramidē ne cessario ⁊ ꝯcurrēt in vnū. Cū ergo nō multi plicēt̄ ad quācunq̄ distātiaꝫ ergo ab aliqua certa distantia Plo videbit istd̄ visibile ⁊ socrates i cētuplo meliorē hñs visuꝫ nō po terit ipꝫ a maiori distātia videre: qꝛ nō erit ibi spēs causata q̄ neccio ad visiōꝫ req̄ritur. Secundo datis illis spēbus sensibiliƀꝰ seq̄ ret̄ q̄ oculꝰ possꝫ videre res non ex directo oppositas pupille ⁊ visiōe rcā. ꝯñs flm. ⁊ pꝫ ꝯñā postq̄ꝫ ille spēs mltiplicāt̄ oꝛbicula rit̄. seq̄ret̄ ēt q̄ visibile iudicaret̄ duplex ⁊

ita de alijs. Dicūt aūt p auctoritatib⁹ Ar. ꝛ Auer. ꝙ vbicūqꝫ loquūt̃ de spē sensibili p ipaꝫ itelligūt sensationē. Que opio q̄tū sit absurda dc̄is phi ꝛ Auer. est satis notū. De struit.n. in vitate q̄ p̄lima p̄nci^a nālis phie qcqd sit de ei⁹ appēti ꝓbabilitate: nec rōes ei⁹ ꝯuincūt. Cōclu⁹.n.ei⁹ p̄^a ē ꝯcedēda. Sꝫ ꝯn̄s scd̄ ꝯ deductū est negandū. C⁹ rō: qꝛ ad h̄ ꝙ uisibile videat̃. directe op⁹ ē obiectū di recte opponi pupille de q̄ nō pl⁹ ad p̄ns.

Ad 3^m dz ꝙ licet duo sint oculi: obiectū tm̄ vnū nō appet duplex: qꝛ visio nō fit i pu pilla ꝫ in cruciatiōe neruoꝝ obticoꝝ. Et si re plicet̃ ꝙ a pari cū audit⁹ audit sonū: sonus ille nō debēt appere duplex: qꝛ ꝯsilis fit cru ciatio neruoꝝ audit⁹: qd̄ est falsuꝫ. R̄ndet̃ negādo ꝯn̄aꝫ. Et rō: qꝛ a loco ꝯiūctiōis ner uoꝝ audituoꝝ trāsit via occulta ad sensuꝫ cōem: vn⁹ g° sonus nō debet appē duo: quia duo nerui. s. auditiui veniētes ad duas au res vniūt̃ i organū ipoꝝ: ꝛ ibi fit vnio spēꝝ delataꝝ p neruos: ꝛ illa p̄ma vnio ꝯsilr̄ suf ficeret ad vniōem spēꝝ in visu. Sꝫ tm̄ data fuit 2^a vnio in loco cruciationis neruoꝝ obti coꝝ nō solū pp vnionē spēꝝ visibiliū. Sꝫ ūt spūs visibil̃ cito possꝫ deferri de vno ocl̄o ad aliū: cui⁹ signū: qꝛ p ꝯpressionē vni⁹ oculi alti⁹ pupilla dilatat̃. De 2° nō nulli oblique opinātes crediderūt sc̄^m audit⁹ magis deser uire acq̄sitioni scie q̄ visus adducētes illud phi in h̄ ꝓlogo audit⁹ est sensus disciplinę: quoꝝ defect⁹ in 3° appebit dicēdoꝝ.

Propter tertium

qdē hui⁹. d̄m ꝙ int̃ sensus ext̃iores visus magis fac̃ nos scire: ꝛ p̄les dr̄ias reꝝ no bis demōstrat: ꝛ ip̄m pp h̄ maxie diligim⁹. Iꝫ forte ꝯpando ip̄m ad sensus int̃iores pro pte asserendū sit oppo^m pp nobilitatē ꝛ excel lentiā v̄tutis cogitatię dicte itellect⁹ passiu⁹ ꝛ rō pticlaris 3° de aia. Et rō dictoꝝ est: qꝛ visus cū sit im̄alior v̄tus. iō est certior i cog noscēdo. p̄la ēt obiecta p h̄ūc s̄sū cognoscūt̃ qꝛ oia corpa tā supiora q̄ iferiora luce vel colore pticipant: nō aūt alijs q̄litatib⁹ sensi bilib⁹ tāgibilib⁹ vel audibilib⁹. Vn̄. s. Th. in 3° sn̄aꝝ. dis. xxiiij. ꝛ alibi p̄lies vtimur p tinētibus ad visū in itellectualib⁹: qꝛ sp̄uali lioꝛ ꝛ subtilioꝛ ē cet̃is sensib⁹ rōne obiecti: ꝛ imutationis. Arguūt aūt hec oia euꝫ maxie fore cognosciti^m: ꝛ ꝯn̄ter mag̃ diligi. Ei⁹ āt im̄alitas p̄ cet̃is ext̃ioꝛib⁹ ꝯphēdit̃: ex h̄ ꝙ sp̄ualiori mō imutat̃ ab obiecto q̄ alij sens⁹ imutant.n. s̄sibilia alioꝝ s̄suū aliq̄ mō me^m vel organum imutatione reali p̄ter imutatio nē intentionalem. de qbus diffuse 2° de aīa. Ex quib⁹ ꝓpō phi p̄riā a posteriori hoc mō pōt deduci. si magis diligi⁹ nāl̃r sensus ma gis cognoscitiuos nō tm̄ ꝓpter vtilitatē vite ꝫ ꝓpter cognitōꝫ ergo scire maxie d̄sidera m⁹ nāl̃r qꝛ ista cognitio nobilioꝛ est cognitō ne s̄sitiua. ꝛ nr̄a cognitō s̄sitiua finalr̄ ad h^a ordinat̃. sed de fcō ita est ꝙ magis diligim⁹ nāliter sensus magis cognoscitiuos ꝛc̄. Inqt enīꝫ Albert⁹ in hoc ꝓlogo Sēsus visus ma gis appetit̃ p hoc ꝙ p̄les dr̄ias s̄sibiliū ex p̄ssius alijs repn̄tat, ꝛ magis oībus alijs sē sibilibus cognoscere facit. In curiositate.n. oculoꝝ delcāmur nō solum vt agam⁹ q̄ sunt ꝯferētia ad vitā ꝫ ēt qn̄ nihil oīo ꝯuēit nobis agere circa hoc qd̄ videt̃ q̄rim⁹. cōcupisci⁹ tm̄ videre ꝓpter ip̄ꝫ videre p̄ oībus alijs so la illecti curiositate vidēdi.

Propter quartuꝫ

qdē ad p̄^m ꝯcessa maiori: neget̃ mioꝛ imo vi sus mag̃ fac̃ ad cognitōꝫ p se siue ad sciaꝫ q̄ ē p iuentōēꝫ sic̃ vult Ar. ibidē: ꝛ ad auctor̃. ceci nati h̄ntes auditū ꝛc̄. Dr̄ ꝙ Ar. ibid̄ vl̄t auditū so^m p accn̄s magis facē ad sciaꝫ q̄ ē p doctrinā ex h̄ ꝙ vox audibil̃ q̄ mouꝫ audi tū ē significatiā ꝯceptuū m̄tis: ꝛ h̄ accit voci sm̄ ꝙ imutat auditū ut recte docet Scot⁹. Si.n. eedē voces formarēt: ꝛ nō eēnt sig̃ in stituta ꝯceptib⁹ audi° eaꝝ nihil iuuaret ad disciplinā. vbi etiā sig̃ uisibilia posita essent ad significandū ꝯcept⁹ oēs: tūc visus p istū modū ꝯferret ad disciplīaꝫ p quē modū cō fert audit⁹ nc̄: deꝫ tm̄ voces sl̄ sig̃ ꝓmptissi^a ꝛ pp illō vr̄ liguā eē datā hoib⁹ 2° d̄ aīa. audi⁹

g° quātum ad sciaꝫ bitāꝫ p doctrinā ꝛ nō p inuētōꝫ nō p se sꝫ p accn̄s fac̄ ad sciaꝫ magis qꝛ suū obiectū ex institutōe factū est signū cō ceptus p quā nihil sibi accessit ꝑpter quod sanct° Tho. in expositōe ei° sup psalteriū in quit. Auditus est necessari° cuilibꝫ homini qꝛ nullus est p se sapiens perfecte.

Utrū āt ꝑpter auctoritatē pbi pl'es sint sur di q̄ muti an ecōtra. pōt dici q̄ a natiuitate pl'es sūt muti q̄ surdi qꝛ oēs surdi sunt muti eo q̄ ipsis nō audiētibus nō pn̄t discere for matōꝫ lrarꝫ sillabarꝫ vel dictionū ꝛ non ecō tra. s̄ ex tpe pl'es sūt surdi q̄ muti vt ptꝫ ex decursu etatiuo ꝛ de causis egris occurrenti bus de quo alias. vn̄ sanct° Thomas in li bello de sensu ꝛ sensato mut° ꝛ surdus a na tiuitate sūt insipientiores cecis ꝛ ois surdus a natiuitate est mutus ꝛ non ecōuerso.

Ad s'm ar° rn̄det̄ negādo an̄s. qꝛ obiectū ipsi° visus. s. lux ꝛ color in plibus corpib° repiūtur q̄ oēs q̄litates tāgibiles. licꝫ eni vi sus in plibus repiat̄ q̄ obiectū tactus vel cu iuscūqꝫ alterius sensus pticularis lꝫ tact° [illegible] duarꝫ ɔtrarietatuꝫ visus āt vni°. Ex hoc. n forte sequit̄ q̄ tactus nō est vnus sensus cō cesso ēt q̄ qualitates prime sint p se tangibi les ꝛ posteri° nō inueniat̄ sine priori a quo eēntialr̄ dependꝫ tn̄ nō est necessariū q̄ vbi cunqꝫ repiunt̄ qualitates visibiles ibi ꝛ tan gibiles. Et rō est qꝛ q̄litates tāgibiles nō sūt de essentia lucis nec q̄litates tangibiles sunt simplr̄ prie nisi respcū ꝑprij susceptibil' qua lia sunt ista inferiora. vnde male allegat̄ illa auctoritas. dicit eniꝫ sic q̄ q̄rit sensibil' cor pis pricipia ꝛ illud est tāgibile ꝛ iō sole con trarietates s'm tactū factū faciūt spēs corpis ꝛ principia corpis sensibil' de quo ibi inten dit. ꝛ sequit̄ q̄uis visus tactu qua ꝑpter ꝛ subiectū prius. s. obiectum: sed nō est corpis tangibil' passio s'm q̄ tāgibile s̄ s'm aliud. ꝛ si ɔuēit natura pri° idest s'm aliquā naturā cōeꝫ corpi gn̄abili ꝺ quo intendit ꝛ corpi ce lesti cuiusmōi forte est nā pspicui. patꝫ ergo q̄ auctoritas est ad oppositū qꝛ obiectū vi sus cōtingit esse prius. s. prioritate coitatis ꝛ iō est in plus.

Ad terciū neget̄ an̄s. fallit eni illa regula [illegible] prioꝝ. qꝛ non sequit̄ melius est bn̄ viuere q̄ viuere. ergo magis odimus oppositū bn̄ vi uere q̄ oppositū viuere. patꝫ eniꝫ q̄ nō seqt̄ oppositū eni viuere destruit viuere ꝛ bn̄ vi uere. Aristo. āt. vij° topicoꝝ illā regulā glo sat volens q̄ fallit qn̄ magis eligendū inclu dit min° eligēduꝫ sicut in exēplo dato. Cuꝫ ergo visus includat tactū ꝛ oppositū tactus destruit visuꝫ ꝛ tactū ideo ꝛc.

Ad vltimū pōt dici q̄ maior nō est va ꝑ pte pria nisi illud sit pse necessariū modo tactus non est necessarius p se ad esse aialis imo p accn̄s ꝑ quāto ɔsequit̄ ɔplexiōem si ne qua aial in vita esse nō pōt. minor ēt pōt negari. qꝛ si tactus essꝫ magis necessari° cuꝫ ɔpatiu° gradus p̄supponat positiuū tūc vi sus essꝫ necessari° in esse quod est falsuꝫ.

De auditu āt innotuit in solutōe primi. De certitudine aūt dicēduꝫ visuꝫ simplr̄ esse cer tioreꝫ auditu. iuxta illō̄ Flacci. Certior aure arbiter est oculus: imo ꝛ quolibet alio sensu exteriori. Un̄ sanct° Tho. in scd'a se. q. iiij. inqt. visus est simplr̄ certior auditu lꝫ qn̄qꝫ sit ecōuerso. Ad auctoritatē Leōis pape di cit Scotus q̄ p̄fert tactum visui nō quo ad p se primū obiectū vtriusqꝫ s̄ forte q̄tuꝫ ad illud corpus xp̄i magis experiendū ꝛc. Sꝫ incidit dubiū q̄lis sit ordo sensuū exterioꝝ in necessitate. Pōt dici q̄ ꝑpter necitatem magis diligim° prio tactū. qꝛ est expansus p totū corp° ꝛ fūdamētuꝫ oim alioꝝ sensuū ꝛ pceptiuus q̄tuor q̄litatū tāgibiliū q̄ sūt cō seruatiue si ɔueniēter a ꝑximēt̄ aut corrup tiue si incōueniēter g° ꝛc. Post tactū diligi° gustuꝫ qui est qdaꝫ tactus post visuꝫ post ol factū vltio audituꝫ.

Rit̄ septimo

qō̄ vtrū prudētia sit in brutis. ꝛ arguit̄ nega̓. q̄cūqꝫ hn̄t prudētiā hn̄t rōꝫ s̄ bruta nō hn̄t rōꝫ qꝛ carēt intellcū g° in eis non est prudentia. ptꝫ maior ex. vi° ethicoꝝ. prudētia est recta ratio agibiliū.

Amplius prudētia icludit ꝓuidentiā de futuris cū memoria p̄teritoꝝ q̄d nō pōt esse sine collatiōe preteritoꝝ ad futurū. ꝯferre aūt ē act⁹ rōnis: ſ; bruta nō hn̄t rōnez. g° nec prudentiaz.

Adhuc bruta nihil cognoscūt nisi sēsuz sensus āt p se nō est nisi sēsibiliū ꝓprioꝝ aut coiuz 2° de aia. sed prudentia est circa nociuū ⁊ vtile q̄ nec sūt sēsibilia coiā nec ꝓpria ergo bruta nō hn̄t prudētiā. Ampli⁹ prudentia est hītus intellectiu⁹. vi. ethicoꝝ. sed bruta nō hn̄t intellcm̄ vt ꝯstat g° ꝛc.

In oppositū est snīa phi in hoc prologo ꝯn̄tis. aialia igit̄ q̄dez sensuz hn̄tia nā fiūt. ex sensib⁹ āt qbusdā q̄d ipoꝝ mēoria nō fit qbusdā vō fit. ⁊ ꝓpter hoc alia qdez prudētia sunt alia vero disciplinabiliora ꝛc.

Propter primum quidē huius sciendū ꝙ prudēs dr̄ q̄si porro videns. i. pcul vidēs. vt. s. Tho. scd̄a se. q. xxiiij. Prudētia aūt dupl'r accipit̄. vno mō p hītu ꝯsiliatiuo iuxta doctrinā phi. vi. ethicoꝝ: ⁊ totalr̄ q̄dez erit prudēs ꝯsiliatiu⁹. ⁊ hoc mō hic nō sumit̄ eo ꝙ talis nullis aialibus inest ab hoīe. est eniz hō aialiuz prudētissimū. xxx^a. pticula pbleumatū pbleu. 3°. ꝯsiliū. n. nō inest brutis cū ꝯsiliū sit rōcinatio q̄daz de futuris agēdis ad ꝓsecutōez vl' ad fugaz. Est āt prudētia hic sūpta methaphorice naturalis estimatio de ꝯueniētibus ꝓsequēdis ⁊ nociuis fugiēdis tā p̄ntibus q̄ʒ distātib⁹ eo mō quo agn⁹ sequit̄ mrēz ⁊ fugit lupuz: ⁊ yrundo facit niduz ⁊ formica colligit grana. dr̄ aūt taz p̄ntibus q̄ʒ distātib⁹ ꝓpter aialia multū iꝑfecta lapidib⁹ affixa qbus nō inest prudētia. Ex hoc tn̄ nō volumus ꝙ respcū eoꝝ ad q̄ inclinant̄ hec animalia nālī instinctu in brutis sit ponēda prudētia: ſ; solū respcū eoꝝ ad que illa aialia p̄nt alr̄ se hr̄e nec de ex⁹ ad p̄ns sit magna vis. Exēploꝝ eni q̄rit̄ manifestatio ⁊ nō verificatio ꝛc. Dixit āt Albert⁹ in hoc ꝓlogo hāc prudētiaz notificās. Prudētia est sagacitas q̄daz circa ꝯferētia ad vitā ex p̄ns ex mēoria ꝯueniētiuz acceptoꝝ cū sensu ſm tuz sensibil' fcm̄. Bruta autē sūt aialia irrationabilia quorū quedam habent solū tactuz sicut hostree ⁊ hec sunt aialia impfectissima. tam rōne motus q2 nō mouēt de loco ad locū ſ; solū motu dilatatiōis ⁊ ꝯstrictōis habēt eniz alimētuz ꝯiūctuz tū rōe sensatōis q2 nō sentiūt in abs̄ntia sensibiliū ſ; solū in p̄sentia. q2 nullū hn̄t sensuz interiorē distinctū a tactu spēꝝ sensibiliū retētiuū. Quedā aūt aialia p̄ter tactū hn̄t aliū sensuz exteriorem vt auditū visuz vel olfactū ⁊ nullū interiorē vt musce ⁊ bubones noctiluce: ⁊ hec sunt perfectiora primis vt p3. Quedā āt p̄ter tactuz de sensib⁹ interiorib⁹ hn̄t mēoriaz sicut apes formice ⁊ aranee. ⁊ hec sūt pfectiora primis ⁊ secūdis. Quedā āt p̄ter tactū ⁊ mēoriā hn̄t auditū pfectuz: vt symia equus ⁊ canis ⁊ pigmeus qui nō est hō de quo inqt Albertus de aialibus caplo. iiij. Si qui āt hoies sunt silvestres sicut pigmeus nō ſm vnam ⁊ eādez rōz nobiscū sunt dcī hoies ſ; hn̄t aliqd hoīs in quadā deliberatōe ⁊ loq̄la. ⁊ cōcilia toꝝ. x. particl'a pbleumatū pbleumate. xij°. inquit pigmei sunt aialia p̄cise vt hoies sic vidi ⁊ tetigi formata pua ad lōgitudinē cubiti extēsa. vnō ⁊ cubitales hoies dn̄r tibijs longis ⁊ brachijs in cauernis hītantia cū q̄bus pugnāt grues vel ciconee ⁊ eqtāt equos paruissiōs: nec est hec fabula sed est ſm veritatē gen⁹ puuz vt dr̄: ⁊ ipi ⁊ eq sunt parui habitāt āt ꝓpe supiores palludes egipti. vnde Nil⁹ fluit ad quē locū inqt Aristo. vij° de histórijs. grues pmutari ex siticis campis nec sunt hoies l3 illis assilent̄. nō. n. pticipāt rōe n3 vsu ei⁹ cū vl'e nō apphendāt n3 iudiciū reipublice exerceāt: in mltis tamē imitātur hoies: hn̄t eni loq̄laz ⁊ ſmōez l3 impfcm̄ ꝓpter bonitatē imagiatōis p̄ alijs aialib⁹ ⁊ multa ex vmbra rōis opantes. Dictū āt est notāter hec aialia hr̄e auditū pfectuz. nam apes ēt hn̄t auditū impfecm̄ ꝯferentē tn̄ ad vtilitatē. Cōgregātur eni inuicē ad sonū peluis sicut alie aues ad garritus tristes aut letos. S; nō hn̄t auditū pfcm̄ potentē imuta

re memoriā. Ultio q̄dā sunt aīalia pfectissima q̄ pter auditū ⁊ tactū pfectaȝ habēt memoriā ⁊ itellectuȝ: ut hoīes nec solū sunt pfectissima alijs rōne itellectus cū vīr discurrāt sed etiā rōne sensus. habēt. n. hoīes reminiscentiam q̄ est actus vtutis iterioris scȝ iuestigatio obliti p memoriā. q̄ nulli nisi hōi cōuēit ut vult Aristo. in lib° de memoria ⁊ reminiscētia: alijs aūt aīalib⁹ nō: qꝛ nullū hȝ cōferre a magis noto ad min⁹ notū ꝛc. Utrū aūt pisces hn̄t memoriā. Basili⁹ tenuit ꝙ careant memo^a. Aug⁹ aūt voluit ꝙ eam habeāt ut refert. s. Tho. in pma pte. q. lxxij.

Propter secunduȝ

qdeȝ hui⁹. Sciendū ꝙ Pitagoras ⁊ Democritus ut refert Pe. de alūnia sup phisono^a Aristo. dixerūt oē vivēs esse aiatuȝ aīa itellectiua q cōiter viȝ prudētie habēt extollere. moti ex opatione mirabili q̄rundaȝ aīaliuȝ etiā impfectoꝝ: ut aranee formice apū: ⁊ h⁹ mōi: extēdentes eūdē fmonē ad vegetabilia vt pȝ ī vite volubili cucurbita ⁊ huiusmōi in qbus est mira ramusculoꝝ cōnexio. Sed hij tales nobilitatē aīe itellectiue auferētes ⁊ eius imortalitatem tollūt ⁊ spūalitatem: de qbus nō est ad p̄ns pscrutandum.

Propter tertium

qdem hui⁹ in brutis cōcedit̄ simplicit̄ prudētia metha^ce dc̄a seu nālis que apud Jo hēȝ Jando. est vt⁹ cognitiua boni ul' mali nō solū p̄ntis: ſ futuri q̄ vīus loquēdo ponēda est iu brutis poti⁹ respectu cōtingentiū ad q̄ possunt sic se hr̄e uel aliter: q̄ respectu eoꝝ ad q̄ inclināt̄ ex instictu natāli: ⁊ hoc cū Scoto existimo etiā opinasse. s. Tho. in hoc plogo Cui⁹ rō est sic̄ inqt hic Sco⁹. nā sic̄ prudē^a in nobis est habit⁹ cōsiliatiu⁹ nō de fine ſ de hijs q̄ sunt ad finē nō circ̄ necessaria: ſ circa cōtingētia: ita vꝫ esse in brutis vt prudētia in eis ponat̄ respectu eoꝝ q̄ possūt sic ⁊ aliter facere ut ꝙ formica cōgreget in hoc ul' in illo loco: ⁊ colligat ex hoc vel illo cumulo ex memoria pmi loci vbi p^{us} gnum reposuit ⁊ cumuli a q̄ pmum gnuȝ sustulit. Et ꝙ aranea fac̄ telā in loco vbi est maior copia muscaꝝ. Et yrūdo niduȝ vbi est difficilior accessus.

Ampli⁹ ad ea circa q̄ se hn̄t bruta nāli instictu nō est cōtingētia: ita ꝙ sic vel alit̄ p̄nt agere cū cōsequāt̄ totā spēm ad que cū necessitent̄ magis agunt̄ ⁊ dirigūt̄ q̄ agāt. Sed prudētia ponit̄ respectu cōtingentiū q̄ꝛ respectu possūt sic uel alit̄ agere vt statī pbabit̄. g° ꝛc. pbat̄ minor. memo^a est ps prudentie brutoꝝ. ut pȝ in hoc plogo. est. n. prudētia futuroꝝ puidētia ex memo^a pteritoꝝ: ſ formica genita in estate nō meminit hyems. qꝛ nun̄ꝙ vidit hyemē: ⁊ tn̄ colligit gn̄a. g° prudentia nō est i eis respectu eoꝝ ad q̄ habent nāleȝ instictuȝ. Uirt⁹ aūt istoꝝ aīaliuȝ forte ē cognitio sensitiua habitudialis ▪ quā cognoscūt futura fiēda vt coiter dr̄. Ueri⁹ tn̄ est opinandū hec aīalia nō cognoscē futurū: nec sentiūt pp qd agāt: ſ solū ex instictu nē cū determiatione vtutis celestis opant̄. Uel si bruta cognoscūt futura cognoscūt ea non opando p̄sens ad futuꝝ sed ex instinctu nature. vt inqt. s. Thōs in fo sniaꝝ dis. xxvi. ⁊ in pria pte 2^e. q. xli. Dicem⁹ igit̄ cū Scoto ꝙ licȝ quedā aīalia agāt sicut hō ex deliberatōe ageret nō tn̄ oportȝ ꝙ cōsileȝ cognitōeȝ habeāt. quod eni ex deliberatōe eligitur pōt ēt nō eligi. sed aīalia bruta mouēt̄ solo appetitu sensitiuo vt forte estimatiua impellendo illud aīal nō arguēdo p mediū aliqd̄ hō ergo erit dn̄s sue actōis ⁊ nō brutuȝ. nec oportet ꝙ futurū sit cognitū ab eis. nec consilr̄ prudentia est in eis vt puidētia futuruȝ ex mēoria pteritoꝝ sicut in hoīe. ⁊ ratio qꝛ in omni eoꝝ actōe impellunt̄ agunt̄ potius q̄ agāt. vn̄. s. Tho. i p^a f^e. q. xiij. aīalia bruta sūt sagacia. qꝛ dirigūt̄ a deo sicut horologia. nec aliquē instinctū habent ad faciendū vtilia in futurū. qꝛ carēt puidētia futuroꝝ. Sȝ quadā cognitōe p̄ntiuȝ habent instinctū ad opandū quasi futura puiderēt. ergo silitudinarie tn̄ in eis est prudentia. Propter quod recte dixit. s. Thomas in 3° de aīa Apis ⁊ formica opant̄ opa prudē

tie nāli inclinatōe nō q̄ habeāt fantasiaȝ di stinctā a sensu. qꝛ non fantasiantur nisi dum mouentur. Sed dubitat̄ ꝑpter quid si instinctu nāli ꝛc. formica non colligit grana omni tempe qꝛ non in hieme. Amplius propter quid delphinus fugit contra tem pestatē dato q̄ alias prius nō senserit. vt in quit Scotus ⁊ ꝑpter qd idē delphin ascen dit ad supficieȝ aque qn̄ iminet tēpestas. vt inqt. s. Tho. in 3° snīaꝝ dis. xxvi.

Amplius ꝑpter qd est q̄ gallus singulis horis cantat postq̄ nāli instinctu ꝛc. Ad huc ꝑpter quid ouis nō accūbit sup corium lupi. Ad primum pōt dici q̄ ex instinctu agentis in estate nō hyeme. oportet enim in sensu simł esse delectationeȝ temporis: dixit autem delectatiōȝ qꝛ delectatio ꝑprie ꝯuenit aialibus brutis nō autē gaudiū. vt. s. Tho. in pria 2ᵉ. q. xxxi: Ad 2ᵐ ⁊ 3ᵐ dr̄ q̄ vł in stinctu nature soluȝ. vel vnacū determinatōe virtutis celestis vel aliquid sentit in se imu tato. Unde Albert⁹ libro. xxiii. de aialibus ca°. xxiiii. sermonē faciēs de gallo inqt. hec aīis facile sentit aure mutatōes ex motib⁹ solis ꝯtingentes. ⁊ ideo cantu horas distin guit ⁊ nocte canēs se erigit ⁊ alis ꝑcutit ⁊ se excutit vt vigilātius cantet. ideo excubitor diei dicit̄ a poeta. Ad quartū respondȝ Trusianus 2° tegni q̄ nō facit illud: qꝛ appꝛ hendat id esse corinȝ lupi: sed sicut pterrita quodaȝ instinctu nature:

Propterquartum quideȝ. Ad primū satis innotuit q̄ maior est vera de prudētia ꝑprie dicta que tantuȝ est in hoīe ⁊ non in brutis. sed prudentia in brutis nō eget rōe. Ad 2ᵐ satis pȝ ex di ctis ideȝ. Ad 3ᵐ cōcessa maiori neget̄ minor. naȝ lȝ verificetur illa minor de sensu exteriori. tamē loquēdo de sensu interiori ꝑ virtutē cogitatiuā aut extimatiuā pōt aliqd cognosci quod nō cognoscit̄ ꝑ sensuȝ exterio vt inquit Scotus licȝ forte spēs illi⁹ fuerit in sensu exteriori sicut ponit̄ de cognitione substātie intellectū quaȝ nullus sensus co gnoscit. lȝ fm quosdā substātia multiplicet suā spēȝ cuȝ specie accidētis. Unū Scotus in 2° metha ᶜᵉ. ꝑpria spēs substātie est in sē su vt deferēte nō vt ꝑcipiēte vel subiectiue ⁊ nō obiectiue. Qꝛ āt sensus n̄ cognoscāt spēȝ illaȝ que tm̄ est in ipso sensu hoc est ꝑpter de fectū virtutis cognoscitie nō spēȝ rep̄sentātis sicut mediū nō videt colorē licȝ in medio sit spēs coloris. hāc solutōeȝ moderādo quidā inquit ꝗcquid sit de substātia. exempla eniȝ ponim⁹ nō vt ita sit pri° prioꝝ. tamē ꝓba bile videt̄ q̄ cū spē accn̄tis simul cōmulti plicet̄ spēs nociui ⁊ vtilis. ⁊ licȝ nō ꝑcipiat̄ nociuū ⁊ vtile a sensu exteriori ꝑpter defe ctuȝ ipsius sensus. ꝑcipit̄ tamē a sensu inte riori vt ab estimatiua que sub intentōibus sensatis subfodit intentōes nō sensatas sicut patet ꝺ estimatiua ouis. Ad vltimū pȝ ex dictis. Ad ꝑsuadendū autē substātiā multiplicare ꝑpriā speciē in medio exterio ri posset sic argui. Cuicūqꝫ parti medij ap proximet̄ potētia cognoscitiua substātie de ductis alijs impediētib⁹ illa potētia cogno scet illaȝ. ſ nō fit cognitō nisi ꝑ młtiplicatōȝ spēꝝ. ergo in q̄cunqꝫ pte medij erūt spēs re p̄sentātes illaȝ. nec videt̄ q̄ de nouo debeat ḡnari noua spēs ꝑ p̄ntiaȝ potētie q̄ nō p̄fue rit. qꝛ cū po° cognoscitiua nihil ꝑducat in obiectū nec in me° cū sit v̄tus pure passiua vt hic suppōit̄ ⁊ spēs sit q̄litas absoluta vr̄ q̄ n̄ magis ex p̄ntia v̄tutis cognoscitie ꝑdu cat̄ noua spēs q̄ pri⁹ q̄re ꝛc. ⁊ sup hꝫ ꝯsidera

Rit̄ octauo qō vtrū scia ⁊ ars generēt̄ ex expimē tis. Et arguit̄ negatiue prio. qꝛ nō lȝ arguē ꝯcluder̄ ex mł̄tis oīa. qꝛ ēēt fallacia ꝯn̄tis ſ expimētuȝ est cognitio in multis singula rib⁹. ars āt est cognitio in oībus. vt testat̄ Arꝫ. in lr̄a. g° ex expimētis nō ḡnat̄ ars.

Amplius si ars ⁊ scia generēt̄ ex expim̄ tis q̄rit̄ quā circūstantiā cāe importat ly ex nō finał qꝛ finis est posterior in esse eo cui⁹ ē finis. expimētuȝ āt p̄cedit artē. nec forma lis nec mālis. qꝛ forma ⁊ mā sunt ptes rei

intrinsece ⁊ inexistūt rei. cognitio āt expimē
talis est singulariū que nō est pars cognitōis
vlis que habet̄ p artē nec dicit habitudinem
cāe efficiētis li ex q2 nō vniuoci. q2 expimētū
scia ⁊ ars eēnt eiusdē rōis qd̄ est falsuz . nec
equiuoci q2 expimētuz ess3 nobilius arte qd̄
est falsuz. ⁊ p3 vtraqȝ ɔña q2 sicꝰ causa vni
uoca est eiusdē pfcōis cū suo effcū ita causa
equoca est nobilioz suo effcū loquēdo d̄ cau
salitate efficientis . Adhuc sicut cognitio
singularis nō accipit vle nec est causa ipsius
ita ex cognitōe. q2 nō ɔcludit̄ cognitio prop
ter quid. s3 expimētuz est circa singularia ⁊
experti sciūt q2 soluz. ars āt ⁊ scia sunt circa
vlia ⁊ artifex scit ꝑpter qd ergo ars non fit
ex expimētis. mioz p3 ex lr̄a pħi . ⁊ pɔ̄a ps
maioris p3 p ɔmētatorez in ꝓlogo pħicoꝝ
Indiuiduū eniz est principiū scie: fa ps pro
bat̄ q2 nobilius debet esse inferēs q̄ illatum
⁊ generās generato vel saltē non imperfectius
si sit vniuocū quare ⁊c. Cōfirmat̄ noticia
certa qualis est ars ⁊ silr̄ scia vt p3 vi° ethi
coꝝ nō fit ex noticia incerta. s3 expimentalis
notiª ē incerta ⁊ fallax g° ex expimentis nō
gnat̄ ars. mioz p3 p Augꝰ in li°. lxxxiij. qō
ca° vlti° duz inqt a sensibilibꝰ nō est expe
ctanda sincera vitas q2 oē sensibile est cōti
nue mutabile. cognitio āt expimētalis est sē
sitiua. Amplius scia ⁊ ars insunt nobis a
natura ergo non generant̄ ex expimēto cō
sequētia euidēs añs ꝓbat Plato expientia
naz si querat̄ a puero qui nūqȝ didicit geo
metriā de principijs ⁊ ɔclusiōibus geometri
cis ipse recte rn̄debit. ex quo arguit̄ sic nul
lus recte interrogatus recte rn̄det ad ea que
ignorat. sed talis puer recte interrogatus re
spondet recte ⁊ tn̄ nūquā didicit ergo a na
tura habuit. In oppositū est sniā pħi in
hoc ꝓlogo hoībus āt scia ⁊ ars p expimen
tuz euēit. expientia quidē eniz artez fecit vt
polus recte dicens sed inexpientia casuz ⁊c.

Propter primum

quidez huius. sciētia saltē cōplexa est actus
vel habitus intellectus ɔclusiōis demōstrate

Ars āt licet coīter dicta sit habitus intelle
ctualis cū recta rōne actiuus vel factiuus se
extendens ad practicas ⁊ speculatiuas scie
tias . Proprius tn̄ ars hic audita est ha
bitus intellectualis cū recta rōe factiuꝰ. age
re āt ⁊ facere differūt vt inqt beatus Tho.
vi°. methaphice. naz agere est p opatōz im
manentē in potētia agente sicut est eligere ⁊
intelligere vnd̄ scie actiue dn̄r scie morales.
facere āt est sm̄ opatōz que trāsit exteriꝰ ad
materie trāsmutatōz sicꝰ secare ⁊ vrere. vnd̄
scie factiue dn̄r artes mechanice. agibilia āt
vt p3 ex sexto ethicoꝝ. alia sūt a factibilibꝰ
agibile eni est opabile cuiꝰ actōz ɔsequūtur
delectatio ⁊ tristicia in quo ⁊ ipsa actio finis
est. ⁊ hoc agibile est de opibꝰ v̄tutū moraliū
quoꝝ opatō sm̄ se eligibilis est ⁊ optimꝰ ha
bitus circa hec dicit̄ prudētia. factibile aūt
vocat̄ id qd̄ in mechanicis ope fit manua
li in qbus finis est aliqd̄ factū ⁊ pfectio intel
lectus practici. ⁊ eius circa id optimus habi
tus est ars qui non est circa ea que ex neces
sitate sunt vel fiūt ⁊ in hoc differt a scientia
sapia ⁊ intellectu. vi° ethicoꝝ. neqȝ est eoruz
que sunt agibilia ⁊ p hoc differt a prudētia
licz ambo hec aliqñ sint circa vlia aliqñ cir
ca singularia. ⁊ principalius circa singlaria
q̄ circa vlia. neqȝ est ars eoꝝ q̄ natura fiūt
in seipsis eni hn̄t principiū ⁊ ex hoc differt
a natura est tamē ymago nature ⁊ facit sicut
illa. differūt āt scia ⁊ ars. q2 sciētia est circa
vniuersalia speculabilia ars āt circa vniuer
salia factibilia. Generari autē seu fieri ē ab
alio effectiue q̄quomodo ꝑduci. Expimētuz
vero licz plures habeat notificatōes vnde ⁊
coīter sumat̄ p collatōe aut cōpatōe multo
ruz sensibiliū retentoꝝ in mēoria p̄sentatoꝝ
sensui qd̄ deꝝ est in p̄dicatōe causali. Noti
ficat̄ quoqȝ ab Alberto in 2° posterioꝝ. ex
pimētuz est vniuersal̄ cognitio ex silitudine
accepta p potētiaz iudicatiuā . Dicit̄ etiaz
q̄ expientia est collatio seu compatio aliqꝝ
singulariū ad inuicē p̄cedente sensatōe vel p̄
cedentibus sensatōibus cū multiplicata me
moria. Albertꝰ āt in ꝓlogo metaphisice in

quit expientia est cognitio singulariũ ex multiplicib⁹ accepta mẽorijs circa que est act⁹. Et sanct⁹ Thõs p̃ posterioꝝ ꝛ p̃ metaphice Experimentũ nihil aliud esse videt̃ nisi accipe aliqd ex multis in mẽoria retẽtis cũ aliq̃ rõcinatõe in pticularibus. Tamẽ expimẽtuȝ pp̄ie est ppositio cõclusa p collatõȝ pluriũ mẽoriaꝝ opationũ sensatoꝝ inter se cõueniẽtiuȝ. expientia ãt pp̄ie est habitus acquisitus p taleȝ collatõȝ pluriũ mẽoriaꝝ opationuȝ sensataꝝ inter se ꝯueniẽtiuȝ. Se hñt enĩ expimẽtuȝ ꝛ expientia sicut cõclusio scita ꝛ sciẽtia. sicuti eniȝ ꝯclusio scita nõ manet i intellcũ post actualeȝ ꝯsideratõȝ. sed hñ sciẽtia illius. ita post actualã cõsideratõȝ expimẽtũ nõ manet insensu vł intellectu. ƀ hñ experientia. ꝛ sicut cõclusio scita dr̄ actualis cognitio ꝛ sciẽtia hitualis: ita expimẽtuȝ est actualis ꝯgnitio cõplexa ꝛ expientia hitual' lȝ im pp̄ie hijs noĩbus abutẽdo vnũ p alio accipiãt doct. vtꝝ ãt expimẽtũ ꝛ expiẽa sbiectiue sit in intellcũ possibili an in sensu. credo saluo iudicio meliori q in sensu interiori possint repiri nõ in quocũq; sed soluȝ in virtute cogitatiua que imediate mistrat intellectui humano vt testat̃ Auerrois tercio de aĩa. ipsius eniȝ pp̄ie est ꝯferre singulare cũ singulari. expimẽtuȝ ẽt ꝛ expientia in intellectu repiũtur subiectiue aut vt directe cognoscit si ponam⁹ q singulare directe ꝛ per se cognoscat̃ ab intellcũ aut in intellcũ nõ p quãto cognoscit recto aspectu ꝛ vt accipitur ƀm se. qꝛ hoc mõ intellect⁹ nõ cognoscit particulare sed vniuersale. ſȝ expimẽtalis cognitio ptinet ad intellcm̃ put cõiũctus sensui reflexiõeȝ cognoscit pticulare ꝛ rõcinat̃ de pticularib⁹ Egidius 2° posterioruȝ. vnde ꝛ scũs Thõs in pria pte. q. lviij. ꝛ in qõib⁹ de malo. expientia pp̄ie ptinet ad sensuȝ tãtuȝ ſȝ large ẽt ad intellectũ vt in demonibus.

Sed dubitat̃ postquã expientia ptinet ad sensuȝ an in brutis in quibus etiã vigent sẽsus reperiatur expientia dicẽduȝ ex doctria Alberti: viij° de aĩalib⁹ tractatu qnto caplo penultio q bruta nõ pticipãt aliqd expimẽti ſ noscũt herbas ꝯferẽtes sibi ad sanitateȝ qm̃ expimẽtuȝ dupl'r ꝯsiderat̃. Uno modo put est vna qdaȝ acceptio post plura inducta ꝛ hoc modo expimẽtaleȝ cognitõeȝ non habet nisi homo. alio ãt modo ꝯsiderat̃ put est cõsideratio ꝯferentis ex forma que est in hac herba vel illa ꝛ hoc modo querit̃ a brutis. Quare iteꝝ Albert⁹ in hoc plogo inqt Duo sũt in expimẽto. vnũ formale qd est acceptio de multis. alteꝝ mãle qd est mẽoria ꝯferẽtis. aĩalia ergo nõ pticipãt experimeto nisi ƀm id qd est mãle in ipso. sicut in scia de aĩalibus dixim⁹ q auis serpentẽ oppugnãs vulneratã se sentiens accipit lactucã agrestẽȝ ꝛ redit ita ad pugnã. ꝛ in hoc pȝ expositio illius auctoritatis aĩalia bruta parũ participãt experimẽto. De cognitõe auteȝ singularis ab intellcũ videbitur septimo hmõi.

Propter secunduȝ

do h⁹ plato vna cuȝ Socrate eius precepto re opinatus est vtutes intellectuales sapiaȝ sciaȝ intellectuȝ prudẽtiaȝ ꝛ artem. ꝛ morales fortitudinẽ tempantiã ꝛ iusticiam esse in nobis ꝛ a nã ꝛ ñ eẽ bõa asuescibilia ſȝ data dijs p ꝯuersionẽ aĩe ad seipãȝ ꝛ ad ea que habuit a seculis eternis in quibus fuit. cui⁹ erroris fuit ẽt theophrastus q̃uis ab Aristotile eius p̃ceptore correctus fuerit. vt inquit Auerrois 3° de aĩa. dixerũt eniȝ ꝯclusioneȝ ante demõstratõȝ esse scitã simpl'r sicut ꝛ forma ante generatõȝ hȝ esse in mã ƀȝ esse simpliciter vt voluit Anaxagoras. ƀ illã dixerũt latitare in intellcũ sicut ꝛ forme latitãt in materia. vnde Boeti⁹ de cõsolatõe phie: Si platonis musa ptonat veꝝ quisq; discit immemor recordatur. ꝛ ratio est qꝛ intellectus in nobis nõ est a prin° adept⁹ sed passiõib⁹ potius ꝛ fantasijs inuolutus ꝛ impedit⁹: vocãt autẽ intellcm̃ adeptũ qm̃ hõ libere ꝛ sine impedimẽto põt ex facultate ꝯuerti ad intelligendũ p auersiõȝ sui a passiõibus ꝛ fantasijs. ꝛ tũc dicũt taleȝ intellectũ oĩa inuenire apud seipȝ. doctrinã ãt ꝛ asuefactionem boni fieri depuratõeȝ. p silogismũ ãt ꝛ indu

ãtõez nihil accipe noui. sed intellectũ hñtem
oia reduce ad illius actualẽ ↄsideratõez qð
tamẽ simplr añ hũit in seipsum. Vñ Plato
circa formas intellcũales coincidit cũ opini
one Anaxagore de formis nãlib⁹ lz formas
nãles non posuerit latitare in materia sicut
anaxagoras. Dabãt autẽ exemplũz de me
tallo aut lapide p̃cioso cuius splẽdor ẽt qñ
rudis est iaz intus est. sed p tersionẽ ꝛ politõ
nez ꝑparatˀ vt appareat sicut inqt Damasce
nus ꝛ Gregorius nicenus qui sic exponunt
hanc opinionẽ. huius ãt positõnis potissime
rões sunt hee. tum ex rõne quarta adducta
ante oppositũ. tuz ẽt qꝛ nihil exit in actuz de
potẽtia nisi p id quod existit in actu i eodẽ.
tuz ẽt qꝛ ñ cognoscitˀ nisi sĩle simili. cui⁹ igitˀ
non est sĩle in discẽte nũq̃ ab eo cognoscetˀ.
tuz qꝛ oẽ formãs semp est intra formatum ꝛ
nõ format nisi ad suã spẽz. ideo oẽ tale fuit
ante simplr id quod formatˀ. tuz q̃rto qꝛ de
bilius ꝛ ignobilius sicut sunt sensibilia non
agit in id quod est nobilius sicut est aĩa. nõ
ergo accipit sciaz ab extrinsecis ergo est in
nata nobis. ꝛ his cõsensere stoyci qui artez
ꝛ sciaz ↄñter ex expimẽtis negãt generari.
Quibus pipatetici contradicẽtes adducũt
rões quas p parte tetigit Aristotiles primo
posterioꝝ ducẽtes ad impossibile. Aug⁹ ẽt
in. xiiᵒ de trinitate caᵒ vltio ↄtra Platonem
inquit si puer recte respõdet de ↄclusione. qꝛ
prius sciuit ergo si prius de ea anteq̃ de pri
cipio interrogaretˀ recte rñderet. hoc añt est
falsuz. nunquã eniz recte rñdet nisi ordinate
interrogatus cognoscẽs statiz pricipia ꝛ cõ
sequẽter ↄnexiõz ordinate ꝑpositoꝝ ꝛ sic d̃
mõstratiue docetˀ. Amplius si prius sciuisſz
datus puer ↄclõnez qua de causa ipse inter
rogatus de sensibilibus vel aliis nõ d̃mõstra
tiue se hñtibus nõ recte rñderet ꝛ nulla vi
detˀ ratio assignãda.
Amplius q̃obrez si de nouo ñ ↄtingit scire
diuersi de eadẽ re opinãtur ↄtraria. cur etiã
nõ oẽs hoies diuisiz oia sciũt. Ampli⁹ plu
ralitas nõ est ponẽda sine necessitate primo
phicoꝝ. ꝛ. iiiᵒ de aia. natura nõ habũdat
supfluis. sed sciaz nõ esse nobis innatã nulli
nccio ↄtradicit. ergo ipsaz esse nobis innatã
non est ponẽduz.

Amplius anteq̃ addiscamus nõ pcipim⁹
nos scire ↄclusiões. sed incõueniẽs est cõclu
siões certissimas demõstrantẽ latere vt inqt
Aristotiles 2ᵒ posterioꝝ capitlo finali. ergo
prius nõ erãt scite. Ratões ãt eoꝝ facile sol
uũtur. de pria dicetˀ in q̃rto dicẽdoꝝ. secũda
est falsa. Sĩle ãt cognoscitˀ suo sĩli sĩlitudie
spũali ꝛ intẽtionali. vt 3ᵒ de aia ↄtra empe
doclẽ. in intellcũ ãt iuxta sniaz Boecii. sunt
scibilia ẜm habitum primoꝝ principiorum
que stati cognoscuntu r notis terminis pri
mo posteriorum. nec aliquid accipit intel
lectus possibilis cuius apud se non habet
lumia. pria que sunt q̃si instrumẽta ꝛ media
ad cognoscẽduz alia recipiẽda p que exaĩat
q̃cunq̃ inuẽta vtrũ sint vera vel falsa. ꝛ hec
sunt coissima principia veri ꝛ boni vt inquit
Albertus primo posterioꝝ.
Nõ nulli vo magis ad qões accedẽtes vt Al
bertus magn⁹ ꝑhemio metaphice lz sciẽtiã
ꝛ artez ex expimẽtis generari fateantˀ ꝛ nõ
esse nobis innatã ↄtra Platõez. Volunt
q̃ lz ois ars generetˀ ex expimẽto. de sciẽtia
tñ dicũt id nõ esse vlr veꝝ. nõ eniz est neces
sariũ q̃ omis sciẽtia fiat expimẽto. vt patet
in mathematicis ꝛ astronomia. ꝛ hec ẽ opi
nio Alberti in hoc ꝑlogo. aliquis eniz põt
hr̃e cognitõz certã q̃ triangulus hz tres an
gulos equales ꝛc. vel q̃ sup datã lineã ↄtin
git trianguluz equilatrũ collocare sine expe
rientia multoꝝ singulariũ. Expientia etiam
nõ est possibilis in plurib⁹ scibilibus astro
nomie. vt patz de hac ↄclone polus zodiaci
describit circuluz circa polum mũdi que est
scita ꝛ tamẽ impossibilis est de ea expientia
qꝛ illuz circuluz describit in trigita sex mili
bus annoꝝ ꝛ hoc nullus expitur. licet ergo
in nãlibus ad habendã sciaz necessariuz sit
expimẽtuz qꝛ nãlia variabilia sunt. Vñ Al
bertus ibidẽ. nõ vlr dixim⁹ sciaz ẜm veraz
rõez scie indigere expimẽto. sed in artificia
libus ꝛ phisicis ꝛ sapiẽtialibus secus est. qꝛ

in his ex rebus circa quas sunt magna est aliquã mutatio eo q᷑ cõtingẽtes sunt. ꝛ aliquã magna ꝛ excellens sup nos altitudo sic̄ in sapiẽtialibus. ꝛ iõ illa quidẽ añq̃ acceptõ vlis possit fieri sepe ꝛ diligẽter oꝫ expiri. ꝓpter qd vlr ars generat̄ ab expimẽto nõ vlr at̄ scia ꝛc̄. Sꝫ rephendit̄ Albert᷒ a Johanne Jand. naꝫ videt̄ hec determiatio p̄iudicar̄ Aristotili qui dicit q᷑ hoibus ars ꝛ scia fit expimẽto. in demõstratiuis at̄ s̄mões sũt per se ꝛ de omni. vñ videt̄ intelligendum q᷑ ois ars ꝛ ois scia fiat expimẽto. nec vtit̄ Aristoteles in demõstratiuis indefinita nisi vt inferat vleꝫ. Cum ergo in 2° posterioꝝ dicat q᷑ princi^a^ artis ꝛ scie cognoscũtur via sensus mẽorie ꝛ expientie ꝛ asserat hoc cõsilr se habere in omni gñe entiũ videt̄ q᷑ taꝫ in mathematicis q̃ in nãlibus scia ꝛ ars fiat expimẽto. Nec rões Alberti cogũt. ois. n. sciẽtia vnico saltẽ indiget expimẽto nec est necessaria pluralitas sensationũ ad expimẽtuꝫ. sed sufficit vna sensatio ꝛ multũ memorie: Cum eniꝫ video q᷑ sup dataꝫ lineã contingit ꝛc̄. ꝛ multiplr memoror illã sensatõꝫ tũc habetur expimentũ. ꝛ ad hoc sequit̄ scia ꝯclusiõis.

Ad 2^m^ dicẽduꝫ q᷑ ꝯclõneꝫ aliquaꝫ expiri intelligit̄ duplr. vno° s̄m seipsaꝫ ꝛ in ꝓpria forma. ꝛ hoc mõ nullus exptus fuit de ista astronomica ꝯclusione. Alio mõ nõ in se nec in ꝓpria forma sed in aliquo alio exquo de nccitate ꝛ ineuitabilr sequit̄ ꝯclo. ꝛ h° mõ expiri põt dicta ꝯclusio. nã exptuꝫ est q᷑ polus zodiaci mouet̄ centũ ãnis vno gradu. g° iteꝝ centũ annis mouebit̄ vno gradu. tenet ꝯña qꝛ motus celi est vniformis. ſꝫ quilibet circulus diuidit̄ in. 30. gradus. g° multiplicãdo. 100. p. xxxvi. sequit̄ nccio ꝯclusio data. eodẽ mõ in qnq̃ginta annis aut in duob᷒ descendendo ad minuta põt deduci ꝯclo vt pꝫ intuenti. diuidit̄. n. gradus in. lx. minuta ꝛ minuta in 2^a^ ꝛc̄. Attentõe tñ dignũ q᷑ vel formale in diffinitõe expimẽti ponit̄ collatõ pluriũ singulariũ. vt inqt Alexander in hac pte ꝛ oẽs ꝯcedũt. mãle at̄ aut est plalitas sensationũ cũ mltiplicata mẽoria vt tenuit Albertus ꝛ oẽs fere fatẽtur. aut vnica sensatio vel ples cũ multiplicata mẽoria est mãle vt voluit Jobs Jandonus. ꝛ ex hac diuersitate diuersa senserũt auctores.

Propter tertium

quideꝫ hui᷒ primitus veritas quesiti demõstret̄. deinde quõ contingat ex sensibus fieri mẽoriaꝫ ex mẽorijs expimẽtuꝫ. ꝛ qualiter ex expimẽtis ars ꝛ scientia.

De primo dicendũ primitus q᷑ ars ꝛ scientia nõ insunt nobis a natura ꝯtra platõeꝫ quod ad pñs fulcit̄ hac ratõe. Rõnabile ẽ q᷑ datis duob᷒ extremis inter ea assignetur mediũ correspõdens extremis. sed aliqd est sciẽs qd est sua scia sicut deus. xij° metaphice. ꝛ aliqd est sciẽs qd non est sua scia ymo sua scia est sibi innata vt sunt intelligentie. Dauid iudeus in li° de cau. ois intelligẽtia est plena formis. g° rõnabilr erit assignãduꝫ mediũ. s. aliquod sciẽs qd neutrũ hẽat s̄ sciẽtiaꝫ q̄rat ꝛ hic erit hõ. Dicẽduꝫ 2° q᷑ ars ꝛ scia acquisite in nobis de nouo effciue dispositie ꝛ nõ prin^r^ dependet ab expimentis. quod ꝓbatur. actus potẽtie intellectiue dpẽdet ab actibus v̄tutis cogitatiue aliquo mõ effectiue. Vñ Auerrois in 3° de aia. cogitatiua ꝛ mẽoratiua p̄parãt intellcm̃ sic̄ ars p̄parat mãꝫ artificij ad suscipiẽduꝫ formã artificialeꝫ. sed ars ꝛ scia sunt act᷒ potẽtie intellectiue. vi° ethicoꝝ. expimẽtuꝫ at̄ est act᷒ virtutis cogitatiue. Amplius ex quocũq̃ generat̄ cognitio vlis effciue ex eodẽ gñabitur ars ꝛ scia. naꝫ ꝛ ipse sũt habit᷒ vniuersales sed cognitio vlis fit expimẽto vt testat̄ Aristotiles in hoc ꝓlogo dũ inqt. fit at̄ ars duꝫ ex multis expimẽtalibus ꝯceptõnibus vna fit vlis velut de similibus acceptio. Dixi at̄ dispositiue ꝛ nõ principaliter. ad pfectã eni generatõꝫ artis ꝛ scientie non sufficit vniuersalis acceptio alic᷒ cõclusiõis de qua habet̄ expimẽtuꝫ in singularibus: sed oportet etiaꝫ cognoscere causaꝫ. scire eniꝫ est per causam cognoscere prio posterioꝝ. Scire eniꝫ oñe reubarbarũ solutiuã colere ex hoc q᷑ in illo

aut illo eduxit colerā non est habere artem nisi inchoatiue ꝛ occasionaliter ꝛ dispositiue op⁹ est habere causaȝ ꝑpter quaȝ soluat colerā.qꝛ a forma e⁹ specifica . ꝛ hoc inuit Aristo.in textu dum dixit ꝙ auteȝ omnib⁹ huiusmodi: ſm autē vnā specieȝ determiatis hac egritudine laborātibus cōtulit vt flegmaticis aut colericis aut estu febricitātibus artis est ꝛ non dixit ars est. Quomō autē cōcurrat expimētuȝ ꝛ sensatio dispositiue ꝛ occasionalr ad generatōeȝ artis ꝛ sciētie declarat̄ ꝑ duo dicta. primū est noticia incōplexa de termis simplicib⁹ prioꝝ principioꝝ ꝛ ēt cōclusionū lȝ nō necessario fiat ex frequēti acceptōe sensibiliū que idem est quod noticia expimētalis. aliqua tamē apprehensio sensibilis ē ita necessaria ꝙ impossibile esset sine ipsa terminos simplices ꝛ etiā totuȝ cōplexuȝ ab intellectu cōcipi.nam simplicia si sint sensibilia nō pñt intelligi in vniuersali nisi prius sentiant̄ in singulari. ꝑpter quod ꝓbat Aristotiles in primo posterioꝝ ꝙ deficiente aliquo sensu deficit sciētia de sensibili illius sensus. Si vero illa simplicia nō sint sēsibilia vt substātie aut intentōes 2ᵉ. ꝛ hmōi talia nō cōcipiūtur ab intellectu sine apprehensione sensibiliū ex quibus cognoscūtur. existente eniȝ cognitōe sensitiua in sensu exteriori generātur ꝯsequēter alie cognitiones i sensu cōi ꝛ i fantasia. fantasma āt cū sit improportionatū ad mouēduȝ intellcm̄ possibilē ideo attribuit̄ sibi aliqua forma aut lumen spūale aut irradiatio ab intellcū agente abstrahente quicqd sit illa forma v̄tute cuius pōt mouere intellcm̄ possibileȝ.ꝛ sic intelligunt̄ termini incōplexi. Ex quib⁹ generaliter ꝯcludenduȝ est ꝙ nihil est in intellectu quin prius fuerit in sensu aliquo mō. qꝛ vel ꝑ se vt color vel ꝑ partes suas vt mons aureus.vel in suo remisso vt albedo intēsa. vl in suo simili vt antixp̄s.vel in suo effectu vt intelligentie vel quouis alio mō. Utꝝ āt si possibile aut impossibile aliquis viuerȝ ꝛ nūquā aliqd sensisseȝ ꝛ esset in statu pfecte etatis cognosceret se viuere ꝛ esse: est dubiū licȝ nōnulli de mente Augustini ꝛ Auicenne hoc cōcedant ꝛ tu considera. Secundum dictū noticia ꝯplexa principioꝝ ꝛ cōclusionū licȝ nō necessario fiat ex cognitōe expimētali .frequēs tn̄ acceptio s̄sibiliū est vtilis ꝛ coadiuuās vt pricipiis cognitis ꝛ ꝯclusionibus certius assentiat̄.est ergo causa coadiuuās nō tn̄ simplr necessaria.prima ps patet naȝ intellectus cōceptis termis modo dicto principioꝝ pōt virtute ꝑpria cōponere aut diuidere.Cognoscūtur etiā principia naturali lumine intellect⁹ principia eniȝ cognoscimus inquātū terminos cognoscim⁹ prio posterioꝝ.ideo cognitio sensitiua vel expimētalis nō est simplr necessaria ꝑ tali cōplexa cognitōe hñda de principiis. Secūda ps dicti declarat̄.qꝛ tales conceptus complexi possunt cognosci. qꝛ veri sunt ex frequēti cognitōe sensitiua ꝛ mēoratiua ꝛ expimentali. qꝛ ꝑ eos cognoscimus terminos talis principii in singularib⁹ in re esse ꝯiūctos sicut sensus videt frequēter hanc totalitateȝ ꝛ hanc maioritatē ꝯiungi .ꝛ ex hoc intellcūs citius assentit huic principio.oīe totuȝ est maius sua parte.ꝛ hoc est quod dictū est 2ᵒ posterioruȝ ꝙ ex expimētis generat̄ pricipiū artis aut scie quiescēs in aīa.nō tamē ista frequēs acceptio singulariū est necessaria nec aliqua sensitiua in cognitione primoruȝ principioꝝ cōplexa.licet enim per aliqueȝ sensuȝ nunq̄ videret̄ ꝯiunctio vel sepatio extremoruȝ cōponētium p̄ma p̄ncipia. Sed tn̄ ex sensib⁹ apprehendātur extrema simplicia ꝛ itellect⁹ ꝯponat ꝛ diuidat ipe ꝑpria v̄tute assentiet imo vbi sensus pcipit cōiunctionem singulariū extremoꝝ in re certius etiā illi pricipio adheret potius lumine naturali intellectus quā ꝑpter aliq̄ sensuū apprehensiōeȝ naȝ si cum apprehēsione sensus eēt error: adhuc intellect⁹ circa illud p̄ncipium nō erraret q̄tū ad veritatem ꝯpositiōis imo iudicaret etiā sensū errare circa hoc.nō obstāte ꝙ a sensu errante accipet noticiam simplicium ex his

enim virtute ita componeret. Et si arguatur si noticia sensitiua et frequens sensibilium apprehensio iuuat ad cognitionem complexam principiorum igitur prius tempore intellectus adheret propositioni singulari antequam adhereat principio probato per inductionem. Respondetur ut dicit hic Scotus quod talis cognitio experimentalis et sensitiua est occasio cognitionis principii et non causa. nec ista via est proprie inductiua. quia vniuersalis propositio forte est prima et immediata: singularis autem mediata. nec forte hec est probatio sed manuductio. quia quicunque intellectus intelliget principium magis adherebit illi principio quam propositioni singulari inducenti. vera autem probatio est ex notioribus vt constat. De conclusione etiam patet in simili quod cognitio experimentalis iuuat ex frequenti memoria genita quod scilicet conclusio vera est. quia per sensum videtur coniunctio extremorum conclusionis in terminis singularibus. Cum ergo intellectus assentiat conclusioni que vera est ex frequenti sensibilium cognitione percipit etiam illud cui assentit non esse per se notum nec esse primum principium intelligit illud esse verum quia habet causam: et sic incitatur ad inquirendum propter quid illius veri. Experti enim de cognitione videntur se habere sicut admirantes de aliquo effectu. est enim admiratio vt inquit Albertus primo posteriorum suspensio ad causam eius quod apparet. suspensio autem cause facit inquisitionem ad effectum. et idem Albertus in hoc prologo admirationem vocamus angoniam et suspensionem cordis in stupore magni prodigii in sensu apparentis ita quod cor sistolem patitur. ideo dictum est in hoc prologo quod ex admirari ceperunt antiqui philosophari. admiratio tamen minus est quam cognitio experimentalis. quia admiratio potest esse ex vnico actu sentiendi cum adhuc non habetur pro certo quod illa conclusio semper est. Ex quibus patet veritas questionis quod ex experimentis generatur ars et scientia seu quo ad principia seu quo ad conclusiones. quia experimentalis cognitio seu noticia sensitiua quantum ad noticiam complexam est non totaliter causa nec necessaria simpliciter verum tamen est vtilis et coadiuuans modo declarato. Est tamen necessaria simpliciter quantum ad noticiam incomplexam et hunc terminorum confirmat Scotus in primo sententiarum distinctione 3a de sinceris veritatibus vbi inquit quantum ad noticiam certam de principiis et conclusionibus illatis ex eis intellectus non habet sensum pro causa. sed tamen pro occasione. quia intellectus non potest habere noticiam simplicium nisi acceptam a sensibus. illa tamen simplicia accepta virtute sua similiter potest componere. et si ex ratione talium simplicium fit complexio euidenter vera virtute propriorum terminorum assentiet intellectus illi complexioni non virtute sensus a quo accipit terminos exterius et cetera. vide ibi. Vtrum autem generaliter quelibet ars et scientia ex experimentis fiat eo modo quo deductum est. dici potest quod artes et scientie acquisite [illegible] inuentione. i. solo naturali lumine intellectus potentis ex se principia applicare conclusionibus sine concursu alterius agentis extrinseci eget experimento tanquam occasione et causa dispositiua vt supra innotuit et hoc si fuerint artes aut scientie quarum certitudo non potest haberi sine experimento vt sunt plures conclusiones apud medicos. Inquit enim Trusianus primo tegni quod in quibusdam medicine questtis omnis deficit ratio que solo experimento subueniente nobis innotescunt vt scamoneam colere rubee euulsiuam esse solo experimento conuincitur. Aristotiles etiam in problematibus multas conclusiones ponit quarum certitudo non potest haberi sine experimento vt quod vulnera facta ex ere minus sunt dolorosa quam vulnera facta ex ferro vt dicitur prima particula problematum problemate. xxxiiii

Amplius quod piper nigrum in magna quantitate sumptum vesicam soluit paucum autem ventrem. Scamonea autem multa ex his ventrem soluit pauca autem et ventrem et vesicam. vt patet primo problematum problemate. xliii. et Conciliatoris differentia. cxlvii. et ratio est quia formaliter ratio artis est esse cum certitudine. vi. ethicorum. Si vero fuerint artes et scientie quarum certitudo haberi potest sine concursu experimenti primo sola cognitione cause habita per doctrinam intelligendo per doctrinam non solum id quod ab ore doctoris audimus. vt inquit Linconiensis primo posteriorum sed etiam scripturam sic non repugnat artem aliquam et scientiam haberi sine concursu experimenti. vt prima problematum. xiiii. problemate. Aquarum mutationes magis sunt egritudiales quam ciborum. Amplius estas borealis et sicca et similiter autumpnus confert flegmaticis et mulieribus. sola enim ratione habita a doctore vel quouis alio modo sine experientia potest haberi habitus

certus istaꝝ ꝯplexionū. ⁊ hoc voluit Auic. pria primi dū īqt ꝙ aliqs pōt eē medicꝰ pfectus dato ꝙ nūꝙ̄ aliqd fuerit opatꝰ in medicina.

De 2° principali sciēdū ex multis sensatōibus ꝯsurgere mēoriā ex qua expimētū ⁊ ex expimēto tandē vle qđ est prinᵒᵐ artis ⁊ scie. vt colligit̄ 2° posterioꝝ ⁊ in prologo huiꝰ. prius.n. habet̄ sensatio đ reubarbaro qđ est colere purgatiuū. Scđo hēt̄ mēoria de multis sic sensatis p collatōē plurium singulariū inuicē sensatoꝝ. Tercio expimentū de reubarbaro quod ē colere purgatiuū acceptōē vnius ex multis ⁊ adhuc nō hēt̄ ppositio vniuersalis. Quarto ex pluribus expimētis gñatur hec ꝯceptio vniuersalis. omne reubarbaꝝ est purgatiuū colere. cuiꝰ ppositōis postea querit̄ causa. purgare eni colerā orit̄ ex nāli pprietate reubarbari. habita autē pprietate tali ⁊ eiꝰ causa habetur ppter quid. ⁊ ꝯñr ars ꝯsilr dicat̄ de sciencia. Ex quibꝰ patet ꝙ expimētū est causa artis ⁊ scie nō adequata ymo partialis ē principalis sed dispositiua ⁊ occasionalis:

Propter quartū quidē. Ad primū ante oppositū rñdet̄ ꝙ ex multis licꝫ ꝯcludere oia addita vna pticula que requirit̄ ad inductōē. s. mediū debitū. vt sic arguendo. multe scamonee purgarūt colerā ⁊ sic de alijs g° ꝛc. nec talr ꝯmittit̄ fallatia ꝯñtis vt patꝫ. Aliter magis ad questionē dicēdū ꝙ argumētū adductū ꝯcludit expimētū non necessario inferre vniuersale sed tantū pbabiliter. qꝛ nō est sufficiēs causa ad causandū artē aut sciētiā sed tantū coadiuuās ⁊ occasionalis seu dispositia ex expimētis. ergo nō arguit̄ ita eē in omnibus p modū illatōis sed modū ꝯcomitātie sicut effcūs ꝯcomitat̄ cāꝫ. licꝫ aliquando nō sequat̄ silogistice vbi nō sit adequata causa. ⁊ hoc mō acceptōē expimētalē ꝯcomitat̄ artificialis. Ad 2ᵐ pōt dici ꝙ ly ex notat cāꝫ efficientē nō principalē sed instrumētalē nō tñ talē qualis est notiᵃ pricipiorū respcū ꝯclōnis. sed mīorē qꝛ occasionalē lꝫ.n. prinᵃ virtualr ꝯtineāt ꝯclōnes hoc tamē nō est principalr ymo instrumētalr. intellcūs āt nāli suo lumie est efficiēs principale in oī acqsitōe scie siue ex pncipijs siue ex expimētis. Quare Albertꝰ in fine q̄rti metaphice. primū prinᵒᵐ est principium quo sic̄ quodā instrō intellcūs hoīs oēs accipit sciā alioꝝ. ppositio āt allegata efficiēs est equal pfectōnis vl nō minoris ꝙ̄ effcūs veritatē habꝫ đ causa principali ⁊ totali: vt vult Auerroys 2° metaphice. Ad terciū pꝫ ex solutōe primi. naꝫ ex expimēto non seqt̄ pp qđ noticie sciētifice ⁊ artis ꝟ expimēto cognito dat̄ occasio ingrēdi cāꝫ sic inuestigādi ppter qđ ⁊ ꝯñr sic eē in oibus. ex multis tñ singlaribus cū hac ppositōe nā agit in pluribꝰ nisi impediat̄ sequit̄ vlis. ⁊ lꝫ singlaria non sint prinᵒᵃ scie sūt tñ prinᵒᵃ inqsitōnis scie. Auerrois in plogo phicoꝝ. Ad ꝯfirmatōē respondet̄ ꝙ noticia certa pōt fieri ex incerta occasionalr licꝫ nō principalr đ quo ampliꝰ in qōe sequenti. Ad vltiᵐ innotuit in Fodicēdoꝝ. naꝫ ppонēs puero prinᵃ ⁊ ꝯclōes ordinate docet pueꝝ qualr hēat responder̄. naꝫ illis đbito ordine ppositis vtute nāli intellectꝰ puer acqescet principijs ⁊ ꝯclusioni sic ordinatis. silogismꝰ.n. pfectꝰ nullius est indigēs p prioꝝ. Alr rñdet̄ ꝙ impitꝰ in geometria stati assentiet principijs notis termīs ⁊ cuicūꝙ̄ ꝯclusiōi demōstrate sequēti ex illis formalr nō tñ oibus ꝯclōnibus geometricis. qꝛ lꝫ virtualr ꝯtineāt̄ in pncipijs non tamē formalr. Sꝫ in pmissis eaꝝ q̄s oportꝫ cognoscere p demōstratōē si fuerint mediate aut inductōē aut diuisionē si fuerint immediate 2° posterioꝝ. Hic āt omittat̄ inqsitio de nūero vtutū interioꝝ q̄s Auerroys 3° de aia dixit eē q̄tuor sensus cois ymaginatiua cogitatiua ⁊ mēoratiua. Auic. āt. vi° nāliū dixit eē quinꝙ̄ sensus cois fantasia ymaginatiua aut cogitatiua estimatiua ⁊ mēoratiua. ⁊ in nūero haꝝ vtutū ꝯueīt Albertus cū Auicēna. lꝫ scūs Thōs in pᵃ pte q. lxxviij. dicat ꝙ sensus interiores sunt tñ

q̄tuor ſm q̄tuō̄ modos opationū lʒ ſint qnqꝫ ſm Auic̄. Et pbabilr teneri pōt tm̄ duas ēe vtutes interiores ſenſitiuas de quo non eſt p̄ ſentis inquiſitionis.

Rit̄ nono queſtio vtrū artifex ſine expientia perfectius operetur q̄ expertus ſine arte. Et arguit̄ affirmatiue p̄rio. qcunqꝫ hʒ cām magis influentē in effectū pfectius opatur q̄ ille qui nō habet cauſam. ſed artifex ſine expientia habet cauſaʒ magis influentē ſuper effectū q̄ expert⁹ ſine arte. g° ꝛc. maior patʒ qꝛ pfectio opatōis cōſequit̄ pfectōeʒ cognitōis rei opabilis ſaltē in hn̄tibus cognitōem ꝛ in opatōibus a cognitōe dependētib⁹. Sʒ hn̄s cauſaʒ magis influentē ſup effectuʒ hēt pfectioreʒ cognitōeʒ rei opabilis. qꝛ cauſā nobilioreʒ. cauſalitas enim cauſe efficientis q̄to ad plura influit̄ tāto videt̄ pfectior. c⁹ oppo⁹ ꝯtingit ꝺ cālitate cāe mālis. g° maiō eſt vā. mior pʒ. nā artifex hʒ cognitōʒ vl̄iuʒ que magis influit q̄ cognitio ſinglariū quaʒ nō hʒ exptus ſine arte. Cauſa. n. primaria ꝛ vl̄is plus influit in effcm̄ q̄ ẜaria. Dauid iude⁹ in li° de cauſ igit̄ ꝛc. Ampli⁹ q hʒ nobilioreʒ cognitōʒ ꝛ certiorem nobiliori ꝛ certiori mō opat̄. ſ3 artifex eſt h⁹mōi ꝛ non expt⁹ g° ꝛc. maiō vʒ nō. qꝛ agēs p cognitōm ſic̄ certi⁹ cognoſcit ita certi⁹ vr̄ opari. ꝛ minor pbat̄ q̄ ad nobilitatē. nā artifex hʒ cognitōʒ intellc̄iuaʒ q̄ eſt nobilior cognitīe ſenſitiua quā hʒ exptus. ſic̄ ēt intellc̄us ē pfc̄tōr ſenſu. videt̄. n. cogni° expimtal' ac̄⁹ virtutiſ cogitatīe q̄ eſt vt⁹ corpal' c⁹ organuʒ eſt medius vētriculus cerebri. vt dicit Auerrois 3° de aīa. patet ēt mior de certitudīe. qꝛ artifex cognoſcit ppter qd expt⁹ āt ſolū qꝛ. prima āt eſt certior 2ª p° poſteriorꝫ. Adhuc ſic̄ prudētia eſt hitus cognoſcitiu⁹ circa agibilia ita ars cc̄ factibilia. vi° ethicoꝝ. ſ3 nullus certius opat̄ circa agibilia q̄ prudens. nll's. n. eſt prudēs niſi fuerit exptus. vt inqt hic Scot⁹. g° nec circa factibilia magis q̄ artifex. Ampli⁹ qcūqꝫ pfecti⁹ ſcit qditatē alic⁹ pfectius ſcit illud. ꝛ ꝯn̄r certi⁹ opat̄ circa illud. ſ3 artifex pfectius ſcit qditatē ſanatōis q̄ expert⁹. ergo pfectius ſcit ſanare. mior pbat̄ qꝛ quiditas ſanatōis eſt vniuerſale ꝛ ſe eniʒ reſpicit obiectū vl'e. magis āt ſcit̄ vl'e ab artifice q̄ ab experto ergo ꝛc.

Cōfirmat̄ ille n̄ pōt certitudinal'r opari q nō nouit cāʒ ſed exptus eſt hm̄ōi g° ꝛc. maior pʒ in plib⁹ ſcibilib⁹ medicīe. naʒ egritudo eadē puenire pōt a cauſis contrarijs vt reuma aliqn̄ a calido aliqn̄ a frigido. Cū ergo cura fiat p cōtrariuʒ. iō nō cognita cauſa egritudinis nō poterit recte opari. ppter qō recte dixit ypocras expimētuʒ vō fallax.

In oppoſituʒ eſt pħus in hoc plogo. ſed expertos magis pficere videmus ſine experientia ratōeʒ habētibus.

Propter primum quideʒ huius. Artifex eſt qui habʒ habitū cuʒ recta ratōe factiuū. ars autē vt innotuit qōe p̄eunte verſat̄ circa vl'ia. nā ēt in artibus ſcrutātur ꝯclones vniuerſales. quod pʒ in medicina ꝛ in alijs artib⁹ ymo ēt mechanicis. Si eniʒ petat̄ a fabro quare oportet ferrū calefieri. rn̄det vl'i rōe qꝛ oportet ipſuʒ mollificare vt extenſiōʒ recipiat. ex igne āt mollificat̄. Ars tn̄ nō ita dʒ vl'iuʒ q vl'itas icl̄ūdat̄ formaliter in obiecto artꝭ. imo tali obc̄o ſm ſe accidit ēē vl'e ꝛ ſinglare vt clari⁹ iferius dicet̄. Quid vō expiē̄ ꝛ p oppo⁹ iexpientia. q. inotuit p̄eūte. Perfectio aūt opatōnis i opātib⁹ cognitionē ēēn' ꝯſeqt̄ pfectōnē cognitiōis rei opabilis cū alijs pib⁹. Agētib⁹. n. p cognitionē i eundē finē ordiatis iceteris ſaluat a paritate certi⁹ finē cognoſcēs pfecti⁹ videt̄ opari alio nō ita pfecte cognoſcēte. Perfectio aūt cognitiōis ꝯplet̄ ex ppōtiōe potē̄ cognitīe cū obiecto adheſiōe ꝛ viſiōe vt. s. Tho. 3° ſn̄iaꝝ. diſ. xxiiij. hētur vō tūc certitudo qn̄ excludit̄ dubita° ꝛ deceptō vt Sco. i 3ª diſ. pmi i mā de ſincerꝭ. vitati⁹.

Propter ſecunduʒ qdē ſciendū q ſecta artificū fuit t̄plex. ut iqt

Sal. in li° hēsu3. Quidā. n. fuerūt methoici i. iartificiales vocātes tn̄ seipos methoicos. Alij vo empici seu expimētales. Tertij aūt logici seu rōnales. Primi qdē erāt so° vl̄ia ɔsiderātes pticl̄aria vo despiciētes ⁊ media de quoꝝ secta i arte medicie fuit tesill⁹ ⁊ alij nō pauci. Et ſm istos q̄to aliq̄ erāt vl̄iora: tāto pl⁹ medicine necessariora existimabāt. g ɔñter artē expimēto hñt pferre etiā q̄ ad certitudiem opandi ut p3 ex fundamēto sic opinātiu3. Scdi vo de qbus nihil ad ppo° solū pticl̄arib⁹ itēdebāt vl̄ia spernētes ⁊ media tanq̄ priorib⁹ oino oppositi. cuius i arte medicie secte istitutor fuit Serapion anti quior. Tertij vero mediā veritatis obseruātes viam ɔsiderātes pticularia put sub vl̄ibus ɔtinent̄. pus tamen sunt necessaria specialissima. scdario aūt vl̄iora. Cuius hēsis fūdatores fuerunt Ypocrates archigenes: ⁊ Salienus cū alijs. demū i medecis istoꝝ colegis. Primoꝝ autē ⁊ secundoꝝ anullatio a Salieno libro heresum ⁊ artis curatiue aperta est.

Propter tertium vero. primit⁹ q̄siti vitas māifestet̄ deinō q̄ cognitionū sit certior aut pfectior. demū q̄l̄r ad pfectius opari ɔferat expimētu3 rōi com plicatū. De primo pferēdu3 est simpl̄r q̄ exptus ēt nō hñs artē pfecti⁹ opat̄ artifice iuexpto. artifex tñ est magis sciēs q̄ expt⁹. Primū hoꝝ fulcit̄ rōe. nā qui h3 prin° propinquū opatōnis magis videtur pficere in opando q̄ qui h3 prin° remotū. sed exptus est h⁹mōi. q2 h3 cognitō3 indiuiduale3 eius circa quod deb3 opari. vt q̄ hec scamonea eduxit colerā de tali corpe ⁊ illa ē prin° immediatū opatōis q2 imediate mou3. artifex āt h3 cognitō3 vl̄em q̄ oīs scamonea educit colerā qō est pn° remotū opatōis. mō cognitio vl̄is nō mouet imediate. 3° de aia.

Amplius cognitō expimētalis est pse singularis circa qō [illegible] se est opatio. cognitio āt artis est vl̄is prio ⁊ pse. ex ɔñti āt ⁊ [illegible] accñs est singularis. Ex his arguit̄ sic. exptus pfectius cognoscit opabile q̄ artifex nō exptus g° pfectius opatur. ⁊ hoc est qō dr̄ in textu Si igit̄ sine expimēto qs rōe3 hēat ⁊ vl̄e q. de3 cognoscat. in hoc āt singulare ignor3 mł totiens qde3 curatōne peccabit. Adhuc hñs cognitō3 determinata3 certius videtur opari habēte cōfusa3. sed expert⁹ h3 cognitō3 singularē q̄ est determiata q2 in pticulari artifex āt ɔfusa3 q2 in cōi. ħ h⁹ rōis [illegible] fit magna vis. nam lic3 exptus magis determiate cognoscat quo ad determinatō3 indiuidualē artifex tñ ſm determiatō3 pricipioꝝ nccioꝝ magis determiate cognoscit. Ampl⁹ ille certius operatur qui opatur circa singularia ⁊ cognoscit illa inesse singulari. sed expert⁹ est huiusmōi g° ⁊c. maior patet. na3 omēs actiones ⁊ opatōs sunt circa singularia vt pt3 in hoc plogo. h° ēt p3. nā vsus ita inoleuit vt maior sit cōfidentia ð experto q̄ non expto etiam artifice. confidentia autē mł̄tū facit ad aliqd opandu3 vt dicit̄ pma pticula p pleumatū. Et Sal. p̄ pnosticoꝝ. habens. n pfcē artē nauigādi si nūq̄ apposuerit manū nescit nauigar̄: q2 nō est expt⁹. Et ħ ɔfirmat sententia Alberti i hac pte q ingt exptos magis pficere videmus i opis fine ɔsequēdo q̄ eos q sine expientia habēt artis rōne3. hui⁹ mōi aūt causa est: q2 expientia est cognitio singl̄ariū in vna silitudine memoratoꝝ que silitudo nō sepat̄ ab illis: ⁊ sic dirigēs in ipo est ɔiunctū hijs circa que est act⁹. Ars autē est acceptio vl̄ium a singl̄aribus sepatoꝝ q̄ nō nisi pō singl̄aria respiciūt. Nosce tñ opt3 vt Scot⁹ p̄ p̄maꝝ. dis. 3ª de sinceris vitatib⁹ ingt q̄ l3 expiētia nō habeat de oib⁹ singl̄aribus ħ de pl̄ibus: n3 q̄ sp sed q̄ pluries: tñ exptus isallibilit̄ nouit: q2 ita [illegible] ⁊ sp ⁊ in oībus: ⁊ hoc [illegible] istā ppōne3 qescentē in aīa sua qcqd euēit vt in pl̄ib⁹ ab aliq̄ cā nō libera [illegible] effect⁹ nālis illi⁹ cē q̄ prō nota ē itellectui. l3 accepiss3 tmios illi⁹ a ſsu errāte: q2 cā nō libera nō pōt pducē vt in pl̄ib⁹ effectū ad c° oppo° ordiat̄ vl̄ ad quē ex sua forma nō ordinat̄. ħ cā casualis licet nō vt casualis. sed vt nālis ordiat̄ ad pducendum oppo° ef-

fectū casualis vel nō ad illam effectū. gº nō ē cā causalis respectu effectº frequēter pducti ab eo ꝛ ita est naturalis si nō sit littera.
Iste aūt effectus euēit a tali causa vt pducente i pluribº. hoc accepᵗᵘ est per experiēti am: quia inuēiendo talez nām nūc cum tali inuētuz est ꝙ q̄tumcūqꝫ eēt diuersitas accidētiuz taliū semp istam nām sequebat̄ talis effectº. nō ergo pter aliqđ accidēs istiº nature. sed p nām ipam in se ꝯseqtur talis effectus ꝛc. Qꝛ autē artifex sit magis sciēs expto nō artifice. Dic̄ apte Aristo. i textu: ꝫ tamē scire ꝛ itelligere magis arte q̄ expimēto esse arbitramur: ꝛ artifices exptis sapientiores eē opinamur. Ampliº habēs cām est magis sciēs: ꝫ artifex est huiusmōi. igit̄ ꝛc. maiō ptꝫ in lr̄a. vnde ꝛ architectores circa q̄dlibꝫ qdem huiusmōi honorabiliores ꝛ magis scire manu artificibº putamus ꝛ sapiētiores: qꝛ factorūꝫ causas sciūt. Et hoc ꝯfirmat etiā Albertº dū inqt. licꝫ autē sic expiētia artē p cellat vtilitate opis econtra tū ars precellit expiētiam nobilitate cognitiōis.

De scđo sciendū ꝙ qdam dixerunt sensitiuā esse euidētiorez itellectiua licet cognitō ītellectiua sit certior ꝛ firmior vt Bridanus in hoc loco. Nōnulli vō ut Paulº Venetº 2º posterioꝝ ſēsitiuā pfert itellectiue certitudine applicatiōis: qꝛ imediaciº attigit obiectū lꝫ noticia sensitia excedat̄ ab itellectiua certitudine obiecti ꝛ modi demōstrādi: ꝛ etiaꝫ certitudie mediĳ demōstratiui. Veriº [redacted] dicendū appet ꝙ lꝫ cogniº ſēsitiua in nobis necessario p̄exigat̄ itellectiue q̄ ad fieri ꝛ quo ad vsū: qꝛ tū nō p̄exigit̄ illi quo ad eē simᵗ qꝛ post acq̄sitā sciaꝫ aīa libē ꝯuertēdo se supra se aspiciēdo ea q̄ hꝫ i intellectu nllo mō indiget ſēsu nec iteriori nec extriori. iō notiᵃ itellectiua simplr̄ est certior sensitia ꝙ fulcit̄ rōibº. p̄ q̄cunqꝫ notiᵃ iudicare pōt de alia q̄lis ipa ē certior vr̄ ea de qua fit iudiciū. Sꝫ notiᵃ itellectia de oī ſēsitia pōt iudicare q̄lis ipa est. ergo ꝛc. Ampliº nulla potēᵃ cognitiua denoiat̄ certe ꝯprehendē obiectū verū nisi talis sciat vitatē apphēsi. i. pcipiat illud vm eē qđ apphendit. Solº aūt itellectº reflectit̄ iudicādo se apphendē vm. gº ꝛc. maior pꝫ. nā si opinādo apphendā pᵒ pnᵒ. lꝫ id qđ vm ē ncēio apphendat̄: nō [redacted] lū certº. mior pꝫ. qꝛ int̄ vtutes cognitiuas solº itellectº cū sit vtº imālis 3º de aīa reflectit̄ sup̄ se.

Adhuc a nulla pō apphensiua expectanda est certa vitas q̄ nō pōt discernē int̄ obiectū vm ꝛ falsū. sed nō potest sensus pcipere an patiat̄ ab obiecto vero vel falso. qđ ptꝫ p Augº. libº. lxxxiĳ. q. q. ix. vbi inqt cū oīa sensibilia sentiant̄ [redacted] spēs nō pōt ſēsus pcipe an paciat̄ ab obiecto vero an tm̄ a specie. Sed icidit dubiū. nā Aristo. viĳº. phioꝝ te xtu ꝯmēti. xxvi. Inqt ꝙ querē rōnez vbi dignº habemº rōne est nō potētis iudicare inter meliº ꝛ peiº. p digniº autē rōne videtur inuere ꝯmitator cognitiōez sensitiuaꝫ. gº ipsa videt̄ dignior rōne.

Ampliº nullº itellectus iudicat de actu sensus nisi [redacted] noticiā aliq̄ sūptam a ſēsu viorīcº sigᵒ videt̄: qꝛ si in oī actu sensus erraret intellectus nō hr̄et [redacted] qd iudicaret sensū errare gº certitudinē videt̄ cape a sensu. sensitiua ergo erit pfectior q̄ intellectiua.

Adhuc sic se habēt principia ad ꝯclōes ita extrema ad p̄ncipia. Sed optet pricipia notiora ēe ꝯclusione. gº extrema sūt notiora p̄ncipĳs: sed extrema cognoscūt̄ [redacted] sensum. ergo ꝛc. Amplius scie certissime nō p̄supponūt aliqđ icertuꝫ. In phia aūt nāli nō deuenit̄ ad ꝯclusionē demōstrataꝫ nisi p sensuꝫ In astronomia ēt nō vident̄ eē demōstratōes nisi p termios sensu ꝯphēsos. Mathemaᶜᵉ quoqꝫ sciētie q̄ in p̄mo ḡdu sunt certitudis. Comētator 2º huiº etiā presupponūt noticiā t̄minoꝝ itegrantiū p̄ncipia. gº equalis vel maior est certitudo sensus q̄ itellectº. Cōfirmat̄ pter qđ vnūquodqꝫ tale ꝛ illud magis p̄ posterioꝝ. Sed pter noticiā habitā p sensū cognoscimº t̄mios quibus cognoscimus p̄nᵃ. gº t̄mios ipos magl. ſēsu ꝯphēdiº.

Ad pᵐ dÿssimode int̄pretat̄ auctoritas Aristo. nā ibidem p dignius rōne nō exprimit Aristo. noticiaꝫ sensitiuā. ideo Scotus

inqt ꝙ dignꝰ rõne est itellectꝰ quo aliquid est ꝑ se notũ. nã ɔclusio per rationẽ ⁊ discursum itelligit᷑: sed prima ꝑncipia sine ratione ad prinª eniȝ nõ est ratio. viº. ethicoꝝ. cõpatur igit᷑ noticia itellectiua alteri itellectiue: ⁊ nõ itellectiua sensitiue. Aliter dignꝰ ratõe intelligũt aliq cognitionẽ sensitiuã que dignioꝛ est rõne. ꝑ rationam tñ audiẽdo sophisticam. cognitio. n. sensitiua est dignioꝛ rõne sophistica ⁊ hoc forte voluit Aristo. supius in textu ɔmẽti. xxij. qui iquit q̄rere rationeȝ ⁊ dimittere sẽsuȝ est ĩfirmitas intellectꝰ vbi ꝑ rõnem itellexit sophisticã qua vtebat᷑ zenõ ad destruendũ motũ. Aliter ɔgregatio cognitionuȝ quoqȝ sensuũ exterioꝝ nõ errãtium quibus ɔprehendit᷑ motum esse est dignioꝛ rõne etiam nõ sophistica ꝓbante motũ esse ⁊ colligit᷑ pro ꝑte ex Auer. ɔmẽto. xxviº. eiusdem octaui. Ad scõm rñdetur negando ɔñaȝ. iudicat. n. itellectꝰ de actu sensus ꝑ noticiam occasionaliter sũptaȝ ab actu sensus: ⁊ si actꝰ sẽsus ꝑfectioreȝ habet cãlitateȝ q̄ȝ occasionalẽ sup̄ noticiã itellectꝰ hoc forte soluȝ est veꝝ quo ad app̄hensionẽ simpliciũ. non autẽ quo ad ɔpositioneȝ ꝑncipioꝝ ⁊ ɔclusionũ. ex qbꝰ ĩfert᷑ ꝙ nõ est attribuẽda maioꝛ certitudo noticie itellectiue respectu sensitiue solũ ꝓpter actuȝ reflexũ queȝ habet itellectꝰ quo caret sẽsus: nam sẽsus respectu ꝓprij obiecti semꝑ est verus licet nõ respectu alioꝝ. actus aũt reflexꝰ qui ponit᷑ in itellectu nõ ẽ verus nisi a veritate primi actus. Sed etiã ꝓpter ɔpositioneȝ ⁊ diuisionẽ que vel est ꝑ se nota itellectui vel ex ꝑ se nota infert᷑ iquarum neutra cognitiõe depẽdet itellectus a sẽsu nisi occasionaliter ⁊ verius loquẽdo certitudo alicuius cognitiõis vt inqt Scotus nõ est ꝓprie nisi circa ɔpositiões ⁊ diuisiões que ꝓprie ad itellectũ pertinẽt. Unde opatõ itellcũs ꝑma que est simpliciũ apprehẽsio sꝑ est vera licet etiã sit sequẽs sẽsum errantẽ. ita eni ɔcipit᷑ albedo per itellectuȝ si uisus app̄hẽdat istud eẽ album quod ẽ nigruȝ. sicut albedo ɔcipet᷑ a sensu vere vidẽte albũ. sufficit eni ꝙ spẽs vera rep̄sentatiua albi veniat ad itellectuȝ ad hoc ꝙ albuȝ simplici app̄hensione vere ab itellectu app̄hendat᷑. In opatiõe aũt itellectꝰ que est ɔpositio vel diuisio põt errare itellectꝰ dum seqtur sẽsum errantẽ. lȝ in ea nõ sit erroꝛ circa ꝑma ꝑncipia neqȝ cẽ ɔclusiões q̄s ex principijs deduxit itellectꝰ. Sed circa alias ɔclusiõs quaꝝ noticiaȝ hȝ nõ nisi a sẽsu errãte. Nõ tñ ꝙ lȝ i talibꝰ sẽsus aliqñ erret nõ est ncc̃m sensum sic errare imo oppoᵐ tenẽ si iudicet ⁊ ɔp̄hendat sẽsum errare. Et si querat᷑ si sẽsus errat qũo iudicabit itellectus quis sẽsus sit verus ⁊ quis errans. Huic rñdetur ⁊ est solutio Henrici de gãdauo i sũma ꝙ omis sẽsus est verꝰ cui nõ ɔtradicit aliꝰ sẽsus vioꝛ vel ipẽ met alias melius dispositꝰ vl̄ notiª sũpta ab aliq̄ sensu veriori vl̄ ab eodẽ alias meliꝰ disposito Cognoscit᷑ aũt ab itellectu qs sensus ẽ meliꝰ dispositus mediuȝ quasi ꝑ se notũ. vȝ. qꝛ natura est causa ꝑ se ⁊ nõ libera vt in pl̄ibꝰ recte aget: ⁊ si accidet erroꝛ in mioꝛi ꝑte accidet. Et de erroꝛe sẽsus breuiter dicat᷑. Sẽsus nũq̄ȝ illudit᷑ inquãtuȝ seruit itellectui ad apprehẽsionẽ simpliciuȝ: nec quo ad veritatem ꝑmoꝝ ꝑncipioꝝ: sed solum ɔclusionuȝ q̄ ex ꝑmis pricipijs nõ inferũtur: qꝛ nunq̄ȝ videtur sic illudi quin sic mouet᷑ imediate per speciei informationẽ sic sentit: licet quãdoqȝ erret circa illud a quo species causat᷑ i quo fit vt albedo vel nigredo imo organo etiam existẽte indisposito qualitatẽ intrĩsecaȝ ipediẽte ⁊ obiecto exteriori nõ presẽte vt ligua febric itãtis ⁊ oculus irati: adhuc tamen sentit sẽsus illud cuius specie informat᷑: licet nõ ab obiecto extra: sed de hijs nõ plꝰ ad p̄ñs.

Ad tertium maioꝛ est falsa. cãlitas enim terminoꝝ respectu ꝑncipioꝝ vt sẽsu ɔcipiũt᷑ est occasionalis respectu cognitiõis ꝑncipiorum licet termini absolute sint cause intrĩsece ⁊ mãles ꝑmoꝝ pricipioꝝ: quia ɔstituũt. ꝑncipia aũt habent causalitatẽ effectiuã sup̄ ɔclusiones ⁊ vĩtualem ꝛc.

Ad quartuȝ sciẽtie certissime possũt pre-

supponere aliquod nō certissimuꝫ tanꝙ̄ occasionale nec dicuntur certissime nisi aut qꝛ certiori medio uel modo vel obiecto ꝓcedūt nō ꝓpter noticiam sensitiuā vt inotuit. Ad regl'am phī p̄mo posterioꝝ ꝓpter quod vnū quodqꝫ tale ⁊ illud magis dicit̄ ꝙ ipsa est vera quattuor ꝯditionibus obseruatis prio ꝙ p̄dicatū competat ambobus extremis ꝓpterea nō seqtur linea est finita propter pūcta. ergo pūcta sunt magis finita. Secunda ꝙ extrema suscipiant magis ⁊ minus. ideo nō seqtur Sortes est ebrius ꝓpter vinum gͦ vinū est magis ebriū. Tertia q̄ꝺ ly ꝓpt̄ i portet causaꝫ eēntialit̄ ordīataꝫ pp ꝙ nō seqtur. A. ignis est calidꝰ pp. B. ignē. gͦ. b. ignis est magis calidꝰ. Quarta ꝙ dic̄ cāꝫ adequatā. iō nō seʳ pp t̄mios cognoscūt̄ prīª ergo t̄mini sūt magis cogniti: ꝯstat eniꝫ terminos nō esse causam adequatā cognitiōis p̄ncipioꝝ. Utrꝫ autē cognitio p̄ncipioꝝ sit p̄fectior cognitiōe ꝯclusionuꝫ ⁊ vtrū p̄ma opatio itellectus sit p̄fectior scd̄a ⁊ tertia an ecōuerso ꝓpter breuitatē nō discutio de quo alias deo dāte.

Attentiōe tn̄ dignū ꝙ licet itellectiua noticia absolute excellat sensitiuā i certitudie. noticia tn̄ intellectiua cuius vitas est sensata ⁊ expta est certior saltem certitudine euidētie. licet nō necessario certitudie adhesionis quā habent fideles de credibilibus aliqbus p fidem. In talibus. n. de quibꝰ nūc loqmur certitudo habet̄ per resolutionem [illegible] p̄ncipia [illegible] se nota vt pꝫ p̄mo posterioꝝ. pricipia aūt [illegible] se nota sumūtur via s̄lus memorie ⁊ expiētie scd̄o posterioꝝ. ⁊ in ꝓhemio huiꝰ. cum. n. aliqua ꝯclusio ostendit̄ ex pricipijs p se notis que cōcordāt rebꝰ s̄latis: tūc generāt habitum firmū: ⁊ ipossibile est: uel saltē difficile homini recedē a talis credulitate ꝯclusiōis. Ad quā intētiōem audienda sūt verba Auerroi. viijͦ. phicoꝝ. experimētuꝫ sermonū veroꝝ est ut ꝯformēt̄ rebus sensatis. Et. 3ͦ. de aīa ꝯditio necessaria ṽis demōstratiōibus est ut id q̄ꝺ appet ad s̄luꝫ nō differat ab eo ꝙ videt̄ s̄m raitonē ⁊c.

De tertio sciēdū p̄mo ꝙ si ponamꝰ in artifice expto habituꝫ quē Sētilis appellat assuessibilē genitū ex frequētatis actiuꝰ siue ille habitus sit ipotētia motiua qua opationē exeqtur: aut i mēbro quo agit vt citharedꝰ aut etiā in ṽtute cogitatiua aut itellectiua i hoc nō sit cura artifex p illum hitūꝫ faciliꝰ prōptius ⁊ expeditiꝰ opabit̄ ꝙ̄ artifex inexptus. Un̄ sanctꝰ Thōs in pª scd̄e. q. xxxxix. ⁊ in q̄onibus de virtutibꝰ. q. p̄ma hitus sūt necessarij ad tria scꝫ firmitatē promptitudinē ⁊ delectationem i ope nec ad p̄sens discutiamus ꝙ̄ cālitatem habeat habitꝰ sup̄ opationē an dispositiuā an effectiuā pricipalem Experimentum eni licet nō sit de perfectione eēntiali ⁊ specifica artis est tamē de eius perfectiōe accidētali ⁊ idiuiduali. Ideo recte dixit Auic. p̄ma p̄mi ꝙ aliquis pōt esse perfectus medicus: licet nūꝙ̄ operatꝰ fuerit hoc verꝫ est essentialit̄: aliter eniꝫ uō verum est. ars eniꝫ medicie que p̄fecta est perfectione eētiali i medico adueniēte expientia perficitur magis accidētaliter tamē ⁊ s̄m idiuiduum. Unde Gal. scd̄o interioꝝ Methodi soluꝫ cognite sine mltiformiter exercitari s̄m eas nequeūt p̄fectos operari eos qui discūt Et Alpharabius de ortu sciētiaꝝ. Medicꝰ medicator nō efficitur perfectus nisi per duas ṽtutes. quaꝝ vna est virtus super vniūsalia ⁊ canō que acqritur ex libris medicine ⁊ altera est virtus que aduēit p longitudinē frequētie actionuꝫ medicie in egris [illegible] studij in eis per lōgitudineꝫ experimēti ⁊ visionis corpoꝝ indiuiduoꝝ. Et per hāc virtuteꝫ poterit medicus mēsurare medicias ⁊ curationem s̄m vnūquodqꝫ corpꝰ in vnaquaqꝫ dispositione. Cum experimēto tamē optet esse rationē ip̄m decorātem qm̄ experimēto sine ratiōe credere fallax est sicut iquit Damascenus i suis Affo rismis. nō enim experimētuꝫ dat cognitionē ex qua possit fieri sine fallaª ꝓcessus i aliud ꝓpter quod Gal. vͦ. interioꝝ dixit qui solum experimentis vtuntur non

possunt que raro ɔtingūt cognoscere quod expimentum ratiōe roboratum dat grandē cognitionem vniūsalem. Unde Gal. scđo regimis acutoꝝ ex vno expimento uel am pliori nō ratio prompta sbsistit. Et de tali expimento ratiōi ɔplicato inquit Galienus in libro de ingenio sanitatis. Experimentuꝫ quod rōne ligaueraꝫ me ɔfortabit dans mi hi audaciā magnā. Utꝝ autem expimen to ratiōe ɔtradicente ꝓsequenduꝫ sit in ope vt experimentuꝫ ostēdit. an ratiōem est du bium solēpne. dici potest ꝙ nunꝙ vera ratō necessaria ɔtradicit expimento. Sed for te ratio aliq̄ ꝓbabilis ideo sequendum est experimentū ⁊ nō rationē ꝓbabilem. ⁊ sup hec considera.

Sciendū scđo ꝙ sic̄ expimētū aduenies arti artē magis q̄quomō ꝑficit vt paulo aū inotuit ita cognitio expimento aduenies fac̄ ad certiorē cognitionē. Uñ Sco. p̄. s. dis. 3ª vbi sup̄ qñꝗ accipit̄ expientia de ɔclusione puta ꝙ luna frequēter eclipsat̄: ⁊ tūc suppo sita ɔclusiōe qꝛ ita est inquirit̄ cā talis cōclu sionis viā diuisiōis: ⁊ etiā qñꝗ deuenitur ex ɔclusiōe expta ad p̄nª nota ex t̄minis: ⁊ tūc ex tali p̄ncipio noto ex t̄minis pōt ɔclu° p̄us p expientiaꝫ nota certi⁹ cognosci: qꝛ ut deducta ex p̄ncipio p se noto: sic̄ illud est p se notū ꝙ oppacū iīpositum inter lūiosuꝫ ⁊ ꝑspicuū ipedit mltiplicatiōeꝫ luminis ad le ꝑspicuū: ⁊ si inuentū fuerit p diuisionē ꝙ terra est tale corp⁹ iterpositū int̄ solē ⁊ lunā sciet̄ certissie illa ɔclusio ōm̄ratōe ꝓpter qd ⁊ nō tm̄ p expientiaꝫ sicut p̄us sciebat̄ ante inuētioneꝫ p̄ncipij. nota tm̄ ꝙ qñꝗ est expiē tia de p̄icipio ita ꝙ nō ɔtingit p viā diuisio nis vlt̄ius iuenire p̄nci° notū ex termis: sed stat in aliq̄ do vt in pl̄ibus cui⁹ extrema ex pimētatū est frequēter vniri puta ꝙ aliquā herba talis sp̄ei sit calida nec iueniт̄ mediuꝫ aliqđ pri⁹ p quod demōstret̄ passio de sbie cto ꝑp qd: sed stat̄ in isto sic̄ prius noto p ex pientiā ⁊ tūc licet icertitudo ⁊ fallibilitas re moueant̄ p istaꝫ ꝓpōeꝫ. effect⁹ ut in pl̄ibus alicui⁹ cē nō libere est nālis. iste tm̄ grad⁹ no ticie nō excedit noticiā expimētalē uel nō cā tur noticie ꝑp qd: ⁊ forte nō habet̄ cognitō actualis vniōis extremoꝝ. Sed aptitudial̄ si est passio alia res absoluta a sbiecto possꝫ sine ɔtradictione separi a sbiecto ⁊ expt⁹ nō hr̄e cognitiōeꝫ: qꝛ ita est. ꝫ qđ aptū natum est inesse ꝛc.

Propter quartuꝫ qdem. Ad pri° dōm ꝙ maior est vera si hꝫ causam magis influentē sup effectū determi nate. Sed si indr̄nter: tūc etiā indifferent̄ in fluit super effectū. Et ɔsilr̄ ad miorem arti fex habet cām magis influentē. i. pluribus i fluentē licet nō quo ad determiationeꝫ idiui dualē. Et ad auctoritatē Dauid Judei ex ponat̄: ut inqt Conciliator dr̄ntia. c. decima ⁊ est expositio mltuꝫ ɔueniēs ꝓposito ꝙ uniūsalis p̄maria licet plus. i. vl̄ius influat secūdaria pticulari. Ut etiā sanct⁹ Thōs. vi methaphice ⁊ 2° phoꝝ. quāto causa est alti or tanto cālitas ei⁹ ad plura se extēdit non tm̄ plus. i. itensius. pticularis. n. causa dat eē magis ɔtractū ⁊ formā specificat de mā uel educi ipellit aliūde ceu inequi appet ⁊ hoīs gnōne ꝛc. hec Cōciliator ⁊ Laute. Nō tm̄ ꝙ causa p̄ma nō solū plus influit ꝙ̄ secūda: sed etiā attigit magis ad itima rei vt sanct⁹ Thōs. 2° sñaꝝ dis. p̄ma. Ad scđm rñdet̄ ꝙ mior est falsa: esset tm̄ vera cum eius ꝓba tione si artifex certius cognoscēt singl̄are cē quod est opatio ꝙ̄ exptus qđ est falsū. quia artifex certius cognoscit vle: exptus aūt cer tius singulare circa qđ est opatio p se. Ad ꝑfectionē. n. eēntialeꝫ artificis inquātuꝫ arti fex suffic̄ hr̄e hituꝫ in vl̄i quem habere pōt nō applicando ad pticulare. ɔtingit. n. scire i vniūsali ⁊ ignorare in pticulari 2° prioꝝ. stat eī eēntial̄ ꝑfectio artificis sine cognitiōe p se singularis circa qđ est opatio. Ad ꝑfectionē aūt eēntialeꝫ expti inquantū exptus est req ritur cognitio ꝑfecta singularis: qꝛ cognitio experimentalis est p se ipsius singularis. Compauit ergo Aristo. hituꝫ artificis ⁊ ha bituꝫ expti p̄cise in se ɔsideratos in respectu

ad illa quorum sunt pn^a cognoscēdi ex se non aūt ex hijs que possūt cognosci p applicatio/nē borum habituū ad alia. Aliter rñdet̄ vt in quit Scot^9 q in ipo singlari circa quod est opatio p se multa repiunt̄ pter nām cōem q̄ multū diuersificāt actionē. Aliter enim ope randum est in egrotāte in hac regione in hac etate in hoc sexu in hac anni pte cum tali ex ercitio: et ita de silibus que annectunt̄ istis q̄ circa aliū egrotantē eadem egritudine cū conditionib^9 illis oppositis. hec aūt oia cogno scent̄ ab experto ex frequēti opatione et cogni tione singlariū in se et q̄tum ad ānexa que nō necio sunt cognita ab artifice vt artifex ē: nā de hoc singlari si applicet habitū cōem idiui duali pōt artifex p se cognosceṝ ppter quid nō tñ cognoscet ānexa p habitū artis: iō ex ptus certius opatur. Aliter dicit̄ qcquid sit de cognitiōe artis et expimēti q expt^9 ex fre quētata actione habet hitum in potētia moti ua qua exeqtur opationē vel in mēbro forte q̄ agit habet habitum expimētatiue inferioris virtutis: ut cythared^9 qualē nō hz artifex ha bitus aūt ille fac̄ ad expedite opandū. iō &c.

Ad 3^m neget̄ oimoda silitudo: est. n. simi litudo in hoc q sic prudētia est hitus cogni/tiu^9 circa agibilia: ita ars circa factibilia in alio tñ est dissilitudo: qz prudētia nō gñatur i nobis nisi ex actib^9 nostris. iō nullus ē pru dens qn fuerit exptus. ars aūt gñat̄ nō so^m p expientiam: sed etiā p doctrinā sine experi/mētis vt pz ex dictis. iō pōt aliqs habē artē q nō est exptus p q̄ tamen minus cognoscit opabile in se q̄ exptus: nec illa auctoritas ē vlīter vera ars fit ex expimentis: vt inotuit rōne peunte.

Ad vltimū rñdet̄ q maior ī vera de scir̄ speculatiuo: et silr minor. Cōclu^o aūt nō pōt sumi nisi p scire practico: qz ly scire ibi con struit̄ cū ifinitiuo sanare quod ex cōi modo loquēdi significat opationē. iō cōña est negan da. cōclio eni practica nō sequtur ex premissis speculatis. Et si arguit̄ artifex inquātum tlis nō cognoscit speculatiue cū ars sit hitus pra cticus. g^o minor erit vā de cognitiōe p̄tica. maior aūt videt̄ vera de vtroqz scire: quia de quacūqz cognitōne seu practica siue specu latiua pfecti^9 cognoscit̄ aliqd p suum quid g^o cōclio erit vā de cognitione p̄tica: quia ex duabus pmissis quarum vna est practica: et alia cōis practice et speculatie bñ infertur cōclusio practica.

Amplius scia practica cū sit hitus itelle ctiu^9 est circa obiectū vl̄e qđ est obiectū intel lectus. g^o magis est circa obiectū vl̄e q̄ pti/culare: et tūc sequtur ppo^m q pfectiorem sciam habet q p se cognoscit vl̄e cuiusmōi est arti/fex: et p cōñs pfecti^9 opatur. Rñdetur ad pmum ut inuit Sco^9 q scire practicū est du plex scz scire opatiuum: et scire ordinatū ad opari. Primū scire ē pprie practicū et stri/cto mō. Scōm vo min^9 pprie et cōiter dici tur practicū. pmum scire attribuit̄ expto q imediate opat̄. scōm aūt scire attribuit̄ ar/tifici cui^9 est ordinare potentiā exequentem opationem. et iō artifex mediate. h vero scz expt^9 imediate opatur. ois ergo artifex scit practice nō pmo mō: sed 2° mō. scire aūt 2^m pōt dici speculatū respectu pmi cū aliqliter recedat a pprijssimo scire practico et sic ac cedit ad speculatiuum: qñ. n. sunt duo extre ma opposita q̄to aliqd videt̄ ab vno rece/dere tanto videt̄ accedē ad aliud. Sic ergo itelligēda est solu^o data. nā cōclusio rōnis fa cte ī pprijssime practica. mior etiā est prati ca s nō pprijssime. iō est speculatiā respectu cōclonis. Cōclusio aūt practica nō sequtur ex ambab^9 pmissis speculatis. maior. n. illa ē speculatiā. Ad 2^m dicit̄ q scire practicū pmo mō est p se cē singlare et nunq̄ acqrit̄ nisi expientia: vñ est eiusdē potētie cuius est cog^o expimētal: qz forte vtutis cogitatie vt sup. Scie aūt p̄ticū 2° pōt eē cē vl̄e et ē in itellectu extēdente cognitōem ad vl̄e opabile circa qđ nō est opatio actualis.

Ad cōfirmatōm neget̄ maior ad certitudiem eni opatiōis et et^9 pfectiōem nō reqrit̄ cogn^o cause: s reqrit̄ cognitio ei^9 circa qđ ē opa^o scz singlaris. artifex aūt ut artifex nō habet cognitiōem illā igit̄ &c. Ad auctor. V poē.

expimentum est fallax 2c. dicitur q̄ transla tio antiqua inquit experimentū timorosuz. Constat aūt q̄ multū differūt fallax ⁊ timo rosum. Est.n.expimentum timorosum ꝓpt̄ nobilitatē sbiecti circa qd̄ est timēdū scz cor poris humani. Et hec expositio est ɔformis Gal.in ɔmēto.⁊ hanc solutionē sequūt̄ me dici. Aliter expimētuz de reb᷒ variabilibus est fallax:sed si ex multis memorijs ⁊ singu laribus in q̄ ɔsiderant̄ circūstantie ⁊ ptic̄la res ɔditiones sīlitudinis fuerit expimentum multiplicatū sic pōt esse certū ⁊ sine decepti one: ⁊ hanc solutionē seq̄t̄ Johs Jandon. Aliter expimentū sine noticia cause ē fallax sed expimentum cū noticia cause est certū ⁊ nō fallax ⁊ hanc solutionē seqtur Bridanus Aliter rn̄r ⁊ forte melius expimētum ē du᷒ q̄ddam p̄cedens artē ut qn̄ scia acqritur p inuētionem ⁊ tale est fallax. Aliud aūt est se quēs artem habitaz p doctrinaz ⁊ tale expi mentū est certū:nā ars certificat̄ p expienti am sequentē ut ingt Galie᷒. vi°.de regimie sanitatis. Expiētia ut iudex habēda est oiuz rex que recte excogitata sūt: ⁊ Auic̄.q̄rto canon̄.fen.iiij^a. capl̄o p̄mo expimentuz est illud in quo ɔsiditur. ɔfirmat.n.tale expi mentū rōnem p̄us habitam in mēte medici hāc solutionē sequit̄ Dinus 2° canon̄.Auic̄. Aliter ingt Albert᷒ in hoc ꝓlogo expimen tū est regula opandi p acceptionem vl̄is cō fusi in illis: ⁊ ideo potentialit̄ regit propter qd̄ etiā frequēter fallit ex defectu regulantis ⁊ nō tm̄ ex defectu rei cc̄ q̄ est opus. Ars au tem nūq̄ fallit ex defectu regulātis: q2 hec ē ratio vera ⁊ certa: ꝟ fallit aliqn̄ ꝑ accidens ex defectu eoꝝ in q̄bus factio ɔsistit pp que finē in ip̄o si de ɔtingentib᷒ nihil omiseritsp ɔseqtur artifex ut hētur in topic̄. Hec aūt ad p̄sens omittant̄. In qualibet.n.scia vici osum est multū morari circa extranea sc̄dm Tho. p̄mo ethicoꝝ.

Rit̄ decimo qd̄

vtꝝ oēs actus ⁊ opationes sint cc̄ singularia. Arguit̄ q̄ nō ꝓmissiones ⁊ ɔtra ctus hūani seu stipulatiōes sunt actus ⁊ tamē nō sunt cc̄ singlaria. g° 2c. mior ꝓbat̄. nam cū aliqs obligat se daturꝝ bouē realē uel ali ud huiusmodi nō obligat se distīcte ad hoc singlare vl̄ illud:quia nō vult posse cogi ad dandū bouē realē nisi ad sui libituz.g°. Ex quo sic arguit̄ ꝓmitto tibi bouē realē nō pti cularē. g° vniūsalez.g° actus ꝓmissionis est circa vniūsalia 2c.

Ampli᷒ aliqs est actus q nec est ab agente singlari nec de obiecto singlari igitur 2c.aūs p3 actus eni intellect᷒ q est prici^m artis,⁊ scie non est singularis:nā 2° de aīa singulare duz sentit̄ ⁊ vniūsale dum intelligit̄. Nec etiam ab agente singulari q2 illō ē mouēs intellem̄ qd̄ est eius obiectū p̄muz: ꝟ q̄ditas q̄ ē vl̄is est hmōi g° 2c.mior p3 3° de aīa ⁊ maior vi det̄ manifesta. nā cuiuslibet potētie passiue ꝓpriuz obiectum est eius motiuū. vt dicitur cōmuniter.g° 2c.

Adhuc circa illud est generatio ⁊ corruptio quod est generabile ⁊ corruptibile p se p2io sed vl̄e est hmōi g° nō ois act᷒ ⁊ opatio sūt circa singularia.maior patet q2 generatio ⁊ corruptio ē insunt nisi perse generabili ⁊ cō ruptiaili.eius eni est actus cui᷒ est potentia p2io de sōpno ⁊ vigilia.mior ꝓbat̄ ex p2io posterioꝝ q2 quod inest pluribus ⁊ non vni ꝑ alterū inest eis p cāz cōez nisi sit pure equi uocuz.sed esse generabile ⁊ cōruptibile inest p̄libus indiuiduis ⁊ nō vni ꝑ alteꝝ vt ɔstat nec equiuoce ergo p cāz cōez ꝑ ɔñr vl̄i per se primo cōpetit.

Confirmat̄ esse generabile ⁊ ɔñr corruptibi le est passio p se vl̄is ɔsiderata in scia. q2 in li° de gn̄atōe ergo sibi correspōdet subiectuz vl̄e.aūs p3.p̄dicat̄ eniz gn̄abile de plurib᷒ cuz alijs requisitis g° est vl̄e.

Amplius si singulare vt callias p̄se sanat̄ ⁊ callias p se est homo ergo hō ꝑ se sanat̄. tur.sed hō non est ꝑ se singulare. ergo nō oēs actus p se sunt circa singlaria. Cōfirmat̄ ter min᷒ generatōis est sp̄es ergo generatio non est signum per se.patet consequentia ⁊ ante cedēs ꝓbat̄ auctoritate Auic̄.in ꝟ sue p̄hice

caplo pmo dicẽtis nã intẽdit pducere spẽz. In oppositu3 est phus in hoc plogo. actus at et omnes generatões circa singulare sunt.

Propter primum

Sciendũ q actus significatiõe gnali dicit de oi eo q est pfectio alicui [redacted] inherentiam uel iformatione aut per appriatione uel ab eo imediate effectiue pueniẽs et in hac significatiõe cedit formã sbalem mãlez vt sensitiuã et vegetatiaz eẽ actũ sue matie forma etiã alicui sbiecto apropata vt itelligẽtia [redacted] bi aut aia itellectiua hũano corpi fm Auer. actus dz denoiari. Accñtia qq alicui subiecto iherentia. mot etiaz et opatio ab eo proueniẽs aut imanẽs vt itellectio aut transiẽs in sbiectũ extrinsecũ vt domificatõ act sũt appellãdi de qbus hic ẽ smo. De opatõe at hic loqmur: nam licet Aristo. expmat actũ et generatione. coclu tñ illa vificari videt de oi opatione. io opatio vt distiguit ctra factione et actione est illud i quo euanescit forma opati et corrũpit post qetem faciẽtis eam ut dr in libro diffõnu3 ut ambulatio et locutio euanescit neq3 iuenit eius uestigiũ post qetẽ ãbulãtis et loquẽtis Et tali mõ opa nõ suit i qone. Nec opa h audit p actu intriseco q ip3 opans pficit vltiate eo mõ q de ea loqt Scot in qlibet). q opatione taliter sumptaz appellat qualitate prime aut 3e spei: q vt sic distiguit ab actione de gñe actiois: l3 cũ ea in duab cditionib cueniat de qbus infra dicet. S3 opatio hic accipit ut est cõis actioni et passioi et factioni. Iuxta illud Auic. pma pmi opatio ẽ effectus vtutis imediat. Adũte tñ ppter dicẽda q opatio sũpta pro actu intriseco q ipm opans vltimate pficitur cuenit cũ actione de gñe actõis: ut inqt Scotus in qlibet). in duobus. pº est q opatio sp est i fieri nõ successiuo: qr opatio ẽ idiuidualis. Sed sic ẽ in fieri: qr est i ctinua depẽdentia ad causam eandẽ et sm idẽ sicut dpẽdentia rei cseruate ad cãm cseruante3. 2º est q opatio trãsit in obiectũ sic in tminũ licet [redacted] accipiat esse [redacted] ipam: qr psuppositũ in suo eẽ et pp hec duo põt opatio dici actio: sic etia3 pp istas cõditiones significat gmatice per vbũ actiuũ et [redacted] idẽ dr opatio actus secũd. Ex qbus p3 q sicut actio diuidit in trãseuntẽ et in manente: sic et opatio q diuisio pprie loquẽdo nõ est gñis in spẽs: sed vocis i significata de quo dicet inferius. qñ forma tminans actõez est extra ipm agẽs: tũc actio illa dr trãsiens. qñ vo forma ẽ in ipo agẽte: tũc appellat imanẽs. Hec aũt ppõ circa ul dic circũstantiã sbiecti in q recipit actus et gña seu opatio uel res q agit et opatur. Alio mõ põt dicẽ hec ppositio circa circũstantiã agẽtis. i. q actus et gnones sũt circa singlaria. i. a singlari agẽte uel mouẽte. Singlare vo l3 coiter p omni min coi altero sumat. hic tñ accipit p ente demõstrato: ut inqt Albert qd est vnũ nũo pprie cstitutũ ex nã [redacted] singularitate ipm cõtrahẽte. vñ Sco. in theozõ. singulare est illud cui repugnat dici d mltis

Propter secunduz

sciendum nõ nullos vlia negantes ex parte rei dicere de itentione Auer. septio huius q vniũsale nec gñat nec generat: sed pticulare addũt antẽ hij q oia que in rex nã existunt singlariter existũt: ita q nõ solum sorteitas est singlaris: sed etiam sua hũaitas: quãuis aial sba et alia pdicent de ipis et qũis omis res in vniũso siglariter existat: tamẽ illa res vna et singlaris aliqñ põt mouẽ intellectum ad cceptũ cõz et indrnte3 sibi et alijs sue spẽi et hoc si circũscribat cditiones indiuiduantes. Aliqñ aũt põt mouere itellectu3 ad cõceptũ pprius et nulli alij cõem nõ circũscriptis cditioib idiuiduantib. Ex qbus iferunt tria de mẽte hui opinionis. Actus et opationes sũt cc singlaria. i. circa res singlariter existentes. Scdm. ac et opationes sũt circa vlia. i. cc res q possũt cãre conceptũ cõem. Tertiũ passiones q alicui sbiecto attribuũt pse pmo sub ccept cõi et nõ singlari sibi debent attribui. Et hui opiois ẽ Bridan in hoc plogo methice. Cõtra qs instat destruendo fundamentum cui hec opinio initur:

q probat dari vnitatē quādaȝ ex nā rei mi
norē vnitate numerali que est pōr ex nā rei
vnitate vlis a qua mouet itellect⁹ ad cāndū
aliqd cōe abstractū ab h⁹ singlari: q illo ei⁹
dē ipēi magis q̄ diuiaȝ speȝ: alias vle eēt
pure figmentū. nā circūscripto oī ope intelle
ctus hec albedo magis ɔueīt cū hac albedie
q̄ cū quacūq; alia q̄litate alteri⁹ gnis vl spēi
ista ɔueniētia cū sit de p̄ mō relatioȝ fundat
sup vnuȝ. g⁹ ista vnitas est realis: qz relatio
realis nō pōt fūdari sup ens rōnis tm̄: s hec
vnitas n̄ est nūalis. g⁹ dat aliq vnitas mioz
vnitate nūali. Et tale vnū sic p̄cedens actuȝ
itellectus est vnū in mltis q̄tuȝ est de se. sed
est vnū p̄ter multa aut de multis p itellectuȝ
abstrahentē & p̄dicantē illud d multi. q tūc
est actu vle q nō p̄us: qz ambe ɔditiões req
rūt ad vle p̄mo posterioȝ.

Propter tertium

qdeȝ huius. aut actū q opationē ēe circ sin
gulare itelligit vt pposi⁹ illa dic circūstanti
am agentis aut sbiecti q passi: aut obiecti:
aut de actiōe imanēte aut trāseūte. Si qdem
p̄muȝ q 2⁹ ɔcedit simplr q̄ ois act⁹ q opa⁹
est circa singlare. i. ab aliq singulari agente
pductus q i aliqd singlare passiuū determi
nate recept⁹ siue sit actio imanēs siue trāsēs
hoc aūt pbat hac rōne. sic nullū singlare ex
istit in subiecto vli imo singulari: sic nullum
singlare fit ab agēte vli saltē ppinq: sic. n. ef
fect⁹ vlis cāe sūt vniuersales: ita singlaris sin
gulares 2⁹ phiȝ: sed quelibet opatio cum sit
accñs est in aliq subiecto p se singulari quia
singlare nō existit i sbiecto vli: vt inuit Sco
tus igit &c. Uñ q de actionib⁹ imanētibus
qcqd dicat Scot⁹ hoc etiā habet vitatē: vt
inuit Bridan⁹. vi⁹ ethicoȝ: nā ɔcept⁹ q̄tum
cūq; dicat vlis ut ɔcept⁹ entis ē determiate
in aliq itellectu possibili singlari: vt i tuo uel
meo q est determiate ab aliq itellectu agēte
singlari vel ab aliq singlari fantasmate actie
pduct⁹ ut ɔstat. Et hoc sonāt vba phi i tex
tu dum inqt. act⁹ aūt q oēs gn̄atiões cc sin
gulare sūt: nō. n. hoiem medic⁹ sanat nisi fȝ
accñs. Sed aut calliā aut socratē aut aliqd
sic dictoȝ cui eē hois accidit. Et apti⁹ hoc
inuit Albert⁹ dicens. Actus aūt q gn̄atiões
oēs q̄rumcūq; siue p se siue p accñs sumāt
siue artificiatoȝ siue nālīuȝ sūt circa singla
re hoc demōstratū vel illud: q hoc probat i
ducēdo in uno q hoc suffic cū in oibus eadē
penit⁹ sit rō. Ille. n. q est medicās nō sanat
hoiem nisi f̄m accñs: s █ se sanat aut Plonē
aut socratē cui accidit eē hoieȝ. Si. n. poti⁹
█ se sanātem q sanatū dicim⁹ q̄ h medicus
f̄m medicinā sic h q nūc sanat opans sanat
hūc egrū: sic █ q nūc infirmitateȝ. In qbus
vbis apte pȝ q̄uo q actiue q passiue opatōs
voluit Albert⁹ eē circa singlare &c. Act⁹ tm̄ q
opatiões possunt eē circa vlia obiectie ut p̄
positio cc dic hitudieȝ obiecti loquendo de
actiōe imanēte. Eadē. n. itellectio i aia que i
se est singlaris actiue q sbiectiue pōt eē vlis
obiectie q i repñtando ut notum est de se de
itellectiōe qditatis aut alrius cois &c. sic etiā
itellectō q̄ itelligit vnū singlare ē singularis
obiectie. Et lȝ Aristo. 2⁹ phiȝ. dicat q̄ cause
vles sūt effectuū vliuȝ hoc itelligat vel q̄tū
ad vlitatē cālitatis sicut de⁹ q itelligētie vel
de causis vlib⁹ in p̄dicādo vlitas attributa
illi actioi ē █ intellectū. Actio tm̄ illi⁹ cāe vlis
est respectu alic⁹ singlis in actu lȝ cālitas sit
respectu alic⁹ pducibilis in cōi. nō. n. sepāt
vlia in agēdo a singlarib⁹ sicut nec ab eisdē
i eēndo &c. Atentiōe tm̄ dig⁹ ex doctria Sco.
i. iiij⁹. dis. xij. du3qrit an accñs i eucha⁹ pos
sint hre q̄cūq; actiōȝ q̄ poterāt hre i sbiecto
q̄ ista ppō actio ē tm̄ suppositi n̄ hēt a pho
in h plogo metaphice. Sȝ so⁹ hēt q̄ actō ē
circa singulare q pro tāto p̄fert expimentuȝ
arti i agēdo. Si ergo accipit ista ppō actō
est suppositi sumit aliūde q̄ a pho: q pōt sic
itelligi. actio est suppositi ut vltiate denoiati
ab actōe. sed nō vt soli⁹ denoiati ab ipa. vel
aliter solius suppositi ē agere vl alic⁹ hñtis
modū suppositi. In hoc autem qd dico hre
modū suppositi nihil positiuū intelligo vltra
essentiā forme. Sed tm̄ negationē informā
di aliqd quod p istam formaȝ agit.

Propter quartuz

qdem hui⁹. Ad pᵐ peccās ex ignoranᵃ logi ce rñdet negādo q᷑ act⁹ hūani nō sint cc sin glaria: τ ad pbatōz ɔcedit q᷑ act⁹ ille pmis siōis ē cc bouē realē pticularē. Et cū arguit q᷑ nō: qꝛ nō pmitto tibi hūc singlarez bouez vel illū. gº nō pmitto bouē singlarē ɔstat q᷑ ɔña nō tenet: qꝛ pmitto τ obligoꝛ τ hᵒ mōi hūt vim ɔfundēdi imobiliter tminuz nō dis tributū sequētez ɔfusiōis capacē vt ex logi ca demonstratiōe ducēte ad ipossibile alibi demōstratur. Sed soᵐ ex illo añte seqtur q᷑ nullū bouē pticlarez realē pmitto. Et si istet q̄cūq̄ boue pticulari dato nō dedi qđ pmi si: qꝛ ex rñsione nihil pmisi. gº adhuc tibi de berem: τ ita nūq̄ posset satisfieri pmissioni: huic dž ut hētur ab Hentisbo in illo sophis mate. oīs hō est vnᵘ solus hō q᷑ aliud est sa tisfacere pmissiōi seu obligatōi: τ aliud ē sa tisfacere obligato seu pmisso: nā obligatio: τ pmissio sūt act⁹ singles. Sz pmissū τ ob ligatū est obiectū talis act⁹: act⁹ aūt est der minatus τ obiectū ɔfusuz τ imobile nō dico vle sup qđ trāsit act⁹. Et iō cū ego do bouez illa datio satisfac̄ pmissioni τ obligatiōi de termiate: τ iō nō sum ampli⁹ obligat⁹: qꝛ lz nō satisfeceri obligato: qꝛ nihil fuit obligatū tū satisfeci obligationi τ debitioni: licet non debito τ obligato.

Ad ſm neget̄ añs. actus eniz intelligen di vt patet ex dictis est ab agente singulari qꝛ ab intellcū agente singulari τ a fantas mate singulari in quo relucet quiditas. au ctoritas autē illa non est cōtradicta. nam in tellectus est vniuersaliū. qꝛ solus intellectus cognoscit vniuersalia nō q᷑ intellcūs sit solū vniuersaliū. Sensus vō dicit̄ esse singula riuz nō qꝛ solus sensus cognoscat singularia sed qꝛ sola singularia cognoscūtur a sensu. τ hec est intentio Johis grāmatici 3º de aia pbatio aūt q᷑ ab agente singulari intellcūs nō pōt moueri nihil pbat ymo falsuz est q᷑ illud sit moués intellectū quod est obiectum eius primū: sumēdo obiectū primū p pprio τ adequato. Falsuz est ēt q᷑ cuiuslibꝫ potētie passiue propriū obiectū sit eius motiuū. vt inquit Scotus. potētia eniz cognoscitiua ñ soluz hꝫ recipe speciē obiecti: sed ēt p actum suū tendere in obiectū. τ illud ſm est essenti alius potētie. naz primū requirit̄ pꝑter im pfectōez potētie. sed obiectū principali⁹ est obiectū rōe secūdi. i. qꝛ in ipsuz tendit poten tia q̄ rōne primi idest q̄ quia imprimit spe ciez. quod patet. naz si deus imprimerz spe ciez intellectui vel oculo eodez modo tende ret in obiectū sicut modo τ obiectū ita esset obiectū. Sed deus nō essꝫ obiectū qꝛ in ipm nō tendēt potētia τ tamē ipse imprimēt sic̄ ēt impressit angelo spēs creaturaꝝ. Hec igit̄ ppositio est vera cuiuslibet passiui est aliqnod motiuū per se sed non oportet q᷑ in potētijs apprehensiuis illud obiectū sit ppri uz obiectū potētie sub rōe qua est obiectū. sꝫ oportet ipsuz sub rōe qua est propriuz obie ctuz terminare actuz potētie: hoc etiaz patet in voluntate. naz qui dicūt eaz esse passiuaz dicūt eā moueri ab obiecto ſm q᷑ intellectū est ꝰ eaz dicūt tendere i obiectū nō soluz ſm q᷑ illud est in intellectu ꝰ ſm id quod est in se. iuxta illud cōmentatoris. xijº. metaphice cōmento. 2º balneū q᷑ ē in aia mouet appeti tū effectiue. Sz ſm q᷑ ē i re ext̄ mouz ut finis Sed propa rō obiecti volūtatis est rō finis vt res ē in se τ nō rō efficiētis: nec vt ē in itel lectu: imo nec est vā illa ppō in potētijs nāli bus: obiectū. n. prope potētie passiue ē act⁹ uel ens actu ad qđ termiat̄ τ illud nō agit in potentiā passiuā: ꝰ aliud in ipm agēs pro ducit actū vel ens in actu. A sili etiā in potē tijs actiuis ſm est q᷑ oīs poᵃ actiua nata est p se agē in suū obiectū: si obiectū suū sit tmi⁹ actōis sue. nā termius itellect⁹ agentl. nō est ipm fantasma i qđ agit sed vle. In agētib⁹ etiā cognoscitiuis itellect⁹ dei est actiu⁹ respe ctu eētie sue nō tñ agit qcq̄ in ipa. Silr nec volūtas nr̄a aliqd agit in obiectū suū etiam ſm ponentes ipsaz esse actiuam sed tantum sua actiōe tendit i obiectū. Ex quibus colli gunt̄ he ppositōes. Nō est ō ratōne formali

obiecti primi ꝛ ꝓprij alicuiꝰ potētie passiue vt sit motiuū illius. licet cuiuslibet potentie passiue sit aliquod motiuū p se. illud tamen nō necessario est eius obiectū primū ꝛ proprium. necesse est quodlibꝫ obiectū ꝓprium alicuius potentie passiue sub rōe qua ꝓpriū obiectū termiare actū potētie passiue. ꝛ verificant̄ iste ɔclusiōes taꝫ ꝺe potētijs apphensiuis q̄ȝ nō apphensiuis passiuis. In potētijs ꝰ actiuis nō omnis potentia actiua nata est per se agere in suū obiectū si obiectū suuꝫ sit terminꝰ actōis sue. Aliqua est potētia actia cognoscitiua alicuiꝰ obiecti ꝛ tamē in ipsum nihil agit. patꝫ ꝺe intellectu ꝺiuino respectu sue essentie voluntas humana vt actiua est nihil agit in obiectū suū lꝫ actōe sua tendat in obiectū. Nō ergo omni nec soli obiecto cōuenit mouere potētiaꝫ. ergo hoc ñ est ꝓpriū sibi. Ad terciū multiplr̄ rn̄det̄. primo cōcessa maiori ꝺicit̄ q̄ vl'e est primo ꝛ p se generabile ꝛ corruptibile idest res que nata ē ꝺucere intellcm̄ ad cōceptū cōeꝫ. non āt res aliqua vniuersalr̄ existens. qꝛ nulla ꝺatur in natura. generabilitatis enīꝫ ꝛ corruptibilitatis insunt rebus nō sub cōceptu pticulari: sed sub ɔceptu vniuersali. ꝛ ad hunc intellectuꝫ sumat̄ regula Aristo. prio posteriorum per causaꝫ cōeꝫ ibi exp̄ssam intelligēdo non eam que cōiter existit sed eā a qua sumitur ɔceptꝰ cōis. ꝺicere. n. Sorti ꝛ platōi aliqd inesse p causaꝫ eis cōeꝫ est vtriqꝫ eoꝝ aliqd inesse p suaꝫ essentiā a qua quidem essentia sumit̄ cōceptus cōis eo q̄ ꝺucit intellectū in cōceptuꝫ cōeꝫ. Et ꝑ idem ad ɔfirmatōneꝫ ꝛ hanc solutōꝫ sequūt̄ Joh. Brida. ꝛ noīales

Aliter ꝑ multū logice respōdet̄ q̄ q̄dam sunt passiones que attribuūt̄ priꝰ singularibus alicꝰ vniuersalis cōfuse tm̄ q̄ȝ suo vniūsali nō tm̄ p̄us isti vel isti singulari ꝺetermiate. ꝛ tali mō esse corruptibile attribuit̄ composito ex mā ꝛ forā rōe suoꝝ singulariū cuꝫ nullūꝫ vl'e p se prio sit corruptibile. Dicēdū ergo q̄ esse gn̄abile ꝛ corruptibile p se prio refert̄ ad indiuiduū ɔpositū ex mā ꝛ forma ɔfuse tm̄. ꝛ ɔn̄r ꝑ accn̄s attribuit̄ corpi vl'i ad oīa illa ꝛ ad hūc intellcm̄ illa esſꝫ in 2ᵐᵒ ꝺicēdi p se ɔpositūꝫ ex mā ꝛ forma est corruptibile. ꝛ ex hoc fundamēto rn̄de ad argꝰ ꝛ ɔfirmatōꝫ. hāc solutōꝫ approbat Apollinaris 2° ꝺe aīa ꝛ est logica. Alr̄ ex fūdamētis Scoti possꝫ ꝺici maiori ɔcessa q̄ vl'e nō est subiectū cui prio insint gn̄atio ꝛ corrupꝰ sed nā q̄daꝫ indifferēs ad vl'e ꝛ singlare cui accidūt hec ꝺuo ꝛ singlare ꝛ vl'e ꝛ illi nature in illo priori quo p̄cedit vl'itateꝫ ꝛ singlaritateꝫ put sic indifferēs potest attribui hec passio que est gn̄abilitas ꝛ corruptibilitas nec incōuenit q̄ huic nature attribuant̄ hec passiōes priusquā ɔtrahat̄ p vl'e aut singulare. qꝛ cū gn̄abilitas ꝛ corruptibilitas sint passiōes reales hn̄t p̄cedere vl'itatē ꝛ singlaritatē q̄ sunt entia rōis. ꝺe tali ergo nā que ē vna vnitate miori q̄ȝ sit vnitas nūeralis prout est indifferēs ad esse vl'e aut genericū attribuit̄ hec passio corruptibilitas adequate ꝛ ꝺe ea ꝺr̄ p se in 2° mō ꝺicēdi p se. propter quod negetur minor in argumēto. qꝛ vl'e vt sic nō est p se prio gn̄abile aut corruptibile. qꝛ natura illa nō est aduc vl'is in illo priori quo sibi attribuit̄ hec passio nisi aptitudine remota. Et ad regulā pꝫi prio posterioꝝ cōcedit̄ q̄ passio illa inest pluribus p cāꝫ cōeꝫ idest p nāꝫ illā sic indifferēteꝫ que remote ꝛ fundamētalr̄ est cōis. Ad ɔfirmatōꝫ ꝺicitur q̄ eo mō passio illa est vl'is q̄ūo subiectū suū. sed subiectū suū ꝑ illo priori quo sibi attribuit̄ illa passio est solū vl'e aptitudine remota ꝛ nō ꝓpinqua ita ꝛ passio. Solutio ista est subtilis ꝛ tu cōsidera si instātiaꝫ patiat̄. Ad vltimū neget̄ illa ɔn̄a. naꝫ lꝫ ex necessarijs nō sequat̄ nisi necessariū sicut ex veris nō sequit̄ nisi veꝝ. tamē ex p se pōt sequi nō p se. Ratio primi est qꝛ an̄s non potest esse nccīuꝫ neqꝫ veꝝ nisi ēt tale sit consequēs alioqn posset esse verū sine illo. p̄misse āt se hn̄t vt an̄s ꝛ ɔclusio vt ɔsequēs. Ratō scꝺi est qꝛ an̄s est sepabile a ɔn̄te q̄tum ad causalitatē. qꝛ an̄s pōt esse causa ɔsequētis. ꝛ non ecōuerso. ista āt causalitas est in ꝓpositōibus veris per se. qꝛ subiectū potest hr̄e

causaz se quare ꝑdicatuz sibi insit non tñ ecõuerso. ⁊ ideo ꝓpositio ꝑ se non ꝯuertitur in se p̄rio posteriorū3 alis vl̄is affirmatiua ꝑ se esset simplr̄ cõuertibilis. qꝛ ꝓpositio per se equipollet vniuersali. In argumẽto ergo est fallatia accidẽtis . qꝛ non oportz si duo ꝯueniũt iu vna causa ꝙ vnuz sit causa alterius sicut est in ꝓposito. ista ergo ꝯclusio sequit̃ que est paccũs ergo homo sanatur.

Aliter respõdet̃ negãdo ꝯñaz. qꝛ qñcũ3 est aliqđ ꝑdicatũ quod respicit inferius vt distinguit̃ a supiori . aut respicit supius vt distinctũ ab inferiori tũc nõ tenz modus arguendi ab inferiori ad supius. naz sicut non sequit̃ aial ꝑ se diuidit̃ i oꝛtas ergo aliqđ aial ꝑ se diuidit̃ ⁊c. ita nõ sequit̃ . sortes ꝑ se p̄rio subsistat ergo hõ ꝑ se p̄rio subsistat. Ad ꝯfirmatõ3 dr̄ ꝙ nã intẽdit ꝓducere hoiem. ꝓductio tñ nõ terminat̃ nisi ad hũc vel illuz hoiez. ⁊ ita generatões sunt singl̃ariũ. Et qꝛ effectus dz adequari cause 2° phicoꝝ ⁊ v° . metaphice . ideo sic natura nũꝙ ꝓducit nisi qꝛ hec natura ꝓducit. ita nec hõ ꝓducit̃ nisi qꝛ hic hõ ꝓducit̃. Sed ꝓ auctoritate Auicẽnã intẽdit spẽm. dicat̃ ꝙ in indiuiduis ꝑpetuis ⁊ incorruptibilibus in quib⁹ nõ est multiplicatio in eadez specie in eis natura intendit tãz spẽz ꝙ̃ indiuiduũ. ⁊ silr̄ in indiuiduis corruptibilib⁹ quoꝝ multiplicatio si qua sũt non est ꝓpter ꝯseruatõ3 spẽi. sed ꝓpter pfectõez illoꝝ indiuiduoꝝ in se ⁊ decorez vniuersi. Sed qꝛ multitudo indiuiduoꝝ corruptibiliũ generalr̄ videt̃ fieri ꝓpter ꝯseruatõnez speciei. ideo in talibus ꝓbabile videtur ꝙ nã vl̄is primaria intẽtõe intẽdit spẽm. sed scđaria intẽtõe indiuiduũ. natura ãt ꝑticlaris p̄marie intẽdit indiuiduũ. l3. s. Thõs in p̄ria ꝑte q̃õne. lª. ⁊ alibi pl̄ies dicat ꝙ g̃natõ hoîs ẽt quo ad indiuidua sit de p̄ncipali intẽtõe nãe nõ ãt alioꝝ aialiuz nisi ꝯm spẽm

Rit̃ undecimo

qđ. vtꝝ obiẽm adeq̃tũ ꝯsus sit aliqđ sb rõe vl̄itatꝭ. aut sb rõe singl̃aritatꝭ. ⁊ ar⁹ ꝓ ꝙ sb rõe vl̄itatis . Sic se hz poᵃ receptiua formaꝝ sic potẽtia cognoscitiua sensitiua respectu obiectoꝝ. sed potẽtia receptiua mẽ est eadez respcũ oim formaꝝ eiusđ gñis phici. qꝛ inter oẽs tales formas est trãsmutatio ex. ix° metaphice. trãsmutatio ãt nõ est nisi int̃ formas q̃ hñt idẽ susceptibile ⁊ idẽ gen⁹ phicũ qđ idẽ est. g° ꝑdẽptitas poᵉ sensitiue iudicabit̃ ex vnitate obiecti ꝯm gen⁹ ⁊ ꝯñr ꝯm rõ3 vl̄itatis . Cõfirmat̃ ex lnia phi 2° posterioꝝ. sens⁹ est vl̄is vt hois sentire võ singl̃re.

Amplius singl̃aritas nõ est rõ formal̃ obiectiua sensus. g° relinqt̃ ꝙ vl̄itas. ꝯña vĩ nota. qꝛ õe ens aut est vl̄e aut singl̃are. añs ꝓbat̃ singl̃aritas vt sic est eiusdẽ rõis in colore ⁊ sono ⁊ h⁹mõi. g° singl̃aritas nõ est formalis rõ obiectiua. ꝓbat̃ ꝯña. nã ꝑ formalez rõez obiectiuã distiguũt̃ poᵉ vel mãifestant̃ esse distĩcte. g° si sic eađ esset poᵃ respcũ soni ⁊ coloris qđ est fl̃m. Cõfirmat̃ si singularitas esset formalis rõ obiectiua vel hec singularitas aut illa singularit̃ demõstrata vel singl̃aritas abstracta ab hac ⁊ ab illa. nõ p̄riᵐ qꝛ tũc aliqđ singl̃are nõ sentiret̃ . si 2ᵐ cũ singularitas cõis pl̄ibus sit vniuersalis. g° vl̄e esset formal̃ ratio obiectiua sens⁹. ⁊ ita ꝓpositũ hẽtur. Adhuc color est obiectũ adeq̃tuz visus ⁊ nõ color singl̃aris. qꝛ tũc nõ posset videri nisi ille color. qđ est fl̃m . g° color cõis ⁊ vniuersal̃. g° ꝑ idẽ obiectũ adequatũ cuiuslibet sensus erit vl̄e ⁊ nõ singulare .

Cõfirmat̃ illud est obiectũ adequatuz visus cui p̄rio ⁊ adeq̃te inest visibilitas tanꝙ̃ e⁹ passio. sed nulli colori singulari ꝑ inest illa passio ꝫ hñ colori vniuersali ⁊ cõi g° ⁊c. ꝯña pz cũ toto añte ex p⁹erioꝝ ⁊ 2° đ aia

Amplius singularitas ⁊ vl̄itas sunt ẽtia rõis. ꝫ nullũ ens rõis est formalis rõ obiecti realis. ergo nec singl̃aritas nec vl̄itas sunt rões formales obiectiuales sensus . Cõfirmat̃ ꝑ nihil posterius obiecto vt sic ꝯstituit̃ rõ formalis obiectiua. ꝫ singularitas ⁊ vniuersalitas adueniunt obiẽco vt obiectuz est a posteriori ergo ⁊c. maior pz qꝛ alis obiectuz vt obiectũ poneret̃ in esse obiectiuali ꝑ id sine quo nõ min⁹ esset obiectũ quod est falsuz. mi

nor pbat qr ois entitas rõis aduẽit entitati reali a posteriori vt constat.

In oppositũ videt phus in hoc plogo dicẽs. amplius ãt sensuũ neq3 vnũ sapiã ẽe ponim⁹ cũ his singuloꝝ cognitões maxime pprie sint. ꝯ ppter qd de nullo dicũt ꝛc. Et Albert⁹ in hoc loco inqt. Amplius ãt neq3 vnũ sensuũ dicimus esse sciam siue sapiam cũ tamẽ sensibus singulariũ cognitões magis sint pprie ꝙ vliũ. qr vle ñ est in eis cognitũ nisi sicut est cũ pticularibus mixtũ sic dicim⁹ in prin⁹ phicoꝝ ꝛc. Ampli⁹ si sb rõe vlitatis aliqd ess3 obiectũ adequatũ sensus nulla ess3 distinctio inter sensu3 ꝛ intellectũ. ꝯñs est mãifeste falsu3. ꝯña pbat quia distinctio potẽtiaꝝ est ex distinctõe obiectoꝝ 2⁰ de aia. sed vtraq3 illaꝝ potẽtiaꝝ ess3 circa ide3 obiectũ. s. vle sub eadẽ rõe formali.

Adhuc si sub rõe vniuersalitatis aliquid ess3 obiectũ adeqtu3 sensus seqret ꝙ vlitas pcederet oẽ3 actũ intellect⁹. ꝯñs ꝯtra Auer. ꝑ de aia. intellect⁹ facit vlitate3 in reb⁹. consequẽtia pbat qcquid est prius priore ẽt est prius posteriore. s3 act⁹ sensus pcedit actum intellect⁹. obiectũ ãt sensus pcedit actũ sens⁹ ergo ẽt pcedit actu3 intellcũs. Si ergo obiectũ sensus h3 vnitatẽ gñis cu3 ista vnitas sit vnitas vlis sequit ꝙ vlitas pcedit actũ intellectus quod erat deducendu3.

Amplius formalis rõ obiecti adeqti po cognitiõe nata est per se cognosci a po sibi adeqta. ꝯ vlitas nõ est nata cognosci a potentia sensitiua. g⁰ vlitas nõ est rõ obiectiua sensus maior inductiue põt deduci. mior ãt pbat. qr sensus nihil cognoscit nisi sentiẽdo. sentire ãt est solius singularis p se 2⁰ posterioru3.

Propter primum

sciẽdu3 ꝙ obiectũ adeqtu3 potẽtie sensitiue est ẽtitas absoluta c⁹ forma vel rõ est per se motiua po c⁹ est obiectũ adeqtu3. ratio eni formalis obiecti adeqti po inquãtu3 tal nõ põt esse respectiua. qr pri⁹ seu adeqtũ obiectũ po nõ est posteri⁹ pmo obiecto hitus eiusde3 po alias nõ ess3 ille hitus illi⁹ potẽtie. ꝯ p⁹ obiectũ metaphice q̃ est hitus intellcãlis est ens inquãtu3 ens cui⁹ nulla relatio assignat vt obiecti metaphice rõ formal cũ ens inquãtu3 ens abstrahat ab absoluto ꝛ respectiuo g⁰ nec rõ formal obiecti pmi potẽtie intellectiue inqũtu3 talis põt esse respectiua. ꝛ q̃ rõe illud ita nec aliqd aliud. Vñ Scot⁹ de obiecto prio sensus in quolibetis sermonẽ faciẽs inqt. hoc qd est obiectũ impõtat ex significatõne nois respcm. si tñ q̃rat qd sit pri⁹ obiectũ visus nõ rñdet p aliqd relatiuũ. qr tũc ess3 facile assignare obiecta põꝝ. puta ꝙ primũ obiectũ visus est visibile ꝛ auditus audibile ꝛ sic ð alijs. sed o3 assignare p prio obiecto aliqd absolutũ sbstractũ illi relatõi q̃ importat p hoc qd est obiectu3 c⁹ absoluti forma sit per se motiua tal po. sic lux vel color ĩspectu visus ꝛ son⁹ respcũ audit⁹. ꝛ idẽ Scot⁹ in. vi⁰. metaphice inqt ꝙ respcũs ad potentiã sit formal rõ obiecti nõ inueĩt a phis cõiter. ꝯ illud qd mou3 potẽtiã passiuã. idẽ in 3⁰ dis. primi sniaꝝ. Nõ tñ ꝙ nõ est necẽ sp obiectũ potẽtie mouere l3 aliqñ. s3 rõ terminãdi inseparabilr ꝯsequit qdcunq3 obiectũ inqũtu3 tale alic⁹ potẽtie vt i alia qõe visũ ẽ diffuse Ex qb⁹ infert ꝙ l3 rõ formal obiecti pmi po nõ sit respectiua ad eã tñ neccio ꝯsequit relatio aliq inseparabilr. vt3 ð rõe terminãdi actũ potẽtie q̃ ab obiecto potẽtie inqũtu3 talis est inseparabil nõ ãt rõ mouẽdi. vñ ꝛ huic snie alludit nomẽ obiecti. id. n. dr obiectũ qr potentie obicit vel natũ est obici potẽtie q̃ten⁹ potẽ suo actu tẽdit in ipm hoc ãt est termiare.

Nota tñ ꝙ nulla relatio obiecti primi ad potẽtia3 est relatio rõis inquãtu3 tal. na3 relatio obiecti primi ad potẽtia3 vel est siml vel saltẽ pcedit. s3 relatio rõis ñ est siml nec prior reuera ꝛ ente reali q̃re ꝛc. ista quoq3 ppõ est p se in ho modo color ẽ visibilis 2⁰ ð aia S3 impossibile est relatõ3 rõis pdicari p se de re ext aia3. ergo relatio obiecti primi visus ad potẽtia3 visiuã nõ est relatio rõis q̃re ꝛc. Ad obiectũ tñ primũ potẽtie cõseq põt aliq relatio rõis vt coitas pdicabilitatis de plibus ꝛc. de oib⁹ obiectis per se ꝯtẽtis sb illo

vt coloris ad omnes colores. ꝛ hoc euēit in oibus obiectis primis potētiaꝝ creataꝝ. qꝛ qd sit de obiecto pͥo intellcūs diuini. Ex q bus pꝫ in qbꝰ ↄsistit adeq̄tio obiecti primi ad potētiā de qbꝰ ēt alibi. qꝛ in. viiͦ metha phisice. Sensus v̄o lꝫ tripliciṫ sit dictꝰ. s. p nā sensitia potētia ꝛ actu. vt. s. Thōs i quo libetis q̄libeto. viiͦ. ꝛ in pͥa pte. q. lxxix. ħ tn̄ audiṫ sic innotuit qōe. vi. p pō. Consi stit āt rō v̄litatis in duobus pͥo posterioꝝ eē in mltis vᵒ ꝛ de multis dici. Esse. n. in ml tis vnū idē est qd̄ esse cōicabile. dici v̄o de multis esse p̄dicabile. hꝫ āt incoicabilitatem vt Albertꝰ. qnto metha ᶜᵉ. caᵒ de origie v̄lis ex hoc qd̄ est sepatuꝫ. cōicabilitas v̄o est cā q̄ est ↄpabile plibꝰ ꝛ ↄn̄r p̄dicabile ꝛ n̄ ecō uerso. Tua āt intest hic ingrere in q̄ gn̄e cāe cōicabilitas sit cā dicibilitatis ꝛ an cōicabi litas sit ↄditio v̄lis q̄ sit relatio rōis aut rea lis q̄ꝗ Scotꝰ i pͥo sniaꝝ dis. xxiij. cōicabi litatē dicat impōtare relatōꝫ rōis d̄ quo ali as qꝛ in septio diffuse. Per oppositū v̄o nō dici de multis attribuiṫ supposito. vn̄ Sco tꝰ pͥo pyarmenias. suppositū est nā ↄcepta apud intellectū sub rōe nō dicibilis d̄ plibꝰ

Propter secunduꝫ

sciendū quosdā logice solū psuasos dicē nec v̄le nec singulare esse obiectū adeq̄tuꝫ sēsus nā lꝫ hec sit v̄a color ē obiectū adeq̄tū visus sonus auditꝰ ꝛ hꝰmōi. subiēcā tn̄ haꝝ ꝓposi tionū mālr supponūt ꝛ nō psonalr ꝑ aliq̄ co lore reali singlari vel v̄li. ꝛ ħ p regulā illaꝫ qn̄ subiēm ē pͥe intētōis ꝛ p̄dicatū 2ᵉ subie ctū trahiṫ ad suppositōꝫ mālem si hēat duo significata deducto signo psonalitatis. nec il la ↄtradicūt color est obiēm adeq̄tuꝫ visus ꝛ nullus color est obiectuꝫ adequatuꝫ visus ꝑpter variatōꝫ suppositionū gn̄aliū. quia in pͥa suppōit māliter. in sa āt psonalr. Et si replicetur si color in illa color est obiectū ade q̄tuꝫ visus stet māliter. ergo significat q̄ ille terminꝰ color est obiectū adeq̄tuꝫ visus. qd̄ est fl̄m. qꝛ tūc nō possemꝰ videre nisi hūc ter minū color. Pro isto dī q̄ terminꝰ māli ter supponens aliquando supponit ꝑ seipso aliu nō ꝑ se ħ ꝑ sibi sili q̄ꝝ exᵃ sūt nota. ꝛ qn̄ terminꝰ nō suppōit ꝑ se ħ ꝑ sibi sili tūc oꝫ fō mare duas ꝓpōes in q̄ꝝ vna suppōit mālr ꝛ in alia psonalr. vt cū dī color est obiectuꝫ adeq̄tū visus ly color mālr sūptū suppōit ꝑ sibi sili in suppōe psonali ꝛ sibi corr̄ndet hec ꝓpositio color est visibiľ vbi ly color stat p sonalr ꝑ oibꝰ coloribꝰ pticlaribꝰ realibus. que opio innitiṫ huic fūdamēto q̄ v̄lia extra aiaꝫ nō sūt exn̄tia. cuiꝰ oppositū ꝓbabiṫ in septio. iō circa eā nūc nō alr est insistenduꝫ. Nō nulli v̄o ex fūdamēto Alberti distiguen tes de esse v̄lis dicūt q̄ v̄le hꝫ duplex esse. s formale ꝛ māle. esse formale est esse separa tuꝫ ab oibus ↄditōibꝰ mālitatis ꝛ indiuidu atōis. Esse āt māle eiusdē est esse ↄiūctuꝫ cō ditōibꝰ indiuiduātibꝰ. loquēdo gᵒ de v̄li fm̄ suū esse māle qd̄ est esse hic ꝛ nūc sic id cōci pit sensꝰ. loquedo āt de v̄li fm̄ suū esse for male sic ipsum est remotissimum a sensu cuꝫ illo mō a nullo pcipiaṫ nisi ab intellcū. Sꝫ taliter soluētes lꝫ v̄o innitātur fundamēto cō plete tn̄ nō euadūt difficultates. nā ab eis q̄ raṫ vtꝝ v̄le fm̄ esse māle sit singlare aut v̄le ꝛ quōcunq̄ r̄ndeāt ꝓcedūt argumēta ante ꝛ pꝰ oppᵒ adducta vt pꝫ speculāti ideo ꝛc.

Quidā v̄o posteriores Herueū. imitati di cūt q̄ vnitas obiecti sensus ꝛ ēt intellctūs est vnitas realis ↄformitatis que nō est alia ab vnitate nūali. sꝫ est ipe vnitates nūerales cō formes. ꝛ sup ista vnitate cōformitatis fun datṫ vnitas generica vel specifica. vnde vni tas coloris qui est obiectū potētie visiue for male est vnitas ↄformitatis. qꝛ ōes colores hn̄t ↄformitatē in ħ q̄ pn̄t mouere potētiam visiuā. quid āt sit ista ↄformitas vel in quo ꝛ qualr apud illos se hēat in septio huiꝰ in qōe de v̄libꝰ ingraṫ. Sꝫ q̄tuꝫ isti a v̄ita te recedāt. patꝫ pͥo eni ex mō dicēdi ipoꝝ sequiṫ q̄ obiectū adeq̄tuꝫ sensus silr ꝛ intel lectus nō habeat vnā rōneꝫ formalem ymo quod est aggregatū per accidens ymo q̄ nō est vnuꝫ sed est plēs. pꝫ qꝛ obiectū tale ē ipe vnitates ↄformes q̄ vt sic nō hn̄t vnā realeꝫ

rõez cũ nõ det coitas realis fm eos quã in-
tendẽtes fugere coincidũt ĩ errores ĩfinitos.
tales vnitates ↄformes cum sint nũerales
sũt quoddã aggregatũ p accñs qꝛ nullũ ordi
nẽ eẽntialẽ hñt inter se.q̃lr gº visibilitas de-
mõstrabit de colore cũ subiẽm demõstratõ-
nis debeat hr̃e rõz qd.nullũ ãt aggregatum
p accñs hz rõez qd. Sileãt gº hij q nouit in-
surgẽtes appellatõe temeraria insolẽter eorũ
ↄpẽdiuz thomistaꝝ clipeũ noiarũt. quymo
Herueũ ex toto secuti ↄueniẽtius nũcupass
dbuissẽt eoꝝ librũ ↄfusionẽ thomistaꝝ.non
eni puto Herueũ in oibus imitatũ fuisse do
ctrinã.s.Thome.

Propter tertium

quidez huiꝰ dicẽduz subtilius cũ Scoto ꝙ
obiectũ adeq̃tũ sensus nec est aliq̃d sub rõne
singlaritatis nec ẽt sub rõe vlitatis.vñ vni-
tas obiecti sensus nõ est vnitas alicuiꝰ vlis
in actu.ꝛ hoc pbãt argumẽta añ ꝛ post oppᵒ
qõis. Sz obiectũ adeq̃tũ sensus sic ꝛ intelle
ctꝰ est nã realis:q̃ de se nõ est hec idest nõ est
ex se vna vnitate nũali.nec plẽs pluralitate
oppsita illi vnitati. nec vlis in actu eo mõ
quo aliqd est vle fcm̃ ab intellcũ nec est pti-
cularis de se.cꝰ fm priaz intẽtõz nõ cointelli
git aliqs modꝰ neq qui est eius in intellectu
neque qui est eius extra intellectum: sed est
prior nãlr omnibꝰ istis cui vt sic nõ repug-
nat esse in mltis poᵃ logica q̃ est nõ repugnã
tia lz nõ põ nãli.q̃ vt sic prior nãlr est ꝙ quid
est.ꝛ pprie obiẽm intellcũs ꝛ sensus.ꝛ ppe
vt sic ↄsiderat a metaphico ꝛ exprimit per
diffinitõez ꝛ ppões vere in p mõ dñdi p se
de ea sũt de rõe qditatis sic accepte:quaz vt
sic ↄsequit vnitas sibi ppria q̃ est vnitas in
te realis absq̃ oi ope intellctũs mior vnitate
nũali.ꝛ fm istã vnitatẽ ppriã nãe vt nã est.
nã ipsa est indrñs ad vnitatẽ singlarẽ.sua tñ
vnitas nõ est intra rõz qditatiuã nẽ.qꝛ equi
nitas est tm̃ eqnitas fm Auic.vºmetaphice.
illa vnitas est passio ppria nãe fz ẽntita
tẽ suã primã. ꝛ ↄñs nõ est ex se hec intra-
nee.nec fm entitatẽ ppriã neẽio inclusaz

ipsa natura fz pmã entitatez suã:q̃ oia fere
colligunt ex doctria Alberti .vº.metaphice
capº de vli.ꝛ ab hac vnitate mouet intelle-
ctus ad cãduz aliqd cõe abstractuz ab hoc
singulari vel illo eiusdẽ spẽi magis q̃ diuer
saꝝ spẽꝝ.Et hꝰ rõnibꝰ q̃plĩmis omissis vsq
ad.vijᵘᵐ hᵒ.sic ad pñs pbat.naz nisi aliqd
reale corrñderet ipsi intellectui duz abstra-
hit intẽtionẽ vlis tñc vle essz sola fictio .ↄñs
falsuz ꝛ ↄña pz de se. Ampliꝰ secluso om
ni ope intellectꝰ.sortes ꝛ plato ↄueniũt reali
ter.pz qꝛ magis ↄueniũt q̃ sortes ꝛ brunellꝰ
ergo ↄueniũt in aliq̃ vno reali nõ singlari qꝛ
nulla res eadẽ singlaris est in sorte ꝛ platõe
nec ẽt vli.qꝛ vle in actu nõ pcedit actũ itelle
ctus.ergo in aliq̃ vno reali. qꝛ fundamentũ
ↄueniẽtie realis non põt esse ens rõis tm̃. est
gº reale vᵘᵐ vnitate miori q̃ sit ũitas nũeral
prius ex natura rei q̃ sit vnitas vniuersalis
Et tale vnũ reale pcedẽs actuz intellctũs est
vnũ in multis q̃tuz est de se.sed fit vnum de
multis p intellcm̃ abstrahentẽ ꝛ pdicantez.ꝛ
tunc est actu vle ꝛ nõ prius.esse.n.in multis
ꝛ dici de multis sunt rationes ambe requisi
te ad vle p posterioꝝ.hz gº sensus p obictõ
sibi adeq̃to illaz naturã sic indifferẽtez de q̃
diffusius disputabit in septio. Vñ maioris
gratie discipline sciendũ ꝙ in singulari duo
sunt ↄsideranda. primo ipsa singularitas q̃
vocari põt hecceitas.fo natura subiecta sin
gularitati q̃ de se est indifferẽs ad esse hoc.
ꝛ vt sic indifferẽs pcedit ipsaz singularitatẽ
ꝛ in illo suo priori quo pcedit hz illã indiffe
rentiã ꝛ vnitatez realẽ miorẽ vnitate nũera
li. Cũ gº sentit singlarie illa natura subiecta
singularitati est formalis rõ obiectiua sensꝰ
ꝛ est quo lz totũ singulare sentiat vt qd. Et
forte ꝙ hoc sensit.s.Tho.p sniaꝝ dis.v.ꝛ ĩ
qõibꝰ de vitate.q.xxᵃ.dũ inquit actus attri
buit supposito.no ãt nẽ nisi causaliter.singu
laritas ãt seu hecceitas cuz nõ sit ratio for-
malis obiectiua se hz sic causa sine q̃ nõ ad
hunc intellcm̃ ꝙ ipsa pprietas indiuidua
lis nõ est ratio agẽdi ꝗ hñ est ↄditio agen-
tis. ipsa enim natura est rõ mouẽdi ꝛ agẽdi

in sensu sed nõ sine singularitate. vt Scotus in 3ᵃ dis. primi sniaꝝ. obiectũ ergo sensus ipsa natura indñs nõ tñ sentit̃ sine singularitate sic coloꝛ nõ videt̃ sine quãtitate lꝫ quãtitas nõ sit formalis rõ ipsiꝰ obiecti est tamẽ ratio sine qua non. Sꝫ incidũt dubia illud vnũ reale p̃cedens actũ intellcũs aut est vle aut singlare ptꝫ qꝛ a nullo pho est positũ mediũ vt inqt Scotus inter vle ꝛ singulare nõ vle ex opione ergo singulare respcũ gᵒ singulariũ erũt diuerse potẽtie ꝛ ita redibit difficultas. Ampliꝰ illud vnũ est natũ p̃dicari de pluribus in illo prioꝛi ergo est actu vle. pꝫ ɔña p diffinitõꝫ vniuersalis. Adhuc cuiꝰ est actus eiusdẽ est potentia ſm Aristo. p̃ de sõpno ꝛ vigilia. sed sentire ẽ singularis vt singulare est 2ᵒ posterioꝝ. ergo sẽsus erit circa singlare vt singlare est.

Ad priᵐ rñr ex fũdamẽto Auic. qnto sue metaᶜᵉ q̧ sic eqnitas est tñ eqnitas nec vna nec pluries nec vle nec singulare sed abstrabit a quacũq̧ tali cõditõe. ꝛ iõ tale vnũ vt p̃cedit actũ intellcũs est quoddã mediũ iter vle ꝛ singulare abnegatõꝫ vtriusq̧. ꝛ ita vt in se ɔsideraẗ sine vtroq̧ istoꝝ est obiectuꝫ sensus. Aduerte tñ q̧ Auic. nõ negat vnitateꝫ simplr̃ de quiditate cuꝫ ait q̧ nõ est vna nec plures sꝫ negat vnitatẽ numeraleꝫ ꝛ mltitudinẽ sibi oppositã ad quã quiditas de se est indifferẽs ꝛ de se ad neutruꝫ determinaẗ nec ad vle nec ad singulare hꝫ tñ vnitatẽ sp sibi ɔpetentẽ. nã õe ens de mũdo sicut inquit Scotus siue quiditas siue quicqd sit eo mõ quo est ens eo mõ hꝫ vnitatẽ sibi ppriam. ꝛ sic vnitas quiditatis ad quiditateꝫ ita vnitas suppositi ad suppositũ. Et hoc ɔfirmat sanctꝰ Thõs in prima ꝑte qõe. x. dum inquit vnuꝫ rñdet sp nature sicut natura est vna. s. numero specie vel genere. ꝛ ita natura sub vnitate sibi propria potest poni obiectũ. sed ista vnitas est realis nõ vniũsalis ymo prioꝛ vnitate vlis mioꝛ vnitate nũerali. Et hoc p magna pte ɔfirmat. s. Thõs in libello de ente ꝛ eẽntia ꝛ alibi pluries. vt. viiᵒ hꝰ determinabiẗ qõe de vlibus. Ad ſm rñdetur q̧ illud vnuꝫ reale vt p̃cedit actuꝫ intellctũs est natuꝫ p̃dicari de pluribus aptitudine remota. sed sit natũ p̃dicari de plĩbus aptitudine ꝓpinqua p intellctũ. aptitudo ãt prĩa nõ sufficit ad vle actu sed ſa ẽ necessaria cũ prĩa. ꝛ iõ illud vnũ reale nõ est vle actu.
Ad terciũ rñdeẗ vnoᵒ q̧ auctoritas Aristotel intelligiẗ cꝰ est actus subiectiue eiusdeꝫ ẽ potẽtia. vñ ibidẽ ꝓbat Aristo. q̧ sic actꝰ sentiẽdi est totius cõpositi ita ꝛ potentia ꝛ non aĩe tñ. Uñ. s. Thõs in prĩa pte qõe. lxxvij. Ideꝫ est q̧ põt opari ꝛ opaẗ. vñ oꝫ q̧ eius sit potẽtia sicut subiecti cuiꝰ est opatio ꝛ auctoritate sic intellcã nihil ad ꝓpositũ. Aliter vt videbiẗ in. viiᵒ. nec sensus nec intellctũs pro statu isto forte pñt cognoscere singulare sub ꝓpria rõe singlaritatis ꝛ cõcesso hoc fũdamẽto põt dici in ꝓposito q̧ eiusdẽ est actus ꝛ potẽtia ẽt obiectiue ita q̧ sicut potẽtia sensitiua hꝫ p obiecto illaꝫ nãꝫ sic indifferẽteꝫ sic ꝛ actus sentiẽdi hꝫ p obicõ eandẽ naturã sic indñteꝫ. quod fulciẗ. prĩo qꝛ idem debet esse obiectũ potẽtie ꝛ actus. ſo qꝛ poᵃ sensitiua dꝫ hẽre aliqd p se obiectuꝫ ſm aliq̃ rõeꝫ ſm quã potẽtia illa põt cognoscere actu illud obiectũ. Tercio qꝛ oĩs poᵃ cognoscitiua cognoscit obiectũ sub illa vnitate qua distinguit ipm ab oĩ alio quod nõ est vnũ ista vnitate. sed sensus vt visus actu vidẽs obiectuꝫ nõ distiguit ipm ab omni alio quod non est vnuꝫ vnitate nũerali ꝛ singulari ergo nõ cognoscit ipsum sub vnitate nũerali aut singulari. ergo sub aliq̃ alia. illa ãt est vnitas nẽ realis mioꝛ vnitate nũerali. maioꝛ nõ ꝓbaẗ alr̃ qꝛ videĩ p se nota. sed ꝓbatio mioris poniẗ. qꝛ lꝫ radius in medio ɔtinue moueatur ꝛ sit alius ꝛ alius nũo aut in instanti aut in modiculo tpe iuxta opiniõs diuersas. visus tñ nõ distiguit ꝭ indicat ipm q̃si vnũ ɔtinue pmanẽteꝫ. Ampliꝰ si p diuiaꝫ põaꝫ fierẽt duo corpa siml̃ in eodẽ loco oĩo eiusdẽ q̃titatis ꝛ coloris qd est satis possibile. sic ẽt q̧ ideꝫ corpꝰ sit siml̃ in diuersis locis nũq̧ sensus distigueret illa. ꝭ indicaret vnũ corpus nũero se sentire. Sic gᵒ negãduꝫ est de potẽᵃ

sensitia q ipsa sit circa singlare p se primo ita negandum est de actu sentiendi. et ista fuit fortior ratio negantium sensum aut intellectum p statu isto nalr posse cognoscere singlare sub ppria rone. sed vt pbabit in septio. maior illa [redacted] falsa de quo nō plus ad pns. Facilis tn essz euasio qōis h9 si negaret vnitas qlibz realis excepta nūerali. dicēdo q obiectū sensus sp ē singulare. q āt fiat adequatio obiecti ad sensum et ad potētiam hoc est p actum intellcūs facientis coitatem illam q in reb9 est fundamēta liter. sz ab intellcū formalr et opletie hz esse. adeqtio. n. primeitas et pleitas nō sūt modi inherēdi reales iuxta hūc modū rūdendi. sz solum sm rationem.

Propter quartuz quidē h9 ad primum arg oppm pbans q rō vlitatis sit ratio obiecti adeqti sensus. Rūdet Scotus q lz idē sit subiēm oium potēz q sūt ad formas eiusdē generis sic ondit rō. quia alr non essz trāsmutatio int istas [redacted] nō oz eandem esse potētiam respcū oim istarum formarum ymo oppositum videtur in 3° phicorum. nam si posse sanari et posse egrotare idē eēnt sanitas et egritudo essent idem. iō mior vr neganda.

Ad ofirmatōz sensus est vlis sentire ē singlaris multiplr exponnitur hec auctoritas. Scotus ingt sensus est vlis sentire āt pticularis. qz qlibet vnus actus sentiēdi est circa vnū singlare tm et mlti actus circa multa. et oēs isti actus sunt ab eadē pō. Alit glosatur sensus est vlium determiatiue. nam sic vniuersale nō determiat sibi locum nec tps. pp qd dixit Aristo. p posteriorum vle est sp et vbique. aut sm diuersa esse aut negatiue. qz nō determiat sibi locū nec tps. vt expōit. s. Thōs in pª pte. q. viij. et in qōnibus de potētia et p posteriorum. ita nec sensus dterminat sibi illa cū sit pō mere passiua. est. n. visus indetermiatus ad oēs distātiam et ad ōe tps. et determinat ad illa rōe obiecti. sentire aūt. i. sensatio est solius singularis determinatie. nam sic singulare sensibile est determiate hoc et nūc ita sensatio determiate repntat illud cum eisdem singularib9 oditoibus. et sic materia pª indifferēs est ad oēs formā. et tn qlibz trāsmutatio respicit determinatā formā ita sens9 indr̄ns est ad omia sensibilia et sentire respicit determinatū sensibile [redacted] quo depēdet tā in fieri q in fcō eē. ppterea sensus est vniuersalis sentire vō pticularis. Ad 2m rūr negādo onam nec diuisio illa est sufficiēs ōe ens aut vle aut singlare et p idē ad ofirmatōz eiusdē et ad terciū et ofirmatōz eius et quartum ꝛc.

Ad rōes in oppoitum pbātes q singlaritas sit rō formal obiecti adeqti sensus rūdet q p tanto cognitōes singulariū dnr pprie sensibilib9 q vles. qz ratio singularitatis est requisita ad actū sens9 nō vt rō formal obiecti s vt causa sine qua nō vt inotuit supra: et iō sonat snia Alberti rcē intellcā. Sz dubiū est si sensus nō sentit obiectū sine singlaritate quō se hz singlaritas ad obiectū vt ad colorem vtrū sit p se sensibile lz nō pprie vt qtitas an poti9 sit tm p se intelligibil. Huic dici pōt q singularitas pprie nō est sensibil sz tantū intelligibilis nec est sensibile p se cōe aut ppriū. nec incōuenit aliqd cōcurrere vt causa sine qua nō ad actum sensus qd tamen sensu pprie non est pceptibile vt pz de inherentia coloris in subiecto et sup hoc cōsidera

Ad 2m rūr q si vle essz actu obiectū intellectus possibil et vle p se causaret ab intellectu agente vt plures tenēt tūc facilis essz solutio. nam natura q est obiēm sensus non est actu vle lz natura q est obiectū intellcūs possibilis sit actu vle p opatōz intellcūs agētis et hanc solutōz sequit Scotus in pdicabilibus dū ingt intellect9 possibilis est virt9 passiua et illa psuppōit obiectū ei9 quod est vle sed intellcūs agēs nō psuppōit vle qz nō est virtus passiua. vle āt nō est obiēm ei9 sz q quid est in fantasmatibus. sz vle est finis e9 hec Scot9. Si vō dicat sm aliā opiniōem q intellcūs agēs nō causat vle sed intellcūs possibil ōsiderās istā qditatē illimitatam cāt in ea vle ita q vle actu nō est p se obiectū intellect9 possibilis sz ōsequit et actōz primam intellcūs possibil ita q qditas sm se sicut est

obiectū sensus vt ↄcessū ē ita ē obēm itellect⁹ ⁊ tūc ad auctoritatē scdi de aīa po^e distinguūt̃ obiecta .l3 Scot⁹ in q̄libetis dicat q̄ hoc h3 intelligi q̄tū ad māifestatōē .q2 manifestior est distinctio obiectoꝝ q̄ actuū ⁊ consequēter potētiaꝝ nō tm̄ eētialr̄ distinguūtur potētie actus .tn̄ vt intelligat̃ de quib⁹ potētijs vīficet̃ illa auctoritas. Aduertendū ex doctrina Scoti in p̄io sniaꝝ dis. iij. q̄ potēꝝ q̄dā sūt dispate q̄dā āt subordinate. si dispate. hn̄t obiecta dispata vt p3 de potētijs sēsitis exteriorib⁹ ppter qḋ visus nō pōt i obiectū audit⁹ nec ecōuerso. Subordinate āt si sūt ei⁹dē gn̄is vt ābe cogitie hn̄t obiecā distīcta subordiata fm cōis ⁊ min⁹ cōe. ⁊ tn̄ pō supior pōt in ōe qḋ pōt inferior vt sensus cōis respcū sensus ptic̄laris. pōt .n. in ōe illud in qḋ pōt visus ⁊ ampli⁹ 2° de aīa. Potētie āt subordinate dīsoꝝ geneꝝ vt si cognoscitia sit coior q̄ appellatia obiēm pi⁹ erit di⁹ si ūo eq̄lis ābitus vt in qḋ cūq̄ pt vna earū possit ēt aliatūc hn̄t idē obiēm ⁊ s̄b eadē rōe forīli q̄tū est ex pte obiecti. ⁊ tl̄r apd̄ Scotū se hn̄t intellcūs ⁊ volūtas vt inferi⁹ videbit̃. Cū g° intellcūs ⁊ sens⁹ sint po^e subordinate ⁊ ei⁹dē gn̄is cū ābe cognitie dn̄t g° penes obiēm cōi⁹ ⁊ min⁹ cōe. eadē g° nā indifferēs ⁊ nōdū actualr̄ vl̄is potit cognosci ab vtroq̄ illoꝝ. Rōs āt sequētes pbāt veꝝ. iō de eis nō plus ad p̄ns ꝛc. Dubitat̃ quare sensus sit sing̃laris determiate magis q̄ itellcūs p⁹ q̄ nā indr̄as ad vl̄e ⁊ sing̃re vtriusq̄ ponat̃ obiēm. Ampli⁹ q̄lr intelligēdū est q̄ intellect⁹ sit tm̄ vl̄iū ita vt coiter dī tm̄ vl̄e intellr̄. Ad pri^m dn̄du3 vt Scot⁹. vij° b⁹ q̄ sens⁹ est sing̃laris exn̄tis iō act⁹ sens⁹ non est abstract⁹ ab exn̄tia. intellectio āt abstrabit̃ ⁊ ē ↄditio obiēi nō tm̄ p accn̄s cōcomitās s3 p se inq̄tū sensatū. paccn̄s āt sp ↄcomitat̃ intellectiōē q̄ditatiā de q̄ loq̄t Ar̄. vt plumū. q2 de visiōe intellcūali nō vr̄ locutus Et h3 hāc intētōē puto audiēda esse vba .s. Tho. in tractatu d̄ sensu respcū sing̃lariū dn̄ inq̄t silitudo rei q̄ recipit̃ in sensu repn̄tat re3 fm q̄ ē sing̃laris. l3 recepta in intellcū repn̄tat rē fm rō3 nē vl̄is. ⁊ inde ē q̄ sēsus cognoscit singl̃aria intellcūs āt vl̄ia ⁊ hoꝝ sūt scie hec ille. Ad 2^m vl̄e tm̄ intellr̄ idest tm̄ id qḋ vt sic natū est denoiari ab vl̄itate nō tm̄ vl̄e sic q̄ vl̄itas sit rō intilligēdi. l3 .n. natura intelligat̃ sub vl̄itate vt sub mō intelligendi ipm tm̄ vl̄itas nō est ps ↄcept⁹ ei⁹ primi. Cōtra singularitas nata est intelligi nō tm̄ s̄b vl̄itate vt sub mō. al's idē intelligeret̃ modū oppo^m sue formalitati si quā h3. Exn̄° masculinitatē volo intelligere q̄ est mod⁹ pcise ↄcipiēdi deū si facio obiēm ↄcipio sub mō femineitatis cū masculinitas sit femi generis ita in pposito l3 forte vl̄e sit ratio intelligendi nō ita intellecta sicut modus generalis.

Rit duodecio

questio. Utꝝ methaphici sit ↄsiderare q̄ditates oiu3 reꝝ in pticulari. Et arg̃ q̄ sic. si methaphic⁹ nō cognoscēt q̄ditates reꝝ in pticulari s̄ in vl̄i cū cognitio tm̄ i vl̄i sit ipfecta eo q̄ est ↄfusa ergo methaphicus eēt ipfecte sciēs ⁊ alij pfecte q̄ est ↄtra phm in hoc plogo g° ꝛc. Ampli⁹ sic se hn̄t po^e ordiate ad se iuicē ita ⁊ hit⁹ illaꝝ pōꝝ. S3 pō supior pōt oēs rōes apbendē q̄ h3 iferior. g° hit⁹ supior cognoscet oīa q̄ cognoscūt i hitib⁹ iferiorib⁹. S3 hit⁹ iferiores cognoscūt i ptic̄lari. g° ⁊ supiores. metha^{ca} ē hit⁹ supm⁹. g° ꝛc. Adhuc i^a scia q̄ sola ↄsiderat q̄ qd ē. sola h3 cōsiderare oēs q̄ditates. q̄ditas .n. a qd ē dcā. s̄ nulla a^a scia fac̄ mētionē de ipō q̄ qd ē nisi metha^{ca} ut testatur Arꝝ. i pn̄° sexti metha^{ce}. g° sola ↄsidēat q̄ditates. ↄn̄a pbat̃. q2 q̄ditates reꝝ sūt note. g° si i nulla a^a scia seq̄t̃ q̄ in ista erūt note.

Amplius quicūq̄ cōsiderat distinctōē inter aliqua duo fm rōes formales eoꝝ vtrūq̄ illoꝝ ↄsiderat fm pprias rōes. sed metaphisicus ↄgnoscit diuersitatē inter duas entitates pticulares fm rōē3 quiditatiuā eaꝝ ergo metaphicus ↄsiderabit q̄ditates illaꝝ ētitatū pprias ⁊ pcisas. maio rōis pbat̃ q2 vna ⁊ eadē po^a h3 cognoscere illa q̄ꝝ diuersitatē cognoscit. vt p3 2° de aīa cap° de sensu

cōi·mioꝛ reducit̄ qꝛ aliqs pōit dꝛſitatē iter
lineā inq̄ᵗᵒ linea ⁊ hoiez inq̄tū hō ⁊ nō pħs
nālis.qꝛ nālis nō ꝯſiderat lineā inq̄tū linea
nec mathematicꝰ qꝛ ipſe nō ꝯſiderat hoiem
inq̄tuꝫ hō gᵒ metaphicꝰ.pꝫ ꝯña qꝛ cognitio
diuſitatis illaꝝ entitatū ē pure ſpeculatiua:
ꝯſtat aūt ꝙ ꝯſiderare hoiez inq̄tū hō aut li
neā inq̄tū linea eſt ꝯſiderare illas entitates
ſm rōnes ꝓpas ⁊ ſpecificas.Cōfirmat̄ qcū
ꝙ ꝯſiderat diuſitatē int̄ aliq̄ gña ſubc̄a hēt
ꝯſiderare illa ſubc̄a ſm ꝓpas rōnes pꝫ iſta
ex 2ᵒ de aia.Sed metha ᶜᵒ ꝯſiderat diuſita
tē it̄ ſubc̄a ſciaꝝ opatiuaꝝ ⁊ ſpeclatiaꝝ: ⁊
ſilr int̄ ſubc̄m mathema ᶜᵉ ⁊ nālis ⁊ metha ᶜᵉ
vt pꝫ i viᵒ huiꝰ q ex diſtictiōe ſubc̄oꝝ illaꝝ
ſciaꝝ arguit diſtictionē ſciaꝝ ⁊ 3ᵒ de aia ſe
cant̄.n.ſcie quēadmodū:⁊ res de qbꝰ ſūt gᵒ
metha ᶜᵒ ꝯſiderat illa ſubc̄a ſcibilia ſub pro
prijs eoꝝ rōibus formalibus.

In oppoᵗᵒ eſt pħs in textu dū inqt itaqꝫ
ꝓmū exiſtimamꝰ ſapientē oia maxie ſciē ut
ꝯtigit ▪ exponit̄·cōiter ut ꝯtigit.i.vlr ⁊ nō i
pticulari. Et Albertꝰ magnꝰ ħ idē aſſerens
inqt.Oēs.n.ab antiqs in pħia cōiter tradi
derūt ꝙ hūc p̄cipue dicimꝰ ſapientē q oia
maxie ſcit ſicut decet ⁊ non hꝫ ſm vnūqdqꝫ
ſingulare de ipis ſciam.

Propter primum

ſciendū ꝙ methaphiᶜᵒ dicꝰ diuinꝰ: ⁊ pħs
ꝓmus ē artifex ſpeculatiuꝰ cꝰ eſt ꝯſiderare
ens ⁊ ea q̄ ꝯſequūt̄ ipm inq̄tuꝫ ens ut vnuꝫ
⁊ multa acꝰ ⁊ pō ꝛc.diuinꝰ aūt ē dicꝰ inq̄ᵗᵒ
eſt diuioꝝ.i.ꝯſiderās ſbas abſtractas ⁊ ſep
atas.ꝓmꝰ aūt pħs eo qꝛ ꝓmas cās reꝝ cō
ſiderat·vñ·s·Thōs ſup Boeᵒ de tri.⁊ i ꝓnᵒ
libri metha ᶜᵉ inqt.Methaphica triplr noia
tur ſcꝫ metha ᶜᵃ ut ē de ēte diuia ut ē de deo
⁊ pħia ꝓᵃ ut ē de ꝓmis cāis.pħs tñ in textu
appellat ipm ſapientē cui attribuit ꝯditiones
ſex dicēs itaqꝫ ꝓᵐ exiſtimamꝰ ſapientē oia
maxie ſcire ut ꝯtigit.Vñ.s.Tho.i ꝓma pte
qōe ꝓᵃ ⁊ 2ᵃ·ſcōe.q.ix.⁊ alibi plies.Sapiēſ
ſimplr eſt q cognoſcit altiſſimā cām ſimpʳ.
Sꝫ ſapiēs in aliq̄ gñe ē q ſcit altiſſimā cām
in illo gñe.Eſt aūt qditas rei i pticulari ſua
formalis rō p̄ciſa ⁊ adeq̄ta cū ea ꝯtibilis.
icludēs aliqd aut iclūſa in aliq̄ qditatie qdi
tas āt ō rōe ſua nec ē ſimplex nec ꝯpoſita ut
iqt.s.Tho.2ᵒ ſñaꝝ diſ.3ᵃ.iō audiat̄ ad pñs
qditas ut ſe extēdit ad ſiplicia ⁊ ad ꝯpoſita

Propter secunduz

qdē huiꝰ ſciendū q̄ſdā ut Johēz buridan ⁊
Paulū venetū in ħ ꝓlogo ptē affirmatiuaꝫ
qōis ꝯceſſiſſe aſſerētes methaphicā qdita
tes oiuꝫ reꝝ tā in vli q̄ in pticlari tā ſbali q̄
accñtali tā paſſionū ꝓpꝛiaꝫ q̄ paſſionū cōi
um ⁊ ▪ accñs ꝯſiderare nō demōſtrādo acci
dētia p accñs ō aliq̄ ſubc̄o:ħ ea ſepando ab
accñtibus ꝓpꝛijs. Quoꝝ ꝓma rō ē:qꝛ ens
eſt obiec̄tū adeq̄tuꝫ metha ᶜᵉ ſm pħm q̄rto
huiꝰ.gᵒ oē ens claudit̄ in ꝯſideratiōe metha
phici.ſic·n· ens ē obc̄m adeq̄tū itellec̄ꝰ ſm
Auic.ita ē ſubc̄m adeq̄tū metha ᶜᵉ.Sꝫ nul
lū ens ſubt̄fugit cognitiōeꝫ itellec̄ꝰ. gᵒ nullū
ens excludit̄ a ꝯſideratiōe methaphici cuꝫ
ſit artifex cōis.Adhuc ſcia eſt vniꝰ gñis ſub
iec̄ti ptes ⁊ paſſiōes ꝯſiderās p̄ poſterioꝝ .
Cōſtat aūt ꝙ metha ᶜᵃ ꝯſiderat ens inq̄tum
ens ut ſup̄ inotuit.gᵒ hꝫ ꝯſiderare ptes entiſ
ſm ꝙ ens. oēs aūt qditates ſpēales ſūt ptes
entis ſm ꝙ ens gᵒ ꝛc· Amplꝰ eodēᵒ ꝯſi
derat methaphiſicus omnia entia ſpecialia
qūo conuenit eis ratio formalis ꝯſiderandi
in methaphica.hoc autē eſt ſm ſuas qdita
tes:quia q̄libet quiditas dicit̄ ens p ſe·

Et ſi inſtet̄ ꝙ data hac opione ſequeret̄
alias ſcias ſupfluere ꝯña ptꝫ de ſe.

Amplius ſi methaphici ſit ꝯſiderare oēs
qditates in pticulari.ergo Ariſtote· ſermo
fuiſſet valde plixꝰ in liᵒ metaphiſice ſi diffu
ſe ⁊ diſtīc̄te de vnaqꝫ qditate determiaret .

Ad priᵐᵘ rñdet ꝙ nō incōuēit eadē ētia pti
nere ad dꝛſas ſcias ſm reduc̄tiōꝫ i pꝛia ꝓnᵃ
ſcie. vñ īueſtigare paſſiōs ētis nālis vl ſup
ponē eas ſi ſint noᵉ ⁊ ꝓnᵃ ētiū nāliū pviā mo
tꝰ ⁊ adhᶜ nāe ⁊ oñder̄ opatōs illas pp qd ſē
q̄ᵗᵒ ad cās ſuas. Silr ꝯſiderare ſbas reꝝ p
motū ⁊ nāꝫ ptīnꝫ ad pħm nālē.Vñ dicūt ꝙ

aliud ē ɔsiderare subſtātiā ut ſba eſt ⁊ hoīez ut hō ē ⁊ aliud eſt ɔſiderare ſubſtantiam ut naturalis eſt ⁊ pariter hoīez ut ens naťale nā p̄ma ɔſideratō ē methaph̄ici c⁹ ē ɔſiderare q̄ditates oīm reꝝ ꝑticlari· abſolute tm̄. t^a aūt ɔſidera^o ē nālis phi q ɔſiderat illa entia ī eē nāli ut dicūt h̄itudiez ad mā3 ſſibilē ⁊ ad motū. Jmo de eētia illaꝝ reꝝ ut nālia ſūt videt̄ eē ⁊ aptitu^o ad motū ⁊ q̄litateſ ſſibiles ⁊ p̄it̄ mā ſſibil. vñ Auer. vij. meth. ī phico auditu. i. ī ſcia nāli pſcrutauit de principijs corpis ſm q̄ eſt nāle. i. ſm q̄ mouet̄: ⁊ qeſcit· ſ hec pſcruta^o ē de eis ſm q̄ ſba tm̄ Et Alber. magnus ī ꝓlogo libri de aīa iq̄t q̄ ſbam ignis debem⁹ p⁹ cognoſcē: q2 nā ignis ī toto ē nobis notior q̄ ei⁹ opatio: ⁊ h̄ nō h3 vitatē de igne ſm ſe ⁊ abſolute ɔſiderato: ſ de nā ignis ī toto. i. de ſba e⁹ ī eē phi^co ⁊ nāli. ꝑus. n. ut ſic cognoſcit̄· Prio· n· ſſatū eſt ɔcretū q̄ ei⁹ opatio ⁊ abſtractū. Quare Egidi⁹ hēmita 2° de gñatiōe aliq̄d nō eſt de rōne rei vno mō q̄d tm̄ ē de rōe rei alio mō. vñ q̄litates p̄^e ſenſibiles ⁊ ɔtrarie l3 nō ſint p̄n^a elemētoꝝ ut ſūt ſba ⁊ ut ɔſiderāt̄ ſm ſe: ſunt tm̄ de rōne eoꝝ ut hñt eē nāle. Tū q2 ut elemēta actu exiſtūt ī reꝝ nā nūq̄ penit⁹ ſepāt̄ a q̄litatib⁹ ꝓprijs. imo ſi expoliaret̄ penit⁹ nā alic⁹ elemēti a q̄litatib⁹ ꝓprijs nō vlt̄i⁹ ſaluaret̄ natura illa. ut ſi nā ignis expoliaret̄ a calido ⁊ ſicco nō vlt̄i⁹ remanēt nā ignis q̄d nō eēt niſi caliditas ⁊ ſiccitas aliq̄ mō eſſent de rōne ignis ut ē i effectu: ⁊ ut eſſe h3 nāle· Sūt ēt de rōe elemētoꝝ ut actiua ſūt ⁊ paſſi^a cū nec ad iuicē agāt aut paciāt̄ niſi inq̄ntum ɔiūcta q̄litatib⁹ ſſibilib⁹: nec incōuenit q̄litates eē d̄ rōe corpis q̄lis ſm q̄ h⁹mōi· Sūt q̄q̄ q̄litates ille de rōne elemētoꝝ vt a phico ɔſiderāt̄. tū q2 ip̄e nō abſtrahit a mā ſſibili. tū q2 res nō ſūt ſenſibiles ſm ſimplicē ſue q̄ditatis rōe3. ſ ut q̄litatib⁹ ɔiūcta ſſibilib⁹ ꝓpea q̄lia ⁊ ſenſibilia ſm q̄ h⁹ ⁊ q̄litates ſēſibiles p̄it ēt de rōe elemētoꝝ ut ɔſiderant̄ a phō nāli. Cōſidera^o g^o nālis phi ē reſpectiua i h̄itudie ad motū vbi ɔſidera^o methaphici ē abſoluta. Vñ dicūt q̄dā q̄ l3 phic⁹ ſciat hoīez eē aīal. q2 videt ip̄m ſentire ⁊ rōale ē q2 vtit̄ rōe: neſcit tm̄ phic⁹ inq̄^{tu} talis vtꝝ illa p̄dicata ſint abſtracta uel ɔiūcta. ſilr̄ vtꝝ ſint de q̄ditate intrīſeca hoīs: ſilr̄ de paſſiōib⁹ l3 phic⁹ ſciat q̄ hō ē riſibil: neſcit tm̄ vtꝝ illa paſſio ſit iherēs ſibi eēn̄^r an eēn̄^r diſtinguat̄ ab eo. Ex q̄b⁹ p3 q̄ alie ſcie ñ ſupfluūt

Ad 2^m d̄ ē q̄ m̄lta ɔſiderāt̄ ī metha^{ca} q̄ dant̄ alia itelligi ut ſciēdo q̄ hō ē ſba illō iō dat̄ itelligi de eq̄ ⁊ alijs ⁊ ſilr̄ iq̄rē vtru3 inhēn^a ſit ꝓpa paſſio accñtis uel nō dat̄ iō itelligi de q̄libet accñte. Uel alit̄ ɔcedit̄ q̄ ī ſert̄ ſi eēt vna ſcia ita gñalis q̄ poſſet oīa cōſiderar̄. S3 nulla talis repit̄ iō methaphic⁹ ſub rōe cōi ſit oīa· ⁊ h̄ voluit Ar. dū dixit methaphiſicū debē ſciē oīa ut ɔtigit h̄ ē ī rōne ſpēali. Et hoc ē q̄ voluerūt ille due opiones q̄s recitat Sco. q̄ꝝ p̄^a eſt q̄ ad methaphiſicū ꝑtiet ɔſiderare q̄libet q̄ditatē ſm q̄ q̄ditas ē ⁊ ſm q̄ hec q̄ditas nō tm̄ ſm oēm cōe3 rōnem c⁹cūq̄ accñtis h⁹ q̄ditatis. ſ h̄ ꝑtinet ad alias ſcias. ɔſiderat g^o methaphicus q̄ditatē ut q̄ditas ē ⁊ hāc q̄ditatē tm̄ ut q̄ditas ⁊ nulla accña h⁹ q̄ditati. aut ꝑ ſe aut accñtia ꝑ accñs· Scd̄a āt poſitō dic̄ q̄ lic3 q̄ditas ſm q̄ hec q̄ditas ꝑticlaris ⁊ accñtia ꝑ ſe ip̄ius q̄ditatis ɔſiderent̄ a metha^{co} tm̄ q̄ditas ꝑticularis inq̄^{tu} mobilis vel h⁹mōi q̄ ſūt accñtia ꝑ accñs. i. ut forma^r itellecta ſb aliq̄ accñte accñs ꝑtiet ad alias ſcias: q2 ut ſic illa q̄ditas eſt poſterior ſe ip̄a itellc̄a ſine illis accñtib⁹ q̄ ſūt accña ꝑ accñs. Vñ apud āhos modos iſte ꝓpoſitiōes hō eſt hō ⁊ aīal ⁊ corp⁹ ⁊c. ſūt de ɔſideratōe methaphiſici· iſte aūt hō ē riſibilis hō ē diſciplinabil̄ aīal ē ſenſibile apud ſcd̄a3 opiōe3 ſūt de iure methaphici q̄ tm̄ ſm p̄mū modū ſūt de iure phici Mouet̄ aūt pō p̄ma hijs rōib⁹: q2 hec q̄ditas ē p̄or cognitiē diffinitiē ⁊ tpe motu ⁊ q̄titate ⁊ q̄cunq̄ accñte. vij. metha^{ce}. g^o pōt ɔſiderari abſq̄ illis accñtib⁹: q2 p̄us in ſuo priori nō dependet a ſuo poſteriori: nec q̄tum ad eē nec q̄tum ad cognoſci alias nō eēt p̄us. Sed q̄ditas ut ſic nō ɔſiderat̄ a nāli: q2 abſtrahit a motu ut ſic nec a mathe^{co}.

qꝛ illa qditas ut sic abstrahit a q̄to. Ampliꝰ q̄cūq; scia ꝯsideraret illā qditatē p̄t methaphicā3 illa s̄balt̄naret̄ methaphice ꝯn̄s falsū ut inotuit. Et ꝯtra. s. Tho. sup Boecio de tri. ⁊. xi. metha.ᶜᵉ q inqt alie scie ▪ sūt ptes methaphice: nec s̄bčaeꝝ sūt p̄pe ptes subči methaphice lꝫ sint ptes entis. Adhuc supiusˀ ⁊ iferiꝰ nō ptinerēt ad eandē sciā3. ꝯn̄s falsū qꝛ eaꝺ scia ꝯsidēat numeꝝ ⁊ binariū triāgu lū ⁊ pꝛochelē ptꝫ ꝯn̄a postq̄ meaba.ᶜᵃ nō ꝯsi dēar3 hāc qditatē pt̄clarē ꝭ bn̄ qditatē i cōi

Ampliꝰ p̄ᵃ cognitio rei ptiet ad methaphicū: qꝛ ip̄e est p̄us sciēs: ꝭ p̄ma cognitio ꝺ re hēt̄ p qditatē gᵒ ꝛc. mioꝛ pꝫ: qꝛ illud qꝺ ē de re oīno in ostēsibile cognoscit̄ de re p̄ᵃ cognitiōe. hꝰ mōi aūt est qditas ꝑpria q̄ hētur p diffōnē3 vt pꝫ i. vij. methaphice vbi Aꝛ. oñdit. ꝙ qd ē hꝫ rōe3 p̄ncipij ⁊ cause idemō strabilis: nec de eo pōt formari qō ꝑpter qd Et hoꝝ opioni forte aduesit Sco. 2ᵒ s̄naꝝ. dis. 2ᵃ cū inqt ꝙ nā ▪ priꝰ n̄lr q̄ hec nā ⁊ vni tas ꝑp̄a ꝯn̄s nām ut nā prioꝛ ē nālr vnitate eius ut hec nā ⁊ sub ista ꝯsideratiōe est ꝺ ea ꝯsideraᵒ methaphica ꝛc. ⁊ alibi i eodē in dis. eadē nā ꝭm p̄oritatē illā nāle3 ē ꝙ qd est ⁊ p se obiectū itellcꝰ ⁊ ▪ se ut sic ꝯsiderat̄ a methaphico ꝛc. Si qs autem huic doctrine afficeret̄ ad rōnes Scoti in hac. q. ꝯtra hanc opionem facile respōdeat.

Ad p̄ᵐ cū isert ꝙ oēs alie scie ꝯsiderarēt de ente p accn̄s ꝯn̄s ꝯtra phm. vi. metha.ᶜᵉ. Et ꝯn̄r seq̄ret̄ ꝙ cū scia nālis sit de ente mobili ꝭm cōem opione3 ꝙ nālis phia eēt de en te ▪ accn̄s. r̄ndet̄ ꝙ subča aliaꝝ sciaꝝ: nec qditates speales cū eaꝝ accn̄tibꝰ sūt entia p accn̄s q̄no Aꝛ. de ente ▪ accn̄s loqt̄ i viᵒ. metha.ᶜᵉ. nā illud ꝺꝛ ibidē ens p accn̄s cuiꝰ vnio nō hꝫ cās p se ⁊ determiatas ut albu3 ▪ musicū ⁊ huiꝰ mōi. ꝯstat āt ꝙ vnio mobili tatis cū corpe: aut ēte hꝫ cās determiatas ⁊ p se vt ptꝫ i nāli phia ⁊ q̄uis in ente per ac cidens sit ens additum enti. non tamen sequitur ꝙ omne ens additum enti sit ens per accn̄s. ꝭ solū illud cuiꝰ ptiu3 ꝯcursus ▪ iterminatus nō hn̄s cās p se ⁊ determiatus sim

plicit̄. Et p idē ad ꝯfirmatōe3 nō icōuenit ꝙ de ente p accn̄s cꝰ ptiū ꝯcursus hꝫ cā3 de terminatam p̄cognoscat̄ qd est. s. qd nois ⁊ qꝛ est. Et ꝯn̄r ꝯcedit̄ ꝙ cū ꝺꝛ ens mobile ly mobile nō accipit̄ ibidē ut iportat p̄ōa3 nā lē ꝑpinq̄ ad motū emanantē a p̄ncipijs spēi qꝛ sic facer3 aggregatū p accn̄s: ꝭ ut ꝺic̄ po tentiā remotā ad motū. s. p subčo hn̄te in se p̄nᵐ motus ⁊ qetis. vnde hec nō est ꝯtractō specifica eo mō q̄ genꝰ ꝯtrahit̄ ad spēm. sed est ꝯtractio cognoscibilitatis: qꝛ ꝯtrahit̄ ens ad ens exn̄s ꝯiunctū motui ⁊ nē sensibili: q̄ ꝑpter nō eēt icōueniēs ꝙ etiā aggregatū ex subčo ⁊ passiōe ut corpis cū mobilitate apꝺ Albertū eēt subčm scie nālis loquēdo de sub iecto p formali iuxta ꝺc̄a in 2ᵃ qōe hꝰ p̄mi dūᵒ illa passiōsit rō for̄l. imo subtilr̄ pcedēti ī hac mā appebit ꝙ Albertꝰ ponēs corꝰ mo bile eē subčm nālis phie. ⁊. s. Tho. ens mo bile hic ponēs p subčo uel nō d̄n̄t in re: ⁊ ꝭ si in celo ponat̄ mā uel corpusmobile hꝫ. s. Tho. ponē p pte p̄ncipali subči phie nālis qꝺ est ens mobile apud eū. Et gr̄a ap̄lioris doctrne ꝺicat̄ ꝙ apud Alber. corꝰ qꝺ ponit̄ p subčo nālis phie ē hn̄s for̄a3 pficiētē mā3 s̄sibilē i aptitudie trine ꝺimēsiōis cū i t̄ctatu de nā gn̄is ꝺicat. s. Tho. ꝭ gᵒ corpꝰ siue for ducat̄ de pō mē sine motu ut celu3: siue cum motu ut i gn̄alibꝰ ⁊ corruptibilibꝰ. siue nō educat̄ de pō mē ut i hoie ē res phisica sup̄ quā itellcꝰ format itentōe3 gn̄is ⁊ illud ē p priū subčm phie nālis logice tn̄: qꝛ si fiat re soluᵒ oiu3 illoꝝ nō erit deuēire ad aliqd cōe celo ⁊ iferioꝛibꝰ cū in mā nō ꝯueniāt ꝛc. ⁊ ut sic hꝫ ꝙ sit corꝰ nāle seu mobile. opꝰ aūt fuit ꝙ mobile adder̄ ad ly corꝰ: qꝛ nō sub q̄cūq; ꝯsideratōe corpꝰ ē ꝺ iure nālis phi. Et i rei v̄itate exp̄ssit Alber. p copꝰ mobile id qꝺ. s. Tho. ▪ ens mobile q alio respču ꝺixit ens mobile eē subčm. mobile. n. additū corpi faceret nugatōe3 aut ens p accn̄s cū corpꝰ sit nā determiata q̄ pōt effugē rōne3 mobilis. Si tn̄ mobile addat̄ ad ly ens non causat nugationē: nec ens per accidēs: quia nihil ē ꝙ possit effugere rōnem entis nō videntur.

g⁹ differre nisi noie &c. Nec obstat q̄ s. Th. in qōnib⁹ de veritate ⁊ p̄ posteriorum ⁊ scdo methaphice ponat subiectū naturalˀ phie cō p⁹ mobile. ⁊ i libello de nā gnīs ⁊ alibi pliēs dicat q̄ ens mobile sit subm̄ nālis phie. Et in pn⁹ libri ethicorum dicat q̄ mot⁹ vel res mobilis sit subm̄ nālis phie: qꝛ subm̄ est duplex ut ait. s. Tho. v⁹. metha^{ce} scꝫ rōe toci⁹ scie. i. subm̄ adeqtuꝫ. Et subm̄ pncipale cōtentū sb subcō adeqto. ēs mobile [illegible] subm̄ p⁹ Corp⁹ vo mobile 2⁹ mō. res aūt mobilis sumit p ente mobili. Et si istet phi^{ca} tractat de p̄ motore: ⁊ [illegible] nec ē ens mobile: nec cōp⁹ mobile. Rñdet fm. s. Tho. sup Boe⁹ de tri. ca. xviij. q̄ phica tractat de p̄ motore nō ut d̄ subcō vel pte subcti: s ut de tmio ad quē ꝑducit: nec fm se: s ut motor. qd̄ ꝯfirmās Egidius 2⁹ phorum iqt q̄ nālis phs ꝯsiderat de p̄ motore rōne mot⁹. si. n. possꝫ phs nālˀ de motu hre plenā noticiā absq̄ [illegible] q̄ aliqd tractaret de motore p̄ de eo nllaꝫ mētionē faceret. Metha^{cs} aūt q̄si ecōuerso de eo ⁊ de speris mobilib⁹ ꝯsiderat pp p⁹ motorē ⁊ pp sbas sepatas ita q̄ de deo ⁊ de itelligētijs i se noticiā tradē itendit. q̄ aūt nālis nō tradat noticiā de scia ⁊ qditate dei h̄ [illegible] rōne scie: trāscenderet eni limites cū eius qditas abstrahat a q̄cūq̄ motu de q̄ tota pncipalis itentio ē phisici. Si vo metha^{ca} nō docet h⁹mōi qditates i se. s solū effect⁹ h̄ nō est rōne scie fm se. imo [illegible] ptiet ad ipm. Sꝫ tm̄ ex nr̄o mō itelligēdi q nihil itelligit nisi mediāte fātasmate. Ad ꝯfirmatiōnē Scoti ꝯt̄ hāc opionēꝫ ptꝫ ex qōne de subalt̄natōe sup⁹ disputata.

Nōnlli vo tenētes [illegible] gnāle pn^{co} q̄ nālis n̄ ꝯsiderat nisi motū ulˀ aliqd in hitudie ad motū declinauerūt ad [illegible] ut ꝯcederēt methaphicaꝫ ꝯsiderare omia fm ppas rōnes. dicūt. n. q̄ metha^{ca} est ois scia spēalis: ⁊ hꝫ se ut totuꝫ ⁊ nō est distīcta ab alijs nisi rōne ptiuꝫ sicut totū dr̄ ab vna pte p aliaꝫ ptē. metha^{ca}. n. nō differt a mathe^{ca} nisi rōne alti⁹ ptis. s. nālis phie nec dr̄ a nāli phia nisi rōne alterius ptis. s. mathe^{ce}. Sꝫ idubie ista doctrina nō est pipateticorum. est. n. metha^{ca} hit⁹ distinctus ab hitu phie nālis ⁊ mathe^{ce} ⁊ nō ē aggregatū ex illis: qꝛ Ar. distinguēs sufficient oēs ptes phie speculatie. vi. h⁹ sūpsit methaphisicā ut distīctaꝫ ab alijs ptib⁹ ⁊ ut hꝫ ppiā rōneꝫ gnālēꝫ ꝯsiderādi ens inq̄^{tu} ens et qditates oiuꝫ etiā mō vlī vsq̄ ad gnā gnālissima: ⁊ ut hꝫ q̄dā scibilia ppa q̄ ꝯsideranť sub roib⁹ specialib⁹ ⁊ ppijs vt sbas sepatas ad min⁹ apud pipateticos p q̄s ēt metha^{ca} distiguiť. licet ista nō sit distīctio cōis sic est illa q̄ ꝯsideratur ens inq̄^{tu} ens &c. ꝯstat aūt q̄ ista oia arguūt distīctionē maiorē metha^{ce} ab alijs partibus q̄ sit distīctio aggregati a ptibus aggregantibus.

Propter tertium

qdē hui⁹ pmit⁹ vitas q̄siti māifesteť de sbijs sepatis ut sūt deus ⁊ itelligētie. Demū quid dōm sit de qditatibus pticularib⁹ rerum materialiū. De p̄ sciendū ex fundamētis Auer. ⁊ pipateticorum q̄ metha^{cs} inq̄^{tu} tlis hēt ꝯsiderare qditates sbarum sepatarum in pticlari ⁊ sb ppijs roib⁹ ⁊ nō solū inq̄^{tu} ētia. s eas ꝯsiderat inq̄^{tu} sunt itellectuales ⁊ nō solū ut sic: s etiā inq̄tū sūt q̄dā nē ppe ⁊ q̄ ad ppas rōnes. vn̄ pn^{a} abstracta ⁊ de⁹ sūt nota. xij. methaphice fm ppaꝫ ⁊ specificā rōneꝫ ⁊ qditatē ppaꝫ. Nihil. n. ē ignotū nāˀr itellectui hūano dixit Auer. 3⁹ de aīa de q̄ opione diffusius diceť scdo hui⁹. Theologi aūt ⁊ p̄cipue. s. Tho. i tractatu de gnē. ⁊ ēt Sco. in hoc p̄ volūt qditatē ⁊ ppā naturā itelligētiarū eē occultā: nec de earum qditate p̄cisa ⁊ ppria eē ingrendū a methaphico. Jnqt. n. s. Tho. allegato libro: lꝫ. n. methaphici sit de oib⁹ agē sub rōe ētis p̄cipue. tm̄ ad ipm ptinet tractare de reb⁹ sepatis. tū qꝛ pfecti⁹ rō ētis i eis saluatˀ q̄ metaphic⁹ q̄rit: tū qꝛ in pticlari earum nā occulta ē. Vñ nō pōt de eis scia pticlaris eē sic est de reb⁹ pticlarib⁹ q̄rum qditates aphēdim⁹. vn̄ de ētib⁹ pticularib⁹ scie pticulares sūt h̄ aūt nō ꝯtigit in sbijs sepatis. qꝛ d̄ eis q̄ qd ē cognoscē nō possu⁹. theologi tm̄ p reuelatiōem de eis multa nouerūt. Et Sco. fere hec vba ꝯfirmās iqt de sba [illegible]

ꝑata sūt mlte ꝓꝓetas cognīscibiles q̄ꝫ ē ex ꝑte illaꝝ ꝟ nō anobis via ſēſus. vñ vm̄ est ꝙ ille ſb̄e sūt subēm alicꝰ ſcie ſpeculatīe poſſibilis ītellectui cognoſcē īpas ꝟ nō a nobis. Et iō q̄ꝫ ad ea q̄ sūt ſcibilia ꝺ eis cadūt ſb ꝯſideratōe methaphiſici nō vt subēm p̄ꝫ ꝟ vt aliqd ꝯtētū sub subiecto ꝑ qꝺ ē ens. Nec obſtat ꝙ dicit. s. Tho. viꝫ. metha. xi. ⁊. xij. ꝙ methaꝑ ſit ꝺ ſb̄ijs ī mālibus inq̄tum tales substantie: de ſenſibilibus autē vt substātie vl̄ ut entia tm̄: qꝛ ꝯſiderare intelligentias ⁊ ſubās imāles inq̄tū sūt imāles nō est ꝯſiderare p̄ciſaꝫ ⁊ ꝓꝑā rōnem eaꝝ ut ꝯſtat. Vñ theologꝰ ⁊ methaphiſicꝰ de ſb̄ijs imālibꝰ ⁊ p̄cipue de deo ꝯſiderāt eaſdē ꝓꝑetates ut deū eē amatū ⁊ deſideratū actū purū ⁊c. metha. tamen ex ratione. Theologꝰ vō uel ꝑ media reuelata uel ꝑ auctoritates.

De 2° p̄ncipali cū ꝑitiorībꝰ ꝑipateticꝭ. te neo ſimplicit̄ ꝙ lꝫ methaꝯ inq̄ꝫ talis n̄ oēs ētitates h̄eat ꝯſiderare ſub rōe īdiuiduali ⁊ ſiglari: nec etiā ſm̄ rōnes ſpecificas nec ꝯñr q̄ditates reꝝ ī ꝑticulari ſub ꝓꝑa ⁊ p̄ciſa earū rōne tm̄ metha. eſt ꝯſiderare q̄ditatꝭ oīuꝫ entiū ſub rōibꝰ traſcēdētibꝰ ⁊ ſub rōibꝰ gn̄alibꝰ p̄oꝝ gn̄m gn̄aliſſimoꝝ. Qꝫ fulcit̄ auctibus ⁊ rōibꝰ. inq̄t. n. ph̄s ī textu itaqꝫ p̄ꝫ extimamꝰ ſapientē oīa ſciē vt ꝯtigit. i. nō q̄cū ꝙ mō ꝟ in cōi ⁊ ī vlī. Et aptiꝰ Alber. ī ꝯm̄to ſic ſup̄ allegabat̄ ⁊ maxie ī v̄bo illo ⁊ nō hꝫ ſm̄ vnūq̄ꝺqꝫ ſigl̄re de īp̄is ſciaꝫ. Et. s. Tho. ſuꝑ Boe°. de. tri. inq̄t methaꝯ ꝯſiderat ꝺ ſingulis ētibꝰ nō ſꝫ ꝓꝑas rōes ꝑ q̄s sūt tale ul̄ tl̄e ens. ꝟ ſꝫ ꝙ ꝑticipāt cōeꝫ rōeꝫ ētis ⁊ ſic ad eū ꝑtinꝫ ꝯſidera° nē mē motꝰ hec. s. Th. hoc idē vult Scoꝰ. in h̄ loco. Ampliꝰ ꝙ methaꝰ. ſub rōibꝰ īdiuidualibꝰ nō h̄eat ꝯſiderare ētitates aliq̄s ꝓbat̄ rōne. Quecūqꝫ n̄ ꝑtinēt ad aliq̄ ſciaꝫ nō ſciūt̄ a methaꝑ cum īp̄a ſit ꝑs ph̄ie. ꝟ ad nl̄laꝫ ſciaꝫ ꝑtiet ꝯſiderare ſingl̄aria: ut pꝫ. viꝫ°. methaꝯ vbi dr̄ ꝙ cū ſingl̄aria recedūt a ſēſu nō manifeſtū ē ea eē idē pꝫ ꝑ poſterioꝝ. Adhuc ꝙ methaphicā n̄ ꝯtigat oīa ſciē ſm̄ rōnes ſpecificas ⁊ ꝓꝑas. imo nec ſm̄ rōes gn̄icas gn̄uꝫ ſb̄alē noꝝ ꝓbat̄: tū qꝛ nꝫ eēt alia ph̄ia niſi methaphica. ꝯñs ꝯtra ph̄m. vi°. hꝰ. pꝫ. qꝛ nō vr̄ ad q̄d alie ſcie ſpeculatīe defuirēt. ſi. n. ꝯſideret methaꝯ hoīeꝫ inq̄ꝫ hō ⁊ inq̄ꝫ aīal: ⁊ motū inq̄tū motꝰ. Et ꝯñr lineā inq̄ꝫ linea: ⁊ ita de alijs uel g° nālis ph̄ia ⁊ matheꝑ ſuꝑfluerēt uel nō eēnt diſtīcte a methaphica.

Ampliꝰ eo° nō dꝫ methaꝯ q̄ditates reꝝ ꝯſiderare q̄uō ꝯſiderāt ī alijs ſciētijs: qꝛ idē ſm̄ eandē rōneꝫ formalē p̄ciſaꝫ nō ꝯſiderat̄ ab artificibꝰ diſtīctis. Sꝫ alie ſcie ꝯſiderāt ētia ⁊ ſua ſcibilia ſm̄ ꝓꝑas rōes ⁊ paſſiōes ꝓꝑas vt ariſmetica numeꝝ inq̄tuꝫ nūs ⁊ eꝰ ꝓꝑas paſſiōes vt par ul̄ impar. Et geomet̄ magnitudieꝫ īq̄tū hꝰmōi ⁊ paſſiōes eꝰ. nāl̄ autē ens mobile inq̄tum huiuſmōi vel aliqd hꝰmōi. g° ⁊c. Adhuc ꝙ methaphiſici ſit cōſiderare q̄ditates oīuꝫ entiuꝫ ſub rōibꝰ trāſcēdētibus ⁊ gn̄alibus p̄oīmꝝ generum gn̄aliſſimoꝝ ꝓbat̄ ſcia ꝯſiderās ens inq̄tū ens hꝫ ꝯſiderare ētia ſm̄ rōeꝫ oīuꝫ gn̄aliſſimoꝝ p̄mas ꝑtes ētis: nā gn̄aliſſiꝫ sūt de p̄oribꝰ ꝑtibꝰ entis in q̄s ens diuidit̄. Sꝫ methaꝯ ꝯſiderat ens inq̄tū ens ⁊ oīa q̄ īsūt enti ſm̄ ſe. iiij°. methaꝯ. ⁊ p̄mas ꝑtes ētis: ut vꝫ colligi ex doctrīna Auer. 2° phoꝝ ꝯm̄to. xxi. dū inq̄t ꝯſidera° de mā reſp̄cu forme ē ꝯſidera° nālis. ꝯſideratio aūt de ea ſm̄ ꝙ eſt vnū entiū ē ꝯſideratio phi. vñ lꝫ nālis ꝯſideret de materia ſm̄ p̄dicata habentia h̄itudīem ad formam. Methaphiſicus tamē conſiderat mātiam ſm̄ ꝙ ens modi entis inſunt illi. Cōfirmat̄ rō nulla ſcia ſpēalis ꝯſiderat hāc ꝓpōꝫ mā eſt ſb̄a ſm̄ ꝙ hꝰmōi. nec iſta ꝓpō ſm̄ ſe eſt ignota. g° artifex cōis real̄ talis eſt metaphiſicus. g° ⁊c. Propter qꝺ rc̄e dixit. s. Thōs 2° ſniaꝝ diſ. 3ꝫ. ⁊ 3° metaphiſice. Metaphiſica cōſiderat de ſb̄a inquātuꝫ ſubſtātia ⁊ de oī ſb̄a ſm̄ cōeꝫ rōeꝫ ſubſtātie ⁊ oīa accidētia ſubſtātie. ꝑticulares āt ſcie ꝑticularia accn̄tia ꝑticulariū ſubſtātiaꝝ.

Aduc ens qꝺ ſe extēdit ad oīa eſt ſb̄icm̄ methaphiſice. g° metaphiſica ſe extēdit ad oīa pꝫ ꝯñs qꝛ idē eſt iudiciū de ſubicō ⁊ habitu nō āt ſe extēdit metaphiſica ad oīa ſub rōibꝰ

pp̄ijs q̄ alie supfluerēt·g° inq̄tuȝ sūc entia: ⁊ s̄b rōibus coibus. Un̄ Alber. in h̄ p̄ docēs de qbus ɔsiderat metha^{ca} inqt. hec scia est de. iiij. in vniūsō est. n. de ente s̄m q̄ est ⁊ de ptibus eius ⁊ hoc est p̄^{m} de·iiij. Est iterȝ de de ɔn̄tib^{9} ens ſȝ qd̄ ens q̄ sunt an̄ eē mathematicū ⁊ pbicuȝ: ⁊ id̄ p esse n̄ depēdet a mathema^{co} ⁊ pbico. Sȝ accit eē talib^{9} i phuicis ⁊ mathematic|. eē etiaȝ q̄ inueniūt etiā extra ipa ⁊ talia sūt p̄n^{a} ⁊ cā ⁊ vnū ⁊ multa ⁊ h^{9} mōi: ⁊ hoc est 2^{m} int̄ ea de qbus ē sapia Tertiū aūt est qui est de pbicis ɔceptis cuȝ motu ⁊ mā ⁊ de mathematic|. s̄m esse in mā exn̄tibus sicut ē de motu mā ⁊ q̄titate ⁊ h^{9} modi: sed nō est de hijs s̄m q̄ in mā sūt qn potius sic̄ diximus cū oē q̄ est ab alio hȝ esse ab alio q̄ ē·sapia ista ē d̄ istis s̄m q̄ a phuisicis p̄ncipijs eē simplicis hn̄t eē ⁊ pbica uel mathematica est de eis s̄m q̄ a phisicis p̄ncipijs uel mathematicis hn̄t q̄ hoc sūt·q̄rtū aūt est de hijs que ad ea que nūc dicta sunt hn̄t modū oppo^{m}: ⁊ hec sūt sepata oino per esse suū vbiq̄ ⁊ sp existētia sicut est deus ⁊ itelligen^{e} s̄m ordies suos in qbus sūt·Ex quibus de facili solui possūt rōnes opionū recitataꝝ in 2° ddoꝝ in qōne. Ad p̄maȝ r̄n^{r} q̄ q̄liber qditas nō est p̄oꝛ oi accn̄te. s̄ solum qditas s̄bē nō aūt qditas q̄titatis uel qualitatis: quia alit̄ esset p̄oꝛ se ipa.

Sed dubiū icidit ɔtra hāc solutioneȝ. q̄ qditas ignis vl̄ hois est p̄oꝛ oi mobili ⁊ q̄titate. ergo ut sic nō ɔsiderat̄ a nāli nec a mathematico g° a metha^{co}: ⁊ ɔn̄r methapbic^{9} ɔsiderabit qditates reꝝ in pticulari. Hec rō apd̄ Scotū fuit tāte efficatie ut negaret mobilitatē eē rōneȝ formalē subiecti pbie nālis cui^{9} rō apud eū est: q̄ subiectū s̄m rōneȝ formalā subči est p̄us nālit̄ passiōe. g° in suo p̄ori passio eius. s. mobilitas nō est formal̄ rō cognoscēdi ip̄m exquo mobilitas ē posteriō subčo nālis pbie. R̄ndet itaq̄ ad ar^{m} q̄ qditas ignis cū eo q̄ appropat illā ut sit pp̄ū subēm motus qcqd sit illud ɔsiderat̄ in scia nāli. illud aūt appropans ignē ut sit subēm mot^{9} nō est motus: q̄ p̄us nāliter hȝ rōnem illā q̄ sit subēm mot^{9}· Et si alicubi Aristo· dicat q̄ nālis pbs ɔsiderat mobilia inq̄tuȝ mobilia· R̄ndet Sco. q̄ h̄ dicit Arꝫ. q̄ nō hȝ notā illā rōneȝ q̄ hȝ ut sit subēm motus· s̄ vtit̄ motu ut magis noto uel alit̄ ɔsiderat mobilia inq̄tuȝ mobilia ly inq̄tuȝ dicit solū ɔn̄ibilitatē passiōis cū subičo. Et q̄q̄ auctoritas viri magna sit·Et dū eēȝ scolaris pbabilit̄ s̄bstinueri ens nāle ⁊ nō ens mobile eē subēm nālis pbie: q̄ tn̄ dicētis auct̄as n̄ debȝ quempiā mouē iuxta s̄niaȝ Senece de cardinalib^{9} v̄tutib^{9} dū inqt ne qs dicat sed qd dicat itendito. Jd circo nihil pbibet: ut opinoꝛ mobilitatē eē rōneȝ formleȝ subči nālis pbie nā sic̄ risibitas est formale p̄n^{m} risibilis: ita mobilitas ē formale p̄n^{m} entis mobilis s̄m q̄ h^{9} mōi. neget̄ ergo q̄ mobilitas sit passio entis mobilis lȝ mot^{9} sit e^{9} passio Jd̄ ad rōneȝ adductā alit̄ r̄ndet̄ q̄ qditas hois uel ignis ppa ⁊ pcisa ⁊ c^{9}cūq̄ alt̄i^{9} rei nālis ɔsiderat̄ a pho nāli etiā an̄q̄ dicant hitudieȝ ad motū qd̄ pȝ q̄ Arꝫ. 3° d̄ aīa laborat q̄^{m} pōt ad inqrendū nām aie itellectiue q̄ est ppria for̄ hois qcqd dixerit Auer̄. de aīa cogitatia ⁊ ad rōneȝ q̄ iplicite ibidē inuehat̄ nālis nō ɔsiderat nisi motū ul̄ ea q̄ dn̄t hitudinē ad motū. R̄n̄t Joh. Jan. in h̄ p̄ q̄ nālis ɔsiderat duplicē ɔsideratōeȝ vnā cōeȝ p quā distiguit̄ ab alijs sciētijs. ⁊ sic nihil ɔsiderat nisi motū vl̄ hn̄tia hitudineȝ ad motū: q̄ p hoc ⁊ nō p aliud distiguit̄ ab alijs sciētijs. Aliā hȝ spēaleȝ ɔsiderōeȝ ētis ⁊ sic pōt ɔsiderare q̄ nȝ ē mot^{9} neq̄ hn̄s hitudieȝ ad motū ⁊ ut sic pōt ɔsiderare aliqd q̄ neq̄ subicit̄ motui neq̄ ut habȝ hitudieȝ ad motū· Ul̄ alr̄ ois qditas rei nāl̄ dic̄ motum s̄m q̄dā exp̄ssiōȝ vl̄ s̄m q̄dā ɔsecutōȝ q̄d s̄b alijs v̄bis dixerūt alij for̄^{r} aut fūdam̄ta^{r}.

Ad scd̄aȝ rōeȝ opionuȝ recitataꝝ de sub alternatōe r̄ndet̄ ex fūdam̄to. q. de subalt̄natiōe. negā^{9} ɔn̄aȝ: q̄ lȝ nālis ⁊ mathe^{ca} habeant subēm sub subčo metha^{ce}: q̄ sic̄ illa cōsiderat qditatē i cōi ista ɔsiderat qditatē i pticlari n̄ tn̄ addit d̄n̄aȝ accn̄talē ⁊ ext̄neā s̄ eēntialē ut hāc qditatē sup̄ qditatē in cōi.

formale

Ad tertiā dicēdū q ad eandē sciam pertinet ɔsiderare iferius ꝛ supius gen⁹ ꝛ spēm fm rōnē supioris sicͭ pꝫ i exēplo qd adducitur: qꝛ arismetric⁹ ɔsiderat de numero ꝛ binario fm rōnē numeri: ꝛ sic methaphicus fm ɔsideratōꝫ entis i cōi ɔsiderat d oi ente vn̄ de supiori ꝛ iferiori pōt eē alia ꝛ alia scia fm aliā ꝛ aliā rōnē ppriaꝫ.si.n.binari⁹ haberet aliquas passiōes ppriās demōstrabiles de ipo nō p rōnē numeri eius ɔsideratō ptineret ad aliā sciaꝫ ab arismetrica sic esset in pposito. Ad vltimū rn̄det q pma cognitōe d re vel est vl'is vl ptic'laris.pma cognitōe rei vniūsali ɔgnoscit illud qd p iné si in vniūsali sic ens ꝛ huiusmōi. Prima vero ɔgnitōne pticulari cognoscit id qd sibi inest in ptic'lari scꝫ sua ppria qditas. Metha^ca aūt nō est pma scia pticularis de hoīe in pticulari: sed est pma scia vl'is de ipso inquātū ens uel sbstantia.

Propterquartum qdē ad pmū aū oppo^m rn̄detur pmo q cognoscere in pticulari est pfectius put pticulare icludit vl'e q cognoscē in vl'i tm̄ vbi ꝰ pticulare nō includit vl'e nō est meli⁹ cognoscere in pticulari q in vl'i. Sicut i simili habet a Dionisio q eē est nobilissima pticipa^o dei qd verū est ut ipm esse pcise est sūptū: tm̄ alia ut icludūt ipm ꝛ aliqd vltra sūt nobiliora. Alit rn̄det q lꝫ cognitio pticularis aliq mō sit pfectior i se sūpta pcise tamē cognitio vl'is de ppo cognoscibili é certior fm pportionē q cognitio pticularis de suo cognoscibili: qꝛ plus dat cognoscē vl'e inqtū cognoscibile q pticulare. Alit rn̄det ex doctria. s. Thome in pma pte.q.lv. ꝛ in qōibus de veritate.q.viij^a.q cognitio vniuersalis ex pte obiecti est ipfectior pticulari sed ex pte medij est ecōtrario. Ad 2^m neget maior ꝛ similitudo cui⁹ rō est: qꝛ potētia supior cū habeat maiorē virtutē si habeat species pluriū pōt illa plura cognoscē. Sed hitus nō est rō cognoscēdi nisi repñtādo rē. hit⁹ autē vniūsalis nō est repñtatiu⁹ illoꝝ pticulariū qꝛ ɔtigit scire in vl'i ignorando in pticulari hitu g⁹ vl'i nō cognoscūt q sūt hit⁹ iferioris pō aūt supior ꝛ habet vtutē maiorē ꝛ potest recipe alias spēs. Ad 3^m Aristo.i vi^o.h⁹ intendit q nulla alia scia ɔsiderat qd in cōi nisi metha^ca vt exponūt Sco. ꝛ Johs Jā. alit ut exponit.s.Thōs.nulla aliaꝝ sciarū realiū a metha^ca facit ɔsideratōeꝫ de ipo q qd est neq de diffōne que ipm sigt q pbat qꝛ eiusdē scie est ɔsiderare de ente inqtūꝫ ēs ꝛ de eo q qd est. Sed nulla sciaꝝ specialiū fac mentionē de ente inqtūꝫ ens.g^o ꝛc. maior pꝫ qꝛ vnūqdq hꝫ esse p suam qditatē ergo eiusdē est ɔsiderare eē ꝛ qditatē. mior pꝫ.qꝛ qlꝫ pticularis scia ɔsiderat d ente cōtracto. cū ergo cognitio entis inqtūꝫ ens nō debeat manē incōsiderata pꝫ q ad p^m phm spectat. Ad vltimū rn̄det q secus est loq de pō: ꝛ secus de hitu acquisito: qꝛ pō nālis hn̄ cognoscit vtrūq qꝝ ɔsiderat dr̄ntiam: ꝫ hitus acqsit⁹ hoc nō fac imo habit⁹ aggregatus ex duobus. vn̄ methaphic⁹ p habitū simplicē inqtūꝫ talis nō ɔsiderat dr̄ntiaꝫ inter lineā inqtūꝫ huiusmōi ꝛ hoīem inqtum h⁹mōi. Sꝫ ut hn̄s hitū mixtū ɔsiderat ista nā inq^m nālis ɔsiderat hoīem inqtūꝫ hō ꝛ i qtūꝫ methaphic⁹ ɔsiderat lineā inqtū linea Et p hoc ad formā ɔcedit de pō nāli aie ꝰ sensus q est nālis pō: ꝛ ita itellexit Arꝫ.2° d aīa. Sed nō oꝫ eē vm de pō acqsita c⁹ mōi sūt artes ꝛ scie. vn̄ hn̄ vm est q p vnā potētiam nālē ista cognoscūt ut p itellectū nō tm̄ p vnū habitū ꝫ p diūsos ut p nālem habitū ꝛ p mathematicū. Et p hoc ad ɔfirmatōeꝫ.

Ex qb⁹ seqt q cū oē illud ꝛ solū illud p pfecte ɔcipiat: ut inqt Sco. i theorematib⁹ c⁹ nihil latet qd.s.in ipo eēnr icludit qd in itelligit pfecte nō inq^m ad⁹ elicit a pō.ꝫ in qtū ɔpat ad obiectū: ita scꝫ q nihil infrīsecū obcō sit ignoratū qcūq mō cognoscat ɔcludendū est qd pfecta cognitō alic⁹ qditatis aut spēi rei nālis aut metha^ce: nō pōt hri p vnā ptem phie tm̄ imo nec per methaphisicā. Sed pfecta cognitio habet per diūsos habitus mixtos in vnū ꝛc.

Rit decimo tertio qd. Utrum methaphisica scia[rum] naliter repta[rum] prima sit circa difficilia certissima maxime sciens cās libera et alia[rum] ordinatia. et arguit q[uod] non. illa scia q[ue] est de facillimis non v[er]satur circa difficilia: s[ed] methaphisica est de facillimis. g[o] [etc]. maior p[atet]. minor declarat[ur]: q[uia] methaphisica est de primo p[ri]n[cipi]o complexo qd est notissimu[m]. est. n. maxia p[ro]po q[uod] necesse est quelibet docendu[m] h[ab]ere p[ri]ores posterioru[m]. Confirmat[ur]: q[uia] methaphisica est de co[mmun]issimis: et v[niversa]lissimis et de p[re]suppositis ab alijs scie[n]tijs. g[o] est de facillimis. [con]s[equenti]a tenet: q[uia] q[uan]to co[mmun]ior ta[n]to facilior via doctrine. vn[de] p[ri]o ph[isic]or[um] dicit[ur]. su[n]t au[tem] nobis prius nota [con]fusa magis et ibide[m]. est. n. s[ecundu]m na[tura]m co[mmun]ia p[ri]us dicere: et sic vnu[m]quodq[ue] s[ecundu]m p[ro]pria speculari: p[re]supposita etia[m] d[e]b[e]t e[ss]e faciliora. a[n]t[ecedens] p[ro]bat[ur]: q[uia] methaphisica est de ente et vno actu et poten[tia] simili et dissi[mi]li. Alie etia[m] scie probant p[ri]nci[pi]a sua p[er] methaphisica[m]: q[uod] no[n] e[ss]et nisi esset p[re]supposita vt [con]stat q[uare] [etc].

Ampli[us] q[uod] methaphisica no[n] sit certissi[ma]. p[ro]bat[ur] scia que est de remotissimis a sensu et in cu[iu]s q[uo]ibus est maior diu[er]sitas opionu[m] q[uam] in q[uo]nibus alia[rum] scia[rum] no[n] videt[ur] certissi[ma]. S[ed] methaphisica est h[uius]m[od]i. g[o] [etc]. a[nteceden]s q[uan]t[um] ad prima[m] p[ar]te[m] p[ro]bat[ur]: q[uia] o[mn]is certitudo est a s[e]n[s]u. exp[er]imētu[m]. n. sermonu[m] v[er]o[rum] est vt [con]formet[ur] reb[us] sensatis. Auer. viij[o] ph[isic]or[um]. q[uan]t[um] ad sc[un]dam p[atet] p[er] eundem Auer. p[ri]o celi. discordia sapientum arguit rei difficultate[m]. mior au[tem] est euidens: q[uia] cu[m] methaphisica sit de p[ri]ncipijs abstractis est de remotissimis a s[e]n[s]u. in q[uo]ibus etia[m] methaphisice est maior varietas q[uam] in q[uo]ib[us] aliaru[m] scia[rum] vt p[atet] de vniuocat[i]o[n]e entis de ente [et] e[ss]entia et h[uius]m[od]i: no[n] sic au[tem] i[n] istis. v[trum] sup[er] data[m] lineam [con]tigit tria[n]gulu[m] eq[ui]lateru[m] colocare [etc]. Confir[matur] methaphisica est de difficilimis vt inq[ui]t ph[ilosophu]s. g[o] [non] est certissima. [con]s[equenti]a p[atet]: q[uia] c[irca] difficilima magis accidit error. difficilima. n. possu[n]t ignorari aliter no[n] essent difficilima. S[ed] cu[m] aliq[ui]s ignorat decipit[ur]. ut p[atet]. iiij[o]. hui[us].

Adhuc q[uod] methaphisica no[n] sit magis scie[n]s cās p[ro]bat[ur]. Scia [con]siderans o[mn]ia ge[ne]ra ca[usa]r[um] magis pot[est] dicere causas q[uam] illa q[ue] no[n] [con]siderat o[mn]es. Methaphisicus au[tem] no[n] [con]siderat nisi tria ge[ne]ra ca[usa]r[um] vt p[atet] ab Auer. p[ri]o ph[isic]or[um]. et s[an]ctus Tho[mas] in hoc p[ro]logo: et in 3[o] et in. xi[o]. methaphisice et p[ri]o. ph[isic]or[um]. Methaphisica maxie co[n]siderat ca[usa]m formale[m] et finale[m]: et aliquo mo[do] mouente[m]: et super Boe[tium] de trinitate. Methaphisica demo[n]strat p[er] ca[usa]m efficiente[m] et finale[m]. ph[isicu]s au[tem] na[tura]lis [con]siderat o[mn]ia q[ua]tuor ge[ne]ra causa[rum] 2[o] ph[isic]or[um]: q[ua]re [etc].

Amplius q[uod] no[n] sit libera nec alia[rum] ordinatiua sapie[n]s seu methaphisic[us] no[n] est liber i[m]mo s[u]bditus et aliu[n]de ordinat[ur]. g[o] sapia non est libera nec alia[rum] ordinatia. [con]s[equenti]a p[atet] p[er] locu[m] a [con]iugatis. a[nteceden]s p[ro]bat[ur]: q[uia] politica vt d[icitu]r. vi[o]. ethicor[um] ordinat q[ue] scie debent audiri in ciuitatibus: et politica p[re]cipit sapie[n]ti et methaphisico ergo no[n] est liber. liberi. n. no[n] est ad aliu[m] viue[re] ut dicit[ur] p[ri]o rethoricor[um]. Propius au[tem] actus p[ri]ncipis est p[re]cipe[re] p[er] que[m] distiguit[ur] a subdito ut p[atet] q[ua]rto politicor[um]. Confirmat[ur] actus pote[n]tie recte et mote ab actu alt[er]i[us] pote[n]tie ministra[n]s alijs scie[n]tijs no[n] videt[ur] liber. Sed methaphisica est sapia que e[st] p[ar]s ph[ilosoph]ie et amor sapie[n]tie. amor au[tem] est act[us] volu[n]tatis 2[o] rethoricor[um]. [con]stat au[tem] q[uod] volu[n]tas dirigit[ur] ab itellectu ut p[atet] 3[o] ethicor[um]. Methaphisica q[uo]q[ue] mi[ni]strat dignitates o[mn]ibus scie[n]tijs specialib[us]. nulla enim sp[eci]alis scia h[abe]t probare sua p[ri]n[cipi]a si negent[ur] sed hoc est p[ro]priu[m] methaphisici. ut p[atet] q[ua]rto h[uius].

In oppo[situm] est ph[ilosophu]s in hoc p[ro]logo dum in q[uo] sapiente[m] existimam[us] difficilia cognoscere potente[m]. Adhuc certiorem et magis causa[m] dicente[m] et scientia[rum] autem ea que sui ipsius causa et scie[n]di gr[ati]a eligibilis est et principaliorem s[u]b[s]eruientem magis esse sapientem. no[n] eni[m] ordinari: s[ed] ordiare opte[r]t sapiente[m]. Et Albertus magn[us] dicim[us] hu[n]c esse sapiente[m] qui cognoscit ea que duplici difficultate cognoscu[n]t[ur]. q[uia] sunt et difficilia ho[m]i[ni] cognoscere et difficilia noscere s[ecundu]m seipsa. Adhuc au[tem] hu[n]c dicim[us] sapie[n]tiore[m] circa omne[m] scia[m] qui certior est et doctissim[us] causaru[m] in h[oc] qd dic[itur] eas que magis sunt cause q[uam] alie. Su[n]t a[utem] certiores cause q[ue] ex substa[n]tialiorib[us] certificat[ur].

Et infra dicim⁹ illaȝ sciaȝ verã esse sapiam que ▪ se est sciẽtia. ita ꝙ ipsa sui ipsi⁹ causa est. hoc est quã gratia sui ipsius q̃rimus scir̃ ⁊ volum⁹. Et infra. iustũ ⁊ dignũ dicim⁹ ẽe officiũ sapiẽtis ꝙ nõ ab alio quodã ordinet̃ sed ipse ordinet omnia alia. Cũ enĩ ois ordo ꝫm potestatẽ qua vnuȝ est prius ⁊ aliud posterius esse determinet̃. illius est ordinare cui⁹ est prioris ⁊ posterioris rõeȝ hr̃e. Et infra. amplius autẽ sapiẽtis est ꝙ nõ sibi psuadeat̃ ab altero sed potius ab ipso sapiente psuaderi debet min⁹ sapiẽti. Dico aũt psuadere nõ demõstrare vel docere. q: q̃daȝ principia nec demõstrant̃ nec doceri possunt. sed tamẽ hñt quasdã psuasiões quas facere hẽt sapiẽs sic̃ ꝙ nõ ↄtingit sil̃ affirmare ⁊ negare de aliq̃ ⁊ huiusmõi. Et sctũs Thõs ꝓo sententiaꝝ di. iiĳ ⁊ dis. xxiiĳ. ⁊ contra gentiles libro tercio ⁊ ꝓlogo metaphice. Metaphisica est ordinatiua aliaꝝ scientiaꝝ.

Propter primum

quideȝ huius. metaphisica multipliciter nominat̃ ꝑpter rõeȝ multiplicẽ methaphica. q: cõtinet ⁊ considerat eadeȝ que phisica lȝ alio modo ⁊ multo plura ⁊ ita trãscẽdit phisicam. ⁊ q: cõsideratio sua multo est abstractior q̃ꝫ phisica. dicit̃ sciẽtia diuina q: d̃ deo tractat ⁊ diuinis spiritibus que ꝓpinq̃ deo adherẽt. pria phia q: coior ⁊ abstractior est atȝ simplicior oĩ scia speculatiua. naȝ quodã ↄtinet ⁊ regit nõ indigẽs eis sed iuuãs eas. Robert⁹ lincoñ. que prior est dignitate ⁊ ꝑfectõe aliĳs sciẽtĳs nãliter reptis vt excludatur theologia q̃ ꝫm. s. Tho. in pria pte. q. i. est dignior ceteris sciẽtĳs ꝑpter nobilitateȝ materie certitudieȝ ⁊ altiorẽ fineȝ. ⁊ sicut ipsa theologia est de rebus ꝫm ꝙ cognoscũt̃ lumine reuelationis diuine ita methaphisica est de reb⁹ vt cognoscunt̃ luie rõis. vt. s. Thõs allegato loco ⁊ ẽt in ꝓlogo primi sentẽtiaꝝ ⁊ sup Boe° de trinitate cap°. vi°. ⁊ lȝ vtraq; appellet̃ sapia ⁊ diuia magis tñ theologia q̃ꝫ metaphica vt habet̃ a scõ Thoma ibideȝ. metaphica igit̃ relata ad alias scias bitas lumine nãli est dignior illis nobilitate subiecti ⁊ certitudine demõstratõis. ex parte subiecti patȝ. tuȝ q: in actu sapie ↄsistit hũana felicitas q̃ ẽ optimũ bo^m delectabilissimũ ꝑ ethicoꝝ. tuȝ q: ipsa est de excellẽtioribus ⁊ honorabiliorib⁹ intelligib⁹. est. n. de deo qui est optimũ eoꝝ que in natura sũt. ꝑpter qd̃ metaphica in. vi° ethicoꝝ vocat̃ caput hñs respcũ aliaꝝ sciaꝝ. q: hȝ principatũ super alias ⁊ in ꝓlogo hui⁹ nec tali. s. sapiẽtia oȝ nobilioreȝ esse sciaȝ q: vtiliores quidẽ õs dignior v̓o nulla. Et lȝ gen⁹ entiũ sepatoruȝ non sit subiectũ ymo ens adhuc ex pte nobilitatis entis excedit alias. est. n. ens nobilissimũ ⁊ ci⁹ptes. oia. n. apud nãȝ oiuȝ reꝝ manifestissima dignissima sũt ⁊ nobilissiã ⁊ priora oibus. ⁊ hec sunt ens ⁊ ẽtis ptes ⁊ princi^a. vt Albert⁹ in hoc ꝓlogo. ⁊ lȝ ens ꝫm ꝙ ens nõ sit nobilissi^m q̃tuȝ ad oia ↄtenta sꝫ eo in ordine tñ ad deũ ⁊ intelligẽtias est nobilissimũ. vel dicat̃ ꝙ lȝ ens inquãtuȝ ens absolute ↄsideratũ nõ sit nobilissimũ tñ ens sũptũ sub rõe formali ↄsiderãdi que sumit̃ a deo ⁊ intelligẽtĳs est nobilissimũ. Est ẽt metaphica certior ⁊ nobilior aliĳs non q: ꝓcedat ip ex notioribus simplr̃ q: ex ꝓcessu. q: ⁊ ꝑpter quid ↄtingit ꝓcedere in metaphica ymo ▪ li mõ. s. vt ꝓcedẽs ex notioribus simplr̃ quo ad nos ⁊ quo ad nãm matema^{ce} sũt certiores methaphica. vt testat̃ Auerroys 2° hui⁹ mathẽtice. scie sunt in prio gradu certitudinis. ꝫ est certior metaphica oib⁹ aliĳs ꝓ quanto oẽs alie dependent ab ea ⁊ vt corroborat prin^a oim aliaꝝ sciaꝝ ⁊ ea ꝓbat si negẽtur a priori. ⁊ hoc opinor ↄfirmasse. s. Tho. super Boetio de trinitate ca°. xvĳ°. duȝ inqt. metaphica est nãliter prior aliĳs sciẽtĳs. sed quo ad nos est ecõuerso. ⁊ ↄtra gẽtiles lib° 3° ca°. xxv°. ⁊ sup Boetio de trinitate capl̃o septio. ⁊ prio posterioꝝ. ⁊ xi metaphice. oẽs alie scie dependẽt a metaphica a qua capiũt sua principia.

Sȝ incidit dubiũ vtrũ certitudine d̃mõstratõis demõstratões mathematice sint certiores demõstratoib⁹ diuinis. Rñr vt tolla

tur equocatio q̄ demōstratōnes diuine sunt certiores mathematicis ꝑ quāto ꝓcedūt ex causis simplr̄ primis nō vlteri⁹ resolubilib⁹ ⁊ hoc voluit Aristo. in lī ꝓlogo duz inquit. Sciaꝝ vero certissime sunt, q̄ maxie prioruz. naz q̄ sunt ex pautioribus certiores sūt ex additōe dictis vt arismetrica geometria demōstratōes tn̄ mathematice sunt certiores diuinis alio mō ꝑ quāto sunt ex causis notioribus suis effectibus ⁊ quo ad nos ⁊ quo ad naturā quod nō ɔtingit de causis ex quibus fiūt demōstratōes diuine. Sciendū tamē q̄ metaphīca non est prior alijs scientijs ordine doctrine. tuz q2 ꝓsuppōit ɔclusiōs d̄mōstratas a nāli phō vt motorē p̄mū esse Unde Auerrois. xij. metaphīce inqt diuin⁹ nō h3 demonstrare principia abstracta esse ymo accipit hec ꝑ cōcessis a naturali nō cōsiderās temp⁹ ⁊ motū ex quoꝝ cognitōe deuenit in cognitōz substātiaꝝ abstractaꝝ. tn̄ q2 optimū doctrine principiū est a quo facillime quis addiscit vt dr̄ qnto metaphīce cōstat āt q̄ phisica est de facilioribus. q2 est d̄ motu ⁊ mā̄ sensibili q̄ cuz sint propinquiora nobis sunt notiora prio posterioꝝ. metaphisica āt de abstractis ⁊ insensibilibus q̄re ⁊c̄.

Sed incidit dubiū q2 logica videt̄ priō metaphīca ordie dignitatis. nā regulās est dignius regulato. logica āt regulat alias scientias vt dicūt Algazel ⁊ Alpharabi⁹ g° ⁊c̄

Ad hoc rn̄det̄ ɔcedēdo de vero regulāte nāli vt de celo gubernāte hec inferiora prio methodoꝝ ⁊ volūtario vt politico vel despotico in qbus oībus regulās trāsmutat regulatuz. cōstat āt q̄ logicā nō fit tal̄ trāsmutatio sed tn̄ disponit̄ hō ad alias scias.

Difficile est id qđ trāscendit potētiā s̄m nāz vel ꝓpter impedimētuz vt inqt. s. Thōs in p̄ͣ pte qōe. lxij. sūt āt scibilia difficilia q̄ ad nāz vt inqt Albert⁹ aut ex sui pfectiōe q̄ ōe prin^{cͦ} intelligēdi p̄ueniūt vt deus deoꝝ dn̄s qui nō intelligit̄ nec enarrat̄ nisi p formā sui causati primi vel scđi ⁊ sic deinceps. quedā āt sunt difficilia ex sui impfectiōe vt q̄cunqꝫ principiū intelligēdi q̄ est forma pfectū non

hn̄t. sed potētie valde pmixta sicut ple motus ⁊ tempus. Certissima āt scia simplr ⁊ prima ⁊ cui⁹ indigētia est in demōstratōibus oiuz ⁊ nulla indiget oio est illa que pre oibus ex paucissimis est nō vlteri⁹ resolubilibus nulli aliqd addentibus. Un̄. s. Thōs 3° sniaꝝ dis. xxvi°. inqt certitudo est firmitas adhesiōis virtutis cognitiue ad suū cognoscibile. Maxie vero causas scire est altissimas causas cōsiderare quod simplr spectat metaphīco. vn̄. s. Thōs in pria pte qōe pria. ⁊ 2ͣ 2ͤ. q. ix. Sapiēs simplr est qui cognoscit altissimā cāz simplr. sed sapiēs in aliquo gn̄e est qui scit altissimā cāz in illo gn̄e. Liberū ōe dicit̄ quod sui gratia nō ordinatur in aliud p̄cipue sed ꝓpter se appetit̄ ⁊ n̄ pp vtile extrinsecū: ordiare v̄o est rōnez prioris ⁊ posterioris hr̄e. est enim ordo posterioris ad p̄us eēntialis habitudo.

Propter secunduz

hui⁹ sciendū q̄ Socrates q ut iqt. s. Tho. 2ͣ 2ͤ. q. clxxxvi. ditissimus exn̄s ut athenis phīe vacaret. magnū auri pondus abiecit. Celebre hoc ꝓuerbium habuit qđ sup nos nihil ad nos volēs nō esse de rebus celestib⁹ disputandū methaphīcā nō habet dignificare p̄cipue q̄ ad ptez illam i qua agit̄ de sbīs sepatis ⁊ in tantum huic adhesit ut ipe cum Platōe eius discipl̄o sup ceteros phōs virtutibus fuerit dedit⁹: ut inqt. s. Tho. i libello de regimie p̄ncipū: ⁊ ita nolēs de reꝝ naturis pscrutari circa moralia negociat⁹ est. Cuius opinionis error tollit̄ a pipateticis ⁊ p̄cipue ab Aristotile. xi° ⁊. xij° metaphīce. ⁊ a theologis. vnde Lactanti⁹ cōtra eū iqt qs eni nō sentiat hūc mūduz tā mirabili rōe pfectū aliq prudētia gubernari. nec putem⁹ tantā illaz molē aut cōstrui sine artifice aut stare sine rectore tam diu potuisse.

Nicola⁹ verobonet⁹ i sua metaphīca suponēs q̄ ordo hituū est s̄m ordinē obiectoꝝ inqt q̄ cuz subiēm metaphīce prius sit prioritate nature vel originis omni subiecto scibili cū se sit inclusuz in quolibꝫ illoꝝ. erit

ergo prio cognitū in ordine distincte ɔcipiē/di.iō metaphica nr̄a erit prior alijs in ordine inueniendi etiā in ordine docēdi· est eniꝫ prio inuēta.qꝛ noti^a distīcta conclusionis demōstrate est noticia distincta sbiecti ꝛ medij vel eam necessario presupponit hoc autem necessario presupponit noticiam distinctam omniū per se inclusorum in subiecto ꝛ in diffinitiōe subiecti ergo ꝛ noticiā distinctā entis sm̄ q̄ ens sed habita noticia entis habet' ēt noti^a oīuꝫ passionū.qꝛ sic subiēm ɔtinet p̄dicatū in 2° mō diccēdi ▪ se ita ꝛ inherentiaꝫ passionū ad subiēm . est ēt prima in ordine docēdi. qꝛ audiētes nō p̄nt distincte ɔcipere subiecta aliaꝝ sciaꝝ nisi subiecto metaphice p̄cognito . nec ista metaphica Aristo.est vltima ꝛ difficilis nisi rōe ptis in qua determinat' de deo ꝛ intelligentijs·ꝛ ɔn̄r ɔcedit q̄ inter oēs scias ista ē impfectissima excepta pte in qua determinat' de deo ꝛ intelligentijs sicut suū subiectū· Dic āt Bonetus de eo quod assumit metaphicaꝫ eē primā aliaruꝫ ordinē inueniēdi ꝛ ordine docēdi distīcte nō vꝫ innitit' fundamēto qꝛ nō sp ordo hitauꝫ ▪ sm̄ ordinē obiectoꝝ quolibꝫ sumptoꝝ ꝫ sm̄ ordinē obiectoꝝ sm̄ rōeꝫ formalē ɔsiderādi diuersaꝝ sciaꝝ acceptoꝝ. quapp ordo doctrine metaphice ad alias scientias non est accipiēdus ex ordine ɔceptuū seu obiectorū ɔceptibiliū incōplexoꝝad se inuicē absolute ꝫ sm̄ rōes formales ɔsiderādi ɔ̄sas.ꝛ talia obiecta speculatiaꝝ sunt tria gn̄a entiū diuisaꝝ abstractionū de qb^9 agit' .vi° metaphice.ꝛ q̄q̄ pars illa metaphice in qua agit' de vlibus in p̄dicado nō hēat p̄ obiecto formali gen^9 entiū sepatoꝝ tn̄ illa ps distiguit' ab alijs p illud obiectū formale nō tanq̄ eiusvt circa qd ꝫ tanq̄ eius in c^9 cognitōꝫ ordinat' sicut in finē.Quare male ɔcludit metaphisicā Aristo.nō esse vltimā ꝛ difficilē y° ipa est aliaꝝ vlīa ꝛ posterior via doctrine.vl' qꝛ ɔplexa in ea determiata sūt multo difficilia ad ɔcipiēduꝫ certitudinalr ꝛ vlr.nec inconuenit aliq̄ ɔceptōe simplici esse facilr apphēsibilia vt trāscēdentia· q̄ tn̄ quo ad inuestigatōꝫ p̄prietatū ipoꝝ ꝛ causaꝝ sunt difficilia vt 3° appebit d̄ d̄oꝝ. vel qꝛ ps illa q̄ cōsiderat de vlibus in cando est posteri^9 ꝛ difficulter cognita in quaꝫ ordinat' ps illa in q̄ agit' de vlibus in p̄dicādo· Nec veruꝫ est q̄ metaphica inter oēs scias sit impfectissima excepta pte in q̄ determinat' de deo ▪ intelligentijs vt ipse asserit.qꝛ ēt cognitio vliuꝫ in p̄dicādo est nobilissima.vt ex Alberto in ▪ articulo ꝛ pluries alibi innotuit.

Propter tertium

quideꝫ hui^9 dicenduꝫ primo q̄ metaphica est circa difficilima p̄pter qd absolute dicit' difficilima inter oēs alias.Et q̄q̄ phus videat' vificare metaphicaꝫ esse difficilimaꝫ ex pte sbaꝝ sepataꝝ q̄ sūt vlia in cando ▪ ex pte vliuꝫ in p̄dicādo vt sunt coīa ꝛ transcēdentia hoc pōt deduci·ꝛ prio p̄bat' ex ▪ te vliuꝫ in cando qꝛ scia ɔsiderans ea q̄ duplici difficultate sunt difficilia cognoscere in se est circa difficilia ꝛ ipsa difficilima. ꝫ metaphica talis est g° ꝛc.maior oñdet' in 2° h^9 vbi determinabit' q̄ difficultas in cognitiōe nr̄a aut ē ex nr̄o mō cognoscēdi q est ex sēsatis ꝛ ymagiatis.3° de aīa ꝛ iō male a nobis sēsata ꝛ imagiāta sūt a nobis male cognoscibilia lꝫ in se sint bn̄ cognoscibilia.aut ex pte rei cognoscēde .oē eniꝫ quod intelligit' intelligit' sm̄ q̄ est in actu.ix°.metaphice.iō que sunt debil' entitatis a nobis debiliter cognoscunt' sic mā prima prio phicoꝝ ꝛ motus ꝛ temp^9.q̄rto phicoꝝ a ɔmētatore ꝛ Alberto in hac parte·minor p̄batur ex sn̄ia Alberti dicim^9 hūc esse sapientē q cognoscit ea que duplici difficultate cognoscunt'. quia sunt ꝛ difficilia hōi cognoscere ꝛ difficilia noscere sm̄ seipsa.que eniꝫ difficilia sunt homī sunt a sensu remotissima ꝛ hec sunt ita prima an̄ q̄ nihil est penit^9.hec·n.iō hō difficulter cognoscit·qꝛ intellcūs hoīs cū ɔtinuo ꝛ tpe cognoscē nat^9 est . ista āt intellectualia sūt sup intellcm̄ diuinū q qdeꝫ solus est locus hmōi v̄itatū purissimaꝝ ꝛ hec sūt ēt in se cognoscere nō leuia hūano intellectui. Cōfirmatur

ratio. scia ɔsiderās causas primas est diffi cillima patꝫ cū prime cāe sunt difficilime. qꝛ a sensu remotissime. ſꝫ metaphisica ē hmōi iō. n. dī sapia qꝛ est de causis altissimis ⁊ p̄ mis. Secūdo metaphica est difficilima ex pte vlium in p̄dicādo vt sūt trāscēdentia de qbꝰ ɔsiderat metaphica. vñ talia vlia licet quo ad nos in simplici cognitōe sint notiora q̄ minꝰ vlia ⁊ ɔñr faciliora ad cognoscēdū vt diffuse videbit̄ qōe sequēti. tñ talia vlia q̄tuꝫ ad ꝓprietates vliuꝫ idest inq̄tuꝫ intel lcūs inuestigat ꝓprietates vniuersaliū nō est impossibile ꝙ sint posterius cognita ⁊ diffi cilima. vñ. s. Thōs in hoc pꝛio metaphice inqt vlius est notꝰ minꝰ vli quo ad simpli cē app̄hensionē. ſꝫ ecōuerso quo ad inuesti gatōꝫ vliuꝫ ꝓprietatū ⁊ cāꝝ.

Scdo dōꝫ ꝙ metaphica ē oim aliaꝝ certis sima pꝛio quo ad nos. tū qꝛ est de maxie no tis nobis ⁊ de his que sūt euidētissima. est. n de trāscēdētibꝰ ⁊ de sba sensibili que cū sint magis vlia erunt nobis priꝰ nota q̄ motꝰ ⁊ q̄titas q̄ ɔsiderāt̄ a metaphisico ⁊ nāli que sūt minꝰ vlia. cōsiderat q̄ꝙ metaphisicꝰ pri mas dignitates que neduꝫ corroborant ve ritates ɔclusionū. veꝝ ēt in se sūt euidētissiē q̄s nullus mēte pōt negare ſꝫ ore aliqū fuert negate. Scdo metaphica ēt est certissima q̄ ad nāꝫ rōe scibiliū in ea ɔsideratoꝝ q̄ sunt pfectissime entitatis ⁊ inuariabilia. est. n. de deo ⁊ sbīs abstractis q̄ oia sunt imutabilia ⁊ simpr pnaoim alioꝝ entiū. Certitudo. n. rei est eius imutabilitas. pp qd q̄to aliqua sunt magis nccia tāto imutabiliora ⁊ certiora.

Tercio dicēduꝫ ꝙ metaphica est maxie sciēs cās. cuiꝰ rō est qꝛ ɔsiderās cās altissiās maxe cognoscit cās. prime. n. cāe maiorē hñt cālitatē p se q̄ oēs alie sil. ꝓpter qd opinād est ꝙ q sciret cālitatē solm prie cāe sup alias res magis esſꝫ sciēs cāꝫ q̄ qui sciret oēs cās pticulares. metaphica āt est hm̄oi ꝛc.

Quarto dicēduꝫ ꝙ methaca nō solūmō est libera. sed liberrima. tuꝫ qꝛ nō est solum sui gratia ⁊ nō ordinat̄ ad aliud. verum etiā est finis oim aliaꝝ cū metaphica est de deo qui oim est finis optimꝰ. tuꝫ ēt qꝛ qui maxe q̄rit sciaꝫ gr̄a sui debꝫ maxie q̄rere scibilia. prime āt cause sunt maxe scibiles de quibus est metaphica gº ꝛc. ideo Albertꝰ in hoc ꝓ logo inqt ista scia sola est libera inter scias ⁊ huiꝰ ratio est: qꝛ sic dr̄ hō liber q sui ipsiꝰ causa est ⁊ nō causa alteriꝰ. ita scia dī libe ra q̄ nulliꝰ alteriꝰ vtilitatis vel scie causa ē. ymo ex eodē medio oēs ptes phie specula tiue ɔcedi pñt esse libere. qꝛ ꝓpter se sūt na te appeti. bitis. n. oibꝰ bōis nature corpis ⁊ aie ⁊ bōis fortūe aduc desiderat̄ phia q̄re ꝛc. Ultio dñduꝫ ꝙ metaphica alioꝝ ē or dinatiua qd ꝓbat̄ qꝛ alie omēs ei famulāt̄ gº aliaꝝ est ordinatiua. pꝫ ɔña qꝛ sic subdi ti est obedire ⁊ ordinari ita pricipis est or dinare ⁊ p̄cipe q̄rto politicoꝝ. añs āt colli git̄ pulcherrime ex Alberto in ɔmēto dū in qt. Famulari āt scias dicimꝰ tribꝰ mōis. Fa mulat̄ āt illa q̄ est q̄sita nō ꝓpter scire ſꝫ pp opꝰ sic vlr artes q̄ mechāice vocāt̄ famu mulant̄. famulat̄ ēt illa q̄ q̄rit̄ ꝓpter hoc ꝙ est modus qdaꝫ ⁊ adminiculās ad aliū sic rōnales scie famulāt. Preter āt dictos mo dos famulāt̄ ille q̄s nō q̄rimꝰ vt finis cog nitōis speculatiue in qbꝰ fit felicitas vltima sed potiꝰ iō q̄rimus eas qꝛ in eis inuēimꝰ in tellcūalia q̄si incorpata sic lucē sp videmus incorpatā colorībꝰ ⁊ q̄rimꝰ eas vt id quod vitatis ⁊ luis puri ⁊ intellcūalis est in ipsis sepando colligamꝰ ⁊ ex h̄ i nobis pficiamꝰ theoremata pura ⁊ firma quaꝝ delectatio speculatiuā in nobis ɔplet felicitatē sic di uini esse ⁊ puri ⁊ simplicis sparsa sunt i phi sicis ⁊ mathematicis. ⁊ hoc mō alie due spe culatōis ptes famulāt̄ sapie ambe. ⁊ ista ē prior ⁊ antiquior eis. ⁊ si quidē in via ɔpo sitōis ɔsiderēt̄ pna esse simplicis ɔstituūt ⁊ causant esse qd est in aliīs ɔsiderāduꝫ. si āt ɔsiderēt̄ in via resolutōis esse aliaꝝ resoluū tur ad esse ɔsideratū in ista. ꝓpter qd prior ⁊ antiquior siue eternior vt ita liceat loqui oibus aliīs esse ꝓbat̄. cuiꝰ signū est ꝙ dignu iustū eē diciꝰ officiū sapiētis ꝙ nō ab alio q̄ dā ordinet̄ ſ ipse ordinat oia alia. Cuꝫ. n.

ois ordo ẜm ptãtez qua vnũ est pri⁹ ⁊ aliđ posterius esse determinet̃ illius est ordinare cui⁹ est prioris ⁊ posterioris rõz habere hec dominus Albertus magnus.

Propter quartuȝ

quidẽ. Ad pri^m rñr ɔcedẽdo maiorez. si tal̃ scia sit de facillimis quo ad digniorẽ ptẽ e⁹. vnũqđq; .n. denõiat̃ vtplurimũ a digniori pte sui. metaphica g⁹ licȝ sit de facillimis quo ad ptez illã qua cõsiderat̃ de prio prin^o. qa tñ hoc est modicũ respcũ toti⁹ scie. iõ nõ denoiat totã sciaȝ esse facilẽ. alr̃ posset negari mior dñdo q; lȝ pri^m prin^m qđ est dignitas sit notũ quo ad inherẽtiaȝ p̃dicati ad sbicm̃ tñ quo ad ɔditões q̃ reqrũt̃ ad prin^m nõ est facile de qb⁹ videbit̃ in q̃rto. lȝ ergo metaphicus dicat̃ sapiẽs qꝛ v̾sat̃ circa difficillimas ɔclones ⁊ difficillimas ptes entis que sũt ɔtente sb ente vt gen⁹ sbaꝝ sepataꝝ. põt tñ ɔsiderare prin^a notissima qꝛ nõ dr̃ ẽe circa difficillima prin^a ẜ circa difficilliãs conclones. Ad ɔfirmatõȝ rñr negãdo ɔñam ⁊ ad pbatõȝ rñr q; quãto coiora in eodem gñe abstractõis cũ min⁹ coibus tãto facilio ra. ⁊ hoc voluit Aristo. prio phicoꝝ. ⁊ grã melioris doctrine nota q̃lr limitãda est ppõ phi p̃ phicoꝝ. est. n. ẜm nãȝ coia prius dicẽ deiñ circa vnũqđq; ppria speculari. Jnquit n. Albert⁹ 3° metheroꝝ in mat̃ia de ventis. lȝ. n. de cõi sit prior speculatio q̃ȝ de speciali. tñ qñ cõe nõ est vere cõe. lȝ analogiã est đ multis dictũ tũc prior est speculatio de eo de quo dr̃ pricipalr̃. ⁊ ex illo scit̃ natura cõis que ẜm modũ aliquẽ saluat̃ in alijs. Et per hoc ad illđ qđ subiũgebat̃ ɔcedit̃ q; metaphica est đ suppositis in alijs sciẽtijs q̃tũ ad ptẽ illã vbi agit̃ de dignitatib⁹. ⁊ vt sic est facilior quo ad nos. tñ q̃ ad prin^a cãndi đ quibus est metaphica q̃les sũt sbe sepate est difficilior quo ad nos p quãto illa sunt a sensu remotissiã. Ad 2^m rñr q; scia que est đ remotissimis a sensu non est certissima quo ad nos. ⁊ sub hoc sensu ɔcedit̃ illa maior lȝ illa q̃ sunt a sensu remotissima vt sunt sbe sepate sint certissima quo ad nãȝ. qꝛ sũt scibilia inuariabilia. ⁊ ppter hoc metaphica est certior quo ad nãȝ qꝛ est de pauciorib⁹. plẽs ẽt errores ɔtingere in metaphica arguit ei⁹ miorez certitudinẽ ex pte modi demõstrãdi. cuȝ eni in mathematicis demẽstrent̃ ɔclusiões qđ. prin^a q̃q; sciaꝝ mathematicaꝝ ɔstituũt̃ ex sensibilib⁹. in metaphica ãt ɔtingat quasi oppo^m. iõ plẽs in ea insurgũt dubitatõs q̃ȝ i mathematicis. Et idẽ ad ɔfirmatõȝ ɔceditur ɔclo de certitudine q̃ ad nos ⁊ q̃ ad ptez que est de abstractis a materia lȝ q̃ ad illam sit certissiã quo ad nãȝ. Sȝ q̃ ad ptez illaȝ q̃ est de coiorib⁹ est facil̃ ⁊ certa q̃ ad nos. qꝛ ĩ de paucioribꝰ q̃ inq̃tuȝ hmõi sũt nota plurib⁹ qꝛ alia se hñt p additõȝ ad ipsa pauciora eniȝ sunt faciliora his que sunt plura.

Ad 3^m neget̃ maiõ. qꝛ vna cã quã ɔsiderat metha^{ca} maiorẽ hȝ cãlitatẽ q̃ȝ oẽs quas nãlis ɔsiderat eo mõ q̃ ipas ɔsiderat. nã metaphic⁹ prias cãs ɔsiderat q̃ magis influũt in effc̃m q̃ȝ scđarie. Ad q̃rtuȝ põt dici q; politic⁹ nũq̃ p̃cipet alicui rõnabilr̃ nisi hẽret sapiaȝ de deo. qꝛ sic̃ felicitas speculatiua cõsistit in speculatõe dei. 10. ethicoꝝ. ita felicitas politica consistit in precipiendo operari ad cognitõem dei. nõ enim faceret politicus nobilissimum p̃ceptum scilicet cognoscere deũ nisi cognosceret ipm̃. ideo sapiẽti nõ p̃cipit̃ a nõ sapiẽte. Alr̃ rñdet̃ vt colligit̃ ab Aris. in fine sexti ethicoꝝ q; lȝ politic⁹ p̃cipit sapienti q̃ ad act⁹ extrisecos vt loq vel aliquid hmõi. tñ sibi nõ põt p̃cipe q̃ ad act⁹ intrinsecos. vt p̃cipiẽdo sibi q; speculet̃ circa hanc vel istaȝ ɔclonez. cui⁹ rõ est. qꝛ ad illud non est p̃ceptũ. c⁹ trãsgressione nemo punit̃ quia hic actus est occult⁹. sed in alijs extrinsecis actib⁹ põt p̃cipe vt genuflectere ⁊ hmõi ꝛc̃.

Ad ɔfirmatõȝ rñr ɔcessa miori. q⁹ ad illaȝ ptez q; metaphica ĩ sapia q; ipa est ph̃ie nõ sumẽdo phiaȝ p actu po^e volitiue. vt est amor sapie. lȝ p actu po^e intellectiue ⁊ cũ sit act⁹ intellcũs q pnũc credit̃ nobilissima põ aie nõ reglat̃ ab alio. q;. n. phia fuerit sũpta p amore sapie hi tuȝ est a Pita

gora q̄ īterrogat⁹ quē ꝓfiteris te esse noluit dicere sapiētē3.sed ne excederet dixit phm .sapie amatorē.mioꝛ ēt ↄcedit̄ quo ad ptē īllā3.s.ꝙ metaphica est mīstrās alijs sb hoc īsensu.qꝛ ipsa mīstrat alijs scđaria intentōne ⁊ hoc nō arguit seruitutē in ea ⁊ ipā3 nō ēe liberā3.s3 bñ vbi mīstrar3 alijs pꝛimaria in tentōe.vñ vt vult Auerrois 2° celi. qcq̄d est ꝓpter se pꝛimaria intētōe est ꝓpter aliđ ſa/ria intētōe nisi sit nā nō innata ad largiendū l3 g° metaphica ↄ̄fēdat pꝛicipia aliaꝝ sciaꝝ hoc tñ est ſaria intētōe ⁊ sic oꝛdinat̄ ad eas quoquomō tñ [illegible] facit principalius ꝓpter se vt cognitis pꝛicipijs aliaꝝ sciaꝝ tandē ve/niam⁹ ad ↄgnitō3 dei in qua ↄsistit felicitas speculatiua . est.n.cognitio dei vltim⁹ finis ad quē oꝛdinat̄ metaphicus vt inq̄t.s.Thomas ↄtra gētiles libꝛo.3°.⁊ ꝑ metaphisice.

Rīt decióquar

to q̄stio.vtrū magis vl̄ia sint diffi ciliora ad cognoscendu3 min⁹ vl̄ibus.⁊ ar/guit̄ ꝙ nō.magis ↄfusa ⁊ indetermiata sunt notioꝛa.Totū ēt magis est notius suis parti bus. sed magis vniuersalia sunt huiusmodi magis q̄ꝫ minus vniuersalia. sunt ēt queda3 tota in mō ⁊ min⁹ vl̄ia sūt ptes ergo ⁊c̄.pat3 maioꝛ ex ꝓlogo phisicoꝝ. sūt āt nobis pꝛi⁹ nota ↄfusa magis.⁊ infra. totū āt ꝟm sensu3 notius est.mioꝛ p3 ēt ibidē.vl̄e.n.quoddam totū est multa.n.cōphendit vt ptes vl̄e.

Cōfirmat̄.illa sūt faciliora ad cognoscē/du3 q̄ pꝛi⁹ impꝛimūtur in aīa.s3 ens ⁊ res ⁊ ↄsilia coioꝛa sūt hmōi.vt testatur Auicenna pꝛīo metaphice caplo q̄nto g° ⁊c̄. Ampli⁹ cui⁹ spēs pꝛi⁹ in intellcū recipit̄ illud est no tius.sed spēs magis vl̄is pꝛius in intellectu recipit̄ g° ⁊c̄.maiō est māifesta qꝛ ōe tale ꝑ⁹ imutat intellcm̄ ⁊ nō nisi vt intelligat q̄re ⁊c̄. mioꝛ ꝓbat̄.illi⁹ spēs pꝛi⁹ recipit̄ in intellcū c⁹ singulare citius occurrit sensui.ꝫ singl̄aria magis vl̄is citi⁹ sentiūt̄ qꝛ pueri pꝛīo omēs hoīes appellāt pr̄es ⁊ oēs feīas mr̄es ⁊c̄ pꝛio phicoꝝ. Hoc ēt p3 expimēto Auicēne.qꝛ si aliq̄d videat̄ a remotis pꝛi⁹ cognoscit̄ ꝙ sit coꝛp⁹ q̄ꝫ aīal ⁊ pꝛi⁹ anial q̄ꝫ hō ⁊ hō q̄ꝫ soꝛtes q̄re ⁊c̄. Cōfirmat̄ intellcūs q̄ ꝓcedit ↄ̄ pu ra ignorātia in scia3 pꝛi⁹ intelligit impfectio ra ꝫ magis vl̄ia sūt impfectioꝛa g° ⁊c̄. maioꝛ rōnis fuit a scō Thō.in ꝑ^a pte.q.viij. ⁊ est fūdamētu3 sue positōis. mioꝛ ꝓbat̄ quicq̄d se h3 [illegible] additō3 ad aliđ alic⁹ ꝑfcōis est ꝑfe cti⁹ illo.ꝫ min⁹ vl̄e se h3 ꝑ additō3 ad ma/gis vl̄e g° ⁊c̄. Adhuc oē illud [illegible] qđ intelle ct⁹ deuēit in cognitō3 alteri⁹ videt̄ esse noti⁹ intellectui.iuxta regulā pꝛimi posterioꝝ. ꝑꝑ qđ vnuʒqđq̄ꝫ tale ⁊ illđ magis.ꝫ magis vl̄e ē id ꝑ qđ intellcūs ↄ̄uēit in ↄgnitō3 mi⁹ vl̄is vt ex dc̄is ↄstat.seq̄t̄ g° ⁊c̄. Cōfirmat̄ cog/nitio magis dicēs q̄d nomīs est pꝛioꝛ cogni tōe dicēte magis quid rei.s3 cognitio magis vl̄is dicit magis quid nois g° ⁊c̄. Ampli⁹ sic se hñt ꝑ^a ꝑn^a ↄplexa ad alias ꝓpōes ita se hñt ꝑ^a ꝑn^a incōplexa ad alias noticias in cōplexas ꝑ ↄueniētē3 sīlitudinē.sed pꝛia pꝛi cipia ↄplexa sūt ꝟm intellcm̄ nobis pꝛius.⁊ magis nota q̄ꝫ alie ꝓpōes.qꝛ alie ex illis no bis innotescūt. g° pꝛia ꝑn^a incōplexa q̄ sunt magis vl̄ia erūt nobis notioꝛa min⁹ vl̄ibus q̄ru3 ēt hēt̄ cognitio incōplexa quare ⁊c̄.

Cōfirmat̄.sic se h3 cognitio sensitiua re/spcū singl̄aris.ita se h3 intellectia respcū vl̄is sed sensus pꝛi⁹ ꝑcipit singl̄are magis vl̄is q̄ꝫ min⁹ vl̄is vt p3 ꝑ phicoꝝ ⁊ ex Auic̄.g° ⁊c̄.

Cōfirmat̄ vltio qđ magis ꝑticipat rōem obiecti magis est notū a po^a cui⁹ est obiectū ꝫ magis vl̄ia magis ꝑticipāt rō3 obiecti intl̄ lectus qđ est vl̄e g° ⁊c̄. In oppo^m arguit̄ audē phi in textu dū inq̄t.fere āt difficillīā sūt hoībus ad cognoscēdu3 q̄ max^e sūt vl̄ia. na3 a sensib⁹ sūt remotissīā. Hoc idē pro pte habet̄ ꝑ posterioꝝ.difficillima āt ad co gnoscendu3 nō sūt nobis notioꝛa.qꝛ nr̄a co/gnitio īcipit a faciliorib⁹ vt3 q̄nto metaphi sice cap° de pꝛīn° . Cōfirmat̄ cōpositioꝛa sunt nobis notioꝛa q̄ꝫ simplicia vt totū q̄ꝫ ꝑ/tes ꝑmo phicoꝝ.sed min⁹ vl̄e ↄpōit̄ ex ma gis vl̄ibus g° ⁊c̄. Ampli⁹ diffinitū est no/bis min⁹ notū q̄ꝫ diffiniētia.s3 diffiniētia sūt vl̄ioꝛa diffinito ergo⁊c̄.maiō p3.vi.topicoꝝ

Cōfirmat᷑ diffinitio est ▪ simplr̄ priora vt dr̄.vi° topicoꝝ.ſ talia ſūt nobis min⁹ nota g° ꝛc. Adbuc ea in qbus ſtat vltimata re ſolutio ſūt difficiliora ꝛ ꝓpter hoc poſteri⁹ a nobis cognita.ſʒ magis vl̄ia ſunt hm̄oi vt coīr ↄcedit᷑.qꝛ vl̄iſſima hn̄t ↄceptuʒ ſimplr̄ ſimplicē. Cōfirmat᷑ abſtractiora a mate ria ſunt nobis min⁹ nota.ſ magis vl̄ia ſunt hmōi g° ꝛc.maior rōis pʒ.qꝛ q̄cunqꝫ ſunt ab ſtractiora a mā min⁹ vident᷑ ſenſibilia:

Amplius illud qđ eſt ꝓpinquus ei qđ eſt mīme notū quo ad nos videt᷑ min⁹ notuʒ q̄ ad nos.pʒ p regulā topicā.ꝓpinqus ma xie tali eſt magis tale.ſʒ magis vl̄ia ſūt ꝓpinq ora min⁹ noto quo ad nos aut ignoto vt ma terie prie q̄ ſm ſe eſt ignota. vij° metaphice g° ꝛc. Cōfirmat᷑ intellcūs eſt eq̄lr̄ diſpoſi tus ad recipienduʒ ſpēs min⁹ vl̄is ꝛ magis vl̄is ergo nō ▪ prius ſpēʒ vni⁹ illoꝝ recipit q̄ꝫ alteri⁹ ꝛ p ↄ̄ns nō prius intelliget vnuʒ q̄ꝫ reliquū.pʒ ↄ̄ña.qꝛ intellcūs illud prius intel ligit cui⁹ ſpēʒ prius recipit.

Propter primum quidē h⁹.vl̄e multipliciter dictū diſtiguat᷑: Eſt nāqꝫ vl̄e quoddā ante reʒ.hoc āt Plato dixit eſſe cāʒ formalē ꝑhabentē v̄tute totuʒ eſſe ꝛ poſſe vniuſcuiuſqꝫ rei qđ dicebat eſſe ſepatū ꝛ ꝑpetuū añ rem exn̄s. ꝛ cū oīum ſit cauſa oʒ ꝙ ſit añ reʒ. vt Albertus in libello de intellectu ▪ intelligibili qđ coiter eſt dcm̄ vl̄e p cāuſalitatē.ꝛ eſt illud c⁹ virt⁹ ſe extendit ad plures effect⁹ vt inqt Scotus vt cauſa pria q̄ tn̄ ſingularis eſt. ꝛ theologice potius q̄ꝫ pipatetice loquentes dicamus tale vl̄e in cāndo triplr̄ ſe hr̄e effectiue ydealr̄ aut exē plariter ꝛ finalr̄ in tribus entibus pricipalr̄ cōpertuʒ in deo intelligētijs ꝛ celo. Eſt nā qꝫ volūtas diuina prin° effectiuū oīuʒ ↄtin gentiū ꝛ eoꝝ q̄ ſūt ab extra.Et ↄſilr̄ volun tas intelligētiaꝝ eſt princi° motiuuʒ celi vt motu illo influat in hec inferiora. Celum q̄ qꝫ ſuppoſito ꝙ componat᷑ ex materia ꝛ for ma ſua forma ſbali eſt principiuʒ effectiuū quo celuʒ monet᷑ localiter ſic͠ grauia ꝛ leuia ēt effectiue ſeipſa mouēt ſurſuʒ aut deorſum Scđo intellect⁹ diuin⁹ hn̄s rōeʒ exemplarē ꝛ ydealeʒ oīuʒ ad extra dr̄ ydea oīuʒ facti biliū.ꝛ ↄſilr̄ intellect⁹ intelligentiaꝝ plenus formis intelligibilib⁹ vt Dauid iude⁹ in li° de cauſ.abſtract⁹ ab ydeis diuinis. Pa riformiter in celo ſunt q̄daʒ virtutes aut q̄li tates actiue ↄformes ydeis pri⁹ dictis niſi ꝙ ſunt māles ꝛ extenſe in celo ſic͠ figure in ſi gillo ſculpte in qbus ſūt forme v̄tualr̄ oīuʒ gn̄abiliū q̄ ſunt ſub celo. iuxta illud ſcđi de gn̄atōe.omēs forme ſūt in termis ꝛ hermes enoch mercurius q̄libet arenaꝝ maris ſuū obtinet ſidus incitās ad incremētuʒ eiuſdeʒ ꝛ Ptolome⁹ in cētiloquio. vultus h⁹ ſeculi ſubiecti ſūt vultib⁹ celeſtib⁹.i.ſpēs aīaliuʒ ꝛ plātaꝝ iſti⁹ mūdi inferioris ſm Haly hebē regel ↄmētatoreʒ ſupiorib⁹ ſubiciūt᷑ yma ginibus.emanāt quoqꝫ v̄tutes a.xlviij.ima ginib⁹ q̄s in celo ſtellata ſine eaꝝ geſtamini h⁹ ponūt aſtronomi.eſt.n.celeſtis ſcorpio q inferis dn̄at᷑ ſcorpiōib⁹ ꝛ ſpēs ſerpētibus: Tercō eēnͣ diuīa ſeu deitas hʒ rōʒ vlti finis oīm factibiliū.qꝛ ēt ordinari nō pn̄t ad meli oreʒ finē q̄ꝫ ad eētiā infinite bonā: Et ↄſimi liter eētia angeli q̄ eſt nobilior oībus q̄ ſūt in angelo pp quā agit oīa imediate lʒ extri ſece p̄ncipali⁹ agat pp eētiaʒ diuinaʒ.ſba q̄qꝫ celi illis corn̄dens hʒ rōʒ cāe finalis.eſt n.nobilior res q̄ ſit in celo. ꝛ de hoc vl̄i lo cutus fuit.s.Thōs in 2° ſniaꝝ diſ. 3ͣ.vl̄e añ rē ſūt forͨ vl̄es reꝝ in mētib⁹ angeloꝝ ꝛ de tali vl̄i eſt metaphica cū ſit omnio ab ſtractum a motu ꝛ mā:tā ſenſibili q̄ꝫ intelli gibili. Aliud autem eſt vniuerſale in ▪ ꝛ eſt ipſa nā in pticularib⁹ exn̄s cui ▪ nām nō repugnat eſſe in plurib⁹ vt inqt.s.Thōs loco allegato.quo mō vl̄ius eſt pri⁹ minus vl̄i via gn̄atōis ꝛ tpis lʒ ecōuerſo ordine ꝑ fectōis ⁊ intētōis nāe.vt inqt.s:Thōs in p̄ͣ pte.q.lxxxv.ꝛ prio đ aīa.ꝛ tale eſt vl̄e p̄di cabile ſeu formale qđ diffinit᷑ p̄ piarmēias ꝛ p̄ poſterioꝝ ꝙ eſt vnū in multis ꝛ de mul tis.ꝛ de eo inqt Albert⁹ in hoc ꝓlogo vl̄e ē vnū de multis eētialr̄ ſimilib⁹ acceptio. Et

tale est etiā ɔsideratōis metaphice. sola eni ɔsiderat q̄liter ꝛ ex quib⁹ ɔponūt̄ genera ꝛ spēs· ꝛ vtrū sint in singularib⁹ vel nō ꝛ quō a suis differāt singularib⁹. Aliud est vl'e post rez· ꝛ est intētio abstracta a ꝑticularib⁹ vt inqt. s. Thōs in 2° sniaꝝ. 3ª dis· est eni intentio q ua formalr aliqd denoiat̄ vl'e. ꝛ ad rōez formalē talis vl'is nō sufficit conceptus mētalis sed reqrit̄ respect⁹ ad plura. ex actu eniz collatiuo intellcūs quo ɔpat qditatē qditati in esse intellecto derelingt̄ qdaz respectus rōis secundum Scotum. s. supioritatis ꝛ inferioritatis. ꝛ forte ēt ꝙ ab illo actu collatiuo intellectus neduz derelingtur respcūs ille veꝝ ēt cāt̄ sic̄ voluit Petr⁹ aureol⁹ de q̄ diffuse in septio dicet̄. ꝛ tale vl'e qd̄ est intentio nō est ɔsideratōis metaphice nisi inquātuz q̄daz res eēntialiter ɔtenta sub ente Sz vt est signū reꝝ ab extra est ɔsideratōis logice. q̄liter āt gn̄et̄ ꝛ a quo est phice cōsideratōis· vt Egidi⁹ ꝑ posterioꝝ. vn̄ Scot⁹ in ꝑdicabilib⁹. metaphicus ōe ens reale cōsiderat nō ens rōis cuiusmōi est vl'e. ꝛ l3 consideraret intētōz inq̄tuz ens nō tn̄ seqt̄ ꝙ intentōz inq̄tuz intētio sic̄ nō est idē mobile in quātuz mobile ꝛ mobile inquantuz ens. Est ergo magis vl'e ētitas cui⁹ causalitas effectiua magis influēs ad plura se extēdit. aut entitas ſm se plurib⁹ neduz distictis nūero verū ēt distinctis spē ꝛ gn̄e coicabilis. aut intētio cōioꝛ ꝛ abstractioꝛ ꝛ ꝑ oppo° min⁹ vl'e. Illud āt est difficili⁹ ad cognoscēduz altero qd̄ min⁹ intellectui nr̄o ꝑ ei⁹ nāli cognitōne ꝓportionat̄ debilitate luīs intellcūalis. Qd̄ n. nobis innotescit est facili⁹ ad cognoscēduz illud āt nobis facili⁹ innotescit altero cuius cognitio prioꝛ ēst in nobis. Cognitō āt in nobis est duplex· sensitiua in sensu fūdata ꝛ intellectiua in intellcū· vtraq3 āt distincta qua cognoscit̄ aliqd ſm ꝙ hmōi. aut cōfusa qua nō ſm ꝙ hmōi est ratio cognoscēdi aliquid.

Propter secunduz quidē hui⁹ sciēduz q̄daz Socratis doctrinā imitatos indiscrete vl'e in cāndo non mō difficilis veꝝ impossibilis cognitōis asseruisse de quib⁹ innotuit qōe ꝑeunte. De vli āt in ꝑdicādo Johes scotus iuxta dogmata diuersa in hoc prologo opiniōem Alberti ꝛ hti Thome ex toto secutus ꝛ hoc supposito ꝙ singulare sub ꝓpria rōne possit cognosci ab intellcū. sed in ꝑ° sniaꝝ dis. 3ª· viā alterā imitatus inqt ꝙ primū actualiter cognitū cōfuse est spēs spēalissiª cui⁹ singulare efficaci⁹ ꝛ forti⁹ prio mouz s'3 siue sit visibile audibile vl' tāgibile. ꝛ hoc suppositoq3 singl'are nō possit sub ꝓpria rōe intelligi vt dicebat̄ in qōe. xiiª. ꝛ ampli⁹ dicet̄ in septio h⁹. Vn̄ Scotus ibidem ne sibi videat̄ cōtrarius in ꝑ sniaꝝ ꝛ in ꝓlogo metaphice dicit. loquoꝛ tm̄modo de illis que certū est posse intelligi ſm oēz opiniōz. Ratio āt h⁹ ɔclonis prima sit hec. obiectū illud pri⁹ cognoscit̄ ab intellcū possibili c⁹ ɔcept⁹ prio ꝓducit̄ ab intellectu agēte. q̄lis· n· est ordo agētiuz in ꝓducendo talis est ordo patiētis in recipiēdo. s3 cōceptus speciei specialissime cui⁹ singulare fortius mouet sensuz est huiusmōi. agens· n. nāle non impeditū appropinquatū suo passiuo sufficiēter disposito agit in ipso ſm vltimuz sue potentie· sicut enim agere nō est in potestate agentis nālis ita nec modus agendi· Constat autē ꝙ intellectus agens ꝛ species intelligibilis sunt agentia naturalia cum illa precedant actum voluntatis. ergo producent effectuz ꝑfectissimuz quē possunt producere ſm vltimuz sui. talis autem est conceptus speciei specialissime. nō eniz est conceptus singularis q2 ille nō potest haberi vt supponitur ad presens. nec alicuius cōmunioris ad speciez specialissimaz. quia cum ille sit pars cōceptus speciei specialissime. si ergo in illuz posset intellectus agens tanq̄ imꝑfectissimū nunquā posset ꝓducere cōceptū speciei specialissime quod est falsuz.

Amplius Auicēna prio metaphice capitulo tercio. Metaphisica est vltima ordine doctrine. ergo principia aliaꝝ scientiarū possunt cōcipi ꝛ termini illarū ante principiuz metaphisice. Sed hoc nō esset si opor-

teret primo actualiter concipi cōceptus cōmuniores q̄ cōceptus specierū specialissimarum. tunc enim oporteret ens et huiusmōi primo concipi. et ita metaphisica esset prima et nō vltima via doctrine.

Adhuc dato opposito conclusiōis sequeret̄ q sensibili magis vlīs et sensibili min9 vlīs mouētibus sensum et intellcū soluto oporterz magnū temp9 ponere anq̄ cōciperetur species illius singularis prio sensati. qr p̄ oporteret intelligere p̄dicata cōmunia.

Dicit consequēter Scotus q primū cognoscibile ab intellectu nostro noticia actuali distincta est ens et que sunt sibi ꝓpinquiora. tū qr est ratio cognoscēdi distincte min9 vniuēsale. tū qr sicut quod explicite concipit̄ distincte ɔcipit̄ ita illud distinctissime cōcipit̄ ad quod stat vltimata resolutio. tū etiā qr metaphꝫica ꝫm Auič. vbi supra est prima secundū ordinē distincte cognoscēdi. habet. n. certificare prin̄a aliarū sciētiarū. ergo eius cognoscibilia sūt primo distincte cognoscibilia. lz. n. pricipia sciarū spēalium sint per se nota ex cōceptu cōfuso terminorū in sciētijs illis. ex metaphꝫica tamē scita postea est possibilitas ingrendi quiditates terminorū distincte et hoc modo termini sciētiarū specialium nec earū pricipia ante metaphisicam cōcipiūtur distincte. Ex quib9 pz q min9 vlia sunt nobis faciliora ad cognoscendum q̄ magis vlia et hoc in noticia intellectiua postq̄ prius est in nobis ɔgnitio spēi spēalissime q̄ cognitio magis vlium. sicut. n. totus ordo ɔfuse cōcipiendi prior est ordine distincte ɔcipiendi ita primū in illo ordine est simplr̄ primum. et hoc pz ex Auič. de ordine metaphꝫice ad alias scias. Nec obstat auctoritas phi in plogo phicorū. sūt āt nobis prius nota confusa magis. et infra primū quidē pueri appellant omēs viros patres ꝛc. vbi loquit̄ de noticia ɔfusa. qr pueri nō hn̄t cognitōz distinctā. ibi n. ɔpat Aristo. spēz spēalissimā quā appellat magis ɔfusam ad indiuiduū. ꝑintelligit̄ enim spēs aut indiuiduū vagū ipsi singlari signa lo. ɔpando āt gen9 ad speciē seu magis vle min9 vniuersali gen9 ꝑintelligit̄ spēi sic̄ color respcū spēi. tn̄ qr cōcept9 albedinis ē minus abstract9. qr ab indiuiduis magis ɔueniētibus q̄ ɔcept9 coloris q abstractus est a plibus spēbus spēalissimis. Est q̄q abstractio spēi a magis sensibilib9 q̄ abstractio generis. et lz in exēplo Auič. apud sensum prius ɔphendat̄ indiuiduum magis vlis q̄ minus vlis. hoc tn̄ nō obstat huic opiniōi que intelligit̄ de sensibili debite approximato ipsi sensui: Et q̄q̄ hec positio sit subtilis et pulchra ꝓpter qd eā diffuse recitaui. qr tn̄ doctrine cōi et iudicio meo sn̄e Aristotil dissona rōes suas debilitare possibile est vt inqt Johes iandon9 p̄ phicorū. Ex priā. n. rōne posset argui q nedū ɔcept9 spēi spēalissime ɔfusus pmo distictus esset prior in intellectu via gn̄atōis q̄ ɔcept9 ɔfusus eiusdē. nā maiori illi9 prime rōis assūpta arguit̄ sic. oīe agēs nāle ꝛc. sed ɔceptus distictus spēi spēalissime cui9 indiuiduū pmo mouet sensū est pfectissim9 in quē pn̄t ille cāe nāles. g° ɔceptus spēi spēalissime distinct9 esset p̄9 in intellectu via gn̄atōis. ɔn̄s ɔtra ipm q vult q totus ordo ɔfuse ɔcipiēdi prior est ordie disticte ɔcipiēdi. Amplius ex fūdamēto tercie rōis ɔtra ipsum sic posset instari. nā si cōcept9 ɔfusus spēi spēalissime ꝛc. sit prior via gn̄atōnis q̄ ɔceptus vlis seq̄ret̄ q singulari actu mouēte sensū et intellcū soluto oporterz magnū tēpus ponere anq̄ cognosceret̄ magis vlia p̄dicātia in quid de ipsa spē vsqz ad gn̄alissimū. ɔn̄s tn̄ est fl̄m. qlibz. n. exercitatus hn̄s sufficientē v̄tutē distictiuā stati sine magno tpe ɔcepta spē pōt ɔcipe gen9 gn̄alissimū. ɔn̄a pz de se: Sz profecto he instantie Johis Jand: sbtiliter pcedūt dicerz. n. Scotus q in noti̇ ɔfusa ɔcept9 spēi spēalissime ē pmus qr singulare forti9 mouēs sensum impedit qn̄ est debite a ꝓximatū ne colora pri9 moueāt ad suos ɔcept9 vt inqt Landulfus sed in noti̇ distincta singulare solū nō est rō adeq̄ta cognoscēdi spēz spēalissimā distic̄te sed et distincta cognitio magis vlium a qb9 eēntialr̄ depēdet distīcta cogni° spēi spēs

Ad 2am instãtiaȝ negeť ꝯña ⁊ ꝯsilr soluaſ sić soluiť 2a ratio Scoti paulo inferius. Et qꝛ ꝯtra arguere nõ est soluere: Ad primã ratõȝ Scoti põt negari maioꝛ. qꝛ illa ꝓpositõ si vitatẽ hȝ hoc erit solũ in effectibꝰ eiusdeȝ rõis nõ aũt vbi sũt effectꝰ diuersaꝝ rõnuȝ. cũ ergo ꝯceptus magis vlis ⁊ spẽi spẽalissime sint cõpossibiles in intellectu simul sint etiaȝ diuersaꝝ rationũ non appet aliq̃ nccitas ꝙ prius causeť ab intellcũ ⁊ specie intelligibili noticia spẽi spẽalissĩe q̃ȝ magis vlis. Alr dici põt in obiĉo singlari mouẽte sũt aũt plẽs cãe mouẽtes ad istas noticias qꝛ qditas ẽtis cãt ꝯceptũ sui ⁊ qditas sbe cãt ꝯceptũ sbe. ⁊ sic de aliis que oẽs sunt in tali singulari gº non videť maioꝛ necessitas ꝙ prius qditas spẽi spẽalissĩe causet cõceptũ sui q̃ȝ alie qditates coloꝛes cũ oẽs sint agẽtia nãlia ⁊c. potest ẽt negari mioꝛ qꝛ intellcũs nõ est sufficiẽter dispositus ad ꝯceptuȝ ꝯfusuȝ spẽi spẽalissime nisi ꝑcedẽtibus cõceptibꝰ vlioꝛibus aliquo mõ ꝑcessiõis sić albedine pñte aeri nũq̃ȝ ipa inducẽt suã intẽtõȝ in aere nisi aer esset dispositꝰ luie ⁊ diaphoneitate. ⁊ si mã pria ꝑ possibile vel impossibile essꝫ sepata ab omi forma ⁊ ponerẽtur recipere formã mixti ab aliq̃ agente nãli nũq̃ȝ recipet eã nisi ꝑcedentibꝰ formis elemẽtoꝝ quoquomõ. Ad secundã rõeȝ rñr ꝙ metaphica nõ ꝓpter hoc est posterioꝛ ordine doctrine aliis sciẽtiis. qa ꝯceptꝰ vles suoꝝ scibiliũ sint posterioꝛes cõceptibꝰ specialissioꝝ ꝯsideratoꝝ in aliis sciẽtiis via gñatõis. tles. n. ꝯceptꝰ simplices cõfusi nõ doceñť nec ꝑ doctrinã acqruñť. quia nec sũt dubii nec apparẽt falsi. cõstat aũt ꝙ ñ doceť nec adisciť nisi id qđ cũ prio ꝯcipimꝰ est nobis dubiũ vel appet falsum lincoñ. ꝑ posterioꝝ. ordo gº doctrine metaphisice ad ad alias scias non est accipiẽdus ex ordine istoꝝ ꝯceptuũ incõplexoꝝ ad seinuiceȝ. Sȝ iõ metaphica ordĩe doctrĩe est posteriõ aliis vel qꝛ ꝯplexa in ea đterminata sũt multũ difficilia ad ꝯcipiẽduȝ certitudinalr ⁊ vlr. nec incõuenit ex aliqbꝰ q̃ ꝯcipiũť ꝯceptibꝰ simplicibꝰ formari qõe ꝯmultũ dubitabiles. vl qꝛ pꝰ illa q̃ ꝯsiderat de vlibꝰ in cãndo ẽ posteriꝰ cognita ⁊ difficulter in quã ordinatur ꝑs illa metaphice in q̃ agiť đ vlibꝰ ẽm ꝑdicatõȝ. Ad 3m negeť ꝯña. ⁊ rõ est qꝛ tales ꝯceptꝰ ordinati nõ hñt tantã ad inuicẽ rpugnãtiã ⁊ ꝯtrarietatẽ ꝙ opoꝛteat in aduentu vel receptõe vnꝰ multo tpe añ alteꝝ coꝛrũpi. sić nec albedine pñte añq̃ȝ agat intẽtioneȝ suã in medio nõ reqriť magꝰ tps appõi ad hoc ꝙ mediũ priꝰ illuieť. Nonulli vo sić Paulus venetꝰ prio posterioꝝ assumẽs ꝑpõeȝ famosaȝ ⁊ .s. Thõs in qõe de aia. ⁊ in pria pte. q. lxxxvia. qcqd põt vtus inferioꝛ põt vtus supioꝛ lȝ excellẽtiori mõ. inqt ꝙ sić vtus estimatia ouis in eodeȝ instãti quo cõꝑhẽdit lupũ hȝ in se duas spẽs q̃ꝝ vna cãť ab obiecto ⁊ est spẽs sensata repñtans lupũ aliã hȝ spẽȝ cãtaȝ a seipsa sua ꝓpria vtute. ⁊ est spẽs insensata repñtãs inimiciciaȝ aut fugã. ita intellcũs nr cũ sit virtus inmãlis ⁊ ꝑstantioꝛ estimatiua bruti in eodẽ instãti q̃ ꝯcipit singlare hȝ duos ꝯceptꝰ ꝑ q̃ꝝ vnũ repñtat indiuiduũ sub ꝓpria rõe singlaritatis. ⁊ ille est cãtus ab obiĉo. aliũ ꝯceptũ hȝ quo ꝯcipit illđ indiuiduũ sb rõe ẽtis ꝯfuse. ⁊ est ꝯceptꝰ cãtus a seiꝑo in intellcũ vtute ꝓpria ⁊ ꝯñr loqueº vȝ ꝙ magis vlia nõ sint magis nec priꝰ nota ad miꝰ ꝑoritate tpis q̃ȝ minus vlia vel singlare. pmo ꝯceptꝰ singlaris ⁊ cõceptꝰ ꝯfusus ẽtis nõ sũt extremalr oppositi sꝫ imediati lȝ ꝯceptꝰ distĩctꝰ entis ⁊ ꝯceptꝰ singlaris sint extremalr distãtes. ꝑꝑ qđ non pñt hri nisi hitis ꝯceptibꝰ intmediis. ⁊ si qs bñ ꝯspiciat opio male põt im ꝓbari ꝑ q̃ fać vltia rõ añ oppom cũ sua ꝯfirmatõe.

Nicolaꝰ aũt bonetꝰ inqt ꝙ in notia cõfusa aut distĩcta nllȝ est vnũ obiĉȝ ꝑº ⁊ magis nobis notũ pmo sũt plã talia obiĉa eq̃ ꝑma tali ꝑmitate negat ⁊ inť ꝯceptꝰ eẽntialeȝ ordinẽ pº vel ens vel spẽs spẽalissia vel genus sbalternũ si eqliť intellcũi a ꝓximẽť ⁊ ñ impediañť eq̃ ꝑº suos ꝯceptꝰ cabũt in intellctũ cũ nec inť se nec i ꝯpatõe ad intellcm̃ hẽant aliquẽ ordiẽȝ eẽntialẽ ⁊ h in notia ꝯfusa. silr in notia distĩcta cuȝ plã sint simpr siplicia q̃

ↄfuſe ↄcipi nō pñt ⁊ ñ bñtia ordiēꝫ eēntialē ad ſeīuicē.nec in ↄpatōe ad intellcm̄ ſeqꝫ ꝛc. talia ɋ̄t ſūt ens ⁊ ſue paſſiōs ⁊ differētie vlti me.cuius deſcēs ſtatiꝫ patebit.

Propter tertium

qdem huiꝰ cum ḋioꝛibus pipateticis. Dōꝫ ꝑ ꝙ magis vniūſale ante rem ⁊ in cāndo eſt nobis minus notū ⁊ ↄñter difficilius ꝙ̄ miꝰ vniūſale. Hāc ↄclūſionem ꝓbat Scotus i hoc ꝓlogo q̄to aliqd eſt minꝰ ſſibile tāto ē minꝰ notū nobis:lꝫ magis vl'e ſm cālitatē ē miꝰ ſſibile gᵒ ꝛc.maioꝛ pꝫ intelligeᵉ.n.ſepate a mā cū ſint miꝰ ſſibiles ſūt nobis miꝰ note mioꝛ aūt ꝓbaꝛ. qꝛ vl'ioꝛa in cāndo ſūt pfe ctioꝛa ꝫ pfectioꝛa ſūt minꝰ ſſibilia . Nōndū tñ ꝙ hec ↄclūſio nō eſt itelligēda de ꝑncipiis ↄplexis.talia nāqꝫ ꝑncipia ↄplexa q̄to vlio ra in cāndo tanto ſunt notioꝛa.ſunt enim ſic locus ianue 2ᵒ methaphiſice. Hoc etiā ↄfirt ſñia Alberti in hoc ꝓlogo ut inotuit qſtiōe ꝑcedēte.De vl'i aūt in re loquēdo ꝑmittitur ꝙ ꝑmuꝫ cognitū nobis ſūitur dupl'r ſcꝫ re ſpectu diuerſaꝝ pōꝝ uel reſpectu diuerſoꝝ obiectoꝝ eiuſdem potētie:ut.s.Tho. ſuper Boeᵒ de tri.caplō 3ᵒ ⁊ ꝑ poſterioꝝ q̄ viſo.

Dicendū 2ᵒ ꝙ vl'e in re dictū vniūſale p ꝑdicatiōem ↄpatum ipſi ſingulari penes cō gnitionēꝫ in gñe vt cōis eſt cognitōi ſſitiue: ⁊ itellectiue eſt minus notū nobis ꝙ̄ ſingula re hāc ↄclūſionē ꝓbat Scotꝰ.illud ē nobis notius qd̄ eſt notius cognitiōe ꝑma i nobis q̄ ē ſſitiᵃ.ſinglare aūt ē hꝰmōi ut ↄſtat gᵒ ꝛc.

Dōm 3ᵒ ꝙ vl'e ſm ꝑdicatiōeꝫ ēt ↄpatuꝫ ſingl'ari pēs cognitōꝫ ſſitiuā ē minꝰ notū no bis ꝙ̄ ſinglare.Et ꝫ lꝫ a Sco.nō pbeꝛ pſua deri pōt eo ꝙ ſinglare p ſe ttiꝛ cognitōe ſſiti na vl'e aūt p accñs inq̄tū ē in ſuo ſingulare.

Dōꝫ q̄rto ꝙ vl'e ſm ꝑdicatiōꝫ ↄpatū ſuo ſingl'ari i notiᵃ itellectīa ſuppoſito ꝙ ſingl'aꝛ nō itelligaꝛ ab itellcū :niſi accñs ut nōnul li tennerūt ē magis notū itellectui ſuo ſingu lari ꝫ ꝓbat Sco.nā accñs eſt poſteriꝰ eo ꝙ eſt p ſe ſcd̄o pboꝝ.

Dōm qnto ꝙ vl'e ſingulari ↄpatū i notiᵃ itellectīa ſuppoſito ꝙ p ſe ſingl'are cognoſcaꝛ ab itellectu ē minꝰ notū ipo ſingulari ꝫ pbat Sco.nā ↄᵒ nō cognoſcit niſi p ꝑnᵃ q̄ ſūt ma gis nō ꝑ poſtioꝝ.ꝑnᵃ aūt ſumūꝛ p iductiōꝫ inductio aūt eſt ex ſingularibꝰ q̄re ꝛc.

Dōm ſexto ꝙ magis vl'e ↄpatū ipi miꝰ vl'i ⁊ nō ſingulari q̄tū ad eoꝝ idiuidua hoc mō ſe hꝫ ꝙ idiuiduū magis vl'is ē nobis no tiꝰ ꝙ̄ idiuiduū minꝰvl'is ⁊ ꝫ in notiᵃ ſſitiua lꝫ etiā in notiᵃ itellectīa iſtud poſſit ſaluari . Quare Scotꝰ i theoꝛomatibus oīs ſimpˣ aphenſio ꝑus eſt ↄfuſi vl'is ſic in ſenſu ita i itellectu licet diſtīctīua qlibet ꝑus ſit confuſi eēntialis.Et rō eſt qꝛ indiuiduū magis vl'is eſt ↄfuſius iō notius.pꝫ etiā a ſigno:qꝛ pue ri ꝑ vocāt oēs hoīes pr̄es ꝛc. tum etiā quia a remotis ꝑus videꝛ aliqd eſſe aīal ꝙ̄ hō. vñ Scotꝰ in q̄rto ſñaꝝ diſ.viij.ingt in ſin gularibꝰ eſt oꝛdo ſm oꝛdinem vl'iuꝫ.añ.n. qd̄cūqꝫ vl'e pōt itelligi deſcēdere in ꝓpꝛium ſingulare quā ↄtrahaꝛ dēam aliqꝫ ad ali qd iſerius tanqꝫ ad ſpēm ut ſic habeamꝰ oꝛ dinē iſtoꝝ ſingulariū hoc ens.hec ſba.hoc coꝛpus ⁊ ſic deinceps vſqꝫ ad ſoꝛtē hoc patꝫ Auič.ꝑmo ſue phiſice ꝙ ꝑus videmꝰ a re motis coꝛpus ꝙ̄ aīal:⁊ aīal ꝙ̄ hoīeꝫ ꝛc.ꝙ nō eſt itelligendū ꝺ vl'i:quia viſus nō vidꝫ vl'e ꝫ de ſingulari vl'ioꝛis hec Sco . Et hanc ↄclūſionē cū ſcd̄a ⁊ tertia videꝛ ↄfirmare.s Tho. ꝑ poſterioꝝ lectiōe q̄rta ⁊ octaua ⁊ ꝑ phioꝝ in ꝑncipio ⁊ piter in hoc ꝓlogo qui ingt.Sigulare eſt ꝑus ⁊ notius vl'i quo ad nos ⁊ vl'ius minus vl'i ꝛc. Hec oīa ex deter miatione Scoti i hoc ꝓlogo hactenus non ↄtradicūt dictis eius i ꝑmo ſñaꝝ nec magꝫ eſt repugnātia inꝛ eū ⁊.s.Tho.Sꝫ dubita tur cc ḋitatē ↄclūſiōis.ex ea.n.ſeqꝛ ꝙ viſuſ ꝑus aphēdet qlitatē ꝙ̄ coloꝛē uel ens ꝙ̄ colo rem.Rñt Sco.i theoꝛomatibꝰ.negaᵒ ↄñaꝫ nulla.n.pō excedit ſuū obiectū ꝑᵐᵒ.nec ergo viſus coloꝛatū ſed ſi viſus hr̄et ens ꝓ obcō ꝑus aphēderet ens ꝙ̄ qlitatē ⁊ illā ꝙ̄ coloꝛē nulla.n. pō pōt cognoſcē aliqd ſub rōne vl'i oꝛi rōne ſui ꝓpꝛij obči ut idē Sco. in q̄rto ſñaꝝ diſ.xxxiij.

Dicendũ septimo q̄ magis vniũsale ut qõdã idistinctũ ⁊ totũ i modo plura ↄtinẽs ↄfuse est magis notũ nobis q̃ minus vniũsale. Hãc ↄclusionẽ ꝓbat Scotus ex p̄ma ⁊ scđa rõne añ oppoᵐ cũ eaꝝ ↄfirmationibꝰ. Et in hac septia ↄclusiõe apte Scotꝰ ꝫ deuiat ab opione q̃ sequtur.p̄mo sentẽtiaꝝ.

Sed icidit dubiũ singl'are simplicit̃ est nobis magis notum ex scđa ↄclusiõe.gᵒ illð quod illi singulari ẽ ꝓpinquus erit magis notũ.ꝫ ↄña ex 3ᵒ topicoꝝ ꝓpinquus simplicit̃ tali est magis tale.ꝫ tale est minus vl'e vt cõstat gᵒ minus vniũsale est notius cõtra ↄclusionẽ septiam. Ad hoc rñdet Sco.q̄ regula tertij topicoꝝ tenet i eligẽdis ⁊ hoc mõ ẽ intelligẽda ꝓpinquus simplicit̃ tali in eo q̄ tale ẽ magis tale.ↄstat aũt q̄ minus vniũsale nõ est ꝓpinquus singulari in sensualitate. imo magis vl'e est ꝓpinquus illi.nõ tñ q̄ vl'e ut vl'e nõ ẽ ſ̃sibile:ꝫ ut existit i suppositis.

Dõm octauo q̄ magis vniũsale ut distinctũ quoddã diffiniens ⁊ ut ps diffiniti est minus notũ nobis cognitiõe idistincta ⁊ ↄfusa.ↄclusio pꝫ nã ↄposita sũt nobis magis nota q̃ simplicia cognitiõe ↄfusa ꝑ pboꝝ.Cõstat aũt q̄ minus vl'e ↄponitur ex magis vl'i ergo ꝛc.Et has duas ↄclusiões videt̃ affirmare.s.Tho.i p̄ma pte.q.lxxxv. articlo 3ᵒ Ad tertiũ dum iquit. ps aliqua dupl'r põt cognosci.vno mõ absolute ſm q̄ in se est:⁊ sic nihil ꝓhibet prius cognoscere ptes q̃ totũ ut lapides q̃ domum.Alio mõ ſm q̄ sũt ptes alicꝰ totiꝰ.⁊ tali modo ncc̃e ẽ ut pꝰ cognoscamꝰ totũ q̃ ptes.p̄us.n.domũ cognoscimꝰ q̃dã cognitiõe ↄfusa q̃ distiguamꝰ singulas ptes eius.Sic ergo dõm q̄ diffinientia absolute ↄsiderata sũt p̄us nõ q̃ diffinitũ ea.ꝫ ſm q̄ sũt ptes diffõnis sic sũt posterius nota.p̄us.n.cognoscimꝰ hoiem q̃dam cognitõe ↄfusa q̃ sciamꝰ distiguẽ oĩa q̃ sunt de hoĩs rõne.Et in hoc ꝓ methaphice lectõe 1ᵃ iṅgt idẽ.s.Tho.. vl'ius ẽ notiꝰ minus vl'i q̃ ad simplicẽ ap̄hẽsionem ꝫ ecõuerso q̃ ad inestigationẽ vl'iuꝫ ꝓpetatũ ⁊ cãꝝ. scꝫ ut hñt rõnem p̄ncipij ⁊ cãe formalis iferioꝝ in q̃ iferiora resoluũt̃ tanq̃ effectꝰ in causis ⁊ tanq̃ diffinitũ ad diffinientia qũo sunt difficillima ad cognoscendũ vt recte determinat Alexander in hac pte ꝛc.

Dicendũ vl'tio q̄ magis vl'e post rem qð est intẽtio scđa abstracta a rebus ab extra mediãte intẽtione p̄ma nõ solũ est minus nota singulari.ꝫ etiã ip̄o minꝰ vl'i. Cõclusio q̃ ad ptẽ primã: ꝓbat̃ qꝛ entitates rõis nõ sũt notiores nobis ip̄is rebus sensibilibꝰ existẽtibus extra aiam. Sed vl'e ꝑ intẽtione est res rõnis ut suppõitur ad p̄sẽs cum sit cõceptus i anima cũ respectu ad plura supaddito ergo ꝛc.maioꝛ ptꝫ.nã sicut spẽs ſ̃sibiles existẽtes in ſ̃su:⁊ ↄsimiliter sensatiões nõ sunt prius cognite a sensu q̃ ipse res extra aiam existentes ut cõstat ita videtur de speciebus itelligibilibꝰ ⁊ ↄceptibus intellectualibꝰ ꝛc. mioꝛ est euidẽs: qꝛ talia vniũsalia cum sint itentiões scđe uel sũt itellectiones reꝝ cum respectu ad plura superaddito: uel sola rei itellectio ut cõmuniter doctores fatentur:uel aliqd ↄñs modũ itelligendi rem:ut inquit Sanctꝰ Thõs p̄mo sñiaꝝ dis. secũda. vel relatio rõnis.vt inquit Scotus p̄mo sñiaꝝ dis.xxiij. uel ens ratiõis in aima tanq̃ scđo ↄsideratum. ut iquit Scotus in q̃rto sñiaꝝ dis.p̄ma qõe scđa.

Ex qbꝰ ptꝫ q̃ falsse dixit Paulꝰ Venetꝰ. i hoc ꝓlogo q̄ vl'ia post rem itentionalia ⁊ mẽtalia sũt facillima ad cognoscendum:naꝫ sicut extimatiua ex speciebus ſ̃satis facilit̃ elicit species isensatas:ita intellectus facilit̃ abstrahit a ↄceptibus singularium ↄceptus vniũsales: Secũda pars ↄclusionis ꝓbatur illud prius ⁊ magis ⁊ ↄñter facilius a nobis cognoscit̃ cuius abstractio est facilioꝛ. Sꝫ abstractio minꝰ vl'is q̃ fit a dĩtibus nũo solũ facilioꝛ est abstractiõe magis vl'is q̃ fit a differẽtibꝰ spẽ q̃re ꝛc.Sed i hac vltia determiatione isurgit nõbilis difficultas: nam si vl'ia ꝑ intentionibus essent nobis posterius cognita: tũc scia que de cet̃ in porphirio nõ deberet prius itroduci q̃ sciẽtia p̄dicamentorum Aristotelis.aut q̃ scientia naturalis

docet enim ista scia vniuersalia q̄ sunt intentōes ut cōiter dr̄. prin^{m} aūt doctrie dz eē a facilio ribus qnto methaphisice ca^{o} de pn̄^{o} eo q a ta libus hō facilit̄ adiscit. Hoc argu^{m} fuit tan te efficacie apud Johez Jand. ut rōnabilit̄ voluerit nō bn̄ fuisse itroductū prius legere librū Porphirij añ librorum pn̄torum. licet pmit/ tat̄ itroduci cōiter. nō. n. facile est q̄ ab anti quo ɔsuetudibus ɔphensa sūt fmone trāsmu tare ut inqt Aristo. x. ethicorum. Pōt tñ dici q doctria vniuersaliū p intentiōe eo mō q̄ de eis determiat Porphiri^{9} ē facilis respectu no ticie pn̄torum: qz pcedit solum diffinitie. lz do ctrina resolutia sint difficiliora q̄ ad inuestiga tionē ppetatū et cāru ipsorum ꝛc.

Propter quartuz

qdē hui^{9}. Ad p^{m} sequēdo determiationem pauloañ adductā ɔcedit̄ ɔña: et ɔñs de tali magis vniuersali ut quoddā totū indistinctuz i noticia ɔfusa: et p hoc fac̄ septia ɔclusio. Alit̄ fm opionez Scoti in p̄ sñiarum ibi ɔpa tur spēs que dr̄ ɔfusa ad singularia sua et totū etiaz intelligim^{9} spēm specilissimā q̄ est simplicit̄ notior nobis noticia ɔfusa.

Ad ɔfirmationē. auctas illa Auic. esset diuersimode inf̄pretāda. Nā iuxta determi natōz viorum pipateticorum illa est itelligēda in noticia ɔfusa inquantū ens et res sūt q̄dam tota ɔfusa et indistīcta. Et hoc vult. s. Tho. in p̄ sñiarum dis. viij^{a}. q. xix. et in p^{a} pte. q. v. et. xi. Ens est p^{m} cadēs in itellectu. Et Sco. in hoc loco inqt cōissima pma impssione im primūt̄ ꝛc. inq^{m} ɔtinēt indistīcte min^{9} vl̄ia. Et illa eadē noticia distīcta etiā sūt pus nō inq^{m} sūt pn̄^{a} et eē mīus vl̄iuz iux̄ regulam pbi pp qd̄ vnūqdq tale et illud magis. Et vult. s. Tho. in hoc plogo vl̄ius est noti^{9} minus vl̄i q̄ ad simplicē apphēsionē. Sz eo^{9} quo ad inuestigatiōz vl̄iuz ppetatū et cārum ut sup̄ aducebat̄. Alit̄ glosat̄ iux̄ pōnem Scoti in 3^{a} dis. pmi. ens et res p^{a} impssiōe ꝛc. in cognitōe distīcta c^{9} rō ab eo ibidē poni tur. Ens. n. nō pōt ɔcipi nisi distīcte: qz hz cō ceptū simpl^{r} simplicē. in noti^{a} aūt ɔfusa est spēs spēalissima. Alit̄ interp̄tat̄ iux̄ viā Pauli veneti p̄ posteriorum. ens et res p^{a} im pressione ꝛc. loquēdo de ɔceptib^{9} formatis ab itellectu: qz de hijs ɔceptibus q formant̄ ab obiecto ɔcept^{9} singularis ē etiā pmus ꝛc Alit̄ Herue^{9} in q̄libetis q̄li. iij. q. xiij. dc̄m Auic. dup^{r} pōt audiri. Uno^{o} q ens in cōi q̄tū ad rōnem sibi ppriā distinctaz et deter/ minatā ɔtra rōnes alias ut sbe et accn̄tis p̄ ab itellectu ɔcipiat̄ et hoc est falsū: nec sic in tellexit Auic. Alio mō pōt audiri pmuz itel lectum esse ens q̄tenus eo ipo q itellectus cō cipit aliq nām ētis ɔcipit ens iplicite. nō tñ ut distīctuz re uel rōne ɔtra hāc nām uel illā qz oia ɔceptibilia ab itellectu ɔtinēt̄ sb ēte et sic debet intelligi ens eē pmuz qd̄ itellectui nr̄o ip̄imit̄ a rebus ꝛc.

Ad scd̄m pncipale rn̄derēt viores peri/ patetici ɔcedēdo ɔñs et ɔñam. Aliter tam̄ rn̄deret Scotus iuxta positionem eius in p̄ sentētiarum. negādo miorez imo semp cōcept^{9} speciei specialissime est pm^{9} qui occurrit in tellectui. Et ad pbationē illius mioris iterum negaret q indiuiduū magis vniuersalis pri^{9} occurrat sensui: et hoc supposito q sensibile sit debite aproximatū sensui. Auctoritas āt illa. et pueri qdem appellāt ꝛc. nō est ad p/ positum. quia ibi Aristo. non ɔparat magis vniuersale min^{9} vniuersali: sed spēm specialissi/ mā ad idiuiduū ut supius diffuse dc̄m est.

Ad ɔfirmatōez ipa ɔcludit vm apud ve ros pipateticos. ut sūt. s. Tho. Alber. Egi^{9}. et Scot^{9} i hoc plogo. Alr tñ respōdz Sco tus i p̄ sñiarum. et sūt e^{9} vba. qñ obiectū nō est debite approximatū nō mouet ad cognoscē/ dum se sub pfectissima rōne. Sed sub alia impfecta et tūc intellectio sequens sensum ta lis obiecti optet q sit talis vniuersalis cui^{9} sē sus erat sub rōne singularis. s qñ obiectū ē i debita pportione ut posset mouere sensuz sub rōne sua ppa et pfecta. tunc itellectus se quēs sensum talē: habet noticiā talis obiecti ordine nature prius sub rōne specifica cōfu/ se q̄ sub rōne gn̄is ɔfuse.

Ad tertiuz pncipale ɔcederet̄ ɔñs q ifer

tur apud opinionē verā. licet argumē^m pec cet in mā. nā maior ē falsa in cognitiōe q̄ est simpliciū aphensio. sic. n. spēs visibilis q̄ est rō vidēdi nō est p̄ aut magis visa. ita nec in noticia itellectiua spēs itelligibilis. lz i noti^a discursiua maior illa possit admitti ut recte ingt Jobēs Jando. plogo de aia. Ad ɔfirmationē rñr q̄ magis vlia q̄ ad simplicē apbensionē magis dicūt qd nomis. iō notiora minus vlib^s. lz Scot^s ex doctria eius p̄mo sentētiaꝝ ꝛ Burleus ɔñter rñdendo haberēt negare minorē.

Ad quartū p̄ncipale licet ɔcludat veruz siqs Scoto ꝛ Burleo afficeret̄ haberꝫ negare illā maiorē de p̄ncipijs incōplexis cognoscendi ut sūt magis vlia s̄m p̄dicationem qꝛ nō habēt cālitatem effectiuā respectu aliarū noticiaꝝ incōplexaꝝ imo solū dispositie vident̄ ɔcurrere posito q̄ aliq̄ cālitatem dicant. Prin^a aūt ɔplexa cum v̄tualiter ɔtine aut noticias ɔplexas effectiue ɔcurrunt.

Ad ɔfirmationē p̄maꝫ q̄ ɔcludit ꝑ sexta ɔclusione. Rñderent ɔñ^r Scotus ꝛ Burle^s negando illā similitudinem.

Ad scd̄am ɔfirmationē rñr idem licet petat difficultatez de p̄mo obiecto itellectus de q̄ inferius in vij^o. vl̄e. n. ꝛ si sit p̄muz obiectuz itellect^s p̄mitate exclōnis: qꝛ a nulla a^a potentia cognoscit̄. nō tñ est eius obiectū p̄^m p̄mitate adequatōis nec pfectiōis. vtꝝ autē sit p̄muz obiectū p̄mitate gñationis sci s qd sit dōm. Ad auctem phi in lr̄a ptꝫ qm̄ ul̄ loqtur de vl̄ibus añ rem q̄ sunt talia in cāusando aut de vl̄ibus s̄m p̄dicationez q̄ ad inuestigationē vl̄ium ꝓprietatuz: ꝛ ut sūt p̄ncipia ꝛ cause mius vl̄iz ut supra inotuit. Auctas aūt phi p̄ posteririoꝝ sic itelligat̄ ꝑ nūc q̄ i noticia in gñe ut cōis est itellectiue ꝛ sensitie singularia sūt nobis magis nota q̄ vlia licet in noticia itellectiua tñ: aut in notitia s̄sitiua tm̄ ɔtingat oppo^m. Ad ɔfirmationē eius ɔpositiora sūt notiora rñdet Scot^s p̄ q̄ argumentū ꝓcedit de magis vl̄i s̄m q̄ diffiniens q̄ ip̄m est minus notū q̄ minus vl̄e. Alr rñdet̄ negādo maiorē. nā mā est simplicior q̄ ɔpositū ꝛ tñ nō est pfectior. vñ aliq̄ ɔposita sūt pfectiora simplicibus ꝛ aliqua non.

Ad 2^m p̄ncipale post oppo^m cū eius ɔfirmatōe. dōꝫ q̄ ɔcludit d̄ noti^a distīcta q̄ nō ē p̄ma i nobis. Ad 3^m p̄ncipale rñr q̄ lz ens ꝛ sba ꝛ h^smoi magis vl̄ia ꝓut habent rōnem p̄ncipij ꝛ cause formalis respectu iferioꝝ sint difficilima ad cognoscendū: quia ut sic ad ea stat vltimata resolutio in noti^a distīcta. ɔfuse tñ se p̄ offerūt itellectui ꝛc.

Ad ɔfirmationez eius neget̄ maior imo oppo^m illius maioris est fūdamētuz. s. Th. in p̄ma pte. q. lxxxvi. q̄ singlaria mālia cuz nō sint abstracta ab hic ꝛ nūc ñ sūt ꝑ se intelligibilia. singulari. n. nō repugnat itelligibilitas inquātū singulare. Sed inq̄tū māle quia nihil itelligit̄ nisi s̄m qd̄ est in actu de q̄ diffuse dicet̄ in septimo. imo abstractiora a mā q̄ ad aliqd sunt magis s̄sibilia sicut ēt idiuidua magis vl̄is sūt p̄us sensata ut ptꝫ in exemplo Auic̄. Vñ Jobēs Jando. p̄ p̄hoꝝ ingt q̄ magis vl̄e ut prius occurrit sensui in suis singularib^s s̄sibilibus est nobis magis notū. vñ licet magis vl̄e sub illa rōne sub q̄ est ꝓpinqus mime noto sit min^s notum quo ad nos: quia vt sic etiā vꝫ min^s pfectū ipso min^s vl̄i: ut tñ pri^s occurrēs sensui ꝛc. est magis notū ꝛ ꝑ hoc ad quartū p̄ncipale.

Ad ɔfirmatōez ne^r añs imo intellect^s est in pō magis ꝓpinq̄ ad recipiendū spēm magis vniūsalis q̄ singularis aut min^s vniūsalis eo q̄ pauciores reqrit ꝑpatōes: ut recipiat spēm magis vniūsalis q̄ ut recipiat spēꝫ min^s vniūsalis q̄uis oēs decidāt̄ ab eodem obiō: vel dici pōt vnicā spēm itelligibilē sufficē ad oēs illas itellectōes cāndas. ordie tñ q̄dā ita q̄ ex nā ꝓpa spēi itelligibilis prius ab ea cātur spēs magis vl̄is q̄ min^s vl̄is ꝛc.

Rit̄ decimo

v^o. qō vtrū metha^ca sit scia practica aut speculatiua. Et ar^r q̄ sit practica. oīs scia q̄ ordiatur ad bonū moris ē vere practica. metha^ca est huiusmōi: quia est ut boni fiamus. ordinatur enim imediate ifelicitatem q̄ ē summū

bonuz nostruz.ergo est vere practica.

Amplius ordiare est actus sciẽtie p̄ctice. Methaphẏsica aũt est aliar ordiatiua ut pz in lr̃a in vi^a oditiõe sapiẽtis g^o methaphẏsica ẽ practica. Adhuc sic se hz theologia ad pficiendũ nos ineẽ supnãli sic methaphẏsica ad pficiendũ nos ineẽ nãli. Sed theologia ponit practica:qz pficit nos p amorẽ carita tis que est esse supnãle.ergo methaphẏsica est practica que nos pficit in esse naturali.

Amplius methaphẏsica est cõis ad p̄cticã et speculatiuã:qz vl'is respectu oium. g^o nec speculatiua nec practica imo abstrahẽs ab eaz qualibet quare zc.

In oppo^m est sñia ph'i in textu duz inqt oz.n.hãc p̃mor p̃ncipior et cãr eẽ specula tiuã. Et Albert^9 in omto. Ex iductis.n.patz qp oz istã sapientiã eẽ theoricã siue otẽplati uã oium p̃ncipior et p̃mar cãr nõ vnius/ cuiusqz fm vnũqdqz. Sed vlr oiuz et hoc ẽ bonũ in oi nã:bonum.n.hoc eẽ et qp est vna cãr et p̃ncipalis scia osiderabit illã:et ppter illud dignũ ẽ eã esse p̃ncipalissimã et p̃ncipẽ omniũ scientiar.

Propter primum

qdẽ hui^9 qd metha^ca inotuit supra. Est aũt scia practica illa in q̃ q̃rit pfici v̄t^9 aie specu latiua p adeptiõem scie ymagiate et credite de reb^9 q̃ sunt nr̃a opa ad hoc ut secũdario pñẽiat pfectio v̄tutis p̄ctice i morib^9. Auic. in p̃ncipio methaphẏsice. Et i logica sua finis practice ẽ pfectio aie nõ ut sciat tm̃. Sed ut sciat qd debet agẽ et agat ita ut p̄ctice finis sit cognitio scie que est in ope.

Scia aũt speculatiua seu theorica ẽ illa in qua q̃rit pfici v̄tus speculatiua p acq̃sitiõez itellectus in effectu scz p adeptionẽ scie yma ginate et credite de reb^9 q̃ nõ sunt nr̃a opera nec nr̃e dispõnis. hijs.n.est certitudo scie et opionis Auic.vbi sup̄. Et i logica sua finis phie speculatiue nõ est nisi pfectio aie ut sci at tm̃.finis g^o ipius est cognitio scie q̃ nõ est opus.vñ.s.Tho.in p̃ma pte.q.xiiij.scia de nõ opabili ẽ speculatiua tm̃ ordiata vo ad opatiõz est p̄ctica tm̃. Speciali^r tñ loquẽdo dicam^9 qp scia practica denoiatiue dz ab op atione q̃ est praxis. praxis aũt grece coiter idẽ est qp opatio volũtaria in ptãte nr̃a exñs vt videtur inuere omtator Eustrachi^9 pmo ethicorum. Speculatiua etiã scia dz a spe culatiõe sicut theorica a theoria q̃ est visio. Specula^o ãt a speculo et ẽ a specula et redu cit ad meditatiõez:qz ẽ visio cause p effectũ ut inqt.s.Thõs scda scde.q.clxxx.

Propter secunduz

qdẽ huius Herueus in q̃libetis p̄ diffiniẽs praxi p opatione ipata ad q̃ opat noticia practica ul' actualit ul' aptitudialit ut qdã directiuũ effectiue iclusũ i pse obiecto nõ hz negare habitũ methaphẏsicalem ut ei^9 actus impat a volũtate eẽ practicũ et nõ speculati uũ. Cui^9 positio apte otradicit ph'o vi^o.h^9 phiam speculatiuã diuidẽti in matemathi/ cã phisicam et nãlem.

Propter tertium

qdẽ h^9 p̃mit^9 videat.qd sit praxis a q̃ ha/ bit^9 denoiat p̄ctic^9. Deiñ q̃lit cognitõ seu sci entia practica extẽdat ad p̃xiz 3° q̃siti diraf dilucidet. De p̄ inqt Eustrachi^9 p̄ ethicor. Praxis ẽ opatio hois fm electõz et Auic. i pn^o sue metha^ce praxis ẽ opatio volũtatis. Scot^9 aũt in plogo libri p̃mi sñiar cũ quo oueit.s.Tho.i p^a 2^e.q.lvij.articlo p̄ inqt qd cũ itellect^9 extẽsione fiat practic^9.3^o.de aia. extendẽ ãt ppe ẽ extra se tẽdẽ.iõ praxis ad quã extẽdit scia practica ẽ act^9 altĩ^9 po^e q̃ itellect^9 nãlr posterior itellectiõe nat^9 elici cõ/ formit itellectui rcõ ad h qp sit rect^9 act^9. q̃/ tuor aũt ponũt in hac descriptõe. Pria odi^o ẽ qp praxis ẽ act^9 altius po^e ab itellectu h pz:qz stãdo p̄cise i actib^9 itellect^9 nõ ẽ extẽ sio itellect^9:qz extẽdẽ ẽ ext se tẽdẽ:sic ãt itel lect^9 nõ ext se tẽdit.imo lz vn^9 act^9 itellect^9 aliũ dirigẽs q̃q̃mõ in illuz extẽdat extensiõe q̃ est ad actũ tm̃:ut pz de logica dirigẽte. ille tñ actus nõ est praxis:qz nõ est extensio ad actũ altius potẽtie ab itellectu seu ext gen^9

speculatõis q necio reqrit ad verã praxim. Et hoc ɔfirmãt sectatores. s. Tho. dicẽtes q praxis ẽ opatio extrĩseca itellectu nata regulari imediate p habitũ practicũ. Scõa ɔditio ẽ q praxis ẽ opatio nãlr posterior itellectiõe. pz h qz act⁹ nõ hñtes ordiez ad itellectũ ut sũt act⁹ vegetatiui. aut nãlr pcedentes itellectionẽ ut act⁹ sẽsitiui ut sic pcedẽtes nõ dñtur pxes: nec ad eos extẽdit practica cognitio cũ sint põres itellectiõe. Act⁹ qq potẽtie appetitiue sensitiue ut pcedũt actũ itellectus nõ sũt praxes nec respectu istoꝝ actuuz est cognitio practica: qz ut sic sũt põres actu intellect⁹: nec subicibiles rõni recte aut ipio volũtatis. Et ll forte ĩ q cõiter dĩ pmi motus nõ sũt in ptãte nr̃a. h p quãto cognitõ practica ẽ aliq mõ moderatia istoꝝ actuuz ꝛ p quãto ipi ɔsequũt itellectõem moderatiam ut ipam sũt moderati vt sic sũt praxes: qz moderabiles ꝛc. Ex qb⁹ iferẽ q praxis ad quã extẽdit habit⁹ practic⁹ nõ est nisi actus elicitus uel ipatus volũtatis: eo q nuli⁹ ali⁹ actus ab itellectõe ẽ posterior eẽntialr itellectione. nã qcũq alr act⁹ dẽt. Alr eiusdẽ rõnis cũ isto possz eẽ põr sic pz discurrẽdo p act⁹ oiuz põꝝ. ꝛ lz ois praxis sit act⁹ elicit⁹ uel ipatus a volũtate nõ tñ ecõuerso. ut ptz de itellectie ipata a volũtate ex fũdamẽto dictoꝝ ꝛc. Tertia ɔditio est q praxis ẽ opatio nata ɔformit elici itellectui recto patet istud. tũ ex vi°. ethicoꝝ. vbi dĩ q electio recta necessario reqrit rõnez rectã. ꝛ si h ẽ verũ de electõe q est act⁹ elicit⁹ volũtatis pari rõne de actu ipato. tũ etiã ex dicto Augusti. v°. de tri. caplo p. itellect⁹ itelligit sibi ꝛ aliis sic g° põt iudicare de actu suo. ita de actib⁹ aliaꝝ põꝝ q sũt posteriores: ꝛ p ɔñs oz ipz actũ q est praxis ɔformit elici si debeat esse rect⁹. Et qq auctas Aug⁹. in phia paꝝ valet ut iqt. s. Tho. 2° sñaꝝ dis. xiij. qz sequut⁹ ẽ Plonẽ qñ⁹ potuit salua fide: ut i qõib⁹ de vitate. q. xxi. ꝛ 2ª 2ᵉ. q. xxiij. Tñ in mã mixta ex theologia methaᶜᵃ ꝛ phia ql est pñs põt satis ei⁹ auctas admitti. Ex qb⁹ duab⁹ ɔdicioib⁹ vltis seqt q act⁹ ipat⁹ p a volũtate nõ ẽ p praxis. h qsi p accñs q pz ex h: qz act⁹ ipat⁹ nõ est p posteriõ itellectõe: nec nat⁹ elici ɔfor' rõni recte. oz g° aliũ actũ esse p praxi. Iste aũt nõ est nisi act⁹ elicit⁹ volũtatis q ẽ volitio: qz p volitionẽ hz act⁹ ipat⁹ dcas ɔdcõnes ꝛ ipa nõ p aliud. hec aũt ĩ rõ eius qd ĩ in eẽ p ut pz p posterioꝝ. Arguaẽ g° sic qñ aliqd ẽ p tale ɔiunctũ cũ aliq posteriori. adhuc eẽt tale si posset ab eo separi. g° si act⁹ volũtatl. possz separi ab actu alt⁹ po' erit praxis ẽt ab illo separ⁹. Separẽ ãt circa qdcũq obẽm cẽ qd põt eẽ act⁹ volũtatis ꝛ nõ act⁹ alt⁹ po' iferioris c⁹ mõi sũt oia imãlia. g° cẽ oẽ tale sol⁹ act⁹ elicit⁹ volũtatl est praxis. Quarta ꝛ vltia ɔdi° ẽ q praxis est act⁹ q rc̃e aut nõ recte põt elici: ꝛ h significaẽ cũ dĩ ad hoc q sit rect⁹. nã si nõ possz rc̃e ꝛ nõ recte elici frustra ponẽ respectu ei⁹ scia pctica directia. nõ. n. idigeret directiuo.

Sed icidit duᵐ cũ praxis ut determiatũ est sit act⁹ volũtatis elicit⁹ uel ipat⁹ vtrum aliq° possit attribui itellectui. Rñ' ex fũdamẽtis. s. Tho. deuiãdo p nũc aliqlr a Sco. q praxis forlr attribuit itellectui sic pme ꝛ altiori potẽtie. sbiectiue vo ꝛ sbalr seu mãlr volũtati. Executiue vo po' exequẽti aut mouenti: nec icõueẽit q aliq for attribuaẽ alicui forlr ꝛ nõ subiectie ꝛ sbalr maxie cũ sit forma capiẽs spẽz ab aliq extrĩseco. sic ẽ sanitas. actio. mot⁹. ꝛ silia in qb⁹ nõ est idẽ eẽ sbalr in aliq ꝛ eẽ subiectie ꝛ eẽ forlr. Sz hñ loquẽdo de formis q sortiũt spẽm p aliqd sui sicut albedo ꝛ nigredo. i talib⁹. n. idẽ eẽ est formalr ꝛ sbalr. Unñ. s. Thõas i pª 2ᵉ. q xiij. articlo p ingt qñcũq aũt duo ɔcurrunt ad aliqd vnũ ɔstituendũ vnũ coꝝ ẽ ut forle respectu alt⁹. h electio neq ẽ appetit⁹ fm se ipm: neq ɔsiliũ h ex hijs aliqd ɔpositũ. sicut dici⁹ aial ex aia ꝛ corpe ɔpoᵐ. neq vo aia neq corp⁹ fm seipm est: h vtrũq. Est aũt cõsiderãdũ i actib⁹ aie q act⁹ q eẽn' est vni⁹ po' ut hitus recipit formã ꝛ spẽz a supiori potentia uel hitu fm q ordiatur inferius a superiori. si enim aliquis actus fortitudinis exerceaẽ pter dei amorem act⁹ ille nãliter

est fortitudis formalit vero caritatis.mani/ festū.ii. est q rō q̄dāmō voluntatē p̄cedit ꝛ ordiat actū eius inquantū scʒ voluntas tē dit in eius obiectum fm ordinem rōnis eo q apphensiua appetitiue suū obiectū repre/ sentat: sic ergo ille actus quo volūtas tēdit in aliqd q ppōnit ut bonū ex eo q p rōneʒ ordinatū est ad finē mālit qdē est volūtatis. formaliter vo rōis in huiusmōi.n.sba actus mālit se hʒ ad ordinem q imponit a rōne hec.s.Tho. Praxis ergo est opatō volūta tis fm q volūtas ordinat p rōneʒ i suis op atiōibus.iō mālit ꝛ subiectie est ipius volū tatis.formalit vo ipius itellect⁹:qd aūt ali qua actio attribui possit alicui tripl'r pʒ per s. Tho.in pᵃ 2ᵉ.q.xvi.articlo p i corpe vbi inqt.vti qdē p ꝛ pu est ipius volūtatis tāq p̄mi mouētis rōnis aūt tāq dirigētis. Sed aliaꝝ potētiaꝝ tāq exequētiuʒ q opātur ad volūtatē sicut istrumētuʒ ad p̄ncipale agēs.

De 2ᵒ p̄ncipali sciēduʒ q extēsio sciētie p̄ctice ad praxim ut regle ad regulatū cōsi stit in duplici respcū uel relatōe aptitudina li scʒ cōfōmitatis ꝛ p̄oritatis nālis.de p̄orita te pʒ p illud.vi.ethicoꝝ.Electio recta reqrit rōnem rectā. nō aūt eam nccio reqreret ni/ si esset p̄or.De cōfirmitate etiā habet ibideʒ q v̄itas cōsideratiōis practice ē cōfesse se ha bens appetitui recto. dixi aūt mōnter apti/ tudiali:qꝛ neutra relatio reqrit actualis.q eni praxis nāliter sequat cōsideratiōem cui sit cōformis hoc oīno accidit cōsideratiōi. nā si ab actuali extēsiōe dicētur practica nulla scia eēt necessario p̄ctica sed eadē qn̄q pra ctica qn̄q speculatiā qd ē impossibile.suffic ergo duplex extensio aptitudialis. Ex hijs cōcludit q nulla scia est vere practica nisi di rectiua alicui⁹ v̄e praxis mō p̄expositō.

De tertio principali cū pipateticis recte sentiētibus dicat q methaphica est sciētia speculatiua ꝛ nō practica. hoc aūt fulcit .tū auctoritatib⁹ post oppoᵃ.tū rōne:qꝛ oīs sci entia practica est directiua alicui⁹ vere pra xis fm duplicē respectū dictū.Sed metha/ phica nō est h⁹mōi.g° ꝛc.maior pʒ ex p̄cedē tibus mior vo pbatur: quia cognitio entis inq̄tuʒ ens nō est nata dirigē in aliq vere praxim pʒ discurrēdo p act⁹ oiuʒ potentia/ rū q possūt eē praxes fm descriptōeʒ positā.

Propter quartuʒ qdem ad primuʒ cōcessa maiori ad minoreʒ cōcedo q felicitas hūana fm Aristo.cōsistit i speculatiōe dei que nō est praxis cum sit op atio itellectus que nō extendit ad praxim : ꝛ q̄q methaphica ordinet in amorē vltimi finis.nō tamen ordiat in aliquē amoreʒ qui sit act⁹ elicitus volūtatis.maxie fm phm q respectu vltimi finis nō posuit aliq praxim sed ille amor est q̄dā dilectio nālis ut amor naturalis qui sp necessario est rectus. vnde s.Thōas in p̄ma scde.q.xxvi.amor nālis nō est passio s cōnaturalitas rei.dilectio aūt nālis est recta nō rectitudie caritatis lʒ vna rectitudo pficiat aliā ut idē.s.Tho.in p̄ma pte.q.lx.ꝛ q̄libeto p. Et Scotus in q̄libetis dilectio nālis est illa iclinatio nature ad bo num q̄ est coeua ipi nature imo forte nō ali ud ab ipa natura hec aūt dici pōt dilectio habitualis : quia assimilat habitui in hoc q est p̄cedens actū ꝛ pmanēs sine actu. C° actus itelligi pōt ille qui est ellicitus fm illā inclinatōneʒ nāleʒ:vt quando mens diligit se uel actu vult sibi cōmodū.Aut pōt itelligi actus dilectiōis nālis distiguendo cōtra sup nāle ille quē volūtas ex se ipa actu nāli pōt habere: licet nō sit fm iclinationē nālem sicut volūtas ex seipa pōt hr̄e actum vitiosuʒ qui ille actus est cōtra naturā uel p̄ter naturā fm Damascenū.tn̄ p̄mo mō intelligēdo dilectio nē nālem illa forte cōtinet sb dilectione nāli scdo mō accepta saltē ut in plibus:quia plu res actus dilectionis ad quos nāliter iclina mur possumus potestate nāli elicere:licet nō oēs:quia ad pfectissimū actū circa vltimuʒ finem est iclinatio naturalis : licet ad illum nō possit natura attigere ex se.p̄mus istorū actuū nō est regulabilis a rōne.ꝛ p cōñs non ē praxis quare methapᶜᵃ que ad talē amo/ rem ordinatur nō pp hoc erit practica.

Ad 2^m rñdeť ꝙ ordiare [redacted] rõne directiui uł regulatiui ẽ scie pҁtice. ꝭ sic minor est falsa cũ dř ꝙ methaphĭca ordiat ꝛ sapiẽtis ẽ or⸗dinare dico ꝙ ṽm est in rõne finis ꝛ sic itel ligit Arꝫ. ꝛ hoc nõ suffiť ad pҁticã sciaꝫ. naꝫ scia pҁtica nõ solũ ordiat in rõne finis ꝭ etiã [redacted] rõne efficiẽtis. Alr rñdeť ꝙ si metha^ca or dinet etiã in rõne efficiẽtis nõ tñ in praxim qꝛ act^9 aliaꝫ sciaꝫ i qb^9 dirigit nõ sũt alte rius gñis a speculatõe. ergo nõ sũt praxis.

Ad 3^m ar^m sũptuꝫ a silĩ negeť silitudo. nõ enĩ oĩs silitudo q̃tuor ğdiť pedib^9. ut inqt ɔciliator dñtia. xl. nã lꝫ sit sile in [redacted] ꝙ sicut theologia supnãł pficit nos i eẽ supnãli. ita metha^ca ineẽ nãli: tñ est dissile: qꝛ theo^a di uina pficit nos i amore caritatis q̃ ẽ act^9 eli citus volũtatis: ꝛ p ɔñs ṽa praxis. Metha phĭca ṽo pficit nos i actu amõis nãlis q nõ est praxis cum sit necessario actus rectus: ꝛ nõ potest recte ꝛ nõ recte elici quare reliqtur ꝙ illa sit practica ista vero nõ.

Ad vlti^m rñr ꝙ lꝫ metha^ca sit cõis oĩ sci⸗entie rõne subĉi qȯ est ens cõe oĩ enti. mod^9 tñ ɔsiderãdi nõ est cõis: ꝭ pp^9. s. speculati^9 nec i mõ ɔsiderãdi abstrahit ab vtraqꝫ. sed solũ rõe subĉi. ꝛ hãc soloeꝫ põit. s. Tho sup Boe^o de tri. q. penultia articlo ꝑ dicẽs q̃uis metha^ca sit scia spẽalis ab aliis ɔdiuisa q̃^m ad modũ ɔsiderãdi ꝛ rõneꝫ tñ est scia vlis q̃tuꝫ ad ɔsiderata. Alie aũt sciẽ sũt spẽales ꝛ q̃ ad ɔsiderata ꝛ q̃ ad modũ ɔsiderãdi. ꝛ lꝫ subĉa aliaꝫ sciaꝫ nõ ɔtineãť ꝓpe loquẽ do ꝭ subĉo meha^ce ut ps e^9 accipiẽdo sbie ĉa cũ ꝓpriis rõib^9 formalib^9 ɔsiderãdi. vñ alie scie nõ sũt ptes metha^ce vt ibidem inqt sctũs Tho. ad vi^m. tñ subĉa aliaꝫ sciaꝫ mã liter ɔsiderata ɔtineť sub subĉo metha^ce sic ei^9 ptes subiectiue. Et p hoc soluiť istantia q̃ ꝓbať dari aliqȯ cõius ente. q̃lis est h̃itudo habituũ ad seiuicẽ: talis ẽ subĉoꝝ. Sꝫ phĭa speculatiua abstrahit: ꝛ ĩ cõior meth^ca mate mathica ꝛ phĭca. g^o subẽm phĭe speculati⸗ue cõi^9 erit ꝛ abstracti^9 ẽte ꝙ ẽ sbẽm mẽ^ce. Utꝝ ãt logyca sit pҁtica aut specu^a. Utꝝ ẽt speculatiua sit nobilior pҁtica videbiť i sex^o.

C Jrca secundum me thaphisice oriť prio qõ Utrũ prima pri cipia ɔplexa sint a nobis nãliter habita. arguiť ꝙ nõ illa que in nobis fiũt p expien⸗tiã aut p inductionem aut ɔsuetudinẽ sensũ aut memoriã nõ sũt a nobis nãliter habita cuꝫ omuia talia habeanť cum difficultate. Sed ꝑma pñcipia in nobis fiunt alio dicto rũ mõꝝ. g^o ɛc. minor pꝫ ꝓlogo methaphĭce scdo posterioꝝ ꝛ ꝑ ethicoꝝ cognitio fit per expientiam uel ɔsuetudinem.

Cõfirmať si pñcipia essent a nobis na⸗turaliter habita nõ possẽt negari ɔñs falsũꝫ quarto huius. aliqui enim ꝓpter ɔsuetudi⸗nem negauerũt ꝑma principia. ɔña ꝓbatur quod inest nãliter eius oppo^m nõ potest ineẽ nec etiã ꝓpter ɔsuetudiñẽ possent negari. n^m enĩ nã^a exñtiuꝫ alr asuescit 2° ethicoꝝ.

Amplius ꝑma pñcipia nõ sunt a nobis nãliter habita actu nec potẽtia. g^o ɛc. pꝫ ɔña quia plurib^9 modis nõ ɔtingit aliquid natu raliter esse habitum vel cognitum. sunt eniꝫ ꝑme differẽtie entis diuidẽtes vnũquodqꝫ genus Comentator ꝓlogo de aña ꝛ quarto metaaphĭce. añs arguiť. ꝑmo nõ ꝭm actum sunt nãliter habita cũ intellectus eius ꝑma vnione ad corpus nullam naturã. i. nullam cognitionem actu habet nisi ꝙ possibilis vo catus est: ꝛ est sicut tabula tertio de anima. Nec ꝭm potentiam pñcipia sunt naturali⸗ter habita: quia eo modo etiam conclusiões sunt nãliter habite. est nãqꝫ intellectus possi bilis oĩa fieri 3° de anĩa. modo silitudinis ꝛ receptiõis. Auerroys ibidẽ.

Confirmat' q̄ insūt nāliter insūt a pncipijs gñonis. nā gñans dans formā dat oīa ɔña ad formā quarto celi: ꝛ phisicoꝝ octauo. pn cipia aūt nō sunt huiusmodi 3° de anima.

Adhuc illa q̄ cognoscūt' p doctrinā uel i uentionem nō sūt nāliter cognita: quia vtro bicꝫ est acquisitio facta de nouo. Sed oē ꝙ aliquis nouit uel adiscendo uel inueniendo nouit scdo elencoꝝ.

Cōfirmat' si pma pncipia ꝛc. Oēs hoies haberent cognitionem ipoꝝ. ɔñs falsuꝫ. vñ ex scdo celi qdaꝫ sunt qui nō possunt recipe pncipia pma aut ex malicia ɔplexionis idi uidualis aut ɔsuetudine audiēdi falsa in pn cipio. aut ex pauca instructione in logica. ꝛ scdo hui⁹ inquit comētatoꝛ. Aliq negauerūt illud pncipiuꝫ ex nihilo nihil fit nāliter. ɔña ptꝫ qꝛ ꝙ nāliter inest oībus inest.

Amplius q̄ cognoscūtur famositatem nō cognoscūt' nāliter. sed pnª pꝛima sūt h⁹ mōi. Unde ɔmētatoꝛ scdo huius qdam ho mines nō possunt trāscendere sermones pba biles: nec pꝛinª pꝛia recipiūt nisi qꝛ famosa intantū ꝙ si opposita pmoꝝ pncipioꝝ red derent' famosa eis magis q̄ pꝛīcipijs crede rent. hoc aūt inqt comētatoꝛ ppter q̄sdam q negauerunt ppōnes maximas dicentes oīa posse fieri ex terra ꝛ tetigit Auic.

Confirmat' si pma pncipia ꝛc. tūc ex eis nō possēt iferri rāe ɔclusiōes ɔñs falsuꝫ. ɔña pbat'. si pma pꝛincipia sūt nāliter cognita. ergo se ꝛ necessario. ɔclusiones aūt cū sint intellecta volūtaria 3° de aīa sunt cognite cō tingenter. Ex necessarijs aūt nō seqtur con tingens p̄ pꝛioꝝ.

In oppo⁰ est sīa Auer. in ɔmēto pꝛimo scdi h⁹ in q̄libet gñe entiū sunt aliqua in re spectu eoꝝ quasi ianua domus in respectu domus in hoc ꝙ nō latet aliquē. nā sicut ia nua patet oībus habētibus sensū ꝛ p illam patefiunt alia intrīseca sic pma pꝛīcipia ne minē latēt ꝛ p illa patefiūt ɔclusiones. Pro pter qđ sbdit Auer. ꝛ ista sūt pma cognita nāliter habita a nobis in q̄libet gñe entiuꝫ. Et Aristo. p̄ posterioꝝ pncipia pꝛima nō in digent extrīori scꝫ rōne. sed solū interiori. i. nā intellect⁹. Et Scotus in hoc passu addu cit rōnem talem pncipia pma: nec p inuētio nē nec doctrinaꝫ sūt a nobis habita. g° ꝛc. ɔña ptꝫ 2° elēcoꝝ. aūs pbatur: qꝛ oē notum p inuētionem aut doctrinam cognoscit' p ali quid pus notū p̄ posterioꝝ. s pmis pncipijs nihil est notius ibidē. ergo ꝛc.

Propter primum qđ ē h⁹. Pꝛima pnciª ɔplexa sūt ppositiōes imediate que si oīum sciaꝝ erūnt pꝛincipia circa ea nō ɔtingit errare' nec supponūt' aut demōstrant': sed nāliter cognoscūt'. s. Thōs q̄rto ꝛ. xi°. methaphice. Pꝛīcipioꝝ. n. scie qdā incōplexa q̄ nec dicūt eē uel nō eē. qdaꝫ ɔplexa dicētia eē uel nō eē h audita. quoꝝ qdā oīb⁹ sciētijs vl' plibus sunt coīa ut pꝛi mū pnᵘ in speculatiis nō ɔtigit idē sil' esse: ꝛ nō esse. In pꝛacticis autem bonū est pꝛose quendū: maluꝫ vō fugiendum. s. Thomas pma scde. q. lxxxxiiij. Plurib⁹ aūt coīa sūt sicut oē totū est maius sua pte si ab equali bus equalia demas remanentia sunt equa lia: que cōmunes animi ɔceptiones solent appellari. Unde Boecius in libro de ebdo matibus ad Iohānem dyaconum. Cōmu nis animi conceptio est enūciatio quā quis pbat auditam ꝛ exponit sanctus Thomas ibideꝫ. i. quam quilibet appꝛobat statim: ut eam audit. Haꝝ aūtē inquit Boetius du plex est modus: nam vna ita cōmunis est ut oīum hominuꝫ sit. veluti si hanc pꝛoponas: si duobus equalibus equalia auferas que relinquūtur equalia esse nullus illud intelli gens neget. Alia vero est doctoꝝ tm̄ que tm̄ ex talibus cōmunibus animi cōceptionibus venit ut est. que in coꝛpalia sunt in loco esse ꝛ cetera que nō vulgus sed docti ɔpꝛobant. Illud auteꝫ naturaliter est habitum ab itel lectu nostro cui⁹ veritati intellectus eius lu mine naturali assentit. Scot⁹ in pncipio h⁹ secūdi. Lumen aūt itellect⁹ nāle nihil aliud est q̄ manifestatio vitatis. vt sanct⁹ Thōs in pma pte. qōe. lxvij. ꝛ in cōmto de causis.

nomē lumīs pmo qdem est institutuz ad significādū oē illud qō facit māifestatiōez i sensu visus. postmodū aūt extensū est ad significādū oē illud qō facit manifestatōz ſm quā cūqz cognitionē. Cui effectus sūt facē itelligibilia i actu ⁊ pficere itellectū possibilez. ut. s. Tho. in 3° sniaꝝ diſ. xiiij.

Propter secunduz

qdē hui diuinus Plato sicē superi dispu/tatuz est nedū pncipia pma imo omnes habitus itellectuales nobis nāliter inesse opi/natus est. Cui rōnes pres adducte ⁊ solute sūt vm ad psens alie addacant. pma est nō minus nā sollicita est de hoie q̄ de alijs aia/libus imo magis cū sit ens pfectius. Cōstat aūt q nā dat alijs aialibus naturalē iclina/tionem ⁊ idustriaz sufficientē absqz doctria pcedēte. ergo hōi dat cognitionē pfectam lz a pncipio impediat mole corpis.

Amplius agens pfectissimū nō pducit effectum impfectuz. Jmpfectio. n. effect atte/stat impfectiōi agētis. ut. s. Tho. i pma pte qōe. lxvi. articulo p. Cū ergo deus sit pfectissimū agens ut d̄ eo dr̄ Deutronomij. xxxij. Dei pfecta sunt opa. ergo pducens aiam intellectiuā ipam iformabit a pncipio oibus habitibus practicis ⁊ speculatiuis.

Amplius potētia indetmiata ad oppo̅ eget hitu determiante ⁊ iclināte eū ad alteꝝ oppositoꝝ. Sed itellect est huiusmōi. ergo idiget hitu pmoꝝ pncipioꝝ ut assentiat cō/clusionib. alias. n. nō vr̄ que sit nccitas hit pmoꝝ pncipioꝝ q̄ Aristo. vocat itellectum vi°. ethicoꝝ. Amplius sile est de intellectu nr̄o dn̄o q̄rente seruū ignotuz fugitiuū. Constat aūt q illo seruo nō cognito dn̄s nō ma/gis caperet illū q̄ aliū. ergo auditis pmis pricipijs nisi eoꝝ veritas a pncipio hēat intellectus nō magis assentiret eis quam oppositis eoꝝ: Sed hāc opioez iprobat Aristo. p posterioꝝ ⁊ q̄rto methaphice. Et rō pma ɔtra eū pter eas q̄ supi adducte sūt sit ista. icōueniens est habere habitū firmum: ⁊ tm̄ nō posse in cognitionē illi habitui pportionatā. Cōstat aūt q intellectus nr̄ ante adiscere nō potest in cognitionē cōclusionū. qz ipsis psentatis nō necessario assentim. ergo hitus pncipioꝝ nō pfuit. Amplius in sensu nō pexistit habit. ergo nec in itellectu. pz ɔn̄a a simili: ⁊ an̄s est notū: nū q̄. n. exiret sensus de potētia in actuz nisi obiecto pn̄te: Nec cogunt rōnes Platōis. Ad pmaz ɔcessa maiori ad mioreꝫ dicitq nā dat alijs aialibus industriā ⁊ cognitionem sufficientē ⁊c. ⁊ hoc iō: qz illa sūt nccia ad vitā eoꝝ. qz ergo dc̄a aialia nō sunt nata acqrere ipam cognitiōz iō oportuit q nā illis aialibus daret ⁊c. nobis aūt nō fuit necessariū: qz sumus nati per doctrinā acqrere. Natura. n. nō sp fac pfectissimū in sūmo ḡdu. nō eniz dat apibus mel. sed p cognitionem sibi datā sinit pcurare.

Ad scdam ɔcedit ɔn̄a: ⁊ ɔn̄s. iō dicitur q itellectus est pfectioꝛ effectus alijs iferioribus: nō aūt fuit nccm ut pduceret iformat speciebꝰ itelligibilibus ⁊ habitibꝰ: qz nobis derelicta est potētia acquirendi. Ad 3ᵐ rn̄detur q potentia itellectiua nō est idetmi nata ad opposita rspcū pmoꝝ pncipioꝝ: qz nāliter inclinat in pma pricipia sicut nec voluntas apud q̄plures est ad opposita respectu vltimi finis: quia respectu illius necessitat ⁊ sicut ipa volūtas est ad opposita respectu ordinatoꝝ in finē: ita itellect possibilis est idetmiatus respectu ɔclusionū ⁊ pncipiorum nō pmoꝝ: nec habitus respectu pmoꝝ pncipioꝝ est ponēdus pp indifferentiaz po̅ nec ad facilitandā eam respectu pmoꝝ pricipioꝝ: qz ad illa hꝫ nālē iclinatōez. ſ ad tollenduz difficultatē intelligēdi alia principia scdaria ita q se hꝫ tāq̄ act pꝰ respcu scdi.

Ad vltimū neget silitudo qz inter indiuidua eiusdē spēi nō est ordo nālis quare vnꝰ magis debeat capi q̄ alter ⁊ cognosci. in cognitōe āt intellcūs est nālis ordo qz priꝰ oꝫ habere cognitōnem principioꝝ ⁊ p principia cognoscere conclusiones.

Propter tertium

quidez huius. Cum Auerroy ⁊ pipateticis

Dōꝫ primo ꝙ noticia principioꝝ primorū siue plurib⁹ sciētijs siue omnib⁹ coīuꝫ nō in est nobis a natura . ⁊ hoc rōibus fulcit̄ .oīs nr̄a cognitio intellectiua ortū hꝫ a sensu.3°. de aīa.ergo nulla talis inest nobis a natura ⁊ ɔ̄ñr nec noticia principioꝝ primoꝝ.Modus autem hn̄di cognitiōꝫ pricipioꝝ prioꝝ hēt̄ hic a Scoto qui inqt. Prio.n.mouet̄ sensus ab aliquo simplici nō ɔplexo ⁊ sensu moto mouet̄ intellect⁹ ⁊ intelligit simplicia: qd est act⁹ prim⁹ intellcūs.deinde post app̄hensiōꝫ simpliciū seqtur alius actus qui est ɔponere simplicia ad inuicē.post āt istā cōpositōēꝫ hꝫ intellcūs ex luie nāli ꝙ assentiat illi v̄itati ɔplexe si illud ɔplexū sit primū p̄ncipium. Dicendū 2° ꝙ pria principia sūt a nobis nāliter habita q̄ten⁹ ex lumine nāli intellcūs assentim⁹ v̄itati pricipioꝝ primoꝝ hita noticia terminoꝝ.vt inqt Scot⁹. Ad qꝛ lꝫ nō sint nālr cognita s̄m actū pfectū. qꝛ tūc semp ea ɔgnoscerem⁹ tamē sunt a nobis nāliter cognita s̄m potētiaꝫ ꝓpinquā que reduci pōt ad actuꝫ sine rōcinatōe nccio p̄cedente .vt inqt Johes Jandon⁹. tuꝫ qꝛ cognoscim⁹ prima pricipia inq̄ntuꝫ termios cognoscim⁹ prio posterioꝝ.notitia nāqꝫ terminoꝝ est causa dispositiua cognitōis principioꝝ primoꝝ.Un̄ Albert⁹ in hoc passu sic eniꝫ in oībus que ɔsiderant̄ sunt quedā pricipia corā ⁊ p foribus p que aditus est ad alia ⁊ his nō est qs errās ⁊ ignorās oīo.p̄cipue.tn̄ hoc est in cōissimis ⁊ primis q̄ in hac sapia ɔsiderātur vt 3° de aīa quedā intellecta speculatiua fiūt in nobis p naturā ita ꝙ nō accipimus ea p aliqd vel ab aliquo doctore nec p inqsitōēꝫ inuenim⁹ ea sic sunt dignitates demōstratōis p̄ie sicut sunt prima ⁊ vera ante que oīo nulla sunt que nō scimus ex sensu nisi inq̄ntuꝫ terminos cognoscimus. noticia āt termioꝝ nō facit noticiā ɔclusiōis nisi p accn̄s.⁊ prio posterioꝝ. pricipia pria nō soluꝫ dicim⁹ esse priora ⁊ indemōstrabilia ⁊ sciaꝫ esse primā de ipsis . sed ēt dicim⁹. esse causas oīs scie qꝛ hn̄t influētiaꝫ sue lucis intellectualis sup oīa sequētia.⁊ ideo magis ipsa nota sunt ⁊ scita oībus alijs. ⁊ hoc dicimus scire nō ex alijs. sed ipsa cognoscimus inq̄ntuꝫ termios in ipsis positos scim⁹. ⁊ alibi inqt in eodē prio Albert⁹ nihil ignotuꝫ pōt fieri notū nisi p aliquod notū.⁊ intellectus nō accipit sciaꝫ aliquoꝝ nisi quoꝝ p̄ncipia ⁊ inchoatōes sunt apud eū.⁊ hic ꝓcul dubio est Aristot.intellcūs.⁊ infra auctoritate Boetij inquit Albert⁹ ibideꝫ. Scibilia s̄m habitū pricipioꝝ primoꝝ sunt in intellectu que statiꝫ sciūtur termis cognitis ⁊ que nullus discipuloꝝ accipit a docēte sine magistro vt de quolibꝫ est affirmatio vel negatiua. ⁊ ꝙ totuꝫ est maius sua parte ⁊ hmōi . ḡnaliter veꝝ est ꝙ intellectus possibilis nihil accipit cui⁹ apud se nō hꝫ lumia pria q̄ sūt quasi instrumēta ⁊ media ad alia recipiēda ⁊ que examinat ⁊ cognoscit quecūqꝫ inuēta vtrū sint v̄a vl̄ falsa.⁊ hec sūt coīssima ⁊ p̄ᵃ veri ⁊ boni que adipisci possunt p v̄tutē intellectualē ⁊ moralem . Un̄ inqt Boetius ꝙ vl̄ia retinet intellectus ⁊ singularia pdit.hec Albertus. Tuꝫ ēt qꝛ prima principia dicūt̄ ab Auerroy in 3° de aīa intellecta nāliter p quod differūt a ɔclōnibus que ibidē appellant̄ intellecta volūtarie.eo qꝛ ɔclusiōes nō cognoscūtur s̄m taleꝫ potētiaꝫ ꝓpinquā. y⁹ indigēt nccio rōcinatōe p̄cedēte prio ⁊ 2° posterioꝝ.⁊ ex ɔsili solutōe saluat̄ apud euꝫ ꝙ neduꝫ pricipia p̄ oībus aut plibus scientijs coīa veꝝ ēt principia vni soli scie aut paucis sciētijs coīa sūt ab intellcū nr̄o hita nāliter secunduꝫ potētiaꝫ ꝓpinquā que reduci pōt ad actuꝫ sine rōcinatōe nccio p̄cedente modo p̄exposito vt paralellas nō ɔcurrer̄ in geometria aut nāꝫ agere ꝓpter finē in scia nāli.
Sꝫ incidūt dubia que a Scoto derelinquātur insoluta. Primū est vtrū assensus q̄ primis principijs assentimus sit aliu s actus q̄ꝫ app̄hensio principioꝝ . nam Auic.in logica sua p eodeꝫ videt̄ accipe assensuꝫ ⁊ scire.

Secūduꝫ est vtrū talis assensus sit ab intellectu agēte elicitiue . ⁊ illud ponat̄ lumen intellectuale. Terciū est vtruꝫ idē sit pricipiū formale adhesiōis ɔclusiōis quod est

principiū formale adhesionis principij seu noticie principij. Quartū est vtrū habitus principiorū qui dicitur intellectus sit principium se adhesiōis vel apphensionis. Quintū quō adhesio est nālis et apphensio nō cū adhesio psupponat apphensionē. Sextum vtrū ꝯponē differat ab apphensione ꝯplexi et vtrū simul sit. et vtrū simul cū ipso sit apphensio simpliciū ꝯpositio apphensio ꝯplexi et adhesio. Septimū si ipsius intellectus est assentire et dissentire quare eius nō est delcāri et ꝯtristari. Octauū qre simpliciū est tantū apphensio et nō assentitur eis nec dissentitur.

Ad que dubia saluo iudicio meliori probabiliter rñderi pōt ex doctrina.s.Thome assumēdo nō nulla fūdamenta. Primū est de mēte doctoris scti in qōnibus d̄ vitate.q.xiiij. et in 3° sniarū.dis.23. et pria 2e.q.xv. Assentire est actus intellcūs et ꝯsentire est actus voluntatis. qz Scotus assensū a ꝓpriet tā intellectui qz volūtati. vt pz in prio sniarū dis. pria in qōe illa vtrū fine apphenso p intellectū necesse sit voluntatē frui eo. Secūdo supponitur qz assentire alicui ꝯtingit tripliciter. aut ꝓpter euidentiā rei sicut habitui principiorū vel ꝓpter aliud vt in scia vel p impiū volūtatis vt credere. hoc scribit.s.Thomas 2a 2e.q.pa. et in 3° sniarū dis.2a. et in qōibus de veritate vbi supra. Terciū suppositū est qz intellcūs dupliciter pficitur ad assentiendū vitati prio capiendo eā. 2° hndo certū iudiciū de ea hoc est de mēte.s.Thome.2a 2e. q.ix. Vltimo supponitur qz intellcūs nccio assentit pricipijs p se notis et cognitis sequi nccio ex eis nō autē alijs veris. hoc vult.s. Thōs p periermenias lectōe.xiiij. Quibus ꝯcessis rñdetur ad primū qz assensus primorū principiorū est actus distinctus realiter ab apphensiōe principiorū. stat.n. intellctū hre simul apphensiōē aliquorū quorū nō simul hz vel hre pōt assensum sic de duobus ꝯtradictorijs ꝯplexis quorū ābo pñt esse in eodē intellctū lz impossibile sit simul assentire ambobus. Auic āt in dcā auctoritate im ꝓprie sūpsit sciā aut voluit qz idē essent subiecto. Ad 2m dici

pōt qz nullibi cōpertū est ex doctrina phi qz alia sit opatio intellcūs agētis noua qz facere de potentia intellctis actu intellcā seu abstrahere vt colligitur ex doctria Auerrois.3° de aīa ꝯmēto.xviij°.nec intellcūs agēs intelligit et maxie intellectōe noua vt coiter dr. Vnde Auerrois 3° de aīa ꝯmēto.xix. intelligentia agens nihil intelligit ex his que sunt hic. diceretur igitur qz sicut intellcūs agēs nō apphendit pria prin. ita nec ꝓprie elicit assensū eorū. et sic intellcūs agens suo lūie nālī qd est manifestatio vitatis vt supra dictum est de mēte sācti Thome hz pficere intellectū possibilē vt intelligat et apphendat cōsimiliter perficit ipsū vt ipsis pricipijs assentiat. vñ Albertus magnus prio de aīa. nihil est manifestius in natura qz fons et origo ois cognitōis quod est lumē intellcūs agētis. ad illud enī lumē certificatur qcquid scitur et tūc iudicatur sciri qñ illi ꝯueniēs repitur. Est nāqz lumen intellectus agentis examen omniū verorū et omniū intelligibiliū et causa oīm ꝯgnition Et linconieñ prio posteriorū. verus doctor intellectus agens qui interius mentē illumiat et veritatē ostendit. Vtrū āt assentire sit agere vel pati. et vtrū cōpositio et diuisio et discursus elicitiue attribuātur intellcūi agēti vel possibili est ꝓbleuma in quo Scotus firme nullibi se determiauit ymo nec sanctus Thōs licz prima 2e dicat qz intellectus agens nō est patiēs nec subiectū hitus. Ad terciū dubiū ꝯcedendū puto qz idē est formale principiū adhesiōis ꝯclusiōis et principiorū. ordine tñ quodā. vnde euidētia principiorū est formale principiū quo intellctūs p se primo illis assentit et eadē euidētia vt pricipata a ꝯclusiōibus scibilibus scdario ē pricipiū formale quo intellcūs adheret ꝯclusionibus scibilibus. et hec solutio capit fundamētū ex tercio supposito. Ad quartū potest cōcedi qz hitus pricipiorū est principium p se adhesiōis aut apphensiōis ꝯclusionū aut dispositiua aut principalis. nō eniz ponitur habitus principiorū ad facilitādum intellectū ut assentiat primis principijs: qz nāliter ad

ipsa inclinat. sed ponit ad tollendu3 diffi-cultaté intelligédi pricipia faria 7 ɔclusióes

Ad quintu nó incóuenit q adhesio sit naturalis .l3 apphensio nó sit naturalis modo pexposito l3 adhesio psupponat apphensió3 sicut motus deorsu3 est nális ipsi graui 7 tñ esse extra locú ei9 naturale3 nó est naturale l3 moueri deorsu3 psupponat esse extra locú nále3. Ad sextú dici pót q in aphensióe talis cóplexi quale est pricipiu3 primú itellectus prima sui impressióe nedu3 recipit cóceptu3 entis. veru3 etiá h3 tres ppositióes affirmatiuas absq differétia téporis. 7 tres negatiuas 7 adhesióe3. qui actus l3 differát simul tñ absq differétia tpis habétur ab intellectu. concipit ergo intellect9 termios simplices cóponétes prima principia. 7 p eodé instanti cóponit illos terminos 7 apphendit illud cóplexu3 7 vltio simul adheret seu assentit illi. ppositóes auté que habent ab intellectu sunt. ens est ens cui correspódet hec negatiua ens nó est nó ens. fa est illa omne ens est ens cui corrñdet hec negatiua nullu3 ens est nó ens. tercia est illa. quodlib3 est vl nó est loco cui9 accipit ista de qlib3 affirmatiuo vel negatio de quolib3 dicit esse vel nó esse. 7 negatiua hui9 est ista nihil est 7 nó est loco cui9 accipim9 istá. impossibile est aliqd esse 7 nó esse nó ɔtingit idé siml esse 7 nó esse 7c. Respectu át alioz ɔplexoz q nó sunt dignitates secus puto fore dicédu3. Ad septimú rñr q delectatio fm Aristotile3 é quida3 motus aïe 7 ɔstitutio simul tota 7 sensibilis in natura3 existenté. vt inqt. s. Thoás pria 2e. q. xxxi. 7 é in appetitu sensitiuo 7 intellectiuo. vt inqt. s. Thós in prio snia3 dis. xlv. 7 in qrto dis. xlix. sic g° intellect9 nó ▪ velle aut nolle ita eius nó est delectari aut tristari. Ad vlti° dr q assensus nálr psuppóit ɔpositóe3 aut diuisioné ex ordine nature. ió in ɔpositóe 7 diuisióe 7 nó in simplicib9 veru3 est illud vt inqt hic Scotus.

Propter quartu3

quide3 huius ad primú innotuit qóe. maior enim nó est vera. nó enim repugnat aliqua in nobis fieri p sensu3 quaten9 noticia intellectiua terminoz dependet a sensu 7 tamé talia nobis náliter esse habita quaten9 ex luie naturali intellcús assentim9 veritati eoz. talia auté sunt pricipia prima. Utrú auté pricipiú primú possit induci aut pbari. Rñd3 sanct9 Thomas in qrto metaphice q primú principiú non pót demóstrari simplr qz peteretur principium. qz nihil poss3 assumi ad móstratió3 hui9 pricipij nisi ea que ex veritate huius principij dependét. sed bene elentice potest probari. na3 elencus est silogismus ɔtradictóis. vnde inducit ad redarguendú aliquá falsa3 positióe3. 7 ppter hoc pót isto modo induci primú principiú. de quo dicet in quarto huius diffusius.

Ad cófirmatóe3 negetur ɔña. qz lic3 ore prima principia possint negari nó tamé mente. vnde eraclitus negás principiú primú voce nó mente tamé illud poterat negare cú lumine náli intellectus agentis illi assentiatur.

Ad 2m argumétu3 principale neget añs p 2a parte. sunt enim pria principia náliter cognita fm potentiam propinqua3 que reduci pót ad actu3 sine ratiocinatóe necessario pcedente quó ɔclusióes nó sunt nalr habite. ideo cessát instátie de cóclusionibus

Ad ɔfirmató3 ɔcedit q illa que insút naturaliter insunt a pricipio generatóis suméndo naturale illo modo. sed alio mó suméndo nó incóuéit q aliquid insit naturaliter idest cuius veritati intellectus assentit eius lumie naturali absq ratiocinio pcedente necessario requisito. Ad terciú argumétu3 ɔcessa maiori neget minor. nam pa prin° nó cognoscunt ▪ doctriná. qz nihil docet vel addiscitur nisi quod prius fuit dubiu3. Lincoñ. prio posterioz. cóstat auté q prima principia nunquá sunt dubia apud bene dispositos. nec etiá principia prima p inuétióe3 nobis innotescút. qz inuétio est acquisitio p ratióné precedente3. solu3 autem cognoscútur aut sensu aut memoria precedente vt patuit supra. Auctoritas auté scdi elencoz taliter

intelligatur. omne dubiū aut electū qd̄ quis nouit vel addiscendo vel inueniendo nouit qualia nō sunt principia prima.

Ad confirmationē posset cōcedi ɔsequēs illatum de hominibus bene aptis ad philosophandum sed de indispositis nō. de quibus intelligitur auctoritas secūdi celi. Aliter dicatur q̄ cum ɔmentator dicit q̄ principia prima sunt naturaliter cognita nō debet naturaliter referri ad naturā specificā. q2 tunc inessent omnibus. sed naturaliter intelligat̄ per exclusionem ratōis p̄cedentis.

Ad quartum principale negetur minor. quia licz apud male dispositos p̄cipia aliqua cognoscant̄ p famolitatē. apud tñ bene dispositos prin^a cognoscunt̄ nāliter ꝑpter euidentiā sue nc̄citatis. Ad ɔfirmatōem neget̄ ɔña. nā lz prin^a p̄ria sint nālr ⁊ nc̄cio cognita ɔclo āt ɔtingēter cognita. tñ ɔclusio inferri pōt ex principijs. q2 lz ɔtingens in se nō ɔcludat̄ ex nc̄cio aliqd tñ ɔtingēter cognitū ɔcludi pōt ex necessario.

Ritur secundo

questio vtrū difficultas cognoscēdi res sit ex pte intellectus nostri cognoscentis vel ex pte reꝝ cognoscibiliū. Et videt̄ q̄ sit ex parte reꝝ cognoscibiliū. nam res sūt cognoscibiles inquātum sūt in actu ⁊ certe in se ⁊ determiate ſm ph̄m nono hui⁹ caplo vltio. Sz multe res sūt de se potētiales vt mā p^a. p̄ phicoꝝ. ⁊ multe incerte vt temp⁹ ⁊ mot⁹. multe indeterminate vt infinitū 3° ⁊ quarto phicoꝝ. ergo difficultas cognoscēdi talia est ex pte ipsaꝝ reꝝ nō ex pte intellect⁹ nr̄i. Cōfirmatur difficultas cognoscēdi formas māles est ex pte ipsaꝝ formaꝝ ⁊ non ex pte intellect⁹ nr̄i g° ꝛc. añs est ɔmētatoris Auerrois in hoc p2io ſm trāslatōm arabicā ɔmento primo. Ampli⁹ sic se hz mā sūme disposita ad susceptōm forme ita itellcūs sūme disposit⁹ se hz ad intellectōm rei. sz mā exñte sūme disposita ad susceptōm forme nō ē difficultas recipiēdi formā ex pte mē. sic pz de luie in medio: q2 ōe mediū ɔ̄tum est de se est sūme dispositū. iō difficltas suscipiēdi lumē nō est ex pte medij. ergo silr se hēbit intellectus sūme disposit⁹ ad intellectōm rei. Constat āt q̄ intellcūs nr̄ de se est sūme disposit⁹ ad cognoscēdū res cū in eo nō sit nisi sola p̄uatio cognitōis ⁊ nō aliqd ɔtrariū cognitōi reꝝ. q2 dato opposito seqret̄ q̄ in potētia intellectiua essz ꝑp2ia alteratio. qd̄ negat phs q̄nto ⁊ septio phicoꝝ. Cōfirmat̄ q2 in h̄ differt sensus ab intellcū. q2 ſsus corrūpitur ab excellēti ſsibili. itellcūs aūt magis habilitat̄ ⁊ pficit̄ ab excellenti intelligibili. C⁹ rō est q2 sensus est potētia orgāica nō āt intellect⁹. ergo si intellcūs nō pōt intelligere h̄ erit ex parte rerum.

Amplius nulla opatio ꝑprie dicit̄ facil̄ aut difficilis passo sed solū agenti. sed intellectus nr̄ in cognoscēdo se hz solū passiue cū intelligere ɔsistat in quoddā pati. 3° de aīa. ergo respectu intellcūs nr̄i nulla erit difficultas in cognoscēdo sz solū respcū reꝝ cognoscibiliū actiue ɔcurrentium. maior rōis ꝓbat̄ q2 opatio nō dr̄ difficilis passo bñ dispoito q2 passum bñ dispositū facilius recipit actōm nec ēt passo male disposito. q2 tūc passū fortius resistit actōi agentis quare ꝛc.

Adhuc sicut se habet impossibilitas rei fiende ad rem impossibilem fieri ita difficultas cognoscendi ad rem difficulter cognoscibilem. sed impossibilitas rei fiende attribuitur ipsi entitati impossibili ex sua ratōne formali intantū q̄ ex ea si quam hz posset impossibilitas aut improducibilitas ō ipsa demōstrari. vt diffuse ꝓbat Scot⁹ p2io sñiaꝝ. dis. xliij^a. ergo difficultas cognitōis erit ex pte reꝝ cognoscibiliū p̄cipalr. maior ratōis p̄cipal̄ ꝓbatur. q2 difficultas cognitōnis intellectiue includit impossibilitatē ex parte virtutis cognoscētis. iuxta regulā cōem q̄ñcū q̄ est aliqua potētia inmālis ⁊ infatigabilis quicq̄ est sibi difficile est sibi impossibile.

In oppositū est phus in hac pte vbi inqt Forsan āt ⁊ difficultate duob⁹ modis exñte nō in reb⁹ sz in nobis est ei⁹ causa. ⁊ in trāslatōe arabica clarius inqt. ⁊ cum difficultas

eius sit duob⁹ modis dignū est vt sit difficilis nō ꝑpter res sed ꝑpter nos. Et Albert⁹ in hoc loco inqt. Difficultate āt ſm cāz facientez eā exñte ſm duos modos. s. reb⁹ cognoſcēdis que aliqñ sunt causa difficultatis ⁊ ex dispōe cognoſcētis q ēt nōnūq̄ cā difficultatis cognoſcēdi hoc in theorica ſapiētie nō in rebus cognoſcēdis est causa difficultatis. Sz in nobis cognoſcētib⁹ causa h⁹ difficultatis existit. in reb⁹ autē causa est facilitas. Et arguit rōe. ois respect⁹ dependet a termio ⁊ fundamento vtrq; aūt intimi⁹ a termino q̄ a fundamento. in quto pscrutabit. difficultas āt intelligēdi importat respectuz cui⁹ termin⁹ est intellect⁹. ergo magis vl' saltez equaliter difficultas intelligēdi ꝑueniet ab intellcū cognoſcēte sicut a re cognoſcibili.

Propter primum

huius sciendū q difficultas grece est facultas diuersi nō cuiuscūq; sed diuersi oppositi. vñ ꝓprijssime subiectū dicit hr̄e difficultatez respectu alic⁹ actus cū ipsuz subiectuz hēat in se facultatē idest aptitudinez ⁊ ydoneitatē respectu oppositi illius act⁹ vt graui difficile est moueri sursuz. qz facultatē idest aptitudinē hz ad oppositū. s. deorsuz. ⁊ q̄to maiorē ⁊ pfectiorez inclinatōz hz ad deorsū s. grauitatē tāto difficilius est ipsuz moueri sursuz. Intellcūs g° ꝓprie dicit hr̄e difficultatē ad aliquē actuz cuz hēat facultatē idest aptitudinē ⁊ ydoneitatē ad oppoᵐ eius. scientie vo ꝓprie opponit ignorātia ⁊ habit⁹ errone⁹ prio posterior. ⁊ ideo in intellcū difficile est accipe sciaz scibilis ad cui⁹ ignorātiaz hz facultatē. ⁊ tāto difficilius q̄to maiorez facultatē hz ad ignorātiā illi⁹ vel ad habitū erroneū de illo. Erit ergo difficultas cognitōis intellectiue aptitudo seu inclinatō intellect⁹ ad oppositū scie que sunt ignorātia ⁊ errone⁹ habit⁹. Euenit āt talis inclinatō intellect⁹ ad oppoᵐ scie eo qz intellcūs noster possibil' natus est primo moueri ad actū suū a sensu ⁊ a reb⁹ sensibilib⁹ existentib⁹ actu. ideo inclinatio talis nō attribuit intellectui absolute ɔsiderato: qz ei vt sic nulla cognitō facilis aut difficilis est denoianda cū intellectus sit virtus penit⁹ imālis cui si qd difficile essz idē sibi esset impossibile iuxta superius habita. ɔstat āt q nihil est ignotū nālr intellectui hūano Auerrois 3° de aia. ■ intellectui ꝑut natus est primo moueri a sensu ⁊ sensibilib⁹ aliqd sibi difficile aut facile pōt denoiari. quāto. n. sensus facili⁹ deseruiūt intellectui aut difficilius tāto facilior aut difficilior dicit ei⁹ sibi ɔgnitio. habilitas āt seu ineptitudo sensuū ad deseruiēduz intellectui ex plibus causis pōt ꝑuenire tā dispositiue q̄ actiue ɔcurrētibus vt rōe excessus aliquaruz qualitatū primaꝝ in cerebro vel rōe alicui⁹ ɔplexiōis cōpositōis vel figure ptis cerebri. vel ex pte dispositionū spirituū in multitudine. paucitate. turbulētia. claritate. sbtilitate. grossicie. mobilitate. aut viscositate ⁊c. Et forte q implicite hec fuit sententia. s. Thome in pria pte qōe. lxijª. dū dixit. difficile ē id quod trāscendit potentiaz ſm naturā vel ꝑpter impedimētuz. Ex qb⁹ seqt q facltas cognitōis intellectie sumit p respectū ad intellectū cui optie corrñdent oia īfra ad ei⁹ opatōs p se reqsita vt ſīus exteriores organa quo ad oēs ɔditōes q̄lis fōte reqrit in corpe tpatō ⁊ p oppoᵐ difficultas. Vñ Alexāder. facilitas ⁊ difficultas oriūtur ex ꝓportōe ⁊ in ꝓportōe obiecti ad pōm. potētia. n. citius ⁊ facilius assequit que ꝓportionata sūt. difficili⁹ autē que minus ꝓportionata.

Propter secunduz

qdez h⁹ sciendū q Scotus cū sequacib⁹ ex intentōe ꝓpria ɔcedit q tota difficultas cognoscēdi taz in rebus mālib⁹ q̄ in imālibus est ex pte intellcūs nri. Que opinio fulcitur eo qz Aristo. q videt innuere duos modos h⁹ difficultatis. in trāslatōe noua loqt dubitatiue duz inqt. Forsan āt ⁊ difficultate duo hᵉ modis exñte. iō q̄si se determinādo ſbdit q nō in reb⁹ ſ in nobis est eius causa.

Ampli⁹ si difficultas cognitōis intellectiue essz ex pte rei cognoſcibil' hoc maxie essz

de sbijs mālib⁹ vt ingt cōmētator: qz vnūqđ q̄ʒ est cognoscibile fm q̄ est in actu. cōstat āt q̄ sbē imāles sūt oio in actu: māles vō n̄ sūt simpl' in actu: iō non h̄nt imāles sbe de se q̄ difficulter cognoscāt māles āt h̄nt de se dif ficultatē cognoscēdi. Sʒ cōtra arguit. si in reb⁹ mālibus est difficultas ex pte earuʒ ergo hoc idē erit cōpando illas ad oēʒ intel lcm̄. cōn̄s est falsū sic pʒ respcū intellcūs diui ni. cōn̄s pbat̄ qz dato opposito. s. q̄ difficul tas cognoscendi sbas māles non sit respectu cuiuscunqʒ intellectus sed solum respectu in tellectus nostri cuʒ tales substātie māles sint eedeʒ ad quēcunqʒ intellēm cōpent̄. sequit̄ q̄ nō est difficultas ex pte eaꝝ ꝫ ex pte intelle ctus nostri cui cōpant̄. Sʒ hec opinio ali ena videt̄ a mēte ph̄i q in arabica trāslatiōe absqʒ dubitatōe ingt. ⁊ cuʒ difficultas e⁹ sit duob⁹ modis dignū est vt cognitio verita tis sit difficilis nō ppter res ꝫ ppter nos. hoc idē vult Auerroys in cōmēto pmo dū in quit. cuʒ difficultas cōphensiōis entiū sit du ob⁹ modis rectū est vt difficultates q̄ sūt ▪ fine v͛itatis. s. in pmo pin° ⁊ in pncipijs ab stractis a mā sit. s. ex d̄ficū ex nobis nō ex ill ⁊ h̄ idē vult Albertus. nec rō Scoti illđ as serēs cōuincit. vn̄ cū infert̄ si difficultas cog nitōis intellectie ꝛc̄. seq̄ret̄ q̄ cōpando res il las ad quēcunqʒ intellcm̄ idē euēiret negetur cōn̄a. nec oportet q̄ oē illud qđ fm se cōpetit alicui eidē cōpetat ad qđcunqʒ illđ compet̄. ⁊ p̄cipue in respectiuis. albedini. n. vt. v. cō petit fm se esse remissaʒ cui tn̄ esse remissuʒ nō cōpetit cuicūqʒ ipa cōpet̄. naʒ cōpata albe dini. vt. iij. aut. iiij. esse intēsium ⁊ nō esse re missiuʒ est sibi cōueiens. Alit̄ r̄ndet̄ q̄ respe ctu intellcūs ēt diuini res difficulter cogno scibiles h̄nt eandē difficultatē. q̄ āt intellcūs diuin⁹ ea facilr intelligat hoc est ex pte intl lect⁹ increati q sciaʒ suā nō mēdicat a reb⁹

Propter tertium

quidē cuʒ Ph̄o Auer. s. Thoma ⁊ Alberto ⁊ Johē Jand. ⁊ Alexādro dicēduʒ q̄ diffi cultas ⁊ defect⁹ in cognitōe cōtingit dupl'r. s. ppter excessum obiecti ⁊ defectum rationis idest potētie cognoscitiue. hanc sententiā po nit. s. Thōs in q̄rto sniaꝝ dis. xlix^a. ⁊ in qōi b⁹ de veritate. q. xviij^a. ⁊ 2° metaphice. Vn̄ Alexander. difficultas intellect⁹ ex hoc con tingit q̄ nā rei nō pōt bene attingi ab intelle ctu. q̄ āt intellcūs b̄n attingat hoc est qz mo uet̄ ab obiecto ita q̄ ipsi⁹ intelligibil' magis est attingi q̄ꝫ attigere. q̄ āt intellcūs nō possit moueri ab obiecto hoc est vel qz obiectū de ficit a natura motōis actiue. ⁊ sic difficultas cōtingit ex pte obiecti vel qz intellcūs deficit a natura motōnis passiue: ⁊ sic difficultas ē ex pte nostri. Et p hac opiniōe facit ratō ad ducta post oppo^m ⁊ auctoritates cōtra Sco tuʒ adducte. ⁊ forte q̄ hāc duplicē difficul tateʒ pulcherrime insinuauit p̄hs plogo de aīa in suo mō loquēdi dū dixit. oīo āt ⁊ pe nitus difficillimoꝝ est accipe aliquā fidē de ipsa aīa. nec aduerbia oio ⁊ penit⁹ debēt oī mode referri ad ideʒ. qz sic alteꝝ supfluereʒ sed vnū est referēdaʒ ad difficultatē pueni entē ex pte sciētis ⁊ alteꝝ ad difficultateʒ p uenīēteʒ ex pte scibilis. nec forte in alijs pti bus ph̄ie nālis repit̄ vtraqʒ difficultas sicut in scia de aīa ⁊ p̄cipue intellectiua:

Propter quartuʒ

quideʒ huius. Ad argumēta satis pʒ r̄nsio cōcludūt. n. difficultatē ex pte reꝝ scibilium puenire qđ cōcessum est prius licʒ ex parte intellect⁹ nr̄i difficultas cognitōis nō sit ne gāda. ideo si cōcludāt de vtraqʒ difficultate argumēta recte pcedūt. si vō de vna reliqua ablata sic sūt negāda. Sʒ incidit dubiū vtrū oīs difficultas cognoscēdi pueiat cau sa rei scibilis ⁊ ex defectu virtutis cognoscen tis. R̄ndet Albert⁹ in plogo h⁹ q̄ aliqd esse difficile cognoscibile cōtingit dupl'r fm naturā ⁊ q̄ ad nos. Difficile fm nāʒ est duo bus modis. vel ppter sui impfectōeʒ sic mā mot⁹ ⁊ temp⁹ ⁊ h⁹mōi q̄ multū h̄nt de potē tia. vel ppter sui pfectōʒ infinitā sic de⁹ deo ruʒ domin⁹ qui nō intelligit̄ nec enarrat̄ ni si p formā sui causati pmi vel secūdi ⁊ sic

deinceps. alia vo sūt difficilia ad cognoscendū sic sbe separate. qz nos nō intelligim⁹ nisi cū ɔtinuo ⁊ tpe: sed hec sñia est satis dubia naʒ sic deus est maxie pfectōis ⁊ maxi⁹ entitatis ita est maxie cognoscibilitatis fm naturā. iuxta illud scōi hui⁹ sicut res se hʒ ad esse ita se habʒ ad ɔgnosci: que ergo sūt maxime entia sunt facillime cognoscibilia fm naturā: ideo dicēduʒ q̄ aliquādo difficultas cognoscēdi euēit ex parte intellectus nr̄i solūʒ. vt intelligēdo ea que sūt pfectissime entitatis que licʒ quo ad nos sint mīme nota ⁊ difficilis cognitōis qz a sensu remotissima. apd tñ nāʒ sunt facillime cognoscibilitatis ⁊ maxie nota. ⁊ hec indubie est sñia pħi in textu: aliqñ difficultas est ex pte rei cognoscibilis magis q̄ ex pte intellctūs nr̄i vt in formis imālibus. difficultas. n. in istis est ex se magis q̄ a nobis. vt inqt Auerroys in hoc pmo ɔmēto. Aliqñ ex pte vtriusq; vt in aia intellectiua c⁹ scia oio ⁊ penit⁹ est de nūero difficillimoꝝ. Vñ Albert⁹ in hoc loco quādo res ipsa mixta potētie q̄ nulli⁹ scibil cognoscēdi prin⁰ esse pōt cū ⁊ ipsa po^a nō cognoscat nisi p analogiā ad formā illa est cā difficultatis cognoscendi ex seipsa sic multa difficulter cognoscūtur phisicoꝝ. quādo āt res ipsa prin⁰ cognoscēdi primū est nihil penitus hōis obumbrantis tūc si hoc difficul cognoscit erit causa difficultatis nō in se cognoscēdi ẜ in dispōe cognoscētis: lʒ illud qd simplr primū est ⁊ cā oim sit pueniēs intellectū ⁊ sit sic obscuꝝ non est hec obscuritas in ipso ẜ in hītudine ⁊ impfectōe intellectus quē puenit. Ad 2^m arg^m pricipale neget mior: nec veꝝ est q̄ intellect⁹ noster sit sūme disposit⁹ ad intellectōeʒ rei. ⁊ ad pbatōneʒ dz q̄ ista indispositio nō est ppter sui ɔtrariū vt inqt Scot⁹. sic oculus noctue non hʒ lumē solis ɔtrariū. ẜ hoc est ppter debilitateʒ vtutis sue in ɔphendendo. Ad cōfirmatōeʒ rūr q̄ difficultas ista nō est in intellectu qz debilitet organū: sʒ qz virtus intl lect⁹ est debilis in cognoscēdo. sensus aūt hēt vtrūq; impedimentuʒ. s. tā ex pte organi ad cui⁹ corruptōʒ debilitat q̄ ex parte debilitatis in virtute.

Ad terciū principale negāda est maiō. sicut eni actio dz agenti difficilis qz difficult illā agit ita dici posset passo difficilis qz difficilter illaʒ recipit. Vñ. s. Thōs in qōib⁹ de potentia qōe 3^a. Difficltas in agēdo est duplex s. ex resistētia passi vt in his inferiorib⁹. vel ex distātia po^e ab actu. Et ad rōeʒ in opp^m dicit q̄ alijs parib⁹ tūc actio est passo difficilior cū indispositū fuerit ad illaʒ recipiendaʒ. Et cū arguit q̄ nō qz tūc passuʒ resistit actōi agētis. neget ɔña ymo oppositū poti⁹ ɔcludi dʒ ⁊ pserti3 si passum ad totalē actōʒ nāliter incline sic in pposito intellectus ad sciētiaʒ nāliter inclinat.

Ad vltimuʒ principale negetur similitudo. ⁊ ad eius probationē dicitur q̄ si similitudo deberet valere oporteret difficultateʒ includere impossibilitateʒ non solum ex pte potentie cognoscitiue veruʒ etiam ex parte rei cognoscibilis. sicut etiam impossibilitas rei fiende ab ambobus prouenit. s. a re impossibili fieri ⁊ a potentia actiua faciente vt alibi habet videri.

Ritur tercio

questio. vtruʒ intellectus humanus vnitus corpori possit intelligere substātias sepatas ⁊ immāles. Arguitur affirmatiue primo sic. Omnis potentia habens aliquod cōmune p primo eius obiecto naturali potest in quodlibet sub illo contentum sicut in per se obiectum naturale. ẜ primuʒ obiectum nostri intellectus naturale est ens inquātum ens. ergo intellect⁹ noster potest habere naturaliter actum circa quodcunq; ens ⁊ circa quodcunq; intelligibile. ⁊ ɔsequēter intelligentias etiaʒ quo ad quiditates earuʒ proprias poterit intelligere. maior rationis patet inductiue in obiectis potētiarum. ⁊ ratione arguitur. quia primuʒ obiectum est quod est adequatuʒ potentie. Sʒ si in aliquo esset ratio eius circa quod non posset potentia habere actum naturaliter nō

esset potentie adequatũ sed potentiam exce deret. minor principalis probatur. naz Aui cenna primo sue metaphisice capitulo quin to inquit: Ens et res prima impssione impri munt in animam nec possunt manifestari ex alijs: Si aũt aliqd aliud essz obiectũ ista pos sent manifestari per ipsum quare ꝛc.
Confirmatur nihil est intellectui naturaliter ignotũ. Auerroys 3° de anima. Cuz g° intel lectus hũanus naturaliter inclinet in notici am quiditatiuaz propriam et pcisam cuius libet entis et nihil sit ociosum in natura. igit intellectus noster etiã corpori cõiunctus sub stantias sepatas poterit intelligere.

Amplius nulla forma impeditur a nobi lissima eius opatione per vnionẽ eius ad p prium pfectibile. quia alias vnio talis non esset ei naturalis sed violenta. Cuz ergo aĩa intellectiua a corpe separata quiditatiue in telligat substantias separatas vt concedunt tenentes eam separi. sequit ꝙ easdez pote rit intelligere dum est corpori vnita.

Confirmatur effectus ducũt in cognitio nem cause quia similitudinez illius gerunt. sed maxime cause sunt substantie separate. ergo possunt cognosci per effectum. Constat autem ꝙ quãtum ad earuz quiditates sunt cause. ergo quãtum ad earuz quiditatez pos sunt ab humano intellectu cognosci.

Amplius intellect⁹ humanus nihil intel ligit nisi sub ratione inmaterialis. 3°. de ani ma ergo maxime intelligit simpliciter inma terialis. cõsequẽtia probatur. quia vbi ma xime repitur formalis ratio obiecti illud est apprehensibile a potentia. probatio antece dentis. quia ppter hoc ponitur actio intelle ctus agentis vt obiectuz materiale aliq⁹ mõ fiat immateriale vt taliter fiat natuz ad mo uẽdum intellectum possibilem.

Confirmat. naz cõmẽtator 3° de aĩa reci tat opiniõz auẽpache q vult ꝙ intellcũs pos sit abstrahere formale a mãli et sic quidita tez substãtie mãlis a singularibus. si ergo in quiditate sic abstracta adhuc remaneret ali quid mãle adhuc possz vlterius abstrahere formale a materiali quousqz tandẽ deuẽiret ad qditatẽ simplr imãlez et hãc cognoscit qz hãc abstrahit a singularibus.
Adhuc pfectior est aĩa vnita corpi ꝙ ipsa se pata. vt aperte inqt. s. Thõs in qõnibus de spũalibus creaturis et 2° celi. et in qõibus de potẽtia. et qrto snĩaꝝ dis. xliij^a. et. xlix^a. et ali bi pluries. sed anime sepate nedum cogno scũt se mutuo ymo et intelligentias separatas. vt inqt. s. Thomas in quolibetis quolibeto tercio. et in. 3ª parte. q. xi. et alibi pluries. g° et aĩa corpi coniũcta poterit intelligentias in telligere.

Cõfirmat multa a philosopho demõstrã tur de substãtijs sepatis. vt patz. xij°. meta phisice vt ꝙ sint sempiterne et ꝙ pria sba se pata mouet sicut appetibile non motum quod est vita ꝙ semper actu intelligit ꝙ se ipsam intelligit tanquam primum obiectum. Ibi etiam demonstrat numerum intelligentiarũ iuxta numerũ orbiuz quos mouẽt. Sed de subiecto demõstrationis oportz pcognoscere quid est primo posteriorũz. ergo quiditatez omniuz horum intelligit phus.

In oppositũ arguitur auctoritate phĩ in textu dum inquit dispositio ĩtellectus in ani ma apud illud quod est i natura valde ma nifestũ similis est dispositiõi oculoꝝ vesper tilionis apud lucem solis. Constat autem ꝙ oculus vespertilionis non potest videre lu men solis vt docet experientia: quia non vi det nisi in nocte. ppter enim glaucedinẽ ocu loꝝ nõ sustinet solem vt inquit Albertus. xxiij. de aĩalibus caplo pprio g° ꝛc.

Confirmatur plus distat intelligibile in creatuz ab intellectu nr̃o ꝙ intelligibile crea tum a sensu. Sed ĩtelligibile creatum nõ po test cõprehendi a sensu vt sunt principia ab stracta causata scz intelligẽtie ergo mlto mi nus ĩtelligibile icreatũ ab ĩtellectu nr̃o.

Ampli⁹ quandocũqz aliqua ad inuicem compantur sicut actiuũ et passiuum adequa ta actio actiui debet esse equalis passiõi pas siui et ecõtra. sz intellectus agens et possibilis sũt huiusmodi ergo actio intellectus agentis

que est abstrahere adequatur passioni intellectus possibilis que est intelligerere 3° de aia et consequenter nihil potest intellectus possibilis intelligere quod nõ potest abstrahi ab intellectu agente. Constat autem quod intellectus agens nõ potest abstrahere substãtias separatas cum sint de se actu abstracte Auerroys 3° de anima et scdo methaphisice nec habent fantasma proprium a quo abstrahi possint. ergo nec intellectus possibilis poterit eas intelligere.

Confirmatur negatio cognitionis sbarum separatarum in intellectu nostro est sicut cecitas in oculo Auer. nono methaphisice vltio capitulo ergo sicut se habet oculus cecus ad colores sic intellectus noster ad substantias separatas. Sed cecus nullo mõ potest cognoscere colores ut notũ est pse ergo &c.

Adhuc substantie separate nõ per speciem propriam ab intellectu nostro comprehendi possũt eo quia spẽs propria alicuius itelligibilis in itellectu produci nõ potest nisi ex proprio eius fantasmate producatur. sed ab itelligentijs separatis nullum fantasma produci potest quia fantasma est res mãlis et extensa. intelligentie autem sũt substãtie incorporee et inmateriales ergo &c. Neque per speciẽ alienam possũt comprehendi substantie separate: quia nõ videtur que species sit illa per quam magis quam per aliam in noticiam substantiarum seperatarum et precipue dei deuenimus ergo sbe separate a nobis non possũt comphendi.

Cõfirmatur quia data parte affirmatiua sequeretur quod homo posset naturaliter ad beatitudinẽ attingere consequẽs falsum. cõña probatur ex. x°. ethicorum vbi inquit phs quod humana felicitas consistit in speculatione substantiarum separatarum.

Amplius nulla potentia cognoscit sbas separatas quam nõ est separata a magnitudine propter proportionẽ quam debet esse inter obiectum et potẽtiam. commẽtator 3° de aia. sed humanus intellectus nõ est separatus a magnitudie 2° de aia ergo &c.

Cõfirmatur intellectus debet esse itellectus omnibus modis et maxime in rebus liberatis a materia Auer. tertio de anima commẽto xxxvi. ergo si intellectus humanus aliquo modo sit materialis non poterit substantijs seperatis proporcionari. et consequẽter nec eas intelligere.

Propter primum

quidem sciendum quod intellectus humanus sũptus pro anima intellectiua et pro potẽtia intellectiua. vt. s. Thomas in pria pte qõe. lxxix. dicitur quasi intus legẽs. quia nõ psistit in exterioribus. sed ptingit vsque ad quiditatem rei. vt. s. Thõs 2ª 2e. q. viijª. et in qõnibus de veritate qõe prima. Auditur autẽ hic solum pro intellectu possibili licet nonnumquam sumatur pro intellectu agente in habitu in actu adepto. vt. s. Tho in pria pte questione. lxxix.

Est autẽ intellectus humanus corpi vnitus. vel quia illi assistens per opatiões solum sicut nauta naui et intelligentia orbi. vt Auerrois 3° de anima. Uel quia forma corpis humani vt. s. Thomas contra gentiles lib° 2° cap°. lvi°. et alibi pluries imaterialis quo ad operationem sed materialis quo ad esse. vt sanctus Thomas scdo sentẽtiarum distinc. xvijª. et alibi. Existens primo actus totius corporis secũdario autem partium eius. vt sanctus Thomas in prima parte questione. lxxviª. Substãtie vero separate sunt forme simplices dicte genus entium separatorum seu entia separabilia. Auerrois primo phicorum cõmento vltimo quarum vna est prima dicta primam et principium entium immobile omnino faciens primum motum eternum vnum cõtinuum et diuinum. Auerroys. xij°. metaphisice cõmẽto. xliiij° supra totum vniuersum existens. licet alie non prie sint partes vniuersi vna cũ creatura corporali. vt sanctus Thomas in pª pte qõe. lxiª. Unde Algazel in sua metaphisica motus celi significat de esse sbam excellentem nõ mutabilẽ quam nõ est corpus nec impssa corpi. et huiusmodi substãtia dicitur intelligentia nuda. Dicuntur autem immãles aut sine materia non quia abstracte sint a materia. quia abstractũ a materia aliquãdo fuit materie coniũctum

sed sine materia dico id cuius penitus nihil
habet matie ꝓprietaté aliquã Albertus.xi.
methaphice tractatu 2° caplo 3°.

Propter secunduz

quidem huius Alexander ꝑipateticus Te-
mixtius ⁊ Theofrastus greci ⁊ Auépache
arabus q in tota vita sua sollicitus fuit sol
uere hanc qõnem ut inqt Albertus 3° de aia
nec q̃stio ista recessit ab eius cognitiõe per
tempus nutus vnius oculi vt recitat Auer.
tertio de ania ɔméto.xxxvi. ɔuenerũt in h
ꝙ intellect⁹ noster corꝑi vnitus itelligere po
test sbas sepatas quoꝝ rationes ⁊ im ꝓbati
ones reqrãt ab Auer.allegato ɔméto.

Auerroys aũt qui hanc ꝑscrutationem
fatet valde difficilem ⁊ ambiguam qꝫ in
ter omnes phos post Aristo.fuit subtilior ⁊
ꝑfectior vt de eo refert Johes Jando.3° de
ania.voluit ꝙ itellectus noster corꝑi huma
no vnitus possit intelligere substãtias sepa
tas etiã ituitiue ⁊ qditatiue. hoc aũt ꝓba-
uit Auer. in hoc scdo methaphice ɔmto ꝑ
suꝑ vbo phi dispositio itellectus in aia ⁊c.
qui volens exemplũ illud phi dicere diffi-
cultaté ⁊ nõ ipossibilitaté.vnde inuit rõnez
breuem quia dato opposito sequeret ꝙ nã
fecisset aliquid ociose ɔñs falsum.deus eniz
⁊ natura nihil frustra faciunt ꝑ celi ⁊ tertio
de aia .ɔña ꝓbat .quia fecisset aliquid nã-
liter itellectuz scz substãtias sepatas nõ intel
lectuz ab aliquo sicut si fecisset solem nõ ɔp
hendi ab aliquo visu. Ampli⁹ omés ho
mines naturaliter desiderant scire ꝓlogo h⁹
⁊ maxime desiderãt maxime scire. Constat
aũt ꝙ scire aliquid de substãtijs sepatis est
maxie scire ⁊ ꝑcipue de deo qui est nobilissi
ma substãtia ⁊ maxime appetit scire. Si g°
nihil intelligẽtur de deo potentia nostra itel
lectiua esset frustra.

Confirmat ois cognitio fit ꝑ assimilati
oné cognoscétis ad cognitũ ⁊ ɔũr quod est
magis sile itellãctui nr̃o est ab eo magis co
gnoscibile. Sed sbe sepate magis assimilan
tur ei q̃ substãtie mãles.⁊ ipe põt itelligere
sbas materiales. ergo a fortiori cognoscere
poterit sbas sepatas. Modus autem apud
Auer.talis é nã cũ itellect⁹ agés fuerit copu
latus itellectui possibili nõ solum in ratione
agentis sed etiam in rõne forme nõ quo ad
sbam: quia tali mõ semꝑ est ei vnitus.sed q̃
ad cognitionez quã ꝑus nõ habuit quo tpe
dicet adeptus q̃ adeptio nõ est aliud q̃ co
pulatio agẽtis ad possibilé mõ dicto tũc in-
tellect⁹ possibilis ꝑ intellectum agenté itelli
get qcqd itellect⁹ agés itelliget ⁊ hũ mõ per
modũ ɔueniẽtie ⁊ silitudis.qr itellect⁹ agés
é vna de nũo itelligẽtiaꝝ abstractaꝝ ⁊ ꝑ co
gnitioné ei⁹ deueniet in cognitõez abstracto
rũ ꝑ ɔueniẽtiaz q̃ habet cũ eis.hoc aũt erit
ordine q̃daz.qm̃ ꝑ itellectus possibilis intel
ligit oia mãlia.deĩn actũ ꝓpriũ:postea se ip
sum. deinde itellectũ agenté ⁊ ɔũr ascédédo
itelliget intelligentiã orbis lune dictuz ab a
strologis gabriel.postea mercurij dictã Ra
phael.deinceps veneris dictã anael.postea
solis dcam mihael.deinde martis dictã sa-
muel.deinceps iouis dictã sachiel.Demum
saturni dictã cassiel. ⁊ sic g̃datim quia sunt
mlto ples itelligẽtie.ut pz.xij°.me ce.sũt eni
lv.apd phm q̃usqꝫ ꝑueniat ad vltimaz itel
ligentiaꝝ q̃ est deus glosus ⁊ h mõ itellect⁹
ascédit itelligédo d forma in formã duz est
adeptus ⁊ hec dispõ est multũ mirabilis et
extranea.vt inqt ɔmtatõ.⁊ i hoc statu põit
hois vltiaz felicitaté in quo ɔsistit spes ⁊ fi
ducia oiuz phophantiuz.

Sed qcqd sit de opione Auer.s.Tho.
⁊ Scotus rephendũt Auer .quo ad rõnez
ꝑmã negãdo ɔñaz. dicũt.n.rõnez Auer.in
hoc scdo peccare pés fallaciã ɔñtis nõ eniz
seqt si nã nõ fecissz itelligẽtias itelligibiles
a nobis g° non ab aliq. est.n.fallatia ɔñtis
arguere ab inferiori ad suũ suꝑius negatiue
⁊ exclusiue ut habz.s. Tho.in 3° sentẽtiaꝝ
dis.vi.q.2ª. qualiter arguit in ꝓposito ꝓ-
pterea inqt Scotus ꝙ añs destruitur vbi
supple tu ɔsequés deberet destrui. Fallit etiã
ratio Auer.quia frustra dicit ꝙ ad finé or
dinat ad qué nõ põt ꝑtingere scdo phicoꝝ.

capl'o de casu & fortuna. Sed sbe separate fm suā itelligibilitatē nō ordiant̄ ad nr̄az intellectionem ut ad finē ergo nō sūt frustra itelligibiles lz a nobis non itelligant̄. sicut sol nō est frustra visibilis licet nō possit videri a vespertilione. Sz repbensio ista nō est imunis a reprehēsione. pcedit eniz ex malo itellectu verboꝝ Comētatoris. nō eniz accepit Comētator q̄ itellect⁹ noster sit finis sbarū sepataꝝ. Sed suppōit Auer. duo. pmuz q̄ potētia activa refert̄ ad passivā: quia actia nō pōt esse sine passiua. v°. methaphice.

Scdo suppōit q̄ itelligētie nālr sūt nate itelligi ab itellectu nr̄o cū ipse ptineāt̄ sub eius obiēcto p̄. s. sb ente. imo sunt entia nobiliora oibus alijs. Ex q̄ trahit̄ q̄ itelligētie respcu itellectus nr̄i habēt rōnem movētis & moti. qcquid enim est itelligibile de se dz habere potentiā passivā & receptivā cognitiōis sue in nobis corrn̄dentez. pctētia. n. activa refertur ad passivā qnto hui⁹ optet ergo q̄ reducat̄ ad actum alias esset frustra.

Ex hijs infert̄ deductio pñe Auer. si sbe sepate de se sūt itelligibiles ergo itellect⁹ noster debet hr̄e potentiaz passivā ad recipiendum cognitionē illaꝝ ex p̄ psupposito. & illa potētia in nobis si nō recipet cognitionē sepatoꝝ eēt frustra ex 2° supposito. Et q̄ hec fuerit eius intētio pz p hoc ex° quod subdit sicut q fecerit solez nō ꝯprehensum ab aliquo visu q tn̄ de se est natus ꝯphendi. & per pñs aliqs visus est natus eum ꝯprehēdere. Alit̄ dicit̄ q̄ itentio Cōmentatoris nō est q̄ itelligentie quo ad suā itelligibilitatē essent frustra: s potētia itellectiua nostra passiua correspondēs illis ad quas refert̄ sicut ad formas activas itellectas esset frustra & ociosa si nunq̄ ad actū deduceretur.

Alr r̄ndet̄ q̄ licz itelligētie nō sint pter itellectuz nr̄m p̄maria itentione tamen manifestant se ei p suos effect⁹ sensibiles. Unde ꝯmētator 2° celi. Oē q̄ agit p̄maria intētiōe pp aliqd agit aliō s'aria itentiōe nisi eēt aliqua nā inata ad largiendū. Et sic saltē seqt̄ q̄ si itellect⁹ nr̄ nō itelligēt h⁹mōi sbas q̄ ipse eēnt ociose pp defectū finis scđario itenti qđ est absurdū. Et pptea Jobs Jand. Auerroys singlaris emulator in. h° 2° & in 3° de aia inqt q̄ rō Auer. est multū efficax & ppinq̄ p̄ncipijs se notis i hoc gñe pp q̄ verecūdet̄ ille qcūq; psumit dicē rōnez talem eē verisibilē. null⁹. n. i reb⁹ phicis iuentus illius subtilē pspicacitatē excellē imo nec ei equerari q̄uis aliq nescio qua supbia moti presūpserūt aliquas frivolas obiectiōs ꝯtra eum scribē quas paꝝ exercitatis ꝯstat nullius valoris esse.

Albertus aūt magn⁹ 3° de aia p̄ter hoc q̄ nō posuit vnicū intellectū nr̄o in oib⁹ hōibus: nec itellectū agentē & possibilez ptes essentiales aie intellectiue imo potētias nāles imitat̄ ex toto Auer. & qz ipse fuit optimus dilucidator vboꝝ Auer. iō adducat̄ eius vba inqt Albert⁹ itellecta speculatia q̄ fiunt i nobis nām & voluntatē fiūt in nobis intellectu agēte ifluente eis itelligibilitatē & faciēdo hec itellecta fm actū eē itellecta. Et intellectus agēs ꝯiūgit̄ nobis ut efficiēs: & qz oibus hijs ifluit itellectualitatē & denudationē sūt oia sibi silia in hoc q̄ sūt sepata & nuda & iō in oibus hijs accipit ꝯtinue itellect⁹ possibilis lumē agentis & efficit̄ sibi simili° de die in diem & hoc vocat a philosophis moveri ad ꝯtinuitatē & ꝯiunctiōez cū itellcu agēte & cū sic accepit oia itelligibilia habet lumē agentis ut formā sibi adherentem: & cum ipse sit lumen suum eo quia lumen suū est eēntia sua & nō extra ipm tunc adheret itellect⁹ agens sicut forma mar̄ie: & hoc sic ꝯpositū vocat̄ a pipateticis itellect⁹ adept⁹ & divinus: & tunc hō pfectus est in opando opus illud quod est opus suū inq̄tuz est hō quod opat̄ deus & hoc est pfecte per se ipm cōtemplari & intelligere sepata. Et iste modus & ista causa ꝯiunctionis concordant cū Aristotele in. x°. ethice vbi fere dicit ista & precipue concordat cum Eustrachio & Mihaele ephesio qui fere in hoc sensu exposuerunt Aristotelem ibidem. Et paulo inferi⁹ subdit. Ex hoc iterum patet q̄ intellectus

agens ꝑ ut est adeptus ut forma ingredi-tur in hominem ab extrinseco sicut dicit Aristoteles in .xvi°. libro aialium. Et iterum subdit. mirabilis autem ⁊ optimus est iste status intellectus sic adepti. per eum enim fit homo quodãmodo silis deo eo ꝙ potest sic opari diuina ⁊ largiri sibi ⁊ alijs intellectus diuios ⁊ accipere omnia itellecta quodãmodo. Iste aũt solus in vitate modus est quo oẽs homines natura scire desiderãt. qꝛ isto solo modo homo est hõ ⁊ opatur q̃ sũt hois. Vide enim eos qui sic itellectum nõ sũt adepti si dicas aliquid de ɔtemplabilibus nõ itelligunt plus quã bestie. Cum autẽ hec sit ɔiũctio intellectus adepti cum homie optet scire ꝙ qdam nobilioris aie exñtes q̃ si oia querenda in pħia quasi ꝑ se ipos facile itelligũt sicut dicebat̃. de Ypocrate choo vñ Hali rodoaꝫ ꝑ tegni ipossibile est ɔprehendẽ artẽ medicine sine arte dyaletice nisi sit hõ excellẽtis nature sicut ypocras. naꝫ bonitas nature eiꝰ ⁊ sufluitas solertie ipius ꝑduxerunt eum ad hoc vt vteretur hijs doctrinis absq; arte dyaletice nãliter.

Auic. ãt nono sue methaphice: ⁊ isecutor eius algazel aliũ modũ sequẽtes dicũt ꝙ in veritate possibilis itellectus est i nobis pmo sic tabula rasa ⁊ planata qui cũ adiscit hꝰmõi acqrit formas itellectas ꝑ hoc ꝙ agẽs denudat eas ⁊ ɔiũgit eas itellectui possibili Est autem intellectus agens apud Auic. intelligẽtia quedam separata gubernãs que sũt in spera actiuoꝝ ⁊ passiuoꝝ simpliciũ ⁊ cõpositoꝝ ꝑducta ab itelligentia lune se ipa itelligẽte ⁊ nõ est ipa itelligẽtia lune. sed eius imediatus effectꝰ. Cõciliator dr̃ñtia cẽtesiᵃ pma ɔtra modernoꝝ q̃ plures ⁊ precipue Paulũ Venetũ. ꝑ posterioꝝ. Et cũ quelibet eaꝝ formã itellectualitatis accipiat ab agẽte optet ꝙ possibilis in qualibet eaꝝ ɔuertatur ad agentem ꝑ cum pfecta fuerit ɔuersio eius ad agentẽ. tunc ɔiũgit̃ itellectui agenti ut forme: ⁊ tunc ꝑ ipm intelliget separata. Et ideo adiscere nihil aliud est quã acqrere pfectam habitudinem qua materialis ad agentem cõuertatur quã cum acquirit omnia scit. Sed hic modus dubiꝰ est qualiter enim itellectus acqrit aptitudiem ɔiungẽdi se intellectui agenti postq̃ intellecta nõ sunt in ipso. Amplius cum intellectus agens ɔiungit̃ itellectui possibili post scientiã ⁊ cũ sit incorporeus ⁊ insepatus videt̃ ꝙ eadeꝫ ratione cõtinuetur etiam ante scientiã: ⁊ sic semper ɔtinuet̃ ei.

Sanctꝰ Tho. Catholice vitatis propugnator eximius in tertia ꝑte. q. xi. ⁊ in cõmento libri de causis ⁊ alibi pluries. Ex intẽtione ꝑpria tenet ꝙ anima hic idest presenti statu vt corpi vnita non cognoscit substãtias sepatas quid sũt ꝺm speciem. sed quia sunt: que opio fulcit̃ pmo: quia aĩa itellectiua corpi cõiuncta nihil intelligit nisi abstrahẽdo a fantasmatibꝰ hoc aperte teneꝫ scũs Thõs in pma pte pluries: ⁊ scda scde q. xviij. ⁊ alibi pluries. ⁊ ꝓbatur experimẽto: quia leso organo fantasie itellectus impeditur ab adiscendo incognita ⁊ a speculando cognita quod nõ esset nisi in vtraq; opatione fantasmatibus idigeret.

Amplius cũ volumꝰ aliquid intelligere formamꝰ nobis ydolũ quo id aspicimus. vñ sic se habẽt fantasmata ad intellectuꝫ sicut sensibilia ad ꝺsuꝫ 3° de aia. Cõstat autem ꝙ itelligentie sepate nõ faciunt fantasmata: qꝛ fantasia est motus factꝰ a sensu ꝺm actũ 2° de aia. ipse aũt non sunt sensibiles. ergo nec fantasiabiles. nec etiã possunt ɔphendi quo ad qditatẽ eaꝝ ex hijs que faciũt fantasmata: quia effectꝰ qui nõ adequat potentiã cause nõ inducit in cognitionẽ qditatis cause: quia qditas talis cause excedit effectũ illũ. Sed sbe sepate si cognoscant̃ ꝑ illa que faciunt fantasmata in nobis nõ cognoscũt̃ ꝑ effectꝰ huiusmõi: quia nõ adequãt potentiam sue cause ergo ꝛc. Tum quia finiti ad infinitum nulla est ꝓportio ergo nec alicuius effectus sensibilis est ꝓportio ad qditatem dei. si ergo quiditas dei que est pma causa effectꝰ nõ potest cognosci ꝑ effectum multominus quiditas alterius substãtie separate

cũ quelibet alia minus causet quam prima Dauid iudeus de cãis ꝑpone ꝑma.

Amplius q̈ditas rei mãlis est obiectũ ꝑ priũ saltẽ respectu itellectus possibilis hois viatoris ꝙ ꝑbat᷑: quia obiectũ ꝑportionatur potẽtie cui⁹ est. itellectus aũt est potẽtia existẽs i materia nõ tamẽ opat᷑ mediãte organo. ergo obiectũ ei⁹ erit i materia nõ aũt ꝯsiderat᷑ iquãtũ existẽs i materia talis est q̈ditas substãtie mãlis abstracta ꝑ itellectũ Alias. n. tolleret᷑ necessitas ponẽdi itelrectũ agentẽ hoc vult. s. Tho. i ꝑma pte. q. xij. ⁊ 3° de aia ⁊ in libello de idiuiduatiõe licet obiectũ itellect⁹ angeloꝝ sit ei⁹ ẽẽntia. s. Th. in ꝑma pte. q. lxxxv. Et obiectũ itellect⁹ diuini sit eius nã. s. Tho. ꝯtra gẽtiles libro ꝑ caplo. xlviij. ⁊ alibi pluries ergo nihil posit a nobis ꝑ se itelligi quod nõ est mãlis q̈ditas nec cognoscibile ꝑ talẽ q̈ditatẽ. sbe aũt sepate q̈ditas nõ est mãlis nec cognoscibilis ꝑ talẽ q̈ditatem ꝑpter in adequatiõem ⁊ inꝑportionem ergo ꝛc.

Et si qs afficẽtur doctrie. s. Tho. sequẽdo hec fũdamẽta facilis esset solutio argumẽtoꝝ Scoti ⁊ Johis Jand. ꝯtra ipm.

Ad ꝑmũ. n. oẽs hoies nã scire desiderãt ꝑ methaphice ergo maxiam sciam maxime desiderabũt ꝛc. huic argumẽto rñdet. s. Th. in q̈õnibus de aia q̈one vnica articulo sexto ꝙ finis ad quẽ se extẽdit nãlis possibilitas aie hũane est ut cognoscat sbas sepatas ſm capacitatẽ sue nature vꝫ ꝑ abstractionẽ speciéꝝ a fantasmatib⁹ cognoscẽdo de eis. q̈ sũt ꝑ q̈d non sũt ⁊ ad hec nõ impedit᷑ ꝑ hoc ꝙ corpi vniat᷑. Et silr i tali cognitiõe sbe sepate vltia felicitas hois ad q̃ ꝑ nãlia puenire põt ꝯsistit. licet ergo hõ maxie desiderꝫ scire sbas sepatas q̃tũ ad quia in pñti vita ⁊ quãtũ ad q̈d in alio statu: nõ tñ sequtur ꝙ possit in pñti vita cognoscẽ q̈ditatẽ sbaꝝ sepataꝝ. oẽs enim desiderãt in hac vita beatitudiem ſm Augustinũ. xij. de tri. ad quã nõ possum⁹ ptigere in hac vita.

Ad 2ᵐ cum arguit᷑ felicitas hois ꝯsistit i speculatione veritatis. x°. ethicoꝝ. ⁊ i calce ꝯcludit ꝙ sapiẽs erit vtiq̈ felicissim⁹. Sapiẽtia etiã est circa altissimas cãs. vi°. ethicoꝝ ergo i speculatiõe altissimaꝝ cãꝝ ꝯsistit felicitas hois. ad felicitatẽ aũt hois cuꝫ sit finis ꝑprius hõi nõ est ipossibile hõi pertingere. nullus enim conat᷑ ad terminũ nõ futurum venire 2° methaphice. Cui rñdet. s. Tho. vbi sup̄ ꝙ felicitas hois q̄ põt haberi in hac vita ꝯsistit in cognitiõe sbaꝝ sepataꝝ quãtũ ad quia est nõ q̃tũ ad quid ẽ. Et si iuster᷑ ꝙ felicitas hũana de qua loq̈t᷑ Aristo. x°. ethicoꝝ haberi põt in hac vita: ut ex v̈bis eius appet cũ inq̈t quare erit vtiꝙ felicitas speculatio q̈dã opus aũt erit in exteriori pte ⁊ optet corpus sanũ esse ⁊ cibũ ⁊ reliquũ famulatũ exister᷑. illa aũt nõ habẽtur nisi in hac vita. Amplius nõ videt᷑ certum ex intentione philosophi ꝙ posuerit aliã vitaꝫ esse scdo eniꝫ de aia ⁊. xij. methaphice. dubitatie videt᷑ loqui felicitas autẽ ſm ipm est finis homis ⁊ ꝯñter possibilis attingi in aliquo statu. Constat autem hoc certitudinaliter ipm posuisse.

Ad ꝑmũ respõdetur ꝙ Aristo. ibidem loqtur de felicitate naturali ad q̃ homo per sua naturalia puenire põt que potest haberi i hac vita ꝑ cõsistit in cognitiõe substãtiaꝝ sepataꝝ: quia est ⁊ nõ quid est ut dicebat᷑.

Ad 2ᵐ negari põt ꝙ Aristo. nõ posuerit aliã vitam ut patet. xij. methaphice: qui cõcludit numeꝝ substantiaꝝ sepataꝝ ⁊ vnuꝫ ꝑmũ ens quod est suũ intelligere suũ velle ⁊ sua vita que est delectabilis ⁊ sempiterna Et scdo celi ponit entia optiam vitam ducentia. Et in libro de pomo quem ediderũt discipuli Aristo. post e⁹ morteꝫ ⁊ est autẽticus qui nõ soluꝫ apud nos habetur. veruꝫ etiam a iudeis ⁊ Arabis.

Aliter supposito etiam ꝙ nõ ponat᷑ alia vita ſm philosophum dicat᷑ ꝙ felicitas de qua ibidem loquitur Aristo. potest haberi in hac vita. nõ tamen felicitas vltima simplicit᷑. vnde licet hõ desideret scire substãtias sepatas q̈ditatie nõ tamẽ in hacvita hoc est possibile: sed in alia. illud eni desideriuꝫ

nō est ad īpossibile simpliciť. licet sit ad ipossibile quo ad aliquod tempus.

Ad aliud ⁊ est argu^m Jobis Jand. Si anima vnita corpi intelligit. quia est idest esse intelligentiaꝝ ⁊ nō quiditatem queriť. vtrū tale eē sit vnuз cū q̄ditate aut diuisum si vnū ergo itelligendo esse itelligiť q̄ditas. Si distinctū cuз oē cognoscēs distictionem aliq̄ꝝ extremoꝝ itelligat extrema ergo aīa vnita corpi cognoscet q̄ditatem illaꝝ ⁊ non ꝑ sensuз: qꝛ ꝑ sensum solū cognosciť eē ergo itellectū ⁊ ꝯñr q̄ditatiue. cuiꝰ oppo^m dicit opio. Ad istud r̄ndeť ꝙ aīa bз itellectum potentē oīa itelligere n̄aliter q̄ est natus intelligere ex ꝟsibus duз est corpi vnitus nec ex fantasmatibꝰ pōt intelligētias q̄ditatiue cognoscere. Et ad formaз argumēti dicitur ꝙ itelligimus esse ipaꝝ intelligētiaꝝ ꝯfusuз scilз nō tale esse ⁊ cognosciꝰ ꝙ suuз eē nō est idem formaliť cū q̄ditate accipiēdo silitudinem talē qualis repiť i rebus m̄alibus nōn tm̄ ab ipis itelligentijs ituitiue acceptaз exq̄ ꝯfuse babemus noticiā ipaꝝ. Si ergo argumentū itendit de noticia distīcta oīa negan⸗da sūt si ꝯfuse ꝯcedātur: ⁊ iō negeť vltima ꝯña. Ad aliō ar^m negeť qō ꝑtendit ꝯtra sūdamentū illō. si aīa corpi vnita nō potest s̄bas sepatas itelligere ergo nec duз est sepata ꝯñs ꝯtra opionem ꝯña ꝓbať: quia po^a improportionalis alicui obiecto nō pōt per aliquē habitū aduenientem sibi cognoscē per se illud obēm. ergo si potētia itellectiua anie ꝯiūcte corpi sit improportiōalis q̄ditati s̄be sepate ꝑ nullum babitū quē recipet cum ipa remanebit sepata poterit fieri ꝓportionaliſ. g° sicut nᶜ ꝯiūcta ita nec sepata poterit ⁊c. ꝓbať maior: qꝛ oīs babitus receptibilis i aliqua potētia uel respicit ꝓ obiecto ꝓprio obiectū istius potētie: uel respicit aliqō ꝑticulare cōtentum sub obiecto potentie ꝓ obiecto sibi ꝓprio. Ad hoc argu^m negāda est maior ⁊ ad ꝓbationē iteꝝ negeť ꝙ nūq̄ h̄itus recipiat ꝓ obiecto aliqō iproportionale potētie. potētia enim itellectiua pōt eleuari aliquo habitu ad aliquid cognoscēdum quod nō poterit cognoscē ipa potētia nuda ut pз p. s. Tho. in prima pte. q. xij. articulo vltio vbi p̄lcbꝛi^a dicit. Est. n. habitus ifusus pfectior acq̄sito ſm genus suū scз rōne sue originis ⁊ finis: licet q̄nq̄ ecōuerso. quo ad modū babēdi uel ꝑficiēdi. s. Tho. in qōibus ꝺ ꝟitate. q. xij. Ad aliud si aīa hūana sepata cognosceret aliqō obiectū ꝑ se qō mō nō pōt cognoscē puta q̄ditatē taliū s̄baꝝ ergo nō esset eadē potētia. tūc ⁊ mō: qꝛ eiusdem potētie est idem obiectū 2° de aīa. R̄ndetur negādo ꝯñam: quia eadē ē potētia itellectiua que ꝯiūcta cognoscit. quia est itelligētiarum que sepata cognoscit quid est eaꝝ. aīa eniз ꝯiuncta corpi habet vnū modum eēndi quē nō bз sepata. ⁊ iō bз aliū modū itelligēdi.

Ad aliud argu^m q̄ ꝓbať ꝙ si aīa corpi vnita de substātijs separatis intelligit. quia sūt etiam itelligit q̄d sunt rō q̄ꝫ facit nomen est diffinitio q̄rto methaph̄ice. diffinitio āt est q̄ exprimit quid ipius rei ergo vbicūq̄ itelligimus rōneз q̄ꝫ significat nomen ibi possumus itelligere quid est res. Sed vbicūq̄ iponimus nomen ad significāduз ibi possuꝰ itelligere rōnem q̄ꝫ significat nomen. nullus eniз significat per vocem quod nō itelligiť. Substātijs autē abstractis ⁊ sepatis iponimus nomina ꝓpria ut supra patuit significatiua ipaꝝ cuius signum est: quia de nullo sūt vera illa que de deo affirmātur nisi de illa substātia sepata cui hoc nomen imponiť ergo possūt itelligi ab intellectu corpori vnito quid sunt. Ad quod argumentū r̄ndetur ex doctrina sancti Thome in q̄stionibus de veritate questiōe quarta articlo p̄mo ad octauum ꝙ nomen dicitur imponi ab aliq̄ dupliciť. aut ex pte imponētis nomē aut ex pte rei cui nomen imponiť. Ex pte autē rei nomen diciť iponi ab eo ꝑ quod ꝯpletur tio rei quā nomē significat: ⁊ hec est d̄r̄ntia specifica rei ⁊ hoc est ꝙ principaliter significatur per rationē. Sed quia d̄r̄ntie specifice sūt aliq̄n nobis ignote q̄nq̄ vtimur accidentalibus uel effectibus loco earum ⁊ ſm hoc nominamꝰ rem. ⁊ sic id quod loco dif⸗

ferẽtie eẽntialis sũit est a quo iponit nomẽ ex pte iponẽtis sicut lapis iponit ab effectu qui est ledere pedem ⁊ hoc nõ optet pncipa liter eẽ significatũ per nomẽ. Sed illud loco cuius hoc iponit. qcunq ergo iponit nomen ad significandũ ex pte rei cui iponit cogno scit ppriam differẽtiaʒ. nõ aũt ille qui impo nit nomen ex pte imponẽtis sicut sũt oia no mia deo ⁊ sbijs sepatis attributa ab hoie ⁊ sic nõ optet q cognoscamus qditatiue deuʒ ⁊ itelligẽtias p statu isto. Ad aliud de sub stantijs sepatis cognoscimus si est sm se ⁊ n̄ accidẽs. ergo de ipis possum cognoscere qd est maxie d deo in q idẽ est si est ⁊ qd est pʒ ɔn̄a. qr qñ cognoscit si est per se tunc co gnoscitur quid secundo posterioruʒ parte illa. iteruʒ auteʒ speculandũ est. Rñdet q Aristo. loqtur ibideʒ de quid est qd nois ⁊ nõ quid rei. Ad aliud ipossibile est argu ere ɔpositionẽ aliqꝝ nisi cognitis extremis hoc enim vbuʒ est significat qndam ɔpõneʒ quã sine extremis nõ est itelligere p pierme nias. Esse aũt imediate inest qditati itelligẽ tiaꝝ ergo si cognoscim substãtias sepatas eẽ ⁊ ɔn̄r eẽ qditati illaꝝ in esse seqtur neces sario q cognoscamus eaꝝ qditates.

Ad hoc rñdet ɔcedẽdo ɔn̄s. cognoscitur eni eaꝝ qditas ut nõ talis ɔfuse p moduʒ ⁊ silitudiem mãliuʒ sed nõ distĩcte. Ad aliud in oi ppõe negatiua est aliq affirmatia prior 2 piermenias capitulo vltio. ideo. n. ista bonũ nõ est malũ est vã: quia hec affirmati ua prior est vã bo est bonũ ⁊ qrto metha phice notior itaq est dictio q opposita ne gatio ergo si de substãtijs sepatis cognoscit qd nõ sũt de eis pus cognoscit qd sũt. Rñr ɔcedẽdo ɔclusioʒ. pus. n. d. A. itelligẽtia co gnoscit q est. A. itelligẽtia añq intelligat q ipa nõ est. nõ tñ p cognoscit qd ẽ qditatie

Scotus autem in hac questione imagi nat. vi. gdus noticie sensitiue quibus corñ dent. vi. alij noticie itellectiue. pmus est noti cie ituitiue q est de pñte non tm̄ spẽm nec tm̄ sub rõne cognoscibilis. s in ppa nã qre Scot in qlibetis. act ituitiu ɔcernit actu alẽ rei exñtiaʒ. qr talis actus nõ põt eẽ sine actuali existẽtia rei. in cognitiõe. n. intuitiua motiuũ est res in sua actuali existẽtia. q sub alijs verbis dicũt alij esse noticiã que est de re p seipsaʒ terminatã ad rẽ in se ⁊ causataʒ a re in seipsa. que vtruʒ sit possibilis nãliter intellectui p statu isto de aliquo obiecto in quit Scotus. in intellcũ ãt prima cognitõ. s. visiõis vel intuitiua nõ est possibilis in via. cuius ratio est. qr nulla potẽtia retẽtiua spẽi in absentia obiecti cognoscit reʒ sic inquãtũ s. est psens essentiã. intellcũs ãt retiʒ spẽs g ic. maior pbat qr spẽs qua talis potentia cognoscit vniformiter se hʒ ad ipsaʒ re pre sente sm essentiã ⁊ nõ psente. mior supponit a Scoto. sed nos eã tali rõe pbem. quicqd pfectõis est in potẽtia inferiori non est negã dum a potẽtia supiori. sed ɔseruare spẽs in absentia obiectoꝝ est pfectõis in potẽtijs ap phensiuis ⁊ cõpetit virtuti inferiori. s. sensui interiori. ergo a fortiori competit intellectui

Secũdus gradus noticie intellectiue est cognitio ipsi rei ppriaʒ spẽʒ cognite ex se genitaʒ abstrahens ab actuali existẽtia obie cti. ⁊ ideo potest esse obiectũ eius existens. ⁊ talis cognitio sit p speciẽ repñtantẽ obiectũ cuius motiuũ est aliquid in quo res habʒ ẽe cognoscibile q abstractiua nũcupatur. forte nõ incõpossibilis prime noticie simul in eo dem intellectu de eodeʒ obiecto. que siml ex istentes erũt distincte sm spẽʒ pp̃ter forma les rões motiuas hincinde. qr in noticia in tuitiua motiuũ est ipsa res in sua actuali ex istentia. in abstractiua auteʒ aliquid in quo res hʒ esse cognoscibile. ⁊ nllo hoꝝ duoruʒ mõꝝ sba sepata hic a nobis cognoscit. tum qr nõ hẽm de eis noticiã nãleʒ causataʒ ab eis imediate ⁊ ad eas termiataʒ. tũ et quia oporteʒ q ista spẽs originaret ab isto obie cto qd non fit qr earuʒ nullaʒ speciẽ hẽmus ⁊ in hoc ɔuẽit. s. Thõs vt innotuit supius.

Terci grad noti ẽ cogni obiẽi oppoita obiẽo pmi modi. vt cũ intellr aliqd oppo ɔtrarie. aut puatie obiẽo intuitie viso vt cũ intelligitur non visum obiectum intuitiue.

Quart⁹ ḡdus ē cognitio oppositi obc̄o abstractie cognito ut cū itelligit̄ nō rosa ab stractie. hij eni duo ḡdus ut ingt. Scot⁹ sūt p̄uationū ppriaꝝ intellectaꝝ p ipēs bituꝫ remouēdo. Cōstat aūt ꝙ nec altero hoꝝ mo doꝝ sbe sepate a nobis itelligūt̄. quia nec ꝯtrarie nec p̄uatiue opponūt̄ obiectis ituitie aut abstractiue cognitis ut pꝫ.

Quitus grad⁹ cognitōis est noticia ali cuius ex ꝯceptibus aggregatis. Et hac noti sbe imāles a nobis cognoscūt̄ ꝙ appellat co gnitioneꝫ ſm qditates eaꝝ pprias ut de p̄ itelligētia itelligēdo eam eē ens ifinitū neces sariū sempit̄nū. Scotus tñ in 3ᵒ dis. p̄mi p bat diffuse ꝙ nulla ps eētialis substātie si ue sit māl̄is aut imāl̄is ꝯcipit̄ aliq̄ ꝯceptu q ditatiuo nisi in ꝯceptu entis ⁊ in hac qōne i quit ꝙ vltra ꝯceptū entis nihil specialius i telligit̄ de qditate alicui⁹ sbe nō solū sepate sed etiā nec māl̄is. qōlibet. n. ꝯcipit̄ ꝯcipien do ens in cōi ⁊ qō est hoc ens singl̄are. q̄. n. rōe subā māl̄ subc̄a accñtib⁹ mltiplicāe pōt ppriaꝫ spēm sui cū specieb⁹ accñtium pari rōne ⁊ imāl̄is cū spēbus suaꝝ actionū nō mi nus eni depēdet actio ab agēte ꝙ accidēs a subiecto. Sed ipi enti ꝯiūgim⁹ accidentia positia uel p̄uatiua q̄ cognouim⁹ ex sensu ⁊ facimus ex ente ⁊ ex multis talib⁹ vnaꝫ de scriptioneꝫ que tota nunꝙ̄ inenit̄ nisi in tali specie ⁊ ꝯcept⁹ talis descriptionis ē pfectioꝛ ꝯceptus quē habemus de tali spē substantie vbi gr̄a ex esse in alio localit̄ ꝯcipim⁹ eē in alio sic̄ accñs in subiecto ⁊ eius oppo⁰. vlte rius p accidēs nō in subc̄o ꝯponimus ens ñ in subiecto qō est sba. nihil tñ ꝯcipimus qd nō ens vltra dimēsiones sentim⁹ ens natum recipe dimēsiones: ⁊ est ꝯcept⁹ corpis non natū recipe sba icoꝛpea. ita ꝙ in oībus hijs si queraẗ qd est istud quod sic est aptuꝫ uel cui nō ꝯuenit eē in subc̄o dicimus ꝙ ē vnuꝫ ens aliqd res: nec habem⁹ specialiorē ꝯce ptū de qditate eius. Sic āmouēdo oīa cor poralibus ppria ⁊ ex itellectiōe ⁊ volitione n̄ra quas expti sum⁹ cū impfectiōe abstrahē do intellectiōeꝫ ⁊ volitiōeꝫ in cōi itelligendo āmotionē istius impfectiōis attribuēdo illis positiue habem⁹ vnā descriptiōeꝫ ex p̄uati uis ⁊ positiuis vbi nihil est de qditate descri pti nisi ens. alia oīa sūt pprietates eētie ta lis. Sic ergo pꝫ qūo nulla sba itelligit̄ pse nisi in vniūsalissimo ꝯceptu scꝫ entis. p acci dens aūt itelligit̄ in pticulari itelligendo scꝫ pprietatem uel ppetates illi soli ꝯueniētes.

Sextus ḡdus noticie est p accñs cū ali qd cognoscit p spēm illius quod sibi accidit ut substātia ꝯcipit̄ p spēm accñtis apud ꝙ plures. Et hic gradus coicidit cū opinione Scoti imediate p̄cedēte. ⁊ hoc mō itelligen tie sepate a nobis possūt itelligi scꝫ p effect⁹ suos ⁊ hoc etiā intelligit. s. Tho. in opione sua cū dixit aīa hic nō itelligit substātias sepatas qd sunt. sed quia sūt. i. p effect⁹. sbe nāq; imāles cognoscūtur p hoc ꝙ multa ꝯp hensa simul ꝯcipiūt̄ q̄ oīa nūq; alibi iueniū tur: ⁊ nulli alij ꝯueniunt: ⁊ iste est cōceptus aggregat⁹ ut de deo ꝙ est ens ifinitū necesse esse p̄muꝫ q̄ oīa nulli ꝯueniūt sil̄ accepta ni si deo. ⁊ sic de alijs itelligētijs. Cōstat aūt ꝙ tales ꝯditiones faciūt ad cognitionē substā tiaꝝ sepataꝝ quo ad qd est. veꝝ tñ solū in ḡnāli icomplete seu ꝯfuse sicut cognoscendo hoiem eē sbam ⁊ nō dr̄ñaꝫ specificā cogno scit qd est hō in ḡnāli: ⁊ hoc idē pculdubio nō negaret sanctus Tho.

Propter tertium

qdem hui⁹ p̄mitus inte⁰ humanū corpi p hemus intelligē posse substātias sepatas ne dū cōfuse ⁊ ꝯceptu ḡnāli imo distīcte ⁊ cog nitiōe pfecta imo qditatiua ⁊ sub ppria [illegible] rū rōne ⁊ pcisa. Deide modū adducamus Postremo aiaꝫ a corpe sepatā itelligē. ⁊ q̄ itelligat. ⁊ qūo. Pri⁰ psuadet̄ sic oē demō stratiue cognoscibile ab itellectu hūano cor pori vnito ē pfecte ab eodē cognoscibile. sed substātia imāl̄is est h⁹mōi ergo ꝛc. maior p bat̄. qꝛ pportionabilit̄ ut euiden⁰ ē maior ipa ḡnat maiorē ⁊ pfectiorē cognitionem in itellectu. Sed euidētia demōstratiua est pfe ctissima euidētia ergo pfectissimā cognitōeꝫ

de re generat in intellectu. minor pbatur. qr euidentia demostratiua. viij° phicorum coclu/dit q primus motor est imobilis impassibi lis nullam hns magnitudine. Et silir 2° me/taphice q est dare supmam causam efficietem a qua dependet essentialr totus ordo causa rum essentialr ordinatarum. et piter. xij°. meta/phice in fine vn° ergo princeps. talis aut no ticia est qditatiua qr quacumq demostratioe demostrant pprietates et passioes alicuius rei p eandem innotescit qditas eiusde rei. na si accidetia coia multu coferut ad cognosce dum quod quid est plogo de aia. ergo a for tiori aliqua ppria q imediate egrediutur a ppriis principiis suis. et pcipue qr in sepatis a materia idem est esse et qditas 3° de aia. er go si hic intellect° pot pfce cognoscere esse il larum ita et qditates illarum.

Amplius psuadetur idem sic. quanti am bitus est appetitus ronalis in hoie tanti vel maioris ambitus est intellectus. sed appe/titus ronalis pot ferri pfecte in substatia om nino immalem. ergo intellect° pot pfecte illam intelligere. maior pz ex hoc q appetitus ro/nalis in opando sp psuppoit opatom intelle/ctus 3° de aia. sed non ecouerso qr voluntas no fert in incognitu lz intellcus multoties fe/rat in no volitu. sed mior pbat qr volutas fert in aliqd psentatu sibi sub roe boni. sed substatia imalis vt deus vel intelligetia pre/sentatur sibi sub roe boni et p actum positiuu no mi° q in sbam malem et coruptibile qre etc.

Adhuc intellectus human° seu aia intel lectiua tanto pot seipsam diligere qto qlibz rem malem. sed qtuncumq pot seipm diligere tato pot seipsam intelligere. ergo tato vl ma gis pot seipsam intelligere q aliqua rem ma/lem. et p ons habet ppositum cum intellectus sit res imalis. assuptum pbat p maiori qa appetitu nali appetit magis se esse q aliqua rem malem. ergo p ide actu elicito poterit ma gis se diligere et potissime cu magis vniatur sibi cum et sit pfectior simplr q aliq substan tia malis. minor pbat qr dato opposito po nat q aia diligat se gradu dilectois vt qua tuor et sola cognoscat se gradu cognitiois vt duo et remittat vtraq eque velociter ad no gradum sequitur q aliqn illa dilectio erit vt duo et consequeter aliqd dilectu erit omnio incognitum quod est impossibile.

Ampli° intellcus hu. pot pfecte cognosce re seipsum. sed ipsa est substatia pure imma/lis. ergo qua roe vna ea roe qualibz. pz ons cu miori. qr sm phm 3° de aia. intellcus e im mixtus g° immalis. Sz maior pbat. nam sm coem opiniom qcquid dixerit Scotus in tellectus hu. pfecte pot cognoscere quidita/te rerum malium. ergo pfce pot cognoscer qdita tatem hois. sed no pot pfecte cognosci qditas hois nisi cognoscat natura aie intellectiue cu ipsa sit d integritate nature humae. ergo possibile est q aia intellectiua perfecte cog/noscat a seipsa.

Adhuc si intellectus hois no posset pfe/cte cognoscere substatiam imalem potissime fo ret ex hoc q no posset deueire in noticia illi° ad intelligendu a reb° sensibilib°. patz ons qr hoc videt potissimu motiuum. s. Thoe et Scoti. ois. n. noticia intellectiua fit ex pexi/steti cognitoe sensitiua. Sz falsitas ontis ar guit. maior est distatia inter substatia ma/teriale et suu accns q inter sbam malem et im malem. sed no obstante illa distatia adue ex accnte deuenit in cognitom pfectam substatie malis. ergo silr p abstractoem a pprietatib° sbe immalis possum° deueire ad pfecta noti ciam sbe immalis. ona at in hoc videt pate re. qr vbicumq aliqd se habz tanq male re/spectu alteri° ibi pot esse abstractio vlterior quousq deueniat ad simplr immale. omis at substatia corpea se habet vt male respcu incorporee quare etc.

Amplius omnis potencia cognitiua hns pfectam notitia de genere substatie potest per fecte cognoscere qualibet eius specie et conse sequeter substantiam immalem. sed hu. intel/lectus est huiusmodi.

Utrum autem supnaturaliter deus et in/telligentie pro statu isto videri possint absz rone stemus dictis sanctorum. vnde licet deus

nō possit videri essentiā naturaliter ab aliqua creatura. vt inquit sanct⁹ Tho. in qōnibus de veritate qōe. viiij. ꝛ contra gentiles libro 3° cap°. liij. ꝛ alibi pluries. ymo nec de⁹ p essentiā possit videri in hac vita mortali. vt idem. s. Thomas in 2ª 2ᵉ. q. clxxx. Paulus tamē ꝛ Moyses viderūt deū p essentiā vt. s. thōs i pria pte. q. clxxiiij. illa tamen visio nō fuit extra genus prophecie vt ibidē dicit. Nec repugnat ꝙ diuia eēntia nō possit videri ab aliquo intellectu creato sine lumie glorie aut supnaturali. vt dicit in pria parte. q. xij. Et ꝙ Paulus ꝛ Moyses viderūt essentiā dei sine lumine glorie vt dicit in qōibus de veritate qōe. x. quia lumē glorie dupl'r sumit. vt habet in qōibus de veritate qōe. xiij. p modū qlitatis pmanētis sicut lux in igne vel carbūculo vel stell' vel p modū passiōis trāseuntis sicut lumen in aere. Paulus ergo ꝛ moyses viderūt essentiā dei sine lumie glorie primo mō nō āt secundo modo.

Modus autē quo noster intellect⁹ corpori vnit⁹ intelligere pōt substātias sepatas talis est ymaginādo sic̄ ꝛ Alfarabi⁹ in sm̄ in tractatu suo ꝺ intellectu ꝛ intelligibili qui vult ꝙ cū intellcūs possibilis est in actu per speciē intelligibilē aut habitū intellectualem alicui⁹ entis tūc pōt abstrahere spēꝫ intelligibileꝫ a sua substātia ipsius repsentatiuaꝫ quā pōt seipsaꝫ intelligere. ita videt satis possibile ꝙ cū intellect⁹ noster possibilis fuerit in actu p species aut noticias effectuū sbstātiaꝝ sepataꝝ suaꝝ opationū ꝛ ppetatuꝫ elicere possit spēꝫ sue quiditatis repsentatiuā p quā ipsaꝫ qditateꝫ substātie sepate intelligere possit. sic̄ cuꝫ intellcūs cognouerit de pria intelligētia ꝙ est ens simpl'r primum independēs actus purissim⁹ vigoris infiniti ꝛ ita de reliqs ex illis elicere poterit specieꝫ qditatis diuie ꝛ rpñtatiaꝫ. Cōfirmat qꝛ elicē pōt spēꝫ ex spē vt⁹ estimatiā brutis g⁹ ꝛ intellctūs. hoc āt potissiē eueniet in intellectu in scīa diuia multū exercitato.

De tercio principali suppoñēdū in p̄senti cuꝫ fide aiaꝫ separi a corpe ꝛ eaꝫ numerari ad numeratōꝫ corpoꝝ. licꝫ Aristo. id nullibi expsserit. Vn̄ Scotus in hoc 2° qōe de infinitate effectuū nō asserit pħus alicubi fōmā aliquā nec ēt intellectiuā manere post sepatōeꝫ. xij°. n. metaphice de hoc loquit dubitatiue. Et Aug⁹. in libello de quātitate aīe dicat de numero aiaꝝ nescio qd tibi respondeaꝫ. si eniꝫ dixero vnā esse aiaꝫ conturbaberis ꝙ in altero beata est ꝛ in altero misera. nec vna res siml' beata ꝛ misera esse possit. si vnā dicā ꝛ multas ridebis. nec facile mihi suppetit. vnde tuū risuꝫ ꝯprimā. Si multas tm̄ esse dixero ipse met ridebo: licet Aug⁹. se derisibilē ꝓfiteat. Si multas spē ꝛ nūero intelligētias ꝓfiteat. quare Scot⁹ q̄rto sententiaꝝ dis. xliij. id ꝓbans inqt qꝫ est vere forma sbialis in hoīe nō est eadē numero in oibus hoibus. qꝛ sicut illud quod ē vere materia non est eadeꝫ numero in omnibus hoibus. qꝛ effect⁹ pticulares habent causas pticulares. 2° pħicorum. ꝛ. v°. ꝛ. xij°. metaphisice. ꝛ maxime tenet in causis intrisecis. sed anima intellectiua est vere forma substātialis in homine. tuꝫ quia est act⁹ substantialis prim⁹ informatiu⁹ corpis humāi: tū qꝛ est actus prim⁹ substātialis quo homo est homo. tuꝫ etiaꝫ qꝛ p ipsaꝫ homo substantial'r ꝛ specifice distiguit ab alijs aialibus. vt Auerroys. 3°. de aia.

Amplius si aia esset vna numero in omnibus tūc homo nō posset esse vniuersal' nec species. nec plures hoīes possent esse in eadē specie. naꝫ si eadeꝫ nūero in omnib⁹ ergo de se est hec ꝛ p cōsequēs hō qui est ipsaꝫ hō formaliter non erit vl'is ymo repugnat sibi natura specifica quod est falsuꝫ. Admissa igitur sepatōe anime a corpe. ꝙ aia intellectiua intelligat pbatur. quia ex oppositō sequeret substantiaꝫ intellectualeꝫ ppetuo priuari sua ꝓpria opatōe. quod repugnat pħilosophie ꝛ veritati. cōsequētia satis patꝫ. ꝙ autē ipsa intelligat p̄cipue immālia ꝓbatur qualiscunqꝫ ꝓportio ꝛ habitudo est repibil' inter vnuꝫ intellectū sepatuꝫ ꝛ aliuꝫ talis est

repibilis inter intellectuz hũanuz sepatum ⁊ aliuz intellectũ etiã sepatum. sed per illaz talem habitudinẽ põt vnus illoꝝ alterũ intelligere pfecte. ergo intellcũs human⁹ etiã poterit aliquẽ talez intelligere.

Amplius magis mobilis obiectiue est intellectus humanus sepatus a re immãli q̃ a mãli. ergo eas magis intelliget. añs pbatur qꝛ ad intellectionẽ rei immãlis nõ indiget fãtasmate. ⁊ pter hoc res immãles ex eaꝝ natura sunt magis intelligibiles ergo ⁊c. Et p hac parte est auctoritas. s. Thome in quolibetis quolibeto tercio. anime sepate cognoscũt se mutuo ⁊ angelos. Aia ẽt sepata nãlr cognoscit oia nãlia licet cõfuse. lz nõ semper cognoscat que hic fiũt. vt. s. Thõs in prima parte qõe. lxxxix^a. Potest quoqꝫ anima intellectiua sepata recordari pteritoꝝ que nouit cõiuncta. vt Scotus q̃rto sniaꝝ dis. xlv tuz qꝛ in ea est vera memoria intellectiua q̃ erat in eadez ꝯiũcta. ergo omniũ eoꝝ q̃ põt recordari ꝯiũcta põt etiã recordari sepata. qꝛ quorũcunqꝫ fuit mẽoria sensitiua eoꝝ fuit intellectiua ppter cognitõez intuitiuã ꝯcomitãtez. sed nõ omni recordatõne põt recordari sepata que potuit ꝯiũcta. ⁊ põt intelligere illa que erãt sibi habitualiter nota ãte sepatõez a corpe. vt Scotus ibidez. nã intellectus est subiectuz receptiuuz speciei intelligibilis. sed nullũ subiectuz aliter se habet in recipiẽdo accñs ppter variatõez eius quod nec est ratio recipiẽdi illud nec aliquo mõ ẽ necessariũ in recipiẽdo. ergo intellect⁹ ppter cõiunctõz eius ad corpus nõ se hz aliter ad spẽz ipsam q̃ qñ est sepatus a corpe. g° spẽs intelligibil' eodẽ mõ põt informare intellcũm sepatũ sic̃ ꝯiũctuz. Cũ ergo spẽs intelligibilis ꝯiũcta intellectui agenti ⁊ possibili cõstituat rõem memorie pfecte sequit̃ ꝙ in intellcũ sepato poterit esse mẽoria eiusdem rõis q̃ fuit in cõiuncto. sed cũ mẽo^a pfcã gñet in intellectu pfectũ actuz intelligẽdi seqtur ꝙ in intellectũ sepato poterit equalis actus gñari.

Modus ãt intelligendi aie sepate est ex spẽbus infusis ⁊ acqsitis hic non p innatas nec tũc abstractas nec ꝯuertẽdo se ad fantasmata sed ad supiora. vt inqt. s. Thõs ꝯtra gentiles li° 2° ca°. lxxix°. ad quod forte adiuuat intellect⁹ agens aie sepate. ⁊ q̃tuz ad vltimã ptez ꝯuenit sctũs Thõs cuz Alberto q inqt ꝙ intellect⁹ sepat⁹ intelligit p lumen ab intelligentijs celestibus receptus. Utrũ vero cũ discursu vel nõ respõdet. s. Thõs in tercia parte. q. xi. ꝙ vti collatiõe ⁊ discursu est ꝯnale aiab⁹ beatoꝝ licz discursus sit in aia dãpnata non autẽ in btã. vt. s. Thõs tercio sentẽtiaꝝ dis. 31^a. Utrũ autẽ cognitio aie corpi ꝯiũcta differat spẽ a cognitõne patrie. videt̃ ꝙ nõ qꝛ eiusdez po^e circa idez obiẽm eadez est actio specie. ergo cognitio nr̃a non differt spẽ tunc ab illa visione specie. ⁊ ꝯñr oẽs essem⁹ beati. lz illi qui sunt in patria essent beatiores. añs ptz. qꝛ siue actio specificetur ab obiecto siue a potẽtia si vtrũqꝫ est idẽ actio est eadez specie. Rñdetur ꝙ intelligere aie sepate ⁊ ꝯiũcte est vni⁹ rõis quo ad illustratõz nõ quo ad fantasmata. vt vult sctũs Thõs in quarto sniaꝝ dis. l^a. ⁊ ꝯtra gentiles li° 2°. cap°. lxxix°. licz concedat Scot⁹ ꝙ illa cognitio differt specie a nostra cognitõe. Et ad argumẽtuz in oppo^m rñr ꝙ illud añs verũ est qñ potẽtia est eadez obiectũ est idem ⁊ qñ fm eundez moduz agũt ⁊ ad inuicez se hñt: aliter posset actio spẽ variari. Exemplum aqua idez obiectuz infrigidat ⁊ humectat que sunt opatões alteri⁹ spẽi. ignis etiã cõburit lignũ ppe positũ ⁊ nõ remotũ sz tñ calefacit. variatio illa ẽt põt esse ppter mediũ. naz aliter videt visus p aquaz ⁊ aliter p aerẽ. Sol ẽt aliter videt̃ ĩmane q̃ in meridie ppter mediũ vaporosũz. Itez variatio illa põt esse ppter lumẽ. naz aliter videt̃ obiectuz aliqd in lumie candele ⁊ aliter in luie solis. Itez variatio illa põt esse ppter ratõz cognoscẽdi. nam aliter videtur aliquid p species pprias rectaz. ⁊ aliter p reflexaz vt ptz de obiecto viso in speculo reflectente. illa g° visio que est in via ⁊ illa q̃ est in patria hñt diuersa lumia repñtatiua obiecti que ad inuicez specie distinguũtur.

Dubitatur vtru3 anima vnita corpi cognoscat futura. Dicendum vt.s.Thomas in 2ª 2ᵉ qōe.clxxij.ª.⁊ alibi pluries ꝙ aīa vicia morti cognoscit aliqua futura ex reuelatiōe vel impssione causaru3 naturaliu3.vnde futura plus cognoscūtur a freneticis abstractis a sensibus morietibus dormiētibus ⁊ brutis ꝙ̄ ab oppositis.vt habet in prima pte.q.xij.ª ⁊ alibi pluries.

Propter quartu3

quide3.ad primū lic3 pbet ꝓpositū nostru3 tamē si quis doctrine.s.Thome afficeretur respōderat leuiter prio ɔcedendo maiore3 sb hoc sensu.ois potētia ꝛc.pōt in oē illud quod ɔtinet sub illo inquātu3 h3 rōe3 illius.⁊ ɔñr ɔcedit ꝙ intellcūs noster corpi ɔiūctus pōt intelligere substātias sepatas inquātum hñt rōe3 entis.⁊ tali mō etiā suas quiditates in quātu3 entia sūt. Et si arguit potēs in aliq̄ rōe3 pōt in oīa illa que ɔtinent sub illa rōe dicit ꝙ assūptu3 nō est verum.q2 visus pōt in albedinē ⁊ tñ nō pōt in dr̄ia3 indiuidualē que aliquo mō ɔtinet sub albedine.ita dicā de intelligētijs respcū entis.

Aliter rñdet ꝙ maior est vera de eo qd cadit sub obiecto adequato alicui⁹ potētie motiuo qd respcū intellect⁹ hoīs viatoris ē quiditas rei mālis.vt.s.Thomas in libello de indiuiduatōe ⁊ alibi pluries.⁊ sub tali ñ cōtinent substātie immāles.⁊ nō est vera illa maior de eo quod cadit sub obiecto perse prio coīssimo quod est ens. vt.s.Thōs in ꝑ sentētiaꝝ dis.viij.ª.⁊ alibi pluries.

Aliter rñdet Scotus in ꝓlogo primi sententiaꝝ ꝙ ens nō pōt poni obiectum primū nāle idest nāliter attingibile.⁊ ratio est quia ens est primū obiectu3 vt includit in oibus pse obiectis.⁊ vt sic nō est nāliter attingibile nisi quodlib3 illoꝝ sub eo ɔtentū sit nāliter attingibile.mīor ergo est falsa. Ens eni3 non est obiēm pri⁹ nāle.i.nāliter attingibile ꝓpter causa3 dicā ꝑmo ꝑ statu isto qditas rei sensibil est obiectū primū in mouendo io ꝑ statu isto nō nāliter intelligūt aliqua que nō ɔtinent sub isto prio obiecto motiuo.vt inqt Scotus in.3ª.dis.primi.Vñ idē Scot⁹ in pria qōe primi ɔtra Auic.inqt negādū est ꝙ nāliter cognoscat ens esse primū obiectū intellcūs nr̄i ⁊ hoc fm totā indifferentiā entis ad sensibilia ⁊ insensibilia ꝑ° fm Aristotele3 videt primū obiectū nr̄i intellectus esse quiditas sensibilis ⁊ hoc vel in se vel in suo inferiori hoc est quiditas abstrabibilis a sensibilib⁹.⁊ in q̄libetis obiectu3 nāle hoc est nāliter attingibile intellectui nr̄o.⁊ si pro statu isto sit qditas rei mālis vel forte aduc speciali⁹ qditas rei sensibil intelligēdo nō d̄ sensibili ꝓprie solū sed ēt de incluso eētialr vl virtualr in sensibili.tñ obiectū adeq̄tū intellectui nr̄o ex nā potētie nō est aliqd speci alius obiecto intellect⁹ angelici ꝛc. l3 ens sit obiēm pri⁹ nāle idest ad qd nālr iclinat ad intellcūs.stat.n.potētia3 aliquā nāliter inclinari in aliqd ⁊ tñ nāliter ñ posse illd attiger

Alr rñdet ꝙ argumētu3 solu3 ɔcludit ꝙ intellcūs pōt ipsas intelligētias fm qditate3 ꝓpriā intelligere ⁊ nō solu3 ipsas veꝝ ēt oīa aīalia terrestria ⁊ aq̄tica ⁊ oēs dr̄ias vltias ⁊ ꝓprias passiōes ꝑmo gñalr qcqd sb ente ɔtinet.l3 non ꝙ actualr oē tale intelligat.rō āt q̄re nō intelligit oīa talia actualr est ꝓptē defectū cognitōis accidētiu3 ꝓprioꝝ ducentiū pmaxie intellcm̄ in noticiā qditatiuā ipsaꝝ qditatū nāliter.

Ad ɔfirmatō3 cōcessa auctoritate Auerrois rñr ꝙ lic3 intellcūs possibil sit nālr receptiuus cuiuslib3 intellctōis nō tñ pro statu isto.⁊ causa huius est vel ꝓpter colligantia3 potētie intellectie cū potētijs sensitiuis ⁊ organicis rōe quaꝝ nihil est nat⁹ intelliger nisi q̄ hñt hitudine3 ad fantasmata aut mera volūtas diuina.vt inquit Scot⁹ in.3ª.dis. primi.aut propter pena3 peccati quā innuit Aug⁹.xv°.de trinitate cap° vltio q̄ cā est in qt cur ipsa3 lucē acie fixa videre non possis nisi vtiq3 infirmitas ⁊ qs eā tibi fecit nisi vtiq3 iniquitas.

Ad 2ᵐ arg⁹ ɔcesso'ātē neget ɔña.⁊ rō est q2 aīa dū est vnita corpi h3 vnū mo⁹ in

telligēdi quē nō h3 dū3 est sepata.q2 dū est vnita corpi intelligit ex fantasmatib⁹.dum vō sepata aliter vt innotuit.⁊ ppterea ma/iori cōcessa dr̄ q̄ aīa vt vnita corpi non im/pedit a nobilissima opatōe ei⁹ que sibi de/bet dū est vnita corpi.cōstat āt q̄ intelliger quiditatiue substātias sepatas nō debet ipsi aīe dū3 est vnita corpi.impediret eni si dū est vnita corpi hēret intelligere qditatiue in/telligētias ⁊ ipsas p tūc nō intelligeret.

Ad ɔfirmatō3 pōt dici q̄ effcūs ducit in cognitō3 cause sue.nō tñ opoʒ3 q̄ q̄tum ad qditatē sed sufficit q̄ ducat inquātu3 est cā. Vñ ⁊ phūs demōstrat deū esse primū moto rem p viā motus. Et si pp̄ter arg⁹ factū in/stet si effect⁹ ducit magis in ɔgnitō3 magis cause seq̄ret q̄ spēs lapidis magis repñta/ret deū q̄ lapidē.ɔñs falsu3.ɔña p3 de se. Respōdet q̄ argumētu3 solu3 pcedit de co/gnitōe discursiua que habet tñ p hoc q̄ ali quid est effect⁹. tūc.n.veru3 est q̄ effect⁹ ille noticia discursiua magis ducet in cognitōe3 magis cause.Si ūo sit aliq̄s effect⁹ ⁊ cū hoc principiū cognitōis intuitiue sicut est species lapidis ⁊ nō discursiue argumētū nō tener3

Ad terciū argumētum respōdet Scotus ɔcedendo maiore3 sub hoc intellcū nihil in/telligit a nobis nisi sub rōe īmālis idest con siderati nō vt in materia qd̄ tñ existit in ma teria. ⁊ sub hoc intellectu argumentu3 nihil est ad ppositu3.

Ad cōfirmatō3 respōdet Scotus q̄ quā tūcunq3 abstrahat illud qd̄ īmāle est in qui ditate ſbe ſlibil a māli.sp tñ abstractū eiuſ/dē nature cū singl'arib⁹a q̄bus abstrahitur ⁊ p ɔñs nūq̄ ɔueniret ad qditate3 ſbe īmāl sed tñ ad qditatē substātie que est in maīa non tñ ɔsiderate vt est in materia.

Ad quartū dici pōt q̄ lic3 aīa inq̄tu3 p̄s sit pfectior in toto tñ ipsa sepata est liberior ad intelligendū sine corpe q̄ eidē ɔiuncta p pter grauedinē ⁊ occupatō3 corpis.sic respō det.s.Thomas in pria parte qōe.lxxxviij.ª Aliter Scotus in quolibetis aīa sepata di/cit impfecta in essendo.q2 eo mō quo ipsa ē vnita pōt dici pfecta in essendo nō essential ter ⁊ primarie. S3 pticipatiue suo qde3 p/prio esse quod est illud quo primo formałr ipsa recedit a nō esse quod nihil aliud est ni si illud p quod ipsa est extra intellectū ⁊ po tentia3 sue cause eque pfecta est sepata sicut ɔiūcta.cuiuslib3 eni3 extra intellectū ⁊ causā est ppriū esse: sed ɔiūcta pfecte est esse toti⁹ pticipatiue l3 non primarie.⁊ q̄tum ad hoc sepata est impfecta q2 car3 esse totius quod nihil aliud est q̄ vltim⁹ actus cui nō aduēit aliq̄s alius dans esse simpl'r: ⁊ tale esse com positi est pfecti⁹esse aīe p primo q2 includēs illud. Et de tli eē dicet diffusi⁹ i q̄r⁹ h⁹.q.2ª

Ad cōfirmatō3 respondet Scotus q̄ nō demōstramus aliq̄a de substātijs sepatis ni si q2 ⁊ p effectus.⁊ in tali demonstratōe non oportet p̄cognoscere qd est saltem qd rei sed tñ in demōstratōe pp̄ter qd.

Si q̄s āt afficeceret opinioni Auerroys ad argumēta post oppositū rñdeat. Ad pri/mū respōdet Auerroys q̄ auctoritas Arist. in textu arguit difficultatē nō autē impossi/bilitatē.cuius signū est q2 ipse ex intētōe tra ctat de istis substātijs sepatis.xij⁹ metaphi̇/ce determinādo de eis aliq̄a p̄dicata eēntia lia vt pat3 ibide3 qd̄ nō faceret si reputaret nobis impossibile intelligere illas intelligen/tias.⁊ in tercio de aīa inq̄t q̄ cū intellect⁹ in tellexerit maxie intelligibilia non minus in/telliget infima.

Aliter rñdet Scotus q̄ similitudo illa in telligit de potētia recipiēdi ppriā speciē obie cti genitā ab obiecto p qua3 fit scd̄a noticia abstractiua ⁊ tūc est impossibile vtriq3. s3 in vespertilione est impossibilitas simpl'r.in no bis autē nō simpl'r. sed ſm istu3 statu3 in q⁹ tantū recipim⁹ species a sensibilibus.

Ad ɔfirmatōe3 respondet q̄ plus distat intelligibile increatū ⁊c̄.q̄tu3 ad esse nō tam̄ q̄tu3 ad cognoscibilitatem: nec q̄tum ad p portiōe3 obiecti.

Aliter pōt dici negādo maiore3 q2 intel/ligibile increatū ⁊ intellcūs human⁹ sūt aliq̄ modo in eode3 genere aut vniuoco aut ano

logo.s.substãtie. ꝛ ꝑcipue apud Auerroym vtrūq; etiā est ꝑpetuū ꝛ immãle .sepat̃ nāq; hoc ab hoc tanq̄ ꝑpetuum a corruptibili ꝛ de aia.secus autē est de sensu ꝛ de principijs abstractis causatis.q2 sensus est gñabilis ꝛ corruptibilis.nec est in gñe substãtie.ergo sē sus ꝛ principia abstracta magis distãt q̄ intellectus human⁹ ꝛ ens increatu3.

Ad scdm principale respondet̃ negando ꝯsequētiam.passio nāq; intellectus possibilis adequatur actōni intellectus agentis non q2 omne intelligibile sit abstrahibile . quia aliquid intelligitur quod nō potest intelligi per species abstracta3 sed tantū elicita3.vt patuit in tercio principali.ideo ex illo añte solu3 sequit̃ q̄ si intellect⁹ possibilis vnitus corpi aliquid intelligit oport3 q̄ ad illud cōcurrat vel ꝑcedat abstractio intellect⁹ agētis illius itelligibilis si fuerit mãle aut alteri⁹ ad qd̄ illud p se hitudinē habeat si fuerit immãlia vnde substãtie immãles nō sūt abstrahibiles q2 nō sunt potētia ymo actu intellecte . ideo actio intellectus agentis circa illas est solum q2 nō deuenim⁹ in cognitōe3 eaꝝ nisi p sensibilia ꝛ ꝑcipue p motū corpoꝝ celestiū quos agūt qui nō sūt intellecti nisi in potentia. fiūt ergo actu intellecti p intellectū agentē dircte igit̃ aut indirecte opatur circa illarum cognitione3 intellectus agens.

Ad confirmatiōe3 respōdetur q̄ in textu trāslatōis noue auctoritas illa est negatiua . ꝛ taliter intellecta facit pro pte affirmatiua questiōis quā cum peritioribus pipateticis tenemus. In textu autē translatōis arabice quē cōmētator exponit lr̃a est affirmatia vt arguēdo adducebat̃. Et ad taliter adducta respōdetur q̄ silitudo illa ten3 quo ad principiū vniōis intellectus ad corpus sicut similat̃ ceco. ꝛ hoc innuit Auerrois in ꝯmento qui inqt nō intelligere res sepatas p intellectū hūanū est in intellectu nr̄o [illegible] prin⁹ sile cecitati in oculo anteq̄ pficiat̃ intellectus.cu3 ergo in principio intellectus vnit̃ nobis hēt sile3 ꝓportionem ad sepata sicut cecitas ad oculu3.Unde sicut cecitas in oculo nō dicit habitū aliquē positium p quez discernat colores.sic negacio cognitōis substãtiaꝝ sepataꝝ in intellectu . pōt tñ disponi p intellecta speculatiua qñ omia pfecte cognoscet vel ex cognitōe effectuū ꝛ motus.

Ad terciū principale neget̃ f̃ᵃ ps añtis . spēs eni3 p quas magis q̄ p alias in cognitōe3 substãtiaꝝ sepataꝝ deuenit intellectus sunt species effectuū sibi ꝓprioꝝ vt celi motus luminis ꝛ alioꝝ . Ad cōfirmatōe3 cōcederet Auerroys ꝯñs ꝛ ꝯsequētiam.

Ad vltimū dicit̃ q̄ maior est vera ꝺ potētia que non est sepata a magnitudine p inherentiā.ꝛ sub hoc sensu minor est falsa.Intellectus.n.human⁹ l3 p informatōne3 nō sit sepatus a magnitudine apud opinionē verā est tñ sepatus p inherentiā q2 nō eductus de potentia materie .Aliter tamē posset respōderi fm Auerroym vt nosti.

Ad confirmatōe3 respōdet̃ per idem ꝛc. Nec ratōes.s.Thome ꝯuincūt.vnde cu3 assumit q̄ nihil intelligimus nisi abstrahendo a fantasmatibus si intelligat q̄ nihil intelligimus nisi cui⁹ cognitō3 accipim⁹ ex fantasmatibus ꝯcedat̃ illa maior .ꝛ sub illo sensu minor est falsa quo ad partē secunda3 vt innotuit in tercio principali.Ad cui⁹ ꝓbatōe3 respōdet̃ q̄ l3 effcūs substãtie sepate nō ducãt in cognitōe3 pfectā sue cause . ipsi tamen effectus ita inadequati virtute ꝓpria intellectus pñt ꝛc.vel dicit̃ negãdo q̄ effectus non adequãt ymo nulla [illegible] rō nãlis ꝯcludēs neccio deu3 esse virtutis infinite intensiue.vt Scot⁹ in theoromatib⁹. Si vo p illa3 ꝓpositō3 itellcūsnihil intelligit nisi abstrahēdo a fantasmatibus intelligat̃.q̄ nihil intelligim⁹ nisi illud cuius spēs fm se prius fuit in fantasia.illa ꝓpositio est falsa vt pat3 de incorporeis ꝺ seipsa aia.de actu suo de intētionibus secūdis quoꝝ omniū cognitio est in intellcū. ꝛ tamē nullius illoꝝ spēs sensibilis est in fantasia. Ad euidentiā de lesione organi rñr q̄ causa illa nō est ex eq̄litate obiectoꝝ vtriusq; potētie.vt recte dicit Scot⁹ : sed causa est ordo naturalis potētiaꝝ pro statu isto.q2

intellectus nihil pōt intelligere nisi pri⁹ fantasiet̃ circa illud. Ad aliā euidentiā de ydolo formato bene veruz est ꝙ inde incipit cognitio sed vltra intellect⁹ ꝑgredit̃ ad nō habentia ydola respiciēs ydola.

Hic moueri solet questio ꝑpter textum pħi semꝑ entiū principia esse verissima necesse est. vtruz suastātie eterne causate dꝑēdeāt ab aliquo agēte de quo aget̃ qnto h⁹.

Riturquarto

qō vtrꝝ in quolibet genere causaruz sit ponēdus status. ⁊ arguit̃ p̄io negatie. in effectibus mālibus ꝑcedit̃ in infinituz ergo ⁊ in causis mālibus. pꝫ cōsequētia. q2 in talibus cū nō ꝑcedat̃ in infinituz rōe forme de cui⁹ rōe est finire ⁊ terminare materiā. ergo rōe materie ꝑcedit̃ in infinitū. aña pꝫ q2 in indiuiduis sensibilib⁹ ꝑcedit̃ in infinitū. Vñ Porphirius caplo de specie. spēs qdez numero quodā indiuidua āt infinita. Cōfirmat̃ illud quod ꝟm se ē infinitū est causa infinitatis materia ē quid infinitū g° ⁊c. maior pꝫ q2 sicut illud quod ē finitū est causa finitatis. ita illō qō ē ifinitū infinitatis. minor pꝫ in lr̃a ⁊ p̄ de gñatōe.

Amplius in gener̃ cause formalis forma pōt supaddi forme in infinitū g° ⁊c. aña ꝓbatur p̄cipue de formis substātialib⁹ ⁊ signet̃ forma supaddita cui nō pōt alia supaddi. ⁊ sit. A. ɔpositū ꝑ talē formā ɔstitutū. ⁊ arguitur sic. de pfectōe subiecti est ꝙ de potētia e⁹ possit forma educi. sed de potētia alicui⁹ subiecti minoris pfectōis q̄z. A. pōt forma sbālis educi. ergo ēt de potētia. A. ⁊ si nō est stanō in. A. nec in aliquo alio. ergo est ꝑcedere in infinitum.

Cōfirmat̃ in numeris est ꝑcessus in infinitū 3° pħicoꝝ. g° in formis ꝑcedit̃ in infinituz. cōsequētia patet de se.

Ampli⁹ inter primū efficiēs ⁊ quodlibet aliud efficiēs est distātia infinita. ergo accipi pñt media infinita. ɔña ꝓbat̃. q2 q̄to aliqua magis distāt tāto pñt sumi int̃ illa plura media. g° si in infinitū distāt infinita pñt ēe media inter illa. aña ꝓbat̃ q2 efficiēs p̄mus est infinitū. qōlibꝫ āt aliud finitū. ꝟ int̃ finitū ⁊ infinitū est distātia infinita.

Cōfirmat̃ efficiēs p̄suppōit efficiēs i ifinitū g° ⁊c. ɔña pꝫ. aña ꝓbat̃ q2 signato lumie acto ꝑ certā distātiā lumi acto ꝑ medietatez distātiorē ab agente p̄supponit̃ in gñe cause efficiētis lumē añ actū ꝑ medietatē ꝑpinqorez ⁊ sic in ifinitū ſm diuisiōez medij v̄sus agēs g° ⁊c. assūptū pꝫ q2 corp⁹ lucidū nō cāt lumē remoti⁹ nisi ꝑ lumē ꝑpinq⁹. g° ipsum concurrit cum agente effectiue.

Ampli⁹ generatio ꝑcedit in infinitū. ꝟ q̄libet gñatio hꝫ ꝑpriā cāz efficiētez pxi⁹ finē. ⁊ ɔñr formā q̄ est finis gñatōis ⁊ mālez g° in q̄libꝫ gñe causaꝝ est ꝑcedere in ifinitū. maiō pꝫ q2 mot⁹ nūq̄ incepit esse. viij°. pħicoꝝ. ⁊ p̄cipue circularis ergo generatio nūquā incepit esse. 2° de generatōe.

Cōfirmat̃ in causis accñtalr ordinatis ɔtigit ꝑcedere in ifinitū. ꝟ q̄libꝫ cā accñtal̃ p̄suppōit nā aut tp̄e cāz eēntialē g° ⁊c. pꝫ ɔña q2 si ꝑcedit̃ in ifinitū in supponētib⁹ ēt in p̄suppositꝭ. aña ꝓbat̃. q2 admissa mūdi eternitate ꝫ sniaz pħi hō fuit geit⁹ ab hoīe i ifinit⁹

In opp⁹ est pħs in textu duz inqt. at vō ꝙ sit prin⁹ qōdaz ⁊ ñ ifinite cāe exñtiū nec indirectū nec ꝟm spēz palā. ⁊ ɔmētatō Auerroys ibidē ɔmēto. v°. inqt. sermo Aristotel̃ in hoc caplo est māifest⁹ ⁊ est ꝙ impossibile ē inuēire aliq̄ cāꝝ q̄tuor ꝑcedere i infinituz ⁊c. ⁊ hoc ꝓbat ibidē Aristo. ex intētōe ꝑpria in oī gñe cāꝝ. ⁊ in. viij°. pħicoꝝ ꝓbat Arist. ꝙ in mouētib⁹ ⁊ motis nō est abire in infinitū. ⁊ p̄ posterioꝝ pte illa. Est āt ois silogis⁹ vbi ꝓbat ꝙ in p̄dicatis formalib⁹ est stat⁹. ⁊ Albert⁹ ibidē. si. n. nō q̄tuor tm̄ vt in p̄cedēti li° dixim⁹. sed infinite eēnt pluralitate spēs causaꝝ nō ɔtingeret etiā hoc supposito aliquid perfecte cognoscere.

Propter primum

qdez hui⁹. Causa est illō ad c⁹ esse sequitur aliud vt Boetio ascribit̃. Vñ Algazel i sua metaphica qcqd hꝫ esse ꝑ aliud cātuz est. il-

lud vo p qd hz esse causa ei9 est. etenī cau-sa ordine nāli suū añcedit effectum. Quare Albert9. v°. matapbice. Cāz āt voco qd fa-cit aliō hēe esse. ⁊ Scot9 in theorematibus Causa est p quaz aliud vt cātuz est. nec ista est diffinitio qz equocū est causa sed notifi-catio. Attentione enim dignum q p̄sens notificatio cause est generis ⁊ differētie re-motoꝝ. vt cū dī hō est corp9 aīatuz. licz. n. oīs causa sit illud ad cui9 esse seqtr aliud nō tñ ecōuerso. vt pz de esse diuīe essentie [illegible] spectu attributoꝝ. memorie paterne respcū noticie genite. prime ptis cōtinui successiui respectu ptis secūde. a ꝓximatōe agētis ad passuz respcū effect9 pducēdi. Idē dicatur de notificatōe effect9. licet. n. oīs effectus ac-cipiat esse ab alio nō tamē ecōuerso vt ex di ctis patet. vtriusq igit tam cause q effect9 differētia vltima sumēda videt a dependē-tia ita q causa est illud a quo aliud hz esse p moduz dependētie ⁊ effectus qui p eundē moduz ab alio habet esse. Sunt autez cau-saꝝ dicta genera improprie denoiatōes que daz cōes vniuoce aut anologice omnibus p se causis q̄tuor a pipateticis coiter posita. 2° phicoꝝ ⁊ quito metaphice. Maxim9. n. causaꝝ numerus nō coincidētiuz in denoia-tōe vna pxima est numerus q̄ternarius iu-xta numerū interrogationū maximū causa-ruz. cuz de nullo effectu vlteri9 cōtingat que rere q a quo est propter quid est ex quo est vl quid est. Vñ Scotus in theorematibus ꝓpositōes diuerse a ꝓpriate signāt circūstan tias diuisaꝝ causaꝝ. ex. mãe. p. forme. a. vl ab. efficiētis. ppt. vel. p. finis. Sciendū tamen q causa non imediate diuidit in hec genera quatuor ymo immediate diuiditur in causam intrinsecam ⁊ extrinsecaz. intrin seca autem in actiuaz ⁊ passiuaz. extrinseca inefficiēs ⁊ finez. Aristoteles vo multa diui dit que nō secunt imediate. Status aūt hic audit nō p firma pmāsione legib9 fir-mata sicuti Scotus 3ª dis. primi ptinēte p prie ad libertatē vel seruitutez in tempalib9 vel in spūalibus dicēte imobilitatē [illegible] obliga tōez psone hois. vt. s. Thōs 2ª 2°. q. clxxxiij Sed p termino ⁊ limite a stando dicto qit vlteri9 pgredi nō liceat ymo sistendū sit. vñ Aristo. p posterioꝝ cōtra ātiquos tenentes principia reꝝ nāliuz ignota ingt. ⁊ si stent ⁊ principia ignota sint ꝛc.

Propter secunduz qdez h9 Alexāder ex intentōe opinat9 est q inter primā formā que est deus ⁊ ipsū nihil possunt esse plures forme spē differētes cui adheret Herueus p quolibeto minori qōe xij°. qui ingt q coior snia est q deus pōt fa-cere in ifinitū creaturā nobiliorez q̄cunq da ta. Et fulcit opinio rōnibus. primo qcqd nō repugnat creature pōt sibi coicari. sed hmōi pcessus nō repugnat creature. qz semp pce-dendo q̄lib3 potētia erit finita.

Amplius in oī creatura producta inesse deus hz vim pductiuā excedētez qz infinitū hz ⁊ q̄libet creatura est finita. cōstat āt q oī vtuti productiue corrñdet aliqd pducibile. g° vltra oēz creaturā datā sp erit aliq pdu-cibilis. Ampli9 oī vtuti pductiue est da re terminū adequatū. sed deus habet virtu-tem productiuam. ergo si virtutem produ-ctiuā infinitā nllus est termin9 ergo infinitū.

Amplius tanta est virtuscreatiua in deo sic gñatiua ⁊ eq infinita ⁊ equl pfectōis. sed virt9 generatiua ex sua infinitate pōt habē infinitū pductuz vt puta filiuz in diuinis. g° eodē mō virt9 creatiua: ymaginant itaq hij q i ascēdē° pōt fieri for nobilior. nā p9 māz pmā est for elemti ⁊ post illaz for mixti post illā for viuētis flitia itellectiua ⁊ ita deincepś in infinitū in nobilitate. q̄lib3. n. forma speci fica creata est q̄daz imitatio prime forme. g° sic prima forma est in infinitū imitabilis ⁊ infinitis modis sic ydee in mēte diuia etiā sūt infinite iō ꝛc. Et pōt ɔfirmari p illō Lu-ce primo. nō est impossibile apud deū omne verbū. hoc est deus pōt producere qcqd fie-ri nō implicat ɔtradictōz. Et q̄q̄ hec opinio a pipateticis nō sit admittēda q deū nihil i-mediate ⁊ de nouo agere cōcedūt. vt Auer-

rops septio metaphice. Impossibile est vt primū agēs trāsmutet materiā nisi mediāte aliquo corpe nō trāsmutabili.s.corpib⁹ celestibus. ⁊ iō impossibile est vt intelligentie sepate dent aliquā formā formaꝝ mixtarū in materia. Si qs tū huic opinioi afficeret cū sit probabilis defendat ipsū rñdendo instantijs cōir ɔtra fieri solitis. Ad p̄mā cū arguit̃ metaphice.in essētialr ordinatis nō ē abire i ifinitū: Rñr ꝙ i eēnalr ordiatis ad aliquod primū finite perfectōis ē dare statū.sed ɔpatis ad aliqđ primū pfctōis infinite nō est dare statū. Ad aliud qualis est ordo vnitatis ad nūeros talis videtur prime forme que est actus purissim⁹ ad formas creatas. Sȝ cōtingit dare nūerū immediatū vnitati ergo dabit̃ ɔsequēter aliq̄ natura ipsi deo immediata. Rñdetur ꝙ ordo prime cause ad cetera creata nō est solū ql' ē vnitatis ad numeros sed potius qualis est numeri infiniti ad finitos. In eo nāq ꝙ de⁹ est simplicissim⁹ alia vo composita admittitur pria silitudo.in eo vo ꝙ prima forma q̄ est deus q est infinite pfctōis.alio vo modo n̄ admittit̃ illa silitudo. Ad terciū in quibuscunq extrema seu primū ⁊ vltimū sunt determinata media ēt debēt esse determiata ꝛc. Rñr ꝙ inter extrema quoꝝ vnū est infinite pfctōis possunt capi media infinita. si eni sint eiusdē ordinis qualis non est deus cū creaturis. Ad aliud si pfectiones creaturarū irent in infinitū equarent̃ diuine pfctōi. Respōdetur negādo ɔsequētiā qꝛ tota pfctio creaturaꝝ adhuc esset dependēs qđ repugnat infinitati hoc siue sit assignabilis supma natura pfectionaliter immediata ipsi deo siue nō. Unde Johēs aripis sententiaꝝ primo. licet deus posset creare aliqđ infinite pfctōis idest infinite q̄titatis virtutis .esset tamē illa quātitas vtutis cōposita ex additōe vnitatū pfectionaliū ⁊ sic nō esset deus qꝛ potētialis. quātitas autem virtutis dei tanq̄ eius modus intrinsecus est summe simplicissima. Ad Auerroym septio metaphisice rñdetur ꝙ illud ɔcludit de generabilibus que pducunt̃ p transmutatiōes materie sed nō de intelligentijs in quibus ponerentur gradus in infinitū possibiles si in aliquib⁹ ponerētur Scotus in hoc 2°. Quidā āt oppositū tenētes rñdent rōibus factis pro altera opiniōe ad primū neget̃ minor. qꝛ infinitas repugnat creature. Sȝ si p impossibile adderet̃ illi supme spēi aliqua entitas ɔcederet̃ quod pbat argu⁹.sed illud est impossibile ymo nec est in potētia obiectiua.

Ad aliud rñdet̃ ꝙ non est incōueniēs ꝙ aliq̄ virt⁹ excedēs formalr sit in se ifinita ⁊ tñ obiectiualiter non excedat nec plus possit ymo sit finita. Ad aliud idē rñr ꝙ licȝ termin⁹ nō sit formalr adequat⁹ in entitate ipsi vtuti diuie.obiectiualr tñ pōt ita ꝙ virtus plus nō posset. Ad vltimū lȝ vtraq virtus ⁊ creatiua ⁊ generetiua sit equal' pfectōis in se formalr ⁊ eētialr infinita. vni tñ r̄pugnat hr̄e terminū adeq̄tū sibi in entitate s.virtuti creatiue.alteri āt nō.s.vtuti generatiue.qꝛ ipsa est obiectaliter ad intra alia āt ab extra. Ad fundamētū Alexandri cū dr̄ ꝙ essentia diuina de se est in infinitū imitabilis ɔcedit̃.creature tñ repugnat in infinitū posse hr̄e maiorē pfctōē essentialē fm specificā denoiatōē sic aeri repugnat habere caliditatē ignis aere remanēte.⁊ asino hr̄e pfctōē hūanā asino remanente.

Propter tertium

quidē hui⁹ primitus declaret̃ veritas que siti deinde qꝛ causa lȝ nō dicat̃ relatiue ad effectū fm Scotū in theorematib⁹ ymo ad causatū efficiēs tñ refert̃ ad effectū sic materia ad materiatū forma ad formatū ⁊ finis ad finitū inuestigabit̃ vtrū in effectibus sit pcedere in infinitū.

De primo p̄mittēdū ꝙ causaꝝ q̄daȝ est p se que fm ppriā eius nāȝ causat ⁊ nō fȝ aliqđ sibi accidēs. sicut docet Scot⁹ in hac qōe vt edificatorē p se edificare. Unde.s. Thōs pria 2°.qōe .lxxxv. Causa per se est illa que causat p vtutē suā.quedā āt p accidens que nō fm naturā ppriā causat s fm

aliquid sibi accñs vt musicū edificare albū generare. Premittat' etiā q causarū q̄ daz sunt essentiales vt illa q̄ necio psuppōit suo causato quo ad pductō3 psectō3 vel cōseruatō3 vl vtrūq vel aliquo mō cāndi que semp differt spē a suo effectu.vt.s. Thōs 2° sniarū dis.xviij^a.q.2^a. Alia vō accñtalis nullo bozū modorū se habēs.

Premittat' vltio q cāz q̄daz sūt eēntialiter ordinate vt ille quaz inferior h3 totaz virtutē cāndi a supiori pfectiori ipsa in tali ordie nō potēs i illo ordie cāre nisi alijs supioribus cōcausantibus. q̄daz āt accñtalr ordine opposito mō se hñtes imediate dictis. Dr̄nt āt hij mōi vt inqt Scot' in tractatu ð prio prin° 7 in hac qōe. qm̄ in cāis pse 7 paccñs ē tm̄ ɔpatio vni' ad vnū cāe.s.ad causatū. In cauf āt eēntialr ordinatis ē ɔpatō duaz vl pluriū causaz inter se inquātū ab eis ē causatū. Drñt quoq cāe eēntialiter ordinate a cauf accñtalr ordinatis prio q2 causa 2^a in essentialr ordinatis inqtū causat depend3 a pria l3 nō ecōuerso. nō.n.agit 2ª nisi in vtute prime. s in accñtalr ordinatis 2^a nō depēdet a pri^a inqtu3 causat l3 depēdeat in suo esse vel qtu3 ad aliqd aliud. pat3 de filio q pōt gnare pre mortuo. Scda dria est q2 in causis eēntialr ordinatis est causalitas alteri' ordinis 7 rōis q2 supior ē sp pfectior. sūt n. diuerse spēi. In accñtalr āt ordinatis nō est sic. sunt.n.eiusdē spēi l3 non oporteat p diuersu3 modū hñdi formā eiusdē spēi sicut ignis h3 calorē. 7 seqt' hec dria ex 2^a. Tercio drñt q2 oēs cāe eēntialr ordinate simul necio ɔcurrūt 7 reqrūt' ad cāndu3. alioquin aliq̄ p se cālitas deess3 effcui. s3 in accñtalit' ordinatis nō necio reqrit' simltas oi3 i cāndo s3 vna suffic. 7 hec 3ª dria seqt' ex pma 7 2^a. Nosce tm̄ o3 vt Scot' inqt q q̄lib3 pse causa ordinat' p se ad suū effcm. q2 p se causa est p se pri'. p se prius est p se ordinatu3 S3 si accidat tali inqtu3 causatū q sit causa. ess3.n.ēt causa si ess3 incausatū. tūc causa ei' nō ordinat' pse ad ipm inquātu3 causa. 7 ita causa e' 7 ip3 nō eēt cause pse ordinate. q2 nō inqtū cāe. l3 sint causa 7 effcūs p se ordinata. Si āt causatū sit aliqd fm esse ab alio vel nō ab alio inquātu3 tm̄ causa pse depēdet ab alia cā puta q2 ē istrumētū 7 dependet a pncipali tūc dicant' cause ordiate: q2 in cāndo ordiant' 7 faciūt oēs vnā cām sufficientē. Et ex h appet pma drñtia 7 silr 2ª cāz ordiataz eēntialit' ab alijs accñtalit' ordiatis q̄ supi' ponebāt': q2 si eadē rō cālitatis eēt i eis siue i numero vt i diuinis siue spē vt in creaturis 7 cārent eūdē effectū vt sic eēnt p accñs ordiate vel nō ordiate. i. accideret illis ɔpatis ad effectū q eēnt ordiate vel nō accidēta' vel eēntialit': s eēnt vna cā q2 ordo ē prior 7 posterior. g° ordo in cāndo est prior 7 posterior. Pt3 etiā drñtia a^a tertia q2 i causis p se ordiatis pōr t3 ordie3 suū respectu toti' spēi posterioris vel saltē respectu toti' modi talis hñdi formā iuxta differentiā scdam. S3 in causis p accñs tantū t3 ordie3 respectu idiuidui ab eo pducti i q̄ ɔiūgunt' due rōes cē 7 cāti ab illo p accñs. Itē in cauf ordinatis paccñs vna pōt i aliqd in qð nō pōt alia. q2 non pōt se pducere qð alia potuit. s pōt in sile. in cauf vō perse ordo p se respicit nās ordo paccñs induidua. S3 ɔtra hoc nulli' inqtū causa est aliq̄ causa. q2 tūc c'lib3: igit' ois causa tm̄ ē causa paccñs. s. inqtu3 paccñs coiūgunt' rō cause 7 cāti. g° in ordine cāz paccñs printū forte in quo est causa nō est nā s printū indiuiduale. Adhuc ordo cāz p se est ordo cāntiu3 pse. sed act' sūt singulariu3 phemio bui'. g° ordo cāz p se respicit indiuidua 7 non nās. Ad primū dicendū q cāe ordinate pse dnr nō q2 vna cā sit alteri' sic pbat argm̄. sed q2 vna nō inqtū causa in coi s inqtu3 talis causa est pōr altera causa inqtū talis causa. ita q prioritas 7 posterioritas pse determināt cālitate3 nō sic de cā 7 effcū. Ad 2^m pt3 ex dictis in prio bui' actus attribuit' singularitati vt ɔditōni agētis. nature āt vt rōi agendi 7c. Et sup talibus radicib' fūdat' rō pbi in h 2° vbi pbat statū in cāis.

Dōm itaq pmo q in causis eēntialit' or

dinatis est ipossibilis simplr ifinitas seu est ponēdus stat⁹ pbat᷑ ɔ° demōstratiōe ducē/te ad ipossibile.i.ad ɔtradictionē. Si ifini/te sūt cause eētialit̃ ordiate nulla est p̄ª g° nulla est cā vltia aut media ⁊ ɔñter nulla ē cā.tenet aūt rō ista sicut recte inuit Sco. qꝛ ex ordie seqtur p̄mitas ſ3 ex infinitate seqt̄ nullū est p̄nᵒᵐ. ergo ex ordie nulla cām esse. ergo ex ifinitate negat̄ q̄libet cā tam p̄ma q̄ meª aut vltia. Alit̃ deducit̃ rō vt Sco. sic oiu3 cāꝝ mediaꝝ habentiū p̄mū ⁊ vltiᵐ necesse ē aliqḋ pᵐ esse cām.ergo oiu3 cāru3 mediaꝝ necesse ē aliqḋ p̄mu3 eē cām.Sed si cause sūt ifinite oēs sūt medie ergo oium ncēe est esse aliquā vnā cām p̄ma3 . Sed si cause sūt ifinite nulla est p̄ma.q̄re nulla erit causa media ⁊ ita nulla cā.Tota aūt vis h⁹ rōis ɔsistit in hac ꝓpōe oiu3 cāꝝ cātaꝝ est aliq̄ vna pª causa q̄ negaret̃ ponēdo ifinitatē q̄ ꝓpō pbatur. qcqd simplicit̃ pfectiōis ē in aliq̄ impfecte est in illo ab aliq̄ pfecto fm illud.S3 cāre ē simplr pfectōis ɔueniens oi cause causate ipfecte: qꝛ inquātu3 dependet ab alia ergo tale causare erit in aliquo sine omni imperfectione.Sed illud in quo est sine aliqua impfctiōe nō causat̃ quia tūc depēdere3 g° est pria causa.Vñ Scot⁹ in theoro. in oi gñe cāe est aliqḋ nō causatū in illo gñe ⁊ i p̄ ſniaꝝ dis.2ª.in eētialr ōdinat⁊.ē stat⁹.

Amplius prius est qḋ est prio principio ꝓpinqui⁹ gnto metaph̃ice.⁊ sic pfectius p/fectissi° ꝓpinqus.s3 aliq̄ illaꝝ causaꝝ causataꝝ ess3 pfectior alia g° aliq̄ pria. pꝫ āt hic ꝓcess⁹.qꝛ vbi nullū pricipiū ibi nihil ess3 essentialiter prius.si ergo cāe eētialr ordiāte essent infinite nulla ess3 prior nec eētialr ordinata ⁊ ita oppositū in adiecto.

Amplius in eētialr ordinatis semp su/perior est pfectior in cāndo ex rōe forti cause eētialr ordinate .ergo si in infinitu3 superior in infinitū ē pfectior ⁊ ɔñr infinite pfectōnis in cāndo.g° nō causās in ṽtute alteri⁹. quia qḋlib3 causans in ṽtute alteri⁹ est depēdēs ⁊ impfcē causans g° simpʳ prima qḋ erat pbandū. Attentōe tñ dignu3 ē q alud est causas in cāndo siue fm causatōes esse eēntialr ordinatas.⁊ aliḋ est ea que sunt cāe esse eētialr ordinata sic pꝫ ex Auic.vi°.methaph̃ice ⁊ est doctria Scoti in tractatu ḋ primo prin°.na3 primū veꝝ est ⁊ ɔñsu3 al's iste es/sent false . qꝛ efficiēs amat fine3.ideo efficit effectu3.⁊ qꝛ efficit iō forma informat ⁊ mā materiat q̄ tñ admittūt̃ .Scḋm āt slm ē.nā illud qḋ est finis nō est causa ei⁹ qḋ ē efficiēs nec q̄ñq3 ecōuero.ɔtigit aūt illḋ qḋ ē efficiens nō esse causa3 ei⁹ qḋ est mā qꝛ ea3 supponit.Causatō3 autē vni⁹ cause eētialr or/dinata3 ad alia3 est ipsa3 non esse causam eiusdē nisi ṽtute alti⁹ suo mō cāntis qḋ qdē in ṽtute causaꝝ illa3 depēdētia3 pōit i ipo qḋ est causa posterior:nec aliqd absolutū a priori receptū i ipo:s3 tñ aliqd ab eis eē ordinate prius ab vno q̄ ab alio:⁊ vnu3 p̄us causatu3 alti⁹ q̄ causatum amboꝝ.

Dḋ3 2° q i cais accñʳ ordiatis possibil'ē simpʳ ifinitas successiue.gña°.n.ē etna 2° de gñatōe circlarit̃ ⁊ nō fm dirēm. g° gñabilia sūt infita.successiue tñ ⁊ ñ sil ymo ɔmētator Auerroys.viij.phicoꝝ ɔtra Auic.ex h̃ probat q hō nō poss3 gñari nisi ex hoie effectie alias ñ eēt hō nisi equoce.vñ Auer.ibidē cōmēto.xlv. Mod⁹ gñonis istoꝝ q̄ mouēt se ad iuicē p accñs ē:qꝛ sūt q̄si istrumēta p que mouēt corpa celestia.i.q hō nō dat i gñone hois nisi illḋ qḋ ē q̄i istruᵐ.⁊ corpa celestia sunt quasi artifex ⁊ virtutes iformatiue q̄s vocat Aristoteles ṽtutes anime in libro de aialibus fiunt etiam a corpibus celestibus. Et tu bñ scis q nō de necessitate debet istrumentu3 esse ifinitū. Sed necesse est si fuerit hic artifex qui operatur per instrumentum gñabilia ⁊ corruptibilia ⁊ sp opat̃ aut sint hic instra infita ⁊ ēt qñ sor.gñat plo3 ⁊ plo ciceroē3 tūc plo nō gñat cicerōē3 pp gñatōe3 e⁹ ex sor.s3 pp volūtatē e⁹.i.qꝛ voluit pīcē semē in illa3 feia3. Sortē.n.gñare cicerone3 ē paccñs.ergo illḋ qḋ existiauerūt loquētes nr̃e legis esse impossiᵉ nō est impossile.i.cās esse ifinitas ipossibile ē eēnʳ ⁊ possiᵉ accñʳ

Dicēdu3 3° q in causis accñtalit̃ ordina

tis est ipossibilis ifinitas nisi ponat̃ status i eẽntialiter ordiatis: qz data accñtali ifinitate hec erit nõ simul sed successiue tñ. Arg̃ ergo sic ois ifinitas successiua habet cãz ppetuantẽ ipam que causa in ifinitũ durat: nec causa illa ppetuãs põt esse aliqd illi⁹ successionis: quia oĩa successiua sunt eiusdẽ rõnis ergo est aliqd prius ꝛ altius ordinis a quo depẽdet q̃libet cã illius successiõis: ꝛ tũc illa causa erit ꝑma ꝛ eẽnr ordiata. maior pbat̃ quia nulla difformitas ppetuat̃ nisi in v̾tute alicui⁹ pmanẽtis quod nihil est illius difformitatis aut successiõis.

Dõm q̃rto q̄ si neget̃ i causis eẽntialis ordo adhuc ifinitas in causis est simpl̃r ipossibilis. pbat̃. in ẽtibus eniz aliqd est causatũ ergo a se vl̃ ab alio vel a nullo. nõ a se. nihil eniz est q̄ se ipm gignat vt sic Aug⁹ ꝑmo de trini. nõ etiã a nullo: qz a nullo nihil est effectiue. ergo ab alio illud aliud erit ꝑma cã: ꝛ ɔñter in illa erit status. Si v̾o dicat̃ q̄ aget in v̾tute altius ꝑoris ɔtra quia erit eẽntialr ordinata q̄ negabat̃ ꝛc. Sciendũ tñ q̄ nõ põt pbari ordiem eẽntialem esse in efficientibus. ratio. n. phi 2° methaphice hoc nõ demõstrat vt Scot⁹ in theorematibus.

Sed circa dicta sit ꝑma difficultas vtꝝ in oĩ genẽ cause sit stat⁹ ut ɔclusũ est ꝛ hoc loquẽdo de vltio fine ꝛ ñ primo ꝑmo efficiẽte nõ proxio ꝑma mã nõ proxia. Utꝝ i gñe cause formalis stet̃ ad vltimã in resoluẽdo que scz est prox̃a matie uel ad vltiaz i ɔponẽdo q̃ est remotior a mã. Rñdet Scotus in theorematib⁹ q̄ cũ cãlitas forme sit actuare ꝛ pficẽ. vltia aũt magis actuet. ꝑma v̾o mime. stat̃ ad vltimã.

De scdo ꝑncipali põt teneri ɔtra Herueum ꝛ Alexandrũ q̄ deus nõ põt facere nobiliorẽ speciem in ifinitum q̃cunq̄ facta q̃uis Herue⁹ ibidem etiã huic faueat opioni. Et rõ est vt dic̃ hic Scot⁹: qz tũc esset aliqs g̃dus possibilis itensiue ifinitus in pfectiõe: et tũc eẽt aliqua creatura possibilis simpl̃r ifinita in esse: ꝛ tũc illa sba eẽt de⁹. Et hec opio ɔfirmat̃. Multitu° . n. i gñe q̃titati. nõ põt eẽ ifinita i actu 3° phicꝝ: qz ois nũs ẽ numerabil. ꝭ oẽ nũabile ẽ ptrãsibile. oẽ ãt ptrãsibile ẽ finitũ. Itẽ ipossibile ẽ ɔtinuũ eẽ diuisũ actu in ifinitũ: qz aut diuidẽt̃ i sp diuisibilia: ꝛ tũc possz vltra diuidi: ꝛ ita nõ esset actu diuisũ in ifinitũ. Sz numer⁹ cãt̃ ex diuisione ɔtinui g° numerus nõ põt eẽ actu ifinitus. aut diuidẽtur in idiuisibilia: ꝛ tũc cõponẽt̃ ex idiuisibilib⁹ c⁹ oppo° tz pꝫs ibid

Ampli⁹ mltitu° si sit finita numer⁹ ẽ. v. h⁹ caplo de q̃titate g° ois numer⁹ ẽ mltitu° finita. Adhuc nũs ẽ mltitu° mẽsata vno x°. methaphice. Sz ɔt̃ rõez ifiniti ẽ mẽsari vl°. phicoꝝ. g° null⁹ numer⁹ põt eẽ ifinitus.

Cõtra hãc opionez arguit̃ ꝑ possibile est mũduz fuisse ab eťno. viij. phoꝝ imo theologice ꝺ põ absoluta h° nõ hz negari qz nõ mioris potẽtie fuit de⁹ ab eťno q̃ a ꝑncipio mũdi. Sz a ꝑn° mũdi potuit creare mũduz g° ꝛc. supposita g° eťnitate mũdi ifiniti fuerũt hoies q̊ꝝ aie remãserũt: qz sũt imortales g° possibilis ẽ mltitu° effectuũ ifinita in actu.

Ampli⁹ cuicũq̄ spẽi numeri date põt addi vnitas ꝛ cãbit̃ noua spẽs g° spẽs numerorũ sũt ifinite i põ. Sz q̃libz spẽs addit vnitatẽ sup aliã. g° aliq̃ spẽs q̃ est in põ hz vnitates ĩfinitas ꝭ oiuz spẽꝝ q̃ sũt possibiles sũt ydee eaꝝ in deo actu ergo hz actu ydeã alicuius numeri hñtis infinitas vnitates. ꝭ oẽs spẽs cui⁹ de⁹ hz ydeas i actu sũt factibiles a deo i suo singl̃ari. g° aliq̃ spẽs hñs vnitates ĩfinitas ẽ factibil̃ ext̃ deũ. Ad ꝑ° rñr q̄ ifinitas actualis icludit ɔtradictiõez i oĩbus citra deũ vt iqt Sco. iõ rñr q̄ si oẽs aie q̃ fuerũt posita gñatõe ppetua apte añ eẽnt nõ eẽnt ifinite i actu ɔiũgẽdo ifinitatẽ cũ actu hñ forte possz ɔcedi q̄ eẽnt actu ifinite in põ. qz i põ accipiẽdo vnam aiaz post aliam qz alr̃ nõ ɔpetebat eis infinitas. Sed nõ essent infinite in actu. quia nõ tot quin plures possent esse. Infinita autem in actu sunt tot q̄ nõ sunt plura possibilia. ibi eni est fallacia ɔpositiõis ꝛ diuisiõis. qz li infinitas põt cõiũgi cũ li actu. ꝛ tũc ẽ flm. vel separi ab eo. vñ ɔcessis sic ꝑmissis ɔsequentia non valet.

Sed ꝯtra quot fuerũt hoīes tot sũt aīe sed ĩfiniti fuerũt hoīes ergo ĩfinite sunt aīe. Rñdet Scotꝰ ꝙ successiua si essent simꝉ nõ eēnt ĩfinita. vñ si tot essent hoīes simul quot fuerũt successiue nõ essent ĩfiniti actu. qꝛ fuerũt finiti in potẽtia. ideo nũꝗ̃ seqtur ex illis ꝙ si eēnt simꝉ essent ĩfiniti ĩ actu alterius enĩ rõis est ĩfinitas actualꝭ ⁊ potentialis. ideo ex ĩfinitate potẽtiali nunꝗ̃ põt cõcludi ĩfinitas actualis. ideo negeť ꝯña adducta. Unde ex possibilibus ⁊ ꝯpossibilibꝰ nũꝗ̃ seqtur ꝯtradictio uel incõpossibile. ꝯstat aũt ꝙ numerũ esse ĩfinitum in potẽtia est possibile ẜm oēs. aīam quoqꝫ ĩtellectiuã sp̃ manere est possibile ⁊ ambo ꝯpossibilia ad ĩuicem cũ necessariũ nulli sit ĩcõpossibile nisi ĩpossibili. sed numerũ esse ĩfinitũ in potẽtia est necessariũ ⁊ aīam semp manere est possibile. ergo numerũ eē ĩfinitũ ĩ potẽtia est ꝯpossibile huic possibili quod est aīam semp manere. ergo ex ĩstis aīa semp manet ⁊ numerꝰ aīaꝝ est ĩfinitus in potẽtia nõ seqtur ĩfinitum ĩ actu esse. Cũ ĩfinitas in potẽtia sit accipiẽdo nõ tot qn plura. Infinitas autẽ ĩ actu est in accepto esse tot ꝙ nõ plura. Cõstat autẽ ꝙ nõ seqtur aīe fuerũt nõ tot quĩ plura ĩ accipiẽdo. ergo sũt modo tot actu ꝙ nõ plura: qꝛ oībꝰ ĩstis actu exñtibus posset creare vnã aīam ⁊ addere eam ĩstis ergo prius nõ fuerũt tot ꝙ ñ plura aliter ĩfinita ĩ actu posset excedi ⁊ esse finita. Et ex hoc pꝫ solutio cuiusdã motiui fieri soliti in hac mã. nam si aīe que fuerũt ĩfinitoꝝ hoīum pteritoꝝ nũc simꝉ sũt in actu ex quo sũt ĩmortales. aut ergo sũt actu ĩfinite aut finite. si ĩfinite habetur ꝓpositũ. Si actu finite ergo accipiẽdo vnã post alteraꝫ tãdẽ effꝫ deuẽire ad vltimã: ⁊ ita nõ sũt ĩfinite in accipiẽdo. Idem argumẽtuꝫ fit de futuris sic oīa futura si nũc simul essent: eēnt actu ĩfinita: sed oīa futura ẽrũt ergo actu ĩfinita erũt. ꝓbatio maioris nõ eēnt actu finita: quia tũc aliqñ oīa forẽt accepta. mioꝛ pꝫ quia ddo futuꝝ erit p̃dicatuꝫ icludituꝛ in sbiecto ⁊c.

Ad 2ᵐ rñdeť p̃mo ꝙ licet eēt aliq̃ species numeri ĩtellecta a deo habẽs ĩfinitas vnitates nõ tamen posset fieri extra ẜm pħm quia nihil facit nisi mediãte causa scđa q̃ nõ posset taleꝫ effectũ ꝓducere. vñ Auerroys. vij. methaphẏsice. ĩpossibile ẽ ut p̃muꝫ agẽs trãsmutet mãm nisi mediãte aliquo corpoꝛe nõ trãsmu tabili scꝫ corpibus celestibus. Et iõ ĩpossibile est ꝙ ĩtelligẽtie sepate dent aliq̃ formaꝫ formaꝝ mixtaꝝ ĩ materia. Hec tamẽ auctoritas ꝯcludit de gñabilibꝰ q̃ ꝓducunť p trãsmutationẽ materie sed nõ de ĩtelligentijs. Aliť ideo rñdetur ꝙ talis species posset fieri extra a deo eo mõ quo sibi põt ꝯpetere eē successiue scꝫ vnitas post vnitatẽ ĩ infinituꝫ nunꝗ̃ tñ simul sicut in simili deus hẽt ydeã totius tẽpoꝛis quod tñ nõ est simul factibile extra sed tñ pars post ptem. Et hãc opinionẽ videť ꝯfirmare. s. Thõs. in p̃ma pte. q. vij. ⁊ p̃mo sñiaꝝ dis. xliij. ⁊ ĩ quolibetis q̃libeto q̃nto vbi ex ĩtentione tenet ꝙ nihil p̃ter deum est ĩfinituꝫ actu: nec põt eē etiã p potentiã dei nec ẜm eēntiã nec ẜm eē nec ẜꝫ v̈tutẽ: nec ẜm magnitudiẽꝫ aut mꝉtitudiem. Et ĩ q̃libetis q̃libeto. ixᵒ. ĩfinitũ esse actu nõ ẽ ĩtelligibile. De h̃ tñ p pte diceť q̃oẽ sequẽti.

Propter quartuꝫ qdẽ huiꝰ. Ad p̃mũ rñdeť ꝯcesso añte successiue sub hoc ĩtellectu nõ debet negari ꝯña ⁊ ꝯñs: nec cause ille mãles sũt eēntialiter oꝛdinate eo quia q̃libet materia p̃ma de q̃bus ẽ sermo ⁊ nõ de scđa sic causat mãliť ꝙ nõ hꝫ aliquod p̃us eiusdẽ generis a quo p se ⁊ simili modo cãndi habet illam causatiõeꝫ: nec q̃libet ps q̃titatiua materie est cã mãie quo ad p̃mũ ⁊ pfectũ modũ cãndi mãliter sed soluꝫ scđario. Ex hoc aũt sibi nõ tolliť p̃mitas ĩ illo genere: qꝛ causat cãlitate que reduciť ad genꝰ cause mãlis: nec repugnat vnitas nũaꝉ materie ĩ oĩ gñato ⁊ corrupto pꝉalitati ptiũ q̃titatiuaꝝ eiꝰ: ut ĩfra diffuse diceť.

Ad ꝯfirmationẽ rñdetur ꝙ mã ẜm se nõ diciť ĩfinita ex multitudie mãieꝝ simul ⁊ nõ successiue sibi ĩuiceꝫ sboꝛdinataꝝ: sed est ĩfinita idest ĩterminata respectu forᵉ eo quia

nullã formã sibi determinat.

Ad 2m argumētū neget añs. et ad pbationē admisso casu neget cõña: qr maior nõ ē vna de pfectiõe simplr: sed de pfectõne fm qd q̄ plus ponit ipfectiõis q̄ pfectionis.

Ad cõfirmationē rñdet pmo cõcedendo cõñs et cõñā successiue et nõ simul. Vel aliter fm Johem Jand. 2o methaphice et 3o phisicoꝝ cõcesso añte negãdo cõñam: quia numeri nõ sunt forme imo vna sola est forma specifica numeroꝝ: quia nõ distinguũtur specie nec binarius differt a ternario specifice sicut nec linea maior a minori. vnde Aristo. viij. methaphice cõpat diffinitionē numeri diffinitioni supioris et iferioris: quia diffinitio supioris p additionem vnius drñtie fit diffio inferioris et ablata vna differētia fit diffinitio supioris. Unde Auer. ibidē quēadmodū quãdo alicui addit vnū aut diuidit vnum trãsfertur ad aliã nãm numeri &c.

Arismetrica aũt que est de numero est de eo vt de vna specie specialissima hñte sub se solũ idiuidua sicut maior et minor linea.

Ad 3m pricipale cõcedat añs de distãtia pfectionali sed negãda est cõña sicut opposita aliqua tali distãtia maxime distant. aliqua tamen sunt cõtraria nõ habentia mediũ. probatio aũt cõñe tenet de distãtia dimēsiua de qua antecedēs est negãdū vt ptz de se.

Ad cõfirmationē neget añs et ad eius pbationē rñdetur q lucidū imediate causat lumen in ptē ppinq̄ et remotã: et ita vnum lumen ibi nõ est causa alterius q̄uis lumen [redacted] motius p̄supponat ppinquius nõ tamen in rõne cause. Sed in rõne alicuius pus naturaliter causati sic q vnū luminosū nõ põt causare lumen in ptem remotã nisi pus naturaliter agat lumen in ptem ppiquiorem.

Ad vltimū argumentũ cõceditur cõñs et cõña: qr talia sũt accñtalit ordinata.

Ad cõfirmationē neget cõña eo quia vna causa eẽntialis poterit quãtū est ex se ifinitis causis accñtalibus p̄supponi nec est verū q si in p̄supponētibus cõtigat pcedē in ifinitũ ita et in p̄suppositis et hec de qõne.

Ritur quinto

q̄stio. vtrū infinitum possit cognosci a nobis. Arguit affirmatiue p hñs diffõēz nõ [redacted] ignotũ. notificat. n. diffinitum diffinitõ po topicoꝝ et scõo posterioꝝ. Sed ifinitū habet diffinitionē cum sit quantum sine fine Auerroys 3o phicoꝝ. Confirmat de ifinito tradit scia pmo celi et tercio phicoꝝ ergo põt a nobis cognosci cõsequentia est euidens de se.

Amplius si in itellectu possibili possũt eẽ species itelligibiles ifinite. Infinitū potest esse itellectū. Sicut. n. p vnam speciē itelligibilem põt vnū itelligibile itelligi ita per ifinitas ifinita. sed non repugnat in intellectu possibili ifinitas spẽꝝ itelligibiliū. qr sicut due tales eidem nõ repugnãt pari ratione nec ifinite eo q ifinite tales nõ magis sibi inuicem repugnãt q̄ due vel tres.

Cõfirmat si duo corpa possũt esse simul ergo et ifinita. go a simili sic due spẽs possũt esse simul in itellectu ergo et ifinite. Et cum quelibet sit pncipiū cognoscẽdi seqtur q infinita possũt cognosci a nobis. pma cõña pbatur p Scotum vbicũq nõ est maior repugnãtia pluriũ q̄ paucoꝝ ibi si duo simul et infinita.

Amplius deus creator sblimis [redacted] gloriosus est ifinitus. Albertus pmo phicoꝝ mouz enim p tēpus ifinitum. iõ cõcluditur eius infinitas octauo phicoꝝ: et. xijo. methaphice. s deus a nobis cognoscitur sicut alia pncipia abstracta ut cõstat quare &c.

Cõfirmat cognitio rei est p oẽs causas phs in h scõo ergo per primã cãz: s pma cã est ifinita ergo ifinitũ cognoscit a nobis.

Amplius oẽs species q̄rumcũq generū sũt itelligibiles a nobis. qr diffinibiles s spẽs numeri et figure sũt ifinite: quia vltra omnē speciē datã potest accipi alia: et sic in ifinitum ergo possũt cognosci.

Confirmatur cuius oppositum est notũ illud nõ est ignotum. omnia cui opposita pertinēt ad eandē sciã q̄rto methaphice. rectũ q̄q

est iudex sui ⁊ obliqui p̄mo de aīa. Constat autem q̄ finitum cui īfinitum opponitur est notuз quare ⁊c.

In oppo^m est p̄hus in textu si infinite es/sent pluralitate spēs causaꝝ nō esset ita co/gnoscere ⁊ p̄mo phisicoꝝ ꝯtra Anaxagorā de īfinitis ꝑncipijs. tūc nihil esset cognoscibi le. Et ꝯmētator Auer. si qs ymagineť lineā īfinitam nō intelliget eam.

Propter primum

qdem hui^9 īfinitum cum sit multiplex disti guenduз est. Accipiť itaq̄ negatiue ⁊ ꝑuati ue. s. Thōs in 3^a pte q̄ōne. x. ⁊ in quolibetis q̄libeto. ix. ⁊ alibi pluries. addit aūt Scot^9 in hoc loco 3^m mēbrum scз negatiue ꝑuatiue ⁊ ꝯtrarie. Diciť aūt īfinitum negatiue illud q̄ nō est natū finiri sed repugnat sibi finitas vn̄ pūctus est īfinitus tali modo 3° p̄hicoꝝ. sicut vox est inuisibil' negatiue. tale etiam i finitum licet nō reperiať in numeris iueniť tamē in pricipio numeri q̄ est vnitas Sco. in hac q̄ōne. Infinitum aūt priuatiue diciť illud q̄ priuat finem i apto nato finiri ⁊ hoc sonat nomen. infinitū ꝯtrarie diciť illud qđ negat finitatē ponēdo eius oppo^m ⁊ hoc mō vsus est p̄hus cum Boecio i predicamētis capitulo de qualitate cū dixit qualitati iest habere ꝯtrariuз sicut iusticie iiusticia ꝯtrariatur. habet enim iiustus habitum ꝯtrarium iusticie ex actibus ḡnatum sic infinitū ꝯtrarie negat finitatem cū positiōe ꝯtrarij vt īfi/nitum extēsum sine ťminis de quo loquutus fuit Aristo. p̄mo p̄hicoꝝ ꝯtra pmenidem ⁊ melissum. Tale autē īfinitum ꝯtrarie dupl'r diciť aut q̄ actu existat sine terminis: uel q̄ sit in potētia qđ diffiniť a p̄ho 3° p̄hicoꝝ. Infinitum est cuius q̄titatem accipientib^9 semp est aliqd extra accipe. quātūcunq̄ enī accipiať semper est aliqd extra: sed si esset i finitum negatiue uel ꝑuatiue nō semper eēt aliqd extra accipere. Hijs vero duob^9 modis ꝑuatiue ⁊ ꝯtrarie īfinitū semp est in q̄ti tate molis uel virtutis. omis enim quātitas ꝑprie vel methaphorice est magnitudo uel mltitudo ꝑprie uel methaphorice. ergo ois īfinitas talis est in magnitudine uel mltitu/dine ꝑprie vel methaphorice dicta.

Propter secunduз

qdem huius. Sanctus Thōs in p̄ma parte sūme. q. xij. ⁊ q. lxxxvi. ⁊ in tertia pte. q̄ōne decia ⁊ alibi pluries tenet q̄ infinitū ꝭm materiam est ignotum: nō autem infinitum ꝭm formaз. Ratio auteз opionis p̄ma est talis Propriū obiectū nostri itellectus est qditas rei materialis ergo nihil est a nobis cognos/cibile nisi sub rōne qditatis rei materialis. Sed infinitum nō est aliquid materiale nec ꝯtentum sub quiditate rei m̄alis quare ⁊c.

Amplius īfinituз nec vnica itellectiōe potest itelligi: nec pluribus ergo nullo mō pats ꝯn̄a: ⁊ p̄ma pars aūtis ꝓbatur: quia nihil i telligitur a nobis vnica intellectione nisi qđ itelligitur ꝑ vnicam speciem. Infinituз aūt nō sic itelligitur. q̄ ꝓbatur: quia omne agēs agiť ꝭm q̄ est ens. ergo illđ quod facit vnā spēз vnū est actu ⁊ tale habet vnā formam. Infinituз autē nō hз vnā formā. quia forme est terminare. infinitū aūt nō terminať. Secunda pars aūcedentis pricipalis ꝓbatur. omnes species itelligibiles sunt forme eius/dem generis ⁊ tales sūt icompossibiles in eodem q̄nto methap̄hice ergo plures simul nō possūt ꝑficere intellectum.

Adhuc obiectum ⁊ potētia ad seinuicem ꝓporcionātur: sed' iter finitum ⁊ īfinitum nō est ꝓportio ergo cum itellectus noster finit^9 in essendo. ⁊ per ꝯn̄s in opando non poterit itelligere īfinituз. hee rōnes ⁊ precipue due p̄me que sunt sancti Thome in p̄ma pte q̄ōe lxxxvi. probāt q̄ infinitum nō possit actu cognosci. quod aūt nec hītu possit cognosci ꝓbať. cognitio habitualis in nobis causatur ex actuali ꝯsideratione. Intelligēdo enim ef ficimur sciētes scđo ethicoꝝ. Sed nō possumus actu cognoscere īfinituз vt inotuit ergo nec habitu.

Est aūt 2ª mēs. s. Tho. q̄ īfinitū nō ē nobis simpl'r ignotum sed q̄ positiue ⁊ infinite

non cognoscunt a nobis sed bñ priuatiue ꝛ finite sicut silentium percipitur ab auditu. vñ. s. Thõs in tertia pte. q. x.

Nullus itellectus cognoscit ifinitum ẜm ꝙ huiusmodi scȝ numerãdo ptem post pteȝ. Quib⁹ hītis tanꝗ fũdamẽtis opioīs. s. Th. rñdet argumẽtis Scoti ↄtra ipm. Cũ argu it in pmis ꝙ deus põt cognosci a nobis ut i finitus: quia itelligim⁹ deum ut creatorem. Sed vt creator est infinitus cũ potentia cre atiua sit infinita ergo ꝛc.

Amplius deus itelligit a nobis ut est fi nis vltimus: quia oē agens ꝑ rationẽ cogno scit vltimũ finẽ ut vltim⁹ est 2° methaphi̇ce. sed ut sic est ifinitus: quia oī bono finito cõ tingit itelligere maius bonũ. Ad hec duo dicit ꝙ nõ est negandũ apud hãc doctriaȝ quin deus itelligat a nobis. Sȝ vult sanct⁹ Thõs ꝙ nõ possit cognosci nisi ꝑ effect⁹ mã les: ꝛ hoc in pñti statu. vñ licet in cognitio nẽ dei creatura deueīat ꝑ viam causalitatis eminẽtie ꝛ remotiõis. s. Thõs 2° sñiaꝝ dis. 3ᵃ ꝑpter quod phi deuenerũt in cognitionẽ dei cãlitate eternitate excellẽtia in ↄphensibi litate. vt. s. Thõs sup Johẽm in prologo. tñ solus homo viator cognoscit deum ꝑ creatu ras. vt. s. Thõs in pma pte. q. xij.

Peccãt etiam duo hec argumẽta ꝑ falla ciã accñtis sicut nõ seqtur cognosco sortem vt est veniẽs. sed ut veniẽs est in tali distan tia inẜ polũ articuȝ ꝛ centrum terre ergo co gnosco illã distantiaȝ. añs eniȝ in casu ẽ vm ꝛ ↄñs falsũ. Et ꝑ hoc rñdet etiã ad tertium cũ arguit. oīs cognı°ↄplexa p̄suppõit cogniti onẽ termioꝝ ↄponẽtiũ. ẜ ifinituȝ attribuim⁹ deo ꝛ remouemus a creatura ergo ꝛc. ↄcedi tur enim ↄñs illatum vnde ifinituȝ cognosci tur a nobis finite ꝛ puatiue nõ tamen positi ue ꝛ ifinite vt supra dẽm est vñ nõ ens etiã ↄprehendit a nobis sed nõ per ꝑpriã spẽm imo ꝑ speciem entis vt dicet in quarto me thaphi̇ce ꝛ ꝑ hoc patet solutio ad quartum cum cõfirmatiõibus suis.

Ad aliud vtꝝ per spẽm numeri possim⁹ intelligere numeros ifinitos. rñdetur ꝙ vni tas nõ causat ꝑpriam speciẽ in sensu nec ꝑ ani am in itellectu lumendo vnitatẽ formaliter cũ ipsa sit idiuisibilis ꝛ debilis entitatis sic ꝛ pũct⁹. Uel aliter ẜm. s. Tho. in pma parte qõne. lxxxviᵃ. dicat ꝙ itellectus noster nat⁹ est cognoscẽ spẽs ꝑ abstractionẽ a fantasma tibus. ꝛ ideo illas spẽs numeroꝝ ꝛ figuraꝝ quas qs nõ est ymagiatus nõ potest cogno scere nec actu nec habitu nisi forte in genere ꝛ in vñi ꝛ ↄfu se. vñ. s. Th. i pmo sñiaꝝ dis. xxxix. itellectus noster dicit itelligere ifini ta inquãtuȝ itelligit vl̄e ↄtinens ifinita in po tentia ꝑpter ꝙ neget silitudo illata a Sco to de sole qui habet ꝑpriã spẽm tam sensibi lem ꝗ̃ itelligibilem: ꝛ iõ per spẽm vni⁹ solis possum⁹ itelligere tot soles quot volum⁹ vt inquit Augustin⁹ nõ auteȝ sic ↄtingit de vni tate ꝑpter causam dictã. Utrum autẽ absqȝ repugnantia expte intellectus possint esse in eo infinite species itelligibiles actu. Potest dici ꝙ sicut in materia sũt ifinite capacita tes ad infinitas formas reales ꝛ sicut cẽtꝝ est in potẽtia ut terminet ifinitas lineas ita i intellectu est capacitas ad infinitas formas itellectuales Scotus i hac qõne. potest eniȝ vt dicit scire ifinita in habitu si esset qui im primeret ifinitas species in ipso. verum [illegible] itellectus nõ põt naturalit infinitas species acqrere cuius rõ est: quia optet eas acqrere ex actibus suis ꝛ ↄñter opteret ꝙ precede rent act⁹ infiniti quod est ipossibile: tamen ꝙ itellectus habeat infinitas species ꝑ infu sionem nõ videtur incõueniẽs sicut forte ha buit aīa xpi. vnde sanct⁹ Thõs i tertia pte qõe. ix. In xpo fuit scia infusa a verbo per species omnium reꝝ ad quas intellect⁹ pos sibilis est i potẽtia per quã cognoscebat plu ra ꝛ plenius ꝗ̃ adam in statu in nocẽtie. vt sanct⁹ Thõs in qõibus de veritate. xxᵃ. q. Et per eam cognoscebat omne cognoscibile ab homine per virtutem intellectus agentis idest omne ptinens ad scias humanas ꝛ oē notum homini per reuelationem ꝛ omne ꝑ tinens ad prophetiam ꝛ ad quodcunque donum spiritus sancti. nõ autem eẽntiaȝ dei

Et eam etiã poterat cognoscẽ sbas sepa-tas sicut potest aia sepata. Per eam quoq; cognoscebat oĩa singularia p̃sentia preterita ⁊ futura q̃ scia xp̃i ĩfusa distincta in multos habit⁹ erat discursiua seu collatiua quo ad vsũ sic volebat nõ aũt quo ad acq̃sitionem vt sanct⁹ Thõs in 3ª parte qõne.xi.

De scia autẽ acquisita simpliciter tenẽdũ est ꝙ in Xp̃o fuit sciẽtia expimentalis spe-cies acquisitas per opationez itellectus agẽ tis eius.ut.s. Thõs in 3ª pte.q.viiij.per q̃ sciuit omne quod sciri potest p actionẽ ntel-lectus agentis.nõ aũt eẽntias sbaꝝ sepataꝝ nec singularia p̃terita uel futura vt sanctus Thõs in 3ª pte qõne.xij. De quib⁹ omnib⁹ vide Scotũ in 3º sentẽciaꝝ dis.xiiij.

Causa aũt istoꝝ oiuz videt̃ esse:quia in Xp̃o hoc fuit singlare ut esset simul viator ⁊ ɔprehẽsor. vt.s.Thõs in qõib⁹ de veritate qõne xª articlo scdo. Ad 2ᵐ quod ei ɔpetat ex hoc quod erat deus ⁊ homo. Vñ in eius potestate erãt omnia que ad hũanam nãm spectabãt vt vnaqueq; vis anime ⁊ corpis efficẽtur s̃m ꝙ ipse disponebat.vñ nec dolor corpibus ɔtemplationem mẽtis ipediebat: nec fruitio mẽtis dolorem corpis minuebat. Et sic itellect⁹ eius luce gl̃e illustratus deum p eẽntiam videbat vt inde ad iseriores ptes gloria nõ deriuaretur. Et sic simul erat via-tor ɔprehẽsor quod de aliis dici nõ potest in q̃bus ex supioribus viribus redũdat ali-quid de necessitate ĩ inferiores ⁊ a passioni-bus vehemẽtibus inferioꝝ virium supiores trahũtur.hec ille ⁊ multuz egregie.

Ad rõnem aliã Scoti pbantẽ ꝙ q̃ditas rei mãlis non sit ppriuz obiectum intellctũs nostri rñdet̃ ꝙ q̃ditas rei mãlis est obiectũ nostri itellect⁹ nõ absolute sed p p̃ñti statu. Vñ.s.Thõs in p̃ma parte.q.lxxxij. Intel-lectus hũani pprium obiectum est quiditas rei mãlis que sub sensu ⁊ ymaginatõe cadit ⁊ ppterea ad argu^m eius cũ dicit̃ nullus ha bitus potẽtie potest habere aliq̃d p obiecto coius obiecto illi⁹ potẽtie: quia nũq̃ habit⁹ excedit potentiã cui⁹ est. Sed hitus metha phisicus habet pro obiecto ens inq̃tum ens. Ens aũt inquantũ ens est coius q̃ditate mã li ergo q̃ditas rei mãlis nõ est obiectuz ade quatum itellectus.

Rñdet̃ ꝙ nõ incõuenit habituz alicuius ĩtellectus habere p obiecto aliq̃d coius obie cto itellectus s̃m ꝙ est ɔiũct⁹ corpi uel p sta tu isto licet absolute ɔsiderãdo itellectuz nõ vt alligatũ corpi hoc sit ipossibile. Fides eni est habitus itellectus p statu isto cui⁹ obẽm est p̃ma v̓itas s̃m sanctũ Tho.scða scðe.q. p̃ma quasi p totum ⁊ tñ p̃ma veritas nõ cõ tinet̃ sub q̃ditate rei mãlis.

Ad aliud cũ pbatur ꝙ falsum sit ꝙ nihil intelligit̃ a nobis vnica itellectiõe nisi p vnã speciem cum dicit̃ omne ꝙ potest esse vnuz extremũ vnius ɔpositionis apud itellectum potest itelligi vnica intellectione simplici: qꝛ itellectus tñ illud aprehẽdit quod simplici aphensione ɔponit cum alio. Sed possibile est aliqua duo quoꝝ due species sunt in itel lectu eẽ vnũ extremũ vni⁹ ɔpõnis apud itel lectum: quia mõs aure⁹ nõ intelligitur vnica spẽ cum nihil vnũ tale sit in re extra. ꝙ talẽ speciẽ vnam faciat in sensu ⁊ ɔñter nec in in tellectu. Et ɔstat ꝙ mons aureus est extre mũ vnius ɔpositionis vt dicẽdo mons au-reus est figmentum uel aliquid tale.

Respõdetur ꝙ vni itellectioni correspon dent vna species.iõ ɔña sancti Thome tenet infinitũ cognoscit̃ vnica itellectione. ergo p vnam speciem. Et ad argumentuz de monte aureo rñdetur ꝙ mons aure⁹ potest ɔside-rari ut habet rationẽ vnius extremi ⁊ vt sic vnica specie intelligitur: quia sub forma vni us extremi sicut ɔtingit de ptibus existẽtib⁹ in toto alio modo vt ambo sunt distincta ⁊ vt sic intelligũtur diuersis spẽbus nõ simul sed successiue.

Ad aliud multa possumus simul scire er go simul intelligere. ɔña ptz: quia cuiuslibet sciti in actu est spẽs in itellc̃u i actu añs pz. Rñdet̃ negãdo ɔñam. quia Aristo. secũdo topicoꝝ vult ꝙ plã ɔtingat scire vnũ v̓o tñ itelligẽ. Pl̃a.n. in hitu ɔtingit scire .in actu

abit vnū tm̄ contingit intelligere. Scire enī ex suo modo significandi videtur importa re habitum intelligere autem actū. Et in ca su suo dicitur q intellectus nunq̄ simul deue nit in cognitionem illarum conclusionū sed successiue nec duo accidentia solo numero differentia possunt esse in eodē simul. Unde sanctus Thomas in q̄stionibus de veritate. q. viij. negat hanc cōsequentiā plura cōtingit scire ergo plura cōtingit intelligere: quia scia nominat habitū intelligere vero actum. forme autē plures possunt esse in intellectu ut in habitu: nō aūt ut in actu pfecto: et ideo cōtingit multa sci re nō aūt multa itelligere: et sūt vba. s. Tho. in ppria forma. Et si arguit intellectus et itel ligibile simul relatiue dicūt. Sed vnū itel ligibile pōt simul itelligi a diūsis itellectibus ergo vnus itellectus sil pōt intellige diūsa itel ligibilia. Rūdet. s. Tho. ibidē q nihil itelle ctus est in ipo itelligibili. Sed bn̄ aliqd eius qd intelligit est in itellectu. Et sic nō est ead ratio itelligēdi siml multa ab vno itellectu: itelligēdi vnū sil a multis itellectibus. vtrū autē plura accidētia differentia solo nume ro simul possint esse in eodem subiecto vide bitur in quinto huius.

Ad tertiū cū q̄rit Scotus de pportiōe ob iecti ad potentiā cū dicit obiectū et potentia debent inuicem pportionari. sed inter finitū et infi nitū nulla est pportio etc. aut. n. maior illa in telligit de pportione numerali et hoc non: qr eadem potētia numero pōt in plura obiecta numero. aut de pportiōe pfectiōis et h iterū n̄ qr illō itelligit tale pportiōe pfectiōis qd ali q̄tiens sūptū reddit aliud. Uisus. n. ifinicies sūptus nō reddet solē: quia est alterius rōnis. Aut de pportione finiti ad ifinitū et hoc nō qr pportio potentie et obiecti est pportio mo uentis et moti et tn̄ si aliqd mouetur a finito pōt etiam moueri ab ifinito sicut celum pōt moueri a deo qd nūc mouet ab angelo etc. Rūdetur q duplex est pportio q̄dam ade quatiōis et talis est eorū q̄ sunt eiusdē generis. Alia est pportio assimilatiōis et talis est eo rum que plusq̄ genē differūt dūmodo in ali quo anologo assimilēt: et sic itellectus humanus assimilat deo. vn̄ sanctus Thōs in pma parte q. xij. articulo 1 ad q̄rtū inqt q pportio est duplex. q̄dam vnius q̄titatis ad aliā hitu do sm q duplū dimidiū equale. iequale spe cies sūt pportiōis. Alio modo q̄libet hitudo vnius ad alterū pportio dicit. et sic pcedit p portio creature ad deū inq̄tū se habent ad ipm ut effectus ad causā et sm hoc itellectus creatus potest esse pporcionatus ad cognoscē dū deū. Cū aūt dicit Scotus q pportio mo tiui ad mobile magis reqrit dissimilitudinē q̄ silitudiem. Rūdet. s. Thōs. in qōibus de vitate. q. ij. articlo 3° ad nonū silitudo inter aliq̄ duo duplr ōsiderat. vno mō sm ōueni entiā in nā et talis silitudo nō reqrit inter co gnoscens et cognitū. Alio mō quantū ad rep sentationē et talis requirit iter cognoscens et cognitū.

Propter tertium qdem huius pmitus pmittendum q aliud est querē de rōne infinitatis in se. Et aliud ē que rere de eo qd subest illi rōni formali. Sicut aliud est q̄rere de ente p accidēs et aliud est querere de re que sub est enti p accidēs. phs enim pbat quedā de ente p accidēs. vi°. me thaphice ex quo sequtur q de ente p accidēs pōt esse scia. et tamen ibi pbat q de ente per accidēs nō potest esse sciētia. pmū itelligit de rōne eius in se. scdm de eo cui inest sic in proposito dicit de infinito.

Dicendū ergo primo q infinitū contrarie in magnitudine vigoris vel perfectiōis sum ptū pro ībstracto aut pro eo q sub est rōni formali infinitatis a nobis est intelligibile. Hec conclusio licet negaret ab Aristotile et expressius ab Auerroy vt videbit. xij°. huius precipue loquēdo de intellectiōe qua affirma tur vere aliquid nō ampliatiuū de ipso. cuius ratio est. qr quod impossibile est esse in rerū natura non possumus intelligere affirmando aliqd nō ampliatiuū de ō ipo. intellctūs nāq affirmatiuus nō est verus nisi ita sit in re in p dicamētis pmo piermenias. et sexto metha

phice.Constat aũt q̄ ifinitum in vigore fm Aristo. ⁊ expssi⁹ fm ɔmentatoré ipossibile est esse i rex nã vt diffuse tenet Auer. viij. phiox ergo ꝛc.nihil.n.apud eos é ponẽdu3 esse nisi qd esse demõstrari põt ex sensatis. qcqd dixerit Scot⁹ in hoc loco q infinitatem pfectionis nullibi esse dixit fm phm [illegible]i si in numero ⁊ ibi tñ [illegible] potẽtia.actu tamen nõ est in effectib⁹ sed in solo deo.

Tñ theologice magis q̄ phice psuasi ad pbãdũ ifinitaté vigoris pme cãe arguam⁹ sic oẽ agens quod põt q̄tũ est ex se producere ifinitos effectus quox quilibet exigit pfectionem sibi ppriam est ifinite virtutis ⁊ pfectionis. ß deus bñdictus est h⁹modi ergo ꝛc maior p3 quia agens potẽs pducere plura est maioris pfectiõnis eo q̄ potest pducere pauciora ergo potẽs pducẽ infinita quox quodlibet exigit pfectioné sibi ppriã est pfectionis ifinite.mior pbat̃ deus glo͡sus virtualiter ɔtinet ifinitos effect⁹ tanq̄ eox cã. ergo oẽs illos potest pducere.aũs est manifestũ de ifinitis aiabus itellectiuus pducendis quax q̄libet v̉tualiter ɔtinet̃ in ipso.vñ Auer.xij.methaphice ɔmẽto.xxxv.omnes forme in v̉tute habẽt eẽ in illa forma abstracta queadmodũ oẽs forme artificiales i aia artificis.vtx autẽ ratio hec ɔcludat nec ne diffuse videbit̃ in.xij. methaphice. Unde Scotus i theorematib⁹ nõ potest pbari q̄ deus sit infinit⁹ itensiue.Cõclusio ergo pncipalis sic pbatur.Deus est ifinit⁹ ɔtrarie in magnitudie pfectionis:ß deus est a nobis i telligibilis ut supius inotuit ergo ꝛc. Unde Scotus ifinitas sine ɔtradictione in eẽntialiter ordinatis potest intelligi.quia ifinitas actualis pfectionis sicut deus.

Dõm secũdo pbabiliter q̄ ifinitu3 ɔtrarie in multitudie sũptum etia3 p substracto sc3 quo ad determiatu3 numex suax ptiu3 nõ potest cognosci a nobis simĩ tanq̄ vnum obiectũ. Cõclusio pbat̃ .intellect⁹ includẽs ɔtradictioné est ipossibilis . Sed itellectus itelligens ifinitũ ɔtrarie i multitudine é h⁹modi ergo ꝛc. mior pbat̃ quia illud q̄ nullum numex determiatum habet nõ põt cognosci v̉a cognitiõe q̄tum ad determiatum numex.Cognitio eni3 nõ est v̉a nisi ɔformetur rei tertio de aia ⁊ sexto ethicox fm [illegible] silitudinem enim ⁊ ppzietaté cognitio fit. nũc auté ptes omnes ifiniti nõ habent aliquem numerũ determiatum:quia tunc ifinitum esset finitum quod est ipossibile. Et hec ɔclusio forte sit p mente phi in hoc secundi dũ inquit q̄ nõ enumerabit lectiões qui [illegible] infinita procedit hoc idem accipit Aristo.contra Anaxagorã pmo phisicox.Et hanc cõclusioné seqtur sanct⁹ Thõs.in tertia parte q.x.dum inqt null⁹ itellectus cognoscit infinitum inq̄tum huiusmõi sc3 numerãdo partem post partem.

Sed icidit dubium vtx deus possit facere nũm hñtem vnitates ifinitas q̄q̄ pars negatiua tanq̄ probabilior adducta fuerit questione pẽunte.ad psens .tamé Scot⁹ [illegible] hoc scdo pbabilit̃ substiet ptẽ affirmatiuã Cui⁹ rõ esse poss3 licet ab eo nõ adducatur q2 nõ videt̃ repugnantia si p quolibet solis radio deus vna3 animam creet ⁊ conseruet eam ⁊ ɔsequẽter erunt infinite. Nec obstat auctas phi 3° phicox ois numer⁹ é numerabil̃ ⁊ ɔñr ptrãsibilis. idẽ.n.argumẽtũ fieri posset de infinito in potẽtia.ois.n.numerus in potẽtia est nũerabilis in po^a ⁊ oẽ nũabile i potẽtia est ptrãsibile in põ . ß oẽ ptrãsibile in potẽtia est finitũ in po^a g° numer⁹ infinit⁹ in potentia est finitũ in potẽtia. ratio.n.phi solu3 est probabilis. ideo dicit Aristo.in textu.rõnabiĩr auté ꝛc.qué modu3 loquẽdi h3 Aristo.quãdo facit tantu3 pbabiles ratiõs altera eni3 pmissaru3 suarum est neganda . Et p ide3 ad aliud impossibile est cõtinuu3 esse diuisu3 actu in infinitu3.q2 aut diuideretur in diuisibilia aut in indiuisibilia . si secundo modo tũc ɔponeret ex indiuisibilib⁹ si pzimo mõ tunc posset vltra diuidi.⁊ ita ñ est actu diuisu3 in infinitu3 . Sed numerus causatur ex diuisione cõtinui.ergo numerus non potest esse actu infinitus . Rñr q̄ l3 numerus sic causetur ex diuisione continui .

nō tñ sic causat̃ qn possit vnū nouū ɔtinuū causare: ⁊ ita crescet nūs. iō pōt numerus alit̃ causari q̃ ex diuisione ɔtinui est. g° fallacia ɔñtis. Siſr ad aliud qnto methaphisice capitulo de q̃titate. multitudo si sit finita nūs est ergo omis numerus est multitudo finita. Rñdet̃ q̄ peccat instātia fallaciã ɔñtis qꝛ licet seqtur si est mltitudo finita est nūs nō sequtur destruēdo nō est multitudo finita ergo nō est numerus. Idē dicat̃ ad aliud numerus est multitudo mēsurata vno sed cōtra rōez ifiniti est mēsurari. vi. phisicoꝝ. ergo nullus numerus pōt eē ifinitus. Dicit̃ q̄ nullū ifinitū pōt mēsurari finito finities sūpto pōt tñ si finitū infinities sumat̃. nūc aūt non est de rōne numeri q̄ mēsuretur vno finities sumpto.

Sed ɔtra hāc positionē arguit̃. qꝛ data mltitudine ifinita si deus subtraheret numeꝝ denariū a tali mltitudine vtꝝ eēt diminuta in numero denario uel nō. si nō tūc vnū ifinitū esset maius alio: qꝛ plus ⁊ maius erat añ ablationē denarij q̃ post. si aūt sit diminuta tūc erit finita: ⁊ sic sequtur q̄ numerus denarius ɔstituebat mltitudinē infinitā.

Amplius tali mltitudini adhuc videt̃ q̄ deus possit addē vnā aīaȝ cū possit eā sbtrahere ēt manēte tota mltitudie ⁊ sic duas aut tres. vbicūq꜄. n. nō ē maiō repugnātia pliuȝ q̃ paucoꝝ ibi si duo ita ⁊ ifinita ergo vltra multitudieȝ ifinitaȝ pōt aliā infinitā cāre ⁊ siſr duas ⁊ ɔñter ifinities ifinita in ifinituȝ.

Adhuc maior est pfectio i plibus aīabus q̃ in vna ergo in ifinitis est ifinita perfectio intensiue. Sed ista perfectio infinita est que nihil maius cogitari pōt ergo deus.

Ad 2m rñdet̃ q̄ facta subtractiōe cuiuscūq꜄ mltitudis finite adhuc remanet mltitudo ifinita i nullo penitus miorata. sicut nec q̃ ad nos mare p mille guttas. Siſr dicat̃ q̄ q̃tumcūq꜄ apponat̃ nō augmētat̃ ⁊ rō oiuȝ istoꝝ est: qꝛ eq̄le ⁊ iequale sūt passiōes q̃titatis finite ⁊ minus ⁊ maius sūt spēs iequalitatis. Ad 2m dicat̃ q̄ licet deus possit vnā aliā aiam creare ⁊ vnā istaꝝ subtrahere tñ adhuc remanēt ifinite sicut in ɔtinuo sūt finite ptes. Et si vna istaꝝ in qua sūt ifinite auferat̃ remanēt ifinite. ita q̄ sūt ibi ifinities ifinite. imo deus ifinitas mltitudies pōt facere ifinities sicut patet in ɔtinuo.

Ad 3m dicit̃ q̄ illa ifinitas pfectiōis est ifinita sm qd quia in limitato gñe ⁊ i limitata spē sm g̃dus idiuiduales ⁊ nō est sicut diuia ifinitas que est trāscendēs ⁊ totaliter alterius rōnis ab ista ifinitate.

Dōm q̃rto q̄ ifinitū ɔtrarie i multitudie sūptuȝ etiā p sbstracto successiue plibus itellectiōibus nō est a nobis itelligibile. Cōclusio pȝ qꝛ nō est ifinita ptransire. actus. n. itelligēdi ifiniti siue successiue siue simſ nāliter nō possūt eē in itellectu hūano cū eius vtus nō sufficiat ad tot actus siue simſ siue successiue habēdos. Et hāc ɔclusionē cū pori habuit Aristo. in hoc secūdo.

Dōm qnto pbabilit̃ q̄ ifinitum ɔtrarie in magnitudie q̃titatis molis nō pōt itelligi a nobis ɔclusio. pbat̃. itellectus q icludit cōtradictiōeȝ est ipossibilis. sed itelligē ifinitū in magnitudie est includens ɔtradictiōeȝ 3° phicoꝝ ⁊ p° celi. de rōne. n. corpis est termi nari supficie: ⁊ sic de alijs magnitudinibus ergo tminatuȝ ⁊ nō termiatuȝ q̃re ꝛc.

Vñ Auer. 3° phioꝝ nihil ɔtentū vna supficie aut plibus est ifinituȝ. ȝ oē corpus est huiusmōi. oē nāq꜄ corpus vel est spericū ⁊ sic est ɔtentū vna supficie vel nō spericum imo anglare: ⁊ sic plibus ɔtinet̃ supficiebus q̃re ꝛc.

Sed icidit dubiū pmū vtꝝ deus possit facere magnitudieȝ ifinitaȝ actu. Et videt̃ pmo q̄ nō: qꝛ data illa magnitudie ifinita. aut ipa ɔstarēt ex ptibus aliq̃tis finitis aut ifinitis. si finitis ergo ifinitū esset ex finitis. si ex ifinitis tūc ifinitū esset maius ifinito.

Amplius oē corpus est figuratū: sed istud nō possȝ eē figuratū ergo nō corpus.

Adhuc ppria passio corpis est mobilitas: ȝ istud corpus eēt oino imobile: qꝛ extra ipm oino nihil esset. Amplius tali corpore dato q̃rit̃ vtꝝ deus illud posset diuidere ⁊ vtrū esset in loco. vtꝝ etiaȝ deus aliud tale

posset creare. Utrū etiā3 aliquod ↄtinuū posset deus diuidere in infinitū. Rñr cōce- dendo ptem affirmatiua3 ꝙꝗ.s.Thomas in quolibetis ⁊ in qōnibus de veritate ⁊ in prima pte ⁊ alibi pluries dicat ꝙ nihil p̄ter deū ē infinitū actu.nec pōt esse ēt p potentiā dei nec ſm eēntiā nᶜ ꝑ3 esse nec ſm vtutē seu potētiam.nec ſm magnitudinē nec multitu- dinē.Vñ Scotus in hoc scdo limitatiuis lo quutus. Infinitas in essentialr̄ ordinatis si- ne ↄtradictōe pōt intelligi.qꝛ infinitas actua lis pfectōis sicut deus. in magnitudine autē molis in essentialr̄ ōdinatis nō pōt esse actu nec potētia.in accn̄taliter autē ordinatis po test in potētia ⁊ ſm pħos in actu nō simul.s. in accepto esse sicut infinitu3 in tpe si fuit si- ne principio.

Oppositū tñ eius pbatur primo tali rōe qꝛ infinita3 multitudinē actu deus pōt causa re simul. posito ergo ꝙ causet infinitas gut- tas aque oēm qua3 causat deus pōt simľ cō- iungere.ergo deus infinitas guttas aque po test cōiungere.ergo infinitā aꝗ̄ pōt causare. Amplius in re finita nō est possibilis p- cessus in infinitū. Si ergo deus non pōt infi nita3 magnitudinē causare simul :erit dare aliqua3 magnitudinē vltra qua3 deus nihil poterit causare simul.ↄn̄s falsu3.qꝛ tūc in re finita esset possibilis pcessus in infinitum. na3 ꝙ̄tamcunq3 crearet poss3 creare maio- rem. quod non esset possibile si solam finitā posset creare. Amplius illa quātitas que est vltra omē3 finitā est infinita .sed illa ma gnitudo quā deus vltimate pōt siľ causare ē vltra oē3 finitā ergo est infinita.pbať minō qꝛ vltra oē3 magnitudinē finitā quā deᵘ cre at pōt maiorē creare.ergo illa ꝗ oēs excedit est infinita.Et pte3 affirmatiuā defendendo cu3 nullus effectᵘ sit negādus esse possibilis a potētia dei nisi manifesta3 repugnātia3 in cludat. Ad primū igiť pōt dici ꝙ nō ha beret ptes aliquotas apud eos ꝗ tenēt vnu3 infinitū nō esse maius altero.ꝙ si hoc nō ha beať p incōuenienti ↄcedať infinito corrn̄de re ptes aliquotas quaꝝ quelibet est infinita ſm quid. Ad 2ᵐ pōt dici ꝙ istud corpus nō esset figuratū nec ↄsequēter visibile.Iste eni sūt ppꝛietates ꝙ̄titatis finite. Ad ter tiū ↄcediť ꝙ tale corpᵘ ex natura sua esset mobile ſm se ⁊ quodlib3 sui. ipsu3 tamē nū quā moueret rōe infinitatis. Ad quartū pōt dici ꝙ deus lic3 tale corpus posset diui dere nō tñ ſm quālibet eius ptem. repugnā tia āt talis videť esse ex pte infinitatis ptiū cum nō sit infinita ptransire pꝛio posterioꝝ Et lic3 tale corpus ess3 p̄sens deo nō tamen ess3 in loco.Poss3 quoq3 deus infinita talia pducere in infinitū sič de multitudine supᵘ innotuit. Nullu3 tñ continuū est possibile diuidi in infinitas ptes cuiᵘ ratio est.qꝛ par tes cōtinui nō sunt immediate. S3 qd di cendu3 erit ad demōstratōs pħi pbantes im possibilitatē talis infinitatis. Rñr ꝙ inten- tio pħi fuit ꝙ mūdus cōstat ex tota sua mā nec est possibile aliquā mā3 primā fieri ð no uo.⁊ cū quātitas cōsequať mā3 nō est possi bile aliqua3 quātitatē esse totalr̄ nouā. ⁊ p- pter hoc est impossibile ꝙ sit aliꝗ magnituᵒ maior ꝙ̄ est magnitudo totiᵘ mūdi.⁊ iō ad- ditio magnitudinis nō pcedit in infinitū sic ꝙ ꝗcunq3 magnitudine data possit dari ma ior.vnde fortior rationū negantiū infinitatē magnitudis deducit ad destructiō3 vniūsi cᵘ possibilitas theologice nō ē multū absurda. Si autē querať vtrū sit possibile repiri ma gnitudinē in potētia ad talem infinitatē ex- tensiuā ⁊ pmanēte3. Rñdeť quicquid dice rēt theologi id ↄcedentes iuxta mentē philo sophi ꝙ non per idem fundamētum.quantā eni3 magnitudinē ↄtingit esse in potētia tan- ta3 ↄtingit ea3 esse in actu.vt insinuat Auer roys 3ᵒ pħicoꝝ idest appositio nō est finita nisi diuisiōe existēte ↄtraria infinita.qꝛ non pōt magnitudo crescere nisi addēdo ex alia magnitudine diuisa.sicut si magnitudo pe- dalis diuidať ⁊ addať alij magnitudini pe dali nunꝗ̄ excedet magnitudinē bipedalem

Et si vlterius insteť ꝙ cōtinuū nō ppter aliud diciť diuisibile in infinitu3 nisi qꝛ sibi correspōdet potentia passiua ad talem diui

sionem infinitam. Dicendum q causa prin/cipalis intrinseca ppter quã magnitudo est diuisibilis in infinitum est. quia ipsa magnitudo principaliter cõsequit naturaz materie vt pz in de substantia orbis. cum ergo natura materie de se nõ sit quid finitũ et determinatum aliquo termino. sed potẽtia ad omẽs actus sic potentia passiua magnitudinis ad diuisionem recipiendam est infinita et interminata. et forte q hoc vult cõmẽtator 3° physicorum dum inquit q diminutio est ire ad nihil cuius causa est materia, sed additio est ire ad esse cui9 causa est forma. infinitas aũt inuenit p materiaz sicut finitas p formam. In magnitudine ergo finita nõ est potentia passiua infinita fm extensionez. sed infinita fm multitudinẽ potest idest potentiaz passiuam in infinitum multiplicataz sicut infinite etiaz erũt diuisiões quas in futurũ recipiet supposita eternitate mũdi. et est alter modus dicendi.

Dicenduz sexto quod si sermo sit de infinito negatiue aut priuatiue in magnitudine perfectionis sic infinitas negatiua in deo nõ est ponenda. qz forte quilibet gradus est diuisibilis vt inquit hic Scotus. Uerius tñ loquẽdo et si quãtitas virtutis in creaturis sit diuisibilis habẽs gradus et cõsequẽter cõposita cũ fiat ex additiõe vnitatũ. vt Jobes de ripis. in deo tñ est indiuisibilis nullo mõ potẽtialis nec cõposita. et cõñr in eo esset intelligibilis talis infinitas negatia que dicit negatiõz finitatis cũ repugnãtia finitatis sicut reliqua indiuisibilia vt pũctus et vnitas. Priuatiue aũt infinitũ in deo non est intelligibile. qz ibi nõ est aliqs gradus possibil terminari qn termineť Scot9 in hoc passu.

Dicẽduz septĩo pbabilr q infinitum priuatiue in magnitudĩe molis aut in multitudine de genere qtitatis nõ põt intelli. Intellectus. n. intelligẽs multitudinẽ aut magnitudinẽ infinitã priuatiue repugnat cuilibz multitudini aut magnitudini date g° rc. Nulla eniz est multitudo aut magnitudo que nõ sit nata finiri. Uñ Scotus infinitas priuatiue nõ põt intelligi in magnitudine cõtinua aut discreta sine repugnãtia intellcũs.

Sed incidit dubiũ vtrũ infinitũ priuatiue possit esse in aliquo diuisibili. et pbať q põt intelligi linea interminata. qz nõ contingit intelligere lineã nõ statuẽtez. 7°. metaphisice. illa quoq insũt in pmo mõ q insũt in ratiõe qditatiua. vt triangulo inest linea et linee pũctus. hec. n. eorum ex his sũt prio posteriorum. sed tale ñ potest separi a re. qz tũc essz linea et nõ linea.

Amplius linea est lõgitudo cuius extrẽa sũt duo pũcta. Euclides pmo Theorematũ

Amplius de rõne corpis est terminari superficie et superficiei linea. linee vo pũcto. 3° physicorum. Adhuc queriť vtrũ talis linea ẽet equalis aut inequalis alteri. Ad primuz cõcedi põt pbabilr dari infinitũ priuatiue in aliquo diuisibili nõ obstãte pbatiõe inducta in casũ quo ablata sint pũcta tmiantia lineã Cui9 ratio esse potest quia termin9 nõ est de essentia diuisibilis vt pũctus nõ est de essentia linee. sed ãmoto illo quod est extra eẽntiaz rei res adhuc manet res. Ablatis igitur pũctis terminãtibus lineaz aut manet linea nõ terminata nata tñ terminari et tũc infinitum priuatiue erit in aliqua linea diuisibili Si nõ tũc aliqs pũctus essz imediatus puncto ablato. et sic duo pũcta essent cõtigua in linea. ergo linea cõponereť ex punctis.

Idez argumentum põt fieri de tempe si auferať instãs terminãs. Et p hoc ad rõem primã rñdetur q de rõe cõtinui est termin9 eo modo quo poniť in diffinitiõne. eo. n. mõ est de eius essentia. s. in rõe terminãtis nõ q linea sit pũctus sed q est terminata punctis Per hoc pz ad alia qz oia pcedũt de continuo nõ absolute sed vt est termiat9. Ad vltimã rñr q nulli linee essz eqlis. Equale. n et ineqle sũt passiões solĩ9 qtitatis termiate Uñ ex his cõcediť q. A. et. B. sũt due linee quarum vna non est maior altera. et tñ. A. est pedalis quãtitatis et non. B. Et hoc dato q A. fuerit linea pedalis a qua fuerint ãmota pũcta terminãtia et non. a. b. que ẽt sit peda

lis.indiuisibile enĩ3 additũ indiuisibili non facit maius.

Dicendu3 octauo q̷ infinitũ negatiue potest a nobis intelligi.punctus enim ⁊ vnitas possunt a nobis intelligi ⁊ talia sunt infinita negatiue ergo ꝛc. Ex oibus ergo ↄcludẽdu3 est ꝑ veritate qcquid ꝓbabiliter hactenus ↄictu3 sit ad eleuãda ingenia.q̷ infinitũ acceptũ ꝑ re substracta sic est possibile intelligi aut nõ intelligi sicut est possibile ip̃3 esse aut nõ esse ex pte rei.vnde infinitũ in pfcõe sicut est deus ĩ possibile a nobis intelligi qcquid senserit apparẽter Auerroys cu3 pipateticis.Infinitũ ãt in magnitudine molis vl̃ multitudine h3 actu3 nõ.infinitũ autẽ inẽentialiter ordinatis actu vel potẽtia priuatiue seu cõtrarie nõ põt intelligi. cuius ratio est quia repugnat rei. infinitũ autẽ siue in magnitudine aut multitudine siue in quibuscũ q̷ accñtaliter ordinatis si in potẽtia accipiatur potest intelligi a nobis vt semp intellcũs cõformetur rei.

Dicẽdum vltimo q̷ infinitũ sumptũ pro rõe formali infinitatis in se potest intelligi a nobis.quod ꝓbat̃.impossibile est aliqd intelligere inesse aut nõ inesse alti nisi pri⁹ ip̃3 ap̃hẽdat̃ ab intellcũ simplici.ƀ ĩfinitũ omimõ ↄictũ ƀm suã rõe3 formalẽ possum⁹ intelligere inesse aut nõ inesse. ergo nccio pri⁹ ipsu3 infinitũ vt sic est ap̃hensu3 ab intellcũ

Propter quartu3 quide3 hui⁹.ad primũ concedit̃ ↄñs ⁊ ↄña. cõcludit.n.argumẽtu3 de rõe infinitatis in se cui⁹ ibide3 assignat̃ diffinitio ⁊ nõ de substracto .Scia autẽ tradita de infinito tercio phicoꝝ ⁊ prio celi est negatiua potius q̃ affirmatiua ipsu3 nõ esse verius cõcludẽs quã esse. Ad 2ᵐ principale cõcessa maiori minor est negãda.⁊ l3 due aut tres spẽs simul possint esse in intellcũ nõ tñ infinite. ad hoc eni3 q̷ spẽs intelligibiles sint siml̃ in intellcũ non sufficit solum eas non opponi sibi inuicẽ.sed o3 fantasmata a quib⁹ dependẽt esse simul infinita ⁊ ↄñr infinitas res fantasiabiles simul qd̃ est impossibile.Vñ Scot⁹ hãc solutõ3 ↄplete declarãs.infinite spẽs pñt esse simul in actu prio ⁊ infinite q̃tum est ex pte speꝝ ⁊ ex pte intellect⁹.cum potẽtia passiua possit ad pfectões infinitas.sic centrũ põt eẽ termin⁹ infinitaꝝ linearũ. nullo tñ potentia passiua est ad infinitã pfectõ3 intẽsiue sic potẽtia actiua ad effect⁹ ĩfinitos sic sol ad herbas si gñatio ess3 ꝑpetua nõ tñ ad effcm̃ infinitũ.⁊ tũc põt intellcũs scire infinita i habitu si ess3 q impximer3 spẽs infinitas in nobis intellcũs ãt nõ põt nãliter infinitas acqrere q2 hoc fieret actibus suis quos nec siml̃ nec successiue põt hr̃e infinitos ita q̷ oẽs tñseat qcquid supernãliter ↄictu3 sit de aña xpi. ⁊ ꝑ hoc ad cõfirmatione3.

Ad terciũ rñr q̷ aliter de⁹ gloriosus ẽ infinitus ⁊ aliter infinitũ ꝑ numeꝝ vel ꝑ extẽsionẽ.De⁹ autẽ cu3 ↄicit̃ infinitus ↄicitur a negatõe finiẽtis ipsu3 ⁊ mẽsurãtis ip̃3 extra infinitũ.q2 videl3 impossibile est ipsu3 finiri loco vel tpe vel intellcũ capiẽte ipsu3.ꝑpter quod est plene inenarrabilis.hoc est q2 eum pfecte intelligi non ↄuenit nisi a seipso.est tñ ipse finiẽs se.q2 tant⁹ est q̃tus ipse se intelligit.Si.n.deus ↄiceret̃ esse infinitus sic infinitu3 ↄicit̃ q̃tu3 ↄiscretũ vel cõtinuũ seqretur deu3 esse sp impfectissimu3.q2 infinitum hoc modo impfectissimũ est .Cũ semp aliqd eius qd̃ ipsu3 pficere deb3 sit extra ipsu3.infinitũ ãt qd̃ ↄ̃ a negatõe finiẽtis ip̃m extra pfectissimũ est. ⁊ sua nobilitate excedẽs oẽ3 loci ⁊ temporis ⁊ ingenij capacitate3 que vl̃ est vel quã possibile est esse.

Ad confirmatõ3 concedit̃ quod inducit̃ Vnde Damascenus cap⁹.x⁹.⁊ Aug.lxxxiij qõnu3.hoc solum possum⁹ scire de deo q̷ est infinitus ⁊ incõprehensibilis.nec sequitur ex hoc q̷ deus ↄprehendat̃ q̷ in tali actu opõteat esse tota3 intellectõe3 in se quãta potest esse circa tale obiectu3.l.q̷ cognoscat̃ infinitus infinite a parte cognoscentis.

Ad vltimũ cõceditur q̷ omnes tales species numeroꝝ sunt intelligibiles nõ quidem simul sed successiue cum nõ sit infinita ptrã-

sire. Ad cõfirmationez ↄcedit infinitum aliquo modo esse notuz vt supra innotuit. Auctoritas autē phi in textu audiatur hoc modo q̄ infinitas in multitudine que intelligitur per diuersas species non pōt intelligi a nobis esto q̄ intellectus haberet infinitas species apud se. q2 nō posset elicere simul infinitos actus et opatōes. nec posset intelligere vnū post aliud. q2 non posset eas ptransire Unde Scotus. 3ª dis. primi. infinitū potentiale est ignotuz. q2 vnūquodq3 est cognoscibile inquātuz est in actu nō tamen est ignotū q2 repugnet sibi intelligi ab intellectu infinito. sed nō potest infinitū cognosci ab aliquo intellectu cognoscēte ipsuz s̄m moduz sue infinitatis. modus eni3 sue infinitatis est accipiēdo alteruz post alteruz. Et intellect⁹ qui cognosceret sic alterꝫ post alterum semp cognosceret aliquid finitum et nūquā infinitum. intellectus tn̄ infinit⁹ potest cognoscere totuz illud sil' nō partē postptem. Un̄ Aug⁹. xij°. de ciuitate dei. Infinitas numerorꝫ q̄uis infinitorꝫ numerorꝫ nō sit numerus incomprehensibilis tamen non est illi cuius sapientie non est numerus.

Explicit liber secundus metaphisice incipit liber tercius.

Jrca trecium metaphisice oritur prio questio Utrum in mathematicis sint causa efficiens finalis et materialis. Arguitur affirmatiue quecunq3 habent esse post non esse egent causa efficiente cum nihil trāseat de non esse ad esse nisi p agens mathematica autē sunt huiusmodi vt numerus qui recipit esse p diuisionē cōtinui similiter puncta p diuisionez linee. multe quoq3 supficies de nouo generantur.

Amplius in quibuscunq3 repitur motus ibi est efficiēs cu3 sit principium. Unde motus 2° phicorꝫ et qnto metaphice. In mathematicis autē est motus vt a metaphisico cōsiderat'. vt pꝫ in diffinitiōe numeri et cōtinui: cū diuisio et aggregatō nō sint sine motu. est. n. numer⁹ m'ltitudo ex vnitatib⁹ [illegible]gregata et cōtinuū est diuisibile in infinitū.

Adhuc mathematica sunt entia ergo habēt rōez finis. ↄña pbat'. q2 quod h3 ratiōz entis h3 rōez boni cu3 bonū dicatur equaliter enti primo Ethicorꝫ. finis autē et bonum sunt idem. 2°. phicorꝫ et 3° metaphice. Unde Auerroys qui dicūt q̄ in mathematicis nō est bonuz mētiunt' q2 in illis est ordo.

Amplius vbicunq3 repit' forma ibidē et materia cu3 sint correlatiua 2° phicorꝫ. posito eni3 vno correlatiuorꝫ ponit' et reliquū in pdicamētis. sed in mathematicis repit' forma. Unde Auerroys pbemio phisicorum. Mathematicus demōstrat [illegible] formaz.

In oppositu3 est Phus cu3 inquit. amplius autē multis existentiū non insunt oib⁹

omnia. quo namq3 modo possibile est mot⁹ principium esse in imobilibus aut boni naturā siquidez omne quod est bonuz ꝑm se ⁊ ꝓpter suaz nāz finis est ita ꝙ nulli⁹ causa. Unde Aristo. talē rōez videt̄ innuere in ill non est finis in qbus nō repit̄ mot⁹. mathematica āt sunt huiusmōi cū sint imobilia. Unde Phus. vi°. metaphice. mathematice qdez quedā circa imobilia ⁊ insepabilia. Et Auerroys ꝓlogo phicoꝝ. non oēs artes cōsiderāt de omnib⁹ causis. sed quedā considerant de causa formali tm̄. s. mathematice. ⁊ quedā d̄ tribus causis. s. motore forma ⁊ fine ⁊ est sciētia diuina. ⁊ q̄daz de quatuō causis ⁊ est sciētia naturalis. Et Albert⁹ 3°. metaphice de ea bonitate hic loqmur que ē ex vltio ⁊ optimo quod res appetit adipisci hoc āt est finis. finis āt talis est inq̄tuz ē appetitus ⁊ cuius causa fit totū qd̄ fit est finis actus ⁊ cōplemēti cuiusdā. omnis. n. tal' act⁹ est cū motu qz est vltimū mot⁹. igit̄ tale principiū bōi ⁊ finis nō ꝯtingit esse in mathematicis. nec in talib⁹ contingit aliqd esse automatuz hoc est [illegible] se bonū inquātuz huiusmōi ꝓpter qd̄ etiaz in signū hui⁹ in mathematicis nihil ondit̄ [illegible] eaz causaz q̄ꝫ finalez vocamus. ꝑm finē āt ⁊ efficiētez ⁊ māz sp volunt esse ꝯcepta ⁊ ꝯiūcta ⁊ nō sepata.

Propter primum

quidez huius mathematica dicta a mathesis grece idē est qd̄ abstractio ⁊ ycos scia q̄i scia de abstractis ⁊ absolutis. sunt aūt entia mathematica sic̄ magnitudo ⁊ nūerus ⁊ partes ⁊ ꝓprie passiōes ⁊ prin^a demōstratia de qbus ꝯsiderat̄ in geometria ⁊ arismetrica. Est āt abstractō mathematica intellectio numeri aut magnitudis passiōis istoꝝ vel proprij principij demōstratiui nō intelligēdo q̄litates sensibiles nec motus naturales.

Causa vero efficiēs vt ad p̄sens ꝓpositū facit est illa que est principiū trāsmutatōnis ⁊ quietis ꝑm pħm qnto metaphice ⁊ 2° phicoꝝ. Unde Auerroys ibidē intēdit causam agētez. s. ex qua primo fit generatio rei.

Causa āt finalis est cui⁹ causa fit qcquid fit de his que ad finē illuz obtinēduz sunt ordinata sic̄ sanitas est causa deambulatōnis. Albertus 2° phisicoꝝ.

Causa mālis est illa ex qua fit res cū insit ei. Unde Albert⁹ ibidez materialez causaz describentes hic dicim⁹ ꝙ ipsa est in genere dc̄a ex q̄ fit res. qz mā subicit̄ oī fieri. siue illud sit ꝑm sbaz siue sit ꝑm accn̄s. Cuz āt dr̄ ex qua fit res intelligit̄ ⁊ materia prima ⁊ ēa que sequitur primaz.

Propter secunduz

quidez huius Pitagorici in mathematicis nutriti quos imitatus est Plato prin^a rerū nālīuz mālia ⁊ formalia posuerīt mathematica. Unde Albert⁹ p° metaphice. putabat plato ꝙ elemēta spēꝝ ydealiū oiuz exn̄tiuz essent elemēta. posuit g° ꝙ causa mālis oīm sit magnū ⁊ puū. s3 illud qd̄ est causa formalis vt sba ē vnū qd̄ est ydea pria. in mathematicis g° ꝓter formā repit̄ ⁊ cā mālis. horū āt defect⁹ ibidē ingrat̄. vn̄ phs 3° metaphice. Sophistaꝝ qdaz vt Arisippus cām istaz in gn̄e causaꝝ ponere p̄neglexit. opinatus est eni oia cāri nālia a mathematicis sic̄ ⁊ multi alij. Un̄ Albert⁹ d̄ mēte phi d̄ gn̄e principioꝝ mathematicoꝝ cōtendebat plato ac si tota reꝝ nālīuz doctrina exn̄tiū essz geometria.

Propter tercium

qdez h⁹ primit⁹ p̄mittant̄ nōnulla. 2° determinet̄ qd̄. De p° sciēduz ꝙ in nōie mathematice intelligi pn̄t scia mathematica aut obiectū circa qd̄ v'sat̄ ꝯsideratio mathematica. p̄mittat̄ 2° ꝙ mathematica esse abstracta intelligi pōt vel q̄^{ad} ad esse sic̄ sūt intelligentie sepate vel q̄tum ad ratōez seu cōsideratōꝫ.

De secūdo principali dicendū prio. entia mathematica inq̄tū talia idest vt subiciunt̄ cōsideratōi mathematice nō hn̄t efficiēs nec finē nec māz q̄ est subiectū trāsmutatōis. entia. n. mathematica vt sic abstrahunt a motu cū ꝑm rōꝫ sint imobilia. 3° ⁊. vi°. metaphi

sice.iõ abstrahũt ab efficiẽte motũ cũ effici- ens sit principiũ.vnde mot⁹ 2° phicoꝝ ⁊ v° metaphice ⁊ ɔñr a fine motus. finis nanqꝫ vel termiat motũ vel est illud gratia cui⁹ fit motus.nõ.n.sunt mathematica inqtuꝫtalia alic⁹ grã cũ triãgul⁹ nõ sit grã qdrãguli nec ecõuerso.⁊ p idẽ abstrahũt a mã mot⁹ .qre ꝛc. Vñ Auerrois in hoc tercio in reb⁹ immo bilib⁹ nõ debet aliqs qrere causaꝫ mouẽteꝫ neqꝫ põt dicere qño est possibile vt in eis sit causa mouẽs.⁊ intẽdebat Aristo.mathema tica.qm̃ lꝫ sint in re mota tñ nõ mouẽtur ni- si accñtalr.Et.s.Thõs sup Boecio de trini- tate.mathematica nõ demõstrat p cãꝫ effici enteꝫ nec finalẽ lꝫ habeat eas.Et Auerrois in hoc tercio in mathematicis nõ fit demon stratio cui⁹ termin⁹ sit causa finalis. Ex q- bus sequit᷑ ꝙ entia mathematica nõ ɔside- rant᷑ a mathematico sub rõe boni sic nec sb rõe finis.Vñ.s.Thõs 3° sniaꝝ dis.vij^a.ra- tio finis ꝓprie respicit motũ opatõꝫ ⁊ ordi- nẽ rei ad reꝫ.ideo non est in mathematicis. Dicenduꝫ 2° ꝙ in scia aut in cõsideratõe ma thematica est quidã motus ⁊ efficiẽs cũ ha beant᷑ ▮ ꝓcessuꝫ a p̃missis ad cõclusioneꝫ q quodãmodo importat motũ.Vñ phus.viij phicoꝝ.omnis sciẽtia vtit᷑ motu. hic auteꝫ motus nõ est realis.noticia.n.p̃missaꝝ licet gignat idest effectiue ꝓducat noticiã conclu siõis Lincoñ.prio posterioꝝ nõ tamen tale est efficere reale.

Dicenduꝫ tercio ꝙ in cõsideratõe mathe matica est quidaꝫ finis cũ ordinetur in scire sicut in finẽ. demõstratio.n.est silogism⁹ faci ens scire prio posterioꝝ.qlibꝫ.n.scia specu- latiua est de numero bonoꝝ prologo de aĩa. finis autẽ ⁊ bonũ ɔuertunt᷑ 2° phicoꝝ.qre ꝛc Sed orit᷑ dubiũ qualr interp̃tanda sit au- ctoritas phi in textu. Ampli⁹ quid sense rit Auerroys i auctoritate allegata.mathe matica vnũ tñ gen⁹ cãe ɔsiderat.s.formalẽ

Ad primũ rñr ꝙ in imobilib⁹ nõ est effi- ciẽs aut finis cũ sint abstracta ꝭm rõeꝫ licet non ꝭm esse. Vñ.s.Thõs in prima pte qõe qnta phm in hac pte declarans. Mathema tica non subsistũt sepata ꝭm esse. quia si sic subsisterẽt esset in eis bonũ.s. esse ipsoꝝ.sũt autẽ mathematica sepata ꝭm rõeꝫ tantuꝫ ꝓ ut abstrahunt᷑ a motu ⁊ a materia sicut ab- strahunt᷑ a rõe finis q̃ hꝫ rõeꝫ mouẽtis.non est autẽ incõueniẽs ꝙ in aliquo ente ꝭm rõeꝫ non sit ratio boni cuꝫ ratio entis sit prior q̃ ratio boni. Et si querat᷑ an mathematicus quoquomõ ɔsideret rõeꝫ boni. Respondet Albertus.xi°.metaphice nõ esse incõueniẽs dicere ꝙ mathematicus cõsiderat id qd est bonũ.quod eniꝫ greci vocãt agathon ⁊ lati ne sonat valde bonũ diuersuꝫ est in diuersis ⁊ nõ vni⁹ generis ⁊ rõis.bonũ.n.ꝭm aliquã sui rõeꝫ semp est in actu siue in ope sicut bo nũ v̄tutis ⁊ artis.aliud ãt ꝭm aliã rõeꝫ bo^m est in his ⁊ que sunt imobilia. Dicẽtes ergo ꝙ mathematica scientia nõ dicit aliquo mõ de bono aut agathon mẽtiunt᷑. maxie enim dicunt ⁊ ostendunt bonũ mathematice sciẽ- tie.non eniꝫ sequit᷑ ꝙ nõ ostendant bonuꝫ si non nominãt illud in ꝓpositiõibus ⁊ rõibus opa eniꝫ mathematicoꝝ ⁊ ratões eoꝝ ostẽ dunt id quod est bonuꝫ q̃uis non ipso noĩe boni.ea.n.q̃ sũt maxie bõi differẽtie sũt spe cies ⁊ ordo ⁊ cõmensuratio ⁊ determinatio. ⁊ hoc maxime ostendũt mathematice scien tie.quia ergo hec differẽtia sunt vident᷑ esse cause finales multoꝝ palaꝫ est qꝛ sciẽtie ma thematice taleꝫ causaꝫ dicũt que est finalis ⁊ dicunt eam que est causa vt bonuꝫ p ali- queꝫ moduꝫ q̃uis non dicant vt finem ⁊ in ratõe boni.⁊ hec si rcẽ cõsiderent᷑ sunt ver- borum sancti Thome apertio.

Ad secunduꝫ respondet᷑ ꝙ Auerroys in allegata sentẽtia p notaꝫ exclusionis de cau sis non exclusit nisi materiaꝫ sensibileꝫ dicẽ teꝫ habitudineꝫ ad motũ.aut ad qualitates sensibiles ⁊ causam agentem ⁊ fineꝫ. materi am autem intelligibileꝫ non excludit. in ma thematicis eniꝫ cõsiderant᷑ subiecta de qui- bus passiones demonstrantur .considerant᷑ quoqꝫ partes quãtitatiue vt semicirculi ⁊ p tes linee. genera etiã per que mathemati- cus diffinit vt lõgitudineꝫ gen⁹ linee ⁊ mul

titudinem genus numeri. omnia autem hec materiaȝ intelligibileȝ appellamus. Unde sanctus Thomas tercio de anima ꝛ p͛io posterioꝝ. mathematica abstrahūt a materia sensibili nō autē a materia intelligibili sed p eaȝ demonstrāt. Sed incidit dubiū vtꝝ substātia corporea de p̄dicamēto substantie que est subiectum trine dimēsionis sit materia intelligibilis rei mathematice. pōt dici ꝙ non soluȝ subiectuȝ passiōis mathematice est eius materia intelligibilis ꝫ etiaȝ substātia ipsa in qua sunt numeri ꝛ magnitudines est eoꝛuȝ materia intelligibilis. Cuȝ eni numerus ꝛ magnitudo existāt in substantia subiecta eis oportȝ ꝙ sint ipsa eoꝝ materia in aliquo mō ꝛ non est materia sensibilis yº abstrahens ab ea sicut prius a posteriori ergo intelligibilis. hanc eniȝ diuisioneȝ ponit Aristoti. vt cōuenienteȝ. Unde ad venandum proprium subiectuȝ mathematice non est p͛cedenduȝ diuidendo aliquod genꝰ accidentiuȝ. vt videbiť sexto huiꝰ. nam quodlibet eoꝝ ꝛ quelibet eius spēs in aliqua specie substātie mediate vel imediate virtualr cōtineť. Sed diuidenda est substātia p corporeaȝ ꝛ incorporeā. quoꝝ alteruȝ mēbruȝ s. incorporea ad metaphisicuȝ ptinet considerare. Substātia autē corporea est illa cui absolute cōsiderate primo inest quātitas cōtinua ꝛ 2º quātitas discreta. Unde. s. Thōs in 2º phisicoꝝ. Si ergo quātitas nō includit in suo intellectu qualitates sensibiles vł passiones vel motus claudit tñ in suo intellectu substātiaȝ. potest ergo intelligi quantitas sine materia subiecta motui ꝛ qualitatibꝰ sensibilibus non tamē absq̧ substātia. ꝛ huiusmodi quātitates ꝛ que eis accidūt sunt ꝭm intellectuȝ abstracta a motu ꝛ a materia sēsibili nō autem a materia intelligibili. Uult itaq̧. s. Thomas ꝙ quia non sunt abstracta a substātia ideo nō sunt abstracta a materia intelligibili quod non diceret nisi velleȝ substantiaȝ esse materiā intelligibileȝ eoꝛuȝ

Sed iteruȝ dubitať vtrum p talem substantiaȝ que est corporea sint diffinienda entia mathematica. Potest dici ꝙ p talē substantiaȝ possunt diffiniri si pfecte diffinirentur. vt dicēdo magnitudo est quātitas cōtinua pmanēs p quaȝ substantia subiecta hēt ptes quāꝝ vna est extra aliā discretōe non interueniēte. Numerus autē est quātitas discreta pmanēs p quaȝ substātia subiecta hȝ ptes q̄ꝝ vna ē extra aliaȝ discretōne interueniēte. Robertus lincoñ. de ortu sciētiaꝝ. Talis eniȝ substantia est principiuȝ essendi earuȝ ergo ꝛ cognoscendi cognitōe pfecta 2º metaphisice. Si autē querať ad quaȝ ptem philosophie spectet consideratio istaꝝ diffinitionū. pōt dici ꝙ ad mathematicā que q̄uis dicať esse de quāto vel de quātitate hoc est q2 mathematica nō multū compat quantitateȝ ad substantiā corporeaȝ. Sed posteriores passiones ad quātitateȝ que est p͛ia passio ꝛ quia ipsa nata est inesse ideo quasi supponiť vt formalis ratio subiecti: tamē secunduȝ veritateȝ primū subiectū virtute cōtinens omnia talia est substantia corporea. Uerius autē loquēdo mihi apparet ꝙ non ad mathematicuȝ spectet talis consideratio qui licet cōsideret magnitudinē aut numerū quiditatiue non tamē debet sua quesita inq̄tuȝ talis resoluere vsq̧ ad substantiā: vnde diuerse scientie diuersimode se habent ad suū subiectuȝ q2 alique sciētie reqrunt noticiaȝ distinctaȝ sui subiecti determinati vt si perfecte debeat cognosci quid est homo scire oportet vtrū sit substātia vel accidens ꝛ iteruȝ diuidere substātiaȝ si sit genus vniuocū corporeaȝ ꝛ incorporeā vsq̧ ad vltimam differentiaȝ hominis. nō nulle vero scientie requirūt noticiā suoꝝ subiectoꝝ confusam. sicut sūt mathematice. nō eniȝ ingrenduȝ est a mathematico vtrū magnitudo aut numerus sit sbstātia aut accidēs ꝛ in q̄ p̄dicamēto. ꝛ vtruȝ dependeat a subiecto ꝛ ita de aliis. Unde concludenduȝ est ꝙ cū nullus artifex q2 nec mathematicus nec naturalis phus in sola speciali scientia possit habere perfectaȝ cognitōem alicuius scibilis specialis. Solꝰ artifex mixtus habens omnē. s. tam cōeȝ q̄

ꝑpꝛiam eſt ille cui⁹ eſt reſoluere ſcibilia mathematica vſqꝫ ad eoꝝ ſubiecta pꝛima . per diuerſos enim habitus mixtos in vnū habetur perfecta cognitio quidꝗtatis ſpecialis vt ſupꝛa determinatuꝫ eſt.

Propter quartuꝫ

quidē huius. ad pꝛimū ꝯcedit ꝙ mathematica habēt eſſe poſt non eſſe nō tamen vt ſic ſubiciūtur cōſideratōi mathematici idelt vt habent eſſe poſt non eſſe cū in ſui ꝯſideratōne abſtrahāt a motu. Ad ſecundū dicit̄ ꝙ ibideꝫ aggregatio nō ſumit̄ ꝑ appꝛoximatōe aliquoꝝ diſtantiuꝫ. ſed ꝑ compoſitione pluriuꝫ vnitatuꝫ. nō min⁹ eni cōſtituerēt numeruꝫ binariū due entitates diſtantes ſicut indiſtantes. Et licꝫ mathematicus ponat cōtinuū eſſe diuiſibile in infinituꝫ eius tñ non eſt inquirere vtrū diuiſione reali aut ratōis ponit eniꝫ ymaginarie ip̄m ſic diuidi poſſe. Et ſi inſtetur ꝙ ſi conſiderat mathematicus entia in aīa erit ergo artifex ratōnalis. Pōt dici ꝙ licet mathematicus cōſiderat abſtractionē ſuoꝝ ſcibiliū ⁊ ſit ſpeculatiu⁹ non tñ rōnalis. Artifex nāqꝫ rōnalis habet conſiderare nō quecūqꝫ entia ꝭm animā. ſed ea que ſunt in ſciētia deueniēdi ad notitiaꝫ ignoti ⁊ eoꝝ ꝑ ſe partes ⁊ pꝛincipia ⁊ paſſiōes.

Ad tercium cōcedit̄ entia mathematica hr̄e fineꝫ ꝭm eſſe nō tamē ꝭm rōeꝫ vt innotuit ex doctria. s. Thome. i. vt ꝯſideratōi mathematice ſubiciūtur. Ad quartuꝫ ꝯceditur maioꝛ de foꝛma inherēte. cōſiderās enim foꝛmaꝫ alteri inherēteꝫ vt inherēs eſt. conſiderat etiā materiā ſubiectā illi foꝛme. talia eni ſunt coꝛrelatiua qui tamē cōſiderat foꝛmam non vt inherēs qualis eſt mathematicus nō cōſiderat materiā tranſmutatōi ſubiecta.

Kitur ſecundo

q̄ſtio vtꝝ gen⁹ p̄dicet̄ ꝑ ſe de dr̄ia. ꝓs affirmatiua ꝓbat̄ p̄mo nō min⁹ ꝯuenit genus cū dr̄ntia ꝙ̄ paſſio cū ſbiecto ſuo cuꝫ ſint diuiſoꝝ geneꝝ vt coīter tenet̄. Sed paſſio de ſuo ſubc̄o p̄dicat̄ ꝑſe ꝑ̄ poſtrioꝝ g° ꝛc.

Confirmat̄ rōnale ꝑſe eſt aīal ergo qō ṽa. aīecedens ꝓbatur. rōnale eſt ꝑſe homo. hō aūt eſt ꝑſe aīal ergo rōnale eſt ꝑ ſe aīal. maioꝛ ꝓbatur: qꝛ hō eſt ꝑſe rōnalis ergo rōnale eſt ꝑſe hō. ptꝫ ꝯña quia ꝓpō nc̄cia conuertit̄ i neceſſariā ꝑ̄ ꝓoꝝ g° le in ꝑſe.

Ampli⁹ qñcūqꝫ icludit̄ aliq̄d in rōne foꝛmali alic⁹ p̄tur de eo ꝑ ſe. per ſe eniꝫ ſūt q̄cūqꝫ ponūtur in rōne dicēte q̄d eſt p̄mo poſterioꝝ. Sed gen⁹ icludit̄ in rōne foꝛmali dr̄ntie. rōnale. n. ꝑſe eſt ſba cū illud p̄dicatū accn̄taliter nō ſibi ꝯueniat ⁊ nō icoꝛpea: nec in aīata nec inſenſibilis ergo rōnale ꝑ ſe erit ſba coꝛpea aīata ſenſibilis ⁊ ꝯñr aīal.

Cōfirmatur quādocūqꝫ p̄dicatur aliq̄d accidēs de aliquo per accidens pꝛedicat̄ de eo in quo illud foꝛmaliter icluditur ſicut dulce quod accidētaliter p̄dicatur de albedine. etiam accidentali p̄dicatur ꝺ re alba. Si ergo genus ꝑ accidēs p̄dicabitur. de differētiā ergo per accidēs pꝛedicabitur de ſpecie in qua foꝛmaliter includitur differētia. quod eſt falſum.

Adhuc quādo aliquid de alio p̄dicatur perſe pꝛimo mō vnū p̄dicat̄ de alio etiaꝫ in abſtracto ſeptimo metaphiſice. Sꝫ rōnale p̄dicat̄ de homine per ſe. ergo humanitas ꝑ ſe eſt rōnalitas. humāitas ꝑ ſe eſt aīalitas ergo rationalitas per ſe eſt animalitas. ergo concretū de ꝯcreto rōnale per ſe eſt aīal.

Cōfirmat̄ magis ꝯuenit ꝯcretū cū alio cōcreto ꝙ̄ ꝯcretū cū abſtracto. ſ; in itelligentijs ꝯcedit̄ ꝙ gabꝛiel ꝑ ſe ē gabꝛielitas. g° magis cōcedenduꝫ eſt ꝙ gen⁹ p̄dicat̄ ꝑ ſe de dr̄ia quia quodlibet eoꝝ eſt cōcretum.

Ampli⁹ hec eſt ꝑ ſe rōnale eſt ens cū ens p̄dicet̄ de quolibꝫ q̄rto metaphice. vnificatio aūt entis de rationali non eſt ratōe accidentis cum rationale non ſit accidens. ergo per naturaꝫ ſubſtātie q̄ eſt gen⁹ vt ꝯſtat q̄re ꝛc. Cōfirmat̄ i ꝯña hōa ⁊ foꝛti p̄dicatū ē ꝺ foꝛmali intellc̄ū ſubiecti. ſ; cui ineſt differētia ei dē ineſt gē⁹ q̄nto metaphice. g° gen⁹ eſt ꝺ foꝛmali intellectu differētie ⁊ ꝯſequēter per ſe.

In opp᷒ eſt phus i. 3° metaphice. nō eſt

autē possibile genus existentiū vnuz esse neq3 ens. naz necesse est differētias cuiuslib3 generis esse ⁊ vnam esse quamlibet.

Impossibile est aūt predicari aut species generis de ppriis differētijs aut genus sine speciebus ꝛc. Amplius sexto topicoꝝ si aial p̄dicatur p se de differētia ergo vnum animal esset plura animalia. cn̄s falsuz. cn̄a aūt pbi sic deducitur. nam aial inclusuz qui ditatiue in rōnali aut essent idem aial qditatiue quod includitur in homie: ⁊ tunc essz nugatio cū idem inutiliter bis repeteret̄. Differētia quoq3 nō determiaret genus cum debeant esse duo odistincti oceptus vt patet. si nō sit idem ergo cū animal genus icludat̄ qditatiue in homie ⁊ rōnale cū omnib⁹ iclusis in hoie qditatiue p̄dicetur de homine qditatiue seqtur cn̄a pbi. Unde Albert⁹ magnus 3° methaphice nō est possibile q vnū ⁊ idem genus sit oium entiuz quod sit vnū vel ens: quia nō omnia entia in vnaz gn̄is possūt colligi coitatem. necessariuz est enim q differētie hoc est ea in que ▮ differentias diuidit̄ ⁊ sub eo ▮ eas ostituit̄ sint ⁊ esse ⁊ vnū in sui natura ⁊ quodlibet ipoꝝ sit vna natura gn̄is que de ipso in quid vniuoce p̄dicetur. hec enim sunt de rōne gn̄is sed ipossibile est q aut species predicetur de dn̄tijs ppzioꝝ generum essentiali p̄dicatiōe aut q genus p̄dicetur de dn̄tijs si pure differētie sine speciebus in quibus sūt per esse accipiantur. Differētia eniz est itentio forme pure ⁊ genus est itentio materie ppzie. ⁊ species est intētio opositi. forma aūt pura neq3 est maṫia neq3 opositum: ⁊ ideo nā differētie neq3 gen⁹ est n3 spēs n3in p̄dicatiōe eēntiali sbicit̄ ei genus vel spēs: nisi differentia fm esse accipit̄ p specie cui⁹ est ac̄t⁹ differētia eni fm sui nāz p̄dicat̄ in quale l3 vniuoce.

Propter primum

quidē hui⁹ sciendū q gen⁹ est vl'e p̄dicabl'e in quid de plurib⁹ specie differētibus primo topicoꝝ ⁊ in p̄dicabilibus. Audit̄ āt ad p̄sens p primis intentōib⁹ a genere que est secunda intētio de noiatis. p̄dicatio āt vt coīr dicit̄ est inherentia p̄dicati ad subiectū mediāte copula verbali in terminis solū repta l3 ⁊ ad res extensa p̄dicatio idem sit quod coicatō alicui⁹ ad aliud. que oia si vera sint hn̄t intelligi de p̄dicatōe affirmatiua. audit̄ tamē p̄dicari ad p̄sens put idez est q affirmatiue in ppositōe logice loquēdo verificari. Est autē dn̄a ppriissime accepta ea q̄ spēs habundat a genere p̄dicabilis in quale de pluribus differētibus. ⁊ hoc essentialiter Porphirius in p̄dicabilibus.

Attētione tamen dignuz vt Scot⁹ in p̄dicabilibus q dn̄tia potest esse nomen prime itentiōis vel scd̄e. pmo modo est nomen abstractū ⁊ significat relationē ⁊ est species mltitudis: vt mltuz ē dn̄tia entis ꝺ q̄ vt sic nō ē fmo in p̄nti ▮ so^m in. x°. h⁹. Scd̄o° est ocretū sicut ⁊ alia noia intentionū gnq3 vniuersaliū: ⁊ trāsumit̄ a dn̄tia. vt est nomen p̄me itentiōis. significat autez intētionez applicabilē ei quod est p̄ncipiuz formale differētie ut est res p̄me intētionis: ⁊ iteꝝ taliter hic nō audit̄: ꝭ solum fundamētaliter sc3 p eo quod est formale p̄ncipiuz differētie. vt est res prie intētionis cui applicabilis est intētio dn̄tie vt est nomen scd̄e intētionis. qd̄ an sit forma tātuz p modū totius signata. an totuz opo^m videbitur in. vij°. huius. Per se autē qnto metaphisice multis modis dicit̄. vno modo dicitur forma ⁊ substātia cuiuslibet rei. Unde Auerroys ibidē. dici⁹ eniz q aliqd est bonū ▮ se cuz fuerit bonū p suaz formā ⁊ p suā substātiaz. Alio mō dicitur p se quod inest alicui sine medio cum dicimus colorez esse in supficie per se. qcquid primo posterioꝝ dictuz fuerit de modis dicendi per se.

Propter secunduz

qdem huius nōnulli ex intentione vt Johānes Jandonū. partem affirmatiuā concessere moti rōibus pluribus ⁊ precipue: quia illō quod est aial p suaz formā est animal perse vt innotuit ex qnto methaphice. rōnale autē

est aial p suam formaz vt omnes fatentur. ergo ronale est aial perse. Dicut autem oñr q licet ista sit pse ronale est aial nõ tamen in pmo mõ aut scdo modo: quia Aristo. pmo posterioꝝ tñmodo posuit modos pse qui ingrediũtur demõstrationẽ sm modos pdicãdi. Jnqt. n. quecũq dicũtur in simplicit scibilib hec sunt. in quinto autem methaphisice magis pprie ꝛ diffuse dedit modos per se. Addũt etiam q phus 3° methaphice nõ asserit genus non pdicari pse de differentia ex itentione. sed loquitur ibidem soluz disputatiue. Unde Scotus tertia primi argumenta tertij methaphice nõ optet dicere q ɔcludant: quia phus intẽdit ibi arguere ad opposita ptes qõnuz quas disputat sic ipe met premittit in phemio. duo autẽ opposita nõ possũt cõcludi nisi alteꝝ argumentum sit sophisticum. vnde ɔmẽtator eius dicit in primo argumẽto ad primaz qõnez ibi disputatã esse fallaciam ɔñtis si ɔtraria ptinent ad eandem scientiaz ergo nõ contraria non pertinẽt ad eandem sciẽtiam etiam illud argumentuz specialiter nõ oportet tenere q cõcludat. infert enim ibidẽ quare si vnum genus ꝛ nulla drñtia nec vna nec ens erit quero aut intendit iferre q nõ pse pmo mõ est differẽtia ens vel vnuz ꝛ sic ɔclusio nõ est incõueniens etiã de vno. aut intẽdit iferre negatiuaz absolute. ꝛ tũc ɔña nõ valet nõ eniz si ronale est drñtia respectu anialis seqtur q ronale nõ est aial sed q non est pse pmo modo aial.

Jn sexto aũt topicoꝝ vbi docet pbabiliter silogisare asserit illud tanq pbabile nõ tanq necessariuz. Ratio vo probãs ɔñam phi si esset demõstratiua ɔcludere posset q genus remotũ nõ pdicaretur per se de specie specialissima. quia aiatum pdicatur de aiali: g° si pdicat de hoie tunc homo esset duo aiata. s. aiatuz qd pdicat de ipso hoie ꝛ aiatuz qd pdicat de aiali. Et sicut ibidez rñdetur q non predicatur pluries nisi sm ronem similiter dicetur in pposito.

Auicẽna aũt quito methaphice inquit q licet genus ꝛ differẽtia pdicentur de toto. s. de spẽ per se nõ tamen significant totum pse quia genus significat materiale. differentia autem formale. vtrũq autez significat ptez speciei per moduz tocius ꝛ sicut mãle est extra formale sic concept generis est extra ɔceptum ꝛ rationem differẽtie non ergo pdicatur perse genus de differentia ꝛ precipue pmo modo dicẽdi pse pmo posterioꝝ. Et hanc opionem sequit Scotus. Et Sanctus Thõs idem asserens in hoc tertio inuit talem ronem. quicqd predicatur per se de aliquo aut est in diffinitõe illius de quo predicat sicut patet in pmo dicẽdi per se aut ecõuerso subiectuz est de diffinitõe pdicati: sicut patet de scdo modo dicẽdi per se. Sz genus nõ ponitur in diffõne differentie: qa differẽtia non participat genus vt dicitur sexto topicoꝝ. nec etiam differentia ponit in diffinitiõe generis vt pz ergo nullo mõ p se genus predicat de differentia. predicatur tamen de eo q habet differẽtiam sc3 de specie que habet differentiaz in actu. ideo bene genus predicatur de differẽtia vt ipsa differentia est in specie. Unde sanctus Thomas in libello de natura generis differẽtia est in genere tantum in potentia. ideo nõ participat genus: nec est de intellectu eius ne econuerso. pp 3m. ꝛc

Propter tertium

vo h° vt discolia sopiatur inducta. Sciendum q differentia de qua extat sermo sumitur vel p ipa forma ppria speciei absolute ɔsiderata per quã essentialiter distinguitur ab alia specie vt ronale sumatur pro anima rationali. vel pro parte sumpta per moduz totius ꝛ tali modo apud nõnullos differentia est vniũsale ꝛ predicabile distinctum ab alijs partibus. quodlibet enim vle significat p moduni totius Auicẽna. v°. methaphice. Uñ Sco. vij. methaphice qlibz drñtia sigt formam tñ de pricipali intellectu suo tamẽ istam formam p modum totius significat. Et. s. Thõs. in qrto dis. xliij. ꝛ in qõnibus

de potētia rōnale ⁊ sensibile vt sūt differentie sumūtur ab anima rōnali ⁊ sensitiua nō autem a potētia rationis ⁊ sensus licet per has noscantur. Neq₃ rationale vt differentia predicatur de anima a qua sumitur. vt sanctus Thōs tertio sentētiaꝝ dis. xxij. In ꝓprie tñ rōnale sumit̄ etiā pro toto ꝯposito sub rōne forme distīguentis ꝯsiderato. Sciendū ꝯsequent̄ ꝙ sicut in linea ꝑdicamētali est ordo ſm magis ⁊ minus: q₂ est dare genus qd̄ nullo mō est spēs ⁊ spēm q̄ nullo mō est gen⁹ ⁊ inter media sicut ⁊ in familijs porphiri⁹ in ꝑdicabilib⁹: ita aliq̄ est ꝓpō pure p se ⁊ aliq̄ pure [illegible] accidēs. nōnulle vō medie int̄ istas. Vñ ⁊ phus multas ꝓpōnes per se vocat p accidēs: q₂ nō sūt pure p se. q̄nto .n. phicoꝝ vult phus ꝙ illud qd̄ iest alicui ſm ptē₃ insit pse ⁊ p accidēs: p se qdē₃ q₂ neccio inest. p accidēs vō: quia nō iest ſm totum.

Dōm itaq₃ p̄mo ꝙ genus nō ꝑdicatur p se de dr̄ñtia sumpta ꝓ forma ꝓpria speciei absolute ꝯsiderata p q̄ eēntialiter distiguit̄ ab alia. anima .n. rōnalis nō est aīal cū non sit corpus.

Dicendū scdo ꝙ licet gen⁹ nō predicetur pure [illegible] se de dr̄ñtia sūpta scdo mō nō tamē ꝑdicat̄ de ea pure p accidēs. p̄mu₃ hoꝝ p₃ ex doctrina Auic. Scoti ⁊ sancti Thome. drñtie eni₃ subterfugiūt ꝯceptū generis cum mā̄le sit ext̄ ꝯceptū qditatiuu₃ formalis. 2ᵐ etiā manifestū est. Magis eni₃ ꝯueniūt rōnale sūptum ꝓ pte sub rōne totius cū aīali q̄ albedo cū hoīe ergo cū modi ꝑdicandi ꝯsequātur modos essendi magis per accñs erit ista homo est alb⁹ q̄ ista rōnale est aīal ⁊ hāc ꝯclusione₃ voluit phs qui tale argu⁹ format in textu ꝓpter ꝯceptu₃ entis q non videt̄ posse habere aliquem ꝯceptū de cui⁹ itellectu nō sit oē genus pōt habere differentias de quaꝝ itellectu nō est. sed ens nō pōt habere tales drñtias ergo ꝛc.

Dōm tertio ꝙ rōnale sūptu₃ ꝓ toto sub rōne forme distiguētis p se est aīal. qcquid eni₃ est tale [illegible] sua₃ formā est tale p se q̄nto methaphice. rōnale aūt illo mō sūptu₃ ē animal p suā formā igitur est aīal p se hoc itellexit Johs Jando.

Propter quartu₃ qdem hui⁹. Ad p̄mu₃ dōm ꝙ licet differētia ⁊ genus magis ꝯueniant q̄ sbiectu₃ ⁊ ꝓpria passio quātu₃ ad essentia₃ speciei ⁊ sint in eodem predicamēto. non tñ quo ad rationē qditatiuā cū drñtia sit extra eēntia₃ generis ⁊ ꝯñr nō in p̄mo modo: nec in scdo cū vnū nō ponat̄ in diffōne alt̄ius.

Ad ꝯfirmationē ꝯcedi pōt vno itellectu ꝙ rōnale p se est aīal. alio vero negari vt innotuit. veꝝ pp forma₃ arguendi qcquid sit de hac ꝓpōne. rōnale p se est homo. Hec cōuersio nō est bona hō est [illegible] se rōnale ergo rōnale est ꝑ se homo imo est fallatia ꝯñtis: ⁊ rō est quia in subiecto pōt esse causa iherentie ꝑdicati licet in ꝑdicato nō sit talis causa rōnale autē est ꝑdicatu₃ respectu hoīs sicut nec etiā supius habet cām quare ꝑdicatum sibi iest imo poti⁹ ecōuerso. Ad ꝓbationem negāda est similitudo de ꝓpositiōe necessaria ⁊ p se. Et ratio est: quia nō pōt añs esse veꝝ vel necessariū nisi etiā ꝯñs sit veꝝ aut necessariū: quia aliogn poss₃ esse veru₃ sine illo propō ergo ꝯuersa que se h₃ vt añs nō potest esse vera aut necessaria nisi propō ꝯuertēs que se habet vt ꝯñs sit v̄a aut necessaria veꝝ tamē añs pōt habere causa₃ quare ꝑdicatu₃ vel ꝯñs sibi insit licet nō ecōuerso vt dictū est. aliogn enim vl̄is affirmatia ꝯuerteret̄ simplr̄: quia pse ꝑsupponit de oī p̄mo posterioꝝ.

Ad scdm̄ principale negetur minor. nec substātia que est genus icluditur per se i ratione formali differentie sūpte p̄mo aut secūdo modo vt īnotuit: licet substātia analoga hñ predicet̄ perse de ea.

Ad cōfirmationē maior est vera si illud quod est ratio intelligendi faciat cum alio vnū p accidēs nō tñ si facit vnum p se sicut drñtia cū specie. Uerius aūt loquēdo ꝑdicatio gn̄is de drñtia ꝓprie non est ꝑdicatio pure accñtalis. sed pro tanto est predicatio

accidẽtalis: quia p̄dicatuꝫ est ext̄ rõneꝫ sub iecti distincta ↄtra p̄dicationẽ p̄mi aut sc̄di modi. Uñ p̄dicatio generis de d̃r̃ntia nõ est aliqs mod⁹ p accidẽs q opponit̄ necessario de q̃ habet̄ p̄mo posteriorꝫ qñ scꝫ p̄dicatur accñs de s̄biecto vel subiectuꝫ de accñte vel accidẽs de accidente sed est accñtalis: quia p̄dicatũ est extra rõneꝫ formalẽ subiecti. talis auteꝫ p̄dicatio ▪ accñs potest simul stare cum necessario.

Ad tertiũ negēt̄ iste premisse h̃uanitas ▪ rõnalitas. Siliter h̃uanitas est aialitas. vñ sanctus Thõs i p̄ma pte. q. xxx^a. ⁊ sup Boetio de trini. ⁊ pit̄er Scot⁹ in hac pte Abstractio est duplex a subiecto seu m̃a vt cuꝫ albedo abstrahit̄ ab hoĩe: ⁊ ab iferiori vt cuꝫ albedo abstrahit̄ ab hac albedine ⁊ hõ ab h̄ hoĩe qbus corr̄ndent due cõcretiones vna ad subiectũ qñ aliquid d̄noiat aliqd eẽ extra suã eẽntiam vt albũ denoiat s̄biectum quod est extra eẽntiaꝫ albedinis. Alia est cõcretio ad suppositũ qñ aliquid significat aliqd p modũ determiantis aliqd ꝓprie nature vt homo sig̃t supposita h̃uana s̄m q̧ sunt determiata in nã h̃uana q̃ est h̃uanitas. Uñ sanct⁹ Thõs de vnione v̄bi icarnati. h̃uanitas nõ distinguit̄ realiter ab hoĩe sed solũ s̄m moduꝫ significãdi: qꝛ homo significat p modũ totius ⁊ ↄcretiue. h̃uanitas aũt p modum ptis ⁊ abstractiue. hõ etiaꝫ nec icludit nec excludit accñtia q̃ ab h̃uanitate tõliter sũt exclusa. Et lꝫ hõ sig̃t idiuidua nõ tamen sig̃t illa in sua singularitate. Sed solũ s̄m q̧ sũt determiata in nã sp̄ei. vnde aliqd̄ est abstractũ a subiecto qd̄ nõ est abstractũ a supposito. sicut hec albedo. aliqd̄ aũt est abstractũ a supposito quod nõ est abstractũ a s̄biecto vt albũ. aliqd̄ aũt est abstractũ ab vtroq̧ vt albedo. Sermo itaq̧ phi in. vij^o. methaphice v̄itatem habet de ↄcretis ⁊ abstractis a suppositis seu iferiori ⁊ nõ a subiecto. vñ sic̄ hec est v̄a hic hõ est hõ ita hec est v̄a hec h̃uitas est h̃uanitas nõ tñ seq̄t̄ in abstractis ⁊ ↄcretis a subiecto hõ est alb⁹ ergo humanitas est albedo. Et rõ diũsitatis est: qꝛ in p̄dicatiõe p̄mi modi est p̄dicatio rõne qditatis. quãdo autẽ p̄dicatũ est intra qditatem subiecti p̄ciso quocũq̧ alio adhuc est de itellectu s̄biecti. si aũt sit ↄcretuꝫ ad subiectũ s̄biectũ est extra qditatem: nec p̄dicatum est idem subiecto: nisi rõne suppositi quod sic d̄noiatur. lꝫ ergo rõnale p̄dicetur de hoĩe in cõcreto: quia rõne suppositi sig̃t p modũ totius: qꝛ tñ in abstracto auferẽ iste mod⁹ ▪ significat p modũ ptis. ps aũt nõ predicat̄ de toto. h̃uanitas aũt est forma toti⁹. ideo ambe iste sũt false h̃uanitas est aialitas. humanitas est rõnalitas. licet hec sit vera hec h̃uanitas est h̃uanitas: nec incõuenit h̃uanitatẽ respectu diũsoꝝ sortiri denoiationẽ ptis ⁊ toti⁹. licet aũt h̃uanitas nõ sit aialitas: nec etiã rõnalitas est tamen entitas Scot⁹ qnta p̄mi cũ de quolibet dicat̄ ꝓpter eius trãscẽdentiã. est tamẽ tñ ipsa entitas. vnde Scot⁹ qnta dis. p̄mi cum cõcipit̄ h̃uanitas nõ remanet vltius abstractio. Et iõ istud vt sic ↄceptũ est precise ip̄m met ⁊ cuilibet aliĳ extraneũ. vnde eqnitas est tñ eqnitas ⁊ nihil aliud Auic. qnto methaphice.

Ad ↄfirmationẽ põt dici q̧ maior g̃naliter nõ est v̄a. hõ. n. ⁊ h̃uanitas magis ↄueniũt q̃ hõ ⁊ album imo q̃ hõ ⁊ asin⁹ de quibus diffuse dicet̄ in septimo.

Ad vltimũ r̃ndetur ꝓ nũc q̧ dicẽdo rõnale est ens: ens ibi sumit̄ pro substãtia ⁊ ↄsequẽter q̧ genus p̄dicatur per se de d̃r̃ntia non tñ ita ꝓprie sicut de specie sed ▪ se ꝓut distiguit̄ ↄtra ▪ accidẽs.

Aliter r̃nderi põt q̧ si p ratõale itelligamus vltimã d̃r̃ntiam sumptã ab vltima ▪ alitate forme s̄balis cum ipsa sit simpliciter simplex ipsa quiditatiue non est ens licet de d̃r̃ia nõ vltia possit ↄcedi. de nullo eniꝫ simpliciter simplici dicitur. Ens formal̄r. Scotus. 3^a. ⁊. viij^a primi. ⁊ d̃r̃ dicit̄ q̧ ens ibidem importat ↄceptũ realẽ cõeꝫ ⁊ est vni⁹ ratõis ⁊ vniuocuꝫ metaphice cum quo tñ stat analogia. ⁊ hec fuit intẽtio Aristo. q̃rto metaphice. Al̄r rõnale est ens. i. hñs eẽntiã cui cõueit esse aut p̄ ⁊ principal̄r aut secũdario.

Ad ↄfirmationē cōcessa maiori auctoritas phi sic est itelligenda cui inest differētia seqtur genus. illud autē est species ⁊ indiuiduū cui iest dr̄ñtia. Cōstat autem ꝙ de specie ⁊ idiuiduo p̄dicat genus ꝑ se nō tamen ex hoc seqtur ꝙ de dr̄ñtia ꝑ se.

Ritur tertio questio. que causa iter quatuor cāꝝ gn̄a magis faciat scire. Et arguit̄ ꝙ cā nālis. quia cā nobilior magis facit scire. sed mā est nobilior cum sit eterna Causa autem eterna est nobilior generabili ⁊ corruptibili. viijͦ. phicoꝝ. ergo ꝛc.

Ampliꝰ idē arguit̄ de forma. Causa que est tota qditas uel ps qditatis magis facit scire. magis. n. scimus rez sciēdo qd ipsa est pͣus 3ͦ methaphice. Uñ Auer. ibidem for̄ est melior aliis causis: quia scia rei ꝑ illam est pfectior q̄ sciētia rei p aliam. forma aūt est tota qditas vel pars qditatis vt dicetur in septimo ergo ꝛc.

Adhuc de efficiēte arguit̄. Causa q̄ magis sibi assimilat effectū magis facit scire. cognitio. n. nr̄a est ꝑ quandā assimilationē. lapis. n. non est in aīa sed spēs lapidis 3ͦ de aīa. Sed cā efficiēs magis assimilat sibi effectū. Intētio eniz ⁊ appetitus agētis nālis est assilare sibi passum ꝑ de gn̄atione. ꝑpter hoc. n. passuz a principio actiōis est ↄtrariū in fine vero simile. Amplius de causa finali arguit̄. scire eniz est ꝑ cām p̄mo posteriorū. ergo maxie scire p maxiaz causaz p regulā topicā. Constat aūt ꝙ finis est maxia causa 2ͦ phicoꝝ ⁊. vͦ. methaphice. q̄re ꝛc.

Propter primum qdē huiꝰ. Que sint cāꝝ gn̄a q̄stione inotuit q̄rta libri scd̄i. Maior aūt scia alia dupliͬ dr̄ uel qꝛ certior uel quia pluriū. s. Thōs p̄ sn̄iaꝝ dis. xxxvij. Uñ q̄titas scie attēdit̄ nō solū ſm numerū scibiliū sed etiā ſm claritatē cognitiōis. s. Thōs in 3ͣ pte. q. x. Claritas autē cognitiōis ↄuenit tripliciť scꝫ ex efficatia v̄tutis cognoscitiue ex lumine ⁊ ex respectu ad obm̄. vt. s. Tho. 3ͦ sn̄iaꝝ dis. xiiij.

Propter secunduz vo huiꝰ. Quidā vt Jobes Janḋ. simplr̄ p tulere ꝙ p causam finalē magis ↄtingit scire. tum quia nobilissima oium causaꝝ. tum quia est causa aliaꝝ oium gr̄a cuiꝰ alia ordinātur: qui q̄tum v̄itati accedāt tertio apparebit dicēdoꝝ.

Propter tertium quidem huius. Sciendū ꝙ distinctio causaꝝ fit vel ſm genꝰ vt cum distiguūtur quatuor genera ad seiuicem: ⁊ hoc cōtingit propter diuersaz eaꝝ causalitatē. Interdū aūt cause distinguūtur in modos vt actū ⁊ potentiaz p se. per accidēs. vniūsale. singulare ⁊ hoc ↄtingit ꝑpter habitudines. Istis aūt distinctionibꝰ correspōdent due alie in causando. Unde Scotꝰ in theorematibꝰ causatū diuidit̄ in quatuor genera ⁊ in modos tot quot ⁊ causa ꝙ ptꝫ ex diffinitiōe cause: quia correlatiua similiter multiplicat̄. ergo cē cōmunis cātum cōe ꝑprie propriuz ⁊ ecōuerso: ⁊ sic de aliis.

Sciendū ↄūr ꝙ illaꝝ causaꝝ quedam sūt intrisece nōnulle vo extrīsece. Uñ Scoꝰ in theorematibꝰ mā ⁊ forma sūt p̄ncipia intriseca ⁊ ptes causati: ⁊ ita nulliꝰ simplicis sūt tales cause. finis autem ⁊ efficiēs extrinseca: ⁊ sūt cuiuslibet altius adeo. Inter cās autē intrisecas causa remota semp est imperfectior. mā nāqꝫ includit aliq̄ pfectionez materie prime supadditam. Similiter de forma. forma nāqꝫ generis imperfectior est forma speciei. In causis aūt extrinsecis ↄtingit ecōuerso: qꝛ vlior semp est pfectior. hō nāqꝫ gn̄at hoiēz ⁊ sol 2ͦ phicoꝝ. q̄ꝛ sol tanq̄ causa remota ꝑ pfectiō. Uñ. s. Thōs q̄rto sentētiaꝝ dis. xxiij. in causis agētibus quāto aliquid est prius tāto est pfectiꝰ. in causis aūt materialibus est impfectius. Finis quoqꝫ vltimus ⁊ remotꝰ qui est deus cum ꝑpter ipꝫ agant quecūqꝫ ſm naturaz agūt est perfectior quā finis propinquus vniuscuiusqꝫ qui

est illud mediãte quo habet se ad ipsum in ordine pfectionis sicut hominis finis ppinquus est aia rationalis et anime rõnalis intelligẽtia motrix orbis lune.

Dicendũ itaq3 pmo q licet causa finalis simplicit magis faciat scire q alie cause. formalis tamẽ causa ẽ illa qua magis scit vnũ quodq3 scibile habẽs illam fm eius pportionẽ. pmuz istoz deducit. tum q2 causa finalis plura facit scire cũ etiam sit pluriuz causa. tuz etiã quia est nobilioris entitatis. constat aũt q nobilitas cognitiõis est ex nobilitate eius q cognoscit. Unde Auerroys 3° methaphice finis est melior alijs causis: q2 alie cause sũt pter illam. Scdm vero probatur vnũquodq3 scibile magis scit per illã causam que est sibi itrinseca et de quiditate eius et a qua sumũtur pdicata eius qditatiua. Sola aũt forma est huiusmõi vt inotuit vñ materia licet sit intriseca oposito tamen vel nõ est de eius qditate. Juxta omẽtorem Auer. uel imperfectiori modo igredit qditatem q forma. Uñ Auerroys 3° metaphice. Forma est melior alijs causis: quia scientia rei p illam est pfectior q sciẽtia rei per aliã. Et Albertus ibidẽ forma est p quam efficacissime scimus et a qua potissima scientiaz omniuz que est per quid est res. formarum autem oĩum duces et pme sunt ille que sunt pme intelligẽtie rez ydeales. iste enim ducunt et informant omnes orbium et elementoz virtutes: et eas que sunt in generatis et corruptis: et ad ipsas omnes alie forme resoluũtur: et ab ipsoz imitatione in minori vel remotiori habent q forme sũt quiditates pter quod et Plato optime de eis enũciat q deus deoruz opifex et pater producit istas ex se ipso sicut sementem esse et vite et sensus et rationis itelligentie. Unde et sanctus Thomas hoc idem forte olfecit in hoc tercio. Scire rem absolute pfectum est scire quid est res quia est scire substãtiam rei. Et Scotus qnto methaphice. Cognitio p fineȝ est simpliciter notior: tamẽ cognitio de ista re fm cognitioneȝ vel entitatem suaȝ est certior per formaȝ: quia forma est proximior causa quã finis. et phus dicit in posterioribus q cognitio p causaȝ ppiquaȝ est cognitio pp quid p remotaȝ quia.

Dicẽduȝ scdo q i causis itrinsecis magis scitur res per causaȝ ppiquam quã per remotam. Causa. n. magis dtermiata effectui magis notificat illuȝ et distinctius. Sed cã propiqua est huiusmõi. Per illã causaȝ etiam magis cognoscit scibile que est nobilioris entitatis. sicut eniȝ se habet res ad esse: ita et ad cognosci scdo methaphice. Cõstat autẽ q in causis itrinsecis semp ppiqua est pfectioris entitatis quã remota: mã eniȝ pa cũ sit fere nõ ens pmo phicoz est minus pfecta q materia ppinqua que includit aliquaȝ formã supadditam materie ut oplexionem aut formaȝ et qualitates elemẽtoz refractas. Jn formis quoq3 hoc est manifestũ cognoscẽs eniȝ hoiem inquãtuȝ rõnalis magis cognoscit q iquantuȝ sba.

Dicendum 3° q cause remote extrinsece magis faciũt scire q propique. tuȝ quia plura faciũt scire sicut etiam plurium sunt cause. tum etiam: quia notificãt effectum in se et in suis causis nõ autẽ sic cõtingit de causa ppinqua que pfecte nõ scitur nisi p causam remotam modo quod nõ scitur pfecte nõ notificat perfecte.

Amplius causa ppiqua nõ facit scire nisi mediãte causa remota ergo causa remota magis facit scire pter quod eniȝ vnum qdq3 et illud magis est pmo posterioz. vñ et si qs cognoscat scibile quo ad depẽdentiã quã habet a causis extriñsecis remotis vt a deo et sole et ignoret causas extrĩsecas ppinquas vt qualitates elemẽtoz et eoz formas. Alter vo ecõuerso ignoret remotas et cognoscat ppiquas. pmus pfectius cognoscit q scdus: q2 cause remote extrĩsece sũt pfectioris et nobilioris entitatis.

Sed icidit dubium: quia demõstratio est syllogismus faciẽs scire q debet ostare ex proprijs et imediatis pmo posterioz. Cause aũt remote nõ sũt imediate effectui &c.

Amplius dubitat̃ que causaꝝ debet po ni ꝑ medio in demonstratione potissima. Adhuc vtrꝝ omnes q̃tuoꝛ cause pertineant ad q̇ditatem rei.

Ad p̄mū r̃ndetur ꝙ cause remote abso lute ↄsiderate non magis faciũt scire cum d̄ mõstratio talis nõ procedat ex proprijs ipe tamen vt cõtracte ꝑ causas propinquas in eodem genere cause magis faciũt scire ⁊ sic efficiuntur proprie ⁊ demr̃atõꝝ ingrediũtur.

Ad scd̄m r̃ndet Sco.v.methaph̄ice ꝙ potissima demõstratõ ⁊ certissima est ꝑ finẽ nã sicut p̄n^{m} in speculabilib^{9} ita finis in agi bilibus 2° ph̄icoꝝ. Cũ ergo diffinitõ subiecti vt coiter tenet̃ sit me^{m} i demõstratiõe potis sima demõstratio illa cui^{9} mediũ erit diffõ sũpta a fine erit magis faciens scire. Vñ.s. Tho.2° s̃niaꝝ dis.iiij.diffinitio q̃ sumit̃ a fi ne est formalioꝛ int̃ alias ⁊ ẽ mediũ demon stratiõis quãq̃. Albert^{9} magnus 2° postioꝝ sentiat ꝙ demõstratio nõ fit ꝑ causaꝫ finaleꝫ in nãlibus: qꝛ ad eẽ illi^{9} rei suffic̃ efficiẽs q̇ꝺ ꝓducat. forma q̃ det eẽ. mã que recipit esse. Finis aũt lꝫ sit cã causaꝝ tñ est posterioꝛ in eẽ demõstratio aũt potissima nõ procedit ex posterioꝛibus in eẽ sed ex p̄oꝛibus.

Ad 3^{m} r̃ndet̃ ꝙ ambe cause extrĩsece per tinẽt ad q̇ditatẽ rei logice loq̃ẽdo nõ auteꝫ ph̄ice aut methaph̄ice. Cui^{9} ratio est qꝛ lo gicus ↄsiderat modũ p̄dicandi ⁊ nõ exñtiã rei. Unde qcq̇d r̃ndetur ad ꝙ q̇d est siue sit intĩsecuꝫ vt mã ⁊ forma siue extrĩsecuꝫ vt agens ⁊ finis. Vñ si dicamus ꝙ domus est aliq̇d ꝓhibens a frigoꝛe logice loq̃ẽdo sig̃t ꝙ quid est. vtrꝝ aũt f̄m ↄsideratiõnẽ ph̄i vi debit̃ de mẽte.s.Tho.in.vij^{o}.methaph̄ice. Unde Scotus quinto methaphisice.quod quid rei accipit̃ ab oi cã ⁊ sil̃r diffõ.

Propter quartuꝫ

q̇deꝫ h^{9}. Ad p̄muꝫ ↄcessa maioꝛi mioꝛ ẽ fl̃a mã eniꝫ nõ est nobilioꝛ alijs causis cũsit de bilissime entitatis ⁊ ad ꝓbationem r̃ndetur ꝙ s̄ba eterna que est act^{9} qualis nõ est mã ẽ nobilioꝛ ipsa forma gñabili ⁊ coꝛruptibili ꝑ q̃uaꝫ actuat̃.

Ad scd̄m arg^{m} pro p̄te veꝝ cõcludit. forma eni vniuscuiusq; scibilis magis facit scire su um scibile f̄m ꝓpoꝛtionẽ q̄ꝫ finis eiusdẽ licet simpl̃r alio mõ ↄtingat vt inotuit ⁊ licet q̇di tas substãtialis magis faciat scire q̄ꝫ accñtia talis ut ↄpando q̇ditatem s̄be ad quantita tẽ aut q̃litatem. ↄpando tñ q̇ditatem forma lẽ ad alias causas sermo nõ est ver^{9}. Unde ph̄us in textu magis scimus reꝫ sciendo q̇d ipsa est qua quanta aut qualis.

Ad tertium maioꝛ nõ est v̄a imo magis scitur ens per eam causaꝫ q̃ est de rõne q̇di tatiua causati q̃ uel est q̇ditas vel p̄s q̇dita tis talis aũt est foꝛ ⁊ nõ efficiẽs vt inotuit.

Ad vltimũ p̄ot dici ꝙ cãm maxiaꝫ ma xime ↄtingit scire simpl̃r.i. plura ↄtingit sci re nõ tñ quo ad certitudinem. posset quoq; maioꝛ illa limitari ꝑ maxiaꝫ causaꝫ ↄtigit maxie scire si fuerit de q̇ditate qualis nõ est finis sed foꝛma quare ⁊c.

Riturquarto

questio. Vtrꝝ idem istans mane at in toto tẽpoꝛe negatiue arguit̃ cuiuslibet ↄtinui finiti optet esse duo extre ma inter que includat̃ sicut linee finite sunt duo pũcta ⁊ supficiei due linee. sed est acci pere tempus finitum sicut hoꝛam aut diem ergo talis tẽpoꝛis optet esse duos terminos uel extrema. talia autẽ nõ sunt nisi instantia vt notũ est ergo istans nõ est oĩo vnum in tẽpoꝛe. Confirmatur nullũ simpliciter indiui sibile f̄m successiõnẽ potest durare tẽpoꝛalit̃ sed istans est huiusmõi.

Amplius data p̄te affirmatiua seq̃tur ꝙ ea que fuerũt in millesimo ãno essent simul cum illis que nũc sunt ut bellum Troianum esset nũc. ↄñs autẽ est falsuꝫ. ↄña deducitur illa sũt simul tẽpoꝛe que sunt ĩ eodẽ istanti. seq̃ret̃ etiã ꝙ ideꝫ istans nũc foꝛet eternũ in eterno tpe: ⁊ tamen ip̄m foꝛet p̄ma mensura mobilis sed q̃cunq; p̄ma mẽsura alic^{9} erit ipsum erit sequitur quodlibꝫ mobile eterna liter foꝛe.

Amplius sic pūctus ad lineā τ mutatū esse ad motū ita istans ad temp⁹: ꝫ nō est vnic⁹ pūctus p totaꝫ lineaꝫ: qꝛ tūc vno corrupto oīa alia corrumpent̄ ꝙ est falsū. nec est vnū mutatū eē in toto motu sic nec vnū vbi ergo nec vnū istans in toto corpe.

Adhuc data pte affirmatia seq̄ret̄ istās eē diuisibile ɔñs falsū. ɔña pbat̄: qꝛ nō est itelligibile ꝙ aliquod vnū τ idē sit in aliquo toto diuisibil̄ τ nō sit diuisibile saltē p acci dens sic albedo nō posset eē in tota sup̄ficie: nisi ip̄a albedo eēt diuisibilis quare ꝛc. Seq̄ret̄ etiam ꝙ tēpus p se successiuū eēt pmanēs qđ .n. hꝫ ptes oēs simul̄ p eodē instanti hꝫ eē pmanēs. Sed talit̄ hr̄et temp⁹ si maneret idē istans in toto tpe ergo nō est veruꝫ idē istans manē ɔtinue ꝭm ſbam.

In oppo^m est pħs in hoc tertio. Silr aūt se habet cē nūc in tpe nō .n. hoc ɔtingit fieri τ corrūpi. attū videt̄ semp aliud eē nō ſba aliq̄ exñs. Idē. iiij. pħicoꝝ tr̄ctatu de tpe.

Propter primum

qdem hui⁹ idē mltiplicit er dictū i topicoꝝ Audiat̄ hic vt iportat ydēptitatē nūalem. vñ pħus ibidē. Idē .n. solem⁹ appellare nūo q̄ꝝ qdeꝫ noīa plura res aūt vna. Est aūt instans ad p̄sens audituꝫ forma^r τ nō p ipso mobili mēsura idiuisibilis raptiꝫ transiēs. Uñ pħs q̄rto pħicoꝝ. istans seq̄tur pūctum ɔtinua^c. Sed diñt: qꝛ pūctus manet idē p tēpus τ nō instans τ vi. pħicoꝝ vnū istans alteri nō est ɔñr ens. iō ex hijs nō sit temp⁹. Est aūt tps duratio mutabilis sucessiua.

Propter secunduꝫ

qdem hui⁹ Scot⁹ cū sequacib⁹ 2° s̄niarum dis. scđa ex itentiōe tꝫ ꝙ istans ꝭm ſbaꝫ est aliud τ aliud in toto tpe sic est ali⁹ τ alius pūct⁹ in tota linea. Ad saluāduꝫ aūt pħm q in v̄bis suis videt̄ dicē oppo^m. dr̄ ꝙ sermo pħi nō fuit ꝙ idē nūc maneat in toto tpe. ꝫ qđcūqꝫ vnū istans ɔsideratū ꝭm se est idem τ hoc est dicē eē ideꝫ ꝭm ſbam. ɔsideratū tñ in ordine ad tēpus p̄teritū aut futuꝝ nō: ꝫ cū sit termin^9 p̄teriti τ p̄nci^m futuri dr̄ distingui ꝭm eē: quia alia est rō finis τ p̄ncipij vt sic. vnū ergo nūc hꝫ ydēptitatē ꝭm ſbam idest a se τ hꝫ diuisionē ꝭm eē respectu ptiū tēporis. Et nō est tāta ydēptitas istantis ī toto tpe cū sint ifinita istantia q̄ta est ydēptitas vni⁹ istantis ergo in toto tpe necesse est esse aliud τ aliud nūc ꝭm ſbam. Mod⁹ aūt iste est in cōi vsu: nec difficile est hāc parteꝫ tueri. Antiq̄orib⁹ tñ pipateticis iherēda. et p̄cipue. s. Thōs in tractatu de tēpore τ nūc τ 3° pħicoꝝ. alr̄ ī dōꝫ ut 3° appebit ddoꝝ.

Nōnulli v̄o breui sermōe se expedientes dicūt ꝙ idē istans numero manet in toto tēpore ɔposito ex tēpore simplr̄ p̄terito τ sim^r futuro eo ꝙ est mediū ɔtinuatinū eorūdem. Sed nō manet idem p totū illud tēp⁹. aliđ eniꝫ vt dicūt est manē τ pmanere.

Propter tertium

qdeꝫ hui⁹ sciēduꝫ ꝙ instans vt diffinitū fuit accipi potest ex doctrina pħi in textu τ q̄rto pħicoꝝ. vno mō ꝭm ſbam alio mō ꝭm esse vt aūt hec distinctio lucidius inotescat ɔsiderandū ꝙ mobile vno mō itelligi pōt ꝭm se. Alio mō q̄tuꝫ ad suū mutatum esse. Ipsius aūt mobilis ꝭm se sūpti est aliq̄ mēsura τ illa nō est tēpus cū tēpus sit mēsura mot⁹ iiij° pħicoꝝ. videt̄ igit̄ ꝙ illa mēsura sit instans ꝭm suā ſbam. Est itaqꝫ istans ꝭm ſbaꝫ ip̄am mēsura mobilis ꝭm se. vñ esse id qđ est mēsura ipsius mobil̄ ꝭm se est ſbale τ eētiale ip̄i istanti. Instās aūt ꝭm esse est mēsura cō respondēs ip̄i mutato eē mobilis ꝭm actū τ hoc est sibi accñtale sicut τ ip̄i mobili correspōdet esse ſbale vt esse celū vel lapidē τ ꝭꝫ illud manet vnū τ idē p totuꝫ motū. Aliud eē corrñdet sibi accñtale sicut eē in theat° vl̄ in foro τ huiusmōi: τ ꝭm id diuisificatur durante motu.

Dicūm itaqꝫ pmo ꝙ istans ꝭm substātiaꝫ manet idē i toto tpe qđ rōnibus fulcit̄. mēsura nāqꝫ p̄pria illius quod manet idem in toto tpe debet manē eadē in toto tpe. Cōstat aūt ꝙ istans ꝭm ſbaꝫ ē huiusmōi vt inotuit.

Ampli⁹ sicut mobile ad motũ ita instãs ad tẽpus: sed mobile manet vnũ ⁊ idem fm sbam in toto motu ↄtinuo. ergo instans fm sbam debet manere vnũ ⁊ idem in toto tpe.

Amplius ipsi instãti quod est in tpe aut succedit aliud instãs aut nõ: nõ aliud: quia vnũ instãs nõ potest alteri ↄtinuari: nec aliq̃ pars tẽporis succedit ipsi istanti: quia nulla ps tẽporis fm se põt existere. ipossibile ẽ g° vnũ instãs succedere alteri erit ergo vnum fm sbam in toto tẽpore. ad hoc aũt adduci põt ratio phi quarto phicoꝝ licet sit pbabilis ⁊ non demõstratiua.

Dõm scdo q instãs fm esse nõ manet idẽ in toto tẽpore ⁊ pter rõnes phi q̃rto phicoꝝ q̃ demonstrãt argui põt breuit̃. nã sic mobile ad motũ sic istans ad tps: sicut. n. mobile aliquo mõ notificat motũ sic instãs tempus. Cõstat aũt q mobile nõ est idẽ fm eẽ saltez accñtale p totuz motũ vt euidẽs est ergo ꝛc. Ũñ. s. Tho. in tractatu d tpe instãs in toto tẽpore est idez subiecto differẽs rõne.

Sed icidit dubiũ de instãte fm sbam vł eniz est idẽ eẽntialiter cuz ipo mobili: ⁊ hoc dici nõ põt: quia est ei⁹ mẽsura. nihil autem est sui ipius mẽsura aut est accidẽs mobilis: ⁊ tũc est difficultas in quo pñto collocet̃.

Ampli⁹ mẽsura est notior mẽsurato. x°. metaphice. instãs aũt nõ est noti⁹ mobili imo ecõuerso. trãslatõi. n. iest cũ hoc q ẽ p° instãti esse apud nos noti⁹ Auer. iiij. phicoꝝ.

Ad p^{m} rñdet. s. Tho. i tractatu de tpe q instãs mensurãs mobile est vnitas ei⁹ cui⁹ diũsa eẽ sunt diũsa nũc que ↄtinuãt tẽpus. Uerba autem ista ãpliando dici põt q instans ipm est de gñe q̃titatis cũ sit vnitas e⁹ q fert̃. i. mobilis vt visus est velle phs. iiij° phicoꝝ: ⁊ realit̃ distinguit̃ a mobili ⁊ forsan q talis vnitas est pncipiũ numeri q̃ ipz mobile numerat̃ cũ alijs mobilib⁹. Dr̃ aũt talis vnitas instãs fm eẽ: quia est dispõ ad motũ vnũ ⁊ cc hoc inqre diligenter.

Ad 2^{m} põt dici q instãs fm sbam nõ est mẽsura ppꝛijssime dicta respectu mobił. sic eni sequeret̃ ipm esse pus ⁊ noti⁹ ⁊ p sui replicationẽ ↄstituẽ mobile. qδ tñ nõ ↄcedit̃. Sz est mẽsura in ppe dcã ẽ q̃si methafo^{ce} pp aliq̃ silitudiez. nã sic vnitas q̃ est mẽsura ppꝛijssime dcã est qd idiuisibile in numero sic ⁊ ipm instãs fm sbam est qd idiuisibile exñs in mobili. Indiuisibile dico vł simplr vel in tali gñe: ⁊ sic mẽsura aliquociẽs sumpta reddit totũ mensuratũ pcise sic ipm instãs fm sbam nõ excedit mobile: nec exceditur ab eo. ꝫ ei corrñdet sic temp⁹ mobili.

Propter quartuz qdẽ dubi⁹. Ad p^{m} rñdet̃ lz cuiuslibet ↄtinui finiti pmanẽtis opteat eẽ duo extrema realit̃ distincta inter q̃ icludat̃: nõ tñ est ỽm i successiuis. sed sufficit q fm eẽ sint distincta. Sz ↄtra solutionẽ arguit̃. Illa eẽ accidũt ipi instanti eidez fm sbam ⁊ fm rẽ: qꝛ ex rõne illud nũc manet idẽ sub diũsis eẽ. ergo illa esse accidũt sibi ⁊ ↄñr instãs tẽporis nõ perse ꝫ p accñs est t̃min⁹ tpꝛis q est falsũ. omne nãq̧ idiuisibile de gñe q̃titatis pse termiat q̃titatez. vel est ps discreti g° tale instãs nõ est idiuisibile pse de gñe q̃titatis. Rñdet̃ q illa eẽ diũsa accidũt ipi istanti. eẽ. n. mensuram corrñdentez ipi mutato eẽ mobilis fm actũ est accñtale istanti vt inotuit ⁊ ↄñr ↄcedit̃ q instãs tpꝛis nõ absolute sed sub diũsis eẽ est t̃min⁹ tpꝛis p accidẽs ad hũc intellectũ q accñtale est ipi nũc fm sbaz ↄsiderato eẽ t̃minuz tpꝛis. Et si q̃rat̃ c⁹ pdicamẽti sũt illa diũsa eẽ rñdet̃ q sũt de pñto q̃titati. reductiue. sicut oẽ albũ de pñto q̃litatis. illa tñ diũsa eẽ distiguũt̃ realit̃ ⁊ neget̃ ↄñs si infert̃ q sufficiãt ad termiandũ pꝛium ↄtinuũ absq̧ vllo istante fm sbam. posteri⁹. n. nulli actiõi aut opationi date sibi ỽtute pꝛoris põt pesse absq̧ suo pꝛiori. est aũt ordo essentialis int̃ instãs fm sbam ⁊ instãs fm eẽ vt ptꝫ. Et si itez instet̃: qꝛ in tpe ⁊ motu est aliqd q suo fluxu causat q̃ndã cursũ sic pũctus cãt lineaz ⁊ instãs tẽpus Auic. 2° methaphice. g° tot⁹ ei⁹ flux⁹ ↄponẽtur ex indiuisibilibus: ⁊ ↄñter tẽpus. ↄñs tñ est falsuz. ↄñs deducit̃. qꝛ istans diuisibile nõ posset

fluere nisi fm diuisa esse. pbat aũt pbs vi°. pbicoꝝ ꝙ idiuisibile non põt ꝑse moueri: qꝛ tũc mot⁹ ei⁹ ꝯponẽtur ex indiuisibilib⁹. ꝑus eniꝫ ptrãsiret min⁹ uel equale ꝙ̃ mai⁹ ⁊ ꝯñr tẽpus ꝯponẽtur ex indiuisibilib⁹.

Ad istud rñderi põt negãdo ꝯñam. qꝛ lꝫ idẽ nũc sit idem subiecto differẽs fm esse. tñ pp hoc nõ ꝯponit̃ ex diuersis eẽ. nõ. n. ptes ꝯtinui successiui sũt ꝑmanẽtes sicut ptes ꝑmanẽtis. Vide. s. Thõs in tractatu de tpe nullũ successiuũ videt̃ existere fm aliq̃ sui ptem. Sed fm aliquod idiuisibile. quelibet eniꝫ ps ꝯtinui diuisibilis est diuisibilis i diuersas partes. si ergo successiuũ fm aliq̃ sui ptem existeret sequeret̃ ꝙ cũ quelibet talis sit diuisibilis ꝙ multe ptes successiui essent sil' ⁊ ita successiuũ esset ꝑmanẽs ꝙ est falsũ. Ipm ergo tẽpus existit fm ipm nũc indiuisibile quod est vnũ fm sbam in toto tẽpore differẽs fm esse ⁊ fm rõnem. Et si arguat̃ oĩs mutatio habet aliq̃ mensurã. si ergo idẽ nũc fm substãtiaꝫ mutat̃ fm diuisa eẽ ergo ipius uel suoꝝ eẽ erit aliqua mẽsura illa vl' erit tẽpus vel istans ⁊ sic in ifinituꝫ. põt dici ꝙ instãs nõ dr̃ mutari sic̃ id ꝙ mutat̃. Si aũt dicit̃ fluere flux⁹ ille nõ est pbicus ß potius methaphic⁹ quo instãs sp fluente etiaꝫ mẽsurari possũt angeli q̃tuꝫ ad eoꝝ affectiones ⁊ itellectiones cũ sint successiue lꝫ q̃tuꝫ ad suũ esse nãle mẽsurent̃ euo ⁊ quo ad eoꝝ beatitudinem ⁊ visionẽ glorie sicut ꝑticipãt beatitudinẽ: nec ille fluxus est mot⁹ mãlis. ß potius ymaginari⁹ ⁊ ipm instãs causat tps q̃tuꝫ ad certificatiõeꝫ ꝑoris ⁊ posterioris. nõ tamen ꝙ sit causa essentie tẽporis. Sed est ipsa eẽntia tẽporis ⁊ hꝫ moduꝫ cause mãlis. ipm nãq̃ in stans pro indiuisibili nõ est pars tẽporis fluens. tñ est tota substãtia tẽporis modo dicto. qui flux⁹ intelligit̃ eẽ ab vno esse ad aliud eẽ ipius instantis. Vñ. s. Thõs in ꝑncipio scdi sñiaꝝ. Nunc nunq̃ itelligit̃ vt stans sed vt fluens. nõ auteꝫ fluẽs a priori nisi motus precedat: sed in posteri⁹ nec iteꝝ posteri⁹ nisi motus sequat̃ a priori.

Ad ꝯfirmationẽ nullum simpliciter indiuisibile fm ideꝫ esse põt durare temporalit̃ licet fm substantiã bene possit.

Ad scdm rñdetur ꝙ ea sũt simul que sũt in codẽ instãti fm substãtiaꝫ ⁊ fm eẽ qualia nõ sũt ea que ꝑcesser̃ ante mille ãnos. laud⁹ Thõs in tractatu de tẽpore. Et ꝑ idem ꝯcedit̃ ꝙ idem instãs numero fm substãtiaꝫ ẽ eternũ nõ tñ seqtur ꝙ q̃libet mobile eternaliter erit: qꝛ ꝑma mẽsura mobilis licet maneat eadẽ fm substãtiaꝫ nõ tñ fm esse.

Ad 3m rñdet̃ ꝙ simile est de pũcto in linea ⁊ de instãti in tẽpore in hoc ꝙ sicut punctus cõtinuat partes linee ita instãs partes tẽporis. in alio aũt est dissimile: qꝛ punct⁹ ẽ qd ꝑmanẽs ⁊ quiescẽs: ⁊ ideo potest eẽ aliud ⁊ aliud. Sꝫ ipm istans fm substãtiaꝫ semp mouet̃. ⁊ ideo nõ manet idẽ fm esse. põt etiam aliter dici ꝙ ratio ꝯcludit de instãti fm esse ⁊ istud est ꝙ compat̃ ipi tẽpori sicut pũctus linee ⁊ mutatũ esse ipi motui.

Ad vltimũ põt dici negãdo ꝯñam ⁊ ad ꝓbationem vera est illa ꝓpõ si sit in aliquo diuisibili sicut ꝑfectio in ꝓpõ ꝑfectibili uel forma inherẽs i subiecto. Sed si ẽ in aliquo diuisibili sicut ꝯtinuãs eius ptes nõ optet ꝙ sit diuisibile ad ei⁹ diuisionẽ. põt etiaꝫ alit̃ dici ꝙ rõ ꝯcludit ꝙ istans fm esse nõ ẽ vnũ ⁊ idẽ in toto tpe ß diuersũ istãs. tñ fm sbaꝫ ẽ vnũ ⁊ ideꝫ i toto tpe. sic̃ dispõ mobil' nccia ẽ ad vnitatẽ mot⁹ nõ sicut forma ꝑficiẽs ipsum tẽpus. Et ꝑ idem neget̃ ꝯña ꝙ tempus ꝑ se successiuuꝫ eẽt ꝑmanens. ꝙ eniꝫ habet oẽs ptes simul ꝓ eodem istanti fm substantiaꝫ ⁊ fm esse est ꝑmanẽs quale nõ ẽ temp⁹ vt ꝯstat. Et tñ de tertio ꝛc.

Explicit liber terti⁹ methaphice Incipit quartus.

[C]irca quartū metaphisice oritur prio questio utrū ēs vniuoce pre

dicet̄ de oibꝰ entibꝰ. Negatiue argr sic. Ens p̄dicat̄ equoce de substāa ⁊ accn̄te. ergo qd̄ falsa añs ꝓbatur magis differūt substana ⁊ accn̄s cū nō sint eiusdē gn̄is ꝙ canis latrabilis ⁊ piscis: ꝗ canis latrabilis ⁊ piscis pure equocat̄ in cane vt coiter tenet̄. gꝰ substana ⁊ accn̄s equocatur in ente. Confirmatur nō magis p̄dicat̄ vniuoce ens de oibꝰ entibus ꝙ bonū de oibꝰ bonis. bonū. n. dr̄ eq̄lr enti ꝑ ethicoꝝ. Cōstat aūt ꝙ bonū nō dr̄ vniuoce de oibꝰ bonis sicut nec ē eiusdē rōnis in oibꝰ bonis. Prudētie. n. bonoris ⁊ voluptatis sūt diuse rōes fm ꝙ sūt bōa ꝑ eth.

Ampliꝰ ens est equocū igit̄ ⁊c. ɔñā p₃ qꝛ vniuocū ⁊ equocū sūt opposita imediata sicut idē ⁊ diuersum. x. metaphꝭce. añs ꝓbat̄ ex diffōne equocoꝝ ⁊ auctoritate Porph íxij. si qs oia entia dixerit equoce nūcupabit.

Cōfirmat̄ nihil vnū p̄dicat̄ vniuoce d̄ oibus pp īfinitatē entiū in nā ergo ⁊c.

Adhuc ens analogice p̄dicat̄ de oibꝰ entibꝰ ergo nō vniuoce. ɔñā p₃ cū p̄dicatiōes iste sint distīcte. añs ꝓbat̄. Ens dr̄ de oibꝰ sicut sanū de sanis. iiijꝰ. methace. oia nāꝙ de qbꝰ est methaca licet nō dicant̄ fm vnū dicunt̄ tamē ad vnū. i. nō vniuoce ꝗ analoce.

Cōfirmat̄ pnophi ꝑ pꝭicoꝝ ɔtra pꝭos nō nāliter loquētes ꝓcedēdi est qm̄ ens multipliciť dicitur ⁊. vijꝰ. methaphꝭice qualitas ⁊ cetera accidētia sūt entia sicut logici dicunt nō ens esse ⁊ nō scibile eē scibile. ⁊ sicut vas dicit̄ salubre ⁊ corpus sed in oibꝰ istis nō ē vniuocatio eꝰ ꝙ dr̄ de plibus ergo ⁊c.

Ampliꝰ vbi tm̄ ē vnitas attributōis nō pōt eē vnitas vniuocatōis. ꝗ oia ētia attribuunt̄ sbe in rōe ētis q̄rto methace. Creature q̄ꝙ ad deū in rōne ētis o₃ ponē vnitatē attributiōis gꝰ ens nō ē vniuocū p̄dictis. Cōfirmat̄ si ens vniuoce dicētur de oibꝰ gꝰ ens eēt genꝰ ɔtra pꝭm 3ꝰ methaphꝭice ɔñā ꝓbat̄ qꝛ tūc ens dicēt̄ in q̄d de plibus dn̄tibꝰ spē quod est ꝓpriū gn̄is in p̄dicabilibꝰ.

In oppom argr. ois itellectꝰ certꝰ d̄ vno ɔceptu ⁊ dubiꝰ de duobꝰ in qbꝰ ille cētꝰ q̄ditatiue icludit̄ b₃ ɔceptū illū de q̄ est certꝰ aliū a ɔceptibꝰ de qbꝰ est dubiꝰ ⁊ vniuocū illis. Impossibile est nāꝙ eūdē ɔceptū eidē itellectui sil' eē certū ⁊ dubiū. vl' gꝰ aliꝰ vt intēdit̄ vel nullꝰ: ⁊ tūc nō est certitudo d̄ aliq̄ ɔceptu. Cū ergo sit aliꝰ ⁊ q̄ditatiue iclusꝰ in eis. seq̄t̄ ꝙ nō tm̄ est aliꝰ ꝗ etiā vniuocꝰ. S₃ itellectꝰ bois pōt eē certꝰ de aliq̄ ꝙ sit ēs dubitando vtꝝ sit deꝰ vl' creatā sba vel accn̄s ⁊ sic de alijs in qbꝰ ɔceptꝰ entis q̄ditatiue icludit̄ q̄libet nāꝙ pꝭoꝝ antiq̄ꝝ fuit certus illud eē ens qd̄ ponebāt p̄m pricipiū. alius eni posuit ignē aliꝰ aquā ⁊ sic de alijs ꝑ methaphꝭice. Erat aūt dubiꝰ vtꝝ eēt ens creatū vel icreatū p̄m uel nō p̄m: qꝛ nō erat certꝰ ꝙ eēt ēs p̄m: qꝛ tūc fuisset certꝰ de falso. Nm aūt nō ɔtigit scire nec erat certꝰ ꝙ eēt nō primū. qꝛ tūc nō posuisset oppom. Idē adduci pōt de lumie de q̄ dubiū fuit vtꝝ eēt sba ⁊ corpus an eēt accidens ⁊ qualitas.

Cōfirmat̄ ois ɔceptꝰ p̄dicabilis de pluribꝰ fm vnū nomē ⁊ vnā rōem est vnꝰ vnitate vniuocatiōis. hec. n. est descriptio vniuoci in añpredicam̄tis. Sed ɔceptꝰ ētis est hꝰmōi. nā p̄dicat̄ i q̄d ⁊ icluditur quiditatiue in ētibꝰ iferioribꝰ ergo ⁊c.

Ampliꝰ p̄mū pricipiū ɔplexū qd̄ est dignitas nō est m̄tiplex cū nō sit distiguēdū cū sit notissimū ⁊ firmissimū. iiijꝰ. methace. gꝰ nec ēs est m̄tiplex ⁊ ɔñr vniuocū. ɔñā ꝓbat̄: qꝛ p̄mū pricipiū ɔstituit̄ ex ēte. si ergo p̄mū pricipiū nō est m̄tiplex gꝰ nec ēs.

Cōfirmat̃ signū distributiuū nō distribu-it termi⁹ equocū ꝑ suis significatis cū ñ ha beat vnū ɔceptū q̃ sit diuisibilis i p̃tes nul-lū.n.equocū equocās est i mēte. Dictio q̄cq̧ equoca vocalis vel scripta nulli p̃ti orōnis subordiat̃.aut t̃mio ꝟ plib⁹ siml̃.ꝟ signū di stributiuū additū enti ip̄m ēs distribuit pro suis iferiorib⁹ g° ⁊c.

Ampli⁹ q̧ ēs dicat̃ vniuoce sp̄ea⁊ pbat̃ de s̄ba ⁊ accn̄te.nā si ēs nō esset vniuocū s̄be ⁊ accn̄ti.ergo itellec⁹ nr̄ nō poss; h̄re ɔcep⁹ q̄ditatiuū s̄be.ɔn̄s euidēter est falsū.ɔn̄a de ducit̃.substan̄.n.nō imediate imutat itelle ctū nr̄m ad itellectōe; sui cū nō itelligat̃ pro statu isto nisi ꝑ sp̄ēm accn̄tis s̄sibilis. Sed null⁹ ɔceptus q̄ditatiu⁹ s̄be pōt haberi per imutatiōe; accn̄tis s̄sibilis nisi possit abstra hi a ɔceptu accn̄tis.ille aūt ɔceptus sic ab-strac⁹ nc̄cio est vniuoc⁹alias nō eēt abstra hibilis. talis v̄o ɔcept⁹ maxie videt̃ eē cō-cept⁹ ētis cū null⁹ali⁹ sit q̄ditatiu⁹ ergo ⁊c. maior pbat̃.q̄cq̄d p̄sens ⁊ imediate imutat itellectū illius abn̄tia pōt nāliter ab itellectu cognosci qn̄ nō imutat sic visus ē pceptiuu⁹ tenebre qn̄ sc; lux nō est p̄sens:nec visus im mutat̃ 2° de aīa g° si itellec⁹ imediate imu tat̃ a s̄ba ad actū circa ip̄m sequeret̃ q̧ qn̄ s̄ba nō eēt p̄n̄s posset ei⁹ absentia nālr cog-nosci: ⁊ ita posset nālr cognosci i hostia ɔse crata nō eē s̄ba; panis qd̄ est euidēter falsū null⁹ ergo ɔcept⁹ q̄ditatiu⁹ hēt̃ de s̄ba nā liter imediate ꝟ substan̄ cāus ꝟ abstractus p̄mo ab accidēte ⁊ nō est nisi ɔcept⁹ ētis.

Confirmat̃ hec ꝑpō ē v̄a s̄ba est magis aut pri⁹ ens accidēte aut g° capit̃ ibi ēs ꝑ rōne cōi distīcta a rōe substan̄ ⁊ accidētis ⁊ hēt̃ q̧ itēdit̃.aut sūit̃ ꝑ rōne s̄be so⁹.aut accn̄tis solū:⁊ tūc ꝑpō est falsa vt ɔstat g° ⁊c.

Ampli⁹ vni⁹ potētie est vnū p̄mū obc̄m potētia nāq̧ mouet̃ ab obiecto s̄m formam obiecti ⁊ nisi habeat vnā forma; nō moue-bit q enim vnu; nō itelligit nihil itelligit vt inferius. Sed p̄mum obiectum intellectus ē ens vt cōe oībus cū sub rōe ei⁹ oīa itelligā tur.Cōstat aūt q̧ nō rō s̄be nec accn̄tis ꝟ so-la rō entis reperitur in oībus itelligibilib⁹.

Confirmat̃ oīs multitudo entiū pōt ɔci pi vno ɔceptu.pōt.n.formari hec ꝑpō.tota multitudo entiū est extra nihil vel ergo uno ɔceptu concipit̃ ⁊ hēt̃ qd̄ itendit̃ si diuer sis ergo ifinita:q̧ ifinita est multitudo ētiu; q̧ est falsum.

Propter primum

q̄dē h⁹ q̄d ꝑ ens ⁊ q̄t dicat̃ modis q̄ōe ino tuit p̄ria.Est aūt p̄dicatō vniuoca ētis de oī bus ētib⁹ methaphice loquēdo.coicatō vni us ɔceptus realis abstrahibilis ab oīb⁹ en tibus p̄ticipātibus ēs q̄ditatiue s̄m quē con ceptū ēs est p̄dicabile de illis vniuoce realit̃ ⁊ in q̄d.Concept⁹ aūt hic audit⁹ nō est ac⁹ itelligēdi q̄ obc̄m ɔcipit̃ alio noie p̄t⁹ nūcu-pat⁹ inq̄tū ex obc̄o ⁊ itellectu agēte ul̄ possi bili totalit̃ parit̃ ⁊ gignit̃.Sed ɔcept⁹ de q̄ p̄sens extat sermo est ēs ip̄m iesse obiectiuo seu entitas ip̄a obiectiua q̄ obici pōt alicui v̄tuti cognitiue seu rō formalis obiectiā s̄m q̄ obiectū ɔcipit̃.Vn̄ Scot⁹ in theorematī bus ɔceptū dico obiectū actu itellectū ꝑ vt sc; est in itellectu nō vt forma s; vt actu co-gnitū hoc aūt.eē in.nō est nisi h̄re relatiōnē ad itellectū siue itellectū ad ip̄m siue vtrūq̧ ad vtrūq̧. Nec pp̄ hoc putandu; est q̧ ob-iectiuitas sit de q̄ditate entis cū aliq̄d sit ēs nō obiectiuū vt ens exn̄s i actuali ⁊ reali ex istētia ens subiectiuū alio noie appellatū. s; obiectiuitas est q̄da; denoīatio entis a po-steriori. Realē aūt ɔceptu; realitate ētie dicim⁹ q in sua rōe formali nullū ens rōnis icludit.Ens aūt ideo dr̄ abstrahibile ab oi bus in q̄bus q̄ditatie icludit̃:q̧ est p̄us eis nā cū nō ɔuertat̃ subsistendi ɔn̄a siue quib⁹ pōt itelligi licet eis ydēptificet̃. Abstrahere eni aliq̄d ab alio s̄m itellectū nihil aliud est nisi ɔsiderare vnū p̄ter reliquū.Utr̄ aūt ēs q̄ditatiue includat̃ in oīb⁹ in tertio appare bit dicēdo⁊.

Propter secundu;

q̄dē hui⁹ sciendu; q̧ ens diuīū de deo ⁊ cre-

aturis non esse simpliciter equiuocum nec vniuocū sed analogū . Vñ Auerrys q̄rto methaphice. Aristo. vult declarare q̄ hoc nomē ens nō ē equocū.si eñi eēt equocū non ɔsideraret de eo vna ars.ens aūt dicit̄ mul tis modis ⁊ nō equoce sicut canis:q̄ꝛ dicit̄ de latrabili ⁊ marino. neq̄ꝫ vniuoce vt aial de hoie ⁊ asino: ꝫ est de noib⁹ que dicūt̄ de reb⁹ attributis eidē ⁊ sūt media int̄ vniuoca ⁊ equiuoca. Ea nāq̄ꝫ q̄ de deo ⁊ alijs reb⁹ di cunt̄ neq̄ꝫ equoce neq̄ꝫ vniuoce sed analogi ce dicūtur hoc est fm ordiem ⁊ respectū ad aliq̄d vnū.s. Thōs ꝑ ɔtra gētiles capitulo xxxiiij°.pro qua vitate fulciēda.

Premittēdum ꝑ q̄ ens vel sumit̄ ptici pialiter vt idē est q̄ exñs q̄ mō fallit istan^a hō est substan^a ergo hō est ens. Alio° sumit̄ ens in ꝑposito noialiter ut sigt eēntiā rex. s. Thōs in p̄ma pte.q. iij.cui eēntie accidit eē in actu ⁊ tūc supposito adhuc hoiē nō ex istere hec forma tenet hō est substan^a g° hō ē ens. Vñ significatū hui⁹ nois ens sic coiter ɔsiderati est cōe ⁊ tale est habēs eēntiā cui ɔpetit esse fm q̄ꝫ vocis coitatē ēs p̄dicatur ydēptice licet nō ɔuertibiliter cū fm vocē in plus se habeat de deo ⁊ silr de creatura. h̄z.n.aliū modū signdi q̄ aliq̄d illoꝝ:⁊ q̄ꝛ de ꝑ ente dr̄ ens fm se.de alijs aūt fm ordi nē ad ip̄m iō ens significat ꝑpriā rōnē dei cū habitudie ad creat̄as de p̄ncipali sigto. Creaturā aūt scd̄ario ⁊ t̄minatiē.vñ licet h̄ nomē ens vnico ɔceptu ⁊ impōne importet oīa hec nō tamen fm eundē modū ɔcipiēdi Ens itaq̄ꝫ suo vnico ɔceptu vnitate ꝑportō nis nō solū deum sed etiā deū ⁊ creaturā vnū p̄marie alteꝝ aūt scd̄arie iportat.

Premittendū scd̄o q̄ analogū est me^m inter vniuocū ⁊ equocū.s. Thōs.xiij. p̄me ⁊ xi.methaphice collocatū poti⁹ sub equo co q̄ꝫ vniuoco de q̄bus agit Aristo. i p̄ntis. Unde Albert⁹ ibidē iō p̄us determiat̄ de eq uocis q̄ꝫ vniuocis.quia p̄ma reductio in p̄ dicatis est ad ens q̄d sub illa descriptiōe cō tinet̄. Et.s. Thōs.iiij°.methaphice. Sūt.n. rōnes analogi diūse:q̄ꝛ diūsas habitudines dicūt.vna aūt in q̄tū ad vnū ⁊ idē ille diū se habitudies referunt̄:⁊ hoc est analogice p̄dicari. Differūt.n.analoga ab vniuocis: quia analogū est tm̄ in vno fm ꝑpriā rōnē vniuocū aūt in q̄libet ut.s. Thōs p̄ma scd̄e q.xx^a. Intelligēdo p ꝑpriā ei⁹ rōnē signi ficationē analogi p̄ncipalē q̄ verificat̄ de so lo p̄mo analogato . loquēdo aūt de ɔceptu cōi ad oīa sua analogata ad min⁹ coitate ꝑ portionis analogū est i oibus suis analoga tis. Vñ.s. Thōs p̄mo sniaꝝ dis.xix. ens ⁊ alia trāscēdentia que dicūtur analogice de deo ⁊ creaturis sb̄a ⁊ accñte fm ꝑpriā rōꝫ idest ɔceptū cōem oib⁹ analogatis p p̄us ⁊ posteri⁹ sūt in vtrisq̄ꝫ.silr bonū quod dicitur analogice de fine ⁊ de hijs q̄ sūt ad finē est i vtroq̄ꝫ q̄ñq̄ꝫ fm ꝑpriam rōnem illo mō itelli gēdo.s. Thōs p̄ma scd̄e.q.xx^a. Analoga q̄ q̄ differūt ab equocis:quia oīa analogata necessario dicūt̄ p respectū ad vnū p̄mū vt s. Thōs in p̄ma pte.q.xiij.equoca aūt p̄ser tim a casu fm rōnē eoꝝ q̄d rei absq̄ꝫ respe ctu vni⁹ ad alteꝝ sūt iposita ad significādū diūsa.dixi aūt fm eoꝝ rōnē q̄d rei.aial.n. quo ad diffōnē q̄d nois p̄dicat̄ analogice de aiali vo ⁊ picto vt.s. Thōs ibidē licꝫ q̄ ad rōem q̄d rei iponat̄ ad significandū nāꝫ aialis veri nō autē figurā exr̄iorē cui assi milat̄ pictura iō p̄dicatur ꝺ vtrisq̄ꝫ pure eq uoce.vt.s. Thōs.in.q.de vitate.q.scd̄a.

Premittēdū tertio q̄ triplex est analo gia vt.s. Thōs p̄mo sniaꝝ dis.xix.fm in tentionē tm̄ vt sanitas.fm esse tm̄ vt oē cōe ad corruptibile ⁊ icorruptibile.⁊ fm vtrūq̄ꝫ vt trāscendētia:⁊ de hijs duob⁹ tm̄ est verū q̄ analogum est in oib⁹ suis analogatis fm ꝑpriam rationem.

Premittēdū vltimo q̄ analogia de qua p̄sens extat sermo est duplex quedam est at tributio duoꝝ ad vnū terciū.alia aūt est analogia que est attributio vni⁹ analogati ad alterū. Vñ.s. Thōs ꝑ ɔtra gētiles caplo xxxiiij°.dupliciť ɔtigit aliqua analogice di ci. vno mō fm q̄ multa habēt respectū ad vnū aliq̄d sicut respectū ad sanitatē vnū

aliqd dr sanuz vt ei⁹ subiectuz. medicia vt ei⁹ efficiens cibus vt ei⁹ ɔseruatio. vrina vt signū. Alio mō ſm q duoꝝ attēdit ordo vl respect⁹ nō ad aliqd alteꝝ. sed ad vnū ipoꝝ sicut ens ad sbam ⁊ accidēs. dicit .n. de eis ſm q accidēs ad substātiaz respectū habet: nō ſm q substātia ⁊ accidēs ad aliquod tertiū referūtur.

Dicendum itaqꝫ ꝓ qd ens cōe deo ⁊ creaturis nō pdicat de ambobus vniuoce quod rōnibus fulcit in oibus vniuocis cōis est rō nois vtriqꝫ eoꝝ de qbus nomē vniuoce pdicatur ⁊ q̄tuz ad illi⁹ nois vniuocata in aliquo sūt equalia. de tali nāqꝫ vniuoco fit sermo in pñtis vt importat rōnez vnā equalit pticipatam a suis vniuocatis distinctū contra equocū analogū ⁊ denoiatiuuz q̄ rō necessario reqritur ad rōnem pdicabilis. Sꝫ enti cōi deo ⁊ creature nō corrñdet aliq talis ratio ſm q̄ vniuocata i aliquo sint equalia Vñ. s. Thōs. in. q. de vitate. q. scda ipossibile est aliqd vniuoce pdicari de deo ⁊ creatura. Jn oib⁹. n. vniuocis cōis est rō nois vtriqꝫ eoꝝ de qbus nomē vniuoce pdicatur Et sic q̄tū ad illi⁹ nois vniuocata i aliq eqlia sūt q̄uis ſm esse. vnū altero possit eē pus uel posteri⁹ sic in rōe numeri oēs numeri sūt equales q̄uis ſm nomē rei vnus alio prior sit. Creatura aūt q̄tūcūqꝫ imittet deū non pōt attigere ad hoc vt eadem rōne aliquid sibi ɔueniat qua ɔuenit deo. illa. n. q̄ ſm eandem rōz sunt i diūsis sūt eis cōmunia ſm rōnem sbe siue qditatis. ꝫ sūt discreta ſm esse qcqd aūt est in deo hoc est suū ppriū esse. Jmpossibile est aūt q creatura ptingat ad eandē rōnem habēdi aliquid q hꝫ deus sicut impossibile est q ad idē esse pueniat.

Ampli⁹ attributo inquātuz attributū ⁊ ei cui attribuit nihil ē cōmune vniuocū. pdicatum. n. vniuocū pdicat in qd g⁹ pdicat de eo ſm se nō ſm q attribuit alteri. Cōstat āt q oia creata attribuūtur ad deū inqtuz entia ergo deo ⁊ creature vt attribuit deo nihil est cōe vniuocū. Et q̄tuz ad hoc Scot⁹ vtcūqꝫ est ɔtrari⁹. s. Thome.

Dicendū scdo q ens cōe deo ⁊ creature dicit de eis analogice. oia eniz dicta de deo ⁊ creaturis dicūtur analogice. s. Thōs in ɔpēdio theologice ⁊ pluries alibi. ens autē dicit de deo ⁊ creaturis vt ɔstat ergo ⁊c. ⁊ in hoc ɔueniūt Scot⁹ ⁊. s. Thōs.

Sꝫ ɔt hāc doctrinā ɔtingit dubitare ꝓ. oē analogū in plus se hꝫ q̄ aliqd analogatoꝝ qꝛ alias nō esset cōmune analogatis. ergo si ens eēt analogū deo ⁊ creature i plus se haberet ⁊ ɔñter eēt pus q est falsuz.

Ampli⁹ pmuz in analogis est de diffōe alioꝝ. s. Thōs. iiij⁰. sniaꝝ dis. xxxiij. ergo si ens esset cōe analogū deo ⁊ creaturis deus tanq̄ illud de q̄ prius dicitur ponētur i diffinitiōe alioꝝ q est falsum.

Adhuc dubitat vtꝝ ens cōmune deo ⁊ creature coitate analogie sit etiaz cōe eadez coitate substātie ⁊ accidēti. Ratio ens cōe substātie ⁊ acciñti importat sbam de pncipali significato ergo sicut ens cōe est subiectuz methaphice. ita ⁊ sba q est falsuz.

Confirmat si ens de pncipali significato iportaret deū ergo qcquid ɔueniret deo i eo q deus ɔueniret illi i eo q ens ⁊ ita ɔueniret oi enti q est falsū. Rñdet negado ɔñam qꝛ reduplicatio nō ifert vlem nisi i vniuocis. Vñ cuz dr latrabile ſm q canis latrat solū seqtur vlis in vniuocis vt i latrabili.

Ad pmuz rñdet q analogū attributōe duoꝝ ad 3ᵐ in plus se hꝫ q̄ aliqd analogatoꝝ nō solū ſm vocem ꝫ etiā ſm ɔceptum. Analogū tñ analogia vni⁹ ad alteꝝ nō necessario in plus se hꝫ q̄ pncipale analogatorū saltē ſm conceptū ⁊ tale est ens. Albert⁹ ꝓ methaphice. nec vm est q analogū sit pus analogatis qñ tota rō ei⁹ saluat in vno sic rō entis i deo nō aūt in sba. s. Thōs in qōibus de potētia. q. vij^a. ⁊ de nā gñis ca⁹ ꝓ.

Ad 2ᵐ rñdet q pmuz i analogis analogia determinate habitudinis sicut inter substātiaz ⁊ accñs ponit in diffōne alioꝝ.
Jn analogis aūt analogia pporcionalitatis eoꝝ q̄ in ifinitū distāt sicut int deū ⁊ creaturas pmū nō ponit in diffōne alioꝝ. s. Thō.

in qõibus de vitate.q.scđa. Aliter põt dici cócedẽdo illud qđ infert᷑.vñ licet eoꝝ q̃ ex opposito distiguũtur vnũ diffiniat᷑ per reli quũ si cõe ɔuẽit eis ẜm p᷑ ⁊ posteri⁹ nõ aũt si eqlit᷑.vt.s.Th.iij.sñiaꝝ dis.xxxiij.q.pª.

Ad 3ᵐ rñdetur ꝙ ens diuisũ in deũ ⁊ cre aturã est vnũ 3ᵐ cõe ⁊ pus ad ꝙ reducũtur sba ⁊ acciñs. Vñ.s.Thõs i plogo pmi sña rũ.ens habet vnã rõem cõez sbe ⁊ accñti. s sba ⁊ accidẽs nõ reducũt᷑ ad ens limitatuz sicut ad pus.sed solũ est hitudo vni⁹ ad ali ud sc3 accidẽtis ad substãtiam.

Ad vltiᵐ neget᷑ ɔña pp diũsum moduz significãdi.nã sba cuz sit nomẽ abstractũ im portat solã rõnem sbe absolute. ens aũt cuz sit ɔcretuz iportat eandem rõnez cũ hitudi ne ad acciñs ⁊ ɔsilr ens de pncipali eius sig nificato iportat deũ in hitudie ad creturas quod nõ ɔtigit de hoc noie deus.

Propter tertium

qdem hui⁹ Rabi moyses iude⁹ ɔtẽporane us Auer᷑.medic⁹ eximius.ens ɔcessit eẽ eq uocũ do ⁊ creat᷑e.vñ.s.Thõs i qõib⁹ d põ qõe.vijª.Quidã dixerũt ꝙ de deo ⁊ creat᷑a nihil pdicat᷑ analogice. sed equoce pure ⁊ hui⁹ opionis est Rabi vt ex dc̄is suis ptz. Ista aũt opio stare nõ põt. quia in pure eq uocis q̃ phs noiat a casu equoca nõ dicit᷑ aliqd de vno p respectũ ad alteꝝ.oia autez que de deo dicũtur i creaturis dicũt᷑ de deo ẜm aliquẽ respectũ ad creaturas vel ecõuer so.Nullibi etiã Aristo. ɔcessit ens eẽ equo cũ licet ip3 multipliciter dici admiserit.Vñ Sco . Porphiriũ ɔsilr loquentez rephen dens 3ª pmi. Porphiri⁹ allegat Aristo.di cẽdo equoce inqt Aristo.ꝛc.nõ iueni ꝙ Ar. hoc dixerit in logica nec in methaphica.

Johes aũt Scot⁹ quẽ secuti sũt omnes miores vniuocationẽ entis ɔcedẽs nedũ ad deum ⁊ creaturã in que imediate diuiditur ens dictũ in qd seu qditas imo entis creari etiã ad.x.gña. Premittit in pmis ꝙ lic3 vniuocũ ⁊ equocũ sint opposita imediate sit᷑ idẽ ⁊ diũsu3 que ponũt᷑ i eoꝝ roibus forma lib⁹.x⁹.methaphice. Analogia tñ stat cum vniuocatiõe si diffinitiõi vniuocoꝝ add at᷑ rõ poris ⁊ posterioris.Vñ Sco.3ª pmi.põt dici qnõ tñ in ɔceptu analogo ɔceptui cre ature ɔcipit᷑ deus q sc3 oino sit ali⁹ ab illo q dicit᷑ de creatura sed i ɔceptu aliquo vni uoco sibi ⁊ creature.

Premittendũ scđo ꝙ licet ɔceptus vni uocus ppie sũptus soli spẽi specialissime cõ ueniẽs de q̃ nõ fuit sermo Aristo.in antepdi camẽtis distiguat᷑ ɔtra analogũ.lati⁹ tamẽ loquẽdo ɔcept⁹ vniuoc⁹ analogiã nõ exclu dẽs iportat vnitatem pse sufficiẽtez ad ɔtra dictionẽ formandã.vñ Scot⁹ ibidẽ ne fiat ɔtẽtio de noie vniuocatiõis ɔceptuz vniuo cum dico q ita est vn⁹ ꝙ ei⁹ vnitas sufficit ad ɔtradictionẽ formãdaz affirmãdo ⁊ ne gãdo ipm de eodẽ.suffic᷑ etiã p medio syllo gistico vt extrema vnita in medio sic vno si ne fallacia equocatõis ɔcludãt᷑ iter se vniri

Premittendũ 3⁹ ꝙ licet analogia nõ ar guat vniuocationẽ i ɔña bona ⁊ formali cũ vna precise qditatiue nõ sit alia tñ analogia stat cũ vniuocatiõe.Vñ Sco.octaua pmi. Attributio nõ ponit vnitatẽ vniuocatiõis: qꝛ vnitas attributiõis mioꝛ est vnitate vni uocatiõis ⁊ mioꝛ vnitas nõ ɔcludit maiorẽ tñ mioꝛ vnitas põt stare cũ maiori vnitate. sicut sc3 que sũt vnũ gñe vt sor᷑.⁊ Pla.sunt vnũ spẽ licet vnitas generis sit mioꝛ vnitate spẽi.ita hic ɔcedo ꝙ vnitas attributiõis nõ põit vnitatem vniuocatiõis.tñ vna põt sta re cũ alia.licet hec nõ sit formalit᷑ alia.

Premittendũ quarto ꝙ vniuocatio est triplex quedã phisica que est vnitas nature ex natura rei circũscripto oi ope intellectus de qua extat sermo phi vij⁹.phicoꝝ dũ dic᷑ ꝙ in specie specialissima est ppie ɔpatio ⁊ nõ in gñe quatenus species dicit vnã nãz ⁊ vniuocam nõ aũt gen⁹. sed latẽt equocatõs in gñibus.Unde Temixti⁹ p de aĩa generis qde3 ɔceptus siue ypostasis ex tenui singu larĩu3 silitudine ẽst collectus.Tenuis aũt si militudo idẽ est ꝙ modica cũ minus ɔueni ant spẽs diuerse aut caꝝ idiuidua ex quaꝝ

similitudine sumitur cõceptus generis quaz idiuidua eiusdem speciei ex quoꝝ similitudine sumitur conceptus speciei. plures ergo nature correspondẽt ipi generi. ideo nedum a trãscendẽtibus imo ⁊ a genere negãda est vniuocatio phi^ca^. Alia autez est vniuocatio logica que est vnitas alicuius realitatis uel itentionis p̃me sub vna intentiõe logica cõcepte vt generis differẽtie uel alicuius cõsimilis secũde intẽtionis. logica enim est de secũdis itentionibus adiũctis primis. Auic. in sua logica que vniuocatio a trãscendẽtibus oĩno nõ est neganda. Alia etiam est vniuocatio methaphisica que est vnitas alicuius p̃me itentionis abstrahibilis per itellectuz a pluribus ex natura rei circumscripta quacũq; intẽtione secũda quo etiã modo trãscendentibus nõ repugnat vniuocatio vt videbitur. Hanc autem distictionez p magna parte Scotus isinuans ibidem inquit. Consimiliter phus septimo phicoꝝ dicit q in gñe latẽt equiuocationes propter quas nõ potest esse ꝯparatio ſm genus nõ enim ẽ equiuocatio quãtum ad logicum qui ponit diuersos cõceptus. Sed quãtum ad realez philosophum est equocatio: quia nõ est ibi unitas nature.

Premittẽdum vltimo q aliquis est conceptus simplex: aliquis simpliciter simplex: aliquis simplex nõ simpliciter simplex. ⁊ aliquis sũme simplex. Cõceptum simplicem dico quicũq; potest cõcipi ab itellectu actu simplicis intelligẽtie. Simplicit autem simplex est ille qui nõ est resolubilis in plures cõceptus eo mõ quo determinatũ est in. q. p̃ma li. p̃mi vt cõceptus entis ⁊ vltime differẽtie de quo cõmuniter dicit q totaliter scitur aut totaliter ignoratur. Unde Scot⁹ tertia primi quilibet cõceptus simpliciter simplex nõ potest ſm aliquid cõcipi ⁊ ſm aliqd ignorari sicut patet per phm ix^o^. methaphice in fine de ꝯceptibus simplr simplicib⁹ qd nõ est circa eos deceptio sicut est circa qditatez cõplexoꝝ ⁊c. Cõceptuz aũt simplicẽ sed tñ nõ simplr simplicẽ voco. qui potest concipi ab itellectu actu simplicis itelligẽtie licet posset resolui in plures cõceptus seorsum ꝯceptibiles sicut est ꝯceptus diffiniti vl speciei Scotus 3^a^ p̃mi vnde idem i theorematib⁹. Conceptuũ in quos resoluitur cõceptus nõ simpliciter simplex. alter determiabilis alter determinãs. p̃mus autem potẽtialis alter actualis alter p̃mus qui dicit in quid. secũdus in quale d cõceptu tertio cui tamẽ vterq; est essentialis. Conceptus autem sũme simplex est qui nõ est ꝯpositus nec ꝯponibilis alteri nec alter sibi vt ꝯceptus dei.

Dicẽdum itaq; p̃mo q ens nature cõmune quiditati ⁊ modo nõ est vniuocum omnibus entibus vniuocatione phica nec logica nec methaphica hec ꝯclusio patet ex dictis in. q. p̃ma p̃mi methaphice est enim ens nature cõmune quiditati ⁊ modo denoiatiuuz ⁊ nõ quiditatiuũ cũ sit abstrahẽs a quiditate ⁊ modo dicens entitatem nataz esse i pluribus per subsistentiam vt ibidẽ inotuit.

Dicendũ scdo q ens cõmune solum deo ⁊ creature licet nõ sit vniuocuz oibus illis d quib⁹ predicat vniuocatiõe phisica ĩ tamẽ vniuocũ vniuocatõe logica ⁊ methaphica. p̃ma pars pbatur enti cõmunit sumpto nõ correspõdet vna nã ex natura rei igitur ⁊c. ãtecedens patet: quia enti sic cõmuni subsũt oĩa entia. Cõstat autem q oĩa entia nõ dicũt vnam naturam. Secũda pars probatur ens taliter sumptuz dicit vnam realitatem aut p̃maz intẽtionem que potest sub intentiõe aliqua scda vel logica cõcipi.

Tertiam partẽ probãt oĩa argumenta post oppositũ ⁊ precipue ratio p̃ma fũdata super famosa sentẽtia quãdocũq; aliquis intellectus est certus de vno ꝯceptu ⁊ dubius de duobus habet cõceptum illum d quo est certus alium a duobus de quibus est dubius respectu eoꝝ. Nec per eam pbaretur cõsimiliter dari ꝯceptum realem cõmunem enti rationis aut enti reali q est falsum in doctrina Scoti. vt patet scda p̃mi: nec dari cõceptum cõmunez cani latrabili ⁊ syderi: vt nõnulli cogunt deducere. Nulla enĩ est

certitudo ibidem nisi de voce nō autem de aliquo cōceptu. Philosophi autem nō solū fuerunt certi q deus est ens scʒ de voce. sed de ɔceptu correspondēte isti voci que est im portata ad placitum. cōceptus vero sūt idē apud omnes. Et si istetur phi fuerunt certi q deus est quoddaʒ necesse esse ꝛ dubitaue runt vtꝝ finitum aut ifinitum ꝛ tamē neces se esse nō est vniuocū respectu finiti ꝛ infiniti Rūdet q regl'a assignata sic ē itelligēda vt ille cōcept⁹ qui est certus sic sit cert⁹ alijs ex istentib⁹ dubijs vel certis q īpossibile sit ip sum esse dubiū alijs existētibus certis ꝛ nō ecōuerso. Cōstat autē q nō ita se habet ne cesse esse ad finitū vel ifinituʒ: quia ita pōt haberi certitudo de infinitate ꝛ dubitari de necessitate vel de possibili sicut ecōuerso: vt patet de celo. Et pro vlteriori itellectu vita tis aut falsitatis illi⁹ ppōnis famose i doctri na minoꝝ cōferas cuʒ hijs dictis ea que de termiata sūt in pmo huius qōne scda.

Dicenduʒ scdo q vniuocatio entis cōis soluʒ deo ꝛ creature nō excludit analogiaʒ. Nullus enim cōceptus vniuocus ad aliqua plura quoꝝ vnuʒ alteri attribuit excludit analogiam vt inotuit. Sed cōceptus entis coiter sumpti est huiusmodi. Unde Scot⁹ octaua primi in rōne entis in qua est vnitas attributiōis attributa habent vnitatem vni uocatiōis: quia nūq aliqua ɔparātur vt mensurata ad mensuram vel excessa ad ex cedens nisi in aliquo vno conueniant. sicut enim cōparatio simpliciter est in aliquo sim pliciter vniuoco. septimo phisicoꝝ. ita om nis comparatio i aliqualiter vniuoco.

Nota tamē q talis analogia entis est at tributio vnius analogati scilicʒ creature ad alteꝝ scilicʒ ad deum ꝛ nō est attributio du orū ad tertiuʒ. Unde Scotus ibidem si ali qua com parātur in ētitate in qua est attri butio vnius ad alterum oportet entitatem esse aliquo modo cōem vtriq extremo.

Dicēdum tertio q licet ens cōmuniter [redacted] ptum sit vniuocum nō tamen est vniuocum vniuoce dictum de omni perse itel igibili cō tēto sub eo vel saltem sibi realiter pdempti ficato quod dicitur ppter passiones entis que nō cōtinētur sb ente cum equētur illi. Omne eniʒ vniuocū vniuoce dictum ē vni uocum ꝛ nō ecōuerso. Album enim est vni uocū nō tamē dictum vniuoce. Esse enī vni uocum vniuoce dictum est vniuoce ꝛ i quid predicari pbatur cōclusio. Ens nō dicitur i quid de vltimis differētijs: nec de proprijs passionibus quaꝝ quelibet est perse itelligi bilis. igitur ꝛc. añcedēs autem de vltima dif ferētia sic probatur. premittēdo q vltima differētia ēst illa que nō habet aliam diffe rentiam: nec est resolubilis in cōceptum qui ditatiuʒ ꝛ qualitatiuʒ determinabilem ꝛ determinātem. Sed est tātūʒ ɔceptus eius qualitatiu⁹. Arguitur ergo sic assignatis du abus vltimis differētijs vt homis ꝛ equi q̄ sint. a. ꝛ. b. probatur q neutra istaꝝ sit qui ditatiua. a. est ens. b. est ens. si enim. a. ꝛ. b. ɔueniūt i ente qditatiue. ergo ɔueniūt i ente ꝛ nō sunt omnino idem ergo sūt diuerse ali quid idem entia. talia autē sūt proprie dif ferētia quito ꝛ decimo methaphice. ergo dif ferentie ille vltime erūt differētes. ergo alijs differētijs differūt. q si ille alie includūt ens quiditatiue arguitur de eis sicut de priorib⁹ aut ergo procedetur in infinitum in differē tijs aut erūt alique nō includētes ens qdita tiue. De passionibus idem pbatur. id quod ponitur i diffinitiōe alicuius vt additū nō predicat in quid de illo. oppositum enim p dicati ifert oppositum sbiecti. Ens autē est huiusmodi respectu suaꝝ passionuʒ. passio enim predicatur perse in secundo modo de subiecto pmo posterioꝝ. ergo subiectum po nitur in diffinitione passionis sicut additū septio methaphice. Ens vero habet passi ones reales quarto methaphice ergo nō est de perse primo modo in ratiōe quiditatiua eaꝝ Scotus tertia primi. Et per idem me diuʒ deduci potest q de modis itrisecis cuʒ sint simpliciter simplices sicut ꝛ vltime dif

ferētie cū passiōib⁹ ētis nō p̄dicatˀ eus vniuo ce ⁊ in qd eoqꜫ talis ɔcept⁹ cōis ī neuter ī spcū illoꝝ qb⁹ ē cōis. null⁹ āt ɔcept⁹ rspcū cō tradictorioꝝ ē neutˀ. ꝫ nccio ē alt illoꝝ alioqn ɔtradictoria hn̄t mediū. Attētōe tñ dig⁹ ⁊ ī ɔ̄claratio doctoꝝ ꝙ ɔclio 3ᵃ intelligēᵃ ē de passiōib⁹ entis ɔ̄iūctijs vltis oib⁹ ɔsideratis p modū denoīantis inq̄tū. s. sūt informatiua en tis. nā si ɔsiderent vt qd sic ens est vniuocū vniuoce dictū ad ea sicut ⁊ ad alia ētia. Vñ Scot⁹ q̄rto methaphice sūmarie loquēs mo derādo dcā inqt. Si ꝑmo sit ɔ̄ re ēs cuilibꝫ est idē eēntialr si de ɔceptu inr̄ q̄ōlꝫ claudit vbi cōcipit aliqd vt qd in se. puta rōnalitas hūanitas vnitas ⁊c. qñ āt ɔcipiūt p modū ɔ̄noīantis ñ clauditˀ pse ir̄ pse intellcū istoꝝ sed tantū ɔcipiūtur vt informatia ētis. Hec Scot⁹ ⁊ Laute.

Nōnulli autem ex ordine p̄dicatoꝝ pro teruientes arguūt ɔtra hanc determinatiōꝫ. si ēs esset precisuꝫ a deo ⁊ creatura vel ergo precederet sua inferiora: vel posterius esset vel i equali gradu. si scd̄m vel tertiū haberˀ intētū. Si p̄mū seqˀ ꝙ de⁹ nō sit simplr̄ p̄mū ens ꝙ dicūt esse fl̄m ⁊ hereticū. Cōfirmatˀ ill̄ q̄ sūt totalr ⁊ imediate sub extremis ɔtra dictōis nihil est cōe vniuocū. ꝫ de⁹ ⁊ creatura sb̄a ⁊ accidens sūt hmōi. nā sunt sub istis ex tremis ɔtradictōis ɔ̄pēdere nō ɔ̄pēdere cau satū ⁊ nō causatū esse ab alio ⁊ ñ esse ab alio

Amplius quādocūqꜫ sūt aliqua duo sic se hñia ꝙ quicqd perfectionis est in vno est in alio ⁊ nō econuso illud in quo est perfec tio alterius dicitur simpliciter pfectius. Sꝫ quicqd perfectiōis est in deo est in ēte preci so ī abstracto ⁊ nō econuso ergo ens esset p fectius deo quod est hereticuꝫ.

Cōfirmatˀ que sunt p̄mo diuersa in nul lo cōueniunt. simplicia enim seu p̄ma nō pro prie differūt scꝫ per aliud sicut ɔposita seu scōa: sed sūt diuersa scꝫ seipis tm̄. s. Thōs qnto methaphice. Deus aūt est p̄mo diuer sus a creatura alioqn deuꝫ haberet quo con ueniret ⁊ q̄ differret a creatura: ī ita nō eēt simplr̄ simplex decem quoqꜫ gña i nullo con

ueniūt: quia aliter ꝑpositio negatiua nō eēt imediata quādo remouētˀ vnuꝫ genus gña lissimuꝫ ab alio ɔtra pl̄m p̄mo posterioꝝ. ptꝫ ɔ̄ña: quia tūc extrema illius negatiue es sent in aliquo toto puta in ente quod nō po test eē in ꝑpōne imediata negatiua: hec igiˀ nō eēt imediata q̄titas nō est sb̄a.

Adhuc ois effect⁹ nō adequās vtutē eē agētis recipit silitudieꝫ eē agētis ñ ꝫm eādē rōeꝫ ꝫ deficientˀ vt colligitˀ a phō vij°. metaᶜᵉ Sꝫ nlla ē pfectio creatē q̄ adeq̄t vtuteꝫ dei cū sit isinita. g° nulla pfectio ɔuēit deo ⁊ cre aturis ꝫm eādē rōꝫ. Cōfirmatˀ si ens eēt vniuocū g° pretˀ de ētib⁹ ꝫm rōeꝫ alic⁹ vlis ñ dr̄ītie: qꜫ nō p̄dicatˀ i q̄le: nec ꝑprij nec ac cidētis: qꜫ hec sūt extra eēntiā eius de q̄ dr̄ītˀ ergo ut genus.

Ampli⁹ vniuocatū se hꝫ ad vniuocū ex nō sic ens: nec etiam p̄dicatur vt spēs vt pꝫ. additōe vtꝫ. g° si ens eēt vniuocū ad deū ⁊ creaturā seq̄retˀ ꝙ de⁹ se habēt ex additiōe ad ēs ⁊ ɔ̄ñr deo eēt aliqd simplici⁹ ꝙ ē fl̄m. Cōfirmatˀ si ēs ē vniuocū p̄cipue ad. x. gña g° descēdit i illa p aliq̄s drias aut q̄si drias sint. a. ⁊. b. aut g°. a. ⁊. b. icludūt ēs aut nō si sic g° in ɔceptu c⁹lꝫ gñis gñalissimi icluderˀ bis ens ⁊ p ɔ̄ñs nuga°. si nō g°. a. ⁊. b. ñ sunt ētia. ⁊ ɔ̄ñr nō ens erit de intellcū ētis. nā. a. ⁊ b. includūtˀ in ɔceptib⁹. x. geneꝝ. Sꝫ qa intellcūs debilˀ aut male asuet⁹ in abstrahē⁹ ñ p̄t attigere vnitatē vniuocatōis realeꝫ ētis in cōi. ideo eos excusādo ad priaꝫ rōꝫ ipoꝝ q̄ credūt ɔcludere ɔtra Scotū cū tñ effica ci⁹ ɔtra eos ɔcludi possꝫ forte possꝫ sic rñde ri ꝙ ens ē pri⁹ suis iferiorib⁹ p̄oritate nē cū ab eo ñ ɔuertatˀ sb̄sistēdi ɔ̄ña in post p̄ntis. nec ē hēticū aliqd ēe pri⁹ nā deo mō p̄expo sito lꝫ de⁹ oia p̄cedat prioritate pfcōis scili cet in consequēdo de quo dictū ē in qnto h⁹. imo ista rō magis ɔuicit ɔr̄ eos. si. n. ens de pricipali sig̃to iportaret deuꝫ in hitudie ad creaturas cū t̄min⁹ hitudis p̄cedat nālr hi tudinē. g° p aliq̄ p̄ori posset itelligi ens pcisū abstractū anteqꜫ cōsideretˀ habitudo dei ad creaturā. imo ⁊ ipi ēti corrn̄det ꝑpriū signi

ficatū priusq̄ significet deū et creaturā. nā ēs significat eēntiā cui ꝯpetit eē vt visū fuit in opione. s. Tho. Cōstat āt q̄ tale significatū p̄cedit deū et creaturā quia in pl' se h3. g° ē prius nā saltē in ꝯsequēdo. seqt̄ enim de' est g° eēntia cui ꝯuenit eē est et nō ꝯuertit̄ saltē formalit̄ in de for. cū itelligibile sit oppo° ꝯntis stare cū aūte absq̄ rpugnā ꝯtradictōis formali. vt p3 apō pfectū ꝯ paleticū. itelligibile n. ē eēntiā eē cui ꝯuēit eē q̄uis qs nō ꝯsideret nec aduertat deū esse vt patet.

Ad cōfirmationē de extremis ꝯtradictōis aut enī intelligit q̄ illa sunt sub extremis cōtradictōis totaliter hoc est q̄ illa p̄cise sūt extrema ꝯtradictōis et tūc minor est falsa. quia deus et substantia non est p̄cise hoc quod est esse non ab alio accipiēdo ꝓportionabiliter quoniā illa negatio dicit̄ etiā de chimera sicut nec creatura est p̄cise illa negatio non necesse esse q̄m hec etiā cōuenit chimere. sed tā deus q̄ creatura tā substātia q̄ accidēs est aliquid cui cōuenit alterū extremum ꝯtradictionis. si ergo sic accipias maiorē q̄ quib' cunq̄ ꝯueniūt extrema ꝯtradictōis ipsa non vniuocant̄ in aliquo cōi illa maior est falsa nā omnia diuidētia per se aliquod cōe sūt talia q̄ de ipsis dicunt̄ extrema ꝯtradictōis et tamē vniuocant̄ in ipso cōi diuiso. similr in ꝓposito deus et creatura substātia et accidens possunt recipe p̄dicatōꝝ ꝯtradictōis. et tamē habēt aliqd substractū cōe illis extremis ꝯtradictōis rōe cui' p̄nt hr̄e aliqd cōe.

Ad secundū negetr̄ minor quia seipsam destruit. non enim est intelligibile q̄ ens p̄cise et abstracte sumptū hēat in se pfectionē aliquā cum abstrahat a pfecto et impfecto ymo et a quiditate et modo.

Ad ꝯfirmatōem dictum fuit in scōa q̄one primi metaphisice q̄ l3 deus et creatura sint primo diuersa in realitate. quia in nulla realitate conueniūt non tamen sunt primo diuersa in cōceptu reali vt ibidem innotuit.

Quod autem additur q̄ decem predicamenta in nullo conueniunt &c. Dicendum negādo ꝯnam non enim extrema sunt in aliq toto quod possit esse medium in aliqua figura silogistica remouēdo vnū ab alio cum de vtroq̄ affirmatiue ipsum ens predicetur.

Ad 3ᵐ ratio illa nō est ad ꝓpositū: quia l3 oīs effectus nō adequās virtutem cause agētis recipiat silitudinem cause agentis nō s̄m eundem gradū pfectōis vel nō s̄m eundē modum essendi vel nō s̄m eundē ordinem. stat tn̄ q̄ s̄m eandem rōem ideo maior videt̄ falsa &c.

Ad ꝯfirmationē dōm vt recte determiat Antoni' Andreas seq̄ns hanc doctrinā q̄ Porphiri' ordiat librum suū ad p̄dicamenta Aristotelis. sic ipe met ꝓmittit i ꝓhemio suo. loquit̄ ergo de illis vniuersalib' que aliquo mō inueniūtur in linea p̄dicamētali. sed p̄ter illa est aliquod vniuersale quod ē transcēdens quod nō ptinet ad aliquod p̄dicamētum. ergo ens est vniuersale transcendēs p̄dicatum in quid. nec tamē est genus nec species nec proprium &c.

Ad vltimum q̄cquid sit de aūte ꝯsequens q̄ infert̄ nō est multum absurdum. vnde licet deus sit simplex simplicitate opposita ꝯpōni et ꝯponibilitati et mixtioni et pluralitati: cum ꝯpositio et mixtio p̄supponāt limitationem extremoꝝ ꝯponētium tn̄ de' nō est simplex simplicitate opposita nō ydēptitati: quia cum simplicitate diuie essentie stat nō ydeptitas formalis attributoꝝ et realis psonaꝝ. et forte ꝓbabilr̄ tamē et nō assertiue q̄ simplicitē simplex cū sit penit' irresolubile q̄ditatie est simplici' sūme simplici cui nō repugnat resolubilitas licet etiam alio modo sūme simplex sit simplicius simpliciter simplici cum omnē cōpositōnem et cōponibilitatem excludat.

Ad ꝯfirmatōem h' vltimi p3 solu° ex dc̄is ꝯcedēdo q̄. A. et. B. si p ea itelliga' passiōes vel dr̄as vt sūt q̄d icludūt ens q̄ditatie lic3 ipa ꝯsiderata vt iformatia entis vl' p modū denoiantis formali' ipm nō icludāt. q̄uis de modis h' vtcūq̄ dici nō possit cū p̄pe nō dicant q̄d imo in eoꝝ ꝯceptu formali p̄cisissime ꝯsiderati ex opposito distinguāt q̄ditati vt visū fuit in q̄stiōe p̄ma libri p̄mi. Nec ex h seqt̄ nugatio vt patebit inferius. et lic3. A. et. B.

sint nō entia formalr. sunt tamē realiter ens ꝛ ita non incōuenit nō ens formalr quod tm̄ est ens realiter esse de intellectu alic⁹ qd̄ est ens tam formaliter ꝙ realiter.

Huic autē doctrine inherēdo. ad primū ante oppositū negetᷣ aña. ꝛ ad ꝓbatōez licet substātia ꝛ accidēs plus differāt vno modo ꝙ canis latrabilis ꝛ piscis. qꝛ substātia ꝛ accidens in nullo genere cōtinētur cuius oppositum est de cane latrabili ꝛ pisce. tamē alio modo substantia ꝛ accidens minus differūt quatenus inter ea est vnitas attributōis analogie ꝙ canis latrabilis ꝛ piscis que pure equiuocantᷣ in cane. ideo ablata similitudine cōsequētia est neganda. Unde sanctus Thōs in qōibus de veritate qōe 2ª. q̄uis inter duas species substātie sit maior cōueniētia ꝙ inter accidens ꝛ substātiaȝ. tamē possibile est vt nomē nō imponatᷣ illis speciebus diuersis ſm cōsideratiōez alicuius cōueniētie que sit inter ea. ꝛ tūc erit nomē pure equiuocuȝ. nomē vero quod cōuenit substātie ꝛ accidēti potest esse impositū ſm cōsideratōnem alicuius cōueniētie inter ea. vñ non erit equiuocuȝ sed analoguȝ.

Ad cōfirmatōem cōcessa maiori respondetur ꝙ bonum licet nō dicatᷣ vniuoce vniuocatōe phisica de omibus bonis vt voluit philosophus ibideȝ. est tamē vniuocuȝ logice ꝛ metaphisice sicut ꝛ ens vt inotuit.

Ad secūduȝ pricipale negetᷣ aña nec diffinitio equiuocoruȝ est cōueniens enti. sȝ diffinitio vniuocoꝝ cū dicat vnitatē ɔcept⁹ [illegible] alis vt iaȝ disputatū est. Ad auctoritatē Porphirij dicitᷣ ꝙ ens est equiuocuȝ equiuocatōe phisica sicut ꝛ genus realr ꝛ phisice dicitᷣ esse equocuȝ. de tali auteȝ equiuocatōe loquitᷣ Porphirius. Et si instetᷣ qꝛ Porphirius fuit logcus ergo videtᷣ loyce locutū fuisse. Respōdetᷣ ꝙ multa dicuntᷣ in logica non logice. sicut etiaȝ 2° metaphisice dicitur ꝙ in omni moto est materia hoc pertinet ad phisicā nō ad metaphisicā. Scotus quarto metaphisice.

Ad cōfirmatiōem potest dici ꝙ infinitas reruȝ de quibus dicitᷣ ens nō tollit eius vnitateȝ sicut etiaȝ apud logicuȝ genus nō plura significare ꝙ species cū ambo infinita significent nō tollit vnitateȝ generis distinctaȝ ab vnitate speciei. quia modo abstractiori illa significat ꝙ species ita ꝛ ens licȝ infinita significȝ qꝛ tamē illa abstractissime impōtat. ideo ꝛc. modus eniȝ intelligendi ꝛ significandi sumitᷣ a modo essendi. Scot⁹ de modis significādi.

Ad terciuȝ principale ɔña est neganda. Analogia eniȝ realis ꝛ vniuocatio metaphisicalis realiter nō repugnāt in eodem conceptu. Unde Scotus tercia primi. omēs auctoritates que essent in philosophia aut metaphisica que essent de hac materia possunt exponi ꝓpter diuersitateȝ realeȝ illoꝝ in q̄bus est attributio cuȝ qua tamē stat vnitas cōceptus abstrahibilis ab eis. Cōcedo tamē ꝙ totuȝ illud quod est accidens attributiōȝ habet essentialē ad substantiaȝ ꝛ tamen ab hoc ꝛ illo potest cōceptus cōmunis abstrahi sciȝ ens. philosophus eniȝ in quarto metaphisice cōcedit ordinē essentialeȝ inter species eiusdeȝ generis. nam ibi vult ꝙ in quolibet genere est vnuȝ primuȝ quod est mensura omniū alioruȝ. mensurata autē habēt ordineȝ essentialeȝ ad mēsuraȝ. ꝛ tamen nō obstante tali attributōe nullus negat conceptū generis esse vnuȝ cum predicetur in quid de pluribus differentibus specie. Si eni gen⁹ non haberet vnuȝ cōceptum aliuȝ a conceptibus specierum nullus cōceptus diceretur in quid de pluribus sed quilibet de seipso. ꝛ sic ideȝ p̄dicaretur de seipso ꝛ non genus de specie.

Ad confirmationem. ad opinioneȝ pmenidis ꝛ mellissi destruendaȝ principium ē accipere ꝙ ens multipliciter dicitᷣ non equiuoce. sed multipliciter hoc est d̄ multis in quid Loquitur enim Aristotiles de multitudine suppositorum que non repugnat vniuocatōi Unde querendum est ab eis de quo illoruȝ

intelligant sicut si dicerent omnia esse vnu3 anial contra eos esset distinguere animal ⁊ querere d quo intelligut aut omnia esse vnū hominē aut vnu3 equu3. Auctoritas autem vij°. metaphice nō cōcludit. non eni3 omnis similitudo quatuor gradit̃ pedibus. Est ergo veru3 ꝙ accidentia sunt entia sicut logici dicūt ⁊c. quatenus inter substantia3 ⁊ accidens est analogia ſm perfectius ⁊ imperfectius. cum qua tamen stat vera vniuocatio. Unde talia nō dicunt̃ equiuoce sed ad vnū Philophus ibidem.

Ad vltimū satis inotuit quia cu3 vnitate vniuocatōis stat vnitas attributōis. Unde in ratione entis in qua est vnitas attributionis ipsa attributa habent vnitate3 vniuocationis.

Ad confirmatōem ratio generis nō āmouetur ab ente ꝓpter equiuocatione3. ymo si esset equiuocu3 ad dece3 genera esset decem genera. quia idem cōceptus quocunq; nomine significetur habet eande3 rationem generis. sed ratio generis āmouetur ab ente tercio metaphisice ꝓpter nimia3 eius cōmunitatem. quia videlicet p̄dicatur primo modo per se de differentia generis sumpta a parte essentiali que pars est natura in re alia a natura a qua sumitur gen⁹ que nō est vltima differentia nec simpl'r simplex: vn̄ licet vltima differētia nō includat ens quiditatiue vt innotuit ymo p accidens. differentia tam̄ non vltima idest que nō sumitur ab vltima realitate illa cu3 non dicat conceptu3 simpliciter simplicē vtiq; est ens quiditatiue ⁊ propter hoc ens non est genus cū nullū gen⁹ dicatur de aliqua differentia inferiori in quid neq; sumpta ab vltima forma neq; ab vltima realitate forme. lic3 ergo ens p̄dicetur in quid de pluribus differētibus specie. tamen quia non est extra quiditate3 cuiuslibet differentie quod est ꝓprium generis. ideo non sequitur ipsu3 esse genus. lic3. s. Tho. in tractatu de genere aliā causa3 assignet. ideo enī ens nō est genus. quia nō predicatur de aliquibus vniuoce.

Propter quartu3 quide3 huius ad primu3 post oppositu3 innotuit questiōe secunda. Unde quilib3 talis philosophus antiquus habuit duos conceptus in intellectu suo ꝓpinquos qui propter ꝓpinquitate3 analogie vident̃ esse vnus cōceptus. quapropter videt̃ esse certus de vno hoc est de illis duobus dubie acceptis. Nec ex tali medio destruit̃ via probandi vnitate3 vniuoca3 alicui⁹ cōceptus. nec eadē via negari poterit dari cōceptu3 cōmune3 Sor. ⁊ Pla. ꝓpter ꝓpinquitate3 eorum ⁊ similitudine3 in natura humana. quia nō est simile de Sorte ⁊ Platone sicut de substātia ⁊ accidente respectu entis. quia plato non habet esse humanū ab homine mediante sorte Accidēs autē nō h3 esse nisi mediāte substātia. neq; creatura participat ratione3 entis nisi habeat hoc a creatore.

Ad confirmatione3 neget̃ ꝙ cōceptus entis sit vniuocus eo modo quo loquitur Aristoteles in p̄dicamētis. nō enim importat ratione3 vna3 equaliter ꝑticipatam a suis vniuocatis vt innotuit.

Ad secūdu3 principale respōdetur ꝙ sicut ens nō est multiplex multiplicitate equiuocationis sed analogie. ita nec primū principiu3 est multiplex multiplicitate equiuocationis sed analogie. analogu3 enim quod est sufficiens ad cōtradictione3 saluandā ⁊ ad mediū silogisticu3 nō semp est distinguendum. ⁊ in hoc cōueniūt sanct⁹ Thomas ⁊ Scotus.

Ad cōfirmatōe3 dicitur ꝙ ens non est equiuocum a casu sicut canis. ⁊ cōsequēter ꝙ nullus talis est distribuibilis. equiuocum aute3 a consilio quod est analogu3 vtiq; distribui potest sicut est ens. Unde Albertus magn⁹ in prima parte summe qōne. xxxiiij^a. analogum potest distribui ⁊ cōfundi.

Ad terciū respondet̃ negando ꝯsequentia3 ymo argumētu3 illud si quid arguit solu3 concludit ens habere cōceptu3 cōmune3 cōmunitate analogie quod cōcedit̃. non tamen cōmunē cōmunitate vniuocatōis ⁊ con

cessa etiā3 illa maiori ꝙ substantia nō immediate immutat intellectu3 nisi per specie3 accidentis.accidens tamē illud non potest nisi virtute substantie.sicut summa caliditas virtute forme substantialis ignis est productiua alterius ignis in materia ita ꝛ fantasma accidentis virtute substantie cuius est vel natū3 est ēe illud accidēs imprimit in intellectū representatiue substantia3 primo ꝛ accidēs ex cōsequenti. Deducit etiā argumentum illud.dari conceptu3 quo concipimus nō men reale3 quod non negatur.

Ad ꝓbatione3 autē maioris cu3 dicitur quicqd p̄sens ꝛ imediate imutat intellectū illius absentia pōt nāliter ab intellectu cognosci quādo nō imutatur. Respondet̄ negādo ista3 ꝓpositiōem p̄cipue de agente vniformiē sicut agens p̄existens agebat.si eni3 duo alba equal' figure ꝛ quantitatis mouerēt visū3 successiue non opus esset visu3 discerner̄ inter ea nec apphendere vni⁹ absentiā si alterū in eode3 loco esset p̄sens ; potētia enim cognitiua obiectoꝝ distinctoꝝ licet poss3 inter ea distinguere aliquo modo non tm̄ omni modo quo possunt distingui. In hostia aūt cōsecrata accidentia ibide3 supplentia supernaturaliter vice3 substantie in virtute cuius nata sunt rep̄sentare substātia3 panis ita pane3 rep̄sentāt sicut prius.habēt eni3 cōsilem actione3 sicut haberēt si ibi adesset panis.

Ad confirmatōe3 respondet̄ ꝙ dicendo substātia est magis ens accīte ibi sumit̄ ens ꝓ substātia.nō tm̄ ex hoc sequit̄ ꝙ substātia sit magis aut pri⁹ substātia ꝙ̄ accīs sit sba. sed solu3 sic intelligit̄ ꝙ substantia est prius substātia ꝙ̄ accīs sit accīs ꝛ hoc vtiqꝫ ē veru3 . sicut.n.substātia est prior salte3 nāliter accīte sic etiā substātia prius nāliter est substā^a ꝙ̄ accīs sit accīs.ydēptitas nāqꝫ eiusdē ad seipm̄ in duob⁹ extremis videt̄ cōsequi ordinē extremoꝝ in prioritate ꝛ posterioritate.Cōsilr cū dicit̄ substātia est nobili⁹ ens accīte forte intelligendū est ꝙ ipsa substan^a nobili⁹ est substātia ꝙ̄ accīs sit accīs.ꝛ hoc vtiqꝫ vitate3 h3 cū substā^a in essendo sba3 a nullo accīte depēdeat.ipsu3 āt accīs in essendo accīs depēdet a substā^a vt dicet̄ in.vij^o

Ad q̄rtu3 principale rn̄r ꝙ vnitas analogie est sufficiēs ad vnitatē obiecti potentie ꝛ habit⁹ maxie vbi ille habit⁹ sit cōis ꝛ vbi illud obiectū hēat primū ꝛ principalē ꝯceptu3 simplicē sic̄ est de ente.

Ad ꝯfirmatōe3 pōt dici ꝙ tota multitudo entiū pōt ꝯcipi vnico conceptu analogo. Vn̄ intellcūs illi⁹ ꝓpōis pōt esse tota multitudo entiū idest tota mltitudo eoꝝ q̄ habēt eēntia3 cui ꝯpetit esse aut prio principalr vt deus. aut scd̄ario vt creature in habitudine ad deu3 est extra nihil.

Ad auctoritatē Porphirij ens p̄dicatur equoce idest nō s̄m rōe3 eandē oio ymo s̄m rōes que ptim sunt eede3 ꝛ ptim diuerse q2 analogice cu3 quo tn̄ stat ꝙ p̄dicet̄ vniuoce idest nō ratōes oio diuersas sicut canis.

Ens igit̄ h3 vnū ꝯceptū cōe3 deo ꝛ creaturis sumēdo ꝯceptū ꝓ ꝯceptōe qua3 intellectus format dū ꝯcipit ens . si āt sit sermo de ꝯceptu obiectiuali qui nō est aliud ꝙ̄ intelligibile quod obicit̄ intellectui formāti dicta3 ꝯceptō3 sicut natura hūana diceret̄ ꝯcept⁹ obiectiualis illius intellectōis qua intelligitur homo inq̄tu3 huiusmodi tunc distinguendu3 est de vnitate . vel potest intelligi de vnitate attributōis eo modo quo multa habentia attributiōe3 ad vnu3 terciū vel vnu3 ad alterū dicunt̄ attributiue esse vnum.ꝛ h̄. modo ens habet vnu3 cōceptu3 cōmunē obiectiuale3 deo ꝛ creaturis vnu3 quide3 ꝑ attributōne3 . Vel pōt intelligi de vnitate que attendit̄ penes aliquā forma3 vel naturam que participatur a multis.qualis est vnitas generis vel speciei quomodo neganda ē vnitas ab ente respectu dei ꝛ creature.Descēdit enim vniuocu3 in sua vniuocata quadrupliciter.primo s̄m vnā ꝛ eande3 ratiō3.s̄m eunde3 modu3 essendi.s̄m eunde3 ordine3.ꝛ s̄m eande3 gradu3 pfectōis vt species specialissima.aliquod aūt h3 tātu3 tres modos. primos vt gen⁹. quodda3 tm̄ duos primos vt nomer⁹.quoddā aūt tm̄ p̄mū modū sic̄ ens.

Et quia penes idem nomen et eandez rōem attenditur vniuocatio principaliter. ideo licet nō repiatur ordo nec modus essendi nec gradus pfectionis nō ppter hoc debet tolli vniuocatio. vt Scot⁹. qui vo magis inspexerūt ordinez posuerūt analogiā. qui vero ad modū essendi equiuocationez.

Ritur secundo

qō Utrū esse et ei⁹ eēntia sint realiē distincta. Arguit negatiue. qñcunq; aliq sunt eēntialr ordinata et realiter distincta de⁹ potest facere prius sine posteriori. nō enim videtur aliter saluari posse libertas pductōis. ergo si esse et essentia distinguerent realiter cū esse sit effectus eēntie nedu3 vt forma sed vt finis et potētia respcū pprij actus. est.n.esse cōsequēs principia eēntialia sicut opatio virtutez. Sanct⁹ Thomas 2° sniaꝝ dis. xv. Et est actus nedu3 eēntie ymo et forme et suppositi. Sanct⁹ Thomas in quolibetis quolibeto 2°. ergo deus posset pducere eēntiam sine esse. ꝯñs est falsu3 ppter naturalez et necessariaz eoꝝ habitudinē.

Confirmat esse nō est substātia quia nec materia nec forma aut cōpositū vt cōstat in que diuidit substātia 2° de aīa et. vij°. metaphīce. nec est accidēs. qz alias substātia eēt p aliquod accidēs quod est falsu3. ergo esse nihil est. nihil.n. est nisi substantia et accñs. et de⁹ creator vtriusq; Alfarabi⁹ de ortu sciaꝝ.

Amplius sicut se habz mā ad potentiam ita forma ad actu3. s mā est sua potētia passiua sicut deus est sua potētia actiua. Sctūs Thomas 3ª primi. ergo forma est idē realiter cum suo actu qui est suū esse vt inotuit.

Cōfirmat substātia completa nullo indiget extra se ad hoc q sit actu nisi agente. in hoc.n. differt substātia ꝯpleta ab incōpleta ergo cū esse nō sit agēs ymo pprius effect⁹ dei. s. Tho. prima 2°. In hoc ēt ꝯueniūt oēs cause q causant esse. vt. s. Tho. tercio cōtra gētiles. relinquit ergo q substantia cōpleta nō indiget ipso esse quod sit aliud ab ea.

Adhuc ab ente simplr nihil realr pōt differre. sed esse est ens simplr. qz esse est id qō ꝯuenit oībus sine diminutōne: prius oī alia pticipatōe ymo oī alio noīe dei et nobili⁹. s. Tho. viij° primi. ergo esse a nullo realr dīt.

Cōfirmat quecūq; solū distinguūtur quo ad modu3 significādi non distīguūtur realr distinctio.n. modi significādi nō arguit distinctionē realez vt cōstat. esse āt respectu eēntie est huiusmōi. Uñ esse ens et eēntia sunt sicut lux lucens et lucere. Anselmus monologion caplo vi°.

Amplius si essentia angeli nō sit ide3 qō suū esse sequit q angelus sit in potētia ad ēe sed in vno et eode3 potētia pcedit actu3. ix°. metaphīce. et. iij°. de aīa. ergo pri⁹ ess3 in potētia q ess3 in actu et cū potentia subiectetur in aliquo. ideo in materia cōsideret inchoatio forme incorruptibilis quod est falsum.

Cōfirmat in simplicib⁹ ide3 est esse eēnª et ens. Auic. qnto sue metaphīce. ergo salte3 in intelligētijs cu3 sint entitates simplices esse nō distinguit ab essentia. Idē etiā est hō et ens hō et vnus homo. nec differūt nisi fm dictionem repetitam quarto metaphīce. Et Auerroys ibidē vnū esse et ens sunt ide3. esse quoq; predicatū de prima causa significat purā essentiā ipsius. esse āt in alijs nihil aliō dicit nisi dependētia3 ipsoꝝ a prima causa. dependētia āt nihil dicit in re dependēte distincta ab ea. vt Lincoñ. ascribitur.

In oppositu3 arguit. certitudo rei nō est eius esse Auic. primo metaphīce. Certitudo aūt rei est ei⁹ essenª. Algazel quoq; ibidē. interptatio substātie est quod suū esse non sit cōstat autē q interptatio rei est cōcept⁹ qui de re ipsa format. ergo cōceptus qui de sba format est q sit alia ab eius essentia.

Confirmat diuersu3 est esse et id quod ē Boeti⁹ libro de ebdomatib⁹. hoc āt idē est qō essentia rei. ergo diuersu3 est esse et eēnª. Silr id qō est accepta essendi forma est at3 subsistit Boeti⁹ ibidē. Sed quod accipitur est aliud a re accipiēte. g° eēntia q recipit ēe ē realr dīns āb eo. Oē quoq; qō ē pticipat

eo q̄ est esse vt sic ꝛ in omni cōposito aliud est esse ꝛ aliud ipsum quod est Boeti⁹ ibidē

Amplius illud quod causat̄ ex pncipijs alicui⁹ realiter distiguit̄ ab illo. qꝛ causa ꝛ effectus distinguūtur realiter. ſ3 esse est causatū ex principijs essentie. Sanct⁹ Tho. q̄r to metaphice. gͦ ēe realr distiguit̄ ab eēnᵃ.

Cōfirmat̄ oē qd̄ de se est non ens nisi ab alio hēat esse nō est idē cū suo esse. quia esse ꝙtū est de se ip est. sed essenᵃ creature de se ē nō ens. Vñ. s. Tho. in qōib⁹ d̄ vitate qōe 2ᵃ. ois creatura plus hꝫ de nō esse q̄ꝫ de esse. qꝛ de nō esse hꝫ infinite de esse āt finite gͦ ꝛc.

Adhuc quicquid inest alicui ꝛ nō est d̄ intellcū qditatis seu eēntie illi⁹ hoc est veniēs ab extra ꝛ faciēs ɔpositōeꝫ cū ipsa essentia. sed h⁹mōi est esse respcū eēntie. pōt nāq̧ intelligi rosa in hyeme ipsa nō exñte igit̄ ꝛc.

Cōfirmat̄ si esse ꝛ essenᵃ essent idē realr gͦ ɔmitteret̄ nugatio dicēdo hō est quod est falsū ꝛ ɔtra oēs. ɔña pbat̄ qꝛ idē repeteret̄ bis inutilr postq̄ꝫ hois esse ꝛ eēntia eēnt idē.

Ampli⁹ illa nō sunt idē realr quoꝝ vnū pōt corrūpi altero r̄manēte q̄rto metaphice sed eēntia pōt remanere ipso esse corrupto. vt rosa in hyeme nix in estate. qꝛ alias periret scia de methorologicis ꝛ ɔñr phia non esset ip pscā cōtra Auerroym 3ͦ de aia. ɔña autē deducit̄ de nō ente nō est sciētia prio posteriorꝝ. ablato aūt scibili auffert̄ scia in pñtis.

Confirmat̄ si esse sit idē realr eēntie pcipue in creaturis. ergo sicut esse impossibile est separi a seipso ita esse creature impossibile est separi a creatura ꝛ ɔñr sicut impossibile est ipsum esse non esse. ita impossibile essꝫ creaturā non esse. quod est falsum.

Confirmat̄ 2ͦ illud qd̄ est indr̄ns ad esse ꝛ non esse nō est realr idē cū aliquo illoꝝ tm̄ qꝛ nihil pōt esse indr̄ns ad duo opposita nisi qꝛ nō est aliquod oppositoꝝ. si. n. esset tūc nō posset recipe aliquid. qꝛ tūc recipet opposita. sed essenᵃ creature est indr̄ns ad esse ꝛ nō esse. qꝛ essentia creature aliqñ est sub non esse. quia ab eterno fuit nō ens ꝛ in tempore accepit esse.

Propter primum

quidē hui⁹. Esse tripliciter dicit̄. primo p ipsa essentia interdū eē eēntie dictū vel esse qditatiuū l3 min⁹ ppe nōnunq̄ꝫ eē diffinibile ꝛ cōmuniter eē intelligibile potētiale aut ɔfusū pdicamētale aut in suis causis ꝛ tale nō differt realr ab essentia. Unde Scot⁹ tercō sentētiaꝝ dis. viᵃ. Certū est de esse eēntie q̄ tātū differt ab essentia in mō ɔcipiēdi quot sūt in xpo essentie ꝛc. Scdō p actu ipsi⁹ eēntie quod est esse existere actuale ꝛ psentiale. Tercio p eē quod sigt veritatē ppositōis q̄ formalr est in aia sed in re fundamentaliter vt. s. Thomas in quolibetis quolibeto. viijͦ ꝛ in. xxxiijᵃ. primi. Audit̄ autē solū ad presens pro esse existere quod ppie est actualitas ipsi⁹ essentie fm q̄ aliqua essentia est in esse actuali. Unde. s. Thomas quinto metaphisice esse quod in sui natura vnaqueq̧ res habet est esse substātiale ꝛ predicatū sbale Sed qd̄ significat vitatem ppōis pdicat̄ p accñs. Et licꝫ subsistere videat̄ cōuerti cum p se existere. qꝛ subsistētia est cui⁹ act⁹ ē subsistere idest p se existere. vt. s. Tho. pͦ sniarū dis. xxiijᵃ. tñ subsistere ē equocū. qꝛ vno mō accipit̄ p per se esse. ꝛ sic loquit̄ Aug. viiͦ. de trini. caͦ. viijͦ. Omnis res ad se subsistit quāto magis deus. Alio mō p incoicabilitē per se esse. Scotus in quolibetis. subsistētia enīꝫ vltra existentiā nihil addit nisi negatōꝫ duplicis dependētie actualis ꝛ aptitudinal. Scot⁹ 3ͦ sniaꝝ dis. viᵃ. Est autē essentia illud quod significat̄ p diffinitōeꝫ. vt. s. Thomas. viijͦ. metaphice ꝛ in quolibetis quolibeto tercio. cui⁹ essentie actus est esse. vt. s. Thōs 2ͦ. cōtra gentiles. Idē. n. realiter ē eēntia quiditas natura ꝛ forma totius apud pdicatores licet ratione distinguātur. Unde essentia est principiū essendi. quia per eam ꝛ in ea res habet esse. natura autem inquantum est principiū opandi. Sanctus Tho. in libello d̄ ente ꝛ eēnᵃ ꝛ in pᵃ pte. q. xxxixᵃ dr̄ āt qditas in eo quod p diffinitōeꝫ quiditatiuā significatur forma autē inquātū cer-

titudo rei seu certa cognitio significatur. Abstractius tamē loquēdo apud miores ter substātiā: naturā: essentiā: quiditatē: & formalitatem est ordo omnis nāqꝫ substātia est natura & nō conuertitur. qualitates eniꝫ pcipue scđe spēi sunt nature non tamen substātie. ois etiā natura est essentia vt constat non tamē ecōuerso cuꝫ spēs quorūcunqꝫ generū sint essentie non natura vt respcūs seu relatio cuꝫ nō sint principia opandi. ois quoqꝫ essentia est quiditas non tamen econuerso. nam in diuinis est tantū vnica essen cuꝫ pluralitate quiditatuꝫ. omis etiā quiditas est formalitas & nō ecōuerso vt patet de modis intrinsecis quibus ꝯuenit formalitas idest cōceptibilitas cuꝫ tamē nō dicāt quid vt visuꝫ fuit in qōe pria primi metaphisice.

Propter secunduꝫ quidē hui⁹. Henricus de gandauo in sūma Ex intentōe tenꝫ esse sup essentiā addere soluꝫ respectū ad deū. Cuius ratio est. sicē eēntia fuit ab eterno ita & esse. ergo nō distinguūt realiter. aīs pbat exemplar & exēplatuꝫ sunt correlatiua. ergo simul natura & tēpore. sed ydea que est exemplar in mēte diuina ab eterno fuit. ergo & esse quod est exēplatuꝫ. Hic āt modus cōit nō tenet. tūc eniꝫ creatio soluꝫ terminaret ad respectū vl saltēꝫ ad cōpositū ex absoluto & respectiuo quod videt falsuꝫ. Unde. s. Thomas in libello de quatuor oppositis. Actio dei. s. creatio primo terminat ad esse sed ad naturā ex ꝯsequēti. actio vo creature. s. generatio econuerso. nullus auteꝫ respect⁹ videt de integritate absoluti. Ratio vo sua nihil concludit Unde concesso qꝫ essentia est ab eterno non tū sequit qꝫ & ipsuꝫ esse sit ab eterno. & licet relatia fm esse sint siīl natuta & nō fm dici. non tū oia relatiua fm esse sunt siīl natura qꝛ nō illa q̄ ñ eodeꝫ ordine referūt inter que. s. ē relatio realis soluꝫ in vno extremo & relatō rōis in alio extremo. sicut relatio creatoris ad creaturaꝫ. ydee ad ydeatū. exēplaris exēmplatuꝫ.

Albertus āt magn⁹ quē secuti sunt Petrus aureolus Herueus Alexander & Bridan⁹ essentiā & esse tenēt non distingui realr ꝫ tū penes diuersuꝫ moduꝫ significandi nois. s. & verbi. sicut lux lucere & luciditū. eadeꝫ enim entitas est in oibus sed dñt in modo significandi. Un̄ Albert⁹ q̄rto metaphice cū dicit vnus homo & ens hō & hō non est aliqd diuersuꝫ siue diuisuꝫ in oibus istis. sed vna & eadeꝫ n ā hois. Sꝫ idē oñdunt hec tria diuersis modis significādi repetita cū dicitur ens homo & vnus hō & hō. palaꝫ āt est quia non sepat natura illoꝝ per hec noia. fulcit āt hic modus ex tercia rōe aū oppo. Unde eadē realitas significata p modū habit⁹ essentia dicit & significata p modū actus esse appellat. eadē quoqꝫ realitas vt dicit Albertus inquātuꝫ est obiectū intellect⁹ diuini dr essentia. & inquātū termin⁹ actōis diuie esse appellatur.

Amplius verba fm se dicta noia sunt piarmenias. eadeꝫ. n. res importat p nomē & verbū. vt currere & cursus licꝫ sub diuersi modis significādi. ergo eandeꝫ reꝫ dicit esse & eēntia. Adhuc verbū substātiuū impōtat substātiaꝫ. ergo eē quod dicit ab eo importat substātiaꝫ & essentiā rei.

Amplius forma aduenīēte materie cōpositū fit ens in actu & hꝫ esse actuale. ergo aliud supadditū essentie supflueret. Et pp hoc q̄plures moderniores vt Jobs Jand. ꝫ tentōe pbi & Auerroys i hoc q̄rto vt dicūt. nec in sbīs incorruptibilib⁹ causatis nec in accn̄talib⁹ esse differt ab eēntia. primū probant. si eniꝫ differret hoc potissime essꝫ quia esse essꝫ pticipatuꝫ. qꝛ alr essꝫ p se subsistens & nō pticipatū ab aliquo subiecto. & ita erit vnuꝫ esse tātū. cōstat āt qꝫ pticipatio differt realiter a pticipato si vera sit pticipatio. sꝫ istud non obstat. vnde in substātijs absolutis esse perse est subsistens & nō ē pticipatuꝫ vere. quia est ideꝫ cū essentia realiter nec ex illo sequitur qꝫ tantuꝫ erit vnū esse ymo sunt plura esse per se subsistentia que sunt substātie absolute. Et si instet quia si albedo esset

forma ſepata ab oī ſbā ⁊ ſe ſubſiſtens ita ꝙ a nullo ſubiecto pticiparetur tūc non eſſet niſi vna albedo ergo a ſili. ſi eſſe tm̄ ſit ſepatuȝ ⁊ a nullo ſubiecto pticipatuȝ ymo per ſe ſubſiſtēs nō erit niſi vnuȝ eſſe tantū. quod ē falſuȝ. Rn̄r negādo ſilitudineȝ. qꝛ albedo ē vna ſm ſpēȝ ſpēaliſſimā. cōſtat āt ꝙ in illis que ſunt eiuſdē ſpēi ⁊ forme ſi ſūt ſepata nō eſt niſi vnū indiuiduū. multitudo nāq̧ indiuiduoꝝ ſub vna ſpē eſt p mā̄ȝ. ſed in ſubſtātia cauſata pn̄t eſſe plura indiuiduā. qꝛ pſā cauſata nō eſt vna ſpēs ſpēaliſſima ſȝ vnuȝ genus aut vniuocū aut analogū vt videbiť

Secūduȝ aūt principale. ſ. de accn̄tibus deduciť. tuȝ qꝛ eſſe albedinis nō pōt eſſe alteriꝰ gn̄is ꝙ̄ q̄litatis nec alteriꝰ ſpēi ꝙ̄ albedinis. ergo eſſe albedinis eſt albedo. De ſubſtātijs vō corruptibilibꝰ dicūt ꝙ eſſe actu eſt ipſa forma que realr̄ differt ab eſſentia poſſibili que eſt materia. Sȝ indubie ſententia boꝝ patrū moleſtari poſſet. viuere. n. eſt actus viuētis ⁊ intelligerē actꝰ intellectꝰ 2° ⁊ 3° de aīa. ergo eſſe ꝯſilr̄ videť actꝰ eſſentie.

Amplius ſi eſſe ⁊ eēntia ſunt idē quomō vnū alteꝝ multiplicabit cū tamē coīr concedať eſſe multiplicare eēntiaȝ. Adhuc ſeq̄reť nullā ſubſtātiaȝ eſſe ſuſceptiuaȝ alicuiꝰ accn̄tis. ꝯn̄s eſt falſuȝ. ꝯn̄a deduciť. eſſentia nanq̧ in ſua rōne formali eſt tm̄ eēntia. ergo vt ſic eſt impmiſcibilis ⁊ illa eſt eadē cuȝ ēe ergo eſſe eſt inpermiſcibile ⁊ ꝯn̄r nec eſſe nec eiꝰ eēntia alicui accn̄ti ſūt pmiſcibilia.

Amplius mā̄ prima recipit eſſe a forma qꝛ ipſa eſt ens p formā 2° pbicoꝝ. ergo tale eſſe eſt actus mē realiter diſtinctꝰ ab ea.

Confirmať cauſa ⁊ effectus realr̄ diſtinguūtur. ſed eſſe eſt effectꝰ formaľ ipſiꝰ fōme g° ⁊c. Si qs āt huic doctrine afficereť aduertat ꝙ taȝ eſſenᵃ ꝙ̄ eſſe eſt in potētia creātis. naȝ qn̄ aliq̄ creanť tota realitas creatur ⁊ ꝯn̄r tota realitas eſt in poᵃ creātis ⁊ faciētis. ex quo nō ſequiť ꝙ ideȝ ſit in potētia ad ſeipſuȝ. ⁊ ſȝ eſſe nō termiet eēntiam nec econ̄ poſtq̄ ſunt idē. nō tn̄ ſeq̄ť ꝙ ābo ſint infinita ⁊ illimitata qꝛ limitāť a v̄tute ſupiori pducētē. nec compō pꝛia eſt eē ⁊ eēntie. ſed actuſ ⁊ potētie que nō requirūt diuerſitatē realeȝ Et p hoc ad pꝛiᵐ cōtra opiniōeȝ negeť ꝯn̄a qꝛ viuere cōnotat aut ſignificat vitā ⁊ vita ſē opatōem. intelligere āt ⁊ intelligēs intellectōeȝ que realr̄ differūt ad ſeinuicē. ſe hn̄t. n vt ſubiectū ⁊ forma. eſſe āt ⁊ eēntia impōtāt eādeȝ realitatē ſub diuerſis modis ſignificādi. Ad 2ᵐ rn̄r ꝙ illa nō eſt multiplicatio realis diſtīcta a multiplicatōe eſſenᵉ niſi penes modū ſignificandi vt innotuit. Ad terciū ꝯcediť ꝙ eſſe ⁊ eſſentia in ſua rōe formali nō includūt eſſe pmiſcibile ⁊ tūc negeť ꝯn̄a. qꝛ ſȝ eſſe ⁊ eēntia q̄ditatie ſint inpmiſcibilia non ſequiť abſolute ergo inpmiſcibilia vt cōſtat intelligēti. Ad q̄rtuȝ mā̄ pma eſt ens p formā. i. mā̄ eſt ens p̄dicamētale p formā. quia ſub alia ⁊ alia ſpē eſt alia ⁊ alia mā̄. Ad ꝯfirmatōȝ eſſe totiꝰ ꝯpoſiti ex mā̄ ⁊ forma eſt effectꝰ forme ptis. ſicut ⁊ eēntia totiꝰ integrata ex mā̄ ⁊ forma eſt effectus eiuſdē. nō tn̄ eſt effcūs eſſentie que ē forma totius ymo eſt ideȝ illi realiter.

Ad argumēta poſt oppoſitū Auic. ⁊ eius collega Algazel inter eſſentiā ⁊ eſſe poſuerūt nō ydēptitatē rōis ex ſola varietate modi ſignificādi qō ad pn̄s nō negať. auctoritas āt Boecij in ꝓpoſito nō admittať. vel ea admiſſa rn̄det Herueus in 2° quolibeto ꝙ pticipatio vel eſſe pticipatū qn̄q̧ dicit receptōeȝ eius qō diciť pticipatū in aliquo ſubiecto. qn̄q̧ vero dicit entitatē diminutā illiꝰ quod diciť pticipatū reſpectu alicꝰ alteriꝰ. ⁊ hoc ſcdo mō dȝ intelligi. vnde Alexāder eēntia eſt in potētia ad eſſe nō quideȝ ſubiectiua vt recipiat eſſe tanq̄ entitateȝ realiter diſtinctā ab ea. ſed eſt in potentia obiectiua. qꝛ tota eſſentia eſt obiectū potentie creantis.

Ad 2ᵐ principale negeť maioꝛ. ex illa. n. poſſet deduci ideȝ realiter diſtingui a ſeipō Ad ꝯfirmatōȝ ꝯcediť ꝯn̄s ⁊ ꝯn̄a. vnde niſi pꝛia cauſa oībus cauſatis largitur eſſe attribuereť eſſe ipſi eſſentie. eſſentia non eſſet hoc āt nō arguit diſtinctōȝ realē inter iſta.

Ad terciū principale negāda ē minoꝛ. nā

l3 rosa intelligi possit sine esse s3 quid quod
est esse tale aut q̄le aut q̄tu3 vel vbi tamen
sine esse simplici ⁊ in actu eēntia rose nō pōt
intelligi. si eni3 nullū indiuiduu3 rose esset in
actu nec rosa ess3. nec ɔ̄nr intelligeret. q2 q̄li-
bet spēs vniuersi in q̄lib3 hora est. Lincoñ.
p2io posterio2. l3 nō in quol3 climate vel lo-
co. Alr r̄nr apud quosda3 q̄ eēntia gn̄is
vel spēi h3 esse ex̄ñs abs3 rōne indiuiduali.
q2 nulla rosa ex̄nte qditas rose est ex̄q̄ spēs
sunt eterne p2io posterio2. ōe āt qd est ē exi
stēs q2 p̄ntialr est. nō t̄n h3 esse actuale. quia
qditas sine indiuiduo nihil denoiat in actu.
cū indiuiduū sit ppria mā ei⁹. ergo sine illo
nō h3 actuale esse s3 solū potētiale. Vn̄ qdi-
tas denudata ab idiuiduo remanz qditatie
⁊ potētialr in fūdamēto mē abs3 inherē^a ⁊ in
formatōe ⁊ p se subsisten^a. vt Paul⁹ venet⁹
Ad ɔfirmatō3 r̄nr q̄ diuersitas mō2 sig
nificādi q̄ originat ex diuersitate mō2 cōci
piendi excusat nugatōe3. nō ergo est nugatio
dicēdo homo est. ad nugatō3 ēt reqrit repe
titio eiusdē ⁊ de eadē pte locutōnis. vt3 p2io
elenco2. si āt nō sit de eadē pte locutōis non
opo2t3 vt dicēdo hō hō non est. ex mō. n. cō
structōis vnū se t3 ex pte subiecti alte2 ex p
te p̄dicati. nugatio quoq3 reqrit inutilē repe
titōe3. vbi āt fier3 ad maiorē exp̄ssiō3 nō ēet
nugatio. vt de⁹ de⁹ me⁹ ad te de luce vigilo.
Ad vltimū sequēdo hāc doctrinā negetur
mino2. vn̄ eēntia nō pōt manere co2rupto
talr esse in actu. dicere eni3 q̄ spēs possit re-
manere co2ruptis oībus indiuiduis puenit
ex mala ⁊ co2rupta ymaginatōe. cu3 eni co2
rumpit esse creature tota essentia creature
co2rumpitur sicut ⁊ esse.
Ad cōfirmatiōe3 ɔcedit q̄ impossibile ē
separi esse creature a creatura essentia crea
ture manēte. pōt t̄n anihilari sicut ⁊ essentia
hec oia vt pbabilia determiata sint.
Ad vltimā ɔfirmatō3 r̄nr q̄aliqd eē indr̄ns
ad esse ⁊ non esse ⁊ nō realr aliquod illo2u3
pōt intelligi dupliciter subiectiue ⁊ obiectie.
p2imo mō vera est maio2. qd eni3 est indr̄ns
ad duo opposita subiectiue uccio est realiter
distinctū ab vtroq3. q2 nihil ē subiectū suip-
si⁹. S3 scdo mō est falsa. q2 nō opo2t3 q̄ in-
dr̄ns ad duo opposita obiectie realr distin-
guat ab vtroq3. cōstat āt q̄ eēntia ⁊ esse exi
stētie sūt indr̄ntia ad esse ⁊ nō esse nō subie-
ctiue s3 obiectie. g⁹ ⁊c. Scot⁹ āt vt sibi im
ponūt quidā elicitiue ex 3⁹ snia2 dis. vi. lic3
nō explicite videt velle q̄ essen^a ⁊ esse eēn^e
⁊ esse actualis ex̄ntie sūt oio eade3 res. s3 illa
res vocat eēntia inq̄tu3 de sui rōe nō habet
repugnātia3 ad esse. ve2 in rebus. siue vt sit
termin⁹ realis actōis sicut pt3 d significato
hui⁹ nomis hō qd non dicit repugnātia3. ⁊
iō dr̄ eēn^a qd nō facit hircoceru⁹ vel hirco
asinus que includūt repugnātiā. ⁊ idē hō vt
pōt ɔcipi ab intellcū actu diffinitiuo dr̄ hr̄e
eē eēntiale. q2 diffi⁹ indicat q̄ qd est esse. ⁊
iō hircoceru⁹ ⁊ talia q2 nō p̄nt actu diffiniri
nō h̄nt esse eēntie q2 implicat cōtradictoria.
⁊ idē hō vt est in seipo realr in reb⁹ p realē
actōe3 efficiētis est eē ex̄ntie actual. tale āt
gnificatū n̄ h3 hircoceru⁹. l3 in 2⁹ snia2 dis.
iij^a. in r̄nden⁹ rōi Rogerij bacobonis q dixt
sba3 malē indiuiduari p ex̄ntiā oppo^m dicat
cum inqt. Actualis ex̄ntia est vltim⁹ act⁹ po
sterio2 tota coo2dinatōe p̄dicamētali. Pro
pter qd nō nulli mio2es o2dinē statuētes int
eēntia3 creatā ⁊ esse determināt qualē distin
ctō3 h̄nt eēntia ⁊ esse existere deuiātes a snia
iā dcā. eēn^a nāq3 rei creabil n̄ p̄cedit suā ex̄n
tiā duratōe nec origie. q2 ista oia p̄supponūt
ex̄ntia3. quecūq3. n. nō existūt nō durāt. in o2
die q̄q3 duratōis fundat o2do origis. nullu3
n. ens actuale originat ab ente in po^a. s3 eēn^a
tal h̄n p̄cedit suā ex̄ntia3 o2die nāe. tū quia
creatio nā posterio2 est qditate. creatio q̄q3
pōt esse p2io2 nā ex̄ntia. creatura. n. p crea-
tō3 p2io existit. tu3 q2 eē eēntie ɔuēit creatur
in p2io⁹ ɔ̄ndi p se cū nō possit ɔcipi esse crea
tura qn ɔcipiat ei⁹ eēn^a. Essen^a q̄q3 creatur
p̄cedit suā ex̄ntia3 o2die pfectōis. tu3 q2 eēn
tia est de gn̄e substantie dirce. ex̄ntia autem
non. tū etiā q2 summa nobilitas vniuscuius-
q3 rei create attenditur s3 genus ⁊ p2oprias
differentias que non ptinēt nisi ad qditate3

Ex his autē omnibus infert̄ primo q̄ essentia nō distinguitur ab exn̄tia formalr̄.hō n.in potētia ⁊ hō in actu hn̄t eandē diffinitōnez.⁊ tn̄ hō in actu addit ad hoīez in potentia exn̄tiaz.ea āt que sunt totalr̄ idē quo ad diffinitōz realiter nō distiguūtur. Infert̄ 2° q̄ exn̄tia non distinguit̄ realr̄ ab essentia. oē.n.ꝑductū neccio est existens.ideo essentia non pōt ꝑduci sine exn̄tia.sed in eēntialr̄ ordinatis ⁊ realiter distinctis deus pōt facere prius sine posteriori ergo ꝛc. Infert̄ tercio q̄ essentia ⁊ exn̄tia non distinguūtur eēntialr̄.vnuz eniz nō pōt ab alio separi. separatio nāq̄ vnius ab alio presuppōit existentiā exn̄tia autē ablata alteꝝ extremū nō existit nec manz. qꝛ manere est durare quod ꝑsupponit existere. Infert̄ vltio q̄ distinctio essentie a ꝓpria existentia ē distinctio ex nā rei quiditatis.s.a modo suo intrinseco.quecūq̄.n.sunt oibus modis idez ex natura rei cuicunq̄ est vnū impossibile ⁊ reliquo. Sed actualis existentia ⁊ potentia obiectiua sunt opposita cuz ex opposito distiguant̄.nec idē pōt esse simul in actu ⁊ in potētia.ergo sicut exn̄tia nō pōt stare cū potentia obiectiua ita nec essentia quod est falsuz. Existentia āt est adueniēs eēntie nō variata eius rōe formali ꝑpterea dr̄ extrinseca eēntie hoc est nō quiditatiue intriseca.sicut inferi⁹ est intrinsecuz suo supiori.vere tn̄ pōt dici intrinsecū quia non ingredit̄ aliud genus.

Sed contra opinionē essentia capit esse existere ꝑ existentiā.existentia autez non.ergo vident̄ realiter distingui.

Amplius querit̄ ab eis vtrū essentia capiat esse. Amplius dubitat̄ vtrū hec sit necessaria actualis existentia est modus intrinsec⁹ sic̄ ista hō ē aial. Adhuc vtrū in creaturis finitas p̄cedat existentiā ⁊ hecceitatem. Ad pri^m argumētuz dicenduz q̄ recte cōdu deret si vtrūq̄ esset reale.sed vnū eorum nō est reale.s.essentia cuz de se actu non existat realiter autez non est sine existētia ꝓprie loquendo.

Ad 2^m dicit̄ q̄ essentia ꝓprie est illud qđ deducit̄ de non esse ad esse. exn̄tia āt nō deducit̄ sic.sed est ipsuz met esse ad quod ipa essentia deducit̄ sicut illud quod est. Ad terciū respondet̄ q̄ illa est necessaria positis terminis etiā in potētia obiectiua. Ad vltimū rn̄detur q̄ finitas prius inest creature q̄ existentia qꝛ inest sibi ꝑ se.ꝑ rōez.n.hominis est demōstrabile q̄ est melior asino ⁊ cōsequēter inequalis in virtute.inequalitas āt virtutis ꝑsuppōit q̄titatē in virtute tanq̄ʒ fundamētuz que est eius finitas. exn̄tia aūt seu realitas nō est ꝑ talez rōez de hoīe demōstrabilis.hecceitas autē est modus adhuc ꝑticularior ideo posterior aliis vt dicunt.

Propter tertium quidez huius p̄mittendum primo q̄ esse qđ importat existentiā de quo p̄sens extat sermo analogice dicit̄ de deo ⁊ creatura sicut ⁊ ens.sumit̄ eniz ens ab actu essendi sic̄ res a quiditate.vt.s.Thomas 2° sniaꝝ distin. xxxvii^a. Esse autē est actus entis.vt.s.Thomas in quolibetis quolibeto.viii°.sicut ergo ens de ꝓprio ⁊ principali significato importat deuz.ita esse ꝓprie cōuenit deo.vt sctūs Tho.in qōib⁹ đ potētia qōe.vii^a. Differt āt esse dei ab esse creature triplr̄. Primo quia subsistit. ideo non est receptuz in aliquo ⁊ a quolibet distinguit̄.vt.s.Tho.in prima parte.q.iii^a.secūdo non fit nec mutat̄.tercio nō differt ab essentia. vn̄ esse creature compatuz deo ꝑm equipantiā est quasi nihil.sed vt ad causaz totuz est a deo.vt.s.Tho.primo sentētiaꝝ dis.viii^a. Esse autē dei compatum creature est ratio creandi.non autē essentia eius. In creaturis autez essentia est rō agendi non autē esse.vt.s.Tho.in libello de quatuor oppositis.

Premittenduz scđo q̄ esse quod est act⁹ entis attribuit̄ creature subsistēti ꝓprie aliis autez improprie.vt.s.Tho.in quolibetis quolibeto.viii°. Tale autez esse creature est causatuz: vnde esse est ꝓprius effectus dei q̄ solus dat esse.vt.s.Tho.2°.contra gentiles ⁊ 2° sentētiaꝝ dis.viii^a. aliquod autem esse

est p creatōeȝ ⁊ tale causat᷑ a deo nullo agēte mediāte sed mediāte forma que est principiū ipsius esse. vt. s. Tho. in qōibus de veritate qōe. xxvijᵃ. ⁊ ꝑpter hoc recte dictuȝ est ꝙ esse dei est esse cuiuslibet creature exēplariter vel causaliter nō tamē formalr̄ seu eēntialiter. vt. s. Tho. in libello de ente ⁊ essenᵃ. Aliquod autē est esse causatum p generatōȝ aut quouis alio mō ꝙ̄ p creatōem. ⁊ illud ēe dat deus. alie vō cause determināt illud vt. s. Tho. 2° sniaꝝ dis. prima intantū ꝙ nihil ꝑter deū est causa esse nisi instrumētalit᷑ in virtute dei. vt. s. Tho. ꝯtra gentiles liº. ijº vnde agentia inferiora nō sunt cause esse nisi paccn̄s licȝ quo ad fieri sint cause. qꝛ sunt principia essendi quo ad incoatōeȝ nō aūt absolute. vt. s. Tho. in qōibꝫ de potētia. qōe qnta. licȝ autē esse ꝑducat᷑ deo virtute ꝓpria ab alijs āt agētibꝫ sicut ab instrumēto v̄tute primi tn̄ imediatissime ꝑducit᷑ a deo qꝛ deus est agēs v̄tute ꝓpria imediate. ⁊ qꝛ causa altior quanto altior tanto coior ⁊ efficacior ⁊ ꝓfundiꝰ ingredit᷑ in effectū. vt. s. Tho. in. q. de potētia. q. vijᵃ. ⁊ prio sniarū dis. xxxvijᵃ. Nota tn̄ ꝙ licȝ esse imediate ꝑducat᷑ a deo immediatōe v̄tutis. non tn̄ imediatōe suppositi. Tale āt esse nō dicitur creari sed ꝑduci. qꝛ creature non pn̄t creare aliquid nec principalr̄ nec instrumentalr̄. iō deus non pōt coicare v̄tutē creādi ipsis creaturis. vt. s. Tho. i qōibꝫ de poteᵃ qōe. vijᵃ. potentia ēnim creandi nō est coicabilis creature. vt. s. Tho. in q̄rto dis. vᵃ. ⁊ alibi plies Et ad hāc sniaȝ reducat᷑ auctoritas Dauid iudei i libro de causis ꝓpositōe quarta. priᵃ reꝝ creataruȝ est esse ⁊ ante ipm nō est creatuȝ aliud. ex esse eni sumit᷑ plena ratio creatōis cuȝ res create p eēntiaȝ suā sunt in genere. sed esse quod habēt sunt effectiue ab agente primo a quo hn̄t esse. Egidiꝰ in commēto de causis. Vn̄ ibi sumit᷑ esse ꝑ esse absoluto quod est totiꝰ nature. ⁊ est esse vl̄e p existētiaȝ ⁊ nō p p̄dicatōȝ nihil ꝑsupponens in eiꝰ ꝑductōe. extra eniȝ totā nām vl̄em nihil est in reꝝ natura. ⁊ tale esse in prima reruȝ creatōe fuit creatū ⁊ non ab agente nāli ꝑductū. nota tn̄ ꝙ ibi non sumit᷑ esse ꝑ subiecto creatōis. sed ꝑ ratōe obiecti creatōnis ex eo eniȝ dicit᷑ aliquod ens creatū qꝛ habȝ esse cū creatio sit emanatio totius esse ab ente vniuersali. vt. s. Tho. in pria pte. q. xlv. Unde ideȝ. s. Tho. in libello de quatuō oppositis capº quarto hoc declarans inqt. Esse diuersimode se hȝ ad creatōeȝ ⁊ ad generatōeȝ. esse eniȝ est prima reꝝ creataꝝ non ꝙ creatō sit vt in subiecto in ipso esse cū creatio passiua sit accn̄s cuiꝰ est hr̄e subiectū sed vt in subiecto est in ipsa re creata. sed creatō ſm ꝙ relatio est termiat respectū p se ad ipsuȝ esse rei create ⁊ ad reȝ p ipsuȝ esse. quod patȝ qꝛ extremū relatōis ipsiꝰ est in creatura quod nō ꝯtingeret nisi creatura hr̄et esse realiter. ipsuȝ tamē esse nulliꝰ accn̄tis est susceptiuū. sed ipsuȝ quod est. ⁊ ideo in re habente esse ſm illud quod relatio hȝ cōe cum alijs accn̄tibꝰ relatio ptinet ad reȝ ſm ꝓpriā eius ratōȝ que est referri ad alterū ptiȝ ad ipsum esse rei p se per quod res refertur ad deum. ⁊ cetera vide ibi. Aliter introducit Scotus illaȝ ꝓpositiōeȝ in quarto sniarum dis. prima. ibi sumit᷑ esse ꝑ prima intelligentia ꝑrima deo. vel ibi accipit᷑ creatio extendēdo ad primā ꝑductōeȝ ſm ratōneȝ primitas entis sumit᷑ ſm distinctionē rationuȝ formaliū in effectu ⁊ ſm originē nō autē ſm ꝑfectionē vt sit sensus qȝ eo modo quo esse in effectu distinguit᷑ a ꝑfectōibus essentialibus ipsum est terminus. Hec ille.

Premittenduȝ tercio ꝙ licet nulliꝰ rei totuȝ esse principiet᷑ ab aliqua creatura tn̄ ōs cāe in hoc ꝯueniūt ꝙ cānt esse. vt. s. Tho. 3° cōtra gentiles. qꝛ tn̄ oē esse est ab aliqua fōma que est principiū essendi cū sit ꝯplemētuȝ substātie cꝰ acꝰ est esse. vt. s. Tho. 2° cōtra gentiles. ideo esse nō est forma. vt. s. Thōs prio sniaꝝ dis. xvij. sed est primꝰ effecꝰ forme ⁊ opatio ē scd̄s. vt. s. Thōs in pria pte. qōe. xlijᵃ forma. n. ꝯpat᷑ ad esse sic lux ad lucē vel albedo ad albū esse ⁊ vt potentia ad actuȝ. vt. s. Tho. 2° cōtra gētiles capº. liijº

Ab eadez eniz forma vel essentia est esse imediate ⁊ opatio mediāte poᵃ. vt.s.Tho. in tercia pte qõe.xixᵃ ⁊ qꝛ eẽntia est ēt q̄daz forma licz nõ partis sed totiꝰ que in abstracto designata licet non sit genus nec species aut differētia.est tamē principium eoꝝ que sumũtur ab ea. vt.s.Tho.in libello de ente ⁊ essentia ⁊.vijᵒ.metaphice. ideo esse dicit᷑ causari ab ea tanq̄ eius effectus neduz in genere cause formalis sed etiā finalis.cuz finis esse sit actuare essentiā. est etiā essentia sicut causa materialis ipsius esse ꝑ quāto recipit esse licz nõ sit vera materia.Esse quoq̄ causatur a materia.idez eniz est esse forme materie ⁊ cõpositi.vt.s.Tho.in prima 2ᵉ. Esse nāq̄ consequit᷑ principia eẽntialia sicut operatio virtutem.

Premittenduz quarto q̄ in creatis multiplex repitur compositio ex actu ⁊ potētia. exquo est ⁊ quod est ex subiecto ⁊ accidēte. Cõpositio autē exquo est ⁊ quod est in substātijs imālibus est cõpositio ex esse ⁊ essenᵃ in substātijs autē mālibus per ly quo est intelligi põt forma ptis que dat esse materie; aut actus eẽndi sicut id quo currit᷑ est actus currendi.aut natura que relinq̄r ex ꝯiūctiõe forme ptis cũ materia sicut hũanitas. Istaruz autē omniuz cõpositio prima est ex actu ⁊ potētia que neduz ē prior ꝯpositõe ex materia ⁊ forma.vt.s.Tho.in quolibetis.q.iij Sed simpl'r est prior omni alia cõpositõne. Oē eniz qđ est ab alio est in potētia ad esse Egidius in ꝯmēto de causis.ideo cõpositõni ex esse ⁊ eẽntia p̄intelligit᷑ cõpositio ex actu ⁊ poᵃ q̄ nõ reqrũt distinctõꝫ realē vt inotuit

Premittendũ quĩto q̄ cũ quelibꝫ forma substātialis det esse simpl'r ⁊ q̄libꝫ forma acc̃ntalis det esse ꝭꝫ quid.vt.s.Tho.in libello de principio indiuiduatõis ⁊ alibi pluries. tale esse substātiale est de p̄dicamēto substātie nõ q̄ esse sit genꝰ nec de significatõe alicꝰ generis.vt.s.Tho.tercio sniaꝝ dis.xiᵃ.nec ēt esse omniũ est eiusdē spēi.vt.s.Tho.quarto sniaꝝ dis.xijᵃ.sed est đ p̄dicamēto substātie reductiue tñ sic᷑ actus reducit᷑ ad suā potentiā.Et pariter esse accidētale est de p̄dicamētis accidētiuꝫ.

Dicēduz itaq̄ primo cũ scõ Thoma Egidio ⁊ sequacibus q̄ in solo deo esse ⁊ eẽntia sunt idē real'r.vt.s.Tho.i pria pte.q.iij.vi. xij.⁊ pluries alibi.⁊ ratio ad p̄ñs sit talis. Esse dei est subsistēs nõ pticipatũ ab aliquo subiecto.⁊ cuz necesse sit ꝓpriũ effectũ assignari sue cause.esse autē est ꝓprius effectus dei ergo natura dei est esse nõ quidē ꝓductuz sꝫ ꝓducens.Unde ens ⁊ esse p̄dicant᷑ de deo essential'r eo q̄ esse diuinũ est esse absolutũ sꝰbsistens.de qualibꝫ autē creatura p̄dicat᷑ pticipatiue cũ nulla creatā sit suũ esse sꝫ hñs ēe

Dicēduz 2ᵒ q̄ esse ⁊ eẽntia in substantijs simplicibꝰ creatis real'r distinguũt᷑. Uñ.s. Thõs 2ᵒ sniaꝝ dis.ijᵃ.esse angeli nõ est eius eẽntia.quod rõe fulcit᷑. necesse est in oī composito q̄lcunq̄ ꝯpositũ sit potētiā ⁊ actũ cõmisceri.sed ois sꝰba creata est ꝯposita cuz [illegible] oī re creata sit cõpositio ex potētia ⁊ actu.realis āt distinctio reqrit cõponibilia distīcta real'r. cuz ergo in substātijs simplicibꝰ nihil sit qđ hēat rõꝫ potētie nisi ipsa essentia ⁊ [illegible] tõꝫ actus nisi esse. relinquit᷑ q̄ esse real'r distiguit᷑ ab eẽntia. Sctũs Tho.in.q.de potētia.q.vijᵃ.Unde lꝫ intelligētie sint simplices qꝛ non cõposite ex materia ⁊ forma sunt tñ cõposite ex esse ⁊ eẽntia.qꝛ in eis esse est superadditũ eẽntie.

Dicēduz tercio q̄ esse ⁊ eẽntia in substantijs mālibus real'r sunt distīcta.quod ꝓbat᷑ in omni substātia gñabili ⁊ corruptibili aut ipsuz esse est [illegible] se subsistens ⁊ tũc in vna specie nõ esset nisi vnicũ indiuiduũ. quia esse [illegible] se subsistens nõ receptũ in aliquo subiecto si sit vnius speciei spēalissime nõ hꝫ nisi vnicũ suppositũ cuz in sepatis a materia impossibile sit plura vno sub vna spē collocari sic si albedo eēt sepata a subiecto tũc nõ esset nisi vna numero.Unde huic fundamēto innitit᷑ Auerroys intellectũ hũanuz ponēs vnũ numero aut ipm eē ē pticipatũ ⁊ tunc differret real'r a pticipāte.qꝛ in vā pticipatõne pticipās real'r distiguit᷑ a pticipato.vñ pticipat᷑

re eſt pticipati rōez ſumere.cuz pticipare ni bil aliud ſit q̄ aliqd ab alio ptialiter accipe vt.s.Tho.2° celi ⁊ mūdi.⁊ ad hāc mentem dixit.s.Tho.viij°.pħicoꝝ.oē qd nō eſt ſuū eſſe pticipat eſſe a cauſa pria que eſt ſuū ēe

Dicēduz q̄rto q eſſe diſtinctū realr ab eſſen^a in cōpoſitis ex mā ⁊ for.diſtiguit̄ ēt re alr a for ptiali eēntie ⁊ a mā eiuſdē ⁊mo ēt a ſuppoſito. Prima ps ↄclonis ꝓbata fuit paulo ante.Sz 2^a ꝓbat̄.intimius ↄuēit eſſe ipſi eēntie q̄ forme ptiali ⁊ mē ptiali eſſentie cū eſſe nō fluat a forma ptis nec a mā q̄ eſt altera pars ↄpoſiti niſi mediāte forma toti⁹ ſed eſſe eſt diſtinctū realr ab eēntia q̄ eſt forma totius.ergo etiā a forma ⁊ materia ptis erit realr diſtīctū.q āt a ſuppoſito diſtiguat̄ ipſuz eſſe ꝓbat̄.oē qd pticipat̄ a ſuppoſito tāq̄ aliqd qd nō eſt de ſbā illi⁹ nec formalr incluſuz in principali intellectu ſuppoſiti eſt diſtinctū realr ab eo.ſed eſſe fluēs ab eēntia eſt h⁹mōi. vñ eſſe pticipat̄ a ſuppoſito non ſic accñs a ſubiecto nec ſic forma a mā. nec vt ſupius ab inferiori ſ; vt cā ab effectu. ſic eniz eſſe aliqd pticipat.vt.s.Tho.ſup Boetio d̄ ebdomatib⁹ qd intelligēdū eſt quo ad actualitatez.eſſe quoq nō eſt de intellcū ſuppoſiti.alr enim nō poſſ; ſine eo ſuppoſitū [illegible] telligi quod eſt falſuz.pōt.n.p opatōz ꝑmaz intellcūs cōcipi for.nō ↄcipiēdo ipm eſſe ſic de fcō nūc ↄcipit̄ antixp̄e ſine actuali exñtia

Amplius eſſe eſt act⁹ forme eēntie [illegible] ſuppoſiti.vt.s.Tho.in.q.de potētia.q.qnta.nihil āt eſt actus ſui ipſi⁹ igit̄ ⁊c.Eſſe eniz cōpatuz ipſi ſuppoſito eſt accñs illi⁹ ideſt ext̄ eēntiaz illi⁹.q2 ſine eē pōt diffiniri ⁊ intlligi.

Dicēduz vltio q eſſe accñtale diſtiguitur realr ab accñte cui⁹ eſt eſſe. qual.n.eſt ħitudo eſſe ſimplr ad ſbāz creatā talis videt̄ eē ħitudo eſſe ſm qd ad ipm accñs.cōſtat āt q eſſe ſimplr in oībus ſubſtantijs creatis citra deū diſtiguit̄ realr ab eſſentia g° ⁊c.

Sed in hac determinatōe cōtingit dubitare primo ſi eſſe dicat aliqd additum ipſi eſſentie tunc eſſet proceſſus in infinitū in diſtinctis eēntialr ⁊ ſm actuz ⁊ eēntialr ordinatis ↄtra pħm 2° metapħice.ↄña deducit̄. nam eſſe hoīs ſi diſtiguit̄ ab eēntia ei⁹ aut illud p quod differt eſt ens vel nihil.ſi nihil ꝑ nihilo relinquat̄.Si aliqd tūc querit̄ ſic prius ⁊ tūc ꝓcedet̄ in infinitum. Credidit Auerrois hac rōe cōcludere ↄtra Auic. qui videt̄ ponere eſſe importare diſpoſitōz accidentalez additā ipſi enti. Reſpōdet̄ igit̄ q eſſe diſtinctuz realr ab eēntia nō h; eē ſ; eſt illud quo aliqd hab; eſſe nec tle eſſe eſt per aliud formaliter ⁊ intrinſece.lic; exēplariter ⁊ effectie ſit p eſſe dei.vt.s.Tho.pzio ſnīaꝝ diſ.viij^a. ſic g° formalr eſſe nō eſt p aliō ita nō eſt ens nec diſtinctū ab eēntia [illegible] aliud formalr ⁊ intrinſece.ſed ſeipſo cum ſit actualitas omniū.vt.s.Tho.in pria pte.q.iiij^a.

Ampli⁹ dubitat̄ vtruz eſſe ſit prius for^a aut poſteri⁹.⁊ qualis ſit ordo eſſe ad gnatōz [illegible] creatōez ⁊ quomodo fluat ab eſſentia. Reſpōdet̄ q eſſe vt eſt act⁹ ⁊ principiū formale eſt pri⁹ forma.Sz ſm inherētiā ⁊ fieri eſt ecōuerſo.vt.s. Tho.i libello de q̄tuor oppoſitis dū inqt.in ordīe pricipioꝝ formalium primū eſt eſſe q2 eſſe ē prim⁹ act⁹ nec aliqd deſignat̄ in actu niſi p eſſe.nō.n.aliqs h; ſanitaté actu niſi ponat̄ ſanitas in ipo. iō oēs forme ſequūt̄ ipſuz eſſe in ordine actuū ſiue principioꝝ formaliū .ſ; inherēdo ecōtrario eſt.forma.n.p pri⁹ inheret ⁊ p ipſaz ipſum eſſe.⁊ ideo ↄſiderādo ipāz inherētiaz eſſe ſequit̄ formā.⁊ hoc facile ē videre in re mālī vtputa in lapide vbi eſſe non eſt ipſius forme primo ſed ipſi⁹ rei lapidis ſed materie ⁊ forme ex ↄñti.vide⁹.n.q ēe in re tali p me⁰ ⁊ q̄ſi diſtāter ſe h; ad formā.ipſuz.n.eſſe in lapide eſt act⁹rei imediate ⁊ prio.⁊ p rē ipſaz ipſuz eſſe eſt act⁹ tal̄ forme rei nō vt ētis ſ; vt ei⁹ quo aliqd eſt.Ex qb⁹ p; q eſſe pūſ eſt in ordīe actuū q̄ forma.ſed q2 mā imediate h; ↄiūgi forme cui ipſa eſt ꝓportionata ex qua ↄiūctōe reſultat ↄpoſitū cui⁹ act⁹ eſt ipſuz eſſe.iō forma eſt mediū in acqrēdo ēe ipſi materie [illegible] ipſi cōpoſito.q2 ipſuz ↄpoſitū nō eſſ; niſi forma eſſ; inherēs mē.⁊ iō ſm inherētiaz prioꝛ ē for^a [illegible] eſſe poſteri⁹ vt dictū

est.hec ille.Et per idem dicat' q esse quo ad actualitate cōpositi p̄cedit eēntiaȝ ȝ quo ad inherentiā sequat'. Propterea esse est max[e] itra reȝ.2° for[a].3° mā.vt.s. Tho.i libello de nā accñtis ⁊ in p̄ria pte.q.ciiij.qd to[m] intelli gat' de ipo ēe vt ē act[9] ⁊ prin[m] forla for[e] eēn tie ⁊ suppositi.esse āt ɔpatū creatōi aut gñatōi ,ppꝛie nō gñat' sic nec eēn[a] ß ad gñatōem cōpositi.vñ gñatio ⁊ silr creatio t'miant' ad to[m] ɔpositū sic ad id qd gñat' ⁊ creatur.ad esse āt tanq̄ ad id quo gñat' ⁊ creat'.creatō n.magis respicit esse q̄ nāȝ vel ratōeȝ.vt.s. Tho.iij°.sniaꝝ dis.xi.Addit nāq̧ esse super eēntiaȝ actū efficiētis q realr distiguit' ab es sen[a].Fluit āt esse ab ipsa eēn[a] nō p trāsmuta tōeȝ nāleȝ neq̧ p informatōȝ ita q eēn[a] sit fo ma ipsi[9] esse qꝛ nulli ɔpat' sic recipiēs ad re ceptū ß ecōuerso.vt.s.Tho.in p̄ria pte qōe iiij[a].nō tñ esse inheret eēntie.sic for' accñtalis subiecto ȝ sic act[9] ipsi potētie.ȝ fluit esse ab ipsa eēntia p quādaȝ nāleȝ ɔcomitātiaȝ.nec tale recipe p̄supp̄oit esse existere ymo sil' sunt ⁊ nō sunt i ,ppꝛio gradu existēdi sic nec po[a] ad actualitateȝ p̄cedit actualitatē nisi fuerit potētia actiua agētis ⁊ nō i mā. Sȝ vtꝝ esse imediate fluat ab eēn[a] vel a for' ptis. Rñr q esse imediate fluit a for' toti[9] q̄ imediate ɔseq̄t' formā ptis. a forma āt ptis fluit ipm esse mediate.nā for' ptis actuādo māȝ nō in fluit p̄ sibi esse qꝛ susceptiuū illi[9] esse est com positū ex materia ⁊ forma partis ⁊ nō ipsa materia tantū . Omniū autē istoꝝ ideȝ est esse materie ⁊ forme ⁊ compositi.vt sanctus Tho.2° sniaꝝ dis.p̄[a] q esse etiam est actus forme eēntie ⁊ suppositi. vt.s.Tho.p̄ sniarū dis.xxxvij[a]. Amplius vtꝝ ad cōruptōeȝ suppositi c[9] act[9] est ēe cōrūpat' ipm esse ⁊ p̄cipue auget diffitultatē esse aie intellectiue q̄ est incōruptibilis.Cui rñderi pōt inqsitōis gr̄a q in ɔpositis ex mā ⁊ forma cōruptibi li sic esse gñat' ad eoꝝ gñatōeȝ mō declarato ita cōrūpit' ad corruptōeȝ eoꝝ.qꝛ tā ɔpositi gñabilis ⁊ cōruptibil' q̄ sue forme s̄balis idē est esse. Vñ Scot[9] in quolibetis forme mā les ñ manēt in suo ēe cōrupto toto nō qꝛ esse

eaꝝ fuit aliud ab esse ɔpositi cōrupti ȝ qa ipse cōrūpunt' p accñs.hoc āt est vl' qꝛ agēs cōrūpēs p prin[m] suū actiuū ɔtrariū ill' attin gat illas vt ɔttaria vel saltē attigit ɔpositū corrūpendo ipȝ.⁊ forme tales sūt insepabi les a ɔposito in eēndo neutro āt istoꝝ verū est de aia intellectia.vȝ.n.ista negāda q esse aie est idē qd esse toti[9].⁊ ȝ aia intellectia re maneat in suo esse nō sic āt alie forme nō cō cludit ,ppositūȝ ymo oppo[m].iō.n.remanȝ in suo esse.qꝛ esse ei[9] ē oio incōruptibile ⁊ per se ⁊ accñs.videret' āt cōruptibile si eēt iō cū esse ɔpositi ɔpo[m].n.de cōrūpit'.sicut eniȝ gñatio videt' termiari ad esse gñati ita esse cōrupti videt' esse t'min[9] a quo cōruptōis.⁊ ɔñs ñ manere.Vñ ȝ aia rōnalis depēde at a corpe in esse q̄ ad p̄n[m] ñ tñ q̄ ad finē.iō manȝ d'structo corpe. vt.s.Th.2° cōtra gēti les.q̄re ⁊ scotus.n.i q̄libetis inqt.Pōt tñ di stigui de esse.vno° ēe pōt intelligi illd q̄ p̄ for ma' aliqd r'cedit a nō esse. p̄rio āt recedit' a nō esse illd p qd aliqd ē ext' intellcū ⁊ po tētiaȝ sue cāe ß mō c[9]libȝ ētis ext' itellctū ⁊ cāȝ ē ,ppriū esse. Alio° dꝛ esse vltim[9] actus cui sciȝ non aduēit aliqs ali[9] dans esse sim plr ⁊ ipȝ dꝛ simp' hr̄e esse cui p̄rio ɔuēit ēe sic dictū p̄ inq̄ sic q ñ sit alicui alteri rō eēn di illo esse. Isto° ɔpo[m] p̄scn̄ in spē dꝛ esse ⁊ solū illd .ps āt ei[9] dicit' esse paccñs tm° vel magis ,ppꝛie p̄ticipatie isto eē toti[9]. sic igit' solū ɔpositū est p se ens accipie° esse 2[m]. aia āt intellectia ñ dr' subsistēs nisi impꝛopꝛie ⁊ ßm qd ȝ dicat' ens ⁊ p se ens p̄rio mō acci piendo esse. p̄rimo āt mō forme ⁊ totius nō est idem esse omnio. ß° āt modo bñ est ideȝ esse.sed illud nō est vtriusq̧ eodem mō ß to ti[9] p̄rimo ⁊ ptis p̄ticipatie.Et si arguat' esse aie iñtellectie est cōicatū corpi hūano.ß cum ois forma det tale esse ɔposito q̄le esse hȝ ⁊ esse aie est incorruptibile g° hō essȝ incorru ptibil'. Rñr q nō oȝ formā magis dare esse incōruptibile ɔposito q̄ māȝ cū mā ēt sit in cōruptibil'.cā.n.incōruptibil' nō pōit effectū incorruptibilē si effcūs nō pōt ipaȝ incōrup tibilitatē recipe.sic āt est de oi ɔpositoex mā

⁊ forma. q̄ꝛ talis passio repugnat sibi. q̄re. s. Tho. prima r°. omnia hec cōfirmās inq̄t. De structio toto desinit pars esse omnino. vel habet aliud esse. quia esse totius nō est esse alicuius partis p̄ter animā. Et in libello d̄ quatuoꝛ oppositis capitl'o quarto. Actio dei que dicit᷑ creatio totaꝫ rem producit simul cum principijs suis ex quibus res constituitur in suo esse quod est obiectū creatōnis. ⁊ ideo illa nō dicunt᷑ ꝑprie creata quoꝝ non est tale esse cuiusmodi est forma materialis ⁊ materia. vl' ipsa etiā accidētia talis rei. Sꝫ oia hec posteri⁹ dicenda sunt cōcreata. Anima vero humana licet sit forma. quia tamē habet esse per se licet in coꝛpe hoc sibi acquisituꝫ sit ⁊ non extra. quia etiā non producitur de materia sicut alie forme magis ꝑprie dicitur creata q̄ꝫ alie forme. si eniꝫ cōsideretur terminus a quo in creatōe qui est nihil siue non ens simpliciter cum anima sit nō ex materia aliqua simpliciter creatur. si vero cōsideremus terminū ad quē qui est esse ad qđ terminat᷑ creatio. anime autē humāe in principio sui non acquirit᷑ esse ẜ homini sic docet Auic. ipsa ꝑprie dicit᷑ creata. sed h⁹ idē esse aie est coꝛpi coicatuꝫ quod non repitur in alijs formis. ⁊ ideo creatio in generatōne hois miscetur. in alijs autē opibus nature vl' artis creatio tantū supponit᷑ in q̄bus omnio materia in essentia sua nō efficitur p compositū p trāsmutationē materie. hec ille.

Sed vtrū essentia homis ⁊ ipsa humāitas coꝛrūpatur ⁊ ad p̄sens restringatur sermo ad hanc humāitateꝫ signatā vtpote Socratis. pōt dici q̄ talis hūanitas non coꝛrūpitur ẜm essentiaꝫ sed soluꝫ ẜm modū essendi. Et q̄ꝫq̄ꝫ non maneat coꝛpus quod est eētialis pars essentie apud eos qui tenēt essentiam homis cōponi ex materia ⁊ forma. vt Auic. sanct⁹ Tho. ⁊ Scotus. ꝑpter qđ non manet hūanitas actualiter ⁊ ẜm omneꝫ modūꝫ essendi. q̄ꝛ tamē manet eētialis h̄itudo in aia ad coꝛp⁹. ideo talis hūanitas dici potest manere in esse habituali licet nō actualiter. ⁊ circa hoc inquire melius Herueus in quolibetis quolibeto scđo. Unde non est simile de aia intellectiua ⁊ alijs formis. forme eniꝫ māles nō sunt cōposite ex quo est ⁊ qđ est. vt. s. Tho. 2° sniaꝝ dis. xvij^a. aia autem intellectiua cōponit᷑ ex quo est idest ex esse ⁊ quod est.

Adhuc est dubitatio vtruꝫ esse nobilius sit omni alia pticipatōe idest q̄ꝫ viuere intelligere ⁊ huiusmodi. vt vult. s. Tho. in p̄io sniaꝝ dis. xvij^a. ⁊ videt᷑ q̄ non q̄ꝛ cōmuni⁹ ẜm p̄dicatōeꝫ est impfectius min⁹ cōi. vt. s. Tho. in qđlib⁹ de v̄itate qōe. vij^a. esse auteꝫ est cōmuni⁹ q̄ꝫ viuere ⁊ intelligere vt cōstat. quare ꝛc. Respōdetur q̄ esse pōt capi dupliciter. primo vt est sine alijs in rebus inanatis ⁊ alia includūt ipsuꝫ. ⁊ sic esse est impfectius alijs sicut omne cōmune min⁹ ɔmuni. vel pōt sumi esse ⁊ alia seoꝛsum sine alia inclusione ⁊ sic est ecōuerso. Esse autē informatur ab his de quib⁹ p̄dicat᷑ eētialiter ⁊ sbsternit᷑ eis ẜm rationeꝫ vt indeterminatum determinanti non tamen ẜm rem: quia sunt idem realiter vt esse ⁊ viuere. sed ipsum esse informat omnia ẜm rem de quibus predicatur pticipatiue quia realiter differūt. Aduēte tamē q̄ essentia pfectissime p̄cedit ipꝫ esse existere licet sit actus essentie p quē essentia sit in actu existere quod imperfecti⁹ est esse essentie licet esse existere sit nobilius omni alia pticipatōe vt expositum est.

Propter quartuꝫ quideꝫ huius ad primū ante oppositū negetur maioꝛ absolute cōsiderata nisi aliūde limitetur. vera eniꝫ est in illis realiter distinctis que ad seinuiceꝫ non habēt necessariaꝫ habitudineꝫ vt homo ⁊ albedo. In eis aūt que habēt habitudineꝫ necessariaꝫ vt esse ⁊ essentia. subiectuꝫ ⁊ sua ꝑpria passio. relatiuū ⁊ coꝛrelatiuū. pfectio ⁊ pfectibile eētialiter ⁊ huiusmodi fallit illa propositio. ex hoc auteꝫ non tollitur libertas productionis sed arguit impossibilitatē ex pte rei factibilis ꝑpter coexigentiā ⁊ necessariā cōcomitantiaꝫ vnius ad alterū. vnde cū libertate ꝑductōis

stat q ad pductionem prioris necessario re quiratur aliquid distinctu realiter a priori sicut creatura non potest produci sine relatõ ne ad deū.vt.s.Tho.in quolibetis quoli beto septimo.

Ad confirmationē dici potest q esse est accidens. non quia sit de genere accidētis loquēdo de esse substātie ymo est de pdicamē to substātie reductiue cū sit actus essentie et terminus sicut punctus est in pdicamēto q̄titatis sicut termin⁹ quātitatis sed est accn̄s p quandā similitudinem quia non est pars es sentie sicut nec aliquod accidens.vt.s.Tho in qōib⁹ d potētia qōe quīta. pter qd alia est questio an est. et quid vt.s.Tho.in quo libetis quolibeto secūdo.

Ad secundum respondetur q duplex est actus. primus qui est esse et secūdus qui est operatio. vt.s.Thomas primo sentētiarū dis.vij^a. Actus primus iterū est duplex pri mo primus. et est forma et 2° prim⁹ et est ipū esse.vt.s.Tho.in qōib⁹ d veritate qōe qnta sicut ergo se habet materia ad potentiā suā ita forma ad actū primo primū. et sub hoc sensu recte pcedit argumētū cuius cōclusio sub hoc intellectu est cōcedenda.s.q forma est idē realiter cū suo actu primo primo. illud autē non est suū esse ymo est actus se cundo primus vt innotuit quare ꝛc.

Ad cōfirmatiōē negeť maior ymo sub stantia cōpleta ad hoc q sit actu indiget esse actuante ipsam formaliter et intrinsece vt pa tuit nec quātū ad hoc differt substātia cō pleta ab incōpleta. sed substātia cōpleta di citur eo quia includit totū quod spectat ad essentiā vt homo. quod non facit substātia incōpleta vt anima aut materia.

Ad terciū distinguať de ente simpliciter quia aut intelligitur p ens simpliciter ens di stinctū cōtra sm quid. et est ipsa substantia tunc maior est falsa. aut intelligiť ens trans cendēter sumptū: et tunc admissa maiori ne getur minor. esse enim hic auditū non cōuer titur cum ente nisi sumpto pticipialiter idest exn̄te. esse āt oibus cōuenire sine diminutōne est pbabile cōcessū ab his q tenēt essentiā et esse importare idē realr nō āt ab oibus.

Ad cōfirmatōē rn̄r q esse et eēntia duplr cōsiderātur. vno° quo ad rōē significādi et sic ens et esse differūt sicut cōcretū et abstractū et hoc sonāt verba Anselmi dū dixit esse ēs et essen^a sunt sic lux lucēs et lucere. Alio° cō siderātur vt referunť ad res. et sic nō solū ra tōe distinguūtur ymo et realiter.vt.s.Thōs sup Boetio de ebdomatib⁹. Et si insteť qua lis est hitudo entitatis ad ens talis videtur essentie ad esse. sꝫ entitas ab ente nō differt aliter q̄ rōe. qꝛ oīs entitas est ens et ecōuer° pter coītatē termioꝝ.vt.s.Tho.2° in iāꝝ dis.xxvij^a. et in. qōib⁹.d po^a.q.ix^a. Rn̄deť negādo similitudinē qꝛ entitas et ens distingū tur solum quo ad modum significandi sicut cōcretū et abstractū ad q̄cunqꝫ referanť. secus āt est d eēn^a et esse q̄ relata ad res creatas d quib⁹ dn̄r differūt realr. Vl alr admitti po test similitudo de esse essen^e qd est idem cū es sentia lꝫ non de esse exn̄tie qd est actualitas omniū vt patuit.

Ad quartū cōcediť q angel⁹ est in potē^a ad esse negeť tn̄ q i eis potētia p̄cedat actū ad min⁹ duratōe. Auctoritas āt Aristo.ix° metaphice et 3° de aīa intelligať in gn̄abili b⁹ q in eis po^a p̄cedit actū.vt Egidi⁹ i libel lo de ente et eēntia. vn̄ in angelis eēntia non p̄cedit esse duratōe sic nec po^a p̄cedit actum In eternis.n.nō dn̄t esse et posse q̄ ad dura tōē loquē° de po^a passiua. vt.s.Tho.in qōi bus de potentia questione prima.

Ad cōfirmatōē rn̄r q in libris sepatis idē est esse intelligibile et eēn^a.in reb⁹ āt mālib⁹ nō ita cōtigit vt Auic.seipm in alijs locis de clarauit Egidi⁹ ibidē. Auctoritas āt phi in q̄rto sic est intelligēda idē ē hō et ens hō.i.ēe essentie hois.hō.n. et sua eēntia sūt idē non tn̄ esse existere. Et si insteť qꝛ Arist. pbat il lā ppōē p insepabilitatē gn̄atōis aut cōru ptōis q̄ p se cōpetūt singlari plogo metaphi sice. Rn̄r q Aristo.in vbis suis māifestat se ipsū. loquiť.n.de ente qd cōuertiť cū vno illud autē non est esse existere. sed esse eēntie

Et p idē rñr ad Auerroym.

Ad auctoritatē pbi prio piermēias vba fm se dicta noia sūt ꝛc. Rñr ꝙ nomē ⁊ vbū idē signāt dū tñ illud vbū nō differat a noie nisi fm modū significādi sic differūt currere ⁊ cursus docere ⁊ doctria. eandem enim rem quā dicit hoc vbū docere cū fluxu ⁊ actōe ⁊ quasi cū motu illā eandē dicit hoc nomē doctrina q̄si aliqd stās. in talib⁹ enim latēt equiuocatiōs. noia. n. ⁊ vba sunt ad placitū ⁊ ex vsu loquendi vel aliq̄ ppͥetate appropriat nomē ad significandū vnā rez ⁊ verbū ad significandū aliā vt patz in his duob⁹ intelligere ⁊ intelligētia vbi nō est sic. intelligentia n. significat substātiā sepatā. intelligere vo opatōz ei⁹ q̄ est actio ⁊ pfectio ipsi⁹ ⁊ realr differt ab ipsa. si qs tñ vellet p intelligentiā intelligē opatōz ipā intelligibilē eandē rem dicet intelligē ⁊ intelligēa ⁊ nō essz ibi differētia nisi ex solo mō significādi. sed coiter hoc non dr. ita in pposito suo mō de eēntia ⁊ eē que nō differūt quo ad modū significandi. Egidius in libello d ente ⁊ essen. Ad aliud vbū substātiuū significat substātiā p modū actus. iō pdicat de tribus psonis pluralr. vt s. Tho. prio sniaꝝ dis. 2ͣ. ⁊ pñr conceditur ꝙ esse dictū ab eo importat substātiā. qꝛ ipsum met est de pñto sbe reductiue nō tñ impōtat eēntiā absolute. sed essentiā ꝑ modū actus.

Uel aliter verbū substātiuū dicit rei sbstantiā. qꝛ fm esse nō copulat nisi ea q̄ substātialiter pdicant. alia āt denoīatiue pdicātur. Intelligūt tñ gramatici oē verbū impōtare substātiā qd nō significat actōz vl passionē. Ad aliud neget pña qꝛ nō sufficit sola essentia ipsi forme aut econuerso ad hoc ꝙ existat. sꝫ requirit esse qd est ei⁹ actualitas.

Rit tertio que

stio vtrū negatio hēat distīctā forālitatē ab affirmatōe sibi opposita. Arguitur negatiue primo. Negatio nō hꝫ ppͥā formalitatē ergo questio falsa. añs pbat ois formalitas est aliqd positiuū. actus enim intellectus cū sit positiu⁹ nō videt posse terminari ad obiectū nō positiuū cum act⁹ specificent ex obiectis. sed negatio nō est aliqd positiuū vt constat ergo ꝛc.

Ampli⁹ illud qd nō hꝫ distinctā intelligibilitatē nō hꝫ distinctā formalitatē. cū formalitas sit quedā entitas ⁊ pñr intelligibilitas. sed negatio est huiusmōi. Ens. n. est obiectū adequatū intellect⁹. ergo qd subterfugit ratione entis non est intelligibile.

Adhuc affirmatio intelligit in negatione sic priuatio intelligit p habitū ⁊ negatio affirmatōe 3° de aīa. in nō facere etiā intelligit facere 2° elencoꝝ. ergo negatio nō pōt distincte ccipi sine affirmatōe ⁊ pñr nec distinctā habet formalitatē ab affirmatōe.

Ampli⁹ data parte affirmatiua qōis sequeret aliqd esse cōmune duob⁹ ctradictorijs. pña ctra dignitatē primi principij. contradictio. n. est oppositio c⁹ nō est mediū fm se prio posterioꝝ. pña pbat si negatio hñet distinctā formalitatē ab affirmatōe. ergo pꝫ illā possꝫ distincte ccipi ab affirmatōne. ⁊ pñr affirmatōi ⁊ negatiōi essꝫ aliqd cōmune ⁊ mediū. s. posse cōcipi.

In oppositū arguit illa dicūt distinctas formalitates ex natura rei quoꝝ alterū manet in aliquo nō manēte altero. sed in homine ex natura rei manet hec negatio homo ñ est asin⁹ cui⁹ opposita affirmatiua. s. homo est asin⁹ nō manet in hoie ergo ꝛc. Mouet autē p̄sens questio circa textū phi. ens multiplr dicit sed oē ad vnū principiū hoc quia substātie entia dñr. illa vo qꝛ passiōes sbe. alia vero qꝛ via ad substātiā. aut corruptōnes. aut puatōes. aut qualitates. aut effectiua. aut gñatiua substātie. aut ad substātiā dictoꝝ. aut hoꝝ cuiusdā negatōs aut substātie vbi cōcedit negatōs ⁊ priuatōs entia ēe. Quod pulcherrie d'clarās. s. Tho. 2° sniaꝝ dis. xxxiiij. inquit. ens multiplr dicit Uno mō dicit ens qd diuidit per decē genera. ⁊ sic significat aliqd in natura existens siue sit substātia siue accidēs vt color. Alio mō dr ens qd significat vitatē ppōis put dr affirmatio est vera qñ significat esse de eo qd est

⁊ negatio q̄ñ significat nõ esse de eo quod nõ est. ⁊ hoc mõ ens cõpositõez significat quam intellcũs cõponẽs aut diuidẽs adinuẽit. q̄cũq; ergo dicunt̃ entia primo mõ sunt entia p 2ᵐ modũ. qz omne qd͛ habz esse nãle in reb⁹ põt significari p ppositõez affirmatiuaz. vt cuz dicit̃ homo est. color est. non autẽ omĩa que sunt entia q̄tuz ad ſm modũ sũt ẽtia q̄tuz ad primũ modũ. qz de priuatõe ⁊ cecitate formatur ppositio affirmatiua vera cũ dz cecitas est priuatio visus. nec tamẽ cecitas ẽ aliquid in rez natura. sed est magis remotõ alicuius entis. ⁊ ideo priuatiões ⁊ negatões dicunt̃ esse entia q̄tuz ad secũduz modũ sed nõ q̄tuz ad primũ modũ. Ens autẽ ſm vtrũq; istoz modoz diuersimode p̄dicat̃. qz ſm primũ modũ acceptũ est p̄dicatũ substãtiale ⁊ ptinet ad questiõez si est. Sed q̄tuz ad 2ᵐ modũ est p̄dicatũ accñtale. vt dicit cõmẽtator ⁊ ptinet ad. q. an est. Et lz de eo qd͛ nl̃lo modo est nihil possit affirmatiue enũciari ad min⁹ oportet q; illud de quo aliq̄d enũciatur sit app̄hensuz ⁊ ita hẽat aliquod eẽ ad min⁹ in intellectu app̄hendẽte. ⁊ ita patz q; v̄itati semp correspõdet aliquod esse. nõ tñ optet q; semp sibi correspondeat aliqd͛ esse vere extra aiam. cuz ratio v̄itatis cõpleatur in orone anime nec priuatiões aut negatões sũt res dicte a ratus rata ratũ. sed a reoz reris ut. s. Thõs scdo sñiaz dis. xxxvij.

Propter primum

q̄dẽ hui⁹. Negatio est ps cõtradictiõis remouẽs aliquid ab aliq̄. affirmatio q̄q; est pars cõtradictionis dicẽs aliq̄d de aliq̄ p̄mo posterioz. quod si de affirmatiõe ⁊ negatiõe tam cõplexa q̄ incõplexa audiat̃ auctoritas. dicemus q; sicut negatio aut affirmatio cõplexa actualiter aliq̄d dicũt aut remouẽt aliq̄d ab aliquo: ita affirmatio incõplexa h̄itualit̃ dicũt aut remouẽt aliq̄d ab aliquo. Est aũt duplex negatio q̄dam absoluta q̄dam determinati gñis vt. s. Tho. p̄mo sñiaz dis. xiij. ⁊ quarto methaphice int̃ quas est cõueniẽ⁴: qz nõ differũt formalit̃ ſm rationẽ negationis vt Scot⁹ in q̄libetis. Differt aũt negatio in genere a negatiõe extra gen⁹ ⁊ a p̄uatiõe. Priuatio nãq; reqrit subic̄m aptũ vel ſm se. si est p̄uatio ſm se vl̃ ſm ge⁹ si ẽ p̄uatio ſm ge⁹ sic̃ talpa dz ceca q̄nto methaphice ⁊ talis dici põt negatio priuãs. negatio autẽ ext̃ genus absolute nihil reqrit. quia equaliter dicit̃ de ente ⁊ de nõ ente: ⁊ talis dici potest negatio negãs. Negatio autez in genere que dici potest negatio infinitans eo quia negat qualitatem determinatã siue actum specialem ⁊ relinquit esse in cõmuni vt p̄mo periermenias quasi mediat. quia requirit subiectum de quo dicatur. nõ tamen aptitudinez ad formã ⁊ talem forte iportat diuersitas: quia notat nõ talem ydẽptitatem in ente talem quoq; negationem potest noiare incõmunicabilitas vt importat̃ in psona ⁊ potest dicere dignitatem nõ ratione significati sed cõnotati ⁊ ratione subditi quo modo conceditur personã adorari ⁊ generari Scotus primo sentẽtiaz. dis. xxiij.

Sed hesitatur vtrũ negatio sit ens reale aut rõis: qcquid dixerit. s. Tho. in q̄õne de malo ⁊ 2ᵒ piermenias ⁊ alibi pluries priuationes negatões ⁊ nõ entia sunt entia rõis tm̃. Dici tñ põt pbabilr q; negatio extra genus est multiplex. aut eniz idem est qd͛ nihil simpliciter ⁊ tũc cũ verissime illud solum sit nihil quod includit cõtradictiõez talis negatio excludens omne esse ⁊ in intellectu ⁊ ext̃ intellectũ nullo mõ intelligibilis. vt Scotus in quolibetis nec est ens rõnis nec ens reale cũ excludat omne esse ⁊ in intellectu ⁊ extra Et ex hoc dep̄hendit̃ error cuiusdã sophiste Rodulphi strodi in tractatu cõñaz q in mãifestãdo cõñaz bonaz formalẽ inq̄t q; stat me intelligẽ hoiez esse asinũ lz nõ cõsiderẽ aut aduertã baculũ stare i angulo. mirũ. n. ẽ q̄liter hoiez esse asinũ intellect⁹ possit intelligere cũ sit purũ nihil implicãs cõtradictõez vt notuz est cuiq; exercitato nisi per intelligere audiamus idem quod considerare. sed hoc nihil est. nam consideratio importat actum intellectus intuentis veritatez ⁊ pertinz maxime

ad iudicium . vt sanctus Tho.2ª 2ᵉ.q.liijª.
Consideratio ergo nõ potest haberi de ꝓpositõne falsa nisi intellectus intuẽs veritatem ꝓpositionis sibi cõtradicentis iudicet illam falsã. ⁊ illo modo de ea potest intellect⁹ habere consideratione quod alij sub alijs verbis dixere volentes ꝙ intellectus põt intelligere istã ꝓpositionẽ hõ est asin⁹ . qꝛ potest intelligere formalẽ extremorũ repugnãtiã Aut negatio extra genus siue nihil solũ erit excludens esse ⁊ posse esse aliqd extra aiam ⁊ talis est ens ratõnis .si vero sit negatio in genere nõ videt᷑ repugnãs negatõẽ in genere esse ens reale.vt non sortes non leo que lꝫ ꝓprie nõ sit in specie reducit᷑ tamen ad spẽ sue affirmatõis.vt.s.Th.pª 2ᵉ.q.lxxij.Oĩs ꝗꝗ negatio ꝺ aliq̃ re fũdat᷑ sup aliqð exñs in ea.vt.s.Tho.p̃ sniaꝝ dis.xxxv.quare talis ꝯtradictio põt inueniri tã in reb⁹ q̃ĩ termis.tã in p̃mis intentõibus q̃ 2is tã in incõplexis q̃ ꝯplexis.⁊ iõ verissima est dignitas illa.de quolibet dicit᷑ esse vel nõ esse.vñ forte hoc notãs Aristo.pꝛio posterioꝝ dixit Pars contradictionis vnũ ab vno negatõ est. nec dixit remouens nec aliud quicquã vñ ⁊ in postp̃ñtis sicut affirmatio negationi opposita est. vt quod sedet ei quod nõ sedet sic ⁊ res que sub vtroqꝫ vt quod sedet ei qð nõ sedet.q̃ oĩa puto esse intelligẽda sub hoc itellectu vꝫ ꝙ negatio rõne ꝯnotati ⁊ sbditi potest dici ens reale sicut etiã sic dicit dignitatẽ.vñ.s.Tho in q̃libetis negatio que est de rõne vnius est rõnis tm̃.q̃ aũt est de rõne multitudis est realis sil'r forte ⁊ ꝯdictio vt videbit᷑ qõe sexta hui⁹ quarti.

Est ãt forlitas vt ꝓposito fac᷑ dupl' audita vno° coiter vt abstrahit a qditate. Alio° ꝑut ꝯuertibilit᷑ idẽ est ꝙ qditas formalitas p̃ modo sic notificat᷑:qꝛ ipsa est ratio obiectia aphensa in re ab itellectu ex nã rei potẽs terminare actũ itellectus licet nõ semꝑ moueat itellectũ.Dicitur aũt p̃mo ex nã rei propter scðas itentiones que nõ terminãt ex natura rei cũ fabricẽtur ꝑ actũ itellect⁹ negociãtis . Pars autẽ vltia diffinitõnis ponit᷑ eo.qꝛ non est necesse forlitatẽ mouere itellectũ.sed bene terminare actũ intellectus. cadit.n.actus intellect⁹ inter duo extrema q̃ꝝ vnũ ẽ potentia itellectiua alterũ vo obm̃ itelligibile quicqd ergo põt esse extremũ aut t'mi⁹ act⁹ intelligẽdi dicitur termiare actũ intellect⁹ . Cõcurrũt enĩ tria sine qb⁹ obiectũ impossibile est mouere potẽtiã.primum ꝙ tale sit ens.⁊ ꝑ hoc excludunt᷑ negatões que lꝫ terminẽt actũ intellect⁹ nõ tamẽ mouẽt quaten⁹ non sunt entia.Secũdũ ꝙ sit absolutũ.⁊ ꝑ hoc excludunt᷑ relatões que rõe depẽdentie cũ non sint absoluta lꝫ terminẽt actũ intellectus non tñ mouẽt. Terciũ ꝙ hẽat rõẽ quid vel essentie ⁊ ꝑ hoc excluduntur ꝓprietates indiuiduales ⁊ proprietates ypostatice siue ꝑsonales in diuinis.sic.n.dicim⁹ in diuinis tres ꝑsonas vel tres subsistẽtias.sic greci dicũt tres ypostases non ãt tres substantias ꝑpter errorẽ.vt.s.Thõs in p̃ma pte.q.xxix. nõ.n.habẽt rõnem quid ꝓprietates idiuiduales cũ sint extra ꝯceptũ qditatiuũ sicut ⁊ reliq modi intrĩseci . Et hoc modo formalitatẽ habet vnũquodqꝫ ꝯceptibile ex nã rei que vt sic nec dicit quid:nec q̃le imo sic conceptũ dicim⁹ qð actũ intelligẽdi termiat vt Sco.in theoꝛomatib⁹: ⁊ hoc tale obm̃ dr vel itelligibile vel itellectũ vel itentio vt adductũ est in p̃ma q̃stione p̃mi methaphice : ita ⁊ formalitatẽ.⁊ vt sit ad vnũ dicere formalitas abstractissime cosiderata est ratio formalis entis nature abstrahentis a quiditate ⁊ modo.quo modo recte potest admitti sermo dicentiũ ꝙ obiectũ intellectus subiectum metaphice ⁊ formalitas sũt equalis ambit⁹ .formalitas ãt scðo mõ sũpta ꝑut ꝯuertit᷑ cũ qditate sic notificat᷑ .qꝛ ipsa ẽ ratio obiectiualis in re ex nã rei potẽs terminare intellectũ lꝫ nõ necio moueat inclusa in aliquo qditatiue vel includẽs aliqd qditatiue.⁊ hec abstractissime ꝯsiderata idẽ est qð ratio formalis entis realis diuisi in deum ⁊ creaturã.⁊ ab hac sumit᷑ nomẽ distinctionis vel ydẽptitatis formalis de quib⁹ agitur in questione de distinctionibus ꝛc.

Propter secunduz qdem hui⁹.nōnulli p̄dicatores opinati sunt negationez nō dicere formalitatē distinctam a formalitate affirmatiōis perse licet bene p accidēs. Primuz boꝝ fulcitur apud eos negatio nihil pōit ex natura rei vltra affirmationē loquēdo de negatiōe negāte seu pura. negat.n.subiectuz ⁊ vlter omia. nō eni pōit ex natura rei aliquid positiuū: quia tūc vnū ɔtradictoriū poneret reliquū cōtra dignitatem p̄mi principij. nec ponit aliqd negatiuū quia tale nihil est eo quia negat oia.

Amplius ex opposito hui⁹ seqt̄ dari medium inter ɔtradictoria ɔtra rōnem formalem ɔtradictiōis. est eniz oppositio cui⁹ non est mediū fm se p̄mo posterioꝝ. ɔña pbatur si.n.nō homo dicit formalitatem distictam ab homine illa formalitas nō est nō homo: quia ois formalitas est aliquod positiuum ut dicūt: nec est formalitas sui ɔtradictorij: vt ɔstat quare ꝛc.

Adhuc omne habens formalitatē habet formā. sicut habens mālitatē habet materiā sed negatio nō h₃ formaz vt omēs ɔcedunt ergo ꝛc. Scd̄m p̄ncipale pbatur scilicet q̄ negatio p accidens dicit formalitatē distinctam ab affirmatione. nā in ppōnibus cōtradictorijs rōne affirmatiōis q̄ includūt negatio dicit formalitatē distictam ab affirmatione sibi opposita. Ista eniz homo nō est asinus icludit istā hō est homo: ⁊ ita dicit for formalitatē positiuaz aliā a sua ɔtradictoria nō vt negatia ſ vt affirmatiuaz icludēs.

Sed ɔtra eos sic istatur quecūq3 distinguūtur qditatiue ⁊ formaliter dicūt aliam ⁊ aliā formalitatē ⁊ quiditatem. Sed affirmatio ⁊ negatio sibi opposita sūt huiusmodi ergo ꝛc. minor deducit̄ quicqd est nō idez alteri in p̄mo modo dicēdi per se distiguitur ab eo formaliter. sed affirmatio ē huiusmōi respectu negatiōis sibi opposite. nulla.n.negatio icluditur in ɔceptu affirmatiōis nec ē sibi idem in primo modo.

Johes aūt Janō. in q̄rto methaphice p babilitati magis accedēs. p̄mittit q̄ sicut ens nō est vni⁹ rōnis cū significet.x. genera sub pprijs rōibus. ita nō ens nō est vni⁹ rōnis: nec itelligi pōt vno ɔceptu imo sigt̄ nō sbaz vel nō qualitatem. ⁊ ideo si itelligatur non ens p nō substātia tūc corrn̄det sibi aliquod positiuū puta q̄titas vel p nō q̄titate: ⁊ tūc correspōdet sibi aliquod alioꝝ p̄ntoꝝ ⁊ ita nūq̄ pōt ɔcipi nō ens in cōi vnico ɔceptu: sicut nec ens. Et ɔñr nō ens seu negatio h₃ formalitatē distictā ab ente cui opponit̄: qz oē q̄ h₃ formā distictaz ab alio habet ⁊ formalitatē distinctā ab ipo: sed negatio vt nō homo aut nō q̄titas habet distictaz formaz ab hoīe aut a q̄titate puta asineitatē vel leoneitatē ergo ꝛc. Hic aūt modus recte intellectus est satis pbabilis.

Propter tertium qdez hui⁹ admissa descriptiōne formalitatis tā p̄mo⁹ q̄ scd̄o⁹ dicte p̄mitus duo p̄mittant̄ p̄muz est q̄ sic̄ ydēptitas formalis formalitatē sumēdo scd̄o mō siue p qditates. importat ydēptitatē aliq̄ꝝ. quoꝝ vnū alterū includit in primo mō dicēdi p se. Unde Scotus 2ᵃ primi voco ydēptitatē formalez vbi illō quod dicit̄ alicui idez includit illud cui sic est idez i sua ratōe formali ⁊ p se primo mō sic p oppositū distinctio formalis est nō ydēptitatis aliquoꝝ quoꝝ vnuz excludit aliud a suo ɔceptu formali in prīo mō dicēdi p se.

Premittēdū secūdo q̄ negatio saltē in genere cōpatur ad duas affirmatōes q̄ꝝ vnā includit ⁊ psupponit aliaz vō destruit ⁊ excludit. Ista eniz negatiua homo nō est asin⁹ respicit illaz affirmatiuā homo est asinus q̄ destruit ⁊ respicit hāc affirmatiuaz homo ē homo quaz supponit ⁊ includit vtualiter in suo subiecto. pro tanto eniz hec est vera hō nō est asinus p quanto homo est hō. plurificatur autez negatio ⁊ diuidit̄ fm diuisiōez ⁊ plurificationē affirmatōis quam destruit. ⁊ sic est vna vnius primo periermēias. vni enim affirmationi vna negatio opposita est. nō āt sic fm affirmatōez quā icludit qnymo

vnius affirmatiõis talis sũt pl'es negatiões. vnde illius homo est homo sũt ille negatiue homo nõ est asin⁹ homo nõ est lapis ⁊ sic d' alijs quibuscũqꝫ in quibus negatur vere aliquid de homine.

Dicendum itaqꝫ p̃mo ꝙ negatio nõ habet distinctam formalitatem ab affirmatiõe q̃ includit ⁊ supponit. quod ꝑbatur. naꝫ qd' nõ habet distinctaꝫ ꝯceptibilitatẽ ex natura rei a ꝯceptibilitate alterius nõ habet distinctam formalitatẽ a formalitate illius. Sed negatio est huiusmodi respectu affirmatiõis q̃ includit ⁊ supponit qꝛ nihil distinguit̃ conceptibiliter ab eo ꝙ includit in sua rõne formali. Constat auteꝫ ꝙ negatio in sua rõne includit affirmationẽ quã supponit. quia de rõne negationis est nõ tantũ p̃dicatuꝫ negatũ ſ ẽt subiectũ qd' est v̓tualr̃ affirmatõ ergo ꝛc. Confirmat̃ qꝛ ipossibile est itelligere illã negatiuã homo nõ est asinus nisi itelligat̃ hõ qui est subiectuꝫ illi⁹ ꝑpositionis. intelligendo autẽ homieꝫ itelligitur v̓tualiter ꝙ hõ ẽ homo. ergo negatiua non potest intelligi sine affirmatiua quã supponit.

Dicendum scd'o ꝙ negatio habet distinctaꝫ formalitatẽ ab affirmatõe q̃ destruit. ꝑbatur p̃mo illa quoꝝ vnũ dicit pfectionem simplicit̃ ⁊ aliud dicit iperfectionem simpliciter. ex natura rei habẽt distinctã formalitatẽ. sed in deo nõ esse asinũ. dicit pfectionẽ simplicit̃ sua aũt affirmatiua q̃ excludit dicit impfectioneꝫ simpliciter scꝫ deum eẽ asinuꝫ ⁊ ex natura rei ergo illa affirmatio ⁊ negatio habẽt distinctas formalitates.

Amplius ꝙ est nõ ideꝫ alteri in p̃mo mõ dicẽdi pse distinguitur ab eo formalit̃. ſ negatio respectu affirmatiõis quã excludit est huiusmodi. qꝛ negatio excludit̃ a ꝯceptu affirmatiõis ⁊ nõ est idẽ sibi in p̃mo mõ.

Sed ꝯtra hec cõtingit dubitare. p̃mo nõ videtur ꝙ aliqd possit termiare actum itelligendi ⁊ tñ nõ possit mouere itellectuꝫ. Prio itellectus possibilis nõ ꝯparatur ad aliquod itelligibile extra se q̃tumcũqꝫ sit minime entitatis. nisi sicut potẽtia passiua. ex hoc sic arguitur. omne illud mouet itellectuꝫ ad qd' cũ ꝙ ipe itellectus ꝯparatur sicut potẽtia passiua. In hoc eniꝫ differt potentia passiua ab actiua qñto methaphice. quia mouet̃ ab aliquo cui attribuit̃. actiua autem mouꝫ illud cui attribuit̃ cũ potentia passiua sit pricipium trãsmutandi ab altero inq̃tuꝫ alterum. Sed itellectus possibilis nõ ꝯpatur ad illd' quod intelligit̃. nisi sic̃ potẽtia passiua. quia itelligere est quoddam pati nullã habens naturaꝫ nisi ꝙ possibilis vocatus est. 3°. de aĩa ergo si ꝯparetur ad relationes quãtumcũqꝫ sint mime entitatis. hoc est sicut potẽtia passiua. oportet ergo ꝙ obiectũ imprimat̃ intellectui mouẽdo ip̃m eo modo quo potest moueri. quia sp̃ũaliter alterari alteratiõe perfectiua. Confirmat̃. visus mouet̃ a relatõe ergo ⁊ itellectus. aũs ꝑbatur: quia ex alio ⁊ alio ordine obiectoꝝ fit alia ⁊ alia visio qd' non esset nisi ille ordo moueret visum. ordo autẽ est relatio.

Amplius vnius potẽtie ⁊ actus vnius rationis est vna ratio obiectiua ⁊ vnius rationis. sed omnes actus sũt vnius potentie ⁊ vnius rõnis in rõne talis actus. ergo eoꝝ est vna ratio obiectiua. sed illa nõ potest esse ratio terminatiua distincta a motiua. quia sic essent ⁊ alie rationes obiectiuales. ergo ille rationes nõ sunt sic distincte quin' omne obiectuꝫ terminãs itellectuꝫ moueat etiam intellectum. Cõfirmat̃ si ratio termiandi sufficit ad obiectum itellectus. ergo qcquid terminat actum itellectus ex natura rei illd' est obiectum reale itellect⁹. Sed secũde intẽtiones termiant actuꝫ itellectus ⁊ tñ nõ sunt obiecta realia vt cõiter tenet̃.

Adhuc ꝯtra p̃muꝫ p̃missum arguit̃. qꝛ si illa habent distinctas formalitates quoꝝ vnũ alteꝝ nõ includit in p̃momõ dicẽdi pse ergo illa quoꝝ vnũ alterũ includet in primo modo dicendi pse habebũt eandem formalitatem. vt homo ⁊ aĩal. ꝯñs cõiter videt̃ falsum. nã licet genus ⁊ species dicãt eandem formã nõ tñ eundẽ ꝯceptũ seu forl'itatem. ⁊ ꝯña tꝫ. qꝛ sic̃ oppo⁹ i opposito ita ꝑpositum

sit ꝑposito ꝑ locum topicum.

Amplius contra scđm p̄missum. aliqua est negatio que non potest ꝯparari ad duas affirmationes ergo falsa est distinctio ibidē data. antecedēs patet de ista homo non est animal que nullā affirmatiuā videtur ponere: quia nec istam homo est homo imo illam destruit. quia a quocūq; remouet̄ superius ab eodem ⁊ inferi⁹: nec istam homo est animal. quia eam etiam destruit vt constat ⁊ ita de alijs.

Adhuc dubitatur qualis sit modus concipiendi negationem.

Ad primuȝ respōdetur p̄mittendo vt dicebatur in p̄mo huius ꝙ nō est de ratiōe formali obiecti primi ⁊ proprij alicuius potentie passiue vt sit motiuuȝ illius potentie. pōt enim intelligi aut concipi obiectum primuȝ ⁊ ꝓprium ſm suam rōnem formaleȝ circumscripta quacūq; ratione motiui. si enim deus imprimēt speciem itellectui vel oculo codeȝ modo tenderet in obiectuȝ: ⁊ obiectū ita eēt obiectum sicut modo. Constat autē ꝙ deus non esset obiectū cum in eo nō tendat potentia. ⁊ tamen iprimit species sicē impressit angelo species creaturaꝝ. Idem est iudicium de potētijs nō apprehensiuis sicut est voluntas. dicentes enim eam esse passiuaȝ dicunt eam moueri ab obiecto ſm ꝙ intellectuȝ est. Tendit autem in obiectum nō ſm ꝙ intellectum est imo ſm illud quod est in se. balneū enim ſm ꝙ est in anima mouet appetitum effectiue sed ſm ꝙ est in re extra mouet vt finis Auerroys. xij⁰. methaphisice ꝯmēto. xx⁰ Cōstat autē ꝙ ꝓpria rō formal' obiecti volūtatis est ratio finis vt res est in se vel saltē rationi formali obiecti volūtatis itimior est ratio finis sicut ⁊ ratio boni q̄ȝ ratio efficientis ergo nō est de ratione formali obiecti mouere potentiam sed bene necesse est quodlibȝ obiectuȝ ꝓpriuȝ alicuius potētie passiue. tā appͥhensiue q̄ȝ nō apphensiue sub ratione q̄ proprium obiectuȝ termiare actuȝ sue potentie passiue. potentia eniȝ cognoscitiua habet duo respectu obiecti. p̄mo recipere specieȝ. secūdo per actum suū tendere in obiectum ⁊ essentiali⁹ est potētie cognoscitiue tendere in obiectum q̄ȝ recipe speciem obiecti quod requiritur ꝓpter imperfectionem potētie. Ex quibus trahitur ꝙ obiectum pͥcipalius est obiectum propter in ipsum tendere potētiaȝ q̄ȝ propter imp̄mere speciem suam in potentiaȝ: vt patuit in exemplo. Et ꝑ hoc ad formam ꝯceditur itellectū possibileȝ esse potētiaȝ passiuā ad quodcūq; itelligibile ꝯparetur extra se nō quod moueatur ab eo necessario. Sȝ quia uel mouet intellectuȝ vel intellectus per actum suū tendit in ip̄m quod nihil aliud est q̄ȝ intellectum itelligere datum obiectum: [illegible] tūc negetur maior rationis. nō eniȝ optet ꝙ omne illud moueat itellectum ad quod ipse itellectus cōparatur sicut potentia passiua ⁊ licet potentia passiua in hoc differat ab actiua: quia mouet̄ ab aliquo. non tamen quia mouetur ab aliquo cui attribuit̄ vt assūptū fuit in arguēdo ⁊ propt̄ea ꝯcedit̄ cuiuslibet potētie passiue esse aliquod obiectū p se motiuum illud tamen nō necessario est eius obiectum p̄muȝ ⁊ propriuȝ vt īnotuit. nō ergo cōcludit Johes Janō. ꝯtra Sco.

Ad ꝯfirmationē respōdetur ꝙ ordo visibilium nō mouet visum ſ extrema illius ordinis que habēt rationē absoluti.

Ad scđm respondetur ꝙ ratio obiecti vt obiectū est alicui⁹ potētie vt potentia est nō est mouere seu esse motiuū imo ratio motiui accidit ipsi obiecto vt obiectū est. Instātia enim est in potentijs pure actiuis sicut nutritiua ⁊ augmētatiua. habēt nāq; obiectuȝ nō motiuuȝ potētie. Sed terminatiuuȝ tm̄ act⁹ potētie cuȝ ergo in omni obiecto sit ratio terminatiua seqtur ꝙ obiectum vt obiectū est habet rōnem terminandi nō motificandi ⁊ huic alludit nomen obiecti. Uidetur enim significare illud qđ obicit̄ potētie ⁊ circa qđ terminat̄ actus alic⁹. Nō tm̄ ꝙ sicē non est de rōe potētie passiue moueri ab obiecto ꝓprio ⁊ primario ita nō ē de rōe po^e actiue esse actiuā in suū obiēm nisi obiectum suū sit terminus sue actionis. nam terminus intellectus

agentis nō est fantasma in quod agit ꝫ vle.

Ad ↄfirmatōꝫ iam inotuit ꝙ 2ᵉ itentōes nō sūt obēa ex nā rei saltē i doctria Scoti.

Ad 3ᵐ ↄcedit̄ añs ꝛ negat̄ ↄña ꝛ ↄñs lꝫ eni genꝰ sit idē forlī speī: qꝛ ꝉ de qditate eiꝰ nō tñ ꝓpe dic̄ eandē formalitatē sic̄ nec eādeꝫ ↄceptibilitatē sūt ergo idē formaʳ 2ᵒ nō aūt ꝑ mō. ad regulā aūt topicā r̄ndꝫ. s. Th. i qōibꝰ de malo. q. iiij. ꝙ ipa tm̄ tꝫ i ꝓpriis. Ampliādo tñ r̄nsiōeꝫ dicat̄ ꝙ Arꝫ. logt̄ de ꝑuatiue oppositis inuicem ↄpatis ꝭm plures oppōnes. bene enim seqtur sicut bonū ꝛ malum sunt opposita ita visus ꝛ cecitas. Sed videre est bonuꝫ gᵒ cecū esse est malū. fallit aūt in opposis ↄ̄dictorie. nō. n. seq̄t. sic̄ bō ꝛ nō bō sūt opposita ita asinꝰ ꝛ ñ asinꝰ. ꝫ ñ bō est nō asinꝰ gᵒ bō est asinꝰ. ꝛ i oppositis ↄtrarie moꝝ sic̄ nō seq̄t ꝓdigalitas ē malū ergo auaricia est bonū. Et i ↄtrariis nē. vñ nō seʳ albū ē dulce gᵒ nigrū est amaꝝ ꝛ i oppositis relatiē. pr̄ ē duplꝰ in q̄titate ad sor. gᵒ filiꝰ ē dimiduis ad eūdeꝫ. non seq̄. fallit ēt i ꝓpōibus p accidēs vt inotuit. ↄstat āt ꝙ ꝓdēptitas ꝛ distinctio vl̄ sūt ↄtraᵃ imediata vl̄ ad minꝰ sūt dispata. Ad q̄rtū vnoᵒ pōt dici ꝙ ista bō nō est aīal supponit hāc affirmatiuā bō ē ens q̄ v̄tualit̄ īcludit i suo subēo lꝫ sit ꝓpō falsa. Alit̄ ꝙ distīctio illa solū vā ē de negatiā vā ꝛc. Ad vltiᵐ p̄t dici ꝙ si sit ꝭmo de negatioʳ q̄ ↄuertit̄ cū nō ēte simplr̄: seu cū ente ifinitato. Et ꝺ itellectōe q̄ ē simpˣ itelligēᵃ ꝙ lꝫ ñ ens nō possit ↄcipi itellectōe sīplici finita q̄ itelligit̄ aliq̄ ētitas repn̄tata p spēm itelligibilē inq̄tuꝫ ipa ē illiꝰ obēi nālit̄ repn̄tatia. tñ nō ens pōt ↄcipi itellectōe ifinita: dū. n. ꝑ itelligit̄ ēs p̄t ifinitari ꝛ negari ēs nō referēdo itellectū sup aliqꝺ aliud positiue. Vñ oī trāscēdenᵗ pp ambitū eoꝝ maximū cū oia īcludāt pn̄t ↄcipi solū finite seu positiue ꝛ ifinite seu ifinitate cū nihil posset eē qꝺ nō sit ens vl̄ itelligibile. nō tñ ifinite ꝺ termiate seu finitū illiꝰ ifinitatōis. qꝛ illud i plicat ↄ̄dictionē. ꝫ bō ꝛ reliq̄ entia non trāscēdentia pn̄t itelligi nedū positiē. Sꝫ ifinite vt ñ bō ꝛ ifinite determiate vt nō bō ꝙ ē leo vel asinꝰ ꝛ hꝰmodi. Et si arguat̄ ēs ifinitatū ꝉ ñ ens ꝛ ipm vt sic ē itelligibile. gᵒ non ēs est itelligibile. Sꝫ oē itelligibile ē ens: qꝛ itelligibilitas ↄseq̄t ens ↄuertibilit̄ sic̄ eiꝰ passio' gᵒ non ēs est ens. R̄nr̄ ꝙ ens infinituꝫ eo modo ꝉ itelligibile quō ē ens. sic ergo ē ens ifinitū: ita ē itelligibile ifinitate seu ifinite. ꝛ si iteꝝ istet̄ non ēs est itelligibile ifinite ergo ꝉ itelligibile: ꝛ ↄñr ē ens. R̄ndet̄ qꝙd sit de ↄña ↄcedo ꝙ nō ens ē itelligibile mō dēo [illegible] ↄñr ꝙ est ēs. solum. n. ens infinituꝫ determiate positiue ꝉ puꝝ nihil subterfugiēs rōeꝫ ētꝭ. iplicās ↄtradictionē. vissime āt illud solū est nihil ꝙ ↄtradictionē iplicat vt dixit Sco. nlloᵒ est itelligibile. ens āt ifinitū ↄtinet̄ ꝭb obiecto methaphice ꝛ obēo itellecꝰ ꝙ ē ens t̄nscendēt̄ supᵐ. ꝛ ↄcedit̄ ↄñr ꝙ nō ens. i. ēs ifinitatū est ens ꝛ ↄñr itelligibile. ꝛ ad hūc i tellectū ↄcedit̄ ēt ꝙ nō itelligibile ꝉ itelligibile. ipm. n. nō ens. i. ens ifinitū ↄtinet̄ aliq̄ mō sub ente. qꝛ ens ēt siḡt negatōes ꝛ ꝑuatiōes tiiꝰ. methaphice nō ↄtinet̄ tñ ꝓpe ꝭb eo sic̄ ps subiectia: sic̄ nec reliq̄ entia rōis. ꝫ reducitur ad ipm sic̄ ipfectū ad pfectū aut sic̄ negatiuū ad positiuū.

Modus autē quo concipit̄ negatio est nō p spēꝫ ꝓpriā ꝫ p spēꝫ affirmatōis sibi opposite vñ eadē est spēs ordie q̄dā. qꝛ ꝑꝰ nālit̄ ē repn̄tatiua entis. deide ex eo ꝙ est p̄nciᵐ cognitiōis entis efficit̄ p̄ncipiū cognitōis nō entis. fuisse. n. pricipiū cognitiōis ētis ē q̄si p̄ncipiū ꝛ dispō illiꝰ spēi ad hꝫ ꝙ causet itellectionē nō entis. priciᵐ aūt actiuū itellectiōis nō entis est v̄tus itellecꝰ agētis sic̄ ꝛ aliaꝝ itellectionū. Et si istet̄ itellecꝰ agēs ē agēs nāle ꝓpinquū suo passiuo disposito p spēm itelligibilē entis ꝛ nō ipedito ad itellectōeꝫ nō entis ergo p q̄cūq̄ istāti fiet itellectio entis in itellectu possibili iformato spē itelligibili entis sic itellecꝰ agēs efficiet itellectiōeꝫ nō ētis ꝛ ↄñr nō ꝑus erit itellectio entis q̄ nō entis. Nec fugiendū ē ad volūtateꝫ volentē ꝑꝰ ↄcipere ens q̄ nō ens. qꝛ ex eo seq̄ret̄ ꝙ ꝑꝰ itelligeret̄ nō ens an̄q̄ itellecꝰ agēt itellectōꝫ nō ētis ꝙ ꝉ ipossibile: ꝛ ↄña deducit̄ cū volūtas

possibilis dū per spēm entis intelligit ens nō est oino sufficienter dispositus ad intelligendum nō ens imo requiritur priuatio intellectionis entis tanq̄ dispositio preuia necessario requisita ad intellectionem nō entis. Et si iterū istet̄ quod est agēs causans illam priuationē itellectiōis entis nō intellectus agēs nec spēs entis: nec itellect⁹ possibilis: nec fantasma: quia natus est illam itellectionē facē ꝛ ɔseruare. Idē aūt nō est imediatū actiuū ꝛ corruptiuū eiusdem effect⁹ oino. pōt dici ꝙ cū nō ens nō sit cognoscibile nisi fm ꝙ fit p itellectū cognoscibile.i.ens rōis vt.s. Th. in pma pte.q.xvi.ꝙ v̄tus itellectus agentis aut spēi p q̄ natus est facē itellectōꝫ nō entꝭ. causat effectiue illā priuationē itellectōis ētis. Intellectus ergo agēs tanq̄ agēs remotū nō p eandem v̄tutem oio erit pductiuū ꝛ corruptiuū eiusdē effectus imediate.

Propter quartuꝫ qdem hui⁹ ad pmuꝫ neget̄ aūs ꝛ ad pbationē ɔcedit̄ ꝙ ois formalitas est aliqđ positiuū: qꝛ formalitas attēdit̄ penes ipm cōcipi abstractiue sūptuꝫ seu penes ɔceptibilitatē realē abstractissiͤ sūptaꝫ: ꝛ illđ est qd positiuū licet abstractū huic qđ est ɔcipi sit positiuū uel negatiū.ita ꝙ in re qcqd ɔcipit̄ vel ē positiuū vł negatiuū. Sꝫ h̄ ꝙ dico cōcipi penes qđ attēdit̄ forl̄itas abstrahit ab vtroq̄ sic̄ ēs ɔsideratū a metha͡ca ē ens positiuū: ꝛ m̄ est cōe saltē coitate analogie n̄ m̄ vniuocatōis enti positiuo ꝛ negatiuo.cū metaph̄ic⁹ ɔsideret negatōes ꝛ priuatiōes vt d̄r iiij⁹.metaph̄ice. qđ nō eēt v̄m nisi ɔtinerētur sb ēte quod est subiectū methaph̄ice.al̄r eni obēm nō eēt adequatū scie. Ex qbus infert̄ ꝙ cum obēm habitus nūq̄ excedat obiectū potētie.iō obiectū itellectus extendit se ad ens positiuuꝫ ꝛ negatiuū.qꝛ priuatiōes ꝛ negationes poterūt vtiq̄ distīcte cōcipi ab intellectu cū nō subt̄fugiāt obiectū eius.

Cōcedat̄ ergo ꝙ ois formalitas ē aliqđ positiuū ꝛ tn̄ negatio est itelligibilis nō itellecta affirmatiōe quare poterit itellectus ea distincte ɔcipiēdum.

Ex qbus vltio infert̄ ꝙ obiectū metaphisice ꝛ obiectū itellect⁹ ꝛ formalitas sūt equalis ambit⁹ extēdentia se ad oē ens tam positiuū q̄ negatiū. Alit̄ pōt respōderi ꝙ nō ois formalitas ē qd positiuum: nec ɔn̄r actus intellect⁹ licet sit act⁹ positiu⁹.itellectio.n.qua nō ens itelligit̄ q̄ dicit̄ itellectio ifinitata nō est nihil itelligere negatiue sicut dormiēs qui nihil itelligit. ꝫ illa itellectio ifinitata ē actus positiu⁹ itellect⁹ quo itelligit negationē finiti seu ifinitationē ei⁹ nō ergo est nihil itelligē. sed est itelligere nō tale seu negationē talis: nec optet ꝙ si act⁹ itellect⁹ sit positiu⁹ ꝙ illđ ꝙ ēmiat sit positiuū. Et si instetur actus specificant̄ ex obiectis. ergo si actus positiuus obiectum erit positiuuꝫ. Rn̄detur licet act⁹ arguātur distingui ex obiectis nō tamen specificātur: quia nihil specificatur formalit̄ p illud quod est sibi extrinsecuꝫ. vel dicitur ꝙ actus specificātur ex obiectis motiuis solū. Nota tamen ꝙ recte teneri potest ꝙ actus lꝫ sint posteriores potētia in esse ꝛ obiectum extrisecum eis.quia tn̄ potētia est prior in itentione ꝛ fm rōneꝫ sicut finis agēte: ꝛ obiectum licet sit extrīsecū: quia tn̄ est pncipiuꝫ veri finis actionis.pricipio autem uel fini pportionantur ea que sunt extriseca.ideo actus formaliter dicit̄ specificari vel distingui ab obiectis vel a fine. Un̄ sanct⁹ Thōs pma scđe qōe.iiij.licet finis sit extra actionem tamen debita pportio ꝛ relatio ipsa ad finē iherēt actioni. pptérea actus accipiūt spēm a fine quedam eniꝫ sūt forme que spēm sortiuntur per aliquid sui. sicut albedo ꝛ nigredo ꝛ similes ꝛ in talib⁹ eadē est dr̄ntia specifica formalis ꝛ eēntialis.quedam autem sūt que sortiunt̄ spēm ab aliquo extriseco sicut habit⁹ actus.mot⁹. opationes. potētie ꝛ similia.in talibus aūt licet q̄libet dr̄ntia eēntialis dicatur formalis nō tamen ecōuerso cū differentia eēntialis ɔtrahat genus ad determiatāꝫ speciē. manifestum autē est ꝙ obiectū actus nō sic ɔtrahit genus act⁹ adhūc actū diffusius tn̄ de hoc dicet̄ in sexto.

Ad 2ᵐ pncipale rñdet negādo miorem ⁊ ad ꝓbationē rñdet ꝙ ens est obiectū adequatū itellectus fm totū ambitū sue analogie ꝙ̄ habet fm ordiem entis ad primuȝ ens sō negationes ⁊ ꝑuatiões q̄ dicūtur entia ꝑ reductionē ad ipm ens sūt d ꝯsideratiõe metaphici q ꝯsiderat nō tm̄ positiua ẞ etiā priuatiua ⁊ negatiua: qꝛ ens quod est eiꝰ subiectū primū extēdit se ad vtraq;. Et licet phs i iiijᵒ methaphice distiguat ens a nō ēte vbi loqtur de pmo pncipio. qꝛ ipossibile est idē esse ⁊ nō esse. Ibidē tm̄ loquit de ente vt determinat ad ens positiuū. sic enim ēs ⁊ nō ens se excludunt.

Ad 3ᵐ rñdet ꝙ si phus dicat negationē cognosci ꝑ affirmationē ⁊ ꝑuationē ꝑ habitum hoc est vm quatenus ꝑ spēm ētis aut habitus cognoscit negatio ⁊ ꝑuatio ex quo nō seqtur qꝛ distincte possint ꝯcipi. de negatione aūt spēaliter dici pōt ꝙ ipa cognoscitur per affirmatōem ꝙ̄ icludit ⁊ ab illa seorsum nō cognoscit.

Ad vltimū rñdet ꝙ int ꝯtradictoria realiter nō est mediuȝ reale. sed eis est cōmunis aliqua rō ⁊ itentio rōnis que de vtroq; dici pōt. s. posse ꝯcipi ex pte obiecti: nec est hoc iꝯueniēs cum necesse sit cōcedere ꝯtradictoria posse itelligi q̄cunq; modo ponāt. Si qs aūt alteri positioni afficētur soluat argumenta ꝓbātia ꝯclusiones huiꝰ opionis.

Ad pmaȝ rōnem cōclusionis pme licȝ cōclusio sit vā in se neget. tm̄ maior rōnis per illā. n. ꝓbaret ꝙ aīal ⁊ hō nō hrent distinctas formalitates qd est falsū apud opionē illā. siīr relatiū ⁊ correlatiū si vm esset ꝙ illud ꝙ nō habet distictaȝ ꝯceptibilitatem a ꝯceptibilitate altius nō haberet distictā formalitatē a formalitate alteriꝰ.

Ad pmaȝ rōneȝ ꝯclusiōis scde rñdet ꝙ ratio seipam iterimit. oē. n. ꝯtrariuȝ qd dic impfectionē in eo qd iperfectū est nō habet formalitatē. imo dicit ꝑuationē ⁊ carentiaȝ qꝛ formalitas est pfectio sicut ⁊ forma.

Ad 2ᵐ rñdet ꝙ maior est vera si vtrūq; habet formalitatē ⁊ sit positiuū. si aūt negatio sit eadē affirmatōi in p modo dicēdi pse quia diuīsitas ista nō ꝓuenit ex diuīsitate formaꝝ sed magis ex defectu formaꝝ. iō nō oꝫ ꝙ habeāt distictas formalitates.

Cōcludēt. n. ratio post oppoᵐ a pncipio qōis adducta ⁊ hee due rōnes vbi ambo extrema eēnt positiua qd falsū est de negatōne sic. n. affirmatō se hȝ ad ens ita negaᵒ ad nō ens ⁊ vnū qd q; sicut se hȝ ad ēs ita se hȝ ad affirmatiōȝ. sed negatiōes nō sunt entia nisi fm rōem. iō nō hñt formalitatē nisi fm rōeȝ in q̄tū pticipāt aliqd de rōne entitatis. negatōnes. n. ⁊ affirmatiōes nō sūt entia nisi fm ꝙ habēt esse in itellectu.

Ritur quarto

qō vtꝝ ens ⁊ vnū se inicē ꝯña sint eandē nām significātia. Et arguit negatie p q̄cūq; sigñt eandem nām sūt synonima. Sȝ vnū ⁊ ens nō sūt synoᵃ. quia alit esset nugatio qñ vnū alti adderet dōo vᵐ ēs gᵒ ⁊c.

Confirmat vnum dicit nām aut formaȝ additā enti gᵒ nō sigñt eādem nām oio. añs ꝓbatur quorūcunq; siī ꝯiūctoꝝ ꝑ appōnem vnū alterū nō determiat vt aīal hō vnū alti iūgit ꝑ denoiationeȝ ⁊ iformationē. Sȝ ens ⁊ vnū sūt huiusmōi. trahit. n. vnum ab ente nām ⁊ suppositū sicut denoians a denoiatoꝛ ⁊ adiectiuū a sbstātiuo Albertꝰ q̄rto methaphice ergo ⁊c.

Ampliꝰ illa q̄ꝝ vnū significat aliqd positiuū ⁊ aliud ꝑuatiuū nō sigñt eandeȝ nām cū opponāt in pñtis. ẞ ens dicit aliqd positiuū vt ꝯstat vnū aūt dicit idiuisionē ꝙ̄ nō dicit ens ergo ⁊c.

Cōfirmat si ens ⁊ vnū eandē naȝ penitꝰ iportarēt qcqd oppōeret vni opponeret alteri. multū aūt oppōitur vni. gᵒ ꝯponētur ēti ⁊ ita mltitudo eēt nō ens ꝙ est falsū.

Adhuc vnū est determiati gñis. ens autē nō est huiusmodi ergo nō dicūt eandē nām añs ꝓbat. cuiꝰ spēs oēs sūt determiati gñis ipm q̄q; est determiati gñis. ẞ oēs spēs vniꝰ scȝ siīe dissiīe. equale ieq̄le sūt determiati generis: qꝛ de gñe relatiōis ergo ⁊c.

Confirmat̃ vnũ est principium numeri. sicut ergo pũctus est nature ɔtinui licet non sit cõtinuum. ita vnum est nature numeri. licet nõ sit numer⁹. ergo vnũ est accidẽs ad dens aliquid sup ens.

Amplius nõ minus distiguit̃ vnũ ab ẽte ꝙ verũ siue bonũ. Cũ omnia hec sint equal̃ ambit⁹ sed vn̄ ⁊ bonũ cũ alterꝛ dicat ordinem ex nã rei ad itellectũ. alterꝛ võ ad volũtatem dicũt aliaȝ nãm ab ente ergo ꝛc.

Confirmat̃ si vnũ dicẽt eandẽ nãm cum ente. ergo tm̃ vnũ eẽt ens ɔñs est falsuȝ p̃mo phicoꝝ ɔtra pmenidẽ ɔña pbat̃. qcq̃d p̃dicatur de aliquo ɔuertibilit̃ p̃dicatur de eod̃ cũ dictione exclusiua. qꝛ. n. homo ⁊ risibile ɔuertũtur. iõ tm̃ homo est risibilis.

In oppoⁿ est pbus q̃rto methaphice. ẽs homo ⁊ vn⁹ homo vnũ signt. tum qꝛ nõ sepant̃ gñone ⁊ corruptione. tum etiã qꝛ ens ⁊ vnũ p̃dicant eandẽ nãm ⁊ eẽntiaȝ cuiuslibet ple: ⁊ nõ p accidens. ergo significãt eand̃ nãm. Et ɔmẽtator Auer̃. sba vniuscuiusꝗ rei ẽ vna eẽntialiter nõ p rẽ additã illi ergo ens ⁊ vnũ dicũt eandẽ nãm. Et Albert⁹ ibidẽ ex oibus iductis accipiendũ est ꝙ ens [redacted] vnum vnam dicũt nãm ideo spẽs vni⁹ sunt species entis.

Propter primum

qdem huius qualit̃ notificet̃ ens. q. inotuit p̃ma p̃mi. Vnũ aũt duplr dr̃. s. quod ẽ principiũ numeri ⁊ ꝙ ɔuertit̃ cũ ente. Auer̃. iiij⁰ methaphice: ⁊. s. Thõs in p̃ma pte. q. xi. et in quolibetis q̃libeto. ix⁰. ⁊ alibi pluries. Quã distictioneȝ isinuans vbis suis obscuris. Albertus inqt. qd̃ aũt dicit̃ ꝙ vnũ principiũ est numeri dupliciter accipi põt. ppt̃ equocationeȝ p̃ncipij. est. n. p̃ncipiuȝ ɔnãle ei cuius est p̃ncipiuȝ ⁊ reductũ ad gen⁹ principiati: ⁊ hoc est qñ pricipiuȝ intrãs gen⁹ est causa sicut pũct⁹ est pricipiũ cõtinui ⁊ nunc tẽporis. Et est p̃ncipiuȝ quod est cã nõ itrãs in ge⁹ causati sicut sba cã est accñtis. ⁊ subiectum passiõis. Et hoc mõ duplex est vnitas quaꝝ vna ẽ termius sbe vl̃ entis ⁊ vnũ hui⁹modi est ẽtis termiatiuũ. ⁊ hoc est cã vnitatũ nõ de gñe vnitatũ exñs. Alia est vnitas q̃ ẽ idiuisibile siue idiuisibilitas cãta ⁊ abstracta ab vno ⁊ hoc est accñs cui⁹ collectio fac̃ numerũ: ⁊ hoc vnũ nõ est ɔuertibile cũ ente sed p̃muȝ. Cũ aũt vtraꝗ vnitas opponatur mltitudini. vnũ quod est p̃ncipiũ numeri opponit̃ multitudini relatiue vt mẽsura mensurato. vnũ aũt quod ɔuertit̃ cum ẽte nõ relatiue: sed priuatiue opponit̃ multitudini vt s. Thõs p̃ sñaꝝ. dis. xxiiij. de quo dicet̃ in x⁰ hui⁹ q̃stione qnta.

Vnitati vero duplr dicte corrñdet nũs duplex sc3 q est spẽs q̃titatis ⁊ numer⁹ trãscendẽs. vt. s. Thõs p̃mo sñiaꝝ. dis. xxx^a. Prim⁹ autẽ cãtur ex diuisiõe ɔtinui. iij. phisicoꝝ. numer⁹ q̃titatuȝ denoiatus. quo numerabilia solũ sũt ẽtiã quãta. Numer⁹ aũt trãscẽdens pprie etiam dictus numerus [redacted] Sco. q̃rto methaphice. tum quia ratio numeri est esse multitudieȝ mẽsurataȝ vno qd̃ numero trãscẽdenti perse ɔuẽit. nõ. n. mẽsuratur numer⁹ vno nisi sicut [redacted] ptem aliq̃taȝ. Vnitas aũt vbicũꝗ est. est ps aliquota multitudinis: quia aliquociẽs sũpta ipam reddit. Tũ etiã quia vbicũꝗ est vnitas ibi est dr̃ñtia numero vel specie aut gñe. v⁰. methaphice: ⁊ q̃ differũt gñe differũt etiã nũo vbi etiaȝ est drñtia spẽ ibi ⁊ numero. ꝭ vbi est drñtia numeralis ibi est numerus. multa aũt entia nõ quãta differũt numero sic̃ etiã homo ab angelo. ergo ibi erit numer⁹ nõ de gñe q̃titatis vt ɔstat ergo trãscẽdens. Vnd̃ ɔmẽtator. vi⁰. ethicoꝝ paꝝ ante capl̃m de embulia numer⁹ est mẽsura siue icorruptibilibus siue in nõ corruptibilibus vt i decem hoibus ⁊ in decem aiabus.

Cõfirmat quoꝗ hoc idem Damascenus i sñijs suis caplo. liiij. due nature dicũt̃ sub discreta q̃titate. iõ coiter numer⁹ transcendẽs nũs qditatũ nũcupat̃. sic̃ numer⁹ de genere q̃titatis dr̃ numerus q̃titatuȝ.

Sed icidentalit̃ dubitat̃ vtꝝ numerus sit in diuinis ⁊ qualis. Rñdet̃ omittẽdo an numer⁹ sit in itellectu an in re. ꝙ numerus

ſimpliciter nõ eſt in diuis ſiue numer⁹ habe
at vnitatẽ formalẽ reſpectu cui⁹ formalita/
tis vnitates ſint ſicut mãles ⁊ ſicut mã illi⁹
forme.ſiue ponat̃ ꝙ numer⁹ ſit tm̃ vnus ag
gregatione.ſicut cumul⁹ lapidũ aggregatõe
lapidũ dicitur vn⁹. ↄcedit̃ tm̃ ibi numerus
ſm quid ſcꝫ cum hac diſtĩctione pſonaꝝ.qꝛ
ibi ſit abſtractio a numero ꝙ nõ dicit ipfe/
ctionẽ ſcꝫ diſtĩctio ab eo ꝙ notat ipfectionẽ.
aut in vtroqꝫ nũatoꝝ aut ſaltẽ in altero ſcꝫ
a potẽtialitate ſi numer⁹ eſt vnus ſm formã
vel a diuĩſitate ſi numer⁹ ſit vn⁹ p aggrega
tionẽ vnitatũ pluriũ.hñ tñ ↄcedit̃ diſtĩctio
ſine diuerſitate vel põlitate vel aggregatiõe
que dicũt impfectionẽ aliq̃ i vnitate Sco.
xxiiij.ꝑmi.Uñ idẽꝫ Sco.iiij°.methaphice.
vnitas nõ eſt ps numeri inq̃tũ habet eẽ limi
tatũ cũ de ratiõe ptis ſit potẽtialitas ad for
mã totius. vnũ aũt ↄuertibile cum ente non
dicit limitationẽ ideo ex tali inquãtum tale
nõ ſit numerus nec multitudo aliquo modo
vna ꝟ ſola aggregatiõe ſicut Sandau⁹ dic̃
de denario p̃dicamẽtoꝝ. vnũ aũt de genere
q̃titatis. qꝛ de ſe dicit aliqd limitatũ ideo ẽ
p ſe ps numeri.oĩs ergo multitudo creatoꝝ
realit̃ eſt numer⁹.licꝫ nõ in q̃tuꝫ eſt ex vnis
vnitate ↄuertibili cum ente. ſed inq̃tuꝫ eſt
ex vnis de genere q̃titatis.quia iſte due vni
tates nõ ſũt due realiter i creaturis. Habꝫ
autem hec poſitio negare deũ ⁊ creaturã eẽ
duo dualitate que eſt numer⁹ vel multa ali
qua vna multitudine. quia oĩs vna mltitu/
do numerus eſt.ſed tm̃ ↄcedit eẽ duo aggre
gatione:nõ quia nõ ↄueniũt in aliquo ſicut
in ẽte ſed qꝛ vnitas dei eſt illimitata.ꝙ eſt cõ
tra rõnem ptis numeri. In diuis aũt eſt nu
mer⁹ pſonaꝝ p diſtinctioneꝫ importatã per
numeruꝫ nõ p impfectõnẽ ꝛc. Et.s.Tho.
lucidius idẽ ↄfirmãs ibidem inqt. Termini
numerales trãſcendent̃ ſampti ſũt in diuis:
⁊ ſignt ea de qb⁹ dicũtur addẽdo indiuiſio
nem tm̃. ſed vt ptinẽt ad genus q̃titatis nõ
dicũtur in diuis niſi methaphorice.licet.n.
numerus numerat⁹ in creaturis dicat totũ
⁊ ptes nõ tñ in diuinis. Sed numer⁹ abſo/
lutus in diuis dicit totũ ⁊ ptes ⁊ menſurat̃
ſm rõeꝫ tm̃.nõ aũt numer⁹ numerat⁹ niſi in
creaturis vt.s. Thõs in p̃ma pte.q. xxx^a.
Numerus quoqꝫ diuinaꝝ pſonaꝝ nõ eſt nu
merus ſimplr.ſed quidam.⁊ hꝫ plus de ra/
tione numeri q̃ numerus rationis ⁊ minus
quam numerus eſſentialis in creaturis ⁊ q̃
numerus ꝓprietatũ accidentaliũ quo ad di
ſtinctionẽ. Sed minus quo ad pfectionẽ vt
ſanct⁹ Thõs p̃mo ſñiaꝝ diſ.xxiiij.

Sũt at̃ ens ⁊ vnũ ſeinuicẽ ↄũtia ſic̃ p̃nci⁹
cauſa phus q̃rto methaphice. Uñ Albert⁹
ibideꝫ ens ⁊ vnuꝫ ſic ſe inuiceꝫ ↄſequũt̃ ſicut
ſe ↄſequũtur hec duo noĩa p̃ncipiuꝫ ⁊ cauſa
que eandeꝫ rẽ modis diuerſis ſignificãt.

Naũa v̉o cum quadrupliciter dicat̃ ſm
Bociũ ſcꝫ pro omni itelligibili. pro oĩ ſba
ꝓ principio intrinſeco motus:⁊ ꝓ eẽntia.vt
ſanct⁹ Thõs ſcd̉o ſñiaꝝ diſ.xxxvij.Audit̃
ad p̃ſens ſolũ ꝓ eſſentia.

Propter ſecunduꝫ

qdem huius Stoici quaſi ſtãtes dicti ⁊ me
ditatione iueniẽtes qui p̃ter corpa cõtra epi
curos formas poſuerũt ſbales quoꝝ ſtudiũ
a pitagoricis incepit ⁊ tandem in Ploĩcis
ↄſumatuꝫ vt ↄciliatoris dĩntia.c.xxiiij.ſim
pliciter ꝓtulere vnũ ꝙ eſt p̃ncipiuꝫ numeri
ſe habere ſicut vnũ ꝙ ↄuertit̃ cũ ente.nume
ros.n.poſuerũt ſbas reruꝫ. Uñ phus p̃mo
methaphice. Pitagorici deuitãtes rationeꝫ
eracliti ⁊ zenonis ⁊ quorundã alioꝝ ſophi/
ſtaꝝ acceperũt principia ſenſibilium ex nõ
ſenſibilibus.qua ꝓpter Plato nõ diſtiguẽs
inter vnitatem tranſcendentem ⁊ que eſt de
genere quãtitatis p̃ncipiuꝫ materiale oĩum
poſuit. Uñ Albertus.xiij.methaphice.vni/
tas enim ſignificat id quod eſt ſm q̃titateꝫ
idiuiſibile ⁊ hec eſt mã vniũſi ſm Plonẽ.
hoꝝ auteꝫ defectus p̃mo tertio. ⁊.xiij°.me/
thapiſice inquirat̃. Unde ↄciliator dĩntia
xi^a. Pitagoras nõ curat̃ in natura vt etiã
apparet tertio creticoꝝ conãs ex mathema
ticis oĩa demõſtrare in ea ꝓpter extimatio/
nem dictã de vno quod numeri principium

ponentē id causaȝ entiuȝ existere. Vñ quia
denariū pfectum numerū posuit. xv. problē
matū etiam putauit in ipm omnia coaptare
ponēs duas decenoꝝ ꝯsisticias seu coordina
tiones methaphẏsice pmo.

Auicēna aūt septio methaphẏsice. Ens et
vnū de omnibus predicari fateť nō tñ idem
esse ſm naturā. licet ſm subiectum idem sint
sicut sbiectū ⁊ passio. ⁊ eideȝ imponit Auer
roys. x°. methaphẏsice q dimittere distinctio
nem huius nomis vnū fuit causa in opione
Auicēne q vnū q est pncipiuȝ numeroꝝ est
genus decē entium. ita q significat accidens
cōmune eis. quia ignorauit dñtiam inter hͦ
nomen vnū quod significat pricipium nume
roꝝ q scȝ est in qtitate ⁊ hoc nomē vnū qd
est synonimū huic nomini ens. vñ ideȝ qrto
methaphẏsice. Auicēna aūt multū peccauit i
hoc ⁊ existimauit q vnū ⁊ ens significat dis
pōnes additas essentie rei. ideo oia sunt vͣ
p dispōneȝ eēntie supadditaȝ essentie entis.
⁊ mirū est de tali hoīe qūo errauit tali erro
re ⁊ iste audiuit loquētes in nostra lege cum
quoꝝ sermonibus admiscuit ipe suam sciaȝ
diuinam dicere q dispōnuȝ quedam sūt in
tentionales. quedaȝ aiales siue eēntiales ⁊
dicūt q vnū ⁊ ens reducūť ad essentiā dis
positaȝ p illaȝ: ⁊ nō dispōnes addite eēntie.
sicut est dispositio in albo ⁊ nigro ⁊ numero
⁊ fecerūt errare illū homiem res quaꝝ que
dam est. qꝛ inuit hoc nomen vnū de genere
noiuȝ denoiatiuorū ⁊ ista noia significāt ac
cidens ⁊ sbam. ⁊ etiaȝ quia existimauit q
nomē vnū significat itentionem in re carentē
diuisibilitate ⁊ q illa intētio est alia ab intē
tione que est nā illius rei. Et etiaȝ quia exi
stimauit q vnū dictū de oibus pñtis est illd
vnū quod est pncipiū numeroꝝ. numerꝰ aūt
est accidēs. vnde opinatus fuit iste homo q
vnū est accidens in entibus.

Fulciť aūt hec opio rōibus p maiori pte
āte oppositū iductis ꝯtra quē inuehit Aueř.
nam si vnū diceret dispōnem supadditam
enti tūc esset pcessus iinfinituȝ in eēntialiter
ordiatis ꝯña deducitur. nam accipiať ali
quod ens vt homo tūc ex opiniōe homo
vnus per dispōnem supadditaȝ nature ētis
⁊ cum omne ens sit vnū ppria vnitate que
ratur de illa dispōne supaddita vel est non
ens ⁊ tūc p nihilo relinquať vel est ens ⁊ cū
omne ens sit vnū per dispōnem supadditaȝ
nature entis. ergo cum illa dispō sit vnuȝ gͦ
p aliq dispōnem supadditam eēntie ⁊ tunc
quereť de illa sicut pus vtꝝ sit aliqd vel ni
hil ⁊ sic pceditur in ifinituȝ.

Scotus vero modū arguēdi Auerroys
examinās quicquid sit de ꝯclusiōe in se quā
reprobauit Auerroys asserit rōnem Aueř.
peccare pmo p fallatiā figure dictiōis mutā
do quo in quod. sicut in simili homo est al
bus se vel per accidēs si per accidēs ergo
per aliud: ⁊ tūc querať de illo alio vtꝝ sit al
bum perse vel per accidēs si per accidēs. gͦ
per aliud: ⁊ tūc quereť de illo alio sic pcedē
do vt prius quare seqtur q homo sit albus
se. Modus iste arguēdi nō valet. quia cō
cludit euidenter falsuȝ. mutat eniȝ quo i qd
nam albedo est pncipiuȝ quo homo ē albꝰ.
nō tamē habet rōem quod quia albedo pro
prie nō est alba licet ergo homo sit albus p
aliud. quia per albedinem nō tamē debȝ vl
terius queri vtꝝ albedo sit alba perse vel p
accidēs nisi muteť quo in quod. simlr in pro
posito ipm vnū dato q sit aliud ab ente nō
potēst queri vtruȝ sit vnū perse vel p aliud:
sed mutať quo in quod. nam ipm vnuȝ sic
habet rōnem quo ens est vnuȝ quod nō pōt
habere rōneȝ quod. vnitas enim nō est vna
prope loquēdo.

Sed modū arguendi Auerroys defendē
do quo vtitur etiaȝ Sanctꝰ Thōs in pma
pte qōne. xi. articulo pmo in respōsione ad
pmuȝ dicēduȝ q aliud est loqui de aliquo
speciali aut particulari ente vt de homine ⁊
aliud de ente in cōmuni. Cōstat aūt Auicē
naȝ ꝯcedere vnū qdq ens esse vnū p dispō
nem additam. sūpto igiť aliquo ente quod
sit vnū per dispōnem supadditam: tūc optet
q illa dispositio sit ens vel nō ens per locuȝ
a sufficiēti diuisiōe. nō autem ita ꝯtingit de

albedine que subterfugere pōt rōnem albi ⁊ nigri. Sic aūt nō est in ꝓposito: quia ens p̄dicat̃ ꝺe oibus. ideo oportet ꝙ illa ꝺispō sit ens ⁊ quia vnūquodqꝫ ens est vnū p ꝺispōnē additā sue eēntie ⁊ sic ꝓcedit̃ in īfinitū.

Secūdo. modus arguēdi Auerroys videt̃ peccare p fallaciā equocatiōis vt imponit Sco. eidē. nam p accn̄s tot modis ꝺicit̃ quot modis ꝺr̃ p se. ens g° ꝺenoīatuꝫ ab vno est vnuꝫ p accidens vt opponit̃ p̄mo modo p se. nō tamē ut opponit̃ scꝺo mō. nā vnum cū sit passio entis p̄dicat̃ ꝺe ente p se scꝺo°. Si ergo vlterius īferat̃ p se ergo p aliud. rn̄detur ꝙ p aliud ꝺupl̄r pōt intelligi vno mō p aliud ab vtroqꝫ extremo ⁊ sic ꝯn̄a est neganda: qꝛ passio īn est subiecto pp̄ subiectuꝫ vel p aliud ab vno extremo solo sicut homo est risibilis p aliud a risibili. qꝛ p hūanitatē ⁊ tūc ꝯn̄a est cōcedenda. quia ens est vnum p aliud: quia p aliud ab vno: quia p entitatem que est aliud ad min⁹ formalit̃ ab vno nō tn̄ per aliud ab ente. Et si inferat̃ ergo illud ens est vnū per aliud ab vno ergo illud aliud per quod ens est vnū erit vnuꝫ p se neget̃ ꝯn̄a. Sed solum sequitur ꝙ ens ꝺe quo ꝺr̃ vnū p accidens vt opponit̃ p̄mo mō ꝺicēdi p se sit ēs p se p̄ mō ꝺicēdi p se ita ꝙ nullo mō p accidēs. quecūqꝫ. n. insūt p̄mo mō p se neutro mō p accidēs possūt ineē. cū subiectū pp̄ ꝙ p̄dicatū īest a nullo extremo sit aliud simpliciter. licet tn̄ fm̄ tres gradus in p̄mo mō ꝺicēdi p se sit subiectū magis vel min⁹ aliō a p̄dicato. maxime qn̄ ps ꝺiffōnis p̄dicatur ꝺe ꝺiffinito. minus qn̄ ꝺiffinitio tota p̄dicat̃ ꝺe ꝺiffinito. minꝰ qn̄ idē ꝺe seipō p̄dicat̃ ibi eni est p̄m⁹ ḡdus p̄mi modi.

Sꝫ Auer. ꝺefēsores ꝓ mirabili habēt ꝙ ēs sit v⁺ p aliō ab vno. nā cū ens ⁊ vnū ꝯūtūt̃ ergo illud ꝙ p ens est aliud ab vno etiaꝫ est aliquid aliud ab ente ⁊ cū nihil sit aliud ab ente seqtur ꝙ ens est vnū p nō ens seu p nihil ⁊ ita ꝓ nihilo reliquat̃.

Hijs itaqꝫ cauillatōibus omissis ꝺirecte arguat̃ ꝯtra Auic. ⁊ in primis ꝯtra illud ꝙ in opiniōe sua videt̃ absurdius. si. n. vnitas que ꝯuertit̃ cū ente esset ꝺe genere q̄titatis. ergo quātitas eēt posterior oibus p̄ntis ꝯn̄s euident̃ falsū. tum qꝛ q̄titas ponit̃ p̄or aliis p̄dicamētis cū sit imediatior sbe vt ꝓprio subiecto licet nō sit imediatior eidem vt sba est pfectio accidentiuꝫ vt Sco. in theorematibus ꝺe quo videbit̃ in qnto. ꝯn̄a p̄ncipalis ꝓbat̃ qꝛ qd est p̄us p̄ore ē prius posteriore. Sed vnū cum sit passio oiuꝫ p̄dicamētorꝫ ⁊ passio nāliter est posterior oi subiecto seqtur ꝙ oia alia p̄nta sunt p̄ora ipa vnitate. Unitas aūt est prior oi spē quātitatis cū sit p̄ncipiuꝫ eius seqtur ꝙ oia alia genera sunt priora ipa quātitate.

Amplius sba est p̄or oi accidēte septimo methaph̄ice. p̄us autē in suo priori est cognoscibile sine posteriori. ergo sba in suo p̄ori est ītelligibilis sine quātitate ⁊ ītelligitur vt vna: qꝛ ut īdiuisa a se ⁊ ꝺiuisa a quolibet alio. talis ergo vnitas est sine quātitate.

Adhuc nullum trāsceudēs est ꝺetermīati generis. ſ vnū est trāscendēs quia ꝯuertitur cum trāscendēte scꝫ cum ente. ergo vnū non erit alicuius ꝺetermīati ḡnis.

Amplius est qō grauis ⁊ nō ꝺissimulanda vt inqt Albert⁹ qnto methaph̄ice. Utrū talis vnitas que est p̄ncipiuꝫ numeri cū sit accidēs sicut ⁊ numer⁹ sit sepabilis a re c⁹ est vnitas. vel nō: ⁊ ꝯstat ꝙ cum ipa nec sit genus nec ꝺn̄tia rei nō est in re sicut ps ei⁹ ⁊ ꝯn̄r videtur a re sepabilis quo ꝯcesso aut res est vna vl̄ nō. si nō sit vna cū re in eē supposita. ad esse aūt nō vnū seqtur. multa erit ergo res ipa multa ꝙ est absurdū. Diuisio eni est cā numeri. nulla aūt ꝺiuisio facta est in re ex eo ꝙ ab ea sepat̃ vnitas. si ꝺr̃ ꝙ sit vna. ergo aliqua vnitate vna: ⁊ illā habuit añ sepationē prioris vnitatis. ergo tūc habuit ꝺuas vnitates. ꝺue aūt vnitates faciūt ꝺuo g° res vna tūc fuit ꝺuo qō absurdū ē.

Cōfirmat̃ sepata vnitate ab ea aut aliqd p̄dicat̃ ꝺe ipa aut nihil ⁊ ꝯstat ꝙ aliqd p̄dicat̃ ꝺe ipa. quia ad minus ens p̄dicat̃ ꝺe ea cū hec sit vera vnitas est ens: ⁊ tūc querit̃ vtrꝫ illud ens sit accidēs: ⁊ tūc cum ipsa

etiā sit accidēs sequtur ꝙ accidēs quod ē vni
tas accidēs ponit circa ea que dicūt vna
quod est absurdū. si aūt sit sba tūc sequtur
ꝙ vnitas sbam aliꝗ accidit vnis quod est
absurdissimū.

Cōfirmat scdo illud ens quod pdicat de
vnitate est vnū vl nō: ⁊ tūc de ipa ⁊ vnitate
subiecta sequūtur plura in cōueniētia scʒ ꝙ
vnitas p vnitatem applicabit vni ⁊ essent
due vnitates vel plures in eodē ⁊ multa aͣ
huiusmōi sequūt incōueniētia.

Mod⁹ āt ōfēdēdi Auic. pbabilr pōt da
ri pmittēdo in pmis ꝙ cū pbus i textu dixit
ens ⁊ vnū iportare eandē nām sic pncipium
⁊ causa hoc mō dʒ iterptari ꝙ illud qd p se
significat p ens illd dat ipʒ vnū itelligere nō
tanꝗ pncipale sigtuʒ: sed significat puatōʒ
pse ⁊ puatio nō est nisi in nā iō dant itelligē
nām ex ōnti. Sicut. n. modū iposituʒ passiōi
iportat subiectū ex ōnti. sic ens p se significat
nāʒ siue eēntiaʒ. vnū āt ex ōnti. Sco. i q̄rto
methaphīce. Vñ licʒ videat ꝙ eadē gñio
sit lapidis entis ⁊ vni⁹ aliogn qñ gñaretur
sba erūt sil due vel. x. gñones tam̄ vna non
terminatur p se nisi ad vnam eēntiaʒ. ⁊ ideo
nō est eadē gñatio nisi pse sbe. Alia autē nō
gñant nisi p accidēs. qꝛ ōsequūtur ad sbam
genitā sicut est de alijs ppetatib⁹.

Premittēduʒ scdo ꝙ eiusdē nō sūt due
vnitates vt Auic. 3° methaphīce caplo 3°
ergo i quocūqꝫ est vnitas que est pncipium
numeri in illo non differt realiter ab vnita
te ōuertibili cū ente semp tñ ōcept⁹ vnitatis
trāscendētis gñalior est. qꝛ in se indrns ad li
mitatū ⁊ illimitatū. vnitas āt determiati gñis
decio iportat aliqd limitatū sic ⁊ qdlibet qd
est in gñe quocūqꝫ. Et si querat de p subiēco
vnitatis limitate pōt dici ꝙ vl est ēs creatū
ꝙ diuidit i. x. gña. qꝛ in q̄libet cāto repitur
vnitas limitata. vl est tm̄ sba q̄ est gen⁹ gña
lissimū ⁊ nō aliqua q̄titas aut sba q̄ta: nec
accidētia posteriora. Ex q̄ isert ꝙ nō sequtr
alia accidētia poni pora q̄titate. Vnitas. n.
est simplr pmuʒ accidēs. qꝛ pri⁹ in q̄titate
q̄ pma ē respectu alioꝝ ⁊ hic eēt vn⁹ mod⁹
rñdendi ad pmā rōneʒ ōtra Auic qd si istet
ens ⁊ vnū eēntiar ōsequūt oia. x°. metha ce.
Rñdet ꝙ eq̄litas alit eēntialitas pportōis
est int ens ⁊ vnū qd sicut aliqd ōseqt ēs. sic
pportionabilr vnū ōsequit ipm ꝫ nō est ei
sentialitas in ōndo. Et si iteꝝ dicat si vnuʒ
ex sua rōne formali dic accidēs enti gͦ cuili
bet enti erit accñs. Rñdet ꝙ vbiqꝫ vnū est
accidēs. ꝫ nō cuilibet erit idē p accidēs. sed
sbijs ⁊ a lijs a se sic per accidēs ꝙ nō idē eēn
tialiter. sibi aūt erit idem eēntialiter.

Premittendū 3° ꝙ sicut oē aliud a deo ē
creatū ita ꝙ creatio passio ⁊ nō actiue sūp
ta est ppietas entis ⁊ tñ creatio est vni⁹ ge
neris vt relatōis. vñ. s. Tho. i q̄libet. q̄libeto
vij. Ex hoc ipo ꝙ sba creata ōpatur ad ipʒ
creatorē ōseqt ipaʒ aliqd accñs sic ipa rela
tio creatiōis. ⁊ est determinata species ipsi
us relatiōis ⁊ sic v⁹ pōt eē determiati gñis
⁊ tñ ōuenit toti enti simplr uel fm qd: nec
us rō pse variat pp diuisitatē subiectoꝝ q
bus in est aliogn eq̄le ⁊ sile nō essent in gñe:
quia isūt cuicūqꝫ generi.

Ex qbus isert ꝙ vnū est determiati gñis
sicut dic Auic. cui⁹ pbatio est vt inqt Sco.
qꝛ sūpto vno qd est passio in gñe substātie il
lud est aliqd ens. aut ergo est ens in subiēco
aut ens nō in subiecto q̄ circa ens ōtradicūt
si pmū seqt ꝙ est accñs in aliq. ix. generū.
Si scdm tūc est substātia uel ergo eadē cuʒ
eo cui⁹ est vnitas v el aͣ. Et p hoc ad pmuʒ
⁊ scdm ōtra Auic. ōcedo ꝙ vnitas inq̄tum
passio ōns oē genus est posterior oi pñto si
cut vlr passio respectu subiecti. fm se tñ in
quātuʒ impōtat negatōʒ ōnteʒ. oē ens abso
lute q̄ nihil aliud est ꝗ idiuisio vt. s. Thōs
i. q. de vitate. q. pͣ est por sine q̄ sba nō pōt
itelligi sic ⁊ relatio q̄ est creatio passiua fm
suū eē ōsiderata vt inhēt subcō posterior est
ipa creatura. si vo ōsideret creatio fm suaʒ
rōem put ex actōe agētis inascit sic est q̄ddā
prius subiecto sicut ⁊ ipa dei actio q̄ est ei⁹
causa proxima.

Ad 3ᵐ dōm ē ꝙ vnū nō pdicat in qd de
ente nec ecōuerso. quia tunc abstractū vnitis

p̄dicaret̃ de abstracto alteri⁹ facta abstracti one a subiecto tm̄ ergo hec erit v̄a vnitas ē entitas vel ecōuerso ↄ̄ns tm̄ est falsū.qꝛ indi uisio est de itellectu vni⁹ ꝫ nō de rōne entita tis qeqd dixerit.s.Thōs in.q.de potētia.q ix.ꝛ 2° sniaꝝ.dis.xxvij^a.q pp coītatē termi noꝝ ↄcedit tā in ↄcreto q̄ i abstracto ꝙ vni tas est entitas ꝛ ecōuerso.ↄcedit itaqꝫ Auic. ꝙ ens ꝛ vnū ↄuertūt̃:qꝛ parificant̃ in p̄di catione vt dic̃ vij°.methaphice.ↄūtibilitas tm̄ ista nō est eētialis.sed ꝙ sūt idē subiecto ꝭm eētiaꝫ aūt nō ꝛ ad hūc sensum itelligat̃ etiā dictū Boetij i libello de ente ꝛ vno om̄e ens siue simplex siue ↄpositū est vnuꝫ.

Ad vlti^m rn̄det Albert⁹.v°.methaphi ce iuxta modū suū supi⁹ expssuꝫ ꝙ vnitas nullo mō sepat̃ ab hijs vnis.lꝫ.n.ꝭm ꝙ p̄n^m numeri est nō sit ps q̄ sit gen⁹ vel dr̄ntia.tm̄ manat hoc accidēs qđ dr̄ indiuisibilitas de ꝓprio actu dr̄ntie q est termiare ꝛ finire eē ad terminuꝫ potētie ꝛ act⁹:ꝛ qꝛ iste act⁹ diffe rētie rē nō relinqt.iō vnitas qua q̄libet res dr̄ vna rem ipaꝫ nunq̄ relinqt. Cū autē dr̄ vnitas est uel vnitas ē ens ip̄m eē idiuisibi litatis ꝛ nihil aliud p̄dicat̃ de vnitate. hoc aūt est accn̄s ꝑ modū supradictū ꝛ nō aliter Si.n.daret̃ ꝙ esse alicui⁹ gn̄is ibidē p̄dica ret̃ tūc hoc esset s̄ba uel accidēs ꝛ hoc esset esse vnitatis ꝛ qđcūqꝫ hoꝝ daret̃ seq̄ret̃ in cōueniēs.qꝛ si dicet̃ ꝙ hoc esse sit de nā ac cidētis tūc ꝑ nām accn̄tis ↄstituētur nume rus substātiaꝝ.Et si daret̃ ꝙ eēt nā substā^e tūc nūs q est vnita tū collectio ꝑ nām substā^e ponētur circa accidentia qn̄ numerant̃ ꝛ sic substan^a accidēt accn̄ti qđ absurdū est.vni tas ergo ꝑ nihil penit⁹ ↄstituit̃ in eē vnita tis nisi ꝑ ipam idiuisibilitatē. Et cū dr̄ vni tas est ens.eē idiuisibilitatis ipsius p̄dicat̃ de ipa ꝛ nihil aliud penit⁹. Et cū a p̄ncipio q̄rit̃ de huiusmōi assignatiōib⁹ vnitas ē pri cipiuꝫ numeri ꝛ numer⁹ est multitudo men surata vno ꝛ huiusmōi dđm est nihil horuꝫ esse v̄am diffōneꝫ sed assignatiōes q̄daꝫ sūt hec Albert⁹.v̄ba aūt sunt pōderosa specula tione digna.

Aliter tn̄ dici pōt ꝙ nō est ↄtradictio fie ri ens sine vnitate.sic̃ nec itelligi.qditas.n.ē tm̄ qditas.Auic. qnto methaphice.vt inqt Scot⁹ in q̄rto methaphice.Et ꝑ hoc ad rō nem Alberti sepata vnitate ab ēte qditatiue ē nō vnū ꝛ licet ad nō eē vnū sequat̃ eē mul ta nō tn̄ cū hac determiatione qditatie ꝛ ve rius loquēdo ad hāc negōem nō v^m nō seq tur multa: qꝛ qditatiue ens est tm̄ ip̄m:nec vnū nec nō vnū formalit̃.sumēdo nō vnum positiue vel cōtrarie nō tn̄ ꝑuatiue solū uel negatiue nā vtiqꝫ ens ut sic formalit̃ accep^m nō est vnū sicut ↄcept⁹ entis nō dicit̃ eē fi nitus uel ifinitus formalit̃ positiue:sed ē nec finitus nec ifinitus. Ad ↄfirmatiōeꝫ rn̄r ꝙ illud qđ p̄dicat̃ de illa vnitate sepate est ip̄a met vnitas:ꝛ nihil aliud:nec ens p̄dica tur de ea qditatiue sicut nec de alijs passio nibus sed solū denoiatiue ut inotuit.

Iohānes autem Sco.ꝛ fere alij miores in hac difficultate ardua p̄mittūt ꝙ preter vnitatem ꝛ numerū duplicem trāscendētem ꝛ determiati p̄dicamenti. vnū ꝙ ↄuertit̃ cū ente dupliciter accipi pōt. vno mō coīter ꝛ simplr̄:ꝛ sic est passio vnita entis ↄuertibil̃ cum ente simpliciter.Alio mō ꝓprie ꝛ deter minate ꝛ ꝭm qd ꝛ hoc modo opponit̃ multi tudini ꝛ est passio entis nō vnita sed disiun cta ↄūtibil̃ cū ente nō simplr̄ ꝫ cū disiūctōe.

Ex qb⁹ ifert hāc p̄mā ↄclusiōꝫ.ens ꝛ v^m nō dicūt eandē nām ↄuertibilit̃ si vnū acci piat̃ ꝓpe aut ꝭm qd.sūpto aūt vno ↄuerti biliter ꝛ simplr̄.sic vnū ꝛ ens dicūt eandeꝫ nām ↄuertibiliter.Primū hoꝝ fulcit̃. nā si ens ꝛ vnū ꝭm qd dicerent eandē nām ↄuer tibiliter de q̄cūqꝫ p̄dicaret̃ ens de eodē pre dicaretur vnum . Constat autem ꝙ ens pre dicat̃ de multitudine ergo ꝛ vnum quod tn̄ est falsū de vno sic accepto. scđm ꝓbat̃ de quocūqꝫ p̄dicat̃ ens de eodem p̄dicat̃ vnuꝫ coīter sumptū q̄ño multitudo est vnum sic̃ etiam est ens.

Infert scđo ꝙ ens ꝛ vnū nō dicūt ean dem nām qditatiue ꝛ formaliter quod ꝓba tur .tum p̄: qꝛ eēt nugatio dđo ens vnum.

Tū etiā scđo quia p̄dicarent̄ de seiuicem in abstracto ꝛ sic illa eēt vera entitas ĩ vnitas ꝙ est falsū vt insinuit supra. ɔña aūt p3. qꝛ q̄ sunt idē q̄ditatiue videt̄ de se in abstracto p̄dicari ad inuicem. Tū tertio qꝛ ens ꝛ vnū nō p̄dicātur de seiuicē in q̄d. ergo nec dicūt eādem nām q̄ditatiue ꝛ formalit̄ ɔña est euidens. sed añs ꝓbat̄ qꝛ cū vnū sit passio entis p̄dicat̄ de ente p se in scđo mō. ens autē de vno pse nullo mō. Sed p accñs p̄dicat̄: qꝛ ſm pħm p̄mo posteriorꝝ p̄dicationes pse nō ɔuertūt̄. Tū q̄rto qꝛ illud qđ nō ɔtinet̄ i aliquo eorꝝ que diuidūt ens sufficiēter ꝛ includūt ipm q̄ditatiue nō icludit ens q̄ditatiue vt ɔstat de se. sed vnum ꝛ alie passiones entis sūt huiusmodi. quia ens videt̄ sufficiēter diuidi tanq̄ in illa q̄ icludunt ipm q̄ditatiue in ens creatu3 ꝛ in. x. gña ꝛ in partes eēntiales. x. generꝝ. vnū autem ꝛ passiones entis nō sūt aliq̄d. x. generꝝ vt p3 nec etia3 in se est ens icreatū. quia couenit enti creato nec est spēs in aliquo gñe vel p̄ncipiu3 eēntiale alicui⁹ generis. qꝛ omne tale icludit limitationem. nullū aūt transcendēs de se est limitatu3 alioqn repugnaret enti ifinito nec posset de ipo dici formaliter. quod est falsu3 cū oia trāscendentia dicant p̄fectionē simpliciter ꝛ deo ɔueniūt in sūmo. Ultimo si vnu3 icludit ens q̄ditatiue. aut ergo ens p̄cise ꝛ nō. qꝛ aliter idē eēt passio sui ipius vł addit aliq̄d aliud: ꝛ tūc sit. A. illud additū aut g⁹ A. icludit ens q̄ditatiue aut nō. si p̄mū ergo vnu3 bis icluderet ens: ꝛ sic eēt ꝓcessus in ifinitū. vel vbicūq̄ steterit illud erit vltimu3 quod erit de rōne vnius ꝛ nō includit ens ꝛ vocet̄ illud. A. ꝛ arguit̄ sic vnu3 rōne entis nō est passio: quia nihil est passio sui ipius. ergo illud aliud inclusu3 quod ē. A. est passio entis p̄mo ꝛ est tale quod nō includit ēs q̄ditatiue. Ex q̄b⁹ p3 ɔclusio iducēda ꝛ idē est iudiciu3 de alijs passionib⁹ entis.

Infert̄ tertio ꝙ ens ꝛ vnu3 dicūt eādē nām realit̄ sed distiguūtur formalit̄. Scđm insinuit ɔclusiōe p̄eunte. p̄mu3 ꝓbat̄. tu3 qꝛ nō separant̄ gñone: nec corruptiōe. tū qꝛ sunt idē realiter alicui tertio de quo p̄dicant̄ pse nō accñs ergo iter se sūt idē realit̄.

Infert̄ vltimo ꝙ vnū qđ est passio ētis dicit formaliter aliq̄d positiuu3. qđ ꝓbatur mł̄tiplicit̄ p̄mo vnū dicit p̄fectionē simpł̄r. Sed negatio nō dicit p̄fectōem simpł̄r de se formalit̄. qꝛ p̄uatio ꝛ negatio vt sic h̄nt rōe3 mali ergo vnū nō est pura negatio: qꝛ ī quo libet meli⁹ est ipm ꝙ̄ nō ipm qđ diffinitiue ɔpetit p̄fectioni simpł̄r vt Anselm⁹. iiij. monologion: ꝛ p hoc sūma vnitas attribuit̄ p̄ enti cui nulla ɔpetit imp̄fectio.

Ampli⁹ in p̄uatiōibus nūq̄ reducūtur aliqua ad p̄mu3 tale: qꝛ nō est dare sūmum malū. ẜ sicut oia bona reducūtur ad sūmu3 bonū ita oia vna ad p̄mu3 vnū ergo vnum formaliter nō h3 rōnem p̄uatiōis.

Adhuc nulla p̄uatio suscipit magis aut min⁹ saltē ſm se licet ſm suas cās suscipiat magis ꝛ minus. vt. s. Tho. in pria pte. q. xi articło. iiij. ad p̄mu3. sed vnū suscipit magis ꝛ minus. qꝛ simplex est magis vnū q̄ ɔpo⁹ ergo v⁹ nō dicit solā priuationē.

Amplius negatio nō habet rōne3 mēsure sed optet mēsura3 esse aliqđ positiuū. vnu3 autē habet rōem mēsure in q̄lIbet genere. x⁹ methaphisice.

Adhuc ipossibile est aliquod positiuū intrisice ɔponi ex p̄uationibus sed numer⁹ q est aliquod positi⁹ cōponitur intrīsece ex vnitatibus. ergo vnitates non sunt formaliter priuationes.

Sed contra hāc opinionē cōiter instatur deducendo ꝙ si ens ꝛ vnu3 sunt idem realiter ꝙ etiā sunt ide3 formalit̄. Nam q̄cunq̄ sunt eade3 realiter sunt eade3 formaliter. qꝛ realitas est queda3 formalitas cu3 sit ratio obiectiualis in re ex natura rei ꝛc. ꝛ ɔñr realit̄ esse est formaliter esse. ẜ ens ꝛ vnu3 sūt ide3 realiter ergo etiā erūt idē formaliter.

Amplius quecūq̄ sunt diuersa formalit̄ uel realiter habēt diuersas formas. quia sicut materialitas non est sine materia sic formalitas nō est sine forma. Constat autem ꝙ ens ꝛ vnū non habent diuersas formas. qa

p eādem formā ens est ens ⁊ etiaꝫ vnū cum eadem forma det eē ⁊ indiuisū eē.

Adhuc ꝙ ens ⁊ vnū formalit̄ nō distiguant̄ arguit̄ q̄cūq̧ sūt diuersa formalit̄ etiā sūt diuersa realiter. quia formalitas ē q̄daꝫ realitas. sed ens ⁊ vnū p opinionem sūt diuersa formaliter ergo ꝛc.

Ampli⁹ si vnū supaddit aliqd positiuuꝫ formale supra ens. aut ergo illud supadditum est ens vel nō ens. si est ens habet̄ iteꝝ tū ꝙ nihil addit sup̄ ens aut erit ꝓcessus in īfinituꝫ si nihil p nihilo relinquat̄.

Confirmat̄ illud positiuuꝫ qd̄ addit vnū supra ens vel est vnū vel nō vnū nō est dicēdum ꝙ nō sit vnū. si ergo est vnū vel est v⁰ positiue se ip̄o ⁊ tūc sua vnitas nō addit aliquid supra seip̄m. ergo silr̄ dicūt de ente ꝙ scꝫ se ip̄o positiue est vnū ⁊ ɔñr vnū vt formaliter distiguitur ab ente nō dicit aliquid positiuū: vel erit vnū positiuū aliquo alio ⁊ de illo querat̄ ⁊ sic in īfinituꝫ.

Sed auctores formalitatū defendendo. Rñdet̄ ad p̄muꝫ negādo maiorē. passio. n. ⁊ subiectū suū ydēptificātur realit̄ nō tamē formaliter ⁊ licet realitas sit formalitas q̄dā sumēdo formalitatē p̄mo mō ⁊ coiter p ɔceptibilitate ex natura re: quia ip̄a est ens nature nō tamen est formalitas eam accipiēdo scd̄o mō scꝫ p q̄ditate. Et si querat̄ si realitas est ens nature aut ergo est q̄ditas vl̄ modus. dōm ꝙ realitas duplr̄ sumit̄ p̄mo p realitate eēntie que ꝓprie est res ip̄sa ɔ̄siderata vt qd includit ens quiditatiue ⁊ est transcēdens ɔuertibilis cū ente diuiso in deum ⁊ creaturaꝫ. sicut ⁊ vnitas v̄itas ⁊ a^a b⁹ mōi trāscendētia. ɔsiderata v̄o ut p mo⁰ denoiantis nō icludit ens q̄ditatiue sed tantū ɔcipit̄ vt iformatia entis ⁊ hoc mō dicit modū q̄lis de qua puto Scotū itellexisse cū dixit in q̄rto sniaꝝ dis. xlvi^a. nō optet exponere res p realitates ⁊ formalitates: qꝛ ɔsimilis est distictio rei sic realitatis ⁊ realitat]. uel formalitatis ⁊ formalitat]. hec ille.

Alio⁰ sumit̄ realitas put dr̄ solū de actualiter exn̄tib⁹ distīcta m̄ ab exn̄tia cuꝫ in diuinis multiplicet̄ realitas cū vnitate exn̄tie ⁊ sic est mod⁹ intnsec⁹ nec realitas talis est formalitas ꝓpe sic nec q̄ditas cū ex opposito distiguāt̄: ⁊ a realitate hoc scd̄o⁰ sūpta sumit̄ ydēptitas realis ⁊ distictio sibi opposita. ip̄a tn̄ ī forlitas p̄⁰ dc̄a scꝫ ɔceptibilitas ex nā rei ꝟ a forlitate sic accepta p ɔceptibilitate nō dr̄ ydēptitas uel distictio forl̄. sed a formalitate sūpta p q̄ditate sumit̄ ydēptitas formalis ⁊ distictio formalis.

Ad scd̄m negetur ɔsimilr̄ maior vl̄r itellecta. genus enim ⁊ differētia p primis intētiōibus distiguūt̄ formalit̄: nō tamen habēt diuersas formas. aial. n. formaliter distinguitur a rōnali in hoie vbi tn̄ per eandē formā vtrūq̧ sibi ɔuenit eēntialiter. ⁊ sicut mālitas nō dicit̄ a vera materia: ita formalitas nō dicit̄ imediate a forma ꝓpterea ad pluralitatem formalitatū nō sequr pluralitas formaꝝ necessario sed formalitas imediate dicitur a formali. sic mālitas a materiali.

Ad tertiuꝫ neget̄ maior. nā oēs passiōes in socrate sūt idem realit̄: quia vnica realitate reant̄ que tamē distiguūtur formaliter cum vnum reliquū nō icludat in p̄mo modo dicēdi p se: nisi p distinctionem realem itelligamus distictionem ex natura rei. nō ergo ɔcludit Johis Jand. contra Sco.

Ad vltimuꝫ rñdet̄ vt inqt Scot⁹ in hoc quarto ꝙ illud cui inest indiuisio iportata p vnitatem est ps multitudis nāliter prius eo cui ɔuenit diuisio iportata p multitudiem: tamen ɔceptus noīs est idiuisio. Unde illd̄ qd̄ est ps multitudis est aliqd positiuū. sed quia est ignotū nō est noiatuꝫ positiue ꝟ priuatiue. vnd̄ i vno nō tn̄ icludit̄ positiuū qd̄ est ens ⁊ illud licet sit ens realit̄ tamen formaliter ⁊ quiditatiue nō est ens nec istud in ɔuenit.

Ad ɔfirmationē respōdet̄ ꝙ vnū addit sup ens aliquod positiuū ⁊ cum dicit̄ illud positiuū vel est vnū seip̄o vel aliquo alio. respondet̄ ꝙ illud positiuū cum sit p̄ncipium quo nō debet dici ꝓprie vnū. qꝛ sic haberet rationem quod sicut albedo proprie non est

alba licet sit illud quo aliqd est albū. Et cū dicit̄ idem videt̄ esse de ente r̄ndet̄ q̄ argumentū nō tenet mutādo quo in quod. dicit̄ enim q̄ illud positiuū quod dic̄ vnū formaliter nō est vnū formaliter nec formaliter nō vnū sed illud quo ens est vnum.

Propter tertium quidem hui⁹. premittendū in p̄mis ex Alberto primo metaphisice q̄ forma et vnitas sūt idem nedum in re s̄m etiā itellectu. Vñ Euclides septio geometrie et Pitagoras in arismetricis. vnitas est qua quelibet res est vna. quelibet aūt res est vna ea natura qua ip̄a est hoc quod est sed q̄libet res ē hoc qd̄ est per formā. ergo quelibet res est vna per formā et sic itellectus vnitatis positus cōcludit itellectum forme et si ecōuerso forma prius sumat̄ p formā cōcluderet̄ intellectus vnitatis ex quo cōuincit̄ idem esse itellectū vtriusq̄. Modū tñ aliū habet vnitas et alium forma qm̄ in se ɔsiderata est vnitas sed ɔsiderata put eius p̄prietas est esse q̄ dat rei ē forma. Esse aūt dico potius p̄prietatē forme q̄ effectū: quia esse nihil aliud ē nisi diffusio forme in eo quod est actu existens. Ex qbus trahit̄ q̄ licet sit idē itellectus vnitatis et forme tñ modus vnitatis est simplicior. eē. n. quod est p̄prietas forme que p̄pt̄ hanc ip̄am p̄prietatem quid erat esse vocatur diffusio est forme in eo q̄ actū eēndi participat ergo esse tendit in potētias eius qd̄ ē vt p̄ficiat eas et sic p̄cedit se spargendo sic̄ lumen p̄cedens a lucēte. vnitas aūt qua res sparsa p̄cedit in potentijs eius quod est colligendo vniēdo et finiēdo ip̄a et terminando ad vnitatem. et isti sunt act⁹ p̄ncipij quod ē naturās res igit̄ forma est p̄ncipiū p hoc q̄ est vnitas et si vnitas est ratio p̄ncipij cū p se ip̄a sint p̄ncipia p̄ma vnitas erit p se primū p̄cipiū oīs entis.

Premittendum secūdo ex eodem q̄rto methaphisice q̄ ens est a forma. forma autē p eēntiā suā duo facit et nō p accidēs. vnū qdem quia dat esse per hoc q̄ est actus. alterū autē est q̄ terminat p hoc q̄ est termin⁹ entis termiat āt p hoc q̄ facit indiuisū in se et ab alijs diuisum. Indiuisū aūt in se nō diuisū et diuisū ab alijs est p hoc quod est et nō alia est: et sic termiatio forme ɔsistit in negatione que ɔseqtur entitatem forme i eo q̄ est. Ex qbus trahitur q̄ nomen entis est nature forme p hoc q̄ dat esse et nomen vnius est eiusdem nature p hoc q̄ est terminus: nec addit sup ens nām sed modū q cōsistit in negatiōe ɔñte hāc affirmationē qua dicit̄ hoc ens esse ens patet ergo q̄ licet differētia sit in ostēsione nois nō tamen ista nominatio remouet ip̄m a natura p̄mi entis.

Premittendū tertio ex eodem ibidē parum īfra q̄ ens et vnū sunt vna et eadem natura. et vniuscuiusq̄ vera entitas est eiusdē vera vnitas nec addit vnitas entitati nisi in diuisionem que nō pōit aliquid sed in negatione ɔsistit et hec negatio est ɔñs affirmationem s̄e entitatis quādo dicit̄ hoc est ens vel ens est ens vel hoc ens est hoc ens. Cum enim forma duo faciat dando eē et terminando et terminet per hoc q̄ esse dat. erit terminatio s̄m rōnem itelligendi ɔñs dationem esse licet simul ḡnone et tēpore sit vtrūq̄ et q̄ ad hoc vnum est ɔñs ens cum tamē vna natura sit vtriusq̄.

Ex qbus seqtur p̄mo q̄ modus diūsus īportatus per ens et vnum facit q̄ noīa non sunt synonima nec est nugatio quando sibi iungūtur: nec per appositionē iungūtur sibi.

Seqtur ɔñr q̄ licet vnū ponat modum suum quem īportat circa ens sicut circa suppositum suū. modus tamen ille nō est alicuius forme alterius ab ente. Sed modus negationis qui sufficit grāmatico et nō est denoīatiuū sed modū habens denoīatiuū: et h̄ forte attendit Auicēna cum dixit ip̄m denominatiuum.

Premittendū quarto q̄ de rōne formali vnius quod cum ente ɔuertitur nō est diuisio a quocūq̄ alio nam deleta omni multitudine posset adhuc saluari vnitas. quia ip̄sa est prior. diuisio autem sine multitudine

saluari nō pōt. igitur diuisio nō potest esse de rōne vnitatis. nullū.n. posterius est de rōne formali prioris.

Ampli⁹ quilibet pōt cōcipere rem vnam absolutam vt vnam nullo alio ɔcepto ⁊ tñ diuisio nō pōt concipi nisi ad aliud.

Adhuc habitudines disgperantie variā tur fm varietatem termioꝝ. sed diuisio ab aliquo est relatio disgparātie ergo tot erūt vnitates in aliquo quot erūt diuisiones sui ab alijs.

Amplius si diuisio ab aliquo esset de rō ne vnitatis vbi maior esset vnitas ibi maiō diuisio cuius oppositū est euidens. nā licet maior sit vnitas aie q̄ corpis videmus tñ q͛ tāta ē diuisio corpis ab aia q̄ta ecōuer⁹.

Premittendū vlteri⁹ q͛ vnū q͛ cum en te ɔuertitur simpliciter diuidit ipm ens in vnū ⁊ multa. Vñ.s.Thōs in pma pte.q.xi sic igit͛ ens diuidit͛ p vnū ⁊ multa quasi p vnum simplicit͛ ⁊ multa fm quid. Nam ⁊ ipe nō ɔtinent͛ sub ente nisi fm q͛ aliquo mō ɔtinentur sub vno. dicit enim Dyonisius de diuinis noibus capitulo vltimo nō est multitudo nō pticipās vno. Sed que sūt multa ptibus sunt vnū toto que sūt multa accidentibus sūt vnū subiecto ⁊ que sūt mlta numero sunt vnū specie.

Dicendū itaq͛ pmo cum veriorībus pipateticis q͛ ens ⁊ vnū q͛ cum ente ɔuertitur simpliciter dicūt eandem nām.i.sūt idez re aliter ⁊ essentialiter quod fulcitur rōne pħi in textu. Illa que eadem gñone generātur ꝑse pricipaliter ⁊ pmo optet q͛ sint per se idē eentialiter ⁊ realiter. sed ens ⁊ vnū sunt h⁹ modi. quia nūq̄ separant͛ in gñatōe aut corruptōe. simul enī principalr ꝑ prio generatur homo ⁊ vnus homo.

Dicendū 2⁹ q͛ vnū quod cōuertit͛ cū ente ipsi enti cū quo cōuertit͛ negatōz solū aut priuatōez ⁊ nihil positiuū supaddit. Vñ Auerroys in hoc quarto vnū significat negatōez in multitudine aut priuatōez absolutaz non priuatōez que est alicui⁹ in aliq͛ hora ⁊ non in alia. Eandē sentētiam cōfirmat Albertus ibidez dū inqt verba pħi exponēs vnum ⁊ ens dicūt eandem nāz sicut prin͛ⁱᵒ ⁊ causa q̄ vnā dicūt naturam sed nō modum vnū qm̄ principium dicit modum negationis fm q͛ ante nō est aliud. dicit ergo moduz abnegationis prioris illius nature que est causa q̄ sequitur aliud q͛ est ex ipsa natura que est causa ⁊ sic pncipiū ñ addit supra causāz rē aliquaz. Sed moduz qui ɔsistit in negatōe que ɔsequitur naturā illam q̄ dicit causa q̄ est ex qua sunt omnia alia. hec enī est ratio cause que tñ cause ⁊ nō causati habz nomē ⁊ rōnez. sic ergo sit vnam naturaz mō negationis ɔñtez dicit vnum nō differt ab entez ⁊ hoc nō impedit quin vnū sit magis pri͛ⁱᵒ inter alia sicut ⁊ ens. quod autē pncipium ⁊ causa nō sint noiabilia noie vno ⁊ silr ens ⁊ vnū nō sūt noiabilia siue oñsibiᵃ noie vno Ideo est qr oē nomē sicut alicui imponit͛ ita ab aliqua imponit͛ qualitate vl modo qualitatis. Propter quod etiā oē nomē substantiā cū qualitate dicit significare gramaticus tñ qualitatē accipit large p qualitate ⁊ modo qualitatis siue p affirmatōz siue p negationē dicte. modos enī potius q̄ res attēdit gramaticus ⁊ reliqua vide que sequūtur.

Vñ.s.Thomas expressius in eodē quarto Unū quod cū ente cōuertit͛ ipsuz ens desigt supaddēs indiuisiōis ratōez. que quidez cū sit negatio vel priuatio nō pōt aliquā naturam enti supadditā ⁊ in nullo ab ente differt fm rem sed soluz rōe. naz negatio ⁊ priuatō nō est ens nature sed ratōis. Et in qōibus de potētia qōe.ixᵃ. vnū qđ cōuertit͛ cū ente nō addit supra ens nisi negatōez diuisiōis nō q͛ significet ipsaz indiuisionez tantū. s; subiēm eius cum ipsa. est enim vnum idez quod ēs indiuisuz. Et similiter multitudo correspondens vni nihil addit cōtra res multas nisi distinctionem earum que in hoc attendit͛ q͛ vna eaꝝ nō est alia in quo ɔsistit ratio distinctionis. ⁊ sic cum vnū addat supra ens vnā negationem fm q͛ aliquid est idiuisuz in se mltitudo addit duas negatōes prout. s. aliqđ est inse indiuisū ⁊ put est ab alio diuisū

quod qdem diuidi est vnū eorꝫ nō eē alterꝫ

Sꝫ ɔtra hāc determiatiōnē arguit̄ p̄mo ɔtra moduꝫ deducēdi ɔclusiōeꝫ p̄maꝫ ex eniꝫ seq̄ret̄ subiectū ⁊ passionē esse idē realiter qḋ licet apud miores ɔcederet̄ .coiter tn̄ solet negari.ɔn̄a deducit̄ .quia eadē gn̄atione gn̄ant̄ ⁊ eadem corruptiōe corrūpunt̄ vt cōstat.

Cōfirmat̄ modus ille p̄bādi ɔcludit solū in gn̄abilib⁹ ⁊ corruptibilibus ens ⁊ vnū īportare eādem nām nō autēꝫ in alijs qḋ tn̄ nō videt̄ verū.

Amplius si ens ⁊ vnū eēntia' sūt ideꝫ ⁊ ens p̄dicat̄ de oib⁹ ergo ⁊ vnū sed ɔn̄s videtur falsū.aut.n.tā ens q̄ᵱ vnū vniformit̄ p̄dicāt̄ de oībus ⁊ hoc nō.qꝛ vnū p̄dicat̄ denominatiue cū sit passio.ens aūt qditatiue licet nō de oib⁹ vt de d̄n̄tijs vltimis ⁊ p̄ diūsis ⁊ passionib⁹ suis ut inotuit.Aut p̄dicant̄ d̄ oib⁹ difformiter sic itelligēdo q̄ᵱ ens p̄dicat̄ qditatie.vnū aūt denoiatiue.ɔtra primuꝫ stantia est de vltimis d̄n̄tijs de qbus ens n̄ p̄dicatur qditatiue.nā sint.a.⁊.b.due vltie d̄n̄tie uel ergo.a.⁊.b.includūt ens qditatiue uel nō si nō igit̄ ens nō dicit̄ de eis qditatiue.si vero icludūt ens qditatiue cū nō sint oīno idem int̄ se habēt ergo quo ɔueniūt ⁊ q̄ differūt.ergo nō erūt p̄mo diūsa sed differentes ⁊ ɔn̄r alijs d̄n̄tijs d̄n̄tes de quibus erit dubiuꝫ vtrū includant ens qditatiue uł nō ⁊ ita uel erit abire in īfinitū in d̄n̄tijs uł erit stat⁹ in aliqb⁹ nō icludētib⁹ ēs qditatie

Cōfirmat̄ sicut est in ɔpōne reali ita videt̄ esse in ɔpōne itellect⁹.nā sicut ens ɔponit̄ ex actu ⁊ pō in re ita ɔcept⁹ ɔposit⁹ pse vnus ɔponit̄ ex ɔceptu potētiali ⁊ actuali seu determiabili ⁊ determiante.Si g° resolutio entis ɔpositi stat vltiate ad simplr̄ simplicia scꝫ ad actū vltimū ⁊ pōam vltiaꝫ que sūt p̄ diūsa itaq̄ʒ nihil vni⁹ icludit aliqd alterius alioqn nō eēt act⁹ vltim⁹.nec pō vltia. qḋ.n.icludit aliqd pōlitatis nec est act⁹ vltimus nec ecōuerso.Silr̄ videt̄ ⁊ i ɔceptib⁹ q̄ᵱ ois ɔcept⁹ ɔposit⁹ pse vn⁹ vltiate resoluat̄ in ɔceptū determiabilē tn̄ ⁊ determiantem tn̄ ⁊ ɔcept⁹ ille determiabilis tn̄ est cōcept⁹ entis.ɔcept⁹ aūt determians tn̄ est cōceptus vltie differētie.erūt g° p̄ diūsi intātū q̄ᵱ vnū alterū nō includat.Quare Scot⁹ in theorematib⁹ est aliqs ɔcept⁹ q̄litatiu⁹ denoians quēlibet qditatiuū denoians inquaꝫ ad d̄n̄tiaꝫ q̄litatiui determiantis qꝛ d̄termināns pse icludit̄.denoians aūt nō.hoc p̄bat̄ qꝛ pse p̄ denoians denoiat qḋlibet iferi⁹.aliqua aūt p̄ denoiant ens vt vnū verū bonuꝫ itaq̄ʒ quēlibet qditatiuū pse denoiabūt lꝫ hij dicāt̄ denoiatiui coissimi.Vn̄ subdit in alio theoremate null⁹ ɔcept⁹ denoiatiu⁹ coissi⁹ p̄muꝫ qditatiuū pse icludit:nec ergo aliquē īferiorē: ⁊ ita i nullo gn̄e.x.p̄ntorꝫ ergo trāscendētia'qualitatiua.hoc p̄bat̄ qꝛ nugatio eēt dicē ens vnū.Itē qꝛ nō ɔuertūt̄ p̄dicatiōes pse hec pse p̄dicant̄ de ēte nō itaq̄ʒ eo⁹ In diffiōe etiā passiōis subēm cadit ut additū:n̄ itaq̄ʒ ut inclusū.Itē qḋlibꝫ istorꝫ pse d̄nomiaret x̄.q̄ᵱq̄ᵱ vba Sco.ibiḋ posita parū faciāt ad ppo^m cū loq̄t̄ de ɔceptu realir̄ nō aūt itellectuali. Adhuc si ens ⁊ vnum dicūt eandē eēntiaꝫ ⁊ nāꝫ ⁊ rō qditatꝫ ⁊ sūt idē ergo sić rōe differūt ita ⁊ eēntialiter habēt differre ɔn̄s ɔtra scḋam ɔclusiōeꝫ.

Cōfirmat̄ si vnū supaddēt ēti idiuisiōꝫ tūc dubitat̄ vtꝝ idiuisio illa q̄ᵱ supaddit differat realir̄ ab ēte:⁊ tūc seq̄t̄ q̄ᵱ erit a^a nā ab ēte sić ⁊ alia res.si v̄o n̄ distiguat̄ ab ēte seqtur q̄ᵱ sić eandē nāꝫ dicūt ita ⁊ eādeꝫ rōeꝫ.

Ad primū neget̄ ɔn̄a.auctoritas eni p̄hi talr̄ ē interp̄tāda si sint aliq̄ ētitates q̄ eodē^a s. abo p se prio ⁊ abo vt quo vł vt qḋ eadē gn̄atione gn̄ent̄ ⁊ eadeꝫ corruptōe corrūpūt̄ illa sūt idē realr̄ seu dicūt eādeꝫ nām. ppter defectū prie ɔditōis passio ⁊ subiēm nō sunt ideꝫ realr̄ qꝛ subiēm pse prio gn̄at̄.passio āt ex ɔn̄ti ⁊ p accn̄s. ppter defectū scḋe. eē qḋ gn̄atur vt quod ⁊ eēntia q̄ gn̄at̄ vt quo non sūt idē realr̄ lꝫ eadē gn̄atoe gn̄ent̄ .non sic āt ɔtigit de ente ⁊ vno qꝛ eq̄ prio gn̄ant̄ .si enīꝫ p̄sideretur p intellectū gn̄atio q̄ terminatur ad vnū ab illa gn̄atoe q̄ est ad esse tūc gn̄a⁹ nō essꝫ ad esse rei quod est satis falsum.

Ad cõfirmationẽ respondet̃ ꝙ licꝫ ingenerabilia ⁊ incorruptibilia de facto nõ generent̃. tamẽ qꝛ si generarent̃ ⁊ corrũperentur eadeꝫ simul gñatõe ⁊ corruptõe celuꝫ ⁊ hoc celuꝫ intelligẽtia ⁊ vna intelligẽtia generarẽtur ⁊ corrũperent̃. ideo nihil ↄtra dcã. Scitum eniꝫ est iam diu ꝙ ↄditionalis põt esse vera cuꝰ añs ẽ impossibile Auerroys q̃rto ⁊. viiᵒ. phisicoꝝ.

Ad 2ᵐ respõdet̃ ꝙ rõ assumit añs insufficiẽs. non. n. est necessariũ ꝙ si ens ⁊ vnum de oĩbus p̃dicãtur ꝙ hoc fiat vniformit̃ aut difformiter. est eniꝫ ↄtingẽs ꝙ ens ⁊ vnũ de aliquibꝰ p̃dicent̃ vniformiter ⁊ de aliquibꝰ difformiter nõ autẽ de oĩbus vniformit̃ aut de oibꝰ difformiter. falsuꝫ etiã est ꝙ passio p̃dicet̃ denoiatiue de subiecto vt predicatio denoiatiua excludit eẽntialem nisi ẜmo sit de passione determiati generis. hec eniꝫ est eẽntialis ens est vnuꝫ. ⁊ pariter ista hõ est hũanus. ↄstat ãt ꝙ omẽs sũt denoiatiue lꝫ coit̃. vnuꝫ eni nõ p̃dicat̃ de ente denoiatiue ẜm rẽ q̃ est quãdo p̃dicatũ denoiatiuũ distiguitur realiter a denoiato. licet p̃dicetur d̃noiatiue de ente p̃dicatõe qua denoiatiuũ distiguitur a denoiato solum ratione. hec autẽ p̃dicatio secum patit̃ p̃dicationẽ essentialem. Unde passio notionalis aut transcẽdens nõ p̃dicatur proprie denominatiue. sed bñ passio predicamentalis. ⁊ ad argumẽtum concedi potest ꝙ ens predicat̃ quiditatiue ⁊ essentialr̃ de q̃ibꝫ. ex q̃ tñ nõ seq̃t̃ passioꝫ eẽ pfectiorẽ subiecto qꝛ lꝫ in trãscẽdentibus ↄcedat̃ passioneꝫ includere subiectuꝫ quod est ens quiditatiue ꝓpter coitateꝫ terminoꝝ. nõ tamẽ ↄcedit̃ de passionibꝰ specialibus. vnuꝫ autẽꝫ licet includat ens quiditatiue non tamen est eo pfectius quia supadditum enti est ens ratõis. s. indiuisio. ⁊ ↄcedit̃ ↄsequẽter ꝙ A ⁊ B. vltime differẽtie includũt ens quiditatiue nec sunt omnino ideꝫ ymo diuerse ↄsequẽter habẽt quo ↄueniant. s. ens ⁊ quo sunt diuerse nõ tamẽ alijs differentijs sed se ipsis. Unde differre ꝓprie semꝑ est ꝑ aliud ⁊ est relatiuũ. sed diuersum est absolutum ⁊ seipso vel alio ꝓpterea oñe differẽs est diuersum ⁊ non ecõuerso. Sanctus Tho. p̃io sententiaꝝ dis. viijᵃ. ⁊. i 2ᵒ. dis. xvij. Simplicia autẽ seu prima ꝓprie nõ differũt. s. ꝑ aliud sicut cõposita seu secũda sed sunt diuersa. s. seipsis tantũ. vt. s. Tho. ibidẽ ⁊ in p̃ia parte. q. iijᵃ. ⁊. ixᵃ. ⁊ cõtra gẽtiles libro p̃io capitulo. xvijᵒ. ⁊ alibi pluries. Constat autẽ vltimas differẽtias esse simplices ideo non ꝓcedit argumẽtum quod apud minores videtur demonstratio. Et per idem ad confirmationẽ admissa similitudine aliquo modo respõdetur ꝙ actus vltimus via resolutõnis ↄpositõe reali est deus bñdictus ⁊ vltima potẽtia resoluẽdo est materia p̃ia. ⁊ ↄñr ↄcedit̃ ꝙ sicut ista ita sunt simplicia ꝙ seipsis ⁊ non ꝑ alud distiguũtur ita euẽit quoq̃mõ de vltimo conceptu determiabili quod ẽ ẽs. ⁊ vltimo determinãte que est vltima differẽtia. nec dicunt̃ p̃mo diuersa ex eo ꝙ nihil vnius includit aliqd alterꝰ. sed quia seipsis sunt diuersa.

Ad terciũ respõdet̃ ꝙ duplr̃ aliq̃ dicũt̃ importare eandẽ naturã. qꝛ p̃mo mõ sein uiceꝫ ↄsequũtur ↄuertibilr̃ sic p̃inᵒ ⁊ causa ⁊ hoc mõ ens ⁊ vnũ importãt eandeꝫ naturaꝫ ẜm diuersas ratões. quedã autẽ non solum sunt ideꝫ subiecto sed ẽt sunt ideꝫ ratiõe vt tunica ⁊ indumẽtuꝫ. Sanctus Thomas quarto metaphisice ꝓpterea ad rationeꝫ. ratio siue conceptio quedaꝫ est que non habet fundamẽtuꝫ in re nec ꝓpinquũ nec remotuꝫ sicut cõceptio chimere. quia neq̃ est siĩtudo alicuꝰ rei extra animaꝫ neq̃ consequitur ex mõ intelligẽdi aliquã rem nature. ⁊ talis ratio siue ↄceptio ẽ falsa ⁊ vocat̃ chimerica. Alia est ratio que nõ hꝫ ꝓpinquũ fundamẽtuꝫ in re ad extra sed remotuꝫ qd̃ mediante opatione intellectꝰ fert̃ ad rem ⁊ talis vocatur ratio rei rõcinantis sicut ratio generis ⁊ speciei ⁊ alie intentões. alia est ratio que est siĩtudo rei ad extra. ⁊ est ratio rei rõcinabilis cuius fundamẽtuꝫ imediate est in re inq̃tuꝫ res ipsa ex sui cõformitate ad intellectuꝫ fac̃ ꝙ intellcũs sit verꝰ ⁊ ꝙ nomẽ significãs

illuz intellectū ꝓprie de re dicat̄. vt.s.Tho mas in ꝑ sniaꝝ dis.2ª.Et rō sūpta hoc tercō mō quedā est que capit̄ ab intellectu infor mato specie intelligibili que est pfecta similitu do rei extra aiaz.⁊ vocat̄ ratio dicēs ꝙ qd est esse rei. ⁊ que distiguūtur tali rōe dicēte ꝙ quid erat esse rei bene distiguūtur realit̄. qꝛ vni⁹ rei est tm̄ vna essentia. Ratio autē seu cōceptio que causat̄ ab intellcū nō infor mato specie intelligibili solū est dicens quid ⁊ ea que differūt tali rōe sic̄ sunt ens ⁊ vnū nō oportet ꝙ realr distiguātur. vt.s.Thōs in questiōibus de potētia qōe septima.

Ad ↄfirmatōez rn̄det.s.Thōs in quolli betis quolibeto q̄rto qōe q̄rta ꝙ aliqd disti guit̄ ɓm formā suaz ab alio dupliciter vno⁰ ɓm directā oppositōnez forme a forma ⁊ sic distiguit̄ vnaqueqꝫ res nālis ab oibus spe cieb⁹ sui gn̄is que hn̄t oppositas formas ɓm ꝙ genus diuidit̄ differentijs oppositis sicut saphirus sua forma distiguit̄ ab oib⁹ alijs spēbus lapidū. Alio⁰ distiguit̄ res natural ab alia ɓm habere aut nō habere sic̄ saphi rus ▪ suā formā distiguit̄ ab oibus non ha bētibus illaz nō solū a generib⁹ lapiduz sed etiā aialiuz ⁊ plantaꝝ. Sic ergo dicēdū est ꝙ vnū nō significat indiuisionē solū sed ens indiuisuz. Sanct⁹ Thōs in qōib⁹ de poten q.ixª. Vnū itaqꝫ includēs indiuisionē de cō notato nō distiguit̄ ab ente primo mō quia eādez nāz dicunt. ɓ scdo mō nō p hr̄e aliqd positiuū.qꝛ vnuz nihil positiuū addit supra ens.sed p hr̄e aliqd priuatiuūꝙ non est nisi ens rōis sic̄ ⁊ hr̄e rōis cū ꝑuatio sit ēs rōis. Ex quib⁹ oibus facile est soluere rōes Sco ti qcqd sit de pria ↄclusiōe.in scd̄a āt ↄclūōe si p distigui formalr intelligat̄ distigui rōne ↄclusio ↄcedit̄.si v̄o p distigui forma͛ intel ligat eēn͛ ⁊ qditatie qꝛ qditates dicūt diu̇ sas positiuas neget̄ ↄclio.qditas eniz ⁊ na tura idez sunt vt videt̄ velle ph̄us qnto me taph̄ice cap⁰ de natura.si g͛ diceret ens aliā qditatē ergo aliā naturā.ↄn̄s contra ph̄m ⁊ contra ipsuz Scotuz.

Ad primā ergo rōez ↄclusiōis secūde ne get̄ ↄn̄a.qꝛ distinctio rōis tollit nugationez maxie si sit diuersitas rōis duoꝝ quoꝝ vnū nō ponit̄ in diffinitōe alteri⁹ qd addit̄ ꝓpt̄ aial ⁊ hoiez que rōe distinguūtur ⁊ tamē est nugatio dicēdo hō aial.non autē sic contin git de ente ⁊ vno. Aliter tm̄ dicit̄ ꝙ nō ▪ nugatio ens vnū qꝛ nō est inutil̄ repetitio͛ ēs vnū idest ens indiuisuz.

Ad secūduz neget̄ iteꝝ ↄn̄a.homo eni ⁊ aial sūt idē eēntia͛ in eodez ⁊ tm̄ hec nō ē va hūanitas est aialitas vt inotuit supius in ter cio hui⁹ etiā apud.s.Thomā.

Ampli⁹ hec est vera p̄dicatio entitas est vnitas ⁊ ecōuerso ⁊ ēt in cōcreto ꝓpter cōi tatez terminoꝝ.

Ad terciū neget̄ an̄s qꝛ vnitas est passio notionalis.mō nō incōuenit passiōz trāscen dentē p̄dicari qditatiue de subiecto ⁊ ecōtra extēdendo nomē qditatis.qꝛ ꝓprie in tran scēdentib⁹ nō est quiditas.ph̄us āt prio po sterioꝝ loquit̄ de passiōib⁹ specialibus.

Ad quartum dicit̄ eodem modo. nā ▪ ens ↄtinet̄ in inferioribus ita ⁊ vnuz.

Ad quituz rn̄r ꝙ vnū includit ens addē do indiuisionē.Et cū dicit̄ idē nō est passio sui ipsi⁹ verū est illud ꝙ est idē ɓm rez ⁊ rōz idez tm̄ ɓm rez diuersū ɓm rōez est passio ali cui⁹ trāscendentis. Et si arguat̄ vnū op positoꝝ priuatie corrūpit aliud qꝛ nō se cō patiūtur in eodez subiecto.ergo vnū nō ↄpa tit̄ ens in eodē.⁊ ita idez nō essꝫ vnū ⁊ ens Si vnū importarꝫ diuisionē. Rn̄r ꝙ vnum supaddit enti priuatōnez.⁊ lꝫ priuatio q̄ est oppositio formaꝝ spēaliū ita se hēat ꝙ vnū oppositoꝝ priuatie corrūpit alterū.oppositō ▪ priuatiua q̄ est inter termīos trāscendētes sic̄ inter vnū ⁊ multa nō sic. nam licet priua tio nō priuet esse simplr qꝛ dicit aptitudinē in subiecto tm̄ priuat aliqd esse.⁊ ideo in en te rōne sue cōitatis accidit ꝙ priuatio entis fundet̄ in ente quod nō accidit in priuatione formaruz specialium.

Ad ratōes quarte ↄclusiōis quib⁹ ꝓbat̄ vnū dicere formalr aliqd positiuū respōdet̄ admittēdo solutōez.scilicꝫ ꝙ vnū est pfectio

simplr non formalr ⁊ rōe illꝰ quo significat que est indiuisio. sed rōe fundamēti ⁊ illius quod significat. vnde sicut indepēdentia dicit pfectōez simplr nō primo sed rōe fundamēti cui applicat̄ sic ⁊ ratio vnitatis. taꝫ eni independētia q̄ vnitas dicūt priuatōes. nec forte incōuenit ꝙ priuatōes que negāt aliqd de natura mali aut ꝙ dicat impfectiōez sint meliores in quolibꝫ q̄ nō ipse. vel aliter ⁊ redit idē ꝙ nō cōcedit vnuz esse formaliter negatio. sed dicit ꝙ impōtat ens indiuisuz: ꝙ eniꝫ significet negatōez hoc est d̄ ꝯnotato nec indiuisio quā supaddit vnū ipsi enti est ens nature sed rōis. p indiuisiōez eniꝫ additaꝫ tanq̄ ꝯnotatū sumit ꝯceptus vniꝰ. ⁊ licꝫ pura negatio differat a positiuo sic non ens ab ente vnū tn̄ nō importat negationem nisi in rōe. vnde vnuz ſm reꝫ magis est positiuū q̄ multitudo in qua importat̄ realis negatio. vt. s. Tho. primo sniaꝝ dis. xxiiijª.
Et si instet si vnū rōe ꝯnotati dicit priuatōz quō gᵒ hec erit vera deus est vnus cū in deo nō sit priuatio. vel ergo deus nō est vnus vl vnū nō importat negatōez. Rn̄r ꝙ vnum in deo ⁊ in alijs nō est nisi equiuoce. qꝛ vnuꝫ in deo nō significat̄ sub rōe indiuisiōis. qꝛ illud a quo sumit̄ ratio vniꝰ in deo est positiuuꝫ nec est priuatio sed in oībus alijs entibꝰ bene est priuatio ratio illa a qua sumit̄ vnuꝫ. Aliter vnū quod ꝯuertit̄ cū ente cū sit metaphisicū nō depēdens a mā ſm esse p̄dicatur de deo. ⁊ lꝫ in deo nō sit priuatio ꝓprie dcā ſm reꝫ tn̄ ſm nr̄m modū cōsiderādi deus nō cognoscit̄ a nobis nisi quasi p modū remotōis ⁊ priuatōis. ⁊ sic nihil ꝓhibet aliq̄ dcā priuatiue dicta de deo p̄dicari sic ꝙ est incōporeus infinitus. ⁊ silr d̄ deo dicit̄ ꝙ sit vnꝰ vt. s. Tho. in prima parte questiōe secūda.

Ad scḋaꝫ rōez pricipalez q̄rte ꝯclusionis rn̄r ꝙ pl̄a reducūtur ad sūmuꝫ vnū nō forl̄r sed rōe fūdamēti. Vn̄ vnū tripl̄r cōsideratur Vnoᵒ q̄tuꝫ ad priuatiuū qḋ supaddit enti ⁊ sic dr̄ priuatiue. Alioᵒ q̄tuꝫ ad subiectum qḋ in sui significatōe includit ⁊ sic dr̄ positiue. Alioᵒ q̄tuꝫ ad vtrūqꝫ ⁊ sic dr̄ priuatiue ⁊ positiue. ⁊ idē ad oēs alias sequētes.
Et si arguat̄ vnū est vera passio entis vl ergo rōe fūdamēti ⁊ hoc nō. qꝛ idē essꝫ passio sui ipsiꝰ vel rōe alicꝰ additi supra ens ⁊ tūc querit̄ vel illud additū est positiuū vl negatiuū. si negatiuū ꝯtra nulla negatio aut ꝑuatio est idē realr cū positio alias idē realr eēt positiuū ⁊ negatiuū. sed paᵒ q̄ est vnū est idē realr cū subiecto qḋ est ens. Itē negatio est formaʳ ⁊ realr nihil. si gᵒ vnū est negatio sequit̄ ꝙ nihil seu nō ens est realr passio entis ergo videt̄ ꝙ adhuc vnū addit aliqd positiuū supra ens. Rn̄r ꝙ vnū est passio entis rōe vtriusqꝫ. ⁊ lꝫ nō differat ab ente ſm rem differt tn̄ ſm rōez qḋ sufficit ad rōez passionis trāscendētis.

Propter quartuꝫ quidē hꝰ ad primū rn̄r ꝙ diuersitas modorū significādi apḋ Albertū vel distinctō rōis apud. s. Tho. vel distictio formal̄ apud minores q̄ stāt cū ydēptitate reali tollit nugatōneꝫ. ⁊ p idē ad ꝯfirmatōez. Vn̄ Albertꝰ modus diuersus importatꝰ p ens ⁊ vnū facit ꝙ nōia nō sunt synoia nec est nugatio cuꝫ sibi iūgunt̄ nec p appositōez iūgunt̄.

Ad 2ᵐ maior est vera si vtrūqꝫ de p̄ncipali significato ⁊ nō ꝯnotato significāt positiuū ⁊ priuatiuū qḋ n̄ est veꝝ de ente ⁊ vno Ad ꝯfirmatōez maior essꝫ vera si re ratōe essent ideꝫ.

Ad terciū miōr est falsa. nam lꝫ idē sile ⁊ eq̄le dicant̄ relatōs ⁊ videāt̄ esse determiati gn̄is pn̄t tn̄ sumi transcēdent q̄tenꝰ ōe ens di enti ꝯpatuꝫ est idē vel diuersuꝫ simile vl dissile equale vel inequale.

Ad q̄rtū ꝯcedit̄ maior. nā ens ⁊ bonuꝫ ⁊ alia trāscēdētia ꝯuertunt̄ ſm supposita licet nō ſm rōꝫ. vt. s. Thōs. 2ª 2ᵉ. q. c. ixª. ⁊ alibi plies lꝫ boᵐ verū ⁊ vnū habeāt cōtrariū. qꝛ fundant̄ in ente non autem ens. quia in nullo fundat̄. vt sanctꝰ Tho. i pria pte. q. xvijª negetur tamē minor. qꝛ licet bonū importet relatōez ad appetituꝫ. vt. s. Thōs. in prima parte qōe quinta ⁊ alibi pluries. verū autez

dicat rõez ad intellectũ. vt. s. Tho. in qõib⁹ de veritate qõe prima. tamẽ hoc nõ tollit qn dicãt eandez naturã. quia relationes ille sũt rõis tantuz.

Ad cõfirmationẽ respõdet Scotus concedendo istaz tantũ vnuz est ens siue vtrũqz sumat̃ p eodez significato siue in cõmuni. i. accipiẽdo vnũ pportionabiliter cuz ente. s. si coĩter. coĩter. si ptic̃lariter. pticulariter. cũ eniz vnuz sit passio entis vniformiter accipitur sicut ⁊ ens ipsuz. nec ex hoc inferenda est opinio Parmenidis qui voluit q tantũ vnuz determinatũ ens esset ⁊ illud imobile. posuit eniz oĩa entia vnũ significatũ pticulare ⁊ simpliciter ⁊ fm rem. cõtra quẽ pcedũt ratões philosophi ibidez qualiter nõ ponit̃ in pposito. Quid ãt sit dñdũ de vnitate cõparata ad multitudinẽ dicet̃ in. x°. h⁹ qõe qnta.

Ritur quinto

questio vtruz primũ pñcipiũ cõplexũ impossibile est idem simul esse ⁊ nõ esse sit pñcipiũ simpliciter primuz firmissimũ ⁊ notissimũ. Et arguitur q nõ sit primũ simplr ⁊ primo sic. Primũ principiũ debz esse simplicissimũ. qz si aliquo mõ esset cõpositũ iaz nõ esset primũ. cõponẽtia eniz sunt priora cõposito. s primo principio aliquid est simplicius sicut ista ens est ens.

Cõfirmat̃ primũ principiũ est resolubile in aliquid prius igit̃ ⁊c. añs pbat̃ qz est resolubile in pñcipia priora qz in terminos proprios qui sunt pñcipia incõplexa. vnũqdqz eniz resoluit̃ in ea ex quib⁹ cõponit̃.

Adbuc primũ principiũ debet cõponi ex termĩs simplicib⁹. sed subiectũ primi principij nõ est huiusmõi cuz sit idez ens cõpositũ ex absoluto ⁊ respectiuo ergo ⁊c.

Cõfirmat̃ quod p supbabundantiã dicitur vni soli cõuenit respectu vni⁹ ordinis qnto topicoꝝ ⁊. viij°. ethicoꝝ. sed plura sũt talia principia eiusdẽ ordinis vt hoc impossibile est idez simul esse ⁊ nõ esse. de quolibet affirmatio ⁊ negatio ⁊c. ergo nullũ primuz.

Amplius primũ principiũ est falsuz ergo nõ est firmissimũ. añs pbat̃ aliqua oppoita cõtrarie possunt inesse eidez vt albũ ⁊ nigrũ eidez scuto est eniz coloratũ igit̃ aliqua specie coloris coloratũ cuicũqz inest genus eidẽ ⁊ aliqua species. ⁊ qua rõe denoiatur albuz tali ⁊ nigrũ cum vna eius medietas sit alba ⁊ alia nigra vt supponit̃ in casu. Idẽ arguitur in relatiue oppositis cuz idez sit duplum ⁊ dimidiũ respectu hui⁹ ⁊ alteri⁹. ergo duplũ ⁊ dimidiũ absolute. patz ɔsequẽtia qz oppositũ cõsequẽtis nõ stat cũ añcedente.

Cõfirmat̃ in primo mõ dicẽdi p se homo nõ est risibilis nec nõ risibilis igit̃ ⁊c.

Adhuc hec duo cõtradictoria sunt simul impossibilia nullus homo est homo aliquis homo est homo ergo ⁊c. añs patet p pte prima. secũda autez pbatur. aliquẽ hominẽ impossibile est esse ergo impossibile est hominẽ esse hominẽ. ɔña tenet. assumptũ pbat̃ illud quod corrũpitur p remotõez de p̃senti ⁊ positõez de p̃terito impossibile est esse. aliter. n. corruptuz posset redire idez numero contra philosophuz 2° de gñatõne. sed homo corrũpitur p remotõez de p̃senti ⁊ positiõnez de p̃terito. cuiuslibet eniz rei aiate est dare primuz nõ esse vt colligit̃. viij°. phisicoꝝ.

Cõfirmatur hec sũt simul vera sortes currit sortes nõ currit ⁊ sunt cõtradictoria ergo ⁊c. añs pbat̃ p maiori posito q omis homo alius a sorte currat. ⁊ tũc patz veritas istius sortes nõ currit. Altera ps pbatur. oĩs hõmo ali⁹ a sorte currit. s sortes ⁊ plato sũt homines alij a sorte ergo sortes ⁊ plato currũt ⁊ ɔsequẽter sortes currit.

Confirmatur secũdo hec est vera omnis homo currit supposito q oĩs homo currat. ⁊ in eodez casu hec est vera nõ omis homo currit que cõtradicit illi vt notuz est ergo ⁊c. pbatur minor arguẽdo sic omnis homo currit. sortes est homo ergo sortes currit. s sor. est nõ omnis homo. ergo non omnis homo currit.

In oppositũ est philosophus in quarto metaphisice textu cõmenti. viiij. Hoc igitur est primuz magis firmũ q̃ omnia pñcipia ⁊

ibidez.idez eniz simul esse ꝛ nõ inesse eidem ꝛ ſm idez impossibile hoc firmissimũ est pri cipiorũ. Et cõmentator Auerroys. Omnis qui vtitur demõstratione ꝛ vniuersaliter silo gismo ponit hanc dignitatem.s.ꝙ contradi ctorie non cõgregantur.ꝛ ideo ista dignitas est prior omnibus dignitatibus ꝛ cõmunis naturaliter omnibus.impossibile eniz est vt disputatio aut ratiocinatio fiat sine illa. Et paulo inferius declarauimus ꝙ hoc princi pium est firmius omnibus principijs ꝛ q̄ de struit hoc principiuz destruit philosophiam ideo oportet sollicitari in defendendo ipsuz. Albertus autem ibidem. firmissimũ autem omniuz principiorũ est quatuor differentijs omnia alia excedens. Est eniz manifestissi^m^o circa quod mẽtiri ꝛ decipi nullaten^9^ ꝯtingit firmissimũ absq̧ conditõe vniuersalr verum existens ꝛ quod oportet ꝑuenire scientes ꝛ non audiẽtes ꝛc.ꝛ infra. ista eniz dignitas ẽ naturaliter principiũ etiã omniũ dignitatũ.

Propter primum

quidez huius.principiũ dicẽs modũ negatõ nis ſm ꝙ aliq̄d nõ est ante. vt Albert^9^ q̄rto metaphisice est illud a quo aliquid ꝓcedit quocũq̧ modo ꝛ ecõuerso.vt.s.Tho.in pri ma parte.q.xxxiij^a^.Qualiter autẽ ꝛ q̄t mo dis in 2° hui^9^ innotuit. Nõ audit autẽ ad ꝑ sens principiũ primũ incõplexũ primitate ꝑ fectõis quod nãliter est nobis ignotũ sicut ꝛ ratio diuinitatis. nec principiũ primũ incõ plexuz primitate coitatis ꝛ est ens ꝑcisum ꝛ abstracte ꝯsideratũ. Nec hic fit sermo de ꝑn cipio cõplexo primo simplr nãliter nobis ig noto quod forte est essentia diuina cõsidera ta vt de ea verificatˀ primũ sui attributũ na turalr. Sed principiũ de quo ꝑsens extat in quisitõ est primũ cõplexũ quo ad nos quod est habẽs veritatem eminẽtissimã ꝛ incõtra dicibilez. Cui^9^ ꝑdicati ad subiectuz talis est habitudo ꝛ modus enũciãdi vt ꝑcedẽs om nia alia cõplexa demonstratiõis omnia alia principia cõfirmat ꝛ in quod veritates alio rũ resoluũtur ꝛ a cuius veritate tanq̄ a fine dependet veritas ꝑpositionũ priorũ in alio genere cause si que sint saltez a nobis natu raliter cognoscibiles.

Sed dubitatˀ quod sit tale principiũ cõ plexuz quo ad nos cui attribute fuerũt con ditões ille. Respondetˀ ꝯmuniter ꝙ non est istud de quolibet dicitˀ affirmatio vel nega tio.q꞉ nõ inuenitˀ ab Aristotele positũ ꝑ pri mo principio.ꝛ licet coiter dicatur ꝙ sit pri muz nõ tamen dicitur nisi ab ignorantibus ꝛ ideo nõ mirum si sit falsum. Sed est istud impossibile est idez esse ꝛ nõ esse ſm idez ad idem ꝛ similr.vel istud nõ differẽs ab eo nĩ si ſm vocem.nõ cõtingit idem simlˀ esse ꝛ nõ esse. Johes Janđ.quarto metaphisice. Sz indubie lz in assignãdo principiũ primũ re cte loquatˀ male tamẽ repꝛhendit alios. Ari stoteles eniz ꝓlogo posteriorũ ꝛ in processu totius primi libri de prima dignitate sermo nez faciens loquitur de affirmatõe ꝛ negatõ ne.vt quoniaz quidez affirmare aut negare veruz est quia est. Unde Auerroys quarto metaphice. Impossibile est ꝙ aliquis deci piatur in hoc primo.s.ꝙ affirmatio ꝛ nega tio sunt idez. Propter quod dicam^9^ ꝙ cuz dialeticus vtatur hoc principio sicut ꝛ me taphicus eo ꝙ vterq̧ horum philosophorũ habet viam ad principia methodorũ. Albẽ tus quarto metaphisice. Principiuz q̄d sub modo secũdarũ intẽtionuz assignatˀ a logico de quolibet ente est verificabile alteruz con tradictoriorũ incõplexorũ vtputa affirmatio vel negatio ꝛ de nullo eorum ambo simul cũ alijs conditõibus necessario requisitis. Idẽ principiũ sub modo primarũ intẽtionũ com muniũ scilicet esse ꝛ non esse assignatˀ a me taphisico. Idem eniz simul inesse ꝛ non ines se eidez ꝛ ſm idem est impossibile.accipiantˀ autem ꝛ hec omniaque circa idez principiũ determinãda sunt sicut quod in eodem loco ꝛ in eodez tempore ꝛ eidez.ꝛ ſm idez omia talia sint determinata que ad hoc principi um exiguntur quando accipitur ad logicas difficultates determinãdas.vt dictum est in elencis.

Primū autē est quod non dependet ab alio sed alia ab ipso. Scotus in reportatōnibus ꝛ in prologo primi. Est vero firmissimuꝫ principiū illud quod est notissimuꝫ circa qđ non cōtingit errare nec dubitare absqꝫ conditione necessario veniēs in menteꝫ termios eius habentis quarto metaphisice.

Propter secunduꝫ

quideꝫ huius Eraclitus ciuis ephesius phs epicurus nō ideo dictus sicut nec epicurei qꝛ de cute soluꝫ ac corpis voluptatibꝰ curātes vt quidā testant̄ Scioli. vt inqt ꝛ recte Cōciliator differētia. xxiiijᵃ. cū phia sit amor sapie ac abstinētia ꝛ ꝯcupiscibiliū victoria. Sal. libro secretoꝝ. Unde Auerroys. viijᵒ. phicoꝝ auctoritate Alexandri ꝛ Aristotelis in libro de morte sua elegāter docet ꝯnexiōe virtutū moraliū cū pfectōne sciaꝝ speculatiuaꝝ dicēs phus purus ꝛ pfectꝰ mortificauit oīa desideria sua in cōmestione ꝛ potu ꝛ vestitu ꝛ thesauro auri ꝛ argenti ꝛ cōtēpsit oēs delectatōes que abducūt ipsuꝫ ad destructōeꝫ anie ꝛ corpis. Sed spretis voluptatibus hij epicurei sic̄ ꝛ reliqui phi vt eis fuit possibile recte fuerūt philosophātes. idō dicti epicuri quasi de supra curātes. qꝛ solum qđ sufficietenꝰ erat in re quasi in eiꝰ cortice pcipiebāt vt tantū accn̄tia ꝛ sensibilia faterēt̄ Un̄ nullas posuerūt formas sbales pᵒio metaphice qui nō potētes attigere formā ꝛ finē nō distinxerūt inter sensuꝫ ꝛ intellectū 2ᵒ ꝛ 3ᵒ de aia euꝫ ponētes de natura sensus nulla entia posuerūt nisi corpea. ideo sciaꝫ nāleꝫ primaꝫ phiaꝫ statuerunt. viᵒ. metaphice. Dic itaqꝫ eraclitus cū eius collega cratillo inter alia absurda ab eo ꝯcessa intulit de quolibꝫ simul affirmare ꝛ negare negās primū principiū ꝛ ꝯcedens negatōeꝫ sequi ad affirmatiōnē ꝛ nō ecōuerso ꝛ eā notiorē affirmatiōe qꝛ dixit res simplr̄ non esse. esse āt fm qd eo ꝙ oēs in motu sūt. Quare Albertꝰ q̄rto metaphice. eraclitus nihil verius dixit de re dici q̄ ꝙ sil sunt ꝛ nō sūt ꝑpter motuꝫ ꝯtinuū quē videbat in eis. ꝛ idō dixit ēt oē esse continue nō esse ꝛ dicebat hoc nō cōuerti ꝛ nihil posse dici nec rn̄deri ꝛ nihil penitꝰ sciri. Un̄ s. Tho. i q̄rto metaphice. Eraclitꝰ dixit oīa ꝯtinue moueri ꝑ hoc nihil esse veꝝ determinate. quare ꝯciliatō dr̄ia 3ᵃ. Cratillus ad [illegible]taꝫ deuēit insaniā ꝙ nihil opinatꝰ est oportē dicere. sed digitū mouebat soluꝫ increpauit ꝛ Eraclitū dicēteꝫ bis eniꝫ idē flumē nō esse intrare. Ipe eni cratillus existimauit ꝙ neqꝫ ēt semel. trāsit. n. moꝝ ꝛ aliud efficit̄. Horū aūt defectꝰ qꝛ ꝯtra sensuꝫ est ꝛ expientiaꝫ ꝛ vberrime disputatꝰ q̄rto metaphice omittatur. cōtra quos iuebit Albertꝰ pᵒio metaᶜᵉ. Isti plīmos auerterūt a studio phie nālis. eo ꝙ despauerūt de scia nāliuꝫ.

Quidā aūt moderniot declarās qualiter principiū primū qđ est dignitas sit primuꝫ. cū ipsuꝫ sit resolubile in aliqua ꝑora. vt Antoniꝰ andreas in hoc q̄rto ꝑmittit ꝙ quedā sunt ꝑpositōes affirmatie ideo dicte qꝛ sunt ydēptice cū notāt ydēptitatē ꝑdicati ad subiectū siue sit ydēptitas eēntial' vt in hac propositōe hō est aial. siue sit ydēptitas accn̄talis vt in ista homo est albꝰ. quedā āt sūt propositōes negatie dicte diuersiuoce qꝛ notāt diuersitateꝫ ꝑdicati ad subiectum vt hō nō est asinus. Premittit ꝯn̄r dari in primitate ordinē in his ꝑpōibus siue affirmatiuis siue negatis. naꝫ q̄daꝫ est ꝑ pᵒia vt in affirmatis essꝫ ista hō est hō. q̄daꝫ est 2ᵒ pᵒia. vt ista hō est aial rōnale. quedā auteꝫ tercio prima vt ista hō est aial. quedā quarto pᵒia vt homo est risibilis. ꝛ ꝯn̄r homo est albus in quarto gradu ꝛ sic deinceps fm ordinē iuxta accessuꝫ aut recessuꝫ fm magis ꝛ miꝰ a ꝑpositōe pᵒio pᵒia. ꝛ iuxta ydemptitatem extremoꝝ ad inuiceꝫ. In negatiuis quoqꝫ prior est illa homo non est equus q̄ illa homo nō est innibilis. Premittit cōsequēter ꝙ idem in comparatione ad diuersa potest esse prius ꝛ posterius vt patet in ordine predicamētali ꝛ in ꝑpositōibꝰ datis pᵒio primis ꝛ scđo ꝑmis. Ex quibus sequit̄ primo ꝙ licet hoc principiū primuꝫ impossibile est idem simul esse ꝛ nō esse nō sit principium primū simplr̄ idest

pmo primū .tū qꝛ termini ei⁹ nō sunt primo primi nec vltimo vltimi quod tamē necessario requirit̃ ad principiū primū simplr̄ vt sit primo primū in essendo ⁊ vltimo vltimū in resoluēdo. naꝫ termin⁹ subiecti est. idē. resolubile in cōceptuꝫ absolutū. s. ens vel saltem neutruꝫ indifferēs ad absolutū ⁊ respectiuū. similr̄ pdicatū est esse ⁊ nō esse aggregatū ex affirmatiuo ⁊ negatiuo ⁊ ꝯn̄r resolubile. tuꝫ etiā quia tale principiū est ppositio modal̄ resolubil̄ in aliaꝫ de inesse. Infert ꝯn̄r ꝙ primū principiū simplr̄ idest primo primuꝫ est istud ens est ens. habꝫ eniꝫ terminos primo primos ⁊ vltio vltimos ⁊ ꝯn̄r irresolubiles in aliquos priores cuꝫ inter ꝯceptus quiditatiuos status sit ad cōceptuꝫ entis. Scotus in theorematib⁹. ⁊ pro sententia philosophi in quarto metaphisice addit ꝙ posuit ipsuꝫ primū nō simplr̄ sed respectu istoꝝ de quolibet affirmatio vel negatio. omne totuꝫ ē maius sua parte.

Sed indubie hic modus dicēdi in pluribus deficit primo. plurime sūt ppositiões affirmatiue que nō sunt ydēptice vt pdicatio denominatiua sicut ista pater generat in diuinis. silr̄ corpus quod est altera pars compositi est aiatuꝫ vt Scotus in quolibetis. ⁊ licꝫ in diuinis ⁊ trascēdentib⁹ ppter infinitateꝫ aut trāscendētiaꝫ alteri⁹ vel amboruꝫ extremoꝝ repiat̃ ydēptica absqꝫ formali.

In creaturis tamē omis formalis ē ydētica ymo ⁊ apud dyaleticos ꝯcedit̃ istā esse formalē ⁊ gn̄aliter q̄libet in qua pdicat̃ oppositū de opposito genus est species que tam̄ q̄uis sit affirmatiua nullo⁹ est ydēptica. Secūdo deficit hic modus in assignādo ordinē ppositionuꝫ in primitate. ⁊ videt̃ ꝙ ista hō est homo nō sit primo pria ymo ista sit poꝛ ea homo est aial. naꝫ in creaturis via generatōis est pcessus ab impfectiori ad pfecti⁹ cuꝫ agentia nālia imediate non pducāt illō quod pfectuꝫ est. quare Auerroys 2° methaphice ꝯmēto. xxxiiii°. materia primo recipit formā vleꝫ. ⁊ post mediāte illa recipit alias vsqꝫ ad indiuiduales. Cuꝫ ergo magis vniūsalia sint coꝛoꝛa ⁊ poꝛa videt̃ ꝙ pcedant minus vl̄ia. ⁊ cōsequēter prius in eodeꝫ erit ratio substātie aut aialis q̄ hōis. Dixi aūt notanter in creaturis. qꝛ cuꝫ oppositus modus procedendi sit in natura creata ⁊ in natura creante vt vult Scotus nō videt̃ dubiuꝫ ꝙ prioꝛa debent esse pfectioꝛa ⁊ ꝯn̄r min⁹ cōia pfectioꝛa. vnde ratō diuinitatis est simplr̄ prima respectu alioꝝ vt substantie spūs entis q̄ dicunt̃ de deo. Tercio cōtra cōclusionem suā arguit̃. illud est primū principiū simplr̄ primū quod in scōa opatōe intellect⁹ est primo cognitū ⁊ sine q̄ nihil aliud eadē opatiōe pōt cognosci ⁊ a q̄ noti^a aliaꝝ depēdet. tale āt est primū princi^m a phō assigto. Ultio errat hic modus dicendi in eo quod ponit hoc principiū impossibile est idē sil̄ esse ⁊ nō esse dici primū respectu istius de quolibꝫ dicit̃ esse vel non esse vt eniꝫ innotuit hec duo a metaphisico ⁊ logico cōsiderata impōtāt ideꝫ pricipiū sub diuersis modis ꝯsiderādi

Ad p hoc ad ratiōeꝫ primā ꝯclusiōis sue ⁊ piter ad scōaꝫ respōdet̃ ꝙ lꝫ principiū illud quātuꝫ ad simplicitatē termioꝝ psupponat aliā in aliq̄ gn̄e cause q̄ finalis. ipsuꝫ tn̄ principiū primū inter oīa principia cōplexa i que possunt resolui alia vel reduci ꝯclusiōs scibiles est primū simplr̄ ⁊ lꝫ idē importꝫ relatōeꝫ. qꝛ tamē est relatio ꝯissima ⁊ trāscendēs nō tollit primitatē simp^r a tali prin^o oīa alia pcedēte p modū noticie ⁊ firmitatis. vt inqt Johēs buridan ⁊ recte. Nōnulli vō nominales simp^r ꝯcessere dari ples ppōes cathegoꝛicas ⁊ de inesse ⁊ de 2° adiacēte pcedētes h̄ prin^m. istud tn̄ ab Aristo. esse dictū p^o qꝛ eo magis vtimur in sciētijs ad pbanduꝫ illa que sūt dubia q̄ alijs. ⁊ est opinio buridan in hoc q̄rto cui⁹ defect⁹ stati appebit.

Propter tertium

qdeꝫ hui⁹ sciendū p ꝙ sic phi pmi ē speclari de sba pria q̄ est sba oiuꝫ dicta eo ꝙ ē cā oium ita etiā eiusdē est pscrutari de principijs pmis sylogisticis ex qb⁹ ois scia demōstrat ōe qō pbat. qō rōe fulcit̃ illi phō q int̃ oēs

philosophos habet dicere et docere de vno quoque prout se habet in rei veritate maxime cōgruit dicere principia rei firmissima. Talis autē est prim⁹ phus igit̄ ꝛc. maior probatur quia nō pōt docere de re qualibet ita vt se habet nisi per rei cuiuslibet principia. ergo illi maxime cōgruit qui habet docere de ente ſm q̄ est ens firmissima entis principia cum solus ille habet dicere de re q̄libet vniuersaliter habet et nō circa hoc ens vel illud. minor autē supponitur ex prologo metaphisice. Unde sapiētis est omnia maxime scire sicut decet nō singulariter. Nota tamē q̄ non est idem mod⁹ cōsiderandi prima prin^a in metaphica et in alijs sciētijs specialibus. supponūt namque sciencie speciales prima pricipia et nō demōstrāt. metaphisic⁹ autē licet non demōstret prima principia simplr. tamē dmōstrat errores circa prima principia arguendo ex min⁹ notis et ex cōcessis ab aduersario et notificādo terminos quod nō ptinet ad pticulares sciētias Unde Albert⁹ qrto metaphice. cum ergo dignitatibus demōstrationū vtant̄ omnia genera scientiarum oportet q̄ dignitates sint ſm ens accepte. vnūquodque enim genus subiectum pticularis sciētie vnum est et determinatum sic corpus mobile et sicut cōtinuū imobile et sic numer⁹ et huiusmōi. Intantū ergo hec genera determinata vtunt̄ principijs inquātū eis sufficiēs est ad mām ppriā. sed hoc principio q̄ de quolibet affirmare aut negare et de nullo simul quod est circa esse et nō esse vtit̄ geometra sicut q̄ qualibet lineā necesse est esse symetrā vel assymetrā. et arismetricus vtit̄ ▬ q̄ quēlibet numerum necesse est esse parē vl̄ imparem. Sufficiēter ergo sibi his dignitatib⁹ vtit̄ quilibet phus pticularis. hoc autē est q̄ vtit̄ dignitatib⁹ q̄tum cōtinet genus sibi subiectū de quo fiūt demōstratōes.

Sciendum 2° q̄ firmissimū omniū principiorum est quatuor differētijs oīa alia excedēs vno mō primū principiū est māifestissimū cū notis terminis statim intellect⁹ eius veritati assentiat et hec cōditio cōuenit ei cuicūque audienti competur. scda circa primū principiū mētiri et decipi nullaten⁹ cōtingit. quod probatum quia notissi^m est igit̄ impossibile est mētiri circa ipsum. nemo enim deceptus mētit̄ in notissimo. quare Albert⁹ omnes qui decipiunt et abducunt̄ in mēdacium dcipiūtur circa ea que ignorāt. et tūc modica deceptio in principio maximū in cclōne inducit mendacium et deceptōem. et hoc cōuenit primo pricipio vt compat̄ discentibus. Tercia primū principiū absque conditōne vlr est verū ex̄ñs aut quia nō huic vel nūc aut hic sit verū et nō vbique semp et oī. aliter enī nō esset māifestissi^m. vel quia cognitio ei⁹ nō dependet ex suppositōe ppōnū pri⁹ notarum. et hec conditio sibi cōuēit vt ipsum compat̄ alijs ppositōibus. quarta conditio necesse est primū principiū puenire sciētes et nō audiētes querere. hoc enim principiū necessariū est cognoscere quemlibet qui habet aliquid cognitōis et cognitōem huius principij necesse est venire ei qui habet eam et nō per auditum discere. Dicit̄ autē puenire sciētem cum eius sciētiam accipiat nō potētia, habēs enim tale principiū nō posset nō assentire. Et hec cōditio cōuenit ei respectu aliarū cognitionū q̄ nō necessario veniūt ad hūtem

Sciendum tercio q̄ principiū primū non ideo dicit̄ primū simplr vt excludat̄ ei⁹ cōpositio ex plurib⁹ vocib⁹ vel terminis componētibus cum ipsum sit resolubile in terminos incōplexos ex quib⁹ cōponit̄ sicut complexum in incōplexum vt recte dixerūt sic ponētes. nec ideo quia nō habeat ppositōes que sint pricipia aliquo modo nāliter priores ea cum ista ens est ens quā includit primū principium tanque eius pars sit prior illa naturalr aut effectiue siue nāliter cū partes sint priores toto primo phicorum sit quoque principium quoddā. quia principium nō fit ex nō principijs. Sed ideo dicit̄ primū simpliciter quo ad nos. quia naturaliter simpliciter pcedit omnia alia principia complexa quo ad nos primo prioritate causalitatis. quia licet principia etiam complexa ex quib⁹ ipsum componitur ipsum precedant in genere cause efficientis. hoc tamen principium omnia illa

precedit in genere cause finalis. quia ppter hoc prin^o finaliter sunt omes alie ppositões ex quibus cõponit͛ ꝛ forte ꝙ etiã prioritate tpis nullũ tale p̃cedit ipsuꝫ. tercio modo hoc principiũ excedit oĩa alia prioritate doctrine. prius .n. ingredit͛ virtualiter demonstrationẽ ꝙ̃ aliquod aliud. que oĩa sicut sũt finaliter ppter ipsuꝫ ita rõe eius virtualiter ingrediũtur demõstratõeꝫ q̃rto prioritate cõsequẽtie. naꝫ licꝫ sequat͛ ens est ens ergo qõlibet ens est vel nõ est. nõ tamẽ ecõtra apud intellectuꝫ. qꝛ si nihil nec aliqua nec aliqualr esset adhuc quodlibꝫ esset vel nõ esset ꝛ vere ꝛ ꝯr̃ aliq̃liter quodlibꝫ esset vel nõ esset nõ tñ ens esset ens nec ita esset nec vere esſꝫ ymo nec aliqualr esset sic̃ nec aliqs modus esset quo quodlibet esset vel nõ esſꝫ. Ex quibus trahit͛ ꝙ recte ptulit qui de primo principio dixit ideo ipsuꝫ esse primũ qꝛ hñs veritatẽ eminẽtissimã ꝛ incõtradicibileꝫ omia alia cõplexa demõstratõis in que resoluũtur cõclusiones scibiles p̃cedit.

Sciẽduꝫ quarto ꝙ primũ princi^o logice cõsideratũ de quolibet affirmatõ aut negatõ ꝛ de nullo eoꝝ ambo simul equales huic qõlibet est aut non est ꝛ impossibile est idem sil͛ esse ꝛ non esse nõ sunt vnũ principiũ simplr sed duo copulatiue ꝯiuncta. cũ vna sit ppositio affirmatiua ꝛ altera negatiua. prima nã ꝙ est ppositio cathegorica de p̃dicato disiũcto. altera ãt est negatiua de p̃dicato copulato nihil est ꝛ nõ est intelligẽdo p eaꝫ istam nullũ ens est nõ ens equiualẽs huic quã habemus in vsu nõ ꝯtingit ideꝫ simul esse ꝛ nõ esse. vel huic impossibile est idem siml͛ esse ꝛ nõ esse. Istaꝝ autẽ partiũ prima cũ sit affirmatiua prior negatiua est principiũ demonstratõis affirmatiue ex quo sequi põt cõclu^e affirmatiua ꝛ negatiua indifferẽter. scd̃a ãt cũ sit negatiua posterior affirmatiua ẽ principiũ demõstratõis negatiue ex qua nata est sequi soluꝫ ꝯclusio negatiua. tale autẽ prin^o ad logicas difficultates dissoluẽdas his cõditõibus est fulciẽduꝫ. de quolibꝫ termino simplici. discreto. ex vtraq; pte extremi. pro aliquo supponẽte. simplr sumpto. sine signo ꝯfundente. cũ verbo de p̃nti. nõ ampliatiuo simp^r sumpto. sine aliq̃ determiatõne. est verificabile alteꝝ cõtradictorioꝝ incõplexoꝝ. vel cõplexoꝝ nõ quiescẽter totaliũ singulariter ꝛ nõ est verificabile de aliquo illoꝝ verũ ꝙ simul diuisiue. que oĩa discutiẽda sunt in elemẽtis dyalectice.

Dicendũ itaq; primo ꝙ primũ principiũ est firmissimũ. tuꝫ qꝛ manifestissimũ. tum qꝛ circa ipsuꝫ nõ cadit error. tum qꝛ absq; cõditõe vlr est veruꝫ. tuꝫ qꝛ p̃ueniẽs sciẽteꝫ vt innotuit. cõuenit autem sibi esse firmissimũ vt compat͛ ꝯtradicẽtib^o qui lꝫ ore negarint primũ principiũ mẽte tamẽ nõ poterant negare cũ nãli lumie intellect^o illi necio assentirent.

Dicenduꝫ 2° ꝙ tale principiũ est primuꝫ simplr quo ad nos: tuꝫ qꝛ simplicissimũ mõ declarato nõ dependẽs simplr ab alio ꝫ alia ab ipso. Quare .s. Tho. q̃rto metaphice cũ duplex sit opatio intellectus vna qua cognoscit ꝙ quid est que vocat͛ indiuisibiliũ intelligẽtia. alia qua cõponit ꝛ diuidit in vtraq; est aliqd primũ. in prima quidẽ opatõe primũ quod cadit in cõceptu intellect^o põt concipi mente nisi intelligat͛ ens. ꝛ qꝛ hoc principiũ impossibile est ideꝫ simul esse ꝛ non ẽe dependet ex intellectu entis sicut hoc principiũ omne totũ est maius sua parte dependꝫ ab intellectu toti^o ꝛ partis. ideo hoc principiũ est nãliter primũ in scd̃a opatõe intellectus. s. cõponẽtis ꝛ diuidentis. nec aliqs põt hac operatione intellectus aliquid intelliger͛ nisi hoc principio intellecto. sicut eniꝫ totum ꝛ pars non intelliguut͛ nisi intellecto ente ita nec hoc principiũ omne totuꝫ est maius sua parte intelligitur nisi intellecto predicto principio firmissiõ. hec ille. Nunqd autẽ in tercia opatione intellectus sit aliquod primum sicut in secũda ꝛ prima eius opatõe. ꝛ quid sit illud. egregia esſꝫ inquisitio. sed nõ possũt nec debẽt omnia propalari.

Dicendũ tercio ꝙ ipsuꝫ est euidẽtissimũ. nihil enim est assignabile siue sit siue non sit cui non cõpetat vere esse vel non esse.

Dicendū quarto q ipsuz ē verissimū. ha bitudo eniz suoꝝ terminoꝝ in qua consistit veritas cuiuslibꝫ ꝑpōis est incōmutabilissiā cū inueniatur inter extrema sūme necessaria qualia sunt principia.

Dicenduz quinto q ipsum est certissimū. veriora nāq sunt simplr notiora cū veritas vel sit obiectū intellect⁹ vel conditio obiecti eadē autē est dispositio rei in cognoscibilita te ⁊ in entitate 2ᵒ metaphice.

Dicendū sexto q sine primo pricipio nul luz cōplexū demōstrabile cōtingit scire. ipsuz āt cōtingit scire alijs ignoratis. prima ps pꝫ qꝛ omnis cōplexio demonstrabilis aut affir matia aut negatiua ⁊ sic cadit sub affirma tōe ⁊ negatōe in cōi cōcepta de quib⁹ est pri mū principiū. cōstat autē q nō ɔtingit scire inferius ignorato supiori. secūda ps etiā de ducit: ipsuz eniz est de termis trāscendētib⁹ cōmunia autē cōtingit scire particularib⁹ ig noratis.

Dicendū septio q primū prin͡ᵒ est simp' indemōstrabile. Vn̄. s. Tho. q̄rto metaphi ce. primū prin͡ᵒ non pōt demōstrari simplici ter. qꝛ peteret͡ princi͡ᵒ. nihil. n. possꝫ assumi ad ꝓbatōꝫ hui⁹ principij nisi ea que ex ve ritate hui⁹ principij dependent. sed bn̄ elen tice pōt ꝓbari. naz elenc⁹ est silogism⁹ cōtra tradictōis. Unde inducit͡ ad redarguēdam aliquā falsaz positōneꝫ. ⁊ ꝑpter hoc isto mō induci potest primū principiuꝫ.

Dicenduz octauo q primū principiuz est ꝑpetue veritatis. in eo nāq est necessaria hi tudo termioꝝ vt impossibile sit ipsuz non ēe verū ergo ⁊c. ideo Aug. de vera religione. re gule incōmutabiles non pn̄t ab aliquo calū pniari de quaꝝ nūero est primū principiuꝫ. Sed dubitat͡ vtrū illa necessitas hitudinis qua ꝑpōes sūt eterne sit absoluta aut respe ctiua. Rn̄r q est nc̄citas absoluta ꝑut disti guit͡ ɔtra nc̄citatꝫ ſm qd non tn̄ est nc̄citas simplr qua aliqd dī necessariū nō respcū al terius sed in se. vt Herueus in quolibeto 2ᵒ. talis. n. hitudo est relatio que dicit respectū rei ad reꝫ ⁊ nō est relatio ſm esse sed ſm di cī. vt Egidius 2ᵒ posterioꝝ.

Sed cōtra dicta cōtingit dubitare ⁊ pri mo quomō antiqui ore potuerint negare pri mū principiū ⁊ nō mente cuꝫ voces sint pas sionuꝫ aie note. primo piarmenias. Rn̄r q Eraclitus ⁊ si negauerit primū pricipiū ore ⁊ ex fallaci apparētia omia videlꝫ putās ēe in cōtinuo motu. vel ꝑteruiēdo. aut vi argu mētoꝝ coactus. potuit tamē etiā ipsuꝫ nega re mēte intellectiōe tamē determinata a sola fide quare quidaꝫ simplr ꝑtulere se credētu ros triangulꝫ nō habere tres angulos duo bus rectis equales si xp̄us illud dixisset. fi des autē ponit͡ in potētia intellectiua. impor tat nāq assensuꝫ intellectus ex electione ad illud quod credit͡ cū certitudine. vt. s. Tho mas sup epistola Pauli ad romanos lectōe sexta ⁊ alibi pluries. Quare Albert⁹ q̄r to metaphice si aliqui credūt oppositis pri moꝝ principioꝝ ꝑpter dicētiuꝫ auctorita teꝫ ⁊ amiciciaꝫ erit cura eoꝝ vt attendāt q prisce auctoritatis viri nō dij. sed hoīes fue erūt ⁊ errare potuerūt nec ita amādus ē ali quis vt veritas ꝑpter eum deferat͡. qꝛ licet diligamus veritatē ⁊ amicos tamē omibus oportet ꝓhonorare veritatē ⁊ ꝑpterea veri tateꝫ ꝓponere amicis non est incōueniens.

Potuit etiā eraclitus forte negare hoc prin cipiuꝫ mente intellectione determinata a so la volūtate. cū impio volūtatis intellect⁹ mo neat͡ ad cōponēduꝫ aut diuidenduꝫ. non re pugnat eniꝫ volūtateꝫ determinare potentiā etiaꝫ ɔtra eius naturaleꝫ inclinatōeꝫ. vt pꝫ etiā in actib⁹ imꝑatis organoꝝ. nemo tamē potest nec potuit quinymo nec poterit negar͡ primū principiū mēte intellectōe determina ta ex parte obiecti. tuꝫ qꝛ ꝑ naturā sui nega ri nō possunt nec dubitari. tum etiaꝫ qꝛ est fundatum in ente cui intellect⁹ nullo mō pōt dissentire sicut nec aliqua potētia cognitiua potest dissentire suo obiecto primario cū nl lum tale sit natuꝫ de se causare ɔceptuꝫ ſm. statim nāq in ꝑposito cognitis termis ꝑpo sitōis ꝑ se note format͡ ɔplexio. ⁊ licꝫ intelle ctus possit formare ꝑpositōeꝫ oppositā prio

pncipio ipio volūtati. nō tñ pōt illi assentirī. Quare.s.Thōs in qōib⁹ de vītate.q.xiiij. itellect⁹ possibilis diuīsimode determiat ad alterū otradictorioꝝ.opinādo.credēdo.dubitādo ⁊ sciēdo. ppōnes.n.otradictorie nō otradicūt sed assensus otradictorioꝝ vtiqꝫ otradicūt:⁊ Sco.in qrto sniaꝝ.dis.xliij.experimur:qꝛ assentimus oplexiōib⁹ sine possibilitate otradicēdi vel errādi vtpote pmis pncipijs ꝛc. Ex qbus ptꝫ ꝙ istud pncipiū est simplr in calūniabile qcquid sit de negātibus ipm. vñ quia aliqd euidētius nō pōt ipm ofirmare.iudicauit Auic.negātes ipm flagellādos. vñ pͥ sue methaphice negantes primuꝫ pricipiuꝫ sūt vapulādi ul̄ exponēdi igni qusqꝫ concedāt ꝙ nō est idē oburi ⁊ nō oburi vapulare ⁊ nō vapulare.

Scđa difficultas est vtꝝ pmuꝫ pricipium sit vtualiter otentiuū oiuꝫ vitatuꝫ scibiliū. Rñdeť ꝙ secus est rñdē huic difficultati apud phos q ptem affirmatiuaꝫ cōcederent cū itellect⁹ ex puris nālib⁹ absqꝫ doctrina diuinit⁹ ispirata possit deuenire in noticiam cuiuscūqꝫ vitatis scibilis vt alibi pscrutať. Aliť aūt apud theologos quare Sco. in plogo pmi sniaꝝ.Falsū est ꝙ in pmis pncipijs vtualiter otineātur oēs cōclusiōes scibiles:⁊ lꝫ termini pmoꝝ pricipioꝝ sint cōissimi qui distributi distribuūť p oibus conceptib⁹ iferioribus.tñ quia sicut termini subiecti sūt cōes ita ⁊ termini pdicati.tmi ergo subiecti distributi accipiūť solū respectu terminoꝝ pdicati q etiā sūt cōissimi ⁊ oñr virtute talium pdicatoꝝ nō sciūť de iferioribus nisi pdicata coia.mediū.n. nō potest esse pter qd respectu passiōis nisi passio icludať vtualiter in rōe illius medij.in rōe aūt subiecti pricipij coissimi nō icludiť pp quid aliq passio pticlaris: sed solū passio coissima.ergo illō subiectū nō pōt eē nisi sub ista rōne coissima ⁊ oñr nō est rō cognoscēdi nisi passiōes coissimas. Cōstat aūt ꝙ pter illas coissimas sūt multe alie passiones ad quas nō possūt passiones pmoꝝ pncipioꝝ eē media:qꝛ nō icludūt istas.ergo multe sūt vitates scibiles nō icluse vtualiter in pmis pricipijs.

Tertia difficultas vtꝝ primū pn⁹ sit verissimū cū dictū sit ipm hr̄e vitatem eminētissimā.Rñdeť ut Albert⁹ in hoc qrto veritas pma dupl̄r diciť pma que nō seqtur ēs inqtuꝫ ens in quo stat ois entis resolutio:⁊ hec est vitas diuia q̄ sub ente nō cadit.Vñ deus est primuꝫ verum a quo oia alia vera dependēt 2° methaphice. Et hec non est illa vitas circa q̄ nō otigit errare:qꝛ illa licꝫ sit manifestissima tñ pp sui excellētiaꝫ vt diciť Aristo.nō est pfecto itellectu intelligibilis:⁊ ideo multiplicit̄ erratū est circa eā neqꝫ eo⁹ māifestissima est ꝙ ipꝫ sit pncipiuꝫ eētiale alioꝝ veroꝝ sicť sūt illa que sūt manifestissi. fm sui nām.Sed est manifestissima ise ⁊ sibi vt pricipiuꝫ effectiuuꝫ alioꝝ a cui⁹ esse dficiūt itellect⁹ ⁊ ligue pter sui excellētiaꝫ.⁊ ideo apud multos oditionata est ⁊ ab alijs ocepta veritas illa.neqꝫ ē vni⁹ rōnis cū aliq vitate ⁊ licet dicať ꝙ veritas pma oibus nām impssa est: ⁊ tñ hec impssio nō est nisi de scia:qꝛ ē:⁊ nō quid est.eo ꝙ nō habet diffinitiōem neqꝫ est diffiniēs aliq vera:⁊ ideo oditiōes iducte de manifestissimo ⁊ circa ꝙ nō otingit errare ⁊ ꝙ est sine oditione nō ab alio acceptū per hūc modūquo sup inducte sūt ñ oneniūt diuie.Silr aūt vitas diuia est pri⁹ demōstratōis.qꝛ g° istū pricipiū de quo loquuti sum⁹ extra gen⁹ eē diciť.hoc ē ideo:qꝛ extra gen⁹ vnū qōlibet est genus in qlibet gñe exñs.pma autē veritas nō est in qlibꝫ gñe exñs:nec hꝫ aliq ad dmōstratōis geneꝝ ordiationeꝫ:nisi sicut cā efficiēs oiuꝫ nō coordiabilis alicui suoꝝ effectuuꝫ. Et ostat hoc ꝙ pria cā ⁊ veritas sua est sup intellectū ⁊ supra narrationē ⁊ inoiabilis a cuius noiatione oēs ligue deficiūt pter ipsius excellētiaꝫ. quod aūt sic se habet ad intellectū nō pōt eē i accipiēdo sciaꝫ pncipiū.

Quarta difficultas vtꝝ primū pricipiū sit demōstrabile aut possit doceri. Et videť ꝙ sic cū sit veniēs ad habēteꝫ in quo denotať ei⁹ disciplie facilitas. rñdeť ꝙ pri⁹ pricipiū quo ad iherētiaꝫ pdicati ad subiectū

doceri nō potest cū nō sit dubiū.nihil aūt do ceť aut disciť nisi illud qđ p̄ ɔcipim⁹ est no bis dubiū vel appet falsū Licoñ.p̄ positio. nemo aūt dubitat de iherētia p̄dicati ad sb iectū hui⁹ p̄ncipij vtꝝ ipossibilitas sił eēndi ꝛ nō eēndi eidē insit sicut nec eo mō ɔtingit circa ipm errare. Pōt tñ doceri q̄ ad ɔclusi ones aliquas ꝑprias p̄ pñci⁹ qūo fač Arꝛ. q̄rto methapħice. circa.n. ꝑprietates illas p̄ pñcipio attributas ɔtigit errare. Pria ṗ ṗncipia inq̄tuꝫ ɔcept⁹ qdaꝫ in aïa possunt demōstrari. hoc mō forte arguēdo oē spec culabile est ɔceptibile seu itelligibile sed pri ma pñcipia sūt huiusmōi ergo ꝛc. Inq̄tum tñ sūt siłitudīes reꝝ extra aïaꝫ quaꝝ inhe rētia vni⁹ad alteꝝ nulla est causa nō possūt demōstrari. Et si arguiť pria pñcipia inq̄tū siłitudīes sūt effect⁹ občoꝝ ab extra.ergo vt sic possūt demōstrari.demōstratio.n.est eoꝝ quoꝝ est altera cā ꝛ⁹ posterioꝝ.rñdeť q ad hūc itellectū ɔcediť ea nō hr̄e cām inq̄tum siłitudīes sūt.qꝛ sūt ꝑpōnes imediate.ꝛ sup posito etiā q hr̄ent cās vt deducit argu⁰ nō tñ seq̄ť q sint d̄mōstrabilia.i.q debeāt d̄mō strari.oē.n.habēns cām est demōstrabile si nō sit pse notū. Nō tñ q p̄muꝫ pñcipiuꝫ hū est demōstrabile vt subiectū.i.aliqd de eo ṗ de subiecto est demōstrabile nō tñ est demon strabile vt ɔclusio uel ut passio: Et hec fuit snia ƒmonis hui⁹ quarti methapħice.qdaꝫ eniꝫ impiti dignāť demōstrare pñci⁰ istud volētes ad hoc iducere demōstrationē osten siuā:ꝛ iste error ɔtigit eis pp appedepsiam. Est appedepsia ignorātia qua nō cognosciť q̄ꝝ optet q̄rere demr̄ationē ꝛ quoꝝ nō optꝫ oiuꝫ.n.eē demr̄ationē est ipossibile. Et si q̄ rať vtꝝ primū pñci⁰ possit aliquo⁹ induci ex singłarib⁹. Rñdeť q cognitio singłariuꝫ est occasio cognitionis prioꝝ pñcipioꝝ: et iō via illa iductiua ꝑprie non ē ꝑbatio.sed q̄dā manuductio Sco.ꝛ⁹ metapħice.qꝛ qñ cūq; itellect⁹ itelliget p̄⁰ p̄n⁰ magis adhere bit illi q̄ ꝑpōni singłari iducēti.via aūt pba tio est ex notiorib⁹ vt dčm est in scđo hui⁹. Q̄uita difficltas vtꝝ cc p̄⁰ p̄n⁰ ɔtigat

errare. Rñdeť q circa p̄⁰ p̄n⁰ nō ɔtigit er rare q̄ ad veritatē ꝛ falsitatē ipius.cui⁹ rō est:qꝛ si qs erraret circ̄ p̄⁰ p̄ncipiū adheren do ei⁹ opposito ipe opinareť simł ɔtraria i eē eidē ut quod idē sit calidū ꝛ frigidū.ɔña est nō qꝛ opiones ɔtradictorioꝝ sūt ɔtrarie ɔstat aūt q ɔtraria nō sūt simł in eodē ergo nec oppōnes ɔtradictarioꝝ.oppo⁰ aūt p̄mi p̄ncipij icludit ɔ̄dictoria. Contigit tñ erra re circa p̄ma p̄n⁰ quo ad ꝑpetates sibi at tributas vt pꝫ ex q̄rto metapħice. Et si ar guať ois nr̄a cogni⁹ oriť a sensu.ꝫ circ̄ oēꝫ cognitionē sensitiuā ɔtigit errare ergo circa itellectiuā.ꝫ illud p̄n⁰ cognosciť cognitōe in tellectiua igiť ꝛc. Ampli⁹ dubitať de rōe pħi.ois.n.argumētatio ducēs ad ipossibile cui⁹ ɔclusio ñ est i falsitate notior q̄ p̄missa itermedia peccat q̄liť est in ꝑposito.ɔclusio nāq; nō ē mi⁹ iconueniēs q̄ añs.nā si aliqs opinať ɔtradictoria eē simul ṽa multoma gis ꝛ ɔtraria

Ad p̄⁰ rūt Sco.q ois decep⁹ q̄ pōt fieri ex ṗ ſsuꝫ ñ falsificaret p̄⁰ pñcipiū.i.nulla decep⁹.nūq̄.n.aliqs ſsus iudicat q hoc ſsi bile sit ꝛ nō sit in eodē istāti.vñ lꝫ ſsus inf dū decipiať in simplici vnione alic⁹ vt iudi cādo aliqd eē albū vel nigrū nūq̄ tñ decipiť iudicādo idē sił eē albū ꝛ nō albū.ita itelle ctus i vna simplici ꝑpōe pōt errare.tñ i ꝑ pōne qua ɔiūgūť duo ɔtradictoª nō decipi tur ɔcedēdo ipa.ɔstat aūt q hoc icludit p̄⁰ pñcipiū:ꝛ sic pꝫ q eo⁹ quo decipiť ſsus eo⁹ etiā itellect⁹. Uel dato q ſsus erraret circa ipm.tñ ṗ itellectū tanq̄ p pōam nobiliorem corrigereť error sensus.

Ad scđm rñdeť q ṽitas ē opiōes ɔ̄di ctorioꝝ eē ɔ̄riasꝛ ñ ɔ̄dictorias.vt.s.Th. in pª ꝛ⁹.q.lxiiijª. arti⁹.iij. ad ꝫ⁰ tum qꝛ sūt opposite vtꝫ.ꝛ nō relatiē cū vna nō iferat al terā:nec p̄uatiē cū q̄libꝫ ipaꝝ possit eē quid positiuū saltē ƒm itellectū:nec ɔ̄dictorie. qꝛ vnū ɔtradictorioꝝ ē negatiuū g⁹ ꝛc. Tū etiā qꝛ āhe sūt forme absolute ꝛ positie se ñ ɔpa tiētes sił in eodē subčo g⁹ ꝛc. Nec seʳ opiōes ɔ̄dictorioꝝ sunt ɔ̄rie g⁹a siłi itellectiones

ↄtradictorioꝝ erūt ↄtrarie. Intellectiones nāq; ↄ̄dictorioꝝ nō hn̄t adinuicē repugnā-tiā imo vna est cū alt'i sic habit' respectu negatiōis.iō possūt stare sil̄.vna aūt opio cō tradictorij non est cū alt'i imo illā expellit. sed vtꝝ eadē sit scia ⁊ itellectio duoꝝ oppo sitoꝝ.pōt dici ꝙ loquēdo de simplici itelle-ctione in q̄ nō est assens' nec dissens'.sic nec ↄpō aut diuisio oppositoꝝ eadē est spēs nō tn̄ idē habit'.q2 nō ponit' habit' nisi vbi ē assensus vel dissensus. In scđa aūt opatōe q̄ est cū ↄpōne ⁊ diuisiōe dici pōt ꝙ eadē est itellectio aut scia oppositoꝝ ↄplexoꝝ q̄ scit' hoc eē veꝝ ⁊ aliud falsū nō tn̄ idē habit' q̄ adheret' :⁊ assentit' huic ⁊ nō illi ſ q̄ dissen-tit' alij ⁊ assentit' huic. Et si arguit' opiones ↄtrarioꝝ sūt ↄtrarie 2° piermenias caplo fi nali ergo opiones ↄtradictorioꝝ nō erūt cō trarie. Ampli' opiōes ↄ̄trioꝝ ñ sūt ↄtra dictorie.ergo a sili opiōes ↄ̄dictorioꝝ non erūt ↄtrarie r̄ndet' ↄcedēdo ↄn̄s ⁊ ↄn̄aȝ.hic eni sūit' ↄ̄rietas ꝓ repugnātia.vel forte vl timū caplm scđi piermēias nō fuit Arꝫ.qđ apud q̄dā ē ↄsonuȝ vtȝ ispicienti lr̄aȝ ei' ibi deȝ ut Johs Jand.iqt.ad aliud neget' ↄn̄a q2 opiōes ↄtrarioꝝ ābe sūt ētitates positiue vnū aūt ↄ̄dictorioꝝ nc̄cio est qđ negatiuū.

Ad argu'm igit' ꝙ ↄn̄s rōis pbī ñ magis ipossibile ſm sensū q̄ aūs. Sȝ ↄtra null' p̄s' dic' idē sil̄ eē ⁊ nō esse.iiij°. metaphice in fi ne.iō alit' dr̄ ꝙ Arꝫ. ñ arguit ↄtra negātes p̄mū p̄n'm. Sȝ ad recipiētes ipm ꝓbādo ꝙ sit firmissimū.noti' aūt est i falsitate ēt ad i tellectū ꝙ ↄtrarie opiōes sūt in aia q̄ p̄muȝ p̄ncipiū ſm itellectuȝ eē noti'. Uñ noti' est ſm itellectuȝ ꝙ ↄtrarie opposita nō possunt sil̄ eē in aia q̄ ꝙ istud pricipiuȝ sit firmissi'm q̄re nō oȝ fugē ad aliqđ noti' ſm ſ'uȝ. Uñ pbs ⁊ ↄmētatoꝛ ñ ducūt ad h° incōueniēs vt inqt Sco.ꝙ aliqs opiet' ↄtrarie oppo'a ſ ꝙ ↄtrarie opiōes sint i aia c'mōi sūt opiones ↄtradictorioꝝ .ȝ ↄmētatoꝛ magis videat'. ire ad ipa oppo'a. Alit' r̄ndet' ꝙ in ↄn̄te isert' simplr magis ipossibile.q2 ꝓbat'.hoc p̄nci-piū esse firmissimū ex eo.q2 nō ↄtingit ipm dubitare.q2 si ↄtingēt ipȝ dubitare.g° ē siȝ ↄn̄a ptȝ q2 dubitās p̄mū p̄n'm adherēs suo opposito dȝ oppinari illud nō eē veꝝ.qđ di cit ex q̄ ↄtradictoria dic' siml' esse vera.ↄstat aūt ꝙ noti' ipossibile est ꝙ p̄mū p̄ncipiū sit falsū q̄ ↄtingere dubitare d̄ p̄mo principio cū multi dubitauerint vtꝝ p̄mū p̄ncipiū sit firmissimū:q tn̄ nō credūt ipm esse falsū. In alijs aūt p̄ncipijs ⁊ coībus ai ↄceptiōb' nō seqt' ꝙ si ↄtigat ea dubitar' ꝙ ipa sint falsa

Sexta difficultas vtꝝ primū pricipiuȝ sit ꝓpō pse nō. R̄ndet' ꝙ sine dicam' ꝓpō neȝ pse notaȝ eē illā cui' p̄dicatū ponit' i dif finitione subiecti vel c' ptuȝ est idē subcō vl' illa q̄ statiȝ cognitis termis cōcipit'.vt sāct' Thōs.iiij°.metaphice:⁊ in p̄ma pte.q.2'a si ue dicam' ꝓpōem pse notā esse illā q̄ ex ter minis ꝓprijs q sūt aliqd e' hȝ euidēteȝ veri tatē.i.non ex alio effectiue.vt Sco.scđa dis. p̄mi q̄re Licoñ.ꝓpō perse nō est illa que hȝ v̄itateȝ i ↄpticipataȝ.sꝫ primū principiū est ꝓpō per se nota.

Septima difficultas vtꝝ p̄muȝ pri'm sit ꝓpō affirmatia ul' negatia. R̄ñr p̄ ꝙ ipm ē ꝓpō negatia: ⁊ lȝ inq̄tū negatia ē eā p̄cedat aliq̄ affirmatia.tn̄ inq̄tum talis negatia scȝ ↄposita ex talib' termis scȝ ex eē ⁊ non eē: ⁊ tali mō enūciādi:q2 ibi remouet' ipossibi-litas sil̄ eēndi ⁊ nō eēndi ab eodē vt sic nul la alia p̄cedit eā.nec resoluit ei' cognitio in prioꝛē aliā.sed cognitiones oiuȝ alioꝝ pri cipioꝝ resoluūt' in istud. Alr r̄ñr ꝙ oēm negatiaȝ falsaȝ p̄cedit aliq̄ affirmatia vera tn̄ si sit aliq̄ negatia v̄a v̄itate eminētissi'a ⁊ icon'dicibili nō oȝ ꝙ eā p̄cedat aliq̄ affir-matiua. Et ꝓ idē saluat' ꝙ ipa sit modalis ⁊ ꝓpo'ca aut d̄ copulato extre°:⁊ tn̄ ꝙ sit p̄'a Alr r̄ñr ꝙ est forl'r affirmatiuū.sic.n. istud nō ipossibile ē hoīeȝ currere equalet isti pos sibile ē hoīeȝ curre. ita h̄ p̄ncipiū ipossibile est idē ⁊c.equalet huic necesse est idē non esse ⁊ non eē. Unde dictū negat' ⁊ non mo-dus Sco.quarto metaphice.

Propter quartuȝ

me

gdē hui⁹. Ad primū satis inotuit q̄liē p̄mū pricip⁹ sit simplicissi⁹. ⁊ ɔsilr ad ɔfirmatōez Et ad 2ᵐ cū ɔfirmatōe eiusdē. verū q2 sit sermo de ista ens est ēs. i qua idē de se ip̄o p̄dicat̄. Sciendū q̄ l3 nulla sit vior ꝓpō q̄ illa in q̄ idē p̄tur de se ip̄o vt Boe⁹ in li° d̄ ebdomatib⁹: q2 tūc hoc est verū solū de illis q̄ possūt p̄ri de illo eodē cū hijs circūstātijs. s. cuȝ v̄bo de p̄nti in ꝓpōib⁹ mere de iesse ⁊ apud nōnullos l3 nō in doctria Sco. in ꝓpōib⁹ in qbus subcm ⁊ p̄tum ꝓ aliq̄ supponūt affirmatiuū in termis simplicib⁹ nō isolubilibus absq̄ isto termio ifinit⁹. a. um. Jō simpʳ loquēdo p̄ᵐ p̄ncipiū vissimuȝ. certissimū: ⁊ notissimū vt patuit itantū q̄ etiā vitas ꝓpōnis in q̄ idē p̄dicat̄ de se ip̄o sūit̄ ex veritate p̄mi pricipij qd̄ est vi⁹ oibus p̄ncipijs ɔplexis que alia ɔfirmāt̄: ⁊ in q̄ oia illa resoluūtur. Et q̄q̄ ꝓpō in qua idē de se ip̄o p̄tur sit euidētissima i se nō tm̄ in suo p̄ticlari cum multe sint ꝓpōnes false in qb⁹ idē p̄tur de se ip̄o vt apud q̄ples ɔtigit de ista chymera ē chymera in qua subiectū ⁊ p̄tuȝ ꝓ nullo supponūt. ꝫ nō est dabile aliqd siue sit siue non sit de q̄ nō dicat̄ v̄e esse vel nō eē.

Ad 3ᵐ argᵐ dūduȝ q̄ qcq̄d denoiat̄ a genere denoiat̄ ēt a sp̄e vel sp̄eb⁹ ⁊ hoc vel simplicit̄ vel s̄m qd ut inqt Sco. ⁊ ꝓpea scutū in casu illo ē coloratū nō tm̄ vno ꝫ plib⁹ coloribus coloratū: ⁊ sic̄ scuto iest albedo ⁊ nigredo s̄m aliā ⁊ aliā ptem ⁊ ɔn̄r s̄m qd eod̄ mō eidē ineē ɔtradictoria s̄m qd nō est ipossibile. Aliter rn̄r ⁊ magis logice supposito q̄ totū nō dicat tertiā entitatē distictā a ptib⁹ vt volūt noiales q̄ scutū in casu illo est albū ⁊ nō album sil̄ collectiue. istud tm̄ nō est ɔtra p̄mū pricipiuȝ qd̄ b3 itelligi ⁊ de nullo eoꝝ ābo sil̄ diuisiue vt supi⁹ notabat̄.

Ad 2ᵐ de relatiuis dōm q̄ nō est s̄m idē nā mons dr̄ magn⁹ ⁊ puus ⁊ idem duplū ⁊ dimidiū non tm̄ ad idē ꝫ ad diūsa. Inferre ergo idē eē simplr̄ magnū ⁊ puū duplū ⁊ dimidiū est ignorātia elēci. ɔn̄e tamen ille q̄ sūt Aristo. in p̄ntis qd̄ sc3 si aliqd est duplū ad hoc ergo duplū ⁊c̄. sūt bone hoc. n. probat pb̄us magnū ⁊ puū nō eē ɔtraria. q2 dicūt̄ de eodē non tm̄ simplr̄ sed s̄m qd. quia in cōparatione ad diūsa.

Ad ɔfirmatiōez rn̄r q̄ l3 affirma° ⁊ negō ex suis rōib⁹ for̄libus ɔtradicāt ꝓp qd̄ manētib⁹ tlibus rōibus formalibus ɔtradictio methaphica nō possit auferri. logicalis tam̄ ɔtradictio plura reqrēs q̄ rōes formales p̄t tolli ꝑ aduentū alic⁹ determiatōis addite q̄ q̄uis etiā nō sit diminuēs aut destruēs: q2 tm̄ determiatōes ille sic p̄scindūt tale subiectuȝ cui applicāt̄ vt nec affirma⁹ nec negatio talis subiecti ad ip̄m attigere possit q̄ruȝ alt̄a ɔueniebat sibi denoiatiue nō facta tali p̄cisione id̄ destruit̄ ɔtradictio. vn̄ ⁊ respectu sbiecti vltiate abstracti extrema ɔtradictionis nō sūt imediata. eqnitas. n. est tm̄ eqnitas. Auic. v°. methaphice. Mod⁹ igit̄ p̄cisiōis ⁊ exclusionis. reduplicatōis. pleitatis. p̄mitatis. imediatiōis. accn̄talitatis. realitatis. formalitatis. nccitatis ɔtigenᵉ. qditatis. abstractōis: ⁊ ɔsiles destruunt naturā contradictiōis in illis extremis quibus applicant̄. Quare Scot⁹ p̄ sniaꝝ dis̄. vᵃ. dico vt sepe dictū ē q̄ int̄ cōtradictoria est mediū cū inq̄tū ita q̄ neutꝝ est verū cū inq̄tuȝ. sic̄ nec hō inq̄tū hō ē alb⁹ nec inq̄tū hō nō est albus.

Ad q̄rtuȝ neget̄ q̄ hec sit ipossibil̄ aliqs hō est hō. ⁊ ad ꝓbatōȝ neget̄ ɔn̄a. ꝫ solū inferēduȝ est q̄ hoiez corruptū impossibile est esse. Ad cōfirmatōȝ neget̄ mior vel ea cōcessa neget̄ ɔn̄a. ꝫ solū debet iferri ergo sor̄. vel plato currūt. Ad aliā ɔfirmatōȝ neget̄ vltia ɔn̄a sor̄. ē nō ois hō. g° nō ois hō currit. q2 cuȝ sigᵐ vl̄e ponit̄ int̄ ptes p̄dicati efficit̄ cathegorema. a pte aūt subiecti qn̄ nullū cathegorema ip̄m p̄cedit est sincathegorema vt Sco. in p̄ntis ꝫ solū seqt̄ sor̄. est nō ois hō. i. ens nō ois hō. g° ens nō ois hō currit q̄ est v̄a non ɔt̄dicēs illi vli.

Qritur sexto qō

Utrū extremoꝝ ɔtradictōnis que ē maxia ⁊ prima oppositō ⁊ in qua fundatur primū p̄ncipiū sit aliqd̄ mediū. Et arguit̄ p̄

ꝙ ↄtradictio nõ sit maxia oppositio. ↄtradictio nõ est oppositio igit̃ ⁊c. añs ꝓbat̃. omis oppositio reqrit duo extrẽa. sed alterꝫ extremoꝝ ↄtradictionis est nõ ens g° ⁊c.

Cõfirmat̃ maxia oppõ arguit maxiã3 distantiã extremoꝝ ergo vbicũqꝫ nulla erit distantia ibi nulla oppõ. ſ3 int̃ extrema ↄtradictionis nulla est distãtia ꝑmo posterioꝝ g° ⁊c.

Adhuc si ↄtradictio eẽt oppõ aut ergo ▮ daret̃ in vocib⁹ aut ↄceptib⁹ ⁊ hoc dici nõ potest cũ oia hec sint positiua alterꝫ aũt extremoꝝ ↄtradictõis dꝫ eẽ non ens aut fũdaret̃ sup correspondẽtia illis ↄceptib⁹ ⁊ hoc iterꝫ dici nõ potest cu3 alteri extremo ↄtdictionis correspõdeat qd negatiuũ q̃re ⁊c.

Cõfirmat̃ tũ q3 alicubi repit̃ ↄtradictio vbi nulla ▮ q̃titas sicut iter hec extrema de⁹ nõ est de⁹ ergo nõ ẽ maxia oppõ. p3 ↄña. q3 maximũ ꝓſupponitq̃tũ. Tũ etiã q3 ꝓma oppositio est mima oppõ cũ pri° in vnoq̃qꝫ genere sit mẽsura q̃ debet eẽ mima. x°. methaphice. sed ↄtradictio est ꝓma oppõ eo quia maxima ergo ⁊c.

Amplius q̃to extrema alic⁹ oppõis magis distãt tãto iter ea sũt plura me^a. ſ3 ↄtdictoria distãt in ifinitũ cũ omni finito cõtigat intelligere maius sed non contingit intelligẽ maiorẽ distantiã ꝙ q̃ est int̃ ↄtradicto^a q3 q̃cũqꝫ alia daret̃ caderet int̃ ↄtradicto^a.

Confirmat̃ inter omnia relatiã mediu3 est rela°. Sed ↄtradicto^a adiuice3 referunt̃ q3 opponũt̃. oppõ aũt ẽ q̃da3 relatio g° ⁊c.

Adhuc illa extrema habẽt me^m que pñt de eodẽ ꝟificari. q3 talia habẽt mediũ saltẽ ▮ ꝑticipationẽ extremoꝝ. ↄtradicto^a aũt sũt huiusmõi. nã g̃natio ſbalis est istantanea vt coiter tenet̃ q̃ non ẽ sine suis termis q sũt eẽ ⁊ nõ esse eiusde3 rei ergo ⁊c.

Confirmat̃ g̃ño istantanea h3 eẽ in istanti ⁊ in eodẽ habet nõ eẽ ergo ⁊c. ꝓbat̃ mior. optet g̃none3 istantaneã aliq̃ñ corrũpi cum habeat eẽ post nõ eẽ ⁊ nõ corrũpit̃ in tpre ▮ q3 nõ h3 esse diuisibile. in nullo aũt istanti corrũpit̃ ꝙ pñti vt notu3 est intelligẽti ergo tunc nõ habet eẽ p3 ↄña. quia istans attribuit̃ posteriori passioni vlt°. ꝓhicoꝝ g° ⁊c.

In oppo^o est ꝓhus q̃rto metaphice. At ꝟo neqꝫ ↄtradictõis mediũ nihil eẽ ↄtingit. ſ3 necessariũ aut dicere aut negare vnum de vno. Et ꝑmo posterioꝝ ↄtradictio est oppõ c^o nõ est mediũ ſm se. qȯ aũt ↄtradictio sit maxima oppõ inqt Albertus q̃rto methaphice caplo finali. hoc pñ^m de q̃libet affirma° vel negatio ꝟa ⁊ de nullo sil' ꝟa est affirmatio ⁊ negatio. Maxia est opponu3 qm̃ int̃ ens ⁊ ñ ens nihil oio est mediũ. qm̃ l3 idẽ sit subẽm affirmatõe ⁊ negatõe tñ eẽ ⁊ ñ esse q̃ attribuunt̃ eidẽ subiecto nihil penit⁹ dicũt mediu3 ⁊ nõ distãt tñ ſm extẽsionẽ q̃ põt eẽ in vna nã g̃nis sic̃ ↄtraria. S3 ifinite distãt extra oẽ gen⁹: ⁊ qcqd affirmat̃ in vna totũ negat̃ i altera ⁊ ideo i illo penit⁹ ↄueniũt nec vniri possũt. silr ⁊ de ꝑuatione ⁊ hitu ↄstat ꝙ l3 ꝑuatio dicat nõ ens ▮ tñ simplr dicit ñ ens ſ3 dicit nõ ens ẽtis ⁊ in ẽte. relatia etiã ↄstat ꝙ posita se ponũt licet nõ ponãt se ut sũt opposita. ⁊ iõ p3 ↄtradictoria maxie eẽ opposita ⁊ nõ esse mediũ ↄtradictionis: quia iter ẽe ⁊ ñ esse ñ est aliq̃ vni⁹ nature extẽsio neqꝫ est nõ ens. qȯ ponat aliqd illi⁹ esse quod negat̃. neqꝫ vno posito aliud ponitur. sũt ergo ↄtradictoria maxie opposita ⁊ ñ possũt siml' ↄgregari. ⁊ int̃ ea nullu3 põt eẽ mediu3.

Propter primum quidẽ hui⁹ quid sit ↄtradictio tertio videbitur dicẽdoꝝ. Est aũt oppositio repugnã^a duaꝝ entitatũ ex nã rei uel ꝑ opus itellect^a sibi iuice3 incõpossibiliũ. Uñ attentõe dig^o vt Sco. in pñti. ꝙ oppõ equoca est: q3 ▮ v° ſsu sũpta dr̃ equoce de ↄtrarietate ⁊ oppositiõe relatiã. In alio ꝟo ſsu dr̃ vniuoce de ↄtradictione ⁊ ꝑuatia oppõne ꝑ mõ est ẽs ⁊ ſpẽs i g̃ne relationis. si aũt iueiat̃ in alijs ▮ nerib⁹ hoc ñ est ut ſpẽs ſ3 ut passio. Scdo° est itentio: q3 ⁊ alterꝫ extremũ ei⁹ est tantu3 ens ſm ↄsiderationẽ rõnis. Pria aũt oppositio audit̃ aut cãlitate ⁊ nã q̃ vt sic ẽ maxima uel ꝑma. i. coissima inclusa in q̃libet ñ ▮ maxima. vt Sco. q̃rto metaphice.

Oppoª uo dicūt q̄cūqȝ nō cōtingit simul ad eē amboꝝ susceptibili q̄nto methaphice q̄re Auer. vi°. metaphice q̄cūqȝ nō ꝯueniūt vno subiecto ⁊ vno tēpore dicunt opposita. Est autem mediuȝ quoddā inter duo locatuȝ extrema. quod solet a loquētibus in cōmunibꝰ distigui mediū ſm q̄d nullius oppositoꝝ est receptiuū sicut lapis sani ⁊ egri mediū existit. mediū rōne tēporis dictuȝ qn̄ est dare tempus in quo neutrū in est subcō sicut catuli aut vulpiculi est mediū tp̄is visionis ⁊ cecitatis. Est quoqȝ meᵐ ſm formam cū ip̄a vna media ⁊ extremis ꝯfecta in existit subiecto. Et huiusmōi mediū iterduȝ est vno noīe formā denotāte noīatuȝ vt palludū ⁊ rubeū ex nigro ⁊ albo causatū. ⁊ inter calidūȝ ⁊ frigidū tepidū. aliqn̄ uo noīat abnegatōe extremoꝝ sicut int bonū ⁊ maluȝ moris ⁊ policie intercidit mediū puta heremita seu hō agrestis. vt Scotꝰ. x°. hꝰ qui nō est boꝰ nȝ malus quo ad politicos actꝰ exercendos Cōmētator. x° metaphice. ⁊ int sanitatem ⁊ egritudinē intercidit medium puta neutralitas ſm medicos qcq̄d Aristotiles dixerit in p̄ntis. Est aūt ⁊ apud nōnullos mediuȝ interpositōis ⁊ situs vt clauus visꝰ aut gluten cōpagētia postes. aliud est mediū ꝑsuppositōis vt q̄d alteri ꝑsupponit sicut quātitas int formā sbalez ⁊ māȝ. Vn̄ lȝ for sbalis attigat imediate māȝ primā. ꝑexigit tn̄ mediuȝ quod est quātitas in disponēdo materiā pro eius introductione.

Propter secunduȝ

quidē hꝰ sciēduȝ ꝙ vilipēdentes naturaȝ dignitatū ⁊ pricipioꝝ primoꝝ dari mediū cogunt ēt inter ꝯtradictoria. q̄re Auerroys ſmonē phi ꝯtra antiq̄s exponēs q̄rto metaᶜᵉ inq̄t. Existimare ꝙ hō ⁊ non homo sint ideȝ non diligeremꝰ quosdaȝ hoies ⁊ odiremus alios vel tueremur nos ab aliis ⁊ nō essȝ differētia apud nos inter amicos ⁊ inimicos.

Propter tercium

quideȝ primitꝰ quid sit ꝯtradictō māifestet velīt ordineȝ ſm magis ⁊ minꝰ circa oppositionē statuemus.

De primo sciēdū ꝙ Aristo. p̄io posterioꝝ ꝯplete q̄dem ꝯtradictionē describēs. Cōtradictio ē oppositio cuiꝰ non est dare meᵐ ſm se rcē dogmatizauit. Descriptio tn̄ illa q̄ꝫ multiˣ est declarāda. multiplex nāqȝ obscurat ⁊ ꝯfūdit intellēm ꝑ celi. ⁊ 2° elencoꝝ. q̄uis. n. in priuatōe ⁊ hitu ⁊ in ꝯtrariis imediatis nō sit mediū circa determiatū subiectuȝ tamē est mediū simplr. naȝ lapis nec est cecꝰ nec videns ⁊ albedo nec est par nec impar. hoc ēt q̄d hn̄t de imediatōe circa determinatū subiectū hn̄t inq̄tuȝ p̄cipāt aliq̄d cōtradictōis. nam priuatio est negatio in subiecto determiato. alteꝝ ēt ꝯtrarioꝝ ēt est hn̄s aliquid priuatōis. sed ꝯtradictio simplr in omnibus caret medio ⁊ hꝰ n̄ hȝ ab alio ſ a seipso. ⁊ ꝑpter hꝰ phs dicit cuiꝰ nō est dare mediū ſm se. Sanctus Thōs ꝑ posterioꝝ. non hr̄e itaqȝ mediū [illegible] se ꝯuēit ꝯtradictōi idest a seipsa habet istud ⁊ non ab alio. quare ideȝ q̄rto sniaꝝ dis. xiª. q. p̄ma sentire videturꝙ negatōis nota [illegible] descriptōe ꝯtradictōis deriet notāpseitatis ibidē posita. vn̄ inq̄t. Aliqua est mutatio int cꝰ termios n̄ pōt accipi mediū in eodē subicō nisi forte p accn̄s sicut iter affirmatōȝ ⁊ negatōȝ. q̄ꝫ ꝯtradictio ē oppositio cuiꝰ nō est mediū p̄se p̄io posterioꝝ paccn̄s tn̄ pōt accipi ex p̄te negatōis cui aliud adiūgit quod magis aut minꝰ distat ab affirmatōe siue illud sit ꝯtrariū in eodē gn̄e directe siue dispositio ꝯtraria sicut inter albū ⁊ nō albū accipit paccn̄s mediū ex p̄te coloris cui adiūgit negatio albedinis q̄d magis aut minꝰ distat ab albedine. ⁊ iter nō igneȝ ⁊ ignē accipit mediū ſm ꝙ aliq̄d est minus vel magis frigidū aut humidū. Johs auteȝ Scotꝰ q̄rto metaphice vult ꝙ nec p̄se nec p accidēs iter ꝯtradictoª sit dare mediū. Vn̄ exponēs diffinitōȝ ꝯtradictōis inq̄t ꝙ negatio vel cadit sup hāc determinatōȝ ſm se vt sit negatio pseitatis ⁊ tūc ꝯueniens ꝯtrariis imediatis ⁊ priuatiue oppositis q̄tenꝰ carēt medio ſm formā nō ē diffinitio ꝯtradictōis

uel pōt esse ecōuso ut ly pse cadat sup ne gationē ⁊ sit pseitas negatōis q̄ affirmet et cadat sup negationē tūc ꝯtradict° nullo mō h₃ mediū ex q̄ carē medio pse sibi iest. Cui cūq₃.n.aliqd iest pse.ei⁹ oppo⁹ nullo mō pt inesse:nec pse nec p accñs ꝟ carere me⁹ inest ꝯtradictorijs pse g° ꝛc. ⁊ ista ē ꝯuēiēs ꝺscrip tō ꝯtradictōis.ꝯtrarijs aūt imediatis aut p̄ uatiue oppositis cū carē medio ñ insit eis p se nō repugnat me⁹ paccñs. Dos āt tātos theologos cupiēs ꝯciliare ꝺicat ꝙ extremis ꝯtradictōis inq̄tu₃ extrema sūt formalit cō siderata vt v₃ vnū est pura affirmatio ⁊ ali ud pura negatio nullū penit⁹ itercidit me⁹ pse nec p accñs ⁊ hoc ꝺeducit rō Sco.qd ▮ s.Thōs ñ h₃ negare.cū in hoc ꝺistiguat ab alijs oppōnu₃ modis tñ extremis ꝯtradictō nis in eē mali ⁊ substractie ꝯsideratis p ▮ qbus negatio ⁊ affirmatio applicant sic bñ pōt mediū saltē paccñs intercidere.⁊ hoc so nant vba.s.Thō.si ꝺiligent trutinent.

Ex qbus pt₃ ꝺescriptio ꝯtradictionis nā ꝯtradictio est oppō cui⁹ ñ est ꝺare medium fm se q̄ talit pōt iterptari.v₃ iter ꝺuo ꝯtra dictoria nō est ꝺare aliquod mediū vbicūq₃ fuerit illa ꝯtradictio puta nec mediū rei nec mediū ratiōis ꝙ modicū.n.recedit ab vno ꝯtradictorioꝝ statī fit igressus in aliud.

Ex qbus ꝯcludit ꝙ iter extrema ꝯtradi ctoria formalr ꝯsiderata nō est mediū subīci tpris nec forme inpositionis nec pluspōis. vlr.n.nullū iteruenit ut ꝺetermiatu₃ est fm se mediū iter ꝯtradictoria.De quolib₃ eni₃ est veꝝ ꝺicē in subcō ⁊ i q̄libet tpre ꝙ vid₃ aut nō videt.Multo aūt min⁹ iteruenit me diu₃ ꝺispōis aut forme. Vñ ⁊ huic alludit sigtu₃ extremi ꝯtradictōis. nō hō.n.sigt oē illud qd est aliud ab hoīe.ꝯstat aūt ꝙ inter hoiem ⁊ iter oē illud ꝙ ē aliud ab hoie nul lū est mediū:q₂ uel illud mediū eēt aliud ab hoie uel idē hōi ⁊ q̄ocūq₃ ꝺicat seqt pces sus in ifinitu₃ ut p₃ ꝺeducenti.

Ampli⁹ q̄ncūq₃ aliqd inest alicui pse ei⁹ oppo⁹ nullo⁹ pt eidē ineē nec pse nec p acci dens vt p₃ iducēdo ꝟ carē medio inest extre mis ꝯtradictionis pse ut p₃ p̄mo posterioꝝ ꝺiffiniēdo ꝯtradictionē ergo ꝛc.

De 2° p̄ncipali ꝺōm p̄ ꝙ ꝯtradictio saltē ꝯplexa reqrit septe₃ ꝯditiones.s.idē subēm idē p̄tu₃ nō equoce ad idē fm idē.silr ⁊ tūc ⁊ ibi ut.s.Thōs p̄ pierměias lec.ix.Vñ et in ꝺoctria Scoti ad hoc ꝙ aliqua sint ꝯtra dictoria q̄tuor ꝯditiones reqrūt q̄ ▮ q̄tuor ꝺenotāt sillabas.cir.ꝺe.in.ad.

Dicendū scḋo ꝙ ꝯtradic° est p̄ᵃ ⁊ coīssiᵃ aliaꝝ oppōnu₃.tū q₂ iclusa in q̄libet alia sic magis cōe in minus cōi.tū etia₃ q₂ qd ē in i tellectu oppōis ꝯtradic° est in q̄libet alia op positione cū aliq̄ addito ⁊ ñ ecōuso. tū q₂ formalr nullā aliā ifert.ipa āt ab oib⁹ ifert ⁊ hic ▮ scḋus modus p̄oritatis in p̄ntis.

Dōm t̄tio ꝙ ꝯtdictio ñ est p̄ma oppō.s. pfectissiᵃ seu maxia ⁊ p̄ᵃ cūlitate ⁊ nā qd ꝺe ducit facilit ex ꝺoctria Sco.ꝯtrarietas est sub hoc p̄iu maior ꝯtradic° ergo ꝛc.aūs pba tur ois oppō q̄ ñ so⁹ est pmittēs ꝟ ēt ponens ⁊ reqrens maiorē repugnātiā positie videt maior oppō illa que nō nccio ponit nec req rit ꝟ so⁹ pmittit maxia₃ ꝺistantia₃ hec vi nō.ꝟ ꝯtrietas est huiusmōi respectu ꝯtdicti onis vt paulo iferi⁹ ꝺeducet ergo ꝛc.Vñ l₃ ꝯtria icludant maiorē repugnantiā positie ꝙ ꝯtdictoᵃ.q₂ ipossibile ▮ gen⁹ icludē aliq₃ pfectionē q̄ ▮ sit in spē cu₃ aliquo supaddi to p ꝙ spēs ē spēs g° cū ꝯtradicᵃ icludant i oi spē oppōis sic supi⁹ ad illa₃ ▮ loqmur.n. ꝺe itentione ꝯtdictionis ꝟ ꝺe hijs qb⁹ iest af firma° ⁊ nega°.qcqd est i itellectu oppōnis ꝯtdicto° erit in q̄lib₃ alia oppōe cū aliq̄ ad dito ⁊ ñ ecōuso.Tñ ꝯtradic° pmittit maio rem ꝺistantiā si esset.na₃ ꝺata maiori ꝺistā tia ꝙ iter ꝯtraria ꝺe illa ꝺicētur ꝯtradic°.

Dōm q̄rto ꝙ l₃ ꝯtradic° ñ sit oppōnum maxia mō imediate ꝺicto ipa tñ est maxia q̄tenus inter ei⁹ extreᵃ nullū penit⁹ intcidit mediū ⁊ q̄ten⁹ potest fundari sup q̄cūq₃ ēti tate indrnter ⁊ q̄tu₃ ad ppetates q̄ sūt sep tem ⁊ modos repugnandi:⁊ i hijs saluatur sñia.s.Thō.ñ repugnans ꝺcis mioꝝ.Vñ i libello ꝺe q̄tuor oppsitis.x°.metaphice ⁊ p̄

sniaꝝ dis. vª. inqt. In qlibet oppōe itelligit ɔtradictio. qꝛ ipa ē pma maxia ꝛ cā omnis oppōis. quare. s. Tho. i libello de qtuoꝛ oppositis ɔtdictio ē oppō pª iter alias cª rōez assigt Aristo. p posterꝰ. qꝛ ɔtradicº ē oppō cª nō est dare meᵐ fm se. mediū. n. ostēdit distantiū ɔueniētiaz: ꝛ iō minuit rōem oppōis qꝛ ergo in oibꝰ alijs oppōibꝰ a ɔtradicª est inuenire mediū iō oēs diminuūt de rōne oppōnis ɔtdictoꝛ. lz q ad cāsalitatez ñ vtrūqꝫ cōsenserit. naz. s. Thōs vult ɔtdictionē ñ solū eē poꝛē alijs oppōibꝰ ɔitate. nā. psuppōne. ꝛ illatiōe. ut Sco. vꝫ etiā causalitate. pᵒ. n. i qlibꝫ genere i causa oiuꝫ q sūt pꝰ in illo gñe xº. metaphice.

Dōm vº. q oppō relatia est mima oppōnū ut. s. Tho. i libello de qtuoꝛ oppositis. tū qꝛ vnū extremoꝝ aliaꝝ oppōuꝫ sp remouet alteꝝ. tū etiā qꝛ vnū extremoꝝ aliaꝝ oppōnum est ipsectū respectu alteriꝰ qd relatiue oppositis nō ɔuenit. ut. s. Thōs in. q. de pō q. vijª. ꝛ alibi pluries ppea nulla oppō est i diuis pter relatiuaz. ut. s. Thōs ibidē ꝛ p i sententiaꝝ dis. xxvi. tum etiaz quia alterū extremoꝝ sp aliqd ponit nō aūt ita ɔtigit i priuatiue oppositis ꝛ ɔtradictorijs. tū etiā qꝛ inter eius extrema plura intercidūt media respectu aliaꝝ oiuꝫ. Uñ. s. Thōs i libello d qtuoꝛ oppositis oppō relatia minimū hꝫ de ɔtradictiōe. nō qꝛ habeat mediū maxie siue subiecti sui generis q i alijs minuit rōem oppositionis. s qꝛ ñ requirit extrēa realr diūsa Sūt. n. qdaz relatōes que insequūt actū intellectꝰ sicut est de rōe ydēptitatis. ꝛ de gñe ꝛ spē ꝛ hmōi in qbus est diuersitas nulla nisi quā facit intellectꝰ. In illis vō relatiuis que fundant sup quātitate vel actōe lz sit diuersitas realis tū pter dependentiā eoꝝ ad se mutuo minꝰ est de ɔtradictōe q in oppositonibus alijs quaꝝ extrema nō includūt seinuicē nec ponūt ymo cū vnū insit reliquuꝫ est possibile inesse.

Dicēduꝫ sexto pbabilr q oppositio priuatiua post ɔtradictoriaz est maxia. vt vult s. Tho. in libello de qtuoꝛ oppositis q deducit facilr. ois. n. oppositō qto plus hꝫ d medio tāto est minoꝛ. qꝛ minꝰ hꝫ de ɔtradictiōe vt. s. Tho. ibidē. sed extrēa oppositōis puatiue minꝰ hūt de medio post ɔtradictōnez q extrēa aliaꝝ oppositionū. In puatis eni est tantū mediū subiecti ꝛ tpis in relatis āt dat mediū subči ꝛ tpis fm diūsas ptes relatōnis ꝛ forme. Ideꝫ eniꝫ pōt esse pr ꝛ filius diūsa rōe. In ɔtrarijs ēt dat mediū subiecti ꝛ forme nō nūqꝫ ꝛ psuppositōis non tū tpis. Uñ s. Thōs ibidē. puatiue āt opposita cum nō hēant mediū sui generis sic aliq ɔtraria hūt nec dependētiā ad inuicē sicut relatia pmū locū tenēt post ɔtradictionē. In his āt alteꝝ s. priuatio de se nihil ponit. vñ de se negatio est ꝛ nō ens. naz priuatōes fm phm sūt d genere nō entiū. Sꝫ qꝛ ñ est negatio absoluta sed est negatio talis hitus q reqrit subiectuꝫ iō puatio ē negatio in gñe ꝛ ēt in sbičo vt dictū ē. Sꝫ tū ɔsiderādū ē q nō ɔuēiūt oio cū ɔtrarijs in subičo. qꝛ puaº cū inest auffert a subičo rōꝫ ɔmutatiōis priꝰ hite cū hitꝰ postea induci ñ possꝫ. vñ māifestum ē priuatie opposita maxime opponi ꝛ maxie attigere oppōez ɔtradictōis. Nō tū vt. s. Tho. ibidē capº p q plus reqrit ad oppositōꝫ puatiaꝫ q ɔtradictoriā. sed tū illd qd addit oppositº priuatiua sup ɔtradictionem non auget naturaꝫ oppositionis sed minuit.

Dīcduꝫ septio q pꝰ puatōꝫ seqt oppō cōtria in q repit maiō ɔuēienª pdcis. ē tū i ea qdā accessꝰ ad pdcās oppōes. ꝛ qcqd in ea oppōis ē totū efficit pticipatoꝫ oppois puatie ꝛ ɔtradictoꝛ. qdaz nāqꝫ ɔtraria ñ hūt meᵐ sue nāe. sic ē sanū ꝛ egrū fm phm. ɔueniūt tū in subičo ꝛ in illꝰ vbi ñ fit reditio ab egritudie ad saitatē magis accedūt ad nām puatōis ꝛ hitꝰ. in illꝰ vō vbi fit reditio ipsiꝰ minꝰ accedit. Sp tū i ɔtrarijs oibꝰ alteruꝫ extremū est vt priuatio ꝛ alterū vt habitꝰ: priuatio. n. ꝛ hitus faciūt ɔtrarietatē vt dꝫ pzio phisicoꝝ. ꝛ ideo oēs ɔtrarietates reducūt ad hituꝫ ꝛ puationē tāqꝫ pria oppositionuꝫ simpliciter. vt. s. Tho. vbi supra.

Sꝫ dubitat vtꝝ ɔtradictio sit oppō re-

alis aut rōis. videt̄ enī p̄io ꝙ sit real' quia metaphici tm̄ est ɔsiderare ens ⁊ accn̄a realia ētis. ꝭ metaphic⁹ ɔsiderat oppōeȝ que ē diuisa in ɔtradictionē ⁊ alias oppōes qnto metaphice g° x°. Cōfirmat̄ oppō est spēs ɔūnte ⁊ dr̄a dūsitatis. ꝭ dūsitas ē passio realis g° oppō. ⁊ p ɔn̄s ɔtradictio. pȝ ɔn̄a qa genus non est verius ens suis spēbus.

Ampli⁹ ɔtradictio essȝ nō exn̄te intellcū igit̄ nō est accn̄s intētōnale an̄s pbat̄ qꝛ nō exn̄te intellcū non min⁹ essȝ ɔtrarietas oppositio relatia ⁊ priuatia vtȝ inducēti. g° ⁊ ɔtradictio. qꝛ illa seqt̄ ad quācunqȝ oppōem. igit̄ illa n̄ pōt ēe siē intellcū q̄cūqȝ alia sic manēte

In opp° arguit̄ accn̄s non hȝ veri⁹ esse ꝙ suū subiectū. ꝭ oppōes fūdant̄ in intentōib⁹ vt in subiēco vtȝ de gn̄e ⁊ spē ad seinuiceȝ relatie oppositis. silr̄ gen⁹ ɔtradicit non gn̄i ⁊ sic de alijs g° nō sūt realia ꝭ tm̄ intētōnalia

Dicēduȝ cū Scoto in p̄ntis ꝙ ɔtradictio est intentio qꝛ ⁊ alteꝝ extremū ei⁹ est tm̄ ens ꝭm ɔsideratōȝ rōis vt in ꝑ articlo dictū fuit Ubi attētione dignū. vt. s. Tho. inqt i libello de q̄tuor oppositis ꝙ ɔtradictio ꝭm ꝙ ɔtradictio est nihil negat in gn̄e. ꝭ simpr̄ ext̄ ge⁹ Sic. n. oēs res q̄ sūt in gn̄e est reducē ad ēs qd nō est in gn̄e ita oēs oppōnes reꝝ in gn̄e exn̄tiuȝ est resoluē in oppōeȝ illaȝ c⁹ termini nō sūt in gn̄e. Ex qb⁹ pȝ rc̄e intuenti ꝙ ɔtradictōȝ hȝ ponere. s. Tho. oppōȝ rōis nō realē. ⁊ maxie in vbo illo in oppōeȝ illaȝ c⁹ termi nō sunt in gn̄e. ⁊ p hec ad ꝑ° inductū ɔn̄duȝ vt Scot⁹ ꝙ metaphic⁹ distiguit mlt̄a mltiplicia i qnto. nō qꝛ ꝭm oēs sensus sint entia vel passio real' ētis. ꝭm alios ⁊ alios sensus forte pōt vt excludat a ꝓposito ita d oppositōe cui⁹ vna spēs est ens ⁊ spēs relatōis ⁊ ali⁹ sensus adiūgit̄ vt a ꝓposito forte excludat̄. Ad ɔfirmatōȝ dico ꝙ oppositio in vno sensu put. s. dr̄ d ɔtrarietate ⁊ oppositōe relatia ē spēs ɔūe nō āt put dr̄ d cōtradictōe ⁊ priuatia oppōe. qꝛ ens ⁊ nō ens ɔtradicūt ⁊ tm̄ nō differūt nȝ sūt diuersa. qa diūsitas ⁊ dr̄a sūt entis ɔūe. Un̄. s. Thōs vbi supra cap° 3° In ɔtradictorijs absolute nō sūt extrēa realia realr̄ diūsa. qꝛ nō ens n̄ est aliq̄ res. sūt tm̄ extrēa ɔtradictōis sp realr̄ nō eadē. Ad 2ᵐ ɔcedēduȝ est ꝙ cōtrarietas ⁊ relatia oppositio eēnt intellcū nō exn̄te nō aūt priuatia oppositio nec ɔtradictio. qa alteꝝ extremū in illis oppositōib⁹ puta negatio ⁊ priuatio ꝭm ꝙ est extremū negatōis est tm̄ ens ꝭm rōeȝ. qd de negatōe pȝ. qꝛ licȝ illa dicat̄ de aliq̄ ente vt nō homo dicitur d asino tn̄ ꝭm rōeȝ q̄ ɔtradicit hōi nō ē ens nisi rōis. negatio. n. hominis vt ɔtradicit homi n̄ est in hoie ymo vt cōtradicit est dicibil' de ente ⁊ d nō ente. ⁊ tal' negatio apd. s. Tho. est ens ꝭm ꝙ ens dr̄ qd significat v̄itatē propositōis vt supi⁹ hituȝ est qōe 3ᵃ h⁹ q̄rti metaphice. adeo. n. v̄a ē negatio ētis d eo qd n̄ est sic̄ ei⁹ affirmatio d eo qd est. vt. s. Thōs vbi sup̄ cap° vlti°. Et cū dicebat̄ ɔtradictio seqt̄ ad q̄cunqȝ oppositōȝ. ꝭ intellectu nō existēte dat̄ nigrū g° ad ipm seqt̄ negatio albi vt ɔtradicit albo. dico ꝙ nō exn̄te intellectu non est ɔn̄tia. Silr̄ priuatio lȝ sit negatio hitus in subiecto tn̄ tm̄° opponit̄ hitui rōe negatōis ⁊ illa nō est ens nisi ꝭm rōeȝ. Unde. s. Tho. vbi supra cap° q̄rto cū dr̄ cecitas in oclo nō designat̄ ꝙ cecitas habȝ esse seqēs eēntiā cū ꝓnatio n̄ hēat eēntiā. ꝭ significatur poti⁹ ꝙ oclus careat quodā esse.

Ad rōȝ in oppo° dico ꝙ ɔtrietas ⁊ relatiua oppō sūpta in illo sensu in q̄ sūt spēs oppositōis n̄ sūt in subiectis intētionalib⁹ lȝ fōte ɔtrarietas ꝭm aliū sensuȝ prout dr̄ esse in ꝑpōibus ꝭm q̄litatē ⁊ q̄titatē eaꝝ sit intentionale ⁊ in subiecto intētionali vt in ꝑpōe. alie āt due vt ɔtradictoria ⁊ priuatia oppositio possūt esse in subiectis intētionalibus. Ego āt his nō obstātibus soleo sic arguere. nō repugnat dari ɔtradictōeȝ ex natura rei etiā q̄cunqȝ intellect⁹ rōne circūscripta. quia Aristo. in postp̄dicamētis inqt sic̄ affirmatō negatōi opposita est vt qd sedet ei qd nō sedet. sic ⁊ res q̄ sub vtroqȝ vt qd sedere ⁊ ei nō sedere. qd totuȝ intelligēduȝ est obiectiue alit̄ enī nō essȝ dexcū act⁹ intelligēdi sint positiui. Ampli⁹ si ɔtradictio essȝ oppō rōis tm̄

esset tūc mīma oppositionū cuiꝰ oppositū diffinitū est cū alie sint reales. ens vō rōnis sit ens diminutū. Adhuc cū impossibilitas ꝛ repugnāᵃ oriant̄ ex tali oppositōe aut sint ipsa oppō ꝯtradictoria si ipsa esset ens rōnis tūc circūscripto actu rōis nulla ꝯtradictōis extrema forēt incōpossibilia. Hec apparēter ꝛ ꝓbabilr̄ q̄ꝝ solutio est facilis vt pꝫ intuēti.

Scōa difficultas ꝯtra ꝯclōnē terciā qꝫ ꝯtradictō sit pria oppositionū cālitate ꝓbat̄ qꝛ si nō esset ꝯtradictio nulla alia esset oppō. ꝛ si nulla alia opposita eēnt aduc ꝯtradictio oppositio esset. gᵒ vr̄ pma cālitate. pꝫ ꝯña. qꝛ hec vr̄ conditio cause qꝫ possit esse sine causato ꝛ nō ecōᵒ. Rūr negando ꝯñaꝫ. ꝫ ex illo seqt̄ solū ꝯtradictōeꝫ eē coīssimā aliaꝝ oim. sic in silī si ponat̄ deū facē anial sine oī dria specifica. sic forte ī aial in embriōe tūc nō sequtur si aial nō esset nulla spēs aialis esset. ꝛ si nulla spēs aialis esset nō minꝰ aial esset ergo aial sic esset pfectissimuꝫ sed solū seqt̄ qꝫ aial esset cōissimū. Scotus quarto metaphisice.

Tercia difficultas videt̄ qꝫ oppō ꝓuatia nō sit mior q̄ꝫ ꝯtradictoria rōe repugnantie. nā oppō nō est nisi elōgatio poᵉ ab actu sicut calor facit potētiaꝫ sui subiecti distare a frigido. cū ergo priuatio a suo subiecto remoueat oīo potētiaꝫ ad hituꝫ cū a priuatōe ad habitū impossibil̄ sit regressus ergo ꝛc. mīnꝰ ergo opponit̄ visus cecitati q̄ꝫ ens ñ enti. Dicēdū qꝫ lꝫ in oppōe priuatia elōget̄ potēᵃ ab actu inꝑponēdo obstaculū imobilr̄ ne potētia ducat̄ ad actū inꝑponēdo obstaculum indelebile in ipō subiecto. ꝑpter qđ dicit̄ qꝫ ꝓuatio auffert potētiaꝫ ad actū. tñ in oppōe ꝯtradictoria remouet̄ ipsa potētia ita qꝫ nihil eiꝰ relinqt̄. cū in nō ente simplr̄ nihil poᵉ sit ad esse. Vñ maiꝰ miraculū est in quolibꝫ die aīas creare lꝫ hoc minꝰ miremur q̄ꝫ cecū illumiare quod tamē quia rarius mirabilius putatur. vt. s. Tho. ibidem.

Propter quartuꝫ

quidē ad primū dr̄ qꝫ alteꝝ extremoꝝ ꝯtradictōis negatiuū nō sic est nō ens qꝫ totalr̄ ꝛ ꝯuertibilr̄ sit nō ens. nisi vlr̄ intelligēdo non ens cui vīssime nihil ꝯtradicit vt supra innotuit. tñ extremū negatiuū ꝯtradictōis significat carētiaꝫ alteriꝰ extremi affirmatiui ideo pōt attribui entibꝰ ꝛ nō entibꝰ. qꝛ indrñter significat carētiaꝫ alteriꝰ extremi. ꝛ lꝫ nō significet determinatā entitatē non tollit̄ ex qn ibi sūt duo extrēa. qꝛ lꝫ nō significet dterminatā entitatē. significat tñ indrñter qđlibꝫ aliud vbi est carēᵃ illiꝰ determiate ētitatis. sic nō hō pōt esse asinꝰ nō tñ ꝓm ꝑpriā rōꝫ asini ꝫ inq̄tā hꝫ carētiā hoīs. Silr̄ nō hō oīa alia significat idrñter ꝛ ꝓm rōeꝫ cōeꝫ. s. ꝓm qꝫ oīa alia intelligūt̄ habere carentiā humāitatis.

Ad ꝯfirmatōꝫ pōt dici qꝫ veꝝ ꝯcludit qꝫ oppō ꝯtradicᵃ nō est maxia q̄ ad distātiā extremoꝝ qꝛ nō reqrit maxiaꝫ distātiaꝫ lꝫ illā pmittat iō ꝯtrarietas ꝫ mō est maxia oppō Ipsa tñ pt ꝯcedi maxia q̄tenꝰ int̄ eiꝰ extrēa nᵘˡˡᵘˢ coicidit meᵘˢ ꝛ q̄tenꝰ pōt fūdari sup q̄cū qꝫ entitate indrñter ꝛ q̄ ad mōs ꝛ ꝑprietates repugnādi. iō maxie cois ꝛ ꝯñr notissiᵃ alia rū q̄ ad nos. in vtute. n. eiꝰ notificāt̄ ōs alie oppōes. iō. n. scimꝰ qꝫ albo opponit̄ nigꝝ. qꝛ albū ē nō nigrū. hec āt dictis ñ repugnāt vt pꝫ speculāti. pp qđ coiter dr̄ qꝫ ꝯtradicᵃ sūt eq̄ ipossibilia ꝫ ñ eq̄ distāᵃ. Vñ ꝛ apō q̄sdā maior est cōtradictio inter deum ꝛ non deuꝫ q̄ꝫ inter animaꝫ non animaꝫ.

Ad 2ᵘᵐ pꝛicipale rñr qꝫ ꝯtradictio nō fundat̄ in vocibꝰ aut ꝯceptibꝰ nisi significatiue. cū talia sint signa reꝝ ꝫ fūdat̄ p se sup illa q̄ ꝯcipiūt̄. ꝛ cū dr̄ alťa ps est nihil. Rūr qꝫ falsuꝫ est. vñ lꝫ alťa ps nō significet determiatā ētitatē sigt̄ tñ q̄dlꝫ aliđ ab exᵗᵐo affirᵗiuo.

Ad confirmationē rñr qꝫ distantia ꝑprie est in pñto q̄ꝫtitatis de qua veꝝ est nihil maximū nisi quātuꝫ. distātia tñ trāslata ad alia cꝰmodi sūt opposita non importat q̄ꝫtitateꝫ naꝫ ꝯtraria imediata maxie distāt distātia apud alios dicta formalis ꝛ tñ nullū habēt mediū. distātia. n. dimēsiua aut local̄ nihil facit ad oppositōes. In ꝑposito āt distātia extremoꝝ ꝯtradictōis est priuatia. qꝛ alteꝝ ꝯtradictorioꝝ est priuatio alterius. Ad

aliud ineadē ɔfirmatōe rñr ꝙ ɔtradictō est mima oppositio qꝛ simplicissima ⁊ aliarum cōissima. q̄to eniȝ aliqd cōmunı̄ tanto simplicius ꝼm rationē. cū spēs semp addat aliqd generi ɔtradictio āt includit̄ in qualibꝫ vt constat quare ꝛc.

Ad terciū pꝛincipale rñr ꝙ distātia est duplex. q̄daȝ dimensiua ꝓprie de gn̄e q̄titatis. q̄daȝ aūt pfectiua trāsumptiue dcā. transfert̄ eniȝ ad alia vt ad opposita. Ad maiorē igit̄ ɔcedit̄ ꝙ q̄to extrema magis distant tanto sūt plura media de distātia dimēsiua ⁊ tunc mioꝛ posita sub eo est falsa. qꝛ ɔtradictoria nō sic distāt. maioꝛ aūt est falsa de distantia pfectiua ⁊ trāsumptiue dcā. naȝ ɔtraria imediata maxie distāt ħ mō ⁊ tn̄ nullū hn̄t mediū. hn̄t ergo ɔtradictoria vt dicebat̄ distātiaȝ priuatiuā ꝓ q̄to vnū ɔtradictorioꝝ est alteri⁹ priuatio nō autē dimēsiuā de q̄ ratio ꝓcedit. Ad minoreȝ aūt cū dr̄ ɔtradictoria distāt in infinitū. dicēduȝ ꝙ ibi nō reqrit̄ distātia infinita. nā q̄tūcūq3 aliq̄ paꝝ distarēt nō min⁹ int̄ ea esſ3 ɔtradictio. qꝛ de quolibꝫ est veꝝ alteꝝ ɔtradictorioꝝ. q̄tūcunq3 ergo distet modicuȝ alteꝝ ɔtradictorioꝝ ab aliq̄ de eo p̄dicat̄ aliō ɔtradictoriū. Cū ergo dr̄ distātia ɔtradictōis est infinita glosanda est ꝓpositio ifinita idest indet̄miata. qꝛ q̄cunq3 mima distātia sufficit ⁊ q̄cunq3 maxia etiaȝ in infinitū pōt esse. vn̄ ɔtradictio mimaȝ distantiā ponit quā dicit positiue ⁊ pmittit maximā quā dicit pmissiue. vn̄ non seqt̄ ꝙ ibi sit infinita distātia positiue pōt tn̄ ibi ēe grā materie alic⁹ puta si alteꝝ extremoꝝ sit infinitū positiue vt deus ⁊ non deus. Indifferenter ergo in q̄cunq3 distātia ⁊ mima ⁊ maxia saluat̄ ɔtradictio. Et in hāc sniaȝ Scoti coicidit ꝓ magna pte ꝼmo. s. Thōe in qōibus d̄ vitate qōe. xxxviij^a^ cū inqt duoꝝ ad inuiceȝ distātia trip^r^ pōt se hr̄e. [illegible]no° ꝙ sit ex vtraq3 pte infinita. sic si vn⁹ hr̄et albedinē infinitaȝ ⁊ ali⁹ ifinitā nigredinē. ⁊ illo° ē distātia infinita int̄ esse diuinū ⁊ nō esse simp^r^. Aliomō ꝙ sit ex vtraq3 pte finita sic cū vn⁹ hꝫ albedinē finitā ⁊ alt̄ nigrediēȝ finitā. ⁊ sic ēe creatū ⁊ nō esse ꝼm qd distāt. Tercio mō ꝙ sit ex vna pte finita ⁊ ex alia infinita in ɔn̄do ⁊ tal̄ ē distātia int̄ esse creatū ⁊ n̄ esse simp^r^ qꝛ ēe creatū ē finitū simp^r^. nō esse āt simplr̄ ē ifinitū inq̄tū oēȝ defectū q excogitari pōt excedit. Hec igit̄ distātia trāsiri pōt ex pte illa q̄ finita est inq̄tuȝ ipsū esse finitū vel acqrit̄ vel pdit̄ nō āt ex pte illa q̄ infinitū. Et in q̄rto sn̄iaꝝ dil. v^a^. nō est distātia infinita int̄ ens ⁊ nō ens ex pte ipsi⁹ entis nisi ens sit infinitū qd distat tm̄ v^o^ oppositoꝝ q̄tū pticipat de altero. vn̄ nō distat in ifinituȝ aū esse nisi qꝛ esse infinitū hꝫ. s. de⁹ cui q̄to reliqua entia sūt ꝓximioꝛa tāto magis aū esse distāt. sic Aug⁹ dicit [illegible] li° ɔfessionū ꝙ āgel⁹ ē fcūs ꝓpe deū mā ꝓpe nihil. Sꝫ veꝝ est ꝙ tal̄ distātia ē q̄dāmō ex pte nō entis simp^r^. eo qꝛ nꝫ determiata distātia ab aliq̄ ente signato vl̄ determiato trāscēdit ꝙ nihil magis pōt distare ab ente q̄ nō ens. ɔtingit. n. aliq̄s distētiaȝ esse infinitā ex vna pte ⁊ finitā ex altēa pte. sic q̄ncūq3 fit ɔpatio i infinito ad finituȝ nisi in aliq° mō tal̄ distātia esſ3 finita nō distaret min⁹ vna creatura a deo q̄ alia ⁊ nisi esſ3 aliq°mō infinita posſ3 intelligi aliqd magis distans a creatura q̄ sit deus ꝛc.

Ad ɔfirmatōȝ rñr ꝙ int̄ oīa relatia ē mediū relatio loquē⁹ de intētōib⁹. h°. n. mō oīa opposita sūt in gn̄e relatōis q̄te⁹ ɔppō q̄ ē gen⁹ eaꝝ ē in gn̄e relatōis. ⁊ sic ɔtradictō^a^ ꝼm istā intētōȝ hn̄t vtiq3 mediū relatōȝ ipaȝ. loquēdo tn̄ de reb⁹ sbstractis intētōi nō ē veꝝ ꝙ rferāt̄ nec ɔn̄r ꝙ hēant mediū relatōȝ. nā hō ⁊ non homo non referūt ad inuiceȝ.

Ad q̄rtū pꝛincipale neget̄ mioꝛ. ⁊ cōcesso ꝙ gn̄atio sbalis sit in instāti nō tn̄ ꝙ termini gn̄atōis sint in eodē instāti. ipsa. n. ē t̄minus nō esse precedentis ⁊ esse sequentis.

Ad ɔfirmatōeȝ gn̄atio instātanea hꝫ esse in instāti in quo pꝛio corrūpit̄. im ꝓprie tam̄ qꝛ desinit esse ⁊ neget̄ ꝙ ꝓ eodē instanti hꝫ nō esse y° desinit esse p positōeȝ et⁹ de p̄senti est. n. dare vltimū in quo d̄sinit esse. auctoritas āt. viij° phicoꝝ intelligat̄ in reb⁹ durātibus p tempus pmanētibus.

Ritur septimo questio. vtrum intellect⁹ possit simul plura apprehendere vt plura sunt. Et arguit̃ affirmatiue pmo. Forme nō hñtes contrarietatē videt̃ posse esse sil' i eodē subiecto ꝛ pci se lʒ nō sint eiusdē spēi. qꝛ ꝙ forme sint incōpossibiles in eodē subiecto non videt̃ nisi ex repugnantia oppositōnis vel ex ydemptitate specifica. vt cōmuniter dicitur. sʒ due intellectōnes diuersoꝝ obiectoꝝ in specie non hñt ɔtrarietatē sicut nec species albedinis ꝛ nigredinis hñt ɔtrarietatem in medio vel [illegible] potētia visiua ergo ꝛc.

Confirmat̃ in aia ɔtingit vt recipiat̃ opposita sil'. qꝛ spēs oppositorū in intellectu nō sunt opposite nec etiā intellectōnes vt Auerroys sexto metaphice.

Adbuc vox vna pōt simul plura significare vt patʒ de voce equoca q̄ sil' dat intelligere plura significata. ꝛ ipa plata intelligūt plura ergo intellect⁹ poterit ēt simul pl'a intl'ligere. tenʒ ɔña qꝛ vox nō est maioris potē' in significādo ꝙ intellect⁹ in intelligēdo.

Cōfirmat̃ intelligere diuersificat̃ fm naturā rei intellecte Auerroys 3° de aia. sed intelligibilia simul sunt plura ergo intellectōes plures simul.

Amplius sicut materia se bʒ ad formas sensibiles ita intellect⁹ ad formas intelligibiles. vt Auerroys 3° de aia. ɔstat aūt ꝙ licet mā non simul recipiat plures formas sbales tñ recipit plures sil' accñtales cū in eadē materia sit caliditas ꝛ frigiditas. ergo ꝛc.

Cōfirmat̃ sicut se babet sensus ad sensibilia ita intellect⁹ ad intelligibilia. 3° de aia sed sensus pōt sentire diuersa ꝛ plura simul. g° ꝛc. vt visus vidēs albedinē carte ꝛ nigredinē scripture.

Adbuc virt⁹ cognoscēs dñaʒ int̃ aliqua duo cognoscit vtrūqꝫ illorū. vt 2° de aia ca° de sensu cōi. sed intellect⁹ intelligit dñaʒ int̃ aliq̄ duo sb rōib⁹ ppriis eoꝝ. qlibet. n. experit̃ se intelligere dñaʒ int̃ albedinē sub propria rōe ꝛ nō cōi. qꝛ in ea ɔūēit cū nigredinē ꝛ inter nigredinē sub ppria ratione q̄re ꝛc.

Cōfirmat̃ intellcūs pōt sil' intelligē mām ꝛ formā. qꝛ aliter non intelligēt sil' ɔpositūʒ. sil'r intellect⁹ intelligit sil' correlatia vtʒ in pñtis. ꝛ sil' intelligit subiectū ꝛ pdicatū ppōnis intelligēdo ppōeʒ tā affirmatiuā ꝙ negatiuā de tercio adiacēte. Sil' qꝫ intelligit minorē ꝛ ɔcleneʒ p° posterioꝝ sil' inducēs cognouit

In opp⁰ est snia pbi q̄rto metaphice dū disputat ɔtra negātes p⁰ pn⁰ nihil cōtingit intelligē q vnū nō itelligit. ꝛ 2° topicoꝝ plꝫ ɔtigit scire vnū āt solum intelligē. ꝛ in li° de sensu ꝛ sensato. vni⁹ po' est vn⁹ visus ad semel intellectus autem est vna potētia q̄re ꝛc.

Ampli⁹ materia pria nō pōt sil' diuersis formis substātialib⁹ informari. ergo nec intellectus diuersis intellectionibus.

Cōfirmat̃ virtus indiuisibilis cū ad aliqd se ɔuertit totalr ad illud se ɔuertit. aliter n. essʒ diuisibil. intellect⁹ āt est vtus indiuisibilis vt ɔstat. ergo dū intellectus couertit se ad cognoscenduʒ vnū obiectum non poterit tunc plura alia intelligere.

Adbuc datis plurib⁹ intellectōib⁹ sil' in intellectu aut ille sūt eiusdē spēi solo numero differētes. ꝛ talia nō pñt esse in eodē subiecto adeqte qnto metaphice. aut sūt dfsaꝝ spēꝝ ꝛ boc dici nō pōt. qꝛ cū sint ɔtrarie qꝛ cōstitute in esse p dñas specificas q̄ sūt de ɔtrie x°. metaphice ergo ꝛc.

Cōfirmat̃ q̄ rōe intellcūs intelligerʒ duo sil' a pari tria q̄tuor cētuʒ ꝛ ita in ifinitū cōsequens impossibile.

Ampli⁹ impossibile est potētiā vnā simplicē simul bēe diuersas opatōes. sed intellectus est buiusmodi g° ꝛc. Cōfirmat̃ codeʒ actu ɔpbendit̃ pricipiū ꝛ ɔclūsio quia actu discursiuo. ꝛ illa sunt plura ergo ꝛc.

Propter primum qdeʒ bui⁹ qd sit intellect⁹ supius inotuit c⁹ qditas ꝛ si forte nobis ignota sit. vtcūqꝫ tñ ipsuʒ māifestādo dico ꝙ intellcūs de q̄ pñs extat bmo est po^a nālis alicui⁹ nature spūalis qua pōt tendere in quodcūqꝫ nisi aliūde

impediat̃.Dico ãt potẽtiaꝫ nãleꝫ distinctam ↄtra violentã ⁊ ↄtingẽteꝫ ñ autẽ ↄtra rõnalẽ est.n.illi nature poᵃ nãliter impssa nõ magis in ea vno tpe q̄ȝ alia repta. Spũalis võ nã cois est deo angelo ⁊ anie.q̃liter ãt hec potẽᵃ impediri possit ne exeat i opatoꝫ sibi ꝓpriã vt est poᵃ aie intellectiue que cũ sequat̃ cõplexonẽ corpis aut ex lesiõe organi fantasie aut alicuiꝰ alterius tenentis se ex pte corpis satis notũ est. ꝓpter qd̃ recte dixit Aristo.in phisonomia aie sequũt̃ corpa. Ex qbus p̄z q̄ mãifestatio intellctũs hic assignata cõis ẽ intellectui possibili ⁊ volũtati vt pȝ ↄsiderãti. de ambobꝰ autẽ erit dẽterminatio ⁊ p̃cipue vt aie intellectiue sũt potẽtie naturales.
Simul võ hic auditũ idẽ est q̄ in eodeꝫ instanti tempis vel in mensura indiuisibili.

Propter secunduꝫ

quidẽ huius sciendũꝫ q̄ diuersitas opinantiũ in hac difficultate ꝓuenit ex diuersa dispositõe organi v̄tutis sensitiue p̃cipue cogitatiue que imediate subseruit intellectui. Ex diuersitate.n.spirituũ aialiũꝫ q imediate deferũt spẽs reꝝ ⁊ ydola v̄boꝝ potissime puenit varietas haꝝ opinionũ.naꝫ tales spiritꝰ aiales deferẽtes ydola ⁊ fantasmata reꝝ aliter ⁊ aliter disponũtur in qualitatibus naturalibus in diuersis hominibus.
Unde.s.Tho.pteꝫ negatiuã tenẽs pmo libᵒ ↄtra gẽtiles capᵒ.lvᵒ.in pma rõe inqt. Intellectus noster multa actu simul intelligere nõ potest.qꝛ cũ intelligit in actu fit intellectũꝫ in actu.si ergo plura simul actu intelligeret seq̄ret̃ q̄ intellectꝰ simul esset plura ẜm vnũ geᵒ qd̃ est impossibile.Dico autẽ ẜm vnũ genus qꝛ nihil ꝓhibet ideꝫ subiectũ informari diũsis formis diũsoꝝ geneꝝ. sicut idẽ corpꝰ figuratũ ⁊ coloratum est.

Amplius ↄfirmat̃ opinio sic̃ vnũ figuratũ se hꝫ ad plẽs figuras sic etiã intellectꝰ ad plura intellecta. compat̃ eni intellectꝰ ad intelligibilia sic̃ figuratũ ad figuras. ẜ vnũ figuratũ nõ põt simĩ recipe plures figuras ẜm eandẽ pteꝫ vt pȝ de cera q̄re ⁊c̃. Intñ ãt ꝓcessit hec opio vt gñaliter dicet q̄ n̄ccũ intellectus põt plura simĩ intelligere pᵒ nec voluntas vnico actu põt plura velle nec ẜus plura simĩ sentire vt plura.vñ.s.Tho.in pma 2ᵉ qõe viijᵃ articulo vltio.impossibile est volũtateꝫ hoĩs in plura ferri vt in fines vltĩos.⁊ lȝ volũtas simĩ ferat̃ in media ad finẽ ⁊ in ipsũ fineꝫ. tñ ẽ in eodẽ actu ⁊ vt media ordinata sũt ad finẽ a q̃ spẽꝫ trahũt. Siĩr lȝ visus ⁊ ẜus cois simul pcipiãt plura.pcipiũt tñ illa ẜꝫ q̄ sũt quodãmõ vnũ. Q̃nare.s.Tho.in qõibꝰ de v̄itate.q.viijᵃ. Sciẽduꝫ q̄ aliqd est vnuꝫ quodãmõ ⁊ multa alio mõ.sicut cõtinuũ est vnuꝫ in actu ⁊ multa in potẽtia. Et in huiusmodi si ẜus aut intellectꝰ ferat̃ vt vnũ simĩ videt̃.si aũt multa qd̃ ẽ cõsiderare vnãq̄q̄ pteꝫ ẜm se sic nõ põt totũ simĩ videre.⁊ sic etiã intellcũs qñ ↄsiderat ꝓpõeꝫ ↄsiderat multa vt vnũ. ⁊ ideo inquãtũ sũt vnũ simĩ intelligũt̃ cũ intelligit̃ vna ꝓpositio q̃ ex eis cõstat.sed inquãtuꝫ sũt multa nõ pñt simul intelligi vt s.intellectꝰ cõuertat se simĩ ad rõnes singuloꝝ ẜm se intuẽdas.nõ.n.simĩ intelligũt̃ inq̄tũ hñt ordinẽ distinctionis ad inuicẽ sed inquãtũꝫ vniũtur in vna ꝓpositõe. Et si q̄rat̃ vtrũ plures spẽs intelligibiles simĩ possint esse i intellectu ⁊ siĩr plures hĩtus.quo ↄcesso que ẽ ratio q̄ nec diuerse intellectões simul possẽt esse in intellctũ.dicẽduꝫ vt.s.Tho.in qõibꝰ de v̄itate.q.viijᵃ. ar.xxiiijᵃ. in corpe q̄ oẽs forme intelligibiles sũt vnius gñis q̄ntũcunq̄ res q̄ꝝ sũt sint diũsoꝝ geneꝝ.oẽs.n.eãd̃ potẽtiã intellectiuã r̃spiciũt.⁊ iõ in poᵃ oẽs simĩ esse pñt in intellcũ ⁊ siĩr in actu incõplete q ẽ mediꝰ int̃ potẽtiaꝫ ⁊ actũ pfectũ.⁊ hec ẽ species in hĩtu q est mediꝰ int̃ potẽtiã ⁊ opatõꝫ sed in actu pfecto pluriũ spẽꝝ intellectꝰ simĩ esse nõ pñt. Ad hoc ãt vt actu intelligat oĩa illa diũsa q̃ diũsis formis intelligit non põt simĩ intelligere.illa võ q̃ itelligit p eãdẽ formã simĩ intelligit. Et cõtra gẽtiles vbi supra spẽs intelligibiles qbꝰ intellcũs informat̃ ad hoc vt ipsa sint intellcã in actu oẽs sũt vniꝰ gñis hñt.n.vnã rõeꝫ essendi ẜm esse intelligibile. lȝ res q̄ruꝫ sũt spẽs nõ ↄueniãt in vna ratõe

essendi.vñ nec ꝯtrarie sūt ꝑ ꝯtrarietatē eorū que sūt extra aīaʒ.⁊ inde est ꝙ cū aliq̄ multa accipiūt q̄cūq; vnita sīl intelligunt. Plures itaq; spēs intelligibiles post actualē intellectionē remanēt in intellectu hitualr tantuʒ siue in esse impfcō vt in sōpno.⁊ hoc non est incōueniēs. nec inde sequit̄ ꝙ intellect⁹ actu plura sīl intelligat.qꝛ dum actu ꝑ vnā spēm intelligibilē intelligit tal̄ spēs est forma intellect⁹ nō solū ꝑ modū hitus aut act⁹ impfecti sed ꝑ modū act⁹ pfecti ⁊ exerciti. De hitib⁹ āt dn̄duʒ ꝙ si qs ꝑ demōstratōʒ acq̄rat vnā ꝯclusiōēʒ metaphice tal̄ hʒ hituʒ metaphice q̄ est effcūs demōstratōis. ⁊ si acquirat itez duas vel plures ꝯclusiōs in eadeʒ sciā talis nō acq̄rit sibi nouū hituʒ eēntial̄r. sʒ ille quez pri⁹ hēbat pficit̄. Vñ.s.Tho.in pria 2ᵉ.q. liiijᵃ.articulo vltiō ad vltimū. Jlle q in aliq̄ sciā ꝑ dēmōstratōʒ acq̄rit sciaʒ ꝯclonis vni⁹ hʒ quēdaʒ hituʒ sed impfcē.cuʒ vō acq̄rit ꝑ aliquā demōstratōʒ sciaʒ ꝯclonis alteri⁹ nō gn̄at̄ in eo ali⁹ habit⁹ ſ hitus q pri⁹ inerat fit pfectioꝛ vtpote ad plura se extendens ex eo ꝙ ꝯclōnes ⁊ demōstratōs vni⁹ sciē ordinate sūt ⁊ vna deriuat̄ ex alia.hec.s.Thōs Et dato ꝙ illi eēnt duo hit⁹ possent tn̄ simul esse in eodē subiecto qꝛ nō sūt in actu pfecto sed medij int̄ potētiaʒ ⁊ actū vt supra innotuit ex doctria.s.Thōe i qōib⁹ ꝺ̄ vitate vbi supra cū dicat musica ⁊ grāmatica cuʒ sint hitus nō sūt actus ꝯpleti sed q̄daʒ forme medie inter potētiaʒ ⁊ actū. Et si arguat̄ sic corp⁹ format̄ ꝑ figurā ita potētia ꝑ habitū ſ vnū corp⁹ nō pōt sīl formari diuersis figuris g⁹ nʒ vna poᵃ pōt sīl formari diūsis hitib⁹. Ad hoc rn̄t.s.Tho.in pᵃ 2ᵉ vbi supra articulo pmo ad terciū ꝙ corp⁹ format̄ ꝑ figurā sic ꝑ ꝓpriaʒ termiatōʒ. hitus āt nō est termiatio poᵉ ſ est dispō ad actū sic ad vltimū t̄minū.⁊ iō non pn̄t esse vni⁹ potentie [illegible] pl̄es act⁹ nisi forte fm ꝙ vn⁹ ꝯphendit̄ sub alio.sic nec vnius corpis pl̄es figure nisi fm ꝙ vna est in alia sicut trigonū in tetragono.

Ex qb⁹ pʒ solutio argumētoꝝ an̄ oppoᵒ Ad priᵐ neget̄ maioꝛ.ꝙ eni due intellcōes sīl n possint ēē in intellcū nō ē ex repugnāᵃ earū aut ex sola ydēptitate specifica ſ ex pte intellcūs q cū intelligit in actu efficit̄ itellcm̄ in actu. Et qꝛ impossibile est eādeʒ potētiaʒ ad dūsos act⁹ sīl t̄miari sic ⁊ vnam lineā ex vna pte tm̄ t̄miari ad dūsa pūcta ⁊ plura iō impossibile est intellcm̄ sīl posse plura intelligere actu ꝯpleto ⁊ pfcō ⁊ ꝑ hoc ad ꝯfirmatōʒ ei⁹.plura.n.talia in esse incōpleto ⁊ impfecto pn̄t sīl ⁊c.nō tn̄ opposito⁹ ⁊c vt innotuit.

Ad 2ᵐ pricipale neget̄ ꝯn̄a cui⁹ rō ē multiplex.naʒ vox equoca si m̄lta rn̄tat sīl hoc euēit qꝛ ꝑ intellcm̄ sic iponit̄ ad rn̄tandū.vñ intellcūs est priuᵐ cū sit iponēs ad placitum iō nomē est q̄ddaʒ artificiale vt Scotus in elēcis.intellcūs āt pure nāliter se hʒ in intelligendo.iō silitudo nō tʒ nec ꝯn̄a. Alia causa esse pōt qꝛ significatio vocis ē rn̄tatio alic⁹ vel aliq̄ꝝ ex impositōe vt Scotus in pn̄tis. repsentatio aūt fit ꝑ spēs ⁊ silitudiēs. cōstat aūt ꝙ ꝯn̄a nō tʒ ꝑ vocē equocā causantē silitudies plurīū in itellcū g⁹ itellcūs sīl illa plura itelligit.qꝛ an̄s est possibile ex opione ꝯn̄s aūt impossibile.⁊ ad ꝓbatōʒ nō maioris potētie est vox in significādo q̄ꝫ intellcūs in intelligēdo.rn̄r illo ꝯcesso ꝙ vocē plura significare nō arguit potētiā grādeʒ in ipsa voce. qꝛ hoc sibi inest instrāliter ⁊ ꝑ impositōʒ nō sic intellectui. Ad ꝯfirmatōēʒ neget̄ ꝯn̄a. nō eni si intelligibilia simul sūt plura reqrit̄ ꝙ intellectōes simul sint plures ⁊ p̄cipue dū illa plura intelligibilia vniūtur in vna rōne vel medio ⁊c sicut vult opinio.

Ad terciū similitudo in omib⁹ nō tʒ nec q̄ ad potētiaʒ passiuā.fallit aūt q̄ꝫtuʒ ad posse simul.qꝛ intellcūs est oīo indiuisibilis ⁊ ꝑ se ⁊ paccn̄s nō sic aūt materia que ꝑ quātitatem extenditur.

Ad ꝯfirmatōʒ patuit qd sit dn̄duʒ ꝙ nō pfcē simul sensus ꝯprehendit vtrunq; illoꝝ vel negāda est silitudo cū intellect⁹ sit potēᵃ immālis ⁊ indiuisibilis nō sic autē sensus.

Ad vltimū cōcedit̄ ꝯn̄s ⁊ ꝯn̄a cōprehēdit tamē illa extrēa inquātuʒ vniūtur in vna compatiōe q̄ua vnū ab alio sepat̄. Et [illegible] idē

ad ɔfirmatõez intelligẽdo cõpositum intelli-
gunt materia ⁊ forma vt in cõposito vniũt
Silr correlatiua vt in habitudine vnius ad
alterũ ɔueniũt. Silr subiectũ ⁊ pdicatũ pro
positõis simul intelligunt inquãtum vniunt
in vna ꝓpositõe. intellect⁹ etiã simũl intelli-
git minorez ⁊ cõclusioné inquãtum illa vni-
unt in vno medio. sicut etiã eodem habitu
intellectus cognoscit principia applicata cõ-
clusioni ⁊ ipsaz cõclusioné. ⁊ licet habit⁹ pri
cipioꝝ ẽm se cõsideratus sit intellectus. vi°.
ethicoꝝ ⁊. 2° posteriorũz. tamẽ principia vt
iam applicata cõclusioni cognoscunt sciẽtia
coiter dicta. Intellect⁹ eniz ꝓprie nõ est nisi
principioꝝ. ⁊ si est eoꝝ que sequũtur ex ṗn
cipijs hoc est inquãtum in eis ipsa principia
ɔsiderãtur. Et lz quidã hãc opiniõz impug-
nãtes de quoꝝ numero ẽst Johs Janđ. qr-
to metaphice asserẽt ꝙ dicẽtes intellectũ silr
nõ posse intelligere plura hoc dicũt qꝛ ꝑptẽ
grossitiẽ spirituũ nõ pñt elicere spẽs insensa-
tas ex specieb⁹ sensatis ⁊ ꝑpter nigredinez
⁊ tepiditatẽ nõ pñt distĩcte apprehẽdere spe
cies nõ sensatas sed apphendũt indistĩcte ⁊
cõfuse. hñt ẽtiã hij tales spũs graues. quare
ꝓpter grauitatez vix pñt discernere int spẽs
deueniẽdo ab vna ad aliaz inquirẽdo drĩaz
inter res. Quib⁹ autẽ insunt spũs aiales
in quadã excellẽtia. s. clari subtiles ⁊ leues.
claritate spirituũ distĩcte ɔprehendunt spẽs
reꝝ ⁊ ydola repñsentatiua reꝝ extra animã.
subtilitate ṽo spirituũ hñ eliciũt non sensata
ex sensatis. leuitate autẽ eorũdez facilr dis
currũt de vno in aliud ingrẽdo reꝝ ɔuenien
tiaz ⁊ differẽtiaz. ꝓpter qđ facile cõcedũt in
tellectũ posse intelligere plura vt plura siml
diuersis intellectõibus. Tamẽ hec cõtume-
liose imponũtur sancto doctori qui nedũ fi
dei catholice verũ lumẽ extitit. Sz etiã phi
losophie metaphice atqꝫ dyaletice. Quare
Innocẽtius papa in q̃daz ẽmõe scĩi doctorẽ
extollẽs inqt. hui⁹ doctoris sapia pre ceteris
excepta canõica hz ꝓprietatez verboꝝ mo
dũz dicẽdoꝝ veritatem sniaꝝ. ita vt nunq̃
qui eũ tenuit inueniat a tramite ũitatis deui
asse ⁊ qui eũ impugnauit semꝑ fuit de veri-
tate suspectus.

Propter tertium

quidẽ hui⁹ dicẽdum prio ꝙ plures act⁹ intl
ligendi sũt cõpossibiles in eadẽ po^a silr ⁊ sẽl.
quod ratõe fulcit. Actus intelligẽdi simplex
⁊ act⁹ cõposit⁹ nõ sunt idem ⁊ tñ silr repiunt
in eodẽ intellectu g° ꝛc. maior pz tñ qꝛ termi-
nant ad diuersa. s. ad sim^x ⁊ ad ɔpo^m. tum
[illegible] qꝛ aliter idẽ essz simplex ⁊ nõ simplex nec
possz dari vn⁹ sine alio. mioꝛ ãt est euidens
qꝛ intellcũs nũq̃ possz ɔponere aut diuidere
nisi ẽmios apphenderz simplices. in ẽentialr
ãt ordinatis non est dare posteri⁹ sine priori
ẽ ɔponere vel diuidere sunt posteriora sim-
plici terminoꝝ apprehensione.

Ampli⁹ act⁹ intelligẽdi rect⁹ ⁊ act⁹ refle
xus nõ sũt idẽ vt oẽs ɔcedũt. sed in eadẽ po
ten^a intellectia ambo hij sunt cõpossibiles qꝛ
nunq̃ intelligo me intelligere lapidẽ nisi intl
ligaz lapidem.

Dicẽdũz 2° ꝙ intellcũs nõ silr põt intelligẽ
plura vt pla sunt. cõclusio multiplr ꝓbatur
prio qcunqꝫ intellcũs intelligit distĩctõz inter
aliq̃ duo intelligit extrẽa illi⁹ distinctiõis cũ
nõ sit dare relatõz sine termis. sed vt sũt di-
stincta nõ sunt vnũz ẽ plura g° intelligit pla
vt plura sũt ergo ꝛc.

Amplius intellect⁹ diuidit formalr aliq̃
diuisũz p duo diuidẽ^a que vt sic sunt duo.
ergo ꝛc. Adhuc intellcũs formãs ꝓpõem
negatiuã intelligit extrẽa illi⁹ vt remouẽtur
a seipsis. sed inquãtũz remouẽtur ab inuicez
nõ sunt vnũ ⁊ idẽ als idẽ remoueret a seipso

Ampli⁹ duo act^a intelligẽdi vt duo sunt
hñt diuersa obiecta sz intellcũs simul potest
habere duos actus ergo ꝛc. Adhuc for^e
accñtales que sunt nate fieri in eodẽ subiectõ
⁊ nõ hñt ad inuicẽ repugnãtiam possunt esse
simul in eodẽ vt patz inductiue tã in intẽtio-
nalib⁹ q̃ realib⁹. sed due intellectõcs sũt na
te fieri in eodez intellectu vt notũ est nec hñt
repugnãtiaz cum vnam possibile sit causare
aliã. opposita ãt non seinuicẽ perse causant.

Amplius apprehendat ſor.b.lapidem ⁊ durãte eius intellectõe [illegible] horã pſentetur ſibi ſufficiēter.c.lapis vel equ⁹ aut aliud huiuſmodi in medio inſtãti hore ⁊ tũc querit̃ nũquid incipiet.c.intelligere in eodem inſtanti aut non.ſi primũ habet̃ intētu ꝫ cũ adhuc intelligat.b. ſi detur ſecũdu ꝫ cõtra omēs cauſe pductiue intellectõis.c.obiecti tũc erũt ſufficiēter approximate ergo ⁊c. Ex quib⁹ videtur cõcedendu ꝫ ꝙ nõ ſolum intellect⁹ põt ſimul plura intelligere diuerſis rõnibus vt dicũt habitudinē ad inuicē aut vt ↄueniũt. ymo etiam vt plura ſunt ⁊ diſtincta.verum tamē intellect⁹ ad illa plura intētus non ita pfecte intelliget vnũ ſicut aliud. vnũquodqꝫ eniꝫ opus meli⁹ ſortitur circa vnuꝫ intentuꝫ ꝙ̃ circa multa quarto politicoꝝ.hoc ideꝫ dicatur de volũtate eiſdeꝫ rõibus.Et huic inherẽdo doctrie ad auctoritateꝫ primã añ oppoſitum rñdetur multiplr.primo cõcedit̃ ſicut lr̃a iacet de virtute ſermonis.cũ enim aliquid ⁊ vnũ ↄuertant̃ verũ eſt ꝙ qui vnũ nõ intelligit nihil intelligit.ille eniꝫ qui intelligit plura etiã vnuꝫ intelligit ſed nõ tantũ vnuꝫ ibideꝫ.Aliter qui nõ vnuꝫ intelligit nihil intelligit ideſt qui nõ intelligit aliquod vnũ determinatuꝫ.ſ.vnã partē cõtradictõnis determinate nihil intelligit. Et hoc deducit Ariſtoteles ↄtra antiquos ibidem qui opinabãtur ſe poſſe ſimul opinari ⁊ intelligere duo ↄtradictoria dicēs qui nõ vnuꝫ ītelligit ideſt vnaꝫ ptem cõtradictõis determiate nihil intelligit.

Ad ſecũdam auctoritateꝫ plura cõtingit ſcire vnum tãtum intelligere dicendum p̃io ꝙ ipſum ſcire ꝓprie dictuꝫ cum ſit cognitio cõcluſionis demõſtratiue neceſſario requirit multa intelligibilia.ſ.ſubiectũ ⁊ p̃dicatũ demõſtratiuũ ⁊ principiũ demõſtratõis.Sꝫ intelligere f[illegible] ꝙ intelligere eſt nõ neceſſario requirit multa intelligibilia ymo põt eſſe rn̄ſpectu vnius ſolius intelligibilis.⁊ ſic ſcire ē aliud ab intelligere. ⁊ hoc ſufficit ꝓ intentione philoſophi ibidem.

Aliter dicit̃ ꝙ Ariſto. in 3° topicoꝝ loquitur ꝓbabiliter cum in tota illa ſciētia doceat ꝓbabiliter arguere vt patet intuēti ⁊ ipſemet p̃mittit a principio. Illius autē ꝓpoſitõis ꝓbabilitas in hoc accipit̃ ꝙ multa plura cõtingit ſcire ꝙ̃ intelligere.qꝛ aliqs poteſt ſcire oēs cõcluſiões geometricas nõ tamē [illegible] eas intelligere.

Aliter vt.s.Tho.in q̃onibus de veritate q̃oe.viij^a.ſciētia noiat habitũ intelligere vo actum. forme ãt plures poſſunt eſſe ſimul in intellectu vt in habitu nõ autē vt in actu pfecto vt ex dictis patꝫ.⁊ ideo ↄtingit mlta ſcire non ſimul multa intelligere ⁊ ex hoc Ampla fundamēta opinionis homis iſtius.

Ad aliã vnius potētie eſt vnus vſus quo ad ſimul dicēduꝫ vno mõ quod verũ eſt cõplete ⁊ pfecte.tamē vnius potētie poſſunt eē plures vſus vnus determinate ⁊ pfecte ⁊ alius minus pfecte.

Aliter rñdetur negãdo auctoritatem nec eam accipit Ariſto.ibidē determinando ſed ſolum arguēdo ⁊ dubitando.

Aliter vnius potētie ⁊c. verum eſt reſpcũ eiuſdē ſed reſpectu diuerſoꝝ bene põt eſſe alius ⁊ alius.ſicut etiã videm⁹ ꝙ vni⁹ virtutis actiue ſunt plures effectus in diuerſis ſubiectis ſicut vna albedo aliã intētioꝫ cauſat in viſu ſortis aliã in viſu platonis:

Aliter reſpõdetur ꝙ auctoritas illa vera eſt d̃ virtute cuius actus eſt motus corpalis vel cum motu corpali. de virtute auteꝫ cui⁹ actus eſt incorporeus ſp̃ualis ⁊ abſtract⁹ nõ oportet ⁊ ſic eſt in ꝓpoſito. verũ tamē eſt ꝙ vnius v̓tutis quecunqꝫ ſit illa ſimul nõ eſt niſi vnus actus reſpectu vni⁹ ⁊ eiuſdeꝫ obiecti ꝓpinqui ſed reſpectu diuerſoꝝ põt eſſe ali⁹ ⁊ alius vt in propoſito.

Ad ſecũdum principale poſt oppoſitũ negetur ſimilitudo.debet eni compari materia prima ad formas ſubſtãtiales ⁊ ſimilr intellectus ad eius formã ſubſtãtialeꝫ qui vl̃ vnicaꝫ tantũ hēbit.ſ.intellectũ agentē. vel nullã hēbit.vnde forme quas recipit intellect⁹ ſũt qualitates ⁊ accidētia quedã quaꝝ plures in eodeꝫ ſubiecto eſſe nõ repugnat ſicut etiã

nec in rebus mālibus ɔtingit. non sic autem est de formis substātialib⁹ materie prime ꝙ si sermo fiat de formis accidētalib⁹ constat non repugnare tales plures esse in materia prima simul. In hoc autē admittēda est sim/ tudo ꝙ sicut mā pria est ꝓpriū subiectū for/ maꝝ substātialiū sic intellect⁹ possibilis est ꝓprium subiectū intellectionū. ⁊ fm illū intel lectuꝫ vlterius negāda est ɔsequētia.

Ad ɔfirmationeꝫ respondet ꝙ ratio illa multiplr peccat. pͥo ꝑ improprietatē modi loquēdi. qꝛ ɔuersio est motus localis si pro/ prie loquamur. si tamē attribuit intellectui ī ꝓpriū est ⁊ metaphoricū. improprie auteꝫ loqui poeticuꝫ est. vt Aristo. in poetria: pec cat 2° ꝑ fallaciā equocatōnis. qꝛ intellectū se ɔuertere duplr intelligit. vno° ꝑ exclusionē ptiuꝫ ⁊ hoc verū est qꝛ non hꝫ ptes ꝓprie. Alio° potest intelligi ꝙ intellect⁹ totalr se cō uertat ꝑ priuationē alteri⁹ actus intelligēdi idest sic ad vnū ꝙ non ad aliud vt ly totali ter dicit vlitateꝫ modoꝝ fm quos illud in/ diuisibile se ɔuertit ⁊ talis sensus non ē ve/ rus. nam quātūcūqꝫ sit indiuisibilis potest referri ad multa intelligibilia multis modis sicut pūctus in medio circuli licet sit vnus ⁊ indiuisibilis fm se tamē est termin⁹ multaꝝ lineaꝝ ad quas modis diuersis vt princi° vel finis referṫ. vnde si qs bene ɔsideraret si ly totalr sumiṫ hoc 2° mō cōmittiṫ fallacia petitōis principij cū eque ignotuꝫ sit. Utruꝫ intellect⁹ possit hr̄e plures actus intelligendi siſ sicꝫ vtrū possit intelligere siſ plura. Et qꝛꝙ intellect⁹ ɔuertaṫ totaliter fm sui substātiā nō tamē totalr fm potētiā qꝛ pōt simſ plura intelligere. ideo ibi appareꝫ ēt fallacia figure dictionis mutando reꝫ in modum.

Ad terciū pͥncipale dicēduꝫ ꝙ si intelle/ ctōes ille sint eiusdē spēi pñt siſ esse in eodeꝫ subiecto adeq̄to nec huic obstat snīa phi qrto metaphice. qꝛ tales intellectōes nō sūt ac/ cītia inducta ꝑ motū sed ꝑ aīaꝫ sicꝫ ēt modi significādi sūt intētiones educte ꝑ aīaꝫ ⁊ nō ꝑ motū vt Scot⁹ in elencis. Si ēt sint intel lectōes diuersaꝝ spēꝝ non repugnat eas siſ eē in eodē. Unū lꝫ spēs ⁊ drātie oēs eēntiales sub eodē gn̄e posite imediate ita cōtrariētur vt vna de altera predicari nō possit nō tñ sic opponūtur vt non simul in eodē subiecto esse possint. sicꝫ pꝫ ēt de visiōe albedinis ⁊ visiōe nigredinis. Si eniꝫ ratio illa ɔuinceret posset ꝓbari ꝙ plēs sciē siſ nō possent esse in eodeꝫ intellectu.

Ad ɔfirmatōꝫ negāda est ɔn̄a. qꝛ intelle/ ctus hūan⁹ lꝫ sit incorpore⁹ est tñ potētie fi/ nite ⁊ ɔñr circa intellectōꝫ pluriū intelligibi/ liū occupat⁹ circa alias intētus esse nō pōt. Tuꝫ qꝛ v̄tutes deseruiētes sibi in sui opatōe sicꝫ cogitatiua ⁊ h⁹mōi cū debilitate ⁊ sui in strumēti resolutōe spiritus aīalis opantur. Unū lꝫ ꝑ aliqbus obiectoꝝ intellectōib⁹ intſ lectui siſ possent deseruire non tñ sequiṫ ꝙ in q̄cūqꝫ numero finito hoc possint facere. duo ēt obiecta aut plura pñt hr̄e hitudiēꝫ ꝓpinq̄ ad inuicē. nō tñ sic sp ɔtingit de oib⁹. Perfe ctio q̄qꝫ limitata poten͛ nr̄e intellectiue est rō q̄re nō pōt siſ oēs intellectōes hr̄e. Et quāqꝫ ɔsimili mō arguēdi vtaṫ Aristoteles qnarto phicorū si due dimēsiōes penetrarēt a pari centuꝫ. mille ꝛc. non tamen teneꝫ hic sicut ibi. Et causa est quia penetratio dimēsionū tol/ lit naturam dimensionuꝫ. quia si penetrarēt se vna nō faceret ampli⁹ distare qd̄ tñ est ɔ̄ natura dimēsiōis. vñ ymaginatio illa ē ma thematica ꝙ dimēsiones penetrent se. qꝛ ita pōt ymaginari de. 100. ⁊ mille sicꝫ de duob⁹. nō sic āt est de intellectu qꝛ ipse est finitus in potētia nāli. ⁊ iō pōt tot simſ cōphendere ꝙ non oēs. ⁊ ideo nō infinita nec tolliṫ nā eius in intelligēdo plura sicꝫ est de dimēsiōibus in se penetrando.

Ad quartū principale ɔceditur maior de virtute actiua nō autē de passiua c⁹ simpliciṫ tas nō impedit quin possit in se rcipe plures actus ꝙ vnū solū ꝓpter eius pfectōꝫ. Intelle ct⁹ āt possibilis est v̄tus passiua 3° de aīa.

Ad ɔfirmatōꝫ negeṫ aīs qꝛ cognitio pͥnci cipij nō habeṫ ꝑ demonstratōꝫ. cognitio aūt ɔclōnis bene habeṫ ꝑ demōstratōeꝫ. si ergo eodeꝫ actu cognitio vtriusqꝫ haberet seqreṫ

q eadē cognitio hr̄etur p dmonstratōz ⁊ nō p demonstrationē quod implicat quare ꝛc.

Ad rōz primaz in opiniōe. s. Thome dicendu3 q non repugnat eandē potētiaz modis tamē diūsis ad diūsos act⁹ sil' termiari nec cōnr̄ intellectū esse plura in actu sil' modo silitudis ⁊ receptōis sicut est etiam omia fieri tercio de anima.

Ad aliā rationē sic se h3 figuratū ꝛc. Dicendū vno⁹ q non est silitudo qz cera ē qdda3 corp⁹ ⁊ figura est qda3 qlitas corpalis ad hoc āt vt eadē cera subiciat diuersis figuris oz vt eadē ps ei⁹ sit in diūsis locis qd non potest sil' cōtingere vt māifestū est pse. iō vna cera non pōt sil' hr̄e dr̄sas figuras. intellect⁹ āt est incorpore⁹ ⁊ piter intellectio iō ñ est oio sile. in hoc āt bñ est sile q sic cera recipit figuras ⁊ eis subicit sic itellcūs recipit intellectōes ⁊ est subiectu3 ea⁊. Est ēt dissile qz figure hñt aliqualē oppositōez. intellectōi autē nullā videnť habere oppositōez cū sint forme spūales nō habētes cōtrariū sicut d in tentōe albedinis ⁊ nigredinis pri⁹ visu3 fuit

Sed circa dicta insurgunt difficultates. pria cōtra cōclusiō3 pricipale3 ois potē^a nālis agēs ẜm vlti^m sui conatū ñ impedita pducto vno nō videt aliđ posse pducere. ex q.n. agit ẜm oē3 ei⁹ conatū videt hr̄e terminū adeqtu3. sed potētia intellectiā est huiusmōi ergo pducta intellectōe vni⁹ nō videt q aliđ possit intelligere. Dicēdū q maior est vā đ po^a nāli irrōnali ⁊ de potētia actiua rōnali creata. ppter enim sui simplicitate3 qñ agit circa vnū nō pōt agere circa aliud. iō actiue hab3 tm̄ vnā opatō3 ⁊ vnicū obiectu3 loquēdo de intellectu agente. Si āt intelligat passiue dicendu3 q maior est falsa. na3 intellect⁹ possibilis l3 sit simplex ei⁹ tm̄ simplicitas nō impedit qn possit plures opatōes in se recipe ⁊ cōsequēter plures terminos apprehendere.

Secūdā difficultas qñcunq aliq duo se hñt ẜm repugnātia3 simltatis vbicunq talia repiant sp hñt tale3 repugnātiā ⁊ respcū cuiuscūq. sed inter hoie3 ⁊ asinū ẜm se est rͣpugnātia simultatis. g⁹ respcū cuiuscūq eandē hēbunt. ⁊ cōñr nō sil' poterūt apphendi p potentiā intellectiuā. Dicēdu3 cōcessa maiori ad mio2e3 q pbat intētu3 qz repugnātia est qda3 relatio ⁊ opo2t3 q hēat extrema. ⁊ ideo qz intellect⁹ intelligit illā repugnātia3 opo2t3 q intelligat illa inter que est talis repugnantia. que aūt repugnāt ad seinnicē nō sūt vnū ⁊ idē saltē rōe. Habēt autē repugnātiam simultatis entitatiue in se nō autez quo ad intelligere ideo ꝛc.

Propter quartu3

quidē h⁹ qualr̄ vtriusq partis arguta cōuincant satis innotuit rōnibus quoq adductis cōtra sanctū Thomā non difficilis est solutio

Ritur octauo

questio vtrū hō sit aīal bipes quia o2atio significet hoie3 esse bipedē. Et arguitur negatiue. na3 ex illo sequit q so2te co2rupto adhuc so2tes ess3 so2tes ⁊ homo. cōñs tñ videt fallu3. nō eni remans mā que non est homo. qz mā nō dicit ẜba3 rei vij⁹. metaphisice. cōña pt3 qz so2te co2rupto adhuc so2tes significat hoie3 cū voces nō cadāt a suis significatis. vt hēt cōmuniter g⁹ ꝛc.

Adhuc voces significāt res cōceptas sed so2te co2rupto adhuc pñt cōcipi ergo ꝛc.

Amplius ex eo seqret q vox significaret re3 ipsa3 ⁊ nō passiōes aīe cōñs fallu3. voces eni3 sunt signa ea⁊ passionū q in aīa sunt ꝑ piarmēias. signa āt significāt ppria signata

Adhuc seqret q significatio vocis esset causa entitatis rei cōñs fallu3. significare eni seqt intelligere sic intelligē seqt esse ꝑ piarmēias. p3 cōña qz si hō ess3 aīal bipes qz o2ō significat. g⁹ significatio dictōis aut o2ois esset causa q homo ess3 aīal bipes.

In opp^m est Aristo. cōtra ātiqos necesse ē q oē qđ noiat hō in rei vitate sit aīal bipes. qz hoc nomē homo significat hoc.

Propter primum

qde3 hui⁹. cu3 qsitū sit logicale sciēdu3 q lp qz. vel dicit circūstantiā cause. aut circūstā

tiaꝫ ꝯcomitantie. ĩõ q̃situ intelligi põt vel ꝙ oꝛoꝫ significare sit cã q̃re hõ sit aĩal bipes. vel ꝙ hominẽ esse animal bipes illatiue collatie ꝯsequat᷑ ad oꝛatõꝫ sic significare.

Propter secunduz

quidẽ hꝰ qꝛ hic agit᷑ ꝺ significato nois vtꝝ idẽ importet᷑ p nomẽ re exñte ⁊ ipsa eadem re corrupta grã cꝰ motũ fuit pñs q̃situ. Sciendũ nonnullos opinasse noia equoce sumi rebꝰ exñtibꝰ ⁊ corruptis qbꝰ ꝯsentit Johs Janð. q̃rto metaphice. Vñ lꝫ Socrate exñte hec sit vera socrates est hõ ipo tñ corrupto socrates nõ est hõ ve. Fulcit᷑ ãt hic modꝰ dicẽdi primo qð non est ens non est homo a destructõe supioris ad destructõꝫ inferioris sed Socrates corruptꝰ est nõ ens p diffinitõꝫ corruptõis q̃ est mutatio de esse ad non esse ergo ꝛc.

Amplius oẽ qð est hõ hꝫ formã sbalem in mã p quã est hõ. forma.n.dat esse rei anteq̃ ꝯpositũ nõ est nisi in potẽtia. sed socrate corrupto for̃ hois nõ est in maĩa socratis. qꝛ corruptio nõ est solũ trãsmutatio in accñtalibꝰ sed ẽt in sba. ergo p corruptõꝫ socratis forma socratis corrũpit᷑ nec remanet ãplius in materia ergo ꝛc.

Adhuc in trasmutatiõe sbali res amittit nomẽ ⁊ diffinitõꝫ Auerroys ꝓ phicoruꝫ .gº in corruptõe socratis sicut socrates non erit hõ ita nec animal rationale.

Quod si dicat᷑ ꝙ Socrate corrupto lꝫ non sit ens quo ad esse existere. est tñ ens quo esse essentie. Cõtra arguit᷑ tale esse essentie vel remanet in intellectu vel extra intellectuꝫ. nõ est dicẽduꝫ primũ. qꝛ fm illud nõ est hõ. hõ.n. nõ est hõ fm esse intellectuale. lapis eni nõ est in aĩa fm ꝙ lapis 3º de aĩa ꝫ spẽs lapidis. Nec dicẽduꝫ est ꝙ sit extra intellm tale esse eẽntie. nã cũ tale sit eẽnᵃ vel ergo nõ est in mã ⁊ tũc erit ydea. vel remanꝫ in mã ⁊ istud iteꝝ dici nõ põt. qꝛ nec forma remãꝫ in mã. nec mã amplꝰ remanꝫ socra. mã ergo ꝛc. lꝫ ꝯña qꝛ q̃ditas ⁊ eẽntia ex mã ⁊ forma videt᷑ ꝯposita vt deducet᷑ in. viiº. huiꝰ.

Amplꝰ voces significãt res p²io elencoruꝫ reꝝ ferimꝰ voces nobiscũ ad disputatõnes. cõstat autẽ ꝙ res nõ est eadẽ ipsa existe ⁊ nõ existe. qꝛ re exñte ipsa est aliqd. ipsa ãt non existente nihil.

Adhuc vox aut significat vocẽ tñ aut intellectõeꝫ tñ aut reꝫ extra. nõ põt dici ꝙ significet vocẽ tñ. qꝛ tũc nõ significaꝛꝫ nisi vocẽ ⁊ nihil significaret᷑ nobis p eã. nec intellectõꝫ significat. qꝛ disputãdo voces disputaremꝰ de intellectõe ergo significat res. constat aũt rem nõ manere eandeꝫ ipsa exñte ⁊ non existente. Socrates igit᷑ ⁊ nomẽ hois nõ significat hoieꝫ socrate corrupto. nã Socrate corrupto ista ẽ vera socrates ñ est hõ. ergo socrates significat nõ hoieꝫ. nõ ergo significat idẽ re corrupta ⁊ eadẽ existente.

Hic tamẽ sermo subtilr pscrutãdo non ẽ verꝰ. naꝫ remanẽte formali aliis variatis ñ tollit᷑ id cuius est illud formale. sed noia significãt res vt ꝯcepte sũt ab intellectu vt formale in eaꝝ significatis cũ modi significãdi sequãtur modos intelligẽdi. constat ãt ꝙ destructa re vtputa pluuia nõ minꝰ remãet res vt ꝯcepta. qꝛ remanẽt sensus ⁊ fantasie ex qbꝰ causat᷑ intellectio. ergo nomẽ idẽ sigdificat re existente ⁊ ipsa corrupta.

Propter tercium

quidẽ huiꝰ dicẽduꝫ cuꝫ p̄ioribꝰ pipateticis nomẽ ideꝫ significare re exñte ⁊ ipsa eadem corrupta. Premittẽdũ itaq̃ p²io vt Egidiꝰ ꝓ de gñatõe ꝙ noia significãt res non absolute sed vt apphense sũt ab intellectu. ĩõ modi significãdi sequũt᷑ mõs intelligẽdi. q̃re Scotꝰ p²io piarmẽias res nõ significat᷑ p nomen vt existit sed vt intelligit᷑ p spẽꝫ intelligibilẽ. Significare eni ẽ intellectũ rei ꝯstituere. voces quoq̃ sũt signa passionũ aie ꝓ piermenias. Res itaq̃ significãt᷑ fm ꝙ intellecte sunt ⁊ ꝓpterea eadẽ res põt diũsis noibus appellari fm ꝙ diuersis ꝯceptibꝰ ꝯphendit᷑ ab intellectu. aliꝰ eni est ꝯceptꝰ diffiniti ⁊ aliꝰ diffinitõis p²io phicoꝝ cuꝫ differãt ex natura rei ad minus fm Scotum. vt ſa primi.

Premittēdū 2° ex eodē prio de gñatōe ꝙ in significato vocis duo ɔcurrūt. vnū mā⸗ ▪ ⁊ remotū qđ est ipsa res ad extra. aliud aūt est formale ⁊ est modus intelligēdi ⁊ apprehensio intellect⁹ a qua significatū recipit formā ⁊ spēz nō ꝙ ipsa ɔceptio sit pñcipale significatū nois. sed res vt ɔcepta est dicit̄ illud quod principalr̄ significat̄. Sicut ēt in loco licz sit aliquid māle vt corp⁹ ɔtinēs vt puta aer ⁊ aqua ⁊ aliquid formale vt ordo ad vniuersū talis ordo vniuersi nō est loc⁹ sed corpus ɔtinēs aut supficies corpis continentis vt in ea reseruat̄ talis ordo vniuersi habet rationē loci.

Premittendū tercio ꝙ ratio alicu⁹ cōis aut suppositi nō attribuit̄ supposito vt existit sed vt cōcipit̄ ab intellectu. Ponere eni aliquid existere ſm ꝙ sibi attribuit̄ rō cōis h⁹ esset ponere ydeas sicut posuit Plato. igit̄ cōe ſm ꝙ hz rōēz cōis est natura ꝑut concipit̄ sub rōe dicibilis de plurib⁹. suppositum autē est natura cōcepta apud intellectū sub rōne nō dicibilis de plurib⁹ sed possibile est apud intellectū eodē mō ɔcipe naturā vt dicibilis est de plurib⁹ ⁊ eadē vt nō dicibilis est de plurib⁹ siue vtraqꝫ existat siue neutra siue que ɔcipit̄ vt non dicibilis de pluribus nō existat. ⁊ illa que cōcipit̄ vt dicibil̄ est ð plurib⁹ existat in alijs suppositis. Semp. n. natura ɔcepta vt hec intelligit̄ ꝑ se nā concepta absolute. ergo alia ab exñtib⁹ sūt simp̄r supposita termi cois. Sz ꝙ possibile sit apđ intellectū eodē mō ɔcipe nāz vt dicibilis ꝛc. siue vtraqꝫ aut neutra existat pbat̄. de his eni que frequēter sūt possum⁹ hr̄e demōstratiōes ēt qñ nō sunt vel fiūt prio posterioꝝ. ergo illa pñt sciri ꝑ diffinitōz cū cognitio ðmōstratiua ꝑsupponat ɔgnitōēz diffinitiuā. pñt ergo sil̄ ɔcipi ꝑ eandē spēz. Ex qbus formari pōt ratio talis. natura humana ɔcepta vt hec eodē mō se hz ad nāz ɔceptā sub rōe dicibilis de plurib⁹ siue nā ɔcepta vt hec existat siue nō. ergo equalr̄ hz rōēz suppositi qñ existit ⁊ quādo nō quod erat hic ðducēdū.

Dicendū. itaqꝫ primo ꝙ socrate corrupto nō solū hoc nomen socrates idē significat vt prius. ꝭ etiā hec est vera socrates est socra. ⁊ socra. est hō. ⁊ socrates est ens. primū ðducit̄ noia suppositoꝝ taliū vt socrates cesar antixp̄us imposita sūt ad significādū naturā hūanā ɔceptā vt hāc. ergo cū semp idē significet̄ facta qualicūqꝫ trāsmutatōe in existētia rei vt inotuit sequit̄ ꝙ significēt semp suppositū hois qñ̄ado existūt ⁊ qñ nō existūt

Ampli⁹ voces nō cadūt a suis significatis. alias ɔtinua requireret̄ nominū ⁊ vocū impositio. ergo vox idē significat re existēte ⁊ eadē nō exñte.

Adhuc corrupto socrate remanz essentia qꝛ non plus ꝺꝑdit̄ ꝑ corruptōz ꝙ̄ acq̄rat̄ ▪ gñatōēz. sed ▪ gñatōēz socrati nihil acqritur de eēntia hois. quare Auerroys. viij°. metaphice. generās nō largit̄ multitudinē sed ꝑfectōēz. qꝛ vniēdo ꝑtes ꝑficit cōpositū. ⁊. xij°. metaphice. agens veꝝ nō ɔgregat int̄ diuisa sed aggregat illud qđ est in potētia ad actū ⁊ in eodē generās non generat vnū in vno videt̄ itaqꝫ ꝙ essen^a ꝑ gñatōz nō acquirat̄.

Ampli⁹ actus potētie nō diminuit de rōe obiecti. sicut visio non diminuit de ratione coloris cum verus color possit stare cum visione. sed quiditas est obiectū intellectus ergo actus intellect⁹ nō diminuit de ratōe quiditatis ⁊ essentie. ⁊ ɔsequēter corrupto Socrate adhuc quiditas est intellecta nec ꝑ intellectionē diminuit̄.

Secūda pars deducitur scilicz ꝙ socrate corrupto hec sit vera socrates est homo. primo sic eodē modo extrema predicant̄ quo modo significāt. cū modus p̄dicandi consequatur modū significandi. sed nullū extremoꝝ significat existens vt existens vt innotuit. sed solū naturā cōceptā vt dicibilem aut non dicibilē. ergo p̄dicabit̄ natura humana vt dicibilis de pluribus de eadem vt non dicibilis. suppositū enī per se est eadē natura cum suo cōmuni sumpta a quodam modo determinatiori. ergo ꝑ illam ꝑpositionē denotatur vnio ▪ ydēptitas illoꝝ extremorum ad inuicem vt ambo sunt concepta.

sed sicut se habet res ad esse sic oportet ad veritatē talis ꝓpositōis esse vnionē in re lem qualis significatur in sermōe. natura autem significata per hāc vocē socrates ē ens intellectū alioquin intellectus de eo non faceret compositōez ⁊ sic est compositio eiusdē existentis apud intellectum cū seipso ibidē existente. talis autē cōpositio sufficit ad veritatem ꝓpositōis vbi res nō est existēs g° ꝛc.

Amplius ꝓpositō vera per se semper est vera. quia per se ꝓsupponit de omni primo posteriorꝫ. sed ista est per se socrates est hō. ergo de omni ⁊ vniuersalitatē temporis importans. socrate igitur corrupto adhuc ista erit vera socrates est homo.

Adhuc socrate corrupto hec est vera socrates fuit homo. aut ergo socrates suppōit pro homine ⁊ sic vera erit hec ꝓpositio socrates est homo. quia predicatū pro eodē supponet pro quo subiectū in ꝓpositōe affirmatiua. si vero supponat ꝑ nō homine ergo vnū ꝯtradictoriorū pro altero supponeret quod est falsū. Nota tamen ꝙ licet pdicata essentialia pdicentur de re ipsa corrupta. non tamē pdicata accidentalia vt currere comedere ⁊ huiusmodi.

Ex quibus apud hunc modū dicēdi pōt dari modus probandi istas esse veras chimera est chimera. non ens est nō ens q̄ tamē a moderniori bus essent negande cum sint ꝓpositiones affirmatiue in quibus subiectum pro nullo supponit.

Dicendū secūdo ꝙ homo nō est animal bipes qꝛ oratō istud significet vt ly quia dicit circūstantiam cause qd̄ ꝓbaē qꝛ causa ē prior ꝓprio effectu 2° phicoꝝ ⁊ qnto methaphice. sed significare posteri⁹ est q̄ esse g° ꝛc.

Amplius illud quod est ad placitū nō est causa eius quod est hō est aial bipes. qꝛ voluntas non est causa rerū naturaliū imediata ⁊ per se. sed vocē significare rem congregatim vel distincte fit imperio voluntatis ⁊ ad placitum ergo ꝛc.

Dicendū tercō ꝙ hō est aial bipes quia oratio hoc significat cōcomitatiue ⁊ illatiue quod ꝓbatur. illud quoꝝ vnū alterū concomitatur ⁊ ꝑ quod ipsū ꝓbatur ꝑ ipsum de pōt dici esse. sed hoiē esse aial bipes infert cōcomitatē ad orōē illud significātē verā esse. hoc autē sufficit Aristoteli ad ꝓpositū suū qꝛ vult ꝓbare ⁊ disputare ex cōcesso illorū qui negant primū principiū. vt patet inspicienti.

Sed cōtra hāc determinatiōnē dubitatur primo si corrupto socrate hec est vera socrates est homo ergo socrates est corp⁹ animatum viuēs. ⁊ cōsequēter socrates mortu⁹ est socrates viuēs. Respōdetur concedendo ꝙ socrate corrupto est corpus animatū ⁊ consequēter viuēs vt dicit aptitudinē. ⁊ cōsimiliter ꝙ est homo viuus non tamen sequiē ꝙ viuat ab aptitudine ad actū arguendo.

Secunda difficultas si transmutatio fuerit in essentia indiuidui demōstrati idest d̄ pdicamento substātie donec fiat non illud indiuiduū diciē eius corruptio. vt Auerroys quinto phisicoꝝ cōmento. vi°. ergo in corruptōe indiuidui socratis fit non illa res idest non socrates. Respondeē negando ꝯsequētiam. nam socrates semꝑ est socrates siue sit siue non sit. dignius enī est vt idem pdiceē de seipso q̄ de eius cōtradictorio. vt Gualterius anglicus quinto phisicorū. Auerroys autē in auctoritate adducta per nō indiuiduū intellexit priuationē forme illius indiuidui. Intendit enī ꝙ cū fuerit transmutatio in esse indiuidui substātie donec priuatio sue forme fiat in materia tunc est corruptio simpliciter.

Tercia difficultas videē ꝙ re corrupta maneat significatum vocis aut nominis nec principale nec formale. nā quādo plura cōcurrūt ad integritatem ⁊ constitutionē alic⁹ nō videtur ꝙ vno illorū corrupto illud remaneat idem simplr. sed ad vocis significationem nō solum cōcurrit intellectio sed etiā res. ergo re corrupta non manet significatū.

Amplius formale non potest manere suo materiali corrupto licet possit manere idem variato materiali sicut exemplificari potest

de formali et materiali ipsius loci et hominis a principio vite vsque ad finem.

Adhuc si materiale mutaretur formali eodem remanente sequeretur quod forma migraret de materia in materiam. consequens falsum cum forma egrediatur de potentia materie ab intrinseco. aliter enim crearetur. vii°. metaphisice. consequentia patet de se.

Amplius si vox significaret idem re existente et non existente sequeretur quod vox significaret aliquid et nihil significaret quod implicat contradictionem. probatur consequentia. nam intellectio per vocem non significatur sicut nec per vocem intelligitur. ergo ex quo ipsa vox significat rem et ipsa corrumpitur sequitur quod significabit aliquid et nihil.

Respondetur ad primum quod re corrupta remanet principale significatum et est ipsa res vt concepta est. et licet materiale significati non remaneat absolute scilicet ipsa res in esse existentie remanet tamen in esse intellecto quod sufficit ad hoc quod suum formale non corrumpatur. Et per idem ad secundum. Et forte quod .s. Tho. in quolibet. quolibeto quarto q°e. ix^a hoc voluit dum dixit. Unitas vel diversitas vocis significatiue complexe vel incomplexe non dependet ex vnitate vel diuersitate rei significate. sed ex vnitate vel diuersitate vocis et intellectus.

Ad tercium potest dici quod duplex est materiale subiectiuum et sine eo non manet formale. aliud est formale obiectiuum et sine ipso potest esse formale. et tale dicitur materiale quatenus obicitur potentie que recipit illud formale. et ideo denominatur ab eo. et tali materiali non existente potest esse formale. argumentum autem procedit de materiali subiectiue quod non est [illegible] propositum.

Ad vltimum respondetur quod re corrupta vox significat aliquid. quia significat suum formale et suum materiale in esse concepto. nihil tamen significat quatenus nulla est correspondentia sue significationis ex parte rei.

Quarta difficultas si hoc nomen socrates ipso existente significat socratem qui actu existit et ipso corrupto significat socratem qui non existit. ergo erit nomen equiuocum. Respondetur negando consequentiam. existere enim et non existere cum dicantur esse extranea nature vt significatur per terminum non faciunt equiuocationem in termino.

Ad rationes itaque alterius opinionis respondetur. Ad primum illud quod non est ens non est homo etc. concessa maiori minor est neganda. socrate enim corrupto socrates est homo et animal et ens. corruptio autem terminatur ad non esse idest ad priuationem esse indiuidui existentis. et propterea conceditur quod non remanet socrates existens. Et si infertur socrates corruptus non est existens ergo non est ens non sequitur. quia dicendo socrates est ens non predicatur non existens de existente nec econuerso. transmutatio enim non cadit circa rem nisi secundum quod existit. sed vt existit non habet rationem suppositi ymo inquantum concipitur ab intellectu per modum non dicibilis de pluribus vt innotuit.

Ad secundum cum dicitur omne quod est homo habet formam substantialem in materia etc. Respondetur quod omne quod est homo eo modo habet formam substantialem in materia quomodo est homo et quomodo est viuus. Socrates autem corruptus est viuus et homo solum aptitudine cum ista predicata dicant inherentiam essentialem que abstrahit ab existentia igitur etc. et quia corruptio terminatur ad rem vt existit. ideo forma socratis amplius non existit in materia nihil tamen contra opinionem.

Ad tercium respondetur quod intellectus auctoritatis Auerroys est quod in transmutatione substantiali rei singularis in qua scilicet abicitur forma substantialis res singularis transmutata non habet formam quam prius habuit. intelligitur enim auctoritas de re que per se transmutatur que est res vt existens. sed non sequitur prius fuit suppositum hominis seu homo ergo nunc non est tale suppositum. quia circa illud non est facta transmutatio substantialis.

Ad quartum sortes corrupto sorte est hom

non sm esse existere sed sm esse quiditatiuũ aut essentie quod manet in materia vt humanitas.

Ad quintũ voces significãt res vt apprehense sunt ab intellectu que vt sic remanẽ eadem ipsa existente ⁊ ipsa nõ existente.

Ad vltimũ vox nõ significat intellectiões tantũ nec rem tantũ absolute sed rem vt intellecta est. quare nihil cõtra opinionem.

Si quis autẽ alteri opinioni faueret ad primũ contra ipsam cum dicit remanẽte formali aliis variatis ⁊c. Respõdetur concessa maiori pronũc negãdo minorem. nec est verum q formale significati nominis sit apprehensio sed est respectus rei ad intellectũ sicut mãle est ipsa res. cõstat autẽ q corrupta re sic cõrumpit res ipsa que est fundamentum respectus ita corrumpitur ille respectus in ea fundatus qui est formale. ⁊ propterea nomini importanti suppositum nihil correspondebit in re. ⁊ ideo in propositiõe pro nullo supponet. iõ propositio affirmatiua qua dicit sortes ẽ bõ erit falsa iuxta regulam cõmunẽ. omnis propositio affirmatiua cuius subiectũ pro nullo supponit est falsa deducta ampliatiõe ⁊ cum verbo de presenti.

Ad aliud ⁊ erat ratio prima prime conclusionis. nomina suppositorum vt sortes cesar ⁊c imposita sunt ad significãdum naturã humanã vt hanc ⁊c. quicqd sit de veritate illius propositiõis negeẽ q fctã qualicũq transmutatiõe semp idem significet licet semp significetur idem. Cum enim significare sit terminus de natura cuius est extendere actum suũ in terminum sequentẽ tam ad ens q̃ etiã nõ ens facta qualicunq transmutatiõe non idem quod est significat. sed bene significat idem quod est vel fit vel erit vel potest intelligi aut ymagiãri.

Ad aliud cum dicit voces non cadunt a suis significatis ⁊c. Respõdet q verũ est q nõ omnes voces simul vniũsaliter cadunt a suis significatis ita q nulla remaneat significatiua. sed voces aliq vtiq particulariter cadunt a suis significatis. quare Oratius flaccus. Multa renascẽtur que nũc cecidere. cadunt q. Que nũc sũt hodie vocabula sic valet vsus. Cũ ergo õe generabile de necessitate corrumpet primo celi. ⁊ hec vox aut illa aliqñ fuerint imposite de nouo ad significãdum ergo aliquãdo deficiẽt nõ tamẽ requirit cõtinua vocũ impositio vt patet.

Ad aliud corrupto Socrate remãet eadem essentia ⁊c neget. q2 cõruptio attigit formã substãtialem in materia licz non attingat materiã vt priuãs. ⁊ ad probatõem dicit negãdo minorẽ ymo p generatõem essentia acquirit. non tñ acqrit separata ydealr perse subsistens ita q prius fiat postea facta in materia reponat. bene tamen acquirit essentia p transmutatiõnẽ eius quod est in potẽtia ad actũ. quia generãs ex potẽtia ente facit actu ens. quare Auerroys. xiiº. metaphice. Agẽs verũ apud Aristo. nõ cõgregat inter diuersa scilicz prius separata per se existentia ita q vniat illa sicut in cumulo. sed extrahit illud quod erat in potentia ad actum.

Ad aliam auctoritatẽ generãs non largit ⁊c. respõdet q intellectus auctoritatis est q nõ largit multitudinẽ entiũ prius separatorum ⁊ postea cõpositorum ab agente. bene tamen largitur multitudinem naturarum in composito quarum vna scilicet forma est perfectio alterius forma enim que prius fuit in potentia reducitur ad actum.

Ad aliud actus potentie nõ diminuit ⁊c. Respondet q actus compat ad obiectum dupliciter. vno mõ tanq̃ ad obiectũ proprium primũ ⁊ adequatũ. vt visio comparatur ad colorem. Aliomõ cõpat ad obiectũ secundariũ vt ad suppositum cõtẽtum sub obiecto pmario. licet ergo actus non diminuat de ratiõe proprii obiecti ⁊ adequati. sicut visus nihil iudicat esse coloratum nisi sit coloratum aliquo colore. omnia enim corpa colore participant õ sensu ⁊ sensato. tamẽ actus diminuit de ratõe obiecti secundarii non adequati nõ causaliter sed concomitãter aut illatiue ⁊ permissiue sicut visus aliquando p visionem iudicat album esse rubeũ per vitrũ rubeũ. ⁊ iõ

ex tali visione diminuit de esse rubei qd est obiectuz secūdariuz diminuit inquā illatie. quia non sequitur hoc est rubeū fm visuz er go est rubeū. sed bene sequit hoc est colora tum fm visuz ergo est coloratū. Idem intel ligatur de sono respectu auditus. Essen igi tur cuz sit obiectuz adequatuz intellectus sic ipsuz ens nō diminuit per actum intellectus diminuit tamen ratione obiecti secundarij. quia nō sequitur homo est fm intellectū. er go homo est nisi ponamus q ea que vnicui qz vident sint vera sicut dixit Protagoras quarto metaphisice.

Ad aliaz socrate corrupto hec nō est ve ra socrates est homo. ⁊ cōcedit q extrema eo modo pdicant quo modo significant. qa tamē vnū eorū significat nō existens ⁊ cor ruptum cuius nulla pōt esse ydemptitas ad hominē. ideo ppositio est falsa.

Ad aliud ppositio vera per se est de om ni ꝛc. Respōdetur q hoc habet veritatez in vniuersalib' cū in illis psc psupponat de omi In singularibus autē ppositōibus formatis de singularibus generabilibus ⁊ corruptibi libus nō habet veritatem quod dicitur ꝛc.

Ad aliud respōdetur q socrate corrupto iste terminus socrates in ista ppositōe socra tes fuit homo supponit p socrate qui fuit ⁊ cōsequēter pro nō homine. nō tamē cōtradi cūt nō homo qui est ⁊ homo qui fuit. qz cō tradictio est simul respectu eiusdez ⁊ fm idē vt innotuit.

Propter quartuz

quidez huius. ad primū satis respōsuz est ⁊ pariter ad secundū iuxta diuersitatē opinio nuz. Ad terciuz respōdetur vno modo iu xta doctrinaz Scoti primo periarmenias q species intelligibilis immediate significatur per vocez nō inquātuz ipsa species intelligi bilis est quoddaz accidens in se informans animaz. sed inquātuz repsentat rē. omne eni signū inquātum signū est signati signuz. ergo vox significās similitudinē inquātuz signuz rei significat ipsaz rem mediate tamē cū im mediate significet illud quod est signū rei in quātum signuz. Et si arguit ex hoc q omne nomē ad minus prime intētiōis erit equiuo cum cuz significet speciē intelligibilez ⁊ rem ad extra vno nomine ⁊ diuersis rōibus. qa vt signū ⁊ vt signatū. Respondet negando cōsequentiā. qz illud est equocuz quod diuer sis actibus significandi significat multa. sed vox significat rem ⁊ similitudinē eodez actu Idez eniz est signū signi ⁊ signati.

Ad inferenduz ergo nomē esse equiuocū requirit q nomē diuersis actibus significā di ⁊ diuersa impositōe significet rem ⁊ simi litudinē rei. ⁊ hoc voluit Aristo. in pdicamē tis. Et ita interptanda est sentētia Aristo. p mo periarmenias. Sunt eniz ea que sunt in voce earū que sunt in aīa passionū note.

Aliter respōdet q voces non significant species intelligiles sed ea que sibi format in tellectus ad iudicāduz. vt. s. Tho. in prima parte qōe. lxxxv. Sustinēdo igit q imme diate significēt res si Aristo. dicat q sunt no te passionuz ibi sumit passio p re inferente passionē. voces igit significāt passiōes idest res inferentes passionē ⁊ aliquā imutatōem vt Iohs Ianō. quarto metaphice.

Ad vltimū cōcluderet argumētuz si ly qz diceret circūstantiam cause quod non est ve rum vt innotuit.

Explicit liber quartus metaphisice sequi tur quintus eiusdem.

Jrca quitum metaphisice orit primo questio utru finis sit principiuz ⁊ maxima causa ⁊ efficientis causa.

Et primo arguit ꝙ finis nõ sit principiũ. de ratõe principij est esse primũ. vt phus quito metaphice capᵒ primo. omniũ principiorũ cõe est esse primũ. De rõe autez finis est esse vltimũ. quare Aristo. quito metaphice capᵒ de pfecto. finis vltimorũ est. finis eni ⁊ cuius causa sit vltimũ ergo ⁊c.

Amplius ꝙ finis non sit causa. qꝛ nec fm ꝙ finis est nõ eus. qꝛ nõ ens nulliᵘ est causa causalitas nãq nõ fundat in nihilo. finis at ponit causa entis nec etiã finis est causa fm ꝙ est ens. nam finis non est causa nisi fm ꝙ mouet efficientẽ ad agenduz. sed qñ finis est nõ mouet efficiẽs. sed cessat ab actõe. habitibus enim pñtibus in materia cessat motus primo de generatõe.

Adhuc ꝙ finis nõ sit maxima causa arguit tuz quia est causa extrinseca. vt Auerroys quito metaphice cõmẽto primo principiorũ q̃dam sunt in re vt forma ⁊ mã q̃daz extra rem vt agẽs ⁊ finis. Et Algazel in sua metaphica capᵒ de causis. Causa diuidit in id quod est ps ẽenᵉ causati ⁊ in id qḋ ẽ ext ergo finis nõ est maxia causa. tenet ɔña cuz intrinsecũ magis videt cõferre ad esse rei q̃ extrinsecũ. ergo materia ⁊ forma erũt magis cause q̃ finis. Tuz etiã qꝛ si finis esset causa tũc nobilissima causata haberẽt illaz consequẽs falsuz. immobilia enim sũt nobilissima causata nõ tamẽ hñt causaz finalez 3ᵒ metaphice. Cuius ratio est qꝛ finis est alicuiᵘ actionis. actio autẽ est in motu. immobilia autez nõ hñt motuz. tuz vltimo qꝛ si finis essz maxima causa tũc maxie certa cognitio esset p finẽ. ɔñs falsuz. maxie eniz cognoscimᵘ quid ipsuz est p formã cũ vbiq ipsuz quid est per finẽ circũloquatur.

Cõfirmat causatum ab alia causa nõ est maxia causa cũ cã ⁊ cãtum sint opposita ad minᵘ relatiue q̃ respcũ eiusdẽ eidez inesse nõ pñt fm idẽ. sed finis est effectᵘ agẽtis gᵒ ⁊c.

Amplius ꝙ finis nõ sit efficiẽtis causa pbatur. qꝛ vel ẽ cã efficiẽtis q̃tuz ad entitatẽ illius. ⁊ hoc dici nõ põt. qꝛ efficiẽs hꝫ suũ ẽe anteq̃ sit finis. vel finis est causa efficientis q̃tuz ad aliqd additũ efficiẽti ⁊ tũc finis ẽ causa illius additi ⁊ nõ efficientis.

Confirmatur si finis esset causa efficientis idez respectu eiusdez esset causa ⁊ causatuz ⁊ ɔsequẽter prius ⁊ posterius cuz efficiẽs etiã sit causa ipsius finis. ymo idez esset causa sui ipsius ⁊ seipso prius. eo qꝛ quicqd ẽ causa cause est causa causati nec tolli poterit demõstratio circularis improbata a philosopho primo posteriorꝝ. cõsequentia patet deducenti.

Jn oppositũ est philosophus quinto metaphisice capitulo primo. quapropter ⁊ natura principiũ ⁊ elemẽtuz ⁊ mens ⁊ voluntas ⁊ substãtia ⁊ ꝙ cuiᵘ causa ⁊c. Vñ Auerroys ibidez. Principiũ istud intenditur ẽ sciendũ in hac sciẽtia quomõ est in se ⁊ quomõ est primuz ⁊ est causa finalis. omẽs eniz cause non sunt principia nisi pp̃ter istud primuz. ⁊ in eodez quinto capᵒ ḋ causis inquit Aristotiles.

Amplius dicit causa vt finis. hoc autez quod est cuius causa. Hoc idez phisicorũ ⁊ posteriorꝝ scḋis. ⁊ in. de aialibus in multis locis. ⁊ in eodez. ⁊ ad inuicem cause sunt vt laborare causa est euechie ⁊ hec laborandi. sed nõ eodez modo. veruz quidẽ hoc vt finis illud vero vt principiuz.

Propter primum quidez huius. finis hic pro causa finali auditus est multiplex. ad quā multiplicitatem tollēdaz amplioris gratia discipline sit hec prima distinctio. alius finis principalis ali⁹ secūdarius. vt. s. Tho. in quolibetis quolibeto quinto. finis autē pricipalis est triplex proxim⁹ remotus ꝛ vltimus. vt. s. Tho. pᵃ pᵉ. qōe. cxxiijᵃ. vltim⁹ simplr est de⁹ qui primus ꝛ vltimus est simpliciter in genere cause finalis. ꝛ est extrinsecus a re cuius est finis ꝛ ea perfectior. in omnibus eniz que sunt siue a natura siue ab arte ceteri⁹ est gratia melioris. ꝛ est obiectuz quod p opationē attingit. remotus vero est ordo vniuersi dict⁹ vniuersalis natura. Propinqu⁹ autez finis est agens pticulare. quilibz autē hoꝝ trium dici potest finis gratia cui⁹. nam sicut agens primū omnia ꝑpter se agit finaliter ita etiā quodlibz 2ᵐ agens agit ꝑpter ipsius pfectiōz finaliter lz nō vltimate. gᵒ qua rōe primū efficiēs est finis oim a se causatoꝝ ita 2ᵐ agēs dici pōt finis omniū suaꝝ opationū. verūtñ vn⁹ istoꝝ finiū fm sui opatōz ordinat in aliud. videm⁹ eniz agēs pticulare aliqñ dimittere opatōez ꝑpriaz ad quā ex natura propria magis limitat ꝛ pducere opatōem q̄si cōtrariaz. sicut cuz aqua ascendit vt pbibeatur vacuū ꝛ vt saluet ordo vniuersi. ꝑpter quod videt q natura pticularis magis intendit bonū cōmune q̄ ꝑpriuz ꝛ ꝯsequenter magis illud bonū cui⁹ pticipatōe bona causata sunt. Finis vō secūdarius respectu alterius est mediuz vel pfectio qua attingit vel attingi intendit finis gratia cuius ꝛ verius appellatur finis quo qui aliqñ est substantia vt in diuinis aliquādo accidens sicut sanitas. opatio. sciētia. felicitas ꝛc. Contingit [redacted] q fiat cōmutatio illoꝝ finium. qꝛ aliquis ē finis principalis respectu vni⁹ agentis ꝛ finis scd̄arius respectu alteri⁹ ꝛ aliquādo ex perūsa prefictione voluntatis pfigitur finis scd̄arius pro pricipali ꝛc. Differūt aūt quia oium reꝝ est vnus vltim⁹ finis cui⁹. s. deus nō tamen quo vt. s. Thōs pma scd̄e. q. pᵃ. xxviijᵃ. isniaꝝ. Finis [redacted] alr ꝯsueuit distingui vt sco. in. xijᵒ. hᵒ. qꝛ aliqs pexistit motui vt me⁹ mūdi respcū ḡuis. ali⁹ ē finis acqsitus p motū vt ēē deorsuz respcū ḡuis ꝛ sanitas de quo dicit q est primū in intentione vltimuz vero in esse. Quid aūt sit pncipium visuz est [redacted] quarto huius. vsius aūt ꝛ accomodatius pricipiuz est omne pmuz in ordie ante quod nihil est: ꝛ post qd̄ sunt ea que sunt ex ipso pncipiata vt Albert⁹ qnto metaphice. Est vō causa p q̄ aliud ut cātuz est Sco. i theorematibus. ut in qōne q̄rti huius scd̄i deductum fuit.

Differūt autē pricipiuz ꝛ causa multipliciter. pmo qdem quia cōmuni⁹ est pricipiū q̄ causa sic causa cōmunior elemēto. aliqd n. est pncipiuz qd̄ nō est causa sic termin⁹ a quo in transmutatione. Causa quoqꝫ ꝑprie in plus se habet q̄ elementū cum sola causa intriseca ꝑprie elementuz dicat: Principium etiā ordiem quendam importat vt eius manifestat notificatio. Causa autem influxum iportat ad causata ut recte isinuat Dauid iudei theoria causa pmaria pl⁹ isluit ꝛc. Differūt iteꝝ quia omis causa uel est extra rei eēntiam veluti finis ꝛ efficiens uel est cāti pars sicut forma ꝛ materia. Aliqd̄ tamē est prin⁹ qd̄ nec extra rei est eēntiaz nec cāti pars sicut punct⁹ linee principiū famat. Vltimo distigūtur cū quelibz causa ad sui causati esse qd̄ [redacted] ipsuz cōstituit ordinez dicat prioritatis. qre Scot⁹ qnto metaphisice cāꝝ multiplicitatē exprimēs inqt q equoca est pōritas cāruz sic equiuoca est causalitas Dat tñ aliquod pnci⁹ qd̄ nullā ad eē cāti influētiaz dicit sicut mane est principiū diei ꝛ terminus a quo pricipiuz motus. Principiū ēt vlr ordinez prioritatis non importat qd̄ tñ facit cā vt. s. Tho. in pᵃ pte. q. xxxiijᵃ sicut in diuinis vbi est principiuz ꝛ ordo originis nō tamen prioritas quicquid dixerit Scotus huic sermoni obuius.

Maxima cā dicit illa cui⁹ cālitas est oiuz prior simplr ꝛ verior vt Scot⁹ qnto meta-

pħice. Quid aũt ſit efficiẽs viſum fuit in 3° hᵒ qõne pᵃ. Qualr aũt neceſſe ſit cauſã pri mã efficiẽtẽ eſſe añ cauſaȝ pma mouẽteȝ ſm nẽ ⁊ intellectus ordinẽ videbit̃ conſequẽter.

Dubitatur vtruȝ cõueniẽter in hac theoria determinãduȝ ſit ꝺ pricipio ⁊ cauſa. Reſpondet̃ ꝙ cũ pricipia ⁊ cauſe entiuȝ ꝟe ſm ꝙ ſunt entia inquirant̃ in hac ſcia vt patet vi°. metapħice. cõſideratio de principiꝭ entis ⁊ de ꝑtibᵒ primis ipſiᵒ entis huic doctrie erit accõmodata. quare Auic̃. cui conſentit collega eius algazel. Cũ ens diuidat̃ in cãȝ ⁊ cauſatũ ⁊ hec ſit entis diuiſio ſm ꝙ ẽ ens Entis autẽ theoria ⁊ omniũ ꝑtiuȝ entis que ſunt eius ꝑtes in eo ꝙ eſt ens ſunt de theoria prime pħie. ideo omniuȝ cauſaꝝ ſpeculatio primi videt̃ pħi qui ⁊ de primis principiꝭ entis habet diſcutere. Alio tñ modo cõſiderant̃ cauſe ⁊ principia in phiſicis qꝛ in habitudine ad motuȝ. ⁊ alio mõ in ſcia diuina que eſt theoria veritatis cũ in ea cõſiderent̃ cauſarũ genera vt ſunt entis partes ⁊ vt ſbſtantiꝭ cõueniũt ſepatis. ꝑpter quod quinto metapħice nõ inſeruit determinatõȝ caſus ⁊ fortune que maxie hñt eſſe reſpcũ cauſarum deficiẽtiuȝ ſicut ſunt naturales de qbus ꝺterminatuȝ fuerat in 2° phiſicoꝝ. quare Albertus quinto metapħice. videt̃ autẽ nobis tenẽdus eſſe ideȝ modus queȝ tenuimus in 2° pħicoꝝ niſi ꝙ hic dicamᵒ cauſas ſm ꝙ ſũt entis. ibi autẽ diximᵒ eas ſm ꝙ ſunt corpꝭ mobilis. Unde Scotus primo metapħice. Quatuor genera cauſaꝝ inquantuȝ q̃libet dat eſſe circũſcribẽdo rõeȝ motus ⁊ mutatõnis ꝑtinẽt ad metaphiſicũ. materia ⁊ forma inquãtuȝ ſunt ꝑtes eſſentie. efficiẽs inquãtũ dat eſſe circũſcribẽdo motũ. Unde licȝ non agãt niſi mouẽdo tñ ratio dantis eſſe prior eſt ratõe mouẽtis. finis autẽ inquãtuȝ res ▪ ſuã entitateȝ ordinat̃ ad ideȝ. licȝ enim non poſſit illuȝ attingere niſi ꝑ motũ vel opatiõȝ prior tamẽ eſt ratio ordinis ſm eſſe q̃ ſecundũ opatõȝ. vt ẽt diffuſe docȝ Sco. in. ix° hᵒ

Cauſaꝝ itaqȝ gña vt ẽtis ꝑtes ▪ paſſiões eᵒ ad hãc ꝑtinẽt ſciaȝ Alber. 3° metapħice.

Sed iterũ ꝯtingit dubitare de modo ꝓcedendi pħi in determinãdo de cauſis. videt̃ nãqȝ ꝙ inordinate ꝓcedat. cuȝ tamẽ alienuȝ hoc debeat eſſe a ſapiente ⁊ metaphiſico cᵒ eſt ordinare ⁊ nõ ordinari ab alio. ergo incõueniẽs iudicãduȝ eſt aliqd inordinatõis eſſe in eo qui ſapiẽtiſſimᵒ eſt omniũ ⁊ cuiᵒ error a nullo vnq̃ corrigi põt ſuperiori. aſſumptum aũt principale ꝓbat̃. naȝ in ꝑ liᵒ metapħice de numero ⁊ ſpeciebus cauſaruȝ inquiritur quaꝝ finitas ⁊ ſtatus determinata ſunt in ſecũdo eiuſdẽ libri.

Dubitat̃ autẽ in tercio libro vtrũ hec cõſideratio de cauſis ad metaphiſicuȝ ſpectet. Conſtat autẽ ꝙ hic ꝓceſſus omnino inordinatus eſt in primo pħo priᵒ q̃rere cauſaruȝ genera ⁊ determiare que ⁊ quot ſunt. ⁊ deinde finita illa eſſe oſtendere ⁊ demũ dubitat̃ vtruȝ ad ſe ꝑtineat huiuſmodi conſideratio vel non.

Amplius dubitat̃ vtruȝ metapħicus q̃tuor cauſarũ genera conſiderãs ꝑ omnia eadeȝ quatuor cãꝝ genera poſſit demõſtrare.

Ad priᵐ rñr ꝙ hec ſapia dcã metapħica nec nãleȝ moduȝ nec mathematicuȝ hr̃e põt ſed vniuerſaliorẽ vtroqȝ modo ⁊ ꝓbatões eiᵒ erũt citra certitudiẽȝ mathematicã ⁊ phiſicã ▪ ſupra certitudinẽ topicã q̃ eſt in logicꝭ. vt Albertᵒ 2° metapħice ca° fiãli qcqd dcm ſit ꝑ hᵒ. q. xiiiᵃ huic tñ ſnie ñ r̃pugnãs. ⁊ ꝓpterea lȝ in ꝑ metapħice inq̃rat̃ nũerᵒ ⁊ cãruȝ ſpẽs eo mõ quo ⁊ antiq philoſophãtes. Teuiter. n. he cauſe ⁊ mõ q̃dã õs priᵒ dcẽ ſũt. modo ꝟo q̃daȝ nullatenᵒ. vt Ariſto. ꝑ metapħice. nã primi tpis phiſica viſa eſt vt infãs adhuc balbutiẽs de oĩbus his cauſis vt adhuc noua exñs circa prinᵃ que ſũt ⁊ p̃cipue circa primũ entis prinᵐ qꝺ homi cognoſcer̃ eſt difficile. Albertus ibidem. In ſecundo auteȝ metaphiſice finitas eſſe cauſas oñſuȝ ſit cum cauſa ſit mediuȝ per quod ſcimᵒ omne quod vere ſcimᵒ. nec cauſa facit ſcire niſi eũ ſit finita in ſpecieruȝ numero taȝ in añ accipiendo q̃ȝ in poſt. Hic tamen ordo fuit multuȝ oportunᵒ ad ſoluendas queſtiones

ꝛ dubitationes posteriores in tertio libro i quibus ad sciendas dubitationes nos opoꝛtet vti causis. Aliter eniȝ ꝯclusiões que concluduntur ex causis nõ essent firme ꝛ stabilite nõ ergo inoꝛdiate ꝓcessit sapiẽtissimus Aristoteles qui postquã in quarto methaphice ostendẽs esse sciẽtiaȝ quandã que per extrema ꝛ pricipia p̃ma pricipaliter forme p̃me ꝛ finis vltimi ꝯsiderat ens inquantum ens ꝛ que insũt enti talis aũt est metaphica. In q̃nto eiusdem libro determiat multiplicitatẽ analogoꝝ de q̃bus itendit de quoꝝ numero sũt p̃cipiuȝ ꝛ causa.

Ad 2m rñdet̃ q̄ licet causa efficiẽs ꝛ mã ꝛ finis videant̃ esse p̃cipia entis mobil' fm q̄ est mobile. tamẽ dat̃ causa efficiẽs imobilis: ꝛ p̃ma mã nõ determiata per subiectum mutatiõis ꝛ motus. sed poti9 p hoc q̄ ipsa est fundãs ens ꝛ idiuiduãs ꝛ sbstentãs causalitatẽ ꝛ huiusmõi q̃ sunt añ subẽm motus nihil. n. subicit̃ mutatiõi ꝛ motui nisi fundatuȝ ꝛ idiuiduuȝ ꝛ substãs ꝛ nõ ecõuerso. nõ eniȝ omne fũdatuȝ ꝛ idiuiduatuȝ ꝛ substãs in se ip̃o subicit̃ motui ꝛ mutationi. Est etiã finis qui est in p̃mo motoꝛe vniũsi eẽ in mobili qui est in eo sicut in duce exercit9 queȝ nullus mot9 fm se includit. Et q̃tuȝ ad has ꝯsiderationes determiatur mouẽs p̃muȝ ꝛ prima mã substãs ꝛ finis ab oĩbus abstractus ꝛ p eas demonstrat̃ a p̃mo pho. Albertus 3o methaphice. Nota tñ q̄ methaphic9 oẽs causas reducit in finẽ vltimũ senissimũ ꝛ antiq̃ssimuȝ oĩa alia fm oꝛdiem cãlitatis antecedẽteȝ cuiq̄ oẽs alie cause famulãt: q etiã est p̃ma sba formalis ꝛ q̃ditas prima. vñ licet phia p̃ma demõstret p cãm efficientem p̃maȝ imobileȝ cũ ip̃a moueat ꝑ formã suam q̄ intra se sbaliter habet facit tñ scire sbam eius que est forma sicut ex forma domificantis inq̄tuȝ domificãs cognoscit̃ domus. Et si methaphic9 etiaȝ vtit̃ mã in demõstrando illam iteꝝ inducit p analogiam relataȝ ad formã que ꝯfusa est in ip̃a: quia aliter nõ esset p̃cipiuȝ cognoscẽdi aliquid.

Ex q̃b9 pȝ q̄ prim9 phus vsuȝ eẽ mouẽtis ꝛ materie refert ad formã ꝛ finẽ. nõ tamen loq̃mur hic de forma vt p eam aliq̃d infoꝛmatur intriſece. Sed de forma exẽplari. vñ forma semp ip̃oꝛtat respectuȝ cause eius q̄d fm eaȝ format̃ uel p modũ iherẽtie vt in causis itrisecis vel imitatiõis vt in exẽplaribus. s. Thõs in. q. de vitate. q. iij. talis nãq̄ forma exẽplaris coincidit in idem numero cum efficiente ꝛ fine. nõ autẽ forma iherẽs vt. s. Thõs tertõ sñiaꝝ dis. xxvij. Licȝ aũt ex doctrina Alberti idẽ sit p̃muȝ mouens ꝛ p̃muȝ efficiẽs. ratio tamen dãtis esse prioꝛ est ratione mouẽtis vt recte olfecit. Scot9 ideo p̃muȝ ens prius oꝛdine nature ꝛ ratione erit causa esse anteq̄ sit mouẽs ꝛ ꝯñter causa efficiens est fm nature ꝛ itellectus oꝛdinem ante cãm mouentẽ. rõ autem dictoꝝum est. quia omẽ esse nccio est ab ente primo eo q̄ pricipiuȝ vniũsi esse sit necessario vnuȝ ideo ãte mouẽs hũc motuȝ ꝛ hoc mobile est esse hui9 mouẽtis ꝛ huius mobilis. Et quia tale esse iaȝ est in pluribus ꝛ de pluribus predicatuȝ ꝛ nõ oĩno equiuoce optet ad vnum reduci p̃cipiuȝ quod sit cã ip̃ius ꝛ a quo ip̃m fluit in multa.

Ex quib9 infert̃ p̃mo q̄ ex quo prima causa eẽ est ante mouẽs p̃muȝ fm oꝛdinem nature ꝛ rõne vt ly ante dicit oꝛdinem existendi ꝛ est ip̃m eẽ q̄ nũc primo est ꝛ nõ aũ vel esse quod ab alio icipit esse vera ꝯsideratiõ methaphici fm ꝓpriam sui ꝯsiderationem est ꝯsiderare cãm agenteȝ p̃maȝ que p essentiam sepatam est agens ꝛ hoc ꝓprie est de ꝯsideratiõe p̃mi phi. Cui9 est etiaȝ scire qualiter eẽ depẽdet ex causa ista ꝛ qualr ista est vna de causis q̃tuoꝛ ꝛ p̃ma mr̃ eas. vnde licet efficiẽs causa fm istaȝ rõnem sit ante alias. substãtia. rõne. ꝛ oꝛdine nature. nõ tamen optet q̄ mouens in eo q̄ mouens sit ante omnes. alias substãtia nisi in quodam quod videlȝ mouet̃. Sed simpliciter ꝛ vniũsalit̃ nõ est veruȝ q̃nimo potius finis erit ante: ꝛ etiam forma quedam si qua est

p̄ma. vnde licet causa p̄ma mouēs sit de cō sideratione ph̄i naturalis nō tamē causa pri ma efficiens. Et hec oīa proculdubio voluit sanct⁹ Thōs p̄mo phicor̄. ꝛ 3° metaphice. Methaphica maxīe ꝯsiderat cām formalē ꝛ finalem ꝛ aliquo mō mouentē. Et sup Bo etio de tri. Methaphica demōstrat ꝑ cām efficientē ꝛ finalem.

Propter secunduz

qdem huius Arisipus opinat⁹ oīa nālia cā ri a mathematicis ut p3. iij⁹. methaphice. Causa3 finale3 in gn̄e causar̄ ponere p̄negle xit. In mathematicis. n. nō vidēs causa3 fi nalem: etia3 in alijs dixit nō inesse hāc cām sed casu fieri ea que fiūt. in alijs aūt artibus illiberalib⁹ q̄ mechanice videt̄ vt ī tectoria siue edificatiā ꝛ coriaria dic̄ oīa dici ita ꝙ aliqd in eis ē meli⁹ ꝛ aliud vili⁹ siue deti⁹.

Hui⁹ aūt defect⁹ p3 ex p̄mo methaphice qui. n. ꝯsiderat p̄ncipia motus ꝛ fieri neccio cogit̄ q̄tuor cār̄ gn̄a extrahere. Mot⁹ eni est actus impfectus fluens ꝛ nō pmanēs per hoc aūt ꝙ fluit aliqn̄ erit in termīo fluxus. Per hoc igit̄ ꝙ motus est act⁹ ꝯprehēdit̄ ꝙ nō est nisi agentis actu existētis ꝛ ex hac veritate extrahitur causa agēs ꝛ mouēs. Per hoc aūt ꝙ est act⁹ impfectus est actus existētis in potētia quod est mā subiecta. et ex hoc extrahit̄ materia. In eo aūt ꝙ mo tus est act⁹ ꝯtinue fluēs ꝑm esse ipius mot⁹ quod nō ꝯpetit nisi forme extrahit̄ forma. Per hoc aūt ꝙ mot⁹ fluit ad finem ab effi ciēte itentu3 cām cōpellit̄ Arisipp⁹ ꝯcedere finalem. quare Albertus qnto methaphice. Si res semp essent vno mō ꝛ motus nullus eēt: neq3 gn̄atio ꝛ igressus rer̄ inesse: ꝛ vni uersaliter rei noue iceptio causa efficiēs nō q̄reretur: ꝛ tūc pēderet esse rer̄ ex forma et materia. qm̄ finis ꝛ tūc ꝓpter quem mouet efficiēs vīr nullus esset.

Nōnulli vero moderniores vt Johānes Iand. ꝛ Buridā scd̄o phicor̄. ꝛ qnto me thaphice ꝺ qōne nihil dicūt esse difficile ni si de cālitate finis ī gn̄one artificiali motū acqsiti de fine nāq3 gr̄a c⁹ q p̄existit motui. nō est dubiu3 qd̄ mouet ꝑm ꝙ ē extra aīam ꝛ ꝯūr cā extriseca. De fine. n. ꝑ motū ac qsito utputa de sanitate dubiū est vtr̄ sani tas medicina3 iducta sit cā finalis ꝑm ꝙ in ducta est in egrotāte vel potius ꝑm ꝙ habet esse in itētione medici. Iuxta illud finis est p̄mu3 in itentione vltimu3 v̄o executione. ꝺ tali enim fine opationis est. vtr̄ sit finis ꝑm esse qd̄ habet in aīa vel ꝑm esse quod habet extra animā potentia an actu. In hoc autē valde fuere discordes de cālitate finis diffe rentes. quida3 eni3 difficultatem euadētes solempni theologo Hērico de Sandauo imponētes dixere ꝙ finis suam hab3 cālita tem: nec ꝑm esse intētionale: nec ꝑm esse rea le. Sed in esse qditatiuo ꝛ reali realitate es sentie. Cause eni3 finali vt fūdat cālitatem suam accidit esse in aīa vel extra aīam: qr vt fūdat illam cālitatem abstrahit ab vtro ꝙ eē intētionali ꝛ reali. fulcitur aūt hic mo dus dicēdi: quia ꝑm illud esse finis est causa ꝑm ꝙ mouet agēs. hoc eni3 est de rōne finis Impossibile. n. est agens saltem pse absolui ab intentiōe finis. scd̄o methaphice. nullus enim conabit̄ aliqd facere ad terminu3 nō futur̄ venire. sed finis ꝑ esse quod habet in anima nō mouet. Simlr̄ nec per esse extra aīam. quia habitibus p̄ntibus in materia cessat motus p̄mo de gn̄one.

Ampli⁹ ꝓ hac opione sic argui potest: sicut cālitas abstrahit ab existētia cū aliqd p̄intelligat̄ causare uel cātiuu3 eē anteq3 ex istat ut materia p̄ma. ita videtur ꝙ respe ctus causatiuitatis consequant̄ immediate entitate3 rei ꝑm sua3 quiditatem. sicut ergo essentia materie immediate videt̄ fundare causatiuitate3 in proprio genere ita videtur ꝛ de fine: sed finis in esse quiditatiuo abstra hit ab esse in anima aut extra aīa3. ergo vt sic fundat causatiuitatē ꝓpriam finale3.

Sed hec positio coiter solet molestari. nā qditas illa sup q̄ fundat̄ cālitas finis vel est ens aut nihil. si nihil ꝑ nihilo relinq̄t̄. si v̄o sit ens vel g° est ens nō in subiecto. ꝛ hoc

dici nõ potest. nam in artifitialib⁹ formale est accidẽs vt vult Auerroys scđo de anĩa. ens autem non in subiecto est sbã. vel est ens in subiecto vel ergo in anima vel extra animam quorum vtrũq3 negat᷑ a talit᷑.opinãtib⁹.

Amplius finis vt distinguit᷑ ab aliis debet habere rõnem vltimi ⁊ optimi scđo phisicorum ⁊ qnto metaphice. qditas autem finis siue finis in esse qditatiuo non est quid optimum cum multo melior sit sanitas acquisita in corpe q̃3 quiditas ista. que vt sic nec est fundata in anima: nec in corpe: nec etiam habet rõnem vltimi: quia semp coexistit agenti vt dicunt sic opinantes.

Adhuc data hac opinione seq̃t᷑ q̧ nunq̃3 medicus frustrat᷑ a suo fine ɔñs falsum scđo phicorum. ɔña pbatur. quia siue medicus producat sanitatem extra in corpe siue non. semper attingeret finem in esse qditatiuo qđ abstrahit ab esse in aĩa ⁊ ab esse in re extra.

Amplius ɔtra istud est Auerroys. xii⁹. metaphice for^a balnei extra mouet vt finis. ꝭm ãt esse in aĩa est agens desideriũ ⁊ motũ

Quidam autem alii vt Johs Jandon⁹ ⁊ Buridan. ⁊ q̃3 plures alii sensere q̧ finis pro esse extra animam vt est adept⁹ habz causalitatem suam vt sanitas iam adepta p artem medicine in corpe in actu hz causalitatẽ finis Fulcit᷑ autẽ hec positio ex auctoritate Auerroys xii⁹. metaphice loquendo semp de esse extra animã in actu ⁊ nõ in potentia cũ esse potentiale nõ sit vltimũ optimũ. melior nãq3 ⁊ appetibilior est sanitas in corpe iam adepta ⁊ vltimior q̃3 existens in potentia cum eẽ in potentia precedat esse in actu. Tũ etiam q2 ꝭm esse extra aiam actu finis habet rõnẽ optimi respectu ordinatorum in finem. sanitas enim in corpe actu iam adepta melior est attenuatione purgatione. ⁊ sic de aliis. Tum etiam quia ex priuatione finis extra animam existentis agens dicit᷑ frustrari in sui opatione. si. n. sanitas ꝭm esse in anima desiderata ⁊ appetita essz causa final᷑ cum sp medic⁹ illam attigat ⁊ eidẽ coassistat nunq̃3 medic⁹ ageret frustra. Tũ ẽt q2 ꝭm fiẽz dĩtũ ext᷑ aĩam ẽtitas aliq̃ dr̃ hře ẽe pfectum cũ pfectũ nihil sit nisi [illegible] nẽ attingat qnto mẽ^ce. dom⁹. n. dr̃ pfcã pp ẽe suũ in mẽte artificis. tũ ẽt q2 c⁹lz effcũs real᷑ q̃libz ei⁹ cã dz esse realis cũ nullum ens reale ext᷑ dpẽdet ab aliquo esse intentionali. Tum etiam quia causalitas realis cũ sit independẽs ab intellectu est perfectior ⁊ nobiliõ causalitate intẽtionali.

Hic etiam modus determinãdi patitur instãtias ⁊ pmo q̧ finis p esse extra aĩam nõ sit cã. Tũ q2 non siml᷑ est ⁊ nõ ẽ ꝭm esse ext᷑ animã cũ hiis quorum est causa imo tũc cessãt oẽs mot⁹ p̃cedẽtes qñ iam est vt pz. Causa aũt actualis pse ⁊ ꝑpria simul est ⁊ nõ est [illegible] effectu sibi ꝑportionato scđo phicorum ⁊ qnto metaphisice. Tum etiam quia ꝭm esse extra animam non est nobilius nec simpliciter optimũ. sicut enĩ anima intellectiua est nobilior oĩ mã corpali ita forma recepta in ea videt᷑ esse p̃stantior q̃3 receptã in q̃cunq3 mã extra aĩam siue in corpe ossib⁹ lignis aut aliis. tum ẽt q2 de rõne finis est q̧ moueat efficiẽs ⁊ q̧ agens agat propter ipsum. Cõstat ãt q̧ finis ꝭm esse ext᷑ aĩam nunq̃3 mouz agens nec agẽs ãplius agit aliqd ꝑpter ipsum ymo tũc cessat ⁊ quiescit.

Amplius si finis est causa p esse actuali. vel ergo p esse p̃senti vel futuro actuali vel potentiali. ⁊ patz q̧ neutro mõ. q2 vt sic non dum est cũ illud quod futurũ est nõdum sit.

Albert⁹ ãt. v⁹. metaphice cui ɔcordat vt puto. s. Tho. in pria pte qõe. xviii^a. ⁊ in p̃^a 2^e qõe. lxxxiii^a. implicite [illegible] qcqd ipse senserit in pria 2^e qõe. xi^a. dũ ingt. finis duplicit᷑ hẽt᷑. s. pfcẽ. i. realr ⁊ impfecte. i. intẽtionalitẽ ingt. finis dupl᷑r ɔsiderat᷑ ꝭm esse videlicz ⁊ ꝭm q̧ mouet efficiẽtem ⁊ mãm ⁊ formã etiam cum ordinantur ad eam nõ est in ipsa causa ꝭm q̧ accipit᷑ in esse sed potius est finis. licz multi dicãt cõtrariũ. nõ enĩ sic est causa omniũ. sed potius vt est in intentõe sic est causa omniũ. quia sic mouet ꝑpter eam efficiens ⁊ sic appetit eam materia. ⁊ sic for^a talis aptat᷑

materie pp q̄ finis icludat̄ nō ſm eſſe. ergo eſt finis: ſed ſm q̄ eſt in itentiōe q̄re Scot⁹ q̄nto metaphīce diſtinguēs de nobilitate eē extra aiam ⁊ de nobilitate eſſe in mēte ⁊ in eſſe intētionali inq̄t q̄ cum nobilius ſimplr̄ ſit eſſe rei factibilis in mēte artificis q̄ in ſe. ſicut lapis nobilius habet eē in mēte dei ſimpliciter: ⁊ ſilr̄ archa in mēte artificis cum [illegible] le ſit eſſe in mn̄ale ⁊ in corpale q̄ eſſe rei factibilis in ppria nā ſeu in eē reali quod ſm q̄d eſt nobilius: quia meli⁹ ⁊ viuis eſſe lapidis vel arche. Cauſa finalis ſm eſſe intētionale habet rōnem cauſe cui vt ſic correſpōdet nobilius eē ſimplr̄ q̄ eidem vt in eē actuali eſt pductū ⁊ cauſatū. quod rōne fulcit̄. [illegible] illo eſſe finis eſt cauſa p quo mouet agēs: quia hoc videt̄ de rōne finis. finis aūt exiſtens i aīa p ut eſt deſideratus ⁊ appetitus mouet agēs nō aūt vt pductus in re extra. quia habitibus pn̄tib⁹ ⁊c. nec put in aīa abſolute: ſ; vt in aīa appetit⁹ ⁊ deſideratus. Quod cōfirmat Auic̄. ſexto ſue methaphīce caplo d̄ fine. cauſa finalis nō eſt cā nec inuēta extra: ſed vt inuēta in itentiōe agētis.

Hec iter̄ determīatio ābigua vr̄ tū p̄⁹ quia nō ɔſonat auctoritati Auer̄. xıȷ̄⁹. metaphīce vt ſupius adducebat̄. tū etiā quia vt ſic finis in aīa nō habet rōnem vltimi. tum etiā quia ex poſitione ſeq̄tur q̄ nullū agens fruſtraret̄ fine ſuo. ɔn̄s falſū ſcd̄o phicor̄ ɔn̄a patet quia q̄libet agēs ſaltē p cognitionem attigit finem ſuū p eē in aīa q̄re ⁊c.

Amplius oīs cauſa dū cāt realiter eſt: ſ; finis eſt cā ergo ⁊c. maior deducit̄. Tum p̄ quia cauſalitas ē relatio realis ergo req̄rit realitatem ſubiecti cui iſit. nō. n. minoris entitatis eſt fūdamētū q̄ fundatum. Tum etiā quia eſſe cauſatū arguit realiter eſſe. Sed pfectius eſt ceteris paribus eē cauſā q̄ cā tum ergo eſſe cām infert realit̄ eſſe ⁊ ɔn̄r nihil eſt actu cauſa alicu⁹ niſi dū realit̄ eſt.

Adhuc ſumat̄ aliq̄s laborās pp ſanitatē nō habitā ⁊ arguit̄ ſic. ſanitas eſt cauſa finalis huius laboris ⁊ nō ſm eſſe intentionale. ergo ſecūdum eſſe reale quod nūdum eſt mior deducit̄ multiplr̄. Tum p̄mo quia hic laborās finaliter nō laborat ppter illud quod iā habet. ſed illā ſanitatē ſm eſſe intētionale iam habet. ergo propter illā ſanitatem ſm illud eē nō laborat finaliter. Tū ēt quia illā ſanitatē deſiderat ⁊ appetit ſm eē reale ⁊ nō intētionalē ergo ⁊c. Tum etiam quia illud eē intētionale de facto nihil aliud eſt q̄ intētio p quā finis aphendit̄. vl' actus Cōſtat aūt q̄ nec itentio nec act⁹ ille mouet [illegible] modū cauſe finalis. ſ; tm̄ per modū efficiētis q̄ pbatur quia talis intētio vel actus nō habet rōnē mouētis niſi p quāto intellectus dirigit opationē impio voluntatis totum autem hoc ptinet ad cauſam efficientē Tum etiam: quia multa in aīata agūt ppt̄ finem quem tamē nō habent ſm eſſe intentionale. Tum etiam quia talis actiōis particularis eſt aliq̄s finis particularis. ſed ɔſtat q̄ ſic laborās nō pcipit aliquam ſanitatem in pticulari. ſed ſolum in cōmuni. vel ſi concipiat aliquā in particulari nō acquirit illā ſed aliā quam nō diſtincte precōcepit. Videtur ergo q̄ ſanitas ſm eſſe intētionale precipue nō habeat rationē cauſe finalis. Tum etiam vltimo quia ex illo ſeq̄tur q̄ cauſa finalis haberet debiliſſimū modū cauſandi [illegible] cut requirit etiam debiliſſimū eſſe in cāte q̄d eſt eē intētionale.

Propter tertium

quidē hui⁹. Primitus q̄buſdam premiſſis modus cāndi ipius finis inquirat̄ demum q̄ōni p̄poſite directe reſpondeatur.

Premittendū itaq; p̄mo vt pro parte duo vltimi modi ɔciliēt̄ q̄ cum cauſa finalis ⁊ efficiens ſūt īuicem cauſe 2⁰ phicor̄ ⁊ q̄nto methaphīce. ſibiq; mutuo ɔcurrant quot cauſalitates habet efficiēs tot habet ⁊ cā finalis. Efficiēti autē correſpōdet vna prima cauſalitas que imediate cadit ſup fieri rei pducēde qua cālitate effectiua rem ipā ponit in eē ſimplr̄. Altera autem cauſalitas eidē correſpōdēs que eſt ſup eē rei imediate ⁊ nō ſuper fieri per quā ɔſeruat rem in eſſe

que res primo habuit esse per pmā causali tatem quelibet autē istaꝝ causalitatum est positiua ⁊ adiuicem sūt sepabiles.aliqđ.n. agens hꝫ pmaꝫ cālitateꝫ ⁊ nō scđam nā do mificator habet pmam ⁊ nō scđam cum eo mortuo dom⁹ remaneat.Aliqđ auteꝫ agens habet scđam ⁊ nō pmaꝫ sicut sol qui in aq̄ ꝯseruat caliditatem ab igne pductam.Con simili modo fini corrñdet duplex cālitas fina lis illis duabus correspondēs.habet.n.vnā que ponit ea que sūt ad ipm in esse:⁊ ista est sup fieri rei pme correspondēs.Scđo habet cālitateꝫ imediate trāseunteꝫ sup eē rei pri⁹ posite.nō.n.res fiūt tm̄ pp̄ter fineꝫ qm̄ fiunt sed etiam propter finē ad quem sunt aliter res eēnt otiose.

Ex quo tanq̄ fūdamēto colligit̄ pmo q̄ ꝯpando finem ⁊ efficiens ad seiuiceꝫ finis [illegible] prior gnōne hijs que sūt ad finē q̄tuꝫ ad pri maꝫ eius cālitatem trāseunteꝫ imediate sup fieri ipius rei.quod.n.est causa alicui⁹ pin telligit̄ illi.quātū aūt ad ei⁹ cālitateꝫ scđaꝫ imediate cadenteꝫ sup eē rei ordine gnōnis est posterior in fiēdo.licet sit pōr in eēndo. Positis.n.hijs q̄ sunt ad finem in esse vlt⁹ seqtur ⁊ ponitur finis.ergo in fiēdo ordiata in finem pcedunt finē nō tamen in eēndo.sicut cuiuslibet totius in fiēdo ptes sunt pōres [illegible] to cū prius fiant pncipia quaꝫ pncipiata.tm̄ quia totū est illud pp qđ sūt ptes ⁊ nō econ uerso.iō in eēndo totū est pus eis.

Infert̄ scđo q̄ finis est causa eoꝝ q̄ sūt ad finem ut habet eē intētionale ⁊ hoc q̄tuꝫ ad eius causalitatē pmaꝫ quaꝫ imediate hꝫ super fieri rei quod deducit̄:quia causa vt causa semp premittit̄ suo cāto. sed finis ut est in itentione pmittit̄:qꝛ vt est extra seqtur ergo ꝛc. Infert̄ ꝯñr q̄ finis q̄tuꝫ ad se cūdaꝫ cālitatem finis nō habet rōneꝫ cause nisi fm q̄ habet eē in re extra quod pbatur sub illa rōne finis nō hꝫ rōnem cause q̄tum ad eius cālitatem sub qua ea que sūt ad ip sum in eē posita sūt ⁊ ordiata ad ipm. Con stat aūt q̄ hoc est in eē reali ergo ꝛc.Ex qui bus ꝯcludit̄ q̄ rōnes cogentes q̄ finis sit cā vt in itentione agētis pbant q̄tum ad priaꝫ causalitatē.Alie autem quo ad secundam.

Sed ꝯtra silitudieꝫ hui⁹ opionis sūptaꝫ ex duplici cālitate cause efficientis arguit̄. quia psupponit q̄ ꝯseruatio in eodē ordine psupponat pductioneꝫ:⁊ ꝯñr ad cām efficiē tem eandem que etiā pducit.sed pbat̄ hoc eē falsū.nā si ꝯseruare pse ptinet ad eandeꝫ cām efficienteꝫ ergo ꝯseruare effectū est cau sare ipm aliquo mō. Sed ꝯtra quelibꝫ cau satio termiat̄ ad aliqđ eē causatuꝫ. g° disti cta causatio in eodē gn̄e cāe termiat̄ ad di stinctū esse.patet ꝯña. quia nō videt̄ vnde capiēda foret distictio illaꝝ causationū g°. cū pductio ⁊ ꝯseruatio sint distīcte cālitates in gn̄e cause efficiētis termiabunt̄ ad disti ctam esse.Sed p pductioneꝫ ponit̄ res in to tali suo esse g° p ꝯseruatōꝫ aliqd supaddit̄. Et q̄rit̄ de illo vtꝝ sit essentiale aut accn̄tale rei:nō p° quia res nō pfecte pducit̄ nisi fm oīa sua eēntialia pducat̄. scđm etiaꝫ nō est danduꝫ:quia res nō depēdet ab accn̄talib⁹ ergo nec ad sui cōseruationem requirit̄ pro ductio accidentaliuꝫ.ꝯseruatio etiam cause accidētalis potius est a cōseruatione cause substātialis q̄ econuerso. Aliqua etiam res ꝯseruat̄ sicut anima itellectiua absq̄ pdu ctione noue rei pticularis ad suum eē:quod si dicat̄ q̄ ꝯseruare ⁊ producere fiūt respe ctu eiusdem esse sed alio ⁊ alio modo.Con tra vbi causa q̄tum est de se vniformiter se habet nō variat̄ modus cāndi nisi ex parte causati ⁊ ꝯsequēter optet q̄ fiat aliqua va riatio in causato: sed talis nō fit sine produ ctione noue rei.

Confirmat̄ aliqua pōt eē causa pducti ua rei ⁊ non cōseruatiua.sit igitur ita q̄.c. effectus habeat.a. causam productiuam ⁊ non conseruatiuam ⁊ sint ambe cum.c.simul ⁊ arguitur sic.c.iam causatur a.b.⁊ non ab a.⁊ nō nisi quia aliqd recipit ab vno quod nō ab altero.ergo nō potest esse ꝯseruatio si ne pductiōe noue rei.

Si quis autem Francisco de Marchia theologo pcipuo afficeretur cui⁹ est subtilis

illa opionuȝ ɔciliatio rñdere possȝ huic rõni ɔcedēdo q ɔseruatio ꝓpe ⁊ pncipalr ptiet ad cām efficientē licȝ ꝓbabiliter dici possit q ɔseruare ad alia caꝝ gña põt ptiere licȝ nõ sit ɔsuetū nec forte tam ꝓpriū. dicūt nā q medici ɔplexionē illā esse pfectiorez in ꝓ pria spē p q̄ forma longiori tpre nata ē cõ seruari in mā. Constat aūt q ɔplexio lȝ non sit mā se tenet tñ ex pte materie sicut ⁊ reliq̄ dispõnes mām pparantes ad talis vel talis forme receptionē. Et ɔcedit̃ ɔñr ut deducit rõ q ɔseruare effectū est aliq̄ mõ ipm cāre.

Et ad argumētuȝ in oppositū q̄libet cātio termiat̃ ad aliqđ esse ergo distīcta cātio in eodē gñe termiat̃ ad distīctuȝ eē ꝓneget ɔña nec videt̃ tenere nisi de cātionib⁹ eꝰdē rõis quaꝝ vna nõ psupponit̃ nec alteri subordinatur. in alijs aūt nõ. Contigit. n. causatiões eiusdē gñis termiari posse ad eūdez effectuȝ sic in ꝓposito: qꝛ tñ ɔseruatio cause efficiētis nãliter psupponit ꝓductionē uel aliū quēdā modū efficiēdi eiusdē cause nõ est incõueniens q determiet̃ ad eundē effectū. licet alio ⁊ alio mõ. Sciendū tñ q q̄uis ɔseruatio cause efficiētis nõ ponat q̄tuȝ est ex se nouū esse saltē in pmanētib⁹ q̄ dicūtur ꝓprie conseruari post ɔpletaȝ ipoꝝ ꝓductionez in eē aliqñ tamen ɔtingit q causa aliqua ɔseruādo suū effectuȝ sibi influit nouū eē accidētale sic sol ɔseruādo multos istoꝝ effectuū eis īfluit lumē calorē ⁊ huiusmõi f[illegible] q ɔseruatuȝ talib⁹ indiget ad sui substētationez sicut vegetabilia idigentia nutrimēto ⁊ q̄litatib⁹ digõnez pmouētib⁹. Et admissa illa solõe.

Ad pmaȝ obiectionē in oppoᵒ rñdet̃ q modus ille cāndi scȝ ɔseruando effectuȝ vlt̃ ꝓductionē puenit pncipaliter ex pte causati aliqđ. n. cātuȝ hȝ tantaȝ dependētiaȝ vt ad datā causaȝ q sicut pexigit ipm ad suā primaȝ existentiaȝ ita pexigit ipm ad sui pmanētiam. nõ tamen pp nouū esse sbale uel accidentale. sed pp idē esse ɔtinuandū iõ nõ oȝ q fiat ɔtinua variatio in cāto quo ad nouū eē sibi in fluxuȝ sicut qdam ymagiant̃. variatio tñ est in causato ex hoc q aliqđ cātum talit̃ pexigit datā cām ⁊ aliquod nõ. pmaȝ tñ cām oē cātuȝ pexigit sine qua nccio ⁊ nãliter nullus effectꝰ est ɔseruabilis.

Ad aliā ɔfirmatiõȝ casu admisso negeť minor. s. q. c. nõ ɔseruat̃ a. b. nisi qꝛ effcūs recipit ſ qꝛ nãlr pexigit. b. ⁊ reqrit ad ɔtinuationem sue cause. ⁊ sic nõ pexigit nec requirit. a. Unde pro ampliori doctrina aduerte q qdam est effectus ꝓducibilis ⁊ nõ conseruabilis ꝓprie sicut effectꝰ subitꝰ cuius nature repugnat tēporaliter durare. Alius est effectꝰ simul ꝓducibilis ⁊ ɔseruabilis vt effectus successiuꝰ in quo eadem videt̃ ꝓductio ⁊ ɔseruatio. Alius aūt est effectꝰ q post ɔpletaȝ sui ꝓductionem põt ɔseruari ⁊ est i multiplici dñtia. quidaȝ. n. est subito ꝓducibilis ⁊ quātum est de se raptim transiens nisi ɔseruet̃ a causa scđa proxia sicut lumē vel forte actus anime. Alius autem est subito ꝓducibilis ⁊ quantum est ex se perpetuo manēs dum tamen causet̃ a causa proxima sicut est aia itellectiua. Alius vero est effectus ꝓducibilis successiue vel subito sufficiens q̄tuȝ est ex se p tempus manere p cõseruationem tñ. ⁊ hoc vel caꝝ remotaꝝ tantū uel etiā proxiaꝝ in quib⁹ est notabilis diuersitas in quibus oibus recte loquēdo cõseruatio videt̃ distincta a ꝓductione ita q nãliter ɔseruatio psupponit ꝓductionem vl aliam causationē respectu eiusdē: sed de hijs satis.

Alr iteꝝ cõsueuit cõciliari modus determinādi cãlitatis finis. Dicēdo in pmis q finis habet rõnem cause in esse intētionali loquendo de fine in gñatione artificiali. ⁊ hoc voluit Johs Sco. cum. s. Thõs nõ tamen absolute sed [illegible] respectuȝ quē habet in executione. Et licet ens rõnis quod est fabricatū simplr ab itellectu nõ possit esse causa realis alicuius effectus. tamen ens rationis consideratū p respectuȝ ad esse materiale potest esse causa realis sicut species coloris que intētionaliter recipitur in oculo vidente realiter imutat visum ⁊ aliquando corrūpit vt in libello de sensu ⁊ sensato.

Sed vtrū talis respect⁹ quē habet finis in intentione ad exequtionē addat aliqd supra finē. Et vtrū sit realis aut rōnis dubium est singulare in quo puto ꝓbabilit̄ dōm quod ē relatio realis sicut etiā relatio scie ad scibile est realis licet nō ecōuerso. vt videbitur inferius ⁊ nccio ɔcomitās sanitatē ꝓconceptā ut ad ipam ordinātur ea que sūt ad finē: ⁊ vt sic inseparabilis est ab ea de quo nō plus ad p̄sens.

Dōm scdo ꝙ licet finis in eē intētionali sit causa non tamen pro esse intetionali sed ꝓ esse reali. Et istud in vitate est declaratio p̄cedentis dicti. Pro illo.n.eē finis est cā ꝓ quo agens agit. ſ agēs nō agit ꝓ esse itentionali vt deductū fuit supra. tum qꝛ illud ▮ eē intētiōali iā hēt: ⁊ p illud nō pficit gᵒ ꝛc.

Ad rōnes itaqꝫ Johis Jan. ꝓ eius positione. Rñdet̄ ex doctria Alberti ꝙ finis duplicit̄ sumit̄. Uno mō vt finis ⁊ ut termius ⁊ sic hꝫ rōem vltimi ⁊ optimi respectu ordinatoꝝ in ipm ⁊ hoc fm eē extra aiā in quo eē nō habet rōem cause imo rōem effect⁹: qꝛ vt sic est effect⁹ agētis ⁊ hoc ꝓbāt tres rōnes Johis. vꝫ ꝙ finis fm esse ꝙ hꝫ in re hꝫ rōnē finis. Alio mō sumit̄ finis ut hꝫ rōem cause ⁊ nō effectus. ⁊ fm hoc habet modū cause efficiētis qḋ sibi nō ɔpetit fm eē quod hꝫ extra aiam. ſ fm esse qḋ habet in itentione agētis nō absolute ſ ▮ respectū ad eē reale qḋ hꝫ extra aiam ⁊ in exequtiōe opis. Et hec procldubio fuit itentio Auer. xijᵒ. metaphice. qḋ aūt ut in mēte moueat ꝓbatur ois.n.cā est pricī⁹. sed finis vt finis habens rōnem vltimi nō est p̄ncipiū ergo ꝛc.

Amplius cātum ab alio nō est causa vt sic sed finis vt termius est huiusmōi ergo ꝛc. Nō tamen ꝙ mouere attributū ipi cause finali vt est in itentione amat⁹ ⁊ desideratus nō est act⁹ efficiētis se hñs ▮ modū trāseuntis in alterū. Sed est motio metphorica obiectiua ⁊ itentionalis. Ad aliā vō rōnē cū dicit̄ cuiuslibet effect⁹ realis ꝛc. pōt rñderi ꝙ nō reqrit̄ ꝙ q̄libet cā cum habeat effectū realem in illo esse in quo est cā sit realis. Sed sufficit ꝙ sit realis ꝓ illo esse pro cui⁹ causa est nō ergo illa maior assumpta est vera simpliciter. Certū enī est ꝙ domus extra ꝓducta dependet a domo pri⁹ ɔcepta cum omne agēs p cognitiōem p̄us ɔcipiat effectū añꝙ in esse ꝓducat.

Ad ɔfirmationē cū d̄r cālitas realis est nobilior ꝛc. Rñt̄ ꝙ illa ꝓpō hꝫ vitatē i eodem gñe cause nō tñ in diūsis. Causa etiā fi nalis hꝫ rōem pp qd ſ nō ꝓ illo eē.

Et si arguat̄ d̄r huc mo⁹ determinādi efficiēs ⁊ effect⁹ eētialit̄ depēdēt a cā finali vt Sco. in tractatu de p̄ p̄nci⁹ caplo p̄. eētial̄ aūt dependētia arguit realem dependentiā. Realis aūt dependentia nō est nisi inter extrema realia cum sit relatio realis ergo efficiens ⁊ effect⁹ dependēt realit̄ a causa finali. Rñdet̄ negādo ɔñam depēdet eētialit̄ ergo realiter. Jllud.n.dicit̄ ab alio dependē quod nccio ipō indiget ad eēndū. nō tamē realiter cū non habeat esse reale saltē q̄tum ad cālitatem ꝓpriam ⁊ p̄mā imediate cadentē sup fieri ipius rei vt dēm est.

Et p idē pꝫ solu⁹ad p̄⁹ ⁊ scōm ɔtra hāc opiōē ⁊ piter ad 3⁹. aliqḋ.n. agēs frustrat̄ suo fine. lꝫ ipm attigat fm eē itentionale nō tñ sp illū attigit ꝓ esse reali.

Ad q̄rtū ois cā dū cāt realit̄ est. rñdet̄ distiguēdo hāc ꝓpōem vel intelligit̄ ꝙ ois cā in illo ⁊ ꝓ illo eē ꝓ quo ⁊ in quo cāt dū cāt realit̄ est ⁊ pꝫ ꝙ ꝓpō est falsa: nec rōnes ibi adducte hoc ꝓbāt. vel itelligit̄ ꝙ ois causa licet nō in illo eē in quo cāt dū causat realit̄ sit ꝓ illo tñ eē ꝓ quo cāt dū cāt realiter est. Et talr̄ intellcā ꝓpō est vera ⁊ ɔñs ibidē illatū ēt ɔcedit̄ ꝙ finis ꝓ esse reali realiter est Et p idē ad qntū sextū ⁊ septimū.

Ad octauū cū d̄r illḋ esse intētionale ḋ ▮ cto ꝛc. Rñr ꝙ illa motio ē obiectia ⁊ intētional̄ qḋ est efficere metaphoricū nō tñ est efficere ꝓprie sed p̄supponit̄ sibi. Et lꝫ aliqñ potētia vtat̄ illa intētione in directiōe alterius nō tñ p modū efficiētis sed cause finalis. naꝫ finis hꝫ p̄cipuā rōꝫ dirigēdi respectu eorum que necessaria sunt ad finem.

Ad nonū rūdetur q̄ licet illa inaīata ap petant finē quē nō habent initentione est tñ i intētione dirigentis. opus.n.nature est op⁹ itelligentie Auer.xij.methaphice.

Ad decimū rūdet̄ q̄ illud agēs pticulare ad min⁹ in ɔfuso appetit finē ſm quem habebit ſcȝ ſanitatem ⁊ ſic in cōfuſo pconcipit eā ⁊ hoc ſufficit ad rōneȝ cauſe finalis ⁊ forte q̄ ſpecie m ſanitatis principalius appetit tanq̄ habendam in aliquo eius ſingulari.

Ad vltimū pbabiliter dici pōt q̄ ex pfectione ⁊ efficatia cauſe finalis puenit q̄ pōt cauſare tā ſm eſſe reale q̄ intētionale quod alijs cauſis nō ɔpetit.licet aliter ſolui poſſit ratio ex fūdamēto habito ⁊c.

Si quis auteȝ Johi Jando.⁊ talit̄ opinantibus faueret q̄ finis habet rōnem cauſe ſm eē reale extra aīam facilis eēt ſolutio argumētoꝝ ɔtra ipm.

Ad pmaȝ rationē in opione Scoti ⁊.s. Tho. Rūdetur q̄ finis p eſſe extra aīaȝ fūdat cāūtatem finis:⁊ p illo eē mouet agēs. Et cum dicit̄ tūc ceſſat motus ⁊c. Rūdetur q̄ quādo finis actu eſt ceſſat motus quo ad eſſe pſens nō tñ quo ad eſſe pteritū ⁊ licet tūc nō moueat quo ad eē actuale ex hoc nō tollitur quin finis ſit cauſa. ⁊ ſi arguit̄ ɔtra cauſa eſt ad cuius eſſe ſeqtur aliud ut ſāct⁹ Tho.qnto metaphice. ſed finē ſm eſſe actu nihil ɔſequit̄ ergo ⁊c. Reſpondet̄ q̄ maior vera eſt vel conſecutiue via perfectionis uel conſecutiue via generationis. ⁊ licet finem non conſequatur aliquid via gñationis bene tamen ɔſequit̄ aliqd via pfectionis.Et ſi queraē qd ɔſequit̄ finem via pfectionis ut gr̄a exempli ad ſanitatem. Rūdetur q̄ trāſmutatiōes in mā aut corpe preterite q̄ ſunt minoris pfectionis q̄ finis. Auctoritas auteȝ Auicēne ñ admittit̄.cū Auer.imittemur in hac pte cui ɔtradixit Auic.in.xij. eniȝ methaphice ſenſit Auer.oppo^m ɔmēto xx°.

Ad aliā rōneȝ ɔtra opionem Johānis cauſa ⁊ cauſatuȝ ⁊c. Rūdetur q̄ in pmanentibus cauſa ⁊ cātuȝ ſil ſūt ⁊ nō ſūt que nata ſūt eſſe ſiml. Jn ſucceſſiuis autē nō optet q̄ cauſa ⁊ cātum ſiml ſint poſitiue. ſ ſufficit q̄ ſint ſimul p negationē medij ⁊ hoc ſuffic̄ ad cauſalitatē finaleȝ.

Ad ſcōm rūdet̄ q̄ licet eſſe rei in aīa ⁊ ɔſir ipius finis ſit meli⁹ bonitate honeſta cū honeſti⁹ ſit hr̄e aliquod bonū in aīa q̄ hr̄e i re extra. Unde medicus magis eſt honorādus pp ſpēm ſanitatis q̄ hȝ in aīa q̄ ruſtic⁹ pter ſanitatem q̄ realiter habet in corpe. tamen finis in eē reali extra aīam eſt nobilior ⁊ delectabilior quaȝ in anima ut ſanitas actu acquiſita in corpore realit̄ eſt vtilior ⁊ delectabilior q̄ exiſtēs in mēte medici. Ariſtoteles aūt cum dicit q̄ finis eſt optimū loquit̄ de bono vtili ⁊ delectabili.

Ad aliud de rōne finis eſt q̄ agens agat pter ipm. Rūdet̄ q̄ taliter eſt interpretanda auctoritas. Agēs agit pp finē.i.finis ɔſeqtur actionē agētis qd ɔcedit̄.

Ad vltimū pȝ q̄ finis eſt cā ſm eſſe actuale pſens extra aīam tñ ante opationē eſt finis p eſſe actuali futuro put tñ eſt preſens itentioni agentis. Et licet idem ſit in re eſſe actuale futuruȝ ⁊ eſſe potētiale pñs differūt tamen rōne:quia in itellectu eſt ſpecies ⁊ ſimilitudo alicu⁹ rōne cu⁹ pōt haberi noti^a actualis alicu⁹ vbi tamen nihil correſpondet actu i re extra: ⁊ rōne illius noticie tale obiectum poteſt copulari ad temp⁹ futuruȝ ⁊ remoueri a tēpore pſenti: ⁊ tūc concipe illud ſub rōne boni pter quod ɔrit̄ deſiderium vt illud eſſe actuale futuꝝ poſtea in preſenti acqrat̄ ⁊ pducatur in eſſe. Ex quib⁹ pȝ q̄ apud itellectū differūt potētiale pñs ⁊ ⁊ actuale futuruȝ. quia illud actuale futuꝝ facit deſiderium vt acquirat̄ in eſſe preſenti actuali poſtea. Sed ſic nō eſt de eſſe potentiali ⁊c.

Henricus aūt defendat̄ q̄ qditas finis vt ſic abſtrahit ab eē in ſubiecto ⁊ nō in ſubiecto:nec illa diuiſio eſt per imediata:ut aliꝗ dicet̄. Finē aūt hr̄e rationē optimi ⁊ vltimi in aīa aut extra ſūt ɔditiones aduenientes fini qditatiue ɔſiderati a poſteriori a qbus poteſt formalr̄ pſcindi ⁊c.

De scdo pncipali pmittendu prio q diuisio cause in qtuor genera cau coir posita ul e vocis in significata cui sntie videt anuere Sco. in theorematib dum inqt ca est [illegible] q aliud ut causatu est nec ista est diffinitio. qz equiuocuz est causa. s notificatio ut in scdo hui qoe qrta determiatu e t tali mo nome cause erit qd respectiuu t no absolutu iuxta que modu pla ibide dicta moderada sut: ul est diuisio cause in qtuor cas quasi gnis in quasi spes: t tuc causa erit qd absolutu sic t sue quasi spes. s. ma forma zc. ut psuadet in. x. h qoe. v t sequedo huc vltimu modu.

Premittenduz secundo q causa in quatuor genera distincta vniuoce uel analogice dr de eis de qua aut p pus dicat est diuersitas apud auctores. vn. s. Thos 2 phicoz sufficientia qtuor cau enumeras oes causas reducit ad finale sicut ad pmaz dices ca est ad qua seqt esse alteri. ee aut eius quod hz cam osiderari pot dupli vno mo absolute: t sic ca essendi e forma p qua aliqd e actu. Alio fm q de potetia ente actu fit ens t qz oe quod est in po reducit ad actu p id quod actu est ens. ex hoc necesse est ee duas alias cas. s. mam t agente q reducit mam a pot ad actu. actio aut agetis ad aliqd determiatuz tedit. Illud aut ad qd tedit ratio ageti. dr ca finalis. Veri tn t distictius ordiem cau in poritate t posterioritate statuetes dicamus cu Alberto 2 phicoz q qdruplex ordo iueniri pot iter causas. Prio mo ordiari possut fm ppiqtatez ad effectu suu t hoc modo ma est pma ca: qz in nalibus res causant p motu cui ma. quia oplet t efficit ipsuz opositu p formaz. io forma est scda. Et qz effcies est illud quod ducit mam ad forma pp fine ideo efficies tertia t finis vltia. Possut scdo mo ordiari qtuz ad rationem principij mouedi: qz oe moues mouet p forma q est sibi pncipiu t ro mouedi ideo fm huc ordiez forma est pma efficies scda finis tertia t quarta est materia. Tertio modo ordinari possut ce qtuz ad intetionez t actum cadi: t sic illa dr por cui pmo opetit carez:

t qz ma seipam non ducit ad forma. s ducitur ab efficiete. efficies aut [illegible] mouet nisi motu a fine. ideo tale habet ordiem q finis est pma. efficies scda. forma tertia. qrta e ma. Vltio ordinant cause qtuz ad ee sic q illa dicit por cui pus opetit hre esse ext aiam t fm hoc pma ca est efficies. scda est ma 3 est forma quarta e finis. Quare ide Albertus qnto metaphice vniuscuiusq cae intentione declaras inqt. sic ergo itentio ce: t ra est ad cui esse seqt aliud ad hoc ut fiat aliud. t itentio forme est dare ee: t itentio materie est facere hoc q est ee hoc: t itentio efficientis est iducere ee t dare ipm post non esse: t itentio finis est oia ee pp ipm t sic [illegible] opositi pedere ex ipo. Et io optet q finis sit por in itentioe agetis. vltim aut fm ee rei. Subtili aut huc ordiem osideras Sco. v. metaphice inqt. si loqmur de poritate i causando. dico q cause extrisece pus causant: quia enim ille extrnsece cant ideo t itrinsece cant: t non econuso. Extrnsecoz aut pus cat finis. quia eniz iste mouet efficiente in ratione amati. ideo agens agit t non econuerso. Sed si querat que causalitas est por materie uel forme. videt q forme quia ppiquior est efficienti t fini. materia eni materiat hoc suppositu qz est sub hac forma. no at hec forma ostituit hoc opositu qz est in hac maria. Quatuz at ad esse efficies est primu. qnque tu materia ab illo non dependz fm esse sicut in nalibus. semp tn depedet inqtuz ma hui opositi. hoc. n. est inqtuz fit sub hac forma. Sed in pdcedo totu opositu dependet t p ons de roe efficietis no est trasmutare mam. qz ma tuc qtuz ad esse essz coeuu principiu efficieti. Semp tn ma dependz ab efficiente inqtuz ma hui opositi hoc est inquatuz fit sub hac forma. Forma et qtuz ad esse e ab efficiete forma t aliquo mo dependet a ma. Sed dubiu est vtru forma magis opedeat a materia q econuerso videt q materia a forma magis q econuso. naz ma materiat hoc opositu qz est sub hac forma no aute forma costituit hoc opositu. quia e in hac materia.

finis autẽ non simplr quī.s.attingit p opa/tõez.sed finis qui est opatio dependet ẜm ẽe ab omnibus alijs causis.

Premittẽdu3 secũdo ex Auic.vi°.meta/phisice caplõ qnto ꝙ res aliqñ dicit causa ta sua causalitate.aliquãdo autem in suo esse.Primo mõ causa finalis in sua cãlitate ꝑcedit causas agẽtes ⁊ recipiẽtes ⁊ hoc ẜm suũ esse in aĩa.qꝛ aĩa adinuẽit ea3 priꝰ ⁊ po stea ymaginat apud se actionẽ ⁊ inquisitiõ3 recipiẽtis ⁊ qualitatẽ forme respectu gº cau salitatis ⁊ respectu essendi in aĩa nõ est cau/sa aliqua prior causa finali.ymo ipsa ẽ cau sa essendi alias causas. Esse ṽo aliaꝝ cau/saꝝ in effectu est causa essendi istã in effcũ.

Dicendu3 itaqꝫ primoꝙ finis primarius seu principalis vt principalis est est princi/piu3 ⁊ maxima causa.quod fulcit rõnibus Primo.finis est primũ in ordine aliaꝝ cau sarũ cui prĩo cõpetit causare ⁊ causa a qua dependet causalitas omniũ aliaꝝ causarum ante qđ nihil est ⁊ post qđ sunt ea que sunt ex ipso principiata.ergo finis est principiu3 ⁊ maxima causa.patet ꝯña ex rõne formali principij.añs autẽ ꝓbatur.omne se agens agit ꝑpter finẽ ergo finis est principiũ moti uũ agentis quod motũ a fine ꝓducit formã materia ⁊ hec est causalitas forme infor/mare.Causalitas vero materie informari a forma.⁊ ꝯñr causalitas omniũ est a fine.igi tur est causa causaꝝ principiũ ⁊ maxĩa cau sa.Sed ꝙ omne agens p se agat ꝑpter finẽ ꝓbatur.omne agẽs in cuiꝰ actõe põt ꝯtinge re error agit ꝑpter finẽ.sed omne agens pse est huiusmodi ergo õe agens pse agit ꝑpter finẽ.hic autem fit sermo de agente pse vt ex cludant casus ⁊ fortuna.maior ꝓbatur illa actio est frustra que nõ ꝯsequit finẽ intẽtu3 2° phicoꝝ.Si ergo nullus finis sit intentus nullu3 agens ageret frustra nec erraret.ergo õe agens quod põt errare agit ꝑpter finem. tale autẽ est agẽs nãle ⁊ ẽt p intellectũ.quod sentiẽs Auicẽna.vi° metaphice allegato caº inqt.si de vnaquaqꝫ causaꝝ essꝫ sciẽtia inter eas nobilior esset scia de causa finali ⁊ illa es set sapiẽtia.⁊ hec ẽt est nobilior reliqs ptibꝰ huiꝰ scie.qꝛ est scia cõsiderãs finales causas reꝝ.Et Auerroys qnto metaphice cõmento primo in fine.illud principiũ.s.finale inten/ditur ad sciendũ in hac sciẽtia.⁊ illud est finalis.oẽs autẽ cause nõ sunt principia nisi ꝑpter illud.Amplius sic pricipiũ in specula bilibꝰ ita finis in agibilibus 2° phisicoꝝ.

Dicendũ 2° ꝙ causalitas cause finalis est causa causalitatis cause efficiẽtis.qđ ꝓbat illud enim propter quod agens agit est cau sa causalitatis eius.sed ꝑpter finem agens agit vt innotuit.ergo ꝛc. Adhuc illud qđ est mouẽs agens ad agendũ est causa actõis eius.finis autẽ est huiusmodi ergo ꝛc.

Dicẽdu3 tercio ꝙ finis nõ est causa cause efficiẽtis ꝙ̃tu3 ad esse.tum prĩo qꝛ aliqs tal finis est accidẽs vt pat3 de sanitate. tu3 etiã qꝛ alicui agenti repugnat esse causatũ vt pri mo efficiẽti.Cum eñ duo sint de rõe forma/li finis.vnu3 quod est quasi mãle qđ est hẽre rõe3 termini.⁊ hoc ꝙ̃tu3 ad eiꝰ entitatẽ licet quo ad eius causalitate3 hẽat rõe3 principij Aliud quod est formale ipsius finis ⁊ est ꝑpter quod ipsu3 agens agit.finis est causa causalitatis cause efficiẽtis ⁊ nõ entitatis eꝰ Ex quibꝰ patet ꝙ finis secũdarius nõ neces sario est principiũ ⁊ maxima causa nec effi/cientis causa.

S3 circa dicta sunt difficultates nõ par ue.Prima vtrũ esse rei in aĩa sit nobilius ⁊ ꝑstantius esse eiusdẽ rei extra aĩa3.Cui coir rñr qcquid dixerint aliq cõcedentes ꝙ licet esse immãle creaturaꝝ in mẽte diuia sit sim plr nobilius cũ sit ide3 cum essentia diuina ꝙ̃ esse eaꝝ in ꝑpria exñtia.tñ esse eaꝝ in in tellectu creato lic3 ẜm qđ sit nobilius esse re ali earunde3 nõ tamẽ simplr. tum qꝛ tale intellectu est esse repñtatiuu3 nõ differẽs a forma repñtante que est accidens.esse aũt extra aĩa3 alicuiꝰ creature est vere substanᵃ Tũ etiã qꝛ esse in aĩa ẽ dependẽs ab intelle/ctu nõ autẽ esse extra aĩa3. tu3 etiã quia pfe ctiori modo vnũquodqꝫ est in se quã in alio salte3 creato.

Dicendū tamē puto cū Scoto q̄nto metaphīce cui cōsentit. s. Thomas in prīa pte q̄ōe. xviijª. ꝛ in prima 2ᵉ. q. lxxxiijª. ꝙ effcūs in causa hꝫ veriꝰ esse q̄ȝ in se. qꝛ diuinū esse habet in causa sua quod diuinū esse est eam esse extra. hec enīȝ sanitas intenta a medico verius esse habet in mente medici q̄ȝ saītas in materia. qꝛ habȝ esse aliquod simplr. s. vt sit causa ꝛ forma agentis vt agat. Persuaderi autē potest hic modus dicēdi. nam cuȝ optimū in aliquo genere est meliꝰ optimo in alio gñe totū illud genꝰ cuiꝰ optimū est melius pfectionalr excedit aliud genꝰ. 3ᵒ. topicoꝝ. ſ optimū in gñe reꝝ immālīuȝ vt deus est pfectius optimo rerū mālīuȝ ergo ꝛc. quicquid dixerint glosantes regulā topicā in speciebus spēalissimis ꝛ nō in analogis coibus supioribus ꝛ inferiorībꝰ nō tenere.

Secūda difficultas vtrū causa finalʼ sit nobilior causa efficiēte: potest dici ꝙ cū causalitas finis nō hēat modū causalitatis realeȝ ymo intētionaleȝ. ideo finis nō hꝫ maioreȝ cālitateȝ q̄ȝ efficiēs ꝙ habet moduȝ causandi realeȝ. Cum toto tamen isto cōceditur causalitateȝ finis esse nobilioreȝ. qꝛ hꝫ modum causandi altioreȝ q̄ȝ cālitas efficientis. Satis nāq̄ cōstat de causis intrinsecis que cū dicāt impfectōeȝ ꝛ potētialitateȝ modum cāndi hñt ignobiliorē q̄ȝ finis. Sed de causalitate finis ꝙ sit nobilior ꝛ altior cālitate efficiētis pbatur. tuȝ qꝛ finis est causa mouēs nō mota. efficiēs autē est causa executiua ꝛ mota. tum etiā qꝛ est cā virtualr cōtinēs oēs alias causas. ergo est nobilior. ignobile enīȝ v̄tualiter nō cōtinet nobilius se. Causalitas āt omniuȝ aliaꝝ causaꝝ originalr descendit a causalitate finis vt pȝ. Tū vltimo qꝛ finis est causa ꝑpter quā oēs alie cause agūt ꝛ a qua originātur oēs alie cause. quare Cōmētator q̄nto metaphīce cōmēto 3ᵒ. Cōplemētū ꝛ largitas ꝛ bonū nō inuenit̄ in rebꝰ nisi ꝑpter causaȝ finalē. ꝛ ideo ꝙ caret causa finali caret omni bono ꝛc.

Tercia difficultas est de mō cāndi ipsius finis q p̄existit motui postq̄ȝ de fine q [illegible] motū acqrit̄ dictū fuit: hec difficultas ambigua ē naȝ cū finis sit eiusdē spēi cū efficiēte [illegible] ideȝ numero cū forma 2ᵒ phicoꝝ nō est ordo eētialis eius ad alias causas. q̄re nō videt̄ cōueniēter posse saluari eius causalitas.

Ampliꝰ finis nihil videt̄ dare agēti. naȝ si agēs hr̄et eandē vim actiuā ꝛ nihil intenderet eodē mō videt̄ ꝙ pduceret effectum.

Confirmat̄ quid est in intentōne ignis qñ gñat ignē ꝛ quis est iste modus essendi in.

Adhuc deus sub rōe finis vltimi ponitur obiectū actus beatifici. hoc autē nō est inq̄ȝtuȝ mouet ad agendū vt desiderabile.

Amplius finis est causa opposita principio motus. gᵒ de rōe eiꝰ nō est nisi terminare q̄re ergo ponit̄ prio causare. Rñr vno mō ꝙ vnūquodq̄ essenʳ ordinat̄ ad aliqd nobilius se tāq̄ȝ ad finē nō motū nec opatōȝ ſȝ q̄si terminū opatōis nō quidē pducibilē p ipm nec p obiectū eiꝰ. sed cui istud assimilat̄ per opatōeȝ sic deus pōt poni finis imediatꝰ cuiuslibet. ipse. n. q̄ȝtuȝ in se est est finis ꝛ amat̄ respcū cuiꝰ est liberalitas de q̄ loquit̄ Auic. sexto metaphīce caᵒ q̄nto tribuēs aliis nō ꝑpter suā retributōȝ ꝛc. quō supiora sūt vtiliora inferiorībꝰ. vt Auic. p̄ metaphīce caᵒ 2ᵒ. Et ꝑpter ordinē ad hūc finē simpliciter vt ē in se opatur [illegible] pducit. ita ꝙ ista opatio ꝛ pductio non sunt ei finis simplr loquendo.

Sed cōtra hoc iterū instat̄ qꝛ ordinatio cuiuslibet in finē videt̄ esse p aliquē appetituȝ naturalē. sed talis appetitꝰ si est pure naturalʼ nō est nisi ad mouēduȝ ꝛ inclināduȝ ꝛ ita vltimꝰ eiꝰ terminꝰ erit aliqd̄ obiectuȝ ſb rōe desiderati ꝛ appetiti seu amati. non ergo deus q̄ȝtuȝ in se est pōt poni imediatus finis alicꝰ. nec q̄ȝtuȝ in se est dr̄ finis nec amat̄. ſȝ dicit̄ finis ꝛ amatꝰ vt desideratꝰ ꝛ appetitꝰ

Ampliꝰ talis finis q̄ȝtuȝ in se est nō ē illd̄ ꝑpter qd̄ agēs agit. nā si illud p impossibile destrueret̄ ꝛ maneret in intentōe agētis non minꝰ agēs ageret. Adhuc hic modꝰ dicēdi saluari nō pōt de volūtate inordinata q̄ p̄figit sibi finē quē vult q̄re ꝛc. Aliter itaq̄ rñr vel ꝙ finis cāt inquātū ēmiat. ꝛ sic nō [illegible]

ei dare aliud esse nisi qd̄ intēdat ab agente sed sic nō est finis s3 inq̄tu3 termiat ⁊ finit. De quo tñ est dubiū q2 finis inq̄tu3 t̄minat nō vī plus cāre q̄3 instās tēpus vel mutatio motū causat q est t̄min⁹ magis intrīsecus q̄3 finis. Vel dici potest q̄ si termo sit de fine per motu3 acquisito finis est causa vt est in intētione agētis. Nota tñ q̄ ibi est q̄si ēe obiectiuū qd̄ est esse reale. q2 illud qd̄ obicitur intellectui est res obiectiue. ibi ēt est esse for⸗le ⁊ est illud quo nūc illud intētum est in hoc est esse in intētōe. illud.n.esse formale in intellectu est spēs rose grā exēpli esse āt reale obiectiuū est rosa exñs ⁊c. Est itaq̄ finis causa in esse forli ⁊ in intētōe sed nō p esse formali ymo p esse reali obiectiuo. Aliter tñ solui pōt difficltas ex doctria Scoti in.xij°.b⁹ qōe.vij^a.ad quā recurras. Attentōe tam̄ dignū vt Scot⁹ in plogo p̄mi sniaꝝ in qōe de subiecto theologie q̄ ⁊ si p aliq̄ a ꝓxima rōe3 bonitas sit fundamētu3 finis. tñ veitas est radicalr̄ primū fundamētu3 ipsi⁹.bñ aūt sequit̄ si nō est finis vltim⁹ ergo nō est bonū aliqd̄. nullū ergo ē bonū pfectū qd̄ ordinat̄ ad aliud.q2 qd̄ est tale h3 bonitatē diminutā.nō o3 āt bonitatē esse ꝓpria3 rōe3 ipsius finis. sed essen^a magis erit ꝓpria ⁊ fundam̄ talis.⁊ p hoc p3 ad rōe3 Auic̄.vi°.metaphisice que nō debet intelligi de fine sed de rōne fūdamētali respectu finis. hec ille.

Propter quartu3 quide3 hui⁹ ad primū rñr q̄ finis est principiū ſm q̄ h3 esse in mēte agētis. est āt vlti° ſm q̄ est in re extra vt satis innotuit.

Ad 1^m pricipale rñr q̄ finis est causa ſm q̄ p̄sentatū in mēte vel intētiōe agentis. sic ei mouet agēs vt desiderabile. Scot⁹ q̄nto metaphice. ad auctoritatē āt p̄mi d̄ gñatōe hūi bus pūtib⁹ ⁊c. rñdetur q̄ p̄hus loquit̄ d̄ termino mot⁹ qñ realr̄ est p̄sens ⁊ pductus ia3 per motū. tūc enim cessat motus nō tñ vt est p̄ns intētioni agētis. cōstat autem q̄ finis vt causa hab3 esse in mēte ⁊ nō in re extra.

Ad terciū rñr q̄ cause intrinsece non sunt magis cause ymo illa que est omniu3 prima causalitas est verior. talis āt est cālitas finis a quo causalitates oim aliaꝝ dependent vt inotuit. lic3 ergo effect⁹ imediati⁹ ⁊ ꝓpinq⁹ sit a causis intrinsecis nō tñ magis simplr̄.

Ad aliud in eodē cōcedit̄ q̄ nobilissima causata hñt cām finale3. auctoritas āt tercij metaphice nō cogit. q2 vel ibi loquit̄ de imobilib⁹ que nec mouēt nec mouētur vt sūt mathematica vl̄ auctoritas illa nō accipiat̄ In pte eni inq̄sitiua auctoritas p̄hi nō multu3 cogit qualr̄ facit ibide3. Et supposito q̄ intellexerit de imobilib⁹ q̄les sūt intelligētie dici pōt q̄ lic3 ab eis neget̄ ratio finis q attingit̄ actōe trāseunte que ꝓprie h3 rōe3 motus sicut loquit̄ p̄hus nō tamē in eis negat̄ finis qui attingit̄ actōe imanēte qui p̄existit motui. vt. xij° huius qōe sexta dicetur. dicet̄. Ad aliud in eodē innotuit supius.

Ad ꝯfirmatōe3 neget̄ maior. maxia enī causalitas nō consistit in eo quod est nō esse causatu3 sed in eo q̄ est esse omniū primam cālitate3 ⁊ veriore3 a qua dependēt oēs alie vt patuit.

Ad q̄rtu3 principale rñr q̄ finis est causa causalitatis efficiētis ⁊ nō est causa eius q̄tu3 ad esse vt patuit. Ad ꝯfirmatō3 respōdet̄ negādo ꝯñā3. vnde quatuor genera causaꝝ sunt eque prime in gñe suo sic̄ omia gñalissima sunt pria gña simplr̄. tamē vnu3 p̄dicamētu3 est prius alio. ⁊ q2 equoca ē prioritas causaꝝ sicut equoca est causalitas. iō in diuersis generib⁹ causaꝝ illa nō sunt incōueniētia l3 in eodē vtiq̄ incōueniret. Et ad illā regula3 q̄cquid est causa cause est causa causati. Rñt Scot⁹ q̄nto metaphice q̄ ibi accipiūt tres cāe. variat̄ tñ causa p̄^a respcū medie ⁊ media respcū vltie q̄re ꝯmittit̄ fallacia accñtis. vñ Scot⁹ i theorematib⁹ q̄cq̄d est causa cause est causa causati intelligitur cā3 mediā in eode3 gñe cause esse cā3 causati ⁊ causatū prime cause. Et cōuertit̄ quicq̄d est cātu3 cāti est cātu3 cause ⁊ ita quodlibet cātu3 in aliq̄ gñe est cātu3 a cā pria illi⁹ gñis ⁊ nō cōuertit̄ q̄ q̄cq̄d est cā cāti est causa cē

hoc verum est de efficiente et fine. de materia et forma falsum etc. Hec ille.

Ritur secundo

questio vtrum causa particularis in actu simul sit et non sit cum effectu particulari in actu. et opposito modo de causa in potentia et effectu in potentia. Et arguitur negatiue. Ex questione enim sequitur quod in principio motus cessaret motus. consequens falsum. consequentia autem probatur. efficiens per motum in principio motus est in actu ergo effectus est in actu. sed existente effectu in actu cessat motus. ergo cessat in principio. habitibus enim partibus in materia cessat motus vt allegabatur.

Amplius mouens naturaliter prius est moto et si ad inuicem referantur nihil minus. x° metaphisice. ergo mouens potest esse sine motu sicut prius sine posteriori. ergo causa in actu sine effectu in actu.

Confirmatur scitum in actu est causa scientie in actu. sed scitum potest esse in actu sine scientia in actu. quia referuntur ad inuicem tercio modo relatiuorum inter que non est essentialis et mutua dependentia.

Adhuc deus semper est causa in actu alias enim de potentia ad actum mutatus non esset simpliciter immutabilis quod est falsum. Unde in Deutronomio dicitur. ego dominus et non mutor Et Augustinus. vij° de trinitate capitulo sexto. omnis creatura mutabilis solus deus est immutabilis. Et Paulus ad Thimoteum capitulo vltimo. solus deus habet immortalitatem. quod exponens augustinus quinto de trinitate. vera immortalitas immutabilitas est. Si ergo causa in actu et effectus in actu simul sunt sequitur quod effectus dei semper fuisset et ita mundus fuisset abeterno quod repugnat veritati.

Amplius quod causa in potentia simul sit cum effectu probatur relatiua simul sunt et non sunt in predicamentis sed causa in potentia et effectus in potentia referuntur 2° modo relatiuorum vt calefactiuum et calefactibile quinto metaphisice capitulo de ad aliquid in quo modo est mutua et essentialis dependentia sicut in primo modo per quod distinguuntur a relatiuis tercij modi ergo causa in potentia et effectus in potentia simul sunt et non sunt.

In oppositum est philosophus quinto metaphisice Differunt autem et intantum quod agentia quidem et singularia simul sunt et non sunt ipsa et quorum cause. vt hic medens cum hoc conualescente. et hic edificator cum hoc edificio. que autem secundum potestatem non semper. corrumpuntur enim non simul domus et edificator.

Propter primum

causa particularis de hic audita est causa que ex sua natura limitata est ad causandum primo et per se effectum vnius speciei quando si actu causat vel sit in tali dispositione vt actu possit causare vel tali modo significata dicitur actualis. Si vero non actu causet nec sit in sufficienti dispositione vt actu causet nec tali modo significata potentialis appellatur. Describitur etiam aliter vt magis consuetum est et verius in proposito. Causa particularis est causa particularizata et contracta per particularem causationem que si sit in potentia dicit respectum potentialem vel aptitudinalem ad effectum vt edificator et medicus. Si vero sit causa in actu dicit respectum actualem ad causatum vt edificans et medicans. Idem dicatur correspondenter de effectu. Effectus autem licet proprie loquendo sit causatum ad quod refertur causa efficiens sicut materia ad materiatum. forma ad formatum. finis ad finitum Est enim alia relatio causati ad quatuor causas sicut etiam cuiuslibet cause ad ipsum est alia relatio quamuis vna relatio non possit esse sine alia. non enim potest esse materiatum nisi sit formatum nec effectum nisi sit finitum in illo genere Scotus in theorematibus. Tamen sermo hic videtur extendi ad omne causatum licet sententia Aristotelis et auctorum magis accommodetur cause efficienti et effectui sibi correspondenti de quibus solum erit presens inquisitio non de causa finali et causato sibi correspondente aliquid dictum est in questione precedenti in saluando opinionem Iohannis Iandun. Simultas vero de qua presens extat dictum est simultas nature in presentis que consistit in hoc quod vno extremorum posito ponatur et alterum et vno remoto remoueatur et aliud.

Propter secundum

quidē hui⁹ Egidi⁹ heremita z⁹ pbicoꝝ quē sequūtur fere moderniores oēs hāc qōez de terminās inqt ꝙ causa efficiēs p motū habz duplicē effectū. vnū imediatum. s. ipsuz fieri aliū mediatū. s. factū esse. Ex qb⁹ rñt ꝙ causa in actu sil' est ⁊ nō est cū suo effcū imediato. s. ipso fieri. qd rōe fulcit'. naz qñ cā est in actu tūc mouz ⁊ qñ mouz ipm fieri tūc est in mobili. ⁊ iō sil' sūt cā mouēs ⁊ ipm fieri siue moueri. Dicit 2ºr ꝙ cā in actu nō sil' est ⁊ nō est cū suo effcū mediato. nō. n. oz ꝙ qñ domificator est domificās ꝙ sit dom⁹ hita. qd ꝑbat' qz illo 2cesso seq̄ret' ꝙ oia euenirent de nccitate supposito vno. s. ꝙ futura 2tingētia hēant cās p se. 2ña falsū vt ꝓe ad pñs supponit'. 2ña ꝓbat'. sit. n. aliqd fiēduz die futura ⁊ vocet'. a. si. a. fit ab aliq̄ pse cā sit illa causa. b. si. b. hz aliā cāz sit. c. ⁊ sic reducēdo ad aliqd qd nūc est sit. d. illud qd est cā ipi⁹. c. Tū arguit' sic. si. d. ē cā in actu ⁊ est nccia [illegible] ipm. c. est in actu ex ypotesi. ⁊ si. c. g⁹. b. ⁊ si b. g⁹. a. g⁹ oia nccio euēirēt. Sic nāq; arguit Aristo. vi⁹ metaphice ca⁹ 3⁹. vnde iste due ꝓpoēs nō sūt sil' ve. s. ꝙ c⁹libet fiēdi sit dare aliq̄ p se cāz ⁊ ꝙ posita cā in actu ncciuz sit ponere effcū i actu. nā ex his duab⁹ ꝓpoib⁹ seq' 2clio impossibil' mō ꝑdcō. s. ꝙ omia erūt de nccitate ⁊ nō pp ꝑmā ꝓpoēz. qz concessa illa tanq̄ vera adhuc 2clusio sequeret' ꝓpter scdaz. ergo scda est impossibilis.

Dicit vltimo hec positio ꝙ cā in po^a non oz ꝙ sil' sit cū effcū. Rō c⁹ est qz causa i po^a ꝑor est effcū qz pōt esse sine illo. Ea āt q̄ dcā sūt de causa i actu pticulari intelligant' d cā [illegible] pticularē causatōz signata. nō eniz oz ꝙ sp qñ hoc edificās est actu edificās ꝙ hoc edificiū sit in edificari nec ecōūso. sp tñ cū h̄ edificās est actu edificās hac edificatōe hoc edificiū est in edificari hac edificatiōne.

Sz 2tra hāc dterminatōz inuehit Sco. quinto metaphice dicēs ꝙ rō eoꝝ ita 2cludit 2tra eos de fieri qd ponūt effcū imediatū cause in actu. naz posita p^a ꝓpoē quam ipsi 2cedūt c⁹libz fiendi est dare aliq̄ per se cām ⁊ eidē addita alia q̄ ipsi dant. s. ꝙ posita causa pticlari in actu ncce est fieri esse in actu. Arguit' vt prius. d. exñte in actu ncce est. c. fieri ⁊ ex. c. b. fieri ⁊ ex. b. fieri. a. ergo oia futura nccio fiēt qd ita est incōueniēs sicut ꝙ nccio erūt vt vadit p^a deductio.

Ampli⁹ 2tra pri^o h⁹ opionis dictuz. s. ꝙ cā pticlaris ⁊ effcūs imediat⁹ sil' sūt. Arguit' nā positis mltis cau' agētib⁹ nō p motum si cā exñte in actu ncce sit imediatuz effcū esse in actu. g⁹ oia ꝑducibilia a talib⁹ causis de nccitate euenirēt. 2ñs falsuz. ita. n. 2tigenter ꝑducit volūtas aliqd nō [illegible] motū sic ignis [illegible] motū ymo 2tigentius. 2ña p3 eo mō arguendi quo ipsi arguūt. Proptēa inqt Scotus ad formā rōis Egidij ꝙ ibi est fallacia s3 qd ⁊ simp'. Uñ 2cedit' ꝙ qñ causa cāt in actu nccio seqt' ꝙ effcūs est in actu. nō aūt sequit' g⁹ nccio erit effcūs qz causa ē in actu 2tingēter. vñ 2ña non v3 effcūs nccio nccitate 2ñe erit in actu si causa sit in actu g⁹ effcūs nccio erit nisi poneret' ꝙ ess3 causa in actu nccio. nūq̄ eni ex nccitate cōditōnalis seqt' nccitas 2ñtis nisi añs sit ncciuz qd nō est in ꝓposito si sit cā in actu 2tingēter. Sz phus vi⁹ metaphice allegato caplo ñ sic arguit. Sz supposito vno. s. ꝙ posito eo qd est causa nccio seqt' aliud. sic p3 p ex^o ei⁹ ibidē dū inquit. h eni erit si erit hoc ⁊ si non ñ ⁊ hoc si fuerit aliqd. Sz iteꝝ instat' illud qd est causa 2tingēter est causa vel fuit vel erit. ergo illō 2ñs nō est ncciuz. Rñt Scot⁹ ꝙ si iā aliqd est ad qd nccio seqt' aliud illud aliud ncce est fore nccitate ineuitabilitatis sic ꝙ nō pōt euitari qn erit. sed nō est simpl'r ncciuz quia potuit euitari. qz illud qd nūc est potuit non esse fore nūc.

Cōtra vltimū dictū Egidij arguit' ꝙ causa in potētia sil' est ⁊ nō est cuz suo effectu in potētia. nā ista referūt' z⁹ mō relatiuoꝝ int' que est mutua depēdentia qnto metaphisice q̄re ꝛc. Pōt tñ Egidij snīa satis tollerari negādo silitudinē de causa in actu 2pata ad fieri ⁊ ad factū esse. Uñ rō ei⁹ optie ꝓcedit qua ꝑbat' ꝙ si causa est in actu ⁊ est causa necessaria seqtur ꝙ effect⁹ ē in actu ⁊ nccio

⁊ cõſequēter oīa de neceſſitate euenirēt. nam cauſe nãles neccio inferūt ſuū effcꝰ ⁊ pcipue cauſe nãles vltimate diſpoſite cū neceſſario agāt ⁊ nō poſſint nō agere ōducto impedimēto. Totus eni ordo cāruꝫ nãliū cꝰcunqꝫ nãliſ effectꝰ eſt neceſſariꝰ ergo ⁊ effectꝰ qui ſequitur lꝫ ſit ↄtingēs ſm qd. ſ. in ordine ad vnaꝫ cāꝫ tm̄ qtenꝰ illa pōt impediri nō tm̄ in ordine ad oēs eiꝰ cauſas. nō aūt ſequit̄ ꝓceſſus cōſilijs de cauſa ꝑticulari in actu reſpcū facti eſſe. qꝛ lꝫ. d. exñte in actu neceſſe ſit. c. fieri i ordine ad oēs cauſas. tm̄ vel ꝓpter indiſpoſitōeꝫ materie vel aiaꝫ rõnaleꝫ hñteꝫ actōem liberā. vt. s. Tho. viº. metaphiſice nō repugt effectū aliquē poſſe fieri ⁊ tm̄ nō fore propter aliquod impedimētuꝫ. Effectꝰ nāqꝫ neceſſarij ⁊ ↄtingētes nō cōſiderant̄ ex cauſa remota ſed ex cauſa ꝓpinqua que ſi nō eſt impedibilis effectus eſt neceſſariꝰ ⁊ ſi eſt impedibilis nō eſt neceſſarius.

Ad 2ᵐ rñr Egidiū intellexiſſe ſoluꝫ ō cauſis mere nãlibꝰ diſtinctis ab agētibꝰ liberis

Ad 3ᵐ lꝫ cauſa in potētia in eſſe relatiuo ſil̄ ſit ⁊ nō ſit cū ſuo effectu in potētia in eſſe relatiuo nō tm̄ ſumēdo cāꝫ in potētia ꝑ ſubſtracto abſoluto vt edificatore ⁊ effectum in potētia in eſſe abſoluto. ⁊ ad hūc intellectuꝫ ꝓcedit ꝓbatio vltimi dicti in opiniōe Egidij. Cauſa in potētia prior eſt effectu ⁊ poteſt eſſe ſine illo ⁊c̄.

Propter tertium

quidē huiꝰ dicendū primo ex doctrina Scoti ꝙ differētia inter cās in actu ⁊ in potētia reſpectu effectuū ꝓportionabilr̄ acceptorum nō eſt accipiēda qtuꝫ ad iſtas relatōes cauſe ad effectū. naꝫ ſilr̄ ſūt ſimul cauſa in potē ⁊ effcūs in po ſic̄ cauſa in actu ⁊ effectus in actu. cū hec oia referant̄ eodē gñe relatōnis Sed vitas huiꝰ dicti eſt accipiēda in fundamentis relationū. vt ſenſus ſit ꝙ cā in actu ⁊ effectꝰ in actu non pñt fundari niſi in ente in actu. ⁊ ideo ſic̄ relatōs ſil̄ ſūt ⁊ nō ſunt ita ⁊ fundamēta earꝫ. Sꝫ relatōes cauſe ⁊ effcūſ in po nō reqrūt fūdamēta in actu. ⁊ iō oꝫ fūdamēta eorꝫ ſil̄ eſſe lꝫ relatōs ſil̄ ſint. naꝫ ſi relatio cauſe in potentia fundaret̄ in ente in actu ſicut ille edificator eſt nō oꝫ relatōꝫ effectꝰ in potētia ſibi corrñdentē fundari in aliquo ente in actu. nō eniꝫ oꝫ ſiml̄ exiſtere edificatoreꝫ ⁊ edificabile. qꝛ edificabile pōt eē in ente in potentia.

Dicendū 2º ꝙ dñia inter cauſas in actu ⁊ in potētia reſpectu ſuorꝫ effectuū ꝓportionabiliū nō eſt intelligēda de fundamētis relatōnuꝫ inquātuꝫ fūdamēta ſunt. qꝛ ſic̄ vtreqꝫ relatōes vtriuſqꝫ ſimul ſūt ⁊ nō ſūt ita fūdamēta ſil̄ ſūt ideſt ſūt in actu inquātuꝫ fundamēta. hoc eſt actu ſūt ſub illis relatōibꝰ. ſed eſt intelligēda de fūdamētis cōpatis ad exñtiaꝫ qꝛ in cauſa ⁊ effectu in actu ſi vnū fundamētuꝫ exiſtit ⁊ ꝑ aliud. non autē ſic de cauſa ⁊ effectu in potentia.

Dicēduꝫ 3º ꝙ dñia inter has cauſas qtū ad ſimul aut nō ſimul eſſe reſpcū ſuorꝫ effectuū corrñdentiuꝫ nō ēſt intelligēda de fūdamētis abſolute acceptis ꝫ ſub relatōibꝰ. nō eni ſequit̄ ꝙ ſi vnū fundamētū exiſtit. ſ. cauſe in actu ꝙ fundamētum effectꝰ in actu exiſtat. nā fundamētuꝫ in actu pōt exiſtere ſine relatōe. ſed ſi fundamētuꝫ cauſe eſt ſub relatōe in actu. fūdamētuꝫ relatōis effectꝰ exiſtit ſub relatōe in actu. Ex quibus colligēdo dicit̄ ꝙ differētia harꝫ cauſarū ad effectus ſuos nō eſt accipiēda inter relatōes: nec inter fundamēta relationū inquātuꝫ fundamenta qꝛ vtraqꝫ ſiml̄ ſūt ⁊ nō ſunt. nec inter ea que ſunt fūdamēta ſm ſe ↄſiderata. quia ſic neutrobiqꝫ neceſſario ſūt ſil̄ actu. nec neceſſario ſimul in potētia. ſꝫ intelligit̄ dñia de fūdamētis actu exñtibꝰ ſub relatōibꝰ cōparatis ad exiſtātiaꝫ nō abſolute ſed ad exñtiaꝫ ſub relatōnibus vt ſit ſenſus ꝙ ſi eſt cauſa in actu illa relatio eſt in actu ergo necē eſt aliqd exiſtere ī quo fundat̄ relatio cē in actu ⁊ effcūs in actu. Sꝫ ſi eſt cauſa in po ſic̄ edificator non oꝫ actu ens aliqō eſſe in quo fundet̄ illa relatio ſed ſufficit habere ens in potentia ꝑ fundamento.

Sed circa dicta ſit hec prima difficultas

vtrū relatōes cause ⁊ causati sint de pñto relatōis aut trāscēdentes. Rñdet Scotus in theoꝛomatibus ꝙ relatōnes cause ⁊ causati sūt trāscendētes. quod ꝓbaṭ tum qꝛ nō fundanṭ sup rem alicuiꝰ generis determiati. tuꝫ ēt qꝛ causalitas ꝯuēit enti vt abstrahit a ꝑdicamētis cum sit obiectū intellectꝰ ṗmo abstrahūt ab actiuo ⁊ passiuo cū quibꝰ tamen magis videnṭ ꝯuenire vt in fundamento. iō nō reducunṭ ad aliquē moduꝫ quinti metaphisice licꝫ causa in potentia aut cā in actu spectēt ad aliquē illoꝝ modoꝝ.

Secūda difficultas vtrum relatio cause ad causatuꝫ ṗcedat ipsaꝫ causatōeꝫ sup essentiā nude cōsideratā que causat. Rñt scotus ibideꝫ ꝙ si relatio cause ṗcederꝫ causatuꝫ nō videreṭ diuidi ꝑ actū ⁊ potentiā: qcqd tū dixerit Scotus dicēdum ꝓbabilr puto ꝙ alicuius cause relatio fundaṭ sup ente in potētia vt mažie alicꝰ in actu vt efficiētis alicuiꝰ vt in intentōe in relatōe tamē ad reꝫ extra aiaꝫ vt finis. alicꝰ aliqñ in actu vt forme inquātuꝫ est ratio agēdi. aliqñ in potētia vt forme inquātuꝫ est subiectū accñtiuꝫ suoruꝫ ⁊ circa hoc inquire.

Tercia difficultas vtꝝ eiusdē effectꝰ sint plures pse cause. videṭ eniꝫ ꝙ nō. qꝛ si vna sufficit alia supfluit. sed q̄libet pse causa videṭ sufficere ergo ꝛc.

In oppositū est pħus qnto metaphisice Accidit āt multotiēs dictis causis ⁊ multas eiusdem esse causas nō fm accñs vt statue. Rñr ponēdo hāc primā distinctiōꝫ ꝙ causaꝝ q̄daꝫ sunt eiusdē ordinis q̄ sūt in eodem gñe eq̄ prio ⁊ eiusdē spēi sicˀ duo homies eq̄ prio trahētes nauiꝫ. quedā aūt diuersoꝝ ordinū q̄ in eodē gñe causaꝝ exñtes sūt essenʳ ordinate fm prius ⁊ posteriꝰ ⁊ sunt alterius spēi sicˀ hō ⁊ sol in gñatōe hois. Secūda distinctio caꝝ eiusdē ordinis q̄dam est totalˀ ⁊ est illa que in illo gñe cause ▪ indiget ad suā cālitatē aliq̄ causa eiusdē ordinis secū ꝯcausante. sed sola pse sufficit. quedā autē est partialis opposito mō diffinita. Tercia distictio Causaꝝ q̄daꝫ sūt eiusdē gñis vt oēs efficientes. q̄dā diuersoꝝ generꝝ exēpla satis patēt. Rñr itaqꝫ ad difficultateꝫ ꝙ impossibile est plures causas ꝑ se sufficiētes ⁊ totales in eodē gñe cause ⁊ eiusdē ordinis esse eiusdē effectus. vt Scotꝰ in theoꝛomatibꝰ. quod ꝓbatur. qꝛ ex diffinitōe cause pse ꝛc. seqṛ vnā supfluere ṗmo nihil facere. ⁊ ita nō esse cām qꝛ si ꝑ hāc sufficiēter est ergo nō ꝑ aliam. Cōfirmaṭ si ꝑ vnaꝫ cāꝫ in hoc oꝛdine ⁊ hoc gñe effectꝰ habꝫ esse quocūqꝫ alio amoto ad hūc effectū ꝯsilr ꝑ hāc cāꝫ. est gᵒ etiā amota alia causa eiusdē oꝛdinis ⁊ gñis. cōstat āt ꝙ illud quo amoto res sufficiēter est nō est eiꝰ causa. Confirmaṭ ēt qꝛ idē nō referṭ prio ad diuersa. ⁊ ꝑ hoc soluiṭ instantia.

Quarta difficultas vtrū in causis eēntialiṛ ordinatis causa posterioꝛ dependeat a pᵃ nō solū in cāndo sed ēt in essendo. Cui rñr ꝙ nō solū in causꝭ eēnʳ oꝛdinatis ṗoꝛ causa est causa esse simplṛ cause posterioꝛis. ꝭ etiā est causa cuiuscūqꝫ esse cause posterioꝛis per qꝺ causa posterioꝛ causat. nā cū causa prioꝛ ꝑ sit causa esse cause posterioꝛis fm ꝙ ipsa est causa. multo ergo magis nō oꝫ causis essenʳ oꝛdinatis ṗoreꝫ esse causaꝫ alicuiꝰ esse in posteriori qꝺ oio sit accñtale posteriori ad cānduꝫ. Et si queraṭ vtrū causa prioꝛ aliqd influat in cāꝫ posterioꝛē ⁊ qualˀ sit entitas illius influētie. Rñr vt Scotꝰ in theoꝛomatibꝰ ꝙ influētia cause prioꝛis in posterioꝛē ▪ spcū tercij ꝑ se loquēdo nō est aliq̄ trāsmutatio posterioꝛis. nec ipsa aliqd recipit. nā illō agēs 2ᵐ aut causa posterioꝛ qcqd esset illud āmota causa priori ⁊ illo manēte posset pse ꝓducere effectū qꝺ est impossibile. ꝭ tū est oꝛdo hꝰ ad hoc i eēndo a q̄ terciū. qui oꝛdo coirest fm oꝛdinē essendi nisi qñqꝫ ꝓpter moduꝫ essendi alicꝰ ꝑ trāsmutatōꝫ. sicˀ angelus nō dṛ causa forme cuius sol est causa. Hoc idē sentit Scotꝰ in q̄rto snīaꝝ dis .xiijᵃ. qōe pria dū ingt. fm ea que mihi videnṭ vera ꝺ oꝛdine causaꝝ nō credo semp cāꝫ scōaꝫ que vocaṭ qñqꝫ instrumētuꝫ recipe motionē specialeꝫ a causa prima. sed tū hꝫe suboꝛdinatōeꝫ aliquā forme siue actiue ad formā act i-

uaȝ alteri⁹.p quā subordinatōēȝ causa prio re exeūte in actū i suo ordine causandi scḋa nata est exire in actū in suo ordine causandi ⁊ sic 2ᵃ dicitur mouēs motū non qꝛ recipiat motionē a prima p quā moueat. sed qꝛ mo tione sua dependet ab alia prius naturaliter actu mouēte. quod totū puto esse verꝫ de cā prima que est deus respcū aliaꝝ causaꝝ se cūdarū. nō autē forte de causa vna scḋa ad aliā secūdaȝ compata. Utrū autē idē cōuer tibiliꝰ sint causa secūda ⁊ instrumētuȝ ex do ctrina Scoti in theorematib⁹ adductuȝ est inferi⁹ ⁊ in qōe qnta hui⁹ qnti in. ix⁹. huius qōe. xijᵃ. Et si iterꝫ instet ꝙ si talis influē tia tantū est ordo huius ad hoc in essendo a quo tertiuȝ cū ordo sit relatio. ergo ▮ solaȝ relationē causa posterior causat: quia p influ entiam cause poris siue in vtute eius quod idem est. Rūdetur ꝙ i causa actualiter cau sante est duo ɔsiderare. primuȝ est illud fm quod pncipaliter causat in sua rone cāndi. Et hoc in causa absoluta est ipa essentia rei vel aliqd pertinēs ad eēntiam uel istrumen tuȝ quo vtiꝰ in cāndo: ⁊ illud dici potest cā litas illius. Scḋm ɔsideratuȝ in cā actuali ter causante est respect⁹ siue relatio ɔñs inꝰ causam ⁊ cātum ex actuali causatione ⁊ ta lis respectus nō est causa illi⁹ causati nec rō causandi. sed relatio nāliter ɔñs causationē uel cālitatem. sicut ergo eēntia materie ⁊ for me nō sufficiūt ad hoc ꝙ ɔpositūȝ sit vnum sed necesse est itelligi ipa vniri. ⁊ tamen ipa vnio nō est aliqd vltra eēntiam ipius ɔposi ti. vt inqt Sco. in theorematib⁹: quia tunc nō esset pcise ɔposituȝ ex materia ⁊ forma: ⁊ de essentia absoluti eēt relatio imo vltima forma eius. sed tñ mā ⁊ forma sunt cause i trinsece nunꝙ tamen causant sine relatione vnionis sicut nec causant sine relatiōe cause que tamen nō est de eēntia ɔpositi. Ita in p posito prior causa ⁊ posterior nūꝙ causant sine ordine: nec tamen ille ordo est formalis ratio causandi in altero. ſꝫ absolutū non tñ sine tali relatione: nec ppter hoc est cōcludē dum ꝙ causa iferiō siue posterior depēdeat a relatione. sed bñ depēdet a supiori ad quā habet relationē. Et si arguaꝰ ꝙ ɔpositū for maliter est illud quod est p relationē sicut er go materia ⁊ forma sūt elemēta ɔpositi: ita ⁊ relatio quod tñ est falsū. Rūdetur ꝙ ɔpo situȝ est formaliꝰ p formaȝ ſbalem ⁊ itegraꝰ ex materia ⁊ forma nō tamen sine relatione sicut in simili. licet lignū effectiue sit calidüȝ ▮ calorem ignis nō tamen nisi sub relatione quia ⁊ ignis pmo fuit calidus. ergo nūc for maliter calefit lignū per relationē nō seqtur Et quia elementū inquātuȝ tale eget aliqua pfectōe absoluta ꝙ est de eēntia ɔpositi. iō re latō illa nō est elemētuȝ. De hoc apli⁹ inqui reꝰ iferius de entitate tertia ɔpositi a ptib⁹

Propter quartuȝ

qdeȝ hui⁹. Ad pmū negeꝰ ɔña. ad pbatōȝ eius est rñdenduȝ ꝙ eo modo quo agens p motuȝ est in actu etiā effect⁹ est in actu mo do pexposito. Sed dū mot⁹ est ipsuȝ agens nō est causa in actu ipius facti esse vsꝙ ad vltimū instās. Accipiēdo tñ effectuȝ respectu cuius est mouēs in actu ille effect⁹ est i actu scilȝ ipsuȝ fieri quod dū mouet non est cau sa in actu nisi ipsi⁹ fieri. Sed in vltio instan ti vel post est causa in actu facti esse. ⁊ tunc causa ⁊ effectus sunt simul in actu. Unde si causa est in actu in fieri erit simul effectus in fieri. Si vero est actu in facto esse erit siꝉ effectus in facto esse. Cuȝ autē diciꝰ hitibus pñtib⁹ i mā cessat mot⁹. Dñduȝ ꝙ pñte hitu seu effectu in facto esse cessat motus ⁊ nō ali ter. cōstat āt ꝙ sic solū est pñs in fine motus

Ad 2ᵐ pricipale rñr ꝙ mouēs est siꝉ nata cū effectu accepta vt sūt sub relatōib⁹ mō p dicto. res tñ subiecta mouenti est prior re in qua fundaꝰ relatio effcūs. phus āt loquitur de fundamētis nō autē de relatōib⁹. qre ibi dē dꝫ ꝙ sensibilia pñt esse nō exñtibus sensi bus. qꝛ sensibilia ⁊ sensus dicunꝰ relatie ter cio modo. Dictū est aūt ꝙ dña intelligenda est nō de fundamētis absolute sed vt sunt ſb relatōibus. Ad cōfirmatōȝ dicēduȝ ꝙ sci tum in actu ⁊ sciētia in actu simul sunt ⁊ non

sunt nec taliter referuntur tercio mo relatiuorum nisi accipiendo sciam in actu et scibile non scitum. Unde scibile secundum se et essentialiter refertur ad sciam in potentia: et scia in potentia et scibile simul sunt et non sunt. nec accidit sibi quod sciatur in potentia. accidit tamen lapidi sicut accidit Johanni quod sit pater non tamen accidit patri quod sit pater. Sic ergo scia in potentia essentialiter dependet a scibili ita econuerso. et ita etiam scia in actu dependet a scibili in actu et econuerso. quando ergo dicitur quod accidit scibili quod sciatur est intelligendum de re subiecta. scilicet lapide vel ligno. quod probatur quia scibile non est scibile nisi quia eius potest esse sciencia. nam si esset scibile et eius non esset sciencia in potentia esset scibile et non scibile. ergo in ratione scibilis vt scibile est includitur sciencia in potentia sicut suum per se correlatiuum.

Ad tercium principale negetur antecedens et hoc theologice quia deus semper fuit non tamen semper fuit causa in actu. Et cum arguitur quod esset mutatus negetur illud. nam agens voluntarium cuiusmodi est deus voluntate antiqua non mutata potest causare quando placet absque sui mutatione sicut si nunc ego vellem sedere cras sine mutatione voluntatis mee possem sedere cras. Similiter de deo quia quicquid fecit vel facturus est sciuit et voluit se facturum voluntate antiqua et ab eterno. et ideo facit quicquid facit sine mutatione sui facta solum mutatione ex parte effectus. Sed contra quandocumque nunc vult facere tunc et non nunc saltem expectat tempus quod non est sine mutatione. vt Auerroys. viii°. physicorum. Respondet Scotus quod ita fecit ipse miser Auerroys qui fuit in tempore. deus autem in eternitate ante mundi creationem nullum tempus expectauit. quia in instanti eternitatis que expectatio eternitatis instans est. noli ergo mensurare deum sic Auerroys. vnde Scotus. xl^a. dist. primi in similiter de predestinatione inquit. predestinatio non intelligitur [illegible] modum preteriti nec transit sic in preteritum. licet enim ipsa coexistat preterito quia transit non tamen ipsa preteriit. sed alia preterierunt que coexistebant sibi et propterea dicitur quod idem est deum predestiare predestinasse et predestinaturum [illegible] et ita contingens est vnum sicut et aliud. quia nihil est ibi nisi nunc eternitatis mensurans illum actum qui nec est presens nec preteritum nec futurum. sed coexistens omnibus istis. Si quis tamen Auerroys. assiceret probabiliter licet veritati et fidei repugnans. Iterum posset instare contra solonem istam. non. n. est quod an prima causa voluerit ab eterno producere effectum vtputa mundum in [illegible] li aut tali tempore: et pariter incipere motum in tali instanti signato. Sed vtrum ab eterno voluerit mouere et ita ab eterno non mouit aut econuerso. si non ab eterno voluit mouere et nunc vult mouere. ergo illa volitio est noua in ipso quod est impossibile. Si vero voluit mouere ab eterno et eius voluntas qua vult mouere est immediata et perse causa ipsius motus qua posita necessario ponitur effectus ergo effectus scilicet motus fuit ab eterno et ita adhuc ratio videtur procedere. Exemplum autem Scoti non videtur valere. si enim nunc ego velim sedere cras et cras velim etiam tunc sedere. constat quod non est eadem uolitio formaliter sed solum materialiter. prius enim verum fuit dicere quod volebam sedere cras nunc vero volo sedere in presenti. sicut ergo sedere in futuro et sedere de presenti non sunt idem volitum formaliter ita indubitanter non videtur idem actus volendi. Qui tamen instantie erronee facile est solutio intelligenti. Et si iterum instetur quia communiter dicitur apud theologos quod deus mutat sententiam. dominus vt. s. Thomas in. q. de veritate questione sexta articulo. iiii°. ad primum quod deus mutat sententiam idest ordinem causarum secundarum non autem consilium voluntatis sue.

Ritur tertio questio

vtrum diffinitio elementi mensure et forme et quatuor elementis corporis communis sit conueniens assignata. Elementum dicitur ex quo componitur res primo inexistente indiuisibili specie in aliam speciem. Et arguitur negatiue. elementum non est diffinibile ergo etc. antecedens probatur. Elementum cum sit primum nihil habet prius se. bona autem diffinitio debet dari per priora.

Confirmatur diffinitio elementi prius debet conuenire mensure prius sic et elementum. quare Auerroys quinto metaphisice. elementum dicitur de causis intrinsecis et dignius de materia. Materia autem non est indiuisibilis specie. cum

nec habet formaȝ in sui essentia nec specieȝ.

Ampli⁹ q̃tuor elemẽtis ñ põt pñs diffini⁰ accõmodari. ergo ꝛc. añs pȝ cũ ex eis res ꝓ nõ ꝯponat̃. nam pꝛio ꝯponit̃ res ex mã p̃ᵃ.

Confirmat̃ elemẽtuȝ etiã idiuisibile spẽ in aliã spẽm supfluit diffinitiõi ergo ꝛc. añs pbat̃ in eo nãq ꝙ elementũ est illud ex quo p̃mo aliqd ꝯponit̃ satis ꝯuincit̃ ꝙ ip̃m sit i diuisibile. quia si eẽt diuisibile nõ esset illud ex quo p̃mo ꝛc. ꝫ ptes sue q̃re ꝛc.

Adhuc entitas elemẽti est positiua ergo cum sit notior p̃uatiuo nõ ꝯuenient̃ notificatur p diuisibile cui⁹ entitas est p̃uatiua. ꝯña est satis nota: q2 positiuuȝ ẜm sui entitatem magis appropiquat obiecto intellect⁹ quod est ens q̃ȝ priuatiuũ.

Confirmat̃ data diffinitio nõ p̃us ꝯuenit illi cui elementũ pri⁹ ꝯuenit ergo ꝛc. pȝ ꝯña. q2 diffinitio idẽ i̾portat explicite quod diffinitũ i̾plicite. añs pbat̃. quia de gñe p̃⁹ dicit̃ elemẽtuȝ q̃ȝ de differẽtia. Aristo. qnto metaphice. Diffinitio aũt assignata p̃us cõuenit dr̃ntie cũ sit magis idiuisibilis specie q̃ȝ genus cũ ip̃m diuidat̃ actu in pl̃es spẽs.

Ampli⁹ materie p̃me adequate ꝯuenit diffinitio elemẽti. ergo nõ videt̃ ꝯuenient̃ assignata tȝ ꝯña. quia maioris ambit⁹ est elementuȝ dictum de oĩbus causis intriseꝯis q̃ȝ mã. añs pbat̃. nã mã est subiẽm ex quo fit aliqd cũ insit ⁊ in quod abibit vltimũ p̃mo phicoꝝ. ꝯstat ꝙ hec est diffinitio elementi.

Confirmat̃ ꝯsideratio de elemẽtis est ppria pho nãli vt Auer. scdo metaphice cõmẽto. xxxiiij. gº nõ recte diffinit̃ a meta^{co}.

In oppo^{m} est phus qnto metaphice. elementũ dicit̃ illud ex quo ꝯponit̃ res p̃mo: ⁊ est in ea ⁊ nõ diuidit̃ ẜm formã in aliam formam.

Propter primum

qdem hui⁹ elementuȝ ita appellatuȝ quasi plementũ ꝓprie p̃muȝ ⁊ simplex importat qnto metaphice. sũt auteȝ elemẽta quedam p̃ma ⁊ vniũsalia tam corpoꝝ simpliciuȝ q̃ȝ etiã ꝯpositoꝝ sicut mã ⁊ forma. ꝯmẽtator 3º celi ⁊ mũdi. Alia vero coĩa ꝯpositoꝝ tñ fũdamẽta ut ignis aer aqua ⁊ terra 2º de gñatione. Notificat̃ aũt elementũ plurimis idẽ fere i̾portãtibus modis. Aristo. namq qnto metaphice caplo ꝓprio elemẽtuȝ dicit illd̃ ex quo ꝯponit̃ res p̃mo ⁊ est in eo idiuisibile spẽ in aliã spẽm. Cum aũt dicitur illud ex quo ꝯponit̃ res p̃mo denotat̃ ꝙ ante ipsum nihil venit ad rei ꝯpõnem ita ꝙ illud p̃mũ ꝯponens sit existens in cõposito ⁊ sit indiuisibile ⁊ irresolubile ẜm spẽm ad speciem aliam se ꝯponentis. ⁊ hoc idem est ꝙ elementũ etiam p̃mum in cõpositione resolutione vero vltimuȝ: ⁊ quia est vltimuȝ in quo stat resolutio. ideo non diuiditur resolutione aliq̃ ad speciem aliquã sue speciei priorem.

Galien⁹ võ in p̃mo libri elemẽtoꝝ q̃tuor corpora simplicia potius ut medicus intendens inquit. Elementuȝ est mĩma particula eius cuius est elementuȝ. Haliabas etiam Galieni fidelior inẜpres p̃mo theorice itidẽ denotans elementuȝ est illud quod est simplicius omnib⁹ ꝯpositi corporis ptibus ⁊ quãtitate minus. que enim p̃ma sunt in quolibȝ genere simplicia sũt quãtitate parua virtute vero magna. Alexander qnto metaphice ysaac quoq amaram in suoꝝ elemẽtoꝝ exordio. Elemẽtũ est res ex quo gñatõe pria generat̃ aliqd ⁊ existit in gñato ex ea potestate nõ actu. lucidius autem Auicẽna sexto metaphice. Elementũ corpeuȝ est illud ex quo ⁊ alio a se ꝯponit̃ res ⁊ est in eo per eẽntiaȝ ⁊ nõ diuiditur per formaȝ. Et p̃ma fen. primi canonis. Elemẽta sũt corpa simplicia: et partes prime corpis humani ⁊ alioꝝ que i corpora diuersaꝝ rõnuȝ diuidi mĩme possunt ex quoꝝ ꝯmixtione diuerse fiunt gñatoꝝ species. Presens autẽ inquisitio vertitur solum circa diffinitiõeȝ a pho assignataȝ an elemẽtis incorporeis quale ple seu materia ⁊ forma solum sit cõmunis an corporeis etiã quatuor vocatis elemẽtis nam de alijs qualiter intelligantur ⁊ an formalr maneãt elemẽta corpea in mixto alibi dicet̃.

Dubitat̃ vtꝝ ꝯsideratio de elemẽtis sit

ppria huic theorie ⁊ qualis sit elementi ad pncipiū ⁊ causaȝ diuisitas. Rñdet ꝙ ꝯside ratio de elemētis reꝝ mobiliū est ppria scie nāli ⁊ ꝯsideratio de eis in hoc loco nō est ni si fm ꝙ sūt pncipia substātiaꝝ existētiū ꝑse auer. scdo metaphice ꝯmēto. xxxiiij°. Noia aūt hec pricip causa elemētuȝ sūt ppinqua synonimis ⁊ coibus appropatis. elemētū. n. nō dicit de causis extrīsecis: ⁊ dr̄ de intrin/secis ⁊ digni⁹ de mā. pricipiuȝ aūt dignius est dici de causis extrinsecis: ⁊ cā est minor pricipio in hoc. pricipiuȝ aūt est quasi vlī⁹ causa. Cum dicat pncipiuȝ de pricipiis trāsmutationis ⁊ de q̄tuor causis. Auer. quinto metaphice ꝯmēto q̄rto. quare Albert⁹ ibidē elementū de sua rōne dicit aliqd ꝯstituēs rei ꝯstitute itrinsecū qd̄ nō oīno dic̄ causa.

Propter secunduȝ qdem hu⁹. elemēta fm entiuȝ ⁊ pcipue mālium diuersitatē distīcta variis ⁊ multiplici bus modis ab antiqs fuere assignata ꝯueniunt tn̄ oēs in eo ꝙ elementū fatentur primū eē in ꝯpositione ⁊ resolutiōe vlti°. Elementū nāqȝ aut vnū ponit aut multa siqdem vnuȝ vt xenophanes pmenidis pceptor pm⁹ hoꝝ vnū dixit pmo methaphice aut in gener accidētis ⁊ q̄titatis veluti Pitagoras vnū posuit qd̄ est numeri pricipiū reꝝ etiā oiuȝ iniciuȝ nesciēs distiguere inter ipm vt ē pricipium numeri ⁊ fm ꝙ est vnuȝ trāscendentiuȝ. Existiauit. n. ꝙ sicut additiōe aut substractiōe vnitatis variat numer⁹ ita ⁊ spēs rei seu natura. Aut in cathegoria ponit sbe aut ergo mobile uel imobile. si qdem pmuȝ uel ifinituȝ sicut mellissus antiqssim⁹ uel finitū ut pmenides. Si aūt mobile ut plures. qr nāliter loquētes cuncti. aut vnū vt hesiodus legista Comētator scdo metaphice terram oiuȝ elementū ponēs. uel aquā ceu tales milesius phoꝝ scitoꝝ pmus. vel aerē ut Dyogenes. uel vaporē ut Cratill⁹. aut ignem ut Hypasus methapontius: ⁊ Eraclit⁹ pmo metaphice cū subtilissimū sit quid ⁊ icorporeū fere. Si vero multa sint uel ergo de genere accidētis veluti Plato lineā planaȝ soliduȝ reꝝ volens pricipia pria. Aut ex gn̄e sbe. vel finita sicut pmenides appentiaȝ ignē ⁊ terrā: aut reliq̄ tria pter terrā: vt phoꝝ nāliuȝ aliq senserunt veꝝ tamen ipa magis videt habere rōnem elemētati q̄ elemēti cū sit dēsa ⁊ ꝯpacta valde: ⁊ quia frigida ⁊ sicca pricipiis ꝯtrariat vite ipam phoꝝ nullus simplex posuit elemētuȝ. Vn̄ pmo d̄ aīa elemēta oīa ordineȝ acceperūt pter terram. Aliqui vero q̄tuor mālia pricipia hiis duo adiūgens formalia litē ⁊ amiciciā ut Empedocles Siculus. Si aūt sint plura pricipia infinita sicut democrit⁹ ⁊ leucippus ponētes athomos ifinitos qbus fieri volebāt alterationē. figura. ordine. ⁊ positōne. Aut medio posuerunt modo int̄ oīa huiusmōi ut Anaxagoras. cū anaximādo. in eo nāqȝ ꝙ posuit chaos quoddā voluit elemētuȝ vnū ⁊ finitū. Eo vo ꝙ sensit in illo cōtineri ptes cōsimiles ifinitas plura posuit ⁊ idefinita. Quoꝝ oium defect⁹ exterminat Aristo. in locis sufficienter q̄ multis. Et Galien⁹ nō paꝝ in libro de elemētis. ⁊ iō in pn̄tiaꝝ omittat.

Propter tertium quideȝ huius primitus termini diffinitōnis elemēti notificētur. Cuȝ eniȝ elemētum inter prima cōnumeret pricipia nō habēs causas priores notificari dȝ p effect⁹ ⁊ a posteriori ei⁹ aūt effect⁹ est ꝯpositū qd̄ noti⁹ q̄ ad nos notius est elemēto. Et qr ꝑsens notificatio ē elemēti ⁊ nō diffinitō vere explicite demonstrat nām elemēti: est etiaȝ ppria ipi elemēto. iō videt ꝯuenienter assignata. In eo. n. ꝙ dr̄ ex quo aliqd ꝯponitur. differt a causis extrīsecis ex qbus intrīsece nō fit cōpostituȝ. hac ꝑpositōe. ex. habitudinē cause cōstituti ue tantū intrinsece ⁊ nō efficiētis exprimēte quare Cōmētator qnto metaphice. Elementuȝ dicit de causis intrinsecis ⁊ dignius de materia ⁊c. In eo āt qd̄ dr̄ ex quo fit aliqd prio excludit oīe illud ex quo 2° cōponitur aliquid. Eoꝝ nanqȝ que veniūt in cōpositōȝ q̄dam sūt pma irresolubilia in aliq̄ priora

eiusdē generis. q̄dā3 aūt sūt nō pria que sūt resolubilia. Cū aūt elemētū3 sit illud q̄ non ↄponit̄ ex aliq̄ p̄mo vt ↄmētatoꝛ ibidē nō ꝯ ↄm̄r erit in aliq̄d pri° resolubile.nō.n.dicimus carnē ossa ꝛ hm̄oi elemēta ℣e.i eo q̄ addit̄ q̄ existit in re ↄposita differt a mat̄ia trāseunte ex qua ita res ↄposita fit q̄ nō manet. quare Auer.p hoc q̄ dicit̄ est in ea excludit̄ elemētū3 quod t̄smutat̄ cū aliq̄d generat̄ ex eo sicut cū caro ḡnat̄ ex sanguine tūc sanguis nō remanebit ps carnis. Unde Alexander q̄nto metaphice.possumus ergo dicere q̄ elemētū3 hic sepat̄ a ↄtrario ꝛ p̄uatiōe:quia ex ↄtrariis aliq̄d ḡnatur:ꝛ tm̄ nec ↄtrariū nec priua° existūt in re ḡnata.elemētū aūt existit.qd̄ aūt vltio subdit̄ idiuisibile fm̄ spēm in aliā3 spēm excludūt̄ elemēta ꝓpria alicui spēi vt inq̄t ↄmētatoꝛ sicut organica que ↄponūt̄ ex ↄsilibus sicut man° ex carne ꝛ osse.organica.n.p̄mo ↄponūt̄ ex illis ꝛ sūt ptes eoꝝ. Sed sunt diuisibilia fm̄ formā ꝛ innuit p hoc q̄ nō est ↄdicionandu3 ut nō sit diuisibile fm̄ q̄titatē.nō.n.ponitur p̄ns p̄ticula ut poꝛes contrahātur:q2 i eo q̄ supius dictū fuit ex quo ↄponit̄ p̄mo appet q̄ elementū est idiuisibile:sed addit̄ ut ostēdat̄ quali idiuisiōe elemētū3 est idiuisibile: q2 nō est diuisibile in ptes diuersaꝝ rōnum sed bene in ptes q̄titatiuas ꝛ eiusdē rōnis. iō dicit̄ idiuisibile spē in aliā spēm:q̄q̄3 Auer. ibidē idiuisibile denotet tripliciē dici. vnō q̄dē mō diffōne ceu ḡnalissi° ꝛ idiuidua.aliter in spēb° seu forma ꝛ id vl'e aut p̄ticulare vt q̄tuoꝛ vocata elemēta ꝛ ↄsilia.ꝛ 3° q̄titate sicut vnitas ꝛ pūct°. Nec sumit̄ hic spēs p ea que ponit̄ sub assignato ḡne in poꝛphirio:nec p forma sb̄ali cū vtraq3 directe ꝛ essentialit̄ careat mā p̄ma. altera autē forma sed p eo cui nō repugnat entitas q̄ditatiua. Un̄ elemētū3 eē idiuisibile spē in aliā spēm nihil aliud videt̄ q̄ elementū nō habere esse diuisibile in ptes diuersaꝝ rōnu3. Albert° tm̄ hāc diuisionē itellige videt̄ p ea que fit p alterationē eo mō quo dicim° q̄ corpora mixta resoluūt̄ i simplicia ita vt diuisio fm̄ spēm idem sit q̄ resolutio speciei in speciem ut supius inotuit.

Premittendū scd̄o q̄ vltīa resolutio realis ḡnabiliū ꝛ coꝛruptibiliū est ad mā3 primā3 cū coꝛpa mixta resoluant̄ in simplicia coꝛpa. Ipa aūt i mām primā que ad nullū p̄us eiusdē generis resoluit̄ ipa v̄o nō ex̄ns corpus arguit vltiam ḡnabiliū resolutione3 etiā coꝛpis in nō coꝛpus. Et hoc loquēdo de vltia ꝛ p̄ma simplr̄ in ↄpōne ꝛ resolutōe. si eni3 accipiat̄ resolutio in coꝛpib° tm̄ ita q̄ vltimū tale sit vltimū in ḡne ꝛ nō simplr̄ ꝛ vlr̄ sic vltia in resolutōe sūt q̄tuoꝛ vocata elemēta q̄ int̄ coꝛpa dicunt̄ p̄ma in ↄpōne et vltia in resolutiōe cū in nullū pri° quod sit coꝛp° resoluant̄. Nō tm̄ q̄ elemēta dicta coꝛpoꝛa p̄ma ꝛ simplicia nō sūt pria simplr̄.cū coꝛpa celestia sint p̄oꝛa:nec pria vt sūt de cōsideratione nālis phi absolute cum pri° itelligat̄ coꝛp° sensibile quod est in potētia ad ↄtrarietates.scd̄o q̄litates ↄtrarie vt caliditas frigiditas ꝛc̄.Et vltio ignis aqua aer terra ꝛ hoc in esse phico ꝛ nāli.i. inq̄tu3 actiua ꝛ passiua.sed dicūt̄ p̄ma in ḡne int̄ oīa coꝛpoꝛa trāsmutabilia ad formā. Egidius scd̄o de generatione.

Dōm itaq3 p̄mo q̄ diffini° elemēti perse p̄mo simplr̄ ↄpetit materie p̄me ꝛ forme pricipali° tm̄ mat̄ie.q̄tuoꝛ aūt vocatis elemētis mō q̄dā3 pōt p̄sens diffinitio accōmodari. Est.n.elemētū3 illud ex quo p̄mo ↄponitur res vt inotuit. Constat aūt hoc mat̄ie p̄me ↄuenire ꝛ p̄iter forme cū vtraq3 ps ↄstitutiua appellet̄. Si.n.vocata quatuoꝛ elemēta sūt illa ex q̄bus ↄponūt̄ alie res vt coꝛpoꝛa mixta nō tm̄ p̄mo simplr̄.nā si eēnt pria cōpōne essent etiā vltima resolūtiōe q̄ non est verū cum materia pria sit talis ad quā vltima stat resolutio ut inotuit. Elementū etia3 d3 existere i elemētato q̄ magis ↄuenit materie prie ꝛ silr̄ forme sb̄ali q̄ elemētis vocatis q̄tuoꝛ cum realit̄ existāt in cōposito. s3 q̄tuoꝛ elemēta vel nō realr̄ s3 v̄tualr̄ solu3.vt nōnulli sensere aut si realiter siue formaliter impfecte tm̄ ut alii voluerūt.

Debet etiā elemētū eē idiuisibile fm formā vel q̄ oino nō diuidat: qz de se nō hz formā fm q̄ possit diuidi: ⁊ isto mō forte mā pma est idiuisibilis cū nullū actū habeat. ois āt diuisio formalis actū respicit qd q̄tuor non ꝯuenit vocatis elementis. vel idiuisibile fm formā: qz hñs formā fm eandē rōnē hz [illegible] in toto ⁊ in pte ut vnica rō formalis saluet in toto ⁊ in pte sicut in corpibus est iuenire homogeneis. Cōstat aūt q̄ est diuisibile p̄ magis est idiuisibile cū nullo rōnem diuisionis ꝯcernat. Cū mā pma sit idiuisibilis fm q̄titatem ⁊ formā vt coiter tenet. Indiuisibile ūo scdo mō aliq̄ diuisiōis rōnem ꝯcernit cū possit diuidi fm materiā q̄ti licet non fm materiā q̄lis ⁊ forme cū ea saluet fm vnā rōnē in toto ⁊ in pte. Cū ergo rō idiuisibilis magis saluet in mā pma q̄ in alijs q̄tuor elemētis ergo nomē elemēti pus dicet de mātia q̄ de q̄tuor corpibus pmis. quare Auer. 3°. celi ꝯmēto tertio. Elemēta corpoꝝ ꝯpositoꝝ equoce dicūt elemēta cū elemētis vtūbus corpoꝝ simpliciū ⁊ ꝯpositoꝝ qm̄ cū ꝯpositū diuidit nō existūt in actu. forma. n. corrūpit ⁊ mātia iduit aliā formā. Ex q̄bus satis est manifestū in hac diffōne elemēti nō excludi materiā pmā imo pncipalr̄ icludi. vt vult Auer. qcqd dixerit. s. Thōs qnto metaphice q̄ ingt. q̄ elemētū debet habere aliq̄ spēm q̄ nō diuidat in diuīsas spēs p q̄ differt elemētū a mātia pma q̄ nullā spēm hz ⁊ etiā ab oib' materijs q̄ in diuersas spēs resolui possūt sicut sanguis ⁊ h'modi. equocatio. n. latitans in hoc noīe species multoꝝ intellectū obnubilat.

Propter quartū quidem huius ad pmā satis patuit: qz elementū diffinit a posteriori. Ad ꝯfirmatōē etiā qd dicendū innotuit. Et silr ad scdm pricipale. Ad ꝯfirmationē ei' dicit q̄ illa pticula nō ponit nisi ut ostendat quali diuisiōe elemēta sunt indiuisibilia ⁊c.

Ad tertiū pncipale neget ꝯña nec q̄cūq̄ priuatio est minus nota habitu. Sed bene ꝯcedit q̄ priuatio alicui' hitus est minus nota suo habitu ꝯstat aūt q̄ diffō elementi nō dat per puationē suā. Et licet ex natūra rei ut pbabiliter ad pñs discram' habit' magis pticipet naturā entis q̄ puatio non tñ sub tali rōne qua ens ponit obiectū itellectus. Ūn ens non est maxie notū ppt̄ sui entitatē maxiā: qz ut sic deus eēt notissim'. Sed dr̄ ens notissimū eē. qz est coissimum. cōstat aūt q̄ qz coiora sūt notiora iō ens est notissi̊ cū etiā rō ei' reseruet in q̄libet sensibili aliqua aūt puatio pōt esse ita cōis sic habitus. aliqua etiā puatio pōt esse notior sensui q̄ aliqs signatus habitus sic tenebra q̄ potētia materie. Intellectui etiā videt aliqua puatio notior q̄ signat' hitus sicut idiuisio q̄ deus vel elemētū eo q̄ talia nō sunt nobis ita nota. sed idiuisio est nobis notior rōne sui habit' scz diuisibilitatis q̄ itellectui est valde nota.

Ad ꝯfirmationē neget añs imo neq̄ genus ⁊ dñtia ve sūt elemēta realit. s solū fm rōnem ⁊ ꝯceptualiter. nā sicut res ꝯposite vltimate resoluūtur in mām ⁊ formā ita spēs vltimate resoluit in ꝯceptū generis ⁊ dñtie ideo gen' ⁊ differētia dicūt elemēta diffinitionū. nō aūt reꝝ. pri' aūt rō elemēti accōmodat generi q̄ dñtie. nō qz vnū resoluat in aliud. sed qz generi ꝯuenit rō poīs cū d̄ potentia generis egrediat dñtia sicut forma de potētia materie quare ⁊c.

Ad vlti̊ p̄sens diffō nō est ppria mātie cum ly ex quo dicat idifferēter habitudiem cuiuscūq̄ cē intrisece. p aūt phicoꝝ dic solū hitudiē cē mālis. Cū dicit mā p̄ ē subcm vniuscuiusq̄ exq̄ fit aliqd cū in sit ⁊c.

Ad ꝯfirmatiōē satis dictū est ⁊c.

Ritur quarto qō vtꝝ natura sba sit an accidēs. Et arguit q̄ nō sit sba nec accñs. Prio nā ē nascentiū gñatio Aristo. qnto methaphice gño aūt cum mutationē dicat est post predimentū. Mot'. n. sex sūt spēs gño corrup' ⁊c. In post pñtis ergo nō est sba nec accidens.

Cũ hec duo cuilibet coĩa sint p̃nto est.n.post p̃dicamẽtuȝ illud qđ ↄsequitur di uisa generat.s.Thõs p̃ma scđe.q.xlix.

Ampliꝰ natura est illud ex q̃ gñatur primuȝ ꝙ nascit̃ in exñte.i.v̈tus formatiua sic̃ natu ã semis dicimꝰ pullulare radices ⁊ [illegible]pitẽ.naturã aũt stipitis ramos ⁊ v̈gas. Albertus qnto metaphẏce. sed talis v̈tꝰ nõ est substanᵃ sicut nec augmẽtatiua aut nutritiua imo fũdata in ꝓprio subiecto. Vñ ↄciliator dĩntia.xlviijᵃ. Hec aũt v̈tus diuia ĩdiguit subiecto magis distincto eã vehiculante ad mẽbroꝝ figurationes ⁊ formas dãdas ↄueniẽtes hoc aũt fuit spũs.tñ etiã quia ab aia parẽtis decisa in actũ ꝑ ĩpulsionẽ coeũtis icitata est. Nec videt̃ v̈tus formatiua accñs. Cũ Galienꝰ de v̈tutibꝰ naturalibꝰ eam sũmã artẽ p̃sidentẽ appellãs atq̃ itelligentiam sine mẽte dubitãs dicat nescio vtꝝ ista v̈tꝰ sit creator aut nõ.

Adhuc qcqd est p̃ncipiũ intrĩsecuȝ motꝰ p̃mi in q̃libet nãliter exñtiuȝ est natura qnto methaphẏsice.ꝫ tã sba q̃ȝ accidẽs sũt huiꝰmõi sba qdeȝ veluti aia oĩuȝ viuẽtis opationuȝ p̃ncipiũ p̃muȝ 2°.de aia.accidẽs quoq̃ sic̃ in aiatis p̃muȝ motũ dicimꝰ eẽ motũ nutrimẽ[illegible] ⁊ pricipiũ huiꝰ motus intrĩsecuȝ eẽ naturã nutriti siue illud v̈tꝰ sit cordis siue epatis siue radicis ĩ plãtis siue alt̃iꝰ.Alber.v.mẽᶜᵉ.

Ampliꝰ nã dicit̃ ex q̃ p̃mo aut est aut fit aliqd entiũ nã iordinato exñte.i.mã aut oĩno p̃ma aut respectu aliquoꝝ sicut cupꝝ respectu reꝝ q̃ fiũt ex eo. Est etiã nã forma rerũ existentiũ ꝺm nãȝ.Dicit̃ quoq̃ natura forma ⁊ substãtiaᵘ ⁊ ista est finis gñonis quinto metaphẏsice.Cõstat aũt ꝙ ista oĩa sbe sũt.erit itaq̃ natura substanᵃ [illegible] nõ accidẽs.

In oppoᵐ est ꝺmo phẏ qnto metaphẏsice.caplo ꝓpo. Ex dictis igit̃ p̃mo nã ⁊ ꝓprie dicta est substãtia q̃ p̃ncipiũ motꝰ hñtiuȝ in se inq̃stuȝ ipa.mã nãq̃ quia huiꝰ est susceptiua eẽ dicit̃ nã ⁊ gñones ⁊ gñari: quia sunt ab hac motus ⁊ p̃ncipiuȝ motꝰ natura existentiã hec est.inexistẽs autem potestate aut actu.

Propter primum

qdẽ hꝰ sciẽdũ ꝙ phisis grece idẽ est ꝙ nã latine si ꝑ gñatõe viuẽtiuȝ natiuitas seu nascẽtia dicta accipiat̃ hȝ primã.y.ꝓductã.si v̈o ꝑ pricipio gñatõis hȝ primã.y.breue. mltiplicit̃ auteȝ sumit̃ que ꝓponẽda est ⁊ declarãda in hoc loco. Cum metaphẏsica ꝓponere habeat mltiplicitatẽ analogoꝝ de quibꝰ intendit vt potestas sui subiecti sciat̃ cuius noticia h̃ri non põt nisi ꝑ diuisionẽ vt supra innotuit. Si eni forma que natura est ⁊ similr mã que coĩa sunt in metaphẏsica speculantur naturã ꝓculdubio coĩor eis cõgruit etiã hic distinguere.quare Auerroys ibidẽ ↄfirmãs alijs rõibus. qꝛ hꝰ nomẽ natura dicit̃ d̃ causis.⁊ ista scientia cõsiderat de causis necesse est vt phẏs.s.primꝰ determiet ꝺm quot modos dicit̃ natura. hꝰ eniȝ nomẽ natura quo phẏs vtit̃ est vniũsalius eo quo nãlis vtit̃ ⁊ etiã phẏs debet disputare cũ negãtibꝰ naturã ẽe ⁊ ẽt ꝑscrutat̃ de causis suis. Preter aũt ea que qnto metaphẏsice a phõ dicuntur. Natura vnoꝰ ꝺm nõis impositõȝ a natu dicitur. vt ↄmentator libri de duabus naturis Boetij ⁊ vnitate xp̃i que est generatio in eo ꝙ est via ⁊ mutatio in reȝ nãleȝ dicta quasi genitura.quare.s.Tho.in 3° s̃niaꝝ dis.v.⁊ alibi pluries . nã dicit̃ a nascendo sic̃ alicui aliqd a natura in esse dicit̃ quod sibi inest a p̃maria gñone. Dicit̃ scđo mõ nã p̃nciᵒ intrĩsecuȝ rei nãlis ↄposite.s.ex mã ⁊ forma nõ absolute.ꝫ ut natũ est eẽ p̃nᵐ motꝰ 2°.phisicoꝝ.q̃re 2°.de gñone aialiuȝ nãe nãq̃ motus est in seipsa ab altera existẽs natura habente spẽm actu que in hoc arti opponit̃ cuȝ sit pricipium ⁊ species eius qđ fit in altero. Sub hoc auteȝ 2° mõ nature priꝰ de forma ↄñter vero dicta de mã mĩme v̈o de priuatõe multi locant̃ nature modi apud medicos aut eniȝ sumit̃ ꝑ cõplexione iuxta illud hoc est nature calide.accipit̃ etiaȝ ꝑ cõpositiõe ⁊ pro v̈tute regitiua que est oĩm corpis virtutuȝ cõgeries.Galienꝰ libro secretoꝛuȝ ad

motheū.aliqñ p ꝯsuetudīe.nōnūq̄ p ꝑsona vt Haly q̄ apud Boeciū de duabus naẗis ē nature rōnalis ⁊ idiuidua sƀa. Aliqñ aūt p extremitate colli matricis vel p ficteri sine ano. Juxta illud si natura fuerit soluta. Tertio mō dicit̄ nā theologice magis de ꝓ oium pricipio.s.deo nō qdem absolute. sed quaten⁹ ſm istitutū ⁊ designatū ab eterno ordinē est ois motus pricipiū oium que secūdaꝝ cāꝝ directiu⁹ nā dict⁹ coiter nāns. Quarto mō sumit̄ nā p causis motiuis vniuersi seu agētibus nālib⁹ vel p aggregato ex mltis talib⁹ qūo dicit̄ aliqua magis nota nature.apud nos aūt minus nota ⁊ econuerso posterioꝝ ⁊ pbicoꝝ ꝓmis.De qua.s. Thōs visus est loq sup Job caplo.ix.⁊ alibi pluries dicēs tota nā ꝯpat̄ deo ut instrumentū agēti pricipali ⁊ forte etiā in scdo sententiaꝝ dis.scda.oē ppetuū est pse intentū a nā ⁊ nihil aliud. ⁊ in qōib⁹ de potētia. q. ix. aliquid est de nā alicuius dupl'r.s.absolute ⁊ vt est in aliquo pticulari. Quito mō sumit̄ nā p eēntiali reꝝ ordine ad integritatem totius vniālī pricipaliter ⁊ quasi perse ꝯcurrentiū vel p ipis entib⁹ divs taliter ordinatis vel in tali ordie istitutis. Juxt̄ quē modū dicit̄ ꝙ vacuū esse vel apud ꝑdicatores mām eē sine forma repugnat nature. q̄ qdam nām dicūt cōem. De qua loqut⁹ fuit Sco.in scdo sniaꝝ dis.xix. dum inqt ꝙ lꝫ sit violentū aque ut aqua perse ꝯsideratur calefieri ab igne uel moueri sursū nō tñ ꝯsiderādo aquā vt est ps vniūsi.vñ ⁊ aqua ascēdit pp vacuū fugiendū. Sexto capit̄ nā p forma vlī i multis repta singularib⁹ qūo dicim⁹ spēm uel gen⁹ esse nām ⁊ sic aliā esse naturā bois.aliā vero leonis ⁊c.de q̄.s.Th. 2⁰ sniaꝝ dis.xxxij.natura q̄ ad rōnē speciei est equalit̄ in q̄libet suo idiuiduo nō aūt quoad pfectionē idiuiduū:⁊ ꝓma 2ᵉ.q.x.vnū respōdet semp nature sic̄ natura est vna.s.numero spē uel gn̄e ⁊c.Septio⁰ gnali⁹ dr̄ nā p q̄libet qditate vel ētitate rei.iuxta illud alio ꝯseqt̄ nām sƀe aliud naturā accn̄tis particularis aut vlis itellecta q̄libet istaꝝ ꝯstructionū itransitiue.Sūit vltio⁰ natura p quadā eēntiali rei ꝓpetate vel accn̄te isepabili. aut ēt lꝫ min⁹ ꝓꝑe p accn̄te qditatē rei pricipia intriseca sepabilit̄ ꝯn̄te sic̄ oēs hoines naẗa.i. naturali appetitu ⁊ idinatiōe scire desiderāt ⁊ naturā hois dicim⁹ eē ridere ⁊ ignis calefacere iprope m̄ Lincoñ.iiij⁰.pbicoꝝ.

Si qs autē diligent̄ ituear̄ distictiones alias de naẗa dari ꝯsuetas ad iam dicta reduci ꝯphendet.vñ Boeti⁹ de duabus naẗis ⁊ vnitate xpi naturā q̄tuor suscipit̄ mōis ut etiā inotuit supi⁹ ꝓmo coissime p oī re sƀa uel accidēte cui⁹talis extat diffinitio. Naẗa est eaꝝ rerū q̄ cum sint q̄qūo itellectu capi possūt sumit̄ ⁊ coiter p ut de solis dr̄ sƀijs: ⁊ tūc ē uel qđ facere aut pati possit ut actio se extēdit ad corpales ⁊ spūales. Suscipit̄ etiā prope natura p sƀa corpea q̄ mot⁹ est pricipiū ſm se ⁊ nō accidēs. Accipit̄ vltimo etiā p nature diūsitate ⁊ specifica differētia vnāq̄q; rē informāte.Ceu alia dicim⁹ q̄ auri naturā ⁊ aliā argēti.Et.s. Thōs ꝯ gētiles lib⁰ q̄rto caplo.xxxv.⁊ alibi pluries Natura siḡt q̄tuor.ꝓ gn̄onē viuentiū.i.natiuitatē.scdo ꝓnci⁰ intrisecū cuiuscūq; mot⁹ 3⁰ materiā ⁊ formā.⁊ q̄rto eēntiaꝫ cuiuscūq; Et ꝑ sniaꝝ dis.xvij^a.⁊ alibi.naẗa dr̄ dup' scꝫ q̄libet substātia vel accn̄s ⁊ ꝓnci⁰ motus intrisecū.qd aūt sit substātia ⁊ quid accn̄s inferius dicet̄.

Propter secunduꝫ

qdē h⁹ Empedocles ꝯpatriota Anaxagore sicul⁹ q dū imortalis haberi cupet frigidus ardētē sicilie ethnā insiluit q̄re Albert⁹ ꝓ metaphice.Empedocles sepult⁹in olla vulcani q̄ ea de cā antrū ēpedoclis vocat̄ ab antiqs litē ⁊ amiciciā siue amorē ⁊ odiū reꝝ nāliū ꝓn^a forlia mouētia ꝯria. amorē cām dixit agatoꝝ ꝓ metaphice.i.pfectoꝝ bonoꝝ odium ꝯo cāꝫ maloꝝ ⁊ qꝛ ꝯ secta fuit epicureorū. Entis ꝓn^a nō posuit nisi corpalia ⁊ sola cōpa ꝯfitebat̄ eē exn̄tia ⁊ ignē celestē pcipue lipidas flāmas sideꝝ ētib⁹ ꝓnci^r eē deū. Js mō gn̄onis ꝯueniens caꝫ alijs scꝫ cum

menide ꝛ mellisso Democrito ꝛ Leucippo: Anaxagora nihil ↄcessit gn̄ari simplr̄ de nō eē ad esse. ꝛ nihil corrūpi de eē in n̄ esse. Sȝ potius vocata elemēta dixit ſm oē esse suum semꝑ manere ꝛ gn̄ari res ex eis ꝑ cōgregationē quorundaȝ ex vno mixto ꝛ corrūpi segregatione in vnū mixtuȝ ex tribus elementis. Naturā entiuȝ nihil aliud dicebat esse nisi mixtuȝ.i.mixtionē vt pħs qnto methaphice caplo de nā. Unde Auer. ibidem dixit empedocles ꝙ mixtio ꝛ mutatio mixtoꝝ sunt in mixtione natura reꝝ gn̄abiliuȝ scȝ ꝙ forme ꝛ sbe reꝝ gn̄abiliuȝ sunt in mixtione ꝛ mutatione ptiuȝ ꝛ iste hō licet expresserit hoc nomē mixtio tn̄ nō oppinabat̄ verā mixtionē esse ſm ꝙ Aristo. narrauit alibi sed solaȝ ꝑ mixtionē itendebat ↄpōneȝ Hui⁹ aūt opionis defect⁹ ꝓ arguit̄ mēᶜᵉ.

Id aūt quod itellectū difficultat ad pn̄s est. nunqd nā v̄lis seu cōis cui coiter attribuūtur effectus ꝗplures ut aquaȝ ascender̄ aut graue ne detur vacuum substātia sit an accidēs creator ne an creata. cū dicat Cōciliator d̄ntia.li. Cum vacuū odiosuȝ ꝛ spretum sit oīfariaȝ in nā conat̄ corpus qdlibȝ cōtra inclinationeȝ etiā suā mouere ut oēm repleat locū vacuo penit⁹ ꝑ pulso in tantuȝ ut potius celuȝ sbsidere faciat illi⁹ repletiuū ꝗ vacuum aduenire ꝑmittēs ut ascripsere Auicēne. Merito.n. vacuū habet inpugnar̄ nā cum defectus ꝛ iordinatio iam seq̄ret̄ in vniuerso ꝑuationem nāq ꝛ imꝑfectionē importat ⁊c. Scōm est de iformatiua virtute dicta nā a pħo. v°. methaphice. vtꝝ substātia sit an accidēs quoꝝ oiuȝ vitas in tertio apparebit dicēdoꝝ.

Propter tertium

qdem hui⁹ sigillatiȝ de vnaquaq nā na substātia sit uel accidens diserat̄ qbusdam antea determiatis. isolita.n. est ꝛ a paucis specularī ↄsueta pn̄s inq̄sitio. Albertus.n. phisicoꝝ scđo tractatu ꝑmo capitulo qnto nāȝ v̄lem concedit absolute simplr̄ dici de eo ꝙ ↄtinet ꝛ regit oēs nās pticulares ꝛ hec nā ī ꝑportio v̄tutis motuuȝ celestiuȝ ſm ꝙ sunt ꝑducus vna omniū nāꝝ pticularium. si ꝑ virtutis ꝑportionē audiamus v̄tutes ꝑportionatas. aliter eni nō esset veꝝ quia respect⁹ nō pōt eē prici⁹ᵒ actiuū nec iclusum in ꝑse pricipio vt Sco. in q̄libetis.q. vijᵃ. Cui ꝑ magna parte consentire videtur Cōciliator inquiens. Nāā vniūsalis est vis sideruȝ in hec iferiora elapsa que radijs stellaꝝ opat̄. Apparet itaq ex eoꝝ sn̄tia ꝙ v̄lis nā sit accidens. cū alter ꝑportionatas v̄tutes. alter autē vim siderū appellet qued vtriq satis ī ꝑbabile sed nō ita saluari ꝑ eam ꝓhibitionē vacui aut huiusmōi ↄuenient̄ dicem⁹. n̄ eniȝ ↄueniēs videt̄ ꝑportionē v̄tutū motuū supcelestiū aut vim sideꝝ ꝓhibere vacuum in rerum natura. saltem ut cause imediate Illorum igit̄ breuis ꝛ sanus itellectus accomodet̄ ex senten̄ᵃ.s. Thome in.q. de veritate.q. xiij. articulo ꝑmo ad scđm nā est duplex q̄dam pticularis ꝛ est ꝑpria vniusc⁹ ꝗ rei ꝗ Cōciliator allegata pticula lucidi⁹ notificans inq̄t. nā pticularis est que vnicuiq attributa semꝑ eius ↄseruationē intēdit nihilq ꝑmittēs ꝙ ad illi⁹ detrimentuȝ existat. q̄dam aūt est nā v̄lis que ↄplectit̄ totum ordinem causaꝝ de qua forte in ꝑmo scđe qōe lxxvᵃ. facit sermoneȝ dicens de vnaquaq re corruptibili dupliciter loq possum⁹ vno⁹ ſm nām v̄lem. alio⁹ ſm nām pticulareȝ. nā qdem pticularis est ꝑpria v̄tus actiua ꝛ cōseruatiua vniuscuiusq rei ꝛ ſm hanc omis corruptio ꝛ defectus est ↄtra nām vt dicit̄ scđo celi. quia talis v̄tus itendit esse ꝛ ↄseruationē illi⁹ cuius est nā. Natura vero v̄lis est v̄tus actiua ī aliq̄ v̄li pricipio nature puta in aliquo celestiū corpoꝝ vel alicui⁹ supioris sbe ſm ꝙ a qbusdam etiā de⁹ dicit̄ nā naturās q̄ qdem v̄tus intēdit bonū ꝛ ↄseruationē toti⁹ vniūsi nō qdem ſm inclinationeȝ forme q̄ est ꝑnci⁹ᵒ eēndi ꝛ ꝑfectiōis ƀ ſm distributionē nālis agētis. Ex qbus colligit̄ ꝙ nā illa cois cui attribuūt̄ effectū iam dictoꝝ ꝓhibitio ꝛ repugnātia siue sint v̄tutes motuuȝ supcelestium ꝑportionate siue vis

sydert̃ in hec elapsa inferiora. seu virt⁹ actiua in aliquo vlī pricipio nature vt i aliquo celestiuȝ corpoꝝ accidens videt̃ importare in virtute [illegible] supcelestiū corporū que sūt substātie id opans. Nota tamen ꝙ illud esse virtuale quo virtutes illoꝝ corpuȝ supcelestiū dicunt̃ agere nō est aliqua substātia existens in illis nec aliquod accidēs de nouo in illis existēs virtutibus. sed est quedā indistinctio ⁊ insepatio ꝭm locū ⁊ subiectū illius virtutis a corpib⁹ supcelestib⁹. est ergo quedā simul coexistentia virtutis illius cū corpib⁹ celestib⁹ vel quedam nō sepatio ꝛc.

Propterea tutius videt̃ naturā taleȝ cōmunē appellare eam que cōplectit̃ totuȝ ordinē causaꝝ. vt. s. Tho. in qōib⁹ de veritate. q. xiiij^a. idest essentialeȝ ordinē reꝝ ad integritatē vniuersi principalr̃ ⁊ quasi pse cōcurrentiū seu ꝓ ipsis rebus verius loquēdo taliter ⁊ in tali ordine institutis quomō constat esse substātiaȝ. Sub qua autē pte nature a pħo diuise quinto metapħice cōtineat̃ vel ad quā reducatur potest dici vel ꝙ sub nulla tali cōtinet̃ si eaȝ naturā naturantē intelligamus de qua nō extat sermo pħi ibidē Uel ꝙ reducit̃ ad primū vel 2^m modū si accidens cōcedat̃ eam esse vel ad vltimuȝ improprie tamē si substātia dicat̃. Uel ad nulluȝ modū ⁊ veritati accōmodatius cū nullū ens p se importet. quinymo aggregatū ex rebus ad integritatē vniuersi cōcurrētibus.

Dicēduȝ itaqȝ primo ꝙ natura ꝓ gn̄atōe sumpta vt dicit respectū ad terminū ad quē est eiusdē generis cū termino ad queȝ reductiue. tamē cui vt sic cōuenit esse actuȝ entis in potentia ꝭm ꝙ in potētia tercio pħicoruȝ Si eniȝ sit gn̄atio substātialis est substantia reductiue. si v̄o accn̄talis accn̄s est denoīanda. Mot⁹ eniȝ specificat̃ a termino ad quē qnto pħicoꝝ. gn̄atio auteȝ est motus vt pꝫ in postp̄dicamētis igit̃ ꝛc. quare Aristo. secūdo pħicoꝝ. gn̄atio nō est natura nisi quia ē via in naturam.

Dicendū secūdo cū veriorib⁹ pipateticis ꝙ virtus formatiua est accn̄s de qua ad p̄sens cōcedant̃ quinqȝ veritates. Prima necessitas ponēdi virtutē formatiuā in semine animaliuȝ pfectoꝝ ⁊ plantaꝝ pfectarū q̄ generant̃ ex ꝯmixtiōe seminuȝ est ne cogamur adherere opinioni Platōis in opinione sua de ydeis. vt ondet̃ i. vij°. qōe. viij^a. Quare Albertus. xvi°. de aialib⁹ cap°. xiij. Absurduȝ est ingrere qualiter formatiua intrat [illegible] sperma ab extriīcco sicut fuit Plato qui dixit hāc virtutē esse dataȝ spermati a datore formaꝝ extrinsec⁹. Uñ Auerroys. vij°. metapħice cōmento. xxxi°. Existimat̃ substantias [illegible] formas esse dantes istas formas per quas sunt aialia ⁊ plante. ⁊ hec est maior ratio que attribuit̃ Platōi: que talis est nihil potest exire de potētia in actū nisi ab aliquo agente sui gn̄is ꝓpinqui vel sue speciei. ⁊ h⁹ maxime veritatē habꝫ in substantijs pfectis qꝛ nihil gn̄atur nisi a sibi simili in spē spēalissima vel in gn̄e ꝓpinquo quod addit̃ ꝓpter gn̄atōeȝ alicui⁹ ex ꝯmixtiōe duaꝝ specierū sicut equ⁹ gn̄at mulū ⁊ leo leopardū lensaȝ.

Hoc aūt saluari nō pōt dicebat Plato nisi ab ydea sepata ꝭm esse. qꝛ cū ex semine fit aial semē nō est eiusdē spēi nec generis ꝓximi cū aiali genito cū semē sit inanimatuȝ. Et lꝫ illud a quo semē decidit̃ sit eiusdē spēi cū aiali geito. hoc tn̄ nō tollit vim rōis. quia possibile est aial deciso semie prius corrūpi añq̄ ex semie aliqd gn̄et̃. cōstat aūt ꝙ cōruptū non gn̄at aliqd q̄re ꝛc. Scōa veritas hec virtus informatiua diūsis ꝓprietatibus insignita ab auctorib⁹ mirabilr̃ dignificat̃. Uñ Gal. 2° de v̄tutib⁹ nālib⁹ appellat eam summā artē p̄sidē ⁊ intelligētiaȝ sine mente. Aristo. autē intellectū vocatū siue intelligentiaȝ diuinaȝ. vt eideȝ ascribit Haly. ⁊ est a corpe abstracta dicta a nō nullis aia. Unde ꝯmētator. vij°. metapħice Aristo. dixit in [illegible] bro de aialibus ꝙ ipsa sit silis intellectui [illegible] hoc ꝙ nō agit [illegible] instrumentū corpale ⁊ mēbruȝ ꝓpriū quo differt a v̄tutib⁹ nālib⁹. qm̄ ille nō agūt actōe intellect⁹ opatiui sed [illegible] instrumēta termiata ad ꝓpria mēbra. Dicitur aūt ars p̄sidens ⁊ intelligētia sine mēte. tum

prio qz oia pducit ad modū intellect⁹ artificis qui est forma eoꝝ que pducit. non enī dicat ars qz aliūde didicerit formā artificiati. sed potius qz ipsa p suā quiditatē est species ⁊ rō formaꝝ q̄s pducit in sibi cōiuncta materia. Albert⁹. vij°. metaphice. Est etiaʒ intelligētia sine mente. Vñ Albert⁹ ibidem dictū est a quibusdā phis arabū pitis q̄ cōparat̃ ad substātiaʒ spermatis siue semis sicut intelligētia cpat̃ ad suū orbē ⁊ materiā quā mouet suus orbis. dicit̃ autē sine mēte quare Auerroys 2° colliget Galien⁹ in vno libroꝝ suoꝝ assilat eaʒ adamanti ⁊ veit ad videnduʒ eaʒ 2° naliuʒ. ponit. n. ipsaʒ v̄tutē quādaʒ sine mēte attractōne cōmoderati vt magnes attractiuaʒ potētiaʒ hʒ ferri. Dicit̃ etiam intellectus vocatus. quare Auerroys vij°. ⁊. xij°. metaphice inqt. Aristoteles magnificauit hāc virtutē ⁊ attribuit illaʒ principijs diuinis nō nālibus. Unde phus 2° de gñatōe aialiuʒ de ea sermonē faciens inquit. Geniture corpus in quod egredit̃ qō aialis principij ⁊ hoc quidē inseparabile existēs a cōpore in qbuscunq̧ apphendit quid diuinuʒ talis autē qō vocatus intellectus. virt⁹ nāq̧ informatiua in semine plasmatiua oculi auris ⁊ alioꝝ mēbroꝝ mirabilis uidet̃ cum sit adeo exigua modiculoq̧ subiecto recepta. opationū tñ ⁊ mēbroꝝ valde distinctorum pductiua. quare cōciliator. d. xlviij. nomiauit eā Aristo. intellectū vocatū ad differentiā intellect⁹ potentialis ⁊ agētis ptes existētiuʒ aīe intellectiue. vt. 3°. de aia. dico autē intellectū quo anima opinat̃ ⁊ sapit ad differētiā intellectus quē ponebat Anaxagoras chaos dicta ex eodē oia sequestrantis. Considerās nanq̧ Aristo. q̄ ipsa nō hʒ organuʒ adhuc figuratū in massa spermatica vocauit eaʒ sepabilē ipsi⁹ tamē sepabilitas ē alia ab ea que intellect⁹ longeq̧ minor. ille nanq̧ sepabilis est oio. dicit̃ quoq̧ aia. quare Albertus septio metaphice. ab his q subtiliores sūt pipateticoꝝ hec virtus vocatur aia qz omia que opatur facit ad vite potentias quāq̄ ideʒ Albert⁹. xvi°. de aialib⁹ allegato capitulo has attribuat pemiñētias spiritui gignitiuo qui veri⁹ loquēdo est virtutis informatiue subiectū dicēs. Spūs qui est potissima virtus ⁊ aīe principiū que inducitur in conceptu est sepatus a corpe gñantis hñs v̄tutes mēbroꝝ ⁊ est res diuina per hoc qō hʒ virtutē diuinā informando ⁊ creando. ⁊ dr̄ intellect⁹ practic⁹ formās. vtriq̧ tñ. l. taʒ virtuti informatiue q̄ spiritui gignitiuo rōe illius p̄dicta ascribi pñt si quis diligēter intueat̃. Tercia veritas hec virt⁹ informatiua habʒ subiectū spiritū dictū coiter gignitiuū ex triplici spū. vitali. nāli. ⁊ aiali cōflatuʒ. est enim corpus subtile vehiculuʒ huius virtutis. quare Albert⁹ ibidē hic spirit⁹ corporeus est nec est pars spēi ⁊ forme p quaʒ res est id quod est nec ꝓprie est ps matialis eius quod ɔcipit̃ ⁊ formatur. qz ad illud se hʒ vt coagulū ad lac coagulatū. Vñ Cōciliator. hec autē virt⁹ diuina p̄ alijs nobilitata generatōis v̄tutibus cum ipsa sit simplex ⁊ immālis fere nō imediate māʒ attingēs indignit subiecto magis distincto eā vehiculāte ad mēbroꝝ figuratōes ⁊ formas dandas ɔueniētes. hoc aūt fuit spiritus. Quarta veritas informatiua virt⁹ cū sit simplex veluti alie mixtoꝝ virtutes hʒ ꝓpria instrumēta quoꝝ alteꝝ est calidū celeste quod est viuificatiuū nō aūt pemptiuū faciēs aiata ad aliquā celi cōformitateʒ accedere ⁊ dignius est instrumētoꝝ. Alteꝝ autē est calidū elemētare quod cū sit instrumētuʒ scd̄ariū non hʒ oio viuificare ⁊ cōtinētiaʒ causare. verū potius corrūpere nisi calido regulet̃ celesti. huiusmōi aūt duplex caliduʒ in frugū disting uitur maturatōe. Gal. q̄rto simpliciū medicinaꝝ. Quinta v̄itas opatōnes virtutis informatiue sunt primo ex fumositate spermatica semis iaʒ suscepti in matrice generatio spiritus cōplantati in quē primit⁹ virtus suscipit̃ vitalis humidi seminalis distensio ad mēbroꝝ figuratōes suscipiēdas. q̄re Albertus. xvi°. de aialibus cap°. xvi°. In spermate est quedā substātia prima que primitus hanc recipit vitaʒ ⁊ illa est spiritus pul

sans in spermate ꝛ efficit causa formatiua omniũ partiũ spermatis decoquẽdo ipsuȝ ꝛ operando p virtutẽ sepatam a corpe que est virtus anime. Unde conciliator in tractatu phisonomie ꝛ allegata differen. actus hui spũs est dissoluere ac extendere humidũ seminis vtute calidi sibi adiũcti vt receptibile sit formaꝝ ꝛ ferire seu pulsare fortit p totũ humiduȝ quo plura causet foramia ꝛ cõcauitates ↄstituant ut cor ꝛ arterie ipius vasa ↄstituant. terti est iformatiuã vtutẽ hui opis psidẽ ad oẽs mẽbroꝝ iformatiões ↄferre. qrtus ẽ separe vias suas a vijs humidi nõ.n. ppter grossitiem ipius ꝛ ↄpactionẽ posset spũs p vias illius velociter trãsire cũ opteat ipm celeriter totum corpus irradiar ut illuminãs domuȝ velut candela. Rector aũt tã diuini opis vtus est dicta iformatiua ab aia pentis decisa in actũ p impulsionem coeuntis incitata. quare. s. Thõs in qõibus de potẽtia. q. 3. articulo scdo vtus iformatiua radicat in spũ spumoso q in semie icludiť sicũ in subiecto. fere aũt totũ semẽ in spũm ↄuertit. ut inqt Auic. Sed dubiuȝ insurgit vtꝝ plasmato fetu vtus iformatiua remaneat vel ne pot dici ut. s. Thõs ibidem q illa vtus remanet in spũ spumoso q gdem vtus prius exñs iformatia efficitur postea corpis regitia. Alii dõm q vtus corrũpit iformatiua cũ embrionẽ plasmauerit sicẽ nutritiua vterascẽs ex pte vana nãq cẽt ei pmanen postq̃ ei pfecerit actũ ceu appet etiã in augnẽtatiua. Conciliator dĩntia. xlix. Nec rõ Platonis cogit licet nãq pr mortu sm substantiã nõ sit est tñ sm vtutẽ nõ gdem in eo exñteȝ ꝫ sm vtuteȝ illã semini isusaȝ actiue coopantẽ ad gñonem in tantũ q q̃diu semẽ retinet vtuteȝ illã ab agẽte pncipali impssã tam diu itelligit moueri a pncipali agente. quare Albert. xi. metaphice cũ dicit q oẽ q gñat gñat ab vniuoco nõ itelligit pure vniuocũ sed illud quod i forma ↄuenit licet nõ ↄueniat in esse illi forme sicut forma q̃ ẽ in semie cõuenit cũ forma gñati nõ in eẽ sed in vtute ꝛ actu ꝛ eẽntia ↄfusa ꝛc. Ex quibus pꝫ qño iformatiua vtus est accidẽs agens virtute sbe ꝛc. ꝛ qño ꝛc.

Propter quartuȝ gdem. Ad pmuȝ satis ostensuȝ est qualit generatio sba est vel accidẽs. quod aũt additur q sit p pdicamtũ. Rñdet q gñatio sic ꝛ motus coior gñone vel ↄsiderat ut q̃dam pfectio mobilis eo mõ quo phs phicoꝝ 3 motus est act mobilis inq̃tuȝ mobile ꝛ hoc mõ est postpdicamẽtuȝ cũ ↄsequat diuersa gñs. Est.n. postpdicamẽtuȝ illud qd ↄseqt diuersa genera ut. s. Tho. in pma scde qõe xlix. nec pse nec p accidẽs seu reductiue in aliquo. x. generꝝ. exñs vel accipit ut receptio q̃daȝ passiua ꝛ sic est de pdicamẽto passionis cui ꝛ nomẽ alludit cũ noia uerbalia taliter desinẽtia apud gmaticũ passionẽ dicãt. vel accipit ut respectũ dicit ad terminuȝ ad quẽ qño reductiue collocatur in pnto termini acquisiti positiue si fuerit generatõ aut de pditi si fuerit corruptio reductiue tamen: lꝫ Gualteri anglic in vltima pte tractat sui de intensione ꝛ remissione concedat q generatio pro eo q significat denotat formam nunc ꝛ nõ prius existentem. Et iuxta hoc cõceditur q generatio est forma que nunc est ꝛ que non prius fuit. sed negat ista gñatio est forma que erit ymo cõcedit q generatio est forma que postea nõ erit. gñatio auteȝ p eo quod denoiat importat formaȝ absolute. ꝛ hoc mõ ↄcedit q generatõ est forma que erit. tenet ergo nõ distingui generatõeȝ a fõma genita. siłr corruptõȝ nõ distingui a for corrupta. Et si arguit si corruptio est idem realiter cuȝ. b. forma que corrumpit in. c. instanti. aut igit corruptõ illa est eadẽ realiter b. forme in. c. instãti autẽ ante aut post nõ in c. nec post. qꝛ nõ est nec erit. b. forma cũ nullius detur vltimũ affirmatiue in via decisionis nec ante vt satis constat. Põt dici q corruptio est idem realiter cuȝ forma q̃ non est. sed imediate ante fuit. ꝛ tũc ista ppositõ est vera corruptio est forma q̃ nõ est ꝛ immediate ante fuit. nõ tñ est ideȝ cum forma

absolute ꝛc. patȝ totū intelligenti.

Ad secunduȝ principale diffuse innotuit ꝙ informatiua virtus est accñs. ꝛ lȝ ex mirabili eius opatõe dubitauerit Galienꝰ an creator sit vel aliud. nõ tamē in 2ᵒ virtutum nãliuȝ id videt̃ hesitare vt determinata satis ostendūt. Ad terciū ꝛ quartū simul patet quomõ veꝝ ꝯcludūt natura taliter sūpta ꝛc.

Ritʼ quito que stio vtruȝ entia necessaria causata qualia sunt intelligentie dicte cause secūdarie q̃tuȝ ad eaꝝ entitatē dependeāt ab aliq̄ agēte. ꝛ arguit̃ ꝙ sic ꝑ õe qd derelictū ꝓprie nature esset nõ ens dependet ab aliquo agēte. sed q̃cunq̄ entitas citra deuȝ relicta ꝓprie nature ꝛ ab ea circūscripta causalitate cause prime est non ens ergo dependet ab eo sic̄ ab agente.

Confirmat̃ in vnoquoq̄ genere est dare aliqd primū quod est causa alioꝝ in illo genere 2ᵒ metaphice. sed efficiēs est vnū genus causaꝝ ergo ꝛc. hoc autē nõ põt esse nisi deꝰ qui est omniū causa prima. ergo ipse est causa efficiēs intelligentiaruȝ.

Amplius oē qd ꝺpendet ab aliquo extrīseco ꝛ est ꝓpter ipsuȝ dependet ab eo sic̄ ab agente. esse. n. ab alio ꝛ ꝓpter aliud vel dicūt habitudines diuisas ꝛ habet̃ quod intēditur. vel eandē ꝛ tunc quicq̄d dependet ab aliquo finalr̃ dependet ab eodē effectiue cuȝ cause extrinsece sint tantum due. Auerroys q̄nto metaphice. sed q̃cunq̄ sb̃a eterna citra primū depēdet a deo cū ab eo dependeat celum ꝛ tota natura p̄rio celi ꝛ sunt ꝓpter ipȝ qꝛ deꝰ est totalr̃ optimū que in natura p̄rio celi. deteriꝰ autē est gratia melioris vijᵒ politicoꝝ ergo ꝛc.

Confirmat̃ in sepatis a materia idem est agens ꝛ finis. Auerroys. xijᵒ. metaphice. ꝛ in libello de substātia orbis. sed aliq̄ substātie causate sūt sepate vt oēs intelligētie citra primaȝ ꝛ a primo dependēt sicut a fine ergo sicut ab efficiente.

Adhuc si substātie eterne repugnat depēdentia ab agente. vl̃ ergo inquantuȝ eterna vel inquātuȝ substātia. vtrūq̄ aūt pȝ qꝛ tūc cuilibet eterno repugnaret ab alio dependere. ꝯñs falsuȝ vt pȝ de tpe ꝛ motu quibꝰ cõcedit̃ agens q̄uis sint eterna. Silr̃ tūc repugnaret cuilibȝ substātie habere cāȝ efficiētem qd nõ est veꝝ vt pȝ in aīalibus ꝛ plantis.

Cõfirmat̃ primū principiū incõplexū est causa omniū in triplici gñe cause. s. efficiētis formal̃ ꝛ final̃. Auerroys. xijᵒ. metaphice.

Amplius qualis est hitudo mar̃ie prime ad oēs alias materias ꝛ vltimi finis ad oēs alios fines talis videt̃ habitudo primi efficiētis ad oia alia agētia. sed prima materia est causa mãlis omniū aliaꝝ aliter non esset prima. ꝛ p̄iter vltimꝰ finis est causa finalis omniū alioꝝ finiū. ergo primū efficiēs est cā agens omniuȝ alioꝝ agentiū ꝫ alie sb̃e citra primū eterne sunt agentes saltēȝ motum celi ergo ꝛc.

Cõfirmat̃ motor vel agit solum motum aut cuȝ hoc agit etiā substātiaȝ mobilis. sed nõ primū qꝛ forma nõ fit septio metaphice. cõstat autē ꝙ motus est forma cum sit actus entis in potētia tercio phisicoꝝ. ergo motor facit motuȝ cuȝ substātia celi mobilis que ē eterna primo celi ergo ꝛc.

Cõfirmat̃ necessarioꝝū est dare alteram causaȝ essendi q̄nto metaphice. quod exponēs. s. Tho. inq̄t hoc est cõtra Democritum vt habet̃. viijᵒ. phicoꝝ. qui dixit ꝙ necessarioꝝ nõ sunt querende cause.

In oppositū arguit̃. semꝑ entiū p̄cipia semꝑ esse verissima necesse est. nõ eni q̄nq̄ sūt vera ꝛ q̄nq̄ nõ nec ill̃ causa est aliq̄d eis ita vt sint. Aristo. 2ᵒ metaphice. ꝛ Auerroys q̄rto celi. res eterne nõ hn̄t agens nisi ſm similitudinē. neq̄ hn̄t ex q̃tuor causis nisi formalē ꝛ finalē. ꝛ si habuerit aliquid q̄si agens nõ est nisi inquātuȝ est forma illi ꝛ cõseruās ipsuȝ. quare in libello de substātia orbis. ꝛ xijᵒ metaphice. substātie eterne sunt necesse esse de se formalr̃. nec ibi est causa agēs p̄pe nec factio nec ꝓductio. sed tn̄ est ibi ꝑficiēs ꝛ ꝑfectuȝ intelligens ꝛ intellectuȝ.

Cõfirmat̃ omne agẽs p̃cedit effectũ tem/pore. xij° metaphice. in hoc eniz differt for/ma que simul est cuz effectu ab agente quod est prius tempe effectu. sed substãtia eterna causata tpe nõ p̃cedit̃ ab aliquo qz semper est primo celi. cõstat autẽ q̃ nihil p̃cedit tpe id quod semp est.

Amplius omne hñs cãz circũscripta cau/sa põt nõ esse. Auic. primo metaphice capitlo vi°. ergo nullũ tale est necessariũ de se. et cõse/quẽter nulluz ex se necessariũ est causatũ. qz posse nõ esse repugnat necessario.

Cõfirmat̃ causa effectiua est principium vñ mot⁹ 2° phicoꝝ et qnto metaphice. sz in immobilib⁹ nõ est motus 3° metaphice g° ꝛc.

Adhuc qcquid fit ab alio est possibile ob/iectiue. sed necessariũ excludit esse possibile. ergo non potest esse ab alio effectiue.

Cõfirmat̃ oẽ pductũ hz esse possibile. sed substãtie eterne nõ hñt esse possibile. qz neces/sario repugnat possibile idest contingens in/cludens in se posse nõ esse.

Amplius si substãtie eterne dependent a deo effectiue et ɔñr sint producte et non per motuz vt demõstrabit̃ in qõe. ergo sunt crea/te. ɔñs autẽ repugnat toti phie. vnde primo phisicoꝝ in hoc ɔuenerũt oẽs qui de natura locuti sunt vt ex nihilo nihil fiat. quare con/ciliator. d. ioi. ponẽtes creatõez et si lege ve/rissimi sint in phia tamẽ non sunt admitten/di cũ eaz leuẽ faciãt et primã causaz infini/tis laboribus vexent.

Cõfirmat̃ in essentialr ordinatis et realr distinctis prius p diuinã potẽtiaz põt fieri et cõseruari sine posteriori. Sed si res causate a deo habẽt dependẽtiaz ab eo vt a fine cuz illa sit prior simplr depẽdentia quã habent ab eo vt ab efficiẽte ergo poterũt causari res a deo inquãtuz fundãt depẽdentiaz cause fi/nalis et cõseruari circũscripta dependentia ad causaz efficientez. nõ ergo ẽt theologice vide/tur necessario cõuinci deum esse causaz effe/ctiuaz substantiaruz.

Propter primum

quidẽ huius licet necessarium simplr non sit nisi id quod est causa nõ tamẽ dicit causaz modo causalitatis et min⁹ dicit eaz q̃ natu/ra que aliqd hz efficiẽtis et forme. ideo po/sterius fuit distinguẽduz Albert⁹ quito me/taphice. Dicit̃ autẽ necessariũ quadrifariũ ibidẽ. vno quidẽ modo sine quo nõ cõtingit esse aut viuere et est ad vitã cõcausale vt ci/bus aiali et spirare interiori vel exteriori spi/ritu. sine eniz his impossibile est viuere aial et hic modus est sumpt⁹ penes cãz mãlez.

Dicit̃ 2ᵐ necessariũ sine quo bene nõ contin/git esse vt laboranti ad hoc vt sanet̃ neces/sariũ est farmacũ ex putrido humore aut al/teratiuis vti si debet cessare febris intensa. hoc autẽ est necessariũ p ɔpationẽ ad causã finalez. et est vocatũ necessariũ suppositõnis qz taliter ordinato posteriori ẽm esse neces/sario infert̃ prius quod ẽ ad illud obtinẽdũ quasi via. dicit̃ etiã necessariũ violentũ. vñ Eneus poeta omnis res necessaria flebil̃ est et cõtristabilis et hoc necessariũ sumptũ ẽ ẽm modũ cause efficiẽtis et mouẽtis. Dicit̃ et ne/cessariũ q̃rto mõ q̃ sic est et nõ ɔtingit aliter se habere qual̃ est necessitas imobiliũ et sem/piternoꝝ vt dei et principioꝝ immãliuz. qd̃ necessariũ ab Algazele appellat̃ debitũ et de hoc necessario pñs extat sermo quod penes causaz formalez est sumptũ. Ut autez in/telligat̃ que sit causa secũdaria et quomo/do ab instrumẽto distinguatur sciendu3 vt Scotus in q̃rto sniaꝝ dis. viᵃ. q̃ aliud ẽ lo/qui de causa secũda et aliud de instrumento pprie dicto. causa eniz scda hz formã ppriã in esse quieto que est sibi ratio agendi in or/dine suo et hoc respectu eiusdẽ effect⁹ respcũ cui⁹ agit causa principalis in suo ordine ita q̃ vniũsaliter secũda causa pprie accepta ef/fectũ principalis cause p formã suam ppriã attingit in virtute tamẽ principalis agentis quia subordinat̃ illi. Sed instrumẽtuz si po/nitur actiuũ vel nõ attingit effectũ principal̃ agentis sed tantũ aliquã dispositõez preuiã quo mõ qualitas alterius dicit̃ instrumẽtuz substãtie ad generandũ substantiã. hoc tam̃

non est qd sit instrumētū in actiōe alterādi ymo respectu alteratōis est pfectum principiū intantū q si per se essz per se posset alterare. sed tantū pter hoc dicit instrumētū respectu substātie qz agit ad aliquā formā que est dispositio ad substātiā. vnde ad substātiā diceret magis agēs disponēs vt distinguit cōtra pficiens q agēs instrumentale diuisū cōtra pcipale. vel si ponat instrumētū actiuū et tamē attingēs tminū pcipalis agentis in hoc distinguit a causa secunda. qz nō habet in esse quieto formā q sit principiū agendi in suo ordine sed tantū in actuali motōe et recipit eā dū actualiter mouet etc. Idē vult Scot in theorematibus vt adductū est in. ix. hui qōe. xij.

Depēdentia autē ad pūs audiat p causalitate passiua seu causabilitate licet veri loquēdo ratio dependentie sit abstractior et cōmunior rōe causalitatis cū linee ad pūctū sit dependētia. vbi tamē nulla apparet causalitas omnis etiā causabilitas siue causalitas passiua necessario est relatio realis vbi dependentia aliqñ est relatio realis sicut in exemplo adducto. aliqñ est relatio rōnis sicut etiā relatio principij ad principiatū vt patz de priuatōe respectu cōpositi. causabilitas [illegible] argui necessario distinctōez realez seu essentialez nō autē necessario dependētia. cū int priuatōez et cōpositū nō cadat pprie relatio realis. Nota tamē q nō cōcedit gnaliter q vbicūq est principiū et principiatū ibi sit depēdentia. naz in diuinis vna psona e principiū pductiuū alterius. vna tñ ab altera ñ dependet. cū dependentia saltē inter extrēa positiua arguat distinctiōz essentialez que repugnat diuinis. licz forte verū sit q in quibuscunq causatis q̄z vnū est principiū alterius et ambo positiua cadat dependētia principiati ad principiū. relatio autē depēdentie per se inest principiato aut causato in secundo mō dicēdi per se. cū etiā independentia cōueniēs deo sit eius attributū dictum forte in secundo modo etc.

Propter secundū quidem huius veritas indubitata est apud theologos. Entia necessaria causata qualia sunt intelligentie citra primā et piter corpa celestia q̄tū ad eoz entitatem dependere a deo glorioso nedū vt a causa finali verū et a vō efficiēte et factore. Vñ Auerroys. xij. metaphice cōmēto. xviij. Dicētes autē creatiōnē dicūt q agēs creat totum ens de nouo ex nihilo et q nō hz necesse ad hoc vt sit materia in quā agat sed creat totū. et hec ē opio loquētiū in nostra lege et lege xpianoz. de q Iohes xpian opinat q possibilitas nō est nisi in agente vt Alfarabius narrauit in li de entib trāsmutatis. Quod cū fide teneat alia rōe nō est fulciendū. Tū qz si ratio aliqua sophistica ad hoc pbandū adduceret ab irrisione nō essem imunes cū infidel eā soluēs existimaret nos huic vitati adherere in virtute rōis litigiose leuiter id psuadētis. Tum etiā qz fidei nostre meritū euacuaret Vñ Gregori in quadā omelia. fides nostra nō hz meritū vbi hūana rō pbet experimētū Cui etiā snie in pte cōsentit Auicēna in. ix. metaphisice sue cap qrto. pcipue i eo quod vere cōcedit primū principiū esse causā pductiuā et effectiuā omniū entiū. ordine tamē quodā id posuit et in hoc errauit. dixit enīz q deus seipsū intelligēdo causat primā intelligentiā solū. qz ab vno inquātū vnum immediate nō puenit nisi vnū. Quare Algazel in sua metaphica cap de necesse esse in idez coincidēs inquit. A necesse esse nō puenit nisi vnū quid nullo mediante. aliqbus vero mediātibus multa pueniūt ex eo et fm ordinē. et in tractatu qui dr flos diuinoz ex quo puenit intelligētia nuda in qua est dualitas. vni qdez qd est ex prio idest inqtum est intelligēs primā substantiā que est deus causat intelligentiā secūdā. inquātū vō se ipsā intelligit causat aiā celi primi quā posuit vniri materie prime. et sic cōsurgit primū supmū. intelligētia et secūda cōsimilit pducit tciā et celū stellatū et ita successiue

licet quātum ad causaȝ finalem aliter sen-serint. cuȝ eni vnūquodq; pductū videatur esse pfectuȝ cū attingit suū principiū pductiuuȝ vt Dauid iudeus de causis. vnūquodq; natuȝ est ad illud cōuerti a quo pcedit. in tali autē reditu videt esse circulus cōpletus ⁊ ita pfectio. vt Scotus prima dis. primi. ergo intelligentia pducta pfēe quietat in intelligentia ipsam producēte. ⁊ ita erit causa finalis eius. deus autē nō erit causa finalis omniuȝ.

Sed ɔtra sniaȝ Auicēne ⁊ Algazelis arguit ⁊ prio q deus nullū effectū pduxit. qꝛ si aliquē vt grā exempli primā intelligentiā vel mūdum qrit vtrum prius ipse potuerit esse aut nō potuerit esse. Si potuit esse de se illa potētia nō fuit in nihilo nec in agente solūȝ. qꝛ potētia receptiua alicuiꝰ rei nō fūdat in agēte vt patȝ. ergo potētia receptiua fuit in aliquo subiecto pexistente. ante ergo productionē mūdi vel prime intelligētie pexistebat aliqd prius. Si vero dicat q prius talis effectus primꝰ nō potuit esse ergo fuit impossibile esse. ⁊ ɔñr nulluȝ tale incepit esse.

Amplius q nulla intelligētia citra pmaȝ possit pfecte quietare alterā. arguit nulla potētia pōt pfectissime quietari nisi in eo in qᵒ inuenit pfectissime ratio sui obiecti. sed potentia volitiua hȝ ens p obiecto. vt Auicē. qnto metaphꝭice capᵒ qnto. ratio āt entis in nullo saluatur pfectissime nisi in deo. ergo in sūmo ente qui est deus soluȝ quietari potest quecūq; volitiua potētia ⁊c. Et qꝛ in hūc errores pcessit Dauid in libro de causis cōtra eū inqt. s. Tho. 2ᵒ sniaꝝ dis. xviijᵃ. ⁊ in qōibus de potētia qōe. iijᵃ. liber de causis continet erroreȝ scilicȝ q creature inferiores sunt create mediantibꝰ creaturis supiorībꝰ. ideo in hac materia nō est autēticus.

Illō tamē quod intellectū obnubilat in hac solēpni difficultate est. vtrū ex doctrina Aristotelis prout verba eiꝰ vident ostēdere deꝰ sit causa intelligentiaꝝ ⁊ corporū celestiū in gñe cause finalis soluȝ aut etiaȝ in gñe cause efficientis.

Doctor nāq; solēpnis Henricꝰ de gandano in locis plerisq; ⁊ pcipue in quolibetis qlibeto sexto. q. vltima pmittēs modos quatuor quibꝰ aliquid dici potest necesse esse p ex se formaliter licȝ principiatiue ab alio [illegible] cut excepta psona patris quelibȝ alia in diuinis est quoddam necesse esse cum sit ex se formaliter necesse esse non tamen a se ymo vel a patre solum vt filius. vel ab vtroque vt spūs sanctus. de quo modo nō sit presens sermo. Secūdo mō ponit aliqd necesse esse ex se formaliter sed effectiue ⁊ causaliter ⁊ nō soluȝ pricipiatiue ab alio qui modus diuinis psonis inter se collatis repugnat.

Tercio dr aliqd necesse esse ex se formaliter sed ab alio depēdenter sic q pter ordinē essentialeȝ ɔtradictio essȝ fm esse sine primo ⁊ tercīȝ sine secūdo. qualis ordo est inē magis pfectū ⁊ minꝰ pfectum vt in numeris aut figuris. Quarto aliqd dicit necesse esse ab alio qꝛ ab alio necessario causatum licet sit quoddā possibile esse ex se formalr. Inquit itaq; q secūdus modus necesse esse qa implicās ɔtradictōeȝ in nullo est repibil. nulluȝ eniȝ possibile esse est necesse esse cū possibile esse ex se sit non ens. necesse autē esse ex se est ens. constat autem q nihil de se est ens ⁊ nō ens. omne autē causatū ab alio est possibile esse ergo ⁊c. Sicut etiā nulla substātia possibilis pōt esse ppetua ita nulla substātia ppetua videt esse possibil. ⁊ ɔñr nulla substātia ppetua pōt esse causata quare ⁊c.

Amplius Auerroys prio celi si inueniret aliquod gñabile eternū possibile esset vt natura possibilis trāsmutaret in necessariam. Aristoteles itaq; de substantijs scpatis hunc modū pter ɔtradictionē inclusaȝ oio nō posuit. Tercius autē modus necesse esse est repibilis vt in speciebꝰ ordinatis essentialr. Quartꝰ vero modus repitur in motu celi. Scotus vero ex fundamēto omniū fere catholicoꝝ cōtra Henricū nititur demōstrare in. viijᵃ. dis. primi ex verbis Philosophi ⁊ Cōmentatoris q coꝝ intentio fuit dare aliquod necesse esse ex se formalr. quod tamē

causaliter & effectiue est ab alio. cuius ratio est aliqua sempiterna hñt principia & causas. vt Aristo. 2° metaphisice. sempiternorū principia verissima necesse est esse. quia sunt alijs causa veritatis. Unūquodq3 autē sicut se habet ad esse ita se habet ad veritatem. sed omnia sempiterna sunt necesse esse. primo celi. & ix°. metaphisice capitulo penultimo ergo &c.

Amplius hoc idē sonāt verba phi quinto metaphisice capitulo de necessario nihil prohibet quorundā necessariorū esse alteram causā. ergo si de ratōe causati esset possibilitas repugnās necessitati vt arguit Henricus cōtradictio esset alicuius necessarij esse aliquā causā. Et hac semita etiā processit. s. Tho. qui exponēs sermonē phi quinto metaphisice inqt q illud est cōtra Democritū q vt habet. viij. phicorū dixit q necessariorū nō sunt querēde cause. & hinc habet q opōtet esse vnū principiū necessariū a quo alia necessitatē habeāt cū in causis nō sit processus in infinitū. quare in. viij°. phicorum inquit. Est autē valde notandū quod hic dicit. quia vt 2° habet metaphisice. Eadē dispositio est de esse & de veritate. Sicut ergo aliqua sunt semp vera & tamē habēt causā sue veritatis Ita Aristo. intellexit q essent aliqua semper entia. s. corpa celestia & substātie sepate & tamē haberēt causā sui esse. Ex quo patet q quāuis Aristo. ponat mūdū eternū nō tamen credidit q deus nō sit causa essendi ipsi mūdo. sed causa motus tm̄ vt quidā dixerunt. Et in 2° metaphisice exponēs sentētiā prius habitā notat. s. Tho. q phus expresse dicit q substātia sepata que est forma p suā essentiā est principiū substātie corporalis nō solū quātum ad moueri in corporibus celestibus sed et quātum ad esse.

Adhuc phus. xij°. metaphisice ex vnitate finis cōcludit vnitatē vniuersi ergo ōe aliud ab illo fine est ad ipsū vt ad finē. & hoc cūq3 est causa finalis eius ē causa efficiēs cum finis nō sit causa nisi inquātū mouet in ratōne amati & desiderati ipsū efficiēs. Unū ex rōe finis quinto metaphisice declarat q cū finis sit illud propter quē amatū. s. & desideratū agens agit agens dat esse alijs ad ipsū ordinatis.

Amplius phus primo celi inqt. deus & natura nihil faciūt frustra. deus ergo nō ē solū finis sed etiā efficiēs.

Adhuc Cōmentator Auerroys. xij°. metaphisice videt etiā cōcedere q in necessarijs sit causa & causatū sicut intellectus est causa intellectōis. Balneū autē in mēte mouē effectiue ergo est causa esse. Imponit enī Aristoteli p Auerroym q vnaqueq3 intelligētia sit suū intelligere & velle.

Amplius Auerroys in de substātia orbis cap°. 3°. corpus celeste nō indiget virtute mouente in loco tm̄ sed etiā virtute largiente in se & in substātia sua pmanētiā eternam.

Adhuc Albertus. xi°. metaphisice tractatu secūdo. Id enī quod habz causā secundū potentiā dependet ab illo & nō est necesse esse sed possibile esse sm hoc. Secūde autem substātie omnes causate sunt a prima & recipiūt formas sui motus ab ea. & ideo sm esse & sm mouere habēt potētias distensas & aliquo modo diuisas. propter quod sempiternitas eorū nō est tota simul. Si autē aliquis dicat q hoc nō pōt esse verū. Cū. n. sint sempiterne vel eterne nō possunt habere causā sm esse. dictū est enī q sempiterne sunt: ergo causas in esse nō habēt. Dicendum q hec ratio apud vere philosophantes non cōcludit. si enī ponamus mūdū eternū sicut quidā phorū posuerūt nō remouet p hoc quin habeat cām sui esse. quāuis enim dies sit cū presentia solis & pñtia solis nō proueniat esse diei. tñ non tollit quin dies sm esse suū causetur a solis presentia. & omni eodē modo est in his q facit prima causa substātias sepatas q sunt in esse cōstitute lumine essentie sue. nec oportet q prima essentia preueniat eas aliqua diuisibili mutatōe sicut in precedentibus ostendimus. licet precedat eas modo perfecte eternitatis que tota stat simul sicut ostensum est.

Ex dictis autē horū omniū colligit q deus benedictus est causa sempiternorū esse/

ctiuũ in genere cause efficientis vere non ꝙ p motũ sunt ꝓducta. quia tũc respectu coꝝ diceret̃ motor primus quod falsuꝫ est. Unde vt supra innotuit ratio dantis esse est prior ratõe mouẽtis. est ergo efficiẽs primũ respectu eorũ cuius factio terminat̃ ad esse eoꝝ quod esse est ratio obiecti creatõis. ex eo. n. dicit̃ aliquod ens creatuꝫ qꝛ hꝫ esse cũ creatio sit emanatio totius esse ab ente vli. vt s. Tho. in pria pte qõe. xlv. Est ergo prius ordine nature ⁊ rõne cã esse. ⁊ ꝯñr efficiens ꝙ mouẽs. quod si phus cõcessit cogitur ꝯñr loquẽdo ꝯcedere taliũ sempiternoꝝ creatõꝫ vt apte sibi impõit. s. Tho. Uñ in 2° sniaruꝫ dis. pria ⁊ alibi pluries. creatõꝫ esse ratõ demõstrat. ⁊ in q̃rto sniaꝝ dis. xi. ⁊ alibi pluries phi cõcedũt creatõꝫ esse ꝟ ab eterno.

Colligit̃ ꝯñr ꝙ pho ⁊ Auicẽne attribuẽduꝫ est ex doctrina quorũdaꝫ catholicoꝝ taliter vtriusq; dicta interp̃tantiũ eos voluisse deũ necessario se hr̃e ad ea que sunt extra ⁊ ipsuꝫ ꝯñter necessario agere ⁊ causare. ⁊ p̃cipue minoꝝ ⁊ Herueı. lꝫ ex verbis sancti Thõe apte hoc nõ repiat̃. Uñ Herueus in tractatu de eternitate mũdi de primis ꝓductis a deo ab extra verũ est phm posuisse ea de nc̃citate nature fuisse ꝓducta. Et si instet̃ qualit̃ prima causa que est primũ hoꝝ efficiẽs p̃cedat entia talia sempiterna causata an tpe vel eternitate. Rñr ꝙ motor tpe non p̃cedit mobile ⁊ motũ ⁊ hoc est veꝝ ꝯcessũ ab oibus. eternitate. n. p̃cedit ⁊ nõ tpe. eternitas aũt nõ dicit duratõeꝫ diuisibilẽ. ⁊ iõ fm nullã duratõꝫ extẽsaꝫ diuisibilẽ primus motor ⁊ prima causa p̃cedit motũ celum ⁊ mũduꝫ. nec vnq̃ intẽderũt phi motuꝫ celi eẽ eternũ nisi illo mõ eternũ dicat̃ hoc cui⁹ inceptõeꝫ ⁊ esse nõ p̃uenit temp⁹. sicut. n. motus semp fuit ⁊ etiã temp⁹. Albert⁹. xi. metaphice tractatu 2° cap° 2°. verba sunt põderosa profunda ⁊ speculabilia. De eternitate tñ diffuse dicet̃ in. xij°. h⁹ qõne q̃rta.

Nec rões Henrici cõuincũt qb⁹ credidit impossibile esse ⁊ ꝯtradictõeꝫ implicãs dari aliq̃d ens necesse esse ex se formalr̃. q̃d tamẽ caliter ⁊ effectiue sit ab alio. cum primo arguebat̃ nulluꝫ possibile esse est necesse esse ꝫ Ad hoc respõdet̃ ꝙ multiplex est possibile. quoddã denoiatuꝫ tale a possibilitate durat õe actũ p̃cedente quomõ antixp̃us eos dicere possibile ⁊ nullũ tale possibile est necesse esse. Alio⁹ dicit̃ possibile a possibilitate prioritate nature actũ p̃cedente. de quo nõ requiritur. vt elegãter docet Scot⁹ ꝙ realr̃ possit esse nõ tale. sed ꝙ ordine nature p̃intelligat̃ nõ tale. ⁊ tale possibile põt esse termin⁹ potẽtie ꝓductiue necessario ꝓducẽtis. ꝓpter q̃d falsa est illa maior Henrici de tali possibili cũ dicit nullũ possibile esse est necesse esse p⁹ tale est quoddã necesse esse vbi ꝓducẽs necessario ꝓducat idest apud viaꝫ phi tenẽtis deũ nc̃cio ꝓducere. Si eni ipsuꝫ libere ⁊ cõtingẽter agere opinaremur sic̃ fide tenenduꝫ est ⁊ ꝯñr cũ. s. Thoma tenerem⁹ ñ repugñre mũduꝫ fuisse ab eterno ꝯtra Henricuꝫ qui oppo^m sensit. vt pꝫ. viij°. phisicoꝝ. tũc nõ esse mũdi p̃cederꝫ suũ esse nõ duratõe sed nã. ⁊ tñ mũdus esset possibile esse ⁊ non necesse esse ⁊ tota causa esset. quia ꝓducẽs nõ nc̃cio ipsuꝫ ꝓduceret sed libere ⁊ cõtingẽter.

Ad aliud argumẽtuꝫ ꝓ Henrico si aliquod gñabile eẽt eternũ ⁊c̃. ⁊ erat auctoritas Auerroys Respõdet Scot⁹ ꝙ talis substãtia sempiterna imediata ipsi deo est pmanẽs ⁊ nõ dat̃ sibi p motũ nouũ esse. sed solum a causante nc̃cio cãnte fm phm ⁊ Auerroym vt sibi imponũt catholici dat̃ sibi natura necessariꝫ formalr̃ idest entitatẽ suã formaliter nc̃ciaꝫ hꝫ a deo effectiue. ⁊ ꝓpterea si illam naturã necessariã quã hñit a deo possit non hr̃e vtiq; veꝝ essꝫ ꝙ nã nc̃cia fierꝫ possibil. sed hoc est impossibile. Et si instet̃ si aliq̃d gñabile inueniret̃ eternũ ⁊c̃. Rñr ꝯcedendo auctoritatẽ Auerroys de vero gñabili non tñ ꝓducibili q̃lia sunt sempiterna causata. Et si iteꝝ dr̃ tale gñabile essꝫ possibile ergo posset nõ esse negãda est ꝯña. qꝛ in rõne formali possibilis possibilitate nã actũ p̃cedẽte non requirit̃ ꝙ realr̃ possit esse non tale. ꝟ ꝙ ordie nature p̃intelligat̃ intelligẽdo nõ tale

vt innotuit.

Nosce autē oportʒ q̄ quia possibile ideʒ est q̄ cōtingēs ⁊ cū possit esse obiectū potētie p̄ductiue ⁊ nec̄cio p̄ducētis nihil autē producitur simplr̄ nisi exn̄s. ideo sicut cōtingentia seu possibilitas est cōditio existētis ita ⁊ necessitas opposita possibilitati est cōditio existētie vt recte inq̄t Scotus in.viijᵃ dis. p̄mi

Ad aliud nulla substantia possibilis pōt esse p̄pctua ⁊c.cōceditur maior de possibilitate duratōe actuʒ p̄cedente ⁊ nō natura nō autē de ea que natura actuʒ p̄cedit ⁊c. Vn̄ tam theologi q̄ etiā Auicēna ⁊ Aristoteles vt sibi imponūt creatōeʒ ɔcedūt.diuersimode tn̄.qꝛ catholici tenēt creatōneʒ possibilis cuius non esse duratōe p̄cedit esse que est ex tempe ⁊ noua. Alij aūt tenēt creatōeʒ possibilis cui⁹ nō esse natura p̄cedit esse que est eterna ⁊ nō ex tempe de nouo. Et q̄tū ad solutōeʒ rationuʒ Henrici aliter r̄nderi posset vt Herueus de eternitate mūdi articulo tercio qui multipliciter distiguit ꝓpositionē hāc ens nec̄e esse p̄se est ab alio. Vn̄ ɔcedit p̄rio q̄ ens nec̄e esse excludēs oīo eē ꝑ aliō cōuenit soli deo nec alicui facto est cōueniēs

Sc̄do q̄ ens necesse ēe excludēs esse per aliud solū sic̄ ꝑ cāʒ mālēʒ ⁊ non efficiēteʒ cōuenit substātijs sep̄atis ſm philosophuʒ qui concessit eas esse quoddā necesse esse ⁊ hoc supposito q̄ deus agat ab extra necessario tali autem necesse esse p̄se nō repugnat eē ab alio effectiue. Tertio ɔcedit q̄ ens necesse eē p̄se vt excludit formā termiantē aut ɔtinētem ɔuenit substātijs eternis causatis supposito sp̄ fūdamēto q̄ de⁹ de nec̄itate nē agat.

Cōcedit̄ quarto q̄ illud q̄ est p̄se necesse eē.i.non per aliud nec subiectiue nec ɔstitutiue nec termiatiue nec effectiue nullo modo pōt eē factum.quia a tali excludit̄ oīno cā. Ultimo cōcedit illud q̄ uno istoꝝ modoruʒ ē p̄se siue nō p̄ aliud nihil ꝓhibet alio modo eē p̄ aliō lʒ nō subiectiue tn̄ effectiue nec ista repugnāt.hoꝝ aūt defect⁹ in eo q̄ iniuste vt dicūt alij iponūt Aristoteli i 3° videbit̄ ō doꝝ.

Sed incidit dubiuʒ nūquid ſm p̄ncipia p̄hi cōcedēda sit creatio noua postq̄ de etn̄a q̄d sit dicēduʒ iuxta sup̄i⁹ habita.vt sibi imponūt theologi satis apparuit. Et limitatur sermo ad aiam itellectiuam p̄cipue quid de eius p̄ductiōe senserit Aristoteles de q̄ pulcherrime inq̄ritur in.xij.hui⁹ q̄ōne sc̄da.

Propter tercium

q̄dem vt p̄hi intētio appareat quicq̄d senserint theologi.

Premitenduʒ p̄mo q̄ agēs seu efficiens duplex est quoddam simplr̄ ⁊ ꝓprie dictuʒ de quo Auer.xij.metaphice verū agēs apō Aristo. nō dicit̄ ɔgregare inter diuīsa sed extrahit illud quod est in potētia ad actuʒ. Aliud aūt est agēs seu efficiēs ſm silitudieʒ ⁊ metaphorice de q̄ Auer.q̄rto celi s̄be etn̄e nō habēt de q̄tuor causis nisi formā ⁊ finē ⁊ si habent agēs nō habēt nisi ſm silitudieʒ.

Premittendum sc̄do q̄ substātia eterna nō habet potentiam ad nō esse colligitur hec veritas p̄mo celi a p̄ho ⁊ ɔmētatore.Si.n. substantia eterna esset in potētia ad nō esse tunc posset simul esse ⁊ non esse ut ly simul determinat copulatum consequēs contra dignitatem primam.substantia eniʒ eterna eo q̄ eterna semper est.⁊ si posset non esse signetur illud instans in quo potest non esse. ⁊ vocetur.A.⁊ sit ita q̄ in illo instanti nō sit. ⁊ cum in eodem instanti etiam sit ex quo est eterna. ergo in eodem instanti simul esset ⁊ non esset.

Premittenduʒ tercio q̄ omne agens simpliciter est principium alicuius motus vel mutationis. Aristoteles nanq̄ vbicunq̄ loquitur de efficiente ipsuʒ notificat per principium Unde motus sc̄do phisicoꝝ ⁊ q̄nto metaphisice.⁊ huic alludit nomen agentis. ⁊ phisice loquēdo adeo huius veritas elucescit vt si quis eam negaret non esset cum eo disceptandum. Unde quando aliquod cōmune vniuocū inest pluribus ⁊ nō inest vni per alterum optet q̄ omnibus insit per aliquod cōmune.vt Auerroys 2° de anima.

Constat autem q multa agentia sunt princi pia mutationis ⁊ motus ⁊ vni per alterum nō inest. ergo per naturam alicuius cōmu nis agentis cui primo illa cōueniunt.

Et si instetur si omne agens simpliciter ē alicuius motus. ergo non fiet ab illo agente nisi per motum precedentem. sed mot⁹ eter nus fit ab illo agente. ergo fiet per motuȝ p̄ cedentem. consequens tamen est falsuȝ quia ante primū motuȝ eternū nō est alius mot⁹. Respōdetur cōcedēdo q omne agēs simpli citer sit principiū alicui⁹ motus. negetᷣ tamē ꝯña ⁊ ꝯsequēs qꝛ q nihil fiat ab aliquo agē te nisi p motū agentē p̄cedenteȝ veruȝ est de agente de nouo. ꝫ ab agente eternaliter bene potest aliquid effici nō p motū p̄cedentē ipȝ factū. quare Auerroys in libello de substan orbis quoddā agēs p̄cedit suū actū in natu ra ⁊ non termino.

Premittenduȝ quarto q ad omneȝ mo tuȝ ⁊ mutationē requiritᷣ subiectū in poten ad terminū ad quē ⁊ ad oppositū illius. cale factioni eniȝ corrūdet subiectū neduȝ in po ad caliditatē sed etiaȝ ad frigiditateȝ. ⁊ ita de alijs inductiue discurrēdo.

Dicēdum itaq primo q entia necessaria causata nō dependēt ab aliquo agēte simplr dicto seu efficiēte aut ꝓducēte. qd rōib⁹ ful citᷣ. nam dato opposito illi⁹ sequeretᷣ q sba eterna causata possȝ nō ēe qd est impossibi le p id qd scdo p̄mittebatᷣ. ꝯña aūt deducitᷣ qꝛ si hec substātia sempiterna causata esset ab efficiēte vē ⁊ ꝓducēte h⁹ essȝ mutatōȝ vel motū vel erit ipse mot⁹ p id quod tercō p̄mittebatᷣ. sed ad omnē motū seu mutatōȝ requiritᷣ subiectū quod est in potētia ad op positū illius quod acquiritᷣ p id quod quā to supponebatᷣ. ergo possȝ nō esse ergo ꝛc.

Ampli⁹ si aliqua talis substātia sempitᷣ na causata essȝ ab agēte vere ꝓut agēs di stinguitᷣ ab alijs causis seqretᷣ q substantia talis simul esset ⁊ nō esset quod est impossi bile. ꝯña deducitᷣ qꝛ omnis talis substantia producta esset ab agente simpliciter eam de non esse ad esse producēte. ergo si producitᷣ de non esse ad esse in eodem instanti in quo non est ⁊ tunc sequitᷣ q simul est ⁊ non est cō tra dignitateȝ primā. vel in alio instanti hȝ non esse. ⁊ tunc inter illa duo instātia essȝ tē p⁹ mediū in quo nec ipsa esset nec ēt nō ēet. nec fugienduȝ est ad instās nature. nam si in aliquo instanti nature nō esset tūc in quoli bet instanti nature nō esset. qua eni rōe sem piternū in vno instanti nature nō est eadem ratōe in quolibet. ⁊ ꝯñter in nullo esset ergo semp non esset ⁊ tamē sempiternū semp est. quare ꝛc.

Adhuc impossibile est aliquā substātiaȝ de se esse possibileȝ ⁊ eternitatē ab alio acq rere. quia tunc natura possibilis mutaretᷣ in necessariā qd est impossibile cū plus q̄ gene re differāt cuȝ differāt p hōc materiā ⁊ eaȝ nō habere vt patȝ primo celi. viij⁰. metaphī sice. ⁊. viij⁰. phicoꝝ. ergo substātie tales cau sate cū ponātur eterne in doctrina pipatetico ruȝ nō possunt habere causaȝ effectiuā vere quare Auerroys. xij⁰. metaphisice cōmento xliiij⁰. cōtra Auicēnaȝ in substātijs eternis ñ est prouentus nec cōsecutio neq actio ita vt dicam⁹ q vna actio cōsequitur vnū agens. tantū eniȝ est illic causa ⁊ causatū ꝫm q di cimus q intellectuȝ est causa intelligētis. Et ex hoc soluit ꝓpositōeȝ famosaȝ Auic. ⁊ Al gazelis ab vno simplici nō ꝓuenit nisi vnuȝ dicēs nō est impossibile q illud quod est pse intelligētia ⁊ intellectū sit causa pluriū entiū ꝫm q ex eo intelliguntur multi modi. Illud igitᷣ quod intelligit motor corpis celi de pri mo motore ⁊ est causa in aīa celi. aliud est ab eo quod intelligit ex eo motor orbis sa turni. ⁊ silr de vnoquoq eorum. Ista tamē ꝓpositio Auicēne ab vno inquātum vnuȝ ꝛc aliter glosatur in. xij⁰ hui⁹ qōe. viij.

Amplius quod dependet ab aliquo effe ctiue vere ab eo depēdet vel p motū vel per mutationē per illud quod tercio p̄mittebatᷣ Sed substātie causate sempiterne nō depen dēt p motū qꝛ sūt eterne. xij⁰. metaphice. nec p mutatōeȝ quia mutatio reqrit mutabile.

quod aũt mutaẽ est indifferẽs ad illud ꝛ ad oppo^m illius qḋ mutatur ꝑ id quod vltimo premittebatur. ergo si aliquod mutaretur a non esse intelligentie uel celi ad esse ab efficient: vere indifferenter se haberet ad esse ꝛ ad non esse q̃tum est ex se sed illud quod pōt nō esse ĩpossibile ẽ ꝑpetuari primo celi ꝛ mundi ergo ꝛc.

Dicẽdũ scḋo ꝙ substãtie eẽne cãte depẽ dent ab agẽte dicto ſm siĩitudiem seu metaphorice ꝙ fulciẽ q̃cũq; depẽdẽt ab aliq̃ sic a causa finali depẽdent ab agẽte dicto ſm similitudiem. finis nãq; vltim⁹ mouet vt amatus ꝛ desiderat⁹. xij°. methaphice sed sbe eẽne causate dependent a deo ut a causa finali cũ min⁹ pfectũ dependeat a pfectiori vt a fine. Deteri⁹. n. est grã melioris. vij°. polliticorũ. quare Auer. xij°. metaphice. null⁹ ĩtellectus est oĩno liberat⁹ a potẽtia p̃ter primuȝ q nihil ĩtelligit extra se.

Dicendũ tertio ꝙ sbe eterne causate depẽdent ab aliquo extriseco pfectiori ꝛ nobiliori eis ꝛ hoc tanq̃ ab eo quod est cã finalis ꝛ agẽs ſm siĩitudinem. Intelligo aũt ꝑ agens ſm similitudiem entitateȝ aliquã extrisecaȝ alicui a qua illud dependet in cõseruari. q̃re ↄmẽtator sba eterna depẽdet ab aliquo extriseco nobiliori tanq̃ a causa ↄseruãte in eẽ scȝ a deo qui est totaliẽ optimũ oĩuȝ. Ab hoc eniȝ p̃ncipio depẽdet celũ ꝛ tota nã. xij. metaphice. Vñ prio celi diuiari est eẽ. hijs quidem clarius. hijs vero obscuri⁹ ꝛ illud est finis oĩuȝ. tale aũt agẽs ſm siĩitudiem nō hẽt cãlitatem distinctã a cãlitate finis. Sed ei⁹ cãlitas ↄprehẽsa est sub fine grã cuius. Nosce tamẽ optet ꝙ cum substãtie eẽne causate sint ꝑpetue nō indigẽt ꝑprie aliquo ↄseruante cui⁹ cãlitas distincta sit a causa finali. qꝛ qḋ indiget ↄseruãte illo modo dicto de se ẽ corruptibile. nulla aũt sba possibilis de se potest ꝑpetuari phice ut ↄmẽtator in p̃mo celi ꝛ in plerisq; locis. Igiẽ cã ↄseruãs sempiternoꝝ nō est distĩcta [redacted] cã finali.

Sed hic insurgunt difficultates nō pue p̃ᵃ ois nc̃citas cãti necessarij habȝ cãm efficientẽ. si. n. necessitas causati nō haberet cãm aliq̃d eẽt in cãto nō causatuȝ vt Sco. deducit q̃rto metaphice. Cõstat aũt ꝙ optet ponẽ vnũ a quo est cãlitas oium. Sed sbe eterne cãte sunt necessarie. ut deductũ est. g° ipse ꝛ eaꝝ nc̃citas habẽt causaȝ efficiẽteȝ. Rñdeẽ ↄcedẽdo id qḋ deducit rõ. ↄcludit aũt soluȝ de agẽte ↄtra finẽ nō distĩcto. quod est ſm similitudiem tale vt ĩnotuit.

Scḋa difficultas si p̃muȝ p̃ncipiũ nō est causa nisi ut finis grã cui⁹ sempiṫnoꝝ ergo multo magis nec alioꝝ entiũ gñabiliũ ꝛ corruptibiliũ erit cã agẽs quo dato sequitur ꝙ nullã actionẽ hẽbit erit ergo ociosũ in nã qḋ est falsũ. vñ Auer. xij. metaphice. Hoc aũt ꝙ Plato dixit in suis v̈bis obscuris ꝙ creator creauit ãgelos manu. deinde p̃cepit eis creare alia mortalia ꝛ remãsit ipe ingete sine labore nō estĩtelligẽduȝ ad litterã ꝛ forte existiare hoc in deo fuit cã sabbati positi i lege filioꝝ Israhel. Rñdeẽ ꝙ dispō in iuuamẽto corporũ celestiũ ꝛ ĩtelligẽtiaꝝ ad inuicẽ in ↄseruando ꝛ causando eẽna cãta est sic dispositio bonoꝝ regẽtiũ que iuuãt seuiceȝ in regẽdo bonã ciuitatẽ qm̃ oẽs actiões eoꝝ sũt erga actionẽ p̃mi pricipis ponũt eni actiones suas ſuiẽtes ꝛ ↄsequẽtes actiões primi p̃ncipij queadmodũ ergo priceps p̃m⁹ in ciuitate nc̃e est ut habeat actionẽ ꝑpriã que est nobilissima actionũ ꝛ si nō. esset otiosus. vt Auerroys. xij°. metaphice. ↄmẽto. xliiij. talis aũt nobilissima actio in principe domināte policie bene ordinate forte est cognoscere deum ꝛ precipe aut opari ad cognitionẽ illius. Hec autem doctrina ꝑpinqua est legi pijssime legislatoris domini nostri Jhesu xp̃i qui cum q̃rereẽ ab eo quod est p̃muȝ mandatum in lege. Respōdit diligas dominũ deum tuũ ex toto corde tuo ꝛ postea subdens dixit ꝛ proximuȝ tuum sicut te ipsum. Ita p̃muȝ pricipiuȝ qui est deus habet actionem ꝑpriaȝ que est nobilissima actionuȝ ꝛ hoc ẽ intelligere ꝛ diligere se que est omnium aliarũ nobilissima ꝛ q̃ oẽs substãtie eẽne cãte i tẽdunt ꝑ actiões suas. nec mouẽ aut causaẽ

aliquid extra se potest esse actio nobilissima nam illa que sic mouent aut operantur extra se non pro(pter) aliud id faciunt nisi ut perfectionem aliquam acquirant uel ut per motum illum perfectionem suam conseruent. Constat autem primum principium neutro isto(rum) egere q(uo)d q(uia) de se sufficiens a nullo p(er)fectionem mendicans no(n) eguit actione exteriori ad acq(ui)sitione(m) uel sue p(er)fectio(n)is (con)seruatione(m). Ex q(ui)bus p(ate)t qualit(er) ip(s)e h(abe)t opatione(m) sibi p(ro)pria(m) nec est ociosu(m) quid in na(tur)a ut ratio videbatur co(n)cludere.

Tercia difficultas est quare est q(uod) motus et(er)nus s(ecundu)m ph(ilosoph)m depe(n)det a causa age(n)te p(ro)prie dicta ut a p(ro)prio motore reduce(n)te mobile de pote(n)tia ad actu(m). Et t(ame)n intellige(n)tie ca(usa)te eterne no(n) habent age(n)s nisi s(ecundu)m si(mi)litudine(m) vt determinatu(m) fuit. Cum om(n)es ro(n)es p(ro)bantes hoc de itellige(n)tijs idem videatur co(n)cludere de mot(u) si q(ui)s dilige(n)t(er) intueat(ur). R(espo)ndetur q(uod) mot(us) q(ui)cunq(ue) sit ille depe(n)det a causa age(n)te multipliciter p(ri)mo q(uia) est ens possibile de se possibilitate t(ame)n (con)iuncta actui que e(st) in ip(s)o mobili nec seq(ui)tur ex hoc q(uod) mot(us) possit no(n) esse quia lic(et) om(n)e q(uod) po(tes)t esse possit etia(m) no(n) e(ss)e loque(n)do de possibili pote(n)tia remota ab actu ad que(m) intellectum currit auctoritas .ix. metaph(ysi)ce eiusdem est pote(n)tia (con)tradictionis no(n) tamen illud quod est possibile pote(n)tia (con)iuncta actui necessariu(m) est q(uod) possit no(n) esse. Sec(un)do motus indiget ca(usa) agente vere tum quia habet e(ss)e a motore a quo depe(n)det in fieri (et) in e(ss)e. Tum q(uia) est e(n)s successiuu(m). Tu(m) q(uia) formal(ite)r ex se nullam habet entitate(m) necessaria(m) imo q(ua)ntum est de se semp(er) no(n) e(ss)et. Tum etiam q(uia) prius te(m)pore saltem s(ecundu)m p(ar)tes suas sibi inuicem succede(n)tes est no(n) ens actu q(ua)m ens actu no(n) tamen s(ecundu)m totum nam cu(m) mobile actu voluit(ur) vna reuolutio(n)e est in pote(n)tia ad alia(m). Co(n)stat autem q(uod) apud ph(ilosoph)m (et) Auer(roem) ista(rum) (con)ditionu(m) no(n) o(mn)es substa(n)tijs sempit(er)nis causatis possu(n)t accomodari. Causa au(tem) qua motus eternus p(er)petuat(ur) lic(et) sit e(n)s possibile mo(do) dicto est quia imediate depe(n)det a motore o(mn)i(n)o intransmutabili (et) per se (et) p(er) accn(s) vt (com)me(n)tator octauo ph(ys)ico(rum). xij°. metaph(ysi)ce. Et si inste(tur) motus et(er)nus cu(m) sit ens successiuu(m) (con)tinuo fit ergo no(n) est. aliquod ergo eternum no(n) erit. R(espo)nde(tur) (con)cede(n)do q(uod) (con)tinuo fit (et) nege(tur) (con)s(equenti)a ergo no(n) est. In permane(n)tibus n(on) ad fieri seq(ui)tur no(n) esse no(n) aute(m) in successiuis. vt. s. Tho(ma)s libro pierme(n)ias lectio(n)e .xi. Et si dicat(ur) q(uod) salte(m) ante omne factum est fieri p(ro)prie acceptu(m). R(espo)ndet sanctus Tho(ma)s q(uod) veru(m) est in o(mn)ibus que fiu(n)t sicut generatio seq(ui)tur alteratione(m) (et) illu(m)iatio mot(um) localem no(n) au(tem) sic est in creatione.

Alij soluere(n)t theologi difficultate(m) hanc i(m)pone(n)tes ph(ilosoph)o q(uod) voluerit entia sempit(er)na e(ss)e possibilia causata ab age(n)te vere vt Scotus viij°. dis(tinctione). p(ri)m(a). Mot(us) est magis ens possibile q(ua)m s(ubstanti)a eterna ca(usa)ta. est. n. ens possibile modis paulo a(n)te dictis. quare Sco(tus). ibidem. Motus cu(m) sit de se possibilis no(n) solu(m) p(ro)p(ter) hoc po(tes)t ab alio p(er)petuari q(uia) ab alio e(ss)et. sed quia cu(m) hoc semp(er) h(abe)t nouu(m) esse (et) ita nu(m)q(uam) est factu(m) sed necessario semp(er) fit quia mobile totu(m) necessario vniformit(er) se habet a da(n)te e(ss)e vniformiter necessario ipsum moue(n)te s(ecundu)m p(er)ipateticos. Et hec habitudo necessaria (et) vniformis mobilis ad moue(n)s est causa motu(m) necessario fieri. licet motus nu(m)q(uam) habeat esse formaliter necessariu(m) (et) hec est necessitas ineuitabilitatis. intellige(n)tia au(tem) moue(n)s p(re)ter necessitatem ieuitabilitatis qua dicitur ens necesse e(ss)e ex se formaliter etiam habet necessitatem imutabilitatis. quia non potest mutari ex se formaliter de e(ss)e in non esse: co(n)uenit hic modus respo(n)dendi cum priori in aliquibus licet i(n) alijs dissonet. vt notu(m) est specula(n)ti.

Ultima difficultas. si in substa(n)tijs sempiternis causatis idem est agens (et) finis vt Auerroys .xij°. metaph(ysi)ce ergo p(ri)mum p(ri)ncipium quod est finis illo(rum) erit etiam agens. aut ergo p(ro)pinquum (et) ita habetur intentum. vel remotum. (et) tunc inter primam intellige(n)tiam p(ro)ductam (et) ipsum dabitur effectus medius (et) tunc dubiu(m) videtur de illo effectu medio. Respo(n)detur q(uod) auctoritas Auerroys sic est intelligenda quicquid mouet ut agens mouet ut finis (et) no(n) eco(n)uerso.

Unde oia pricipia absoluta et abstracta agentia motu sunt fines no tn opus est primu principium quod est finis oium ee ages vere. quia ppo no convertit. Si qua aut phi aut Auer. auctoritas sonet sempitna cata egere virtute activa oes reducatur ad virtutem activa agetis cuius calitas no distinguit a fine et appellatur ages [redacted] similitudine ut Auer. qrto celi. Et si instet qd Auer. scdo metaphice expones setentia phi sempiternorum pricipia oz esse verissima exemplificat de igne dicens verbigra. quia ignis est ca in rebus calidis. io est magis dignus hre hoc nome calidum et eius itentione qz oia calida. Rndet qd Auer. no adducit illo exemplu p sempiternis tm. qnimo p vnoqq gne cau dices pricipia in vnoquoq genere sut cause ee eorum generum.

Propter quartuz

qdem huius. Ad primu rndetur negado maiorem imo sufficit qd dependeant ab eo sic a fine quod est ages sm similitudinem et conservas. si tamen oportet qd dependeat ab agente vere.

Ad confirmatione cocedit qd in vnoqq genere ce [redacted] aliqd pmum a q dependet oia cata i illo gne cae et hoc mo concedit qd est vnu pmu agens [redacted] quo dependet oia acta: et tale in rebus gnabilibus q pprie habet cam efficiente pmum efficiens est celum cu motoribus suis sic est vna ma pma a qua dependet oia habentia mam. Et sicut no oportet qd oia simplr dependeant a causa mali sic etia no est necessarium oia causata habere cam efficientem vere sz solum omnia effecta vel acta. constat autem qd eterna nec sunt effecta nec acta. Deus ergo est causa simpliciter prima. quia est finis et forma conservas pter qua oia alia sunt q si no esset non essent alia. qz nihil est pter ipsum qd sit sufficies ad essendum primum et absolutu pse. et hec omia dependent ab ipso. vt Auerroys in fine libelli de substatia orbis.

Ad scdm pricipale neget maior de agete vere sumpto. et cnr cocediturqd hee ppones ab alio et propt aliud dicut eande hitudine realit in illis in quibus repugnat dependentia p motu. vbi. n. aliqd depedet ab aliquo psectiori in ee ab ipso et ppt ipm sut ide realit. vnde qd ee ab alio et propter aliud sint diversa no est ppositio vniusalis. Sed tm habet veritate in illis que dependet ab aliquo per motum qualia sunt materialia. sicut nec vlr est veru qd itellectus et itellectu sut ide. habet eni veritate solu in inmalibus.

Ad confirmatione satis innotuit qd ppo illa no convertit. Unde p tato in sepatis ide est efficies et finis: qz forma itellca ide habet ee in intellectu et in re. Et ideo intelligetie habent efficies impprie quod est forma conseruans: vt intellectum est causa intelligetis no autem efficies pductiuum pprie.

Ad tertium rndet qd sbe eterne repugnat dependentia ab agete inquatum substantia et cu infert ergo cuilibet substatie repugnaret negada est cna. nam reduplicatio no infert vniusalem veram nisi in pdicatis vniuocis. no enim seqtur canis inquatum canis latrat ergo stella latrat. Sed tantum infert vniusalem in latrabili. cstat aut qd substatia non dicit de iferioribus et supioribus nisi equiuoce sic nec corpus. x°. metaphice cometo. xxv. Per istam enim rone si cocludet pbaretur qd pmo pricipio no repugnat effici deducendo vt prius. Aliter respodet negado divisione quia effici no repugnat eis: nec inquatum substatia nec inquatum eterna. sed eis repugnat ppterea quia caret subiecto quod est i potetia ad no ee quod subiectum requirunt motus et mutatio vt determiatum fuit.

Alit potest dici qd eis repugnat effici inquatum sut substatie simplices et imateriales no habentes ctrarium. Caret enim materia [redacted] constat.

Ad confirmatom cocedit pmu pricipiu esse cam in triplici gne cause efficietis sm similitudinem finalis et forlis no tm est efficies ve.

Ad vltimu similitudo no tenet vlr. no. n. ois similitudo qtuor grdit pedibus. Est naq similitudo in aliquo. nam sicut sine pma materia alie materie no possunt ee et sicut vltimus finis pstatior e et nobilior oibus aliis finibus

sit ⁊ primū agens est nobili⁹ omnibus alijs. Sed nō est sile in eo q̄ ma⁹ie ꝓpinque hn̄t ꝯditionē aliq̄ qua arguit̄ eas eē ex mā pria siłr in alijs finibus est aliqd ex q̄ ꝯcludit̄ de pendē ex fine ut ipfecto.cū in oib⁹ siue a nā siue ab arte dcīus sit grā melioris ſ sbe eter ne cāte nō habēt ꝯditōe3 q̄ arguat eas eē ab agente.nā ꝯditio arguēs aliquā entitatē hr̄e agēs veru3 est hr̄e subiectū quod ē in pō ad eē ⁊ nō eē. q2 alit̄ nō fieret trāsmuta⁹ que in tali recipit̄ subēo. ꝯsta t aūt sbas tales non hr̄e pō3m ad nō eē. in qb⁹ etiā nō est aliqd rōne cui⁹ ꝯcludāt̄ eē factas.s. pō ad nō esse agēs nūq̄ ꝓducit aliqd nisi sit i pō ad vtrū q̄ sc3 ad eē ⁊ non esse.

Ad ꝯfirmationē motor celi agit so⁹ mo/ tū excludēdo sbam mobilis. ⁊ cu3 dr̄ q̄ for nō fit dr̄ q̄ forma gnat̄ p nā3 suā ⁊ pse ⁊ tñ gnatur in alio sc3 i subēo sicut triāgulo p se ꝯpetit habere tres angulos ⁊ tñ sp est i alio sc3 in subēo ⁊ sic forma pse pōt gnari q̄uis ipā sp sit i alio.l3.n.nō gnetur pse.i.solitarie gnatur tñ pse.i.p nām ei⁹. Et ad ꝯfirmatō3 necessarioꝝ si ē alrā [illegible] illa tñ nō est efficiēs vē qcquid dixerit.s.Thōs.

Hoc mō rn̄dendum eēt ad.q.ex doctria phī ⁊ Auer.concedentiū aliqs sbas eternas citra primā q̄ si eēnt nō dependerent a cā agē te p motū q2 tale mouēs ⁊ motū reqrūt sub/ iectū quod sit in pō ad eē ⁊ ad nō eē. tñ fm fide3 catholicā q̄ vitatē dico nulla sba creā est etrna simplr. ſ oia talia ō nouo icepert ⁊ ꝯnr̄ ꝓducta fuerūt a p̄ prin⁹ agēte p creatio nē q̄ dicit̄ simplex emanatio. Et ex hoc ad rōnes in oppo⁹ facilis eēt solutio ꝯcessa au/ ctoritate.ij.metaphice.viij⁹.phicoꝝ ⁊ quiti metaphice neget̄ Auer.in q̄rto celi.

Ad auctrate3 Auic.rn̄det vt Sco. qnto metaphice q̄ duplex est nece⁹ q̄ddā effectie tale qō excludit oēm aliā cām efficientē pri orem a qua ꝓducat̄ soli deo ꝯueniēs. Aliud est nece⁹ formalit̄ siue pse nō excludēs quin possit esse ab alio effectiue siue p̄ncipiatie sic̄ in psonis diuis ꝓductis. vbu3.n.diuinum l3 sit q̄dda3 nece⁹ formalr nō tñ excludit qn

sit ab alio puta pse p̄ncipiatie. Auctas er/ go Auicēne sic audiat̄. oē habēs cām circū scripta causa pōt nō esse ergo nullu3 tale est necessariū effectiue seu efficienter aut in ge/ nere cause efficiētis.idem enim sonant.quia tñ effect⁹ necessari⁹ reqrit causa3 necessariā nō tm̄ in causando sed etia3 in essendo.ideo posito tali effectu nunq̄ posset eius causa re aliter circumscribi.talis ergo effec⁹ est neces sarius de se formalit̄ licet dependenter siue effectiue sit ab alio.

Ad ꝯfirmatione3 causa efficiēs est p̄nci/ piū.vnde mot⁹ ⁊c. Rn̄detur q̄ nō est de rōe efficiētis q̄ sit pricipiu3.vnde mot⁹ quia ac cidit efficienti fm q̄ huiusmōi q̄ agat p mo tum quia efficiēs pōt agere sine motu. quia tamen in nālibus cōmuniter est veru3 q̄ effi ciens agit p motu3 ideo dicit̄ q̄ illa descrip tio mot⁹ q̄ dicit̄ pricipium vnde mot⁹ est a posteriori ⁊ a notiori quo ad nos in imobili bus ergo est causa efficiēs nō tamen princi/ pium vnde mot⁹.

Ad aliud quicqd fuit ē possibile obiecti/ ue. Rn̄detur ut inotuit q̄ nō repugnat illud quod est necesse eē ex se formaliter eē causa liter ⁊ effectiue possibile esse ab alio. Et per idem ad ꝯfirmationem.

Ad vltimū ꝯceditur ꝯn̄s ⁊ ꝯn̄a tanq̄ cre dita ex fide qbus adherendum est deducta omī rōne etiam phice oppo⁹ illi⁹ ostēdente.

Ad ꝯfirmationē qcquid sit de veritate il lius maioris neganda est ꝯn̄a: ⁊ ideo est q2 causalitas efficientis ⁊ finis in deo non sunt realiter distincte.

Ad rōe3 autē primā cōtra Auic.que etiā ꝓcedit cōtra fide3 catholicā cum q̄rit̄ vtrū prima intelligentia vł mūdus ante potuerit esse ⁊c. Rn̄deī q̄ mūdus ⁊ intelligentia ante sui creatōe3 potuerūt esse nō qdem potentia passiua sed in potētia actiua agētis. Quare s.Tho.i.q.ō potē⁹.qōe.iij⁹.articło.xvij.ad x. Illō qō fit p⁹q̄ possibile fuit fieri educit̄ ō po⁹ actia nō āt de pō passiua mē.vñ anq̄ mūd⁹ eēt possi⁹ erat mūdū fieri nō qdē ali/ qua pot⁹ passiua sed solū [illegible] potētia3 actiuā

nam agentis. vñ ⁊ in pria pte. q. ix. Anteq̃ mūdus esset possibile erat mundū esse potētia dei nō autē potētia materie. vel pōt dici q̄ fuit possibile nō per aliquā potētiā sed q̄ termini nō sūt adiuicē discoherētes hui⁹. s. ppōnis mūdus est. sic enim dicit̃ aliqd possibile f̃m nullam potentiā qnto metaphice Et si iterū istet̃ cuilibet potētie actiue correspōdet potētia passiua ergo si mūdus vel intelligentie potuerūt esse añ eorum creationē in potētia actiua sequtur q̄ eis correspōdebat potētia passiua. Rñdet̃ q̄ mūdus ⁊ itelligētie fuerūt pducte nō p motū nec ex subiecto. licet potuerūt esse in potētia actiua agentis: nō tamē sequtur q̄ ei correspōdēt potētia passiua. nam cuilibet potētie actiue alicui⁹ agētis pticularis quod nō est toti⁹ entis cā correspōdet potētia passiua. Sed potētie actie agentis vl̃is quod est causa totius entis nō optet in subiecto correspōdere potētiā passiuam. Sicut etiā p oppo.ᵒᵐ cuilibet potentie passiue correspōdet potētia actiua in nā ⁊c. vt. s. Thōs. in tertio sentētiarū dis. xxv. ⁊ alibi pluries. Et si querat̃ vtrū intelligen.ᵉ dicātur semp fuisse. respondetur q̄ semper fuerūt nō quia ab eterno fuerit. sꝫ quia omi tēpore fuerūt quia q̃cunq̄ fuit tempus fuerūt angeli. ⁊ per hūc etiam moduꝫ creature corpales semper fuerūt.

Ritur sexto qō

vtrū illa sint vnū nūero q̄rū mā est vna numero. Et arguit̃ negatiue ex illo sequtur. pmo q̄ nullū imāle eēt vnū numero hoc aūt est falsuꝫ. sicut. n. vnitas pōr arguit posteriorem vt pꝫ qnto methaphice ita opposito mō multitudo posterior ifert pōrem. sed i inmālibus est multitudo specifica. ergo i eis erit multitudo numeralis ⁊ ɔsequenter vnitas numeralis ɔña pꝫ de se.

Cōfirmat̃ ex ea. n. sequtur q̄ ɔtraria sunt vnū numero imo oia gñabilia ⁊ corruptibilia imo viuū ⁊ ei⁹ cadauer ɔñs tñ p pte q̄libet ē falsū ɔña pbat̃ ɔtrariorū. n. eadem est mā p̄ de gñone. oiuꝫ q̄q̄ gñabiliū vna est eadēq̄ mā p̄ phicorū ⁊. x.ᵒ metaphice.

Adhuc si rō vnitatis numeralis eēt mā sequeret̃ q̄ vbicūq̄ eēt aut nō eēt mā ibi poneret aut auferreret̃ vnitas numeralis q̄ concesso seqt̃ q̄ in spē eēt idiuiduatio ⁊ ɔñr species eēt vna numero. Seqtur ɔñr q̄ in diuinis nō eēt vnitas numeralis. nec in sbis separatis qō tñ est falsū. deduc⁹ aūt de se est manifesta. Cōfirmat̃ vnū q̄ ē pnci.ᵒᵐ nūeri ē vnū numero ⁊ tñ mā ei⁹ nō est vna numero quia caret mā ut vult Auer. qnto metaphice.

Ampli⁹ vnū nūero nō est vnū g⁹ nō per mām erit vnū numero. ɔña pꝫ añs pbat̃ si vnū numero eēt v.ᵒᵐ hoc eēt. q̄ pdicaret̃ magis cōe seu diuisuꝫ de alio diuidētiuꝫ. sed q̄ ɔñs sit falsuꝫ. arguit̃ nā talis diuisio uel est vni⁹ vniuoci ⁊ hoc dici nō pōt. q̄ tūc multū quod sibi opponit̃ nō dicētur tot modis quot dr̃ ipm vnū cui⁹ oppo.ᵒᵐ pꝫ ⁊ inuit̃ qn.ᵒ metaphice. ɔña pbat̃ q̄ñ aliqō vniuocū dr̃ m̄ltis modis nō oꝫ suū oppo.ᵒᵐ tot modis ⁊ e q̄lib⁹ dici pꝫ de rōnali ⁊ irrōnali q̄ nō diuidunt̃ ineq̄lia cū de pluribus dicat̃ irrōnale q̄ rōnale. vel diuisio assignata ē alic⁹ equoci quod iterū est falsū. tū q̄ ois ppō in qua ponētur vnū uel m̄lta. eēt distiguēda. tū etiā q̄ ad vnū mēbrū nō posset seq aliud cui⁹ oppositū dicit̃ in qnto metaphice. vnum. n. eē est pricipiū nūeri eē ergo eē vnū est pricipiū numeri ⁊ ɔñr v.ᵒᵐ nūero qō est mēbrū vnum illi⁹ diuisiōis ē cōe oib⁹ aliis.

Ampli⁹ dubitat̃ de illa.ᵃ diuisiōis vni⁹ posita a phō q̄ vnū diuidit̃ diuisiōe logica in v.ᵒᵐ nūero. spē. gñe. ⁊ analogia. v.ᵒ meta.ᶜᵉ Ista auteꝫ nō ē ɔueniēs diuisio: q̄ coicidit q̄tū ad duo ei⁹ mēbra cū diuisiōe p.ᵃ q̄ dr̃ nālis diuisio ibidē. diuidit̃ nāq̄ v.ᵒᵐ nāli diuisiōe in ea q̄ sūt ɔtinua ⁊ i illa q̄rū subiectū vl tīmū ē vnū vt liqda oia ⁊ i illa q̄rū gen⁹ est vnū. q̄rū diffō ē vna ⁊ vltio in vnū q̄ ē pn.ᵒᵐ numeri. ɔstat aūt q̄ vnū gñe ⁊ vnū d ītria. siue spē sūt mēbra vtriusq̄ diuisiōis coincidentia: nec est hec scd̄a diuisio vni⁹ eadem pcise cuꝫ priori cū diuisio logica hēat q̄tuor mēbra solū alia vero qnq̄ quare ⁊c.

In oppo^m est sententia phi quinto metaphi ce numero quidem vnum quorum materia est vna. vnde Auer. ibidem et vnum numero dicitur de illo cuius materia est vna.

Propter primum

quidem hu^s sciendum quod licet vnum sit posterius ente sicut passio subiecto ordine intelligendi est posterior vt s. Thomas in questionibus de veritate. q. prima. propter quod ens prius potest intelligi saltem quo ad operationem primam intellectus ipso vno. tamen quia vnum quodammodo habet rationem principii ut inquit Aue. ideo prius distinguitur vnum quam ens. Unum autem numero hic auditum non sumitur communiter et impproprie quasi liter omne illud quod cum alio numerum facit dicitur vnum numero. de quo Boetius in libello de ente et vno omne quod est ideo est quia vnum numero est quamquam liber ille non sit Boetii nec autenticus vt s. Thomas in quolibetis quolibeto. ix. q. iiii. Sed presens extat sermo de vno numero quod est singulare seu indiuiduum distinctum contra vnum specie aut genere dictum vnum simpliciter quare. s. Thomas primo sententiarum dis. xxiiii. diuisioni phi quinto metha^ce. inherens vnum dicitur dupliciter per accidens et per se. per se autem dupliciter scilicet simpliciter. i. vnum numero et secundum quid. i. respectu alicuius scilicet speciei generis vel proportionis.

Materia vero quid sit innotuit supra^s. Dicitur autem materia vna numero ut proposito deseruit non per indifferentiam et carentiam distinguentis eo quod seclusa omni forma et omni dispositione ad formam indifferenter se habeat ad omnes formas generabilium et corruptibilium vt Egidius primo de generatione quo modo concessum est communiter omnium generabilium et corruptibilium esse vnam materiam viii^o. metaphisice phicorum: et de generatione prius. Nec auditur hic materia vna vnitate analogie quia non solum omnium generabilium verum etiam et omnium corporalium tam corruptibilium quam incorruptibilium est eadem materia. vt. s. Thomas in prima parte. q. lxvi^a articulo secundo. et 2° sententiarum dis. xii^a. Sed materia vna numero hic audita est materia propria et determinata que dicitur vna vnitate actuali quantum ad esse ad quod est in potentia communicato sibi per formam naturalem quo diuersorum compositorum et formarum diuerse sunt materie. vnde licet sit eadem materia prima generabilium secundum esse ad quod est in potentia non tamen secundum esse determinatum et specificum et hoc in doctrina. s. Tho. a quo autem sumatur vnitas talis materie a posteriori in septimo hu^s questione decima declarabitur.

Propter secunduz

quidem huius. Presens difficultas extat. vtrum sermo phi vniuersaliter veritatem habeat ut quod omnia illa sint vnum numero quorum materia est vna numero et econuerso propter quod Auerroys quinto metaphisice commento. xii^o. inquit vnum numero dicitur de illo cuius est materia vna et differentia inter illud et vnum quod est principium numerorum est: quia hoc vnum est in materia et vnum quod est principium numeri non est in materia. Uidetur itaque ex sermone Auerroys quod propositio phi intelligenda sit tantum de rebus materialibus quarum vnitas numeralis est in materia non ergo erit vniuersaliter intelligenda.

Scotus autem cuius studium fuit aliquando Auerroy contradicere instat contra sententiam eius precipue in eo quod vnum quod est principium numeri dicit non esse in materia nam vel vniuersaliter et negatiue intellexit nullum vnum quod est principium numeri esse in materia et tunc constat sermonem eius esse falsum. quia aliquod vnum vnitate que est principium numeri est in materia sicut patet de partibus diuisis ipsius continui. quia quodlibet diuisum est vnum numero. si igitur nullum vnum quod est principium numeri esset in materia sequitur quod nullus numerus esset in materia quod est euidens falsum. Si vero Auerroys dictum particulariter intelligatur vt quod aliquod vnum quod est principium numeri non sit in materia ita ut loquatur de vno quod conuertitur cum ente quod potest esse aliud ab vno quod est principium numeri. contra in omnibus immaterialibus est vnum quod est principium numeri vt recte concedit Auerroys. In rebus etiam materialibus tale vnum quod est principium numeri reperitur vt immediate ante ostensum est ergo in omnibus potest esse vnum principium numeri aliud igitur superfluit. Amplius quod vnum numero non sit in materia ut dixit Auerroys deducit

Scot⁹ q2 aut nulla est differētia inter vnū quod ē pricipiū numeri ꝛ vnū numero qḋ est in materia cui⁹ oppoꝰ docet Auer. vel ꝙ oē vnū numero est i materia qḋ est falsū. nā in rebus in maťialib⁹ est aliq̄ vnitas maior vnitate spēi. quia aliqs angel⁹ est ita vn⁹ ꝙ nō p̄dicat̄ de plib⁹ sic Gabriel. Cōstat autē ꝙ nulla est maior vnitas q̄ numeralis ergo est magis vnū numero q̄ spē.

Si qs tn̄ Auerroys fautō existat obiectiones a Sco. adductas soluē nō erit difficile. vn̄ apud Auer. oē vnū numero est p̄n⁰ numeri ꝛ nō ɔuertit̄. q2 p̄mū istoꝝ in reb⁹ materialib⁹ solū repit̄. Sed p̄ncipiū numeri tā in reb⁹ materialib⁹ q̄ in imaterialib⁹: et iō sermo Auer. itelligat̄ pticularit̄ negatiē ꝛ v̄ificat̄ de vno ɔstituēte numeꝝ trāscendentē q dr̄ numer⁹ qditatū seu eēntiaꝝ. in itelligētijs ergo nō est vnū numero q2 hēant materiā vnā cū in eis nō sit materia v̄e. in ipis tn̄ est p̄nci⁰ numeri. q2 qditates plēs ɔstitutiue numeri trāscēdentis.

Sanct⁹ Thōs aūt qnto meta ͨͤ ɔcedit ꝙ ɔpositū ex mā ꝛ forma h3 a materia ꝙ sit h̄ vnū numero ꝛ ab alijs distictū. Lucidi⁹ aūt se ipm̄ ꝛ v̄ba phi ibidē exponēs sup Boeͭ de trinitate. q. iiij. articlo. 2° ad primū inqt. illud qḋ dicit phs illa sūt vnū numero q̄ruz materia ē vna est itelligendū de mā signata que subest dimēsionib⁹ alias oportēt dicer ꝙ oia gn̄abilia ꝛ corruptibilia sūt vnuz numero cū sic eoꝝ mā sit vna. Ex qb⁹ tanq̄ fūdamētis habet ɔcedē. s. Thōs ꝙ auctͣs phi pticulariter est itelligēda. Cū in itelligentijs nō sit mā pp ꝙ nec pluralitas idiuiduorū sub vna spē in reb⁹ imālib⁹ ē assignāda.

Sed ɔtra. s. Thōs inebit Sot⁹ nā i rebus inmālib⁹ etiā fm̄. s. Tho. est vnū numero in qb⁹ tn̄ nō est mā signata nec dimēsionibus sbštans termiatis. Nō ɔuicit obiectio Scoti ɔtra. s. Tho. cū Aristo. qnto meta ͨͤ. allegata snīa sermonem faciat de vnitate numerali mālī ꝛ nō formali excludēte oio vnitatē maťialē3 de qua sermo gn̄alit̄ extat v̄⁹ ꝙ q̄cūq3 differūt numero formalit̄. differūt etiā spē ꝛ q̄cūq3 ɔueniūt spē ɔueniūt etiā numero formalit̄. Uult aūt phus qnto meta ͨͤ ꝙ nō q̄cūq3 sūt vnū spē sūt vnū numero ꝛ h̄ in sbijs materialib⁹ licet oppoꝰ ɔtigat in reb⁹ imaterialib⁹ in qbus nō sunt plura indiuidua sub vna spē. vt. s. Thōs tenet nō .n. loqur Aristo. de vno numero nisi ut distiguit̄ ɔtra vnū specie nō repcuz in substantijs imaterialibus.

Alij aūt dicūt ꝙ ꝓpō phi assignat̄ de q̄libet in se nō aūt de duob⁹ ɔpatis ad inicē3 q̄ opio nō aliť declarat̄ a Sco. et⁹ tamen itellectus manifestabit̄ cū de p̄ncipijs idiuiduationis erit sermo. S3 ɔtra hūc modum dicēdi istat̄. Si pse rō unitatis numeralis i aliquo sit materia vna numero seqt̄ ꝙ vbicūq3 repit̄ talis ratio ibi ꝛ effect⁹ ergo si in duob⁹ ɔpatis iuenit̄ ista rō ibi etiā iuenieť ista vnitas. h⁹ tn̄ solu⁹ p3 in. vij°. h⁹ qōe. x^a.

Propter tertium

qdem huius. Primit⁹ pro ambabus diuisionibus phi qnto metaphice caplo de vno q̄dam p̄mittent̄ scdo v̄itas q̄siti ostendetur

De p̄mo itaq3 p̄mittenduz primit⁹ ꝙ rō ꝓpter quā p̄ma diuisio vni⁹ dicitur realis altera vero dicit̄ logica est. quia scda harꝝ diuisionū est fm̄ intētiones logicas ꝛ fundamēta intētionalia. Prima autē3 diuisio est fm̄ fundamēta realia: ꝛ ideo modi secunde diuisionis fūdantur super modis prime eo mō quo itentiones fūdant̄ in rebus.

Utrꝝ aūt vnu3 quod diuidit̄ vna diuisione ꝛ in alia sit reale vel ꝙ i vna sit reale. in alia aūt intentiōale q̄rto appebit doꝝ.

Premittendū scdo ꝓ sufficiēti hoꝝ omniū diuisione logica ꝙ intellectus intelligēs aliqd sub rōne vnius aut intelligit illud sub ratōe incōmunicabilis ꝛ hec est vnitas numeralis aut sub ratione cōmunicabilis ꝛ p̄dicabilis de plibus: ꝛ tūc uel dicitur de differentibus tn̄ numero ꝛ erit vnitas speciei. aut de pluribus differentibus specie ꝛ erit vnitas generis. vltra autem hanc vnitatē3 vel similem ꝙ dicitur ꝓpter cōmunitatem

entis quod ꝓprie nec est genus nec species nō est inuenire aliquem conceptum vnū ꝑdicabilē de pluribꝰ ꝑdicatione qditatiua. ↄparādo tñ vnū ↄceptuȝ coīssimuȝ aliis coīssimis si silr se habeāt respectu suoꝝ īferioꝝ ī ꝑdicando in qd de eis īueniť vnitas ꝓportionis siue analogie ⁊ in hoc ↄsistit diuisiōis sufficientia.

Sed dubitať ↄtra ꝑmuȝ quod ꝑmittebať. nam si scđa diuisio dať ſm intētiones seu fundamēta intētionalia tot eēnt vnitates quot fundamēta ⁊ econūso quod tñ est falꝫ nam plura sūt fundamēta itentionalia quaȝ illa ꝙtuor vt differētia ꝓprium ⁊ accñs.

Ampliꝰ si vnitatuȝ scđe diuisiōis fundamēta sint itentionalia seqtur ꝙ ille vnitates erūt nihil qđ videť falsū. ↄña autē deduciť nā oē minus ens ente rōnis aut itentiōis est oīno nō ens. sed passio fūdata ī ente ratiōis est minꝰ ens ēte rōis. quia oīs passio est minoris ētitatis ꝙ̄ sit subiectū. ergo vnitates ille fūdate sup fundamēta itentionalia nō [illegible] ⁊ nihil erūt.

Adhuc ↄtra illud ꝙ scđo ꝑmittebať dubitať qꝛ si diuisio scđa vniꝰ est logica ergo debet dari ſm fundamēta itentionalia. ↄñs tamen est falsuȝ de vnitate ꝓportiōis. aliqua eniȝ est ꝓportio nullo exñte itellectu. ↄsilr nā ꝙ se habēt octo ad ꝙtuoꝛ sicut. vi. ad. iij. circūscripta oī opatione itellectus. ergo vnitas ꝓportionis nō causať ab itellectu.

Ad ꝑmaȝ rñdeť vnoꝰ ꝙ illa diuisio vnius dať ſm ꝙ vnitas itentionalis fundať in quocūq ↄsiderato vt qd. Sȝ ꝑdicata ī qd nō sūt nisi quatuoꝛ nūerata alia aūt ꝑbilia nō ꝑdicanť in quid sed in quale. Aliť rñdeť ꝙ illa diuisio assignať ſm ꝙ vnitas cuiuslibet itelligiť in se nō vt ↄpatur ad alia ⁊ ſm diūsos gradus vnitatuȝ. ꝑ ꝑmuȝ excluditur ꝓpriū ⁊ accidēs ꝙ̄ si in se ↄsiderētur reducūtur ad vnū speciē vel gñe. quia oē ꝓpriū ut sic est ideȝ genere vel spē silr est de accidēte. Per scđm excludiť vnitas diffōnis ⁊ differēne ꝙ̄ vt videť ſm diūsos gradus ↄpanť ad illa de quibus dicūť.

Ad scđam difficultatē dōm est ꝙ sicť est dare gradus in entibꝰ realibꝰ ita etiā in entibus rōnis pp qđ maioꝛ rōis īducta ē falsa nō. n. optet ꝙ qcqd est minus ens ēte rōnis sit nō ens. nā licet illa res rōnis que subiciť alteri rei rōis sit magis ens aliq̄ mō nō tñ seqtur ꝙ res fundata sit nihil. sicut in distīctionibꝰ opposito mō nō ꝙcūq differūt plꝰ ꝙ̄ rōne differūt realiter licet ꝙcūq plꝰ differūt quā ꝙ̄ differūt rōne ſm oēm gradū distīctionis rōnis vtiq realiter distīguūtur. Cum in distīctis rōne sit dare gradꝰ ſm plꝰ ⁊ minꝰ ut. s. Thōs in. q. de veritate. q. iij. articulo scđo ad 3ᵐ ⁊ Scotꝰ qnto metaphice.

Ad tertiā rñdeť ꝙ duplr accipiť ꝓpoꝛᵒ vno mō ſm fūdamēta realia sicut ī numeris alioꝰ ſm fundamēta itentionalia sicut ꝑdicati ⁊ subiecti ꝑma eēt sine itellectu de qua ꝓcedit rō. scđa aūt nō pōt esse sine ītellectu cū predicari ⁊ subici ptineāt ad actū itellectus de qua extat sermo phi cū ꝑdicamenta habeāt hāc ꝓportionē in ꝑdicādo ī qd de cōtentis sub se.

De scđo ꝑncipali dōȝ ꝑ cū Johe Scoto ꝙ vnitas nūalis nō diffiniť p hoc ꝙ dř. vᵒ. metaphice. cꝰ mā est vna numero p māȝ audiēdo aliqđ ens reale qđ ꝓbať. qꝛ ens scđe itentōis nō diffiniť p ens ꝑme itentōis. ſȝ vnitas numeralis est ēs scđe ītentiōis sicť ⁊ singularitas. vnū. n. numero dicere ⁊ singlare nihil differt 3ᵒ meťᶜ. sicut ergo vlē est itentionale ita ⁊ singlare cū sint silť nā relata ad ī uicē. res aūt ꝑme ⁊ scđe itentōis nō sunt silť nā vt ↄstat quare ⁊c.

Dōȝ 2ᵒ vnitas nūalis nō describiť. nec cā circūloqmur p illud qđ dř cꝰ mā ē vna numero. ꝙ ꝓbať. oīs descripᵒ aut circūlocutio ē p cōuertibilia. sed plibꝰ ē ↄueniēs vnitas nūalis vt rebꝰ tā mālibꝰ ꝙ̄ imālibꝰ ꝙ̄ habēt māȝ vnā nūero. per māȝ audiēdo ens reale qꝛ solū in rebꝰ mālibꝰ. Cū. n. exēplū dandū sit ī māifestis ⁊ māifestioꝛ sit nobis vnitas ī mālibꝰ ꝙ̄ in immālibꝰ iō ↄueniētꝰ fuit illā eo mō māifestare non tñ excludēdo datam vnitateȝ numeraleȝ in immaterialibus.

Dõm tertio ꝑ intẽtione pħi qnto metaphice ꝙ vnũ numero est cuiꝰ mã est vna.i. cuiꝰ subicibilitas est singlaris simplr ꝙ per suadeť.Singulare simplr subicibile hꝫ rõnem mãlis ⁊ subicibilitas appropať simplr singulari.ergo vnũ numero.i.singulare simpliciter subicibile est illud cuiꝰ subicibilitas est singularis simplr ⁊c.

Nosce tñ optet ex doctria Sco.scdo sententiarum dis.3ª. ⁊ erit fũdamentuꝫ eius de pricipiis idiuiduatõis i.vijº.hꝰ.q.xª.ꝙ cũ mã ⁊ forma opponãť relatiue scdo phicoꝝ q̃t ãt mõis dĩ vnũ relatiuoꝝ tot mõis diciť reliquũ pzio topicoꝝ ꝙ sicut forma ut ad pñs sufficit duplr accipiť vel ꝑ forma ptis que est altera ps ꝯpositi ut aia itellectiua in hõi ne.vel ꝑ forma totiꝰ que est ipa qditas vt hũanitas.Silr mã correspõdenter diciť duppliciter.quedã.n. est materia q̃ opponiť forme ptis ex qua ⁊ forma ptis ꝯstituiť ꝯpositũ vnũ perse. alia aũt est mã que opponitur forme totiꝰ ⁊ ipi quiditati ⁊ ꝯñr extra rõeꝫ qditatiuaꝫ formaliter ⁊ hec est materia que est differẽtia seu ꝓpetas idiuidualis que ẽ causa ꝓpria hecceitatis ⁊ indiuiduatiõis q̃ dici põt hecceitas.Cuꝫ ergo dicit phus illa sũt vnũ numero quoꝝ mã est vna loqtur de mã scdo mõ dicta ⁊ nõ pºº. Multũ aũt appropriate mã scdo mõ dicta ꝯgrue dicitur mã.qꝛ ꝯstituit rem in esse vltio subicibili ⁊ mãli nõ aũt in esse formali:quia ut dictũ fuit nõ ptinet formaliť ad rõnem qditatiuam: ⁊ formalẽ.hic aũt modus consonat doctrine phi qnto metaphice.cũ dicat subdendo illa sũt vnũ specie quoꝝ ratio est vna.ratio qdẽ sumiť ꝑ qditate que diciť forma totiꝰ respectu esse idiuidualis.Ex qbus eliciť cõtra alios modos determiandi qõem ꝙ auctoritas phi vlr est audiẽda cum eius vitas extendat se tam ad mãlia ꝙ̃ imaterialia in qbus oibus est materia scdo mõ dicta .i.differẽtia aut idiuidualis ꝓprietas que est cã ꝓpria hecceitatis.

Propter quartuꝫ

qdem huiꝰ.Ad primũ iuxta opioneꝫ Sco. satis ꝯstat ꝙ vnitas numeralis nõ diffiniť ꝑ hoc ꝙ diciť cuius mã est vna numero.cũ ens scdẽ itentionis qualis est illa vnitas vt dictũ est nõ diffiniať ꝑ ens pme itentiõis cꝰ modi est mã etiã accepta ꝑ differẽtia indiuiduali que est ꝓprie cã vnitatis numeralis ⁊ idiuiduatiõis:nec etiã est circũlocutio per ꝯuertibilia accipiẽdo mãm que est alťa ps ꝯpositi ⁊ eẽntialis. nã mlťa sũt vnũ numero que carent tali mã sicut imãlia. sed accipiẽdo mãm pmoꝰ ꝑ illa que ẽ altera ps eẽntialis ꝯpositi erit quedã exemplificatio ▪ exẽplum magis manifestũ. quia manifestior ẽ nobis vnitas mãliuꝫ ꝙ̃ inmãlium. nõ tñ excludiť quin vnitas numeralis sit etiã in inmãlibus.Juxta tñ opioneꝫ hãc accipiendo mãꝫ ꝑ illa hecceitate seu dñtia idiuiduali.

Dõm ꝙ licet illa notificatio nõ sit proprie diffinitio est tñ descriptio q̃dam seu circũlocutio.etiã ꝑ ꝯuertibilia.nã oẽ vnũ numero hꝫ talẽ mãm ⁊ ecõuerso.qualr aũt.s.Tho. rñderet hãc ꝓpõnem itelligẽs solum particulariter satis inotuit a quo vo sumať vnitas numeralis in sbijs imãlibꝰ apud sanctũ Thõs dr. ꝙ ab eodẽ a quo etiã sumiť vnitas specifica ⁊ tale est differẽtia eẽntialis ▪ in.vijº.diffuse declarať.

Ad ꝯfirmationem de ꝯtrarijs respõdet Sco.ꝙ licet ꝯtraria habeãt eandẽ materiã successiue accipiẽdo mãm ꝑ subiecto motꝰ uel mutatiõis nõ tñ habẽt eandẽ hecceitatẽ seu differentiã idiuidualẽ nec ꝯñr erũt vnũ numero ut ex dictis ptꝫ.Aliter.s. Thõs diceret ꝙ licꝫ ꝯťria habeãt eandẽ mãm.i.ideꝫ subiectũ nõ tamẽ eandẽ mãꝫ signatã eisdem dimẽsionibus.

Ad scdm pncipale de specie satis ptꝫ ꝙ quia pricipiũ idiuiduationis quod appellatur mã apud miores est extra qditatiuaꝫ ▪ tionem.ideo nõ est vna numero licet habeat mãꝫ que est altera ps ꝯpositi. Apud etiã doctrinã pdicatoꝝ licet in spẽ sit materia absolute ꝯsiderata. nõ tamẽ dimẽsionibus signata que vt sic est pricipiuꝫ idiuiduationis

In diuinis autē ↄcedit᷑ vnitas ūiuersalis. qꝛ ibi est indiuiduū vt hic deus dictus de vno solo deo lȝ dicat᷑ de plurib⁹ suppositis. cum natura illa indiuidua sit in plurib⁹ talibus. ꝛ ibi cōcedit᷑. Materia idest hecceitas que est principiū indiuiduatōis ꝛ silr in intelligē tijs. Juxta tamē viā sancti Tho. quid sit [illegible] cendū satis innotuit cū diffinitio vni⁹ nu‑ mero a philosopho assignata rebus imate‑ rialibus non sit adaptāda.

Ad ↄfirmatiōē rñr ꝙ qꝛ vnū principium numeri vt sic abstrahit a motu ꝛ materia iō sibi nō ↄuenit diffinitio vni⁹ numero hic as signata. Aliter dici pōt ꝙ sicut in nobis plures sunt hecceitates cōcurrētes in vnum vt hic homo hoc aial hoc viuēs ꝛc. ista tamē non faciūt distincta indiuidua in eodē ꝑptē coincidentiā in idē. ita vnū quod est prin‑ cipiū numeri si quā hecceitatē dicit coicidit in idē cū hecceitate illius cui applicat᷑ illa vnitas que est principiū numeri sic ꝛ in di‑ uinis hecceitas diuitatis ꝛ ꝑsone coincidūt in idē saltē realiter. ideo nō faciūt distīcta indiuidua. Aliter rñdet Scotus ꝙ vnū hic diuisū est vnū rōis ꝛ non vnū quod est principiū numeri ymo vnū quod est princi piū numeri cōe est in omni reali. Vñ vnum numero ꝛ vnū principiū numeri differūt qꝛ primū est diuidēs in secūda diuisiōe. Secū‑ dū autē est diuidēs in prima.

Ad tertiū principale neget᷑ aņs ꝛ ad eᷓ ꝓbatōē rñdetur ꝙ vnū diuisū diuisiōe lo gica equiuoce dicit᷑ ab vno diuiso diuisione nāli. tamē illud vnū in se. ꝛ istud in se am‑ bo quo ad suos modos nō sūt equoce dicta Sed vnitas hic in suis modis ꝛ ibi in suis modis differunt secūdum magis ꝛ minus. Cum aūt arguit᷑ ꝙ tūc multū sibi oppositū nō sic dicit᷑. Respōdet᷑ ꝙ illud ē falsum. nā sicut vnū dicit᷑ ꝭm magis ꝛ min⁹ sic etiā ꝛ multū sibi oppositū nō tamē oportȝ vnū op‑ positoꝝ diuidi in tot inferiora in quot diui‑ ditur alterum oppositum. Cum regula illa quot modis dicit᷑ vnū oppositoꝝ tot mōis ꝛ reliquū ꝟitatē hēat quo ad significata ꝛ modos nō quo ad supposita. Cū vero argu ebat᷑ ꝙ tūc ꝓpositio in qua ponit᷑ vnū esset multiplex ꝛ distinguēda ↄcedit᷑ accipiendo vnū quod est cōe vtriqꝫ diuisioni. nō autē vt accipit᷑ seorsū in hac diuisione vel illa. Et si querat᷑ in quo genere sit illud vnū in‑ tentionale. ego querā in quo genere sunt iste intentōes. s. ge⁹ ꝛ spēs si sint in nullo genere tūc nō est q̄rendū de vno in quo gn̄e sit. Si vō sint in aliq̄ ibi ponet᷑ vnū scđo diuisum. Scotus q̄nto metaphice. hoc tn̄ disputabi tur qōe. viijᵃ.

Ad quartū principale pōt dici vno mō ꝙ nec diuisio vni⁹ logica nec alia nālis diui dit vnū ꝭm rōē vni⁹. s. ꝭm rōē indiuisiōis. sed ꝭm fundamēta sup que pōt vnitas fun‑ dari. ꝓpterea secunda diuisio differt a pria ꝭm fundamēta diuersa. qꝛ pria sunt funda‑ mēta realia hec autē intētionalia. Sȝ cō tra res prime intentōnis sicut vnitas que est de genere quātitatis nō fundat᷑ in re secūde intentōis. qꝛ omne fundatū in alio hȝ mino‑ rem entitatē q̄ȝ fundamētū. sed vnitas que est in gn̄e quātitatis vt vnum ↄtinuitate est vnitas prime intentōis ꝛ ita de alijs vnitati bus realibus. ergo talis vnitas nō pōt fun‑ dari sup fundamētū intentionale quod vi‑ det᷑ asserere respōsio si supponat rōē vnius vt vnū est esse reale ꝛ prime intentōis. fun‑ damēta autē nūc posse esse realia nūc vō in‑ tentionalia. Aliter ergo rñdetur ꝙ vnitas primo diuisa est realis. vnitas autē secundo diuisa est vnitas rōis. ꝛ cōsimilr fundamē‑ ta nec duo mēbra. s. vnū genere ꝛ vnū specie in ambabus diuisiōibus posita cōueniūt. Propter quod nosce oportet vt Scot⁹ q̄n‑ to metaphice ꝙ vnitas cāta ab intellcū hēt vnitatē in re a qua originat᷑ sicut ignis gn̄at ignē sibi similē in specie nullo etiā intellectu existente. ꝛ ꝓ tanto illa gn̄atio cōcedit᷑ vni‑ uoca. ꝛ ab ista vnitate in re mouet᷑ intelle‑ ctus ad inueniēdū vnitatē intētionalem q̄ in ista vnitate reali fundat᷑. ꝛ hec vnitas [illegible] alis est in mēbris prime diuisiōis. vnitas āt rōis fūdata in tali vnitate est in ꝭa diuisiōe

Ritur septimo questio vtrū ens fm se cōueniēter di nidat in decē pdicamēta ad seinuicē essentialiter distincta. Et arguit qꝫ non pꝛio ex pte diuisi nullū accidens est ens fm se cū egeat altero. ens autē fm se cū sit non eget altero pꝛio posterioꝝ. quodlibet autē pdicamētū excepta substātia est accidēs cū pdicet i quale. ergo nullū pdicamētū excepta substantia est ens fm se.

Cōfirmat ex pte diuidētiū quod p superabundātiā dicit vni soli cōuenit quīto topicoꝝ. ⁊. viijº. ethicoꝝ. sed gñalissimū est tale ergo ꝛc.

Adhuc qꝫ sint tantū duo gñalissima arguit. ens diuidit in ens p se ⁊ nō per se. silr diuidit in ens in alio ⁊ nō in alio. in ens dependēs ⁊ nō dependēs. ergo sicut vnū illoꝝ est gñalissimū ita ⁊ aliud. quot enim modis dicit vnū oppositoꝝ tot modis dicit ⁊ reliquū pꝛimo topicoꝝ.

Cōfirmat duo sunt generalissima pdicamēti quātitatis ergo ꝛc. añs pbatur in omni vno genere est vnū pꝛincipiū. omne ēt vnū genus diuidit pꝛio p duas differētias tantū in duas spēs pꝛimas in quātitate sunt duo pꝛincipia pūctus. s. ⁊. vnitas. quantitas quoqꝫ in pdicamētis hꝫ duas diuisiōes quaꝝ neutra sub altera ɔtinet sed vtraqꝫ pꝛima cū sb cōtinuo non ɔtineat hr̄e positiōē in partibus nec discreta. qꝛ vtraqꝫ. s. tā qn̄titas continua qꝫ discreta pōt esse sine positiōe gº ī duo gña qualitas ēt hꝫ quattuoꝛ spēs pꝛimas ergo plura generalissima. cuiuslibꝫ enī vniº generis sunt tm̄ due species pꝛime. cū oīs diuisio generis sit p differētias ɔtrarias. xº. metaphisice. ⁊ Boetius libro diuisionū. sed tm̄ vnū vni est oppositū. vt in eodē. xº. igit sunt tantū due pꝛime differentie diuerse cuiuslibet generis ergo tm̄ due spēs cōstitute per illas vel si plures plura erūt genera.

Amplius qꝫ relatō sit duo pdicamēta arguit omne relatiuū refert ad coꝛrelatiuū qđ est simul cū eo. ergo coꝛrelatiuū eque pmū cū ad aliqđ qđ est gñalissimū pn̄i relatōni sit etiā gñalissimū. erūt ergo duo gñalissima

Cōfirmat actio ⁊ passio sūt eēntialr relatōes ergo nō sūt distincta gña. añs pbatur. omne illud est essentialr relatio quo aliquid foꝛmalr refert. sed actio ⁊ passio sunt huiusmōi. calefaciēs enī refert ad calefactū. constat autē qꝫ calefaciēs inquātū talis foꝛmalit actiōe est calefaciēs. calefactū vō inquātum tale passiōe est huiusmōi ergo ꝛc. sicut etiā se hꝫ habere ad haberi ita agere ad pati per sile. habere āt ⁊ haberi nō ɔstituūt diuīsa pdicamēta vt cōstat ergo ꝛc.

Adhuc vbi ⁊ qn̄ sūt eiusdē gñis cū esse in loco ⁊ in tpe. esse eni in aliquo nō est alteriº generis qꝫ illud in quo est. sic nec esse in sanitate est alteriº gñis qꝫ sanitas. alr eni essent xviij. gña gñalissima in accn̄tibus ergo ꝛc. Positio quoqꝫ est oꝛdo ptiū in loco de qditate aūt pꝛ sitōis nō est pars q̄ est de gñe relatōis nec esse in loco. qꝛ tūc positō essꝫ vbi ergo positio est essentialr oꝛdo. sed oꝛdo est relatio ergo positio essentialr esset relatio.

Cōfirmat habitus est hitudo media inter rem habitā ⁊ habentē sic factio est mediū inter faciēs ⁊ rē factā. vel ergo habitus erit essentialr relatio vel erūt duo gñalissima sic factio facit duo gñalissima per hoc qꝫ est ab hoc ⁊ in hoc. Qꝫ autem. x. gñalissima non sint essentialr distīcta arguit pꝛio. substātia coꝛpea nulla essenª sibi addita est essentialr diuisibilis in ea que insūt qꝛ ꝛc. qnto metaphice. gº eēnr sba coꝛpea est qn̄titas. subiectū n. vt subiectū priº ē nāliter accn̄te ergo substanª coꝛpea pꝛioꝛ est nālit ipa qn̄titate cū sit subiectū eius. sed talis substātia nō pōt recipe quātitatē nisi in ptibus eius. qꝛ de ratōe qn̄titatis est hr̄e ptē extra ptē. Indiuisibile āt nō pōt recipe diuisibile. ergo de rōe susceptiui inqn̄tū hº est hr̄e ptes eiusdē rōis.

Cōfirmat q̄litas q̄rte spēi nō differt eēntialiter a quātitate ergo nō distiguūtur. añs pbat. si enī figura eēntialiter differret a cōpe cū vtrūqꝫ sit absolutū. ergo deº possꝫ facē coꝛpº sine figura ⁊ ita nō tminatum.

Posś3 ꝗ q̄titas intelligi sine figuratōe q̄ est terminꝰ ɔtra p̄hm 3° p̄hicoꝝ nō pōt intelligi corpꝰ nisi sup̄ficie terminatū. ⁊.3°.metaphi sice.q.xviᵃ.p̄hi sine his .s. sup̄ficie ⁊ linea impossibile est corpꝰ esse qꝛ his diffinit̄ ⁊ ē ecōuerso.q̄litas ē vno modo dr̄ dr̄ia s̄bē in p̄ntis.sed dr̄ia eēntialr nō differt a substāᵃ gᵒ q̄litas essentialiter nō differt a substātia.

Ampliꝰ relatio aduēit sine reali mutatōe q̄nto p̄hicoꝝ ergo nō est res vere distincta.

Cōfirmat̄ actio ⁊ passio nō essentialr di⸗stinguūtur ergo ꝛc.añs p̄bat̄. sunt eni motꝰ ⁊ vnꝰ motꝰ ⁊ hoc eēntialr. p̄bat nāq3 p̄hūs q̄nto p̄hicoꝝ ꝙ ad actionē ⁊ passionē nō est motus.qꝛ nullꝰ motus est motꝰ.actio āt est motꝰ nō geni.iue qꝛ ratō p̄hi nō ɔuinceret ibi dē sic in siliū nō seq̄t nullꝰ substātie est motꝰ albedo est substātie genitiue ergo albedinis nō est motꝰ.cū ergo nō valeat in hoc exēplo ergo nec i alio. ergo noiatiue est vera hec ꝑ positio actio est motus.

Adhuc q̄n non differt eēntialr a tp̄e ergo ꝛc.añs p̄bat̄ oē qd̄ essentialr est ɔtinuū ⁊ successiuū est tempꝰ vel motꝰ.sed q̄n ē hm̄oi cū3 ois mēsura ꝓpria alicꝰ successiui sit suc⸗cessiua.q̄n autē est mēsura successiui inq̄tū3 tale vt q̄n venit heri.q̄n veniet cras.

Cōfirmat̄ ꝑ se differētie q̄n sūt p̄teritum p̄ns ⁊ futuꝝ. Porretanꝰ auctor viᵒ.princi⸗pioꝝ ⁊ loquit̄ de p̄nti diuisibili cuiꝰ diffini⸗tio est cuiꝰ ps p̄terijt p̄sq3 futura est gᵒ ꝛc.

Ampliꝰ denoiatiuū nō significat aliud q̄ albū albū.n.solā q̄litatē3 significat in p̄ntis gᵒ nec vbi a loco nec q̄n a tēpe aliud signi⸗ficabunt.

Cōfirmat̄ p̄dicamēta inquātū3 p̄dicamē ta nō sūt res cū sint vl̄ia.ɔstat autē ꝙ vl̄ia ñ sic sūt sed sic dñr.ois āt res ē singl̄aris gᵒ ꝛc.

In oppositū est p̄hus in p̄ntis.singulū eo rū3 q̄ ſm nullā cōplexiōe3 dñr aut significat substātia3 aut quātitatē aut q̄litatē ꝛc. ⁊ q̄n⸗to metaphice totiēs ens ſm se diuidit̄ quo⸗tiēs esse significat. decē ergo genera sūt diu⸗sa entia ſm se.sed si tñ differrēt ſm diuersos modos p̄dicādi essent solū3.x.diuersa rōe.

Ampliꝰ Porphiriꝰ in p̄dicabilibꝰ p̄di⸗camēta sūt.x.reꝝ p̄ncipia.gᵒ oꝫ ea esse realiter distincta. Adhuc Boetiꝰ in p̄ntis intentō p̄hi est determiare de decē vocibꝰ decē rerū3 genera significātibus.

Sꝫ dubitat̄ qꝛ Aristo. q̄nto metaphice enumerās p̄dicamēta nullā fecit mentōe3 de situ ⁊ hitu. Rñdet Auerroys ibidē ɔmento xiiijᵒ.ꝙ Aristo.tacuit p̄dicamētū3 sitꝰ ⁊ ha⸗bitus ꝓpter abbreuiatōe3 sermōis aut qꝛ la tuit. Sꝫ ɔtra hāc solutōꝫ inuehit Scotꝰ ibi dē q̄ ꝓlixitas fuissꝫ dixisse duo verba ⁊ hic necessaria.

Ampliꝰ nec ꝓpter latētia3 cū Aristo.ibi⸗dē petat ɔtrariū.si.n.latet iō debuit exp̄mer̄ cū occulta sint exprimēda.qꝛ nō docetur nec addiscit̄ nisi qd̄ cū p̄rio ɔcipimꝰ fuerit du⸗biū ꝛc. Lincoñ.p̄ posterioꝝ. Pōt igit̄ di ci ꝙ tacuit illa duo p̄dicamēta qꝛ in p̄dica⸗mētis ipsa enumerant.ideo ide3 nō iterādo nō est error. Sed dices quare dimisit duo ⁊ nō tria. Rñdent q̄da3 ꝙ nimis fuissꝫ quia ternariꝰ est numerꝰ p̄fectꝰ. Aliter tñ dicitur ꝙ dimisit qꝛ sic voluit nec sit cura verboꝝ3 in hac scientia.

Propter primum

q̄de3 hꝰ.ens ſm se hic audit̄ ꝑ ente ɔpleto idest nō existe p̄te alteriꝰ in se nō aggregante nās diuisas.vt Scotꝰ q̄nto metaphice disti cto cōtra ens ſm accñs. entitates.n.habētes ordinē ad seinuicē vt p̄tinēt alicui p̄dicamē⸗to aut p̄se ordināt̄ ⁊ tūc erūt aut ḡnalissima aut subalterna aut sp̄ealissima vel īdiuidua audita hic p ens ſm se dirce ⁊ eēntialr exñ⸗tes in p̄nto.vel paccñs ordināt̄ veluti ɔcre⸗ta q̄ nō p̄se p̄rio ponūt̄ in p̄nto. vel reductie veluti p̄rinᵃ entitatū p̄dicamētaliū.⁊ sic mā p̄ria forme s̄bales aia ponūt̄ in p̄nto s̄be re⸗ductiuē. p̄nctꝰ quoq3 ⁊ vnitas cōsilr in p̄nto q̄titatis.q̄re Albertꝰ q̄nto metaphice. Ens ſm se dr̄ hic q̄n vnū attribuit̄ alteri ḡra sui ⁊ nō ḡra alteriꝰ ita ꝙ ipsū3 est de nā illius. Vñ Scotꝰ.vijᵒ.metaphice dicta ſm se sunt oēs sp̄ēs omniū geneꝝ ⁊ oia indiuidua que

pse sunt in gñe que nõ includũt res diuersoꝝ generꝝ vt sumit̃ qnto metaphice cap° de ente. Est at̃ pdicamẽtuz metaphice ↄsideratus coiter descriptũ mltitudo entitatũ quaꝝ vna intrinsece respicit aliã sic̃ constitutiuũ vel sic̃ totũ respicit ptẽ. Dñt.n.pdicamẽta dupl̃r ↄsiderari. vno mõ inq̃tum sũt entia ⁊ h̃ mõ de eis pse ↄsiderat metaphicus cuius subiectũ primũ est ens inq̃tũ ens. Alio mõ inq̃tũ cõsiderant̃ a rõe siue inquantuz aliq̃ ꝓprietas ab intellcũ cãta eis attribuit.quo mõ considerant̃ a logico.ostẽdit nãq; de eis passiões sibi inherẽtes inquãtuz sũt gñalissima vt de substãtia vniuoce pdicari nõ esse in subiecto [redacted] aliqd significare ⁊c̃. vnde pdicamẽtum ꝑ 2ª intentõe logice ↄsideratũ est respect° rõis derelict° ab intellcũ ↄpante pses ẽtitates ordiãtas ⁊ fũdatas i ill̃ mltis sic ordinatis. De cẽ.n.ẽtitates q̃ metaphic° pse ↄsiderat a logico paccñs ↄsiderant̃ cũ speculet̃ circa eas aliqd intẽtionale applicabile ill̃. Scot° i pñtis. Dñr nãq;.x.pdicamẽta a pho fm q, dicunt ordiẽz aliqꝝ s; sub ⁊ sup̃.⁊ vt sic ↄsiderãtur a logico ⁊ vocant̃ prinª ab auctore.vi°.principioꝝ si ↄsiderẽt̃ ꝑ respectũ ad cãz extrinsecaz vl̃ effectũ. dñr v̓o prie ptes entis a metaphico de qb° vt sic pñs extat s̃mo. qd at̃ sit distinctõ ẽentialis qõe appebit de pl̃alitate distinctionum.

Propter secundũ

qdẽ hui°. Credidit Auicẽna 3° phisicoꝝ ca° 2° ⁊ 3° q, nõ est necesse ponere.x.pñta.inqẽs nos nõ cogimur obseruare istã diuisionẽ famosaz qua dr̃ q, decẽ gña sunt quoꝝ vniuscuiusq; est certissima gñalitas ⁊ q, nihil ẽ extra ipsa. q; aliqd inuenit̃ qd sub nullo gñe põt collocari sic̃ mot°.q; si ↄpatio mot° ad subiectũ sit pdicamẽtuz.s.esse mot° in subiecto puta gen° passiõis multo fortius ⁊ motus est pdicamẽtuz.vel si nõ ponem° ↄpatõnez qlitatis ad subiectũ pdicam̃tuz ⁊ nõ qlitatẽ. vel si tu velis ponere qlitatẽ ge° habes ponẽr motũ genus. ⁊ si vltra ponas ↄpatõz motus ad subiectũ ergo pones ↄpatõz qlitatis ad subiectũ gen° ⁊ sic de alijs accñtibus. ⁊ ita augebũt̃ pdicamẽta mlta augmẽtatõe

Hec autẽ opinio est cõtra eos qui ponũt motũ ꝑ compatõez ad patientẽ pdicamẽtuz Rões vero in ↄtrariũ facile soluũtur q, Aristo.nõ fecit pñta s̃ ibidẽ loquit̃ fm famosuz modũ loquẽdi. Nec in qnto metaphisice diuidit ens in tot pdicamẽta sed in tot res. Sed ↄtra hanc determiatõez est auctoritas boetij in ↄmẽto pñtoꝝ dicẽtis nõ potest esse vnũ pdicamẽtuz qd alijs.x.addici possit.⁊ in prin° pdicamẽtoꝝ dicit q, liber iste pdicamẽtoꝝ est simpl̃r Aristo.ymo ipse met Auicẽna 3° phicoꝝ inqt. Cogimur obseruare illã diuisionẽ pñtoꝝ famosaz qua dñr.x.esse gñalissima. Cogimur inq̃ inqt Scot° i q̃rto dis.xiijª.ꝑpter phoꝝ antiquoꝝ auctoritatẽ cui nõ oꝫ facile ↄtradici. Nosce tñ oꝫ q, lꝫ nullibi ab Aristotile ↄpertũ sit eũ ꝓbasse ymo sp supposuisse.x.esse pñta.q; tñ ↄtentõ est de qditatibus multoꝝ pñtoꝝ iõ nõ vĩ ẽe [redacted] se notũ.x.esse pdicamẽta. ⁊ pcipue q; ill̃° ꝓpõis ↄplexio.x.sũt pdicamẽta nõ hꝫ euidẽtiã ex termis suis inquãtuz sui sũt quod reqrit̃ ad ꝓpõez [redacted] se notã vt visuz est in quãto huius qõne qnta. Nec forte numer° talis pdicamẽtoꝝ est demõstrabil̃ q, si possibilis esset demõstratio de eo rõnabile videt̃ Aristo.circa eã laborasse cũ isto fundamẽto sublato magna ps sue doctrine auferat̃. Ponẽda [redacted] sunt.x.pñta ad min° realia. tuꝫ q; cũ oẽs supponãt.x.esse pñta ipsa nõ sunt negãda.loquẽduz eni est vt plures ⁊ sentiẽduz vt pauci.ꝑpter qd de coꝝ nũero sola fides habeat̃ ꝑ auctoritate.quare Egidi° d mẽsura angeloꝝ qõe q̃rta. Architas tarẽtin° vt simplicius nãrat pitagorice argumẽtans ad numeꝝ d̃nariũ reducit pñta. Pitagoras.n.ex numeris oiuꝫ cãz reddere volẽs tm̃.x.posuit pñta cuꝫ numeri nõ transcẽdant denarium.

Quidã v̓o simpl̃r dixerũt pñta nõ distigui ẽentialr̃ s; penes diuãsos modos pdicãdi. Et ab opiniõe ista vt puto sumpsit originez positio nominaliũ dicentiuꝫ q, penes distinctõez vel pdẽptitatez reꝝ significataꝝ nõ at

tendit distinctio vel diuersitas pñtoꝝ. solū enī res significate p terminos de pñto substātie ꝛ ēt p pmā ꝛ terciā spēz q̄litatis ponūt fz eos res pñtales ēentialr distīcte. ꝛ sic sūt vnū p̄dicamētū cū dimidio quorum significata vnius ēentialr distinguūt a significato alterius. s. pñtuz sbe ꝛ due spēs pñti q̄litatis vt pria ꝛ tercia spēs q̄ dici pñt dimidiū p̄dicamētuz q̄litatis. cuz q̄tuor spēs q̄litatis sit totale p̄dicamētuz q̄litatis. nō enī potuerūt saluare ēentialez pdēptitatē habituū vel dispositionū ꝛ q̄litatū passibiliū cū substātia. propter quod coacti fuerūt inter illa solū ponere distīctōz ēentialē. cuiꝰ oppoᵒ ppt̄ cām oppositā euēit in alijs spēbꝰ ꝛ gn̄ibꝰ p̄dicamētoꝝ.

Que opinio quia logicalis est discutienda reliquat dyaletici. Alij āt dixerūt q̄ solū tria p̄dicamēta absoluta dicūt rem ꝛ realiter distiguūtur. sed alia septē p̄dicamēta cū dicāt circūstantiā ꝛ moduz rei nō distinguūtur realiter qui modus vtiq̄ pōt saluari Unde Scotꝰ in quolibetis res sumit vnoᵒ p quocūq̄ ente reali absoluto. ꝛ sic loquutꝰ est Boetius in libro de trinitate. ꝛ sic septem p̄dicamēta respectiua nō sunt res. Ultio mō sumit res strictissime p ente reali absoluto ꝛ pse ente. ꝛ sic nullū nouē p̄dicamētoꝝ accidētiuz est res. Q̄ aūt p̄dicamēta essenᵗ nō distiguātur deducūt taliter opinātes prio de quātitate. cōtinuitas substātie est vnitas substātie. si ergo ista vnitas distiguitur a substātia tūc substātia est vnū p aliud a se. ꝯ̄ns ꝯtra phm ꝛ cōmentatorē q̄rto metaphice.

Ampliꝰ de relatiōe idez arguit si distigueret ēentialiter a fūdamēto tūc nulla fōma absoluta essz prinᵒ imediatū alicꝰ actōis cū ōis talis forma hēat respectū supadditum si sit principiū agēdi. ergo respectꝰ est formale eiꝰ inquātuz elicit opatōez. Q̄ ūo penes diuersos mōs p̄dicādi distiguātur p̄dicamēta deducūt. quotiēs. n. dr̄ ens totiēs esse significat qnto metaphisice caplo de ente. ergo penes diuersos modos p̄dicādi ea in que p se fm se diuiditur distiguunt p̄dicamēta

Et q̄q̄ logice plusq figuraliter tollerari posit pñta ēentialr nō distingui. tn̄ q̄z pñs theoria est sapiētis cuiꝰ est resoluere vsq̄ ad q̄ditates vltimas verius loquēdo cogimur distinctionē essentialez ponere inter p̄dicamēta vt diffuse de vnoquoq̄ pñtoꝝ tercio inducetur dicēdoꝝ. Nec rōes huiꝰ opiniōis id negantes cōuincūt. Ad primā cōtinuitas sbstantie est vnitas substātie ꝛc. Rn̄r q̄ continuitas substantie non est illud quo substātia est vna ēentialiter ꝛ pse primo mō. sed est illud quo substātia est quāta ꝛ vna pse 2ᵒ mō cuz vnū pricipiū nūeri sit fundamētuz pdēptitatis in substātia. vt phus qnto metaphisice caᵒ de adaliqd. Ad aliā rōez de relatōe rn̄r q̄ relatio fundata sup actōez non est principiū quo agēs agit elicitiue sed ē posterior actōe elicita sicut relatio in visibili non mouet visuz.

Sed ꝯtra arguit deducēdo q̄ distinctio modoꝝ p̄dicādi nō est pria a qua sumatur distinctio pñtoꝝ si eoꝝ talis extiterit intellectus. tuz prio q̄z modus p̄dicādi sequit modū essendi. Scotꝰ in tractatu de modis significādi. tuz etiā q̄z primi modi p̄dicādi simplr nō sunt nisi duo. s. in qd ꝛ in q̄le nec sunt nisi q̄tuor p̄dicata prio topicoꝝ. nec solū nisi quinq̄ vlia ex porphirio. ergo penes modos p̄dicādi nō pñt distigui p̄dicamenta assignādo ea esse decem.

Ampliꝰ entia prie intentōis nō diuisificātur essentialr ꝛ prio pter diuisiōz reꝝ scōe intentōis nec econuerso. cū genꝰ quod est scūda intētio fm eandē rōnez dicat de sba ꝛ de q̄litate q̄ sūt res prie intētiōis. nec aial quod fm se est res prie intētōis variat ad variatōez generis vel spēi q̄ sibi attribuūt ab intellcū q̄tenꝰ ponit genꝰ subalternū cū sit genus respcū inferioꝝ ꝛ spēs respcū supiozuz. ergo pñ a q̄ sūt res prie intentōis non distiguūtur essentialr fm distīctōez modoꝝ pñdi q sunt scōe intentōes. Adhuc si diuersitas mōꝝ pñdi essz causa distinctōnis pñtoꝝ aut ergo sufficiēs ꝛ adeq̄ta. ꝛ tūc seqt̄ q̄ pñta ñ erūt diuersa entia realr nec ppō negatiua erit pᵃ

⁊ imediata in q̄ remouebit̄ gen⁹ ḡnalissimū vni⁹ p̄ñti a ḡne ḡnalissi° alteri⁹ contra p̄bm ꝑ posterioꝝ. diuisitas eni real̄ est maioꝛ diuisitate solū modi p̄dicādi. ȝ in hac ꝓpositōe hō nō est asin⁹ est diuisitas in re inter ex̄ma realia a qua depēdet ei⁹ vitas. ergo ipa erit verioꝛ prioꝛ ⁊ imediatioꝛ q̄ꝫ illa substantia nō est quātitas vbi iuxta opiniōeȝ est diuersitas solū in mō p̄dicādi. Si aūt cū diuisitate modoꝝ p̄dicandi reqrat̄ diuersitas etiā reꝝ q̄ p̄dicant̄ seqt̄ ꝙ diuisio p̄ñtoꝝ penes distīctionē modoꝝ p̄dicādi nō erit pria cuȝ res sit prioꝛ suo modo p̄dicādi. Hec auctoritas p̄hi qnto metaphice coꝝ positioneȝ cōfirmat. Esse eni est equocū ad esse prie intentōis ⁊ scd̄e intentōis. esse aūt quod est p̄dicatū est esse prie intentōis dicēdo homo ē idest hō est ex̄ns. esse vero quod est scd̄e intentōis. s. vniēs ⁊ ɔponēs esse ꝓpōis appellatū nō p̄dicat̄. Cuȝ ergo dicit p̄hus quotiens diuidit̄ ens totiēs esse significat illud esse ñ est esse ꝓpositōis qḋ est cōpositio. sed ē prie intentōis dictuȝ denoiatiue ab ente. ⁊ illō ēe significat idē vnicuiqȝ cathegorie. cuȝ ens nō diuidat̄ in decē ḡna entiū sicut vox in significatōes. qꝛ ens nō est equocuȝ ad decē ḡna. Non ergo videt̄ tutū simpl̄r huic adherere positōi nisi p̄dicamēta vt scd̄e intentiōis sūt logice lȝ nō tute ⁊ nō metaphice ɔsiderētur. Si qs autē vellet id ꝓbabil̄r defendere rn̄deat ad rōes adductas. Ad primā cuȝ dicitur. modus p̄dicādi p̄supponit moduȝ essendi Rn̄r ꝙ nō quilibȝ modus intētional̄ p̄dicādi distiguit p̄ñta. sed illi modi p̄dicandi qui sunt modi ipsaꝝ reꝝ p̄dicataꝝ. cū aliū modū p̄dicandi hēat q̄ꝫtitas ex nā rei. qꝛ p̄dicatur p modū mēsurātis. q̄litas vō p modū informātis. ⁊ ab his sumit̄ distinctio p̄dicamētoꝝ qui forte realiter nō sunt distincti a modis essendi. Vn̄ Scot⁹ in tractatu modoꝝ significādi. mod⁹ p̄dicādi significādi ⁊ intelligēdi passiuus est idē real̄r cū mō essendi q est ꝓprietas rei. lȝ āt modi p̄ñdi intentōnales sumant̄ a modis eēndi quos p̄supponūt. nō tn̄ videt̄ oio neciuȝ ō modis p̄dicādi qui se tenēt ex pte rei coincidētibus realiter cū modis essendi.

Ad aliā rn̄r ꝙ accipiēdo quale vt est cōcretuȝ denoiatiuū q̄litatis pl̄es sunt modi essendi ⁊ p̄ñdi q̄ꝫ qd ⁊ q̄le. s. q̄ꝫtuȝ agere ad aliquid ⁊ huiusmōi. sumēdo tn̄ quale ꝓ omni mō accn̄tali sic subdiuidit̄ in nouē modos essendi sic accn̄s in nouē ḡna accidētiū. Si autē querat̄ q̄re quale nō ɔstituit vnū p̄ñtū in ḡne sic quid. Dicēduȝ ꝙ rō illi⁹ est. qꝛ q̄'e nō vniuoce cōuenit oibus sub eo cōtentis. iō nō facit vnū p̄ñtuȝ accn̄tis. ipsuȝ āt qd vniuoce ɔuēit oib⁹ sb̄ijs in ḡne dirc̄e ex̄ntib⁹.

Ad terciū pȝ ex solutōe primi. ⁊ lȝ mod⁹ p̄dicādi ex natura rei abstracti ⁊ ɔcreti causent falsitatē in ꝓpōe dicēdo albuȝ est albedo. ista āt est vā albedo est albedo tn̄ ab eis nō sumit̄ distinctio p̄ñtoꝝ. tūc. n. cēnt in q̄libet p̄ñto duo ḡnalissi^a vnū abstractū aliud ɔcretū. ⁊ tota ratio est qꝛ nō q̄libȝ diuersitas mōꝝ p̄dicādi fac̄ distīctōȝ p̄ñtoꝝ vt inotuit

Ad vltiaȝ ɔcedit̄ ꝙ diuisitas mōꝝ p̄ñdi est sufficiēs ad distīnctōȝ p̄ñtoꝝ. ⁊ tūc neget̄ ɔn̄a adducta. nā d̄rsi mōi p̄ñdi non tollūt p̄dicatōeȝ imediatā si ɔsiderēt̄ rōe sui fundamēti in qb⁹ fundāt̄. sic nec d̄ria tollit imediatā p̄dicatōȝ. hec. n. est imediata hō est aial rōnale lȝ hō includat esse p se. ⁊ q̄ꝫq̄ꝫ ɔpositō se teneat ex pte p̄dicati formal̄ nō tn̄ magis ex pte p̄dicati mālis q̄ꝫ subiecti. cum ɔpō sit āboꝝ ɔponibiliū vnio. ꝓpterea non in omni propositione est nugatio. &c.

Propter tercium

qdeȝ h⁹ p̄mit⁹ q̄l̄r sumēda sit p̄ñtoꝝ sufficiētia. ⁊ ɔn̄r qūo ens ꝑ se ɔuēienter diuidatur in. x. p̄ñta. ostēdat̄ deīn̄ modus quo coꝝ saluetur essentialis distinctio.

De p̄ sciēduȝ ꝙ. x. p̄ñtoꝝ sufficiē^a ⁊ distinctio tal̄r est sumēda ex doctria. s. Thōe qnto metaphice lectōe. vij^a. ⁊ 3° p̄hicoꝝ lectōe q̄rta. nā p̄ñta vt inuit ipse distiguūt̄ p diuisos mōs p̄ñdi. vel g⁹ id qḋ p̄dicatur ē id qḋ est subiectū. vt cū d̄r soꝛ. est aial. nā soꝛ. ē id qḋ est aial. ⁊ sic sumit̄ p̄ñtuȝ sb̄e vel p̄dicatum

sumit ab eo qd inest subiecto. et hoc dupliciter. vel inest subiecto non absolute sed respectiue. et sic est ad aliquid. vel inest subiecto absolute et hoc dupliciter. vel est oñs materiam et sic est quantitas. vel ut est oñs formam et sic est qualitas. vel predicatum sumit ab eo qd est extra subiectum. alio9 ut id a quo sumit predicatum secundum aliquid sit in subiecto de quo predicat. Si primum hoc est dupliciter vel illud a quo sumit tale predicatum habet rationem mensure vel non. si non sic est habitus. si sic hoc est dupliciter. vel dicit ordinem partium in loco et toto et sic est situs. vel non. et hoc dupliciter. vel est mensura durationis sic est tempus et sic est quando. vel mensura continentie sicut locus et sic est ubi. Si secundum s. quod tale predicatum sumit ab eo qd secundum aliquid est in subiecto de quo predicat hoc est dupliciter. vel se habet sicut principium et sic est actio. vel ut terminus et sic est passio.

Aliter item consueuit assignari eorum sufficientia. quia omne qd est in indiuiduo substantie vel est idem illi vel accidit sibi etc. Et quamquam Iohannes Scotus quinto metaphisice omnes vias diuisiuas ostendendi sufficientiam predicamentorum dupliciter dicat peccare. primo quia ostendunt oppositam propositi. s. quod diuisio entis in hec .x. non sit prima. Si enim prius fiat diuisio in ens per se et in ens non per se et ulterius unum membrum subdiuidatur vel ambo erunt multe diuisiones subordinate. et sic ens non immediate diuideretur in .x. predicamenta loquendo semper de ente secundum se finito et limitato. Peccant secundo vie ille diuisiue ostendentes predicamentorum sufficientiam quia non probant diuisionem illam sic precise et non aliter fieri debere. oportet enim probare diuisum sic diuidi et quod diuidentia sic constituant generalissima. et etiam quod precise sic diuidit et non aliter.

Tamen tenendo diuisionem esse sufficientem dicendum quod ipsa est prima nec alia bimembris aut trimembris prior ea. Nec probari potest sicut nec quod diuidentia continentur sub diuiso cum ibi sit immediatio. nec etiam quod sunt diuersa. quia sunt primo diuersa. et propositio negatiua est prima et immediata in qua unum ab alio remouetur. nec qd sola sunt sub diuiso. quia omnis diuidentium immediatio probatur per contradictionem cuius non est medium secundum se. que via hic non habet locum cum primo hec diuisio sit in decem.

Sed dubitatur contra determinationem istam quia omnis diuisio habet fieri per duo opposita. unum uni oppositum. ut Boetius libro diuisionum. non ergo in decem immediate.

Amplius ens secundum se diuidi immediate in .x. genera non est primo principium. ergo probari potest cuius oppositum determinatum est. Ad primum dicendum uno modo quod omnis diuisio inter genus ubi sunt opposita habet fieri per duo opposita. et licet diuisio subiecti in accidentia non sit in ea que sunt eiusdem generis. sunt tamen omnia intra aliquod genus. Aliter respondetur negando illud antecedens simpliciter. fallit namque in diuisione speciei in indiuidua. ut Scotus quinto metaphisice. Uera tamen est illa propositio in diuisione formali. hoc est ubi differentie diuisiue formaliter determinant ipsum diuisum extra eius intellectum existentes. Ad aliud respondetur quod sicut propositio affirmatiua enuncians immediatum superius de inferiori est immediata. sic est econuerso propositio diuisiua tamen quod hec sola sint immediata ostenditur quia non alia remouendo quecunque data ostendendo quod continentur sub aliquo istorum .x. sed non probatur ex hoc quod nulla alia sit est fallacia consequentis.

De secundo conformiter determinando his que dicta fuere. q. prima primi libri. Ens secundum se non existens alterius aut principium ut excludantur materia et forma que per reductionem sunt in predicamento. ut Scotus in predicamentis et secundo sententiarum conuenienter diuisum in .x. genera prima et immediata diuisione quidditatiua descendit in .x. quidditates .x. generum primorum. quod ratione fulcitur non enim descendit in .x. genera immediate per differentias essentiales. quia differentia cum non participet genus est extra essentiam generis. ut. s. Thomas quinto metaphisice. sed nihil potest esse extra essentiam entis simpliciter aut entis creati quod per additionem ad ens simpliciter vel ad ens creatum aliquam speciem entis simpliciter vel entis creati constituit ergo non per differentias nec per modos. quia modus est posterior quiditate nec variat eius rationem formalem. distinctio quoque modalis presupponit quidditatiuam. ergo relinquitur quod per quidditates prio et immediate ens secundum se completum creatum descendat in .x. quidditates .x. generum primorum. Preter tamen illam quidditatiuam concurrit alia modalis

per modos essendi qua auctores veluti no-
tiore coiter vtunť. naȝ sič mod⁹ essendi con
tradistinct⁹ quiditati diuidebatur p q̄tum
⁊ non q̄tuȝ. quãtuȝ vero finitũ ⁊ infinitũ
tanq̄ diuidētia fundamētalir positiua. ita
ens finituȝ ſm ſe ⁊ ɔpletũ de quo p̄ns extat
sermo cui⁹ est diuisio modalis in. x. genera
immediate descendit in decem modos essen
di forte nobis ignotos. x. generib⁹ gñalissi-
mis corrñdentes ⁊ hac diuisiõe vtiť Auer-
roys q̄nto metaphice appellãdo talia diui-
dētia modos. In hoc quoq̄ ɔueniũt. s. Th.
⁊ Scot⁹ ibidē. Oportȝ eni q̄ ens cõtrahať
ad diuersa gña ſm diuersuȝ modũ p̄dicãdi
q ɔsequiť diũsos modos essendi. s. Thõas
q̄nto metaphice ⁊. 3⁰. phicoꝝ inq̄t. Ens non
descēdit in. x. gña sič gña in spēs. ſ ſm diuē
suȝ modũ essendi. modi ãt essendi sunt ꝓpor
tionales modis p̄dicãdi. ⁊ in q̄õnib⁹ de ve-
ritate q̄õe pria. Sunt eniȝ diuersi grad⁹ en
titatis ſm quos accipiũtur diuersi modi es-
sendi. ⁊ iuxta hos modos accipiũtur diuer
sa rerũ gña. hoc idē sensit Egidi⁹ de mēsura
angeloꝝ q̄õe quarta. Ex quibus patet q̄
iniuste Scotus imponit sancto Thome euȝ
voluisse p̄ñta distingui primo ſm diuersos
modos p̄dicandi. quod licȝ ibideȝ figuralr
videať velle. sua tamē vera intentio non est
q̄ ipsa soluȝ distinguãtur ſm dr̃sos modos
p̄dicandi q̄nymo prius ⁊ immediati⁹ p di-
uersos modos essendi qui exprimũtur p di-
uersos modos predicãdi.

Dñduȝ ɔñter q̄. x. p̄ñta essentialr seu re-
alr realitate eẽntie distiguntur sumẽdo rea-
le nõ soluȝ a re importãte ens absolutũ aut
ens absolutũ p se ens ymo etiã vt diciť a re
significãte quãcunq̄ entitatē ext̃ intellectũ. i.
nõ dependentē ab aĩa vt excludanť secunde
intentões vt Scotus in quolibetis. talis aũt
distinctio realis sumpta a reali modo dicto
est distinctio ex natura rei. que p̄dicamenta
si in esse q̄ditatiuo cõsiderenť nõ soluȝ ex na
tura rei ſ etiã formalr distinguntur. licȝ ipa
x. p̄dicamenta in esse actualis existētie consi
derata proprie loquendo ⁊ realiter ⁊ essen-
tialiter dicanť ad seinuiceȝ distingui. vt q̄-
stiõe de pluralitate distinctionuȝ notuȝ fiet.

Nõibus tñ abutẽdo absolute. x. genera
apd auctores distigui dicũtur realiter ⁊ es-
sentialiter ut Scotus q̄nto methaphice q̃d
rõnibus fulciť. Nõ minus distiguũtur illa q̄
sũt in diuersis p̄ntis q̄ differant in eodem p̄
dicamẽto due dñtie diuisiue eiusdē generis.
cum illa que sunt diuersoꝝ generum magis
distent q̄ ea que sunt in eodem ut constat.
sed due differētie generis diuisiue nũq̄ i
dem possũt spē ɔcurrere ergo duo genera ge
neralissima nũq̄ ɔcurrēt in idē genus.

Ampli⁹ dñtie generis diuisiue hñt for-
malem repugnãtiaȝ. x. metaphice. talia aũt
in eadem specie nõ possũt cõcurrere ergo mi
nus gña generalissima.

Adhuc causa ⁊ effectus realiter distingũ
tur. quod manifestius apparet de causa ef-
ficiẽte. ɔstat aũt q̄ p̄nta generãt ad inuiceȝ.
ut Porretan⁹ in. vi. p̄ncipiis caplo de actiõe
ergo realiter distinguntur.

Amplius quoꝝ p̄ncipia intrĩseca sũt rea
liter disticta inter se ⁊ eoꝝ p̄ncipiata sũt re-
aliter disticta cum realis distictio p̄ncipioꝝ
arguat distictionē realē in p̄ncipiatis. Sed
p̄dicamẽtoꝝ p̄ncipia sũt realiter disticta ut
appet. xi. metaphice vbi Auer. spẽalir hoc
declarat de relatiõe q̄ habet p̄ncipia intrĩse-
ca disticta realir a p̄ncipiis alioꝝ p̄ntoꝝ de
qua minus videť. Adhuc idē spẽaliter p
bať p̄mo de sba q̄ realiter ⁊ eẽntialiter ab
aliis differat. nã sba remanẽte oĩno nõ mu-
tata eẽnalr hoc. n. solũ ɔuenit sbe ut ad alio
rũ corruptionē nõ corrũpatur alia accidẽtia
recedũt ⁊ adueniũt ut pȝ ex diffõne acciden
tiũ p̄mo topicoꝝ ⁊ in Porphirio. ergo ab
eis realiter distiguitur.

Amplius illud quod est p̄us altero nãa
diffõne ⁊ tpe realiť distinguiť ab illo ut oẽs
ɔcedũt. sba aũt est huiusmõi respectu acñ
vii⁰. metaphice sba nãq̄ quãtuȝ est ex natu-
ra sui põt separi ab accñte nõ tñ ecõuerso p
prie loquendo ⁊ phice. Nec auctoritas phi
ibidem vĩtateȝ hȝ de sba separata cũ Aristo.

intēdat ibi ꝓsequi de ſubſtātia ſenſibili.
Intelligit̄ aūt dictū eiꝰ hoc mō ut diffuſe ꝺ clarabit̄ ꝙ licet ꝑꝑ ꝯnexionē cauſaꝝ neceſſariaꝝ nō poſſit eſſe ſubſtātia corpea ſine accidentibꝰ tamen ſibi nō repugnat ex natura rei nec ꝯtradictionem implicat eam exiſtere actu ſine accidētibus.

Adhuc in ſpēali idē probat̄ de ſubſtantia quātitate ⁊ qualitate auctoritate Auguſtini ſexto de trinitate caplo. viᵒ. Aliud eſt figura aliud eſt magnitudo aliud eſt ſba corporis quia nō manēte figura pōt maneri magnitudo ⁊ econuſo ⁊ hijs omnibꝰ nō manentibus pōt ſubſtātia manere ergo ꝛc.

Ampliꝰ diuerſaꝝ mutationū ſm genus diuſi ſūt termini ſm genus. ꝯſtat aūt ꝙ gñō ⁊ corrupᵒ ex vna pte. augmē͞ᵗ v̄o ⁊ dimiuᵒ ex alia. ſilr altatio ⁊ ſm locū mutaᵒ ſūt diſtincte q̄ſi ſpēs vniꝰ q̄ſi gñis: ⁊ qōlibet pōt dici quaſi genus: qꝛ qōlibet multas hꝫ ſub ſe q̄ſi ſpēs ergo t̄mini haꝝ mutationū erūt eēnalr diſticti. ſed gñonis terminꝰ eſt forma ſbalis augmēti vero quātitas ergo ꝛc.

Adhuc theologice in ſacramento altaris ſubſtantia panis nō remanet quantitas autē ⁊ qualitas remanent ergo ꝛc.

Amplius de qualitate in ſpēali arguitur qꝛ qualitas ſuſcipit magis ⁊ minꝰ ⁊ hꝫ ꝯtrariuꝫ ⁊ ad ipſaꝫ eſt motꝰ q̄ oia repugnāt ſbe

Adhuc de relatōe ꝙ ipſa ſit aliud a fūdamēto ꝓbat̄ inferiꝰ in hoc q̄nto qōe. xviijᵃ.

Ampliꝰ de actōe ⁊ paſſiōe arguit̄ primo ꝙ diſtinguātur a ſubſtātia q̄titate qualitate ⁊ relatōe eſſentialr. naꝫ ſubſtātia poteſt eſſe qualis quāta ⁊ relatiua ſine actōe ⁊ paſſiōe ergo ꝛc.

Adhuc relatōes primi modi nō reſpiciūt actionē nec paſſionē. relatōes v̄o ſecūdi mōi remanēt tranſeunte actione ⁊ paſſione. gᵒ ꝛc

Ampliꝰ ſciētia que importat relationem tercij modi poteſt poni cuꝫ obiecto repñtato in ſpecie ſine actione ⁊ paſſione. ergo ꝛc.

Adhuc impoſſibile eſt relationē inquātū huiuſmōi eſſe fūdamētuꝫ relatōis. qꝛ relatio refert̄ non ꝑ accñs ſed ꝑ ſe. ſed relatōes aliq̄ ſecūdi modi fundātur ſup actionē ⁊ paſſiōe qꝛ relatio calefaciētis ad calefactum fundat̄ ſup agere ⁊ pati quinto metaphiſice.

Ampliꝰ ꝙ actio ⁊ paſſio nō ſint relatiōs arguit̄ qꝛ eo dato cū quicqd icludit̄ in rōe gñis icludat̄ in rōe ſpēi ſeq̄t̄ ꝙ oēs ſpēs actōnis incluꝺerēt rlatōeꝫ. qꝺ tñ eſt falſuꝫ. quia actio manēs in agēte non includit relationē ad aliquam paſſioneꝫ qꝛ nullaꝫ cauſat cum ſit vltimus finis potentie. Conſtat autem ꝙ actio manēs in agente eſt vere actio. quia actiuū huius actōnis eſt vere actiuū cum ſit vere in actu ſm formā elicitiuā hꝰ actionis.

Adhuc de actione ⁊ paſſione ꝙ eſſentialr diſtinguātur a relatione ⁊ inter ſe ⁊ a motu. arguit̄ primo ꝙ inter ſe diſtinguātur ꝓbat̄ potētie eſſentialr diſtincte habēt actus eſſentialiter diſtinctos 3ᵒ phicoꝝ. ſed potētie actiue ⁊ paſſiue ſunt huiuſmodi q̄nto metaphiſice. actus autē potētie actiue eſt actio. paſſiue paſſio 3ᵒ phiſicoꝝ ergo ꝛc.

Amplius ꝙ actio eſſentialiter differat a motu probat̄. quia ſi non ergo actiui inquātuꝫ actiuū eſt actus entis in potētia ſm ꝙ in potentia. ergo actiuū inq̄tū actiuū eſt ens in potētia inq̄tuꝫ in potentia. ꝯſequēs autē eſt impoſſibile. naꝫ cū motus ſit actus impfecti inquātuꝫ imperfectuꝫ ſi motꝰ eſſꝫ actꝰ actiui inquantū actiuū. tunc actiuū inquātū actiuū eſſet imperfectū ſi ꝯſequēs illud eſſꝫ verū.

Adhuc motus eſt actus mobilis ⁊ actus actiui eſt actio. Sed nullum agens inquantuꝫ tale ē mobile licet hoc aliquādo accidat ſicut agens nāle mouet̄ inagēdo. Hoc idem pꝫ de paſſione q̄ diſtinguit̄ ab actiōe eēntialiter. Nā ſi dicat̄ ꝙ paſſio ſit motꝰ conſtat ꝙ diſtiguit̄ eēntialiter ab actione ſicut actio a motu. ſi nō ſilr ſeq̄tur ꝙ diſtiguat̄ ut ſupᵃ innotuit.

Ampliꝰ de q̄ñ arguit̄ ꝙ diſtiguat̄ realiter a tempore ⁊ a relatione actione ⁊ paſſione. tempꝰ eſt mēſura. ſed quādo eſt qꝺ derelinq̄tur ex ꝯpatione mēſure ad menſuratū ⁊ effectꝰ tpꝛis ergo aliud a tēpore eēntialiter.

Oēs etiā modi relationū possūt poni sine tēpore ⁊ qū. silr actio ⁊ passio possūt poni absq; hoc q tempus eēt ⁊ ɔñr sine qū ergo eēntialiter distinguntur.

Adhuc q vbi distinguatr a sba quātitate ⁊ qualitate ptz. qz vbi est qdam respectus ⁊ absolutuz pōt poni sine respectu. ergo tria pñta absoluta distiguntur eēntialir ab vbi. Relatio ꝙq; pōt poni ꝗtuz ad oēs suos modos sine vbi ergo ꝛc. Silr vbi eēntialiter distiguit a situ. pōt. n. eē motus ad situz absq; variatione vbi sicut ptz de rota circulariter mota que variat sitū ptiuz nō variato vbi. Differt etiam vbi ab habitu cuz possit poni vbi absq; h q hō eēt laureat⁹ aut tunicat⁹.

Amplius q vbi distiguatr a loco ⁊ a relatione spāliter arguir ad locū nō est motus p se cū ois motus sit a ɔtrario in ɔtrariuz ul mediū gnto phicoꝝ. Hoc aūt pbatr rōne. qz si mobile nō moueatr a ɔtrario in ɔtrariū uel mediū imo ab eodē in idē seqtur q idez numero multotiēs gñabitur ⁊ corrūpetr contra pħm gnto phicoꝝ. pbatur ɔña. quia si mobile postq̄ acqsiuit pmo terminū. a. possz iterū moueri ad eundē terminuz. a. oz ipm p recedere ab. a. ex quo tñ fuit in ipo sicut pbatū ē mō desinit eē uel accidēs migrabit de subiecto in subiectuz ergo si iteꝝ mouebitur ad eundē tmiuz numero. a. idē numero multociēs gñabitur ⁊ corrūpetr ꝛc. Oium autez ɔtrarioꝝ idem est susceptibile gnto methaphice ⁊ medij cū extremis. x⁰. metaphice. c⁰ ix⁰. ɔstat aūt q locus a quo ⁊ in quē nō hñt idem susceptiuuz ergo nō sūt ɔtrarij nec ɔñr motus ab isto in aliū.

Adhuc de pōne q realiter distiguatr a relatione pbatr. nā si positio eēt ordo ptiuz in loco illud eēt positum cui⁹ eēt iste ordo. cuz illud sit ordinatū ordine cui⁹ est ordo. Sed ordo est ptiuz ⁊ nō toti⁹ ergo ptes eēnt posite. ⁊ ɔñter ptes hois sederēt ⁊ nō hō.

Ampli⁹ de hitu arguitr q nō sit relatio: quia illud est spēs hitus quo formalr aliqd dicitur habituatum. Sed in isto sumitur respectus ad id qd habet ergo forr de gñe hit⁹ est fundamentū relatōis: nec hitudo media inter habentē ⁊ id quod habet est gen⁹: quia tūc habitus eēt duo generalissima.

Adhuc de quolibet sigillatiz q ab alio distiguatr pbatur. qñcunq; aliq̄ res pōt eē sine alia illa ñ est eadē realiter illi cū nihil possit eē sine eo q est eadē res cū illo ꝭ fere oia pñta sūt h⁹mōi ⁊ pcipue respectiua.

Ampli⁹ qñcunq; aliq̄ sic se hñt q vnum pōt corrūpi sine alio illa nō sūt eadē res hoc mō vtitr Auer. p phicoꝝ ad pbandū q pō ⁊ mā silr ⁊ forma nō sūt idē. ꝭ oia pñta inspectis eoꝝ dñtijs sunt huiusmōi ergo ꝛc.

Adhuc eēntie pdicamētoꝝ sūt impmixte ut cōmuniter dicitr ergo ꝛc.

Ampli⁹ decē pñta differūt gñe g⁹ ⁊ spē q̄ cūq; aūt differunt spē ad min⁹ in doctria. s. Tho. differūt eēn^r qz dñt dñtijs specificis q̄ faciūt maxie differre. i. eēntialir ut Porphirius in pdicabilib⁹. Adhuc q. x. gña realiter distiguantr etiā in eadē doctria pbatur. tum qz seipis diuisa seclusa oi opatione itellect⁹ ut. s. Tho. in. q. de pō. q. vij^a. tū etiā qz in nullo vniuocātr. tū etiā qz res diuisoꝛ: z generū realiter distiguūt p. x. gña ut. s. Th. in tractatu de nā generis.

Ampli⁹ vbi est ordo nature realis ibi ē distinctio realis. ut. s. Thōs in. q. de poten^a. q. x. Sed inr pñta est ordo realis cause scz ad effectū ergo inr ea est distinctio realis.

Sed circa dicta insurgūt dubitatōes nō pue. Utꝝ modi essendi qui sumūtur a diuersis gradibus entis in quib⁹ fundātur diuersi modi pdicandi a quibus sumitr distinctio pdicamentoꝝ modalis distinguantr ad seinuicē rōne tm. an ex natura rei.

Huic difficultati alir rñderet. s. Thōs. alir Scot⁹. x. n. modi eēnales pdicamētoꝝ distinguūtur realiter nō sumendo rez ut dicitur a rat⁹. a. um. quasi mālr sicut supposituū a supposito. ꝭ distinguūtr realir ut dr a reoꝛ reris. ut. s. significat eēntiaz rei ⁊ sic distingui realiter est distingui essentialiter cū essentia vnius nō sit essentia alterius ⁊ licet tales modi eēntiales ⁊ intrīseci pdicamētis

nō sint .x. predicamēta fm rōnem tñ realiter nō distinguuntur a .x. p̄dicamētis sed solum fm rōez. nec p̄cedunt .x. p̄dicamenta nisi fm modū nostrū itelligēdi. ⁊ ɔñr diuisio q̄ditati ua nō distiguit̄ a modali nisi ratione. Et p pterea saluari pōt ꝙ .x. p̄dicamēta sūt prio diuisa ut dicit̄ .x°. metaphice. ⁊ ɔñr se ipsis sūt diuersa ⁊ tñ p modos sūt diuersa: quia modi nō realiter distinguūtur ab eis ꝫ solū rōne. Quid autē dicēduz sit apud doctrinā minoꝝ ponētiuz distictionez modalē in q̄õe de pluralitate distictionuz dicet̄. Modi .n. nō soluz fm nostrū moduz itelligendi distin guūtur a q̄ditate reꝝ etiam ex nā rei circū scripta omi opatione itellectus.

Dubitat̄ scđo vtꝝ modus ēendi vniuscuiusq̧ p̄dicamenti p̄us ɔueniat ḡnalissimo illi⁹ generis ⁊ ɔñter descendēdo vsq̧ ad indiuidua an ecōuerso. Difficultas ista p̄fecto ē nō parua nec diffuse cōpta est alicubi discussa. pōt tamen dici cū veriozibus pipateticis ꝙ cum esse p̄dicamētale abstrahat ab actuali existētia p̄us reponit̄ in p̄dicamento ēntia ⁊ q̄ditas ꝙ̄ suppositū imo nec suppositū nisi rōne nature ⁊ q̄ditatis. ɔstat autez ꝙ modus essendi alicui⁹ p̄dicamēti illi per p̄us ɔuenit quod p̄ncipalius est in predicamēto. tale autez nō est suppositū. ḡna nāq̧ ⁊ spēs ppiquiora sūt enti tanꝙ̄ magis vniūsalia ⁊ ɔñr modis ɔtrahentibus ens ad .x. genera ꝙ̄ idiuidua. Quare .s. Thōs tertio sententiaꝝ dis. vi°. ⁊ alibi pluries ypostasis non est in genere uel in spē nisi p nām quā habet q̄cquid dixerit Gualteri⁹ Anglic⁹ perse existere ⁊ accñtibus substare ponēs modū ēendi p̄dicamēti sm̄ prius idiuiduis ɔuenientē ꝙ̄ substātijs secūdis. Vtꝝ aūt idiuidua pse sint in p̄dicamēto patebit in .vij°. h⁹. q. x^a.

Tertia difficultas aliquod est ens finitū reale sub nullo genere collocato ergo diui io p̄ñtoꝝ insufficiens. añs pbat̄. nam hitudo creature ad creatorē est huiusmōi. nō enim ē in p̄dicamēto passionis cū sit sine motu: nec relationis quia tūc uel nō habebit fūdamē^m super quo fūdat̄ ꝙ reqritur ad relationem p̄dicamētalez vel nō distiguetur realiter ab illo quia si distiguetur: ⁊ cū fundamētuz ei⁹ sit res absoluta posset ergo fieri sine ea q̄d ē ipossibile. tunc .n. res creata esset sine dependentia a deo.

In hac difficultate aliter sentiūt p̄dicatores alij autē miores. Vñ i doctria sancti Thome dōz est ꝙ creatio actie sūpta in nullo ponit̄ p̄nto cū sit ens īlimitatū scʒ ipe de⁹ Creatio tñ passiue sūpta q̄tuz ad rē significatā fundat̄ sup potētia passiua creādi ⁊ ponitur in p̄dicamēto relatiōis ut pbat sanct⁹ Thōs in .q. de poten^a. q. iij^a. articulo tercio. ingens in oibus que fm respectū iuicez referuntur. q̄ruz vnū ab altero depēdet ⁊ nō ecōuerso relatio realis in alt̄o illoꝝ repit̄. in altero vō fm rōnem tm̄. sic ptʒ de scia ⁊ scibili q̄nto metaphice. Creatura aūt fm nomē refert̄ ad creatorem dependet aūt creatura a creatore ⁊ nō econūso. vñ optet ꝙ relatio q̄ creatura ad creatorez refert̄ sit realis. Sed in deo est relatio rōis tm̄. Et hoc expsse vult mgr̄ sniaꝝ dis. xxx^a. Et ideo dōm est ꝙ creatio pōt sumi actiue ⁊ passiue. si sūat̄ actiue sic designat actionē que est eius ēn^a cū relatione ad creaturā que nō est relatio realis. sed rōnis tm̄. Si autē passiue sumat̄ creatō sicut iā supra dictuz est pprie loquēdo cum nō sit mutatio nō pōt dici quod sit aliq̄d in ḡne passionis ꝫ est in ḡne relatiōis. hec sāct⁹ Thōs. Et si istetur relatio seq̄tur suū fundamentuz. sed creatio p̄cedit creaturā sic ḡna° generatū ergo ꝛc. Rñdet .s. Thōs ibidē ad tertiū ꝙ illa relatio est accñs ⁊ fm suuz esse ɔsiderata pro ut iheret subiecto posteri⁹ est ꝙ̄ res creata sicut accñs subiecto itellectu et nā posteri⁹ ē q̄uis nō sit tale accñs ꝙ causet a p̄ncipijs subēi. si vō ɔsidet̄ fm suā rōez p ut ex actōe agētis inascit̄ p̄dca rela° sic ē q̄dāmodo poꝛ subēo sic ⁊ ipa diuia actio q̄ ē ei⁹ cā pria. Et si iteꝝ istet̄ ḡnatū ñ ē subēm sine fūdamētuz ḡnonis ꝫ magis t'mi⁹ g° creatura ñ erit subēm creatōis ꝫ magꝫ t'min⁹ rñt s. Thō. ibidē ad ār^m ꝙ in ḡnone ē mutatio ⁊ relatio qua refertur genitum ad generās

ratione ergo mutatiõis non habet pro subiẽcto ipm generatū sed mãm. ratione autē relationis habet subiectū ipm gñatū in creatõe vero est relatio ⁊ nõ mutatio ꝓprie vt dictũ est ideo nõ est simile. Distinguit̃ aũt relatio a suo fundamẽto realit̃ nõ tamen potest fieri creatura sine illo accidẽte. Unde. s. Thõs i quolibetis quolibeto. vijº. q. iiij. Ex hoc ipso ꝙ substantia creata comparatur ad ipsum creatorē ↄsequtr ipam aliquod accidẽs sc̃ ipa relatio creatiõis aut ꝑm ꝟtutẽ aut alia similis relatio. Unñ sicut deus nõ potest facere ꝙ creatura nõ depẽdeat ab ipa ita non põt facere ꝙ esset absqꝫ huiusmodi accidẽtibus accidẽs autẽ subiectum nõ habet exquo qd̃ ↄpat̃ ad deum. Unde nihil ꝓhibet ꝙ deus nõ potest facere aliqd̃ accidẽs sine subiecto habent enī necessariã habitudinē ⁊ dependentiā lꝫ alterꝫ sit absolutũ ideo [illegible] nullã potentiā possũt separari ⁊ sepatim cõseruari. Scotꝰ aũt tenet creatiõē passiuā esse idem realit̃ suo fũdamẽto 2º apparens sententiaꝝ dis. pma. nã illud qd̃ dicit̃ ineẽ alicui sine q̃ illud nõ põt esse sine ↄtradictione est idẽ illi realiter sic̃ enim ↄtradictio dicta de aliquo ẽ via ↄcludẽdi distictõē ita ipossibilitas ſcipi[illegible] di p̃dicatõē ↄtradictorioꝝ ptinẽtiū ad ẽẽ ẽ via cõcludendi ydemptitatē in esse. ⁊ hoc vbi nõ sit dependẽtia eẽntialis q̃ requirit distinctionẽ manifestã. Sed relatio ad deũ ꝓprie in est lapidi ⁊ sine ea lapis non põt esse sinẽ ↄtradictõne gº talis relatio [illegible] idẽ lapidi.

Ampliꝰ vniformit̃ dictũ de omni alio a deo nulli dicto ad deũ accidit. qua enim rõe vni accideret etiã alteri ⁊ haberet rõnem effectus ad deũ ⁊ ↄñr sibi accideret alia relaº ⁊ illi alia relatio ⁊ sic in ifinitū ꝛc. nõ tamẽ est idẽ formaliter suo fũdamẽto nec p̃cise cũ perse ratio respectus nõ includat formaliter rationem absoluti. Erit ergo creatio alicꝰ creabilis in eodem gñe reductiue in quo repitur illud creabile. hec quoqꝫ relatio creature ad deũ nõ distinguit̃ formalit̃ nec specie i diuersis creaturis. cum illis relationibꝰ oibus in creaturis corresp̃odeat idem extreº ex parte dei relatiõibus aũt alterius rõnis [illegible] corresp̃odet termius eiusdem rõnis. Et si arguit̃ si relatio ad deum cõis omni creature sit eadē realit̃ creature sequtr ꝙ cia erunt ad aliquid ↄñs ↄtra phm q̃rto metaphice. tunc eni omnia appentia eẽnt vera ut ibidẽ deducit phus. Respõdet Scotꝰ secũdo sententiaꝝ ꝙ incõueniens est omnia eẽ ad aliquid ita ꝙ ipoꝝ esse sit formaliter ad aliud esse sicut dicit illa opinio que dicit ꝙ ipsū esse rei formaliter est in apparere nec sic cõcõceditur omnia eẽ ad aliud ita ꝙ eoꝝ esse sit formaliter ad aliud imo ipoꝝ esse est formaliter ad se licꝫ per ydemptitatẽ ↄtineant esse illoꝝ que sunt ad aliud. vel aliter dicitur ꝙ Aristo. ibidē ifert omia esse ad aliũ ut ad opionem ⁊ sensum.

Quarta difficultas vtꝝ ens finitũ ꝑm se descendat in. x. genera ꝑ actum ⁊ potentiā. ⁊ qualis sit ordo huius diuisiõis ad alias. Rñdetur ꝙ loquẽdo de diuisione qditatiua quiditas creata ↄpleta in qua fũdat̃ finitas sicut eius modus intrīsecus diuidit̃ imediate in. x. qditates. x. prioꝝ generũ in qbꝰ fundãtur determiati modi intrīseci essendi sigillatim vnicuiqꝫ qditati p̃dicamentali apꝓpriati forte nobis ignoti. quelibet aũt talis quiditas pma pñtalis habet rõnem ↄtrahibilis ⁊ determiabilis. ideo fũdat vnũ modũ intrīsecum scꝫ potentialitatē siue ↄtrahibilitatẽ ⁊ quia vnicuiqꝫ ↄtrahibili correspondet ꝓprium ↄtrahens siue ↄtractiuũ actuans illius idifferẽtiam. tales aũt sunt qditates due diuidẽtes ⁊ ↄtrahentes qditatem ↄtrahibilem quaꝝ quelibet habet rõnem actuantis ⁊ determiantis fundãs vnũ modū intrinsecũ sibi ꝓprium scꝫ actualitatem. ex quiditate autẽ ↄtrahibili ⁊ ↄtrahente ↄstituitur quiditas tertia ex illis ↄposita quã ↄsequit̃ compositio ex actu ⁊ potẽtia. Et in hoc recte senserũt licet nõ explicite qui dixerũt ꝙ ideo in quolibet p̃dicamẽto sit actus ⁊ potẽtia quia in quolibet tali sũt genus ⁊ d̃ntia q̃si manifestãtes forte ꝑ id qd̃ notiꝰ est fũdamẽtale. Ordo aũt hꝰ diuisiõis modalis ad alias ẽ

talis nā loquēdo de modali diuisiōe finitas 9ūs sicut gradus intrīsec⁹ ens fm se 9pletuz ꝑus diuidit᷑ in.x.modos eēndi intrīsecos a ꝓpriatos vnicuiq; generi gn̄alissimo. qlibet autem talis subdiuidit᷑ in actū ⁊ pōam ad 9stitutionē modalē qditatū specialiū in pnti ep̄ntiuz qbus oib⁹ correspondēt qditates tā quā fundamēta illoꝝ modoꝝ sumēdo actū ⁊ pōam vt sūt modi pricipioꝝ seu ptiuz entitatuz p se p̄dicamētaliuz que ptes 9currūt ad 9stitutionē alicui⁹ tertij in q̄ vnuz actuat aliud licet sumēdo actū ⁊ pōam vt sūt differentie modales entis diuidāt oē ens creatuz quod qn̄q; est in actu qn̄q; vō in pō q̄ modo loq᷑ Sco. in scd̄o sniaꝝ. ens qd̄ solū h₃ eē in v̄tute sue cē qd̄ pōt eē in effectu est ens in pō.s.obiectiua ⁊ hoc mō mā non est in pō s̄ hn̄ pmo⁹ q̄ appellat᷑ pō subiectia. Un̄ Sco. qnto metaphice i mā de relatoib⁹ pō ⁊ act⁹ vt sunt d̄ntie entis diuidūt quodlibet ens h̄ est sic albedo est in pō obiectie t̄min⁹ ei⁹ vt correlatiuū est albedo i actu.i. t̄min⁹ euacuans pōam. Et q̄ḡ ꝑhs 3° phicoꝝ inuestigās diffōnem mot⁹ in cui⁹ diffōne p̄ loco ponit᷑ act⁹ scd̄o loco ens i pō p̄mittat nōnllas entj diuisiōs ppt̄ qd̄ recte p̄mittit diuisionē ētis in actū ⁊ pōam. deīde subdit diuisionē entis in actu.i.entis 9stituti ex qditate cui⁹ mod⁹ intrīsec⁹ est pō subiectie ⁊ ex qditate c⁹ modus intrīsec⁹ est act⁹ opposit⁹ poten᷑ subiectīue qd̄ v̄e d̄r ens in actu.i.hn̄s actum. Tn̄ i hoc qnto vl̄ius loquens pmo diuidit ēs fm se finitū 9pletum inquātuz tale in.x.p̄nta in q̄ꝝ quolibet repit᷑ act⁹ ⁊ pō ⁊ scd̄o loco in actum ⁊ potentiaz. Pro quoꝝ intellectu attentiōe dignuz q illud ꝓprie ē in pō subiectiua qd̄ pōt eē subiectū uel fūdamentū alic⁹ potētie actie ⁊ passiue de q̄ dici solet q quicqd est pductū in reꝝ nā in potētia ad aliqd̄ agendū uel patienduz est in pō subiectiua: ⁊ est illud p̄cise de q̄ p̄dicat᷑ hoc v̄buz est h₃ adiacēs. Illud aūt est in pō obiectiua qd̄ est obiectū potētie de quo d̄r q cuicūq; nō repugnat pduci illud est in pō obiectiua. qcqd.n. est in pō subiectiua est etiā in potentia obiectiua sed nō econūso.

Propter quartuz qdē h⁹. Ad p̄mū cuz d̄r nullū accn̄s est ens fm se ꝛc. Rn̄r q ens fm se nō sumit᷑. v°. metaphice eo mō quo p̄ posterioꝝ: qꝛ ibi acci⁹ p ente solitario.s.p p̄ma sb̄a. in qnto autez metaphice p qlibet in se nō aggregāte diuersas nās. sed 9tra solutōez istā nullū accidēs est ens fm se hoc scd̄o mō. nō.n.est idē qditas albi cū albo nec musici cū musico. ppter duplex sigre. vij⁹. meta.ᶜ ergo accidē^a q̄cunq; significant aggregatū. Rn̄det᷑ q Aristo. ibidē caplo. x. excludit dicta h₃ accidēs pl̄a importātia ut hoiez albū ⁊ hoiem musicuz. Albū aūt ⁊ sil̄r musicū tm̄ vnū significāt vt qōne declarabit᷑ sub sequēti.

Ad 9firmationē respondet᷑ q dictuz per supabūdātiā simpl̄r vni soli 9uenit. aliqd tn̄ pōt dici p supabūdātiaz in gn̄e suo ⁊ sic sūt gn̄alissima. Aliter rn̄detur q suplati⁹ exponit᷑ dupliciter uel positie qd̄.s. est maxie tale p excessuz respectu oiuz. tale est solū v⁹ ut deus. alio mō negatie p hoc q nō excedit᷑ ab aliq̄ tali sicut d̄r albissimuz quod nō excedit᷑ ab aliq̄ albo ⁊ sic gn̄alissima dicūtur p̄ma gn̄a: quia nō habēt sup ea gn̄a.

Ad scd̄m pricipale neget᷑ 9n̄a quia vnū mēbꝛuz est vniuocū ⁊ aliud equocuz. cōstat aūt q equocuz pōt pl̄a 9tinē sub se q̄ vniuocū. sed 9tra si vnū illoꝝ est mltiplex ad.ix. p̄dicamēta ita ⁊ reliquū. Ampli⁹ si vnuz mēbꝝ diuisionis sit equocū ad.ix.gn̄a ergo s'accidēs plus 9uenit cū alio q̄ sb̄a 9n̄s tn̄ est fal'ū cū oia dependeāt a sb̄a ⁊ sb̄a a nullo. Sil̄r diuisio illa nō eēt verior q̄ ista ens aliud qn̄ aliud ens nō qn̄. Ad p̄mū negetur 9n̄a qꝛ ens p se ⁊ ens nō p se nō sūt opposita s̄ nō ens p se. est aūt veꝝ q d̄r.s.q̄t mōis d̄r vnū oppositoꝝ tot modis reliquū. Aliter rn̄det᷑ q qdā sūt opposita formalit᷑ fm ꝓprias rōes ⁊ d̄ntias ⁊ sic q̄t modis d̄r vnū oppositoꝝ tot modis ⁊ reliquū. Alia vō sūt opposita sic p̄sēm ipsco aut sic illa q̄ se hn̄t ex additōe ⁊ᶜ nō oꝫ q q̄t mōis d̄r v⁹ oppositoꝝ

tot modis reliquū. substātia aūt ⁊ accidens ɔponūt̄ sicut pfectū impfecto q̄re ꝛc.

Ad aliud sustinendo q̄ alterꝫ mēbrorꝫ sit equocū concedit̄ vno mō q̄ diuisio ē ɔue⸗nientior ⁊ q̄.ix.gn̄a magis ɔueniūt int̄ se quā cū sba nō tn̄ in aliq̄ dc̄o de eis in qd sed in q̄le cū multa dicant̄ de. ix. gn̄ib⁹ denoiatiue q̄ nō dr̄ de eis vniuoce ⁊ i qd.vn̄ si diuisio sit vniuoca h̄ ē solū d̄ dictis d̄ eis d̄noiatiue

Ad ɔfirmationē duo sūt gn̄alissima p̄nti q̄titatis ꝛc. R̄ndet̄ vno mō q̄ in p̄nto quātitatis nō sūt duo p̄ma s̄ vnū q̄ pūctus redu⸗cit̄ ad vnitatē ut q̄nto methaphice caplo de vno oino idiuisibile nō habēs pōnez est vni⸗tas.hn̄s aūt pōnez est pūct⁹. Et p̄mo posteri⸗orū pūct⁹ est vnitas habēs pōnez. Sꝫ ɔtra arguit̄ sicut pricipiū ad p̄ncipiū ita prici⸗piatū ad p̄ncipatū.si ergo pūct⁹ habēs posi⸗tionē reducit̄ ad vnitatē sequitur q̄ q̄titas cō⸗tinua reducet̄ ad discretā ⁊ ɔn̄r tūc nō erūt spēs vni⁹ generis cum genus eq̄ p̄ dicat̄ de suis speciebus.

Ampli⁹ hec est falsa pūct⁹ est vnitas ha⸗bens pōnem nec auctoritas phi allegata ob⸗stat cū loquat̄ s̄m opionez Platonis ponen⸗tis q̄titates sbas rerꝫ nō aūt s̄m sn̄iaꝫ ppaꝫ cū dicat p̄mo posteriorꝫ q̄ pūct⁹ est substāᵃ hn̄s positionē aūt est falsū s̄m opioēꝫ e⁹.s. q̄ pūct⁹ sit sba g⁹ loq̄t alit̄ q̄ s̄m ppriā sn̄iaꝫ.

Propt̄ quod aliter respōdet̄ ɔcedēdo q̄ pūct⁹ non ē vnitas ⁊ cū dr̄ in oi vno gn̄e est vnū p̄muꝫ.Dōm est q̄ hoc non est veruꝫ de gn̄alissimo p̄bili sic pꝫ de gn̄alissimo q̄titatꝫ. vbi sūt duo mīma eque p̄ma. Intelligit̄ g⁹ illō de gn̄e phisico vt Sco.q̄nto metaphice oēs nāq̄ forme trāsmutabiles ad inuicē ha⸗bent vnū p̄muꝫ pfectione qō est aliarꝫ forꝫ mēsura.sicut in gn̄e coloris albedo in gn̄e sa⸗poris dulcedo:⁊ sic de alijs q̄ ad inicem pos⸗sunt trāsmutari de q̄bus itelligit̄ illud assū⸗ptuꝫ nō tn̄ oꝫ verū eē de gn̄e gn̄alissimo p̄bi⸗li. Ad aliud in eodē oē vnū gen⁹ p̄ diuidit̄ in duas spēs duabus dn̄tijs mediātib⁹ ꝛc. R̄ndet̄ q̄ illud veritatem hꝫ q̄ ē assignabil̄ vna diuisio p̄ma formalis tn̄ s̄m q̄ ɔstitui⸗tur spēs formaliter:tn̄ possunt dn̄tie males q̄ nō ɔstituūt eque p̄ ⁊ vna non reducit̄ ad ali⸗am diuisionē. Ad illud q̄ adducit̄ de speb⁹ q̄litatis dōm q̄ vel ille assignate in p̄ntis n̄ sūt spēs vē s̄ modi cū possibile sit eos d̄ eod̄ p̄dicari.tn̄ etiā q̄ dicūt diulaꝫ hitudiꝫ q̄li⸗tatis ad subiectuꝫ penes hoc q̄ est eē pma⸗nens uel nō eē a nā uel nō eē s̄bile uel non q̄ tn̄ oia q̄litateꝫ eēn̄ nō variāt.vel supposi⸗to q̄ sint vē spēs distincte.tn̄ ibidē dn̄tias accidētales pp latentiā dn̄tiarꝫ eēntialium ille tn̄ spēs q̄litatis assignate nō sūt p̄me for⸗te q̄ sūt tn̄ due. Sed prie primis:p̄me aūt designari possnut tn̄ due vt q̄litas sic diui⸗dat̄ alia est dispō iterior:alia exterior. Ex⸗terior est figura ⁊ sic est q̄rta spēs. Interior aūt est passio s̄bilis ⁊ sic est tertia spēs.si i⸗terior dispō ⁊ tn̄ passio sensibilis aut est ina⸗tum p̄ncipiuꝫ opandi ⁊ sic hētur scd̄a spēs aut iterior dispō nō innatū p̄ncipiū opandi ⁊ sic hētur p̄ma spēs vt Scotus in p̄ntis di⸗stinctio tn̄ istarꝫ fit p accidētales dn̄tias q̄⸗bus circūloqmur eēntiales quare.s. Thōs i s̄ctatu d̄ nā gn̄is. Aliq̄n ppria prin̄ᵃ accn̄tis q̄ sūt loco dn̄tie sue latēt ⁊ tūc loco eorꝫ po⸗nimus eorꝫ effectus sicut lucis effect⁹ est dis⸗gregare cū itensa fuerit q̄ est p̄ncipiuꝫ albedi⸗nis iō aliq̄n ponim⁹ disgregatiᵘ i ei⁹ diffōe.

Ad 3ᵐ pricipale r̄ndet̄ negādo q̄ ad ali⸗qd sic relatū sit gn̄alissimū p̄nti relatiōis.s̄ i ipa relatio s̄m q̄ aliquid refert̄ ut videbit̄ caplo proprio.

Ad ɔfirmatōeꝫ.actō ⁊ passio sūt eēn̄ re⸗latiōs ꝛc. R̄n̄r q̄ lꝫ s̄m actōeꝫ referat̄ aliqd fūdamn̄talit̄ nō tn̄ formal̄.sic ēt in sīn s̄m al⸗bediem. Et cū dr̄ calefaciēs inq̄tū tale actōe ē calefaciēs ꝛc. R̄n̄r q̄ si ly inq̄tuꝫ specificat eēm reduplicāteꝫ p̄ᵐ modū d̄ di p̄se ppō illa assūpta ē falsa.q̄ sic denōt̄ q̄ ipa calefactō ē rela⁹ q̄ditatiue. Et tn̄ va s̄m q̄ reducit̄ ad p̄mū modū d̄ di p̄se. Ad aliud i eodē sic se hꝫ hr̄e ad hr̄i ꝛc. R̄n̄ q̄ lꝫ sit simil⁹ i voce nō tn̄ i re.q̄ agē nō r̄ducit̄ ad aliqd cōe vni⸗uocū in eodē gn̄e imo est coissimū i suo gn̄e. Sed habere ⁊ haberi reducūtur ad aliud

sic ad agere vel pati.qz hr̄e quodāmodo est agere sicut febris habet hominē.

Ad q̄rtū p̄ncipale vbi ꝛ qñ sūt eiusdem generis ꝛc. R̄ndet negādo illō nec vbi ꝛ qñ sūt denoiatiue dc̄a a loco.cū vbi denoiatiue sit dictū a circūscriptiōe passiua ita locatio i locāte est cā effectia istiꝰ.ꝯsilr itelligendū est de qñ ꝛ de tp̄re. Alr dr̄ ꝙ vbi nō dr̄ denoiatiue a loco intrīsece ꝛ formalit̄ sed effectiue ꝛ extrīsece tanq̄ a cā ꝛ tale denoiatiuū pōt eē alteriꝰ generis a cā sua vt opus hūanū.

Ad illud de pōne r̄ndet̄ ꝙ de rōne pōnis nō est vbi licet pō nō possit eē sine vbi sic in sili dr̄ de q̄titate sine qua nō pōt esse q̄litas saltē corpal' q̄titas tñ nō est d̄ eēntia q̄litatꝫ. positio ergo est forma positi q̄ ꝯseq̄t̄ ordo ꝛ ordo est extra eēntiā suam.

Ad ꝯfirmatōē de hitu dr̄ ꝙ hitus nō est habitudo media. ƀ est forma p q̄ hitꝰ ē formaliter hitus ꝛ in ista forma fūdat̄ hitudo quedā ad illud qō habituat̄.s.ad tunicā.

Ad p̄mū argumētū altiꝰ ptis de q̄titate ibi ꝯmittit̄ fallacia equocatiōis siue accidētis sicut aliq̄s est potēs agere cū hꝫ habitum ꝛ anq̄ habeat .sꝫ equoce potēs.n.p̄ mō habet formā fm̄ q̄ pōt in actū exire de ꝑpin quo.sed potēs scd̄o mō nō hꝫ formā ita i ꝓposito diuisibile dr̄ vno mō illud qō habet formā fm̄ q̄ formaliter pōt diuidi ꝛ tali modo sb̄a corpea nō est diuisibilis. Scd̄o mō dr̄ aliq̄d diuisibile qō nō hꝫ actu formā sed est impō ad formā p quā imediate posset diuidi quo mō sb̄a corpea est diuisibilis.

Sed ꝯtra pbat̄ ꝙ sb̄a corpea sit diuisibil' p̄moꝰ naꝫ si ibi nō eēt diuisibilitas formalit̄ nō possent ibi ptes q̄titatis recipi: qz si tota q̄titas est i tota sb̄a ꝛ ptes in ptibꝰ. R̄ndet̄ ꝙ sb̄a corpea lꝫ nō hēat ptes ext̄ alias ptes nisi rōne q̄titatis.hꝫ tñ ptes intra ptes ꝛc. Substātia ergo nō est diuisibilis formalit̄ in pte extra ptē anq̄ sit sb̄ q̄titate nisi in pō ꝛ sub q̄titate actu. Et fm̄ ꝙ est subiectū quātitatis nō hꝫ illas nisi in pō sicut subiectum q̄litatis ile nō est quale nisi in pō.ꝛ sīr sicut tota q̄titas recipit̄ in tota sb̄a in pō diuisibili ita ptes in ptibꝰ substātie q̄ sūt in potēꝰ. Et cū dr̄ oē diuisibile est q̄tū verū est de diuisibili extēso in actu ꝛc.

Ad ꝯfirmationē. R̄ndet̄ ꝙ figura eēntialiter distiguit̄ a q̄titate ꝛ ad arguᵒ r̄ndet Scotus ꝙ nō oē absolutū pōt fieri sine alio qō est extra eēntiaꝫ suā.sic deus nō possꝫ facere creaturaꝫ sine oi respectu.si ergo aliqō absolutū eēntialiter depēdet a relatiōe deus nō pōt facere illud absolutū sine respectu inherēte ei.taliter aūt figura se hꝫ cū causet̄ ex ordine ptiuꝫ corpis. Uñ sic glosanda ē ꝓpō illa famosa oē absolutū p̄us alioꝝ. nisi sint absoluta ꝯueniētia in aliq̄ respectu sine quo neutꝝ pōt hr̄e eē sicut corpꝰ ꝛ figura.qz corpus nō pōt eē sine ordie ptiuꝫ ꝛ ordieꝫ ptiū imediate ꝯseq̄t̄ figura ꝓpea deꝰ vnū illoꝝ sine altero nō pōt facē. Et lꝫ corpꝰ possit itelligi sine figura nō tñ seq̄t̄ ꝙ corpꝰ itelligat̄ īfinituꝫ.si itelligit̄ sine figura qz finis corpis eēntialiter est supficies figure ṽo est finis accidētalis ablata ergo figura adhuc termiabit̄ corpꝰ ꝓpō fine.tale etiā corpꝰ figura ablata nō eēt īfinituꝫ positiue.ƀ p̄uatiue solum hoc aūt nō icludit ꝯtradictionē sicut si deus auferret vltimū pūctū a linea eēt linea p̄uatiue infinita.qz pūctꝰ nō ē imediatꝰ pūcto nisi dicēs ꝙ hoc nō possꝫ nisi cāndo nouū punctū. Ad illō qō addit̄ de dr̄ntia sb̄ali respōdet̄ ꝙ ipa nō est q̄litas lꝫ ponit̄ vnꝰ moꝰ q̄litatꝫ.qz p̄tur i q̄le.. q̄re.s.T ƀ.vᵒ.meᶜᶜ.cᵒ de q̄litate hūc modū q̄litatis pƀus in p̄ntis p̄termisit qz nō ꝯtinet̄ sub p̄nto q̄litatis de q̄ ibi agebat.hic auteꝫ agit de significatōibus huius nois q̄litas.

Ad scd̄m p̄ncipale de relatōe r̄nr ꝙ illud cui aduēit relatio mutat̄ in se ad aliud .non tamē mutat̄ ad formā absolutā.ꝛ qō sic mutat̄.s.ad formā absolutā dr̄ mutari a pƀo. qz ad relatōꝫ nō est motꝰ cū ois motꝰ sit ad formā absolutā. Uñ lꝫ neget̄ motꝰ ad sb̄aꝫ q̄nto pƀicoꝝ nō tñ negat̄ mutatio. Sꝫ ꝯtra incidētaliter arguit̄ qz dictū est ꝙ ois motꝰ est ad formā absolutā. nā motꝰ local' tmiat̄ ad vbi vt ibidē dr̄.vbi aūt est for̄ respectiua

Rñdet Sco. in quolibetis q Aristo.negat qnto pbicoꝝ motũ ad relationẽ ppꝛie dictã q ptinet ad quartũ genus nõ aũt ad quẽcũq respectũ ptinẽtem ad aliquod.vi.generꝝ im mo ꝯcedit ibi motuȝ eẽ in vbi qui coiter nõ dicit eẽ motus ad formã absolutaȝ. qꝛ vbi vt videt nõ est for absoluta sȝ respect coꝛ poꝛis ꝯtẽti ad locũ ꝯtinentẽ. Ratio aũt dif ferentie relatiõis ab alijs respectib in nõ ter minãdo motuȝ videt eẽ: quia exquo rela necessario ꝯsequtur extrema posita nũq pos set ipa acquiri pse.sed tm̃modo p accñs alio scȝ absoluto acquisito in altero relatoꝝ ⁊ ta lia que nõ acqrunt nisi p accidẽs alio acqui sito negat pbus qnto pbicoꝝ per se termia re motũ.respect aũt nõ necessario ꝯñs extre ma põt habere ppꝛiam nouitatẽ absq noui tate vnius vel alterius extremi ⁊ ideo potest habere ppꝛiaȝ acqsitionẽ.nam ita videt eẽ de vbi quia potest deus ꝯseruare idem loca bile ⁊ eundeȝ locuȝ ⁊ tñ nõ manebit eadem circũscriptio.quia coꝛpus est absens ab illo loco: ⁊ h [illegible] põt natura facere ponẽdo aliud coꝛp pͥsens illi loco.nõ igit ista extrẽa locũ ⁊ locabile necessario cõsequit ipm vbi.⁊ iõ põt eẽ nouum nouitate ppꝛia ⁊ acqri coꝛpi nullo absoluto acqsito:nec coꝛpi nec ipi loco hec Scotus ⁊ resolute.

Ad ꝯfirmationeȝ de actione ⁊ passione. Rñdetur q actio ⁊ passio sũt vn mot vt subiecti ut Scot qnto methaphice. quare sanct Thõs tertio pbicoꝝ si actio ⁊ passio sũt vnus motus fm reȝ.i.mãliter ⁊ subiecti ue non sequitur q actio ⁊ passio sint idem sȝ q motus cui inest vtrũq istoꝝ sit idem. Et ad rõnem rñdet q argumẽtuȝ pbi qnto pbi sicoꝝ nullius mot est motus ergo nullius actiõis uel passionis est mot nõ tȝ a toto in quãtitate.i.a supioꝛi distributo ad iferi qꝛ actio nõ est mot eẽntialiter nec passio. s tenet a silĩ qꝛ sicut motus nõ põt eẽ mot pp pcessuȝ in ifinituȝ sic erit de actione ⁊ pa ssi one q actiõis aut passiõis nõ erit actio aut passio pp pcessuȝ in ifinituȝ.Si aũt quera tur qd iportat actio postq eẽtialr nõ est mo tus ⁊ silr passio põt dici q iportat eẽntiam vnam aut qditateȝ pntalem cui pdẽptifica tur realiter respect iportat noie actiõis nõ distict ab ea nisi fm moduȝ significandi:⁊ hoc in doctrina sancti Thome ⁊c.

Ad tertiũ pncipale de qñ. Respõdet q quando nõ est idem cũ tẽpoꝛe ad pbationẽ ꝯcedit q oẽ q est ꝯtinuuȝ aut successiuũ p successionẽ sibi iherẽteȝ est tẽpus vl motus qsale nõ est quãdo.

Ad cõfirmatõneȝ dicẽduȝ q tempus est causa quãdo ⁊ temp est mẽsura extrinseca istoꝝ inferioꝝ ex cui adiacẽtia ad reȝ tem paleȝ relinquit forma in re tempali ⁊ cõse quẽter forma est successiua paccidẽs qꝛ per tempus per se cõsimiliter dicatur q diuisio qñ in pñs pteritũ ⁊ futuruȝ cõpetit quãdo p accidẽs qꝛ est diuisio tempis pse.naȝ diffe rentie ille essentiales tempi causant consimi les differẽtias accidẽtales in qñ cui sunt p accidẽs tantum.

Ad quartuȝ põt dici q denoiatiuũ deno minatẽe intrinseca nõ significat aliud q ab stractuȝ huiusmodi nõ sunt qñ ⁊ vbi respcũ loci ⁊ tempis que extrinsece ab illis dicunt

Ad ꝯfirmatõeȝ pdicamẽta inquãtuȝ pdi camẽta nõ sunt res ⁊c. Rñr q si reduplicatõ sit de intentõibus vera est illa ppositio assũ pta qualr nõ sumũt in pposito pdicamenta. sed de his que subsunt intentõibus que sunt res cũ de essentia pꝛime intentõis nõ sint res secunde intentõis cum habeant completam quiditatem sine ratione. res autem secunde intentiõis non sic.aliter enim idem haberet esse ⁊ cum intellectu ⁊ sine. ⁊ ꝯñr quantitas non esset vere quantitas sine omni intellectu Scotus quinto metaphice.

Kritur octauo

qõ vtꝝ entia rõis sint in pñto.ne gatiue arguit p.nã illo cõcesso seqt q supius ⁊ iferi eẽntialit ⁊ foꝛlit distiguerẽt.ꝯñs cõ muniter est falsuȝ qꝛ vel sũt idem realiter ul supius est ps eẽntie iferioꝛis.ꝯña pbat.sup ponẽdo pmo q supi ⁊ iferius differũt falsẽ

distinctōe rōis vt omēs recte fatent̄.

Premittēdū 2° q̄ i entib⁹ rōis suū eē fm rōz est suū esse simplr. ⁊ suū differre fm rōz est simplr differre. quib⁹ stantib⁹ arguit̄ sic. Si entia rōis sunt in pn̄to igit̄ in eis repit̄ habitudo supioris ad inferius ergo differrent fm rōez ex primo supposito ergo ēt differrēt simpliciter ex secūdo.

Cōfirmat̄ entia rōis nō sunt substātie vt oēs cōcedūt nec etiā accn̄tia. tu3 q2 non sunt entia absoluta vt coiter cōcedit̄. nec respectiua cū sup nullo fundamento enumerato a pho quto metaphice fundent̄. tu3 etiā quia nō sunt accn̄s pprium. tūc eni3 p̄dicarent̄ de sola specie aut indiuiduo cui⁹ esset pprium ⁊ nō de genere qd̄ videt̄ falsu3. Nec ēt sunt accidēs cōe. cu3 gen⁹ quod est secūda intentio p̄dicet̄ in quid. nullū autē accn̄s p̄dicat̄ in quid primo topicoꝝ.

Amplius si entia rōis essent in p̄dicamēto entia rōis eēnt entia realia. ɔn̄s implicat. ergo illud ex quo sequit̄. ɔn̄a vō sic deducit̄ nō maioris entitatis est sciētia q̄ suū subiēm cū subiectū sit mēsura sciētie quto metaphice. sed logica est ens reale de prima spē qualitatis cui⁹ subiectū est ens rōis vt coiter tenet̄. ergo ens rōis est ens reale.

Cōfirmat̄ si entia rōis sunt in p̄dicamēto. vel ergo sunt de numero primaꝝ intentionū quod nō est dicēdu3. nec secūdarū intentionū q2 hoc p̄cipue esset. q2 cōsequeret̄ rem primo intellectā. quo dato sequit̄ dari terciaz intentōez cōsequētez rem scd̄o intellcāz ⁊ sic in infinitū quod est absurdu3.

Adhuc si entia rōis essent in p̄dicamēto ergo essent entia fm se que cū non essent p se stantia in aliquo subiecto fundarent̄ ⁊ p̄cipue in aīa cu3 extra ea3 entia rōnis non sint dāda vt recte tenet̄ quo dato sequit̄ q̄ per ide3 species intelligibilis ⁊ actus intelligendi que sunt in aīa essent entia rōnis quod tn̄ est falsum.

Cōfirmat̄ si essent entia rōis ⁊ ɔn̄r in aīa hoc esset q2 fabricarēt̄ ab aīa qd̄ tn̄ est falsu3. nā vl'e qd̄ est de nūero entiū rōis cū moueat intellectū p̄cedit opatōe3 intellectus. ergo nullū est ens ratōis.

Amplius entia rōnis p̄cipue vniuersalia nō sunt entia ergo nec in p̄dicamēto. aῆs pbat̄ oē ens hab3 causa3 sui esse ente infinito quod est deus excepto. sed entia rōis non hn̄t causam sui esse. q2 nec intellectu3 practicu3 qui est causa singulariū tantū. nec speculatiuū. q2 intellectus speculatiu⁹ se hab3 ad suū obiectū sicut effectus ad causa3 ⁊ n̄ ecōuerso ergo ꝛc.

Cōfirmat̄ si entia rōis sint in p̄dicamēto ⁊ in nullo. x. assignatoꝝ a pho recte collocari pn̄t. ergo erit dare vndecimū p̄dicamētu3 nullibi ab Aristotile cōpertu3.

In oppositū arguit̄ primo qn̄cunq3 sūt plures entitates per se intelligibiles ⁊ diffinibiles in qbus māifestu3 est esse aliqd superius ⁊ inferius in eis est dare aliqd̄ supmu3 gn̄alissimū ad illa ⁊ in eis est dare multitudine3 entitatū quaꝝ vna intrinsece respicit aliā sic̄ totū vel cōstitutiuū respicit pte3 ⁊ ɔn̄r p̄dicamētu3. sed in entib⁹ ratōnis ita ɔtingit. ergo eorū est assignabile p̄dicamētu3.

Propter primum

quidē hu⁹ ens ratōis q2 multiplex. est distīguendu3. omē eni cōsideratū a rōe siue ab intellectu q2 hab3 esse in illo sicut cognitum in cognoscēte dicit̄ ens rōis quo mō dicendu3 est oia intelligibilia esse entia rōis d̄ quo mō nō est pn̄s inquisitio. Dicit̄ scd̄o mō ens rōis p omni eo quod subiectiue est in intellectu. sicut sunt spēs intelligibiles aut habit⁹ cui⁹ hic nō est s̄mo. Dicit̄ ⁊ altero modo ens ratōis oē illud quod est fabricatū siue causatū a rōe seu intellectu ⁊ est in intellectu que tam̄ nullu3 fundamētu3 hn̄t in re sicut sūt figmēta. de quo etiā modo nō fit sermo. Audit̄ āt hic ens rōis p entitate ɔpletiue causata aut derelicta a rōe. Cui⁹ tn̄ fundamētu3 est in re nō fm q̄ res in natura sua considerat̄ sed in re vt intellecta est. sic̄ sunt scd̄e intētiones vt genus ⁊ species quas intellect⁹ attribuit rei fm esse quod h3 in intellecta. Vn̄ Scot⁹ in

pdicabilib⁹. vniũsale est in re vt in subiecto
qz illaz denoiat ⁊ nõ intellectũ. sed in intelle-
ctu est vt in causa efficiẽte ⁊ vt cognitũ in co
gnoiẽte. Sciẽduz tamẽ q significatũ ter
mini cois significãtis verã naturã triplicitẽ
põt ɔsiderari. vno gdez mõ fm esse in suppo
sitis quod dicit esse mãle eius. ⁊ hoc modo
insunt sibi acciñtia coia. Secũdo mõ ɔside-
rat absolute fm esse quiditatiuũ ⁊ sic insunt
ei pdicata eẽntialia. Tercio mõ vt p formaz
intelligibilez ab intellectu apphendit qõ est
esse cognitũ. ⁊ sic insunt ei intẽtiones. Intel-
lectus eniz ɔsiderãs naturã hois vnã in mul
tis ⁊ de multis ab aliqua ꝓprietate reperta
in natura sic ɔsiderata mouet ad causandũ
intentionẽ ⁊ illaz causataz attribuit illi natu
re cuius est ꝓprietas a qua accipit. Quid
autẽ sit pdicamẽtuz qõe innotuit ꝑeunte.

Propter secundũ
quidez huius opinio cois ⁊ pcipue. s. Thõe
negat entia rõis esse in pdicamẽto. pro qua
fulcienda pmittit q ad hoc q aliqd p se col
locet in pdicamẽto requirit pmo q sit ens.
ideo nõ entia nõ sũt in pdicamẽto. Secũdo
q sit ens reale ꝓpterea entia rõis nõ sunt in
pdicamẽto cũ distiguant contra ens reale.
Tercio q sit ens reale limitatũ hñs essentiã
distinctaz ab esse. ꝓpter quod deus nõ põit
in pñto. Quarto q sit ens reale vniuersale
vel pticulare que ɔditio ex imediate pcedẽ-
ti sequit. Quinto q sit vniuocuz. iõ equoca
nõ sunt in pñto. Sexto q sit incõplexuz fm
rez vel fm rem ⁊ vocẽ simul. iõ complexa ñ
reponũtur in predicamento.

Premittit secũdo q ad hoc vt aliq̃ qui
ditas sit pdicamẽtuz idest gen⁹ gñalissimuz
requirit pmo q sit natura realis extra aiaz
exñs actu vel aptitudine. secũdo q hẽat mo
duz essendi ⁊ pñdi distinctũ qui modus eẽn
di cuz sit illi essentialis sit natus coicari qui
ditatibus sub se cõtentis. Ultio q inter ea q̃
cõsimili modo essendi ⁊ pñdi gñali pticipãt
sit gñalius. Ex quib⁹ infert pmo q entia ra
tõis siue scõe intentões nõ sunt in pñto. non
enĩ sunt entia realia extra aiaz exñtia actu
vel potẽtia quod necessario reqrit ad quidi
tatẽ pñtalez. quare. s. Thõ. in qõib⁹ de potẽ
tia. q. vijᵃ. articulo. ixᵒ. in corpe. in nullo pdi
camẽto ponit aliqd nisi res extra aiaz exñs
naz ens rõis diuidit ɔtra ens diuisuz in de-
cez gñã. vt patz in qnto metaphĩce. Si ergo
relatio nõ esset in rebus extra aiaz nõ pate-
ret aliquod vnũ genus pdicamẽti. Uñ licz
scõe intentões fm nostrũ moduz intelligendi
ordinent fm sub ⁊ supra istud tñ nõ sufficit
ad coordinatõez pñtalez.

Infert scõo ex dictis q entia rõnis sunt
entia cũ de eis habeat scia. s. logica. que licz
sit sciẽtia rõnalis est tamẽ ens reale de pma
specie qualitatis.

Infert tcio q entia rõis nec sunt substã-
tia nec accidẽtia cũ ens quod diuidit in sb-
stãtiaz ⁊ acciñs sit ens reale extra aiaz exñs.
vel hñs fundamẽtuz ⁊ correspõdentiã in re
extra aiaz exñtez quod nõ ɔtingit de ente ra
tõis. quare. s. Thõ. in qõib⁹ de potẽtia qõe
vijᵃ. primo eniz intellecta sunt res extra ani
mã in qbus intellect⁹ intelligendo se defert. S
scõo intellecta sunt intentões ɔsequẽtes mo
duz intelligendi. hec eniz duo intellect⁹ intel
ligit inq̃tum reflectit supra seipsuz intelligẽs
se intelligere ⁊ moduz quo intelligit sicut sũt
intentio generis ⁊ speciei. habẽt tñ modum
acciñtis fm q sunt in aia sic in subiecto quo-
dãmodo ⁊ similitudinarie.

Infert vltio q ens rõis seu scõa intentõ
que ad seinuicẽ differũt sola rõe cuz ens ra-
tõis dicat vt fabricatũ a rõe fundatuz in re
vt intellecta est. secũda autem intẽtõ dicitur
p respectuz ad primã intentõez que est pma-
rius ɔceptus qui habet de re. Talia inq̃ en-
tia rõis aut scõe intentões licz de cõnotato
possint importare relatõez rõnis sic genus ⁊
species relatiue dicunt. quare necesse est in
vtrisq vtrorunq rõibus vti vt Porphiri⁹
in pdicabilib⁹. tamẽ scõa intentio in hac do
ctria nõ est nisi secũdaria ɔceptio quã habe
mus de re que causat ab intellectu ex eo q
intellectus intelligẽdo reflectit supra seipsuz

que significatur per terminos secũde intẽtiõ nis. sicut prima intẽtio est primarius cõcept9 quẽ habem9 de re que causatur ex eo q intellectus informat9 specie intelligibili que est similitudo imediata rei ad extra intelligit 7 intelligẽdo format sibi cõceptionez siue rationẽ primã vt supra innotuit.

Licet autez determinatio dicta sit valde realis abstractius tamẽ loquẽdo cõtra eam taliter potest obici q͠cq̃ etiã in aliis possit mõ deri. q͠cunq̃ est aliqua quiditas potẽtialis cõtrahibilis p differẽtias ad aliã quiditatẽ. is cui9 essentia ponit̃ tanq̃ cõstitutiuũ ptiale semp illa est gen9 7 supius ad illaz quam ptialiter cõstituit in recta linea p̄dicamẽtali. 7 int̃ eas quiditates est ordo [illegible] se quiditatiuus. huiusmodi autẽ est ista quiditas vniũsale que respectu quinq̃ vniũsaliuz est tanq̃ potentiale cõtrahibile ad illa p differentias mediate vel imediate 7c. vt in 3° apparebit dicẽdo2. g° talia ẽtia rõis erũt in p̄dicamẽto. Quapp sic̃ p̄dicatores fautores illi doctrie asserũt indulgenduz esse his qui entitatẽ 7 distinctõez realez p̄dicamẽto2 ignorãt. cũ eo2 intellectus vt dicũt supra distinctionẽ realez rataz 7 materialem non põt extendi. ita eis negãtibus ordinẽ p̄ntalez entiũ rõis non minus ymo magis indulgendum est si quidita tes entiũ rõis vt quid p̄cise abstractas 7 prescindẽtes ab omni fũdamẽto 7 termino non potuerũt attingere cũ hoc sit difficili9 7 latentius illo.

Propterea ptez affirmatiuã concedens Johãnes Jandon9 sexto metaphice nõ distinguẽs de entibus rõis ḡnaliter inq̄t q cum singuluz incõplexo2 aut significez substãtiã aut qualitatez 7c. in p̄dicamẽtis huiusmodi aũt sit quelibet intellectio siue prima siue secũda põt õsiderari tripliciter. vno mõ quo ad sui receptõnez in intellectu quomõ sunt in p̄dicamẽto passiõis. sicut eni potẽtia receptiua est passiua 7 econuerso ita receptio est passio 7 ecõuerso tamẽ nõ est passio corruptiua ymo magis pfectiua. Secũdo modo quo ad productõez ab intellectu agente 7 ab obiecto. 7 sic sunt in p̄dicamẽto actõnis. quare quo ad hos duos modos recte dixit ph̄us 3° de aia Intelligere cõsistit in quodã pati. 7 infra in eodẽ. intellect9 agens est potens oia facere. Tercio mõ p̄nt capi p forma recepta in intellectu. 7 sic coiter dicit̃ q sunt in p2ia spẽ qualitatis. sed nõ sunt habit9. q͠m habit9 de difficili mouet̃. Subdit autẽ in fine q sic acc͠n nõ h̄nt diffinitõz simplr. q2 hoc est p̄priũ substantie. vii°. metaphice. quare Auerroys. si quis diffinit acc͠ntia diffinitõe simplr magis auffert q̃ debeat. Vñ Aristo. tenuit viã mediã q2 eis nõ attribuit diffinitõez vsq̃quaq̃ 7 simplr dictã ymo eaz sustulit. sed dedit eis diffinitõnez fm quid que est p additamẽtuz sic entia rõis sunt in p̄nto nõ primo 7 simplr sed secũdario 7 p posteri9. Addit dñr q licet õcedat̃ entia rõis esse in p̄nto sicut alia entia. differũt tñ. q2 alia sic sunt in p̄dicamẽto q denoiant̃ acc͠ntali denoiatõe ab ipis intentõibus vt colo2 est gen9. albedo est species iste p̄dicatões sunt acc͠ntales non sic p̄nt esse in p̄nto intentões vel entia rõis. quia nõ p̄nt denoiari acc͠ntali p̄dicatõne ymo ista est essentialis p̄dicatio spẽs est intentio vel genus est vniuersale 7 sic de cõsimilib9. q͠m nisi sic esset tũc supius esset extra essentiã inferioris quod fm oẽs est impossibile. õña ptz q2 sicut intentio q̄ attribuit̃ aiali est totalr extra essentiã aialis sicut esset hic cuz dicit̃ genus est vl̃e vl̃e esset extra essentiã generis 7 tamẽ vl̃e esset supius respectu generis q̃re 7c. nõ ergo denoiat̃ denoiatõe accidẽtali. vñ iste intẽtõs sunt in p̄dicamẽto sic̃ nature cõeś 7 possibiles. vñ sicut aial est natura cois ad hoiez 7 asinũ sic intẽtio vl̃e est qd cõe ad intellectõez lapidis. q2 cõtrahit̃ p eam sic̃ cõe 7 supius ad speciale 7 inferius. sed nõ denominat̃ p̄dicatõe acc͠ntali istis secũdis intentionibus. Sed cõtra hãc positiõez instat̃ ablata p̄dicatõe acc͠ntali in secũdis intentõibus supposita regula ph̄i in antep̄dicamẽtis quãdo alterũ de altero p̄dicat̃ essentialr 7c. sequit̃ statiz istas esse õcedendas tanq̃ vas 7 essentiales. indiuiduũ est spẽs spẽs specia

lissima est genus subalternū ▪ ↄsiles.probat̄ ↄña.nā ↄueniēter sequit̄ ablata p̄dicatōe ac cidētali in illis indiuiduū est genus ⁊ genus est vl'e ergo ꝛc.

Amplı⁹ spēs spēalissima est vl'e vl'e ē ge⁹ subalternuȝ. ergo spēs spēalissima est genus subalternū. Sequit̄ ↄñr ꝙ essentialius sunt in p̄dicamēto ⁊ magis p̄se scđe intentiōes ꝙ̄ alia entia cui⁹ oppositū ex opiniōe determinatuȝ est. pbat̄ ↄña in quibuscūq̧ quiditatibus inter se compatis tal' est ordo ꝙ vna essentialr ⁊ nullo'mō accñtaliter respicit aliā in illis est ordo magis essentialis ꝙ̄ inter q̄ditates que accñtaliter ⁊ essentialr mutuo se respiciūt. ita ↄtingit de secūdis intentōib⁹ respectu entiū prime intentōis.

Adhuc quiditates decē p̄moꝝ geneꝝ sūt essentialr impmixte. ergo nihil vni⁹ generis pōt in alijs collocari. quomō ergo eadem intellectio est in diuersis p̄dicamētis licet admitteret̄ de quibusdā intellectōib⁹ nō tamen de secūdis intentōibus.

Propter tercium quideȝ huius subtilius determinādo cū Johāne Scoto in p̄ñtis ⁊ vt elicitur ab eo in quarto sniāꝝ dis.prima. Dicenduȝ est entia rōis ⁊ secūdas intentōs esse vere in p̄ñto nō aliquo .x.geneꝝ primoꝝ assignatoꝝ ab aristotele.q2 ille sūt quiditates reales.sed in vndecimo p̄ñto quiditatū intentionaliū. Unde Scotus in quarto. Intentōes logicales non significāt q̄ditates extra aīaȝ. sed tm̄modo cōceptus in aīa ꝑ se vnos ⁊ taliter diffiniūt̄ ⁊ sic habere diffinitōeȝ sufficit ad sciētiaȝ ꝓprie dictā.alioquin logica nō esset scientia. in talibus autē diffinitōib⁹ inuenit̄ genus ⁊ differētia ⁊ ꝓpriū eo modo quo logicus loqtur de genere ⁊ differētia ⁊ ꝓprio. quia inuenitur p̄dicatuȝ in quid ⁊ in quale essentiale ⁊ in quale accidētale cōuertibile. ⁊ hāc viaȝ olfecerūt ꝙ̄plures auctores sicut Marsilius Inguē Rodulphus brito. ⁊ aliquādo Johānes buridā lȝ nō adeo acurate ⁊ resolute.

Pro qua veritate p̄mittenduȝ primo ꝙ cum inter entia rōnis cadat soluȝ distinctio rōis ens rōis ⁊ 2ª intētio distiguūtur ratōne lȝ substractū vtriq̧ correspōdens intētionale sit ideȝ. dicit̄ nāq̧ ens rōis respect⁹ ratōnis derelictus a rōe. dicit̄ autē secunda intentio q2 est respectus rōis a ratōe derelictus ↄferente entitateȝ prio cognitaȝ alteri entitati p̄ cognite. vnde magis aspicit primā intentōeȝ que est q̄ditas primo cognita scđa intētio in ꝙ̄tuȝ hui⁹ ꝙ̄ ens rōis inquātuȝ tale.

Premittenduȝ itaq̧ secūdo ꝙ prima intētio nō est quiditas p̄ter opus intellect⁹ p̄cise in esse essentie. vt sensit Francisc⁹ maẏronis in conflatu dis.xxiij^a. nisi prima intentio illo mō sumat̄ fundamētalr. Nec est prima intētio primaria rei cōceptio aut actus intelligēdi. vt visus est velle. s. Tho. Sed prima intētio formaliter est quiditas siue entitas habēs esse formalr cognitū. quā sb verbis alijs exprimētes quidā dixerūt. prima intētio est res ipsa posita in esse intellecto aut cognito. res enim dicit̄ intētio ñ quocūq̧ modo ꝫ vt intellecta ⁊ cognita. Secūda autē intētio nō est aptitudo ↄueniēs q̄ditati dicte pria intētio apud eos in esse q̄ditatiuo cōsiderate sicut aptitudo ↄueniēs plurib⁹ indiuiduis adueniēs hūanitati est ratio spēi. vt voluit Franciscus ibidē cū apud euȝ secunde intētiones sint aptitudines q̄ditatū ⁊ earundē passiōes ꝓprie eisdē ↄuenientibus ex natura rei ⁊ ex illaꝝ rōe formali sicut passio ↄuēit subiecto. Nec scđa intētio est secūda rei conceptio de cōnotato importās respectū rōnis. vt imposuūt scō Thome. sed 2ª intētio est respect⁹ ratōis derelict⁹ aut causat⁹ ab intellectu cōferente entitatē ad entitatē. Uñ Scot⁹ primo sniāꝝ dis.xxiij^a. oīs intentio scđa est relatio rōis. nec ꝙ̄cunq̧ relatio rōis est intētio secunda. ꝫ tm̄ ptinēs ad extremū idest ad obiectū cognitū actu intellect⁹ cōponētis aut diuidētis aut saltē cōferētis vnū alteri. Istud autē sic mãifestat̄. nā intētio secunda derelinquit̄ aut causat̄ ꝑ actuȝ intellect⁹ negociātis circa rē prie intentōis. vñ 2ª intētio dicit rōeȝ sibilibilis vel p̄dicabil' circa extremū act⁹ intel

lectus ɔponētis aut diuidētis. Quare Scotus q̄rto sniaꝝ dis.pria q̄ōe 2ª. Intentio secūda est ens rōis ꝛ in aīa tanq̄ 2° cōsideratū nō tanq̄ pⁱo ɔsideratū.qꝛ illud est pⁱa intētio ad quod.s.pⁱo ɔsideratū mouet pⁱmo intellectus a re ab extra. sed tanq̄ ens in pⁱmo ɔsiderato vt ɔsideratū est ꝛ vt tale ꝛ vt in sūma sit dicere nō est nisi relatio rōnis.qꝛ nihil hꝫ p̄cise esse in pⁱo cōsiderato vt consideratū nisi compatio qua cōsideratum comparatū compaꝛ ad aliud cōsideratū p actuꝫ intellectus cōsiderātis.

Ex quibus p ampliori doctrina dicēduꝫ videt̄ q̄ secūda intentio est aliqd derelictuꝫ ab actu intellectus compatiuo siue collatiuo distinctū tñ ab illo actu sic̄ effectus a sua causa subiectiue exn̄s in illo cōsiderato.s. in obiecto cognito inquātuꝫ cognitū.qꝛ p ipsaꝫ.s. intentōꝫ secūdaꝫ que est relatio rōis obiectū cognitū inquātuꝫ cognitū est referꝛ tali relatōe rōis ad illud obiectū cognitū qd̄ ē terminus eius.vnde talis intētio secūda hꝫ p fundamēto ꝛ termio obiectū cognitū inquātuꝫ cognitū vel esse obiecti cogniti inquātuꝫ cognitū est ꝛ nō inquātuꝫ hꝫ esse extra idest ñ inquātuꝫ est quiditas absoluta ꝛ nō intellecta p̄cedens oēꝫ actū intellect⁹.postquā ergo intellectus actu simplici ꝛ recto apprehendit simplices reꝝ quiditates intellect⁹ pⁱ⁹ actu pⁱmo tūc intellect⁹ actu 2°.s.collatiuo ꝛ cōpatiuo cōponit vnā cuꝫ alia vel ab ea diuidit.ꝛ ex tali compatōe derelinqtur fm Petrū aureolū ꝛ nō causaꝛ ꝓpⁱe.quia causari ꝓpⁱe nō ptinet ad respectiua sed ad absoluta ꝓpⁱe quidā respect⁹ rōis.s.p̄dicabilitatꝭ aut subicibilitatis.supioritatis vel inferioritatis vel generis aut speciei. vel derelinquit ꝛ causaꝛ vt alij dixere. talis respect⁹ rationis vt ille dicaꝛ 2ª intētio q̄si 2° ab intellectu vl aīa intēta sicut pⁱa intētio dicit̄ pⁱo intenta.quia pⁱmo cōsiderata.

Premittēduꝫ tercio q̄ cōcreta secūdarū intentionū vel sumūtur p̄cise p fundamento vel p formali vel p aggregato ex vtroq̄ sic̄ vl̄e.vel eniꝫ sumit̄ p fundamēto ꝛ sic ē quiditas ex nā rei p̄ter opus intellectus sic̄ būanitas vel aīalitas.vel p formali ꝛ est resp̄ectus rōis derelictus ab intellectu ɔferēte quiditatem quiditati aut entitati q̄ vl̄e potius sumitur in abstracto . vltimo modo sumitur vniūsale pro aggregato ex fundamēto ꝛ tali respectu quod aggregatū in cōcreto dr̄ vl̄e. Ita dicēduꝫ est d̄ alijs vl̄ibus vt gn̄e specie differētia ꝓpⁱo ꝛ accn̄te. Vn̄ accn̄s p fundamēto est q̄ditas nō p se subsistēs nata alteri inherere vel in altero fundari.quod dicit̄ ꝓpter relatōeꝫ que nō inheret ꝓpⁱe licꝫ fundeꝛ in subiecto sic̄ est albedo linea.ꝛc̄.Accn̄s p formali est respect⁹ rōis derelictus ab intellectu compante aliquā formā inherenteꝫ ad subiectū cui inheret.ꝛ hic respect⁹ in abstracto dicit̄ intētio accn̄tis.ꝛ a tali respectu dicit̄ ꝛ denoīatur illa forma q̄e est fundamētuꝫ in ɔcreto accn̄s tanq̄ a sc̄da intentōe.vn̄ ista est p̄dicatio denoīatiua albedo est accidēs.ꝛ cuꝫ hoc ēt est quiditatiua diuīsimode sumēdo accn̄s q̄q̄ sc̄da intentio vbicunq̄ p̄diceꝛ de pⁱma faciat p̄dicatōeꝫ denoīatiuaꝫ non autē quiditatiuaꝫ.

Premittenduꝫ quarto q̄ secūde intentōnes impropⁱe tamē sunt cōes modis significandi ꝛ modis intelligendi p̄cipue actiuis. Nā modi intelligēdi passiui ꝛ sil̄r modi significādi passiui sunt idē ex natura rei cū modis essendi.vt Scotus in tractatu de modis significādi.oīs.n.mod⁹ intelligēdi aut significādi actiu⁹ dici pōt secunda intentō ꝛ non ecōuerso. hoꝝ āt modoꝝ qdaꝫ sunt qui debent̄ dictioni ex impositōe ꝛ sunt insepabiles a suo significato etiā in esse cognito cōsiderato.qꝛ significatū illud vt significat̄ p talē dictiōeꝫ nō pōt intelligi sub opposito talis modi sine repugnātia.sicut hō fm q̄ significat̄ sub tali dctōe in singulari nō pōt intelligi sub mō plali sine repugnātia cū ista nō sit intelligibilis.hō est hoīes.ꝛ isti ꝓpⁱe sūt modi significādi de quib⁹ est gramatica.quidā vero sūt modi intelligēdi de qb⁹ est logica q̄ tñ insunt significato fm q̄ ɔcipit̄ aliquo cōceptu ꝛ sūt ab inuicē sepabiles. nā significa

cũ vrputa aial vt significat̃ sub isto mõ ge⁹ põt intelligi sub opposito mõ gn̄is vt dicat̃ spẽs. ⁊ ista erit vã aial est gen⁹ aial est spẽs ⁊ gen⁹ est spẽs. ⁊ sũt secũde intentiões sepa- biles ab inuicẽ coicabiles in suis modis op posit s ita vt subiectũ dicat̃ p̄dicatũ ⁊ gen⁹ species ⁊ quid dicat̃ quale.

Premittendū quinto ꝙ secũda intentio siue ens rõis sumit̃ vt quid aut vt modus. Ens rõis vt quid est respect⁹ rõis in suo esse formali derelictus ab intellectu ꝯpante qui- ditatẽ quiditati aut entitatē entitati. ⁊ tali modo ens rõis vt qd sumit̃ p̄cise in abstra- cto vt p̄scindit ab omni fundamẽto ⁊ t̃mino sic̃ pꝫ de abstracto gn̄is aut abstracto spẽi q̄ abstrahũt ab oĩ qditate prime intentõis nec fm ꝙ huiusmodi applicant̃ primis intentõi bus aut reb⁹ cũ logica sit d̃ secũdis intentõi bus adiũctis primis p Auic̃. nec vt sic diffi niũtur a logico nec ab eo cõsiderant̃ s̄ a me taphisico. vt Scotus in p̄dicabilib⁹. q2 ei⁹ est cõsiderare oẽs quiditates reales ⁊ ex cõ- sequẽti oẽs qditates intentionales cũ rectuꝫ sit iudex sui ⁊ obliqui p̄rio de aia. Entia aũt rõis vt modus ptinẽt ad logicuꝫ ⁊ sumũt̃ in ꝯcreto nõ tamẽ absolute s̄ vt ꝯpant̃ ad fun damẽta sua. q2 illo mõ sunt applicabilia re- bus ⁊ illo mõ ꝓprie diffiniũtur ab eo. quali tercunq3 eniꝫ diffiniat logic⁹ semper diffinit eas vt modus.

Premittendũ vltimo ⁊ est declaratõ ma gis logica q̄ꝫ metaphisica ꝙ duplex inuenit̃ gen⁹ p̄dicatõis in secũdis intentõibus apud doctrinã Scoti nõ ꝯpando eas ad seinuiceꝫ in ꝯcreto aut in abstracto. q2 vt sic fiunt p̄di catões qditatiue ⁊ p̄se vt declarabit̃. Sꝫ si ꝯpantur ad fundamẽta hoc poterit esse duo bus modis. vel ꝙ compent̃ ad fundamẽta inquãtuꝫ importãt ꝓprietates fundamẽtoꝝ ⁊ sic fiũt diffinitões ⁊ ꝓpositões de actu signi ficato ⁊ quiditatiue de actu significato. vn- de ist a est quiditatiua genus predicatur in quid de specie. ⁊ silr ista spẽs p̄dicat̃ in qd de indiuiduo. ⁊ pĩter ista ꝓpriũ p̄dicatur de subiecto. est eni regula cõis in talib⁹ ꝙ oĩs

diffinitões ⁊ ꝓpões assignate in secundis in tentõibus de actu significato cũ hoc verbo p̄ dicat̃ nũquã sunt v̓ificãde in eisdẽ terminis ymo sp̄ in aliis termis sũt v̓ificande cũ v̓bo substãtiuo. nec incõuenit dari ꝓpõeꝫ qditati uã de actu significato ⁊ [illegible] nõ v̓ificabitur de illis nec p illis termis in qbus fit. vt pꝫ de ista. Genus est quod p̄dicat̃ de plib⁹ specie differẽtib⁹ in qd. Est auteꝫ p̄dicatio de actu significato illa que fit p verba adiectiua sig nificãtia determinatões intẽtionales. qualia v̓ba sũt ista subicit̃. p̄dicat̃. supponit. signifi cat. diffinit̃. ⁊ nõ [illegible] verbuꝫ substãtiuũ. nec p aliqd̃ v̓bũ adiectiuũ significãs determiatioꝫ realeꝫ p̄ter opus intellect⁹. Est auteꝫ de actu exercito illa in qua exercet̃ idest enũciat̃ ali quod p̄dicatũ p verbũ substantiuũ. ⁊ tale ge nus ꝓpositõis de actu exercito põt fieri tam in primis intentiõib⁹ q̄ꝫ in scd̃is. vt dicendo hõ est ens. hõ est sba. gen⁹ est spẽs. gen⁹ est vle. ⁊ hoc voluit antiqua regl̃a esse est in re bus p̄dicari v̓o in intẽtionib⁹ ⁊ silr alia. p̄di cari est intẽtionũ p̄se. ꝯuẽit autẽ reb⁹ p accñs. quare Scot⁹ in p̄dicabilib⁹ esse in reb⁹ pri me intentõis illud exercet quod p̄dicari sig- nificat in scd̃is intentõibus.

Dicendũ itaq3 p̄rio ꝙ entia rõis vt quid sũt in p̄dicamẽto nõ quidẽ reali sꝫ intentõna li qd̃ nõnulli dixere p̄ñtuꝫ signoꝝ hoc ꝯuin- cũt ratio p⁹ oppo᷒ ⁊ rõ ꝯtra opinioꝫ. s. tho.

Ampli⁹ intentões secũde sũt p̄se intelligi biles q2 diffinibiles ⁊ in eis maifestũ est esse aliqd supius ⁊ inferi⁹ iõ aliqd sup̄muꝫ. illud autẽ nõ hꝫ supueniẽs gen⁹ aliqd̃. x. generuꝫ primoꝝ fm se. est igitur ens in aia ergo erit vnũ gn̄alissimũ intẽtionũ p̄ter. x. dicta qnto metaphice. Et ista est mẽs Johis Scoti vt declarabat̃. ⁊ põt sic ordinari vt entias rõis ꝯstituat̃ p gn̄e gn̄alissimo sb̄ q̄ ponat̃ scd̃a intentio q̄ tanq3 gen⁹ subalternũ p abstractũ p̄dicabil̃ cũ secũda intentõe sic̃ dr̄ia cuꝫ gn̄e ꝯstituũt abstractũ vlis tanq3 aliud gen⁹ sub alternũ qd̃ vlteri⁹ imediate descẽdit tanquã vniuocũ in vniuocata in qnq3 spẽs spẽalissi- mas p ꝓprias dr̄ias suas nobis forte igno-

tas.vl p eas que coīr dñr.s.pdicari in quid aut in qualevt dicit totū aut vt dicit partez ꝛc.que sūt abstractuz generis spēi differentie ꝓprij ꝛ accñtis sub qbus sunt ꝓpria indiuidua correspōdentia.inter tales autē secūdas intentões vt qd est ordo essentials pse ꝛ quiditatiuus ꝛ pdicātur ad seinuicē in prio mō dicēdi pse sic ꝛ in alijs pñtis realibus ita ꝙ ista est qditatiua in secundis intentōib⁹ vt qd.hoc abstractū hui⁹ gñis est abstractū generis.silr hoc abstractū hui⁹ spēi est abstractuz spēi sicut ista est quiditatiua hec hūanitas est hūanitas.hec equitas est equitas.Illis autē secūdis intentōibus vt qd pñt coicari ipse met intentōs secūde vt modus opposito mō idest secūde intentōes sunt coicabiles sibi inuicē in suis modis oppositis ita vt cōcedat̄ ꝙ gen⁹ est spēs.qꝛ gen⁹ vt qd est spēs vt mod⁹.silr spēs vt qd est spēs spēalissima vt modus. Nota tñ ꝙ qꝛ secūde intentōs in esse essentie aut in esse existētie quodcunqꝫ esse habeāt ab intellectu ꝓducēte eas p collatōez semp ꝯpant̄ ad sua fūdamēta nec sine eis aliter existere possent.ideo tūc nō dicunt̄ simpli⁹ in abstracto sed in cōcreto. ꝛ vt modus vt gen⁹ ꝛ spēs ꝛc.inter q̄s tñ ita in cōcreto sūptas est idē ordo eēntialis sic est int̄ easdez qñ capiūtur vt qd in abstracto. c⁹ rō est qꝛ ita p se fit ordinatio pñtalis in cōcreto sic in abstracto.nec tales pdicatōes in concreto erūt denoīatiue sed qditatiue.Ex qb⁹ oibus colligit̄ ꝙ oēs diffinitōnes assignate a Porphirio sunt date de secūdis intentōib⁹ ita ꝙ secūde intentōes ab eo diffiniūtur de actu significato ꝛ nullo mō de actu exercito ꝛ sunt qditatiue nō tñ hñt vẽificari in il is terminis sed in primis intentōib⁹. Sed incidit difficultas qualē ordinē hēant entia rōis ad ēs trāscēdenter sūptuz cōe qditati ꝛ modo vtrꝫ ꝯtineant̄ sub qditate an sub modo. sequendo doctrinā Scoti pōt dici supponēdo prio ꝙ enti reali siue nature ꝛ enti rōnis nihil est cōe vniuocū.vt Scot⁹ in.xxix^a^ dis.primi. ꝛ in pñtis ca⁹ de adaliqd.naꝫ illō cōe vniuocuꝫ si daretur vel esset ens reale ꝛ tunc ens reale predicaret̄ de ente rōnis. vel esset ens rōis ꝛ ita ens rōis pdicaret̄ de ente reali.vl esset neuter abstrahēs a reali ꝛ ab ente rōis ꝛ tūc vel hꝫ rōnez positiuā. ꝛ ita implicatio contradictōnis essꝫ dicere ꝙ talis ratio positiua nō sit realis aut rōis.alias eni esset fictio ꝛ nō fictio.vel nō hꝫ rōez positiuā ꝛ tūc sequitur ꝙ esset nihil.

Ampli⁹ qñcunqꝫ est aliqō cōe dictū ō aliqbus duob⁹ de vno simplr ꝛ de alio fm qd. illud nō dicit̄ de eis vniuoce nec fm eandez rōez formalē.cuꝫ formal rō dicta in prio mō dicēdi pse de illis dicat̄ simplr ꝛ nō fm qd. Sed ita se hꝫ ens respcū entis realis ꝛ rōis quare ꝛc.Dicēduz itaqꝫ ꝙ entia rōis cum dicāt respectū rōis nullū tale est spēs in genere relatōis cū nulli⁹ entis rōis esse sit ad aliud se habere. aliud enim est differētia entis vt Scot⁹ in pñtis. ꝛ dicit̄ tm̄ in ꝯpatōe ad ēs iō nulli⁹ illoꝝ esse est ad aliud se hr̄e nisi forte fm rōez sic ipsa ꝛ sua cōrelatiua sunt entia rōis. nō ergo sunt in aliq̄ gñalissimo reali spēs.si tamē debeāt poni in aliq̄ gñe reductōnez maxie ponēde sunt in gñe relatōis.qa plus spēb⁹ ei⁹ assilant̄ sic forte oia intētōnalia illo⁹ sunt in gñe p reductōez ꝛ hoc in illo c⁹ spēb⁹ maxie assimilant̄ in mō pñdi sp loquēdo de pñto reali.hoc tñ nō tollit ordinez eoꝝ in suo vndecio pñto intentōnali. Nō cōtinētur igit̄ entia rōnis sub ente denoīatiuo cōi qditati ꝛ mō directe.qꝛ tale est ens reale positiuū nec sic ptes ei⁹ subiectiue. ꝓpterea nō oꝫ ꝙ de eis i recto ꝛ vniuoce pdicet̄ ens coīr sumptū ymo ens rōis eqpatur enti coīr sumpto qō est ens nē seu reale.nō.n.est aliquod ens nē qn possit cadere sub ente rōis ꝛ quin sup ipsuꝫ fūdari possit intētio vt spēi generis ꝓprij vel indiuidui vel saltē cause vel causati.vt Scot⁹ in elencis. sed reductiue sic ens fm qd enti simpliciter.

Propterquartum qdez h⁹ ad primū dicēduz ꝙ entia rōnis distinguūt̄ solū rōe ꝛ fm qd sic eoꝝ entitas ē ēt fm qd nō tñ simplr. ꝛ ꝓpter hoc in 2⁹ qō

supponebat̃ ibidẽ ad hõc intellectũ ↄceditur ꝙ in ẽtib⁹ rõis suuꝫ esse ſm qd ⁊ ſm rõeꝫ est suũ esse simplr̃ idest nõ hñt aliud esse ꝙ̃ esse ſm qd ⁊ ↄsilr̃ nõ alio mõ distiguũtur ꝙ̃ rõe.

Ad ↄfirmatõꝫ rñr ꝙ 2ª intentio est accñs nõ q .eꝫ ꝑ fundaméto sꝫ ꝑ formali. nõ enim est qditas nature nata iherere aut fũdari ⁊c̃ ideo nõ est accñs ꝑ fundaméto ſ hñ ẽ accñs ꝑ formĩ cũ sit respect⁹ rõis derelict⁹ ab intellectu compante formã inherentẽ alteri ad sbiectũ cui inheret ⁊ est accidẽs cõe respectiuũ intẽtionale tñ ideo nõ fundatũ in aliq̃ realitate absolute ↄsiderata sed in ea vt cognita est sic inotuit. vñ hec vox accñs est equoca nec est gntũ vl̃e. sed cõe p equocatõeꝫ ad accidẽs reale ⁊ ad accidens intẽtionale vel ad accñs metaphicuꝫ ⁊ ad accñs logicũ. Accñs reale dr̃ accñs metaphisicuꝫ distinctuꝫ ↄtra substãtiaꝫ qd est qditas realis ꝑter op⁹ intellect⁹ ⁊ est prima intentio. qd sic diffinit̃. Accñs est entitas nõ pse stãs nec de alterius essenª ps. ⁊ hoc est duplex. nã quoddã ẽ accidẽs idest extraneũ a qditate alicui⁹ alterius sic ꝓprie passiões dñr accñtia ſm Scotũ. vel erit accñs nõ solũ extraneũ ſ ẽt inherẽs. sic nouẽ p̃dicaméta accñtiuꝫ realia. nec isto mõ ↄsiderat̃ accñs a logico p se primo sed secũdario. Accñs ãt intẽtionale est accñs logicũ nec est gntũ vl̃e sed est cõe ad ꝓpriuꝫ ⁊ ad accñs ita vt sit verũ dicere ꝓpriũ est acdẽs ⁊ accñs est accñs ⁊ taliter fabricat̃ a logico ↄpando p intellectũ aliq̃ qditatẽ q̃ non est de essentia alicui⁹ ad aliquã aliã entitatẽ substantẽ quã d̃relinquit̃ in intellectu vn⁹ respcũs rõis in illa qditate q̃ non est de eẽnª ⁊ respcũs ille dr̃ i abstracto accñtalitas ↄis ad ꝓpriũ ⁊ ad accñs. Et cuꝫ dicit̃ gen⁹ p̃dicat̃ in qd ⁊c̃. dicẽduꝫ ꝙ ista ꝓpositio ẽ vera in actu signficato ⁊ est qditatiua non tamẽ debꝫ v̓ificari in secũdis intẽtionib⁹ ſ in primis intẽtionib⁹. ⁊ hoc duplr̃. vel ↄcludẽdo ex illa istaꝫ ergo aĩal p̃dicat̃ in qd. ex q̃ tũc sequit̃ ergo homo est aĩal vt voluñt q̃plures Uel imediate ex illa gen⁹ p̃dicat̃ in qd inferre illaꝫ ergo homo est aĩal vl̃ leo ẽ aĩal ⁊c̃

Ad 2ᵐ pr̃icipale dicẽduꝫ est negãª ↄñaꝫ cũ ponat̃ p̃dicamẽtuꝫ. xi. intẽtionũ ⁊ nõ qditatũ realiũ. ꝓpter tñ vim argumẽti ↄcedit̃ ꝙ logica est scientia rõnalis ymo pse taliter est denoianda. Uñ Scot⁹ in p̃dicamẽtis. logica non est scia real̃ nec sermocinalis. qꝛ nec sermonẽ nec sermonis passionẽ pse ↄsiderat nec suũ subiēm sub rõe sermonis ymo ẽ scia pse de ↄceptu. ꝓpterea pse est scia rational̃ non tñ qꝛ tradit̃ p rõeꝫ sic q̃libꝫ alia sciẽtia sed cũ hoc est de ↄceptib⁹ formatis ab actu rõis. Si autẽ ab aliq̃ dicat̃ eã esse sciẽtiam sermocinalẽ vt videt̃ ex interp̃tatõe nomis intelligẽduꝫ ẽ ꝙ multũ ↄuẽit cũ ſmone ⁊c̃. Et cũ dr̃ nõ maioris entitatis ⁊c̃ dicẽduꝫ ꝙ licꝫ logica sit scia rõnalis est tñ ens reale. ab alio n. capit entitatẽ nẽ ⁊ ab alio rõeꝫ scie vl̃ cognoscibilitatis. dr̃. n. ens reale rõe sbiēi ad hõiõis qd est aĩa. sed dr̃ scia rõnalis qꝛ est d̃ ↄceptib⁹ formatis ab actu intellcũs. i. rõe subiecti sui attributõis qd est ens rõis ſmo de ⁊ ſm denoiationẽ negatiuã idest logica est de ente rõis tanq̃ de subiecto negatiẽ exponẽdo. i. nõ est de nõ ipso sicut dici solet ꝙ omis scia est de ente qꝛ nulla est de nõ ente. licꝫ ſm denoiatõeꝫ passiuã qditatis subiecti adeq̃ti vel ſm pfectõeꝫ sit. vel de silogismo. vel de silogismo demõstratiuo potissimo in doctrina Scoti. Et ex hoc dilucidat̃ apparẽs ↄtradictio in dictis Scoti in p̃dicabilibus.

Ad cõfirmatõeꝫ neget̃ ↄña. nõ enĩ necesse est ponere terciã intẽtionẽ. qꝛ oẽs intentõs vel imediate sumũtur a qditate aut sunt qditates prĩo cognite ⁊ dñr prie. vl̃ fundant̃ in qditatib⁹ prĩo cognitis ⁊ dñr secũde. non ergo oꝫ ponere tercias vel q̃rtas.

Ad terciũ principale satis innotuit qꝛ nõ est sic de actu intelligẽdi vel spẽ intelligibili que lꝫ causent̃ ab intellectu tñ imediate hñt corñdentiã ⁊ fundamẽtuꝫ in re extra aĩam exñte idest in qditate aut entitate absolute sumpta ⁊ nõ in esse cognito. sunt enim ↄñtes actũ intelligẽdi ⁊ nõ fundant̃ in re ext̃ aĩam vt sic ſ vt intellecta ⁊ hoc mediate ⁊ non immediate. vt. s. Tho. in qõib⁹ de põ. q. pria.

Ad ɔfirmatõꝫ dicẽduꝫ ꝙ entia rõis pro prie nõ sũt in aĩa vt visuꝫ fuit. cõceditˀ tamẽ ꝙ fabricantˀ ab aĩa. ⁊ lꝫ vle qd mouet intellectũ cũ sit qditas ex nã rei ⁊ obiectũ intellectus pcedat ipsuꝫ ymo vt sic sit digniꝰ intellectu q̃uis intellectꝰ sit simplr nobilioꝛ illo. vle tñ sumptũ p formali cuꝫ sit respectꝰ rõis derelictꝰ ⁊c. est posteriꝰ intellectu ab eiꝰ actu derelictuꝫ vt diffuse inotuit. ꝙ auteꝫ qditas vlis vt obiectiue ɔcurrẽs sit nobilioꝛ intellectu lꝫ absolute non sit veꝝ declaratˀ. qꝛ nihil pbibet illud qd simplr est nobiliꝰ esse minꝰ nobile fm qd sic caro hũana q̃ qdeꝫ fm nãꝫ sue spẽi est nobilioꝛ gladio. fm tñ pprietateꝫ duriciei ⁊ molliciei est ignobilioꝛ. qꝛ duruꝫ noĩat potẽtiaꝫ nãleꝫ respcũ illiꝰ cuius molle dicit impotẽtiã. vt. s. Tho. 2° sniaꝝ dis. xix.

Ad q̃rtuꝫ principale dicẽduꝫ ꝙ scđe intẽtiones pprie nõ causantˀ. sed derelinquũtˀ ex collatõe intellectꝰ speculatiui cuiꝰ obiectũ ñ est vle p formali ymo effectꝰ eiꝰ. sed vle fũdamẽtale vt innotuit.

Ad ɔfirmatõeꝫ ɔceditˀ ad quod deducit Aristo. ãt de qditatibꝰ realibꝰ pñtoꝝ determinãs nõ fecit mentiõeꝫ de qditatibꝰ intẽtionalibus pñtalibꝰ. nõ tñ sequitˀ ꝙ nõ sint ponẽde. locus enĩ ab auctoꝛitate negatiue licet in theologia plurimũ valeat. in philosophia tamẽ non est plurimũ efficax.

Ritˀ nono que

stio. vtrũ cõcretuꝫ denoĩatiuũ significet formã tantũ vel aliud. s. subiectũ ⁊ qd hoꝝ prius. Et arguitˀ primo ꝙ nõ significet subiectũ. impossibile est rebꝰ diuersoꝝ generũ gñalissimoꝝ esse aliquã rõeꝫ substãtie cõmunẽ. ergo nomẽ significãs talia duo nõ potest esse vniuocũ. ſ subiectũ ⁊ accñs sunt diũsoꝝ geneꝝ. ergo si ɔcretũ vtrunqꝫ significaret esset simplr equocũ. qd nõ viderˀ ɔueniens. qꝛ tunc nulla ppositio simplr esset vera in q̃ poneretˀ cõcretuꝫ. ymo nulla in eis esset contradictio nulla ɔña. passio etĩ nõ posset demõstrari de suo subiecto cũ sit cõcretuꝫ. ⁊ in demõstratõe nõ est aliqd equiuocũ. vt Aristo. primo posterioꝝ.

Cõfirmatˀ illud quod significat solaꝫ formã nõ est significãs formã ⁊ subiectũ. sed albuꝫ est huiusmõi. qꝛ significat solã q̃litatem in pdicamẽtis. ⁊ ita de alijs accñtibꝰ in concreto viderˀ dicẽduꝫ ergo ⁊c. Uñ Aristo. q̃rto metaphice. nihil differt ambulare ⁊ ambulantẽ esse. quare Auerroys ibidẽ. Intentio Aristotelis est remouere ꝙ nullũ denoiatiuũ significat substãtiaꝫ ⁊ accñs.

Adhuc si cõcretũ significaret subiectũ tũc nõ diffiniretˀ p additamẽtuꝫ. ɔñs ɔtra Aristo. vijᵒ. metaphice. ɔña pbatˀ. qꝛ tũc qcqd poneretˀ in eiꝰ diffinitiõe esset de rõe eẽntiali eius.

Cõfirmatˀ si albũ significaret subiectuꝫ ⁊ accñs sic hõ albus igitˀ esset secũduꝫ accidẽs quod viderˀ esse cõtra Aristo. quinto metaphisice qui diuidit ens fm se in decẽ genera.

Amplius denoĩatiua differũt solo casu a pricipalibꝰ in pñtis. ergo nõ differũt in significato. sed abstracta non significãt subiectũ qꝛ tũc ñ eẽnt in aliq̃ genere gᵒ nec denoiatia.

Cõfirmatˀ si ɔcretũ significaret subiectuꝫ ergo hec esset p se albũ est lignũ. ɔñs contra phm prio posterioꝝ. ɔña pbatˀ cũ tale subiectũ ppositõis quo ad suũ significatũ natuꝫ est supponere p illo q̃re ⁊c.

Adhuc Auerroys 2° metaphice Aristo. Intẽtio est ꝙ ɔcretũ tñ significat formã. alr enĩꝫ esset nugatio addendo accñs cũ subiecto qd viderˀ incoueniẽs. ɔña pbatˀ qꝛ ponẽdo rõeꝫ ɔcreti loco noĩs idẽ subiectũ bis dicetˀ.

In oppositũ arguitˀ auctoritate Auer. q̃nto metaphice ɔmẽto. xiiijᵒ. dũ inqt albuꝫ significat accñs secũdo subiectuꝫ. Et in. xijᵒ. metaphice cõtra antiquos ponẽtes trinitatẽ in diuinis pricipale idest abstractuꝫ significat solaꝫ formã. ɔcretũ vo significat formaꝫ ⁊ aliquid aliud. hoc autem non videtur esse aliquid aliud nisi subiectum. Et Phs. vijᵒ

metaphbice. albū ꝛ musicū ꝓpter duplex significare nō ē verū dicere ꝙ sit idez cum sua quiditate. albū eniꝫ duo significat.

Amplius ꝙ denoīatiuū significet etiā subiectū arguit̄ pꝛio nomē ɔcretū ꝓlatū ɔstituit intellēm subiecti ergo significat subiectum tꝫ ɔña. qꝛ significare est intellectū ɔstituere pꝛimo piarmēias capᵒ de verbo. añs ꝓbat̄ cōcretuꝫ denoīatiuū ɔstituit intellcm̄ accn̄tis. ꝛ illud impossibile est intelligere sine subiectotum quia impossibile est ipsuꝫ esse sine subiecto. ꝛ vnūquodqꝫ sic se habet ad esse sicut ad veritatem idest ad cognitōneꝫ veram 2ᵒ metaphbice. tum etiā quia substātia est pꝛiᵐᵒ omniū entiū ɔgnitōe septio metaphbice. ergo nihil significatur sine illa.

Confirmatur terminᵘˢ idem significat qd̄ supponit. qꝛ terminᵘˢ supponēs ex hoc ꝙ supponit nō habꝫ nouū significatū. sed terminᵘˢ accn̄talis cōcretus supponit subiectū. Unde pꝛimo piarmenias hec est paccn̄s albuꝫ est lignū. qꝛ significat̄ ꝙ illud cui accidit albuꝫ est lignū. ergo illud cui accidit albū vt subiectuꝫ ibi supponitur p albuꝫ.

Adhuc ideꝫ significat nomē ꝛ diffinitio. Unde septio metaphbice. ratō quā significat nomē est diffinitio. sed diffinitio cōcreti hēt in se subiectū ꝛ accidēs cū accn̄s diffiniat̄ p sꝫaꝫ ibidē. gᵒ nomē ɔcreti sꝫam significabit

Cōfirmat̄ dictio exclusiua excludit qd̄libet quod est extra [illegible] se significatū termini. sꝫ talis dictio exclusiua addita termio ɔcreto nō excludit subiectū. naꝫ si dico tantū albuꝫ currit nō excludit̄ copus currere qꝛ includitur. naꝫ cōueniēter sequit̄ tm̄ albū currit ergo albuꝫ currit. ꝛ ɔñr corpᵘˢ currit ergo pꝛio ad vltimū corpᵘˢ nō excluditur.

Amplius ɔcretū significat formā ꝛ susceptiuū Auerroys pꝛio phisicoꝝ ꝛ vijᵒ. metaphisice. cōcretuꝫ significat ambo ergo ꝛc.

Confirmat̄ in dictis ꝑm accidens non est ideꝫ ꝙ quid est cū illo cuiᵘˢ est ꝓpter duplex significare vt musicū albuꝫ. ergo huiusmodi cōcreta significant duo.

Propter primum

qdē hᵘ. ɔcretū siue ɔcretio vtvox sonat a cōcerneᵘˢ dc̄m restrictū solū ad accn̄talia ē qdā modᵘˢ signdi sūptᵘˢ a mō intelligēdi aliqꝫ eētiā inquātuꝫ infoꝛmat subiectū a q̄ mō significādi nomē dr̄ ɔcretū vt albū sic̄ abstractū illi corꝛespōdens est quidaꝫ modus significandi sumptᵘˢ a modo intelligēdi aliquā essentiā sub ꝓpꝛia ratōe vt p moduꝫ p se stātis a quo mō significandi nomē dicit̄ abstractuꝫ sicut albedo. vt Scotᵘˢ in p̄dicamentis Dicit̄ autē nomē cōcretuꝫ denoīatiuū. quia fundamētaliter dicit entitateꝫ nataꝫ esse in multis p inherentiā. sic̄ albū dicit albedinē. vel p subsistentiā sicut ens in sua maxia cōitate dicit entitatē simplr̄ nataꝫ esse in multi[illegible] [illegible] subsistentiā ꝛ nataꝫ dici de illis vnico nomie ꝛ eadeꝫ ratōe. lꝫ phus in p̄dicamētis de denoīatiuo impoꝛtāte entitateꝫ nataꝫ esse in mltis p inherētiaꝫ sermonē faciat solū. que solo casu idest sola cadentia ad subiectuꝫ a pꝛicipali idest abstracto a quo habꝫ denoīatiōnē differat. vt Scotus ibidē. Significatio autē de qua hic loquimur est repꝛesentatio alicuius ex impositione. Foꝛmam auteꝫ audio ab infoꝛmādo dictaꝫ in multis natā esse per inherentiaꝫ. subiectuꝫ vero susceptiuuꝫ illius.

Propter secundū

quideꝫ huiᵘˢ. Auicēna in metaphbica sua sicuti sibi impingūt Auerroys ꝛ sanctᵘˢ Tho. quinto metaphisice opinatus est p̄dicata q̄ sunt in genere accidētis idest cōcreta accidētalia pꝛincipaliter significare substantiā per posteriᵘˢ vero accidēs. Uñ Auerroys ibidē existimauit Auic̄. ꝙ cuꝫ hec dictio albuꝫ significat aliquid in quo est albedo ꝙ pꝛimo significet subiectuꝫ ꝛ secūdo accidēs. Potuit auteꝫ Auicēna suā positioneꝫ cōfirmare. qꝛ illud pꝛimo impoꝛtat̄ p cōcretuꝫ ꝙ in ambitu totius sui significati est nobilius. tale aūt est subiectuꝫ respcū accn̄tis. vijᵒ. metaphbice

Amplius illud pꝛimo significat̄ p nomen

ɔcretū qȯ ▮ ipsuȝ ꝓlatū pᷣio intelligit᷑. ꝫ ta lis est substātia cū sine ea nec esse nec intelligi possit accidēs. q̄re ꝛc. Sed ɔtra Auic. inuebit Auerroys. nam si ꝑ nomē cōcretum prius significaret᷑ subiectuȝ seq̄retur ꝙ esset nugatio dicēdo homo est albus. q̄re Auer. ibideȝ. Si esset sic̄ dixit Auic. s. ꝙ albū prius significaret corpꝰ tūc esset idē dicere sor. est albus ⁊ dicere corpus est albū ⁊ sic in infinitū. qm̄ cuȝ dicimꝰ hoc vocabulū album collocabimꝰ in eo corpus.

Amplius ex illa opiniōe seq̄ret᷑ ꝙ p̄dicta accn̄talia nō ponerent᷑ a ph̄o sub ente ſm se sed sub ente ſm accidens. nā hoc totuȝ qȯ est hō albus est ens ſm accidēs.

Adhuc albuȝ solā qualitatē significat in p̄ntis nō ergo subiectū. Sanctꝰ Tho. quito metaph̄ice cui ɔsentiēs Auerroys ibidē iqt Albū significat albedinē primo. cōsignificat autē subiectū ex ɔsequēti inquātuȝ significat albedinē ꝑ modū accidētis. vnde oportet ꝙ ex ɔn̄ti includat in sua significatōe suū subiectuȝ. naȝ accn̄tis esse est inesse. albedo auteȝ ⁊ si significet accn̄s nō tn̄ significat accidens ꝑ modū accn̄tis sed ꝑ moduȝ substātie. Vn̄ nullo mō significat subiectū. quare Auerrois ibidē. denoīatiuū pᷣio significat accn̄s secundo subiectū. accidēs. n. innatū est existere in subiecto. In oībus enī adiectiuis huic inherēdo doctrine quocūq; modo significatis principalr̄ importat᷑ accn̄s ⁊ scd̄ario subiectum Hoc autē rōibus fulcit᷑. naȝ illud significat ꝑ nomē denoīatiuū qȯ intelligit᷑ ꝑ ipsuȝ ⁊ ꝑ quod exponit᷑. qꝛ significare est intellectū cōstituere pᷣio piarmēias. sed subiectū ⁊ accn̄s ▮ nomē denoīatiuū ꝓlatuȝ intelligunt᷑ vt q̄libet in se experit᷑ cū ꝓlata hac voce album intelligat᷑ forma ⁊ subiectū. sed prolata hac voce albedo intelligitur sola forma. Quare Auerrois pᷣio phisicoꝝ. albū significat albedinē ⁊ suscipiens hanc.

Potuerūt āt tā Auic. ꝙ̄ Auer. vterq; eorū recte dixisse eos vtcunq; ɔciliādo. Est. n. ex doctria Algazel ⁊ Auic. significatō nois ɔcreti accn̄tal̄ triplex. s. significatio parilitatis. qua mediāte significat᷑ totū adeq̄tuȝ significatū signi. ⁊ hoc mō terminꝰ ɔcretꝰ accn̄talis significat totū aggregatū ex subiecto ⁊ accn̄te. ⁊ hoc mō Auerrois recte ꝓcessit dū primo phisicoꝝ ait ɔmēto. xxxiº. Albū significat albedinē ⁊ suscipiēs hanc. Alia est significatio cōcomitātie qua mediāte significat᷑ illud cui nomē nō principalr̄ imponitur ⁊ sic hoc nomen hō significat risibile de qua nō est p̄sens disceptatio. Est autē ⁊ alia significatio. s. cōtinētie qua significat᷑ illud qȯ cōtinet᷑ in eo cui nomen imponit᷑ quo modo totū significat pteȝ aut potētiā. sicut supius cōtinet inferius ⁊ illud significat. aut actu eo modo quo inferius ɔtinet ⁊ significat superius. ⁊ hoc modo nomen cōcretuȝ significat subiectuȝ ⁊ formā. Si autē querat᷑ qd pᷣio ꝑ nomē cōcretū accn̄tale significat᷑. Dicēduȝ ꝙ illud quod est primū in cōstituēdo primo significat᷑ ▮ nomē cōcretuȝ significatōe actu alis cōtinētie. tale autē est subiectum. Unde Auerrois 2º de aīa. in artificialibꝰ nomē cōcretū primo significat subiectuȝ ⁊ materiam qꝛ res artificiales cōstituūtur in esse ꝑ mām ⁊ hoc mō vtcunq; Auic. recte ꝓcessit. nomē eniȝ cōcretū pᷣio significat subiectū. qꝛ totū aggregatū quod est adequatū significat primo cōstituat᷑ in esse ꝑ subiectū. primū auteȝ significatū ɔcreti accn̄talis in distiguendo ⁊ non in constituendo est ipsa forma accidentalis cum per illam principaliter distinguatur ab omni alio veluti albuȝ ꝑ albedineȝ. ⁊ hec ꝓculdubio fuit sentētia Auerrois in hoc quinto metaphisice dum inquit nomen cōcretuȝ primo significat formā secundario āt subiectum.

Propter tercium quideȝ huius subtilius determinādo cū Johāne Scoto dicēduȝ primo ꝙ nomē cōcretuȝ accidētale nō significat ꝓprie subiectum sed tantum formam ꝙ licet probari nō possit. quia significata terminoꝝ ꝓbare nō possumꝰ. sed quia auctores sic vtunt᷑ iō ꝓbare debemus nomen concretum accidentale sic

debere accipi. vt docet Scotus in elencis. Unde licet non possimus probare quod homo significet naturam cuius est ratiocinari tamen supposita eius significatione modum eius accipiendi pro suis significatis vtique probare possumus ita in proposito. Rationibus autem fulcitur principale nisi nomen concretum solum significaret formam sequeretur omne tale esse equiuocum consequens falsum. tunc enim periret finis sermonis. quia vix posset quis determinatum conceptum exprimere. consequentia autem deducitur quia si tale nomen concretum importaret vtrumque aut ergo vnico actu intelligendi contingit subiectum et accidens intelligi. et composito ex eis vnum nomen imponere. et hoc non potest dici. quia tunc nomen concretum non significaret vtrumque sub propria ratione. nec est concretum concernens aliud a suo significato. sicut in simili. si toti hystorie Troyane hoc nomen ylias imponeretur. Aut vtrumque significaret sub propria ratione. nullum autem tale potest sic significare nisi sit equiuocum g° &c. quod si dicatur negando quod esset equiuocum quia non significaret vtrumque sub propria ratione sed formam inquantum informans et subiectum inquantum informabile. Contra illud quod non significat aliquid sub propria ratione non significat illud. sicut qui non intelligit aliquid sub propria ratione non intelligit illud. ergo esset dicere simpliciter non significare subiectum.

Amplius propria ratio subiecti est ratio informabilis. igitur nomen significans illud sub ratione informabilis significat illud sub propria ratione et ita duo opposita dicerentur in illa responsione.

Dicendum secundo quod idem significatur ▮ nomen concretum et abstractum sub diuerso tamen modo significandi. Pro cuius intellectu aduertendum quod licet accidens non sit sine subiecto est tamen in se quedam essentia distincta ab essentia subiecti licet non adeo perfecta. vnde in omni genere est reperire quod simpliciter primo topicorum. nisi ergo accidens esset essentia in se distincta non esset in aliquo genere per se a subiecto quod manifeste falsum est. qualibet autem essentiam contingit sub ratione propria intelligere et etiam significare. et tali modo intelligendi correspondet modus significandi abstractus vt dicebatur. Alio modo contingit intelligere essentiam istam inquantum informat subiectum. et huic modo intelligendi correspondet modus significandi concretus. sicut ergo eadem essentia intelligitur sub vtroque modo intelligendi. sic idem significatur per nomen concretum et abstractum sed sub diuerso modo significandi. intelligere enim sequitur esse et significare intelligere. ergo modus intelligendi sequitur modum essendi. et modus significandi sequitur modum intelligendi. vt Scotus in elencis. Et propter istum modum significandi forte dicitur subiectum cointelligi non tanquam intraneum illi intellectui per se sed illud ad quod dependet intellectus sub tali modo intelligendi. Unde Scotus primo sententiarum dis. xxvii°. Idem per se significat concretum et abstractum licet alio modo significandi. sicut filius et filiatio. quia sicut filiatio significat rem de genere relationis ita filius per modum tamen denominantis suppositum relatiuum.

Nosce tamen oportet vt recte determinat Scotus quarto sententiarum dis. xii° quod album et similia concreta accidentalia dupliciter possunt intelligi. vno° vt important formam talem sub tali modo significandi. et hoc per se significant. Unde secundum Philosophum in predicamentis album solam qualitatem significat. quod verum est tamen sub alio modo significandi quam albedo. Alio° vt communiter accipimus per album et huiusmodi concreta totum compositum ex subiecto et forma. Si primo modo argumentum habet maiorem euidentiam. nam de secundo modo patet quod non oportet si albedo est quod albissimum sit. Sed de primo modo dico quod de virtute sermonis nec oporteret tunc concedere quod si albedo est quod albissimum sit. quia et si forma sit que nata est inherere subiecto non oportet quod ipsa sit sub tali modo essendi scilicet sub actuali inherentia ad subiectum. albissimum autem significat ipsam sub tali ratione actualiter inherente. Et si obicias quod nomen tam adiectiuum quam substantiuum abstrahit a tempore. ergo album non significat actualem inherentiam forme ad subiectum. quia tunc consignificaret tempus presens. Respondeo tunc concederetur quod sicut albedo est ita et album est. nec sequeretur. ergo aliquid tanquam subiectum est album. quia neque in antecedente hoc ponitur

neqȝ p significatū neqȝ p modū significandi.

Sed insurgit difficultas ex immediate determinatis. nam cum subiectum quoquomodo cointelligatur siue vt intraneuȝ apud alios siue non vt intraneū ▪ se intellectui nomis concreti accidētalis sed tanq̄ id ad qđ dependet intellectus illius sub tali modo intelligendi apud Scotuȝ. ⁊ veritatem sequi videtur q̄ nomen concretum accidētale erit analoguȝ cum formam per prius importet. subiectuȝ autē modo dicto ex consequenti.

Huic difficultati respōdent quidā q̄ cū dicit termin⁹ analog⁹ est denoīatiu⁹ si eius intellect⁹ sit q̄ analogia sit denoīatio falsū ē. Si vō intellect⁹ eius sit q̄ eadē vox in se cōgreget illa duo ſm diuersas rōes hoc hȝ veritatē. nā termin⁹ denoīatiu⁹ vt albū ⁊ consiles sunt ⁊ dicunt analogi inquātuȝ plura significāt ſȝ ordinē quēdaȝ. ⁊ hoc est de rōe analogie significatōis. dicit aūt denoīatiuū inquātuȝ significat formā accn̄talē in hītudine ad subiectū qđ denoīat. Sȝ ɔtra hāc solutōȝ instat. si nomē ɔcretū pri⁹ significaret formā ordine quodā posteri⁹ vō subiectū aut ille ordo essȝ ex pte vocis ⁊ hoc non qꝛ vox inquātuȝ hui⁹ nullā rem sibi determiat aut ex parte imponētis ⁊ hoc iteꝝ dici non potest. qꝛ cū imponēs ad placitum imponat pōt p prius imponere nomē ei qđ est posterius in re sic̄ ei qđ est prius nec ex pte ipius rei. naȝ id qđ in re pri⁹ essȝ ɔsequēter ēt p⁹ deberȝ significari ⁊ ita subiectū pri⁹ significaret. aliter eni nō eundē ōdinē haberēt res in se qualē hn̄t ad inuicē vt sunt significabiles. Propter qđ recti⁹ rn̄dendo vt Scotus in elencis dicat q̄ q̄tuȝ est ex pte vocis significātis nō est possibile vocē p pri⁹ vnuȝ significare p posteri⁹ autē reliquū. nā significare est intellectui aliqđ repn̄tare. qđ ergo significat p prius ab intellcū sub distīcta ⁊ determiata rōe ɔcipit. qꝛ intellect⁹ est quidā actus. ⁊ ideo qđ intelligit ab alio distinguit oīe ergo qđ significat sub distīcta rōe ⁊ determinata sigt. quod patȝ naȝ mā prima q̄ ō se est ens in potentia si intelligit opoꝛtet vt intelligat sub rōe distīcta. Et si ita sit de mā multo fortius hoc erit veꝝ de omni alio. Si ergo dictio analoga vel vox imponit drsis necesse est q̄ sub rōe distincta ⁊ determiata eis imponat. ergo si dictio analoga diuersꝭ impositiōib⁹ sub diuersis rōib⁹ necesse ē q̄ ea q̄tuȝ est ex pte vocis significātis equalit̄ repn̄tet. vn̄ in re pōt esse analogia. ſ in voce significāte nulla cadit prioritas vel posterioritas. qꝛ aliq̄ est prioritas q̄ magis cōuēit vni rei q̄ȝ alteri. sed non est aliq̄ pōritas que magis ɔueniat substātie vocis q̄ȝ alia. cuius signū est qꝛ Aristo. in pn̄tis de vocib⁹ significatiuis determinās nullaȝ facit mētionē de his que in re sunt analogata. sed solū ibi de vniuocis ⁊ equocis. quare Boeti⁹ ibidē cū Aristo. dicit. equoca sunt quoꝝ nomē cōe ⁊c̄ Aristo. sub ista diffinitōe ɔp̄hendit illa que in re sunt analogata ⁊ oīe gen⁹ equocatōis res ergo significate ad inuicē hn̄t hītudineȝ.

Ex q̄bus trahit gr̄a amplioris doctrine q̄ q̄tuȝ est ex pte vocis significātis medium nō cadit inter vniuocū ⁊ equiuocuȝ.

Sequit scđo q̄ m̄lta sunt vniuoca apđ logicū q̄ sūt equoca apud nāleȝ sic̄ corp⁹. cū eni in corpe supiori ⁊ inferiōi ɔtingat repiri vnā rōeȝ cōeȝ. qꝛ hec ⁊ illa ɔueniūt in hn̄do tres dimēsiones. iō logic⁹ dicit tā hec q̄ȝ illa in ista rōe cōi vniri. Nālis tn̄ ph̄us qꝛ applicat suā ɔsideratiōeȝ ipsis reb⁹ cū alia sit nā corpis cōꝛuptibil ⁊ icōꝛuptibil. iō dic̄ nālis q̄ corp⁹ de hoc ⁊ de illo dr̄ equoce. Logic⁹ ēt dicit oēs spēs eiusdē ḡnis vniuocari ī suo ḡne. naturalis vō q̄ in ḡne latēt equocatōes multe. Cuȝ eniȝ logicus consideret res ipsas vt sub rōe cadūt cū inter idē ⁊ diuersuȝ non cadat mediū. iō nulluȝ ponit mediū inf̄ vniuocū ⁊ equocū. Sequit tercio q̄ primus ph̄us ɔsiderās res secūduȝ suas quiditates cū in re ita sit q̄ q̄daȝ hn̄t ad inuicē hitudinē iō ponit ens analogice dici de substan^a ⁊ accn̄te. logic⁹ vō ɔsiderans res vt sb intētōe cadūt dic̄ ens equoce dici de sb̄a ⁊ accn̄te. Vn̄ Porphirius. si q̄s oia entia vocet equiuoce nūcupabit ⁊ nō vniuoce ⁊ hic eēt alius

modus determinandi de vniuocatõe entis ab eo qui ponit in q̃rto hui⁹.

Ad rõnez ergo rñdetur q ordo analogie sumẽdus est ex pte rez habentiuz hitudiem ad inicez ⁊ licet in re pus sit cã esse posterioris ut subiectuz respectu sui accñtis nõ tamẽ optet q pus sit causa quare posterius significet p nomẽ cõcretuz. nam posteri⁹ põt esse magis notũ intellectui ⁊ p ɔñs sibi prius põt iponi nomẽ. vnde habitudo in re nõ concludit necessario prioritatem uel posterioritatẽ in sermone. Et per hoc soluũtur rões Auic. Auerroys ⁊ s. Tho. si oppoⁱᵗᵒ hui⁹ determinationis ptendant.

Secunda difficultas ɔcretuz accidẽtale est vnum aliqd essentialiter ut albuz cum nihil aliud sit q̃ albedo igit̃ est in aliquo gñe pse ⁊ non in genere qualitatis quia qualitas vere pdicat̃ de oĩ ɔtento sub se in gñe illo. q̃litas aũt nõ vere pdicat̃ de albo ergo albuz pse erit in alio genere gñalissimo. Ita ɔtingit arguere d quocũqz ɔcreto cuiuscũqz gñis accñtis erũt igitur. xviij. genera accidẽtiũ.

Ampli⁹ quale pdicat̃ de albo nõ sub rõne pprij quia nõ ɔuertit̃ nec sub ratione accidẽtis qz nõ adest ⁊ abest ⁊c. nec differentie quia non distinguit album ab alijs: nec spẽi specialissime quia pdicatur de dĩntibus spẽ igitur sub rõne generis: nec habet supueniẽs genus ergo est gñalissimuz nõ idem q qualitas quia nõ habet easdem spẽs nec de eisdez predicatur.

Adhuc sicut albedo ad album ita color ad coloratuz ergo pmutando sicut color ad albediem ita coloratũ ad albuz. Sed color uel qualitas est genus albedinis ergo quale est genus albi.

Ad pmuz rñdetur q eẽtia significata p albũ est i gñe qualitatis. sed illa sub hoc mõ itelligẽdi uel significandi nõ est pse qualitas uel in gñe qualitatis. sed p reductionẽ ut inquit Sco. in pdicamentis. quia scz est idem eẽtialiter albedini quod est pse in illo gñe. Et i hoc ɔueniũt. s. Thõs ⁊ Sco. quare. s. Thõs in tractatu de nã generis accidẽs in cõcreto nõ est in gñe nisi reductiue. Est aũt in aliquo gñalissimo pse scz i quali. sed nõ in alio quale. n. a q̃litate tm̃ differt in mõ significandi que differẽtia licet phibeat pdicationem vni⁹ de altero nõ tñ sufficit ad distiguendũ genera uel ad faciendũ aliqd eẽ in diuisis gñibus. Siĩr ad scdm conce' q quale est gñalissimũ pp pbatiões adductas non tñ aliud q̃ q̃litas: nec habet alias spẽs cũ spẽs vnius ⁊ alti⁹ solũ in mõ signdi differãt ⁊ lz q̃litas ⁊ quale sint idez gen⁹ gñalissi⁰ nõ tñ mutuo ad seinicez pdicant̃ pp diuisuz modũ significandi q̃ diuisitas lz phibeat pdicatõez vni⁹ de altero nõ tñ sufficit ad distiguenduz gñalissimũ vel spẽs diuersas.

Tertia difficultas vtz ɔcretũ ⁊ abstractum realit̃ differãt. Rñdet gdã ut Fracisc⁹ in pñtis q cũ intellect⁹ nõ capiat q idẽ sit cã sui ipius iõ cũ effect⁹ forlis albedis sit eẽ albũ optet ut albũ ab albedie distiguat̃ sicut effect⁹ a sua cã. Albũ. n. sicut ⁊ qdlibet aliõ ɔcretũ icludit i se q̃tuor scz formã. subẽm. respectũ iherẽtie forme ad subiectũ ⁊ respectũ receptionis subiecti ad accidẽs. qz sine aliq̃ istoz nullũ subẽm itelligi põt isormatũ esse Cont̃ quẽ pcedũt rationes supi⁹ adducte: nec est vez q ipoztatũ p albũ sit effect⁹ albedinis cũ sint eadẽ eẽntia ut inotuit.

Jõ alr d dm ex doctria Sco. q sũt idem eẽn' ⁊ realit̃ pp cãm dcam. Et huic ɔsonat etiã doctria. s. Tho. in. q. de põ. q. viij. articulo. iij⁰. ad. x. cũ ingt. Abstractũ ⁊ ɔcretum nõ differũt realit̃ ß so⁰ ßm modũ significãdi ⁊ lz ɔcretũ ipoztet subẽm qd nõ ipoztat abstractũ ñ tñ est de pricipali sigto ß de ɔnotato. Paternitas. n. ⁊ pr̃ nõ differũt nisi ßm modũ significãdi ⁊ ñ ßm rẽ. q̃q̃. s. Tho. subẽm magi. posuerit itraneũ itellectui ɔcreti pse q̃ fecerit Sco. q solũ subẽm posuit de itellectu p se nois ɔcreti nõ tanq̃ itraneũ. ß q̃ten⁹ est illud ad qd depẽdet itellect⁹ illi⁹ nois ɔcreti sub tali mõ significãdi ut inotuit. vitas tñ ẽ ut. s. Tho. igt p sñiaz dis. xviij. q nomen ɔcretũ accñtis sigt accñs tm̃. ß ɔnõt subẽm. ⁊ si hoc sit ßm forte q nõ sũt discordes.

Quarta difficultas i speciali otra doctrinā Scoti si albū idē significaret q albedo licet sub modo ocernētis uel denoiantis ergo de quocūq dicetur albuz de eodem diceret eius iterpretatio scz albedo ut ocernēs ꝛ ita hec esset vera homo est albedo ut cōcernens quod videt absurduz. Rñdet q illa nō est iterpretatio albi quia albū tm̄ significat formā sub vno mō significādi. Sed hoc totum albedo ut ocernēs sigt formā sub duob9 modis significādi oppositis cū albedo significet fōmā sub vno° ꝛ ut ocernēs dicat modū oppositu3. Ideo nō videt possibile dari interptationē hui9 nois albū nisi ▪ aliqd nomen posset forma tm̄ significari sb vno° significādi quod nō est possibile forte addito hoc mō ut cōcernens.

Propter quartuz

qdem hui9. Ad primū post oppo°ꝛ fuit auctoritas Auer. qnto metaphice rñdet sequēdo determiatione3 Scoti q Auer. sūpsit ibidem significare extēsiue p dare itelligere aliter eni3 eēt otrarius sibi in eodē qnto. ꝛ per idem ad auctoritatē duodecimi metaphice Phus aūt in vij° metaphice locut9 fuit de hoie albo hoie musico ꝛ hmōi de qb9 ibidē ponit dubitationē. illa. n. sūt entia fm accidens ut p3 qnto metaphice.

Ad scdm pncipale nomen cōcretu3 platum ostituit ꝛc. neget aīs loquēdo de significatione que est repsentatio alicui9 ex ipositione. nomen autem cōcretum nō pncipaliter ostituit itellectu3 subiecti. sed tm̄ ex hoc q illud cui9 pmo itellectum ostituit sub tali mō itelligendi ad subiectū depēdet. significat ergo ipm. i. ex tali mō significandi dat itelligi q nō est pprie significare. Et cum arguitur impossibile est accidēs itelligi sine subiecto. Multipliciter rñdet pmo ipossibile est ꝛc. verum est nō ut ▪ se itraneū itellectui accidētis sed ut illud ad quod depēdet itellectus ꝛ sic significatur. vel aliter scdo ipossibile est ꝛc. veru3 est oplete cognosci quia ex eisdem est aliquid ꝛ oponit. tm̄ potest intelligi quod dr p nomē nō cognito subiecto. i. tm̄ potest haberi cognitio qd nois accñtis sine subco ꝛ ista cognitio ofusa sufficit ut significet. Et licet in cognitione opleta concreti ꝛ abstracti requratur ognitio subiecti nō tamen eodē modo qz cōcretu3 in recto abstractū vero in obliq. Accidēs ergo pp dependētia3 eius ad subiectum est pricipiu3 itelligēdi subiecti ꝛ nō modus significādi cōcretus cū ppria ratio forme accidētalis sit esse alicui9 subiecti. ꝛ ista stant simul q significet sub ppria rōne ꝛ sb modo ut est alicui9 subiecti.

Ad ofirmationē cōcedo q termin9 illud supponit q significat sed nō sp p eo supponit q significat. sed tm̄ suppōit significatu3 p significato qn̄ est suppō simplex sicut in suppōne psonali cōmune supponit pro suppositis ꝛ ñ suppositu3: quia nō significat suppositum. Et ideo in miori rñdetur q termi9 cōcretus supponit p subiecto. sed nō subiectum ad pbationē aūt dōm q hec est p accidēs albu3 est lignū nō qz albū supponat subiectum: qz illud est natū suppone ꝛ tūc illud supponens esset pdicatio pse. Sed est per accidēs quia significatū albi quod est accñs nō est natum supponere p se ꝛ respectu talis pdicati. Sed supponit p eo cui accidit. Ista ergo ppositio album est lignu3 significat lignum in eē albo nō tm̄ perse s pro eo cui accidit ꝛ ita debet intelligi auctoritas Aristo. significat. n. q cui accidit albū est lig° nō tm̄ suppōit s p q ꝛc.

Ad 3m pncipale rñdet q duplex est diffinitio. vna simplr q ē hñtis q qd est simpl ut sbe ꝛ ista diffō tm̄ habet gen9 ꝛ dñtiam q sūt itra pse itellectū spēi: ꝛ de illa est maior vā ꝛ auctoritas qrti meta. Alia aūt est diffinitio p additamentū vbi. s. aliqd additur pter eēntialia diffiniti ꝛ talis est accidētiū. qz eni3 accidētia nō cognoscūtur oplete sine subiecto ꝛ diffinitio dat cā oplete cognitōis hñde ideo non diffiniūt sine subiecto. sed qz talis ▪iffinitio aggregat in se aliqd q nō est de eēntia diffiniti iō plus significat q nomē diffiniti. ꝛ de tali maior ꝛ auctoritas quarti metaphice nō sūt vere.

Ad ɔfirmationē dicēdū ꝙ maior est falsa p dictionem eniʒ exclusiuaʒ qñ id quod īcluditur ɔpatur ad reale p̄dicatuʒ tunc non excludit̄ nisi diuersuʒ ab eo respectu p̄dicati quia sincathegoremata disponūt subiectū in ordine ad p̄dicatuʒ. respectu autem predicati realis nō est subiectuʒ diuersuʒ ab accidente ɔcreto ideo nō excludit̄.

Vñ cōiter dicit̄ ꝙ exclusiua excludēdo non semp excludit aliud fm eēntiaʒ. sed fm esse. quod maxie est verū respectu realis p̄dicati ad Auer. satis inotuit qd dicēduʒ sit.

Ad rōnem vnā Auic. ꝛ fuit scd̄a q̄ diffi cultatē igerebat cū dicit̄ illud p̄mo significat ɔcretum quod p̄mo p nomen ꝓlatuʒ ītelligitur. dicēduʒ ꝙ aliqd p̄mo ītelligi p voceʒ ɔtingit dupliciť. aut sine quo nō pōt illud intelligi ꝛ hoc modo potest subiectū p̄mo intelligi sine quo non intelligitur accidens. Alio modo aliqd p̄mo ītelligi dicit̄ quod itentōe iponētis est tale ꝛ hoc mō p ɔcretuʒ nō p̄mo ītelligit̄ subiectuʒ. sicut p hāc vocem homo p̄mo ītelligitur aīal tanq̄ȝ illud sine quo non ītelligit̄ hō. sed nō p̄mo quo ad itentionem iponētis uel ꝓferētis. Aliter r̄ñdetur ꝙ in cognitione ɔpleta accidētis bene opʒ subiectū ītelligi nō tamen in cognitione qd nois. Si qs aūt opioni opposite fauere intēdat soluat rōnes añ oppositū dicēdo q̄ñtuʒ ad p̄mam ꝙ cōcretuʒ nō est equiuocū sed analogū iuxta modū dictū ꝓpter ordinē ꝛ habitudinē acc̄ntis ad subiectū. Et ꝙ auctoritas p̄hi in p̄dicamētis vera est vt ly solū excludit alia significata principalia nō tñ ex ɔñti q̄ñtuʒ ad ɔfirmatōeʒ. ꝛ ꝙ cōcretū acc̄ntale dū diffinit̄ diffinit̄ p additamētuʒ. qꝛ lʒ significet subiectū nō tñ ex p̄rio sicut acc̄ns. ꝛ p hoc soluūt̄ secūduʒ cū ɔfirmatōe ꝛ alia sequētia ex eodeʒ fundamēto.

Ritur decimo

questio vtrū possibile sit plura accidētia solo numero differētia esse in eodeʒ subiecto adequato. Et arguitur affirmatiue multipliciter. Primo in eadē pte medij ꝛ in eodeʒ oculo sunt multe species sensibiles eiusdeʒ obiecti ergo ꝛc. añs ꝓbat̄ si multa obiecta ponātur in medio oculus exñs in quocūq̄ pūcto pōt videre ea distincte ergo hʒ distinctas species. Ideʒ arguit̄ de sp̄ēbus sensibilibus in ymaginatiua ꝛ in intelligibilib[9] in intellectū ꝛ in mēoria taʒ intellectiua q̄ȝ sensitiua

Cōfirmat̄ duo lumia solū nūero differētia pñt esse in eadē pte medij. ergo duo accidētia solo nūero differētia pñt ꝛc. assumptuʒ ꝓbat̄. nā apposito corpe lucido. iuxta Dyafonū opacū ex vna parte ꝛ apposito alio cōpore lucido eideʒ pti vel ꝓpinque quodlibet hoꝝ corpoꝝ ꝓducet lumē eiusdē speciei. qd̄ autem in casu isto erunt duo lumia ꝓducta ab hijs lucidis deducit̄. Tū quia posito corpore denso medio fiēt due vmbre si ergo amouet̄ corpus lumen vtriusq̄ corpis lūiosi icedet incessu directo vsq̄ ad locuʒ vbi corpus densuʒ fuit ergo duo lumia in eadē pte. Vmbra. n. est p̄uatio lumis p̄mi vbi natum est eē sicut tenebra est p̄uatio lumis simplr. vt Sco. qnto metaph̄ice ergo āmoto obstaculo vtriusq̄ corpis lūiosi lumen p̄mum fit vbi p̄fuit vmbra ut Dyonisius scd̄o de diuinis noibus exēplificans p hoc de circūincessione psonaꝝ idiuinis. āmoto etiaʒ vno illoꝝ corpoꝝ luminosoꝝ remanet lumē in medio multiplicatū ab alio ergo duo lumia.

Amplius in mixto aīato est calor elemētaris ꝛ calor celestis ꝛ calor aīalis vt coiter tenet̄ qui oēs sunt eiusdē spēi spēalissime gͣ ꝛc. ꝙ vero hij calores sint distincti nūero ꝓbatur qꝛ sol ꝓducēs caloreʒ celesteʒ pse deducto igne ꝓducēte caloreʒ elemētarē non min[9] ipsuʒ ꝓduceret. aut ergo eundē calorē ꝓduceret quē ꝓducet ignis. quo dato sequitur ꝙ effect[9] ꝓprius ignis posset ꝓduci sine igne. aut aliū calorē ꝛ hoc nō ex alio ɔtingit nisi qꝛ sol semp natus est ꝓducere aliū calorem q̄ȝ ignis. ergo ambob[9] sole. s. ꝛ igne concurrētibus simul in caloris ꝓductōe nō vnū immo distinctos calores numero producet cuʒ calor sit eoꝝ species specialissima.

Cōfirmat̄ plificata causa plificat̄ effect̄us

ptigit aũt ▪ no calida idem subiectũ calefa-cere ergo ibidem erũt duo calores.

Adhuc plures forme substãtiales nũero solũ distincte pñt esse in eodem sbiecto vt cõcedũt graduãtes formas substãtiales. et ptz etiã de forma totius vt hac humãitate in socrate et forma ptis eiusdẽ vt hac aia intellectiua. ergo duo accidẽtia solo nũero differẽtia amaiori poterũt etc.

Cõfirmat vnũ accñs nũero potest esse in diũsis subiectis. ergo a maiori duo accidẽtia distictz nũero poterũt esse in eodẽ subiecto adeqte. assumptũ vo est maĩfestũ d numero fundato in plurib rebus nũeratis tãq in subiecto. idez et accidẽs nũero manz in generato et corrupto ergo etc.

Amplius due pẽnitates distincte solũ numero fundari pñt in eodẽ pře hñte duos filios ergo etc. añs pbat. pater dicit qz genuit qnto metaphice. ergo si multis actib genuit multis relatõib genuit. etc.

Cõfirmat in supposito filij in diuinis due sũt natiuitates et due filiatõs tmiate ad idẽ suppositũ vt theologice tenet ergo etc.

In oppositũ est phus quinto metaphice quecũq in eadẽ substãtia entia differentiam specificã hñt sunt diuersa specie. et qnto phisicorum si mobile sit vnũ nũero silr et temp et motus.

Ampli 2° de aia oportz receptiuũ denudari ab eo quod recipit. ergo existẽs in actu per vnam formam in specie non potest recipere aliam.

Adhuc rõe idez pbatur distinctio subiectorum est causa distinctõis nũeralis accñtium vt tenẽt nõnulli. ergo vni subiecti adequati erit tantũ vnũ accñs nũero. ablata enim causa effectus auffertur.

Amplius ois multitudo vel est rerum differentiũ fm formã vel fm quãtitatẽ Auerroys pmo phisicorum. Accñtia diuersa nũero eiusdẽ speciei in eodẽ subiecto neutro mõ differunt nõ. n. fm formã qz distinctio formal est specifica. ponit ãt hec accñtia esse eiusdẽ speciei. nec differũt fm quãtitatẽ. qz tũc idẽ subiectũ hret plures qtitates quod est disconum.

Propter primum quidez hui. accidẽs multipliciter dictũ vt qõe prima septimi dicet ad pñs audit p quolibet tam reali q intẽtionali taz cõmuni q pprio. Cuiuslibz enim talis vtcunq pprium est inesse subiecto et ab eo dependere et cũ eo cõpositõez facere. vt. s. Tho. primo sniarum dis. viij. et alibi pluries. Nosce ãt oz q in eẽ non ita appropat accñti ut dicat accñtis esse absolute. s magis modũ eẽndi in ordine ad causaz primã ut. s. Thõs qrto sniarum dis. xij. pter qd ppria accidẽtis diffinitio nõ est eẽ in subiecto. Sed res cui hoc debet ut. s. Tho. ibidẽ et in qlibetis quolibeto. viij. In hoc aũt puenit Scot sub alijs ▪ vbis qui septio methaphice: nec iherentiaz actualem nec aptitudialem posuit eẽ de eẽntia accidẽtis saltẽ absoluti. Aptitudialẽ tñ inherẽtiam dixit eẽ eandem realiter siue eẽntialiter cũ accñte. de qbus diffuse in septio qõne prima dicetur.

Sunt autez accidẽtia distincta numero quorum materia signata dimensionibus interminatis est diuersa. vñ. s. Thõs sup Boetio de trinitate qõe quarta. Diuersitas fm genus reducitur in diuersitatez matie. Diuersitas vero secundũ speciem in diuersitatẽ forme. Sed diuersitas fm numerũ ptim in diuersitatez materie et partim in diuersitatẽ accidẽtium. quare licet acciddẽtia aliqua possit eẽ principiũ cognoscẽdi diuersitatẽ fm numerum sola tñ accñtia de pdicamẽto qtitatis. s. dimẽsiones nõ quidez termiate idest fm determinatã earum mẽsurã et figurã. variat. n. frequẽter talis terminatio circa idẽ indiuiduũ si ergo esset principiũ vnitatis nũeralis seqretur q indiuiduuz nõ remaneret idẽ numero. sed dimensiones interminate fm q hñt esse in materia p ipsas signata sũt causa diuersitatis fm numeruz et hoc in doctrina sci Thome. Et quia eius sermo si verus extat cõmunis est solum rebus materialibus constitutis ex materia et forma.

Extēsius loquēdo aliter dicat' cū Jobe Scoto gñaliter q ille ētitates sunt numero distīcte eadez tamē specie quaꝝ vltimā sub icibilia nō sūt eadez. Est aūt ulti^m subicibile mā totius siue dñtia idiuidualis q̄ est principium hecceitatis qōne decima ostēsum in septimo hui^9.

Subiectū vero adequatū audio susceptiuum accñtis nō excedēs nec excessuz in eo q suscipit.

Nosce tamē oportet ut itelligat' ordo pcedēdi phi ex doctrina Alberti qnto meta^ce q post sbam ātequaz ad alioꝝ generū distīctionē accedam^9 distiguenda sūt ea que pricipaliter adiuncta sunt substātie fm relationem sbe ad ea que sunt ante omne gen^9 ētis. Relata aūt sba ad vnuz facit idem ppter q post capitulū de substātia sequtur de eodem. Relata vero ad pricipiuz facit p̄us relata aūt ad causaz ꝛ elemētuz ꝛ necessariū icidit in potētiaz ꝛ actuz. de hijs ergo cū suis oppositis post substātie diuisionē. Dōz est qz relata substātia ad ens nō fit nisi substātia est. n. eadem natura ētis pmo ꝛ substātie.

Sed dubitat' vtꝝ diūsitas sit causa pluralitatis. Rñdet' q diuersitas est cā pluralitatis i opositis. differt. n. homo ab homie per hoc q habent diuersas dñtias ostitutiuas. Jn principijs autem siue in simplicib^9 cum ratio pma pluralitatis sumat' ex affirmatiōe ꝛ negatiōe talis ordo originis est ponēdus vt pmo itelligat' ens ꝛ nō ens ex quibus pma diuisa ostituūtur. ꝛ per hec plura sicut. n. primū ens inquātuz est indiuisū statim iuenit' vnū ita post diuisionē entis ꝛ nō ētis statim iuenit' plalitas pmoꝝ simpliciū hanc aūt pluralitatez sequtur ratio diuersitatis fm q manet in ea. ideo. n. vnuz alteri cōpatū est diuersuz. qz vnuz nō est aliud. Propter quod dicat' ut. s. Thōs sup Boetio de trinitate. q. qrta q oēm diuersitatem pcedit aliqua plalitas. Sed diūsitas nō oēm pluralitatez precedit imo aliq̄ pluralitatem pcedit diuersitas. vnde ꝛ vtrūq; pncipiuz est sc; q multitudo diūsitatē faciat coiter loquēdo ut phus dicit. ꝛ q diuersitas in opositis faciat plalitatē vt Boeci^9 dic. hec. s. Tho.

Propter secunduz gdez hui^9. Tenēt coiter pdicatores q nulla duo vl' plura accidētia solo numero dñtia saltē realia possūt esse in eodē subiecto actu opleto aut pfecto licet bene in actu in opleto ꝛ impfecto seu in habitu. dixi autē signāter realia pp causam assignatā iferius in solone ofirmationis argumēti vltimi aū oppo^m. qd rōnibus fulcit'. nā sicut in oī actione pter illud quod facit aliquid effectiue optet ponē aliquod intrīsecuz quo fit tale formalit'. ita etiā pter illud quod facit alia eē distīcta esse ctiue ex pte facti optet dare aliqd intrīsecuz q̄ sint distīcta formaliter. Cōstat aūt q due forme accidētales nō de pdicamēto q̄titatis solo numero dñtes nō habēt aliquod intrīsecum quo sint due nisi uel qz nata sūt esse i diuersis subiectis uel in eodē successiue i diuersis tpribus ergo due forme solo numero differētes nō possūt esse in eodē subiecto adequate.

Ampli^9 ab eodem est entitas rei ꝛ eius vnitas. Sed subiectū est causa entitatis accidētis sui ergo ꝛ vnitatis eiusdē ergo si subiectuz est vnū accidēs etiā est vnum.

Adhuc sicut vnitas spēi est a forma vna fm spēm sic vnitas numeral' a materia vna numero quito methaphice caplo d vno. sed subiectū est materia accidētis ꝛ subiectū est vnū numēro ergo ꝛ accidēs.

Amplius sicut se habet mā quātitate signata ad formas nāles ita subiectū ad forās accidētales cum materia cum quātitate signata distinguat formas substātiales māles eiusdem gradus. Sed forme māles nō possūt plurificari numero ita q sint plura indiuidua numero nisi plurificent' materia ꝛ cetera pricipia idiuiduātia ergo nec acciden^a possunt esse plura numero nisi illa p que indiuiduant' sint plura numero.

Ex quibus concludunt q ponere plura accidentia solo numero distincta esse in

eodē ſubiecto adequate eſt ea ponere plurꝛ ⁊ nō plura vnum numero ⁊ nō vnū numero quod iplicat propt̄ quod ſanctus Thōs ſu per Boetio de tri. vult ꝙ nulla accidētia p̄ ter quātitatem poſſūt eē plura numero eiuſ dem ſpeciei ſepata a ſubiecto quod eſt mā dimēſionibus ſignata. dixi autem p̄ter quā titatē. quia ſola quātitas iter alia accidētia ex ſe circūſcripto q̄cūq; ſubiecto ex pricipijs ꝓprij generis inquātuʒ habet ſitum ratione cuius abſtrahendo a materia ſenſibili dat̄ hec linea ut hec ⁊ hic circulꝰ ut inq̄tuʒ h ꝛc. habet ꝓpriam rōnem idiuiduatiōis.

Adhuc accidētia eiuſdeʒ ſpēi nō poſſunt multiplicari niſi [illegible] receptionē eoꝝ in diuerſ ſubiectis cū accñtia numerent̄ nūeratōe ſub iectoꝝ. ergo duo eſſe accñtis eiuſdē ſpēi nu mero ſolo diſtincta ſm eſſe perfectuʒ in vno ſubiecto videt̄ implicare ꝯtradictionem.

Et huic innitēdo fundamēto facilis eſt ſolu tio rationū ante oppoſitū. Ad primā in ea deʒ pte medij ꝛc. dicenduʒ ꝙ in eadeʒ parte medij ſunt multe ſpecies ſenſibiles nō ſm eē pfectuʒ. vñ. s. Tho. in qōibꝰ de veritate qōe viijᵃ. articulo ixᵒ. ad. viijᵘᵐ. diuerſe ſpēs colo ris. ſ. albi ⁊ nigri ſūt in eadeʒ parte aeris nō quideʒ ſm eſſe pfectuʒ ſed tanq̄ in medio de ferente. nihil antē ꝯtra ꝯcluſionē principaleʒ vt cōſtat. ſpēs itaq; ſenſibilis diuerſaꝝ albe dinū in vna pte aeris eſt vna numero eſſenᵗ tantuʒ ⁊ ſm ſe ꝯſiderata lʒ ſit plura obiectie ideſt repñtās diuerſas albedines numero ſolo diſtinctas ꝓpter diuerſitatē ſubiectorū. Et p hoc etiā dicēduʒ ꝙ ſpēs ſenſibiles aut intelligibiles ſiue in ſenſu ſiue in intellcū aut mēoria diuerſaꝝ albedinū numero pñt eſſe in eodē ſubiecto adeq̄te. habitualiter tñ ⁊ nō in actu cōpleto. vt. s. Tho. ibideʒ. q. viijᵃ. artiᵒ xiijᵒ. aperte fatet̄ p̄cipue de ſpēbus intelligi bilibꝰ. quare Verſorius quarto metaphice plures ſpēs intelligibiles poſt actualeʒ intel lectionē remanēt in intellectu habitualiter tātū ſiue in eſſe impfecto vt in ſompno. Et dato ꝙ altera illaꝝ albedinū corrūpat̄ altera re manēte illa ſpēs ſenſibilis vna numero i me

dio ambas repñtās non corrūpit̄ eſſentia liter. ſed quidaʒ modus eſſendi ſiue repreſen tādi eiuſdem ſpeciei corrumpitur ſic̄ ꝯ pater nitate ad plures filios inferius deducetur.

Ad ꝯfirmationē de lumine in medio mul tiplicato a duobus lumioſis ſiue lumen ſit q̄ litas realis ut ſanctꝰ Thōs ſcdo ſentētia ruʒ diſ. xiij. ⁊ alibi pluries ſiue ſit qualitas intē tionalis ut Egidius ſcdo de aia. Dicendum ꝙ hec duo lumioſa in eodem medio adeq̄ to nō cauſant duo lumia. ſed vnum lumen. Intēſius tamē quā faceret alteꝝ ipoꝝ pro pter quod nō oportet ꝙ alteruʒ ꝓducens ſit fruſtra ut Herueus in ſcdo quolibeto de mi noribus. fit eniʒ vnuʒ ex ambobus: nec cor pus denſum poſituʒ in medio p̄uat p̄ciſe lu men cauſatū ab vno illoꝝ in vna pte ⁊ alte rius in alia. Sed faciēdo vmbram facit lu men quod p̄us erat intēſuʒ eſſe remiſſū. Ex perientia aūt de duabus vmbris nō arguit lumina eſſe diuerſa. quare Bridanus quito metaphice ratio quare ibi fiūt due vmbre eſt. quia radij ꝓtendunt̄ in directū. q2 radij vnius illoꝝ poſſunt multiplicari ad vnā par tem ad quaʒ ꝓpter obſtaculuʒ nō multipli cātur alij. vbi tamē illi radij cōgregarent̄ in vno ſubiecto adequate faciūt vnum ſuppoᵐ numero tantuʒ. intenſius tamen q̄ ante ſicut eſt de caliditate que itenditur per aduentuʒ graduuʒ. ⁊ tamen eſt vna caliditas numero cuʒ autem dicit̄ ꝙ amoto vno illoꝝ ꝛc. Dicē duʒ ꝙ dato illo corrumpit̄ totū lumē quod erat in medio dependens ab his duobus ⁊ generat̄ nouū lumē dependēs ab vno illorū tantū. Si autē querat̄ a quo corrumpitur. Dicendūq; ab eo luminoſo corrumpitur qō remanet. multiplicādo eniʒ ſuū lumē depen dens ab eo tantū corrumpit lumē p̄exiſtens quod dependebat ab alijs duobꝰ nō ꝙ cor rumpat illud quia ſibi cōtrariet̄ aut ratione reſiſtentie. ſed ꝓpter impoſſibilitateʒ duorū accidētiuʒ numero diſtinctoꝝ nō ſe compa tientiū in eodem ſubiecto adequato. Vndē quodcunq; minimum agens eſt potens illud corrumpe cum agat ſine reſiſtentia.

Ad secundũ principale ꝺ calore celesti ⁊
elemẽtari ⁊ aiali dicẽduz ꝙ si ponam⁹ hos
calores specie distinctos vt tenẽt medici ⁊ ꝑ
cipue Cõciliator dria.lx^a. ⁊ Gẽtilis i qõni-
bus disputatis de febrib⁹ facilis eſſ3 euasio
argumẽti.q2 hic loqmur de accñtib⁹ distin-
ctis nũero soluz.calor autẽ est gen⁹ subalter-
nũ ad istos.dicit᷑ eniz de calore celesti qui ẽ
viuificãs ⁊ in esse cõseruãs oim viuẽtiũ ger-
mina.nũquã ꝯsumptiõ3 ⁊ ꝑemptõnez indu-
cens.existẽs in spermate vt instrumentuz ad
opatões aie qui ad nos vehit᷑ mediãte mo-
tu ⁊ lumie.dicit᷑ quoq3 de calore elementari
qui est qualitas ꝓpria ignis ipsius formã in-
sepabiliter ꝯcomitãs qui nullo mõ est gñati-
uus.naz caliditas vegetabiliũ neq3 est ignis
neq3 ab eo principiũ sumit. cõfert tamen ad
materie ꝑparatõ3 alterãdo ⁊ trãsmutãdo vt
forma introducat᷑ in eã. ceu caliditas ⁊ fri-
giditas in susceptõne forme ab aia artificis
gladij. hij autẽ ambo calores sunt simplices
ex quib⁹ cõponit᷑ calor alius cõpositus qui
est calor aialiu3 ⁊ vegetabiliũ vterq3 eniz est
aie quoꝝ alter est ꝑparatiu⁹ materie. vnus
vero datiu⁹ q̃si forme.⁊ hic nãlis calor dici
tur cõplexionis.vt Auerroys 2° colliget.hos
vͦo tres calores exprimit .s.Tho.2° sniaru3
dis.xviij^a.q.2^a.du3 inquit. virtus in semine
agit ꝑ triplicẽ calorẽ.s.aialis elemẽti ⁊ celi.
Si vͦo hij oẽs calores sint eiusdẽ speciei .vt
Gualterius anglic⁹ in quolibetis.⁊ Herue⁹
vbi supra dicendu3 ꝙ calor anialis celestis
⁊ elemẽtaris in viuẽte sunt vn⁹ calor nũero
⁊ simplex ⁊ nõ ꝯpositus ꝑm diuersam habi-
tudinẽ dictus diuersis noibus. In eo nanq3
ꝙ ꝯuenit aiali dicit᷑ aialis nec dicit᷑ celestis
q2 influat᷑ a celo.sed in eo ꝙ in tanto vel tã-
to gradu aut mẽsura mediantib⁹ influentijs
motu ⁊ qualitatibus sp̃ualib⁹ vt viuificans
⁊ cõseruãs regulat᷑ a celo ꝓ gñatõe ⁊ cõser-
uatõe mixti vel viuẽtis.in eo vͦo ꝙ procedit
ab igne vt destruẽs resoluẽs ⁊ cõsumẽs dici
tur elemẽtaris. quare Auerroys.xij°.meta-
phisice ꝯmento.xix^a.Calor celestis qui gñat
aialia est silis calori artificiali .⁊ 2° de ania
ꝯmento.xli. alterare alimẽtu3 attribuit᷑ igni
ꝫ ꝑm ꝙ actio est determinata debet attribui
virtuti cõiuncte cũ igne.Vñ.xij°.metaphice
hic calor hab3 formã qua mensurat᷑ ⁊ cõser
uatur in sua mẽsura.Et ibidẽ.Calores ergo
gñati ex caloribus stellaꝝ gñantes quãlibet
spẽm specieꝝ aialiũ hñt mẽsuras ꝓprias il-
lius caloris ex quãtitatibus motuũ stellarũ
⁊ dispositõibus eaꝝ ad inuicẽ in ꝓpinqtate
⁊ remotõe.⁊ ista mẽsura ꝓuenit ab arte intel
lectuali diuina. Verũ autẽ a celo aliquid
influat᷑ ipsi calori vel nõ.alias tenui ꝙ nihil
ymo ꝙ est calor mere simplex . virtus tamẽ
celestis influxa recipit᷑ in humido que inten
dens ꝯseruatõe3 viuẽtis vel mixti mensurat
⁊ regulat illu3 calorem.Et si dicat᷑ talis ca-
lor inquãtu3 regulat᷑ resoluit ⁊ inquãtum re
gulat᷑ viuificat.ergo effectus cõtrarij ꝑ se in-
tenderẽtur ab eode3 agente ꝑm ide3. Põt
dici ꝙ calor aialis vt regulat᷑ cõseruat ⁊ vi
uificat.⁊ etiã vt sic resoluit.q2 nõ ita bñ põt
regulari ⁊ viuificare quin ꝯtinuo resoluat .i
quare Auicẽna prima primi. Aer in omi di
spositõne existẽs exsiccat corpa nostra ꝓpter
illud quod est in eo de virtute solis ⁊ stellaꝝ.
Unde Seneca de calore nãli sermonẽ faciẽs
agente in humidu3 inquit. qui me viuificat
me occidit. q2 tamẽ maior est ꝯseruatio inq̃
tu3 regulat᷑ q̃3 eius resolutio inq̃tu3 huius .
ideo nõ in quocũq3 gradu cõtrariant᷑ viuifi
catio ⁊ destructio.sed de hijs alibi.⁊ per hec
ad formã argumenti.Calor ꝓduct⁹ a sole ⁊
ab igne simul ꝯcurrẽtes in idẽ subiectum est
vnus numero.⁊ lic3 sint agẽtia diuersa sunt
tñ essentialiter ordinata quod sufficit ad h°
ꝙ non sint diuersi nũero.Vñ sol ⁊ ignis agẽ
tia diuisi3 nata sunt facere diuersos calores
nõ autẽ du3 agũt cõiuncti3.⁊ hoc vbi tenea
mus ꝙ eade3 forma prius remissa non põt
esse intensa. Si autẽ oppositũ sustineri velit
dicat᷑ ꝙ ide3 calor fit a sole quãdo agit ꝑ se
qui fieret ab eo ⁊ ab igne simul cõcurrẽtib⁹
non tamẽ forte ꝑm gradũ ita intẽsu3 aut ex
cito.⁊ ideo caliditas ꝓducta a sole dũtaxat
non dicet᷑ effectus ignis actualiter ꝫ hitualit᷑

sive potentialiter &c.

Ad confirmatõnẽ dicendũ q pluríficata causa effectiua formalr ꝛ specifice effect⁹ plurificant̃. sicut si vna causa effectiua esset calefaciẽs alia vero dealbans. non autẽ vbi sit plurificatio numeralis solũ dicta malis. nã illud quo agũt idest natura nõ plurificat̃ de se sed rõe adiũcti inquãtũ. s. ille calor est in plurib⁹ subiectis. Aliter plurificata causa intrinseca plurificat̃ effect⁹. nõ autẽ plurificata causa extrinseca ꝛ pcipue efficiẽte dũ modo ordinẽ habeãt ad inuicẽ.

Ad terciũ principale dicẽdum iuxta hãc doctrinã q impossibile est plures formas substãtiales totius esse in eodem subiecto si sint eiusdẽ gradus. nec est simile de formis substantialibus ꝛ accñtalib⁹ cũ accñtia habeãt esse in subiecto ꝛ a subiecto nõ autem forme substantiales.

Ad confirmatõẽ dicendũ q vnũ accidẽs numero non potest esse in diuersis subiectis. numer⁹ autẽ subiectiue nõ est in oib⁹ rebus numeratis sed in vltima p compatõẽ tamẽ ad pcedentia. ꝛ neget̃ q idẽ sit accñs in generato ꝛ corrupto in doctrina ista.

Ad vltimũ dicẽdũ vt Albert⁹ in pñtis ꝛ. s. Tho. q in pre hñte plures filios non est nisi vna paternitas siue vna relatio numero que terminat̃ ad diuersos filios. sed ibi sũt diuersi modi essendi eiusdẽ relatõis. cũ enĩ generat̃ secũdus filius in patre nõ acquirit̃ noua relatio siue paternitas sed nou⁹ mod⁹ denoiandi illi⁹ pñitatis. vnde. s. Tho. in 3ª pte. q. xxxvª. articulo qnto in corpe. ɔtingit autẽ qñq q aliqs hꝫ relatõẽ ad plures secũdũ diuersas causas eiusdẽ tñ spẽi. sicut cũ aliqs est pater diuersoꝝ filioꝝ ꝭm diuersos gñatõis actus. vñ paternitas nõ põt spẽ differre cũ act⁹ generatiõis nõ sint idẽ. ꝛ quia plures forme eiusdẽ spẽi nõ pñt simul inesse eidẽ subiecto non est possibile q sint plures pñitates in eo qui est pater plurium filioꝝ gñatõe naturali. sec⁹ ãt esset si esset pr̃ vnius gñatõe nãli. alteri⁹ autẽ p adoptõẽ.

Ad confirmatõẽ dicẽdũ q filiatio qua filius dei refert̃ ad virginẽ gloriosã nõ est relatio realis sed rõis tantũ. Vñ nõ oportet ppter hoc ponere duo accñtia solo nũero differẽtia realia de quib⁹ est pñs questio in eodẽ subiecto. Quod autẽ talis filiatio non sit realis relatio pꝫ ex doctrina. s. Tho. in quolibetis qlibeto primo articulo secũdo. Hoc enim vĩr est tenendũ q nulla relatio dei ad creaturã realr in deo existit. sed est respectus rõis tantũ. qꝛ deus est sup omnẽ ordinẽ creature ꝛ mẽsura oĩs creature a qua dependꝫ oĩs creatura sed nõ econuerso multo magĩ. q̃ hoc cõueniat scibili respcũ scie in quo ppter hãc causã nõ est relatio realis ad sciẽtiam. Est autẽ cõsiderandũ q subiectũ filiatõnis nõ est natura vel nature aliqua pars. nõ enĩ dicim⁹ q hũanitas sit filius vel filia aut caput vel oculus. in xp̃o autẽ nõ ponimus nisi vnũ suppositũ ꝛ vnã ypostasim sic ꝛ vnã psonã quod est suppositũ eternũ in quo nulla relatio realis ad creaturã esse potest vt iã dictũ est. vnde relinquit̃ q filiatio qua xp̃s refert̃ ad matrẽ est respect⁹ rõis tantũ. Nec ppter hoc sequit̃ q xp̃us nõ sit realiter fili⁹ virginis. Sicut enĩ deus realit̃ est domin⁹ ppter realẽ potẽtiã qua cõtinet creaturas sic realiter est filius virginis ppter realẽ naturã quã cepit a mr̃e. Si autẽ essent in xp̃o plura supposita oporteret ponere in xp̃o duas filiatões. Sꝫ hoc reputo erroneũ ꝛ in cõciliis reptũr dampnatũ. Vñ dico q in xp̃o est vna relatio realis tantũ qua refertur ad patrẽ. ꝛ hoc idẽ vult quolibeto. viij⁹. q. 2ª. ar. 3⁹. Et licet sit alia generatio qua fili⁹ pcedit a patre ab eterno a generatõe qua processit ex virgine. tamẽ qꝛ deficit subiectũ tal relatõis. qꝛ in xp̃o nõ est aliqd suppositũ creatum. ideo nõ ponit̃ in eo filiatio realis relatio. hoc idẽ in tercia pte. q. xxxvª. articulo quinto. ꝛ 3⁹ sententiaꝝ dist. viijª. arti⁹ vltimo

Sed cõtra determĩatioñe pdicatoꝝ arguit̃ ꝛ valde efficaciter. Nõ repugnat duo accñtia solum numero distincta posse fundari in eodem subiecto adequato ergo opinio falsa. añs arguit̃. In oi ordine essentiali cũ

vnitate prioris essentialr stare pōt plalitas posterioris naturalr nō p se nec adeqte inhe rentis priori. sed subiectū est prius essentia accñte sibi inherēte. nec p se illi inheret nec adequate. ergo cū vnitate subiecti singulari stare pōt plalitas rationū singulariū. maior pbatur ▮ sile in causa ⁊ effectu. qz vna cau sa pōt esse respcū pluriū effectuū. ⁊ licet ibi effectus nō insit cause nō tamē est maior re pugnātia in illis posterioribꝫ qz inhereant. si tamē ▮ se inhereāt ꝙ̄ in alijs que p se existūt qz tūc vnū nō est causa intrinseca alterius ▮ maxime si nō sint adequata ita ꝙ vnū istoꝝ in actualitate cōicata terminet potētialitatē receptiui. nō est ergo ꝯtradictio plura accñ tia eiusdē rōis inesse eidē ⁊ ꝯñr distinctio il loꝝ nō est ▮ distinctōem subiecti. Hec tamē ratō soluit iferius in fine qōis. xix. hꝰ qnti.

Propter tercium

quidē huius primitꝰ qualis fuerit intentio phi duz dixit specie ▮iuersa ꝗcunqꝫ in eodē subiecto existētia differētiaꝫ habēt ostenda tur. deinde vitas quesiti manifestet.

De primo dicēduꝫ primo ꝙ accñtia pro pria que sunt naturalr inexistentia suo sub iecto siue a principio si sint gñabilia ⁊ corru ptibilia siue ab eterno si opposito mō fuerit nūero soluꝫ distincta nō pñt esse in eodē sub iecto adequato. cuius ratō est quia aliter na tura ageret ociose. quod est cōtra dignitatē Deꝰ eniꝫ ⁊ natura nihil frustra faciūt primo celi ⁊ 3° de aia. qcquid eniꝫ fierꝫ p plura fie ri posset p vnū cū sint accñtia eiusdē spēi. ⁊ hic posset esse vnꝰ intellcūs Aristotel' in au ctoritate allegata accōmodando eiꝰ senten tiaꝫ ad ea accidētia ꝓpria. de alijs autē ac cidētibus non incōueniret vt plura numero eideꝫ inesse possint subiecto. ⁊ p hoc cessarēt instantie adducte.

Uel dicēdum secūdo aliter ꝙ Aristo. di stinguit ibidē hoc nomē diuersa specie intē dens ponere diuersa significata. nō tñ opor tet ꝙ sit ita in rei veritate. sic in exēplo sub stātia significat ydeā que in rei vitate nō est Silr demon significat aliqđ aial tpe eternū corpe aereū mēte rationalē qđ tamē in re ñ repitur. iuxta pipateticos. vt in. xij° hꝰ qōe. xvi. oñdit. qd nois eniꝫ ꝯuenit tam enti ꝙ̄ non enti sicut trigelafo 2° posterioꝝ.

Dicendū tercio ⁊ rōnabilius cuꝫ Egidio in quolibets ⁊ Johāne Scoto ꝙ omēs for me hñtes differētiā in eodē subiecto si indu cant p motū necessario differūt specie. tamē de alijs nō inductis ▮ motū nō est hoc neces sariū. ymo possibile est ꝙ tales due eiusdeꝫ speciei sint in eodē subiecto sicut due species duaꝝ albedinuꝫ ⁊ due pñitates ⁊ duo lu mina ⁊ sic de alijs nō inductis p motū. Hec Scotꝰ qnto metaphice. Pro quoꝝ intel lectu noscē oportꝫ vt Egidius heremita vbi supra quod forme reales differētes fm se ⁊ formalr nō hñtes repugnātiā ad inuiceꝫ pñt esse plures in eodē. sed huiusmōi forme non differētes formalr ⁊ fm se. ꝫ dr̄ntes solo nu mero plēs in eodē subiecto esse nō pñt. quia nūeratio nō accidit eis nisi ex pte subiecti in quo fundātur fm Egidiū. nō sic āt fm Sco tū vt videbit in septio hꝰ qōe. x. Sic ergo est in formis realibꝰ vbi non est ꝑcessus nisi de ꝯtrario in cōtrariū eo ꝙ pducūtur in esse p trāsmutatōꝫ materie ⁊ vbi est numeratio ⁊ cōseruatio in esse p subiectū. sed forme in tentōnales ꝑducunt in esse absqꝫ trāsmuta tōe materie. ⁊ qz ꝯseruāt in esse p sua agētia iō postꝙ̄ mā suscepit hāc formā intentiona lē pōt suscipe aliā intētionaleꝫ formā saltem nūero differēteꝫ. in talibꝰ enim nō requirit transmutatio: sed sufficit sola pñtia agentis ad passuꝫ vt suscipiat passum intētionaliter silitudinē eiꝰ. qre si diuersa alba sint pñtia eideꝫ medio quoꝝ qōlibꝫ imprimet suā sili tudinē in medio ⁊ erūt diuerse intentōes al bi in eadē pte medij solo numero differētes cōseruant et in esse tales forme intētionales p sua agētia. ideo lꝫ sit vnū subiectū ⁊ vnuꝫ mediū. tñ qz agētia sūt diuersa diuerse erūt intentōes solo nūero differētes retinētes suā diūsitatē nūeralē ꝓpter ipsa agētia per que cōseruant in suo esse. Uñ ⁊ pspectiuꝰ ꝑbat

q a diuisis lumiarib⁹ sunt diuerse illumina tiones solo numero differentes.

De secūdo pricipali dicēdū primo quāq presens questio sit pbleuma neutrū quod nō includit ɔtradictōēz duo accñtia intentiona lia differētia solo numero esse in eodem sub iecto adequate. Hāc ɔclusionē deducit pria ratio ante oppositū cū ei⁹ ɔfirmatōe. quib⁹ forte rñdendo diceret q spēs ille siue lumia p compatōēz ad obiecta quoꝝ sunt effectus cum etiā lumē sit effectus lucis sunt due vel plures ratōne tamē medij in quo sunt subie ctiue sunt tantū vnū. Sed ɔtra talis species sensibilis si est vna est intēsior q spēs multi plicata ab vna albedine sola satis remissa. ergo illa spēs causata a duab⁹ albedinibus quaꝝ vna sit intēsa et altera remissa in me dio vel oculo nō repñtabit albedinē remis sam que multiplicauit tñ vnā spēz. et eadez rōe nec aliaz cū illa spēs ɔposita sit impro portionalis vtriqꝫ. repñtabit ergo aliquā intensiorez et pfectiorez vtraqꝫ istaꝝ. et ɔñr il le due albedines nullo mō videbūt ab ocu lo. cū enī sit vna numero nō rñtabit duas tales. sed aliqd vnū intēsius.

Cōfirmat distincta actio est distincti en tis. si ergo spēs repñtat duo distincta obie cta sequit q erūt distincte et nō vna. Sed p dicatores facile soluēt has rōes dicendo ad primā q species coloris in medio ex hoc q suscipit lumē in medio sm magis aut min⁹ ita magis et min⁹ repñtāt sua obiecta. q spe cies licet sit intēsior q prius in essendo nō tñ efficit improportionalis vtriqꝫ in rñtando.

Ad cōfirmatōēz dicēdū q est tantū vna repñtatio ex pte repñtātis lꝫ sint plures ex pte repñtatoꝝ. sicut vna est calefactio qua ignis calefacit aquā et hoiez ex pte calefaciē tis licet sint due ex pte suscipiētiū.

Dicēdū secūdo q nō est impossibile duo accñtia realia respectiua differētia solo nu mero esse in eodez. quod rōe fulcit. aliqs pr habet multos filios. ergo in eodē sunt multe relatōes reales puta plures pñitates q sunt eiuidē spēi. ɔña deducit. pater dicit q ge nuit gnto metaphice capi⁹ de ad aliqd. ergo si multis actib⁹ genuit multis paternitatib⁹ est pater. qualr autē pdicatores soluāt hanc rōez ɔclusionē oppositā sustinentes innotuit in solutōe vltimi argumēti ante oppositū. di cūt enī q pater nō est pater. qꝛ genuit hunc filiū sed qꝛ genuit filiū. Fundamētū etiam illius paternitatis nō est ille actus signat⁹ s actus in cōi. et sic est vna pñitas per se. q āt sint plures filij hoc accidit. nec destructo hoc filio destruit paternitas supposito q alter fi lius existat. sed corrumpit quidā modus se habendi illius paternitatis. Sed contra querit de illo modo se habendi vtrū sit ēs absolutū siue respectiuū non est absolutū qꝛ non maioris entitatis est modus q illud c⁹ est modus cū sit eius circūstātia. Si ens re spectiuū in nullo genere videt nisi relatōnis nec in alia specie q suppositōis et paternita tis videt igit q sit pñitas. dicere ergo q pa ter vna pñitate diuersis tamē modis se ha bendi referat ad plures filios. Idē videtur q pater plurib⁹ pñitatibus referatur cui⁹ oppositū tenet opinio.

Amplius act⁹ generādi nō videt fundam tū pñitatis. qꝛ in eo quod nō est nō potest aliquid fundari. sed illo actu transeunte pa ternitas manet ergo ⁊c. Sed iuxta scolā pdicatoꝝ facilis esset hoꝝ solutio. Ad pri⁹ dicēdū q modus se habendi pñitatis est ens respectiuū de pdicamēto relatiōis redu ctiue ad speciem suppositōis que est paterni tas nō q sit paternitas sed paternitatis mo dus. sicut de intensione et remissione respectu qualitatis.

Ad secūdū licet diffusius dum agemus de relatōibus dicēdū q ratio non procedit. eodem enī modo pbari posset q calefactio nō est causa caloris qui remanz in aqua ces sante calefactione. nec domificator causa do mus cū eo mortuo remaneat domus. suppo nit enī q actus generādi sit causa intrinseca relatōis ingrediens eius compositōnez sicut materia et forma in composito naturali. pro pter quod dicat q actus generādi est causa

paternitatis nõ totalis. sed vnacum potẽtia actiua generãtis effectiue causat relatiõez. q̃ causa põt corrũpi effectu remanẽte. Unũ ponẽda est vna sola paternitas in habente duos filios quamuis etiã in filio est ponẽda vnica relatio q̃ refert̃ ad patrez ⁊ matrez. vñ s. Tho. in 3ª pte qõe. xxxvª. articulo quinto Sed recte cõsideranti apparet eadẽ relatõne referri vnũquodq; ad suũ patrẽ ⁊ matrẽ ꝓpter vnitatẽ cause. eadẽ eniz natiuitate homo nascit̃ ex patre ⁊ matre. vnde eadẽ relatõe ad vtrũq; referi. Et eadẽ est ratio ð magistro qui docet multos discipulos eandem doctrinã ⁊ de dño qui gubernat diuersos sibiiectos eadez ptãte. hec. s. Tho. Sed iteruz dubitat̃. naz ibidem. s. Tho. videt̃ innuere q̃ due relatões specie differẽtes eiusdez generis pñt esse in eodẽ subiecto. inquit enim ibidez. si vo sunt due cause specie differẽtes ex oñti videñt relatões specie differre. Unũ nihil ꝓhibet tales relatões eidez inesse. sicut si aliqs esset aliquoruz magister in gramatica ⁊ alioꝝ in logica alia est ratio magisterij vtriusq;. hec. s. Tho. sed mãifestũ est q̃ licet alia sit ratio magisterij vtriusq; ille tñ sunt eiusdez generis ergo ꝛc. Dicẽduz q̃ ille relatões specie differẽtes differũt etiã gñe ꝓximo nobis innoiato lz cõueniãt in eodem genere remoto. aut forte non incõuenit ꝓpter imperfectionẽ accidẽtiuz relatiuoꝝ cuz sint minime entitatis.

Dicenduz tercio q̃ nõ ẽ impossibile duo accñtia realia absoluta nõ educta de potẽtia materie differẽtia solo numero esse in eodẽ. qð ꝓbat̃. ex multis mẽorijs generat̃ experimentuz ꝓhemio metaphice. sed ille multe mẽorie sunt cognitões eiusdẽ spẽi. qꝛ habent̃ de singularibꝰ eiusdẽ spẽi. vt Aristo. ibidem ⁊ sunt accñtia realia ⁊ absoluta vt patet ergo ꝛc. Nec põt dici q̃ ille plures cognitões sint in diuersis ptibꝰ organi vel potẽtie. dato eniz ꝑ impossibile q̃ spẽs obiectoꝝ singulariuz essent in alia ⁊ alia pte organi tamen cognitio est in tota potentia cognoscẽte dato q̃ ꝑ formã que hz esse in pte cognoscat.

Amplius mẽoria est ex diuersis spẽbus simul in mẽoria sensitiua cũ sit de singularibus eiusdẽ spẽi vt supponit̃. sed ille pres memorie sũt accñtia plura realia ⁊ absoluta ergo ꝛc. q̃ autẽ simul ꝓbat̃. si eñi nunc ymagінor vel memoror albi prius visi ergo habeo spẽz ⁊ cognitõz illiꝰ. sed cũ hac spẽ ⁊ cognitõne manet prior spẽs ⁊ cognitio albi prioris. alioqn nõ possem iteꝝ ymaginari de priori albo nisi iteꝝ viderẽ illud ⁊ oñr speciẽ illiꝰ recipe. oñs cõtra experientiaz.

Adhuc de facto plures sunt spẽs fantastice in eodẽ organo fantasie vt arguit Scotus 3° sententiaꝝ dis. viijª. alioqn deleta specie vniꝰ ymaginis non posset aliquis pfecte ymaginari aliquod ymaginabile. ⁊ patz q̃ iste species sunt eiusdem speciei sicut ⁊ obiecta a quibꝰ gñant̃ ⁊ sunt in eadẽ pte organi qꝛ organũ nõ posset in tot ptes minimas diuidi que possent ꝑ se informari tot speciebus ymaginabilibus sepatiz exñtibus quot pñt sil' esse in toto organo. ergo oportz q̃ eis non corrñdeant distincte ptes organi. Et si obiciatur quare ergo nõ põt ▮ opatõz nature eadez quantitas alterari ad plures q̃litates sil' hñdas q̃ sunt eiusdẽ rõis. Rñdeo q̃ cum in subiecto sint pl'es potẽtie ad plures formas eiusdẽ spẽi si nõ inducat̃ aliqs actꝰ cõtinens oẽs actꝰ qui possunt illi pfectibili inesse non terminat̃ tota potẽtia ipsiꝰ susceptiui. ⁊ ideo nõ est cõtradictio q̃ aliq̃ alia forma sil' insit. tñ de facto nõ inducit̃ alia pagẽs nãle qꝛ ipsuz intẽdit formã ꝑexistentẽ impfectã pficer̃ Inducit eñi aliquã realitatẽ que nata ẽ esse pars cũ realitate ꝑexistente ⁊ vnit eaz realitati ꝑexñti vt ptez parti. ⁊ ita nõ inducit formã oio aliã. nõ esset tñ repugnãtia q̃ ipsa esset alia subiecto nõ ꝓpter hoc diuersificato. qꝛ subiectũ hñs potẽtialitatẽ ad pl'es formas eiusdẽ spẽi est illimitatuz ad illas. cõstat ãt q̃ illimitatũ ad aliq̃ ñ oportet cõmltiplicari illis. hec Scotꝰ ⁊ gloriose. Sed pdicatorũ seipsos tuentes rñderẽt ad primũ q̃ si ꝑ cognitões illas plures siue memorias intelligãt actus cognoscẽdi sic nõ sunt simul in eodem

vt patet. Si vo intelligāt diuersos habitus accipiēdo cognitōez p habituali cognitōne tunc est ibi vna tantū. sicut de essentia vnius cōclusionis vel duaꝝ. est eni3 habitus vnus nūero pluriū cōclusionū in eadē scia pfectior tū ꝛ pfectior quāto p plures ɔclusiōs hēt vt in. vi°. h⁹ notū fiet. Ad scōa3 ꝛ ad cōsiles dicendu3 ꝙ nō incōuenit talia accidētia impfecta ꝛ incōpleta que sunt q̄si media inter potentia3 ꝛ actu3 esse in eode3 subiecto adequato. Quare. s. Tho. in qōibus de veritate qōne. viij^a. in simili inquit ꝙ habitus non sunt actus completi. sed medij inter potētia3 ꝛ actu3. ideo tales ples possunt esse in eodē subiecto de quibus infra diffusius.

Dicēdu3 quarto ꝙ nō ē impossibile duo accidētia realia ꝛ absoluta educta de potentia materie si nō p motū educant̄ differētia solo numero esse in eode3. voco autē accidētia educta de potentia materie illa q̄ ad sui esse p̄supponūt materiā gn̄abilia ꝛ corruptibilia. quod rōibus fulcit̄. nam duo lumina distincta sunt talia accidētia cū mediū in instanti ab vtroq3 illuminet̄ ergo ꝛc. Totu3 deducat̄ ex ɔfirmatōe primi argumenti añ oppositū. Sed huic ratōi respōderēt p̄dicatores ꝙ duo lumia p compatōe3 ad subiectū vel mediū sunt vnū lumē ꝛ duo p compatōne3 ad corpa lucida a quib⁹ pducunt̄ esse diue. Sed cōtra si illa lumina sunt vnū subiecto ꝛ duo p compatōe3 siue pcessu3 a corpibus lucidis sequit̄ ꝙ isti duo radij essent geometrici ꝛ nō visuales. na3 fm rōe3 linee essent ibi duo lumina. sed nō fm aliā qualite3 nāle3 supadditā linee visuali ꝛ tūc cōclusiones pspectiue de intersectōe radioꝝ ꝛ consiles que dependēt ex diuersitate radioꝝ essent tm̄modo vere fm geometricā cōsideratōe3. nō autē fm pspectiuā. qꝛ pspectiuus cōsiderat vt est in materia sensibili. Dicēdū negando ɔsequētiam qꝛ hij radij vt cōcurrunt in eode3 nec geometrice nec pspectiue dicentur duo in essendo. sed solū in mēsurando inq̄tu3 a duob⁹ effectiue dependēt. in alijs autē ptibus vbi nō cōcurrūt quid dicendu3 satis patet. De lumie tū vt inqt Scot⁹ dubiū est si lumē reqrat indispositōnem in medio siue vmbra3 siue lumē modicū tūc agēs non imprimet nouā formā sed intēdit p̄existentē.

Dicēdu3 vltimo pro intellcū auctoritatis phi ꝙ impossibile est duo accñtia realia absoluta educta de potētia materie p motū nāles differētia solo nūero esse in eodē. ɔclusio pbat̄. motus nō est in mobili nisi pter indispositōe3 oppositā3 forme ɔtrarie vel medie inducēde qnto phicoꝝ. Sed si agēs inueniat in mobili formā eiusdē spēi forme sue nō inuēit ipsu3 sub dispōe opposita. ergo nō mouebit ipsum simplr inducēs aliā forma3. sed augebit formā p̄existentē in mobili. ꝛ h⁹ si forma illa p̄existēs sit imperfectior q̄ꝫ illa forma quā agens posset inducere. Si vo inueniat mobile sub forma eque pfecta forme inducēde ab agēte ipso ñ mouebit mobile oio

Ampli⁹ q̄cunq3 forma nō est inducibilis nisi post aliā formā incōpossibilē tūc corruptā tantu3 pōt esse vnica in vno susceptiuo p3 ista ɔpositio. tu3 qꝛ illa forma inducta manēte nō inducet̄ alia postq̄ꝫ illa est inducta si sit eiusdē spēi. qꝛ illa3 secūda3 nō precederet alia incōpossibilis. iā. n. in inductōne prime q̄lib3 incōpossibilis est expulsa. tu3 etiā qꝛ nec due tales forme neq3 siles sīt inducerent̄ qꝛ nec hoc esset ab eodē agēte. qꝛ si efficiēs est vnum ꝛ materia vna effectus erit vnus. nec a diuersis. quia si illa sint approximata diuersis partibus mobilis agent in diuersas ptes primo ꝛ inducent vnam formā quia intensiorē q̄ꝫ prius. Silr si ponantur in eode3 situ respectu eiusdē ptis passi inducent vnā formā intēsiore3 sic pri⁹. ꝛ ita patet maior. sed ois forma inducibilis p motū vl̄ mutatōe3 necessario terminātē3 motū ad sui inductionē necessario preexigit in susceptiuo formā incōpossibile3 tūc corruptā cū omnis mot⁹ nālis sit int̄ t̄minos incōpossibiles ita ꝙ in aduētu termi ad quē corrumpit̄ forma ɔtraria q̄ fuit t̄min⁹ a quo ita vt nullū agēs nāle mouet vel mutat mutatōe t̄minātē motū aliqō nisi hn̄s formā sue forme incōpossi

bilē. iō nō pñt eē plēs forme eiusdē spēi ꝑ motū nec ꝑ mutatōēs ꝑse terminātes motū. Quecūqꝫ gͦ talis forma est vnica in vno susceptiuo ⁊c.

Sꝫ dubitat̄ primo qꝛ duo cōtraria pñt esse in eodē subiecto simul in esse remisso sicut in tepido. ergo ⁊ duo accñtia eiusdē spēi que sint educta ꝑ motū. ꝯña pꝫ. qꝛ minꝰ repugnāt duo accñtia eiusdē spēi ꝙ̄ duo ꝯtraria etiā in esse remisso. Dicēdū primo ex doctrina. s. Tho. ꝙ sicͭ calidū ⁊ frigidū in aq̄ tepida hñt esse imꝑfectū ita cōcedit̄ ꝙ duo accñtia nūero solū distincta pñt esse in eodē subiecto ſm esse imꝑfectū. Sed si qs instarꝫ sicͭ se hñt duo subiecta ad duo accñtia ita se hꝫ vnū subiectū ad vnū accñs. gͦ a cōcomutata ꝓportōe sicͭ se hñt duo subiecta ad vnū accñs ita se hēbit vnū subiectū ad duo accñtia. sed in duobꝰ subiectis pōt esse vnū accidēs i spē vt nūerꝰ gͦ ⁊c. Dōꝫ ꝙcqd sit de mio ri q̄ nō ē vā apud ꝑdiccatōes ꝙ ꝯmutata ꝑportōe. vt. s. Tho. in quolibetis q̄libeto prio qōe vltia articulo vltio ad primū sic est vtēdū. sicut se hꝫ primū ad 2ͫ vt duo ad tria ita se hꝫ tria ad q̄tuor vt q̄tuor ad sex geometrice loquēdo. ergo conmutatiꝫ sicͭ se habet primū ad terciū puta 2ͫ ad q̄rtuꝫ ita 2ͫ ad q̄rtū. puta tria ad sex. Et ſm hoc argumētū sic deberet ꝓcedere. sicut se hñt duo subiecta ad duo accñtia ita se habꝫ vnū subiectū ad vnū accñs. ergo cōmutatiꝫ sicut se hñt duo subiecta ad vnū subiectū ita duo accñtia ad vnū accñs. ⁊ sic nō sequit̄ duo accñtia distīcta nūero posse esse in eodē subiecto adeq̄to.

Dicēdū 2ͦ ad principale iuxta doctrinā Scoti ꝯtra quā nō minꝰ ꝑcēdit ratio negādo ꝯñaꝫ. nec ꝓbatio tꝫ. qꝛ repugnātia nō est causa incōpossibilitatis duoꝝ accñtiū eiusdem spēi. sed est causa qꝛ ꝑ motū inducūtur vt ostensuꝫ est. ⁊ ideo agēs inducēs secundā formā intēdit primā ⁊ fit vnica intēsior. Sꝫ cōtraria manēt simul in esse remisso distincta. ex eo ꝙ ex duabꝰ formis contrarijs nō est nata intensior fieri vna. Manēt autē simul ex eo ꝙ vnum cōtrariū agēs nō habet plenū dominiū supra aliud. ⁊ iō nō resistunt sibi inuicē nec totaliter se corrūpunt.

Secūda difficltas intēsio forme accñtal' fit ꝑ additōꝫ ptis formal' ad pteꝫ vtraqꝫ remanēte in eodē subiecto. vt Scotꝰ ꝑ sniaruꝫ. dis. xvij. i mā de augm̄to caritatis. gͦ plā accñtia distīcta solū nūero sūt in eodē subiecto adeq̄te. vt caliditas intēsa ⁊ remissa. Dōm ꝙ nō incōuenit de accñtibꝰ duobꝰ q̄ꝝ vnuꝫ est potētiale respcū alteriꝰ. qualr̄ se hꝫ caliditas remissa respectu intense.

Tercia difficltas duo agētia pene paria si inueniāt passū sub dispōe ꝯtraria sil' imꝑmēt. ergo forme inducte ꝑ motū pñt mltiplicari in eodē. Dicendū ꝯcedēdo ꝙ due forme eiusdē spēi pñt sil' inesse eidē ⁊ inducte ꝑ motū sic ꝙ sil' inducant̄ duobꝰ agētibꝰ inueniētibꝰ idē passuꝫ sub cōtrario. sed nō pñt ēe due successiue inducte. ita ꝙ vna post alterā post motū. qꝛ inducta pria iaꝫ ꝯtrariū abicitur. ⁊ ita nō ampliꝰ pōt esse motꝰ ▪ aliquaꝫ formā eiusdē spēi cū illa que inest. ſꝫ ſꝫ agēs si inueīat formā imꝑfectā respcū sue. ⁊ sic aliquoꝰ oppositā. imꝑfectōꝫ tollet intendēdo eā

Quarta difficultas duo agētia eqꝫ calida pñt calefacē vnuꝫ calefactibile. ergo due actōes eiusdē spēi erūt in eodeꝫ. ꝓbatur ꝯña duo principia actiua ergo due erūt actōnes Est eniꝫ actio actꝰ actiui inquātuꝫ actiuū 3ͦ. phicoꝝ. alias idem eēꝫ principiū actiuū in duobꝰ agētibꝰ nūero dñtibꝰ erūt ergo actꝰ duo ergo duo termī inducti. s. duo calores in eodē nūero ex quibꝰ nō pōt fieri vnus calor. naꝫ duo agētia equalr̄ aꝓximata eque calida ⁊ passuꝫ idē numero eque dispositꝫ ad recipiēduꝫ vtriusqꝫ actōꝫ ergo calores inducti erūt eqꝫ in actu ⁊ eqꝫ pfecti oio. ſꝫ ex duobꝰ eqꝫ in actu nō pōt fieri vnū. ex qbus. n. sit vnū alteꝝ est in potētia respcū alteriꝰ. aut si vtrūqꝫ in actu ⁊ fiet vnū ex his supueniet aliqua forma tercia q̄ erit pfectio vtriusqꝫ ⁊ actualior illis existētibꝰ in actu quod non ē danduꝫ in ꝓposito qꝛ nihil ꝑduceret illud.

Ampliꝰ oīs motꝰ terminat̄ ad aliquem actuꝫ. si ergo sint duo motus qꝛ due actōes

7 duo erūt termini in actu. ex duob⁹ au [illegible]
in actu non fit vnuz.

Dicendū admisso casu cōcedendo q̄ hec duo agentia calefaciūt duab⁹ actionib⁹ qꝛ a duabus formis. vnde si actio est vna 7 fōma est vna Cōmentatoꝛ qn̄to phisicoꝛuz. sic̄ actio solis alia est ab actōe patris in gn̄atōe qꝛ actio solis nobilioꝛ est actōe hoīs. sed nō coꝛrespōdent due passiōes sed vna. qꝛ vnuz generatū ponit̄ generari a sole 7 patre multis actōib⁹. 7 t.ī ibi vna passio 7 vnū generatuz. Actio autē que est respect⁹ de genere actionis est in agente nō autez in passo ideo ꝛc. vt qōe xx^a. hui⁹ quīti videbitur.

Propter quartuz

quidē hui⁹. Ex dictis patz intellect⁹ philosophi qn̄to metaphisice 7 qn̄to phisicoꝝ.

Ad illud secundi de aīa adductū post oppositū dicēdum vno mō vt Scotus quinto metaphisice q̄ nō opoꝛtet receptibile denudari ab omni foꝛma specieꝝ sed opoꝛtet denudari ab eadē foꝛma numero. Foꝛte aliter 7 melius. receptibile debet denudari a foꝛma eiusdē generis que pficiat receptibile fz totā capacitatē. Et hec glosa accipit̄ ab Anselmo de veritate. exemplū est d̄ vase vitreo īntēse coloꝛato per cui⁹ medium nō rn̄tatur aliquod coloꝛatū impositū fm coloꝛem pꝛopꝛiuz nec vitrū remisse coloꝛatū. tamē si hēt vnā foꝛmā dūmodo nō pficiat totaz capacitatez recipiētis pōt recipe aliā eiusdē speciei si tn̄ nō inducat̄ p motū vt patet de foꝛmis superius enumeratis.

Ad rōez post oppositū cū dr̄ distinctio subiectoꝝ est cā distinctōis nūeral accn̄tiuz ꝛc. Dicēduz vel q̄ maioꝛ illa est v̄a de accn̄tib⁹ nō depēdentibus in esse 7 in ꝯseruari a suis agētibus. de illis tn̄ que ꝯtinuo depēdent ab agēte sic̄ sunt lumē 7 spēs sensibil in illis distinctio nūeralis nō debet attēdi penes mām aut subiēm tn̄. ſ penes obiecta aut agentia a quib⁹ depēdent in cōseruari. Uel alr̄ fm doctrinā Scoti. distinctio mat̄ie est causa distinctōis nūeralis accn̄tiū. p māz audiēdo vltimā subicibilitatē dictā materia totius. vt qōe innotuit. vi^a. huius quinti.

Ad Auerroym dn̄dū ꝯcedē^e ei⁹ auctem 7 ꝯn̄r pōt dici q̄ accn̄^a ei⁹dē spēi sūt diuisa fm fōmā nō qdē specificā ſ indiuidualē 7 ū fm foꝛmā specificā. vt qōe. x^a. ī opiōe auicebꝛon deducet̄ in. vij^a. 7 ꝓptea nō seqt̄ q̄ distiguāt̄ spē. differt ēt talia accn̄^a eiusdē spēi fm q̄titatē nō quidē fm q̄titatez subiēti ſ fm q̄titatē obiecti a quo causant̄ tāq̄ ab agēte. Intelligit̄ nāq̄ dictū Auerroys de multitudine reꝝ exn̄tiuz p se 7 fm oꝛdinē nālez 7 p multitudinē fm foꝛmā intelligit drīaz specificā. p m̄ltitudinē āt fm q̄titatē intelligit differētiaz indiuidualē. Certū est. n. q̄ duo lumīa in eodez medio adeq̄te a diuers̄ lumīosis pducta sunt multa 7 distinguūt̄ sic q̄ ex eis nō fit vnū lumē vt ad pn̄s defendit̄. qd̄ patet ex multitudine vmbraꝝ q̄ fierent post idē opacū 7 tamē nō differūt fm quātitatez 7 foꝛmā. ptes āt mat̄ie aut substātie ꝯposite a q̄titate sepate nō se hn̄t fm oꝛdinē nālem vt patet quare ꝛc.

Ad rōez pꝛimā p̄dicatoꝝ rn̄dēt minoꝛes data maioꝛi dicēdo q̄ accn̄tia distincta solo numero hn̄t aliqd̄ intrisecuz quo sūt distincta p̄ter subiēta in qb⁹ sūt 7 tale est mod⁹ intrinsec⁹ eoꝛuz vt ꝓpꝛia heccitas vel vltīata subicibilitas vel mā toti⁹ siue drīa indiuidualis quod idē est. q̄ iō dr̄ intrisecā. qꝛ nō distincta realiter nec extra gen⁹ indiuidui ad minus realiter.

Ad scd̄az rōez ab eodez est entitas rei 7 ei⁹ vnitas. q̄rit Scot⁹ qualr̄ hoc intelligat̄ aut q̄ vnitas subiēti foꝛlr̄ sit vnitas accn̄tis aut mālr̄ aut effectie. si pꝛio^o tunc intelligere accn̄s vnū nūero nō cū vnitate subiecti esset cōtradictio 7 de⁹ nō posss sepaꝛe accn̄s a sbiecto. ymo due albediēs essent vnuz nūero. Si soꝛ. nūc sit alb⁹ 7 postea niger 7 postmodū albus tūc si albedo sit vna foꝛlit̄ vnitate subiecti cū vnitas subiecti sp̄ remāeat eadez nūero erūt iste albedines vnū nūero. 7 sic idē nūero frequenter gn̄aret̄ 7 coꝛrūpet̄. si effectiue ꝯcedo qꝛ ab eodē efficiēte sunt diuersi

effect⁹ differentes solo nũero. si aũt mãliter côcedo q̧ vna mã est diuisoꝝ nũero in eadẽ spẽ. ⁊ tũc ɔtraria eẽnt vnũ nũero q̶ꝛ subiectũ idẽ.

Ad terciã ɔceditᷣ maioꝛ loquẽdo de mã toti⁹ que est vltĩa rei subicibilitas. ⁊ illa dr̃ mã vna nũero. vt qõe. vi^a. hui⁹ innotuit.

Ad quartã qcqd sit de maioꝛi minoꝛ est negãda apud Scotũ. mã eni cũ quantitate nõ est causa indiuiduatõis sed ꝓpria beccei-tas que est differentia indiuidualis.

Ad quintaꝫ negetᷣ aũs. naꝫ causa multiplicatõis indiuiduoꝝ nõ est subiectũ nisi loquamur de vltimate subicibili aut materia totius que est principiũ indiuiduatõis.

Ritᷣ undecimo

questio vtrum ratio siue descriptio prioꝛis sit ɔueniẽter assignata cũ dr̃ pri⁹ est illd qd alicui prin⁹ determiato ẽ ꝓpinqui⁹. Et arguitᷣ negatiue primo. Temp⁹ est numerus motus sm prius ⁊ posteri⁹ q̃rto phisicoꝛuꝫ. sed in tempe saltẽ eterno nullũ est principiũ. viij⁹. phisicorum.

Amplius in gñatõibus p ꝓpagatões generans vnũ est prius alio. q̶ꝛ auus prius est gñans q̃ pr̃ ⁊ pr̃ pri⁹ q̃ fili⁹ in qb⁹ tñ nullũ est pricipiũ vt supponitᷣ ex 2⁰ de gñatione.

Adhuc si prius est quod est principio ꝓpinqui⁹ g⁰ prin^m nõ est pri⁹ pricipiato. ɔñs apparꝫ falsuꝫ. ɔña ãt deducitᷣ. nã si pricipiũ sit prius hoc videtᷣ respcũ alic⁹ pricipij ex rõe formali prioꝛis ⁊ ɔñr pricipij erit prin^m ɔñs mãifeste fl̃m q̶ꝛ ꝓcederetᷣ in infinitum.

Ampli⁹ prius ⁊ posteri⁹ sunt cõrelatiua ergo principiũ nõ p̃cedit principiatũ nec prius p̃cedit posterius ergo ratio falsa.

Cõfirmatᷣ aliqd dicitᷣ prius q̶ꝛ remoti⁹ a pñti nũc. vt phus qnto metaphice vt in p̃teritis ⁊ tũc vtimur pñti nũc vt principio vt ibidem dicitur. ergo non omne pri⁹ est principio ꝓpinquius. sed aliqñ posterius.

In oppositũ est phus quito metaphisice prioꝛa ⁊ posterioꝛa dicũtᷣ qdeꝫ tanq̃ existẽte aliq̃ prio ⁊ pricipio in vnoq̧q̧ gñe qd ꝓpinqui⁹ quidẽ principio determiato aut simplr aut natura. aut ad aliud aut vbi. ⁊ hoc qdẽ sm locũ in existẽdo ꝓpinqui⁹. aut natura alicui loco determiato vt medio aut vltio. aut sic euẽit qd nõ remoti⁹ posteri⁹. Et ideꝫ q̃ͭo metaphice contra negantes principia.

Propter primum

quidẽ h⁹ sciẽduꝫ vt vult Scot⁹ in postp̃dicamẽtis q̧ gñalis ratio prioꝛis in oib⁹ modis est esse ꝓpinqui⁹ pñcipio. q̃tcunq̧ igitur mõis põt sumi prin^m c⁹ distinctio pꝫ quinto metaphice cap⁹ prio. ⁊ q̃tcunq̧ mõis aliqd põt esse ꝓpinqui⁹ prin⁹ q̃cunq̧ mõ sũpto ibi dẽ tot diuersis modis dr̃ pri⁹. Vñ. s. Tho. in q̃libetis q̃libeto qnto qõe. x^a. pri⁹ ⁊ posteri⁹ in q̃lib; oꝛdine dicuntᷣ p ɔpatõꝫ ad principiuꝫ illi⁹ oꝛdinis. q̧ ãt multiplr̃ sumatᷣ ptꝫ in postp̃dicamẽtis cap⁰ ꝓprio. ⁊ in hoc qnto metaphice. veꝝ mlto pl̃es modi prioꝛis assignãtur qnto metaphice q̃ in postp̃dicamẽtis. Cui⁹ causa est q̶ꝛ alia est ɔsideratio prioꝛis in qnto in q̃ distiguitᷣ prius inquãtuꝫ ẽ dñia entis q̃ in postp̃dicamẽtis vbi ɔsideratᷣ pricipalr̃ sm q̧ est passio eoꝝ q̃ sunt in gñibus p̃dicamẽtoꝝ inquãtuꝫ ɔsiderantᷣ a rõe ⁊ sic sumptũ hꝫ oio diuisos modos. ꝓptẽ qd modi prioꝛis q principalr̃ intẽduntᷣ in postp̃dicamẽtis omittũtᷣ qnto metaphice ⁊ ecõ⁹

Modi ãt enũerati in postpñtis sũt qnq̧ p̃us tpe. ⁊ est illd cui⁹ esse p̃cedit alteri⁹ esse duratõe. Sumitᷣ vo hic duratio ꝓut cois est. ad euũ ad eternitatẽ ⁊ ad tẽpus nostrũ. Secũdo mõ sumitᷣ p̃us p poꝛi natura est autẽ prius natura sm se entitas cui ex se nõ repugnat esse siñ posterioꝛi natura sic aĩal respcũ hois. ⁊ hõ respcũ risibilitatis. ⁊ gñalr̃ omẽ subiectũ respcũ sue passiõis coĩter notificatũ. qd est illud a quo nõ ɔuertitᷣ ssistendi ɔña. qd vtiq̧ veꝝ est pticularitᷣ loquẽ⁹ nõ ãt vlr̃ vñ hõ est p̃oꝛ risibilitate. a quo tñ ⁊ ecõuer⁹ valꝫ ɔña vt ɔstat. Tercio mõ dr̃ pri⁹ oꝛdie ⁊ est illud c⁹ esse oꝛdinate p̃regritᷣ ad esse alteri⁹ sic prin⁹ est pri⁹ cõclone. Quarto mõ dr̃ prius pfectõe illud c⁹ esse plus ɔtinet formalr̃ in se. vel plus ɔtinet vtualr̃ in se q̃ ali

ad vt spẽs respcū gñis. ⁊ vna spẽs spẽalissiᵒ
est nobilioꝛ alia eiusdē gñis ⁊ deus respectu
create. Quitoᵒ aliqd dr̄ pꝛiꝰ ſm cāłitatē ⁊ ē
illud cuiꝰ eē necessario reqrit̄ ad alteriꝰ esse
tanq̄ eiꝰ cā ⁊ pꝛiciᵐ positiuū sicut hō causat
risibilitatē effectiue saltē metaphice ⁊ tñ est
idē realit̄ cum ea apud Sco. Siłr deꝰ p̄us
cāłitate ↄcurrit ad actū volēdi q̄ nr̄a volun
tas. Siłr ītellectꝰ agēs p̄us cōcurrit tali pꝛi
oꝛitate cāłitatis ad cāndaȝ noticiā de obiēcto
q̄ ipm obiectū. Juxta illō Dauid iudei oīs
causa p̄maria plus īfluit. i. pꝛiꝰ causalitate ī
effectu q̄ causa scđaria. Et d̄ tali p̄oꝛi sermo
ne faciēs Scotꝰ in tractatu de p̄mo p̄ncipio
īnqt p̄us dr̄ a quo aliqd depēdet ⁊ posteriuſ
quod depēdet ab illo. Huius aūt p̄oꝛitatis
hanc ītelligo rōneȝ quā etiaȝ Ar. qnto me
thaphice testimōio Plonis ostēdit p̄us ſm
nām ⁊ eēntiaȝ est illud qđ ↄtingit eē sine po
sterioꝛi ⁊ nō econūso qđ ita ītelligo q̄ lȝ p̄us
posteriꝰ necessario causet. ⁊ iō sine ipo esse
nō possit hoc tñ nō est q̄ ad esse suū egeat po
sterioꝛi. sed ecōuerso qꝛ si ponat̄ nō eē poste
riꝰ nō minꝰ p̄us erit nō sic ecōuerso: qꝛ poste
rius eget pꝛioꝛi q̄ idigentiaȝ possumꝰ depen
dentiā appellare ut dicamꝰ posteriꝰ eēntiaᵉ
a p̄oꝛi dependē ⁊ nō ecōuerᵒ. ⁊ iteꝝ de mō
p̄oꝛitatis meminit. s. Tho. in q̄libetis. q̄. vᵃ
qōe. xᵃ. articło p̄ dū dixit q̄ p̄us nā dr̄ du
plicit̄ scȝ secundū cām maleȝ: ⁊ magis scđm
alias causas. Solū aūt duo modi p̄oꝛis scȝ
scđus q coiter dr̄ modꝰ p̄oꝛis in ↄñdo iuxta
itellectū datū ⁊ foꝛte etiā qntꝰ q est in cāndo
sūt ad ppoᵗᵒ phī in p̄ntis. Tū qꝛ genꝰ dicit̄
pꝛiꝰ spēbꝰ in eodē p̄nto scđoᵒ p̄oꝛitatis. tuȝ
etiā qꝛ sb̄a cū sit cā oīuȝ accn̄tiuȝ est p̄oꝛ eis
cāłitate. vijᵒ metaphice. Alij aūt ibidē positi
tpe. s. oꝛdie ⁊ honoꝛe ponūt̄ nō ut p̄ncipałr ī
tenti ſ3 ut p illos manifestēt̄ modi p̄ncipaliter
intēti. Nosce tñ optet dn̄tiaȝ eē int̄ secūduȝ
modū p̄oꝛitatis ⁊ qntū. nā in p̄oꝛi scđoᵒ di
cto q̄tenꝰ distīguit̄ a qnto mō nunq̄ vȝ ↄñā
p subsistentiā. qꝛ licet sequat̄ homo est ergo
aīal est nō tñ ecōuerso. vȝ tamen in qnto hō
est ergo risibile est ⁊ ecōuerso. simiłr materia

est ergo foꝛma est ⁊ ecōuerso. Alia dn̄tia ē
q̄ in eodeȝ signo nature 2ᵒ modo erunt pꝛiꝰ
⁊ posteriꝰ qntoᵒ. nā qñ volūtas vult in eodē
īstāti quo elicit actū volēdi est sīltas natur̄
2ᵒ mō ⁊ tñ pꝛius ⁊ posteriꝰ qnto mō. qꝛ deuſ
⁊ voluntas. quare cum simultate scđo mō
stabit oꝛdo pꝛioꝛis ⁊ posterioꝛis qnto mō.
Sed in qnto metaphisice enumerantur alij
modi. naȝ cū pꝛius ⁊ posteriꝰ dicant̄ in oꝛ
dine ad aliqđ pꝛinᵘᵐ. pꝛincipiū auteȝ est tri
plex. vel q̄tuȝ ad fieri qđ cū sit quoddā mo
ueri. pꝛiꝰ vō ⁊ posteriꝰ in motu sequūt̄ p̄us
⁊ posteriꝰ in magnitudine q̄ est q̄daȝ q̄titaſ
iō pꝛiꝰ in fieri dr̄ illud qđ est pꝛiꝰ ſm q̄tita
teȝ vel cōtinuā. ⁊ hoc vel ſm oꝛdinē in loco
illud. s. qđ est ppinquiꝰ alicui loco determia
to. vel ſm nām vel ſm artē. Alioᵒ aliqd dr̄
pꝛius ſm quātitateȝ ↄtinuā que est tempus
vel in p̄teritis vt ea q̄ sunt remotioꝛa a pꝛe
senti nūc. vel in futuris vt ea q̄ sunt ppingo
ra p̄nti. Tercio mō aliqd dicit̄ pꝛiꝰ ſm mo
tū siue ſm oꝛdinē in motu qđ est ppinquius
pꝛimo mouēti. vel ſm naturā vt puer qui ē
ppinquioꝛ gñanti q̄ vir. vel in volūtarijs vt
in ptāte cōstitutis potētioꝛ dr̄ pꝛioꝛ ⁊ dr̄ oꝛ
do dignitatis qui est ſm motū. cū potentius
siue potestate excedēs sit illud ſm cuiꝰ p̄uo
luntateȝ necesse est seq aliud qđ est eo poste
rius in mouēdo. vel ſm q̄titatē discretā vt
in coꝛdis. Pꝛius autē cognitiōe siue rōe vel
ſm intellectū. sic vlīa pꝛioꝛa sunt singulari
bus cuiꝰ oppoᵐ ↄtingit sensu. vel ſm q̄ ac
cidens pꝛiꝰ est ↄposito ex subiecto ⁊ accn̄te.
cū tota ratō hōis musici cognosci nō possit si
ne rōe ptis huiꝰ qđ est musicū. Uñ hoc mō
simplicioꝛa p̄oꝛa sūt ↄpositis. vel ſm q̄ pas
siōes p̄oꝛis vt rcitudo q̄ ē passio linee p̄oꝛes
sūt passiōibꝰ posterioꝛis. vt leuitatis q̄ ē pas
sio supficiei. vł ſm sensū oppositō mō his tri
bꝰ. Pꝛiꝰ āt ſm oꝛdinē in eēnᵒ aut rōe cōi
tatis ⁊ depēdētie. ⁊ ħ ē pꝛiꝰ nā dcm̄ in pꝰ p̄n
tis. vel ſm oꝛdiēȝ sb̄e ad accn̄s. iuxta quem
modū sb̄a dr̄ pꝛioꝛ accn̄te. vel ſm diuisiōeȝ
ētis in actū ⁊ pōaȝ. nā ſm pōaȝ ps ē pꝛiō
to materia foꝛma ⁊ vniūsałr impfcm pfcō

fm aũt actũ accidit oppo[m]. Ex qbus pat; q sũt tres modi prioris in gñe. nouez autem in spẽ ⁊ .xvi[a]. in spẽ specialissima.

Sz dubitat̃ q2 apud theologos repitur ṗoritas origis in diuis. vbicũq; .n. est ordo hui ab hoc ibi est ṗus ⁊ posteri[9] origie. cõstat aũt q fili[9] dei est a pr̃e ergo pr̃ est prius origie filio. fili[9] aũt posteri[9] ⁊ tñ talis ṗoritas a pħo nõ enumerat̃. dõm ut qdã q tal̃ ṗoritas reducit̃ ad qntuz modũ prioritatis dicte qnto metapħice. cũ aliqd sit pri[9] ibi cognitiõe siue itellectu. est aũt ibi ordo ad vnũ determĩatuz q̃ distãt fm rõnem ut dr̃ in v[o]. Ualet aũt hec solutio iuxta doctrinã .s. Th. ponẽtis ṗoritatẽ origis in diuis fm nostrum modũ itelligẽdi. quare .s. Thõs in .q. de põ q. x[a]. articulo 3[o] si ↄsideret̃ relatio ut relatõ ṗsupponit ṗcessionẽ in itellectu. Si vero ↄsideret̃ ut ↄstitutiua psone. sic relatio q̃ est cõstitutiua psone a qua est ṗcessio est ṗor fm intellectũ q̃ ṗcessio sicut pr̃nitas inq̃tuz est cõstitutiua psone patris sic est prior fm itellectũ q̃ gñatio. Jbi aũt nõ est ṗoritas origis fm rem. Uñ .s. Thõs in pria pte. q. xlij[a]. articlo 3[o]. in diuis dr̃ prici[m] fm originẽ absq; ṗoritate. vñ optet ibi eẽ ordinẽ fm originẽ absq; ṗoritate. Et hic ordo appellat̃ ordo nẽ fm Aug. nõ q alt̃ sit ṗ[9] alto s3 q2 alter ẽ ex alto

Nosce autem oportet q cũ ordo nẽ in sui rõne icludat tria ut .s. Tho ṗ sñiaꝶ dis. xx[a] sc3 rõe3 ṗoris ⁊ posterioris ⁊ fm illud ordo nõ repitur in diuinis. Jncludit etiã distinctionẽ cũ ordo nõ sit nisi aliq̃ꝶ distictoꝶ. ⁊ hoc magis ṗsupponit ordinis nomẽ q̃ significet. Jncludit etiã 3[o] rõe3 ordis ex qua etiã ordo in specie trahit̃. vnde est vnus ordo fm locum. alius fm dignitatem alius fm origie3. Et ista spẽs ordinis sc3 originis cõuenit diuinis psonis. Uñ dico q ordo origis significat̃ cũ dicit̃ ordo nẽ fm q dicit̃ nã a pħo qnto metapħice ex qua pullulat pullulãs ṗ. Uñ nomẽ nature iportat rõnem origis ⁊ sic ista duo noia ordo nature sumũt in vi vni[9] nois ad significandũ spẽm ordis q̃ qde3 salvat̃ in diuis psonis q̃tuz ad rõem dñtie. L.

origis ⁊ nõ q̃tu3 ad rõe3 gñis sc3 ṗoritatẽ ⁊ posterioritatẽ. Ex qb[9] p3 q .s. Thõs negaret maiorẽ assũptam. Et si arguat̃ pr̃ nullo mõ ẽ ṗor filio nec duratiõe nec nã nec dignitate nec itellectu. cum in pr̃e nõ possim[9] nisi duo ↄsiderare: vel id q absolutũ est ⁊ vtriq3 cõe est. Uñ ex hoc vn[9] nõ h3 ṗoritatẽ ad aliũ cũ eẽntia diuina nõ sit diuisibilis vl̃ id qd̃ ad aliqd est. relatiuoꝶ aũt est siml̃ eẽ nã fm pħm ⁊ etiã tpre. q2 posita se ponũt ⁊ perempta se pimũt etiã intellectu cũ vnũ p aliõ diffiniat̃ ut .s. Tho. ṗ sñiaꝶ dis. ix. q. scõa articulo ṗ. ergo falsũ est q pr̃nitas inq̃tũ cõstitutiua sit ṗor gñatione quia si eẽt ṗor generatione eẽt etiã prior filio fm itellectum ⁊ sic eẽt ↄtradictio: quod si dicat̃ q pr̃ fm formã relatiõis nõ est ṗor filio fm itellectũ tañ fm id quod est põt itelligi absq; filio.

Cõtra q̃uis in hoibus ille q est pr̃ sit ṗor illo qui est fili[9] u t sor. psone nihilomin[9] tñ ista duo relatiã inq̃tuz relatiã sũt pater ⁊ filius sil̃ sũt oib[9] modis ṗdictis. Uñ p3 q pr̃ nullo mõ põt eẽ ṗor filio. neq3 fm id qd̃ absolutũ est neq3 fm id qd̃ aliqd est ut sanctus Thõs ṗ sentẽtiaꝶ dis. ix. vbi sup.

Dõm est q aliqd eẽ pri[9] alto fm intellectũ põt itelligi dupl̃r. vno mõ fm nãle3 itelligentiã ex pte rei itellecte: ⁊ sic in diuinis ñ est ṗoritas neq3 q̃tum ad absoluta neq3 q̃[m] ad respectiua. Alio mõ potest itelligi ex pte ipius itelligentis ⁊ hoc dupliciť uel quãtum ad respectiua sub forma relatõis ↄsiderata ⁊ sic etiã nõ est ṗoritas fm intellectũ. Alio[9] quãtu3 ad absoluta sup qbus fundãt ista respectiua ⁊ sic ibi bñ est ṗoritas. Manifestũ est .n. q itellectus põt ↄcipe impfecte ex creaturis deũ eẽ nõ itelligẽdo ipm eẽ patrem filij in diuis ut pt3 ex doctria pipateticoꝶ solu3 nãliter loquẽtiu3. Quare .s. Thõs in primo sentẽtiaꝶ solũ loqtur de itellectu ex pte rei intellecte. Jn qõibus ṽo de potẽtia de itellectu ex pte intelligẽtis quare nulla est ↄtradic[o].

Miores aũt nedũ ordiem verũ etiã ṗoritatẽ origis fatẽtur i diuis quare Anselm[9] in monologion itellect[9] nõ capit q ide3 det sibẽ

ipi eē.qꝛ tūc idē pꝰs eēt se ipo.pr̄ dat esse fi lio nec est īconueniēs ꝙ aliqd sit pꝰs alio.iō pr̄ distiguit̄ a filio qꝛ dat ei eē. Et Aug⁹.ꝑ de trinitate nulla res est q̄ se ipam gignat ꝙ nō videt̄ ex alio velle nisi qꝛ ex opposito idē esset prius seipo ꝛc.

Propter secundū

qdē h⁹ Gualteri⁹ anglic⁹ in postpōitis inpu gnās doctrinā miorū quo ad istantia siue si gna nature ingt cū dicit̄.pus alio nāliter nō denotur ꝙ illud sit in aliq̄ mēsura tpꝛis in q̄ nō sit posterius ꝛ in hoc recte dicit. Nec est dicere ut qdam fingūt ingt ille ꝙ sint q̄dam instātia nature ita ꝙ prius natura est in aliq̄ instāti nature ▪ quo nō est posteri⁹ nā:quia illud aut est substātia aut accidēs.nō substā tia qꝛ tūc cū sor̄.sit pri⁹ nā suo accidēte sor̄. in aliqua substātia scꝫ in sor̄. uel in aliq̄ pte sor̄.est pꝰs suo accñte qd̄ nō ꝯuenit dicere. Nec est accidēs nā cum accñs sit posterius sb̄a seqt̄ ꝙ sb̄a in aliq̄ accñte est prioꝛ omni accidēte ꝙ est ipossibile. Et pōt sic argui de pma sb̄a q̄ est deus ꝙ ipa nō est pōꝛ nāliter istanti nature si talia istantia ponātur. quia talit̄ seqtur ꝙ de⁹ in aliq̄ instāti nature ē pōꝛ oī instāti nature ꝛ ita eēt pōꝛ in aliq̄ instanti qd̄ tū instās nō eēt. Ampli⁹ pri⁹ nā ꝛ po steri⁹ nā sūt in eodē instāti tpis ut pꝫ de sb̄ iecto ꝛ sua ꝓpria passiōe.g⁹ si subēm sit pri⁹ nā in quo nō est ꝓpria passio seqt̄ ꝙ in eod̄ instāti tpis in q̄ subēm est ꝓpria passio nō ē ▪ sic repugnātia erūt simul vā sicut ꝛ ꝯtradi ctoria erūt sil̄ vera ī eodē instāti tpꝛis quod ē ipossibile. Dōꝫ ergo igt ille ꝙ nō dꝫ ma gis poni instās nē qñ aliqd est pri⁹nā alio ꝙ̄ debeat poni honoꝛis aut pfectiōis qñ aliqd ē pꝰs honoꝛe uel pfectione. vñ nō est ponē ali ud instās ꝙ̄ tempoꝛis ꝛc.

Hec aūt determiatio ꝓcedit ex ignorā eius qd̄ est instās siue signū nature aut tpꝛis vl̄ oꝛigis. Vñ ꝙ sit necē ponē hec signa pci pue nature ꝛ oꝛigis declarat̄ qꝛ de istātib⁹ tpꝛis oēs satis ꝯueniūt ꝑ q̄cūqꝫ mēsura con tigit eē aliq̄ entitatē fm se cui ex se nō repu gnāt eē sine suo posterioꝛi est dare instās nē siue signū nature:ꝫ in eodē instāti tpꝛis ꝯtin git eē subiectū fm se cui ex se nō repugnat eē sine passiōe ergo in illo instāti tpꝛis erit pri⁹ nā.Et in eodē istanti ꝯtigit eē passionē fm se cui ex se repugnat eē sine subc̄o cum in eodē istanti tpꝛis ābo gñent̄ ergo in eodeꝫ istanti tēpoꝛis dabitur pꝰs ꝛ posteri⁹ ꝛ ꝯñr totalis oꝛdo nature.

Cōfirmat̄ ꝛ sim⁹ in ꝑ istanti q̄ gñatur hō ꝛ arguit̄ sic vnūquodqꝫ pꝰs est in se fm eius rōnem foꝛmalē anteq̄ aliqd extrīsecū illi qdi tati.adueīat ergo pri⁹ est hō fm suaꝫ rōnem foꝛleꝫ q̄ risibile nō in pōꝛi tpꝛis nec honoꝛis dignitatis vtꝫ ꝛc.g⁹ cogimur assignare aliqd̄ pꝰs nā qd̄ est dictū signū aut istans nature ꝑ silitudiem quandaꝫ.

Propter tercium

qdeꝫ h⁹ primit⁹ mod⁹ ponēdi talia signa nē d̄clābit̄ deīceps pꝛicipale q̄sitū dilucidabit̄

De ꝑ h⁹ sciendū ꝙ signa aut istantia nē siue oꝛigis denotāt̄ ꝑ q̄sdā determīatōes pre scidētes aut determiantes ētitateꝫ illā cui ap plicant̄ ut aliqd sibi ꝯueniat ul̄ ab ea remo ueatur quod non conueniebat vel remoue atur nō addita illa determiatiōe q̄ ꝓpe ꝛ ut pli⁹ applicant̄ ētitatib⁹ q̄ꝝ vna dic̄ hitudi nem ad aliā ul̄ in rōe alic⁹ depēdētie ul̄ cāli tatis vl̄ saltē ꝓducibilitatis. Sūt aūt talia signa nē ꝛ oꝛiginis vā ꝛ realia non ficta per rōeꝫ nec ab ipa rōe inuēta sic̄ alia realia.nā circūscripta oī opatiōe ītellect⁹ adhuc hō ut hō ꝛ qditatie ꝛ in ꝑ istanti nē ul̄ in ꝑ signo ē hō ꝛ ꝑ eo ñ est risibilis q̄ꝛ oīuꝫ itellect⁹ ē ꝙ hōi fm suā rōoꝫ foꝛleꝫ nō repugt eē sine ri sibilitate. Risibilitas vō ē posterioꝛ nā.aut ī scd̄o signo uel istanti nē ꝯpetit hōi.i. risibi litati fm suaꝫ rōem foꝛmalē repugnat esse si ne hoīe.quare Sco. vij⁹ metaphice.prioꝛi tas nē nō est aliq̄ pōꝛitas in eē ꝫ tm̄ in itelli gere siue in pse rōne qditatiua rei.

Est eniꝫ regula Scoti ꝛ satis famosa ꝙ qñ cunqꝫ aliqua sic se hñt ꝙ vnū potest esse sine alio ꝛ nō ecōuerso talia hñt oꝛdinem nature

ita ꝙ sepabile est prius ⁊ reliquū nō.s.posterius.nō enī repugnat subiecto ex sua ratōne formali esse sine passiōe.ꝙ si aliqua est repugnātia hoc accidit ꝑpter ydēptitatē realem Per talez autē regulā in multis quoꝝ rōes formales sunt nobis ignote venamur ordiēz nature.est eniz ordo nature ille qui cōsequit̄ extrema ex suis rōib⁹ formalib⁹. Ex quib⁹ trahit̄ ꝙ quecunqꝫ cōueniūt alicui in primo mō dicēdi p se cōueniūt illi in pͥo signo respectu eoꝝ q̄ sibi ꝯueniūt in 2ᵒ dicēdi perse Dixi āt respcū eoꝝ q̄ sibi ꝯueniūt ꝛc.qꝛ sicut in quolibet signo sūt plura signa ita in pͥo mō dicēdi p se est ordo nature ⁊ plura in eo repiūtur signa.

Sciendū3 secūdo ꝙ vbicūqꝫ est ordo ibi dē infert̄ prius ⁊ posteri⁹ qcquid dixerit.s. Tho.sic ergo multiplex est ordo.s.duratōis nature ⁊ originis de alijs nō sit cura ad pñs ita dat̄ prioritas siue signū aut instās duratōis nē ⁊ originis q̄ cū sint alteri⁹ ⁊ alterius rōis sic pūctus ⁊ instās vni signo vni⁹ ordinis pñt mlta alteri⁹ ordinis corrñdere sic ēt mille pūcta eidem instāti tempis coassistunt ⁊ mille instātia eidez pūcto.Nō ergo ē ordo ēentialis int̄ talia priora siue signa. iō i vno instāti tempis siue duratōis pñt esse pla instantia nē ⁊ originis ⁊ in vno originis plura nature ⁊ ecōuerso. In qditatib⁹ ergo creaturaꝝ est inuenire q̄tuor signa nē loquēdo d̄ his q̄ p se insunt qditati create. Primū3 est in quo ꝯueniūt sibi ea que sunt in primo mō dicēdi pse.cōstat.n.ꝙ talia p̄dicata p̄ueniūt illa q̄ nō sunt qditatiua cū eis ſm suaz rōnez formalez nō repugnet separi ab eis que non sunt quiditatiua ⁊ non ecōuerso.

Nosce tamē oportet ꝙ int̄ ea q̄ sunt de p̄ mō dicēdi p se sunt gradus. vt in q̄rto metaphice de intentōe Scoti adductū est.nā subiectū in primo mō est maxime aliud a p̄dicato qñ ps diffinitōis p̄dicat̄ d̄ diffinito. min⁹ vo qñ tota diffinitio p̄dicatur de diffinito. mīme āt qñ idē p̄dicat̄ de seipso. iō pri⁹ nā in pͥo mō dicēdi p se hō est hō.qꝛ nullo mō diuersū3 a seipso q̄ꝫ hō sit aīal aut substātia

l3 ordine gñatōis ꝑcedēdo ab impfecto ad pfectū oppositū sentiēdū3 sit.vt qōne q̄rta libri q̄rti innotuit.Et hoc est qd̄ voluit Auic̄ qnto sue metaphice capitl'o pͥo.equitas est tantū equitas. Vñ in pͥo signo q̄ub3 quiditas est tantū ipa ⁊ hoc itelligēdo qñ fit vltiata abstractio:quia vt sic nec est aīalitas nec corpeitas.

Scdm vero signū nature est in quo qditati ꝯueniūt p̄dicata negatiua ⁊ negatioes i eaꝝ rōibus formalib⁹ fūdate ⁊ in hoc signo icipit verificari p̄mū3 pͥcipiū3 de quolibet dicit̄ affirmatio ⁊ negatio.vñ vbi in primo signo qditas substātie est tm̄ ipa excludēdo ea que nō sūt de eius rōne formali ⁊ ꝯñr nec quāta nec nō quāta in primo signo cū3 nulla negatō sit ei ꝯueniēs qditatiue.in secundo signo necessario negatio aut affirmatio iest in quo negatio est vera sc3 negādo p̄dicatū qditatiuū3 alioꝝ ꝯñtiū3 qditatem substantie cum sit posterior natura quiditate substantie eo ꝙ de ipa est demōstrabilis.
Est autē talis negatio prior ⁊ imediatior qditati substātie q̄ꝫ affirmatio sibi opposita. qꝛ imediatior est pͥo signo negatio eorū3 q̄ ꝑ tali signo qditati nō ꝯueniūt q̄ꝫ affirmatō eorundē.

Nosce tm̄ o3 ꝙ i tali 2ᵒ sig° collocāt̄ ples gradus.na3 pͥo occurrūt negatōes entium p accñs.secūdo negatio passionū. tercio negatio trāscendentiū. Vñ qditas substātie in tali signo est nō idez cuilibet alteri quod est extra eius rōez formalez.nō tamē est distincta.esse eniz nō idez cōpetit quiditati per se. esse vero distinctū paccidens.

Terciū signū est in quo ꝯueniūt quiditati modi intrinseci q pse insunt creature sic finitas que est demōstrabilis de creatura p eius rōez formalē.vt ꝙ homo est melior asino ⁊ [illegible] ꝯñs inequalis.ineq̄litas āt in v̄tute p̄supponit q̄ꝫtitatē in v̄tute tanq̄ꝫ fūdamtū. qd̄ aūt hm̄ modi ꝯueniāt qditati in tercō sig° ꝓbat̄ qñcūqꝫ aliqua entitas positiua ꝯsequit̄ quiditatē ꝑ aliq̄ signo posteriori talis quiditas preintelligit̄ in signo priori fuisse sub nega-

tione illius entitatis. alias enim si sub affirmatõe tūc sibi infuisset in primo mō cui' oppositū p̄supponit. ergo negatio modorū in secundo signo preintelligitur affirmatōi eorundem in tercio.

Quartū signū est in quo ɔueniūt q̇ditati passiões perse positiue q̄ sūt posteriores modis ut q̄ōne inotuit prima.

Ex q̇bus soluit ratio Gualterij anglici negātis huiusmōi signa siue instātia dicēdo ꝙ sicut ordo nature eo ꝙ cōseqtur extrema q̄cunq̄ sint illa ſm suas rōnes forles ē transcendēs precedens sbam ⁊ accidēs. sic istātia nature siue signa aut p̄us ⁊ posteri' natura p̄intelligūtur sbe ⁊ accidēti tanq̄ circuentia q̇ditatem cuiuslibet illoꝝ veluti corona illis pp quod negēt diuisio illa aut sūt substātia aut accidēs: nec est ꝑ imediata cum multa p̄ intelligātur cōuenire enti anteq̄ descēdat in sbam ⁊ accn̄s ut inotuit. in p̄ q̄ōe p̄mi libri

Ad aliā rōez cū querit̄ vtꝝ substātia q̄ est deus sit prior omni instāti nature. dicēdū ꝙ lȝ deus prioritate pfectōis ⁊ dignitatis p̄cedat oē aliud ab eo. tamē multa p̄intelligū tur priora eo natura sicut q̇ditas ens ⁊ breuiter oia que insunt enti anteq̄ descendat in deū ⁊ creaturā. Propter q̄d neget̄ ꝙ deus sit prior nā oi instāti nature ꝑpter cāz dcāz

Ad aliā rōez neget̄ ɔn̄a qꝛ an̄s assumptū nō aliud importat q̄ ꝙ in eodez instāti tempis passio q̄ q̇ditatiue nō inest subiecto suo eidē inest nō quiditatiue. ista autē nō ɔtradicunt nam determinatio p̄scindēs addita fundamēto aut subiecto sic p̄scindit fundamentū aut subiectū quod abstrahit ab oi passiōe con tradictōe. nec est aliq̄d p̄dicatū de scdo mō quod possit ipsaȝ attingere sub tali p̄cisiōe.

Ex q̇bus sequit̄ ꝙ rōnabilius est ponere instātia nature p̄mo etiā originis q̄ honoris ⁊ pfectōis. qꝛ instantia nature ⁊ originis cadunt inter extrema habētia inter se habitudinē dependētie vel causalitatis aut ꝑducibilitatis. nō sic āt euenit necessario de extremis inter que cadit prioritas honoris aut ꝑfectōis quare ꝛc.

Quid autē sit dicēdū de q̇ditate increata cui applicant̄ talia signa theologis diffusius relinquat̄. q̄d si de priori originis eadē formarent̄ argumēta dicēduȝ ꝙ signū originis ꝑprie nō est aliud q̄ hoc ab hoc. vn̄ patrez esse prius origine filio est patrē esse a se a quo alius. filiū autē posteri' esse origine patre est filiuȝ esse a p̄re. nec plura ad p̄ns.

De secūdo quidē h' dicēduȝ ad q̄stionē ꝙ ratio siue descriptio aut notificatio p̄oris assignata quito metaphice est cōueniens vt in prio pricipali q̄ōis huius innotuit. Noscere tn̄ oportet ꝙ alio mō notificatio hec cōuenit priorib' essentialr ordinatis. aliter āt his que sunt accn̄taliter ordinata. nam in essentialiter ordinatis est vna depēdentia posterioris ad primū simplr. qꝛ nihil causat illo ordine sine primo simplr. nō autē sic ɔtingit in accn̄talr ordinatis. qꝛ accidit huic reuolutioni ꝙ alia p̄cesserit. nā potuit fuisse ēt ꝑ impossibile si prima n̄ fuisset vt inqt Scotus. vnde entitas taliū omniū nō est ab aliq̄ vno primo a quo dependeat omne posteri' ideo in accidētaliter ordinatis prius dicitur compatōeȝ ad aliquod primū nō simpliciter ſ ſm quid in respectu illi' quod ponitur prius esse ⁊ hoc accidit illis. Ex quib' seq̄t ꝙ prius ⁊ posterius tā in essentialr q̄ in accidentalr ordinatis dicit̄ ꝑ compatōeȝ ad aliquod principiū simpliciter vel ſm quid.

Propter quartuȝ quideȝ huius. ad primū potest dici forte Scotus in hoc quinto ꝙ in tempe est prius ex assignatōe nostra ⁊ silr principiū. Cuȝ ergo partes tempis sint accn̄taliter ordinate. qꝛ accidit diei p̄senti ꝙ hesterna p̄cesserit. ideo in tempe nō est primū simpliciter ſ ſm quid. Sunt igit̄ prius ⁊ posterius in tempe ex assignatōe nostra ⁊ nō simpliciter. ⁊ hoc supposita eternitate tempis vt ratio probat Unde prius ⁊ posterius in tempe ſm actualeȝ numerationem prioris ⁊ posterioris hn̄t esse ab anima. secus autem si considerentur quātuȝ ad habitualeȝ ordinē inter se. quare

tamen ipsum nunc in tempore in actu primo sanct⁹ Tho. quarto phisicoꝝ ca° vltio. positis rebus numeratis necesse est ponere nūeꝝ. Unde sicˢ res nūerate dependēt a numerāte ita ꝛ numer⁹ eaꝝ. eē aūt reꝝ nūerataꝝ non dependet ab intellectu nisi sit aliqs intellect⁹ qui sit causa reꝝ sicut est intellect⁹ diuinus. nō autē dependet ab intellectu aie. vñ nec numer⁹ reꝝ ab aia dependet sed solū ipsa numeratio que est act⁹ aie ab intellcū aie depēdet. sicut ergo pñt esse sensibilia sensu nō existente ꝛ intelligibilia intellectu nō existēte ita pñt esse numerabilia ꝛ numer⁹ nō existente numerāte ꝛ paulo post inqt si mot⁹ haberet esse fixū in reb⁹ sicut lapis possꝫ absolute dici ꝙ sicˢ aia nō exñte est esse lapidis ita aia nō exñte est numer⁹ mot⁹ qui est tēpus. sed motus nō hꝫ esse fixū in reb⁹ nec aliqd inuenitˢ actu in rebus de motu nisi quoddā indiuisibile mot⁹ quod est mot⁹ diuisio. sed totalitas mot⁹ accipitˢ p 9sideratōꝫ aie comparantis primā dispōeꝫ mobilˢ ad posterioreꝫ Sic ergo ꝛ temp⁹ nō hꝫ esse extra aiaꝫ nisi fm suū indiuisibile. ipsa āt totalitas temporis accipitˢ p ordinatōeꝫ aie numerātis prius ꝛ posterius in motu.

Sed 9tra solutōeꝫ arguitˢ si prius ꝛ posterius in tempore essent p assignatōꝫ nostram sequeretˢ ꝙ temp⁹ nō esset in genere quātitatis tꝫ 9ña qꝛ esset ens rōis nullū autē tale est in aliquo decem generꝝ realiū. vt qōne innotuit viijᵃ. huius quinti.

Amplius sequeretˢ ꝙ prim⁹ mot⁹ esset sine tempore vel ꝙ prim⁹ motus depēderet ab aia. quoꝝ vtrūqꝫ est falsuꝫ. tum qꝛ temp⁹ est passio primi mobilis q̄rto phicoꝝ. tuꝫ etiaꝫ qꝛ mot⁹ primi mobilis seclusa q̄cunqꝫ opatōe intellect⁹ nostri adhuc hꝫ esse in rerū nā

Ad primū istoꝝ q̄q̄ argumētuꝫ primuꝫ a Scoto derelinquatˢ insolutū dicēduꝫ ꝙ cū diffinitˢ temp⁹ quod est numer⁹ motus dupliciter hoc pōt intelligi. vno mō quo ad habitualeꝫ numeratōeꝫ ꝛ sic nō hꝫ ab aia ꝙ sit numer⁹ mot⁹ fm prius ꝛ posteri⁹. Alio° q̄tum ad actualē mensuratōꝫ ꝛ assignatōꝫ prioris ꝛ posterioris in motu ꝛ hoc hꝫ ab aia efficienter. formalˢr vo a seipso. mālˢiter āt motu primi mobilis. tēpus āt ponitˢ in pñto q̄titatis q̄tuꝫ ad hitualeꝫ nūeratōꝫ ꝛ assignatōꝫ ꝛ nō actualeꝫ. ꝑpter qō. s. Tho. sub alijs verbis xixᵃ. dis. primi sniaꝝ. Ens tripliciteˢ dicitˢ totū extra aiaꝫ. nihil extra aiaꝫ vt figmēta. extra mālˢiter sed intra formalˢr vt tēpus vle ꝛ vitas. Et p hec pꝫ solutio etiā ad secundū esse. Uñ tēp⁹ quo ad actualē mēsuratōeꝫ prioris ꝛ posterioris hꝫ suū 9plemētū ab aia. ꝫ si 9sideretˢ tps fm suuꝫ esse specificū qō sibi debetˢ ex nā sue spēi. sic tēp⁹ extˢ aiaꝫ hꝫ suū esse 9pletū ꝛ pfectū extra aiaꝫ sicut ꝛ alia successiua lꝫ nō ita pfectuꝫ sicˢ ētia pmanētia. Quare. s. Tho. i tractatu de tpe. Galien⁹ opinat⁹ fuit temp⁹ esse in aīa cui innititˢ Auerroys. Uñ tēp⁹ extra aiaꝫ hꝫ ēe in priori ꝛ posteriori mot⁹. ꝛ lꝫ pri⁹ ꝛ posteri⁹ mot⁹ nō sint sub esse pmanēti sunt tamē sub esse successiuo cū hēant esse successiuū.

Aliter rñdenduꝫ est ad principale ex doctrina Scoti ꝙ in tpe est principiū sine aia nō simplˢr primū nec etiā cū aia. est tñ ibi principiū respcū alic⁹ posterioris ꝛ prioris. quia illa dies incipit a mane ꝛ hora pria ꝑpinquor est mane ꝙ hora tercia. Est igitˢ pricipiū in tpe nō fm se totū nec fm assignatōꝫ aie. ꝫ respectu alic⁹ ptis. Uñ lꝫ fm se vt accipitur p toto tpe nō sit prius ꝛ posterius. in tpe tñ nō seqtˢ ꝙ isit tpi ꝛ pus ꝛ posteri⁹ qꝛ saltem fm ptes hꝫ prius ꝛ posteri⁹. Et si dicatˢ tps est quoddā 9tinuū ergo nō est ibi aliqō nūc in actu de se qō sit prius respcū cui⁹ dicatur alia ps posterior sed solū in potētia q̄tuꝫ est ex pte tpis. qꝛ aliter esset de se discōtinuū. g⁹ in tpe est solū primū ꝛ pri⁹ ex assignatōe nostra ꝛ solū in potētia de se. Dicēduꝫ ꝙ esse in potētia equoce dˢi de esse in potētia ad actū primū q̄ est potētia essentialˢ. ꝛ de esse in potētia soluꝫ ad actū secūduꝫ. ipsuꝫ auteꝫ nūc in tempe est soluꝫ in potētia accidētali. Propē quod respondendo dicatur ꝙ in ipso tempe nulluꝫ est indiuisibile in actu vt opponitur ei quod est esse in potentia secundo modo est

⁊ eẽ sic i actu nõ discõtinuat vt inqt Scot⁹.

Ad 2ᵐ principale ante oppositũ dicendũ ꝙ licꝫ in illis gñantib⁹ p ꝓpagatiõeꝫ non sit principiuꝫ simplr est tñ ibi ꝭm quid ⁊ in respectu.naꝫ tres gñantes hñt quartũ generãl ꝓ principio respectu cui⁹ dñr inť se priores ⁊ posteriores cuꝫ sit ibi ordo accñtalis.

Ad terciũ principale respondeť ꝙ notificatio assignata ð priori ꝯpetit eis q̃ sũt post principiuꝫ nõ autẽ ipsi principio qꝺ̃ est primũ.prius eni ꝑsuppõit aliqd añ se nõ sic pᵐ

Ad quartũ rñr ꝙ pri⁹ ⁊ posteri⁹ formaľ ꝯsiderata in esse relatiuo sũt simľ nec ▪num aliud ꝑcedit nõ sic autem eis cõsideratis ꝓ subſtractis.

Ad ꝯfirmatiõeꝫ dicẽduꝫ ꝙ nũc ꝑsens nõ est principiũ respcũ cui⁹ dicať prius ⁊ posterius in ꝑterito nisi mediante aliquo nunc ꝑterito priori.qꝛ est aliqd nũc prius respcũ c⁹ illa in ꝑterito dñr priora vel posteriora. vt quod est ꝓpinquius illi diciť prius.⁊ qꝺ̃ est remotius dicať posterius.nõ ẽ ergo simpliciter prius ⁊ posteri⁹ in ꝑterito respcũ ꝑsentis nisi vt respicit etiaꝫ nũc ꝑcedens.⁊ sic audiẽdus est sermo phi.

Ritur duodecimo

mo questio vtrum cuilibet potentie actiue correspõdeat potentia passiua.Et arguiť negatiẽ.qꝛ potentie actiue q̃ producit totuꝫ ens nõ corresp̃odet potentia passiua. aliter eniꝫ simľ ꝑduceret totuꝫ ens.sed dať aliqua potẽtia actiua que ꝑducit totum ens vt potẽtia diuia q̃ oia effectiue ꝑducit g⁹ ꝛc

Ampli⁹ potẽtia infinita q̃ ẽ infiniti vigoris q̃ intensiue nõ hꝫ aliq̃ potentiaꝫ sibi correspõdentẽ aliter motus fieret in instanti vt patet.viijº.phicoꝝ ⁊ pᵒ celi.sed aliqua ẽ potẽtia actiua infiniti vigoris vt potẽtia dei cuꝫ sit omnipotens vt vere creditur.

Adhuc quodlibꝫ ꝯtinuũ est diuisibile in infinitũ 3ᵒ ⁊ viº phicoꝝ ⁊ pᵒ celi.ꝫ isti potẽtie passiue nõ corresp̃odet aliqua potentia actiua nec naturalis nec artificialis.q̃re nec oi passiue potẽtie correspondebit actiua.

Ampli⁹ sensus est in potentia passiua ad sentire 2º ꝺ̃e aia.⁊ volũtas ad volitũ.3º ei⁹ deꝫ.sed tali potẽtie passiue nõ corrñdet actiua.quod ꝓbať primo ꝺ̃e sensu.qꝛ talis potentia actiua nõ est sensibile.qꝛ cuꝫ agens sit ꝑstantius passo sensibile vt color esset nobili⁹ poᵃ visiua quod est falsuꝫ.nec est potenᵃ actiua aie.qꝛ nõ dať sensus agẽs in ꝺ̃ctria phi lꝫ ꝺ̃eť intellect⁹ agẽs. De volũtate vo idẽ ꝓbať.naꝫ si potẽtia actiua corrñderꝫ voluntati hũane hoc essꝫ volibile.sed ꝯñs falsũ qꝛ tũc volũtas nõ essꝫ libera.qꝛ necessitareť ab obiecto agente in eã sufficienter sibi approximato.

In oppᵐ est Aristo.qnto metaphice caᵒ ꝺ̃e ptãte.potẽtia passiua est principiũ transmutãdi ab altero inquãtum alteꝝ.sic potẽᵃ actiua est principiũ trãsmutãdi alteꝝ inq̃ᵐ alteꝝ. Ex quib⁹ satis clare eliciť ꝙ potẽtie actiue corrñdet passiua ⁊ ecõuerso.

Propter primum

quidẽ h⁹ q̃uis lucidius ꝺ̃etermieť ꝺ̃e põ in ixº h⁹ qõe 2ᵃ.tñ ꝓnũc sciẽduꝫ ꝙ nomẽ potẽtie vt Scot⁹.viijᵃ.dis.primi est multiplex. quedã eniꝫ est potẽtia logica dicẽs modum ꝯpõis facte ab intellcũ.⁊ ista notat nõ repugnãtiam extremoꝝ.ꝺ̃e qua potentia meminit Aristo.qnto metaphice capº ꝓprio cũ dixit illud est possibile c⁹ ꝯtrariũ nõ ẽ ꝺ̃e nccitate veꝝ. Alioº dr poᵃ diuisa ꝯtra actũ q̃ vt sic diĉ imperfectõꝫ cũ expectãs actũ sit eo puata.diuisa in potẽtiaꝫ subiectiuã ⁊ obiectiuã ꝺ̃e qua diffuse habeť in.ixº.h⁹ qõe 2ᵃ.Tercio dr potẽtia realis q̃ diciť principiũ agẽdi vel patiẽdi vt ꝓprimũ fundamẽtuꝫ relatõnis.ꝺ̃e qua etiã.s.Tho.in qõib⁹ ꝺ̃e potẽtia. q.pria ⁊ alibi pluries.nomen potẽtie significat illud qꝺ̃ est principiũ nõ ãt relatõeꝫ.⁊ lꝫ sit primo impositũ ad significãduꝫ potẽtiaꝫ actiuã vt.s.Tho.ibidẽ ⁊ primo sniaꝝ dis. xlij.qꝛ tñ vox nulli rei nec modo significãdi repugnat eo ꝙ vox quelibet quãtuꝫ est ꝺ̃e se indifferẽs est ad quodlibꝫ significandum extra se ⁊ ad quemcunq̃ modum significandi

Cum oīa hec sibi insint ex impositōne ⁊ vsu hinc est ꝙ extendi pōt etiā ad significādum principiū passiuū. nō eniꝫ nomē potētie ē abstractū vltima abstractōe sed est ɔcretū concretōe ad fundamētuꝫ lꝫ nō ɔcretōe ad subiectū. vt Scot⁹ ibidē. quod intelligendū est ꝓprie loquēdo. nā phus cōcedit 2° de aīa ⁊ viiij°. metaphice ꝙ mā ē potētia. ⁊ Auerroys in libello de substātia orbis. matia est potentia recipiēs. naꝫ lꝫ nomē abstractū vltia abstractōe rōe qua abstractuꝫ nō sumat̄ ꝓ sbiecto saltē eo modo quo ɔcretū. tamē cōiter loquēdo vox significās formā aliquā in abstracto nō vltima abstractōe pōt esse imposita ad significāduꝫ subiectū suū ꝭm aliā rōeꝫ ⁊ equoce. cū nulli voci ꝙ̄tuꝫ est ex se repugnet quācunqꝫ reꝫ significare. Nomē autē potētie tercio mō sumpte ꝓ principio agēdi vel patiēdi vt ꝓxi͡mo fūdamētuꝫ vel sumit̄ ꝓ eo qđ significat vt Scot⁹ ibidē vel ꝓ eo qđ denoiat quod est ꝓximū fundamentuꝫ talis relatōis. Primo mō accipiēdo potētiaꝫ pro eo quod significat dico ꝙ potētia significat relatōeꝫ. vt ɔmētator primo phicoꝝ ɔmēto viiij°. sicut potētialitas vel principiatio. Potētia auteꝫ sumpta denoiatiue ꝓ fundamēto ꝑcise ꝓximo relatōis est illa cui⁹ diffinitōeꝫ assignat phus quinto ⁊ nono metaphice taꝫ actiue ꝙ̄ passiue ꝑ esse principiū trāsmutādi alterū vel ab altero. ꝛc.

Dixi autē potētiaꝫ sumptā denoiatiue ꝓ fundamēto ꝓximo ꝑcise ꝛc. qꝛ sumēdo potētiaꝫ taleꝫ nō solū ꝓ fundamēto ꝓximo ꝑcise ⁊ absolute. sed cū oībus circūstantijs concurrētib⁹ ad rōeꝫ potētie ꝓpinqꝫ cuiusmodi sunt in creaturis approximatio passi ⁊ impedimēti āmotio nō diffinit̄ ibidē. sed eā exꝑmit Aristo. ix° metaphice cap° 3°. qñ inquit possibile aliqđ possibile idest fundamētū potētie suple requirit aliqđ possibile idest passuꝫ ⁊ quādo idest temp⁹ ⁊ quomō ⁊ q̄cunqꝫ alia necesse est adesse in diffinitōe. ⁊ subdit tales inqt potentias necesse est vt possint qñ actiuū ⁊ passiuū appropinquāt hoc quidem facere. hoc vero pati nullo exteri⁹ ꝓhibēte.

Propter secundū quideꝫ. Tenēt theologi vt vere credit̄ ex fide primo ꝙ alicui potētie actiue sumēdo potentiā actiuā ꝓ fundamēto ꝓximo relatōnis quod est principiū agendi nō corrñdet potētia passiua aliqua sumpta correspōdenter illi potentie actiue. Et verificat̄ sermo de potentia actiua agentis vniūsalis quod est causa totius entis. vt. s. Tho. in qōib⁹ de potē͡a qōe 3ª articulo. xvij°. ad. x° . ⁊ hoc cōuincit prima ratio ante oppositū. Et fulcit̄ alia rōe. quāto agens est excellentius ⁊ nobilius tanto minus ꝓ̄supponit in sua actōe. sed de⁹ est nobilissimū agens ergo nihil presupponit in actōe sua ⁊ ɔñr nec potētiaꝫ passiuā. Nec istud cōuinci pōt nāli rōne. ideo Aristo. hoc nō ɔcessit. Tenēt ɔñr ꝙ ymaginabile est dari potētiaꝫ aliquā sine possibilitatē cui tamē nulluꝫ principiū in re potētiali vel actiuū est sibi correspōdens. verificat̄ autē hoc totum de potētia sumpta primo mō que ideꝫ est ꝙ nō repugnātia. quare Scot⁹. viij͡a. dis. primi Si ante mūdi creatōeꝫ mūdus nō solum nō fuisset sed ēt ꝑ impossibile deus nō fuisset ⁊ incepisset a se esse ⁊ tūc fuisset potens mūdū creare. si fuisset intellect⁹ aliquis antequam mūdus esset cōstitutus ⁊ anteꝙ̄ deus per impossibile incepisset esse de nouo potens munduꝫ creare cōponēs hāc ꝓpositiōeꝫ mundus erit. hec fuisset possibilis qꝛ termini nō repugnarēt. nō tamē ꝓpter aliquod principiū tūc in re possibili vel actiuū sibi correspōdens. Tenēt vlterius ꝙ licꝫ nō cuilibet potētie actiue sumpte ꝓ principio agendi qđ est fundamentum ꝓximuꝫ relatōis correspondeat potētia passiua sumpta ꝓ principio passiuo illi potentie actiue ꝓportionabili. tamē sibi cōrespondeat potētia aut possiblitas logica q̄ est nō repugnātia. Vñ. s. Tho. in qōibus de potentia vbi supra. anteꝙ̄ mūdus esset possibile erat mūduꝫ fieri nō ꝑ aliquā potentiā sed qꝛ termini nō sunt ad inuiceꝫ discoherentes h⁹. s. ꝓpōis mūdus est. sic eni dꝛ aliquid possibile ꝭm nullā pōaꝫ qnto metaphisice.

Tenēt vltimo q̄ cuilibet potētie actiue naturali vel alicui⁹ agētis pticularis qđ non ē totius entis causa corrn̄det potētia passiua vt.s.Tho.ibidē.sicut ēt cuilibȝ potētie passiue corrn̄det po.ª actiua in natura.vt sanct⁹ Tho.3° sniaꝝ dis.xxvª.⁊ alibi pluries.⁊ cōsilr q̄libet potētia passiua se extendit ad ea tantū ad que se extēdit potētia actiua eiusđ generis.vt.s.Tho.in q̄ōnib⁹ de v̄itate q̄ōne xviijª.⁊ alibi pluries.

Nosce [redacted] oportȝ ⁊ est dictoꝝ correctio vt Scot⁹ in ꝓlogo primi sniaꝝ q̄ cū dicit̄ cuilibet potentie passiue nāli corrn̄det aliqđ actiuū nāle.aliogn videret̄ q̄ potētia passiua esset frustra in natura si p nihil in natura posset reduci ad actū.Natura ibidē assūpta aliq̄n accipit̄ p principio intrīseco mot⁹ vel quietis ꝑut describit̄ 2° phisicoꝝ.q̄n̄q̄ pro principio actiuo naturali ꝑut nā distiguit̄ ↄtra artē siue ꝓpositū ꝓpter oppo.ᵐ modum pricipiandi.primo mō ꝓpositio illa nō ē vera.qꝛ nō corrn̄det omni passiuo nālr prin.ᵐ actiuū q̄ sit nā.qꝛ multa sūt nālit̄ receptiua alicui⁹ cui⁹ nō hn̄t pricipiū intrinsecū.Secūdo mō ēt illa ꝓpositio est falsa in q̄busdam q̄n̄.s.natura ꝓpter sui excellentiā ordinatur nālit̄ ad recipiendū pfectiōeȝ ita eminēteȝ q̄ nō posset subesse causalitati agentis nālis 2° mō.Et ad ꝓbatiōeȝ illi⁹ ꝓpositiōis dicēduȝ q̄ potē.ª passiua nō est frustra in natura.qꝛ lȝ p agēs nāle nō possit pricipalit̄ reduci ad actuȝ.tn̄ pōt p tale agēs disponi ad ipsuȝ induci ⁊ pōt [redacted] aliud agēs in natura idest in tōꝰ coordinatiōe entiū puta p agēs sup̄nāle complete reduci ad actuȝ.Si obicit̄ q̄ illud vilificat naturā q̄ ipsa nō possit ↄsequi pfectiōeȝ suā ex nālib⁹ cuȝ min⁹ deficiat in nobilibus 2° celi caplo 3°.Rn̄deo si felicitas nr̄a cōsisteret in speculatiōe sup̄ma ad qualē possum⁹ nūc nāliter ptingere nō dicēt phus nām deficere in necessarijs.nūc āt dico hāc posse hrī naturalr.⁊ vltra hoc dico aliā eminētioreȝ posse nāliter recipi.ergo in hoc magis dignificat̄ natura q̄ si sup̄ma sibi possibel̄ donat̄ ita nālis.nec miꝝ q̄ ad maioreȝ pfectiōeȝ sit capacitas passiua in aliqua nā q̄ eius causalitas actiua se extendat.Illud āt qđ additur de celo ⁊ mūdo nō est ad ꝓpositū.quia Aristo.ibidē loquit̄ de organis corrn̄dentib⁹ potētie motiue si ipsa esset instrumētalis ⁊ cōcedo q̄ vlr vbi datur potentia que nata est esse organica ei dat̄ a natura organū in non orbatis dico.sed in ꝓposito data [redacted] potētia sed nō organica non tamē data sunt oīa alia nālit̄ p̄ter potētiaȝ ↄcurrētia ad actum.A pho g° ibi hr̄i pōt q̄ nā ordinabilis ad aliquē actuȝ vel obiectū nālr hȝ pōaȝ ad illud ⁊ organū si potētia est organica.sed nō sic est de posteriorib⁹ requisitis ad actū.

Aliter possȝ dici q̄ illa ꝓpositio oī potētie passiue nāli ⁊c̄.vera est loquēdo de potentia passiua nāli vt passiua ↄpat̄ ad actiuaȝ nō āt vt passiua ↄpatur ad actū receptū hec Scot⁹ ⁊ q̄ laute.

Quia tn̄ hec determiatio lȝ sit vera vt catholice credo ꝓcedit ex pricipijs creditis ⁊ sermo adduct⁹ est medius inter pipateticos ⁊ theologos intētionem phi ex puris nālib⁹ māifestādo alit̄ dicēdū videt̄.

Propter tercium

quidē h⁹ dicēduȝ simplr q̄ cuilibet potētie actiue corrn̄det passiua ⁊ ecōūso ḃm intētōȝ phi ⁊ Cōmētatoris.Quod rōib⁹ fulcit̄ primo.qđ diffinit̄ p alteꝝ nō pōt esse sine illo.diffinitio eni ⁊ diffinitū debēt ↄuerti.sed potētia actiua diffinit̄ p passiuā ḃm suū totuȝ ambitū ⁊ ecōtra vt pȝ q̄nto metaphice g° ⁊c̄

Ampli⁹ omis potētia actiua vel ꝓducit substātiaȝ vel accn̄s p diuisionē sufficienteȝ sed in ꝓductiōe vtriusq̄ sp corrn̄det potētia passiua.qꝛ si ꝓducit accn̄s nō ꝓducit nisi in substātia disposita.si v̄o ꝓducit substātiaȝ ei corrn̄det potētia passiua qꝛ dispositio q̄ ē in subiecto.

Adhuc oē agens [redacted] potētiaȝ actiuam aut agit abiciēdo.aut alterā°.aut trāsmutādo.aut apponēdo.aut subtrahēdo.aut ↄpon̄do aut diuidēdo p sufficiēteȝ diuisiōeȝ.sȝ quocūq̄ istoꝝ modoꝝ agēs agat sp ei corrn̄det

potentia passiua. quod patȝ in singulis indu cẽdo. quia si agens agit ꝑ abiectionẽ ei cor respõdet potẽtia passiua a qua abicit.

Amplius omne qδ inducit᷑ aut potuit es se aut nõ esse. si potuit esse tunc pri⁹ fuit ali quid in quo fuit potẽtia passiua. Si vo nõ potuit esse ergo impossibile erat esse ⁊ im possibile erat fieri. ⁊ ꝯñr nõ possibile ꝓduci ab aliqua potẽtia actiua ⁊ ecõuerso ꝓbari põt ꝺe potẽtia passiua ꝙ ei corrñdeat actia. Et huic inherẽdo ꝺeterminatõi neget᷑ maiõ rõis cor̃. quãto aliquod agens est nobilius ⁊ excellentius min⁹ p̃supponit. Primo eniȝ si ratio cõuinceret arguat᷑ sic. intelligẽtia 2ª est nobilius agens q̃ natura. sed natura pre supponit aliqd in sui actõne. ergo intelligẽtia secunda p̃suppõit nihil. sed ꝺeus est nobilius agens intelligẽtia secũda. ergo presuppõit in sui actõe min⁹ q̃ nihil qδ nõ est intelligibile Secũdo quãto aliquod agẽs est nobili⁹ vt ꝺicerẽt phi tanto plura p̃suppõit in sui actõe quare Scot⁹ in quolibetis. Ista ratio lȝ sit ꝓbabil᷑ nõ tñ est pho ꝺemõstratõ q ꝺicerȝ ꝙ sicut pfectior est causa supior ita p pꝯes cau sas medias causat. nec ille cause medie req runt᷑ vt addat᷑ pfectio causalitatis que tota pfectissima est in sola prima. sed magis req runt᷑ vt habeat᷑ ordinata pfectio ꝺescendẽs ad vltimũ impfectuȝ. ordinata autẽ pfectio nõ habet᷑ sine ꝺiminutõe perfectionis ⁊ cuȝ imperfectione annexa.

Propter quartuȝ quideȝ hui⁹. ad primũ cõcedit᷑ maior vt ꝓ ducit totũ ens. sed minor est neganda apud phos p̃cipue Aristotelem ⁊ Auerroym qui ex sensatis hoc nõ potuerũt cõuincere. tamẽ illa minor simplr̃ est credenda ⁊ ei firmiter assentienduȝ est ex informatõe fidei catholi ce licet illud nõ possit ꝺemõstrari.

Ad 2ᵐ principale consilr̃ cõcessa maiori minor ab eisdẽ negaret᷑ vt. xiiᵒ. b⁹ videbit᷑.

Ad terciũ rñr ꝙ ꝯtinuũ esse ꝺiuisibile ⁊c. ꝺupl̃r põt intelligi. vno mõ ꝙ illa potẽtia sic sit actu vt sit in actu cõpleto. ⁊ sic nullũ cõti nuuȝ est ꝺiuisibile in infinitũ. Alio mõ ꝙ sit in potẽtia ad actuȝ incõpletuȝ ⁊ potẽtie per mixtuȝ. ⁊ hoc modo repitur potẽtia passiua correspõdens actiue vt potentia ꝺiuidens.

Ad vltimũ argumentuȝ neget᷑ vtraq꜄ ps minoris. ⁊ ad ꝓbationẽ ꝺe sensu agente sup posito ꝙ nõ ꝺetur sensus agẽs. ꝺicẽduȝ ꝙ lȝ sensibile in eo ꝙ agens sit p̃stantius potẽtia sensitiua. non tñ absolute ⁊ simpl̃r est nobi lius. ⁊ ita intelligitur illa famosa auctoritas Aug. xiiᵒ. sup Genesim. oẽ agens est p̃stan tius patiẽte. Et supposito ꝙ ꝺet᷑ sensus agẽs hoc ñ ꝯtradicit pho nec Auerroy qui vidẽt hoc cõcedere vt diffuse ꝺisputat᷑ 2ᵒ ꝺe aia.

De volũtate autẽ ꝺicẽduȝ primo ꝙ sibi cõ rñdet potẽtia actiua qꝛ voluntas actiua. vt s. Tho. tercio liᵒ ꝯtra gẽtiles capᵒ. lxxxviiiᵒ ⁊ alibi pluries. Volũtas põt moueri ꝺupl̃r. s. ab exteriori idest ab obiecto vel a repñn tante illδ ⁊ ab intrinseco idest a se vel a cau sante eaȝ. Vñ Scot⁹ nedũ ꝯcedit volunta teȝ effectiue causare actũ volendi. vt 2ᵒ. snia ruȝ ꝺis. xxvª. ymo etiã posuit eaȝ totalẽ cau saȝ volitõis. vt in 2ᵒ eiusdẽ ꝺis. xxxviiª. intẽ tuȝ ꝙ obiectũ cognitũ ponit᷑ soluȝ in rõe ter minatiui. volũtas ãt vt sufficiens actiuũ sue volitõis. Et supposito etiã ꝙ ipsa nõ esset ac tiua sed soluȝ ipsuȝ volibile ex hoc nõ seq̃t᷑ ꝙ nõ esset libera. qꝛ forte libertas volũtatis est respectu ordinator̃ in finẽ nõ autẽ respe ctu finis. δ hoc tamen ꝺicet᷑ in nono bni⁹. q. xiiiª. Si quis autem catholice oppositũȝ satagat ꝺefendere respõdeat ad ratiões phi losophor̃. Ad prima cum ꝺicit᷑ illud quod ꝺiffinit᷑ alterũ ⁊c. ꝺicẽduȝ ꝙ ibi ꝺiffinitur potentia actiua agentis particularis qδ nõ est totius entis causa. ⁊ consequẽter negetur ꝙ ꝺiffiniatur potentia actiua seu passiua se cunduȝ totũ suũ ambituȝ.

Ad secunduȝ admisso añte sane tamẽ in tellecto neget᷑ minor vniuersaliter intellecta. cuius instantia est ꝺe potentia actiua produ cente aliquid non per motuȝ. vt est potentia creandi. que cum ex nihilo ꝓducat non eget ꝺispositõe aliqua in subiecto. Et idem ad

tercius vã est maior ibidẽ assumpta de agẽte particulari aut naturali. nõ autem de eo quod est totius entis causa. Ad quartã rationẽ principalem respondetˀ cõcedendo q̄ omne quod inducitˀ prius potuit induci non quidem potentia passiua sed in potẽtia actiua agentis. Illud eniȝ quod fit postquã possibile fuit fieri educitˀ de potentia actiua non autẽ de potentia passiua materie. vt.s. Tho. in q̄onibus de potentia questiõe tercia Uel potest dici q̄ fuit possibile aut potuit induci possibilitate logica idest nõ repugnãtia. quia termini non sunt inuiceȝ discoherẽtes aut repugnãtes vt supra. quare ꝛc.

Rítur tercio

decimo q̄stio vtruȝ ꝓpria rõ quantitatis fm q̄ est gñalissimuȝ sit diuisibilitas vel ratio mẽsure. Et arguitˀ primo q̄ diuisibilitas nõ sit ꝓpria ratio quãtitatis. naȝ illo dato sequeretˀ q̄ partes post diuisionẽ differrẽt inter se. ɔñs tamen vr̃ falsuȝ. nam aut differẽt formalr̃ aut p accidẽs. nõ p accidẽs q2 tũc quãtitas esset diuisibilis p accidens. cum ideȝ sit principiũ diuisiõis ꝛ distinctõnis diuersaꝝ ptium. nõ etiã formalr̃ q2 differẽtia formalis est specifica. ergo ptes diuise differẽt specifice. q̄d tamẽ est falsuȝ inq̄ᵐ sunt ptes quãtitatiue.

Amplius ꝓpria ratio generis equalitˀ cõuenit oibus spẽbus. q2 genᵘ eque de eis p̄dicatur. s diuisibilitas nõ equalr̃ ɔuẽit q̄titati cõtinue ꝛ discrete. q2 quãtitas cõtinua est diuisibilis in potẽtia. sed discreta est diuisibilis in actu. Uñ Euclides. vijᵒ. theorematũ ꝓpõe quita. omnis numerᵘ mĩor est ps maioris. ꝛ q̄nto metaphice caplo de colobon. numerus hȝ ptes aliquo mõ diuisibiles. sic̄ quinarius binariũ ꝛ ternariũ. Si ergo est senarius actu duo ternarij sunt actu ptes. ꝛ cõsequẽter ipse senarius est diuisibilis actu.

Adhuc cuiᵘ est potẽtia eiusdeȝ est actus p2io de sompno ꝛ vigilia. Si ergo diuisibilitas esset ꝓpria ratio quãtitatis cõueniens omni quãtitati actus etiã diuidendi cõueniret omni quãtitati. ɔñs falsuȝ. naȝ q̄d diuiditˀ non est actu cõtinuũ fm q̄ diuiditur.

Amplius si ꝓpria ratio quãtitatis ꝛc. sequeretˀ q̄ diuisibilitas cõpeteret omni q̄tto. ɔñs falsuȝ. nam est dare minimũ in nãlibus primo phisicorum.

Confirmatˀ. si sic. cuicũq3 inesset hec ratõ illud esset per se species q̄titatis. ɔñs falsuȝ. nam locus tempᵘ ꝛ motus habẽt diuisionẽ ꝛ tñ nõ ponunt̃ int̃ spẽs q̄titatis p se. locus eñi nõ numeratˀ int̃ spẽs q̄titatis in hoc q̄nto. vt Auerroys. Tempᵘ quoq3 ꝛ motus cũ sint quãta p accñs nõ videtˀ spẽs q̄titatis.

Secũdo principalr̃ arguitˀ q̄ ratio mensure nõ sit ꝓpria ꝛ p2ia ratio q̄titatis. Ratõ gñis equalr̃ inest oibus spẽbus cuȝ vniuoce p̄dicetˀ de eis. sed ratio mẽsure nõ est hᵘmõi cũ priᵘ cõueniat q̄titati discrete q̄ continue vnitati eniȝ ꝓpriũ est esse mẽsurã. ꝛ cũ illud p se sit principiũ nũeri ab illo p2io deriuatur ratio mẽsure ad nũeruȝ ꝛ de nũero ad cõtinua. vt. xᵒ. metaphisice caplo 2ᵒ.

Amplius si sic seq̄retˀ q̄ illud q̄d maxie hẽt rõeȝ mẽsure maxie hr̃et rõeȝ q̄titatis. s vnũ maxie hȝ rõneȝ mẽsure. xᵒ. metaphice. vnũ ergo erit spẽs quãtitatis q̄d est falsum.

Adhuc rõ mẽsure cõueñit omĩ generi generalissimo cũ in oĩ genere sit vnũ primũ q̄d est metrũ ꝛc. xᵒ. metaphice. gᵒ rõ mẽsure non est ꝓpria q̄titati. q̄d si dicatur q̄ duplex est mẽsura q̄daȝ p replicatõeȝ que aliquotiens sũpta reddit suũ totũ. ꝛ ista est ꝓpria q̄titati Alia autẽ est mẽsura fm cognitõȝ ꝛ pfectõeȝ ꝛ de hac ꝑcedit argumẽtuȝ. Cõtra aduc ratio ꝑcedit. nã talis ratio mẽsure p replicatõeȝ nõ equalr̃ ɔuẽit cõtinuis ꝛ discretis. cũ in discretis sit simplr̃ mĩma mẽsura que per replicatõeȝ reddit suũ totum nõ autẽ ita est in cõtinuis. xᵒ. metaphice.

In oppoᵐ arguitˀ p2io q̄ rõ q̄titatis sit diuisibilitas. naȝ illa rõ fm quã est distinctõ specifica videtˀ esse essentialˀ generi. sed diuisibilitas est huiusmõi cũ fm vnã diuisioneȝ duas aut tres distiguantˀ spẽs q̄titatis p se quinto metaphisice.

Amplius quãtitas cõtinua est cuius ptes copulanť ad aliquẽ terminũ cõez in pũctis sič q̃titas discreta opposito mõ se h₃. ergo ď ratõne vtriusq̧ est habere ptes. sed oẽ habens ptes. ẽ diuisibile ergo ꝛc.

Adhuc diuisibilitas ponit̃ in diffinitõne quãti ergo est ꝓpria ratio ipsius. est enĩ quãtu₃ illud quod est diuisibile in ea que insunt quoꝝ vtrunq̧ ꝛ singulũ vnũ aliquid. ꝛ hoc aliquid natu₃ est esse.

De etiã ratio mẽsure sit ꝓpria quantitati arguit̃. illud ex cui⁹ distinctõe assignatur distinctio essentialis spẽꝝ q̃titatis est rõ propria ꝛ pria generis q̃titatis. ʒ rõ mẽsure est huiusmodi. locus enĩ ꝛ supficies distinguũť in rõe mẽsure cũ loc⁹ sit mẽsura extrinseca. supficies autẽ est mensura intrinseca.

Amplius oratio ponit̃ spẽs q̃titatis in p̄dicamẽtis ꝛ non ex alio nisi quia sibi competit ratio mensure ergo ꝛc.

Adhuc sicut se habet dispositio ad qualitate₃ ita ratio mensure ad quãtitatem. sed dispositio dicit̃ prima ꝛ ꝓpria ratio qualitatis. ergo ratio mẽsure erit prima ꝛ ꝓpria ratio quãtitatis.

Propter primum quide₃ huius sciendu₃ ꝙ quantitas est duplex. quedã est quãtitas virtutis de qua habitu₃ est in primo hui⁹ qõe prima. q̃ est gradus intrinsecus alicui⁹ quiditatis ɔsequens illa₃ in esse pfectionali ex vltima realitate illius quiditatis. sicut homo h₃ quãtitatẽ virtutis que consequit̃ ipsum in esse perfectionali inquãtu₃ homo h₃ vltimã sua₃ realitatẽ seu differẽtia₃ reponẽte₃ ipsum in tali distantia vel approximatõe ad gradũ sũmu₃ pfectionale₃ q est deus. ideo .n. angelus in q̃titate v̄tutis dicit̃ pfectior hoie ꝛ homo pfectior equo. qꝛ ad ipsa₃ differẽtia₃ vltimam ɔstituẽte₃ angelũ in esse suo specifico cõseqt̃ talis pfectio p qua₃ est in tali pte latitudinis entiũ. ꝛ silr̄ de hoie respcũ equi. Ex quo seq̃r p̄rio ꝙ q̃titas v̄tutis nõ ẽ q̄ditas alic⁹ pũti. nec de se q̄ditas sed est mod⁹ q̄ditatis ꝛ ei⁹ gradus ɔñs ipsa₃ intrisece p quã arguimus ipsa₃ quiditatẽ esse in tali situ latitudinis p fectionalť entiũ vniformit̃ difformis. Seqt̃ 2ᵒ ꝙ talis quãtitas v̄tutis cõsequit̃ quid quid nec in aliquo pũto se sed reducit̃ ad quẽ intellectũ forte recte dictũ est in sex principijs. hos est animãtioꝛ planta. hec ãt omia audiant̃ de q̃titate v̄tutis sũpta p formali que est tanta vel tanta latitudo pfectõis ɔsequẽs suã q̄ditatẽ. Nõ ãt de q̃titate v̄tutis fũdamẽtalr̄ cõsiderata q̃ est ipsa q̄ditas nata fũdare illũ gradũ entitatis siue sit constitutibil̄ p differẽtia₃ siue nõ. Sequit̃ ɔñr ꝙ ens vt ens nõ h₃ gradũ intrisecũ nec q̃titatẽ v̄tutis silr̄ nec passiões prime entis nec modi intrinseci ipsaꝝ reꝝ hñt q̃titatẽ v̄tut̄. Et huic snie p doctria Scoti ɔsonat sentenᵃ sc̄ti Tho. in pᵃ pte qõne. xlijᵃ. artiᵒ p̄. alibi pluries du₃ inqt ꝙ q̃titas v̄tutis attẽdit̃ fm pfectõe₃ alic⁹ nature vel forme. de qua non intendit̃ in pũti qõe. Alia ãt est q̃titas mol̄ siue dimẽsiua q̃ est entitas hñs pte₃ extra pte₃ cũ extẽsione t̃mioꝝ tã intrisecoꝝ q̃ extrisecoꝝ cui ɔuẽit diuisibilitas in infinitũ taq̃ ei⁹ ꝓpria passio. Cũ enĩ pũctus nõ sit quãtitas molis ʒ prinᵒ ei⁹ sũt in ea infinita puncta nõ in poᵃ vt coir dr̄. qñymo in actu tam entitatiuo q̃ in actu exñtie. ꝛ dici pñt termĩ extriseci. Sunt quoq̧ in tali q̃titate infinite ptes integrales intrisece q̃titati que dici pñt termĩ intriseci que ẽt sũt infinite in actu tam entitatiue q̃ in exñtia. ꝛ q̃q̃ infinitũ in actu nõ sit actu signabile determĩate finite. sũt tñ infinita assignabilia actu exñtie indet̃miate finite. Est autẽ talis q̃titas saltẽ pmanẽs triplex vel fm vnã dimẽsionẽ solum vt linea. vl̄ fm duas tñ vt supficies. vel fm tres vt trina dimẽsio vel corp⁹.

Ex ista autẽ q̃titate mol̄ orit̃ q̃titas discreta. q̃ l₃ p mãli suo nõ sit nisi vnitates q̃ sunt mã nũeri. tñ p formali ẽ q̄ditas q̃da₃ cõstituta ꝓpriũ gen⁹ ꝛ differẽtia₃ ꝓpriã p quã reponit̃ in determĩata spẽ sic diffinita. q̃titas discreta est entitas ex mltis vnitatibus aggregata que non copulantur ad aliquem

terminū cōmunez vt discreta est.
Nosce autē oportet vt cognoscat̄ diuersitas inter quātitatez virtutis ⁊ quātitatem molis siue dimensiuaz. vt. s. Tho. in prima parte qōe. xlij^a. articulo p^rio. q̄ quātitas v̄tutis siue pfectōis pōt attēdi dupl'r. vno mō in ipsa pfectōne forme vel nature. ⁊ sic dicit̄ magnitudo spūalis. Alio mō in effectib⁹ fōme ⁊ hoc dupl'r fm q̄ duplex est effect⁹ forme. s. esse ⁊ opari. vno° fm esse inq̄tuz ea q̄ sunt pfectioris nāe sūt maioris duratōnis. Alio mō fm opatōez inquātuz ea que sūt pfectioris forme vel nature sūt maioris potētie ad agendū. quare. s. Tho. ibidē ad pri^m huiusmodi āt quātitas v̄tualis attendit̄ primo quidē in radice idest in ipsa pfectōe forme vel nature. ⁊ sic dicit̄ magnitudo spūal. sic dr̄ magn⁹ calor pp̄ter suā intēsionē ⁊ pfectionē. ⁊ ideo dicit Aug⁹. vi^o. de trinitate. q̄ in his que nō mole magna sunt hoc ē maius esse quod est melius esse. nā meli⁹ dicit̄ quod est pfectius. Secūdo autē attendit̄ q̄titas virtualis in effectib⁹ forme. prim⁹ aūt effect⁹ forme est esse. nā omis res h3 esse fm suā formā. secūdus aūt effect⁹ est opatio. nā oē agens agit p suā formā. Attēdit ergo q̄titas virtualis fm esse ⁊ fm opatōnez. fm eē qdez inq̄tū ea q̄ sunt pfectioris nature sunt maioris duratōis. fm opatōez autē inq̄tuz ea q̄ sunt pfectioris nature sūt magis poten^a ad agendu3. Et in p^rio sniaꝝ dis. xix^a. qōne q̄rta articulo p^rio ad primū q̄ quātitas virtutis nō attendit̄ fm diuisionez v̄tutis intrisecus. sed attendit̄ ei⁹ diuisio respcū exteriorū. vel fm nūeꝝ obiectoꝝ vel fm intentōes act⁹ vel fm modos agendi. Vñ p3 q̄ in q̄titate v̄tutis nō est ratio totius ⁊ ptis integralis. q2 ptes integrales sunt intra suū totū. Et in qōib⁹ de potētia qōe p^ria articulo 2° in cōpe elicitiue q̄ duplex est q̄titas. s. extēsiua q̄ attēdit̄ fm q̄ ad plura vel pauciora se extēdit ⁊ vocat̄ alio nomie q̄titas arismetrica. super qua fundatur proportio arismetrica. Alia est quātitas intēsiua que attendit̄ fm q̄ maioris vel mioris v̄tutis est ⁊ vocat̄ q̄titas v̄tutis que alio noīe vocat̄ q̄titas geometrica sup qua fundat̄ pportio geometrica Maīfestu3 est. n. q̄ aurū mēsure vni⁹ digiti est minoris quātitatis primo mō q̄ argentū mēsure vni⁹ pedis. sed tñ est maioris q̄titatis 2° cū sit maioris valoris. Vnd. s. Thōs ibidē subdit quātitas potētie attendit̄ fm q̄ se extēdit in multa vel pauca obiecta. ⁊ hec vocat̄ quātitas extensiua. Attendit̄ etiaz in hoc q̄ intense vel remisse agit ⁊ hec vocatur quātitas intēsiua. Addit̄ autē ad p̄ns quātitas p̄dicamētalis cois quātitati dimēsiue ⁊ discrete que a pho notificat̄ quto metaphisice. quare Auerroys ibidē iste sermo pōt ēe q̄si dissolutio cōtinue ⁊ discrete q̄titatis. nō diffinit̄ autē in rōe mēsure. q2 vt sic cōsiderat̄ a logico quomō potius h3 diuidi q̄ diffiniri. Sed fm esse q̄titatis p esse diuisibile in ea que insunt ad d̄riaz diuisiōis mixtorū Naz corp⁹ mixtū resoluit̄ in elemēta q̄ non sunt actu in mixto. sed v̄tute tm̄. vnd non est ibi tm̄ diuisio quantitatis. sed oportz q̄ sit aliqua alteratio p quā mixtū resoluat̄ i elemēta. Et addit̄ q̄ vtrūq3 aut singulū est natu3 esse vnū aliqd ⁊ hoc aliqd demōstratum ad remouēdu3 diuisionē in ptes essentiales q̄ sunt mā ⁊ forma. nā neutrū eoꝝ natu3 est esse vnū aliqd p se. Sed dubitaret aliquis an in p̄dicta diffinitōe intelligat̄ q̄ quātum sit diuisibile in ea que insunt actu. aut in ea que insunt potētia. si 2^m sic cōtiret diuisioni mixtoꝝ cū miscibilia sint in mixto in poten^a ⁊ v̄tute vt dictū est. nec pōt dici primum q2 ptes exn̄tes in toto nō sunt actu ꝟ solū p⁹ diuisionē. Dicēdu3 ex doctrina. s. Tho. in tractatu d̄ nouē generib⁹ accidētiu3 q̄ q̄tu3 est diuisibile in ea q̄ insunt que dicunt̄ esse actu q2 sunt ppinqua actui. ita q̄ p solaz vnicaz diuisionē ⁊ nō p aliquā alteratōez adiunctā reducunt̄ in actu. nō aūt sic est de his in que mixtū diuidit̄. Inqt. n. s. Thōs ibidē q̄ q̄titas fm eius rōez cōez que ponit̄ quito metaphisice est diuisibil' in ea que sunt in actu. quod nō est ideo dictū q̄si ptes in quas q̄tū est diuisibile essent actu in toto in quo sunt

indiuise. sed hoc dictū est ad driaʒ mixtorū que nō sunt diuisibilia in miscibilia nisi per alteratōeʒ p quā altera forma inducit͛. ꝫ in diuisione quātitatis sine alteratōe aliqua so la diuisione fit ps actu. Unde qñ est in toto actu esse dicit͛. qꝛ quod prope est nihil abes se differre videt͛. ⁊ ideo statiʒ subiūgit ꝙ q̄libet pars nata est esse vnū aliqd demōstrabile quod nō ꝯuenit ptib⁹ eēntialib⁹ ⁊ materie ⁊ forme. qꝛ post diuisionē neutruʒ manet ꝑ se existens nisi forte fuerit forma ⁊ hoc aliquid simul sicut est humana anima.

Dico autē rōeʒ ꝓpriā q̄titatis diffinitōeʒ vel pteʒ diffinitōis eiusdē. Uñ. s. Tho. in ꝑ sniaꝝ dis. xxxiiij^a. Ratio dicit͛ dupl͛r. illud quod est in ratiocināte idest act⁹ rōis vel potentia ⁊ vt est nomē intentōis. s. diffinitio vl͛ argumētatio. Est auteʒ diuisibilitas triplex. quedā in ptes essentiales. quedā i partes potestatiuas. alia in ptes q̄titatiuas ei⁹dem rōis de qua p̄sens extat quesitū que vel est actualis vel aptitudinalis. Mensuraʒ vō audio ad p̄ns illud p quod cognoscit͛ quātitas rei ⁊ est quid minimuʒ vl͛ simpl͛r. vt in numeris in quib⁹ primo inuenit͛ vel q̄ ad nos vt in cōtinuis. vt sanctus Tho. quinto ⁊ decimo huius ⁊ alibi pluries.

Propter secundū

quideʒ huius. Nōnulli rōibus post oppositū inducti simpl͛r cōcessere q̄titatis rōeʒ ꝓpriā esse diuisibilitatē in ptes eiusdeʒ rōis. qdaʒ autē ponūt ratōeʒ mēsure. primi assumūt p̄ter ratōes datas id cōfirmātes auctoritateʒ sancti Thōe primo sniaꝝ dis. xvij^a. ⁊ in. xix^o. ⁊ qnto metaphisice qui inquit ꝙ ratio quātitatis ꝯsistit in diuisibilitate. Mēsura quoꝗ ꝙ intrinseca sit q̄titati paulo an̄ innotuit Uñ. s. Tho. in tractatu de natura loci. omissis oib⁹ opiniōib⁹ q̄ sunt circa hoc ꝓpria rō q̄titatis que cōpetit q̄titati ꝟm ꝙ q̄titas est ratio mēsure. ꝓpter quod dicit Auerroys ꝙ q̄titates sunt differētie mēsuraꝝ. Alia enim est rō mēsurādi aliqd intrīsece ⁊ extrinsece. Et posset opinio prima cōfirmari sicut substantia nō est finita nisi p quātitatē loquēdo de finitate ꝟm extēsionē vt colligit͛ primo phisicoꝝ. Pari rōe substātia nō videt͛ diuisibilis in ptes eiusdē rōis nisi p quātitatē. g⁹ intimior est diuisibilitas in ptes eiusdē rōis ipsi q̄titati q̄ substātie sine qua non ꝯtingit q̄titateʒ intelligere vt notū est cuilibʒ speculanti. ergo erit ita eēntial͛ q̄titati ꝙ ipsa erit de eius intellectu formali ⁊ qditatiuo.

Cōfirmat͛ qꝛ Aristo. qnto metaphice diffinīēs q̄titatē eā notificauit p esse diuisibile in ptes eiusdē rōnis. Si. n. quātuʒ est qđ est diuisibile in ea que insunt quoꝝ singulū natuʒ est esse hoc aliqd idest in ptes eiusdē rōnis g⁹ q̄titas est per se diuisibilitas in hm̄oi ptes. nā vbi ē p̄dicatio ꝑse primo⁹ teneʒ a concretis ad abstracta vt Scotus in p̄ntis.

Nosce auteʒ oporteʒ ꝙ ptes eiusdem rōis sunt ptes eiusdē spēi ad inuiceʒ. vt due ptes ligni quaꝝ quelibʒ est lignū. sil͛r duo hoies qui sunt eiusdē spēi spēalissime. ⁊ huiusmodi ptes aliqñ sunt sibi inuicē cōtinue vt due ptes ligni aut ignis ⁊ tūc dici p̄nt quātitatiue Aliqñ vō nō sunt sibi inuicē ꝯtinue ꝫ distincte ⁊ diuerse ꝟm actū vt duo homies. ⁊ dici p̄nt ptes eiusdē spēi. Huic āt inherēdo posi tōi facilis esset solutio rationū ante oppositū

Ad p̄mā ꝯcedit͛ ꝙ ptes quātitatis ei⁹dē rōis differūt facta diuisione primo formalit͛ p ꝓpria principia indiuiduātia. q̄titas eniʒ in ꝓprio g̃ñe hʒ ꝓpria prin^a idiuiduātiā. qđ nō ꝯuenit alijs accñtib⁹. nec est veꝝ ꝙ omis dr̄ia formalis sit specifica. ꝫ solū illa q̄ est inter diūguibilia nullaʒ hn̄tia habitudinē ad māʒ qual͛r nō est de q̄titate. Sic in sili due aīe intellectiue for. ⁊ pla. forma͛r distinguūt͛ nō t̄n specie ꝫ solū p diuersaʒ habitudinē ad diuersa corpa. distictio g⁹ formal͛ est specifica nisi distinctōeʒ māleʒ includat aut saltē p̄supponat ⁊ sit p dr̄ias forles ⁊ specificas. Uñ Scot⁹ qnto metaphice. dico ꝙ ptes q̄titatis differūt seipsis formal͛r ita ꝙ ptes q̄titatis sunt ꝓxima fūdamēta distīcta. ⁊ tam̄ nō spē distinguūt͛. Ille autē ptes q̄titatis sic diuise si sint in diuersis ptib⁹ substātie p̄nt

dici p accñs quoquomõ differre.s.ad distin ctionem suoꝝ subiectoꝝ.

Ad secũdã rõez principalez minor ẽ fal sa.⁊ ad ꝓbatõz dicẽduz ꝙ quãtitas discre ta non est diuisa actu sicut nec continua.sed solum in potentia.nec actu duo ternarij sunt partes senarij nisi in potẽtia alias ex distin ctis specie ⁊ actu distinctis specie fieret vnũ spẽ qδ est falsuz.naz eadez rõe binariꝰ ⁊ ter narius essent ptes quarij.sed vnitates in mi nori nũero sunt ptes mãles in maiori nume ro.cuz ergo adducit̃ Euclides cũ Pħo tali ter interp̃tandus est coꝝ sermo.numerꝰ mi nor est pars numeri maioris idest vnitates in nũero minori sunt ptes in numero maiori adeo vt ptes numeri dicant̃ dissiles ꝓ quã to põt accipi ps maior ⁊ minor in nũero pu ta ꝙ habet duas vnitates ⁊ ꝙ hꝫ tres vni tates.de quo diffusius questione sequenti.

Ad terciã principalez rõez cũ dicit̃ cuiꝰ est potẽtia ꝛc̃ dicẽduz ꝙ duplex est potentia q̃daz abiciẽs actũ sicͭ corruptibile est in potẽ tia ad corruptõez.⁊ tñ illa potẽtia nunq̃ est sitͥ cuz actu. qꝛ adueniẽte actu subiectũ est in corrupto esse ⁊ nõ in potẽtia ad corrũpẽduz q̃daz vero est potẽtia simul stans cũ actu sicͭ hõ est risibilis qui si actu rideat nõ minꝰ est aptus ad ridẽdũ. quia illa aptitudo que est risibilitas est ꝓpria passio hoĩs que nunquã derelinqt suũ subiectũ .Cuiꝰ ergo est potẽtia sumpta primo mõ eiusdez est actꝰ successiue ⁊ nõ simul.⁊ hoc mõ continuũ est diuisibile quod qñ actu diuidit̃ iaꝫ nõ est cõtinuum. Cuiꝰ autẽ est potẽtia secũdo mõ eius ẽ actꝰ simul aut successiue.quo modo cõtinuũ non est in potentia.

Ad quartã rõez coĩter respõdet̃ vt sctũs Tho.in 2° sniaꝝ dis.xiiij.⁊ dis.30. ⁊ primo phisicoꝝ lectiõe.viijͣ.ꝙ mima caro põt acci pi duplr̃.vnoᵒ in esse mathematico vt q̃nta est ⁊ sic ei nõ repugnat posse diuidi in infini tũ.nec vt sic est dare mimũ. Alioᵒ põt sumi in esse naturali ⁊ sic nõ est diuisibilis actu q̃ tenus forma nãlis reqrit subiectũ determina tũ.qꝛ si vlteriꝰ diuideret̃ nõ posset ibi hua ri forma nãlis ⁊ cõuerteret̃ in cõtinẽs.⁊ hoc mõ loqtur Aristo.primo pħicoꝝ. hic autez sumit quãtuz vt q̃tuz est.

Sed cõtra hãc solutõez multipliciter in stat̃ p istaz solutõez nõ magis mimuz natu rale est indiuisibile q̃ maximũ. quod argui tur.maximũ naturale nõ est diuisibile fm se nisi vt quãtuz est.sed ita est q̃titas in mimo sicͭ in maximo.ergo ita vere erit mimuz na turale diuisibile sicut maximũ.

Posset dici ꝙ in quãto illo aliqñ ꝯiungi tur aliquod impediẽs diuisionẽ sicͭ in mimo sed in maxio non qꝛ facta diuisiõe in maxio manerẽt ptes in spẽ qua prius nõ sic in mi nimo. Sed cõtra aut illud impedimẽtuz cõ iũctuz repugnat simplr̃ diuisibilitati. ⁊ tunc repugnat quãto.⁊ ita mimũ nõ erit q̃tum. Si nõ repugnat ẽ stat cuz diuisibilitate illa potẽtia nõ ẽ ad impossibile .ergo possibile ẽ actu aliqñ in ẽe.⁊ ꝯñr hoc mimũ põt diuidi

Amplius qñcunq̃ aliqd impossibile [illegible] inesse alicui fm aliquã eiꝰ conditõnez. ⁊ fm aliam est natuz in esse eidez simplr̃. illud de noiatur simplr̃ inesse. sed esse diuisibile im possibile est inesse mimo nãli fm hãc condi tõez vt nãle est ⁊ fm aliã que inest sibi sim plr̃.s.vt q̃tuz est possibile est sibi inesse.ergo exquo formalr̃ est q̃tuz simplr̃ est diuisibile

Adhuc ꝙ forme nãli carnis nõ repugnet esse sub q̃cunq̃ modica q̃titate ⁊ sub pũcto arguit̃.Aliqδ corpꝰ nãle nõ circulare est fi guratũ ergo eiꝰ supficies nõ circularis est in actu ⁊ nõ infinita.ergo terminata linea ⁊ li nea pũcto.ergo aliqs pũctus in nãlibꝰ est in actu.sed pũctus est de gñe q̃titatis gᵒ deter miat sibi aliqδ subiectũ non mãz primã. gᵒ est in sba ꝯposita.⁊ ꝯñr aliq̃ caro vel corpꝰ nãle in cõposito est sub puncto.Et huic inhe rẽdo opinioni vt Scotꝰ 2° sniaꝝ ⁊ qnto me taphice. q̃q̃ rõs adducte apud Auerroym nõ ꝯcludãt facile rñr ad pħm ꝑ phisicoruz. ꝙ ipse loqnit̃ de mimo ꝯtra Anaxagorã. q imponit sibi ꝙ cõcessit quodlibet esse in qli bet .⁊ hoc qꝛ ex quolibꝫ põt gñari qδlibet . qꝛ illud mimuz nõ posset sustinere actionẽ cꝰ

cun̄ꝗꝫ agētis n̄alis. tn̄ est ɔtra Anaxagoraꝫ qui ponit quodlibꝫ ex quolibꝫ in infinitum. Ph̄us āt nō. ⁊ h̄ est sic dcō ei⁹ qui glosans sermonē pħi primo pħicoꝝ dixit ꝙ nulla ē simplr̄ mīma caro. sed aliqua est mīma caro poēs in dato medio corrūpenti resistere ab sꝗ sui corruptōe vt Petr⁹ mantuan⁹ in tractatu ꝺe instanti. ⁊ Gualteri⁹ anglic⁹ primo phisicoꝝ.

Ad cōfirmatōeꝫ rn̄debit̄ qōe seqn̄ti.

Ad 2ᵐ principale dicēduꝫ ꝙ ratio mēsure vniuoce ⁊ equaliter ɔuenit oībus spēbus logice. que tamē metaphisice aut phisice cōuenit eisdeꝫ analogice. nihil eni refert aliqō gen⁹ vniuoce p̄dicari vniuocatōne logica q̄ sufficit ad rōeꝫ generis. qō tamē p̄dicat̄ ꝺe suis spēbus analogice phisice aut metaphisice loquēdo. que tn̄ analogia nō tollit rōneꝫ generis. Quare. s. Tho. p̄ sniaꝝ dis̄. xixᵃ. q. vltiᵃ articl̄o 2ᵒ. Aliqd dr̄ fm analogiā tripliciter. vel fm intentiōeꝫ tn̄ ⁊ nō fm esse. ⁊ hᵒ est qꝫ illa intentio refert̄ ad plura p̄ prius ⁊ posterius que tamē nō hꝫ esse nisi in vno sicut intētio sanitatis nō ē nisi in aīali. Uel fꝫ esse ⁊ nō fm intentōeꝫ. ⁊ hoc ɔtingit qn̄ plura parificant̄ in intentōe alicuius rei cōmunis. sed illud cōmune non hꝫ esse vnius rationis in omnibus sicut omnia corpora parificantur in intentiōe corporeitatis. Unde logic⁹ qui cōsiderat intentōes tn̄ dicit h̄ nomē corpus ꝺe corpib⁹ oibus vniuoce p̄dicari. sed esse nature corpis nō est eiusdē rōis in corpib⁹ corruptibilib⁹ ⁊ incorruptibilibus. Un̄ q̄tuꝫ ad metaphisicū ⁊ n̄aleꝫ qui considerāt res fm suū esse nature. hoc nomē cor⁹ neꝗꝫ aliqd aliud dr̄ vniuoce ꝺe corruptibilibus ⁊ incorruptibilibus. vt patet. xᵒ. metaphisice ex philosopho ⁊ ɔmētatore. Uel fm esse ⁊ intētionē. ⁊ hoc est qn̄ neꝗꝫ parificant̄ in intentōe ɔmuni nec in esse. sicut ens dicit̄ ꝺe substātia ⁊ accidēte. ⁊ in talib⁹ oportꝫ ꝙ natura cōis habeat esse aliquod in vnoꝗꝗꝫ eoꝝ ꝺe quibus dicitur.

Ad aliud in eodē dicēduꝫ ꝙ hoc argumēto motus Egidius heremita in qōibus ꝺ mēsura angeloꝝ ꝓbat ꝙ ratio quātitatis non ɔsistat in mēsuratōe. Cōfirmās idem. naꝫ si ratio q̄titatis ɔsisteret in ɔmēsuratōne non esset dare aliquod infinitū. neꝗꝫ infinitū esset ꝺe gn̄e quātitatis qō est ɔtra pħm primo phisicoꝝ cuꝫ inquit ꝙ ratio infiniti quātitati cōgruit. g⁹ rō mēsure nō est rō ꝓpria q̄titatis.

Ad argumētuꝫ g⁹ rn̄r ꝙ ratio quātitatis maxie ɔuēit vnitati ⁊ puncto tanꝗ̄ pricipiis nō autē oportꝫ ꝙ eis maxie ɔueniat tanquaꝫ spēbus cōpletis sub gn̄e. Et ad ei⁹ ɔfirmatōeꝫ rn̄r ꝙ nō est dabile infinitū in actu s̄ bn̄ in potētia. nō qdē p̄ se s̄ p̄ accn̄s. vt. s. Tho. in quolibetis quolibeto. ixᵒ. qōe. pria articulo prio. ⁊ tale infinituꝫ eo mō quo est eo mō est mēsurabile. Un̄ cōcedit̄ ꝙ infinitū i actu nō cōgruit quātitati neꝗꝫ est in p̄dto q̄titatis sed infinituꝫ in potentia tantuꝫ.

Ad vltimū rn̄r sic̄ ad 2ᵐ pricipale ꝺe mēsura vniuoce vel analogice dicta ꝛc.

Sed hec ꝺetermiātio videtur ambigua q̄ꝗ̄ eā ꝺefendat Scot⁹ in p̄ntis. ⁊ prio probat̄ ꝙ essential̄ ratio quātitatis nō sit diuisibilitas in ptes eiusdē rōis. null⁹ respectus est essential̄ ratio alicui⁹ absoluti. naꝫ pħus q̄rto metaphice ducit ponētes oīa apparētia esse vera ad hoc incōueniēs ꝙ oīa tūc essent formal̄r ad aliqd. s̄ diuisibilitas est formal̄r respect⁹. qꝫ dicit quādaꝫ aptitudinē ad diuisionē. gᵒ nō erit ēential̄ rō q̄titatis quod est ens absolutuꝫ.

Amplius sic̄ se hꝫ substātia ad q̄titatem sic ptes substātie ad ptes q̄titatis p ɔueniēteꝫ siītudinē. sed substātia p̄or est n̄alit̄ q̄titate. vijᵒ. metaphice. gᵒ ptes s̄be n̄alr̄ p̄ores sunt ptib⁹ q̄titatis. ⁊ ɔn̄r p̄us diuisibilitas inest substātie an̄ꝗ̄ ei insit q̄titas ⁊ nulla diuisibilitas nisi in ptes eiusdē rōis ergo ꝛc.

Adhuc q̄titas ɔtinua est in potēᵃ diuisa discreta actu. sed q̄ sunt actu ⁊ poᵃ aliqd nō sont equal̄r illud. gᵒ diuisibilitas nō equal̄r ɔuēit ɔtinuo ⁊ discreto. assumptū pꝫ qꝫ partes nūeri actu sūt diuise ab inuicē ɔtinui nō.

Ampli⁹ poᵃ ⁊ act⁹ sunt eiusdē gn̄is ⁊ ei⁹deꝫ essenᵉ. qꝫ diuidunt ōe ens. s̄ actu diuidi

nõ est eẽntiale q̃titati.qꝛ oĩs q̃titas eẽt actu diuisa.gᵒ nec poᵃ ad diuidi est de eiᵒ eẽntia

Adhuc Aristo.ꝓbat ozõez esse q̃titatez. qꝛ est mẽsura gᵒ illa est rõ eẽntialis q̃titatis.

Propter tercium quidez huius ꝓbabilius dicẽduz videt̃ pzi mo ꝙ diuisibilitas in ptes eiusdẽ rõis sit ꝓ pzia passio q̃titatis.qð põt rõe ꝓbari.nam quod inest alicui p se pzio ꝛ fm ꝙ ipsuz vi det̃ esse illiᵒ passio adequata ꝛ vlis pzimo posterioꝝ.sed diuisibilitas hoc mõ inest q̃ titati p se pzimo.spẽbus autẽ eiᵒ inest per se nõ pzimo.cuicũq̃ etiaz inest diuisibilitas in ptes eiusdẽ rõnis hoc est p quãtitatẽ. Unde si sba cozpea hẽat ꝓpzias ptes eiusdẽ rõnis licet hẽat eas de se extensas ꝛ diuisibiles in potẽtia.tamẽ actu extẽsas ꝛ diuisibiles hẽt p quãtitatem.

Ampliᵒ illð qð ꝯsequit̃ ad aliud q̃si cõ comitans ipsuz videt̃ eius ꝓpzia passio non exñs de eius essentia.sed diuisibilitas ẽ hu iusmodi cũ q̃titas sit principiũ illius diuisi bilitatis intãtuz ꝙ si quis cognosceret ratõez formalẽ ꝛ quiditatiuã q̃titatis p illaz sicuti p mediũ posset demõstrare diuisibilitatez de quãtitate.

Adhuc quod inest omni quãtitati p se so li ꝛ semp videt̃ eius ꝓpzia passio vt Poz phiriᵒ.sed diuisibilitas est hmõi vt pꝫ indu cẽti gᵒ ꝛc̃.nec est instãtia de vnitate ꝛ pũcto. qꝛ nõ sũt q̃titates in actu sed in poᵃ solũ. q̃r Scotᵒ q̃nto metaphice inq̃t.Concedo ꝙ di uisibilitas est passio pzia q̃titatis ꝛ non de essentia eius.vnde sic̃ hec est pse in secundo mõ colox est visibilis.sic hec quãtitas est di uisibilis. Nã sic̃ visibilitas est respectᵒ qui daz in coloꝛe p compatiõnẽ ad visuz.sic di uisibilitas fundat̃ in quãtitate ꝛ dicit habi tudinẽ ad diuisionẽ ꝛ cuicunq̃ inest diuisi bilitas in ptes eiusdẽ rationis hoc est p quã titatez.ꝛ ita hec est pse in secũdo mõ.q̃titas est diuisibilis sicut hec coloꝛ est visibilis .2ᵒ de ania. Uñ oẽs auctoꝛitates que ꝓbant ꝙ q̃titas est diuisibilis pse ꝯcedant̃ pse secun do mõ non pzimo mõ. quare q̃titas notifi cat̃ hic p ꝓpziaz passionẽ eius ꝛ ñ diffinit̃ Et siĩr diuisibilitas est passio cuiuscũq̃ spẽi q̃titatis ƀ non pzio.sed generis pzimo spẽꝝ per se sed non pzimo.

Dñduz secũdo ꝙ diuisibilitas ĩ ptes eiᵒ dez rõis ꝛ piter ratio mẽsure n sũt de rõe for mali quãtitatis fm ꝙ est genᵒ g̃nalissimum qð lꝫ ex adductis satis ꝯstat de diuisibilita te.ꝓbat̃ tñ spẽaliter de rõe mẽsure ratio ge neris equalit̃ inuenit̃ in oĩbus spẽbus. ƀ nõ sic ꝯtingit de ratoe mẽsure in ꝯtinuo ꝛ discre to.qꝛ vni maxie ꝓpziũ est esse mẽsurã. ꝛ cũ illud p se sit principiũ numeri ab illo pzimo deriuat̃ ratio mẽsure ad numeꝝ ꝛ de nume ro ad ꝯtinua vt mãifeste habetur.xᵒ.meta phisice capᵒ.2ᵒ.Si autẽ dicat̃ ꝙ discretum sit priᵒ ꝯtinuo in se nõ ꝯpando ad suũ genᵒ ƀ ꝯcedit ꝓpositũ.qꝛ neutꝝ pticipat rõꝫ g̃nis p alteꝝ.ƀ ꝯtinuũ nõ hꝫ rõez mẽsurãdi nisi a discreto.vt docet̃ .xᵒ.mẽᶜᵉ.gᵒ rõ mensure nõ est rõ q̃titatis vt est genᵒ.qualis ãt sit oꝛdo haꝝ passionũ inter se videbit̃ ꝯñr.

Quod si.s.Thõs pzio sñiaꝝ ꝛ q̃nto meta phice dũ dixit ꝙ rõ q̃titatis ꝯsistit in diuisi bilitate p rõez intellexit rõez descriptiuã que p aliq̃ acc̃ñtia ꝓpzia circũlogt̃ ꝛ nõ rõꝫ q̃di tatiuã vtcũq̃ rẽe ꝓcessit ꝛ ꝯuẽit cũ doctrina Scoti q̃nto metaphice.Idẽ dicat̃ de hmõe eiusdẽ in tractatu de nã loci.ratio.n.mẽsure est ꝓpzia q̃titati ꝯueniens illi fm ꝙ quãtitas rõez sumẽdo p passiõe ꝓpzia ꝛc̃.nec rõs op positũ suadẽtes ꝯcludũt vt q̃rto appebit di cendoꝛum.

Sed circa dicta insurgũt difficltates n pue. Pzima vtꝝ mã ꝛ sba cozpozea sepata ab eis q̃titate remanerẽt penitᵒ idiuisibiles Dicẽdũ p recte ꝯplicãdo dcã Sco. ꝛ alioꝝ ꝙ sba cozpea ꝛ piter mã sepata q̃titate eẽnt diuisibiles.vnoᵒ qꝛ hẽnt potẽtiaꝫ ad fõmã idest ad q̃titatẽ p quã imediate pñt diuidi. Alio ãt mõ essent indiuisibiles qꝛ non hẽnt formaꝫ idest q̃titatẽ fm quã formalr posset diuidi. Intãtuz vt inq̃t Scotᵒ q̃nto meta phisice ꝙ sba nullas ptes hꝫ nisi p quãtitatẽ

extendentem in actu. nec formaliter est diui sibilis anteq̄ sit sub q̄titate nisi in potentia et sub quantitate actu. et secūdū q̄ est subiectū q̄titatis nō h3 ptes de se nisi in potentia sicut nec subiectū q̄litatis est quale inse nisi i potētia et sic tota q̄titas recipit̄ in tota sb̄a in pō diuisibili ita ptes in ptib⁹ substātie q̄ sūt in pō. Et si dicat̄ oē diuisibile est q̄tum verū est de diuisibili extēso in actu. vñ et .s: Thōs in scdo sniaꝝ dis. 3ª. q. scda articulo pmo. Mā dr̄ idiuisibilis [redacted] negatōem toti⁹ gnis q̄titatis. pūctus aūt est idiuisibilis sicut quātitatis pricipiū sitū determiatū habēs Vñ ex mā res quāta efficit̄ nō p extēsionē loquēdo de mā pma cū extēsio nō sit nisi ei⁹ q̄ aliqd quantitatis erat. s p quātitatis susceptionē quare idē in q̄libetis q̄libeto. ix. q. quarta articlō p diūsitas ptiū nō pōt itelligi nisi itellecta diuisione: nec diuisio nisi itellecta dimēsione. qz subtracta quātitate sb̄a manet idiuisibilis ut p3 p phicoꝝ. Et in hoc ouenit etiā Albert⁹ p phicoꝝ dicēs q̄ si mā eēt nuda absq̄ quātitate ipa esset penit⁹ indiuisibilis et q̄ nullā h3 diuisibilitatē nisi a q̄titate. qd rōnib⁹ qbusdam pbat pmo mā sola exñte aut est simplex et oñr habet̄ q̄ ipa est indiuisibil' oino. aut est ɔposita pma cōpōne q̄ est ex pō et actu qd nō est dōm cum ipa sit pura potētia: nec ɔpōne scda que est ex subiecto [redacted] accidēte causata a pma eam p supponēs. vbicūq̄ aūt nō est ɔpō pma ibi ñ est ɔpō scda. Sed i mā pma nō est ɔpō prima. ergo nec secūda.

Ampli⁹ necesse est ptes in q̄s diuidit̄ totū ab inuicem differre aliqua dñtia ergo si mā sola accepta ipa eēt diuisibilis in ptes ille differrēt ab iuicem aliq̄ dñtia. hoc autē est falsū qz nō differrēt dñtia accidētali cū ponat̄ nullū accñs ineē eis: nec ēt dñtia sb̄ali. qz oia q̄ differūt differētia substātiali aut differūt suis formis sb̄alib⁹ aut suis matijs S3 ɔstat q̄ ptes ille nō differūt formis substātialibus qz nullas ponit̄ hr̄e nec etiā materijs. qz nō est idē in quo aliq̄ ɔueniunt et in quo dñt. S3 ptes ille si mā eas hr̄et ɔuenirent in pncipio māli. ergo nō differūt i illo.

Adhuc cuicūq̄ attribuit̄ aliq̄ passio alicui⁹ subiecti eidē cōpetit et illud subiectū vt patet. sed diuisio est passio quātitatis. ergo si materia in casu q̄sit nuda esset diuisibilis seq̄ret̄ q̄ ess3 quāta. qd tñ veꝝ nō esset.

Ampli⁹ passio diffinita p subiectū nūq̄ inuenit̄ extra illud. vnd qz simitas diffinit̄ [redacted] nasū nunq̄ iuenitur nisi in naso. S3 diuisio in ptes eiusdē rōis de qua hic est pmo est passio cōtinui. qz diffinit̄ p cōtinuū vt pat3 ergo nunq̄ iuenit̄ extra ɔtinuū.

Adhuc si materia sola exīstēte ipsa esset diuisibilis cōsilr̄ possumus dicere q̄ color et albedo et alie huiusmodi forme sepate a q̄titate partes haberēt quod nō videt̄.

Amplius illo dato seq̄ret̄ q̄ materia eēt p se qualis. ɔñs falsū ɔña deducit̄. qz materia pse sumpta hr̄et passionē puta diuisibilitatē eā reddentē qualē. Et si arguat̄ contra hāc positionē intellect⁹ pōt intelligere sb̄stantiā hoīs sine q̄titate. qz substātia p̄cedit oē accñs diffinitōne cognitōne et tempe. vij⁹ metaphisice. sed intellect⁹ nō pōt intelligere hoiē sine ptibus. qm̄ hō non pōt intelligi sine carnib⁹ et ossib⁹ s̄m phm̄. ergo hō habet ptes circūscripta q̄titate. qz circūscripta q̄titate s̄m intellectū h3 ptes s̄m intellectū ergo [redacted] eandē rōēs pōt hr̄e ptes circūscripta q̄titate s̄m reȝ. Dicendū huic inherēdo positōi ɔcessa maiori ad minorē q̄ intellect⁹ nō pōt intelligere hoiē sine ptib⁹ aut in actu aut in potētia. vñ l3 nō possit intelligi sine carnibus [redacted] ossibus. caro tñ et os nō sunt ptes actu nisi per quātitatem.

Et si iterū instet̄ vtrū homo seclusa q̄titate esset corp⁹ homogeneū vl' ethorogeneū Rñdet Petr⁹ mantuan⁹ in tractatu de instanti q̄ hō est corp⁹ homogeneū. qz h3 eandē denoiatōē sb̄alē cū suo toto. q̄lib3 enī ps substātialis hoīs est hō. et idē hō est corpus ethorogeneū. qz ptes q̄titatiue hoīs cū suo toto hn̄t diuersas denoiatōes accñtales Ablata ergo q̄titate hō mere substātialiter cōsideratus ess3 corp⁹ homogeneū. vt seq̄t̄

ex hac positōe ⁊ nullo⁹ etherogeneū. sequēdo āt doctrinā Hētisberi illo sophismate totus sor. ē minor sorte vt elicitū habet ab eo essꝫ dnr dicendū q Sor. ēt mere sbalr ꝯsidera tus seclusa quātitate esset corpus etherogeneum. quia ad hoc q aliquod ꝯpositum denominetur Sortes ī recto reqritur q tale sit cōpositum ex vltima forma Sortis que est anima ītellectiua ⁊ tota materia Sor. adequate que est totuꝫ corpus sor. quod nō cōtingit de aliqua sui parte quecūqꝫ sit illa aut actu aut potentia. Sed de hijs nihil ad presens.

Aliter respondetur ad principale ⁊ est cōmunis responsio q mat̄ia aut substātia supposito q per potentiaꝫ dei absolutam essent sepate a quātitate ipā adhuc esset diuisibil' in partes eiusdem rationis quaꝝ nulla esset extra aliā. ⁊ hūc modū olfecit Sco. quinto metaphice in quadam solutiōe. dum inquit substātia nō hꝫ ptes pmas sub q̄ttitate extra alias. Et aptius Gualteri⁹ anglic⁹ in pn̄tis. Est. n. quātitas vnū genus quod habet vnuꝫ modū eēndi seu vnā rōnem distinctaꝫ a qlibet alia rōne cuiuslibet alteri⁹ pn̄ti ⁊ gn̄alis rō q̄ hꝫ quātitas est de se hr̄e ptes ītegrales quod idē est q hr̄e ptē extra ptē. Et pōt sn̄ia hec rōnibus roborari. qcqd est cā an̄tis est causa ꝯn̄tis. sicut qcquid est causa cause est cā causati. sic ēt qcquid ꝯpetit causato ⁊ m̄ [illegible] pri⁹ hꝫ esse in cā q̄ in cāto ut Sco. in theorematib⁹. ß diuisibilitas in ptes eiusdē rarōis ꝯsequit' essentiaꝫ q̄ttitatis vt innotuit. ⁊ essentia quātitatis causat' ab essentia mat̄ie ergo diuisibilitas in ptes eiusdē rōis causat' ab essentia materie. ⁊ ꝯsequēter prius cōpetit illi ratōe cuius cōpetit quantitati.

Amplius remota quātitate substātia eādeꝫ hꝫ ptes quas prius hēbat cū nulla ponatur corrūpi nec vna in aliā cōuerti. sed materia prius habuit ptes eiusdē rōis. cū alia ps materie prius fuerit in vna medietate corporis cuius illa erat materia ⁊ alia pars in alia medietate ergo materia etiam nunc tales partes habebit.

Adhuc si materia vel substātia non esset ex se diuisibilis tunc talem diuisibilitatem ab alio haberet a nullo vero videt' q̄ a quātitate. ꝯsequens tamen est falsuꝫ. quia nullū accidens largit' aliquod essentiale suo subiecto. essentiale autem est materie q ipsa sit in plura ptibilis sibi competens vt materia est aliter nō posset generatio ppetuari in infinituꝫ. cui⁹ oppositū vult Aristo. 2° de gn̄atione Et hāc positō ꝫ defendē⁹ ad rōeꝫ pmā Albēti respondet' q materia esset cōposita sepata ab ea quātitate. prima cōpositōe q̄ est ex partib⁹ eiusdeꝫ ratōnis cū toto. nec ista cōpositō inest primo q̄ttitati. qꝛ inest materie a quantitate abstracte ⁊ per materiaꝫ inest q̄titati sibi inherenti. cōpositio autē ex potentia ⁊ actu nō est prima ymo secūda quaꝫ sequitur cōpositio. tercia que est ex subiecto ⁊ accidente. he [illegible] auteꝫ vltime due cōpositōnes non essent in materia a quantitate abstracta ⁊ hoc solum deducit argumētuꝫ.

Ad secundaꝫ dicendū est q ptes ille differūt seipsis que dici possunt differētie substantiales. ⁊ cuꝫ dicit' q cōueniūt in principio mālī verū est in specie sed nō in nūero.

Ad terciā diceret' ꝯsequēter rn̄dendo q diuisibilitas in ptes eiusdē rōis nō est ꝓpria passio quātitatis tantū. qꝛ p prius inest materie. ⁊ sicut materia est causa quātitatis fm suū esse phisicū ita est causa sue diuisibilitatis. sed ꝓpria passio quātitatis est diuisibilitas in ptem extra parteꝫ. ⁊ p idem ad q̄rtaꝫ

Ad qntaꝫ dicēduꝫ q albedo ⁊ ꝯsiles q̄litates sepata q̄ttitate haberēt ptes graduales vel intensiuas. Ad sextū negādo ꝯn̄aꝫ lꝫ cūꝫ materia sit ꝑ se qualis in 2° mō dicendi per se. nō tamē in primo mō siue qditatiue. ⁊ q̄uis materia ab omni quātitate possit expoliari loquēdo de potētia logica nō tamen potest ab ea remoueri eius passio que est diuisibilitas in ptes eiusdē rōnis. vel qꝛ est eadē realiter suo subiecto apud Scotū. vel ꝑpter necessariā hitudinem ad subiectuꝫ suū vt sanctus Thomas.

Si qs tñ alteri opinioni adhēret ad rōes istorꝫ facile rñderet. ad p̄riaꝫ qualitercūqꝫ glosauerit Scot⁹ maiorē illā ut visū fuit qnto h⁹ qōe scđa. Dōm tñ ꝙ maior illa hꝫ veritatem qñ effect⁹ dependet a cā 2ª p illud q̄ cāta est a cā p̄ria. Constat aūt ꝙ diuisibilitas nō depēdet a q̄titate ſm ꝙ q̄titas dependet a sba mā li. sed ꝯuenit ei ſm p̄priaꝫ ei⁹ nāturam. nec ꝯuenit sbe aut mē nisi p q̄titatē q̄ sibi accidit. g° ꝯña est negāda. q̄titas.n. imediate iherēs materie causat̄ subiectiue a mā ⁊ tñ sua extēsio aut diuisibilitas nō causat̄ a mā p̄ma cū extensio nō insit mē nisi rōne q̄titatis.

Ad scđam rōneꝫ dōm ꝙ sba q̄titate remota hꝫ easdē ptes saltē in pō q̄s p̄us hēbat in actu sicut etiā est in pō ad q̄titatē p quaꝫ erat formaliter prius diuisibilis.

Ad tertiā ꝯcedit̄ illud ad ꝙ deducit rō a q̄titate.n. hꝫ sba diuisibilitatē illā in ptes eiusdē rōnis nec istud ē eentiale marie ſ inest. materie p q̄titatē quare ꝛc.

Scđa difficultas est de ordie passionuꝫ q̄titatis. vtrꝫ diuisibilitas in ptes eiusdē rōnis sit simplr̄ p̄ma. Dōm sequēdo doctrinaꝫ Scoti ꝙ diuisibilitas est passio p̄ma q̄titatis ⁊ ñ de eentia ei⁹. postq̄ dat̄ 2ª q̄ est eē finitū uł ifinitū q̄ p̄supponit p̄mā. Illud.n. qđ ē finitū p̄supponit aliqd ꝙ dꝫ finiri ⁊ illđ neccō p̄intelligit̄ diuisibile de q̄ hētur v° mē ⁱᶜ ⁊ 3° phicorꝫ. Terª aūt ē eē eqle uel ineqle q̄ ꝯseᵗ ⁊ p̄supponit scđaꝫ.s. finitū ⁊ ifinitū de q̄ in p̄dicamētis. Quarta ē rō mēsure q̄ p̄supponit tertiā. nā ois mēsura p̄intelligit̄ eq̄lis uł ieq̄lis mēsurato. qꝛ.n. eqle uel ineqle iō mēsurat ⁊ nō econūso de q̄.x. mē ⁱᶜ. p̄me aūt due quātitati ꝯueniūt i se. ſ alie due i respcū ad aliđ.

Alit̄ dōm iuxta doctrinā q̄rundā modernorꝫ ꝙ rō mēsure ē simplr̄ pª passio q̄titatis. ñ p̄supponēs diuisibilitatē. vnūqđqꝫ.n. tēdit ad diuisibilitatē ſm ꝙ tēdit ad p̄laritatē cū p̄lalitas ex diuisione causet̄ ⁊ vnūqđqꝫ tendit ad rōeꝫ mēsure ſm ꝙ tēdit ad vnitateꝫ cū vnitas sit p̄n⁰ mēsure. vnū aūt p̄cedit mltitudieꝫ g° rō mēse p̄cedit rōeꝫ diuisibilitatis. Vñ.s. Tho. qnto metaphice si lōgitudo eēt

ifinita ñ eēt linea qꝛ līea ē lōgitu° mēsurabił.

Tertia difficultas videt̄ ꝙ q̄titas nō sit diffinienda. nā vnūqđqꝫ mlti⁰ p̄us ē diuidēduꝫ q̄ diffiniēduꝫ. nā diffi° idicat qd vnum ſ q̄titas siue q̄tū est mlti⁰ v° mē ⁱᶜ. ergo ꝛc.

Confirᵗ phs in p̄ntis diuidit q̄titatē eaꝫ nō diffiniēs ergo nec metaphic⁹. Dōꝫ ꝙ nᵒ mltiplex equocū inq̄ᵒtale ē diffiendū. Multiplex tñ analogū est diffiniendū nō inquāᵒ mltiplex. Sed inq̄tū oia analogata habent ordieꝫ ad vnū cui diffinitio p̄prie ⁊ p̄ ꝯueīt Scđario aūt ceteris analogatis. verū tamē qꝛ q̄titas est genus gñalissimū ꝯsiderādū ꝙ q̄titas sumi pōt altero duorum modorꝫ p̄ ſm suā eentiaꝫ ⁊ sic est qđdaꝫ vniuocū. Secūdo° ꝯsiderari pōt in rōe mēsure uł absolute ⁊ sic etiā vniuoce ꝯuenit omibus spēbus. Alio° respectū ad p̄maꝫ sbaꝫ q̄ hꝫ mēsurare ⁊ sic analogice ꝯuenit suis spēb⁹. Et qꝛ logic⁹ ꝯsiderat q̄titateꝫ nō ſm ei⁹ eentiam. iō logic⁹ nō diffinit quātitatē sicut metaphicus ⁊ p hoc ad ꝯfirmatōeꝫ quare Albertus qnto metaphisice fere hoc ideꝫ intēdens inqt loquēdo de gñib⁹ accñᵒ loq̄mur p̄ de q̄titate nō qdeꝫ put est mēsura corpee substātie put determiatuꝫ ē de ipa in p̄ntis: qꝛ sic diffiniri non pōt eo qꝛ nō est vni⁹ rōis mensura discretorꝫ ⁊ ꝯtinuorꝫ: nec ētis ⁊ eē q̄ mensurant loc⁹ ⁊ tēp⁹ nꝫ ēt nūeri ⁊ oratōis quorꝫ vnū p̄manentiā habet in partib⁹ aliud vero nō. sed loquamur hic de quātitate put pendet ex ente ⁊ ponemus modos entis q̄ sunt speciales modi entitatis.

Propter quartuꝫ

quidē h⁹ Ad p̄imū post oppositū dicēdum ꝙ diuisio gñis aliq̄n fit differētias p̄prie dcās. aliq̄n passiōꝫ circūloquētes differētias eentiales q̄ sunt ignote nobis. ⁊ hoc mō ꝯtingit de q̄titate. nā diuisibilitas est passio q̄titatis ⁊ sic ſm diuersuꝫ modū diuisibilitatis circūloquēdo differentias q̄titatis nobis ignotas Aristo. distiguit spēs q̄titatis.

Ad scđm dōm ꝙ recte ꝯcludit̄ ꝙ eentiale est quātitati habere ptes nō tñ diuisibili

tas q̃ ꝯsequtur habere ptes ut q̃dam passio q̃ nõ est eẽntialis q̃ttitatis ratio.

Ad tertiũ iã patꝫ ex dictis quia notificatio quãtitatis data gnto metaphice est a posteriori ideo rõ nihil ꝯcludit.

Ad quartũ rñdet̃ ꝯsĩr sicut ad p̃muꝫ.q̃re Sco.in p̃dicamẽtis nõ negat̃ illud quod pse est mẽsura eẽ q̃ttitatẽ.sed ꝙ illa ratio nõ est eẽntialiter q̃ttitatis ut est genus quare nõ equaliter in est sp̃ebus eius.

Ad rõnes opiõis opposite.rñdet̃ ꝙ sine diuisibilitate ꝯtingit ĩtelligẽ quãtitatẽ ĩtellectione simplici nõ tamen ꝯposita sic̃ dicit̃ de passiõibus ꝓprijs alicuius subiecti. Quare Egidiꝰ heremita p̃ posterioꝝ hñt se p ordieꝫ ista tria intelligere nõ in eẽ.intelligere abeẽ: ⁊ ĩtelligere ꝯtrariuꝫ iesse. Intelligẽdo.n.subiectũ nõ optet ꝙ ĩtelligam ꝓpriũ iesse. Sꝫ falsuꝫ est ꝙ ĩtelligã ipm abesse vel ꝙ ĩtelligã ipm separi a subiecto. Et etiam falsum est ꝙ ĩtelligam cõtrariũ ꝓprij adesse subiecto.sed possuꝫ ĩtelligere accñs ĩsepabile ab eẽ ⁊ ꝯtrarium eius in esse. Cum aũt querit̃ q̃õ differt ꝓpriũ ab accñte put ꝯpãtur ad ĩtellectum. Dõꝫ ꝙ ꝯueniunt ⁊ differũt. Cõueniũt qdem quia sicut põt ĩtelligi subiectuꝫ nõ intellecto accñte ita põt ĩtelligi nõ ĩtellecto ꝓprio. Differunt aũt qꝛ accidẽs tam sepabile q̃ insepabile põt ĩtelligi abeẽ ⁊ ꝯtrariuꝫ eiꝰ ineẽ absq̃ subiecti corruptione. Sꝫ de ꝓprio dici nõ põt pp quod.s.Thõs in.q.de spũalibus creaturis.q.xi.subiectũ põt ĩtelligi sine ꝓprio accñte p primaꝫ opatiõnẽ ĩtellectꝰ nõ aũt p sc̃dam.sed vtraq̃ sine cõi accñte etiã insepabiliter nec p̃dicatur diuisibile in p̃mo mõ de quanto iõ nõ tꝫ p̃dicatio in abstracto quantitas p se p̃mo mõ dicẽdi per se est diuisibilis.

Si qs aũt afficẽtur alteri pti ut ꝙ diuisibilitas sit de rõne formali q̃ttitatis.

Ad rõnes in oppoꝰ rñdenduꝫ eẽt. Ad primã cum dicit̃ nullus respectus est de eẽntia alicuꝰ absoluti rñdetur negãdo illã maiorẽ Uñ licet nullꝰ respectꝰ de pñto relatiõis possit eẽ de essentia alicuꝰ absoluti tñ respectus trãscendens põt ut patꝫ de habitudĩe potentie seu mãrie p̃me ad actũ p̃mum que est rõ eẽntialis materie p̃me. Uñ.s.Thõs in q̃libetis q̃libeto.ix. qõne q̃rta si mãria diffiniret̃ haberet loco dñtie ordineꝫ sui ad formam ⁊ loco generis suaꝫ eẽntiam. Cõstat autẽ ꝙ diuisibilitas nõ dicit respectuꝫ de pñto relationis aliꝰ esset in pñto relationis ⁊ sic relatio eẽntialiter esset diuisibilis.

Ad sc̃dam rõnem cũ dicebat̃ sicut se hꝫ sba ad q̃ttitatem ⁊c̃.potest dici ꝙ in hoc est simile ꝙ sicut sba mãlis nõ põt eẽ sine q̃ttitate ita partes substãtie mãlis nõ possunt eẽ sine ptibus quãtitatis. Sed dissĩle est in alio qꝛ substãtia nõ includit in eẽntia sua aliqd̃ esse accñtale.⁊ iõ põt eẽ nã p̃or q̃ttitate.s ps sbe eiusdẽ rõis cũ alia ĩcludit in eẽntia aliqd̃ accidẽtale eiusdẽ rõis.s.eẽ pteꝫ eiusdẽ rõins ⁊ istud eẽ accñtale nõ põt hr̃e nisi mediãte q̃ttitate.ꝯcedit̃ tñ ꝙ illud qd̃ est ps sbe eiusdẽ rõnis nãliter p̃cedit id qd̃ est ps q̃ttitatis vt hoc lignũ quod est ps ligni eiusdẽ rõnis fm id ꝙ est p̃us est hac q̃ttitate sua p̃ dico nã ſ non optet ꝙ sit prius q̃tum ad hoc ꝙ est eẽ partem eiusdem rõnis.

Ad tertiaꝫ q̃ttitas ꝯtinua ẽ põ diuisa põt dici ut Sco. in pñtis ꝙ quãtitas discreta ẽ vna ⁊ ĩdiuisa.i.dũ manet in sua sp̃ẽ vñcũq̃ sit eiꝰ vnitas q̃uis mãlia q̃ subsũt illi forme sint diuisa vbi gr̃a qnarius in sua sp̃ẽ manẽs est formalr̃ ĩdiuisus.qꝛ diuisio eiꝰ pimit formã qnarij.qꝛ diuisione facta in binariũ ⁊ ternariũ nõ amplꝰ manet qnarius lꝫ mãlia vt vnitates sint sicut diuise. Uñ negandũ est illud qd̃ sumit̃ de discreto.

Ad aliã in eodẽ põt dici ꝙ actꝰ huiꝰ potẽtiꝰ est diuisibile nõ est istud ꝯtiꝰ ẽ diuisũ. Sꝫ iste ꝯtiꝰ diuidit̃.i.i fieri diuisiõis ⁊ illd̃ põt se ineẽ ꝯtinuo. Ad vltiꝰ supiꝰ inotuit.

Rões q̃q̃ pbãtes diuisibilitatẽ eẽ ꝓpaꝫ passiõeꝫ ñ ꝯuicunt cũ dr̃ p̃ illud ꝙ iest alicui pse p̃ ⁊c̃.vã est maior si fluat aut egrediat̃ a p̃ncipijs illiꝰ.⁊ sub hoc ĩtellectu mior ẽ falsa iuxta põneꝫ q̃ p nũc defendimꝰ ⁊ ideꝫ ad oẽs rationes ibidem inductas.

Ritur decimo quarto qō verū spēs q̄titatis sint ɔuenient' assignate. Et arguit' negatiue p̄mo tempus est q̄tuʒ p accidēs q̄nto metaph'ice Sed de nulla spē p̄dicat' genus p accn̄s ergo tēpus nō est spēs q̄titatis: q2 nec de eo tanq̄ de spē quātitatis agit' q̄nto metaph'ice.

Cōfirmat' tēpus est quātuʒ motū ibidē ergo mot⁹ est magis quāt⁹ ꝓpter quod vnū quodq3 tale ⁊ illud magis ꝑ posterioꝝ ergo plēs sūt spēs quātitatis q̄ coiter enumerāt'.

Amplius loc⁹ nō enūatur int' spēs q̄titatis q̄nto metaph'ice igit' uel ibi Aristo. est in sufficiēs uel loc⁹ nō est quātitas. Vn̄ ɔmētatoꝛ assignās cām quare Aristo. ibidē omittit locū inq̄t. locus nō est q̄titas ſm opiōneʒ Aristo. ſ3 tn̄ famose.

Cōfirmat' locus nō v' alia spēs a superficie. tū quia ābo ſm eē quātitatis nō differūt sed sūt vnū ⁊ idē ut. s. Thōs in tractatu de nouē gn̄ibus accidentiū. Tum etiā quia superficies ponit' in diffōne loci in abstracto sed quādo accidēs in abstracto diffinit' quod ꝑ ponit' in diffōne eius est de eius essentia vt Scotus in p̄dicamētis ergo ꝛc.

Adhuc vnius generis sūt tn̄ due species cum q̄libet eaꝝ ɔstituat' per aliq3 differētiaʒ eēntialem que tn̄ sunt due sub vno genere. ergo tres nō erunt spēs quātitatis ɔtinue pmanētis. s. linea superficies ⁊ corpus.

Cōfirmat' ps nō est spēs distīcta ɔtra tum cui⁹ est ps. Silr̄ vna spēs nō cātur ab alia sicut asinus nō cātur ab hoīe. sed linea est ps superficiei ⁊ superficies ps corpis. Superficies quoq3 causat' a fluxu linee in latum ⁊ corpus causat' ex superficie ergo ꝛc.

Ampli⁹ dimēsiones nō ponūt' spēs quātitatis ɔtinue alias eēnt plures spēs q̄ p'hus assignat. ergo a pari nec linea aut superficies erunt species ꝛc.

Confirmat' due superficies aut due linee solo numero dn̄tes eiusdem speciei possunt esse sine ſb̄a ut in eucaristia fide tenet'. ergo superficies ⁊ linea nō sūt accidētia. ɔn̄a ꝓbat' multiplicatio accidentiuʒ sub vna specie est ex pte subiecti. si. n. eēt albedo sepata eēt v⁹ tn̄ ut doctoꝛ. s. Tho. in p̄ma pte. q. lxxv°.

Scdō p̄ncipalr̄ arguit' de spēb⁹ q̄titatis discrete numer⁹ repit' in oī p̄dīto cuʒ sit trāscendēs ergo nō ɔueniēter ponit' spēs q̄titatis.

Cōfirmat' nūs p̄dicat' de p'ib⁹ dn̄tibus spē q2 de binario ⁊ ternario qui spē differūt ergo nō est spēs. p̄dicat' q̄q3 pus de binario q̄ de t'nario hoc aūt tollit rōneʒ spēi.

Adhuc si numer⁹ eēt spēs q̄titatis cāret' ex vnitatib⁹ utʒ ex diffōne ei⁹; ſ3 vnū nō est p̄ncipiū numeri cum sibi opponat' p̄uatiue x° metaph'ice.

Cōfirmat' ex nō q̄tis nō fit quātuʒ sicut ex nō ente nō fit ens. Sed numer⁹ cātur ab ab vnitate q̄ nō est quātitas ergo numer⁹ nō est quātitatis species.

Ampli⁹ spēs quātitatis h3 rōneʒ mēsure sed numer⁹ nō est mēsura ſ3 poti⁹ res mēsurata. vn̄. s Thōs in q̄olib⁹ de pō. q. ix. vnum qō est p̄cipiū numeri ɔpatad numerū siue ad m̄ltitudieʒ sicut mēsura ad mēsuratū.

Cōfirmat' nūs dicit respectuʒ mēsure ad m̄suratū. tp̄s q̄q3 est numer⁹ q̄rto p'hicoꝝ. ſ3 tēpus nō est spēs q̄titatis discrete ergo saltē nō oīs numer⁹ est quātitas discreta.

Adhuc si numer⁹ eēt spēs q̄titatis discrete. ⁊ ɔn̄r accidēs ergo esset in rebus numeratis sicut in subiecto ut cōmuniter tenetur. Sed ɔseq̄ns est falsuʒ. idem eni accidens numero nō potest esse in diuersis subiectis. Sed res numerate sūt diuerse ut. x. equi ergo ꝛc. Nec est dōm q̄ numerus sit in rebus numeratis siml' sūptis ut sunt vnuʒ p aggregationem: quia tunc numer⁹ nō esset forma vna eēntialiter ⁊ perse imo vnū accidēs per aggregationē q̄ est falsuʒ.

Confirmat' nullum accidens absolutum potest remoueri aut itroduci ab aliquo subiecto nulla mutatione facta in eo. Sed positis tantuʒ nouem rebus numeratis simul in eis nōdum est numerus denarius. sed addita vna alia re numerata seu numerabili ibi causatur numer⁹ denarius: ⁊ tamē nulla fit

mutatō in nouē reb⁹ nūeratis ꝑexīstētib⁹ g⁹ ꝙ ille numer⁹ subiectiue nō est in reb⁹ numeratis. Nec est dōm ꝙ subiectiue fundet̃ ille numer⁹ in vltima re nūerata ⁊ nō oībus simꝉ. nā si remoueret̃ pma res numerata vltima remanēte corrūpet̃ numer⁹ denari⁹. ⁊ tū nulla mutatio fit in vltīa re numerata g⁹ illud accidēs absolutū nō fuit ibi subiectiue. Nec iteꝝ dōm est ꝙ esset subiectiue in vltia vnitate formalit̃ ɔsiderata. qꝛ tūc ꝗtitas sbiectiue eēt in quātitate ⁊ mēsuratū in mēsura cū numer⁹ ad vnitatē ɔpet̃ sicut mēsura ad mēsuratuꝫ. Nec dōm eēt ꝙ numer⁹ subiectiue sit in vltīa re numerata nō absolute sūpta sed p ɔpatiōnē ad ꝑores res numeratas. qꝛ cū q̄libet res numerata possit eē vltīa diuersimode ichoādo nūerare ut pꝫ sequit̃ ꝙ numerus erit subiectīe in q̄libet re numerata ⁊ ɔñr in diuersis subiectis quod est īpossibile. ergo numerus nō est in aliq̄ subictō nec accidēs ergo nec spēs ꝗtitatis ꝙ erat ðducēdū.

Tercio ꝑncipalit̃ arguit̃ de oōe ꝙ nullo mō sit ꝗtitas: qꝛ nec oōo in scripto. illa. n. est sba nec oōo in mēte. qꝛ illa est in nō quātitate ⁊ neutra mēsurat perse ⁊ Aristo. in pñtis de neutra baꝝ exponit se intelligere nec oōo in voce. quia illa est pse sensibilis cū sit voꝝ que est in 3ᵃ specie quātitatis.

Confirma⁹ oōo nō est quātitas discreta: quia breue ⁊ longum sūt differētie ꝗtitatis ɔtinue. sed oōo mēsurat̃ ꝓm has differētias mēsurat̃ enim sillaba lōga ⁊ breui in ꝑdicamentis quare ꝛc.

Ampli⁹ oōo nō differt a numero ergo ꝛc. añs pbat̃. qꝛ in nulla dñtia specifica videt̃ differre ab eo.

Confirmat̃ oōo nō ponit̃ spēs ꝗtitatis qnto metapbice ergo uel pbus est diminut⁹ uel oōo nō est spēs quātitatis.

Adbuc illud ꝙ est de gñe successiuoꝝ ptinet ad ꝗtitatē ɔtinuā: qꝛ ɔtinuū diuidit̃ in pmanēs ⁊ successiuū. ꝭ oōo est de gñe successiuoꝝ in ꝑdicamētis ergo magis est species quātitatis ɔtinue quā discrete.

Cōfirmat̃ mēsura est subiectīe in mēsurato. sed oōo nō est mēsura aeris ergo nō est sbiectiue in aere.

In oppoᵐ videt̃ pbus qnto metapbice. Multitudo qdē ꝗtuꝫ aliqd si numerabilis fuerit. magnitudo aūt si mēsurabiꝉ fuerit. dr̃ aūt mltitudo qdē diuisibile ptāte in nō cōtinua ꝛc. Magnitudis vero q̄ qdem ad vnuꝫ ɔtinua lōgitudo. q̄ aūt ad duo latitudo. que aūt ad tria ꝓfūditas. Sed lōgitudo linea. latitudo supficies: ⁊ ꝓfūditas corpus.

Ampli⁹ de loco ꝙ sit ꝗtitas videt̃ snīa pbi in pñtis. qd̄ arguit̃. locus est pse mēsura ergo est ꝗtitas. añs ⁊ ɔña patēt: qꝛ sic arguit Aristo. de oōne ibidem.

Adbuc ꝓprie ꝓpriuꝫ nō iuenit̃ ext̃ illud cui⁹ est. Sed ꝓprie ꝓpriū est ꝗtitati ut ꝓm eam aliqd equale uel inequale dicatur. boc aūt ɔuenit loco ergo ꝛc.

Cōfirmat̃ locus est pse diuisibilis ergo locus est quātitas.

Amplius de numero ꝙ sit ꝗtitas pꝫ vᵒ. metapbice. Multitudo aūt ꝗtuꝫ aliqd si numerabilis fuerit. ⁊ in pñtis: qd̄ vō numerus sit in reb⁹ numeratis arguit̃ accñs subiectie repitur in eo qd̄ denoiat denoiatione intinsece. Sꝫ numer⁹ denoiatiue ⁊ intīsece ꝑdicatur de reb⁹ numeratis ergo ꝛc.

Ultīo de oōne arʳ mltitudo ē spēs ꝗtitatis discrete vᵒ metaᶜᵉ. Sꝫ oōo ē mltitudo q̄dam ex ptib⁹ indiuisibilib⁹ ɔgregata g⁹ ꝛc.

Cōfirmat̃ cuicūqꝫ ɔpetit rō mēsure illud est ꝗtitas. sed oōni ɔuenit ratio mēsure ut in ꝑdicamētis ergo ꝛc.

Propter primum

qdē b⁹ qd sit ꝗtitas qōe satꝭ. īnotuit ꝑeūte. q̄ aūt sint ei⁹ spēs 2ᵃ ⁊ 3ᵃ venabit̃ doꝝ.

Propter secundū

qdē b⁹: qꝛ pbus in pñtis ponit tēp⁹ eē spēm ꝗtitatis pse. ⁊ i qnto mēᶜᵉ dicit temp⁹ esse ꝗtitatē p accñs. Sciēdū ꝙ. s. Tho. id declarās qnto mēᶜᵉ. ⁊ i libello de. ix. gñib⁹ accñᵗᶦᵘᵐ caplo scdo. inqt Aristo. illud fecisse in pñtis quia ibi distinguūt̃ species quantitatis ꝓm

diuersas rōnes mēsure. aliam vero rationez h3 tēpus q𝔡 est mensura extrīseca ⁊ magnitudo que est mēsura intrīseca ⁊ ideo ponit̄ ibi tēpus ut alia spēs q̄titatis. Sed q̄nto metaphīce ponit̄ tēpus spēs q̄titatis q̄tū ad ip3 esse q̄titatis. ⁊ iō illa que nō habēt eē quātitatis nisi ab alio nō ponit phus hic spēs q̄titatis p se. s3 q̄titatis per accidens ut tēpus ⁊ motū. Ex q̄bus seq̄tur q𝔡 tēpus nō est species q̄titatis p se metaphīce loquēdo q𝔡 qualiter v̄itatē habeat declarat̄. Aliqd. n. ↄuenit alicui p accidēs dupl'r vno mō ut p accidēs distinguit̄ ↄtra p se ⁊ p alterū sicut albū dicit̄ q̄tū3 p accidens ⁊ sil'r musicū3 quia accidit alicui q̄to. Ex hoc. n. q𝔡 sūt accidētia alicui⁹ subiecti quod est q̄tū3 dn̄tur quāta. Scdō ↄuenit aliqd alicui accidēs ut accidēs nō distiguit̄ ↄtra p se. s3 ut p accidēs idē est q𝔡 alterū sicut risibile ↄuenit sor. p accidēs. i. p alterū siue p se scdō. Primo aūt istoꝝ modoꝝ tempus nō est q̄titas p accidēs alias eni3 nō eēt spēs q̄titatis cū genus p se p̄dicetur de suis speciebus. Sed scdō mō tempus est q̄titas accidēs. i. p alteꝝ quia p se non p̄mo sed scdō mō. quare. s. Thōs q̄nto metaphīce hec nō solū p accidēs q̄titates dici possūt sed magis p posteri⁹ inquātu3 q̄titatis rōnem aliquo p̄ori sortiūt̄. quia ergo motus ⁊ tempus diuidunt q̄titatem ad diuisionem alicui⁹ alteri⁹ q̄titatis ideo dicuntur q̄ta ⁊ ↄtinua. quia ea quoꝝ sūt passiōes sūt diuisibilia ⁊ ipa diuidunt̄ ad diuisionē eorū. tempus. n. est diuisibile ↄtinuū pp̄ter motum. mot⁹ aūt pp magnitudiem.

De motu aūt dōm apud hāc doctrinam q𝔡 quia rō mēsure nō ↄuenit motui se sicut ↄuenit tpi ideo nō ponit̄ spēs q̄titatis p se: nec in p̄ncis nec q̄nto metaphīce.

Locus v̄o ut. s. Thōs in tractatu de loco circa finem ⁊ q̄nto metaphīce ⁊ tractatu de. ix. generibus accidētiu3 ca° scdō ↄsiderari pōt dupl'r. vno mō in rōne mēsure ⁊ sic est spēs q̄titatis distīcta a supficie ⁊ p ↄn̄s ab alijs. Nā locus mēsurat locatū extrīsece: supficies v̄o intrīsece. Alio mō pōt ↄsiderari locus fm suū esse ⁊ sic nō ponit̄ species distincta a supficie cum ipse sit supficies corporis ↄtinētis: ⁊ quia logicus ↄsiderat q̄titatem ī rōne mensure iō locus ibidem ponit̄ spēs. Metaphisicus autem cōsiderat eam fm [illegible] iō q̄nto metaphīce non ponit̄ a phō species quare sanct⁹ Thōs in eodem tractatu. Ideo in p̄dicamētis locus ponit̄ spēs q̄titatis nō autem in metaphīsica. quia loc⁹ hab3 alia3 rōnem mēsure. locus aūt mēsurat locatu3 in quo locus nō est ut in subiecto. supficies v̄o mēsurat rem in qua est ut in subiecto. S3 locus nō habet aliud eē a supficie imo est ipsa corpis ↄtinentis superficies siue vltimu3 ut dicit̄ in quarto phicoꝝ.

Utrū autē locus sit species q̄titatis fm essentiā suam distīcta a supficie. Dicendum videt̄ ut. s. Thōs ibidē q𝔡 ex quo locus nec est materia neq3 forma neq3 spaciū intra terminos corpis ↄtinentis seq̄tur q𝔡 est termin⁹ corpis ↄtinētis imobilis.

Ultimū vero seu termius aut supficies cōporis ↄtinētis uel ↄsiderat̄ mālit̄ ⁊ absolute fm. s. q𝔡 est supficies hui⁹ uel illi⁹ corpis ↄtinētis: ⁊ sic nō habet rōem loci. Alio mō p ↄpationē ad situ3 quē habet ad totū corpus p̄mū celi quod ē p̄mu3 ↄtinēs ⁊ sic supficies corpis ↄtinētis habet rōem loci ut. s. Thōs ibidē. Ex q̄bus dicendū videt̄ q𝔡 locus essentialit̄ differt a supficie p̄mi corpis ↄtinentis licet sit idē mālit̄. tū p̄mo q3 ambo ↄstituūtur diūsis rōibus formalib⁹ ⁊ eētialib⁹. Unde sanct⁹ Thōs ibidē vltimū ↄtinentis. ut mēsura est intrīseca ↄtinentis dicitur supficies. vt autem mēsura ↄtenti ⁊ locati est extriseca dicitur locus. Ideo locus ⁊ superficies licet sint vnum materialit̄ quantum ad id q𝔡 quodlibet est vltimū ↄtinētis tamen diuerse sunt species ↄstitute p diuersas rōnes formales. Nec obstat sententia sancti Thōe secūdo sentētiaꝝ dis. xij°. q̄ōne vltima dum inq̄t q𝔡 locus est ide3 p essentia3 q𝔡 supficies corporis locantis quia ibidē accipit locum pro suo mat̄iali nō autem pro suo formali. iō licet sint idē mālit̄ differūt tn̄ formalit̄.

q͛ scđo arguit͛. q₂ ex opposito illius seq̄ret͛ q̄ diũsitas supficiez̄ ipediret vnitatez loci quod ẽst falsũ.ɔña p₃ q₂ ab eodez habet res q̄ sit ⁊ q̄ sit vna iiij° metaphice ⁊ in pria pte qõe.lxxvi.ɔñs tñ est falsũ.vñ.s.Thõs i tractatu de loco. Quod aũt diuersitas supficierũ nõ ipediat vnitatẽ loci p₃. q₂ vni locato fm numerũ corñdet vnus loc⁹ fm numerũ simul ⁊ semel. S₃ bacul⁹ vnus dimidi⁹ existens i aqua ⁊ dimidius in aere est aliq̃d vnũ locatũ fm numeruz ergo est in aliq̃ vno loco fm numerũ ꝫ est in diũsis supficieb⁹ aeris ⁊ aque ergo diuersitas supficierũ nõ impedit vnitatẽ loci. Et in eandẽ sniaz coicidit etiaz Sco.in p̄ntis cũ inq̄t locus nõ est necessario ɔtinu⁹ sed nihil differt ad vnitatẽ ei⁹ supficies eẽ ɔtinuatas si idẽ locet͛ a diuers̄ corpibus ɔtiguis vel supficiẽ vnã ɔtinuaz qñ locatũ locatur in vno locãte. Unitas ergo loci accipiẽda est fm ordiem ⁊ situz ad p̄muz locãs.imobilitas vero licet nõ sit formale loci est tñ aliquod ɔcomitãs eius formale ⁊ similit͛ v̄tus ɔseruatia. Cũ aũt dicit͛ q̄rto phicoz̄ q̄ locus est imobilis p se ⁊ p accñs hoc v̄itatẽ h₃ de loco q̄tuz ad suũ formale quod est ille ordo ⁊ sit⁹ p respectũ ad p̄muz locãs q̃d est celũ. Ulti⁹.n.corporis vt vltimũ est nõ est locus ꝫ ut h₃ ɔpatiõem ad p̄muz locãs ⁊ fm hoc est imobilis nec tale fõmale loci subiectiue fũdat͛ in corpe locãte₃q₂ tũc accidens migraret de subiecto in subiectũ. Sed est i primo locãte subiectiue ⁊ in locatis sicut in mẽsuratis ⁊ in alijs locantibus sicut in mensuris scđarijs. ⁊ licet celum sit mobile fm ptez nõ tamẽ fm se totũ fm q̄ est locãs continẽs ⁊ ɔseruans ꝛc.

Nosce tñ optet q̄ distãtia siue ordo in loco sũpta p formali loci nõ est relatio.ꝫ quãtitas subiectie existẽs in celo uł in medio fluminis p respectum ad totum flumẽ. Sũpta autẽ p relatione diũsitatis localis tunc subiectiue dicit͛ esse in illa pte aque de nouo distante ⁊ ibi causat͛ de nouo quãtuz ad eẽ cõpletuz nõ tamen quo ad eẽ fundamẽtaliter.

Phus autez nõ facit mentionez de loco q̄nto metaphice nõ quia loc⁹ nõ sit vera species quantitatis. Sed ad denotãdum q̄ nõ eodem mõ species a philosopho p̄mo ɔside rantur ⁊ a logico:nec negare videt͛.s.Th. q̄ non sit species quãtitatis realiter. Sed q̄ nõ ponitur a metaphico species pp̄ter rationem dictam.

De numero aũt nõ transcẽdenti quia de trãscẽdenti diffuse visũ fuit in quarto h⁹.q. iiij. S₃ p̄dicamẽtali q̄ cãtur ex diuisiõe ɔtinui q̄dã simpl̄r ꝑtulere ut Fran.de mayrõis q̄ est forma respectiua. Cũ p̄mo q₂ nullũ absolutuz fundat͛ in respectiuo. Sed numerus fundat͛ in respectiuo.nam si diuidatur continuũ albuz nõ soluz causat͛ numerus respectu ɔtinui uel etiam respectu alboz̄ sed etiã causatur numerus in similitudinib⁹ illis ⁊ sitibus qui numerus similitudinũ est forma respectiua.tum etiaz quia oẽm formã absolutam accidẽtalem potest deus a subiecto separare. Sed itellectus nõ capit numerũ posse a subiecto separi ergo ꝛc. Tum tercio q₂ angelus nõ potest facere formam absolutaz sed numerũ põt cãre ergo ꝛc.

Quidam vero ɔcedẽtes numerũ esse speciem q̄titatis dixere numerũ esse speciẽ specialissimaz ut Johes Jando. scđo meta^{ce}. qõne quarta.⁊ 3° phisicorum.q.xi. Unde ternarius nõ differt a dualitate in specie sicut nec linea maior a minori. Unde octauo metaphice ɔpat Aristoteles diffõnez numeri differẽtijs supioris ⁊ iferioris ut Comẽtator ibidem exponit. nã diffinitio supioris p additionem vnius dr̃ntie fit diffinitio iferioris ⁊ ablata differẽtia vna fit diffinitio superioris. Constat autem q̄ si similitudo teneat q̄ diffinitio superioris ⁊ inferioris non differunt.

Amplius numeri nõ ɔponuntur nisi ex vnitatib⁹ ergo partes sc₃ vnitates que sunt in vno nõ differũt a partibus que sũt in alio Et sic omne q̄ est i vno numero est in alio realiter siue hec sint vnitates siue aliq̄ua alia forma ⁊ differẽtia formalis supaddita.

De subiecto aũt numeri opinatur Paul⁹

Uenetus ꝙ numerꝰ q̄ nūeramꝰ ꝺe q̄ ſit mētio eſt quātitas idiuiſibilis ꝺenoians formaliter aliq̄ eē ariſmetrice plura. vn̄ ab vnitatibus ariſmetricis fluit numerꝰ qui eſt idiuiſibilis forma realit̄ ꝺiſtīcta a qualibet ſuaꝝ vnitatū ⁊ ab illis ſiĺ in qbus ſubiectiue fundat̄ ⁊ nō in aliq̄ illaꝝ. nō. n. numerꝰ eſt aggregatio ſ; neceſſario pſupponit aggregata in qbus ſū datur ⁊ eſt in ſubcō īptiuiliter ⁊ abſq̧ multiplicatiōe cū nō ſit in aliq̄ pte illꝰ ſm ſe ⁊ ſm aliqd ſui. nā quacūq̧ additiōe aut ſubtractione facta corrūpit̄ pma forma ſm ſe ⁊ qōlibet ſui ⁊ alia gn̄atur.

Predicatores vō. s. Tho. imitatī ꝺicūt ꝙ numerꝰ ſubiectiue eſt in vltia re numerata ꝯſiderata tn̄ p habitudiē; ad pcedētes. accidēs. n. ſubiectiue videt̄ fūdari in illo in q̄ ſubiectiue eſt id a q̄ ſpēm trahit ſi ſit tale accidēs quod ſortit̄ ſpēm ſm ſe ipm ⁊ nō ab aliquo extrīſeco. Sed numerꝰ capit ſpēm ab vltia vnitate. abſtracta. n. aut addita ſola vnitate variat̄ ſpēs in nūeris. vltia aūt vnitas eſt ſbiectiue ī vltia re nūerata nō qdē; abſolute alias corrūpetur nulla mutatōe facta in ſubiecto. qꝺ aūt vltia vnitas nō qdē; mālit̄ ſed formalit̄ ſūpta ſit forma ſpecifica nūeri pbatur. Illud. n. a quo aliqd accipit ſpēm ē forma ſpecifica ut. s. Tho. ī pma pte. q. lxxviª. hō ſm illud ſpēm ſortit̄ quod eſt eiꝰ opatōis pnciᵐ. ſortit̄ aūt vnūquodq̧ ſpēm p ꝓpriā; formā. vn̄ idem ꝺe ſpūalibꝰ creaturis qōne vnica articlo. viijᵒ. Cū ingritur ꝺe ꝺifferētia uel ꝯueniētia ſpēi eſt ꝯſideratio ꝺe rebꝰ ſm nās ipaꝝ. in naturis. n. ꝯpoſitis ſpēs nō ſūit̄ ab ipo eſſe. ſed a forma: qꝛ ſpēs pdicatur in quid. eſſe autē; ptinere videt̄ ad qōnem an eit. Un̄ nec ī ſubſtātijs āgelicis ſpēs ſumitur ſm eē ſed ſm formas ſubſiſtētes quaꝝ ꝺifferētia eit ſm orꝺiē; pfectōis. Cōſtat aūt ꝙ numerus accipit ſpē; ab vltia vnitate ex eo ꝙ ſe habet ſm ſuphabūdantiā uel ꝺefectū uĺ pfectū ⁊ impfectū. vt. s. Thōs in pma pte. q. lxxvijª. articulo 3ᵒ in corpe ⁊ ꝺe ſpūalibus creaturis vbi ſupra.

Oratio aūt ſūpta p mēſura orōnis ple te ut modernꝰ qdam opinator archiepus ſi tet̄ nullo mō eit q̄titas pſe. tn̄ qꝛ orō mēſurat̄ ſillaba longa uel breui in pn̄tis ergo orō magis habet rōnem mēſurati q̄ mēſure. Tū etiā qꝛ id ſonāt verba. s. Tho. p poſterioꝝ. ut ſibi īponit vbi ꝺic̄ ꝙ orō eſt quātitas per accn̄s. nec auctas pbi in pn̄tis ten; qꝛ loqt̄ ibidē ſm opiones; antiquoꝝ ⁊ nō ſm ſuam ꝓpriē;. cuiꝰ ſignu; eſt quia qnto metaphice nullā facit mētione; ꝺe orōne.

Sed pn̄s ꝺetermiatio q̄ ad ſinglas ptes videt̄ ābigua ⁊ ꝓbat̄ ꝙ motꝰ ⁊ tēpꝰ hn̄t ꝓpriam ꝺiuiſibilitatē aliā a ꝺiuiſibilitate alterīꝰ. tn̄ quia ſingulū eoꝝ habet ꝺiuiſibilitatē ꝓpriā ꝺiſtīctā a ꝺiuiſibilitate alt̄iꝰ. s. magnitudis cū ptes tpis ⁊ motꝰ ſint ꝺe gn̄e ſucceſſiuoꝝ qbus repugnat eē ſiĺ ptes vō magnitudinis ſiĺ ſūt in oī inſtāti. qꝛ magnitudo eſt ꝺe gn̄e pmanētiu;. ptes q̄q; motus ⁊ tpis ſūt prius ⁊ poſteriꝰ. magnitudis aūt oēs ſūt ſiĺ uel ſaltē nō repugnat eſſe ſiĺ. ergo ꝺiuiſibilitas hec ⁊ illa nō erit eadē. Tum etiā qꝛ tempus ⁊ motꝰ hn̄t ꝓpriū maiꝰ ⁊ minus ꝺiſtinctu; a maiori ⁊ miori magnitudis. qꝛ magnitudie exn̄te tāta uel tāta pōt motꝰ eē maioꝝ ſi trāſit mobile tardū ⁊ mioꝛ ſi trāſit mobile velox. Tū etiam qꝛ ad aliud idiuiſibile copulant̄ ptes motꝰ qꝛ ad mutatū eē ⁊ ad aliud tēpus. qꝛ ad iſtans ⁊ ad aliꝺ magnitudo qꝛ ad pūctu; ergo alia eſt ꝯtinuitas huius ⁊ illius. Et etiam modus arguēdi eoꝝ nō valeat videlic; tēpus eſt q̄tu; p aliud ergo p accn̄s. arguit̄ pꝛio ꝺe accn̄te qꝛ illꝺ aliud n̄ eſt motoꝛ ut ꝺr̄ in vᵒ metaᶜᵉ. nec termiꝰ motus: qꝛ tūc altaᵒ nō eēt ꝯtiᵃ cū forma q̄ eſt terminꝰ altatōis nō ſit quāta ⁊ ꝺiuiſibiĺ niſi p accn̄s. vijᵒ phicoꝝ. Nec ē ſpaciū qꝛ ſup ſpaciū ꝺiſcōtinuū pōt eē motꝰ ꝯtinuꝰ. vᵒ phicorū ſic p; ꝺe motu fcō ſup cordas citbare pulſate. qꝺ etiā ꝯn̄a eoꝝ nō valeat arꝛ qꝛ n̄ ſeqtur formica ē formica ergo aliud qꝛ ē ſba ab aᵒ effectiue. gᵒ formica p accn̄s eſt in gn̄e ſbe.

De loco vō ꝙ nō ſit quātitas arguit̄. qꝛ ad quantā in quātu; quāta; nihil mouetur nālit̄ ſ; ad locū ꝓpriū qōlibet mouet̄ nālr̄

iiij° phicoꝝ.ergo ꝛc. maior pbaṫ nihil mo/
uet ad aliud nisi pp ꝯueniētiā in natura.
Sed q̄tuꝫ inq̄tum q̄tuꝫ cū nullo ꝯuenit [illegible]
nā.est.n.nā q̄ est p̄ncip° mot° ⁊ q̄etis que na
turaliter prius inest substantie.

Ampli° q̄ꝫ i eo q̄ q̄tū nihil saluat nā/
liter qꝛ nec ꝯuenit cū aliq̄ in nā. Sed loc° in
quātuꝫ loc° saluat locatū.iiij°.phicoꝝ. g° ꝛc

Adhuc oē q̄ poniṫ in diffōne accn̄tis est
subiectū ei° vl de ei° eēn̄ᵃ.vltimū corpis cō
tinētis poniṫ in diffōne loci ⁊ nō est de eius
eēn̄ᵃ.qꝛ tūc eēt eadē spēs cū supficie igiṫ vlti
mū est subc̄m loci.ꝫ ipossibile ē subc̄m ⁊ pas
sionē eē species eiusdeꝫ gn̄is igitur locus nō
est spēs quātitatis.

Ampli° loc° pse dr̄ ad locatū igiṫ est in
gn̄e relatōis. Q̄ d̄ aūt numer° nō sit forma
respectiua arguiṫ p̄ ipossibile ē duas spēs eē
eiusdē gn̄is quaꝝ vna sit absoluta ⁊ altera
dicat respectū diuisoꝝ.n.geneꝝ ꝛc.in p̄ntis.
Sed ꝯtinuū ⁊ discretuꝫ sūt in p̄nto q̄titatis
⁊ ꝯtinuū est absolutū cuꝫ sit pse ſsibile 2° de
aīa. Cōstat aūt q̄ nullū respectiuū est ſsibile
pse cū nō possit m̄ltiplicare spēs ſsibiles. g°
vel q̄titas nō est p̄ntuꝫ absolutū vel numer°
nō est spēs q̄titatis. Ampli° si nūs forma
liter diċ respectum aut rōis ⁊ sic i nullo erit
p̄dicamento reali aut realeꝫ ⁊ tūc uel erit de
p̄dicamto relatōis aut in aliq̄ sex p̄ricipioꝝ.
Nec rōes id pbātes ꝯuicūt cū diciṫ q̄ nūs
fūdatur in respectiuo ut numer° denari° fū/
datus in.x.paternitatib°. Dicēduꝫ q̄ nume
rus.x.silitudinū nō est fūdatus in illis simi/
litudibus siue p̄nitatib°. Sed ille numer°
cātur ex diuisiōe alicu° ꝯtinui ad cui° diui
sionē seqūtur alique relatiōes in actu q̄ pri°
fuerūt in potētia. Peccāt quoq̄ maior ⁊ mi
nor rōnis scd̄e.falsū eniꝫ est q̄ de° possit fa/
cere qualibet formā absolutā sine suo subc̄o
primo.nō eniꝫ pōt fieri q̄ albedo ſm suum
eē indiuiduale sepeṫ a q̄titate p̄cipue apud
p̄dicatores: qꝛ si separeṫ iā nō eēt idiuiduū
cū in qualitate nō sint p̄ricipia idiuiduantia
pprij generis.ut.s. Thōs in q̄libetis q̄libeto
vij°.q.q̄rta.numerus etiā pōt a subiecto.L3
sba separi ut pꝫ d̄ binario i hostijs ꝯsecratis
Ratio etiā tertia nō cōuincit nā relatōes p
ducūtur ad p̄ductionē absolutoꝝ scꝫ suoꝝ
fūdamētoꝝ.si ergo angel° nō possit p̄duceṫ
absoluta nō poterit etiā p̄ducē relationē.

Sed q̄ numer° nō sit spēs specialissima
arguiṫ qꝛ ex illo seqtur q̄ arismetica nō eēꝫ
de numeris. qꝛ tūc oēs numeri essent idiui/
dua vni° spēi de qbus nō est sciaꝫnec aucto/
ritas.vij° metaphice istud ꝯcludit.nō enim
in oībus habeṫ silitudo imo differūt nume/
ri eēntialiter ⁊ specifice p differētias earum
eēntiales nobis forte ignotas.

Q̄ d̄ vero numer° nō sit forma idiuisibiṫ
fūdata in oībus vnitatibus siṫ sumptis ar/
guiṫ ex supficie existēte Rome ⁊ alia exn̄te
Bonōie non fit aliqd̄ vnū accn̄s cū ex plib°
exn̄tib° in actu nō fiat aliqd̄ vnum p se.vij°
metaphice. Cōfirmaṫ sint.a.b.c.d.e.f.
sex sbe in qb° fundaṫ numer° senari° ⁊ ici/
piāt moueri ad.vi.d̄ñtias pōnis oppositas
q̄sq̄ tangāt.vi.pūcta mūdi maxie distātia
⁊ seqtur q̄ numer° senari° siṫ mouebiṫ mo/
tibus oppositis ⁊ ꝯtrarijs v̄sus oēm d̄ñtiaꝫ
positōis ⁊ tñ nullū ei° subc̄m mouebiṫ illo°.

Ampli° accn̄s cui° eē neēio est in plibus
distictis realiṫ est accidētia pl̄a cū accidētia
numerētur p sua subc̄a saltē mālr.ꝫ numer°
est h°mōi. nā foṙ nūeri p ppriā ei° rōeꝫ uel
determiat sibi eē in plib° ut pl̄a sūt ⁊ hētur
intentū.aut pōt eē in vno ut v° est siue in pl̄i
bus ut vnū sūt. ⁊ tūc forma numeri poterit eē
in vna vnitate aut i q̄libet qd̄ est ipossibile.

Adhuc tale accn̄s qd̄ ē nūer° nō est idiui
sibile.qꝛ tūc null° nūs eēt alīo maior sicut nec
aliq̄ vnitas est altera maior. Ampli° oē
accn̄s absolutū stat eē sine subc̄o suo.si ergo
nūer° est accn̄s absolutū ergo ꝛc.ꝯn̄s tñ ē fal
sū qꝛ nō videṫ qd foret ⁊ vbi ⁊ ex q.nā ipso
resoluto in suas vnitates seqṫ q̄ aliq̄ sūt vni
tates mathe^ce ex qb° nō resultat aliqs nūer°
q̄ est ipossibile. Ultio hec pō repugnat de/
terminatōi.qd̄.n.diuisibilitas sit ppa passio
q̄titatis pse ꝯueniens cuilibꝫ spēi nūeri ⁊ q̄ ipe
numer° sit idiuisibilis añcedāt ad ꝯtradic°.

Sed ɔtra opiones pdicatorꝝ asserentiuꝫ vltimā vnitatē ■ habitudie ad pcedētes eē subēm pꝛiuꝫ numeri arguit᷑.impossibile est fieri aliud ⁊ aliud absolutū p solā mutatōeꝫ relatiōis.s. ordis in partibꝰ sine mutatione alicuiꝰ absoluti in ptibus.Sed posita vltia vnitate p formali in numero seqtur variari numerū ad variationeꝫ illiꝰ vltime vnitatis ipas vnitates transponēdo.

Cōfirmat᷑ in qbuscūqꝫ positio nō facit dif ferentiaꝫ in sba rei neqꝫ in figura ibi dicitur ois nō totꝰ ut in liqdis ⁊ numeris pbs qnto metapbice caplo de toto.ergo si pꝛima vni tas numeri fiat vltia non fiet dñtia in subā numeri quod nō staret si vltia vnitas sit foꝛ ma ɔpletiua ⁊ specificatia numeri ꝙ qua bꝫ vnitatem: qꝛ tunc illa transpositōe facta fiēt alia forma ⁊ ita aliꝰ nnmerꝰ ɔtra pbm ibiđ

Amplius omēs vnitates ɔstituētes nume rū possūt eē eque pme natura ⁊ tēpoꝛe sicut si multa īdiuidua eiusdē spēi causarent᷑ simľ qūo ergo est vna illaꝝ vltia.si.n.vltima ac cipit᷑ in numerando ita pōt icipi ecōuerso.

Cōfirmat᷑ forma est in mā aliogn non fi eret vnū pse ex eis ergo si ex vnitatibꝰ sit nu merus nō erit numerus solū in vltia vnitate ut asserit positio illoꝝ.

Adhuc īpossibile est qnariuꝫ ßm qꝫ tale est eē ptem senarij quia tūc spēs opposita cō duceret᷑ in eē p sibi oppositā qđ est falsuꝫ cū ex distīctis spē actu nō fiat alia spēs actu gꝰ nihil quod est ppꝛia forma qnarij existit in senario alit᷑ eniꝫ qnarius esset actu i senario Cū ergo in senario insit quīta vnitas qnarij ergo ista nō pōt esse forma qnarij vltima ⁊ ɔpletiua.

Quod aūt oꝛo sūpta p mēsura oꝛonis p late vere sit quātitas tertio appebit doꝛꝝ: nec rōnes oppoꝰ psuadētes cōcludūt in pdi camētis.n.nō pbat᷑ oꝛonem esse mēsuratā. sed ex eo qđ sibi ɔpetit rō mensure pbatur qđ est qtitas.⁊ quia ptes eius nō copulant᷑ ad aliquē terminuꝫ cōem q sit pncipiuꝫ vnius ptis ⁊ finis alteriꝰ.iō pbatur qꝫ sit spēs qti tatis discrete.Et supposito etiā qꝫ haberet rō nem mēsurati:nō tamen pter hoc sequitur qꝫ nō sit mēsura respectu diuersoꝝ. Idē.n. pōt esse mēsura ⁊ mēsuratuꝫ respectu diuer soꝝ.Nec vba.s.Thome pmo posterioꝝ id sonāt.Inqt.n.qtitatē esse cōem ad plura aꝰ qꝫ ad lineas coꝛpa ⁊ tēpus ⁊ ad oꝛatōem ■ ad plura alia q̄ sūt qñtitates p accñs. non eniꝫ ly ■ accidēs referēduꝫ est ad oꝛoeꝫ imo sensus est qtitas cois est ad oꝛoneꝫ.⁊ cū int᷑ ruptōne sermōis dicat᷑.⁊ ad pła alia q̄ sunt qtitates p accidēs.Vñ.s.Thōs scđo đ aia capitulo de voce.Manifestū est qꝫ hūana lo cutio nō est ɔtinua.Vñ ⁊ i libꝛo pīteꝝ.oꝛo que in voce pfert᷑ ponit᷑ spēs qtitatis discre te.Et qꝗ pbus nō faciat mētioneꝫ đ oꝛone qnto metapbice ɔphendit tñ eam iplicite sb multitudine q̄ differt a numero.tum qꝛ nu merus cātur reiteratiōe eiusdeꝫ īdiuisibilis uel plurium pmanētiuꝫ: nō sic oꝛo q uia qđ semel est dictū ampliꝰ resumi nō pōt in nūo nō aūt in spē ut dr᷑ in pdicamētis.

Propter tercium

qdem huiꝰ.Dōm pmo qꝫ tēpus est ens ut p bat Aristo.qrto pbicoꝝ.Vñ.s.Thōs i tra ctatu de tpe pter alias rōnes inqt oia gñabi lia ⁊ coꝛruptibilia tpe mēsurant᷑ accipiūt.n. pꝛincipiuꝫ ⁊ finē sui eē vt vult pbus quarto pbicoꝝ.si ergo tēpus nō eēt nihil eēt gñabi le ⁊ coꝛruptibile quod est in cōueniens ergo tempus est.

Dōm secūdo qꝫ tempus est spēs qtitatis ut in pdicamētis ⁊ qnto metapbice.sibi eni ɔpetit ratō mēsure respectu motꝰ pmi celi ⁊ oiuꝫ gñabiliuꝫ ⁊ coꝛruptibiliū gꝰ ꝛc.

Dōm tertio qꝫ lꝫ tēpus formaľr sit quanti tas pse.effectiue tñ est qtitas p accñs .i.per aliud . Vñ Scotꝰ in pdicamētis aliqd esse quātuꝫ p accidēs siue p aliud est dupľr vel formalit᷑ uel effectie.Formalit᷑ nō est tempus qtitas ■ aliud.i.nihil aliud est p qꝫ recipiat tēpus pdicationeꝫ qtitatis.sed pdicat᷑ đ eo ■ se pmoꝰ.Effectiue tñ q̄dāmodo pōt tempꝰ dici quātuꝫ p aliud: qꝛ effectiue suā eēntiaꝫ ⁊ suaꝫ qtitateꝫ que est sua eēntia bꝫ ab alio

vt a motu ꝛ q̄nto metaphiſice cōcedo ꝙ tempus ꝛ motus formalr̄ ſunt quanta a ſeipſis lꝫ effectiue ab alio. Ex quibus ſequitur ꝙ tempus eſt quātitas per ſe quia formaliter mō dicto. ꝙ vo tēpꝰ ſit q̄titas aliud vt in q̄t Ariſto. q̄nto metaphiſice hoc intelligenduꝫ eſt quo ad diuiſibilitatē eiꝰ in ſp diuiſibilia Cuꝫ. n. de rōe cōtinui ſint duo. ſ. hr̄e vnitatē ex hoc ꝙ ptes copulant̄ ad terminū cōmunē ꝛ eſſe diuiſibile in ſemp diuiſibilia quo ad primū iſtoꝝ tempus nō neceſſario eſt quātū p aliud. quia cum vnitate ꝛ continuitate tēporis ſtat diſcōtinuatio motꝰ ſicut etiā motus pōt eſſe cōtinuꝰ ꝛ vnus licet magnitudo ſit diſcōtinua. ſed in eo ꝙ motus conſequit̄ magnitudinē. cuꝫ motꝰ diuidat̄ ad diuiſiōꝫ magnitudinis ꝛ tempus ad diuiſionē motꝰ ideo ponūtur q̄titates paccidēs q̄nto metaphiſice. Et ſi cōtra hoc inſtet̄ vt nouellus quidā opinator ſi ratō q̄titatis aut eius paſſio cōueniret effectiue alicui ſuoꝝ inferioꝝ per aliquā eius ſpeciem cōtra diſtinctā illi inferiori tolleret̄ ratio ſpeciei aut vniuocatōnis vt ſi ratio ſiue paſſio adequata aīalis cōueniret aſino boīeꝫ cōſiderādo ipſuꝫ p reſpēm ad aīal aſinꝰ ꝓprie nō eſſet ſpēs aīalis ſꝫ potius analogatuꝫ eiꝰ. ergo diuiſibilitas tanq̄ paſſio cōtinui vel q̄titatis nō videt̄ cōuenire tempi p magnitudinē. Defendēdo doctrinā Iohis ſcoti dicēduꝫ ꝙ cū vnitate alicuius gn̄is que eſt vniuoca pōt ſtare vnitas attributōis ſpēi vniꝰ ad alteꝝ etiā in genere cauſe efficiētis neduꝫ inter ſubſtātiaꝫ ꝛ accidēs q̄ vniuocant̄ in ente veꝝ ēt in omnibus ſpēbus eſſentialr̄ ordinatis ſalteꝫ in aliquo gn̄e cauſe ſic in ſpēbꝰ nūeroꝝ ꝛ figuraꝝ nō ſic de hoīe ꝛ aſino reſpcū aīalis. ſed in ꝓpoſito magnitudo tēpus ꝛ motꝰ eſſent̄ ordināt̄ur. vna eni iſtaꝝ alterā p̄ſuppōit a q̄ dependet pcipue quo ad diuidi i ſemp diuiſibilia Vn̄. s. Tho. id cōcedēs i pria pte q̄ōe. lxxvijᵃ articulo q̄rto dicit ꝙ alicꝰ gn̄is ſpēs ſe hn̄t ſicut prius ꝛ poſteriꝰ ſicut nūeri ꝛ figure q̄tū ad eſſe lꝫ ſimul eſſe dicant̄ inquātuꝫ ſuſcipiunt cōis gn̄is p̄dicatōeꝫ. Et inſtet̄ iteꝝ qꝛ ſpecies diuerſe alicuiꝰ generis opponunt̄ ſed nihil hꝫ eſſe effectiue ab aliq̄ ſibi oppoſito. ergo tempꝰ nō hꝫ eſſe q̄tuꝫ a magnitudine. Dicēduꝫ vt. s. Tho. in prima pte articlo ſeptimo vbi ſupra ꝙ illa que opponūtur ad inuiceꝫ oppoſitōe pfecti ꝛ impfecti ſic ſe hn̄t ꝙ vnū pōt cauſari ab alio ſic accidit in ſpeciebꝰ nūeroꝝ. ita āt accidit in ꝓpſito. quare s. Tho. ibideꝫ ad terciuꝫ potentie aīe oppōnunt̄ ad inuiceꝫ oppoſitōe pfecti ꝛ impfecti. ſicut ꝛ ſpecies nūeroꝝ ꝛ figuraꝝ. hec auteꝫ oppoſitio nō impedit originē vniꝰ ab altero qꝛ imperfecta naturalr̄ a pfectis ꝓcedunt.

Cogitet ergo amicus ille ꝛ diligētius cuꝫ reuerētia bene dicta doctoris ſubtilis examinet antequā ea impugnet. Qualiter itaq; pus ꝛ motus ſint quāta p accidens ſatis ex dictis innotuit.

De motu vero vtruꝫ ſit quantitas per ſe cū id de tpe ſatis conſtet. dici pōt vno mō ꝛ vere ꝙ motꝰ nō eſt ſpēs quātitatis. vn̄ Scotus in p̄ntis. tēpus eſt quātitas motꝰ nō eſt quātitas. qꝛ ratio motꝰ tota pōt intelligi cōuenire indiuiſibili nec vniuocātur in quāto. qꝛ illud dicit̄ de motu pſe 2° mō nō autē ſic de tempe vt tēpus eſt ſpecies q̄titatis. Nec Ariſto. huic determinationi obſtat q̄nto metaphiſice dum inq̄t. motus eſt quātus tempꝰ vo p ipſuꝫ. ſ. motū quo. ſ. ad diuidi in ſemp diuiſibilia. q̄q̄ tranſlatio Auerroys dicat ꝙ motus eſt quātitas. hoc eni intelligat̄ vel pſe in 2° mō dicēdi p ſe cuꝫ tempꝰ ſit paſſio motus uel intelligat̄ in p̄dicatōe cauſali motus p ſe ē quātitas ideſt motꝰ p ſe eſt in quāto tanq̄ in ſubiecto cū ibi abſtractū audiat̄ p cōcreto. nihil eniꝫ eſt p ſe mobile niſi q̄tū ſicut etiaꝫ q̄rto phiſicoꝝ. ita interp̄tat̄ ſn̄ia Auerroys cum dicit motus diuiſus p duo inſtantia eſt tempus ideſt tempus eſt in motu terminato per duo mutata eſſe mēſurata duobus inſtantibus. Quod autē motus nō ſit quātitas cōfirmat Auerroys q̄nto metaphiſice. Motus autē non eſt conſuetudo vt menſuret̄ p ſuam ptem ſed p ſuū ſpaciū aut per tempus. ꝛ ideo nō numerauit p̄dica

mento quātitatis in p̄dicamētis ⁊ illic solū intendit nūerare spēs famosas quātitatis.

Aliter tñ Scot⁹ q̄nto metaphice quātitas que est motus alia species est a magnitudine ⁊ a tpe ita q̄ tres sunt spēs q̄titatis cōtinue p̄manentis. corp⁹ superficies ⁊ linea ⁊ due spēs successiue. s. successio mot⁹ ⁊ tēpis qō autē sit alia q̄titas mot⁹ a magnitudine p̄bat̄. tū q2 ad aliū terminū cōē copulātur p̄tes motus. q2 ad mutatū esse ⁊ partes magnitudinis. q2 ad punctū vel lineā aut superficiē ⁊ p̄tes tempis q2 ad instans. tum secūdo q2 h3 aliud maius ⁊ min⁹ p̄priū aliud a maiori ⁊ minori alteri⁹ cū in minori tempe motus. si maior idest velocior si mobile sit velox ⁊ in maiori minoris si sit tardū mobile. tum etiā q2 relatiua realia realr̄ differūt. sed tēpus ⁊ mot⁹ sunt huiusmodi cū mēsura ⁊ mēsuratū realiter referant̄. sed tēpus est mēsura motus. ergo quātitas motus non est temp⁹ realiter. Tū ēt vltio q2 oīs mot⁹ est de se formalr̄ successiu⁹. sed nō oīs motus h3 in se temp⁹ ꝫ solū prim⁹ mot⁹. ergo successio ꝯtinuitas ꝯ quātitas cuiuslib3 motus alia est ab ea que magnitudinis ⁊ tpis.

Sed vitati innitēdo q̄uis motus sit alia entitas a tpe ⁊ magnitudine. q2 si mot⁹ concedit̄ successiuus hoc est p accn̄s. s. rōe tpis mēsurantis ipsū non q̄ sit accn̄talr̄ sepabilr̄ successiuus loquēdo de motu p̄se ⁊ p̄prie dicto. ꝫ accn̄talr̄ insepabilr̄ successiu⁹. ut opior tñ mot⁹ nō est i p̄ñto q̄titatis nec ei⁹ spēs nec idē realr̄ cū tpe nisi passiōes dicam⁹ ydēptificari realr̄ suo subiecto. vt qōe sequēti dilucidabit̄. Scitū enī est ex principijs phie nālis q̄ vel motus est postp̄dicamētū vl̄ in gn̄e passiōis vel saltē reductiue nō tñ sic spēs illius in gn̄e termini ad quē. Cū enim ratio mēsure p se prio mō formalr̄ ⁊ q̄ditatiue motui nō cōueniat nec eidē diuisibilitas sic tpi ideo non ponit̄ spēs quātitatis nec in logica. nec q̄nto metaphice quicq̄d conet̄ p̄suadere quidā imitator Scoti.

Et si arguat̄ oē paccn̄s q̄tum reducibile est in aliquod p se q̄tū cū oē p accn̄s reducit̄ ad per se. sed mot⁹ qui est q̄titas p accidēs nō pōt reduci ad tēpus. q2 tūc ad maioritatē motus seq̄ret̄ maioritas tempis. ⁊ ita maiori tpe moueret̄ primū mobile q̄ alij [illegible] li. maior quoq̄ mot⁹ pōt fieri i miori tpe ex velocitate. nec ēt reduci pōt ad magnitudinē tū q2 maiorē motū ꝯtingat fieri in minori magnitudine ⁊ minorē in maiori vt patz in alteratōne ⁊ etiā in translatōe cum maior sit mot⁹ mīme stelle q̄ spere solis. tū etiā q2 a quātitate p̄manēte nō pōt mot⁹ esse successiue quātus. Relinquit̄ itaq̄ q̄ motus ꝭm naturā suā p̄priā est successiu⁹ ita q̄ oēs p̄ticule eius terminantur ad terminū cōē qui est mutatū esse cū sit fluxus quidā qui essentialr̄ est q̄dā successio ergo mot⁹ videtur ꝭ3 se cōtinuus ⁊ q̄titas. Dicēdū q̄ mot⁹ p accidens idest p aliud est quātus effectiue. s. p magnitudinē ⁊ hoc quo ad diuidi insempē diuisibilia in quo ꝯuenit cū tempe quo etiā ad habere p̄tes copulatas ad terminū communē in quo differt a tempore. sed q̄tum ad id quod est esse successiuū motus est successiuus p accn̄s idest p ipsū temp⁹. Et tūc ad rōes p accn̄s quātū reducit̄ ad p se quātū ꝛc. q̄cq̄d sit de p̄pōe illa effect⁹ p accidēs reducit̄ ad p̄se que h3 intelligi de effectu qui pōt habere causā p se ⁊ nō de eo qui nō potest habere. vt. s. Tho. in qōib⁹ de potentia qōe tercia articulo sexto concedit̄ q̄ motus qui est quātitas p accn̄s rōe successionis reducitur ad tempus. Nec obstat instantia de maioritate motus. quia vnus motus nō est maior altero saltem intensiue q2 magis successiuus. sed vel q2 [illegible] ipsū maius spaciū natū est describi a posteriori. vel q2 intantum vnus motus est velocior altero inquātū p̄portio vni⁹ motoris ad suā resistentiā excedit geometrice p̄portōnē alterius motoris ad suā resistentiā ⁊ hoc a priori. ⁊ tunc ꝺtecta equiuocatōe nō p̄cedūt argumēta adducta.

De loco autē dicēdū videt̄ q̄ locus ñ est species q̄titatis vt deducit ratio ante oppositū secūda cum ei⁹ cōfirmatione. quare

Scot⁹ in p̄dicamētis Aristoteles nō sufficiē ter enumerat spēs quātitatis saltē q̄tū ad hanc speciē locus. nec loquit̄ in p̄dicamen/ tis fm opinionē propriā. sed fm opinionem ponētiū locū esse spaciū equale locato ⁊ se/ cundū illā essent oīa que dicunt̄ ibidē ve ra de loco. sed opinio illa improbat̄ ab Ari stotele q̄rto phisicoꝝ. ita enī frequēter vbi nō est ꝓprius locus determinādi veritatem de illo vtit̄ cōmuni sententia alioꝝ vsq̧ alibi vbi locus est de illo veritatē determiare dū modo ars possit dari fm sñias aliorū sicut ⁊ fm veritatē ꝓpriā. ita est pene de oibus exemplis in logica. q2 si sic sit vl̄ nō ▪ curat Sed q̄ ars sit vera in istis si hec sint talia sicut sufficiēter manifestat̄ quantitatē esse gen⁹ q2 habȝ sub se multas spēs inter medi/ as ⁊ specialissimas siue locus sit aliqua illa rū siue nō. Nec locus est mēsura p se sed ▪ naturā sui mālis quod est superficies. Unde fm eandē dimēsionē mēsurat fm quā ⁊ su/ pficies. Et si arguat̄ cōtra hoc q2 aliā rōē mēsure hȝ a supficie. est enī mēsura extrin/ seca supficies vero intrinseca. dici pōt q̄ in trinsecū ⁊ extrinsecū p se nō variāt ratōnem mēsure. ideo nec locus ▪ se hȝ aliā rōē mē/ sure a supficie. ideo enī est extrinseca. quia est vltimū corpis cōtinētis māliter ⁊ vltimū cōtenti quod tamē mēsurat̄ a loco. Nec fm locū aliqd p se dicit̄ equale alteri. sed forte māliter fm supficiē ɔtinētis. ymo magis lo/ cus dicit̄ equal' locato fm Aristo. q̄rto phi sicoꝝ ⁊ nō illud fm q̄ alia dicunt̄ equalia. Nec cōsimilr locus est diuisibil' nisi p acci/ dēs. s. p nāȝ sui mālis sic cetere forme per se fundate in quātitate sunt p accn̄s diuisibi/ les ▪ nāȝ quātitatis ⁊ loc⁹ forte plus ceteris eo q̄ est ꝓpria passio supficiei. Et ex his sol uūtur 2ᵐ ⁊ 3ᵐ argumētū post oppositū qōis cū ei⁹ ɔfirmatōe. Quare Scot⁹ q̄nto meta phisice. loc⁹ nō est in gn̄e quātitatis. ⁊ iō nō diuidit̄ nisi ad diuisionē supficiei ⁊ sic dicit̄ p accn̄s ymo pūctus pōt locari ⁊ que ponūt̄ a pho in p̄ntis de loco nō sunt vera nec loqt̄ fm intentōē ꝓpriā. sed famose fm opiniōē alioꝝ fm Auic. ⁊ Auerroym. Erit ergo lo/ cus vel respect⁹ imobilitatis vel aggregatū cōpositū ex supficie tanq̄ māli ⁊ illo respcū Un̄ q̄rto phisicoꝝ loc⁹ est ɔtinētis vltimū imobile primū. quare Scot⁹ in p̄ntis hec ē p̄dicatio m̄ mālis loc⁹ est vltimū ⁊ formali ter ⁊ ꝓpositio est falsa. sed formalr locus est imobilitas in vltio fm Cōmentatorē. forte tamē in diffinitōe loci primo ponit̄ vltimū q2 illud est notius imobilitate loci.

De nūero vō dicēdū primo q̄ numerus est spēs quātitatis discrete cū ponat̄ sub as/ signato gn̄e. s. sb q̄titate. cū passiōs q̄titat. ei pse licȝ nō primo cōueniāt vt ratio mēsure. diuisibilitas. finitas vel infinitas. equalitas vel inequalitas. hec autē arguūt rōēs forma lēs quātitatis eidē cōuenire. Est autē speci/ es subalterna vt supius deducebat̄ cū di/ uerse passiōes p se cōsequant̄ aliū ⁊ aliū nu meꝝ. distinctio vō passionū p'se arguit disti ctionē essentialē ⁊ specificā. talis enim est ordo numeroꝝ inter se qualis figurarū ad seinuicē compataꝝ. q̄ vero numer⁹ sit spēs quātitatis discrete arguit̄. nā q̄titas discre ta est cuius partes nō copulantur ad termi nū cōē qui sit principiū vni⁹ ⁊ finis alteri⁹ sed eas habet discretas ⁊ sepatas in p̄dica mentis numer⁹ autē est huiusmodi ergo ꝛc.

Dicendū secūdo q̄ numerus est forma diuisibilis ex vnitatib⁹ composita subiectiue fundata in oibus vnitatib⁹ quod q̄q̄ supe/ rius diffuse cōtra opinātes oppositū sit de/ ductū. Scotus tamē q̄nto metaphice id cō/ firmās inqt. numer⁹ est vna forma specifi/ ca existēs in vnitatib⁹ vt in materia. ⁊ talis forma per quam diuisibilitas inest ei nō est nominata. Et si dicat̄ talis numerus quina rius est vnus ergo aliqua vnitate vnus. ⁊ il la est de genere quātitatis distincta ɔtra vni tates quinq̧ in quib⁹ fundat̄ ipsa. ergo ipa cū alijs faciet numeꝝ senariū. ⁊ cōsequēter quinq̧ erūt sex. Dicēdum vt Scot⁹ ibidem q̄ numer⁹ quinarius est vnus vnitate ō ge nere quātitatis. ⁊ sicut vnitas hois est pas/ sio ɔsequēs essentiam hominis. sic vnitas qui/

narij sequit᷑ quinariū sicut passio ⁊ est vnus formaȝ p istaȝ vnitaté. qz in oībus vnitatibus vt materia est vna forma quaȝ ꝯsequit᷑ vnitas que est passiue quinarij. qz nō ponit in numeꝝ cū quoq; vnitatibus mālibꝰ. quia nō est pars mālis. sed passio totiꝰ cōpositi. vnde numerꝰ est vnꝰ p̄dicatōe denominatia Hec auté vnitas que est passio quinarij cōsequēs ipsuȝ existenté in actu formaȝ suaȝ specificā que non est aliqua vnitas sed forᵃ innoiata aliqñ fundat᷑ sup nām ⁊ aliqñ sup supposita. vnde quinariꝰ ⁊ senarius sūt duo numeri numero sicut duo homines. Alitē dici pōt ꝙ sicut duo silia sunt talia duabus silitudinibꝰ quas fundāt. ipse tamē silitudines nō sunt siles sic in rebꝰ que numerantur extra aīaȝ est aliqs nūerus formalr̄ qui quāuis sit vnus vnitate transcēdenti que ꝯuertitur cuȝ ente ⁊ opponat᷑ multitudini sibi proportionabili. tamē ille numerꝰ formalr̄ sūptꝰ nō ē vnitas mathematica aut numerꝰ numeratus. sed est entitas qua res sibi substracte sunt numeralr̄ plura. Et si instet᷑ numerꝰ est essentialr̄ multitudo. ꝫ multitudo ƀm ꝙ multitudo nō est vnū ergo nec numerꝰ. Dicendū ꝙ multitudo ƀm se non est vnum in primoᵒ p̄dicādi cuȝ sit vnū p̄dicatōe denoīatiua. sic eniȝ homo est vnus vnitate de genere quātitatis p̄dicatōne denoīatiua. sic multitudo ⁊ etiā numerus. Sed cōtra si numerus sit vnus ⁊ ptes nō sunt in actu hec erit falsa simplr̄ bis tria sunt sex. est eniȝ vera in sensu cōposito. vt pƀus primo elencoꝝ. Dicēduȝ ꝙ pōt cōcedi ꝑpositio ꝙ bis tria sunt sex in p̄catōe denoīatiua sic ꝙ bis tria nō sunt senariꝰ. sed que hūt bis tres vnitates habent senariuȝ ⁊ est p̄dicatio denoīatiua.

De oratiōe autē dicenduȝ prio ꝙ orō est q̄ntitas orationeȝ audiendo ꝑ mēsura vocis ꝑlate ƀm ꝙ vna sillaba longa hȝ duo tempora in que ꝑfertur ⁊ sillaba breuis vnū tēpus. Quare Albertꝰ ⁊ temistius in p̄ntis oratio est mensura ꝑlatōis vocuȝ ƀm multitudinē peduȝ discretaꝝ sibi inuicē succedētiuȝ. quod vero ipsa sit quātitas ꝓbat᷑. quia sillaba mēsuratur longa vel breuis ergo huiusmodi est mēsura alia ꝑ se. illud auteȝ est oratio que fit cuȝ voce prolata. illaȝ autem dico habere discretōeȝ appropriataȝ oratōi eius differētiā specificā que differētia nec scripta est. nec ꝑlata nec in mente. nec actus ꝑferentis. qz ille mēsurat᷑ tp̄e nec ptes discrete. ꝫ discretio nō cōmunis numero ⁊ orōni. ꝫ orōni appropriata Scotꝰ in p̄dicamētis.

Dicēduȝ secūdo ꝙ talis oratio est quātitas discreta. qd̄ ꝓbat᷑ qz ptes eius ad nullū cōeȝ terminuȝ copulant᷑. qlibȝ. n. sillaba ē ab alia diuisa. nec actus ꝑferētis nec significatuȝ eas cōtinuat. qz terminꝰ ꝑ se cōtinuans ptes quātitatis non est essentialr̄ extra illas Sed hec duo sunt essentialr̄ extra ptes orationis. silr̄ hec oratio pōt esse vbi significatuȝ nō est vt ꝯiūgendo voces nō significatiuas ⁊ ibi nulluȝ est significatum.

Dicēduȝ tercō ꝙ oratio que est quātitas discreta est subiectiue in aere mediante voce ꝑlata cuius est mensura. quod ꝓbat᷑ mēsura eniȝ ⁊ mēsuratū sunt in eodeȝ si sit mēsura intrinseca ⁊ mēsuratuȝ fuerit accidens. sed oratio est mēsura ꝑlatōis vocis vl̄ vocis ꝑlate vt in p̄ntis. Quare. s. Tho. in tractatu de nouē generibꝰ accidētiū capitulo scd̄o Propriū v̄o facit orōeȝ que nō pōt pluribus adaptari sed solū orōni ꝑlate cuiꝰ ipsa oratio mēsura est cum qua est vt dicit᷑ in p̄ntis. ipsa eniȝ cuȝ voce ꝑfertur quia ideȝ est principiū ⁊ causa subiecti ⁊ per se passionis.

Ex quibꝰ ad questionē dicēduȝ ꝙ lȝ non sufficiēter enumerent᷑ spēs quātitatis in p̄dicamētis saltēȝ quo ad hāc specieȝ locus. quanto tamē metaphisice cōueniēter ⁊ inculpate assignantur vt patet ex determinatis.

Propter quartuȝ quideȝ huius ad primā ante oppositum ex dictis satis innotuit ꝙ licet tempus sit quantuȝ ꝑ accidens quia ꝑ aliud effectiue tamen tempus est formaliter quātitas.

Ad ꝯfirmatiōeȝ q̄ꝙ sanctꝰ Thomas illā

ppositõez intelligat tm̃ in his que sũt eiusdẽ ordinis sicut in eodez genere cause. vt in pᵃ pte qõe.lxxxvijᵃ. vel qñ p̃dicatũ est diuisuz in vtroqꝫ = in essen' ordinatis. vt primo sen tentiaꝝ dis.xijᵃ. vel nõ semp ƒm idez nomẽ ⁊ eandez rõnez. sed ƒm aliqd nobilius vt in equiuocis sicut q̃rto sniarũ dis.xliᵃ. ⁊ alibi plaries. Lucidius tñ p̃ter ↄditões habitas in p. mẽᶜᵉ de expimẽtꝫ. dicẽduz vt Scotᵘ in p̃ntis ꝙ ꝓpositio Aristo. ꝓpter quod vnum quodqꝫ tale ⁊c. tantũ est vera vbi aliqͦd vni nocuz dĩ de causa ⁊ effectu qͦ natuz est recipe magis ⁊ minᵘ ⁊ quãdo causa est per se ⁊ totalis prima ↄditio deest hic pariter ⁊ se cũda. qꝛ tempᵘ est quãtitas. motᵘ autẽ ñ est quãtitas. qꝛ ratio eius tota põt intelligi con uenire indiuisibili. nec vniuocant' in quanto qꝛ illud dicit' de motu p se secundo mõ nullo modo de tempe vt tempᵘ est species quãtitatis. Et si instetur tempᵘ est numerᵘ vt philosophus quarto phisicoꝝ. ergo nõ est alia species. dicẽduz vt Scotᵘ ibidẽ ꝙ numerᵘ aliqñ transumit' vt gñaliter sumat' p mẽsura forte ꝓpter hoc ꝙ ratio mensure in quãtitatibᵘ primo ↄuẽit nũero. ⁊ ita ponitur in diffinitõe tp̃is nõ autẽ vt est quãtitas discreta ⁊ est equocatio penes 2ᵐ moduz.

Ad secũduz principale qd dicẽduz sit innotuit in opinione sancti Thome q̃ꝙ alit' sit dicẽduz iuxta viaz Scoti. Et cõsilr ad con firmatõez. qualiter eniz supficies sit de essen tia loci ⁊ qualr sit vnũ ⁊ idez cum ea diffuse discussuz est in doctrina sancti Thome.

Ad terciũ principale vniᵘ generis ⁊c dicendum ꝙ vniᵘ generis sunt tm̃ due species ĩmediate. eius tñ p̃nt esse plures species mediate dũmodo illa diuisio geneꝝ fiat p species mediatas vt sepius supra dictũ est sicut accidit in ꝓposito.

Ad ↄfirmatõez dicẽduz ꝙ ps aliqñ eẽntialr distinguit' cõtra totuz vt patz de ptibᵘ potestatiuis ⁊ integralibᵘ. Nosce tñ oportet ꝙ linea supficies ⁊ corpus p̃nt dupl'r considerari. Uno mõ vt significãt quãdaz pfectionẽ quantitatis p̃scindendo a pfectione alterius pfectõis quãtitatiue sicut lineã dicimus significare longitudinẽ sine latitudine. ⁊ supficiẽ latitudinẽ sine ꝓfunditate. ⁊ hoc modo cõsiderata nõ accipiũtur vt termini alterius quãtitatis. sed vt habẽtes in seipsis certam ⁊ determinatam rõez quãtitatis. vnde vt sic causant distinctas species ⁊ hoc modo vna ƒm eiᵘ rõez formalez nõ est ps alteriᵘ. Alio mõ cõsiderari p̃nt inquãtuz vna includit' in altera p quãto ex fluxu vniᵘ causatur alia ⁊ taliter nõ sunt species distincte ƒm ꝙ huiᵘ sed mãliter ↄcurrũt ad seinuicez. Utrũ aũt sint spẽs spẽalissime vel subalterne dici põt ꝙ sunt spẽs subalterne. dat' eniz linea bicubita aut tricubita. silr linea recta ⁊ circularis que differũt specie. vnde ꝓpter latentiã differẽtiaꝝ essentialiũ que nobis sunt ignote distinguũt' spẽs ille p diuersas figuras vl' per diuersos numeros eẽntialr distinctos. Et q̃ꝙ linea circularis non habeat aliquez punctũ ad quẽ pticule eius copulent' alioqn nõ esset circularis. tamẽ sufficit ꝙ ly copulãtur dicat aptitudinẽ. Et si querat' vtrũ diffinitio linee ↄueniat oĩbus illis ⁊c. cuz dicitur linea ẽ lõgitudo sine latitudine ⁊ ꝓfunditate cuiᵘ extrema sunt duo pũcta. Dicendum vt Albertᵘ primo posterioꝝ ꝙ linea recta ⁊ finita est lõgitudo sine latitudine cuiᵘ extrẽa sunt duo pũcta. sicut dicit' in p̃io euclidis. hoc autẽ modo nõ est punctũ in linea infinita nec in circulari. nõ in circulari qꝛ circulus nõ hꝫ sue existẽtie terminũ in seipso ita ꝙ in ipsa circumferentia sed extra seipsuz in centro. Uel dicat' ꝙ diffinitio linee etiã est ↄueniẽs linee circulari que licet nõ habeat duo extrema ⁊c. tamẽ nata est habere in eo tamẽ ꝙ linea. sed non in eo ꝙ circularis. Et forte ꝙ iuxta hãc solutõez linea circularis nõ erit vna essentialr. sed aggregatuz p accidens sicut homo albus ⁊c.

Ad quartum dicẽduz ꝙ si dimẽsiões accipiant' ƒm id quod sunt sic sunt spẽs quãtitatis cõtinue pmanẽtis. sunt eñi tres dimensiones quaꝝ quelibꝫ attẽdit' inter duas differentias positõis. naꝫ inter sursuz ⁊ deorsuz

attendit' linea inter dextrū ⁊ sinistruȝ latitu-
do. inter ante ⁊ retro ꝓfunditas. vt patȝ pri-
mo celi. Si vero cōsiderent' fm modū eēn-
di sic magis dicunt' modi quidā specierum
quātitatis cōtinue ꝙ ipse species. ⁊ licet vni
quātitati cōtinue possit fieri additio ipsa tn̄
nō tollit dimēsiones sicut nec quātitatis eēn
tiam. quare. s. Tho. in quolibetis quolibe
to nono qōe prima articlo vnico. vnaqueqȝ
quātitas specificat' [illegible] certā eius terminatōȝ
sicut multitudinis species sunt par ⁊ impar
⁊ magnitudinis sunt bicubitū ⁊ tricubitum.
Vn̄ impossibile est inuenire aliquā ꝗtitateȝ
in actu que nō sit ꝓpriis terminis limitata. ⁊
ꝗꝗ alique dicant' dimēsiones interminate
per terminos extrinsecos quaten⁹ sunt in sb
iecto aliquo ꝙ nondū stat sb vltima forma
que in eo debet introduci in doctrina sancti
Thome. tamē quelibȝ dimēsio est termina-
ta terminis ꝓpriis intrinsecis.

Ad cōfirmatōeȝ neget' ꝯn̄a. naȝ licȝ alia
accidētia a quātitate non possint esse plura
nūero distincta eiusdeȝ speciei a subiecto se-
pata. vt infra dicet'. due tamē ꝗtitates ei⁹
deȝ spēi fm numeꝝ distincte possunt esse se-
pate a substātia vt in eucharistia. Cui⁹ ratō
est qꝛ quātitas nō soluȝ intelligit' indiuidua
ri p substātiaȝ sed etiā in ꝓprio genere pro-
pter diuersitateȝ situs. ex quo non sequitur
ꝙ quātitas nō sit accidēs lȝ supnāliter possit
separi. qꝛ nō sepant' a principijs indiuiduā-
tibus proprij generis. vt. s. Tho. in quolibe
tis quolibeto. vij°. qōe q̄rta articulo tercio.

Aliter rn̄deret Scot⁹ negādo ꝯn̄aȝ. ⁊ cō
sequēter negat' ꝙ multiplicatio accn̄tiuȝ sub
vna specie sit ex pte subiecti. sed est [illegible] hecce-
itates. vt inferius dilucidabit'.

Ad primū in secūdo principali de nume-
ro patet ꝙ licȝ numerus transcēdens qui est
quiditatuȝ circuat omne pn̄tuȝ ⁊ etiā in his
cōperiat' que sunt extra pdicamētuȝ. tamen
numer⁹ cōstitutus ex vnitatib⁹ de gn̄e quā-
titatis causatus ex diuisione cōtinui solū re
pitur in pdicamēto quātitatis essentialr.

Ad cōfirmatōeȝ cōceditur ꝙ numer⁹ nō
est spēs spealissima vt recte argumētuȝ dedu
cit. ⁊ quāꝙ vna illaꝝ spēꝝ numeri precedat
aliā si inter se compent'. tamē talis ordo nō
tollit rōeȝ generis vel speciei vel vniuocatō-
nis. vt. s. Tho. primo piarmenias. qꝛ si com
pentur ad cōe gen⁹ binari⁹ nō pcedit terna
riuȝ. Vn̄ Scot⁹ in pn̄tis. in omni genere po
test aliqua spēs esse prior alia in essendo cō
pando illas inter se. sed nulla est prior alia i
pticipādo rōeȝ generis. sic cōtinua quātitas
nāliter est prior discreta vt on̄dit ratio licet
nō in suscipiēdo rōeȝ quātitatis. quia neutri
speciei inest diuisibilitas per alterum.

Ad secūduȝ dicēduȝ ꝙ vnū non cōstituit
numeꝝ siue multitudinē ex pte priuatōnis.
sed ex pte illa ex qua cōstituit ens. vt sanct⁹
Tho. in qōib⁹ d potētia qōe. ix. artclo. vij
ad decimū. quātuȝ eniȝ ad id quod pōit vni
tas cōstituit multitudinē. sed ꝗtuȝ ad nega-
tōeȝ quā supaddit vnū opponit' multitudini
negatiue.

Ad ꝯfirmatōeȝ dicēduȝ ꝙ sicut ex nō en
te in actu dūmodo sit ens in potētia vtiqȝ fit
ens prio phisicoꝝ q̄rto ⁊ qnto metaphisice.
ita ex nō quāto in actu ex quāto tn̄ in potē
bene fit quātitas. vnitas eni ⁊ pūctus lȝ non
sint ꝗtitates in actu sunt tn̄ tales in potētia.

Ad terciū in eodeȝ dicēduȝ ꝙ numer⁹ re
spectu reꝝ nūerataꝝ est mensura lȝ respectu
vnitatis sit quid mēsuratū nec incōuenit idē
respcū diuersoꝝ hr̄e rōeȝ mēsure ⁊ mēsurati
potest eniȝ quātitas pdicari in concreto ⁊ in
abstracto de suis spēbus quod nō ꝯtingit de
alijs pn̄tis. quare Scot⁹ in pn̄tis. in omni
alio genere a quantitate nulluȝ gen⁹ pdicat'
denoiatiue de suis spēbus. sed in pn̄to quāti
tatis. qꝛ quātitas nō soluȝ alijs est principiū
mēsure vel diuisionis sed etiā sibi. ⁊ ideo se
denominat ⁊ suas species quod nō est verū
de alijs.

Ad cōfirmationeȝ dicenduȝ ꝙ numerus
de principali eius significato non dicit rela-
tōeȝ mensure. sed dicit fundamētuȝ sup quo
fundat' relatio. vt pȝ̄s qnto metaphisice ca
pitlo de adaliquid. nō eni oȝ relatōȝ ⁊ fun-

fundamētū esse eiusdē generis.

Ad quartū dicendū q idē accidens numero nō pōt esse in plurib⁹ subiectis adeq̄te lʒ in plurib⁹ ꝑtialiter. Uñ Scot⁹ q̄nto metaphisice. nō oʒ q acciñs diuisibile sit in subiecto indiuisibili. ex hoc tamē non sequit̄ q̄ numerus sit vna forma per se.

Ad cōfirmatōēʒ tenēdo q numer⁹ sit forma diuisibilis cōcedēda est maior de subiecto adequato illi⁹ acciñtis. ꝛ lʒ positis tantū nouē rebus numeratis nondum sit numerus denarius. ꝛ postmoduʒ addita vna vnitate ibi sit numer⁹ denarius. nec in nouē vnitatibus aliqua fiat mutatio. qꝛ ille nō sunt subiectuʒ adequatuʒ numeri denarij. fit tñ mutatio in illis decē vnitatib⁹ simul sūptis que sunt subiectuʒ adequatū numeri.

Ad rōēʒ primā de oratōe patʒ solutio ex determinatis. equiuocat̄ eni de oratōe.

Ad cōfirmationē ei⁹ dicēduʒ q longū ꝛ breue equoce ꝯueniūt ꝯtinuo ꝛ discreto. hu ic. s. cōtinuo ꝓprie discreto autē trāsumptiue. omne igit̄ mēsurās p se fm hoc ꝓprie sumptuʒ est cōtinuū. huiusmodi autē nō est oratō equiuoca eniʒ est longitudo sillabe ꝛ mēsura ti a linea vt Scotus in p̄dicamētis.

Ad secūdaʒ rōēʒ ibidē dicēduʒ q orō essentialr̄ differt a numero ꝛ a quacunq specie quātitatis nō tantū differētia mālī. sed ēt formali ꝛ specifica illa tñ non est nota ymo vt vult Scot⁹ ibidē. vix alicui⁹ spēi spēalissime est nobis differētia nota. qꝛ si esset non posset esse verū quod dr̄ 2° posterioꝝ q qlibet ps diffinitōis oʒ esse in plus. oēs autem in eque. hoc autē nō ꝯtingerʒ si vltima differentia esſʒ nota. illa eniʒ cuʒ sumat̄ a ꝓpria forma spēi nullo mō est in plus spē. igit̄ illō dictuʒ est veꝝ. qꝛ differētie vltime fere omniū diffiniēdoꝝ ignote sunt.

Ad ꝯfirmatiōēʒ neget̄ añs qꝛ sub multitudine intellexit oratōēʒ quīto metaphisice.

Ad vltimū argumētuʒ ibidēʒ dicēduʒ q lʒ oratio sit de genere successiuoꝝ nō tñ est d̄ genere cōtinuoꝝ. qꝛ nō omne successiuū ē cōtinuū nec ecōuerso. taʒ eiʒ cōtinuū q̄ discretū diuidit̄ p ꝑmanēs ꝛ successiuū.

Ad confirmatōēʒ innotuit circa determinationem.

Si qs autēʒ faueret parti opposite soluē posset argumenta contra singulas partes deducta. Ad primuʒ de tempe dicenduʒ q diuisibilitas siue ratio mēsure prius cōuenit magnitudini q̄ tpi si fm esse ꝯsiderent̄ ꝛ inter se. que prioritas non tollit ratōnēʒ spēi ꝛ vniuocatōis. ipsis tñ compatis ad quātitatē in cōi sic rō q̄titatis nō ꝯuenit vni p alteruʒ vt allegabat̄ ex scō Thoma in pria pte qōe lxxvij^a. ꝛ a Scoto etiā in p̄dicamentis. De motu autē satis determinatū ē q nō ē de genere successiuoꝝ nisi rōe tpis nec de se diuisibilis. de eius vero maius ꝛ min⁹ apparuit in tercio principali. sed cū addit̄ arguēdo q motus hʒ ptes copulatas ad terminū cōem qꝛ ad mutatū esse. dicēduʒ q motui fm suā rōēʒ formalēʒ nō repugnat indiuisibilitas. vt pʒ de mutatōe subita q̄ fit in instāti. iō negandū est q qlibet motus hēat ptes ꝛc. Nec illa est rō formal' mot⁹ inquātū h⁹. q̄re ꝯmētatoꝛ q̄rto phisicoꝝ. mot⁹ pōt cōcipi siml' nō autē temp⁹. Est nāq motus prior tpe. prius autē cōcipi pōt sine suo posteriori. videt̄ ergo q lʒ tēpus cōcipi nō possit sine motu tamē ecōuerso mot⁹ sine tpe. ꝛ hoc loquēdo de tēpore fm totū sui ambitū. De motu vō [illegible] se ꝛ proprie dicto maior apparet difficultas de quo dici pōt vt qdaʒ determināt q lʒ non possit ꝯcipi sine tempe ꝛ sit prior tpe. qꝛ tamē temp⁹ est forma ipsi⁹ mot⁹ inclusuʒ in eius diffinitōe aut formalr̄ aut v̄tualiter hinc est q mot⁹ ille ꝯcipi nō pōt q̄ntuʒ ad suuʒ māle qō est duratio successiua nisi ꝯcipiat̄ tēpus lʒ tñ nō quātuʒ ad suū formale qō est matie mutatio. Cū āt q̄rebat̄ a quo mot⁹ est cōtinuus siue quātus dicēduʒ q ab eodēʒ est cōtinuus a quo est vn⁹ nūero q̄nto p̄hicorum. constat autē q vnitas nūeralis mot⁹ attenditur penes vnitatē mobilis tpis ꝛ termini ad quē. Si vō a magnitudine sumat̄ ei⁹ vnitas illa nō est nccīa. qō si aliquo mō ꝯcurrat dicēduʒ q ꝯtinuitas mot⁹ est a ꝯtinuitate ma

gnitudinis inquātū3 magnitudo est diuisibi lis in infinitu3. nō inquātu3 magnitudo hēt ptes copulatas ad terminū cōem. ꝛ ꝓpterea sup magnitudine discōtinua pōt esse motus cōtinuus. nec eoꝝ silitudo ibidē ɔcludit. nā lз musca siue formica ab alio hз esse effecti uē n̄ tñ hз ꝙ sit musca siue formica ab alia specie sibi opposita sub eodē genere proxio collocata.

Sed defendēdo ꝙ locus sit quātitas ad rōes in oppositū adductas quibus credidit Scot⁹ cōcludere cōtra sanctū Tho. in pdicamētis cu3 dī ad quātu3 inquātu3 quātu3 nihil mouet̃ nāliter. dicēdu3 ꝙ maior illa ē vera de motu locali nō tamē d̄ motu augmētatōis vt cōstat. ꝛ sub tali intellectu concessa minori loquēdo de loco put includit virtute3 cōseruatiuā mobilis quod ad ipsu3 mouet̃. cōclusio etiā cū ɔña est cōcedēda. nam locus vt includit virtutē cōseruatiua3 nō est solu3 quātitas. Vñ. s. Tho. in tractatu de tēpore. locus nālis nō noiat solu3 aliqd cōtinēs sed cōtinēs ɔseruās ꝛ formās locata. ꝓpter quod vnūquodqꝫ corp⁹ nāle nāliter mouet̃ ad locū suū tanqꝫ ad cōseruationem sue nature. ꝛ subdit nihil autē hз rōe3 cōseruātis aliud nisi p virtutē ꝛ influentiā corpis celestis quā recipit ſm ꝙ est in determiato situ ꝛ determinata distantia. Et p ide3 ad secundu3. Vñ. s. Tho. in tractatu de loco. Mot⁹ locati nō ē ad ipsa3 supficiē locātis ſ pp virtute3 ɔseruatiuā ꝛ formatiuā ipsius. ꝛ ideo cū virt⁹ formatiua terre sit frigiditas q̄ causatur ex materia distāte ad primū calefaciens quod est celum. ꝛ inchoatio h⁹ virtutis est in cōcauo aque. pfectio autē eius est in cētro. ideo terra mouet̃ ad centrū ꝛ non ad supficiē aque. ꝛ inde est ꝙ terra est simplr grauis. virtus aute3 formatiua ignis est caliditas pfecta que est ɔpleta in cōcauo orbis lune ꝛ deficiēs in cōuexo aeris. ꝛ hinc est ꝙ ignis non solū mouet̃ ad ɔuexu3 ignis sed ad cōcauū orbis lune. ꝓpter quod ignis simplr est leuis. virtus aute3 formatiua aeris incipit in cōcauo ignis ꝛ est deficiens in cōuexo aque pfecta aute3 in medio. ꝛ sic est de aqua suo modo. ꝛ ideo motus aque est a terra ꝛ ab aere ad mediū eius. ꝛ motus aeris secūdu3 naturā est ab aqua ꝛ igne ad mediū locu3. ꝓpter quod aer ꝛ aqua non sunt simplr leues neqꝫ graues sed in respectu. Sic ergo patet causa quare terra mouet̃ deorsu3 simpliciter ꝛ nō ad cōcauū aque lз sit locus ei⁹ qꝛ hoc facit virtus formatiua que est in loco ꝓpter quod vnūquodqꝫ mouet̃ ad locū suū.

Et si querat̃ quare āmota terra aqua ꝛ silr aer descendūt. Dicendū vt. s. Tho. ibidē auctoritate Alpharabij ꝙ mot⁹ aeris ad locu3 terre non est nālis aeri aut aque sed violentus. qꝛ corruptiuus est vtriusqꝫ. nam cu3 aqua mouet̃ ad locū terre inspissat̃ a frigiditate ipsius loci inspissatōe maiori q̄ requirat̃ ad formā aque vnde ɔuertit̃ in terram Silr cū aer descēdit ad locū aque infrigidatur a frigiditate illi⁹ loci ꝛ ɔuertit̃ in aqua3 hec. s. Tho. Que autē sit causa velocitatis motus localis in fine du3 tendit ad ei⁹ locū nāle3 que est impetus idest qualitas quedā gradualis intensibilis ꝛ remissibilis de secūda specie qualitatis qua graue aut leue redditur habile ad motū locale3. a quo autem generet̃ alibi habet inquiri. est eni3 ꝓposito impertinēs.

Ad aliud argumētum omne quod ponit̃ in diffinitōe ꝛc. dicēdu3 ꝙ supficies siue vltimū corpis est subiectū idest māle loci. nō tñ concedit̃ ꝙ loc⁹ sit passio supficiei ꝓprie loquēdo ymo sunt spēs dispate formalr cōsiderādo. na3 locus p compatōe3 ad situ quē habз ad totū corp⁹ primū celi quod est primū ɔtinēs vere specifice ꝛ formalr distinguitur a supficie. Ad aliud locus per se dicitur ad locatu3 dicēdum ꝙ respectus ille aduenit loco a posteriori vel ꝙ nō est de genere relationis. Vel tutius loquēdo opinio Scoti tenētis locū nō esse q̄titate3 vere cōcludit.

De numero autē defendēdo ꝙ sit forma respectiua dicēdū ut Franciscus in pñtis ꝙ oē discretū est ab alio discretu3 sicut ēt diuiũ

ctū ꝛ ideo sicut distinctiuo est respectiua ita ꝛ discretio que dicit aliquoꝝ discretoꝝ sepationē quorū rō ad aliud est concepta. Et cōsequēter conceditur ꝙ pdicamentū q̄ntitatis est respectiuū ꝛ secūduꝫ hoc plura erūt pdicamēta rspectiua q̄ sex a pho enumerata. Sꝫ ꝙ numerꝰ sit spēs specialissima sustinendo dicenduꝫ ꝙ Arismetrica vtiq̄ est de numero tanquam de vna spē specialissi ꝛ q̄q̄ numeri specie differant qlibet tamen potest habere plura indiuidua sub se ut ternarius habet hunc ternariū ꝛ illū sicut linea maior ꝛ minor nō differūt spē ꝛ tamē quelibet habet indiuidua sub se.

Quod aūt numerus sit forma indiuisibilis defendi potest. Ad rōꝫ primā cū dicitur ex superficie ꝛc. dicēdū ꝙ licet ex illis superficieb nō cōponatur numerus ex quo est forma indiuisibilis per carentiā ptiū tamen ex illis fit numerus et licꝫ ex pluribus existentibus in actu ut ly ex dicit circūstātiaꝫ ptis nō fiat aliqd vnū nō tm̄ ut ly ex dicit hitudineꝫ subiecti numerus aūt subiectiue immediate fit ex suis vnitatibus mediate vero ex superficiebꝰ. Et ad aliud i eodē dicendū ꝙ numerus senarius existens in illis sex vnitatibus non mouetur ad aliquā differentiaꝫ positionis sicut nec omnes vnitates siml' sumpte qꝛ nō fūdatur in aliqua illaꝝ sꝫ in omnibus sil' nec est incōueniens numeruꝫ senariuꝫ esse in sex ptibus mundi maxime distantibus licet nō sit in aliqua illaꝝ ptium. Ad aliud negetur prima ps añtis sꝫ bene verum est de subiecto adequato ꝛ totali nunc autem pluries vnitates sunt vnū subiectuꝫ adequatū numeri ꝛ nō aliqua vnitatū perse. Ad aliud negetur ꝯña licet enim numerus sit indiuisibilis formalit' vnus tamen potest esse altero maior qm̄ magnitudo numeri hꝫ attendi penes multitudinē vnitatum constat autem ꝙ plures vnitates sunt in vno numero quā in alio Et cuꝫ dicitur ꝙ indiuisibile additum alteri nō facit maius. verū est in quantitate cōtinua nō autē in discreta nec aliquis numerꝰ supra binarium cōponitur ex pari ꝛ in pari qꝛ quilibet ē ita simplex sicut binarius. Sꝫ cōceditur quod omnis numerꝰ supra binarium est ex unitatibus pibus ꝛ ex vnitatibus in paribꝰ non diuisiue sed collectiue.

Ad penultimū negetur añs nā simitas ē accñs absolutū ꝛ tamen nō cōtingit esse sine naso similiter nec figura sine qātitate. Ita ē in pposito de nūero. circūcernit. n. vnitates veluti ppriuꝫ subiecti. ꝛ admisso casu tanq̄ de possibili non implicante ꝯtradictioneꝫ ꝙ vnitates sint sine numero dicendū quod ille vnitates simul sumpte sunt numerus materialiter sumptꝰ. quia nō distingūtur a rebus numeratis ex illis tamen nullus sit numerus matemathicꝰ pdicamēnti q̄ntitatis. Ad vltimū cōcederet opinio quod diuisibilitas nō ē passio quātitatis etiā in ptes euisdē ratōis si eni albedo esset sepata a subō adhuc nō videtur repugnare eā esse diuisibilē in partes graduales quarū qlibet esset eiusdem rationis cum alia.

Tenēdo uero quod numerus sit i vltima vnitate fm habitudinē tm̄ ad precedētes vnitates dicenduꝫ ꝙ q̄uis qlibet res numerata fm se possit dici vltima non tm̄ si consideret fm habitudineꝫ ad precedentes vnitates ꝛ quanq̄ in illis rebus numeratis possint esse plures numeri distincti numero vnus tamen erit in spē. Nec vnitates que sunt in numero sunt eiusdē rationis cuiꝰ causa ē qꝛ vna recedit ul' magis appropinq̄t a pª vnitate q̄ alia vltima eni vnitas qnarij magis recedit ab vno qd est principiuꝫ numeri q̄ vltima quaternarij. Uñ sic in substantijs sepatis eo ꝙ vna magis distat a pmo ente quā alia ul' recedit causat' varietas spēꝝ ꝯsilr distīctio specifica in numeris cātur eo qd vnus numerꝰ magis distat a pnciᵒ numeri q̄ aliꝰ licet i h sit dissilitudo qꝛ maior distātia a pᵒ ente arguit maiorē impfectionē. i numeris vō numerus magis distās ab vnitate est perfectior

Rīt decio quīto

questio. Utrum species siue modi q̄litatis ꝯuenienter assignētur. Et arguitur negatiue primo nālis potētia est de genere substantie g° nō ꝯuenienter assignaꝛ species qualitatis tꝫ ꝯña qꝛ diuersoꝝ generū ⁊ nō subalt̄natiꝫ positoꝝ diuerse sunt ꝛc. In p̄dicamētis.añs arguiꝛ q̄libꝫ ꝓpa passio est nālis potētia cū per eā nati sum⁹ agere uel pati aliq̄d ut constat.p risibile eniꝫ nat⁹ ē homo ridere ⁊ per intellectuꝫ itelligere. Sed propria passio est eadē realiꝛ suo subiecto. tū primo quia subiectū et passio eadeꝫ generatiōe generanꝛ ⁊ eadē corruptiōe cōrūpuntur hic aūt mod⁹. arguit distinctionē realeꝫ quarto metaphice tū etiā: quia vnum nō potest esse sine alio. tū etiā qꝛ sunt conuertibilia.

Confirmaꝛ si subiectū realiter distinguiꝛ a propria passiōe sua cū subiectū precedat passionē sequeretur quod deus posset separe subiectū a propria passione Sꝫ pō intellectiua est ꝓpria ⁊ naturalis passio aīe intellectiue ergo deus poterit facere hominē vel animā intellectiuā sine po^a intellectiua ⁊ ꝯñr erit homo sed nō itellectualis quod omnino est incōueniens.

Amplius n^m multiplex habet speties cuꝫ gen⁹ p̄dicetur vniuoce. Sed qualitas ē eoꝝ q̄ multipliciꝛ dicūtur ut in p̄itis ergo ꝛc.

Cōfirmaꝛ naturalis potētia vel ipotentia est speties qualitatis in predicamētis. Et ■ quīto metaphice nō poniꝛ inter modos qualitatis ergo ꝛc.

Adhuc nulla entitas est ponenda sub aliqua sp̄ē cui rō generis non est conueniens ergo rubedo ex verecundia cū secūduꝫ eā nō denominemur quales nō enim ille ē rubeus qui ex verecundia est talis nō erit collocanda in tertia sp̄ē qualitatis. Cuius oppositūꝫ cōiter ꝯcediꝛ a pho ⁊ consimiliter arguiꝛ de calore exn̄te in aqua tepida que tū per illum calorē nō denominatur calida.

Confirmatur calidū ⁊ frigidū cōtinentur sub tertia spetie qualitatis et tamen nō sunt forme accidētales quod probatur nihil eniꝫ agit vltra suam spetiē Sed caliditas saltēꝫ sūma ē ꝓductiua forme substantialis ignis ergo caliditas est substantia. quod autē caliditas in sūmo sit productiua forme substantialis ignis deducitur quia qcquid potest in añs alicuius ꝯñe bone ⁊ formalis potest in ꝯñs eiusdem. Sed caliditas sūma est ꝓductiua caliditatis sūme ad quā necessario sequtur forma sbalis ignis ergo ꝛc.

Ampli⁹ ipossibile est duas species eiusdem generis p̄dicari de eodem. nam d̄ntia s̄m spēm est ꝯ̄rietas. x°. metaphice ꝯtraria autem nullo mō p̄dicanꝛ de eodem. Sꝫ habitus ⁊ dispō que assignātur ꝓ p̄ma specie ■ passio ⁊ passibilis qualitas que assignanꝛ ꝓ tertia specie p̄dicātur de eadem qualitate vt de calore ⁊ frigore ⁊ cōsilibus q̄ Aristo. enumerat in p̄ma specie q̄litatis ⁊ tertia vt patꝫ in p̄dicamētis.

Cōfirmaꝛ eadem qualitas s̄m essentiaꝫ potest iferre passioneꝫ sensui: ⁊ ꝯsequēter est passibilis qualitas ⁊ eadem pōt esse faciliꝛ aut difficulter mobilis a subiecto ⁊ ita esse habitus vel dispositio.

Cōfirmaꝛ iteruꝫ habitus ⁊ dispō ponuntur ꝓ p̄ma specie qualitatis in p̄dicamentis qnto aūt metaphice ponitur ꝓ quarta. ⁊ figuras que in p̄dicamētis ponūtur ꝓ quarta qnto metaphice ponit phus ꝓ scd̄a queritur ergo ratio diuersitatis.

In oppo^m q̄onis est sermo phi qnto metaphice caplo de quali quale diciꝛ vno qdē mō d̄ntia substātie vt quale quid hō aial quia bipes. equus vō quadrupes. Alia vō vt imobilia ⁊ matemathica ꝛc.

Propter primum quidem huius qualitas a qua ens dicitur quale cōmunissime sūpta idem est φ pfectio omne eniꝫ ens est certe pfectionis cum sit bonum quod cuꝫ ente ꝯuertitur. ergo omne ens est quale. si.n. omne ens est pfectum ipsum ē pfectum quale ipm est. quia omne ens est tale quale ipsum est. Tali autem modo nō audiitur ad p̄sens vt sic.n. extendiꝛ ad q̄litatē s̄m rem ⁊ ad qualitatem s̄m modū cuiusmōi

est differētia substantialis de gñe substantie q cū in quale pdicet modū dicit qualitatl. Nec sumit pro eo quod pdicat in quale accidentale: quia vt sic cōmunis est nouem generib⁹ accidētiū. sed ppie accipit vt contra distiguit aliis pntis qditatie p ppaʒ ei⁹ rationē formaleʒ. modaliter vero p modum sibi approparuʒ forte nobis ignotū.

Sed icidit dubium vtrū qualitas sit prior ꝛ pfectior quātitate. dōm ut Sco. in theorematibus ꝙ qualitas est prior vlr quātitate ꝙ multipliciē pbat. pmo quia qualitas ꝯsequitur oēm sbam creatam. quātitas aūt solum substātiam corpeam. scdo quia qualitas ꝯsequitur substātiam corpeam rōe forme. quantitas vero rōne materie. Tertio qꝛ qualitas est pncipium agēdi quātitas vero nō est act⁹ quo agens agat. vnde Auerroys quarto phicoꝝ quātitas nō est de vtutibus actiuis ꝗꝗ cōmuniter ponat de vtutibus resistitiuis. Quarto si alteratio pcedit augmētum cum ipossibile sit ꝗtitatem de induci nisi p actionem qualitatis ꝛ nō ecōuerso. Quinto quia qlitates attribuūt deo ut pfectiones simplr nō sic ꝗtitates. Sexto qualitas multas habet spēs valde spūalium ꝛ corpalium vt lux ꝛc. qbus etiaʒ entia suos attingūt fines ceu homo beatitudiem p caritatem ꝛ grām ipa etiam qualitate ablata nullum ens suuʒ finē attinget. quātitas autem ꝯtinua tantuʒ tres habet species. Septimo quia qlitas cōsequtur oēm speciē fm suam actualitatē. non aūt quātitas. Octauo fm qualitatē est ordo vniuīsi ꝛ locus ꝛ ges fm qualitates etiam ut obiecta distiguūtur. potētie aie Silr quanto aliqd ens est pfecti⁹ tāto qualitatē habet pfectiorem. nō aūt ꝗtitatem. Cum nec angel⁹ nec homo tantam habeāt ꝗtitatem quantā habet terra. hec autem omia arguūt ꝙ ppt cōmunitatem, pter actualitatem. pfectionē ꝛ generationē. quare Scotus qrto sniarum dis. xij. qualitas est pfectior quātitate primo quia qualitas est pricipium agendi actioneʒ realem. nō autem quantitas cuʒ nulla actio realis ꝯuenit quantitati. Secundo quia fm ordinem substātiaꝝ attenditur ordo qualitatum. substātiis enim nobiliorib⁹ correspōdent qualitates nobiliores. nō autem sic correspōdet ordo quantitatū. nō enī semper nobilior substātia est maior quātitate maxime enim corpora in genere corruptibilium sunt elemēta. ꝛ tamen sunt impfectissima. illud āt videtur pfecti⁹ ꝙ pporcionabiliter correspōdet in sua pfectione pfectiori. Tertio quia p qualitates substantie perfecte ꝯsequūtur suos fines. uel enim actus beatific⁹ ē qualitas vel si nō saltem fm oēm opioem ad beatitudinem requirunt alique forme supnaturales vel aliqua forma q̄ est qlitas. ꝗtitas aūt nullo⁹ est substantie pri⁹ attigendi finē suū. Quarto qꝛ quātitas sequit cōpositū rōne materie. qualitas vero rōe forme. forma autem est simpliciter pfectior materia septimo metaphisice. ꝛ istd vltimū fōte est causa primi secūdi ꝛ tercii medii. Quito qꝛ qd magis cōuenit cuʒ pfectōe simplr est simpliciter pfecti⁹. qlitas āt vtpote sapiētia magl cōuenit cuʒ perfectione simpliciter. ꝛ simlr intelligere ꝛ velle ꝙ aliq ꝗtitas. qꝛ vl vna est rō forl sapie diuie ꝛ sapie create q̄ ī qlital. vel si nō salteʒ ꝗtum ad ppinqtateʒ in analogia maior est ppinquitas sapie create ad sapiētiam diuinā ꝙ alicui⁹ ꝗtitatis ad deuʒ vel aliquid eius. vnde sic possibile est pfectionē simplr esse in creatura. s. cuʒ limitatōe. qualitas que est sapiētia est pfectio simplr hntis eam. nulla autē quātitas est pfectio simplr. nec etiā sicut possibile est creaturaʒ hrē pfectionē simpliciter.

Dubitat secūdo que istaꝝ sit ppinquior ꝛ immediatior substātie. Dicēduʒ vt. s. Th. quito metaphisice ꝙ quātitas inter oia pdicamēta ppinquior est substātie. vnde ꝛ qdā quātitates sbas esse putauerūt. quod qualr sit verum lucidius Scotus in theorematibus. substātia est subiectuʒ accidētium ꝛ est pfectio eoruʒ qꝛ causa efficiens quo ad primuʒ substātia est in potentia quo ad secunduʒ actuʒ. quo ad primū quātitas est immediatior substantie. quo vero ad 2⁹ qualitas

Quare idem in quarto dis.xij. in substātia ut est primū entiuʒ est duplex ordo põitatis vnus in substādo alijs.quod icludit recipere alia ꝛ pfici ab eis.alius actualitatis intensiue.ꝛ scd̄a pfectio est simplr maioꝛ quā p̄ma:quia pria ꝯuenit potētionali vel saltē reqrit illud cui ꝯuenit esse potētiale. q̄titas autem ꝓpinqoꝛ est substātie ꝑm primā rōeʒ quia imediatioꝛ ꝑm rōnem receptiui.qualitas aūt ꝑm aliam.ipa.n.est pricipiuʒ agēdi nō sic quātitas ꝛ ꝑm hoc appet minoꝛ actualitas eius.hec Scotus ꝛ quā glose.

Et si querat̄ an qualitas absolute sit pfectioꝛ quātitate dōm qualitatem esse pfectiorem q̄titate p regulam Scoti ibidem. nam quādocunq; in p̄mo ꝯcurrūt pfectiones qualitercūq; distincte uel disperate illud est simpliciť pfecti⁹ ꝙ est sibi ꝓpinqus ꝑm illud ꝙ habʒ rōnem pfectioꝛis .sicut ꝑm pħm 3° topicoꝝ nō seqtur ſymiaʒ eē melioꝛē equo licet sit simioꝛ homini. quia nō est hōi simioꝛ in cōditionibus nobilioribus simplr. Constat aūt ꝙ rōneʒ pfectioꝛis hʒ actualitas q̄ rō receptiui quare ꝛc.

Propter secundū

qdem hui⁹.Tenet̄ cōmuniter ꝙ ꝓpria passio realiter distiguitur a subiecto suo loquendo ꝺe passionibus nō trāscendētib⁹.Et huic sententie adherere videt̄ .s. Thōs p̄ma scd̄e q.scd̄a.dum inqt in oi re ꝓprium accidens est aliud ab eēntia eius quod totum itelligēdum est distīctione reali.Cum alietas saltē in genere neutro arguat distīctionem realeʒ ut cōmuniter dicit̄. Hoc aūt fulcit̄ rōnibus p̄mo oē accidēs realiter distiguitur a subēo suo.Sed passio est accidēs cuʒ ꝺemōstratio sit ex pse accn̄tibus p̄mo posterioꝝ.

Ampli⁹ ꝙ aduenit alicui post suū ꝯpletū esse realiter̄ distinguit̄ ab illo.sed accidens ꝓpriuʒ est huiusmodi quare ꝛc.

Adhuc qn̄cunq; aliqua sic se habēt ꝙ v^m pōt alteri aduenire ꝛ ab eo separi ipo realiter remanēte indistincto talia realiter distinguūtur.Sʒ accn̄s ꝛ subiectū sūt h⁹mōi g° ꝛc.

Amplius omnis causa realiter distinguitur a suo effectu cū idem nō possit esse causa sui ipsi⁹ in aliquo genere cause.Sed subiectum est causa accidētis.materia eniʒ ꝛ forma sūt causa omnīū accidētiuʒ p̄ pħicoꝝ.

Ampli⁹ omne ꝙ ꝺependet ab alio differt realiter ab illo.quecūq;.n.referūtur relatiōe reali nō mutua sicut creator ꝛ creatura realiter distingūtur.Sed passio refertur ad subiectum cum ab eo ꝺependeat reali ꝺependentia ꝛ nō ecōuerso cum nulla substātia ꝺepēdeat ab accidente.Cum enim idem nō possit referri ad seip̄m relatione reali vt videbitur ꝯsequenter idem nō potest a se ipso ꝺepēdere:qꝛ ꝺependētia est relatio realis.

Adhuc idem nō potest inherere sibi ipsi sicut nec a se ipso ꝺepēdere. Sed passio iheret subiecto suo vt cōiter tenet̄ ergo ꝛc.

Ampli⁹ dum ꝺemōstrat̄ risibile ꝺe hoie potissime vel ergo ex natura rei coꝛrespondet aliquod reale distīctuʒ realiter a subiēo ꝛ habet̄ quod intendit̄ .aut nō sed solum sufficiat p̄dicatum dicere cōceptibilitatem distinctum a subiecto sequeret̄ ꝙ ꝺe differētia substātiali posset haberi sciētia ꝓpꝛijssime dicta ꝯsequēs falsum. quia ꝺe substātia nō est ꝺemonstratio.vi°.metaphice nec differētia substantialis p̄dicatur in secūdo modo dicēdi perse.ꝯn̄a autem ꝺeducit̄.quia sicut propria passio ꝯuertibilis habet ꝯceptum ꝺenominatiuʒ ꝛ predicat̄ in quale ita differentia substātialis ꝑm Poꝛphiriuʒ in p̄dicabilibus.

Adhuc quod ꝓpꝛijssime scitur ꝺe aliquo habet cām realem in subiecto.Sed illud qđ est oino idē sibi nō habet in se realit̄ causaʒ sui ergo ꝓpꝛijssime sciri nō pōt nec ꝺemōstrari.vn̄ Licon̄.p̄mo posterioꝝ.Accidēs quod eēntialiter egredit̄ a qditate subiecti p̄dicat̄ ꝺe suo subiecto in scd̄o mō dicēdi pse videt̄ itaq; velle ꝙ ꝓpria passio sit accidens ergo nō potest eē idem realiter cum suo subiecto quare Boecius in libro diuisionuʒ ꝓpriā passionem vere concedit esse accidens ꝛ ꝺe genere accidentiū nō solū ut accidēs sumitur

p eo q est extra ronem qditatiuā verū etiā vt accidēs distiguit̃ otra substātiā. Cōstat aūt q illud quod est oino idem cum subiēo tam in cōcreto quā in abstracto nō est accñs nec de genere accidētis. quia quod vere est nulli accidit p̄mo pbicoꝝ ergo ꝓpria passio nō est eadem realiter cum suo subiecto.

Sed opio hec inpugnat̃ multipliciter. ⁊ p̄mo. q nō aduenit rei post opletū esse non est accidens. Sed passio nō aduenit post eē opletum. nam cū eē opletum rei sit illud vltra quod esse aliud nō acquiritur. tale autē est esse exītētie sequeret̃ q passio p̄mo conueniret idiuiduo quā speciei cum existentia attribuatur speciei rōne idiuidui oñs tamē falsum. ⁊ otra pbm p̄mo posterioꝝ ⁊ contra Porphirium.

Amplius q subiectū nō sit causa passionis in quo potissime fundatur opio arguit̃. quia nō in genere cause efficiētis: nec mālis quod maxime videtur. p̄mo nō in genere cē efficientis. quia nullius effectus otingit dare plures causas totales ⁊ immediatas. Sed ꝓpria passio cātur effectiue a ꝓprijs principijs subiecti tanꝗ a causa totalīimediata aliter. n. nō diceret̃ ab illis egredi ut Lincoñ. p̄io posterioꝝ. Nec etiam in genere cause mālis. quia illo dato tunc subiectum nō haberet maiorem causalitatem respectu passionis quā respectu alioꝝ accidētium. osequēs falsū. quia nō videt̃ ratio quare magis subiectum ingrederet̃ diffinitiōem ꝓprie passionis quā alioꝝ accidētiū oñs patet quia eq̄litereſt causa subiectiua accidētis sicut passionis. Adhuc nō repugnat cause remanē corrupto suo effectu. sed subiectum destruit̃ passione destructa cum sint ouertibilla g° ꝛc.

Amplius effectus nō denoiat causā suā dicendo hoc esse hoc. aliter eni deus essꝫ lapis ⁊ homo albedo. Sed passio denoiat subiectum suum ut homo est risibilis aliter ▪ demōstraretur de eo in oclusione scibili.

Adhuc q passio nō depēdeat a subiecto arguitur. quicqd cōuenit alicui in esse obiectiuo nō videtur ab eo depēdere. Cum in potentia obiectiua itelligant̃ solum formalitates qditatiue osiderate que ut sic abstrahūt a modis ergo a dependētia ꝛc. Sed passio est huiusmodi respectu subiecti ergo ꝛc.

Ampli⁹ quoꝝ sepatio includit cōtradictionem sūt idē realiter. sicut enim ex sepatione aliquoꝝ arguitur distīctio realis. aliogn otingeret idem simł eē ⁊ nō esse. ita ecōuerso ex īpossibili sepatione aliquoꝝ sine otradictione ꝓbat̃ eoꝝ ydēptitas realis. Sꝫ subiectum ⁊ ꝓpria passio sunt huiusmodi. si nā q ꝓpria passio esset sepabilis a subiecto inesset sibi otingenter. ⁊ cum sciētia sit de necessarijs de oclusione in demōstratione ocludente passionē de subiecto nō esset scīa quod est manifeste falsum.

Propter tercium

quidem huius. dicendum q species qualitatis ouenient̃ assignatur in p̄dicamētis. vt sanct⁹ Thōs in quarto sniaꝝ dis. quarta. q. p̄ma articulo p̄mo dum inquit. quāuis sint alij modi qualitatis omnes tñ reducūtur ad q̄tuor species quas ponit pħus quod pꝫ ex hoc q nulla alia spēs īueniri potuit.

De modis autē positis q̄nto metaphice. dicēdū videt̃ q quale mō cōmuni sūptum dicit̃ multipliciter ▪ analogiam ut Albertus quinto metaphice ꝓpter quod alio mō agit metaphicus de q̄litate quā logicus quare. s. Thōs q̄nto metaphice caplo ꝓpo p⁹ mod⁹ qualitatis fm quem dñtia p quā aliquis differt ab alio ſbaliter que ingredit̃ diffōes substātie ⁊ in quale p̄dicatur p̄termittitur a pħo in p̄dicamētis. quia nō otinetur sub p̄dicamento qualitatis d quo ibi agebat. hic aūt agit de significationibus huius nominis qualitas. Modus autē secūdus qualitatis siue qualis est fm q imobilia ⁊ materialia dicūtur qualia. Sunt autem mathematica numeri ⁊ magnitudīes ⁊ eoꝝ passiones ⁊ ꝓpria principia que abstrahuntur a motu ▪ quib⁹ vtimur nomie qualis. dicere enim numerum esse supficialem uel solidū siue quadratū vel cubicū significat eū ▪ qualē ⁊ iste

modus q̄litatis est quarta spēs posita in p̄dicamētis. Tercius qualitatis modus est secundū quē passiones substātiarū mobiliū s̄m quas corpa [illegible] alteratōēs mutant̄ dicunt̄ qualitates vt calidū frigidū & sic de alijs. & iste modus ponit̄ tercia species qualitatis in p̄dicamētis. Modus v̄o quartus est s̄m quē aliquid disponit̄ per viciū virtutē vel qualitercunq; [illegible] bonū vel malū sic p̄ sciētiā ignorantiā sanitatē vel egritudinē &c. & iste modus ponit̄ prima species in p̄dictis.

Nosce tamē oportz q̄ secūda spēs qualitatis posita in p̄dicamētis p̄termittit̄ quīto metaphice cuius cām assignat. s. Tho. q̄nto metaphice. q2 ipsa magis ɔp̄hendit̄ sub potentia cū nō significet̄ nisi vt principiū passionis resistēs s̄ p̄pter specialē modū denominādi ponit̄ in p̄dicamētis inter species. s̄ autē modū essendi magis cōtinet̄ sub potētia. quare [illegible] libello de nouē generib9 accidētiū idē innuēs inq̄t. secūda spēs q̄litatis q̄ est naturalis potētia nō numerat̄ [illegible] p̄ho primo inter spēs qualitatis sed ponit̄ quedam potentia passioni resistens. in p̄dicamētis v̄o ponit̄ ibi p̄pter modū denoīandi quē habz qui cōuenit qualitati & hoc ad logicum pertinet.

De ydemptitate autē vel distinctione subiecti a propria passione p̄mittendum primo ut colligitur in doctrina Scoti p̄ parte p̄mo sententiarū dis. q̄nta q̄ hec quatuor ad inuicem ordinātur s̄m magis cōmune & min9 cōmune receptiuū subiectū fundamentum principiū radicale. nā omne receptiuū est subiectū & nō ecōuerso vt pz de subiecto respectu sue p̄prie passiōis cū receptiuū & receptū arguāt distinctōēs reales quas negamus ad p̄lens inter subiectum & passionem. omne autem subiectum est fundamentum & nō ecōuerso sicut essentia diuina que est fundamentum relationum nō tamen est subiectum earū. omne etiā fundamentū est principium radicale & non conuertitur. nam essentia diuina est radicale p̄ncipium p̄sonarum nō tamen p̄prie dicit̄ eorū fundamētū.

Premittendū secūdo q̄ si alicubi comp̄iatur in doctrina Scoti q̄ subiectum sit causa passionis proprie sicut p̄mo sentētiarum dis. tertia dum inquit. necesse est enim aliq̄d idem quandoq; esse materiam & efficiens respectu eiusdem quod apparet. q2 alias passio non p̄dicaretur de ipso subiecto per se in secūdo modo q̄ð est eius causa mālis sic mā ē in accidentibus q2 ponit̄ in diffinitōe eius ut additamentum. si etiam est predicatio per se ergo & necessaria. sed q̄ est sola causa materialis respectu alic9 non habet necessitatē respectu eius. ergo oportz p̄ter causalitatē materie ponere in subiecto causalitatē efficiētie ad saluādū necessitatē. Uel ibidē Scotus loquit̄ s̄m cōmunē opinionē. vbi enim non est locus p̄prius determinādi veritatē de illo vtit̄ cōmuni sentētia aliorum vsq; alibi vbi locus est d̄ illo veritatē determinare sicut ipse itidem imponit Aristoteli in predicamētis ipsum excusando.

Uel dicendū q̄ efficere siue causare sumitur altero duorū modorū vel phisice & tūc cū ōe factū phisice realr̄ distinguat̄ ab efficiente nō videt dicendū q̄ subiectū efficiat siue p̄ducat p̄priā passiōē. Metaphisice āt cōcedi pōt q̄ subiectū p̄ducit p̄priā passiones nec requirit̄ ad talem p̄ductionē distinctio realis. vnde tali modo passiones p̄duci aut effici a subiecto idē est q̄ eas pullulare seu emanare aut fluere a subiecto que omia nō repugnāt ydemptitati reali. Et si dicat̄ p̄pria passio fluit a principijs indiuidui non ergo a specie que ponit̄ eius subiectum. añs p̄bat̄ eius est potētia cuius est actus. s̄ act9 ridendi ɔuenit indiuiduo. cū actōēs sint suppositorū. p̄logo metaphisice ergo &c. Dicēdū q̄ actus ridendi est indiuidui & eiusdē ē potentia que stat cū actu illo nō tamē eiusdē primo est p̄pria passio nec ratio istud p̄bat

Premittendū tercio q̄ p̄prie loquendo p̄pria passio siue in abstracto siue in cōcreto audiatur importat solam formam. cōcretū tñ vt risibile importat formā sub modo significādi in habitudine ad subiectum q̄ꝙ

cōmuniter loquendo p concretum audiatur totū ɔpositum ex subiecto ⁊ forma de quibꝰ diffuse dictum fuit.

Premittēdū ꝫ qrto ꝙ subiēm ⁊ eiꝰ ꝑpria passio nullā potētiā sūt iuicē sepabilia. vñ Sco. qrto sniaꝝ dis. xij. subiectū pse eē sine ꝑpria passione icludit ɔtradictionē. alioqui nulla ɔclusio eēt simplr scibilis. qꝛ q̄cunqꝫ talis pdicat passioneꝫ de subēo ⁊ te nulla talis est simplr necessaria: nec p ɔñs simplr scibilis. Et in hāc vitatem coicidunt. s. Tho. ⁊ Sco. differenter tñ. nam sicut ex ydēptitate reali subiecti ⁊ ꝑprie eius passiōis conuicit Sco. ea eē insepabilia ita. s. Thōs ex sola necessaria habitudie vniꝰ ad alterū cum ꝑpria passio necessario ɔcomitet subiēm suū stāte etiaꝫ distictione reali cōcludit ea eē ad inicem insepabilia.

Dōm itaqꝫ pmo ꝙ ꝑpria passio nō transcendēs siue specialis ⁊ eiꝰ subiectū nō realit distigunt ut recte deducūt rōnes ɔtra eos q oppoꝰ oppinant. Tū etiaꝫ qꝛ subiectū ⁊ ꝑpa passio nō habēt nisi vnū modū intrisecuꝫ realitatis cū sint ad seiuiceꝫ insepabilia. Tum quia alias tolleretur oīs demonstratio eo ꝙ nec ɔclusio esset necessaria nec icorruptibil: nec ex hijs q̄ possent alit se habere. Tū etiaꝫ quia oē absolutū realit distictuꝫ ab alio per aliq̄ꝫ potentiam pōt esse sine illo. Tum quia in eētialit ordinatis ⁊ realit distictis deus pōt facere vnum sine alio. si ergo passio ⁊ subiectū eēnt huiusmōi seqret ꝛc.

Ampliꝰ si ꝑpria passio eēt realiter distincta a subiecto. ⁊ ɔñter sepabilis ut risibilitas ab hoīe. uel ergo deus pōt dare sibi actuꝫ ridendi uel nō. si nō ergo nō est eque potēs sic pus qñ dabat nec ɔñr oipotens. Si primuꝫ cū nulla potētia sit respectu ipossibilis seqtur ꝙ neqꝫ est ipossibile recipe actum ridēdi. sed hoc nō eēt nisi esset risibilis: nec dōm est ꝙ hō est risibilis fūdamētaliter. nā sicut deꝰ formaliter pōt dare ergo p eandem rōneꝫ tu es possibilis formalit recipe.

Ex quibus patꝫ error dicenciū ꝑpriam passionem esse sepabileꝫ a subiecto suo id cōfirmantes multipliciter. Primo quia lꝫ deꝰ nō possit facere ɔtradictionē pmi modi dicēdi perse. potest tamē facere in secūdo modo ut ꝙ homo nō sit risibilis. scdo quia oē subiectum ē prius sua passione ꝑpria ⁊ ab ipsa essentialiter nō dependet. Tertio quia priꝰ inquātum prius est in aliquo signo in quo nō est suum posterius. ergo deus pōt facere p aliquo signo prius sine posteriori. ⁊ ɔsequēt semper poterit illō facere. tenet ɔñs quia qcquid potest deus facere p aliquo signo sine alio potest ⁊ pro quocūqꝫ cum eque sit potēs semper. Quarto quia quicquid potest deus intelligere potest producere ⁊ ɔseruare cum potentia eius intellectiua pductiua ⁊ cōseruatiua sint eque potētes. Sed deus subiectū sine passiōe itelligit sicut ⁊ intellectꝰ nr̄ gᵒ ꝛc.

Sed rationes hee nihil concludunt quia generaliter omnis contradictio videtur impossibilis. nam vbicunqꝫ est separatio eiusdem a se ipso ibi est contradictio primi modi. Sed in omni contradictione est separatio eiusdem de se ipō. Unde primo elencoꝝ ɔtradictio est rei ⁊ nominis ⁊ nō alteriꝰ. sed eiusdem ergo ꝛc. Sed ex opīone omnis contradictio primi modi est ipossibilis gᵒ ⁊ oīs ɔtradictio est ipossibilis.

Ad aliam rōnem dōm ꝙ licet subiectuꝫ nō essentialiter dependeat a sua passione: qꝛ tamen nō distinguntur essentialiter nec realiter. ideo nō optet ꝙ possint separari nec est verum ꝙ coexigentia dicat dependētiaꝫ.

Ad aliam licet quicqd deus possit facere absolute semper possit facere tamen cuꝫ hac determinatiōe in p̄ signo ⁊ in scdo ꝑpō nō ē ɔcedēᵈ cuiꝰ causam ex dictis plies ingras.

Ad aliud dicēduꝫ negādo maiorem. vñ licet vtraqꝫ illaꝝ sit infinita scꝫ potentia intellectiua ⁊ productiua. quia tamen nō sunt in eodem genere. ideo nō habet p impossibili ꝙ vna potentia in vno genere īfinita possit in plura quam alia potētia in alio genere īfinita. Et si dicatur ergo est magis īfinita pōt dici forte ꝙ non est incōueniens in diuersis generibus quare ꝛc.

Data.n. sepatione subiecti a ppria passi one seqret qd pducto hoie sine risibilitate nō posset hō corrugare genas aut faciem qd est satis derisoriuz.ɔña aūt deducit qz risus est motus sonor^9 oīum mēbroz spūaliuz hoīs cum situatiōe faciei pp assecutionē eius qd hō vult assequi de gaudio ⁊ leticia ut colligi tur ex dictis ysaac hamaran prio elemētoz.

Dōm scdo qd licet ppria passio ⁊ ei^9 sub iectū realiter nō distiguant: tñ ipa formalit nō ydēptificātur.pma ps satis ē nota ex di ctis. Scda aūt pbat qñcunqz sunt duo ex trema quoz vnū reliquū qditatiue nec ī pri mo modo dicēdi pse includit illa distigunt formalit. sed subiectū nō qditatiue includit ppriaz passionē cū ista sit denoiatiua hō est risibilis nec ppria passio quiditatiue icludit subiectū.vñ sic accidēs nō possit intelligi nisi subiectū itelligat nō ▪ ut p se intra ītellectū nec pp dependentiā eēntialem.qz tūc de^9 ma gis poneret in diffōne cuiuscūqz creati quaz sba in diffōne accidētis.Sed causa est quia nulla forma pōt hre ɔceptū qditatiuz pfe ctuz nisi coītelligat illud cuius est forma.ut Sco.quarto sniaz dis.xij.Jta etiā ⁊ ppria passio q̄ licet nō sit forma hz tñ modū eius.

Sed circa dca isurgūt difficltates nō pue Prima in quo pñto repit ppria passio.di cēduz qd ppria passio realiter ponit in pñto in quo est suū ppriū subēm.cum.n. ɔuertan tur ⁊ nā ɔuertibiliū sit qd vbicunqz est dare vnū ⁊ reliquū ergo ⁊c.formalr autem ppria passio inqntuz talis nulli^9 est pdicamēti.qz si passio formaliter seu inqntuz talis eēt in gñe seqret qd ois passio eēt in genere ɔñs falsum de passiōibus trāscendētibus.Vñ francisc^9 qrto sniaz dis.xiij.de accñtibus q̄ sunt ppe passiones sicut sūt potētie aīe nō possūt sepa ri a subiecto.qz licet hēant modū accñtis tñ sūt eiusdē pdicamenti cū subiecto.

Adhuc Scot^9 quarto sniaz dis.xij^a.ap titudo nihil aliud absolutū est a natura illi^9 cui^9 est aptitudo.qd nō aliud absolutū patz sed nec aliud vt respect^9 aliqs realis actual nihil eni dicit nisi qd tali nature cōgruēt tale quid.ideo autem ɔpetit isti nature seu nō re pugnat quia hec natura est hec natura.hec Scotus. Cōstat autem qd passio inquā tuz talis dicit aptitudinez. Ex quo colli gitur qd passio ppria licet habeat moduz nā lis potētie que est secunda spēs qlitatis cum sit aptitudo quedā tñ qz passio reducit ad gen^9 sui subci qñqñ aptitudies fundate in qli tatib^9 sint in pñto qlitatis vt ɔgregatiuū vl disgregatiuū visus nō tñ qlibet. Propt qd dicatur qd nāles potētie nō oēs sunt qlitates fm eē nisi fundate in qualitatib^9 alie vo sūt qlitates fm dici.Vñ recte determināt dicen tes qd soluz ille qualitates que sunt principia instrumētalia realiter distincta a principijs pncipalibus debent pprie dici nāles potētie sumēdo nālez potentiā vt est species qlitat.

Secūda difficultas ē de potētijs aie vtz realit ab aia distiguant dōm qcqd uolue rint noiales pmiscentes pñta qd aia distigui tur realit a suis potētijs in doctrina.s.Tho. aliter.n.nō videt posse saluari qd ipsa sit pro ductiua alicuius opatiōis.pn^{ci}.n.opationis pximū debet esse accñs aliter effect^9 ⁊ cau sa nō pportionarent.

Nosce tamē oportz qd aia est in potentia passiua ad suas potētias que potētia nō dif fert realiter a sua essentia. ⁊ talis potētia nō est pricipiuz imediatuz alicui^9 opatiōis que pcedat ▪ nālē trāsmutatōez qñqñ ipa sit pn^{ci} imediatū alicui^9 accñtis quod pcedit p nā lem resultatōez ⁊ ɔcomitantiaz quare nō est pcedere in ifinituz.vñ.s.Thōs in pma pte q.lxxvij.Emanatio ppꝛioz accidētiuz a sb iecto nō est p aliq̄ trāsmutationez. Sed per naturalez cōcomitantiā sicut ex vno natura liter resultat aliud ut ex luce color.

Minores vero vt Scotus 2° sniaz dis. xv^a. potētias aie realiter ɔcedūt ydēptifica ri essentie aie.ipsa eniz p essentiā suā est pri cipiuz suoz actuū. istud quoqz nobilitat es sentiaz aie.imediate eni opari ad actū secun duz attribuit deo.quod nō essz si essz impfe ctionis cuz ipse immediate p simplicissimaz essentiā operetur.

Amplius pfectiõis est ⁊ nobilitatis q̄ or dinatū in finē imediatius attingat finē illū ↄstat aūt quod aīa ordinata est ad finē ponere ergo animā per eēntiā suā opari nobilitat ipsam.

Adhuc sequeret̄ beatitudinē siue felicitatē nō eē perfectionē aīe telectiue ↄsequens falsū ↄñā aūt deducitur. Illud nō ē pfectio ppria alic⁹ qȯ nō recipitur i eo. Sȝ in aliq̄ in quo potest recipi si nō eēt ergo si intellectus eēt accñs supadditū eēntie anime in eo reciperetur felicitas siue visio dei. licȝ separetur ab essentia aīe ⁊ ↄñr intellectus esset per se felix aut beatus. aīa vero nō nisi p accñs sicut lignū. per accñs dicit̄ esse albū q2 per supficiē in qua p̄us albedo recipit̄ quare si intellectus esset accñs non magis beatitudo esset pfectio aīe quam albedo perfectio ligni. Proptē qȯ dōȝ videt̄ q̄ cuȝ cōtinentia aliquoꝝ siue virtualit̄ siue formaliter i aliquo nō sit eoꝝ q̄ sunt oīno idē quia illa ñ vniūt̄ nec eoꝝ que sunt oīno distincta. Sed eorū que sūt idē pdēptitate reali ⁊ distincta formaliter ut Dyonisius quinto de diuinis nominibus. Talia autē ↄtenta uel sunt de natura ⁊ essentia continentis sicut supiora respectu inferiorū ab eadē eī re in albedine accipitur ratio coloris qualitatis ⁊ albedinis. Sed nō ab eadē pfectione formali eiusdē rei ⁊ hoc modo nō se habēt potentie aīe respectu essentie cū nō sit idē aīe formaliter ⁊ quiditatiue nec essencialit̄ ad bonū itellectū idest nō ptinentes ad essentiā eo modo q̄ supius bñ ptinet ad essentiā inferioris. Uel talia dicuntur ↄtenta in eadē re virtualiter q̄ nō sunt res alie ab ipso ↄtinente licet nō sint idē illi qditatiue essentialiter sicut passio uel q̄ se hȝ p modū passionis virtualiter ↄtinet̄ in natura subiecti sui sicut passiones methaphisicales respectu entis q̄ licet sint idē realit̄ nō tñ formaliter ⁊ qditatiue cuȝ ente alit̄ eni metaphisica nō esset sciencia. Et hoc mō potētie aīe sūt eedē realiter non tamē qditatiue sȝ sūt tāq̄ passiones q̄ virtualiter ↄtinent̄ in essentia aīe idē illi realiter sȝ nō formaliter

Et si arguatur sicut essentia se habet ad esse ita potētia ad opari ergo pmutati sicut esse ad opari ita potētia ad essentiā. Sed nulli⁹ creature eē est suū opari ergo nec pō erit sua essentia. Dicendū negādo maiorē quia esse ē act⁹ itrisec⁹ eēntie idē sibi realit̄ fm hāc doctrinā ut supius inotuit nō ab ea pgrediēs. opatio aūt nec ē act⁹ itrinsec⁹ potētie nec idē sibi realit̄ ⁊ ab ea est pgrediēs. Ex qb⁹ ↄsilr soluūt̄ auctoritates auctoꝝ q̄ oppo^m videt̄ ptendere. Uñ cū Comētator sup. iiij^o ethicoꝝ dicat eas ebulire. ↄcedit̄ potētias aīe eo mō ebulire seu emanar̄ a subiecto sicut passio a subiecto suo. Cū vero dicit̄ q̄ sūt medie int̄ formas substātiales ⁊ accñtales. verū est q̄tenus sunt q̄si passiōes aīe ⁊ q2 nec sunt ptes aīe nec de eius eēntia. Sȝ q̄si ↄseqntes eius eēntiā ppterea non sunt alterius generis q2 sūt realit̄ idē. Silr cum dicitur 3° de aīa de pte aūt aīe ꝛc. verū est q2 sunt pfectiōes ptiales. Et si arguat̄ q2 potētie distiguūt̄ p act⁹ ut 2° aīa. Sȝ act⁹ ut itelligere ⁊ velle sūt realiter distīcti ꝛc. Ampl⁹ quoꝝ ē pdēptitas [illegible] alis eoꝝ est pdicatio vera pdicando hoc est hoc ut pȝ. ix. metaphisice. Si ergo itellect⁹ ⁊ volūtas eēnt idē realit̄ hec essent vā itellectus est volūtas qȯ est icōueniens.

Dōm ad pⁱmū q̄ lȝ potētie distiguāt̄ per act⁹ nō oȝ tñ tantā eē distictionē ipotētijs sicut i actib⁹ lȝ aliq̄. Uñ nō oportet tātā distictionē esse i pncipijs quāta est i principiatis ut ↄsequēter videbit̄. Ad secūdū dicēdū q̄ quantūcūq̄ [illegible]fectiones aīe q̄ sunt ei⁹ potētie vnitiue sūt in essētia aīe. q2 tñ qditatiue nō sūt idē nō sequit̄ q̄ vna sit alia abstractiue aīal eī ē de ratione hominis qditatiue ⁊ tñ in abstracto vnū nō predicat̄ de alio cū hec sit falsa huāitas est aīalitas licȝ ↄcretiue vnū predicet̄ de alio ita in pposito ↄceditur q̄ itellectiuū ē volitiuū licȝ itellect⁹ nō sit volūtas. Sed cōtra itellectualitas est pse de qditatiua rōe essentie diuine ut Scot⁹ in quolibetis ergo ēt erit de qditatiua rōne anie vel det̄ ratio diuersitatis dicēdū cōcesso añte negādo ↄsequētiā vñ iō itellectualitas ē p se

de qditatiua ratione essentie qz qd pōt esse idē alicui nō est perfectissime in illo nisi sit d ratione qditatiua ipius ⁊ itrinsece sibi idez cū vnū qd ꝙ pfecti⁹ couueniat cū aliq̄ si coue nit cuz eo itrinsice ⁊ qditatiue quā si ꝯueiat aliter sicut q̄dā pfectio secūda. Sꝫ intellec tualitas aliqb⁹ entibus ꝯuenit essentialit̄ ut pfectio pficiens rē in esse p̄mo ⁊ nō secundo xij⁹ metaphisice de substantijs sepatis q̄ per essentiā earuz sūt intelligibiles ⁊ itelligentes Cuz ergo itellectualitas fectissime ꝯueniat deo ergo erit idem sibi qditatiue non sic aīe ⁊ nota hāc rōeꝫ q̄ si āplietur plura ꝯcludit.

Utꝝ autez qualitas possit separi a sub iecto videbit̄ septimo hui⁹ qōe prima.

Et huic inherendo doctrine ad rationes p̄dicatoꝝ facilis ē solutio. Ad p̄mum neget̄ ꝙ ꝑpria passio sit accidens ꝓpe loq̄ndo ut inotuit. Ad sꝫ negāda est minor. si.n. passio adueniret post esse ꝯpletum qd est esse exi stere p̄us ꝯueiret idiuiduo ꝙ spēi ꝙ ē falsū. Ad tertiū ꝯsilr minor ē negāda. Et ꝯsr per idē ad quartū ⁊ qntū ⁊ sextū ꝓprie loquēdo

Ad aliud dicendū ꝙ s.l.tudo nō tenꝫ nā dif ferentia substātialis est de qditate. passio au tem egrediēs ab illa quare ⁊c. Et licꝫ princi pia subiecti sint causa proprie passionis nō tamen subiectū ipsi adequatū. Auctoritates autē omēs audiant̄ ꝙ passio ul' est accidens ul' quasi accidēs

Propter quartuz

quidē hui⁹ ad primū negetur aīs ⁊ ad pro bationē ꝯcessa maiori nō admittatur minor iuxta opinionē predicatoꝝ passio eni realit̄ distinguit̄ a suo subiecto ⁊ licet eadem gene ratione generentur ⁊c. nō sequitur ea esse idē realiter qz nō eꝙ primo ⁊ pse eadē generati one generant̄. Sꝫ subiectū primo ⁊ per se passio autē ex ꝯsequēti et tali modo audien da est auctoritas philosophi q̄rto metaphi sice. Et ꝙꝙ vnū nō possit esse sine alio ꝓpter necessariā eoꝝ hitudineꝫ ad inuicem non ta men arguendum est ea realiter ydemptifica ri. Et si arguatur quia distincta realiter po test de⁹ separe ⁊ sepatī ꝯſuare vt ex parien si articulo coiter ꝯceditur dicēdū ꝙ auctori tas illa vitatem hꝫ dū illa realiter distincta nō habēt necessariā hitudinē ad inuicem ⁊ duꝫ vnuz alterū non cōcomitatur necessario Manifestū enī est quod deus nō potest cre aturā sine relatione creature ad ipꝫ ꝑducer̄ qz iaꝫ nō esset creatura si deo non depende ret ⁊ hoc est ꝓpter ꝯcomitantiā vnius ad al terū nec istud derogat potētie diuine. Sed i possibilitas hec eueit ex pte rei ꝑducte ⁊ ꝙ ꝙ sint ꝯtibilia in ꝯcreto. qz risibile duo portat nō tn̄ sequit̄ ea i abstracto ydēptifica ri. Et idē ad ꝯfirmationē subiectū.n. nō po test separi a ꝓpria passione nō ratione cause producētis. Sꝫ ex pte necessarie hitudinis vnius ad alteꝝ.

Ad secūduꝫ principale cū dicit̄ ꝙ q̄litas est multiplex dicēdū ꝙ multipliciter ibideꝫ nō intelligitur equoce sꝫ mltis modis cōstat autē ꝙ qualitas multis dicit̄ modis cū plu res sint modi qualitatis q differunt a spēb⁹ qz species sup illud qd sūt addūt differētiaꝫ essencialē modi vo accidētaleꝫ.

Ad confirmationem patet solutio ex di ctis i questione.

Ad tertiū principale dicēdū ꝙ licet rube do ex verecūdia nō denoiet sbstantiā qualē simpliciter eaꝫ tn̄ denoiat qualē secūduꝫ qd Ad hoc nāꝙ ꝙ aliq̄ q̄litas possit simplr de noiare subiectū suū in q° ē denoiatione itrin seca p̄mo reqrit̄ ꝙ habeāt eē in toto iō acci dēs ptis nō denoiat subiectum suū simplicit̄ sicut albedo i dētib⁹ nō denoiat hoieꝫ albuꝫ simplr s ſm quid. Et ex hoc trahit̄ formosa modernoꝝ regula q̄litas p quātaꝫ ptē subie cti extēdit̄ p tantā lui denoiat nisi sit q̄litas circūcernēs determiatā subiecti ptē sicut cris pitudo. Reqrit̄ scdo ꝙ talis qualitas pfectaꝫ habeāt eē iō calor i aqua tepida nō denomi nat eā calidā simplicit̄. Reqrit̄ 3° ꝙ habeat nomen sibi ipositū ſm ꝙ hꝫ eē i subiecto ta li. Et si instet̄ qz a nāli potētia pugnādi uel currendi dicitur aliqs pugil ul' cursor Sꝫ a diuersis q̄litatib⁹ nō dr̄ denoiatiue iō quale

igitur qualitates secūde speciei nō differunt dicēdū q pugil uel cursor et vlr oia q̄lia dicta a q̄litatib9 pme spēi et secūde equoce dicūtur: q2 de eodē potest affirmari vt dicit a q̄litatib9 pme speciei et negari ut dicit a qualitatib9 scde speciei et ecōuerso et idē vniuoce sumptū nō potest de eodē affirmari et negari sicut i alijs exemplificari potest. aliquis eni sanat9 fm naturalē potētia3 potest esse eger f3 habitū. Ad ofirmationē dicēdū q calidi tas est in tercia specie q̄litatis cū sit passio p se sensibilis nō autē dicitur esse i secūda specie qualitatis q2 licet sit principiū inatū opādi cum sit qualitas actiua nō tñ cū precisione idest q tatū sit inatū pncipiū 7c cū pcisione qualitatū 3e aut quarte speciei qd reqrit ad secūdā speciē q̄litatis et hoc defendēdo q ille sint de q̄litatis spēs si eni essent modi qda3 eis nō repugnaret coicidētia. Et ad argumentū dicēdū q caliditas est productiua forme substācialis ignis virtute alteri9 substātialis forme cui9 ipa est pprietas. Est autē3 tale agere in virtute alteri9 q̄da3 sil' coexistētia caliditatis cū forma substāciali ignis uel nō sepatio fm locū seu indistictio f3 subiectū 7c quare. s. tho. i questioib9 d potētia q̄stione 3a sicut calor ignis agit vt istrumētū forme substācialis ignis ita nichil probibet qn agat ut istrumētū aie sensibilis ad educēdā aia3 sensibilē i actū nō quod ppa vtute hoc possit. Et in secundo sentenciarum distinctione. xviija. diffusius. et q̄q accidens nō excedat subiectū suū in eēndo excedit tñ in agendo nā calor ignis exteriora calefacit ut. s. tho. i q̄stioib9 de aia q̄stione vnica articulo duodecimo ad quintū. qualit' autē intelligat' illa ppositio nihil agit vltra pprius gradū dicetur in. vij°. h9 qōne. viija. Et per idē ad quartū pncipale cū ofirmatōe pma.

Ad secūdā ofirmationē dicēdū q nō est osilis mod9 osiderādi q̄litates a logico qui eas osiderat fm modū denoīandi et a metaphisico q eas fm eē osiderat

Si qs autē faueat doctrine. s. tho. argumēta minor facile ē soluet'. Ad pmū dicendū q passio ē accidēs q2 aduenit post eē cōpletū nedū essentie s3 etiā existentie. Vñ p9 videt' fluere esse ab essentia q licet sit eius accidens idest extra essentiā aut nō de intellectu eius formali non tñ alteri9 pdicamenti quā ppia passio q̄ ē extra essentiā et alteri9 generis nō tñ ualet osequentia posterius fluit ppria passio ab essentia quā esse existere S3 esse existere primo attribuit' indiuiduo ergo et ppria passio prius 7c.

Ad aliud ample loqñdo ocedi potest q subiectū est causa pprie passionis ned3 ut naturalis vñ etiā ut finalis et efficiēs emanatō ei pprior accidētiū a subiecto ñ fit p aliquā transmutationē s3 per naturalē ocomitātia sicut ex vno naturalit' resultat alteru3 ut ex luce color ut. s. tho. in prima pte q̄stione. lxxvija.

Aliter tñ dici potest q propositio illa nō est generalit' uera subiectu3 se h3 ad suā passionē in genere cause efficiētis materialis fallit eni3 i subiectis simplicib9 q̄ nō hñt ptes diuersas p quar vnā agāt et per aliā recipiant. ppt' q dicendū videt' q subiectū est cā materialis passiōis. Et ad argumētū i oppositū cū dicit' q tunc nō maiorē causalitate3 haberet subiectū respectu accidētis pprij q̄ ois. Respōdet' negādo osequētiā. nā subiectū respectu sue passionis h3 ex nā sua ppria et specifica deminatā et isepabilē causalitatē subiectiuā et nō sic respectu alteri9 sui accidentis. constat autem quod maior et perfectior videtur talis causalitas ceteris paribus que sic cōpetit fm nā3 specificā et ppriam et effectiue rōe principior imediate et intrinsece speciē cōstituētiu3 q̄ illa que sunt sepabilia fm naturā generis fm rōe3 cōe3 generu3 vel rōe pricipior extrinsecor cōpetit. Et cū arguit' q2 equaliter subiectū est causa subiectiua vtriusq dicendu3 q bene equaliter denotando causalitatē nō tamē equaliter denotando gradu3 causalitatis. sicut eni3 in toto genere causandi mālit' est latitudo gradualis ita etiam est latitudo in ratione materiali subiectiua.

Ad aliud concedit de causa et effectu nō habentibus habitudinez necessariaz ad seinuicē qualr nō est de subiecto et ꝓpria passiōe.

Ad aliud in eodem dicēdum ꝙ effectus quoquomō denoiat causam suā. vnde licet deus non sit lapis. est tamē respectu creaturaꝝ creatoꝛ et factoꝛ. et lꝫ homo nō sit albedo est tamē albus.

Ad aliud dicēduꝫ ꝙ passio quomōcūqꝫ cōsideret siue in esse obiectiuo siue alio modo dependet a subiecto. et cū dicit subiectuꝫ inesse quiditatiuo abstrahit a quacunqꝫ relatōe et depēdē^a. dicēduꝫ ꝙ subiectuꝫ nō pōt apprehendi nisi passio apprehēdat cōseq apprehensionē subiecti sui. vnde in simi. s. Tho. in pria parte qōe. xvi^a. articulo tercio ad tēciuꝫ. cuꝫ dicit ꝙ ens nō potest apphendi sine ratōe veri hoc habet intelligi duplr. vno mō ꝙ nō apphendatur ens nisi ratio veri cōsequat apprehēsionē entis. et sic locutio hēt vitatē. Alio mō pōt sic itelligi ꝙ ens nō pōt apphēdi nisi apphendat ratio veri tūc est falsū ſꝫ veruꝫ nō pōt apphēdi nisi apphēdat ratio entis q2 ens cadit i ratōe vi. Et est sile sicut si compemus ītelligibile ad ens non eī potest itelligi ens qn ens sit intelligibile ſ tñ potest intelligi ens ita ꝙ nō itelligat itelligibilitas eius et silr ens itellectū est verū nō tñ ītelligēdo ens itelligit verū

Ad vltimū maior vniūsalit non est vera sed limitanda est quoꝝ sepatio est impossibilis illa vl sunt idē realiter vel habentia hitudinez necessariā ad se inicez et dato ꝙ ex sepatione aliquoꝝ ad inicem ɔcludatur distinctio realis nō oportet tñ ꝙ ex impossibilitate sepatiōis arguat ydēptitas eorūdez realis. ſ bñ ex ydēptitate reali arguēda ē impossibilitas sepatiōis ꝓprie lo quēdo ꝛc.

Rit deciosexto

questio vtruꝫ relatio sit vera res extra aīmaꝫ. vel ens rationis an mod^9 rei. Et arguit negatiue ꝑ illud ꝙ relatio non sit ens qd̄ fūdat i nō ente est nō ens Sꝫ aliq relationes sunt huiusmodi qd̄ mltiplicit ꝓbatur ꝑmo. q2 nō ens est posteri^9 ente sed posteri^9 esse est relatū esse posterioritas autē est relatio. nisi ei esset ordo nō entis ad ens nullus eēt loc^9 ɔtradictorijs ɔsequens falsuꝫ ɔsequentia pꝫ q2 talis loc^9 fūdat i nō ente cuꝫ sit habitudo et ordo nō entis ad ens

Cōfirmat inter ens et nō ens est ɔtradictio q̄ videt relatio media q̄ tamen ē nō ens cū inter ɔtra dictoria nullū intercidat medium ſm se ꝑmo posterioꝝ

Ampli^9 relatio nō est substantia cū non sit per se existēs nec est accidēs cū accidēs sit i subiecto aliquo a quo remoueri non potest sine mutatione subiecti. Sꝫ relatio potest āmoueri a subiecto nulla mutacione facta i subiecto vt patet quinto phisicoꝛum. et Albertus quinto metaphisice. et sanct^9 tho. in qōibus de potētia q̄stione. vij^a. articulo octauo ad quītū ergo realit nō ē ēs extra aiaꝫ.

Cōfirmatur illud qd̄ ɔsistit in opationē ītellect^9 nō est ens reale extra aiaꝫ. Sꝫ relatō est hm̄oi. ɔsistit eī in actuali ɔpatōne relatiui ad cōrelatiuū q̄ fit ab itellectu ergo ꝛc.

Amplius nullū ens reale potest aduenir alicui de nouo nulla in eo facta mutatione vbicūqꝫ eī est esse p^9 nō esse ibi ē mutatio si ergo relatio adueniret alicui de nouo haberet eē in illo post nō eē et ɔsequēt eēt mutatio Cōstat autē ꝙ relatio potest aduenire i aliq̄ de nouo nulla mutatione facta i eo ut. s. thomas i q̄stionib^9 de potētia q̄stione. vij^a.

Cōfirmat data qōe seqret infinitas i reb^9 realib^9 sil existētib^9 ɔsequēs falsū ex. 3°. phisicoꝝ et ꝓbatū fuit secūdo metaphisice. ɔsequētia ꝓbat nā idēptitas qua idē refert ad seipsum ē relatio si ergo est ens realiter cuꝫ ista ydēptitas sit eadez sibi. ergo p ydēptitatē aliā a se. et iteꝝ illa ydēptitas est eadē sibi per aliā idēptitatē et sic i ifinitū. idez arguitur de socrate mutato de loco ad locuꝫ cui acqrūt habitudines diuerse ad alia corpa et ad singulas vniuersi ptes q̄re ꝛc.

Adhuc relatio creature ad creatoꝛez nō est ens reale extra aiaꝫ ergo ꝛc. añs ꝓbatur pꝛio q2 ꝓcederet in infinitū. cuꝫ relatio si eē

set realis esset creata ⁊ cõñr referret ad crea toꝛē relatōe reali ⁊ illa ▪ aliaꝫ ⁊ sic in infini tū. Tūꝫ secūdo qꝛ creatura referī ad creato reꝫ sm ꝙ hꝫ esse a creatoꝛe p suā substātiaꝫ ergo referī p suā substātiaꝫ ⁊ nō ▪ aliquam relatōeꝫ realeꝫ.

Cōfirmaī si relatio esset ens reale seqret duo accidētia realia eiusdē spēi esse in eodē subiecto adeqte. cōñs falsuꝫ cōña deducit. qꝛ due paternitatēs fūdari pñt in eadē substā patris respcū diuersoꝝ filioꝝ. ⁊ consiīr due filiationes.

Amplius ꝙ relatio nō sit modus sed po tius res cui cōuenit modꝰ eēndi ad aliud ar guit. nā sicut esse in ñ cōstituit pñtū. Sꝫ ali qua res cui cōuenit ille modꝰ. Ita nec eē ad aliud sꝫ potiꝰ res cui cōuenit talī modꝰ

Cōfirmatur modus essendi ad ⁊ res illa cui cōuenit modꝰ ille nō sunt eq̄ pma qꝛ tunc genus nō eēt simplex contra simpliciū in ex positionē equocoꝝ ergo qditas illiꝰ pñti nō cōstituiī essentialiī per modū essendi ad. cū a posteriori sit sibi aduenieus.

Adhuc ꝙ relaº nō sit res cui cōueiat mōꝰ essendi ad aliud arguiī nā res illa est subie ctuꝫ uī fūdamētuꝫ habitudinis ad aliud er go relatio nō imediate fūdareī in quātitate uī q̄litate cōsequens falsū vt inferiꝰ ptēbit

Cōfirmaī res illa per se intellecta circum scripto mō nulliꝰ est. x. gñꝝ ⁊ ita plura esset pma entia quā decem itelligēdo rem illam si ne modo.

In oppositū ē doctrina philosophi quin te methaphisice qui ens reale distinctuꝫ con tra ens rationis diuidit in decem predica menta quorū vnū est relatio.

Propter Primuz

qdeꝫ huiꝰ sciendū ut igt scotꝰ ꝙ lꝫ relatio cō patō habitudo aut mutaº idē sint iuxta vbū Simplicij respecꝰ ad aliqditas idē videnī significaī ⁊ eoꝝ denominatiua idē. ordo ve ro ⁊ depēdenª forte sunt specialiores pdictis quiꝙ cū ordo nō videaī esse nisi prioris ad posteriꝰ. depēdentia autē nō est i diuinis vt

scotꝰ quito methaphisice. Habitudo quoꝙ abstrahit a r̄specu ut francisꝯ i cō flatu cuꝫ habitudo sit inī diffinitionē ⁊ diffinitū non tñ r̄specꝰ siīr inspectiones diuinas ponūī habitudines q̄ tñ non sunt relatōes uī respe ctus, tñ difficile ē nobis loq ō ad aliqd ⁊ re latione qm̄ aliā penitꝰ hꝫ naturā ⁊ esse a ge neribꝰ entis q̄ sunt determinata ⁊ ideo oper tet pmo determinaī in cōi de modo entitatis istiꝰ generis ⁊ postea diuidere modos eiꝰ ⁊ tūc redire ⁊ sbstātialiter in qrere quā habe āt in suis modis entitateꝫ. Albertus quinto methaphisice. Est nāꝙ relatio debilioris ▪ iter oia alia pdicamta vt auerroys. xi.º me thaphice. Relatio aūt ē ēs ad aliō vt augu stinus quito ō trinitate. q̄ notiori mō ⁊ cōue nientissime i cōcreto diffinita i pdicamētis sic notificaī. Ad aliqd sunt qbꝰ hoc ipm eē ē ad aliud se habere. Quare albertꝰ quito methaphisice genꝰ huiꝰ entis. s. relationis ppe r̄latiuū ē. ⁊ minꝰ ppe uocaī relatio. ⁊ cōueientissime vocaī ad aliqd qꝛ hoc oppo sitū modū hꝫ ad absolutū Sciendū tñ ꝙ ve loquēdo gñalissimū relationis non est ad aliqd nec aliqd qō ē i illo genere p se. Sed ipꝫ gñalisimū ē habitudo vniꝰ ad aliō ⁊ ita oia q̄ sunt i gñe r̄lationis. Nec diffinitio assi gnata i pñtis ē generalissimū relationis nec aliꝯ spēꝝ sꝫ eiꝰ qō denōatiue dr̄ ab ea. fuit aūt cōueiēs Aristoteī determinatio ibidē cuꝫ relatio iter oia entia sit ens debilissimū cū sit sola duoꝝ habitudo ⁊ ita mīme ē cōgnoscibi lis i se noscibilior autē est sm ꝙ iformat ea quoꝝ ē habitudo ⁊ ad determinādū de rela tione cōueniens fuit determinare de relatiuis pserti cū ex eoꝝ cōgnitiōe siue dffinitōe siue q̄ ad eoꝝ ppetates possit haberi cogmº rela tiōis. qꝛ si relatiui eē sit ad aliud se habere pporciōhiīr r̄latio ē forma sm quā hoc sic se hꝫ ad aliqd. cōsiīr quo ad ppetates si rela tiua dicūī ad cōtentiā relatio ē forª sm q̄ aliq̄ dicūī ad cōuertētiā ⁊ sic de alijs ppeta tibꝰ ꝛc. Relatio aūt lato vocabulo mul tipliciī suiī pmo p q̄cūꝙ habitudie siue ha bitudo illa sit ad formā siue ad subiectum

de qua .s. Tho. in q̄stionib⁹ de potētia q̄stio ne. vij.ª relatō est habitudo vni⁹ ad aliud. Secūdo modo p habitudine ad tiuz ꝛ hoc dupliciṫ. vno mō in oı̄ vt diuidiṫ in relatio nez realē ꝛ ratōis. Alio modo accipiṫ p rela tiōe reali tm̄. ꝛ hoc iteꝝ dupliciter. vno mō vt ōis est relationi create ꝛ increate q̄ in di uinis ↄcediṫ. Alio mō p relatione reali crea ta tm̄ q̄ cū nō sit suū esse vl' ōis ē vltimis sex p̄dicamētis r̄spectiuis. Vl' solū his q̄ sunt p̄dicamēto r̄lationis. que considerari potest dupliciṫ. uel quo ad actualē ↄpatione vni⁹ relatiui ad aliud quā h3 ab intellectu sic ac tu ↄpante. alio mō quo ad habitualē ↄpatō nē vni⁹ ad alterū tāq̄ ad cōrelatiuū t̄minās habitudinē illā siue dependētiā de qua pre sens extat seruio.

Quid aūt sit res ꝛ q̄t dicaṫ modis cū sit equocū ut scot⁹ i q̄libetis innotuit in qōe de pluralitate distinctionū. Rē autē extra aīa3 audio rē nāe idest ens cui⁹ esse iquātū tale nō depēdet ab aīa ut scot⁹ i elencis. Ens vō rōis qd sit qōe apparuit octaua hui⁹ quinti Quid aūt mod⁹ rei qōe secūda hui⁹ primi.

S3 dubitaṫ quare ē q̄ aristotiles deter minans q̄nto methaphisice de sbā quātita te qualitate ꝛ r̄latione residua p̄termisit pre dicamēta. de qb⁹ tm̄ egit i p̄dicamētis ꝛ age re debuiss3 q̄nto methaphisice cū methaphi sici sit deṫminare de oī ente. Respondeṫ ut Albert⁹ q̄nto methaphisice capitulo de pfe cto q̄ predicamēta alia oia potius sunt ha bitudines q̄dā quā ens nature uere. Et cum p̄dicaṫ de aliquo magis dicūt quomō se h3 qd ad aliud quā i re aliqd significēt eē. sunt etiā eoꝝ quedā ↄñtia ens i pte acceptū. sicut qñ ꝛ vbi ꝛ de hijs nō ptinet ad p̄mū philoso phū3 tractare. de alijs autē q̄dā dicemus in seq̄ntib⁹. de actiōe autē q2 nō vna rōe deṫmi nabilis ē ptim i libro de generatōe ꝛ ptim in seq̄ntib⁹ vbi ꝛ de actione p̄moꝝ loq̄mur p̄n cipioꝝ distinguemus.

Propter secundū quidē hui⁹ sciendū m̄ltos fuisse q̄ relatiua ens nō esse dixerūt ut refert albert⁹ sua asser tiōe id iducētes q2 q̄cq̄d mutaṫ alio quodā mutato nulla mutatione facta circa subiectū i quo ē nō eē dixerūt s̄m v̄itatē. S3 ad ali qd seu relatio taliṫ mutaṫ cū p̄re mortuo fi lius nō sit fili⁹ nulla circa filiū fcā mutatōe.

Ampli⁹ quicq̄d appositū simplici nō tol lit simplicitatē ab ipso dicūt ens nō esse. S3 p̄mū ens q̄cūque sit illud ē simplicissimū ꝛ i fine simplicitatis qd̄ tm̄ s̄m relationē dr̄ m̄lti plex g° ꝛc. Adhuc q̄cq̄d ē i re signatū vnū solū ē i seipo ꝛ nō i alio si ergo relatio ē ali qd vnū in re solū erit i se ipo ꝛ nō i alio. S3 q̄cq̄d est in se ipo ē absolutū ergo relatio est qd absolutū nō ē aūt qd in se ipo absolutu3 ergo relatio nō ē aliqua natura entis ut eis videtur.

Nōiales aūt relationes esse ab aīa fabri catas ↄcessere diffinitionē relationis i p̄dica mētis positā taliṫ interp̄tates. ad aliqd sunt quoꝝ ꝛc. idest ōis t̄minus cui⁹ esse ē ad ali ud se haberṫ seu necessario exigit obliquū al terius t̄mi in ei⁹ ↄceptu diffinitio est de pre dicamento relationis.

Doꝝum vero defectus tercio dilucidabi tur diceodoꝝum. nec eoꝝ rōnes cogūt. Ad primā eni3 neganda est minor. p̄re enī mor tuo manet adhuc aliqd quo fili⁹ dicebatur ad p̄re3. ꝛ ideo fili⁹ nō oīo cessat esse filius. sed cessat esse filius ex eo q̄ habitudo cessat q̄ fuit iṫ patrē ꝛ hāc dicim⁹ eē i aīa ꝛ nō i re ip̄a. Siliṫ autē mortuo filio remanet adhuc quo respectū habuit ad patrē hoc ei ē id qd̄ habuit a p̄re. S3 ↄpatio nō ē eo q̄ illa non fit i re ip̄a ꝛ hoc ē planū videre i oīb⁹ r̄lati uis quoꝝ vtrūq3 referṫ ad altū s̄m suū esse ꝛ q̄cūq3 totū qd̄ sūt ad altū ē. Vn̄ albertus ibidē ea que vera relatiua sunt ita q̄ vtrūq3 eoꝝ relationē iportat ut exercitā nō oīo de struūṫ alīo mutato hec Albertus ꝛ q̄ glose

Ad scd̄a3 rōe3 que de p̄io inducit q̄ est in fine simplicitatis ꝛ tm̄ multiplicissimū in relatōe nihil ↄcludit. Unde Albert⁹ ibidem primū nō referṫ ad aliqd relatōe ꝓpria sed alia referunṫ ad ipsu3. multa autē sunt rela

tiua in quibus vnū refert ad alterū ⁊ nō econuerso sicut in sequētibꝰ erit manifestū.

Ad terciam patz ꝙ mioꝛ est neganda. nec enī oē qd̄ est in re est in seipso ⁊ non in alio nec omne nō in seipso ꝫ in alio est absolutū.

Propter tercium

qdez bꝰ ꝑmitꝰ determinet̄ q̄sitū d̄ relatōe rea li. deinde nō nulla āneciant̄ de re[l]ōe ratōis.

De primo sciendum ex doctrina Scoti primo sn̄tiaꝝ. dis. xxxi. ꝙ ad relationē realē de p̄dicamēto relatōnis ꝑꝑe reqrit̄ ꝑmo ꝙ fūdamētū sit reale quare. s. Tho. ꝑmo sentē tiaꝝ. dis. xxvi. q̄dā ē relatio q̄ hꝫ aliqd i re supra quod esse eius fūdat̄ sicut equalitas supra quantitatē ⁊ tales relationes sunt ali qd i re. scd̄o reqrit̄ ꝙ t̄mini seu extrema r̄lationis sint entia Cū ei ōis respectus sit ad aliqd nō potest eē ad nichil idcirco inter ens ⁊ nō ens nō est relatio realis. Vn̄. s. Tho. in q̄stionibꝰ de veritate q̄stione prima articulo qnto ad qntuz relationē ꝯtingit nihil i re po nere Sꝫ in rōe tm̄ qn̄ ens ꝯpatur ad nō ens

Tertio requirit̄ ꝙ extrema sint distincta ex natura rei esse eni relationis ē ad aliud ⁊ nō ad se vt. Aug. de trinitate ideo eiusdem ad se ipz nō ē relatio r̄alis quare. s. Tho. ꝑmo sentētiaꝝ distinctōe. xxvi. qn̄ relatio nō hꝫ aliquaz realē diuersitatē īter extrema si cut relatio idēptitatis supple tu numeralis nihil poīt f̄m rem ꝫ f̄m rationē tm̄ ut cū dr̄ idem eidē idē. Quarto requirit̄ ꝙ tali enti sic distīcto nō repugnet habere habitudinē ad aliud nulla eni entitas fūdari potest in aliquo sibi repugnāte ⁊ ideo nō ponit̄ rela tio realis necessarij ad ꝯtingēs cū ipi necessa rio repugnet aliqd i se hr̄e qd̄ dependeat a ꝯtigenti. Et hāc ꝯditionē sub alijs verbis ex ꝑssere p̄dicatores dn̄tes ꝙ ad relationē rea lē vere reqrit̄ ꝙ extrema illa realit̄ distīcta ad se iuicē sint dependētia f̄m eūdez ordinē vt exc̄udāt̄ relatiua mōi tercij int̄ que nō ē mutua realis depēdentia. Vn̄. s. Tho. i pri ma pte q̄stione. xiij. articulo. vijꝰ. quandoq3 relatio est res nature in vno extremoꝝ ⁊ in altero est res rōis tm̄. Et hoc ꝯtingit qn̄cūq3 extrema nō sunt eiusdez ordinis sicut sensus ⁊ scientia referūt̄ ad sēsibile ⁊ scibile q̄ qdez īquātū sunt res q̄dā in esse naturali existes sunt extra ordinē sēsibilis ⁊ intelligibilis. nā in scientia qdem ⁊ sensu ē relatio realis f̄m ꝙ ordināt̄ ad sciēdū sentiendū res. Sꝫ ipe res in se ꝯsiderate sunt extra huiusmōi ordi nem. Vn̄ in eis nō ē aliqua relatio realis ad sciāz ⁊ sensū. Sꝫ f̄m rationē tm̄ hec. s. Tho dn̄r autē relatiua eiusdē ordis q̄cūque sicut ꝑfectio vniꝰ attendit̄ ī altero ita ⁊ ꝯuerso nō tm̄ f̄m oēm modū ꝑfectionis. qnto reqrit̄ ꝙ talis relatio inascat̄ de facto positis extre mis. q2 ad relatiōē realē formalit̄ nō sufficit aptitudo nisi actu īsit pp qd̄ n̄ ponūt theolo gi in eucharistia inherentiā accidētium ad subiectū eē relōez realē de p̄dicāēto relatōis Vn̄ Scotꝰ q̄rto Sn̄tiaꝝ dis. xijª. inherētia nō est ꝑ se passio accidētis sed est accidēs p accidēs ē eniz respectus qdā extrinsecꝰ adue niens ⁊ hoc ad minꝰ cuicūq3 accidēti absolu to q2 dicit actu alē vnionez illiꝰ absoluti ad aliud absolutū. Oīs aūt relatio absoluti ad absolutū ē respectꝰ extrīsecꝰ adueīēs q2 neu truz ex rōe sui nec ābo sil̄ sunt necessaria cā talis vnionis cū deꝰ possit sine ꝯtradictione vtrū q3 separare et sepati ꝯseruare. Sexto r̄quirit̄ ꝙ ipa relatio ex natura rei insit ex tremis absq3 silicet oī ꝯsideratione intellectꝰ vl̄ absq3 opacione potētie extrīsece. ut Sco tus in quolibets quolibeto sexto. q̄ autez sit differētia p̄dicamēti relationis ab alijs sex ꝑncipijs hēt̄ a Scoto in quolibetis.

Dicēdum itaq3 i primis ꝙ relatio de pre dicamēto relationis dequa presens extat ser mo est res distīguēdo rem ꝯtra nihil contra dictionē includens. qd̄ satis notū est cū rela tio sit intelligibilis sine ꝯtradictione vt scotꝰ in quolibetis quolibeto tertio.

Dicendū secūdo ꝙ relatio de genere rela tionis est res hn̄s entitatē realez ꝑpā extra aiaz qd̄ rōibus fulcit̄. ꝑmo hītudo dn̄s ex trema realia ⁊ realit̄ distincta ex natura rei est realis. q2 entitas qualem hꝫ nō est precise

in aia ⁊ ɔsequēt ipa ꝭm entitatē propriam est res suo mō. Sȝ habitudo patris ad filiū est huiusmōi ut notū est ꝺe se ergo ꝛc. Et hac rōe vtit̄ scotus in quolibetis. quare idē qn to methaphisice relatio aliqua est res natu re. qꝛ actio naturalis ꝺepēdet ex a ꝑximati one agentis ad passū sine qua nūquā ē ɋcū que absoluta ponāt̄ i hoc ⁊ in illo simplicit̄ eisdē absolutis manētibꝰ diuersificatur actio pp diuersā relationē. Iteȝ simplicius aliud quātuȝ ⁊ aliud quale aliud simile. Iteȝ res ex se sunt ɔnexe. xijº. methaphisice ergo ɔne xā faciūt mūdi ibaȝ bonuȝ vniuersi duplex ibidem in fine. s. intrinsecuȝ ⁊ ē ordo ꝑtium inter se. alius est ordo ad ꝺeuȝ. Item sunt distincte res ex se realiter. Itē q̄dam sūt re alit̄ composite ꝭm essentias absolutas sine autē relatione ɔpositum non erit. Item res causate a quatuor causis realiter sūt ab eis ⁊ nūquā sine ꝺeterminata relatione illarum causaꝝ īuiceȝ si sine ista eēnt essētie absolute nihil causarēt. Itē si subiectū est res ⁊ ꝓpria passio equale est ꝓpria passio quanti ⁊ sile qualis. quāuis Scotꝰ huic vltime rōi obici ens dicat passio necessario inest. equale nō qꝛ nō inest si aliud quantum nō sit. Itē scie mathematice ostēdunt relationes ꝺe quātis tertio methaphisice hec scotus.

Amplius simplicius in ꝑntis i cōueniēs ē armoniā ꝺestruere que realit̄ ꝺelectat ergo realiter est causa delectationis.

Ad huc idem relatio ē ꝑntum entis sub quo nō continetur nisi ens uerum. quamuis Scotꝰ huic rationi obiciēs dicat quinto me thaphisice. quod ens verū q̄ꝺ est in ɔpositio ne excluditur. viº. methaphisice sed non ens verū q̄ꝺ est in itelligi ɔñs aliq̄d iquātuȝ est in itelligi cuiusmodi est secūda itentio ⁊ rela tio quelibet rationis.

Amplius. auic. tertio methaphisice nullo itellectu itelligēte celū esset supius. terra in fe rius ⁊ ille pater ille filius.

Adhuc simplitiꝰ aut iudicio rationis cor rñdent aliq̄d in re ⁊ pȝ ꝓpositum aut non ⁊ tūc illud iudiciū est fictio. Sȝ si ɔtra illud ar gueretur ꝙ relatio rationis uel itentio secūda esset fictio uel res. Respondeo nō habet itel lectus vñ distigueret relationē rationis nisi appꝛehenderet i aliquo relationem realē sicut ꝺe attributis diuinis ergo si omnes sint ra tionis erūt fictiones nō autē si quedā.

Amplius quandocūque aliquod diuisuȝ est reale ⁊ extra animā diuidentia sūt realia ⁊ extra aimaȝ. Sȝ ens reale finitū diuidit̄ in. x. predicamēta vt supra innotuit. ergo relatio que est vnū. decē predicamētoꝝ erit realis extra animā. Ad huc sic̄ ens diui ditur per ens in aia ⁊ extra aiaȝ. ita relatio nes diuidūtur i relationes reales ⁊ rationis sed prima diuisio nō potest stare si ponātur oia ētia ab anima fabricata ergo nec secūda

Amplíꝰ q̄ꝺ ɔgnoscit̄ per sensū est reale ſ relatio est huiusmodi. distantia nāque solis a terra est relatio quedaȝ que vt ɔstat ꝑ sen sum potest compꝛehendi

Ad huc nō entia neque intentiones secun de reponūtur in aliquo predicamento reali sed relatio ē vnū predicamētū cuiꝰ species sunt in genere ꝑse ergo ꝛc. Et hanc rationem ponit. s. Tho. in q̄stionib ꝺe potētia q̄stione septima articulo nono in corpe dum inquit in nullo predicamento ponitur aliquid nisi res extra animā exñs. nā ens rationis diui dit̄ ɔtra ens diuisum in ꝺeceȝ predicamēta vt pȝ quinto methaphisice si ergo relatio nō esset in rebus extra aiaȝ nō poneretur ad ali quid vnum gñus predicamēti

Amplíꝰ coordinatio ꝑfectio ⁊ ꝺecor vni uersi nō sunt precise in anima. talia auteȝ nō sunt sine ordine qui relationeȝ inportat ergo ꝛc. Unde. s. Tho. in questiōibus ꝺe potentia vbi sup̄ ꝑfectio ⁊ bonū q̄ sunt in rebus extra aiaȝ nō solū attendit̄ ꝭm aliquid absolute i herens rebꝰ sed etiā ꝭm ordinē vnius rei ad aliaȝ. sicut etiaȝ in ordinē ꝑtiuȝ exercitꝰ bo num exercitꝰ ɔsistit huic etiam ordini philo sophus ɔparat ordinē vniuersi iduodecimo methaphisice oportet i ipis rebꝰ ordinē quē dā eē hic aūt ordo relatio q̄dā est. Ergo opor tet i rebꝰ ipis quasdā relationes esse secūdū

quas vnū ad alterū ordinatur.

Ad huc pductio rei est realis seclusa etiam oī opatione intellectus effect⁹ essentialit̄ dependet a sua causa. pductio autē ⁊ dependentia relationē importāt cū suū eē sit ad aliud se habere ergo ꝛc.

Amplius intelligētia mouet orbē seclusa quacūq; opatione nostri intellect⁹ ad huc ei nemine intelligēte celū moueretur ꝯstat autē q̄ inter mouēs ⁊ mobile est relatio ergo ꝛc.

Ad huc viuētia augentur realiter. in augmēto autē acq̄ritur maior quantitas maioritas vero relationē dicit ergo ꝛc.

Dicendū 3° quod licet relatio de qua extat sermo sit res nature extra aīaʒ cui cōuenit mod⁹ essendi ad. tn̄ relatio nō est ens absolutū distinctū ꝯtra circūstantiā siue modū qui dicit habitudinē vnius ad alterꝫ. prima ps insinuit supra ⁊ habet̄ a Scoto qnto methaphisice cuʒ pdicamētū vere ꝯsistat in re cui debet̄ mod⁹ essendi sicut patet de substātia. Secūda ps pʒ auctoritate boetij i libro de trinitate ⁊ in pdicamētis vbi inq̄t patet q̄ sit differētia pdicationū qꝫ alie qdem quasi rem monstrāt. alie quasi circūstantiaʒ rei. qꝫ ista pdicātur sic q̄ fm se rem aliquā mōstrāt illa vero nō vt esse sed potius extrīsecus aliquid apponūt. vult ergo Boeti⁹ distinguere rē ꝯtra circūstantiā. ⁊ sic ħʒ euʒ sola tria genera substantia qualitas ⁊ quātitas reʒ mōstrāt alia vero rei circūstantias

Dīduʒ q̄rto q̄ lʒ rela⁹ realis quātum ad actualē referibilitatē dependeat ab itellectu nostro dicēte pat̄ filij pater. dn̄s serui dn̄s tn̄ si ꝯsideret̄ quātū ad essentiā suā ⁊ secundū suū esse habituale hʒ esse reale extra animā hanc sententiā quo ad ambas ptes innuit Albert⁹ quinto methaphisice vbi iq̄t. Nos aūt dicim⁹ ad hoc q̄ i vitate secūdū pipateticoꝝ sapiaʒ relatio hʒ eē. sed nō habet esse nisi i relatiuo qd̄ ē ad aliqd. ⁊ vt hoc itelligat̄ oportet sciī q̄ i eo q̄ ē ad aliqd ꝯpatur ad aliqd ⁊ ille r̄spect⁹ iportat̄ ▪ r̄latiuū. qn̄ dicit̄ pr̄ ⁊ qn̄ dr̄ fili⁹. ⁊ hui⁹ qdē qditas et hoc ipʒ q̄ ē alteri⁹ ē ⁊ habitudo q̄ ē media inter tales duos r̄spect⁹ iportat̄ p nomē relationis ⁊ iō relatio vt dicūt est i aīa. r̄spectus aūt ñ res significata ⁊ hic r̄spect⁹ cōi noīe significat̄ cū dr̄ ad aliqd ⁊ hoc mō ē ⁊ ens ⁊ gen⁹ q̄ddā ētis sed nō ē nisi i subiecto q̄ est ad aliqd designatū ⁊ ideo aliū ab inductis generib⁹ hʒ moduʒ entitatis qꝫ alia genera dicūt ens absolutū. ⁊ iō eēn⁹ eoꝝ sūt ꝯstātes ex suis principijs absꝫ pncipijs ſbiecti in q̄ sūt sicut q̄titas ⁊ q̄litas. istō āt nō hʒ ētitatē aliq̄ talē. ſ ipse subiecti respect⁹ est sibi entitas pp qd̄ et nomē h⁹ gn̄is ñ ñ rela⁹ ⁊ aliqd tale ſ poti⁹ adaliqd pter dictā cāʒ eo q̄ ēe suū est in ꝯcretōe ad subiectū ⁊ nō est res q̄daʒ que absolute sit abstracta. Et in eodē inferius subdit. Ex oīb⁹ igit̄ q̄ dcā sunt iā videri pōt q̄ relatio dicit esse q̄ddaʒ qd̄ est r̄spect⁹ vē in re exn̄s. ⁊ q̄ hoc esse sp est in eo qd̄ respicit adaliqd ⁊ nō est eēn^a q̄daʒ absolute ꝯsignabil̄ pprie loquē⁹. ⁊ idē sentit apti⁹ in pn̄tis ca° ppo. Quare Scot⁹ eandeʒ sn̄iaʒ olfaciens qnto metaphice inq̄t. Relatio ꝯsiderat̄ vno° vt ē interuallū ⁊ q̄si mediū. alio modo vt fundata in extremis. primo modo est purus modus sicut esse in. nec aliquā distinctionē a quocunq; deo vel creatura reali vel rōis. secūdo mō hʒ realitatē a fundamēto eaʒ caracterizante. primo mō est tn̄ in intellectu vt vle abstractuʒ a pticulari. tercio mō ē in re realr̄ extra intellectū. ita q̄ ex modo ⁊ realitate quā habʒ p caracterizationeʒ integrat̄ ypostasis relatōis nō tamen ita vt res fundamēti cadat in significatōe relatōis qꝫ composita fierēt genera ex primis ⁊ secūdis. sed q̄ ipsuʒ modū qui ex se indetermiatus est fundamētuʒ fm ꝯditōeʒ sue realitatis determiat sic nasus cauuʒ. Et idē Scot⁹ in 2° sententiaꝝ dis. 2^a. inq̄t q̄ si aduc pteruiat̄ q̄ lʒ relatōes nō sint formalr̄ entia rōis sed aliqd extra intellectū ⁊ nō idē fundamēto. non tn̄ sunt alia res ▪ fundamēto sed tn̄ sunt modi pprij rei. Ista instātia videt̄ tantū ꝯtendere de noīe modi ⁊ rei. licꝫ enī modus nō sit ita res sicut illa cui⁹ est modus ñ tn̄ nulla res est sic nec nullꝫ ens. qꝫ tunc ni

hil esset. Dicit eni beat⁹ Aug⁹. pmo ꝺ doctri
na xpiana cap⁹ primo ꝙ signū ſm ꝙ tantū
est signū est res aliqua ꝛ modus signati. ꝛ
ꝓbat. qꝛ oio ꝙ nulla res est nihil est. ꝛ ita re
latio cadit sub diuisiōe entis ſm se ſm pħm
qnto metaphẏce. nec oia in que diuidit ens
ſm se sunt eque pfecta entia. ymo q̄litas re
spectu substātie pōt dici modus. ꝛ tñ in se ē
vera res. ita relatio lȝ sit mod⁹ adhuc tamē
est imperfectior modus q̄litate si sit extra intel
lectū ꝛ nō mod⁹ intrīsecus fūdamēti sicut est
infinitas in deo ꝛ oiuȝ essentialiū q̄ sunt i eo
sicut dictū ē. dis. octaua pmi libri sequit ꝙ
talis modus alius a re ex natura rei sit res
alia a fūdamēto accipiēdo reȝ generalissime
vt distinguitur i decē genera. Et si dicas ꝙ
gen⁹ relationis est res nō pp modū illū q est
habitudo ad aliud sȝ pp rē cui puenit eē ad
aliud. hoc nō est verꝫ qꝛ oīe ens ad se pside
ratū sub ratōe absoluta potest ptinere essen
tialit ad aliquod ge⁹ absolutū si est p se vnū
nullus ei modus pcipiēdi cū quo stare po
test vnitas p se pceptus q pcept⁹ sit absolut⁹
tollit qn illud pceptū ptineat ad genus abso
lutū. qꝛ illō sic pceptū icludit aliqd absolutū
dictū de se i qd ꝛ aliqd in quale p qō distin
guitur ab alijs pceptib⁹ absolutis vt gen⁹ ꝛ
differētiā extra itellectū ois talis est respect⁹
siue habitudo siue relatio siue qualitercunq
nominet qꝛ ista sunt sinonima. ꝛ ille rspect⁹
potest p se pcipi vt per se vnū hñs aliquod
predicatū qditatiuū dictū de eo in qd ꝛ est
aliqd extra aīam vt ꝓbatū est ꝛ distictum
ab illo in quo fundat. quare relatio potest
habere gen⁹ ppriū vt respect⁹ est nō icludē
do essentialit fūdamēta ꝛ ita realitas eoꝝ
que sunt in isto genere non est precise talis
pp fūdamētū formal' loquēdo qꝛ fūdamen
tuȝ ē extra se ratione relationis vt hȝ cō
pletā rationeȝ entis in genere reali.

Dicēdū quinto ꝙ relatio nō videt vnius
rationis ad realē ꝛ rationis sicut nec quan
titas ad quantitatē realem ꝛ ratiōis. q̄re. n.
vnuȝ generalissimū nō erit ens reale sicut ꝛ
aliud ergo ꝛ oēs species.

Dicēdum sexto ꝙ relatio realis per se est
vnū genus generalissimū qꝛ habēs pceptuȝ
vnū dictū i quid de oibus iferiorib⁹ ꝛ nihil
de eo in quid nisi ens.

Dicendum septimo vt Scotus inquit
quod relatio realis non est ens perse nec in
teruallū inter duo extrema nec in duobus
nec i vno subiecto. sed in vno ꝛ ad aliud.

Ex qb⁹ patet ꝙ relatio pdicatalis ē res ve
extra aiaȝ. ē quoq quomō ens rōis ꝛ mo
dus rei. qō pulcherrime docȝ Scot⁹ i quoli
betis. dicens ꝙ aliqd dicat ratio potest ad
ꝓpositū dupliciter itelligi vnomō qꝛ ē modus
illi⁹ cui cpat ꝛ nō res tali realitate sicut bo
etius vocat habitudines circūstantias ꝛ nō
res qꝛ nō habet talē realitatē qualeȝ habēt
ille quaꝝ sunt circūstantie. ꝛ quāto aliqd re
cedit a realitate pfecta tāto magis accedit
ad rationē. Aliomō aliqd vt accipit sub ra
tione formalit potest dici ratio vel ens ratō
nis sicut si homo vt vniuersale dicat eē ra
tio p quāto psiderat sub vniuersalitate q̄ ē
pse ratio. Istis duob⁹ modis potest pcedi
ꝙ relatio vt cpatur ad eētiā ē relatio qꝛ ē
mod⁹ circa essentiā ꝛ nō habet talē entitatē
formalit qualē habet essētia. Sȝ ē quasi cir
cūstātia respectu eius. Et etiā cū dico vt cō
patur ad essētiā hec cpatio iportat rspectū
rationis ꝛ sub ea cōsiderat pīnitas. ꝛ pro
tāto paternitas vt cpatur ad essentiā ē ens
rōis qꝛ acceptū sub rōne. Sȝ siue sic siue sic
dicat nō tollitur qn paternitas sit res quia
quātū ad primū ipsa suo modo est res. s. res
ad aliud. licet dicat ratio respcū rei ad se ꝛc.

De secūdo principali sciēduȝ pmo ex do
ctrina Scoti in quolibetis ꝙ relatio ratio
nis est duplex cōis ꝛ ppria. relatio ratōnis
coiter sumit p quacūq compatōe facta per
actuȝ partis ratōis siue p essentiā vt p intel
lectuȝ siue p participatōeȝ vt p voluntatem
non solū eniȝ intellect⁹ pōt compare obiectū
aliqua compatōe que nō est ex natura rei. ß
etiā voluntas potest hoc acceptādo sicut in
tellectus cognoscēdo. ꝛ forte posse compare

obiectū compatōe que nō est ex natura obiecti cōpetit istis potētijs p rōnez cōez in eis.s. ꝓpter immālitatez earuz. Ex quib⁹ colligit ꝙ ꝓprie audiēdo relatōz rōis nō ois relatio est realis aut ratōis. sꝫ est tercia. s. relatō voluntatis compantis. Vñ Scotus primo sententiaꝝ dis. xlv^a. Ista diuisio nō ē sufficiēs omnis relatio aut realis aut ratōis accipiē^o relatōz rōis stricte. qꝛ ois potētia que potest habere actū circa obiectū existēs ⁊ illud obiectuz pōt actu suo compare ad aliud ad qḋ tale obiectū nō compat ex natura rei potest in obiecto vt obiectū est causare relationem rōis ipsius ad aliud. que qdem nō est realis qꝛ nō ex natura obiecti in se. nec tamē stricte est rōis. qꝛ nō semp illa potētia ꝯpans est ratio tātuz siue potētia rōcionatiua. potest enī voluntas vtens aliquo bono ad finē causar in illo relatōez rōis ad illuz finez. nec est illa realis relatio qꝛ nō in obiecto ex natura rei sed ex compatōe voluntatis ꝯferētis. pōt. n. vti deo ad creaturā. nec est illa relatio rōis. qꝛ potētia causans istaz relatōz nec est ratō siue intellectus siue ymaginatio dicatur.

Aduerte tamē vt Scot⁹ in p̄ntis. ꝙ relatio dicit ens rōis. vel qꝛ vtrunqꝫ extremum vel alterū ē solūmodo ens rōis. vel qꝛ extrema eius nō sunt duo nisi ſm rōis ꝯsideratōz vt est in ydēptitate eiusdez ad seipsuz.

Sciendū 2° ex doctrina. s. Thome in qōi b⁹ de potētia qōe. vij^a. articulo vltio ꝙ relatōes rōis que ꝯsistūt in ordine intellectuū sicut relatio realis ꝯsistit in ordine rei ad rez sunt in duplici differētia. qdaz eniꝫ inuente sunt ꝑ intellectū ⁊ attribute ei qḋ relatiue dicit. ⁊ tales sunt relatōes q̄ attribuūt ab intellectu reb⁹ intellectis put sunt intellecte sicut relatio generis ⁊ spēi. has eniꝫ relatōnes ratio adinuēit cōsiderās ordinē eius qḋ est intellectuz ad res q̄ sunt extra vel etiā ordinē intellectuū ad inuicez. quare Scot⁹ qnto metaphsice de his sermonē faciēs quomō causātur aut derelinquūtur ostēdit dicēs relatōez rōis facit intellect⁹ p actuz cōsiderādi aliqd ⁊ fundat in entitate inquātuz ꝯsiderat. non autē in ꝯsideratōe entitatis vt res est. sic enī posset esse realis sicut diuersitas calefactōnis ab intellectōne est relatio realis. ⁊ intellectio cuꝫ sit vere actio realis relatio quaz fundat inquātuz res est erit realis. ita eniꝫ cōsequit naturā rei licet talis rei. sed relatio rōis oīo est rei inquātuz cōsiderat ⁊ p ꝯsideratōnez alteri compat. quia ꝯsideratio est collatiua vnius ad aliud. Ex quo infertur quod cum relatio intelligatur est intellectus realis. vniuersalitas tamen ⁊ particularitas sunt relationes rationis. Si autem queratur quid realiter sit relatio rōnis. Rñr primo querēdo qd realr sit obiectū intellect⁹ inquātuz intelligit. nullū enī esse hꝫ nisi in intellectu. ⁊ hoc est fundare relatōez rōis. Ex quo sequitur ꝙ min⁹ ens est relatio rōis quā obiectū intellectus inquātuz intelligit. qꝛ est quasi accidēs eius cui⁹ est relatio rōis. nec fundat relatio rōis imediate in actu intelligendi cuꝫ obiēm inquātuz intelligit nō sit actus intelligēdi fōmalr. Nec causat actu itelligēdi reflexo sit enī in p̄mo actu itellect⁹ directe ꝯpātis hoc ad illud. quando autez reflectitur intelligēdo ꝯparationē vnaꝫ vt obiectū tunc nō causatur relatio rationis. Sꝫ ꝯsiderat ⁊ est cōsideratō logica. Ex qbus ꝯcluditur impritinēter tñ quod nulla relatio rationis potest esse formalis ratio qua aliquid potest producere ens reale vt pulcherrime docet. Scotus in tertio sententiarum distinctione octaua. Cum ens ratōnis nō sit in aliquo nisi vt tantuꝫ hꝫ esse in intellectu sicut cognituꝫ in cognoscente. hoc autē esse est diminutū respectu esse existentie realis. ⁊ ideo ſm istud esse nō pōt esse causa alicui⁹ ſm aliquod esse realis existētie quod est esse pfectius neqꝫ produci naturaliter neque artificialiter. Utrum autē aliquis respectus possit esse principiū actiuū aut inclusum in per se principio aut forma ma actiua in questione decima octaua huius quinti manifestum fiet. ⁊ hec de relationibus primo modo. Secundo quedam sunt relationes rationis. vt etiam sanctus

Tho. ibidē cōsequētes modū intelligēdi videlicet qꝛ intellect⁹ intelligit aliqd in ordine ad aliud. lꝫ illuꝫ ordinē intellect⁹ nō adinueniat sed magis ex quadaꝫ necessitate consequanť modū intelligendi ⁊ huiusmodi relatōes intellect⁹ nō attribuit ei qđ ē in intellcū sed ei quod est in re. Et hoc quidēꝫ contingit ſm ꝙ aliqua nō habentia ſm se ordineꝫ ordinate intelligunť licet intellectus nō intelligat ea habere ordinem. qꝛ sic esset falsus.

Ad hoc autē ꝙ aliqua habeāt ordinem oportet ꝙ vtrunqꝫ sit ens ⁊ vtrunqꝫ distinctuꝫ. quia eiusdē ad seipsum non est ordo. ⁊ oportet ꝙ vtrunqꝫ sit ordinabile ad aliud. qñqꝫ autēꝫ intellectus accipit aliqua duo vt entia quoꝝ alteruꝫ tantū vel neutrū est ens. sicut cū accipit duo futura vel vnuꝫ presens ⁊ aliud futurū. ⁊ intelligere vnū cum ordine ad aliud dicēs alteꝝ esse prius altero. vnde iste relatōes sunt ratōis tantū. vtputa modū intelligendi cōsequētes. quādoqꝫ vero accipit vnū vt duo ⁊ intelligit ea cuꝫ quodā ordine. sicut cum diciť aliquid esse idem sibi ipsi. ⁊ etiā talꝫ relatio est ratōis tantū. quandoqꝫ vero accipit aliqua duo vt ordinabilia ad inuicē inter que nō cadit ordo medi⁹ ꝑmo alterū ipsoꝝ essentialiter est ordo. sicut cum dicit relationē referri ad subiectuꝫ. qñꝫ vero accipit aliquid cuꝫ ordine ad aliud vt ipsum est termin⁹ ordinis alterius ad ipsuꝫ licꝫ ipsum nō ordineť ad aliud. sicut accipit scibile terminū ordinis sciētie ad ipsuꝫ. ⁊ sic quodaꝫ ordine ratio scibilis ad sciētiam relatiue diciť. ⁊ est relatio ratiōis tantū. Hec sanctus Thomas ⁊ laute. Et eandē sententiā sub aliis tamē verbis habet in qōibus đ veritate qōe prima articulo quinto ad đcimū qntū. ⁊ primo sniaꝝ dis. xxvi^a. questiōe secunda articulo primo.

Sed dubitať vtrū dextrū ⁊ sinistrum ⁊ alie differētie positionū importēt respectum realeꝫ an rōis. Dicēduꝫ vt. s. Thomas in p̄ sniaꝝ vbi sepra ꝙ dextrū ⁊ sinistrū in colūpna nō habēt fundamētuꝫ in re de qua dicūtur. ⁊ tales dicūtur relatōes ratōis. consimiliter dextruꝫ ⁊ sinistrū in celo considerato secluſa intelligētia dicūt relatōꝫ rōis licꝫ ipsuꝫ cōsiderādo ꝓ aggregato ex orbe ⁊ intelligētia dicāt relationē realem.

Sꝫ circa dicta sunt difficultates nō parue. Prima vtrū relatio que est vera res realis extra animā vt cōclusuꝫ est sit talis in eo ꝙ referť ad aliud idest inquātuꝫ est relatio siue ſm ꝓpriam ratōeꝫ sui generis. Dicēduꝫ ꝙ relatio realis creata de gñe adaliqd de q̄ est ſmo sumē⁹ ly inquātuꝫ specificatiue idest in rōe relatōis ꝯsiderata est resvere realis cū sit vnū decē p̄ntoꝝ ⁊ etiā reduplicatiue determinādo significatū tantū relatō est vere ens reale extra aiaꝫ. qꝛ relatio inq̄tum quidā respect⁹ realis de gñe adaliqd est ens reale alias nō esset in p̄dicamēto. Sed si reduplicatio cadat sup modū significādi tātū ⁊ nō sup significatū. vt sic nō hꝫ relatio ꝙ sit aliqd saltē inherēs. Un̄. s. Tho. in qōib⁹ de potētia qōe. viij^a. articulo 2° in corpe. quidā attēdentes modū significādi in relatiuis dixerūt ea nō esse inherētia subiectis sed quasi eis assistentia. ⁊ tandeꝫ in taleꝫ errorē ceciderūt ꝙ dicāt relatōes esse de nūero secūdaruꝫ intētionū. qđ est cōtra phm. Relatio ergo realis de genere adaliqd. vel cōsideratur inquātuꝫ accidēs. ⁊ sic nō est hesitanduꝫ qn sit ens veꝝ ⁊ reale vt innotuit. Uel ꝯsideratur inquātuꝫ tale accñs ⁊ sic ipsam esse ens reale dupl̄r intelligi pōt. vel inherens subiecto. ⁊ sic licꝫ realiter ⁊ p ydemptitateꝫ sit ēs reale in subiecto non tñ inquātum h⁹ habet ꝙ sit aliqd in subiecto. sibi eniꝫ vt sic forte p se ꝑmo ⁊ formalr nō cōuenit esse in ꝫ pot⁹ esse ad. quod autē relatio sit ens reale licet multipliciter deductum sit. Amplius etiā confirmatur relatio secundum propriam ratioeius rationeꝫ dicit respectum ⁊ non ratōis. qꝛ tunc nō esset in p̄dicamēto reali g° reale.

Adhuc relatio ſm ꝓpriaꝫ eius rationeꝫ alteri opponiť oppositōe reali. quia alias in diuinis nō essꝫ realis oppositio nec ꝑsonarū p̄alitas. ergo ꝛc. hoc idē patet diffusē ex doctria sci Thōe in qōib⁹ đ po^a. q. viij^a. ar°. ij^a

Ex quibus patet ꝙ si.s.Thomas dicat in qōibus de potētia qōe 2ª articulo qnto ꝙ relatio fm rōe3 sui generis idest inquantu3 est relatio non habet ꝙ sit aliquid.sed solum ꝙ sit ad aliquid.ꝙ vero sit aliquid fm re3 habet ex illa pte qua vel est idem fm rem cu3 subiecto vt in diuinis vel vt habēs causam in subiecto sicut in creaturis hoc totū intelligendu3 est ꝙ relatio fm ꝓpriā rōne3 generis est aliquid inherēs lic3 fm ꝙ huiusmodi nō hēat ꝙ sit inherēs.h3 tñ fm ꝙ huiusmōi ꝙ sit aliqd reale.s.ꝙ sit respectus realis vnius ad alteꝝ. Vñ.s.Tho.in qōib⁹ de potentia qōe.viijª.nihil ꝓhib3 aliqd esse inherēs qđ nō significat̃ vt inherēs sicut actio nō significat̃ vt in agēte sed vt ab agente. sed tñ constat actō3 esse in agēte. silr l3 ad aliqd ñ significet̃ vt inherēs.tamē oportet vt sit inherens.⁊ q̄ꝙ relatio fm ꝓpria3 rōe3 sui generis.sicut.s.Tho.innuere videt̃ includat relatiō3 rōis hoc referendu3 est quo ad modū significādi ⁊ nō quo ad rem significata3.vt sensus sit ꝙ relatōes rōis hñt modū essendi in cōi cū relatōib⁹ que ponūtur in p̄dicamēto ad aliquid. Et modis ꝯsilib⁹ interp̄tetur eius sentētia in quolibetis quolibeto.ix°.q.2ª.articulo 3° dū inquit.in hoc differt adaliquid ab alijs generib⁹ ꝙ alia genera ex propria rōe sui hñt ꝙ aliqd sint sic q̄titas ex h° ipso ꝙ quātitas est aliqd ponit ⁊ sic de alijs Sed ad aliqd ex ꝓpria rōe sui generis non h3 qđ ponit aliqd ad aliqd.vnde inueniunt̃ q̄da3 ad aliqd que nihil sunt in reꝝ natura ꝰ in rōe tm̄ qđ in alijs generib⁹ ñ ꝯuenit. Et in quolibetis quolibeto primo qōe 2ª.articulo primo. Ea que sunt alioꝝ geneꝝ ex ipsa rōe sui generis habent ꝙ sunt res nature.s3 relatōes nō hñt ꝙ sint res nature ex ratione respectus vni⁹ ad alterū. inueniūtur enī quida3 respectus qui nō sunt reales sed ratōnis tantū sicut scibile refert̃ ad scientiam. Et in primo sentētiaꝝ dis.xxª.qōne pria articulo primo in corpe. Relatio alio mō dicitur esse aliqd q̄ alia entia.in alijs enī entib⁹ vnūquodq3 dicit̃ esse duplr.⁊ q̄tu3 ad esse suu3 ⁊ quātu3 ad rōem q̄ditatis sue sic sapientia fm esse suū ponit aliquid in subiecto. Et silr fm rōem suā ponit naturā quandā in genere qualitatis.sed relatio est aliqd fm esse suu3 quod hab3 in subiecto.sed fm rōe3 suā ñ h3 ꝙ sit aliqd.sed solū ꝙ ad aliqđ referat̃. Vñ fm rōe3 suā non ponit aliqd in subiecto ꝓpt̄ qđ seipsu3 exponēs in quolibetis quolibeto ix°.q.2ª.articulo 3°.q̄uis adaliqd in rōe sui gñis nō hēat ꝙ ponat aliqd.nō tñ h3 ex rōe sui gñis ꝙ nihil ponat. q2 sic nulla relatio esset aliqd in reꝝ natura. Vñ adaliqd nō ess3 vnū de.x.generib⁹. veꝝ ꝓpter auctoritatem eius in quolibetis quolibeto p̄ vt adducebatur. Sciendū ꝙ relatio realis creata de qua est sermo duplr accipit̃.vno° vt se extendit ad relatōe3 qua aliqd refert̃ ad aliud ⁊ ecōuerso.aut qua aliud refert̃ ad ipsu3.nō q̄ ipsu3 refert̃ ad aliud ymo vt ad vnū dicat̃ vt se extendit ad oīa relatiua triū modoꝝ de quib⁹ infra dicet̃.⁊ sic relatio fm ꝓpriā eius rōe3 ꝯsiderata non dicit aliqd reale vt sic nec ens rōis.sed abstrahit ab vtroq3.⁊ talis ratio pōt dici ꝓpria p reductōe3 ex eo ꝙ illa relatiua rōnis que referunt̃ q2 alia referunt̃ ad ipsa ⁊ nō q2 ipsa referunt̃ ad alia. aliqualr reducunt̃ ad relatōe3 p̄dicamētalē rōe alteri⁹ extremi in quo est relatio realis. nō autē talis rlatio pōt dici ꝓpria p essentiā aut p̄dicatōe3. alias entia rōis ponerētur in p̄ñto reali.qđ est ꝯtra determiata. Alio mō accipit̃ relatio realis ꝓprie p essentiā.s.vt se extendit tm̄ ad relatōnes q̄bus aliqd refert̃ ad aliud ⁊ nō ad illas q̄bus alia referūt̃ ad ipsa.⁊ sic relatio fm ꝓpriam eius rōe3 dicit aliqd reale nō inherēs.sed relatū.q2 vt sic ei primo nō debet̃ esse in.sed esse ad. lic3 tamē fm modū significādi tale3 nō hēat ꝙ sit aliqd.Et l3 relatiua tercij modi q̄ sunt relatiua rōis dicant̃ ad aliud nō tñ dicunt̃ ad aliud fm re3 quod requiritur ad genus relatōnis. sed solu3 q2 alia referūt̃ ad ipsa. patet igit̃ ꝙ ꝓpria ratio relatōis p̄dicamētalis nō conuenit illis per essentiam ꝛc.

Secūda difficultas vtru3 relatio facia

realez cōpositionē cū subiecto suo seu fundamento dicēduz q relatio realis creata de pdicamēto relatōis facit cōpositōez realē cuz subiecto suo sicut et reliqua accidētia. et hoc quo ad ptes essentiales lz nō quo ad partes quātitatiuas. ptes eniz essentie sunt in sorte patre q̄ in sor. nō patre. tum qz formalr denoiat denoiatione intrinseca accñtali subiectuz in quo est. quare Scot in 2° sniaꝝ dis pria. albuz sit cōpositius est q̄ albū tm̄. qa hz in se actuz et potentiā distinctā realr. vbi eniz est actus et potētia ibi est vere cōpositō non tm̄ est cōpositio ex duab entitatib absolutis. qz altera entitas nō est absoluta entitas. tū etiā qz inheret subiecto et habet esse accidētale in illo. vt. s. Tho. in prima parte qōe. xxviij. articulo secūdo si cōsiderer relatio vt est accñs sic est inherēs substātie et habens esse accñtale in ipso. pter quod Silbert porretan cōsiderās relatōez solū quo ad suū modū significādi et nō significatū dixit relatōez non inherere sed magis assister cui errore multi modernoꝝ laborāt. tū etiā qz cuiuscūqz esse est in esse tale facit compositōez. sed relatio est huiusmōi. vt. s. Tho. in qōib de potētia qōe. viij. articulo secundo ad. xij. cum relatio in creaturis sit accidēs esse suum est in esse. ergo ꝛc. tum etiam quia nulla res potest alicui inesse sine cōpositōne vt. s. Tho. in. q. de pō. q. viij. s relatio real creata est huiusmodi. vt. s. Tho. ibidē arguens sic. Relatio in creaturis cōpositionez facit et importat cū eo cui est relatio. non eni pōt vna res alicui inesse sine cōpositōe. sed in deo nulla compositio esse pōt ergo in deo nulla pōt esse realis relatio. Rñt q rō illa pcedit de relatōe reali que hz aliqd esse et abēe substātie cui inest qd nō accidit in deo. Tuz etiā qz vbicunqz est res. et res vt arguit quidaz ibi est cōpositio. sed relatio et fundamentuz sunt huiusmodi vt videbit qōe sequenti ergo ꝛc. tuz vltimo qz si relatio nō cōponerz cū suo subiecto seqret q relatio non inheret subiecto. et pñr nō essz accñs ymo nō essz ēs reale vt deducit. s. Tho. in qōib de potētia qōe. viij. articulo. 2°.

Et q̄q̄. s. Tho. in qōib de potētia qōe. viij. articulo. viij. in corpe dicat q relatio nō significat vt Boetius dicit in libro de trinitate vt in subiecto manēs s vt in trāsitu q̄dam ad aliud. Vñ Porretani dixerūt relatōs nō esse inherētes. sed assistentes ꝑm q attribuiē alicui vt ab eo in aliud pcedēs nō facit cōpositōez cū eo sicut nec actio cū agēte. et propter hoc pbat phus q in adaliqd nō est p se mot. qz sine aliqua imutatōe ei qd fert ad alteꝝ pōt relatio desinere esse ex sola mutatōe alteri quod nō essz si relatio significaret aliqd in subiecto manēs.

Dicēduz tñ q relatio cōsiderata vt accñs est facit compositōez cū sit inherēs. cōsiderata autē vt relatio est idest inquātuz refertur ad aliud. et sic nō facit cōpositōz cū sbiēo suo nec. s. Tho. ibidē negat relatōez esse inherētez. sed q nō significat vt subiecto inherens sed vt ad aliud trāsiens. Vñ. s. Tho. in qōib de potētia qōe. viij. articulo nono ad septimū. relatio aliud hz inquātuz est accidēs et aliud inquātuz est relatio. inquātuz eni est accñs hz q sit in subiēo. nō autē inq̄tum est relatio. s solū q ad aliud sit q̄si in aliud trāsiens. et ideo relatio est aliqd inherēs. lz non ex hoc ipso q est relatio sicut et actio ex hoc q est actio cōsiderat vt ab agente. inquātum vo est accñs cōsiderat vt in subiecto agente.

Nota tñ q lz relatio faciat realez cōpositionē cū subiecto suo eo mō quo determinatū est absolutū tm̄ et respect nō faciūt per se vnuz cōceptū. vt Scotus in quolibetis.

Tercia difficltas post q̄ relatio est accñs quale accñs est vtrū diuisibile an indiuisibile. dicendū q nulla relatō est in subiecto suo accidens extensuz. aliter eniz quelibet pars eius denominaret partez subiecti in quo fundaret sicut et reliqua accidentia. et cōsequenter partes hominis essent pater.

Amplius vel pṁitas extendit p totum pꝛez. vel tantaz cōplexionē in qua est potētia generādi. nō primū. qz sic corrumpet corruptionē taliū ptiuz. nec 2m. qz si hō deli-

neret esse ꝑlificus desisteret esse pater qḋ est falsuз. Silr cū ɔplexio hois ⁊ mēbra continuo renouent̄ sequit̄ ꝙ pr̄nitas continuo renouaret̄ quod est dissonū. silr nulla relatio est in subiecto suo accn̄s multiplicatū. nam omne accidens multiplicatum per aliquod subiectum non habēs contrariū impediens denoiat subiectū ꝓpria denoiatōe. si ergo paternitas est accidēs in q̄libз pte p̄ris sequit̄ quālibз taleз partem esse patrem. Est ergo relatio realis creata accn̄s indiuisibile adequatū suo subiecto indiuisibilr illud denominās ita ꝙ pr̄nitas est forma indiuisibilis in toto p̄re ⁊ in nulla pte eius ⁊ silitudo ⁊ eq̄litas in re simili vel dissili equali vel inequali ⁊ ita de aliis.

Propter quartuз quidē hui⁹ ad primū ante oppositū cōcedit̄ maior si tale fundet̄ in nō ente oio. ⁊ ad minoreз dicēduз ꝙ sic̄ nō ens oino nihil est ita ordo ipsius ad ens omnino nihil est nisi secūdū voceз. q2 oio nō ens nullo mō pōt subici enti. ex hoc tn̄ nō sequit̄ ꝙ ois relatio fundetur in nō ente ⁊ ɔn̄r sit nō ens.

Aliter rn̄det̄ vna cū ɔfirmatōe sequenti dicēdo ꝙ nulla relatio est nō ens. vt Scot⁹ in pn̄tis. ⁊ cū dicit̄ ꝙ inter ɔtradictoria non est mediū aut ꝙ nō ens est posteri⁹ ente. hec oia intelligenda sunt rōne intentionū. Istud pз in exēplo. ens ⁊ nō ens referunt̄ pse ad inuiceз ⁊ inter ipsa absolute nihil est medium sed ista inquātuз cōtradictoria referunt̄ aut inquātuз vnū prius ⁊ aliud posteri⁹. ⁊ sic inter illa est cōtradictio media ꝑut posterioritas aut ordo. sic̄ ⁊ int̄ silia ē silitudo media. ⁊ inter quecunq̄ relatiua est relatio media. Propt̄ quod cū ɔcludit̄ ɔclusio fit fallacia accn̄tis. q2 mediū sumit̄ extranee in p̄missis hoc. s. ꝙ est medium esse inter cōtradictoria aut inter prius ⁊ posterius.

Ad secūduз dicēduз ꝙ duplex est accn̄s quoddā cui⁹ ratio totalr pficit̄ ꝑut ē in sbiecto quale est accn̄s absolutū. ⁊ tale non potest remoueri a subiecto nulla in eo fcā mutatōe. Aliud est accn̄s cui⁹ ratio nō soluз cōsistit in eo qḋ est esse in subiecto. ꝫ pficit̄ ꝑut trāsit in aliud sic̄ est accn̄s respectiuū. ⁊ tale cōtingit duplr corrūpi. vt. s. Tho. q̄rto sententiaꝝ dis. xli^a. q. p^a. articulo pmo. vno mō ex corruptōe subiecti sui. alio mō ex subtractōe cause. primo mō nulla relatio pōt cōrūpi etiā nulla mutatōe fcā in subico. Secūdo mō duplr pōt intelligi. vno mō ꝙ corrūpat̄ simplr q̄tuз ad esse cōpletū ⁊ imꝑfectū simr ⁊ sic etiā nō pōt corrūpi sine mutatōe sbici Aliomō pōt intelligi ꝙ corrūpat̄ ſm esse cōpletuз. tn̄ maneз in subiecto ſm esse radicale hituale ⁊ impfectuз. ⁊ sic pōt desinere esse in subiecto nulla in eo fcā mutatōe. hāc soluтōз inuit. s. Tho. in qōib⁹ ḋ potētia qōe vii^a articlo nono ad septimū cuз inq̄t nihil ꝓhibet ꝙ huiusmōi accn̄s. s. relatō esse ɔ̄sinat sine mutatōe eius in quo est. quia sua ratō nō pficit̄ ꝑut est in subiecto sed ꝑut transit in aliud. quo sublato ratio huiusmodi accn̄tis tollit̄. tollit̄ quidē q̄tuз ad actuз sed manet q̄tuз ad causaз.

Ad cōfirmatōeз satis innotuit ex quarta conclusione supius adducta.

Ad terciū argumētū quod fuit potissimū fundamētuз noialiuз ⁊ Alexandri ⁊ Johis buridan q̄nto metaphice. Dicēdum vno mō cōcesso ꝙ subiectū recipiēs relatōeз de nouo se hз aliter q̄ prius. non tn̄ sequit̄ ꝙ mutet̄ vel moueat̄. oē eniз quod se hз aliter q̄ pri⁹ alietate absoluta mouet̄ nō āt alietate respectiua. Vn̄ Scot⁹ in secūdo dis. 2^a de mutatōe respondet Temistius sup p̄dicamenta ꝙ sic̄ relatio non est forma ad se sed ad alteꝝ ita ille cui aduenit non mutat̄ ad se ꝫ ad aliud ⁊ si tunc mutari dicat̄ soluз illud quod alit̄ se habet ad se aliter nūc q̄ prius tūc non est mutatio in adaliquid. Si vero mutari sit cōe ad aliter se habere ad se ⁊ ad alterū tūc mutatio est in adaliquid. sicut vult Simplicius. q2 ſm relatōeз se hз aliq̄s aliter ad alterū. phus tn̄ quia ponit ꝙ non est possibile aliq̄d aliter se habere ad alteꝝ nisi aliter se habeat ad se. ideo dicit ꝙ in aliquid nō est

motus. vnde solū ostendit in quib⁹ p̄dicam̄
tis est per se primo motus ⁊ in qbus nō. hec
Scotus ibidē. Et tota causa est q2 relatio
non est termin⁹ motus nisi paccidēs. non sic
autē alia accidētia absoluta nec etiā respe
ctiua. Vñ Scotus in quolibetis. Ratio au
tē differētie relatōis ab alijs respectibus
nō terminādo motū videt̄ esse. q2 cū rela
tio necessario cōsequat̄ extrema posita nū
quā pōt ipsa acquiri p se sed tm̄modo pac
cidēs aliquo .s. absoluto acquisito in altero
relatiuo℞. ⁊ tal.a que nō acquirunt̄ nisi pac
cidens alio acqsito negat p̄bus qnto phi
sico℞ p se terminare motū. nō sic autē respe
ctus nō necessario cōsequēs extrema. Et q̄q̄
aliqua relatio adueniat alicui de nouo sine
mutatōe subiecti de p̄nti nō tamē sine motu
p̄cedente. duz.s. fundamētū pducebat̄ sic
equalitas fit inter duos hoīes p augmētum
vni⁹ sine hoc q alius tūc augeat̄ vel minua
tur. sed tamē prius ad hāc quātitatē quā
hz ad aliquē motū vel mutatōz puenit. ⁊ iō
in vtroq extremo℞ talis relatio realit̄ fun
dat̄. vt.s.Tho. q̄rto sniar℞ dis. xli^a. qōe p^a.
articulo primo ⁊ alibi pluries.

Ad ↄfirmatōez dicēduz vno mō q en
tibus realib⁹ essentialr̄ ordinatis quo℞ vnū
dependet ex alio. ⁊ quo℞ vnū pfectius ē alio
ñ pōt esse infinitas in actu. tñ in accñtalr̄ or
dinatis nō incōuenit. cōstat autē q ydēptita
tes ille sunt accñtalr̄ ordinate. Alit̄ dicit̄
q ydēptitas nūeralis est relatio rōis vt infe
rius deducet̄ de qua nihil ad ppositū. De
mutatōe autē Sor. de loco ad locū lz acqui
rat̄ sibi relatio ad infinita q̄si entia apparē
ter. ibi tamē nō sunt infinite relatōes. nā ille
distātie diuerse sunt vna relatio cū acqrunt̄
p vnū principiū ⁊ sint in eodē subiecto cum
plura accidētia nūero distincta nullo modo
in eodē subiecto adequate collocent̄. vt su
pra innotuit.

Ad quartū argumētū dicendū q rela
tio creature ad creatorē est relatio realis. vt
s.Tho. in qōibus de potētia vbi supra arti⁹
nono. q2 creature oēs ordinātur ad deū sic
ad principiū. nā ordo qui est p̄tiū vniuersi
ad inuicē est p ordinē qui est totius vniuersi
ad deū. nō tñ oportet q sit pcessus in infini
tū vt.s.Tho. ibidē.

Ad secūdū relatiōs ipse nō referunt̄ ad
aliud p aliā relatōez. sed seipsas. q2 essen⁹
sunt relatōes. nō autē est sic̄ de his que h̄nt
absolutā substātiā. vnde nō sequit̄ in infini
tū pcessus hec.s.Tho. Nec ēt oz q refera
tur p suā essentiā nisi effectiue. vt.s.Thōas
ibidē ad quartū. creatura refert̄ ad deū
suā substātiā sic̄ ẜm causā relatōis. ẜm vo
relatōez ipsā formalr̄ sic̄ aliqd dicit̄ simile
ẜm qualitatē causaliter ẜm siītudinē forma
liter. ex hoc.n. creatura siīis denoiatur. Et si
instetur q2 creatura īmediate pcedit a deo
g⁹ nō mediāte relatōe. Dicēdū vt.s.Tho.
ibidē ad qntū q cū dicit̄ creaturā īmediate
a deo pcedere excludit̄ cā media creās siue
causans. nō tñ excludit̄ mediata h̄itudo. sic̄
n. equalitas media est inter quāta q̄ tñ nālr
seq̄t̄ ad pductōz q̄titatis indetermiate. ita
relatio create nālr seq̄t̄ ad pductōz substan
tie create.

Ad ↄfirmatōz qd dicēdū satis innotuit.

Ad qntū pricipale cū pbat̄ q relatio nō
sit modus dicēdū vt simplici⁹ exponendo
p̄ntū qñ. nō oē qd est in aliquo dignū ē spe
ciali p̄nto sed sola in qb⁹ hec ↄtinet hec cō
tinet̄ vtroq suā naturā siue essentiā saluante
⁊ neutra alteri⁹ pte facto in cōplente alterū
Albedo ⁊ suū esse in. accidit corpi ẜm eādē
rōez accñtis. q2 nihil aliud est esse in ⁊ cor⁹
esse albū. esse ad. oio accidit cui ↄuēit. q2 pōt
adesse ⁊ abesse.

Sed contra esse in pōt adesse ⁊ abesse.

Ampli⁹ albedo seipsa est ad aliud. q2 si
mil̄ albedini. q2 eo q est albedo est in spē al
bedinis ⁊ ita alīi siīis. Rñr vt Scot⁹ qnto
metaph̄ice q relatio triplr̄ fundat̄ aut supē
accñs vt est in subiēo. aut sup formā ẜbalē
vt est in supposito. tercio mō sup hāc vel illā
vt in se ↄsiderat̄. prima est accñtalis. secūda
substātialis supposito sic̄ ⁊ forma spēi acci
dētal̄ p q̄to accidit forme esse in supposito.

Tercia est essentialis ratione fundaměti licz aliquid accidentis hēat ꝓpter ꝯcomitantiā. Unde caracterizat non sic ꝙ res eius cū relatōe faciat ypostasim relatōis ꝙuis sic videat̃ dicere simplicius. sicut si figura sygilli eadē numero figuraret cerā nō sic ꝙ aliā figurā numero imprimat aliā realitatē absolutaz. sed relatōez. qz hoc nō pōt fieri nisi in corruptibili sepato ergo tercio modo. s. tantum determinando relationē que est ex se indeterminata.

Rñ deciosepti

mo questio vtrū relatio distiguat̃ realr a suo subiēo seu fundaměto. Et arguit̃ negatiue primo. quorūcunq; spēs ⁊ differentie sunt eedez illa nō distiguūtur saltē realr̃ ꝫ spēs ⁊ differētie pmo ⁊ genera relationuz distiguūtur penes fundaměta vt ꝑhus qnto metaphisice cap° ꝓprio ergo ꝛc. Argumētuz āt est euidēs. nā si relatio specificat̃ ⁊ distinguit̃ rōe fundaměti sequit̃ ꝙ fūdamētuz sit intrinsecū relatōi ⁊ ꝯñr realr nō distiguūt̃

Amplius quecūq; sunt realr distīcta pñt saltez p diuinā potētiaz ad inuicez separi. si ergo relatio ⁊ fundamētuz distiguūtur realiter deus poterit facere relationē sine fundaměto. quod omnino apparet falsuz.

Adhuc in realr distinctis pōt de° facere prius sine posteriori. ꝫ fundamētū pcedit relatōez. ergo si realr distiguūtur sequit̃ ꝙ poterūt esse duo alba absq; silitudine inter illa quod videt̃ oīo falsum.

Amplius data pte qōis affirmatiā seq̃ret̃ ꝙ in relatōib° ꝓcederet̃ in infinituz. qz sicut due albedines dicunt̃ siles ita ⁊ due similitudines cū sint eiusdē speciei. ⁊ ꝯñr ille alie silitudines ⁊ sic in infinitū. Seq̃retur etiā ꝙ relatio materie ad formā realr distigueret̃ a matia. ꝯñs coiter tenet̃ falsuz cum habitudo ei° ad formā sit sibi essentialis. Sequeret̃ tercio ꝙ in deo essz compositio. ꝯñs falsuz cū sit simplex in fine simplicitatis xij°. metaphice. ꝯñs pz qz in deo sunt relatōnes. s. primitatis ⁊ causalitatis. cūz deus sit prin° primū simplr incōplexū. ab eo quoq; dependet celū ⁊ tota natura xij°. h°. q̄ tñ ponunt̃ differre a deo p qōez ergo ꝛc.

In oppositū arguit̃ relatio est pdicamētuz reale vt ꝓhabitū est. sed essentie pñtoruz sunt impmixte vt simplicius in pñtis. ⁊ habitū fuit qōe. viij^a. h° qnti metaphice. Cum ergo fundamētuz sit alteri° pñti a relatōe seqt̃ ꝙ relatio ⁊ fūdamētuz realr distinguūt̃.

Propter primum

quidez hui° quid sit relatio qōe apparuit pcunte. distinctio autez realis hic audit̃ lati° ꝙ in qōe de pilalitate distinctionū ꝓ nō ydēptitate quorūcunq; extremoꝝ realiter realitate essentie distinctoꝝ. illud autē est ens reale illo mō cui° esse inquātuz tale nō depēdz ab aīa. vt Scot° in elēcis mō exposito qōe pria. siue tale sit ens respectiuuz siue absolutū siue p se existens siue nō. Est autē fundamētuz relatōis illud in quo īmediate est relatio. Uñ Scot° qnto metaphice. Relatio realis in vno est īmediate qd dicit̃ fundamētuz in alio qñq; mediate quod dicit̃ subiectū. qñq; idez est sicut quātitas p se ens se hz respcū dupli. vñ sciendū ꝙ ad hoc ꝙ aliqua duo formalr referant̃ qnq; assignantur coiter necessario reqsita. subiectū relatōis. fūdamētuz eius. termin° a quo. terminus ad quē. ⁊ ipsa relatio. Cuz enīz. n. pater ⁊ filius referunt̃ ad inuicē subiectū est aīal quod genuit. fundamētuz pñitatis est potētia actia. termin° a quo est pater. termin° vō ad quē est filius. idez dicat̃ de silitudine ⁊ equalitate modo suo.

Propter secundū

quidē hui° noialiuz opiniōe ꝑtermissa magis logice ꝙ metaphisice incedentiū. Alexāder quinto metaphisice ex opinione asserit ꝙ relatio tantū differt fm intētionē a suo fūdaměto ⁊ nō fm rem ita ꝙ relatio nullā rez addit supra suū fūdamētuz plib° rōib° mot° inātea adductis rē sumē° i ꝓposito ꝓ ea q̄

aliā entitatē ⁊ aliā certitudinē h3 in natura diuersā3 ab alia in essentia siue in existētia. Nec intentōe3 sumit eo mō quo logicus sed pro eo quod natum est preconcipi sicut ens preconcipitur vero vt in summa intentionē pro ratione intelligendi accipiat. Dicitur nāque intentio quasi intus tentio. quia intellectus intendens ad intraneitatem rei reperit duos conceptus quos ꝑpter sui intraneitatem intentōes possumus vocare. ꝙ aute3 relatio nulla3 realitate3 addat fundamēto suo deducit. tum q2 relatio est habitudo modi ad rem ita ꝙ eade3 realitas est que dicit al bedo inquātu3 facit album que dicit similitu inquātu3 inducit modū ad. Impossibile est eni3 dari aliquā re3 de cuius essentia sit esse ad. qn illa sit res relatōis sic impossibile est dari aliquā re3 ꝺ cuiꝰ natura sit esse in. qn illa sit res accñtis. hmōi autē sunt res absoluta ⁊ res fundamēti. sunt eni3 ad. nulla realitate supaddita. Sed indub. e Alexander nimiū imiscens pñta vtcunqꝫ nō recte ꝑcessit. na3 relatio realis que est de gñe adaliqd fm rō3 sue qditatis dicit respēm realē ad aliud res ꝟo fundamēti nō. alias fundamētu3 ⁊ relatio essent eiusdē generis pñtalis. ergo relatio ⁊ fundamētu3 differūt qditatiue. cu3 aūt differre qditatiue inferat alietate3 entitatis ⁊ certitudinis in natura vl' essentia sequitur ꝙ realit differāt. nec rōes eiꝰ cōuincūt vt q̄rto apparebit dicēdorum. Henricꝰ quoqꝫ in quolibetis asserit oē3 relatōe3 esse eandē fundamēto ꝑpter quartū ante oppositū inductū ⁊ silr ꝑpter primū. qui modus dicēdi difficulter tueri pōt ita vlr auditꝰ. vt tercio apparebit dicēdoꝝ. cōcedit eni3 sicut ⁊ Alexander ꝙ relatio differt a fundamēto in creaturis differētia intentōis. Propter quod Egidius heremita in ꝓ q̄libeto qōe. viᵃ. in idem incidens limitatius tamē asserit ꝙ relatio ñ distinguit a fundamēto q̄tu3 ad esse vel q̄tu3 ad inesse. sed solū distinguit ab eo q̄tu3 ad rōe3 qditatis. alias eni3 sequeret ꝙ sor. albus ⁊ sor. siliis ess3 similis q̄ albus. quare ille bonꝰ pastor grādeus in pñtis huic fundamēto innitēs inqt ꝙ realitas q̄tum ad ꝑsens spectat duplr accipi pōt. vno mō ꝑ quiditate vniuscuiusqꝫ. ⁊ sic relatio ex sua rōe hab3 realitate3 suā. Alio mō ꝑ eo qđ duēit alicui ꝙ sit res nature distincta ꝯtra rem rōis. ⁊ h mō sumēdo realitatē nō h3 relatio realitate3 ex rōe qditatis sue nec ꝑ suā qditate3 est ens reale. sed hoc h3 ex natura sui fundamēti. Vñ l3 alia sit realitas fundamēti a realitate relatōis primo mō realitate3 audiēdo nō tamē secūdo mō. Cuius ratio est q2 illud qđ non h3 esse reale distinctū ꝯtra esse rationis fm suā quiditatē nō distinguit ab alio sicut res nature a re reali. sed relatio est huiusmodi cu3 trahat esse reale ex natura sui fundamenti ergo ⁊c. Hic autē modus determinādi nō oīo tutus apparet. nam cum relatō differat a suo fundamēto realiter hoc est ratōe quiditatis vt cōcedunt. vel ergo qditas relatōis est res nature aut nō. si nō ergo non est ps entis realis quod diuidit in decē ꝑdicamenta. ⁊ dñr nō erit ꝑdicamētu3. si ꝟo quiditas relatōnis sit res nature ergo differt a suo fundamēto sic res nature ab ente reali.

Amplꝰ illō qđ addit aliqd supra aliud differēs realr ab ipso dr realr ab eodē. sed relaº aliqd addit supra fundamētū qđ realr differt a fundamēto. addit eni3 in sui significatōe correlatiuū qđ realr differt a fundamēto. ⁊ ꝑpter hec Herueꝰ ⁊ eiꝰ doctrina3 imitātes solutōe3 hāc itez magis limitāt dñtes ꝙ aliqua duo realr differre duplr intelligi pōt. vno mō intrīsece sicut due entitates simpliciter absolute sicut materia ⁊ forma locꝰ ⁊ locatu3. de quibꝰ Aristo. pºio ⁊ q̄rto phisicoꝝ. Alio mō realiter extrinsece quateꝰ vnū requirit vel cōnotat aliquid extra se qđ non facit aliud. Ad hoc nāqꝫ ꝙ aliqua duo realiter differāt modo primo requirit ꝙ vnu3 ponat aliquid intrinsece supra aliud. Sed ad hoc ꝙ aliqua differāt realiter modo secundo non requiritur ꝙ vnum addat supra aliud aliquid reale existens in eo. sed sufficit quod requirat vel addat aliquid reale quod sit extra ipsu3. ꝑpter quod concludūt

quod sit extra ipsum. propter quod concludūt quod cum relatio addat aliquid reale scilicet correlatiuum quod est extra suum fundamentum et non inter seipsa differunt realiter a suo fundamento modo secundo et non primo. Et si eis arguitur quādocūque aliqua duo sic se habēt quod vnū addit aliqd reale in suo intellectu supra aliud illa realiter differūt. sed relatio est huiusmodi respcū sui fundamēti ergo etc. Respōdēt quod relatiōem aliqd addere supra fundamētum suū pōt intelligi altero duorū modorum. vno mō quod illud additū sit in suo fundamēto sic albedo addit supra quātitatem. quia addit aliqd supra quātitatem in quātitate exñs. Alio mō pōt intelligi quia addit aliqd supra fundamētum. quia ponit aliqd preter fundamētum extra ipsum. sic pāternitas addit supra illum qui est pater filiū qui est extra ipsum. constat autē quod primo mō relatio nō addit aliqd supra suū fundamētum. quod probant. quia nulla res pōt aduenire alicui subiecto nulla in eo fcā mutatiōe vt cōmuniter cōceditur. sed relatio pōt aduenire alicui de nouo nulla in eo fcā mutatiōe quinto phisicorum ergo etc. sed secundo mō relatio vtique aliqd addit quia correlatiuū qd est aliqd reale distinctum a fundamēto relatiui. vñ nō oportet quod relatō differat realr a suo fundamēto primo mō sed bñ secūdo mō. Et si eis iterum instetur illud qd addit alteri nouū esse differt realiter ab illo. sed relatio addit nouū esse fundamēto. scilicet esse ad igitur etc. Dicēdum quod alteri addere nouū esse pōt dupliciter intelligi. vno mō quod secundum illud esse res nouiter fiat. alio mō quod secundum illud ēe res nouiter aliter se hēat ad alterum. constat aūt apud sic loquētes quod primo mō illud qd addit nouū esse alicui ponit in eo nouā rem differētem ab eo. sed illud qd scdo mō addit alicui nouū esse nō oportet quod differat realr ab illo. relatio aūt addit suo fūdamēto nouum esse nō primo mō sed secūdo mō hoc est relatio facit fundamētum nouiter aliter se hēre ad aliud. hec Herueus.

Sed hec sentētia opiniōem eorum videtur destruere. illud enim qd addit aliqd reale supra aliud exñs in eo differt realr primo mō. scilicet intrinsece ab eo vt māifeste ab eis conceditur. sed relatio addit aliqd reale supra suū fundamētum qd est in ipso fundamēto sicut in subiecto propinquo. ideo relatio realr differt a suo fūdamēto primo et nō solū secundo mō. probatur minor. nā relatio addit supra suū fundamētū aliqd alterius gñis qd est res nature alīs non esset in aliquo gñe pñtali. sed illud qd addit est respcūs qui est realr intrinsece et subiectiue in suo fundamēto vel saltē in substātia mediāte fundamēto. sicut silitudo inest parieti mediante albedine. pāternitas ēt mediāte suo fūdamēto. ergo cogūtur ↄcedē quod relatio distiguitur a suo fūdamēto ēt distinctiōe realē primo mō secundum eos audiēdo. Nisi fugiētes ↄcedāt quod fundamētum et relatio distinguātur ■ ↄnotatū. quia aliū modū significat relatō quam fundamētum licet eandē rem vtrūque significet. que fuga nulla ē. nam illud ↄnotatū vel est aliqd reale in fūdamēto exñs vel nō. si nō sequitur quod per ipsum relatio nō collocatur in pñto reali. si sic sequitur idē qd prius. scilicet quod aliqd realr addit supra fūdamētum in ipso fūdamēto exñs. quamquam eorum complures dicāt quod tale ↄnotatū est in termino et nō in fūdamēto. qd est satis vanū. nā relatio vnius extremi nō est in termio opposito sicut pāternitas nō est in filio neque relatio agētis ad patiēs est in passo. ergo illud ↄnotatū est in fundamēto suo et nō in tmio. in eodē enim sunt fūdamētum et relatio fundata sup ipso. Quod ēt relatio nō distiguatur realr a fundamēto nōnulli ex pdicatoribus ascripsere. s. Thomā qd ac auctoritatibus eius et rōibus nituntur astruere. Quinto eni phisicorum capitlo illo. si igitur pñta māifeste vt dicūt id fatetur inquiēs dicēdum quod si aliquis per sui mutatōem efficiatur mihi equalis me nō mutato eqlitas prius erat in me quodā mō. scilicet in sua radice ex quo habet esse reale. Ex hoc enim quod hēo talē quātitatem competit mihi quod sim equalis oibus aliis qui talem quātitatē hñt. ergo cū aliquis de nouo accipit talē quātitatem radix equalitatis terminatur ad istam. et iō nihil aduēit mihi de nouo per hoc quod incipio alicui esse eqlis per eius mutationem. hec sanctus Thomas

Hoc idez rōibus fulcit̄ apud eos. naz si relatio saltez realis fm ꝓpriaz rōez relationis aliqd poneret distinctū a fundamēto seqret̄ q̄ etiā in diuinis aliqd tale poneret. ꝯñs cōtra. s. Tho. in locis plerisq̄. ꝯña autē sic deducit̄. nā vbicūq̄ ē relatō ibidē repit̄ id qd est de rōe relatōis. sed in diuinis est vere relatio realis ergo ⁊c. de rōe autē relatōis real̄ est ponere aliqd distinctū vt imponūt aduersanti ergo ⁊c.

Amplius si relatio esset aliqua res esset creatura lato vocabulo creaturā audiendo Hic modus argumentādi colligit̄ ex doctrina sancti Thome. vt dicūt in pria parte qōe xxviij^a. articulo 2°. in cōtrariū. ex ꝯñte arguitur sic. Relatio est creatura igit̄ ei⁹ ad creatorē est relatio realis qd est contra. s. Tho. cū relatio nō referat̄ vt sepissime fatetur.

Nec est dicēduz dicūt isti q̄ relatio non referat̄ relatōe reali [illegible] compatōez ad fundamētuz aut ad oppositū sed bene [illegible] compatōnez ad causaz. naz illo cōcesso sp esset ꝓcessus in infinitū. qd est cōtra. s. Tho. in qōib⁹ de potētia qōe. vij^a. articulo vltio in corpore cū dicat q̄ ratō relatōis ad quodcūq̄ aliud semp est relatio rōis tm̄ vbi verbū. qdcūq̄ est cōsiderandū vt tales dicūt. Nec etiaz dicēduz apparz q̄ relatio est accñs qd proprie nō refert̄ cū sit abstractū. sed relatiuum qz quod ꝓprie refert̄ est suppositū. nam scūs Tho. in prima pte qōe. xxviij^a. articulo secūdo ad quartū inqt q̄ relatōes que cōsequūt̄ opatōes intellect⁹ que sunt inter verbū intellectualiter ꝓcedēs. ⁊ id a quo ꝓcedit nō sūt relatōes ratōis tm̄ sed rei. qz ipse intellectus ⁊ ratio res quedā est. Et compat̄ realit̄ ad id quod ꝓcedit intellectualr̄ sicͭ res corpalis ad id a quo corpaliter ꝓcedit. hec. s. Tho. formaliter. Ex qua sententia habet̄ q̄ accidens existens in intellectu hz relatōz realem ad suū principiū ⁊ tm̄ non est suppositū vt pz quare ⁊c. Confirmat̄. naz causa ꝓpter q̄ relatio est realis est. qz vtrūq̄ extremoꝝ est res. si ergo relatio est res ex se creata. g^o refert̄ relatōe reali. Nec dicendū aliter q̄ relatio inquātuz est relatio nec ad causā nec ad aliqd refert̄ realiter. naz relatio inquātū relatō ponit aliqd. ⁊ inquātuz ponit aliquid est ab alio. ⁊ inquātuz est ab alio hz compatōez realez ad principiū. igit̄ inquātuz est relatio refert̄ realiter ad principiū. igit̄ solutō nulla.

Adhuc si relatio realis vt realis est poneret aliqd ꝑter fundamētuz illud non esset substātia sed accidēs. ergo fm ꝓpria ratōez diceret impfectōez qd est cōtra. s. Tho. prio sniaꝝ dis. quarta articulo tercio in corpore dicentē oīa ꝑdicamēta accidētiuz ex ꝓpa ratōe dicūt impfectōez. s. aliqd inherēs ꝑter relatōez que fm rōez ꝑdicamēti nō dicit aliquid inherens.

Amplius si relatio ex se poneret aliquid tunc negatio relatōnis esset negatio alicuius rei inherentis. ⁊ per consequens alterum relatiuoꝝum negaret aliquid inherēs. ꝯsequēs cōtra. s. Tho. primo sniaꝝ dis. xxvi^a. dicentez. relatio nihil pōit nisi ad aliqd. ideo licz in vno sit negatio alterius nō tamē est in eo impfectio. qz impfectio est duz aliqd nō habet quod debet seu pōt habere. sed hec negatio nō negat aliqd sed adaliquid soluz ⁊ ideo nō est imperfectio.

Adhuc si relatio ⁊c. sequit̄ q̄ forma substātialis nō immediate vniret̄ materie prie. quod est cōtra. s. Tho. in locis plurib⁹ ⁊ ꝑcipue in pria pte qōe. lxxvi^a. articulo vi^o. ⁊ vij^o. ꝑ totū. ꝯña autē est manifesta. qz saltem habitudo materie ad formā mediaret. Nec dicendū est q̄ illud nō incōuenit. qz tale mediuz vtputa habitudo illa nō est entitas absoluta sed respectiua. nā. s. Tho. prio sniaꝝ dis. vij^a. qōe pria articulo prio. ⁊ in pria pte qōe. lxxvi^a. articulo. vij^o. ad vltimuz ⁊ alibi pluries expsse innuit q̄ forma vnit̄ materie [illegible] essentiā suā sine aliquo alio. Et de aīa intellectiua inquit q̄ p naturaz sue essentie hēt hoc ⁊ nō p aliquod prius aut posterius.

Amplius illud quod ex rōe sua formalī ponit rez aliquā non ꝯtinet sub eo ens rōnis quod declarat̄. qz ratio superius saluatur in

inferiori et ens reale et rationis sunt cōtra diuisa vt patet quinto methaphisice. Sed relatio continet sub se ens rationis quare etc. Nec dicendū est q relatio transcēdens induat relationē rationis nō autē vt predicamē talis. Nā huic videt̄ opponere. s. Tho. i pri ma parte. q̄stione. xxviij. articlo primo in corpe dū inqt solū in hijs q̄ dicūt̄ ad aliqd inueniūtur aliqua fm rationē tātum. et non se cūdū rem. nō aūt i alijs generib. hec sanct Tho. fōmalr. Ex qb p3 q̄ d̄ generib loqt̄ nō autē de trāscedētib. Nec dicēdū est qd rlo non ponit rem aliquā vt rlo sed vt alia res. Nā si ponit aliquid nō vt relatio sed vt alia res. vel illa alia res esset fūdamentum et hc habetur qd itēditur vel aliqua alia a fūdamēto et tunc est assignare que res sit illa

Adhuc q̄cūque habēt eadem principia essendi et distinguēdi videtur eadē realiter vt ex quito methaphisice colligi potest. Sz relatio et fūdamētum sunt huiusmodi vt. s. Tho. p̄mo sententiaz. dis. xxvi. īqens sicut relatio non habet esse nisi a suo fūdamento ita nec ordinez. vñ et quinto metaphisice ex distinctione fūdamētoz accipit distinctionē relationum hec. s. Tho formaliter. Nec dicēdū q distictio relationū ē a fūdamēto effecti ue et nō formaliter aut quiditatiue. Tū pri mo quia philosophus nō proprie distixisset species relationū in capitulo de adaliquid quinto metaphisice vbi agit de quiditatib relationū. tum etiam quia multa accidentia causantur a substātia et esse illoz est causatum ab alio sequeretur q a substātia sumeret̄ tur distinctio omniū specierum accidētium qd est falsum. Tum etiam quia respōsio illa otradicit doctrine. s. Tho. dis. xxxiij. primi sententiaz cū dicat q distīc relatōis posita a philosopho i p̄dicamētis et quinto metaphi sice intelligitur de qditate relationis ex quo infertur q de illis qditatiue determinat

Amplius illud quod ponit relatio realis equalitatis est quantitas vt. s. Tho. i p̄ma pte q̄stione. xiij. articulo. vij. cū dicit. rela tio tūc est realiter in vtroque extremoz qñ in vtroque poīt aliquid realiter sicut equali tas et oēs relationes seq̄ntes quātitatem. nā in vtroque extremoz est quantitas hec. s. Tho. Sed quātitas est fūdamentū illi rela tionis ergo illud qd relatio ponit est suū fū damētum.

Adhuc quedā est vnio que est essentiali ter ipse amor vt formaliter dicit. s. Tho. in p̄ma secūde q̄stione. xxviij. articulo primo ad secūdum sed amor est res absoluta et est essentialiter vnio que est relatō ergo relatio essentialiter nō distinguitur a suo fūdamēto

Amplius. s. Tho. p̄ma secūde questione xlix. articulo p̄mo in corpore inquit q inter subiectū et accidens nihil est medium neque etiam habitudo. sed ibi est relatio ergo etc. Nec dici potest q nullomō sit habitudo sed itelligitur de habitudine sic media q̄ aliquo modo realiter distinguitur quare etc.

Adhuc ens et aliqd ꝯuertūtur si ergo rela tio fm propriam eius rationem diceret ens reale diceretur aliquid. quo dato sequitur quod aliqd esset i p̄re in diuinis qd nō esset in filio qd reputatur erroneū et contra doctorem sanctū in q̄stionib de potētia q̄stione secūda articulo q̄nto. cū dicit q̄uis fili paternitatem non habeat quam habet pr̄ non tamen sequitur q pater aliquid hēat quod nō habet filius. quia ipa relatio fm rationē sui generis idest īquātū est relatio nō habet q sit aliquid. Et hijs rationib vtūtur non nulli ex p̄dicatorib relationē non distingui realiter a fūdamento impingentes. s. Tho.

Amplius id astruitur rationib communi bus nā ad rationez motus sufficit inductio noue rei ergo si r̄latio esset q̄dam res alia a fūdamento sequeret̄ q ad relationez posset esse motus per se qd est contra philosophū quinto phisicoz allegato capitulo. Nec est dicendum id veritatez habere si id qd de nouo inducitur sit quedaz res absoluta sec aūt si sit res respectiua cuiusmodi est relatio nā istud videtur volūtarie dictū. eadem eni ratione dici posset q augmētatio nō est motus qz per ipsam non acquiritur quantitas

Et ɔfirmatur nam si de ratione motus esset inductio rei absolute tunc vanũ esset querere an in relatione sit motus cum tñ philosophus quinto phisicoꝝ hoc querens probet ⁊ deducat.

Adhuc sicut se habz modus p se ad substantiam ⁊ modus per accidens in alio ad accidens ita modus ad aliquid in eo ꝙ ad aliquid dicitur. Sꝫ illi modi nõ distingũtur a substantia ⁊ accidẽte nã si esse per se esset aliud a substantia tunc substantia esset per se ⁊ per accidens. quia per illuꝫ modũ ⁊ sic essentialiter illi nõ ɔueiret.

Amplius si relatio ꝺm ꝓpriam rationeꝫ poneret realitatem aliam a fundamento ergo ⁊ bonitatẽ aliquam ⁊ perfectionẽ. tenet consequentia qꝛ bonũ dicitur equaliter enti ex ɔsequente aũt sequitur ꝙ cũ relatio sit in diuinis quod aliquid pfectionis eẽt i patre quod nõ esset in filio. qδ est alienũ a fide.

Adhuc philosophus quito metaphisice eodeꝫ mõ referẽ calefactibile ad calefactiuũ sicut calefatiens ad calefactũ quo supposito arguiẽ sic. Inẽ calefactibile ⁊ calefactiuuꝫ non est relatio realẽ alia a fũdamento suo gͦ nec inter calefatiens ⁊ calefactũ ɔsequentia patet qꝛ eodem modo sunt relatiua aňs probatur qꝛ dato opposito sequeretur saltẽ ꝺm philosophũ ponẽteꝫ mũdũ ab eterno qδ in infinita esset actualitas reꝝ puta in sole qui infinita potest calefacere.

Amplius saltem ex positione illa sequiẽ ꝙ ad relationẽ est motᵒ per accidens ⁊ non primo ꝙ est ɔtra philosophũ qꝛ aliter mutationis esset mutatio ⁊ actionis actio ⁊ ita ꝓcederet in isinitũ.

Adhuc illa entitas quã relatio ponit supra fũdamẽtum subtracta a fũdamẽto aut ẽ ad aliud aut ad se. si nõ ad se non erit accidens. si nõ ad aliud nõ erit relatio. si ad se ⁊ ad aliud ergo. duo illi modi erunt essentiales relationi qδ est ɔtra opinioneꝫ

Amplius omne distinctũ ab alio potest itelligi sine eo a quo distinguitur sed fundamentũ nõ potest intelligi sine relatione cũ possibile sit itelligeẽ duo eq̃lia sine eq̃litate.

Adhuc accepta similitudine aut est vna res existens in duabus albedinibᵒ qδ dici nõ potest qꝛ tunc idẽ accidens numero in diuersis esset subiectis. aut est plẽs res ⁊ tunc socrate existẽte albo. Rome ⁊ platone de nouo facto albo. Bõnie aut silitudo noua fit soꝛ. ⁊ tũc erit relatio aň ẽminũ qδ est ipossiẽ aut noua relatio causaẽ ⁊ tunc vel a plone vł ab albedine ⁊ neutrũ est dicendum quia agens ⁊ patiens debẽt esse siẽ. vijᵒ phicoꝝ. nec a se ipsa qꝛ nihil a seipso effectiue caẽ. Ex quibus tandem concludunt quod relatio nõ distinguitur realiter a suo fũdamẽto idẽ ascribũt. s. Tho. vt inducta patet.

Sed quãtũ tales deuient ab opinione. s. Tho. declaratur ipe nãque ponit relationeꝫ que aduenit fũdamẽto in predicamẽto relationis tãquaꝫ rem nature ⁊ nõ tãquam ens rationis vt i q̃stionibᵒ de potentia questione septima articulo nono vt ꝓhabitũ ẽ constat autẽ ꝙ diuersoꝝ generũ nõ subalternati positoꝝ diuerse sunt species ⁊ differẽtie in predicamẽtis quaer ꝛc.

Amplius quod hec determinatio sit a veritate aliena nec rationes eoꝝ ɔuicãt tertio ⁊ quarto appebit dicendoꝝ.

Propter tertium quiden huiᵒ supius determinatis ⁊ veritati ɔformius in herendo. Dicendũ primo ꝙ relatio in quãtum talis nõ distinguiẽ realiter a suo fundamento eam in sua maxia cõmunitate audiẽdo etiã si abstraheret a relatione reali ⁊ rationis. alias eniꝫ omnis relatio distingueretur a suo fundamẽto qδ fallum est vt ptꝫ de relationibᵒ trãscẽdentibᵒ siue tales ɔueniant enti inquãtũ ens vt abstrahit a predicamẽtis ⁊ passionibᵒ primis diuidẽtibus quales sunt habitudines originis ⁊ distinctionis que sunt inter ens ⁊ eius passiones. siue sint relationes quibᵒ diuidiẽ ens quales sunt relationes ydẽptitatis ⁊ diuersitatis. idem enim ⁊ diuersum diuidũt ens quinto metaphisice siue sint relationes cir-

euentes oē genus qualia sunt superi⁹ ⁊ in fe rius. siue sint relatōnes que sunt in diuis. de oibus eniȝ talib⁹ talis in niuē regula quod ois relatio q̄ non distinguit realiter a fūdamento aut absoluto est ex se transcendens ⁊ econuerso. Ex quib⁹ sequit quod relatio etiam ↄsiderata vt realis est nō distinguit realiter a fūdamento vt patet ex immediate inductis.

Dicēdū secundo quod relatio ↄsiderata vt accidens est vt sic etiam nō distinguit realiter a fūdamento cū fūdamentū relationis p maiori pte sit accidens nisi sit relatio trāscendens.

Dicendum tertio ꝙ relatio inquantum realis p̄dicamētalis ⁊ sm ꝓpriā ei⁹ ratiōnē ↄsiderata licet idem sit realiter idest in eodē subiecto ↄueniat cū suo fūdamēto. tñ ipa distinguit realiter idest essentialit nedū sicut ens a nō ente nec sicut ens reale ab ente rationis. Sed sicut ens reale essentialiter ⁊ realiter distinguitur ab ente reali qđ ratiōnib⁹ fulcitur quā plurib⁹. super idē eniȝ fūdamēto numero fūdant diuerse relationes opposite ergo neutra est idē essentialiter fūdamēto antecedens pȝ quia per albedinem. soz. ē similis albo ⁊ dissimilis nigro.

Amplius absolutū potest esse sine relatione vt albū sine similitudine quātuȝ ad primū modum relatiuoꝝ. ⁊ sine actione ⁊ passione quantū ad secūdum modum. ⁊ sine dependentia reali ad obiectū vt habet esse in re extra quātuȝ ad tertium modū. cū ergo res nō possit esse sine eo quod est idē sibi inpossibile est quod relatio dicat eandē rē cū fūdamento. Et hijs ratiōnib⁹ vtitur Scot⁹ quarto metaphisice questione sexta.

Adhuc nihil est idem realiter alicui sine quo illud potest esse realiter sine ↄtradictione patet ꝓpositio qꝛ eā negans implicite negat primū principiū qꝛ tunc idē esset realit ⁊ nō esset realiter. nec illa maiori negata saluari posset distinctio entiuȝ. Sed multe sūt relationes sine quib⁹ fūdamēta possunt esse sine ↄtradictione sicut patet de oibus relationib⁹ quoꝝ fūdamenta pñt esse sine terminis sicut est in oibus relationib⁹ equipantie. sicut sūt simile equale ⁊ huiusmodi si enim hoc album sit ⁊ hoc albū nō sit. hoc albū ē sine similitudine ⁊ si aliud albū fiat in hoc albo ē similitudo potest igitur esse sine isto ⁊ cū isto. sicut est in multis relationib⁹ disqperantie. si eni iste sit homo ⁊ nullus alius subsit potestati sue ⁊ sine dominatione ⁊ potest esse dominus seruoꝝ accessione sicut dicit boeti⁹.

Amplius si relatio nihil aliud sit realiter a fūdamēto tollitur oīs causalitas causaruȝ secūdaꝝ qꝛ qrqd causat a diuersis causis secūdis p̄exigit in eis debitā ꝓportionem ⁊ approximationē ad hoc ꝙ causet ab eis. si ergo hec ꝓportio nihil aliud sit ⁊ similiter approximatio nisi ipa met absoluta igitur ista sunt realiter ita causatiua huius effect⁹ quando non sunt approximata sicut quando sunt approximata. ⁊ ita ipsa approximata nihil possent causare realr. qđ nō possent causare etiaȝ nō approxiata. nulla eniȝ realitate alia posita ñ potest aliqua res causari que prius non potuit causari ⁊ per ideȝ argui potest ꝙ tolleretur omnis compositio in entibus.

Adhuc idem nō continet plura eiusdem rationis sm pfectā ydēptitatē eandē sibi vt patet inductiue in omibus que ↄtinent plura per idēptitatē. Sed plures relationes eiusdem rationis sunt in eodē fūdamento sicut plures similitudines fūdant in eadem albedine ergo ꝛc.

Amplius qñcūque est aliquod ↄtentum in aliquo continēte ↄtinēs perfecti⁹ ↄtinet pfectius ↄtētum. aīa enim rationalis continet sensitiuā. ideo dicim⁹ ꝙ aīa sensitiua in homine est perfectior quā in equo qꝛ continet virtualiter imperfectiori continēte ⁊ tamen sunt eiusdem rationis. Si ergo relationes sint eedem fūdamēto tunc perfectius debet continere perfectiorem relationē. ↄsequens falsum quia aliquando est magis albam ⁊ minus simile.

Adhuc quecumque sunt ↄtenta in aliqui

bus differūt i continētib⁹ magis distinctis. Sed relationes fūdate in duobus generib⁹ minus differunt quā due relatōes fūdate in re eiusdez generis ymo in eadē specie specialissima quia equalitas que fundatur super quantitate ⁊ similitudo fūdata super qualitate minus differūt quia vnius modi quam similitudo ⁊ relatio potentie actiue q̄ potest fūdari super eode calorez q₂ alteri⁹ modi.

Amplius relatio rationis est alia res rationis a suo fūdamento. ergo relatio realis erit alia res a suo fūdamēto ꝯsequentia probat᷑. q₂ sicut relatio rationis est modus obiecti in primo actu intellectus ⁊ tamen nō est in se nihil in genere intelligibilium. Sed est in se aliquod vere intelligibile licet non ita primū vel eque primuȝ sicut illud cuius est modus. ⁊ ita nō intelligitur nisi actu reflexo idest nō ꝯsideratur nisi actu reflexo. licet fiat in primo actu intellectus directe ꝯparantis hoc ad illud. quando tamen reflectitur intelligēdo ꝯparationem vnā vt obiectū tunc nō causatur relatio rationis. Sed ꝯsiderat᷑ ⁊ est ꝯsideratio logica vt superi⁹ innotuit. Et ideo relatio rationis nō ita perfecte itelligit᷑ sicut illud cui⁹ est modus. cōsimiliter etiam relatio realis licet sit modus sui fūdamēti ⁊ non eq̄ prio cū eo. neq̄ eque pfectū ens cuȝ eo tamē in se est res aliqua. q₂ qd̄ in se nihil est nullius est modus real᷑. nō ei est aliquod nomē generali⁹ quā ens vel res. vt auicena primo metaph̄ice capitulo quinto.

Adhuc omnis effectus realiter differt a sua causa cū nulla res seipaȝ causare possit p2io de trinitate. sed relatio cū adueniat de nouo fundamento. ⁊ nulla causa materialis possit sibi assignari nisi illud in quo est fūdatum relinquitur. ergo ꝛc.

Confirmatur q₂ nihil originatur a seipso sed formaliter originatur a materia ⁊ relatio vt quedaȝ forma alia a fūdamento vt a materia ergo ꝛc.

Ampli⁹ qn̄cūque aliquid producit᷑ alio nō producto inter illa est distinctio realis q₂ vnum eoꝝ est alio nō existente. Sed huius modi sunt fūdamētum ⁊ relatio. fūdamētū enī producitur ⁊ relatio nō q᷑ ꝛc.

Adhuc ꝯuenit relationi destrui remanente fūdamento nec fūdamento repugnat esse sine relatione. ergo ꝛc.

Amplius accidens realiter videt᷑ differre a subiecto suo cū ab eo dependeat. sed relatio vere est accidens igitur ꝛc.

Nec dicendum videtur vt quidā Derueiste quod quando fūdamentuȝ generatur relatio etiam ꝓducitur semper manēs cū fūdamento cū relatio que est inter duas albedines dicat vnā albedinē aliā ꝯnotādo. sed quando extremū nō est tunc ꝯnotatio nō est ideo nō denoiat. Nā illa ꝯnotatō uel est eadem cuȝ albedine totaliter. aut nō. si nō habetur propositūȝ. si sic ergo stante albedine quātumcūque alia albedo destruatur illud stabit ⁊ sic destructo extremo stabit conotatio. Nec iterum dicendum ut alij opinātes respondent quod connotatio illa non est nisi due albedines. Et consequenter dicunt quod ꝯnotatio differt ab hac albedine per aliam albedinem quia dicit vtrunque. Nam qcq̄d est absolutum i duabus albedinibus simul existentibus totum est in duobus sibi succedentibus. sed similitudo est in duabus albedinibus siml᷑ exn̄tibus ergo ꝛc. consequens falsū ergo similitudo dicit aliud preter duas albedines simul sumptas. quia si nihil aliud diceret quam duas albedines ⁊ iste due albedines ita fuerunt quantum ad omnia absoluta que sunt in duabus albedinib⁹ successiuis ꝑmanētib⁹ hēt᷑ ꝓpositū

Amplius cōtra eos iterum instatur quicquid absolutū potest deus facer in duobus absolutis permanentibus potest in duobus absolutis successiuis vel successiue se habentibus. quia prius essentialiter non variatur per posterius. constat autem q̄ duratio est posterior essentialiter ipsa re ergo quecunq̄ sunt incompossibilia inter se formaliter q̄ūcunq̄ varietur duratio que est posterior p̄nt tamen simul fieri. si ergo erit in eis relatio quando erunt duo alba siml᷑ que relatio nō

dicit nisi absoluta duoꝝ alboꝝ. Eodē modo poterit deus facere ꝙ relatio sit inter ▪ vt successiue se habentia. ⁊ sic albedo erit similis illi que nunc nō est. sed erit ꝙ est falsū Nec fugie͛ dictū est ꝙ requirat̄ simitas. nā tal simultas vel est aliqd preter albedines vel non. si non ergo sicut prius de similitudine. si sic, aut absolutū ⁊ sicut prius aut respectiuū ⁊ sic redditur ppositum.

Adhuc ad principale sic arguitur queciī que differunt genere differunt etiam specie quiditatiue ⁊ essentialiter. cum natura species ⁊ quiditas essentialia idem videant̄ quoquomodo importare. Sʒ relatio ⁊ suū fūdamentum differunt genere cum ābo sint entia nature distincta ɔtra ens rationis quare ꝛc.

Amplius si relatio ⁊ fūdamentum suum essent idem essentialiter siue realiter. ergo seclusa quacūque operatione itellect͛ vbi eēt realiter fūdamentūm ibi esset realiter relatio consequens falsum. quia tunc vbicūque eēt albedo ibi esset similitudo qd̄ tāquam falsū est satis ymaginabile quare ꝛc.

Adhuc ex illo sequitur ꝙ vna res essentialiter esset plures res specie distincte in creaturis consequens falsum consequentia autē sic deducitur. quia super vno ⁊ eodem fūdamēto nūero vt puta sup albedinē. soz. fūdantur due relationes specie distincte vt similitudo ⁊ dissimilitudo que ambe cū sint eadē albedini sequitur ꝛc.

Amplius ex illo sequitur ꝙ vna species essentialiter est alia sibi opposita vt eodem casu expositorie arguendo hec albedo est ▪militudo ⁊ hec albedo ē dissilitudo ergo ꝛc.

Adhuc cum nihil sit in genere nisi sit res extra animaʒ existens vt. s. Tho. in questionibus de potentia questione septima articulo nono volens probar̄ ꝙ ad aliquid sit res extra animaʒ existens. dum inquit in nullo predicamento ponit̄ aliquid nisi res extra animaʒ existens. nam ens rationis diuidit̄ contra ens diuisum in decem predicamēta vt patet qnto metaphice si g͛ relatio nō esset in reb͛ extra aiaʒ nō poneret̄ aliquod vnū genus predicamēti hec. s. Tho. cū etiā nihil collocet̄ in genere nisi per aliquod reale ⁊ nō per ens rationis alias essentia rei pdicamētalis esset ens rationis cū vnūquodqꝫ collocetur in specie aut in genere per suā essentiā vt. s. Tho. in libello de ente ⁊ essentia sequitur ꝙ cū fūdamētū relationis sit aliquid predicamētale ꝙ hec ppositio ī va nullū fūdamētum relationis est relatio ɔsequentia autē est manifesta ex hoc medio ois ppositio immediata est vera ⁊ neccessaria i qua relatio remouet̄ a quocūqꝫ alio pdicamēto. vn̄. s. Tho. in questionib͛ de potētia qstione octaua articulo secūdo in solutione ad primum ibideʒ arguens nulla substantia est relatio hec est quedā ppositio īmediata sicut ⁊ ista nulla substantia est quantitas ergo diuina substantia nō est relatio. Respondet ꝙ nulla substantia que est in genere potest esse relatio qꝛ est diffinita ⁊ ad vnū genus ⁊ per ɔsequēs excluditur ab alio. sed essentia diuina nō est in genere substantie. sed est supra oē gen͛ ɔprehēdens in se oiuʒ generum pfectiones. vn̄ nihil phibet id qd̄ est relatio ī ea inueniri hec. s. Tho. et idē ɔfirmat ibidē questione nona articulo quarto ad. xi. dicens ꝙ ista ppō nulla relatio est iba est īmediata si accipiatur relatio ⁊ substātia q̄ sūt i genere.

Amplius q̄cūque solū differunt ſm rationem possunt de se inuicē pdicari etiā in abstracto. sed relatio nō potest vere predicari de suo fūdamento cū ista sit falsa quātitas ē relatio sicut ista fūdamētū relationis est relatio vt pbatum fuit ergo fūdamētuʒ ⁊ relatio nō solū differunt rōe g͛ realiter cū distinctio realis ⁊ rationis sint inmediata hec ratio elicitur a. s. Tho. in questionibus de potētia qstione octaua articulo primo in corpe vbi intēdit pbare distīctionē realeʒ i diuis

Adhuc q̄cūqꝫ differunt soluʒ ratione differunt solū ſm nomina vt. s. Tho. ibidē subdēs cū autē nomina imponātur ad significādum rationes noiuʒ seqretur ꝙ i diuinis psone nō distinguerent̄ nisi ſm nomina hec. s Tho. Si ergo relatio ⁊ fūdamētum. s. quāti

tas qualitas actio differāt solum ſm ratione sequitur q differunt solū ſm nomina. Et ɔsequenter diuisio entis extra animā in decem pdicamenta est diuisio entis in rationes ꝛ non res. ꝛ ita res rationis est re extra animā qd est falsum

Amplius vbicūq; est ordo realis ibi est distinctio realis q2 ordo includit prioritatem prioritas autē distinctionem sed iter fūdamētū ꝛ relationē est ordo realis quia fundamētū ɔparatur ad relationē sicut causa ad effectum vt.s.Tho in questionib9 de potentia questione septima articulo nono ad septimū ꝛ alibi plures. Et hec ratio elicitur a s.Tho.in questionib9 de potentia questione decima articulo tercio in corpore.cū dicat ordo absque distinctione nō ē.vnde vbi non est distinctio ſm rem.sed ſm modum intelligendi ibi nō potest esse ordo nisi ſm modū intelligendi hec.s.Tho.

Adhuc causa realiť differt a suo effectu ꝛ pcipue causa efficiens vt.s.Tho pmo sententiarū.dis.xxviij.q̄stione vnica articulo primo in corpore.cū inqt omnis causa vel ē extra essentiam rei sicut efficiens ꝛ finis vel pars essentie sicut materia ꝛ forma ꝛ in prima parte questione.xxxiij.articulo primo. in corpore inqt in omnib9 generib9 semp inuenitur distantia inter causā ꝛ inter id cui9 est causa ſm aliquā perfectionem ꝛ virtutē cū g° fūdamētū sit causa essēdi relationis sequitur q differant realiter a fundamēto.

Amplius relatio habet debilius esse iter cetera predicamēta vt superi9 adducebať ꝛ habetur a.s.Tho.in questionib9 de potētia questione octaua articulo primo ad q̄rtū cū inqt relatio habet esse debilissimū qd est accidens sic autē non est in deo hec.s.Tho. Et hinc est q relatio requirit fūdamētum nō autē alia predicamenta absoluta.ex quo arguitur sic q̄cunque sunt idem realiter seclusa operatione intellect9 habent idem esse. Sȝ relatio nō habet idem esse cū suo fūdamento cū esse fundamēti sit pmanēs ꝛ stabile.eē aūt relationis est debilissimū ꝛ minime entitatis ergo nō sunt idem realiter.

Adhuc relatio de predicamento ad aliquid addit respectū supra rē fundamēti cū ergo respectus ille sit res quedam realis aliter relatio non esset ens reale. aut ergo ipsa corrupta corrūpitur fūdamētum vel nō.si nō sequť q differunt realiter.cū enim duo aliqua sunt res nature si vnū corrūpitur altero remanēte illa nō sunt vna res oppositū enim illius est añs ad ɔtradictoria. Nec est dicēdum q corrupta relatione corrūpatur qdā modus essendi seu quoddā ɔnotatum.nam ille modus essendi vel est res quedā tunc sequitur q corrūpatur fūdamēto remanente cū realiter differant a fūdamento. vel nō est res quedam ex natura rei ꝛ tunc sequiť qd nō ponitur in genere ad aliquid. Nec iterū dicendum est quod ille respectus nō poniť in genere ad aliquid ſm se.sed fūdamentum cū respectu sicut albedo significata per respectū ad aliquid ponitur in predicamēto ad aliquid ita q nō oportet q illud cōnotatum seu ille modus essendi sit res nature.sed ens rationis nā si albedo ponitur in pdicamēto relationis vt dicitur vł ſm se ꝛ absolute qd nō est dicendū q2 tunc absolutū inquantum tale poneret in pdicamēto ad aliqd. Vel ſm aliud q2 ſm illū modū se habēdi ꝛ tūc cū ille mod9 se habēdi sit ens rōnis seqť q aliqd ex naťe collocabiť in pdicamēto p ens rationis

Amplius q̄cūque aliqua duo sunt idē realiter aquocunq; differt vnū specie ꝛ essentialiter ab eodē ꝛ reliquū q nō solū verum est in creatis.sed etiam i diuinis sicut essentia ꝛ paternitas sunt idem realiter i diuinis Si g° relatio ꝛ fūdamētū sunt idē realiter sequitur q a quocunq; differt specie ꝛ essentialiter relatio ab eodē ꝛ fūdamentū.ɔsequēs tū falsum.nam similitudo differt essentialiter a dissimilitudine.sed fūdamētū similitudinis nō differt specie a fundamento dissimilitudinis cū in vno ꝛ eodem vna albedo numero sit fūdamētū similitudinis ꝛ dissimilitudinis q2 ꝛc.

Adhuc argu unt alij sic qcqd conuenit ali

cui realiter eidē cōueniunt oia q̄ sunt de ei⁹ quiditate. Si ergo relatio ⁊ fundamentum sint idem realiter qcq̄d essentialiter cōuenit relationi illud idem ⁊ fundamento. consequens falsum q2 opponi relatiue per se ɔuenit relationi non tamen fūdamento maior autē rationis patet. vnde. s. Tho. in prima parte questione. xxviij^a. articulo tertio in cōpore ex eo quod aliquid alicui attribuitur oportet ꝙ attribuantur eidē ea omnia que sunt de ratione illius. sicut cuicūq; attribuitur hō oportet ꝙ ei attribuatur aial rationale. de ratione autē relationis est respectus ad alterum ſm quē aliquid alteri opponi dicitur relatiue ergo ⁊c.

Amplius quecūq; differunt genere differunt specie quinto metephisice. sed quecūq; differunt specie differunt diffinitione cū diuersarū̄ specierū̄ diuerse sint diffinitiones ⁊ essentie. Ea autē que differunt diffinitione seu differētia essentiali differunt essentialiť cū ergo fūdamētum ⁊ relatio differant genere sequiť ꝙ differunt essentialiter qd̄ apud illos est differre realiter. Est ei alia essentia relationis ⁊ quātitatis ⁊ cū earum q̄libet sit res nature ergo relatio est alia res nature a fūdamento.

Adhuc ex illo sequitur ꝙ substantia ⁊ accidens nō differrēt realiter ɔsequens falsum q2 ꝙ vere est nulli accidit p̄mo phicorum. ɔsequentia patē q2 aliq̄ relationes immediate fūdantur in substantia sicut creatio. Sequitur etiā ex illo ꝙ silitudo pse terminaret motum sicut ⁊ albedo ꝙ ē falsum ⁊ patet seq̄la postquam sunt idem realiter.

Ampli⁹ q̄cūq; icludūt aliquod reale qd̄ alterū nō includit illa differunt realiter vt. s. Tho. in de ente ⁊ essentia. sed relatio includit aliquod reale vt esse ad aliud ⁊ respectiuū qd̄ essentialiter nō includit suū fūdamētum alias oia p̄dicamēta essentialiter essent respectiua.

Adhuc id auctoritatib⁹ astruiť nā phi losophus. xij^o. metaphice. capitulo secundo vult ꝙ sicē p̄ncipiata sūt alia. ita ⁊ p̄ncipia ⁊ exemplificat essentialiter d̄ distinctione relationis ad alia ⁊ principiorū̄ relationis ad principia aliorū̄.

Amplius auicēna tertio metaphisice capitulo de relatione videtur uelle qd̄ relatio beāt certitudinem ꝓpriam ⁊ in primo capituli vult qd̄ ſm certitudinem suam habeat ꝓpriū esse ⁊ ꝓpriam accidentalitatem.

Adhuc vltimo hoc apte sentit. s. Tho in prima parte questione. xxviij^a. articulo secūdo ad secūdum dū iqnit. sicut in reb⁹ creatis in illo qd̄ relatiue diciť nō solum est in uenire respectū ad alterum. sed etiā absolutum ita ⁊ in deo sed tm̄ aliter ⁊ aliter. nam illud qd̄ īuenitur in creaturis p̄ter id qd̄ cōtinetur sub significatione nominis relatiui ē alia res. in deo autem nō est alia res sē vna ⁊ eadem. Nec est dicendū ꝙ ibidē loquať de fūdamento remoto ⁊ nō proximo nā alique relationes immediate fūdātur sup substantia sicut creatio ⁊c. Hijs ergo rationib⁹ videtur firmiter tenendum relationē predicamētalem ſm ꝓpriam sui generis rationem distingui a fūdamento.

Nec rationes eorū̄ in oppositū ɔuincunt Auctoritas enī. s. Tho. quinto phisicorū nō magis sonat ꝙ r̄latō nō distinguať a suo fūdamento quā ꝙ relatio equalitatis nō sit res nature. Sē ɔstat ſm. s. Tho. ꝙ equalitas est res nature realis in vtroque extremorum in genere nature existēs vt patet quinto phisicorū̄ ⁊ in questionib⁹ de potētia questione septima articulo nono. decimo. xi. ⁊ alibi pluries. quod autem ex dictis. s. Tho. possit deduci qd̄ equalitas nō sit res nature sicut ꝙ nō distinguiť a fūdamēto realiter ex hoc apparet. Cum enī aliquis de nouo accipit quātitatem talem qualē ego hēo aduenit mihi equalitas. nā prius nō erā equalis alteri. nunc vero sum equalis ei. aut ergo equalitas est aliquid reale vel nō. si p̄mū ergo aliquid aduenit mihi de nouo. s. illa relatio qd̄ est ɔtra textum adductū. si secūdū ergo equalitas nō erit res nature ⁊ sic nō locabitur in p̄dicamēto iuxta viam. s. Tho.

Cum nihil ponatur in genere nisi sit res natura vt aperte probat in qõibus de potentia vbi supra. oportet itaq; illius doctoris verba qnto phisicoꝝ interptari aliter q̃ alij intellexerint. Unde aduertenduз ex doctrina sancti Thome primo sententiaꝝ dis.xxvi. q.x.articulo primo ad terciũ ꝙ quãcunq; aliquid quod est de rõe alicuiꝰ tollit̃ oportз ꝙ ipsa res auferat̃ sicut remoto rationali destruitur hõ.ad rõnez autẽ relationis que habet fũdamẽtũ in re duo ꝯcurrunt.s.fũdamẽtum rei qḋ est quãtitas q̃ est causa esse huiꝰ relationis ⁊ ẽ etiã aliud de ratione illiꝰ.s.respectus ad alteruз vtroque mõ ꝯtingit relationez in relationibus realibus destrui vl̃ ꝑ destructionem fũdamenti vñ ad hanc mutationem sequit̃ per accidens mutatio relationis vel etiam ſm ꝙ cessat respectꝰ ad alteꝝ remoto illo ad ꝙ referebat̃ ⁊ tunc rlatio cessat nulla mutatione facta in ipõ.vñ in illis qbus nõ est relatio nisi ſm hunc respectũ veniunt ⁊ recedunt relationes sine aliqua mutatione eiꝰ qḋ refertur.hec.s.Tho.Ex qbꝰ colligitur primo ꝙ relatio altero duoꝝ modoꝝ potest corrũpi.vnomõ ſm corruptionẽ sui fũdamenti ⁊ sic nõ potest corrũpi sine mutatione aliq̃ facta in eo qḋ refert̃. Aliomodo per corruptionẽ termini aut respectꝰ ad terminũ tãtũ ⁊ sic potest relatio corrũpi nulla in subiecto facta mutatione. Sic autẽ nõ dicitur corrũpi simplicit̃ ⁊ totaliter.sed quãtum ad cõpletum esse in specie.

Colligitur secũdo ꝙ relatio ĩ aliquo itroduci potest vel per ĩtroductionẽ fũdamẽti ꝙ est itroduci totaliter de nouo.⁊ sic introduci nõ potest sine mutatione facta in subiecto.ſз autez non est relationem totaliter introduci

Aduertẽduз ꝯsequẽter ꝙ licet relatõ realis possit introduci de nouo secundo mõ p̃dicto nulla mutatione facta in subiecto in p̃seti sẽper tamen p̃supponit mutationẽ factã in subiecto aut in presenti aut in p̃terito vt.s.Tho.quarto sententiarum.dis.xli.questione prima articulo primo inquiẽs quandoq; enĩ relatio inascit̃ ex motu alterius extremi tñ ⁊ hoc ꝯtingit dupliciter vnomõ qñ relatio inascitur ex motu vniꝰ sine motu alterius vel p̃cedente aut subsequẽte.sicut in creatura ⁊ creatore.sẽsibili ⁊ sensu sciẽtia ⁊ scibili.⁊ tunc relatio nõ ẽ ĩ vtroque ſm rem. Sз in vno ſm rem ⁊ in alio ſm rationem. Alio modo qñ inascitur ex motu vniꝰ sine motu alterius tunc existẽte.nõ tamen sine motu p̃cedẽte.sicut equalitas fit inter duos homines per augmẽtum aut motũ vnius sine hoc ꝙ aliꝰ tunc moueatur aut augeatur.sз tñ p̃us ad hanc quãtitatẽ quã habet per aliquẽ motũ vel mutationẽ puenit.ideo in vtroque extremoꝝ est relatio realis hec.s.Tho.Exquibus elicitur ꝙ.sor.habẽs quãtitatẽ aliq̃lem hodie nullo existente in vniuerso habente quãtitatem ꝯsimilẽ.Cras autẽ oriatur aliquis cõsimilez habens quãtitatez. licet tunc nulla in.sor.fiat mutatõ sufficit tamen quod prius facta fuit mutatio in eo duз talis producebatur sibi quãtitas. ⁊ quãq̃ nihil acqrat̃ sibi de nouo totaliter acquiritur tamen relatio de nouo quantuз ad esse completum licet non quantum ad esse fundamentale. quia si acquireret̃ relatio equalitatis totaliter de nouo necessariũ esset in eo fieri mutationez.vt.s.Tho.primo sententiaꝝ dis.ix. qõe vltima inquiẽs.quãuis in adaliquid nõ sit motus sicut in eo qui terminat motuз per se.vt quãtitas ⁊ qualitas sunt termini motꝰ per se.tamẽ relatiões noue nõ possunt innasci realiter in aliquo nisi ꝑ motũ.q̃uis eni relatio terminus motus nõ sit per se tamẽ consequit̃ motuз sicut ad quãtuз sequit̃ qualitas.hec.s.Tho. Quãdo itaq; in subiecto aliquo relatio aliqua introducit̃ sine mutatõe eius tunc illa relatio fuit in eo quodãmodo.hoc est fundamẽtaliter ⁊ nõ introducitur totaliter de nouo.ſз introducat̃ ḋ nouo quo ad cõplemẽtuз rõis eius. Unde aliud est relatõez introduci de nouo.⁊ aliud est relatões introduci totaliter ⁊ simpliciter de nouo. qa primũ põt fieri sine actuali mutatõe subiecti si fiat mutatio actualis in altero extremoꝝ secũduз autẽ non põt fieri sine mutatõe vtri

usq̃ extremoꝝ. Ex quibus tandem colligitur interp̃ratio auctoritatis .s. Tho. quito physicoꝝ. dum inquit. si aliquis p sui mutationē efficiat̃ mihi equalis me non mutato s. in p̃senti. sed tamē me mutato in preterito. equalitas prius erat in me quodāmodo. s. in radice hoc est fundamētaliť effectiue mālitē ⁊ dispositiue ex qua habet esse reale effectiue ⁊ māliter. Ex hoc enim q̃ habeo talem quātitatem ꝺpetit mihi effectiue q̃ sim equalis omnibus alijs talem quātitatem hn̄tibus. Cum ergo de nouo aliqs accipit talem quātitatem nihil adducit mihi ꝺ nouo simplr̃ suple ⁊ totaliter. sed bene quātum ad rōem cōpletam relatōnis p hoc q̃ incipio alteri esse equalis per suā mutationē. Per hāc itaq̃ auctoritatem potius cōuincit̃ q̃ relatio distinguat̃ realiter a suo fundamento q̃ ecōuerso. qꝺ euidenter deducitur. nam quādo aliqua res nature aduenit alicui de nouo nō est realiter illa res que prius existebat. alias idē numero simul esset ⁊ nō esset. Sed ex auctoritate qn̄ aliqs de nouo accipit talem quātitatem qualem ego habeo aduenit mihi equalitas que ē res nature de nouo. cum in auctoritate dicatur p hoc q̃ incipio alteri esse equal̃ ▮ quod expsse innuit̃ q̃ equalitas de nouo introducitur. equalitas naq̃ prius nō erat in me formaliter ⁊ eētialr̃ eq̃litas. als rela° fuissꝫ fōmalr̃ añ terminum qꝺ est ꝺtra oēs quare ꝛc.

Ad primā eorundem ratōem cum dicebat̃ si relatio realis aliquid poneret ꝛc. dicendum q̃ ꝺ ratōe relatōis realis in cōi vt abstrahit a relatōne creata ⁊ increata nō est quod ponat aliquod distinctum realiter a substātia seu fundamēto vt supius innotuit. sed de ratiōe relatōis realis accidentalis de genere ad aliquid nō solum est aliquid reale ponere supra subiectū. sed etiā supra fundamentū p̃ximū sicut de sapiētia idem argui potest. ipsa enim distinguit contra substantiam si sit sapiētia creata. nō autem increata realr̃. Et si instetur cōtra solutōem. quia relatio s̄m rationem sui generis attribuit̃ diuinis nō autē alia p̃dicamēta accidentiū. q2 vt sic nō dicit imperfectionem sicut alia accidentia. Dicēdum est q̃ in ratione p̄pria relationis predicamentalis duo ꝯsiderātur videlicet ratio seu q̃ditas ⁊ essentia p̃dicamētalis. ⁊ modus essendi q̃ duplex est. s. esse in. ⁊ ēe ad aliꝺ. ipsa q̃ditas relationis est accidens realiter existēs in subiecto q̄ vt sic nō attribuit̃ diuinis. sed quātū ad modū essendi ad super quo fūdat̃ modus significādi mediāte mō intelligēdi. ⁊ sic relatio nō dic̃ impfectōem formr̃. lꝫ realr̃ cū sit ipfctōis ētitatis int̃ cet̃a p̃dicamēta dicit ipfctōem nec attribuit̃ diuis nisi equoce. q̄uis h̄ꝫ sco. alr̃ sit dōm vt in qōe. xix^a. h° appebit

Ad secūdum p̃ncipale p opiōe illoꝝ cū dicitur si relatio esset aliqd esset creatura ꝛc Dicendum q̃ hanc rōem formalit̃ adducit .s. Tho. in qōibus de potētia qōe. iij^a. articulo tercio ad 2^m. ⁊ alibi pluries cū dicit. Oē qꝺ est in rerū natura aut ē creator aut creatura sed creatio nō ē creator q2 sic ab et̃no fuissꝫ nec etiā creatura. quia tūc aliqua creatione crearet̃ que etiam creatio aliq̄ creatione indigeret creari ⁊ sic in infinitum. ergo creatō non est aliqua res in rerum natura.

Cui respōdet q̃ creatio que est relatio q̄dam creatura est accepto coiter nomine creature p omni eo quod est a deo. nec oportꝫ p̃cedere in infinitū q2 relatio creatōis non refertur ad deum aliqua alia relatōne reali. sed seipsa. nulla enim relatio refert̃ alia relatiōe. vt Auicēna dicit in sua metaphisica. Si vō nomen creature accipiam° p eo tantū quod subsistit quod p̄prie fit ⁊ creatur sicut p̄prie habet esse. tunc relatio predicta nō ē quodam creatū sed cōcreatū. sicut nec ens p̄prie loquēdo sed inherēs. ⁊ sic est de oībus accūtibus. hec .s. Tho. Idem innuit in prima p̃te qōe. xlv^a. articulo tercio ad secūdum dum inquit creatio passiue accepta ē in creatura ⁊ ē creatura. ñ tñ oꝫ q̃ aliq̄ alia creatōe creet̃. q2 relatēs cū s̄m hoc ipsum qꝺ sunt ad aliqd dicāt̃ ñ referūt̃ p aliqs alias relatōs s̄ p seipsas. hec .s. Th. Et ex h̄ pꝫ solu° ad arg^m.

Ad tercium principale. si relatio realis vt

realis est poneretur ꝛc. dici solet ꝙ si relatio cõsideret̃ ẜm ꝙ est accidẽs sic dicit impfe ctionez sicut ⁊ cetera accidẽtia. Si vo consi deret̃ tale accidens .s. de genere relatiõis sic cõsiderari põt dupl̃r. vno mõ ꝗ̃tuz ad rẽ si gnificatã ẜ ſe ⁊ sic etiã dicit aliqd impfcm. Alio mõ ẜm modũ significãdi inquãtuz signi ficat̃ vt ad aliud sic nõ dicit imperfectiõem respectu sui subiecti. qꝛ vt sic nõ significatur vt aliqd pertinẽs ad subiectuz sed magis vt tendit in aliud. Illud nãq̧ dicit impfectõez alic⁹ qñ nõ est in eo in quo natũ est esse. licz ergo relatio q̃ est ad aliud dicat imperfecti onem nõ tamen vt est ad aliud. Sz contra hãc solutionẽ instat̃ qꝛ nõ minoris perfectio nis est quiditas quã modus illi⁹ qditatis sz mod⁹ relationis nõ dicit inpfectionez vt te net hec solutio ergo nec qditas relationis se cũduz rem significatã dicet imperfectionem Ideo aliter respondet̃ vt Scot⁹ in secũdo dis. pma. ꝙ nihil alicui⁹ generis dicitur de deo. sicut patet ĩ octaua. dis. primi ⁊ sicut ab soluta sic ⁊ relationes q̃ formaliter dicunt̃ de deo. nõ sunt alicui⁹ generis. sz trãscẽdẽtia ⁊ passiones entis in oĩ qꝛ qcqd ꝯuenit enti ĩ ꝗ̃tũ est indifferẽs ad finitũ ⁊ infinitũ ꝯuenit enti añq̃ã descẽdat in decẽ genera ⁊ ita est trãscẽdẽs ꝛc.

Ad quartum cũ dicebatur relatio inclu deret negationẽ alterius ꝛc. dicẽdũ qð in oĩ oppositione vt quarto hui⁹ inotuit icluditur ꝯtradictio ⁊ sub hoc intellectu vnũ oppositũ dicit alterius negationem. qð dupliciter in telligi potest de oppositis relatiue vnomodo vt vnũ relatiuũ neget alterum in diuersis. et taliter nec remouet nec negat sicut paterni tas nõ cõrũpit filiationem sibi oppositã in fi lio ymo ponit. Aliomõ in eodẽ subiecto ⁊ sic relatiuũ negat cõrelatiuũ. sicut paternitas ĩ patre excludit filiationẽ sibi oppositã in eo dem patre. Et qꝛ filiatio opposita paternita ti nõ est nota esse in eo qui est pater. ideo ne gatio illa nõ negat aliquid. sed ad aliquid ñ tñ pp hoc sequit̃ ꝙ relatio nõ sit res aliqua

Ad quintã neget̃ ꝯsequẽtia innitit̃ ãt

tio falso fũdamẽto cũ supponat qð habitu do materie ad formã sit relatio realis de ge nere ad aliquid. de qua pñs extat inquisitio qð est falsum. cũ talis habitudo materie ad formam essentialiter est ipa materia. vt. s. Tho. in prima parte questione. lxxvij^a. ar ticulo primo cũ dicat. potentia materie ad actum pmum est ipa essentia materie. qcqd dixerit pmo sentẽtiaꝝ. ꝙ si accipiatur potẽ tia pro relatõe distinguitur ab ipsa materia qui sermo audiendus est ẜm rationem ⁊ nõ secundum rem. quia alia est ratio conside randi materiam secundum se ⁊ cum habitu dine ad formaz. Et quanquam illa habitu bitudo esset relatio realis. adhuc forma sub stantialis vniretur materie prime. quia licet ẜm modum significandi illa habitudo intel ligat̃ mediare. tamẽ ẜm naturã sequitur for mã. sic creatio ẜm modũ significãdi intelligi tur mediare inter creatorez ⁊ creaturã. tamñ ẜm ꝙ est relatio sequit̃ creaturã sicut accñs suũ ꝓpriuz subiectũ. sicut etiaz vnio materie ad formã. licz ẜm moduz intelligendi intelli gat̃ mediare inter materiã ⁊ formaz. simpli citer tamẽ sequit̃ formã in materia inquãtũ relatio. naz ordine nature prius vnibilia in aliquo tercio cõueniũt antequã sit vnio que dicit̃ relatio.

Ad sextuz dicẽduz ꝙ relatõ pdicamẽtal̃ nõ sub se cõtinet ens rationis cum relatõnes ratõis nõ ponãtur in pdicamẽto adaliquid essentialiter. verumtamen alique relationes rationis a philosopho enumerãtur inter eas que sunt de genere adaliquid ꝓpter hoc qꝛ relatõẽs illis opposite ponũtur in genere ad aliquid. sicut relatio scibilis ad scientiaz nõ ponitur in predicamento ad aliquid. ẜ quia relatio sibi opposita. s. sciẽtie ad scibile poni tur in genere adaliqd. ideo philosophus in ter species relationis de talibus meminit. Et quãq̧ relatio eiusdem ad seipsuz in numero sit relatio ratõnis. tamẽ ydẽptitas specifica aut generica est relatio realis.

Ad septimũ dñduz ꝙ cũ driis eẽntialib⁹ relationũ nõ sunt nomina imposita qꝛ nobis

sunt ignota . ideo per subiecta ⁊ fundamēta que nobis notiora sunt species relationū ⁊ earum distinctiones sumūtur. ⁊ sicut relatio effectiue dependet a subiecto suo. ita omnia accidentia effectiue dependent a substantia. nō tamē oportet ꝙ distinctio omniū sumat̄ sm̄ distinctionē subiectoꝝ. quia aliquoꝝ differētie sunt nobis manifeste. differētie quorundā accidentiū sumūtur aliquādo ab effectibus sicut in albedine disgregatiuū ⁊ in nigredine congregatiuū. ⁊c.

Ad octauū dicendū ꝙ relatio equalitatis ponit quātitatē que est suū fundamētū nō quidē formalr̄ ⁊ actualiter sed fundamētaliter. ponit autē respectū ⁊ relatiōē realē formaliter ⁊ in proprio genere. Qꝫ enī quātitas sit diuersa ab equalitate ⁊ qualitas a silitudine cōcedit. s. Tho. in qōib⁹ de potentia qōe tercio articlo tercio soluēdo septimū argumētū. Arguit nāqꝫ hoc modo. oīs relatio realiter i rebus existēs acquirit̄ ab aliq̄ quod est diuersū ab ipsa relatōe sicut a q̄titate equalitas ⁊ a qualitate silitudo . si g° creatio sit aliqua relatio in creatura realitē existens oportꝫ ꝙ differat ab eo a quo acquiritur. Cui respōdent cōcedēdo assumptū. Et ad argumētū dicit ꝙ id ex quo relatio creatōis acquirit̄ principalr̄ est res subsistens a qua differt ipsa creatōis relatio. hec sanctus Tho. q̄ꝗ nihil plus expresse .

Ad nonū dicēdū ꝙ vnio accipit̄ dupl'r vno mō pro relatōe quadā que cōsurgit ex coniunctōe duoꝝ in aliq̄ vno. ⁊ sic nulla vnio est essentialr̄ amor. Sumit̄ ⁊ aliomō ꝓ illo vno in quo plura vniūtur fundamētaliter . ⁊ sic vnio idest illud in quo fit vnio est amor. Silr̄ amor pōt capi dupl'r. vno mō ꝓ passione aīe que ptinet ad ptē cōcupiscibilem. Alio° ꝓ simplici actu volūtatis. ⁊ istis duobus modis vnio nō est essentialr̄ amor. tercio modo accipit̄ amor ꝓ vniōe amātis ad amatū. ⁊ sic vnio dicit̄ amor essentialr̄. q̄re nō oportꝫ ꝙ relatio sit suū fundamētū .

Ad decimū dicēdū ꝙ accidētis ad subiectū nulla est relatio de genere adaliqd. sicnec materie ad formā. Et q̄ꝗ ex doctrina. s. Thome in auctoritate allegata in argumēto habeat̄ ꝙ int̄ subiectū quātitatē ⁊ qualitatē nō cadat mediū. ex hoc tamē nō sequit̄ ꝙ accidētis ad substātiā nō sit habitudo.

Ad vndecimū argumētū principale licꝫ ꝓcedat de relatōe in cōi vt ꝑscindit creata ⁊ ab increata de qua nihil ad pn̄s. tamē dicendū ꝓpter vim rōis ꝙ argumētū peccat fallaciā figure dictōis cū mutet̄ qd in ad aliquid. vt. s. Tho. in pria parte qōne. xlij^a. articulo q̄rto ad secūdū cū dicit nec sequit̄ paternitatē habꝫ pater. ergo p̄nitatē hēt filius. mutat̄ enī aliqd in hoc aliquid. hec. s. Tho. verūtamē nō est incōueniēs ꝙ aliqd sit in patre cū implicatōe ꝓprietatis ꝑsonalis quod non sit in filio. nec etiā est incōueniens ꝙ aliqua ꝑfectio cū implicatōe ꝓprietatis ꝑsonalis sit in p̄re que nō est in filio. sicut sapientia generās dicit ꝑfectionē. alias nō cōueniret deo. sed sapiētia generās est in patre ⁊ tamē nō cōuenit filio. idē dicat̄ de sapientia genita respcū filij. ex hoc tamē non sequit̄ ꝙ simpl'r aliquid sit in patre quod nō ē in filio

Ad duodecimū respondet̄ ꝙ ad inductionē motus sufficit inductio noue rei que pōt per se terminare motū. sed relatio lꝫ sit res quedā. tamē nō pōt per se terminare motū sed suū fundamētū ad cui⁹ ꝓductionē ipsa ꝓducit̄. Nec est simile de augmētatōne ⁊ relatōe. q꞉ augmētatio per se terminatur ad quātitatē. motus autē nō per se terminatur ad quantitatem. ꝓpter quod falsum est ꝙ in augmētatione nō acquirat̄ quantitas per se nā illo dato augmētatio non esset motus se ad quātitatem. Nec ꝓpter hoc vanum est querere an ad relationē sit motus per se. q꞉ relatio cū sit parue entitatis ab aliquibus credita est esse fundamētū. propter quod cū ad fundamētū relatōnis sit per se mot⁹ creditum est ab aliquibus ꝙ etiā ad relatiōē .

Ad decimūtercium dicendū ꝙ licet modus essendi relationis nō differat a relatiōe differt tamen a fundamēto. minor etiā argumenti est falsa. s. ꝙ esse per se nō distinguat̄

a substātia ⁊ esse in ab accidēte. in omni ēnte creato essentia differt ab esse realiter tāquā ab esse suppositū cū nihil sit suū esse citra primū ens. nec incōuenit ꝙ substātia sit ens p se quia nō est in alio sicut accidens in subiecto ⁊ tamē est p aliud formaliter. quia p ipsū esse tanꝗ p id quo habet esse ⁊ etiā ab alio effectiue.

Ad decimūqrtū dicendum iuxta doctrinā. s. Th. ꝙ relatio creata accñtalis s3 ppriā rōs dicit aliꝗ bōitaté respectiuā ⁊ absolutā. ex hoc tñ nō sequit ꝙ in diuis aliqua bonitas absolute sit in patre que nō sit in filio. sed solū infertur ꝙ in patre sit aliqua bonitas cū implicatōe pprietatis psonalis que nō est in filio ꝗꝗ in diuinis relatōes nō oino distinguant a fundamētis.

Ad decimūqntū dicēdū ꝙ vtrobiq ē relatio realis vna actualis ⁊ alia aptitudinalis. ex hoc tñ non sequit in doctrina sancti Thome ꝙ in sole essent infinite relatōes. ymo ē vna tantū relatio in sole ad omnia calefactibilia que fundat sup potentia calefactiuā solis. ⁊ cū illa sit vna in specie ⁊ numero sequit ꝙ in sole ē tantū vna relatio calefactibilitatis.

Ad decimūsextū dicendū ꝙ ad relatiōē potest esse motus p accidēs. vt. s. Tho. qnto phisicoꝝ. ex hoc tñ non sequit pcessus in infinitū. nec sequit ꝙ actionis erit actio. qa producto fundamēto p aliquā actionē producit rela° ex ɔñti p quādā seqlā nālē.

Ad decimūseptimū dicendū ꝙ rela° illa precisa a fundamēto erit in. lic3 non quo ad modū intelligendi ⁊ realiter ⁊ essentialr erit ad aliud. non sicut id quod refert. sed sicut id p quod aliquid refert ad aliud. sicut color intellect° sine corpe aut subiecto est in [illegible]iecto lic3 nō quo ad modū intelligendi dū p intellectū abstrahit. ita ⁊ relatio aliqñ abstractiue designat l3 sp sit in subiecto.

Ad penultimū dicēdū ꝙ maior est vera vbi vnū distinctoꝝ nō sit de rōe formali alteri° mior ēt est falsa. l3 enī non sit possibile intelligere duo eqlia formalr in sensu composito sine eqlitate. tamē duo eqlia pñt intelligi sine eqlitate. vt patet ex principijs dyalectice.

Ad vltimū dñdū ꝙ due sunt silitudies in duob° silibus. in sor. autē acquirit s. l. de nouo quātum ad essentiā silitudinis. nō autē totaliter de nouo. s. quantū ad esse fundamētale. pducit autē illa silitudo a pducente albedinē in platone Bononie. Et ꝗ nis agens pducēs effectū p trāsmutatōē nā le3 sit simul cū illo effectu aut p cōtactū dimēsionalē vel virtualē. nō tñ o3 ꝙ sil sit cū eo quod pducit p ɔcomitantiā qd pduci pōt etiā quacunq mutatōe deducta.

Si qs autē faueat pti opposite assumat fundamētum Egidij heremite in quolibetis quolibeto 2° qōe qnta. nam relatio h3 esse a fundamēto mālr. nec h3 realitatē nisi ex fundamēto. Ex hoc tamē non sequit ꝙ eadē sit realitas relatōis ⁊ fūdamenti. vñ ꝗtū ad ēe idē sunt vt inquit Egidius. non tamen quātū ad quiditatem ꝛc.

Propter quartum quidē h° ad primū dicēdū ꝙ relationum spēs formalr ⁊ intrīsece nō sumūt sm fūdamēta. sed in pprio genere. l3 quo ad nos ex distinctōe fundamētoꝝ arguam° distinctōē relationū specificā pter latentiā differētiarū essentialiū relationū. Quare Scot° qnto metaphisice. ois distinctio relationū p fūdamēta est extrinseca ⁊ nō formal. saltē sic extrinseca ꝙ nō est p se intra intellectū quiditatis relatōis ꝛc.

Ad 2m rñr ꝙ maior rōis est vera de realī distinctis. quoꝝ vnū nō necessario sequtur ad aliud. cōstat āt ꝙ relatio necessario seqt posito fundamēto ⁊ termino seclusa qcūque opatōe itellect° ō qb° diffusi° infra. q. xix.

Ad terciū ɔsilr rñr ꝙ de° pōt facere prius sine posteriori. nisi ad prius necessario cōseqnat posterius. ⁊ ꝗꝗ fundamētū possit fieri sine relatōe nō tamē ecōuerso.

Ad quartum dicendum vel ꝙ primum quod deducitur non inconuenit de entibus respectiuis accidentaliter ordinatis. vel negando consequentiam in doctrina. s. Thōe.

quia relatões non distinguūtur penes distin ctioné numeralez termiorꝝ. sed distinguūtur pp diuẽsitatez principiorꝝ seu fundamẽtorū si ergo sor. sit albus ⁊ omnia entia toti⁹ vni uersi essent alba non erit nisi vna relatio sili tudinis nūero ⁊ specie in forte quanquaz in aliis extremis relationes numerabuntur iu xta distinctioné subiectorū. due auté simili tudines formalr seipsis sunt siles. vel sunt si miles similitudine essentiali ⁊ nō accidentali ideo nō est ꝓcedere in infinitū. De relatõe vero materie ad formā dictū est ⁊ diffusi⁹ dicetur.

Ad vltimū in eodem dicendū ꝙ relatio causalitatis aut primitatis in deo nō est ali quid subiectiue existens in eo differés realr ab eo. secus auté est in causatis. qꝛ in ill' cau sa nō refert' ad causatū realr nisi qꝛ causa tū refert' ad causaz. sicut nec mẽsura respe ctu mesurati. dicere auté deū esse primū. pri mitas illa nō est inherẽter in deo. sed denoia tiue denoiatõe extrīseca que in deo nō dicūt nisi respectū rōis ꝙuis realiter sit primus ⁊ creator. ⁊ tota causa est qꝛ sufficit fundamẽ tū illarꝝ relationū realiter esse in deo. Vn̄ s. Tho. in qōibus de potẽtia qōe. vij^a. articu lo vltimo. Sicut aliqs est idez sibi ipsi reali ter ⁊ non solum ſm rationem licet relatio sit secundum rationem tantum. propter hoc ꝙ relatõis causa est realis. s. vnitas substantie quā intellect⁹ sub relatõe ɔcipit. ita potestas coercendi subditos est in deo realiter quā in tellectus intelligit in ordine ad subditos pro pter ordiné subditorꝝ ad ipsam. ⁊ ꝓpter hoc dicit' dominus realiter licet relatio sit ratio nis tantū. hec s. Thomas.

Rñ decioocta

uo questio vtrum cõueniẽter assig nentur tres relatiuorꝝ modi quinto metaphi sice. Et arguit' negatiue. primo generaliter naz tres modi assignati ibidez fundant' sup diuersa gñalissima ergo nō sunt modi vnius generis. nec ɔsequẽter relatõis. ɔña ꝓbatur qꝛ vel relatio est eadez suo fundamẽto ⁊ ha betur quod intẽditur. nam fundamẽta sunt diuersorꝝ generū. ergo ⁊ relatões. vel relatio est alia a fundamẽto. ergo cum accipiat di stinctioné ⁊ speciez a fundamẽto quãta erit dist nctio in fundamẽtis tanta erit in relatõ nibus. qꝛ ꝙta est distictio in principiis tanta videt' in principiatis. sicut ergo fundamẽta distinguūtur genere ita ⁊ relatiões.

Amplius relatio creature ad deū est rea lis. vt. s. Tho. in qōibus de potẽtia qōe. vij^a ⁊ tamẽ nō fundat' sup quãtitate neqꝫ passio ne. nec habꝫ rōz mẽsure. sed sup esse creatū ⁊. ɔñr modi a pho assignati erūt insufficien tes. cum tale esse nec sit actio vel passio. nec virtus actiua vel passiua ergo ꝛc.

Cõfirmat' hitudo materie ad formaz est relatio realis vt notū est ⁊ de genere adali quid. cū extrema sint realia realiter distĩcta ⁊ eiusdez ordinis. non tamẽ cõtenta sub aliq triū modorꝝ vt cõstat deducenti ergo ꝛc.

Adhuc aliqua sunt ꝑ se relatiua que sub nullo istorꝝ modorꝝ sunt cõtenta ergo ꝛc. añs ꝓbat'. relatiua eni ſm gen⁹ sunt ꝑ se relatia sicut medicina refert' qꝛ sciẽtia refert'. quic quid enī est de intellectu generis est de intel lectu speciei. ergo si genus dependet ad aliō ita ⁊ species ergo ꝛc.

Amplius ꝙ prim⁹ modus nō sufficiẽter assignet' specialiter arguit' ꝙ sup quãtitate vt fundamẽto nō fundet' aliqua relatio. tū primo qꝛ sup substãtia non fundat' immedi ate aliqua relatio vt phus qui nullaz de eis fecit mentõez. nec similr super vbi per idem ergo nec super quãtitate. tum etiā qꝛ illo cõ cesso idez possꝫ per se ad plura referri quod est falsū. quia tunc idez bis ⁊ plurics dice retur. ꝓbat' ɔña cū idez cõtinẽs referat' ad plura contenta.

Adhuc illo cõcesso sequeretur ꝙ relatio posset subiecto aduenire sine aliquo funda mento. ɔñs falsū vt in sequẽtibus deducet' ɔña autez ꝓbatur. quia nō minus vnus nu merus refertur ad aliū ꝙ res numerate. sed dupleitas nō inest numeris mediãte aliquo fundamento alias procederetur in infinitū

aliquo medio etiã fundabunt in substãtia.

Confirmat idez simile ꝛ equale fundant sup vno ꝛ ptib⁹ vnius vt qnto metaphisice caplo ꝓprio. ß in omni genere est vnuz. ergo idez sile ꝛ equale est in omni genere. falsum ergo est ꝙ vnũ in substãtia facit idez. in qualitate sile. in quãtitate vero equale.

Amplius idemptitas est relatio rõis cuz sit vna qñ intellect⁹ vtit vno vt duob⁹ ergo ydẽptitas ꝛ silitudo realis nõ sunt in eodez qꝛ ydẽptitas in omnib⁹ silitudo in qualitate fundat. male ergo assignãtur.

Adhuc ꝙ modus relatõis secũdus incõueniẽter assignet arguit relatõ nec relatiuũ est fundamẽtuz relatõis. sed potentia actiua ꝛ passiua referunt cuz in sua rõe formali includant principiũ cui⁹ esse est ad principiatuz se habere. ergo ꝛc.

Cõfirmat idez non põt per se referri ad diuersa. sed si ꝫm potentiã actiuaz aliqd dicat relatiue hoc erit dictũ ꝫm potentiã passiuaz. Cuz ergo potentia actiua ꝑ se referat ad agere ꝛ ad potẽtiã passiuã sequit ꝙ idẽ ad duo per se refertur.

Amplius relatio est subiectiue in suo fũdamẽto. sed nulla relatio est subiectiue in potentia actiua vel passiua cũ accidẽs denominet subiectũ in quo est. potentia autẽ ▪ tales relatões nõ denoiatur referri. cũ nõ recte audiatur ꝙ potentia actiua generandi ẽ pater aut potentia intelligendi est intellect⁹.

Adhuc ꝙ sup actõe ꝛ passiõe nõ fũdet relatio secundi modi tanquam super fundamento arguitur. quia talia magis relatõnez cõsequũtur ꝙ̃ possint relatõez causare. vt. s. Tho. quito metaphisicꝫ. includũt eniꝫ in sua ratione formali respectum. vt. s. Tho. tercio phisicorum.

Amplius relatões que fundant sup actõne ꝛ passione remanẽt destructa actiõe ꝛ passione. aliqs eniꝫ manet pater cessante generatõe. ꝛ cõsilr filius ꝓpagatõe cessante. ergo videt ꝙ nulla relatio possit fundari sup actione aut passione. cuz totuz esse relatõis sit a fundamẽto ꝛ in fundamento.

Adhuc actio est subiectiue in patiẽte ꝛ ꝑcipue actio transiens. vt ph̃s. ix°. metaphisice cuz ꝑfectio sit in eo cuius est ꝑfectio. ergo si relatio fundet sup actõe trãseunte erit subiectiue in patiente cuz fundamẽtuz ꝛ relatio sint in eodez subiectiue. ꝛ sic paternitas non erit in patre sed in filio subiectiue qđ est falsum. Nec est dicẽdum ꝙ paternitas fundet sup potentia actiua generandi que est subiectiue in patre. nã paternitas aut fundat immediate sup virtute actiã aut mediãte actione. nõ primũ qꝛ ex eo sequit ꝙ in infante nuper nato essꝫ paternitas. ꝛ ꝯsequẽter erit pater nondũ habẽs filiũ. cuz eadẽ numero ꝓductõe ꝓducatur fundamẽtũ ꝛ relatio. alit eniꝫ daret motus cui⁹ per se termin⁹ essꝫ relatio cui⁹ oppositũ habet quinto phisicorũ.

Nec dicẽduz est secundũ videlꝫ ꝙ mediante actõe relatio fundet sup potẽtia actiua quia tunc actio ꝛ relatõ essent in eodem subiectiue. cũ fundamẽtuz ꝓximũ ꝛ relatio sint in eodez.

Amplius ꝙ modus relationis terci⁹ nõ recte assignet arguitur ambo relatiua sunt eiusdẽ generis alioquin relatio esset duo genera generalissima. sed relatiua dicta tercio modo nõ sunt in eodem genere. vt. x°. metaphisice caplo ix°. Inter relatiua nõ est mediuz. quia nõ sunt in eodẽ genere. ꝛ ponitur exempluz de sciẽtia ꝛ scibili que sunt relatia tercio mõ vt pater. ergo nihil refert ꝫm istũ moduz.

Adhuc omne quod hꝫ esse in genere relatõis ꝓpriuz illi⁹ est esse ad aliud. siue sit concretuz denoiatiuũ siue sit forma. sed esse scibile nõ est ad aliud se habere. qꝛ nõ depẽdet ad sciaz. ergo scibile nõ est i genere relatõis.

Amplius si modus tercius cõueniẽter assignaret hoc ꝑcipue foret qꝛ talis tercij modi relatio fundaret sup prima specie qualitatis vt coir dicit. Sed arguit ꝙ nõ. naꝫ relatio quelibꝫ fundat sup quãtitate vel actõne ꝛ passione. potẽtia actiua aut passiua. vt ph̃us quito metaphisice caplo ꝓprio. cõstat autem ꝙ ad neutrum horuz videtur reduci

prima q̄litatis species. nec ad quātitatē reduci possunt cum habeat rationē mensure sic scia & scibile mō mēsure referuntur. quia ex illo sequit̄ q̄ tercius relatiōis modus nō distinguetur a primo. cū primus mod⁹ dicens rationē mensure quātitatē importet.

Adhuc si sup prima specie qualitatis fūdaret̄ relatio maxie hoc haberet veritatem de sciētia. sed hoc dici nō pōt. q2 sciētia est d̄ genere qualitatis & nō relatōis. ergo scientia nō significat relationē reales.

Cōfirmat̄ sup relatōe vt sic fundari non pōt relatio. alias pcederet̄ in infinitū. s̄ habitus qui est prima qualitatis species relatōē importat cū habitus sit alicuius habitus ergo &c.

In oppositū hoꝝ omniū est p̄hus q̄nto metaphice dū inquit ad al[iq]d dr̄. alia vt duplū ad dimidiū & triplū ad terciā ptē & totaliter multiplicatū ad multiplicari partē & cōtinēs ad cōtentū. alia vt calefactū ad calefactibile. & sectiuū ad secabile. & omne actiuū ad passiuū. alia vt mēsurabile ad mēsuratū & scibile ad sciētiā. & sensibile ad sensū. Dicunt̄ autē prima q̄dē s̄m numeꝝ aut simplr̄ aut determinate ad ipsos. aut ad vnū vt duplū quidē ad vnū vt numer⁹ determinatus & reliqua &c.

Propter primum

quidē hui⁹ q̄uis relatiua omnia de quib⁹ p̄lens fit questio sint eiusdē generis vel saltē enumerata inter relatiua eiusdē generis. q2 relatōes illis opposite vere collocātur in eodē genere apud p̄dicatores relatōē creature ad creatorē realiter distinguētes a fundamēto. q̄q̄ apud minores relatōnes tales creature ad deū ydēptificent̄ fundamētis. & dn̄r trāscendētes in gn̄e relatōnis nō collocant̄. Ut Scotus 2⁰ sniaꝝ dis. prima. & in q̄rto dis. xii⁰. illa relatio est eadē fundamēto. sine qua fundamētū esse includit ɔtradictionē. Unde ibidē nulla relatio ad causā extrinsecā est ydemptica cāto nisi illa que est ad causā primā. Dicunt̄ tamē triū modoꝝ generū aut specieꝝ. vt colligit̄ ex modo loquēdi Auerroys in cōmento quoꝝ distinctio sumit̄ a fundamētis. quare Scot⁹ q̄nto metaphisice. q̄uis relatōes sicut alia habeāt distinctōes specificas p p[ro]prias differentias. tñ quia latēt nos accipim⁹ distinctōē eaꝝ per fundamēta ex quib⁹ innotescit distinctio relatiuoꝝ siue relationū. s. effectiue siue materialiter.

Propter secundū

quidē huius. Johes Scotus remittens se ad questionē de numero p̄ntoꝝ ɔtra Henricū inquit q̄ tres modi relatiuoꝝ a p̄ho assignati tali sumūtur ordine. q2 omnis relatio termini & terminati ptinet ad terciū modū p[ri]o enī refert̄ termin⁹. sic obiectū est terminus act⁹ vel habitus vel potētie. 2⁰ ois t̄minus etiā quātoꝝ & motus. Ad 2ᵐ modū ptinet ois relatio cause & effect⁹ maxie efficiētis & materie. Ad primū modū ois relatio totius cuiuscunq̄ & partis. & vniuersalr̄ magis & min⁹. obiciēs autē cōtra seipsū de relatōe diuersitatis distātie & eaꝝ specie differētia & oppositōe &c. sursū & deorsū &c. prius & posterius. signū & signatū. mēsura vero p replicatōē cuius est pars. silr̄ exterior videt̄ locus respectu corpis. Silr̄ quomō finis inquātum hui⁹ vel forma fundat̄ sup actione & passiōe efficiēs etiā si efficit actōē & materia si recipit passionē. potentia & actus nō super aliquod dictoꝝ. cōcludit dicēs. Potest ergo cōcedi q̄ non ponit omnes modos relatiuoꝝ sed manifestos p quos possunt intelligi alii p[ro]pter aliquā silitudinē ad illos. Ex quib⁹ videt̄ velle Scot⁹ q̄ super hos tres modos vt fundamēta plurime sint non collocate relatōes. sed quid de hoc sentiendū sit mox apparebit.

Propter tercium

quidē huius vt ex predictis veritas relinquatur. primitus trium modorum sufficientia assignetur. deinde quid tenendū de vno quoque dilucidabitur sigillatim.

De primo dicēdū vt.s.Tho.quito metaphysice q cū relatio que est in reb9 in quodā cōsistat ordine vni9 entitatis ad aliā tot modi relatōis videnť esse quot modis vnā rem alteri cōtingit ordinari.ordinat aūt vna res alteri vel fm esse put esse vni9 rei depēdet ab alia.z sic corrñdet modus relationis tercius.vel fm virtutē actiuā z passiuā fm q vna res ab alia recipit vel alteri cōfert. z sic est secundus modus.vel fm q quantitas vni9 rei pōt mēsurari p aliā.z sic est mod9 relatōis prim9.hec sanct9 Thomas. Hic autē sermo veritatē h3 de relatōib9 determinati pdicamēti nō autē de transcēdentib9. z p hoc soluit instantia Scoti de diuersitate oppositōe z distantia.de fine cōsilr z efficiente.ymo generalr de quacunq causalitate cuiuscunq generis cause.quare Scot9 in theorematib9 relatōes cause z causati sunt trāscendētes.quod pbať q2 nō fundanť super rem alicui9 generis determinati. ideo nō reducunť ad aliquē modū qnti metaphice. l3 causa in actu aut ī potētia spectet ad aliquē illoz modoz.hec Scotus ibidē.relatōnes enim efficiētis z materie ad 2m modū relatiuoz.forme vo ad formatū ad terciū modū. q2 termini ad terminatū.finis autē ad finitū p eā ad terciū modū sicut pfectioris z mensure ad impfectius eo z mēsuratū vt statī notū fiet.Unde qnto metaphice idē cōfirmās inquit cōcedať cōclusio q nō de trāscēdentib9 sed tantū certū gen9 respiciētibus p fundamēto determinauit Aristo.

De secūdo principali dicēdū primo q relatiuoz primi modi fundamētū est qtitas quod probatur illud est fundamentum relationū fm q vna res ad aliā pōt ordinari cū relatio in quodā cōsistat ordine vt inotuit. Sed secundum quātitatem vna res ad aliā pōt ordinari.cū vna res p aliā possit mēsurari.ergo alique relatōnes sup quantitate fundantur. Conclusionem vero hanc declarans Scotus qnto metaphice inqt. Relatōnes primi modi fundātur sup aliqd de genere quātitatis .s.sup numerum z sup cōtinuū prius tamē relatio illi9 in numeris z ibi est compando numez ad numez ita q oportz vtrunq extremū esse numez. Uel comparando numez ad numerū z est pportio multiplex.z ab istis discretis deriuať ad cōtinua sed aliqua relatio est hec in discretis que nō in continuis q2 in numeris est mēsura.ita q ibi vnitas aliqñ replicata reddit aliud extremū.sed in cōtinuis est pportio aliqñ incōmēsurabilis sicut dyameter coste . Et causa hui9 diuersitatis est q2 quorūlibet numerorū duoz est vna mēsura cōis.s.vnitas q aliquotiens sumpta quēlib3 numez reddit.sed nō est ita in quātitatib9 cōtinuis.cū quedā sint quātitates cōtinue incōmensurabiles sic dyameter quadrati est incōmēsurabilis coste.z ratō est quia nō est pportio eius ad costā sic pportio numeri ad numerū vel ad vnū.quare.s.Tho.in idē coincidēs quinto metaphisice.prim9 modus relationū fundatus sup quātitate fm numez distinguiť h9 modo.q2 vel est fm compatōnē numeri ad numerū.vel fm compatōē numeri ad vnū. z vtrūq dupliciter.quia vel est fm compationē numeri indeterminati ad numerū aut ad vnū vel determinate.verū omnis mēsuratio que est in quātitatib9 cōtinuis aliquo modo deriuať a numero.z ideo relatiōes q sunt fm quātitates cōtinuas etiā attribuūť numero.hec.s.Thomas.

Nosce tamē oportet q pdicta illustrium doctoz determinatio vera est de relatōibus fundatis sup numero aut vnitate p respectū ad alteꝝ numez vel vnitatē . pter tamē illas in eodē modo primo cōperiūtur relatōnes quāplures fundate sup vnitate absolute cōsiderata.sicut similitudo ydēptitas z eqlitas.quare.s.Tho.qnto metaphisice . Cum vnū sit principiū nūeri z mēsura pdicta dicunť adaliquid fm aliquid ad gen9 numeri ptinēs.nō tamē eodē modo sicut pcedentia. nā prime relatōes erāt fm numez. vel fm numerū ad vnū.hec autē vltime fm vnū absolute.hec.s.Tho . Ex quib9 inferť q relatōes fundate sup quātitate aut fundantur

super vno absolute sicut similitudo ydēptitas equalitas.aut sup numero per respectuʒ ad vnū ⁊ ecōtra ⁊ sicut multiplex sup particularis ⁊ ita de alijs specieb⁹ quoꝝ q̄dam fūdātur super numero determinato quedaʒ auteʒ super numero indeterminato aut sup passiones numeri que sunt conmensuratio ⁊ ꝓportio aut aliquid huiusmodi quoꝝ aliq̄ dicuntur ſm ꝓportionē absolute.aliqua vero ſm ꝓportionē numeralē vt innotuit.vtrū autem quātitas que ponitur fūdamētū relatiuoꝝ primi modi sit quātitas determinati predicamēti an trāscendens quarto apparebit dicendorum.

Dicēdū secūdo quātum ad relatiua secūdi mōi ꝙ relatio nō ē ratio agendi nec qūo habens potētiam est potens.nec quo receptiuū recipit.p̄muʒ horum ꝓbatur primo vt Scotus in quolibetis qꝛ nō minus formale principiū actionis vel mot⁹ ē aliqd absolutū q̄ꝫ terminus ⁊ precipue si ista propositio sit vera illud est principiū formale agendi i quo agens ⁊ ꝓductū assimilantur nunc autem terminus formalis actionis vel mot⁹ nō solū potest eē forma absoluta.Sʒ necessario videtur ex quīto phicoꝝ ꝙ est forma absoluta nō icludēs respectū saltē de genere relationis.qd̄ dicitur pp vbi qd̄ t̄minat motū localem de quo dictū fuit in supiorib⁹.ergo vel est necessariuʒ vel saltē possibile ꝙ illud qd̄ est principiū formale agēdi sit forma absoluta ⁊ vt forma absoluta.hoc declaratur in exēplo.qꝛ licet calor sit potētia calefaciēdi ⁊ hoc ꝙ dico potētia iportet respectuʒ in concreto tamen ille respect⁹ per se nō includitur in ratōne principij actiui sicut loqmur de p̄ncipio actiuo.accipiēdo pro illo ꝙ immediate denominatˀ ab illo respectu.patet igitˀ ꝙ licet forma naturalis actiua hēat respectū quēdā ad productū qui respectus significatˀ per nomē p̄ncipij vel potētie tamen illud ꝙ dicitur esse principiū vel potētia tāquā substractum huic relationi est aliqua forma absoluta ⁊ in eādē sentēciaʒ coincidit.s. Tho. quarto sentētiaꝝ.dis.p̄ma dū inquit relatio nō potest esse p̄ncipiū nec terminus actionis secūdo ꝓbatur qꝛ actio est aliquid ꝑfectius relatione.vel saltē terminus actionis.siquis est actus p̄m⁹ semp est ꝑfectior actu secūdo. Ex hac ꝓbatione sequitur veritas secunde ptis ꝯclusionis qꝛ eodē est potēs agere quo agit.ergo sicut relatio nō est ratio agēdi ita nec est id quo habens potentiam est potens tertiū ꝓbatur qꝛ absolutū receptiuū imediate ꝑficitˀ absoluto recepto . Si ergo relatio esset quo receptiuū recipit tunc ꝯpositū ex absoluto et relatione eēt imediatū receptiuū ꝙ est falsum.vnde scotus quinto metaphisice questione de distinctione p̄dicamentorum relatio fūdata sup actioneʒ nō est p̄ncipium quo agens agit elicitiue.sed ē posterior actione elicita qꝛ relatio i visibili nō mouet visū

Ex quib⁹ tamē fūdamēto ꝓbabiliter inferūt aliq prio ꝙ natura absoluta siue actiua siue passiua prius naturaliter ordinatur ad agēdū vel recipiēdū quā agat vel patiatˀ ⁊ talis ordo ē relatio determinans ad agenduʒ vel patiēdū.nō est tamen vt dr̄it quidaʒ ⁊ recte principiū elicitiuū nec receptiuū .sed est ordo fūdat⁹ in p̄ncipio elicitiuo ⁊ receptiuo principiū eni elicitiuū debet esse perfectius relatione ⁊ ꝯsilr̄ receptiuū imediatū vtrū ꝙ aūt manet cū actione ⁊ passione.

Inferunt secūdo ꝙ super actioneʒ ⁊ passionē in potētia fūdantur relationes potētiales sicut actuales super actionē ⁊ passionē in actu.qd̄ probāt qꝛ relationes actuales ⁊ potētiales sunt eiusdē speciei ergo hn̄t idem fūdamētū specie.Sʒ relatio potētie q̄ est in actu fūdatur sup naturā absolutā que est p̄ncipiū agēdi ergo ⁊ relatio potētialis.saluant itaq ꝙ relatio nūquam est sine termino sibi ꝓportionabilitˀ correspōdēte qꝛ termi⁹ relationis i potētia ē actio in potētia ⁊ illa simul est cū potētia.

Sed ꝯtra sic opināntes obicio primo probādo ꝙ potētia ad agēdum vel patiēdū nō sit prior naturaliter in actiuo vel receptiuo antequā agat vl̄ recipiat.Sʒ tantuʒ tempe qꝛ nō minus est principiū actiuū qd̄ semper

habet actionem suam coeuã. quã illud quod aliquando pcedit actionẽ suã. et tamen pnci piũ nõ ordinat aliqua relatione potẽtie ad agẽdum quia potẽtia nõ manet cum actione ergo illa potẽtia nõ est prior naturaliter i acti uo vel receptiuo antequam agat vel recipiat Sed tamen prior tpre et hoc si accidit actiuum vel receptiuũ prius tpre esse quã agat vel reci piat. Et ex hoc vlterius sequitur q illa relatio nõ sit necessaria vt determinãs qd probatur primo qr agẽs cui coeua est actio determina te agit. secũdo qr magis necessaria esset quã do actu agit. quã anq egit. tunc eni maxime est determinatum ad actionẽ quãdo actu agit potẽtia antẽ nõ manet cũ actu. tertio qr rela tio determinatur ex determinatione termini ma gis quã ecõuerso vel saltẽ prior est determina tio termini. actio autem ẽ terminus hui potẽ tie. qr ergo ad hãc actionẽ iõ est hec potẽtia in agente et nõ ecõuerso.

Obicio secũdo ɔtra eosdem in eo q dicũt relationẽ actualẽ fũdari super actionẽ et pas sionẽ in actu. sicut potẽcialem sup actionem et passionẽ in potentia. nam potẽtia illa apud eos est prior naturaliter actione in actu et vt in actu fũdamẽtũ est relationis actualis fun date. qd tamen dici nõ potest de fũdamento relationis in potentia qr prius est potentia in illo ad agendum q hec sit actio in potentia ergo relatio actualis et potentialis nõ habẽt fũdamẽtum eiusdẽ speciei.

Amplius si actio in potentia ẽ finis ant fũdamẽtum relationis in potẽtia. quero i po tentia ad qd. qr illa potentia ẽ relatio sit ita q sit ad. A. aut g° ad. A. i actu et ɔstat q illa nõ est ergo nec potentia ad ipsam. et ɔsequẽ ter nec prima potentia. Si vero dicatur q secũda potentia est ad. A. in potẽtia queratur in potẽtia ad qd. qr etiam illa potẽtia ẽ rela tio et sequitur pcessus in ifinitum. Cõfirmatur primo quia terminus relationis potentie est ens actu vel actus qr potẽtia est ad actum nõ ad potentiam.

Cõfirmatur secũdo qr magis potest intel lectus aliqua separe quã possint separi i esse sed ipossibile est intelligere vnũ relatiuorum si ne suo correlatiuo ergo potẽtia nõ potest eẽ sine aliquo existente. Cõfirmatur tertio quia hij ponũt philosophũ insufficienter distinxisse tres relatiuorum modos. cuius tamen sufficien tiam hic ingrimus. qr potẽtia illa de qua lo quũtur posset inmediate fũdari sup formam substantialem vel qualitatem aliquã actiuã nõ super aliquid de genere actionis vel pas sionis.

Cõcedatur ergo ɔtra eos q potẽtia ppie dicta que. s. opponitur. actui. nec est pncipiũ elicitiuũ nec receptiuũ nec est prior actu agẽ di vel patiendi vt in potentia. vt cõcedit pce dens opĩo. Sed fũdatur in vtroque qñ prece dit actũ agẽdi vel recipiendi. neque ẽ prior naturaliter actione vel passione sic q aliquo modo ptineat ad rationem cause vt determi nãs. vel quomõcũq. Relatio itaq prin cipij siue dicti ad actionẽ siue ad eius terminum in actu nõ est nisi quando ẽ actio. tunc autem nõ est prior naturaliter sed posterior quoni am tũc esset prior naturaliter suo termino. ipsa tamen relatio necessario ɔcomitatur actionẽ qr actio est potentia cum ãbobus extremis ambo tamen illa sunt i actu si subita est et si successiua absolutum sup qd fũdatur et actio tunc sunt licet nõ terminus actionis. relatio ãt cause vel principij in potentia nõ ɔcomitatur nec necessario prima seu pruia ẽ. qr non opor tet absolutũ pcedere suã actionem. qd autẽ dictũ est de actiõe eodẽ modo i telligatur de passione cũ relatio potentie est pruia actioni et passioni tpre. si absolutum pcedat actionẽ vel receptionem.

Nosce autẽ oportet ex doctrina scoti ubi supra pro ampliori huius modi secũdi decla ratione q hec ibi iueniuntur circa actionem et passionem primo est potentia fundata su per naturam absolutã substantie vel qualita tis vel quãtitatis ad agẽdum vel patiendũ siue recipiendũ. talis autẽ relatio nõ est agẽ tis et patientis sic qd res de genere actionis vel passionis fũdent ibi mutuas relationes sed est relatio trãscendens potentie et actus

Secūdo inuenit relatio actus fūdata in actione vel receptiōe que est terminus hui⁹ potētie. vñ actio inquātū actus quedam terminat primā relationem. s. potentie ad ipsā. ⁊ ad huc nō est relatio cāe nisi in potētia ⁊ nō in potentia nisi inquātū terminus potētie pdicte non tamen in mediatus qz fm q in mediatus est actio vel receptio inquātū actio super quam fūdatur relatio cause efficientis vel materialis cui correspondet relatio opposita causati fūdata sup terminū pductū per actionē vel super receptū vel super cōpositū ex recipiēte ⁊ recepto qz forte materia dicit magis materia opositi quā forme. Et hec relatio secūda nō fūdatur similiter super actione. ⁊ passione mutuo. sed super alterum illorū tamen vt in creatione vel super vtraque generatione ad terminum que relatio similiter ē trāscendēs aliquomō qz relatio cause ⁊ causati tm̄ que ambe vt in notuit sūt trāscēdētes ad nullum triū modorū pertinentes vt inter illas collocate. tertio nō solum actio est actus fm quam rationem terminat primam relationem. s. potētie ad ipsā nec solum est productio fm quam rationem fūdat relationē ad terminū pductum. sed etiā est motio vel mutatio actiua ⁊ fm hāc rationem fūdat relationē ad id q mouetur sicut passio ē act⁹. s. res acta ⁊ effect⁹ actus ⁊ terminat relationem potentie ad ipsā. ⁊ est pductio alicuius vt fūdat relationem ad pductū. ⁊ ē motus vel mutatio passiua vt fūdat relationē ad mouēs ⁊ tales relationes terciomō dicte fūdant mutuo sup actionem ⁊ passionem. ⁊ hec variātur fm philosophū quinto metaphisice. nā qdā dicūt relatiua fm potētiam actiuā ⁊ passiuā. sicut calefactiuū ad calefactibile. quorū alterum dicit potenciam actiuā. alterū vero passiuā. quedā vero dicūt relatiua fm actionē vel passionem seu secundū act⁹ harū potentiarū q sunt agere ⁊ pati sicut calefaciēs ad calefactū ⁊ secans ad id qd secatur dicitur relatiue fm act⁹ pdictarū potentiarū vt. s. Tho. quinto metaphisice quomōcūq autem sumant actio ⁊ passio

recte inuit Scotus siue in potētia siue i actu siue in pteritione siue in futuritione siue positiue siue priuatiue semper fūdant relationes mutuas. qz semp manet ratio [illegible] se fūdamentorum tamen aliquomō diuersificata per determinantia illud fūdamētū vt vbi enī ē vnitas cū aliqua diuersitate ibi ē similitudo q est rerū differentiū ouenientia. vt si dicatur sicut simile ad simile. sic simile quomōcūq determinatū ad simile determinatum puta simile i albedine ad sile i albedine ⁊ sic ō aliis

Dicendū tertio in eodē secūdo mō relationū q horū relatiuorū secūdi modi fūdamētum est res de genere actionis ⁊ passionis ⁊ pncipiū actiuū ⁊ passiuū. qd pbatur omnis entitas fm quā attenditur ordo vni⁹ ad alterū habet rationem fūdamēti. cum relatio in quodā osistat ordine ⁊ vnius rei ad alterū dependētia vel habitudine vt inotuit. sed res de genere actionis ⁊ passionis ⁊ similiter principium actiuū ⁊ passiuū sunt huiusmodi vt satis constat g⁹ ꝛc. Et hoc voluit philosophus quinto metaphisice dū dixit actiua vero ⁊ passiua fm potentiam actiuā ⁊ passiuam sūt ⁊ actiones potētiarū vt calefactiuū ad calefactibile qz potest ⁊ iterū calefatiens ad id qd calefit ⁊ secans ad id qd secatur tāquā agētia . quare Scotus quinto metaphisice fūdamētum relatiuorū in secūdo mō est res de genere actionis ⁊ passionis ⁊ hoc i reb⁹ de genere actionis quibus correspōdet passio. fūdatur etiam in principiis actiuis ⁊ passiuis sicut in forma que ē pncipiū agendi ⁊ in illa q est pncipiū patiendi hec scot⁹. dixit autē signāter ⁊ hoc in rebus de genere actionis quibus correspōdet passio forte pp actionē immanētē. vel pp ipm dicere i diuinis qd idē est notionaliter q generare verbum. vt scotus. xxxii. dis. primi est enim res aliquomō de genere actionis. actionē aud ē do trāscēdeut cui tamen non correspondet passio ꝛc.

Nota tamen vt idē. Scot⁹ i quolibetis qd cū dicitur relationem de secūdomō fūdari super actionem ⁊ passionē itelligendum ē

nō tāquam sup fundamētū ꝓprium. vel super rationē ꝑximā fūdandi. sed tāquā sup dispositionē mediam inter fundamētū ꝑximū ⁊ ipsaꝫ relationem ipa autē potētia actiua ⁊ passiua potest poni fūdamētum immediatum relationis ipius actionis ⁊ passionis licet requiratur actio ⁊ passio media. non vt ratio fundādi relationē. sed vt quoddā preuiū ad hoc vt ipa in fūdamēto tali fūdetur ꝛc. Et in quarto sententiaꝝ. dis. xiij. sermoneꝫ in hoc magis diffūdens inquit de quinto methaphisice potest dici vno mō sic ꝙ nulla relatio secūdi modi fūdatur super actionem ⁊ passionē. sed tm̄ super potentiam actiuam ⁊ passiuā. qꝛ ille relationes q̄ videntur fūdati super actionē ⁊ passionē nō insunt qn̄ actio ⁊ passio est insunt etiā qn̄ actio ⁊ passio nō sunt. hoc patet quādo eni aliquis in creaturis generat tunc non ē pater. licet postea qn̄ ꝓles formata est. sicut illa ꝓles incipit esse filius ita incipit q genuit esse paī. tamen tūc nō est aliqua eius actio. posset eni tunc vl nō esse. vel nō oio agere aliqua actione noua ꝑter illā primā. relatio autē nō potest esse nisi dū est fundamētū ⁊ si sit fūdamētū ꝯpletum ⁊ hoc ex vtraqꝫ pte sil erit ⁊ relatio. Actiones ergo ille possūt habere se tm̄ ad relationes sicut ꝑuie dispositiones ad tales relationes. Saluatur ergo dictū philosophi ibi ꝙ relationes de secūdo mō dicūtur secūdum potentiam actiuā ⁊ passiuā vt secūdū fūdamēta. ⁊ actiones potētiaꝝ vt secundū dispositiones ꝑuias ad illas relationes. Alio mō potest dici ꝙ philosophus loquit̄ ibi de actione secundū secūdam significationem nō ꝑut importat habitudinem producentis ad productū. ⁊ actio secūdum hāc significationem ꝑse dicit aliquid de genere relationis vt dictū est supra. ⁊ tunc illud secūdū potentiam actiuā ⁊ passiuā debet exponi vt prius. i. vt ꝺm fūdamentū. illud āt qd̄ sequitur ⁊ actiones potentiarū debet intelligi ꝺm actiones formalit̄ sicut ꝺm similitudinē ē simile ⁊ ad istum itellectū aliquid illius littere manifeste ꝯsonat. ait enim sicut pr̄ filij pater. hic qdeꝫ fecit. illud autē passū est fecit. i. ꝑduxit passū est. i. ꝑductuꝫ. Et si obicias ꝙ exēplificat calefactiuū ad calefactibile. ⁊ iteruꝫ calefaciens ad id ꝙ calefacit. ⁊ secans ad id ꝙ secatur tāquā agentia. R̄nsio exponit quomō intelligit illa vba stati dicens ꝺm tpa iā dicūtur ad aliquid vt qd̄ fecit ad factū ⁊ facturū ad faciēduꝫ. hic eni semꝑ agens est ꝑducens ⁊ actū est ꝑductum ⁊ ita debet intelligi calefactiuū pro ꝑductiuo totius calidi eo mō quo in septimo dicit totū ꝯpositum generari ⁊ hoc in generationibꝰ ꝑ accidens sicut in generatione substantie. ⁊ calefactibile accipit pro toto illo possibili ꝑduci. nō autē ꝑ passiuo vt est possibile transmutari. ⁊ ita calefaciens pro ꝑducēte totū calidum. ⁊ illud qd̄ calefit ꝑ toto ꝯposito ēminante ꝑductōꝫ nō autē ꝑ subiecto trāsmutato ad calorem ⁊ ita de illo qd̄ secat̄ ad secans. Tertiomō potest dici ꝙ philosophꝰ nō tm̄ poit ibi species relationis. sed etiā modos ꝺm quos aliqua dicūtur ad aliquid. sicut ⁊ i capitulo q̄litatis nō tamen ponit species qualitats sed modos. vnde dicit quale dicitur vnomō differētia substātie. nō tamen differētia substātialis ptinet pse ad genus qualitatis ita hic in secūdo mō relatiuoꝝ pn̄t poni illa ꝺꝫ que aliquid dicitur ad aliud. nō vt ꝺm relationem formaliter. sed vt secūduꝫ respectū aliquē ex trinsecus aduenientē hn̄tem similitudinem cum illo mō ⁊ tunc exponatur littera Actiua ⁊ passiua secūdū potentiā actiuaꝫ ⁊ passiuā dicūtur ad aliquid vt secūdum fundamenta relationuꝫ ꝓprie dictaꝝ. qd̄ sequitur ⁊ actiones potentiarum exponatur si de actionibꝰ de genere actionis ꝙ secūduꝫ eas formaliter dicūt̄ actiua ad passiua ⁊ ecōuerso nō qdē secundū relationes ꝓprie de genere relationis. sed ꝺm quosdā respectꝰ ptinentes ad secūdū modū relatiuoꝝ licet non ad genus relationis habentes tm̄ modū simileꝫ qbusdā spēbꝰ relationis. vt sic ista ptineant ad vnū modū relatiuoꝝ. nō autē ad aliquā spēm relationis. hec Scotꝰ ⁊ qdem egregie

Ex qbꝰ patet qualiter dilatari potest ser

mo aristotelis ibidē. ⁊ tu eligas modū tibi gratiorem.

Sed dubitat̄ qd̄ p p̄ncipium actiuū ⁊ passiuū q̄ sunt fūdamēta huiꝰ modi secundi habeat itelligi. Dicitur ɔiter ꝙ tale p̄ncipiū est forma que est p̄ncipiū agendi vel patiendi que est d̄ genere qualitatis. sicut potentia generatiua que ē q̄litas. Uerius tñ tenendū puto cū iohāne. Scoto ꝙ p̄ncipiū imediatum opationis tā actiuū quā passiuū potest esse aliud a qualitate aliter nō potest ɔuenienter saluari qualiter substantia vniuoce generet̄ postq̄ principiū generandi qd̄ est qualitas apud eos ⁊ substantia sunt diuersoꝝ generū. Nec fugiendū est dicendo ꝙ qualitas illa q̄ ē principiū generationis agit in v̄tute substantie q̄ est vniuoca generato. nā cū talis qualitas nō agat in v̄tute substantie nisi vt causa efficiens sequitur ꝙ cū efficiēs p̄mum plus causet q̄ illud qd̄ i virtute eius causat ⁊ inmediatius ⁊ habet aliquē effectū in generato quē nō habet aliud agens ꝙ substantia est magis imediatū p̄ncipium generationis quā data qualitas. Extēsius igit̄ determinādo dico ꝙ principiū agēdi potest esse in genere qualitatis ⁊ i p̄ma specie ⁊ secūda ⁊ in tertia ⁊ potest eē substantia. vñ in generatione substantie substātia est p̄se efficiens. Similiter super p̄ncipio patiendi qd̄ non ē res de genere qualitatis potest fūdari relatio secūdi modi sicut i substātia quāta que est immediatū p̄ncipiū patiendi respectu albedinis. Utrū aūt relatio immediate fūdari possit in substātia qd̄ videtur hic ɔcedi et quomō ex dicēdis fiet manifestum.

Noscere tñ oportet ex doctrina philosophi in hac p̄te ꝙ relatiua huiꝰ secundi modi im duplici repiuntur differētia q̄dā eī dicuntur talia secūdū potētiā actiuā ⁊ passiuā. nedū qualitatē audiendo sed substantiam modo declarato sicut calefactiuū dicit̄ ad calefactibile. q̄dā v̄o dicūt̄ talia secundū actionem vl' actꝰ harū potētiarū q̄ sunt agere ⁊ pati sicut calefaciēs ad calefactū aut secās ad id qd̄ secat̄ relatiue dicūt̄ secūdū actꝰ illarū potētiarū. Uorū autē q̄dā sunt relatiua solū i determinatis t̄poribꝫ. ⁊ talia sunt vt testatur. Aueroys ibidē res actiue ⁊ passiue que appropriātur temp̄ibꝫ terminatis sicut ꝙ agit i aliquo tēpe ⁊ nō agit i illo quare. s. Tho. i hoc quīto q̄dā dicūt̄ relatiua sm̄ tēpus preteritū sicut qd̄ fecit ad id qd̄ factū ē sic pr̄ ad filiū q2 ille genuit iste genitꝰ ē. vñ Aueroys pr̄ ⁊ filiꝰ sunt de genere agētis ⁊ patiētis in quo nō inuenit̄ actio ⁊ passio nisi i tp̄e terminato. vir eī ⁊ mulier nō generāt in qualibet etate sed i temporibꝫ vite determinatis hec ɔmētator. pp̄ qd̄ forte recte p̄cipit aristotiles septimo politicoꝝ dū i quit Adhuc autē ⁊ ad tēpantiā expedit coitus facere feminis senioribꝫ. intēpatiores enī videt̄ iuuēcule q̄ vse fuerint coitibꝫ ⁊ masculoꝝ corpa ledi videtur ad augmentū si adhuc corpe crescēte fecerint coitū. etenī huiusmōi quoddā tempꝰ determinatū qd̄ nō excedit multū. pp̄ qd̄ has q̄dē cōgruit circa etatē decē ⁊ octo ānoꝝ ɔiugari. hos autē circa triginta septē aut parū. in tanto enī tp̄e p̄fectis corpibus ɔiugatio erit ⁊ ad perfectionē procreationis ꝛc.

Quedā v̄o dicūtur relatiua sm̄ tempus futurū sicut facturus refert̄ ad fatiēdū ⁊ ad hoc genꝰ relationū reducūt̄ relationes ille q̄ dñr sm̄ p̄uatiōē potētie vt in possibile ⁊ inuisibile. dicit̄ eī aliquid impossibile huic vel illi. similiter inuisibile.

Dubitatur tñ q2 ex dictis videtur seq ꝙ paternitas fūdet̄ sup p̄ncipio actiuo ⁊ super actione aut egisse. Contra vna relatio sm̄ speciē nō potest habere diuersa fūdamenta nō solum specie. sed genere distincta. sed p̄ncipiū generādi siue sit substātia aut q̄litas ⁊ actio sunt genere distincta ergo ꝛc. R̄ndet̄ vno mō ꝙ potētia actiua q̄ est principiū generationis ⁊ actio hñt rationē vniꝰ fūdamēti. q2 potētia nō fūdat relationē nisi mediāte actione ab ea emanāte ⁊ q̄q̄ sm̄ q̄ditatē differant genere generalissimo. ɔueniūt tñ i ratione fūdādi Alit̄ dicit̄ ꝙ v̄ū fūdamētum paternitatis est illud qd̄ ex actione relinquit̄

Uerius tñ dicẽdu3 est aliter q̃ nõ incõue nit vnã relationẽ in spetie habere fũdaméta diuersa qñ nõ eq̃ i mediate. S3 ordine quo da3 iuicẽ se hñt. vñ paternitas nõ fundatur sup actionẽ tm̃. sed super actione ſm q̃ ipsa procedit a potentia actiua. vñ actio non est principiũ quo ad esse paternitatis. sed quo ad fieri tm̃ iõ paternitas potest manere acti one destructa. radicale tñ principiũ remanet sicut etiã abeũte tpe manet ipm qñ sic etiã effect⁹ absolutus vt sor. pducitur in esse me diante actione q̃ transit ipa potentia agẽtis a qua exiuit sortes remanẽte. Ad paternita tẽ ei non sufficit potẽtia actiua nec ad filiati onem potentia passiua. vt dicebat̃ ex Sco to cũ aliqs habeat illã pootẽtia q tñ non est pater. requirit̃ ergo act⁹ quo potẽtia exeat ad effectũ ꝛ q2 act⁹ trãsit ꝛ fũdamẽtũ opor tet manere. ideo requiritur vis aliqua hitus vel dispositio q̃ remanẽt. ꝛ si q̃ratur vtrum genuisse sit in patre generãte cessãte genera tione. dici potest q̃ genuisse generatione ge neratuꝝ fore. oĩa sunt in eodẽ subiecto vt i patre. vñ cũ impossibile sit patrẽ qui genuit filiũ nõ genuisse ipsũ genuisse est subiectiue i patre similiter ꝛ generare sicuti ꝛ posse in fu turum generare.

S3 dubitat̃ q2 videt̃ q̃ potentia actiua generãdi nõ sit fũdamẽtũ paternitatis vt ex determinatis ↄcessũ est. nã de⁹ nõ potest ani hilare paternitate3 ꝛ filiationẽ etiam posita potẽtia actiua generãdi ꝛ passiua. ergo potẽ tia actiua ꝛ passiua nõ sunt fũdamẽta illarũ relatõnũ. ↄsequẽtia est euidẽs. q2 posito sub iecto termino ꝛ fũdamẽto tamqua3 p̃ncipijs sufficientib⁹ ad relatõ3 de qua est sermo req̃ sitis ponitur relatio. nõ posset eni3 deus ani hilare par ꝛ impar stante numero. siue hoc fuerit pp idẽptitatẽ reale3 vt tenẽt minores ↄcedẽtes q̃ oĩs illa relatio est inseparabilis a fũdamẽto ꝛ ↄsequẽter eadẽ illi cui⁹ fũdamẽ to repugnat ex se esse sine illa. siue fuerit pp naturalem cõcomitãtiã vt p̃dicatores dixe re. Añs autem p̃ncipale arguitur q2 si deus id non posset facere aut hoc esset q2 relatio illa esset eadẽ fũdamẽto qd̃ apud vius dete minãtes nõ est ↄñdũ. vt qd̃e appuit p̃cedẽti nec eadẽ cũ actõe. s. cũ gñatõe. q2 gñatõe trã seũte mãet ipa rela⁹ vt cõstat. vel q2 gñatio necessario originaret illã relationẽ qd̃ etia3 dici nõ potest q2 de⁹ potentior est ad anichi lãdũ q̃ generatio ad originãdũ. Nec est ne gãdũ q̃ generatio effectiue non originat re lationẽ effectiue. sed solũ fũdamẽtaliter seu ipsa potẽtia generatiua q2 tunc relatõ nullũ haberet efficiens. nõ ei p̃r pducit eam. alias idem ageret in seipsu3.

Dicẽdũ q̃ fũdamẽtu3 paternitatis ẽ vnũ solũ. s. potentia actiua que fũdat paternitatẽ mediãte actione trãseũte. pp q̃ negetur añs gcqd sit de ↄsequẽtia p̃ncipali nõ q2 relatio nes sint ide3 fundamẽtis q2 sic de necessitate originãt̃ ab eis sicut etiã nõ potest anichila ri similitudo inter duo similia illis similib⁹ ſtantib⁹. Et ad ratõ3 adductã ↄcedit̃ q̃ de us est in infinitũ potẽtioꝛ ad anichilãdu3 q̃ generatio ad originãdũ ꝛ quã creatura ad illã causandum. deus autẽ nõ potest anihi lare relationẽ. illã ponẽdo. ↄstat autẽ q̃ posi tis hijs ex qbus de necessitate sequit̃ relatio ponitur ipsa relatõ. ꝛ ↄsequẽter respõdendo dicitur q̃ efficiẽs paternitatẽ est ipsũ suppo situm p̃r qui p̃se ꝛ directe pducit filium ↄse cutiue autẽ in filio filiationẽ ꝛ in seipso pa ternitatẽ mediãte generatione pducit q̃ ge neratio p̃se terminat̃ ad absolutũ ꝛ ex ↄse quẽti ad respectiuũ iõ q2 ad relationẽ nõ est per se mot⁹. nec incõuenit q̃ pater agat inse aliquod respectiuũ. ꝛ q̃q̃ nõ pducatur ali quod absolutũ tunc in patre sufficit tñ q̃ p ducat aliquod absolutũ vt filiu3 ad qd̃ seq̃ tur relatio.

Dubitat̃ secũdo q2 dictu3 ẽ q̃ relationes cause ꝛ causati sint trauscẽdẽtes ad nullum triũ modoꝝ reducibiles vt ex scoto determi natũ est in theorematib⁹ relatio tamen cau se in actu aut in potentia sub aliquo illoru3 modoꝝ colocatur q̃ritur sub quo mõ ↄtine tur ꝛ quare nõ ita de causa formali ꝛ finali Dicendũ ex doctrina. Scoti in quinto

metaphisice q relatio efficiētis in actu ⁊ materialis fūdatur sup re de genere actionis ⁊ passionis nō autē forme aut finis qꝛ efficiēs ⁊ materia pcedūt rē.forma vero ⁊ finis productionē ꝯcomitātur ⁊ sequūt ordinē nature.iō magis sunt vt termini actionis ⁊ passionis q̄ fūdentur sup ipsa actione ⁊ passione

Et si infertur causa efficiēs est ꝑfectior effectu ⁊ effect⁹ qn̄qꝫ ē substantia ergo formalis ratio in causa nō ē actio tāquā fūdamētū Respōdetur q illa ꝓpositio q̄ ponitur pro añte sic habet intelligi.cū efficiens quātum ad remotū fūdamētū relationis est perfectior effectu vel eq̄ ꝑfecta.

Nosce ē oportet hic q hic secūdus modus relatiuoꝝ differt a premissis q̄ sunt ꝑm numerum qꝛ in illis nō sunt alique actiones nisi ꝑm similitudinē sicut multiplicare diuidere cū mathematica abstrahāt a motu secūdo phicoꝝ.⁊ ideo i eis nō possūt esse actiones q̄ sunt ꝑm motū.vñ aueroys quīto metaphisice relatiua collocata i genere actōnis ⁊ passionis sunt relatiua per potentias existentes in eis ⁊ nō sunt sicut numerus.i numero ei nō est actio neque passio.Relatiua āt q̄ sūt in nūeris nō hn̄t actōs neqꝫ passiōes ⁊ accidentia extrema in rebus mobilibus.

Dicendū quarto quo ad tertium moduꝫ relatiuoꝝ q relationes tertij modi fūdātur in oi re cuiuscūqꝫ generis ymo etiam super ydeā in mēte diuina.qđ ꝓbatur qꝛ ois entitas ꝑm quā potest attendi ordo vni⁹ ad alteruꝫ potest habere rōꝫ fundati relatiōis vt sepe innotuit.ꝫ ꝑm rem c⁹cunqꝫ generis pōt attendi ratio mēensure pfectional' for'lr vel ydēptice nō q̄titatiue.qꝛ illa ad ꝑmū relatiuoꝝ modū ptinꝫ.qđ ꝓbaꝛ qꝛ in oi genere ē aliqđ ꝑmū qđ est mēsura ergo circūscripto oi habitu aliquid est in genere substātie qđ mēsurat omnem essentiam illius generis.⁊ eodē mō in alijs generib⁹ secūdū etiā ydeā i mente diuina potest talis ordo attendi cū sit mēsura ⁊ pfectio ydeati.secūdū etiaꝫ res diuersoꝝ generum talis potest attendi ordo qꝛ q̄libet res cuiuscūque generis est intelligibilis ⁊ potest mēsurare habitū cognoscitiuū q est in genere qualitatis ⁊ actualē ꝯgnitionē que est in genere actionis ergo ⁊c.

Ex quo infertur q cū ratio mēsure fūdari possit super oēꝫ essentiā.mēsuratū aut mēsurabile nō erit soluꝫ fūdatum sup habitum de genere qualitatis quāuis aliq̄ relationes etiā reales fūdētur sup ꝑma spē qualitatis ñ ꝑm q hui⁹.sed ꝑm q hn̄t rationē mēsure passiue vel actiue.

Dicendū quīto q licet relatio obiecti alicui⁹ habit⁹ad ipsū sit fundata in tertio relatiuoꝝ modo.nō tñ relatio obiecti alicui⁹ potentie inquātū actiuū vel passiuū ad ipsā potentiā.ꝑmū istoꝝ patet qꝛ obiectū habit⁹ habet rationē mēsure.habitus rationē mēsurati.vñ.s.Tho.quinto metaphisice.Scibile mensurat scientiam non secūduꝫ quātitateꝫ sed secundum mēsurationē esse vitatis.veritas ei sciētie mēsuraꝛ a scibili.ex eo ei q res est vel nō est oratio est vā vel falsa in pdicamētis. Nosce tñ oportet q obiectuꝫ scientie speculatiue ⁊ similiter practice vniuersalis q̄ n̄ ē ordinatiua ipsi⁹ opari tāq̄ scibile mensurat scientiā quaten⁹ sciētie ille causāꝛ a reb⁹ Scientia vō practica q̄ ē imediate opatiua q̄ diciꝛ pticularis quales sūt artes mechanice obiectū scibile hꝫ rationē mēsurabilis.scientia aūt rationē mēsure q̄tenus artificialia cāuntur a sciētia practica q̄ ē ars.⁊ h⁹ mō se hn̄t oia nautralia respectu scientie dei sič artificialia ad sciētiā nostrā qꝛ scientia dei est cā reꝝ vt aueroys.xij⁹.metaphisice s.ē eaꝝ mēsura ⁊c. Aduēte tñ q sciētia dei ē causa reꝝ adiūcta voluntate vt glosat.s.Tho.in quolibetis quolibeto quīto q̄stiōe pria articulo 2⁹. vt videbitur in.xij⁹.huius questione xix^a.Secūdū etiaꝫ principale declaratur qꝛ licet obiēm potentie qn̄qꝫ sit actiuū vl passiuū.nō tñ eadem est relatio obiecti ⁊ actiui Sed sūt due relationes i eodeꝫ fūdate absoluto.qñ ei obiectū quo ad existentiā realem corrūpiꝛ cessat agere i potentiā nō tñ desinit esse obiectū qꝛ similiter itelligitur ⁊ amaꝛ q nō est ⁊ qđ est qñ etiā agit vl patiaꝛ i potēti

am adhuc nō inquātū agit vel patit᷑. sed in quātū ē terminus actionis potētie ē obiectū. terminus dico in quē trāsit. nō terminus productꝰ qꝛ vt sic ē effectꝰ pducētis sicut ↄtigit obiectō potētie factiue. ↄstat autē ꝙ relationes iste nō sunt tertij modi. sed actiui ad passiuū relinquitur igitur ꝙ terminus nō in quē sed circa quē est actio manēs in agēte ē obiectū potētie vt intelligibile vel babitꝰ vt scibile ē relatiuū tertij modi.

Ex qbus ↄcluditur ꝙ obiecta potentiaꝝ passiuaꝝ nō referunt᷑ tertio mō. sꝫ secundo relatiuoꝝ mō solū ei obiecta illa agunt i potentias passiuas ⁊ nō termināt ipsās. qḋ pbatur nō enīꝫ termināt ꝭm substātias ipsaꝝ ruꝫ vt pꝫ nec ꝭꝫ passionē qꝛ si qs est terminꝰ passionis manet in patiente.

Ex quibus etiam sequitur ꝙ nec obiecta potentiarum actiuaruꝫ tertio relatiuoꝝ mō referūt᷑ nō terminus pductꝰ nec i queꝫ agūt vt pdictum est quare ꝛc.

Dicendū sexto ꝙ licet relatio obiecti ad babitū sit relatio rationis tñ relatio obiecti ad potētiam nō est relatio rationis primuꝫ istoꝝ pbatur oīs babitudo q̄ est alicuiꝰ entitatis pcise inquātū ↄsideratur ⁊ p considerationem alteri ↄperatur est oio relatio rationis. eo qꝛ ↄsideratio ē colatiua vnius ad aliud vt supra innotuit. sed babitudo scibilis ad sciētiā est buiusmōi ergo ꝛc. secunduꝫ pbatū fuit in primo buiꝰ q̄stione. xij vtrum aūt verū sit ꝙ sicut se babet obiectū potētie ad potētiā. ita obiectū babitus ad babitum diffuse babitum est q̄stione secūda ⁊ de obiecto potentie innotuit q̄stione illa vtruꝫ oēs actꝰ sint circa singularia.

Nosce tñ oportet quod licet ratio obiecti potentie vt sic abstrabat a ratione relatiua ipsum tamen inquātū obiectū necessario cōcomitatur aptitudo ad terminādū actū illiꝰ potentie siue fuerit potentia passiua apbensiua siue nō. nō tñ necessario ↄcomitat᷑ ratio motiui vt supra visū fuit in pmo.

Sed dubitatur in quo differat bic modus a duobꝰ pcedentibus. dicēdū qcqd pꝛe-

nientes impigant minoribus ꝙ relatiua bec modi tertij a relationis secūdi modi nō distiguntur p mutuā dependētiā aut non mutuā qꝛ in relatiuis tertij modi ita est mutua depēdentia sicut in alijs differenter tñ cū in relationis duoꝝ modoruꝫ sit oio mutua dependentia realis. in eis auteꝫ q̄ sunt tertij modi est solū dependētia realis i vno extremoruꝫ vt in mēsurabili in alio autē extremo est relatio rationis tm̄ vt in mensura. ppqḋ inquit Scotus primo sentētiarū. dis. xxxᵃ. ꝙ oēs relationes creature ad deū ptinent ad tertiū modū relatiuoꝝ ⁊ communiter dicunt Theologi ꝙ dei ad creaturā est relatio tertij modi quatenus creatura ad deū realiter refertur creator autē ad creaturā solū relatione rationis. Tū qꝛ est ens actualissimū. cui qꝛ repugnat esse in potētia ad aliqua Sibi ex tpꝛe nō potest aduenire relatio realis ad quā ab eterno fuerit in potētia. Tū etiā qꝛ cum sūmi necesse esse ideꝫ sit esse ⁊ posse esse ad nibil aliud est in potētia qḋ actu nō babeat. Tū qꝛ cū nulluꝫ ↄtingēs sit in deo formal᷑r impossibile est relationē ↄtigētē realem qualis est creatoris ad creaturā q̄ ē eiꝰ terminus ↄtingēs ⁊ adnichilabil᷑ esse i deo. Nec obstat ꝙ i textu dicat pbilosopbus qḋ ꝭm tertium modū aliqua relatiue dicāt᷑ ex eo solum ꝙ aliquid refert᷑ ad ipsū boc eni totū intelligēdū est de relatione reali qꝛ aliter non esset vum taliter ei audiendꝰ est sermo. Scoti pmo sētentiaꝝ loco allegato ⁊ alibi pluries dū igr Tertio mō relatiua dicūt᷑ q̄ dicūt᷑ ad aliqd qꝛ alia sunt eoꝝ ita ꝙ bec est p se differētia duoꝝ pmoꝝ modoꝝ a tertio qꝛ i pmis duobus est relatio mutua. in tertio autem non est relatio mutua. Sed alterum pcise refertur ad reliquū. sed reliqū nō refertur sꝫ tñ ē eiꝰ terminus. Et. dis. xxxv. relationes tertij modi differunt pse ab alijs duoꝝ modoꝝ qꝛ i illo tertio nō ē mutuitas sicut i alijs duobꝰ. Cū istis ei nō negaret Scotꝰ qn possit dari relatio rationis inter vnum extremum relatiuoꝝ tertij modi sicut inter ea opposito mō sumpta relatio itercipitur realis. qḋ exp

mens.dis.xxx^a.dixit. licet itellect^9 possit ne gociari circa terminū alicui^9 relatōnis tertij mōi ⁊ in illo causare relationē rationis.tñ il la nō est ratō terminādi.licet eniȝ aliqs intel lectus ɔferat quadraturā circuli ad scientiā causādo in illo absoluto ɂelationeȝ rationis tñ ista nō est ratio terminādi relationē scien tie ad ipȝ.ista eniȝ relatio rationis nō est in hoc absoluto nisi vt actu ɔsideratur ab itel lectu hec. Scot^9 ⁊ quā gloriose.⁊ in quolibe tis quolibeto quo q̄ritur vtrū act^9 appetēdi ⁊ cognoscendi sint essentialiter absoluti aut essentialiter respectiui exp̄mens causam mu tue ɂependentie relatiuoꝝ p̄mi ⁊ secūdi non autē tertij modi ingt.hec est differētia istoꝝ modoꝝ qꝛ in p̄mis duob^9 est relatio mutua ita q̄ in vtroq̄ȝ extremoꝝuȝ est ratio fūdan di relationē vnā ⁊ ratio terminādi relationē aliā.in tertio autē mō est relatio non mutua sed ratio fūdandi relationē est tñ in vno ex tremo ⁊ in alio ratio terminādi eādē.vñ sciē tia ⁊ scibile.sensus ⁊ sensibile vniformit̄ sūp ta vt ambo in actu vel ambo in potētia mu tuā hñt ɂependētiā sicut ⁊ alioꝝ modoꝝ re latiua qḋ cū satis manifestū sit ɂe scibili in actu.ɂe scibili in potentia hoc manifestū fiet esse enim scibilis in potētia ē ad aliud se ha bere ⁊ econuerso.nā scibile vt scibile est fm se ⁊ essentialiter refert̄ ad sciētiā in potentia nec accidit scibili qḋ sciat̄ in potentia qꝛ sci bile nō ē scibile nisi qꝛ ei^9 potest esse scientia si nāq̄ȝ esset scibile ⁊ ei^9 nō esset scientia i po tentia esset scibile ⁊ nō scibile pp qḋ in ratio ne ei^9 i cludit̄ sciētia in potētia sicut suū p se correlatiuū vt nō solū sciētia ɂependeat a sci bili sed etiā econuerso. Si vero difformiter sumant̄ nō inconueniṫ vt int̄ ea mutua non saluet̄ habitudo. Ex quo tanquā fūdamēto patet qualit̄ itelliged^9 ē philosophus i p̄di camētis dū iqt q̄ ɂestructo scibili ɂestruitur sciētia ⁊ nō econuerso quaꝛ nō sunt simul na tura.sūpsit nāq̄ȝ extrema illa difformiter ɂe structa ei sciētia i actu nō ɂestruitur scibile in potentia. vnde Scot^9 in p̄dicamētis illa relatiua q̄ mutuo pse referūt̄ ita q̄ vni^9 esse

sit ad aliud se habere ⁊ ecōuerso sunt simul natura pp ratōȝ. Arist. qꝛ posito vno ponit̄ reliquū ⁊ econuerso ɂestructo vno ɂestruit̄ ⁊ reliquū ⁊ econuerso.si tamen sint relatiua p accidens.vel nō p se relatiua mutuo.non oportet q̄ sint simul natura.p accidēs relati ua sūt q̄ nō fm suas formas dicūt̄ ad iuicē Et nō mutuo ɂepēdēt quoꝝ vnuȝ fm suam ꝓpriā formaȝ ɂepēdet ad aliud ⁊ reliquū e conuerso fm suaȝ formaȝ nō ɂepēdet ad ipȝ cuiusmodi sunt q̄ referūt̄ vt mēsura ⁊ mēsu rabile nō dixit Scot^9 mēsuratū sed mēsura bile vt innueret ea difformiter sumi.vnifor miter autem secus esset vt innotuit.

Distinguūt̄ ergo tertij mōi relatiua a re latiuis alioꝝ modoꝝ nō p mutuaȝ aut non mutuā ɔpendētiā.sed p fūdamēta qꝛ ubi re latiua mōi p̄mi fūdāt̄ sup quātitate aut p̄di camentali aut trāscēdenti q̄ dicit gradū per fectionis vt q̄stione i notuit p̄ma libri p̄mi Et relatiua secūdi mōi sup qualitate p̄dica mentali aut trāscendenti q̄ dicit modū p̄nci pij actiui vel passiui.nec sup aliqua essentia imediate fūdari potest relatio alicui^9 hoꝝ duoꝝ modoꝝ nisi inquātū hñt modū quā titatis vel qualitatis mō dicto. Relatiua ve ro tertij mōi imediate fūdari pñt sup quacū que essentia creata circūscripta quacūq̄ȝ ēti tate i ratione medij ut fūdamētū in oī eī ge nere ɂeducta quacūq̄ȝ entitate vt fūdamēto medio ē dare vnū p̄mū qḋ ē alioꝝ mēsura. ⁊ illḋ p̄^{us} vt fūdans rōȝ illā mēsure nō ɂ rō ccio bȝ rationē quātitatis nec p̄ncipij actiui nec passiui vt pȝ in qbusdā relatōib^9. Et ex his pȝ q̄ male ipugnāt̄ minores apud nōnullos ꝯternētes dū dñt q̄ si cōcedat̄ q̄ illa sup q b^9 fūdātur relatōs p̄mi mōi hñt rōȝ quātita tis silr ɔtra eos dicā q̄ oīa sup qb^9 fūdātur relatiōes tertij mōi hñt modū virtutis actie aut passiue. Patet eniȝ q̄ hoc vltimū falsū est vt innotuit.

Nosce tñ oȝ q̄ lȝ oēs relatōs que ɔsequū tur q̄titateȝ sint res nature q̄tuȝ ad vtrunq̄ȝ extremū loquēdo ɂe q̄titate p̄dicamētali.vt s. Tho.i qōib^9 ɂe po^a. ⁊ in p̄ia pte qōe.xiij^a

tū relatōs tercij modi saltē in altero extrēoꝝ sunt rationis qꝛ fūdate in quātitate ꝑ fectibili aut in mēsura esse ⁊ vitatis.ē.n.aliqd mēsurari itellectū de ei⁹ quātitate determinata ꝑ aliud certificari vt Scot⁹ i quolibetis quolibeto.xiij.ita ꝙ mēsurari importat rꝛspectuꝫ ad itellectū cui fit certitudo.⁊ mēsurā ꝑ quā fit certitudo.ꝑma nō ē realis sicꝫ nec scibilis ad scientiaꝫ secūda causati nō in esse ſꝫ in cognosci ad cāꝫ in cognosci.⁊ hec ē relatio realis quātū ē ex pte depēdentie causati ad causā q̄ dependētia est ratione extremoꝝ ⁊ non tamē ꝑ actū intellect⁹ opantis hec ad aliud. tū qꝛ ista hitudo depēdētie nō qdē ipsi⁹ cāti ad cāꝫ suā q̄ bñ ē realꝫ.ſ3 depēdentie obiēcī vt cogniti ad obiectū vt ꝑ qꝺ cognoscit̄ ē int̄ extrēa nō vt bñtia esse reale ſꝫ tm̄ vt bñtia esse cognitū.iō ista hitudo non ē simplr̄ realꝫ.nec tū ē ita pure relatō rōis sicꝫ est illa q̄ ē vniuersalis ad singulare vel illa q̄ ē ꝯtradictorij ad ꝯtradictoriuꝫ.qꝛ.Aristo.nō dicit relationeꝫ in tercio mō esse mēsurati ad mēsurā. sed eē mēsurabilis hoc ē apti nati mēsurari ad mēsurā hoc est aptā natā mēsurari quod sic potest itelligi sicꝫ ex dictis pꝫ mēsurari actualit̄ ē actualr̄ depēdere in cognosci ita mēsurabile dicit aptitudinē vel potētialeꝫ depēdentiam in cognosci. vel dicit depēdētiaꝫ in cognoscibilitate.vnūquodqꝫ aūt se hꝫ ad cognoscibilitatē sicꝫ se hꝫ ad entitatē.igit̄ ꝑ mēsurabile intelligit̄ illud substractū rōe cui⁹ hoc est mēsurabile.⁊ illud est entitas causata vel ꝑticipata vt sit in tercio mō relatiuoꝝ ꝑ h° ꝙ est aliqd dici vt mēsurabile ad mēsurā intelligit̄ dici tanq̄ depēdens in entitate ad illꝺ a quo pticipat entitatē vt sic sit relatio simplr̄ realis ex pte mēsurabilꝫ in hoc 3° mō.qꝛ illud intelligit̄ ens ꝑ pticipatōꝫ vel imitatōꝫ respcū alterius.hec ille ⁊ mltuꝫ resolute.

Propter quartum

qdē h⁹ ad ꝑmū aū opp^m neganda est ꝯña.⁊ ad ꝓbatōꝫ ꝯcꝺuꝫ ꝙ relatō ꝺ pñto relatōis nō est eadē fundamēto suo qcqd sit de quibusdā relatōib⁹ trāscēdentib⁹. nec ē veꝝ generalr̄ ꝙ tanta sit distictio in relatōib⁹ q̄ta in fūdamētis relationū.qꝛ fundamēta sūt distinguētia extrinseca in qbus nō est veruꝫ ꝙ equalis sit distinctio indistincto sicut i distiguente.vñ Scot⁹ aīa ⁊ vermis distingūtur iter se nō tū tm̄ sicꝫ sol ꝓducēs vermē eff. dine ⁊ de⁹ creans aīaꝫ ymo ⁊ in distinguētib⁹ intrinsecis id nō necessario veritatē hꝫ.due ei species specialissime distingūt̄ nō tū se totis qꝛ i genere ꝯueniūt ⁊ tū differētia specie distingūt̄ se totis in ꝓposito itaqꝫ fūdamēta pñt distingui genere relateōs tū erūt eiusdeꝫ generis. sicꝫ g° vniūsalitas pōt fūdari i re c⁹ libꝫ gñis.ita ē repugnat qn sup duo distīcta gñalissi^a possit rela° eiusdē gñis ymo eiusdē spēi fūdari.a q̄ āt ⁊ quō sit sumēda distīctio relatiuoꝝ eēntialr̄ taꝫ nūeralꝫ q̄ specifica aut gñica qōe sequti q̄ erit.xviij.fiet māifestū.

Sed qꝛ ꝑncipia essendi sūt ꝑncipia distiguēdi.dubitatur vtrū generaliter maior sit distinctio principiatis quā i ꝑncipijs an ecōuerso.dicēdū qꝺ sec⁹ est loqui de vnitate ⁊ pluralitate ⁊ de distinctione ⁊ ydēptitate siue ꝯuenientia naꝫ in ꝑncipiatis maior ē plꝛalitas quaꝫ i ꝑncipijs in qb⁹ ē maior vnitas vñ Galienus.viij.de iuuamētis mēbroruꝫ multe opationes ab eodē istrumento ꝓueniunt ⁊ tota causa ē qꝛ q̄ in effectib⁹ sūt plurificata in ꝑncipio vident̄ vniri. cuꝫ ꝓcessus a causis ad causata sit q̄ si ꝓcessus ab vnitate ad mltitudīēꝫ ꝺ distīctōe āt ñ vr̄ dubiū qn maioꝛ sit distinctio in ꝑncipijs q̄ in ꝑncipiatis potētie nāqꝫ matie distingūt̄ ē formas ad q̄s t̄minānt̄ nō tū tāta est distinctio ⁊ repugnā^a pōaꝝ int̄ se q̄ se i eodē ꝯpatiūt̄ sbiēcto ita ē i fōrmis q̄ ad seīuicē r̄pugnātes i eodē sūt subiēcto icōpossibiles.Sco.tū i.vij°.dis.ꝑmi ꝯcedit ꝙ maioꝛ ē distictio i ꝑncipijs q̄ in ꝑncipiatis.i.maiō ñ ꝯueiētia.i.i pacuioꝛib⁹ ꝯueniūt sicꝫ dr̄ie specifice q̄ sunt pn^a spēꝝ nō ꝯueniūt in gñe i quo ꝯuenīunt ipse species.

Ad fm ꝑncipale iuxta doctrina minoruꝫ ꝯcedētiū relationē ad deū q̄ oīs ē oī creature ēē idē realit̄ fūdamēto.tū qꝛ inest oī creature sine qua ipossibile ē creaturaꝫ eē sine ꝯtra

dictione. tū etiā3 q2 cuilib3 tali vniformiter inest. Facil' eēt argumēti solu° q2 creatō illa ē rela° trāscēdens de q̄b° ñ extat p̄sens sermo. iuxta vero predicatores distiguētes creati onē realit̄ a creatura. Dicendū ē q̄ rela° tal' fundata ē vl' sup eēntia sub eē recepto. vl' su p potētia passiua creandi lucidi° id exp̄mē do sic̄ ꝛ generatio passiua sm̄ q̄ dicit̄ ꝛlatio nē fūdat' sup po^a passiua gn̄andi. Ad ꝯfirma tionē de habitudie mē ad formā. dicendum q̄ habitudo illa est realr̄ ip̄a materia. habi tudo nāq3 alic° po^e ad actū p̄^m vt h3. s. Tb. i p̄^a pte. q. lxxvij. articulo p̄° ē eēnlr̄ ip̄a po^a cū g° ñ sit relō p̄ntalis nihil de ea sit ad p̄ns s̄mo. Ad 3^m principale rn̄r ex doctria. s. Tb. ꝛ Sco. q̄ ph̄us enumerās relatia triu3 mōꝝ loq̄t̄ solū d̄ ill' q̄ p̄se p̄ referūt̄. ꝯstat āt q̄ ea q̄ r̄ferūt̄ rōe gn̄is nō referūt̄ p̄ s̄ solū se. ipsu3 āt gen° qd̄ refert̄ p̄se p2imo ꝯtinet̄ sub aliq̄ istoꝝ mōꝝ. sic̄ pt3 de scia q̄ refert̄ tercō mō. ꝓpter qd̄ ad ipsu3 gen° cōe quod sic refert̄ reducūtur ipsa relatiua sm̄ gen°. p̄nt itaq3 ptinere ad eūdē modū l3 nō eq̄ p̄.

Ad quartu3 principale dicendu3 q̄ aliq̄ relatio imediate fundat̄ sup quātitate vt in- notuit. ꝛ vlteri° negāda est hec ꝯn̄a sup s̄ba nec sup vbi fundari pōt relatō p̄ntalis. ergo nec sup q̄ntitate qcq̄d sit de an̄te. Et ratio est q2 nullū p̄ntu3 pōt h̄re rōe3 fundamēti ꝓpin qui relatōis nisi sit ratō qua vna entitas ad aliā ordinet̄. q̄litas ergo q2 sm̄ q̄ h° nō reci pit̄ nisi in subiecto in quo est nō pōt habere rōe3 fundamēti nisi h̄eat rō3 potē^e actiue aut passiue aut mēsure vel mensurati. ꝛ silr̄ s̄ba ꝯsilr̄ ꝛ alia p̄nta poti° ꝯsequūt̄ relatōe3 vt qn̄ ꝛ vbi ideo ꝛc. S3 dubitat̄ vtru3 sup s̄ba3 imediate fūdari possit relatio p̄ntalis.

Dicendu3 seriatim iuxta veritates istas Primo q̄ relatio p̄ntalis vt excludant̄ di- uine relatōes p̄se fundari nō pōt sup substan tia tanq3 sup fūdamēto ꝓpinquo. In hoc co incidūt. s. Tbo. ꝛ Scot°. ꝛ ratio multiplex assignatur. primo q2 nulla relatio pōt inesse alicui subiecto nisi mediāte aliquo fundamē to vt coīr d̄r. Sc̄do q2 accn̄s in triplici gn̄e cause dependet a substātia. vij°. metaph̄ice. ergo si de ꝓximo relatio p̄se fundaret̄ supē substantia pfectius h̄ret esse q̄3 alia accn̄tia. quod est falsu3 cū relatio minu3 h̄eat d̄ na tura entis. vt. s. Tbo. 3° sniaꝝ dis. 2^a. qōe. 3^a articulo 3°. Sup illo etiā vt fundamēto ꝓxi mo. ꝛ p̄se fūdari nō pōt relatio p̄ntalis per qd̄ aliqd ordinat̄ ad seipsu3 tantū ꝛ nō ad aliqd alterū. sed substantia est huiusmōi. vt̄ s. Tbo. in qōib° de po^a qōe. vij^a. articlō. ix° in corpe. p substantiam ꝛ qualitatē ordinat̄ aliqd ad seipsu3 tm̄ non āt ad alteꝝ nisi per accn̄s. ꝛ in 3°. ph̄icoꝝ pbat. s. Tbo. q̄ rela° nō pōt imediate fūdari sup substātia. relatō eni h3 esse d̄bilissimū qd̄ ꝯsistit tm̄ in hoc q̄ est ad aliud se h̄re. o3 g° q̄ sup aliqd̄ aliud accn̄s fundet̄. q2 pfectiora accn̄tia sūt ꝓpin- qora substātie ꝛ eis mediātib° alia accn̄tia insunt substantie. Scot° q̄3 qnto metaph̄i- ce in idē coicidēs inq̄t. Idē3 sile ꝛ eq̄le signt relatōes ꝛ fūdant̄ imediate sup vnu3 prin^m nūeri. remotū aūt fundamētu3 est res diuer soꝝ generꝝ. ꝛ alibi in eodē qnto. rela° realis fundat̄ sup rē c°cunq3 gn̄is. qd̄ intelligendū est ꝓpinq̄ vel remote mediate vel imediate vt p̄mitas s̄be respcū q̄ntitat] q̄litat]. p̄nci- pioꝝ agēdi i relatōe q̄3 fūdari pōt rela° vt videbit̄.

Dicendu3 secundo q̄ l3 substan^a sit rela- tionū p̄dicamntaliū fūdamētū remotū ꝛ medi atū tn̄ relatōs p̄ntales sup eēntia cui° l3 p̄nti p̄nt fūdari imediate iq̄tū eēn^a p̄ntal' h3 mo- dū q̄ntitat] pricipij actiui vl' passiui m̄surevl' m̄surati. quod pbat̄. nā ydēptitas generica aut specifica ē rela° real'. vt. vij° h° ondetur talis autem immediate fūdat̄ sup substā^a ꝛ nō sup vno de genere q̄titatis. vt p3 de disti ctōe specifica duaꝝ intelligētiaꝝ ꝛ eaꝝ vni tate vel ydēptitate generica. vn̄. s. Tbo. in qōib° de potētia qōe. vij^a. articulo. ix°. in cō pe. p s̄ba3 āt ꝛ q̄litatē ordinat̄ aliqd ad seip su3 tm̄ nō āt ad alteꝝ nisi paccn̄s. i. sm̄ q̄ q̄- litas vel forma substātialis aut mā h3 rōe3 virtutis actiue vel passiue ꝛ sm̄ q̄ in eis cau sat̄ aliq̄ ratio q̄titatis put vnu3 in s̄ba facit

ide3.7 vnũ in qlitate facit sile.7 nũerus siue multitudo dissile 7 diuersũ in eisdẽ.hec.s. Tho.7 qõe.viij.articulo pꝛio.in deo autem q̃titas esse non põt neq3 cõtinua n3 discreta n3 aliqd cũ q̃titate siltudinẽ hñs nisi multitudo quã relatio facit 7 vnitas que essentie competit.

Dicendũ tercio q relatio rõis põt esse in substãtia sine fundamẽto distincto realiter a substãtia.pt3 de relatõe materie ad formã3.

Dicendu3 quarto q relatio realis in vno extremoꝝ 7 in alio rõis.ex ea parte qua est relatio rõis imediate fundari põt super substantia vt relatio scibilis ad sciã3.

Et si querat̃ vtrũ aliqua relatio possit inesse alicui subiecto sine fundamẽto distincto a substãtia.Dicẽdu3 q relatões trãscendentes sic dr̃ia oppositio ydẽptitas 7 siles que circuũt oẽ pñtum q̃ fundari pñt in oĩ gñe vt hñt modũ quãtitatis pꝛicipij actiui vel passiui mẽsure aut mẽsurati si fũdant̃ sup aliquo pñtoꝝ accñtiu3 nõ pñt inesse subiecto sine fũdamẽto distĩcto realr̃ a substãtia sic ydẽptitas specifica duaꝝ albedinũ non põt esse in substãtia nisi mediãte albedine que realiter distinguit̃ a substãtia.Si võ fundent̃ supẽ vno de pñto substãtie hñte modum q̃titatis l3 nõ reqrant fũdamẽtu3 distinctũ realr̃ a sbstãtia.suff.cit tñ q fũdamentũ distiguat̃ rõe quali est ydẽptitas specifica soꝛ.7 pla.que inest eis mediãte vnitate ab eis differẽte ratõe tm̃ 7 nõ realr̃.Relatõnes autẽ reales vt pẽnitas 7 huiusmõi nõ pñt inesse subiecto remoto sine fũdamẽto realr̃ distĩcto a substantia.qꝛ mediãte q̃titate aut potẽtia actiua 7c. ꝓpter qõ recte dixit.s.Tho.tercõ sentẽtiaꝝ dis.2ª.q.3ª.natura relatõis est vt in alijs generib⁹ reꝝ cã3 hẽat.qꝛ mĩnu3 h3 de nã ẽtis Utrũ ãt in mã pꝛia imediate fundari possit relatio in sequẽti qõe videbit̃.

Ad illud autẽ qõ in pꝛincipali argumẽto adducebat̃ q idẽ cõtinẽs refert̃ ad plura cõtenta.dicẽdu3 vt Scot⁹ q ñ refert̃ ibi vnũ ad diuersa pꝛio.sed cõtinẽs in cõi ad cõtentũ in cõi.Et l3 vna relatio nõ sit in tot subiectis sic alia.qꝛ pẽnitas põt esse i vno subiecto 7 filiatões in multis filijs.tamẽ q̃t filiatões sũt in diuersis filijs tot pẽnitates in vno qui est pater.quare Scot⁹ alibi in codẽ qnto inqt idẽ põt subiectiue referri ad multa cõtenta.ß cõtinẽtia multiplicat̃ quotiẽs aliud extremũ mltiplicat̃.q̃q3 apõ doctrinã.s.Tho.idẽ pater vnica pẽnitate nũero ad plẽs filios referat̃ etiã eq pꝛimo.vt supi⁹ ꝓ pte inotuit.7 inferius etiã magis manifestũ fiet 7c.

Ad qntũ pꝛicipale dicẽdu3 q l3 duplcitas nõ insit nũero mediãte aliq̃ alio fũdamẽto.inest tamẽ substãtie mediãte q̃titate q̃ est ei⁹ pꝛimũ fundamẽtu3.Cũ eñ dicit̃ q duplcitas inest imediate 7 nõ mediãte aliq̃ fundamẽto.qꝛ tũc ess3 ꝓcessus i infinitũ cõcedit̃ ex hoc tñ nõ est cõcludẽdu3 q ad huiusmodi relatões nõ reqrat̃ fundamẽtũ.qꝛ relate ad subiectũ pꝛincipale qõ est sba si illi inesse debeãt tales relatões dupli dimidij equal̃ 7 inequal̃ reqrit̃ fundamẽtu3 qõ est quantitas. relatões nãq3 fundate sup q̃titate.i.duplum dimidiũ equale inequale nõ solum denoiant sua subiecta pꝛincipalia.ß ẽt ipsos nũeros 7 lineas.vñ dr̃ q vn⁹ nũer⁹ est relat⁹ ad aliũ 7 vna linea ad aliã3.qꝛ q̃titas denoiari põt ab accñtib⁹ que in ea sũt.Et ratio ẽ qꝛ q̃titas de nã sua h3 sitũ 7 positõe3 in ptib⁹ suis fm vnũ gen⁹ suũ subalternũ.iõ põt p se stare sine subiecto vt credit̃ in sacramẽto altaris. 7 iõ põt alioꝝ accñtiũ esse subiectũ q̃ imediate sunt in quãtitate.vt.s.Tho.in tercia pte qõe.lxxvij.ª articulo 2º.ꝓpter qõ nullũ accidẽs denoiat̃ a seipso vel a gñe suo sic q̃titas.nõ eñ dicit̃ q albedo est alba aut colorata.sicut dr̃ q linea est q̃ta cũ alia accñtia nõ possint hr̃e rõe3 subiecti p se sicut q̃titas. Et quãq3 p se stare idest non esse in subiecto nec natu3 esse in subiecto ꝓprius substantie modus dicat̃.tñ quãtitas 7 si actualr̃ possit esse sine subiecto.nata tñ est semp in subiecto esse.accidentis.n.esse est inesse nõ qde3 actualiter vt in sacramento altaris.sed aptitudinalr̃ quod ab accñte impossibile est remoueri de quo diffusius dicetur.

Ad ɔfirmatõe; quinti principalis dicendu; ex doctrina Scoti ꝙ sicut ens multipliciter dicit̄ ita ꝛ vnu;. propterea cõcedit̄ ꝙ vnũ inuenit̄ in omni genere sic̄ ꝛ ens. quare Scot⁹. viijº. metaphice. sic̄ vnũ in cõi imme diate cõsequit̄ ens in cõi ita ꝙ nullũ est mediu; nobis notius ad hoc demõstrandũ nec forte aliq̄d mediũ in re aliud a q̄ditate extremoꝝ. ita singula entia ẜm ꝓprios grad⁹ entitatis cõsequit̄ imediate ꝓpria vnitas. sicut ergo nõ omnis entitas est vni⁹ rõnis ita nec vnitas. nec est alia ratõ diuerse vnitatis nisi alia entitas quã cõsequit̄. Cu; ergo dicit̄ ꝙ relatio ydẽptitatis nõ erit p̄dicaĩe in genere substãtie ꝛ sic de equalitate respcũ q̄ntitatis. silitudine r̄spcũ qualitatis. Dicẽdũ est ꝙ substãtia hic accipit̄ ꝓ essentia cuiuscunq; generis. i. que cõis est cuilib; generi ꝛ nõ ꝓ re determiati generis distincta ɔtra alia p̄dicamẽta. his enĩ modis duob⁹ substãtia sol; sumi. vt. s. Tho. p̄mo sniaꝝ dis. xxvª. q. pª. articlo primo ad septimũ. Similr̄ quãtitas hic accipit̄ est quãtitas pfectõis inquãtũ est gradus essential̄ rei que cõis est cuicũq; generi p̄ntali cui ɔuenit esse quãtu; q̄d dr̄ ꝓ ter relatõs q̄ ẜm ei⁹ rõe; q̄ntitatiuã nõ est ẽs quãtu;. ꝛ nõ sumit̄ pro quãtitate p̄ntali. De fundamẽto etiã silitudinis dicẽdu; est ꝙ ipsu; est qualitas nõ q̄de; determiati p̄nti. sed q̄litas essential̄ eo mõ quo dr̄a specifica dicit̄ qualis. sicut ergo relatiua secũdi modi dicunt̄ fundari sup principio actiuo vel passiuo siue illud fuerit q̄litas aut substantia vel alterius generis. ita dicẽdu; ꝙ ydemptitas silitudo ꝛ eq̄litas fũdãt sup vnitate siue vnitas fuerit de p̄nto quãtitatis siue alteri⁹. verũtamẽ imediatũ fundamẽtu; cuiuscũq; istarũ relationũ si stricte sumant̄ est vnitas q̄ est prin^m nũeri. remotũ ṽo fũdamẽtũ est res diuersoꝝ generũ apud vnam opiniõe;. vel ille tres relatões fundari p̄nt in oĩ genere ꝛ sup rẽ illi⁹ inquãtu; res est q̄d ꝛ inq̄tu; sic vna fundat̄ ydẽptitatẽ. ꝛ inquãtu; res est qualis q̄litate ẽntiali fundat silitudinẽ. inquãtũ ṽo res h; q̄titatẽ pfectõis sic fundat eq̄litatem. Cu; enĩ õe ens omni enti compatũ sit idẽ vl diuersu; ydẽptitas nõ est tm̃ in g̃ne sb̃e. sed in oĩ g̃ne. Silr̄ albedo ɔpata nigredini non est silis nec equal. ergo eadẽ sibi ꝛ diuersa a nigredine. diũsitas q̄ꝙ est ẜm vnãquãq; cathegoriã q̄nto metaphice. sed diuersũ ꝛ idẽ opponũt̄. ergo idẽ nõ determinat̄ solũ ad genus substãtie. Indiuidua et̄ eiusdẽ spẽi non solu; habẽt vnitatẽ in spẽ sed h̃nt vnitatẽ in dr̄ia specifica. ꝛ inquãtu; sic vnũ aut sũt eade; ꝓprie loquẽdo aut nõ. si sic tũc incõueniẽnt̄ diuideret̄ vnũ in vnũ nũero. spẽ. genere ꝛ ꝓportõe q̄nto metaphice. nõ ergo sunt eade; in differentia specifica ergo sunt silia in differẽtia cũ ɔueniãt in illa ꝛ dr̄ia p̄dicetur de illis in quale. ꝛ ɔñr nõ solũ in genere qualitatis repit̄ silitudo. Itẽ Boeti⁹. spẽs est tenuis silitudo singulariũ ꝙ equalitas etiã nõ fundet̄ in solo p̄nto q̄titatis probat̄ q: in oĩ g̃ne est vnũ primũ q̄d est mẽsura ⁊c. per cui⁹ accessu; dñr pfecta ꝛ min⁹ pfecta. ergo eq̄litas ibi nõ fundat̄ in quantitate.

Ampli⁹ in genere q̄litatis est magis ꝛ min⁹ nõ a maiori ꝛ minori in quãtitate. q: alit̄ equ⁹ ess; magis albus q̄ margarita. hec igit̄ tria sunt in oĩ g̃ne q̄uis sint spẽs relatõnis. ꝛ hoc mõ coiter ɔcedit̄ ꝙ oẽ ens omni enti cõpatu; est idẽ vel diuersũ sile vel dissile eq̄le vel ineq̄le. Aduertẽdu; tñ vt Scot⁹ p̄mo sniaꝝ dis. xixª. ꝙ ydẽptitas silitu⁰ ꝛ eq̄litas coiter relatões cões appellate si ꝓprie sumat̄ a ꝓpriãt̄ distinctis generib⁹ vt ydemptitas sb̃e. eq̄litas q̄titati. silitudo q̄litati. dico tam̃ ꝙ fundamẽtu; remotũ istaꝝ relationũ ẽ res illi⁹ generis puta eq̄litatis fũdamẽtũ est res de g̃ne q̄titatis ꝛ silitudinis est res de genere q̄litatis ꝛ ydẽptitatis res de g̃ne substantie. ꝓximũ tñ fundamẽtu;. vel rõ ꝓximi fundamẽti est vnitas talis rei. q: super rem talis generis vt diuersa est fundant̄ etiã relatões disquipantie ꝛ nõ cões. iste vero tres relationes cões non ꝓprie sumpte ymo lato vocabulo sunt relatões trãscẽdentes l; nõ ɔuertibiles cũ ente distincte. tamẽ diuidẽtes ens sicut diuidit̄ in necessariũ ꝛ possibile nãe fũ-

dari immediate in quocunq ente. Sicut.n.qd cunq ens est in se qd.et hz in se aliquē determinatū gradū in entib⁹ et est forma vel habens formā.ita etiā sup quodcunq tale ens fundari pōt relatio triplex coiter sumpta.qz ydēptitas sup quodcunq ens inquātum habet magnitudinē aliquā pfectōis que dicit quātitas virtutis. de qua Aug⁹.vi°.de trinitate.In hijs que nō sunt mole magna idem est melius esse qđ magis esse. Silitudo q3 et dissilitudo fundari pñt supē qđcunq ens inquātu3 est quale et qualitas qdā3 . de quo modo qlitatis loquit phus qnto metaphice cap° de qualitate.vn⁹ modus qlitatis ē differētia substātie idest fbalis.et hoc mō indiuidua eiusdē spēi sunt essen^r silia inquātum hñt eandē3 dñā3 specificā q est vt qualitas essentialis eo℞.Et hoc mō accipiēdo relatōes istas cōes nō ppie dicit phus.x°.metaphisice q oē ens omni enti compatū est ide3 vel diuersu3.ita etiā oē ens oī enti compatū est equale vel inequale.sile vel dissile. Ex q bus sequit q licz fundamētu3 ydēptitatis similitudinis et eqlitatis hoc mō coiter sumpte est ens in cōi compatū ad quodcunq ens in cōi.ita ēt ille relatōes sunt transcendentes hec Scot⁹ et gloriose.Tua autē interest inquirere nūquid vna relatio formaliter sit alteri eadē cū relatio formaliter nullā magnitudinē habeat pfectionis q ē fūdamētū ydēptitatis vtvisū fuit.q.p^a pmi metaphice.Et si dicat si res de gñe sbe sit qlis qlitate essentiali et ens hñs tale3 vnitatē sit sile.ergo cū hic hō hāc vnitatē hēat hic hō erit silis sibi ipsi qđ est falsu3.est.n.silitudo re℞ differētiū queni entia.Dicēdu3 q fundamētu3 ydemptitatis pōt esse vnū nūero. iō idem nūeralr sibi ipsi pōt esse idē.vnitas autē que est fundamētu3 silitudinis ē vnitas specifica solū. iō ide3 in nūero nō est sibi ipsi sile. Sed cōtra sicut silitudo fundat in vnitate specifica ita hec silitudo nūeralis in vnitate nūerali. Rñdet ocedēdo oñs et oña3.sed hoc accidit silitudini inquātu3 silitudo est q fundet in vnitate nūerali.et illud ide3 queit p se ydēptitati sal te3 nūerali ideo ꝛc.

Aduertendū tñ q ppie loquēdo alia est relatio duo℞ albo℞ q dr silitudo et duarū albedinū que verius dicit ydēptitas.Est.n silitudo inter duo alba relatio realis fundata sup vnitate qualitatu3.s relatio qua due albedines dicunt siles nō est silitudo nisi in natura spēi que est ydēptitas specifica.albū g° dr hre silitudinē cū altero albo p albedinē que inest ei.sed albedo dr silis alteri per seipsa3.vnā autē albedinē esse silem alteri p seipsa3 nō est aliud q ipsa3 habere esse specificū.Albi ergo ad aliud albū videt silitudo accñtalis vbi albedinis ad aliā albedinē videt silitu° cētialis q est ydēptitas specifica

Ad sextū pncipale dicēdu3 vno° q ydēptitas nūeralis est relatio rōis qūis fundamētu3 ei⁹ sit vnū reale. et causa assignat apud Scotū dicente3 q relatiui esse ē ad aliud se habere. idē āt nūero nō pōt ad aliud se hre nisi rōe inqtu3 intellcūs simplr vtitur vno vt duob⁹.et apud.s.Tho.qz extrēa nō sunt [illegible] alr distīcta qđ requirit ad relatiōe3 reale3. Vñ.s.Tho.in pria pte qōe xxviij^a.articulo pmo ad 2^m.Relatō que importat p hoc nomē ide3 est relatio rōis si accipiat simplicit ide3. sec⁹ autē est q dñr aliqua esse eadē nō nūero.sed in natura generis aut speciei.

S3 contra arguit q relatio ydēptitatis nūeralis eiusde3 ad seipsu3 sit relatio realis na3 ide3 et diuisu3 sūt otraria.x°.mē^te.qz sūt opposita nō puatiā nec otradic^a.sed otraria sūt in eodē gñe.x°.mē^te.cōstat āt q diuersitas est relatio realis. ergo ydēptitas ē rela° realis cum ens reale nō opponat enti rōnis

Amplius omē ens omni enti compatum aut est idē aut diuersu3 decīo metaphisice. Idē ergo et diuersu3 sunt cōtraria immediata circa ens et cōuertibilia.sed ens rōnis est distinctū cōtra ens reale.nec est passio quertibilis cū ente extra aia3.qz ens reale potest esse sine ente rōis. ergo ydēptitas non ē ens rationis.

Cōfirmat qz si ydēptitas esset ens rōnis non esset de osideratōe metaphisici.Sed lo

gici cõtrà pħm.x°.metapħice cap° 2°.

Adhuc ex illo sequit' q omne idẽ ens est pacciñs idez eidez ⁊ nõ essentialr.pbatur cõ sequẽtia q2 de pse rõe hui° qd est idez inq̃tuz idez est aliqd attributũ sibi a rõe.hoc cõcederet solutio.q2 esse lapidis nõ est idẽ sibi nisi aliquid attributũ sibi a rõe.quare erit vt fundamẽtuz ⁊ vt termin° sibi idez paccidens.sicut hõ ⁊ hõ simil'.q2 vt est terminus est aliqd cũ attributo aliquo a rõe.⁊ in alio termino silr est aliqua ɔpositio rei ⁊ rõis.⁊ ɔñr ille termin° ɔpositus ex re ⁊ ratõe ẽ idẽ paccidẽs alij termino relatiuo illius diuersi attributi a rõe vni termino ⁊ alij.q2 que attribuũtur vni termino ⁊ alij sunt diuersa.

Cõfirmat' q2 tũc õe idẽ essz idẽ p diuersũ pbat' ɔña q2 p se ratio referẽdi idez sibi est alietas ex hoc q intellect° attribuit aliquid rõis vtriq3 termio.ɔñs autez est impossibile q2 idẽ dr pacciñs ⁊ fm se sicut ⁊ vnũ p pħm ergo aliquid est idez eidez fm se.

Amplius oẽ pacciñs reducit' ad perse 2° phisicoꝝ.ergo si nihil p se esset idẽ eidez nõ erit aliquid idem paccidens.

Adhuc si omne idẽ essz pacciñs ergo per aliud.⁊ ita vel pcederet' in infinitũ.vel ponẽdo statuz tũc ydẽptitas p acciñs totius ad totũ.q2 pse rei.s.fũdamẽti ad rem ⁊ tunc relatio realis prima.

Cõfirmat' ex eo sequit' q nulla ppõ esset pse vera.in õi.n.ppõe affirmatia vera eodẽ mõ est vitas ppõis quo mõ est vnitas extremoꝝ.ergo si ydẽptitas extremoꝝ est solum pacciñs sequitur ꝛc.

Ampli° si ydẽptitas nũeralis essz relatio rõis.aut ergo vtrũq3 extremũ ẽ ens rõis aut tñ vnũ.nõ vnũ tñ q2 ydẽptitas eq̃lit' fũdat' in vtroq3 ẽmio.nec vtrũq3 q2 ad min° alterꝝ extremũ est ens reale non inquãtuz attribuitur sibi aliquid rationis.

Cõfirmat' vltio q2 si relatio alietatis include essz rela° rõis eiusdem ad se silitudo ⁊ eq̃litas eẽnt relatõs rõis.q2 de rõe illoꝝ relatiuoꝝ est nõ alietas.ß de rõe illoꝝ ẽ vnitas vt p3 in lr̃a.ergo si pp alietatẽ ẽ ydẽptitas rela° rõis similitudo ⁊ equalitas essent relationes rationis quod non ɔcedit' cõmuniter

Et huic inherẽdo doctrine que ɔfirmari põt auctoritate Auic.ɔcedẽtis q oĩs relatio est real' q̃ nõ depẽdet ab intellcũ ydemptitas simplr est h°modi ergo ꝛc. Solui põt rõ supius in opp° adducta a Scoto cũ dicebat' relatiui esse est ad aliud se hr̃e. idẽ autẽ nũero nõ põt ad aliud se hr̃e. nec rõe inquãtum intellect° vtit' vno vt duob°. Dicẽduz q nõ est de rõe relatõis q sit hitudo ad aliud extremũ realr ß q sit hitudo ad correlatiuũ siue sit aliud realr siue nõ. sed hoc accidit relatõi.vñ tal' ydẽptitas videt' real'.nã cũ ipa fundet' sup vnitate.g° vbi magis ɔcedenda est vnitas q̃ diuſitas ibi magis ẽ ɔcedenda talis relatio real'.sed vnitas nũeral' ẽ maxia ⁊ realis.g° ydẽptitas simp' ẽ maxia ⁊ real'.

Quia tñ coiter tenet' q sit relatio ratõis dici põt q ydẽptitas simplr est relatio real' vt cogũt rões inducte.coiter tñ audiẽ° realẽ rõez p ea q̃ ab intellcũ nõ depẽdet l3 non sit real' ppie vt sibi cõueniũt ɔditõs de relatõnis real' supius enumerate.Est.n.ydẽptitas nũeral' relatio realis rõe sui fũdamẽti nõ tñ est relatio real' ppie.plura.n.reqrunt' ad relatõz ppie realẽ. Vñ.s.Tho.in qõib° d potẽtia qõe.vij^a.articulo vltio.Aliquis est idẽ sibi ipsi ⁊ non solũ fm rõnez l3 relatio sit fm rõez tñ pter hoc q relatiõis causa est real' s.vnitas substãtie quã intellcũs sub rõe intelligit.cois tñ doctrina ẽ vt sit depẽdẽs ab opa rõe intellcũs inquãtuz intellect° vtit' vno vt duobus.ideo solui possunt rões inducte.

Ad primã cuz dicebat' idez ⁊ diuersum sunt opposità. silr omne ens omni enti compatũ est idez vel diuersuz. Rñr q ille ppositões vere sunt in rõe indiuisiõis essentie vnitatis aut multitudinis que sunt opposita.x°.metapħice.⁊ fundamẽta ydẽptitatis ⁊ diuſitatis.nõ autẽ sunt vere rõe relatõis supueniẽtis.s.ydẽptitatis vel diuersitatis.sunt igitur vere fundamẽtaliter nõ autẽ formaliter. Vñ Scot°.x°.metapħice idẽ ɔfirmãs inqt idez ⁊ diuersuz sunt cõtraria.q2 idẽ est qõ

daȝ vnū ⁊ diuersa quoddaȝ multum.

Ad terciā cū dicebat̄ q2 ydēptitas non esset de ɔsideratōe metaphisici si esset ens ra tōis. dicēdū negādo ɔn̄aȝ. lȝ eni ydēptitas ⁊ diuersitas principalius attribuant̄ substā tie que est radix omniū generꝝ ad quā attri buunt̄ oīa rōeȝ entis pticipātia. p attribu- tōeȝ tamē ad substātiaȝ ydēptitas ⁊ diuersi tas alijs insunt generibꝰ. nec solū ad alia ge nera extendunt̄. sed etiā ad negatōes ⁊ pri- uatōes inquātuȝ entis rōeȝ pticipāt. iō omē ens omni enti compatū est ideȝ vel diuersuȝ vt Scotus. xº. metaphice. Ratio aūt nō cō cludit nisi ꝙ de ydēptitate nūerali sic̄ nec de ente rōis pricipalis hic extet ɔsideratio. licȝ eniȝ ens rōis nō reducat̄ ad ens reale quod extat subiectuȝ metaphisice sicuti eius pars subiectiua. reducit̄ tamē sic̄ impfectū ad pfe ctuȝ. Vn̄ nō oportet ꝙ de eo pdicet̄ ens qd̄ est subiectū metaphisice ꝛc.

Ad quartū ɔcedit̄ ꝙ idē nūeraliter est vbi ideȝ p accn̄s. si accipiat̄ ideȝ p eo quod est ideȝ. vt cū dicit̄ homo est ideȝ hoi. hec ē vera p accn̄s fundamētaliter. nō q2 ydemp- titas accidat hoi. q2 sic albedo accidit hōi. sed albedo est fundamētuȝ silitudinis de se. sed soꝛ. nō est fundamētuȝ ydemptitatis nisi vt accipit̄ ibi aliquid a ratione.

Ad ɔfirmatōeȝ q̄rti principal̄ ɔcedit̄ ꝙ oē ideȝ erit diuerso ideȝ ſm rōeȝ. vnde ibi- deȝ est ydēptitas simplr̄ ⁊ diuersitas ſm qd̄ ⁊ hec nō sunt opposita.

Ad qntuȝ dicendū ꝙ idē eidē paccn̄s nō oȝ reduci ad aliqd̄ tale. sed ad aliqd̄ quod est p se causa eius. sicut hec ydēptitas pacci dēs reducit̄ ad indiuisiōȝ fūdamēti q̄ ē p se.

Ad sextū de pcessu in infinitū dicēduȝ ꝙ idē paccn̄s est idē p aliud non ꝙ illud aliud sit idem nec p se nec p aliud.

Ad ɔfirmatiōȝ de vnitate ꝓpōis ɔn̄dum ꝙ nō oȝ ꝓpōeȝ verā esse ſm vnitatē extrēo- rū cū relatōibꝰ supadditis. sed vītas est ex ydēptitate fundamētoꝝ in qbus fundat̄ re latio ydemptitatis.

Ad vltimū rn̄r ꝙ vtrūqꝫ extremū ē aliqd rōis remotū. tn̄ fundamētū est realis vnitas essentialis.

Ad ɔfirmatōeȝ dico ꝙ silitudo ⁊ eq̄litas fundāt̄ in vnitate reali. q2 hec alb'edo ⁊ ista hn̄t vnitatē realeȝ int̄ se si nūqꝫ esset intellcās ⁊ ex illa vnitate mouet̄ intellectꝰ ad attribu endū illi vnitati reali vnitatē spēi. ⁊ illa vni- tas nec est rōnis nec singularis. sed media ⁊ in poᵃ ad vnitateȝ spēi q̄ fundat̄ sup eam.

Ad septimuȝ principale an̄ oppoᵒ qōnis qcqd sit de maiori an relatio possit fundari in relatōe de quo infra dicet̄. Rn̄dendū est vt Scotꝰ qnto metaphice ꝙ fundamēta re- latiuoꝝ secūdi modi sunt forme absolute q̄ sunt pricipia agēdi ⁊ patiēdi ab eis circum scripta relatōe potētialitatis. nō aūt accipiēᵒ potētias vt referunt̄. q2 vt sic includētes rela tōȝ potētialitatis sūt qd cōpoᵒ ex fūdamēto ⁊ relatōe. nec rōeȝ hn̄t fundamēti. ⁊ lȝ prinᵒ importet relatōȝ. tn̄ id qd̄ est prinᵒ de prici pali significato illā relatōȝ nō significet. poᵃ eni est id qd̄ est principiū non aūt respectus importatꝰ p pricipiū. Vn̄. s. Tho. in qōibus de potētia qōne prima. potētia dr̄ prinᵒ non q2 sit ipsa relatio quā significat nomē princi pij. sed quia est id quod est principiū. vt no no huiꝰ diffuse determinabit̄.

Ad ɔfirmatōȝ dicēduȝ ꝙ potētia actiua p se primo refert̄ ad potētiaȝ passiuā. per se autē nō p̄ ad agere. nec incōuenit ꝙ idē refe- rat̄ ad diuersa ↄterminato modo ordinata q2 ad vnū p se primo sic̄ ad ꝓpriū correlati uū sine quo esse nō pōt ad aliud v̄o p se non primo sine quo esse pōt. si eniȝ posset esse si- ne p se correlatiuo seq̄ret̄ ꝙ vnū extremū re- latōis sil̄ esset ⁊ nō esset. q2 existēte dimidio nccio ē duplū cuiꝰ est p se primū cōrelatiuū sed destructo sub mltiplici qd̄ est p se corre- latiuū dupli ⁊ nō primū destruit̄ duplū. er- go si dimidiū posset esse nō exn̄te sub multi- plici simul esset dupluȝ ad esse dimidij ⁊ de strueret̄ ad ↄstructōȝ p se nō pmi cōrelatiui

Vtꝝ autē idē per se primo ad diuersa vt sibi correlatiua aut ad vnū vt sibi correlati uū. ad aliud v̄o vt ad sibi subiectū eadeȝ re

latõe possit referri nũeraliter. Dicẽdũ q̄ nõ ꝓbatur. qꝛ si sic tunc relatio ista que est ratio referendi vnũ ad duo extrema primo essẽt due relatões ẽentialr. ꝯñs falsuʒ. cum ad duo extrema primo nõ sit eadẽ hitudo. Cuʒ ergo ipsa relatio sit quedaʒ habitudo idem haberet duas diffinitões. qꝛ p vtrunqʒ correlatiuũ eque primo diffiniret. ⁊ ꝯñr p vnã illaꝝ cognosci posset ⁊ nõ p aliã. Jtẽ ex illo seq̄retur q̄ idẽ bis diceret̃ qḋ est falsuʒ Jtẽ cũ esse relatõis sit ad aliud se hr̃e idem hr̃et duo esse. vt infert. s. Tho. quīto metaphisice. Dixi autẽ notãter relatõe eadẽ nũerali. qꝛ relatõib⁹ distinctis spẽ idẽ ad plura referr̃ eque primo. sicͭ albuʒ quod est simile albo ⁊ dissĩle nigro. Utrũ autẽ possit ille sit idem eque primo ad plura tanq̄ ad plres termĩos eiusdẽ relatõis nũeralis referri eadẽ vnica relatõe reali ita q̄ nõ referat̃ ad vnũ p alterũ. Dicẽdũ q̄ sic apud viaʒ. s. Thõe in tercia parte qõe. xxxv. q̄uis hoc negandũ sit apud Scotũ in tercio snĩaꝝ dis. viij. vt videbit̃ questiõe sequenti.

Ad octauũ principale dicẽdũ q̄ accidẽs denoĩat subiectũ principale in quo est. nõ tñ oʒ q̄ denoĩet subiectũ quo nisi imꝑfecte. Unñ lʒ intelligere immediate recipiat̃ in potẽtia intellectiua. tamẽ ipsa potẽtia seu intellectus ꝓprie non dicit̃ intelligẽs ꝫ aĩa vel homo p intellectũ. ⁊ quãq̄ supficies que est immediatuʒ subiectuʒ coloꝝ denõminet̃ colorata. hoc est ꝑpter singularẽ rationẽ. qꝛ est quãtitas que de natura sua hʒ situʒ determinatum in ꝓprio gñe ꝑpter esse aliq̄ꝝ accñtiuʒ subiectũ. licʒ autẽ cõcedat̃ q̄ aĩa intelligit. magis tamẽ ꝓprie dicit̃ q̄ homo p aĩaʒ intelligit. opatões eniʒ partiũ attribuũtur toti p partes. dicim⁹ eniʒ q̄ homo videt p oculum ⁊ palpat p manuʒ aliter q̄ calidũ calefaciat p calorem. qꝛ calor nullo mõ calefacit ꝓprie loquẽdo. vt. s. Tho. in pria pte qõe. lxxv.

Ad nonũ dici põt vno mõ q̄ actio ⁊ passio relatõeʒ nõ ꝯsequũtur sed magis eã causant. ꝫm etiã actionẽ ⁊ passioneʒ vna res ad aliaʒ põt ordinari vt innotuit ergo põt habere rõeʒ fundamẽti. Meli⁹ tamẽ dicẽdũ ex doctrina Scoti in quolibetis q̄ actio ⁊ passio nõ hñt rõeʒ fundamẽti ꝑmi relatõis. ꝫ potius sũt preuia quedaʒ dispositõ sine qua nõ exñte relatõ secundi modi non inesset vt superius innuebat̃ in corpe questionis.

Ad decimũ cõsilr dicẽdũ. argumẽtũ eñ solũ ꝓbat q̄ actio ⁊ passio nõ sunt vera ratio fundamẽti. sed dispositões medie ⁊ ꝓuie requisite potius ad fieri q̄ ad esse.

Ad vndecimũ dicendũ q̄ actio sumpta p respectu trãsmutantis ad transmutatuʒ q̄ est p̄dicamẽtuʒ de pse tanq̄ forma respectiua fundatur immediate sup principiũ quod est potẽtia actiua fundata in agente. quã p̄dicatores dicũt introductionẽ forme que ab agẽte suscipit̃ in patiente seu emãcipatõeʒ quãdaʒ ab agente. Et talis est in agente subiectiue. vt Scot⁹ quīto metaphĩce. Unde idem in q̄rto snĩaꝝ dis. xiij. actio est respectus extrinsecus adueniẽs ⁊ in agente vt in supposito. in forma autẽ que dr̃ potẽtia actiua vt in fũdamẽto pꝛio. potẽtia eñ ⁊ ipsa opa⁹ sunt eiusdẽ tanq̄ subiecti. vt. s. Tho. in pria parte qõe. lxxvij. ⁊ in de vnione verbi incarnati. ⁊ in qõibus de potẽtia qõe. vij. ⁊ hoc põt saltẽʒ dispositiue fũdare relatõʒ scdi mõi ⁊c̃.

Ad duodecimũ dicẽdũ q̄ sicͭ terti⁹ modus relatiuoꝝ attribui põt cuicunqʒ entitati taʒ create q̄ increate. ita nec aꝓpriat̃ solum generi relatõis. sunt eñ relatiua tercij modi ꝫm dici nõ ꝫm esse. Unñ. s. Tho. in qõib⁹ de potẽtia qõe. vij. distinctio relatiuoꝝ ꝫm ẽe ⁊ ꝫm dici nihil facit ad hoc q̄ relatõ sit realis. q̄daʒ eñ sunt relatiua ꝫm esse que nõ importãt relatões reales sicͭ dextrũ ⁊ sinistrũ in colũpna. ⁊ q̄dam sunt relatiua ꝫm dici q̄ tamẽ importãt relatõeʒ realeʒ. sicͭ pʒ de sciẽtia ⁊ sensu. Dicunt̃ eniʒ relatiua ꝫm esse qñ nomina imposita sũt ad significãdas ipsas relatões. relatiua võ ꝫm dici dicunt̃ qñ noĩa imposita sunt ad significãdas qualitates vl aliq̄d hmõi principaliter que tamẽ ꝯsequũtur relationes. nec quantum ad hoc differunt vtrum sint reales aut rationis tantum.

omnia ergo relatiua fm esse cōtinētur in genere relationis. Dum vero Aristoteles dicit quod contraria sunt in eodē genere. Respōdet Scotus q Aristo. loquit̄ de genere naturali vbi inter opposita est transmutatio ⁊ ibi pmutat̄ prius aliqd ad mediū q̄ ad extremū. q̄q̄ Auerroys ibidē cōmento. xxij° videat̄ Aristo. intelligere de genere logico ⁊ pdicamētali dicens. Causa in hoc q aliqua relatiua nō habēt mediū est qz aliquod relatiuoꝝ potest esse in vno genere ⁊ suū correlatiuū in altero. vt sciētia ⁊ scitū. sciētia enim est in qualitate ⁊ scitū in substantia. Quis ex doctrina Scoti in pdicamētis relatiua nullo modo diuidant̄ in relatiua fm esse ⁊ relatiua fm dici. relatiuū enī fm dici nō est magis relatiuū q̄ homo mortu⁹ est homo. forte tū entia sic diuidunt̄ q q̄daz sunt relatiua fm esse vt illa que denoīatiue dicunt̄ a relatōibus. quedā autē sunt relatiua fm dici vt q̄ sunt in alijs generib⁹ ⁊ fm aliquā habitudinē dicunt̄ ad alia. illa tamē simplr loquēdo nō sunt relatiua.

Ad decimūquartū patz solutiō ex dictis qz relatiua tercij modi nō sunt de genere relatōis. nec inter ea est mutua realis habitu° sed in altero extremorum tantū ea audiēdo vniformiter vt sciētia in actu ad scitū in actu. sciētia in potentia ad scitū in potentia. Et si contra instet̄ quia scientia refert̄ ad sciens cuz ipsa sciētia sit scientis sciētia. ergo sciētia nō refert̄ ad scibile. patz ꝯsequētia. qz alitē idez bis diceret̄. ⁊ ꝯnr haberet duplex esse. quod est incōueniēs. Dicēdum q q̄uis scientia fm nomē videat̄ referri ad scientez ⁊ ad scibile. dicit̄ enī sciētia sciētis ⁊ sciētia scibil. Intellect⁹ quoq; videt̄ referri ad intelligētē ⁊ ad intelligibile. vt phus in textu. tamē intellect⁹ fm q ad aliquid dicit̄ nō dicit̄ ad h° cui⁹ est subiectū. i. nō refert̄ relatiōe de pñto relatōis ad suū subiectū. naz tūc sequeret̄ q ad relatōez bis diceret̄. Constat enī q intellectus dicit̄ ad intelligibile. si autez diceret̄ ad intelligentez bis diceret̄ ad aliqd. ⁊ cum esse relatiui sit ad aliud quodāmō se habere sequeret̄ q idez hēet duplex esse. Vñ Auerroys qnto metaphẏsice. intellcūs nō refert̄ ad intelligentē sed ad intellectū. qz si ita eēz tūc intellect⁹ ꝯstitueret̄ intelligentē ⁊ videt̄ ēe ecōuerso. qd pulcherrime declarat Scotus in q̄libetis. Si intellect⁹ diceret̄ ad intelligē tez vt ad mēsurā. ⁊ cū dicit̄ ad intelligibile vt ad mēsurā. idez vt mēsurabile erit bis dictuz. hoc est ad vtrunq; duoꝝ vt ad mensuraz qd est incōueniēs de duob⁹ dispatis. s. q vtrūq; sit cōplete mēsura eiusdez. Et si instet̄ iteꝝ qz recte dicit̄ q visus est ipsi⁹ videntis ergo refert̄ ad videntē. ita ⁊ de intellectu dicēdum vt. s. Tho. qnto metaphisice q q̄uis recte possit dici q visus sit videntis refert̄ tamē visus ad videntē nō inquātū est visus sed inquātuz est accñs vel potētia videntis. relatio enī respicit aliqd extra. nō aūt subiectū nisi inquātuz est accñs.

Ex quib⁹ elicit̄ q accidēs saltez absolutuz nō refert̄ ad suū subiectū sic̄ ad pse correlatiuū. lz extrema sint realia realiter distīcta. ille nāq; respect⁹ lz sit realis nō tū est de genere relatōis. sed est respect⁹ extrinsec⁹ adueniēs fm Scotū in q̄rto. Uel respect⁹ transcēdens forte apud. s. Tho. forma silr habz respectū ad māz ⁊ qz est in mā nec refertur ad eaz sicut ad aliqd extra. ideo posset dici q ille respect⁹ nō est relatio de gñe adaliqd.

Ad. xiiij^m. rñdet̄ vno° q qualitates prie spēi vt sunt fundamēta quarundā relationū tercij modi hñt se vt mensurata ab obiecto a quo dependēt. Aliter dici pōt q ille relatōes fundātur sup potētia mediante habitu ⁊ sic reducent̄ ad virtutē actiuā vel passiuā vt. s. Tho. in qōibus de potētia qōe. vij^a. articulo. vij°. in corpe. fundamētuz enī relatōis sciētie ad scibile est in ipō sciēte mediāte scia q̄ est ei⁹ pximū fundamētuz. ⁊ lz illa relatio sit in sciētia sic̄ in subiecto imediato. est tū in aīa ⁊ in subiecto sciente sicut in principali. Et si dicat̄ quomō relatio scientie ad scibile pōt esse realis cū dpendeat ab aīa in qua fūdat̄. ens aūt reale est illud cui⁹ esse inquātuz tale nōn depēdet ab anima vt pluries visuz

est fm doctrinam Scoti.

Dicēdu3 ex doctria Scoti ⁊ sancti Tho. q̄ tam scientia q̄ species intelligibilis ambe sunt entia realia. ⁊ relatōnes in eis fundate sunt relatōes reales. q2 causant a rebus non vt intellecte sunt. sed a rebus fm ea2 entitate3 cōsideratis. quod nō euēit de secūdis intentōibus vt supra visu3 fuit. Vn̄.s.Thōs in pria parte qōe.xxviij.articulo primo ad vltimū. relatōes que ɔsequūtur sola3 intellectus opationē in ipsis rebus intellectis sunt relatōes rōnis tantū. q2 ratio eas adinuenit inter duas res intellectas. sed relatōes q̄ cōsequūtur opationē intellect9 que sunt int̄ verbu3 intellectualiter procedens. ⁊ illud a quo pcedit nō sunt ratōis tantū sed rei. Hāc sentētia3 olfecit Scotus in p̄ntis lic3 sb alia cōsideratōe dum dixit. l3 aliqd sit vniuocu3 enti nature ⁊ enti rōnis hoc est enti qd̄ est in ratōe vt sciētie ⁊ virtuti est aliqd vniuocū. tamē enti quod est ex sola ɔsideratōe ratōis ⁊ enti nature nihil videt̄ vniuocū. Et si ite2 instet̄ sicut se hab3 amatum ad amās ita se videt̄ habere intelligibile ad intellectū cum vtrobiq3 saluet̄ opatio imanens. sed amati ad amante3 est relatio realis ergo ꝛc. Dicendu3 vt.s.Tho.in primo sñia2 dis.xxx. negādo silitudinē. q2 ratio amoris fundat̄ sup appetitū boni. bonū aute3 nō est aliqd̄ exñs in aīa tantū sed etiā in rebus. quare Phus sexto metaphisice. bonū ⁊ malu3 sunt in rebus verū ⁊ falsu3 sunt in aīa. Proptēa inqt Auic. q̄ in amāte ⁊ amato in vtroq3 relatiuo2 est inuēire dispositionē p qua3 refertur ad alterū nō in sciente ⁊ scibili. ⁊ ideo vtrobiq3 est relatio realis.

Et si ite2 instet̄ inter organū ⁊ sensibile ē realis mutua depēdentia. ergo ⁊ inter sensibile ⁊ sensu3. Dicēdu3 vt.s.Tho.in qōibus de potētia qōe.viij. q̄ l3 sensibile imutet organū sensus i sua actōe ⁊ pter hoc habeat relatōe3 ad ipsu3 sicut ⁊ agentia nālia ad ea que patiūtur ab eis. alteratio tamen organi non pficit sensu3 in actu. sed pficit̄ actum virtutis sensitiue cui9 sensibile oīo extra anīmā omnino est expers.ꝛc.

Ad vltimū dicēdu3 q̄ sciētia d principali significato importat habitū tanq̄ gen9 suū bitus at alic9 est habit9. pterea bitus d cōnotato relatōe3 quādam de 3° mō importat ⁊ q2 vnūquodq3 in p̄nto reponit̄ fm principale p ipsu3 importatū non rōe cōnotati. iō sciāest de genere q̄litatis non relationis nec o3 vlr q̄ relatiuū ⁊ relatio sint in eode3 gn̄e nisi forte sint relatia fm eē. l3 g° rela° scie sit in p̄nto relatiōis. scientia tñ est formlit̄ q̄litas in sciētia eni3 que est habit9 est pximū fundamētu3 relatōis sicut quaternari9 in gener̄ quātitatis ⁊ dupleitas in genere relatōis.

Ad cōfirmatōe3 dicēdu3 q̄ nō videt̄ absolute negandu3 q̄ sup relatōe3 non possit sū dari relatio. Euclides enim qnto geometrie pportionalitate3 diffinit q̄ est silitudo pportionū. silitudo autē ista dicit formalr relatōne3 ⁊ est pportionabilis vt duo2 fundamēto2 similiū. pportio autē māifeste importat relationē. Et huic doctrine innitēdo dicēdu3 videt̄ q̄ illo cōcesso nō erit pcessus in infinitu3. q2 deueniendu3 erit ad aliquā primā relationē cui9 fundamētu3 nō erit alia relatio nec p ɔsequēs relatiuū. Scotus tñ in quolibetis id sub dubio derelinquēs de relatōne reali cōcedens ide3 de relatōe rōis inquit qcquid sit de hoc ad ppositu3 dici pōt q̄ relatio rōis pōt bñ fundari in relatōe rōis. sicut ista est vera loquēdo de intentōib9 secundis genus est spēs. hec intētio gen9 concipit̄ sub intentōe vniuersaliori q̄ species qd̄ est vl'e. ⁊ ɔcipit̄ sicut differēs spē ab hac intentione species ⁊ ab hac que est differētia ⁊ nō hñs sub se per se inferiora nisi numero differētia na3 hec intentio gen9 in colore ⁊ illa in aīali nō differunt nisi numero solu3. fundat̄ ergo hec intentio que est spēs in hac intentōe que est genus. Et ratio hui9 possibilitatis in relatōib9 rōis est. quia ipsa ratō pōt compari ad alia3. possu3 autem relatōe3 ratōis intelligere ⁊ eam ad aliam compare. ergo illa secūda relatio fundatur in relatōne prima.

Ex quib9 patet error quo2ūda3 pteruiē

tiũ doctrinã Scoti impugnãtiũ cũ dicũt si
relatio in relatõe fũdaret oporteret fũdamẽ/
tũ esse maioris ẽtitatis q̃ relatio. in relatõi
bus autẽ cũ sint mĩme entitatis nõ põt repi/
ri maior aut minor entitas . ꝛ p̃cipue si sint
eiusdẽ generis.g° vna nõ põt fundari super
aliã.quod iterũ cõfirmãt.qr cũ relatio ꝓdu
catur ad ꝓductionẽ sui fundamẽti. ꝛ ꝯñr fũ
damẽtũ est terminꝰ ꝑse ꝓductõis.ergo si re
latio esset fundamẽtũ relatõis ipsa relatõ es
ser ꝑ se terminꝰ ꝓductõis qđ est cõtra phm
Quibꝰ respondetur q̃ maioris entitatis est
fundamẽtũ q̃ relatio. ꝛ ꝯñr q̃ in relatõibꝰ
repitur maior aut minor entitas licet ꝯpatõ
ne aliorũ accidẽtiũ sint mĩme entitatis. pas
sio.n.relatõis rõis minoris entitatis est q̃ suũ
subiectũ.ꝛ licz relatio ꝓducat̃ ad ꝓductõez
fundamẽti. nõ o3 tamẽ q̃ quodlibz fundam̃
tũ relatõis ꝑ se terminet ꝓductõez sed suffi
cit de fundamẽto absoluto aut de aliquo re/
spectiuo extrinsecus adueniente vt de vbi.

Attentõe tamẽ dignũ q̃ si qs diligẽter in
tueat̃ oẽs hi tres relatiuorũ modi ab Ari/
stotile positi radicalr̃ videnť esse vnꝰ modꝰ
tñ videlz quãtitatis siue vnitatis ꝛ nũeri.lz
diuersis rõibus formalibꝰ denoĩatõz sumãt
primi secũdi vel tercij .Si enĩ aliqđ referat̃
ad aliud ꝑmo ꝛ ad seipsũ hoc est inquãtũ
h3 rõz vnitatis diuersitatis aut multitudis.
ꝫ oĩs relatõ ꝑdẽptitatis est fundata sup vni
tate ꝛ oĩs relaᵒ fũdata ĩ mĺtitudine ẽ fũdata
in nũero.g° oĩs relatio radicalr̃ est ꝑmi mo/
di.relatio eniz eiusdẽ ad seipsũ de qua mi/
nus videt̃ fundata est quoquomõ in multi/
tudine cũ in ea intellectꝰ vtat̃ vno vt duo
bus vt inqt Aristo.Non inconueniť ergo q̃
aliqua relatio ĩmediate ad 2ᵐ vel terciũ mo
dũ relatiuorũ ptineat que tñ remote ptineat
ad primũ modũ. Sequit̃ eniz ꝑ̃nitas ꝛ fi/
liatio fundãt̃ sup potẽtia actiua ꝛ passiua .
ergo fundãtur sup res formalr̃ distinctas. ꝫ
oĩs distinctio formalis ponit in numerũ ergo
talis ad primũ modũ ptinet.Ex qbus patet
q̃ recte theologi dicãt q̃ oĩs relatio disqui-
pantie est relatio numeri vel multitudinis si
ne primi modi.

Arĩ decĩonono

questio vtrũ distinctio relationũ es/
sentialis sumẽda sit ex distinctõe fundamen
torũ an terminorũ vel principiorũ formalr̃ ꝛ
intrinsece eaz cõstituẽtiũ.Et arguit̃ negatiue
primo.relatio ꝛ suũ fundamẽtũ pñt ad in/
uicem separi.ꝛ separatim cõseruari.igit̃ a fun
damẽto non est sumẽda essentialis relationũ
distinctio.ꝯñã euidens ꝛ añs multiplr̃ ostẽ/
dit̃.nam fundamẽtũ relatõis vel se hẽt ad
relatõem vt causa efficiẽs vel finalis.ꝛ cum
deus possit supplere causalitatẽ efficiẽtis aut
finis sequit̃ ꝛc.Aut vt causa mãlis ĩ ex qua
qr ea carẽt accidẽtia.viijᵒ.metaphice . sicut
eniz ex nõ substantijs impossibile est fieri sb
stantiaz primo de generatõe. eque impossi/
bile videt̃ q̃ ex substãtia fiat non substãtia
nec erit fundamẽtũ relatõis materia ĩ qua
naz cũ accñs absolutũ hoc modo etiã depẽ/
deat a materia.hoc tñ non obstante ab ipso
ꝑ diuinã potentiã põt separi ꝛ separatiz cõser/
uari.ergo etiã nõ obstãte dependẽtia relatõ/
nis ad fundametũ sicut ad materiã in qua
poterit ipsa relatio ꝑ se actualiter poni.Nec
dici põt q̃ fundamẽtũ ad relationẽ se hẽat
vt causa eius formalis.ex illo eniz ĩmediate
sequit̃ q̃ absolutũ esset intrinsecũ relatiuo .
ꝛ ꝯñr formalr̃ absolutũ esset formalr̃ respe/
ctiuũ.illud eniz in cuiꝰ rõe formali includit̃
absolutũ est absolutũ fõmaliter. sequit̃ etiã
q̃ p̃dicamẽta respectiua non essent ptes sub
iectiue entis per se cum nõ essent entia per se
ꝫ ꝑ accñs.ꝯñs cõtra determiatõez supiꝰ hũã
ĩ ꝫ qnto metaphice.seqt̃ ẽt q̃ respectiuũ essz
formaliter tale ꝑ absolutũ. quelibet eniz en/
titas formalr̃ est talis ꝑ eius formã si quaz
habeat.Secũdo ostendit̃ illud assumptum
priꝰ intimior est natura supposito suo q̃ re /
latio fundamẽto.cum natura significet sup/
positũ formalr̃ ꝛ ipsũ formalr̃ denominet
deq̃ sibi nomẽ ꝛ diffinitõez que nõ ꝯueniũt
fundamẽto compato ad relatõez.sed deꝰ po
test facere naturã sine supposito ꝓprio.vt p3

de facto i xpo vt pbatur in 3° sententiarum de possibilitate incarnationis ergo etc.
Tertio idezondditur nam materia potest poni in actuali existentia sine forma vt supponitur ad presens ergo relo sine fundameto. sequentia tenet qz vtrobiqz est depedentia sicut ergo deus i seperatoe materie a forma supplet vice terminando dependentia ipi' ad forma ita videtur possibile deuz termiare dependentiam relationis ad fundametum. Et confirmatur quicuqz pncipiu indepedens simplr potest termiare omnez depedentiaz sufficientez ad actualez essentiaz cuiuscunqz sine supplemeto alicui' requisiti ad alteri' existeia argui potest possibilitas sepationis illius ab alio. s deus gloriosus est huiusmodi ergo etc. primu eni indepedes simplr a nullo depedet ideo potest omnez dependetiaz sufficient terminare ratio eni indepedetie alicui' ab alio est pcisa ratio termiandi dependetiaz illius ad ipm. primum etiam indepedens virtualiter otinet omnez relatioez et per ons potest ipam seu eius depedentiaz terminare sufficieter aliter eniz ipa virtualiter no otineret.

Amplius ab illis essentialiter sumitur relationum distinctio a quib' ipa constituitur formaliter s termin' et fudamentu formalr no costituut relatioem cu contingat ea esse alteri' generis ergo etc.

Ad huc q a termino relatiois seu correlatiuo non sit sumeda essentialis relationu distinctio arguitur qz distinctio relationu essentialis est sumenda ab aliqua entitate pori ipa relatioe distinguibili si eniz esset posterior iam non essz illi essentialis cu nullu posterius [illegible] de essentia prioris: s termin' relationis e posterior relatioe. omnia enim relatiua dnr ad conuertetiam. i. sm mutuam dependentiam in predicametis. s relatio quolibet suo correlatiuo est prior sicut forma eius igitur etc.

Amplius nihil formaliter vel essentialiter aliud distingui t nisi ei oueniat in primo mo dci per se vt satis ostat. s terminus non est in primo modo dicedi p se respectu relationis. tum qz non est de intrinseca ratioe eius. tum etia qz nulla species pfecte in aliquo genere potest ouenire spei alterius generis in primo mo dci pse. otingit aut terminu relatiois aliqn esse substantiam ergo etc.

Confirmatur corrupto extremo relatio potest manere igitur etc. ona patet et antecedens pbatur. nam destructo hoc filio paternitas potest manere alio filio remanente ad que paternitas habebit depedetia ergo etc

Adhuc generalissimu pdicameti relationis qd est relatio non het terminum et tn distinguitur essentialiter a quolibz alio gnalissimo cuz pdicameta essentialiter sint ipmixta vt innotuit igitur etc. assumptuz pro prima parte probatur. qz dato opposito sequeretur q generalissimu pmi relationis essent duo gnalissima eque pma q est falsum g° etc

Amplius q ex distictioe pricipiorum essentialiuz relatio no distinguatur arguitur essentialior est habitudo relatiois ad terminum q ad suum supius qz sine termino no pot cocipi et tn sine supiori potest. Dubium eniz est de actione vtruz sit in genere rlatiois vel non s a termino relatiois no sumitur essetialis relationu distinctio vt ex argutis innotuit ergo nec ex distinctioe sui supioris qd est pncipium essentiale constitutiuum.

In oppositum tn arguitur. a quibuscuqz relatio essentialiter depedet. ab eisdez essentialr distinguitur. cu eadem sint pncipia essendi et distinguedi. Sz relatiois a fundameto est tanta depedetia vt otradictioez includat relatioez intelligere no psupposito fundameto vt deducetur. Depedentia quoqz relationis a termio tanta est vt sine termino ipa no possit ocipi vt declarabitur. consimiliter dicatur de habitudine relationis ad sua principia essentialia igitur etc.

Propter primum quidem hui' qd sit distinctio essentialis videbitur in questioe de pluralitate distictiouz qd aut sit fundametu relatiois dictuz est. q. decimaseptia hui' qnti. Per terminu autez relatiois audio extremu relatiois natuz ter-

minare dependentiã seu habitudiẽ formalr relatiõem importatã. Extremũ aũt tale ali quã est entitas absoluta. vñ Sco. v° metha phisice rlo potest terminari ad absolutũ qd videtur qz dependentia est ad independens tũ etiã qz sicut illud in quo. i. fbm est pus rela tiõe ex vii° methaphisice ita illud ad qd. i. extremũ. tum etiaz qz sic potest saluari ari stoteles d scibili et sciẽtia tũc nunq pse dicit ad correlatiuũ inqtuz relatiuũ. tunc nũq re latiuũ ad illud ad qd sil natura s ad qd pº est relatio inqtuz relatio. qz est ad qd illud depẽdet nõ econuerso. et sine quo non est ad. s econuerso. Nunc aũt fmonem dilucidans in quolibetis inqt in tertio mõ relatiuoz sic conceditur relationẽ esse in sba alteri extre mi tunc sicut in duob pmis modis ocedit relationem esse in sba vtriusq extremi. vnde dicit ibi comẽtator relatio est duobus mo dis aut relatio est i sba vtriusq extremi re lati aut in substantia alterius tantum. nunc aũt i duob primis modis nõ includit rela tio essentialiter i vtroq extremo. pmo vtrũ que fz se e absolutũ. s dicitur ibi relatio esse in sba vtriusq extremi vt in fundamẽto pro ximo siue ratiõe fundãdi et sic in tertio mõ est tm in substãtia alteri extremi. Hoc pla nius habetur in alia trãslatiõe vbi sic habe tur fm nnmez et potẽtiam dicta ad aliquid omnia sunt ad aliqd eo q ipm q quid est al teri dicit ipz q est. s nõ eo q aliud ad ali ud mẽsurabile vo et sensibile et intellectuale eo q aliud ad ipm dicit ad aliud dicuntur

Uult dicere q relatiuũ pmis duob mo dis pse dicitur ad aliud et nõ tantũ eo q ad aliud refertur ad ipz: in tertio mõ tm e vnuz extremuz pse fundamtũ relatiõis reliquũ vo dicitur ad aliud solũ qz aliud e eius. quod aũt relatio terminet ad absolutũ deducitur ratiõib. pmo relatiua tertij mõi dicũtur ad aliquid qz alia sunt eoz. alteꝝ eniz pcise re fertur ad reliquũ. s reliquũ non refertur. sed tm est ei. ergo qualescunq sunt ille q sunt in vno extremo nõ oportz alteꝝ extremũ secun duz aliquã relatiõez i eo termiare illas rela tiones s potest termiare precise sub ratione absoluti.

Confirmatur philosophus nono methaphi sice pbat q actus est prior potẽtia diffinitio one. qz potẽtia diffinit p actũ si aũt actus re fereret ad potẽtiã econuerso tunc actus diffi niret p potẽtiã. in relatiuis eni mutuis neces se est in vtroq rõib vtrozũq vti põphirius capitlo de spẽ. primo ergo diffinit act potẽ tiã et ecõuerso. nõ diffinit p ipaz. et pseqns act nõ refertur ad potẽtiã. s est mere absolu tuz et hoc sub eadez ratione sub qua diffinit potẽtiãz diffinit aũt potẽtiã inqtuz potẽtia e ad ipz vt ad termiuz ergo actus fm q e me re absolut est termius hui relatiõis quali cunq sit illa relatio siue simplr siue fz quid. vñ Scot id generalr ocludens de omnib relatiuis primo sententiaꝝ dis. 30. inqt. Hoc etiã pbat generalr oia relatiua qz relatiuũ inqtũ relatiuũ primo diffinit p terminũ ad quẽ refert ergo termius vt hui e prior dif finitiõe relatiuo vt relatiuũ ons patz ex vii° methaphisice vbi opat accñs ad sbaz et no no methaphisice vbi opat potẽtiã ad actum si ergo termius vt termius opat ad rlm in qtuz rlm ergo inqtũ termius respicit relati uum diffinitiõez et p ons p priore fm diffi nitiõez ergo pater essz prior filio fm diffini tiõem et ecõuerso impossibile est aũt circulũ esse in prioritate essentiali quacũq. impossi bile est ergo patrẽ prio referri ad filiũ inqtũ fili refert ad patrẽ ergo refert ad aliquod absolutũ primo qd e pximũ fundamtuz re latiõis. et illd absolutũ est prius patre vt pa ter est. et ecõuerso filius vt fili refert ad ab solutuz qd est pximũ fundamtum paterni tatis et illud absolutũ prius est filiatiõe et fi lio inqtũ filius. Et fm hoc est circulus vt q patre pri sit. A. q est absolutũ pximũ fun damtuz relatiõis filiatiõis et q filiatiõe inq tuz filiatio est pri sit. B. qd est pximũ fun damtuz rlatiõis paternitatis. nihil enim ex hoc sequit nisi q ista duo absoluta sunt pri ora duab relatiõib et hoc vnz e pmo am bo absoluta sunt priora vtraq rlatiõe possi

bile ergo est aliquid referri ad absolutum. Confirmat͂ nam lic; intellect⁹ possit negociari circa terminu; alic⁹ relatiōis tertij modi ꝛ in illo mō cāre rōne; rōnis. tm̄ illa non est ratio termiandi lic; eni; intellect⁹ aliqs ꝯferat quadraturā circuli ad sciētiā cāndo in illo absoluto rōne; ratiōis q̄ est scibilitas. tm̄ ista nō ē ratio termiandi rlatiōe; scie ad istā cū ista rlō nō sit in illo absoluto nisi vt actu ꝯsiderat͂ ab intellectu. Ex qb⁹ patet q̄ bñ ex fūdamētis Scoti admittēda sit distictio eoru; q dicūt ꝙ rlō aliqñ fundat͂ in absoluto ꝛ terminat͂ ad absolutū sicut rlō similitudinis int͂ duas albedies aliqñ fūdat͂ in respectiuo ꝛ termiatur ad respectiuū sicut distinctio inter duas similitudines vniuersales ꝛ specificas. aliqñ fundat͂ in absoluto ꝛ terminatur in respectiuū sicut prioritas q̄ fundamētū dicit͂ esse pri⁹ relatiōe fundat͂ qde; in absoluto ꝛ termiat͂ ad respectiuū. aliqñ ecōuerso sicut posterioritas rlōnis ad fundamētum. Ex qb⁹ vlteri⁹ pat; q̄ male ipugnent qda; ꝯtemnētes doctrinā minoꝝ dicētes ꝙ termin⁹ intrinsec⁹ rlōnis deb; esse eiusdem generis cū relatiōe. S; nullu; absolutū est eiusdem generis cū relatiuo ergo nullu; tale intrinsece potest termiare relationem. refert͂ eni; vt dicūt pater ad filiū tāq̄ ad termīu; sue dependētie nō aūt ad potētia; passiuam filij vt ad genitū esse q2 rlō īcludit in sui ratiōe oppositiōe; relatiuā vt ascribunt. s. Tho. S; oppositio relatiua termiatur ad opposita rlatiua ꝛ nō ad fundamētu; imediate et tāq̄ ad terminū ꝓximū iō rlō intrinsece termiat͂ ad rlm q̄q̄ extrinsece ꝛ ex ꝯñti termiet͂ ad absolutū affirmant eni; falsa pp qđ nimirū si falsa ꝯcludunt. Principia aūt rlatiōis essentialia sunt rōne; formale; rlatiōis ꝯstituētia eide; in p̄mo° dōi ꝑse ꝯuenientia.

Propter secūdum quidem hui⁹ Ex fundamēto. s. doctoris coīt͂ tenet͂ ꝙ distinctiōe numerali relatio sicuti ꝛ alia accñtia singularia distiguit͂ ad distinctiōe; sui sibi excepta q̄titate q̄ i gñe ꝓprio h; ꝓpriū idiuiduās. ꝓpea i sacramento altaris ponit͂ q̄titas s̄bm alioꝝ accñtiu; apud theologos. Distictiōe vō specifica extrīsece ꝛ causalr distiguīt͂ rlōnes distictiōe suaꝝ cāꝝ q̄cūq̄ eni rlōnes hñt diuersas cās s; spēm videnť distigui fm spēm ꝛ ē sententia. s. Tho. i 3ª. pte. q. xxxvª. arti°. v°. i corpore dicētis s rōne ꝯsiderāti appar; eadē relatiōe referri vnūq̄q; ad suū patrē ꝛ matrē pp vnitatē cē eadē eni natiuitate nascit͂ ex patre ꝛ matre vñ eadē rlōne ad vtrūq; refert͂ ꝛ eade; ī ratio de magistro q mltos discipl'os docet eande; doctrinā. ꝛ de dño q gubernat diuersos subditos eadē potestate. Si vō sint diuerse cause spē differētes ex ꝯñti vident͂ ēt rlōnes spē differr͂. sicut si aliqs ē aliquoꝝ magister in grāmatica: ꝛ alioꝝ in logica. alia ē ratio magistri vtriusq; ꝛ iō diuersis rlōnib⁹ vn⁹ ꝛ idē hō pōt esse magister diuersoꝝ vl' eoꝝūdē fm diuersas doctrias hec. s. Tho. Nota tm̄ ꝙ cause rlōnu; qñq; sunt diuerse fm numeꝝ q̄ tm̄ sunt eiusdē spēi. ꝛ pp tale; diuersitatē nō accidit diuersitas specifica rlōnū. vñ ibide; inqt. s. Tho. ꝯtingit aūt qñq; ꝙ aliqs hēt rlōnē ad plres fm diuersas cās eiusde; tm̄ spēi sicut cū alqs est pater diuersoꝝ filioru; fm diuersos generis act⁹. vñ paternitas nō spē differt cū act⁹ generatiōu; sint idem spē. Nec ē inꝯuēiens vnā rlōnē i spē ꝛ ēt in numero termiari ad diuersos termīos sicut vna filia° termiat͂ ad paternitatē ꝛ ad maternitatē vnū eni ꝛ ens se ꝯsequūt͂. iiij°. metha. ꝛ iō sicut ꝯuenit ꝙ in vno extremoꝝ rlō sit qdam ens in alio aūt nō sit ens nisi secūdu; rōne; tm̄ sicut de scibili ꝛ scia phs dicit i v° methaphisice ita etiā ꝯtigit ꝙ ex pte vnius extremi est vna rlō ex pte aūt extremi alterius sunt mlte rlōnes sicut in hominib⁹ ex pte parētū inuenitur etiā rlō vna paternitatis ꝛ alia maternitatis q̄ sunt spē differētes pp hoc ꝙ alia rōne pater ꝛ alia rōne mater est generatiōis p̄ncipiū. Si vō essent plres eadē ratiōe p̄ncipiū vni⁹ actiōis puta cū mlti simul trahūt naui; in oib⁹ ess; vna ꝛ eade; rlō ex pte aūt ꝓlis ess; vna sola filia° scđm rem. s

duplex scdʒ rōnē; igitu; correspōdet vtrīqʒ rlōni parētum scdm duos respect⁹ intellect⁹ vñ maioris grā disciplīe idē.s.Thomas.in quolibetisq̄libeto pmo.q.pª.arti⁹.ijº.inqt. relatio hēt q sit res nature a sua cā pp quā vna res hēt naturale; ordinē ad alterā. Ex eodem aūt hēt aliqd q sit ens ⁊ q sit vnum ⁊ idō ɔtingit q sit vna relatio ⁊ realis tm̄ pp vnitatē cāe sicut pat; ð equalitate.pp eni; vna; q̄titatē est in vno corpore vna equalitas q̄titatis tm̄. s; respect⁹ plres scdʒ quos diuersis corporib⁹ dz esse eq̄le.Si aūt scdʒ omnes illos rspect⁹ mltiplicarentur relōnes reales in vno corpore essent infinita accñtia vl indetermiata hec.s.Tho· ⁊ in opinione sua mltum gloriose.

S; contra hanc determiatione; inuehit̄ qcqd sit de alijs accidētib⁹ saltem absolutis de qbus dicetur in .vijº.q2 nō oport; oīa in dubiū reuocare vbi suppositis dictis cōmunib⁹ ppositu; pōt declarari vt inqt.Sco·in quolibetis.q.iiijº.Spēaliter arguit̄ q distinctione numerali relatio non distiguat̄ distinctōe sui sbi quelib; relō singlris seipa formaliter est incōmunicabilis.qð aute; se ipo formalr est incomūicabile se ipo formalr a quocunqʒ comūicabili est distictum. gº relatio a quo hēt suam realitatē qua formalr est incomūicabilis ab eo hēt distictionē. Assumptū aūt pncipale lic; mltiplicit̄ possit pbari ad pseus tm̄ sic deducit̄ nullu; ens est singulare formalr p aliqd alteri⁹ generis sicut eni; in quolib; genere est inuenire supmum in coordinatione illi⁹ generis pmū pdicabile dictū ⁊ omnia media genera ⁊ spēs ita est inuenir aliqð infimū pse ī illa coordinatiōe vltimū subicibile appellatu; de quo oīa pdicētur ⁊ ipm nō de alio.relatio ergo qñ ēt est in sbo ñ est hec formalr p q̄titate; ergo si sbm est ▬ singularitatis est solum causa extrinseca.

Amplius q relatio icomunicabilis q̄ singularis est non distinguatur p sb; in quo est arguit̄ q2 nō repugnat duas relatiōes pmo generaliter duo accñtia solo numero distincta in eodem posse fundari sbo cui⁹ opposi-

tum asserunt pdicatores gº.⁊c.antecedēs arguit̄ q2 in omni ordie essentiali cu; vnitate prioris essentialit̄ stare pōt pluralitas posterioris naturaliter non pse nec adequate inherētis pori.s sb; ē prius essentialr relatiōe ⁊ quocūqʒ accñte sibi inherēte nec pse illi inheret nec adeq̄te gº cu; vnitate sbiecti singlari stare pōt pluralitas relationū singlariu;. maior pbat̄ p simile in cā ⁊ effectu.q2 vna cā pōt esse respectu pluriū effectuū.⁊ lic; ibi effect⁹ nō insit cāe.nō tm̄ est maior repugnantia in illis posteriorib⁹ q2 inherēt si tm̄ pse inhereāt q̄ in alijs q̄ pse existūt.q2 tū c vnū nō est cā intrinseca alterius ita q ad vnitatem eius seq̄tur vnitas alteri⁹ ⁊ maxie si nō sint adeq̄te.ita q vnū istoꝝ in actualitate cōmunicata tēmiet potētialitatē rceptiui nō ē ɔtradictio plres relatiōes pmo generalr plra accidētia eiusde; ratiōis inesse eide; cui nullū eoꝝ adequat̄ ⁊ ɔseq̄nter distinctio illoꝝ nō est p distinctionem subiecti.

Secūdo arguitur q eade; relatione non referat̄ vnūqʒqʒ ad suū patrem ⁊ matre; ex pte termioꝝ relationis q2 ad duos termios non pōt esse eadem relatio q2 tunc eadem simul ess; ⁊ nō esset.

Confirmat̄ si relatio vnaeēt ad patre; ⁊ matrē hoc ess; pp vnitatē fūdamēti liū sit natiuitas āt passiua gño.s arguit̄ q ñ q2 nullū pus essentialr trabit vnitatē ab aliq̄ posteriori.s por ⁊ intimior est habitudo relōnis ad termiu; q̄ ad fūdamētu; vt pul cherrime ifferi⁹ māifestum fiet gº in illo pori erit relō nō vna vnitate fundamēti.s plures pluralitate termioꝝ ⁊ ɔseq̄nter vna relatio nō termiabitur ad pre; ⁊ matre;.

Ampli⁹ correlatia sunt simul natura ita q destructo vno destruit̄ ⁊ reliquū gº destructa hac filiatiōe i hoc filio destruet̄ hec patēnitas in hoc pre cū gº remaneat pater respectu scdi filij mortuo pmo seq̄t̄ q alia paternitas fuit ad scdʒ filiū ab illa q̄ fuit ad pmū nā nulla noua relatio aduēit p hoc q pm⁹ filius corrūpit̄.sicut nec noua generatio aduenit ponēdo q scdʒ fili⁹ fuiss; genit⁹ viuente

primo filio.

Confirmat̃ q2 sicut paternitas fundatur super genuisse vt paulo post videbit̃ ita hec filiatio sup hoc genitũ ẽe g° pater hac paťni tate p̃mo respicit filiũ hac filiatione.

Adhuc qñ aliqd est aliq̃ vltimate tale ñ põt illõ manere in ipo nisi ipm hñs illud sit ipo tale. sicut nõ põt albedo manere i supfi cie nisi ipa supficies sit alba ⁊ maxie si supfi cies sit vltimate alba albedine. Sȝ relatio ẽ entitas q̃ eaȝ hñs est vltimate ad aliõ igit̃ nõ põt manere eadẽ in eo nisi illõ in q̃ mans sit illa ad aliud g° nõ manet eadem paterni tas destructo illo termio ad quẽ hñs dicitur formalit̃ tale illa relatione.

Confirmat̃ q2 paẗ aliq̃ mõ respicit hũc fi liuȝ ⁊ illuȝ aut g° alia ⁊ alia relatiõe ⁊ hẽtur ꝓpositũ. aut alio ⁊ alio respectu eiusdem tñ relatiõis. iterꝫ hẽtur ꝓpositũ q2 illi respect⁹ erũt eiusdeȝ rõnis nõ distincti a relatione q2 ponere talia duo est supfluũ g° ideȝ est dicẽ respectum plurificari ⁊ relatiõeȝ plurificari qõ est ꝓpositũ. quãtuȝ aũt hec ɔtra doctri nam. s. Tho. ɔuicant quarto apparebit di cendoꝝ in fine.

Propter tertium quidem huius primit⁹ vitas q̃siti manifeste tur. scdo an relatio vna ▪ alterã sit diffinien da ⁊ piter relatiuũ p correlatiuũ. De primo doȝ. primo q relatio incõmunicabilis siue singularis sicut seipa formaliter ẽ res ita se ipa formaliter ẽ distincta ab opposito q p baẗ. q2 illõ q̃ aliqõ ens hẽt formaliter entita teȝ eo tãq3 fundamẽto ꝓximo vnitatis ẽ vnũ vnitate correspõdente tali entitati. ⁊ p conse q̃ns distinctũ a q̃cunq3 ente illã entitatem ñ habẽte. Sȝ relatio incõmunicabilis formalı ter est res i actu extra suã cãm se ipa g° ꝛc. ⁊ ad hãc ɔclusiõeȝ ɔfirmandaȝ adducãt̃ non nulla ɔtra p̃cedentem opinionem inducta. Dicendum scdo q relatio quecunq3 de gene re relationis radicaliter hẽt a fundamẽto q sit res ⁊ ab opposito distincta. q ꝓbatur q2 ab eo radicaliter hẽt relatio suã entitatẽ vni tatem ⁊ ɔsequenter ab opposito distinctio nem q illi necessario p̃supponit̃ tãq3 p̃us na tura ⁊ sine q̃ relatiõem esse implicat ɔtradi ctiõem. patet ista ꝓpositio ex terminis. Sȝ fundamẽtuȝ est hui⁹mõi respectu reĺonis p̃ce dit eniȝ naturaĺr reĺonem. vñ Augusti. vij°. de trini. qõ nihil est in se nihil ẽ ad aliud. q̃ Sco. v°. methaphisice. relatio dependet ab eo i q̃ est ⁊ nõ ecõuerso igit̃ illõ in q̃ est ẽ p̃⁹ natura. destruit̃ g° ex ei⁹ destructione ⁊ non ecõuerso. relatiõeȝ ẽt esse sine fundamẽto ɔtra dictiõeȝ implicat. vñ Sco. in quolibetis. q. quarto ɔtradictio est similitudineȝ esse. ⁊ nõ esse fundamẽtuȝ. ⁊ i. iiij°. sentẽtiaꝝ. dis. xij^a. ɔtradictio est q p se respect⁹ sit sine subiecto ⁊ hoc actu ita scilicȝ q nõ actu inhereat sub iecto extẽdẽdo subiectuȝ ad fundamẽtum qõ põt dici ꝓximũ subiectũ respect⁹. ⁊ in quoli betis iterꝫ iqt. non est ɔtradictio albedinem esse sine cõpatione ad supficieȝ. est aũt ɔtra dictio similitudieȝ esse sine cõpatiõe ad fun damẽtuȝ. ⁊ iõ illa cõpatio non est eadeȝ albe dini. ista aũt est eadem similitudini nihil ãt aliud est similitudinẽ esse q̃ habitudineȝ h⁹ ad hoc. nec tñ dico q relatio ad qcunq3 cõ pet̃ se ipa cõpet̃ q2 põt ɔpari relatione rati onis q̃ non est ipa ⁊ forte realiter alia a se si cut ꝓportionabilitas fundat̃ in ꝓportione. Sȝ h dico q relatõ seipa ⁊ non a ɔpatione ɔpatur. si tñ ɔpetur ad qõcunq3 sine quo est ɔtradictio ipam esse. Et si instetur si relatio nem esse sine fundamẽto ɔtradictionem inclu dit ergo relatio q̃lib3 erit eadeȝ fundamẽto

Respondet̃ negãdo ɔñam q2 licet illa re latio sit eadem fundamẽto sine qua fundamẽ tum esse includit ɔtradictionem vt Sco. ij°. sentẽtiaꝝ. dis. p̃ma. q. v^a. sicut ẽ relatio cr̃a ture ad creatoreȝ ⁊ inherentia inherentie ac cidentis ad subiectuȝ vt Sco. in. iiij°. dis. xij^a. tam̃ non oportȝ ecõuerso q si relationeȝ esse sine fundamento ɔtradictioneȝ includat pp hoc relatio ydemptificetur fundamento aliud enĩ ẽ relatiõeȝ posse esse sine fũdamẽto ⁊ fũdamẽtuȝ posse esse sine relatiõe. Et ꝓ hiis duab⁹ ɔclusionib⁹ est sententia Sco. in quo

libetis vbi supra dicêtis quantum ergo ad
istd videtur rationabilius q ab eodê hêat
relatio q sit realis ⁊ q sit distincta a relatio
ne opposita ⁊ hoc itelligêdo quomodocûq
nam nô est itelligibi e q sit realis nisi sit rea
lis habitudo ad oppositum ⁊ sit realiter di
stincta ab opposito.nec ipa pôt realiter esse
distincta ab opposito nisi vt habitudo realis
⁊ sic est res eo mô quo sibi conuenit esse res
seipa ergo formalr est res ⁊ seipa formalr ê
distincta ab opposito a fundamento aût hêt
vtrunq fundamentalr ⁊ radicalr hec Sco.
Ex quib⁹ infertur q habitudo relatiôis ad
terminû ⁊ habitudo relatiôis ad fundamen
tum adeo sunt relationi intrinseca vt relatio
seipa sit ad terminu3 ⁊ ad fundamêtum . p
bat contradictionem includit relationem eê
⁊ habitudinem relationis ad terminû ⁊ ad
fundamêtum non esse ergo seipa formaliter
vel realiter relatio est ad terminu3 ⁊ ad fun
damentum.vñ Sco. in quolibetis vniuersa
liter eni3 qd 9uenit alicui sic qd oimoda cô
tradictio sit illud esse sine hoc. hoc est idem
realiter illi .⁊ p oppositum vbi non ê oimo
da 9tradictio .⁊ in quarto dis.xij.accñs res
pectiuum non est possibile esse sine subiecto
.i.sine termiate depêdentiam pximo.⁊ si ñ
vltimato hoc est sine eo cui relatio pôt iesse
p accidens tanq forma eius non faciens
se vnum cû subiecto.non eni3 est possibile q
sit respect⁹ inter duo qn sit alicui⁹ ⁊ ad ali
quid ⁊ hoc nô ex ratione accidentis. s ex ra
tione respectus. nô potest aût esse respectus
alicuius ad aliquid nisi sit illi cui⁹ ê respê⁹
hec Sco. ⁊ elegâter.⁊ in scdo sententiarum
dis.pma relatio seipa refertur ad fûdamen
tum non enim potest esse absq fundamento
nec absq se sine 9tradictione.ipa enim exi
stête ⁊ fundamêto simul ambo sunt extrema
illi⁹ relationis q est eius ad fundamêtu3. g⁹
ipa non est absq 9tradictione sine relatione
eius ad fundamentum ⁊ ita sine 9tradictiôe
non pôt esse sine fundamento.⁊ iô relatio il
la qua ad fundamentum refertur erit eade3
sibi. Ex quo vlterius infertur q lic3 habitu
do relationis ad fundamentum adeo sit in
trinseca relationi vt sine ea saluari non pos
sit ratio relationis.tamê pbabiliter dici pôt
de mête Francisci q intimior ⁊ essentialior ê
habitudo relationis ad terminu3 quâ ad fun
damentu3.prima ps ex dictis satis est nota
⁊ eam apte docet Sco. in quarto allegata
dis.dicens depêdêtia relationis ad fundamê
tu3 est essentialissima ita q sine ea nô pôt eê
ratio relationis hec Sco.

Scda ps pncipal pbabilr ⁊ mltû appa
rêter a Frâcisco isflatu deducit.s.q habitu
do ad terminum vl ratio essedi ad aliud ê p⁹
intima relationi quâ habitudo ad fundamê
tu3 que vt dicitur est inherentia .quandocû
que aliquod cômune diuiditur p duas dif
ferentias formales pro quocunq signo vna
9stituit etiam aliâ.sicut pro quocunq signo
corporeum 9stituit corpus p eode3 incorpo
reum 9stituit spiritum. diffinitio enim côsti
tuitur ex genere ⁊ differêtia diuidête. s ens
diuiditur per absolutu3 ⁊ respectiuû pro eo
dem ergo signo p quo absolutu3 est ad se p
eodem relatio siue relatiuum est ad aliud.s
omne accidens absolutum p⁹us est ad se q
sit in subiecto etiam habitualiter ergo rela
tio p⁹us erit ad aliud quam ipa sit in funda
mento.

Confirmatur qz q competit relationi in
primo modo p⁹us ⁊ verius sibi 9uenit q il
lud qd conuenit sibi in scdo modo s relatio
ni 9petit in primo modo respicere terminu3
ipa enim diffinitiue non est nisi respect⁹ ad
terminum.inherentia aût ad fundamentum
9petit sibi i scdo signo qre ⁊c. Et ad hanc
sententia3 fulciendam adduci potest Scot⁹
in.v⁹.methaphisice du3 iquit q oîs distin
ctio relationum per fundamenta est extrin
seca ⁊ nô formalis salte3 sic extrinseca q nô
est intra perse intellectû quiditatis relatiôis

Ego autem hijs non obstantibus opinor
q eque essentialis sit habitudo relatiôis ad
fundamentum ipi relationi sicut habitudo
eiusdem ad terminum. ⁊ est sententia Sco.
v⁹.methaphisice dicentis relatio non prius

natura est.in.quam.ad.qz tunc possz intelligi absolutum nec econuerso. qz tūc possz intelligi non accñs gᵒ simil natura est.in. ⁊ ad ⁊ licz ꝓbatio hec nō mītum cōcludat sicuti ⁊ Sco.ibidē dicit qz pˢma ꝓbatio nō vz.si ē ꝯceptus indifferens ad absolutuz ⁊ ad aliō Scōa ēt nō si ē ꝯceptus cōis sbstātie ⁊ accidenti.tñ cōclusio vā est in se que ꝓbatur vt Sco.in iiijᵒ.dis.xijᵃ.relatio essentialr est respectus inter duo extrema ⁊ iō sicut tollere terminum ad quem est respectus ē tollere vel destruere respectū ita tollere illō cuiᵒ sit respectus est tollere respectum ⁊ destruere ratōnez illius. Vñ ꝓ vlteriori fundamēto notādum vt Sco.in quolibetis quolibeto qnto ꝙ relatio q̄ ē accñs in creaturis ꝓpriaz hēt accidentalitatem qz illa est p se res.⁊ non est illa res in qua fūdatur.nec est res pse ens sicut sbstantia ita oportz dare ꝙ ipa met pse sit res hñs ꝓpriaz accidētalitatez q̄ nō sit accidētalitas entis ad se.ſ accñtalitas ad alterum.sicut enim non est eadem entitas ad se ⁊ ad alterum sic nec eadem accidentalitas accidentis entis ad se ⁊ accidentis entis ad alterum .nec ex hoc est processus in infinitum.standum enim est i ipa relatione nec vlteriᵒ ꝓceditur vbi gra i albedine fundatur similitudo ista similitudo hēt aliquaz accidētalitatem ꝓpriaz ab accidentalitate albedinis distinctā.sicut relatio est genus distinctū a gener q̄litatis. si q̄ras de accidentalitate similitudinis si ipa est alia a similitudie.dico ꝙ non qz similitudo ē sua accidētalitas ad fundamtuz ⁊ seipa accidit fundamto sicut se ipa est ad oppositum hec Sco.⁊ pulcherrie.

Videtur aūt Sco.in.ijᵒ.sentētiaruz dis. prima.id aptius ponere licz ibidem magis sit similis dubitāti quam docēti.dicens relatio hēt ꝓpriūm suuz inesse sicut dicit auicē. iijᵒ.methaphisice ⁊ tñ nō seqtur ꝯditio istiᵒ generis ex aliqbus essentialr inclusis qz etiā q̄titas hēt suum inesse qō non est de ratione sui generis formalr ⁊ tñ non est ꝯposita ꝯpositione respiciente naturam generis hoc aūt iō est qz passio inest rei cuiᵒ est ⁊ non est de pse intellectu illiᵒ.qō tñ videtur magis vüz esse de passiōe q̄ de relatōē. Nec rōes Fran. adducte in oppositum ꝯuincunt. vñ cōcedit ꝙ ꝓ quocunqz signo accñs absolutuz est ad se ꝓ eodem signo respectiuuz est ad aliud ſ negetˢ ꝯsequentia seqñs cum infertˢ omne accidens absolutū ꝓus est ad se q̄ sit in sbiecto etiam habitualr ergo relatio ꝓus erit ad aliud q̄ ipa sit in fundamto.Et ratio est qz relationē non posse esse sine fūdamento nō debetur sibi iq̄ātuz relatio solū. qz tūc cuilibz relatiōi ꝯueniret ꝙ est falsum vt patet de relatōe diuina nec iq̄ātuz accñs qz tūc cuiqz accñti hoc iesset qō est falsum vt patz de accidēte absoluto.ſ debetˢ sibi iq̄ātuz est relatio accñtalis.mlta enim sunt spēalia quibus aliqua ꝯueniūt vel repugnāt.non tñ ꝯueniūt vel repugnāt p naturaz vniᵒ cōmunis repti in eis nec p naturam alteriᵒ. Sz p naturaz ꝓpriam q̄ includit ambo ista ꝯiūcta vt si dicatˢ hōi repugnat irrisibilitas aut ergo inq̄tum intellectuale aut inq̄tuz aīal.⁊ si inq̄tū intellectuale repugnaret ⁊ angelo.si inq̄tum aīal repugnaret boui.Dico igitur ꝙ neqz sic neqz sic.ſ inq̄tuz homo est aīal rationale.sic in ꝓposito inq̄tum relatio est accidētalis repugnat sibi non esse in sbiecto. q̄re Sco. in quarto vbi supra non ergo qz accñs respectiuum est accñs iō reqrit sbiectuz.ſ qz respectus est respectus iō reqrit cuiᵒ sit ⁊ ad qō sit etiaz i diuinis. Et p idez negetur minor ꝯfirmationis ibidem inducte.s. ꝙ habitudo ad fundamtum insit relationi in scōo modo licz habitudo ad subiectuz insit accñti absoluto in scōo mō.alia eni ē accñtalitas vniᵒ ⁊ alteriᵒ cū accñs sit equocū nouē generibᵒ vt supiᵒ innotuit.Esse eniz in.est equocuz nouez generibᵒ accñtiuz lz esse incōtracte sumptum in pdicamto q̄titatis sit vniuocuz ⁊ in pdicamto qualitatis etiam vniuocū ⁊ ita de alijs nouē gñibᵒ accñtiū. de his pzio oīm rerū priᵒ gre sint innumere que forte non ꝯtradicunt dictis in questione decimaseptima de mente.s. Tho. si pfunde speculentur.nec auctoritas. Sco.ex quinto huius allegata

ɔcludit ꝓpositum.nam distinctio relationū p fundamenta est extrinseca non qꝛ habitudo ad fundamētum sit extrinseca relationi vt innotuit. ẜ qꝛ fundamētum est extinsecū relationi sicut enim aliqd potest dependere a termino respectꝰ licet non dependeat a respectu.vt patꝫ de accidēte absoluto ita aliquid potest ydēptificari alicui habitudini licꝫ terminus illius habitudinis sit sibi extrinsecꝰ. Utrum aūt relatiuum p suuꝫ correlatiuū sit diffiniendum videbitur ɔsequēter.

Et si ɔtra hāc determiatōꝫ instet̄ qꝛ ex illa sequitur primo ꝙ genꝰ relatiōis nō essꝫ simplex ẜ quasi ɔpositum ex.in.⁊.ad.qđ videtur incōueniens.nam p̄mus ɔceptus cuiuslibet generis p̄mi debet esse simplex omnino vt videtur.

Adhuc qūcunq̄ aliqua sunt essentialiter ordinata respectu alicuius tertij illud quod p̄us aduenit illi tertio est magis intrinsecum ipi quam illud ꝙ posterius aduenit eidem. Sꝫ relatio p̄us ordine essentiali ē ad terminuꝫ qꝛ ▮ ipm diffinitur ꝙ̄ ad fundamentum qꝛ per ipm non diffinitur ergo ꝛc.

Amplius dubitatur vtruꝫ habitudo ad terminum sit eadem habitudini ad fundamētuꝫ. ⁊ videtur ꝙ non qꝛ extrema istaruꝫ habitudinum sunt diuersaꝝ rationum.s.terminus ⁊ fundamentum ergo ꝛc.tenet cōsequentia qꝛ sicut relationibꝰ alterius rationis nō correspondet terminus eiusdem rationis vt Sco.scđo sententiaꝝ dis.prima. ita videt̄ ꝙ terminis diuersarum rationum non correspondeat relatio vnius rationis. Dicenduꝫ huic initendo determinationi ꝙ genus relationis est simplex qđ est hoc cōmune relatio vt supra innotuit que licꝫ addita fūdamento aut sbiecto compositionem faciat vt questione innotuit decimaseptima. ipa tam̄ quiditatiue ɔliderata licet quiditatiue habitudineꝫ dicat ad fundamētuꝫ ⁊ etiaꝫ ad terminum qđ ꝓ nunc supponitur inferius tam̄ manifestandum.hoc tn̄ non arguit ipaꝫ esse ɔpositam ⁊ cuꝫ dicitur ɔponitur ex.in.⁊.ad dicendum ꝙ vt per.in.⁊.ad.intelligūtur habitudines vel extrema habitudinum. Si scđo modo ɔseqūtia est bona.ẜ antecedens est falsum.Si primo modo.concesso assumpto non sequitur ipaꝫ cōponi qꝛ eadeꝫ videtur habitudo ad vtrūq̄ vt patebit ad tertiū argumētuꝫ.Un̄ relatio lꝫ significetur vt ad aliquid tn̄ realiter et ẜm rem significatam est in sbiecto.vn̄.s.Tho. in questionibus de potētia qōe octaua articlo septimo. idem ol faciens inqt quidam attendentes modum significandi in relatiuis dixerunt ea non esse inherentia sbiectis.ẜ quasi eis assistētia qꝛ significantur vt qdaꝫ mediuꝫ inter sbstantiā que refertur ⁊ illđ ad qđ refertur ⁊ ex hoc sequitur ꝙ i rebꝰ creatis relatiōes non sunt accidentia qꝛ accidentis esse est inesse ⁊ ꝑ ɔsequens ꝙ non sit res quedaꝫ extra aīaꝫ existens ẜ solum ẜm rationem qꝛ oīs res vel ē sbstātia vl' accn̄s.vn̄ licꝫ ad aliqd nō significetur vt inherēs tn̄ oportꝫ vt sit inherens ⁊ hoc qn̄ relatio est res aliqua qn̄ vō est ẜꝫ ratioñe tūc non est inherens quare ibidem subdit ad.xijᵐ. cum relatio sit accidens in creaturis ēe suū ē iēē.vn̄ ēe suū non ē ad aliud se habere ẜ esse hꝰ ẜꝫ ad aliqd ē ad aliđ se habere. Ex quibꝰ elicitur ꝙ relatio vt accn̄s hēt ꝙ esse eius sit inesse relatio vō vt relatio hēt ꝙ esse eius sit ad aliđ se habere.⁊ cōsequēter relatio vt relatio accn̄talis i sua ratione formali includit vtrūq̄.

Ad secundū p̄ncipale neget̄ minor ymo cōceditur ꝙ relatio eque essentialr̄ diffinit̄ ꝑ terminum sicut ꝑ fundamētuꝫ q̄re Scotꝰ in tertio sentētiaꝝ dis. viijᵃ. diffiniens filiatiōeꝫ terminuꝫ ⁊ fundamn̄tum expressit dicēs filiatio est habitudo ꝓducti naturalr̄ similis ꝓducēti in natura intellectuali vl' sensitiua.

Ad tertium ꝓbabiliter sentiēdum puto ꝙ eadem habitudīe ⁊ non distinctis relatio accn̄talis inq̄tum relatio accn̄talis refertur ad terminum ⁊ fundamn̄tum.nec ꝓbatio ibi deꝫ assumpta ē ad ꝓpositū. naꝫ fundamn̄tuꝫ ⁊ extremum nō se hn̄t sicut termini distīcti relationū ymo vnū ē terminꝰ ⁊ alterum fū-

dantitum. de hoc tamen ita dictum sit probabiliter vt posterius detur via profundius inuestigandi.

Dicendum tertio quod distinctio relationum accidentalium non minus sumenda est extrinsece a fundamento quam a termino. et in hoc dissonare videntur s. Tho. et Sco. patet conclusio quia sine ambobus relatoem esse includit contradictionem sicuti et habitudo ad vtrumque istorum est eque essentialis relationi vt innotuit. Ex quo sequitur quod in creaturis alia filiatione refertur filius ad patrem. alia vero ad matrem non propter alietatem fundamenti quia est tantum vnum. s. potentia passiua. sed propter alietatem terminorum. ad duos namque terminos non potest esse eadem relatio quia tunc eadem simul essent et non essent. Sco. tamen in tertio dis. viij. aliam ponit filiationem in xpo ad patrem et aliam ad matrem et vtramque realem non solum propter pluralitatem terminorum sed etiam fundamentorum. Est enim filiatio habitudo producti naturaliter similis producenti in natura intellectuali vel sensitiua. cum igitur generatio passiua plurificetur ad plurificationem ipsarum naturarum actualiter existentium acceptarum per generationes. ergo filiatio plurificatur ad plurificationem earundem. hoc idem probat ex parte terminorum.

Sed dubitatur si distinctione fundamentorum et terminorum distinguntur filiationes in eodem sequitur quod filiatio esset eadem realiter fundamento quod falsum est. consequentia deducitur quia sine filiatione contradictio est naturam ibidem productam posse manere ergo filiatio illa perpetuificatur illi nature genite saltem realiter tenet consequentia quia illa relatio est idem fundamento sine qua fundamentum esse includit contradictionem vt Sco. iij. sententiarum. Assumptum principale probatur quia habentem hanc naturam esse filium est ipsum esse genitum ab hoc patre vel ab hac matre. sed qui genitus est ab hoc vel ab hac in hac natura non potest non esse genitus ab hoc vel ab hac ista natura. quecunque enim preteritum non fuisse includit contradictionem. ergo habentem hanc naturam a generante acceptam non esse nunc filium hac filiatione includit contradictionem. ergo filiatio non accidit huic nature ymo illi realiter perpetuificatur.

Dicendum vno modo quod si filiatio est per se relatio fundata super generationem passiuam que iam preterijt vt siue in re siue in intellectu dicitur aliquis esse filius quia aliquando fuit genitus. ita quod esse filium non predicet aliquid de presenti realiter licet vocaliter. sed tamen aliquid de preterito. sicut sor. est cursurus. licet compositio videatur esse de presenti tamen realiter non predicatur aliquid nisi pro futuro quia equiualet isti sor. curret. ita hic sor. est genitus equalet isti sor. fuit genitus et secundum istum intellectum equalet isti sor. est filius. et hoc modo filius dicit relationem realem. sed non secundum esse simpliciter. s. actualis existentie. sed secundum esse preteritum quod est esse reale secundum quid sicut sor. esse futurus. vel magis quemadmodum potentia ante actum in natura potentiali dicit relationem realem vno modo. secundum diminutam entitatem rei secundum hunc modum videtur obiectio illa procedere quia secundum istam viam quecunque fuit aliquando filius numquam potest non esse filius. sicut quod fuit non potest non fuisse. quemadmodum etiam quod quicquid est possibile non potest non esse possibile quamuis non sit actu presens. Et secundum istam viam vt infert Sco. in tertio oporteret dicere quod iohannes si esset annichilatus adhuc esset filius zebedei. nec deus posset destruere illam relationem quantumcunque fundamentum annichiletur. secundum existentiam actualem nec plus realitatis diceret filiatio de filio existente quam non existente. Nisi apud hanc viam dicatur relationem hanc non desinere esse propter fundamentum quod iam perpetuum est sed propter corruptionem subiecti vel eius subtractionem aut alterius extremorum. Unde s. Tho. in quarto sententiarum distinctione. xxxxi. quedam sunt relationes que habent pro causa actionem vel passionem vel motum vt quinto methaphisice dicitur. quarum quedam causantur ex motu inquantum aliquid mouetur actu sicut ipsa relatio que est mouentis et moti. quedam autem inquantum habent aptitudinem ad motum sicut motiuum et mobile dominus et seruus. quedam autem ex hoc quod aliquid prius

motum est sicut pater et filius. non autem ex hoc quod est generari nunc ad inuicez differunt sed ex hoc quod est generatum esse. aptitudo aut ad motum et ipsum moueri transit. sed motuz esse perpetuuz est quia quod factum est nunquam desinit esse factum et ideo paternitas et filiatio nunquam destruuntur per subtractionem cause. sed solum per corruptionem subiecti per alterutrum extremorum. Et similiter dicendum est de affinitate. Relatio enim aliqua desinit esse dupliciter vnomodo ex corruptione subiecti. alio modo ex subtractione cause. sicut similitudo desinit esse quando alterum similiuz moritur vel quando qualitas que erat causa similitudinis subtrahitur. hec .s. Thomas.

Alio modo posset dici quod filiatio dicit relationem producti passiue completaz manente existentia actuali nature accepte per generationem sine interruptione et hoc modo xpus usque ad mortem fuissz filius marie. sed post resurrectionem non. quia existentia actualis nature humane accepte per generationem marie fuit interrupta per mortem. et ipsaz existentiam vt secundo acceptaz per resurrectionez consequebatur alia relatio ad deum resuscitantem. secundum hoc etiam nullus essz filius alicuius post resurrectionem vniuersalem et hec opinio videtur absurda.

Uidetur itaque mediandum inter has vias extremas cum Scoto in tercio sententiarum distinctione. viij^a. videlicet quod filiatio dicit habitudinez geniti ad generans fundatam super existentiam actualem nature accepte per generationem vel super ipsaz naturaz acceptam sic actualiter existentem et hoc sine continue habitaz post acceptionem sine interruptione siue eandez habitam cum interruptione ita quod vtrumque accidat sibi. Unde Scotus in secundo sententiarum dis. 2^a. idez respectus potest reparari. quia eadem maternitas fuit in matre xpi ad ipsuz post resurrectionem quam ante fuit. Et hoc modo potest respondere ad argumentuz et potest dici quod licet ista natura accepta per hanc generationem non possit habere idez esse numero. quod accepit non fundando istam eandez relationem numero. non tamen ipsa relatio est sibi consubstantialis. quia possz absolute eadem existentia fuisse numero habita sine ista relatione puta si accepta fuisset imediate a creante qui quicquid mediante causa secunda potest in mediate per se posset. vel ab alio generante. idez enim qui est filius vnius patris potuit fuisse filius alterius patris. vt patet secundo sententiarum a Scoto. quare etc.

Dubitatur etiam quia fraternitas et consanguinitas non distinguntur distinctione fundamentorum aut subiectorum cum aduenient subiectis aut fundamentis nulla penitus in eis facta mutatione aut motu cum aliquo puero nato causetur in producto relatio fraternitatis sine motu eius.

Dicendum ex fundamento sancti Thome. in quarto sententiarum distinctione quadragesimaprima vt etiam dicebatur questione decimaseptima. quod relatio fraternitatis que innascitur aliquo puero nato alicui iam producto causatur quidem sine motu ipsius tunc existente. Sz ex motu ipsius precedente scilicet generationis eius hoc ei accidit quod ex motu alterius sibi nunc talis relatio innascitur. Similiter ex hoc quod iste descendit per generationem propriam ex eadem radice cum viro peruenit affinitas in ipso ad vxorem sine aliqua mutatione ipsius. hec sanctus Thomas.

Est enim consanguinitas vinculum personarum ab eadem persona carnali propagatione descendentium. Sicuti etiaz affinitas est vinculum quoddam ad personaz aliquam ex carnali copula cum persona alteri consanguinea contractum vt Scotus quarto sententiarum distinctione quadragesima prima.

De secundo principali dicendum primo quod in diffinitione relationis a qua aliquod dicitur relatiuuz preter essentialia et illi intrinseca debet etiam poni alia relatio sibi correspondens terminus et fundamentum tamquam de cointellectu eius sicuti in diffinitione paternitatis debet poni filiatio filius et intellectualis natura vel sensitiua.

Primum autem horum probatur. prio quandocunq aliquod genus diuiditur per duas oppositas differentias species illi⁹ generis constituitur ex eo ⁊ oppositis differentijs diuidentibus vna per vnam ⁊ alia per aliam. Sꝫ genus relationis diuiditur per duas differentias oppositas sicut alia predicamenta .alioquin omnes relatões essent eiusdem speciei.ergo species relationis poterunt diffiniri per genus ⁊ differentiam.

Adhuc omne constans ex partibus essentialibus poterit per eas diffiniri qꝛ diffinitio nihil aliud est q̄ rei expressio ▮ suas partes essentiales.Sꝫ species relationis constat ex genere ⁊ differentia sicut ex partibus essentialibus sicuti ⁊ omnis alia species cum in illa duo species resoluatur ergo ꝛc.

Amplius species relatõnis habet genus ⁊ differētiaꝫ sibi intrinseca in primo modo. genus quoq relatõis dicitur in quid de omni specie relatõis.nec dicit totaꝫ diffinitiõeꝫ ergo illi addita differētia cōstituet diffinitõneꝫ intrinsecā.cum omnia intrinsece diffinientia sint subalternatiꝫ posita.

Adhuc p̄dicamēta sunt impermixta ita q res nec aliquid vnius p̄dicamenti erit de essentia illius quod est de alio p̄dicamento. diffinitio ergo essentialis nō erit per aliquid alterius generis.

Ex quibus sequitur q sicut omne accidens preter diffinitionem que datur p additamētum habet diffinitioneꝫ sui proprij generis per sua intrinseca ⁊ essentialia ita relatio preter diffinitionē que est per relationeꝫ oppositam sibi correspōdentē terminū ⁊ fundamētuꝫ diffiniri potest p essentialia ⁊ intrinseca sui generis.

Secunduꝫ probatur primo relatio eēntialiter est habitudo ad aliud.⁊ impossibile est cōcipere habitudinē sine termino ad quē est.⁊ omne illud oportet poni in diffintione sine quo diffinitū nō potest cōcipi cum diffinitio exprimat completum intellectum diffiniti.ergo in diffinitõe relatõis oportet terminum ad quem est poni . sed magis videtur relationeꝫ vt filiationē ponēdaꝫ esse in diffinitõne relatioīs vt paternitas q̄ relatiuum vt filius.quia filius est simul natura cū patre ⁊ pater est naturaliter posterius paternitate. sed nullūꝫ posteri⁹ videt̄ ponendum in diffinitõe prioris ergo ꝛc.

Et si instetur qꝛ dicēdo filiatio est habitudo producti naturaliter similis producēti in natura intellectuali vel sensitiua nulla videtur fieri mentio ꝺ paternitate.⁊ tamē illa est vera filiatõis diffinitio vt innotuit.

Dicēduꝫ q in diffinitõe illa ponit̄ notificatio paternitatis. in eo nāq q filiatio ē habitudo ꝛc.exprimit̄ p̄ducens simile p̄ducto in natura intellectuali vel sensitiua habere habitudineꝫ ad productuꝫ que nihil aliud est q̄ paternitas .

Adhuc a quibuscunq relatio essentialit̄ dependet per ea habet diffiniri ⁊ notificari. eadem enim sunt principia essendi ⁊ diffiniendi.Sꝫ relatio essentialiter dependet a fundamēto a quo radicaliter habet esse reale vt innotuit.depēdet quoq essentialiter a respectu a quo habet propriam rationem generis vel speciei vt sanctus Thomas in quolibetis quolibeto nono questione secūda ⁊ cōsequenter a correlatiuo quod terminat rationem proprij generis que est habitudo g⁹ ꝛc.

Amplius q terminus nō sit de ratione qditatiua relatõis licet sit ideꝫ de cointellectu probatur.qñcunq aliquod cōmune diuidit̄ p oppositas differētias vna illaruꝫ nō est de ratõe formali cōstituti ex opposita differētia sed ens diuidit̄ p absolutuꝫ ⁊ respectiuum. terminus auteꝫ est absolutus vt innotuit in principio huius questiõis .ideo nō est de ratione qditatiua respectiui.

Adhuc vnuꝫ oppositoꝝ nō est de ratione quiditatiua alteri⁹. qꝛ tūc idem esset sibiipsi oppositū p quiditatē p̄priaꝫ.ꝫ relatio est opposita alteri relatõi sibi corrñdenti ⁊ suo termino maxie si ipsa sit ad oppo⁹ sicuti ē relo

cōtrarietatis aut aliqua talis ergo ꝛc.

Amplius om̄e quod est de quiditate alicuius est in eo formaliter. alioquin diffinitū esset extra diffinitū. sed cōstat ꝙ terminus relatōis nō est in relatōe formaliter. nec relatio opposita in relatōe sibi correspondente nec intrinsece. ergo nō est de ratiōe eius.

Ex quib⁹ sequitur ꝙ relatio opposita nec terminus aut fundamētū sunt de quiditate relatōis licet sine illis relatio nō possit intelligi. ꝑpterea dicūtur de eius cointellectu.

Dicendū secūdo ꝙ in diffinitōne vnius relatiui necesse est ponere suū correlatiuum. quod auctoritatibus primo fulcitur. Porphirius nāq; in p̄dicabilib⁹ caplo de specie. genus dicit̄ ad speciē ꝛ econuerso. ꝛ ideo necesse est in vtrorunq; ratōnibus vtrisq; vti. Phūs quoq; in p̄dicamētis capitulo ꝓprio Impossibile est vnū relatiuū diffinite cognosci nisi cognoscat̄ alterū. sed quodlibꝫ incōplexū diffinite cognoscit̄ cum cognoscit̄ per suam diffintionē. igitur impossibile est vnū relatiuū cognosci ꝑ suā diffinitionē nisi cognito altero. igit̄ vnū necessario ponendum est in diffinitōe alterius.

Adhuc esse essentiale relatiui est ad aliō se habere. diffinitio autē indicat esse essentiale diffiniti. igitur diffinitio relatiui debet indicare suū esse se habere ad aliud. qđ nō potest nisi in ea ponatur correlatiuū ipsius diffiniti. Istud autem nō solū verum est de relatiuis mutuo depēdentibus. sed de quib⁹cunq; que essentialiter dependēt ad alia ꝙ illa alia ponēda sunt in eorum diffinitione. ꝫ nulla relatia mutuo se diffiniūt nisi que mutuo ad inuicē per se dependent quod nō est verum de relatiuis per accidens. sicut medicina que dicitur ad aliquid ratione sui generis quod est scientia. vel sicut similitudo vel equalitas que dicuntur ad aliquid. quia simile ꝛ equale ad aliquid dicūtur. equalitas enī ꝛ similitudo secundū nomen nō dicuntur ad aliquid. vel sicut subiectum quod dicitur ad aliquid ratione accidentis. sicut homo vel album dicitur ad aliquid. quia vtrique accidit albū vel duplum esse. ꝛ hoc modo dicitur ad aliquid caput quia est pars. vt sanctus Thomas quinto metaphisice.

Relatiua etiam tercij modi vt mensura ꝛ mensurabile cum mutuo ad seinuicem non dependeant propterea se mutuo non diffiniunt.

Et si instetur quia Aristoteles quīto metaphisice diffinit eadem quorū vna est substantia. ꝛ similia quorum qualitas est vna. ꝛ equalia quorum quantitas est vna. ꝛ tamen in nulla istarum diffinitionum ponitur correlatiuū.

Dicendū vt egregie docet Scotus in p̄dicamētis capitulo proprio ꝙ in diffinitōne vnius relatiui necesse est ponere suū correlatiuū etiā de relatiuis equiparantie quādo diffiniūtur in singulari. quia eoꝝ esse est ad aliud se habere. diffinitio enī debet indicare esse diffiniti. ꝫ quando diffiniūtur in plurali nō oportet in eorū diffinitōibus eorum correlatiua poni. tunc enī tam subiectum relatōis q̄ eius correlatiuū exprimūt̄ ꝑ idē nomen sumptū in plurali. Idē sensit in capitulo de equiuocis dicēs omnia relatiua equipantie cōuenīēter diffiniūtur in plurali. vt patet quinto metaphisice vbi multa huiusmodi relatiua diffiniūtur ꝛ oīa in plurali. quia sic eorū intellectus est magis finitus inquātū denoīat vtrunq; extremū.

Sed circa dicta insurgunt difficultates nō parue. prima videtur ꝙ relatio ꝛ consimiliter relatiuū sint entia absoluta. ꝛ consequenter nō in habitudine ad aliud diffinienda. quia omne quod diffinitur ad se habet entitatē ad se. sed quod diffinitur in proprio genere diffinitur ad se. ergo si relatio diffiniatur in proprio genere. vt quedā ex adductis pretendunt. sequitur ꝙ diffinietur ad se. ꝛ cōsequēter relatio erit ad se ꝛ absolutum quod est intentum.

Cōfirmat̄ qđlibet videt̄ absolutū in suo gn̄e cū quodlibet in suo gn̄e hēat modū qđ cōstat autē ꝙ modus qđ est mod⁹ absoluti.

Adhuc omne ens aut est absolutum aut

Adhuc omne ens aut est absolutum aut cõparatum cum iste videant̃ imediate entis differentie diuidẽtes quaten⁹ in decẽ descẽdit p̃dicamẽta. sed relatio non est cõparata. quia nõ refertur igit̃ est absoluta ꝛ ꝯsequẽter ad nihil aliud in suo genere dependet.

Consimiliter argui potest de relatiuis cuꝫ essentia relatiui sit a relatione formaliter. ꝛ ideo si relatio est absoluta etiã essentia relatiui esꝫ absoluta. igit̃ nõ dependet ad aliqd in suo genere. ꝛ cõsequẽter nec ꝑ aliud debet diffiniri.

Amplius cõparatio diffiniti ad sua principia diffiniẽtia intrinseca non est cõparatio ad aliud. alioquin omnia supposita omniuꝫ p̃dicamẽtoꝝ essent ad aliquid. sed relatio diffinitur per sibi intrinseca essentialr̃ ꝛ quidditatiue vt innotuit ergo nõ diffinit̃ ꝑ aliud

Cõfirmat̃ quia habita ꝯpleta diffinitiõe alicui⁹ illud p̃cise potest cõcipi aliis non cõceptis. sed intellectus nõ potest p̃cise concipere relationẽ per ea que sunt sui proprii generis quia ipsa est ad aliud. ergo non potest precise diffiniri per illa.

Adhuc omne quod aduenit alicui preter suaꝫ diffinitiõeꝫ est ei aduẽtitiuꝫ quãtum ad suam rationem formaleꝫ. sed preter diffinitionẽ relatiõnis per ꝓpria ꝛ intrinseca sui generis intelligit̃ termin⁹ aduenire. ergo habitudo eius ad terminũ erit aduẽticia.

Cõfirmatur si relatio dependet ad aliud vt ad correlatiuũ illud aliud erit termin⁹ dependentie istius. sed termin⁹ est posterius eo cuius est. sed hoc est falsuꝫ. qꝛ relatiua sunt simul natura ꝛ etiam relationes a quib⁹ relatiue dicuntur.

Ad primũ potest dici ꝙ si aliqua relatio aut relatiuũ dicant̃ absoluta in suo genere siue in cõparatiõe ad suũ gen⁹ intelligẽdũ est ꝙ suuꝫ genus dicitur de eo absolute. sed non oportet ꝙ sint ita absoluta in suo genere ꝙ ad nihil aliud in genere dependeat. ꝓpter qđ neget̃ minor rõis prime. licꝫ eniꝫ relatio diffiniatur ꝑ genus ꝛ differẽtiaꝫ. tamẽ vtrunq; illoꝝ est ad aliud ita ꝙ tota diffinitio q̃dita tiuã ꝛ quelibet eius pars est ad aliud ꝛ per ꝯñs entitas relatõis erit ad aliud.

Ad cõfirmationẽ cõcedit̃ ꝙ quodlibꝫ hꝫ moduꝫ quid in suo genere. hoc est gen⁹ suũ p̃dicatur de eo in quid ꝛ ita absolute. sed ex hoc nõ sequit̃ ipsum esse omnino absolutũ.

Ad secundũ dico ꝙ absolutuꝫ ꝛ cõparatuꝫ vt diuidunt ens sunt id quod ens in subiecto ꝛ nõ ens in subiectõ. ꝛ sic cõcedo relatõꝫ esse ꝯparataꝫ qꝛ ẽ ens in subiectõ. ꝫ ẽ ꝯpatũ ad terminum nõ tamẽ cõparatuꝫ eo modo quo relatiuũ dicit̃ cõparatũ ad terminũ. cũ hoc tamẽ stat ꝙ in diffinitiõne eius oporteat terminũ poni. qꝛ cõparatõ ad terminũ non põt cõcipi sine termino. De relatiuo auteꝫ manifestuꝫ est ꝙ eius essentia nõ est absoluta nisi respectu sui generis. quia eius gen⁹ p̃dicat̃ de eo absolute ꝛ in quid. simplr̃ autẽ essentia eius est ad aliud se habere. nec sequit̃ essentiaꝫ eius esse absolutã et si relatio esꝫ absoluta. qꝛ qđ inest principio formali nõ oportꝫ inesse cõposito cuiusmodi illud est terminus sicut si forma sit simplex nõ sequit̃ essentiaꝫ cõpositi que est ꝑ formã esse simplicem. Uel aliter cõcesso ꝙ relatio sit absoluta vt deducũt rões ille ꝛ ꝙ nõ dependeat ad aliud in genere relatõis nõ sequit̃ ipsaꝫ esse diffiniẽdaꝫ ꝑ aliud in suo gñe. qꝛ est ꝯparatio ꝛ dependẽtia ad aliud quoꝝ neutꝝ diffinit̃ sine termino

Ad 3ᵐ dico ꝙ cõparatio diffiniti ad sua diffiniẽtia que sunt sibi intrinseca nõ est cõparatio ad aliud. sed cõparatio diffiniti quaꝫ hꝫ ex principiis suis ista potest esse ad aliud si illa sũt ad aliud. Cõstat autẽ ꝙ diffiniẽtia relatõis omnia sunt ad aliquid ꝛ ideo relatio est ad aliud.

Ad cõfirmationẽ cõceditur maior in absolutis. cõceptus eniꝫ cõpletus de istis habetur habita diffinitiõe. sed in relatiuis nõ est sic quãtumcunq; habeat̃ cõceptus sui generis ꝛ diffinitõis nõ quietatur intellectus nisi cointelligendo terminũ qui non est de genere relatõis. sed aliquid aliud vt innotuit.

Ad quartuꝫ dicendũ ꝙ termin⁹ est extra formaleꝫ rationẽ relatõis. nec est de intellectũ

eius principali. quia de tali intellectu nō sunt nisi sibi intrinseca ⁊ quiditatiua eiusdē pdicamēti. est tamen de eius cointellectu. qꝛ cōpatio ad terminū nō pōt cōcipi sine termino vt dicebatur.

Et si iterū instetur. quia omne ponēdū in diffinitōe est prius notius genus vel differētia respectu diffiniti. silr quia omnis ps diffinitōis videt̄ predicari de diffinito. Cuius oppositū eueniṫ de diffinitōe relatiuoꝝ per correlatiuū. Dicēdū ꝙ illa omnia vera sunt de diffinitōe que dat̄ solū p essentialia cuiꝰ modi est diffinitio substātie vel ad miꝰ absoluti nō respectiui. quia enī respectiua mutuo essentialr dependēt ideo mutuo se diffiniūt licet neutrū sit prius altero. vera sunt ēt que ibidē assumpta sunt de diffinitōne que datur sine additamēto cuiusmodi nō est diffinitio relatiui neqꝫ alicuiꝰ accidētis. tamen in diffinitōe aliquoꝝ accidētiū tantū additur subiectū. sed in diffinitōibus relatiuorū pter esse diffiniti ponit̄ subiectū ⁊ correlatiuū. ⁊ hoc quia relatiuū ad plura dependet ꝙ accidēs absolutū. nec subiectū seu fundamētū ⁊ correlatiuū ponūtur in his diffinitōibus qꝛ sint de intellectu relatiui seu relatōnis. sed qꝛ habitudo relatōis accn̄talis cōcipi nō pōt sine eo ad quod est ⁊ in quo est ꝛc.

Ad illud autē quod subdit̄ qꝛ oīs pars diffinitōis pdicat̄ ꝛc. pōt dici ꝙ omīs pars diffinitōis eo modo quo ponit̄ in diffinitōe pōt pdicari de diffinito. ⁊ ita vnum relatiue oppositū nō ponitur in diffinitōe sui correlatiui in recto sm ꝙ ei opponitur. sed in obliquo vt huiꝰ vel huic ⁊ sic de eo pdicat̄ licꝫ enī pater nō sit filius est tamē filij ꝛc.

Ad cōfirmatōē dico ꝙ nō omnis terminus dependentie est posterius eo cuius est pcipue quādo est mutua dependentia sicut est in relatiuis per se.

Ex quibus colligit̄ ꝙ nō incōuenit idem diffiniri p aliquid alterius speciei ab eo vt p additamētū. vt patet in relatiuis disqꝫ parātie. ⁊ cōsimilr idē diffiniri p aliquid sibi idē specie. vt patet in relatiuis equipan vt cū simile refert̄ ad simile.

Secunda difficultas est de relatōe materie ad formā. vtrū immediate fundetur in materia prima. Dicendū ꝙ duplex est relatio materie ad formā. ⁊ hoc in doctrina sancti Thome. vna est relatio que est habitudo materie disposite ad formā introducendam ⁊ talis est relatio realis fundata super virtute actiua pducētis virtuali aut actuali. de qua loquit̄. s. Tho. primo sniaꝝ dis. iijᵃ. cū dicit ꝙ si p potētiā passiuā intelligat̄ relaᵒ materie ad formā tūc materia nō est sua potentia. quia essentia materie nō est relatio.

Alia est relatio materie prime ad formā que est habitudo potentie passiue ad actum pmū. ⁊ talis realiter est ipsa materia. vt. s. Tho. in prima parte qōe lxxvijᵃ. vt superiꝰ allegabatur. ⁊ qꝛ in corruptōne substantiali apud. s. Tho. fit resolutio vsqꝫ ad materiā primā in qua materia prima est habitudo ad formā. Constat autē ꝙ talis habitudo n̄ pōt esse relatio de genere accn̄tis. qꝛ sic iam non essꝫ resolutio vsqꝫ ad materiā primā cū illa habitudo eadē nūero remaneat. ⁊ talis habitudo est fundata in materia prima nō disposita. nec est relatio realis sed rōis tantū. quia ipsa est essentia materie prime cū quodā modo essendi respectiuo designata.

Et si instetur quia forme ad materiā ē relatio realis cū sit habitudo pfectionis ad pfectibile ergo ecōuerso materie ad formā.

Dicendū primo ꝙ sicuti materie prime nude ⁊ sm se cōsiderate ad formā nulla est habitudo realis ita nec ecōuerso. qꝛ respectꝰ realis est ad aliquod extrinsecū nō ad aliquid sibi inherēs nec correlatiuū suscipit in relatiuo nec ecōuerso ideo ꝛc. potest etiā negari cōsequētia primo quia materia non est actu ens quod requirit̄ ad rōem fundamēti relatōis accidētalis apud hāc doctrinā. Secundo quia nō habet rationē vnitatis p se sed p formā. nec virtutē actiuā aut passiuā nisi sit disposita ⁊ informata. Et si dicat̄ materia realr depēdet a forma gᵒ talr relatio est realis. negetur cōsequētia. sic in siāū nō sequit̄

fortes est idez sibi ipsi realiter. ergo ydemptitas est relatio realis de genere adaliqd. qz nõ refertur ad formaz sicut ad terminũ. sed ab ea dependet vt a subiecto.

Tercia difficultas est vtruz vnio materie ad formaz sit relatio de genere relatõnis Dicenduz vno modo iuxta doctrinaz Scoti q materie ad formaz cum ambo sint absoluta. quia substãtie licet designẽtur interduz cum quodam modo respectiuo vt paulo ante dicebatur est vnio que est respect⁹ extrinsecus adueniens. Est enim regula cõmunis apud doctrinã hanc. vt patet in quarto dis. xiiᵃ. q omnis vnio absolutoruz est respectus extrinsecus aduenies. que probatur qz neutrum ex ratione nec ambo simul sunt necessaria causa talis vnionis. potest eniz deus sine contradictione facere vtrunqz sepatim et separatiz conseruare sine alio. et si queratur ad quod predicamẽtuz debet reduci potest dici licet sit difficile q ad pdicamẽtum vbi propter presentialitatem.

Sed iuxta doctrinã. s. Thome aliter dicenduz est. naz talis vnio forme cuz materie vno modo sumit p coniunctõne forme qua cõiungit materie. et talis cõiunctio pprie nõ est vnio. naz vnio sm q est quedaz relatio est proprie duorum vnibiliũ cõiunctio in vno tercio. vt. s. Tho. in tercia pte qõe 2ᵃ. Alio mõ sumit vnio pro cõiunctione materie et forme in vno tercio. s. in natura aliqua vel in aliquo supposito. Et loquẽdo de vnione modo primo licet sm moduz intelligendi pcedat ipsaz formaz. tamẽ sm naturã sequit formã i materiã sicuti et creatio. iuxta s. Tho. in qõibus de potẽtia qõe. iiiᵃ. accidẽs est que sm suũ esse considerata prout in hoc subiecto posterior est qz res creata. sicut accidens subiecto intellectu et natura posteri⁹ est Si vero cõsiderer sm suam rationez prout ex actione agentis innascit quedam relatio sic est quodãmodo prior subiecto. sic et vnio que est relatio licet sequat aliquo modo existentiam forme in materia. tamẽ aliquo modo pcedere intelligit vt via quedaz ad esse forme. nã si omnino sequeret tũc in illo priori esset forma et nõ vnita materie. Et sicuti creatio fundat super creatuz fuisse aut sup potẽtia passiua creãdi. ita illa vnio sup vnitõe que licet trãseat qtuz ad actuz cõpletum remanet tamẽ qtum ad sua principia. vt. s Tho. in pria parte qõe. lxxixᵃ. de cõsciẽtia. licet eni actus qui dicit cõsciẽtia trãseat sm actuz pfectuz remanẽt tamẽ eius principia. Sed si loquamur de vnione secundo modo scilicet pro cõiunctione forme cuz materia in vno tercio. dicẽdum vt sanctus Thomas in primo sentẽtiaruz dis. xxxiᵃ. q vnitũ et vnuz quia vnituz est quod ex pluribus vni⁹ effectus est. vnde vnio importat relatõez quandaz pluriũ secũdum q in vno cõueniũt. sed vnuz absolute dicitur. hec sanct⁹ Thomas.

Ex quibus patet q circa vnionẽ considerãda sunt quatuor scilicet ipsa plura distincta inter se que vniũtur et ipm terciũ in quo vniũtur. et ipsuz vniens. et tandem ipsa vnio que est relatio illorũ pluriũ in vno tercio. ipsa ergo vnio que est relatio fundat sup vnitionez passiuaz que procedit ab vnitiõe actiua vnientis. sicut vnio nature diuine et humane in persona fundat super assumptione vt sanctus Thomas in tercia parte questiõe 2ᵃ. cum inquit. relatio non differt a suo fundamẽto nisi per terminũ. Unde patet quod nulla relatio fundat immediate super materia. et sicut dictum est de prima vnione ita et de ista dicenduz est scilicet q talis vnio illoruz duoruz sm moduz intelligendi precedit aliqualiter terciuz in quo vniũtur tamẽ simpliciter sequitur et est subiectiue in toto coniuncto in quo illa plura vniũtur.

Propter quartum quidem huius. Ad primuz ante oppositum cũ dicebatur relatio et fundamẽtuz possunt ab inuicez separi et separatim cõseruari igitur a fundamento non est sumenda essentialis relationũ distinctio. licet ãns a plerisqz cõcedatur in virtute h⁹ propositiõis in essentialiter ordinatis et realiter distinctis prius

per diuinā potentiā pōt fieri sine posteriori dicentes vlterius ꝙ non videtur incōueniēs ꝙ deus influat ad fundamētū relatiōis pro primo instanti quo hic homo genitus est ab illo. ꝛ sic erit Sor. genitus a Platone. nō influendo ad relationē cū fundamētū sit prius ꝛ realiter distinctū a relatione. ꝛ sic sor. nō erit filius nec plato pater formaliter licet fundamentaliter vnus eorum sit filius ꝛ alter pater relatōe ab eis nō differēte realiter. quod verū est in doctrina Scoti. nā qñcūq aliqua sunt essen' ordinata ꝛ realr distincta deus pōt facere prius sine posteriori. quāuis pdicatores negātes ppōnē hāc aliter dicant vt questione innotuit preunte in declaratione secūdi modi relatiuorum.

Tamē ꝯformiter rñdendo qcqd sit de pblemate isto vtrū fundamētū relatōis possit esse sine relatōne. Dicēdū puto ꝙ implicat ꝯtradictionē relatōē separi a fundamēto ipsa manēte vt est deductū diffuse in qōe. nō qꝛ fundamētū relatōis sit idē illi realr sed qꝛ est pri⁹ natura relatōe ab eo depēdēs psuppositū ab ea que destruit ex eius ꝺstructōe ꝛ nō ecōuerso. vt dixit Scot⁹. habitu⁹ enī relatōis ad fūdamētū ē essentialissima ipsi relatōi sine qua saluari nō pōt ratio relatōis. Et ad pbatōē cōcedit ꝙ fūdamētū relatōis se habz ad relatiōē sicut matia in qua. ꝛ tūc neget ꝯña. accñs absolutū depēdz a subiēo suo vel fūdamento sic a materia in qua ꝛ [illegible] pōt separi ab eo ꝛ sepatū ꝯseruari ergo ꝛ ipsa relatio nō obstāte eius depēdentia a fūdamēto vt a materia in qua poterit separi ab eo. ꝛ causa est qꝛ relatio ſm suam rōē formalē pter sui entitatē debilissimā inr oia accñtia pexigit fūdamētū ad quod essentialr dicit hitudinē. nec hoc inest sibi in quātū relatio solū nec inquātū accñs solū sed inquātū relatio accñtalis. vt visum ē in qōe ex doctrina Scoti in q̄rto. ꝛ in quolibetis ꝛ in secūdo. Mirandū enī est ꝙ Petrus Thome hoc argumēto crediderit se demōstrasse cum tamē nihil ꝯcluserit.

Ad secundū argumētū dicendū ꝙ licet vno mō natura sit intimior supposito q̄tenus sunt eiusdē pdicamēti ꝛ natura suppositū significet formalr ipsū quoq formalr deno miet detq sibi nomē ꝛ diffinitionē vt arguebatur ꝛ recte ꝙ relatōi respectu fūdamēti nō ꝯuenit. alio tamen modo habitudo ad fundamētū est imediatior ꝛ intimior relationi quatenus relationē sine illo esse cōtradictionē includit qđ non contingit de natura quā separi a supposito contradictionē nō includit pterea argumētū laborat in equiuoco propter maiorē multiplicē ratio ergo nulla.

Ad terciū argumētū ꝯcesso añte ꝯña [illegible] neganda. ꝛ cū arguit ꝙ vtrobiq est dependentia dicēdū ꝙ materia ſm suā quiditatē est ens absolutū nullā dependētiā dicēs ad formā nō sic relatio que qditatie dicit habitudinē ꝛ depēdentiā ad fundamētū. Et si instetur qꝛ materia est potētia receptiua seu principiū receptiuū forme nec cognoscibilis est nisi per analogiā ad formā primo phisicorum. ergo dicit habitudinē ad formā. Dicēdū vt colligit a Scoto in q̄rto dis. xliij°. ꝙ materie ad formā est relatio realis. ꝛ illa est ratio recipiēdi formā. sicuti ecōuerso informatio est realis relatio forme ad materiam talis autē relatio licet sit eadē materie realiter vt pn̄c supponit septimo hui⁹ discutiēdū. non tamē qditatiue. ideo similitudo nō est bona de relatōe accñtali qditatiue dicēte habitudinē ad fundamētum. ꝛ de materia q̄ licz realr nō tñ qditatiue dicit hitudinē ad formā. Ipsa etiā materia absolute est cognoscibilis cū sit ens positiuum extra suam causam habens ydeā in mente diuina. sed non ab intellectu nostro nisi per analogiam ad formā. quia in cognitionē principiorum deuenimus ordine doctrine ex operibus sensibilibus que sunt forme. sicut enī ex distinctis opationibus ſm speciem arguimus principia distincta sic in generatione forme cognoscimus aliquod cōmune manere quod dicitur materia. transmutatio enim fecit cognoscere materiam. propter quod negetur quod sicuti deus in separatione materie a

forma supplet vicez terminādo dependētiaz ipsius ad formā.ita terminet dependentiam relatōis ad fundamētuz.causa autē diuersitatis assignata est.

Ad confirmationē in eodez cōcessa maiori assumpta negetᷣ minoꝛ.licet eniz primum independēs simplr̄ a nullo dependeat.nō potest tamē terminare omnē dependētiaz. nlla enim euidēs repugnātia occurrit theologice loquēdo quin causalitatez cuiuscūq̄ cause extrinsece respectu cuiuscūq̄ causati perfecte possit supplere ⁊ hoc in absolutis. q2 hoc imꝑfectōis nō est.nō tamen pōt supplere vicem cause materialr̄ sicut nec formalis.vt Scot⁹ in quarto dis.xij°.In relatiuis etiā dicēduz q̄ primū independēs nō pōt terminare oēm dependētiaz illoꝝ cuz nō possit facere respectū sine termino vt silitudinē sine simili sicuti nec actū liberꝝ sine volūtate nec noticiā intuitiuā sine obiecto nec effectū nālez cause secū de sine causa secūda. Et ad rōez cuz dicitur primū indepēdens cōtinet virtualr̄ omnē relationē.ergo eius depēdentiaz sufficienť pōt terminare.

Adhuc q2 deo nō repugnat causalitas totalis respectu omniuz effectuū. ergo pōt esse totalis causa relatōnis.⁊ ɔ̄ñs ipsaz ťminare vt extremū ⁊ vt fundamētuz.

Ad primū dicendū q̄ primum indepēdens cōtinet virtualr̄ relatōez suo mō ꝓducibilitatis.nō autē illo modo quo deo repugnat ipsaz causare. Ad secundaz dico q̄ causare relatōnem totalr̄ necessario includit eā terminare.⁊ terminare relatōez dicit imꝑfectionē.hinc est q̄ deus nō pōt eaz causare totaliter cū hoc sit impfectōis quare ⁊c.

Et si queratᷣ quā causalitatez hꝫ extremum relatōis ad relatōez vt filius respectu pꝛnitatis. Dicēduz q̄ extremū siue terminus nō requiritᷣ ad esse relatōis ꝑ modū pꝛicipij aut cause.sed ꝑ modū termini ad quē ei⁹ dependentia ťminatᷣ.⁊ ſm hoc rectius diceretᷣ relatōez habere depēdentiā ad terminū q̄ a termino.

Ad secundū pꝛincipale dicēdū est q̄ licet a fundamēto ⁊ ťmino intrinsece nō distinguatᷣ relatio. distiguitᷣ tamē radicalr̄ a fundamēto ⁊ a termio sicut ab eo q̄ suā depēdētiā terminat tāq̄ id qđ est d̄ cointellcū ei⁹.

Ad terciū dico q̄ eēntialis relationū distinctio ⁊ itrīseca benē sumēda ē ab aliqua entitate pꝛiori ⁊c nō tñ distinctio relatōis sumpta ab his q̄ sunt de ei⁹ cointellcū necessario sumēda est ab aliqua entitate pꝛiori.ſ aliqñ ab aliqua entitate silᷣ natura cū relatōne vt innotuit in qōe cū relatio diffinitᷣ ꝑ relatōez sibi corrñdentez.

Ad quartū cōceditᷣ maioꝛ q̄ nihil aliud formalr̄ ⁊ intrinsece aliud distiguit nisi ei cōueniat in pꝛio mō. termin⁹ autē intrinsece ñ distinguit relatōez vt ɔcludit argumētū.licꝫ bñ distiguat relatōz tanq̄ id sine quo relatō non pōt cōcipi.ꝓpterea dicitᷣ de ei⁹ cointellectū.⁊ q̄uis ťmin⁹ nō ɔueniat relatōi in pmo mō saltez eēntialr̄ lꝫ bñ reductiue.tñ hītudo ad terminū est sibi qditatiue ⁊ d̄ relatōe dr̄ in pꝛio mō.Et si dicatᷣ qñ sūt aliq̄ realr̄ distincta si vnū nō includitᷣ in alio qditatie illa pñt separi in esse.sed relatio ⁊ termin⁹ differūt realiter.nec termin⁹ est de qditate relatōnis.ergo vnū poterit ab alio separi ⁊ ita erit relatio sine termio. Dicēduz q̄ maioꝛ assūpta est vera de pꝛiori ꝑ compatōez ad posterius nō tamē ecōuerso. licꝫ ergo ťminus possit esse sine relatōe sicuti ⁊ ptes totius sine toto tanq̄ pꝛiores ⁊ realr̄ distincte termin⁹ a relatōe ⁊ ptes a toto nō tñ ecōuerso. eo q̄ relatio est posterioꝛ termino ⁊ eū necessario presuppōit piter ⁊ totū nō pōt esse sine ptibus. q2 posterius partes necessario p̄supponēs vt qōe vltia libri septimi videbitur.

Ad confirmatōez dicendum q̄ corrupto extremo non manet relatio.iuxta doctrinam Scoti volētis q̄ ad duos termīos nō pōt ēe eadē relatio.q2 tūc eadez relatio silᷣ essꝫ ⁊ nō esset.iō destructo hoc filio destruitᷣ hec pꝛnitas.⁊ si remanet alter fili⁹ nō tñ remanꝫ prioꝛ paternitas sed alia. sunt eniz diuerse paternitates in eodem ad filios diuersos.

Sed iuxta doctrinā.s.Thome licet cōru

pto hoc vel illo extremo possit relatio mane re nō tamē corrupto extremo primo ad quē relatio primo ħitudinē dicit. ⁊ licet relatio maneat nō tñ manet ꝺm idē esse idest scđꝫ eundē moduꝫ se habendi sicut prius. quare nihil concluditur.

Ad quintū argumētū qđ est difficile respōdetur vno mō cōcedēdo ꝙ relatio que ē gen⁹ gñalissimū hꝫ terminuꝫ alias ɔtingeret eaꝫ itelligere sine termino ⁊ ɔñr esſꝫ entitas absoluta. termin⁹ tñ eius nō pōt esse relatio opposita. qꝛ relatio pñtalis nullū hꝫ talē. qa de oībus relatōib⁹ dicit̄ ⁊ ɔñr illa nō posset esse pñtalis. nec pōt dici ꝙ ei⁹ termin⁹ sit fū damētuꝫ relatōis opposite sibi correspōden tis. qꝛ nulla talis repit̄ relatio. Propterea dici pōt ⁊ ꝓbabilr̄ ꝙ relatio ꝺm suā q̄ditatē pñtaleꝫ hꝫ ꝓ termino illud qđ dr̄ de oībus terminis. cōstat autē ꝙ relatōeꝫ termiare po test relatio. ⁊ pōt terminare absolutū ⁊ de oī bus istis relatōib⁹ dicit̄ relatio pñtalis. oꝫ ergo ꝓ termio sibi assignar̄ aliq̄d qđ se extē dit ad oīa ista. istud autē nō pōt esse ens respectiuū. qꝛ qñ relatio pticularis terminatur ad t̄minū absolutū tūc etiā ibi relatio pñtal̄ hꝫ suū terminū ergo respectiuū vel absolutū si respectiuū. ergo absolutū includit respecti uū. eodē modo arguitur de alio. s. absoluto. erit ergo termin⁹ relatōis in cōi ens neutruꝫ inter absolutum ⁊ respectiuuꝫ abstrahēs ab vtroq̄ hec ꝓbabiliter de mente francisci.

Aliter r̄ndet̄ ex doctrina Scoti vt dicebat̄ ꝙ gñalissimū pñti relatōis nō est relatiuū nec refert̄ ſ est relatio que est ratio referendi aliq̄d siue ꝺm quā aliq̄d refert̄. non tñ est ratio referēdi in se. qꝛ alias duo eēnt genera gñalissima. Huius autē cāꝫ reddēs Albert⁹ q̄nto metaphisice inq̄t ꝙ sicꝫ in alijs generib⁹ entiū ea q̄ sunt coīa potētie quedaꝫ sūt que opatōes illius nature in qua sunt sic̄ supius ⁊ inferius ordinata nō hñt nisi specificata ⁊ determiata ad esse ⁊ determinatum in spē. sic sb̄a nō agit nisi ad spēꝫ determina tā. neq̄ q̄litas q̄lificat nisi quātitas mēsurat nisi determiata. ipsa autē coīa dñt nāꝫ illaꝫ

abstractā ⁊ ɔceptā ⁊ suas opatōes ꝑut acci pit̄ sic nō exercentē. Sic ēt est de adaliquid in cōi. n. acceptū nō exercet relatōeꝫ ſ in esse ɔterminatū. sic pr̄ ⁊ fili⁹ ⁊ huiusmōi. ⁊ ideo nō oportꝫ ꝙ in gñe habeat correlatiuū simł̄ exñs natura cū ipso. ⁊ hoc est qđ antiq̄ dixe rūt ꝙ talia dicūt relatōꝫ vt cōceptā nō autē vt exercitaꝫ ⁊c̄. Silr̄ nec prime spēs relatōis referunt̄ ad inuicē sibi nec alij ſ sūt pri cipia referēdi. vt recte demonstrat Scot⁹ in pñtis. ideo ɔcludit̄ ꝙ neq̄ ꝺm gñalissimū re latōis aliq̄d refert̄ neq̄ ꝺm ei⁹ primas spēs sed ꝺm ista vt sunt in inferiorib⁹ non in se ⁊ ɔñr solū hꝫ spēs inferiores. licꝫ autē hec sint principia referēdi ad aliud non tñ ad aliud relatiuū ꝺm aliā formā in gñe ꝑmo est ratō referēdi duoꝝ sic sile ad sile in cōi refert̄ in eadē spē vna relatōe spē. alr̄. n. esſꝫ dare du as primas spēs in eadē spē. vna ergo sitū⁹ spē est ratio referēdi duoꝝ extremoꝝ. Et si dicat̄ oīa que referūtur ꝺm eādeꝫ formā in eis ⁊ nō ꝺm diuisitatē referunt̄ ꝺm relatōem equipantie. ergo relatiuū dictū a gñalissimo est relatiuū equipantie. Dicendū ɔñr loquē⁹ ꝙ relatiuū equipantie est equocū. ꝓprie enī loquēdo relatiuū equipantie hꝫ ꝓ fundamēto ꝓximo vnitateꝫ spēi alic⁹ in gñe q̄titatis vel qualitatis. est enīꝫ ꝓprie relatiuū tale eq pantie aliq̄d relatū ad aliud ꝺm eandeꝫ for mā spē a q̄ imponit̄ vnū nomē qđ ɔ̄ vtroq̄ extremo ɔ̄latōis talis dicit̄. cuiusmodi sunt simile ⁊ equale ⁊ huiusmodi. Trāsumptiue āt dr̄ relatiuū equipantie ōe id quod funda tuꝫ est in aliqua vnitate siue sit in fundamēto siue in relatōe referēte ⁊ hoc improprie [illegible] ue sit vnitas forme que refert̄ vnitas. s. gene re. Et vt in sūma dicat̄ omne id qđ eodem nomine denomiat vtrunq̄ extremū licet illud nomē nō imponat̄ ab vna forma specie est relatiuū equipantie hoc secūdo mō. ⁊ sic loquēdo ɔcedo relatōeꝫ que est gen⁹ gñalis simū esse relatōꝫ eq̄pantie ⁊ relatiuuꝫ ab ea dictū esse simpl̄r relatiuū eq̄pantie. dicit̄. n. relatiuū relatiui relatiuū. sed relatio equipa rantie prio⁹ dicta ē species huiusmōi generi.

Et si dicat͛ iter͛ quocūq₃ modo gñalissimū₃
sit relatio equipantie sequit͛ relatōes omnes
inferiores esse illo mō tales qd̄ videt͛ incon
ueniēs. cū pr̄nitas ⁊ filiatio ⁊ huiusmodi re-
latōes suppositōis ⁊ suppositōis nullo modo
sint relatōes equipantie cū non determinent
vtrunq₃ extremū aliquo eodē nomie. Ad
hoc dicēdu₃ q̄ ōis relatio inferior est equi-
pantie idest principiū referēdi ad aliqd di-
ctū ſm eandē formā genere vbi ēt vtrūq₃ ex
tremū eodē noie generis noiet͛. l₃ nō quelib₃
sit principiū referēdi ad aliqd ſm eandē for
mā spē. nec vbi vtrunq₃ noietur noie speciei
Dicit͛ eni pater ſm formā sui gñis relatiuu₃
relatiui. Et si non dicat͛ ſm ꝓpriā₃ formam
patris. q₂ ſm illa₃ dicit͛ pater. Et si iterū
instetur si relatiuū ſm rōe₃ que est genus sit
vnū ⁊ ide₃ genere tūc ess₃ idē genere tūc ess₃
relatiuū ſm rōe₃. q₂ ſm ydēptitatē. ⁊ ꝯñr re
latio que est gen⁹ ess₃ relatio rōis. Dicendu₃
q̄ maior vnitas reqrit͛ in relatōe ydēptita-
tis q̄₃ vnitas generis. q₂ o₃ q̄ fundamentum
ydēptitatis sit vnu₃ nūero bis acceptū. ⁊ q̄
relatio ydēptitatis sit vna numero ⁊ due se
cundū ratōe₃. Et si q̄rat͛ de differētijs in ge-
nere relatōis vtru₃ relatio que est gen⁹ pre
dicet͛ ꝑ se de eis. Dicendum q̄ nulla differē
tia relatōis ꝑ se est relatio ⁊ ꝯñr nec spēalia
relatiua ꝑ differētias ꝓprias q̄s supaddunt
generi dicunt͛ ad pse relatiua. spēs tñ cōsti-
tuta ꝑ differētia₃ est ꝑ se relatio ⁊ ꝯñr deno
miatiue dictū a spē pōt referri ad aliqd̄ pro
priū relatiuū primo lic₃ nullū denoiatiue di
ctu₃ a differentia sit tale.

Ad vltimū principale ⁊ sextū dicēdu₃ q̄
eadē hitudo est relatōis ad supius ⁊ ad ter-
minum. per superius eni₃ relatio est ad ter-
minū dato q̄ quiditatiue diffiniat͛. vnūqd̄
q₃ eni relatiuū ſm formā sui generis est rela
tiui relatiuū vt determinatum est. q̄lib₃ ergo
relatio si distincte cognoscit͛ etiā suū superi⁹
distincte cognoscit͛. sed intēdu₃ indistincte cog
noscit͛ ⁊ ꝑ ꝯñs suū supius indistincte. Idcir
co ꝯtingit dubitare de suo supiori q̄tum ad
ea que sola distincta cognitōe cognoscunt͛ ⁊
silr pōt dici de t̄mio q̄ indistincte ꝯgnoscit͛.

Si qs autē faueat doctrine. s. Tho. tenē
do q̄ distinctōe nūerali relatio distinguatur
ꝑ subiectū suū. Rñr negādo q̄ q̄lib₃ relatio
singularis seipsa formalr̄ sit incōicabilis. y⁹
suā incōicabilitatē sic ⁊ suā distinctō₃ habet
a subiecto siue fundamēto. ꝓpter qd̄ plures
relatōes solo nūero differētes nō pn̄t esse in
eode₃ subiecto. due eni₃ forme solo numero
differētes nec absolute nec respectiue habēt
aliqd̄ intrinsecū quo sunt due siue distincte.
nisi vel q₂ nate inesse in subiectis diuers̄ vel
in eodē successiue in tp̄ib⁹ diuersis. quare. s
Tho. huic innitēdo fūdamēto in. 3°. s̄niaru₃
dis. viij^a. ⁊ in 3ª pte qōe. xxxv. posuit q̄ in fi
lio dei ⁊ virginis filiatio ad virginē est rela
tio rōis. Vñ ide₃ in quolibetis quolibeto p̄
articulo 2°. subiectū filiatōis nō est nā nec nē
aliqua ps. nō. n. dicim⁹ q̄ hūanitas sit filius
vel filia aut caput vel oculus. in xp̄o autem
ponim⁹ nisi vnū suppositū ⁊ vnā ypostasim
sic ⁊ vnā ꝑsonā qd̄ est suppositū eternū in q̄
nulla relatio realis ad creaturā esse pōt. Vñ
relinquit͛ q̄ filiatio qua filius referi ad ma
trē est relatio rōis tm̄. nec ꝓpter hoc sequit͛
q̄ xp̄us nō sit realit͛ fili⁹ virginis. Sic enim
deus realit͛ est domin⁹ ꝓpter reale₃ potētia₃
qua ꝯtinet creaturas. sic xp̄us est realr̄ fili⁹
virginis ꝓpter reale₃ naturā quā cepit a ma
tre. Si autem in xp̄o essent plura supposita
oporteret in xp̄o ponere duas filiatōes. S₃
hoc reputo erroneū ⁊ in cōcilijs repit͛ damp
natu₃. Vñ dico q̄ in xp̄o est vna relatio tm̄
qua refert͛ ad patrē. Et cū arguit͛ nullū ens
est singulare formalr̄ ꝑ aliqd ꝛc. illa est negā
da ſm hāc opiniōe₃. ⁊ lic₃ primū p̄dicabile
absq₃ alterius auxilio sit tale nō tamē vlti^m
subicibile ratione₃ sue vltime subicibilitatis
saltem in esse phisico consideratum auxilio
alterius mendicans. ⁊ l₃ subiectum sit extri-
secum a relatōne incōicabili. habitudo tm̄
ad essendū in vno subiecto solū a quo capit
vnitate₃ numerale₃ est sibi essentialis. de h⁹
tamen diffusius dicetur in septimo hui⁹ q̄-
stione decima.

Ad secundā rōez cū dicebat in oi ordie eēntiali cū vnitate prioris eēn' stare pōt plalitas posterioris nālit' nō p se nec adeqte inherētis poꝛi ꝛc. Pōt pbabilr dici negaᵒ istā ꝓpōz ꝛ ad pbatōz neget silitudo. qꝛ lꝫ vna causa possit esse respcū pluriū effectuū nō tñ pla accñtia nūero soluꝫ distīcta in eodem. ꝛ ratio est qꝛ effectᵒ a causa saltē efficiēte non trahit vnitateꝫ nūeraleꝫ. accñs āt a subiecto sic. iō ea esse duo ꝛ nō spē distincta in eodeꝫ est ea ponere duo ꝛ nō duo. ꝛ lꝫ vnū eoꝝ nō termiet potētialitatē receptiui absolute cōsiderati in actualitate coīcata. vnū tñ eoꝝ ita terminat potētialitatē receptiui vt tali accñte informatū. ꝛ vt tali actualitate sibi coīcata adeo vt impossibile sit receptiuū inquantum informatuꝫ hoc accñte vno ꝛ singulari aliud eiusdē spēi cuꝫ eo recipe. ꝛ cōsidera qꝛ hoc est difficile.

Ad aliud cōcedit' ꝙ ad duos terminos pōt esse relatio eadeꝫ nūero ſm tamē alium ꝛ aliū modū se hñdi illiᵒ relatōis. nec sequit' eādeꝫ sil' esse ꝛ nō esse. ꝯtradictio. n. est eiusdeꝫ ad ideꝫ ꝛ ſm idem.

Ad ꝯfirmatōeꝫ pꝫ solutō ex dcis in qōe.

Ad aliud ꝯcedit' ꝙ correlatia sunt simul natura. ꝛ ꝙ dstructa hac filiatōe in hoc filio destruit' hec paternitas ſm illū modū se hñdi quo dicebat' ad hūc filiū. Vñ Albertᵒ [illegible] pñtis in pr̄e hñte multos filios est vna relatio ꝛ mltiplex respectᵒ. Et p idē ad sequētia

Ad vltimā cōfirmatōneꝫ ꝯcedit' ꝙ pater respicit hūc filiū ꝛ illū vna relatōe nūero ſm tamen aliū ꝛ aliū respectū seu modū se hñdi illiᵒ relatiōis ꝛ liceꝫ sint eiusdeꝫ rōis non distīcti a relatōe realiter distigunt' tñ rōe qꝛ ꝛc Et in hoc sit finis huiᵒ ꝓfunde inqsitiōis de relatiōe de qua pbabiliter dicta sint tanta.

Rit uigesimo

questio vtrū actio sit in agente subiectiue vel in patiente in quo est passio. Et arguit' ꝙ sit in patiente. actio ꝛ passio sunt ideꝫ motus tertio phisicoꝝ. Sꝫ passio est in patiente ergo ꝛc. Et si dicat' ꝙ sunt idē materialiter aut ſm rem nō auteꝫ essentialiter: contra duo accñtia eadeꝫ materialiter sunt in eodeꝫ subiecto Sꝫ actio ꝛ passio sunt huiᵒ modi. vt dicebat'. ꝛ est sententia. s. Tho. in 3ᵒ phisicorum.

Cōfirmat' edificatio est in edificato ꝛ tectio in cōtexto. ixᵒ. metaphisice ergo ꝛc.

Adhuc pfectio est in eo cuiᵒ est pfectio. ſ actio trāsiens est pfectio rei ad extra vt pꝫs ꝛ. s. Thomas ixᵒ. metapħice.

Cōfirmat' si actio esſꝫ in agente sequeret' ꝙ nulla actio esset trāsiens. ꝯñs cōtra pħm in nono. ꝯña deducit'. qꝛ actio ideo est pmanēs. qꝛ pmanet in agente ꝛ trāsiens qꝛ nō [illegible] manet in agente sed transit in patiens.

Amplius actio transiēs est in patiēte sicut in subiecto. vt. s. Tho. 2ᵒ de aīma caplo illo qm̄ autē sentimᵒ ergo ꝛc.

Cōfirmat' qꝛ actio motoris in moto licet sit eius non tamē est in eo vt inquit Auerr. tercio phisicoꝝ.

In oppositū arguit' qꝛ passio est in passo ergo actio est in agente. ꝯña nota a simili forma eni videt' esse in eo quod denoiat ipsaꝫ. actio autē nō denoiat passuꝫ sed agens. ergo ꝛc.

Amplius actio transit ab agente in patiens. ixᵒ. metapħice. vel ergo illa actio q̄ trāsit ab agēte est eadē nūero que suscipitur in patiēte vel nō. si sic sequit' ꝙ idē accñs nūero prius erat in agente ꝛ postea in patiente quod implicat. si vero alia sequit' ꝙ aliqua actio trāsiens erit in agente. ꝛ cū oēs actōes trāseuntes sint eiusdeꝫ ratōis ergo ꝛc.

Et p hac parte videt' doctria pħi in. ixᵒ. duꝫ inquit. quoꝝ nō est aliud opus p̄ter actionē in ipsis existit actio vt visio in vidēte. ꝛ speculatio in speculante. ꝛ vita in aīa. ꝛ felicitas in felice. felicitatis eni vita q̄lis quedaꝫ est quia vita optima.

Propter primum

qdē huius sciendꝫ ꝙ multiplex est equiuocatio huiᵒ nois actio vt inqt Scotus in qrto dis. xiijª. vno mō dicit' de opatōe put in

intellectio vel volitio dicitur operatio et tamen in rei veritate est qualitas vt primo sententiarum. distinctione tertia declarat Sco. Et iuxta hanc significationem actio est forma absoluta in genere vt dictum est qualitatis.

Alio modo actio dicit per se habitudinem vel respectum. Et quandoque accipitur hoc nomen actio pro respectu producentis ad productum sicut dicitur quod pater est causa agens filij. quandoque autem pro respectu inducentis ad inductum vel educentis ad eductum vt calidum dicitur causa agens caloris in ligno et iuxta hos duos modos actio est respectus intrinsecus adueniens et sic proprie in genere relationis. et ratio est quia vel agens non habet relationem realem ad productum vel inductum sicut est de deo producente creaturam vel aliquid in creaturis. Uel si habet necessario consequitur fundamentum posito termino. Aliquando sumitur hoc nomen actio pro respectu transmutantis ad transmutatum. iuxta descriptionem libri sexti principiorum actio est secundum quam in illud quod subicitur agere dicimur et tali modo cum sit respectus extrinsecus adueniens vt tertio ostendetur dicendorum precise est genus distinctum. est enim habitudo agentis ad passum transmutatum. quod confirmari potest per philosophum. quinto methaphisice qui diffinit potentiam actiuam esse principium transmutandi aliud inquantum aliud. ita actio que est actus potentie actiue erit transmutatio alterius. i. passi inquantum alterum est. quandoque etiam sumitur hoc nomen actio pro re acta includendo tamen istum respectum quem exprimit id quod est ab alio sicut in tertio phisicorum. et actio quantum ad illud connotatum pertinet ad aliquod genus absolutum secundum quod passum transmutatur vtpote quantitatem vel qualitatem et huiusmodi et de ea dicit Aristoteles quod ipsa est opus et finis huius. s. actiui opus autem et finis huius est ipsa forma absoluta in passo licet vt fluens. loquendo de agente per motum. Unde premittit ibidem in tertio phisicorum quod motus est actus actiui et passiui. actiui vt ab ipso. passiui vero vt in ipso. ille autem motus secundum Auer. realiter est ipsa forma fluens dicitur ergo actio ibidem ipsum actum siue opus vel finis agentis inquantum est in ipso agente.

Et quia ista duo. s. res acta et esse ab nihil vnum per se constituunt si nomen significans in ista significatione vltima significet conceptum per se vnum non significabit ambo sed alterum. Et rationabile est quod principaliter formalius significet et connotet illud quod est materiale vt in alijs nominibus importantibus talia diuersa et tunc non oportet querere ad quod genus pertineat ratione connotati quia potest pertinere ad tot genera ad quot forma causata in passo ab agente. Sed ille respectus ab alio qui formaliter importatur per nomen actionis in hac vltima significatione adhuc videtur equiuoce intelligi vel s. vt ab vt a producente seu inducente vel ab vt a transmutante. et secundum primum intellectum pertinet ad genus relationis sicut et ipsa productio vel inductio passiua secundum intellectum vltimum pertinet ad genus passionis sicut et transmutatio passiua.

Et si dicatur hoc repugnat Aristo. in tertio phisicorum. qui vult quod formale in actione secundum quod distinguitur a passione sit esse ab alio ergo illud non dicit respectum de genere passionis. Dicendum quod Aristo. ibidem non loquitur de actione secundum quod est genus distinctum contra passionem. Sed de passione secundum aliam significationem nominis istam. s. actum et non vt productum sed vt inductum cum enim premisisset de actu actiui et de actu passiui hec enim actio est. s. actus actiui. illud autem passio actus passiui probando primam subdit opus autem et finis actus huius est. illius autem passio. Accipit ergo ibi actionem pro opere et fine agentis. Illud autem est forma acta in passo que vt fluens est motus.

Nomen autem passionis dupliciter sumitur vt s. Tho. in questionibus de veritate questione. xxvi[a]. communiter. s. et proprie. communiter quidem dicitur passio receptio alicuius quocumque modo. et hoc sequendo significatum vocabuli nam passio dicitur a patin grece quod idem est quod recipere. proprie vero dicitur passio secundum quod actio et passio in motu consistunt prout. s. aliquid reci

pitur in patiente per viaȝ motus. ⁊ qꝛ omis mot inter contraria est opoꝛȝ illō quod recipitur in patiēte esse alicui cōtrariuȝ qō abicitur a patiente in hoc autem qō recipitur a patiente patiens assimilatur agenti. ⁊ exinde est ꝙ pꝛopꝛie accepta passione agens cōtrariatur patienti. ⁊ omnis passio abicit aliquid a substātia. huiusmodi vero passio non est nisi secundum modum alterationis. nam in motu locali non suscipitur aliqd immobile. ſ ipsum suscipitur in aliquo loco. in motu auteȝ augmenti ⁊ decremēti recipitur vł abicit̃ nō foꝛma. sed aliquid substantiale vt pote alimentum ad cuius additioneȝ vel sbstractioneȝ sequitur quantitatis magnitudo vel paruitas. In generatiōe autem vł coꝛruptione non est motus vel quies nisi ▪ tione alterationis precedentis ⁊ sic secundū solam alterationem est pꝛopꝛie passio secundum quaȝ vna foꝛma contraria recipitur ⁊ alia expellitur. quia ergo passio pꝛopꝛie accepta est cum quadam abiectione pꝛout patiens a pꝛistina qualitate trāsmutatur in cōtrariam.

Ampliatur nomen passionis secundum vsum loquentium vt qualitercunqꝫ aliquid impediat̃ ab eo quod sibi competebat pati dicamus vt si dicatur graue pati si ꝓhibeatur ne deoꝛsum moueatur. hec ille.

Propter secūdum quidem huius sciendū ꝙ sermones. s. Tho. in locis diuersis sonant actioneȝ subiectiue esse in patiente. in secundo namqꝫ de anima sic inquit. ostensum est in tertio phisicoꝝ ꝙ tam motus quā actio ⁊ passio sunt in eo qō agitur. i. in mobili ⁊ patiente. manifestum ē enim qō auditus patitur a sono. vnde necesse est ꝙ tam sonus secundum actum qui dicitur sonatio ꝙ̄ auditus secunduȝ actuȝ qui dicitur auditio sit in eo qō est secundum potentiam. s. in oꝛgano auditus ⁊ ideo hoc qa actus actiui ⁊ motiui fit in patiente ⁊ non in agente ⁊ mouente. ⁊ ista est ratio quare non est necessarium ꝙ omne mouens moueatur naȝ in quocūqꝫ est motus illud mouetur. vñ si motus ⁊ actio que est quidam motus esset in mouente sequeretur ꝙ mouens moueret̃ Et sicut dictuȝ est in tertio phisicoꝝ ꝙ actio ⁊ passio sunt vnus motus subiecto. sed differunt ratione pꝛout actio significat̃ vt ab agēte. passio vero vt in patiente ita supꝛa dixit ꝙ idem est actus sensibilis ⁊ sentiētis subiecto. ſ non ratione hec sanctus Tho. foꝛmaliter. Et infra inquit sicut enim actio ⁊ passio est in patiente ⁊ non in agente vt in subiecto ſ solum vt in pꝛincipio a quo ita tam actus sensibilis quā actus sensitiui est in sensitiuo vt in subiecto. hec iterum ille.

Ex quibus erigi potest ratio id pꝛobans omnis motus est in mobili alias nullum esset mouens non motuȝ cuȝ illud in quo est motus moueatur. ſ actio ē quidaȝ motus ergo actio est in patiente ⁊ non in agente.

Adhuc sanctus Thomas in questionibꝰ de potentia questione septima articulo decimo inquit. illud a quo aliquid denominatur non semper opoꝛtet ꝙ sit foꝛma secundum rei naturaȝ ꝗ̄uis significetur per moduȝ foꝛme grāmatice loquendo. denominatur enim homo ab actione ⁊ indumento que realiter non sunt foꝛme. Ex quibus erigitur ratio actio est foꝛma accidentalis vt cōmuniter ▪ netur. ſ non est foꝛma agentis secundum reȝ ſ solum secundum modum significandi grāmatice loquendo ergo est foꝛma patientis ⁊ consequenter in eo subiectiue existens.

Amplius in tertio phisicoꝝ. s. Thomas sic ait non est inconueniens actuȝ vnius esse in alio quia doctio est actus docentis tamen ab eo in alterum tendens continuo sine aliq̄ interruptione. vnde idem actus est huiusmodi scilicet agentis vt a quo ⁊ tamen est in patiente vt receptus in eo. esset autem inconueniens si actus vnius eo mō quo est ipse esset in altero hec ille. Ex quibus sic foꝛmat̃ ratio illud quod recipitur in aliquo est subiectiue in eo in quo recipitur. ſ actio transiēs recipitur in patiēte vt ex adductis pȝ gº. ꝛc.

Adhuc sanctus Thomas in nono metha

pbilice inquit vt per actionem alicuius potẽtie fit aliquod operatum actio talium potentiarũ est in facto ⁊ est actus facti vt edificatio in edificato ⁊ textus in contexto. Et vniuersaliter motus in moto. Et hoc ideo est qꝛ quando per actioné potentie constituitur aliquod operatum. illa autem operatio perficit operatum ⁊ non operãtez ẽ. vnde in operato sicut actio ⁊ perfectio eius non autez in operante. ʒ quando non est aliqđ opus operatuʒ preter actioneʒ potentie tunc actio existit in agente vt perfectio eius ⁊ non transit in aliquod exterius perficienduʒ sicut visio est in vidente vt perfectio eius ⁊ speculatio in speculante ⁊ vita in anima vt per vitam intelligamus opera vite ⁊ felicitas in felicitabili. Ex quibus arguatur sic omnis actualitas subiectiue est in eo cuius est actualitas. Sʒ actio transiens est actualitas patientis cum sit eius perfectio ergo ꝛc.

Amplius sanctus Thomas in questionibus de potentia questione septima articulo octauo inquit. quod autẽ attribuitur alicui vt ab eo in aliud procedens non facit compositionem cum eo sicut nec actio cum agente ⁊ pp hoc pbat phs in qnto phicoꝝ ꝙ in ad aliqd non põt esse mot⁹ qꝛ sine aliq̃ mutatiõe ei⁹ qđ fert̃ ad alteꝝ põt relatio desinet̃ ex sola mutatõe alteri⁹ sicut etiã ab actione patʒ ꝙ non est mot⁹ ƀm actiõem nisi methaphorice ⁊ im ppꝛie sicut exiẽs de ocio ad actum mutari dicim⁹. qđ nõ esset si relatio vł actio significaret aliqd in sbiecto manẽs hec ille. Ex qbus erigit̃ ratio. illđ accñs qđ est in aliquo sbiectiue facit ↄpositõem cũ eo. ʒ actio nõ facit ↄpositiõeʒ cũ agẽte vt ex adductis apparʒ manifeste quare ꝛc.

Adhuc. s. Tho. in pma pte. qõe. xviij^a. articło. iij^o. ad pmum sic inqt. Duplex est actio q̃daʒ q̃ trãsit in materiã exterioꝛem. alia q̃ manet [illegible] agente. quaꝝ hec est differentia qꝛ pma actio nõ ẽ pfectio agẽtis qđ mouet ʒ ipius moti. scđa aũt actio est pfectio agentis hec ille. ideʒ inqt qõe. liiij^a. articło. scđo. Ex qbus arguit̃ sic pfectio est in eo cui⁹ est pfectio fomaliter cũ pfectio sequat̃ formã. ʒ actio transiens est pfectio patientis vt ex adductis patet quare ꝛc.

Ampli⁹. s. Tho. in pma pte qõe. xxiij^a. articło scđo ad pmum sic ait. actiões in materiam exterioꝛẽ trãseuntes inferũt ex se passioné vt calefactio ⁊ secatio. non aũt actiões in agẽte manẽtes sicut intelligere hec ille. Ex qbus sic arguitur illđ qđ ponit aliqd in patiẽte est sbiectiue in patiẽte. ʒ actio trãsiẽs ponit aliquid in patiente ergo ꝛc.

Adhuc. s. Tho. in pma pte qõe. liiij^a. articło pmo inqt. actio q̃ trãsit in aliqđ extrĩsecũ est realr̃ media int̃ sbiectuʒ ⁊ accñs agẽs puta sbiectum recipiẽs actiõeʒ. ʒ actio q̃ manet in agẽte nõ est mediuʒ realiter int̃ agens ⁊ obiectũ. ʒ soluʒ ƀʒ modũ significãdi hec. s. Tho. Ex qbus sic arguit̃ passuʒ est sbiectuʒ recipiẽs actiõeʒ trãseuntẽ vt dicit ibideʒ. g⁹. actio est sbiectiue in patiente.

Ampli⁹ in pmo sentẽtiaꝝ. dis. xxxij^a. q. pma articło pmo sic ait in gñe actiõis denomiat̃ agens [illegible] id qđ ab eo est. nõ p id quod pncipiuʒ agẽtis sit sicut actione dicitur agẽs nõ tñ actio est pncipiũ agẽtis ʒ ecõuerso hec s. Tho. Ex qbus sic arguit̃ omne accñs est pncipiũ formale sui sbiecti est. n. forma accidentalis ⁊ nõ nisi sbiecti. ʒ actio nõ ẽ pncipium formale agentis. ʒ poti⁹ agẽs est principium actionis ergo ꝛc.

Adhuc. s. Tho. i pmo sentẽtiaꝝ. dis. viij^a. qõe. iiij^a. inqt actio ƀm ꝙ est pdicamẽtum dicit aliqd fluẽs ab agente cũ motu. ʒ in deo [illegible] est aliqđ mediũ ƀm rem int̃ ipm ⁊ opus suũ Ex qbus vbis arguitur sic. illud qđ fluit ab aliq̃ est sbiectiue in eo qđ talẽ fluxum suscipit. ʒ actio est huiusmõi quare ꝛc.

Videt̃ g⁹ ex adductis in doctrĩa. s. Tho. ꝙ actio subiectiue sit in patiẽte ⁊ iaʒ huic [illegible] clusiõi assẽsere ex modernis q̃ plures quoꝝ defect⁹ tertio apparebit doꝛꝝ cuʒ hec nullomõ mens extiterit sancti Thome.

Propter tertium

qdem hui⁹ sciẽduʒ ꝙ actio audiẽdo eaʒ p

habitudie agētis trāsmutātis ad patiēs trās mutatū ꝺe qua p̄sens extat s̄mo cū ipa sit gen⁹ vnū illoꝝ ꝺecem ꝺistinctum nō pōt poni aliqꝺ absolutū qꝺ ꝓbat̄ qꝛ illo ꝺato seq̄re tur ꝙ esset noua forma. quo ꝺato seqtur ꝙ ad actionē eēt actio ⁊ sic in infinitū. Et est ratio Aristo. v⁹. phisicoꝝ qua ꝓbat ꝙ ad actiōem nō pōt esse mot⁹. qualit̄ aūt hoc seq̄t̄ patꝫ qꝛ ad formā absolutā nouā pōt esse aliqua actio qꝛ illa forma nō est a se nec a nihilo g⁹ est ab aliquo agente. Ex quo sequit̄ ꝙ si actio sit gen⁹ ꝺistinctū ipm vt sic p̄se nō ꝺicit nisi respectū ⁊ qꝛ nō oēs respectus h̄nt vnā ratōē cōem q̄ditatiuā aliter sequeret̄ ꝙ nō eēt nisi vnū gen⁹ respectiuū ⁊ ita nō nisi quatuor p̄dicam̄ta. Et ꝯseq̄nter non saluaret̄ illa famosa ꝺiuisio p̄dicam̄toꝝ. vij⁹. methaphisice approbata in. q. Relinqtur g⁹ ꝙ respect⁹ habeat sufficiētes ratiōes formales ad ꝺistīctōē generꝝ respectiuoꝝ. Que autē ꝓbabili⁹ colligant̄ ex ꝺictis auctoꝝ sunt respect⁹ intrisec⁹ ⁊ extrinsec⁹ aduenietes. vt ille ꝺicat̄ intrisec⁹ adueniēs qui necessario ꝯsequit̄ ambo extrema in actu posita siue qꝺ idē est necessario ꝯseqtur suū fundam̄tū termio nō excluso sed posito. Extrisec⁹ vō q̄ nō ꝯseqtur necessario extrema etiā ambo sic̄ in actu posita. ⁊ tunc illa sex p̄ncipia ꝺe q̄bus agit auctor ꝓ tāto nō sunt ip̄ēs relatiōis qꝛ relatio ꝺicit respectū intrisecus aduenictem. illa aūt ꝺicunt respectū extrinsec⁹ aduenietē. est ergo actio ꝺe qua hic fit s̄mo respc̄t⁹ extrīsecus adueniēs.

Dicēdū itaqꝫ p̄mo ꝙ actio sumpta ꝓ habitudie trāsmutātis ad trāsmutatū q̄ est respect⁹ ꝺe genere actiōis est in agente s̄biectiue ⁊ nō in passo. qꝺ arguit̄ rationib⁹. Sco. in iiij⁹. ꝺis. xiij⁹. primo in eodem est respect⁹ in quo est suū fundam̄tum. s̄ potentia actiua q̄ est fundam̄tum actiōis est in agente ⁊ non in passo vt omnes ꝯcedunt ergo ⁊c.

Adhuc ipossibile est respect⁹ oppositos esse simul̄ necessario in eodē. s̄ passio vel̄ respect⁹ passiōis vniuersal̄r est in passo g⁹. non necessario erit in eodē respectus oppositus qui est actio.

Amplius in quocūqꝫ est forma aliq̄ illud est simpl̄r tale s̄m formā illā. oio enī irrationale videt̄. ꝙ forma sit in aliquo ⁊ nō cōstituat ipm informatū s̄m ipam g⁹ si actio ē formal̄r in passo passū eēt formal̄r agens.

Dicetur g⁹ ꝙ actio est respect⁹ extrisec⁹ adueniēs ⁊ in agente vt in supposito. in forma aūt q̄ ꝺicit̄ potētia actiua vt in fundam̄to ꝓximo. simil̄r passio ꝺicit respectū oppositū correspōdentē isti ⁊ in passo vt in supposito ⁊ in potētia passiua vt in fūdam̄to p̄xio. Et in hāc sentētiā coincidit. s. Tho. s̄b aliis tñ v̄bis ꝺicēs ꝙ actio licꝫ sit realit̄ in agēte nō tñ ꝺesignat̄ vt in agēte tāqꝫ in s̄biecto. vñ in q̄olib⁹ ꝺe po^a. q̄ōe. viij^a. nihil ꝓhibꝫ aliqꝺ esse iherēs qꝺ nō significat̄ vt iherēs. sicut ⁊ actio nō significat̄ vt in agēte. s̄ vt ab agēte ⁊ tñ ꝯstat actiōē esse in agēte hec. s. Tho. in q̄olibus etiā ꝺe po^a. q̄ōe. viij^a. inq̄t. actio ex eo ꝙ actio ꝯsiderat̄ vt ab agēte. inq̄tū vō ē accn̄s ꝯsiderat̄ vt in s̄biecto agēte. Et in primo sentētiaꝝ ꝺis. xxxij^a. cū inq̄t. sciēdum ꝙ s̄m ꝺiuisam naturā generis ꝺiuisus est mod⁹ ꝺenōinationis. q̄dam enī genera s̄m ꝺenominatōem suam significāt vt inherēs sicut qualitas ⁊ q̄ntitas ⁊ hui⁹mōi ⁊ in talib⁹ non fit ꝺenōinatio nisi ꝑ formā inherētē q̄ est p̄ncipiū s̄m aliqꝺ esse vel̄ s̄bstātiale vel̄ accn̄tale. q̄dā vō sunt q̄ significāt s̄m ratiōem suā vt ab alio ens ⁊ nō vt inherēs sicut p̄cipue pꝫ in actiōe. Actio enī s̄m qꝺ actio significat ab agēte ⁊ ꝙ sit in agēte hoc accidit sibi inq̄tū est accn̄s. Et paulo post ⁊ si ▮ ipossibile poneret̄ aliq̄ actio q̄ nō eēt accn̄s nō eēt iherēs ⁊ tñ ꝺenōinaret agētē. ⁊ tūc agēs ꝺenōinaret̄ ꝑ id qꝺ ab eo ē. ⁊ in eo nō iherens hec. s. Tho. Et idē vult. s. Tho. in. 3⁹. sentētiaꝝ ꝺis. xxx^a. q̄ōe. p̄ma. ꝺicens ꝙ cū actio sit in agēte ⁊ passio in patiēte nō pōt esse idē numero accn̄s qꝺ ▮ actio ⁊ passio. cū accn̄s nō possit esse in ꝺiuisis s̄biectis. vñ Auicē. ꝺicit ꝙ nō est vna numero eq̄litas in ꝺuob⁹ s̄ vna tñ ⁊ loquit̄ ibidē. s. Tho. ꝺe actiōe trāseūte iudeoꝝ q̄ xp̄m redēptorē nostrū cruci

fixerūt. idem dicit. s. Tho. in p̄. sententiaꝝ dis. xxxx^a. articlo p̄. cū inqt q̄daꝫ sunt actiones q̄ trāseūt in materiā exterioreꝫ ⁊ in talibus actio est recepta in eo qd̄ fit ꝑ modum passiōis ſ꜒ ꝙ mot⁹ ē in moto vt in subiecto ⁊ in in talib⁹ nata ē iueīre actiōeꝫ in re agēte ⁊ passiōem in re patiēte. intelligātur tam̄ v̄ba. s. Tho. hoc mō ꝙ actio ē recepta in eo qd̄ fit ꝑ modū passiōis. i. ip̄a forma ꝑ actionem in passum ꝓducta est in patiēte cū hac ꝑticula textus actiōem hic sumat ꝓ re acta.

Adhuc ideꝫ māifesti⁹ inducit. s. Tho. in d̄ vnione v̄bi incarnati qōe vnica arti^o. v^o. dicēs vnitas ⁊ pluralitas actiōis potest ex duob⁹ ꝯsiderari vno mō ex ꝑte subiecti agētis ⁊ ex hoc causat̄ vnitas vl̄ pl̄ralitas actionis ſm numeꝝ sicut ⁊ q̄libꝫ ali⁹ actus hꝫ numerū vnitatē vl̄ pl̄ralitateꝫ ex ꝑte subiecti. Alio modo pōt ꝯsiderari vnitas actiōis ex ꝑte p̄ncipij q̄ agēs opatur. ⁊ ex hoc actio dicitur vna vl̄ pl̄res ſ꜒ sp̄eꝫ hec ille. vbi vult actiōes m̄tiplicari ad m̄tiplicatōem subiectorum agentium.

Amplius pfectio est in eo cui⁹ est pfectio ſ꜒ actio ꝑ habitudīe trāsmutantis ad trāsmutatū ē pfectio ꝓpria agētis vt. s. Tho. in. q. de po^a. qōe. vij^a. cum inqt agēs inq̄tuꝫ agēs est nō est extraneuꝫ a genere patiētis inq̄tū est patiēs. vn̄ vtriusq̧ est ordo realis vnius ad alteꝝ ⁊ p̄cipue cum ip̄a actio media sit quedaꝫ ꝓpria perfectio agentis. idē dicit in qōib⁹. de v̄itate. q. iiij^a. articlo. ij^o. cū inqt ꝓcessus opatiōis ab opante nō distinguit rem ꝑ se exīstētem ab alia ꝑ se existente. ſ꜒ distinguit pfectiōem a pfecto qꝛ operatio est perfectio operantis.

Adhuc eius est po^a cui⁹ est operatio de somno ⁊ vigilia. ⁊. s. Tho. in p̄ma ꝑte. qōe. lxxvij^a. si ergo opatio trāsiens est subiectiue in passo ip̄sa potētia actiua erit in passo qd̄ est absurdum.

Amplius in eo est actio sicuti in subiecto in q̄ est formaliter q̄ditatiua ratio actiōis. ſ꜒ ratio q̄ditatiua actiōis q̄ est esse a q̄ aliud ē formal̄r in agente ⁊ nō in patiēte qꝛ nihil ꝑductum in passo est illud a q̄ aliud. ſ꜒ est illd̄ qd̄ est ab alio ergo ⁊c.

Adhuc non min⁹ opponūtur actio ⁊ passio q̄ꝫ rationes ꝯseq̄ntes actioneꝫ ⁊ passiōeꝫ respect⁹ eniꝫ actiōis ⁊ passiōis sunt respect⁹ mutui ⁊ coopppositi ex quoꝝ oppositiōe tā q̄ꝫ ex ꝑse causa ⁊ immediate orit̄ oppositio relatiua in relatiuis ſi modi vt patet. v^o. methaphisice. ſ꜒ paṫnitas ⁊ filiatio q̄ ꝯsequunt̄ actiōem ⁊ passionem q̄nto methaphisice nō possunt esse in eodem s̄biecto nec in eodem supposito respcū eiusdē g^o. nec actio nec passio ſ꜒ passio est in patiente ergo ⁊c.

Ampli⁹ dispositio necessaria in esse vl̄ in fieri ad susceptiōeꝫ alic⁹ forme est in eodem s̄biecto cū illa forma. ſ꜒ actio. v^o. methaphisice est fundamētum relatiōis seq̄ntis vl̄ necessaria dispositio ad susceptiōeꝫ illi⁹ vt paṫnitatis. ſ꜒ ip̄a est in patre agēte g^o actio erit in agente.

Adhuc illd̄ agēs ꝙ est pfecti⁹ qn̄ agit q̄ꝫ qn̄ nō agit aliq̄d acq̄rit inseip̄o formaliter. g^o qn̄ agit habet aliq̄d formaliter in se ꝙ nō hēt qn̄ non agit. ſ꜒ non pōt esse nisi actio de genere actiōis g^o ⁊c.

Et huic innitendo fundamento facilis est euasio auctoritatum sancti Tho. supra adductaꝝ hui⁹ determīatiōis oppositum sonātium. Et p̄mo ad id qd̄ adducebat̄ ex ij^o. de aīa ꝙ actio ⁊ passio sunt ī eo qd̄ agit̄. dicēduꝫ ꝙ actio ibi accipit̄ ꝓ eo ꝙ ibi ꝑ actioneꝫ ꝓducit̄ q̄ est actio ꝓ re acta. nā quasi ꝑ se notum est cuilibet in ph̄ia erudito ꝙ sonatio ſm esse reale ī s̄biectiue ē in aure audiēte ſ꜒ solū ſm sp̄eꝫ soni receptā in organo q̄ talē actiōem causat̄ q̄liter aūt actio sit mot⁹ vt in minori ratiōis ibideꝫ assumpte adducebat̄ videbit̄ ꝯn̄ter in hac qōe. Et ꝑ idem ad auctōitatē e⁹ sdē ī qōib⁹ de po^a. qōe. vij^a

Ad illud vero tercij phisicoꝝ respōdetur ꝙ actio transiens recipitur in patiēte. i. illud qd̄ ꝑ talem actiōem ꝓducit̄ est in patiēte n̄ ꝙ illa actio recipiat̄ in patiēte. ⁊ ꝓpter hanc causā aliq̄ actio dicit̄ trāsiens ⁊ nō alio mō Et ꝑ ideꝫ ad oēs auctoritates adductas cō-

similes que oēs currunt eodē cursu.
Nosce tñ oportʒ q agēs dum pducit actōeʒ suaʒ non facit ħ p aliquā actōeʒ mediam. qꝛ actio non pducitur vt qd ħ vt quo. sicut enim nō ꝓprie gñō gñatur ita nō ꝓprie agēs agit actioʒ suā ħ ꝓprie elicit eā ⁊ pusq̄ agat vel eliciat aliquid in passum.
Et si instet qꝛ ex illo seqret q omne trāsmutās trāsmutaretur qꝛ se haberet aliter q̄ pꝰ cū haberet aliquā rem quam pus nō habuit. negetur ōnā nec est vuʒ q omne qd se habet aliter quaʒ pus moueat nisi alit se habeat alietate ab soluta.

Propter quartum

quidem huiꝰ ad pmū p vitate phi iijᵒ. phicoꝝ dōʒ q nō fuit intētio eius q actio sbiectiue essʒ in motu cū nullū posteriꝰ possit esse fundamētū sui poris. ħ littera philosophi sic pōt exponi vt Sco. in. iiijᵒ. non q motꝰ sit illd cui actio ⁊ passio insunt vt subiecto vel fūdamēto. qꝛ nec passio de gñe passiōis inest motui vt fundamēto qꝛ respectꝰ fundatꝰ sup motuʒ ad agens est intrinsecus adueniens. cū motus sit ipa forma inducta vel educta. ħ cui isunt hec. alteꝝ ēminatiue. s. actio ⁊ alteꝝ quasi sbiectiue qꝛ ōcomitāter in eodem sbiecto vt passio qꝛ tñ Ari. varie videt ibi loqui de actione ⁊ passione non pōt faciliter haberi certa intentio eiꝰ nisi exponēdo totū illd capitlm querat gᵒ ibi qꝛ hic esset nimis prolixum.

Ad ōfirmationē dici pōt conformiter q ibidem p edificationē ⁊ texionē audiuit reʒ actā non actionē q̄ est respectꝰ ꝑse ōstituens pdicamētū ab altero distinctum de qua hic i pmo ⁊ p idem ad secūdum pncipale.

Qualr aūt differāt actio transiens a nō transeunte dici pōt varie auctores loqutos fuisse de actione imanēte vno mō qꝛ remanet in illo eodem q est eius ꝑse actiuū immediatū tāq̄ in suo ꝑse sbiecto ⁊ hvidet impossibile de actiōe sumpta pro re acta qꝛ virtꝰ actiua non est pricipiū trāsmutādi seipaʒ lʒ sumēdo actiōem pro ꝑse respectu ipa necessario sit in agēte vt diffuse pbatuʒ fuit q̄ p ducitur vt pncipiū q̄ qua mediate agēs non dicit trāsmutari cū eā eliciat vt dicebatur. Alio modo dici pōt aliq̄ actio imanens non qꝛ ipa sit in agēte ħ qꝛ pnᵒᵐ eius actiuū immediatuʒ est vnituʒ ḿm esse ipi receptiuo q̄ mō intellectionem diceremꝰ esse actioem immanēteʒ non qꝛ recipiat in intellectu agēte. ħ in intellectu possibili q est vnitꝰ ḿʒ esse intellectui agēti apd q̄sdaʒ. ⁊ p oppositū dicit actio trāsiens qñ sbiectuʒ in q̄ recipit ē distinctuʒ ḿʒ esse ab agente vt cū ignis calefacit aq̄ q̄uis actio ideo ꝓprie appellet trāsiens qa illd qd p ipam pducitur est in patiente.

Ad auctoritateʒ Auer. iijᵒ. phicoꝝ dōʒ q actōeʒ sūpsit p re acta. ⁊ hec oīa pbabiꝰ

Rit uigesimo

primo questio. vtrū pfectiones oēs entiū sint in deo. ⁊ p arguit negatiue si aliq̄ pfectio essʒ in deo maxime videret q simplicitas sit in eo cū deus sit sūme simplex. ħ cōtra simplicitas nō dicit pfectioneʒ simplr gᵒ deo nō est attribuenda. antecedens deducit si simplicitas essʒ pfectionis seqretur q qlibet entitas hñs ipam esset pfectioꝛ non habente eam. ⁊ ita materia pma esset simplr pfectioꝛ ōposito ōñs falsuʒ cuʒ generaliter in generabilibꝰ ⁊ coꝛruptibilibꝰ compositioꝛa sint pfectioꝛa simplicibus.

Adhuc pfectionis est in forma posse dare esse ⁊ [illegible] in deo nō reperitur hec perfectio ergo ꝛc antecedens p maioꝛi est manifestuʒ qꝛ licet impfectionis sit dependere a materia aut eam substētare. ratio tamen dantis esse nihil imperfectōis includit alias eniʒ ⁊ causalitas efficiētis diceret imperfectionem Cuʒ ergo sine cōtradictōne ratio dantis esse sepetur a rōe substētantis cuʒ sit prioꝛ illa ñ repugnabit vni posse cōpetere vna illaruʒ ⁊ nō altera. minoꝛ principalis arguit cū deus supplere nō possit vicē alicuius cause formal sicut nec mālis. vt Scotus in q̄rto sententiaꝝ dis. xijᵃ.

Amplius si sic sequeret̄ q̄ deus cōnumeratus cū aliqua pfectōe nō esset pfectior seipso sine illa pfectōe. ɔña ꝓbat̄. naȝ si oēs pfectiōes sint in deo nihil poterit sibi addi quo melioreī. sed ɔñs est falsuȝ. naȝ sicut humana felicitas se hȝ ad alia bona humana cuȝ sit finis gr̄a cui⁹ cetera reqrunt̄ ⁊ ipsa nō ꝓpter aliud queriī sic deus ad cetera bōa vniuersi cū sit finis omniū bonoꝝ vniuersi gr̄a cui⁹ omnia sunt ⁊ ipse nō est gratia alicuius cōstat autē q̄ felicitas humana cōiuncta vni bonoꝝ reddit̄ eligibilior q̄ꝫ fm̄ se sumpta ꝑ ethicoꝝ. si qs enim oīa bona hēat ⁊ deficiat sibi vnū puta capilloꝝ pulchritudo felicitas humana illi cōiuncta essent eligibiliō q̄ꝫ sine illa quare ꝛc.

Adhuc perfectiones iste si in deo essent aut essent eadem cuȝ essentia diuina. ⁊ hoc dici nō pōt. qꝛ tunc essent eedeȝ inter se aut diuerse. ⁊ hoc nō. qꝛ tūc in deo esset compositio. cui⁹ oppositum apud oēs leges tenetur cum deus sit summe simplex.

Cōfirmat̄ pfectiones accidētales nō sunt in deo cū in deo nō sit accidēs. silr̄ tūc ab eo nō ꝓcederet nisi pfectum. sed malum pene ꝓcedit a deo. ergo maluȝ pene esset pfectuȝ. sed maluȝ pene nō est in deo ergo nō omnes pfectiones sunt in deo.

Amplius primo principio qd̄ est de⁹ nō cōuenit esse factū. ergo ei nō cōuenit esse pfectuȝ cū pfectū sit quasi idē qd̄ pfecte factuȝ.

Cōfirmat̄ non quodlibet bonū est in deo ergo nō quodlibȝ pfectuȝ. ɔña pȝ qꝛ vnūqd̄ q̄ intantū est bonū inquantuȝ est pfectuȝ. vt s. Tho. in pª pte qōe quarta. ãñs ꝓbat̄ qꝛ bonū vtile cū sit ad aliud nō est in deo. ⁊ tñ est bonuȝ genere distinctuȝ a bono honesto. vt. s. Tho. ibidem ergo ꝛc.

Adhuc primū principiū est suū esse ⁊ suū opari. xijº. metaphice. sed viuere est nobilius q̄ꝫ esse sicut viuens q̄ꝫ ens. vt. s. Tho. in prima parte questione allegata.

In oppositum videt̄ sentētia phi quinto metaphice caplo de pfecto ⁊ Auerroys. Et licet neuter eoꝝ aperte id dicat sentēties tamen vtriusq̄ꝫ ad inuicem cōnectendo cōuincitur. vnde Aristo. inquit q̄ aliqua sunt pfecta qꝛ fm̄ bene in nullo deficiūt neq̄ꝫ hyperboleȝ habent nec extra aliquid accipit̄. alia autē oīo fm̄ q̄ nō habēt hyperboleȝ in vnoquoq̄ꝫ genere nec aliquid est extra oīo. Unde Auerroys ⁊ hec est dispositio primi principij. s. dei. Et. s. Tho. in hoc qnto. aliqua dicunt̄ vniuersaliter pfecta. qꝛ nihil omnio deficit eis a bonitate neq̄ꝫ aliquā habent excedentiā. ⁊ hec est dispositō primi principij. s. dei in quo est pfectissima bonitas cui nihil d̄ est de omnib⁹ pfectionibus in singulis generibus inuentis.

Propter primum

qd̄ē h⁹ sciēd ēe ꝓmptitudinē iqsitōis difficultatis dignū quidē magis est verecūdie idest honestati q̄ꝫ audacie seu ꝑsumptōi imputare. vt phus 2º de celo ⁊ mūdo. Modicū q̄ꝫq̄ꝫ nobile nobilius est multo ignobili. vt Auer. ibidē cōmento. lxº. Cuȝ ergo deus sit totalr̄ optimū in nā. vt phe⁹ mē̄ᶜᶜ. in quē cognoscēdo intellect⁹ noster se habet sicut oculus nocticoracis ad lumen solis. vt. 2º. metaphisice visuȝ est. de eo modicā cognitionē habemus ⁊ cū difficultate. Unde Gregorius. balbutiendo vt possumus excelsa dei resonam⁹. illud tamē modicū quod de eo a nobis scitur est nobilius multo ignobili ymo omni sciētia que habetur de alijs scibilib⁹ sicut ⁊ ipse melior est omnibus alijs. ideo nō est imputādum nobis audacie aut ꝑsumptio. si amore philosophie ⁊ vitatis de ipso aliqd differet̄ téptem⁹. Uñ Aristo. 2º de aīalibus ɔpans scientiam de deo ad aliarum cognitionem ⁊ ⁊ precipue generabiliuȝ ⁊ corruptibilium inquit diuina quidem habent vt secundū modum ad ea attingamus. tamen propter honestatem cognoscendi delectabilius est quaȝ omnia que apud nos quemadmoduȝ amatorum particulam delectabilius est videre

quātūcūq; modicum q̄ omnia alia.
Perfectū igit̄ cui⁹ formale est pfectio solū entib⁹ factis ꝓprie attribuit. Unde.s.Th. in prima pte qõe quarta quod factū nō est pfectū ꝓprie dici nō pōt. sed qꝛ in his q̄ fiūt tūc aliqd dicit̄ esse pfectū cū de potentia reducit̄ in actū.transumit̄ hoc nomē ad signi ficandū omne illud cui nō deest esse in actu. siue hoc habeat p modū pfectōis siue non. Ex quib⁹ colligit̄ q̄ pfectio deo conuenienter attribui nō pōt fm nois significatū si q̄tum ad sui originē attendat̄.vt.s.Tho.cōtra gē tiles libro primo capitulo.xxviij°.qd.n.factū nō est pfectū dici nō potest. Cui⁹ causā reddit ibidē capitulo.xxx°.vbi inquit.nam nomine rem exprimim⁹ eo modo quo intellectu cōcipim⁹.intellectus autē noster ex sensibilibus cognoscēdi iniciū sumēs illū modū nō transcendit qui in reb⁹ sensibilibus inuenit̄ in quib⁹ aliud est forma ꝛ aliud fōmā habens ꝓpter materie ꝛ forme compositionē.forma quidem in his rebus inuenitur simplex sed impfecta vtpote non subsistens. habens vero formā inuenit̄ subsistēs ſ; non simplex ymo cōcretionē habēs.vnde intellectus noster qcqd significat vt subsistens significat in concretione.quod vero vt simplex significat nō significat vt quid.sed vt quo ē. ꝛ sic in omni noie a nobis dicto quātū ad modū significādi impfectio inuenit̄ q̄ deo nō ꝯpetit.sed pfectū vt deo cōuenit solū importat plenitudinē essendi que sibi simpliciter ꝛ plenissime cōpetit.ita q̄ quodlibet aliud ad ipsū compatū dicit̄ impfectū propter admixtionē potētie que quādā vacuitatē essendi videt̄ includere.

Ut autē dilucidet̄ vnde sumit̄ pfectio ꝛ que est pfectio prima ꝛ que secūda ꝛ q̄ earū dicitur pfectio simplr sciendū vt.s.Tho.in quarto sniaꝝ dis.viij^a.qōe prima q̄ pfectū vnūquodq; est cū attingit ꝓpriā virtutem vt dicit̄.vij°.phisicorū.virtus autē est vltimū in re vt dicit̄ in primo celi ꝛ mūdi.ꝛ iō pfectio rei ꝯsistit in hoc q̄ res ad sui vltimū ꝓducit̄.Est autē duplex vltimū rei. vnum quod est in re ꝛ aliud quod est extra res. sicut in corpibus vltimū in corpe est supficies corpis cōtenti. vltimū extra est loc⁹ q est supficies corpis cōtinētis.vltimū āt cuiuslibet rei in re ipsa est ipsa rei opatio ꝓpter quam res est.forma enī est finis generatōis ꝛ non ipsius generati.vt inquit Cōmētator 2° phisicoꝝ.vnde res que hꝫ formā substātialē p quā habet esse nō dicit̄ pfecta simplr.sed pfecta in esse vel pfecta pfectōe prima sed simpliciter pfectū dicit̄ quod hꝫ opationē cōuenientē sue forme.in hoc enī cōsistit virtus rei fm phm 2° ethicoꝝ per cuius cōsecutōeꝫ aliqd dr̄ pfectū vt dictū est.vltimū āt cuiuslibꝫ rei extra seipsū est principiū a quo res hēt esse qꝛ p cōiunctionē ad ipsū res complet̄ ꝛ firmatur.ꝛ ꝓpter distātiā ab ipso def ciūt sicut corruptibilia ꝓpter longe distare a pncipio vt dicit̄ 2° de gn̄atōe.ꝛ ideo etiā primū agens hꝫ rōeꝫ vltimi finis pficiētis.
Sciendū tn̄ q̄ nō eodē modo aliqd dicitur bonū simplr ꝛ ens simplr.vn̄.s.Tho.i p^a. pte qōe quīta.lꝫ bonū ꝛ ens sint idē fm reꝫ qꝛ tn̄ differūt fm rōeꝫ nō eodē mō dr̄ aliqd simplr ꝛ bonū simplr.nā cū ens ꝓprie dicat aliqd esse in actu.ꝛ cū act⁹ ꝓprie hēat ordinē ad potētiā fm hoc aliqd dicit̄ simpliciter ens fm q̄ primo discernit̄ ab eo quod est in potētia tantū.hoc āt est esse sbale cuiuslibꝫ rei. vn̄ p suū esse sbale dr̄ vnūquodq; ens simplr.p act⁹ autē supadditos dr̄ aliqd esse fꝫ quid.sed bonū dicit rōeꝫ pfecti quod est appetibile ꝛ p ꝯn̄s dicit rōeꝫ vltimi. vnde qd est vltimo pfectū dicit̄ bonū simplr. qd aūt nō habet vltimā pfectionē quā debꝫ habere q̄uis hēat aliquā pfectōeꝫ inquātū est actu nō tamē dr̄ pfectū simplr neq; bonū simplr. sed pfectū fm quid ꝛ bonū fm quid. Sic ergo fm primū esse quod est esse substantiale dicit̄ aliqd ens simplr ꝛ bonū fm qd inq̄tū est ens.fm vero vltimū actū dicit̄ aliqd ēs fm quid ꝛ bonū siue pfectū simpliciter.

Sed incidit dubiū cū pfectio simplr sit simplr melior ipsa q̄ nō ipsa in vnoquoque vt inquit Anselmus in libro monologion ca

pitulo xv°. qualiter perfectio vltimata quas debz entitas habere dicat̃ pfectio simplr.

Dicendū nō ↄtradicēdo dictis. s. Tho. ꝙ pfectio simplr dicit̃ in quocūqꝫ simplr meli oꝛ ipsa ꝙ̃ non ipsa idest ꝙ̃ suū incōpossibile seu ꝙ̃ illud quod nō pōt stare secum siue sit cōtradictoꝛiū suū siue ↄtrariū aut quocunqꝫ disparatū vel repugnās. dicit̃ autē in q̃cunqꝫ idest in quocūqꝫ supposito n̄ limitato ad aliquā naturā. sed in quocūqꝫ supposito vt abstrahit a supposito cuiuscunqꝫ nature vt colligit̃ a Scoto primo sentētiarum dis. viij°. ꝓpterea sapientia simplicitas ⁊ huiusmodi sunt pfectiōes simplr. qꝛ melioꝛ est simplicitas in quocūqꝫ ↄposito absolute cōsiderato ꝙ̃ suum incōpossibile nec sequitur ergo est melioꝛ simplicitas in ↄposito pmo ē fallacia cōsequentis qꝛ applicatur suppositū absolute consideratū respectu cui⁹ simplicitas dicebatur pfectio simpliciter ad naturā limitatā saltem in genere vt compositum. idem dicatur de sapientia q̄ est in quocunqꝫ supposito simpliciter melioꝛ ꝙ̃ suum incompossibile. ⁊ licꝫ ipa repugnet cani inq̄tuꝫ tale suppositū limitatum ad naturam caninam nō tn̄ repugnat eidem vt suppositū est. qꝛ dato illo repugnaret cuilibet supposito qd̄ euidenter ē falsuꝫ. vl' aliter pfectio simpliciter est in quocunqꝫ supposito in quo nata est esse simpliciter meliō ipa quam suum incompossibile cōstat autem ꝙ canis non est suppositum in q̄ sapientia nata sit esse. nec compositū est id cui simplicitas nata est conuenire quare ꝛc. vn̄ Sco. in tractatu de primo principio famosa descriptio pfectionis simpliciter exponitur sic. pfectio simpliciter est melioꝛ ipa ꝙ̃ non ipa. i. quam quodcūqꝫ positiuum incōpossibile in quolibet q̄tuꝫ esset ex se. ⁊ debꝫ intelligi de incompossibilitate secundum predicationem denominatiuam qꝛ ita fit cōmuniter sermo.

Potest autem faciliter hec diffinitio deduci ex duob⁹ p̄suppositis p se notis primo ꝙ omnis pfectio que foꝛmaliter est in deo ē melioꝛ omni pfectione que non est in deo foꝛmaliter. alias enī cōtingeret deū meliorem ꝙ̃ sit intelligere. secundum ꝙ omnes pfectiones simpliciter quātū de se est sunt cōpossibiles patet qꝛ omnes sunt in deo qd̄ nō esset si ipse essent incōpossibiles. Ex his duobus sic arguitur omne illud qd̄ deo repugnat est incōpossibile perfectioni simpliciter vt patꝫ ex secūdo presupposito. ẜ omne qd̄ ē pfectio simpliciter est melius quocunqꝫ quod deo pugnat vt patet ex p̄mo ergo omnis pfectio simpliciter est melioꝛ quocunqꝫ sibi incompossibili. Quid aūt sit deus questiōe visuꝫ fuit secunda primi libri.

Propter secūdum

quidez huius licet nemo dubitet omniū entiū pfectōes esse in deo. vt. xij°. hui⁹ qōe. ix°. notū fiet. De modo tamē quo pfectōes tales in deo ↄcedunt̃ est inter differētes varietas nō modica. quidā enīꝫ dicūt omniū entiū pfectiones esse in deo vnitissime ⁊ causaliter causalitate finis. negātes ↄsequenter ꝙ alio mō ꝙ̃ causaliter causalitate finis tales pfectiones sint in deo. quoꝛuꝫ defectus tercō apparebit dicendoꝛuꝫ.

Propter tercium

quidez huius sciendū ꝙ pfectiones omniū entiū esse in deo intelligi pōt altero duoꝛum modoꝛū vel foꝛmaliter ⁊ distincte. vel causaliter ⁊ vnite. ⁊ hoc secūdo modo iterū dupliciter. vel virtualiter aut eminēter. Illud enīꝫ alterū dicit̃ continere virtualiter quod ipsuꝫ cōtinet pfectioꝛi modo ꝙ̃ in seipso natuꝫ sit existere. ⁊ hoc modo causaꝫ equiuocā dicit Scotus suū effectuꝫ cōtinere virtualiter. ẜ qua si inferat̃ ꝙ pfectioꝛ sit suo effectu veruꝫ est vbi sit causa equiuoca effectū virtualiter cōtinēs ẜm graduꝫ pfectionis. nō tamen si virtualiter cōtinet ẜm virtutē actiuā. motus enim producit caliditatem sicut eius causa equiuoca. ⁊ tamen motus non est perfectioꝛ caliditate. Sed eminentiō causa tūc cōtinet effectum quando ipsum continet secūdū omnez moduꝫ pfectōnis quo possibile

est ipsū in aliquo effectiue aut finalr̄ ɔtineri

Dicēdū itaq̄ primo q̄ pfectōes omniū entiū nō sunt in deo distincte ⁊ formalr̄. qd̄ ratōe probat̄. q2 alias nō posset ɔuinci quin deus formaliter esset omnia quod est falsū Deus eni nō est lapis formalr̄ nec asin⁹. cōsequētia autē pbatur sic. q2 in quocūq̄ est pfectio aliqua illa pdicat̄ de illo. sicut in quocunq̄ est albedo nō impedita ad denoīandū a suo cōtrario illud est albū.

Adhuc sequeret̄ q̄ in deo esset materia. quod improbat Aristo. xij°. metaphisice. cōsequētia deducit̄. q2 multe sūt pfectōes mālēs in materia fundate. vt prio ⁊ 2° phisicorū primo de generatōe. ⁊ in phemio de aīa ⁊ in 2°. Cōstat autē q̄ pfectio mālis nō est sine mā. Si g° oēs pfectōes formalr̄ sūt ī deo in ipso erit mat̄ia qd̄ falsū est. cū in eo nec materia nec potētia aliq̄ passiua sit repibil̄.

Dicendū secūdo q̄ oēs pfectōes oīm ētiū sūt in deo v̄tualr̄ ⁊ eminēter effectiue formalr̄ idest exēplariter ⁊ finalr̄. qd̄ rōib⁹ fulcitur p̄ v̄tualr̄. tū q2 pōt vnāquāq̄ pfectōez c⁹cūq̄ entis causati pducere in esse exñtie. tū etiā q2 cōtinet omnem talē pfectiori modo q̄ in seipsa nata sit existere ergo ⁊c. Secundo eminēter cum omnē pfectōez cuiuscūq̄ entis causati ɔtineat s̄z omnē modū pfectōis quo possib le est ipsā in aliquo effectiue finaliter ⁊ formalr̄ idest exēplariter cōtineri. tercō effectiue finalr̄ ⁊ formalr̄ idest exemplariter. quod pbatur vt. s. Tho. cōtra gentiles lib° primo cap°. xxviij°. ⁊ alibi pluries. primū in vnoquoq̄ genere est id qd̄ est pfectissimū in illo genere ad quod oīa que sunt illius generis reducūtur ⁊ eo mēsurant̄. vt phus. x° metaphīce. q2 ex eo vnūquodq̄ ostendit̄ magis ⁊ min⁹ esse pfectū s̄m q̄ ad mēsurā gn̄is magis ⁊ min⁹ appropiquat. sed illud qd̄ est mēsura oīm entiū nō pōt esse aliud q̄ primū prin° siue de⁹ qd̄ est suū esse. vt oñdit Aristo. xij°. metaphīce. quiq̄ est causa agēs prima. vt Albert⁹ tercio metaphīce inquantū dans esse. oē nāq̄ esse est ab ente primo. eo q̄ prin° vniuersi esse est necessario vnū quī

ēt est q̄ditas pria ⁊ pria s̄bā formal̄ nō audiendo formā quaten⁹ p eā aliq̄d format̄ intrinsece s̄ extrīsece ⁊ exēplariter. tal̄ nāq̄ fōma exemplaris coincidit in idē nūero cū efficiēte ⁊ fine. vt. s. Tho. 3° sniaꝝ dis. xxvij^a vt in q̄nto hoc allegabat̄ qōe prima. Deus etiā gl°ōsus est finis vltim⁹ antiquissim⁹. vt testatur Albertus ⁊ senissim⁹ omnia alia secundū ordinē causalitatis añcedens. cuique oēs alie cause famulātur. ⁊ vt sit ad vnū dicere totaliter optimū que in natura est deus a q̄ depēdet celū ⁊ tota natura. ⁊ h⁹ a q̄ deriuatū cunctis est esse. his q̄dem clarius his q̄dē obscurius primo de celo ⁊ mūdo. ergo ei nulla deest pfectio que aliq̄bus reb⁹ cōueniat. alias nō esset omniū cōis mēsura. Vn̄d in qōib⁹ de veritate qōe. xxi^a. q̄si p totū. Idē pbat. s. Tho.

Confirmat̄ in illo quod ē pfectū in supremo totalr̄ ⁊ simplr̄ optimū debēt esse omēs pfectiōes. In oīb⁹ eni siue arte siue natura constantibus sp deterius est gratia melioris vij°. politicoꝝ. s̄ deus est h̄mōi vt a quacūq̄ lege cōcedit̄ ⁊ habet̄ phemio h⁹ ⁊ in. xij°. ergo ⁊c. Vn̄ Scotus in theorematib⁹. De⁹ triplicit̄ h̄z oīa in se effectiue vnitiue ⁊ exēplariter. ⁊ hec sint p intentōe Aristo.

Nosce tū oz q̄ vera hec determiatio procedit suppositis q̄busdā q̄ ab Auerroy negarent̄ vt deū effectiue cōcurrere cālitate distīcta a causalitate finis respcū causatorū qd̄ ab eo improbatū videt̄. viij°. phicoꝝ. xij°. metaphīce. ⁊ in libello de substātia orbis.

Probat autē gl°ōse. s. Tho. cōtra Gentiles allegato li° ⁊ ca° q̄ deus nulla nobilitate carere pōt que alicui rei cōueniat dicēs oīs nobilitas cuiuscūq̄ rei est sibi s̄m suū esse. nulla eni nobilitas esset hōi ex sua sapiā nisi sapiēs ⁊ sic de alijs. sic ergo s̄m modū q̄ res h̄z esse ē suus modus in nobilitate. nam res s̄m q̄ suū esse cōtrahit̄ ad aliquē specialem modū nobilitatis maiorē vel minorē dicitur esse s̄m hoc nobilior vel min⁹ nobil. igitur si aliq̄d cui ɔpetit v̄tus eēndi ei nulla v̄tus nobilitatis deesse potest que alicui rei ɔueniat.

Sed rei que est suũ esse cõpetit esse ſm totũ secũdu3 tota3 essendi potestate3. sicut si esset aliqua albedo separata nihil ei de virtute albedinis deesse posset ex defectu recipiẽtis albedine3 que eam secũdum modũ suu3 recepit ⁊ fortasse nõ secundũ totu3 posse albedinis. Deꝰ igitur qui est suũ esse habet ipsum secũdu3 totam virtutem ipsius esse. nõ ergo potest carere aliqua nobilitate que alicui rei competit. hec sanctus Thomas.

Ex quibꝰ ꝑ viam cuiusda3 similitudinis colligitur ꝙ sicut omniũ entiũ ꝑfectiões sunt in deo modo declarato. sic omniũ corporu3 generabiliũ ⁊ corruptibiliu3 ꝑfectiones sunt in celo causaliter vnite ⁊ effectiue. forme enĩ omniũ sunt in terminis 2° de generatõe.

Propter quartum

qde3 hꝰ ad priᵐ arñ oppᵐ cõcedit̃ ꝙ simplicitas cõponibilitate3 ⁊ cõpositõe3 excludens cõuenit deo. ⁊ neget̃ ꝙ simplicitas non dicat ꝑfectione3 simpliciter cu3 sibi conueniat descriptio ꝑfectionis simpliciter. nec ex isto inferendu3 est ꝙ omnis creatura simplex sit ꝑfectior nõ simplici. quia licet ꝑfectio simpliciter sit simpliciter melior ipsa ꝗ̃ suũ incompossibile in quocunqꝫ supposito vt suppositũ est non tamen in eo ꝙ tale suppositu3 limitatũ ad hanc vel ad illa3 naturam. sicut canis nõ esset simpliciter ꝑfectus canis ꝗ esset sapiẽs. qꝛ sibi repugnat sapiẽtia inquãtu3 canis. Unde cu3 nature limitate possit repugre aliqua perfectõ simpliciter ⁊ aliqua non. ⁊ cõposito repugnet simplicitas que cõuenit materie. ⁊ composito cõuenit actualitas que repugnat materie. simplr autẽ actualitas est ꝑfectior simplicitate sequit̃ ꝙ cõpositu3 cui cõuenit actualitas sine simplicitate ẽ ꝑfectiꝰ mã cui ɔuenit simpilicitas sine actualitate. vñ Sco. in theorematibus in fine. simplicitas absolute est ꝑfectio sic ꝙ simpliciter melius est ipsu3 ꝗ̃ nõ ipsu3 sicut quasi vniuersaliter est de omnibꝰ attributis. quod debet sic intelligi quãtum est ex parte ipsoꝶ nõ ꝗ̃tu3 est ex parte illius cui compatur quod ſo te destruũt. sicut sapiẽtia repugnat cani. non eni3 omne illud cum quo stat simplicitas in creaturis est melius illo cui opponit̃. nec cui cõuenit maior simplicitas est melius illo cui cõuenit minor. aliter materia ꝑma esset ꝑfectior cõposito. ⁊ pũctꝰ ꝑfectior omñi ɔtinuo ⁊ vnitas nũero. ⁊ ita vir pars toto. quia totu3 compositius. ⁊ tamen totu3 ⁊ perfectum ide3 tercio phisicoru3. tamen inquãtu3 simplicius est melius sicut non esse corruptibile sicut materia ꝑma simpliciter melius omni corruptibili puta homine. licet in hoc sit melius. Simplicitas ergo non est perfectio simpliciter in creaturis. quia quibusda3 repugnat sicut ⁊ sapientia. si tamẽ posset stare cu3 natura carn3esset perfectionis in eis eode3 modo iudicandum est de simplicitate ⁊ compositione in spũalibus. quia vbicũqꝫ potest stare simplicitas ceteris paribus ꝑfectiõ est illa natura. sicut est in spũalibus de simplicitate opposita cõpositõi ex diuers rebꝰ.

Ad secundũ argumẽtu3 principale dicẽdu3 ꝙ licet dare esse nõ dicat imperfectõe3 ideo deo attribuit̃. tamẽ dare esse formalit̃ alicui dicit impfectione3. quia licet separet̃ a dante esse formaliter dependentia eius ad materia3 semper tamen manet dependentia eius ad efficiens virtute cuiꝰ dans esse formaliter idest forma informat materia3.

Ad terciu3 dicendu3 ꝙ deus cõnumeratus cum alijs non est melior ꝗ̃ solus. cu3 eiꝰ bonitas nõ intelligatur per adiunctionẽ aliorum. Unde Scotus in theorematibus. nõ est plus perfectionis in deo ⁊ in creatura ꝗ̃ in ipso tantũ. ⁊ sanctus Thomas in questionibus de malo questiõe quinta. Deus ⁊ creatura non sunt aliquid melius nec maius ꝗ̃ solus deus. ⁊ negetur similitudo ꝺ felicitate cu3 felicitas nõ sit bonũ vniuersale nec causa finalis ⁊ efficiẽs omniu3 bonoru3. Deus aute3 est simpliciter ⁊ vniuersaliter causa ⁊ bonũ omniũ bonoru3 causalitate finis solu3 ſm Auerroym ⁊ causalitate efficiẽtis fide ⁊ veritate quare ꝛc.

Ad quartum dicendum q vel attributa seu perfectiones diuine sunt nō ideȝ deo formaliter eedem tamen realiter siue essentialiť apud Scotuȝ. Ex quo non sequitur q sint eedē inter se formaliter. quia cū diuina simplicitate stare potest nō ydemptitas aliqua vel q sunt eedeȝ deo ſm rem cū deus sit simplicissimus differētes solum ſm rationē. Et cōsequenter conceditur q sunt eedeȝ realiter inter se per esse quod habēt in deo. iuxta viam predicatorum.

Ad cōfirmatōeȝ dicēduȝ q pfectiōs sunt in deo nō inquātuȝ accidentales sed eminentiori modo virtualiter effectiue formaliter ⁊ finaliter modo determinato.

De pena autem dicēduȝ vt.s.Tho.in q̄stionibus de malo qōe prima q pena inquātuȝ pena est malum alicuiꝰ.sed inquātuȝ est iusta est bonū simpliciter.nihil eniȝ probibȝ id quod est bonū simpliciter esse maluȝ alicuius.sicut forma ignis est bonū simpliciter sed est maluȝ aque. ⁊ quia ordo iusticie hēt priuatōeȝ pticularis boni alicuiꝰ peccātis in quātuȝ ordo iusticie hoc requirit.s.vt aliqs peccās priueť bono quod appetit sic pena ē bona simpliciter sed est mala huic.⁊ hᵒ maluȝ dicitur deus creare.

Ad aliā cōfirmatōneȝ satis patet q deus transumptiue ſm nominis significatōeȝ dicitur pfectus.

Ad aliaȝ ɔfirmatōeȝ ɔcediť q bonū vtile in deo repitur nō tamē ſm q ad aliud ordinatur. Et si instetur qꝛ sūmū bonū superaddit aliquid ad bonū ergo in deo esſȝ compositio. Dicenduȝ vt.s.Tho.in prima parte qōne.viᵃ.q summuȝ bonum addit supra bonuȝ nō rem aliquā absolutaȝ.sed relatiōȝ tantuȝ rōis.⁊ sic nō oportet q in sūmo bono sit aliqua cōpositio sed q alia deficiūt ab ipso. Nota tamē q ratio boni respectū implicat.nō qꝛ ipsuȝ nomē boni significet ipm respectuȝ soluȝ. sed qꝛ significat id ad quod sequitur respectus.vt.s.Tho.in qōnibus de veritate questione vigesimaprima.

Ad vltimū dicēduȝ q in diuersis viuere est pfectius q̄ esse ⁊ intelligere q̄ viuere.vt in his que habent esse ⁊ viuere simul.viuere est pfectius in ipsis q̄ esse in his in quibꝰ nō est viuere.ſ in codeȝ in quo sunt esse viuere ⁊ intelligere esse est perfectius q̄ viuer ⁊ intelligere.qꝛ compatur ad alia duo sicut receptuȝ alia vero vt recipiens. Unde scūs Tho.in prima parte qōe quarta. licet ipsuȝ esse sit pfectius q̄ vita.⁊ ipsa vita q̄ sapientia si cōsiderenť ſm q distinguūtur ratione tamē viuēs est nobiliusq̄ ens tantuȝ.qꝛ viuens est etiā ens ⁊ sapiens est ens ⁊ viuēs.

Explicit liber quintus metaphisice sequitur sextus eiusdem.

Jrca sextum methaphisice qrit' primo questio utrū scientie speciales hēant ɔsiderare qditates suoꝝ sbiectoꝝ. Et arguit' affirmatiue pmo. q̄cunq̄ scientia ɔsiderat pncipia ꝓpria alicui' sbiecti qditatem etiaȝ ill' sbiecti hēt ɔsiderare. qd quid est eniȝ accipit' ex ꝓprijs pncipijs eius cui' est ⁊ maxime ex intrinsecis vt 3°. inotuit methaphisice. ſ sciētie spēales ɔsiderāt pncipia prima suoꝝ subiectoꝝ. sciētia eniȝ naturalis q̄ est spēalis ij°. methapbice considerat pncipia ꝓpria entis mobilis. simil'r sciētia ꝺ animalib' cognoscit pricipia prima aialiuȝ scilicet corpus ⁊ animam.

Adhuc ɔsideratio ꝙ qd est subiecti alic' sciētie spetialis vel spectat ad artificem cōeȝ aut spēalem a diuisiōe sufficienti est enim ꝙ qd est cui' libȝ demōstratiōis principium ꝓhemio de anima. oportet g° ꝙ sit notuȝ. ſ nō in methaphisica qꝛ hec ɔsiderat pricipia cōmunissima siue trāscendentia vt ens inq̄tuȝ ens ⁊ que huic isunt ꝭȝ se ⁊ primas ei' partes. iiij°. methaphisice ergo nullius subiecti spēalis principia propria considerat.

Adhuc sciētia de aīa est spēalis cuius tm̄ est inuestigare ꝙ qd est sui sbiecti cū in. ij°. ꝺ aīa diligēs fiat de qditate aīe inquisitio vbi ɔcludit' ꝙ aīa est actus corporis.

Ampli' ꝙ nō soli' methapbici sit ingrere qditates sbiectoꝝ spēalium arguit'. naȝ q̄cū ꝙ scia considerat esse alic' subiecti ɔsiderat etiam qditatem illi' cū eiusdeȝ rōnis sit manifestū facere. si est ⁊ qd est. vt Auerro. in ꝭ vi°. eiusdem scie est scire aliqd esse ⁊ qd qd ē esse. ſ aliq̄ua scia alia a methaphisica est hui' mōi' sicuti scia libri elēcoꝝ q̄ ꝓbat sylogismum sophisticum esse ⁊ tamen est ibideȝ subiectum ergo ⁊c.

Confirmat' in ij°. posterioꝝ dat' modus venādi diffinitiōeȝ inuestigādo. ꝙ qd ꝑ viā diuisiuaȝ ⁊ ɔpositiuā ergo idem qd prius. Jn oppositū est phs in pricipio huius sexti dum inqt. ſ omnes iste circa vnū qdeȝ gen' aliqd circūscripte de hoc tractant. ſ hoc non de ente simpl'r nec inq̄tum est ens nec de ipso ꝙ qd est nullam rationeȝ faciūt. ſ ex hoc alie qdē sensu facientes ipm manifestū. alie aūt suppositioneȝ accipiētes. hoc idē Auer. innuit verba Aristo. exponendo.

Propter primum quidem hui'. scia spēalis vt distinguit' contra cōem est illa cuius ɔsideratio ꝓpria non vsatur circa totum ens. i. circa ens in cōi tā ꝙ circa sibi adeq̄tum subiectū ⁊ ꝓpriuȝ. vn̄ Albertus in hoc. vi°. scie ideo partculares sunt dicte qꝛ circa vnū aliqd sunt i pte entis determiatum ⁊ de hoc vno circa qd sunt tractant gen' vnuȝ entis sibi subiectū ⁊ tractat de eo circūscripte ⁊ pcise q̄rēdo tm̄ illa que sunt illi' generis inq̄tum hoc est. ſ non q̄rūt de ente simpl'r nec inq̄tum est ens. sicuti methaphisica ⁊ logica scie cōes audite versant' circa ens in cōi vt Auerro. iiij°. methaphisice. alio tm̄ ⁊ alio mō. vn̄ Sco. in elencis logica est ex cōibus ⁊ phia prima. ꝭ diuersimode qꝛ phia pria cōsiderat ens inq̄tū ens qd est ens nature. logica aūt ens rōnis dictuȝ de qbusdam intētionib' quas ratio adinuenit reb' omnib' applicabiles. nō eniȝ est aliqd ens nature qn possit cadere sub ente rōnis ⁊ qn sup ipm fūdari possit intētio qd aūt sit qditas qōibus inotuit. prima ⁊. xij°. libri primi qd vero subiectū qōe. ij°. eiusdem.

Sciēduȝ tm̄ ꝙ cū Aristo. insinuerit in v°. h' mltiplicitatē analogatoꝝ ꝺ qbus itendit placuit sibi in hoc sexto pscrutari inter spēs entis de ente qd est ꝑ accn̄s cuȝ ens ꝭm phȝ prio in hec duo diuidat'. s. in ens qd ē pse. ⁊

in ens qđ est p accñs. faciēs rememorationē de illo qđ declaratum est in libro tertio. s. q ista scia hēt ɔsiderare de oibus spēbus entiū sʒ q sunt entia. manifestat p quē modū hec scia hēt ɔsiderare de ente. io hui⁹ grã quesisitum fuit an scie speciales ꝛc.

Propter secunduʒ qdē h⁹ de qōe tenēdū in doctrina. s. Tho. in hoc. vi⁹. q nlla aliaꝝ sciaꝝ realiū a methaphisica mētionez facit de ipo q qd ē neqʒ de diffinitiōe que ipʒ significat. qđ pbatur ei⁹dem scie est ɔsiderare de ente inqʒtuʒ est ens ꝛ de eo q qd est. cū vnūqʒqʒ habeat ēe p suā qditatem. s nulla sciaꝝ spēalium mētōnem facit de ente ſm q est ens. s soluʒ methaphisica vt pʒ inductiue. naʒ cū q̄libʒ scia versetᷣ circa pticulare gen⁹ entis ſm rōnem spēalez vt ens in cōi incōsideratū nō remaneat relinqtur q ad nullā nisi ad methaphisicam.

Ex quo iferendū est q sicut nulla scia specialis hēt ɔsiderare de ipo q qd est ita nulla eaꝝ dicit de subiecto circa qđ versatᷣ si est aut nō est. s supponit cū eiusdez rōnis sit determiare qōez an est ꝛ maīfestare qd est. qꝛ oportʒ accipe q qd vt mediuʒ ad oñdendū an est. ideo ois scia psupponit si est ꝛ qd ē de subiecto pmo posterioꝝ. q modus dōi ꝛ si ad bonū intellectū reduci possit. distinctius tñ determinando dicendum vt infra.

Propter tertium quidē hui⁹ dōʒ. pꝛio q speales scie inqʒtuʒ tales non ɔsiderāt qditates suoꝝ subiectoꝝ q̄ ad pdicata cōissima. qđ rōne deducitᷣ nā talis ɔsideratio est ipi⁹ methaphisici cui⁹ ē ɔsiderare ens inqʒtum ens ꝛ pmas ei⁹ ptes scilicʒ. ꝫ. reꝝ pꝛīcipia q̄ in diffinitiōib⁹ subiectoꝝ sciaꝝ spēalium ponuntur de qb⁹ pncipijs Aristo. ɔsiderat metbaphisica ꝛ [illegible]lis fuit Aristo. intellect⁹ in pte ista qđ lucidius ꝛ gloriose Sco. exponēs in hoc vi⁹. inqt Sicut ei⁹ q qd est nō est demōstratio in aliqua scia ita nec in methaphisica. s alie scie q qd est sui subiecti supponūt ex sensu. si tantuʒ ɔfusaʒ cognitiōeʒ illius qditatis reqrūt puta ad sciēdum binarium esse parez sufficit q̄libʒ cognitio cōfusa de binario accepta sēsu cū q̄ etiā stat ignorātia an binari⁹ sit sbstātia vł accñs q̄titas vł q̄litas. aut aliūde accipiūt. s. a methaphisico si distinctaʒ notitiam ei⁹ reqrunt puta nō scietᷣ q homo sit aīal pfectissimum sine notitia subiecti aut sit substātia vł accñs ꝛ sic pcedendo ꝛ hoc aliquo mō hētur metbaphisico. q methaphisicus de illo q qd est distincte cognoscēdo ratiōem facit p vt possibile est rōnem fieri ad q qd est inqrendum. cū enim talis rō sit via diuisiua ex secūdo posterioꝝ q̄ debʒ incipere a cōissimis q̄ certum est inesse illi cui⁹ qd q̄ritur. q̄tenus ista cōissima a methaphisico ɔsiderātᷣ eatenus methaphisic⁹ iuuat ad faciendum rōnem de q qd est subiectoꝝ spēalium ꝛ etiam quaten⁹ diuidēs in pcessu suo dirigitᷣ p q̄dam pncipia methaphisica cōia vt de quolibʒ affirmatio vł negatio. Et si dicatᷣ contra ista qꝛ methaphisica nō videtᷣ necessaria qn quicūqʒ ali⁹ artifex vtens logica cui⁹ vsus est cōis methaphisice possit qd sui sbiecti inqrere. dicendū q in tali inqsitione nullus artifex est qꝛ illa inuestigatio pcedit omnem pcessum scie q̄ est p demōstrationem supponendo q qd est subiecti siue cōfuso siue distincto. s in diuidēdo id qđ realitatis est methaphisici est qđ processus rationis logici est. Sed iteꝝ contra arguitᷣ qꝛ si in tali processu procedatur cōceptus reales ad methaphisicum non spectantes ut conceptuʒ corporis anteq̄ diuidendo habeatur quid subiecti q̄ritur nunquid talis procedendo erit mathematicus seu naturalis. Dicendum q pdicatum dictum in quid naturaliter notius est de sbiecto q̄ quecunque passio. s non nobis ideo si ordine naturalis notitie pcederet diuidens nihil faceret nisi qꝛ abiceret disconueniens ꝛ acciperet conueniens. s qui sibi notitiam acquirit ex aliq̄ passione non via sensus vnum abicit aliud assumit vel ex aliquibus propositionibus sibi aliunde notis ꝛ quaten⁹ illis vtitur talis

artifex est ad quem ille spectant licz impfecte sit talis. ois aut investigas qd p divisionem etiam si non p omnia intermedia procedat mediatis oportet vti nullus est itaq particularis sciens precise puta elementicus seu lapidicus vel planticus nisi qui precise confusaz notitia sbiecti accipit ex sensu et isto supposito passiones ondit illi inesse quas ex tali eius notitia potest de eo ondere. Et licz talis sit pfectus platicus vl plantica est tn impfectus scies qz etiam planticus impfecte novit. potest enim ignorare an sit substatia vel etiam non considerare an sit ens. s nunq conceptum entis ab illo abstraxit et hoc intellige nisi in demostrando vtatur aliqbus principijs coibus pro quoz intellectu oporteret conceptus coes abstrahere. Ex hijs patz q cuz alicui9 cognoscibilis essentialius sit illa cognitio que e in pticulari licet confuse qua que est eius in vniversali tm. potes applicari ad ipm in pticulari et distincte et de quocu q subiecto speali primo cognito habeatur in scia ppria de ipo. pricipia autem secuda immediata essentialius cognoscit quelibet scia spealis q pprij sbiecti q methaphisic9. Methaphisic9 etia sine illa pfectus e. pticularis sin illa nihil scit tn applicando methaphsica ad sciam confusam potest pfectioz cognitio haberi de subiecto q habeat pticularis inqtum talis et sic exponi videtur littera Arist. Ex quibus notat Sco. ordinem intellectus nostri in intelligendo quo modo cofusuz sensibile primo intelligit et in illo etiam percipit comunissima. deinde illa comunissima percipit distincta notitia. deinde pticularia distincte ita q methaphisica prima qz e circa confusissima cognoscibilia et ipercepta et vltima quantum ad distinctaz notitiam potest sequi aliquas confusas. s non distinctas hec Scotus et eleganter. Ex quibus consequnter ronabilr infert q nullus artifex sive naturalis sive methaphisicus inqtuz talis pot pfectam notitiaz habere alicuius scibilis spetialis. s artifex mixtus qui omnes habet taz comunem q spetialem. vnde si aliqua speties ratione diffiniatur non solum in eius diffinitione poni debent genera media et differentie medie. sed etiam genus supremuz aliter no esset completa speciei diffinitio verissime eniz diffinitoes sunt que dant ex principijs quiditatiuis. qz quiditas est que verissime diffinitur vt linco 2° posterioz.

Dicendu scdo q scie speales inqtuz hui9 quiditates suorum subiectorum considerat quo ad pdicata ppria et spetialia et pcipue quo ad differentiam vltimam et finalem. Cui9 ro est qz considerare driam ppriaz ponenda in diffinitioe subiecti scie spetialis vl ptinet ad sciam spetialem vel ad comunem vt methaphisicam per sufficientem divisionem. sz non pertinet ad comunem quoniam methaphisica non cosiderat proprias differentias subiectoz scientiaz spetialium quoniam si sic esset tunc etiam consideraret proprias quiditates ipoz et consequenter pprias passioes et sic omnes alie superflueret vt in primo huius deductum est.

Nosce tamen oportet q diverse scientie spetiales diversimode se habent ad suu subiectum. qz alique scientie requirut notita cofusaz sui subiecti quo ad passiones de eo demostrandas vt ad demostrandum de binario q sit par sufficit scire q het duas pates equales sine residuo. et illa vtiq stare potest cu ignoratia in quo predicamento sit subiectum et vtrum substantia vel accidens. quedam autem requirunt cognitionem subiecti distincta vt si perfecte sciri deb3 quid sit homo oportet scire vtruz substatia vel accides Et iterum dividere substantiam si sit genus vniuocum per corporeum vel incorporeum vsque ad vltimam differentiam convertibilem cum homine et hoc non habetur ex sciencia communi et superiori que solum considerat predicata communia. Et ex hoc solui potest instantia fieri consueta qua probatur q mathematicus considerat inherentiam accidentis ad subiectum quia considerat de qtitate vt quantitas est. s inquantum quantitas est accides. s accidetis esse e inesse ideo

&c. quid sit dicendum patet ex dictis.

Propter quartum gdē h⁹ primū arg^m aū oppo^m ↄcludit verū ꝙ scientie speciales considerant ꝙ qd est suorum subiectorum quo ad propria vt genus propinquum ⁊ differentiam conuertibilem non autem quo ad communissima.

Ad secundum dicendum ꝙ quid est subiecti scientie spetialis pertinet ad scientiā cōmunē ⁊ spetialem diuersimode tamē vt determinatū ē. ⁊ hoc est qđ voluit Aristo. cū dixit in textu ꝙ scientie speciales non faciūt rationem de ꝙ quid est. hoc verū ē sufficienter. nō eniꝫ sufficit sola cognitio scientie spetialis ad cognoscendum ꝙ quid est subiecti sciētie specialis perfecte nisi resoluatur in scientiam superiorem. vnde methaphisicus adhuc perfecte illud nō posset nisi haberet methaphisicam ⁊ phisicaꝫ. ⁊ hoc diffuse dictū ⁊ resolutuꝫ est a Sco. subtilius in questiōe.

Ad tertium supposito ꝙ aīa sit subiectuꝫ in libro de aīa contra quā positiōem magis procedit ratio ꝙ si ꝑcile teneretur ꝙ corpus aīatum esset ibi subiectum. dicenduꝫ ꝙ vtiꝙ Aristo. inquirit diffinitionem aīe in libro de anima tanꝙ sui subiecti adequati. ꝭ hoc est per predicata cōmunia vt ꝙ aīa sit act⁹ corporis non tamen per habitum proprium. ꝭ per habitum methaphisici ad quem spectat cōmunis consideratio actus ⁊ potentie. Et ꝙ sit corporis hoc facit per philosophiaꝫ naturalem traditam in libris cōmunibus ꝙ patꝫ qꝛ hoc probat per signa naturalia. s. dormire ⁊ vigilare. Reliqua vero vt organicū potentia vitam habentis considerat per habitū propriuꝫ libro de aīa nec hoc inconuenit.

Ex quibus conformiter determinādo patet quomodo opinio Auerro. posita in prīo huius questione secunda est vera ꝙ nihil est notius subiecto in scientia qꝛ in libro de aīa nihil est notius ipa anima. ⁊ licet diffiniētia animā sint notiora aīa illa tam̄ non sunt solius considerati ōis libri de anima. ymo talia sunt nota ex methaphīca aut ex alijs libris philosophie naturalis.

Ad quartum dicendum ꝙ nulla scientia spetialis inq̄tum talis inq̄rit subiectum suū esse notitia cōi. ꝭ bene iquirit pricipia sui sb iecti esse a signo sicut in phia naturali. licꝫ nō inquiratur ens mobile esse inquiritur tamē ⁊ demōstratur materiam esse ⁊ formam substantialem esse de libro aūt elencoꝝ vel dicitur vt Egidius heremita ꝙ Aristo. non inq̄rit silogismum sophisticum esse tanꝙ subiectum adequatuꝫ. sed solum tanꝙ consideratum. licet autem omne subiectum sit cōsideratum non tamen econuerso ⁊ hoc voluit a pricipio libri illius dum dixit de sophisticis quidem elencis.

Uel tenēdo ꝙ silogismus sophisticus sit ibidem subiectum Aristo. non probat silogismum sophisticum esse per habitum proprium illi libro. ꝭ uel per logicam cōmunem vel quia multi appetunt ipsum etiaꝫ. ista autem fiunt per habitum cōmunem dialetice non propriū &c. vt ēt ꝑ h⁹ qōe 2ª dictuꝫ est.

Ad confirmationem dicendum ꝙ cuꝫ logica sit scientia cōmunis ipsius etiam est cōsiderare quiditatem vniuscuiusꝙ subiecti ēt scientie spetialis sicut ⁊ methaphisici differenter tamen. quia in inuestigando tales quiditates id quod realitatis est methaphisici est. quod vero processus rationis logici est. Hic autem fit mentio solum de scientijs realibus qualis non est logica ideo &c. vnde licꝫ etiam considerare diffinitiōes sit cōmune logico ⁊ methaphisico hoc tamen est diuersimode vt inquit Auerroys. septimo methaphisice. cōsiderat eniꝫ logicus diffinitiones vt sunt instrumenta ducentia intellectuꝫ ad intellectionem qiditatis rei. Sed primus philosophus eas considerat quatenus significant naturas rerum.

Ritur secundo q̄stio. vtruꝫ scientia practica ⁊ speculatiua sortiantur suum esse practicū ⁊ speculatiuꝫ ex ordine ad fineꝫ. vel ex obiecto

Et videtur quod ex fine quia intellectus extensione fit practicus. et differt a speculatiuo fine philosophus tertio de anima.

Adhuc practica ē minus nobilis q̄ speculatiua qr est gratia vsus et operationis prohemio methaphisice. hec autē ratio non teneret nisi vsus et operatio esset finis perse illius habitus practici.

Amplius finis speculatiue ē veritas practice vero opus secundo methaphisice.

Adhuc pricipium scientiarum actiuarum est proheresis quod idem est q̄ electio vt phs in hoc sexto. sed electio est eorum que respiciunt finem ergo scia dicit̄ actiua p respcū ad finē.

In oppositum est phs in hoc sexto parte illa. qm̄ vero phisica sciētia est circa genus etc. vbi distinguit scientiam practicā tam actiuā q̄ factiuā a specl̄atiua penes subiecta vl̄ obiecta et nō penes fines. Adhuc prius essētialiter non denominatur a posteriori. Finis aūt est posterior hijs que sunt ad finem cum habeat rationem vltimi ergo scia non debet denominari practica vel speculatiua a fine.

Amplius vnaqueq; entitas debet sortiri denominationem suam ab eo a quo capit spetiem. sed scientie et habitus capiunt speciem ab obiectis cum distinguātur spetie per obiecta sicuti et potentie secūdo de anima ergo ex ordine ad obiecta non ad finem scientie practice aut speculatiue sunt denominande.

Adhuc nullum absolutum formaliter est tale per aliquod respectiuū. sed ordo ad finem dicit respectum ergo scientia non debet dici speculatiua ex ordine ad finem.

Amplius speculatio est actus intellectus cuius obiectum comparatur ad ipsum sicut principium cum verum sit principium operationis intellectualis ergo a principio et non a fine cum opponantur scientia dici debet speculatiua.

Adhuc si sciētia speculatiua diceretur a fine sequeretur q̄ scientie speculatiue distinguerentur per distinctionem finium. qd̄ est falsum cum distinguātur fm differentias per se speculabilis inq̄tum speculabile vt sanctus Tho. super boetio de trinitate questione penultima. omnes enim scientie speculatiue ordinantur ad eundem finem scilicet ad scire.

Amplius practica distinguitur a speculatiua penes principium ex hoc qr principium practice est in sciētie pricipium vero speculatiue in rebus ergo etc.

Adhuc illo dato sequeret̄ q̄ sciētia quam de seipso hēt deus nec esset practica nec speculatiua consequēns contra theologos et precipue s. Tho. in prima parte questione. xiiij[a].

Amplius scientia subalterna ordinatur ad subalternātem tāq̄ ad finem. sed aliqua scientia practica subordinatur speculatiue sicut medicina philosophie naturali si ergo ex ordine ad finem sciētia dicitur practica sequitur q̄ ex ordine ad speculatiuam sciētia diceretur practica quod est falsum.

Propter primum

quidem huius. quid scientia practica quidue speculatiua supius innotuit in prīo. vnde determinatis ibidem addendo et non cōtradicendo dicatur ex doctrina Sco. primo methaphisice q̄ praxis est ois operatio que nō est speculatio per essentiam alioquin diuisio scientie in speculatiuam et practicam esset insufficiens. quelibet etiam operatio essentialiter distinguitur a speculatione quantum ad istud quod est speculationem esse finem vltimum vel non alterius gratia oportet tamen q̄ illa opatio non sit mere determinata a natura. sed q̄ contingat in ea errare et recte agere. Scientia enim se habet ad praxim vt directiua in ipsa. non est autem opus directione vbi nulla est difformitas. operationes autem que subsunt imperio nostro sunt operationes cognoscitiue tam intellectus quam sensus operationes etiam appetitiue tam intellectiue quam sensitiue. operationes etiam motiue. operationes autem vegetatiue non. vn̄ de eis nō ē sciētia practica. Sed si instes per hoc q̄ medicina videtur esse de illis que tamen est practica. Respondeo q̄ medicina est de actibus nostris respicientibus illa

quomodo .s. talia opposita sic vel sic naturā ipsam disponunt.

Operatio autē cognoscitiua itellectiua ē triplex. quedam ad nihil ordinatur vt cognitio conclusionis vltime. quedaȝ ad aliud vt causa eius sicut notius ad minus notū vt cognitio pricipij ad cōclusionem. quedā ad aliud vt ad finem vt scientia minus nobilis ad methaphisicam. quedam auteȝ vt alia dirigat vt logica. Omnes iste sunt speculatiue qȝ nō ordinantur nisi ad speculatiōem. opatio vero cognoscitiua sensitiua aliquo modo subest imperio nostro puta sic vel sic ymaginari. sic vel sic disponere oculum ad vidēdū ꝛ scia si de hoc daretur practica esset docēs quomodo esset operādum. pro quanto autē operatio hec sensitiua nō subest imperio nostro quia organo disposito sensibile presens necessario sentitur nullo impediente non est scientia practica de hoc. opatio vero appetitiua voluntatis circa vltimum fineȝ naturalem vnica est ꝛ vniformis. s. complacentia q̄dam simplex in illo. ergo non indigem⁹ scia directiua quia vt prius dictū est no est opus directione vbi nulla accidit difformitas.

Circa vero entia ad finē in actu naturali cōtingit errare ꝛ ideo circa illa sunt virtutes ꝛ scientia moralis practica. actu vero supernaturali voluntatis tam circa fineȝ q̄ illa que sunt ad finem contingit errare ꝛ recte agere quia ibi non rōne agitur sine multis circunstantijs actus ergo vbi requiritur directō in vtroq;. sciētia ibi directiua est theologia supnaturalis. ergo illa ꝰm illaȝ viā est ponenda practica. opatio vero appetitus sensitiui potest esse recta ꝛ nō recta. vñ circa directiōeȝ esse in illa etiam est scia moralis pro quanto virtutes morales sunt ibi lȝ forte nō ita pncipaliter sicut in volūtate. Operatio aūt motiua q̄dam est simplr immanens vt saltare ꝛ equitare. q̄dam aūt trāsiens nihil relinquens vt cantare in primo gradu ꝛ cytharizare in septimo. quedaȝ aliquid relinquens hec ꝓprijssime vocatur factio. Ex quib⁹ sequitur q̇ methaphisica nō est practica cum sit de prio ente q̄ licet ordinetur ad actū naturalem volūtatis circa illud. s. in delectationem ꝛ amorem qȝ tamē non ordinatur in illō vt directiua cuȝ ille actus sit naturalis rect⁹ ꝛ vniformis ideo non est practica.

Scientiā aūt audio eaȝ que stricte sumpta quatuor includit vt Sco. plogo primi sentētiaꝝ. s. q̇ sit cognitio certa absq; deceptione ꝛ dubitatiōe de cognito necessario causata a causa euidente intellectui applicando ad cognitum per discursuȝ silogisticuȝ ꝛ colliguntur ex primo posteriorum.

Scientiam aūt practicam seu speculatiuā sortiri suum esse practicum vel speculatiuuȝ a fine vel ab obiecto ē eaȝ accipere suaȝ rationē quiditatiuā a fine vel obiecto tanq̄ ab hijs a quibus pse ꝛ essentialiter hēt esse.

Propter secunduȝ quidem huius predicatores penes aliud dicunt sumendum esse practicuȝ ꝛ speculatiuū cum in ea diuiditur totalis philosophia qȝ penes rationem finis cōmunis qui est felicitas ꝛ penes aliud cum ars diuiditur in practicum ꝛ speculatiuum quiā penes fines speciales. ꝛ penes aliud dum diuiditur medicina in practicum ꝛ speculatiuum quia penes ea que in medicina considerātur propinque vel remote ordinantur in opus. vnde sanct⁹ Thomas super boetio de trinitate questione penultima articulo primo ad quartū inquit sicut Auicēna in primo sue methaphisice dicit aliter distinguitur theoricum ꝛ practicū cuȝ philosophia diuiditur in theoricā ꝛ practicam. aliter cum artes diuiduntur in theoricam ꝛ practicaȝ. ꝛ aliter cū medicina. naȝ cum phia vel artes in theoricaȝ ꝛ practicuȝ distinguntur. oportet accipere distinctioneȝ eorum ex fine vt theoricuȝ dicatur illud qō ordinatur ad solam veritatis cognitionem. practicum vero illud qō ordinatur ad opationem. Sed tamen hoc interest cum philosophia totalis in hec diuiditur ꝛ ipse artes quod scilicet in diuisione philosophie habetur respectus ad finē vniuersalem scilicet ad

finem beatitudinis ad quaz tota vita huma na ordinatur. nulla eniz est alia homini phi losophandi causa nisi vt sit beatus vt dicit Augustinus in primo de ciuitate dei. Unde cuz duplex felicitas a philosophis ponatur vna contéplatiua et alia actiua vt patet in de cimo ethicorum fm hoc duas partes phie distinxerunt moralem dicentes practicā na turalem et rationalem dicentes theoricam. Cum vero artium quedā dicuntur esse spe culatiue. quedam practice habetur respectus ad aliquos fines spetiales illorū. sicut si di camus agriculturam esse arté practicā dya lecticam vero theoricam. Sed cum medici na diuiditur in theoricam et practicam non attenditur diuisio secundum finem suum. sic enim tota medicina sub practica continetur vtpote ad operationem ordinata. Sz atten ditur predicta diuisio secunduz q ea que in medicina tractātur sunt propiqua vel remo ta ab operatione. Illa enim pars medicine dicitur practica que docet modum operan di ad sanationem sicut q talibus apostema tibus sunt talia remedia adhibenda. Theo rica vero dicitur illa pars que docet princi pia ex quibus homo dirigitur in operatiōem sicut q genera febriū sunt tot. vnde nō opor tet q si alicuius actiue scientie aliqua pars dicitur theorica pp̄ter hoc illa ps sub phi losophia speculatiua ponatur hec. s. Tho.

Addunt autez consequenter ex doctrina sancti Thome questione quartadecima arti culo vltimo q licet scientia dicatur practica et speculatiua aut ratione rei considerate. vt quando considerat de rebus opabilibus vel nō operabilibus a nobis. vel ratione modi considerandi ut si rem consideret per respe ctum ad causas et passiones eius. vel inqtuz operabilis. vel ratione finis vt si scientia or dinetur in scire verum vel in opus. Tamen simpliciter scientia est denominanda practi ca ratione eius finis et simpliciter speculati ua ratione principij. Assignantes rationem hanc qz scientia practica denominatur a pra xi que est operatio voluntatis. Et obiectū vo luntatis est bonum quod habet rationem fi nis. ideo scientia potissime denomiatur pra ctica ratiōe finis. Speculatiua autem dicit a speculando. Et speculatio est operatio intel lectus cuius obiectum est veruz quod habz rationem principij. vnde denominatio specu latiue sumitur a principio. Et hoc dicunt ra tionabiliter euenire cuz comparetur obiectū scientie speculatiue ad suū habitū sicut prin cipium et causa. obiectum vero habitus pra ctici sicut effectus et finis vnde intellectus pra cticus dicitur causa sui obiecti. scientia autē speculatiua dicitur effectus sui obiecti.

Et in hanc sententiam coincidunt Got fredus de fontibus et Henricus de gandauo et Herueus in questionibus de scientia asse rentes q illud a quo scientia dicitur practi ca est finis qui est ipsa praxis vt nō nulla a principio questionis arguta concludunt. tuz etiam quia intellectus extensione fit practi cus quod non apparet verum nisi de eodem intellectu prius speculatiuo et postea extenso ad opus ergo circa idem subiectū potest esse cōsideratio speculatiua et practica et per cō sequens non erit practica ex obiecto.

Adhuc quia medicia diuiditur in specu latiuam et practicam et tamen ipsa est de ali quo eodem subiecto sic vel sic accepto scilicz de sanitate vel corpore sanabili. Intellectus enim quamcunqz rem potest vtcunqz specu latiuam reddere. Ad quod fulciendū ad duci potest id tertij de anima intellectus spe culatiuus cuz speculatus fuerit aliquid actu ale siue agibile iam nihil precipit aut prose qui aut fugere. multotiens enim intelligit ter ribile aliquid aut delectabile non iubet autē timere aut delectari. potest itaqz intellectus speculatiuus aliquid in se practicum intueri et speculatiuus erit dummodo prosequēdo vel fugiendo non transcendat in actum.

Amplius ratio quiditatiua rei accipitur a perse causis eius a quibus habet esse per se et essentialiter. Sed finis perse notitie pra ctice est perse causa eius ergo ratio quidita tiua notitie practice accipitur a pse fine eius

Ad

qui ē opus seu praxis secūdo methaphice.

Adhuc notitia practica est illa que cōformiter se habet appetitui recto sexto ethicorum ergo ratio notitie practice accipitur ex appetitu recto sicut ex regula. appetitus rectus est appetitus finis vt amati et intenti ergo etc.

Amplius ab eo est prima et originalis determinatio et distinctio sciētie practice quod est causa causarum. tale autem est finis secūdo phisicorum et quinto methaphisice. quare recte dixit Lincoñ. primo posteriorum secundum exigentiam finis necesse est omnia moderari necessitat enim omnes alias causas et a nulla necessitatur.

Adhuc naturalis phūs considerat de morte et vita somno et vigilia iuuētute et senectute. de anima de generatione et corruptione et partibus animalium et considerationem suā ordinat in scire tantum. medicus autem de hijs practice considerat. quia consideratiōem suam ordinat in opus ergo ex fine principaliter practicum et speculatiuū distinguuntur.

Amplius distinctio scientiarum per obiecta videtur esse distinctio specifica. sed speculatiuum et practicum non videntur esse differentie specifice. sed consequentes scientiam iam in esse constitutam. cum scientia secundum se habeatur per vniuersalem rationem scibilem secundum quam accidit ei quod sit operabilis.

Ultimo tertio de anima inquit Aristo. intellectum speculatiuum differre a practico fine. ergo idē videtur esse de sciētijs vt quod practice vel speculatiue denominentur a fine. Quantum autē veritati accedat positio hec subtilius determinando statim apparebit.

Propter tercium quidem huius. primitus quesiti veritas aperiatur. deinde que scientiarum sit nobilior an practica an speculatiua insinuetur. demū an practicum et speculatiuum sint differentie essentiales scientie declaretur.

De primo presupposita in primis ratiōe formali praxis primo huius questione vltima declarata. premissa etiam distinctione duplicis finis quo et cuius gratia habita quōe prima quinti huius supposita etiam duplici relatione appetibili prioritatis et cōformitatis in qua consistit extensio illa qua scientia practica extenditur ad praxim. Accepto quoque scientiam saltem habitualem causari ab obiecto et potentia mediante actu vt a duabus causis partialibus vnam totalem causam integrantibus cum a cognoscente et cognito notitia pariatur vt inquit Augustinus

Dicendum primo quod licet scientia suum esse practicum sortiri possit a fine qui est operatio vt non nulla ex argutis conuincunt principalius tamen ex obiecto quod idem est quod finis qui per operationē attingitur sumit scientia practica suum esse practicum. quod rationibus fulcitur et in primis Scoti in prologo primi sententiarum quia prius saltem natura et intimius conuenit scientie practice esse practicum ab obiecto et ab intellectu quam a fine qui ē operatio ergo prius et principalius ab illis trahit suum esse practicum. antecedens probatur quia si scientia dicitur practica propter extēsionem ad finem qui est operatio vt innotuit quritur aut propter extēsionē actualē vel aptitudinalem. nō propter actualem tum quia alioquin aliqua scientia eadem aliquando esset practica et aliquādo non cum aliquando extendatur et aliquando nō tum quia faber non intendens operari vel non operans actu non habebit scientiam practicam. quod est falsum ergo erit practica propter extensionem aptitudinalem. Ex quo arguitur sic nunquam aptitudo conuenit vni nature et repugnat alteri nisi propter aliquod absolutum in tali natura intrinsecum quia enim hec natura est talis ideo cōuenit sibi talis aptitudo. ideo presupponitur in ipsa sciētia [illegible] qua conditio intrinseca propter quam conuenit sibi aptitudo talis. ista autem conditio scientie est ab aliqua causa eius priore. constat autem quod cause eius priores sunt intellectus et obiectum. ergo practicum esse cōuenit scientie ab obiecto et ab intellectu primo nō ergo primo a fine. Quod si per finem predi

catores intellexere obiectum cognitum nõ video.s.Tho.nec Sco. in hac determinatiõe discordes eo q sicut obiectum est causa prior ita et finis in eo q cognitus cum sit ipsum met obiectum.quare sanctus Thomas in prima secunde questione prima articulo secundo et in prima parte questione.lxxvij°. Ad° licet sit posterior potentia in esse est tamẽ prior in intentione secundum rationem sicut finis agente obiectum etiam est principium et finis actionis hec sanctus Thomas propter quod contradictionem implicat ex obiecto sumi esse practicum et speculatiuum et non ex fine taliter accepto cum obiectum comparetur ad habitum sicut principium in speculatiuis cum sit verum q habet rationem principij.Et sicut finis in practicis cum sit eius effectus. finis ergo inquantum cognitus est prior et non posterior cum sit obiectum ideo ab eo principalius sumitur esse practicum sicut a priori simpliciter. Cum enim finis sit causa prima vt Auicen. quinto methaphisice. ergo a fine sumpto illo modo potest scientia esse talis nature vt ei conueniat talis aptitudo.Et licet finis non sit causa nisi inquantũ amatus et desiderat° mouet efficiẽs ad agẽdum.tamen sub hac conditione finis non coincidit cum obiecto inq̃tum obiectum est id a quo principalius sumitur esse practicum qr extensio aptitudinalis conuenit scientie practice siue finis ille sit amatus siue non qr sciẽtia practica potest esse in intellectu qualitercunq voluntas se habeat.etiam si voluntas per impossibile nõ esset coniuncta intellectui sicut scientia scribendi non minus est practica siue voluntas amet opus siue non.Talis ergo extensio aptitudinalis non conuenit scientie a fine vt amatus nec a fine vt illo modo causante.cum nihil sit ab aliqua causa.illa causa nõ causante nec etiã a fine vt amabilis est inest scientie practice sua practicabilitas.quia effectus nihil habet a causa inq̃tum nata est causare nisi actu causet.Sed finis vt amabilis tantum est in aptitudine causandi quare nõ causat aliquid vt amabilis nisi actu amatus moueat efficiens ad agendum.Sed a fine vt cognitus est. quod idem est quod obiectum.Et confirmatur ratio qr vel finis facit scientiam esse practicam vt elicitus et habitus in re extra et hoc nõ potest dici quia vt sic est posterior scientia et ei° effectus aliquo modo. constat autem q effect° non specificat nec distinguit suam causam. Uel vt finis est intentus et hoc nõ potest dici quia naturaliter priusq̃ finis intendatur iam scientia est practica. relinquitur ergo q vt cognitus et habetur intentum quia vt sic habet rationem obiecti.

Amplius q magis originaliter et principalius ab obiecto sortiatur esse practicũ sciẽtie practice ãguitur quia in potestate nostra non est vnam scientiam speculatiuam facere aut practicam. Sed possumus ordinare vnam scientiam ad opus aut non ordinare. sed stare in scire tantum ergo a fine qui est operatio non sumit scientia suum esse practicũ. minor probatur de scientia libri ethicorum circa quam Aristo.secundo ethicorũ reprehendit eos qui statum illius scientie ponũt in scire.dicens q multi quidem non operantur. sed ad rationem fugientes existimant philosophari et se fore studiosos et simile aliquid faciunt laborantibus qui medicos audiũt studiose.faciunt autem nihil eorum que precepta sunt quemadmodum ergo neque illi bene habebunt corpus ita curari. ita nec isti animam ita philosophantes.

Adhuc scientia speculatiua ab ipso scire non distinguitur nisi sicut abstractum a concreto ergo scientiam speculatiuam distingui per scire est ipsam per se ipsam distingui cũ abstractum et concretum idem importent vt questione apparuit nona quinti huius. Et quamq̃ verum sit formaliter et intrinsece nõ tamen est verum originaliter et extrinsece. sed ab obiectis prouenit earum distinctio sicuti ab agentibus.

Amplius illud a quo sciẽtia practica habet respectum duplicem prioritatis naturalis et cõformitatis est illud a quo scientia est

practica cum esse practicum in duplici consi stat respectu vt in.q.ostensuz est.sed obiectū est huiusmodi. naz scientia practica prio habet respectū conformitatis ab obiecto cum obiectum vel sit rectitudo praxis vel aliqd virtualiter rectitudinem illam includens. iō enim ipsi scientie practice est conformabilis praxis vt sit recta.quia scientia practica est talis obiecti.habz quoq; sciētia p practica respectum prioritatis non solum ratione potentiaꝝ naturaliter ordinatarum quatenus intellectus est prior volūtate ⁊ praxis est actꝰ voluntatis elicitus vel imperatus.Sed hēt ex obiecto eo ꝙ nō semꝑ illa scientia est practica nec intellectio practica nisi sit determinatiua ipsius rectitudinis praxis vel formalit̄ vel virtualiter.hoc autem habetur ab obiecto.

Confirmatur quia a quo res habz esse effectiue ab illo habet tale esse ꝓprium. ſ sciētia habet esse effectiue ex obiecto ergo ab eo habet esse ꝙ sit practica aut speculatiua. non dico formaliter ⁊ intrisece. ſ effectiue ⁊ extrinsece cum prima scientiarum distinctio sit ex obiectis.

Dicendum secundo ꝙ sciētia speculatiua principalius habet esse speculatiuum a suo obiecto qui est finis gratia cuius quam a fine quo.patet quia prius est de obiecto circa quod voluntas non potest errare moraliter nec ordinatur in aliquem actum voluntatis vt directiua quare ꝛc.

Ex quibꝰ sequitur pͦmo ꝙ sciētia practica non habet primo extensionem sibi competētem a fine inquantum finis qui est praxis. ſ primaz relationē conformitatis habet per se ab obiecto quod est vel rectitudo praxis vel aliquid virtualiter includens illam rectitudinem. Et ꝓpterea cognitionem practicam esse talis obiecti est causa ꝙ cognitioni illi sit praxis conformabilis vt sit recta ⁊ nō econuerso.

Sequitur secundo ꝙ cum esse practicuz dicat aliquid intrinsecum notitie sicut respectus aptitudinalis dicit aliquid intrinsecuz fundamento vt in sequentibus dilucidabit̄ notitiam aliquam esse nataz referri seu esse practicam. hoc est sibi per naturam intrinsecam ipsius notitie intrinsece ⁊ formalr̄ quaz naturaz habet ab obiecto vt a causa extrinseca effectiue. Habitus ergo est practicꝰ per intrinsecum vt per causam formalem. ſ per obiectuz quod est extrinsecū vt per causam efficientem.

Sed dubitatur.nam obiectuz non est distinctiuum habitus nisi sit causa efficiens. ſ causa efficiens non distinguit effectum spetie quia a causis distinctis spetie potest esse idem effectus spetie sicut calor idez spetie genēatur equiuoce ⁊ vniuoce ab igne ⁊ sole ergo distinctio habituum non videtur sumenda ex distinctione obiectorum.

Adhuc si distinctio practice a speculatiua esset principalius ab obiectis cuz methaphisica quo ad partem eius nobilissimaz sit de deo sub ꝓpria eius ratōne de quo etiaz vt sic est theologia supernaturalis ergo vel ambe practice vel ambe speculatiue.ōīs tamen̄ fallū cū theologia ponat̄ practica vt Sco. in prologo primi sentētiaꝝ ⁊ methaphisica specl'atia vt visuz fuit pͦmo huiꝰ.qōe.vltia.

Ad primū responde ꝙ ꝑ obiectū scie vel habitꝰ audiendo nobilius in aliqua scientia consideratum sic coincidit cuz fine principali illius sciētie vt patet de obiecto primo theologie supernaturali quod est finis vltimus ⁊ principalis.⁊ sub hoc intellectu verificat̄ illud cōmue a fine principali scientie ⁊ precipue practice sumunt̄ principia ipsius sciētie nec audienduz est ꝙ respectus finis sit ille a quo sumuntur principia in aliqua scientia.ſ illud absolutum in quo fundatur ille respectus.⁊ est obiectuz ſm rationē eius formalē absolutam. Et per hoc ad formam respōdetur negādo miorez de causis proximis ⁊ vniuocis a quibus impossibile est effectum eundez in specie prouenire.

Unde lz a causis essentialr̄ ordinatis quaꝝ vna est vniuoca ⁊ altera equoca possit ab

vtraq3 causante esse effect⁹ vni⁹ rõis sicut exẽplificatũ est de calore. tamen impossibile est causas efficiẽtes primas distinctas eiusdez tñ ordinis si vtraq3 sit vniuoca effectui. siue vniuocatõe cõpleta siue vniuocatõe diminuta effectũ vni⁹ rõis puenire. vniuocatõez ãt cõpletaz dico qñ est sĩlitudo in forma et modo essendi forme. diminutã autẽ voco qñ similitudo in forma l3 hẽat aliũ modũ essendi quo modo dom⁹ extra est a domo que est in mente artificis. vñ et gñatõez istã vocat Aristo. vniuocam. vij°. metaphisice. vt habetur in prima qõe duodecimi h⁹. qz ergo obiẽm est causa prima respcũ noticie et vniuoca l3 diminute sequit̃ q̃ distinctõ formal' obiectorũ causans noticiã inquãtu3 ipsa sunt distincta q̃ necessario cõcludit distinctõez formalez noticiarũ.

Ad secũdu3 dicẽdu3 q̃ vtraq3 theologia nãlis. s. que est metaphica et supnãlis sũt de eodez obiecto formali. qz de deo fm rõ3 eius absolutã. pter quod ab obiecto inquãtũ tale nõ trahũt eorum distinctiõez. sed ab obiecto vt h3 rõez finis qui est in theologia supnaturali rectitudo praxis vel aliqd v̾tualit̃ includens rectitudinẽ illa3 quaten⁹ primũ obiẽm theologie supnatural' est cõforme v̾tualr̃ volitioni recte p quãto a rõe ei⁹ sumũtur principia rectitudinis in volitõe ipsu3 etiã determinat intellectũ creatũ ad noticiã rectitudinis distĩcte ipsius praxis quo ad oĩa theologica necessaria prius nãliter q̃ aliq̃ volũtas creata velit al's nõ ess3 necessaria. ergo ex prio obiecto sequit̃ ta3 conformitas q̃ prioritas theologie ad volitiõez. et ita extẽsio ad praxim a qua extẽsione ipsa cognitio dicẽda sit practica. quare theologia supnãlis dicenda est practica. nõ sic autẽ cõtingit de metaphisica. ne3 phus qui nõ posuit aliquã scientia3 esse cõformẽ praxi volũtatis circa finẽ cũ nõ posuerit voluntatẽ circa finẽ vltimũ quẽ so⁰ cognouit naturalem habere praxi3 s opationem vnicã et vniformẽ que est motio quedã simplex naturalis. s. cõplacentia q̃dam simplex seu delectatio q̃dam que ẽ passio naturali' ꝯsequens opationem pfectam. non dico dilectionem que dilectio bcñ est praxis qz libere et ꝯtingenter ꝯsequitur opationez pfectã

Posuit methaphisicã speculatiuã nec aliquam alia3 posuit pse illã esse nobiliore3 pp ꝯformitatẽ ad finẽ qz in actu volũtatis circa finez vltimũ naturalẽ apõ eũ nõ indigemus scĩa directiua qz nõ ẽ opus directõe vbi nulla accidit difformitas. Circa vero entia ad finẽ in actu naturali ꝯtingit errare. et idõ circa illa sunt v̾tutes et scĩa moralis practica Actu aũt supnaturali volũtatis tam circa finem q̃ illa que sunt ad finẽ ꝯtingit errare et recte agere quia ibi non recte agitur sine multis circunstantijs actus ergo ibi requiritur directio in vtroq3. et scientia ibi directiua est theologia supnaturalis ergo illa ponẽda est practica. non sic methaphisica.

Et sub hoc sensu audiẽda sunt verba Scoti primo metaphisice cu3 dicit de obiecto sci entie practice. Dicẽdu3 q̃ nõ est obiectũ eius opus nostrũ. sed directiuũ p ipsa3. nec obiectu3 eius est opabile. sed quelib3 cõditio absoluta põt esse ratio obiecti sciẽtie practice secũdu3 qua3 cõditionez potest opatio nostra que nõ est speculatio esse circa illud. volitio ãt põt esse circa obiectũ fm illa3 absolutã rationẽ eius sicut intellect⁹. Et sic p3 quõ deus inquãtu3 deus vel inquãtu3 bon⁹ vel f3 alia3 rõez absolutã põt esse obiectũ scĩe practice. quod si verũ est sciẽtia practica et speculatiua nõ distinguũtur penes obiectũ. qz nullum est intelligibile circa quod nõ possit esse fm rationẽ absoluta3 ita opatio voluntatis sicut intellectus. Richardus eni3 .p. qõne .iiij. vult q̃ magis distinguuntur a fine quã a materia. et hoc loquendo de fine essentiali quem sciẽtia ex se respicit nõ accidẽtali quẽ sciens sibi prefigit. quod probatur quia de materia quantumcunq3 operabili potest esse scientia speculatiua.

Sed hic restat dubiu3 de sciẽtia dei quare non est practica. de hoc alibi in questionibus sup primu3 in principio. Hec Scotus

Deus ergo fm ei⁹ rõez formalē absolutā vt includens rectitudinē praxis idest inquātuz cōformis virtualr volitioni recte p qanto a rõe ei⁹ sumūtur principia rectitudinis in volitione ⁊ inquātuz est directiuū aut determinatiuū intellect⁹ creati ad noticiā rectitudinis distincte ipsius praxis quo ad oīa theologica necessaria distinguit theologiā supernaturalez a metaphisica. constat autē ꝙ illo modo vt includēs rectitudinē praxis hꝫ ratiōez finis vltimi a quo sumūtur pricipia practica. ergo recte dixit Richardus ꝙ magis a fine ꝙ̄ a materia idest magis ab obiecto vt hꝫ rõez finis mō ꝑexposito ꝙ̄ a mā idest ꝙ̄ ab obiecto vt hꝫ rõez obiecti distiguūt theologia ⁊ metaphisica. sed de his nō ampli⁹.

De secūdo principali dicēduz videt̃ primo iuxta viā Aristo. ꝙ cū omni scīa practica sit aliqua speculatiua nobilior speculatia est simplr nobilior practica. quod ꝓbat̃ multipliciter primo qꝛ speculatiua est ō reb⁹ nobilioribus ⁊ honorabiliorib⁹ vt sciētia que habet̃ de motorib⁹ corpuz celestiuz. nobilitas autē habit⁹ sumit̃ ex nobilitate obiecti. primo de aīa ⁊ in hoc sexto.

Adhuc finis practice est gratia vsus. speculatiua autē gr̄a speculādi verū. sed secunduz est nobili⁹ primo cū in illo cōueniamus cū substātijs sepatis q̄ sunt entia nobilissima cū vlent̃ circa vitatis intellectōez. nō eni faciūt sicut nos nec agūt aliqua coīa nobiscuz ergo speculatiua est nobilior. quare recte dixit Aristo. ꝓlogo metaphice. nec tali. s. metaphisica aliā nobiliorez oportꝫ existimare. naz maxie diuia ⁊ maxie honoranda. Et si instet̃ qꝛ theologia supnaturalr est nobilior metaphisica. ⁊ tñ illa est ve practica vt apō minores ↄcedit̃. Dicēduz ꝙ speculatiua simpliciter q̄cunqꝫ practica lumie nālī inuēta est nobilior nō autē theologia que lumie reuelatōis est habita quā Aristo. nō habuit.

Dicendū secūdo ꝙ aliq̄ scīa practica aliq̄ speculatiua est nobilior. habit⁹ enim ille est honorabilior q est de reb⁹ honorabiliorib⁹. sed aliq habit⁹ practici sunt huiusmōi sicut habit⁹ prudētie cū vtutes ꝓprie homini de quib⁹ est prudētia siue monastica siue politica sint honorabiliores reb⁹ gñabilib⁹ ⁊ corruptibilib⁹ ⁊ p̄cipue inaīatis siue etiā aīatis aīa sensitiua. Silr reb⁹ de quib⁹ sunt sciētie mathematice virtutes morales sunt nobiliores. Qua ꝓpter quidā huic fūdamēto innitētes moralez sciaz ꝓtulerūt oībus speculatiuis metaphisica excepta.

Sed dubitat̃ ꝓbando ꝙ oīs habit⁹ speculatiu⁹ q̄cunqꝫ practicō sit nobilior. qñcūqꝫ optimū in aliquo gñe est meli⁹ ⁊ honorabilius optimo alteri⁹ generis tūc totū illud genus cui⁹ optimū est meli⁹ excedit totū aliō gen⁹ colligit̃ hec regula primo rethoricoruz ⁊ 3° topicoꝝ. sed optimū in gñe speculatiuorū est nobilius optimo in genere practicoruz vt. vi°. ethicoꝝ pulcherrime docet Arist. dicēs. erit vtiqꝫ sapīa intellect⁹ ⁊ sciētia quēadmoduz caput hñs sciaz honorabilissimoruz quasi rõez hāc intēdat ille habit⁹ est honorabilior ⁊ melior qui est circa meli⁹ ⁊ honorabilius obiectū. Sapīa autē versat̃ circa deuz ⁊ intelligētias que multo nobiliora sūt ꝙ̄ homo ⁊ act⁹ hūani circa que versatur practica ergo ꝛc.

Adhuc ꝙ scīa moralis nō sit nobilior naturali scīa habita de gñabilib⁹ ⁊ corruptibilib⁹ arguit̃ qꝛ scīa nālis de illis est q̄ sūt sbe moralis autē est de accñtib⁹. ↄstat āt ꝙ sba est nobilior accñte in ea. vt Auer. 2° de aīa.

Ad primū dicēdum ꝙ hitus speclatiuus simplr practico est nobilior vt argutū fuit. ⁊ vificat̃ de metaphica q̄ respcū c⁹cunqꝫ practice hūanitus inuēte est nobilior. nō tñ de q̄cunqꝫ metaphica sed ō eo hitu metaphisica li q est caput ⁊ finis omniū habituū speculatiuoꝝ q circa cognitōz dei sapia nūcupatur. circa c⁹ actū versat̃ felicitas speclatiua que ↄsistit in actu sapientie respcū nobilissimi ⁊ excellentissimi obiecti. qui act⁹ ꝙ̄ꝗ nō sit cōtinuus qꝛ actu semꝑ inhereat cū nō sꝑ speculemur est tamē cōtinuus quo ad cāz ꝓpinq̄ exeundi in talez actū ꝓpter hr̄e habitū q est ꝓpinqua causa act⁹. ꝓfert̃. n. nobilissiō habi

tui practico correspōdente felicitati politice qui est prudentia circa cuius actū specialissimū qui est opari siue pcipe ad cognitionē dei ↄsistit hūana felicitas pctica seu politica Ex quib⁹ colligit᷑ ꝙ cū nobili⁹ sit bonū speculatiuū bono opis speculatiue practica est nobilior. scia enī practica est vt boni fiam⁹ nō simpliciter ſ᷑m virtutes. ⁊ illud nō ē bonū simplr. qꝛ ſm Aristo. ordinat᷑ ad maius bonū nostrū. ſ. vt speculemur substātias separatas ⁊ quietemur in eaꝝ speculatōe. ⁊ hec speculatio est sūmū bonū nřm in quo felicitas ↄsistit speculatiua.

Colligit᷑ secūdo ꝙ lꝫ prudētia sit regula ⁊ mēsura totius bonitatis politice humane. nō tamē totius boni hūani simplr nisi ppparando ⁊ ministrādo felicitati speculatiue.

Ex qb⁹ colligit᷑ ↄñr error Tulij in primo officioꝝ asserētis ꝙ officia politie ⁊ iusticie pponēda sunt officijs sciētie speculatiue. nēo enī inquit ipse adeo attentus ⁊ cupidus circa cognitōes rerū etiā altissimaꝝ qui speculatōeꝫ dijs nō dimitteret oblato sibi discrimine patrie quinymo succurreret reipublice in piculo posite. Ideꝫ credidit ⁊ Seneca oēꝫ nostrā felicitatē ad mores reducēs. Dij nanqꝫ fuere practici non speculatiui. ⁊ in argumētatōe sua peccāt p fallaciaꝫ ſm quid ⁊ simpliciter. qꝛ q dimittit speculatōeꝫ in vna hora ⁊ succurrit discrimini patrie. nō tñ dimittit speculatōneꝫ simpliciter sed ad tēpus nō sequit᷑ ergo ꝙ semp.

Quare ↄcludendū est ꝙ pħi speculatiui pponēdi sunt cuicūqꝫ parti ciuitatis de qb⁹ agit Aristo. vij⁰. politicoꝝ. nō solum agricol' artificib⁹ militibus diuitibus veꝝ etiaꝫ iudicibus. ipsi autem licet nō necessario sint sacerdotes. pferunt᷑ tñ illis cuꝫ a speculatiuis recipiāt sacerdotes cognitōeꝫ eis necessariā de deo. Sacerdotes autem sunt nobilissima pars ciuitatis. vt pħus ibideꝫ. Uideāt ergo iuriste quo medio leges suas excellere pħiaꝫ speculatiuā pbabūt.

Nosce tñ oportet ꝙ nō est possibile quēpiaꝫ esse verū mathematicū ymo nec veruꝫ pħm speculatiuuꝫ sine virtutib⁹ moralib⁹ ⁊ prudētia. tuꝫ primo qꝛ alijs affectus nō pōt studijs speculatiuis incūbere. tuꝫ 2⁰ qꝛ nō recte iudicaret de rebus diuinis. quare iudicāduꝫ est ꝙ licꝫ metaphisic⁹ verus simpliciter sit bon⁹ homo ⁊ pfectus ymo melior ꝙ̄ prudens nō metaphisic⁹. tamē plus de metaphisica nō falsificata in mēte hꝫ prudēs nō metaphisic⁹ ꝙ̄ maxim⁹ disputator malus hō. In maliuolaꝫ enī aiaꝫ nō introibit sapiētia. Propter quod Auerroys in prologo primi phisicorū auctoritate Alexandri recte intonuit dicēs esse hoīs ſm vltimā pfectōeꝫ ipsius. ⁊ substātia eius pfecta est ipsuꝫ esse pfectuꝫ p sciētiaꝫ speculatiuā. ⁊ ista dispositio ē sibi felicitas vltima ⁊ sempiterna vita.

Et paulo post subdit. ⁊ cuꝫ hoc cōsequit᷑ cognitioneꝫ sciētie speculatiue de moralitate virtuosa. qm̄ sciētes istā sciētiaꝫ cuꝫ erūt ſm ordinē nālēꝫ oꝫ eos de necessitate esse virtuosos in oīb⁹ spēbus virtutū moraliū. q̄ sunt iusticia. abstinētia. audacia. sublimitas. bonitas. veritas. fiducia. ⁊ alie de virtutib⁹ hominū ⁊ reliqua vide tu eū ibidē. sunt enī cōnexe virtutes morales cū pfectione virtutuꝫ speculatiuaꝝ. vnde Aristo. in libro de morte sua. pħus purus ⁊ perfectus mortificauit omnia desideria sua in cōmestione ⁊ potu ⁊ vestitu ⁊ thesauro auri ⁊ argenti. ⁊ ↄtempsit oēs delectatōes que abducūt ipsuꝫ ad destructionē anime ⁊ corporis.

Ad formā igit᷑ rōnis prime dicenduꝫ ꝙ regula tercij topicoꝝ vera est soluꝫ in speciebus specialissimis non auteꝫ tenet in generibus siue analogis vel vniuocis. constat aūt ꝙ habitus practicus ⁊ speculatiuus nō sunt species specialissime quare ꝛc.

Ad secūduꝫ dicēduꝫ ꝙ licꝫ substantia sit nobilior omni accidēte quod est in ea nō tñ quocunqꝫ accñte existente in alio. vñ virtus moralis de qua est prudētia videt᷑ mlto nobilior natura lapidis aut alteri⁹ inaīati vel plante ⁊ forte aīali bruto. quaten⁹ p virtutes morales disponimur in sūmuꝫ bonū ꝛc.

De tercio principali dicēduꝫ ꝙ si p pra-

ticus audiam⁹ respectū aptitudinalē cōfor mitatis ꝛ prioritatis directiuū in praxiꝫ ꝛ p speculatiuū negatōeꝫ illius duplicis respect⁹ vt sic speculatiuū ꝛ practicū nō sunt eēntiales differētie scie in cōi. quod ꝓbat̄ primo qa nullus respect⁹ formalr vel negatio respcūs est differētia essentialꝫ alicui⁹ absoluti. scien- tia autē est entitas absoluta qꝛ q̄litas q̄re ꝛc.

Ampli⁹ c⁹ ratio formalꝫ ꝯsistit in hitudiē nō pōt esse de eēntia alic⁹ absoluti. ſ rō pra- ctici ꝛ speculatiui ꝯsistit in hitudine ꝛ sciētia est entitas absoluta ergo ꝛc.

Confirmat̄ nūq̄ ex absoluto ꝛ respectiuo fit aliquod p se vnū qd̄ directe sit in genere sed scia est spēs generis q̄litatis ꝛ est absolu ta. rō autē practici ꝛ speculatiui ē respectiua.

Adhuc nullū posteri⁹ ē de eēntia alicuius prioris cū oia ꝯstitutiua eēntie alic⁹ sint pri ora ipso cōstituto. sed speculatiuuꝫ ꝛ practi- cū sūt posteriora scia cui ꝯueniūt. qꝛ ois re- spectus est posterior fundamēto.

Amplius q̄ncunq̄ aliqd̄ cōe diuidit̄ per p̄ses differētias diuersꝫ diuisiōib⁹ oꝫ q̄ alie alias subalternēt. sed hitus ꝯgnoscitiu⁹ di- uidit̄ q̄ditatiue p euidēs ꝛ nō euidēs. diui- dit̄ ēt p practicū ꝛ speculatiuū. si ergo vtra- q̄ est q̄ditatiua diuisio. vel practica ꝛ specu latiua subalternabūt euidēs ꝛ nō euidēs vꝫ ecōuerso. sed nō primuꝫ. qꝛ euidēs ꝛ nō eui- dens non p̄nt subalternari practico. ꝛ multa sunt speculatiua euidētiora practicis nec ecō uerso. qꝛ euidētiora sunt multa practica spe culatiuis quare ꝛc. Sunt igit̄ practicū ꝛ speculatiuū hoc mō sūpta passiōes q̄daꝫ dis iūcte scie in cōi eo mō quo par ꝛ impar pas- siones sunt numeri.

Dicēduꝫ 2° q̄ si p practicū audiam⁹ rōeꝫ quādā intrinsecā noticie vel habitui que sit ratio fundādi talē respectū ꝛ aptitudinē cui substernat̄. p speculatiuū autē audiam⁹ rōꝫ aliquā absolutā intrisecā habitui vel noticie rōe c⁹ repugnet tali noticie vel habitui apti- tudo vel respect⁹ aptitudinalꝫ p̄dictis cū im- possibile sit aliquā aptitudineꝫ ꝯuenire vni nature ꝛ repugnare alteri nisi rōe alic⁹ cōdi

tōis intrisece vt sic practicū ꝛ speculatiuū sūt differētie eēntiales scie in cōi. qd̄ rōe pōt p- suaderi. qꝛ illa q̄ faciūt differre spēs ꝯtentas sub gn̄e sūt dr̄ie eēntiales ei⁹. ſ speculatiuuꝫ ꝛ practicū sunt h⁹ mōi re pcū scie in cōi quā diuidūt. cū. n. scia practica ꝛ speculatiua sūt due spēs ꝯtente sub scia in cōi. igit̄ oꝫ dr̄ as eēntiales esse illas qb⁹ distiguūt̄. cōstat aūt q̄ ille sūt ꝯditōes quedaꝫ seu rōes intrinsece eaꝝ p quaꝝ vnā vni ꝯuēit respect⁹ duplex aptitudinalis prioritatis ꝛ ꝯformitatis ꝛ p alteram alteri repugnat.

Propter quartuꝫ

quidē h⁹ ad primū dicēduꝫ vt Scot⁹ in p logo primi sn̄iaꝝ q̄ Aristo. in 3° de aīa in au ctoritate illa loq̄t de fine vt cognito. nā intel lect⁹ rōcinans ꝓpter aliqd ratiocinat̄ ꝓpter finē cognitū a quo sumit prin^m demōstratō- nis practice. cōstat āt ex determiatis q̄ finis vt sic habet rōeꝫ obiecti.

Ad 2^m ex prio metaphice dr̄ q̄ scia pra ctica nō est gr̄a vsus vt p se finis. hꝫ ē aliq̄ aptitudinē ad vsuꝫ fm̄ q̄ vsus ē ꝑ se obiēm ei⁹ vel aliqd includēs virtualr vsuꝫ q̄le nō po suit Aristo. aliqd̄ ens esse nisi ens ad finē. ꝛ ōe tale obiectū ē ignobili⁹ obiēo speculatiue ꝛ iō talꝫ ordo ad praxim ꝯcludit ignobilitatē practice respectu speculatiue.

Ad aliud de 2° metaphice dicēdū q̄ spe culatia ꝛ practica hn̄t diuīsos fines loquēdo de p̄se finib⁹ ad intra gen⁹ cognitōis. ſ illi fi nes nō prio distiguūt ipsas. sed prior est di- stīctio sciaꝝ ex obiectis mō determinato.

Ad quartū ꝯn̄duꝫ q̄ auctoritas illa p̄hi in h vi°. nō arguit magis fineꝫ q̄ obiēm esse id a quo prio trahit̄ esse practicū vel specu- latiuū in scia. nā si finis esꝫ opatio circa q̄ ꝯtingit errare ꝛ recte agere erit scientia pra- ctica si oppositū oppositum.

Ratōes etiā opiniōis aduerse nō ꝓcedūt qꝛ falsuꝫ est q̄ id a quo primo sumit̄ esse pra- cticū sit praxis gnymo illud est obiectū. quia prius est cognitōeꝫ practicā esse talis obiecti q̄ quod cognitōi illi sit praxis cōformabilis

vt sit recta ꝛ nõ ecõuerso vt recte ꝺterminatuꝫ est. Ad auctoritatẽ autẽ illaꝫ intellectus extensione sit practicus. Dicẽduꝫ ꝙ intellectus practicus ꝛ speculatiuꝰ non sunt circa ideꝫ obiectũ nec intellectꝰ speculatiuꝰ quacũ ꝙ extensiõe fit practicus. Unde Aristo. innuit tres gradus intellectꝰ quoꝝ primꝰ est considerare tm̃ speculabilia. secũdus est ꝯsiderare tm̃ agibilia in vniuersali. nõ dictãdo ꝓsequi vel fugere. Tercius est dictare ꝓsecutõeꝫ vel fugaꝫ in pticulari. Intellectꝰ ergo existẽs in secũdo gradu in quo est impfecte practicꝰ extendit se ad terciũ gradũ ꝛ fit pfecte practicus dicẽdo se velle prosequi vel fugere. ita ꝙ illa extensio est intellectꝰ impfecte practici ad cõsideratõeꝫ pfecte practicã puta ab apphensione terribiliũ ad dictamẽ cõpletuꝫ de eis pcipiẽdo fugã vł ꝓsecutionẽ. Dato etiã ꝙ intellectus speculatiuꝰ fiat practicus nõ ẽ ad ꝓpositũ qõis. qꝛ speculatiuũ ꝛ practicuꝫ sunt accñtales differẽtie intellectꝰ. sed sũt essentiales scie in cõi. vt qõe dilucidabit sequenti. ꝓpterea sciẽtia speculatiua nõ extenditur nec fit practica.

Ad aliud de medicina dicẽduꝫ vt Scotus in ꝓlogo primi sententiaꝝ ꝙ qñ accipit aliqđ mediũ inter duo extrema quo plus recedit ab vno extremo tãto plus accedit ad aliud extremũ. nũc autẽ sciẽtia pure speculatiua ꝛ sciẽtia pure practica que est illa q̃ immediate nata est esse ꝯformis praxi eliciẽde que est practica pticularis. Sunt q̃dam extrema inter q̃ est media sciẽtia practica vniuersalis q̃. s. nõ est nata esse imediate cõformis praxi eliciẽdo. ꝛ iõ põt aliq̃ mõ dici speculatiua respectu scie practice pticłaris que imediate dirigit in praxim eliciẽdaꝫ. ita in ꝓposito potest distingui medicina in theoricaꝫ scilꝫ speculatiuã que est de vniuersalibꝰ causis ꝛ curis ꝛ in practicã que est de ptibꝰ ꝓpinquioribus praxi. tamen fm veritatẽ illa vñis respectiue dicit speculatiua sed est practica simplr quia ṽtualit̃ includit pticularẽ ꝛ est directiua praxis licet mediate.

Sed dubitat̃ quomõ totalis sciẽtia medicine cũ simplr sit practica ꝯtineri possit sb phĩa nãli que est speculatiua vt ꝯñr manifestuꝫ fiet. Dicẽduꝫ vt. s. Tho. sup Boetio de trinitate qõe penultia articulo primo ad quartuꝫ ꝙ aliq̃ scia ꝯtinet̃ sub alia duplr. vnoꝰ vt pars ipsiꝰ. qꝛ. s. subiectũ eiꝰ est pars aliq̃ subiecti illiꝰ. sicut planta est ps quedaꝫ corpis nãlis. vñ ꝛ scia de plantis cõtinetur sub sciẽtia nãli vt pars. Alioꝰ cõtinet̃ vna sciẽtia sub alia vt ei subalternata qñ. s. in superiori sciẽtia assignat̃ ꝓpter qd eoꝝ de quibꝰ in inferiori sciẽtia scitur soluꝫ. qꝛ sicut musica ponitur sub arismetrica. medicina ergo non ponit̃ sub phisica vt ps. subiectũ eni medicine nõ est ps sbiecti phie nãlis fm illaꝫ rõneꝫ qua est subiectũ medicie. quis eni corpꝰ sanabile sit corpꝰ nãle nõ tñ est subiectũ medicine ꝓut est sanabile a natura. sed ꝓut ẽ sanabile ab arte. Sꝫ qꝛ in sanatõe q̃ fit ab arte ars est ministra nature qꝛ ex aliq̃ nãli virtute sanitas pficit̃ auxilijs artis. inde est ꝙ ꝓpter qd de opatõe artis oꝫ recipe ex ꝓprietatibꝰ rerũ nãliuꝫ. ꝛ ꝓpter hoc medicina sbalternat̃ phisice. ꝛ sic relinquitur ꝙ phisica fꝫ se ꝛ fm oẽs sui ptes est speculatiua quis alique sciẽtie opatiue subalternẽtur ei. hec sanctus Tho. medice licet non medicus.

Ad aliã rõꝫ cũ dꝫ ratio q̃ditatiua rei accipit̃ ꝛc. ꝯñduꝫ ꝙ finis quo nõ est cã finał. ꝫ finis grã cꝰ qđ est ipsum obiectuꝫ ẽ causa finalis ꝛ ipse est qui causat noticiã practicaꝫ nõ ãt finis quo nisi inquãtuꝫ hꝫ ratõeꝫ obiecti ꝛ est cognitus.

Ad aliã dicẽduꝫ ꝙ nõ ẽ veꝝ ꝙ scia practica se hẽat ad appetitũ nr̃m ꝯformiter passiue ꝫ se hꝫ ꝯformiter actiue qꝛ hꝫ rõeꝫ directiui ꝛ regulatiui quare nihil cõcludit.

Ad aliã dicẽdum ꝙ originalis distinctio illaꝝ sumitur a fine gratia cuius qui est obiectũ. ꝛ ille est causa prima.

Ad aliã dicẽduꝫ ꝙ si de aĩalibꝰ ꝛ eoꝝ ptibꝰ ꝛ de plãtis sit scia speculatia ꝛ practica differenter tñ cum de eis sit scia speculatiua in ordine ad naturã. practica autem quatenus rectitudini praxis sunt conformabilis.

quare recte dixit Scotus plogo metaphice q medicina est de illis idest de actib' nostris respicientibus illa quomodo.s.talia apposita sic vel sic naturā ipsaȝ disponāt. Et p hec ad sequentia facilis est solutio.

Si quis autē opinioi.s.Tho.faueret ratōes post oppositū vtcunq posset euadere Ad primū pōt dici q cū obiectū speculabile quodlibet querat pter ipsuȝ scire tantum. obiectū autē opabile pter opari.iō diuersitas obiectoꝝ includit diuersitatē finiū specialiuȝ. ⁊ ita a fine videt sumēda sciētiaruȝ distinctio.⁊ sub hoc intellectu introducenda est auctoritas Aristo.in hoc sexto.

Ad secundum dicenduȝ q lȝ finis fm q habet esse in executōe opis absolute hēat rationē vltimi ⁊ nō prioris ■ quo vt sic sciētia nō dicit practica nec speculatiua.tamen fm esse quod habet in intentōe nō quideȝ absolute sed in ordine ad opus est prior ⁊ ab ea sciētia dicit practica aut speculatiua.nā speculatiua dicit illa que ad solaȝ veritatis cognitionē ordinat.practica vero que ordinatur ad opatōeȝ. Sȝ qd dicet d scientia medicine que diuidit in theoricā ⁊ practicā ⁊ tn̄ tota ordinat ad opatōeȝ tanq ad fineȝ s.ad sanitatis possessionē. Vn̄ Salien' in exordio libri heresum.medicinalis artis intentio est sanitas.finis vero possessio ipsius.ergo a fine n̄ videt sumēda speculatiui ⁊ practici distinctio.

Omisso in p̄nti an medicina diuidat in theoricaȝ ⁊ practicā vt in species eius. ⁊ cō sequēter vt in ptes subiectiuas. vl potius in ea vt in ptes eaȝ integrātes sicuti Turrisiano placuit prima Tegni cōmēto decimo qōe vij^a.et pbabiliter defendi pōt. Seu potius diuisio illa sit partiȝ generis in species quaten' medicina p̄dicat de theorica ⁊ practica quod apud p̄cedentē moduȝ negaret. ptim vero totius integralis in ptes integrales q̄tenus totalis medicine ratio nō saluat in theorica ⁊ practica qualis est diuisio aie. vt pȝ libro diuisionū Boetij cui' aliqua est vegetabilis alia sensibil alia vero rōnal. vt sensit ⁊ docuit Cōciliator. differentia quarta.

Dicēduȝ q tota medicina dicit practica habito respectu ad finē cū ad opatōeȝ ordinetur mediate vel imediate.lȝ quedā ei' ps sit theorica.nec diuisio hec attendit fm fieȝ s fm q ea que in medicia osiderant pinq vel remote ad opus ordinātur.

Ad terciū dici pōt q ab obiectis distinctis vt includūt distinctōeȝ finiū distinguūt habitus.nō autē ab obiectis absolute.

Ad quartū dicēduȝ q lȝ practicuȝ ⁊ speculatiuū nō sumāt distinctōeȝ suā a relatōne importata p ordinē sumūt tn̄ distinctōeȝ eoruȝ a termino illius ordinis scilȝ a fine.

Ad quintū dicit q veruȝ est principium intellectualis opatōis ⁊ est finis eiusdem fm diuersuȝ tamē respectū.naȝ fm q obiectum intellectus ab intellectu apphendit ipse intellectus informat spē intelligibili que est principiū intellectual opatōis ex qua opatōe format ratio mediante qua intellectus perfcē tendit in suū obiectū ⁊ sic quasi terminās circuluȝ ipsuȝ obiectū est principiū ⁊ terminus intellectualis opationis.

Ad sextū patuit quid dicēduȝ ⁊ p cōsile ad septimū.

Ad octauū in hac doctrina dicēdū q theologia quā habet deus de seipso est speculatiua tn̄ qr ipse non est opabilis a seipso nec ab alio.de oibus vero alijs hȝ sciētiaȝ speculatiuā q̄tuȝ ad modū cōsiderādi.quicqd.n. in rebus speculatiuis cognoscim' diffiniendo vel diuidendo hoc totū deus multo pfectius cognoscit. de his autē que pōt facere ⁊ nunq faciet nō habet scientiā practicaȝ fm q practica dicit a fine. de his autē que fm aliquod tempus faciet habet sciētiaȝ practicaȝ fm q sciētia dicit practica a fine.hec.s Tho.in pria parte qōe.xiiij^a. articulo vltio ⁊ licet nō sit finis sui ipsius est tamē finis alioruȝ nō denominatiue sed essentialiter.dicit tamē finis sue cōsideratōis fm similitudineȝ inquātuȝ sua essentia se habet ad suā cognitionē sicut terminus nostre cognitōis ad considerationē nostraȝ.

Ad vltimū dr̄ q nulla scīa subalternāta ordinat̄ ad subalternātē tanquā ad finē ꝑpriū ꝺ quo est nūc sermo licꝫ ordinetur ad finē principalē ⁊ vltimū.

Rit̄ tercio que

stio vtrū phia speculatiua cōuenienter diuidat̄ in naturalē mathematicam ⁊ diuinā. Et arguit̄ cōiter negatiue primo galogica est sciētia speculatiua cuꝫ nō sit circa agibilia. quia talis est sciētia moralis. nec factibilia. quia talis est ars mechanica ergo ñ practica. ⁊ tñ sub nulla istaꝝ ↄtinet̄ g° ꝛc.

Cōfirmat̄ qꝛ moralis scīa sub nulla illarū cōtinet̄ ⁊ tamē est theorica. quod ꝓbat̄ omnis habitus intellectualis circa agibilia est prudentia cuꝫ diffiniat̄. vi°. ethicoꝝ q ē recta ratio agibiliū. moralis autē sciētia nō est prudentia. qꝛ tunc omnes habentes eam essent prudētes. ⁊ ita virtuosi moraliter. ergo moralis scientia non est recta ratio circa agibilia nꝫ factibilia. qꝛ circa illa ē ars. g° ꝛc

Amplius qualis est habitudo obiecti sciētie ad obiectū alteri⁹ sciētie talis videt̄ scientie ad sciētiā. sed obiectū metaphisice cōpatur ad obiecta phisice ⁊ metaphisice sicut totū ad partes subiectiuas. ergo metaphisica erit totū quoddā respectu naturalis ⁊ mathematice. totum autem non videtur cōtra suas partes diuidi. ergo diuisio illa insufficiens.

Cōfirmatur sapientia scientia ⁊ intellcūs sunt sciētie speculatiue distincte. vi°. ethicoꝝ ergo nō sunt tantū tres partes philosophie speculatiue.

Adhuc philosophia speculatiua diuidēda videtur fm diuisionē entis. quoniā philosophia non est nisi de ente. Unde Algazel in libro de diuisione philosophie. Philosophia est cognitio vniuersi esse cum studio bene viuendi cōiuncta. sed distinctio entis ē in decē ꝑdicamenta vt quinto metaphisice apparuit. ergo ꝛc.

Confirmatur ens equaliter diuiditur in decem genera quinto metaphisice. ergo sicut vnū diuidens scilicet quātitas facit scientiā speculatiuā specialē ita ⁊ quodlibet aliud

Amplius substantia incorporea habꝫ ꝑprias passiones alias a passionibus entis ⁊ substātie sicut ⁊ substātia corporea. ⁊ ꝑfectiores passiones habet quāto est ens ꝑfectius ergo sicut de substantia corporea est scientia specialis vt mathematica vel naturalis in qua cōsiderant̄ ꝓprie passiones entis. ita videtur ꝑ locū a maiori q de substātia incorporea erit aliqua sciētia specialis ꝑter metaphisicā in qua nō cōsiderātur de ipsa nisi ꝑprie passiones entis vel substantie talis.

Confirmatur naturalis ⁊ metaphisic⁹ cōsiderāt de quātitate. ergo nō est opus ponere scientiā mathematicā vt de illa consideret añcedens patet 2° phisicoꝝ. Unde in primo celi. scientia de natura fere plurima est circa magnitudines ⁊ corporā ⁊ circa motū ⁊ horū passiones. In quto quoqꝫ metaphisice determinat̄ de quanto.

Confirmatur quia diuisio generis debet esse per differētias duas. Unde primo phisicorū. In vnoquoqꝫ genere est vna prima cōtrarietas. sed scientia speculatiua est vnū quoddā genus ad speciales sciētias. non ergo erit trimēbris diuisio assignata sufficiēs.

In oppositum est Aristo. in hoc sexto ex dictis ↄcludens quare tres erūt philosophie theorice mathematica phisica ⁊ theologia. Idē sentit Cōmentator Auerroys ibidē. ⁊ colligit̄ diuisio in libro de intelligentia Aristo. vt inquit Scotus ⁊ primo metaphisice Auicēne. Idem Ptholomeus primo almagesti. ⁊ Boetius in libro suo ꝺ trinitate. ⁊ patet q apud philosophantes est famosissima diuisio. quare Robertus lincoñ. in libello ꝺ ortu scientiaꝝ. iam diuidam⁹ ꝑtem philosophie inuentam scilicet speculatiuam de qua Aristoteles in sexto metaphisice sic cōcludit modi ergo philosophie essentiales sunt tres naturalis mathematicus ⁊ diuinus. ⁊ loquitur ibi de philosophia speculatiua tantū.

Propter primum

qdez h⁹ sciēdū q philosophia iuxtà nomis impositōez actum voluntatis importans est amor sapientie dicta a philos grece quod est amor et sophos sapientia. Amor enim actus existit voluntatis secundus tercio ethicorum. alterum nanque amare est velle sibi bonum quod sibiipsi propter ipsum et secundum posse esse actiuū eorundez. sapiētia autez in earum interpretatōe audita generaliter pro quacunque vera cognitōe intelligit. Verius autez hic audit philosophia pro actu vel habitu virtutis cognoscitiue qui est intellect⁹ que secūdum Algazelez ample loquēdo est cognitio vniuersi esse cū studio bene viuēdi coiuncta vel diuinarum humanarūque rerum inquātū homini possibile est probabilis sciētia. vt Ysidorus. viij°. ethimologiarum. vel phia est rerū humanarū diuinarūque cognitio cū studio bene viuendi cōiuncta. Idem ibidez et cōpletius cum subiectū et finem exprimat prima subiectuz soluz exprimēte. Scia autē speculatiua est pars philosophie humani aspectus perfectissima per cognitōnez rerū diuinarum idest nature diuine et naturarum a deo per seipsuz conditarū. Robert⁹ lincoñ. libro de ortu sciētiaruz. In eo nāque q sciētia dicit actus vel habitus intelligat. sciētia eni actū et habitū potest noiare. vt. s. Tho. 2° sniarum dis. xxiiij^a.
In eo autē q speculatiua importat speculatio que a speculo non autem a specula dicta ad meditationē reducit qr est visio cause per effectū. vt. s. Tho. 2^a 2^e. qōe. cviij^a. Cuz vero dicit pars subiectiua nō autē integralis audiatur. Sciētia autē humani aspectus est illa que hūanis rōibus est inuenta quam ipsa humana ratio consulēdo supra se rōnes eternas inuenit veritatez in reb⁹ que ab eisdem rationib⁹ pdierunt inesse que cū sit cōmendabilis dicitur cōmuniter phia. hoc aūt totuz dictuz sit vt excludatur magica scientia quaz humana ratio consulendo infra se legē proprie concupiscentie et malignorum spirituū suggestiones vituperabilez hanc inuenit. nō nunquam eniz hij maligni spiritus iuuant per occultas imissiones siue per manifestas apparitiones ad auditū per voces factas. ad visuz per assūptas corpales fōmas vt Lincoñ. Lucidius tamen Sco. eam hic notificat dicens. Sciētia speculatiua ut hic sumitur stricte est illa cuius finis ex natura scientie est precise speculari nō directiua ex se in aliqua operatione alia a speculatione. Est autem conueniens diuisio ea qua inculpate tota diuisi essentia comprehenditur.

Scientia vero naturalis dicta phica est cognitio eorum que secunduz esse et ratonē coniuncta sunt materie sensibili in communi vnde Alfarabius de diuisione scientiarum. Scia naturalis cōtemplat de corporibus naturalibus et accñtibus quorum essentie sunt per ista corpora. et docet a qbus et per quas et ad quas existūt ista corpora et accña quorum essētie sunt per ea et. s. Tho. sup boetio de trinitate qōe. xvij^a. phisica est de hijs tm̄ q̄ sunt in motu et materia. Est materia sensibilis i cōi vt caro et os. idiuidualis aūt vt hee carnes hec ossa. intellect⁹ enim abstrahit spetiez rei naturalis a materia sensibili indiuiduali. nō aūt a materia sensibili cōi. sicut spetiem hominis abstrahit ab hijs carnibus et ab hijs ossibus que non sunt de ratione speciei. sed sunt partes indiuidui vt dicit in. viij°. metaphice. et ideo sine his cōsiderari potest sed spēs hoīs nō pōt abstrahi per intellectuz a carnibus et ossib⁹. vt. s. Tho. in pria parte qōe. lxxxv^a. Mathematica sciētia est cognitio speculatiua cui⁹ cōsideratio est de his q̄ sunt sepata a materia sensibili tā cōi q̄ particulari. que q̄tuz ad nois impositōnez notificata fuit qōe prima tercij huius. Diuina vero sciētia et verius sapiētia vt qōib⁹. xij^a. et. xiij^a. primi hui⁹ innotuit est que de deo tā quā de potissimo et principalissimo ente. per humanas tm̄ rōnes inuenta est. vnde Robē tus lincōn ibidem. Sciendum est q diuersis rationibus dicit catholicorum theologia sciētia diuina et methaphisica. illa enim diuina dicitur non soluz quia de deo multuz loquimur. sed quia deo auctore hominibus tradita est. Et nulla humana industria inuenta

hec autem quia de deo loquimur tanquam de potissima et principalissima substantia. sed est p humanas ratões inuenta. speculatiua autem tota non solet dici diuina licet sit de rebus diuinis. quia neq; de deo est nisi p parte. itaq; dixit Aristo. metaphisicaz diuinaz non quia deo auctore homini tradita. s per humanas rationes excogitata de rebus omnibus est que in potestate humana nō cōsistunt.

Propter secundū quidez hui⁹. qz in quesito isto duo principaliter videntur inquirenda. primo an diuisio hec sit prima qua speculatiua sciētia imediate diuidat̃ in tres noiatas sciētias. Secūdu3 vnde sumēda sit sciētiaru3 distinctio vt trium sciētiarum enumerataꝝ cōueniēs venetur distinctio et questionis solutio. Ideo de primo sciendum q̄ nonnulli absolute determinarūt primā diuisionē in has tres extitisse phie speculatiue ad q̄s sicuti ad analogata se h3 fm coitatez analogie quādaz silitudinē et ordinē respiciēs illas. differētes vlterius q̄ lic3 prima vniuoci alicui⁹ in sua vniuocata diuisio necessario sit bimēbris vt sane libro diuisionū docuit Boeti⁹. Prima tñ analogi diuisio fieri pōt in tria vel in plura diuidentia. vt Aristo. diuidit primo ens in decē p̄dicamēta. vnde qui nitunt̃ diuisiōz hanc reducere ad bimēbrez peccāt. qm̄ non oportet analogū diuidi in duas partes. Et causa est qz nō oportet analogata h̄re aliq̄ cōtrarietatez ꝓpter quā cōtrarietatez in diuisiōe generis necessario requirunt̃ due differētie. sed sufficit q̄ sint disparata. hoc itaque modo primā hāc dicūt esse philosophie speculatiue diuisionez.

Sed hic modus d̄terminādi indubie nō caret rep̄hensiōe cū phia speculatia ab omnib⁹ coiter gen⁹ ad istas tres sciētias noiet̃. qd̄ ꝓbat̃ qm̄ habit⁹ speculatiu⁹ est in pria specie qualitatis. sed nō ibidē cōtinet̃ vt indiuiduū cū magis q̄ numero differāt multe sciētie nec tanq̄ in species. qm̄ iste tres ptes de quib⁹ hic agit̃ h̄nt ptes differētes per se.

Quidam vero veritati propinquius inherētes vt Johes Jandonus in hoc sexto p pter rōes priores cōcedit phia3 speculatiuā esse genus ad istas. hāc tñ nō cōcedit p̄ma3 sciētie speculatiue diuisionē in hec tria. diuisio eni prima generis alicui⁹ essential̃ est in duas spēs tantū. cū ois diuisio generis sit p differētias cōtrarias. vt Aristo. x⁰. metaphisice. et Boetius libro diuisionū. s tantū vnū vni est cōtrarium vt phus ibide3. ergo sicuti tantu3 due differentie prime essentiales ita tantū due prime species cōstitute per illas. Est igit̃ prima philosophie speculatiue diuisio talis apud istos. sciētia speculatiua vl̃ est de abstractis omnino vel est de abstractis nō omnino. sed vno mō sic alio mō nō. et tūc hec subdiuidit̃. qz quedam est de abstractis materia sensibili fm intellectū oio nō tamē a materia intelligibili. Alia est de abstractis a materia sensibili pticulari nō tamen materia sensibili in cōmuni. et sic ista esset principalis diuisio et bimēbris. Et tunc p auctoritate Aristo. dicendu3 q̄ ipse nō posuit hic bimēbrez principalez philosophie speculatiue diuisionē. quia nō fuit ei ad ꝓpositu3 necessaria. sed ponit philosophie speculatie diuisionē sufficientez. hec autez trimēbris suo deseruit proposito. cuius intentio in hoc sexto est tradere modu3 cōsiderandi ꝓprium hui⁹ scie. ad habēdu3 aūt hūc modū ꝓpriū cōsiderādi sufficiebat predicta diuisio sibi. licet non sit prima que sit fm modum abstrahendi a materia. vnde nō habuit respectu3 ad vnionē vtrū philosophia speculatia esset vniuoce dicta ad suas partes vel non. sed habuit respectū ad diuersu3 modu3 abstractionis entiū cōsideratoꝝ in his scientiis vt inueniret propriu3 modum considerandi huius scientie qui est cōsiderare entia absoluta omnino saltez principaliter et precipue de deo. Et hoc est quod ex predicta diuisiōe principaliter vult habere. Qz autez Jandonus nō tute determiet et quātu3 rationes sue cōuincant tercio apparebit dicendoꝝ.

De secūdo sciendū quosdaȝ opinasse tot esse sciētias specifice distinctas quot sunt ꝯclusiones demōstrabiles. est eniȝ sciētia habitus cōclusionis demōstrate primo posterioꝝ. quod ratione cōfirmāt. qꝛ habitus innotescūt p actus. sed respectu diuersaꝝ conclusionū sunt diuersi actus sciēdi specifice distincti. ergo habitus sunt specie distincti. mediā ꝓpositōēs sic pbant. qꝛ actus sciendi circa diuersas conclusiones sunt distincti plus ꝙ nūero ergo specifice. ꝯña pȝ qꝛ maioꝝ dr̄ia ꝙ nūeralis est specifica. ⁊ añs deducunt qꝛ si actus sciendi circa diuersas cōclusiōes nō essent distincti nisi solo nūero sequeret̄ ꝙ nō plus distinguerent̄ actus illi circa cōclusiōs nūero diuersas ꝙ actus sciendi circa eādeȝ cōclusionē frequēter eliciti cuȝ oīs differētia numeralis sit equalis. Cōfirmāt ꝯñr qꝛ aliquid p causam cognoscere est aliqd scire ex diffinitōe scire p̄io posterioꝝ. ergo cuȝ alia demōstratio sit p quā hec cognoscit̄ conclusio ⁊ alia p quam illa videt̄ ꝙ aliud sit hoc scire ab illo etiā specie. magis eni differunt ille demōstratōs ꝙ numero tantū. qꝛ sunt ex diuꝰ principijs oio. ⁊ opinio hec pōit qōlibet cōplexū hr̄e habitū ꝓpriū si cōplexuȝ illud sit principiū hȝ ꝓpriū intellectū cū intellectus sit habitus principioꝝ. viᵒ. ethicoꝝ si cōclusio est habet ꝓpriaȝ sciētiam.

Sed contra hūc moduȝ determinādi instat Scotus. qꝛ illo ꝯcesso sequeret̄ ꝙ geometria vel quecunqȝ alia sciētia nō esset vna nisi vnitate aggregatōis ex multis scientijs. ꝯñs videt̄ cōtra intentōēȝ Aristo. in multis locis primo ⁊ secūdo posterioꝝ. ꝯña ꝓbat̄ qꝛ geometria cōtinet multas ꝯclusiōes specifice distinctas.

Adhuc sciētia mathematica ⁊ nālis dici possent vna sciētia qꝛ ex aggregatōne. qḋ est incōueniēs tantā vnitatē inter se habere sciētias diuersas quātaȝ hȝ vna eaꝝ in se. Nec illius opiniōis rōes cōuincūt cuȝ distinctaꝝ cōclusionū in numero habitus lȝ plus numeralr̄ differāt ꝙ eiusdē cōclusiōis habitus circa eandē cōclusionē eliciti nō tn̄ specie. Falsuȝ eni videt̄ ꝙ oīs differētia numeralis sit equalis. ymo hȝ latitudinē. sic enim plus numeralr̄ differūt socrates ⁊ helena ꝙ sortes ⁊ plato. ita habitus distinctaꝝ ꝯclusionū in numero plus numeralr̄ differunt ꝙ habitꝰ eiusdeȝ cōclusionis frequēter iterati.

Si quis tamen illi opinioni faueret respōdendo rōibus Scoti negaret vtranqȝ cōsequētiaȝ. qꝛ in eadē sciētia totali sciētie partiales cōtente specifice distincte attributōēm habēt ad formaleȝ rōeȝ subiecti illius sciētie a qua trahitur vnitas sciētie totalis que est vniꝰ generis subiecti primo posterioꝝ. inter habitus etiā eiusdē sciētie est ordo ꝯnexiōis aliqualis quo carent due sciētie totales diuerse quare ꝛc. Henricus autē de gandauo quolibeto nono inquit ꝙ scientia est vna ꝓm speciē spēalissimā que est circa subiectū vnuȝ ad quod plura attribuūtur habēs ratiōnē formalē vnā ꝯsiderādi oīa que in illa cōsiderantur sic̄ vno appetitu est tēpantia vna ex multis actibus generata. ⁊ in vna superficie vna albedo intensa licet esset successiue ab eodem vel a diuersis generantibus vnica trāsmutatōe vel diuersis trāsmutatōibus inducta. qꝛ tamē non est omnino simile distinguit̄. qꝛ quedā forme recipiētes magis ⁊ minꝰ ꝓm gradus pfectōis ⁊ cōpletōis sue inducunt̄ vnica trāsmutatōe vt albedo. vel pluribꝰ actibus cōformibꝰ vt tempantia. qͥdaȝ autē pluribus difformibus vt sciētie in quarū generatōe ponūt taleȝ ꝓcessuȝ. qꝛ ꝓm cōēȝ ordinē acquirendi sciaȝ ex actu cognoscendi primū principiū talis scie habet̄ sciētia in primo gradu. ⁊ cū hoc totuȝ esse illius sciētifici habitus licet in gradu infimo. ⁊ tūc iste habitus dicit̄ intellectus illiꝰ principij. vlterius cognoscēdo alia principia augetur ille habitus ⁊ dicit̄ intellectꝰ pluriū principioꝝ. ⁊ vltra ex principijs deducēdo cōclusiones amplius auget̄. ⁊ dicit̄ sciētia illarū cōclusionuȝ. semp tamē manens ideȝ habitꝰ non habēs differētiaȝ nisi rōis tantū. nec obstat ꝙ hij actus ex quibꝰ generat̄ ⁊ auget̄ habitus videat̄ quasi differre specie sicut

intellectiones diuersoꝝ ꝑncipioꝝ vel diuersaꝝ ꝯclusionū. vel quasi genere sicut intellectiões ꝑncipij ⁊ intellectio ꝯclusiõis. differūt enim actus sicut obiecta cognita. ſ; habitus vnus est ex omnib⁹ generatus ⁊ ad similes actus inclinans quod ꝓbatur q2 ꝑncipiū ꝑfectius cognoscitur q̄n ex ipo ꝯclusio deducitur. non autē eſſ; ita nisi habitus principij intēderetur ergo alius non generat̄. ſ; preexistens augetur. Dicūt enim ꝙ talis habit⁹ nō tm̄ intēditur ex cognitiōe diuersoꝝ principiorum vl' ꝯclusionum. ſ; ex frequenti ꝯsideratiōe eiusdē vt sic vnū ꝑncipiū magis cognoscatur isto habitu q̄ aliud. ⁊ vna cōclusio q̄ alia q2 frequētius ꝯsiderata. semp autē ſm istos cognitio prioꝛ est pricipium ⁊ dispositio cognoscēdi posterius siue principioꝝ int̄ se siue ꝯclusionum.

Ex quibus cōcluditur iuxta modum hūc determinādi ꝙ quelib3 scīa est habitus vn⁹ simplex ſm spēm spetialissimam ⁊ non solū vnus vnitate aggregationis.

Et huius oppinionis est. s. Tho. in pria. secūde qōe. liiij^a. articulo tertio ad vltimum Cum inqt ille qui in aliqua scīa acqrit ꝑ demōstrationem sciam cōclusionis vni⁹ habet quidem habitum ſ; impfecte cū vero acqrit per aliquam demōstratiōē sciam ꝯclusionis alterius nō aggeneratur in eo alius habitus ſ; habitus qui ꝑus inerat fit pfectioꝛ vtpote ad plura se extēdens. propter ꝙ ꝯclusiones ⁊ demōstrationes vni⁹ scie ordinātur ⁊ vna deriuatur ex alia.

Adhuc ibidem arguendo in cōtrarium inqt habitus cū sit qualitas quedam est forma simplex ſ; nullū simplex ꝯstituit̄ ex pluribus ergo vnus habitus non constituitur ex pluribus habitibus hec sanctus Thomas. Et si arguat̄ illud cui⁹ generatio nō simul ꝑficit̄ sed successiue videt̄ ꝯstitui ex plurib⁹ ptibus. sed generatio cuiuslib3 habit⁹ nō est siml' sed successiue fit ergo ⁊c. Respondet. s. Thomas ibidē ꝙ successio in gn̄atōe habitus nō ꝯtingit ex hoc ꝙ pars ei⁹ generet̄ ꝑ partem. ſ; ex eo ꝙ primo impfcte incipit esse in subiecto ⁊ paulatī perficitur. sicut est etiam de alijs qualitatibus. hec sanct⁹ Thōas In corpe etiā qōis ibidē inquit ꝙ habitus est pfectio quedā potētie. oīs autē pfectio ꝓportionat̄ suo pfectibili. vn̄ sic potētia cū sit vna ad multa se extēdit ſm ꝙ ꝯueniūt in aliquo vno idest in generali rōe quadā obiecti ita etiā habitus ad multa se extēdit ſm ꝙ hn̄t ordinē ad aliquod vnū puta ad vnā solā rōē obiecti vel vnā naturā vel vnum principiū. Si ergo cōsiderem⁹ habitū secūdū ea ad que se extendit sic inuenim⁹ in eo quādā multiplicitatē. sed q2 illa multiplicitas est ordinata ad aliqd vnū ad qd principaliter respicit habit⁹ inde est ꝙ habit⁹ est qualitas simplex non ꝯstituta ex habitibus plurib⁹ etiā si ad multa se extendat. nō enī vnus habitus se extēdit ad multa nisi in ordine ad vnū ex quo hab3 vnitatē. hec sanctus Thomas.

Ex quibus inferendū videt̄ iuxta positionē hāc ꝙ quilib3 habit⁹ est forma simplex nō cōstituta ex plurib⁹ habitib⁹. nec vnitas sciētie totalis est vnitas ꝑ aggregatōē solū vt moderniores q̄ plures sensere mālē scibiliū diuersitatē solū cōsiderātes ⁊ nō eandē rōē cognoscēdi omniū. Vn̄. s. Tho. ibidē articulo 2° ad primū l3 cōtraria spē differāt diuersitate reꝝ. tamē eadē est ratio cognoscēdi vtrūq3. q2 vnū ꝑ aliud cognoscit̄. ⁊ iō inquātū ꝯueniūt in vna rōe cognoscibili ꝑtinēt ad vnū habitū cognoscitiuū. hec sanctus Thomas.

Ex quibus vlterius pt3. q̄ male Gualterius anglicus in expositione porphirij reprehendit positionē istā q2 lic3 aliquis possit scire conclusionem prioꝛē ignorando posteriorē ⁊ habere posterioꝛē cū obliuiōe ꝑoris Habitus tamē ꝓpter hoc nō corrumpit̄ ſm essentiā sed solū ſm aliquē modum essendi magis aut minus pfectū sicuti ⁊ de alijs cōtigit qualitatib⁹ que de impfecto ad pfectū in subiecto acqrunt̄. quare cōcludit̄ ꝙ quelibet sciētia totalis est vn⁹ habit⁹ simplex in specie spēalissima ⁊ nō solū vnū per aggre-

gationem neq plures in specie fm pluralitatem conclusionum scibilium.

Sed contra hunc modũ inuehit Sco. multiplr p̄rio probãdo q̄ sciẽtia non sit vna fm speciem spẽalissimã. nam iuxta sic opinãtes actus naturaliter sunt generatiui habit⁹ p h̄ q̄ naturalr relinquũt suam similitudinẽ in passo. h̄ agentiũ differentiuz specifice fm ꝓprias rõnes sũt reales similitudines specifice distincte. ergo actus distīcti spẽ cuiusmõi sunt intellectiões diuersoꝝ p̄ncipioꝝ ⁊ diuersaꝝ ɔclusionuz non generabunt eundem habitum spẽ.

Confirmat̄ quare enim actus difformes mõales tẽperãtie ⁊ iustitie generãt diuersos habitus spẽ nisi q2 fm proprias ratões specificas naturales similitudines ĩpmũt potẽtie. cõsimilr differentes sicut ⁊ ipsi ergo vbi est cã eadem ibi idem effectus. vñ sine ratõe dictuz est q̄ qdaz habitus tm̃ generatur ex actib⁹ vniformib⁹ quidam ex difformibus poterit eniz aliq̄s ponere q̄ nõ ē nisi vna virtus moralis q̄ generat̄ ex quocũq̄ actu ⁊ deinde augetur. non tm̃ p alios similes s3 etiaz p difformes sicut hic ponitur de habitu scie

Nec poterit pl⁹ improbari vt videtur illud de habitu morali q̄ istud de vnico habitu scientifico.

Fauẽdo tñ doctrine Herici ⁊. s. Tho. rñdet̄ q̄ ñ q̄lib3 actuũ distictio causat hituũ distinctione3. stat eniz q̄ duo actus distincti spẽ ⁊ genere distictiõe nature erũt eiusde3 spẽi moris ⁊ econtra aliq̄s erit actus vnus nature q̄ erit plures s3 spẽ3 moris sicut interficere fortem est vnus actus fm natura3. tñ ide3 act⁹ interficere pp iustitia3 ⁊ pp inuidia3 differt a se ipo spẽ moris vt. s. Tho. in prima secũde q̄õe prima. diuersi igit̄ actus distincti s3 naturã rei possunt ptinere ad eunde3 habitũ q̄ ɔsiderati fm ratiões cognoscibilitatis a q̄ sumũt distĩctiõem specifica3 ptinẽt ad diuersos habitus. nõ enim possunt sic specifice distingui nisi ratiõe obiectoꝝ spẽ differẽtium fm ratiõem cognoscibilitatis. pp q̄d ɔcedit̄ minor rõnis prime sub hoc intellectu q̄ actuum ⁊ agentium differẽtium spẽ fm rõnes cognoscibilitatis silitudines sunt specifice distincte non sic aũt ɔtingit de intellectiõib⁹ diuersoꝝ p̄ncipioꝝ ⁊ diuersaꝝ ɔclusionũ in eade3 scia. q2 cũ sint circa eande3 rõne3 cognoscibilitatis eiusde3 obiecti s̄b eade3 rõne formali specifica ɔsiderati generãt eũde3 habitu3 spẽ. Si eni3 intellect⁹ plures ⁊ plures cõclusiones distinctas in re cognosceret dũmõ omnes illas cognoscat fm eandem rõne3 formale3 cognoscibilitatis act⁹ cognoscẽdi erũt eiusde3 spẽi. act⁹ ergo diuisi vt sub eadem ratiõe formali ɔsiderandi accepti possunt esse vnius habitus in specie.

Ad confirmatõe3 dd3 q̄ oẽs habit⁹ scie speculatiue generãtur ex actib⁹ vniformib⁹ accipiẽdo vniformitatẽ fm rõnem cognoscibilitatis. In moralib⁹ aũt non ita ɔtingit q2 act⁹ tẽpantie ⁊ iustitie spẽ distinguunt̄ iõ sunt difformes actus in specie moris.

Scd̃o p̄ncipaliter inuehit Sco. circa determiatiõe3 hanc q2 Aristo. vi⁰. ethicoꝝ distinguit intellectũ ▪ scia sicut hitu3 aliu3 spẽ licet sint eiusdem gñis ꝓpinquioris qua3 sit alteꝝ coꝝ cum opinione ⁊ prudentia.

Illa aũt vidẽtur essentiali⁹ dispata q̄ s̄b eodem genere ꝓpinquori ɔtinẽtur sicut albũ ⁊ nigrũ quã que sub eode3 genere remotiori vt albũ ⁊ dulce g⁰. imposs bili⁹ videt̄ q̄ ipẽ habit⁹ sit intellect⁹ ⁊ scia q̄ q̄ idem habit⁹ sit intellectus ⁊ opinio.

Confirmat̄ ratio illa. vu3 inq̄tu3 euidẽs natum est cãre habitũ cognoscitiuũ sui in intellectu simplr aũt est alia ratio euidentie in principio ⁊ ɔclusiõe q2 in principio pp se ex terminis. in ɔclusione pp aliũ p discursu3 g⁰ ali⁹ erit habit⁹ in intellectu qui est ɔclusiõis ab illo qui est principij.

Iterũ illoꝝ positiõi fauẽdo d̃m. q̄ scia ⁊ intellect⁹ altro duoꝝ modoꝝ ɔsideranti vl inq̄tu3 habitus sunt ⁊ sic distinguunt̄ p obiecta formalia ⁊ ɔñr penes p̄ncipia obiectoꝝ.

Alio modo inq̄tum virtutes quedã sunt ⁊ sic distingunt̄ penes hoc q̄ diuersimode pficiunt potentias aie ⁊ tali mõ ea distinguit

Aristo.vi°.ethicorum.vii.s.Tho.sup boetiu de trinitate qōe penultia articlo pmo ad pri mum inqt.phs.vi°.ethicor loquit de habiti bus intellectualib' inqtum sunt virtutes in tellectuales.dicūtur aūt virtutes inqtum p ficiūt aiam in sua opatiōe.virtus enim est q facit bonū habētem et opus eius bonū reddit et iō fm q diuersimode pficitur homo p huiusmodi habitus speculatiuos diuersifica tur huiusmoi virtutes. Est aūt alius modus quo pars aie speculatiue pficit p intellectū qui est habitus pricipiorum quo aliqua seipsa nota fiunt ab illo mō quo pficitur per scientiam qui est habit' quo cognoscūtur cō clusiones p huiusmodi principia demōstrati ua.siue huiusmodi demonstratio pcedat ex causis inferiorib' sicut est in scia.siue ex cau sis altissimis vt in sapiētia. Cum aūt distin guunt scie vt sunt habit' qdam oportet q pe nes obiecta distinguant.i. penes res de qb' sunt scie et sic distinguntur hic in methaphisi ca tres ptes phie speculatiue.hec.s.Tho.

Ad confirmationem dōm q nihil plus cō cluditur nisi q habit' pncipior et oclusionū distinguntur ipē inqtum sunt virtutes intellectuales vt de eis osideratur.vi°.ethicor ñ tñ inqtum sunt habitus qdam quia vt sic di stinguntur p obiecta et taliter in hoc libro cō siderantur.

Tertio principaliter inuehit Sco.et hinc accipit Gualterius anglicus in expositione porphirij.Cum intellectu pricipiorum aliquorum et scia aliquar conclusionum in geome tria stat ignorantia alicuius conclusiōis eius dem scie non tñ ignorantia negationis s eti am dispositiōis p sylogismū falsigrafum generata impossibile est autē respectu eiusdem oplexi siue in eodem intellectu stare habitus oppositos ergo respectu talis oclusiōis ignorate non habetur habitus qui sit sciētia ei'.

Confirmatur qr cum conclusio ignorata adiscetur in me. habitus oppositus ignorantie precedenti inducetur ergo etc.

Confirmatur iterū qr videtur otradictio q habeatur ille habitus q idem numero est respectu talis obiecti vt.A. et tñ ex illo habitu nullus actus haberi possit circa.A.nec ēt quantumcunq impfectus .patet aūt q circa oclusionem pdictam ignoratam intellect' sic ignorans ex toto habitu scie quem habz nullum potest habere actum sciendi ymo nec debilissime opinandi cum simplr teneat oppositum ergo totus habit' quem hz nullo modo erit idē nūero manēs habit' illi' oclusiōis.

Sed sancti Thome et Henrici positioni fauendo facilis est hui' tertij cū ei' ofirmationib' solutio.dō°. q licz cum intellectu vel scia pricipior et oclusionum in aliqua scientia stet aliarum conclusionum pluriū eiusdem scie ignorantia.hoc nō arguit habit' distinctos. s eundem habitū fm essentiam variatū tñ fm magis et min' seu secūdum modum quē dam se habendi pfectum vel impfectū et licz p talem habitū nullum actum possit intellectus habere circa oclusionem ignoratam.hēt tamen vel habere pōt p illum habitum actū aliquem circa illam oclusiōem dum eam intelligit ex quo non seqt oseqntia vltimo illata in ofirmatione vltima.

Quarto pncipaliter inuehit Sco.sic ex habitu intelō qs pōt pfecti' agere circa qdcunq obiectū cui' est quā ex remisso. ergo si adiscēdo nouas oclusiōes intenditur habit' prior poterit habens ipm pfectius speculari qlib3 respectu cui' ponit esse habitus cuius est q prius.s ons est falsum possibile est enim dum est in adiscēdo oclusiones nouas q obliuiscatur alicuius pus scite aut eam min' p fecte sciat q ante illas oclusiones nouas sciuit qñ illā prius sciram frequentius considerauit.hoc patet p experimentū qui enim adiscit secundum librum geometrie dum ibi occupatur negligit considerare conclusiones p mi saltem aliquas quibus non vtitur.

Confirmatur illa ratio quia illa ponit duplicem modum acqrendi habitum vt p act' similes et difformes.per similes ponit q idē pfectius scietur cuius sunt illi actus q aliud circa quod non eliciuntur tot actus similes. ergo habitus respiciens frequenter hoc spe

culatiuum augetur sine augmento habitus respicientis hoc speculatuz quod est impossibile si idem esset.

Priori aūt doctrine fauendo ad rationē hanc dicendū ꝙ verū est ꝙ de pse per habitum intensiorem habēs ipm perfecti⁹ potest speculari per accidens aūt ↄtingens est ꝙ nō intensius ⁊ pfectius speculetur ꝑpter defectū virtutum ⁊ organoꝝ.intellectui inspeculando deseruientium vt propter actuz memorie aut organa sensuum impedita esse.nec istud incōuenit qꝛ ad sciētiam non solum reqritur obiectuz ⁊ actus ⁊ intellect⁹. ꝭ etiā memoria sensus interiores ⁊ exteriores ꝛc.

Ad confirmationē dō3 ꝙ ratio presupponit vnuz falsuz.s. ꝙ habit⁹ illi sint duo ꝙ non ē veꝝ.magis enim augetur vn⁹ habit⁹ cuius actus respiciūt freqnter aliqđ speculatum q̄ idem habitus si nō ita frequēter act⁹ sui respicerent obiectuz speculatum. ex freqntatis enim actib⁹ non solum generatur ꝭ etiam pficitur ⁊ augetur habitus.

Quinto principalr inuehit Sco.sic gradus impfectior in habitu siue habitus secundum gradum impfectum non potest esse causa gradus pfectioris.tunc eniз effectus excederet causam in pfectiōe.cognitio aūt principij videtur esse causa conclusionis cuз dicat Aristo. primo posterioꝝ. ꝑpter quod vnuz qđq; tale ⁊ illud magis. ꝭ propter principia cognoscim⁹ conclusiones.ergo ꝛc. maior aūt non est vera nisi in causis efficientib⁹. ergo nō est infimus gradus in habitu recto ordine generat⁹ qꝛ alias habitus principij esset impfectior habitu ↄclusionis.⁊ patet qꝛ secūdum opinionem hanc ille habitus secūdз ꝙ respicit primū pricipiuз scie esset ante si essз vnus habitus principij ⁊ conclusionis.

Huic forte diceretur ꝙ gradus respiciens primuз principium simpliciter est perfectior gradu respiciēte aliquod posterius pcise sumpto non tn̄ illo posteriore gradu secūdum ꝙ includit priorez est aūt causa primo modo tantum. Contra quilibз gradus ē simplex secundum eos non habens precedētes inse distinctos nisi ratiōe tan̄ū. ergo ille gradus correspondens vltime conclusioni sз ꝓpriaз rōnem illius gradus includit omnes p̄cedentes sicut diceret̄ de vltimo gradu albedinis. Iste autem vltimus secundum ꝓpriaз rōnez eius videt̄ effectus primi ⁊ in primo includi ⁊ non econuerso.

Innitendo aūt predicte opinioni dō3 ꝙ licз gradus precedens secundum se sit imperfectior q̄ grad⁹ sequens.tn̄ virtute intellect⁹ agētis ⁊ p̄ncipioꝝ dicit̄ pfectior. sicut etiaз ⁊ act⁹ p̄cedens habitū gn̄atuз ſm se est impfectior tn̄ in ꝯptuз ꝓcedit a ratōe est pfectior.

Sexto p̄ncipalr sic inuehit Sco.in quacūq; qualitate sunt grad⁹ differētes ſm magis ⁊ min⁹ illi hn̄t ordinem essentialem. alias nihil vnum essз ex eis. ꝭ in illo habitu sciētie nō est dare tales act⁹ ordinatos respectu diuisoꝝ scibilium. ergo q̄ respiciūt diuersa scibilia non sunt gradus eiusdeз habitus ꝭ magis differentes. minor ꝓbat̄ qꝛ multe sunt ↄclusiōes geometrie quaꝝ q̄libз potest indifferenter sciri ante aliā.ergo ille gradus qui respicit vnam illaꝝ nō hēt ordinem pse ad alium gradū qui respicit aliam.

Doctrine tn̄ huic opposite fauēdo licз facile solui possit negando ordinem essentialē inter illos gradus .sicut negatur etiam inter ptes linee iō non plus repugnat primo ꝓduci vltimo.⁊ vltīo p̄⁹ ⁊ ecōuerso.tn̄ forte dicī videt̄ ꝙ in eis est ordo essentialis qualis est inter duos vel plures effect⁹ vt cōparantur ad aliqđ tertiū qđ est illoꝝ causa vt inquit Sco. in tractatu de primo p̄ncipio.nā vtrūq; cātum respectu tertij qđ est cā istoꝝ essentialr ordinat̄. ergo inter se. oēs igit̄ gradus eiusdē scie ordinati sunt ⁊ vnus ab alio deriuat̄ sicut etiaз ↄclusiōes eiusdem scie ⁊ talis scia cum sit de numero formaꝝ q̄ sortiuntur spēm per aliquod extrinsecuз iuxta viam.s. Tho. suscipit magis ⁊ minus ſm maiorem vel minorem accessum ad id a quo suscipit spēз.s.a fine ꝓpterea omnes ↄclusiones eiusdeз sciētie distincte ⁊ doctrina ordinaria nate sunte ordine quodam acquiri cum sint cō

nexe ordinez inter se seruantes quis inordinate qlibz pns possit acqri et cognitoe ofusa pterea minor ronis est falsa. Et hic est modus tuedi hanc opinionez quis euasioes solum quasdaz dicat Sco. hiis ronibus pos se dari non tn pot eis ronabiliter respoderi.

Nec ratio Henrici ocludit inqt Scotus cu sic dicebat pncipia pfecti cognoscunt etc. hoc si verz est non ocludit q no sit alius habitus oclusionis tamen intenditur principaliter pp speculationem principii in se que tuc est intensior comuniter qn oclusio ex ipo deducitur q qn in se osideratur sine ordine ad qdcunqz aliud. quod aut in principio dicit q vna scientia est vnius generis subiecti p vnam rationem osiderandi vt accipitur ex primo posterioz quomodo sit intelligenduz tertio apparebit dicendoz.

Propter tercium

quidez huius doctrine Sco. inherendo. primitus determinandum est vtz quot sint scibilia tot sint scientie vel non. deinde ad questionem respondedum.

De primo inter opiniones duas supius adductas quodamodo mediando dici potest qd cum habitus intellectiuus sit qualitas quedam generata et firmata ex frequenti osideratione vel ex vnica pfecta. qnqz etia ad osimilem inclinans respectu oplexi speculandi. duplex potest poni habitus vnus pro prius qui formaliter inclinat ad speculatoez eius tanqz naturalis similitudo ex eius osidoratione derelicta qui est habitus tantum vnius complexi. vt homo est risibilis et hic appellari potest primus gradus vnitatis scientie qui est spei spealissime. Alius est qui virtualiter inclinat ad speculationem alterius in quo tale coplexu virtualr otinet. et hic habitus ad gradum secunduz in vnitate habitus scientifici pertinet in quo collocatur oes habitus qui sunt respectu multoz inclusoru in vna spe specialissima vt homo e risibilis homo est bipes et ceteraz oclusionum et pricipiorum de homine et appellatur gradus generis proximi. potest etiam hic habitus esse respectu principioz proprioz qui sunt respectu multoz inclusoz in vno coi et per ipm in inferioribus otentis vt si in scientia de aiali esset hoc pro principio. animal habz anima sensitiuam. pro oclusione autem animal habet organa sentiendi. aial habet appetitum sensitiuum et ceteraz conclusionum omniuz que per naturaz animalis de singulis animalibus ostenduntur. tam enim respectu spetiei spetialissime q respectu generis est habitus vnus qui est subiecti inplexi siue spei spealissime siue comuuioris tanqz primi ad qd alia attribuutur includens sufficieter omnes veritates oplexas tales scie. et habitus generi correspondens est eque vnus cum habitu speciei spealissime correspondente. nam licet obiectu sit coius non tn minus vno actu intelligendi intelligitur. Et si dicatur cotra qz vnitas habitus est ab obiecto. ergo a magis vno maior vnitas. s minus coe vt spes spealissima e magis vnum ergo etc.

Respondetur q et si coius sit minus vnu in se et magis diuersificatu q minus coe. tn e eque vnuz intelligibile. qz ita vnico et simplici actu intelligendi intelligitur aial sicut homo et ita proprius habitus vtriusqz est eque vnus in se. quod si dicatur itez q habitus eque vnus alio modo includit hic et ibi.

Dicendum q hoc no obstat qz no est alius modus includendi respectu pmorum principioz inclusoz. alia autem [illegible] se sub ratione principioz includuntur. Similiter etiam habitus spei spealissime aliqua includit p se s non primo vt veritate passionis de indiuiduis. et licet indiuidua non tn distinguant hic quantum ibi species. no obstat quia species non sumuntur hic vt differentes. sed vt quasi singularia respectu genis cui accidut differentie specifice inqtum de eis passio generis ostenditur.

Dicendum itaqz primo q loquedo de habitu primo modo potest prima opinio concedi vt quot scibilia tot scientie. et hoc pbat ratio adducta pro hac opinione. idem osten

dunt rationes contra secundam opinionem adducte.

Dicendum secundo q habitum audiendo secundo modo potest esse vnus habitus respectu multorum complexorum. cum enim conclusiones sint in principiis virtualiter et principia sint virtualiter in subiecto nam subiectum includit predicatum in primis principiis et hoc vel essentialiter si sint per se primo modo vel virtualiter si sint per se secundo modo. Et quia sic est sequitur q in hoc subiecto incomplexo quiditatiue cognito virtualiter contineantur principia et conclusiones de tali subiecto. et sic tota notitia que de ipso subiecto nata est haberi. et etiam vlterius que nata est haberi de aliis [illegible] rationem eius siue sint inferiora contenta sub ipso. siue sint aliqua attributa ad ipsum tanquam ad primum. omnia virtualiter continentur in isto subiecto. ita q habitus qui inclinat formaliter ad speculandum tale subiectum secundum rationem quiditatiuam inclinat virtualiter ad omnia complexa predicata. Sed primo ad considerandum de subiecto ipso per se autem sed non primo ad considerandum de aliis per rationem eius. Et ita respectu omnium istorum est vnus habitus virtualis. Prima ergo distinctio scientiarum secundum conclusiones scitas potest esse secundum species specialissimas Sed illa que est secundum subiectum virtualiter continens potest poni distinctio secundum genera proxima. sic intelligendo q in vna notitia subiecti omnes scie primo modo dicte virtualiter contente sunt vnius generis. Sed notitia continens est vna specie sicut et subiectum cuius est.

Et hoc modo potest intelligi illud primi posteriorum. vna est scia que est vnius generis subiecti vel vna species specialissima vel vna genere proximo.

Dicendum tertio q vltra scientiam secundo modo dictam est minor vnitas scie que est respectu multorum vocum et complexorum ad que non inclinat virtualiter vnus habitus subiecti nec primo nec per se vt dicebatur in secundo modo sed tantum in potentia et in vniuersali sicut est habitus inclinans formaliter ad considerandum propria inferiorum de ipsis tantum in vniuersali que videlicet sunt scienda per proprias rationes inferiorum non per naturam communis. et illa vnitas minima potest dici vnitas generis remoti intelligendo simili modo vt expositum est in secundo modo de scia virtualiter que est vna specie. Sed scientie omnes formaliter in ista virtualiter contente sunt tantum vna genere remoto. vt si animal diceretur subiectum vnius scientie in qua cognoscerentur omnia cognoscibilia siue de animali in vniuersali primo et de speciebus eius per se. siue etiam de speciebus primo et vltra istum gradum non videtur gradus vnitatis possibilis in scia. nam quando ponitur scientia de vno primo ad quod alia attribuuntur videtur pertinere ad gradum secundum. nam illud primum non tantum in vniuersali et in potentia sicut in gradu tertio. sed virtualiter includit non tantum veritatem de se. sed etiam de attributis ad ipsam per se. sed non primo. sed non eodem modo per se quo et in gradu secundo quia ibi vniuersale vt medium in quid dictum includit passionem ostendendam de vltimo. sed hic non sicut medium dictum in quid sed sicut extrinsecum et cum causa propter quid respectu passionis ostendende de vltimo.

Unde analogia illa non facit gradum distinctum vnitatis vt videtur. gradus etiam scie qui fit secundum diuersas considerationes videtur posse concurrere cum tertio gradu et etiam secundo. quo modo cum secundo concurrit dictum est. quo modo autem concurrit cum tertio patet quia si de attributo aliquid ostendatur per naturam propriam eius non per naturam primi ad quod attribuitur illud non pertinebit ad scientiam de primo nisi sicut modo tertio. scientia proprie passionis speciei pertinet ad scientiam de genere.

Et nota q hec determinata multum conferunt pro intellectu dictorum in secunda questione primi huius de subiecto scientie virtualiter contentiue. si quis diligenter perscrutetur.

De secundo principali premittendum primo. q Aristo. diuidendo philosophiam speculatiuam in has tres. sermonem facit solum de scientia speculatiua reali que considerat [illegible]

tentiones primas abstractas a singularibus realib⁹ ⁊ dictas de illis in quid. vt excluda tur logica que est de secundis intentionibus que de nulla re prime intentiōis predicātur in quid. Utruȝ autem logica sit practica an speculatiua quesito sequenti fiet manifestum. Sed contra hoc premissum arguit Johannes iandonus sexto methaphisice qꝛ logica ita bene est realis cum consideret entia secundum intellectum.s. sylogismum ⁊ in ductionem que sunt per prolationem in materia exteriori.q̄uis enim dependeant ab intellectu in producendo. hoc non impedit qn sint entia realia. Unde hec diuisio non inuenitur ab Aristo. nec a Commētatore nec ab aliquo viro autentico ꝫ solum in quaternis.

Adhuc methaphisicus est artifex vtilissimus.ꝫ scientia vniuersalissima dat diuisionem vtilissimam.ergo debet dare diuisioneȝ ⁊ artem vtilissimam .quod non esset si tantū modo diuideret philosophiam speculatiuā realem vt Sco. iquit. Uñ pro certo debet ponere diuisionem sciētie speculatiue in tota sui cōitate. Et ē similiter sicut de potestate actiua.v°.methaphisice. vbi dicit ꝙ potentia actiua ē principiū trāsmutādi alterū ⁊c.

Ex quo ↄcluditur ꝙ omni potētie actiue correspondet passiua. dicunt ꝙ loquitur de potentia particularium agentiuȝ.qḋ tm̄ non valet quia cum hec sciētia sit cōissima debet diffinire potētiam omnem actiuam oportet ergo ꝙ dicta diffinitio cōueniat omni potentie actiue aliter nō esset cōissima sic recte ē in proposito.hec ille.

Sed vere doctrine inherendo in qua cōueniunt.s.Thomas super boetio de trinitate.⁊ Scotus in hoc sexto.non est difficile rationes huius boni hominis soluere negando in primis ꝙ logica sit scia realis. ymo est sci entia rōnalis vt Sco. in pncipio pdicamentoꝝ. non tm̄ qꝛ p ratiōeȝ tractatur sicuti ⁊ q̄ libet alia scia.Sed cum hoc etiam qꝛ est de cōceptib⁹ formatis ab actu rōis. ⁊ lȝ cōside ret de sylogismo ⁊ inductiōe que sunt in ꝓlatiōe hoc potius arguit eaȝ ꝑmocinaleȝ q̄ⱥ realem. Sȝ dōm est ꝙ non ↄsiderat de illis vt de ꝓse ꝓrio cōsideratis ꝫ ꝓ quāto cōcept⁹ sunt inmediata significata voces ⁊ quatenus passiones cōceptuum insunt vocibus significatiuis vt signo per naturā significati.

Et licet hec diuisio scie speculatie in realem ⁊ non realeȝ ab Aristo. ⁊ ab Auerro.ñ inueniatur.hoc tm̄ non arguit eaȝ nō esse dādam. locus enim ab auctoritate negatiu⁹ in phia nō est admittēdus nec in aliq̄ scia hūana rōne inuēta q̄uis in theologia supnaturali sit grādis efficacie. Et negeť ꝙ a nullo autentico uiro inuēiatur cum eaȝ ↄcedat .s. Th.c⁹ auctoritas vt dř tāta ē vt nūq̄ⱥ qui eū tenuit inueniať a tramite vitatis deuiasse.⁊ qui eū impugnauit semꝑ fuit de veritate suspectus. Inueniť q̄ⱥ dicta diuisio ↄcessa a Johanne Scoto.cuius doctoris reuerendi ⁊ subtilis intellectum non attingēs idem Johānes iandonus p⁹.ꝓhicoꝝ fateť se nolle reꝓbare doctrinaȝ. Et q̄ⱥq̄ⱥ methaphꝫica sit scia vniūsalissima inť oēs alias que de ente reali ↄsiderāt ꝑp quod diuisiōeȝ vniuersalissimam respectu illaꝝ habet considerare que est illa quaȝ assignat Aristo.nō tamē est vniuersalissima respectu logice cuius ambit⁹ tātus est quantus ⁊ methaphisice cum ens rationis ď quo est logica equipereť enti reali vł nature non eniȝ est aliquod ens nature quin possit cadere ſb ente rationis ⁊ quin sup ipȝ fundari possit intentio secunda vt Scot⁹. in elencis.propter quod negatur similitudo de diuisiōe potestatis actiue quinto methaphisice ⁊ de ea q̄ⱥ hic tradit Aristo.

Premittendum secundo ꝙ Aristo. in diuisione hac loquitur solum de scientia speculatiua proprie sumpta de ea scilicȝ que ex natura rei ⁊ subiecti ordinatur tanq̄ⱥ ad finē in scire tantum. ⁊ non que ordinatur ad scire directiuum in aliquam operationem que non est essentialiter speculatio.per quod excluditur moralis sciētia que large est specu

latiua vt quarto dicendorum apparebit. sicuti et theologia medicine vniuersalis dicitur speculatiua.

Pretermittendum tertio quod Aristo. sermonem facit solum de scientia speculatiua possibili acquiri ab homine lumine naturali intellectus scilicet ex principijs cognitis via sensus quia cognitio nostra oritur a sensu prio posteriorum per quod excluditur cognitio speculatiua de substantijs seperatis quantum ad propria ipsarum vt quarto apparebit dicendorum.

Premittendum quarto quod diuisio quam assignat Aristo. non est per differentias specificas scientiarum quia differentie specifice sunt ignote. sed est penes obiecta prima virtualiter scibilia omnia includentia vel secundo modo vnitatis predicto vel tertio. dum tamen illa scibilia de subiecto tali sciri possint per principia per se nobis cognoscibilia via sensus quia omnis nostra cognitio ortum habet a sensu ex primo posteriorum et hoc voluit Aristo. in littera scilicet quod penes modum diffiniendi diuersum distinguuntur scientie speculatiue. vnde Auerroys ibidem inquit. intendebat Aristo. quod quemadmodum naturalia sunt ista in quorum diffinitione accipitur natura. ita diuina sunt illa in quorum diffinitione accipitur deus. et voluntaria sunt illa in quorum diffinitione accipitur voluntas. querere enim differentiam scientiarum speculatiuarum sine cognitione modi diffiniendi nihil est facere vt philosophus inquit in textu. et causa est quia scientia est effectus demonstrationis cuius diffinito subiecti apud veriores est medium et consequenter principium sciendi. medium enim est virtus totius sylogismi. ij°. posteriorum. Cum ergo habitus et scientie distinguantur per principia vt primo posteriorum probatur. relinquitur quod scientie speculatiue distinguantur per diuersum modum diffiniendi. ita quod modum diuersitatis diffiniendi sequatur diuersitas in scientijs speculatiuis vt concludit .s. Tho. in hoc. vi°. Et quia ad diuersum modum diffiniendi sequitur diuersus modus considerandi ad quem sequitur formalis distinctio consideratorum sequitur quod scientie speculatiue differunt secundum modum considerandi et secundum diuersa considerata scilicet obiecta. et quia distinctio formalis obiectorum sumitur a distinctione diffinitionum. hinc est quod scientie sumunt distinctionem a principijs et vnitatem ab obiectis quamquam etiam differant secundum distinctionem formalem obiectorum.

Dicendum itaque primo quod scientia speculatiua eo modo audita quo in suppositis declaratum est sufficienter ab Aristo. diuiditur et hoc primaria diuisione que scilicet est in inmediate contenta sub diuiso in scientiam naturalem mathematicam et diuinam. quod probatur supponendo in primis vnum. scilicet quod talis diuisio non potest esse in scientias habentes vnitatem primo modo quia ille sunt species specialissime et remotissime a diuiso. sed oportet quod sit in habentes vnitatem secundo aut tertio modo. Istarum autem vnitatum vtraque correspondet vnitati subiecti virtualiter continentis totam scientiam vt dictum est prius. secundum ergo distinctionem talium subiectorum concludenda est talis scientiarum diuisio. quo stante arguitur sic primo. tantum tria sunt obiecta speculabilia proprie realia in genere a nobis ex principijs cognoscibilibus via sensus scibilia. ergo nec nisi tres scientie speculatiue reales patet consequentia ex determinatis. antecedens autem declaratur sic. Ab omnibus speculabilibus realibus potest vnum commune scilicet ens abstrahi qui est conceptus simplicissimus in quo est status. vt Scotus in theorematibus hoc commune habet proprias passiones cuiusmodi sunt transcendentia denominatiua vt bonum. vnum. verum. actus. potentia. ergo de ente est aliqua scientia possibilis quantum ad tales passiones et talis scientia est necessaria nobis quia nostra procedit a communioribus ad propria per philosophorum. Ens autem est obiectum reale quia de rebus dicitur in quid. est etiam obiectum proprie speculabile. quia circa ens inquantum ens non est nata esse speculatio directiua in alia operatione que sit vere praxis et alterius generis a speculatio

ne. Passiones etiam eius ex principiis cognoscibilibus via sensus de ipso ostendi possunt.

Habemus igitur vnū subiectū primū omēs cōditiones habens predictas. ⁊ sic patet pars vna antecedētis.

Ulterius quia habitus in vniuersali non est respectu ꝓpriorū in inferiorib⁹ sub isto vniuersali nisi in potētia tantū ⁊ ſm quid. ad hoc ꝙ intellectus circa alia speculabilia pficiatur oportet inferius descēdere querendo subiecta speculabilia specialia. Sub ente autē finito ⁊ limitato prima diuidentia occurrūt decem generalissima de quibus ex principiis notis via sensus nō sunt alie passiones demōstrabiles ꝙ̄ transcēdentes. ideo nullū illorū est subiectū alterius sciētie a metaphisica. cui⁹ tamē nullū illoꝝ est subiectū primū. Quod si oportet vlterius diuidere ad inueniēdū subiectū alic⁹ scie nō oportet ꝓcedere diuidendo aliquod genus accñtis. nā eorū quodlibet ⁊ cuiuslibet illorū quelibet species virtualiter in aliqua specie substantie mediate vel imediate cōtinet̄. Et ita quodcunq̄ illorū poneret̄ pro subiecto licet forte haberet aliquā passionē de se scibilem nō esset tamē primū subiectū. quare prima sciētiarū speculatiuaꝝ realiū diuisio penes nullā illorū est sumēda. oportē ergo diuidere substantiā precise vt subiectū primū habeat̄ alterius sciētie a metaphisica. diuisa autē substātia p corpeā ⁊ incorporeā. alteꝝ mēbrū. s. incorporea que est substantia dicitur ad metaphisicā pertinere. Cuius ratio est quia si substātia incorpea habeat passiones ꝓprias sibi primo inherētes nō tamē nobis scibiles via sensus. sed sic sole passiones entis sunt de ipsa note. Unde verum est quod illa substantia est subiectum alicuius sciētie speculatiue possibilis intellectui potēti cognoscere ipsā sub ꝓpria ratōe. sed non nobis. restat ergo substātia corporea cui absolute cōsiderate primo inest quātitas continua vel ſm aliquos discreta ⁊ mediāte quātitate omnia que cōsequūtur quantitatē vt relationes fundate super quantitatem. ⁊ etiam qualitates quarte speciei. ⁊ quia ille passiones sunt de ipsa cognoscibiles ex pncipiis notis via sensus. sequitur ꝙ ipsa potest esse ⁊ est subiectū sciētie speculatiue possibilis a nobis alterius a metaphisica ⁊ vocat̄ mathematica que licet dicat̄ de quāto aut quātitate ideo est quia mathematica nō multū compat quātitatē ad substātiā corporeā sed posteriores passiones ad quātitatē que est prima passio. ⁊ qz illa nata est inesse sbiecto quasi supponit̄ vt ratio subiecti. tamen secundum veritatem primū subiectum virtute continens omnia est substantia corporea. ⁊ sic patet scđa pars antecedētis pncipalis

Ulterius eadem substātia corporea non cōtracta ad inferiora. ſ3 alio modo cōsiderata. s. inq̄ntum habens formam que est pncipiū determiate opationis ⁊ motus ⁊ qetis habet multas passiones sic sibi inherentes ⁊ scibiles quo ad viam sensus. ergo quo ad istas passiones est alia scientia speculatiua que dicitur phisica siue naturalis ⁊ sic patē tertia pars antecedentis.

Preter autem istas tres nō potest inueniri alia sciētia speculatiua que nō sub aliq̄ illaꝝ ɔtineat̄. puta si sit de sbā iferiori vł in aliq̄ illarum includatur puta si sit de aliquo accidente. ergo sunt tantū ille tres primo diuidentes scientiam speculatiuam penes tria subiecta habētia cōditōes supius expressas

Ex quibus sequitur ꝙ si scientia speculatiua diuidat̄ penes obiecta prima qualis presens extat diuisio taliter diuisio poterit procedere. Sciētia speculatiua alia est ꝺ cōceptu cōīssimo per se primo passiōes hñte s. de ente. ⁊ alia ē ꝺ ɔceptu min⁹ cōi p̄ passiōes hñte. ⁊ lȝ primo excludit omne accidēs intelligendo sic ꝙ primo habens passiones non sit alterius passio.

Ulterius secundū mēbrū sbdiuiditur in scientiam de substātia incorporea que nō est

nobis possibilis pro statu isto ⁊ in scientia3 de substātia corporea inquātu3 sic ⁊ sic con/ sideratur.

Nosce tamē oportet q scientia de ente q̄ est metaphisica nullā passione3 alicui⁹ inferioris ente cōsiderat. ⁊ hoc sub pcisa ratōe illaru3 ⁊ propria. sed tantu3 passiones entis primo de ipso ⁊ per se de quocūq inferiori. Et ex hoc patet necessitas ⁊ vnitas vni⁹ scientie speculatiue que est prima ⁊ de primo subiecto scilicet de ente que est vna genere p primo iuxta secūdu3 gradum vnitatis dicte. qr quātūcunq obiectū incōplexū sit cōe ei⁹. tñ ē vn⁹ hitus spē sicut ⁊ actus intelligendi. Nō enim est ens minus vnu3 intelligibile q homo licet sit minus vnū in re. ⁊ p ɔsequens illa incōplexa que in habitu entis virtualit̄ includunt̄ inquātu3 sic inclusa tantam vnitate3 habebūt quāta3 ⁊ inclusa in habitu hominis. Est ergo metaphisica sciētia vna 2° mō vnitatis nō potēs cōtineri cum aliqua alia sicut ps alicui⁹ eiusde3. nec potens in se cōtinere cognitionē aliquoꝝ nisi que cognoscūtur de aliis inquātu3 entia.

Sed dubiū incidit. qr si metaphisica sit sciētia vna tātu3 secūdo mō vnitatis. cū ta3 mathematica q phisica habeāt vnitatē tantu3 tercio mō cū vtraq sub se cōtineat multas sciētias vnas. tercio mō sequit̄ q multe erūt plures sciētie primo eque diuidētes scientia3 speculatiua3 eade3 vnitate qua metaphisica eam diuidit.

Amplius substātia corporea in se virtualiter cōtinet passiōes mathematicas ⁊ naturales. ergo pprius habitus eius formalr̄ est virtualr̄ hitus vtrarunq passionū. ⁊ ita mathematicus ⁊ naturalis erūt vni⁹ generis.

Adhuc sequit̄ q for. erit subiectū vnius hitus v̄tualr̄ ɔtinētis oia. nā inferiora sicut ɔtinēt supiora ita ⁊ passiōes eoru3.

Ad primū illoꝝ dicēdu3 q l3 metaphisica sit vna specie tñ ē obiecti ita cōis q si ad eā ptinerēt q̄cunq hñt vnitatē tercio mō minus ess3 cōfusa. Alie āt due lic3 sint tñ vne tercio mō tamē obiectū eoꝝ est min⁹ cōe. iō ɔsiderādo oia ad que illud obiectū se extendit. s. in vl̄i nō est tanta ɔfusio qn ⁊ in se habeāt illa3 sufficientē vnitatē ⁊ ab aliis distinctōe3 pcipue cū pricipia de tali cōi subiectō oñdant̄ de inferiorib⁹ non tm̄ passiōes talis cōis sed etiā pprie. vt p3 ɔceptōes positas in primo geometrie q̄ ad ɔclōnes speciales adducūtur silr̄ in nāli scia. Vñ pter gn̄alitatē taliū principioꝝ et extēdentiū se ad conclusiōs spēales l3 nō sine pricipiis spēalibus pōt tam mathe^{ca} q phisica dici aliquo mō vna 2°. nō tñ 3°. S3 ɔtra ita in metaphisica prin^{a} vl̄ia de ente extēdunt̄ ad oñdendū mltas ɔclōnes spēales de entib⁹ spēalibus.

S3 respōdendo cōcedi pōt q illa extēsio principioru3 vniuersalium ad conclusiones speciales non sufficit ad vnitatē secūdo modo sed tantu3 tercio modo. quia principia illa in potentia includunt conclusiones speciales. Tot ergo scientie eq primo diuidentes scia3 ɔtra metaphicā q̄. s. sūt sb mathematica phisica inueniūt̄ vne 2° sic̄ et est me^{ca}.

Ad 2^{m} dici pōt q si ponāt diuerse rōnes reales in sba corpea f3 q̄s includit illas passiōes ⁊ illas. tūc pōt poni subiectū metha^{ce}. ⁊ phisice inquātū sumit̄ sb hac ⁊ illa rōne. ⁊ tūc hitus ei⁹ qditatiu⁹ inclinat ad ipsu3 sic ⁊ alius sic. S3 ɔtra vn⁹ hitus īclinat ad ɔsiderādu3 ide3 subiēm neutrā rō3 determinādo. s vtrāq includēdo vt habit⁹ de albedine inclinat ad ɔsiderādu3 ipsa3 ta3 vt hēt gen⁹ q vt h3 drīa3.

Hoc argumētu3 multu3 cōcludit q duo mēbra diuisionis. s. mathematica ⁊ phisica nō sint diuersa quātu3 ad secundū modum vnitatis. forte q habitus ille est habitus mixtus.

Ad terciu3 dicendu3 q sciētia est de illo subiecto de quo primo scitur quod scit̄ non de quo per se ⁊ non primo ⁊ passio supioris nulli inferiori inest primo. sed tantū per se.

Post g° lōga3 inquisitō3 nō video vt inquit Scotus h⁹ diuisiōis sufficiētiā p aliq̄

rationem necessariam posse ostendi. sed placuit diversis auctorib⁹ circa diversa ibidã speculari ꝛ tot sive cõsideratõi subdere quot videbant̃ aliquaꝫ cõvenientiã in principijs ꝛ illo modo considerandi habere. cum tam̃ multoꝝ cõsideratorũ ab vno vt a geometrico possint esse multi habitus nõ tamẽ primo modo ꝫ secũdo mõ ꝛ nõ vnus nisi 3° modo. Intelligendum autem ꝙ licet obiecta penes que distinguũtur tres sciẽtie predicte sint ꝫm sub ꝛ supra ordinata. habit⁹ tamẽ sunt simpliciter distincti ita ꝙ nullus aliuꝫ includit. quia quilibet habitus inclinat ad ꝓpriũ obiectũ sub ꝓpria ꝛ pcisa rõe sumptũ. ꝛ sic extraneat̃ alteri. Et si ex ꝭ inferat̃ ꝙ ꝫm hoc ꝓpõ me^ca nihil ꝓbat in phica. rñuo ibi ingrat̃. Et ex hac distinctõe sciẽtiar penes obiecta prima patet causa illius distinctionis quam ponit Aristoteles in littera scilicet penes modos diffiniendi. ideo enim metaphisicus diffiniẽdo oĩo abstrahit ▪ matia. qꝛ sicut ens quod primo cõsiderat ita ꝛ qđlibet inquãtuꝫ sub eius ꝯsideratõe cadit nõ includit materiaꝫ ꝫm ꝙ vult Avic. pᵒ metaphisice. Mathematica v̇o qꝛ cõsiderat substãtiam corporeã sub tali cõceptu secunduꝫ quẽ includit principia ꝓpria quãtitatis ꝛ ita necessario requirit materiã licet nõ vt principiũ potẽtiale sive mobile. ideo mathematicus sic diffinit ▪ materiã nõ inquantuꝫ principiũ motus. phisica vero cõsiderat substantiaꝫ corporeaꝫ inquãtuꝫ in ꝯceptu queꝫ de corpe habet includũtur pricipia motus ꝛ opatõis. ideo ꝑ materiã sic diffinit nõ ꝙ motũ ponat in diffinitõe. qꝛ ille est passio apud eum sed materiaꝫ ꝫm cõsideratõeꝫ cõtractã ꝫm quaꝫ est pricipium motus.

Assignat̃ quoqꝫ ꝛ alio modo illaꝝ scientiaruꝫ distinctio vt. s. Tho. super Boetio de trinitate qõe penultima articulo pᵒ. opoꝛtet sciẽtias speculabiliũ dividi ꝫm differẽtias speculabiliũ inquãtuꝫ speculabilia sunt. Speculabili auteꝫ quod est obiectũ speculative potẽtie aliquid cõpetit ex parte intellective potẽtie ꝛ aliquid ex pte habitus sciẽtie qua intellectus pficit̃. Ex pte quidẽ intellcũs cõpetit sibi ꝙ sit immãle quia ꝛ ipse immãl est. ex pte v̇o scie cõpetit sibi ꝙ sit necessariũ qꝛ scia est ꝺe necessarijs vt ꝓbatũ est primo posterioꝝ. omne autem necessariuꝫ inquãtũ hmõi est immobile. qꝛ oẽ quod movet̃ inqꝫtuꝫ hmõi est possibile esse ꝛ nõ esse vel simplr̃ vel ꝫm quid. Sic ergo speculabili qđ ẽ obiectũ scie speculative ꝑ se ꝯpetit sepatio a motu ꝛ materia. Vñ ꝫm ꝙ scie diversimode sepant̃ a materia ꝛ motu scie speculative distinguũtur. quedaꝫ ergo speculabiliũ sunt que dependent a materia ꝫm esse. quia non nisi in materia esse possunt. ꝛ hec distinguũtur. quedaꝫ eñi sunt que ꝺpendẽt a materia ꝫm esse ꝛ intellectũ sicut illa in quoꝝ diffinitõibus ponit̃ materia sensibilis. sicut in diffinitõe hoĩs oportet accipe carnẽ ꝛ ossa. ꝛ ꝺ his est phisica sive sciẽtia naturał. quedã v̇o sunt que ꝗuis ꝺpendeant a mã ꝫm esse non tamẽ ꝫm intellectũ. qꝛ in eoꝝ diffinitõib⁹ nõ ponit̃ materia sensibilis sicut linea ꝛ numerus. ꝛ ꝺe his est mathematica. quedaꝫ vero speculativa sunt que nõ ꝺpẽdent a materia ꝫm esse sed sine materia esse possunt sive nũquã sunt in materia neqꝫ in materia esse possunt sicut ꝺeus ꝛ angelus. sive in quibusdaꝫ sunt in materia ꝛ in quibusdã nõ. vt substãtia qualitas potentia ꝛ actus. ꝛ ꝺe his omnibus est scientia divina sive theologia q̃ alio noĩe dicit̃ metaphisica quasi transphisica. hec. s. Thomas.

Assignat̃ etiã distinctio alio modo vt ꝙ metaphisica est circa maxime intellectualia mathematica circa ymaginabilia. naturalis circa sensibilia. quod intelligit̃ ꝫm quãdam appropriatõeꝫ. omnis eñ sciẽtia est circa intellectualia. sed metaphisicalia nec in vniũsali aut in singularib⁹ sunt ꝓprie sensibilia. sic̃ nec entitas nec vnitas. nec illa entitas vł vnitas liceꝫ ex sensibilibus cognoscãtur mathematica in singularib⁹ ꝛ nãlia sũt ymaginabilia. sed mathematicalia nõ sunt sensibibilia primo licet per se. naturalia primo liceꝫ non motus nec quies.

Alia assignatur distinctio penes gradus certitudinis. sed nec precedens multuz probat nec ista. quia quelibet est ex principijs necessarijs et ad conclusiones necessarias.

Propter quartuz quidez huius. Ad primū dicendum q quia logica nō est scientia realis que hic diuidit̄ ideo nihil ad propositu3 de ea. que vtru3 sit speculatiua an practica quesito manifestabitur sequenti.

Ad cōfirmatōe3 de morali scientia dicēdu3 q omnis habitus cognoscitiu9 circa obiectū opabile ex natura sui et obiecti est directiuus in opatōe3 licet nō ex vsu habeat. sed aliquis est directiuus incōplete et quasi a remotiori sicut q est circa magis vniūsalia aliquis magis perfecte et de ꝓpinquo sicut qui est circa magis pticularia. actus eni3 sūt circa singularia primo metaphīce. et hoc maxime cōplete ille qui est acquisitus per act9 circa singularia. Unde experientia magis dirigit in opando q̄ ars sine experientia primo metaphisice. Et sic habitus incōplete dirigens compatiue et large pōt dici speculatiuus. quia ex se nō sufficit ad dirigendū sine pticulari determināte et applicāte. et sic poss3 moralis sciētia dici speculatiua sed non proprie sicut hic sumit̄ speculatiua. nec moralis sciētia est prudentia. quia licet moral' sit directiua circa agibilia et de se sit sufficiens ad dirigendu3 circa illa non tamē perfecte et immediate et in pticulari qualis est prudentia. et talit̄ audiēda ē prudē° diffi°. vi°. ethicorum

Sed cōtra solutōe3 hanc instat̄ quia illa data videt̄ sequi q Aristo. in. vi°. ethicorū insufficiēter enumeret habit9 cognoscitiuos quia moralis scientia sub nullo illorum quos ibi ponit videtur cōtineri. Responsio iuxta Henricū de gandauo ponēte3 eundē habitū qui dirigit in vniuersali et in particulari tantū differente3 ſm magis et min9 eunde3 tamen sibi in essentia q philosophus ibidē sb prudentia cōprehendit sciētia3 morale3 tanquā imꝑfectū sub pfecto. et cōuenientius ibi posuit habitū pfectū. quia perfectus est magis virtus intellect9 de qua ibi intendit.

Aliter tamē dicendu3 esset apud eos qui tenēt q licet habit9 sit practicus ex rōe formali obiecti quod est opabile nō tamē intellectus est practicus nisi ad cōsiderandū motus ex appetitu finis et cōsideratōe3 sua3 ordinans ad opus quod philosophus ibi distinguit habitus intellect9 speculatiui et practici. qꝛ Aristo. dicit ibi mētis speculatiue et practice. mens autē sumit̄ ꝓ intellectu. et consequēter q moralis scientia licet sit habitus practicus est tamē intellectus speculatiui. habitus eni3 qui respicit opabile in vniuersali est intellectus speculatiui. et ille qui respicit opabile in pticulari est intellect9 practici.

Secūdu3 ergo hāc opinione3 videt̄ esse dicēdu3 q sciētia moralis cōtinet̄ sub scientia speculatiua cu3 sit habitus intellect9 speculatiui.

Ad secūdu3 dicēdu3 vt. s. Tho. sup Boetio de trinitate vbi supra ad sextu3 q q̄uis subiecta aliarum sciētiarum sint partes entis qd est subiectū metaphisice. nō tamē oportet q alie sciētie sint partes ipsius. nam vnaqueq3 sciētia accipit vnā parte3 entis ſm speciale3 modu3 cōsiderandi alium a modo quo considerat̄ ens in metaphisica. Unde ꝓprie loquendo subiectū aliarum scientiaru3 non est pars subiecti metaphisice. Sed hac ratione cōsiderata ipsa est specialis sciētia alijs condiuisa. hec sanctus Thomas.

Ad cōfirmationē dicendu3 q scientia sapientia et intellectus sunt distincti. vi°. ethicoru3 ſm q sunt virtutes nō autem ſm q sunt habitus vt prehabitu3 est.

Ad terciū dici potest q vtiq3 opus est vt ſm aliquā entis diuisionē sciētia speculatia diuidatur sed non ſm quālibet. magis enim diuersificat̄ philosophia speculatiua penes modu3 abstractōis q̄ penes diuisionē entis in decem predicamenta. ideo diuisio philosophie sumitur secundu3 diuisionē entis abstrabibilis vt abstrabibile est.

Constat autē3 q ſm diuisionem entis ſm

possunt cognitiones multorū pdicamētorum vt actionis et passiōis et qualitatis in eodē modo abstractionis cōuenire.
Quare Robert⁹ Lincoñ. de ortu sciaꝝ nō sunt distincte sciētie speculatiue pens genera nec debēt qz nec possunt. sicut enī qtitas nō est res ita vna vt sufficiat esse subiectū vnuz scie sic nec qualitas neq₃ relatio et forte multo minus. nō enī vniuocant oēs modi qualitatis aut relatōis in aliquo genere q sit res vna naliter piacēs et pcedens oēs vt sup illā posset fundari sciētia. Itē quedā pdicamēta potius sunt habitudines reꝝ q vere res. pter quod sciri habēt et doceri p res quaꝝ sunt habitudines. et cū illis cuiusmodi sunt relatio quādo vbi et huiusmodi. ideo philosophi antiqui non distinxerūt sciētias penes genera pdicamētoꝝ nec potuerūt cōgrue nec debuerūt pprie. sed viā aliā elegerūt rectiorē et compendiosiorē distinguētes sciētias speclatiuas penes hoc q est esse in motu oīo et sepatū a motu oīo et mediū inter hec. sicut Aristo. vi⁹. metaphisice. hec ille.

Ad cōfirmatōeē dicēdū q falsū assumitur innitēdo doctrine. Scoti. s. q quantitas sit subiectū scie mathematice vt dictū est in tercio principali. qz quātitas nō ostendit in esse substantie corpee. sed quasi manifestum supponit. et de substātia corpea nō ostendit aliquid in mathematica nisi p nām quātitatis tanq prime passiōis. ideo videt esse qsi ratio subiecti illius scie et quasi ponit subiectū lz sit ibi passio. qz includit in subicto priori vt ibi dictū est.

Sed positōē hāc magis declarādo dubiū incidit quare hoc mō de sba corporea ē sciētia specialis p rōnē quātitatis vt prime passiōis ei⁹ et nō sic de aliis accntib⁹. Dōm q rō est qz quātitatē cōsequūt multa que p ipsā insunt subiecto eius et per ipsā de illo sunt scibilia ex pricipiis notis via sensus nō sic p alia gña accñtiū. tamē qualitas qtum ad tres primas spēs aut saltē quantum ad terciā speciem qsi simili modo potest poni se habere in scia nāli. nisi q in illa sciētia etiā quātitas aliquo modo cōsiderat nō absolute sed vt cōtracta ex secūdo phisicoꝝ. Cōsiderat etiā forma substantialis determinata que est principiū determinatōis qtitatis ex 2⁹ de aīa. omniū natura cōstantiū et etiā qtitatū naturaliū. ita q mathematic⁹ p ratōē substantie corpee siue in cōi siue in pticulari quasi nihil cōsiderat. sed oīa p rōēz qtitatis que est pria passio. nālis autē p rōē substātie hñtis formā determinatā sbalē que vere est natura siue in vli siue in pticulari cōsideret tanq p primū mediū si essz pptē qd tradita hēt oñdere dterminatā qtitatē ò tali sba et ēt qlitatē tercie spēi. et per illas duas primas passiōes quaꝝ neutra alterā oñdit lz hēant ordinē inherēdo substātie corporee oñderent oēs passiōes posteriores de substātia naturaliter.

Ex quib⁹ infert Scot⁹ q valde incōueniēter videt mobile poni formal ratio subiecti in phisica cū sit passio remota valde. prius enī supponit q substantia sit quanta quātitate determinata q q sit mobilis secūdum qtitatē. qz quātitas in cōi abstrahit a motu. Prius etiā q sit qualis qualitate tercie speciei q ostendat mobile ſm qualitatē qz in illa sola specie est motus alteratōis pprie ex. vii⁹ phicoꝝ. pri⁹ etiā q oñdat corpus esse mobile localiter ostenditur hre vbi determinatū quod supponit quātitatē determinatā et silr qualitatē si accipiat hoc determinatū qtū ad differētiā aliquam certam positōis. quia talis determinatio sequit qualitatē naturalē vt grauitatē deorsum leuitatē sursū. vel neutralitatē per quā intelligitur qualitas celestis ignota ppriū vbi celorum intelligunt illa prius ostendi esse q ta qualia et vbicata actu vel aptitudiē. Sic enim intelligende sunt cōclusiones demōstrationū non autē de actuali existentia.

Sed dubiū est quomodo saluabit Aristo. qui videtur dicere in littera quod in ratione naturalium cadit motus. et Auicenna primo metaphisice quod est de ente mobili. et multa dicta similia inueniūtur.

Respōdeo mobile significat aptitudinē ad motū que aptitudo inest substātie phisice ex pricipijs ꝓprijs substātialibꝰ ita ꝙ illā de terminatōē nō ponit motꝰ quocūqꝫ sumptus ꝓpria ratio formal subiecti i phisice. ꝫ tantū cōtrahit corpꝰ ad ɔsideratōē sui ꝗtum ad principia ꝓpria inquātū principiat motū. ⁊ sic excludit cōsideratio corpis ptinens ad metaphisicam.

Ad quartū principale patet ex dictis in determinādo questionem.

Ad cōfirmatōē primā dicit ꝙ differenter cōsiderat de quātitate naturalis ⁊ metaphisicus ⁊ etiā mathematicus. nā metaphisicus cōsiderat de ea inquātū ens ⁊ vnū de primis ptibus entis. natural vero prout est ɔiuncta formis nālibus tā substātialibus ꝗ accnītalibꝰ motibus ⁊ trāsmutatōibꝰ. Mathematicus autē abstrahēdo intellectū ab omnibus pdictis essentiā primā ꝗtitatis ⁊ suaꝝ partiū. ⁊ pdicata in primo ⁊ secūdo modo dicēdi perse. ideo nulla istaꝝ supfluit

Ad secūdā dicēdū ꝙ non est necesse diuisionē etiā essentialē ⁊ primā generis esse in duas differētias nec in duas species. Et cū cōuincebat istud p naturā cōtrarietatis. dicēdū ꝙ diuisio talis vtiqꝫ est inter opposita ⁊ cōtraria nō tamē ꝓprie sed transumptiue. talia vt inquit Scotus in postpdicamētis. ⁊ hec oppositio forte est intentio quedā cōis omnibus disparatis. ⁊ hoc voluit Arist. primo phisicoꝝ ⁊ .xº. metaphice differentie generis sunt cōtrarie idest disparate. Et hoc cessat instantia Johis Jandoni in secundo principali adducta. qua alibi ⁊ pcipue in secūdo celi credidit tanꝗ ex fundamēto. intelligentias nō esse in predicamēto.

Ritur quarto

ꝗstio vtrum logica sit scīa practica an speculatiua. Et arguit primo ꝙ sit practica. Ois habitus actiuꝰ est practicꝰ vt satis cōstat. sed tā logica ꝗ rethorica sunt huiusmodi. de rethorica patet primo ethicorū Aristo. eā appellat virtutē quādā vbi Cōmētator Eustachius inquit ꝙ est quedā virtus ⁊ quedā potētia. Et de logica pbat. qz rethorica est assecutiua dyaletice. si ergo rethorica est habitꝰ actiuꝰ multo magis logica ⁊ dyaletica.

Adhuc bitus qui nō caret respectu prioritatis ⁊ cōformitatis nō est simplr speculatiuꝰ. qz iste vident ɔditōes habitus practici sed logica est huiusmodi. quod pꝫ primo de prioritate. qz incōueniēs est simul ꝗrere sciam ⁊ modū sciendi idest logicā. vt phus 2º metaphice. Et Auerroys ibidē. ꝓpter quod logica pcedit scietificā noticiā oim aliaꝝ sciētiaꝝ. De conformitate autē patꝫ qz oēs alie vtunt logica ⁊ p eam regulant.

Ampliꝰ bitus cuiꝰ finis ꝓpriꝰ nō est actꝰ ꝓprius est habitꝰ practicꝰ. sed logica est huiusmōi cū ordinet ad alias scias ergo ꝛc.

Adhuc habitꝰ qui extēdit ad actus alterius habitus est practicꝰ. qz intellectꝰ extēsione fit practicꝰ. sed logica est hmōi ergo ꝛc.

Ampliꝰ habitꝰ qui diuidit in docentem ⁊ vtentē est practicꝰ sicut patet etiā de medicina. huiusmodi est logica ergo ꝛc.

Adhuc nullus habitꝰ speculatiuꝰ facit suū obiectū. qd pꝫ p drīā positā in hoc sexto. inter habitus speculatiuos ⁊ actiuos. sed logica facit obiectū suū. format eni oōes conceptuū expressiuas ⁊ silogismos ⁊ huiusmodi que sunt subiectū in logica.

In oppositū arguit logica est sciētia cuiꝰ finis ex natura scie est pcise speculari ⁊ non est directiua ex se in aliqꝫ opatōe alia a speculatōe. ergo logica est speculatiua. ɔña ptꝫ ex dictis in primo principali quesitu prioris ⁊ añs satis liquet. Unde Aug. viijº. de ciuitate dei. Rational phia que est logica sub cōtemplatiua phia vel speculatiua cōtinet.

Propter primum

qdē huius sciēdū ꝙ logice nomē equiuocū vt Hugo de sco victore i suo didascalicon ꝗuis ipse forte i alijs non sit alicꝰ auctoritatis. vt inqt. s. Tho. i 2ª 2ᵉ qōe qnta. Suitur n. a greco noie. nā logos apd eos sigt smōē

Et ideo apud illos est equiuocũ.quar apud nos logica vno mõ est sciẽtia sermocinal'. ꝛ sic cõphendit grãmaticã ꝛ rethoricã ꝛ logicã ꝓprie dictã. Alio mõ est sciẽtia rationalis ꝛ sic est vna triuialis sciẽtia diuisa cõtra grãmaticaꝫ ꝛ rethoricam. de qua intẽdentes vt Robert⁹ licoñ. sic diffiniam⁹. Logica ẽ scia de rõcinatõe docẽs modũ inuestigãdi vitatẽ ignotã circa thesiꝫ vel circa qõꝫ phicaꝫ Unde Alfarabius de diuisiõe sciẽtiaꝝ. Ars dyaletice in sũma dat canones quoꝝ proprietas est rectificare rõeꝫ ꝛ dirigere hoiem ad viã rectitudinis ꝛ ad veritatẽ in omni in quo possibile est vt errõ cadat ex rõcinatis. Quid autẽ sit sciẽtia practica aut quid speculatiua qõe innotuit vltia pmi metaphice.

Propter secunduꝫ quidẽ huius senserũt philosophãtiuꝫ q̃plures ꝓpter inantea rões adductas logicã esse sciẽtiaꝫ practicã vt Petro aureolo imponit' cui cõsentit Johs Jandonus in hoc sexto. ꝛ Johes buridan primo hui⁹. ꝛ bon⁹ ille gratiadeus in principio logice sue. quod astruit rõe Jandoni tali. logica nõ est sciẽtia speculatiua erit ergo practica. assumptũ deducit' ab eo sic. phia speculatiua est de talib⁹ que nõ pducũtur ab hoie p cognitõeꝫ regulantẽ ꝛ p electõeꝫ inclinanteꝫ. sic eni exponit' illud dictuꝫ coiter q finis speculatiue pcise est veritas ꝛ nihil vltra apponere. qꝛ nõ intẽdit pductionẽ sui scibilis p cognitiõeꝫ sui directiuaꝫ ꝛ p electionẽ inclinãteꝫ. sciẽtia enim que est de celo nõ est vt homo faciat celuꝫ vl' eligat qꝛ nũquaꝫ posset facere nec eligit facere ꝛ hoc patet auctoritate Eustachij. vi⁹. ethicoꝝ. Sed logica est de talib⁹ q̃ pducũt' ab hoie p cognitõeꝫ dirigentẽ ꝛ p electõeꝫ inclinãteꝫ. qm̃ ipsa ẽ de rõcinatõe ordinata in tali forᵃ q p ipaꝫ ðuenit' a cognitõe noti i ðgnitõꝫ ignoti. ꝛ illa rõcinatio est vt silogism⁹ in mõ ꝛ in figura fit ab intellectu p cognitionẽ dirigẽtem. s. per regulas declaratas in logica facit intellectus silogizatõeꝫ in tali modo ꝛ in tali figura ꝛ eligit hoc facere sic magis q̃ aliter. qꝛ magis in prima figura q̃ in alijs ꝛ in primo mõ sic possit q̃ in alijs. nullus. n. dubitat qn vnus modus sit eligibilior altero. sicut vn⁹ modus demõstrandi est eligibilior alio. vt pꝫ primo posterioꝝ. ꝛ tunc facit silogismũ extra in aere aliqñ entimema. aliquãdo inductõeꝫ ꝛ aliqñ demõstratiõeꝫ fm q aliter ꝛ aliter inclinat'. vel fm q materia subiecta requirit. quare ꝛc.

Et si cõtra euꝫ instet' qꝛ logica est ꝓpter scire. ergo est speculatiua. Rñdet ipse negãdo ðñaꝫ. qꝛ lꝫ ipsa sit ꝓpter scire practicũ nõ tñ pp scire speculatiuũ qd regreret' ad arguenduꝫ eã speculatiuã. Ad hoc eniꝫ q scia sit speculatiua nõ sufficit q ipsa sit propter scire. sed requirit' q scibilia que cõsiderant' in ea nõ sint pducibilia ab hoie p intellectũ dirigentẽ vel p electõeꝫ inclinãtem. Et p oppositũ idem dicatur de practica.

Et si iterũ instet' qꝛ si logica sit practica. aut ergo actiua aut factiua. patꝫ diuisio hec vi⁹. hui⁹. ꝛ. vi⁹. ethicoꝝ. non factiua qꝛ tunc esset mechanica. nec etiã actiua. qꝛ vel esset yconomica vel monastica vl' politica. quod nõ est dicendũ vt oẽs ðcedũt. Rñt q logica est practica ꝛ pticipat vtranꝗ diuersimode tamẽ. fm eni q p logicã hõ dirigit' ad opanduꝫ in mẽte nihil exteri⁹ exprimẽdo. sed ordinãdo in mẽte silogismos ꝛ inductiones ꝛc. in qbus p logicã dirigit' vt qs experit' in se sic dicit' q est actiua. qꝛ talia opata remanẽt in opante. Sed inqñtuꝫ dirigit hoiem ad faciendum exteri⁹ proferendo silogismos inductiones ꝛc. magis sic q̃ aliter sic est factiua. quia talia opata trãseunt in mãꝫ exterioreꝫ nec remanẽt in agente. Uñ nos dicimus pueris quottidie dũ volum⁹ expiri vtrũ logicaꝫ sciant fac mihi silogismũ in tali modo ꝛ in tali figura quod nõ esset nisi esſꝫ factiua Et tũc ad pbatõeꝫ cũ dicit' si est factiua ergo mechanica. ðña est neganda. qꝛ nõ omis factiua est mechanica sed solũ factiua nõ liberalis dicta banausa cuiusmodi non est logica cũ p eã corpus non maculet' in faciẽ⁹ silogismũ nec intellcũs ꝓpter hoc deprimat'.

Et cũ vlterius arguebat̃. qꝛ si est actiua ergo yconomica politica vel monastica. negãda est cõsequẽtia.qꝛ hec nõ est prima diuisio scientie practice actiue.ymo primo debet diuidi per realem ꝛ rationalez.realis autez actiua in illas tres diuidit̃. rõnalis võ actiua cõtinet gramaticã logicã ꝛ rethoricã. Et si queratur ab eo vnde habetur hec diuisio practice actiue in realez ꝛ rationalem. Respondet querendo vnde habetur illa diuisio ꝙ speculatiua quedã est realis q̃daz rationalis qꝛ hec non habetur ex fundamẽtis Aristo.illa vero sic qm̃ actiua realis est õ illis que sunt ꝓducta nõ a ratiocinatione.s.de virtutibꝰ dirigẽtibus appetituz.vt patet in philosophia morali

Ratõs autẽ iste quãtuz cõuincãt tercio apparebit dicẽdoꝝ.

Posuerunt aliĳ ꝙ logica nec sit practica nec speculatiua sed organica. quod rõibꝰ ꝛ auctoritatibꝰ astruũt. Aristo.nãq; primo topicoꝝ diuidit ꝓbleumata ꝙ quedã ordinant̃ ad scire tantũ sicut vtruz mũdus sit eternꝰ ꝛ ista sunt speculabilia. alia võ ordinãtur ad eligendum alia ad fugiẽduz tantũ ꝛ ista sunt opabilia. Alia sunt organica pp neutruz solum ꝫ propter vtrunq;.

Adhuc rationibus id cõfirmant illa sciã q̃ adminiculatur sciẽtĳs aliĳs taz practicis ꝙ speculatiuis neutra illaꝝ ẽ· ꝫ organica. qua enim ratiõe essꝫ practica eadem ratione essꝫ speculatiua.ꝫ logica ẽ huiusmõi vt Simplicius in predicamẽtis ꝛ Cõmẽtator prĩo phisicoꝝ ꝛ viĳꝰ.methaphẽce.logica vtitat̃ in omnibꝰ scientĳs inq̃tum est instrumẽtuz distinguen di verum a falso.

Sed hic modus licꝫ diligenter auditus defendi possit videt̃ tamẽ cõtra Aristo.sexto ethicoꝝ vbi phiam diuidit in practicam ꝛ speculatiuam ita ꝙ non est alia diuisio põr ista.quam etiã innuit iĳꝰ.methaphẽce cũ inquit ꝙ sciẽ speculatiue finis est veritas.practice vero opus.nullaz enim aliã diuisionez priorem ista intẽdit. debet enim illa diuisio esse vniuersalissiã ꝛ cõmunissima quam tradit phẽs vniuersalissimꝰ.nõ est ergo dare scientiam sub nulla istaꝝ collocata.

Adhuc omnis intellectꝰ per quem intelligimus vel est practicus vł speculatiuus.3ꝰ. de anima ꝛ sexto ethicoꝝ ergo a pari oĩs sciẽntia vel est practica vel speculatiua tꝫ ɔñã quia postq̃ subiectuz quod est intellectus est practicus vel speculatiuus etiã oĩs habitus in eo existens erit practicus vel speculatiuꝰ.

Ampliꝰ omnis habitꝰ intellectꝰ vel ẽ de rebꝰ ꝓducibilibꝰ ab hoĩe ꝑ cognitiõꝫ dirigẽtez ꝛ electiõnẽ inclinãtem.vel nõ est de hmõi rebꝰ a natura cõstantibꝰ.hec est sufficiẽs diuisio ab Aristo.cõcessa cũ nihil sit extra diuisuz quod nõ ɔtineat̃ sub aliquo diuidẽtiũ Si primo mõ tũc est habitus practicꝰ.si secũdo mõ sic est speculatiuꝰ qui est de re que nõ fit ab homine ꝑ cognitiõez quod notãter addit̃.multa eni sunt que fiũt ab hoĩe ꝑ naturã ꝛ nõ ꝑ cognitiõez.sicut mutatio ꝛ augmẽtatio ꝛ siĩa que speculabilia ꝛ non practica cuꝫ absq; cognitiõe etiam in sompno fiãt.ad quoꝝ ꝓductiõez nec requirit̃ cognitio dirigens nec electio inclinãs. Eoꝝ autem error mox apparebit.

Propter tercium quidez huius quesiti veritas prius manifestetur deinde phie coiozis diuisionẽ totalem insinuemus.

De primo dicẽduꝫ simplr̃ ꝙ logica sciẽntia est speculatiua nõ quidẽ real sed sermocinalis.verius dicta rationalis. primo ꝙ sit scientia ratione astruitur cuꝫ in ea ex principĳs proprĳs ꝛ necessarĳs erigatur demõstratio cuius effectus est scire vnde prĩo posteriorum demõstratio est silogismus faciẽs scire Cuiꝰ est cõstare ex primis veris ꝛ imediatis prioribus ꝛ notioribꝰ causisq; conclusionis. Potest nãq; sic fieri ex necessarĳs ꝓcedens silogismꝰ in logica. omne imediate diuisinũ ꝑ differentias essentiales est vłe predicabile in qd de pluribꝰ specie differẽtibus.genꝰ ãt est huiusmodi ergo ꝛc.premisse sunt proprie logico nec sunt cões q̃cquid senserit Egidius

heremita primo posterioꝝ. Quod aũt logica sit speculatiua fortioꝛ rationum est qꝛ eiꝰ finis ex natura talis ſcie ẽ precise speculari ⁊ nõ est directiua ex se in aliqua opatiõe alia ꝙ speculatione. vñ Sco. viᵒ. methaphisice de logica licet posset dici ꝙ logica est practica qꝛ nõ est tm̃ propter scire ꝓprium ſ₃ propter scire directiuum in alio actu. qꝛ enim intellectus actu ꝓprio discursiuo potest errare idiget habitu directiuo priusꝙ̃ dirigat in alijs ſcd̃m Boetium ⁊ Porphirium. iõ logica primo practica potest dici extendẽdo. qa tamẽ ille actus in quo dirigit non est nisi speculatio. iõ logica proprie nõ est practica. nõ enim est finis eius veritas cõfesse se hñs appetitui recto ꝙ̃ veritas est finis practice sexto ethicorum.

Quod aũt ipa sit sermocinalis eam cõit audiendo pulcherrime docet Lincoñ. in libᵒ de or. u sciaꝝ vt in principio q̃iti adductuz fuit. ſ₃ qđ ipa logica veriꝰ sit rõnalis pat₃ qꝛ ipa ẽ de ꝯceptibꝰ formatis ab actu rõnis vt Sco. in p̃ntis. quare. s. Tho. pᵒ posterioꝝ logica ẽ circa actꝰ rõis sicut circa ꝓpriã materiã. ⁊ dicit̃ rõnalis qꝛ est ſm rõnem sicut ois ars ⁊ dirigit actũ rõnis. iõ dicitur ars artium. vñ Alfarabius de diuisiõe sciaꝝ ꝓportio artis dyaletice ad ratõnẽ ⁊ rõcinata est sicut ꝓportio artis grãmatice ad linguam ⁊ ad dictões. totũ ergo qđ dat nobis ſcia grãmatice ex canonibꝰ in dictõibus ſcia dyaletice dat nobis cõpar eiꝰ in rõcinatis.

Nasce tñ o₃ ꝙ logica dici põt ſmocialis vt ex nõis interpratiõne intelligendũ videt̃ vł qꝛ mltũ ꝯueit cũ ſmõe ꝑꝑ duo pᵒ. qꝛ cõceptꝰ est imediatũ significatũ ꝑ voces de quo cõceptu est logica ſo qꝛ passiones ꝯceptꝰ insunt voci significatiue sic incõplexũ ⁊ ꝯplexũ significat̃ veꝝ vł falsũ signo ꝑ naturã significati. rõnalis aũt qꝛ de ꝯceptibus formatis ab aia ⁊ circa actꝰ rõnis ⁊ est ſm rõnem dirigẽs actus rõis vt determinatũ est. vł dulcius ſm Lincoñ. vbi sup̃. nõ iõ logica rõnalis ſcia dicitur qꝛ ꝯsideret res rõis ꝙ̃ apđ solã rõnem sunt qꝛ sic nõ esset ꝓprie ſmocinalis ſcia. ſ₃ qꝛ docet modum rõcinandi non solũ in mẽte existentem ſ₃ etiã in ſmone. ⁊ qꝛ res rationis ꝯsiderat. ⁊ rõnes qbus res sunt rõnabiles a mẽte ꝑ sermonez explicatas. hinc eniз est ꝙ sylogismus dicitur oratio in qua qbusdam positis ex necessitate seqtur ꝯclusio. hᶜ gᵒ ſcia ẽ rõcinatiua siue rõnalis. qa motu rõnis docet vti artificialr. ⁊ sermocinał qꝛ docet illũ artificialr ſmocinari hᶜ ille ⁊ elegãt.

S₃ dubiũ ẽ quã habitudinez hẽt logica ad ſcias speculatiuas reales postꝙ̃ ſb nulla illaꝝ collocat̃ cũ sit rõnalis ⁊ sermocinał. dd₃ vt. s. Tho. sup boeᵒ. de trinitate qõe penultima articło pᵒ. ad 2ᵐ. ꝙ logica nõ ẽ ps ꝑncipalis ſcie speculatiue ſ₃ reducit̃ ad eaз vt eiꝰ instrumẽtũ. ſcie eniз speculatiue vt p₃ ꝑ boeᵒ. methphice sunt de illis q̃ꝝ cognitio q̃rit̃ ꝑꝑ se ipas ad cognoscẽdũ. ſ₃ vt adminiclũ qđdaз ad alias ſcias. ⁊ iõ logica nõ ꝯtinet̃ sub phia speculatiua ꝑncipalr sicut ps ſ₃ sic̃ qđã reductũ ad phiaз speculatiuam ꝑ q̃to ministrat speculatiõi sua instrum̃ta. s. sylogismos ⁊ diffinitiões ⁊ alia hꝰmõi qbus in scientijs speculatiuis indigemꝰ. vñ Boetiꝰ in cõm̃to. sup porphiriũ logica magis ẽ ſcie instrumẽtũ ꝙ̃ ſcia. qꝛ tñ ex nã sua h₃ finẽ solũ q est speculari nec directiua est ex se in aliq opatione alia a speculatõe iõ potiꝰ ad speculatiuaз realẽ reducenda est ꝙ̃ ad ꝑticã. lic₃ vtriq₃ illaꝝ deseruiat vt instrumentum.

Ex qbus ruunt fũdam̃ta opinionũ positaꝝ in 2ᵒ. ꝑncipali hꝰ q̃iti ⁊ si qs bñ intueatur app₃ ẽt q̃liter opinio dicẽs logicã esse organicã ex toto non est abicienda.

De 2ᵒ. pricipali dd₃ videt̃. ꝙ phia vere audita hũanis rõibus inuẽta vt qõe inotuit ꝑeunte. pria eiꝰ diuisiõe ꝑtit̃ in practicaз ⁊ speculatiuã. speculatiua vo ſbdiuidit̃ i realẽ ⁊ rõnalẽ. reał iteꝝ ſbdiuid t̃ i methaphicã mathẽticã ⁊ phicã. rõalis ꝑ eã ẽt audiẽdo ſmocialez i logicã rethoricã ⁊ grãmaticã. ꝑ̃tica ... uidit̃ in actiuaз ⁊ factiuaз. sic̃ aũt ager̃ ⁊ facer̃ distigũtur. vt. s. Tho. in ſ₃ viᵒ. sic ⁊ ſci actiua ⁊ factiua. agere. n. est opatõez inmanẽtem in poᵃ agente sicut intelliger̃ eligere. vñ

ſcie actie dr̄r ſcie morales. factē āt eſt ſm opatōem q̄ trāſit exteri⁹ ad matie trāſmutationeꝫ ſicꝫ ſecarꝫ ꝛ vrere. vn̄ ſcie factie dr̄r artes mechanice. actia igit ſbdiuidit in yconomicam politicā ꝛ monaſticā. factia vō in. vij. artes mechāicas vt i medicinā ſaltēꝫ q̄ ad cirugiam. agriculturā. lanificium. nauigatōem paſtoralē. miliciā. ꝛ fabrilē. vn̄ verſus.
Lana. nem⁹. miles. . nauigatio. rus medicīa
Hijs ars fabrilis cōnumerari poteſt.

Dr̄r aūt artes mechanice ſm̄ banāſe vī⁹. politicoꝝ q2 in eis cōp⁹ maculatꝫ. ꝛ q2 aīuꝫ faciūt depſſuꝫ impotētē ad ſpeculādūꝫ. Liberales aūt p oppo⁰. vn̄ vgo de. s. victore in ſuo didaſcalion. libēales ātes dr̄r. vl q2 liberos. i. expeditos ꝛ exercitatos aīos reqrunt eo q ſbtiliter de reꝝ cāis diſputāt ꝛ de hijs plerūqꝫ q̄ a ſenſu ſemota ſunt. vl q2 antiq⁹ tm̄mō liberi ꝛ nobiles in eis ſtudere ↄſueuerāt. q̄r albēr⁹ in phe⁰ methaph̄ liberal ars eſt q̄ quēdā modū libertatis hꝫ ſꝫ queꝫ mōꝫ facit ſcire ſcia libere ꝛ dubitatōi nō ē obnoxia ꝛ tali mō ſunt ſcie libales de quadriuio vt ariſmetrica. geometria. muſica. aſtrologia. ſilr ꝛ adminiculantes vt logica. grāmatica. rethorica. vn̄ verſus. Gra. loqtur dya vera refert. re. vba colorat. mus canit. ars numerat. geo. pōderat. as. colit aſtra.

Sꝫ dubiū icidit q̄re methaphica ꝛ nālis phia nō ſūt libēal ↄſilr p pſpectia ð q̄ ita videt dōm ſicuti ꝛ de muſica. q̄ g⁰ rōe vna illaꝝ ē libēalis eadē rōe videt ꝛ alia. dōꝫ ex doctria albēti ibidē q aliō eſt ſciaꝫ ēe libēalem. ꝛ aliō eſt eam eſſe libēaꝫ. q2 libēaꝫ eſſe ſciam eſt nulli in pncipijs vl in demōſtrationib⁹ eſſe obnoxiā. ꝛ ſui ipi⁹ eſſe cā. libēaleꝫ aūt ſciaꝫ eſſe eſt vt ſtatiꝫ dicebat in declarando ſunt. n. ātes libēales libēe q2 inuēte ſunt libere. phica aūt nō eſt liberal q2 phicalia ſūt obnoxia ūitati. methaphica ēt nō ē libēalis q2 methaphicalia p̄ueiunt intlſdui ideo non cauſāt libēe ſciaꝫ in nobis. de pſpectia āt forte dici pōt q ſi vera ſint vba albēti vt rō cōcludit q̄ rōe muſica eſt libēalis eadē ratione ꝛ perſpectiua.

De ſcientijs āt medijs int nāles ꝛ mathematicas vtrū nāles ſint denoiāde an mathematice dōm videt vl q magis dōe ſūt mathematice q̄ phice vt placuit alberto q2 magis demoſtrāt p pncipia mathematicalia. vl q magis nāles q̄ mathe^{ce} vt. s. Tho. 2⁰. phiſicoꝝ q2 q̄uis accipiāt pncipia mathematicalia tn̄ ea q̄ ↄſiderāt ↄtrahūt ad māꝫ phiſicam ꝛ q2 motus accipit ſpēm ꝛ denoiatur a termīo ad queꝫ ꝛ nō a tmino a q̄. ſcia aūt ē qdaꝫ motus rōis iō ꝛc. vel int hos mediādo dicat q ſcie tales q̄ ad certitudinē ſunt mathematice ſꝫ q̄ ad diſtinctionem ab alijs ſunt naturales.

Propter quartuꝫ qdem hui⁹ ad p̄^{mū} dōm q vtiqꝫ oīs habit⁹ actiu⁹ eſt p̄dic⁹ ſi ſit directiu⁹ in praxiꝫ qō nō ↄtingit de logica cū ſolū dirigat in actum rōis q eſt ſpeculatio. Et p idē ad 2^{m} pricipale ꝛ ſilr ad 3^{m} etiaꝫ dici pōt q qcqd ſit de logica vtēte logica docēs vt ſic videt habere actū ꝓpriū p fine. ſoluit ↄſilr ad qrtum.

Ad vi^{m} dōm q logica ſaltē docēs p̄ſuppōnit obiēm ſuū. ſ. dicibile incōplexū in libro p̄ditoꝝ ꝛ ſic de alijs ad ſciam q̄ p̄dicaꝫ pter id qō adducebat reqrit q ſit directiua vere praxis vt ſatis innotuit.

Ritur quinto qſtio vtꝝ de ente p accñs poſſit ēe ſcia. ꝛ arguit affirmatie de q̄cūqꝫ pōt eſſe demōſtra⁰ de eodē pōt eſſe ſcia cū demōſtra⁰ ſit ſylogiſm⁹ faciēs ſcire p̄⁰ poſterioꝝ ſꝫ de ente p accñs aliqd ðmōſtrat. Ariſto. n. in vi⁰ methaphi^{ce} nitit pbare q ipm cāt ab agēte vt in pluribus.

Adhuc ſcie ſubalt̄nate vt aſtronōia pſpectiua p muſica ꝛ h⁹mōi videntur eſſe de ente p accñs vt de ſbiecto qō patꝫ inducēdo. tūꝫ p̄⁰ q2 de linea viſuali mlta oſtendūtur in perſpectiua q̄ p ſolā rōem linee nō ineſſent alias pſpectiua nō eſſet ſcia media int nāleꝫ ꝛ mathematicaꝫ ymo pure geometria ↄtra pbm 2⁰ phiſicoꝝ. Oſtendunt q̄ ibidem multa de

linea q̄ solā visualitatis rōe nō iessent ali as essꝫ pure nālis. gᵒ qd sbiecti eiꝰ includit ambo q̄ nihil vnū pse faciūt. tū ēt qꝛ q̄libꝫ il laꝝ sbaltnatur duabꝰ qꝛ vtriusqꝫ ɔclusiões ꝓ pricipijs in ea assumunt̄ qḋ non esset nisi subiectū eiꝰ ambaꝝ sbiecta includeret gᵒ ꝛc.

Amplꝰ qḋ hꝫ cām deꝛiatam pōt sciri illā ħ ens accñs ē hꝰmōi ꝙ ꝓbat̄.pꝛio qꝛ ipm ꝓuenit a cā nāli vt in plꝛibꝰ ꝛ nō a cā nāli q̄ est ad vtrūlibꝫ vt pꝫus viᵒ.methaᶜᵉ. cā aūt nālis deꝛiata ē cū ex necessitate ꝓdu cat in ħ.n.distinguit̄ a volūtate.2ᵒ qꝛ effectꝰ nō ꝓducit̄ a cā vt videt̄ q̄ nō habꝫ se magis ad esse effectꝰ quē ꝓducit ꝙ ad nō ēe.qꝛ pp talē vt videt̄ non magis esset effectꝰ ꝙ non esset.ħ cā indeꝛiata dū manet indeꝛiata non magis videt̄ se hr̄e ad esse effectꝰ ꝙ ad nō ēe alioqn iaꝫ ponit̄ vt videt̄ deꝛiata.gᵒ a cā in deꝛiata nihil ꝓducitur ens aūt accñs ꝓdu cit̄.tertio qꝛ qlibꝫ effectꝰ accñs futurꝰ vi/ det̄ posse reduci ad aliq̄ cām iam p̄sentem. ꝛ illa vlteriꝰ ad aliā iam p̄teritam iuxta de ductiōeꝫ in littera de mori vulnerari ꝛ icide re i latrōes.exire domū.sitire comedisse mō tificātia.ħ oē vꝫm de p̄terito est necessarium qꝛ ħ solo priuat̄ deꝰ igenita facē q̄ facta sūt viᵒ ethicoꝝ auctoritate Agatōis ēgo oia se/ q̄ntia videt̄ hr̄e cāꝫ deꝛinatā ymo necessari um ēgo ens p accñs potest sciri.

Adbuc qcqd euenit a cā iuariabili dicit̄ necessariū ꝛ scibile qꝛ nō videt̄ effectus qn̄qꝫ euenire ꝛqn̄qꝫ non nisi cā alit̄ se hn̄te ad ipm qḋ nō videt̄ posse ēe sine mutatōe cāe. ħ ēs p accñs euenit a cā imutabili cū a pᵒ ente ꝓ uēiat qlibꝫ effectꝰ positiuꝰ ꝛ p ɔñs ens ac cidens licꝫ respectu eiꝰ nō sit enꝫ p accñs pᵐᵒ aūt ens ē imutabile primo phisicoꝛum.

Confirmat̄ pᵒ id qḋ scit̄ ē scibile.qḋcūqꝫ ens accidens scitur a deo ergo ꝛc.

Cōfirmat̄ 2ᵒ de ente est scia cuiꝰ ps sbie/ ctia est ens p accñs gᵒ de ente p accñs ē scia tenꝫ ɔseq̄ntia qꝛ eadē ē scia totiꝰ ꝛ ptis. In oppositū est phꝫ in viᵒ methaᶜᵉ dicens. qm̄ itaqꝫ mltiplr̄ dr̄ ens pᵐᵒ de eo qḋ ꝟꝫ accñs ē dōm qꝛ nulla est circa id speclatio signū aūt nulla eniꝫ scia neqꝫ actia neqꝫ factia studiosa est de eo nᶜ theoꝛica. vñ Auerro.ibidē inqt dedit Aristo.cām pp ꝙ incepit ɔsiderare de ente qḋ ē p accñs ad demōstrādū ꝙ ista sci/ entia nō ɔsiderat de illo nisi ne noceat in co/ gnitiōe entis qḋ est essentialr̄ ꝛ tale debꝫ pre poni ut p̄muniat̄ hō ab illo.ꝛ sigᵒ qḋ arti/ fex hꝰ artis nō hꝫ ɔsiderare de ente p accñs ē ꝙ nulla ars ɔsiderat de illo neqꝫ speculati/ ua neqꝫ operatiua.

Propter primum

qdem hꝰ distiguēdū est priᵒ de ente p accñs dr̄ eniꝫ vnoᵒ ens p accñs illud qḋ est aggre/ gatū ex rebꝰ diuisoꝝ geneꝝ aut genēalissio/ rum ut hō q̄ntus.vl̄ q̄ntū albū. vl̄ int̄ medio/ ruꝫ vt albū dulce ꝛ illḋ ens accñs vt qnto methaᶜᵉ dicebat̄ opponit̄ enti ꝟꝫ se qḋ in.x diuidit̄ gn̄a.cū tale ens accñs nō h̄eat vᵐᵒ ɔceptū qditatiuū qḋ possit in aliq̄ vno ge/ nere collocari.Et sic nō ē simplr̄ vᵐᵒ ens. sed aliq̄ mō ita ēt cū ens sit obiectū intlls̄ꝰ aliqᵒ erit vnū itelligibile. vñ lꝫ nō sit īpossibile ita hoieꝫ albū vnico actu itlligēdi ɔcipi sic hoiē ꝛ asinū nō tñ ita simplici actu ɔcipiēdi ɔcipi tur hō albꝰ sic hō de ħ āt mō accñs loqtur Aristo.qnto methaᶜᵉ caᵒ de vno ꝛ de ente.ꝛ qꝛ diuisiões ētis positas vᵒ methaᶜᵉ reassuit Arist.in hᵒ viᵒ iō in pꝛicipio caplī hꝰ loqtur de illo mō ētis p accñs de q̄ ēt mō in vijᵒ mē tiōem faciēs negat ipm hr̄e qḋ qd est.nec in dictis p accñs ꝙ qd ē ē idē illi cᵒ ē ꝙ qd ē.

Alioᵒ dr̄ ens p accñs ꝓ vt p accñs nō p̄ uat ꝑseitatē in entitate rei ꝟm se ħ in ɔpatiōe ad aliq̄ cām ꝛ sic dr̄ ens p accñs illud esse respectu alicꝰ cāe ad cᵒ fieri vel esse talis nō oꝛdinat̄ essentialr̄. ħ euēit p̄ter itētionem tal̄ cāe aliḋ itēdentis cui tale in mioꝛi pte ꝛ p accñs est ɔiūctū qḋ ab alijs appellat̄ ɔtin/ gēs in paucioꝛibꝰ ꝛ raro ꝓ raro itelligendo q̄ ad tēpus.in paucioꝛibꝰ vō q̄ ad supposita qḋ ēt dr̄ foꝛtuitū in agētibꝰ a ꝓposito casua le vō in alijs.Cū.n.dupˣ sit principiū effici/ ens in cōi.s.nā ꝛ volūtas. dupˣ est ens p ac cidēs hᵒ ꝟo mō dictū.s.casuale ꝓꝑie sūptuꝫ

⁊ fortuitum de vtroq; loqᵗ Aristo. in littera Scia át de aliq̄ mltiplr hři pōt vñ lʒ ꝓprie de illo dicaᵗ esse scia de q̄ aliđ sciᵗ vt de subiecto. passio [illegible] qñq; dʒ esse scia de illo qđ scitur vt de ɔclusiõe licꝫ đ passiõe scita đ sbiĉo vt magis ꝓprie dicaᵗ scia eᵘ q̄ đ ipo ⁊ vtroq; mō sumēdo. s. ꝓprie vl̄ cōiter pōt mltiplr sic accipi scia. vl̄ eniꝫ accipiᵗ ꝓ habitu ɔclusiõis demōstratõis put. s. est cognitio p cām necessariā. aut accipiᵗ ꝓ q̄cūq; deĩnata notitia p cām p se licꝫ nō necessariā. si pmo mō adhuc pot scia distingui fm vnitatē spēi specialissime generis intmedij ⁊ gñis remoti vt questione dicebatur tertia huius sexti.

Propter secunduꝫ qdeꝫ hᵘ sciēduꝫ q; plato sophisticā ordinās circa nō ens cū sit circa ens p accñs vt testatur pħs in textu ⁊ hoc q̄ ad fallaciā accñtis difficulter saluabit de ente p accñs esse sciaꝫ fm. n. fallaciaꝫ accñtis fiūt palogismi maxime latētes vt pzᵘ pꝫ elēcoꝝ vt pꝫ in istis palogismis in qbᵘ dubitaᵗ vtꝝ diuisuꝫ an idē sit grāmaticū ⁊ musicū [illegible] si talis fiat palogismus musicū est aliđ a grāmatico ꝭ musicū est grāmaticū. gᵒ musicum est alteꝝ a se. nō valet vt inquit. s. Tho. in hoc viᵒ. qꝫ musicū est aliđ a gramatico pse loq̄ndo. ꝭ musicaꝫ est gramaticū paccñs. vñ non est miꝝ si seqᵗ icōueniens nō distincto qđ est p accñs ab eo qđ est p se ⁊ ita de ɔsimilibᵘ. qđ át de hoc tenendū sit mox ex dicendis apparebit.

Propter tercium qdem hᵘ dōm pmo cū Johāne scoto q; loq̄ndo de ente p accñs pᵒ mō in se aggregāte diuēsoꝝ gñꝝ nās de eo tāq; de sbiĉo nō pōt esse scia p se vna vnitate spēi spēalissime. q; ꝓbaᵗ qꝫ vniᵘ scibilis isto mō est [illegible] se vna [illegible] ꝭ talis entis p accñs non pōt esse vna cā pse. qꝫ cū totū illđ nō sit aliqđ vnū ens nō poterit esse pse cā aliᵘ vniᵘ passiõis q̄re de tali nihil demōstraᵗ nisi p alteꝝ ɔceptū quē icludit ⁊ iō illi ɔceptui pse inest tale demōstratū nō aūt toti cōposito nisi paccñs. gᵒ scia vna spē q̄ est ɔclusiõis demōstrate non est pse nisi de alĩo ɔceptu in tali ente complexo.

Dicēdū 2ᵒ q; đ tali ente p accñs tāq; đ cōclusione vl̄ de passiõe scita de subiĉo nō pōt ēe scia vna vnitate spēi pse q; ɔsili rõe ꝓbatur qꝫ de tali nō pōt accipi ꝓpriū mediū ad ipm demōstrādū nisi p ɔceptū alteriᵘ ⁊ ita ñ sciᵗ totū nisi p accñs. Et ꝓ hijs ɔclusiõibus adducaᵗ ꝓbaᵒ pħi in textu a signo ⁊ rõe. a signo qdē sic ꝓbaᵗ. nā ōis scia est speculatiua aut p̄ctica. ꝭ nlla scia factiua seu p̄ctica cōsiderat de accñtibᵘ q̄ paccñs insunt facto. sicut ars domificatõia nō ɔsiderat ea q̄ p accidēs ɔueniūt domui cū sibi infinita accideᵗ possint. silr neq; scia speclatia facit de talibᵘ mētiõeꝫ. geometria eniꝫ nō speculaᵗ ea q̄ accidere possūt figuris. ꝭ solū ɔsiderat accñtia pse ⁊ silr est de alijs sciētijs speculatiuis. ratione aūt ꝓbaᵗ sic. naꝫ scia speculaᵗ de eo q; est ens fm reꝫ. ens aūt fm accñs est ens quasi solo noīe inq̄tū. s. vnū đ alio p̄dicaᵗ. qđ ꝓbat. s. Tho. rõe tali vnūq; sic dᵗ ens inq̄tū ē vnū. ex duobᵘ aūt q̄ꝝ vnū accidit alti nō fit vnū nisi fꝫ nomē put. s. vnū đ alio p̄dicaᵗ vt cū dᵗ musicū esse albū aut ecōᵘ nō datur intelligi q; aliqd vnū fꝫ rem ɔstituaᵗ ex albedine ⁊ musica. ⁊ eādē minorē ꝓbat Aristo. auctoritate plõnis sophisticā ordinātis circa non ens vt dicebaᵗ. Et ēt rõe nā eoꝝ q̄ sūt entia fm rem est gñatio ⁊ corruptio. ꝭ entis p accñs nō est gñaᵒ neq; corruptō nā musicū alia gñatiõe fit ⁊ grāmaticū alia nō. n. ē vna gñaᵒ grāmatici musici sicᵗ aīalis bipedis. vl̄ sicᵗ hōis risibil. vñ pꝫ q; ēs paccñs ñ dʒ veꝝ ens. Dicēdū 3ᵒ q; đ ente paccñs pmoᵒ tāq; đ sbiĉo hři pōt scia vna vnitate gñis ꝓximi vl̄ remoti. qđ rõe fulciᵗ vniᵘ intelligibil pl̄es passiões ɔtinentis pōt esse scia vna vnitate gñis ꝓximi vl̄ rmoti. ꝭ ens paccñs pᵒ mō est hᵘmōi qđ ꝓbaᵗ nā tale ens est aliq̄ mō vnū itelligibile vnico actu itelligēdi ñ tñ ita simplici ⁊ pse vno actu ɔcipiēdi ɔcipiᵗ hō albᵘ sicᵗ hō. tali gᵒ enti natᵘ est correspōdere hitᵘ pse ex talibᵘ actibᵘ gñatᵘ. lꝫ ille hitᵘ non sit ita vnᵘ sicᵗ ille q̄ est alteriᵘ ptis tm̄. tale aūt [illegible]

tū mltas passiões pōt includere quas sił neutra ps pse includit nisi rōne alti⁹ ptis vt dictū est.g⁹ hit⁹ ꝓpri⁹ isti⁹ toti⁹ v̄tualr iclinat ad oēs istas passiones sciendas de illo toto quare oēs iste scie v̄tualr ɔtinēt in hitu q est pse correspondens enti paccn̄s ⁊ ita hn̄t vnitatē in gn̄e ꝓxio.ꝫ nō tantā sic ille q incldit in hitu cōrespōdente vni ɔceptui qditatiuo. Et si dicat̄ lineā visualē non esse itelligibilē aliq̄ vno actu.ꝫ diuisis ex qb⁹ diuersi act⁹ relinquūt̄ alr̄ linee ⁊ alr̄ visualitati q̄z vt̄qꝫ v̄tualr iclinat ad speculādū illa de suo ꝓprio obiēcto q̄ in illo obiēcto v̄tualr includunt̄.iō si ita est seqt̄ q nulla vna scia est de toto nisi p accn̄s iiē nec vn⁹ hit⁹ v̄tualr includit illas q̄ sūt sb vna pte ⁊ de alia. Contra si sic dicat̄ nō videt̄ q̄ vnitas saluari possit scie sbaltnate vt musice vł pspectie nisi vnitas aggregationis qd̄ videt̄ incōueniēs.⁊ pōt caueri vt ingt Sco. si via sup posita de scia vna gn̄e ꝑ neat̄.nisi dicat̄ q sbiēcta talia vt linea visual numer⁹ sonor⁹ duplr possūt ɔsiderari.vno° formalr.⁊ sic sunt entia paccn̄s.nec vt sic sūt sbiēcta alic⁹ scie. alio° circūlocutiue vt.s.p ea circūloqmur aliqd̄ sbiēcm in nobis inoiatum utputa si hōi nō essꝫ nomē impositū dicerez⁹ q aial risibile essꝫ sbiēcm risibił. ⁊ illo modo sunt entia ꝑ se ⁊ vt sic de eis est scia.

Dicēdū quāto q de ente paccn̄s 2°° ꝓut paccn̄s nō ꝓuat pleītatē in entitate rei ꝫ se. ꝫ in cōpatōe ad aliquā cāz de tali inq̄tū ens paccn̄s.i.p istā cām respectu cui⁹ est paccn̄s nō pōt esse scia.q ꝓbat̄ scia ꝓprie dicta p demōstratiōem abstrahit ab actuali existētia. ꝫ accn̄talitas illa nō respicit rem ꝫ esse qditatiuū. ꝫ tn̄ ꝫ esse existen̄ ⁊ p cōpatōem ad cām in fieri sīn̄ in existen̄.g° de tali ente paccidēs inq̄tū est paccn̄s non pōt esse scia.

Adhuc omne illd̄ de q̄ est scia est semp vł freq̄nt̄.cū ens p accn̄s hoc 2°° dicat̄ in cōpatōe ad aliā cām p̄ter cui⁹ itētiōem euenit qn̄ q nō tn̄ semp nec freq̄nter. de eo aūt q nec semp nec freq̄nt̄ est nō pōt haberi habit⁹ cētus ꝫ opinio. ꝫ ens paccn̄s inq̄tū paccn̄s n̄ est h⁹moi.g° tale ens paccn̄s nō est scibile.

Dicēduꝫ q̄nto q licꝫ tale ens paccn̄s inq̄tuꝫ tale nō sit scibile ꝫ est nō p istā cāz respectu c⁹ est paccn̄s vt arguit Aristo.in textu. absolute tn̄ est scibile. p̄ma ps imediate sup patuit ⁊ adduci pōt exemplum id ɔfirmās. nā hic effect⁹ q est q pluat sb cane ꝑ paccn̄s ꝫ Aristo. in littera de q̄ nihil scit̄ inq̄tū ē sic paccn̄s cū nihil v̄e sciat̄ ptinēs ad existiam ꝫ ɔn̄s qditatē ɔstat aūt q q̄ ad.qditatē nō ꝑ ens paccn̄s.2ᵃ ps ꝓbat̄ qd̄ ꝫ cām deuiataꝫ a q̄ euenit semp vł freq̄nter est scibile p illaꝫ cām.ꝫ ens paccn̄s est h⁹moi q ōndit̄.nā ꝫ ex ɔpatōe solis ad zodiacū nō possit sciri q pluat sb cane.qꝫ sic non hētur cā pse pluuie. tn̄ ex ɔpatōe alti⁹ planete ad solē vł ad alium planetā vel ad stellas fixas vel respectu materie sic eleuate vł lune.vł ex ɔpatōe mltoꝝ simł possūt h̄ᶜ sciri.qꝫ oīa cōcurrētia sūt cā pluuie vt in pl̄rib⁹ ⁊ sic gn̄alr in aliis. Ex quo seqtur q nulluꝫ est ens paccn̄s respectu alic⁹ qd̄ nō sit pse effect⁹ respectu alic⁹ alti⁹ ⁊ aliq̄ꝝ alioꝝ ɔcurrētiū iuxta doctriā Sco q ꝓbat̄.oīs cā nālis sibi dimissa ꝓducit effectū cui⁹ est pse cā nisi p aliq̄ cām nāleꝫ ipediat̄ q̄ si ipediat h° nō est nisi ꝓducendo aliqd c⁹ est ꝑ se cā.p qd̄ ipedit aliā cām minus potēté.aut si illa nō ꝓducit ꝫ nō est nisi quia aliq̄ 3ᵃ cā impedit ꝓducēdo illd̄ ad qd̄ ipa 3ᵃ pse ordinat̄.⁊ h° impediēdo effectuꝫ 2ᵉ ⁊ sic de q̄cūqꝫ alio nisi oēs cōcurrētes nate sint q̄cūqꝫ seorsum impedire qꝫ oēs simł sūt pse cā effect⁹ incōpossibilis effectui p se cui⁹cūqꝫ seorsuꝫ. Circūscripta g° oī volūtate coopante nē vł ipediēte cā pōt absolute ɔcedi q nihil oio euēit nisi a cā pse ⁊ ita nihil paccn̄s absolute ꝫ respectu alic⁹ cē sit aliqd paccn̄s

Nota tn̄ q in effectib⁹ pse ē aliq̄ differentia.s.in simplicitate cāe vł in ɔpositione.i.in cursu mltoꝝ. ꝫ ipe curs⁹ deuians est ⁊ q̄tum ad cām suā ⁊ q̄tū ad effectū.sic deuiant q ꝑ cūt ens p accn̄s ꝓuenire ex ɔcursu cāꝝ secūdaꝝ q ɔcurrs⁹ est p accn̄s.ymo cū ille ɔcursus in cāis mere nālib⁹ sit pse ita effect⁹ ei⁹ est pse simpł̄r hec Sco. Videt̄ tn̄ ex doctria Auerro.gn̄alit̄ dōm oppositu ꝫ.nullus enim

effect⁹ casualis ē nat⁹ euenire p se ab aliqua cā sumēdo casuȝ vt distiguit̄ ɔtra fortūam. vñ viij⁹ phicoꝝ ɔmēto.x.nulla eadē spēs fit a cāu ⁊ a nā.ꝫ q̄ fiūt a casu sunt mōstra oia ñ nālia si tñ illō qd̄ fit a casu eēȝ natū fieri p se ab aliq̄ cā possibile eēȝ idē pse fieri a casu ⁊ a natura. Ex dictis g⁹ ɔcludat̄ ꝙ de ente paccñs inq̄tuȝ tale nihil est scibile scia demōstratia nec ipm de alio cū illa accñtalitas nō sit ɔditio alic⁹ nē specifice inq̄tū nā.ꝫ tñ ɔditio singl'ris ⁊ h⁹ etiā in existen^.ꝫ tñ ē scibile cōe ei⁹ cui inq̄tū scito extraneat̄ illa accidētalitas. Propter qd̄ rēe deriant q dicūt ꝙ de ente paccñs hȝ rōem cōem vt ipoꝛtat̄ p hoc nomē cōe ens paccñs nō ɔtracto ad aliqd̄ ens speciale ē scia aliq̄ mō vt pbat pma rō añ oppositū. de ente tñ p accñs hȝ rōeȝ specialē vt ipoꝛtat̄ p aliqd̄ nomē spēale vt p h̄ qd̄ ē fodiētē iuenire thesauꝝ nou hēt̄ scia ⁊ hic eēȝ vn⁹ mod⁹ exponēdi litterā phi i h⁹ vi⁹. Et si dicat̄ oē p̄dicatū qd̄ demōstrat̄ de ente paccñs in cōi pse.pmo idē est demōstrabile de q̄libȝ ente p accñs ꝫm rōem spēalem pse nō pꝛimo. de q̄libȝ eniȝ tali est demōstrabile qd̄ cātur ab agēte vt in plrib⁹. dōm ꝙ demōstratio pꝛie audita gñans sciam dē ñ illa in q̄ passio pse pmo demōstrat̄ de sbiēcō sibi adeq̄to de q̄ fit pmo in determinando.

Sȝ incidūt difficultates nōnulle.pma q̄ sit cā entis paccñs 2⁹ sumpti an ɔtingens ad vtrūlibȝ.an ɔtingēs vt in plrib⁹. dōm ꝙ cōtingēs ad vtrūlibȝ inq̄tū tale nō pōt esse cā entis paccñs ymo nec alic⁹ effect⁹. qd̄ rōne astruit̄ nihil eniȝ agit hȝ ꝙ est in po^passiua ꝫ inq̄tū ē in actu.ꝫ ɔtigēs ad vtrūlibȝ inq̄tū tale hȝ ɔditōeȝ marie nam sic mā est in potētia ad duo opposita ita ɔtingēs ad vtrūlibȝ inq̄tū tale eq̄liter indifferēs ē ad opposita.s. ad esse ⁊ nō esse g⁹ ꝛc. ꝙꝙ Auicen. duabus rōib⁹ nitat̄ pbare ꝙ in ɔtigētib⁹ ad vtrūlibȝ possit esse effect⁹ vt i paucioꝛib⁹ .q̄cunq; enim sbsunt volūtati nr̄e q̄ libēa est sunt ɔtingētia ad vtrūlibȝ sic studere ⁊ nō studere.ꝫ in talib⁹ aliqd accidit pter intētiōeȝ agentis qd̄ qdeȝ vt in paucioꝛib⁹ euenit.q̄re Aristo

scdo phicoꝝ in diffinitōe fortūe nō excludit ɔtigēs ad vtrūlibȝ.ꝫ solū ea q̄ fiūt semp ⁊ freq̄nter. videt̄ itaq; velle ꝙ in ɔtingētibus ad vtrūlibȝ possit aliqs effect⁹ vt in paucioꝛib⁹ accidere ⁊ paccñs cui ꝫmōi ɔsentit Auicen. nō qdē de ɔtingēti ad vtrūlibȝ qd̄ radicat̄ in mat̄ia.q̄ q̄tū ō se est indifferēter se hȝ ad ēe c̄libȝ effect⁹ a q̄ vt sic nō repit̄ effect⁹ vt in paucioꝛib⁹.ꝫ de ɔtingēti ad vtrūlibȝ qd̄ reducit̄ ad volūtatē q̄ pōt in vtrūq; oppositoꝛuȝ cū sit libēa in eo ꝙ est nō opari hoc vl' illud in tali ɔtingēti pōt esse effect⁹ vt in paucioꝛib⁹ Auerro.aūt ⁊ doctrie.s.Tho.innitēdo.dōm ē ꝙ in talib⁹ nō repit̄ effect⁹ aliqs q2 null⁹ effect⁹ pōt esse vbi nulla est opatio. ꝫ agēs q̄diu ē ad vtrūlibȝ ñ agit nec ē determinatū ad ager̄ ⁊ ñ ager̄.alias eq̄lit̄ agerȝ vtrūq; oppositoꝝ. Et lȝ volūtas nr̄a cū sit libera.se hēat ad vtrūq; oppositoꝝ.tñ ꝙ diu est indeterminata nō hȝ aliquē actū nec pōt esse cā fortuita alic⁹ effect⁹. cū vō determinata est ad alterā ptem aliqd opat̄ qd̄ est ɔtingens vt in paucioꝛib⁹ ⁊ nō ad utrūlibȝ. Excludit aūt ɔtingēs ad vtrūlibȝ a diffinitōe fortūe ⁊ casus p hac pticulā cā agēs aut ꝫm nām aut ꝫm ppositū non.n.collocauit Arist. sb diuisiōe illa scdī phicoꝝ oēȝ effectū simpl'r nec vl'r oē agēs sȝ omne agēs vt est actu ⁊ oēm effectū vt ad ipm applicat̄ agens.ɔtingens aūt ad vtrūlibet nō pōt esse aliqd̄ tale vt dictū est g⁹ ꝛc.

Causa g⁹ entis paccñs ē ɔtingēs vt in plribus. nam tale nō pōt fieri ab agēte necessario cū semp pducat effectum suum. Talia enim sunt agentia q̄ semp ⁊ oio vnifoꝛmiter agūt vt motōes coꝛpuȝ celestiū. pducunt.n. motū semp ⁊ eodeȝ mō ⁊ nūq̄ deficiūt ab intēto nec a ɔtingēti ad vtrūlibȝ vt pbatuȝ est nec a ɔtigenti raro q2 tale est ens paccñs nihil aūt seipȝ pducit relinq̄t.g⁹ p locuȝ a diuisiōe sufficiēti ꝙ ab agēte vt in plrib⁹ qd̄ ñ vnifoꝛmit̄ ⁊ semp agit sic sunt oia agētia hic inferi⁹ existentia q̄ freq̄nter deficiūt ab intēto in actionibus suis.

Nosce tñ opoꝛtȝ ꝙ ens paccñs ⁊ in minori pte nō sunt ɔuertibil'r idē ymo aliquod est

ens paccñs qd tñ nõ est in minori pte vt il-lumiatio camere. ⁊ aliqd est ens in minori p te qd non est peraccidens vt eclipsis.

Secũda difficultas ẽ de mõ q̃ pducit ẽs paccñs ab agẽte vt in plrib⁹. dd3 q agens vt in plrib⁹ aliñ deficit ex cui⁹ defectu seqtur id qd in paucioꝛib⁹ accidit. qd dr ens paccides. nisi ei fieret aliñ id qd in paucioribus euenit seqret̃ q id qd ẽ in plrib⁹ nũq̃ defice ret. s3 ess3 iemp ⁊ ex necessitate ⁊ ita oia essent necessaria ⁊ sempitña qd est falsum.

Tertia difficultas ẽ de qditate foꝛtũe qd ipa sit. dd3 qcqd alij poetice fingãt q foꝛtũa nõ est aliđ q̃ intellect⁹ hõis pꝛactic⁹. s3 differũt in eo q dissimode dr intellect⁹ p̃tic⁹. ⁊ foꝛtũa. in opatõe eni ad effectũ veniẽte3 vt in plrib⁹ ⁊ nõ p̃ter intẽtiõe3 agẽtis dr intllect⁹ p̃tic⁹. in bitudine tñ ad effectũ raro euenien te3 ⁊ p̃ter intẽtõe3 dr foꝛtũa. i hõib⁹. g⁹ ■na ⁊ eadẽ cã sb̃tãtialr dr intllect⁹ p̃tic⁹ ⁊ foꝛtũa. Et osilr in agẽtib⁹ nãlib⁹ idem agẽs est casus ⁊ nã. vñ Sco. in xij⁹ b⁹ qõe p̃ma foꝛtũa nihil aliđ ẽ q̃ intellect⁹ p̃ter intẽtõe3 operantis agens. Casus aũt nihil aliud est q̃ nã opans sine intẽtiõe vt v̈tus infoꝛmatia q̃ est in seie si pducit hoĩe3 cũ duob⁹ ocul ⁊ vno naso dr nã cũ hic effect⁹ pncipalr intẽdatur a v̈tute infoꝛmatiã vt in plrib⁹. s3 si pducat hoĩe3 cũ vno oculo ⁊ duob⁹ nasis dr casus vñ vt pp sophistas opleti⁹ notificet̃ foꝛtuna dd3 q foꝛtũa repit̃ solu3 in agẽtib⁹ paccñ3 in minoꝛi pte cũ rõe debita pp aliquẽ finem ⁊ a pposito respectu effectuũ notabilis bonitatis ⁊ malitie. Dicit̃ aũt notãr cũ rõe debita pp inexptã intẽdentẽ effectũ vt sanitate3 q̃ tñ respectu illi⁹ euẽit a foꝛtũa. q̃tũcũq3 eni sanitatẽ illã intẽdat nõ tñ illã intẽdit cũ rõne debita cũ sit inexpt⁹ ⁊ foꝛte nõ hñs arte3. dicitur signãter 2⁹ in agẽtib⁹ pp aliquẽ finẽ q2 in agẽtib⁹ ociosis nõ est dare effectũ foꝛtuitũ. si qs. n. ociose fricaret barbã ⁊ talit ocio se opando euelleret sibi dentẽ. euulsio illa tñ nõ ess3 foꝛtuita. dr vltio respectu effectuũ notabilis bonitatis ⁊c. pp effect⁹ q si p̃scirent̃ ñ fieret tñ rõe illoꝝ fuga aut psecutio vt si vadens in foro pp aliq̃ necessaria inẽiret fabã talis inuẽtio nõ ess3 a foꝛtũa q2 ille nõ ẽ effect⁹ nõbil bonitatis aut malitie. sec⁹ ãt si i eo fier3 fractio tibie aut inẽtio thesauri magni.

Nota tñ ⁊ est doctria Sco. in p̃mo sentẽtiaꝝ dis. ij⁴. q nõ ideo dr aliqd fieri in plribus q2 illđ nõ otingat raro q2 lapis cadens freq̃nti⁹ frangit caput q̃ q luna eclypsetur. ⁊ tñ luna vt in plrib⁹ dr eclypsari l3 raro. similr lapis cadẽs frãgẽs dr ⁊c. dr vt in paucioꝛib⁹ ⁊ tñ freq̃nter. s3 aliqs effect⁹ tũc euenit vt in plrib⁹ qñ hẽt cãm determinatam ad suum euẽtu3 q̃ posita vt in pluribus pducit vt eclypsis. siue talis eclypsis in se nõ dico applicãdo ad cã3 freq̃nter pueniat siue raro. Illđ ãt euenit raro ⁊ vt in paucioꝛib⁹ q nõ puẽit ex cã deñata. s3 ex cã oꝛdinata ad aliũ effectũ q̃ est impedita opando semp effectum ad causam licet in se absolute raro vel frequentius eueniat ⁊c.

Propter quartu3

quide3 b⁹ ad p̃mũ dr q Aristo. de ente paccidens demõstrat q đ eo nõ hẽtur scia ⁊ diñr nec đmõstratõ. đmõstrar̃ ãt đ aliq̃ q đ eo nõ hẽt scia nec đmõstratõ. ẽ demõstrare ꝑm qd. Sed otra solutõe3 istar̃ act⁹ q nat⁹ ẽ hr̃e p obiecto aliqđ ⁊ ei⁹ oppositũ simplr. si denotet̃ trãsire sup illđ oppositũ. p h̃ non diminuit̃ s̃ scire natũ ẽ hr̃e p obiĉo simplr h⁹ qd est accidẽs nõ sciri sic̃ qdcũq3 aliđ nã intellect⁹ est reflexiu⁹. g⁹ põt hr̃e quẽcũq3 actum p obiĉo simplr. Huic rñr defendẽdo solutõem q duplr põt intelligi act⁹ intellect⁹ transire ad suũ oppositũ vno⁹ loq̃ndo đ opposito qd h3 qd pse ⁊ simplr ⁊ sic ocedit̃ maioꝛ. alio⁹ q nõ h3 qd inse s̃ ꝑm qd ⁊ loq̃ndo de tali actu maioꝛ est falsa sic̃ accidit in pposito. vel dicat̃ q intellect⁹ trãsit ad intelligẽdum ens p accñs p respectum ad sua pꝛincipia.

Vñ p pbo in textu osiderãdum q ens p accñs vno⁹ põt sumi p ocepttu quez pse impoꝛtat h̃ qd est ens paccñs ⁊ tali mõ de eo ẽ sciẽtia ⁊ aliqd demõstrat̃ sic̃ ⁊ de infinito ⁊ vacuo 3⁹. ⁊ iiij⁹. phicoꝝ. alio⁹ sumit̃ p re sbĩca

cui inest ⁊ de q̄ denoiatie p̄dicat̄ de quo intel ligēdū est dictum Aristo. in hoc sexto.

Ad secūdū p̄ncipale ex deriatis in qōe di cēdū q scia sbalternata duab' s; inq̄ alti sbaltnat̄ poss; pōi habet̄ vnitatē ab vnitate alic' entis pse nō tm̄ q̄tū ad suā totalitatē;. s qd aliqd sbici vtriusq sbaltnātis includit s sic p̄cile hēt vnitatē gn̄is p̄ximi ⁊ hoc a cō ceptu entis paccn̄s aliq̄liter vno v̄tualr totā illā sciam otinēte. s; hec vnitas nō sit tāta q̄ta est vnitas sbaltnātis. sic nec vnitas sbici tanta hic q̄ta ibi. Et s; hoc ocedit̄ cōclusio argumēti secūdi aliq̄lit̄ q de ente paccn̄s pri mo modo sumpto potest esse sciencia.

Ad 3m argumētū qd p̄cedit de ente pac dēs 2o dicto respōdet negado minorē s; eni p̄ueniat a cā nāli q2 tm̄ euēit p̄ter ei' intētio nē iō talis cā nō est dēriata nec vt in pluribus respectu tal' effect'. s; sit dēriata vt frequēter respectu effect' p̄prij quem intendit.

S; dubiū est nūqd effect' p̄ductus a cā intēdente illū sit casual' vl' nō ⁊ videt̄ q non q2 casus ⁊ fortūa sunt in hijs q̄ eueniunt p̄ter intētiōe; 2o phicoz. In oppositū tm̄ argui tur q2 expiētia gdē; arte fecit. in expien' vo casu; p̄logo methaphi'. inexpt' g' medicie q̄tūcūq ex intētōe sanitatē p̄ducere; a casu tm̄ oparet. dōm q agēs intēdēs aliquē effectu; ⁊ ad h' opans si intētio ei' est rōnal' tūc effe ctus eueniēs nō ē a casu. si vō aliqd intēdat ex intētōe irrōnali vt si ignoret v̄tutē p̄ducē te; effectu; tūc si illd eueniet est casuale. pp qd in diffinitōe casus ⁊ fortūe supplēdu; est eas esse cās paccn̄s p̄ter intētōe; debitā ⁊ ra tōalē. excēdit. n. casus intētōe; cū rōe debita.

Ad p̄batiōem secūdā cū d̄r effectus non videt̄ p̄duci a cā q̄ non se h; magis ad esse effect' q̄ ad nō esse q2 cā indēriata du; ma net indēriata nō magis videt̄ se hr̄e ad esse effectus q̄ ad non esse. Respondet Sco. q p̄batio hec 2a difficultatē hēt quō volun tas causet aliquem effectum cū sit indēriata ad vtrūq;. q̄ difficultas p̄priū locū hēt in no no h' vbi ibidē sic rn̄det ⁊ elegāter q q̄da; est indēriatio insufficientie siū ex potetialita te ⁊ defectu actualitatis sic mat̄ia nō hn̄s for ma; est indeterminata ad actiōe; forme agen dam. Est alia indetermiatio suphabūdātis sufficiētie q̄ est ex illimitatōe actualitatis vel simplr vl' q̄da;'. primō idetermiatū nō r̄du cit̄ ad actū nisi pri' d̄rmiet̄ ad formā ab alio Scdōmō indetermiatū pōt se detmiare. si. n. poss; s; si hēet actū limitatū. q̄tomagis si illi mitatū cū illō tūc careat q fuit simp sr p̄ni' agēdi alioqn de' q est sūme indetermiat' ad q̄cūq actō; in determiatōe illimitatōis ex se n̄ poss; aliqd agere qd sim ē. indetermiatio q̄ pōit in volūtate nō ē nāis nec impfctō. s m q̄tu; ipa ē actiua. s excellentis p̄fectionis ⁊ p̄tātis non alligate ad determinatū actum.

Ad p̄batō; t̄ciā pōt ocedi q qcūq effcū' nālis futur' reducit̄ in aliq̄ cā; p se p̄ñte; ⁊ ita in aliq̄ p̄teritā ⁊ ita pōt sciri audie' scia; nō p̄prie p demōstratōe;. s p certa notitia p cā; s; n̄ nccia;. Videt̄ tm̄ ro ocludere de scia p demōstratōe; ⁊ cā; nccia; q2 vcz de p̄tio ē nccia;. vbi rn̄dēdu; est q nccitas extrīse ef fcūs reqrit cā; in se necessaria;. ⁊ cū hoc hn̄ tem habitudine; necessariam ad effectu; q2 neutrū perse sufficeret. licet aute; id qd fuit fuisse sit necessarium. non tamē ordinem ne cessarium habet ad suum casuatum nec illō ad aliō causatum. S; quelib; causa impe dibilis tantum habet habitudine; otingen tem vt in pluribus que contingentia licet nō sit ad vtrūlibet equaliter excedit tamen ne cessitatem effectus aut voluntatis mutabilis futurus nec in cām presentem nec preterita; pōt reduci q̄ sit causa determiata respcū e'.

Ad quartū principale rn̄r q maior assū pta est falsa. ⁊ ad p̄batō; d̄r q causa volū taria sine sui mutatōe pōt aliter se hr̄e ad ef fcū p sola; mutatō; alteri' a quo effectus dependet ita q solū ex pte effect' fit mutatō agens eni volūtariū p voluntate; aliquā an tiquā est causa effectus noui. Exemplū si vo lo nūc me sedere cras tali volūtate existente vniformi sedebo cras. ita q est effect' nou' a voluntate antiqua nō mutata sic dicendū est de primo ente q ipsu; voluntate antiqua

ꝛ eterna vult quicqd vult ita ꝙ ab eius voluntate immutabili eueniūt effect⁹ noui quottidie. de quib⁹ diffuse determinatū ē in quto h⁹ qōe secūda. ꝛ p idē ad ↄfirmatōēꝫ pmā.

Ad secūdaꝫ ꝛ vltimā cōfirmatōēꝫ dicenduꝫ ꝙ eadeꝫ est sciētia totius ꝛ partis subiectiue si pars illa subiectiua sit illius totius secundū ꝙ est scibile aut fm ꝙ de eo est sciētia. Cōstat autē ꝙ ens quod est subiectū mēphisice nō diuidit in ens p se ꝛ in ens paccidēs ymo est ens pse in se nō aggregans naturas diuersas, vt in quinto dicebat qōe septima.

Ritur sexto qō

vtruꝫ sciētie metaphice sit cōsiderat de ente vero. Et arguitur affirmatiue primo sic. nam metaphisica est prima scia ꝛ coissima. ergo maxie videt esse circa primū obiectū scibile. primū autē tale videt esse veruꝫ. qꝛ nō videt aliud posse poni nisi verū quod oibus ↄueniat intelligibilib⁹ si sit obiectum distinctuꝫ contra obiecta aliaꝝ potentiarū.

Confirmat. naꝫ z⁹ metaphice dꝫ vocari phiaꝫ vitatis sciaꝫ rcē hꝫ vbi lequit de metaphica. ergo scia hec erit de ente vero.

Adhuc cui⁹ est cōsiderare subiectuꝫ ei⁹ ē cōsiderare ꝓpriaꝫ passionē. hec āt scia ↄsiderat ens inquātuꝫ ens vt qōe zᵃ innotuit libri primi. verū autē est passio entis qōestiōe tercia eiusdeꝫ ergo ꝛc.

Cōfirmat vnūquodqꝫ sicut se hꝫ ad esse sic ad veritatē z⁹ metaphice. ergo veꝝ cōuertit cum ente. sed metaphisica est de ente. ergo eius etiā est cōsiderare veruꝫ.

Amplius si veꝝ excluderet a cōsideratōne metaphisici hoc nō videt ꝓpter aliud nisi qꝛ dicit aliquid diminutū. Sed hoc ē falsuꝫ. naꝫ que diminuūt de pfectōe entis nō attribuūtur primo enti. vt patꝫ de causato ꝛ finito ꝛ huiusmodi. sed veꝝ attribuit deo in sūmo. quare z⁹ metaphice dicit sempiternoruꝫ principia semp esse verissima necesse est g⁹ veꝝ nō dꝫ excludi a ↄsideratōe metaphici

Cōfirmatur finis sciētie nō debet abici a ↄsideratōe sciētie. sed finis theorice est veritas z⁹ metaphisice qlis ē hec scia vt pꝫ g⁹ ꝛc

Adhuc illud quod in sciētia ista est causa alioꝝ ꝛ quod principijs cōuenit primis debet in hac sciētia considerari. sed veritas est huiusmodi. prima eniꝫ principia sunt verissima quarto metaphice. ergo ꝛc.

Cōfirmat in hac scia cōsiderānduꝫ est de veritate theorica z⁹ metaphice ergo ꝛc.

In oppositū est phus in hoc sexto intendens ꝙ ens p accidēs ꝛ ens quod significat veruꝫ abiciūtur a cōsideratōe hui⁹ scientie. Vñ inqt. qm āt cōplexio ꝛ diuisio in mente ꝛ nō i reb⁹. qō āt ita ens alteꝝ ens ▪ ꝓprijs

Propter primum

quideꝫ huius quid sit sciētia metaphice qōe innotuit secūda libri primi. quid autē sit veritas ꝛ ↄñr qd eas veꝝ hic pscrutādum est. Cū. n. vt inqt. s. Tho. in qōib⁹ de vitate qōe pria. Entitas rei pcedat rōeꝫ vitatis. Cognitio āt ē qdaꝫ vitatis effcūs. fm h igit triplr vitas diffiniri inuenit. Vno⁹ fm id qō pcedit rōīꝫ vitatis ꝛ in q vꝫ fundat ꝛ sic veꝝ ab Augustino diffinit. veꝝ ē id qō est. Et Auicen. scdo metha^cc vitas cui⁹lꝫ rei ē ꝓprietas sui esse. alio mō diffinit vitas fꝫ id qō formalr rō vi pficit. ꝛ sic Isaac dic ꝙ vitas ē adeqtio siū ↄformitas rei ꝛ intellcūs. Tertio mō diffinit verū fꝫ efficm ↄsequētē. ꝛ sic Hilari⁹ dic ꝙ veruꝫ est declaratiuū esse rei hic āt audiēda ē vitas z^co forlr tal nō āncedēter prio mō nec ↄñr 3⁹ mō q an sit in reb⁹ vl intellcū vlri⁹ pscrutādū ē. vñ Scot⁹. vi⁹. metaphice abstracti⁹ declarans inqt. Est vitas in reb⁹ ꝛ vitas in itellcū. vitas i reb⁹ vl absolute sumit de q mō non cōpio. s. Tho. aliqd declarasse. vñ in pᵃ pte. q. xviᵃ. in reb⁹ nō ē vitas aut flitas nisi i ordiē ad intellcm. hec. s. Tho. Vl p ↄpatōꝫ ad intelligētē ꝛ cognoscēte. si absolute audiat vl p absolute dic ↄformitatē pducti ad pducēs. vl zᵃ determiate dicit ↄformitatē pducti ad pducēs fm imitatōꝫ solū.

Vel 3⁹ supra istā imitatōꝫ solū addit adeqti

onē ꝙꝙ intellectū vel aliqđ nō quātū dici eſ ſe adequatū apud Jandonū ſit ſermo poeti cus ⁊ falſus.cū adequatio ⁊ inadeq̄tio ꝓpe repiat̄ ſolū in reb⁹ quātis nō aduertētez ſō te ꝑter ꝙtitatē molis dari ꝙtitatē ꝟtutis.vt qōe iz^a qnti libri patuit.de q̄ ꝑ h⁹ qōne pria ⁊.xij^a.h⁹ qōe.x^a. Prim⁹ autez iſtoꝝ trium modoꝛuz lꝫ videat̄ eſſe cōis 2° ⁊ 3°.tamen ſi nomē veri imponatur ad ſignificādū qđcū ꝙ iſtoꝝ triū ſm ꝓpꝛiā rōez eſſꝫ equocū. Se cūdus iſtoꝝ triū modoꝝ inuenit̄ in creatura q̄ imitat̄ exēplar diuinū vel creatū a quo ꝓ ducit̄ cui aſſilat̄ aliquo mō defectiue tñ vt inqt Scot⁹ al's nō diceret imitari. Terci⁹ autez modus inuenit̄ in filio dei q eſt ꝟitas in q̄ eſt ſūma ſilitudo ad pꝛin^m ꝓducens ſm Aug⁹.hec eſt ꝯfoꝛmitas cuz adequatōe. Si ꝟo ſumat̄ ꝟitas in reb⁹ nō abſolute ſꝫ p cō patōez ad intelligētez ⁊ cognoſcētez p eā res dicit̄ vera tripliciter.vno° inquātuꝫ eſt ð ſe manifeſtiua ſui cuicūꝙ intellectui potēti ma niſeſtatōez cognoſcere. Alio mō qꝛ aſſimila tiua intellect⁹ aſſimilabil' ſibi.vtputa medi ante actu vel aliqua ſpē qual' nō eſt niſi intl' lectus creatus. Tercio mō qꝛ ſcā manife ſtatōe ⁊ aſſilatōe res eſt in intellcū ſic cogni tū in cognoſcēte. Differūt autem hij modi tres a trib⁹ pꝛioꝛibus modis.qꝛ ſitudo ad ꝓducētez eſt alia ꝙ illa q̄ eſt ad intelligentē. licꝫ qñꝙ idez ſit intelligēs ⁊ ꝓducēs. pñt.n. ſepari.naꝫ ſi p impoſſibile de⁹ eſſꝫ ꝓducenſ alic⁹ ſilis ⁊ equal' ⁊ ſilis imitabilitatis ⁊ nō eſſꝫ intelligēs eſſet pꝛim⁹ modus tripartitus ſine 2°. Et ecōuerſo ſi eſſꝫ alius de⁹ intelligēs creaturas ⁊ nō ꝓducēs. Diſtinctio āt pꝛimo rū triū inter ſe eſt ſatis māifeſta. Sed alioꝝ triū modoꝝ ꝟitatis ꝯpatōez ad intelligen tē diſtinctio ſic oñditur.qꝛ vbi nullus eſſꝫ in tellect⁹ adhuc q̄lꝫ res ſm gradū ſue entita tis eſſꝫ nata ſe māifeſtare. Et hec noticia eſt qua res dicit̄ nota nature.non qꝛ natura co gnoſcat illaꝫ. ſed qꝛ ꝓpter ꝓpꝛiā māifeſtatō nez maioꝛē vel minoꝛē nata eſt de ſe pfecti⁹ vel min⁹ pfecte cognoſci. Eſſe āt aſſimilati uū dicit rōez actiui reſpcū aſſimilabil'. Et ſe quit̄ nāliter eſſe māifeſtuꝫ vel eſt diſpatum nō hñs oꝛdinem ad ipſuꝫ ſed ſp aſſilatiuū ⁊ aſſilatio reſpcū intellctūs paſſiui p̄cedit hoc qđ eſt eſſe in intellcū. qꝛ illđ eſſe eſt poſteri⁹ nā ipo actu itelligēdi.na nō eſt niſi rela° rōis fūdata in obiecto intellecto ad actuꝫ. relatio autē eſt poſterioꝛ abſoluto ad qđ eſt ex q̄nto mēphice.aſſilatō āt fōmalr ī ipe ad⁹ itellcī aut pꝛioꝛ ipſo. cōpando.n.2^m ⁊ 3^m ad intel lectū nō aſſilabilez nō hñt oꝛdinez p ſe ita ꝙ 2^m ad 3^m illoꝝ videt̄ hēe oꝛdinē eentialē.lꝫ accñtalez reſpcū alic⁹ intellcūs tñ. Ueritas āt in intellcū eſt duplex iuxta duplicē intelle ct⁹ opatōez ſm quaꝝ vtrāꝙ natus eſt intel lect⁹ ꝯfoꝛmari obiecto vt mēſuratū menſure ꝟ°.⁊.x°.metaphice.vna iſtaꝝ ꝟitatū dī cō plexa alia ꝟo incōplexa. Eſt ꝟo int̄ illas ve ritates dr̄ia vna ꝙ pꝛime ꝟitati nō opponit̄ falſitas ſꝫ ignoꝛātia tñ. Cū eni intellcūs intl' ligit aliqd in re in pꝛia opatiōe ꝯfoꝛmat̄ illi rei.⁊ illa ꝯfoꝛmitas eſt ꝟitas nec pōt cōtin gere ibi falſitas.qꝛ tūc intelligeret ſil' ⁊ nō in telligeret qđ eſt ꝯtradictō.pōt tñ hēe ignoꝛā tiaꝫ q̄ opponit̄ intellectōi illi nō tñ falſitatem qm̄ intellect⁹ circa ꝙ quid eſt nō pōt eſſe fal ſus.⁊ ſic intelligit̄ illud tercij de aia ꝙ intelle ctus circa ꝙ quid eſt ſp eſt ver⁹ ſicut ſenſus circa ꝓpꝛiū ſenſibile. Et intelligēduꝫ eſt p̄ci ſe circa ꝯceptū ſimplr̄ ſimplicē. nā intellect⁹ ſimplex circa ꝯceptū nō ſimplr̄ ſimplicē licꝫ nō poſſit eſſe foꝛmalr̄ falſus pōt tñ ꝟtualr̄ ēe falſus appꝛhendēdo aliqd ſub determiatōe ſi bi non conueniente. ⁊ hoc modo dicitur qn to metaphiſice capitl'o de falſo ꝙ eſt aliqua ratio in ſe falſa ⁊ tamen iſta ratio in ſe falſa eſt intelligibilis ſimplici appꝛehenſione licet ipa nō includat aliqđ qđ niſi foꝛte qđ nois. Et hoc mō pōt exponi vltimū capitl'm noni metaphice .vbi videt̄ Ariſto. diſtiguere de intelligētia ſimpliciū inquātuꝫ eſt circa quid ſimpliciū ⁊ circa qđ cōpoſitoꝛuꝫ.qꝛ circa qđ ꝯpoſitoꝝ cadit deceptio paccīs. qꝛ.ſ.eoꝛuꝫ quid natū eſt facere ꝯceptum nō ſimplr̄ ſim plicē in quo pōt cadere falſitas virtualr̄. nō ſic in qđ ſimpliciū. Si.n.inteligeret paccīs

f.in attribuēdo alteri illud qd nō eſſz diffe-rētia.qz ita in qd ſimpliciū pōt intellcūs ſimplex eſſe falſus paccidēs. Secūde āt vitati ſ.ɔplexe opponit̄ ignorātia priuatiue ⁊ falſitas cōtrarie.qñ.ſ.vniūt̄ que in re non ſunt vnita. Secūda differentia eſt in mō eſſendi veritatis in hac opatōe ⁊ in illa.licz enim in vtraqꝫ opatōe intellec⁹ ſit ꝓprie vitas.pria tamē nō eſt ibi obiectiue.ſed formalr. Secūda āt eſt ibi formalr ⁊ obiectie.neutra.n.eſt in intellcū obiectie niſi reflectēdo ſe ſup actū ſuū ɔpando illū ad obiectū.que reflexio ſcz in cognoſcēdo ꝙ actus talis eſt ſimil vel diſſilis obiecto nō ē niſi in ɔpoſitōe ⁊ diuiſiōe. Unde ꝑ vlteriori declaratōe noſce opoꝛtz ꝙ veritas incōplexa eſt habitudo ɔformitatis ⁊ ſilitudinis actus ſimplicis ad obiectū ſimplex intelligibile.veritas autē ɔplexa ad obiectū ɔplexū.veritas prima ſubiectiue ⁊ formalr eſt in actu ſimplici.ſecūda vero in actu cōplexo que eſt cōpoſitio ⁊ diuiſio.neutra āt eſt in intellectu obiectiue niſi in intellectu ſe reflectēte ſupra actuz ſuū ⁊ compante ipſuz ad obiectū vtrū ſit ſibi ſilis ⁊ ɔformis an nō ⁊ tūc cognoſcit iſtā ɔformitatē ⁊ ſilitudinez que eſt formalr ipſa veritas. hec autē reflexio ⁊ ɔpatio nō eſt ſine cōpoſitōe ⁊ diuiſiōe

Ex quo ſequit̄ ꝙ in ſola opatōe ɔplexa ē veritas obiectiue.

Sed dubiū incidit an falſitas repiat̄ in reb⁹ ſicͭ ⁊ veritas.cū eni vex ⁊ falſuz opponant̄.vt.s.Tho.in pria pte.q.xvi^a. oppoſita autē ſunt circa idez.ergo circa q̄cunqꝫ vēſat̄ falſitas circa eadez ⁊ veritas.

Dicēduz cōformiter determinādo ꝙ lz vitati in re abſolute ɔliderate q̄ importat conformitatē ꝑducti ad ꝑducētez vel cū imitatōe vl ſine.aut cū imitatōe ⁊ adeq̄tōe poſſit intelligi falſitatē aliquo mō opponi que intelligit̄ eſſe diſſormitas q̄dā illi ɔformitati oppoſita.tñ qz forte illa in nullo repit̄ de falſitate ſolū loquūt̄ auctores que vel in reb⁹ inuenit̄ nō abſolute ſ ꝑ ɔpatōez ad cognoſcentē.vel eſt in ipſo intellcū. Quid autē ſit falſuz tale qd in reb⁹ inuenit̄ ꝑ ɔpatōz ad vtute cognoſcētez hic pſcrutāduz eſt. Un̄ ſanct⁹ Tho.qnto metaphice. falſuz dr̄ aut qz nō ē aut qz facit apparētiaz ei⁹ qd nō eſt. Lucidius autē ⁊ verius cū Jobe Scoto determinādo dico ꝙ falſuz eſt qd caret ydēptitate ad id qd apparz eſſe.⁊ falſitas eſt nō ydēptitas entis vt māifeſtati ad ens vt declarāſ ſiue apparēs.⁊ vex in re illi falſo oppo^{m} eſt eſſe id qd apparz. Pro quox intellcū noſce oz ꝙ vt coīr dz falſuz dic̄ carētiam talitatis quale apparz ita ꝙ principale in ſignificato ei⁹ nō eſt nō apparere quale eſt. qz tūc ſi qd eſſz ⁊ ſine oi apparētia eſſz falſuz nec principale in ſignificato ei⁹ eſt appere q̄le non eſt qz tūc eſſz falſitas formalr qd poſitiuū nō ꝑuatio.ſ falſū mālir dic̄ apparer ⁊ forma^r carere talitate quale videt̄. ⁊ hoc nō intellig^o [redacted] talitatē ſilitudinē.nam nihil ē ſile ſibi ⁊ ita nihil eſſz vex. Silr ſi ſortes apperet plato ſortes eſſet falſus. tamē appareret talis q̄lis eſt hoc ē ſilis.qz ſoz.eſt ſilis ploni. Sz ꝑ tale q̄le intelligit̄ ydēptitas. ydēptitas āt audita [redacted] tale q̄le nō ē ɔformitas nz ſilitudo q̄ eſt int̄ diuiſa.ſed ydēptitas entis vt manifeſtati ad ſe vt declarās ſiue māifeſtās ſiue apparēs.nō ergo eſt vitas ratō declarātis ſiue māifeſtātis.ſ illa eſt altex extremū. Nō tñ ꝙ oia hec de falſo ⁊ falſitate in reb⁹ dterminata audiēda ſūt de reb⁹ reſpectu intellec⁹ nri.qz res nō dñr falſe ꝑ ɔpatōz ad intellectū diuinū.vt.s.Tho.in qōib⁹ de vitate.q pria.⁊ ꝑ piarmēias.qcqd eni i reb⁹ accidit ex ordinatōe diuini intellec⁹ ꝑcedit. vt.s. Tho.in prima parte qōe.xvi^a.

Dubitat̄ ēt ex quo vitas eſt in itellcū ⁊ in reb⁹ vbi principalius hēat eſſe. ⁊ an in ſenſu ɔcedendū ſit fundari vitatē aliquo mō. Dicēduz ex doctrina .s.Tho. quē ñ puto eſſe ɔformē lnie Scoti ſi ſimplr audiat̄. ꝙ vitaſ ⁊ falſitas ſunt prio in itellcū. in reb⁹ āt ꝑ ordinē ad intellectū ſolū.vt.s.Tho.in ꝑ cōtra gētiles capitlo .lx^o. ⁊ alibi pluries. Un̄ ſanctus Tho.in qōib⁹ de vitate qōe pria ⁊ alibi pluries inqt ꝙ res ſimplr dz vera vel falſa tñ ab intellcū a quo dependet vt nālis a

diuio ꝛ artificialis a nr̃o. Quomõ ãt vitas sit in sensu pulcherrime docz.s.Tho. vbi supra dicẽs ꝙ vitas formalr accepta põt esse in aliquo dupl̃r. vno mõ sic ↄsequẽs actum alic⁹ potẽtie ꝛ sic cognita p eãdem.ꝛ sic ẽ in intellectu tm̃ vt infra patebit. Alio mõ sicut ↄsequẽs actũ ꝛ nõ sicut cognita.ꝛ illo mõ est in sensu duz.s.iudicat de re fm qd est.sed tñ non est in sensu sic cognita a sensu.ꝛ sic sensus ṽe iudicat de reb⁹ non tñ cognoscit veritatẽ qua vere iudicat. Vñ idẽ.s.Tho.2° de aia ꝛ alibi pluries. Falsitas est in sensu respectu sensibiliũ ↄmuniũ ꝛ respcũ sensibiliũ paccidẽs.nõ autẽ est respectu sensibiliũ ꝓprioꝝ nisi per accidens.

Et si instet̃ sensus cognoscit se sentire.ergo veritas est in sensu sicut cognita ab eo.

Ad hoc rñdet.s.Tho.ibidẽ ꝛ elegãter ꝙ q̃uis sensus cognoscat se sentire nõ tñ cognoscit nãz suã.ꝛ p ↄñs nec nãz sui act⁹ nec proportionẽ ei⁹ ad res ꝛ ita nec ṽitatẽ eius. C⁹ rõ est qꝛ illa q̃ sunt pfectissima in entibus vt sbe intellcũales redeũt ad eẽntiaz suã reditõe ↄpleta. In hoc enĩ ꝙ cognoscũt aliqd extra se positũ quodãmodo ex se procedũt. Fm ṽo ꝙ cognoscũt se cognoscere iã ad se redire incipiũt.qꝛ act⁹ cognoscẽs est medi⁹ int̃ cognoscẽtez ꝛ cognitũ.sed reditus iste ↄplet̃ fm ꝙ cognoscũt eẽntiaz ꝓpriã.vñ dr̃ in libro de causis ꝙ oĩs sciẽs essentiã suã est rediens ad essentiã suã reditõe ↄpleta.sensus aũt qui est int̃ ceteros ꝓpinqor intellcũali sbe redire quidez incipit ad essentiã suaz.qꝛ nõ solũ ↄgnoscit.ꝫ ẽt cognoscit se sentire .nõ tñ ↄplet̃ eius reditio.qꝛ sensus nõ cognoscit eẽntiaz suam. Cui⁹ rõez assignat Auic.qꝛ sensus nihil cognoscit nisi p organũ corpale.nõ aũt est possibile vt organũ corpale mediũ cadat int̃ potẽtiaz sentitiuã ꝛ seipsuz.sed potẽtie nãles nl̃lo mõ redeũt supra seipsas.qꝛ nõ cognoscũt se agere sicut ignis nõ ↄgnoscit se calefacere Hec.s.Tho.

Propter secunduz

qdez h⁹ sciẽduz ꝙ ex ṽbis.s.Tho.in lectõe vltima sexti metaphice dũ inqt. verũ ꝛ falsuz que sunt obiecta cognoscitiue ṽtutis sũt in mẽte.bonũ ãt ꝛ malũ que sũt obiecta appetitiue virtutis sunt in reb⁹ videt̃ posse colligi ꝙ ens nõ est de ↄsideratõe metaphici pluppo nẽdo primo ꝙ verũ est primũ obiectũ intellectus.qd ꝓbat̃.obiectũ potẽtie ꝓpriũ determinat̃ ad potẽtiaz cui⁹ est obiectuz. Sic n.obiectũ appetit⁹ vt bonũ ↄtermiat ens ita a sili videt̃ ꝙ obiectũ intellcũs determinet ens sed nihil est tale respcũ intellcũs nisi veꝝ.qꝛ ens vt ens de se est indifferẽs ad sensibile ꝛ intelligibile ergo ꝛc. Ex quo infert̃ ad propositũ qõis ꝙ cũ intellect⁹ tẽdat in obiectuz inquãtuz in intellectu est veꝝ dicet rõz entis in intellcũ.ꝛ ↄñr rõnez entis diminuti.iõ excludet̃ a ↄsideratõe metaphici.naz esse i intellcũ distrahit ꝛ diminuit ab ente.

Sz ↄtra hũc modũ determinãdi inuehit Scot⁹ improbãdo primũ.s.ꝙ veꝝ sit obiectũ pmũ intellcũs.nã pmũ obiectũ potẽtie fz suã rõez formalẽ pri⁹ est nãliter ipsa poten̊ ꝛ magis saltẽ ipso actu. Sz verum cũ dicat ratõnez entis in intellectu iuxta positiõez nõ est nãliter pri⁹ ipso actu.qꝛ ñ ↄtingit intelligere rõz entis in intellcũ vt cogniti nisi in intelligẽdo actũ intelligẽdi ▪ quẽ sic ẽ in ĩtellcũ g° ens veꝝ nõ est pmũ obiectũ intellcũs.

Adhuc illud nõ est pmũ obiectũ potentie intellectiue qd nõ actu directo ꝫ tm̃ reflexiuo cognoscit̃.cuz act⁹ direct⁹ nãlr pcedat actũ rflexũ.cuz ergo in q̃lbz actu repiat̃ formal̃ rõ.obiecti impossibile est illud qd cognoscit̃ tm̃ actu reflexo esse pmũ obiectũ po˚.ꝫ verũ est h⁹mõi apd positõz hãc cũ veꝝ intelligat̃ sic rõ intelligibil̃ q̃ hz intelligi postꝙ obiectũ puta lapis fuerit intellectus reflectẽdo supra potẽtiaz obiecti ergo ꝛc.

Amplius ad idẽ ꝛ ẽt ↄtra id qd infertur ad ꝓpositũ qõis arguit̃. impossibile est obiectũ habit⁹ excedẽ obiectũ potẽtie c⁹ est hit⁹ sed obiectum metaphisice est ens. cum ergo ratio entis sit prior ratõne veri impossibile est quod verũ sit primuz obiectũ intellectus aliogn aliqd essz subiectũ metaphice qd nõ

hñet rõe3 intelligibilis inquãtum tale.

Adhuc illud qđ ẜm ꝓpriã rõe3 põt intel-ligi nõ inquãtum includit illud aliud. ita est ꝑ se intelligibile sicut illud aliud. ⁊ ꝯñs eque erit obiectũ intellect⁹. Sȝ bonũ inquãtũ di-stinguit̃ ꝯtra verũ ⁊ vt nõ includit ei⁹ rõe3 ita est ꝑ se intelligibile ẜm suã ꝓpriã rõe3 sic vez ecõtra inq̃tuȝ vez nõ includit bonũ. nã intel-lcũs intelligẽs dr̃ias bõi inquãtũ bonũ ⁊ ve ri inq̃tũ vez cognoscit ⁊ eq̃ ꝑfecte ex vtra-q̃ pte dr̃iaȝ cũ hec differẽtia non ꝯueniat bo no nisi ẜm ꝓpriã rõe3 vt differt a vero. tum q2 si intelligeret̃ bonũ nec aliq̃d aliđ nisi vt includeret vez seq̃t̃ q̃ nec bonũ. nec q̃ditas rei intelligeret̃ nisi ꝑ accñs. cũ ꝑaccñs inclu dat verũ. ⁊ ita intelligit̃ ꝑaccñs ⁊ nõ simpli citer. Sic coriscus si cognoscat̃ inquãtuȝ ve niẽs simplr̃ nõ cognoscit̃.

Sȝ positõni. s. Tho. inherẽdo nõ videnť media ista opiõȝ illã infringere si sane audi at̃ ei⁹ dc̃a q̃rtũ. n. ad id qđ supponit̃ q̃ vez sit obiectũ intellectus primũ. vel intelligit̃ q̃ sit obiectũ adeq̃tuȝ intellect⁹ ꝯiũcti. ⁊ h̃ nõ ẽ verũ. Sed q̃ditas rei mãlis vt. s. Tho. in p̃ ma pte. q̃õe. lxxxv^a. vt diffuse. vij. h⁹ oñdet̃ q. xiij. Vel q̃ sit obiectũ p̃mũ primitate cõi tatis. ⁊ hoc dupl̃r. vel essentialr̃ ita q̃ v̾itas sit pria ratio ⁊ formalis obiecti intellect⁹. ⁊ hoc nõ est vez cũ ratio entis sit prior ⁊ pos-sit intelligi non intellcc̃a rõe veri que est po-sterior. vt. s. Tho. in q̃lib⁹ de v̾itate q̃õe p̃^a articulo p̃. ⁊ alibi. vel intelligit̃ q̃ verum ẽ cõe obiectũ intellect⁹ ꝯsecutiue. ita. s. q̃ nihil possit intelligi nisi rõ veri ꝯsequat̃ app̃hensi onẽ illi⁹. ⁊ sic vez dr̃ obiectũ ꝑ se ipsi⁹ intel lect⁹. Illud. n. dr̃ obiectuȝ ꝑse intellcũs ꝯse-cutiue q̃ necc̃io seq̃t̃ app̃hensiõeȝ ẽtis sic in-telligibile necc̃io seq̃t̃ app̃hensiõȝ entis ita q̃ nullus põt intelligẽ ens qn ens sit intelligibi-le. ⁊ hãc sniaȝ hȝ. s. Tho. in p̃^a pte q̃õe. xvi^a articlo 3° ingens. Cũ dr̃ q̃ ens nõ põt appre hendi sine rõe veri hoc põt intelligi dupliciť Uno⁹ ita q̃ nõ app̃hendit̃ nisi rõ veri cõse-quat̃ app̃hensiõȝ entis. ⁊ sic locutõ hȝ v̾ita-tẽ. Alio⁹ põt intelligi q̃ ens nõ põt app̃hẽdi nisi app̃hendat̃ rõ veri. ⁊ sic locutio est fal-sa. sed vez nõ põt app̃hendi nisi app̃henda tur rõ entis. q2 ens cadit in rõe veri. ⁊ ẽ silr̃ sic si ꝯpam⁹ intelligibile ad ens. non eni põt intelligi ens qn ens sit intelligibile. sed tamẽ põt intelligi ens ita q̃ nõ intelligat̃ intelligi-bilitas ei⁹. ⁊ silr̃ ens intellcm̃ ĩ vez. nõ tñ in telligẽdo ens intelligit̃ vez. Hec. s. Tho.

Ex q̃bus ptȝ duo prima motiua Scoti opiõnẽ hãc nõ infrigere. Uñ in p̃ sniaz dis. xix^a. q̃õe vltia silr̃ ꝯfirmãs. s. Tho. inq̃t. Si cut bõitas dicit rõeȝ ꝑ quaȝ ẽẽntia ordinat̃ ad appetituȝ. ita v̾itas dicit rõeȝ ꝑ quã ẽẽn^a ordinat̃ ad intellectũ. Uñ sic nullũ esse appe tit̃ ãmota rõe boni ita nullũ esse intelligitur ãmota rõne veri. nihilomin⁹ alia est rõ veri ⁊ alia ẽ rõ entis. Dupl̃r. n. dr̃ aliq̃d nõ posse intelligi sine altero. aut ita q̃ vnuȝ nõ possit intelligi si ponat̃ alterz nõ esse. ⁊ sic dr̃ q̃ ẽs nõ põt itelligi sine vero. sic ẽt nõ põt intelligi sine h̃ q̃ est ens intelligibile. aut ita q̃ q̃ñcũȝ intellr̃ vnũ intelligit̃ alterz sic q̃cũq̃ intelligit hoieȝ intelligit aĩal. ⁊ h̃ mõ esse põt itelligi si ne vero. ẜ nõ ecõ⁹. q2 vez nõ ẽ in rõe entis. ẜ ens in rõne v̾itatis. sic aliq̃s põt intelligẽ ens ⁊ tñ nõ intelligit aliq̃d de rõe intelligibilitatis. Sed nunquã potest intelligi intelligibile ẜm hãc rõȝ nisi intelligat̃ ens. vñ ẽt pȝ q̃ ẽs ẽ p̃^a ꝯcep° intellcũs. hec. s. Tho. ⁊ ꝑ idẽ ad t̾ciuȝ ⁊ q̃rtũ motiua Scoti facilis est solutio.

Propter tercium

q̃deȝ h⁹. Presupponendũ in p̃mis ꝑ v̾itate dicẽdoz q̃ p̃mũ obiĉm intellcũs est ens. qđ ꝓbat̃. nã p̃mũ obiectũ intellcũs ñ ꝑõt eẽ ali ud nisi qđ ẽẽntialr̃ vel realr̃ aut formalr̃ in-cludit̃ in q̃cũq̃ ꝑ se intelligibili. sic p̃^m obie-ctũ visus nõ est aliqđ nisi qđ ẽẽntialr̃ inclu-dit̃ in q̃libȝ ꝑ se visibili. vt color in albo ⁊ ni gro. ẜ nihil põt in q̃cũq̃ ꝑ se intelligibili ẽẽn-tialr̃ includi nisi ens. cũ õe ens sit intelligibi-le ergo ꝛc. Et hoc voluit Auic. in p̃ mẽphice sue. ens ⁊ res prima impssiõe imp̃mũť i aĩa

Ex quo sequit̃ q̃ q̃cunq̃ alie rões trans cẽdentes q̃ sũt q̃si passiões entis vt vez bo-

nū ₇c. sūt posteriores p̄rio obiecto. ⁊ q̄lib₃ ea
ru₃ q̄ p se est intelligibil̄. nec vna magis hēt
rōe₃ obiecti intellcūs q̄ alia. Dico āt notāter
in maiori q̄ primū obiectū intellcūs non pōt
esse aliquid nisi qd̄ essentialr̄ realr̄ aut for-
malr̄ includit̄ ₇c. p̄ter passiones entis mo-
dos intrīsecos ⁊ vltimas dr̄ias in q̄bus esto
q̄ ens formalr̄ ⁊ q̄ditatie nō includat̄ in eis
qñ illa ɔcipiūt p modū denoīantis. includit̄
tñ in eis realr̄ ymo ⁊ eēntialr̄. ⁊ hoc si illa cō
cipiātur vt quid in se. vt visu₃ fuit in p̄ hui⁹
De hoc tñ supposito diffuse habebit̄. vij. h⁹
q̄ōe. xiij.ª. Ratio autē p̄bans q̄ verū sit pri
mū obiectū intellect⁹ nō ɔcludit. sic̄ eni₃ di-
cebat̄ in q̄ōne. xi.ª. p̄mi libri. potēria₊ aie q̄-
dā sūt disp̄ate ⁊ taliū sūt obiecta simplr̄ di-
uersa. q̄da₃ sūt subordinate queadmodu₃ se
hñt oēs potētie sensitie respcū intellcūs ⁊ ta-
liā sunt silr̄ obiecta subordinata vt taliter sit
obiectū sub obiecto. sic̄ poª sub poª. obiectū
ergo intellect⁹ est coīssimū ⁊ abstractissimu₃
⁊ ita abstractio ⁊ coitas est determinatio talis
obiecti. nec oportet q̄ determinet̄ aliqd̄ po
steri⁹ ente. Nec h₃ vitatē qd̄ in rōe illa sup-
ponit̄. s. q̄ bonū determin₃ obiectū appetit⁹
na₃ sic̄ ens sub rōe entis est primū obiectu₃
intellcūs ita ⁊ volūtas. vt. vij.ª. h⁹ diffusius
māifestabit̄ q̄ōe allegata.

Dicēdu₃ itaq₃ p̄rio ad p̄positā q̄ōe₃ q̄ vi
tas in intellcū s̄m opatō₃ ei⁹ ɔplexā nō ē de
ɔsideratōe metaphisici. Pro c⁹ ɔclusiōis
vitate nosce oportet q̄ vitas ɔplexa cū sit d̄
tercio mō relatiuo₊ est real̄ ex p̄te opatōnis
q₂ opatio illa essen̄r dependet ex obiecto vt
mēsuratū ad mēsurā. sed est rōis ex p̄te obie
cti. na₃ q₂ obiectū vt sic h₃ esse dīminutum.
nā esse cognitū distrahit ab ente. tū q₂ obie-
ctū ē mēsura q̄re nō depēdet eēntialr̄ ab opa
tōe mēsurata. Et ide₃ sentiēdum puto de
vitate ɔplexa si ipsa sit ɔformitas opatōnis
ad obiectū vt supius dicebat̄. Si vō vitas
ɔplexa sit ɔformitas inter p̄tes obiecti puta
int̄ p̄dicatū ⁊ sbiectū tūc erit relatio rōis cu₃
extrēa vt sic sint rōis sup quo₊ h̄itudine fū
dat̄ ista ɔformitas q̄ est vitas formaliter.

Huic āt vltiō mō ɔsentit Egidi⁹ hēmita
2º posterio₊ q̄ pōit q̄ esse p̄pōis est ens rōis
Cōclusio āt p̄icipalis ex fūdamēto assig
nato p̄bat̄. na₃ vitas ē mētis aliq̄ passio vl̄
ergo ē relatio real̄ ⁊ tūc p₃ q̄ ptinet ad cōsi
deratō₃ libri de aīa vbi agit̄ de potētijs aie.
ex natura eni₃ act⁹ intellcūs ɔgnoscet̄ quō ē
fūdamētu₃ tal̄ relatōis. ⁊ talr̄ audiēdus ē ser
mo dicētiu₃ q̄ vitas ɔplexa q̄tū ad causas
spēales ptin₃ ad consideratō₃ libri de aīa. q₂
ipsa fūdat̄ in ɔpōe ⁊ diuisiōe intellcūs q̄ sūt
e⁹ opatōs. ⁊ q₂ intellcūs agēs ⁊ possibil̄ sūt
causa talis cōpositōnis ⁊ diuisiōis. ideo illo
modo ptinet ad terciu₃ de anima.

Si āt imitamur alī p̄ri puta q̄ relō quā
importat vitas tal̄ sit relō rōis fūdata in ac
tu intelligēdi aut magis h̄itudie rōis q̄ ē int̄
obiēa ɔpata actū intelligēdi iuxta varias
opiōēs tūc ē aliq̄ passio mētis oīgialr̄. vt iqt
Scot⁹. s̄ formalr̄ ptin₃ ad ɔsideratō₃ logici
c⁹ ē ɔsiderare ve₊ ⁊ falsu₃ sic̄ possibile ⁊ im
possibile ⁊ modos ɔpositionū oēs. p̄supōit
tñ logic⁹ ɔsideratō₃ de actib⁹ intelligēdi q̄b⁹
2ᵉ intētōes formāt̄. vt p₃ p̄ piarmēias. Con-
silr̄ dicat̄ de vitate incōplexa iuxta dt̄mia
tōe₃ habitā in p̄ h⁹ q̄ōis articlo. Et vita-
tatē hāc cōplexā p̄cise in itellcū excludit ari
sto. a ɔsideratōe mēphici. vt p₃ in textu. cu₃
hec scia principalr̄ ɔsider₃ de hijs q̄ sūt p̄pe
entia extra aia₃ exn̄ria vt sūt. x. p̄ñta. c⁹ mo-
di nō est vitas in intellcū cū magis sit effcūs
intellcūs. nā ɔpō ⁊ diuisio intellcūs sūt in in
tellcū in q̄b⁹ ɔsistit vitas tal̄ q̄ ē in intellcū.

Nosce tñ o₃ q̄ nō ois ɔpō ē illa in qua ē
vitas. inueit̄. n. aliq̄ ɔpō in reb⁹ que efficit
vnā rē quā intellect⁹ accipit vna simplici cō
ceptōe. sed illa ɔplexio vel diuisio q̄ intell̄cs
ɔiūgit vel diuidit sua ɔcepta ē tñ in itellcū
nō ī reb⁹. ɔsistit. n. ī q̄dā ɔpatōe duo₊ ɔce-
pto₊ siue illa duo sint idē s₃ re₃ siue diuisa.
vtit̄. n. q̄n₃ intellcūs vno vt duob⁹ ɔpōem
formās. sic̄ cū dr̄ hō est hō. ex quo p₃ q̄ tal̄
cōpositio est solū in itellectu ⁊ nō in rebus. ⁊
est doctria. s. Tho. in hoc sexto.

Et si queratur in quo p̄ñto sit vitas talis

in intellcũ exiſtẽs. Rũr primo ex.s.Tho.ꝑ ſniaꝝ diſ.xix.qõe vltima notãdo ꝙ eoꝛuz q̃ ſignãtur noibus inuenit̃ triplex diuerſitas. quedã eni ſunt que ſm totũ eſſe cõpletũ ſunt extra aiam ⁊ hec ſunt entia completa ſicẽ bõ ⁊ lapis.quedã autẽ ſunt que nihil habẽt extra animã.ſicut ſõpnia ymaginatões ⁊ chymere.quedam autẽ ſunt q̃ hñt fũdamẽtuz in re extra aiaz. Sz ↄplemẽtuz rõis eoꝝ q̃tuz ad id qð eſt foꝛmale in eis eſt p opatõẽ aie vt pȝ de vli.hũanitas.n.eſt aliqd in re nõ tñ ibi hȝ rõeȝ vlis cũ nõ ſit extra aiaz aliq̃ humãitas multis cõis. Sz ſm ꝙ accipit̃ in intellectu adiũgit̃ ei opatõẽ intellcũs intentõ ſm quã dẽ ſpẽs. Silr dico de vitate ꝙ hẽt fundamẽtũ in re. ſed ratio ei⁹ cõplet̃ p actũ intellect⁹.qñ.ſ.appꝛehendit̃ eo mõ quo eſt. Uñ dicit phus.vi°.metaphice ꝙ veꝝ ⁊ falſuz ſunt in aia.cuȝ autẽ in re ſit q̃ditas ei⁹ ⁊ ſuũ eſſe veritas fundat̃ in eſſe rei magis q̃ in q̃ditate ⁊ in opatõe ipſa intellect⁹ accipiẽtis eſſe rei.ſicẽ cũ p quãdaȝ aſſiĩatõeȝ ad ipſuȝ cõplet̃ relatio adequatõis in q̃ ↄſiſtit rõ vitatis. Uñ dico ꝙ ipſum eſſe rei eſt cauſa vitatis ſm ꝙ eſt in cognitõe intellcũs. ȝ tamẽ ratio vitatis p pꝛius inueĩt̃ in intellcũ q̃ in re.hᶜ.s.Tho. Ex q̃bus elicit̃ ꝙ vitas intẽtionalr q̃tuz ad vltimũ ↄplemẽtuz ſue rõis cũ ſignificet ↄpõeȝ talr nõ eſt in pũto.lȝ abſolute ponat̃ in pũto ſicẽ ⁊ de tpe lȝ ſm ſuuȝ eſſe cõpletũ hẽat eſſe in aia tamẽ ponitur in pꝛedicamento quãtitatis.

Dicẽduȝ 2° ꝙ veritas realis ſumpta pꝛi° mõ p compatõeȝ ad pducẽteȝ ptinet ad ↄſideratõȝ metaphici.⁊ hᷓ q̃tuz ad oia ſua mẽbꝛa.qð rõe firmat̃. illud reale veꝝ qð non ↄtrahit ens ad q̃tuz nec ad motũ ptinet ad ↄſideratõȝ metaphici.ȝ reale hoc mõ audi-tũ eſt h⁹mõi.cuȝ tale veꝝ in diuĩs repiatur vbi nec eſt motus nec quãtitas ſaltẽ molis.

Dicẽduȝ tercio ꝙ veꝝ reale 2ᵒ ſumptus ſ.p compatõeȝ ad cognoſcẽteȝ q̃tuȝ ad pꝛiᵐ mẽbꝛũ ptinet ad metaphicã.qð pbat̃. tale eni veꝝ ↄuertit̃ cũ ente cũ õe ens q̃tuz eſt de ſe ſit mãifeſtatiuũ cuicũq intellectui potẽti ipſum cognoſcere.

Dicẽduȝ quarto ꝙ veꝝ reale ſũptuȝ cõpatõȝ ad cognoſcẽteȝ 2° aut 3° mõ iſtoꝝ triũ nõ ptinet ad metaphiſicũ.qð pbat̃. nã quo ad 2ᵐ modũ tale verũ non ↄuertit̃ cũ ente. nã cõtrahit̃ ad actũ determinatũ ð quo vt ſic nõ ↄſiderat metaphic⁹. Quo autẽ ad modũ terciũ de his trib⁹ ẽt pbat̃. naȝ tale veꝝ eſt ens diminutũ ⁊ cõtractũ ad ens logicũ. Uñ oẽs intentõẽs 2ᵉ de tali ente pdicant̃.⁊ iõ ppꝛie excludit̃ a metaphico.ↄuertit̃ tñ cũ ente aliqualr.q² logicus ↄſiderat oia.alr tñ q̃ metaphic⁹.cũ mod⁹ ↄſideratõis metaphici ſit ali⁹ ab illo vt p qd reale.illa võ p intẽtõȝ ſecũdaȝ ſicẽ ⁊ ↄuẽtibilitas entis ſimplr ⁊ diminuti.q² neutꝝ alteꝝ excedit in cõitate.nã qcqd eſt ſimplr ens põt eſſe ens diminutum p quãto õe ens põt eſſe cognitũ aut intellcm

Sed hic ſũt difficultates nõnulle.pꝛima quã qdaȝ veluti difficilẽ inſolutã ðreliquũt ſi in intellcũ eſt vitas q̃ ſit ↄfoꝛmitas p quaȝ ↄfoꝛmat̃ rei cũ nõ ſit itelligibile intellectũ alteri ↄfoꝛmari niſi alteꝝ extremũ ẽt ecõũſo illi ↄfoꝛmet̃ p ↄfoꝛmitatẽ in eo exñteȝ.ſicẽ nihil põt dici alteri ſile niſi ſilitudo ſit ĩ vtroq; Querat̃ igit̃ de ĩllo extrẽo vel eſt intellectuſ ⁊ dici nõ põt.q² intellcũs ſpeclatiu⁹ nihil agit in res ſpeculabiles. Uel eſt res ext̃ aiaz ⁊ hoc iteꝝ dici nõ põt.q² tũc idẽ reſpcũ eiuſ dẽ eſſȝ mouẽs ⁊ motuȝ reſpcũ eiuſdẽ qð apparet falſum.

Cõfirmat̃ ſi intellcũs ↄfirmat̃ rei quã intelligit illi⁹ ↄfoꝛmitas ẽmiat̃ ad rẽ.g° res extra ẽmiat ↄfoꝛmitatẽ.q̃rat̃ ð eo p qð res extra ẽmiat illð nõ põt eſſe accñs abſolutũ.q² ẽmiare dicẽ reſpectũ.res g° intellecta refertur ad intellẽm ↄfoꝛmitate exñte in ipſa. ⁊ tũc ẽ dubiũ ſicẽ pꝛius a quo cauſat̃ illa ↄfoꝛmitas

Ad hãc difficltatẽ dici põt ex fũdamẽto determiatoꝝ ꝙ intellect⁹ ↄfoꝛmat̃ rei extra aiaȝ ↄfoꝛmitate reali. res ãt ext̃ ↄfoꝛmitate rõis cũ hec ſit relatio de tercio mõ relatiuoꝝ cui⁹ alteꝝ extremũ ſm ſui ſbaȝ ẽminat relatõȝ ⁊ nõ paccñs aliqð ſũdatum in eo.vt diffuſe hituȝ ẽ in q̃nto h⁹ qõe.xviijᵃ.ð rlonib⁹

Secūda difficultas qualiť sit audiēdus ẜmo pħi in hoc.vi°.bonū ⁊ malū sunt in rebus vitas ⁊ falsitas sūt in aīa. Dicēdū vno° ꝙ bōitas nō tm̄ attribuenda est rebus extra aīaȝ qꝺ̄ ēt in intellcū nō sit bōitas cū vtutes intellcūales ēt sint bōe cū bn̄teȝ pficiāt ⁊ opꝰ eiꝰ bonū reddāt. q̄re scia de aīa de nūero existit bonoꝝ ēt honorabiliū ꝓlogo de aīa.

Pro auctoritate ergo pħi intelligēda cō siderāduȝ ꝙ intelcūs ⁊ pcipue speculatiuus intelligēs aliquā reȝ extra aīaȝ exn̄teȝ nō eodeȝ mō se hȝ ad eā sic appetitꝰ appetēs rem exn̄teȝ extra aīaȝ se habȝ ad ipsaȝ. nā intelligit rē extra aiam nō inclinā° ipsuȝ intelligētē ad recipiendā vel hn̄daȝ illaȝ rē ẜm esse reale illiꝰ rei. sed sufficit intelligēti vt ipsius rei hēat spēȝ ⁊ cognitōeȝ vt cū intellcūs cognoscit celū nō inclinat hoīeȝ nec ad hn̄dū ordinat nec ad recipiēduȝ ipsuȝ celū ẜȝ eius esse reale ⁊ sic de a.ijs rebꝰ speculatiuis. Sȝ appetitꝰ dū appetit aliquā reȝ exn̄teȝ ext̄ aīaȝ inclinat ipsuȝ appetentē ad hn̄duȝ eā ẜm esse reale. vt cū sitiēs appetit vinū nō sufficit sibi hr̄e spēȝ vini. sed inclinatꝰ ad recipiēduȝ ẜm esse reale ipsuȝ. Est etiā alia dria inter intellectū intelligēteȝ ⁊ appetitū appetēteȝ. nā veritas qua dr̄ res cognita ꝓprie est in ipo actu intellectꝰ. s. in cognitōe rei vt habitū fuit. Sȝ cū appetitꝰ desiderat aliquā reȝ bonam ꝓsequi vel malū fugere ipsa bonitas rei desiderate nō est in ipso actu desiderandi ymo in re appetita. q̄cunq3 eni res desiderata non minꝰ essȝ bona ꝙtūcunq3 appetitꝰ nūq3 desideraret. sed res nō essȝ vere cognita nisi intellectꝰ actu cognosceret. Ex quibꝰ pȝ ꝙ ẜm primā dispōeȝ difficultatis pōt intelligi ꝓpō q̄ dicit bonū ⁊ malū sūt in rebꝰ. pōt. n. intelligi pmō ꝙ ꝓpriū ⁊ priꝰ subiectū bōitatis ⁊ malitie sit res exn̄s extra aīaȝ qꝺ̄ ē falsuȝ. sic. n. vtꝰ moralis ⁊ actꝰ suus nullā bōitateȝ causarēt in aīa hūana qꝺ̄ ē impossibile. Vn̄ qn̄to metaphīce caꝰ de quali inqt pħs. maxie ōr bonū ⁊ malū significant quale in aīatis ⁊ in hn̄tibꝰ ꝓheresiȝ ⁊ electōeȝ. Alioꝰ pōt intelligi ꝙ bonū ⁊ malū sūt in rebꝰ ꝓ tanto ꝙ appetitꝰ cꝰ obiectū ē bonū ꝓsequēduȝ ⁊ malū fugiendū inclinat ad ipsaȝ rē hn̄daȝ ẜm suū esse reale ⁊ sic est veꝝ. ẜ ex hoc nō sequitꝰ ꝙ solum res existens extra aīaȝ sit bona vel mala ymo aliqd etiā exn̄s ī aīa pōt esse bonū. qꝛ appetitꝰ pōt inclinari ad hn̄duȝ aliq̄ rē ẜm suū esse reale qꝺ̄ pōt hr̄e q̄ tm̄ res non hȝ esse formalr̄ nisi in aīa subiective vt cū [illegible] qs appetit sciaȝ ⁊ vtutē moralē. Iteꝝ est alia dria int̄ intellectū intelligētem ⁊ appetitū appetēteȝ ⁊ forte magis ad ꝓpositū auctoritatis. qꝛ vitas qua dr̄ res vere cognita existit in ipo actu intellectꝰ vt dictū est. Intelligatꝰ gꝰ sic bonū ⁊ malū sūt in rebꝰ idest in ipsa rē appetita. ⁊ hoc est verum. quia quecunq3 res appetatur ad ꝓsequenduȝ bōitas eiꝰ est ipsa res. ⁊ si appetitꝰ eiꝰ fuga malicia eiꝰ est in ipsa ⁊ ecōuerso est de vitate ⁊ falsitate. nā ipa vitas qua res vē ꝯgnoscitꝰ non ē in re cognita subiectiue sed in cognitōne. ⁊ sic intellexit Aristo. ⁊c̄.

Propter quartuȝ

qdeȝ hꝰ ad priꝰ cū eiꝰ ꝯfirmatōe lȝ falsum ibideȝ assumatꝰ in an̄te 2° ꝯñe cū veꝝ nō sit obiectū primū intellcūs. Tn̄ rn̄deri pōt ꝙ illuȝ eoꝝ ī ꝯtra ẜ̄miata. arguitꝰ. n. ꝺ̄ vō rali mō ẜ̄miato. pħs āt excludit veꝝ ī itellectu ꝯplexo vt dēȝ fuit. ⁊ si arguatꝰ sic. a q̄ ñ exclu excluditꝰ ꝯsideratō cause. nec ab eodē cōsideraꝰ effcūs. ẜ vitas illa in intellcū ē effcūs entitatis real. iuxta doctrinā pħi in pn̄tis in eo ꝙ res est vel nō est oratio dī va vel falsa. Rn̄r ꝙ maior est va de causa totali non [illegible] āt est in ꝓposito. naȝ veritas triplex exclusa oīo a metaphīco dependet ab intellcū ita ꝙ res. ex se nō ē sufficiēs cā aliꝰ istaꝝ lȝ ad illā regratꝰ vt pbat auctoritas illa. cū ly in eo nō dicat cāȝ pcisaȝ vitatis in intellcū. ẜ reqritꝰ intellectꝰ ꝯponēs pdicatū cū subiecto. ⁊ idem ad omnia sequētia. Et sic terminatꝰ liber sextꝰ sequitꝰ septimus metaphīce.

Sequitur liber septimus metaphisice.

C Irca septimum metaphysice orit͂ prio questio utru͂ inherentia sit de essentia accidentis arguitur negatiue p͂° sic. Illa non sunt idem essentialiter quorum vnum precognoscitur ꝛ aliud demonstratur Cum nihil vnū ꝛ idem demōstretur ꝛ precognoscatur primo posterioꝝ. diffinitio autez passionis est mediuz in demōstratione scdo posterioꝝ diffinitio vo significat ēentiaz. ergo essentia accn̄tis precognoscitur ꝛ inherentia eiusdem demonstratur ergo ꝛc.

Cōfirmat̄ qꝛ tūc illo dato seq̄ret̄ ꝙ nugatio esset dicere albedo ē inherēs qđ ē falsum cōsequētia deducitur qꝛ addere aliquid ei đ c° essētia ē nugatio ē vt inqt Sco. in h viȷ°.

Amplius id qđ predicatur de accn̄te denominatiue non est idem illi essentialiter cuz ex opposito distinguantur denominatiua predicatio. ꝛ accn̄talis. Sz inherētia predicat̄ denominatiue de accn̄te cū enim inherens sit accn̄s ɔcretuz ꝛ nō p̄dicatur pse de sb̄stantia cum falsum sit dicere sb̄stantia est inherens relinquitur ergo ꝙ denominat accidens.

Confirmatur qꝛ cōcessa questiōe tunc cōceptus relationis in cōmuni nō esset simplex qꝛ includeret respectum vnum ad subiectuz cum in herentia sit habitudo quedam accidentis ad subiectum. ꝛ alium respectum includeret ad terminum vel extremum seu oppositum ꝛ ita relatio non esset generalissimū quia generalissimum est conceptus simplex

Adhuc illud non est idem accn̄ti qđ pōt ab eo separari vt patet. Sz inherentia pōt separari ab accn̄te vt primo topicoꝝ accn̄s est quod ɔtingit eidē inesse ꝛ nō inesse g° ꝛc. Nec dōm est ꝙ accidens cōtingat inesse per presentiam ꝛ non inesse p sui corruptionem cum enim quelibet diffinitio possit cōuenire diffinito perse ipo manente vt homini cōuenit animal rationale etiam ipso non corrupto. cōstat autez ꝙ nō inesse est vna pars diffinitionis accidentis quare ꝛc.

Confirmatur quantitas est accn̄s que tamen manet in sacramento altaris sine inherentia ad sb̄icz vt catholice creditur g° ꝛc.

Amplius nullus respectus est de essentia alicui° absoluti vt satis ɔstat. Inherentia autez est huiusmōi cū referat̄ ad inherens. multa aūt accn̄a sunt absoluta vt quantitas qualitas ꝛc.

Confirmatur fundamentuz respectus est aliquid aliud a respectu qm̄ nihil fundat se ipm. Sz inherentia existens respectus vt dictum est fundatur super accidens ergo ꝛc.

Confirmatur vltimo qꝛ illo cōcesso quātitas ꝛ qualitas nō essent generalissima. cōsequens falsum. cōsequentia pbatur qꝛ essentia cuiuslibz istoꝝ ɔueniret in vna essentia cōi vniuoca talia autem non sunt generalissima que habent aliquod cōe supra se vniuocum quiditatiue vt cōiter dicitur cum decez genera sint primo diuersa.

In oppositū arguitur illud quo aliquid formaliter est ens est de eius essentia. sz hec est inherentia cum accidens sit ens qꝛ est entis vt dr̄ in hoc septio. simlr sedet̄ magis est ens ꝙ sessio.

Confirmatur si inherētia sit differens ab accidente cum nō sit substātia erit ergo accidens ꝛ ɔsequenter inheret. ergo ei° erit alia inherentia differens ꝛ sic in infinitum.

Adhuc si inherentia sit differens ab accidente posterioꝛ cōceptu accn̄tis. g° cōceptus accn̄tis inse essz p̄riō ꝛ absolut° ꝛ ɔn̄r diffinibilis sine sb̄iecto cōtra phz in h° viȷ° ca° 3°.

Amplius qualis ē habitudo esse inse ad substantiam talis videtur ipius esse in alio ad accn̄s. Sz aptitudo essendi in se nihil ad

D

dit supra substātiā3.ergo nec aptitudo essendi in alio aliqd addit sup accñs erit ergo de eius essentia.

Adhuc accñtis esse est inesse fm Boetiu3 g° inherētia ð eentia accñtis.oña p3 ð se.

Propter primum

quidem h° inherentiam manifestādo pmit° qd sit inherens ⁊ qd inherere declarādu3 est sunt eni q̄ ad nos 9creta notiora abstractis. Inherēs aūt est act° qda3 ß3 qd ⁊ nō simpliciter cū eo cui inheret nō faciens pse vnum. Forma enim substātialis vt Sco.inqt in q̄libetis licet insit mē informando nō tñ inheret cū sit actus simplr cū eo cui inheret faciens pse vnū.Ex quo sequit̄ quid sit inherere dicit eni3 non pse informare ⁊ ppie nihil aliō est q̄ dare esse vel actum fm qd alicui enti simplr ꝑori vt Sco.ibide3.Est aūt iherētia duplex q̄dā actual' q̄ ē ipa vnio actual' accñtis exñtis in ipo sbiecto exñte vt actus qda3 ⁊ pfectio cū potentiali pfectibili. q̄dam vo ē inherentia aptitudinalis que est dependētia seu essentialis ordo accñtis fm qditatē sua3 ad sbiēm fm suā qditatē. Inter quas differētia extat non parua. ea nāq3 que actual' existit circūscribitur a demōstratione cu3 demōstratio abstrahat ab existētia ⁊ a 9ñtib° rem inq̄tum existit alr enim demōstratio nō esset necessariorum.

Scða aūt inherentia.s. aptitudinalis q̄ est passionis ad subiēm demōstrat̄. pria eni inherentia est 9ditio exñtie nec semp accñti inest.scða vo sp inest siū subiēo exñte siū ñ. Illō aūt ppie est de essentia alic° pcise qð includit̄ pse in 9ceptu eius qditatiuo positū in eius diffinitiōe qditatiua non vt addita3 p quo intelligēdum q; non est ide3 esse de essentia alicuius ⁊ esse idem essentialr vl' realiter alicui.primū enim infert scðm ⁊ nō ecōuerso.potest enim aliqd esse ide3 realiter alicui licet sit extra 9ceptum eius qditatiuum sicut vnitas ⁊ vitas extra 9ceptu3 entis qui ꝑor est illis fm Auicen.v°. metha^ce sue ista tñ non dicūt rem aliam ab ente.vocantur tñ forte ab Auicen. accñtia extēdendo nomen accñtis 9tra essentiale strictissime sumptum Quid āt sit essentia qðe innotuit secūda q̄rti methaphice.Accñs vo notificatū qðe.x^a qnti h° vl' accipitur p pse significato ei° vt docet Sco.in iiij°. sententia⁊ dis.xij^a. ⁊ in ß vij°.vt p 9ceptu quē importat nomen accñtis pse q est ipa accñtalitas ⁊ sic synonimu3 videt̄ cū hoc qð est inherētia de quo nulla ē q̄stio.vl' accipit̄ p illo qð denoīat hoc 9cretum accñs puta p q̄titate q̄litate relatione siue p absoluto seu p respectio sumat̄ sic qð h3 locū ⁊ sic fiat deinceps sermo de ipso.

Popter secundum

qdem h° sciendum quosdam simplr ptulisse q; inherentia accñtis est ipa essentia accidentis vt Johannes iandonus ⁊ Alexāder hāc dicēs esse mētem Aristo.⁊ Auerro.rationib° qbusdam motis. pria inherentia accidētis vl' est ip3 accñs ⁊ sic hētur qð intenditur.vl' aliqd aliō cū non possit esse nihil. vel ergo est substātia q; nemo adhuc 9cessit vel accñs.⁊ cū accñs sit inherēs ergo inherentia illa inhereret ⁊ hoc [illegible] inherentiam de qua q̄ratur vtr3 sit substātia vl' accñs vt sup. nec potest dici q; inherētia inherētie sit ide3 sibi qm̄ eadem rōne standum fuit in pria opōtet ergo q; sit accñs qð inhereat ⁊ tunc q̄ratur de illa inherētia sicut pus ⁊ sic pcedet̄ in infinitū in ordinatis essentialiter.

Adhuc idem 9firmant illō est de essentia accidētis p qð accñs formalr est ens vt etiā añ oppositū assumebat̄. ß accñs formalr est ens p inherētiam cū accñs non sit ens nisi in eo q; aliqd entis.9stat aūt q; li in eo q; reduplicat inherentiam.

Ampli° albedo inheret subiēo aut ergo seipa āt paliō si g° inherētia albedinis aliqd supadderet albedini tūc inhereret albedini alr nō daret suū esse formalr. vel g° talis inherētia seipa iherer3.⁊ sic eadē rōe ⁊ albedo Si p aliqd aliō cū illō etiam inhereat q̄rit̄ [illegible] qd inheret ⁊ sic pcedetur in infinitu3 in entibus pse ordinatis essentialr cū accñs ⁊ sub

iectum habeant ordinem essentialem.
Sꝫ ꝙ id nõ valeat arguit̃ nihil põt intelligi sine illo qd̃ ẽ de ei⁹ essentia. ſ accñs põt intelligi sine inherẽtia saltẽ actuali vt i eucharistia chatholice conceditur ergo ꝛc.

Confirmat̃ caliditas intelligi põt etiam separata a subiecto ergo ꝛc.

Adbuc nihil est de essentia alic⁹ nisi qd̃ ptinet intrĩsece ad qditatẽ ei⁹. ſ respect⁹ aliqs licꝫ sit idem fundamẽto sic̃ pꝫ de respectu creature ad deum nõ tñ est de qditate ei⁹ qꝛ tũc nulla essentia creature esset absoluta q̃re ꝛc. Rationes aũt sue q̃tum duincant quarto apparebit dicendorum.

Proper tercium

qdem h⁹ primit⁹ q̃ sit pdemptitas vel distinctio inherentie ad accñs secũdo⁹ sumptũ determinãdum est. deinde q̃lis sit vtriusq; accñtis habitudo ad subiectũ suum q̃ ad posse separari ab illo. De pmo nosce oportꝫ p fundamẽto doctoꝝ ꝛ est doctrina Auicen. 2°. methaphisice ꝙ nõ inherere ꝛ nõ posse inherere non est rõ substãtie vt sbstãtia est genus similiter nec inherere est rõ accñtis vl̃ alic⁹ generis accñtis. ſ sbstãtia est illd̃ sbstractũ cui cõuẽit nõ inherere vel cui repugnat inherere ꝛ accñs vl̃ qualitas vl̃ q̃titas est nã cui cõuenit inherer̃ ꝛ hoc assumit Sco. inquolibetis cui sententie ↄsentit. s. Tho. in q̃libetis q̃libeto viiij°. qõe 3ª articlo vnico dicens. ista non est vã diffinitio sbstãtie. sbstãtia ẽ q̃ pse est. vñ ẜm Auicen. in suã methaphisica esse non põt poni in diffinitiõe alic⁹ generis vel speĩ qꝛ oĩa pticularia vnũtur in diffinitiõe generum vel speꝝ cũ ẽm genus vl̃ spẽs non sint ẜꝫ vnũ esse in oĩbus. ꝛ iõ hec non est vera diffinitio substãtie substãtia est que pse est. vl̃ accidens est qd̃ est in alio. ſ circũlocutio de descriptõis q̃ talis intelligit̃ sbstãtia ẽ res cui⁹ nã debet̃ esse nõ i alio. accñs ẽ res cui⁹ nã debetur esse in alio. vñ pꝫ ꝙ q̃uis miraculose accñs sit nõ in subiẽo non tamẽ hoc ei⁹ nã debet̃ nõ esse in alio nec egredit̃ diffinitõeꝫ accidẽtis qꝛ adhuc ei⁹ nã remanet talis vt ei debeat̃ esse in alio. Ex qbus elicit̃ ꝙ non bene assignat̃ diuisio entis q̃ qdam ad pauca respiciẽtes de facili enũtiãt dicentes ꝙ oẽ ens vl̃ est ens pse vl̃ ens in alio. Dat̃ enĩꝫ medium int̃ duo sicuti pꝫ de accidẽte qd̃ ẜꝫ suã essentiã nõ includit qditatis ẽe i se nec esse in alio. ſ ↄueniẽs diuisio tal̃ extat Entiũ qd̃dãꝫ est cui⁹ nã ↄpetit esse pse. alid̃ est ens c⁹ nã ↄpetit esse vl̃ debet̃ esse in alio int̃ q̃ duo nullũ incidit mediũ. ꝛ hoc loquendo de ente predicamentali.

Ex qbus ↄñr ↄcludit̃ ꝙ ↄcept⁹ accidentis etiã apd̃ viã. s. Tho. quẽ nõ puto deuiar̃ a Sco. in hoc nec est esse pse nec esse in alio ſ est nã q̃dam q̃ nõ est suũ esse cui debet̃ esse in alio. vñ sicut possuꝫ intelligere sbam nõ intelligẽdo suũ esse. ita possuꝫ intelligere accñs nõ inteligẽdo suũ esse. s. esse in alio alias nullũ accñs abstractiẽ possꝫ designari. qd̃ ãt sbstãtia possꝫ itelligi sine suo esse pꝫ ex doctrinª s. Tho. in tractatu de ente ꝛ essentia cũ inqt qcqd enĩꝫ nõ est d̃ intellectu essentie aut qditatis hoc est adueniens extra ꝛ faciẽs cõpositiõeꝫ cũ essentia nihil enĩꝫ sine hijs q̃ sũt ptes essentie itelligi põt oĩs aũt qditas ꝛ essentia itelligi põt sine hoc ꝙ intelligat̃ aliqd de esse suo. possuꝫ. n. intelligere qd̃ est fenix ꝛ ignorare an habeat esse in rerum natura.

Dicẽdũ itaq; pmo ꝙ nec inherẽtia actual̃ nec aptitudinal̃ est de essentia accñtis 2°°. ẽ pti p illo. s. qd̃ denomiat̃ hoc noie accñs siue absolutũ seu respectiuũ qd̃ rõe fulcit̃ in pmis q̃tũ ad inherẽtiã actualẽ de q̃ nõ est ambigẽdũ etiã ẜꝫ. s. Tho. ꝛ ẽ rõ Sco. in ẜ viij°. in oĩ ente citra deuꝫ ipã qditas est ad utrũlibet respectu actual̃ existẽtie ꝛ nõ existẽtie q̃r Auicen. in metha^ca sua qditas de se nec est vniuersal̃ nec ptclris ſ est ad vtrũq; in po^a. ſ inherẽtia pmo⁹ sumpta vl̃ est idem ꝙ actualis existẽtia vl̃ necessario ↄñs ad ipã g° ꝛc.

Adhuc q̃tũ ad vtrãq; inherẽtiã arguit̃. nullus respect⁹ est de essentia alic⁹ absoluti alit̃. n. oĩa essent formal̃r ad aliqd ꝙ veluti incõueniẽs ↄcludit̃ a pho iiij°. metha^ce. de vitate apparẽtiũ ſ vtraq; inherẽtia ẽ forma

De

liter respect⁹ vt patuit in cap. ꝓ ̄his notifi-
cationibus ergo ꝛc.

Amplius ēt q̄ ad inherētiā aptitudinalē idē ꝓbat̄ fundamētū respect⁹ est aliqd p̄t respectū cū nihil fundet seipm̄.vn̄ Aug.de trini. dē qd relatiue dr̄ est aliqd p̄ter relatōem. respect⁹ aūt vtriusq̄ inherēt ie in sba nō fūdat̄ q2 tūc sba essz inherēs ꝛ nō essz t̄min⁹ respectus igitur ē in accn̄te absoluto ꝛ non in aggregato ex absoluto ▪ respectiuo q2 nō est rō fundamētalis r̄spectu sui igit̄ in absoluto p̄cise g⁹ est extra ↄceptū ei⁹ qditatiuū cū respectus sit posterior natura fundamento.

Adhuc dato opposito ↄclusiōis seq̄ret̄ q̄ q̄titas q̄litas relatio ꝛ ita de aliis non essent ḡnalissima ↄn̄a ꝓbatur q2 inherētia videt̄ esse eiusdez rōis in q̄titate ꝛ q̄litate g⁹ si est de essentia vtri⁹q̄ pōt ab vtroq̄ abstrahi cōcept⁹ dict⁹ in qd de ipis.s.iferior ↄceptu entis ꝛ superior eis ꝛ ↄn̄r nō erūt ḡnalissima. Et huic detinatōi saltē q̄tū ad inherētiaz actualem ↄueniūt p̄dicatōres q h̄nt ↄn̄r loq̄ndo dicere q̄ actualis inherentia est mod⁹ accidentalis essendi ipius albedinis nō qdez ita accidētal̄ q̄ oio sibi accidat extrīsece sicut albedo sorti ꝫ q2 nō includit̄ in essentia accidentis neq̄ essentialr̄ ꝛ insepabilr̄ sequtur essentiam sicut dr̄ q̄ esse accidit essētie.ꝛ illa inherentia differt realr̄ ab albedine ꝛ reducitur ad idem genus ꝛ ad eandē spēz cū albedine nō tamē collocat̄ in ḡne p̄se.idem est dōz de inherētia actuali cuiuslibz accidētis in p̄ticulari.de inherētia aūt in cōi dōm q̄ ipa nō ē q̄titas solū vl̄ q̄litas aut absolutū aut respectiuū tm̄ ꝫ ad oia quodaz ordine se extendit sicut ꝛ ipsum accidens.

Dicēdum scd̄o q̄ inherētia aptitudinalis est eadez essentialr̄ siue realr̄ accidēti 2ᵒᵒ sūpto.qd ꝓbatur passiōes entis dicte de inferiorib⁹ nō dicūt aliud realiter ab ente in eis ergo cū substātia dicat̄ prior ꝛ accidens posteri⁹ q̄ duo.s.prius ꝛ posteri⁹ diuidūt ens vt passiones.p̄mum nō dicit aliō a substātia.nec posteri⁹ aliō ab accidēte siue ab ente inherēte.p̄se aūt ens siue in se ens ꝛ inherēs ꝓ eodē accipio.sicut p̄us ꝛ posteri⁹.

Adhuc nulla aptitudo n̄alis alic⁹ distinguit̄ realr̄ ab illo ente c⁹ est aptitudo. ꝫ inherētia aptitudinalis ē q̄daz aptitudo n̄alis talis accidentis ergo ꝛc.

Et huic ↄclusiōi etiā innitūtur p̄dicatores q habēt ↄn̄r dicere q̄ inherētia aptitudinal̄ albedinis essentialr̄ ē ipa albedo ipoztās de ↄnotato respectū ad substātiā q respectus nō distiguit̄ realiter ab albedine.vnde.s.Tho. quāto sentētiaꝝ a nullo accidēte pōt separi posse esse in subiecto.

Dicēdum tertio q̄ inherētia actualis nō ē idez realr̄ accidēti 2ᵒᵒ sumpto qd est absolutuz nec ↄn̄r est de essentia eius qd ꝓbat̄ naz impossibile est q̄ idem realiter maneat̄ ꝛ cōrūpat̄ q2 aliter essz ꝛ nō essz siml̄.ꝫ manēte ꝛ existente accidente absoluto nō manet actualis inherētia vt pz in sacramēto eucharistie vbi accn̄a sūt sepata sine inherētia actuali. alias si illa inherētia maneret cū pp̄ illā subiectū denoiabat̄ p̄us ab accn̄te ꝛ dicebatur panis quātus ita diceret̄ post trāssubstātiatiōez panis qd est falsum. Nota tn̄ q̄ tal̄ actualis inherētia albedinis vl̄ alt̄ius accn̄tis absoluti nō est p̄se passio albedinis ꝫ est accidens p accn̄s eit cuiz respect⁹ qdaz extrinsecus adueniēs cū dicat actualē vnionē illius absoluti ad aliō absolutū. Est aūt regl̄a q̄ ois vnio absoluti cū absoluto est respect⁹ extrīsecus adueniens ꝛ est illi cui inest accn̄s p accidens vt Sco. in quarto dis.xiiᵃ.

Dicēdū quāto q̄ inherētia actual̄ ē eadē realr̄ accn̄ti relatio 2ᵒᵒ.sumēdo accn̄s.q̄ probat̄ illa relatio est eadē fundamēto sine qua fundamētū esse includit ↄtradictōez vt v⁹.h⁹ determiatū est.Sz inherētia actualis accn̄tis relatiui est h⁹mōi.respect⁹ eni realr̄ est habitudo int̄ duo extrema. sicut g⁹ tollere terminū ad quez ē respect⁹.est destruere respectuz ita tollere id cui⁹ est respect⁹ est ipz respectū destruere ꝛ rōez respect⁹ ꝛ ▪ ↄn̄s cōtradictio est respectū nō inherere q2.n.respect⁹ est relatiuū iō necc̄io sbiēō vl̄ fundamēto indigz cui actualr̄ inhereat.implicat eni ↄtradictōez re

latiões esse sine fundamẽto ꝛ ṫmio cũ relatio ꝫ sua rõe fōrli sit hitudo vl̃ dependen͡ᵃ ad fũdamẽtuȝ ꝛ ad ṫminuȝ.lȝ ecõuerso fũdamẽtũ vl̃ terminꝰ possint esse sine relatõe cũ vt plrimũ talia sint fũdamẽtalr̃ absoluta.absolutũ autẽ ꝑus potest esse sine posteriori respectu.

De 2ᵒ ṗncipali dōȝ ꝙ si ṡmo fiat de accidente ṗmoᵒ sũpto ꝓ pse significato hꝰ nõis accñs q̃ ẽ ipa accidẽtalitas aut inherentia vt dictũ fuit ↄtradictio est ipȝ intelligere non in esse suo sbiĉo ꝛ ß vniformiṫ itelligẽdo in sbiecto ꝛ ṗdicato vt si actu actu. si aptitudine aptitudine.Et ꝑ hec media fōte ꝓbari ẽt potest ꝙ talis inherentia actual̃ nedũ sit eadeȝ essentialr̃ accñti respectio.ß ẽt sit ꝫ eꝰ essẽtia cũ relõ nõ ṗus natura sit in.ꝙ̃ ad.vt Sco. vᵒ hꝰ ꝙ ꝓbaṫ. nã accñs isto mõ audituȝ est respectꝰ qdã ad illꝺ̃ cui accidit ꝛ forte idem respectꝰ quẽ iportat hec dictio inherẽs ad illud cui inheret ꝛ idẽ significatũ est accñtis ꝛ accñtie vt ita loquar ꝛ iherẽtis ꝛ inherẽtie sicut.gᵒ impossibile est accñtiã esse ꝛ non ẽe in herẽtiã si actu actu ꝛ si aptitudine aptitudine.ita aliqd esse accñs loq̃ndo de pse significato ꝛ ṗmo hꝰ nois qn sit inherẽs ꝓportiõabilr̃ ß ĩ si actu actu si aptitudie aptitudie est ipossiᵉ.Cũ.n.rõ accñtis isto mõ auditi dicat respectũ qȝ nõ põt itelligi rõ eꝰ ad se ꝛ nõ respectũ intrisecꝰ adueniẽteȝ qȝ non necessario ↄñteȝ positõem extremoꝝ cũ fũdamẽtũ eiꝰ ꝛ ṫminꝰ possint manere sine isto respectu saltẽ loq̃ndo de accñte absoluto ↄpato ad subãm Cuȝ absolutũ vt absolutũ est nõ reqrat nec termios.nec ẽt necessario accñs absolutũ reqrit subiectũ qȝ si sic hoc essȝ ꝑꝑ depẽdẽtiaȝ aliq̃ essentialẽ.ß nulla est dependentia simplr̃ necessaria alicꝰ absoluti ad aliqd qꝺ̃ nõ est ꝫ eẽntia eiꝰ ṗmo nec ad cãȝ extrisecã nisi ad cãȝ extrisecã simplr̃ ṗmã qȝ cãlitatẽ cuiuscũq̃ cãe extrisece ṙspectu cuiꝰcũq̃ cãti pfcẽ supplere põt ṗma cã cũ in se hẽat oẽs cãlitatem emĩnẽtiꝰ ꝙ̃ cã 2ᵃ. subiẽm aũt nõ est de essen͡ᵃ accñtis.gᵒ fundamẽtũ ꝛ ṫminus respectu illius q est accñtalitas põt manẽ sine illo respectu.legiṫ gᵒ ꝙ ille erit respectꝰ extrisecꝰ adueniẽs.ꝛ si q̃raṫ ad qꝺ̃ genꝰ. Respõdeo cum Sco.in iiijᵒ. vide forte si ad genꝰ passionis vt sic passio dicat nõ tãtũ respectũ passi ad agens.ß ad formã vl̃ forte si ad genꝰ actõis vt sic actio dicat nõ tm̃ ṙspectũ agẽtis ad patiẽs.ß forme informãtis ad illꝺ̃ qꝺ̃ informatur ß vtroq̃ mõ erit respectꝰ extrisecꝰ adueniens.nec icõuẽit ꝙ accñs tali mõ sumptuȝ vl̃ inherẽs ꝙ̃tuȝ ad pse rõeȝ nois ẽt vt est determinati generis denoĩat plura genera sicut creatũ forte dicit aliqd pse ꝑtinens ad genus relatõis ꝛ tñ forte denoĩat qꝺ̃libȝ aliꝺ̃ a deo ꝛ solũ illꝺ̃ aliꝺ̃ a deo ꝓprie est in gñe.gᵒ ↄsimilr̃ põt respectꝰ iste quẽ iportat accñs ꝑtinere pse ad vnũ genus ꝛ tñ denoĩatie dici de relatiõibꝰ vl̃ respectibꝰ nouem generum.

Et si ↄtra hoc obiciaṫ ꝑ simpliciuȝ sup pñta q inqt ꝙ esse in nõ ↄstituit aliqꝺ̃ spẽale genꝰ qȝ vnũ esse in est oiuȝ noueȝ geneꝝ. Rñdeo ꝙ vl̃ esse in accipiṫ ꝺ̃noĩatie ꝛ sic circuit oia genera accñtiuȝ siĉ hoc ꝙ est inherere vl̃ accidere vl̃ accipiṫ ꝓ ipa habitudie pse significata ꝑ esse in ꝛ hoc mõ nõ sumiṫ aliqꝺ̃ genus ab esse in.qȝ est spẽs deṫmiata in vno genere. si aũt intelligat ꝙ esse in ꝙ̃tũ ad pse rõnem quã iportat nõ ꝑtineat ad aliqꝺ̃ genꝰ ꝺ̃termiatũ.ß ꝑ se ad plura gña. negãdus est ñ enim est tãte auctoritatis ꝙ ꝑꝑ dictũ eiꝰ debeat ↄcedi oppositũ eius ꝙ rõ ↄcludit.rõ aũt ↄuincit ꝙ ille ↄceptꝰ quẽ iportat in.põt qditatie ↄtineri in aliq̃ genere lȝ denoĩatie dicaṫ de formis q̃ sunt in multis gñribus.nõ eñi diciṫ qditatie de albedine ꝛ linea tũc eñi albedo ꝛ linea nõ diceréṫ ad se qȝ illꝺ̃ qꝺ̃ essẽtialr̃ includit respectũ nõ est ad ßȝ Augustinum viiᵒ.de trinitate capitulo secundo.

Dicẽduȝ 2ᵒ ꝙ loq̃ndo de accñte ꝓ eo ꝙ ꝺ̃nomiaṫ a pse accñtis significato q est pse respectꝰ ꝛ nõ absolutũ ↄtradictio est ꝙ sit sine subiecto ꝛ hoc actu.s.ꝙ nõ actu inhereat sbiecto.extẽdendo sbiẽm ad fundamẽtuȝ ꝙ põt dici ꝓximũ sbiẽm respectꝰ. Hãc ↄclusiõem deducit rõ adducta ad ↄclusiõeȝ quartã ꝑtis immediate precedentis.

Dicendũ 3ᵒ ꝙ illꝺ̃ qꝺ̃ denomiaṫ a pse si

gnificato accñtis ⁊ est qđ absolutuȝ põt esse ⁊ nõ inesse sbīčo actualiter. ß necessario inest aptitudinalr ⁊ rõ hꝰ est qꝛ accñs absolutuȝ vñ absolutū est nõ reqrit terminū nec ẽmios nec etiam subiectū vt diffuse deductuȝ est in probatione proxime conclusionis.

Ex qua rõe q̃ multū est põderãda patere põt q̃re phi dicerẽt ꝙ accñs nõ põt esse sine subiēčo. nõ qdem qꝛ ponerẽt subiēcm de essentia accñtis pmo ex eis ɔstituit̃ ens paccñs. nec qꝛ de essentia accñtis absoluti ponerẽt inherẽtiã vl respectū quẽcũqꝫ ad subiēcm. qꝛ cõtradictio est ꝙ in pse rõe absoluti includat̃ aliqs respectꝰ quia tũc essꝫ absolutū ⁊ nõ absolutū. ß tm̃mõ qꝛ ponerẽt ordinẽ caꝝ siplr necessariuȝ ita ꝙ pma cã nõ põt cãre cãtum cãe scđe sine cã 2ª subiēcm aũt hꝫ aliq̃ cãlitateȝ respectu accñtis loq̃ndo de ordie nãli causaꝝ ꝉ iõ sine ista cã in ordine sue causalitatis posita negarent accidens esse.

Ex qbꝰ oibus ɔcedat̃ iuxta doctriaȝ hãc pmo ꝙ nõ iplicat ɔtradictõem qlibꝫ accñs cõe ⁊ absolutū realr a subiēčo separi ⁊ separati ɔſuari lꝫ nõ sit nãlr possibile. 2ª pꝫ satis pꝫ ß pª tũ qꝛ deducit̃ q̃cũqꝫ duo entia absoluta ad se inuicẽ ⁊ int̃ se realr ⁊ essentialr distincta q̃ꝝ neutꝝ ab alťo depẽdet sunt sepabilia ad iuicẽ ⁊ sepatiꝫ possũt ɔſuari p aliq̃ potẽtiã. Scđo ɔcedit̃ ꝙ iplicat ɔtradictõeȝ ꝓpriã passionẽ a subiēčo realr separi alťo remanente. cũ oĩs ꝓpositio pse pseitate pmi mõi ⁊ scđi mõi sit insepabilis. Hec aũt oĩa sic dicta sint iuxta determinationem Scoti.

Predicatores aũt alťi fundamẽto initẽtes de possibilitate sepatiõis accñtis a sbīčo taliter determinãt iuxta veritates istas. pma accidens põt separi a sbīčo cũ corruptõe subiecti vt pꝫ ad sensuȝ. 2ª accñs nõ põt separi a sbīčo accñte manẽte hꝫ esse existẽtie ⁊ q̃ntum ad habitudinẽ existẽdi in subiēčo simul. diffinitio eniȝ nõ põt separi a diffinito nec econuerso. a accñs diffinit̃ p posse esse in subiecto quare ꝛc.

Tercia accñs põt separi a subiēčo qđ ꝉ substãtia quo ad esse existẽtia nõ tñ q̃ntuȝ ad habitudinẽ exñdi in subiēčo vt pꝫ in sacramẽto altaris. Quarta deus põt facere q̃litateȝ vt albedinẽ hꝫ nãȝ specificã sepatã a substãtia ⁊ q̃ntitate talis aũt albedo nõ esset de nã albedinuȝ istoꝝ inferioꝝ vt. s. Tho. in qlibetis q̃libeto. vijº. Quinta nulla q̃litas põt separi a q̃ntitate nedum ꝙ a substãtia q̃ ad esse indiuiduale ita ꝙ q̃litas sit hec vl illa sepata ⁊ hoc loq̃ndo de q̃litate corporali. hoc enim implicat ɔtradictõeȝ cũ accñtia sint indiuidua qꝛ recipiũt̃ i subiēčo aliq̃ singulari. Sexta q̃ntitas indiuiduata põt esse sine substantia. hãc cũ pcedenti vitate vult. s. Tho. in q̃libetis q̃libeto. vijº. qõe. iiijª. vbi sit. sciẽdum est ꝙ in albedine ⁊ in q̃libꝫ alia corporali q̃litate est duo ɔsiderar̃. s. ipaȝ nãȝ albedinis p quã spẽȝ sortit̃ ⁊ indiuiduatõeȝ eiꝰ p quaȝ ẽ hec albedo sensibil. alia ab hac albedine sensibili. possꝫ gº fieri diuino miraculo vt nã albedinis sbsisteret siñ oĩ q̃ntitate. tñ illa albeª nõ essꝫ sic hec albedo sẽsibilis ß essꝫ q̃daȝ forma intellectiua ad modū formaruȝ sepataꝝ quas Plato posuit. ß ꝙ hᶜ albedo sensibil esset sine q̃ntitate fieri nõ possꝫ q̃uis fieri possꝫ ꝙ q̃ntitas indiuiduata sit sine substantia qꝛ q̃ntitas indiuiduat̃ nõ solũ ex subiecto sic alia accñtia. ß etiam ex situ q est de rõe q̃ntitatis dimẽsiue q̃ est q̃ntitas positiõem hñs. ⁊ iõ est possibile ymaginari lineas eiusde. spẽi sepatas numero diuẽsas hꝫ situȝ diuersum. alias linea nõ esset diuisibilis ex nã sui gñis. nõ enim diuidit̃ linea nisi p lineas. plures aũt albedines eiꝰdeȝ spẽi ymaginari sine subiēčo est impossibile. ⁊ sic pꝫ ꝙ albedo nõ indiuiduat̃ nisi ex subiēčo. ⁊ pp hoc non possꝫ esse indiuidua nisi esset in aliq̃ subiēčo ad minꝰ in q̃ntitate. ß q̃ntitas hñ indiuiduat̃ sine subiēčo. sicut pꝫ in corpore xpi q̃ sententia qualiter sit tuenda pp rões Sco. cõtra ipam in q̃stione decima hꝰ septimi de pncipijs indiuiduatiõis notum fiet.

Propter quartuȝ quidem huiꝰ ad primum añ oppositū. Respondetur vnoº ꝙ q̃uis inherẽtia aptitudi-

nalis sit eadem realiter vel essentialiter acci
denti vt determinatū est. qꝛ tñ nō est de eiꝰ essen
tia iō aliꝰ ⁊ aliꝰ ꝯceptus formalꝭ ⁊ qditatiꝰ
sufficit ad p̄cognosci ⁊ ꝯcludi. Aliť rñt
alij ꝙ illa nō sunt eadē q̄ꝛ vnū p̄cognoscitur
ad aliū ⁊c ⁊ ꝭ si sit d̄mōstraº simplr dicta ñ
q̄ ad nos ⁊ a posteriori ⁊ cum dr̄ inherentia
passiōis demōstraŕ v̄z ē ⁊ cū dr̄ vlteriꝰ essē
tia ip̄ius p̄cognosciť nō est verū in demōstra
tōe potissima simplr q̄m in tali diffinitio ac
cidētis nō est mediū. ꝭ in demōstratione a po
steriori nō potissima adhuc nō p̄cognoscitur
simplr mediū demōstratōis q̄m illō qō p̄co
gnosciť nō pōt simplr inuestigari vt patꝫ ex
doctria Lincoñ. p̄rio posteriorū. ꝯstat aūt ꝙ
mediū demōstratōis pōt inuestigari vñ Ari
sto. tradit moduꝫ inuestigādi media demon
strationū 2º posteriorū. Esse gº passiōis p̄co
gnosciť quātū ad qd noīs ꝭ demōstratur q̄n
tum ad quid rei.

Ad ꝯfirmatiōem rñr vnoº ⁊ faciliť ꝙ ve
ruꝫ est ꝙ esset nugatio q̄tū est de nā rei. q̄m
sensus esset albedo inherēs pieti. i. albedo al
bedo peitiſ. ꝭ exp̄ssio maiō excusat nugatōeꝫ

Aliter rñr iuxta doctrinaꝫ Sco. ꝙ cū ihe
rētia distiguaŕ ab accñte ex nā rei qꝛ forma
liter ⁊ qditatiue iō nō est nugatio dō accñs
inherēs siť ne dicendo ens vnum.

Ad 2m p̄ncipale negeť maior apud do
ctrinaꝫ Sco. cū ydēptitate eniꝫ essentiali stat
p̄dicatio denoīatia nec ex opposito distigun
tur essentiale ⁊ denoīatiuū. ꝭ bene qditatiuū
⁊ denoīatiuū respectu eiusdem.

Confirmatio q̄ hꝰ scōi argumēti v̄ū con
cludit pp̄ea negamꝰ inherētiaꝫ esse de qdita
te accñtis lꝫ sit illi essentialr eadeꝫ. p̄us eniꝫ
sūt qditates p̄ītorū absolutorū anteq̄ eis ad
ueniat habitudo ad subiēm cū p̄mū insit eis
in p̄rioº dōi p̄se alt̄ū v̄o in secundo.

Ad tertiuꝫ p̄ncipale negāť ꝙ inherētia sal
tē aptitudinalꝭ possit ab accñte separi nec il
la est vera diffiniº. ꝭ solū notificatio accñtis
q̄ poniť p̄rio topicorū vl̄ audiantur v̄ba illa
aptitudine ⁊ non actu.

Ad ꝯfirmatōeꝫ dōꝫ ꝙ lꝫ q̄titas illa in sa
cramēto altaris sit sine actuali ihērētia inest
tamen necessario sibi aptitudinalis.

Ad quātuꝫ p̄ncipale d̄uꝫ ꝯcludit cū inhe
rētia aptitudinalis nō sit de essentia accñtis
ēt absoluti lꝫ illi sit eadē essentialr. Et [redacted] ideꝫ
ad omnes ꝯfirmationes sequentes.

Ad argumēta q̄ post oppositū cū determia
tiōi dicte vtcūq ꝯtradicāt rñr faciliť ad p̄m
illō q̄ aliqd formalr est ens ⁊c ꝯcediť illa. ꝭ
minor est falsa qꝛ inherētia ꝯseqtur p̄se ꝯcep
tuꝫ accñtis vt visum est Et cū dr̄ accñs non
est ens nisi qꝛ entis. dōm ꝙ auctoritas illa
adduciť ex eqūocatōe illiꝰ vocabuli. eo qō
seu qꝛ vt inqt Sco. i iiijº. dis. xijª. nō eni eo
qō sp ē nota cāe fōmalꝭ eiꝰ qō p̄cedit. nā vt
dr̄ vº. methaᶜᵉ. capiº. de 2º qō. uel i eo qō.
q̄tiens dr̄ causa totiēs dr̄ inq̄tum siue in eo
qō. gº in eo qō pōt esse nota cuiuscūq cāe il
lius qō p̄cedit. iō cuꝫ sb̄stantia sit aliq̄ causa
accñtis lꝫ nō de essentia eiꝰ. iō accñs est ens
eo qō est taliter entis. i. talis cāe ⁊ in tali or
dine cāndi designādo illā cālitatē in sb̄stātia
ꝭ tñ nō pp̄ hoc formale esse in entitate albedi
nis erit esse alrius entis. sicut vniuersalr cau
satū a q̄cūq causa in q̄cūq gñe cāe est illud
qō est qꝛ ē taliter entis. i. talis cāe in tali ge
nere ⁊ ordine cāndi nec tñ ista habitudo ad
quācūq cām est formale vl̄ essentiale in cau
sato qꝛ tūc nullū cātuꝫ esset formalr absolu
tuꝫ. si v̄o textus dicat accñs non est ens nisi
qꝛ taliter entis li qꝛ mediat inter p̄dicatū ens
⁊ sb̄iēꝫ qō est accñs nōq uasi reddēs cāꝫ for
maleꝫ entitatis accñtis. ꝭ solum efficientē vl̄
matialem ⁊ ita nō seqtur ꝙ essentia accñtis
sit includēs in suo ꝯceptu qditatiuo ip̄saꝫ in
herentiam.

Attentiōe eniꝫ dignū vt Egidius in theo
rematibꝰ theoremate xxxviijº. ꝙ subiēꝫ po
niť respectu accñtis in duplici gñe cāe efficiē
tis ⁊ m̄alis. duplr ēt pōt intelligi subiēꝫ esse
causa efficiēs accñtis. p̄rio qꝛ accñs oriť ex
p̄ricipijs subiēi qꝛ mā subiēa cum forma est
causa omnium accñtium q̄ sunt in ea vt dr̄
p̄rio phicorū ⁊ sic subiēm nō est causa effici
ens cuiuslibꝫ accñtis existētis in ip̄o. pōt. n.

Do

accñs esse in aliq̄ subiēco q̄ nō ꝓprie orit̄ ex pncipijs eiꝰ cuiꝰmōi sunt accidētia q̄ sūt in nobis p acqsitiōem vt sciētie ⁊ virtutes ⁊ ea q̄ sunt in nobis p infusionē vt dona gratuita. ⁊ si aliq̄ mō saluare possumꝰ hitus acqsitos oriri ex pncipijs subiēci hitus tamē infusi q̄tuꝫ ad id qd̄ sunt ex pncipijs subiēci oriri nō possunt. nō gº subiēm est causa efficiens cꝰlibet accidētis existētis in eo loqndo de causa efficiēte fm q̄ accidēs q̄tuꝫ ad id qd̄ est orit̄ ex pncipijs subiēci. 2º subiēm reducit̄ ad genꝰ cāe efficiētis respectu accidētis inq̄tum facit ad ꝯuatiōem eiꝰ ⁊ hoc mō subiēm est causa efficiēs cuiꝰlibꝫ accidentis existētis in ip̄o. subiēm ēt ē causa mālis accidētiū q̄ sūt in eo pmo q̄tuꝫ ad modū ēendi inq̄tū accidentis esse est inesse. 2º q̄tuꝫ ad ip̄oꝝ nām ⁊ fm id qd̄ sunt q̄tenꝰ nā accidētiū indiuiduatur p ip̄m subiēm. Illud eniꝫ p qd̄ indiuiduatur aliqd hēt modū materie. sicut enim ꝯsideratio rei fꝫ esse vniuersaliter ptinet ad ꝯsideratiōeꝫ eius fꝫ formā sic ꝯsideratio eius fm esse pticulare reducit̄ ad ꝯsiderationem eius secundum materiam.

Et si iteꝝ instet̄ q2 ens dr̄ de substātia ⁊ accidēte sicut sanū de sanitate i aīali ⁊ in vrina. iiijº. methaᶜ. ꝯ nihil formalr̄ dr̄ sanū in vrina nisi hītudinem hēat ad aīal sanū. gº nec ens dictū d̄ accñte iportat aliqd nisi habitudineꝫ hēat ad sbstātiaꝫ. gº accñs formalr̄ nō erit ens nisi p inherētiā ad sbstātiam. dd̄ꝫ q̄ auctoritas illa ⁊ ꝯsilis in hoc septio fꝫ vbo rum supficiē sonāt q̄ accñs nullam entitatē hēt formaleꝫ sicut sanitas in vrina nihil hēt de rōe formali sanitatis. Et si ad hūc sensum adducat̄ nō est nisi ignorātia vocabuloꝝ vt inqt Sco. in iiijº. cū accñia sint pncipia agendi ⁊ pncipia cognoscēdi sbstantiam pmo de anima. ⁊ pse obiēcta sensuū. Est gº phi intellectus in illis exēplis nō q̄ currat sup quatuor pedes q2 fꝫ Damascenū caº. lxxijº. qd̄ in omnibꝰ est simile idē vtiq̄ erit ⁊ nō exēplū ⁊ iō pmittit nō necesse oio ⁊ indeficiēter assignari exēpla. necesse est eniꝫ in exemplis ⁊ simile ꝯsiderar̄ ⁊ dissimile. Ita si dico q̄ ad hoc faciūt illa exēpla phi q̄ sicut ordo essentialis̄ est medicine ad animal in eo q̄ est dici sanū ita hitudo essentialis est int̄ accñs ⁊ substantiam in hn̄do entitatē. Sꝫ est dissimile q2 ille ordo essentialis ad subiēm nō est de essentia albedinis q̄ hēt illū ordinē. In vrina enī nō est aliqua forma absoluta a qua dicatur sanū. in accidēte aūt est aliqd absolutū propter qd̄ formalr̄ dr̄ ens lꝫ sup illd̄ absolutuꝫ fundetur ordo ad aliud. s. ad subiectum.

Ad ꝯfirmatōeꝫ ꝯcedo q̄ ihērētia accidētis puta albedinis inheret albedini alioquin albedo nō esset formalr̄ inherēs illa inherentia. ⁊ cū q̄ris de illa inherētia qua inherētia albedinis inheret albedini. dico q̄ illa ē eadē inherētie albedinis ⁊ tm̄ ibi est statꝰ. ⁊ rō hꝰ hēt̄ a Sco. in 2º sentētiaꝝ dis. pma. q2 illa relatio est idē fūdamēto sine qua fundamētū esse includit ꝯtradictiōeꝫ hꝰmōi est ista inherētia inherenˢ q2 ꝯtradictio est inherētiaꝫ albedinis ad supficiē esse actu ⁊ nō inherere actu vl̄ nō hr̄e inherētiā. simil̄r ꝯtradictio est in aptitudīe qn̄ ⁊ hēat aptitudinē. ꝯ pp rōeꝫ oppositaꝫ nulla inherētia forme absolute est sibi eadē q2 nō est simpl̄r repugnantia illam formā simpl̄r esse ⁊ nō inesse. Sꝫ ꝯtra respectus accñtis etiā absoluti ad sbiēꝫ nō minꝰ ē ideꝫ accñti q̄ respectꝰ creature ad deū idem creature. Sꝫ ille est idē creature vt pbatuꝫ fuit in. vº. hꝰ ergo ⁊c. maior pꝫ q2 creatura nō diffinit̄ [illegible] ip̄am essentiam diuinā additā in sua diffinitōe q2 tūc nihil haberet diffinitionē in suo gñe cū deus sit extra genus. accidēs tñ pp suū respectuꝫ necessario diffinit̄ p sbiēm. ergo ille respectꝰ accñtis ad sbiēm nō minꝰ est idē accñti q̄ respectꝰ creatur̄ ad deuꝫ. Ad istd̄ rñr q̄ nō est simile q2 nulla relatio ad cām extrinsecā est ydēptica cāto nisi illa q̄ est ad cāꝫ pmā pp ꝯ q̄ pma causa pōt qd̄cūq̄ cātuꝫ cāre sine quacūq̄ alia causa extriseca. ydēptitas eniꝫ respectꝰ ad fundamētum vel nō ydēptitas non est ratio quare terminꝰ respectꝰ cadat in diffinitione fundamēti vt additū q2 tūc deus magis poneret̄ in diffinitiōe cuiuscūq̄ creature q̄ substātia

in diffinitōne accñtis. Sȝ causa est q2 nulla forma pōt hr̄e ɔceptū pfectū qditatiuū nisi coitelligat̄ illō cui⁹ est forma. diffinitio aūt exp̄mit ɔceptū pfectū diffiniti ⁊ iō q̄cūcꝫ essentialia forme exp̄merent̄ sine illo cui⁹ est q̄uis qditas ei⁹ indicaret̄ nō esset ɔcept⁹ pfect⁹ qetans intellectū ⁊ iō nec diffinitiu⁹. ſ̄ catuȝ qō est in se qōdam ɔpositū ſb̄ſiſtens ſi ɔcipiat̄ in se intellect⁹ ibi qescit nō requirēs aliud cointelligere. Et ex hoc fundamento pȝ q̄liter equalis est necessitas formaȝ ſb̄ſtātialeȝ diffiniri p additū sicut accñs vt pȝ p phȝ.2°.de aīa diffiniētem aīaȝ vbi statim ponit corp⁹ qō est pfectibile ipius vl' totū cōpositū c⁹ ipa ē ps nec aliqd ponit ptinēs ad essentiā aie. Sȝ tm̄mō hoc qō est act⁹ qō significat respectū aie ad illō cui⁹ est forma. nō tn̄ est similis addito hic ⁊ ibi q2 in diffinitiōe forme substātial' addit̄ aliqd qō facit p se vnū cū ipa vl' c⁹ ipa est pse ps. quod dico pp modū diuersuȝ dicēdi formā diffiniri p mām vl' p totū ɔpo^m. Sȝ in diffinitōne forme accñtalis addit̄ aliqd cū quo nō facit [illegible] se vnum nec cuius est pars perse.

Ad 2^m p̄ncipale post oppositū rn̄r q2 ille respect⁹ inherentie est posterior albedine lic̄ vniuersal'r respect⁹ fundat⁹ in aliq̄ est posterior fundamēto. Et si dicat̄ accñs non reqrit subiēm nisi pp istū respectū quē hēt ad ipm. Sed si ille respectus est posterior pōt accñs manere illo respectu circūscripto ⁊ p ɔñs potest nō depēdere ad subiēm. Dicēduȝ negando ɔñaȝ pōt eniȝ aliqd dependere a termio respect⁹ ⁊ tn̄ nō depēdere a respectu si respectus sit posterior eo. Et cū dr̄ nō reqrit terminū nisi pp illū respectū. Dicēdum q2 v̄um est pp istuȝ respectū vt necessario ɔñtem nāȝ fūdamēti. ſ̄ nō vt pp reqsitum ad nām fūdamēti tanq̄ p̄us ipo. Illō aūt qō sic est pp aliō nō oportet q2 in eodē ordie reqrat̄ in q̄ t̄minus respect⁹ reqritur. vt inqt Sco. in quāto vbi sup̄. Cuȝ v̄o dicebat̄ in argumēto q2 accidē ȝ saltē posset ɔcipi ⁊ diffiniri sine illo. dicēdū q2 albedo pōt intelligi q̄tū ad qōlibet qō pse p2io⁹ includit̄ in rōe albedinis oio nihil intelligēdo de illo respectu. Et cū dr̄ ergo possȝ diffiniri p essētialia ɔcedo q2 vticꝫ posset assignari aliqua rō p essentialia indicans totaȝ essentiam eius. Sȝ illa non essȝ diffinitio q2 nō esset exp̄ssiua pfecti ɔceptus. Sēp eniȝ intellect⁹ hñs illū ɔceptū depēdet ad aliqd aliud t̄minās depedētiaȝ illius ɔceptus. Et si [illegible]icat̄ si respect⁹ ille nō necessario cointelligit̄ .ergo nec t̄miu⁹ respectus reqrit̄ ad ɔceptū accñtis. negāda est ɔña loq̄ndo de cōceptu ɔpleto ⁊ qetante intellectū. ad illū eniȝ reqrit̄ cointelligi t̄minū nō tn̄ respectū ad t̄minū talis respectus vel dependentie.

Ad tertiuȝ p̄ncipale pȝ qualiter minor est falsa etiam admissa maiori ⁊ ɔcessa.

Ad vltimū pȝ q2 Boeti⁹ voluit q2 accñtis esse est inesse.i. accñs est ens cui⁹ nē ɔuenit inherere. nihil aūt ɔtra dicta q2 talis inherētia nō est de ɔceptu e⁹ intrīseco ⁊ formali lȝ saltē aptitudinalis sit eadē essential'r illi. vñ Egidius in theorematib⁹ ꝓpositiōe.xxx^a. hec nō est p̄dicatio formalis accñtis esse est inesse. inesse eniȝ nō dicit ipm esse accñtis. ſ̄ dicit quēdā modū essendi eius sicut pse esse nō dicit ipm esse ſb̄ſtātie. ſ̄ dicit quēdaȝ moduȝ ſb̄ſtātie nō g° formal'r v̄uȝ est q2 accñtis esse sit inesse. Sȝ cāl'r solū q2 accñs nō ɔseruat̄ in suo esse nisi p ſbiēm cui inest. ⁊ q2 inherēdo ſbiēo hȝ esse ⁊ inesse ɔſuat̄ iō dictuȝ est accidentis esse est inesse. Ratiōes q̄cꝫ Johannis iādonis ⁊ Alexandri nō ɔuincūt ɔcedit̄ eniȝ q2 inherētia accñtis non est illud accñs c⁹ est inherētia saltē loq̄ndo de absolutis formal'r ⁊ qditatie lȝ sit illō essential'r vl' real'r saltē aptitudinalis q2 ē vnio ei⁹ cū subiecto si sit actualis vl' ordo essentialis ipius ad ſbiēm si sit aptitudinalis. q̄liter auteȝ sit dōm si ipa inherētia inhereat visuȝ fuit q̄lr̄ nō est standuȝ in p2ia sicut in 2^a. ⁊ q̄ sit rō diuersitatis in ɔfirmatiōe primi argumēti post oppositū ⁊ p ideȝ ad tertiaȝ suam rationem.

Ad scdā suā rōēēt patuit diffuse ex dictis.

Si quis autem faueat opiniōi Johannis iandoni aliud assumat fundamētum p2io q2 inherētia accñtis ad subiēm nō est relatio de

gñe relatõi ·.ß eadẽ cũ ipo accñte sicut habi tudo mẽ cũ ipa mã.scdo q̈ oia accñtia abso luta pter respectia simplr̃ dicũtur absoluta a respectu ad t̃minũ. oia aũt respiciũt subie ctu3 ⁊ ille respect⁹ ipoꝝ ad subicm est de essẽ tia ipoꝝ.sola enim substãtia est totalr̃ abso luta in sui qditate ⁊ a subico ⁊ a t̃mino de q̃ dum est simplr̃ q̈ nullu3 respectũ qditatis in cludit nec ad subicm nec ad t̃minum non sic aũt est de accñtib⁹ absolutis de qbus dũ3 est q̈ saltẽ qditatis nõ absoluũtur a respectu ad terminũ actuali ⁊ aptitudinali.passiones eni sunt non sepabiles a subico fm Aristo.⁊ per passiões intelligũtur oia accñtia vñ non pos sunt esse sine subico q2 accñtiũ essentia ẽ eo rum inherẽtia actualis. Et p hoc facilis esse3 solutio ad ea q̃ ɔtra ipm adducebant̃. licet tutius sit alt̃i opinioni veriori inniti ꝛc.

Rit̃ secũdo qd

vtꝝ substãtia sit priu3 oiu3 accñtiu3.tẽpoꝛe. diffinitõe.⁊ cognitiõe. Et arguit̃ negatiue pri mo.Eterno nihil est p̃us tempoꝛe.Accña ali qua sunt et̃na sicut motus diui⁹.pbicoꝝ.ẽgo tali accñte nõ est substãtia p̃oꝛ tempoꝛe.

Confirmat̃ qd est eternũ nõ p̃cedit̃ ab ali quo ß aliq̃ accña sunt eterna vt dimẽsiones in mã pria q̃ sunt coeterne sibi vt vult Auer rois in libello de substãtia orbis.⁊ prio phi coꝝ dicat̃ de oibus accñtib⁹ q̃ sunt in celo.

Cõfirmatur ẽt q2 ex illo seq̃t̃ q̈ substãtia p̃cedit tẽpus tempoꝛe. ɔña falsum q2 tũc añ tẽpus infinitũ fuisset tẽpus.ɔña p3 quia tem pus est accidens quoddam.

Amplius q̈ substãtia nõ sit oiu3 accñtiũ p̃mu3 diffinitiõe.pbatur accñs põt esse sine subico.g⁹ põt diffiniri sine subico· añs pba tur qcqd põt pria causa cũ 2ᵃ hoc põt ẽt sine cã scda . q2 ex opposito h⁹ seqtur q̈ pria cã magis poss3 cũ scda q̃ sine ⁊ ɔñter pria cau sa cũ 2ᵃ est pfectius ens q̃ fm se qd tñ nõ est dõm.cũ pria causa sit simplr̃ pfca non hñs pp̄bolem siue excedẽtiã v⁹·metha^ce. ß pria causa cũ subico põt cãre accñs cũ subicm ali quã cãlitatẽ h3 sup̃ suu3 accñs g⁹ sine subico poterit cãre accidẽs.⁊ ɔsequẽter risibilitate3 sine homine.

Confirmat̃ q2 illd qd est extra essentia3 accidẽtis nõ deb3 poni indiffinitõe accidẽtis qm̃ diffinitio est oio indicans q̈ qd est esse rei. ß substãtia est extra essentiam accidẽtis cũ essẽtie pñtoꝝ sint ipmixe prio posterioꝝ

Confirmatur ∎ q2 tũc nugatio esset dicẽ do nasus sim⁹.ɔseqñs falsu3 ɔsequtia p3 q2 ad videnda3 nugatiõe3 ponẽda e rõ p noie posita.g⁹ rõe symi q̃ est nasus cauus p te p3 q̈ dicẽdo nasus sym⁹ ide3 est dicere q̈ na sus nasus cauus q̈ falsum est.

Adhuc q̈ sbstãtia ñ sit oiu3 p̃mũ notitia seu cognitiõe arguit̃ q2 illd c⁹ spẽs p̃mo re cipit̃ in intellectu etia3 prio intelligitur.Sed spẽs acñtis prio recipit̃ in intellectu cum ipa generet̃ dtute intellect⁹ ⁊ ex fantasmate.fan tasmata aũt vel sunt solum accñtium vel sal tem prius accñtium q̃ sbstãtie ergo ꝛc.

Confirmatur ois cognitio oritur a sensu. ß accñtia sunt sensibilia ⁊ nõ sbstãtie g⁹ ꝛc.

Confirmat̃ etiã q2 accña magna3 ptem ɔferũt ad cognoscẽdu3 q̈ quid est p̱logo de aia.ergo accña p̃cognoscũtur ipi q̈ quid est ⁊ consequenter substantie.

In oppositũ est phs in hoc septio dicens quare primu3 ens ⁊ nõ aliquid ens.S3 ens simpliciter sba vtiq3 erit.multiplr̃ qdem igit̃ dr̃ ipm primum.Sed substantia omniũ pri mum ratione.⁊ notitia.⁊ tempoꝛe.

Propter primum

quide3 h⁹ substãtia vel a subsistẽdo est dc̃a q̈ ꝓprie idem est q̈ incõmunicabiliter pse es se vt Sco.in quolibetis. cõmunis solu3 sub stantijs creatis.Uel est significãs pfecta3 na turã ɔueniens deo pfectissime ⁊ cõpletissime qui est substãtialis substãtia vt Dionisius d̃ diuinis nominib⁹ vno⁹ sumitur vt subic3 vl timũ quod nõ p̃dicatur de alio vt indiuiduũ a principali namq3 substantia nulla fit p̃dica tio.Et in pñtis substãtia alia ẽ pria q̃ ꝓprie ac p̃ncipalr̃ ⁊ maxie dr̃ q̃ neq3 ĩ in subico.

neqꝫ de subiecto dr̄ vt aliqs hō est sor. alia 2ᵃ vt species ⁊ genus ceu homo ⁊ aial quibus principalis inest dicta substantia.

Hec autē diuisio substantie in primā ⁊ secundā vt vult.s.Tho. in qōibus de potentia qōne.ixᵃ.articulo secūdo ad sextū nō est diuisio generis in spēs cū nihil cōtineat sub secūda quod nō sit in prima.sed est diuisio generis ſm diuersos modos existēdi.nam secūda substātia significat naturā generis ſm se absolutā.prima autē significat eā indiuidualiter subsistentē. vnde magis est diuisio analogi q̄ generis. ⁊ q̄q̄ substantia particularis ⁊ singularis diffiniri nō possit. Aristoteles tamē ibidē diffinit substantiā primā per ꝓprie principaliter ⁊ maxime substare ⁊c. qꝛ lꝫ hoc singulare vel illud diffiniri nō possit. illud tn̄ qḋ ptinet ad cōem rōnem singularitatis pōt diffiniri. ⁊ sic eam diffinit Aristo. vt.s.Tho.in qōnibꝰ de potentia qōe.ixᵃ.⁊ in prima pte qōe.xxixᵃ.Et si queratur de quo prius dicit̄ substātia an de prima vel de secūda. Dicēdū ꝙ substantia vł dicit̄ a substando vel a subsistēdo complete vt quod.⁊ sic prius dicit̄ de substātia prima. vel substantia dicit̄ a substādo vt quo vel a substātiando.⁊ sic prius dicit̄ de substantia secūda. Diuidit̄ quoqꝫ substātia in hoc septimo in materiā formā ⁊ compositū.⁊ idē in 2° de aīa.Unde Boetius in p̄dicamētis. substātia triplex existit vna ypostasis dicta idest materia.alia vsia forma. tercia vsialis ex ambabus cōposita que sola directe in p̄dicamēto locat̄. alij vero a latere ac reductōe.quare Scotus in p̄dicamētis.Substantia equiuocū est. vno mō vt est ens p se ⁊ sic est generalissimū. ⁊ vt dicit̄ de principijs entis per se.⁊ hoc secūdo modo ▪ tes substātie possunt dici substantie.sunt eni in p̄dicamēto substantie nō vt spēs sed p reductionē vt per se principia spēꝝ. Nec diuisio illa pōt esse generis in species. vt inquit Scotus ibidē.qꝛ tūc materia hr̄et differētias distinguentes ipsā a forma ⁊ esset ens actu de se distinctū a forma quod nō est verū sed est illa diuisio equiuoci in equiuocata ſm logicū.vel analogi in sua analogata ſm naturalē. Propter qḋ.s.Tho.vijᵒ metaᶜᵉ ingt.diuiditur hic substantia prima in mām formā ⁊ cōpositū. Nec est diuisio generis in spēs sed alicuiꝰ analogici p̄dicati quod de eis que sub eo cōtinent̄ p prius ⁊ posterius p̄dicat̄.tam eni cōpositū q̄ materia ⁊ forma substantia pticularis dicitur sed nō codē ordine.diuisū eni analogum p̄dicat̄ de suis diuidētibꝰ ſm nomē ⁊ ſm rationē.nō penitꝰ eandē sed diuisimode ptici patā.ita ꝙ illa ratio pfecte ⁊ totaliter cōuenit vni analogatoꝝ alijs autē imperfecte.

Et si instet̄ qꝛ angelus vt hic gabriel est substantia prima ⁊ tamē nō est materia forma nec cōpositū. vt.s.Tho.2° sniaꝝ dis.3ᵃ.qōe pria articulo primo.Dicēdū ꝙ substāᵃ pticularis siue prima pōt accipi dupłr.vnoᵒ in cōi vt se extēdit ad substātiā mālē ⁊ imālē ⁊ isto mō nō subdiuidit̄ a p̄ho in 2° de aīa ⁊ in.vijᵒ.m̄eᶜᵉ.Alioᵒ sb̄a pticularis spēalitē p sb̄a prtclari māli accipit̄ qualr̄ diuidit̄ hac diuisiōe.⁊ q̄q̄ forᵃ nō sit qḋ māle qꝛ includēs mā ptē sui est tn̄ mālis.qꝛ actꝰ ⁊ pfectio matie.ꝙ āt Aristo.in h̄.vijᵒ solū loqt̄ de sb̄a māli psuadet̄ qꝛ ille sūt nobis notōres

Et si iterū instet̄ qꝛ ḋ ratōe substātie materialis est per se subsistere quasi p se ens.vt s.Tho.2° sniaꝝ dis.iijᵃ.sed forma rei sensibilis neqꝫ etiā matia per se subsistūt.vt probat.s.Tho.in prima pte qōe.xvᵃ.ergo ⁊c.

Dicēdū ꝙ substātia nō est audienda in hac diuisione p illa que p se subsistit ⁊ significat hoc aliquid quasi indiuidua p aliquā partem sui. sed p illa que vel p se existit vel est principiū intrinsecum vel ꝓ cēntie eius quod per se substat accidētibus.

In ꝓposito autē omnibꝰ his modis audiri pōt substantia que primū omniū accidētiū dicit̄ cognitōe diffinitōe ⁊ tempe.

Prius autem tempe hic audit̄ p eo qḋ pōt sepatiꝫ esse sine alio ⁊ aliud nō sine ipo nec sumit̄ hic tempus vt diffinit̄ q̄rto phisicoꝝ.nam primitas tempis hic sumpta est

ipsius substantie inquātū substantia. s₃ tēpus
non est nisi mensura motus ⁊ quietis ⁊ eo-
rū que sunt in motu ⁊ quiete. Substātia āt
fm̄ se nō ē aliqd taliū. s₃ abstrahit a motu ⁊
quiete. Nec ēt accipit' hic tēpus ꝓ quacūq₃
duratōe aut mēsura extrīseca successiua alia
ab esse rei. naz de illa est₃ questio vt inquit
Scotꝰ. qꝛ tūc substātia posset illā p̄cedere.
cū sit ei accn̄s ⁊ sic in infinitū.

Prius vō diffinitōe respcū alterꝰ ē in ꝯpo
sito id quod nc̄cio cadit in diffinitōe illius.
Sed cognitōe aut noticia prius altero est il
lud cuiꝰ cognitio est pfectior. quid autem sit
accn̄s qōe innotuit p̄eunte.

Propter secundū

quidē huiꝰ sciendū ꝙ sermo Auerroys in h
viiꝰ ꝯmēto q̄rto sonat ꝙ si Arist. loq̄t d accn̄
tibꝰ q̄ sūt pꝰ corꝰ nō ē dubiū qn substātia p̄
cedit ipsa tempe. sic sb̄a Socratis p̄cedit iu
uz sedere. hoc enī p̄cedere tempe est esse in
tempe vel coexistere tempi in quo alterꝝ non
est. Si vō loquat' de accn̄tibus ꝓpriis dicit
ꝙ sb̄stātia p̄cedit accn̄tia ꝓpria rōe materie
ita ꝙ mā rei gn̄ate cuiuscūq₃ p̄cedit accn̄tia
eiꝰ ꝓpria eiꝰ tpe vt mā Jo͞is p̄cedit risi-
bilitatē tempe. ⁊ hec sunt verba Auerroys.
⁊ substātia est prior tpe. qm̄ si accn̄s sit post
corpus in quo est māifestuz est ꝙ illud corpꝰ
p̄cedit ipsum fm̄ tempꝰ. ⁊ si fuerit ex accn̄ti-
bus insepabilibꝰ a re in qua sit tūc sb̄a sub-
iecta ad illā rē p̄cedit illam rem ⁊ accn̄tia
ꝯsequētia ipsā. verbi grā qm̄ subiectū ex q̄
gn̄at' ignis est priꝰ forma ⁊ calore ignis.

Sed ꝙ expositio hec stare nō possit arguit
Scotus ⁊ in primis qꝛ de eodē ꝓbat ph̄s
ꝙ substātia est primū ens ⁊ qualr̄ sit primū
ens puta tpe. s₃ primū non est verū de mat̄ia
ꝓbat enī substātiā esse primā qꝛ p̄dicatur
simplr̄ in qd ⁊ ꝙ alia sūt entia qꝛ sūt talit' en
tis. s₃ neutꝝ ē verꝝ de mā nō pꝰ. qꝛ ꝯmētatō
in hoc viiꝰ. inferiꝰ inqt ꝙ mā p̄dicat' denoia
tiue de māto. Secūdū ēt nō est verū de mā
qꝛ accn̄tia nō dn̄r entia qꝛ mat̄ie. qꝛ vel non
sunt in mā vt in subiecto. vel si aliq̄ saltē nō

pfecta. quod si dicit Auerroys de accn̄tibus
insepabilibꝰ ꝙ s. materia p̄cedit ea nō est d
intētōe philosophi.

Amplius de eodē ꝓbat' primitas tem-
poris cognitōis ⁊ diffinitōis. sed mat̄ia non
p̄cedit cognitōe qꝛ scibilis est ꝑ analogiā p̄
phisicoꝝ. ⁊ qꝛ actꝰ est prior potētia ꝯgnitōe
ixº. metaphīce. mat̄ia āt est in potētia respe
ctu accn̄tis. Silr̄ nec diffinitōe qꝛ substātia
cōposita cadit in diffinitōe accn̄tis. s₃ mat̄ia
non. naz in hoc. viiº. dī ꝙ accn̄tia copulata
hn̄t diffinitōes ꝑ ꝓprias sb̄as.

Adhuc ꝙ modus Auerroys in declaran
do verba ph̄i sit falsus arguit' qꝛ ph̄us pro-
bat substātiā esse primā vt est primū p̄ncipiū
ad qd̄ reducūt' alia. ergo vel ꝓbatio eiꝰ est
de sb̄a in cōi vel de aliq̄ spē in gn̄e vel de po-
steriori sb̄a. nullū āt illoꝝ est verꝝ de mā. cū
ipsa nō sit gn̄alissimū nec spēs in gn̄e nec po
sterius in sb̄a. sed qꝛ principiū sb̄e. ⁊ princi-
piū est prius principiato ergo nō pōt infer
ri ꝙ si mat̄ia est prior accn̄te ꝙ ideo accidēs
est post substātiā nisi ꝑ hāc minorē falsam
ꝙ si principiū est prius aliquo quod princi-
piatum est prius eodem.

Ampliꝰ si mā p̄cedit accidēs tpe aut hº
est verꝝ de mat̄ia fm̄ se. aut vt est sub aliqua
forma. nō primo mō. qꝛ vt sic nō est sub tpe
cū sit ingenerabil' ⁊ incorruptibil' pͥo phisi
coꝝ. nec 2º mō qꝛ vt sic aut est sub forma ac
cidētali. ⁊ sic non ē prior tpe. qꝛ vt est sub fō
ma nō est prior forma. aut vt est sub forma
substātiali ⁊ sic hēt' ꝓpositū ꝙ tūc substātia
composita est prior tempore.

Adhuc ex illo seq̄t' ꝙ aliq̄ accidētia sunt
q̄ nō p̄cederētur ab aliq̄ substātia sic oīa ac-
cidētia ꝓpria corpus celestiū qd̄ est cōn̄ ph̄s
ꝯn̄a ꝓbatur. qꝛ vel in celo nō est mā vt vult
Auerroys in libello d substātia orbis. ⁊ tūc
patz ꝙ talia accidētia nō p̄cedūtur. qꝛ mate
ria p̄cedit. nec a celo. qꝛ illa accidētia sūt
insepabilia. si autē ibi sit materia illa nō p̄ce
dit tempe substātiā cōpositā cū substātia ce
li sit ingenerabilis ⁊ eterna fm̄ ph̄m. ⁊ ꝑ cō
sequēs non p̄cedit accidentia.

Sed defendēdo doctrinam Cōmētatoris facilis est harū rationū solutio. Ad primaz potest dici q Aristo. de eadē substātia pbat eaz esse primū ens inter entia et ipsaz esse p̄/ mā tpe accidētib⁹ sepabilib⁹ nō autē loquē do de accñtibus ꝓprijs et insepabilib⁹. vt ex rōe philosophi apparet. subiectū eniz nō po/ test esse sine sua passione.

Ad secūdaz rationē potest dici q maior assumpta nō habet ex lrā ymo est dictū vo luntarium. sufficit enim ad intentōnez Ari/ stotelis quod aliqua substantia sit prior ac/ cñtibus tpe et aliq̄ sit prior diffinitiōne. ꝫ nō oportet q hoc sit verū de eadē substātia. Uel alr̄ dr̄ negādo q mā nō p̄cedat accidē tia cognitōe et diffinitōe prio in diffinitōne. qz lz materia nō sit ps qditatis. qz forma di cit totā quiditatez vt patebit inferi⁹ de mēte Auer. qōe. xi^a. tñ mā est ps cōpositi qd hēt qditatez. In diffinitōne cui⁹ ponit̄ materia vt patz in. vi.° vij°. et. viij°. metaphice. et cō positū ponit̄ in diffinitōe accñtiuz si accidēs ↄplete diffiniat̄. et qz q poit̄ in diffōne ptis poit̄ ī diffōe totius sequit̄ q si sba ↄposita ē ps diffinitōis accñtis in c⁹ diffinitōe ponit̄ mā q ponit̄ mā in diffōe accñtis. p̄cedit et̄ mā accñs cognitiōe. q̄uis eni non sit scibilis nisi p analogiā nō tñ ꝓpter hoc seq̄t qn p̄ce/ dat accñtia cognitōe quoꝝ materia est prin cipiū. et lz ipsa ꝓm se sit ignota vt inferius in hoc septio manifestū fiet. tamen vt ipsa stat sub forma est aliq̄ mō nota. et sic ponit̄ in dif finitōe ↄpositi. et p ↄñs ipsuz notificat qualr̄ āt act⁹ sit prior potētia et qualis actus quia substātialis nō autē qlib3 accñtalis ad nonū huius spectat.

Ad terciaz rōez dicēdum q phus pban do substātiaz mālez esse p̄mā oim accñtium idez pbat de materia qualr̄cunq̄ audiatur substātia vel in spē vl̄ in genere ⁊c̄. et illud in fert̄ in virtute h⁹ mioris vere q si principiū est pri⁹ aliquo principiatū est prius eodez si inter ea sit ordo essentialis.

Ad quartā dicēduz q mā ꝓm se precedit accñs. et q̄uis vt sic nō sit sub tpe idest men surata tpe. ipsa tñ coassistebat alicui tempi in quo illud accñs nō erat. vel lz ipsa nō ca/ dat sub tempe ꝓm essentiam ↄsiderata cadit tñ ꝓm esse. Uel sumit̄ hic tēpus nō ꝓut diffi nit̄ q̄rto phicoꝝ. sed p prioritate durationis vniuscuiusq̄.

Ad vltimū dicēduz q Aristo. nō loquit̄ de accñtib⁹ eternis ꝫ de accñtib⁹ gñabiliū et corruptibiliū et de accñtib⁹ ↄpositoꝝ ex mā et forma de qbus phus potissime in septimo determinat.

Alexander vo in hac difficultate mltipli cit̄ rñdens prio distiguit q substātia duplr̄ ↄsideratur. vno⁹ inquātum hec et sic nō p̄cedit prio accñs tpe. alio⁹ inq̄tuz sba coir et sic ē p̄or accñte tpe. h⁹ āt sic pbari p̄t. nā illō qd ↄuēit spēi nō repugnat generi nec alicui infe riori rōe gñis. qz si hēre alas ↄuēit aui nō re pugnat aīali hēre alas nec alicui inq̄tū aīal. sed al q̄ sba oē accñs p̄cedit tpe. s. pria cā. er go substātie inquātuz sba nō repugnat p̄ce/ dere oē accñs tpe et duratiōe. et p ↄsequens non repugnat substātie inquātuz substā^a est.

Sed q etiaz hec determinatio nō sit tuta arguit Scotus dicēs q cōtra eā sunt rōnes pbantes expositōez Cōmētatoris nō esse ad mentē Aristo. Cōtra eā etiā sic instat. qz non sequit̄ deus qui est simpliciter prim⁹ p̄cedit ergo substātia que posterior p̄cedit ymo cō mittit̄ fallacia ↄsequētis.

Adhuc deus nō est in genere vt videtur ponere. sed qcquid est in gñe h3 passionez et aliqd accidēs quod nō p̄cedit. et hoc verū ē de omni substantia que est in genere. sed qd repugnat substātie cuilib3 repugnat substā/ tie absolute et simpliciter.

Amplius saltē phisice loquēdo deus non p̄cedit tempe tempus. Si qs autē velit hūc sermonē defendere. Ad primaz rationem Scoti ↄtra ipsuz rñdere pōt q substātia h3 quod dicat qd simplr̄ et p̄cedat oia acciden tia inquātuz est substātia hoc est inquantuz sibi ↄplete ↄpetit subsistere et inquantuz hēt pfectaz essentiaz. substātia. n. inq̄tuz est hec vel illa. nō h3 qd hēat pfectaz essentiam nisi

ꝯñter. ideo opinio hec q̄tuȝ ad hoc nō videtur ꝯtra mēteȝ philosophi.

Ad secūdaȝ respōdet ꝙ licȝ deus sit pꝛioꝛ q̄ quelibet substanᵃ creata. tamē substantia vt se extendit ad creataȝ ⁊ increatā ē pꝛioꝛ ⁊ coioꝛ coītate vocis q̄ ipse deus nō tamē ſm naturaȝ rei. ⁊ sic qꝛ aliqua substātia. s. deus pꝛioꝛ est omni accidēte nō repugnat substātie inquantū substantia est ꝙ sit pꝛioꝛ accidēte sic ratio videbaᷤ deducere. Et q̄ꝙ deꝰ nō sit substantia a subsistēdo dicta idest ab incoicabiliter existēdo dicta. Est tamē secūduȝ doctrinaȝ. s. Tho. in q̄onibus de potētia q̄stione pꝛima substantia ſm ꝙ substanᵃ significat pfectaȝ nāȝ. hec enī pfectissime ⁊ completissime deo ꝯueniūt qui substantial̄ substantia diciᷤ. nūquid āt deꝰ hēat rōȝ sbe pꝛime vel 2ᵉ dictū ē in p̄ huiꝰ q̄oe pꝛima.

Ad terciū diciᷤ ꝙ licet deus non ponaᷤ in pñto substātie sic spēs poniᷤ reductiue sic pꝛincipiū. vt. xijᵒ. huiꝰ apparebit. q̄oe. viijᵃ.

Nōnulli autē dicūt ꝙ ꝓpositio illa est vā pse ⁊ falsa paccñs. ⁊ ꝯsilibus ꝓpōnibꝰ vtiᷤ ēt Aristo. frequēter vt dicūt sic in. viᵒ. phisicoꝝ suppōit ꝙ in mobili sit accipe motū velocioꝛeȝ ⁊ tardioꝛeȝ in infinitū. ⁊ tñ in. viijᵒ. dicit ꝙ aliqs motꝰ est ita velox ꝙ nullus eo est velocioꝛ sic motus pꝛimꝰ. Silr Cōmētatoꝛ q̄rto phicoꝝ suppōit ꝙ omni coꝛpe ꝯtingit assumere coꝛpꝰ subtiliꝰ q̄si in ifinitū. vbi ꝓbat motū nō esse in vacuo. ⁊ tñ nisi exponaᷤ falsuȝ est. qꝛ igni nō couenit accipe coꝛpus subtiliꝰ ⁊ ꝯsilr aliqñ in. viijᵒ. vñ tales ꝓpositōes sunt vere p se ⁊ false paccñs. Pꝛia nāq; ꝓpositio vera est rōe motꝰ accipieᵒ mouētia ꝓpoꝛtionabilia motui. est tñ falsa p accidēs vt. s. ꝯtrahiᷤ ad talē motū vel taleȝ. ⁊ silr in 2ᵒ exēplo nō repugnat coꝛpi inquātuȝ repletiuū loci esse sbtilius alio q̄cunq;. Silr in ꝓposito substātie q̄tuȝ est de se nō repugn̄t p̄cedere ōe accñs tpe exq̄ nō depēdet ab aliquo accñte. nā ꝯpletꝰ ꝯceptus ⁊ q̄ditatiuus pōt de sba hri circūscripto oī accñte. repugn̄t tñ alicui sbe. sed hoc accidit. ⁊ ideo ꝓpositō p̄hi est vera p se ⁊ falsa p accidens.

Impꝛobaᷤ āt hic modus exponēdi p̄hȝ a Scoto. pꝛimo qꝛ ex illo seq̄reᷤ pꝛio ꝙ cōclusio demōstratōnis non essȝ p se nccia. ꝯñs falsuȝ p̄ posterioꝝ cū demōstratio sit solū necessarioꝝ ⁊ coꝝ tm̄ que sunt [redacted] se ꝓbatio cōsequētie qꝛ necessariū ē qđ nō ꝯtingit alit̄ se hr̄e q̄nto metaphice caplo de nccio. Sȝ ex illa positōe subiēm pōt esse sine passione. qꝛ ꝯtingit alit̄ se hr̄e q̄ ꝙ passio sibi insit.

Cōfirmaᷤ qꝛ si paccidēs subiectū est simł cū passiōe q̄ro vñ sit illa accñtalitas. nō ex pte passiōis qꝛ semp inest subiecto. nec ex pte subiecti qꝛ ipsuȝ est causa nccia passiōis. q̄mō ergo est falsa paccñs illa ꝓpō. qꝛ enī per essentiā subiēm causat. gᵒ [redacted] eēntiā sil̄ est cuȝ passione ⁊ non accidentaliter.

Defendēdo ēt hūc modū rñr ad pꝛimam rōeȝ ꝯtra ipaȝ negādo ꝯñaȝ. qꝛ aliq̄ est ꝓpō p se nccia cꝰ p̄dicatū nō est de ꝯceptu q̄ditatiuo subiecti.

Ad ꝯfirmatōȝ dr̄ ꝙ illa accñtalitas accidit rōe vtriusq; cū ōe illud hoc mō dicaᷤ alteri accidere qđ nō ē d̄ ꝯceptu q̄ditatio eiꝰ.

Exponūt p̄tea alij ⁊ coir auctoritatē p̄hi dñtes ꝙ sba est pꝛioꝛ accñte ſm ꝙ ly accidēte suppōit distribuēdo ꝓ generibꝰ singuloꝝ. ⁊ nō ꝓ singul̄ generꝝ vt sensus sit q̄libȝ sba q̄cunq; sit illa p̄cedit quodlibȝ accidēs. i. p̄cedit accidēs cuiuscūq; pñti. sic soꝛtes pꝛecedit q̄titatē idest magnitudinē pfectā ⁊ q̄litatem silitudinē ⁊c. q modus sane intellcūs nō ē abiciēdus. De pꝛioꝛitate āt diffinitōis ⁊ cognitōis substātie respcū accidētiū tercio videbitur dicendoꝛum.

Propter tercium quideȝ huiꝰ sciēduȝ pꝛimo ꝙ esse pꝛius tempoꝛe vt supꝛa dicebaᷤ est posse sine alio habere existentiā actualeȝ ⁊ pꝛioꝛeȝ q̄tum ē de se ita. s. ꝙ sibi nō repugnat. qꝛ in nullo ab illo alio depēdet. ⁊ tale pꝛius ꝯuenieter potest dici pꝛius natura. nihil eniȝ est pꝛius natura quod illo mō etiā nō sit pꝛius tempe. qđ auteȝ aliq̄d possit p̄cedere aliud illo mō dupliciᷤ cōtingit. vł qꝛ nō dependet ab illo. vel

q2 nõ est causa necessaria illi⁹. ⁊ hoc φ sit ve ruz patz p opposita hoꝝ. q2 si non põt sepa ri hoc est vel q2 ꝺepẽdet ab illo vel quia est causa necessaria illius.

Dicẽduz itaq3 primo q̃tum ad prioritatez tempis φ substãtia compata ad accidẽtia sepabilia est prior tempe accñte vtroque modo. tuz q2 ab illo non ꝺepẽdet. tum q2 nõ est causa necessaria illius.

Dicẽduz secũdo φ substãtia compata ad ꝓpriam passionẽ que est accidẽs inseparabile est prior accidẽte vno mõ q2 ab illo non ꝺependet. nõ autẽ secũdo mõ cum sit causa necessaria illius saltẽ metaphisice modo ꝺeclarato q̃one. xvᵃ. quinti hui⁹. ⁊ tali modo non repugnat substãtie esse sine quocũq3 accñte. Et in hanc sententiã sub aliis tamen verbis coincidere videt᷑. s. Tho. in hoc septio qui asserit hanc esse ratio3 phi ad probanduz φ substãtia est prior accñte q̃cunq3 ꝺuo sic se hñt φ vnum põt esse altero nõ existẽte ⁊ non ecõuerso. illud quod põt esse sine alio p̃cedit aliud tẽpore. ꝫ substãtia potest esse sine accidẽte nõ tñ ecõuerso. q2 nullũ aliud pñtuz est sepabile a sba vt ꝺicit phs. sed sola sba ẽ sepabilis ab aliis. p̃cedit ergo sba accñtia tẽpore. nõ enĩ sumit᷑ hic tẽpus ꝓprie p aliqua ꝺuratõe. ꝫ intelligat᷑ p prius tpe p̃oritas generatõis. nõ tñ hoc mõ audiẽdo. s. φ gñatio vni⁹ sit vno tpe ⁊ gñatõ accñtis in alio tpe. q2 sic subiectũ nõ p̃cederz tpe suã ꝓpriã passionẽ. sed intelligat᷑ φ sba est prior tpe accidẽte. q2 substãtia gñat᷑ pse nõ ad gñatõez alterius. sed alteꝝ generat᷑. s. accidens ad generatõez illius. s. substãtie.

Dicẽduz tercio cũ Aristotele in hoc septimo φ substãtia ẽ primũ omniũ accñtiuz ꝺiffinitiõe. ita φ necessario cadit in ꝺiffinitõne cuiuslibz alteri⁹. q̃d rõnibus fulcit᷑. primo p illud ꝺiffiniũtur accñtia p quod ꝯstituũt᷑ in esse. sed accñtia ꝯstituũt᷑ in esse p subiẽm cũ substãtia sit causa accñtiuz actiua vel passiua. accñtia enĩ nõ sunt entia nisi q2 talr̃ ẽtis. Et q̃uis in ꝺiffinitõe accñtis nõ ponat᷑ semp subiẽm ꝺistĩcte nisi sint accñtia ꝓpria. tamẽ in ꝺiffinitõe cuiuslibz ponit᷑ φ ipsum sit ens cui p se ꝯuẽit hẽe naturã ꝺistinctã ab esse vt ꝺicũt p̃dicatores cui nature ꝺebet᷑ esse i alio s. in subiẽo vel substãtia. Et signãter ꝺictum est φ sba est causa accñtiuz actiua vel passiua. q2 accidẽtia aduẽientia ab extrinseco vt lumẽ in medio nõ h3 cã3 actiuã in subiẽo in quo recipit᷑. sufficit tamẽ φ eoꝝ causa susceptiua ẽ subiectũ. vt. s. Tho. in pria pte q̃one lxxviiᵃ. articulo septimo.

Ampli⁹ ad ꝯclusõez ãguit᷑ sic aliqb⁹ ꝯuẽit φ q̃d est sic ⁊ ꝺiffinitio. ꝫ accidentia nõ sunt ẽtia nisi q2 ẽtis vt p3 i ꝫ vii⁹. ⁊ ꝯsequẽter nec habẽt q̃ditatẽ nisi q2 illius entis. nec ꝺiffinitõez. ergo in ꝺiffinitõe eoꝝ ꝺ3 poni subiectũ

Ampli⁹ oĩs ꝺiffinitio pfcã exprimit ꝯceptũ pfectũ ⁊ q̃etatiuũ intellcũs vt p3 ex rõe ꝺiffinitõis. ꝫ nulla ꝺiffinitio accidentis sine substatia est huiusmõi. q2 õe accidẽs h3 rõ3 forme inherẽtis c⁹ nõ põt hãi pfect⁹ ꝯceptus q̃etatiu⁹ intellcũs sine illo cui inheret. quia ꝯcept⁹ pfect⁹ forme inherẽtis nõ põt haberi q̃etans intellectũ nisi ꝯcomitet᷑ illud c⁹ est ⁊ cui inher3. Vñ Scot⁹ in q̃rto ꝺis. xiiᵃ. Jdo enĩ in ꝺiffinitõe accñtiuz oĩu3 ponit᷑ substãᵃ q2 nulli⁹ põt hñi ꝯcept⁹ pfect⁹ q̃etans intellectũ sine additõe substãtie. sed non ꝓpter h⁹ substãtia est imediatũ additũ in ꝺiffinitione cuiuscũq3 accidẽtis ymo in ꝺiffinitõne alic⁹ est imediatũ tanq3 ꝓximũ receptiuũ. Jn ꝺiffinitõe vo alteri⁹ est additũ vt mediatũ receptiuũ mediate ꝺeterminãs ei⁹ ꝺepẽdentiã. ⁊ immediate ꝺependẽtia3 alteri⁹ ad quod illud ꝺependet.

Et si querat᷑ vtrũ accñtia postq̃ necessario ꝺiffinienda sunt p subiectum actualr̃ vel aptitudinalr̃ sint p subiectũ ꝺiffiniẽda. Dicũt nõ nulli φ ꝫm phm qui posuit φ accñtia aliquo mõ nõ pñt esse nisi in substantia simpliciter ⁊ absolute entitas oĩs quã pñt habere est a substãtia. q2 nec sepant᷑ ꝫ3 phm nec hñt aptitudinẽ ad sepatõez quod ꝺicũt posse haberi primo phisicoꝝ cõtra anaxagorã impossibile est segregare accñs a substãtia. Et. vii⁹. h⁹ caplo penultio inq̃t Aristo. nec a

rõe nec tempe. nec qñatõe passiões possibile est priores esse substãtia. erũt eniz sepabiles Sz q Aristo. nõ negauerit accidentia posse actualr esse sine subiecto cũ aptitudine tamẽ ad subiectuz q̃uis entitas eo℞ natural' sit p subiectum pmo q eius intẽtio non sit negare omnẽ entitatẽ formal'r ab accidẽtib⁹ preter entitatẽ substãtie actu arguit' ex quarto phisico℞. posito q in aliquo spacio sit tantũ sonus. querit Aristo. virũ illud spaciũ sit vacuũ. Et respõdet q si in spacio recipi põt cõpus vacuũ est. si nõ nõ est vacuũ. posito ergo q accidẽs nõ posset esse sine subiecto seq tur cõtradictio simul vera. s. q ibi sit corpus ⁊ q nõ. Et hoc sustinẽdo respõdet' ad ppositões phi q nullum accidẽs põt esse sine aptitudine eius ad subiectũ.

Ad auctoritatez ergo cõtra Anaxagoraz dicenduz q Aristo. logt' de causa naturali. qz querere segregare nãliter est impossibile. Et p idez ad illõ h⁹ septimi metaphice. Et si dicat' q diffiniẽs est intrinsecũ diffinito respõdetur q illud ve℞ est de pte quiditatiua diffinitõis nõ autẽ de addito in diffinitõe q̃le est subiectũ respcũ accñtis. nõ eni p additũ in diffinitõe recipit formal'r diffinitũ predicatõez alic⁹. alioqn q̃titas essz ens p sbaz ⁊ creatura formal'r essz ens ▮ deũ. Predicatio tñ formalis ⁊ qditatiua vere est vbi sbiecto ex suo intellectu inest pdicatũ circũscripta a subiecto omni aptitudine ad cãz extrisecã que nõ est de qditate eius cuiusmodi sp est efficiẽs ⁊ materia in qua.

Dicẽduz q̃rto q lz sba nõ sit primũ oiuz accñtiuz cognitõe loquẽdo de primitate gñatõis. sba tñ est primũ oiuz accñtiũ prioritate pfectõnis. ps prima oñdit'. illud c⁹ cognitio depẽdet ex cognitõe accñtiuz nõ est pri⁹ cognitũ accñte eo mõ quo in cognoscẽdo depẽdet ab illo. sed substãtia notificat' p accñtia idest cognitio ei⁹ in intellcũ depẽdet a cognitõe accñtiuz. Uñ Cõmẽtator Auerroys vi⁹ metaphice. in substãtijs nãlib⁹ nõ ɔgnoscũt substãtie re℞ nisi ex possibilib⁹ idest accñtibus. ⁊ tales modi denoiationũ appellant' signa. qõ deducit'. naz cognitio q quid est est pfectissima vt dicit' in hoc. vij⁰. cuius rõ est vt innuit' in textu. qz ẽt in his q̃ nõ hñt simplicit' q quid est vt sunt accñtia pfectissima ẽ eo℞ cognitio qñ ɔgnoscit' qd ipso℞ eo mõ quo hñt qd. ergo qõ maxie hz q quid est p fectius est cognoscibile. sed substãtia pfectissime hz quid est. ergo est cognoscibile pfectissimũ. ⁊ in hoc coincidũt recte sentiẽtes.

Propter quartuz quidẽ dui⁹ Ad pmũ dicẽduz fm viã Sco. q equocat' de priori tpe. lz. n. nihil sit prius motu eterno ppie audiẽdo tẽpus sicuti q̃rto phico℞. tali tñ motu põt substãtia esse p̃or tpe puta substãtia mobil' q̃tenus ab eo nõ depẽdet. q̃uis nõ possit separi inquãtuz causat actio. nõ eni causat ⁊ pcipue effectiue nisi p motũ. Quid ãt sit dicẽduz opinioĩ Auẽroys innitẽdo satis est mãifestũ. Et p idẽ ad ɔfirmatõez primã ⁊ secũdaz.

Ad secũdaz rõez principalẽ iuxta doctrinaz pho℞ essz vno⁰ rñdendũ negã⁰ videlicz añs rõis inducte. vñ Scot⁹ in p̃ io ia℞ dis. xlij^a. Hec ppositõ qcqd põt causa effectiua pria cũ causa 2ª põt ▮ se imediate nõ est nota ex t̃mis nz rõe nãli. s est tm̃ credita. qz si ipa ⁊ oipotẽtia a q̃ depẽdet eẽnt nota rõne nãli facile essz pbare ipsis. s. phis saltẽ possibilitatẽ multo℞ q̃ credimus q̃ ipsi negãt. Et ad pbatõnem negetur maior. qz si illa esset vera tollerẽt' ordo ⁊ opatões oẽs re℞ ppie ⁊ oñr qditates si p̃^a cã q̃ facit aliqd cũ secũda posset facere sine ea. primã eni cãz apud eos aliqd causare sine secũda est aliqd imp fectius q̃ primã cũ secũda. Causata nãq sũt adeo elõgata a causa prima fm pfectões q nõ pñt imediate pcedere ex ea sine causa 2^a vt accidens sine subiecto. Unde Aristoteles non posuit ordinem causaruz cõtingentez vt q subiectũ possit causare ⁊ nõ cãre accidẽs. Et hũc sermonẽ efficacius exprimit Scotus in quolibetis dicẽs q ratio ista licz videat' pbabilis nõ tamẽ est pho demonstratio. negaret eniz istaz ppositõez. qcquid in se emi-

nēter vel virtualiter habet v̄tutē actiuā cau se proxime ipsuȝ pōt immediate effectū illi⁹ cause causare. Diceret enī pħus ꝙ eminētio ri modo habēs taleȝ virtutē pōt gdeȝ in suo ordine in effectū talis virtutis. sed ordo su⁹ est ꝙ sit causa supior ⁊ remotior. Ex quo pȝ ꝙ istā ꝓpōeȝ negaret pħs pfectior causa im mediatius causat intelligendo p imediatius exclusionē cause ꝓpinque ymo diceret ꝙ si cut pfectior est causa supiō ita p plures cau sas medias causat. nec iste cause medie req̄ rūť vt addať pfectio causalitatis que tota p fectio est in sola prima. sed magis requiranť vt habeať ordinata pfectio d̄scēdens ad vl timū impfectū. ordinata autē pfectio nō ha bet sine diminutōe pfectōis ⁊ cū impfectiōe annexa.

Theologi vero difficultatē hāc dilucidā tes alio innitūť fundamēto qd̄ totū consistit in declarādo qualiter pria causa immediate cōcurrit effectiue ad aliqd̄ causatuȝ. Dicunt itaqȝ ꝙ efficere mediate duo includit disiū ctiue quorum primum est perfectōis. scilicet efficiens mediate cōmunicat alteri perfecti onem causalitatis. ⁊ hoc modo ɔcederent ꝙ deus mediate causat aliquos effect⁹ coicān do causis secūdis cālitateȝ effectiuā. Uel in cludit efficere mediate. s. indigere medio si ne quo nō pōt attingere effectū. ⁊ qꝛ hoc im pfectōeȝ dicit. ideo de⁹ hoc mediate nō effic̄ nō enim in efficiēdo indiget aliquo sic̄ cause secūde indigēt aliis. Et cōformiť immediate efficere vel dic̄ posse p se absqȝ indigētia me dii effectū attingere. ⁊ qꝛ hoc est pfectōis. iō prime cause dȝ attribui q̄ cū sit vbiqȝ nō in diget medio p quod effectū attingat sic̄ alie cause corpee ⁊ incorpee. Uel dic̄ non posse alteri coicare cālitateȝ vel saltē actualr̄ non coicare vel vti causalitate ei⁹. ⁊ qꝛ hoc ē im pfectōis ideo deo nō debȝ attribui. Un̄ q̄uis effcūs plures ꝓducāť a deo v̄tute ꝓpria ab aliis āt agētib⁹ sic̄ ab instrumēto v̄tute p̄mi Tamē qlibȝ talis effect⁹ imediatissime pro duciť a deo. vt inqt. s. Tho. in qōib⁹ de po ᵃ qōe. vii ᵃ. ⁊ in pⁱo sniaꝝ dis. xxxvii ᵃ. qꝛ de⁹

est agēs ꝓpria v̄tute imediate. ⁊ qꝛ est cau sa altior ⁊ quāto altior tāto coior efficacior ⁊ pfundius ingrediēs in effectū. Ex quib⁹ pȝ ꝙ imediata efficiētia dei nō tollit causali tatē causaꝝ secūdaꝝ. seqť ɔn̄r ꝙ oēȝ effectū deus immediate causat ꝰ nō oēȝ mediate ⁊c̄

Ad ɔfirmatōȝ h⁹ rōis negāda est maior absolute. qꝛ accn̄s nō diffinit diffinitōe cō pleta getante intellectū nisi p h̄itudinē ad s̄b iectū suū cū pfect⁹ intellct⁹us forme inherētis nō possit haberi nisi ɔcomiteť illō c⁹ est ab ⁊ cui inheret. vt pulcherrime docȝ Scotus in q̄rto sniaꝝ. Et si iteꝝ insteť qꝛ diffinitio ꝓpria ⁊ sufficiēs ɔstituiť ex ḡne ꝓprio ⁊ dif ferētia. Un̄ vii⁰. metaph̄ice. in diffinitōe est gd ⁊ quale idest ɔcept⁹ gn̄is q est qditatiu⁹ ⁊ ɔcept⁹ dr̄ie q est q̄licatiuus. sed oē accn̄s saltē in ɔcreto hȝ gen⁹ ꝓpriū ⁊ dr̄iaȝ. diuer soꝝ enī geneꝝ ⁊ nō s̄balternatim positoꝝ ⁊c̄ in p̄ntis. Ad hoc rn̄dȝ Sco. in hoc. vii⁰. ꝙ tale aggregās gen⁹ ⁊ dr̄iam accn̄tis nō est diffinitio ei⁹. qꝛ diffinitio dať causa innote scēdi. sed tale accn̄s adhuc depēdet a subiēc̄o iō reqriť subiēc̄m in ei⁹ diffinitōe.

Sed ɔtra arguiť qꝛ oē qd̄ p̄dicať ꝓprie de aliq̄ s̄biecto p̄dicať de eo ƒm rōeȝ alic⁹ p̄ dicati de numero q̄tuor p̄dicatoꝝ in topicis vel sub rōe alic⁹ gnqȝ vl'iuȝ. Sȝ dicendo sic albedo est color disgregatiu⁹ visus p ipsam intelligēdo dr̄iaȝ ꝓpriā albedinis nō est p̄di catio nisi vt diffinitio. qꝛ pħus notificat dif finitiōeȝ dicēs ꝙ est orō indicās ꝙ gd est ēe rei. sed illud aggregatū ex ḡne ⁊ dr̄ia albedi nis ē h⁹mōi. indicat. n. totā qditatē albedis.

Ad hoc rn̄r ꝙ illa rō albedinis p gen⁹ ⁊ dr̄iaȝ solū ñ est diffinitio metaph̄ice loquē⁰. qꝛ nō exp̄mit qditatē oīo ⁊ pfcē. qꝛ nō expri mit aptitudinē ad subiectū nisi addať s̄ba. q̄uis logice loquēdo p̄diceť vt diffinitio. qꝛ logic⁹ ɔcedit diffinitōȝ ex ḡne ⁊ dr̄ia soluȝ nō autē metaph̄ice loquēdo. qꝛ nō exprimit c⁹ est si illud tale sit depēdens. Uel dicať ꝙ illa rō albedinis reduciť ad aliqd̄ illoꝝ p̄di catoꝝ sic̄ ista hō ē s̄ba aīata sensibilis nō est gen⁹ neqȝ differētia nec diffinitō iō reduciť

non est tamē cōpleta homīs diffinitio. quia complete nō exprimit totā ipsius essentiā quod pertinet ad diffinitionē.

Ad terciā rōē principalē dicēdū q rō pbat accn̄s prius cognosci via gn̄atōnis q̄ sba qd cōcessū fuit in determinādo. nō autē prius prioritate pfectōis. Sed arguit pbando q etiā prioritate pfectōis accidentia prius cognoscātur q̄ substātia. qr cognoscibile nō cognoscit̄ nisi qr ei⁹ spēs est [redacted] cognoscēte. s in intellectu est spēs accn̄tis et non substātie. intellect⁹ enī agēs est abstractiuus eoꝝ que sunt in fantasia. s spēs accn̄tis ē in virtute fantastica quare ꝛc.

Huic multiplr rn̄r primo negando q in intellcū nō sit spēs substātie. et ad rōē qr tūc spēs substātie esset in sensu. et ɔn̄r substantia posset cognosci a sensu qd falsū est cū omia sensibilia saltē p se sint accn̄tia. dicit̄ concedēdo spēs substātie esse in sensu inuolutā cū spē accn̄tis nō tamē facit sensū nec est principiū sentiēdi. et videt̄ doctrina Henrici de gandauo. sed apphensa spē accn̄tis a sensu virtus supior. s. intellcūs suffodiēdo sub specie accn̄tis spēm substātie cognoscit sbā per ppriā spēm eo mō quo extimatiua in agno [redacted] speciē inimicicie quā suffodit p spēs apprehensā [redacted] sensū cognoscit inimiciciā lupi lꝫ spēs inimicicie nō ɔphendat p sensū.

Cōtra hūc modū rn̄dendi inuehit Scotus. qr illud quod pn̄s imutat intellectū eius absentia pōt cognosci qn̄ non imutat. ergo si intellcūs possꝫ nāliter cognoscere pn̄tiā substātie panis ita et absentiā in sacramēto altaris posset cognoscere qd euidēter est falsū. Sed qualr huic rōi rn̄dendū sit in qōe pn̄a quarti huius superius innotuit.

Aliter rn̄detur q non est in intellectu nisi spēs accn̄tis et imediate causat̄ illa spēs ab accidēte et mediate a substātia. et ideo prio repn̄tat accidēs deinde substātiam.

Cōtra hāc rn̄sionē etiā instat Scot⁹. qr nul [redacted] spēs pōt distincte repn̄tare illud qd est pfectius ea. alias. n. silitudo alic⁹ albi remissi repn̄taret albū intēsū. et tūc qn̄cūqꝫ videret̄ albū remissū videret̄ albū intēsū qd manifeste est falsū. sed substātia est pfectior accidēte cognitōe. vt dicit̄ in hoc. vij°. q° ꝛc.

Cōfirmat̄ qr cū aliqn̄ accidens sit p se vt in sacramēto quomō spēs accidētis repn̄entabit secūdario substātiā cū sint ibi alia accidētia. Sꝫ defendendo hāc respōsionē dicendū q opinio hec supponit q primā fantasia tū nō est solū accidens s [redacted] substāa. qr forma nō agit nec mouet s totū ɔpositū lꝫ substāa rōe forme mō sba existēs in fantasia sub rōe accidētis fantasiata mouet intellcm. et totū hoc nihil aliud est q̄ accidēs in ɔcreto cui⁹ spēs primo et imediate ab accidente causat̄ et mediate a substātia que subest illi accidēti Et pter hoc neget̄ maior illius rōnis. quia ppositio sup qua fundat̄ nō est vlr vera. s. nihil agit vltra suā spēm que fuit Platōis in thimeo. fallit enī in plurib⁹ et pn̄c in accn̄tib⁹. vt inferius in hoc septimo declarabitur qōe. viijª. Et ad illud cū infert̄ q illo dato silitudo albi remissi repn̄tarꝫ albū intēsū neget̄ ɔn̄a. nec est silitudo cui⁹ causa est. qr spēs accidētis est effect⁹ sbe et accn̄tis fantasiatoꝝ. effect⁹ āt cū gerat silitudinē sue cause vt coir dr̄ ducit intellectum in cognitōē sue cause. non sic de silitudine albi remissi respectu intensi.

Ad ɔfirmatōē requirat̄ solutio in quarto huius questione prima.

Aliter respōdet Scot⁹ q substātia ē prius cognoscibile simplr. tn̄ aliqd aliud pōt [redacted] fecte cognosci a nobis sm ppotionē cognoscibilitatis sue. nec illa repugnāt. pfecti⁹ enī repn̄entat silitudo alic⁹ albi remissi ipsū albū cui⁹ est spēs quā spēs solis repn̄enter oculo aquile ipsū solē. et magis video albū sꝫ pportionē visibilitatis mee q̄ aquila solem sm pportōē visibilitatis sue lꝫ simplr sol sit pfecti⁹ visibile q̄ tale albū. Ad formā igitur rōis cū dicit̄ illud pfectius cognoscit̄ ꝛc dico q veꝝ est sm pportōē cognoscibilitatis. et tn̄ hoc nō obstante substantia de se est perfectius cognoscibile in se et etiā in nobis si possemus ad illā ptingere s nō possumus

in vita ista. ꝑpositio gᵒ pħi sic ē intelligēda ꝙ sba ē primū cognoscibile ꝑmitate pfcōis simplr ⁊ in se ꝫ nō nobis ⁊ tūc dictū pħi intellr ligit metaphisice nō animastice vt dicet inferi in qōe. xiiii. hui septimi. qꝛ eni sba est ꝑmū cognoscibile pfcōe iō simplr primuꝫ. accñs autē primū cognoscibile respcū intellectus nostri generatōe iō nō simplr primū.

Predicatores autē determinātes difficultateꝫ hāc dicerēt ꝙ prima spēs recepta in intellectu est spēs intelligibilis repsentans substantiam. naꝫ prius suscipit in intellectu illa spēs que rñtat obiectū intellect. sed illa est spēs quiditatis rei mālis que est substantia prius eni illud intelligit quod cadit sub rōe formali obiecti. ⁊ ꝫ illa spēs sit accñs non tñ prius cognoscit accñs ꝙ̄ substātia. qꝛ species nō cognoscit vt quod sed vt quo. nec oꝫ pmo nec pōt esse verū ꝙ illa spēs que prius fuit in sensu prius recipiat in intellectu. tum primo qꝛ spēs que suscipit in sensu est similitudo rei sensibilis ⁊ nō quiditatis que ē obiectū intellectus. tuꝫ etiā qꝛ impossibile ē accidēs ideꝫ numero migrare de subiecto in subiectū. Vñ. s. Tho. in pria parte qōe. lxxxv articulo primo ad terciū. virtute intellectus agentis resultat quedaꝫ silitudo in intellectu possibili ex ꝯuersiōe intellect agentis supra fantasmata que quidē est repñtatiua eorum quoꝝ sunt fantasmata solū ꝙ̄tuꝫ ad naturā spēi. ⁊ p hūc modū dicit abstrahi spēs intelligibilis a fantasmatibus. nō ꝙ aliqua vna forma eadeꝫ que prius fuit in fantasmatib postmodū fiat in intellectu possibili ad moduꝫ quo corpus sumit ab vno loco ⁊ transfertur ad alium.

Rit tercio questio vtruꝫ forma sit prior materia ⁊ cōposito ⁊ magis ens vtroqꝫ. Et arguitur negatiue primo. materia est prius ens cōposito ⁊ forma ergo ꝛc. añs pbat. qꝛ ppetuū ē prius ens corruptibili ⁊ gñabili. ꝫ materia est ppetua forma vo gñabilis ⁊ corruptibil primo pħicoꝝ quare ꝛc.

Confirmat maior hui rōis. qꝛ quodlibet infinite distās a nō gradu entis est infinite ens ⁊ ꝯñr prius. ꝫ ōe ppetuū ē hmōi gᵒ ꝛc.

Adhuc posteri eēntialr non pōt esse sine priori ꝫ ecōuerso. forma āt si essꝫ prior materia ipsa nō posset esse sine forma ꝫ ecōuerso. quod nō est verum.

Ampli qꝺ plurib substat est magis sbstātia vt dꝫ in pñtis ⁊ ꝯñr magis ens. ꝫ materia est huiusmodi ergo ꝛc.

Adhuc ōe paccñs posteri est eo qꝺ ē pse ex 2ᵒ pħicoꝝ caᵒ de casu ⁊ fortuna. ꝫ forma est p accñs respcū cōpositi. qꝛ fieri ⁊ gñari ē p se via ad esse. gᵒ illud qꝺ fit p se est pse. ⁊ qꝺ fit paccidēs est paccñs. ꝫ ꝯpositū fit pse forma āt p accñs vt habet in hoc viiᵒ. gᵒ ꝛc

Ampli ꝯpositū respcū forme includit pfectōꝫ forme ⁊ aliqd aliud. s. ētitatē mē gᵒ ꝛc.

In oppoᵒ ē pħus in ħ. viiᵒ. textu ꝯmenti septimi dū inqt. quare si spēs mā est prior ⁊ magis ens ⁊ ipso qꝺ est ex vtrisqꝫ prior erit ꝑpter eādeꝫ rōeꝫ. ⁊ inferi textu ꝯmēti octaui. Dico autē māꝫ q̄ est ꝫm se nullaten. neqꝫ qd neqꝫ quātuꝫ neqꝫ ad aliquid dicitur.

Propter primum qdeꝫ b. Forma ꝫ in toto suo ambitu respectū importet cause ei qꝺ ꝫm eā format vel p modū inherētie si fuerit act ꝫm qd vt accidēs aut p se informatōis si fuerit act simplr vt forma sbalis. ⁊ hec duo in causis intrinsecis vel p modū imitatōis vt in exēplarib. vt. s. Tho. in qōib de vitate qōe 3ª. tñ hic est ꝫmo soluꝫ de forma q̄ est cā intrinseca respectū importāte ei qꝺ ꝫm eaꝫ format p modū p se informantis que dr forma intra. alia vo forma extra. Vñ Scot in theorematibus. forma intra ⁊ extra. intra ꝙ̄to pfectior tanto paucioꝝ causatiua. extra pluriū exēplaris dicta q̄ nō est forma illi cᵒ est exemplar. ꝫ magis ptiꝫ ad gen cāe efficiētis. Forma aūt hic audita iō dicta est forma. qꝛ informat sepat ⁊ distiguit. Dicit ēt interduꝫ spēs eo ꝙ dat esse ⁊ cognitōꝫ rei. rō vero p quanto ab ea sumit vera diffinitio rei.

Prioritas autē multiplr̄ ōclarata quīto metaphisice qōe.xi^a.hic solū andit᷑ pfectōe.qd vero sit materia declaratū fuit tercio metaphice.Cōpositū autē idez quod ex forma sbstātiali ⁊ materia intrīsece ↄstitutū in esse. Esse vero magis ens altero attendit᷑ penes principalitatem ⁊ independentiaz.vt tercio apparebit dicēdoꝝ.

Propter secunduz quidez huius. Auerroys ↄmēto quarto secundi phisicoꝝ voluit ꝙ cōpositū est dign⁹ habere hoc nomē substātia ꝙ̄ maťia.qꝛ materia est in potētia ⁊ cōpositū in actu.de forma autez dixit ꝙ est digni⁹ hr̄e hoc nomen substātia ꝙ̄ ↄpositū.qm̄ p formā est cōpositū in actu.⁊ causa rei est dignioꝛ causato.

Possent autē dicta Auerroys ↄfirmari.qꝛ principiū formale est magis ens suo principiato sicut ⁊ principiū effectiuū suo effectu. ⁊ hec videt᷑ sentētia p̄hi in textu p̄ntis qōis deducta omni expositōe.videt᷑ autez fūdari opinio hec sup ꝓpositiōe famosa causa pfectioꝛ est causato.que opinio cū eius rōnibus quantū valeat tercio apparebit dicendorū.

Propter tercium quidē hui⁹ dicēduz primo ꝙ forma p quaz materia ⁊ cōpositū est in actu est prioꝛ materia ⁊ cōposito.quod ꝓbat᷑ quia forma est actus materie tanꝙ̄ actuati p formā. cōpositi vero inquantū cōpositū est actu p illaz tāquā p partez eēntialez.cōstat autē ꝙ act⁹ est prioꝛ potētia pfectione.ix^o.metaphice. ergo forma est prioꝛ mā. materia autez est prioꝛ cōposito sicuti principiū principiato.sed qcquid est prius prioꝛe est prius posterioꝛe.ergo ⁊ cetera.

Cōfirmat᷑ qꝛ principiū est prius principiato.sed nō tm̄ materia sed ēt forma est principiuz cōpositi ergo ꝛc. ⁊ in hac conclusione non est controuersia.

Dicēduz secūdo ꝙ forma nō est magis ēs cōposito.quod ꝓbatur.illud videt᷑ pfectius ens quod includit illud ⁊ plus. sed sic est cōpositū respectu forme cuz includat formaz ⁊ materiā. ergo est magis ens ⁊ pfecti⁹ forma

Quidā autē modernioꝛes fautores Auerroy huic rōi rn̄dent ꝙ lꝫ totū cōpositū includat qcquid includit forma ⁊ aliqd vltra. tm̄ totū cōpositū hꝫ a forma formalr̄ qcqd pfectōis est in eo.materia enī nullaz pfectōez ƀm se importat. Un̄ remota forma ptis a cōposito nulla in eo remanet pfectio.

Sed hec solutio defendi nō pōt cū falsuz sit materiā ƀm se nullaz impfectōez importare eo ꝙ in latitudine pfectionali entis collocata est certe pfectōis essential᷑ que est magnitudo virtutis. Sualterius vero anglicus cōcedit ꝓ Auerroy ꝙ cōpositū est dignius ⁊ magis ens ꝙ̄ forma.qꝛ maiorem pfectionē includit.forma vō est digni⁹ ⁊ magis ens cōposito qꝛ minorē impfectionē includit nō enī includit impfectōez ⁊ potētialitatē materie quā tm̄ includit cōpositū. Uel dici pōt ꝙ forma est dignioꝛ ⁊ magis ens composito qꝛ actualius ens.⁊ hͦ voluit Auerroys duꝫ dixit ꝙ causa rei est dignioꝛ causato hoc ē causa formal᷑ est dignioꝛ ⁊ actualioꝛ.⁊ vniūsalr̄ causa inquātuꝫ causa est dignioꝛ causato.quāuis nō opoꝛteat causaꝫ simplr̄ esse digniorē.nulla eniꝫ causa intrinseca est simpliciter dignioꝛ causato.Et si querat᷑ an forma sit magis substātia cōposito vel ecōuēso Dicūt pdicatores ꝙ vel substātia accipitur ꝙ̄tuꝫ ad actuz substādi ⁊ subsistendi. ⁊ isto mō cōposituꝫ est magis substātia ꝙ̄ forma. ⁊ pcipue mālis. Uel sumit᷑ substātia ꝙ̄tum ad cāꝫ ⁊ principiū subsistēdi aut substādi.⁊ isto mō forma est magis substātia ꝙ̄ cōposituꝫ.qꝛ totū cōpositū hꝫ formalr̄ ꝙ sit subsistens a forma ⁊ hoc aliquid.lꝫ forma mālit᷑ ⁊ subiectiue hēat a cōposito ꝙ sit subsistens ⁊ hic esset modus defendendi Auerroym.

Sed cōtra hāc ↄclusionē secūdaꝫ dimissa opinione Auerroys arguit᷑.actus est simpliciter pfectioꝛ alit᷑ nō attribueret᷑ p̄io enti.ergo cui verius inest ratō act⁹ illud videtur simplr̄ pfectius.sed forma est primo ⁊ essentialr̄ act⁹.cōpositū vō nō nisi p formā

in actu. ergo forma est perfectior simpliciter composito.

Amplius quid dicendum ad auctoritatem philosophi in textu qui videtur velle quod forma est magis ens composito.

Adhuc quid ad propositionem Commentatoris causa perfectior est causato. Ad primum dicendum quod actus simpliciter est perfectior quacumque entitate non includente formaliter ipsum actum. constat autem quod compositum includit actum formaliter et per consequens quicquid perfectionis est in forma includitur in composito et aliquid aliud addit adhuc ad perfectionem forme.

Ad secundum Scotus in quolibetis inquit cum dicitur in vii°. metha^ce quod forma est magis ens composito non intelligitur prius et magis secundum perfectionem. sed secundum principalitatem et independentiam. quia esse principii principalioris est independens respectu principiati et respectu principii minus principalis. Et si dicatur principalius et independens est perfectius eo quod est minus principale. Sed forma est huiusmodi ut statim dicebatur respectu compositi. dicendum quod licet maior sit vera quod principalius et independens inquantum huiusmodi sit perfectius etc. non tamen simpliciter et absolute alias materia esset perfectior composito quod est falsum.

Ad tertium respondet Scotus in theorematibus quod propositio hec causa perfectior est causato falsa est simpliciter. Sed accidentaliter vera in efficiente equivoco et fine extrinseco. falsa autem in materia. in aliis vera ubi causalitatem concomitatur perfectio et forte falsum est de forma quia pars. et de fine quia accidens.

Dubitatur qualis sit ordo materie ad formam. dicendumque quod determinatum fuerit .v°. metha^ce questione prima et questione quarta secundi metha^ce statim dicendis non repugnans quod materia est prior forma secundum independentiam et est doctrina Scoti in tractatu de primo principio quia decernens et informans videtur dependere a permanente et informato. quia informatum prius intelligitur informabile. tamen forma est prior secundum eminentiam quia perfectior et hoc tamquam planum accipit Aristo. in hoc vii°. ubi apparet ea. licet ex dictis eius in nono de actu et potentia possit probari

Dubitatur consequenter utrum materia respectu forme habeat aliquam causalitatem. et videtur quod non. nam tota causalitas materie est intrinseca. sed materia respectu forme non habet aliquam causalitatem intrinsecam ergo non est eius causa. maior probatur quia materia et forma ponuntur cause intrinsece ut patuit v°. huius. efficiens autem et finis extrinsece sed impossibile est aliquam causam extrinsecam causare intrinsece aut econverso ergo etc. minor vero principalis deducitur quia si materia causaret formam intrinsece tunc esset pars forme quod non est possibile.

Amplius nullius rei limitate causalitas naturalis se extendit ad plura diversarum rationum saltem eque primo. unitas enim rationis causandi sumitur penes unitatem primo causati obiective. sed materia prima est primo naturaliter causa compositi cum illius sit causa intrinseca. ergo non est primo causa forme. dicendum quod materia habet rationem cause respectu forme formalis cum ab ea dependeat. Et ad rationes dicendum quod causalitas dupliciter dici potest intrinseca unomodo. ex hoc quod causa est pars intrinsece constitutiva causati. et hoc modo maior illa assumpta non est vera. Alio modo generalius ex hoc quod causa unitur alicui cum quo constituit aliquod unum intrinsece et tali modo maior rationis est vera quomodo minor assumpta sub ea est falsa ut patet. Ad secundum dicendum quod maior illa non habet veritatem in illis quorum unum de per se ordinatur ad alterum. et quia forma immediate et essentialiter ordinatur ad constitutionem compositi potest materia eque primo naturaliter esse causa forme et compositi quantum est ex parte sui. licet forte quantum est ex parte finis vel quantum ad intentionem agentis sit prius naturaliter causa compositi quam forme. quare probabiliter dici potest quod sicut agens eadem actione producit formam et compositum sic materia eadem causatione intrinseca causat formam et compositum licet alio modo intrinsece formam quam compositum. Ideo et per nullam causationem potest causare formam formalem nisi causando compositum nec econverso si compositum ultimate constituatur in esse per formam formalem materialem. propter quod etiam consequenter negandum est quod materia prius uniatur forme quam constituat compositum. Utrum autem materia sit magis causativa forme formalis quam accidentalis visum fuit quinto huius questione quinta decima.

Propter quartum

quidem huius ad primum patet quod licet materia cum

sit ppetua pozitate originis vl gñatióis pcedat ɔpositū de qua priozitate nō fit métio ad presens non tamen pfectione.

Ad confirmatióem vero illi⁹ maiozis qc qd sit de prima ɔpositióe ibidez assumpta q vera videt geometrice vl arismetrice loquédo. minoz illi⁹ ɔfirmatóis nō ē vera. ꝛ si dicat q̄to aliqd magis recedit a corruptione tāto magis a nō gradu entitatis recedit. ꝫ esse ppetuū infinite recedit a gradu corruptionis g° ꝛc. negetur maioz nā corruptibilitas ꝑ se arguit impfectióem vel tendentiam ad nō gradum. sicut incorruptibilitas entitatem.

Ad 2ᵐ pncipale dōm q ordo pozitatis nate ē duplex. s. cuz cāitate ꝛ in tali ordine vez est q posteri⁹ nō pōt esse sine pozi. Ali⁹ est ordo pozitatis nē sine cāitate ꝛ in tali posteri⁹ pōt esse sine priori ꝛ ita euēit in ɔposito. forma eniz prioz est mā vt dicebat qz pfectioz sic tñ q nō est causa e⁹ cum mā sit ppetua ꝛ ingenerabilis iō mā pōt esse sine forma. q̄uis inter mām ꝛ formam ꝓm eaꝝ causatióes sit depēdentia ꝛ ordo essentialis. Cū iō mā materiet hoc ɔpositum qz est sub hac forma. non aūt ideo forma ɔituit h̄ ɔpositū qz est in hac mā. magis g° in cāndo mā dependet a forma q̄ ecōuerso vt Sco. quinto methaphisice.

Nota tñ q etiaz in ordine priozitatis nē vbi est cāitas posterius pōt esse sine priori dū tñ cāitatē illi⁹ prioris possit supplere alia cā prioz. sicut accñs potest esse sine subiēo ñ obstante q subiēm sit pri⁹ nālr ꝛ causa accidētis qz causalitas subiēi pōt suppleri a causa prima sicut de facto in sacramēto altaris. Sz ɔtra cāitas sbiēi respectu accñtis est cāitas materialis. ꝫ illaz de⁹ non pōt supplere sicut nec fōmalis sicuti Sco. in iiij°. di. xij°. Dicūt qdam q cāitatē maialē ex qua non pōt de⁹ supplere talis aūt nō est cāitas sbiēi respectu accñtis. sꝫ ē cāitas maialis i qua.

Ad tertium rñr q substare nude in potētia receptia nō est ꝑ se rō substantie sicut substat maīa. ꝫ rō ꝑ se substantie est ꝑ se existeꝛ sepabile ab alijs nō depēdens. Sz istud nō ɔuenit maīe nisi p formaz. Et ad auctoritatez pħi dōm. q substantia pria nō dr̄ talis solū qz substat alijs. Sz qz existit in se nō depēdens. ꝛ intelligitur ɔpositio illa respectu sbaꝝ scdaꝝ ꝛ accñtiuz non respectu forme p quam pria substantia subsistit.

Ad quātum rñt Sco. q de necessitate est dare aliud esse forme ꝑse p qd esse e⁹ ꝑse sit prioz ɔposito illud aūt nō est esse existétie q ɔpositū est ꝑse ens qz illo mō forma est ꝑaccidens sicut ps p esse toti⁹. Sz est ɔpriū ēe forme tam qditatiuū q̄ existentie ꝛ esse illud est quo aliud existit. Sz illō esse pcedit cōpositum. ꝛ illō esse est simplr nobili⁹ esse cōpositi. Cū g° dr̄ q forma est ens paccñs verū est de entitate que ē ꝑse ɔpositi qz forma existit p ɔpositū. tñ est ens ꝑse ꝑ ɔpriū esse.

Et hanc sentétiaz ɔfirmat in q̄bꝫtis dicēs pōt tñ distingui de esse. vno⁹ esse pōt intelligi illō quo prio formalr aliqd recedit a nō esse. prio aūt recedit a nō esse p illō p qd aliquid est extra intellectuz ꝛ potētiam sue cause. hoc mō cui⁹libz entis extra intellectū ꝛ causaz est ɔpriū esse. Alio° dr̄ esse act⁹ vltim⁹ cui. s. nō aduenit aliqs ali⁹ dans esse simplr ꝛ ipm dr̄ simplr hr̄e esse cui prio cōuenit esse sic dictuz. prio inq̄ sic q nō sit alicui alrī rō essendi illo esse. Isto mō ɔpositū pfectū in spē dr̄ esse ꝛ solum illud. pars autē eius dr̄ esse p accñs tm̄mō vel magis prope pticipatiue isto esse toti⁹ sic igit solū ɔpositū est ꝑse ens accipiendo esse scdo° hec Scotus que etiam adducta fuerūt quarto huius questione secūda. Ex quib⁹ patet solutio quarūdam instātiaꝝ leuium cuiusdam moderni ɔtra Sco. duz dicit q forma singularis que est pars totius ɔpositi singularis nō videtur habere esse sibi proprium. s. esse essētie quia tale attribuitur essentie ꝛ non ɔposito singulari. Sz forma partis indiuiduata p mām non est essentia neqꝫ pars essentie. cū essentia ꝛ natura idem sint.

Amplius vult hic pħs q forma sit prioz materia qz materia est ens actu per formaz ꝛ ex eodem forma est prioz composito. Sz

esse quo aliquid est ens actu est esse existētie igitur Aristo. solū hic loquitur de esse existētie & nō de esse essentie.

Adhuc si totū dicat esse ipi forme. qd vēbum tū nō dixit Sco. q̄rit iste aut formalitē aut effectiue. mā enim nō dicat ꝗ accipit esse similr nec finis dat esse nisi p cām efficientē non effectie qꝛ cū idē sit esse existentie forme & ꝯpositi sequeret̄ ꝙ esset causa sui esse & cōseq̄nter causa sui ꝙ est falsum. nec formalitē qꝛ ꝯpositū nō ē forma. gᵒ formalr nō dicat.

Concludit ergo iste ꝙ forma hn̄ hēt esse in toto. ꝗ non hēt esse dicatuꝫ sibi a toto forma ergo dicitur esse p alterā. s. p ꝯpositū mate rialr & subiectie sicut in quo subsistit nō aūt sicut a quo effectie nec formaliter. Sꝫ ꝯpositum hēt esse formaliter a forma. Facile enim ex fundamētis Sco. soluunt̄ instātie iste. tū qꝛ falsum assumūt in pluribus. tū qꝛ ꝓcedūt equoce de esse. tū etiam qꝛ iponunt illi qd ipse non dixit quare ꝛc.

Ad vltimū ex dictis idefinādo pꝫ solutio.

Rit̄ quarto qd vtrū mat̄ia sit ens & ārguit̄ negatie pᵒ

Mediuꝫ inter ꝯtradictoria est nō ens quarto methaᶜᵉ & prio posterioꝝ. ꝗ mat̄ia pria ē mediuꝫ inter esse & non esse Cōmentator primo phisicorum ergo ꝛc.

Cōfirmatur cuiᵒ forma est nō ens ipꝫ nō est ens vt d se pꝫ. Sꝫ materie fōma est p̄uatio Cōmētator ibideꝫ. p̄uatio aūt est nō ens Philosophus ibidem.

Amplius mat̄ia nec est ens naturale nec mathematicum nec diuinum igitur ꝛc. aūs ꝓbat̄ prio ꝓ pte p̄ma qꝛ nullum motuꝫ hēt determinatū nec est ens mathematicum nec diuinuꝫ qꝛ hec sunt abstracta a materia viᵒ methaᶜᵉ & prio de aīa. materia aūt nō est abstracta a materia vt constat ergo ꝛc.

Confirmat̄ materia nō est sba nec acciñs gᵒ ꝛc. ꝯña pꝫ qꝛ ens diuiditur p sbaꝫ & accidēs prio phicoꝝ & vᵒ. methaᶜᵉ. añcedens ꝓbatur qꝛ materia non est qd nec quale nec q̄titas nec ad aliquid neq; aliquod aliorum gbus diuisum est ens ꝛc. nec priuationes ipsorum. Et si dicatur ꝙ mat̄ia ē aliquod illoꝝ in potētia nō in actu. ꝯtra aut mat̄ia ē in potētia mat̄ia aut forma aut cōpositum & quomōcūq; dicatur recipit instantiam.

Adhuc sbiēꝫ gn̄atōis simplr nō est ens. ꝗ mat̄ia ē hᵒmōi gᵒ ꝛc. maior ꝓbatur qꝛ Ari. prio phisicoꝝ ad ꝓbandum ꝙ gn̄atio nō sit motus. s. vns & ꝓprie dictus sic āguit. quod mouetur ē quod gn̄at non ē. gᵒ gn̄atio non ē motus. In minori aūt istius rōnis Aristot. nō accepit tēminum gn̄ationis qꝛ cōsimilitē motus tēminus non ē nec in maiori itellexit subiēm & in minori tēminum qꝛ argumētum essꝫ in quatuor tēminis. relinquitur gᵒ ꝙ intellexit subiēm gn̄ationis quod ē mat̄ia de q̄ dixit ꝙ ipsum non est.

Confirmatur sicut tēminus gn̄atiōis simpliciter ē forma substātialis q̄ facit esse actu ita tēminus corruptiōis ē p̄uatio forme q̄ nihil aliud ē ꝙ̄ mat̄ia sunt. n. vnū numero primo phisicorum.

Amplius mat̄ia non differt a p̄uatione q̄ ē non ens gᵒ ꝛc. aūs probatur qꝛ differētia essētialis mat̄ie ē potētia. Auero. i libello de substantia orbis mat̄ia substētatur p posse. potētia autē inest sibi p p̄uationē q̄ ē nō ens Sꝫ pp quod vnūq̄d; tale illud magis ē p̄mo posterioꝝ gᵒ ꝛc.

In oppositum ē phs in hoc vijᵒ. textu cōmēti octaui. Et dico materiam illud quod p se non dicitur qualis ē nec quantum nec aliquid eorum p que terminatur ens. est eni aliquid de quo dicitur vnūq̄q; istoꝝ & essentia illius est alia ab essentia cuiuslibꝫ p̄dicabil. Et prio phisicoꝝ ꝓbat materiaꝫ esse ens distinctum a priuatione. Idem vult Auerro. in libello de substātia orbis. Materia q̄ est p̄ncipium p se p̄mo phisicorū & p se causa. secundo eiusdem & quinto methaphisice gᵒ ꝛc.

Propter primum quidem huius quid sit materia visuꝫ fuit secundo huius questiōe quarta. quid vero ens primo huius questione prima.

Et

Propter secunduz quidez hui⁹ Platonici vt p̄rio innuitur phi sicoruz insufficiēter de p̄uatiōe determinantes eam a mā nō distinguētes crediderūt q mā sit non ens sicut ꝛ priuatio moti rōne pmēn dis que fuit ista. quicqd est p̄ter ens non est ens. Sz mā non est illud ens p̄ter quod q̄li bet est non ens g° mā est non ens ꝛ ɔñr ɔcel sere q p̄uatio est de substātia mē. Quorum improbatio ibidem apparet. Illa enim sunt distincta quoꝝ vnuz manet ꝛ aliud non pri mo apparens de gñatione. Sz mā semp ma net p̄uatio aūt nō. qꝛ cū p trāsmutatiōnē for ma introducitur in mā p̄uatio illius forme corrumpitur. Sz matēia manet ideo nō sūt eadez. Adhuc p̄uatio cū circuat omne p̄ dicamētū nō ē idē cū mat̄ia q̄ ē sbstātia g° ꝛc.

Quidā autē alij dixere materiā esse ens in actu. s. corpus ignis vł aeris vt p̄rio spz phicoꝝ qđ vtiq ap̄d pypatheticos viores non est tenendū qꝛ si ita esset cum in vtroq trāsmutationis termīo maneat eadez mat̄ia p̄ria qcquid eueīret illi subiēco ꝛ mē essz acci dens qꝛ adueniret enti in actu vt arguit Cō mētator ɔtra Auicen. p̄rio phicoꝝ p̄mo ex hoc sequeretur q oīa entia essent eadez sub stātialr. p̄mo nō essent nisi subiēcꝫ illud i actu ꝛ ɔñr non differrēt entia nisi accidentaliter. Posteriores vō qdam in erroribꝰ hoꝝ an tiquoꝝ radicati dicūt q materia nō ē ētitas qꝛ si sic hoc p̄cipue ɔuinceretur qꝛ trāsmuta tioni necesse est subici aliqd illud aūt tale so luz videt̄ materia. Sz dicūt ipi q id quod gñationi subicitur nō est mat̄ia nec aliquid cōe gñato ꝛ corrupto. Sz est ip̄m corrūpen duz qđ non manet in fine gñatiōis. Quod iteꝝ ɔfirmāt qꝛ in generatiōe simplr totum trāsmutatur in totū p̄rio de gñatione qꝛ nihil manet commune generato ꝛ corrupto.

Contra quos inuehit Sco. qꝛ p̄us nālitē corrūpendū nō ē añq gñatuz fiat. g° si nihil corrūpēdi manet in p̄mo instanti in q̄ gñans gñat. g° generat de nihilo. ꝛ p ɔñs gñatio es set creatio qđ est falsum. Sz rñt hij tales q p̄ducere ex nihilo duplr audiri pōt. vno° sb iectīe ꝛ taliꝰ mō agens nāle p̄ducit de nihilo. Alio° iniciatiue ꝛ sic agens nāle ex nihilo ñ p̄ducit qꝛ p̄ducit ex t̄mino a q̄. deus autem vtroq mō p̄ducit ex nihilo ꝛ talis p̄ductio est creatio nō sic in ꝓposito cuz illa p̄ductio nālis sit de aliq̄ saltē iniciatiē ꝛ nō subiectīe

Contra agens hñs in sua virtute actiua tum effectuz nō minus illuz p̄ducit. lz nō ap ponatur aliud p cuius p̄sentiā magis debili tatur v̄tus eiꝰ q̄ fortificetur. Sz p actionez in ɔtrariū magis debilitat̄ v̄tus actiua agen tis q̄ fortificet̄ qꝛ agens nāle agendo repati tur. g° si vt dicūt sic opinātes ignis generās hēt in v̄tute sua actiua totuz effectum cū ni hil eiꝰ supponat seqtur q ignis gñans ignez ex aqua non minꝰ p̄ducit ip̄m sine aqua q̄ cū aqua. ꝛ p ɔñs talis p̄ductio erit ō nihilo tā sbiectīe q̄ iniciatīe. ꝛ p ɔñs erit creatio.

Confirmatur agens nāle potēs in aliquē totum effectum necessario ip̄z aliqñ facit ñ impedituz ex nono metaphisice caº quarto Sz p āmotionē ɔtrarijsiue corrumpēdi am mouet̄ impedimētum agētis qꝛ ex actione in ɔtrariū impeditur in sua actione. g° ñ posito ip̄o corrumpēdo in qđ agat necessario p̄du cit totū effēm illū ex nihilo. vtroq mō g° cre abit nec cogit illđ qđ adducit̄ ex phō p̄ ō gñone q totā mutat̄ in totū. Illa. n. ꝓpō vā ē si totū accipiat̄ cathegorematice cū eiꝰ in tellectꝰ sit q totū ɔstitutū vtputa aer mutat̄ in totū aliud puta in aquam. nō aūt est vā si totum sumatur syncathegorematice qꝛ eius tunc esset intellectꝰ q q̄libet pars mutatur in quālibet partem qđ falsuz est cū maneat ma teria cōis. quid autē sit totuz cathegorematī ce ꝛ quid sincathegreumatice visum est ex dyaletice principijs·

Propter tercium quidem huiꝰ dōm in primis q materia est ens. qđ multipliciter p̄batur. primo Illud quod manet idem sub vtroq termino muta tionis est ens. trāsmutatio enī fecit scire ma teriaz Auerro. viijº. methaᶜᵉ. omne enī agēs

nāle req̄rit passuȝ in q̄d agat. sicut igitur in trāsmutatione accñtali trāsmutās trāsmutat aliquid manēs idem ab vno in aliū tēminuȝ qꝛ albedo nō fit nigredo. sȝ aliquid cōe q̄d prius fuit albuȝ fit postea nigrū. sicut in trāsmutatiōe sbali puta in gñatiōe generās trāsmutat aliq̄d a forma in formā ⁊ illd ē materia. ⁊ hec est rō phi p̄io de generatione.

Adhuc mā est fundamētuȝ ⁊ receptaculum oiuȝ formaꝝ nāliuȝ. quare phs eaȝ appellat pandaseos. i. receptaculuȝ formarum scdo de generatiōe. materia ēt est pars rei ⁊ nihil aliud ab ea est ipse subiēm generationis vñ p̄mo de generatiōe inquit ꝙ mā prima q̄ ibidem vocat yle est maxime sbiēm gñationis ⁊ corruptionis ⁊ est ipse termin⁹ corruptionis ſȝ Augusti. quicquid dixerit. s. Tho in p̄ia pte q̄oe. xxxv^a. qui voluit ꝙ creatō ꝓprie sit subsistētium sicut ⁊ gño vt ibidem deducit. Materia etiaȝ est ingenerabilis ⁊ incorruptibilis p̄io phicoꝝ. ⁊ est ipse causa scdo eiusdem ⁊ p̄cipiuȝ reꝝ nāliuȝ ibideȝ in p̄io. Constat autem ꝙ oia hec non enti n̄ possunt conuenire quare ꝛc.

Amplius illud ex quo oponitur aliquid est ens nam nō ens nō est de ꝯpositione entis ſ ex ipsa mā prima aliquid corrumpitur. s. substantia naturalis ergo ꝛc.

Adhuc si mā prima esset nō ens. tunc aliquid fieret ex nihilo q̄d phice pro impossibili habetur. quaꝛ phs p̄io phicoꝝ in hoc cōuenerūt omnes qui de nā locuti sunt ꝙ ex nihilo nihil fit. ꝯña autēȝ deducitur qꝛ mā prima est primum subiēm ex quo fit aliquid cū insit vt cōmuniter conceditur.

Dicēdum scdo ꝙ mā prima nō est forma nec de se formam habēs ⁊ ꝯñr non est ens in actu. quod multipliciē declaratur. tuȝ p̄mo qꝛ recipit omnes formas nāles nullam de se hñs. recipiens eniȝ debȝ esse denudatuȝ a nā recepti Auerro. 3°. d aia. tum ēt qꝛ dato opposito sequeretur ꝙ omne aduēiens mē p̄ie essȝ accñs qꝛ aduēiret enti in actu. ⁊ ita nulla esset trāsmutatio sbalis. tum ēt qꝛ si haberet formam ⁊ esset ens in actu ista forma nā q̄ corrūperet qꝛ nō hr̄et contrarium.

Dicēduȝ 3°. ꝙ mā p̄ia est ens in potētia pura d sic q̄d ꝓbat illd q̄d ē ens aliq̄ mō ⁊ nō ē act⁹ nec de se hñs actū. illd est ens in potētia ſ materia est huiusmodi ergo ꝛc.

Cōsiderādum tñ ex doctria Sco. in hoc vij°. vt tactū est ēt in v°. hui⁹ q̄oe vij^a. ⁊ diffuse hētur in viij°. hui⁹ q̄oe tertia. ꝙ aliq̄d ens esse in potētia dupl̄r dr̄ vno° vt subiēm po^e in q̄ est po^a sicut supficies dealbāda. alio mō sicut tēmin⁹ potētie ad quē est potētia [illegible]cut albedo generāda. P̄ria autē potētia dr̄ sbiectia. scda vō obiectia nec sunt eedeȝ ille due potētie possūt eni separi. q̄d eni ē creabile vt angel⁹ est in potētia obiectia [illegible] tñ sbiectiua cū de eo n̄ verificeť hoc v̄buȝ est ſȝ adiacēs. q̄ñq̄ tñ sumitur in eodem qꝛ eadeȝ potētia inest subiēo dr̄ subiectia. ⁊ illa eadeȝ vt est illius ad q̄d est dr̄ obiectia ⁊ sic rosa nō exñs ꝯpata ad agens dr̄ esse in po^a obiectiua. loquēdo g° de mā in ꝓposito dōm ꝙ mā nō dr̄ ens in potētia obiectia sicut albedo añ q̄ fit. tū qꝛ esset simpl̄r nō ens. tuȝ ēt qꝛ talis potētia obiectia numerať fm numeꝝ actuuȝ mā aūt est vna respectu oium formaꝝ. tum ēt qꝛ ens in potētia obiectia nō est subieȝ trāsmutatiōis ſ termin⁹. Sȝ mā est subieȝ in potētia. eo ꝙ mā poniť ens in potētia sbiectiua eo mō q̄ supficies est in potētia ad albedineȝ ita ꝙ materia est ens receptiuȝ act⁹ substātialis p̄mo ⁊ act⁹ accñtalis secūdario. Et si q̄ratur vtꝝ materia sit ens actu aliq̄ mō dicēduȝ ex Lincoñ. p̄io phicoꝝ ꝙ materia ē entitas actualis actualitate p̄sentialitatis existētie in actu trāscēdēti entitatiō q̄ actus est modus quidam intrisecus ꝯñs entitatē ꝓpriam cui⁹libȝ rei. lȝ ipa materia nō sit in actu formali seu specifico qui est effect⁹ ipius forme nisi [illegible] formam ⁊ ita describitur materia ꝑ esse ens in potētia eo ꝙ maxime receptiua actus. Est ergo ens in potētia subiēiua ⁊ magis q̄ subiēm accñtis vt inqnit Sco. qꝛ minus hñs in se actualitatis ⁊ actualitatis magis capax.

Ex quibus determinatis inferēdum est ꝙ

cū materia habeat entitatem positiuā realē sicut ⁊ forma qꝛ ɔponūt totum ɔpositū reale ꝙ entitas mē realiter distinguitur ab entitate forme cū entitas mē remaneat cōrupta entitate forme vt pȝ in corruptiōe brutiꝫ iō ▪ viam separatōis inuestigari potest earum realis distinctio.

Sed hic incidūt difficultates nō pauce. prima vtrū mā pria hēat aliquā formā sibi coeternā. scōa an potētia mē sit eadeȝ illi essentialr siue realr. tertia an mā sit substātia vl includat respectū in sui essentia. quarta vtrū actualis sepatio mē a forma qualibȝ implicet contradictionem.

Ad priam pōt vno° rñri iuxta doctrinaȝ Alberti prio phisicorꝫ ⁊ v°. metha^ce ꝙ materia hēt formā vnā sibi coeternam p quam velati p dispositiōem substātialeȝ recipit alias formas speciales ▪ talis est forma corpeitatis vt inqt L incoñ. quā in libello de luce lucē appellauit. vñ Albertus in summa theologie hec forma est hituī qdaȝ in mā qui habuit ortum ex creatiōe marie prie ⁊ est quidam splēdor plustrans mariam generabiliū in quo reducitur omne id qō marie dat ēe ⁊ cognoscibilitatem ⁊ ex illo ducitur omnis forma tāq̄ ex radicali pricipio. Et in cōclusione pncipali adhesit Auicen. huic positioni qui prio tractatu sue sufficiētie caplo secūdo ponit in materia pria formā corpeitatis ▪ q̄ sunt in materia prima dimensiones. Quare Albertus quinto methaphisice tractatu secūdo caplo tērio inqt. licet aūt corpus sit cōpositū ex materia ⁊ forma ⁊ corporeitas q̄ est substātialis forma pria corporis nō sit ▪ si ɔtinuitas apta penetrari trib⁹ dimēsionibus. tñ ple nō est sepabilis ab hui⁹ mōi forma pria ita ꝙ realiter existat actu sine illa. Hoc aūt pbat Albertus ibidem rōibus q̄rū pria est. si materia posset separi a corpeitate detur hoc enim posito possibili nihil accidit impossibile. sepata g° materia aut ē diuisibilis actu aut nō. si sic cū diuidi sit propria passio continui ip̄a materia esset continua ⁊ cū non habeat nisi continuitatem corporis sequitur ip̄aȝ esse corp⁹ qō est contra ypostaliȝ. Datum enim erat ip̄aȝ esse sepatā ▪ forma corporis. Si aūt est indiuisibilis aut i adiuisibilitas est ei essentialis qō falsum est qꝛ susceptibilis est forme corporis ⁊ p ɔñs susceptibilis est diuisionis. Si aūt nō est ei naturalis tūc est ei accñtalis ⁊ sic accidentale esse erit qō nō constituetur p se ibīēm in se perfectum quod esse non potest.

Secunda ratio si materia seperaretur a corporeitate aut esset designabil' in loco aut non. si sic cū esse id qō realitē in loco designatur sit diuisibile sequitur materiaȝ esse diuisibilem. Si aūt non est designabilis in loco. aut habet sitū aut non. si sic tunc est punctus ⁊ cuȝ ad omne punctū duci possit linea ducetur linea ad ip̄am. si aūt non habet situm. aut eniȝ acquirit formā corporis subito aut successiue. si successiue tūc esset diuisibilis qꝛ omne qō mouetur est diuisibile. si autē accipit subito aut eā accipiet in omni loco subito aut in nullo. aut in vno ⁊ nō in alio. si primuȝ cum non sit causa quare accipiat eaȝ in omni loco nisi qꝛ est in ōi loco ⁊ diuisibile ⁊ q̄ntuȝ. ergo forma corporis inuenit materiaȝ sub forma corporis que uenit ad eaȝ. nō aūt potest dici ꝙ nusquaȝ inueniat eam corporis forma quando accipit eam. quia hoc est impossibile apud quemlibet. si autem dicatur in vno ⁊ non in alio hoc erit irrationale etiam assignare volenti.

Tertia ratio si materia sit separata a cōposito constat ꝙ separata erit indetermiata quod autem materie separate ⁊ simplici cōuenit. ei essentialiter competit. ergo materie essentiale est esse indeterminatum. palam autem est materiam fieri determinatam per cōtinuitatem ⁊ mensurarum acceptionem. igiť due materie aut sunt p omnia ideȝ aut sunt diuēse. si primo modo vniātur cuȝ ergo vnita sint aut totum quod prouenit est equatuȝ parti. quod materialibus est inconueniens. aut altera pars destruetur ⁊ nō erit assignare quid destruit eam aut vtraq̄ destruitur. Et iterum illius nulla est ratio. aut oportet

dicere q habūdet cū altera. Et iterū illius nulla existēte mēsura nō erit assignare rōez.

Ex omnibus aūt hijs manifestum est materiam a corporeitate nullo modo posse separi. quod autem materia sit maioris aut minoris spacij vel rara vel densa vel figure huiusmodi vel illius hoc habet a forma phisica que est separabilis ab ipsa hec Albertus.

Est igitur materia corpus per quandam formam communem quam formam sequuntur dimensiones interminate. hec autem forma secundum se vacua est ab hac forma et ab illa. et eius aptitudo est recipiendi omnes formas specificas. Sed hec aptitudo est duplex. quedam vniuersalis et est secundum q ipsa corporeitas absolute in se consideratur vt cōmunis est omnibus. aliqua est propria vt ista corporeitas secundum dispositiones aliquas apropriatur quodammodo formis aliquibus et nō alijs. et ita corporeitas in eo quod est corpus vniuersale et secundum formam corporeitatis est forma prima.

Qualiter autem respondendum sit apud eos qui tenent formam substantialem vniri materie nude vt sensit et docuit sanctus Thomas in prima parte questiōe septuagesima sexta articulo sexto. dum inquit. Impossibile est quod aliqua dispositio accidētalis cadat media inter animam et corpus vel inter quamcunq formam et materiam suam. Et huius ratio est quia cum materia sit in potētia ad omnes actus ordine. oportet quod illud quod est primum simpliciter in actibus primo in materia intelligatur. primum autē inter oēs actus est esse. impossibile est ergo intelligere materiam prius esse calidam vel q̄tam quā esse in actu. esse autem in actu habet per formam substantialem que facit esse simpliciter vt iam dictū est. Unde impossibile est q quecunq dispositiones accidentales preexistant in materia ante formam substantialem. et per consequens ante animam hec ille. Et resolutionem fieri vsque ad materiam primam vt cū eo tenuit Scotus inferius in octauo huius questione prima dilucidabitur.

Ad secundam difficultatem respondendo. Tenent predicatores et est eorum famosa doctrina q contradictionem implicat materiam a forma posse actualiter separari q̄r ratio est multiplex. primo quia vnūquodq est inquantum habet esse et suum proprium actum. ergo si materia sit ipsa habet suū proprium actū et esse. Sed actus suus est forma quia ipsa est in pura potentia ad formam. si ergo sibi conuenit actus hoc est per formam ad quam est in potentia.

Adhuc nulla res participat essentiā formalem alicuius rei nisi participet formam illius rei. sicut paries nō dicitur albus nisi habeat albedinem. ergo materia non potest dici ens nec esse nisi in se habeat formam. et per cōsequens materia non potest ēe siñ forma.

Amplius si materia possz esse sine forma sane audiendo ponatur in esse possibili enim in esse posito nullum sequitur inconueniens primo priorum. vel ergo materia sic separata esset actu ens vel existēs perse aut cū alio non enim potest prescindi ab vtroq alias poneretur in rerū natura aliquid in genere entium quod nō contineretur sub aliqua specierum entis quod est falsum. si perse existens et non cum alio ergo indiuiduum et per consequens habet formam cum forma in quolibet contineatur indiuiduo. si sit existens ratione alicuius alterius aut illō erit forma aut compositum et sic habebit formā quodcūq horum dicatur. nec est dicendū q illud aliud sit esse ipsum qa nihil perse existit in suo esse nisi deus.

Adhuc q contradictionem implicet arguitur virtus vniuscuiusq rei existimanda ē secundum modum essentie et nature cuius ē virtus. Unde si forma cuius est aliqua virtus sit limitata virtus eius erit limitata et si nita si vero non. non. Cū aūt deus sit actus purus et in se purum esse habens omnē plenitudinem essendi virtus eius potest extendi ad omne id quod potest pārticipare ēsse et si ad omnia nō extendatur hoc erit quia ibi

repugnat ratio essendi. Sed materie prime repugnat esse sine forma quia esset ens et nō ens cum non haberet suum proprium actū per quem solum sibi conuenit esse. ergo mā nullo mō nālr nec supnālr pōt ēe sīn ꝛc.

Adhuc si materia posset stare sine ꝛc. et causari aut ergo per se crearetur aut per alterā siue per accñs. non primū qꝛ tunc creatio terminaretur ad alterā partem compositi. et non ad totū compositum qḋ est falsum. qꝛ quod per se creatur est id quod per se est illud autē est totum compositum vt patet in hoc septimo. Si vero creatur ad creationē alterius oportet quod sit creata ad creationē cōpositi totius et sic non erit sine forma.

Amplius vl materia sic separata erit ens sub aliqua spetie et tunc habebit formā specificā vel nō et sic aliquid erit in genere qḋ nō erit in aliqua specie.

Adhuc quilibꝫ actus essentialiter est forma septimo metha^ce^ ſ materia vt dicūt aduersarij est actu sine forma. ergo erit actu sīn actu ꝙ implicat contradictionē et ꝯsequenter deo repugnat hoc fieri.

Amplius et est ratio Heruei nulla res potest esse i rerū natura quacunqꝫ virtute. sine actu quo aliquid simpliciter est ens actu. sicut nihil est album sine albedine. Sed materia non potest esse id quo aliquid simpliciter est in actu. qꝛ oppositum actus conuenit matēie secūdum essentiā. s. esse in potētia. igitur matēia nō potest ēe quacūqꝫ virtute sīn forma.

Adhuc plus dependet in esse materia a forma ꝙ ecōuerso ſ forma mālis nō potest esse sine materia vt cōmuniter ꝯceditur ergo ꝛc.

Amplius sicut quātitas ad figuram ita materia ad formā. ſ qītitas nō pōt ēe sine figura qꝛ alias esset illimitata actu et infinita.

Adhuc tale ēe ꝙ hrēt mā separata a forma vl essꝫ sibi accñtale vl substātiale nec dici pōt ꝙ abstrahat ab vtroqꝫ seclusa opatione intellect⁹ qꝛ alias inter sbam et accñs daretur mediū ꝙ est cōtra phūꝫ. nō pōt dici ꝙ sit esse accñtale qꝛ esse accñtale in eodē presupponit sbale ēt apō adūsarios. si vō illud sit esse sbale sequitur ꝙ mā hēbit formā substātialē. qꝛ sicut nihil denoiatur hre esse accidētale nisi p formā accñtalē ita nec esse sbstantiale sine forma substantiali ergo ꝛc.

Et si dicatur contra qꝛ omne pus altero duratōe et tempe pduci pōt saltē diuina virtute sine posteriori. ſ mā respctū forme ē h⁹ mōi. dōm ꝙ maior illa nō est vā de pori generatōis aut tēporis sm ꝙ subiēm genratōis pcedit terminū et pcipue dū illud pus depēdet in esse actuali a posteriori. Sꝫ cōtra gēd pōt pria causa cū secunda pōt se sola vt saltē theologice tenetur. ſ de⁹ pōt mē dare esse actu mediāte forma gᵒ ꝛc. Dicēdū ꝙ maior est vera exceptis hijs in qbus effect⁹ nō depēdet a causa scōa in esse actuali et forma sī. Et si iterū instetur qꝛ deus pōt facere accidēs sine subiēo gᵒ mām sine forma tenꝫ cōsequētia qꝛ magis depēdet accñs a subiēo ꝙ mā a forma. Dicēdū negādo ꝯñā et rō est qꝛ accñs de se est qdam actus mā aūt de se ē pura potētia. Contra ex illo seqretur ꝙ sbstātia creata possꝫ esse circūscripto omni accidēte ab ea tꝫ ꝯña qꝛ est ens in actu. ꝯñs tñ est falsum et ꝯtra. s. Tho. in qlibetis qlibeto quarto. duꝫ inqt ex hoc ipo ꝙ sba creata cōpatur ad ipm creatorē. ꝯseqtur ipam aliqḋ accñs. sicut ipa relatio creatiōis aut sꝫ vtutem aut alia ꝯsimilr relatio. Vñ sicut deus nō pōt facere ꝙ creatura non depēdeat ab ipo ita non pōt facere ꝙ esset sine huiusmōi accidētib⁹. hec ille. Dicēdū negādo ꝯñam qꝛ ꝙ creatura nō possit esse sine quocūqꝫ accñte ꝙ uis sit ens actu hoc est qꝛ non hēt esse de se ipa. ſ esse hēt p depēdentiam ad priam causam vt. s. Tho. in pria pte qōe. lxvi^a. articulo prio. ex qua habitudine sibi inest relatio creature ad creatorē. nec pōt esse sine tali relatiōe qꝛ esset facere ipaꝫ nō depēdentē a primo nec essꝫ facta ꝙ est impossibile. nō aūt ita est de accñte qꝛ nō hēt necessario depēdētiaꝫ ad subiēm nisi pp imperfectionē eius iō pōt a subiēo abstrahi et esse sine subiēo. Sꝫ cōtra quecunqꝫ sunt realiter distincta deus potest separe et sepatiꝫ cōseruare. sed mātia et for-

ma sunt huiusmodi ergo &c. Dicendum quod maior est vera dummodo inter illa duo non sit habitudo vel dependentia necessaria sicut materia et forma. subiectum propria passio. relatiuum et correlatiuum. perfectio et perfectibile loquendo de essentiali perfectione. et taliter audiendus est ut dicitur articulus parisiensis id dum intonuit.

Minores autem et precipue Scotus in secundo sententiarum dis. xij. difficultatem hanc determinantes dicunt quod de facto materia est ab omni forma separabilis realiter. quia ab hac et ab illa et sic de singulis. et non est dare formam a qua materia non sit separabilis licet nunquam de facto ipsa sit ab omni forma simul et actualiter separata.

De possibili autem dicendum quod materiam esse separatam ab omni forma est impossibile potentia phisica. quia virtute nullius agentis naturalis hoc est possibile. licet materiam separatam esse ab omni forma sit possibile potentia logica. quia non implicat contradictionem quecunque entia absoluta realiter distincta ad inuicem separari qualia sunt materia et forma. Ex quibus patet solutio rationum Thomistarum coadiuuante distinctione habita in declaratione tercie conclusionis. equiuocatio enim eius quod est esse ens in actu obnubilat intellectum ut non possit comprehendere nullam contradictionem implicare materiam ab omni forma separabilem actu. Et si queratur si taliter separata esset in loco. secundo an esset mobilis ad aliquod ubi. tercio an haberet respectum creationis ad deum creantem et conseruantem. Ad primum dicitur quod posset esse alicubi et non alicubi. esset enim alicubi cum poneretur esse infra uniuersum. sic enim esset in ubi non circumscriptiue sed diffinitiue sicut et angelus.

Ad secundum dicitur quod motus sequitur formam. nam secundum exigentiam forme est et motus naturalis siue ad unam differentiam positionis. sicut patet in graui et leui. siue ad omnem differentiam positionis ut est motus animalis principium primi motus est forma naturalis animalis principium secundi est forma naturalis animalis idest anima. Cum ergo materia separata circumscribatur ab omni forma quantum est ex se non mouetur ad aliquod ubi. Et si queratur ubi esset. dicitur ubi deus vellet siue sursum siue deorsum.

Ad tercium respondetur affirmatiue. Nunquid autem respectus ille sit idem ad deum creantem et conseruantem ingreditur a Scoto in quolibetis questione xij.

Ad terciam difficultatem responderet Scotus quod potentia fundamentalis materie solum ratione differt a materia cum nihil aliud sit quam entitas et natura ipsius materie. Sed potentia aptitudinalis materie cum sit eius propria passio licet differat ex natura rei a materia et formaliter non tamen essentialiter. Potentia autem actualis materie realiter differt a materia. quia adueniente forma materia non dicitur amplius actualiter in potentia ad formam. et de istis verificatur sententia Auerroys primo phisicorum. tot sunt potentie actuales materie quot sunt forme in ea receptibiles. et talis est potentia que in aduentu forme corrumpitur. et est relatio realis habens pro subiecto entitatem et naturam materie et pro termino ipsam formam vel ipsum actum qui est recipere formam.

Predicatores autem dicerent potentiam materie esse illi eandem realiter. cum ei actus et potentia sint eiusdem generis sicut actus primus qui est forma substantialis est substantia ita et potentia passiua ad illum actum. nulla autem alia videtur substantia quam materia que est in potentia &c. Sed si queratur an sit una tantum vel plures. Respondet sanctus Thomas in 3° sententiarum dis. xxxiij. et primo phisicorum lectione xiiij quod potentia materie ad esse substantiale est una secundum essentiam. sed multe secundum relationem ad diuersas formas.

Ad quartam difficultatem dicerent minores glosantes illud scholii phisicorum materia refertur ad formam et ambo relatiua quod materia est relatiuum secundum dici non tamen secundum esse.

Predicatores autem tenentes quod nulla relatio realis accidentalis potest immediate fundari in materia quia tunc materia informata illa relatione haberet esse accidentale. et ita esse accidentale precederet esse substantiale quod est contra eos qui tenent unitatem forme in composito. super materia igitur prima non disposita non potest fundari alia relatio quam rationis scilicet relatio materie ad formam non tamen relatio realis de genere ad aliquid licet materia disposita ut habet modum virtutis actiue vel passiue possit fundare relationem de genere ad aliquid. Habitudo ergo materie ad formam substan

tiale3 nō est relatio realis ꝺ genere ad aliqd sed est ipsa essentia materie cu3 quodā modo essendi respectiuo designata. Ad hoc enī ꝙ aliqua sit relatio realis de genere ad aliquid requirit̄ ꝙ sit habitudo ad aliqđ extra secū nō ad aliqd sibi inherēs. ideo int̄ mā3 ⁊ formā ñ est aliq̄ talis relatō real' de genere ad aliquid. correlatiuū eni3 nūquā suscipit̄ in correlatiuo neq3 econtra.

Propter quartu3

quidē hui⁹ ad primū ante oppositu3 cōcessa maiori neget̄ ꝙ materia sit mediū inter contradictoria. sed est mediū inter non ens simpliciter sumptū ⁊ ens in actu. ⁊ taliter audiē dus est sermo Auerroys primo phisicorum.

Ad confirmatō3 potest vno modo respōderi ꝙ priuatio nō est ꝓprie forma materie fm ꝙ est materia prima. quia forma est de essentia illius cui⁹ est fōma. modo nulla priuatio est de essentia materie. q2 tunc non reciperet omnes formas. nō eni3 reciperet illā forma3 cuius priuatio esset eius essentia. sed ꝓ tanto priuatio dicit̄ fōma materie quia aliquā silitudinē habet cu3 forma. na3 sicut fōma est in materia cuius est forma ⁊ non est sepata ab ea loco ⁊ subiecto sed vnita ei sic ⁊ priuatio. est tamē distincta ab ea fm diffinitionē ⁊ essentia3. quia essentia materie nō est ipsa priuatio nec ecōuerso. Aliter dicitur ꝙ priuatio quātu3 ad negatōe3 forme cum sit non ens nō est forma materie. lic3 q̄tu3 ad aptitudinē ipsius materie ad formā que aptitudo cum sit ens potest dici forma materie. Sed vtru3 substantialis vel accidentalis hoc discutiet̄ in hoc septimo questione nona de inchoatōe formarum.

Ad secundū principale respōdetur ꝙ materia ē ens naturale cōmuniter audiēdo ens naturale pro ōi eo quod ꝑ se pertinet ad cōsideratione3 naturalis licet ꝓprie nō sit ens naturale. quia tale est cōpositu3. vt philosophus secūdo phisicorum. Et ad argumētu3 in oppositu3 quod ibi innuit̄. quia nullu3 motu3 habet determinatu3. Dicēdu3 ꝙ ens naturale in actu habet aliquē motū determinatu3 nō autem ens naturale in pura potentia necessario habet motu3 determinatu3 per se ⁊ immediate. sic autē est materia prima.

Ad confirmatōe3 quicqd alij respōdeant dicendu3 puto ꝙ materia nō est aliquod ēs in quod diuidat̄ ens per se cōpletū ⁊ finitū quia nō est per se in genere sed ꝑ reductōe3. licet ipsa sit ens per se prout distinguit̄ contra ens in alio. vt Scotus in quolibetis.

Ad terciu3 principale cōcesso ꝙ Aristo. quto phisicorum vniformiter loquat̄ in maiori illius ratōis ⁊ in minori. concesso ēt ꝙ esse formale nō ꝑdicet̄ de subiecto generationis simplr quod est materia prima. ex hoc tamē nō sequit̄ ꝙ ipsu3 sit nihil sed est aliqđ ens distinctū extra suā forma3. sed esse in actu ⁊ formali bene ꝑdicat̄ de subiecto alteratōnis aut motus alteri⁹ a generatōne ⁊ corruptōe simplr talibus. Sed cōtra q2 motus est actus entis in potentia fm ꝙ in potētia tercio phisicorum. ergo nō videt̄ ꝙ subiectū motus sit ens in actu. Rñr ꝙ de rōe mot⁹ inq̄tu3 motus nō est vt mobile sit actu sed bene potentia. est tamē cōtradictio necessario concomitās motū ꝓprie dictū ⁊ successiuū q̄r ꝛc.

Ad ɔfirmatōe3 rñr ꝙ termin⁹ corruptōnis nō est purum nō ens. q2 sic ex nihilo nō fit aliqd ita nihil corrumpit̄ in oīo nihil. priuatio tñ nō est materia lic3 sint ide3 numero ꝑ quāto vnu3 est subiectū alterius.

Ad quartū principale dicēdu3 ꝙ supposito ⁊ nō cōcesso ꝙ potētia esset essential' differētia materie ex hoc nō seq̄t̄ ꝙ priuatio esset magis differētia. quia illud primi posteriorum ꝓpter quod vnūquodq3 tale ꝛc nō tene3 in causis formalib⁹. Pro auctoritate tamen Auerroys dicēdu3 ꝙ materia nō sustentat̄ per posse q2 reponat̄ in esse ꝑ potētiam sua3 sed bñ sustentat̄ per posse idest cognoscitur substantia eius [illegible] potentiā suā. nec o3 ꝙ illđ tale ꝑ quod cognoscit̄ sit de eius essentia.

Rit̄ quinto qđ

vtru3 ꝙ quid est sit idem cū eo c⁹

est. Et arguit negatiue q2 aliud est magnitudo ⁊ magnitudinis esse ⁊ caro ⁊ carnis esse. 3° de aia. & p magnitudinis esse intelligitur ꝙ quid est magnitudinis similiter de carne. ergo ꝛc.

Amplius si ꝙ quid est sit idē cum eo cu° est sequit ꝙ ipsū generat ⁊ corrumpit mouetur ⁊ quiescit. ꝯñs cōtra pħm in hoc. vij°. vñ inquit ꝙ neq3 species neq3 ꝙ quid est generatur. ꝯsequētia autē est nota ꝑ tanto. q2 illud cui° est quod quid videt singulare cuius sunt actiones ⁊ opationes primo metaphisice.

Adhuc in cōceptis cū materia nō est idē qđ quid est cum eo cui° est pħus in hoc septimo. sed omnia naturalia cōcipiūtur cum materia 2° phisicoꝝ. ⁊. vi°. metaphisice. q2 habent hoc in hoc idest formam in materia ergo in talibus non est idem quod quid est cum eo cuius est.

Amplius si ꝙ quid est esset idē cum ▬ cuius est sequeret ꝙ esset ꝓcessus in infinitū in ipsis ꝙ quid est. quod est impossibile cū res sciant ꝑ sua ꝙ quid est. ꝯñā probatur. q2 si ꝙ quid est esset idē cū eo cui° est. tūc si illud cui° est ꝙ quid est. h3 ꝙ quid est ita ⁊ ipsū ꝙ quid est. ⁊ pari rōe aliud ⁊ sic in infinitum.

In ꝯpositū est pħus in textu commenti xx. Singulū autē nō aliud videt esse a sui substātia ⁊ ꝙ quid erat esse dicit singuli sbstantia ꝛc. Vñ colligit ex eodē. vij°. ꝙ in dictis simpliciter est idē simpľr ꝙ quid est cū eo cui° est licet nō sit idē in dictis ꝑaccidēs vt Cōmentator Auer. ibidē. Sor. nō est aliud ꝙ aialitas ⁊ rōnalitas q̄ sūt q̄ditas ei° ꝛc

Propter primum

q̄de3 h° sciēdū ꝙ ip3 qđ qd est idē est qđ quiditas dictū interdū a pħo ꝙ quid erat esse. interdū vero ꝙ quid est. rei nāq3 essen^a absolute cōsiderata dicit ꝙ quid est. ipa vero ad diffinitū compata sic eius principium essentiale dicit ꝙ quid erat esse ordinē notādo prioritatis diffinitōis ad diffinitū. Est āt ꝙ quid est vt cōmunit exponit id quod q̄ritur ⁊ per quod respōdet in qōe querēte qđ vnūquodq3 est. Et est illud ꝓprie quod colligitur ex p̄dicatis in quid. Unde Auerroys in cōmento. substantia rei est illud quod dicit in responsiōe ad quid est. ⁊ pħus in textu. in qua ergo rōe nō inest p̄dicatū hec ratio ꝙ quid erat esse in singulis. Et tenet ly ꝙ quid ibi nō noīatiue vt inqt Scotus sed genitiue vt signū signati.

Dubitatur tamē vtrū quiditas sit in p̄dicamēto. Dicēdū ꝙ q̄ditas vt quiditas ē ꝑscindēs a quiditate hac vel illa cū sit transcēdēs diuidēs ēs cōe q̄ditati ⁊ mō vt sup° inotuit qōe p^a libri p̄mi nulli° ē p̄dicamēti. nō. n. est quiditas de ratōne sui simplex aut composita. vt. s. Tho. 2° sentētiaꝝ dis. t'cia. q̄ditas tamē per se finita ⁊ limitata cum nō sit genus nec species nec indiuiduū. vt hūanitas nō est per se in p̄dicamento. sed q2 est hoꝝ omniū formale principiū. ideo vt principium reducit ad predicamētū ⁊ hoc quiditatē abstractiue cōsiderādo. vbi eni3 concretiue designaret ꝑ modū habentis quiditatē vt homo nō humanitas ponit per se in genere vt species vel subalternū gen°. ⁊ omne tale nō prohibetur a predicamēto. q2 concretū cū nō concernat subiectū sed supposita.

Dubitatur etiam cum predicāta dicta in quid sint illa ex quorū collectione fit quod quid est ⁊ talia sint cause habentis quiditatem formales ⁊ intrinsece vt cōmuniter tenetur. partes eni3 diffinitōis sunt forme. an sicut cause intrinsece ꝑtinēt ad rei quiditatem ita ⁊ cause extrinsece.

Dicendum ex doctrina sancti Thome in hoc septimo ꝙ ambe cause extrinsece pertinent ad quiditatem rei logice loquēdo. non autem phisice aut metaphisice. cuius ratio est. quia logicus cōsiderat modū p̄dicandi ⁊ non existentia3 rei. Vñ q̄cquid respondet ad quod quid est siue sit intrinsecū vt materia forma siue extrinsecū vt agens ⁊ finis.

Sed qui existẽtiã rerũ cõsiderat cũ finis ⁊ efficiẽs sint extrinsece nõ cõprehẽdunt sub ꝙ quid erat esse. Unde si dicam⁹ ꝙ domus est aliquid ꝓhibens a frigore logice loquendo significat ꝙ quid est non autem ẜm considerationẽ philosophi.

Nosce tamẽ oportet ꝙ ipsum ꝙ quid est pōt comparari ad illud cui⁹ est ꝙ quid est dupliciter. vno mō sicut significatũ diffinitõis ad diffinitũ. alio mō sicut ẽẽntia siue natura ad suppositũ. ⁊ hoc iterũ dupliciter. vno mō logice alio mō naturalr̃ ⁊ metaphisice. ⁊ logice loquit̃ Aristo. in hac parte textus vbi p̄sens mouet̃ difficultas. agit enĩ Aristo. de ipso ꝙ quid est logice. Unde Auerroys cõmẽto. xi⁹. ꝑscrutat̃ hic Aristo. in maiori pte de ꝓpõibus dyaleticis. ideo solũ opat̃ hic ꝙ quid est eorũ que sunt ꝑ se ad qd̄ qd ē eorũ que sũt passiõs. Logice. n. cõparc ipsum ꝙ qd est ad illud c⁹ est non est aliud q̄ ipsũ compare sicut significatũ diffinitõis ad diffinitũ qd̄ est spēs. ⁊ ita hic nõ excludũt̃ nisi ea q̄ sũt passiõs. Si vō ꝙ qd est compet̃ ad illud c⁹ est tanq̄ ad suppositũ siue indiuiduũ naliter de eo fiet determinatio qōe xiiᵃ. vbi apparebit an natura ⁊ suppositũ tã in reb⁹ mãlibus q̄ immãlib⁹ sint idẽ ⁊ erit realior cõsideratio magis sapiẽs metaphisicã.

Propter secundũ

quidẽ huius opinati sunt q̄plures vt inquit Scot⁹ ꝙ cũ ipsũ ꝙ quid est sit illud quod colligit̃ ex p̄dicatis in quid vt dicebat̃ cũ etiã p̄dicata illa in quid sint talia ꝑ rõeʒ sequtur ꝙ ipsũ ꝙ quid est est substãtia ꝑ ratõeʒ dicta ẜm se. s. illa que hñt intellectũ cõpletũ ꝑ aliquã drĩã ꝓprij gñis. ⁊ talia simplr̃ loquẽdo nõ sunt nisi substãtie. naʒ accñtia licʒ hẽant drĩaʒ ꝓprij generis tñ sp dependent ad subiectũ. iō sequit̃ ꝙ solum substãtie habent ꝙ quid est ⁊ nõ accñtia cũ includãt subiẽm.

Ex quib⁹ ɔcludit̃ apud talit̃ determinãtes primo ꝙ ipsũ ꝙ quid est est idẽ cũ eo cui⁹ est in substãtijs. qd̄ patʒ ꝑ phm ⁊ ex paulo ante dictis. naʒ ꝙ quid est nõ est nisi eorũ q̄ habẽt p̄dicata in quid. ⁊ talia vt dicũt sunt substãtie ⁊ species. Scđo ꝙ in dictis per accidẽs ꝙ quid est nõ est idẽ cũ eo cui⁹ est quod ꝓbat̃ rõe phi. qz illo dato ꝙ quid est hoĩs albi esset idẽ cũ hoĩe. qz hō alb⁹ nõ subicit̃ nisi rõe alteri⁹ ptis q̄ est substantia. Tercio cõcludit̃ ꝙ pticularia non hñt ꝙ qd est idẽ sibi. qd̄ sic patʒ qz singularia nõ hñt qd ꝓpriũ. sed solũ hñt qd spẽi. qz tamẽ includũt aliqd infra qd̄ est extra rõeʒ spẽi. iō non sunt idẽ cũ ꝙ quid est spẽi. nec habent aliud ꝙ quid est.

Sed hic modus determinãdi increpat̃ a Scoto. primo qz nihil est formalr̃ ens nisi suũ ꝙ quid est sibi insit. Unde phus in p̄senti cap⁹. cui nõ inest esse bonũ nõ est bonũ. ⁊ similr̃ cui nõ inest ens formalr̃ nõ est ens. Si ergo ꝙ qd est esset collectũ ex p̄dicatis in qd ẜm rõeʒ nihil esset formalr̃ ens nisi ꝑ ɔsideratõeʒ intellcũs q facit p̄dicata in qd. quod est incõueniẽs. qz tũc nullũ esset ens reale. ẜ rõis solũ. Sʒ eorũ dicta saluari pñt nec ratio adducta ɔtra eos cogit. Unde dicerẽt ipsi ꝙ p̄dicata in quid significãt ipsũ ꝙ qd est sicut signũ significatũ suũ. ⁊ ideo negetur ɔñs. qz licet termini vniũsales p̄dicantes in quid nõ imponant̃ ad significãdũ nisi per intellectũ tamẽ significãt aliqd realr̃. lʒ enim vniũsalr̃ q̄tũ ad intentõeʒ vlitatis sicut gen⁹ ⁊ spẽs sint entia rõis. tamẽ vniũsalr̃ considerata ẜm naturã eius qd̄ est vle sunt quid reale. substãtia enĩ que est gen⁹ generalissimũ est quid reale. alias nõ esset ps entis realis quod est diuisũ in decẽ p̄dicamenta contra phm qnto huius. cõsilr̃ quelibʒ vox imponitur ab intellectu ad significãdũ. nõ tamẽ oʒ ꝓpter hoc ꝙ quelibʒ vox sit ens rõis aut significet ens rõis. Unde nõ sequit̃ in ꝓposito argumẽti termini aut p̄dicata in quid significãt ꝙ quid est ⁊ imponũt̃ ad sic significandũ ab intellectu ⁊ habẽt ab intellectu ꝙ sint termini p̄dicabiles ergo sunt entia rõnis aliter enĩ omẽs termini essent secunde intentionis.

Adhuc contra hunc modũ arguit̃ qz sin-

gulum nō videtur aliud a sui met substantia ⁊ q̄ quid erat esse vt dicit̄ inferi⁹ in hoc septimo. si ergo q̄ quid est esset substātia secū duz rōez vt ipsi dicūt singuluz esset ens rōnis ⁊ nullū ens reale.

Amplius cōtra arguit̄ veritas in intellectu cōponēte causat̄ a re extra ex hoc q̄ aliqua sūt cōposita in re sicut ibi cōcipiūtur ⁊ nāliter prior est ydemptitas in re q̄ illa veritas in intellcū. si ergo hō ⁊ q̄ quid est hominis fm rōez sunt idez sequit̄ q̄ hō anteq̄ cōsideret̄ ab intellectu sit idez quiditati sue p̄ter omnē intellectū. Quare videt̄ dicēduz q̄ ipsuz q̄ quid est est idez quod res, nec dependet a p̄dicatis in quid nec ab intellectu.

Sed huic modo determinandi innitendo patet qualr falsum est q̄ ipsuz q̄ quid est sit sbā fm rōez vt ei imponit Scot⁹. vt ex immediate adductis in soluēdo rōez primā cōtra eos apparuit. Phus autez in hac pte de ipso q̄ quid est loquit̄ logice vt patet a principio capituli. nec vult Aristo. q̄ ipsa quiditas importata p diffinitōem sit substātia fz rōem. ymo lra sic est adaptanda q̄ hec ratō ipsius q̄ quid est genitiue ⁊ nō hec ratio q̄ quid est nominatiue singularis ꝛc.

Q2 etiaz singularia hēant q̄ quid est idē sibi quod ipsi negarūt arguit̄. nā q̄ quid est est idem cū eo cui⁹ est etiaz in substantijs vt dicūt ⁊ est verū. sed prima substātia est maxime substātia ⁊ maxime ens. ergo pria substātia que est singularis maxime hz q̄ quid est ⁊ p ɔn̄s est idez suo q̄ quid est.

Adhuc illud qd̄ singulare addit ad spēz gcqd sit aut facit vnū p se cū specie aut non. si nō tūc si illud additū sit de esse prime substātie sequit̄ q̄ prima substātia est ens paccidens. ⁊ ɔn̄r nō gn̄abit̄ nec corrūpet̄ per se quod est falsuz vt patet ex plogo h⁹. oēs. n. generatōnes p se sūt circa singularia. Si vero facit vnū p se. ergo totū illud est idez sibi vere ⁊ pōt habere ꝓpriū q̄ quid est. licz includat aliud a natura speciei.

Sed ɔn̄ter ōfendēdo hūc modū dici potest ad primū istoꝝ q̄ licz in substātijs q̄ qd est sit idez ⁊ prima substātia quātuz ad rōz substandi qualr audiēdus est pħus in p̄ntis id dicēs. qz tamē ipsa prima substātia nō est maxie substātia quo ad esse p̄ntale cū prius reponat̄ in p̄nto cēntia ⁊ qditas que est sub stātia secūda q̄ suppositū quod est prima sb stantia ymo nec suppositum nisi rōe naťe vt visuz fuit qnto hui⁹ qōe septima. ideo nō sequit̄ q̄ ipsa maxime habeat q̄ quid est. ⁊ ɔn̄r q̄ sit idez suo q̄ quid est.

Ad secūduz cū q̄ritur illud qd̄ singulare addit ad speciē ꝛc. R̄n̄r q̄ cōditōnes indiuiduātes q̄s nāliter singulare addit ad speciē faciūt vnū cū spē nō essentialr s̄ māliter. nec ille ɔditōes sunt de essentia singularis quasi de diffinitōe qditatiua eius. s̄ appropriāt essentiā spēi ad hoc singulare vel illud. Et cū dr̄ q̄ singulare essz ens p accn̄s si ex eis cuz illo nō fieret vnū p se. Dicēduz q̄ licz singulare sit ens paccn̄s idest includēs in se diuersa p̄dicata ptinētia ad diuersa genera reruz de quo est veꝝ dicere q̄ nō generat̄ p se si nō p se existat. tamē nō est ens paccn̄s q̄si non p se existēs sicut id qd̄ existit. sed q̄si in alio existens aut sicut accn̄s in subiecto aut sicut ps in toto aut sicut supius in inferiori. ꝓptēa pōt t̄minare gn̄atōez. sed diffusius de h̄ dicet̄ in qōe. x^a. d̄ p̄ncipijs indiuiduatōis

Propter tercium

qdez h⁹ p̄mittendū prio q̄ idē vnū ɔcipitur infēduz ɔfuse ⁊ tūc ē illud qd̄ significat̄ p nomē diffiniti. ⁊ h̄ mō dr̄ illud c⁹ est q̄ quid ē. nō nūq̄ idē ɔcipit̄ distincte ⁊ est illud quod p diffinitōz significat̄ ⁊ hoc mō dicit̄ quid. Vn̄ q̄ qd est ⁊ illud cui⁹ est vt inqt Scotus nihil differūt nisi in diuiso mō ɔcipiēdi idez

Premittēduz 2° q̄ eoꝝ q̄ sunt q̄daz sunt entia p se seu fm se vt decem gn̄a ⁊ oēs spēs oīuz geneꝝ ⁊ oīa indiuidua que sunt per se in gn̄e que. s. nō includūt res diuisoꝝ generū.

Quedam vero sunt entia fm accidens vt omnia aggregata ex rebus diuersoꝝ p̄dicamētoꝝ siue diuersis nominibus vt homo albus siue nomine vno vt album nominetur.

album enī cū sit ꝯcretū accidentale vł im portat formā cōnotando subiectū vel formā in habitudine ad subiectū.

Dicendum itaq primo ꝙ in dictis per se idē est quod quid est cū eo cui⁹ est. quod rōibus fulcitur. primo quia singulū nō videtur aliud ꝙ sui met substātia vt dicit in lrā Sed ꝙ quid est. est substātia cuiuscūq extēdendo substātiā ad ōe genus entiū vt sumitur pro essentia cuiuslibȝ rei.

Adhuc nisi ꝙ quid est essȝ idē ꝛc. in dcīs per se sequeret ꝙ nulla res esset scibilis nec aliqua res esset formalr ens. quorū vtrunq est falsū. ɔña autē ɔducit quia pfecte scire rem est scire suū ꝙ quid est. nec aliqd est ens formalr nisi qꝛ sibi inest ꝙ quid est vt patet in textu.

Amplius sit. b. ꝙ quid est ipsius. a. tunc querit vel. b. includit pcise idē quod. a. vel includit plus vel minus ꝙ. a. si idē pcise habetur ꝓpositum. si min⁹ ergo nō est ꝓprium ꝙ quid est. naȝ diffinitio est termin⁹ rei. termin⁹ autē est intra quē includit tota res ⁊ nihil est extra qnto metaphisice caplo ō termino. Si vero includit plus abiciat ipsum additū ab ipso. b. ⁊ tunc quod remanet est ipsum ꝙ quid est ipsius. a. nihil includens plus ꝙ. a. quare ꝛc.

Dicēdū secūdo ꝙ in dictis p accidēs nō est idē ꝙ quid est cū eo cui⁹ est. quod probatur. qꝛ illud quod nō habet quid non est idē cum eo. sed ens paccidēs nō hȝ quid. qꝛ est duo entia. sicut. n. nō est in genere ꝓpter duplex significare ita per idē nō habȝ quid

Propter quartū quidē huius qualit auctoritas tercij de anīa nō est ad ꝓpositū huius qōis satis patȝ. qꝛ ibidē compat Aristo. ꝙ quid est spēi ad indiuidua. Carnis eni esse accipit p quiditate ⁊ caro p carne habētem materiā indiuidualē. vult ergo phus ꝙ ipsū ꝙ quid ē carnis in spē nō ē idē p se ⁊ primo ī indiuiduo. sicut nec indiuiduū hȝ p se ⁊ primo ꝙ quid est. non. n. ē diffinitio carnis illius saltē primo cū singulariū primo nō sit diffinitio. sed sicut ē diffinitio singulariū sic ꝙ quid est est idē illis saltē p se non primo.

Ad secūdum principale appatȝ qualit p accidēs ipsū ꝙ quid est moueat ⁊ quiescat licȝ non p se loquēdo de ꝙ qd est speciei. Si autē sermo sit de ꝙ quid est indiuidui. Dicēdū ꝙ si illud cui⁹ est ꝙ quid est sit generabile ⁊ corruptibile etiam ipsū ꝙ quid est ē generabile ⁊ corruptibile. qꝛ quādo sor. generat p se generat suū ꝙ quid est. tamen ꝙ quid est hois non generat p se sicut nec ipse homo cū sit species. Vñ cōtra Platonē inquit phs cap⁹ sequēti. nō generat domus ē sm ꝙ hui⁹ sed in pticulari.

Sciēdū tamen ꝙ ꝓprie loquēdo indiuiduū nō hȝ ꝙ quid est sibi ꝓpriū sicut in qōe decima hui⁹ septimi apparebit.

Ad tercium principale sequendo doctrinam Scoti dicendum ꝙ in auctoritate illa Aristo. accipit materiam p ea que est ꝓprietas indiuidualis dicta materia totius. in ꝛ libus autē qliter ꝙ qd est sit idē vel nō idē cū eo cui⁹ est videt in qōne. x^a. de pncipijs indiuiduatōis. ⁊ qōe. xij^a. huius septimi. Et qualiter apud alias opiniones audienda ē hec auctoritas.

Ad quartū dicēdū ꝙ vbi ꝙ quid est ⁊ illud cui⁹ est essent oio idē re ⁊ rōe. ⁊ ꝙtū ad eundē modū cōcipiēdi argumētū veritatē teneret. sed qꝛ differūt saltē ꝙtū ad modū cōcipiendi vt determinatū est.

Ritur sexto qō vtrū aialia generata ē coptū ⁊ generata p putrefactōē sine a casu sint eadē specie. Arguit negatiue primo auctoritate philosophi primo de de generatōe aialiū quecunq nō ex aialibus fiūt sed ex corrupta materia. hoc generāt qdem alterꝝ autē genus ⁊ quod factū est neq femella neq masculus. ⁊ vi^o. historiaꝝ. Sunt āt ⁊ alia genera murium multa circa quos etiā non parum hesitatur.

Adhuc queciiq; nō hñt eundez actū; nō videnť eiusdez speciei. sed genita ex coitu ⁊ ea que casu ⁊ putrefactōe eodez nō pticipāt actu. cuz illa possint naturalissime generare sibi simile in specie ex putrefactōe autez genita nō. Unñ 2° de aia. q̄cunq; pfecta ⁊ nō orbata neq; spontaneā neq; casualē generatōz facere quid valent tale alterz quale ipsa. vt aial si quidē anial ⁊ planta plantaz. ⁊. viij°. metaphice. alteri⁹ matie alter est actus. Et Cōmentator. viij°. phicoz quādo mā fuerit diuersa diuersificabiť ⁊ forma. ⁊. viij°. metaphice. idē in entib⁹ mālib⁹ quelibz forma hz māz ppriaz. sed diuersa est materia menstrualis ex qua aial generať ⁊ materia putrefacta ergo ꝛc.

Amplius nulla talia generari pñt ex putrefactōe. ergo qō nulla. ɔña patz ⁊ añs probatur. qz si hoc fieri possz oporterz aliquod calidū cōnaturale determināns similr ⁊ virtus aliqua actiua quoz neutrum videť hic adesse cū calor ille sit celestis cōis ⁊ putredinalis. neq; apparet aliquod agens pticulare forme impressiuū. quare ꝛc.

Adhuc diuersitas mutatōis in specie arguit diuersitatem terminoz in specie. sed in generatis ex semine ⁊ nō ex semine mutatōnes sunt diuerse in specie vt constat ergo ꝛc.

Cōfirmať qz nihil agit vltra suaz speciē celuz autē est incorruptibile ⁊ agēs cōmune ergo nō videtur posse se solo generare ⁊ illi appropriari.

In oppositū videť sentētia phi textu cōmenti. xxij. dicētis. quedaz enī ⁊ illic eadez ⁊ ex spermate fiūt ⁊ sine spermate.

Amplius ratōe si illa que magis videnť distare sūt eiusdē speciei ⁊ etiaz ea que sunt min⁹ distantia. sed celi videnť inter se magis distātes q̄ generata ex coitu ⁊ putrefactione quod ostēdit diuersitas orbis ⁊ stelle ac qualitatū efficacia cū alietate centroruz. celi autē omnes sunt eiusdez speciei. vt commētator primo celi ⁊ mūdi.

Adhuc facta ab arte ⁊ natura sūt ei⁹dez speciei ergo etiā ex coitu talia ⁊ casu sine putrefactiōe. añs pbať qz salus fit a natura ⁊ ab arte 2° phisicorum que sunt eiusdem spēi vt ad⁹ denotant inde euenientes.

Propter primum

q̄dē h⁹ sciēd q̄ genita coitu ɔbinatiōe vel semine dicūtur ea q̄ pter naturā dterminataz ⁊ agens vle vt celuz agēs ēt expetūt pticulare eiusdez spēi cū generato. vt in his que generanť p emissionē semis ⁊ in hoie. Ho enī ⁊ sol generat 2° phicoz. homo āt pter cetera aialia pfectiora poniť entiū vniuersalissimo indigere aiaz infundēdo cū solus intellectus veniat de foris 2° de generatōe aialiū. Genita vero casu sponte p se vane aut sine semie sunt illa que absq; agente pticulari precipue eiusdez spēi cū generato pducūtur. Quid āt sit spēs ⁊ qualiter quedaz subalterna que ⁊ genus est. alia vero spēalissima attoma dicta qz indiuisibilis p essentiales differentias in dyalecticis elementis supponať esse notum in presenti.

Nosce tamē eẽ q̄ hoz aialiū que sponte fiūt generatio licet in ordine ad agens pticulare qui est calor faciēs putrefactionē sit casu talis. vt. s. Tho. in hec. vij°. cuz talis calor qui putrefactionē causat nō intēdat nāli appetitu generatiōez hui⁹ vel illius aialis q̄ ex putrefactōe sequiť. sicut virtus que est in semine pductōez intēdit talis spēi. Tamē si referať ad virtutez celestez que est vlis regitiua virtus generationū ⁊ corruptionuz in istis inferioribus nō est casualis seu p accñs quymo p se intēta. qz de eius intentiōe est vt ad actū deducanť oēs forme que sunt in potētia in mā. ⁊ sic recte assilauit Aristo. hic ea que fiūt ab arte his que fiūt a natura. ⁊ q̄quā virtus celestis nō ideo intēdat generationez istoz aialiuz qz intentōez hēat cū ipsa careat cognitōe intēdit tamē generatōem hoz quaten⁹ nāli appetitu tendit ad generatōez pdictoz aialium qui appetit⁹ sequiť intentōem vel intellectū pducentis ⁊ gubernātis celuz. que autē sit talis virtus celestis lucidius tercio dicendoz apparebit.

Propter secunduz quidez hui⁹ iciendu3 Auicénaz voluisse generata coytu ⁊ putrefactiōe esse eiusdez spe ciei. ⁊ vnūquodq3 viuēs vtroq3 modo coitu videl3 ⁊ putrefactiōe seu vniuoce ⁊ equiuoce posse generari. posuit nāq3 in suis tractati bus ꝺe diluuijs qd sit reparās terrā ⁊ aīalia postq̄ fuerūt ꝑ diluuiū ignis ⁊ aque vel etiā ꝑ pestez aeris aut etiā ꝑ voluntatez ꝓpriaz sicut dicit̄ in q̇nto ꝺe aīalibus mortificata ⁊ extincta. voluit eni꞉ q̄ stelle cōmixte viribus elemētoꝝ oīa formarēt ⁊ pficerēt vigore in telligentie agentis. ⁊ ꝑ ꝯñs q̄ possit species eadez ex elemētis ꝓcreari ⁊ nō egeri femel la nisi ꝓpter locū. ⁊ ꝯñr matricē non requiri in generatōe nisi ꝓpter melius fieri ⁊ embrionez foueri pfectius. Et q꞉ raro inuenit̄ pfectus generatōis locus in elemētis ꝓpter repentinas ipsoꝝ mutatōes ꝓuisu3 quidez fuit ꝺe loco ꝺeterminato puta matrice. Contingit tamē sepe locū generatōis cuiuscunq3 aīalis aliqñ esse cōtempatū in elemētis ⁊ tunc stellas afferit ꝓducere illius aīalis speciem cui⁹ semen in elemētis est cōtempatu3. cuius plurima inducit signa. q꞉ videm⁹ ex putrefactōe mures alicubi generari ⁊ ꝺemū ꝑ coytū multiplicari ⁊ simil̄r pisces ⁊ huiusmodi etiā serpētes in monumētis plus ex capillis mulieꝝ maxie ob eoꝝ longitudinē cū humiditate viscosa generari ⁊ ꝺenuo coitu multiplicari mare ac femella cōstitutis. Uñ. xv⁹ aīaliu3 inquit princeps. Et ia3 habui amicū qui fecit scorpiones qui postea alios genuerūt scorpiōes ⁊ nō ꝺebet hoc esse aliquo mō q̄ res generata ꝑ v̄tutē generatiuā qn etia3 possit alio mō generari cum generatio sit ad cōseruādaz speciē. sed femella est circa indiuiduū quod post incipit gñare. ⁊ sicut hoīes possunt se rescindere a generatōe aut ex voluntate aut peste aeris ⁊ mori oēs. ⁊ tūc si fieret homo ille etiā generaret ⁊ reuerteretur species ⁊ tūc factio ⁊ gñatō erūt iuuātes ad inuicez in saluando speciē. Et ia3 inuenimus in vno riuo qui dicit̄ iacea3 castoreū idest binaru3 ⁊ scitu3 est q̄ ille riuus est pauci tēporis ⁊ credim⁹ q̄ illud aīal fecit se ibi. qm̄ nō possum⁹ dicere q̄ illud aīal venit a mari ꝓpter nimiā distantiaz. ⁊ multotiēs cōcauāt terraz ⁊ ascendit aqua. ⁊ ꝺecurrit illa aqua ad aliquā fossaz in qua nō fuit piscis ⁊ post generant̄ in eis pisces hec Auicēna.

Amplius visu3 est caput vni⁹ aīalis vel alia ps ymo etia3 ipsu3 totū aīal in matrice alteri⁹ generari etiā distantia ad inuicē mole ac tempe gestatōis vt homis ⁊ pecudis. Unde Albertus. viij⁹ phicoꝝ. ex stellis pōt p̄parari materia ad figurā homis sic patet in scrophis parietibus porcellos interdū in figura capitis humani. stelle enim ⁊ ꝓprie q̄ arietis hñt mōstruosa generare similiq3 pisciū sic opposite opposita. visu3 eni꞉ est alicubi lapides suscipe formas ptiu3 humanaꝝ sicut ad similitudinē mēbri virilis ⁊ femelle. quaꝛ Albert⁹ 2⁹ mineraliū dico q̄ me existēte venetijs cū essez iuuenis incindebant̄ marmora ꝑ serras ad pietes templi ornādos. cōtingit autē in vno marmore iam inciso tabulis incisis sibi applicatis apparere caput ꝺepictu3 pulcherrimū regis cum corona ⁊ longa barba. neq3 in aliquo peccare videbatur pictura nisi in hoc solo q̄ frontez videbat̄ habere in medio nimis altera ascendente vius verticez capitis. sciuim⁹ autē omnes q adeꝛam⁹ hoc a natura fuisse pictū in lapide. Et cōsimilis figura heremite barbati extat i eodez templo ad parietes sicut ego vidi.

Q꞉ āt stellaꝝ virtute hec generari possint extat auctoritas Alberti 3⁹ metheoroꝝ cu3 inquit. corpa aīaliu3 pfectoꝝ raro formātur in nube licet hoc semel dicat Auicēna contigisse q̄ corpus vituli cecidit. ⁊ hoc ipse maxime attribuit virtuti stellaru3 in tempe illo formā vituli imprimētiu3.

Cōmētator vero. viij⁹. phisicoꝝ cōmento xlvi⁹. cōtra opiniōez hanc pluribus inuehit modis ponēs nihil idez in specie casu ⁊ coitu posse generari. primo quidē ad humanaz speciē magis se trāsferens infert q̄ ex opinione Auic. sequeret̄ q̄ homo gñaretur ex non

semine hominis et ita talis essz hō equiuoce cū eo qui gñatur ex semine. qm̄ qn̄ ma' fuerit diuersa diuersificatur et forma.

Ampli⁹ si mē et forme nō essent' a ꝓpria te tūc qōlibet gñaretur ex quolibz et in quodlibz. et tūc vniūsalr mē essēt ociole et supflue.

Adhuc' si essz possibile vt hō gñaretur ex terra vt vermis. aut g⁹ id semp foret et necessarium aut in maiori pte aut in minori. si pⁱmū sequit ꝙ hō nō generat' ab hoie oio. si in maiori pte tūc homo' generaret' ab hoie raro et a casu. si tertium tūc eadem spēs ꝓducceretur a natura et a casu cū tn̄ sint opposita

Amplius hoc dato tollerēt' ꝯpatio et respectus cause ad effectum et sic aufferreret' natura necessitatis.

Adhuc nulla essz ratio geñatiōis vniuoce cū eni equiuoca gñatio añ' vniuocā essz et causa eius ₰z hoc vniuocū reduceret' ad equocuz qō est rōi ꝯtrariuz qz nullo mō pōt ēe equocū nisi pⁱus fuerit vniuocū ad qō reducuntur talia quare subdit Cōmētator qō declaratum est illud qō fit casu fit a cāis inuētis pp aliquā cām nālem et in maiori pte qn̄ impediūtur ab inueniēdo catuz ab eis qō ñ est innatum fieri ab eis. Et cū ita sit necesse ē si hō generaret' cāu vt generaret' a cāis q̄ fuerūt pp aliquā spēz et impediebātur a generatōe illi⁹ spēi et iō cāe ei⁹ qō est a casu ñ sunt ꝑminate. et cū ita sit essz possibile vt hō generāet' ex semie asini aut semie equi et vniuersalr' ex infinitis materijs et ita nulla species inuenitur casu. Sz illa q̄ inueniunt' casu sunt mōstruosa nō nālia et totū hoc est manifestum p se. Sz diximus ista cōtra negantes hoc esse manifestū p se. sicut Auicen. qui dicit possibile esse hoiez generari a terra sz ꝯuenientius in matrice. et iste ꝸmo ab hoie q dat se sciētie est valde fatu⁹. hec Cōmētatō.

Sed fortassis Auicen. respondebit aliter ꝯtingere cū nihil essz spēi huāne aut alterius tūc eni ipsaz ꝓducere conaret' ois nā. nec ratōes ei⁹ ꝯuicunt vt tertio apparebit dicēdoꝝ. Quia tn̄ hec opinio sicut et ꝓcedēt ꝯiter non tenet' iō Albert⁹ Auer. viij⁹. phicoꝝ rephēdēs inquit. Hāc rephensiōem nō iudico conueniētez gñaliter qz efficiēs nō ē aliqd semis sz ab ipo in semie sint virtutes formatiue ad spēm et formā eius qō gñat efficiēter deducēdo semē a seipo. et iō si dispositiōes et tēperatiōes seminis possent sufficiēter hēri p' stellas tūc' possz fieri hō de eo semie qō nō est' abscisuz ab hoie vl' capra et essz eiusdez spēi cum alijs qz virtutes celestes q̄ inducūt seminis cās specificas opārētur ad eandē spēz ad q̄ dispositum est semen. hec Albertus.

Adhuc ꝯtra Auer. instatur p Augu. ꝫtio de trini. ca⁹. viij⁹. oppositū h⁹ asserētez cui⁹ rō extat ibidē' qz gñatuz p putrefactiōez propagat alia itex ꝓpagātia et tunc sunt vniuoca gñans ▪ a se gñatum. g⁹ ꝓpagata et ▪ putrefactōem' genita sunt eiusdē spei. añs autez huius rēis apparet in apib⁹ murib⁹ et hui⁹ mōi et euidētius hoc de plantis. qz plante equoce gñate. i. nō de semie postea ꝓducūt semvniuoce ex q̄ gñant' plante alie eiusdē spēi.

Amplius ad hominē magis accedētes q dā dn̄t Auer. sibi alibi et hic ꝯtradicere. fo eni de celo et mūdo cōmēto xi⁹. vt dn̄t concedit ꝙ in accidentib⁹ non est semp gñatio ab vniuoco et ponit exemplū de calore nam calor gñatur equiuoce ex motu et cōcursu radiorum. gñatur etiā vniuoce a calore in sbñs et tn̄ eiusdez sunt spēi cū easdez hn̄t opationes et circa eadez obiēa ab eisdez quoqꝫ ꝯseruēt' et ab eisdez corrūpant' eosdez q̄ mot⁹ habeant siue q̄tuz ad deorsuz siue q̄tuz ad sursuz siue q̄tuz ad motū ꝓgressiuū eadez etiā hn̄t organa mot⁹ ꝓgressiui. ex vnitate aūt mot⁹ ꝯcludit phs p₂io celi vnitatē natur' vn̄ Auēroys ibidē cōmēto quāto īngt ꝙ mot⁹ vn⁹ nō ꝓuenit nisi ex vnitate nature.

Cōfirmat' idem qz p₂io de aīa mēbra leonis nō differūt a mēbris cerui nisi qz aīa differt ab aīa. Sz aliqua ex semie generata cū hijs q̄ p putrefactionem sunt genita hn̄t mēbra eiusdem spēi vt patet de muribus et apibus et huiusmōi. ergo animā eiusdē spēi et cōseqnter eādem naturam. vn̄ quecūqꝫ ex operationibus ꝯcludere possunt vnitatem speci

ficam ad ppositum sunt adaptanda ad ↄclu dédaȝ vnitaté specificā generatoꝝ ex semie ⁊ ex putrefactione.

Amplius ↄtra euȝ videt̄ sentētia Aristo. in hoc vij°. vbi vult ꝙ sicut aliqua fiāt ab ar te ⁊ a casu qñ.s.pncipiuȝ est in mā sine arte ꝙ estȝ pncipiū motus factiōis si idē fieret ab arte. ita vult ꝙ q̄dam nālia fiāt a nā ⁊ a ca su ⁊ q̄dam nō. vñ cōmētatoꝛ ibidē vult ꝙ il la possunt gñari sin̄ semie ⁊ p ↄñs ƀm ipȝ eq uoce in q̄ꝝ mā pōt induci v̓tute celesti aliq̄ v̓tus similis v̓tuti in propagatis. Nec ratio Auerro. cogit cū inq̄t vni⁹ nature nō pōt ēe nisi vn⁹ mod⁹ cōmunicādi ⁊ ad ei⁹ pbatio neȝ ĩtio apparebit dicēdoꝝ qd sit rñdēduȝ.

Propter tercium qdem hui⁹ vt aīaliȝ varietas denotet̄. pri mit⁹ sciēdū ꝙ aīalia q̄dā sunt quoꝝ gñatio ē pfecta sicut ea in q̄ꝝ gñatiōe aduēit agēs p ticulare pcipue eiusdeȝ rōis cū genito vt hō ⁊ equus. aliqua v̓o ipfecta nō aliter ꝙ̄ ex pu trefactione pducta neq̄ vnq̄ gñantia vt an guille vt colligit̄ a pho in libris hystoriaꝛuȝ aīaliuȝ. lumbrici terrestres ⁊ huiusmōi. q̄dā v̓o media ⁊ hoꝝ aīalium nulla immediate a casu extāt eiusdē spēi cū hijs q̄ coytu pducū tur vt mures ⁊ serpētes. q̄dam v̓o nūq̄ effici unt̄ eadē spē cū pducētibus sicut lēdines a pediculis pducte. q̄daȝ vero sunt media ve re in spēm pducētis p transmutationē rede untia sicut rane pducūt eni oua ex q̄bus pri mo fiūt ranūculi oblongi cū capite grandio ri ad modū marsonū pisciculoꝝ ⁊ cauda sb tili. vt Albert⁹ pꝛio de aīalib⁹ qȝ ⁊ vermes ostēdunt syrici lanifici nūcupati vl̄ bōbices erucē gñationem hñtes. vñ Aristo. v°. de hy stoꝛijs aīaliū. fiūt qdem vocate psiche. i. pa piliones ex cāpis. i. rugis in rafano ⁊ caule stātibus q̄ pmit⁹ sunt miores milio. deincepsᷓ pri fiūt vermes crescētes. deide in trib⁹ die bus parue campe deinde augmentate lati tāt ⁊ permutant formam ⁊ vocātur kirisali des q̄ durum hñtes tunicam. fiūt aūt vt ar raneales ⁊ figura foliculi. tempoꝛe vero mul to interueniente circūducit̄ tunica ⁊ euolāt aīalia psiche dicta seu papiliōes. ex quo ap paret q̄mō p mlta media paulatiȝ ex his q̄ minores milio rugalib⁹ fiūt papiliones tan dem seu psiche.

Sciēduȝ scđo vt genitoꝝ putrefactione modus ⁊ cāe innotescat ꝙ hoꝝ aīaliuȝ ⁊ ■ rum gñationis cāe quatuoꝛ extāt sicut ⁊ ali oꝛum nālium effectuū. pꝛia efficiens nedum vniuersale ƀ ēt pticulare qcqd aliq̄ senserit nō rēe. vl̄sale aūt agēs nō ē intelligētia vt pla cuit platōi in thimeo vt videbit qōe vi^a. nec itelligentia agēs gubēnās hec inferioꝛa sim plicia ⁊ cōposita q̄ sūt i spera actiuoꝝ ⁊ pas siuoꝝ pducta ab intelligētia lune se ipaȝ in telligente vt sensit ⁊ docuit Auicen. in nono. sue metha^ce cū algazele nec p creatiōeȝ pdu cunt̄ vt theologi voluerūt q̄plures ⁊ int ce teros huic sententie videt̄ adherere Sco. scđo sententiaꝝ. Nec hoꝝ aīaliuȝ forme latita bāt in mā ƀm esse simplr pfectum vt voluit Anaxago. ƀ pducūtur vt vlt Aristo. ⁊ Auē roys. ⁊ Cōcilia. calido elemtari mām dispo nēte q̄ putrescit ⁊ v̓tute solis ⁊ aliaꝝ stellaꝝ calido coopante celesti vt Cōmēta. xij°. me thaphisice comēto xviij°. quare cōciliatoꝛ dif ferētia. C. pꝛia. efficiēs pticulare hoꝝ aīaliū est caliditas spūalis ex putredine ↄsurgens aliqua vñ 3ª affoꝛismoꝝ Galienus putredo sola nō est sufficiēs gñare aīal. ƀ caloꝛe sufīi ciēti indiget. pp qđ recte dixit Serapio ca°. de vermib⁹ ⁊ causa pꝛia est putredo ⁊ sanīō hoc ƀmone est caliditas ex putredine. Ex q̄ apparet caloꝛē nāleȝ ⁊ putredinalem simul co currere ad hoꝝ aīaliuȝ gñatiōeȝ. Utruȝ aūt hij caloꝛes idē sint vl̄ duo distīcti sb indeter miatione ad p̄ns dereliquatur. nam caloꝛ il le nō est simpliciter naturalis ƀ associat̄ ca loꝛi putredinali vel ē ipe caloꝛ putredinalis nō pfecte iō potest appellari caloꝛ innaturalis respectu caloꝛis pfecte naturalis vel respectu caloꝛis seminalis. Ex quo apparet qualiter saluari pōt vtraq̄ littera Auicē. tertie tertij canonis capitulo de pidiculis palpebraꝝ cū inquit virtus preparatiua generationis coꝝ

est caliditas innālis alia littera dicit est caliditas nālis. Utrū aūt caliditas elemētaris et celestis eadē sint visum fuit v°.b° qōe x^a.

Dubitat tñ vtrū gñationi hoꝝ aialium correspōdeat agens pticulare non solū preparās et disponēs qualis est calor elemētaris vt determinatū est. ymo ēt dans formā ꝓpriā et spēm. et quale sit illud.

Dicēdū ꝙ necessario ponitur dādum ēe agens tale pticulare. nā cū mā istoꝝ inferiorum sit fere vna cōis si agens esset solū cōe vt calor solis et stellaꝝ nō essē rō quare magis determinaret ad hoc aial ꝙ̄ ad illō. Pro cui' intellectu pmittit pūo ex doctrina Conciliatoris pria ptīcla ꝓbleumatū cōmēto ꝓblematis. xxij°. ꝙ in mā est dispositio et inclinatio grādis ad recipiēdam formā aialis talis aut talis nō enim est ꝙ ex quacūqꝫ mā fiat qōcūqꝫ mātum pūo pbicoꝝ et pūo de pātibus aialiū et hoc est ꝙ videm' scorpiones ex herba basilicon generari et bufones ex saliua et vespe ex corporibus equorum et apes ex corporibus vaccaꝝ mortuaꝝ et ranal ex corruptiōe aque et muscilliōes ex vino cōrupto vt colligit ex Auerroys xij°. metha^ce allegato cōmēto. Presupponit scōo ex Cōciliatōe diffīa. xvi^a. et C. i. et in ꝓbleumatib' vbi sup̄ ꝙ pter virtutē celestē cōeꝫ q̄ ē orbis et stellaꝝ est alia ptracta vtus magis cuius opatio nobis fere est īcepta extra quatuor q̄litates exīns que qde. virtus intēdit salutē determinare spēi sibi ꝓportionabilis est enim celestis scorpio q interis dominat scorpionibus et serpēs serpētib'. vñ ex serpētis forma et scorpionis vel cancri seu aliqua tali nobis fortassis determinate ignota lūbrici gñant in corporib' ēt hominū tales. naꝫ fm̄ Dermetem enoch seu mercuriū q̄libꝫ harenaꝝ maris suū obtinet sidus incitans ad incremētū eiudēꝫ mlto ampli' imꝑfectioribus erit tale qd dare. nam ex virtutib' supeꝝ oia hec q buſdam munerib' tam modicis et virtutib' sunt plena. Ideo Aristo. ōmūdo ait quosdaꝫ antiq̄ꝝ sensisse oia hec plena dījs fore.

Istis aūt virtutibus a celo manantib' a xxxviij°. ymaginibus maxime quas in celo stellato sine gestaminibus ponūt Astronomi totus hic mundus inferior est plenus.

Dicēdū g° ꝙ huiusmōi virtus velut pncipalis pticulariter vtit ipo agēte vniūsali. s. ipo calore celesti tamq̄ instrumēto disponēdo mām prius alterando decoq̄ndo et transmutādo q̄usqꝫ vt' pdicta fōmā pncipalr īducat.

Aliter tñ solui posset si corporib' celestib' tanta nō volum' attribuere dōo ꝙ agens ▮ticulare et pncipale in gñatōe hoꝝ aialiū ē ps q̄dam humidi materie putride actiuior semini maris ꝓportionata. illa etenim hēt rōeꝫ actiui ꝓpij in qua residet virtus actiua. vñ s. Tho. in hoc vij°. in hijs q̄ generant ex putrefactione inest in mātia aliud pncipium simile vtuti actiue q̄ est in spermate ex q̄ causat aia in talibus aialib' et sicut virt' que ē in spmate nō est aia ꝯpleta. s; a vtute celestis corporis. ita virtus q̄ est in mā putrefacta generatiua aialis est a solo corpore celesti in q̄ sunt virtutes ois fōme generāde sicut in pncipio actiuo hec. s. Tho. Quare Albert' in hoc vij°. in idem coincidēs inqt humido viscoso educto et expirante necesse est ad frigus ꝯtinētis aeris pellem circa ꝯstare qua circūstante necesse est int ipam et humido ꝯuolui expirantem spūꝫ et cuꝫ ꝯuoluit pullare incipit. virtus aūt irradiatiōis stellaꝝ in talibus inducit humido putrefacto virtutē formatiuam et cū sit in molli pulsante mā necesse est aial fieri ad spēm virtutis formātis ꝛc. pās vero alia q̄ minoris extat actiuitatis ꝓportionatur semini femelle. ▪ se hēt p moduꝫ passiui. virtus aūt illa actiua ptim est a corpore putrefacto et ptim a celo. forme enim oēs sūt in tminis scōo de generatione et est solutio liberior. licet. s. Tho. breui smone se expediēs in pria parte qōe. xxxxv^a. et alibi pluries dicat ꝙ virtus celi loco spmatis cū elemētis sufficit ad gñatōeꝫ aialiū ipſcōrū ñ aūt pſcoꝝ. Causa autem finalis vniuersalis horuꝫ animalium est complementum et ordo vniuersi mundus enim vt sit pfectus et ordinat' omnem speciem requirit alioquin foret diminu

rus vilissima etiaz specie deficiete. pticularis auté finis forte est műdificare putrefactőnes műdi. Causa vero mălis est mă humida mi noris activitatis que alia ppria ꝛ alia ē fm spēz in aialibus diuersis. formal' vero ipsoruz causa est aia sic̄ ꝛ alioꝝ viuētiuz corruptibilium.

Dicēduz itaqꝫ primo ꝙ aialia quoꝝ generatio possibilis est ꝑpagatōe ꝛ putrefacti one siue immediate siue ꝑ intermedia sūt eedez spēi etiā spēalissime. qd̄ auctoritatib⁹ ꝛ rōibus fulcit̄. In hoc eni. vij. inqt phus in forma qdez a natura quedā nāqꝫ ꝛ illic eadem ꝛ ex spermate fiūt ꝛ sine spermate. hec autē ydemptitas non erit numeralis. qꝛ illa nūero sunt eadez quoꝝ materia siue totius fm Scotū que est ꝓprietas indiuidualis siue q̄ntitate determiata fm p̄dicatores eadez fuerit. nec generalis soluz. qꝛ sermo Aristo. esset inartificialis oino. cū oē pticipās sensu sit aial. erit ergo ydēptitas spēalis. ꝛ iō hac sentētia videt̄ Aristo. euellere vtrozūqꝫ opinionē Auicēne in primis cuz dixit quedam nō oia que coitu putrefactiōe posse ꝑduci. Auerroys v̄o cū subiunxit eadez volētis nō latens sic ostensuz est putrefactōe genita ꝛ ꝑpagatōe spē vnitari.

Amplius pticula ꝓbleumatū tercia querit Aristo. ꝓpter quid quedaz aialia fiūt ex se inuicez soluz vt homo ꝛ equ⁹. quedā vero ex se inuicē ꝛ a casu. Sic itaqꝫ sentit quedaz fieri a casu soluz. alia vero soluz copula seminali. q̄daz v̄o vtroqꝫ modo.

Adhuc qñcunqꝫ hoꝝ aialiuz adsunt cause sufficiētis ydemptitatis specifice illa sunt specie eadē. sed tales repiūtur in aialib⁹ putrefactione genitis cū his que coytu sunt genita cū in illis sit calidū elemētare p̄parans materiā. nō enim putredo sola sufficiens est generare vt determinatū est. Silr̄ ad eoruz gñatōez ꝯcurrit calidū celeste illuminatiuū viuificū aiatiuuz in esse cōtentiuū ꝛ vehemēs vis forme determinate in ꝑducēdo. ad qd̄ non paꝝ opat̄ loc⁹ cū natura ita opetur sicut est locus. vt. x. pticula ꝓbleumatū. locus eni sui angustia causat prauitatē. vt pz de matrice ꝛ de locis lapidosis inter mōtes inclusis priuatis beneficio planetaꝝ in qb⁹ sunt aque frigidissime ꝛ nutrimēta siccissiā. sicut in qbusdā locis alpiū ligurie repit̄. reddit̄. n. mirabilis natura loci intātuz ꝙ Auēroys q̄rto metheoroꝝ dicit nō est longe qn sit virtus mineralis vertens aquas in lapides de quo dicetur inferius questione. xix. ꝛ ideo in multis lapidib⁹ inueniūt̄ quedam ptes aialiuz. ꝛ hoc ēt cōtingere pōt ꝓpē virtutē alicui⁹ cōstellatiōis occulte imprimētis in illuz aerez. nō ergo est mirū si in locis calidis tempate genita putrefactiōe nōnūquam p̄ciosiora sunt cōbinatōe genitis in locis hijs oppositis vt ostēdit multitudo eozūdez. propter quod etiā quidaz hominū in aliquibus locis generātur ꝑ se potētes intelligētie agenti cōiungi ꝛ terminos medij demōstratiui ꝑ se inuētui ꝛ quesita omnia sui ingenij subtilitate. vt d̄ Hypocrate ꝑfert̄ Daiy. quāuis alij hominū cū toto doctore quē habet struēdo ꝛ dearticulado nūqꝫ aut vix valeat suscipere. vt Auic. quto de aia. potētie nāqꝫ conditionate circūstantijs diuersificant̄ nō parum nūc ꝛ prius.

Amplius illa sunt eiusdez spēi quoꝝ cōpositio figura ꝛ ꝑtractō sunt eiusdez speciei cōpositio eniz que est vna naturaꝝ de quibus medicus cōsiderat sequit̄ complexioēz ꝛ rem diuinā Gal. ꝑ. cōplexionū. Est eni cōpositio dispositio quedā siue ordinatio mēbris officialib⁹ attributa cōplexionē aut rē diuinā cōsequēs. arguit ergo cōpositio complexionē. cōplexio vero eadez formā eandē cū sit ꝓpriuz forme instrumētuz in eodē instanti inducta in materia in quo ꝛ forma sb̄stātialis. q̄cunqꝫ etiā sunt eiusdez figure sunt eiusdez speciei. propter quod recte cōcludit Auer. 2° d̄ celo ꝙ si vna stella est rotūda ita ꝛ alia. Declaratū est eniz ꝙ figura est ex rebus essentialibus in corpib⁹ celestibus quia sunt aiata. sicut eni vna stella est rotūda ita ꝛ alia. qꝛ sunt eedez spēi. erit g° silr̄ dicēduz in aialibus putrefactōe ꝛ coytu genitis eo-

dē modo figuratis. Cōfirmatur figure sūnt ex qualitatibꝰ associatis formis substātialibus perfectis ergo arguūt eas.

Adhuc illa quoꝝ finis ▪ actus sunt idez sunt eiusdez rōis cū omnia ordinētur in fiēz actio quoqꝫ ducit nos in cognitōez forme sicut trāsmutatio in noticiā marie. hec autem omnia eadez apparēt in vtrisqꝫ eadez gº ꝛc.

Dubitatꝰ tamē qꝛ hec ꝛ illa aialia specie videntꝰ differre vt est sententia. s. Thome ꝑ. sniaꝝ dis. xª. qōne vltia articulo vltimo ad ꝓbandum ꝙ ꝑsona filij in diuinis sit alia a ꝑsona spūs sancti sic dicētis. esse ab alio per generationē ꝛ ꝑ spirationē nō pōt vni cōuenire. qꝛ vna res habet vnū moduz quo oritꝰ ex alio. nō enim est idez in specie a natura ꝛ ab arte. nec etiā ꝑ putrefactōez ꝛ ꝑ seminatōez. ꝛ ideo erit vna ꝑsona que est ꝑ generatōez ꝛ alia que est ꝑ spiratōz hoc idez sentit in qōibus de potētia qōe. xª. articulo 2º. Dicendū ꝙ in his locis. s. Tho. sensit ꝙ aialia genita ꝑ putrefactōez ꝛ ꝑ seminatōez nō sunt eiusdē spēi spēalissime sunt tamē eiusdē gñis sbalterni ꝓximi qꝛ cōueniūt in eadē forma specifica ꝛ differūt ꝓm diuersos gradus illius forme sicut oēs angeli cōueniūt in natura intellectuali differūt tñ ꝓm diuersos gradus illius nature intellectualis ꝛ silr anialia irratōnalia differūt specie ꝓm diuersos gradꝰ determinatos nature sensitiue. vt aperte inquit. s. Tho. in prima pte qōe. lª.

Nosce tñ oꝫ diligēter ꝙ difficile esset dēmōstrare aut rōe necessaria cōcludere hec animalia solum specie specialissima sicut esset difficile monstrare solo genere proximo illa differre.

Dicēduz secundo ꝙ licꝫ aliqua viuentia multuz tamē imperfecta sicut vegetabilium plura ꝛ aialiuz putrefactōe ꝛ coitu indifferēter possint generari ꝯtra Auerroym. Anialia ▪ perfecta sicuti homo ꝛ leo nequaquaz vtroqꝫ illoꝝ modoꝝ pōt gñari cōtra Auic. prima ps est satis euidens. qm absqꝫ dubio in vegetabiliū ꝓductōe ꝛ aialiuz multū imperfectoꝝ sufficiūt stelle mouētes cōmixtiōz el emētoꝝ ꝛ sunt informātes mixtū ad spēm hāc vel illaz. quod etiā cōtingit in generatōe aialiuz cōsimiliū nō diuersarum partiuz vt sunt serpētes vermes ꝛ pisces ꝛc. cum videamus loca in qbꝰ generātur pisces ꝛ multa genera aialiuz in qbꝰ oīo non erāt prius. Silr cōsentienduz videtꝰ stellas posse ad ꝓductōez aialium nō multū dissimiliū sic sunt mures vespertiliones talpe ꝛc. cuiꝰ oppositum euenit in aialibꝰ ꝑfectis vt homine leone ꝛc. virtus eniz stellaꝝ nulla videtꝰ sufficere. Et ꝙ in hoīe specialius loquendo non sufficiat apparet qm eius anima nō educitꝰ de potenª materie ꝯ datꝰ a datore ꝑ ꝯm phos. vt. xijº hꝰ qōne 2ª notū fiet ꝓpter quod oꝫ ꝑexistere hominē ad gñatōez eius. silr nec in alijs ꝑfectis aialibus sufficit stellaruz virtus cum illoꝝ generatio ꝓm phm. xª. ꝑticula ꝓblematum sit opus maximū in qua nō sufficit agēs vniuersale sed ꝛ ꝑticulare cuz eo requiritur quod materiā imediatius disponēdo attingat ꝛ tandez formaz in materiā dispositam inpingat. hoc enī quod fit est maximū maximis ꝛ pluribus indigens principijs ad eius productionez.

Ex quibus patet ꝙ vterqꝫ illoꝝ Auic. ꝛ Auerroys verum ꝑ parte dicūt. nō eniz oia possunt fieri casu sicut aialiuz ꝑfectiora cuz plura expetant in sui ꝓductione ꝛ esse. silr etiaz quedā semidiminuta ꝛ imꝑfecta similiuz partiuz vt pisces mures ꝛ talia possunt vigore stellaꝝ ex materia putrefactibili produci. Recte ergo determināt dicentes ꝙ nihil vniuoce generabile est equiuoce generabile nisi sit ita imperfectuz ꝙ tam causa vniuoca ꝙ̄ equiuoca sufficiāt ad eiꝰ generatōz

Nec figmenta Auicēne veritatez ꝯtinent vel eniz negaretur vniuersale diluuiuz sicut Auerroys dicens quod diluuium nunquā ita fuit quin fuerit euasio aliqua aut refugium. quia cum virtus stellarum sit diuersa si in vno locoꝝ causat diluuiuz alie stellaruz virtutes his opposite causabunt aliud. Uel concesso vniuersali diluuio sicut fide credimus qualiter cuz archa Noe sit euadenduz

hominē nō generari ex terra est satis mani
festū. nec signa cōuincūt Auicēne cū illa vel
oīo nō sint vera vel in ea pte qua vero con
sonāt solū cōcludūt de aialib⁹ impfectis.

Inducta quoq p Auerroym cōtra Aui
cēnā vtcunq nō sunt vera. Ad pmū quod
huic innitebat fūdamēto ꝙ alteri⁹ materie
altera est forma. Dicēdum ꝙ lз genitorꝝ pu
trefactiōe ꝛ semine materia videat altera ꝛ
altera sit tamē eadē virtute celesti illam di
sponēte. nō eni semen videt de rōe genera
tōis hoꝝ aialiū que est pflata calido cele
sti. sed magis materia putrefacta sicca. neces
sitas eni forme nō sumēda est a materia oīo
verū magis a fine qui reliqs causaꝝ necessi
tatē imponit cū sit causa causaꝝ 2° phisi
corū ꝛ qnto metaphice. Aliter dici pōt
ꝙ id verū est in generatōe aialiū pfectoꝝ
in quib⁹ agens oīo requirit pticulare ēt eius
dē rōnis qꝫ coiter glosēt illa auctoritas de
materia alteratōis vel cōpositōis pꝛinqua.

Ad secūdū pꝫ idē. sunt enim materie
vtrorūq aialiū appropriate sicuti ꝛ forme
p virtutē celestē vt innotuit.

Ad tercium diceret cōsequēter rñdendo
Auic. ꝙ generatio hoīs p putrefactōē con
tingit raro ꝛ in minori parte. ex hoc tñ non
sequit ꝙ a casu hoc fuerit nisi velim⁹ ꝙ ra
ro euenire idē sit ꝙ nō puenire a causa det
minata. vt in sexto hui⁹ ex doctrina Scoti
adductū fuit. cōmunit tñ audiēdo tminos nō
valet cōña hoc fit in paucioribꝰ ergo fit ca
su. vbi eni pauciores essent homies nigri qꝫ
albi nō tñ essent nigri a casu lз ecōuerso seqt

Fundamētū autē Auerroys principale
in toto hoc pcessu est. qꝛ impossibile est ean
dē naturā plurib⁹ modis cōicari. ergo spe
cies aialiū que semine generant putrefacti
one nō poterūt pduci. Quod qꝛ catholice
veritati acerrime repugnat conātur quidā
theologoꝝ destruere in plurib⁹ ferēdo instā
tias etiā in naturalib⁹. nā caro hoīs est ei⁹
dē rōis que tamē diuersis mutatōib⁹ ꝛ p
ductōibus alterius rōis pducit scilз p gene
ratōē ꝛ augmētationē. silr apes generate p
putrefactōē eodē modo mellificant sicut ꝛ
alie. similr in plantis semen alic⁹ herbe ger
minabit piectum in terra. herba autem illa
destructa adhuc terra sine semine talē herbā
poterit germiare sic ꝫ arena fert que germi
nat portulacas. Idē euēit de lapidib⁹ qrū
aliqui eiusdē rōnis pducūtur in aqua ꝛ in
viscerib⁹ terre ꝛ hoc pductōibus diuersis.
Silr ignis eiusdem ratōis pducit equiuo
ce ex concussione lapidū ꝛ vniuoce ab alio
igne. Idē quoq calor ꝛ ratōis eiusdē pro
ducit vniuoce ab igne ꝛ equiuoce a sole.
Nisi forte Auerroys sermonē suū coartans
ad naturā humanā precipue euidentiā ha
beat aliqualem.

Propter quartū

quidē hui⁹ ad primū ante oppositum dicē
dum ꝙ sermo philosophi in primo de gene
ratōe aialium fm quosdā Auicēnā imita
tos taliter est audiēdus. s. alteꝝ gen⁹ primo
ꝛ denuo p diuificatōem reuertet ad speciem
vnde venit. voluit enim Auicēna in. xv°. de
aialibus speciē pꝛiā nō statim dari sed pē
intermedia. vt exempli gratia rane generāt
oua ex quib⁹ ranūculi ex quib⁹ iterū rane
quod etiā videt esse in vermib⁹ siricū spuē
tibus vt dictū est cū ex ipsis primo papilio
nes ex quib⁹ oua deinde vermes vt primi fi
unt quinto de historiis aialiū.

Licet ergo sit alterū genus primo conse
quēter tamē reddit idem specie transmuta
tione superueniente plurima ꝛ tempore.

Aut dicēdum sermonē phi verificari in
quibusdam aialibus impfectioribus vt en
thomis. subdit eni in textu ibidē talia enim
sunt enthomoꝝ quedam.

Ad illud autē sexti historiaꝝ ꝙ gen⁹ ibi
sumit p manerie ꝛ modo gñatōis diuersi
ficato accīte aliqualr sicut Parthi ꝛ Indi
diuersificant. Vñ ꝛ in phemio hui⁹ dictū
est hominū gen⁹ arte ꝛ rōibus viuit.

Vel dicēdū ꝙ muriū plura sunt genera
coꝝ nomē extēdendo. nā quidā eorū sunt
parui fulsi in arboribus habitantes magis

sicut necbele dicte. ꝛ forte ꝙ asperiolū genera sunt huiusmodi. alia sub terra vt talpe. quedā sub aquis in ripis cu3 longiori musica pātogati appellati. nō nulli ꝗ̄ magni mures dicti furaonis cū pilis magnis asperis. Alij etiā habitāt in domibus alteri in agris quoꝝ aliqui inter se videnť eiusde3 speciei athome aliqui vero differētes.

Ad secūdu3 principale dicēdu3 videtur ꝙ genitoꝝ putrefactōe plura pñt sibi simile generare. ꝛ sunt ea que etiā ꝓpagatōe generari pñt. Sermo autē phi p 2° de aīa verificať de aliquib⁹ solu3. vt enthomis ānulosis imꝑfectioribus que solu3 putrefactōne nata sunt ꝓduci vt anguille ꝛ lumbrici. quid vo dicendu3 sit ad auctoritates in eodē 2° principali argumento inductas ex determinatis satis innotuit.

Sed incidit dubiū nūquid ꝑfectōnis sit in vnoq̄q3 agente gñare sibi sile cu3 dicať ꝑ metaphice ꝛ 2° de aia ꝛ q̄rto metheoroꝝ ꝙ vnūquodq3 tūc est ꝑfectū qñ pōt generare sibi sile. Et videť ꝙ nō q2 illo dato sequereť ꝙ deus posset generare aliū deū. S3 respōdeť ꝙ deus nō est factibilis. Contra angelus est factibil' ꝛ tñ nō pōt gñare aliu3 angelu3. Ideo rñdet Scot⁹ primo metaphice ꝙ hoc fallit quādo ꝑfectu3 aliq̄d est ita ꝑfectū ꝙ reqrit causa3 equiuocā ꝛ hoc est propter ꝑfectōe3. ꝛ silr adhuc deficit in vniuocis qñ nō est ibi potētia actiua. lapis eni durus nō potest gñare sibi sile. q2 tñ h3 potentiam passiuā ad resistendu3. durū eni est quod resistit impellenti ꝫ nō h3 principiū agendi q̄litatis actiue. Ad propositū igiť cōceditur ꝙ qñ aliq̄d pōt gñare sibi sile tūc ꝑfectū est nō tñ sequiť ecōuerso est ꝑfectū ergo pōt ꝛc. hec Scotus ibide3.

Ad terciu3 satis appar3 qd sit dicēdu3.

Ad quartu3 cōcessa maiori ad minorem pōt dici ꝙ mutatōes ille sunt eiusdē spēi. q2 sunt ad termīos eiusdē spēi. ad vnitatē eni3 specificā motus sufficit vnitas specifica terminoꝝ ad quos qnto phisicoꝝ. Uel aliter diciť ꝙ l3 termini adquos sint eiusde3 speciei. q2 tñ modi ꝓcedendi non sunt eiusdem speciei ideo sunt mutatōnes spē distincte. nec sola specifica ꝑdēptitas terminoꝝ ad quos infert ꝑdēptitatē specificā mutationū nisi cū vnitate etiā specifica modi ꝓcedendi. Propter q̄d recte inqt Aristo. ꝙ duo mot⁹ deorsu3 quoꝝ vn⁹ est p arcū ꝛ alter p cordā q̄tūcunq3 ambo sint ad eundē terminū in spē q2 tamē vn⁹ est rectus ꝛ alter obliqu⁹ q sūt modi ꝓcedendi spē distincti. iō dñr spē distincti nec forte min⁹ distiguūť specie ꝓductio p putrefactōe3 ꝛ ꝓpagatōe3 ꝗ̄ mot⁹ rectus ꝛ obliqu⁹. hec ꝓbabiliter.

Ad ꝯfirmatōe3 ex dictis pat3 qualiť celum se solo nō appropriať alicui corruptibili nisi mediāte aliquo agēte ꝑticulari. ꝛ licet celum ꝫm substātia3 sit incorruptibile corrūpiť tamē cōtinuo ꝫm sitū motu3 ꝛ lumē quibus mediātib⁹ appropriať in ꝓducēdo his inferioribus. Hec autē inferiora incorruptibilitate3 a celo nō suscipiūt ꝓpter impotētiā materie nō potētis plene suscipe. ꝓpter eni3 distare a cōmodo diuino hec infima sunt infirma ꝛ plena multi turbinis. Aristo. ð mūdo quare ꝛc. Propositio āt assūpta nihil agit vltra suam specie3 glosabitur inferius questiōe. viij^a. huius septimi.

Ritur septimo

q̄d vtrū ꝯpositū ex mā ꝛ forma an forma vel mā p se primo genereť. ꝛ arguiť primo de cōposito negatiue. illud nō inest alicui primo quod inest eide3 ꝫm vnā ꝑte3 ex prin° qnti phicoꝝ. sed gñatio tantū inest cōposito rōe forme. q2 mā ꝑfuit. nihil āt in cōposito totalr ꝛ realr videť esse post non esse nisi forma. ergo ꝯpositū nō gñať ꝑse prio.

Adhuc illud gñať p se prio q̄d nō gñať p alteꝝ ꝛ qcq̄d gñať hoc est p ipsu3. hoc. n. ꝯpetit alicui ꝑse ꝑ q̄d nō ꝯpetit sibi p alteꝝ ꝫ oib⁹ alijs p ipsu3 ꝑ posterioꝝ. ꝫ for^a ꝛ nō ꝯpositū gñať nō p alteꝝ. q2 nō p mā3 vt ōs ꝯcedūt. nec p ꝯpositū q2 ꝯpositu3 nō ťminat gñatō3 nisi p formā alr esset circulus. forma eni est illud quo ꝯpositū gñať. ꝛ sic forma p

nihil aliud t̃miat gñatoȝ ⁊ oia alia t̃minant p formã ergo ꝛc.

Ampliꝰ q̄ forma p se pͥo generet̃ argui tur primo. qꝛ mutatio nõ denoiat̃ nisi a per se termio aliogn denoiaret̃ a re cuiꝰlibȝ generis cũ possit terminari ad reȝ cuiuslibȝ generis [illegible] se aut [illegible] accñs. sed gñatio nãlis denoiatur a forma. naȝ 2° phicoꝝ forma ẽ natura. ⁊ ibideȝ dicit̃ q̄ gñatio est nãlis qꝛ est via in naturã. sed nõ in nãȝ q̃ est maťia. qꝛ maťia p̃existit gñatõi. nec in cõpositũ qꝛ cõpositũ nõ est natura sed hñs nãȝ. vt docȝ ibideȝ Aristo. dicit̃ ergo naturalis qꝛ est in naturaȝ que est forma. g° forᵃ p se est t̃minꝰ.

Cõfirmat̃ quia illud per se primo generat̃ qd̃ opponit̃ t̃mio a quo gñatõis qm̃ generatio est int̃ ꝯtraria p se pͥo. p̊ phicoꝝ fõma ãt est huiusmõi. ibidẽ. cũ pͥa ꝯtraria sint forᵃ ⁊ſbalis ⁊ illi opposita priuatio q̃re ꝛc

Adhuc q̄ maťia p se pͥo gñet̃ arguitur qꝛ sic̃ se hȝ subiectũ motꝰ ad moueri ita subiectũ gñatõis ad gñari. silitudo satis admitit̃. Sed subiectũ motꝰ est illud qd̃ dicitur p se pͥo moueri. g° subiẽm gñatõis dr̃ p se pͥo gñari. cõstat ãt q̄ mã est t̃minꝰ gñatõis vt ex diffinitõe eiꝰ colligit̃ cũ dr̃ materia ẽ subiẽm vniuscuiusq̄ primũ cuȝ insit.

Cõfirmat̃ idẽ pͥo qꝛ. viijͦ. huius vocat Aristo. mãȝ gñabileȝ ⁊ corruptibilẽ in istis inferioribꝰ. Tercio q̊q̄ phicoꝝ data diffinitõe motꝰ exẽplificãs de gñatõe ⁊ corruptiõe inqͭ. generatio est actꝰ generabil̃ inquãtum gñabile. ⁊ corruptio est actꝰ corruptibil̃ inquãtuȝ corruptibile. illud autẽ cuiꝰ est actus est ipsa materia ergo ꝛc.

Cõfirmat̃ iteꝝ accñs ꝯcretũ denoiat p se primo subiectũ sui abstracti sic̃ risibile denominat p se p̊ hoieȝ qui est subiectũ risibilitatis. generari autẽ est ꝯcretũ generatõis cuiꝰ subiectũ est materia. quare ꝛc.

In oppoᵐ vr̃ snia phi in hoc septimo textu cõmenti. xxij. pte illa ⁊ generatões autem nãles q̃daȝ hee sunt quoꝝ generatõ [illegible] naťa est. hoc autẽ ex quo fit ꝛc. Ex quo textu elicitur rõ tal̃. illud p se p̊ generat̃ qd̃ est a naťa vel ẜm nãȝ. ⁊ totũ ꝯpositũ ẽ huiusmodi. forma autem ⁊ materia dicunt̃ nature cũ sint principia generatõis naturalis. quare ꝛc.

Adhuc illud p se primo generat̃ cꝰ ptes eẽntiales sũt maťia ⁊ forma. hec. n. sũt principia eiꝰ qd̃ pͥo fit. tale ãt ẽ ꝯpositũ q̃re ꝛc.

Ampliꝰ illud [illegible] se pͥo generat̃ qd̃ post generatõeȝ est ens actu cuȝ generatio terminet̃ ad ens actu tale est cõpositũ ergo ꝛc.

Propter primum

qdeȝ hꝰ qd sit ꝯpositũ ex maťia ⁊ forma ex his v̊bis satis exp̃mit̃ qd v̊o forᵃ ⁊ qd mã qõibꝰ q̃rta scdi libri ⁊ pͥa tercij ⁊ sexta q̄n t. visuȝ est sufficiẽter. Est enĩ forma essentia simplex pfectior ps cõpositi ⁊ ꝓpria sibi. vt Scotꝰ in theorẽtibꝰ. Lꝫ pͥo v̊o est equocũ vt inqͭ Scotꝰ. accipit̃ enĩ vno° q̄nto phisicoꝝ vt ꝯuẽit toti integrali nõ per pteȝ. quicq̄d enĩ hoc mõ alicui ẜm totũ inest eidẽ pͥo dr̃ inesse vt ẜm pteȝ dr̃ paccñs inesse. ⁊ hũc modũ q̄dã appellant primũ q̃titatiuũ Alit̃ accipit̃ p̊ posterioꝝ vt dicit causalitatẽ p̃cisaȝ quõ coiter ꝯcedit̃ hãc passiõȝ que est hr̃e tres angulos primo inesse triangulo cũ in se hẽat cãȝ p̃cisaȝ ⁊ adeq̃taȝ tal̃ passionis. inest. n. toti diffinito nõ p pteȝ diffiniẽteȝ. ⁊ hic modus dr̃ coiter p̊mũ q̄ditatiuũ.

Nosce tñ oȝ q̄ q̄cq̄d inest alicui p̊ ipsum audiẽdo. vt q̄nto phisicoꝝ. ⁊ sexto. compat̃ eidẽ sic̃ passio homogenea ad subiectuȝ homogeneũ. qꝛ respectu talis p̃dicati sic inexistentis ptes sunt vniꝰ rõnis. si enĩ hõ primo mouet̃ motus est quedã passio homogenea ⁊ hõ silr̃ ẽ quoddã subiectũ homegeneuȝ vt sic idest inquãtuȝ mobile illo motu cuȝ vniformiter totꝰ hõ ⁊ ptes hois moueãt̃. Illd̃ v̊o qd̃ inest alicui primo ipsuȝ accipiẽdo vt pͥo posterioꝝ nõ oȝ talit̃ inesse yͦ subiectũ ⁊ passio in hoc videnť etherogenea. hr̃e enĩ tres angulos nõ vniformit̃ inest triangulo ⁊ partibus y̆mo nullo mõ [illegible] se primo inest pãtibus sed omnino paccidẽs.

Generari ãt a gñatõe dictũ denoiat̃ equiuoce. sic̃ enĩ gñatio compat̃ ad subiectum in

quo vel ad terminū ita ⁊ gn̄ari. pōt nāq3 de noīare subiectū sic mot⁹ mobile ⁊ potest de nominare terminū tanq̄ id quod d̄ nō esse ad esse egreditur.

Propter secunduz

qdē hui⁹ sciēdu3 apparēte3 repiri discolia3 sapiētu3 circa inductā qōe3. qda3 eni formā dicūt eā esse que ꝑ se ꝑrio generat̄. vt nōnulla suincūt ex adductis. qda3 v̄o ꝯpositū vt aperte videt̄ ꝯcludē Phs ⁊ Cōmentator. qdā autē materiā. moti ex p̄bo ꝑ phicoꝝ3. maꝉia est illud qd̄ in rei vitate generat̄. q̄ꝝ vitas ⁊ ꝯcordia tercō apparebit dicēdo ꝝ.

De maꝉia āt an gn̄et̄ vel ne videt̄ sn̄ia. s Tho. in 2° sn̄iaꝝ dis. ꝑria. qōe ꝑria articulo q̄rto in corpe q̄ ipsa non pōt exire inesse ꝑ gn̄atōe3 solū ꝑ creatōe3. Un̄ ibide3 inquit ꝑpterea aliqd nō pōt exire in esse ꝑ gn̄atōe3 sed solū ꝑ creatōe. primo ꝑpter simplicitatē essentie sue in qua sb̄sistit, q2 oē qd̄ generat̄ o3 esse cōpositū ex materia ⁊ forma. vn̄ nec angeli nec aīa rōnalis ꝑnt gn̄ari s; solū creari. secus āt est de alijs formis q̄ ⁊ si sint simplices nō tn̄ h̄nt esse absolutū cū nō sint sb̄sistentes. Un̄ se ex̄ns in esse nō debet eis s3 ꝯposito h̄nte talē formā qd̄ ꝑ se gn̄ari dicit̄ quasi ꝑ se habēs esse. forme v̄o ꝑdicte nō dicunt̄ generare nisi ꝑaccn̄s. Et ea rōe maꝉia prima q̄ generatōi sb̄stat ꝑpter sui simplicitatē nō gn̄at̄ sed creat̄. Secūdo ꝑpter elongatōe3 a ꝯtrarietate vt corpa celestia. oē eni quod generat̄ generat̄ ex ꝯtrario. Tercō ꝑpter necessitatē generātis siꝉis in spē ipsi generato. ꝑpter qd̄ prime ypostases imediate a deo create sūt. vt prim⁹ hō prim⁹ leo ⁊ sic de alijs. nō eni prim⁹ hō generari potuit nisi ab hoīe. Aliter āt est de illis reb⁹ ad q̄ru3 gn̄atōne3 nō req̄rit̄ agēs siꝉe in spē s; sufficit virtus celestis cū q̄litatib⁹ actiuis ⁊ passiuis vt q̄ ex putrefactōe generāt̄. Alioꝝ v̄o que ꝑ motū ⁊ gn̄atōne3 ꝑducūt̄ creatura causa esse pōt. vel ita q̄ h̄et cāusalitatē supra totā spēciē sicut sol est causa in generatōe hoīs vl̄ leonis. vel ita q̄ h3 cāusalitatē ad vnū indiuiduū spēi tn̄ sic hō generat hoīe3 ⁊ ignis ignem. Deꝰ tn̄ causa est deus magis intime in eis operans q̄ alie cause mouētes q2 ipse est dās esse rebus. cause āt alie sūt q̄si termināntes illud esse. hec. s. Tho. que sn̄ia q2 cōtra eā ꝑcedūt plura statī3 adducēda in fine h⁹ qōis iuxta vires tuebitur.

Propter tercium

quide3 hui⁹ vt dictoꝝ veritas aperiat̄. supponēdu3 ꝑrio ex doctria Scoti q̄ generari seu generatōe3 termiare dupl'r pōt audiri. vel vt quo. vel vt quod. sicut ⁊ agere. forma enim f̄malis agit vt principiū quo. compositu3 v̄o vt principiū quod. est eni forma ratō agendi eius cui ꝑprie attribuit̄ agere. actōes autē sūt suppositoꝝ. ꝑlogo metaphisice. cōsiꝉr de generatōe sentiēdu3 est. sicut ⁊ in siꝉi filiū dicim⁹ terminare dependentiā patris vt principiū qd̄. filiatō3 v̄o vt principiū quo. quā distinctōes qdam sub verbis diu̇sis sensere dicētes q̄ generatiō3 vel aliquod tale alicui primo cōpetere intelligi pōt. vel q2 ipsu3 est ꝑcisa causa illius sufficiens sicut vnitas rōis mēsurandi. hec eni passio nō inest vnitati per ptes. nec ratōe alicui⁹ inclusi cū ipsa sit oīo indiuisibil'. pūcto ꝯsiꝉr inest ꝑ termiare lineā. Alio⁹ pōt intelligi aliqd alteri inesse primo q2 ipsu3 includit in se aliqd quod est ꝑcisa causa illius. Quare sctūs Tho. primo sn̄iaꝝ dis. qnta qōe 3ª. articulo vnico in idem coincidēs sub alijs verbis inquit q̄ termin⁹ gn̄atōis in creaturis pōt accipi dupl'r sicut ⁊ principiū. dicit̄ eni principiū generatōis ipsum generās. ⁊ huic principio correspondet sicut termin⁹ ipsu3 genitum. Dicit̄ etiā principiū generatōis a quo incipit geneātio. ⁊ hoc mō iniciū generatōis est principiū forme introducēde. ⁊ huic principio termin⁹ appositꝰ est forma ꝑ generatōne3 sic in dealbatōe termin⁹ a quo est nigredo ⁊ termin⁹ ad quē est albedo.

Supponēdu3 secundo ex p̄bo in textu q̄ omne qd̄ fit. fit sic ab aliquo ex aliquo ⁊ aliquid. ex aliquo eni ide3 q̄ ex materia. in h⁹

ei ɔueniũt omẽs qui de natura locuti sunt ꝙ ex nihilo nihil fit p̄rio phicoꝝ. qcquid vere dixerint theologi. requiritur 2° illõ fieri ab aliquo idest ab agente trãsmutante illud sb iectũ cũ idez nõ fiat a seipso sed ab alio req rit tercio aliquod nouũ qd sit ꝑductũ cũ an te nõ fuerit. qꝛ aliter nõ esset gñatio. Fieri aũt siue gñari nõ attribuit agenti sed facere. attribuit tñ maťie forme ⁊ cõposito ex his di uersimode tamen vt statiz notũ fiet.

Dicẽduz itaqꝫ primo ꝙ ɔpãdo generatõez ad subiectũ in quo ipsa põt denomiare mãz vt subiectũ sic mot⁹ mobile. ⁊ ɔñr hec ẽ vã mã gñat. i. mã subicit gñatiõi. qd ꝑbat nlla fõma alicui subiecto inherz q̃ ñ possit dnoiare illud. sed gñatio est forma quedã inherẽs materie vt subiecto ergo ꝛc.

Adhuc mobile in oĩ motu ꝓꝛe mouet er go in omni gñatõe subiectũ ꝓꝛe generat. sed subiectũ generatõis est matia vt ꝑbat phs qnto phicoꝝ ⁊. vij°. metaphice ergo ꝛc.

Amplius omnis mutatio est actus entis in potẽtia vt subiecti 3° phisicoꝝ. sed generatio est mutatio quedã ergo ꝛc. sed subiectum gñatõis est materia ergo generatio est actus materie. ⁊ p ɔñs matia generat vt subiectũ

Adhuc generatio est de nõ subiecto in sb iectũ qnto phicoꝝ. qcquid ergo mutabit de nõ subiecto in subiectuz gñabit. sed materia ẽ hmõi vt a nõ igne i ignẽ g° ꝛc. Cõsilr argui põt d corruptõe ꝙ mã cõrumpit vt sbiectũ

Amplius Aristo. qnto phisicoꝝ probãs ꝙ generatio nõ sit mot⁹ sic arguit. qd generat nõ est quod mutat est. ergo generatõ nõ est motus. cõstat autẽ ꝙ in maiori huius rõis id qd generat nõ accipit ꝑ termio. qꝛ sic minor eiusdẽ rõis esset falsa. qꝛ in hoc nõ distinguit generatio a motu. qꝛ sicut termi nus gñatõis non est sic nec termin⁹ mot⁹. er go accipit ꝑ subiecto. sed subiectũ gñatõnis est materia ergo materia generat. ⁊ h° sup ponit Aristo. in hoc vij°. d. generatõz funda ri in materia ⁊ q̃rit qd generat vt termin⁹

Sed cõtra hanc cõclusiõez dubitat. qꝛ si materia generet denoiatiue sicut subiectũ generationis non sicut terminus cum omne quod generat aliqñ est vel erit generatũ. qꝛ eiusdez est potẽtia ⁊ actus. ergo materia ali quãdo est generata hoc autẽ videt impossi bile. Dicẽduz vno mõ vt Scot⁹ ꝙ si cõceda tur quod infertur nihil mali est ita ꝙ sic ma teria est subiecta generatõni vt actus impfectus. ideo denoiatiue dicit generari qꝛ materia est subiectã aliqñ generato esse ⁊ ita ge nerata est denominatiue. Uel aliter dicitur ꝙ generari compat ad subiectm vt act⁹ ⁊ ad terminũ vt via eius. ſ illud quod est vt termin⁹ est in potentia ad generatũ esse. ⁊ ideo qd generat vt termin⁹ vie aliqñ est gñatuz ſ mã sic nõ generat. ideo nũqꝫ gñata est.

Adhuc actõs sũt suppositoꝝ. supposita ãt generãz ãt ⁊ generatũz debẽt ꝓꝑꝛ. ⁊ natiõ sũt cõposita ex mã ⁊ for saltẽ in sbꝫs mãlib⁹ ɔpositũ ẽ id quod ꝓꝑꝛie ⁊ per se generatur.

Dicẽduz secũdo ꝙ cõpositũz est illud qd ꝓꝑꝛie generat vt termin⁹. quod ꝑbatur ra tõe phi in textu omne quod fit ⁊ generatur naturaliter vt termin⁹ generatõis hz materiaz ptez sui. sed cõpositũ soluz est huiusmo di ergo ꝛc. maior rõis ꝑbatur primo qꝛ materia est illa ex qua fit aliquid cuz insit p̄rio phicoꝝ. secũdo qꝛ õe quod generat ⁊ corrumpitur vt termin⁹ est possibile esse ⁊ non esse de potẽtia intrinseca vt patet ex secũdo de generatõe. ergo quod p se generat aut cõ rumpit hz p se principiũ quo põt esse ⁊ non esse. ⁊ illud est materia. mior võ ꝑbatur qꝛ cõpositũz terminãs generatõez ideo est tale qꝛ habet partez potẽtialẽ ⁊ actualẽ. forma ẽt non habet formã nec materia materiã. quia iretur in infinitũ sicut probat phs in textu. quare Cõmentator Auerroys in fine cõmẽ ti. xxvi°. huius septimi concludẽs de mente phi infert generatũ igit est illud nc̃ꝛiõ qd cõ gregat ex forma ⁊ materia nõ forma ⁊ mã.

Nosce tñ oz ꝙ lz mã sit p̄n° q̃ illõ qd fit põt ẽe ⁊ nõ ẽe nõ tñ simplr ẽ p̄n° c⁹ scũqꝫ quo illõ põt esse ⁊ nõ esse. qꝛ aliter angelus hrẽt materiã cũ possit esse ⁊ nõ esse. est eniz creatura ⁊ põt ãnihilari a deo. vt. s. Tho. in p̄ri

ma pte qōne.x^a^.angelus eni nō est id qḋ fit cuȝ nō sit generabilis.

Amplius ad secūdaȝ ↄclusionē arguitur eiusdeȝ est fieri ⁊ esse. sed esse est cōpositi soluȝ ergo ⁊ fieri cum fieri sit p se via ad esse. hāc rōȝ adducit Scot⁹ ⁊ eit sancti Thome in prima pte qōe q̄rta vbi sic ait fieri ordinaẗ ad esse rei ergo illis ꝓprie cōuenit fieri qbus ↄuenit esse. quod quidē ꝓprie cōuenit subsistētibus siue sint simplicia vt substātie sepate siue sint cōposita vt substātie mãles. illi eni ꝓprie cōuenit esse quod hȝ esse ⁊ hoc est subsistens in suo esse. forme āt ⁊ accidentia ⁊ alia huiusmodi nō dicūẗ entia q̄si ipa sint. sed qꝛ eis aliqd est sicē albedo ea rōe diciẗ ens. qꝛ in ea subiectū est albuȝ. vñ secundū pħm accñs magis ꝓprie dr̄ entis q̄ ens

Sed cōtra rōeȝ hanc instaẗ q̄rendo q̄uiẗ esse est eius quod fit si fieri est alicui⁹. quia esse est eiusdē. si eni ↄpaẗ eodē modo ad id quod p se fit cū esse sit act⁹ cōpositi pfectus. ergo fieri erit act⁹ eiusdeȝ impfect⁹. ↄñs falsuȝ qꝛ fieri est materie vt actus.

Adhuc forma est magis ens q̄ cōposituȝ vij^o^. h⁹. ergo esse magis est forme q̄ ↄpositi.

Ad primū istoꝝ dicēduȝ ꝙ esse ⁊ fieri eadeȝ rōe ↄpanẗ ad ea cui⁹ sunt. qꝛ fieri ē cōpositi vt via ⁊ esse vt actus. ⁊ ita intelligenda est maior rōis assumpte.

Ad secūduȝ dicenduȝ ꝙ esse est cōpositi ⁊ tamē forma fm esse suū ꝓpriū ⁊ p se ē pōr cōposito ⁊ magis ens vno mō supius declarato qōe. iiij^a^. huius septimi.

Nosce eniȝ oȝ ꝙ gñatio cū sit mutatio p̄mo est potētialis ad actū nō alic⁹ esse vt termi nisi illi⁹ qḋ cōsignificat ex h⁹ ꝙ mã mutaẗ ad formā. h āt ī esse ↄpositi sicē in sili figurato ē trāsmuta⁹ mē ad figurā ñ factio figure

Ex quib⁹ inferẗ primo ꝙ materia terminatiue nō pōt gñari nec corrūpi. tum prio qꝛ ōe gñabile ⁊ cōruptibile vt ẗmin⁹ est in po^a^ alic⁹ subiecti. mã āt nō est hmōi cū pricipiū potētiale in nlli⁹ sit po^a^. qꝛ iā nō eēt p̄^m^ potētiale. tū ēt qꝛ mã suppōiẗ in ōi actōe nāli ⁊ ad ipsaȝ resoluiẗ ōis corruptio ⁊ gñatio. g⁹ impossibile est ipaȝ gñari ⁊ corrūpi ẗiatiue.

Inferẗ 2° ꝙ lȝ forᷓ sit ẗmin⁹ specific⁹ gñatōis cū sit prin^m^ q̄ aliqd gñaẗ. tñ ipsa ꝓprie nō gñaẗ. pmū istoꝝ pbaẗ illud qḋ fm se ⁊ nō rōe alic⁹ inclusi in eo ē sufficiēs rō ⁊ cā p̄cisa ẗiandi gñatōȝ ē ẗmin⁹ specific⁹ gñatōis ⁊ ↄñr pn^m^ q̄ aliqd gñaẗ. ƀ forᷓ sbalis ē hmōi. aut eni seipa ẗminat gñatōȝ ⁊ hēẗ intentuȝ. aut aliud ⁊ illud tale aut est cōpositū aut mãia. nō eni p̄ter formā ples sunt substātie accñs autē nō dȝ poni cā ẗiandi gñatōȝ licȝ bñ possit esse ẗmin⁹ mot⁹ nō mãȝ qꝛ ipa ē ingenita p̄ pħicoꝝ. nec p ↄpo^m^ qꝛ ↄpo^m^ ẗminat gñatōȝ formā nō ecōūso nisi fiat circulus q ↄcedi nō dȝ. Scōȝ pbaẗ qꝛ ōe qḋ generaẗ pse ⁊ ꝓprie vt qḋ gñaẗ ex mã q̄ ē ps sui vt lupi⁹ dc̄m ē. ƀ for^a^ ñ hȝ mãȝ pteȝ sui aliogn in formis ⁊ mēb⁹ ireẗ ī infinitū q̄r ꝛc.

Vñ Cōmētator Auerroys in ƀ. vij^o^. in fine ↄmēti. xxiij. ingt forᷓ nō ē gñabil nec ē corruptibil nisi p accñs ⁊ silr ē ꝺe mã. gñabile ei ⁊ cōruptibile in rei vitate ē indiuiduū cōpositū ex forma ⁊ mã. Pro intellectu āt hoꝝ vboꝝ nosce oȝ ꝙ q̄uis for^a^ sit seipsa p̄cisa cā ẗiandi gñōeȝ non tñ dȝ se gñari ad modū loquēdi pħi in ƀ. vij^o^. q vult ꝙ illḋ ꝙ pse ẗminat gñatōȝ dȝ hēe ƀ in ƀ gñans non gñat eneā sperā ƀ spēȝ hanc in alio. for^a^ ei ñ gñaẗ se. i. sepatiȝ ⁊ solitarie cū nūq̄ p se sbsistat ƀ in alio. generaẗ g⁹ forma paccñs distiguē⁹ accñs cōtra pse ⁊ solitarie non tñ distiguē⁹ accñs ↄtra pse. i. p nāȝ sui aut seipsa nec ista repugnāt ꝙ for^a^ sui nāȝ gñeẗ ⁊ tñ ꝙ ī alio gñeẗ. Et si insteẗ ꝙ Aristo. in ƀ. vij^o^ ingt ꝙ gñans ñ faē vnū i vno. faē ei fortū in mã ñ formā. Dicēduȝ ꝙ veꝝ ē ꝙ gñans non faē vnuȝ ī vno ꝙ p̄ ⁊ p se sbsistat ⁊ postmo^m^ pōat in mã. ibi ei logẗ ↄtra Platonē q hoc ponebat. pōit ei Aristo. ibidē eo mō formaȝ gñari q̄ mō ē corᷓ plonē. s. p accñs ⁊ nō alr.

Dicenduȝ tercio ꝙ cōposituȝ ex mãia ⁊ forma p se primo sicut ꝺe eo loquiẗ Aristo. in gnto pħicoꝝ nō gñaẗ. qḋ pbaẗ illud c⁹ vna ps nō generaẗ nō gñaẗ pse primo hoc modo sumendo. sed compositū non generaẗ

nisi rõe forme. nõ eni p mãz vebeť sibi terminare gñatõez cũ nihil sbale ɔpositi bẽat esse post non esse nisi forma ergo ꝛc.

Dicẽduz q̃rto q cõpositũ ex mã ꝛ forma pse prio vt ve eo loquiť Aristo. ꝑ posterioꝝ generať. quod pbať. illi eni vebeť p se primo hoc mõ audiẽdo termiare gñatõnez qḋ inest sibi p causaz pcisaz que est aliqd eius. sed generari inest cõposito p formã q̃ est terminꝰ quo generatõnis. sicut risibile inest hõi p formã suaz que est illiꝰ passiõis principiũ quo. Est eni cõpositũ id qḋ rõe principij formalis inclusi essentialr̃ in eo gñatõz termiat

Sed circa nõ nulla ex vetermiatis insurgũt vifficultates. prio eni videť q mã possit esse terminꝰ gñatõis. qꝛ ens pfectiꝰ videtur magis posse pducere minꝰ pfectũ q̃ eq pfectũ. cõpositũ ãt nãle pducit eq pfectum sibi ſm formã q̃ est pfectioꝛ materia. ergo ꝛ mãz q̃ est minꝰ pfecta põt p formã suã pducere

Dicendũ prio q ex pte agẽtis materia nõ põt termiare generatiõz. ꝛ causa est vt recte innuit Scotꝰ. qꝛ qñ actõ vniuoca exhaurit totaz virtutẽ principij actiui nõ videť remanere potentia ad equiuoce agenduz. agentis ergo p formã dum pducit sibi sile ſm illaz formã exhauriť tota eius virtꝰ actiua. ideo cũ vniuoce pduxit sibi sile p generatõez nõ põt aliquid aliud ꝛ cõsequẽter nec materiã pducere que pductio esset equiuoca. Est ergo maioꝛ assumpta taliter limitanda. ens pfectius videť magis posse pducere minꝰ pfectũ ꝛc. nisi [redacted] talez actionẽ vniuocã exhauriatur tota eius virtus actiua. Et si arguiť contra nõ minꝰ agens vniuoce pter formaz quã pducit videť posse in materiã q̃ in terminũ inclusuz in termio vniuoco. sed in illũ terminũ inclusuz põt agens vt calidissimuz pducẽs calidissimũ sibi sile põt in minꝰ calidũz in illo calidissimo incluso ergo ꝛc.

Dicẽduz q maioꝛ nõ est vera. ꝛ ratio est qꝛ non sic includiť materia in forma cũ sint alterius rõis sicut minꝰ calidũz in calidissiõ que sunt eiusdez rõis. Et si iterũ arguať qꝛ substãtia generat sbaz ꝛ tamẽ causat accidens. Dicẽduz q agens vniuoce põt causare aliquod posteriꝰ se exhausta virtute eiꝰ circa prius ꝛ nõ ecõuerso. Dicẽduz secũdo q etiaz ex pte materie prime veduciť q nulluz agens põt eã p generationẽ pducere vt terminũ. qꝛ primũ potẽtiale in nullius potẽtialis posterioris est potentia. qꝛ qḋcunq tale ꝓsupponit primũ potẽtiale. nullũ autem qḋ ꝓsupponit primũ potẽtiale põt hẽe in potentia primũ tale. sed matia est primũ potẽtiale ꝛ nihil pduciť ve non esse ad esse p generationẽ nisi ve potentia alicꝰ subiecti gꝰ ꝛc.

Secũda vifficultas videť q forma nullo modo genereť vt terminꝰ formal' ꝛ specificus generatiõis. qꝛ ex illo sequiť q generatuz ve genere substãtie posset ppetuari in ydẽptitate numerali. ɔñs falsuz ꝛ ɔtra pꝰz 2ꝰ ve aĩa. ꝛ cõtra Auerroy[redacted] ꝑ celi. Unḋ in xijꝰ. metaphice inqt. q q̃uis possit ppetuari spẽs tñ nullũ indiuiduũ ve gñe sbe generatũ põt ppetuari. ɔñs pbať. nam in cuiuscunq entis sba ñ repiť potẽtia ad suũ nõ esse illḋ põt ppetuari cum hec coĩr illiꝰ assigneť cã. ꝫ forma est huiusmodi postq̃ nõ includit in sui sba mãm cũ ipsa non genereť primo ratione alicuiꝰ inclusi sicut ɔpositũ. sed ꝑmo idest seipsa tanq̃ pcisa causa sue gñatõis ꝛc vt veterminatũ est. Rñr negãdo q causa ppetuitatis alicꝰ forme sit qꝛ in eiꝰ sba nõ repiať poᵃ ad suũ nõ esse. Sed iḋ hoc ẽ qꝛ aliq̃ forᵃ añq̃ pducať nõ hꝫ cãlitatẽ in mã ve cꝰ potẽtia ipsa ñ est educibil. ꝛ pꝑter hoc aĩa intellectiua ppetuať q̃ pꝑter eiꝰ excellẽtiam nõ habet causalitatẽ in matia q̃tuz ad suũ pduci. ve quo diffusius erit ꝑmo in qõe ixᵃ. huiꝰ septimi ve inchoatione formaꝝ. Si autẽ querať incidẽter q̃ sit causa ppetuitatis motꝰ sempiterni dictũ fuit qnto metaphice qõe qnta. qꝛ imediatẽ vepẽdet a motore oĩo intrãsmutabili ꝛ p se ꝛ p accidens. vt cõmentatoꝛ. viijꝰ. phisicoꝝ.

Tercia vifficultas est ve cõposito. videť enĩz q nõ pse prio genereť. qꝛ si sic aut ergo cõpositũ in actu p se ꝑ gñať qḋ nõ est dicenduz. qꝛ quod est nõ fit. aut cõpositũ in poten

tia ⁊ hoc nõ. q̄z cõpositū in potētia est in to ta gñatõe. ꝫ illud qđ non est nõ fit ergo ⁊c.

Ampliꝰ in hoīe non est nisi mãia prima ⁊ aīa. ergo generãs nõ generat cõpositū. q̄a nõ materiã nec formã ergo nihil gñat. ⁊ ɔñr falsū est ꝙ cõpositū pse primo generet̄.

Ad primū solet r̄nderi ꝙ cõpositū i actu nõ fit nec silr ɔpositū in potētia. sed ɔpositū in poteᵃ fit cõpositū in actu. Sꝫ cõtra õe qđ fit aliq̄d aliq̄ñ est factū illud. si ergo cõpositū in potētia fit cõpositū in actu tūc cõpositū in potētia est factū ɔpositū in actu. ⁊ ɔñr ɔpositū in potētia est cõpositū in actu.

Aliter ergo r̄nr de mēte Scoti ꝙ compositū in actu generat̄. ⁊ cū dr̄ ꝙ illud est. dico ꝙ ipsū nõ est q̄ñ gñat̄ lꝫ ipsū ⁊ q̄dlibet aliud quod terminat gñatõeꝫ sit actu. prius enī est generari q̄ꝫ generatõneꝫ t̄minare lato vocabulo audiendo generatõeꝫ ⁊c.

Ad secūdū solet r̄nderi ꝙ generãs p̄ticulare in generatõe hoīs generat ɔpositū. ⁊ illud manet in inductõe aīe intellectiue. s. corpꝰ aīatū anima sensitiua.

Sed cõtra arguit Cõmētator in ħ. vijᵒ. ꝙ si generãs generaret cõpositum. ⁊ gr̄a exempli ex corpe ⁊ aīa sensitiua ⁊ ipsū delinqueret sic. ⁊ aliud agēs inducerꝫ aliã formã totū nõ essꝫ vnū q̄z nõ hr̄et vnū actū. Ideo alit̄ dicit̄ ꝙ iõ hõ generat. q̄z inducit formã q̄ est nc̄citas q̄daꝫ ad intellectõeꝫ vtputa cõplexionē hūanaꝫ. inducēs āt dispositõeꝫ necessitantē ad formã q̄si videt̄ inducere formã ⁊ ita generare cõpositū. Sed contra hãc r̄nsionē instat̄. oīs poᵃ passiua ē ɔtradictõis. illa autē dispositio se tenꝫ ex p̄te principij passiui respcū aīe intellectiue. ergo non magis necessitat ad itellectiuã q̄ꝫ ad oppoᵐ. Ideo alr̄ r̄ndet Scotꝰ ꝙ generatio hoīs ē nãlis. q̄z nõ solū qđ inducit formaꝫ ꝫ qđ inducit dispõeꝫ necessitãteꝫ inductõeꝫ forᵉ dr̄ generãs hõ āt dispõit mãꝫ. iõ dr̄ generãs.

Propter quartuꝫ

q̄dē hꝰ Ad p̄mū añ oppᵐ ex ɔclone ȝᵃ patꝫ qualr̄ verꝫ ɔcludit. Ad 2ᵐ ɔsilr̄ pꝫ ex cõrelario 2ᵒ ɔclonis 2ᵉ. concludit. n. ꝙ forma ꝑ gñat̄ vt quo' cū sit p̄cisa cã t̄iandi gñatõneꝫ vt dc̄m est. Ad ȝᵐ dicēdū ꝙ ɔpoᵐ ⁊ nõ forma ē id qđ ꝓprie generat̄ vt qđ. ⁊ ad ꝓbatõꝫ primã r̄nr ꝙ gñō dr̄ nãlis ꝑ q̄z est via in ens nãle. s. ɔpositum scđario. q̄z est via in formã q̄ est natura nõ ꝑ. vñ ly q̄z nõ dicit cãꝫ imediatã ꝫ remotã. vñ r̄ce ɔcedit̄ ꝙ forma est finis generatõis. q̄z est illud quo cõpositū finit generatõꝫ. est tñ ꝑ se finis mãie

Ad ɔfirmatõꝫ dicēdū ꝙ ɔcludit formaꝫ p̄io vt quo generari sic ꝑuatio illi opposita ē illđ ex q̄ vt opposito fit forᵃ p̄io phicoꝝ.

Ad q̄rtū dicet̄ statiꝫ in defendēdo opinionem sancti Thome.

Ad ɔfirmatõē r̄nr ꝙ oñdunt oēs mãꝫ generari vt sb̄icm qđ satis ɔcessū ē i deficiando

Si q̄s āt doctrie. s. Tho. faueret adūtat ꝙ nõ ē ɔcedēdū apđ eū ɔpositū pse p̄io vt t̄minꝰ gñari q̄nyꝰ si gñatio attribuit̄ ɔposito ħ est vt subiēo nõ vt t̄mio. vñ. s. Tho. in ȝᵃ p̄te q̄õe. xxxvᵃ. articło ꝑ in corpe inq̄t ꝙ natiuitas põt attribui alicui dupłr. vno mõ sic subiēo. alioᵒ sic t̄mio. sic sb̄iēo attribuit̄ ei qđ nascit̄ hoc āt ē ypostasis ꝓprie ⁊ ñ natura. cū eni nasci sit q̄ddaꝫ gñari sic gñatur aliq̄d ad hoc ꝙ sit. ita nascit̄ aliq̄d ad ħ ꝙ sit. esse āt ꝓprie est rei sb̄sistētis. nã forma q̄ nõ sb̄sistit dr̄ esse solū q̄z ea aliq̄d est. ypostasis āt significat̄ modū sb̄sistētis. nãa aūt significat̄ ꝑ modū forme in q̄ aliq̄d sb̄sistit. ⁊ iõ natiuitas tanq̄ꝫ subiēo sb̄sistēti attribuit̄ ꝓprie ypostasi nõ nature ꝫ sic termino attribuit̄ natiuitas nature. t̄minꝰ eni gñatõis ⁊ cuiuslꝫ natiuitatis est forma. natura āt ꝑ modū forme designat̄. vñ natiuitas dr̄ via in nãꝫ. vt pꝫ ꝑ ph̄m 2ᵒ phicoꝝ. terminat̄ enim intētio nature ad formã seu naturã spēi. hoc idē inq̄t in 2ᵒ s̄niaꝝ dis. xxᵃ. q̄õe. p̄ᵃ articulo primo ad terciū.

Nec ɔcedit. s. Tho. mãꝫ gñari sed solū creataꝫ esse. quare in 2ᵒ s̄niaꝝ dis. p̄ᵃ dixit ꝙ nullius rei totū esse ab aliqua creatura principiū sumit cū mã solū a deo sit. Vñ attentiõe dignū ꝙ lꝫ esse sb̄aꝝ imãliū solū sit a deo

cū in esse pducant a deo p creatōez vt tenēt catholici. et silr esse sbe mālis incorruptibilis sicut est celuz. tū esse sbe mālis corruptibilis cōposite ex ptrarijs et puatōi admixte lz in pria rer creatōe imediate a deo pductū sit et creatuz esse. tū sbe mālis nouiter pducte totalr nō est ab agente nāli in vtute prie cause. qr mā est p creatōz q est ps ppositi cuius pprie est esse. Esse g' tal' sbe mālis gñabil' et corruptibilis de nouo pducte p gñatōz est ab agente nāli tanq a causa scdaria et a deo tanq a causa pmaria. vt. s. Tho. in pa pte qōe. xa. ca rō ē qr q imediate et solū hñt esse ab aliq cā pseruant in esse imediate ab illa. qr ab eodē res cōseruat in esse a quo hz esse vt ibidē pbat s. Thom. articulo p. si g' oēs creature hñt esse a deo solū imediate et nō ab aliq causa creata seqret q oēs creature imediate pseruarent a deo qd est ptra. s. Tho. ibidē. vbi aperte pbat q nō oia imediate pseruant a deo. qr nō oia hñt esse imediate a deo. sed a causis scdis fario tū. a deo vero primarie et principalit. relinquitur ergo q esse creature dependet ab agente creato.

Ut autē cognoscat vitas qualr mā solū est creata et de ea nō sit pcedenduz generari

Attentōe vlterius dignū q mā triplicit psiderat. vno mō qtuz ad esse in actu quod habz sub forma qd est esse totius cōpositi et hoc mō pcedi pōt ipsaz p se nō p gñari. quia successiue hz aliud et aliud esse in actu cū successiue hēat diuśas formas. et hoc mō mutatur de nō esse ad esse ex pñti p alter. Secūdo mō psiderat mā qtuz ad puatōz que sp est illi ānexa. et hoc et mō pcedi pōt ipsaz generari et corrūpi p accñs. qr mā et priuatio sūt vnū subiecto p phicor. lz priuatio corrūpit adueniēte forma ergo et c. Tercio mō pt psiderari mā qtuz ad essentiā et nāz eius. et sic est penit' ingñabil' et incorruptibil. vt pz ex ei' diffinitōe primo phisicor. Et ex his rñdet ad rōes pbantes ipsaz gñari et erant rōes pclusiōis prime. nulla forma alicui subiecto inheret que nō possit denoiare illud et c. Dicēduz q maior illa est falsa. qr ad hoc q aliqua forma denoiet aliqd subiectū nō sufficit q hēat esse in sbiecto formalr als calor denoiaret aquā tepidā esse calidaz. s regrit q hēat esse pfectū qd et nō sufficit ad denominatōez. vt pz p pbm in pñtis. s oz q hēat nomē impositū sm q hz esse in tali subiecto. Unū lz loc' sit in locāte subiectiue nō tū dnominat corp' locās esse in loco. dato g° q generatio esset for. qd forte falsuz est. et dato q esset pfecte in mā pa nō tū seqt q forma' denoiarz māz pmā gñari. qr nō est nomē impositū ad denoiandu subiēm gñatōis sicut nomē alteratōis et mot' local' vel alteri' cōsilis mot' est impositū ad denoiandū sbiēm altari vel localit moueri. Sz nomē gñatōis est impositū ad significāduz ppositū gñari. Et per hoc ad cōsimilia respondetur.

Kritur octauo

questio vtruz si ydee vt posuit plato essent cause generātes genitū nō esset hoc aliqd vt deducit Aristo. in hoc. vij°. contra Platonē. Et arguit negatiue. Forma in cōposito est prin° generādi cōpositu3 qd est h aliqd. que tū si pse esset idem ageret. sicut in sili calor sepatus nō min' calefaceret q piūctus. g° genitū nō min' esset hoc aliqd si produceret ab ydea sepata q si pducat a forma in materia existente.

Adhuc nullū agēs pticulare agit nisi mediātib' qualitatib' actiuis et passiuis. ergo nulluz tale agēs inducit formā sbalez. et per pñs inducit ab ydea sepata. pña pbat qr nullū agēs agit vltra propriam speciem. vt colligitur ex doctrina Platonis in Thimeo ergo nulluz tale agēs pōt inducere aliqd pfectius et nobilius q sit forma p quam agit. omnis autē forma substantialis est nobilior quacūq qualitate actiua et passiua.

Amplius omne qd gñatur generatur ab vniuoco. vt phs in hoc. vij°. caplo isto. lz in genitis p putrefactōez nō est generās vniuocuz nisi sit aliqd vniuocū agens sepatū g° et c.

Adhuc aia intellectiua nō est a generāte sed a creante que est pura forma. et tū geni-

tū est hoc aliqd. ergo nō min⁹ genitū erit h⁹ aliqd q̄uis forma sepata siue ydea sit causa generatōis.

In oppositum est p̄hus textu commenti xxviij. dicēs. Utrū igit̄ est quedā spera preter has aut domus p̄ter lateres aut nūq̄z facta est si sic hoc nō erat hoc aliquid.

Propter primum qdē h⁹ sciēd̄ q̄ ydea siue exēplar vl' forma exēplaris vere loquendo est ratio eterna in mēte diuina s̄m quā aliqd est formabile s̄m ꝓpriā ratōez eius. Aug⁹ in libro octuaginta triū q̄stionū. Deus eniz oia creat vel creare pōt nō irrōnabiliter ergo rōnabilit̄. creat ꝟo mediāte ydea. nō hab3 autē eandez omniū s̄m quaz format. ergo singula ꝓprijs rōibus format. alia eniz rōne cōditus est hō ꝛ alia equus vt docuit Augustin⁹ nō autez format illa rōibus extra se cū nō egeat in educendo aliquo alio a se ergo rōibus in mēte sua. nihil autē est in mēte sua nisi incōmutabile. ergo omne formabile pōt formare s̄m ratōem ꝓpriaz sibi eternal̄r in mente sua. talis ponitur ydea vt Scot⁹ primo sniaꝝ dis. xxxv^a quāuis. s. Tho. generalius eaz notificās in quolibetis quolibeto quarto ꝛ alibi pluries dicat. ydea est forma exemplaris qua res fiūt ꝛ cognoscunt̄ q̄ est in mente artificis ꝛc.

Sciendu3 tamē q̄ nomē ydee inuentum fuit a Platone vt recitat Aug⁹. in libro octuagintatriū q̄ōnu3. ꝛ est idez q̄ forma eaz ꝓ pro rōe diffinitiua addiēdo que apud eum aliter notificanda est q̄ paulo ante. Posuit nāq̄ Plato vt ei cōmuniter imponit̄ q̄ nature ꝛ quiditates rerū essent ab eis sepate. omniū eni habētiu3 vnū principiu3 cōe vniuocu3 posuit vnā ydea3 vel spē3 cōe3 oibus illis pse subsistentē quā voluit esse principiū dans oibus ꝑticipātibus ipsa esse ꝛ per cognosci alia cu3 sit sepata ꝛ vniuersalis in actu ꝛ nō cognosci aliqua per aliquid existens in eis ꝑticulare. cū omne exn̄s in eis sit ꝑticulare ꝛ corruptibile. Figuris tamē ꝛ numeris nō assignauit ydeas. q2 ꝯn̄r se hn̄t ordine vnū post aliud sic q̄ prius est causa posterioris ꝛ in eo virtualiter inclusi. Un̄. s. Tho. i primo ethicoꝝ ꝛ alibi pluries. ydea s̄m Platonē nō est in ordinatis idest ꝯn̄r se hn̄tibus vt in numeris ꝛ figuris. hoc autem putauit Plato sufficere vt absq̄ ydeis d̄ talis haberet̄ sciētia ꝛ diffinitio ꝛc. ydeā autē appellauit quaten⁹ est principiū ꝛ causa essendi. spē3 ꝟo inq̄tu3 ē p̄ncipiū cognoscēdi.

Mouerūt autē Platonē rōnes q̄plures tā ex pte scie q̄ ex pte gn̄atōis. sciētia ei vult esse habit⁹ cert⁹. de corruptibilibus āt q̄lia sūt singularia nō est hitus cert⁹. qm̄ cū singularia recedūt a sensu non est certū ea esse. āt vl'ia eēnt ꝯiūcta singlarib⁹ eēnt corruptibilia sic̄ ꝛ singlaria. Ex pte ēt gn̄atōis in primis aialiū ꝓpagatōe genitoꝝ. hac rōe mot⁹ fuit Plato. vt colligit̄ ab Auerroy in hoc septimo cōmento textus. xxxi.

Nihil pōt exire de potētia in actū nisi ab aliquo agēte sui generis ꝓpinq̄ vel sue spēi ꝛ hoc maxie veꝝ videt̄ in s̄bis pfectis. qa nihil gn̄at nisi a sibi simili vel in spē spēalissima vel in gn̄e ꝓpinquo. Cōstat āt q̄ h̄ non ꝯtinger3 nisi ponerēt forme aialiū s̄m esse sepate a singlarib⁹. q2 cū aial fit a semie semē nō est eiusdē spēi cū aiali gēito vt p3 cū vnū sit aiatū ꝛ alteꝝ nō. g⁹ nō ē eiusdē gn̄is ꝓpinqui. ergo si nō ponāt ydee aial a sibi siīi gn̄ari n̄ pōrit in spē spēalissima aut i gn̄e ꝓpinq̄. Nec est dubiu3 q̄ iō gn̄et̄ tale aial a sibi siīi q2 illud a quo decidebat̄ semē ē eiusdē spēi vel gn̄is ꝓpiqui. q2 possibile est q̄ cū animal emiserit semē ipsiu3 pri⁹ corrūpi anq̄ ex seie aliqd gn̄et̄. ꝯstat āt q̄ corruptū n̄ gn̄at aliqd.

Amplius arguebat ex pte gn̄atōis aialiū genitoꝝ p putrefactionē. q2 aliqn̄ mures generant̄ in vase vel naui nullo p̄existēte mure eiusdē spēi ꝛ generis. ergo si generantur ꝛ a nullo nisi a sibi simili ergo ab ydea. Un̄ Cōmentator. vij⁹. metaphice allegato cōmēto pro Platone inquit. Et nos videm⁹ hic plura aialia aut plures plantas exire de potentia in actu3 sine semie quod generat̄ a sibi simili s̄m formā. ꝛ ex hoc existimat̄ sub

sibi simili fm formaz ꝛ ex hoc existimat̄ sb stantias ꝛ formas esse dantes illas formas p quas sunt aīalia ꝛ plante. ꝛ hec est maior rō que attribuit̄ Platoni hec Cōmentator.

Adbuc ex pte gn̄atōnis inanimatoꝝ arguit̄ p Platone. q2 ignis nō gn̄at̄ nisi ab ydea ignis. q2 cū ignis generat̄ nō generat̄ ab igne pticulari p̄existente. q2 nō a qualitatibus actiuis illius cū nō sint eiusdez spēi cuz igne nec a forma substātiali illi⁹ cū forma sbalis nō sit principiū imediatū alicui⁹ opationis ignis eniz nō agit inquantuz ignis nec aqua inquātuz aqua cū ɔtrarietatē nō habeāt. vt pbus de sensu ꝛ sensato.

Amplius arguitur sicut est in essendo sic est in intelligēdo. q2 intelligere sequit̄ esse. s intellectus pōt intelligere qditates ꝛ vlia circūscriptis singularib⁹. g° ita erit in essendo q̄ vle erit sepatuz a singularibus.

Ista opinio reprobat̄ in locis q̄ꝫ multis primo eniz ꝛ septio hui⁹ maxie. q2 sepatū ꝛ nō sepatū nō sunt vni⁹ rōis. nec ēt corruptibile ꝛ incorruptibile. x°. metaphisice. si ergo ydee sunt sepate non possunt esse quiditates ꝛ nature pticulariū.

Adbuc peccauit Plato si vt ei imponit̄ posuit ipsas esse p se subsistentes ꝛ cum hoc vles. q2 oē p se subsistens est vnū numero. tale āt est singulare vt pꝫ in p̄dicamētis. si ergo sunt p se subsistētes tūc erūt singularia ꝛ nō vniuersalia.

Amplius nihil qd̄ sepatuz est ab aliquo pōt esse imediata causa cognitōis illi⁹ ꝛ sufficiēs. nā ꝛ si res possit cognosci p causas extrinsecas. nō tn̄ imediate ꝛ pfecte cognoscit̄ nisi p aliquod existens in ea.

Adbuc ydee sunt aut nihil aut posteriores singularib⁹. Vn̄ in p̄hemio de aīa: aīal vniuersale aut nihil est aut posteri⁹ est. itaq̄ꝫ si ydee sunt sepate a pticularib⁹ nō pn̄t esse imediata causa cognitōnis eoꝝ. sed oꝫ esse aliqd̄ principiū cognitōis intrinsecuz. propt̄ quod p̄ posterioꝝ. gaudeāt quidem species idest ydee si sunt mōstra eniz sunt. vel q2 mōstruosa sunt vt. s. Tho. vel q2 exemplaria sicuti ponebat Plato. vt Egidius heremita. Vel ideo mōstra sūt q2 nihil cōferūt ad generatōez nꝫ ad sciaz q̄ꝫ Cōmētator. xij° h⁹ Platonē videat̄ paliare inquiēs iste p̄portiōes ꝛ vtutes que fiūt in elemētis a motib⁹ solis ꝛ aliaꝝ stellaꝝ sunt hee quas reputauit Plato formas ꝛ eas intendit. sed longe inspiciebat eas q2 eas dicebat formas.

Quare ad saluāduz Platonē dicenduz videt̄ q̄ si Plato ydeas intellexit naturas rerū siue spēs p̄cisas ꝛ fm se cōsideratas p abstractionē intellect⁹ a singularib⁹ ꝛ ab intellectu eo modo quo Auicēna dixit q̄ equinitas est tantum equinitas recte dixit nec in hoc est improbādus. cōtra quē talr dicentē nō p̄cedūt rōes phi. ōe eni prius p̄scindit a suo posteriori qd̄ prius p̄scindi pōt vt sic a quolibꝫ sibi extraneo saluata ei⁹ rōe formali p̄cisa intrinseca. Sꝫ rō ydealis seu quiditatiua est huiusmōi. abstrahit eni a p̄prietatib⁹ indiuidualibus q̄ sibi accidit. ꝛ ɔiir ab hic ꝛ nūc loco ꝛ duratōe q̄ p̄prietatē indiuidualez cōsequūt̄. abstrahit ēt ab actuali existētia ꝛ potētialitate. act⁹ eniz ꝛ potētia non variāt rōez formalez. abstrahit ēt a subsistētia. Et hāc sentētiā ɔfirmat. s. Tho. i libello de ente ꝛ eēntia dicēs q̄ nā siue eēntia pt cōsiderari dupl'r. vno mō fm rōez p̄priaz ꝛ sic est absoluta cōsideratio ipsi⁹. ꝛ hoc modo nihil est verū dicere de ea nisi q̄ cōuenit ei hꝫ q̄ h⁹mōi. vn̄ qcqd alioꝝ ei attribuit̄ sibi falsa est attributio. verbi grā homi inq̄ꝫtuz hō ɔuēit rōnale ꝛ aial ꝛ oia que in diffinitōe ei⁹ cadūt. albū autē aut nigrū aut quicquid est huiusmodi quod nō est de rōne humāitatis nō cōuenit homini in eo quod hō. Unde si querat̄ si illa natura sic cōsiderata sit vna vel plures neutrū ɔcedendū est quia vtrūq̄ꝫ est extra intellectū hūanitatis. vtrūq̄ꝫ tn̄ pōt sibi accidere. si eni p'ralitas essꝫ d̄ rōe eius nūquā possꝫ esse vna cum tamē vna sit fm q̄ in sorte. sil'r si vnitas esset de rōe eius esset vna ꝛ eadez natura sor. ꝛ pla. nec posset in plurib⁹ plurificari. Alio mō cōsiderat̄ fm esse in hoc vel illo. ꝛ sic de ipsa p̄dicatur

p accidēs rōe eius in quo est. Et ydeas talr admittētes saluare possum⁹ eaꝝ necessitatē sunt.n.necessarie ad saluādū3 entiū pticipatōe3.q3 ōe ens p pticipatōe3 reducit ad tale p essentia3.cū omne tale impfectu3 reduci bēat ad pfectū. cū ergo quodlib3 indiuiduū hōis sit homo p pticipatōe3 nature specifice ⁊ nō primo idest adequate oporꝫ deuenire ad id quod seipso est hūanitas primo. ⁊ illō est qditas aut ydea. ponūtur et ydee ad saluādū3 entiū gñatōe3 qꝗ̄ Aristo. platoni imponat eas hoc mō nihil ad generatōne3 cōferre. valēt eni in hoc. na3 lic3 indiuiduū generetur vt terminus. prius tamē formaliter est ipsa natura principiū pductiuū vt plurimū in omni gñatōe vniuoca. tal' aūt natura est qditas siue ydea. Ponūtur etiā ydee taliter ad saluādu3 coordinatō3 generu3 ⁊ specieꝝ cuiuscūq3 pdicamēti que sunt fm quiditates eaꝝ pcisas vt abstrahūt ab omnib⁹ que insunt eis paccidēs. ⁊ ad saluādū sciaꝝ inuariabilitatē que haberi nō pōt nisi de quiditatib⁹ vt pscindūt ab omni existētia. Nec ɔtra platonē talit' dogmatizantē procedunt rationes vt patet in hac scientia exercitato.

Si autē Plato intellexit has ydeas esse singulares localit' ⁊ nō tantu3 formalr sepatas se existētes ⁊ tempe mēsuratas nedu3 male dixit. sed in dictis suis implicat cōtradictionē. qd autē voluerit Plato de⁹ nouit.

Nec rōnabilit' Platonē mouerūt ratōes assumpte ex pte sciētie ⁊ gñatōis. sciētia enī licet nō sit de corruptibilib⁹ sub rōib⁹ singularib⁹ vt de hoc corruptibili qō ē fortes aut Plato. sub rōibus tñ absolutis vniūsalib⁹ ⁊ abstractis bene est sciētia cuiusmodi sunt qditates. ⁊ cū cōmunit' dicit' ꝙ scia est de incorruptibilibus ⁊ eternis veꝝ est de eternis fm ydēptitatē numerale3 vt sunt substantie sepate ⁊ sua mobilia. vl' f3 ydēptitatē specifica3 vt sunt entia mālia p cōtinuitatē gñationis 2° de generatōe.

Ad secūda3 rōe3 de aialibus genitis per putrefactionē respōdet Auerroys in hoc septimo interponēdo quedā attentōne digna de seminib⁹ plantaꝝ ⁊ aialiū que decidunt ab aialibus. hūt enim virtutes mirabiles ad plificandu3 quas semina suscipiūt ab illis a quibus decidunt. Unde semē in membris genitalibus recipit virtutes diuersas que dicunt' formatiue de quib⁹ dictum fuit qōe quarta in quinto hui⁹. eas eni3 multu3 laudat Aristo. ⁊ appellat eas diuinas ⁊ assimilat eas arti. intantu3 eni sunt mirabiles vtutes iste ꝙ de eis dubitauit Galien⁹ vtꝝ sint creator vl' ne. assilant' eni principiis diuinis arti ⁊ intellectui. ppter hoc ꝙ virt⁹ formatiua in semine est causa plasmatōis oculi auris ⁊ alioꝝ. ⁊ vna virtus in pauco semine ita diuersa facit. bene ergo assimilat' pncipiis diuinis. assilat' quoq3 arti. q3 sicut ars in eode3 artifice facit diuūa. cōcauat. applanat vnit ⁊c. sic hec pua virtus facit opa diuūsa ⁊ effectus. Et p hoc ad rōe3 rūr ꝙ maior illa multiplr limitanda est nihil pōt exire ō potentia in actū nisi ab aliquo agēte sue speciei spēalissime vel sui generis pinqui qō dī ppter gñatō3 muli ex asina ⁊ equo quā Aristo. in hoc septimo appellat extra naturam idest pter naturā. quare. s. Tho. id exponens inquit est pter natura3. idest preter intentōe3 nature pticularis. virtus eni informatiua que est in semīe maris ad h nālīter ordinata est vt pducat sibi sile ei a quo spēma est decisum. Et subdit ꝙ est aliquod proximum genus in generatione muli ex asina quod non est nominatu3 cōmune equo ⁊ asino. ⁊ sub illo genere etiā continetur mulus. Unde fm id genus pōt dici ꝙ sile gñat sile vt si dicam⁹ ꝙ illud pximū gen⁹ sit iumentu3 possum⁹ dicere ꝙ licet equ⁹ non generet equū h mulu3 in generatiōe muli. iumētu3 tñ generat iumētu3 ⁊c. ꝙ si qs velit illa3 ppositionē coartare solu3 ad spē3 spēalissimā dicat' vt docet Cōmētator in hoc cōmēto ꝙ ōe generatū gñatōe actuali idest generatōe non cessabili generat' a suo simili etiā in spē specialissima. est autē generatio muli cessabilis p tanto q3 est occasional'. vt Albert⁹. xvi°.

de aialibus cap°. x°. quia enim equus pter sui spermatis nimiā caliditatē et equa pter sui mēstrui paucitatē, asin° aūt pter nimiā eius frigiditatez parū conueniūt generationi si accidit eis aliqua occasio vt quādo inuicez cōmiscent eo q virtutes cōtrarioꝝ spermatuz seinuicez impediūt impedit de facili fecūditas ipsoꝝ et cessat generatio ipsoꝝ ad inuicē pter occasionē hanc. quia cōceptus ex eis inuicē cōmixtis est cōtra natura idest pter intentōez virtutis informatiue. verificatur autez maxime illa maior assumpta talit limitata in substātijs pfectis formalr aut virtualiter. Unde nō oportet q semp genitum generet a sibi simili formalr in specie specialissima vl in primo genere, sed sufficit q habeat virtutē determinatā actiuā rei eiusdem generis ad hoc q extrahat rez de potētia ad actuz. Unde lz semē nō sit eiusdez spēi cū eo quod generat ex illo nec eiusdē primi generis formalr, tamē virtualit cōuenit qēn° hz vtutē determinatā rei talis quā recepit ab eo a quo decisuz est. quare Cōmētator. xij°. methaphisice. omne extrahēs aliqd de potentia in actū necesse est vt sit in eo aliquo mō illud quod extrahit nō q sit ipsuz met fm omnes modos et formaliter et fm actuz. Unū subdit Cōmētator. Uirtutes ergo que sunt in seminibus q fiūt aialia nō sunt aie in actu sed in potētia zc. De hac tamē solutiōe completius differetur questione sequenti.

Ad rōez terciā Platonis qd dicēduz sit ex dictis in qōe sexta huius septimi innotuit.

Ad quartā respōdet q ignis genitus ab altero igne imediate gnāt a qlitatib° actiuis ipsius ignis generātis q agūt virtute forme substātialis illi°. et oñr sūt eiusdē speciei cū illo vtualr qten° sunt determinātes actū ipsius ignis. ocedit tn̄ q ignis gnāt ignē p suā formaz sbalez, pcedēte tamē alteratiōe factā p qualitates. Et cū dicit q ignis nō agit inquātuz ignis Primo rn̄r q verū est p tāto qz quod debet alicui potētie primo fm q ly primo distinguit otra ptez oportz q debeatur illi rōe omniū suaꝝ ptiuz. Cōstat autem q igni nō debet agere rōe cuiuslibz sue ptis qz nō rōe materie sed forme. Forme eni ē agere alteri° vero principij pati z° de gnatōe. et causa h° est qz forma hz cōtrarietatez.

Ad vltimā rōez qūq rōnabilit maior ibi assūpta possit negari cui° instātia neduz est de intellectu qui aliquod intelligibile cū alio oiūctuz pōt cognoscē nō intellecto alio ymo et in sensu vt visus cōprehēdere pōt albedinez pomi qūuis nō cognoscat ei° dulcedinez tn̄ ocedit illa maior quātuz ad aliqd esse. et oñr ocedit q sicut intellect° pōt intelligē quditates et vlia circūscriptis singularib° qūū ad esse qditatiuū. ita sunt vlia fm esse eētie vel fm aliquā pprietatē. indiuiduū enim iportat aliud essentialr pter spēm alias sine indiuiduis spēs nō posset cōcipi. Ex hoc tamen non sequit q fm esse subsistētie vt imponit Platoni ydee possint esse sepate a singularibus.

Fuit āt Plato diuin° singularit studios° ad vitatis inqsitōez q oim sapiētissimus sertilissime assecut° est doctrinā Socratis. vt. s. Tho. in libello de regimie pricipū vbiq terrarū pbos qsiuit vt eoꝝ dogmata sciret. ad vates eni mēfiticos se trāstulit in ytaliā tarētū vēit et ab architarētino Pitagore dici pso ō opiniōib° pitagoricis ē instruct°. Is n. ō nouo osuet° cratilli et eraclitti opinioni h° sensibilib° oibus defluētib° sciaz reꝝ negātiuz eoꝝ doctrinā suscepit. pter qd et Socrates Platonis pceptor et Archilai discipulus auditoris Anaxagore auctoris latitationis formaꝝ. vt. s. Tho. pzio metaphisice circa moralia negociat° est soluz et de sciencia naturali nihil. vt pzio metaphisice. videbat eni ei q moralia nō essent adeo in cōtinuo motu et trāsmutatōne sic nālia. et in his ingrebat vle et diffinitiōes et que sunt hmōi que plato suscipiēs putauit sic in nālib° faciendū esse. et pter hoc coactus fuit modū dare quo scia posset de naturalibus saluari ydeas stabiliendo.

Propter secunduz

quidez huius Cōmentator Auerroys philosophi sententiaz cōtra Platonē exponēs partez qōis affirmatiuā ɔcedit quā in cōmento tribus nitit̄ ꝓbare rōibus quibꝫ firmat sermonē phi cōtra platonez. Prima est ꝑpter assilatione ꝛ taliter eaz format Scotꝰ. si generās sit tm̄ forma vt puta ydea gͦ in agendo nō dependet a materia ꝛ ꝓducit sibi sile omnino ꝛ tūc habet quod intēdit.s.ꝙ sicut ydea nō est hoc aliquid ita nec genitū. quia si generās est forma tm̄ ita ꝛ genituz. Si.n. no ꝓducit sibi simile oīo hoc est ꝑpter defectuz ex pte materie.qꝛ idez semp facit idem 2ͦ de generatōe.sed materia circūscribitur a tali agente.si ergo generās est forma tantuz ergo genitū nō erit hoc aliqd sicut nec ydea generās .Secūda ratio Auerroys est ꝑpē improportionalitatē immālis ad māle.si.n. genitū est hoc aliquid. ergo generat̄ p transmutatōez materie.ergo generās est compositū ꝛ nō forma tm̄. ꝓbat ɔña.qꝛ forma tantuz seu pura forma nō pōt transmutare materiaz.ideo ponētes creatōez oportebat eos ponere creans ɔpositū ex materia ꝛ forma. si ergo generās nō est hoc aliquid ꝛ cōpositꝫ.ergo nec genitū. Sed rñdent Platonici ꝙ ydea in gñatōe nō hꝫ rōez disponentis ſ introducētis formaz ita ꝙ in gñatione oportet assignare duplex agens cōpositum disponēs māz.ꝛ aliud inducens formaz qō est pura forma.naz sola forma pōt inducer̄ formaz.Sed hanc rñsionē excludit Cōmentator dupliciť. ꝛ ita sequit̄ tercia rō Auer. cōtra Platonē firmans ptez qōis affirmatiuaz q̄ est sumpta ex vnitate cōpositi. qꝛ illa rñsione data sequeret̄ ꝙ genitū esset duo in actu ex quo respcū ipsius ponūt̄ duo agētia. vnū.s.disponēs māz.aliud inducēs formaz sequeret̄ etiaz ꝙ vnꝰ effectꝰ ſm ꝙ vnus generaret̄ a duobꝰ gñantibus.

Sed Scotus impugnās Auerroym instat ɔtra eius rōes ꝓbando eas nō cōcludere.assumit̄ enim in rōe prima ꝙ agēs omne quantuz est de se ꝓducit sibi sile. Instantia cuiꝫ est de actōe prime cause que minꝰ depēdet a mat̄ia q̄ꝫ alia actio alicꝰ ydee si essent ſ primū nō pot ꝓducere sibi sile semp.sed ꝓducit materiaz sicut formaz ꝛ silr cōpositū quod ꝓbat̄.qꝛ qcqd pōt causa inferior pōt ꝛ supior.ſ inferior pōt gñare ɔpositū gͦ ꝛc.

Qui autem vellet tenere viaz Cōmentatoris negaret ꝙ deꝰ hēat aliquā actōz extra se cū nihil efficiat.hꝫ eni solaz causalitatē finalē circa causata.vt in qnto hꝰ qōe quanta ꝓbatū fuit sufficiēter in doctrina Cōmentatoris.Est autē vex ꝙ qcquid pōt causa inferior ꝙ sit pfectōis simplr pōt ꝛ supior.
In eadē etia rōe assumi videt̄ a Cōmētatore ꝙ si generās nō sit in mat̄ia ymo sit tantū forma sepata.s.ydea ꝙ in agēdo non dependet a mat̄ia.quod nō videt vex. Instantia eni est vt inquit Scotꝰ. qꝛ omne agēs citra primū reqrit materiā in quaz agat.qꝛ aliter creatura possit creare quod est falsuz.ꝛ tam̄ aliquod est agens imāle pter primuz.

Qui vero vellet tenere viā Cōmētatoris posset dicere ꝙ licꝫ omne agēs citra deū reqrat materiā in quā agat.nullū tm̄ agens immāle ꝛ sepatū etiā citra primū pōt generare

Recte ergo dixit Cōmentator ꝙ si generans non sit in materia in agendo non depēdet a materia.quia si nō sit in mat̄ia nō poterit alterare.ꝛ sīr nec generare.quod pulcherrime tali deducit̄ rōe. agens causatū nihil generat nisi prius alteret corrumpenduz sed nullū agens immāle pōt alterare gͦ nulluz tale pōt generare.maior rōis ꝓbatur qꝛ illō agēs causatū nō generat ð nihilo.nec de mā sine forma.ergo reqrit cōpositū in quod agat. illud autē nō corrūpitur sine alteratōe preuia. Probatio minoris.s.ꝙ agēs immāle nō pōt alterare nihil alterat nisi habēs q̄litates actiuas formalr vel v̄tualit̄. ſ substaͣ sepata causata nec hꝫ qualitates actiuas formalr vt patꝫ. nec v̄tualiter.quod ꝓbat̄.qa oīm q̄litatū spāliū q̄s hūt sbe sepate cū sint prime vel secūde spēi tota virtus exhaurit̄ per actionē intra cuiꝰ ille sunt principia.ergo nihil extra causam.

Dicit etiā coīter q̄ ideo ydea nō pōt dispo
nere materiā qz nō h̄z aliquā virtutem acti
uaz ⁊ corruptiuā dispositōis cōtrarie.
In secūda ratōe principali quā adducit
Cōmētatō assumit hec ꝓpositō pura fōma
seu forma tantū aut forma sepata siue ima
terialis nō pōt trāsmutare materiam arguit
Scotus q̄ illa ꝓpositio sit impossibilis. qḋ
ostendit quadrupliciter. primo qz ex illa se
quit impossibile. s. q̄ prima causa nō possit
trāsmutare materiā. qz nullum agens est ita
immaṫiale sicut prima causa. Qui autē vel
let tenere viaz Commentatoris ex dictis in
saluādo primā eius rōez pōt respōdere faci
liter. Secūdo arguit Scot⁹ qz impossibile
est aliquid trāsmutare aliud medium nisi
trāsmutet mediuz. sicut Cōmentator in fine
hui⁹ cōmenti inqt q̄ forma sepata pōt trans
mutare materiā mediāte corpe celesti. ergo
pōt trāsmutare illud corp⁹ mediū alias pro
cederet in infinitū. ⁊ illud est māle. s. celum
ergo est deuenire ad aliquod trāsmutās nō
corpus quod trāsmutat corp⁹ imediate.
Qui autē vellet defendere Auerroym re
spōdeat q̄ maior hic assūpta cōtra euz ē ve
ra si mediū illud sit transmutatōis suscepti
uū quale nō est celum cum sit ingenerabile ⁊
incorruptibile. ⁊ p̄cipue loquēdo de trāsmu
tatōe preuia gn̄atōni que est alteratio d̄ qua
est p̄sens sermo. Tercio arguit Scotus
qz ex dictis Cōmentatoris seqt̄ cōtradictio
Dicit eni q̄ corpa celestia in his que generāt
p putrefactōez dant aliquid illis loco semi
nū. ꝫ corpa celestia sūt forme ita q̄ nō est ibi
maṫia receptiua forme substātialis ḟm ipm
in de substātia orbis. ergo sola forma potest
trāsmutare materiā. Sz rn̄deret Auerroys
q̄ celuz nō eo modo est forma quo intelligē
tie sepate ⁊ quomō essz ydea si vt dixit pla
to darex. qz celuz non ita est forma simplex
quin fundet in se dimēsiones sitq̄ in potētia
ad vbi. nō sic autez de ydea.
Quarto arguit Scotus qz transmutans
trāsmutat ḟm q̄ est in actu. ix°. metaphisice.
⁊ inquātū tale accidit sibi h̄re principiū po
tētiale. ergo accidit trāsmutāti inquātuz h⁹
h̄re materiā ⁊ esse cōpositū. Sz rndez Cō
mētator ex principijs ph̄i⁹ q̄ cū trāsmutans
sit simul cū trāsmutato. qz mouens est simul
cū moto ⁊ hoc loquēdo de trāsmutatōe gn̄a
tōni preuia. ⁊ talia non pn̄t esse simul nisi se
contangāt. cōtactus autē est quātoꝝ ⁊ cōse
quēter corpoꝝ. nō ergo pura forma a mate
ria sepata pōt transmutare materiam ymo
implicat transmutās esse in actu nisi sit com
positū ex principio actuali ⁊ potētiali. nō. n.
pōt esse in actu nisi sit ens habēs actū. ⁊ cō
sequēter inquātuz h̄z actū idest formā habz
principiū sustētās formaz. ⁊ tale est pricipiū
potētiale. falsuz ergo videt̄ q̄ accidat trans
mutanti inquātuz hui⁹ habere materiā ⁊ es
se cōpositū cū illud sibi necessario insit.
In tercia ratōne sumpta ex pte vnitatis
cōpositi arguit Scotus ɔtra Auerroym qz
materia est a deo ingenerabilis ⁊ incorrupti
bilis ⁊ forma est ab agente pticulari. ⁊ tamē
nō sequit̄ q̄ cōpositū seu materia ⁊ forma
sint duo in actu. qz tota materia est in potē
tia ⁊ actus seu forma adueniens facit vnum
in actu. Sed rn̄deret Cōmentator q̄ rō illa
adducta tercia vtiq̄ est cōtra Platonē. pro
cui⁹ fundamento est attentōe dignū q̄ nihil
nobilitatis negandū est alicui nature nisi ap
pareat necessitas. natura. n. semp inquirim⁹
desiderare quod melius est. 2° de gn̄atōe. nl
luz autē incōueniēs est si hic ignis generaret
qz ḟm platonē h̄z siliez pfectōez cū ydea licet
min⁹ perfecte. ergo ⁊ opatōez cōsilez licz mi
nus intensaz. Itaq̄ videt̄ ḟm Cōmentatorē
q̄ si cuz hoc q̄ hic ignis generet etiaz ydea
generat vnū genitū esset duo in actu ex quo
respectu ipsius ponerētur duo agentia. Et si
dicat̄ qz saltē vnū istoꝝ agentiū pōt altera
re vtputa ignis pticularis ⁊ aliud generare.
negandū est de illis actiuis quoꝝ vnū neces
se est generare sicut aliud. no eniz illud ideo
negat̄ quia ignis singularis nō possit gene
rari. Sed qz igne singulari potente ⁊ ydea
necessario faciente aliud agens nō pōt in eo
dem ordine cause respectu eiusdem geniti. ⁊

tamē si hic ignis genit⁹ eēt ab ydea ⁊ ab agē te singulari quoꝝ q̄ðlibet hȝ virtutē generā di ipm necessario sequit̄ ꝙ ignis genit⁹ esset duo in actu. Et ɔsidera similiter. Ex q̄ patet qualiter instātia adducta nihil ɔcludit qꝛ vel materia nō est a deo ſm aūpuym. vel hoc ɔcesso deus ⁊ agēs pticulare nō ɔueniūt in ɔsimili pfectōe ⁊ ɔsequenter nec in actōe tali q̄ est gn̄are sicut hic ignis cū ydea ignis

Probat etiā Scotus id ꝙ deducit Auēroys p incōueienti. s. ꝙ vnū in actu sit a duobus agētib⁹ sit ɔclusio necessaria qꝛ in causis essentialiter ordinatis oꝫ oēs sil' ɔcurrere ad effectū vt ostēsuȝ fuit 2° hui⁹ qōe. iiij. Sȝ aliqs vnus effect⁹ ē ab agente pticulari. ergo idē effect⁹ erit ab omnib⁹ causis vniūsalib⁹ essentialiter ordinatis ⁊ veri⁹ q̄ ab isto pticulari. Voluit enim plato vt imponit̄ sibi ꝙ idem effect⁹ pōt esse a duob⁹ agentib⁹ cū pmis ⁊ eque imediatis ɔtra queȝ taliter dicētē pcedit rō Cōmētatoris. Sȝ loquēdo d̄ causis eēnaliter ordinatis nihil pōt inferri ɔtra platonem qꝛ disponens ⁊ inducēs sunt agentia ordinata essentialiter. non sic agens singulare. vt hic ignis ⁊ ydea ignis hn̄t actōnem ɔsimilē eque imediate pductiuā ignis: quare si recte inspiciat̄ hec improbatio vltima scoti ē potius q̄dā declaratio ⁊ limitatio dictoꝝ Auēroys.

Sed dubitatur quia videtur ꝙ h̄ fūdamētū q̄ð p se ɔtra Platonē assumit Auēroys nō sit verū. s. ꝙ idem sit agens disponēs materiā ⁊ inducēs formā qꝛ videt̄ ꝙ vnū agēs possit alterare ⁊ aliud agens generare sicut in pductione hōis. ergo q̄tū ad hoc nō videt̄ opio platonis sufficienter improbari. qꝛ eo mō ydeā poneret generantē ⁊ agens pticulare alterans. Amplius pbat̄ ꝙ apud platonē ydea possit alterare cui⁹ oppositū p ei⁹ opioe dictū fuit. qꝛ plato posuit ydearū passiones sicut ⁊ sciam de eis igit̄ ſm ipm ydea haberet ɔprietates naturales p quas posset formaliter alterare. Ad istā rn̄r assumendo hāc ppōem ꝙ mutatio termināns motum nūquā pōt esse nisi a cā mouēte in illo motu lȝ nō q̄cq̄ mutatio imediate fit ab illo ꝙ mouet mediate vt i gn̄atōe hōis. Sed ydea nūquā mouet in alteratōe nec mediate nec imediate qꝛ agēs pticulare sufficiēter alterat ita ꝙ aliud eiusdē ordinis nō pōt alterare vt diffuse dictū est ergo nō pōt ydea eē cā mutationis t̄mināns illū motū ⁊ ita apte ptȝ improbatio Plonis. Sed maior h̄ assumpta pbatur. s. ꝙ mutatio termināns motū. ic. qꝛ terminare ⁊ p se t̄min⁹ videnī esse ab eodē ⁊ hoc loquēdo de mutatōe intrīsece termināte motū nō aūt de quocūq̄ ɔcomitāte ɔpter creationē aīe quāquā instet̄ ɔtra hāc maiorē de calore disponente mām in cui⁹ dispōis vltio ignis gn̄āt ignē q̄ tn̄ ignis n̄ necessario disponit qꝛ nō min⁹ alterasset calor sepatus a subiecto quā diūct⁹. ergo ab alio agēte ē mot⁹ ⁊ ab alio mutatio termināns motū. Vide ꝙ instantia naturaliter loquendo nulla est.

Ad aliud dōm ꝙ ɔtradictio vr̄ i dictis ei⁹ qꝛ ɔcesso illo q̄ð ɔcludit argumētū seqt̄ ꝙ ydea pōt equoce agē qꝛ alterare ⁊ ex alia parte ſm platonē. ydea solū agit vniuoce ⁊ ɔnr n̄ alterabit. qꝛ nō hȝ v̄tutē actiuā ⁊ corruptiuam dispōis ɔtrarie ergo ɔtradictio.

Propter tercium

q̄dē h⁹ siue rōes ɔmētatoris sint efficaces siue nō ꝙ relinquat̄ ingenio speculātis. subtilr̄ perscrutāti in hac mā apparebit ꝙ phs i h̄. vij° pbat solū ydeas nō esse necessarias ad gn̄atiōem siue sint possibiles siue nō solū hēt h̄ ꝙ ipe nō sint necessarie ⁊ hoc sufficit pho q̄ð aūt nō sint necessarie imo inutiles pbat̄. quia nūq̄ ponenda sūt plura vbi sufficit vnū ſm phm prio phico ɔtra Annaxagorā. lȝ gn̄atio vniuoca pōt saluari sine ydeis. ergo n̄ oꝫ eas ponē ɔpter gn̄atōem. sed ɔpositū pticulare gn̄at aliud ɔpositū pticulare h̄ vniuoce ⁊ magis ē gn̄atio vniuoca quā eēt gn̄atio ɔpositi gn̄ati ab ydea n̄ tn̄ pbat phs ꝙ non sint possibiles ⁊ h̄ sonat lr̄a sua qꝛ dicit si ydee p̄ter singularia nihil vtiles essent ad generatōem. vn̄ nō vult ꝙ ipossibile sit eas eē s̄ pp gn̄atōnem vniuocā nō ē necesse ponere

eas Et hāc sniam confirmat Auerroys i Cōmento.xxviij.dicens.Et hoc q̄ qdā sunt assueti dicere.s.formas esse que sunt cāe formaꝝ si itēdūt aīs a pticulārib⁹ nihil pſūt i gnatōe sbāꝝ neq̄ i gnatōe accidētiū.i.q̄ si itēdūt q̄ forme vniuersales sunt cāe agētes formas pticulares nō pſunt in generatoibus.s.in generatōe substantiaꝝ accidentiū oīs eni generatio manifestū ē q̄ fit p̄ transmutatōnem materie ⁊ materia est indiuiduū generans ⁊ dicit hoc quia impossibile est q̄ forme sepate transmutent mā̄z.nō enim trāsmutat māz nisi illud qd̄ est in mā̄ hec Cōmētator cuius verba sufficienter declarata fuere in secūdo principali.

Propter quartuꝫ qdē h⁹ ad primū ante oppositū ꝙuis Scotus nō respondeat cur⁹ hec sunt roēs. posset tamen negari ɔñā quia si forma in cōposito est principiū generandi ɔpositū ergo similiter si p̄ se esset nō sequit̄ q̄ si ē p̄ se sepata q̄ posset eē principiū qñ enim est in ɔposito est tantū principiū quo ⁊ nō principiū qd̄ forma enim sic est principiū quo qd̄ nō est principiū quod. Aliter rñr q̄ rō illa nō pbat q̄ ipossibile sit formā sepatā eē pricipiū agēdi ɔpositū aut nāliter aut supnāliter tamen hoc nō est necessariū⁊ istad probat rō ⁊ hoc sufficit pbo ɔtra platonē.

Ad 2ᵐ rñr negādo ɔnām lꝫ enim nullū ticulare agens agat nisi mediantib⁹ qualitatibus actiuis ⁊ passiuis pro quāto añ forme substātialis inductōem p̄cedit alteratio ⁊ dispositio materie facta ab illis qualitatib⁹ ⁊ p̄ tāto agens generans dr̄ agēs mediantib⁹ qualitatib⁹ illis tamē nō est intelligendū q̄ q̄litates actiue sint immediatū principiū agendi formam substantialē nulla enim qualitas attingit terminū generatōis substantialis.

Cū vero assumebat̄ illa ꝓpō nihil agit vltra ꝓpriam spēm seu vltra quam est actiuū vt Scot⁹ in theorematibus.dr̄z q̄ illa ꝓpō fallit i sex casibus primo quādo agēs agit virtute alterius.Un̄.S.Tho.in tertia pte.q.lxxvij.articulo.iij.ad tertiū.⁊ in 2ᵒ sententiaꝝ dist.xviij.q.ij.articulo.3ᵒ. ad lʒ cū dū aliquid potest agere vltra spēm suam in virtute superiori non autem in virtute propria vt de spmate in pductiōe animalis semen enim ratione virtutis actiue generantis instrumentaliter cōcurrit ad pductionem fetus.vt sanct⁹ Tho.in questiōibus de potentia questione.iij.⁊ hoc affirmant medici omēs.

Fallit secundo quando agens ex termino perfectiori pducit rē imperfectiorem vt frigiditas agens in caliditatem intensiorem se illam remittit ⁊ remissio caliditatis est productio noue caliditatis que tamē caliditas pducta est pfectior frigiditate pducente tanquam causa totalis ⁊ hoc non incōueñt quia pducere peius ex meliori non est magne perfectionis vt Gualterius anglicus in suo de intentione ⁊ remissione.

Tertio fallit in actione reflexa vt in pductione ignis a radijs solaribus in speculo cōcauo.

Fallit quarto quando agens est extra suam naturalē dispositionē vt pꝫ d̄aq̄ calefacta reducēte se ad pristinam frigiditatem ⁊ de spū remisse calido a corde genito apud medicos q ab intrinseco alterat se ad gradū intensiorem ɔuenientem sue forme.

Quinto fallit quando agens agit qualitatem alterius spēi vt patet de qualitatibus secūdis vt sunt odores colores ⁊ sapores.intensioribus dū generantur a qualitatib⁹ primis remissioribus. Fallit vltimo generaliter in accidentibus quorum generatio possibilis est a dissimili ſm spēꝫ vt Commentator in de substantia orbis nō enim est necesse q̄ omne quod facit aliquod accidens disponatur p̄ ipm vel per sibi simile in spē. vt patet in motore ⁊ mobili.Albedo quoq̄ aliquādo generatur a caliditate quandoq̄ a frigiditate vt Commentator ibidem. Caliditas etiam a motu ⁊ lumine vt secundo celi commento.xlviij.

Ad tertiū satis est notum quia omis gñatio aliqualiter est vniuoca quia agens vt hꝫ

formam formaliter et tunc est generatio simpliciter vniuoca vel eam habet tātū virtualiter et tunc est vniuoca ꝑm quid quare vniuocatio generationis vtiq̧ sine positiōe ydearum potest saluari de qua dicetur in .xij°. q̄stione prima.

Ad quartum ↄceditur id ad quod argumentum deducit sicut enim nō negatur agēs singulare posse generare ita etiam nō negat̄ genitum posse esse a forma sepata. ↄn̄a tam̄ pℏi est bona quia si genitum est hoc aliquid et compositum non oportet generātem ēe formam sepatam cum agēs singulare sufficiat hec omnia ꝓbabiliter.

Kritur nono qō

vtrum in mā rerum generabilium sint ponende rationes semiales respectu rex que ex ipsa generantur. Et arguitur negatiue primo nam rō seminalis aliquem actum videtur importare si talis rō semialis esset aut esset ipa tota forma rei fiende aut aliqua ps illius forme nō forma tota quia cū tota forma sit ratio et principium essendi rei. res eēt antequam fieret quod est incōueniēs. nec 2m quia forma saltem substātialis est indiuisibilis. ergo ratio seminalis nihil est et ↄsequēter nec i mā.

Cōfirmatur talis ratio seminalis si eēt in mā aut daret illi esse accn̄tale. et hoc nō vr̄ dōm quia illud presupponit esse sbstantiale. aut substātiale et hoc iterx dici non potest qz tunc nulla esset generatio in reruꝫ natura cū generatio sit ꝓgressus a non esse substantiali ad esse substātiale.

Amplius si darent̄ rōes seminales i mā hoc esset vt aliquam actiuitatem haberēt respectu forme generāde. Sed ↄtra aut rō semialis est p se sufficiens et hoc nō quia nullū imperfectius est sufficiens respectu perfectioris. tum qz sp ageret cum sit agens naturale habens passuꝫ cōtinuo approximatum ergo oēs forme simul educerent̄ vel saltēꝫ illa cuius rō seminalis esset fortior quod tamē est falsum. si aūt rō seminalis nō sit de se sufficiēs immo preter ipm cōcurreret agēs extrinsecum. Sequit̄ q agēs extrinsecuꝫ ꝑus ageret quā intrinsecū aliter intrinsecū semp egisset sed impfecte. in illo ergo priori in q̄ agēs extrinsecū agit nō agente intrinseco sequitur q actio erit violenta generatio ergo erit innaturalis.

Cōfirmat̄ nullus actus aut forma ē i mā nisi det illi aliqd eē. Si ergo rō seīalis eēt i mā et daret sibi aliqd esse aut ergo hoc aliquid aut quale quid nō 2m qz existere nō est quale quid hꝫ ergo esse h aliqd et p ↄn̄s ē aliquod indiuiduū oē āt idiuiduū finitū ē in aliq̄ spē hn̄s esse determinatū de quo querēdū est.

Adhuc si daret̄ in mā hec rō seminalis vel ergo esset eadē cū forma que gn̄at̄ et tūc seqtur q aliqua est forma eterna a pte an̄ q̄ tamen nō est eterna apte post. ↄn̄a ↄtra pℏm primo celi qz forma gēita quacūq̧ data eternaliter potentialiter tamē fuisset in mā sicut et illa rō semialis cum qua idemptificatur q̄ tamen forma corrumpetur nō solum ꝑm modum essendi in actu. sed etiam ꝑm omēm suam realitatem aliter corruptuꝫ possꝫ redire idē numero cuius oppositum vult pℏs 2°. de generatōe. Si ergo esset alia a forma que gn̄atur sit rō seminalis. a. forma adueniens. b. totum aggregatum sit. c. et queritur nūquid b. prefuit in mā vel nō. si nō prefuit et b. est aliqua forma nālis. ergo aliqua forma naturalis nō p̄fuit in mā et eadem rōe nulla si p̄fuit. ergo et. c. p̄fuit q tn̄ vr̄ falsum.

Confirmat̄ quia aut. a. et. b. sunt eiusdeꝫ rōis et tūc sequitur q sicut. b. non est eternuꝫ in mā ita nec. a. quia eternum et temporale non sunt eiusdem rōis q̄rto metaphisice ex ↄn̄te arguit̄ sic. a. nō est eternum in mā et est in mā ergo aliquando incepit eē in mā et ↄn̄s tunc fuit ita q aliqua forma naturalis nō p̄fuit in materia. Si vero nō sunt eiusdē rōis quomō ergo ↄponunt vnam formaꝫ cū ābe sint in actu imo ex ambabus ↄpositū essꝫ etherogeneū q nō ē dōm.

Amplius vel rō seminalis esset generabilis et tūc vel ex p̄existenti rōe seminali et sic erit

pcessus in infinitũ in pſuppositione istaꝝ oĩnum ſemialium aut nõ ex aliqua preexiſtenti rõne ſeminali ⁊ ſic habet̃ intentũ ꝙ ſaltem nõ reſpectu cuiuſcũꝗ forme naturalis ẽ dare rõem ſeminalem in mã. Si vero dicat̃ ꝙ rõ ſeminalis ſit ingenerabilis ergo ipa eſt incorruptibilis que cum ſit forma naturalis ſeqtur formã naturalẽ in mã prima eſſe incorruptibilem oñs ↄtra pħm primo de gñatõe ⁊ patet ↄña quia in generabile ⁊ incorruptibile ↄuertũtur primo celi.

Cõfirmatur quia pħs in hoc ſeptio ingt ꝙ ſicut tñ domus fit ab extra ſic tatuꝫ vtrꝗ ⁊ ignis. g° reſpectu ignis nõ ponit̃ aliqđ actiuum intra paſſum ſed ſolum ſufficit ipa mã nulla ergo rõ ſeminalis pexiſtit.

In oppoſitũ videtur pħs in hoc ſeptimo dũ ingt ꝙ principiũ artificialiũ ẽ in ↄgnoſcẽte ⁊ pricipiũ naturaliũ eſt in moto. Et Auerroys viij°. metaphice agẽs nõ largit̃ multitudinem ſed pfectõem. Adhuc arguit̃ quia ea que naturaliter fiunt habent principiũ ſui motus ab intra ſed illud principiũ nõ ẽ materia cum ipa ſit que ſuſtinet motũ nõ autẽ cauſat ipm actiue ergo oꝫ aliquod principium actiuum eſſe i materia ⁊ hoc nõ ẽ niſi rõ ſeminalis ergo ⁊c.

Propter primum Quidẽ huius Sciẽdũ ꝙ rões ſemiales ſunt principia actiua preexiſtẽtia in materia inclinãtia ipam ad actũ. nõ enim hic audit̃ ratõ p diffinitõe qua aliqđ incõplexũ notificatur nec p argumẽtatione qua ↄplexũ manifeſtatur. Sed p eã ſiue principio actõis q̃ agens agit quo mõ dicitur formã eſſe rõem agẽdi que apud alios via inchoatio ⁊ exordiũ appellat̃. Semiale autẽ dictũ ẽ a ſemine. Eſt autem ſemẽ corpus impfectũ pductũ a generãte cui⁹ forma nõ eſt intenta a natura pp̃ ſe. Sed pp̃ter aliud habens virtutem gñandi aliquid ſimile generanti a quo ipꝫ decidit tur. vt Scot⁹ 2°. ſniarum ⁊ in h̃ ſeptimo. Solet etiam cõmuniter dici ꝙ ſemẽ eſt illud qđ cũ in agro ſpgitur virtutem habet gignendi.

Ex quo patet ſemẽ in ſua rõe formali includere virtuteꝫ actiuam a quo ſumpte ſunt rationes ſemiales que virtutes dici põt ſemia. Unde Aug⁹. 3°. de trinitate virtutes que ſũt in ſemib⁹ dicunt̃ eſſe ſemĩa ſeminũ .i. occulta ſemina que ſunt inuiſibilia. Seminarium vero ẽ exordiũ cuiuſlibet rei. hñt enim ſeminaria virtutes quaſdam inchoatões aptitudines ⁊ habilitates reſpectu reꝝ gñandaꝝ. Has aũt rões ſeminales qdã dixerũt inchoationes formaꝝ vt Aug⁹ in ſecũdo de libero arbitrio. qdaꝫ potentiã formalẽ ſeu formaꝫ imperfectã ⁊ incõpletaꝫ vt albert⁹ prio phiſicoꝝ. qdaꝫ lucẽ vt lincoñ. in libello đ luce ⁊ lumie qdã bitũ ↄfuſuꝫ ſiue ſplẽdorẽ illuſtrãteꝫ mãm gñabiliũ vt aſſcribit̃ Alberto i ſua ſumma theologie qdã virtutes agentes. vt S. Tho. 2°. ſententiaꝝ diſ. xviij q. p°. ar. ij.

Ex qbus pꝫ ꝙ q̃rere an in mã reꝝ gñabiliũ ſint rões ſeminales nĩl aliud eſt q̃ querere an in ea ſint principia actiua cũ cauſatia ſeu coactiua ſiue inclinatiua mẽ ad formam naturalẽ gñandã. Ampliat̃ aũt pſens qõ ad formas oẽs naturales excepta aia intellectiua de cui⁹ origine q̃q̃ nõ multũ manifeſtuꝫ ſit qd Ariſto. in dictis ei⁹ ſenſerit vt in. xij° huius qõe. 2ᵃ videbit̃. Ipa tamẽ apđ catholicos ponit̃ creari quãe reſpectu ei⁹ nõ oꝫ ponere inchoatiuũ in mã aut rõem ſeminalem cũ nullius agentis naturalis ſubſit actioni.

Propter ſecunduꝫ qdem hui⁹ Sciendũ ẽ ꝙ Anaxagoras compatriota empedoclis. vt ingt Albertus prio metaphiſice ambo enim fuerũt italici callomenie ciuis oriũd⁹ diſcipul⁹ Anaximenis cõdiſcipul⁹ dyogenis oẽs formas actu poſuit i materia ante eaꝝ gñatõem ⁊ in ea latere. ñ fuit tamẽ ipe ſol⁹ ex ãtiquis formaꝝ latitatoꝛ imo cũ eo fuit ẽpedocles ſycul⁹ etate poꝛ Anaxagora. ſed opib⁹ pħie ⁊ ſcriptis multo poſterioꝛ ⁊ democritus reprobat⁹ quarto celi ⁊ mũdi vt Cõmẽtatoꝛ. xij°. metaphice cuꝫ qb⁹ fuit ẽt Anaximãdros q oẽs formas poñũt i mã extẽſas q̃ aliqñ pp indiſpoſitõnem

latitarent que sblata p agens extrinsecū sta
tim se in suis actibus manifestabāt sicut per
limatōem auferē rubigo ⁊ se auruʒ vł argē
tum extrinsecus manifestat. Et ɔñr ꝙ generā
tio nō est eductio eaꝝ de potentia ad actū.
Sed manifestatio quedā ipaꝝ alioꝝ oc-
cultatiōʒ que ꝓhibebant ipas esse manifesta
tas. dixit enim agens extrinsecum formas d
tenebris in lucē ꝑducere. Cuiᵒ opinionis im
probatio relinquatē exercitato in libris Ari
sto. ex ea enim sequunē inconuenientia quā
plura ⁊ ꝙ due forme inesse intensissimo ad
se inuicem contrarie simul essent in mā imo
ꝙ nihil vere generaretē aut corrumpetē sed
apparenē solū. Non fieret etiam vniuocū ab
vniuoco ⁊ ita de alijs vt patet deducenti.
Unde Cōciliator dria Ciᵃ. ɔtra Anaxago-
ram inquit. ponentes formarum latitatōem
annullati sunt ab aristotele nō parū cū gn̄a
tionem saluare nō possint facientes formas
ex quodam chaos indistincte ꝑdire. Unde
ī primo de gn̄atiōe ⁊ corruptōe dicitur ꝓpri
am Anaxagorā hᵒpositiōis didascalū vocē
ignorasse cū ponēs vnū sbiectum generatōē
aliud ab alteratiōē sentiret esse.

Pitagoras primus inter ceteros phs nū
cupatᵒ quē vulgᵒ magū dicit ⁊ Plato qui
de opinionibus pictagoricis ab archita ta-
rētino fuit instructus. Formas naturales po
suerūt nullo mō añ earuʒ gn̄atōem preesse in
materia. Sed tm̄ in lumie prime itelligētie
formaruʒ datricis que suo lumie irradiādo
has materias iferiores sm ꝙ magis vł mi-
nus de lumine illo recipiūt ꝓpter varias ea-
ram ꝓportiōes ⁊ dispositiōes in eis varias
inducit formas danē eniʒ forme sm merita
materie. vt declarabiē inferius qnestōe. xᵃ. i
opiniōe Alberti. sicut eniʒ sol sua luce irradi
ans diuersas corporuʒ supficies nō transpa
rētiū in eis varios gignit colores sm ꝙ lux
illa in illis superficiebᵒ magis vel minᵒ icor
patur. Uñ sm Platonē agētia vlia nō ꝑdu
cūt formas sbstātiales in materia sed tātum
eā disponūt ad formaꝝ substātialiū recepti
onem. quare Plato 2ᵒ. timei vbi inducit de-
um loquentē ad motorē ⁊ stellas quos dixit
deos secūdos inquit. Dij deorum quorū parē
opifex ꝙ ego imitantes meā iuxta vestrum
affectū solertiam excitate mortalia vt quibᵒ
ɔsortiuʒ diuinitatis ⁊ appellatio parilitatis
competit diuina preditū firmitate fingatis erit
vero tale ꝙ vobis obsequi iusticiamq; colo
re pspexistis. Huius ergo vniuersi gnis se-
mētē faciaʒ vobisq; tradam vos cetera ex-
equi par ē. Ita imortalē celestēq; naturā mor
tali textu extrinsecᵒ ambiatis iubeatisq; na-
sci cibūq; ꝓuideatis ⁊ incrementa detis
post dissolutionem id fenus quod credide-
ratis successiōe animi ⁊ corporis recipiatis.
Uñ Commētator. xijᵒ. metaphisice Plato
suis verbis obscuris dixit ꝙ creator crea-
uit angelos manu. deinde precepit eis creaē
alia mortalia ⁊ remansit ipē sine labore in
quiete. ⁊ hec forte fuit causa sabbati in lege
filioꝝ israhel. quod tamen dicit ad lr̄am nō
esse intelligendum. Et ꝗuis semētem gn̄a-
tionis intelligant ꝗdam de mente Platonis
yle. i. mām primā tamē apud alios p semen
tem gn̄ationis intelligendū est formā quan-
dam mām formātem. adᵒueniens sm rōem
q̄ mē ɔmunicaē p datorē formaꝝ ⁊ illi ada
ptatur p qualitates actiuas ⁊ passiuas sm
numerum ⁊ ꝓportiōneʒ mouentes. ⁊ formā
hāc mām formantē Plato dixit ydeā for-
mā vō inductā in mā fōmatā vocauit imā
ginē seu resultatōʒ vt. xijᵒ. hᵒ. q. pᵃ. notū fiet

Hec positio in pluribus metaphisice
libris ab Aristotele sub nomine ydearū est
ipugnata. quereretē enim a Platone si agēs
iducēs formā ignis postq; est ydea sit vbiq;
vł potiᵒ cū passum sit dispositū moueatē ydā
ad illō. Si deē h 2ᵐ sequiē ꝙ alteratis du
obus passis vno Bononie ⁊ altero Rome i
altero illoruʒ nō erit inducta forma ignis qʒ
repugnat. A. esse in duobᵒ locis tm̄ distictis
erit ergo mā disposita sine forma substātiali
Si vero dicit ꝙ vbiq; sunt ille ydee. ergō
fortior illarum suam formā ɔseruabit eter-
naliᷣ ⁊ per ɔñs incorruptibile esset illud elē
mētū pp agēs ɔseruans.

Auicenna vero cum Algazele vt apparz nono ei⁹ metaphisice ex pte ɔuenit cū Platone ī eo ꝙ dicit agētia hic inferius entia solū mām disponere. Ex pte autem ab eo deuiat in eo ꝙ vnicam intelligentiaz infimā agētē ⁊ gubernantē ea que sunt in spera actiuorum ⁊ passiuorum simplicium ⁊ ɔpositorūz dixit colchodeā.i.formarū datricē sumens enim illud secūdi de gñatōe ꝙ idem manēs idem semp sit natū facere. idē ait Magister pm⁹ dixit ꝙ a stabili inq̄tū stabile nō est nisi stabile. Sed prius semper idem ⁊ stabilis permanet ideo solū vnum immediate pueniet ab illo ita vt se ipsum intelligens producat primā intelligentiā cū celo primo deinde illa intelligēs se secūdam cum illo celo. vt quinto huius qōe quīta determinatū est. ⁊ sic deinceps ita vt intelligentia lune seipām intelligens producat quandam intelligētiā dictā agētez gubernātē ea q̄ sunt in spera actiuorū ⁊ passiuorū simplicia ⁊ ɔposita.

Sed hec opinio tollit ordinem ⁊ frustrat agens pticulare ab opatione pfecta que est forme inductio cui tamen principaliter deberet attribui cum sit agentis vlis dearticulatiuum. Idem etiam fm Aristo. est disponens mām ⁊ formam inducens cui tamen non cōsentiunt verba Auicenne.

Adhuc ɔtra eū cōir inuehit̄ nō minor debet esse diuersitas in his iferiorib⁹ q̄ in supioribus que eī sparsa sūt in iferioribus vnita sunt in supioribus vt cōmuniter dicit̄. ſ ī superioribus q̄ sunt īcorruptibilia ⁊ nō sunt ī potētia nisi ad terminū motus pꝑter diuīsitatem motuū est diuersitas motoris. ergo in iferioribus que sunt corruptibilia ⁊ in potētia ad formā etiā substātialē pꝑter diuersitatem formarū etiam in spē ⁊ materierū pꝑatarū ad eas erit diuīsitas agētiū multū lata

Amplius hec itelligētia formarum datrix ē agēs volūtarium. ergo ex dispositiōe mē ñ in maiori pte. Forma gñatur sicut nec ī omi sera disposita appont dñs volūtarie agens in maiori pte sigillū suuz. Neq3 etiam vale motiuū Auicenne quia licet prima causa p maneat eadē realiter ponit tamē cōmuniter ñ eē icōueīens ipam aliquo mō rōibus ydealibus diuersificari vel pmutari pmutatiōe tñ ipa ñ suscipiēte ſ effectu. vñ. xij°. metaphisice Cōmētator sciētia nostra causat̄ a reb⁹ ⁊ sciētia dei est cā rerū.

Loquētes aūt triū legūz vt inqt Cōmētator. xij°. metaphice. ſ. hebrei christiani ⁊ machometani posuerūt formas ab extra venire p creatōem ⁊ hoc a deo īmediate. Unde Cōmentator ibidem Cōmēto. xviij°. qui posuerūt creatōēz rerū dñt agēs creare totū ens de nouo ex nihilo ⁊ ꝙ nō egz mā ī quā agat sed totū creat. imagiatio eniz creatōis formarū induxit hoīes dicere formas esse ⁊ datorez formarum ⁊ dixerunt agēs omīa entia producere sine medio ⁊ ꝙ actio vnius agentis ɔtrāsit vno īstāti ī actōes ɔtrarias simules īfinitas ita vt negēt ignē comburere ⁊ aquaz humectare dicētes omnia huiusmōi creatōe indigere. Unde ⁊ cōir dicunt corpus ñ creare neq3 aliquā inducere dispositōem adeo ꝙ dicūt ꝙ cum homo moueat lapidem expellendo non est mouens. sed agēs illud creat motū ⁊ negauerūt pꝑter hoc potentiā ēe. Et error vt subdit hoꝝ est manifestus. Uñ Johānes christianus opinat̄ ꝙ possibilitas nō est nisi in agente. vt Alpharabius narrauit in libro de entibus transmutatis. Et hoc est forte ꝙ scribitur Johis euangeliste Inicio oīa p ipm facta sūt ⁊ sine ipo factū ē nihil

Hec aūt positio ɔtradicit doctrine Aris. q ex testimōio oiuz ātiquoꝝ p⁹phicoꝝ assumit ꝙ in hoc cōuenerūt q de nā loquuti sūt ꝙ ex nihilo nihil fit. quare cōciliator ponentes creationē ⁊ si verissimi lege sint in phia tñ nō sunt admittendi cum ⁊ ipam leuem faciāt oio ac primā quasi cām multiplicib⁹ vexant laboribus decorem nō min⁹ ⁊ ordinē ⁊ p oñs pfectōem remouentes. Secundūz p. ypatheticos ab vniuerso. vt in qnto h⁹ qōe qnta allegabat̄.

Apud autem moderniores ex latinis. Sanctus Thomas in hac difficultate concedit. primo rōnes seminales in mā. secun

do negat formas naturales formal'r p̄existe re in mā imo tales formas inchoari in mā tripl'r imaginat̄.s.passiue dispositiue ꝛ effectiue.tertio ꝙ lꝫ oēs forme naturales educantur de potētia mē illa tn̄ potentia nō ē actiua sed passiua tm̄. Negat itaq̄ inchoatōem formarum ex parte principij formalis.

Pro declaratione p̄mi q̄d sint rationes semiales iuxta viam.S.Tho.attentiōe dignum ſm ip̄m in secūdo sniarum dist.xviij.q p̄ª.ar.ijº.ꝙ forme sbstātiales sibi sile pducē possunt ꝛ ideo ꝓprietatē semis hn̄t vn̄ semiales dici possunt.forme enim rez ſm ꝙ in arte diuina existunt p̄mordiales rōes esse dicunt̄ eo ꝙ ip̄a sunt principia simpl'r rerū pducendarum potentia aūt que rebus indita est ad suscipiendū illud in se qd̄ diuina volūtas disposuit rōes obediētiales dicunt̄ a q̄busdā ſm quas inest nē vt fieri possit ex ea. quicq̄d deus vult.ip̄e aūt v̄tutes in mā posite ſm quas naturales effectus consequūtur rōes seminales dicūtur. Sūt ergo rōes seiales apud.S.Tho.virtutes actiue cōplete i mā cū ꝓprijs passiuis.vt calor ꝛ frig⁹ ꝛ forma ignis ꝛ virtus solis ꝛ dicunt̄ seminales nō ꝓpter esse imperfectū quod habent sicut virtus formatiua in semie. Sed q2 rez indiuiduis primo creatis huiusmodi virtutes sunt collate p opa sex diez.vt ex eis quasi ex q̄busdā seminib⁹ pducerētur ꝛ multiplicarētur res nāles. Nec tamē ꝓpter hoc itelligi debēt ꝙ rōes semiales taliter audite nullibi sint nisi i mā. Manifestum enim est ꝙ virtus solis est in sole formaliter ꝛ virtus actiua ignis est in igne ꝛ sic de similib⁹. Sed alique rōes seminales dicūtur esse in mā ante aduentū forme quatenus in ea est potentia passiua ꝛ quatenus in semie diffunditur v̄tus agētis eadē in spē cū ea q̄ remanet i agēte nō tamē eadem numero. Dicūtur aūt hee virtutes entia rōis nō q̄a sint in mā p modum intētōis. Sed q2 ab arte diuīa producunt̄ ꝛ manet in eis ordo ꝛ directio intellectus ꝛ artificis dū sunt in re artificiata in finem determinatum. Cōprehendūt̄ autē sb rōibus semialib⁹ tam virtutes actiue quam passiue que pfici possunt p agētia naturalia sicut etiam in gn̄atione animaliū semen extēso nomine dicitur nō soluꝫ sperma sed ꝛ mēstruum.

Pro declaratione secūdi attentōe dignū ſm.S.Tho.in tractatu de natura mē ꝛ dimēsionibus interminatis ꝛ alibi ꝙ forma tripl'r repit̄ in mā vno mō in potētia remota ſm quā nihil est de forma nec de dispositionib⁹ ad eā.sed solū est aptitudo ad formā educenduꝫ ad terminū p agēs ꝛ talis aptitudo nihil est forme.sed solū potētia passiua mē ad formā ꝛ hꝫ mō forma ignis est in potētia in mā aque totaliter etiā indisposite ad formā ignis. Secūdo mō repit̄ forma i mā in potentia nō sic remota Sed quodāmodo disposita ꝛ inclinata ad formas qualitates nāles sine hoc ꝙ aliq̄d sit de essentia forme aut de virtute actiua deductiua forme d̄ potentia mē ꝛ hoc mō ignis est in potētia aq̄ iā alt'ate p aliq̄d agēs extrinsecū ad formaꝫ ignis educēdā. Tertio mō dꝫ forma in potētia mē nō solū passiua sed etiā actiua hoc modo forme sūt in potētia in semib⁹ vt forª asini in seie asini ꝛ forma oliue in semine oliue.non ꝙ in tali materia sit essentia forme ſꝫ virtus formatiua ꝛ effectiua pductiua illius forme Hec.S.Tho. Ex quibus patꝫ q̄liter inchoatio formaz tripl'r ponit̄ in materia ſꝫ.S.Tho.passiue dispositiue ꝛ effectiue.nō aūt repitur inchoatio forme in mā in gn̄e cāe formalis nō eniꝫ ꝯcederet.S.Tho. ꝙ forma educēda de potētia mē p̄existat in materia ante gn̄ationem rei formaliter.ꝛ rō potest esse talis sicut se habet forma artificialis ad materiā in qua introducitur ita forª naturalis. Sed constat ꝙ forma artificialis nō formaliter ꝛ actu preexistit in materia an̄ introductionem artis ergo neq̄ forma naturalis p̄existit licet forme naturales preexistāt in virtute actiua semis.

Pro declaratione tertij attētōe dignū vt S.Tho.in q̄ōibus de virtutib⁹ q̄ōe.pª.ar.viijº.ꝙ q̄dā posuerunt ꝙ oēs forme p̄existūt

in mã ꝭm actũ latẽtes tñ q̃ p agẽs naturale reducuntur de occulto in manifestũ. Cuiꝰ opinionis fuit Anaxagoras q posuit oĩa eẽ ĩ oibꝰ ⁊ ex oibꝰ oĩa gñari posse. Alij vero dixerũt formas eẽ totaliliter ab extrinseco. s. a multitudie ydeaꝝ vt posuit Plato vel ab intelligẽtia agente vt posuit Auic. agẽtia aũt nãlia solũ disponẽ mãm. tertia ẽ via Arist. media videlȝ ꝙ forme ꝑexistũt in mã ĩ potẽtia mẽ Sed reducũtur ĩ actũ p agẽs exteriꝰ nãle oȝ aũt vt inuit idẽ. S. Tho. in hoc. vijꝰ. metaphisice ꝙ in qualibet mã sit aptitudo ad formã tã in artificialibꝰ ꝗ̃ in naturalibꝰ. nã sicut nõ q̃libet artificiatũ põt fieri ex qualibet materia. sed reperit̃ materia determiata in qua est aptitudo ad talem formam talis rei artificialis. ita ⁊ in naturalibus nõ ex q̃libet fit q̃libet. Sed ex materia determiata fit effectus naturalis quod nõ esset nisi ĩ materia determiata esset aptitudo ad determiatam formam. Aptitudo autem perfectionis forme in aliquo potest adesse dupl'r vt. S. Tho. in questoĩbus de virtutibus allegato loco. vno modo ꝭm potẽtiam passiuam tm̃ sicut in materia aeris ẽ aptitudo ad formã ignis. Alio modo ꝭm potentiam actiuam ⁊ passiuam simul sicut in corpore sanabili est aptitudo ad sanitatem quia corpus est susceptiuuȝ sanitatis. ⁊ habet in se aliquod pricipium sanitatis nec tamẽ sequit̃ ex h̃ generatiõem naturalem esse violentam licet principium actiuum nõ sit ab intra. Sed sufficit ꝙ ab intra sit principium passiuum imo ab hoc principio passiuo gñatio corporum simplicium dicit̃ naturalis vt Commentator 1ꝰ phisicorum quare. S. Tho. ibidem inq̃t ꝙ generatio siue motus dicitur naturalis ꝑpt̃ aptitudinem naturalem mobilis quando. s. mouens mouet ad vnũ determinate. Nota tamen ꝙ alia est aptitudo in materia ex qua res naturales fiũt quia illa est naturalis aptitudo ad formam que potest induci ĩ actum per agens naturale ⁊ alia ẽ aptitudo in materia rerum artificialium que est naturalis aptitudo ad formam artis ipa tamen non est talis vt per eam forma possit induci ab agente naturali quod autem forme solũ in potentia passiua sint in materia est sententia. S. Tho. 2ꝰ. sententiarum dist. xviijª. q. pª. ar. 2ꝰ. dicentis ꝙ ꝗ̃uis forme educant̃ de potentia materie. illa tamen potẽtia materie nõ est potentia actiua. sed passiua tantũ sic enim Commentator dicit in octauo phicoꝝ ĩ motu locali optet esse aliquod mouens ⁊ motum. ita etiam in motu alterationis quia quando sanatur corpus nãliter cor est sanãs ⁊ alia mẽbra sanata. ⁊ ideo sicut in corpibꝰ simplicibus nõ dicimꝰ ꝙ sint mota ex se ꝭm locum q2 ignis nõ põt dici mouẽs ⁊ motum ita etiam nõ potest esse alterans ⁊ alteratum ex se quasi aliqua potentia existens in materia aliquo mõ agat in ipam mãm in qua ẽ educendo eam in actu. Sed vtrunq3 contingit in animatis quia sunt mota ꝭm locum ex se ⁊ alterata ꝑp distinctionem organorũ vl̃ partium quarum vna est mouens ⁊ alterãs ⁊ alia ẽ mota ⁊ alterata. Et ideo hoc modo accipi potest virtus seminalis in alijs rebus sicut in habentibus animaȝ nec tamen sequitur ꝙ si in materia sit potentia passiua tantum ꝙ non sit generatio naturalis quia materia coadiuuat ad generationem non agendo sed inquantum est habilis ad recipiẽdũ talem actionem que est habilitas appetitus materie ⁊ dicitur inchoatio forme. In materia ergo nulla potentia actiua est. sed passiua tantum. Ex quibus patet ꝙ inchoatio forme nõ ẽ aliud ꝗ̃ aptitudo nãl' mẽ ad formã formal'r ⁊ actu ĩtroducẽdã. Et ꝗ̃uis aliq̃ forme ꝑexistãt ĩ mã ꝭm potẽtiã actiuaȝ agẽtis q̃ cũ mã simul ĩfusa ẽ ab agẽte ĩ mã hoc tñ nõ ẽ mãm ꝑexistere ꝭm esse formale formabile. sed solũ effectiue ⁊ ꝑpter hoc licȝ ĩ seie sit vtꝰ ĩformatia eductiua forme de potẽtia mẽ illa tñ nõ ẽ esse forme educẽde. Sȝ ẽ vtꝰ actiua tñ repta ĩ oĩ gñe viuẽtium ꝑpagatiõe genitoꝝ.

Et si querat̃ apud hãc doctrinã quid est hec aptitudo materie ad formaȝ que dr̃ inchoatio forme. Dicẽduȝ ꝙ illa aptitudo nõ

est aliud q̄ ipa potētia passiua materie quā est in potētia ad primū actū substātialez que aptitudo est sba nō quidez cōposita nec forma.sed ipsa mat̄ia cōsiderata in rōe potētie idest modū referibilitatis. Vñ.s.Tho.p° sniaꝝ di.iij^a qōe.x^a. articulo secūdo ad decimū ingt.si p potētiaz passiuā intelligat̄ relatio materie ad fōmā tūc mat̄ia nō est sua potētia.q2 essentia mat̄ie nō est sua relatio. si autē intelligat̄ potētia ƀm quā est princi^m in genere sbe ƀm q̄.s.potētia ⁊ actus sūt pricipia in quolibet genere.sic dico q̄ materia est ipsa sua po^a.⁊ hoc mō se hȝ materia que est principiū recipiēs ad potētiaz passiuam sicut se habet deus qui est principium agens ad potentiam actiuam. Et ideo materia est potentia passiua sicut deus est sua potentia actiua. Et si vlteri⁹ querat̄ an talis aptitudo corrūpat̄ adueniēte forma. Dicēdum est q̄ nō corrumpit̄ ymo pficit̄ p aduētuȝ forme licet corrumpat̄ carētia siue priuatio q̄ erat ad talez formaȝ.

Et si iteruȝ instet̄ an illa aptitudo aliquo modo sit relatio. Rñdenduȝ est q̄ nō est relatio ƀm esse sed ƀm dici. q2 nō est in genere ad aliquid sed in gn̄e sbe. nec est distincta a materia ƀm reȝ sed solū ƀm modū significādi ⁊ ƀm rōnem.

Ex quib⁹ colligēdo ptȝ q̄ nō totalit̄ negatur inchoatio forme apud.s.Tho.cū ponat formas esse inchoatas passiue dispositiue ⁊ effectie.ꝫ negat inchoatōnez formaꝝ forlr ⁊ eēntialr in mā ꝑpter fūdamēta dicta.nec fōme nāles veniūt totalr ab extra ꝫ pexistunt ƀm potētiaz passiuā nālez ⁊ dispositiuā.idō ptīȝ ab intra ⁊ ptīȝ ab extra nō q2 po^a ⁊ act⁹ sint ptes integrales forme sbal ꝫ sūt ptes forme sic̄ ptes entis q̄ sūt po^a ⁊ ad act⁹ diuidūt ens ⁊ qōlibȝ gen⁹ entis.si.n.totalr eēnt ab intra tolleret̄ ois gn̄atio sbalis.⁊ oñs rei pfectio. Vñ.s.Tho.in qōib⁹ de po^a qōe iij^a.forma pōt cōsiderari duplr. vno° ƀm q̄ est in po^a ⁊ sic a deo mē ɔcreat̄ nulla dispo nētis nat̄e actōe īnueniēte. Alio° ƀm q̄ ē in actu ⁊ sic nō creat̄ sed de potētia mat̄ie educit̄ p agens naturale.

Presens opinio subtil̄ est ⁊ ꝓfunda idō diffusie recitata.veꝝ q2 fidei catholice adherēdo a pncipijs phi i plib⁹ deuiat. cōtra obicit̄ prio nisi in mat̄ia essȝ aliqd forme qō ipa mat̄ia assilet̄ forme ⁊ c⁹ rōe appetat illaȝ seqret̄ q̄ mat̄ia nūq̄ appeterȝ formaȝ. oñs fallū.ōña deducit̄ q2 ois appetit⁹ ē rōe sīlitudis ⁊ pcipue nālis q̄ ɔseqt̄ formā. sīlitudo āt est relatio fūdata in vnitate forme. g° nisi essȝ aliqd forme in mat̄ia nō essȝ appetit⁹ ad eā. Sȝ tuēdo.s.Tho.rñdē⁹ negāda ē ōña ⁊ ad ꝓbatōȝ dicēduȝ q̄ lȝ aliquis appetit⁹ ɔsequat̄ formā nālez nō tn̄ ɔsequit̄ formā nālez actu in mat̄ia exn̄tez. q2 ꝫ esset ponere inchoatōez formaꝝ forlit̄ qō ē cōtra opiōez. ꝫ ois appetit⁹ nāl ɔseqt̄ fōmā nālez actu vel po^a in mā exn̄tem seu aptitudinalr ⁊ passiue siue ēt dispositie si fmo fiat de mā disposita.⁊ lȝ vbi est aptitudo ad formā ibi sit sīlitudo nō tn̄ ē ibi sīlitudo ƀm actū ɔpletū forme. ꝫ q̄to po^a ad formā ē ꝓpinquor forme tāto ibi cāt vehemētiorē inclinatōȝ.⁊ q2 i mā est aptitudo remota ad oēs fors gn̄abiles ⁊ corruptibiles. iō ad ꝫ q̄ for^a inducat̄ in mat̄ia ꝑter aptitudinē reqrūt̄ ēt dispōes q̄re ēt nec oēs fors appetit sic̄ ꝫ ordie q̄daȝ.

Ampli⁹ coīr instat̄ ɔt̄ hāc positōȝ q̄ren° qd p potētiā passiuā quaȝ appellat.s.Tho. inchoatōȝ for^e intelligat.aut.n.sumit̄ po^a.p po^a sbiectiua ⁊ ita ñ erit aliqd aliō a mat̄ia inchoa° g° for^e in mā ē ipsa mā ɔtra opiōēȝ aut sumit̄ ꝑ po^a obiectia ⁊ ꝫ nō q2 pō obiectiā nihil poit.sic ei ē in po^a antixp̄s ⁊ albedo fut̄a nōduȝ actu g° inchoatio for^e nihil erit.cuȝ g° ex ea passiue fiat forma seqt̄ q̄ forma fiet ex nihilo.⁊ ita nō euitabit̄ forꝫ nāliuȝ creatio. Sȝ huic friuole rōni facit̄ ē solu° ex det̄iatis.est ei inchoa° for^e po^a sbiectia mē q̄ ē idē cū mā r̄alr.distīcta tn̄ rōe. Licet eni coīr dicat̄ q̄ aptitudo se tenet ex parte forme ⁊ potētia ex pte materie.non tn̄ ꝑpter hoc sentiēduȝ est q̄ aptitudo materie ⁊ potētia materie sint realr diuersa. potētia eniȝ materie cōsiderata ƀm q̄ orit̄ a mat̄ia

sic dicit potentia. sm vo q terminat ad fõmaz sic dicit aptitudo que realit est potentia materie ꝛ nihil essentialr ipsius forme s solũ potẽtialiter.

Adhuc forti⁹ instat. quia ista inchoatio forme passiua apud. s. Tho. cũ ipsa sit aliquid extra nihil. aut ergo ẽ creator aut creatura. nõ eni creator vt pz. nec creatura qd pbat qꝛ omnis creatura hz respectũ realez ꝛ actualez ad creatoré. cuiuslibz auté respectus actualis realis est fundamentum reale actuale. qꝛ nõ minoris entitatis est fundam̃tuz q̃ respect⁹ fundaméti. ergo inchoatio forme erit aliqd actuale reale. nõ ergo pura potẽtia passiua.

Defendẽdo tñ hãc doctrinam coĩr rñr q creatura põt accipi duplr. vno mõ ꝓprie p eo videlicet cui cõpetit esse in referri idest p eo quod actu refert ad creatoré. ꝛ tali modo illa inchoatio forme non est creator nec creatura vt sic. Alio mõ accipit creatura p omni illo qd nõ est creator siue actu sit in referri siue nõ. ꝛ sic inchoatio forme est creatura. nec m̃ creatura isto mõ audita aliã relatiõz habz ad creatoré ab ea qua creatura primo mõ dicta refert ad deũ. ꝛ sic soluitur ratio ꝛ saluat opinio. q̃q̃ Scot⁹ in li. vij⁰. hãc opiniõez dicat esse impropriaz. qꝛ istud vocabuluz ratio semialis spẽalit ab Augustino habet qui nõ loquit de eo pro potẽtia passiua. nam xp̃m negat fuisse in Abraham sm rõez seminalẽ in quo tamen fuit aliq̃ mõ sm potẽtiaz passiuã licet remotam.

Ampli⁹ hec opinio hz cõcedere q de⁹ nihil põt facere ex materia nisi sm rões seminales lz alio ordine q̃ agẽs nãle faceret. nihil eni forte fieri põt ex maťia ad qd ipa nõ est in potentia passiua. Uide ex determinatis solutõz examinãdo dicta. s. Tho. qd p rões semiales intelligat que forte nõ oio 9uertũt cum inchoatõe forme. Quidam antem heremita dictus Paulus Uenet⁹ põit quãlibz formã nãlez p̃existere in mã sm potẽtiã respectiuã quã appellat potẽtiaz maťie fundamẽtaliter. potẽtiaz vo forme t̃miatiue qa t̃miu⁹ ei⁹ est forma gñanda. de hac ãt potentia respectiua educit forma gñanda tãquaz de t̃mio a quo. sed de maťia educit tanquã de subiecto. Uñ Aristo. in. xi⁰. metaphice. Multitudo generatoꝝ nõ est tñ a mltitudine potẽtiaꝝ in mã. qꝛ cũ agẽs sit vnũ ꝛ materia vna nisi essent plꝛes potẽtie in mã tantũ vnũ essz actũ generatũ. Uñ ratio semial' duplr sumit. vno mõ ꝓprie p dispõne inducta ab agente in maťia recipiẽte formaz similez agẽti nata agere silez illi vel sine illo vt virtus spermatis. Alio mõ sumit coĩr put ẽ dispositio maťie certã ꝛ determinatã formã respiciẽs. ꝛ sic potẽtia materie dr rõ seminalis forme generãde nõ qdez poᵃ maťie absoluta q̃ est eius aptitudo sed potẽtia respectiua

Qualr auté noua hec ymaginatio nõ [illegible] ad ꝓpositũ qõis est mãifestũ. q̃rim⁹ enim de rõnibus semialib⁹ aliquã cãlitaté hñtib⁹ in gñatõe nãli. respect⁹ ãt nulli⁹ sunt actiuitat, cũ nõ possint esse principiũ alicui⁹ mutatõis actiuũ sic nec mutatõez p se t̃minare vt visũ fuit qnto hui⁹ qõe. xviijᵃ. Uñ Aug⁹ 3⁰ d trinitate. sic matres sũt grauide fetib⁹ ita mundus iste causis nascẽtiuz. respect⁹ autez non sunt cause agentes quare ꝛc.

Iohs Scot⁹ 2⁰ sniaꝝ dis. xviijᵃ. ꝛ in li⁰ vij⁰. metaphice mltiplr improbata opiniõe ponẽtiuz rões seminales in mã coactiuas in gñatõe nãli de qua 3⁰ apparebit dicẽdoꝝ in gt q cũ nõ sit ponẽda plalitas sine necessitate. sic vniũsalr negat ratio seminalis coeua materie ita ponit in gñali q nõ sit rõ semial' in q̃cũq̃ alteratõe p̄uia gñatõi. sed solũ in illa vbi ex sensu necesse est eã ponere. ꝛ hoc ẽ vbi absente agẽte extriseco alterandũz ex se proficit vt fiat generatio quod in nullis videtur nisi in genitis ex semine proprie. ideo solum ibi ponitur ratio seminalis nõ in his q̃ generãt putrefactõe nec mltomagĩs ĩ iaiati. mixtis nec maxᵉ r̃spcũ elemẽtoꝝ ymo nec in genitis ex semie aialibus ꝛ plantis poneret ratio seminalis ita q esset actiua nisi manifestuz esset q semẽ ibi alteratur sine p̄sentia agentis extrinseci qd si poneret illaz altera

tões esse a cõtinẽte vel a corpe celesti nõ poneret vis actiua. patz ergo vbi ponẽda sit.

Nõ oportet ergo gñaliter in nãlib⁹ ponere tales inchoatõs nec etiã qualscũq3 coeuas materie trãsmutabili. quod pbat. cũ enim quedã nãlia imediate pducat eis silia vt ignis bos. quedã mediate vt sol. quedã neutro modo vt Angelus. De secundis videtur manifestũ q ipsa secũda imediate pducũt semina ex qbus vltima generanda sunt silia primis agentib⁹ imediate in qbus semibus videt quedã vis intrinseca actiua aliq mõ ad pductõez similiũ primis generãtibus semina que vis indita semini a generãte vocatur ratio semialis. Taliũ seminũ forma videt nõ principalr intẽta a natura. sed pptẽ aliud ex semine gñandũ quasi talis forma sit via in nãli pcessu ab impfecto ad pfectũ sicut ecõuerso forma cadaueris nõ videt ex se principalit intẽta. sed quasi via in pcessu a pfecto in impfectũ. Patet autẽ q talis forma nõ ẽ coeua materie. sicut nec alia principaliter intẽta ymo min⁹ pmanẽs in maria nec p oñs virtus actiua cõsequẽs ipsũ erit coeua. qz illa nõ manet nisi cũ forma sbali semis. Nõ est autẽ hec virtus actiua respectu gñatõis pter duas rões Aristo. contra Platonẽ. qz nõ manet in instanti generatõis sic nec forma quã cõsequit. agere autẽ psupponit esse ergo non agit. q si ponat esse in semie maris et q illud manet lz semẽ femine qõ est matiale respcũ fetus corrũpatur. Stat secunda rõ qz illa virt⁹ est impfectior q forma inducenda. impfectius autẽ non est causa pfectioris. Nec valet dicere q virtute recidẽtis põt vltra suã spẽz. qz lz vna causa possit in vtute alteri⁹ qõ nõ põt sola vbi est ordo essential duaz causaz ad pducẽdũ effectũ terciũ. nõ tñ vbi est ordo accñtalis. et ratio pz ex diuisiõe potẽtie actiue in totalez et ptialez in. ix°. hui⁹ qõne. xii^a. et in quto h⁹ qõe. 2^a de statu causaz. ois autẽ causa q nõ aliã hz actiõnẽ respectu tercij nisi q pducit in esse causaz agentẽ imediataz est tñ causa accñtaliter ordinata. qz põt nõ esse illo producto agẽte terciũ qõ si ouenit coiter in eẽntialr ordinatis. Patet igit est causa accidẽtalr ordinata ad effectũ pductũ actione seminis quare zc. Ex quib⁹ patz q vbi manifeste videt ponẽdũ semen in ipso nulla est ratio semialis coeua matie. sed corruptibil et nõ actiua in gñatõe. sed ad alteratõez pcedentẽ tantũ gñatõez nõ tñ vt sufficiẽs actiuũ naz virtus actiua agẽtis vniformis non põt cãre effcm difformẽ in passo vniformi. difformitas eni in effectu vel accidit ex difformitate agẽtis vel passi. cuiusmodi est virt⁹ semis. nõ ergo põt efficere tantã difformitatez quãta oz in organis aialiũ. erit ergo influẽtia vel calor celestis causa hui⁹ difformitatis ad quã cõcurrit semen vt cõcausa.

An autẽ rõ semialis fm oditões dictas inueniat in aliis vtputa in generatis p putrefactõez. aut in gñatõe inaiatoz seu elemẽtoz. Dicẽdũ q nõ qz in nullo illoz abiente agente extrinseco alterãdũ ex se pficit vt fiat generatio vt a principio h⁹ opiniõis dicebat. Nec est dicẽdũ vt qdaz dicũt q in gñatõe ex putrefactõe imprimat a corpe celesti virtus aliq silis illi q est in seie ppagantis. que virtus est ibi ratõ semialis. Similr in generatõne inanimatoz vt lapidis et mineraruz. similiter tandem in generatiõe elemẽtoz imitat elemẽto corrũpendo tal virtus a gñante ita q vir vbiq sit rõ seminalis in corrũpendo a principio alteratõis preuiẽ generatõi. Cui⁹ ratio est qz vbicũq est vtus talis cũ nõ sit eẽntialr ordinata in agẽdo respcũ pricipal gñantis videt q illo ãmoto habebit actõez ppriã. nõ sic ãt ẽ in istis qz passa nullã vtutẽ receptã videt actiua in se si pñte agẽte extrĩseco. qõ maxie appz in elemẽtis q ãmoto extrĩseco agẽte nõ pficiũt ad formã gñandi sed redeũt ad naturã ppriaz

Fuit autẽ motus Scotus ad sic determinãdũ rões seminales in reb⁹ aiatis solũ ppter apparentiaz. et ipsas nõ coagere gñatõi sed alteratõi preuie pter rões inductas q in rei veritate nihil cocludũt quicquid sit de opinione sua. Cũ ergo pbabatur implicite

ꝙ virtus actiua que est in semine nō sit actiua respectu gñatōis attingēs eius terminum formalem qui est forma sbalis. qꝛ quod non est nō ē prin ꝓductiuū substātie. qꝛ agere ꝑsupponit esse. sed semē in instanti gñatōis nō est. qꝛ gñatio vni⁹ est corruptio alterius. 2°. metaphisice ꝛ p°io de gñatōe. Et si dicat̃ ꝙ est principiū actiuū gñatōis dum ipsum est. cōtra semen est aliqd de ꝓximo cōuertibile in illud quod debet gñari. sed ōe tale hꝫ ratōez passiui magis ꝙ̄ actiui. Dicēdū ꝙ in semie sunt duo ɔsideranda. s. spūs gignitiu⁹ in quo virt⁹ actiua generātis est subiectiue. ꝛ corpulenta materia que in cōceptū cōuertit̃. vnde verū est ꝙ semen in ꝓcessu gñatōis corrūpit̃ quātū ad corpulentā materiā ex qua conceptuꝫ format̃ qꝛ recipit aliā formā. nō tamē corrumpit̃ spūs gignitiuus in quo radicat̃ virtus predicta p quā transmutat̃ materia vt generet̃ cōceptus. Et hāc solutōez innuit s. Tho. in qōnib⁹ de po^a qōne 3ª articulo 2° vbi adducit argumētū illud dicēs ꝙ virt⁹ ꝑdicta radicat̃ in spū spumoso q in semine includit̃ sic̄ in subiecto. fere autē totū semen vt dicit Auic. in spm̄ cōuertit̃. Un̄ lꝫ corpulenta maria ex qua cōceptū format̃ multotiens p gñatōez trāsmutet̃. non tamē virtutis predicte subiectū destruit̃. Et licet semē predictum absolute sumptū sine virtute actiua agentis nō effectiue cōcurrat. bene tamen semen cū virtute actiua vel formatiua agētis. ꝛ illa virt⁹ remanet in spū spumoso q̄ qdem virtus prius erat formatiua ꝛ postea corpis regitiua. ꝛ hoc apud. s. Tho. ibidem. Unde s. Tho. in qōib⁹ de potētia vbi supra in solutōe ad nonū. In semine a pricipio sue decisiōis nō ē aīa ꝫ virt⁹ aīe q̄ fūdat̃ in spū q in seie cōtinet̃ qui ꝺ natura sui spumosus sine spirituosus est. ista autē virtus agit disponēdo ꝛ formādo māꝫ ad susceptōꝫ aīe. q̄ virtus dicit̃ virtus aīe qꝛ est ab aīa generātꝭ. q̄ virtus manꝫ etiā adueniēte aīa rōnali sic̄ ꝛ spirit⁹ in quo fere tota substātia spēmatis cōuertit̃ manet ꝛ virtus q̄ fuit primo corpis formatiua fit postmodū corpis regitiua. vt dicit. s. Tho. ibidē in solutōne ad. xvi^m. Quidā medici qdaꝫ vt Cōciliator dīa. xlviij^a. dicāt hāc virtutē informatiuā corrūpi cū embrionē plasmauerit sic̄ nutritiua veterascēs ex patre. vana nāqꝫ esset eius ꝑmanētia postquā eius ꝑfecerit actū vt apparꝫ ēt in augmētatiua. Regitiuā autē virtutē dicūt medici omniū virtutū corpis cōgeriē. vt Gale⁹ in libro secretoꝝ ad Motheū. quare Scot. in hoc. vij°. qōe. x^a. hāc sniaꝫ olfaciēs inquit corrūpit̃ virtus semialis in instāti vnionis. Et si querat̃ vtrū forma sbalis educēda ex seie sit actu in illo vel in po^a. Rn̄t. s. Tho. ibidē ꝙ ipsa est in actu in semie nō quidem ꝫm spēꝫ ꝓpriā sed in vtute actiua sicut dom⁹ est in mēte artificis vt in virtute actiua. ꝛ sic̄ forme corpales in vtutib⁹ celestib⁹. Et per ▮ pꝫ solutio ad argumētū cū replicatōe. supponit. n. vnū falsū. s. ꝙ virt⁹ formatia q̄ trāsfundit̃ in semie sit sbiectie in illa pte seminis q̄ cōuertit̃ in ɔceptū. qꝺ nō est veꝝ vt dc̄m est. De hac autē virtute formatiua ꝛ eī⁹ excellentia visū fuit qnto hui⁹ qōe quarta.

Secūda ratio assūpta a Scoto ꝓ opiōe sua erat talis implicite nullū impfectū ē principiū efficiēs ꝓducēdi pfectius. qꝛ ōe efficiēs est pfecti⁹ effectu vel eque pfectū cū nihil agat vltra ꝙ̄ sit actiuū. vt Scot⁹ i theorēmatib⁹ ōe eni principiū ꝓductiuū vel est vniuocum ꝛ ita eqꝫ pfectū vel equocū ꝛ ita pfectius termino ꝓducto ꝛ nullo mō impfecti⁹. ꝫ semen est qd impfectius re generanda ergo ꝛc.
Nec est dicēdū ꝙ semē agat in virtute decidētis ꝛ n̄ in vtute ꝓpria ꝛ sic possit ꝓducere substātiā ꝛ formā geniti. qꝛ nihil agit ▮ vtute nō entis eo mō quo nō est. sed decidens cū nō sit in reꝝ natura puta pꝛ mortu⁹ vel etiā si sit dūmodo nō sit ꝑsens corpi. iō non est ens vel habet rōeꝫ nō entis ergo in virtute illius nihil agit.

Cōfirmabat̃ qꝛ in causis accn̄taliter ordinatis nō oꝫ omēs simul cōcurrere ad effectū sed decidēs ꝛ semē sunt accn̄taliter ordinata ergo ꝛc. semē ergo nō agit in vtute decidētis Intantū autē deuenerūt hui⁹ opiniōis fauto

res vt cōcedāt q forme generatoꝝ mediāte semine ⁊ ꝓpagatiōe vt sunt aīalia īmediate a deo creent̄. qꝛ nō a semine vt ꝓbatum est nec a pr̄e. qꝛ eo mortuo pōt filius generari. nec a virtute celi. qꝛ ipsa est imꝑfectioꝛ quā forma aīati. omne enī viuēs est ꝑstantiul nō viuēte. ꝑponūtur enī viuētia non viuētibus vt Aug°. xi°. de trinitate cap°. xviii°. nec producit̄ illa forma ab intelligētia. tuꝫ qꝛ secūdū cōeꝫ doctrinā intelligētie nō p̄nt formā de potentia materie educere. tuꝫ etiaꝫ qꝛ agunt mediāte motu celi. relinquit̄ ergo q deus.

Sed hec ratio multipl'r peccat. p̄rio eniꝫ maioꝛ nō est vera nec eius ꝓbatio. aliquod enī est principiū ꝓductiuū equiuocuꝫ qd tn̄ nō est ꝑfectius effectu vt motus ꝓducēs caliditatē. Vn̄ lꝫ ōe principiū ꝓductiuū equiuocū virtualit̄ cōtinēs effectū ꝫm gradū perfectiōis sit ꝑfectius effectu ab eo ꝓducto de q̄ veritatē hꝫ ꝓpositio famosa in doctrina Scoti. causa seu principiū equocū est ꝑfectius effectu. tamē principiū ꝓductiuuꝫ equiuocum virtualiter soluꝫ actiue cōtinēs effectū nō necessario est ꝑfectius illo. virtus ergo formatiua fetus formā fetus virtual'r soluꝫ actiue cōtinet ⁊ nō ꝫm graduꝫ ꝑfectiōis quod poti⁹ est eminēter cōtinere. iō nō oportꝫ q ipsa sit ꝑfectioꝛ forma fetus q̄uis ꝓducat illam equiuoce. colligit̄ hec distinctio a Gualterio anglico in tractatu de intēsione ⁊ remissione.

Persistēdo etiā in maioꝛi dicēduꝫ est cōtra Scotū q lꝫ nulluꝫ imꝑfectū vtute ꝓpria sit ꝓductiuū ꝑfectioris. qꝛ sic ageret vltra propriaꝫ speciē tamē imꝑfectam vtute alterius pōt ꝛc. Quare. s. Tho. in qōib⁹ de potentia qōe ēcia articulo. viii°. semen rōne virtutis actiue generantis instrumentaliter cōcurrit ad ꝓductōneꝫ forme sb̄stātialis. Et cuꝫ dicebat̄ nihil agit in virtute nō entis. dicēduꝫ videt̄ q lꝫ pr̄ mortu⁹ ꝫm sb̄aꝫ nō sit est tamē ꝫm virtutē nō quideꝫ in eo existēteꝫ. sed ꝫm virtutē infusaꝫ semini que actiue instrumētalit̄ coopat̄ ad gn̄atiōnē vt dicebatur. Et si arguat̄ qꝛ instrumētuꝫ agens in vtute alterius nūquaꝫ mouet nisi ab alio motum. mouēs autē ⁊ motū sunt simꝉ. viii°. phisicoꝝ. Dicēduꝫ ꝯñter rn̄dendo q instrumētum alicui⁹ principal' agentis intelligit̄ moueri ab eo q̄ diu retinet virtutē a principali agente impssaꝫ sicut in motu sagitte ⁊ in motu grauiū ⁊ leuiū. nec oportꝫ mouēs ⁊ motū esse simul nisi q̄tuꝫ ad principiū mot⁹ nō autē q̄tuꝫ ad totuꝫ motū vt patꝫ in proiectis. Et si iterū instetur qꝛ virtus mota ⁊ impata se hꝫ ad vtutē motiuā ⁊ impantē sic instr̄m ad principale agēs ⁊ tn̄ nō pōt moueri nisi principali mouēte ⁊ impante. ergo ita erit de semine ꝛc. Dicēduꝫ negādo ꝯñaꝫ nec est siītudo. qꝛ virtus que est in semie deciso pōt agere principali agente corruptoꝫm sb̄aꝫ. qꝛ semē non mouet̄ ab aīa gn̄antis ꝑ impiuꝫ. ꝫ poti⁹ ꝑ cuiusdā vtutis transfusiōeꝫ que in seie mānet et postq̄ fuerit decisuꝫ nō autē sic virtus mota ⁊ impata.

Ad cōfirmatiōeꝫ illius secūdi argument dicēduꝫ q decidēs semē ⁊ ipsuꝫ semē in actu gn̄andi sunt cause essential'r ordinate q̄ten⁹ vnū nō pōt agere nisi in vtute alteri⁹. iō minoꝛ est falsa. Et si q̄rat̄ qd est semē agere in vtute alteri⁹ vtputa decidētis. Dicēdum vno mō iuxta viaꝫ. s. Tho. q nihil aliō est q̄ semē ꝑ vtutē impressaꝫ sibi a decidēte ad actionē cōcurrere.

Pro quo attentiōe dignū q aliqd agere in vtute alteri⁹ est duob⁹ modis. aut qꝛ hēt virtutē ab illo influxā. ⁊ sic aliqd agit in virtute nō entis vt mixta in vtute elementoꝝ ⁊ ꝑma in vtute ōcidentis. Scdo mō aliquid agit in vtute alteri⁹. qꝛ coagit alteri instrumtal'r. ⁊ tali mō vtiq̄ incōueniret q aliqd ageret in vtute nō entis. ⁊ hoc secūdo mō n̄ agit semen in vtute decidentis. sed solū vtute abstracte intelligētie rōeꝫ seminalē instrumētaliter dirigētis ad ꝓductōeꝫ siliis a quo semē fuit decisum.

Propter tercium quideꝫ huius principale vt tanti quesitī veritas dilucidet̄. Dicēduꝫ primo q forme naturales gn̄abiles ⁊ corruptibiles prius sunt

in materia in potētia anteq̄ actu habeāt esse Hec est sentētia pbi primo phisicoꝝ q̄ media est inter positōes tenētiū latitatōem formaꝝ. ⁊ positōes statuētium creatōes. Forme eni ab extra p creatōes non inducūt̄ ꝭ p̄existūt in ma̅ia nō q̄dē actu vt dixerūt ponētes latitatōes formaꝝ. sed potētia qō ē̄ est mediū inter esse in actu ⁊ oio non esse.

Dicēdū secūdo q̄ p̄ter potētiā passiuā repertā in ma̅ia qua est in potentia ad formā nālem generabilē necesse est ponere in ea potentiā formalē p quā ipsa fit habil' ⁊ apta ad formā suscipiendā ⁊ hec est inchoatio siue exordiū forme. Primo autē māifestandū est nomē inchoatōnis vel exordij. deinceps pbet̄ cōclusio. Attentōe igitur dignū circa primū q̄ de tali inchoatiōe du' pōt fieri sermo. vel q̄ nō sit distincta fm eēntiā a forma que pducit̄ in actu. vel q̄ importet formā realit̄ distinctā a forma que p generatōē actu pducit̄. Si loquamur p̄mo modo sic dicēdū videt̄ q̄ forme generande duplex coiter attribuit̄ esse in potentia. s. ⁊ in actu que ambo nō differūt ex parte essentie ⁊ formalr. ꝭ solū diuersū modū essendi eiusdē rei importāt. qui modus diuersus est pfectio ⁊ impfectio determinatō ⁊ indeterminatio. distinctū ⁊ cōfusū. formatū ⁊ formabile. quoꝝ impfectior attribuit̄ potētie ⁊ pfectior actui. vna igit̄ ⁊ eadē eēntia forme q̄nq̄ dr̄ potētia fōme ⁊ q̄nq̄ act᷒. nec tn̄ hec importāt duas eēntias diuersas. Vn̄ Cōmētator. viij᷒. metaphȳice id quod ē actu nihil aliud est ab eo quod est in potētia. Cū ergo eadē forma fm rē hēat hūc duplicem modū essendi. s. esse q̄nq̄ in actu ⁊ q̄nq̄ i potētia ipsa forma vt est in potētia est exordiū ⁊ inchoatio forme pducēde in actu sic om̄e impfectū alicui᷒ rei dicit̄ inchoatio vel exordiū sui ipsius esse pfecti q̄ten᷒ tale pri᷒ est sub esse impfecto q̄ sub esse pfcō. tamē for in potētia q̄ dicit̄ exordium vel inchoatio que ponitur in materia ponit in numerum cū mā ex qb᷒ fit cōpositū in pō sic ⁊ for in actu cū mā que sunt due res ex qbus constituit̄ cōpositum in actu. hec autē forma in potentia dicit̄ quasi aptitudo vel p̄paratio habilitas via seu appetit᷒ materie apud nōnullos. qr eniꝫ respicit actū cui᷒ est potentia recte dicta est potētia ⁊ hꝫ modū nālis potētie que ē secūda spēs qualitatis. quare Simplicius in p̄ntis de nālibus potētijs sermōes faciēs hāc insinuauit potētiam dicēs in toto mūdo quo. s. generatio pducit̄ nō aliter q̄ p potētiā ad substātiā pducit̄ ⁊ sic pficitur ma̅ia in suscipiēdo speciē que p potentiā in ipsā peruenit. hec ille. ⁊ qr hui᷒ potētia vl' aptitudo dicit̄ esse impfectū impfectio autē sonat priuatōē ⁊ carentiam. ideo huiusmodi aptitudo siue potētia priuatiōē ⁊ carentiā includit nō quidē forme fm omnē suū modū. sed solū fm esse actuale. Vn̄ Cōmentator q̄nto metaphȳsice de qualitatib᷒ secūde spēi inq̄t q̄ sūt p̄paratōes ⁊ potētie ⁊ nō qualitates in actu. ⁊ inquātū sūt p̄paratōes sūt etiā priuatōes. Est igit̄ hoc modo intelligēda inchoatio forme in materia nō q̄ sit ipsa forma in actu nec ēt q̄ sit ps forme in actu. ꝭ dicit̄ ps forme quātū ad modū essendi. s. impfectū ⁊ potētiale non q̄ sit alia forma ab illa que actu est pducenda. ꝭ est tota forma fm rem que vt hꝫ esse in pō dr̄ esse inchoatio ⁊ exordiū sui ipsius vt est educta in actu ⁊ sic p̄pter hmōi inchoatōē forma dr̄ p̄existere in materia in potentia ante omnē gn̄atōē ⁊ sic forma fm esse actuale dicit̄ actus ma̅ie sic ipsa fm esse potētiale dicit̄ potentia ma̅ie nō q̄dē passiua sed formalis.

Cū āt dicebat̄ paulo ante q̄ act᷒ ⁊ potētia nō dicūt diuersas res ꝭ diūsos modos rei intelligendū est de actu hoc qui est pfectō potētie. ⁊ ideo lꝫ deus s. ē actus materia vō potētia sunt tn̄ diuerse res. sil'r actus ⁊ potētia agentis in aliud inquātū aliud nō dicūt eadē rē. ibi. n. nō ē pfectio po' agētis ꝭ actu. Si autē talis forme inchoatio sumat̄ prout realiter est forma corpeitatis distincta secūdū essentiā a formis p̄ticularib᷒ sic dicēdū videt̄ q̄ inchoatio forme est quodammodo vnū ⁊ quodāmodo multa. est eniꝫ vnum in

genere ambiente plura cōtraria ⁊ est multa in specie ẜm q̧ ad diuersas spēs in actu ipo ruʒ cōtrarioꝝ per trāsmutatiōʒ pōt deduci. ymaginanduʒ enī est māʒ in se hr̄e hanc inchoatōeʒ que est qdaʒ habitus cōfusus sed ipsaʒ nō esse cōtractā p dispositōes accn̄tales ad formā alic⁹ spēi ẜm esse in actu. ⁊ cōsequēter hic habit⁹ erit inchoatio formaruʒ vna in genere respectu forme ignis ⁊ respcū forme aque ⁊ ita de alijs. Cuʒ vō mat̄ia disponit̄ ab agente eaʒ trāsmutāte p caliditateʒ ⁊ siccitateʒ illius forme essentia que erat prius sub esse cōfuso deducit̄ ad actuʒ vt sit forma ignis in actu. vbi autē disponit̄ per frigiditatē ⁊ humiditatē deducet̄ vt sit forma aque in actu ⁊ sic de alijs.

De secūdo principali multiplicit̄ ostendi tur q̧ sit ponēda inchoatio forme eaʒ autē do primo mō.s.vt nō est distincta ẜm essentiaʒ a forma que actu p generatōʒ pducit̄. primo actus ⁊ potētia diuidūt quodlibʒ ge nus ⁊ qualibet spēʒ entis vt album in actu ⁊ albuʒ in potentia ignis in actu ⁊ ignis in po tentia. ergo forma in actu eadem res est cuʒ forma in potētia. ydemptitas enim specifica sumi videt̄ ab ydēptitate forme a qua vnū quodq̧ suaʒ sortit̄ spēʒ.

Amplius esse in potētia est mediuʒ inter esse in actu ⁊ nō esse simplr̄ vt albū in poten tia est mediū inter albuʒ in actu ⁊ nō albuʒ quod est priuatio albi. debet auteʒ medium equalr̄ pticipare cū extremis. igit̄ sicͭ albū in actu ⁊ albuʒ cū negatōe sunt aliud a mat̄ia ita albedo in potētia est aliud a mat̄ia. non videt̄ autē que res sit nisi ipsa res que ē albedo ẜm esse potētiale quare ⁊c.

Confirmat̄ hec ratio. naʒ Simplicius in p̄ntis vbi supra inqt. est autē huiusmodi ge nus potētie cōueniens oībus qualitercūq̧ pficiūtur. nō enī totalr̄ ab imperfecto ad pfcm̄ aliquid pcedit nisi etiā potētia media affue rit addēs quidē illud quod deficit ad pfcm̄ suscipiēs autē cōpletionem a pfectissimo. est igit̄ cōductiua extremoꝝ ⁊ viam exhibet a deterioribus ad meliora ⁊ pparationeʒ im ponit ⁊ exordiuʒ ad pfectionē parteq̧ quā daʒ paccipit ab actu. ⁊ velut pmptio que dam est a pfecta substātia ⁊ habitu. Et post pauca verba ostendit Simplicius in qbus cōsiderat̄ talis potētia dicēs. cuidēs autem est maxime ẜm naturaʒ. opa eniʒ nature in motu sunt que ex potētia in actū pcedit. Si igit̄ huiusmodi potētia que dicit entitatem aliquā absolutā supra id de quo dicit̄ cū sit qualitas hʒ locū in oībus que qualitercunq̧ pficiūtur. cū materia pficiat̄ formā oportet in ipsa ponere taleʒ potētiaʒ que est mediū int̄ oīo pfectū ⁊ oīo impfectū idest inter materiā vt caret forma ⁊ inter ipsaʒ vt hēt formā in actu. ⁊ qꝛ hmōi poᵃ est exordiū ad pfectōʒ.i. ad formā in actu seqt̄ q̧ hmōi po tētia sit ipsa fōma ẜm esse potētiale que etiā dicit̄ pars forme nō quātuʒ ad essentiaʒ sed q̄tuʒ ad modū essendi.

Adhuc Cōmentator. viijᵒ. metaphice de gn̄atōe cōpositi que est trāsmutatio de poten tia ad actū ẜmōʒ faciens inqt. Est igit̄ aliqd vnū vt est in potentia ⁊ post hoc transfertur de potentia ad actū. translatio āt ei⁹ nō largi tur ei multitudinē sed inesse pfectōeʒ. Ex qbus patʒ q̧ p hoc q̧ aliqd transfert de potētia ad actuʒ nō acquirit̄ ei noua res sed soluʒ nouus modus rei. qꝛ si acquireret̄ noua res tūc translatio de potētia ad actuʒ daret multitudinē rei. qꝛ tunc trāsmutatōe cōpleta essent plures res q̄ ante transmutationē.

Ampli⁹ idē ōndit̄ ex v̄bis Auerroys in eodē. viijᵒ. q loquit̄ de genere ponēdo in dif finitōe substātie quasi mat̄ia. quod duplicit̄ pōt cōsiderari. vno mō ẜm q̧ potētia est to illud qd hʒ māʒ.i. totū cōpositū. ⁊ sic mat̄ia significat̄ p gen⁹. qꝛ sic p̄dicat̄ essentialr̄ de hn̄te māʒ sicͭ ipsuʒ gen⁹. Secūdo mō ɔsiderat̄ mat̄ia vt est actu ps illi⁹ cui⁹ est mat̄ia ⁊ sic nō significat̄ p gen⁹. nec sic p̄dicat̄ eēn tialr̄ de hn̄te māʒ sed denoīatiue soluʒ. si igit̄ gen⁹ significat māʒ vt est in potētia totuʒ cō positū ⁊ gen⁹ sic significat māʒ ⁊ formā seqtur q̧ materia vt est potētia ⁊ totū cōpositū dicat māʒ ⁊ formaʒ vt huiusmōi potētiale.

Dicēdū₃ tercio ꝙ inchoatō forme in materia respectu formaꝝ generandaꝝ etiā hoc ꝑ mō. audita. s. ꝓut ꝭm essentiā est eade₃ cū forma q̄ actu ꝓducit̄ aliq̄ mō est vna ⁊ aliq̄ modo plures. prima ps ꝓbat̄. cu₃ eni₃ solu₃ actus sepet ⁊ distinguat vt pat₃ in hoc septimo metaphice. ideo forme vt p̄existūt solu₃ ꝭm esse potentiale non dicunt̄ ꝓprie habere distinctōe₃ nec sepatōe₃ in materia. sunt eni₃ oēs vnū in substātia. tu₃ q₂ sunt in vna materia. tu₃ etiā q₂ potētia vt sic dicit indistinctōe₃ ⁊ ꝓpterea sunt quasi vna forma ⁊ vna res ⁊ vna potētia formal'. Secūda ps ꝓbatur q₂ illa inchoatio forme in relatōe ad diuersos actus dicit̄ alia ⁊ alia respectu formaꝝ diuersaꝝ in actu ad quas illa inchoatio vt quid potētiale dicit habitudinē..

Et sentētie istaꝝ cōclusionū videt̄ adherere Albert⁹ magn⁹ primo p̄hicoꝝ dum inquit dicam⁹ ꝭm pipateticoꝝ pfectā sentētiam ꝙ forma est intus in materia ꝑ essentiā ꝯfusa₃ vt diximus ⁊ ipsa eadē numero est ab extra ꝑ v̄tutē formatiuā agētis immissa₃ i materia₃ quā tangit agens aut mediate aut immediate. Mediate quidē sicut orbis mouet inferiora ꝑ aere₃ ⁊ ignē. immediate v̄o sic semen viri mouet sanguie₃ ⁊ semē femiaꝝ immixtū in ipso ⁊ sicut coagulu₃ immixtū lacti. Nec intendo dicere ꝙ forme ps sit ab intus ⁊ forme ps sit ab agēte. q₂ ꝭ₃ hoc forma haberet pte₃ ⁊ ptem. sed tota est ab intus ⁊ tota ab extra ꝭm esse diuersu₃. q₂ ꝭm esse confusu₃ tota est intus ⁊ ꝭm esse in actu tota est ab extra.

Adhuc autē obseruādu₃ est ꝙ exquo ponim⁹ formā totā esse int⁹ in materia nō possum⁹ dicere ꝙ agēs agat ad ꝓducēdu₃ eēntia₃ forme. q₂ illa ia₃ est. sed agit ad esse forme. q₂ l₃ sit esse fōme sic̄ esse cause. tn̄ est esse cōpositi sicut eius quod est. ⁊ ita act⁹ agētis terminat̄ supra cōpositu₃ ⁊ nō supra simplice₃ essentia₃ forme vel materie. impossibile eni₃ videt̄ esse ꝭm intellectū ꝙ act⁹ alicuius agentis ꝭm natura₃ terminet̄ in simplici. sic etiā est videre in opib⁹ artiū que omnia in cōpositis sicut domo ⁊ ydolo terminantur. hec Albertus ibide₃. Et eandē sentētia₃ habent in sūma theologie. Vult eni Albertus ꝙ fōme nāles sint tote ab intra totalitate essentie in materia. ꝭ nō totalitate modi essendi. sic̄ tote educunt̄ de potētia materie totalitate essentie ꝭ non totalitate modi essendi. sunt eni₃ ptim ab intra q₂ sunt ab intra formal'r ꝭ₃ esse formale formabile cōfusu₃ ⁊ distinguibile. ⁊ ptim ab extra ꝭm ēe for'le formatū distinctū ⁊ specificu₃. gn̄atio eni₃ non attingit essentiā forme solū q₂ illa p̄fuit. sed attingit essentiā forme cu₃ illo mō essendi. ⁊ tale est esse cōpositi sicut eius quod est.

Et huic etiā expositōni adhesit Egidius heremita du₃ dixit formā ꝯponi ex essentia ⁊ esse tanquā ex ptibus distinctis realiter q̄ru₃ essentia se h₃ vt potētia ⁊ esse vt actus. dixit ergo formā p̄existere in materia añ generatō₃ ꝭm essentiā. generari autē ꝭm esse.

Dicēdu₃ quarto ꝙ ponēda est in mat'ia potētia formal' que est inchoatio forme sumpta secūdo mō ꝓut realit̄ distinguit̄ a forma q̄ ꝑ gn̄atoe₃ actu ꝓducit̄ si nō placet sequi primū modū dicēdi qui ponit ea₃ nō distinctā ꝭm essentiā a forma que generat̄. quod l₃ multiplicit̄ ꝓbet̄ ab Alberto qnto metaphisice ponēte forma₃ corporeitatis coeternā materie vt visu₃ fuit in hoc septimo qōe quarta. Tamē Lincoñ. hoc expsse voluit q formā anteq̄ generet̄ posuit in materia in potētia [illegible] formā sui generis videl₃ corpeitatis quā etiā dicit materie coeternā. cū omne [illegible] ferius sit in potētia in suo supiori. sed nō preexistit in actu. q₂ quātu₃ ad modu₃ essendi in actu in materia ꝓducit̄ a naturali agente deducente formā corpeitatis ad esse in [illegible] tu cōpleto spēm tale₃ vel indiuiduū tale ad quod forma corpeitatis prius fuerat in potētia. Unde ⁊ Albert⁹ in sūma de v̄tutibus inquit. ꝙ sicut est in genere ⁊ differentijs respectu specieꝝ cōstituendaꝝ sub gn̄e ita est in materia ⁊ formis mālibus respectu reru₃ generandaꝝ. genus eni₃ est forma generalis impf̄ca ⁊ ñ d̄terminata ad vnū esse specificū

Sed determinata per differentiam sibi additã quã in sua potestate continet. et licet aliud sit natura generis secundum id quod supponit genus. et alia natura differẽtie secundum id quod supponit differentia tamen natura generis potestate habituali et confusa continet omnes differentias. Et inde venit quod differentie nate sunt fieri circa idem subiectũ quod quidem est natura generis et vniuntur in habitu confuso illius subiecti. sed se expellũt secundum actũ suũ dũ enim vna est actu aliter. alia expellitur secundum esse actuale ideo dicit Aristo. x. metaphisice quod differentie substantiales sunt contrarie. Et sic est i materia et formis naturalibus nõ tamẽ quod in materia sit forma generalis sicut genus. Sed est principiũ subiecti formarum in quo primo est quedã habitualis potestas confuse continens omnes formas de ipsa educibiles. Et hic habitus cõfusus acceptus in sua pura potentia capit [illegible] modũ generis [illegible] moti quia secundum hoc omnes formas continet indistincte et semper perficit per dispositiones disponẽtes materiam ad illas formas et non ad alias. et ideo licet in hoc habitu communi contineant omnes forme sicut in genere remoto. tamen illa forma proprie dicitur ichoata in illa que per virtutem agentis, vnius ex illo educi potest. ideo proprie dicimus formam equi inchoari in semine equi et nõ alia forma. Et hic habitus confusus distinguitur a natura materie et forme prout sunt in termio generatõis nõ quidem per essentiã sed [illegible] esse quia in hoc habitu forme sũt secundum esse confusum et in termino generationis quelibet forma habet esse determiatum et distinctũ ab alia forma.

Si autẽ queratur vnde causatur habitus ille cõfusus qui est in materia. Respondet Albertus quod ortum habuit ex creatione materie prime et est quidã splẽdor perlustrãs materiã generabilium in quo reducitur omne id quod materie dat esse et cognoscibilitatem. et ex illo ducitur omnis forma tãquã ex radicali principio. Forma tamen prout constituit esse i determiata spẽ nõ dicitur esse per creatõez. Sed per generationem que est eductio forme de tali principio inchoatio tãquã de quodã potẽtiali principio ad actũ perfectũ et esse distinctuz ita vt ille habitus confusus est potentia formabilis que per agẽs naturale formaliter reducitur ad actuz et cõplemẽtum. Hec Albertus in summa theologie. Cõuenit autem cum eo Lincon. in libello de luce dum dixit a principio prima formarum creatarum est lux per lucem intelligẽdo hũc splẽdorem qui nihil aliud est quam forma corporeitatis. de qua Albertus v°. metaphisice tractatu 2°. ca°. 3°. licet aũt corpus sit cõpositũ ex materia et forma et corporeitas que est substantialis forma prima corporis nõ sit nisi cõtinuitas apta penetrari tribus dimensionibus tamẽ ipse nõ est sepabilis ab huiusmõi forma prima ita quod realiter existat actu sine illa. Et cũ hoc probasset multiplici rõe quas ibi ingretãdem cõcludẽs ait. Ex omibus aũt his manifestum est materiã a corporeitate nullo mõ posse separi, quod aũt materia sit maioris vel minoris spacij vel rara vel densa vel figure huiusmõi vel illius hoc habet a forma phisica que est sepabilis ab ipsa. Hec Albertus. Et hãc opinionem etiam tetigit Commentator duz dixit secũdo metaphisice commẽto. xxxvi°. quod materia primo recipit formas vniuersales deinde mediãtibus illis formas speciales. Et Aristoteles primo phisicorum dum dixit. principia oportet semper manere. Sed nulla forma particularis semper manet. ergo illa forma que est principium rerum naturalium est aliqua vniuersalis respectu omnium ad quã nõ attingit generans.

Dicendum quinto quod talis forma subesse cõfuso que dicta est inchoatio forme nõ differt a priuatione secundum essentiã licet secundum esse nõ sint idem. quod faciliter ostenditur ex doctrina Alberti primo phisicorum volentis quod priuatio importet negationem forme et aptitudinem subiecti ad formã quãtuz ad carentiam et negationez forme priuatio nihil est ideo hec saluatur in motu nec in mobili. Si autẽ accipiatur vt dicit aptitudinem ad formã continuo in motu priuatio perficitur que si consideretur vt res quedaz formabilis non manet. Sed complementum eius accipit in

actu. Priuatio itaq inquātuȝ est aptitudo ad formaȝ seu incboatio forme non dr̄t essentialiter a forma. sed tantuȝ sm esse quare nus enim est aptitudo ad formam dicit ipaȝ formā subesse imperfecto quā sub esse perfecto ⁊ in termino motus dicit forma vt enim talis aptitudo est res quedā formabilis iaȝ formata habens complemētum in actu tunc est idem ꝙ forma quātum ad essentiam ⁊ quātuȝ ad esse. Sed vt aptitudo formabilis nunduȝ formata expectans complemētum i actu tūc est priuatio.

Dicenduȝ. vi°. ꝙ talis incboatio forme ꝑ existens in materia est principium inclinatiuum materie coagens cuȝ extrinseco agente ad formam in actu ⁊ rōne hui⁹ dicit̄ ratio semialis ꝙ multipliciter ostēdit̄. primo nisi sic esset sequeret̄ ꝙ productio forme substātialis in actu etiam ab agente naturali esset creatio quod falsum est. ɔsequētia probat̄ quia forma ex nihilo sui produceretur ꝓcedit tamen magis hec ratio pro opiniōe tenēte incboatiuuȝ forme realiter ideȝ sm essentiaȝ cuȝ forma que actu generatur. Respondet tamen Scotus huic rōi ⁊ euȝ sequentes negando ɔñaȝ. quia creatio est productio alicuius ex nihilo non vt ly ex nihilo priuat terminum. sed vt priuat subiectum nulla enim causa ex creatis in hac productione que est creatio habet aliquaȝ causalitatē vt in quarto sententiaꝝ dist. p͡ª. nulluȝ ergo subiectum in creatione ɔcausat causatū cū ipo creante ⁊ efficiente cuius oppositū contingit in generatione naturali in qua concurrit materia in substentando formam ꝙ non conuenit in rebus creatis vt in anima intellectiua que ꝑus est in se q̄ꝫ iformet.

Sed contra arguitur quia materia eq̄ bene cōcurrit ad esse anime intellectiue sicut ⁊ aliarum formarū. q̄ꝫ oportet māȝ esse dispositā si debꝫ anima intellectiua in ea induci. Nec videtur dicenduȝ ꝙ prius creetur ⁊ consequenter habeat in se esse quā materiaȝ informet saltē quo ad naturā cum vnūqd̄ ꝙ prius habeat esse in se quaȝ in alio. Nā hoc modo diceretur de formis que ꝓducantur ab agente nāli ꝙ prius habent esse in se q̄ꝫ informent. Ipsa etiam anima intellectiua creatur ⁊ creādo infūdit̄. vt Augustino ascribitur. Cuȝ autem ad bonitatem diuinaȝ pertineat omnia ꝓducere sm perfectionem que eis sm naturam ꝓpriam cōuenit. perfectio vero anime intellectiue. prima consistit i vnione eius ad corpus id vr̄ ꝙ creet̄ ⁊ creando infūdatur ⁊ informet.

Adhuc in materia prima respectu aīme intellectiue ita reperit̄ potentia respectiua sicut ⁊ respectu aliarum cum ipsa aliquando non informet ⁊ aliquādo informabit. ergo ei in materia cōrespondet potentia respectiua ad informandum.

Amplius ad ɔclusionem principalem arguitur. nisi in materia esset tale principium inclinatiuum materie sequeretur ꝙ generatio forme essꝫ violenta. ɔñs falsuȝ. ɔña multipliciter ꝓbatur. primo ex tertio ethicorum violentum est illud cuius principium est ab extra nō cōferente vim passo. Sed nō posito tali principio inclinatiuo ab intra non videtur quid sit in materia quod cōferat vim ipi materie patienti. Tum p̄mo quia illud ñ est aliquod accñtale. quia accidentia fūdāt̄ in composito apud veriores perypathetico rum. tum etiaȝ quia si essꝫ aliquod tale accidentale videretur ꝙ quantitas. Sed hoc nō quia q̄titas ad oēm formā nālē indifferēter inclinatur. nec etiam aliquod sbstantiale quia nō actiuum quia illud negat̄ nec etiam passiuum quia nō remotum cum tale sit mā prima indifferenter se habens ad omēm formam. ⁊ ita motus grauis sursum esset naturalis nec ꝓpinquuȝ quia nullū sbstantiale videtur posse esse principium passiuum ꝓpinquum nisi ɔpositum ex materia ⁊ forma de cuius forme gñatione cōtingit etiam querere ⁊ ita in infinituȝ vel erit status ad aliqd̄ principium inclinatiuū in materia ꝙ erit incboatio forme ⁊ ratio seminalis.

Probat̄ 2°. ex sententia phī in hoc septio īquit enim ꝙ a natura fiūt in quorūcūqꝫ mā

est aliqua pars forme que sic mouet mām si cut mouetur ab extrinseco. tertio quia omis generatio naturalis habet principium intrin secum actiuuȝ naturale cum natura sit prin cipium motus eius i quo est. 2°. phisicorum In hoc auteȝ differūt naturalia ab artificia libus vt ibidem innuitur. Sed illud pricipi um nō est forma iducēda quia nūduȝ est nec mā quia eius nō est agere ergo relinquit ꝙ sit aliquod principium inclinatiuuȝ ab itra coagens cū naturali agente extrinseco ꝯcre atuȝ materie ſm catholicos coeuū illi ⁊ ꝟā rō semialis forme gñande.

Saluat autē Albertus oriaȝ int nālia ⁊ artificialia hoc modo pricipiū eniȝ effecti uū ⁊ extrinsecū reruȝ naturaliū est i agente tamē pricipiū materiale ⁊ formale ⁊ etiaȝ q̄ dāmō actiuū ē ab itra In reb⁹ autē artificia lib⁹ nō est principiū actiuū ab intra. Sed ab extra simpliciter vnde licet in eis sit materia quia tamē nō habent naturalem inclinatōeȝ ad formaȝ artis ideo forma artis dicit to taliter ab extra. forma āt naturalis quodā modo est ab intra ad quā etiā sequit natu ralis inclinatio ad ꝓpria operatōeȝ quā cō sequitur nisi per accidēs impediatur vt pa tet de grauibus ⁊ leuibus. Sed nūquid acci dētia in subieco sint inchoata. dicēdū vide tur vt colligitur ex octauo huius ꝙ cū acci dētia nō habeāt mām ex qua sint. Sed sbie ctuȝ in quo sunt quod est ens cōpletū i actu existēs vt iquit Albertus ibidem. ideo i sub iecto nō sūt inchoata ꝓprie. omē enim illud i quo ē aliqd icboatie illud est imperfectum ꝯstat autem ꝙ subiectum accidētis debet eē ens perfectum quare ⁊c.

Ex fūdamēto autem dictorum facilis ē solutio ratōm cōmūiter fieri ꝯsuetaruȝ ꝯtra hāc doctriam ⁊ i primis. S. Tho. i hoc sep timo q ꝯtra hūc modum istat dicēs ꝙ posi tio taliter opinātium videtur propiqua po nētibus latitatōem formarū cū. n. nihil agat nisi 2ᵐ ꝙ ē i actu si ichoatōes forꝝ q̄ sūt i ma teria habēt aliquam virtutem actiuam seq retur ꝙ eent aliquo modo actu quod est po nere latitatōem formarum. Adhuc cum esse i actu sit añ agere ñ potest itelligi formam [illegible] us agē añq̄ sit actu Et i. 2°. phisicoꝝ a pn ꝯtra hūc modū iqt. qdaȝ dicūt ꝙ i mutatiōi bus nālibus pricipiū motus ē i eo qō moue tur ñ qdem pfectum sed imperfectum quod coadiuuat actōeȝ exterioris agētis. dicūt eī ꝙ i materia est quēdam ichoatio forme quā dicūt esse priuatōem que est tertiū pricipiū nature ⁊ ab hoc pricipio itrinseco gñatiōes ⁊ alterationes corporum simplicium natuā les dicūtur. Sed hoc nō potest esse. qꝛ cum nihil agat ſm ꝙ est in actu predicta inchoa tio forme cum non sit actus. Sed aptitudo q̄dā ad actū ñ potest esse principium actiuū.

Preterea si esset forma incompleta non ageret alterando in suum subiectum. qꝛ for ma nō agit sed compositum quod nō potest alterare se ipm nisi sint in eo due partes qꝛ vna sit alterās ⁊ alia alterata hec. S. Tho.

Sed nō cōcludūt hec media ꝯtra opini ōnem istam. cum enim cōmuniter dicitur ꝙ nihil agit nisi ſm ꝙ est in actu. illud veritatē habet de agente trāsmutāte ⁊ alterāte ⁊ nō de eo quod agit per modum cuiusdam icli nationis. quale est hoc inchoatiuum forme ad intra materiam. Et [illegible] idē ad aliud.

Facilis etiam est solutio ad ratiōes Sco ti contra hanc positionem sic arguentis. pri mo quia aut h̄ principiū ichoatiuuȝ ita ma nifestatum pro forma substātiali gñis prio ris esset pars forme gñis posterioris vt for ma substātie pars forme corporis ⁊ sic dein ceps. aut nō. si nō. nō euitatur per hoc crea tio quia forma corporis erit ñ de aliqua sui Si sic ergo forma prior realiter eadem est pars formarum contrariarum quaruȝ vna succedit alteri per generationem quod vide tur inconueniens. consequētia deducitur. qꝛ forma prior in generatione ſm totam entita tē manȝ. istā āt est vna numero in vna ma teria que prius fuit pars forme corrumpen de. ⁊ fit pars forme generate.

Sed dicendum ꝙ hoc inchoatiuuȝ prin cipium non est pars forme posterioris ad ali

Pr

quam formam speciei ad quam tamen est i potentia. Et cum queritur an sit pars forme posterioris generis. Dicendum q non si ponimus hoc principium inchoatiuum idē fm essentiam cum forma que actu generat distinctum solum fm esse immo est tota forma fm essentiam posterioris generis distincta ab ea solum penes actuale ⁊ potentiale distinctum ⁊ confusum. Ex quo tamen non sequitur generationem forme esse eius creationem. quia non fit ex nihilo sui. immo fit ex aliquo sui quia ex suo potentiali inclinante materiam ⁊ coagente cum agente naturali extrinseco ad sui ipsius productionem in actu nec etiam ex hoc sequitur q forma prior sit pars formarum cōtrariarum vt patet ex fundamento dato. Si vero teneamus inchoatiuum principium esse distinctum fm essentiam a forma que actu generatur cōcedi potest q est eadem numero vna in materia manens fm totam suam entitatem non tamē est pars alicuius forme que actu generatur. Sed est potētialis ad quamlibet talē disponēs ⁊ inclinās materiam ad recipiēdā formam in actu. nec tamen pter hoc sequitur creatio forme que generatur quia ipsa licet nō fiat ex aliquo sui fm essentiam. quia tamen presupponit materiam ad sui produci ⁊ potentiale quoddam inclinās ipsam materiam ad recipiēdum illaȝ formā i actu. Et isto mō euitat creatio.

Secūdo arguit Scotus ɔtra hāc positionem quia illa data sequeretur q vniuersaliter forma sbstātialis susciperet magis ⁊ minus nec tamē ostēdit qualiter hoc sit incōueniēs quod pro nūc supponitur cum quelibet talis sit substātia. Cōstat autem q substātia nō suscipit magis ⁊ minus in predicamētis. consequentia pōt sic deduci. nam si eadem forma substātialis fm essentiam habeat diuersum modum essendi fm esse perfectum ⁊ imperfectum cum suscipere magis ⁊ minus dicantur perfectum ⁊ imperfectum in forma q̄ dicit suscipere magis ⁊ minus seqt. ⁊c.

Dicendum huic motiuo q in formis perfectum ⁊ imperfectum prout dicunt diuersū modum essendi ipsius forme. s. in actu vel i potētia nō faciūt magis ⁊ minus in forma. Forma enim que proprie habet gradus fm quos dicitur suscipere magis ⁊ minus habet illos fm vtrunq modum essendi. s. tam in potētia quam in actu. omnes enim grad⁹ quos habet calor vt est in actu phabet etiā vt erat in potētia. sicut enim nō fit aliquid in actu naturaliter nisi q preerat in potētia ita nō fit aliquid intensius aut perfecti⁹ naturaliter in actu nisi prefuerit tale in potentia. nunquid autem forma substantialis suscipiat magis ⁊ min⁹ declarabitur in. xi⁰. hui⁹ questione vnica.

Tertio cōtra hanc opinioneȝ querit Scotus qualiter ex parte forme precedente ⁊ sequēte fit vnum. aut sicut ex actu ⁊ potētia ⁊ tūc nō erunt vnius rōis. aut sicut ex elementis vt ex A. ⁊. B. fit. ab. ⁊ tunc oportet dare tertium quo forma sit vna.

Amplius aut pars forme adueniens immediate educit de potentia materie aut mediante alia parte. si primo modo non euitat creatio. quia sine illa prima ita immediate secūda educeretur de potentia materie. Si secūdo modo quomodo querit Scotus duo eiusdem rationis sic se habebunt q vnuȝ sit subiectum trāsmutationis ⁊ aliud terminus precipue cum potentia actiua quecunq vt p habitur nono metaphisice eque perfecte respiciat qcunq in quo saluatur ratio sui obiecti primi ergo naturalis virtus generatiua ⁊ corruptiua eque respiciunt istam partem preexistenteȝ ⁊ aduenienteȝ. ita q sicut pōt superaduenientem vt per eius actionem fit ⁊ non fit ita videtur q super aliam partem quomodo ergo pars preexistens erit perpetua in materia.

Sed soluendo has duas instantias facilis est via euadendi procedunt nanq ex falsa imaginatione supponunt enim formaȝ habere partes quarum vna fiat ⁊ altera prefuerit quod est falsum vel enim tota prefuit fȝ essentiam inesse tamē imperfecte si ponam⁹

inchoatiuū forme esse idez ſm essentiaz cuȝ forma que actu producitur. vel id quod pre fuit nō est pars forme que actu generatꝰ si po namus inchoatiuuȝ formarum esse formam corporeitatis realiter distictā a forma parti culari que actu ꝑducitꝰ.

Quarto principaliter querit Scotꝰ aut per gñationem naturalez aliquid producitꝰ noui vel nihil. Si aliquid ergo nō euaderꝰ creatio quia illud quantumcunqꝫ modicum fiet de nō aliquo si nihil ergo nulla erit gña tio. Sed quodlibet erit in quolibet. omnis eni. productio noua habet terminuȝ nouuȝ Sed priori initendo fundamento dicenduȝ ꝙ aliquid producitur noui. etiam si ichoati uum forme ponamus idem cum forma que actu producitur. quia essentia forme sub no uo modo essendi scilicet in actu producitur licet eniȝ essentia forme prefuerit. non tamē sub eodeȝ modo essendi scilicet in actu. Si vero inchoatiuuȝ forme ponamus distinctū realiter a forma que actu producitur. Jtēꝫ patet qualiter licet aliquid noui producatur per gñationeȝ nō tamē sequitꝰ creatio prop ter materiam cuȝ principio inclinatiuo eius presuppositam necessario gñationi.

Ultimo querit Scotus illud ichoatiuuȝ forme intrinsecuȝ ꝛ actiuuȝ vel est efficiens per se actiuum ad generationem vel non. Si sic sequitur ꝙ semper ageret ꝛ ita omēs for me simul iducerentur aut saltem illa semper ad quaȝ est fortior potentia actiua seu icho atio formalior quod est falsum. Si nō ergo agens extrīsecuȝ prius agit quam intrinsecū aliter intrinsecuȝ semper egisset licet iperfe cte ꝛ ita nunq̄ materia aliqua erit in quieto eē sub aliqua forma. Jn illo ergo priori na ture ex quo intrinsecū nō agit erit actio vio lenta quod est ꝯtra eos frustra ergo ponitur ista potentia propter naturalitatem saluan dam in generatōne quia tota gñatio in quo cūqꝫ temporis istanti siue signo nature est eq̄ naturalis.

Ad hoc respondetꝰ ꝙ illud ichoatiuum forme nō est de se sufficiēs formā de potētia ad actum deducere ideo simul agit cum agē te extrinseco nō quidem trāsmutādo vt sup pōit argumētum sed dicitꝰ actiuū per modū cuiusdā idinatōis ꝛ appellatꝰ agēs idinatiuū quatenꝰ ꝑ formā q̄ est in potentia q̄ est ipm met principium inchoatiuū inclinatꝰ mate ria ad actum.

Amplius contra positionem hanc argu it Johannes Janō. quinto metaphisice pro bans ꝙ non sit necesse essentiam forme pre existere in materia in transmutatione natuā li que dr̄ inchoatio forme. arguens sic si ex aqua fiat ignis nō opōrtet ꝙ in materia aq̄ preexistat forma ignis ſm partem vel potē tiam que cooperetur igni agenti extrinseco que est ratio seminalis apud ponentes ichō ationem formaruȝ quia si preexisteret i ma teria aut ergo ſm inherentiam aut nō. nō [illegible] dōm ſm qꝫ tūc poneretꝰ actus sine subiecto. quia forma non informans materiam ꝛ for ma materialis corruptibilis sine hoc quod perficiat materiam que omnia sunt falsa. Si ergo preexistat forma ſm inherentiam. vel hoc fuisset ab eterno vel de nouo nō est dicēdum primum quia forma habens ꝯtra riū nō pōt esse ab eterno sed ē necessario cor ruptibilis. vt dicit Commentator primo ce li. Et dico habens cōtrarium quia forma nō habens cōtrarium potest esse perpetua i ma teria ſm aliquos vt forma corporeitatis. ſ forma que acquiritur de nouo per trāsmuta tionem in materia habet cōtrarium. ergo nō existit in materia eternaliter. Si autem for ma de nouo preexistat in materia queratur de agēte quod produxit eā inesse cum prius non esset vel fuit intrinsecum vel extrinsecū non potest esse extrinsecum ſm eos. Si itrī secum vel ergo de nouo acquisitum vel ab eterno. Si ab eterno nō potest esse quia ha bet contrarium nec de nouo quia queram ꝺ agente quod induxit illud quod prius non erat. vtrum fuit intrinsecum vel extrinsecuȝ ꝛ tunc sicut prius vel erit processus in infini tum hec ille

Sed dicendum ꝙ forma ignis in mate

ria antequam generetur in actu prefuit fm lberentias inesse tamē cōfulo formabili ⁊ distinguibili ⁊ quod eternaliter prefuit illo modo naturaliter loquendo ⁊ hoc si teneamus īchoatiuū forme nō distingui fm essentias a forma que generatur ⁊ consequenter cōceditur ꝙ materia simul ab eterno informata fuit omnibus formis contrarijs ⁊ quibuscūꝙ specifice distinctis in esse tamen indistincto potentiali ⁊ confuso licet ille forme vt p̄fuerunt in materia nō fuerint proprie contrarie nec proprie distincte quia potentialiť tales. Si vero teneamus inchoatiuum formo esse realiter distinctum a forma que per generationem producitur formam ignis p̄fuisse in materia fm suum potentiale ⁊ ichoatiuum nihil aliud est quam formam corporeitatis a qua omnis forma tanquam ex radicali principio gignitur tam substantialis quam accidentalis ⁊ hoc in generabilibus ⁊ corruptibilibus prefuisse ⁊ esse eternā materie naturaliter. licet Albertus velit quod habeat ortum ex creatione materie prime. cū q̄ est coeua est enim splendor quidam illustrās materiam generabilium nec vt sic contrarium habet in tali esse imperfecto idō potest perpetuari.

Adhuc arguit Johannes buridan secundo ethicorum illa positione data nulla esset necessitas ponendi materiam in generatiōe forme cum ipsa non ponatur principaliter. nisi ex eo quod in transmutatione oportet idem manere sub vtroꝙ termino trāsmutationis. ipsa autē essentialis quiditas forme esset illud subiectum idem quod mutaretur de non esse ad esse vel de esse in potentia ad esse in actu.

Amplius si forma generetur fm eē cōpletū ⁊ in actu queratur de illo esse forme fm qḋ producitur in materia vtrum sit forma substantialis aut accidentalis. Si primum cū etiam essentia forme sit forma substantialis sequeretur ꝙ forma substantialis componeretur ex duabus formis substantialibus tā quam ex partibus essentialibus ⁊ ratione diuersis. cōsequens est falsum. quia forma est in simplici ⁊ i variabili essentia consistēs au ctor. vi. principiorum. Si vero est forma accidentalis tūc sequitur ꝙ forma substantialis componitur ex substantia ⁊ accidente. ⁊ cum ipsa sit vnum per se tunc ex substantia ⁊ accidente fieret vnum per se quod est impossibile.

Sed ad horum primum dicendum negando consequētiam nā preter quiditatem seu essentiam forme eādem remanentē sub vtroꝙ termino trāsmutationis requiritur subiectum sustentās ⁊ deferēs illam quiditatem cum sit forma educta de potētia mē nō valēs p se existere.

Ad secundū dōm ꝙ illud esse forme est accidēs extra eēntiā eius ⁊ modus eiꝰ nō ꝙ cōponat ad formam cuius est modus sed fundatur in illa fm quem modum saluatur generatio sbstātialis vera nō enim terminať gňatio ad essentiam forme quia illa prefuit sed ad essentiam forme sub illo modo scilicē ad formam inēe actuali distīcto ⁊ formato seu perfecto.

Adhuc arguunt quidam. nam si priuatio ⁊ forma essent essentialiter idem tūc forma ⁊ priuatio nō cōtrariarentur quod ē cōtra philosophum primo phisicorum. probatur consequētia quia illa que sunt essentialiter idem nō contrariantur quia alias idē esset sibi ipsi cōtrariū.

Amplius sequeretur ꝙ priuatio nō corrumpereť in aduentu forme contra philosophum primo phisicorum. in hoc enim differt p̄uatio a mā. cōña pbať qꝛ illa aptitudo formalis q̄ dr̄ priuatio aut rmanē i gňatōe aut nō. si nō. ergo forma que gňať nullo mō prefuit in materia quia neꝙ fm se totam neꝙ fm partem quia illa aptitudo nihil esset ipsius forme postquam nō permanet cuius oppositum tenet positio. Si vero dicatur ꝙ permanet illa aptitudo ⁊ illa est priuatio ergo priuatio permanet ⁊ ■ cōñs nō corrūpitur. nec potest dici ꝙ Aristo. loquať ḋ priuatione vt est negatio forme quia loquitur de

de priuatione vt est principium vnum nūe ro cum materia. Sed ratiōe differēs vt pa tet per philosophū ibidē tale autem non est priuatio vt solam dicit negationem quia vt sic nihil est ideo nec vnum numero erit cum materia erit ergo illud priuatio ſm q̄ est ap titudo formalis in materia derelicta.

Ad primum dicendū q̄ priuatio quo ad negationē ɔtrariatur forme sed quo ad aptitudinem est ipa forma sub esse ɔfuso for mabili ⁊ distinguibili nūdum formato siue teneamus idem ſm essentiam formam subes se cōfuso ⁊ ipam subesse distincto siue aliud vt formā corporeitatis.

Ad secūdū rñr q̄ illud q̄ fuit priuatō p̄ manet. non tamē pmanet vt priuatio. vnde potest cōcedi q̄ corrumpit̄ priuatio lʒ nulla priuatio corrumpatur nec vʒ. hec ɔña apti tudo pmanet ⁊ est priuatio. ergo permanʒ p̄ uatio. sicut nō sequit̄ homo ⁊ homo albus sunt idem. sed homo albus corrumpit̄. er go homo corrūpit̄. Recte ergo dicūt qui as serunt q̄ potentia forme nō corrumpitur in quantū dicit rem lʒ inquantū dicit ipfectio nem corrūpat̄. quia cum acquiritur forma ſm esse in actu quod est esse perfectum tunc desinit esse ſm esse in potentia quod est esse imperfectum hoc autem non est formā cor rumpi per aduentum forme. sed est tollere priuationem act⁹ quo acquirit̄ esse in actu.

Adhuc arguunt quidam quia esse i actu est ante agere cū nihil agat nisi ſm q̄ est in actu nō potest intelligi formam prius agere quam sit in actu prius. ergo erit in actu an tequam agat

Dicēdū q̄ esse in actu est ante agere pro prie dictū. s. trāsmutare ⁊ hoc mō forma nō agit. nō autem est ante agere improp̄e dictū s. inclinare de quo sufficiēter supra determia tū est Pro quo iterum attentōe dignū q̄ lʒ forma vt ē in potētia dicat aliquā enti tatē p̄ter entitatē mē nō tn̄ dicit ens i actu qz actus ⁊ potentia sunt dr̄ia entis. iō nō ōe q̄ est ens est in actu forma ergo in potentia ē aliqua res ⁊ aliquod ens. s. in potentia. non tamen est actus incompletus eo mō quo for ma subesse remisso dicitur incomplete. licz aliquo mō hoc posset cōcedi. quod est actus incōpletus quia actus ⁊ potentia iuxta p̄i ma n viam in hoc tertio principali huius questionis dicant eandem rem ſm diuer sum modum essendi ꝓpter quod cōcedi pōt q̄ actus est potētia completa vel perfecta si cut ⁊ potentia est actus incompletus vel im perfectus ⁊ verificatur hic modus loquen di ꝓpter idemptitatem realem actus ⁊ potē tie. sicut enim q̄cunq̄ dn̄t eandem rem noie ⁊ diffinitiōe dn̄t illam ſm diuersum modūʒ vt primo phisicorum. nomina significant to tū ⁊ indistinctum diffinitiones autem diui dunt in singularia. Ita potest dici de poten tia ⁊ actu.

Et si queratur postquam tale incboatiuū principium habet aliquam actiuitatem i ge neratione naturali ad quod principiorū re rum naturalium reducit̄. dicendū q̄ i eo q̄ dicit aptitudinem cū iperfectione coincidit cum priuatione. ⁊ licet priuatio vt priuatio non coagat agenti extrinseco ipa tamen vt aptitudo quedam formalis potest inclinare materiam. ⁊ hoc vniuersaliter est vera r̄spe ctu omniū formaꝝ eductarū de potētia mē ab agēte naturali siue substantialiū siue acci dentaliūʒ. patet ergo qualiter saluatur opio cui ad p̄ns intimur.

Propter quartuʒ qdē huius. Ad primū arg̃ oppositūʒ satis pa tet ex dictis qualiter ratio seminalis apud vnum modū determinandi seu incboatiuuʒ forme est ipsa met forma tota preexistens n̄ tamen ſm eundem modū nec iouenit q̄ ipsa prefuerit tota ſm essentiā inesse icōpleto ⁊ i perfecto ⁊ potentiali antequam ipa fierʒ ſm modum essendi actuale ⁊ distinctum immo hoc est necessariuʒ. Uel dici potest iuxta ali um modum determinādi q̄ ratio seminalis non est tota forma nec pars eius. Sed n̄ ha bit⁹ quidā cōfusus in materia ipaʒ iclinās ꝛc ⁊ est forma forma corporeitatis.

De

Ad cõfirmationem dicẽdũ q rõ seminal' dat mẽ esse substãtiale. nec ex hoc tollit' generatio quia gñatio est pgressus de non eẽ sbstantiali in actu adesse substãtiale in actu loquendo de generatõe simplr dicta.

Ad secundum principale quod fuit argumentum Scoti patuit supra.

Ad confirmationem conceditur rationem seminalem dare esse materie hoc aliquid ñ quidem in actu sed in potentia et taliter etiã materiam denominat et per consequẽs tale ĩdiuiduum erit in aliqua specie non quidem in actu sed in potentia si enim tale inchoatiuum erit forma asini erit asinus in potentia sicut et forma est in potentia.

Ad tertium principale neganda est consequentia et cum dicitur q forma corrumpit' fm oẽm sui realitatem respondet' negando. nec tamen ex hoc sequitur corruptum posse redire idem numero quia ad hoc quod illd fieret requireretur eadez materie potẽtia q̃ ĩ pposito non manet potentia enim respectiua materie corrumpitur in aduẽtu forme quando scilicet forma fit in actu supposito etiam q talis ratio seminalis sit alia a forma que generatur. ratio ibidem inducta nõ pcedit sicut nec sequẽs confirmatio. supponunt enim formã habere partes quaruz vna fiat et alia prefuerit quod est falsum tota enim essentia forme prefuit in esse ɔfuso .i. in habitu q est potẽtia formalis.

Ad quartũ Rñr q ratio seminalis sumpta p forma corporeitatis est coeua ma'ie et ɔsequenter ingenerabilis et incorruptibil' per se cum ex illa ducatur omnis forma tã quam ex radicali principio licet nulla for' constituens esse indetermiata spẽ distincte ñ sit igenerabilis et icorruptibilis d qua est sermo philosophi. ratio etiam seminalis sumpta pro tota essentia forme inesse potentiali et imperfecto est ingenerabilis et incorruptibil' vt sic licet quelibet talis inesse actu et perfecto sit terminus generationis nulla enim forma fm esse potentiale est terminus generati onis.

Si quis autem afficeretur doctrine Scoti facilis esset ratiões cõtra ipsum soluere. Cuz enim dicebatur q pter necessitatem vitãde creatõis principiũ ichoatiuũ ẽ ponendũ. dõm q hoc ñ ẽ vez. nã supposito i mã ñ eẽ tale principiũ ñ min' saluat' formaz nãlium gñatio sine creatione cum materiam ṗ supponãt cõcausantem vt subiectum cũ efficiẽte nec ẽ similitu do de aĩa itellectiua. nã esto q forme generabiles et corruptibiles ṗ us natura pducantur q̃ informent et pus informent quam agãt et prius agãt q̃ moueãt in quolibet tamẽ tali requiritur materia ad illarum esse produci informare agere et mouere ita anima intellectiua prius saltem natura creatur quam informet ad cuius creationem nullam rationem causalitatis habet materia cum nullum subiectum cõcauset cãtum cum efficiciente primo dum creat. Nec huic sententie cõtradicit sermo Augustini si debite audiatur. Nec friuola suasio ibidem addncta. in illo enim priori qno deus creat animam intellectiuam nõ est necessariuz nec derogat diuine bonitati si ipsaz vnitam corpori non producat cum id sibi in secundo signo adueniat ad quam vnionem in primo signo habet non repugnantiam et hoc sufficit.

Ad secundum respondetur q non posita ratione seminali eo modo quo determinatuz est saluari potest etiam generationis natuãlitas. Dicendum enim est primo q nunquaz motus dicitur naturalis propter principiũ actiuũ intrinsecuz. Sed tm̃ propter passiuũ q patet ex diffinitione nam re habita secundo phisicorum que ponitur principium motus eius in quo est primum ꝛc. Impossibile est autem q in moto primum sit principium mouẽdi actiuum. quia ratio mouentis et moti si concurrant in vno hoc est per accidens quia potest diuidi. quod autem est vnius non est alterius primum. Sed per accidens vt patet etiam de medico seipsum sanante.

Patet etiam ex alio quia moueri naturalit̃ est moueri sicut mobile aptũ natum est moueri.
Sed nunquã est aptuз natuз sic moueri qa habet principiũ actiuuз talis motus. qꝛ tunc calidũз esset aptuз natuз calefieri ymo si cõcurrit aptitudo illa ⁊ principiũ actiuũ hoc ẽ p accidens. exemplũз auteз est ymaginãdo in graui remanere id quo inclinatur ad esse deorsũз ablato principio effectiuo mot⁹ deorsũз. Patet etiaз ex alio ⁊ a maiori quia in propagatis vbi magis videt̃ esse in primo instanti generatõis nõ est principiũ actiuũ motus in eis in quo tamen pro illo instãti adest principiũ passiuũ.
Dicẽduз etiaз secundo q̃ nõ obstãte id quod paulo ante determinatuз est in hac solutione. entia tamẽ naturalia vt in pluribus cõir habẽt in se principiũ actiuũ alicui⁹ motus. hoc autẽ pз ex hoc qꝛ multa naturalia habẽt principiuз motus ac mutatiõis vt alteratõis vt animata plura loci mutatõnis. generatõis auteз nullũз principiũ actiuum. quia forma substantialis perfectior nõ ẽ motiua ad imperfectiorẽ nec similis ad similẽ in eadeз materia vt patet.
Et per hanc determinationẽ ad auctoritateз tercij ethicoꝝ violentuз est illud cuius principiuз ꝛc. Respõdet Scotus q̃ ly cõferente vim debet cõstrui cum ly passo ⁊ nõ cũ ly principiũ extra vt sensus sit q̃ violentuз est cuius principiũ est ab extra ipso. s. passo nõ cõferente vim. cõfert autem vim passum nõ actiue sed inclinatiue ⁊ dispositiue quando scilicet habet naturaleз ⁊ determinatam inclinationẽ ad formã inducẽdam quod ñ ẽ veruз de violento vt cũз lapis fertur sursuз sed ex hoc nõ cõcluditur dari principiuз inchoatiuũ q̃ sit actiuũ in materia. sufficit ergo ad saluandaз generatiõis naturalitatem q̃ materia naturaliter sit inclinata ad fõmã naturaleзesto q̃ nihil actiuũ sit ex parte materie. Dũ aũt arguitur ꝯ illa naturali inclinatione passiua materie an sit accidẽtalis vel essentialis. Dicenduз puto q̃ licet potẽtia absoluta materie sit realr̃ idẽ mẽ. inclinatio tamẽ passiua materie ad hanc determinatã formaз vel illam est sibi accidenralis fundata in materia vt disposita aliquibus dispositionibus pro forma inducenda facientib⁹ ⁊ non immediate in materia prima. sed aliqualiter in composito ad minus ex materia prima ⁊ forma abiciẽda.

Ad aliaз auctoritateз hui⁹ septimi a natura fiũt in quoruз materia est aliqua pars forme. Dicenduз q̃ Aristo. loquitur hic de parte forme nõ formaliter sed virtualitẽ eo modo quo dicit caloreз esse parteз sanitatis ⁊ hoc modo ratio seminalis põt dici pars forme generande licet formaliter nihil sit illius forme. ideo eniз calor est pars sanitatis virtualis quia cõtinet illaз licet nõ secunduз vltimatuз graduз eius formaliter sed excellentiori modo ideo illam causat. patet enim q̃ sanitas de q̃ exẽplificat põt otineri in qualitate absoluta reductiua ad equalitatẽ que equalitas est sanitas vel concomitans eam. nũquaз auteз est sic in substãtia. Et in hanc sentẽtiaз quasi coincidũt etiam p̃dicatores contra quos videtur etiaз procedere auctoritas illa dicentes q̃ dupliciter sumitur pãs vno modo pro parte formali aut actuali. ⁊ sic illud potentiale non est pars forme. alio modo pro parte virtuali ⁊ aptitudinali. ⁊ sic illud quod preexistit vtiq̃ est pars forme generande. quia illud quod preexistit in potentia postea existit in actu. Unde illud quod preexistit proprie nõ debet dici potẽtiale materie sed est in potentia materie ⁊ ꝺ potentia materie educibile.
Ad aliam secundi phisicoꝝ dicenduз q̃ generatio nõ est naturalis propter p̃cipiũ actiuuз. ⁊ licet natura sit principiuзmotus eius in quo est non tamen necessario actiuũ ƀ poti⁹ passiuũ. Et si dicatur q̃ forma est magis natura quam materia forma autem est actiua

Dicendu3 ꝙ forma qñq3 est principium passiuũ sicut in alteratõibus vbi subiectu3 non inclinat᷑ naturaliter ad qualitate3 ad qua3 alteratur nisi inquãtu3 est per forma3 determinãte3 ipsum ad hoc. principiu3 eni3 passiuũ dicitur de materia ⁊ forma. na3 per forma3 per qua3 res est talis per eande3 est receptiua passionis cõsequẽtis forma3. p cande3 eni3 formã qua graue est graue competit sibi motus deorsu3.

Et cu3 toto hoc saluat᷑ differẽtia inter naturalia ⁊ artificialia. quia materia artificialiũ nulla3 aptitudinẽ h3 ad forma3 artificiale3 ymo ibi vel inductio forme artificialis ẽ cõtra inclinatiõe3 materie vt pz in edificijs ⁊ erectiõib᷒ vt3 etiã de oib᷒ formis talib᷒ artificialib᷒ iductis p diuisionẽ ɔtinui ⁊ p ordine3 partiu3 in toto aggregato vt in domo contra naturalẽ inclinatõe3 eoꝝ. aut est preter inclinatione3 materie licet nõ sit cõtra inclinatõ3 eius ita ꝙ materia nec ad ipsa3 naturaliter inclinat᷑ nec ad oppositam.

Nullu3 autẽ illoꝝ accidit de forma naturali. Et si dicatur ꝙ in maãia videt᷑ esse potẽtia passiua ad formã artificiale3 aliter impossibile esset ipsa3 fieri. Respõdet Scotus ⁊ recte ꝙ potẽtia passiua repitur sine aptitudine vt in lapide sursũ ⁊ ecõuerso aptitudo sine potẽtia. vt in ceco ad videndũ naturalr Judicat᷑ enim aptitudo ad hoc aut ex hoc ꝙ illud habet sibi derelictu3. aut qz si haberet naturaliter perficeret᷑ ſm illud quod ia3 habet prius natura.

Nec obstant etiã auctoritates Cõmentatoris. cum enim dicit᷑ ꝙ agens non largitur multitudinẽ ⁊c. Dicẽdu3 ꝙ Cõmentator loqtur de potẽtia obiectiua. sic eni3 agẽs nõ largitur multitudinẽ sed pfectione3. ⁊ illud qđ est in actu ⁊ in potentia nõ sunt duo diuẽsa qz albedo in actu non est alia nec cõpositior seipsa vt est in potẽtia obiectiua sed est pfectior. sed loquendo de potẽtia subiectiua sic agens multitudinẽ largitur producendo formã aliq̃ ꝺ nouo cũ ens in potẽtia scilicet materia ⁊ ens in actu scil3 forma sunt duo diuersa ⁊ realiter distincta. hec de tota questione pbabiliter.

Dubitat᷑ vtru3 in rebus artificialib᷒ detur inchoatio formaꝝ. dicendu3 ꝙ non. tum primo qz ars nõ inducit nisi formã artificialem ⁊ accidentale3. natura vero pducit formas substantiales ⁊ accidẽtales. tum etiã qz natura agit in toto corpe ars vero in extremitatibus eius vt Demixtio imponit Cõmentator. xij᷒. metaphisice. Forme ergo naturales sunt ille que sunt introducte ex actõe agẽtis in toto corpe. sed ãtificiales sunt ille que introducte sunt nõ ex actõe in toto sed in extremitatibus corpis. tum etiã vt inquit Egidius. quia modus agendi nature est alterãdo materiã vt calefaciẽdo vel infrigidando Modus vero artis est solu3 cõiungẽdo aut sepando. tum etiam quia forme artificiales nõ sunt in materia nisi in potentia obedientiali ⁊ in potentia ad actu3 secundu3. forma vero naturalis pexistit in materia secundu3 potentiam naturale3.

Ritur decimo

questio vtrum principium indiuiduatiõis alicuius nature sit materia an forma substantialis vel aliquod accidẽs. Et arguit᷑ ꝙ nõ sit materia. quia illo dato sequeretur ꝙ generatũ ⁊ corruptu3 essent idẽ numero. ɔsequẽs falsu3 cu3 specie ⁊ genere salte3 propinquo distinguãtur. ɔsequẽtia autẽ sic deducit᷑. si materia est principiu3 indiuiduatõis. ergo vbicunq3 esset materia eade3 ibi esset ide3 indiuiduũ. sed eadẽ ẽ materia in generato ⁊ in corrupto quare ⁊c.

Confirmatur primo si primo ex aqua generetur ignis ⁊ secundo ex igne generat᷑ aq patet ꝙ aqua primo generata ⁊ secundo cõrupta habẽt eande3 materiam ⁊ sunt eiusdem speciei ergo aqua prius corrupta ⁊ secundo generata erũt vna numero quod est falsum. tunc eni3 per natura3 corrupta possent redire eadem numero quod est contra philosophum.

Confirmat᷑ secũdo quod ẽ principiũ indi

niduatõis est principiũ distinctõis. sed materia nõ est principiũ distinctõis. quia act9 est qui separat et distinguit septimo metaphisice. materia autez nõ est actus ergo etc.

Cõfirmat tercio quia materia est de essentia speciei cuz sit pars quiditatis vt probabitur. sed quod est causa speciei nõ est principiuz indiuiduatõis. quia tunc species essz indiuiduũ ergo etc.

Confirmatur quarto cõtractiuũ alicuius est extra naturaz illius quod cõtrahitur. sed materia est de ratõe speciei ergo species siue natura non potest per materiam cõtrahi ad hanc indiuiduationez.

Secũdo principaliter arguit q forma nõ sit principiũ indiuiduatõnis. quia quod est principiũ cõmunicabilitatis non potest esse pricipiuz indiuiduatõis. sed de natura forme vna existente est q sit coĩcabilis ergo etc.

Tercio principaliter arguit q nõ sit aliquod accidens. quia substantia prior est omni accidente natura septimo metaphisice. ergo et hec sba erit pòr hoc accñte idiuiduãte. prius ergo erit hec substantia anteq̃ adueniat accidẽs. añs probat primo qz accidẽs cõmune inest indiuiduo vt Porphirius et Aristo. quinto metaphisice capitlo de eodẽ. illa substantia est prior que est subiectuz secũdo quia sicut substãtia ad accidẽs ita hec substantia ad hoc accidens.

Quarto arguit principalr q nõ sit quãtitas de qua magis apparet. qz illo dato sequeret q indiuiduũ de genere substantie ■ quãtuz tale esset in pdicamẽto quantitatis. quia in illo genere indiuiduũ est collocandũ inquãtuz tale in quo ponit suũ formale cõtrahens et distinguẽs. sed quãtitas est id pẽ quod formaliter sortes est sortes ergo etc.

Quinto arguit q nulluz accidens saltez respectiuũ sit principiũ indiuiduatõis. tum qz ratio prime substãtie est absolutissima ergo nõ est formaliter id quod est p respectuz. tum etiaz quia respectus nõ est formalis terminus actionis. sed fundatus in formali termino. si ergo primus terminus est singularis prius ergo natura erit singularis q̃ ille respectus sicut fundamẽtuz prius est respectu.

In oppositũ arguitur primo q sit materia ex sentẽtia philosophi in hoc septimo. generãs nõ generat aliud nisi pter materiam. et in quinto metaphisice. eadez numero sunt quoz materia est vna. ex hoc enĩ textu trahitur id quod cõmuniter dicit q principiuz indiuiduatõis est materia quasi de natura forme sit esse cõmunicabile multis vnã existente nõ autem de natura materie.

Secũdo arguitur q forma sit principiũ saltez materiale indiuiduatõis. quia idez est subiectuz diuisionis et indiuisionis sicut habitus et priuationis in predicamẽtis quarto et quinto metaphisice. sed subiectuz diuisionis est forma vt patz. viij°. metaphisice. vbi Aristo. ponit dñam inter composita ex mã et forma et inter cõposita ex subiecto et accidente. quia in primis vltimũ resolutõnis est materia prima. in secũdis autez vltimuz resolutõis est substantia idest forma. subiectuz ergo accidentiũ est forma. et per cõsequẽs diuisionis cuz sit accidens quoddaz. hoc autẽ videtur rationale. quia accidentium fm qd subiectũ non debet esse ens simpliciter. Unde recte dicitur 2° de aĩa. indiuiduuz est indiuiduũ per formaz substantialez vbi lp per videtur importare habitudinẽ cause matialis

Tercio arguitur q accidentia plura aggregata ad se inuicez sint indiuiduatõis principiuz cum omne tale indiuiduũ ex septem constet pprietatibus. vt Porphirius caplo de specie. et Boetius ibi in cõmento. forma figura locus tempus cũ nomine sanguis patria sunt septem que nõ habet vnus et alter. Idez in libro de trinitate. et Damasceñ. similr ■ Auic. qnto metaphisice capitulo secũdo.

Propter primum quidez huius sciendu vt Scotus in septio metaphisice q principiũ indiuiduatõis nature est id quo natura est simpliciter seu numeraliter vna vt proxima causa vnitatis. sicut differentia specifica in spẽ est proxima

causa vnitatis specifice nec de vnitate numerali vaga sed de hac. et hoc est id quo natura est hec incommunicabilis alteri.

Quod sub aliis verbis dixere auctores alii limitantes sermonem suum ad genus substantie quod indiuiduum de genere substantie vltra naturam specificam includit aliquod principium formale positiuum per quod est tale hoc et tale est differentia indiuidualis extrinseca nature contrahens naturam specificam vel quomodolibet communem si sit creata. vel saltem est id a quo sumitur differentia indiuidualis sicut ab anima intellectiua rationale. et est subiectum vnitatis simpliciter que est numeralis et est dicta gradus indiuidualis. vt tercio apparebit dicendorum. et est pars totius constituti ex ipsa et natura. quam Scotus in quolibetis et alibi pluries appellat materiam totius Unde ibidem inquit materiam quandoque vocat Aristo. principium receptiuum faciens compositionem cum actu siue cum forma quo modo dicit materiam et formam esse duo principia primo phisicorum et multis aliis locis. et per oppositum forma dicitur illud aliud principium quod habet rationem actus quod cum materia constituit compositum. Alio modo forma dicitur quiditas secundum ipsum in multis locis. et per oppositum materia dicitur quicquid habet rationem contrahentis vel determinantis ipsam quiditatem. Et hoc modo differentia indiuidualis quecunque sit ipsa dicitur materia respectu quiditatis specifice. Dicitur ergo materia quandoque illud quod recipit formam informantem. quandoque illud quod contrahit vel determinat quiditatem indifferentem. et tale contrahens vel determinans vno modo intelligitur quasi intrinsecum inferiori vel determinato sub tali communi sicut differentia indiuidualis Sortis que est intrineca Sorti. Alio modo intelligitur quasi presuppositum determinato sicut corpus contrahit albedinem vel colorem. quia in alio corpore est alia albedo et tale contrahens vel determinans primo modo non est hecceitas sed pars eius. est enim hecceitas entitas formalis resultans ex hac materia et hac forma siue ex natura et differentia indiuiduali qua res habet esse incommunicabile et quo et quod. se habent enim differentia indiuidualis et hecceitas sicut rationale et humanitas. licet etiam aliter dici possit vt questione apparet. xii^a. huius septimi in determinatione questionis vtrum natura et suppositum sint idem. Ex quibus patet quod per differentiam indiuidualem non intelligimus id quo natura formaliter est singularis. quia intentione secunda est singularis vel effectiue. quia intellectu considerante est talis. nec intelligimus id quo natura formaliter est vnum numero. quia vnitate numerali siue illa sit de genere quantitatis siue non est vna numero. nec intelligimus id quo indiuiduum formaliter est indiuiduum. quia indiuiduatione est indiuiduum sicut cecum formaliter est tale per cecitatem. est enim cecitas forma ceci inquantum cecum Auerroys secundo phisicorum.

Nec intelligimus id per quod indiuiduum est finitum. quia cum indiuiduum dicat esse priuatiuum. priuatio autem non habet finem quarto methaphisice. ideo per nihil est tale. nec intelligimus id propter quod indiuiduum est indiuiduum. forte enim propter conseruationem speciei est indiuiduum cum nihil corruptibilium contingat idem numero permanere. de anima et de generatione secundo. nec intelligimus id quo indiuiduum est tale effectiue quia per nihil cum priuatio per se non habeat causam efficientem. vel si per aliquid effectiue videtur quod per generans. quia generans dans formam dat omnia consequentia formam saltem necessaria. constat autem quod necessario priuatio consequitur formam in materia. cum omnis forma in materia sit indiuiduata. Quid autem sit natura et quot dicatur modis questione quarta in quinto huius visum fuit. tamen hic pro entitate vniuersali seu communicabili in pluribus reperta singularibus vel suppositis sicut natura generis vel speciei aut alia consimilis sicut aliam dicimus naturam hominis aliam bouis et ita de aliis.

Quid vero sit forma et quid materia questione quarta visum est secundo huius. quid autem substantialis forma questione prima septimi huius

quid vero accidens ibidez ꝛ questione .x. quinti metaphisice visum fuit.

Propter secunduz quidez huius. Sanctus Thomas vt sibi cō muniter ascribitur ꝛ ex dictis eius apparet materiaz quātitate signataz ponit indiuidu atōis principium.

Pro cuius opiniōis intellectu primo de determinabitur quo vt principio intrinseco adequato indiuiduet̄ substātia prima que singularis dicit̄. secūdo quomō indiuiduet̄ materia. tercio quomō forma. vltio quomō ꝛ accidētia ꝛ hec omnia in substātijs generabilibus ꝛ corruptibilibꝰ.

De primo sciendū vt. s. Tho. in tractatu de indiuiduatōe mat̄ie ꝙ indiuiduū apd̄ nos in duobꝰ cōsistit. est eniz indiuiduū in sensibilibꝰ ipsuz vltimuz in genere substātie quod d̄ nullo alio p̄dicat̄ ꝛ ipsuz est prima substātia fm̄ Phm̄ ꝛ primū fundamētū omniū alioꝝ. natura autē forme mat̄ialis cum nō possit esse hoc aliqd cōpletuz in specie cꝰ est solum esse incōmunicabile est multis cōicabilis quātū est de natura sui. sed est incōmunicabilis soluz rōe suppositi quod est aliquid cōpletuz in specie quod tali forme non cōpetit. ideo quātuz est de natura sua coicabilis est. Coicatio autē sua est p̱ hoc ꝙ recipitur in alijs. ideo quantuz est a natura sua simul recipit̄ in multis fm̄ vnā rationē cuz vna sit ratio speciei in omnibus indiuiduis sed quia ipsa esse non habet quia esse est solius suppositi ꝛ suppositū incōmunicabile est ideo ipsa forma mat̄ialis diuersificat̄ fm̄ multa esse incōmunicabilia manēs vna fm̄ ratōez multis coicata. sua autē receptio est in materia. quia ipsa materialis est. Ex quo patet ꝙ de natura sui sibi relinqtur vnitas rōis in coicatōe sua. ꝛ ꝙ reddit̄ incoicabilis p̱ receptōez suā in mat̄ia. Ex hoc enī ꝙ recipit̄ in materia efficitur indiuiduū quod est incoicabile ꝛ primū fundamentuz in genere substantie vt cōpletuz alioꝝ d̄ se p̄dicabiliū subiectū. In via autē generatōis semp̱ incōpletum est prius completo. licz in via pfectōnis sit totuz ecōuerso. Illud ergo qd̄ est primū subiectū omnino in via generatōis ꝛ incōpletuz quod de nullo illius generis p̄dicatur. s. materia necessario est primū principiuz esse incōmunicabile quod est ꝓpriū indiuidui. Aliud est in quo saluat̄ natura indiuidui quo ad nos. determinat̄ enim ad certas p̄ticulas temporis ꝛ loci. quia propriuz est sibi esse hic ꝛ nunc. ꝛ hec determinatō d̄betur sibi ratōe quātitatis determinate. ꝛ iō materia sub quantitate determinata dicitur pricipiū indiuiduatōis. Materia enim sola est principium primū indiuiduatōis quo ad illud in quo saluat̄ ratio primi in genere sb̄stātie. quod tamē impossibile ē reperiri sine corpore ꝛ quantitate. ideo quantitas terminata dicitur principiuz indiuiduationis nō ꝙ aliquo modo causet subiectuz suū quod ē prima substātia. sed cum ipsuz cōcomitetur insepabiliter determinat eam ad hic ꝛ nunc Illud ergo quod cadit sub ratione singulari est hoc aliquid per naturam materie. quod autez cadit sub sensu exteriori est tale p̱ quātitatez hec sanctus Thomas.

Ex quibus verbis inferūt nōnulli licz nō recte ꝙ si Egidius dum dixit ꝙ quātitas est principium sufficiens indiuiduatōnis intellexit ipsaz quātitatez esse principiū indiuiduationis q̄tuz ad incōmunicabilitatez ꝛ quātuz ad esse hic ꝛ nunc siue quātuz ad distinctionez opinio eius vt dicūt nō est ꝓbabil̄. Sed si voluit ꝙ quātitas de se sit principiū indiuiduatōis quātuz ad determinationē ꝛ distinctionē numeralez quātitatiuā plurium indiuiduoꝝ sub vna specie sic positio eiꝰ veritatez habet ꝛ est concors vt dicūt cuz sancto doctore. quid autez voluerit Egidius de his duobus satis apparet in opinione eius specłantissiꝰ i. Quātitas gꝰ iuxta doctrinā sancti Thome quicquid voluerit Egidius ē principium indiuiduationis quantuz ad distinctionez ꝛ non quo ad incōmunicabilitatem. quia hoc prius habet forma a materia ideo nō est sufficiens principiuz.

Ex quib⁹ patet cōsequēter q̄ seclusa q̄ti tate duo ignes distinguerent̄ distinctōe for mali numerali per suā formā substantialē sed nō distinguerentur distinctione quātitatiua ⁊ materiali. quia illa est per quātitatē nec omnis distinctio formalis est specifica. sed solū illa que est inter formas nō habentes habitudinē ad materiā. Unde. s. Tho in prima pte q̄ōe. xl. Ad hoc q̄ aliqua distincte intelligantur necesse est eorum distinctionē intelligi per aliquod intrinsecū vtriq̄ sicut in rebus creatis vel per materiam vel per formā.

Quod autē materia necessario sit principiū primū intrinsecum esse incōicabile seu indiuidui ⁊ nō quātitas nisi extrīsece ⁊ accidētaliter cōcomitāter insēpabiliter tamē. p̄batur primo quia substātia p̄ accidēs cōstitui nō potest. vt. s. Tho. in q̄oib⁹ de potētia questione vltima. ⁊ per eundem in tractatu de dimēsionibus interminatis. vbi inquit q̄ materia sub certis dimēsionib⁹ mēsurat̄ in diuiduū hic ⁊ nūc sicut per signū p̄priū indiuidui. ⁊ in questiōibus de potētia q̄stione nona articulo primo. Accidētia non indiuiduātur nisi per subiecta sua. sola autē substātia per seipsā indiuiduat̄ ⁊ per propria p̄cipia. ⁊ in secūdo sentētiarū dis. iij. Forma receptibilis in materia nō indiuiduatur nisi per materiā in qua accipit esse determinatū. Et idē inquit formaliter in p̄ia pte. q̄ōe. iij. solū ei materia ⁊ forma in hac doctrina cōcurrūt intrinsece ad indiuiduatōē Unde. s. Tho. viij. metaphice lectōe tercia supra textū illum. speciē nullus facit nec generatur fit autē q̄ ex his inquit ratio est. q̄r omne quod fit ex materia fit. Unde hoc pāticulare cum sit compositū ex materia ⁊ forma fit ⁊ generatur ex his scilicet principijs materialibus indiuiduātibus vbi nominat materiā ⁊ formā principia materialia indiuiduātia respectu speciei. Habet ergo indiuiduū intrinsece suā incōmunicabilitatē a sua forma ⁊ sua materia.

De secundo dicendū q̄ forma susceptibilis in materia redditur incōmunicabilis intrinsece per materiā. per illud enī redditur forma incōmunicabilis per quod amplitudo forme terminatur ad hic ⁊ nunc. est. n. forma de natura sua cōmūicabilis. sed p̄ materiā forma redditur incōmunicabilis. Unū sanctus Thomas in prima parte. Forma in quātū in se considerata est cōmunis ad mlta. sed per hoc q̄ recipitur in materia fit forma determinata huius rei. Et si queratur a quo forma hec distinguit̄ ab alia. Dicendū q̄ forma ex se suā distinctionē habet ab alia. seipsis enī simplicia differūt. vt. s. Thomas in prima parte questione tercia. ⁊ in libello de indiuiduatōne materie inquit. forme substantiales indiuiduant̄ per materiā que est earū subiectum.

De tercio dicendū q̄ materia p̄ formam redditur hec ex hoc q̄ amplitudo materie limitatur per hoc q̄ suscipit formā ad determinatā naturā. Unde sanctus Tho. in prima parte questiōe septima. Materia antequā recipiat formā est in potentia ad multas formas. sed cum recipit vnam finit̄ per eam. Ex quo sequit̄ q̄ materia reddit̄ determinata per formā in genere cause formalis. forma autē per materiā in genere cause materialis. Unde ⁊ materia hec distinguitur ab alia materia que est hec formaliter per ipsā formā in ea susceptam.

Attentione tamen dignum vt. s. Tho. in tercia parte questione. lxxvij. articulo secūdo in corpore.

Pro intellectu dictorū omniū q̄ de ratōe indiuidui est q̄ nō possit esse in plurib⁹. q̄d quidē cōtingit dupliciter. Uno modo quia nō est natū in aliquo esse. ⁊ hoc modo forme immateriales per se subsistentes ⁊ separate sunt ⁊ per seipsas indiuidue. Alio mō ex eo q̄ forma substantialis vel accidentalis nata est esse in aliquo nō tamen in pluribus. sicut hec albedo que est in hoc corpore quantum ergo ad primū scilicet quātum ad esse natū esse in aliquo materia est p̄cipiū indiuiduatōis in oībus formis inherētibus.

quia cum huiusmodi forme quãtũ est ẽ se sint nate esse in alio sicut in subiecto ex quo aliqua earũ suscipit in materia que non est in alio tunc nec ipsa forma inherens pót esse in alio. Q̃tum autẽ ad secundũ scilicet ꝙ forma nõ sit apta nata in pluribus esse. Dicendũ est ꝙ principiũ talis indiuiduatõnis est quãtitas dimẽsiua. ex hoc enĩ aliqd natũ est esse in vno solo. quia illud est in se indiuisũ ꝛ diuisũ a quolibet alio. diuisio autem accidit substantie rõe quãtitatis ꝑ phisicoꝝ ꝛ ideo ipsa quãtitas est quoddã indiuiduatõis principiũ istis formis inquãtũ. s. diuise forme numero sunt in diuersis ptib᷑ materie. vnde ipsa quãtitas dimẽsiua ẽm se hꝫ quandã indiuiduatõẽ ita ꝙ possum᷑ ymaginari plures lineas eiusdẽ spẽi differentes positione que cadit in rõe quantitatis. cõuenit enĩ dimẽsioni ꝙ sit quantitas positionẽ habẽs. ꝛ ideo potius quãtitas dimẽsiua potest esse subiectũ alioꝝ accidẽtiũ q̃ ecõuerso hec sanctus Tho.

Ex quibus patꝫ ꝙ materia vnã cõditõẽ hꝫ requisitã ad indiuiduatõẽ ꝛ quantitas aliã. ꝓpter quod maťia nõ est sufficiẽs indiuiduatõis principiũ. modus autẽ quo quantitas dispositiue ad indiuiduatiõẽ cõcurrit sic manifestať. Ad hoc enĩ ꝙ agẽs introducat formã hãc in maťia ista requiriť ꝙ talis maťia sit diuisa ꝑ q̃titatẽ. qꝛ forma nõ inducitur in mã nisi disposita. iõ q̃titas cõcurrit ad indiuiduatõẽ dispositiue ꝛ nõ intrinsece ꝓpter quod. s. Tho. in tractatu ẽ idiuiduatõe maťie inqt. q̃titas ẽťmiata dř principiũ indiuiduatõis forme. qꝛ cũ eã cõcomiteť inseꝑabiliter determiat eã ad hic ꝛ nunc.

Et si arguať qꝛ in gñatõe forme sbalis corrumpiť quãtitas ꝑexistens iuxta viã sancti Tho. quõ ergo quãtitas erit forme principiũ indiuiduatõis. Dicẽdũ ꝙ sicut maťia nũquã manet sine forma ita nec sine quãtitate. que quidẽ quãtitas aut antecedenter aut cõcomitãter est principiũ indiuiduatõis forme nõ tamen essentialiter ꝛ intrinsece.

Et si iteꝝ insteť qꝛ si quãtitas est principiũ indiuiduatõis forme quo ad distinctiõẽ due ergo forme intrinsece non erũt distincte nisi ꝑ quãtitatẽ. Dicẽdũ ꝙ q̃titas nõ ponitur indiuiduatõis principiũ ꝓpter distinctõẽ formalẽ forme a forma. quia seipsis taliter distinguũtur vt dictũ est. ẞ poniť vt ꝑ eius diuisionẽ quãtitatiuã maťia reddať hec ꝛ determiata cũ alijs dispositõib᷑. Vñ. s. tho. sup Boetio de trinitate sicẽ ptes generis sunt maťia ꝛ forma. ita ptes indiuidui sunt hec mã ꝛ hec forma. Et pp ħ sicut diũsitatẽ in genere ꝛ specie facit diuersitas maťie ꝛ forme. ita diuersitatẽ in nũero facit hec maťia ꝛ hec forma. Nulla autẽ forma seipsa ẽ hec inquãtũ forma q̃ addiť ꝓpter animã intellectiuã que quodãmodo seipsa est hoc aliquid. vt inferius diceť. sed nõ inquãtũ forma. Fit autẽ forma hec ꝑ hoc ꝙ recipitur in materia hac que cũ in se considerata sit indistincta nõ potest esse ꝙ formã in se receptã indiuiduet nisi ẽm ꝙ est distiguibilis nõ autem forma indiuiduať ꝑ hoc ꝙ recipitur in materia nisi quaten᷑ recipitur in hac vel in illa materia distincta ꝛ determinata ad hic ꝛ nũc. materia autẽ non est diuisibilis nisi ꝑ quãtitatem. primo enĩ phisicoꝝ vult phũs ꝙ ãmota quãtitate substãtia remanet indiuisibilis. ideo materia efficiť hec ꝛ signata per hoc ꝙ ipsa est sub dimẽsionibus.

Sed incidit dubiũ in hac doctrina ẽ q̃titate que est principiũ indiuiduatõis modo ꝑexposito an sint dimensiones terminate an interminate.

Pro solutiõe hui᷑ attentione est dignũ doctrine sancti Thome inherendo ꝙ dimensiones eedẽ realiter dicunť terminate ꝛ interminate. nã dimẽsiones ꝑcedẽtes formã inducendã dicũtur terminate respectu forme abiciende. sed dicunť interminate respectu esse actu sub forma introducenda que licet non eedẽ numero erunt actu sub forma introducenda. quia fit resolutio vsq; ad materiam primã in generatõne substãtiali aliq̃ tamen cõsimiles illis in specie erunt actu sub forma introducenda.

Ex quib⁹ infert̃ tria esse cõsideranda in qualibet indiuiduatõe forme maẽialis. prĩo q̃ talis fõma materialis sit determinata ad hic ⁊ nũc. ⁊ hoc h̃z forma a dimensionibus terminatis que simul introducũt̃ simultate tempis cũ forma lʒ nõ simultate nature.

Secũdo q̃ forma sit incõicabilis. ⁊ hoc h̃z forma quaten⁹ recipit̃ in maẽia signata.

Tercio q̃ sic recipiat̃ in determinata pte maẽie q̃ nõ in alia. ⁊ hoc h̃z forma a dimẽsionibus interminatis introductõeʒ forme p̃cedẽtibus que corrũpunt̃ ipsa forma adueniente. Ex quo vlterius patet q̃ dimensiones interminate antecedenter. quantitas dimẽsiua termiata cõcomitãter. materia vero materialr̃ ▪ intrinsece forma autẽ formaliter ⁊ intrinsece cõcurrũt ad indiuiduatõeʒ

Et si querat̃ quãdo materia vnit̃ forme nude ▪ quid indiuiduat̃. Dicenduʒ q̃ illa materia tũc est signata p quãtitateʒ que sit̃ inducit̃ cũ ipsa forma ⁊ nõ ▪ quãtitateʒ cõrumpendaʒ nisi antecedenter ⁊ dispositiue. nõ eniʒ est intelligendũ formã vniri materie nude p carentiã cuiuscunq̃ accidẽtis simpliciter. sed soluʒ p carentiã alicui⁹ accidentis p̃existentis in materia ante inductiõeʒ fõrmeʒ simul tempe cum forma introducit̃ q̃ti tas ⁊ alia accidẽtia sequẽtia diuersos gradus forme in eodeʒ subiecto.

De quarto dicẽduʒ iuxta doctrinã sancti Tho. sup Boetio de trinitate qõe q̃rta articulo secũdo q̃ de nũero formarũ cõicabiliũʒ pluribus quedã est que in p̃prio genere non h̃z principiũ incõicabilitatis ⁊ tal̃ nõ potest esse principiũ indiuiduatõis. nec q̃tuʒ ad incõicabilitatẽ nec q̃tuʒ ad distinctõeʒ quãtitatiuã. sed bene põt esse principiũ cognoscẽdi distinctõeʒ indiuiduorũ. alia autẽ est forma que ⁊ si sit cõis in se tamẽ habʒ p̃priam rõeʒ indiuisiõis ex seipsa sic est quãtitas dimẽsiua. ⁊ talis vtriq̃ est principiũ indiuiduatõis q̃tuʒ ad distinctõeʒ ⁊ determinatõʒ numeraleʒ. licʒ nõ q̃tuʒ ad incõicabilitateʒ. q̃re sanctus Tho. ibideʒ d̃ ratõe indiuidui est q̃ sit in se diuisuʒ ⁊ ab alijs vltima diuisiõe diuisum. Nulluʒ autẽ acc̃ns h̃z in se p̃priaʒ rõeʒ indiuisionis nisi quantitas. Unde dimensiones ex seipsis h̃ũt quãdaʒ rõeʒ indiuiduatõis f̃m. s. determinatũ situʒ put situs est differentia quãtitatis. Et sic dimẽsio habet duplicẽ rationẽ indiuiduatõis vnam ex subiecto sicut ⁊ quodlibet aliud accidens. ⁊ aliaʒ ex seipsa inquãtuʒ h̃z situm ratiõe cuius abstrahendo a materia sensibili ymaginamur hanc lineam ⁊ hunc circuluʒ. ⁊ ideo materie ratõe quãtitatis cõuenit indiuiduare omẽs formas ex hoc q̃ subicit̃ illi forme que ex seipsa habet indiuiduatõis rationeʒ. ita q̃ etiaʒ ipse dimensiones terminate que fundant̃ in subiecto iam cõpleto indiuiduãtur quodãmodo iam ex materia indiuiduata per dimẽsiones interminatas sic p̃intellectas in materia.

Nosce tamen oportet vt. s. Tho. in fine libelli de indiuiduatiõe materie q̃ accidẽtia nõ indiuiduant̃ per materiaʒ primã. sed pẽ subiectuʒ propriũ quod est ens actu sicut fõrme substãtiales per materiaʒ primã que est earuʒ subiectum.

Sed dubitat̃ quia coiter dicit̃ q̃ diuẽsitas accidentiũ est causa distinctõis numeralis. ergo prius accidẽtia erũt numerata ⁊ distincta antequã per subiectuʒ indiuiduentur. Dicẽduʒ cõformiter dictis determinãdo q̃ diuersitas accidentiũ idest dimẽsionũ interminatarũ f̃m q̃ habent esse in materia ▪ ipsas signata est causa diuersitatis f̃m numeruʒ. Cuʒ eniʒ in indiuiduo nõ repiat̃ nisi materia forma ⁊ accidẽtia cõstat q̃ diuersitas formarũ nõ facit distinctõeʒ numeralem sed f̃m formaʒ. vt patet. x° hui⁹. diuersitas autẽ f̃m materiã est diuersitas genericã: nã x°. metaphisice dicit̃. genere differũt quorũ nõ est materia cõmunis nec generatio ad ▪ uiceʒ. materia ergo nõ est causa diuersitatis numeralis. solum ergo accidẽtia erũt huiusmodi. sane tamẽ audiendo sciʒ q̃ hec materia signata per dimẽsiones interminatas est principiũ indiuiduatõis. licet alia accidẽtia possint esse principiuʒ cognoscẽdi diuisitateʒ

numeralem. Sola autem dimẽsio de genere quãtitatis est pricipium indiuiduatiõis omnium formarum susceptibilium in materia per se existentiũ. nõ qdem cõsiderando illas dimensiones vt sunt determinate fm mensuram et figuram quia ille frequenter variant̃ et ita indiuiduum non remaneret vnum numero. Sed dimensiones sine ista determinatione in natura sue distinctionis tantũ q̃uis nũq̃ sine aliqua distinctione esse possint sicut nec natura coloris nisi in albo vel nigro aut alio colore que dimensiones vt sic collocantur in predicamento quantitatis nec vt sic sunt principiũ indiuiduationis Sed vt sic indeterminate sunt in materia sunt principium ꝛc.

Et si iterum instetur quia indiuiduũ est causa accidentium que sunt in eo ergo p nullum tale potest indiuiduari. Dicendum negando consequentiam quia nõ est illorũ cã per naturalem transmutationem. Sed p inseparabilem concomitantiam et quãq̃ indiuiduum possit intelligi sine omnibus accidẽtibus completis consequentibus esse forme ĩ materia. nõ tamẽ potest intelligi sine dimensiõibus ĩtermiatis que pintelligũt̃ ãte formã in materia sicut nec sine forma vt. S. Tho. sup Boecio de tri. q. q̃rta.

Ex quibus tanquam fũdamẽtis solũt pñt ĩstãtie Scoti et alioꝝ ɔtra hãc positõem Et primo cũ arguit Scotus. vij°. metaphisice q̃ q̃titas nõ sit principiũ indiuiduationis q̃tum ad distinctõem et determiatiõem nũeralem quia sbstantia ẽ maxime ens. vij°. metaphisice sed prima substãtia ẽ maxime substãtia ex p̃dicamẽtis. ergo prima sobstãtia ẽ maxime ens. Sed illud quo aliquid formaliter est ens est magis ens illo quod ẽ formaliter ens p illud. si ergo sba prima sit hec q̃titate et nõ substãtia ergo quãtitas et nõ substãtia esset magis ens q̃ alia substãtia. Et si dicat̃ q̃ lapis non est lapis p q̃titatem sed distiguit̃ ab alio p q̃titatẽ.

Cõtra arguit Scot⁹ q̃ lapis ñ distiguit̃ ab alio p q̃titatẽ qꝛ signatis duob⁹ lapidibus arguat̃ sic. sba est p̃us tpe natura omni accñte vij°. hui⁹. ergo prima substãtia ẽ maxime prior cum sit maxime substantia ergo hic lapis est prior nã sua q̃titate et ille alter silr. Sed circũscripta q̃titate adhuc hic lapis manet hic ita q̃ nõ sit ille et habet̃ q̃ ille prior sine q̃titate distiguũt̃ isti duo lapides aut nõ et tunc vel ille manebit simplr et destruetur qð nõ ẽ dare aut vterq̃ mãebit quod est ꝓpositũ. aut nulla substãtia potest manere sine quãtitate nec etiam intelligi remanere et tũc substãtia ñ p̃or ẽ quãtitate. Si dicat̃ q̃ ille lapis manet et nõ distinguit̃ ab alio.

Contra. ex illo seqtur q̃ ex duob⁹ i actu fit vnũ qꝛ hic habet materiam et formam et cõpositũ est ĩctu añq̃ veniat q̃titas saltem nã et silr alius lapis. Si ergo fiãt vnũ tunc ex duobus in actu fit vnũ per se.

Dicẽdũ ex fũdamẽtis. S. Tho⁹ qð circũscriptis omnib⁹ accñtib⁹ a Sorte et Plone silr ab hoc et illo lapide adhuc hec talia idiuidua mere substantialiter ɔsiderata essent duo idiuidua formalr distĩcta p suas foras q̃ ẽt forme mere substãtialiter ɔsiderate seipsis solũ essent distincte vt supius ẽ determiãtum. Nota tñ q̃ hec indiuidua nõ manerẽt indiuidua ĩesse phisico et nãli nec etiam mathematico et hoc ꝓpter ĩsepabilẽ cõcomitantiam q̃titatis ad esse indiuiduale mãle nõ ꝓpter hoc q̃ esset pars ĩtrinseca idiuidui vt. S. Tho. in libello de idiuiduatõe mẽ q̃titas termiata est p̃ncipium idiuiduationis forme. qꝛ cũ eã inseparabiliter ɔcomitet̃ determinat eã ad hic et nũc.

Sed ɔtra distĩctio nũeralis est ex diuersitate dimẽsionũ vt determiatũ ẽ q̃ i cãu isto sunt circũscripte. nũerus ẽt causat̃ ex diuisione ɔtinui. dõm vt. S. Tho. sup Boecio d̃ tri. q. q̃rta q̃ nũerus ſꝫ suũ cẽ formale ẽ por q̃titate ɔtinua sicut q̃tita s discreta formalit est prior q̃titate ɔtinua tñ mãliter ẽ posterior cũ vt dicebat̃ causet̃ ex diuisione cõtinua et hoc mõ cãt diuersitatẽ fm nũeꝝ ĩ mã diũsitas ãt nũeralis ẽ duplex q̃dã accñtalis

ꝛ talem diuersitatem faciũt omnia distīcta numero quare ↄueniēter dictũ est in p̄dicamētis substātia manēs vna nũero ſm essentiaꝫ variata tamē accñtaliter ī ↄtrarioꝝ suscep tibilis. Alia autem est diuersitas numeralis p̄dicamentalis q̄ vel est phisica vt cuꝫ indiuidua substāt ↄditionibꝰ īdiuiduātibus s. forme figure loco. ꝛc. ꝛ talē diuersitatē causat dimēsiões intermīate. alia vero accidentia sũt signa illius diuersitatis. vel est diuersitas predicamētalis metaphisicalis ſm quā duo idiuidua de p̄dicamēto substantie mere substātialiter cõsiderata sunt distincta ꝑ suas formas substātiales que forme se ipsis formaliter sunt distīcte ꝛ hoc mõ nulla acci dentia sunt causa diuersitatis ſm numerum vel est diuersitas nũeralis essentialis q̄ due intelligentie differunt numero ꝛ similr due species ꝛ talis distinctio numeralis est specifica Cuius distinctionis accidētia non sũt etiam cause nisi improprio genere vt albuꝫ ꝛ nigrum numero differũt essentialiter suis differentijs ꝛ eorum drīe se ipis differũt essentialiter alias esset ꝓcessus in ifinitũ ꝛ hoc est verũ vniuersalr. scilicꝫ ꝙ diuersitas ſm numerum sequitur diuersitatem ſm spēꝫ excepta anima rationali ī substātijs imateriali bus que sequitur diuisioneꝫ materie sibi disposite. hic autem fit mentio de diuersitate cõtentorum sub eadem spē hec omia de mēte. S. Tho. super Boecio de tri. qõe. quarta articulo. q̄rto.

Et ex hoc fũdamento soluũtur etiā argumenta Scoti reliqua in secũdo sententiarũ que etiam fiũt ↄtra egidium cum dicit ꝙ in qualibet coordinatione predicamentali repiuntur omnia requisita ad illām coordinationem circũscripto omi extrinseco ꝛc. Similit̃ cum sic arguit vera ratio spēi ꝛ infimum ſb icibile ꝛc. cõceditur ei ꝙ tale nõ ē ens per ac cidens immo in predicamento substātie reperitur verum indiuiduum quicquid dixerint aliqui sola ignorantia moti id negātes opinantes se habere mentem. S. Tho. inci dũt in ei maximũ errorem cum negent predicamentum substantie circumscipta quātitate nõ habere indiuiduũ cõtra quos sunt verba. S. Tho. in tractatu de natura gñis vl timum de quo predicatur substātia in linea predicamentali est aliquis homo vel aliqđ suppositum. ꝛ in primo sententiarum distic. xxiijª. substātia prius cõuenit indiuiduis ſb stātijs q̄ꝫ generibus ꝛ spēbus. Cõcludũt eniꝫ rationes Scoti solam quātitatem sicut nec aliquod aliud accidens essentialiter ꝛ intrin sece nõ cõcurrere ad indiuiduatõem substātie prime. quod cõcessum est. Sed solum accidentaliter cõcomitāter ꝛ insepabiliter.

Secũdo arguit Scotus in secũdo sniaꝝ dist. tertia. quia ꝙ nõ est ſm se distinctũ nec diuisum nõ potest esse prima ratio distinctionis vel diuersitatis. Sed materia est fũdamentum nature. omnino indistinctum ꝛ intermīatum secũdo metaphisice commēto p̄mo. ergo nõ potest esse prima rõ distinctiõis ꝛ diuersitatis alteriꝰ.

Dicēdum ꝙ hoc motiuum magis cogit ↄtra Albertum quā ↄtra. S. Tho. ꝓpterea respondendum est ex fundamētis habitis ꝙ lꝫ in materia prima omnium rerum nãlium indifferēter sũmpta nulla sit diuersitas rõis cuꝫ vniuoce dicatur de omnibus materijs nũmero distinctis numerositate etiam essentie tamen si accipiatur materia vt actu est multiplicata sub diuersis formis tũc ī ipa nõ est diuersitas realis ſm ꝙ stat sub formis actualiter distinctis. Secus autem est de matēia que est successiue sub diuersis formis. quia talis materia vna existens nõ distinguitur a se ipsa nisi forte per accidens.

Tertio arguit̃ communiter ↄtra hāc doctrinā quia nullũ ens ꝑ accñs est principium idiuiduatõis idiuidui ꝑ se positi in predicamēto. Materia autem signata dimēsionibꝰ siue termīatis siue intermīatis est hmõi. qꝛ aggregatum ex substantia ꝛ accidēte dicendum ꝙ mā signata quam ponimus indiuiduatõis principium nõ est illa que cum determinatis dimēsionibus consideratur. Iuxta doctrinam. S. Tho. in libello de ente ꝛ essen

tia. Sed est illa que sub determinatis dimē sionibus ɔsideratur.

Quarto arguitur qꝛ diuersitas ꝭm locū videtur etiam concomitanter facere ad indi uiduationem. Dicēdū vt. S. Tho. sup Bo ecio de tri. vbi supra q̄ diuersitas ꝭm locū nō facit distinctionem numeralem sicut cau sa. sed sicut signum demōstratiuum. nam cū diuersitas loci sit ꝓpinquius signum ceteris accidentibus quantum ad diuersitatem ꝭm numerum cum duo corpora numero distin cta non possint esse in eodem loco. sed di uersis patet q̄ diuersitas ꝭm locū facit ꝛc. si cut signum ad signatum suum representādū licet si locus cōsideretur quantum ad suam causam faciat ad numeralem diuersitatē ꝛc.

Sed ɔtra illud fundamentum. S. Tho me. s. q̄ quātitas sit pricipiū indiuiduatiōis alioꝝ accidentiū ipā aūt per se habet princi pia indiuiduantia ꝓprij generis arguit Sco tus in quarto sentētiaꝝ dist. xij. primo d̄pē dentia ad primum est essentialior q̄̄ ad ali quod posterius loquendo de absolutis depē dētib⁹ ꝛ absolutis terminantibus dependē tias. qualitas est forma absoluta sicut quā titas ergo essentiali⁹ dependet qualitas a sb stātia quam a q̄titate. si ergo potest esse q̄li tas sine depēdētia actuali ad substātiam po terit etiam esse sine depēdētia actuali ad q̄ titatem non ergo necessario indiuiduatur p eam.

Secundo absoluto ꝛ perfectiori nō ma gis repugnat per se esse quam absoluto ꝛ im perfectiori qualitas est forma absoluta ꝛ p fectior quā q̄titas vt diffuse ibidem. ꝓbat Scotus ꝛ etiam ostensum fuit quinto meta phisice questione. xvi. g⁹ qua ratōe q̄titati per principia ꝓprij generis conuenit per se esse a maiori etiam qualitati non repugna bit.

Dōm ꝓbabiliter ad primū concesso q̄ concluditur per primam consequentiam ne gando ɔñam secūdā. potest esse qualitas sine depēdētia actuali ad sbstantiam. ergo potest esse sine depēdētia actuali ad quanti tatem ꝛ rō ꝓbabilis est ista quia lȝ qualitas possit esse sine actuali dependentia. ꝛc. ꝓba bile tamē videtur q̄ nūq̄ possit esse sine actu li dependentia ad sbam nisi aliqua alia enti tas inquantum est materia ꝛ subiectum qua litatis haberet respectu qualitatis illum mo dum quem habet substantia ꝓ ut ab ea de pendet qualitas ꝛ ꝓ ut mā ipius per subie ctum indiuiduat. potest enim res vnius pre dicamenti. Modum alterius predicamenti suscipere lȝ forte in alio predicamento essen tialiter esse nō possit vt Egidius in theoro matibus ꝓpōe. xxvij. lȝ enim reale esse com petat rei per suam essentiam ꝛ nām. modus tamē rei potest ɔpetere ex eo q̄ alteri coniū gitur vel ꝭm q̄ ad aliud ꝛ aliud compat. ꝛ ꝓut alij ꝛ alij ɔnectitur. alium ꝛ alium mo dum induit vt in his que sensu apprehendū tur patet. primo quia ꝭm q̄ susceptiua ma gis aut minus sunt disposita sic magis ꝛ mi n⁹ calor in eis suscept⁹ calefacit. Secun do etiam hoc patet in significando ꝛ predi cādo quia illud quod significat qd potest di cere quid per modū qualis ꝛ quod significat quale potest illud significare p modū ad ali quid vt scientia. Tertio quia forma sub stātialis quelibet que ꝭm rem est substātia hȝ tamen quēdam modum qualem. vñ quinto metaphisice qualitas vno mō d̄r de forma sbstātiali aut de eo p q̄ vna substātia differt ab alia. Quarto patet idem quia dͤ sub stantie ꝭm rem dicūt quid tamē ꝭm modum dicunt quale significāt enim qd per modum qualis. In sacramento igit̄ eukarestie si cut fide credim⁹ accnͣa sunt ibi sine substātia vt q̄litas. quantitas tamē que ibi ꝭm rem ē accn̄s hȝ quendā modū sbe inquantū compe tit ei p se esse iō pōt termiare depēdentiā q̄li tatis cōsilr sicut termiabat substātia panis. añ transsubstātiatōȝ nō enim ē q̄titas de nūe ro accn̄tiū ad c⁹ idiuiduatōȝ subiectuȝ necio facit iō absq̄ subiecto esse potest sine aliqua implicatōe ɔtradictiōis. Min⁹ enī depēdȝ q̄titas a subiecto quam aliqd aliud accn̄s hȝ ei q̄titas in se. vnde ɔtinuet̄ ꝛ vñ vnitatē

bꝫ ꝓpter quod nõ dependet a subiecto vt tempus ⁊ motus ⁊ cetera successiua que a magnitudie vnitatem suscipiũt. Habet etiã q̃titas in se vnde idiuiduat̃ ꝓpter quod a subiecto nõ dependet vt reliqua accidentia. Cetera enim accidentia per sua subiecta indiuiduatõem suscipiunt sola q̃titas se ipã ē hec ⁊ vt indiuiduet̃ subiecto nõ indiget sola ergo quantitas in eucharistia ponitur sine sb iecto i qua cetera accñtia fundant̃.

Ad secũdũ ñr pbabiliter negãdo maiorẽ. nã q̃titati dimẽsiue ex sua rõe formali cõpetit nõ repugnãtia ad per se existẽ q̃tenus se ipã indiuiduat̃ se ipã cõtinuatur. i. per rẽ ꝓprij generis ad cuius indiuiduatõem non necessario facit subiectum. Minus quoq; dependet a subiecto quam qualitas ⁊ cetera accidentia que omnia qualitati quantũcunq; esset perfectior quãtitate repugnãt. Et si q̃ratur quare ergo reliqua accidentia in quantitate fundãtur dicendũ ꝙ ꝓpter plura hoc cõuicit̃. Nam cũ q̃titas magis se teneat ex p te mẽ ⁊ magis substãtie adheret q̃ aliquod aliud accidens. Unde Temixtius vt recitat Commẽtator. xij°. metaphisice volebat ꝙ sicut int̃ ceteras figuras. prima figura est triangulus. postea q̃drãgulus ⁊ sic deinceps sic int̃ p̄dicamenta primũ qd adheret substantie est quantitas ⁊ postea qualitas ⁊ sic deinceps cũ ergo q̃titas sit id mediãte quo omnia accidentia in substãtia hñt esse omia igitur accidentia in q̃titate fundari hñt. Est eĩ q̃titas id in quo fundat̃ qualitas ergo ẽ id in quo fũdant̃ reliq̃ accidẽtia. añs pbat̃ qꝛ quãtitas se magis tenet ex pte mẽ qualitas autem magis ex parte forme quod pꝫ quia q̃titas nunq̃ est immediatum principiũ actionis. nunq̃ ẽi immutat quãtitas nisi informata q̃litate sicut nec materia est rõ agendi nisi inquãtũ est sub forma ordo autẽ cãtoꝝ in predictis sumit originem ex ordine causarum. sicut ergo mã substernit̃ forme sic q̃titas erit substracta qualitati.

Ex quibus inferri potest ꝙ mã ab oib⁹ alijs accñtib⁹ absoluit̃ p̃terq̃ a q̃titate mã enim prius absoluitur ab eo ꝙ mih⁹ se tenet ex pte eius q̃ ab eo quod pl⁹ se tenet ex pte ipius immo ab alijs accidẽtib⁹ absoluit vt a q̃litate vel simplr vt a q̃litatibus secũdis vel saltem induit qualitates oppositas vt cũ absoluit̃ a calido informat̃ frigido sicut in transmutatione elementorum sicut ⁊ a raro in densum. Sed a quantitate nec simplr absoluitur mã quia esse actuale nõ põt habere mã sine q̃titate nec a q̃titate etiam absoluitur suscipiendo eius oppositum qꝛ q̃titati nihil est cõtrarium rarũ enim ⁊ densum rectuꝫ ⁊ curuum ⁊ reliqua h⁹mõi accidẽtia que cõtrarietatem habere videntur sunt qualitates quedã in q̃titatibus fundate immo nũquaꝫ forte corrumpitur quãtitas in mã quantum ad essentiam. sed solũ quantum ad esse quia magis ⁊ minus perfectum non videntur diuersificare essentiam. Si ergo est ibi diuersitas ẽ ibi quãtũ ad esse solũ.

Ex quib⁹ infert̃ etiam ꝙ quantitas imediati⁹ inheret substãtie quã aliud accñs.

Infert̃ vltimo ꝙ potest intelligi mã cum quãtitate circũscriptis alijs accidentibus nõ aũt potest intelligi mã cuꝫ alijs accñtib⁹ circũscripta quantitate. Rationabilit̃ ergo q̃titas induit modum substãtie quod est p se esse magis quam aliquod aliud accidẽs quod potest esse subiectum omnium aliorꝫ accidentium in eucharestia quod erat propositum ⁊c.

Albertus vero magnus tenẽs materiam primam de se esse hanc ⁊ incommunicabilẽ ⁊ consequenter de se sufficienteꝫ reddet̃ formam incommunicabilem. posuit materiam esse totale ⁊ sufficiens principium indiuiduationis. Unde in libello de intellectu ⁊ intelligibili igr̃ indiuiduat̃ forma p mãm. forma autem idiniduata dat esse idiuiduo ⁊ inferius in eodẽ capitulo. Nec putandum est incõueniens ꝙ forma dt̃ totũ esse rei qꝛ mã nihil est de esse nec intenditur a natura quia si eẽ possit in operatione sine ipã nunquam induceretur in materiam. Sed quia hoc esse nõ potest. ideo requirit mãm non ad ipius esse

Sed ad ipsius esse determinationem et indi/uiduationem. Et taliter audiendi sunt sermo/nes hinc inde phi. In primis enim numero diuersa sunt quorum mã est altera quinto me taphisice. Et septimo eiusdem generãs gnãt aliud pter mãm. Callias inquit et soz. sũt diuersa quidem propter materiam idem vero spẽ. nã idiuidua .i. indiuisibilis et attoma per differentias essentiales est spẽs. Et in eodem septimo capitulo de ptibus diffinitiõis qꝫ quidem erat esse in quibusdam substãtijs idem est. quecũqꝫ vero in materia sunt vl accepta sunt cũ mã nõ ipe. Idem videt in libro .viij°. caplo .3°. nã anima et anime eẽ idẽ homo et hominis esse non idem nisi et anime esse homo dicat ergo videtur qꝫ materia sit extra rõem quiditatis et cuiuslibet hũis primo quiditatem. Et ita cum sit in entibus aliqd videt esse ps indiuidui siue toti⁹ indiui/duatõ .vt rõ talis erigat qcqd ẽ in idiuiduo qõ repugnat rõi quiditatis omnino hoc potest poni prima rõ et sufficiens indiuiduãdi. Sed materia est hmõi vt per auctoritates innotuit. Probat quoqꝫ Phus in .xij°. metaphisice nõ posse esse plures celos. qz nõ hñt materiã dicẽs si essent plures celi vt homines foret principium quod circa vnum/quodqꝫ spẽ vnum. numero vero multa. Sz quecunqꝫ inquit numero sunt multa hñt materiam quod autem quid erat esse non ha/bet materiam primam. Endelechia enĩ vnũ genere et rõe et numero primum mouens immobile ens. Ista autem ratio qua concludi/tur vnitas celi ex vnitate motoris et vnitas motoris non tantum specie sed numero propter hoc quod non habet materiam non videtur valere nisi distinctio numeralis fieret per illam. ergo ꝛc. Et primo de celo celum dicit formam hoc vero celum materiam cõcludit enĩ nõ posse esse aliud celum quia istõ est ex tota materia sua. Unde Albertus in libello de intellectu et intelligibili. Sol luna Jupit et hmõi dicunt essentiam communicabilem pluribus et vniuersalem licz nunquaz debz esse actu nisi vni soli. forme enim sbstã/tiales talium communicabiles sunt et quod nõ communicentur est ex hoc qꝫ tota illa materia cui illa forma communicabilis est iam continetur sub forma sicut in de celo et mundo determinauimus.

Insurgit autem Scotus cõtra hanc opi/nionem septimo metaphisice primo rationibus quia eadem mã que est sub forma vni⁹ indiuidui potest esse sub forma alterius con/sequentis. ergo materia non est illud quo distinguũtur duo indiuidua et quo hoc est hoc Respondetur inquit Scotus qꝫ vnitas speciei presupponitur vnitati numerali . in aliq autem eiusdem speciei nõ est mutatio.

Sed cõtra mutet hic ignis in hanc aquã et iterum hec aqua in ignem eadem est mateia primi ignis et secũdi et eadem species. ergo idem ignis est numero cuz priori. Respõdetur qꝫ materia dispargitur. Cõtra non est contradictio qꝫ sit tota materia informa/ta hac forma ignis. Est autem contradictio qꝫ hic prior ignis sit ille alius posterius genitus naturaliter.

Aliter respõdetur ad primuz qꝫ eadẽ materia numero que est sub forma vnius indi/uidui potest esse sub forma alterius successiue. Sed sm hoc nõ distinguit. sed sm qꝫ mã diuersa distinguitur simul est sub diuersis indiuiduis ita quod requiritur similitas tem/poris.

Cõtra ergo nulla duo indiuidua sunt in genere substãtie quod falsum est quia sbstã/tia nõ mẽsuratur tempore sm se ergo nõ ha/bet materia nec simul nec successiue ita qꝫ sit de ratione mẽ inquãtum est substantie. et sic materia nõ distinguit indiuidua sm tempus sed sm qꝫ est substantia absolute.

Amplius mathematica abstrahũt a motu. ergo ibi non essent multa indiuidua distĩcta simul in eadem specie cum non habeant materiam distinctam quod si dicat qꝫ debeat intelligi de materia put est simul et semel pars alicuius compositi hoc negat positio. quia tunc nõ mã sed mã nunc manens vel simĩ sine interruptiõe manens ergo temp⁹ magis

indiuiduat. Si enim materia per se tunc quocunque ammoto semper esset sicut albedo semper facit album. Sequitur etiam quod cum mathematica abstrahant a tempore in eis nō esset indiuiduatio ɔtra phm.

Cōtra hanc positionem sunt etiam auctoritates phi septimo metaphisice caplo de ptibus diffinitiōis et .xij°. metaphisice caplo quarto. vbi concedit ita distinctōem forme sicut materie in particulari et ita vnitatē materie in communi sicut forme. et ideo oportet adhuc querere quo materia est hec.

Adhuc in eodem septimo et cap° eodem probat Aristoteles quod materia est de essentia sbstātie composite puta hominis et nō est tale compositum pcise essentia forme. ergo sicut compositum nō potest de se esse hoc vt in tertio dicēdorum apparebit ita nec materia que est ps eius est de se hec. nō enim potest compositum esse commune et eiusdem rationis in diuersis quin quodlibet quod est de essentia eius posset esse eiusdem rationis cū eis.

Sed quicquid sit de solutionibus adductis et reprobatis a Scoto cōtra Albertum dicēdum opinor quod aliud est loqui de principio indiuidui et de principio idiuiduationis forme rei naturalis cōstat enim quod materia et forma sunt principia intrīseca idiuidui generabilis et corruptibilis et hoc itēdūt auctoritates cōtra Albertum adducte quātitas aūt nō est principium itrisecum idiuidui cum sbstātia per accidēs cōstitui nō possit vt allegabatur pro opione Sācti Thome. Sed de idiuiduatiōe forme aliud est cōsiderandum. nam forma ad hoc quod sit indiuiduata oportet primo quod sit hec et icommūicabilis et hoc habet ex eo quod suscipitur i materia. Sed quia materia nata est suscipere plures formas sm diuersas partes eius. ideo forma nō potest suscipi i materia nisi i hac materia que ē hec per diuisiōes et dispositiōes. ideo quātitas requirit ad indiuiduatōem nō per se et itrinsece Sed accidētaliter et dispositiue. Albertus ergo dicēs quod materia est principium indiuiduatiōis ipsius forme loquitur de principio per se et itrinseco et recte dicit. Nec cōtra eum taliter determinātem cogūt rōes Scoti. nec auctoritates philosophi vt patet. Si ei quātitas per se cōcurreret ad idiuiduatiōem forme materialis. vt scilicet ipa forma reddatur per quātitatem incommunicabilis sequeretur quod nlla forma materialis nata suscipi in mā posset reddi incōmunicabilis et indiuiduari nisi per quātitatem cum illud quod conuenit alicui per se sit ab illo isepabile. Cōsequēs tamen est falsum. Nam vbi deus solum crearet vnam massam materie natam suscipere vnam formam tantum illa forma susciperetur in materia tota nō i aliqua parte diuisa ab alia per quātitatem et tamen illa forma diceretur hec et incommunicabilis et ab omni alio ab ea distingueretur. nō ergo requirit diuisio quātitatis ex parte forme. Sed ex parte materie que nō est nata suscipere vnā formam sed plures in diuersis partibus eius que diuersitas partium eius materialium ē per quantitatis diuisionem. requiritur ergo magis quantitas ad pluralitatem indiuiduorum sub vna specie quam ad indiuiduatōnem forme.

Ad hoc etiam quod forma sit indiuiduata preter hoc quod ipsa sit hec et incommunicabilis reqritur quod sit distincta ab alijs formis indiuiduorum eiusdem speciei et hoc habet forma ex se ipa formaliter cum simplicia se ipsis differant vt supra allegabatur ex Sancto Tho. et est doctrina Alberti in quinto huius tractatu 2°. capitulo septimo et alibi pluries Ex quibus patet qualiter conciliari potest opinio Alberti cum opinione Sancti Thome.

Quāquam profunde consideranti verba Alberti in quinto huius tractatu et capitulis tertio et quarto alia via in eius opinione sit incedendum. Inquit enim ibidem capitulo tertio quod materia stans sub forma vna est. et indiuisa forma vnitate quamuis forte vocetur diuidi per accidens sicut si dicam quod corporis tacta vna parte nō est tacta alia pars

vel quod dextra non est sinistra. vel inferior non est superior. vel alba non est nigra. sed quando non significatur huiusmodi accidētibus ⁊ non accipitur nisi pro vt forma terminatur ⁊ continetur vna est ⁊ indiuisa hec ille. Et inferius capitulo quarto. Apertius inquit ꝙ aliud est dicere materiam in esse substantie eandem esse numero ⁊ aliud dicere materiam inesse materie esse idem numero. ⁊ aliud dicere hoc aliquid esse idem numero indiuisio enim causa est vnius ⁊ bene contingit ꝙ materia inesse fundantis substantie indiuisa manet ⁊ diuiditur inesse materie prout materia est in potentia. quia ſm esse fundamenti videtur esse vna materia in omnibus que materiam habent. ⁊ ſm hoc etiā nihil prohibet esse vnā in formis quibuscunqꝫ que sibi super eam succedunt. Sed inesse matrie cui coniuncta est potentia ad vnum nō necessario est potentia ad alterum materia enim vt substantia ⁊ fundamentum est prior ad materiam ſm quod materia in potentia est. quia isto secundo modo est subiectum mutationis ⁊ motus priori autē modo est ante mutationem ⁊ motū.

Si autem queratur quid tribuit materie vnitatem numeralem. Dicendum qđ nihil nisi indiuisio sui esse ſm quod sic vł sic consideratur. Hoc aliquid autem numeratur numero compositi. Et quod dictum est in quinto huius ꝙ eadem sunt numero in quibus materia est vna intelligitur de vna que est pars compositi ad actum terminata per formam quia illa in eo quod est idem numero est indiuisa.

Si autem vlterius queratur quid tribuit forme propriam materiam. Dicendum primo ꝙ habitudines materie ad diuersas formas non causant formaꝝ diuersitatem. Tum primo quia ſm hoc potentia esset causa effectus hoc est eius quod est in effectu siue in actu ⁊ diuersitas potentie esset causa diuersitatis eiꝰ quod est in effectu siue in actu quod esse non potest cum actus substantia ⁊ ratione sit ante potentiam. tum etiam secundo quia querēduȝ esset. quid sit causa illarum diuersarum habitudinum ⁊ ⁊ tunc redeundum erit ad questionem primam.

Dicendum secūdo ꝙ solutio Platonis dicētis ꝙ forme datur secūdum merita materie nō est ꝯueniēs nisi explanetur que sūt illa mērita ⁊ quid attribuit materie diuersitatem meritorum.

Propter quod Dicēdum tertio ꝙ illō ꝙ forme attribuit materiam sub diuersitate dispositionum sicut sub diuersitate meritorum est motus celi commiscēs. ⁊ ī diuersas dispositiōes agens materiam. Cum enim lumē intelligentie det formas ītelligentie cuilibet motus sui orbiȝ attribuit materias differentes vt indesinenter dare possit suas diuinas potestates ⁊ bonitates intelligentia. Et sic patet ꝙ propter formam ⁊ forme diuersitatem diuersitas est materie ⁊ diuersitas est dispōnum eius ⁊ non econuerso. Et hanc sententiā pulcherrime insinuauit Conciliator ī tractatu de venenis capitulo primo manifestās quid sit forma dicta a medicis specifica seu proprietas occulta inquiens quod nihil aliud est nisi meritum quod vnumqđqꝫ compositū ex quatuor elementis ſm maiorem ⁊ minorem ꝓportōȝ ipoꝝ elementoꝝ in composito sortitur ⁊ meretur habere ab īfluentibus stellis fixis que spēs inferiorū cōpositorum respiciunt. ⁊ pro vt ipsorum materie apte ⁊ fluunt iuxta illud virtutes stellarum vehuntur inferius mediantibus lineis piramidalibus ⁊ rectis que in lumīe ipsarum stellarum formantur quod lumen per lineas diuersas vectū a stellis deportat virtutes specificas quas derelinquit in compositis ſm ꝙ componētia meruerunt. Et hoc ē quod Auicēna recte dixit in canone ꝙ talis forma specifica aduenit rebus post primaȝ complexionem elementorum in composito. ⁊ quia ignoramus semper ⁊ ignorabimus ī eternum quantitates ⁊ pondera elementoꝝ in compositis. ideo tales formas specificas aduenientes iuxta meritum talis ⁊ talis p

portionis incompositis necesse est ignorare. neq; de ipsis plus scire possumus nisi quantum prebet hominu3 experientia. ⁊ propterea in talibus conferunt magis. Experti q̄ ratio nales medici sicuti bene in prohemio huius dixit Aristoteles hec ille ⁊ egregie. In rebus autem que sunt perpetue sine motu diuersitatem non facit materia neq; causa prima cum vtrumq; vnu3 sit ⁊ vno modo se habēs sed causa diuersitatis est longe vel prope distare a primo f̄m causalitatis ordinem. hoc autem est per hunc modum quod a primo est vnum ⁊ ab vno ⁊ primo necesse est pue nire multiplicius ⁊ distantius aliquid quan sit primū ⁊ secūdū ⁊ a tribus illis. Iterum maior prouenit multiplicitas. ⁊ magis distans a primo. vnde ⁊ in his causa diuersitatis est ex parte agentis ⁊ non ex parte materie.

Turrisian⁹ āt florētin⁹ monach⁹ Cartusiensis plus quam Commentator libri tegni Galieni secunda summa eiusdem libri commento. xliiij⁹. auctoritatem philosophi quito metaphisice considerans eadem numero sūt quorum materia est vna inquit non esse credendum Aristotelem velle q̄ absolute materia sit sufficiens principium indiuiduatōis neq; illud vnde res principaliter sortiat̄ vnitatem in nūero. vn̄ videt̄ ɔcludēs q̄ materia nō est id per quod aliquid est indiuiduum nisi f̄m accidens inquantum scilicet acquisitio forme est in ea qm̄ indiuiduum videtur indiuiduum magis a forma quam a materia quod multipliciter probat. primo. quia materia non dicitur vna nisi sicut ⁊ ens. nihil enim est aliud vnum preter ens sicut dicitur quarto metaphisice. Sed ipa non est ens nisi per formam. ⁊ ergo per forma3 vnū quare redit dictum eius adhuc q̄ eade3 numero sunt quorum forma est vna.

Adhuc etiā mā omniū generabiliū ē vna communis nō āt vna cōis forma. quare oportet q̄ forma faciat appropriari materiam ⁊ non materia forma3. ergo forma facit quod materia sit hec materia. ⁊ non materia facit quod forma sit hec forma. Et hoc est quod dicit princeps. s. Auicēna in prima particula. vi⁹ de naturalibus q̄ materia propria in qua existit anima non est id quod est nisi ex complexione propria. nō est autem vt dicit remanens cum illa complexione propa i effectu nisi quam diu anima fuerit in illa. anime enim est vt dicit que facit eam esse illi⁹ complexionis propter quod dicit q̄ essentia materie non seruatur eadem post anime separationem si enim seruaretur eadem tunc sequeretur q̄ anima adueniret subiecto cōpleto sicut accidens ⁊ non q̄ ex ea ⁊ matēia ficret subiectum completum. Ex quo patet formam appropriare materiam ⁊ non econuerso. Et simile huius est quod dicit Auerroys super secundo de anima q̄ meli⁹ est existimare q̄ causa in diuersitate matēie est diuersitas formarum quā econuerso.

Adbuc etiam Aristoteles in secundo de anima dicit q̄ substantia est vnum quoddā genus eo℞ que sunt huiusmadi aūt aliud q̄dem sicut materia quod secundum se non ē hoc aliquid alterū aut forma aut species p̄3 quam iam dicitur hoc aliquid quare videt̄ ei q̄ forma sit f̄m quam res dicitur hoc aliquid. Sed hoc aliquaid est indiuiduum. ergo forma ⁊ non materia est illud p̄ quod aliquid est indiuiduum.

Adhuc autem indiuiduum est quod f̄m q̄ huius non diuiditur. Sed h̄ habet a sola forma f̄m enim materia indiuiduum diuiditur. quia f̄m hanc est quantum non autē f̄m formam. ergo forma est id a quo principaliter res sortitur indiuiduationem ⁊ non materia

Adhuc autem impossibile ⁊ nequaqua3 intelligibile videtur vnam formam esse communicabilem multis materijs simul nō vnā f̄m vnam rationem speciei sicut dicim⁹ collectione speciei omnes homines sunt vn⁹ homo omnes enim forme singulariu3 hominū sunt vna forma f̄m vnam rationem speciei. Sed tamen non sunt vnum quid simplicit̄ q̄ inuestiat plures materias: sicut ostendit

princeps in sua metaphisica.

Adhuc etiam si res indiuiduatur a mate ria tunc accideret idiuidua eiusdem speciei differre solum fm materiam quare anime omniuz singularium hominū eēnt vna quod est absurdū.

Adhuc autem accideret q etiaz idiuidu um est magis a materia quā a forma quod est incōueniēs cum dicat q forma ē q quid erat esse rei.

Adhuc āt si idiuiduatio est a materia op tebit omne indiuiduuz habere materiaz qd falsuz est de substātijs separatis fm philoso phos quod si dicat aliquis q ipa est aliqd principiū indiuiduatiōis ad minus in rebus materialibus dicā illi iquit Turrisianus q ipa nō habet hoc ex hoc q est materia. sed ex eo quod non est participabilis a plurib⁹ simul q quidez habet a forma que facit sibi eaz propriaz. Sed multo magis hoc habet forma. nulla eniz perficit simul diuersas ma terias. quare manifestuz est q diuersitas in diuiduoꝝ eiusdez speciei nō est ab ipis ma terijs principaliter. sed a particularibus for mis suis que quidem diuersificantur suis es sentijs quas acquirunt ab agētibus diuer sis aut ab agēte vno diuersimode se haben te. q quidem propter hanc diuersitatē redu cit mē potētiā i diuisos act⁹.

Sed indubie Turrisiani sermo in eo qd asserit materiaz nō esse pricipiuz sufficiens itrinsecuz idiuiduationis veritati consonat quia ad idez cōcurrit etiaz forma vt princi pium partiale ⁊ formale idiuiduationis. ⁊ hanc sententiam habuit Aristoteles duz pri mo de anima dixit mēbra cerui nō differūt a membris leonis nisi quia anima differt ab anima. quod verum est formaliter. quod au tez ab vtroq scilicet tam materia quam for ma eueniat indiuiduatio substantiarum pri maruz patet per verba Egidij in theorema tib⁹ propositiōe. xxvij⁹. duz iquit quodlibz habet q sit hec res vel illa a sua materia ⁊ a sua forma. ⁊ quelibet forma dat rei q sit hec ⁊ quod nō sit aliud ab illa quelibet eniz forma est vnitas quedaz vnuz cuiz cuz en te cōuertitur. ⁊ vnitas cuz entitate. cuz ergo vnum sit indistinctum a se ⁊ distinctum ab alio forma dādo rei q sit hoc dat ei quod non sit aliud. In eo autem quod dicit mate riam nō esse id per quod aliquid ē indiuidu um nisi per accidens vt cunq non sane deter minat cum illud sit verum principium indi uiduationis forme ⁊ compositi a quo vtrun q illorum inquātum tale intrinsece ⁊ essenti aliter dependet. Sed a materia intrinsece ⁊ essentialiter modo declarato in quinto meta phisice questione prima dependet forma sb stantialis inquantum hec sicut enim forma a materia ita hec ab hac. Tum primo quia materia est prior forma fm independentiaz vt Scotus in libello de primo principio. tū etiam quia concernēs ⁊ informans videtur dependere a permanente ⁊ informato cuz in formatum preintelligatur informabile ante quaz ab informante informetur. de compo sito est satis manifestum. per se ergo ⁊ nō se cundū accidens mā ē id p quod idiuiduum est tale.

Nec verum apparet q materia solum cō currat ad indiuiduationez quia acquisitio forme sit in ea quia vbi ab eterno forma fu isset in mataria nulla fuisset acquisitio illius forme in materia. ⁊ tamen forme inquantuz talis fuisset essentialis dependentia ad mate riam quam ab eterno informasset vt patet quare ꝛc.

Nec iterum verum videt̄ q materia sit ens solum per formam vt assumit in eius p̄ ma ratione cum prius alio fm indepēdentiā non sit ens per aliquod suum posterius nisi tam formam quam materiam dicamus ad se inuicez causas in diuersis generibus cau sarum. Si autem queratur vt ibidem i plicite videtur insinuari quare Aristoteles nō dixit numero eadez quorū forma ē vna eodē mō sicut dixit quoꝝ materia est vna. Dicēduz primo causam huius esse. vel quia vnitas qua dicim⁹ mām esse vnam intelli genda est de vnitate que est per idiuisionem

quantitatiuaȝ. hec autē magis ↄuenit mē in qua pus radicatᷣ q̄titas vt patȝ in libello de sba orbis. ideo mā ꝓprius est diuisa q̄titati ue q̄ forma nec forma nisi rōe mē. Et si replicetur quia tunc inconuenientius Aristo. dixit ſȝ quorum quantitas est vna. dōm ꝙ licet mā diuidatur ad diuisionem quantitatis ⁊ forma ad diuisionem materie. tamē Sortes ⁊ Plato nō dicūtur diuersi numero essentialr ⁊ intrisece eo ꝙ eoꝝ q̄titates sūt diuerse. Sȝ qr hec mā ⁊ hec forma nō ē illa ⁊ illa. Uel aliter dr̄ ad pmū ꝙ Aristo. potius dixit quoꝝ mā q̄ quoꝝ forma ē vna qr lȝ distīcta sint numero illa quoꝝ forma est distincta sicut mā qr tn̄ distīctōem illā formaꝝ oȝ sumi ab aliquibus porib⁹ cum ipsa forma gn̄etᷣ. priora vero forma sunt efficiēs ⁊ mā ↄstat autem ꝙ vnitas vel distinctō numeralis nō pōt sumi originalr ab efficiēte qr si idē efficiēs nūero agat in mās diuersas ▪ vnū effectū numero. Sed diuersos producit immo etiam duo agētia eiusdē spēi distīcta numero agentia in eandē mām nō duos sed vnum tantum ꝓducent effectū iuxta veriores p̄dicatores quicquid minores cum alijs dixerint vt pȝ de duob⁹ luiolis idem mediū luis receptiuū illuminātibus relinqᷣ ergo ꝙ a diuisiōe mē nūeralᷣ distinctio indiuiduoꝝ eiusdē spēi originaliter ▪ sumēda nō tn̄ soluȝ ab illa sed ēt a diuisiōe forme imo foȝe principali⁹ qr forma ē principalior ps ↄpositi. Econuerso aūt ↄtigit ō distīctōe specifica q̄ originalr nō pōt sumi a mā cū oiuȝ ad inuicem transmutabiliū sit mā eiusdē rōis cū ergo forme sint spē distincte vt suppōitᷣ nō gᵒ ex distīctōe mē. Sed vl ex distinctōe agētiū qr ꝺm ꝙ agētia diuisa agūt i mā fiūt diuse forᶜ spē vt pȝ. ꝭ qr agēs dȝ eē sile forᶜ gn̄ande. iōforte cōir dr̄ ꝙ distīctio specifica ē formalᷣ. i. originalr pueniēs ab agēte c⁹ forᵃ cuȝ forᵃ gn̄ati saltē gn̄eice sūt siles ⁊ ꝭ in nālib⁹ saltē vel ex diuerso mō se hn̄di eiusdē agētis fiūt diuse forᶜ in mā specifice distincte

Et lȝ sicut vere determinat in secūda sui rōe forma faciat appropriare mām q̄tenus dat mē eē formale actuale ad qd ipa cuȝ sit cōis ⁊ i potētia passiua est indifferēs. ecōtra tamen etiam materia facit appropriari formam reddēdo eā incommunicabilē ⁊ idiuiduatā qd euēit forme ex eo ꝙ suscipitᷣ i mā hac que ē hec ⁊ diuisa p q̄titatē vt. supra determinatū ē diffuse. quare in illa rōe ⁊ falsuȝ assumit ⁊ male concludit ⁊ taliter audiendi sunt sermones Auicenne ⁊ Auerroys quos ipse in eadem ratione adducit. Auctoritas etiam philosophi secundo de anima. verū concludit materia eniȝ ꝺm se non est hoc aliquid quia non est sbstantia prima composita ex materia ⁊ forma. Sed forma est illud ꝺm quod aliquid dicitur hoc aliquid ⁊ hoc forte principalius quam materia non tamē negat Arist. ēt māȝ ad indiuiduatōȝ ↄcurrē.

Equiuocat etiam in ratione ei⁹ tertia. nā idiuiduum est illud quod ꝺm se non diuiditur ⁊ hoc non habet a sola forma habet eniȝ hoc ab hijs a quibus habet ꝙ sit hec res ⁊ vnum. est auteȝ tale per materiam ⁊ formā ⁊ lȝ a materia habeat quod sit quantum ⁊ ↄnter diuisibile. ab hac tn̄ mā vna cuȝ hac forᵃ hȝ idiuisionē a se ⁊ diuisionē ▪ q̄libȝ aᵒ.

Quod vō addit in rōe q̄rta est fīȝ. forᵃ. n specifica ē plib⁹ cōicabilᷣ de q̄ vt vl̄e qōdā cōicabilitas est demōstrabilᷣ lȝ ꝺmo ei⁹ sit verus de forᷣ vna numero q̄ vē incoicabilᷣ ē. lo que⁹ ō hōmis materialib⁹. oēs ēt forme singularium hominum sicut sunt vna forma ꝺm vnam rationem speciei sano modo hunc sermonem proferendo ita etiam concedi potest ꝙ sunt vnum quid simpliciter quod susceptum in hac vel illa materia per quam diuiditur inuestit plures materias quicquid p̄nceps dicat in sua mēᵃ huic siue forte n̄ repugnans. solo quinte ⁊ sexterōnū satis note sūt.

Sȝ ad vltimā admittitᷣ solutio quā ibidēȝ adducit. solū. n. in reb⁹ mālib⁹ mā pōitᷣ indiuiduatōis p̄nᵐ. qd āt in mālib⁹ inferius dicetᷣ. Et cū replicat Turrisian⁹ qr in rebus mālibus hȝ mā ꝙ sit p̄nᵐ indiuiduatōis. qr nō ē pticipabilᷣ a plib⁹ sicᷣ ↄceditᷣ. ⁊ hoc hēt a forᵃ intrīsece ⁊ forᷣr. āplitudo eni materie

limitať ⁊ finiť ¶ hoc ꝙ suscipit formā ad determinatā nāꝫ vt in doctria.s.Tho.est determinatū.⁊ ɔceditˀ ɔñr ꝙ multomagis forˀ hec hꝫ ꝙ ñ sit ꝑticipabilˀ a plibꝰ sil forˀlr nō esse tñ ꝑticipabilē a plibꝰ silˀ debetˀ huic sorᵉ forʳ māliť āt ⁊ origialr a mā hac. Quare maīfestū est ɔtra ipsuꝫ ꝙ diūsitas indiuiduoꝝ eꝰdeꝫ spēi nō solū est ab ipsis formis singularibꝰ ꝟ ēt a singlaribꝰ materijs eēntialr ⁊ intrīsece a qbꝰ originalr ⁊ priꝰ diūsificātˀ eēntie illaꝝ formaꝝ singulariꝫ vt singlares sūt ꝙꝫ ab agētibus diūsis aut ab agēte vno diūsimode se hñte reducēte potētiā marie in diūsos actꝰ vt determinatū fuit.⁊ ex h̄ fundamēto soluātˀ q̄dā rōs Auič. 2ᵒ sue meʳᵉ caᵒ vltio.

Auicebron graduatō formaꝝ sbaliū opinatꝰ ē de q̄sito principali indiuiduū māle de gñe sbe addere sbāꝫ aliquā supra nāꝫ specificā ꝑ quā natura specifica de gñe sbe cōtrahiť ad esse indiuiduale. Cuiꝰ rō fuit qꝛ indiuiduū supra nāꝫ spēi icludit aliqd̄ priņᵐ positiuū formale ¶ qd̄ differt a spē,ˀalr differrēt solū ꝟm cōceptꝰ.aut rōe qd̄ est falsuꝫ. Illud ergo fōmale positiuū nō est accñs.qꝛ tūc esse sor.inq̄tū tale esꝫ accñs. erit gᵒ sba ꝟ ñ mā.qꝛ mā nō dat esse ꝟ solū recipit.nec ɔpositū ꝑ idē.erit gᵒ forˀ q̄daꝫ sbalis ꝑ quā vnū indiuiduū vt sor.differt ab alio vt a platōe

Instať tamen coir cōtra hāc positionem ꝑmo audoritatibꝰ. Aristo.eñ in 2ᵒ posterioꝝ vlt ꝙ sub spē spēalissiā sūt mlte dr̄ie ꝟ nō ꝑ se seu ꝟm sbāꝫ.ꝟ ista positō sb spē spēaᴬ pōit plēs dr̄ias sbales. Boetiꝰ quoqꝫ in cōmēto ꝑdicabiliū spēs ē tota substātia indiuiduoꝝ gᵒ indiuidua nihil aliud substātiale icludūt.

Ad primaꝫ rñdent fauētes Auicebron ꝙ sub specie spēalissima nō sunt plēs differenᵉ ꝟm substātiaꝫ specificā lꝫ hñ ꝟm sbāꝫ indiuidualeꝫ.nō eniꝫ dixissꝫ ꝙ sub spē spēalissima nō sunt plures differētie specifice qꝛ hoc est notuꝫ per se.sed dubiuꝫ est de differētijs indiuidualibus.cōstat autē ꝙ primꝰ magister nihil dixit sine forti ratōe nisi esset per se notuꝫ.vt Cōmētator 2ᵒ de gñatōe ɔtra Auicē. qui imposuit Aristoteli euꝫ vsuꝫ fuisse quodaꝫ apparenti quo euasit fallaciaꝫ quādaꝫ.

Ad secūduꝫ spēs est tota ꝛc. veruꝫ est ꝟm substātiaꝫ diffinitiuaꝫ. Vñ Sor.inquātum sor.⁊ reliqua indiuidua humana nihil includunt ꝑter specieꝫ ꝙ sit diffinibile cuꝫ singulariuꝫ non sit diffinitio.vijᵒ.huiꝰ. Et ex hoc patet alia solutio ad audoritateꝫ primaꝫ.

Secūdo arguiť contra Auicebrō ratiōe qꝛ tūc spēs sub genere nō plus differrēt q̄ꝫ indiuidua sub specie quod est falsuꝫ vt patet. ɔña est euidens qꝛ vtrobiqꝫ ꝑ diuersas formas substantiales. Ad hoc respōdeť negando ɔsequētiaꝫ.in his eniꝫ que substātialiter distinguūtur est ordo ⁊ gradus in magis ⁊ minꝰ differre substātialiter vt patet.

Tercio arguiť qꝛ nō posset data hac positōe cōnici ꝙ i sepatis a mā ipossibilis sit mltitudo indiuiduoꝝ cuiꝰ oppositūꝫ determināt Aristo.⁊ Cōmentator. patet ɔña qꝛ multitudo indiuiduoꝝ cōuinciť ꝑ accidētia. Si ergo de rōe indiuidui mālis de genere substantie nō essent accidētia nō cōstituerenť in esse ꝑ ea.⁊ ɔñr ꝑ idē in sbījs sepatis nihil ꝓhiberꝫ posse ēe plā sb vna spē. Dōꝫ negāᵒ ɔñaꝫ qꝛ causa ipossibilitatis multitudīs ꝛc.est ꝓꝑ carentiaꝫ materie qua carent intelligentie.

Quaro ꝓpinquiꝰ accedēdo ad opiniōꝫ qꝛ asserit sor.esse sor.ꝑ ꝑnᵐ formale de genere sbe.queriť ergo aut illud prinᵐ est aīa ⁊ tūc vel vegetatia ⁊ hoc nō.qꝛ ꝑ eā nō distingueret sor.ab alijs viuētibus cū oīs aīa vegetatia det esse viuū.nec sensitiua.qꝛ ꝑ illaꝫ nō differt ab aīali.nec intellectiua qꝛ ꝑ eam nō differt ab hoīe. Vel tale principiū est nō aīa ⁊ tūc seqť ꝙ sor.inq̄ᵐ sor.ñ ¶ aīatꝰ.forᵃ eī alicꝰ que nō est anima nō dat esse aīatuꝫ.

Cōfirmať illud quod includit sor.vltra naturā specificaꝫ vel est ꝑfectius aīa intellectia ⁊ h̄ nō cū aīa intellectiua in hoīe sit finis ad quē oīa alia ordinātur cū sit mīmꝫ ⁊ optimū 2ᵒ de aīa.aut impfectius ⁊ hoc nō quia illud quod ꝑsupponit aliud debet esse nobilius eo vt homo aīali. Dicēduꝫ ꝙ illud principiuꝫ ꝛc est aīa.ˀnaꝫ sicut homo est homo ¶ aīaꝫ cogitatiuā absolute.iuxta doctrinā Cō-

mentatoris.ita soz.est soz.p hāc aīaꝫ cogitatiuā. Cuꝫ vero querit in ɔfirmatōe vtrū sit pfectius ꝛc. Dicēduꝫ ꝙ est pfectius omnibus formis eductis ꝺe potētia materie qual non est aia intellectiua. est eniꝫ hec cogitatiua pfectioꝛ ꝙ̄ aia cogitatiua cois cū in eodeꝫ genere illud sit nobilius quod ꝑsupponit aliud cōstat anteꝫ ꝙ aia cogitatiua sortis ꝑsupponit animā cogitatiuā cōmuneꝫ.

Et si cōtra hanc positōeꝫ instet ratōnib⁹ Johis Janō in ꝓlogo ꝺe aia ꝛ in tercio qbus forte credidit ꝺemonstrare. qꝛ illa data sequeret ꝙ illa forma indiuidualis p quam soz. esset soz. essꝫ principiū alicui⁹ opatiōis nobilioꝛis ꝛ pfectioꝛis ꝙ̄ sit opatio quecūꝗ pōt ei cōuenire p formā hoīs vt homo ꝛc.

Respōdet cōcedēdo illud ꝛ sic hoc cogitare est opatio pfectior ꝙ̄ cogitare absolute ita hec cogitatiua ipsa cogitatiua in cōmūi Et si iteꝝ instet qꝛ a fōma indiuiduali soz. ꝛ pla. possit abstrahi vna spēs specialissima diuersa ꝛ alia a specie spēalissima homis. ꝛ sic vl vnū indiuiduū in duab⁹ specieb⁹ specialissimis essentialr vel hō nō esset species spēalissima vel sub spē spēalissima esset alia spēs. vel ꝙ forme sbales indiuiduales soz. ꝛ pla. in nullo ɔueniūt nisi in illo in ꝙ̄ cōueniūt forme qbus sunt hoies. Rñr negādo ɔñam ab illis eni formis solū pōt abstrahi cōcept⁹ cois ꝙ̄ in esse reali ɔuertunt cū aliq differētia p se ꝛ hmōi est aia cogitatiua vl intellectiua que realr est ideꝫ cū rōnali. sed ille forme nō sunt hmōi. soluꝫ eniꝫ seipsis cōueniūt ꝛc.

Quidā āt ex barbaris actualeꝫ existētiā rōeꝫ indiuiduādi sbaꝝ mālium dixit ꝛ fuit Rogerius bachon vt recitat Scotus scōo sniaꝝ dis. 3ª. cui⁹ ratio fuit. qꝛ actus ꝺeīminat ꝛ distinguit. vij°. metaphice. ergo vltīa distinctio est p vltimū actū. vltim⁹ āt actus indiuiduoꝝ est ꝺm esse exñtie. qꝛ qōlibꝫ aliud ab ipso intelligit in potētia ꝛ ꝺeīmiabile p ipsuꝫ esse.

Adhuc singulare videt pfe īmin⁹ ꝓductōis. generatio autē per se est ad esse.

Sed cōtra hāc positōꝫ inuehit Scot⁹ 2° sniaꝝ allata dī. ꝛ. vij°. metaphice. qꝛ illud qꝺ ñ ē ex se distinctū nec ꝺt̄minatū ꝺ soluꝫ modo aliunde ꝺeterminat nō pōt esse pmū nec vltimū ꝺeīminās vel distiguēs aliud. ꝺ esse existētie eo mō quo distinguit ab esse essentie nō est ex se distinctū ꝛ ꝺeīminatū cum nō habeat ꝓprias differētias alias a ꝺrījs esse eēntie. qꝛ tūc opōteꝫ pōere ꝓpriā coordinatōeꝫ exñtiaꝝ aliam a coordinatōe eēntiarū ꝛ qditatū. sed pcise ꝺeīminat ex ꝺeīminatiōe alteri⁹. g⁹ nō ꝺeīminat aliqꝺ aliud.

Cōfirmat exñtia vt ꝺeīmiata ꝛ distīcta ꝑsuppōit ozdinē ꝛ distinctōꝫ eēntiaꝝ. g⁹ nō ē ratio distiguēdi aut vꝛiandi essentiaꝫ.

Adhuc coordinatio pñtalis p se est [illegible] qꝺ inquātuꝫ abstrahit ab esse alioqn diffinitōs nō eēnt ꝺcciōꝛ. esse ergo nō est intrinseca [illegible] terminatio alicuius in coordinatōe.

Et p hoc pꝫ ad arg^m ꝓ ista opiniōe dico eni ꝙ act⁹ distiguit eo modo quo est act⁹. si accñtalis accñtalr distiguit. si eēntial eēntialr. Ita dico inqt Scot⁹ ꝙ vltīa distinctio in coordinatōne pñtali est distinctio indiuidual. ꝛ illa ē p vltimū actū p se ptinenteꝫ [illegible] coordinatōꝫ. ꝺ ad hāc nō p se ptinꝫ existētia actual. ꝺ bñ actual exñtia ē vltim⁹ act⁹ posterioꝛ tota coordinatōne pñtali. ꝛ iō ɔcedo ꝙ distignit vltiate distīctōe tñ ꝙ̄ ē extra totā p se coordinatōꝫ pñtaleꝫ ꝙ̄ distinctio ē aliq° mō accñtal lꝫ nō sit vt accñtal tñ seqt totaꝫ distīctōeꝫ ꝺm esse qditatiuū. eo igit mō quo exñtia est act⁹ ꝛ in ꝙ̄ ē vltim⁹ vltiate distinguit. hec Scot⁹. Ex qua solutōne manifeste appet Scotū tenere cū. s. Thō. realē distinctōeꝫ esse eēntie ab esse existentie ꝺe quo habitū fuit quarto metaphisice. qōe 2ª.

Attentōe tamē dignū ꝙ ꝓprie loquendo esse quiditatiuuꝫ ꝛ esse essentie simplr nō [illegible] ideꝫ apud ꝺoctrinā Scoti cū esse essentie [illegible] possit separi ab existētia. res tamen intelligi pōt in esse qditatio sine exñtia. ꝛ hec ē ꝺcda ratio ꝺcōꝝ in qrto h⁹ qōe 2ª in ꝑ pncipali.

Si quis vero faueret opinioni Rogerij facile respōderet obiectōibus Scoti. Esse. n. exñtie ex se est vltimate distinctū ꝛ ꝺeīmi

natuz.qꝛ est actualissimū respectu quiditatis ⁊ essentie q̄uis nō habeat ꝓprias differentias.ex hoc tamē nō cogimur ponere aliam coordinationē.qꝛ existētia nō per differētias aliquas nec ex alterius ðterminatōe ſ seipsa determinat͂. quod q̄tuz ad actualitatē quiditatis p̄cedit quiditatē lꝫ quo ad inherentiaz sequat͂ cū inhereat quiditati ⁊ essentie nō sicut forma accidētalis subiecto sed sicut act⁹ ipsi potētie. Et licet existētia p̄supponat ordinē essentiaꝝ tanq̄ p ipsaz existētiaz determinabiliū ⁊ actuabiliū cū respectu existētie sint sicut potētie p̄supponat etiā distinctōez exn̄tiaꝝ q̄ditatiuā aut eēntialez.ipsa tamē existētia ab illis p̄supponit͂ quo ad actualitatez cōpositi ymo exn̄tia vt sic p̄cedit eēntiaz licꝫ quo ad inherētiaz nō sit veruz.p̄supponit͂ ēt ab illis quo ad actualē distinctiōez ⁊ determinatiōez.existētia enī hoc modo est maxie intra rem. p̄suppōit ergo existētia distinctōz ⁊ determinationē essentiaꝝ vt p̄cedāt illam que est ad indiuidua.sed istaz que est quasi per indiuiduū causat ergo ꝛc.

Et cū arguit Scotus cōtra hāc solutōez qꝛ in coordinatōe p̄ītali sūt opposita q̄ ple ptinēt ad illā coordinatōez circūscripto quocunq; quod nihil est illius coordinatōis. qꝛ fm Phm statꝰ est in quolibꝫ p̄nto in sursū ⁊ in deorsuz .ergo sic̄ inuenit͂ supmuz in gn̄e p̄cise ɔsiderādo illō sub rōe eēntie ⁊ inueniūt gn̄a intmedia ⁊ sp̄ēs ⁊ drīe ita inueit͂ ⁊ infimū idest singlare absq; omī exn̄tia actuali qō patꝫ euidēter.qꝛ hic hō nō plus includit formalr exn̄tiā actualē q̄ hō.patꝫ autē ex dictis hāc rōez nihil ɔcludere. stat͂ enī est int͂ p̄dicata q̄ditatiua in sursuz ⁊ in deorsuz etiā omni existētia circūscripta. ad vltimū tamē subicibile illoꝝ p̄dicatoꝝ cōcurrit intrīsece existēˀ illō foris causans ⁊ īrīsece illō cōstituens cōtrahēdo vltimū p̄dicatū q̄ditatiuū in deorsuz quod est sp̄ēs. Falsuz etiam est q̄ hic homo nō plus includat formalr existentiā q̄ hō.a̋tas hic hō ⁊ hō cōuertibilit͂ eēnt idez.Et q̄tuz ad hāc positionē tuendaz considerēs verba Porphirij in p̄dicabilibꝰ descendentibꝰ a generalissimis ad sp̄ēalissima iubet Plato quiescere cū infra illa nō sit aliquod q̄ditatiuū sed p exn̄tiaꝫ cōstitutū.⁊ tu amplia vt scis ꝛc.

Egidius heremita in quolibetis vna cū Gotfredo de fontibꝰ ex intentōe determinat in corporibus esse aliq̄d cui p se cōpetit indiuiduatio ⁊ hoc est q̄titas.quod multiplr ðclarat.post enī sp̄ēz sp̄ēalissimā vt inquit nō est descensus nisi ad indiuidua.oē ergo id quod fm se possumꝰ intelligere plā in eadeꝫ specie de se indiuiduari hꝫ. qꝛ sicut p̄ticipatōe sp̄ēi plures hoīes sunt vnꝰ hō.sic fm esse singulare ⁊ indiuiduū est vnꝰ ⁊ rōe plures.nō ergo est intelligibile q̄ sub coītate specificata sit p̄lālitas nisi hoc p indiuiduatōez. Nunc autēz sic videmus q̄ si albedo vel aliq̄ alia huiusmodi forma sparet͂ a ꝓprio subiecto nō haberet per quod possꝫ plurificari .ergo albedini de se cōpetit vnitas.plurificatio āt ei cōpetit p subiectū.quare de se indiuiduari nō habet.sed indiuiduat͂ ꝑ subiectū in quod recipit͂ ⁊ per qō plurificat͂. de quātitate āt nō sic.naꝫ si quātitas haberet esse sepatū ab omni subiecto adhuc cōpeteret ei esse extensuz cū essentialr sit ipsa extensio. ⁊ si competeret ei esse extensuz posset intelligi diuidi ⁊ diuisa esset plura in eadem specie.

Non ergo dicemus q̄ quātitas de se habet vnitatez ⁊ ex subiecto pluralitatez ymo pōt ei cōpetere pluralitas ⁊ q̄ sint plura in eadē specie.quod nō esset nisi de se cōpeteret ei indiuiduatio.quia materia habet esse extēsuz p quātitatez ⁊ in diuersis p̄tibus materie recipiūtur diuerse forme.Forma igit͂ diuidit͂ diuisa indiuiduat͂ p materiaz extensaz.ſ cū extensio sit p quātitatez ad quātitatez est recurrenduz cuz loqui volumꝰ de indiuiduatōe corporuz.

Hec autez positio rōibus potest ɔfirmari pꝛimo vbicūq; est diuisio in p̄tes eiusdē rōnis ibi est p rōez quātitatis cuiꝰ est hoc proprium.vt patꝫ quinto huius.sed natura specifica diuidit͂ in indiuidua eiusdē rōnis.ergo ꝑ quātitatem.

Adhuc distinctio hui⁹ compositi vt ignis huius ab altero igne signato nõ est nisi ꝓpt̃ distinctõez h⁹ forme ab illa. sed hec forma nõ distinguit̃ ab illa nisi qꝛ recipitur in alia ⁊ alia pte mat̃ie. sed ista alietas est q̄titatē ergo hic ignis distiguit̃ ab illo p quātitatez

Amplius generas generat aliud ꝓpt̃ alietatez mat̃ie. sed mat̃ia generati naturalit̃ p̄supponit̃ quāta cum agens nãle nõ agat in nõ quātuz. ergo principiū alietatis materie est quātitas ergo ⁊ principiū indiuiduatõis Et pro hac opiniõe videt̃ sermo Auerroys pmo phisicorū. oĩs multitudo vel est rerum d̃ntiuz f̃m formā aut f̃m quātitatez.

Sed ꝯtra hanc determinatõnez inuehit Scotus 2° sententiaꝝ dis. iij°. ⁊ in hoc septio metaphice. si eni3 q̄titatis esset principiū indiuiduatõis aut ergo q̄titas intermiata aut terminata. nõ pma qꝛ ipsa manet in aere generato ⁊ in igne corrupto ⁊ in aere iterū generato ex igne. g° pmu⁹ aer ⁊ secūdus eẽnt idē nũero. nõ ẽt quātitas t̃minata. tum quia illa sequit̃ formaz in materia. quātitas aũt indiuiduãs põit̃ in mat̃ia p̄cedere formā ⁊ faciēs partē mat̃ie distinctaz ⁊ capacē forme distincte f̃m Egidiū. qꝛ in distīcta mat̃ia recepta. tuz etiaz qꝛ quātitas t̃miata mutat̃ p rarefactionē ⁊ cõdensationē. ⁊ ẽt f̃m Auicennā 2° vel 3° sue metaphisice p diuersam figuratõez mutaret̃. ergo res manēs ab illa singularitate in aliam.

Amplius quātitas in sacramēto altaris posset diuĩa v̄tute aliquē panē existẽz vl̃ creatuz informare. ergo ille nõ transsubstantiatus essz idē numero cū transsubstātiato qui indiuiduabat̃ per illaz quātitatem.

Posset etiam quātitas totaliter auferri ab aliq̄ substantia ⁊ alia dari. illa ergo esset due substãtie numero.

Adhuc arguit Scot⁹ ex prioritate substãtie respectu accidētium substãtia prior est omni accñte. vij°. b⁹. ergo hec s̄ba ẽt est priõ hoc accidēte. ꝯña ꝓbat̃ pmo qꝛ accñs cõe in est indiuiduo p Porphiriū ⁊ Aristo. quĩto hui⁹ cap° de eodē illa est prior que est subiectuz. secundo qꝛ sic̃ s̄ba ad accñs ita hec ad hoc. Tercio qꝛ si tm̃ s̄ba in vl̃i essz prior accidēte cū illa sit vt sic tm̃ ens rõis prioritas illa nõ essz prioris nature s̃ rõnis. qꝛ prioritas nẽ cū sit real̃ nõ videt̃ esse alic⁹ nisi f̃m entitatez realem.

Cõfirmat̃ causa nullā ꝯditõz neccẽiam ad cāduz põt recipe a causato. quia tunc illud causatuz esset causa sui aut saltē prius seipõ naturalr̃. sed cõditio necessaria in substãtia ad causanduz actuz est singularitas. tum ex prologo huius. tuz etiaz quia sicut vniuersalia sunt cause vl̃es sic singulariū singulares. quĩto metaphisice ⁊ 2°. phisicoꝝ.

Amplius sicut nõ est cõtradictio intelligere s̄baz h̃re ꝓpriā existẽtiaz sine quocūq̧ accidente ita nõ est cõtradictio intelligere ipsaz eandez in ꝓpria exñtia cū mutatiõe q̄rucūq̧ accñtiū. igit̃ eadē s̄ba possz esse successiue indiuidua duab⁹ singlaritatib⁹ si essz simplr̃ indiuidua per aliquod accidens.

Adhuc arguit Scot⁹ ex rõe vni⁹ nũero ꝯtra Egidiū pmo qꝛ s̄ba nõ mutata ipsa nõ fit nõ hec. sed s̄ba nõ mutata põt h̃re aliam q̄titatez vt paulo ante p diuinā potẽtiā dicebat̃ nõ esse negāduz ergo q̄titas nõ est id p qd̃ s̄ba formal̃r ẽ hec. Secũdo qꝛ aliqua mutatio s̄balis est ad nõ hãc s̄baz in qua tñ q̄titas eadē remãet vt in trãssubstãtiatione panis in veꝝ corp⁹ xpi. g° s̄ba non est hec p q̄titatē. Tercio qꝛ illud qd̃ f̃m ꝓpriā rõez ẽ cõe oĩbus q̄ t̃minãt creatõz nulli est accidēs in infinitū. sed vnū nũero est h⁹mõi. g° nõ est tale aliqd̃ accñs. nõ g° p quãtitatez.

Ampli⁹ arguit ex rõe coordinatõis p̄dicamẽtal̃ pmo qꝛ in oĩ p̄ñto intrĩsece est inuenire oĩa ptinẽtia ad ordinatõz p̄ñtalez circumscripto q̄lib3 qd̃ ẽ alteri⁹ p̄ñti al̃s inq̄t Scot⁹ nõ eẽnt tote coordinatõnes pmo diuĩse. ergo sic̃ in p̄ñto s̄be est repire sp̄es ⁊ gñã intermedia nõ p aliõ alteri⁹ gñis ita ⁊ indiuidua cum indiuiduuz sit primuz subicibile illius coordinationis sine quo nõ est coordinatio. sicut nec sine p̄dicabili. qꝛ ad vtrunq̧ ẽ status in coordinatõe ex primo posterioꝝ.

Cōfirmat᷑ primo. naȝ si species est in pre dicamēto substātie circumscriptis alijs. ergo habet diffinitionē speciei. s. ꝙ est nata predi dicari de multis. ergo illis circūscriptis sunt multa de quibus ipsa nata est predicari aut saltē aliquod. nō eniȝ est intelligibile predi cabile sine subicibili cuȝ sint simul natura. ergo quo p̄dicabile est prius natura eo ꝛ sb icibile. p̄dicabile vero species prius est quo cunq̄ alterius generis ergo ꝛc.

Cōfirmat᷑ secūdo vt Scotus 2° sniarum quia nihil posterius coordinatiōe substātie pōt esse ratio formalis qua aliquid sit in illa coordinatōe. ergo ex ratōe substātie pri⁹ cō uenit sibi ꝙ sit hec ꝙ determinet᷑ ab aliquo accidēte.

Cōfirmatur tercio. qꝛ si aliquid sit prius ad aliud maxime primū illi⁹ est primuȝ ad illud. sed maxime primū substātie in cōi est substātia prima. igit᷑ substātia pria est priꝰ simplr omni accñte. ꝛ ita est prius hec ꝙ ali quo modo determinet᷑ p aliquid aliud.

Cōfirmat᷑ quarto qꝛ quādo passio nata est alicui inesse p̄cise ſm aliquā rationē si se cūduȝ illaȝ ei inest simplr ei inest. exempluȝ de crispitudine homis ſm caput. sed vniuer salitas nō est nata inesse alicui in genere sub stātie nisi inquantū est precise illius coordi natōis. ergo si sic inest equaliter vbi pri⁹ ēt inest equaliter vbi prius ꝛ simplr inest. Sȝ quacūq̄ determinatōne facta p aliqd alterius coordinatōis circa ipsuȝ nihil immutat᷑ de ꝓpria rōe eius inquātuȝ ens sue coordinatō nis. ergo ita manet vle ꝛ cōtractū in coordi natōe sua post taleȝ determinatōȝ sicut ꝛ añ.

Adhuc arguūt quidā p̄dicatores impos sibile est indiuiduū formalr esse indiuiduuȝ illud quo ablato remāet idem indiuiduū nūero. sed ablata ꝗtitate pōt remanere ideȝ indiuiduū nūero cū possibile sit deū corrūpe ꝗtitatē isti⁹ ſbe ꝛ informare eā alia ꝗtitate

Amplius manēte eo quo aliqd formalit᷑ ē tale impossibile est ipm nō esse tale ſ pāis ē hic panis quātitate Egidiū. g° manente eadē ꝗtitate impossibile ē ipsum ñ esse hūc panē. ꝛ sic tollitur trāssubstātiatio panis in corpus xp̄i vbi manet eadem quātitas ꝛ tñ non est idem panis.

Adhuc ɔtra fundamētū Egidij ꝗ asserit ꝗtitatē ex se hr̄e sitū determiatū qd̄ disting uit᷑ ex se ab alia ꝗtitate arguit Scot⁹ in 2° sniaꝝ q̄rēdo de q̄ situ loq̄t᷑ aut de eo quod ī p̄ntuȝ. ꝛ hic situs nāliter est posterior ꝗtita te. aut de situ ꝗ est dr̄ia quātitatis ꝑut quā titas dicit᷑ cōstare ex ptib⁹ hn̄tibus positōȝ ꝛ tūc est eadeȝ questio que prius qualiter. s situs istius ꝗtitatis differt ab illo situ illius quātitatis que questio est quomō quantitas hec differt ab illa. ꝛ ita vt videtur assignas ratōeȝ sui ipsius. nō eniȝ notius est ptes per manētes ꝛ cōtinuatas in isto toto seipsis di stingui a partibus pmanētibus ꝛ cōtinuatis in illo toto. que duo. s. cōtinuatōeȝ ꝛ pmanē tiaȝ includit ꝑositio vt est differētia ꝗtitatis ꝙ ꝙ hec ꝗtitas seipsa differat ab illa.

Nec rōes que ꝓ opiniōe Egidij adduce bant᷑ cōuincūt. Ad primā minor ibideȝ as sumpta est falsa. naȝ licȝ vnū numero diui di in plures ptes integrales eidem rationis cōueniat quātitati primo ꝛ per se ꝛ omnib⁹ alijs p eaȝ. nō tamē diuidi vnuȝ rōe in ptes subiectiuas eiusdeȝ rōnis vt spēs indiuidua de quaꝝ partiū subiectiuaꝝ principio indi uiduatōis principalr inquirit᷑ ad presens.

Ad secūdaȝ ratōeȝ etiā minor est negan da. ratio eniȝ distinctōis formal᷑ vnius for me ab alia nō ē mat̄ia ꝉȝ sit ratio subiectiua

Ad terciū respōdetur ꝙ generās generat de materia quāta vt est in corrupto nō vt ē in genito. qꝛ illa seq̄t᷑ māȝ ꝛ formā ꝉȝ corru pta p̄cedat formā inducēdaȝ. ꝛ sic solū ē p̄n cipiū ꝑdispositiuū indiuiduatōnis forme in ducende.

Sed qꝛ doctrina Egidij inter expositorū latinoꝝ mediocritateȝ excedētiuȝ peritiam est cōnumeranda. cuȝ ipse doctor fuerit illu stris fidus Aristo. expositor nō est facile ob iectiones istas soluere eius habitis funda mētis. Inq̄t eniȝ in q̄libetis ibidē vbi supra ꝉȝ mat̄ia subiecta eiȝ for᷑ sit cā oīm accñtiū

que i ea fiunt vt dr primo phisicorum. aliqua tamē accidētia magis se tenēt ex parte materie. aliqua vero magis ex parte forme vt quātitas specialiter se tenet ex parte materie. materia ergo est que speciali modo est causa et principium quātitatis. dicitur ergo principium esse indiuiduatōis que per quātitatem fieri habet. Rursus quia per quātitatem sunt corpora et quia que sunt hec sunt nūc dicitur indiuiduatio fieri per condutōes materie que sunt hic et nunc.

Patet ergo quomodo intelligendum sit quod indiuiduatio est per materiam vel quod est per cōditiones materie. quia in omnibus talibus recurrendum est ad quātitatem.

Mouet autē Egidius contra se motiuum dicēs. sed tūc insurgeret valde rationabilis questio. quia si quelibet indiuiduatio corporum est per quātitatē videtur quod nullum indiuiduū sit in genere substātie. Et soluēdo innuit hec verba que sunt eius potissimū fundamētum. Aduertēdum quod sicut materia nō est de se extensa. extenditur autem per quātitatem. nihilominus tamē alia est extensio materie. alia extensio quātitatis sic licet substantia indiuiduetur et signetur ▮ quantitatē et hec signatio sit ab illa. alia tamē est signatio et indiuiduatō substantie et alia signatio et indiuiduatio quātitatis. igitur sicut materia nō habet partes nisi per quātitatem. et alie sunt partes materie et alie sunt partes quātitatis. materie tamē partes nō dicūt aliud quam materiam eo quod quelibet pars materie sit materia. Sic licet signatio in substantia sit a quātitate alia tamen est signatio substātie. alia signatio quantitatis et substātia cum sua signatōe nō dicit aliud quam substantiā. sed solum dicit quēdam modū se habendi quem habet substantia sub quātitate. sicut materia habens partes nō dicit aliud quam materiam. sed solum dicit quēdam modum se habendi quem habet materia ex eo quod perficitur quātitate.

Patet ergo quomodo fit indiuiduatio et quomō indiuiduatio nō remouet res a propriis pdicamētis. hec ille. per que faciliter respondetur ad obiectiones contra ipsum.

Ad primā ratōem Scoti potest dici quod a quātitate interminata derelinquēte aliū et alium modum se habendi in substātia quem habet substātia sub quātitate est indiuiduatio substantie. et cōcesso quod eadem quātitas interminata maneat in aere generato et in igne cōrupto etc. nō tamē manet secundum eundem modum se habendi illorum sub illa quātitate interminata. sed secundum alium et alium ex quo nō sequitur aerem primo corruptū et postremo generatum esse idem numero. Et si queratur de tali modo se habendi vt instat Scotus. quia albedo nō dereliquit albedinem aliam a se in subiectō ergo nec quātitas.

Amplius querit Scotus de illo derelicto si enim est tantum a quātitate nō est ipsa quātitas nec nihil nec substantia. ergo accidens et redit in idem quod prius.

Dicendū ad primū quod non est similitudo de albedine et quātitate cum albedini competat plurificatio solum per subiectum in quo est. Sed quantitati adhuc separate a subiecto ex se cōueniret plurificatio cum ipsa essentialiter sit extensio vt dicebatur.

Ad secundum potest dici quod ille modus derelictus nō est quātitas sed a quātitate derelictus. est tamē aliquid nō substantia secūdā ratiōnē licet realiter sed substantie modus.

Sed contra hoc replicatur ratōne Scoti in 2° sentētiarum. impossibile est aliquid dependens a posteriori naturaliter esse idem priori naturaliter. quia tunc esset prius et non prius. sed substātia est prior naturaliter quātitate vt etiam cōcedit Egidius ergo nihil causatum per quātitatem siue qualitercūque preexigens naturā quātitatis potest esse idem substantie. non igitur ista signatio est idem substantie et tamē causata a quantitate. maior probatur vbi est vera et realis pdēptitas licet nō sit formalis ibi impossibile est hoc esse et illud nō esse. quia tunc idem realiter esset et nō esset. sed possibile est prius naturaliter esse sine posteriori naturaliter ergo multo magis absque eo quod derelictum est vel causatum a posteriori naturaliter.

Dicendum ad hoc cōsequēter iuxta ver-
ba Egidij q̄ licet nihil causatum quātitatē
siue qualitercūq̄ preexigens naturaȝ quāti-
tatis possit esse idem substantie absolute vt
cōcludit ratio Scoti. potest tamē esse idem
substantie vt est sub quātitate. ⁊ hoc est ve-
rum de illa signatōe substantie.

Ad secūdaȝ obiectionē Scoti nō p̄iudi-
cādo his que fidei sūt pōt dici q̄ licȝ quāti-
tas in sacramēto altaris posset diuia virtu-
te panē existentē vel de nouo creatū infōma
re. ex hoc tamē nō sequit̄ q̄ ille nō transsub
stantiat᷒ esset ideȝ numero cum nō transsub
stantiato qui indiuiduabat̄ p illaȝ quātita-
teȝ. q2 nō eundē modū se hn̄di derelinqt q̄ti
tas in transsubstantiato ⁊ in alio q2 nullum
derelinquit in trāssubstantiato. Et si querat̄
q̄re nō eundem modū ꝛc. derelinqt q̄titas in
vno ⁊ in alio. forte dici pōt q̄ hoc est nāȝ
ꝓpriaȝ quātitatis cui ex se cōuenit plurifica
tio cum ipsa essentialr̄ sit extensio vt diceba
tur. nec licet vlteri᷒ querere. ⁊ per idem
aliud in eadeȝ obiectōe rn̄denduȝ est.

Ad terciaȝ obiectōeȝ respōdendo notan-
duȝ ex fundamētis Egidij q̄ in instanti in q̄
introducit̄ quātitas in mat̄ia quod ē p2imū
instans esse forme substantial̄ in eadē. secun
dū quēdaȝ ordinē nature mat̄ia pri᷒ p̄intel-
ligit̄ hr̄e ptes saltē in potentia vel virtuales
de q̄bus Egidius in theorematib᷒ ꝓpositōe
xxiij. inquit. licet partes materie nō possint
actu existere sine ptibus q̄titatis. intellectus
tamē ꝓpter eēntialeȝ differentiaȝ sepat has
ab illis. ⁊ iudicare possum᷒ p intellectū par
tes materie essentialr̄ differre a ptib᷒ q̄tita
tis. sicut essentia materie est alia ab essentia
quātitatis. Secundo p̄intelligit̄ in materia
q̄titas seu dimēsiones interminate. in mate
ria eniȝ omniū gn̄abiliū ⁊ corruptibiliuȝ est
duplex gen᷒ dimēsionū vt inqt Egidius in
theorematib᷒ ꝓpōe. xliiij. indet̄minate per
q̄s mā est tanta ⁊ tanta ⁊ det̄minate p quas
materia occupat tātuȝ ⁊ tātuȝ locū. nec sunt
p2ime eedeȝ p eēntiaȝ cū secūdis ⁊ prie sunt
p2iores secūdis vt indet̄minate dimēsiones

sunt determiātis subiecte. pōt. n. materia re-
manere tanta vt cū ex aqua fit aer. q2 nihil
ibi de mat̄ia deperditur nec aliqd anihilatur
nec de nouo creat̄. sed nō remanet occupatō
tanti loci. ideo nec dimēsiones determiate.
Tercio p̄intelligim᷒ māȝ hr̄e signatōeȝ a q̄n-
titate q̄ est ideȝ realr̄ q̄ substātia materie se
cundū modū quē hȝ vt est sub quantitate a
q̄titate derelicta in mā nō ꝓprie causata cuȝ
q̄titas nō sit forma actiua. vt Auerroys q̄r
to phisicoꝝ tractatu de vacuo. sed derelicta
eo modo forte quo vestigiū pedis derelinqt̄
a pede in niue non causat̄ ꝓprie ⁊ eo modo
quo ps medij opposita parti irradiate a so-
le aliquo modo est illuminata a sole non vt
causa ꝓprie sed illaȝ derelinquēte. que signa
tio apud Egidiū est illud quod p̄fuit quāti-
tati. i. substātia nō absolute ꝫ sm̄ modū quē
hȝ inquātuȝ est sub quātitate. ⁊ in hoc solui
tur quedaȝ instantia Scoti in 2° sentētiaꝝ.

Ultio intelligim᷒ q̄titatē cōcomitare māȝ.
Exemplaȝ huius cōueniēs est sicut de fulmi
ne cadente magno impetu a quo contingit
parteȝ turris scindi ⁊ ruere anteq̄ per spaci
uȝ aliquod ptingat̄ a fulmine. ita a quātita
te materie adueniēte prius dat̄ signatio an
tequā illi adueniat vt cōcomitans illi coica-
ta. Ex quo patet q̄ materiā preintelligimus
indiuiduari q̄titate anteq̄ q̄titas māȝ conse
quatur cōcomitatiue. precedit ergo signatio
mat̄ie esse quātitatis in ea saltē natura. pri᷒
ergo est mat̄ia hec antequā quātitas eaȝ cō
comitās sibi cōmunicet̄. Potest ergo dici
q̄ hec substātia est prior saltem natura hoc
accidente quātitate demōstrata que dereli-
quit in ea moduȝ illuȝ se habendi queȝ ipsa
habet vt est sub quātitate non tamē est priō
illo modo se habendi que est ei᷒ signatio p
pria. quia substantia illa cuȝ sua signatione
nō dicit aliud q̄ substantiaȝ sed soluȝ impō
tat quendā moduȝ se habendi quem habet
substantia sub quantitate. non tollit ergo in-
diuiduatio prioritatem substantie respectu
accidentiuȝ cuȝ sua indiuiduatio formalit̄
nō sit accidens sed ab accidente derelictum.

Ad cōfirmatōez cōcessis maiori ꝛ miori non plus cōcludit ratio nisi ꝙ ab actu quem causat hec substātia singularis nō recipit ipsa substātia singularis suaz indiuiduationē. ꝗuis recipiat ipsaz a quātitate.

Sed fortius replicat̄ rōe Scoti in secūdo sniaꝝ. Illud quod est necessaria cōditio cause in cāndo nō pōt habere esse a causato qꝛ tūc causa inquātū sufficiēs ad causandū esset causata a causato ꝛ esset illud causatuz sui ipsiꝰ causa ꝛ ꝑ tāto posset dare ēe causationē sui ipsius. sed singularitas substātie siue signatio est necessaria cōditio in substātia ad causanduz quātitatez. qꝛ sicut argutum est causatuz singulare reqrit causaz singularez. ergo impossibile est istaz signatōem esse a causato a substātia inq̄tū singularis. Ad quod dici pōt ꝙ signatio sb̄e seu matie ꝑintelligit̄ esse a quātitate anteq̄ꝫ quantitas intelligat̄ coīcari substātie ꝛ ipsaz cōcomitare. ꝛ ɔ̄īr anteq̄ꝫ intelligat̄ esse causataz a substātia que est materia. licet ergo ista signatio sit a quātitate causata a sb̄a inquantū singularis non tamen est ab ea vt causata a sb̄a singulari. sed ꝑintelligitur prius saltem natura esse ab ipsa quantitate anteq̄ꝫ sit causata a substātia. quia ab ipsa nō est causata nisi quando sibi est coīcata ꝛ eaz cōcomitat̄ sed prius natura dat sb̄e signatōez mō expo sita quaz illi coīcetur quare ꝛc.

Ad quartū forte diceret Egidius ꝙ substantia singularis āmoto quocūq꜠ accidente ab ea nō hr̄et ꝓpriaz exn̄tiaz. Vn̄ Egidius in theoremātibus ꝓpōe. xxvijª. esse actuale nō pōt hr̄e materia sine q̄ītate ꝛc. nō qꝛ sua exn̄tia sit sibi accn̄s ꝺe gn̄e accn̄tium ꝫ ab illo ꝺerelictuz ꝛ forte ab illo ꝺepēdens in esse ꝛ cōseruari. hec ꝓbabiliter. ꝓpter quod rōe dixit Egidiꝰ in theoremātibꝰ ꝓpōe. xxxixª esse actuale mā̄ sine q̄ītate habere nō pōt.

Ad q̄ntū pꝫ ex alioꝝ solutōe ꝛ ꝑcipue scōi

Ad sextū cū eius ɔfirmatōne dici pōt ꝙ duplr̄ pōt intelligi ꝙ in oī pn̄to est reperire intrinsece oia ptinētia ad illaz coordinationez circūscripto quolibꝫ ꝛc. vno mō ꝙ nihil illiꝰ coordinatōnis eēntialr̄ ꝛ intrinsece includat aliqd alteriꝰ ꝛ hoc cōcedit̄. ꝛ ɔ̄īr ꝙ indiuiduū ꝺe gn̄e substātie intrinsece ꝛ eēntialiter nō includit quātitatez. ꝛ ꝓpter hoc rōe dixit Egidius ꝙ indiuiduatio non remouet res a ꝓprijs pn̄tis. Alio mō ꝙ oia ptinētia ad aliquā coordinatōez pn̄talez possint remanere vt sic in illa coordinatōe remouendo ab eis oia alteriꝰ pn̄ti. ꝛ hoc puto esse impossibile nālr̄ ꝛ apud Egidiū forte cōtradictionem implicās. qꝛ eo ipso ꝙ remouet̄ quātitas nō remanet indiuiduatio ab ea ꝺerelicta in substātia. nō ꝙ indiuiduatio q̄ītatis sit indiuiduatio substātie sed est ab illa. remaneret ergo hec substātia tanq̄ꝫ quoddā necessarium ad coordinatōez pn̄talez ꝛ nō remanerꝫ hec substātia. qꝛ ab ea remoueret̄ quātitas a q̄ est sua indiuiduatio. esset ergo substātia hec ꝛ nō hec quod implicat.

Ad cōfirmatōez primā in eodē argumēto patꝫ ꝑ idem.

Ad secūdaꝫ cū dicebat̄ nihil posteriꝰ ꝛc. ɔcedit̄ aīs. qꝛ quātitas nō est rō formal̄. q̄ aliquid sit in pn̄to substantie. ꝫ neget̄ ɔ̄ña. solū eni seq̄t̄ ꝙ ex rōe sb̄e sibi cōuenit ꝙ sit hec aīq̄ꝫ ꝺetermineт̄ ab aliq̄ accn̄te vt ea posteriore nihil tn̄ ɔtra opinionē cū ꝑintelligaꝰ sb̄aꝫ signari ꝛ ꝺeterminari a quantitate aīq̄ꝫ ipsa substātiaꝫ concomitetur ꝛ illi coīcet̄. ꝛ ɔ̄īr aīq̄ꝫ q̄ītitas sit posterior substāª. Et per idē ad terciā ɔfirmatōez substātia prius est hec aīq̄ꝫ aliq̄ mō ꝺetermineт̄ ꝑ aliqd aliud ■ posteriꝰ nō tn̄ ꝑ aliqd aliō absolute. ꝛ ex sū dam̄tis datis ꝑ idē rn̄r ad vltiaꝫ cōfirtōez.

Ad alias sequētes vsq꜠ ad vltimā ꝺōm ꝙ hic panis nō est hic formalitē per quantitatez ꝛ intrinsece sed est hic ꝑ indiuiduatiōꝫ propriam que est ab illa.

Ad vltiᵐ ɔ̄fēdēdo Egidiꝫ assumēda est eiꝰ ꝓpō. xxviª. in theoremātibꝰ. s. ꝙ cetera accidētia per sua subiecta indiuiduatōez suscipiūt sola quātitas dimēsiua fm̄ seipsam vel seipsa est hec que vt indiuiduet̄ subiecto nō indiget. quod ꝓbat triplici rōe. pria illō qᵉ alia ꝺeterminatur ad locū ꝛ quod nllo alio

formalr determinat est seipso hic ⁊ nūc. sed quātitas est huiusmodi ergo ꝛc. maior est satis nota minor apparet ▪ Auicēnaz in sufficiētia sua qui ꝓbat ꝙ accidit sbe esse in loco. sbe eni nō ꝯpetit vbi nisi ꝑ q̄ntitatē. ⁊ gc/ qd est in loco loquēdo de istis corpalibꝰ est per quātitatem.

Adhuc qḋ est plurificabile in eadez specie de se est hoc cū talis plurificatio nō possit esse sine indiuiduatōe. ſ quantitas est hm̄oi cum in ea plura possimꝰ intelligere in eadē specie. ipsa quoqꝫ ▪ seipsaz est extensa. cetera vero extēdunt ꝑ q̄ntitatē. quātitas ergo ▪ se hēbit ptes quātitatiuas. ⁊ qꝛ ptes q̄titatiue pñt esse eiusdem speciei vt qꝛ pōt diuidi vna linea in plures lineas eiusdez speciei. ⁊ silr de superficie ⁊ corpe. ergo ipsa quātitas sic ꝑ se cōsiderata pōt plurificari sub eadez specie. Ulrīo illud quod ꝑ se acceptū pōt esse subiectū motus ⁊ quo alia dñr mobilia ⁊ motui subiecta videt̄ de se indiuiduari. ſ quātitas est huiusmodi cū nihil possit ēe mobile nisi quātuꝫ. Et per hec ad argumētum Scoti respondet̄ ꝙ dimēsiones seipsis hñt quādaz rōez indiuiduatōis ſm. s. determinatuz situz ꝓut situs est differētia quātitatis. quātitas eniꝫ ex seipsa inquātuꝫ hꝫ sitū rōe cuiꝰ abstrahēdo a materia sensibili ymaginamur hāc lineā ⁊ hunc circulū. ⁊ ideo materie rōe quātitatis cōuenit signatio ⁊ postq̄ꝫ seipsa quatitas est hec ideo nō oporꝫ vlterius querere.

Sed dubitat̄ vtrū apud Egidiū accidētia reliquapter quātitatez que ꝑ subiectū indiuiduant̄ indiuiduari possent saltē virtute diuina absqꝫ subiecto. Respōdet Egidius ꝙ ꝓbabile videt̄ ꝙ accidētia mālia q̄ oriūt̄ ex principijs subiecti illuz moduz indiuiduatōis quē habēt vt in subiecto existūt prout subiectū est materia illoꝝ ⁊ prout natura ipsoꝝ ꝑ subiectū indiuiduat̄ absqꝫ subiecto habere nō posse. hec Egidiꝰ in theorematibus de corpe xp̄i. ipse tamē in quolibetis inquit ꝙ deus diuersas formas reales solo numero differētes pōt inducere in eadē parte materie. naz quia ipse deus est qui pōt agere sine ꝓcedente trāsmutatōne ⁊ motu. ⁊ qꝛ pōt formas quātūcunqꝫ reales inductas magis cōseruare in esse suo numeralr̄ q̄ꝫ q̄cunqꝫ alia agentia possint cōseruare in hm̄oi esse intentionales formas. quare si agētia alia plures intentionales formas solo numero differentes in eadē pte medij pñt inducere mlto magis pōt hoc deus de realibꝰ formis. hec ille.

Quidā āt ponūt sbaz mālez indiuiduari ex multis accidētibꝰ aggregatis in eodez supposito ⁊ hoc hñt ex doctria Porphirij in ꝓdicabil. bꝰ ⁊ Boetij in cōmento. ⁊ iteruz a Damasceno in liº de trinitate. ⁊ ꝑ Auic. quīto metaphꝫice sue. vt refert Scotus. Qḋ si has ꝓprietates sbe mālis ponāt hij principia indiuiduatōis intrīsecū pꝫ ex rōibꝰ adductis ꝯtra Egidiuz eos falsuz dicere q̄uis forte ꝓprietates iste ꝯsequāt̄ ꝑ se sbaz mālez indiuiduā in secūdo mō dicēdi ꝑ se nō tñ intrinsece. Et si querat̄ an indiuiduū possit intelligi sine his ꝓprietatibus. Dicēduꝫ ex doctria s. Thōe in libello de spūalibꝰ creaturis arº 2º ad. vijm̄. ꝙ opatiōe intellectꝰ simplici qua cognoscit̄ ꝙ qd est pōt intelligi essentia rei sine ꝓprio ⁊ sine accūte cū neutrū ingrediat̄ essentia. opatōe etiā intellectꝰ ꝯponētis ⁊ diuidentis pōt sba intelligi sine tali accidente etiāꝫ si fuerit inseꝑabile sic pōt intelligi corvus esse albus. nō eni est repugnātia intellectus cū opposita ꝓdicati nō depēdeat a principijs spēi q̄ signat̄ in subiecto ꝓpōnisꝰ. hac tñ opatōe intellectꝰ nō pōt intelligi sba sine ꝓprio. nō pōt eni intelligi ꝙ hō nō sit risibil' cū ibi sit repugnātia intellectuū cū oppositū ꝓdicati ꝯpēdeat a natura subiecti. Cuꝫ ergo quātitas nō sit accñs indiuidui mālr̄ considerati mere sbalr̄ causatū a natura indiuidui pñt intelligi mālr̄ distincta et ▪ secūdaz opatōez intellcūs in esse mere sbali. licꝫ non in esse phisico. possuꝫ eī intelligere hāc aīaz nō esse illaz ꝑ secūdaz opatiōez intellcūs seclusis quātitate ⁊ ceteris accñtibꝰ ꝑ intellectū. ⁊ silr forte nō esse platonē licet nō in esse phisico ⁊ naturali.

Johānes vero Janď. in libello de substā tia orbis qōe. vij^a. qua querit an dimēsiōes interminate sint principiū individuatōis lʒ quātuʒ ad cōpositi individuatōeʒ nō deviet ab opiniōe sancti Tho. Egidij ꝛ Alberti. de forme tamē substātialis individuatōne ingt ꝙ fōme substātiales sunt individuate ꝑ hoc ꝙ materia prius fuit divisa in partes diuē sas ꝛ agens in istis ptibus divisiꝫ agit ꝛ introducit suaʒ formaʒ divisim ꝛ sic ipsa forma existit individua ꝑ appropriationeʒ sui factaʒ ab agente ad determinataʒ portioneʒ materie ꝛ nō per aliud additū ipsi fōme vt dicit Auicēna. vi°. naturaliū de individuatōe intellectus ita ꝙ causa individuatōis fōme est determinata actio in tempe determinato ad determinatā portioneʒ materie que tamē materie portio post formaʒ recipit alios tēminos numero ꝙ prius habebat. ꝛ ita licet divisio materie sit causa antecedēs ipa tamē forma sic appropriata ꝑ actionē agentis est causa formalis. ꝛ hoc voluit Cōmentator in primo celi. ꝛ. vij°. metaphisice. vbi dicit ꝙ causa multiplicatōis individuorum est divisio materie in plures partes in quas agentia agūt. Et posset opinio decorari hoc medio sicut respectū ad intellectū habʒ natura ratōeʒ vniuersalis cū intellect^9 sit ille ꝙ facit vniuersalitateʒ in rebus ita respectū ad producēs videt̄ singularis. nō eni videt̄ alia causa cōis omni singulari. quare natura est singularis nisi qꝛ posita in esse ab agēte. ꝛ cōsequēter respectū ad agēs.

Sed cōtra hāc opinionē arguit Scot^9. vij^o metaphisice. quia ratio prime substantie est absolutissima ergo ñ est formaliter id quod est per respectuʒ.

Adhuc respectus nō est formal' terminus actionis sed fundat^9 in formali termīo. tunc si prim^9 termin^9 est singularis prius natura est singularis quā ille respect^9 sicut fundamētuʒ prius est respectu. Est autē satis notum hec argumēta nihil cōuincere. quia nō purū respectū ponit Johs Janď. principiū individuatōis sed formā dicit appropriataʒ per actionē agentis esse principiū formale individuatōis. que forma sic appropriata idem est ꝙ ipsa met forma in habitudine ad agēs nec dicit respectū aliquē accñtaleʒ supadditūʒ sibi. Utrū autē hec sit original' causa individuatōis an appropriatio agentis sit reducenda in materiam divisam prius ꝑ quā titatem vt dicamus. ideo hoc agens producere hāc formā. qꝛ hec materia est divisa an ecōuerso satis contra trusianuʒ est determinatuʒ.

Henricus de gandauo in quolibetis ql'ibeto quinto qōe. viij^a. naturā specificā vult nō individuari per aliquod positiuū. qꝛ vel illud esset materia ꝛ hoc nō. vt per rōes factas cōtra. s. Tho. ꝛ alios sic dicētes cōuincebat̄. aut forma. ꝛ iterū patet ꝙ nō. qꝛ querenduʒ etiā est de forma per quid individuatur. nō eniʒ seipsa nec per naturā. vt in tercio apparebit dicēdoꝝ. querēduʒ ergo est quid ꝛ vlteri^9 de illo alio ꝛ sic in infinitum. nec potest dari aliquod accidēs absolutum. qꝛ querendū est de illo eodem modo. nec per respectiuū qꝛ respectus ꝑsupponit fundamētuʒ ꝛ sic nō individuat ipsuʒ ergo negatō est ratio. Uñ ponit Henricus duplicē negatōʒ esse rōeʒ individuādi.

Adhuc per ideʒ individuū est tale ꝑ qđ est vnuʒ. vnū autē nō dicit nisi priuatōeʒ divisionis in se ꝛ priuatōeʒ ydēptitatis ad aliud cum vnitas sit indivisio in se ꝛ divisio a quolibet alio. si eniʒ vnū diceret ratōeʒ positiuaʒ nō diceret eandeʒ quā dicit ens. tunc eniʒ esset nugatio dicēdo ens vnū. nec aliaʒ ratōeʒ dicit. quia tūc in quocūqꝫ ente essʒ entitas cuʒ ibi etiā esset vnitas tūc entitas addita esset entitati quod est incōueniēs. tūc ei nō dare[t] entitas totaliter positiua omnino simplex. qꝛ semp diceret duo positiua. g° cū singularitas vel individuatio non dicat nisi duplíceʒ negatōeʒ nō oportet eius cāʒ positiuā querere sed sufficit negatio.

Contra hanc positioneʒ multipl'r inuehit Scotus 2° sniaꝝ ꝛ. vij°. metaphīce. ꝛ fortiō rationū suaꝝ est quia nihil simpl'r repugnat

alicui enti per solã priuatõem in eo sed p aliquod positiuum. ergo diuidi in partes sbiectiuas quod est oppositum indiuiduationis nõ repugnat lapidi aut alteri substantie materiali in eo ꝙ ens per aliquas negatões. Añs pbatur quia quãtũcũq3 negatio tollat potentiam ꝓximam ad agere ⁊ pati. non tamen tollit aptitudinem ⁊ ꝯñr nõ ponit formalem repugnãtiam illius entis ad aliquid licet enim nõ hñe visum tollat potentiã ꝓximam ad videndum. nõ tñ facit repugnãtia3 ad videre quia non tollit aptitudinem. quia potest stare eadem natura positiua in qua fuit hec negatio ⁊ potest sibi inesse oppositu3 illius negatiõis sine repugnantia ex pte nẽ. Ita in ꝓposito cum Henricus ponat naturam ex se non esse vnã ⁊ indiuiduam. nunꝙ3 tamen per aliquam negatõem positam i natura repugnabit sibi formaliter diuidi.

Adhuc indiuiduum est verissime ens ⁊ vnum sicut ⁊ pma sbstãtia ẽ maxime sbstantie ⁊ ipsius vere est generatio circa quã sunt operationes ⁊ ipa etiam operat'. omnia aũt ista videnť negãda ab aliquo formaliter cõstituto p negationem. Quod si Henric' dñ ab eo queritur. vtrum substantia mãlis per aliqđ negatiuũ sit indiuidua ⁊ vna voluit ꝙ ipa p fũdamẽto sumpta. negatõe sit vna nõ recte loquitur ⁊ cõtra eũ sic dicendum ꝓcederent rationes Scoti cũ sbstãtia materialis vna p fundamento considerata aliquo positiuo sibi essentialiter intrinseco sit vna vt Sortes preter humanitatem includit aliqđ positiuum quo formaliter ẽ vnum numero. Si vero intellexit p formali tunc vere loqtur vnũ eni3 nũero formaliter vnitate ẽ vnũ vt a pncipio qõis inotuit.

Propter tercium

qđem huius ⁊ si priores modi vtcũq3 sint pbabiles. Simplr tñ determinãdũ puto cũ Scoto ⁊ reliquis minoribus.

Dicendum itaq3 primo suppositis his q̃ i primo articulo declarata sunt ꝙ natura vniuersalis pluribus cõmunicabilis indiuiduis non est de se hec. i. non est de se sufficiens cã vnitatis numeralis ꝙ fulcitur rationib'. primo cuicũq3 inest vnũ oppositũ ð se eidẽ non inest aliud nec per se nec p accidens si ergo natura de se eẽt hec ergo sibi repugnar3 multitudo ⁊ ita nõ posset esse in multis ꝙ est falsum.

Amplius cuiuscunq3 vnitas realis ẽ minor vnitate numerali illud nõ est de se vnu3 vnitate numerali sine non est sufficiens causa talis vnitatis. Sed nature pluribus cõmunicabilis indiuiduis qualis est natura gñis aut spẽi ꝓpria vnitas est minor vnitate nũerali. ergo ⁊c. maior pbatur nihil est de se vnũ vnitate maiori sua ꝓpria vnitate quia cum vnitate minori sine contradictione potest stare multitudo opposita vnitati maiori q̃ multitudo nõ potest stare cũ vnitate maiori. probatõ minoris. omne ens reale ſm ꝙ tale habet vnitatem aliquam realem q3 lic3 albedo ſm se nõ sit vna numero vel plura ſm Auicenam v° metaphisice. nec etiam sit vnitas ita ꝙ vnitas sit intra quiditatem tñ albedo ſm se est aliqđ vnũ reale. Sed natura ſm ꝙ natura est ens reale. ergo est vnum aliqua vnitate reali nõ vnitate indiuiduali. q2 tunc omnis vnitas realis esset nũeralis q2 tam illa que est nature q̃ illa que est suppositi. ꝯñs ãt l3 multiplr ostendať esse falsum in qõne xvij° de vniuersalibus inferi'. ad presens tñ sic improbať primo quia tunc omnis diuersitas realis esset numeralis quod est falsum tũc enim omnis diuersitas realis esset equalis ⁊ ꝯñr tunc nihil esset in re quare intellect' magis abstrahẽt aliquid vnũ ab istis q̃ ab illis nec q̃re aliq̃ vni' spẽi alia tãtũ vni' gñis essent ergo vlia fcile eẽnt fictiões ⁊ tũc diuisitas vlis nõ inferret numeralem q2 diũsitas ſm qd ⁊ rõis ñ infert diuisitatẽ simplr ⁊ realẽ qđ ẽ falsum. dr̃ia enim specifica infert numeralem quinto metaphisice. añs pncipalis pbať q2 oẽ diuisu3 ẽ i se vnũ q2 vnũ ab alio diuisu3. igiť si nõ ẽ realiter vnũ in se diuersitas ei' vt sic nõ ẽ real de h ãt ãpli' ⁊ diffusius in mã inferius qõe. xvij°. de vlib'.

Ex hac aūt ꝯclusione cū eius ꝓbatione in fertur inferius tamē ꝓfundius discutiendū ꝙ aliqua est vnitas in re realis absꝙ oī ope intellectus. minor vnitate numerali que vnitas est nature vt natura est. ſm quā natura est indifferens ad vnitatem singularē. i. nō ē ex se vna vnitate numerali nec plures pluralitate opposita illi vnitati ⁊ ſm illā vnitatem natura nō est vniuersalis actu eo mō quo vle est aliqd factum ab intellectu. nec ex se hec. i. singularis intranee nec ſm entitatem ꝓpriam necessario inclusam in ipsa natura ſm ꝓmā entitatem suam.

Dicendum secūdo ꝙ p aliquam entitatem positiuam extrinsecā nē ꝯtrahit natura ad esse hāc singularem ⁊ vnā numero quod ꝓbatur omne inferius includit in se aliqd ꝙ non īcluditur in itellectu superioris. alioquin cōceptus inferioris esset eque communis sicut cōceptus superioris ⁊ tunc per se inferius nō esset per se inferius. quia nō subesset communi ⁊ superiori ergo aliquid per se includitur in ratione indiuidui quod nō includitur in ratiōe nature. Illud autem inclusum est entitas positiua cum nō possit esse qd negatiuum vt contra hēricum ꝓbatum est ⁊ facit per se vnum cum natura vt ꝯtra eos qui quātitatem vel aliquod accidēs posuere itrīsecum ī diuiduationis principium probatum fuit. ergo est per se determinans illam naturam ad singularitatem siue ad rationes illius inferioris.

Amplius omnis differentia aliquoꝝ differētiū reducit ad aliq primo diuſa alioqn nō esset status idifferētib⁹. Sed īdiuidua ꝓ ꝓe differūt qꝛ sūt diuſa aliqd idē entia ergo eoꝝ differentia reducit ad aliqua primo diuersa. illa primo diuersa nō sunt natura ī illo ⁊ natura ī isto qꝛ nō ē idem quo aliqua cōueniunt formaliter ⁊ quo differūt realiter licet idem possit esse distinctum realiter ⁊ ꝯueniēs realiter. Multum eī refert esse distinctum ⁊ esse quo aliquid primo distiguitur. ergo sic erit de vnitate.

Dicendū tertio ꝙ hāc ētitatem positiuam ꝯtrahētem nām specificā ꝯsequit p se vnitas simplr que est indiuidualis ꝙ ꝓbat. nā sicut vnitas in communi p se ꝯsequit ētitatem in cōi. ita quecūqꝫ vnitas per se ꝯsequit aliquam entitatem. ergo vnitas simplr qualis est vnitas indiuidui que est entitas cui repugnat diuidi in plures partes subiectiuas. ⁊ cui repugnat nō esse hoc signatum cōsequitur per se aliquam entitatem nō autem per se consequitur vnitatem nature quia illius ē aliqua vnitas ꝓpria ⁊ per se realis vt patet per cōclusionem primam ergo cōsequit aliqꝫ entitatem p se determinātem nām cū eo ꝯstituentē vnū per se quia totū cui⁹ est hec vnitas pfectū est de se.

Dicendū quarto ꝙ ista entitas positiua q̄ est subiectū vnitatis simplr que ē nūeralis cōtrahēs nām habet ꝓprietates quasdā ꝓma. qꝛ sibi cū sit entitas q̄dā īdiuisibilis repugnat primo diuidi in quascūqꝫ ptes subiectiuas ⁊ p ipam repugnat talis diuisio per se toti cuius illa entitas ē ps. hec ꝓpō ꝓbatur sicut dr̄ie specifice ⁊ illi ētitati specifice ꝛpugnat per se diuidi in plura essentialr spē vel nā ⁊ p hoc repugnat toti cuius illa ētitas est per se ps. ita in ꝓposito huic entitati.

Nota tamē ꝙ in hoc ē diuisitas nec diode similitudo qꝛ illa vnitas nē specifice. minor ī ista vnitate. ⁊ ꝓpter hoc vnitas nē specifice nō excludit omnem diuisionem que ē ſm ptes quantitatiuas. Sed tm̄ illā diuisionem que est ptiū essentialium. ista autem excludit omnem. Et ex hoc potest sic argui. sicut q̄cū ꝙ vnitas minor vnitate nūerali hꝫ entitatem ꝓpriā q̄ p se ꝯseqꝛ ita non videt ꝓbabile isti vnitati pfectissime negare propriā entitatem quā ꝯsequitur.

Secūda proprietas talis realitas indiuidui est quasi actus determinās illā realitatē spēi q̄si possibilē ⁊ potētialē. ꝓbat. nā sicut realitas a qua sumit drīa specifica ē actual respcū illi⁹ realitatis a qua sumit rō gn̄is. ita ꝙ hec realitas formalr non ē illa. alioqn ī diffinitiōe essꝫ nugatio qꝛ idicaret totā entitatē diffiniti sine drīa. Quis tm̄ aliqā illō cō

trahens sit alia res a forma a qua sumit rō generis quādoq; vero non sit res alia. ſ; tātū alia formalitas vel alius cōcept⁹ realis eiusdem rei vt in octauo hui⁹ erit manifestum.

Nota tñ q in hoc est dissimilitudo quia realitas indiuidui de qua loquimur nunquā sumitur a forma addita. sed precise ab vltia realitate forme quo ad aliud etiam est dissimile. quia illa realitas specifica constituit cōpositū cuius est pars inesse qditatiuo. qz ipa est entitas quedā quiditatiua. Ista vero entitas indiuidui est primo diuersa ab oi entitate quiditatiua quia intelligendo quācūq; entitatē qditatiuam et maxime limiatā nō hētur in quiditate intellecta. vnde ipa sit hec. ergo illa entitas que de se est hec est alia entitas a quiditate vel ab entitate quiditatiua non potest ergo constituere totum cuius est pars inesse quiditatiuo. Sed inesse alterius rōis

Tertia propetas dr̄ia indiuidualis est p̄mo diuersa a quocūq; alio et habet conceptum simplr̄ simplicem pbatur sicut vltima dr̄ia specifica que dicit ɔceptum simplr̄ simplicem est primo diuersa ab alia vt patuit in quarto hui⁹ ita et dr̄ia indiuidualis quā voco entitatem nō quiditatiuam formaliter ɔtrahentem naturam specificam cum sit ei⁹ quasi actus ex quo simul cū natura cōstituitur indiuiduum que sicut nō est quiditas ſ; qditatis ita nō est res quia nō dicit ens neq; pfectionem vltra ens ſ; ē realitas.

Quarta pp̄etas hec dr̄ia idiuidualis nō ē pncipiū ɔstituēdi aliqd in rōe p̄dicabilis ſ; tantum subicibilis hac maxima subicibilitate et subiectū est quo ppie est predicatum et mediū demōstratōis psuaderi potest. nam sicut dr̄ia specifica potest aliquomō dici māalis qz est principiū subicibilitatis respectu generis dr̄ia enim vere informatiua gn̄is se hz vt act⁹ potentialis respectu ei⁹. Sic hec dr̄ia idiuidualis. Nec obstat illud pbi quinto metaphisice oēs ptes diffinitiōis sūt forme hoc enim verum est respectu diffiniti ñ āt īter se

Sed incidūt plura dubia circa ɔclōem p̄mā. primo qz vr̄ q nā ɔicabilis plurib⁹ sit de se hec quia sicut natura formaliter ex se ē nā ita ex se est singularis nō ergo aliā cāz singularitatis a cā nē oz querē quasi nā p̄us tēpore vel nā sit nā anq; sit singularis. anē pbat̄ a sili qz sicut natura hz ex se verū esse extra animā nō āt hz esse in aia nisi ab alio i. ab ipa met anima qz eē ver ɔuenit ei simplr̄ esse aūt in aia ē esse eius ſ; quid ita vniuersalitas nō ɔuenit rei nisi ſm quod habet esse ſm quid. s. in anima singularitas autem ɔuenit rei ſm ver esse et ita ex se et simplr̄. ē ergo querenda cā quare nā ī vl̄is et dandus ē intellect⁹ p cā. nō aūt videt̄ q̄rēda eē aliq causa quare nā ē singularis alia a nā rei mediās inter ipam et singularitatem eius. Sed ille cāe que sunt veritatis rei sunt et cause singularitas rei.

Adhuc nature lapidis est vere natura et ppa sibiipi. ergo est de se hec anē pz pbm i ſ; septimo nā vniuscuiusq; est propa sibi.

Ampli⁹. oē qđ ē iđ ī qz vnū nūero ē vt boeti⁹ in libro de duabus naturis in christo. g⁹ nā de se est vna et icōmunicabilis et ita se ipsa hec

Adhuc nulla ē res q̄ nō sit i aliquo singulari ergo talis res q̄ existit in singulari nō est indifferēs ad multa.

Ampli⁹ si nā est vno nūero. p formā q̄ro de forma qd ē hec et pcedet̄ i ifinitū vl̄ sta t⁹ erit i p̄mo q de se sit hec.

Adhuc illo dato nulla forma esset simplex quia eam oportet habere formam determinantem.

Amplius diuisio gn̄is in spēs libro diuisionū ē qualitatiua spēi vō i idiuidua ē q̄tita tiua. Si ergo esset ver qđ dr̄ tūc vtraq; eēt q̄litatiua qz vtraq; diuisio eēt p formalē differētiā supadditā gn̄i et spēi.

Ad primū dōz q nō ita se hñt ɔitas et singularitas ad nām sicut esse in intellectu et est ver extra aiam. qz ɔitas ɔuenit nē extra intellectū et silr̄ singularitas. et ɔitas ɔuenit ex se nē. singularitas āt ɔuenit nē p aliqd in re ɔtrahēs ipam. Sed vniuersalitas nō cōueit

rei ex se. ꝛ iō ꝯcedo ꝙ q̄rēda ē cā vlitatis n̄ tñ q̄renda ē cā cōitatis alia a nā ꝛ posita ꝯiꝰ tate i ipā nā ſm ꝓpriā entitatē ꝛ vnitatē necessario oꝫ querē cām singularitatis q̄ super addit aliq̄ illi nē cuiꝰ ē. Si āt ꝑsūdiꝰ igrat̄ an rō p̄ma singularitatis sit p aliqđ itrinsecū vel extrinsecū an p mām vl̄ nō. dōm cuꝫ Scoto in quolibetis ꝙ nō ē oīo necessarium hoc ē cuius oppositū icludit ꝯtradictōem ꝙ forma eiusdē rōis nō possit plurificari sine mā realiter ꝛ licet hēat aptitudinē ad mām tamē p̄us nā habeat plurificatōem. ergo prima ratio plurificatiōis nō ē materialitas generalr. ꝛ ꝙ imaterialitas nō sit prima rō forme eiusdē rōis essendi hāc nec materialitas prima rō plurificatōis in forma. ꝓbat̄ quia quo aliqđ ē in actu extra causam ꝛ intellectū eo est hoc. primo quia sic esse nō ꝯpetit nisi huic. imo vniuersalitas siue non hoc nō potest alicui competere nisi in intellectu. ꝫ q̄cunq ꝙ entitas precipue absoluta seipsa. primo. i. formaliter est in esse suo quia seipsa primo recedit a non esse ad esse quia licet multa cōcurrant ad suum esse sicut materia ad eē forme ꝛ forma ad eē mē tñ nullū cōcurrens est sibi p̄ma ratio essendi in suo esse gꝰ seipsa primo est hec. frustra ergo querit̄ aliq̄ rō singularitatis p aliqđ extrinsecū tāq̄ p principiū formalr q̄uis extrinsecū sit cā aliq̄lis cōcomitās qꝛ semp oꝫ ꝙ formalis p̄ma rō singularitatis signati sit p aliquid p se intrinsecū singulari.

Ad secūdū dicēdū ꝙ quelibꝫ sbstātia singularis ē ꝓpria qꝛ eadē nūero nō potest esse alteriꝰ ꝛ hoc intendit phs ꝯtra Platonem q ponit ideā vnā multoꝝ indiuiduoꝝ ꝛ ꝙ illa est ꝓpria cuiuslibet indiuidui ſm Plato. ꝛ ꝯtra ꝫ vadit ꝓpō phi. ꝫ nā de qua loqmur ſm phm determinat̄ ad vnitatem nūeralem p formā indiuidualem ꝛ tūc ē ꝓpria cuiꝰ est ipa tñ de se nō ē ꝓpria alicuiꝰ.

Ad tertiuꝫ dōm ꝙ sicut animal nō est ꝫ aīāl nisi p dr̄iaꝫ additā sic lapis nō ē ꝫ lapis nisi p dr̄iam indiuidualē supadditā ꝛ qꝛ nūquā de se separat̄ a dr̄ia iō ē vnū vl̄ ꝫ p dr̄iaꝫ aliā ꝛ eodē mō de nā spēi respectu dr̄ie indiuidualis supaddite sibi.

Ad quartū dōm ꝙ nā lapidis ē vna i se ꝛ res ꝛ sic nō ē hec ꝓprie. ꝫ vnitas illa ē minor q̄ vnitas numeralis ꝛ est realis vnitas ꝫ nō tanta realitas ē in illa vnitate sicut i vnitate nūerali. vñ determinat̄ p dr̄iaꝫ idiuidualem vt sit hec ꝓprie.

Ad quintū dōm ꝙ forma non est ꝓprie hec. Sed est quo aliquid est hoc sicut ergo nō determinat̄ de se sed p dr̄iam. ꝛ sic spēs ꝛ tñ dr̄ia nō ē spēs nec hꝫ vnitatem specificā. Silr lꝫ forma idiuidualis determiet̄ i natura specifica ꝛ sit hec vere nō tñ illa forma ē ꝓprie siue hoc aliquid qꝛ si sic tūc sequitur ꝙ dr̄ia esset spēs.

Ad sextuꝫ dō ꝙ sic nulluꝫ simplex pōt eē alicꝰ gn̄is. sic nec aliquid mō ē pticulare ꝯtētum sub spē. quia indiuiduū habet compositionem spēi ꝛ formaꝫ indiuidualē vltra. vñ breuiter dico ꝙ oīs forma que ē spēs alicuius gn̄is ē ꝯposita ex potentiali aliq̄ ꝛ actu ꝛ oīs tal̄ ē hec p formaꝫ

Ad vltimū dōm ꝙ Boetius ponit dr̄iaꝫ inter diuisionē gn̄is in spēs. ꝛ totius in ptes ꝛ illud totum est totum integrale ꝛ totuꝫ q̄titatiue diuidit̄ in ptes. Sed ex hoc nō sequtur ꝙ spēs diuidat̄ q̄titatiue in idiuidua. iꝫ ē q̄litatiua ꝓbatio huiꝰ est qꝛ Boetiꝰ n̄ pōit nisi tres diuisiones diuisionē gn̄is in spēs. ꝛ totiꝰ in ptes ꝛ vocis i significatiōs ꝛ tūc cuꝫ diuisio spēi in idiuidua maxīe ꝯueniat cum diuisiōe gn̄is in spēs qꝛ cū alijs nō ꝯuenit sequitur ꝙ est qualitatiua sicut diuisio gn̄is.

Secūdū dubiū principale. vtꝝ ista entitas indiuidualis a qua sumitur differentia idiuidual̄ sit q̄ditas an modꝰ. 2ᵐ vtꝝ sit materia vel forma an ꝯpositum. tertiuꝫ vtrum vna dr̄ia sit eiusdē spēi an alteriꝰ ab alia differentia indiuiduali. quartū vtꝝ natura hominis q̄ est in sorte sine cōtradictione possit separi ab illa dr̄ia indiuiduali. ꝛ ponit sub alia differentia indiuiduali. quintū vtrum circūscripta dr̄ia indiuiduali a natura nature repugnet diuisio in plures ptes sbiectias

Sextū vtrū in eodē3 puta in Soz. sint multe dr̄ie idiuiduales cum Soz. sit hoc homo h̄ animal hoc corpus vsq3 ad ens. Septimū vtrū illa que cōueniūt indiuiduis vt agere ꝛ generari eis insint ꝑ naturam cōmunem aut ꝑ dr̄ias indiuiduales. si primo mō tunc ista primo inessent vniuersali ꝙ est falsum. si secū do mō ergo talia nō sunt demonstrabilia de aliquo subiecto ꝛ consequenter nec scibilia ꝛ ita naturalis sciētia nō eēt scia. Octauū vtrū ab eis possit abstrahi aliquid ꝑme intentōis Nonū vtrū facta diuisiōe alicu⁹ vt gratia exempli linee medietas illius que fuit eius ps nūc sit singlis ꝑ se ꝛ si sic q° ibi sequit̄ dr̄ia indiuidualis ꝑ diuisionem que differentia idiuidualis itez corrūpet̄ facta diuisiōe illi⁹ medietatis i alias duas medietates. Decimū vtrū dr̄ia indiuidual' sit ignota. Undecimū supposito ꝙ differentia indiuidualis sit nota vtrū per ipm indiuiduum habeat diffiniri.

Ad ꝑmū respondet̄ ꝙ illa ꝑ se entitas ꝗ̄ addit indiuiduum entitati speciei non est entitas quiditatiua spēs enim dicit totum esse quiditatiuum indiuidui de quo esse quiditatiuo loquit̄ Porphirius caplō de dr̄ia vbi vult ꝙ dr̄ia per se nō suscipit magis ꝛ min⁹ qđ ꝓbat ibidē dicēs esse ei vnicuiq3 vnu3 ꝛ idem est nec itensionem nec remissionem suscipiens accipit ei esse ꝑ qditate sicut ꝛ ꝓbs octauo metaphisice aīa ꝛ aīe esse sunt idem. tota igit̄ qditas q̄ est i idiuiduo est entitas spēi. q2 dr̄ia idiuidualis non est entitas qditatiua. Nota tamen ꝙ spēs non predicat totam nām idiuidui integraliter sicut nec genus spēi. Est ergo hec entitas mod⁹ Ubi sciendū ꝙ i hoc differt dr̄ia idiuidualis a modis qditatum. q2 hec intrinsece cōstituit tāq3 vera ps totū cuius illa est pars vt determiatum est. de q̄ tamē verificātur quecūq3 ꝺ mō communiter solent dici ipm notificando vel in habitudine ad spēm aut in habitudie ad suum totum. Modi vero quiditatiui ꝓsupponūt qditatem iam cōstitutam vel saltem illi adueniūt a posteriori vel non sunt partes eius. Modus enim quiditatiuus presupponit qditatem vt visum fuit in questiōe primo libri primi.

Quod si ꝓfūdius inquiratur. nunqd tal' entitas postquam est modus sit quanta vel non quanta quantitate perfectionali seu virtuali. Licet Scotus in qolibetis hoc dubium incidenter tetigerit in fine questiōis quite primi quolibeti ꝛ insolutum reliquerit. dici tamen potest ꝓbabiliter ꝓ nunc ꝙ cum omnia indiuidua eiusdem spēi sint eiusdem perfectionis essentialis in eis non reperit̄ alia q̄titas virtutis essentialis ab ea que cōsequtur qditatem illam cuius sunt indiuidua cum illa quantitas idiuisibiliter ꝯsequatur spēm a thomam. quid autem de itenso ꝛ remisso i q̄litatibus ꝛ huiusmōi dicetur in viij°. huius questiōe sexta.

Ad secūdū dōm ꝙ dr̄ia idiuidualis nō est mā que est principium essentiale rei cōstituens rem cum forma ꝛ vnum ens ꝑ se. nec ēt est forma nec compositum iq3tum qōlibet istoꝝ est natura omis ei entitas qditatiua siue ꝑtialis siue totalis alicuius generis ē de se indifferens inquantum entitas qditatiua ad hanc entitatem ꝛ illam ita ꝙ vt est entitas qditatiua est prior naturaliter ista entitate vt est hec ꝛ vt est prior naturaliter sicut nō ꝯuenit sibi esse hanc ita non repugnat sibi ex ratione sua suum oppositum. Sed est vltima realitas entis quod est materia vl' qđ ē forma vel quod est compositu3. Ita vt generalitet sit dicere quod quodlibet commune ꝛ tn̄ determiabile ad hoc potest distigui quantūcunq3 sit vna res in plures realitates formaliter distinctas quarum hec formaliter non est illa. Sed hec est formaliter entitas singularis ꝛ illa est entitas nē formal'r. Cum ergo ipa non sit qditas vt patuit ex solutiōe ꝑmi est tamen nata termiare itellectū ꝛ ꝯtrahere omne ens determiabile. oīa tutem vidētur posse ꝯtrahi ꝑ dr̄iam ꝑter deū ꝛ vltimas passiones ꝛ gradus indiuiduales. nō ergo ē mā h̄ mē. nec forma sed forme. nec compositu3 sed compositi. non ens formaliter seu qditatie s3 entis. alia enim est que contrahit

mām ab illa que cōtrahit formam ꝛ compositum. Et si instetur ꝙ tunc in composito erunt tria indiuidua. vide si sit inconueniēs si ambo illorum vniantˀ in tertio sicut eius ptes. Nota tamen ꝙ hec differentia indiuidualis licet non sit materia que est essentiale principium compositi ꝛ altera eius pars de qua dꝫ primo phicorum. vocatur tamen mā totius. quia est vere actus ꝛ forma cum non det nomen ꝛ diffinitionem. dicta autem est materia totius ꝓut opponitur forme totius naꝫ sicut illa inesse quiditatiuo ꝛ predicabili constituit ita hec inesse sbicibili. Et hec ē principium indiuiduationis precisum adeqtum primum ꝛ irresolubile ꝛ hec est cā vnitatis numeralisˀ qua primo repugnat diuidi in multas ptes sbiectiuas ꝛ qua prio distinguitˀ indiuiduū ab alio indiuiduo ita ꝙ illō in ▪ indiuiduo. ꝛ illō in alio sunt prio diuisa istud prope vocatur differentia indiuidualˀ vel singularis. indiuidua vero per istas differentias inesse constituta sunt ꝓprie differētia quia sunt diuersa aliquid vnū entia.

Ad tertium dicendum ꝙ si intelligatˀ eas esse eiusdem spēi vel alterius sicut per se contentas sub spē neutrum membrum est dādū sicut nec rationale est eiusdem generis cum irrationali nec alterius sicut contentum per se sb genere differentie enim opposite vt predictum est sunt primo diuerse ꝓpter infinitatem vitandam si autem intelligantur eiusdē sic sunt eiusdem spēi sicut differentie specifice eiusdem generis quia a latere ꝛ non directe.

Ad quartum respondendo. Sciendum ꝙ natura que est vniuersale complete est illud quod est in pluribus ꝛ de pluribus non actu sed potentia ꝓpinqua ꝛ tale nihil est nisi ex ꝯsideratione intellectus. Sed considerādo naturam antequam complete sit illud quod est in pluribus ꝛ de pluribꝰ tale ē vnū in multis potentia que dꝫ remota vt potētia accipitˀ logice non naturaliter quatenus illi non repugnat esse in multis ꝛ sic cōe potest esse in rerum natura. non enim dicimus ipm vt sic esse prius ſm considerationem intellectus. ſ ſm ordinem naturalem perfectionuꝫ vnitiue contentarum sicut prius est animal ꝙ homo ꝛ homo ꝙ hic homo quod patet ex operationibus ꝓpriis quare homini ſm gradum ꝓprium naturaliter priorem intellectu nō repugnat in multis esse cum in ipso nihil inueniatur per quod repugnet. Sicut igitur commune est in natura cui correspondet ꝓpria vnitas cum cuilibet gradui reali entitatis correspondeat realis vnitas que non pōt realiter separi a natura sicut nec in aliis vnitiue contētis. Sic natura cui itelectus tribuit intētōem spēi que dicta est esse in re ꝛ communis sicut commune possibile est in re nunquam separatur ab illa perfectōe secū vnitiue cōtenta vel ab illo gradu a quo accipitˀ differentia indiuidualis cū ei nunquam fiat in rerum natura nisi sb determinato gradu nūquam est ab illo sepabilis quia ille gradus cum quo ponitur est secum vnitiue cōtentus ꝛ p ħ ad argumentum ꝯtradictio includitur ꝙ sepetur ꝓpter vnitiuam ꝯtinentiam.

Cōtra rñsiōeꝫ arguitur natura potest poni sub vno gradu indiuiduāte. deinde sb alio sine cōtradictōe ergo īc vel si nō est possibile que est ratio.

Adhuc sequeretˀ ꝙ nā nūquam posset indiuiduari p aliud nō idem sibi vnitiue.

Aliter enim posset mutari de singularitate in singularitatē

Amplꝰ omnia eiusdē spēi continēt eadeꝫ vnitiue. igitur si alius est gradus in hoc ꝛ in illo vnitiue cōtentꝰ oportet intelligere dīaꝫ ꝯtinētium ▪ ita isti gradus indiuiduales ▪ erūt pmo distiguētes.

Ad pmū dōm ꝙ sicut quedam nē in se ñ repugnāt que ▪ repugnāt eidē posite inesse vel facte sicut nō esse nō factū ita nec nature ī se ꝯsiderate forte repugnat separi ab oībꝰ gradibꝰ indiuidualibꝰ qꝛ ītelligēdo nām sine istis nō ītelligitˀ ꝯtradictio quod tamē ipi nāe īesse ꝯsiderate repugnat quod sepetˀ ab omibꝰ. ñ auteꝫ ꝙ sepetˀ ab hac. hoc ei ē possibile vt ē ī illa ꝛ ecōuerso.

Ad secũdum dõm per idem ꝙ nũquam natura vt iam posita iesse cum ipa nõ possit fieri inesse nisi sub aliquo gradu indiuiduali posset indiuiduari per aliud nõ ideȝ sibi vni tiue immo ipsius vt iam posita est inesse ad gradũ sб quo est posita inesse stat insepabili tas ꝑpter vnitiuam ↄtinentiam ⁊ ita ipa [illegible] tura vt sic.s.iam posita inesse nõ potest mu tari de singularitate in singularitatem . In mutatiõe enim oportet sбiectũ realiter differ re ab vtroqȝ termĩo.

Ad tertiũ dõ [illegible] ꝙ natura nõ ↄtinet vniti ue illum gradum sed compositũ ex natura ⁊ illo gradu.quod autem natura ponat̃ sub illo gradu nõ ẽ alia causa nisi agens.⁊ prius naturaliter est compositum ex natura ⁊ illo gradu cõtinẽs illum gradum quam ille gra/ dꝰ. nõ enĩȝ est nisi quia agẽs produxit.agẽs vero ꝑducit compositum primo. Sic ergo cõtinẽs est prius inesse.gradus autem prior in diuersitate. Exemplum huius est deus creat aerem ⁊ ignem in vno priori in quo cõ posita primo producuntur . ⁊ in illo priori sunt forme non nisi per accidens.In alio aũt signo posteriori illo composita differũt per formas nõ ecõuerso ⁊ forme sunt primo diuĩ se iõ ⁊ composita.differũt ergo ↄtinentia ra tiõe cõtẽtorum nõ econuerso.Sed cõtra cõ/ tẽta vidẽt̃ differre pp differentiã cõtinẽtiũ ergo nõ econuerso.alias esset circulus. ante cedẽs ꝓbatur sensitiua ĩ te ⁊ in me differũt quia itellectiua differt ab intellectiua ⁊ non ecõuerso. Respondȝ Scotus ꝙ de ãñcedẽ/ te est vt sic.est vt nõ. ꝭȝ ꝙ cõtẽtũȝ est forma in rõe cõtinentis vel materiale exemplifica/ tur quando est materiale.quia anima itelle ctiua respectu sensitiuarũȝ est quoddam for male.non sicut de composito cõpato ad suã formã sбalem .

Ad quintum principale dõm ꝙ sicut la/ pidi albo formaliter repugnat nigredo per albedinem ⁊ ita per intellectum circumscri/ bẽdo albedinem lapidi qui est genus sбie/ ctum.nõ repugnat nigredo sic circumscrip/ ta differẽtia idiuiduali per quam formali/ tẽr diuisio repugnat composito ex naturã ⁊ illa differẽtia nature specifice per illã dif ferẽtiam ñ repugnat diuisio.vñ ipa est com munis vt dictũȝ est per posse logice eẽ ĩ plu ribus .

Sȝ cõtra tũc illa natura distiguitur ab illa que est sine differẽtia idiuiduali.

Dicẽ dum ꝙ si loquimur realiter huma nitas que est in Sorte non est humanitas q̃ est in Platone ⁊ realis differentia est ex dif ferentijs indiuidualibus vnitiue contentis ĩ sepabilibus hinc inde.Si autem cicũscriba mꝰ dr̃iaȝ hic ide sic nec nã itelligit̃ vna ma/ xima vnitate ĩ se ꝭ tm̃ illa vnitate minori q̃ ẽ communis sic nec est diuisa ab humanitate Platonis diuisione numerali.nec aliqua qȝ specifica.nõ patet sicut non ponẽdo aliquaȝ formam generis aliam a forma spẽi diceret̃ de natura generis in vna spẽ ⁊ alia circũscri ptis dr̃ijs hinc inde.

Ad sextum dicẽduȝ ꝙ si ponant̃ alie for me a quibꝰ sumuntur predicata in quid ne/ cesse est cõcedere multas dr̃ias indiuiduales in eodem quia natura generis sine contradi ctiõe potest esse prior forma specifica ⁊ non ẽ sine sua differẽtia indiuiduali ⁊ sic necesse ẽ cõcedere ꝙ ꝭ aĩal potest esse hic hõ ⁊ ñ [illegible] hõ Similiter hic homo vel ille ⁊ tunc ꝑprium indiuiduum generis est potentiale ad ꝑpriũ indiuiduum differentie sicut conceptus gene ris est potentialis ad conceptum differentie vt Scotus in octaua dist.primi sentẽtiaruȝ Si vero teneat̃ alia opinio de formis potest dici ꝙ vnus gradus perfectiõis determinat precedentes ad vltimam vnitateȝ sicut vna dr̃ia specifica determinat omẽs perfectiões precedentes ad vnitatem spẽi quam nec ex se habẽt nec aliam quaȝ ab illa dr̃ia.

Sed dubitat̃ ⁊ ñ iutiliter iuxta primam viã nũqd ꝑpriũ idiuiduũ hꝰ ↄceptꝰ ẽs qõ idi uiduũ est in deõ ⁊ ꝑprium indiuiduum huiꝰ qõ est infinitum sint idem indiuiduum vel aliud.⁊ nũquid sit potẽtiale ad indiuiduum huius quod est infinitum vt primo intelliga tur hoc ens quam ꝭ infinitum.

Re

Respōdꝫ Scotus vbi ſupra ꝙ nō. quia quādo aliquid eſt de ſe eſſe ⁊ nō tātum capax ipſius eſſe tunc etiam eſt de ſe habens quam libet conditionem neceſſario requiſitam ad tale eſſe. Ens autem vt cōuenit deo. ſ. ipſum eſſe ſcilicet ens per eſſentiam eſt ipſum eſſe infinitum ⁊ nō aliquid cuiꝰ tātum cōuenit ipm eſſe ideo ex ſe eſt hoc ⁊ ex ſe infinitum vt qui ꝑ prius itelligatur aliquo modo infinitas eſſe modus entis per eſſentiam ꝙ ipſum intelligatur eſſe hoc. ⁊ ideo non oportet querere hic quomodo hoc ens ſit infinitū quaſi prius cōueniat ſibi ſingularitas quam infinitas ⁊ ita eſt vniuerſaliter i his que poſſunt eſſe entia per eſſentiam vel participationem. tale ens primo determinatur ex ſe vt ſit tale per eſſentiam ⁊ ibi ſiſtit infinitum tale vt ſit hoc de ſe. Nūquid autem in deo proprie loquendo ſit indiuiduum ſeu ſuppoſitū vel hoc aliquid iuxta peryppatheticos inferiꝰ qōe. xiiª. ex Alberto notum fiet.

Ad ſeptimum dicendum ꝙ generare ⁊ gñari inſunt ſocrati ratōe humanitatis. qꝛ in hoc aſſimilatur tali genito nō tamen inſunt huic homī ſine ſingularitate loquendo ď eis in ſe loquēdo autem de huiuſmodi operationibus i communi īſunt primo homī in cōmuni ⁊ de illo demonſtrantur ⁊ ſciūtur. Et hoc eſt quod dixit Scotus primo metaphiſice ꝙ licet moueri in natura ſit in aliquo particulari tamen ex hoc moueri ⁊ illo poteſt abſtrahi vnum cōmune moueri. ⁊ illud poteſt eſſe paſſio demonſtrabilis per ſe ⁊ primo ď aliquo ſubiecto communi in aliqua ſcientia cuiꝰmodi eſt ſubiectū phie naturalis. ꝙ probatur qꝛ ꝙ ineſt multis vniuoce ⁊ nulli illorum ꝑ alterꝫ oportet ꝙ primo inſit vni cōiꝰ illiſ ꝑ cuius nām ineſt illis multis.

Ad octauum dicendū eſt ꝙ differentie indiuiduales ſunt primo diuerſe in nullo conuenientes ⁊ ideo quicqd ab eis abſtrahiť eſt aliquid ſecūde intentōis.

Abſtractio enim eſt duplex quedā ꝓpria ⁊ ē alicuiꝰ ꝑdicati dicētis qd ſbiecti ⁊ hō mō a dr̄ijs indiuidualibꝰ ſicut nec ſpecificis nō poteſt aliquid abſtrahi quia ſunt ratiões ... ales omnino ſimplices ⁊ primo diuerſe alˀs eſſet ꝓceſſus in infinitum.

Abſtractio autem communiter dicta eſt alicuius predicati cōmunioris de ſbiecto nō ꝯūtibili ⁊ hō mō poſſūt multa abſtrahi a differentijs indiuidualibus non ſolum ſecūde intentiōis vt dicebať. Sed etiā prime vt indiuiduū vnū numero per ſe exiſtens incommunicabile.

Ad nonū rňr ꝙ diuiſionem illaꝫ nihil poſitiuū fit ſed fit vna ꝑciſio vel ſolitudo q̄ diciť actualitas oppoſita potētialitati partis in toto. hec igiť prius medietas linee q̄ nunc eſt hec linea. ⁊ habēs actu dr̄iaꝫ indiuiduaꝫ accidente diſtinguēte fit ita ꝙ ipſa cum nullo facit vnū per ſe. ⁊ lꝫ prius habuerit illaꝫ differentiaꝫ ⁊ eque diſtingueretˀ ab alia medietate ſic ꝙ nō erat illa nō tamē ſic quaꝫ ex eis fieret vnuꝫ.

Ad decimū dicēduꝫ ꝙ dr̄ia indiuidualis a nullo nota eſt in hac via cōir. cuiꝰ ꝓbatio eſt quia tūc nota eſſet eiꝰ differētia ad qdcunqꝫ aliud. ita intellectus nō poſſet erraň de quocunqꝫ alio ſibi intellectualiter oſtenſo qn indicaret illud eē aliud. Sed hoc eſt falſum vt de obiecto ſimili priori ſibi de nouo preſentato vt de ouo vel hoſtia conſecrata ⁊ non cōſecrata vt alias. Unde inquit Scotus ꝙ intellectus ſemper erraret de quocūqꝫ obiecto indiuiduali ſilr̄ ꝑſentato niſi tantuꝫ de intelligēdo ſe animā ⁊ ſuum actuꝫ forte a quibus diſtingueret intellectꝰ quātūcunque ſimilia ſibi oſtenſa. De intelligendo tamē ſe cōpoſituꝫ forte erraret aliquis ſi ſubito deus ſuū corpus anihilarꝫ ⁊ aliud anime ſue vniret manente anima in eadem intellectōe non interrupta ſic ꝙ anima quantum ad dr̄iam indiuidualē certiſſime ſeipam nouit eē hō ens. quantum tamen ad naturam ſpecificaꝫ alia ſenſibilia certiꝰ nouit. de hō tamen inferius amplius queſtione decimatertia huius ſeptimi.

Ad vndecimū dōm ꝙ diffinitio ē vnum de q̄tuor ꝑdicatis ꝑmo topicoꝝ. gº diffinitō

ē alic⁹ vlis cū tle pdicatū sit vle aptū dici d plurib⁹.s illa dria idiuidualis ñ ē nata dici de plib⁹.iō idiuiduū p illā driam nō pōt dif finiri cū diffinitio sit predicatū vle.⁊ tō rō idiuidui ñ ē nata dici de plib⁹.tñ ēt qz omia nōia i diffinitōe sūt cōia.vt phs i li vij° ɔtra Pla.s illa dria addita nō ē nomē cōe g° ꝛc.

Et si arguit' cōtra qz diffinitio est rō indicās qd qd est esse sed ratio indiuidui cuz addito indicat qd est esse indiuidui ergo ꝛc. Rñdeo ꝙ qd est vlis nō quid est indiuidui ꝗre ñ omis rō indicās qd est esse rei ē diffi° s idicās qd vlis.cōgregatū āt ex nā spēi cū differentia indiuiduali supēaddita non est diffinitio.

Ex qbus pꝫ Herueū nihil ɔcludere ɔtra Scotū.in q̄libetis ei q̄libeto 3°.q.ix^a.inquit ꝙ causa effectiua plalitatis rex ñ ē cā efficiēs ꝗtuz ad res hñtes cās.finalr ē cā final' rei. subiectie mat'ia.dispositiue ꝗtitas.intrīsece vo ipsa eētia rei.ita ꝙ vnūqdꝙ indiuiduū for'lr ⁊ intrīsece distīguit' ab alio p suā eētiā.q̄re ibidē inqt opio ponētiū hecceitatez principiū indiuiduatōis nulla est.qz aut nihil ponit aut coincidit realit' cuz opiniōibus aliorū soluz voce differēs. quod sic pbatur nam aut ista hecceitas est aliquod distinctū a materia ⁊ fōma signata aut nō. si nō ergo nō differt hec opinio a quibusdā alijs supi⁹ enarratis.Si sic aut ergo hecceitas erit substantia aut accidēs aut nihil. nō est danduz terciū nec pmū.qz aut mat'ia aut forma aut cōpositūz.si substātia cōposita seq̄t' ꝙ seipsa erit indiuidua qd est ɔtra opiniōꝫ ꝓpriam. si materia ⁊ forma sequit' ꝙ prius. Si vero sit accñs aut ergo respectiuū ⁊ hoc nō qa est posterius omni absoluto nec absolutū qz si sic maxie essꝫ ꝗtitas. Patet autē ex dctis doctrīa Sco.ꝙ hecceitas ē to^m cōstitutū ex nā ⁊ dr̄ia idiuiduali qd cōstitutū aln ē mā hec.alo for^a hec.aln cōpositū hoc. Sꝫ forte querit Herueus de differentia indiuiduali de qua diceret Scotus quod ipsa est distincta a suo toto cuius est pars constituens ⁊ consequenter ꝙ non est substantia sed substātie.non materia nec forma.nec compositum nisi genitiue cum sit modus vt patuit supra

Confundantur g° ⁊ allidantur qui insolenter ⁊ friuole in quodam opusculo nouiter in lucem redacto Scotū arbitrantur redarguere rationib⁹ quibusdam quas recitare non est dignum cum nihil valeant.

Sed incidunt difficultates non parue.

Prima quis sit modus indiuiduandi sbstantiarum immaterialium excepta prima.

Secunda difficultas qualiter anima intellectiua indiuiducetur.

Prima difficultas facillime soluit' ex fūdamentis Scoti qui vult omnem naturam que non est de se actus purus posse fm illaz entitatem fm quā est naturā esse potentiale ad realitatez illaz que est hec natura ⁊ cōsequēter p differētias indiuiduales.

Aliter soluit' vt Johs Jand.in 3° d aīa ꝙ qcqd reale positiuuz est in reb⁹ imālibus ptinet ad qditatez.⁊ hoc voluit Aristo.in [illegible] te illa. in qbusdā eni idez est carnis ⁊ carnē esse idest indiuiduū quiditatis ⁊ qditas. dixi autē signāter nihil reale positiuū qz vltra quiditatez indiuidua immālia addūt indiuisionez ⁊ incōicabilitatez.cōstat autez ꝙ ista non sunt entitates reales positiue ꝛc. Et hic fuit mod⁹ Cōmētatoris Auer.q posuit aīaz intellectiuā sic' ⁊ quālibꝫ aliā substātiaz immālez nō habere intētionē aliquā supadditam speciei. sed [illegible] idem esse intelligentiam ⁊ hāc ita ꝙ sua hecceitas est sua quiditas nō supaddita qditati q̄s forte ñ posuit in pñto vt i.xij^a b⁹.q.xv.disputabit' sicut nec corpa celestia.vt i viij^a b⁹ qōe tertia pscrutabit'.

Magis autē cogit hec difficultas in doctrina sancti Tho.qui materiā posuit principiū indiuiduatōnis qua carēt intelligentie. Sed dicēduz videt' ꝙ p seipsas substantie immāles sunt indiuidue vt apte inqt in tercia pte qōne.lxxvij^a.articulo 2° in corpe. Et hāc intētionē debēt rōnabilit' habere hi qui in doctrina.s.Tho. dicūt ꝙ mat'ia negatiue est principiū indiuiduatōis in eis siue vltio fabici siue incōicabile ꝛc.

Ad secũdam difficultatẽ qc̃puid saluet Scotus p hecceitatẽ apud doctrinã sancti Thome de indiuiduatõe aie intellectiue sit hec prima ꝓpositio. aĩa intellectiua q̃tuz ad incoĩcabilitatẽ ⁊ distinctõez ita ꝙ sit hec ⁊ ñ illa nõ indiuiduatˀ corpus. patet hec ꝓpositio. ex hoc eni ꝙ aĩa intellectiua dicitˀ subsistẽs dicitˀ hec siue incoĩcabilis ⁊ distinguitur ab oĩbus aliis formis. sed qꝛ ipsa nõ subsistit subsistentia cõpleta. sed in pfectõne sue nature dependet a corpe quãtum ad principiuz. ideo sit hec secũda ꝓpositio. anima intellectiua indiuiduatˀ p corpus actu quãtuz ad cõplemẽtuz pfectõis sue nature ⁊ quãtuz ad sui principiũ. ratio cõclusiõis est qꝛ vnuz quodqꝫ indiuiduatˀ eo modo quo habꝫ esse sed aĩa intellectiua depẽdet a corpe quãtum ad sui principiũ igitˀ ⁊c. Tercia ꝓpositio aĩa intellectiua nõ indiuiduatˀ p corpꝰ quãtum ad finez sui nisi habitualiter ratio ꝓpositõis vna cũ pbatõe minoris adducte ad cõclusiones pcedentez colligitˀ ex doctrina. s. Tho. in qõibus de potẽtia qõe. iiiͣ. cum inquit. lꝫ aĩa depẽdeat a corpe quãtum ad sui principiũ in pfectõe nature. tamẽ quãtuz ad finez sui nõ depẽdet a corpe. quia esse sibi acquiritur in corpe vt rei subsistenti. vñ destructo corpe nihilominꝰ remanet in suo esse licꝫ nõ in cõpletõe sue nature quaz habet in vnione ad corpus idez. s. Tho. inquit in qõibus de aĩa qõe vnica ar. primo ad duodecimũ dũ inqt. anima etiã aliquã dependentiaz habet ad corpus inquãtum sine corpe nõ pertingit ad cõplemẽtum sue speciei. nõ tamẽ sic depẽdet a corpe quin sine illo esse possit. ⁊ in prio sententiarꝫ dis. viiiͣ. q̃uis indiuiduatio animarũ depẽdeat ex corpe quãtum ad sui pricipiũ nõ tamẽ quãtum ad sui finẽ: ita scilicꝫ ꝙ cessantibꝰ corpibꝰ cessꝫ indiuiduatio animarũ. cuius ratio est qꝛ oĩs pfectio infunditur materie ẜm capacitatez suã. nam aie infundũtur diuersis corpibus. nõ ẜm eandem nobilitatez ⁊ virtutez. Vñ in vnoquoqꝫ corpe aĩa hꝫ esse t̃minatũ ẜm nãz corpis. Ꝉ ãt ẽe t̃minatũ q̃uis acqratˀ aie in corpe nõ tñ ex corpe. nec p depẽdentiã ad corpꝰ. Vñ remotis corpibus adhuc remãebit vnicuiqꝫ aie suuz esse t̃minatuz ẜm affectiões vel dispões que cõsecute sũt ipsaz prout fuit pfectio talis cõporis. quod quidẽ põt mãifestari p exẽpluz sensibile. si enim aliquod vinũ nõ retinẽs figuraz distiguatur per diuersa vasa sicut aq̃ quãdo vasa remouebũtur nõ remanebũt ꝓprie figure distĩcte. sed remanebit tãtuz vna aqua. ita est de formis materialibꝰ que nõ retinẽt esse se. Si autez sit aliquid retinẽs figuram quod distiguatˀ ẜm diuersas figuras per diuersa instrumenta etiam remotis illis remãebit distĩctõ figurarꝫ vt pꝫ de cera. ⁊ ita est de aĩa que retinet esse suũ post corpis destructõez quod etiã mãet in ipso ẽe indiuiduatũ ⁊ distĩctum. hec. s. Tho.

Ex quibus verbis colligitˀ ꝙ aĩa sepata actu idiuiduatˀ p seipsaz q̃tũ ad esse hoc ⁊ q̃tum ad esse distĩctum formalr ab aliis ex hoc ꝙ habet esse p se subsistẽs. sed qꝛ vt sic nõ subsistit in completõe pfectõis sue nature actualr. sed solũ hitudinẽ hꝫ ad suũ pfectibile. s. ad corpꝰ. ideo q̃tum ad hoc dicitˀ indiuiduari corpꝰ. qõ qdez corpus nõ est ens actu sed in potẽtia sicˀ ⁊ illo mõ aĩa nõ est indiuiduata p corꝰ actu sed aptitudinalr tñ. Et hoc est quod solet dici ꝙ aĩa sepata indiuiduatˀ p habitudinẽ ad corpus. non ꝙ illa habitudo formalitˀ indiuiduet aĩaz ita ꝙ illa habitudo que est relatio rõis indiuiduet. ⁊ sit principiũ indiuiduatõis aie sepate. sed soluz terminꝰ illius relatõis. s. corpus. aptitudinalr quidẽ ⁊ nõ actualr. nec quãtuz ad incoĩcabilitatez ⁊ distinctõez. qꝛ hec oĩa hñt ex hoc ꝙ ipsa est forma per se subsistens. Indiuiduatˀ ergo aĩa sepata corpus aptitudinaliter ex eo qꝛ aĩa habet habitudinez ad corpus sicut pfectio ꝓpria ad suũ pfectibile. que quidem aptitudo pficitˀ in actuali vnione aie cum corpe. ideo quãdo actualitˀ vnitˀ actualiter indiuiduatˀ p corpus quando vero aĩa est sepata indiuiduatˀ habitualiter corpus. ⁊ hec est veritas illius dicti cõmuniter soliti aĩa indiuiduatˀ p habitudi

nez ad corpus.

Ex quibus patet solutio ad argumenta
Scoti in 2° sniaꝝ dis.3ª.cōtra.s.Tho.ꝺ in
diuiduatōe aie intellectiue ꝺe illa habitudie
ꝺuz inqt illa habitudo vel inclinatio nō est
entitas absoluta.q2 nō pōt aliqd indiuidua
ri ad se.ergo presupponit aliquā entitatē ab
solutā ꝛ ꝺistinctā.q2 eni est hec aia iō habz
talez inclinatōnez ꝛ nō ecōuerso. ergo hec in
clinatio nō est ratio essendi hāc aiaz.ꝫ ꝑsup
ponit eā.hec Scot⁹. ad quā rōez facilis est
solutio ex fundamēto habito. Et idez ptz
solutio ad aliam ratiōez Scoti in quolibe-
tis que ꝓbat ꝙ aia nō sit hec ꝑ aptitudinez
essendi in matīa que nō est prior illa aptitu
dine.cuz sic arguit.natura ipsa absoluta est
prior natura ipsa aptitudine. quia hec aia
habet aptitudinē hanc ad hoc corpus.ꝛ illi
aie repugnat aptitudo huiusmodi ad corp⁹
ꝫ ꝛ ꝯuenit sibi alia aptitudo ad aliud cōp⁹
Ex quo arguit sic.quod cōuenit huic ꝛ re-
pugnat alij nō cōuenit huic ꝑ se.sed illud qꝺ
est cōe istis vel saltez ꝑexigit ꝺistinctōnez in
istis necessario.s.huius ab illo. hec aptitu-
do cōuenit huic ꝛ repugnat illi ergo necessa
rio ꝑexigit ꝺistinctōez hui⁹ ab illo ergo pri-
ma ꝺistinctō nō est ꝓ aptitudine nec prima
singularitas huius ꝛ illius.

Cōfirmat̄ ratio aptitudinis formal̄r lo-
quēdo nō est ad se nec est ratio entis actu
primū ꝓbat̄ quia si intelligeret̄ ad se ergo
posset intelligi ꝛ nō ad aliud vt ad terminuz
Secūduz etiā ex hoc patet q2 aptitudo pōt
esse ad terminū nō existentē.qꝺ autez actio
exigit aliquid nō existens ipsum est nō exn̄s
in actu. Nunc autez hec aia est singulare ab
solutuz ꝛ singularitate absoluta ꝛ singulari-
tate in actu ꝛ singularitate actuali.ergo apti
tudo nō est rō forl̄ sue singl̄aritatis.

Et si arguat̄ ꝙ actual̄ multitu° formaꝝ nūe
ro ꝺistīctaꝝ pōt esse sine actuali ꝺistinctiōe
corpuz.Dicēduz ꝙ hoc est verū ꝺe formis ꝺ
pēdentib⁹ a matīa ꝛ ꝺe eductis ꝺe ei⁹ potēª
q̄ntum ad esse ex materia ꝛ in materia.tamē
actualis multitudo formaꝝ nō ꝺepēdentiuz
a matīa quātuz ad esse ex matīa lz nō q̄ntuz
ad esse in matīa q̄ sunt for̄ s̄bsistētes ꝑse.vt
ly se excludit ex alio ꝛ nō in alio esse cuius
modi sūt aie intellectiue pōt esse sine actuali
multitudine corporuz.sed sufficit h̄itudo ad
ꝺiuersa corpa q̄ntuz ad sui finē.Vn̄.s.Tho.
in 2° sniaꝝ dis.xviijª.q.ijª.articlo.2° ad quā
tuz. aia q̄uis nō ꝺepēdeat a corpe q̄ntum ad
suū esse vel q̄ntuz ad suū finē.ꝺepēdet tamen
quodāmō q̄ntuz ad suū principiū.c⁹ ratō est
q2 cū vl̄ia nō h̄eant esse nisi in aia oportz ꝙ
qcqd in esse ꝓducit̄ ꝓducat̄ ſm hoc ꝙ indi-
uiduat̄.Cuz ergo aia indiuiduatū esse h̄re n̄
possit nisi ſm ꝙ cōiungit̄ corpi vt forma e⁹
oꝫ ꝙ non incipiat esse nisi in corpe. sed tn̄ in
corpe acqrit̄ sibi absolutū esse nō ꝺpn̄sū nec
obligatū ad corp⁹. ꝛ iō ēt post ꝺestructōz cō
pis est ſm suuz esse indiuiduata ꝛ ꝺistincta
ab alia aia.hec.s.Tho.
Cōcedat̄ ergo ꝙ aia indiuiduat̄ quo ad sui
principiū ex corpe vt ly ex ꝺicit h̄itudinem
cause mal̄is in qua ꝛ nō ex qua. nō tn̄ indi-
uiduat̄ illo modo quo ad finez suuz.
Et si instet̄ q2 sic aia intellectiua q̄ntuz ad
nez suū hz suū esse cōpletū ꝛ ꝑfectū ita q̄ntuz
ad suū prin° ergo nō min⁹ requirit̄ ad suā
indiuiduatōz in pricipio sic̄ nec in fine.Dicē
dū negādo ꝯn̄az. vn̄.s.Tho.in 2° sentētiaꝝ
dis.xxxijª.qōe.ijª.articulo 2°. Aia rōnal̄ hz
talez naturaz vt tali corpi v̄niat̄. vn̄ si tali
corpi nō vniret̄ oporterz vel ꝙ oio aia non
crearet̄.vel ꝙ alteri⁹ nature esset hec natu-
ra non esset.hec.s.Tho. Si ergo ꝺe natura
aie est vt ſm suū pricipiū suo ꝑfectibili vni-
atur nō autē ſm suū finē cuz non habeat esse
ligatū corpi iō nō est sic̄. Aliā rōez assignat
s.Tho. in qōib⁹ ꝺe poª.q.iijª.ar°.x°.ꝺicēs
ꝙ res create sunt a ꝺeo in sua nal̄i ꝑfectōe.ꝑ
fectū eni nal̄r̄ ꝑcedit impfcm ſm ph̄m. Vn̄
Boeti⁹ ꝺic̄ ꝙ natura a ꝑfectis sumit exordi
uz. aia āt nō hz ꝑfectōz sue nat̄e ext̄ cor⁹ cū
nō sit adepta seipsaz ꝯpletā spēz alic⁹ nē.
ꝫ sit ps h̄ūane nat̄e al̄s oporterz ꝙ ex aia ꝛ
corpe nō fierz vnū ꝑ se.ꝫ solū paccn̄s.vn̄ nō
ꝺz aiaz extra cor⁹ creari.hec.s.Thomas.

Ex qbus seqt̃ q̃ ls aĩa nõ hẽat esse a cõpe. qz tñ hz esse in corpe q̃tũ ad sui priñ iõ p corp⁹ q̃tũ ad sui priñ indiuiduat̃ actualit̃. ppter qð seqt̃ q̃ remoto corpe remouet̃ indiuiduatio aie eo mõ q̃ cor⁹ erat priñ ill⁹ indiuiduatõis. s. q̃tũ ad ɔpletõz pfectõis suc nẽ. qð qdez ñ ɔp̃tit aie sepate actu sed aptitudinalr̃ tñ. ⁊ iõ cor⁹ dr̃ principiũ aptitudiãle indiuiduatõis aie sepate q̃tũ ad tales ɔpletõz quã itez assuit assũpto itez cor⁹

Attentõe tñ dignũ vt. s. Tho. in 2⁰ sniaz dis. xviĳ. q̃ aliqd indiuiduari p aliud dupr̃ ɔtingit. vno⁹ p aliqd qð est ps eẽntie sue. ⁊ isto mõ aĩa non indiuiduat̃ p corp⁹. sed illo mõ qcqd est pncipiuz indiuiduatõis est pñ eẽntiale indiuidui. Alio mõ p aliqd in q̃ indiuiduũ hz esse subsistens in nata. ⁊ illo mõ corp⁹ est pricipiũ indiuiduatõnis aie. ⁊ tale pncipiũ idiuiduatõis nõ ẽ pncipiũ idiuidui.

Propter quartuz quidẽ h⁹ quaſr arguta nõ ɔcludũt iuxta ões opiõẽs ẽ notũ ex dictis. iõ ad primũ negetur q̃ gñatũ sit corruptũ. qz nõ hz eãdez mãz dimẽsiõib⁹ eisdẽ signatã iuxta opiniõz. s. tho. vel nõ hz mãz eandẽ idest idẽ subicibile. vel eandẽ dr̃iaz indiuidualez vel hecceitatez q̃ oĩa audiũt̃ p mãz apud Scotuz vt diffuse tẽminatũ est qnto h⁹ qõẽ. vi. Et p idẽ ad ɔfirmatõnez primã ⁊ secũdaz maria signata dimẽsiõib⁹ nõ est pure in po iõ p̃t distiguẽ.

Ad ɔfirmatõz terciã maria cois ⁊ nõ cõtracta est ps spẽi. ⁊ p idẽ ad q̃rtã ɔfirmatõz

Ad secũduz pncipale pz dõz eẽ q̃ cũ forma sit coicabilis nõ est principiũ imediatuz indiuiduatõis sed materia. Ad terciũ q̃rtũ qntũ satis pz ex dictis.

Ad auctoritatẽ hui⁹ septimi adductam post oppositũ dicẽduz defẽdendo Scotuz q̃ gñans nãle non pducit aliqd nisi ex aliquo in quo recipit̃ act⁹ ei⁹. s h nõ põt esse maria gñantis. qz nõ agit nisi patiẽs sit in opposita dispõe agẽti. [redacted] nõ sequit̃ q̃ mã sit pricipiũ distinguẽdi indiuidua in eadez specie.

Ad auctoritatẽ post oppositũ ex qnto metaphice ibidẽ innotuit. vnitas eni marie accipit̃ p subicibili. qz ista sũt vnũ nũero q̃rũ maria idest subicibilitas est vna nũero singularis. Ad secũduz pz ex solutõe secũdi ante oppositũz. Ad t̃ciũ pz ẽt ex dictis.

Ritur undecimo qð vtrũ in substãtĳs mãlib⁹ maria sit ps qditatis rei specifice. Et arguit̃ negatiue p̃io. maria nõ ptinet ad diffinitõz sbaz mãliuz ergo nec ad qditatez. ɔña pz cũ diffinitio sit sermo declaratiu⁹ q̃ qd est esse rei in hoc septimo. añs pbat̃. qz oẽs ptes diffinitõis sunt forme qnto metaphisice ⁊ 2⁰ phisicoz.

Ampli⁹ sola forma est tota qditas rerũ mãliuz ergo nõ maria. añs pz p pħm in hoc vĳ⁰. qui inqt q̃ aĩa est substãtia aĩati ⁊ spẽs ⁊ q̃ quid erat esse ergo ⁊c.

Adhuc qditas est priñ ɔgnoscẽdi illud cui⁹ est qditas. s mã nõ est priñ cognoscendi rez cũ s̃m se sit ignota. vĳ⁹. mẽ. ergo ⁊c.

Amplius nihil ptinet ad rei qditatẽ qð ẽ posteri⁹ qditate. s mã est hmõi vt pz in hoc vĳ⁰. q̃cũq̃ ptes vt mã ⁊ in que diuidunt̃ vt materia sunt posteriora ⁊c.

Cõfirmat̃ nihil ptinet ad qditatẽ qð prohibet ydẽptitatẽ qditatis cũ eo c⁹ est qditas cũ nihil possit phibere ydẽptitatẽ inter rem ⁊ suã qditatez nisi qð ẽ extraneũ a rei qditate. s mã est hmõi vt pz [redacted] pħm in hoc. vĳ⁰. q inqt [redacted] dictis s̃m se q̃ qd est est idem cuz [redacted] cuius est ergo ⁊c.

In oppo videt̃ snia pħi in h. vĳ⁰. dum inqt texta cõmenti. xxxiĳ⁰. Aut multiplr̃ dr̃ ps quoz vn⁹ qdez mod⁹ est qð mẽsurat fz q̃titatez. Ex quib⁹ vo sba est vt in ptib⁹ pscrutanduz est. si ergo est hec qdez mã illud vo spẽs aliud ex his. ⁊ sba est mã ⁊ spẽs. ⁊ qð ex his est qdez vt mã ps alicui⁹. ⁊. vĳ⁰. mẽ ɔtra Platonẽ inqt pħs q̃ oĩs diffini⁹ hz qd ⁊ quale ⁊ oz hec qdez esse vt materia illud vo vt forma.

Propter primum

qdez h⁹ sba mālis hic audita est sba gn̄abi bilis ⁊ corruptibil̄ p se vel p accn̄s hn̄s mā3 tāq̄ ptez sui vel saltē mat̄ie ꝓprietate ptici/ pās ⁊ vt sit ad vnū dicere precise eo mō hic sumit̄ sba mālis quo mō distinguit̄ a sba im mālī ⁊ abstracta de qua agit̄ 2° h⁹ qōe.iiij°. mā vō vt inqt Scot⁹ in hac qōe cōsiderari pōt in vl̄i ⁊ in ptic̄lari.h3 [illegible] mā coitatez sibi corrn̄dentē ad mās sic̄ for̄ᵉ ad formas. cau sa eni ⁊ effect⁹ sp ꝓportionāt̄ ita q̄ singula riū sunt cause singulares ⁊ vl̄iu3 vl̄es 2° phi sicoꝝ ⁊.v°.h⁹. vn̄ i h.vij°.mēᵗᵉ.singularius aliud vt tua mā ⁊ mea ⁊ spēs ⁊ mouēs. vl̄i rōe eadē ⁊ alibi plies in hoc.vij°.

Mat̄ia [illegible] ɔsiderari pōt vt ī mat̄ia [illegible] se que sic nullaz cōditōz includit extra rōz mē [illegible]t est ps sbe q̄ de est sba ⁊ vt est mā pacc̄is q̄ aliq̄ ɔditōez accn̄talez includit. ⁊ dico q̄/ mōcunq̄ accn̄talez siue large vt exn̄tia sicut mat̄ia sil̄ toti⁹ idest indiuidui exn̄tis siue ꝓ prie ⁊ ncēiu3 sine quo nō vt semicirculi sunt mat̄ia circuli . siue p̄ter necessariū vt littere ceree sunt materia accidētales sillabe vt in/ qt Aristo.in textu.

Est āt ps hic sūpta cōstitutiua ⁊ eēntial̄ non integral̄ ꝓprie nec q̄titatiua.

Quiditas vō rei specifice est entitas qui ditatiue includēs entitatē generis ⁊ dr̄ie ⁊ q ditatie inclusa in entitate suppositi dicta for/ ma toti⁹ siue ipsa tota nat̄a cōstituēs totam entitatez nō forma informās sed forma qua suppositū est ens quiditatiue.

Rez āt specificā intelligo nā3 sbstractā vl̄i/ tati vt inqt Scot⁹ Infimaz vel p̄imā in/ diuiduis cui⁹ ꝓprie est quid ⁊ p̄io idez sibi que l3 intelligat̄ sub vl̄itate vt sub mō intel ligēdi ipsa3.tn̄ vl̄itas nō est ps cōcept⁹ eius primi q2 nō ɔcept⁹ metaphisici sed logici.

Propter secundu3

qdez hui⁹ sciēdū q̄ Auerroys in h.vij°.me taphice ɔmēto.xxi°.soluēs qōe3 sophistarū inqt.⁊ forte qō sophistaꝝ ē ista.qditas hoīs aut ē eadē hōi aut aliud. si aliud tūc hō nō hēbit cognitōz.si idē tūc hēbit qditatez ⁊ sic in infinitū. Et subdēs solutōez inqt.solutio ē q̄m qditas hoīs est hō vno⁹ ⁊ nō est hō alio mō.est.n.hō.i.forma hoīs.⁊ nō est hō cōgre gat⁹ ex mat̄ia ⁊ for̄. In qb⁹ v̄bis apparet sn̄ia Auerroys.s.q̄ for̄ rei sit ei⁹ qditas. To tā ergo eēntiā aut qditatē sbe matial̄ posuit Cōmētatoꝛ Auerroys eaꝫ formā.

Et huic cōsentit etiā Albertus in hoc septio metaphisice ⁊ Johs Janō. singularis imi/ tatoꝛ Auerroys. Unde Albertus tractatu tercio huius septimi capitulo secūdo. Sub/ stantia que est materia a substando ⁊ fundā do dicta siue sit materia in qua siue ex qua est res nō facit esse rem id quod est s3 q̄ ēe rei est ab essentia.hec substātia nihil penit⁹ est de esse rei.sed ipsa est in qua est esse rei.s ipsa est in qua est esse eius quod est. ⁊ [illegible] mō dicta substātia non est q̄ sit aliqd de esse rei s̄m q̄ substat ipsi esse . ⁊ ex hoc p3 ipsa3 nō accipe nomē sbe nisi p quādā3 analogiam q̄ ad forma3 vere substātia est . ⁊ ē ipse mod⁹ analogie q2 substat esse formali dicit̄ sba . Est ēt sba ⁊ vere substātia spēs. ⁊ hec sic su pius dudū diximus.s.in tractatu 2° caplo [illegible] est dupl̄r.primū videl3 significatū qd̄ est fō ma a qua nomē imponit̄ ⁊ est simplex q̄ cū materia cōstituit compositum. ⁊ quia ps est nō est de toto p̄dicabilis. Est etiā spēs cōpo situm ex potētia que est genus ⁊ actu qui est differētia cōstituēs que est natura ⁊ species cui p se ⁊ primo attribuitur diffinitio s̄m q̄ absoluta ⁊ sepata intelligit̄ a suis suppositis pticularib⁹.⁊ hec q2 totū est ⁊ nō ps p̄dicā tur de suppositis q̄n intelligit̄ vt multiplica/ bilis p supposita.sic eni est in multis ⁊ [illegible] mt tis. ⁊ partes illi⁹ sunt ptes ex quib⁹ est esse rei s̄m q̄ quelib3 res est id quod est ⁊ nō s3 q̄ ipsa res hoc demōstratū est vel illud.⁊ h⁹ quidē esse mat̄ia nulla penit⁹ est ps l3 ipsa sit fundamētu3 in quo fundat̄ s̄m q̄ in h est vel i illo [illegible] demōstratōꝫ ɔ̄signato. hec Albē. ⁊ inferius caplo 3° inquit .illius nature cui⁹ est ratio diffinitiua p se nō est aliqua tal̄ ps s̄m mā3 dicta.hec Alle. ꝓpositōez tamē Auē roys tal̄r declarat Albertus supius tracta/

ni 2° caplo p inquiēs.cu3 dicit̄ qditas hoīs est homo hec est simplr loquēdo falsa.q2 cū dicit̄ qditas homis est qditas hominis absoluti a suppositis cui p se attribuit̄ diffinitio.7 si illa esset homo ess3 aliqs hō.q2 quiditas homis est singulare sub hoc cōi quiditas.7 cu3 de ipso pdicat̄ homo oporteret q̄ esset aliquis singularis homo.7 est ac si diceret diffinitio homis est homo quod falsu3 est.q2 diffinitio hoīs est oratio [redacted] essentialia dicēs esse hoīs 7 hec nō est homo.licet autē hec sit falsa quiditas homis est homo.tamē hec est vera quiditas hominis non est aliud q̄3 homo.q2 si esset aliud ess3 aliqd aliud designatū sepatū ab hoīe sicut dixit Plato.7 hoc nō est veru3.Cu3 autem dicit̄ quiditas homis est substātia distinguēdu3 est.aut eni quiditas hoīs stat p diffinitiōe aut p forma si pro forma adhuc duplr cōsiderat̄.aut.n. dicit forma3 que est alia a materia subiecta cū materia cōstituēs hoc aliquid.7 sic quiditas homis est substātia.aut stat p esse mē sbali 7 eēntiali.7 sic quiditas hoīs nō ē sba sed esse substantiale.

Ex his aute3 apparere pōt q̄ ille due sūt vere quiditas rei nō est aliud a re cui⁹ est qditas 7 quiditās rei ē eadē rei cuius est quiditas.7 tñ hec est falsa qditas rei est res ipsa cuius est quiditas.hec ille vide residuū.

Fulcit̄ autē hec opinio prio rōnib⁹ in antea ppositis.

Amplius quicqd hab3 mā3 est gñabile 7 corruptibile.s3 qd qd ē nō pōt generari nec corrūpi.ergo qditas rei nō includit mām 73 oña 7 maior p3 ex hoc.vij°. maīa est q̄ res pōt esse 7 nō esse.iō fm pħm ibidē in oībus gñatis siue ab arte siue a natura est maīa. q2 quodlib3 tale est possibile esse 7 non esse. minor p3 in lra cū dr̄ q̄ q̄cunq3 nō cōcipiūt cū maīa s3 sine maīa vt rōes idest qditates spēx solu3 hec nō corrūpunt̄.

Adhuc Auerroys in cōmēto.xxxiiij°.q̄dā diffinitio est vbi appar3 maīa.q̄dā vbi nō apparet.s3 vbi apparet maīa ibi vna ps posita nō ptinet maīa.s.vbi autē nō apparet maīa q̄lib3 ps posita ptinet ad qditatē

Ampli⁹ ratio ē ad h° p Cōmētatore oīa fcā a casu 7 ab arte hñt materiā vt pħus in hoc.vij°.7 maīa est qua res pñt esse 7 non esse ibidē.si ergo materia ess3 pars diffinitōnis q̄ qd est poss3 gñari 7 p se corrūpi cōtra pħm in hoc.vij°.

Cōfirmat̄ q2 maīa fm aliqs ponit̄ principiū indiuiduatōis q̄ mālitas phib3 intelligibilitate3 fm Auic.viij°.mē͡ᶜ.g° qditas cū sit p se intelligibil' o3 q̄ abstrahat̄ a maīa.

Adhuc addūt alij maīa nō est q̄ res [redacted] sed q̄ pōt esse 7 nō esse.s3 qditate res est ergo qditas nō h3 materiam.

Ampli⁹ maīa man3 qditate in isto corrupta ergo 7c.

Adhuc arguit̄ auctoritate Auer. in cōmēto.xxxiiij°.cū ingt fm cōsideratō3 ad sbam declarāte3 eēntiā maīa nō dr̄ esse ps sbe s3 esse apparēs deferēs formā 7 suā diffinitōe3

Q2 tñ snia Auerroys cū alijs nō sit conueniēs arguit̄ q2 si sola forma ess3 tota qditas rei maīal seqret̄ q̄ in diffinitōib⁹ rex materialiū nō deber3 pōi maīa.oña appet fīm in h3 ei differt pħs naīalis a nō nāli.s.q2 diffinit p mā3 sensibilē.vij°.7.viij°.mē͡ᶜ 7 pħemio de aīa.q̄re Cōmētator Auerroys in hac snia ingt.q accipit in diffinitōe formā 7 dimittit mā3 dimittit aliqd qd nō vz necium 7 nō est ita.oña pncipal̄ pbat̄ q2 diffi° dīc qditatē.g° qd nō ē ps qditatis ñ d3 pōi i ea

Adhuc si mā ñ ess3 ps qditatis substātie materialis sequeretur q̄ substātia material' ess3 indiuisibil' q̄ ad qditatē.oña falsum.tūc eni nō poss3 diffiniri cū diffi° hēat ptes.vij° 7.viij°.mē͡ᶜ.oña p3 de se cū for' de se sit indiuisibil' g° 7 qditas que est sola forma.

Ampli⁹ qditas 7 eēnᵃ vniuscuiusq3 est rō intrīseca sufficiēs essendi rei c⁹ est circūscripta q̄cunq3 re extrīseca.q2 vnūqdq3 sufficiens h3 esse [redacted] suā qditatē. s3 forᵃ nō ē sufficiēs principiū intrīsecū ipsi⁹ esse alit̄ oporter3 ꝯcedē q̄ ignis ē ignis sine mā 7 ita mā supflueret.

Aduc ꝯtra determiatō3 instat̄ q2 ipa vtcūq3 videtur propinqua opinioni Platōis ponē

tis ydeas sepatas sine materia [illegible] se existes.

Si quis tamē huic opinioni faueret sciē dū q Auerroys cū aliis sic opinātibus voluit formaz partis ⁊ formā totius que dicit̄ quiditas esse idem realiter sicut aīa siue [illegible] gitatiua siue ratōnalis ⁊ humanitas. Differūt autez soluz rōe. naz forma partis dicit̄ fm q materiā informat seu materiaz pficit ⁊ dat esse actu p informatōez. Dicit̄ autem forma totius fm q totuz cōpositū p eam in specie collocat̄. ⁊ hoc cōuincit Cōmentator ratōe supius adducta. nā si cōpositū ex materia ⁊ forma esset quiditas tūc pcederetur in infinitū in quiditatib⁹ ordinatis. cōns contra phm scdo huius. cōns deducitur vt supra. Et hāc intentōz hz Auer. vbicūqz loquit̄ de forma eā vocat q quid erat esse 2°. phisicor ⁊ qnto metaphisice. ⁊ in. vii°. distiguēs substātiaz in materiā formā ⁊ cōpositū. ⁊ in viii°. nisi quiditatē simpliciorez dicam⁹ ipo q quid est vt quidā dicūt asserētes q quiditas in modo significādi pscindit a suppositis a quib⁹ q qd est inquātū h⁹ nō pscindit

Attentōe tū dignū q lz fm Cōmētatorez mā nō sit ps quiditatis ipsa tū est ps sbe [illegible] posite. qz substātia cōposita nō est quiditas sed est habens quiditatē. secus enim est esse partē quiditatis ⁊ esse partem substātie cōposite sicut cōpositū ex mā ⁊ forma ⁊ qditas nō oīo sunt idē. Et [illegible] hoc soluit̄ pria instantia ɔtra Auerroym negādo cōnāz. lz eni mafia nō sit ps qditatis tū est subiectū deferēs qditatez. Ūn qz necesse est formā mālez ⁊ suā qditatez esse in mā vt 2° de aīa. Uniuscuiusqz actus in ppria materia natus est fieri. iō exprimēdo qditatez necesse est in diffinitōe cadere materiā. ⁊ talit̄ audiēdus est Auerroys vbicūqz dicit formas māles esse cōstitutas in esse p materiā idest depēdentes aliqualit̄ a mafia tanqz a subiecto deferēte ⁊ sic materia ponit̄ in diffinitōne quiditatis nō sicut pars sed sic̄ deferēs. ex hoc tū nō cōuincit̄ diffinitōez qditatis sbe dari p additamēta. qz mafia est eiusdē generis cū quiditate cui subicit̄ nō sic in accñtib⁹ q̄ de p additamēta diffiniūt̄.

Ad scdaz instātiaz negetᷣ cōnā. q̄uis. n. mā nō sit ps quiditatis ⁊ sit p[illegible] se indiuisibilis. qditas tū in ea est diuisibil̄ vt natura specifica que cōposita est ex diuersis formis intrinsece. quare eor ymaginatio est falsa qui sentiūt diuisionē in ptes essentiales tantū ēe in materia. qz vnaqueqz forma specifica materialis cōponit̄ ex aliis fōrmis tanqz ex ptib⁹ eētialib⁹. quā eni vnitatez diffinitōis intēdit Aristo. nō cōceptiuā sed ex principiis intrinsecis rei. quapropt̄ lz spēs nō sit cōposita ex pricipiis trāsmutatōis q̄ sunt materia ⁊ forma. tū bn̄ ex pricipiis qditatis. s. ex genere ⁊ differētia.

Ad vltimū ⁊ fuit argumētuz efficax scoti dicēduz q qditas est prin⁰ sufficiēs intrinsecuz ipsius esse ⁊ hoc in gñe cause formalis nō tū in quo idest in gñe cause mālis. s. receptiuū. Ūn nullū aliud prin⁰ formale intrisecū reqrit̄. sed bn̄ reqrit̄ prin⁰ intrinsecū receptiuū ⁊ māle. nō ergo supfluit mā lz nō sit ps qditatis rei. est eni necessaria. qm̄ forma mālis q̄cunqz necio est in mā. sicut habet̄ 3° de aīa. ⁊ in hoc differūt forme māles a formis abstractis.

Ad formaz ergo rōis añs est verx in vno genere cause tm̄. s. formal̄ cū forma specifica includat in se oēs alias formas vles. ⁊ ē sufficiēs principiū in gñe cause formal̄ lz nō sufficiat in alio genere. s. susceptiui. qz aduc reqrit̄ mafia q̄ deferat qditatē. Et ad hanc intentōez inqt Aristo. 2° phisicor. ⁊ qnto metaphice. ptes diffinitōis sunt forme. qz vna est generalis ⁊ alia specifica vt exponit Commētator. ⁊ in. viii°. metaphice cap°. vii°. vbi recitat opiniōes quorundaz quor quidam diffiniebāt per materiā soluz. qdam p actū. quidā p vtrunqz. Et hor vltimi bene se hñt in diffiniendo. quapropter ibidez cōmēdat Architaz qui materiā ⁊ formaz in diffinitōe complexus est. Et iterum cum in eodez capitulo tercio dicit q oportet terminū esse orationem longam ⁊ in diffinitiōe esse hoc quidem vt materia illud vero vt forma.

Et in.vij°.cã inqt parabola aĩalis quã cõ-
sueuit Socrates iunioꝛ dicere non bñ se hẽt
Abducit enĩ a vitate ꝛ facit suspicari.quasi
ↄtingẽs sit hoĩez esse sine ptib⁹ sicut sine ere
circuluz.ꝛ alibi.Dicit̃ autẽ Socrates iuniõ
sensu ꝛ nõ etate eo ꝙ nõ ab etate defectio est
sed a sensu ꝓpter cerebri defectum vt inquit
Albert⁹.Concludũt eniz hec oĩa soluz ꝙ sic
deferentis quiditatem est necessitas materie
ꝛ nõ alio modo. Et ꝑ hoc etiã rñr ad illud
quod adducit̃ ꝙ hec opinio sit ꝓpiqua opi
nioni Platonis.nam licet natura specifica
nõ cõponat̃ ex materia ꝛ forma.ex hoc tñ
nõ sequit̃ ꝙ sit per se existens sepata ab om
nibus indiuiduis sicuti Plato posuit ymo
semꝑ est in materia.

Propter tercium

quidez huius sciẽduz pꝛimo.vt.s.Tho.in
hoc.vij⁹.ꝙ Auic.posuit formã totius que ẽ
quiditas differre a forma ptis sicut totuz a
parte.naz quiditas spẽi est cõposita ex ma-
teria ꝛ forma.ꝛ hec opinio verioꝛ esse vide
tur ꝗ̃ pcedens.vt inquit.s.Tho.in q̃rto sen
tentiaꝝ dis.xliiij^a.qõe pꝛima articlo pꝛimo

Sciẽduz secũdo vt Uersoꝛius sup tra-
ctatu de ente ꝛ essentia ꝙ forma ptis dicitur
esse altera pars cõpositi que actuat materiã
dicta forma ptis qꝛ pꝛio actuat ꝛ infoꝛmat
vnaz ptez cõpositi.s.materiaz.sed forma to-
tius dicit̃ esse aggregatũ ex forma partis ꝛ
materia.ꝛ ita in se cõtinet formã ꝛ materiã.
neq3 est querenda causa quare ex tali fõma
ptis ꝛ ex mat̃ia fiat vnũ vt habet̃ 2° de aĩa
nisi qꝛ vnũ se habet vt ꝓpꝛius actus reliquũ
vt ꝓpꝛia po^a.ex ꝓpꝛio at̃ actu ꝛ ꝓpꝛia potẽ^a
fit vnũ per se.vt.vnj⁹.b⁹.q.vij^a.notũ fiet.iõ
ex pꝛedcã vnione forme partis cũ materia
resultat forma totius distincta ab vtroq3.

Dicẽdum itaq3 pꝛimo ꝙ per se mat̃ia nõ
indiuidualis sed in cõmuni cõsiderata est ꝺ
quiditate spẽi idest vniũsalis infimi vel pꝛo
ximi indiuiduis cuius ꝓpꝛie est quid ꝛ pꝛio
idez sibi.Quod fulcit̃ rõibus.pꝛimo ratiõe
Scoti in hoc.vij°.ꝛ in.3°.sentẽtiarum dis.
xxi^a.ꝛ.xxij^a.materia in vli cõsiderata ꝛ foꝛ
ma ptis in vli cõsiderata sũt cõstitutiua cõ-
positi in esse qditatiuo cõsiderati.ergo ad q
ditatez illius constituti vt sic ptinet vtrunq3
cõstituẽs vt sic.añs ꝓbat̃.qꝛ ratio potentie
ꝛ actus ꝓpter quam ex materia ꝛ forma fit
vnuz manet in materia ꝛ forma in vniũsali
cõsideratis.ergo illud añs est verũ.tenz cõ-
sequẽtia ista.qꝛ illud quod cõstituit̃ in vniũ
sali nõ est ens ꝑ accñs sed ens per se igit̃ hꝫ
quid.ꝛ patꝫ ꝙ ptes illius sunt cõstituẽtia ip
suz.añs autẽ ꝓbat̃.s.ꝙ ratio potẽtie ꝛ act⁹
ꝓpter quaz ꝛc̃.quia in qualibꝫ mat̃ia ꝛ for-
ma pticulari est ratio potentie ꝛ actus.ergo
per naturaz in cõmuni cui pꝛimo inest.

Dicerꝫ tamẽ Cõmẽtatoꝛ Auerroys huic
ratõi ꝙ ꝓbat cõpositũ in vniuersali cõponi
ex materia ꝛ forma nõ cõtractis.nõ tñ ꝓbat
quiditatez illius cõpositi esse cõpositam ex
illis.substantia eniz cõposita nõ est quiditas
sed habens quiditatez.

Sed cõtra arguit̃ cui⁹ quiditas ꝛ essen
tia est incausata ipsiuz quoq3 est incausatum
patet ista ꝓpositio quia pdicatũ includit̃ in
subiecto.qꝛ cũ qditas ꝛ essentia rei ꝛ ipa res
sint idez realiter pfecta ydẽptitate si vnũ est
incausatuz ꝛ reliquũ.ergo illud cui⁹ qditas
essentia est incausata a causis intrinsecis
ipsuz est incausatuz a causis intrinsecis.sed
quiditas rei mat̃ialis ſm Auerroym non in
cludit materiã.ꝛ ↄñr est incausata a causis
intrinsecis.ergo ꝛ ipsa substãtia ↄposita ha
bens quiditatez erit incausata a causis intri
secis.ꝛ ↄñr nõ habebit materiaz partem sui

Diceret foꝛte huic ratõni Cõmentatoꝛ ꝙ
quiditas substãtie materialꝭ nõ est idez reali
ter ipsi substãtie materiali pfecta ydẽptitate
in cõpositis eniz ex materia ꝛ forma differt
quiditas a re cuius est quiditas rõne mate-
rie.ꝛ est idez illi ratione forme.Si tamẽ na
tura specifica dicit cõpositũ ex diuersis fõ
mis soluz tũc est idez illi perfecta ydempti-
tate.Ubi sciendũ ꝙ spẽs est cõposita ex ge
nere ꝛ differẽtia.ꝛ in ipsa specie est aliq̃ en
titas p̃ter entitatẽ generis ꝛ differẽtie a qua

vt confusa et indistincta sumitur conceptus alius a conceptu qui sumitur a quiditate tentiali generis. ⁊ a conceptu qui sumitur a quiditate differentie sumendo differentiam vt rationale nõ p sola forma. sed p toto cõposito sb rõe forme distinguẽtis cõsiderato.

Sʒ ꝯtra õe ens ꝯpletũ i gñe nlli alti vnit̃ ad faciẽdũ vnũ p se s si vnit̃ facit vnũ p accñs cũ eo vel vnũ per aggregatõʒ. quia que faciunt vnuʒ per se nõ sunt complete in gñe sed per reductõeʒ nõ sunt principia ⁊ partes rei. Sʒ si qditas ignis eẽt ipa forᵃ ignis siue mã forᵃ ignis eẽt ens ꝯpletũ in gñe. ergo cuicunqꝫ vnitur facit ens p accidẽs. Sed vnit̃ materie. ergo hic ignis cum materia non est vnum per se. Sed per accidẽs vel aggregatiõe vt aceruus quod est falsum.

Diceret Commentator quod maior ẽ falsa. genus enim est ens completum in gñe qd vnitum differentie constituit vnum per se. scilicet speciem. ⁊ lʒ aliqua que faciũt vnũ se non sint complete in gñe vt materia ⁊ forᵃ partis singularis nõ tñ oĩa.

Sed contra arguitur pbãdo q saltem materia nec p se nec p reductõem sit i pdicamẽto. quia quod nõ ĩcludit aliquã qditatẽ in genere. nec est inclusum ĩ aliqua quiditate que sit i gñe tale nec est i gñe per se nec p reductõem. Sed per Commẽtatorem materia est huiusmodi. ergo materia nõ est i gñe per se. nec p reductõem ⁊ cõsequẽter nihil qz nullum ens est extra genus oĩo nisi deus. mã autem nõ est deus. erit ergo nihil. maior tõis patet. quia quicquid est i gñe p se est qditas vel ĩcludẽs quiditatem vt ignis ⁊ quicquid est in genere per reductionem includit̃ i qditate alicuius habentis quiditatem. minor est euidẽs qz si materia ñ ptinet ad qditatem nõ ĩcludit quiditatem. nec ĩcludit̃ in ea.

Diceret Commentator q maior est falsa sed debet sic assumi illud quod nõ includit qditatem in genere nec est ĩclusum in aliqua qditate nec deferẽs quiditatem tale nec est in gñe p se nec p reductõeʒ. Et tunc minor assũpta sub ista maiori taliter limitata esset falsa. quia materia vere est deferens quiditatẽ ⁊ per hoc ad pbationem illius maioris.

Dicẽdum quod licet quicquid ẽ in gñe per se sit quiditas vel includens quiditatem. nõ tamen omne quod est in genere per reductionem includitur in quiditate alterius habentis quiditatem. Sed vel sic vel saltẽ pertinʒ ad illud vt deferẽs ⁊ sustẽtãs qditatẽ. ⁊c̃.

Unde Auerroys Commẽto. xxxiiijᵒ. hᵒ septimi. totum hunc sermonem cõfirmãs igr materia dicitur sm cõsideratõem ad sbstantiam compositam ex materia ⁊ forma eẽ ps sbstãtie. sm cõsiderationem vero ad substãtiam declarãtem essentiam rei nõ dr̃ esse ps substautie Sed esse apparens deferens formam ⁊ suam diffinitionem.

Dicendum secũdo q nulla materia accidentalis est de quiditate spẽi licet aliq̃ sit de quiditate improprie sũpta simul totius. i. indiuidui pprie sumpti. prima pars patʒ qz mã accidentalis aliquam materiam accidẽtalem includit extra rationem materie vt ẽ pars substantie que vere est substantia vt supra patuit. sed ab omni tali prescindit quiditas spẽi vt quiditas est ergo ⁊c̃. Secunda ps patet quia singularium sunt cause singulares quinto metaphisice materia ⁊ forᵃ sunt cause intrinsece rei gᵒ indiuidui erũt cãe indiuidue. ⁊c̃.

Ex quo sequitur q materia cõtracta per existentiã ptinet ad qditatẽ improprie simul totius existentis principia enim essentialia compositi existentis sunt existentia

Dicẽdum tertio q materia accidentalis p ter necessarium ad modum supra manifestatum in primo principali nullo modo pertinet ad quiditatem rei quod pbatur illd enĩ quod potest perfecte esse ⁊ perfecte intelligi i sua quiditate ⁊ sine alio nõ dependet ab eo nec ĩcludit illud in sui quiditate. Sʒ sillaba composita ex litteris cereis potest perfecte ⁊c̃ vt pʒ si a. ⁊. b. eẽnt cupree aut ferree igit̃ ⁊c̃

Et hãc determinatõem precipue quo ad ꝯclõeʒ primã cõfirmat. S. Tho. in s septio

qui cõtra Auerroym iquit. dictum est in se-
ptio metaphisice per phm . q naturales res
habent in sua ratiõe materiam sensibilem. ⁊
per h differũt a mathematicis. nõ potest au
tem dici q substãtie naturales diffiniantur
per aliquid quod nõ sit de essentia illorum p
pter quod S. Tho. adducit Auicẽ. volẽtez
q forma totius siue quiditas substãtie ma-
terialis est composita ex materia ⁊ forma.

Ex quib⁹ verbis potest sic argui. nulla sb
stãtia diffinitur per id quod est extra essen
tiam suam. Sz res naturales diffiniunt per
materiam sensibilem. ergo materia sensibilis
est de qditate rerum naturalium. minor pz
cum res naturales in hoc differant a mathe
maticis.

Propter quod attentione dignuz vt. S
Tho. notat in hoc septimo. q nulla materia
nec cõmunis nec indiuidua est ps spẽi prout
spẽs sumitur pro forma. Sed bene vt spẽs
sumitur p vniuersali sicut cum hominem di
cimus spẽm. nõ autem materia indiuidua i
qua natura speciei recipitur. Unde sm qd
diffinitur species tũc sumitur p forma ⁊ sic
partes eius que sunt partes diffinitiõis sunt
formales ⁊ hoc sequitur. quia caro ⁊ os non
ponuntur in diffinitiõe hoĩs. quia nõ sunt
partes eius sm quod est forma . s sm q est
vniuersale hec S. Tho. Ex quibus dctis
colligitur hec distinctio q hõ seu quodlibet
aliud vniuersale de predicamẽto substantie
considerari potest vel sm suam totalitatem
realem ⁊ sic componitur ex entibus realib⁹
scilicet ex corpore ⁊ anima ex carnibus ⁊ os
sibus vel sm suaz totalitatem rationis. i. in
quãtum est quoddam totum ↄfusum. i. con
fuse intellectum resolubile in partes concep-
tuales ⁊ sic partes ipsius nõ sunt materia ⁊
forma. Sed genus ⁊ dr̃ia que ponũtur ĩ dif
finitiõe eius ⁊ predicant de ipso . In p̃-
ma cõsideratiõe cõcipitur homo vt vniuer-
sale. i. vt res vniũsalit intellecta sm q cõstat
ex principijs inesse reali ipm componẽtibus
In secunda autem consideratione homo vt
forma. i. sm esse cognituz quod habet in in-
tellectu sm quod sibi attribuuntur rationes
cognoscendi scilicet conuenientie ⁊ differen
tie. i. ratione gñis ⁊ spẽi ⁊ sic principia eius
non sunt materia ⁊ forma. sed genus ⁊ dr̃ia
dicitur autem considerari vt forma qz for^a
est ratio cognoscibilitatis rei sm q cõpatur
ad intellectuz in ratiõe motiua nihil eñi mo
uet intellectum nisi existat in actu. vide tam̃
si hoc vel aliud intellexerit S. Tho. in ver
bis suis.

Ex opinioni Auicẽ. S. Tho. Scoti. ⁊ ali
orum pluriũ inherendo facile est soluere ra
tiões p Auerroy. Ad primam que fuit q̃
stio sophistarum potest dici q licet quiditas
hominis sit idem cum homine ⁊ consequen-
ter habeat qditatem sicut ⁊ homo . quia
quiditas hominis includit aliquid qditatis
sicut ⁊ homo non tamen pceditur in infini-
tuz quia in predicatis quiditatiuis deuenit
ad primum irresolubile conceptuum eĩm
solutio statum habet ⁊ qditatiue resoluen
do ad conceptum entis simplr simplicem est
standum vt de intentione Scoti in prima q̃
stione primi libri dictum fuit diffuse.

Ad secũdã rõem neget maior lz eniz qc-
quid habet mãm idiuidualez ⁊ ↄtractã pũs
tõni ↄiũctã sit generabile ⁊ corruptibile ñ
mẽ oẽ habẽs mãm absolute ⁊ simplr.

Sed replicat ↄtra qz mã cõis ⁊ ↄtracta
nõ differũt nisi penes modos ↄsiderãdi ⁊ p̃
cipue iuxta doctrinã. S. Tho. Sed intelle-
ct⁹ rẽ intelligẽdo nõ auffert a re aliqd qd ex
tra animã inest illi. ergo qualitercũqz mã in-
telligat vlr vel pticulariter intellect⁹ nõ au-
fert ab ea quod sit principium corruptõis.

Hõm cõcedẽdo q intellect⁹ nihil aufert a
re qd eidẽ rei ↄueniat extra animã q̃re q̃tu
cũqz mã vniuersalr intelligat ab. ea tñ nõ au
fert quin sit principiũ corruptõis . tñ mã vt
sic ↄsiderat nõ est principiũ gñatõis nec cor
ruptõis. Ex q̃ iferẽt lz ista ↄña sit bona hec
materia ẽ principiuz corruptõis. g⁰ mã ẽ pn
cipiũ corruptõis sicut sequit h hõ currit. g⁰
hõ currit nõ tñ sequit hec mã ẽ principium
corruptiõis. ergo mã ĩ cõi inq̃tum cõmunis

est principium ꝛc. sicut etiaꝫ nō sequit̃ hic hō currit. ergo homo in cōi currit.

Aliter ꝛ realius Rñdꝫ Scot⁹ dupl'r. pri mo ꝙ mā de sui substantia nō est principiuꝫ transmutādi ab altero ꝛ consequenter corru ptionis nisi ratōe ꝓuatiōis adiunctte. constat autem ꝙ materia inquantuꝫ ps q̄ditatis nō habet priuatōeꝫ licet sit ibi priuatio. quia ꝓ uatio nihil pertinet ad esse rei. vnde q̄ditas potest esse ꝛ non esse destructo eo quod habꝫ quiditatem. Sed quiditas non ₛm se nec ꝑ se corrumpit̃.

Secundo Rñdet Scotus ꝙ mā nō est pars quiditatis nisi vt consideraꝫ a ratione ꝛ vt sic non est principiuꝫ quo aliquid corrū pit̃. Sed inq̄tuꝫ existit in aliquo particulāi

Ad auctoritatē Cōmentatoris cōmenti xxxiiij neget̃. fuit enim illius opinionis.

Sed ad rōem ꝑ ipso omnia f ācta ab ar te ꝛ a cāu habent mām ꝛc. mā auteꝫ est qua res potest esse ꝛ non esse. Dicendum vt h̄ pulcherrime respondꝫ Scotus ꝙ aliter cō ceditur corruptibile ĩesse cōmuni ꝛ aliter sin gulari. Unde attentione dignum ꝙ potē tia ad corrūpi seu ad non esse potest intelligi duplex. i. remota que est quedaꝫ aptitudo consequens naturam sicut passio eius ꝛ illa est scibilis per mediuꝫ cōmune et abstrahit ab existentia alioquin nulla passio nālis cō muniter ꝑtinens ad generationē vl' corrupti oneꝫ possꝫ de aliquo sciri. Alia ē potentia ꝓpinqua que est ordo immediat⁹ ad actum in ꝓprio ꝛ proximo receptiuo actus ꝛ quia actus non inest nisi in simul toto. i. indiuiduo qd̄ non tantum includit hanc sicutps com munis includit. Sꝫ addit sup hoc existenti am. illō autem ꝙ consequit̃ ad existentiam cōmuniter non ꝑtinet ad q̄d nec est scibile in creaturis quod forte dr̄ qꝛ existentia forte ꝑ tinet ad quid in essentia diuina vt alibi inue stigatur. ideo illa potentia non ē scibilis nec mā vt est principiū huius ē pars q̄ditatis. nam vt sic includit materia indiuiduatōem ꝛ existentiam quoꝝ neutꝝ includit materia vt est ps spēi. ꝫ abstrahit ab vtroq;. Ex quo patet ꝙ materia absolute non est de se hec. nec principium vt cōpositum sit hoc.

Ad confirmationem respondet Scotus ꝙ materialitas ꝓhibet intellectōem alicuius intellectōe abstracta que nō est visio qualis est cōis intellectio nostra. ñ autem ꝓhibet il lam que est ĩ habēdo ɔditiōes mālēs q̄ sunt limitatio ĩdiuiduatiōis ꝛ existētia ꝛ ita pōt exponi Auicēna.

Ad aliud quod additur ab aliquib⁹ mā nō est qua res est. ꝫ qua potest esse ꝛc. dōm ꝙ assumptum est falsum. immo materia ē qua ĩ suo gn̄e cē res est. alioqn habēs q̄d ꝑmo vt vl'e esset simplex. nec per hoc quod dicitur ĩ qua res potest esse excludit̃ hoc qua res est Sed includitur. nam nihil est principiū pro prium alicuius potentie in re nisi illud sit ali q̄d in re vt dicet̃ nono huius.

Ad vltimū cū dicebat̃ mā manet q̄dita te in isto corrupta. ergo. ꝛc. Dōꝫ ꝙ hoc ni hil ɔuincit quia per idē ñ eēt mā ps sil' toti⁹ manꝫ ei simul toto corrupto. vñ non sequit̃ totum corrumpitur igit̃ q̄cquid fuit de q̄di tate totius corrumpit̃ simpl'r. Sed forte q̄ tum ad aliquod esse qd̄ habuit in toto ma net enim. h. a. ₛm pħm ab corrupto ꝛ tamen sunt ꝑtes q̄ditatis. ab. ₛm ipm̄.

Propter quartuꝫ q̄dem huius ad primum dōm ꝙ ꝑtes q̄ sūt in diffinitōe nō sunt forme inuicē cōpate quia forma nō informat. Sed sunt forme diffini ti. i. de ipo formaliter predicant̃.

Ad secūduꝫ dicēdū ꝙ forma dr̄ ꝙ q̄d est rei completiue non tamen est totuꝫ ꝙ quid ē Sed aggregat formā ꝛ māni. Aliter rñr ꝙ forma est quod q̄d est ₛm Platoneꝫ ꝛ quia pħs nondū determinauerat veritatem in sc primo vsq; ad parteꝫ illaꝫ de ꝙ q̄d est viruꝫ sola forma vel nō in reb⁹ mālibus vtit̃ dicto Platonis.

Ad tertiū dōm ꝙ materia ꝑtinet ad cog nitōeꝫ rei non q̄deꝫ contracta ad esse existen tie illa eniꝫ ₛm se est ignota quia nihil quod consequitur existentiaꝫ est scibile in creatu

ris causa contingentie.

Aliter dicēdū q materia s3 se est ignota si cōpetur ad formā respectu cui9 est ignota materia [redacted] cognita p formā facit cognoscere cōpositū3.

Aliter dicēdū q materia non est motiua intellectus iō ab intellectu cognoscente p rcẽptione3 ab obiecto non cognoscit p se9 7 distincte. est tñ cognoscibilis ab intellectu cognoscente qlibet s3 entitate3 sua3 ꝓpriā nec qditas materialis ab alio intellectu est cognoscibilis nisi per discursu3 sic materia ex transmutatōe sicut for9 ex opatione.

Aliter materia est ignota [redacted] cōpationē ad res imateriales que perfectius sunt cognoscibiles q̄tu3 est ex se quia plus in actu. iō magis possunt mouere ad intellectōne3 sua3 nō sic materia.

Ad quartu3 dōm q materia nō ē ps forme. Sed est in quo est forma Sed est pars spēi absolute loquendo sicut littera ptin3 ad qditatem sillabe. materia autem posterior q̄ est in indiuiduo nō ptinet ad qditatem sicut littera cerea.

Ad cōfirmatiōem dicendum q materia nō impedit idempritatem habentis q qd est ad suū ꝓpriū q qd. Sed habens mā3 indiuidualem non est idem cum quod quid ē spēi 7 hoc ꝓpter materiam indiuiduale3 q̄ nō includitur in spē. 7 de quiditate spēi est sermo in hoc septimo.

Ritur duodecimo questio

cimo questio vtrum natura 7 suppositu3 tam in substantijs materialibus quā etiam in imaterialib9 sint idem aut distinguant. Et primo arguit q i rebus immaterialibus distinguant. natura in immaterialib9 7 precipue creatir nō includit existentiam quam includit suppositum ergo 7c. ten3 ōña quia q̄ncūque vnum essentialiter includit aliqd q nō icluditaliud illa distinguuntur realiter vt communiter dr.

Confirmatur in supposito immateriali separato vt in hac intelligentia sunt multa accidētia sicut actus intelligēdi. in natura autem seu in quiditate ista nō cōcurrūt ergo 7c.

Adhuc suppositum nō potest multiplicari in sbstātijs immaterialibus. natura autē ipsorum seu qditas potest multiplicari. g9 suppositum 7 natura distinguuntur realiter.

Confirmatur qualis est habitudo diffinitionis ad diffinitum in rebus imaterialibus ita 7 in reb9 mālib9 Sed in rebus materialib9 nō sunt omnino idem. ergo. 7c.

Amplius ad idem arguit de sbstātijs tā materialibus q̄ immaterialibus quia nisi sic esset q distinguerent sequeret q iste essent vere. Sor. est humanitas sicut ista hic āgelus puta gabriel est gabrielitas. 7 ista deus ē deitas. quod tamen nō apparet vex vt tercio dicēdox ostēdet.

In oppositum est pħs in hoc septimo texu Commenti. xxxix9. dicens quecūq vero vt materia aut concepta cum materia ñ idē in cōceptis cū materia nō ē idem q quid est cum eo cuius est. Et superius textu Commenti. xx9. vt allegabatur. Singulum autem nō aliud videtur esse a substātia sui 7 quod qd erat esse. i. singulum suppositorum alicui9 nē nō aliud videt esse ab illa. quiditate que est sui met sbstātia qua ipm est id quod est vt iquit Albertus ibidem tractatu secundo capitulo primo.

Propter primum

qdem huius sciendum q sicut superius qōne quinta huius septimi determinatum est dō ipso q quid est logice sicut de significato diffinitionis ad diffinitum ita 7 ad presens de eo determinandum est sicut essentia siue nature ad suppositum et est cōsideratio abstractior prima quā diuīsitate egregie insinuauit Albertus in h9 septio tractatu. tertio ca9 tertio igēs l3 rō logice qdē predicet ꝑm eē de indiuiduis 7 si pħice ɔsideret eē qdē ꝑmū sit i diuiduox 7 posteri9 sit eox que sūt i ipsis. tñ ɔsideratōe primi pħi ꝑmo 7 p se ɔuenit illi qō p se est sba 7 ꝑmo 7 hec ē natura formal 7 qditas 7 equiuoce ɔuenit illis quox non p

se est ipm nomen. Sed p accñs. logicus aūt ꝯsiderat rōem. phicus autem esse mobilis. ꝑmus pbs id quod est ▪ se substantia faciēs esse id quod est. Est autem natura communis ▪ analogiā vel p genus de qua hic loquimur lato vocabulo essentia vniuscuiusq̄ q̄. p ꝑo relata supposito indiuiduo vel singulari denominatur communicabilis pluribꝰ lꝫ hic ꝓprie audiatur p essentia. aut quiditate substantie solum ⁊ nō aliorum generum.

Unde attentiōe dignum vt Scotus primo sententiaꝝ. dist. xxiiiͦ ⁊ alibi pluries ꝙ esse communicabile dicitur dupliciť. vnomodo dicitur communicabile pluribus illō qō est idem cuilibet illorum ita quod quodlibꝫ illorum sit ipm ⁊ sic vniuersale. i. p fundamēto est cōmunicabile ⁊ dr̃ communicari suis inferioribus. alio modo dicitur aliquid eē communicabile vt forma qua aliquid est. Sed nō est ipm vt anima cōmunicať corpi ⁊ vtroq̄ modo deitas est communicabilis ⁊ neutro modo psona est cōmunicabilis. ⁊ deus habet vnam cōmunicabilitatem aliā anima. ⁊ deitas vtramq̄. Communicabilitas autem ista dicit relatōem rationis qꝫ essentia diuina est cōmunicabilis filio. ⁊ tamē essentia vt dr̄ nō referť realiter ad filium.

Suppositum vero hic ꝓprie auditū est īdiuiduum substantie non innitens alteri cōmunicabile duplici incōmunicabilitate.

Indiuiduum enim in quolibet genere ▪ pitur suppositum vero solum in genere sbē Unde. S. tho. in tractatu de natura generis nominū significatiuꝫ ipa pticularia quedaꝫ sunt communia omni generi sicut particulare indiuiduū ⁊ singulare. quedam autem in gn̄e substantia tm̄ vt res nature. suppositꝫ. ypostasis. ⁊ persona. Dictum autem est non innitens alteri quia natura humana in christo vt dicitur licet sit natura indiuidua substans accidentibus quia tamen innitur supposito diuino ideo non habet rationem suppositi. Duplex vero incommunicabilitas q̄ suppositꝫ dr̃ incōmunicabile est illa q̄ oppoνitur ꝓprie duplici cōmunicabilitati q̄ nā ē communicabilis vt Scotus loco allegato q̄ propter anima sepata lꝫ habeat ꝑmā incommunicabilitatem. nō tamē est suppositum qꝛ nō hꝫ secūdā incōmunicabilitatem. ⁊ iō vtraq̄ incōmunicabilitas reqrĩtur ad per se rōeꝫ suppositi ⁊ ē in re ex natura rei. Quod si q̄ratur an incommunicabilitas in supposito dicat relōem rōis sicut cōmunicabilitas i nā an realem.

Adhuc an suppositum inq̄tum tale sit ꝑma an secūda intētio. Dōꝫ ad ꝑmū cū Scoto vbi supra ꝙ vnū oppositū pōt esse relatō rōis ⁊ alteꝝ relatio realis vel saltem negatō vel priuatio realis alicuius relationis sicut idem perfecta idemptitate que est nūeralis. dicit relatōem rōis quinto metaphisice caͣ de eodem ⁊ tamen diuersum qō negat illam idemptitatem ꝯuenit rei absq̄ actu rōnis. ⁊ ratio est quia licet aliquid nō conueniat rei nisi opere vel actu intellectus tn̄ pōt repugnare rei ex se sine actu intellectꝰ sicut sorti repugnat vniuersalitas que tamen nō competit homini nisi ▪ actū intellectꝰ ꝯpantis ⁊ negociātis circa hominē. lꝫ ergo cōicabilitas dicat tm̄ relatōem rōis inesse tamen potest repugnare p se ex aliquo qō est in re ⁊ p idem pōt sibi cōpetere incōmunicabilitas. Et p h̄ ad secūdū iuxta doctrinam eandem sicut eniꝫ nihil de ratiōe persone dicit secūdam intentionem. ita etiam nihil quod est de ratiōe suppositi. Est enim psona vt inquit. Boetius rōnalis nē indiuidua substātia vel completius ⁊ diuꝫ itellectualis nature incōmunicabilis existētia. vt inqt Richardus. quarto de tri. capitulo. xxiiͦ p quam Richardi diffinitōem saluať ꝙ deitas ⁊ aīa nō sunt psone nec supposita.

Aliter dōm esset in doctrina. S. Tho. q in ꝑma pte. q. xxixͦ inqt subsistēs vt nominatur nomine intentionis dr̄ suppositū si āt noīe rei dr̃ subsistētia inq̄tū subsistit. Sꝫ res nē inq̄tum nē cōi supponiť. Sꝫ vt substat accidētibꝰ substātia vel ypostasis inq̄tū rōalis dr̃ psona q̄ propter ipe in tertio sniaꝝ dist. viͣ apte inquit ꝙ h̄ nomē suppositū ē nomen

secūde intētōis. nā suppositū significat hitudinem pticularis ad nām cōem inq̄tū subsistit in ea. vn̄ Albertus i Cōmēto libri ō cāis suppositū siue ypostasis ppē h̄ suppositum dr̄ qz sb nā cōi positū ē 7 sic qz hitudo pticularis ad vniuersale est ens rōis. iō h̄ nomen suppositū ē nomē secunde intētionis. socrates āt 7 Plato sunt noīa suppositoꝝ de gn̄e substātie 7 sunt nomina pme intētōis. Qua ppē qdā ex p̄dicatorib⁹ Herueū imitati taliter describūt suppositū. Suppositū ē idiuiduū substātie ɔpletū nō innitēs alteri rōe cōcretionis termi pme impositiōis q̄ significat includēs illa implicite siue nō excludēs sine qbus tale indiuiduū in reꝝ nā nō subsistit.

Apparet tamē manifeste ex h̄is qualr̄ Scotus laute 7 pulcherrime id breuius expressit 7 melius qō qdā ex p̄dicatoribus intricate 7 confuse.

Propter secunduz

qdē h⁹ sciēdū q̄ opīo. s. Tho. in h̄ septīo metaphisice fuit q̄ nulla res nē si mām habeat est ip̄m q̄ qd ē. Sed sicut habens illud sicut Soz. nō est humanitas sed hūanitatem hn̄s 7 vult eandem quoq̄ esse phi sententiam in textu qua propter in hac difficultate rn̄s in pma pte. q. 3. 7 in h̄ ēt septīo ponit hanc conclusionē q̄ in reb⁹ ɔpositis ex mā 7 forma necesse est q̄ differāt nā 7 suppositum 7 reddit cām dicēs quia nā ɔprehendit in se tm̄ illa q̄ cadūt in diffinitiōe spēi. siue enim suppositū sumam⁹ vt includit mām ppriā 7 formā cū ɔditioib⁹ indiuiduātibus pz q̄ cū sit ēs accidens differt a natura realiter in dictis ei accn̄s nō ē idē q̄ qd ē cū eo cui⁹ ē Si etiam suppositū accipiam⁹ mere substātialiter vt includit solū hāc mām 7 hāc formā. patz qualr̄ realiter differt a nā cū aliqd reale includat in eo etiaz mere substātialiter ɔsiderato q̄ nō includit̄ in nā. s. hec mā. 7 hec forma q̄ nō sunt de rōe nē siue essentie. Et si dicat̄ q̄ eodē fūdamēto pbari posset genus 7 spēm realiter distingui cū aliqd includat species 7c. dōm negādo ɔn̄az qz illa supadditio spēi ad genus ē rōis iō differūt solū rōe i eodem supposito. suppositum āt se hz ex additione reali ad nām.

De substātijs autem imālib⁹ sit hec ɔclusio nā 7 suppositū in substātijs imālib⁹ sunt idem realiter hanc cōclusionē vult. S. Tho. in hoc septimo sic inqens. Relinquit̄ autez q̄ ille substātie que sunt forme tm̄ subsistētes nō hn̄t aliqd p qō idiuiduētur qō sit extra rōem rei vel spēi significātē q̄ qd ē. 7 iō in illis simplr̄ vnūqdq eoꝝ ē q̄ quelibet eaꝝ ē suuz q̄ qd erat esse. vnde 7 in pma pte. q. 3. sic iqt i his que n̄ sunt cōposita ex mā 7 for⁹ i qb⁹ indiuiduatio nō ē p mām indiuidualē. i. p hāc materiā. Sed ipse forme p se indiuiduāt̄. oz q̄ ipe for⁹ sint supposita s̄bsistentia. vn̄ in eis nō differūt nā 7 suppositū. Ex qb⁹ elicit̄ hec rō illud qō est p se subsistens est suppositūz quia existere ē suppositi. s nā in substantijs sepatis est per se subsistens forma. g⁹ in eis nā ē suppositū. h̄ idē vult. S. Tho. in libello de ente 7 essentia ex cuius dictis ibidē colligit̄ hec rō ad h̄ q̄ nā 7 suppositū differant oz q̄ suppōitū i suo significato icludat aliqd q̄ nō icludit nā. s h̄ nō ē in substātijs sepatis eē ei qō attribuit̄ supposito sil̄r 7 reliq accn̄a nō includūtur in significato suppositi alias nō posset sine his suppositum intelligi quod fallum est possum enim per primam opatione itellect⁹ intellegere intelligētiā gabrielē nō intelligendo ip̄m esse.

Et si contra hoc adducitur. S. Tho. i q̄libetis q̄libeto 2° qui videt̄ oppositū velle dū iquit in qualibet creatura nā ɔstituit suppositum. Sed nihil cōstituit se ip̄m. ergo in n̄a creatura ē idem suppositū 7 natura.

Adhuc cuicūq̄ pōt aliquid accidere qō nō sit de rōe sue nē in eo dicunt̄ nā 7 suppositum. s itelligētia ē hmōi g⁹ 7c.

Dōm p istoꝝ cōcordia q̄ nā 7 suppositū in intelligentijs nō sunt oio idez sicut tunica 7 indumētū q̄ sunt eadē s̄m rē 7 rōez nec sūt idē realiter oib⁹ mōis qb⁹ aliq solēt dici eadez realiter. i. nō sunt eadē oib⁹ mōis idēptitatis realis. Aliq̄ ei dicūt̄ idē realr̄. vno° qn̄ sic se

hñt qd vnū nō includit in suo significato for mali aliqd determiatiuū pncipiorū eēnaliū alti⁹ qd alterū nō includit tñ aliqd pōt accidere vni q nō ē de eēntia ei⁹. Et p oppositū illa differūt realiter quorū vnum includit aliqd in suo significato pncipali qd ē determinatiuū pncipiorū essentialiū alteri⁹ qd alterū nō includit. 7 istud ē ppͥe differre realiter. Alio mō dicūtur aliqua eē idē realiter magis proprie que sic se hñt q nihil attribuit vni qd nō cadit in essentia alteri⁹. 7 p oppo illa differūt qñ aliquid attribuitur vni licet nō sit de intellectu ei⁹ q nō cadit in essentia alteri⁹. Et quia [?] mō nā 7 suppositū in intelligētiis nō sunt idē. s solū in deo. iō in q̄libetis dixit. S. Tho. q nō sunt idē. s. oib⁹ mōis q b⁹ aliq̄ dicūtur idē realiter. Tertio⁰ aliq̄ dicūtur eē idē realiter adhuc ppͥissime 7 oio qꝛ nō differūt realiter ppͥe loquēdo 7 isto mō nā 7 suppositū in itelligētiis sunt oio idē realiter qꝛ suppositū nō includit in suo significato aliqd qd nō includat in essentia. Lꝫ enim supposito attribuat eē quod nō est de eēntia nē. tñ suppositū ñ significat esse nec a^a accñ^a 7 hoc loquendo de supposito mere sbstātialiter ɔsiderato vt ē in pdicto substātie. 7 nō vt suppositum est intelligēs aut existēs qꝛ vt sic notū est ea ppͥe distingui realiter. Sꝫ mere substātialiter ɔsiderādo suppositū constat q lꝫ nō differāt nā 7 suppositū realiter ppͥe sicut essentia ab essentia. aut sicut res rata ab alia. aut sicut ens a non ente aut qꝛ aliqd includat in significato formali suppositi quod nō nature. tamē distinguūt realitē cōissime 7 extēso noīe vltra cōeꝫ modum loquēdi. h⁹ modo videlꝫ qꝛ supposito attribuitur aliqd. s. esse quod nō est de rōe essentie licet tamē nō includat etiā ipsuꝫ esse in significato principali suppositi. sed qꝛ termini accipiēdi sunt vt plures. ideo simplr dicēdum est q natura 7 suppositūꝫ in intelligētiis non differūt realiter s ſm rōeꝫ tñ lꝫ nō ɔueniāt oibus modis realitatis. quod nō est incōueniens. sicut in simi calidūꝫ vt quiq est simile calido vt octo nō tñ oibus modis similitudinis ita aliquid pōt esse idēꝫ alteri realiter nō tamē oibus modis realitatis.

Ex quib⁹ soluit ratio illa sumpta in quodlibetis. in qualibet creatura natura constituit suppositū 7c. dicit eniꝫ q natura nō dicitur cōstituere suppositūꝫ sicut vna res aliā. s qꝛ ſm moduꝫ significādi differūt ideo dictūꝫ ē q natura cōstituit suppositū. Uel aliter rūr q illud est veruꝫ in substātiis mālibus in qbus natura pōt significari vt pars. qꝛ scilꝫ natura dicit cōstituere suppositūꝫ.

Licet ergo Alexander in hoc septio noluerit suppositūꝫ 7 naturā in substātiis imālibus esse idēꝫ realiter. hac mot⁹ ratōe suppositū aliquid reale realiter includit qd nō includit natura ergo 7c. tamē innitēdo opinioni. s. Tho. illa ratio nō cōcludit. dicit eniꝫ q illa quorū vnū includit in suo intellctū aliquod reale quod est determinatiuū pricipiorūꝫ essentialiū quod alterū nō includit distiguūtur realiter. nō autē illa quorū vnū includit aliqd extrinsece quod est extra essentiā alterius. 7 hoc secūdo mō se hꝫ suppositū respectu nature in substātiis inmālib⁹ nō autē primo mō. supposito eniꝫ attribuūt esse 7 accidētia que sunt extra essentiā eorū. tamē illa nō includunt in significatōe suppositi. nec illa sunt determinatiua principiorū essentialiū suppositi angelici. vt. s. Tho. in quolibetis vbi supra qui vult q dupliciter aliquid accipiat vt accidēs pter essentiam rei. vno mō qꝛ nō cadit in diffinitōe significāte essentiā rei. sed tamē est determinatiuū alic⁹ eēntialiuꝫ principiorū. sicut rōnale accidit aīali vtpote pter eēntiaꝫ eius existēs 7 tamen est determinatiuū essentie aīalis vnde fit essentiale hoīs 7 de eius eēntia exñs. Alio mō accidit aliquid alicui quod nec est in ei⁹ diffinitōe nec est determinatiuū alic⁹ principiorūꝫ eēntialiū sicut albedo accidit hoī. His igit q̄ sūt ɔposita ex mā 7 for^a accidit aliqd pter ratōeꝫ spēi existens vtroq modo. cuꝫ enim de ratōe spēi humane sit q cōponat ex corpe 7 aīa. determinatio aīe 7 corpis ē pter essentiaꝫ spēi. 7 accidit hōi inquantuꝫ est hō.

quod sit ex hac aīa ꝛ hoc corpꝫ.sed hoc cō⸗
uenit per se huic homini de cuius ratione es⸗
set si diffiniretur ꝙ esset ex hac materia ꝛ
hac forma pter rōēꝫ spēi. In substātijs aūt
immaterialibꝰ accidūt qdaꝫ alia pter rōem
spēi que nō sunt determinatiua eēntialiū pri
cipioꝝ nō tamē accidūt eis aliq̄ que sūt de⸗
terminatiua essentie spēi.qꝛ ipsa natura spēi
nō indiuiduatꝰ nisi p seipsaꝫ. sed qꝛ non est
suū esse accidit ei aliqd pter rōeꝫ spēi.s.ipm
esse ꝛ alia que attribuūtur supposito ꝛ non
nature.hec sanctus Tho.

Et si queratꝰ qualr̄ esse attribuatꝰ natu⸗
re.Dicēdꝫ ꝙ attribuitꝰ illi realr̄ nō rōe na⸗
ture sed nature p se subsistenti. ꝛ sic esse rea
liter attribuitꝰ ipsi nature.qꝛ ipsa natura est
suppositū.lꝫ quātuꝫ ad modū significādi es⸗
se nō attribuatꝰ nature sed supposito.qꝛ licꝫ
sint ideꝫ realiter differūt tñ ratōe.

Ex quibus patet ꝙ licꝫ natura sit multi
plicabilis ꝛ suppositū non sit multiplicabile
tñ nō distiguūtꝰ realr̄ sed solū rōe.

Possunt itaq colligi in hac doctrina cōclu⸗
siōes iste.pria in solo deo nō differt supposi
situ ꝛ natura.hāc ɔcleꝫ pōit.s.Tho.in quo
libetis vbi supra sic ingens cuicūq pōt acci
dere aliqd qd nō sit de rōe nature sue in eo
differt ꝙ quid est siue suppositūꝫ ꝛ natura.
naꝫ in significatōe natē soluꝫ includitꝰ illud
quod est de rōe spēi. suppositū autē nō soluꝫ
hꝫ ea que ad rōeꝫ spēi ptinēt ſꝫ ēt alia que ei
accidūt.ideo suppm significat vt totū.nā aūt
vt qditas vel ps formal.in solo āt deo ñ in⸗
uenitꝰ aliquod accñs pter eiꝰ eēntiaꝫ.qꝛ suū
esse ē sua eēntia. ideo in deo ideꝫ est supposi
tū ꝛ natura ꝛ non in alijs.

Secūda ɔclo in sbīs imālibus creatis
suppositū nō est idē oīo realr̄ cuꝫ natura siue
eēnᵃ hāc ɔclōm ponit.S.Tho.in quolibetis
q̄libeto.ijᵒ.q.pᵃ.ar.ijᵒ ad pmū iqēs nō solum
in cōpositis ex mā ꝛ forma inuenitꝰ aliqd ac
cidēs pter essentiā spēi.Sꝫ ēt in sbīs spūali⸗
bus q̄ nō ɔponūtꝰ ex mā ꝛ forᵃ.In substātijs
enim immālibꝰ creatis accidūt qdā aliqua
preter rōem spēi q̄ ñ sunt determinatiā eēna
liū pncipioꝝ.qꝛ ipm eē angeli ē pter eiꝰ essen
tiā ꝛ nām ꝛ alia quedā ei accidūt que omia
pertinēt ad suppositū nō aūt ad nām.na sup
positū nec māle nec imāle creatū icludit esse
in sua rōe explicite.ſꝫ implicite inquātū signi⸗
ficatꝰ vt hñs ꝛ vt totū.Esse aūt habetꝰ a sup⸗
posito creato ꝛ nō est ipm suppositū creatū.

Tertia ɔclusio in sbīs mālibꝰ differt ꝙ
qd est siue nā aut essentia.ꝛ illud cuiꝰ ē.i.sup
positū hāc ɔclusionē vult.S.Tho.in hoc se
ptimo metaphisice lectiōe.xiᵃ sup textu pñtis
qōis inquiens.Attēdēdū ꝙ ad hāc suiam q̄
supra posuerat Aristo.s.ꝙ qd quid est ē idē
cū vnoquoq cuius ē duo excipit.s.substāti⸗
as naturales ꝛ ens p accñs sicut enim supra
dictum est.s.ꝙ qd erat eē idē est qd diffiniꝰ
diffinitio autem non assignatur indiuiduis
sed speciebus ꝛ igitur materiā indiuidualis
q̄ est prinᵒ indiuiduatōis est pter ꝙ qd erat
esse.impossibile ē āt in mā esse spēꝫ nisi i in⸗
diuiduo.vñ oꝫ ꝙ q̄libꝫ res nē si hēat māꝫ q̄
est ps spēi q̄ est ptinēs ad qd qd est ꝙ etiaꝫ
hēat indiuidualē q̄ nō ptinet ad ꝙ qd est.
Vñ nlla res natē si māꝫ hēat est ipsuꝫ ꝙ qd
est ſꝫ est hñs illud. vt for.non est hūanitas ſꝫ
hñs hūanitatē.si āt possibile essꝫ esse hoiem
ɔpositū ex corpe ꝛ aīa qn essꝫ hic hō ɔpo⸗
tus ex hoc corpe ꝛ hac aīa nihilominꝰ esset
suū ꝙ qd erat esse q̄uis hꝫet māꝫ. lꝫ aūt hō
nō sit pter singlaria in reꝝ nā.est tñ in ratōe
qd ptinet ad logicā ɔsideratōꝫ.ideo supius
vbi logica ɔsiderauit eodē liᵒ lectiōe quarta
vbi dixerat ꝙ vnū ꝛ ideꝫ est ꝛ nō ſm accñs
vnūqdq non exclusit sbas māles qn in illis
esset idē ꝙ qd est ꝛ illud cuiꝰ est. hō enī ɔis
est idē cū suo ꝙ qd est logice. Nūc āt postq̄
descēdit ad principia nālia q̄ sunt mā ꝛ forᵃ
ꝛ oñdit quō dissimode ɔpanꝰ ad vlē ꝛ pti
clare qd sbsistit in natura excipit hoc ab eo
qd prius dixerat idē esse ꝙ qd est ab vno⸗
quoq cuiꝰ est sbe mālis in rerū natura exñ
tis.hec.s.Thomas.

Propter tercium

qdeꝫ huiꝰ primitꝰ q̄siti vitas inuestigetꝰ.de

inde determinet q̄liter nā ⁊ suppositū in cōcreto ⁊ in abstracto ad se inuicem cū reliquis in coordiatōe p̄ntali vere possint p̄dicari De p̄mo quia dubiū est. nūqd deus habeat suppositum hoc aliquid vel indiuiduū iuxta doctrinā p pꝑateticoꝝ. dōm primo ex Alberto in cōmento libri de causis ꝙ in veritate deus h̄ aliquid est si enim aliqd esset ⁊ nō aliquid seqt̄ ꝙ a nullo distīct⁹ esset sicut nec simplex cōceptus entis ab aliquo distinct⁹ est. Cuꝫ ergo deus ab oibus distinctus sit oꝫ ipm̄ hoc aliquid esse. ꝓpter quod dicim⁹ ꝙ si primuꝫ principiū suppositum habet quod illud ē idē cum esse suo ꝓpter nimiā simplicitatem q̄ in ipo est ⁊ iō infinitū est a nullo retractū sicut ⁊ esse. ⁊ ē p oia diffusū eēnalr̄ ⁊ p̄ntialr̄ ⁊ potētialr̄ sic ⁊ eē ⁊ nulli ē imixtū. h̄ ab oib⁹ ē distinctum non aliquo quodā distinguente ⁊ determināte h̄ sui ipius nobilitate ⁊ pfectiōe ⁊ h̄ ē quod dicit Boetius ꝙ p̄ma quibus differt ea que differūt ⁊ quib⁹ determinātur ea que determināt seipis differūt ⁊ determinātur ab inuicem. Aliter enim in drījs ⁊ in dn̄tib⁹ iretur in infinitū ꝓpter h̄ autem ꝙ suppositum diuinum sic a nullo retractum est per differentiā aduenietem quidam improprie loquētes dicūt diuinū ⁊ indiuiduum esse infinitū indiuiduum vocantes suppositum. ⁊ suppositū magis improprie loquētes vocāt pliachi ⁊ infinitum ꝓprie enim primū principiū nec genus nec spēs est nec indiuiduum nec quid nec aliquid quia ad nullū genus reduci pōt oio enim in cōmunicabile ē ꝛc.

Dicendū secūdo ꝙ si principium Auerroys sit verum. s. ꝙ in in substantijs abstractis non reperiatur aliquod accidens vt voluit Auerroys 3° de anima natura ⁊ suppositum sunt in eis oio realiter idem cuius fūdamentū est lꝫ ibi nō dicat. qꝛ in quibuscūqꝫ nō sunt prima accn̄ᵃ. nec opatōes prime dependentes ab aliquo corpe in illis non reperiuntur simplr̄ aliqua accn̄ᵃ ⁊ precipue positiua Sꝫ hoc est in intelligentijs que nō habent prima accn̄ᵃ mē vt dimensiones nec opatio ipsaruꝫ p̄ma dependet a virtute sensitiua cum intelligere ipsarum nō sit cum fantasia sicut i nobis. ergo ꝛc. quod sit ꝓfūdius inquirat̄ causa minoris illius rationis quare. s. intelligentie nō habent magnitudinem. Dicendum cū Scoto in quolibetis quolibeto 2° questiōe prima que est septima in ordine omniuꝫ qōnuꝫ ꝙ sola intellectualitas non est ratio quare intelligē͛ carent magnitudine ꝓm Aristo. sicut patet in homie. nec sola immālitas sicut patet in celo. Sed intellectualitas cuꝫ imālitate coniūcta sunt medium sufficiēs. Ex quibus sequitur. ꝙ quicquid reale positiuum est in intelligentijs hoc ptinet ad quiditatem ⁊ consequēter ideꝫ sunt realiter natura ⁊ suppositum in eis. Cuius rō potest esse talis. qꝛ in quibuscūqꝫ illud de quo queritur ⁊ illō p quod respondetur nō dicunt aliquid extra essentiam. Sed totam essentiam. in illis est idem ꝙ quid est cum eo cuius est siue nā ⁊ suppositum. Sed in substantijs immaterialibus ita est. qꝛ si querat̄ quid est in eis nō q̄rit̄ de accidētibus quia sunt oio simplices ⁊ denudate a quocūqꝫ accidēte.

Attētiōe tamen dignū ꝙ cum intelligentie sint a sensu remotissime ⁊ dn̄r a nobis n̄ immediate intellecte cum noticia nostra ortū habeat a sensu. hinc est ꝙ in eaꝝ notificatōe vtimur extraneis ⁊ accidentalib⁹ quare si talia notificēt nō tamē sunt eaꝝ ꝙ qd est. lꝫ solum veruꝫ ꝙ qdē circūloquamur ꝓpē latētiam ipaꝝ nobis. ꝛc.

Et hāc determiatōem eē de mēte pħi approbat Scotus in hoc septimo dicens forte pħs diceret ꝙ forma imaterialis ē de se hec ⁊ ita nullus gradus additur nature specifice vt indiuiduet. iō in imaterialibus ꝓm ipꝫ idem est ꝙ quid est cum eo cuius est qꝛ nullum gradum ꝓm eū addit suppositū ad nām

Hoc ēt declat Scot⁹ in secūdo sniarum dist. 3ᵃ. q. vltima dicēs. lꝫ pħs in septīo metaphisice dū ingt ꝙ in his que sunt sine mā idem est quod quid est cum eo cui⁹ est. intelligat ibi p se, de mā. hoc est de entitate cōtrahente p se quiditateꝫ. tn̄ applicando ad hn̄s mām q̄ ē altera ps ꝯpositi ⁊ nō hn̄s concedo

intellectū phi fuisse. q̄ oē nō hñs mãz p aliq̄ natura componēte est idem suo q̄ qd ē. p̄mo qz oē tale q̄ qd est pōit p se hoc. ⁊ rō ad hoc est qz omē tale qd nō hz mãm ptem sui posuit Arist. formalr necessariū quicquid āt potest ēe in nã formalr necc̄riūē in ea. ergo qd libet qd pōt habere illam qditatem habet eā qz ñ ē potētia distāś ab actu. g° oēz possibilitatē q̄ posuit i tali nã ad supposita posuit i actu

Dōm secūdo q̄ i itelligētijs saltē cātis suppositū nō ē oio idē cū natura si i eis ponam⁹ aliq̄ extranee eis addita vt exñtia vel saltē aliquē gradū supadditū eax nē ⁊ alia accñ^a cidē^a. vt fōte vr̄ sentir dauid iude⁹ cū dixit oīs itelligē^a ē plena fōmis. Hāc ɔcl'oez cōcedunt. S. Tho. ⁊ Scotus ⁊ alij theologi fere oēs q̄q̄ in mō notificādi distictōem hanc realē cadētē in eis inť suppositū ⁊ naturam sint discordes. vt paulo ante p pte innotuit. Et p̄ter modū illū adductū ꝺe mēte. S. Thome qdā assignāt hāc distictōem realē ex pte ɔnotati vt sectatores Heruei. Scot⁹ āt in hō septīo inqt si aliq̄ sint imãlia multiplicata in eadē spē multiplicātur p formas indiuiduales. nec ē incōueniēs q̄ nã specifica sit in potētia ad formā indiuidualē. ⁊ ex hac ⁊ illa fiat vnū. Et si dicatur q̄ talia sunt totū q̄ qd est. dico q̄ qdlibet indiuiduū hz nãm specificam integraliter. Sed nō q̄tum ad totalitatez p̄dicatōis quia nō ē sic in illo qn possit eē in alio. p̄ter enim materiaz specificam habēt formas indiuiduales per q̄s distinguuntur formaliter q̄ nō ptinēt ad diffinitōem spēi. vñ cū phs dicit q̄ qd ē idē ē cū eo cui⁹ ē verum est p̄mo. vñ q̄ qd est spēi ē cū spē simplr idem. s nō est idem cū indiuiduo s quodam mō ps eius cū indiuiduū addat sup eaz formā indiuidualem. hec Scotus in quibus p palat a pte opinionem suam. Dixit autem Scot⁹ dubitatiē si sint aliq̄ imãlia multiplicata ⁊c. p̄pter opinionē. S. Tho. q tenz distictōem specificā angelox ad se inuicē. ⁊ q̄ sub vna spē multiplicatio idiuiduox nūeralr in eis nō est possibilis vt. xij° hui⁹ qōe. xviij notum fiet ex auctoritate autem Scoti eliciās rōem ad conclōem secūdā. Et ex eodem fūdamento patet qualiter etiam nã ⁊ suppositum differūt in substātijs materialib⁹ qd ⁊ phs ⁊ Auerroys ɔcederēt. vnde Scotus in hoc septīo exponēs auctoritatem illam phi i octauo huius hō ⁊ hōi esse nō sunt idez nisi aīa sit hō inqt q̄ s̄m phm in rebus mãlib⁹ p̄pter impfectōem qua natura nō hz ꝺe se sūmā vnitatē oz vltra nãm gradū indiuiduatem addi. hñs āt q̄ qd est nō ē apō ipm itelligendū illud quod p̄mo hz. s quod p se ⁊ ñ p̄mo. Et si dicať quare suppositū in reb⁹ mãlibus addit gradū supra nãm. Dicendū vt Scotus ibidem q̄ hoc non est. quia forma materialis sit in materia actualiter quia si esset sepata non esset perfectioz quam sit i mã ⁊ ita non minus habens summam vnitatem

Sed arguitur s̄m phm ex imperfectione quā hēt forma q̄ nata est materiaz pficere.

Dicendum tertio qd licet in substantijs tam materialibus quam immaterialib⁹ creatis natura ⁊ suppositum realiter distinguātur in doctrina Sancti Thome. non tamen eodem modo distinctionis realis. natura ē in intelligētijs ideo est realiter distīcta a supposito quia suppositum ⁊ natura in eis non conueniunt omnibus modis idemptitatis realis. In substantijs autem materialibus differunt realiter magis quia aliquid includiť essentialiter in supposito quod est omnino extra rationem nature quiditatiue cōsiderate vt superi⁹ diffuse innotuit in opiōe. s. Tho.

Dicendum quarto probabiliter quod natura ⁊ suppositum tam in substantijs immaterialibus creatis quam etiam materialibus apud Scotum distinguunť realiť distinctione non mutua qualis est inter totum ⁊ ptes. nã lz totū nō possit eē sine suis ptib⁹ tamen ecōuerso pñt ⁊c. ita etiam in p̄posito lz hoc suppositū nō possit esse sine natura ñ bene ecōuerso ⁊ hoc sensit Scotus in hoc septīo vt superius allegabať ⁊ maxie in verbo illo quod quid ē nō est idē cū indiuiduo Sz qdōdāmō ps ei⁹ cū indiuiduū addat su p eam formā indiuidualem.

Dicēdū3 quinto ꝙ natura ⁊ suppositū ▪ in substātijs mālib⁹ ꝙ̄ i immālib⁹ ꝓbabilit̄ ꝑūt poni esse idē3 realit̄ ꝓprie cū ambo reēetur eade3 realitate. Unū lic3 natura specifica in suo cōceptu formali abstrahit a quolibet gradu indiuiduali. est tamē eade3 realit̄ q̄libet suo supposito. oēs eni3 modi ⁊ oia supto ra p̄dicata quiditatiua ꝓprietates ⁊ passiones in eode3 supposito sunt ide3 realit̄. quia nō habent aliā ⁊ aliā realitatē positiuā actu per se existentē quare ⁊c. Et forte ꝙ ad hūc intellectū audiēda sunt verba Scoti in hoc vij⁹. vt supius allegabat̄ in cōclusione secūda. ⁊ p̄cipue in verbo illo quodlib3 indiuiduū h3 natura3 specifica3 integraliter ꝫ non quātu3 ad totalitate3 p̄dicatiōis. q2 non est sic in illo quin possit esse in alio. vn̄ subtilit̄ ꝓcedenti in hac materia apparebit ꝙ l3 natura quodāmodo sit ps indiuidui vt dicebatur in cōclusione q̄rta ꝓprie tamē non est pars eius iuxta hāc quintā cōclusionē. ymo natura ⁊ suppositu3 si differūt solū vidētur differre sicut totū indeterminate sumptu3 a seipso toto determinate sumpto. qđ pulcherrime insinuauit Scot⁹ in hoc. vij⁹. occulte tn̄ du3 dixit in q̄ōe. xvi. Abstractio vniuersal̄ a ꝓprio singulari nō abstrahit ab aliq̄ parte que fuerit per se pars singularis dimittēdo alia3 partē. sed est abstractio indetminati a determinato toto eodē d̄minate ⁊ indetminate sūpto. est enim possibil̄ talis abstractio si multa que includūtur in determinato faciūt vnū per se. Si autē nō. alter̄ illoꝝ nūquā ꝑ alterū detminabit̄ intrīnsece. ꝫ q̄si ꝑ accidēs ita ꝙ in se manebit eq̄ indetminatū. Si ergo est abstractio qual̄ dicta est sequit̄ ꝙ q̄ditas includit q̄cunq̄ coīr sumpta. que singularit̄ sumpta includunt̄ in per se indiuiduo illius coīs. sed illa nō que in simul toto idest indiuiduo exn̄te. hec Scot⁹. ⁊ ꝫm hos moderāda sunt nō nulla in q̄ōe de principijs indiuiduatōis detminata de hecceitate in p̄ articulo pr̄icipali.

Cōferēdo hic detminata cū verbis Scoti in p̄ sniaꝝ di. v. q̄ōe 2. du3 inquit. quiditas creata est illud quo aliq̄d est ens quiditatiue. ⁊ hoc mō est pfectiōis. cōpetit enim q̄ditati ex rōe q̄ditatis. secūdo ipsa humāitas q2 est impfecte actualitatis. ideo est diuisibilis ꝑ illud qđ cōtrahit ipsa3 ad indiuiduū puta ꝑ ꝓprietate3 indiuiduale3 q̄cunq̄ sit dicat̄. A. ⁊ recipit ab. A. aliquā actualitate3 ⁊ vnitatē siue indiuisibilitatē qua3 hēt in indiuiduo ⁊ nō habet ex se ita ꝙ illud cōtrahens vt. A. non tantum formaliter est in sorte. quo sortes formaliter est sortes. sed est aliquo modo formale respectu nature ⁊ nō est aliquo modo potētia respctū illius. vnde ⁊ natura contrahit̄ ⁊ determinat̄ ꝑ ipsu3. A. Tercio hūanitas in sorte est aliq̄s act⁹ ⁊ p̄cise accipiēdo humāitate3. ⁊. A. distinguendo cōtra se hūanitas est pfectior act⁹ ꝙ̄ sit ipsu3. A. l3. A. sit magis ꝓprius actus ⁊ aliq⁹ modo actus nature inquātu3 determinat naturā. hec ille.

De secūdo pr̄icipali iuxta detminatō3 phi ⁊ Auerroys paulo an̄ habitā. Dicēdū p̄rio ꝙ tā in deo ꝙ̄ etiā in intelligētijs oēs p̄dicatiōes sunt vere tam in cōcreto ꝙ̄ in abstracto in q̄bus natura p̄dicat̄ affirmatiue de supposito ⁊ ecōuerso. quod facilr pat3. Supposito numero intelligētiaꝝ declarato in q̄ōne iij. secūdi metaph̄ice. de q̄bus oibus veru3 est ꝙ nō solu3 hic gabriel est gabriel. ꝫ etiam hic gabriel est gabrieleitas ⁊ hec gabrieleitas est gabriel. ⁊ hec gabrieleitas est gabrieleitas. ⁊ sic de alijs. cui⁹ ratō est q2 in eis nāā de se hec. cui nullus grad⁹ addit̄ ▪ suppositū. sua eni3 hecceitas est sua q̄ditas ⁊ ecōuerso quare ⁊c. sicut etiā de⁹ est deitas ⁊ ecōuerso in abstracto ⁊ in concreto.

Dicēdu3 secūdo in substātijs mālibus ꝙ lic3 quiditas abstractiue designata sicut ⁊ in cōcreto ydēptice vere ⁊ affirmatiue p̄dicet̄ de supposito. nō tamē abstractiue formalit̄. prima pars patet ex verbis Cōmentatoris in hoc septimo commento. xx⁹. concedentis hanc sor. est aīal rōnale. ⁊ ista3 aliam Sor. nihil aliud est ꝙ̄ animalitas ⁊ rationalitas que sunt quiditates eius ⁊ omnes sunt vere

ydemptice aut realiter.
Secūda pars patet ex fūdamēto Auerroys in altera qōe dicto qz natura aut qditas ab stractiue cōsiderata importat naturā p̄cisaz a suppositis nō includentē differentiam aut principiū indiuiduatōis ymo vt sic nō est qditas eadez realr ipsi supposito pfecta ydēptitate. qz in talibus cōpositis ex mā ⁊ forma in opinione Auerroys differt qditas ab eo cui⁹ est rōe materie. ⁊ est idez illi rōe forme Ex quo patet q̄ lz sor. sit idez q̄ humanitas ⁊ sit hō sic̄ ⁊ aial rōnale ⁊ idez q̄ aialitas ⁊ ⁊ rōnalitas. nō tm̄ sor. est formalr hūanitas. idest nō est natura humana vt talis̄ p̄cisa a suppositis nec vt forma sola. qz sola forma est quiditas fm̄ Auerroym. nec p idē sortes est formalr aīalitas aut formalr rōnalitas ⁊ p idez dicat̄ de oibus p̄dicatis qditatiuis respectu suppositoꝝ in gn̄e substātie. Et hoc si intelligētie iuxta prin^a^ Auerroys n̄ se collocēt̄ i pūto c⁹ vitas appebit. xij^a^ h⁹. q. xv^a^.

Dicēduz tercio q̄ forma ptis p̄dicat̄ vere ⁊ affirmatiue ydēptice de forma totius ⁊ ecōuerso. nō tm̄ formalr nisi vtraq̄ in cōcreto sit designata. prima ps patz qz ista ē vera aīa hoīs est idē q̄ humāitas ⁊ ecōuerso. nō tamē ꝓprie hec est vera aīa hoīs formalr ē hūanitas. qz aīa hoīs sub rōe forme ptis designata idest inquātuz māz pficit sub eadez rōe nō est aīa hoīs inquantuz sub rōe forme totius est designata idest inquātuz p eā compositū ponit̄ in specie.

Dixi autē nisi vtraq̄ in cōcreto sit designata. nā ista est p̄dicatio vera rōnale est hō ⁊ ecōuerso formalr ⁊ ydēptice. p̄dicat̄ eniz hic totuz cōpositū sub rōe forme distinguētis designatū de seipso toto q̄ qd est a suppositis nō p̄ciso aut ecōuerso. Silr hō est hūanitas ydēptice nō tm̄ forte formalr si homo tanq̄ q̄ qd est importās qditatē hoīs nō precisaz a suppositis ⁊ hūanitas tanq̄ quiditas importās quiditatez homis precisaz a suppositis aliquo modo distinguātur.

Sed iuxta doctrinā. s. Thome vt allegabat̄ ex vbis ei⁹ in hoc. vij^o^. dicēduz videt̄ p̄ q̄ cū in solo deo nō repiat̄ aliqd̄ accn̄s p̄ter ei⁹ eēntiaz. ideo cū sua eēntia sit suū esse idez est suppositū ⁊ nā. ⁊ sīr deus est deitas ⁊ ecōuerso cōcretiue ⁊ abstractiue. tale enim abstractū in diuis nō p̄scindit ab aliq̄ quod possit inesse cōcreto. ⁊ tale ē abstractū secundū vocē ⁊ nō fm̄ significatū. ad denotanduz eni simplicitatem esse in deo noīa abstracta sibi attribuūtur. ad denotāduz vo q̄ de⁹ est p se subsistēs sic attribuūtur sibi ꝯcreta. esse eni ⁊ eēntia dei nō pn̄t cōtrahi p additionez differētie nec designari. vt. s. Tho. pzio contra gentiles capitlo. xxiij^o^. ⁊ alibi plūes. nec etiā pn̄t cōtrahi p ꝓprietates psonaruz aut suppositoꝝ. vt. s. Tho. i pzio sniaꝝ dis. viij^a^ ideo deus est sua essentia. vt. s. Tho. in pria pte. q. 3^a^. ymo essen^a^ diuia est oē quod ē in ea. vt. s. Tho. pzio sniaꝝ dis. xliij^a^. nec pōt in numerꝝ cuz psonis. vt. s. Tho. in q̄libetis quolibeto. vi^o^. ideo in eo simplr idez est abstractū ⁊ cōcretum. ⁊c.

De substātijs autē immālibus creatis. s. Tho. in libello de ente ⁊ eēntia videt̄ velle q̄ abstractū in eis p̄dicet̄ affirmatiue de cōcreto. vt dicēdo Gabziel est gabzieleitas. Et Uersorius ibidē essentia intelligentiarū abstractiue designata p̄dicat̄ de substantijs simplicib⁹ ⁊ immālibus. q̄uis idez sanctus Tho. in quolibetis q̄libeto 2° qōe. iij^a^. videatur velle cōtrariū.

Pro cōcordia igit̄ hoꝝ sequētium declaratōe in hac doctrina attentōe dignum q̄ vbicunq̄ est cōpositio ibi repit̄ totū ⁊ pars in substātijs autē mālib⁹ multiplex est compositio. s. ex subiecto ⁊ accidēte. ⁊ respectu huius cōpositōis aliquid significat̄ cōcretiue ⁊ aliquid abstractiue. ⁊ qz abstractuz ex suo modo significādi dicit qualitatē tantuz vt albedo significat p modū partis. cōcretū autē significat qualitatez cōnotando subiectum ideo habet modum significandi vt [illegible]tum. propterea hec est falsa paries albus est albedo. Alia est compositio in substātijs materialibus ex materia ⁊ forma in cōmuni ex quibus resultat forma totius.

q alia est compositio ex materia ⁊ forma pticularibus ex quibus fit suppositū. ex eo ei ꝙ natura cōis recipit in materia pticulari resultat quoddā totū per se subsistens. respectu huius compositōis illud quod ē principiū actuale cōpositōis pōt designari vt totum scilicet cōcretiue ⁊ vt pars scilicet abstractiue ita vt pars sicut homo significat naturam humanā concernendo suppositum. ⁊ sic p modū totius sicut ⁊ de albo dictū est hinc est ꝙ pdicat de supposito dicēdo sor. ē homo. humāitas autē significat eandē naturā cū pcisione suppositi ⁊ sic significat partē cōpositōis. vñ non pōt pdicari de supposito vera pdicatōe affirmatiue dicēdo sor. est humanitas cū ps nō possit pdicari de toto neq aliquod totū p modū ptis designatū. Et hanc sentētiam h3. s. Tho. prio sentētiaꝝ dis. xxiiij. qōe prima articulo primo Alia est cōpositio in substantijs mālibus ex quo est ⁊ quod est. vt. s. Tho. in prio sniaꝝ dis. viij. in oibus enim illis in quib9 est compositio ex materia ⁊ forma. est etiam compositio ex quo est ⁊ quod est. ymo ois creatura hñs in se cōpletū esse componit ex quo est ⁊ quod est. habēs autē esse in alio tantū nō cōponit ex alijs sed cū alijs. vt. s. Tho. vbi supra. sed in cōpositis ex materia ⁊ forma quo est pōt intelligi tripliciter. pōt enim quo est dici ipsa forma partis que dat esse materie. potest etiam dici quo est ipse actus essendi. scilicet esse sicut illud quo curritur est actus currendi. potest etiā dici quo est ipsa natura que relinqtur ex cōiunctōe for. cū mā sicut hūanitas. vñ rōe hui9 cōpositōis aliqd pōt designari vt totū aliud vt ps sicut ens ⁊ esse. sor. enim est ens. sed sor. nō ē suū esse quia esse designat abstractiue.

Ex quibus infert primo ꝙ in deo nihil pōt sumi vt pars ex parte rei significate. qꝛ in eo nulla est cōpositio. Sequit secundo ꝙ in oibus vniūsaliter loquēdo que sunt in diuinis abstractū pdicat de cōcreto vt deus est sua quiditas sua deitas. sua bonitas. sua essentia. ⁊ in hoc nō differt. s. Tho. ab Auēroy ⁊ pricipijs phi. Infertur tercio ꝙ in angelis licet nō sit cōpositio ex mā ⁊ forma. est tamē cōpositio in eis ex subiecto ⁊ accñte. quare rōe illius cōpositōis pōt aliqd significari vt pars ⁊ cū pcisione. ⁊ illud quod significat vt pars nō pōt de pdicari de toto. vñ l3 hec sit vera Gabriel est sciens. hec tamē est falsa Gabriel est sua scientia ⁊ sua sapientia.

Infertur quarto ꝙ cū in angelis sit etiā cōpositio ex quo est ⁊ quod est vt ex esse ⁊ essentia. vt. s. Tho. in prio sniaꝝ dis. viij. ideo pōt in eis aliquid assignari vt pars ⁊ vt totū. quare l3 gabriel sit habēs esse non tamē est suū esse siue existentia.

Dicēdū itaq secūdo ꝙ suppositū angeli cū dupliciter cōsiderari pōt. vno mō sm ꝙ significat essentiā p se subsistentē absolute ⁊ nō inquātū est cōpositū ex seipso ⁊ esse ⁊ tūc cōcretū pdicat de abstracto ⁊ ecōuerso Unde hoc modo hec ē vera gabriel est gabrieleitas. ⁊ hec fuit mens. s. Tho. in libello de ente ⁊ essentia. ⁊ ratio huius est qꝛ essen. angeli ⁊ suppositi sic cōsignificati non potest designari nisi vt totū. ideo qualitercūq designabit pdicabitur vt totū. Alio mō pōt cōsiderari suppositū angelicū vt in eo ē cōpositio ex essentia ⁊ esse inquātū. s. esse attribuitur supposito ⁊ nō nature siue essentie quātū ad rōes eius. ⁊ hoc modo essentia nō vere pdicatur abstractiue de supposito. quare illo modo hec est falsa gabriel est gabrieleitas. ⁊ hec fuit intentio. s. Tho. in quolibetis. ⁊ ratio est qꝛ essentia isto mō cōsiderata potest significari vt pars non quidē vt pars compositōnis partium essentie. sed vt pars compositōis ex essentia ⁊ esse. ⁊ hoc p essentiā intelligentiaꝝ audiēdo cōpositū in eis ex prio gñe in pñto substātie ⁊ vltima dria. quia in eis nō est gen9 subalternū. vt sanct9 Tho. in libello de natura generis.

Unde sciēdū vt pulcherrime docet Egidi9 in quolibetis quolibeto quarto ꝙ natura ⁊ essentia intelligētiaꝝ nō est cōposita ex genere ⁊ differētia tanquā ex ptibus sicut in sb-

stātijs maťialibus.nam ex eadē natura ali ter ⁊ aliter cōsiderata sumit̄ ratio generis ī eis ⁊ ratio differētie ⁊ spēi.hoc enī est commune oībus illis vt habeāt q̄ndā potētialitatē admixtā.qz ab alio hñt esse ⁊ sunt in potentia ad esse.diuersificat̄ tñ hec potētia litas in eis ex alio ⁊ alio modo actualitatis vel ex alio ⁊ alio modo forme. Ex potentia litate itaq̄ in qua omnes separate substantie cōmūicant poterit sumi ratio generis. ex actualitate autē in qua diuersificant̄ poterit sumi ratio spēi ⁊ differētie.aliter tñ ⁊ aliter qz ex actualitte fm se poterit sumi ratio differētie. ex actualitate āt admixta potentie ratio speciei. natura enī illa simplex est ⁊ nō habet ptes ex tota natura. ex tota tamē natura vt habet rōē potētialitatis fm se sumit̄ ratio generis ⁊ ex eadē tota natura vt hꝫ rōē actualitatis ratio differētie.vt autē habet rōē vtriusq̄ ratio sumit̄ speciei.⁊ secundum hoc spēs est actualior genere in eis ⁊ dr̄ia spē. vñ si genꝰ species ⁊ differētie in eis essent nobis note caderet differētia eētialis in eis in recta linea p̄dicamētali sicut ⁊ species qz diceret totū sicut ⁊ spēs nō sic in īb̄ijs mālibꝰ vbi dr̄ia est ▮ partē formalē Vñ Dauid iudeus intelligētia est substātia que nō diuidit̄.

Dicēdū tercio q̄ in īb̄ijs mālibꝰ lꝫ quiditas aut natura p modū totius designata p̄dicet̄ de supposito.vt dicendo sortes est hō cū hō sit de intellectu eius ⁊ silr hec humanitas est hūanitas qz vtrobiq̄ est p̄dicatio ratōe quiditatis.non tñ p̄dicat̄ de supposito ▮ abstractiue designet̄ idest p modū principij formalis.iō ista nō est cōcedēda soꝛ.est humanitas.est enī hūanitas abstractū fm vocē ⁊ fm significatū.qz ab aliquibꝰ p̄scindit a quibꝰ nō p̄scindit suū cōcretū.s.hō.Et vlterius cōcedit̄ q̄ hūanitas realit̄ distinguit̄ a soꝛte.ad hūc intellectū qz aliq̄ includūtur in significatōe soꝛ.s. p̄prietates indiuiduales q̄ excludunt̄ ab humāitate ex suo modo significandi.

Dicēdū quarto q̄ lꝫ hō sit idē quod humanitas tñ homo formalr̄ nō est hūanitas. ⁊ ratio est qz hūanitas nō distinguit̄ realit̄ ab hoīe sed solū fm modū significādi.tū qz hō significat p modū totius ⁊ cōcretiue humanitas vō p modū ptis ⁊ abstractiue.tū etiā qz homo nec includit nec excludit accidentia que ab hūanitate totaliter sūt exclusa. Vñ.s.Tho.in quolibetis quolibeto viij° homo nō excludit ea que sunt in natura homis.sed hūanitas excludit q̄cquid nō est de essentia eius. ⁊ q̄uis hō significet indiuidua nō tñ significat illa in sua singl'aritate.ſ solū fm q̄ determinate sūt in natura spēi.vt sanctus Thoꝛ de vniōe verbi incarnati q̄ōe vnica articulo tercio ad vltimū.dū ingt homo significat hñs humāitatē ⁊ suppositū determinatū in natura spēi nō autē in singularitate. Et si arguat̄ homo ⁊ hūanitas sunt idem res liter.sed hō est idē realit̄ quod soꝛ.cum sit de intellectu quiditatiuo eius ergo humanitas est eadē realiter soꝛti. Rñr negando cōñā sicut nō sequit̄ pater in diuinis est idē realiter cū essentia diuina.⁊ essentia diuina est eadem realiter filio. ergo pater est idem realiter cū filio. non enim opoꝛtet q̄ si duo cōueniant conuenientia reali inter se. quod etiā cōueniāt in tercio eadē cōueniētia sed verū esset vbi illa duo cōueniāt ad se inuicē cōuertibiliter.

Attentōe tamē dignū q̄ homo dupl'r potest cōsiderari.vno mō p eo quod est homo vt.s.Tho. in pꝛima pte q̄ōe 3ª articulo tercio.⁊ illo mō homo ⁊ soꝛ.sunt idē realiter. ⁊ homo ⁊ humāitas differūt realiter. Alio mō pōt cōsiderari homo vt significat naturā specificā ⁊ hoc dupl'r. vno mō quātū ad suū pꝛincipale significatū tantum.significat enī de pꝛimario significato ipsā naturā ⁊ de cōnotato indiuiduū.⁊ illo modo hō ⁊ hūanitas sunt idē realiter.⁊ homo ⁊ soꝛ. differūt realiter nō sicut res rata ab alia. lꝫ sicut id quod se habet ex additōe ad aliud Alio modo pōt cōsiderari quātum ad suum cōnotatum cum pꝛincipali significato simul ⁊ sic etiā homo est idē realit̄ quod soꝛtes

n differt realiter ab humãitate ⁊ licz homo ꝑdicet̃ de sorte essentialr̃ ꝑdicatõne dicente hoc est hoc nõ tamẽ est idez realr̃ illi qꝛ duplex est predicatio essentialis. vna cuius ꝑdicatum contrahitur ad subiectum differẽtia essentiali. ⁊ tale est idẽ realr̃ cũ subiecto Alia est ꝑdicatio essential̃ cui⁹ subiectũ contrahit̃ differẽtiaz mãlez sicͭ spẽs ad indiuiduũ ⁊ in ista nõ oportet ꝙ ꝑdicatũ sit idez realr̃ cuz subiecto. natura ergo ⁊ suppositum in reb⁹ mãlibus nõ differũt realiter sicut res rata ab alia. sed quia vnũ se hꝫ ex additõe ad reliquuz includẽs aliquid in suo cõceptu quiditatiuo ꝙ nõ aliud.

Dicẽduz qnto ꝙ aĩa hoĩs nõ est homo cõtra Hugonẽ de sanctouictore. vt. s. Tho. in 3ª pte qõe. lª. nec est hũanitas. forma eni ꝑtis ⁊ forma toti⁹ distinguũt realiter. tum qꝛ manẽte aĩa corrumpit̃ hũanitas vt in sorte moriẽte. tuz etiã qꝛ hũanitas includit mãm quã nõ includit aĩa. Nec incõuenit vni⁹ cõpositi esse plures formas ad seinuicez subordinatas vt forma totius ⁊ partis.

Dicẽduz vltimo ꝙ genera ⁊ differẽtie essentiales abstractiue designata nõ ꝑdicantur de natura abstractiue designata. humanitas eniz nõ est aĩalitas nec rõnalitas. lꝫ eniz aĩal ⁊ rõnale cõcretiue designata ꝑdicet̃ de hoĩe qꝛ vt sic accepta rõe suppositi significãt per moduz totius. qꝛ tamẽ in abstracto auffert̃ iste modus significãdi ⁊ significat ꝑ modum ptis ⁊ pars designata modũ ptis non ꝑdicatur de toto quare ⁊c.

Lꝫ tñ in trãscẽdentib⁹ ꝓpter ĩminoꝝ cõitatez hec sit vera taz in cõcreto ꝙ̃ in abstracto vnitas est entitas ⁊ ecõuerso. vt. s. Tho. in qõib⁹ de potẽtia qõe. ixª. ⁊ in 2° sñiaꝝ disti. xxvijª. ⁊ alibi pluries.

Iuxta vero opiniõez Scoti dicẽduz primo ꝓbabilit̃ ꝙ cũ hoc nomẽ deus significet naturã diuinã vt nata est ꝑdicari de suppositis vt inqt Scot⁹ primo sñiaꝝ dis. iiijª. Si modus significandi nominis concreti ⁊ modus significãdi nominis abstracti ꝓhibeant ꝑdicatõez vni⁹ de altero vt videt̃ velle idez Scot⁹ in pñtis. tunc ista ꝑdicatio forte non videt̃ vera deus est deitas. licz deus deitate sit deus ⁊ ꝑ se ens. vnicuiqꝫ. n. q̊ corrñdet qõ vel quis vt Sco. in ꝑ sñiaꝝ allegata dis̃. 10 deitati vt deitas est quo rñdet qõ vl̃ qs. ⁊ illõ quod vl̃ qs prio deitate est ens vt deitas est. ⁊ sicut deitas de se est hec ita deus q deitate est deus de se est hoc ⁊ in isto cõceptu nõ includit̃ incoĩcabilitas. nec ratio persone qꝛ deitas est coĩcabilis ⁊ ideo deus vt deitate ẽ deus nõ includit aliqd incoĩcabile formalit̃ ⁊ deo sic intellecto absqꝫ cõceptu ꝑsonaꝝ de re pñt cõpetere aliqua ꝑdicata realia q̃ videlicet nõ cõpetũt nature vt existẽti in ratõe suppositi. sed vt existẽti in hac natura inqꝫtum existẽs in ea. hoc mõ forte hec est vera deus creat ⁊ similes intelligendo subiectuz ꝑ hoc deo existente in natura diuina nõ intelligendo aliquod suppositũ videlꝫ aliquod incoĩcabile in illa natura. qꝛ incoĩcabilitas nõ est ratio taliuz actuũ. hec Scot⁹. Nec oꝫ ꝙ cuicũqꝫ vel quibuscũqꝫ hoc ꝑdicatũ deus est idez qõ deitas sit eadem illi vel illis eadem ydẽptitate. hec enim est vera formalr̃ pater filius ⁊ spũs sanctus sunt deus cũ ꝑdicatum cõueniat formalr̃ subiecto. hec autẽ est vera ꝑ ydẽptitatem pater filius ⁊ spũs sctũs sunt deitas cũ ꝓpter simplicitatez diuinã ꝑdicatuz sit idez subiecto licz nõ formalr̃. Unde Scot⁹ in quolibetis nũquã est negãda predicatio in diuinis ꝑ ydẽptitatem abstracti de abstracto nisi qꝛ neutrũ extremuz est formaliter infinituz sicut hec est negãda paternitas est spiratio.

Dicẽduz secũdo ꝙ lꝫ hec ꝑdicatio sit vera formalr̃ tam in substãtijs mãlibus vt dicẽdo sor. est homo. ꝙ̃ in immãlib⁹ vt dicẽdo hic Gabriel est Gabriel. hec tamẽ nõ est vera nisi ꝑ ydemptitatez sor. est humãitas hic gabriel est gabrieleitas. non enim videt̃ vera fõmalr̃ cũ hũanitas ñ cõueniat forlr̃ sbiecto. predicari eniz formaliter ꝓsupponit esse ꝑdicatũ formale. ⁊ cõsequẽter habere ratõz alicuius vniuersalis ⁊ totius ⁊ ꝑ cõsequẽs esse quod ⁊ nõ quo. hec autẽ ꝑ humãitate respe

du fortis nō sunt vera quare ꝛc. Et per idez dici pōt de ista homo est humanitas que fō te solum ydēptice est vera ꝛ nō formalr. homo eniz humāitate formalr est homo ꝛ non aialitate. Vn̄ Scotus in primo dis. qnta cū cōcipitur humanitas nō remanz vlteri⁹ alia abstractio. ꝛ ideo istud vt sic cōceptuz est p̄cise ipsuz met ꝛ cuilibet alij extraneū. vnde equinitas est tantū equinitas ꝛ nihil aliud. Auic. qnto metaphice. quod totū pato intel ligenduz formalr ꝛ nō ydēptice ꝛ hoc exclu dēdo ea que nō sunt de rōe eqnitatis. Unde Scot⁹ in 3ª dis. primi sniaꝝ. Auic. p hoc ꝙ dixit ꝙ eqnitas est tm̄ eqnitas non excludit que per se sunt de rōe equinitatis cui⁹ est en titas rata sed exclusit ea que sunt passiones entis vt vnuz verū ꝛc.

Dicēdum tercio ꝙ licz hec predicatio sit vera hec humanitas est humanitas tamen ista predicatio est falsa hūanitas est aialitas siłr ista alia hūanitas est rōnalitas ymo forte etiā ista est falsa hūanitas ē aialitas rōnalitas. ꝛ istoꝝ ōniū rō ē vt colligit a Scoto 3° metaphice. naz in pria istaꝝ ꝓpositionū est p̄dicatio rōe quiditatis cū p̄dicatū sit intra qditatē subiecti. ergo quocūꝙ p̄ciso adhuc ē de intellectu subiecti. sed p alijs ꝓpositōibus maxie secunda ꝛ tercia sciēduz ꝙ hō rōnale aial nullū illoꝝ est idez alteri vt inqt Sco. ita vt sit verū ꝙ p̄dicatū sit idez subiecto nisi qz significat p moduz totius vt in cōcreto ille autē modus auffert in abstracto. nec dico ꝙ hoc p̄dicatū nō est idez subiecto nisi p pter suppositū quod ab vtroꝙ denoiat qz p̄dicatū p̄dicat formā ꝛ nō suppositū. sed iō p̄dicatū nō est idē subiecto qz neutrū hz rōez totius cuz abstractū significet p moduz partis. pars autem non p̄dicatur de toto ideo ambe sunt false humanitas est rationalitas humanitas est animalitas. Et dato ꝙ ad huc ambe iste essent vere nūꝙ tm̄ essz cōcedēduz ꝙ hūanitas essz aialitas rōnalitas. qz sicut hō p̄ter aial ꝛ rōnale dicit terciā entitatez distinctā ab vtroꝙ illoꝝ. ꝓpter quod hō adequate nō est aial rōnale sed ex his resultans ita ꝛ qditas hoīs que est humāitas cū sit fōma totius videt entitas resultās ex rōnalitate ꝛ animalitate.

Sed cōtra hanc vltimā cōclusionē instatur qn̄cunꝙ subiectuz alic⁹ ꝓpōis est abstractuz vltimata abstractōe ꝛ p̄dicatū non pōt p̄dicari nisi formalr idest denoiatiue ꝛ accidentalr vel qditatiue. adiectiua eni etiā multotiens p̄dicant formalr lz nō semp quiditatiue illa p̄dicatio nō est vera nisi in p̄io mō dicēdi p se. Sed in ista ꝓpōne hūanitas est aialitas subiectuz est abstractuz vltima abstractione qz in substātijs est sola abstractio quiditatis a suppositis hñs tamē multos gradus sicut essen^a ignis ꝛ igneitas se habēt fz magis ꝛ min⁹ abstracta. ꝛ aialitas nō pōt p̄dicari nisi formalr idest qditatiue. qz ipsa ē sūma abstractōe abstracta. ideo nō pōt stare p alio quōcunꝙ alio a se. sed p̄cise p se formalr. ꝓpter quod sua ratio p̄cise est idē formalr illi subiecto quod nō essz nisi illa ratio hoīs p̄cise includēt illud p̄dicatū ergo ibi nō est vnio vera illoꝝ extremoꝝ nisi sit formal ꝛ per se in primo mō. ꝛ dr̄ hūanitas qditatiue est aialitas. maior rōnis ponit in ꝓpria forma a Scoto in qnta dis. primi sniaꝝ.

Dicēduz ꝙ maior assumpta est falsa nisi limitet ꝛ inter alias cōditōes fallit vbi in subiecto respectu p̄dicati fiat additio aliq formalis vel differētia. Cōstat autē ꝙ hūanitas addit ad aialitatez rōez formalez aut differētiaz que est rōnalitas. nō ergo hec est vera formalr aut qditatiue hūanitas ē aialitas nisi ɔcedat eā esse verā qditatiue licet nō dicat totā qditatē nullo tm̄ modo forma^r vt dixit Paulus pergulensis ꝛ esset nouus modus dicēdi.

Propter quartuz quidem huius qualiter arguta ptis vtriusꝙ cōcludant satis est notū ex dictis in q̄stione.

Ritur decimo tercio questio Utrum singulare sit per se intelligibile a nobis. Et arguitur

negatiue multipliciter primo auctoritate phi losophi in hoc textu dum inquit. Abeuntes idest singularib⁹ abeuntib⁹ vo ex actu idest sensu nō palam verū quidez sunt aut nō sūt. sed semp dicunt̄ ꝛ cognoscunt̄ vli ratōe.

Adhuc 2° de aīa sensus est singulariuz in tellectus vniuersaliū. Ex his arguit̄ primo sic. diuersaꝝ potētiarū diuersa sunt obiecta sensus cui⁹ obiectū est singulare est distīcta potētia ab intellectu cui⁹ obiectuz est vniuē sale ergo ꝛc.

Cōfirmat̄ sicut se habz sensus ad suū ob iectuz ita se habz intellectus ad suū ergo p mutatiz sicut sensus ad intellectuz. sic obiēm sensus ad obiectū intellectus. sed sensus non est intellectus ergo nec obiectū sensus quod est singulare obiectum intellectus.

Amplius ex his arguit̄ obiectuz potētie est ꝓportionatuz eidem sicut ergo intellectui angelico correspōdet obiectū oio immāle ꝛ potētie sensitiue oio māle quod est singulare ergo intellectui hūano medio mō īter hec se habenti cū aīa rōnalis sit quasi orizon ꝛ cō finiū corporeoꝝ ꝛ incorporeoꝝ. vt. s. Tho. cō tra gentiles libro 2° caplo. lxviij°. correspōde bit obiectū medio mō inter istoꝝ obiecta. nō ergo erit singulare.

Cōfirmat̄ sensus est virt⁹ organica idō ꝛ spicit obiectuz māle. ergo qꝛ intellect⁹ est im mālis habz obiectū immāle ꝛ vniuersale.

Adhuc materia ſm se est ignota vt ptz ex hoc vij°. singulare includit materiā vt patet primo celi cuz dico hoc celuz dico materiaz quare ꝛc.

Amplius quod quidez est obiectū intelle ctus 3° de aīa. ꝫ singulare nō habz ꝓpriuz q quid est ergo ꝛc. minor patet. tum primo qa singulare esset difficile ꝛ de ipso essꝫ scientia ꝓprie quoꝝ vtrunqꝫ est cōtra Aristo. in hoc vij°. Tuz etiā qꝛ infinite possent esse scientie cuz infinitas nō repugnet singularib⁹. Unde ꝓpter hanc rōez ſm Porphiriū iubet Pla to quiescere ꝛ singularia ab arte relinquere Tum etiaz quarto qꝛ habēs noticiā pfectaz d spē spēalissima hꝫ impfecte ꝛ in potētia de quolibꝫ singulari sic habēs certā notitiaz d genere hꝫ impfecte ꝛ in potēᵃ notitiaz de spe cie qualibet ipsius. Sed hoc ꝯñs est falsum naz agens ꝑ cognitōem nō pōt pfectissime se dirigere in agendo vt inquit Scotus nisi p fectissime cognoscat agibile q̄tuz possibile ē sed artifex domū tm̄ in vli cognoscēs pfectis sime se dirigit faciēdo hāc domū pticularem ita pfecte sicut si eandem prius aut vidisset aut nouisset ergo domus facta que est singu laris nō est nata pfectius cognosci ab ipso q̄ȝ in vniuersali.

Adhuc si singulare pse intelligeret̄ vle p se nō intelligeret̄. ꝯñs est falsuz ergo ꝛ añs. cōsequentia autē sic arguit̄ qꝛ si singulare ꝛ vle per se intelligerent̄ aut ergo p eandem speciez per quā singulare aut ꝑ aliaz non est dare primū qꝛ tūc idez repñtaret aliqd ſb rōe distincti ꝛ indistincti. tuz etiā qꝛ si p ean dez speciē aut vna spēs que est ipsius vniuē salis est etiā omniū singulariū aut quecunqꝫ est alicui⁹ singularis ꝓpria ē etiā ipsius vni uersalis. Non est dicēduz primū qꝛ nlla vni ca spēs est ratio cognoscēdi plura vt plura. Nec etiā 2ᵐ qꝛ tūc quot essent intellectōs sin gulariū tot essent vniuersaliū. tum etiā quia ambo vniuersale ꝛ pticulare semp intellige rentur simul nisi intellectus vteretur specie ñ ad hoc nunc vero ad illud. ꝛ illuz visum oporteret q pcederet ꝯgnitio nunc huius ꝛ illius.

Cōfirmat̄ nam illa species eadez aut eēt ipsius vlis primo ꝛ sic non possꝫ repñtare singularia qꝛ tunc esset indistincta ꝛ cōfusa. Uel esset ipsius singularis primo ꝛ ex ꝯñti vniūsalis. ꝛ tūc quot erūt spēs singularium tot erunt ꝛ vniuersaliū ꝛ ita spēs multiplica rent̄ in infinituz si debeāt omnia singularia cognosci. Si vero detur q ꝑ aliaz spēs cog noscit̄ vle ꝛ ꝑ aliā singulare hoc nō videtur tum qꝛ vtraqꝫ species esset eqꝫ abstracta cuꝫ ab eodez fantasmate gignant̄ ꝛ vtute ei⁹dē intellect⁹ agentis. nō ergo videt̄ ratio quaꝛ magis vna erit vniuersal̄ ꝛ alia singularis. Tuz etiā qꝛ si primo gignat̄ spēs intelligibil̄

singl'aris ex fantasmate aut ẽgo gigneť alia vlis ex eadẽ vel etiã õ illa spẽ. ꝛ tũc tot erũt spẽs vl'es quot pticulares. ▪ sic eiusdẽ vniũ salis essent infinite spẽs. aut ñ necessario gigneť spẽs vl'is ƀ tm̃ volũtarie. sed hoc est irrõnale oĩo. cũ spẽi pductio sit naturalis. aut secũda spẽs vl'is cedit in idẽ cũ prima ꝛ auget eaȝ. ꝛ sic cognitio vl'is poterit ĩ infinituȝ intẽdi. ꝛ etiã sequereť ꝙ quãto plura singularia itellectus itelligerȝ tanto pfectius intelligeret. vl'e quod est falsum.

Amplius si singulare intelligereť ab intellectu tũc sensus supfluerẽt. ꝯñs est falsum ꝛ cõtra illud principiũ primi ꝺe celo. Natura ñ habũdat in supfluis. ꝛ 3° ꝺe aĩa. ptȝ cõsequẽtia qꝛ natura ñ facit p plura quod põt facere p vnũ. si ergo intellect⁹ singularia ▪ gnosceret ad quid ergo sensus.

In oppositũ videť sñia p̃hi 3° ꝺe aĩa capitulo illo. qm̃ auteȝ aliud est magnitudo ꝛ magnitudinis esse. ꝛ Cõmẽtatoꝛ ibideȝ qui videnť velle intellectũ nõ solũ vniversale sȝ etiã singulare intelligere licet alio ꝛ alio mõ quare ꝛc. quod arguiť rõe intellect⁹ cognoscit ꝺr̃iaȝ inter vl'e ꝛ singulare. ergo cognoscit vtrũq; extremũ ꝺifferẽtie ẜm rõeȝ ꝓpriã quia tantũ sic ꝺifferunt.

Propter primum quidẽ h⁹ sciẽduȝ vt hic inquit Scot⁹ ꝙ p̃sens inquisitio ꝺe intelligibilitate singularis est metaphisica quaten⁹ querit ꝺe intelligibilitate simpl'r singulariũ. ptinet autẽ ad libruȝ ꝺe aĩa quaten⁹ querit õ intellectõe singularis respectu intellectus nostri.

Est autẽ singulare logice loquẽdo. nã apud intellectũ cõcepta sub rõe nõ ꝺicibilis õ pluribus ꝺictũ tale ▪ compatõȝ ad vl'e cui opponiť primo posterioꝝ. Vñ. s. Tho. 3° sentẽtiaꝝ ꝺis. x^a. Id quod actu vel intellectu õ plurib⁹ p̃dicari nõ põt est singulare. sic ẽgo esse in multis ꝛ ꝺici ꝺe multis cõplent rõem vl'is ita p oppositũ entitas positiua cui repugnat coĩcabilitas ad plura ꝛ cui cõuenit incoĩcabilitas ꝛ nõ ꝺicibilitas ꝺe plurib⁹ cõplent rõeȝ singularis q̃q; ꝺe eo hic ꝺtermineť realiter ꝛ ẜm rõeȝ incoĩcabilitatis. intelligibilitas võ seu veritas est p se p̃ passio entis simp'r idest entis coĩs ꝺeo ꝛ create h̃ñs rõeȝ quid cõsequẽs õe ens ẜm graduȝ sue entitatis qua mediãte vnaqueq; entitas est manifestatiua sui ipsius vt colligiť a Scoto. vi° metaphĩce. ꝛ est intelligibilitas p̃cedẽs intellectioneȝ. Vñ Scot⁹ in theoꝛomatib⁹ ꝓpõe prima. Intellectõeȝ intelligibile natura p̃cedit. quod probať qm̃ passio p̃suppõit agens ꝛ oĩs actio circa aliquid est ꝛ illud circa qđ est intellectio est alterũ. quapꝛopter primuȝ intelligibile intellectõe causari est impossibile compando intellectionẽ ꝛ intelligibile ad eundẽ intellectuȝ hec Scot⁹. Sicut ergo illud ꝺiciť primo cõcipi quod intellectui adequať vt Scot⁹ ibidẽ ita vt sit totũ obiectũ ꝛ nõ pars obiecti ita illud ꝺiceť primo conceptibile ꝛ intelligibile a nobis quod potentie intellectiue adequať. que adeq̃tio sic ẽ audiẽda ꝙ sit to^m obiectũ itellc̃s ꝛ nõ ps obiĉi. Et sicut p se cõcipiť qcq̃d in primo cõceptu includiť vt Scotus ibideȝ ita illud foꝛte est per se conceptibile seu intelligibile a nobis quod in primo cõceptibili ꝛ intelligibili seu in obiecto adequato ꝛ foꝛmali intellect⁹ nostri p se includiť.

Attentõe tamẽ ꝺignũ ꝙ sermonẽ faciẽdo ꝺe obiecto primo ꝛ adequato foꝛmali intellectus nostri. hee ꝓpositiões maioꝛis gratia ꝺiscipline sunt concedende. vt Scot⁹. vi°. metaphisice. Prima. esse existẽtie nõ est foꝛmale obiecti intellect⁹ inquãtuȝ obiectũ foꝛmale nec necessario cõcomitans.

Secũda ꝓpo sitio esse quiditatiuũ est essentiale esse obiecti inquãtuȝ obiectũ foꝛmale intelligibile. Tercia ꝓpositio ꝙ ẜm illud esse quiditatiuũ obiectũ intelligať ẽe in intellectu est necessario cõcomitans sed non foꝛmale. patet ꝓpositio qꝛ ẜm illud nõ intelligiť nisi reflectendo.

Audiãtur autẽ hee ꝓpositiões ꝺe obiẽo vno vnitate vniuocatõis. tale enĩ est obiectũ foꝛmale habẽs rõeȝ quid. si eniȝ cõtingat respe-

ctu alic⁹ potētie sic intellectiue assignari vnū obiectū cōmuni⁹ obiecto formali qd est ens qditatiuū diuisū in deū ꝛ creaturā. ꝛ illud cōmuni⁹ ponam⁹ ens nature diuisū in quiditatē ꝛ modū cōstat ex determinatis in qone prima ꝛ 2ª primi libri ꝙ illud cōmuni⁹ nō ē vniuocū ſ denoīatiuū. nec ē qditas ſ abstrahēs ab ea ꝛc.

Propter secunduz qdez b⁹ pdicatores doctrine. s. Tho. innitētes sic de singularib⁹ distiguūt. qdaz ei sunt singularia ſm sui nāz intelligibilia ꝑ se lz nō a nobis vt ſbe ſepate q̄z singlariū sūt imālia. ꝛ talia sūt ꝑ se intelligibilia. licz hic. i. in via seu ꝓ statu isto aia rōnalis n̄ itelligat illa qd sūt ſm spēz. ſ qz sūt. vt. s. Tho. 2⁹ snia rū dis. 3ª. ꝛ alibi pluries. qdaz āt sūt singularia mālia. ꝛ taliū itez sūt duplicia. qdā mathematicalia. qdā sensibilia. ꝛ vtraqꝫ cōsiderari pn̄t vno mō q̄tuz ad formā quaz includūt. ꝛ sic q̄tuz ad eoꝝ naturaz sūt intelligibilia. qz ois forma est act⁹ qdaz. vnūquodqꝫ eni ē cognoscibile in se ſm ꝙ ipsum est in actu. Alio mō pn̄t cōsiderari ſm ꝙ cōstituūť in esse indiuiduali ꝑ māz. ꝛ tali mō ſm eoꝝ nāz nō sūt ſm se intelligibilia lz bn̄ in alio. s. in natura specifica. cui⁹ ratio est talis qz illud qd ſm sui naturā est ꝑ se intelligibile potest ꝑ se intelligi a quocuqꝫ intellectu nisi sit ꝓpter excellētiaz ipsius intelligibil. Qꝫ eniz natura angelica nō possit intelligi ab intellectu nr̄o ꝓ statu isto hoc est ꝓptē excellentiā ei⁹. sed indiuidua mālia considerata in esse indiuiduali nō pn̄t ꝑ se intelligi ab intellctu nr̄o cum nō sint abstracta ab hic ꝛ nunc. vt in sequēti rōe declarabiť neqꝫ facultatē nostraz intelligendi excedūt ergo ſm se ex natura sui nō sunt intelligibilia.

Ampli⁹ vnumquodqꝫ est intelligibile ex nā sui ſm ꝙ est in actu ꝛ ſm ꝙ est in potētia recedit ab actualitate. sed indiuidua mālia vt sensibilia sunt depēdent a materia que ſz se nō est actu. ergo talia ſm se nō sunt intelligibilia.

Qꝫ autē taliter determinātes nō recte sentiant arguiť ꝛ ꝑcipue ꝙ singlaria materialia quomōcuqꝫ considerata etiā in esse indiuiduali sint ꝑ se intelligibilia ab intellectu nr̄o omis potētia ꝯgnoscitiua potens in aliquod obiectuz sibi adequatū ſm aliquaz rōez formalez pōt ēt ī qdlibet cōtentū sub illo tanq̄ in ꝑ se obiectū lz nō primū ſm eandez rōez formalez. als nō essꝫ obiectū illi potētie adeq̄tuz. ſ intellcūs nr̄ pōt in ens ſz suā rōez fōmalē. cū ens ꝛ res prio imprimāť in aia. ergo poterit in qdlibꝫ cōtentū sub illo singulare per se cōtineť sub ente ergo per se intelligibile ab intellectu nostro.

Propter tercium quidez huius primi⁹ de obiecto intellcūs ē terminādū est quid sit ꝛ quot dicať modis secundo q̄sti veritas ostendeť. De primo cōformiter determinādo his que in qōe secūda ꝛ qōe. xiª. primi libri de obiecto potentie ꝛ qōe vltia sexti libri de obiecto intellcūs habita sunt.

Dicēduz prio ꝙ ens nature seu reale distinctū contra nihil quod nec est nec pōt esse aliquod ens extra aiaz est obiectū primū ꝛ adequatū intellcūs nr̄i in ēminādo ꝑdicādo saltez denoīatiue ꝛ aliquo mō v̄tualr continēdo nō potētiam ſ inferiora ad ipsuz ens. quod rōibus Scoti in 3ª dis. primi sniaruz fulciť. Primo illud est obiectuz primū potētie intellectiue in q̄ ꝯcurrūt ꝑmitas ꝑdicatōnis vniuoce vel denoīatiue ꝛ v̄tualis cōtinētie saltē respcū obiectoꝝ ꝯtētoꝝ ſb ipso. hec ꝓpō sufficiēter deducta est in ꝑ libro qōe 2ª. sed ens nature diuisū in qditatē ꝛ moduz ē hmōi vt pꝫ. nec valet instātia de ente rōis qz lz ipsuz nō sit ens nature qd est obiectū ꝑmū intellcūs nr̄i equipať tn̄ illi. nullū eni est ens nature qn possit cadere ſb ente rōis. ꝛ ꝑ ꝯñs ad obiectū primū intellcūs hꝫ h̄itudinez ad qd reduciť ꝛ de quo aliq̄ mō ꝑdicať in rctō vel in obliquo ꝛ sic intelligi pōt. Qualr aūt ens nature ꝯtineat inferiora ad ipsuz in primo hui⁹ allegata qōe determinatū est.

Amplius ad idez est ratõ Scoti. in.vi°. hui⁹ obiectũ intellect⁹ primũ ea primitate d̃ qua p̃sens extat sermo nõ põt esse aliqd nisi quod essentialr̃ realr̃ vel formalr̃ vel saltem p subsistẽtiaz includit̃ in quocũq; p̃se intelligibili. sicut etiã in simili patz de prio obiectõ visus. sed nihil põt in quocũq; p se intelligibili includi alr̃oillorũ modoꝝ nisi ens nat̃e vt patet ergo ꝛc. Et si dicat̃ q ens nature ñ essentialr̃ includit̃ in ente rõis cũ opposita dicãt ratões formales. nec etiã in ente communissime sumpto distĩcto 9tra nihil. quod implicat cõtradictionẽ. Dicẽdum q lз nõ includat̃ in ill' eẽntialr̃ h̃ nõ ẽ cõtra rõez q2 nullũ illoꝝ inq̃tũ tale est p se saltez p2io intelligibile sed solũ paccidẽs. ꝛ de ente nat̃e sic cõi ad q̃ditatez ꝛ modũ locut⁹ fuit Auic̃. in p2io sue metaph̃ice. ens ꝛ res p2ia imp̃ssiõe imprimũtur in anima. ꝛ hãc sñiaz cõfirmat Scotus in quolibetis dicẽs res distĩcta cõtra nihil quod nec est nec esse põt aliqd ens extra aĩam est illa de qua Auic̃. p2io metaph̃ice cap° q̃nto. Ea que sũt coĩa oĩbus generibus sũt ens ꝛ res. sumpsit ei rem pro eo quod habet vel habere põt propriũ esse extra intellectũ.

Dicẽdũ secũdo q ens reale ꝛ q̃ditatiuũ cõe solũ deo ꝛ creature est obiectũ formale primũ ꝛ adequatũ in vniuoce p̃dicãdo intellect⁹ nostri. p̃bat̃ illd est primũ formale obiectũ intellectus nostri cui [illegible] se primo cõpetit intelligibilitas. ß ens cõe solũ deo ꝛ creature est huiusmodi. q2 ei solũ p se primo cõueniũt passiões entis de quaꝝ numero est intelligibilitas seu veritas vt patuit i p2io h⁹ licз eniз possibilitas que idez est q nõ repugnãtia de qua dicet̃ in.ix°. hui⁹ cõsequatur ens cõe quiditati ꝛ modo tãq; quasi ei⁹ passio. Uere tamẽ passiões entis cõsequũt̃ p se primo ens dicẽs quid cõe solũ deo ꝛ creature vt q̃õe 3ª primi libri sufficienter innotuit. Et circa has cõclusiões duas loquẽdũ est eo modo quo determinauimus in primo h⁹ de primo subiecto metaph̃ice. idez eni vide tur obiectũ primũ habitus ꝛ potẽtie cuius est habitus.

Sed dubitat̃ si ens fm rõз suã cõmũnissimaз modo p̃expositosit primũ obiectũ intellectus quare nõ põt quodcũq; cõtentũ sub ente nãliter mouere intellectũ nostrũ. q si nulla assignet̃ causa videt̃ q deus nãliter a nobis distincte possit cõcipi ꝛ silr̃ intelligẽtie p statu isto quod tamẽ falsũ est vt innotuit q̃õe 3ª secũdi metaph̃ice. saltẽ iuxta cõeз opioз. R̃ndet Scot. in 3ª dis. p̃mi q dũ loquimur d̃ obiĉo p̃ intellectus ꝛ ponimus ipsũ esse ens nos assignamus obiectũ primũ potẽtie ex ratõe potẽtie. nõ autez quod adequat̃ potentie vt in aliquo statu queadmoduз primũ obiectũ visus nõ ponimus id quod adequat̃ visui exñti i medio illuminato a cãdela p̃cise. sed quod est natũ adequari visui ex se q̃⁹ est ex natura visus. cõstat autez q nihil põt adequari intellectui nostro ex natura potentie in rõe primi obiecti nisi cõmunissimũ. qd autez ei adequet̃ p statu isto in rõne motiui videbit̃ 9ñr. cõcluderet ergo rõ vbi ens eẽt obiectũ primũ motiuũ intellect⁹ nr̃i pro statu isto quod nõ est verũ sed est primũ in terminãdo ꝛ p̃dicãdo intellect⁹ nostri ex natura potẽtie. ꝛ in hãc sententiaз 9ueniũt. s. tho. ꝛ Scotus. Ex quo leuit̃ soluit̃ ratio facta cõtra. s. Tho. in articulo imediate precedente. ꝛ in hãc cõclusionẽ cõueniũt. s. Tho. ꝛ Sco. s. q ens sit obiectũ primũ intellectus nostri. licet hic analoguз ille vero vniuocũ reale ꝛc. Uñ. s. Tho. cõtra gẽtiles libro 2° [illegible]pitulo. lxxxvi°. ꝛ pluries alibi ꝛ p̃cipue in prima p̃te ens in cõi est obiectũ intellectus ꝛ est primũ cadẽs in intellectu. vt. s. Tho. primo sñiaꝝ dis. viij. ꝛ alibi pluries. Quod ratõe multiplici deducit. tum quia p̃cedit in cognoscẽdo de potẽtia ad actum de imp̃fecto ad p̃fectũ. ergo prius nãliter natus est esse sub noticia imp̃fecta q̃ p̃fecta. noticia entis est imp̃fectissima ergo ꝛc. Tum etiã quia primũ obiectum habitus naturalr̃ acquisiti ex actibus potẽtie necessario ꝛ prius est obiectum potẽtie. ens inquãtũ ens est obiectũ metaphisice. vt patet quarto eiusdẽ. ergo ẽ

est primum obiectum terminatiuum intellect⁹ Tum tertio. quia noticia entis pmo cadens in intellectu quare &c. Et hanc dicit phi exti tisse intentioné q pmo phicoꝝ nõ p rõem ali am videt velle librũ phicoꝝ esse primũ int oés naturalis phie libros nisi qꝛ vniuersalio ra sunt notiora. Cum ergo ens sit vniuersa lissimũ ergo prius notũ alijs. Et hoc intelli gatur respectu intellectus pcedétis a pura ig norãtia per inquisitionem querentis naturas ꝛ rerum distinctiones. tali enim intellectui d primo sensibili occurrente statim occurrit ꝙ sit ens. Sed quale ens sit ignorat idõ inqui rit &c.

Dicendũ 3° ꝙ idem obiectum fm eandem rõem formalem est primum ꝛ adequatũ ob iectum intellectus ꝛ voluntatis nostre hãc cõ clusiõem deducit Scotus in tertia dist. pri me sentẽtiaꝝ gcquid enim est volibile a vo luntate ab intellectu est intelligibile ꝛ ecõtra vt patet. ergo sunt equalis ambitus. Sꝫ qc quid est ab intellectu intelligibile sub ratiõe entis est intelligibile. ergo quicquid a volun tate erit volibile sub ratõe entis erit volibi le. ergo versant circa idem obiectũ sub ea dem rõe formali. nec veꝝ ꝛ bonum sunt ra tiões formales intellectus ꝛ voluntatis disti guentes ambas illas potẽtias quia aliter seq retur ꝙ bõitas non esset intelligibili ab itel lectu. sunt ergo ɔditiões cõcomitãtes rõnes formales obiecti.

Ex quo sequitur ꝙ euidẽti ratione nõ po test probari distinctio intellectus a volũtate penes distĩctõem obiectoꝝ immo nec ex di stĩctõe actuum absolute argui potest distĩctõ intellectus a volũtate. quia si sic hoc pcipue ɔuinceret. quia actus distincti requirũt disti cta pricipia susceptiua sicut lumẽ ꝛ color re quirũt distĩcta susceptibilia. quia lumẽ dia fanũ color vero supficiem. Sed propter hoc nõ oportet quia magis distiguitur aĩa itel lectiua a volũtate ꝛ ecõuerso ꝙ̃ velle ab itel ligere. Sed propter distĩctõem ꝗtitatis ab aĩa intellectiua nõ oportet ponere distincti onem principioꝝ susceptiuoꝝ cuꝫ vtrũqꝫ re

cipiat in materia. prima quia alias aĩa itel lectiua esset quãta ꝛ extẽsa [illegible] accñs quod est falsum. ergo &c. Relinqt igit ꝙ intellect⁹ ꝛ vo lũtas distinguuntur intrinsece p ppa pnci pia constitutiua.

Dicendum quarto ꝙ quiditas rei sensibi lis est obiectum primum motiuum intellect⁹ nostri pro statu isto. i. non ex natura potẽtie sed ex modo essendi potentie. vbi attentione dignum quod idem est nomiare quiditatem rei sensibilis ꝛ quiditatem rei materialis si materiale non proprie audiatur. Sed soluꝫ communiter p omni habente materiam par tem sui intrinsecam. vel pro eo quod est ali quid habentis materia. partẽ sui quomodo accidens sensibile dicit qditas rei mãlis. lꝫ ipsum accidens non habeat materiam. non ergo diuersa dicunt. S. Tho. quiditatẽ ma terialem nominando ꝛ Scotus quiditatem sensibilẽ.

Presens conclusio est de mente S. Tho me in prima parte qõe. lxxxiiij°. ꝛ. lxxxv°. ꝛ de anima tertio. ꝛ alibi pluries dum inquit natura seu quiditas rei materialis est obie ctum intellectus hominis in presenti. Idem vult Scotus in tertia dist. primi sententiaꝝ dum inquit primum obiectum intellectus. vnde intellectus est. non ẽ quiditas rei ma terialis sed aliqd cõmune ad omnia intelli gibilia licet primum obiectum adequatum sibi in mouendo pro statu isto sit quiditas rei sensibilis hec Scotus.

Conclusio autem ista rationibus fulcitur primo quia intellectus noster p statu isto ad nullius obiecti cognitionem potest moueri ni si ex sensatis. Tum quia potentia intelle ctiua pro statu isto est coniuncta sensui. igit sibi debet correspondere obiectum propriuꝫ cum re sensibili coniunctum &c.

Et hanc intentionem habuit. S Tho. lꝫ Scotus sibi imponat in tertia dist. primi ꝙ quiditas rei materialis sit obiectum poten tie intellectiue ex natura potentie quod ẽ fal sum obiectum enim intellectus hominis con iũcti vt coniunctus est quiditas rei material

in opinione. S. Thome.

Si autem queratur que sit causa quare pro statu isto nihil naturaliter intelligitur ab intellectu nostro nisi ex sensatis. Respondet Scotus manifestando quid est status qui non videtur esse nisi stabilis permanentia legibus sapientie firmata. Sed firmatum est in legibus quod intellectus noster non intelligat pro statu isto nisi illa quorum species relucent in fantasmate et hoc vel propter penam peccati originalis et ista est causa credita, vel propter naturalem conexionem potentiarum anime in operando. Hec autem connexio seu concordantia que de facto est pro statu isto non est ex natura intellectus vt intellectus est, nec etiam vt in corpore est. tunc enim in corpore glorificato necessario haberet similem concordantiam. Unumcumque ergo sit iste status siue ex volutate dei siue ex iusticia peccati sicut innuit Augustinus. xv. de trinitate capitulo vltimo. vt in secunda huius. q. 3a allabatur. hec tota est causa aut aliqua alia.

Dubitatur vtrum ens communissime sumptum si pro statu isto non sit obiectum primum motiuum vtrum saltem pro alio statu. vel sic non queritur quid sit obiectum primum motiuum intellectus humani separati vel pro alio statu

Dicendum vt Scotus in quolibetis quod est inquantum ens sicut nec in hoc statu ita nec in alio est motiuum. Sed pro statu isto est quiditas rei materialis vel forte specialius quiditas rei sensibilis intelligendo non de sensibili proprie solum. Sed etiam de incluso essentialiter vel virtualiter in sensibili. in patria vero erit ens commune limitatum in se vel relatum ad se vel relatum ad terminum finitum [illegible] limitatum tale enim est obiectum intellectus creati vt creatus est. dixi autem ens limitatum vt excludatur ens infinitum illimitatum quod nec est obiectum intellectus taliter considerati primum nec contentum sub illo nisi cognoscitiue. dixi etiam in se id est absolutum excludendo relationes medias inter intellectum creatum et increatum quas non potest naturaliter intellectus creatus vt creatus est intelligere nisi speciali influxu licet idemptificentur enti creato.

Unde attentione dignum quod intellectus tripliciter considerari potest vnomodo in se et absolute vt indifferens ad creatum et increatum et vt sic est vniuocum vniuocatione metaphisica de qua habitum est quarto huius ad intellectum creatum et increatum. et eius obiectum taliter considerati non potest esse ens inquantum ens. quia sic obiectum intellectus diuini non esset essentia diuina. Sed ens inquantum ens. nec potest esse essentia diuina. quia tunc ipsa esset obiectum primum intellectus creati vt creatus est. Sed quid sit alias dicetur Secundo modo sumitur intellectus contracte pro intellectu creato tantum vt tamen est communis ad intellectum humanum et angelicum. et iam patuit quid assignandum sit pro eius obiecto adequato. Tertio sumitur intellectus adhuc magis contracte vt conuenit solum intellectui humano pro statu isto et eius obiectum motiuum est quiditas rei sensibilis vt patuit in se tamen vel in suo inferiori sicut color in se vel in suo inferiori mouet visum. Et hoc saltem habet concedere Theologus qui ponit istum statum non esse naturalem. nec istam in potentiam intelligendi respectu multorum intelligibilium esse naturalem sed penalem. tamen secundum philosophum qui statum istum diceret simpliciter naturalem homini nec alium expertus erat nec ratione cogente conclusit. diceret forte illud esse obiectum adequatum intellectus humani simpliciter ex natura talis potentie quod percepit sibi esse adequatum pro statu isto. vt inquit Scotus in quolibetis.

Qualiter autem verum sit obiectum intellectus vt inquit. S. Tho. in prima secunde. q. secunda. et alibi quasi infinities visum fuit in sexto huius. q. vltima.

Qualiter autem substantia sit primum obiectum intellectus. vt inquit. S. Tho. in secundo sententiarum. dist. xiii. et in questionibus de veritate questione. viii. intelligendum est in via perfectionis in generali tamen. in speciali autem est deus et in [illegible] conueniunt. S. Tho. et Scotus.

Et similiter ex dictis patet qualiter ipsum quod quid est. est obiectum intellectus. vt. S Tho. in prima parte. q. lvii.

Qualiter tamē fātasma sit obiectū intellect⁹ possibilis vt inquit. S. Tho. i secūdo sentēti arum dist. xx^a. sic potest intelligi vt dicatur ipm esse obiectuʒ representatiuum.

De secūdo principali ꝑus determinādum est an singulare itelligatur a nobis ⁊ quid ꝑ us an vle an singulare Secūdo vtrum sin gulare ipm fm se sit intelligibile a nobis et an sb ꝓpria eius rōe.

De primo dicēdum vnomodo ⁊ ꝓbabi liter ꝙ singulare per se a nobis intelligit᷑ di recte hāc cōclusionem deducit Scotus in ƀ septimo multiplici ratiōe. prima ens ꝑ se est obiectum itellectus. vt Auicē. primo sue me taphisice capitulo quinto. ⁊ ñ tātum ēs i vli Sed quodlibet ēs iquātum habet rōem ētis Ex quo arguit᷑ sic quod maxime est ēs ma xime ē itelligibile. Sed prima substātia ma xime ē ēs qꝛ maxime est substātia ex libro ꝑ dicamētoꝝ ergo ꝛc.

Amplius operatio realis nō est nisi a sin gulari. Sed mouere intellectum obiectiue ē opatio realis ergo ꝛc.

Adhuc primo posteriorum sicut per silo gismum cognōscimus cōclusiōes. ita ꝑ indu ctiōem ꝑncipia. Sed nulla potētia arguit di scurrēdo p inductōem nisi intellectus. ergo si bi notiores sunt premisse cōclusione. ergo p se intelligit singularia a quibus arguit indu cēdo.

Amplius potentia cognoscēs dr̄iam per se aliquorum extremorum per se cognoscit extrema dr̄ie. Sed itellectus p se cognoscit dr̄iaʒ iter singulare ⁊ vle. ergo per se cogno scit vtrūqꝫ extremū. sic enim arguit Aristote les secūdo de anima capitulo de sensu cōmu ni quare ꝛc.

Adhuc intellectus rebus quas intelligit nomina impōit. imponit autem nomina sin gularibus quibus attribuit intentiones puta has singulare indiuiduum ꝓpōes opposi tiōes cōclusiōes de eis facit que oia pertinēt ad intellectū.

Hijs respondent predicatores dicētes ꝙ singulare vtiqꝫ intelligitur ab intellectu. sed ñ directe immo reflexe. nam primo intellectus abstrahit prius spēm vlis a fantasmate. dei de cōuertē⁹ se ad fantasma deuēnit in cogniti onem reflexe illius singularis cuius illud est fantasma.

Contra quecunqꝫ arguta sunt de singula ri possunt intelligi ante abstractōem vniuer salis ducēdo intellectuʒ in cognitōnem illius singularis cui⁹ illa ē spēs.

Amplius nisi intellectus ꝑ se intelligeret singulare qūo volūtas posset velle per se ac tum singularem ⁊ quomodo tūc peccaret vi detur enim ꝙ nullo mō cū volūtas nō posset ꝑ se velle. nisi quod ē per se ab itellectu cog nitum.

Adhuc si repugnat singulari vnde singu lare est per se intelligi quomodo posset āge lus per se intelligere se ipsum ⁊ deus se. ergo certum est ꝙ singularitas ipedit intellectōeʒ si ergo quid aliud hoc impediat puta accn̄^a annexa sepetur. si vero materialitas vel ali quid aliud. Certum videtur ꝙ intra quidi tatem singularis non est nisi quiditas spēi si gnata. tolle ergo omnia impedietia ⁊ tūc ita ꝑ se mouebitur intellectus a singulari sicut a spēi natura.

Ampli⁹ spēs genita cum sit essentialiter simi litudo nō solū ꝓximi gignētis ipam sed me diati. ⁊ hoc sub illa ratōe obiecti qua gignit qꝛ alia ratio requireret aliam spēm ꝓpē ali am representationeʒ. cū spēs in intellectu sit genita a singulari. ergo singulare representat mediate vel imediate. licet enim nouum lu mē requirebatur. ad illam gignitionem in in tellectu quod lumē potest dare intēsius vel minus intēse repsentare. nūquam tamē da bit aliud in representatione obiecti quam il lud a quo gignit᷑ mediate vel imediate.

Huic forte respondet᷑ ꝙ spēs semp rep sentat illud a quo gignitur. ȝ nō sub illa ra tiōe. ita ꝙ gignēs eandē ratōem habeat inqꝫ tum gignēs cum ratōe obiecti repsentati per spēm genitam. Alioquin ꝗuis ponas ꝙ sin gulare ꝑmo itelligitur. saltem tn̄ oꝫ ꝯcedē ꝙ a spē singularis in intellectu possit abstrahi

spẽs vniuersalis.alioqui vniũsale nũquam ĩ telligeretur.sequitur ꝙ illa spẽs ꝙ̃ tu ponis vniũsalis per se rpñtare singulare in rati/ one obiecti.

Cõtra si singulare p se ĩtelligitur duo sin gularia erũt duo per se ĩtelligibilia ⁊ cum in tellectus simplex per se nõ intelligat nisi qui ditatem duo singularia habebũt duas qui ditates ⁊ ꝯñter duas diffinitões.⁊ ita erunt due spẽs.

Huic tamẽ rõi rñdꝫ Scotus ꝙ primum ꝯñs ẽ cõcedẽdum vt ꝙ duo singlia erũt duo ĩtelligibilia. Sꝫ ĩtellectus nõ itelligit nisi q ditatẽ nõ absolute vniũsalis.s vl sic vl hac quiditatem vl magis hoc aliquid.quia qui ditas forte nõ habet inferius.Sꝫ quid ha/ bet hoc quid.quod nõ est per accides ẽs er/ go se intelligibile.Sꝫ hec dno.qd.nõ ha/ bẽt duas diffinitões.

Adhuc si singulare per se sit ĩtelligibile. duo singularia habebũt duas spẽs ꝓprias ĩ ĩtellectu ⁊ duas ĩtellectiões actuales.⁊ sic ex multis actibus circa vtrũqꝫ potest gñari ha bitus qui sit per se istius obiecti cuius ẽ act⁹ ergo due sciẽtie erũt de duobus singulari/ bus eiusdẽ spẽi quod videtur multipliciter impossibile quia tũc duo accidẽtia eiusdem spẽi simul in eodem essent. Cum etiaꝫ nul lus sciẽs de spẽ aliqua specialissima essꝫ pfe/ cte sciẽs.s tãtum in vniũsali nisi sciret de om nibus singularibus. Tunc etiam idem pos set habere infinitas scientias.tũ quia idẽ sci/ ens de vno singulari propter hoc nesciret de alio.ideo oporꝫ aliud singulare intelligẽ ad sciẽdum.de isto accipe sciẽtiam de nouo p in uẽtiõem vel doctrinam.nec tũc per vnam ar tem artificiãdi sciret aliquis facere domum nisi vnam.

Huic rñdꝫ Scotus ꝙ non omis intelle/ ctio p se iterata gñat habitum sciẽtie nisi sit cuiusdam per medinm quod est diffinitio d duobus autẽ singularibus nõ intelligiť ali/ quid p duo media q̃ sint diffinitões.

Sꝫ cõtra ẽ ibi hoc subiectum hec passio hec cã quaꝛ g° nõ ĩ aliqua scia.

Dicẽdum secũdo iuxta intẽtionẽ vere de finatium ꝙ intellectus noster pro statu isto non intelligit singulare directe ⁊ pmo. s reflexionẽ ad fãtasma hãc ꝯclusionem de dũt.s.Tho.⁊ pariter Scotus

Pro cuius intellectu attentione dignum ex doctrina. S. Thome ꝙ singularia mã/ lia dupľr possunt cõsiderari.vnomodo inqꝫ tum cõueniunt in ratiõe vniuersali specifica ⁊ sic etiam in eorum absentia cognoscuntur ab intellectu.Alio modo ꝯsiderari pñt vt cõ stituta sunt in suo esse singulari ⁊ sic ipa esse intelligibilia dupľr intelligi potest vnomõ flexe ⁊ tali modo bene sunt intelligibilia. vt S.Tho.in q.de anima.q.vnica.ar.2° circa finem vbi inquit aĩa ꝯiũcta corpi cognoscit singulare per quandam reflexionem inqꝫtuꝫ s.ex hoc ꝙ apphẽdit suũ intelligibile redu/ citur.ad cõsiderandum suum actum ⁊ spẽm intelligibilem que est pncipiũ sue opatõis ⁊ eius spẽi originem.⁊ sic venit in consyderati onem fantasmatum ⁊ singularium quoꝝ sũt fantasmata.Sed hec reflexio compleri non potest nisi p adiũctioneꝫ virtutis cogitatiue ⁊ imaginatiue. Alio mõ põt intelligi sin/ gularia mãlia esse intelligibilia directe ⁊ sic nõ pñt intelligi ab ĩtellectu nostro in pñti sta tu.cuius causa est vt ingt.S.Tho.in pma parte.q.lxxxviª.ar. p qꝛ principium singu/ laritatis in rebus mãlibus est materia ĩdiui dualis.ĩtellectus auteꝫ noster ĩtelligit abstra hẽdo spẽm ĩtelligibilem ab huiusmoi mã qd autem abstrahiť a materia ĩdiuiduali ẽ vle Vñ ĩtellectus noster nõ est cognoscitiuus di/ recte nisi vliũm.ĩdirecte autem ⁊ per quadã reflexionem potest intelligere singulare.quia ĩtellectus etiam postquam species intelligibi les abstraxit nõ potest ſm eas actu intellige re nisi cõuertẽdo se ad fãtasmata in quibus spẽs ĩtelligibiles intelligit.Sic ergo ipm vle spẽm ĩtelligibilẽ directe intelligit intellect⁹ ĩdirecte autẽ singularia quoꝝ sunt fãtasma ta ⁊ hoc mõ format hãc ꝓpõem Soꝛ.est hõ hec.S.Tho.

Hoc idẽ dõm est de ĩdiuiduis mãlibus

intelligibilib⁹ mathematicis.vt.S.Tho.in hoc septimo quia induduut mām idiuidualem que est causa quare aliquid directe non intelligitur.

Scotus autem in hoc septimo eandē conclusionem ɔcedēs inquit intelligimus singlare reflectēdo ad fantasmata intelligit̄ enim per lineam reflexam ꝭm Arist.in 3° de aīa Et h₃ Commentator i cōmēto per linea₃ speralem quod sic exponit ꝙ quiditas abstrahitur a quiditate donec resultet quiditas a qua non posset abstrahi vlterius.

Contra quam expositiōem instat Scot⁹ quia illa data sequeret̄ ꝙ esset linea recta ꝰ reflexa nec speralis. S₃ nihil cōcludit instātia Scoti.nam exemplum Aristo. de linea recta ⁊ sperali ꝭm expositionem Commētaris non est referēdum ad modum intelligēdi singulare.ita vt per hoc exemplu₃ velit Aristo.tradere modum ꝭm quem intellect⁹ diuꝰsificatur in comprehendēdo singulare a seipso comprehēdente quiditatem vt forte opinatur Scotus.Sed est referendum exēplu₃ illud ad diuersum modum intelligēdi quiditatem.nam itellectus aliquādo intelligit quiditatem aliquam ꝭm ꝙ huius vt carne₃ ꝭm ꝙ caro.aliquando intelligit quiditatem illius quiditatis ⁊ hoc est intelligere illam ꝭm aliquam formam cōem que ptinet ad ei⁹ essentiam.sicut si intellectus intelligat illam ꝭ₃ ꝙ est animata vel corpus vl̄ substātia ⁊ tūc itellectus sic intelligens quodammodo se habet ad ipm̄ intelligere quiditatem illam ꝭm rōem ꝓpriam sicut linea circunflexa se hab₃ ad seipsam extensam.nam sicut linea circūflexa est quodammō reditus ab eodem i idē sic cum intellectus intelligit quiditatem alicuius quiditatis redit quodammodo ab eodem in idem.quiditas enim quodammō est idem cū eo cuius est quiditas.⁊ sic potest intellectus ꝓcedere abstrahēdo quiditatem a quiditate quousqꝫ veniat ad quiditatem simplicem que nō habet quiditatem ⁊ hoc modo forte ꝑuenit̄ ad gen⁹ gn̄alissimum.

Alr ergo exponit Scotus dans modum quo intelligitur singl'e reflexe.Dicens ꝙ i fātasia confusum est substātia cum accn̄tibus vl̄ multa accidētia mutuo se contrahentia. ⁊ hoc in rep̄sentatio ⁊ tal' spēs i fātasia existēs primo ⁊ directe rep̄ntat vl'e.i.spēm specialissimam.modus autem est talis.vt Scotus in theorematibus dicēs.relinquendo ꝙ singularitas sit in primo obiecto ⁊ naturam intelligendo vniuersale hoc mō intelligit̄.nā obiectū cōpositū.i.confusum ex substātia cū accidentibus vel multa accn̄ᵗ mutuo se contrahentia potest intellectus sua virtute distinguere partem concipiendo vt obiectum ⁊ ꝑtem negligendo.ita ꝙ intellectus agens non facit vniuersale quia circa obiectum actu intellectum nihil operat̄.Sed tantum circa intelligibile in potētia.⁊ eius opatio terminat̄ ad intelligibile in actu intelligibile autem in potētia adhuc est singulare.Sed vlterius intellectus possibilis distinguendo in ɔsideratiōe ptem conceptus a pte facit vniuersale. hec Scotus ibidem ⁊ totus hic processus ē rectus vniuersali autem fabricato ꝑ intellectum possibilem spēs illa in fātasia exn̄s q̄ ē spēs singl'is confusi cōpositi ex substātia cu₃ accn̄tibus vel ex pluribus accn̄tibus se mutuo ɔtrahentibus ad quam se ɔuertit intellectus.primo rep̄ntat congregatum ⁊ confusū in quod primo fert ur cognitio intellectus in tali ꝓcessu reflexo ⁊ indirecto ⁊ tale est indiuiduum vagum.quod autem hoc sit primu₃ cognitum in tali ordine idirecte cognoscendi patet a signo.quia quādoqꝫ intelligit̄ singulare ignorādo i qua spē sit.deide intellect⁹ ad huc reflectēdo ɔsideratōem n̄e ad circūstātias significatas per illud congregatum qd̄ est idiuiduum vagum tandem intelligit singulare.s.natura₃ que est hec nō tamē inquātum hec quia hoc nō potest cognoscere ꝭb ꝓpa ratiōe ꝓ statu isto vt dictū est alias ⁊ statim dicetur.ꝭ cum accidētibus ꝓpriis determinat talem nām ⁊ ꝑ tales circūstātias.puta qꝫ est hic ⁊ nunc cum tali figura ⁊ colore ⁊ h⁹mōi.vn̄ dr̄ vt iquit Scotus ꝙ nō tam₃ ꝭm aliq̄ secūde intētionis ɔditōes singularis

expzimētia vt sunt singularitas ꝛ forte sup positū ꝛc.itellig t itellcō nām determinatam ſ ēt ſm aliq̄ pme itentōis vt indiuiduū vnū nūero incōmunicabile.ꝛc.

Ex quo appet vt recte exponit Scot⁹.ꝙ pzimo est pcessus a cōgregato ꝛ cōfuso.qz ab accñte ꝛ substāª relucēte ab fātasia.i.ab indiuiduo vago ad se gregatum in intellectu possibili virtute intellectus agentis ꝛ ē natura seu quiditas ꝛ spēs specialissima abstracte ꝛ nude cōsiderata.ꝛ hec est dispositio linee recte.deinde est linea reflexa a segregato.i.a natura.aut quiditate nude intellecta ꝛ abstracte ad congregatum ex accidente ꝛ substantia quod est vnum per accidens.i.individuum iquātum hic ꝛ nūc incōmunicabile vnū numero.ꝛc.

Et hoc modo habet itelligi dictū Scoti in h̄ passu dum inquit.terminus a quo ꝛ ad quē reflexioōis est confusum.ꝛ in medio est distinctum..

Ex quibus patet ꝙ pessime Anthonius Andreas hic itellexit Scotū immo puto ꝙ circa hoc habuit ignorantiam dispositionis dum iquit ꝙ spēs in fātasia ad quam se cōuertit intellectus pzimo repzesentat indiuiduum vagum in quod pzimo fertur cognitio itellectus.secūdo repzesentat nāꝫ absolute.s.quādo itellectus abstrahit vle ꝛ fert̄ in nāꝫ pcise nō cōsiderādo eius singularitatem.tertio reflectēdo cōsiderationem natur̄ ad circūstātias itelligit singulare signatum cum h̄ ꝛ nūc.errauit enim in pzimo membzo qualiter enim saluabit ꝙ spēs specialissima sit pmo a nobis cognita.vt habent maiores pzo pzincipio maximo ꝛ habetur a Scoto i tertia distictōe pzimi ꝛ alibi pluries ſꝫ h̄ ēt vle nō pª itelligēm⁹ cuius oppositū ponit Scotus i theozomatibus ppōe tertia quam dicit esse famosissimam apud Phos. Causa autem erroris sui fuit dictum Scoti ad ductuꝫ ab eo sed nō bñ itellectum dum dixit illius reflexionis terminus a quo ꝛ terminus ad quem ē quid cōfusum ꝛ i medio est distinctum.non enim notauit verba Scoti dum dicit exponitur manifeste sic qz processus a cōgregato ꝛc.modo declarato.

Ad pauca eniꝫ respiciētes de facili enūciant.ꝛc.ꝛ in hac declaratione letatur animus meus.

Ex quibus patet cōsequēter ꝙ cōceptus nē determiate istis cōditōib⁹ ñ ē simplr simplex.vt ēs nec etiam est simplex quiditatiu⁹ vt homo.Sed tātum per accñs vt homo albus.licet ñ ita p accñs.ꝛ ille ē determiatioz cōceptus ad quem deueīmus i vita ista.naꝫ ad nihil deueīmus cui de ratōe sua iquātum a nobis concipitur contradictozie repugnat alteri inesse ꝛ sine tali conceptu nunquam intelligitur singulare distincte.

Ex quibus patet concludendo qd sentiamus ꝛ quid intelligimus qz singulare.i.nāꝫ que ē singularis.sed non vt singulare pprie Similiter nām que est vniūsalis.non tamen vlitas est eius ratio formalis. Vñ Scotus i predicabilib⁹ qō quid est intelligit̄ sb rōe vniūsalis.illa vero ratio nō est ide essentialr cū illo quod qd est. Sed modus eius accidentalis qui tamē modus potest cōcipi ab intellectu perse ꝛ sub rōe ppzia.hoc modo reflectendo cognoscit intellectus se ꝛ suaꝫ operationē ꝛ modū operandi ꝛ cetera q̄ sibi insunt.

Sed circa dicta in hac cōclusiōe.Dubitatur pzimo.qd ē ista reflexio qua intellectus se ɔūtit ad fantasma ad hoc ꝙ itelligat singulare.an sit ipsa sbstātia intellectus.aut ei⁹ naturalis potentia.aut eius spēs intelligibil aut respect⁹ spēi intelligibilis ad fantasma.

Adhuc i tali reflexiōe aut intellect⁹ iumat aliquid aut nihil.si nihil ergo nihil intelligit p actum reflexum.si aliquid aut vniuersale aut singulare.non vle quia illud habet.recipit ergo spēm singularis.ergo actu recto itelligit illud singulare.

Huic potest pzobabiliter dici ꝙ nullum illozum est.ſ ē ozdinatio eius ad aliud.s.ad fātasma.habet enim intellectus multiformes opatiōes.Vñ.S.Tho.in pma parte.q.lxxix°ꝛ alibi pluries operatio itellect⁹ quīupix

intelligētia.i.simplex intuitus intentio.i. ordinatio ad aliud excogitatio sapere. ⁊ dispositio verbi.

Ad aliud potest dici ꝙ nihil ⁊ tunc negetur ꝯña quia licet nihil recipiat ordinat tamen se ꝛc.

Dubitatur secundo quia videtur singulare primo concipi ab intellectu. Tū pͥmo qꝛ illud est pͥmo intellectū a quo spēs intelligibilis primo genita est. Tū etiam qꝛ nihil agit nisi inquātū singulare.ergo nec gignit. Tū tertio quia spēs sic ostēdit obiectū sicut ab eo gignitur.

Ad h̄ rñr ꝙ vniuersale pͥmo intelligimus vt determīatum est qđ a signo pꝫ pͥus enim puer ꝯcipit hoiem ꝗ̄ hūc hoiem pͥus eī pñeꝫ suuꝫ distīgnit a nō hoie ꝗ̄ a nō Sor.cū omnem hoiem vocat Sortē ⁊ nullū aliud aīali um. Et ideo ad primā instātiaꝫ. illud ē pͥmū intellectuꝫ a quo spēs ꝛc. Dōm ꝙ alia pōt esse rō agēdi.⁊ alia rō agētis vt Scotꝰ in tertia dist.pͥmi. Singularitas aūt est rō agētis ⁊ nō ratō agēdi.Sꝫ rō agendi est ipsa forꝰ in singulari ſm quam singulare agit. illud ergo est primo intellectuꝫ a quo tanquā a causa efficiente ⁊ a rōe agendi totali spēs itelligibilis primo ē genita.illa autem est q̄ditas ⁊ nō singularitas.licet cōcomitāter eadem spēs representare possit rōem agētis vł saltem non sub ratiōe opposita rōi gignentis speciem.

Ad secūdam instātiam ⁊ tertiā simł nihil agit nisi iquātuꝫ singulare Dōm vt Scotus in theorematibus pͥmo quod singłe agit ꝫ nō inquātū singłe.nā enim est rō agendi.⁊ sicut in actōe reali ꝑductū nō assilatur ꝑducēti ſm singularitatem ꝑducentis.ꝫ ſm nām que fuit ratio ꝑducēdi.ita in gignitiōe ista spēs est similitudo nē.nō singłitas que nō fuit ratio gignēdi.lꝫ necessario ad gignitiōem

Sed nūq̄d singłitas que ponitur necessaria ad gignitōem.lꝫ nō rō gignēdi possit esse naturaliter ratio agēdi.qđ si negetur sequeretur ꝙ angelus nō intelligēt singłe ita ꝙ singłitas sit modus intellecti.quia eius intellectus est passiuus.

Dōm vt Scotus ibi pulcherrime resoluēdo ꝙ cum singłitas sit entitas aliqua.ido possibile est vt sit ratio agendi siue ꝑducendi ꝓpriaꝫ similitudinem.si est possibile. gͦ ē necesse.qꝛ nā.i.agēs nāle nō est liberū.⁊ per ꝯñs spēs eius pͥus impͥmet. Jlla aūt ꝓpō sic corrigitur a Scoto in hoc septimo.omis entitas actualis cuiuscūqꝫ rōnis est ratio agēdi i itellectum actiōe itelligibili.quia sic actꝰ ⁊ itelligibile cōuertūtur hoc probatur de existētia que est alterius rōis ab ētitate quiditatiua ⁊ indiuiduali.que tamē mouꝫ ad itellectōem que est visio.ñ tamē ētitas idiuidualł vł existētie est pricipium actōis naturalł distīcte ꝯtra actōem itellectualē.ita ei quātitał est actiua.

Ex quo sequitur ꝙ intellectus immediate receptiuus actōis obiecti potest moueri a singularitate.vt itellectus āgelicus q̄ videt immediate singłe nāle.Nō autem itellectꝰ q̄ est receptiuus mediante actiōe naturali tantuꝫ sicut intellectꝰ nr̄ i queꝫ nō agit nā nisi mediante gignitiōe in sensitiuū que pōt dici actio naturał materiał respectu illius que est itelligibilis i intellectum.Qua pp ꝙ singłitas ab itellectu nr̄o nō ꝑcipiaƚ attribuēdū ē ipfectioni intellectꝰ in intelligēdo non autē impfectioni singłis incognoscibilitate.

Et lꝫ nō ꝯpādo ꝑcise.sit nā pfectiꝰ ꝯgnoscibił singłitate . tū pfectior ē cognitio naturę singłis ꝗ̄ nē tm̄ qꝛ distīctior sicut aūt itellectꝰ ꝯponēs pōt ꝯgnoscē.ꝑncipiū ⁊ ex ipfectione sua nō pōt ꝯclōem remotā cꝰ mior est cognoscibilitas.tū pfectiꝰ eēt si vtrūqꝫ possꝫ.sic i ꝓposito pp defectū itellectꝰ possibił qꝛ ñ ē passiue dispositꝰ nec pōt imutari nisi a forti obiecto.

Sed cōtra intellectꝰ ē dispositus ad omnia cum sit omnia fieri.

Adhuc ꝗ̄to aliqđ passiuū fuerit iferiꝰ seu potētialiꝰ tāto sufficit debiliꝰ agēs mouē. qꝛ minꝰ resistit.ꝫ itellectꝰ ē pura potētia q̄re ꝛc.

Ad pͥmū dōm ꝙ itellectꝰ possibił ē sūme dispoitꝰ ꝑ carētiaꝫ ꝯtrarij nō ꝑ idinatōeꝫ nā

Mo

lē saltē respectu oiuȝ itelligibilium gegđ de primis pncipijs ad q̄ nāl̄r inclinat vt visum fuit. q. pᵃ secūdi mēphice.

Ad 2ᵐ dōm q̄ vex̄ accipit q̄n duo passiua ordināt ad tales duos act⁹ iferius ad iferiorē supius ad supiorē. alr̄ est falsuȝ. aliqd eñ pōt mouē sbam corporeā localit̄ qd̄ ñ potest mouē materiā pmā ad formā sbalē. ita i pposito nā seu qditas pōt imutare itellectū possibilē ad intellectōeȝ singl̄is. ⁊ tñ singl̄e q̄ ē agēs debili⁹ ñ pōt mutare intellectū possibileȝ ad sui ipsius cognitōem.

Aliter pōt poni q̄ pp defectū luis itellcūs agētis nā q̄ ɔgnoscibilioꝛ ē pōt in ipo agere ⁊ intellectuȝ possibilē immutare. nō āt pōt h̄ singulare quod est minus ɔgnoscibile posset tñ si esset lumē fortius queadmodū debile colozatū in luīe cādele nō videret̄ in quo tamē videretur fortius coloꝛatuȝ.

Aliter pōt poni defectus h̄ nō ex pte luis i q̄ntū requirit̄ ad actōem obiecti. ẜ in q̄ntū req̄rit̄ ad intellectōem intellect⁹ possibilis vt vȝ spēs singl̄is ifiat itellectui possibili. ẜ ille non pcipit pp defectū sui luis queadmodū spēs decime millesime ptis milij infit oculo. ẜ ipa nō pcipit̄ pp defectū luminis in potētia ⁊ sic potest poni q̄ semp fit eadē spēs singl̄is nē. ẜ oñdit huic intellectui nām nō singl̄em pp defectū virtutis nō cognoscitiue que pōt dici lumē intellectus vnomō.

Sȝ ɔtra sicut in pte milij. ɔfusuȝ pcognoscit̄ ⁊ ps nō distinguit̄ q̄re h̄ totū nō intelligitur sicut nā singl̄is. ẜ sepati nā. Rñsio vbi cōfusio totius essentialis vel integralis nō coniūgitur distinctōi opposite cōfusioni toti⁹ vl̄is ibi ɔfusum pus intelligit̄. sicut a remotis album visum nō cognoscit̄ albū ẜ colozatū. q2 vt t⁹ nō pcipit nisi confusum ɔfusiōe vl̄i nō essentiali. q2 illd̄ ē distinctū. ois ergo simplex apphēsio pus ē cōfusi vniuersalis. sicut ergo in sensu sic ⁊ in intellectu licet distinctius noticia prius sit confusi essentialis

Sȝ cōtra ergo visus pus apprehendit q̄litatem quam colorē vel ens quā colorē. Responsio nulla potentia excedit obiectū suum primum. nec ergo visus coloratum. Sȝ si visus hr̄et ens p obiecto pus apphēdēt ēs q̄ q̄litatem. ⁊ illā quā colorē. vt ēt dictū ē in pmo h⁹. q. xiijᵃ. ⁊ huic cōclusioni cū ēt⁹ fūdamēto ~~ītendo~~ negāda ē imediate pcedēs cōclusio que fuit pma. ⁊ ad pmā rōem pbāteȝ illā cū dicebat̄ ens p se ē obiectū intellect⁹ ꝛc.

Rñr vno mō q̄ ens ē obiectū intellect⁹ nō tamē vt cōmunissimū ẜ vt extēdit se ad qd̄libet ens imāle vel ɔsideratū vt imāle h̄ ē abstractū a mā nō simpliciter ẜ idiuidualitate aut abstractū. i. vniūsale.

Al' ē rñr dato q̄ ēs vt extēdit se ad qd̄cūq̄ sit obiectū itellcūs q̄n d̄ꝫ vltra q̄ singl̄e ē maxime ens hoc falsum est in materialib⁹ p se loquēdo immo illud quo formaliter h̄ aliqd ē singulare vt mā idiuidualis magis facit ad ñ eē q̄ si eēntia spēi p se esset sine tñ materia. q2 illa ē prin^m corruptōis. ⁊ q̄n dicit̄ q̄ pꝛia sba max̄ est sba vex est vt sba dicitur a substādo q2 plurib⁹ sbstat. ita intelligit̄ dictū in pñtis. nō āt maxie substantia q2 perfectissima in essendo.

Ad secūdaȝ cū dicebat̄ q̄ opatio realis nō est nisi singulari. Rñdeo q̄ mouere intētōnalr̄ imprimen⁹ spēȝ pōt esse obiēi vl̄is.

Sed cōtra mouēs intētionaliter pri⁹ est nālit̄ q̄ spēs ab ipso impssa sit in intellectu possibili. sed illa prius nāliter est ibi q̄ obiectuȝ cui⁹ est sit ibi vt cognitū in cognoscente si ergo vl̄e fm q̄ vl̄e mouet intētionalr̄ illaȝ speciē imprimēdo. pri⁹ nālit̄ vl̄e vt vl̄e hēbit aliđ esse q̄ sit in intellcū vt in cognoscēte sed illđ esse prius ē extra intellēm. g⁹ vl̄e fm q̄ vl̄e hȝ aliqđ esse ext̄ intellēm ⁊ aliđ q̄ in cognosci. Jō alit̄ d̄r q̄ intellcūs nō mouet̄ intētionalit̄ ab vl̄sali ẜ ab intellcū agēte pricipalr̄ ⁊ a fantasmate instr̄alit̄ q̄x vtrūq̄ est singulare. Sȝ ɔtra cuiuslibȝ poᵉ passiue ppriū obiectū fm q̄ obiectū ē ei⁹ motiuū g⁹ ppriū obiectū intellcūs possibilis ē fātasma vel intellcūs agēs qd̄ ē falsuȝ. Rñr negādo añs vt pȝ in qōe. xiᵃ. ⁊. xijᵃ. primi metaphisice. ⁊ in qōe tercia quarti metaphisice.

Ad terciā p posterioꝝ sic silogismū co

gnoscim⁹ ꝛc. Dicēdū ꝙ intellcūs ꝑ intelligēs vl̄e cōsiderat se ꝑ aliud intelligere ⁊ nō ꝑ essentiā suā: qꝛ de nouo illō intelligit g° aliquid in se factū. qō nō pōt esse nisi sensus ⁊ fantasia acceperit aliqd a singulari ext̄. igit̄ sic reflectēdo intelligit singulare. ⁊ cū sic intellexerit cōpositiōes facit ⁊ inductiōs ⁊ intentiōnes attribuit. Et hoc ad q̄rtā ⁊ qntam ⁊ admittit̄ solutio ibidē posita iuxta determinata in p̄nti q̄ōne.

Ad replicā autē que fit ꝙ q̄cunq; arguta sunt ꝛc. dicēdū negādo illud. qꝛ lumē quod est formale efficiēs gignitōnis spēi de aliquo magis cōfert spēi vim r̄ntandi obiectū sb certa rōe q̄ origināᵹ. licꝫ origināᵹ det sibi vim rep̄sentandi naturā obiecti in se.

Ad sextā p꜄ ex solutōe p̄cedētiū. Ad septimā vō cū dr̄ si repugnat singulari ꝛc. cōcedit̄ ꝙ singularia imālia sūt se intelligibilia nō āt mālia. qꝛ prin⁰ indiuiduatōis i eis est maťia indiuidualis. Relique rōes eādē primā cōclusionē ꝓbantes soluēt̄ in solutōe vltima principalis argumēti ante oppositū.

Dicēdū 3° ꝙ singulare quomōlibꝫ sūptū nō solū est ꝑ se intelligibile ymo etiā ē p̄mū intelligibile quātū est de se.

Pro intellectu hꝰ cōclusiōis ⁊ sequētiū p̄mittēdū p̄io vt colligit̄ a Scoto in p̄nti q̄ōe ꝙ singulare tripliciter accipit̄. vel vt abstrahēs ab exn̄tia ad quā singulare nō determinat̄ q̄tū est de se sic̄ nec vniūsale. q̄libet enim coordinatio p̄nti abstrahit ab existentia. ⁊ singulare taliter sumptū ē ꝑ se i gn̄e nihil includēs p̄ter nām spēi ⁊ d'iam idiuidualem ꝑ quā ē hic. secūdo° accipit̄ singulare vt exn̄s singulare nullū tamē accn̄s includēs tale singulare dici pōt simul totū. exn̄ᵃ ei n̄ ē de rōe alicꝰ nec iq̄tū qd nec inq̄tū p̄ticipat qd cū ip̄a oīo sit ext̄ qditatē forālē saltē i creaturis qō signāter addit̄ nā eē qō ꝓprijssime dr̄ de deo ē intra oīa q̄ dicūt̄ de ipso vt Scotus in quolibetis nec alicui perfectius conuenit esse quā huic essentie. s. diuine vt Scotꝰ in secūda dist. p̄mi.

Tertio sumit̄ singulare inq̄tum icludēs nō solū exn̄tiā. s; alia accn̄ⁿ sibi adiacētia vt q̄titatem qualitatē locū tempus ⁊ ꝯsimilia ꝯditiones enim exn̄tie sūt h ⁊ nūc. vt Scotꝰ in q̄ōe de indiuiduatione.

Premittēdū secūdo ꝙ obiectū intellectꝰ aliqō ē p̄imo itellectū ⁊ ē illō qō adequat actū itelligēdi sicut spēi vt hō cū tota itelligatur tota adequat intellectōem. ideo p̄imo intellecta. quoddam autem ē nō p̄mo intellectum ⁊ est illud quod non adequat sicut ptes qditatis ⁊ spēi vt genus ⁊ differētia lꝫ vtrūq; intelligat per se nō p̄imo qꝛ neutrū adequat per se intellectionē talem.

His hitis ꝓbat̄ p̄ia ps ꝯclōis ꝙ singulare ē vē ens g° vē ꝑ se intelligibile. ꝯn̄a p꜄ qꝛ intelligibilitas absolute seq̄t̄ entitatē cū ens sit obiectū intellectꝰ vt superius habitū est ymo ens cōe enti limitato ⁊ illimitato. vt Scotꝰ in quolibetis. an̄s hic ꝓbat Scotus singulare totā entitatē qditatiuā supio꜡ includit ⁊ vlt̄ h gradum vltime actualitatis ⁊ vnitatis. vt in q̄ōe de indiuiduatōne innotuit ⁊ hoc q̄tū ad indiuiduū ꝑ mō cōsideratū Vel etiā vltra illū gradū includit existentiā quātū ad singulare scdo mō acceptum. vel aliqō accidēs quo ad singulare 3° mō. Cōstat āt ꝙ nullū isto꜡ diminuit sed addit ad entitatē ⁊ vnitatē. ⁊ ita ad intelligibilitatē. Sed ad hāc rōem r̄ndent p̄dicatores ꝙ si ratō hec probet singulare esse per se idest ꝑ propriā speciē intelligibile seu proprie ⁊ directe est neganda cū eius cōclusiōe nec argumētū id ꝓbans est efficax. ꝯceditur eni ꝙ singulare ē ve꜡ ens vt ve꜡ ens distiguit̄ cōtra nihil. Si vō sumat̄ verū ens ꝑ ente in actu sic singulare materiale in ratiōe indiuiduali cōsideratū ratōe. s. materie que est principiū indiuiduatōis nō est ens actu. maťia eni indiuidualis cū sit prin⁰ corruptōis magis facit ad nō esse. ipsa. n. ē potētialitatē icludēs. cū g° po° diminuat de rōe ētitatis simpl̄. iō ⁊ de ratōne intelligibilitatis. vnūqō q; eni ē intelligibile s̄m ꝙ est in actu.

Amplius ad eandē primā cōclusiōis ptē arguit Scotus ⁊ p̄cipue de singulari modo

primo ꝯsiderato.singulare nihil includit qḋ nō includit vle nisi gradū vltime actualitatis ⁊ vnitatis vt dictū est. sed nō excluditur ab eo intelligibilitas rōne alicuiꝰ inclusi in vli.qꝛ tūc vle nō essꝫ ꝑ se intelligibile.nec ī rōe illiꝰ gradus additi ad vle.qꝛ tūc deꝰ vl angelus singl̄aris nō essꝫ per se intelligibile ꝓmo nec seipsos intelligere.

Ad hāc rōeꝫ rn̄det.s.Tho.in pria parte q̄ōe.lxxxvi^a^.articulo prio ad terciū ꝙ singulari nō repugnat intelligibilitas inquātū singulare ſ inq̄tuꝫ m̄aīe.qꝛ nihil intelligit̄ nisi im̄alit̄.⁊ iō si sit aliqḋ singl̄are im̄aīe hꝰ nō repugnat intelligi sic̄ angelus aut intellectus

Secūda ps cōclusiōis arguit̄.s.ꝙ singulare quomōcunqꝫ sūptuꝫ sit intelligibile q̄tū est de se.quod ꝓbat̄ qꝛ singl̄are includit cōplete qcqd intelligibilitatis est in q̄cunqꝫ supiori. ⁊ qōcunqꝫ aliud a singl̄ari intelligat̄ ipsuꝫ includit singl̄are incōplete q̄tuꝫ ad qcqd intelligibilitatis est in singl̄ari. qꝛ saltem nō includit gradū aut dr̄iaꝫ indiuidualeꝫ q̄ singl̄are est singl̄are.nō gͦ ē singl̄are natū intelligi vt ps inclusa in ꝑ intellcō.ſ solū vt ꝓmū intellectū in quo alia q̄cūqꝫ supiora ꝑ se intelligunt̄.

Ad rōeꝫ hāc rn̄dent p̄dicatores negādo ꝯn̄aꝫ.magis eni oppoᵐ ꝯcludit̄.nā ex hoc ꝙ singulare nō includit̄ in vli nisi in potentia ⁊ incōplete.⁊ cū intellectio t̄minet̄ ad vle ꝑ seqt̄ ꝙ singl̄are fm̄ se nō sit prio intelligibile

Et ꝑ hoc ēt rn̄r rōi Sutterij anglici prio ꝓhicoꝝ cū arguit si singl̄are nō sit ꝑ intelligibile nūq̄ erit intelligibile.qꝛ si ꝑ nō intelligeret̄ ergo ꝑ aliqḋ additū. ⁊ tūc q̄ritur de illo addito vtrū sit ꝑ intelligibile aut ꝑ aliḋ.nō ꝑ aliud qꝛ sic essꝫ ꝓcessus in infinitū gͦ prio ⁊ cū illud additū sit singl̄are ergo ⁊c̄.

Dicēduꝫ ꝙ singl̄are nō intelligit̄ apḋ predicatores ꝑ aliqḋ additū qḋ sit singl̄are sed intelligit̄ ꝑ n̄aꝫ specificā siue q̄ditatē rei m̄alis.q̄ cū intelligit̄ in singl̄aribꝰ singl̄aria intelligūt̄ a nobis ꝑ quādaꝫ reflexiōeꝫ modo superius declarato.

Dicēduꝫ q̄rto ꝙ singl̄are prio mō acceptū ī intelligibile ꝑ se respcū intellectōnis abstractiue tm̄. singl̄are āt 2ͦ ⁊ 3ͦ mō ē primuꝫ intelligibile intellectōe intuitiua tm̄.

Pro intellectu huiꝰ cōclusiōis p̄mittēdū ex habitis in 2ͦ metaphice q̄ōe 3^a^.⁊ colligit̄ hic a Scoto ꝙ intellectio est duplex.quedā q̄ditatiua que dicit̄ abstractiua ⁊ hec abstrahit ab existētia respiciēs solū quiditateꝫ alicuiꝰ vt quiditas est.Alia est intellectio q̄ dicit̄ intuitiua ⁊ visio. ⁊ hec respicit per se obiectū p̄sens in sua existētia ita ꝙ est existētis vt exn̄s est.pria āt istaꝝ lꝫ coir̄ sit respectu vliuꝫ vt inqt Scotꝰ.pōt etiaꝫ esse p̄io respcū singl̄aris ⁊ q̄cunqꝫ est singl̄aris ē eiꝰ primo mō accepti .qḋ vt sic ex se nō det̄minat̄ ad existētiaꝫ.qꝛ ab ea abstrahit sicut ⁊ vle. Intellectio v̄o secūda hꝫ ꝑ obiecto singl̄are exn̄s vt exn̄s est.iō ipsa est simlr̄ totius i.singl̄aris inquātū exn̄s absolute ⁊ etiā inq̄tuꝫ exn̄s cū alijs accn̄tibus ergo erit obiecti singl̄aris 2ͦ ⁊ 3ͦ mō.⁊ hꝰ intellectōis intuitiue singulare primo mō nō pōt esse obiectuꝫ.

Dicēduꝫ q̄nto ꝙ singl̄are quōcunqꝫ sumptū est ꝑ se intelligibile a nobis ꝑ statu isto saltē intellectōe abstractiua.hāc cōclusioneꝫ deducūt rōes fere oēs ꝓbātes ꝯclōneꝫ p̄mā huiꝰ secūdi principal̄.

Ad quā cōclusiōnē iteꝝ sic arguit̄ qcqd ꝑfectōis est in potētia inferiori ⁊ sensitiua est in potētia supiori q̄ est intellectꝰ.sed ꝑfectōis est in sensitiua cognoscere singl̄are ꝑ se gͦ ⁊c̄

Adhuc incognita nō possumꝰ diligere fꝫ Augꝰ. sed magis ⁊ plus diligimꝰ singulare q̄ vle.cū p̄ceptū de dilectōe magis sit singlaris q̄ vlis.Vn̄ Johis prio.Qui nō diligit fratrē suū quē videt deū quē non videt q̄mō poterit diligere.ergo intelligimus singl̄are.

Amplius nullius est distincta memoria cuiꝰ nō p̄cesserit distincta apprehensio.ſ intellectus habet distinctaꝫ memoriā de actibus suis qui nō sunt sensibiles.⁊ hoꝝ actuū etiā inquantuꝫ sunt singulares vt patꝫ ergo hn̄t distinctā notitiā eorum quādo insunt.

Sed ad hāc cōclusiōnē rn̄dent p̄dicatores ꝙ si cōcludat singulare aliquo mō a no

bis esse intelligibile vera est. Si vero p se.s. p ppriam spēz seu ppria et directa cognitiõe nõ est admittēda. Nec rões ad eā inducte cõcludūt. de secūda et tercia nõ sit cura. sed efficacior erat prima. ad quam rñdet. s. Tho. in qolib° ꝺ anima qõne vnica articulo 2° ad vltimū in cõtrarium. et in prima pte qõe. lxxxvi° articulo pmo ad vltimū dicēs q illud quod potest virtus inferior põt et virtus superior. nõ tamē eodē mõ sed excellētiori. res eni quas sensus pcipit mãliter et singulr intellectus imãlr et vniuersalr cognoscit. Nõ eni est negandum intellectū cognoscere singulare cum cognitio singulariū ptineat ad pfectiões aie intellectie sm cognitõz practicā nõ autē speculatiuam vt. s. Tho. cõtra gētiles libro 3° cap°. lxxv°

Dicendum vltimo singulariter in doctrina Scoti q intellectus nr̄ p statu isto nõ per se intelligit qdcunq singlare sub ppria rõe singularitatis. nec sensus sentit. hac oclusionem deducit Scot° in hoc. vij°. hac rõe. ois potētia cognoscēs obiectū sub ppria rõe põt circumscripto quocūq alio illo manēte p se illud cognoscere et ab õi alio distiguere. sed nec intellect° nec sensus est hmõi respcū singularis. ergo nullus illorum cognoscit singulare sub ppria ratõe. maior est euidēs. sed ps minoris prima de intellectu arguit. qr ois potētia cognoscēs suū obiectū sm aliquā vnitatem põt illud distiguere ab õi alio quod nõ est vnum tali vnitate. sed intellectus nr̄ non põt hoc respectu singularis. qr distinctissima cognitio singularis videt esse alic° intellectõis quam intellectus distincte ognoscit sit illa. A. Supposita illa sola et pcise āmota dria tpis et loci et āmoto alio et alio gradu intensiõis et sic de aliis accñtibus illi intellectõni nõ videt q intellectus sciat distinguere vel discernere si ostendat sibi a quacunq alia intellectõe singulari eiusdem speciei.

Secūda pars minoris de sensu p idē pbatur qr si hec albedo ponat in loco eodem cum alia albedine manet quidem hec et hec si est illa. qr hec nõ est hec nec distinguit ab illa p esse in alio. Nunq tamen discernit sensus duas esse numero albedines si sint eque intense. similiter non distinguet sensus inter duo singularia circumscripta accidentali distinctõe que est p locum magnitudinē figuram et eundem colorem. talia enim tam sensu q intellectu iudicarēt vnū. patet etiā q sensus non discernit diuersitatē radiorum solariū qui tamē a quibusdā cõtinue ponūtur variari.

Difficile tamen est de intellectiõne singulari quin intellectus intelligat illam sub propria rõe cum eam experiat in seipso. et dato q ratio Scoti de intellectõe oclude saltem de aïa intellectiua quomõ põt negari de qua nõ errat ipa met anima iudicādo q sit ipsa met lꝫ totū cõpositum possit errare in iudicādo seipsum totū cõpositū vt dictum est in qõe de principio indiuiduatõis saltem videtur q aïa intellectiua seipsam sub ppria rõe inquantum est hec cõprehendat. De aliis autē videt vera cõclusio. rēe ergo dixit Scot° in lcõe hesterna q ad cognitõem nullius deuenimus in hac vita cui de rõe sua inquātum a nobis cõcipit otradictorie repugnat alteri inesse. cõstat autē q sine tali oceptu nunq cõcipit singulare distincte.

Et si querat q sit causa hui° q sub propria rõe singulare in hac vita nõ põt intelligi aut sentiri. Rñdet Scotus q nulla potētia cognoscitiua in nobis cognoscit rem secūdum absolutam cognoscibilitatem inquātum. s. est in se manifestatiua. et hꝫ vt heri dicebat est ex impfectione intellect° sed solū inqntum est motiua potētie. qr potentia cognoscitiua pro statu isto mouet ab obiectis. sed natura singularis nõ mouet sm gradum singularitatis. tum qr ille gradus nõ est prin° actõis sed limitatiu° pricipiorum actõis. tum qr nā ē pn° agendi et assimilādi nõ autē gradus singularitatis. et lꝫ opatões sint pmo singulariū. i. nõ sine singlaritate nõ tñ p singlaritatē fõmalr cū nā sit prin° q opatõis nõ singlaritas.

Ex qb° ptꝫ q vterq tā sēsus q intellect° cognoscūt singlare sm vnitatē nature que ē mior vnitate nũerali por tñ vnitate vlis nõ tñ sine singlaritate vt primo huius qõne. x°

nõ tamẽ sine singularitate.vt p̄ hui⁹ qõe.x^a visum fuit diffuse. Et si q̄ratur quare sensus est singularis determiate magis q̄ intellc̃s Respõsio q̄ sensus est simul totius. ⁊ ideo actus sensus nõ est abstractus ab existentia intellectio autẽ abstrahit̃ ▪ est cõditio obiecti nõ tantũ ▪ accidẽs cõcomitãs sed p̄ se in quãtuȝ sensatũ. p̄ accñs ãt sp̄ cõcomitat̃ intellectõeȝ quiditatiuã de qua loquit̃ Aristo. vtplurimũ.q2 de visione intellectuali nõ videt̃ loqunt⁹ vt Scotus.

Quia tñ fundamẽtuȝ Scoti ad sic ponẽdum nõ demõstrat si quis oppositũ velit tenere huius cõclusiõis vltime vt coĩr sentiũt phi ⁊ q̄plures alij.negata cõclusione illa ad rõeȝ maior assumpta nõ est vera nisi taliter audiat̃ q̄ potẽtia cognoscẽs ⁊c̃. potest distinguere ⁊c̃.s̃ ñ oportȝ q̄ distinguat illud a q̄libet alio omni modo quo põt distingui. sed sufficit q̄ aliquo modo põt distiguere ymo etiã omni modo si vtriusq̄ obiecti aut omniuȝ similiũ obiectoꝝ spẽbus simul informet̃ aut ea simul intelligat.tunc enim sine errore poterit iudicare nec decipiet̃ indicãdo vnũ esse aliud.qd̃ vbi cõtingat oppositũ nõ incõuenit potẽtiaȝ errare.hoc tamẽ nõ arguit eã nõ cõprehendere obiecta sub ꝓpria eoꝝ ratõe.qualr̃ eniȝ poterũt credi articuli fidei q̄ sunt de singulari sub ꝓpria rõe vt de xp̄o cũ credulitas sit actus intellect⁹. est eni credere cum assensu cogitare.vt.s.Tho.2^a 2^e.q.2^a. ⁊ alibi pluries ⁊ est tantũ in secũda opatiõe intellect⁹.vt.s.Tho.in 3° sniaꝝ dis.xxiij^a.

Propter quartum quideȝ hui⁹.ad primũ ante oppositũ dicenduȝ q̄ sermones Phi in pñti mã coĩr sũt de simul toto seu de singulari vt existens est.vt Sco.ingt.⁊ illud immanifestũ ẽ recedens a sensu nec de eo est sciẽtia ꝓprie al's fieret nõ sciẽtia.q2 mutato obiecto mutaret̃ ⁊ habit⁹ ideȝ manẽs.Vñ Scot.in 3° sniaꝝ dis.xxij^a Aristo.stricte p̄ simul totũ intelligit hũc hominẽ vel lapidẽ existentẽ ⁊ talia generant̃ ⁊ corrũpunt̃.⁊ de talib⁹ nõ est ꝓprie diffinitõ nec sciẽtia.q2 talia abstracta a sensib⁹ nescit an sint vel nõ.sed illoꝝ in absentia est tãtum opinio.

Ad secũdaȝ auctoritatẽ secũdi de aia sensus est singulariũ ⁊c̃.respõdet Scotus q̄ ille est modus obiecti nõ tñ ratio intrinseca nec cognita.⁊ intelligi hȝ cum p̄cisiõe q2 sensus nõ est vniuersaliũ intellect⁹ vo vtriusq̄.

Ad ratõeȝ illaꝝ auctoritatũ dicẽdum q̄ eo^a modo quo potentie distinguũt̃ eo modo ⁊ obiecta sensus subordinãt̃ intellectui.⁊ ita obiectũ eius s̃m omnẽ rõeȝ subordinat̃ obiecto intellectus quod est vniuersalius vt ens.

Ad ɔfirmatõȝ dicẽduȝ q̄ nõ valet regula de cõmutata ꝓportõe in terminis ordinatis s̃m supius ⁊ inferius ymo tenet tñ in numeris ⁊ magnitudinib⁹.vt.s.Tho.3° sniaꝝ dis.xxxiij^a.⁊ alibi pluries sicut nec in alijs ordinatis. vñ nõ sequit̃ sicut homo ad non hominẽ ita aĩal ad nõ anial.sed ois homo ẽ aial.ergo omne nõ homo est nõ aial.ɔñs ▪ suȝ vt patȝ ⁊ ɔmittit̃ fallacia ɔñtis a d̃structiõe añtis ad destructõeȝ ɔñtis cum in plus se habeat nõ homo q̄ nõ aĩal.ita in ꝓposito obiectuȝ intellectus est cõmuni⁹ obiecto sensus.ita potẽtia intellectiua coior sẽsatiua.nõ nõ valet argumẽtuȝ illud.

Ad aliam rõeȝ de ꝓportõe ⁊ de intellectu angelico ex dictis patet.obiectuȝ eni intellectus angelici nõ est penitus immãle sed abstrahens alias nõ posset intelligere singl'aria quod falsuȝ est vt patuit.

Ad cõfirmatõeȝ de organizatõ. nõ valet eniȝ q2 ignis nõ est organizatus. sic̃ nec virtus informatiua in semine nõ tamẽ p̄ducũt vniũsalia soluȝ.Sensus ergo nõ determinatur ad obiectũ ex natura organi que est determinate cõplexiõis.ymo aũde põt terminari ⁊ indeterminari.q2 ñatura vt natura ẽ principium agendi in sensũȝ.

Ad secunduȝ principale de materia simĩ totius exponitur q̄ ipsum est materiale ⁊ ĩõ ignotum idest non scibile.

Ad terciuȝ minor est falsa vt p̄ȝ in questione de indiuiduatione quia ille gradus

indiuidual facit vnũ per se cũ natura. ⁊ cõcedit ꝙ ipsius singularis est quod quid est. ⁊ diffinibile ⁊ sciẽtia de eo q̃tenꝰ scientia de ipso dicitur habitus inclinans ad speculandum aliquid de hoc inquãtum hoc. Aristo. autem in hoc.vijᵒ.qui videtur innuere oppositũ audiẽdus est solũ de simul toto idest indiuiduo secũdo aut tercio modo sumpto ⁊ nõ primo mõ.

Ad illud de infinitate respõdet Scotus ꝙ quodlibꝫ infinitoꝝ est scibile a nobis non omnia simul sicut si spẽs ponerent infinite.

Ad vltimũ in eodeꝫ de scia in potẽtia cõcedit maior ibi assumpta.⁊ cuꝫ dicit hoc ẽ falsum neget.artifex eni facit singularitateꝫ ꝑ accidẽs qꝛ facit n̄aꝫ aut q̄ditatẽ ꝑ se quaꝫ in esse cõsequit singularitas.facit ergo ꝑ accidẽs illud quod nõ ꝑ se cognoscit. In ꝯgnitõe eni vniũsali ꝑ accñs singlare intelligit.

Ad vltimũ neget ꝯña. ⁊ ad ꝓbatõeꝫ dicenduꝫ ꝙ ꝑ eãdeꝫ spẽꝫ cognoscit vle ⁊ singulare.aliter tamẽ ⁊ aliter ꝯsideratũ. qꝛ illa spẽs ordine quodã sicut dictũ est ducit intellectum primo ⁊ directe in cognitõꝫ spẽi specialissime seu nature ſm se.Deinde r̄flexe in cognitõꝫ indiuidui vagi postea distincte ꝛc. nec incõuenit hoc modo ꝙ aliq̄d sit principiũ rep̄sentãdi distincte ⁊ indistincte.

Aliter teneri põt ꝙ spẽs que est alicꝰ singularis sit etiã rep̄sentatiua vlis. nec sequtur ex hoc tot esse intellectões vniũsaliũ quot singulariũ.naꝫ oẽs spẽs singulariũ non rep̄sentãt nisi vnũ vniũsale.Ex hoc tamẽ nõ sequtur ꝙ sꝑ vle ⁊ singlare siml intelligant.ꝓrio quia impio volũtatis põt intellcũs vti spẽ nũc ad intelligẽduꝫ singulare nũc vo vle. intelligimus eni cũ volumꝰ 3ᵒ de aĩa. secũdo qꝛ deducto etiã impio volũtatis spẽs n̄aliter priꝰ ẽ rep̄ñtatiua q̄ditatis q̄ singlaris.vt p̄ huiꝰ questiõe.xiiijᵃ.dictũ est. Nec est verũ ꝙ oporteat spẽs in infinitũ multiplicari nisi forte successiue si oĩa singlaria debeãt ꝯgnosci.

Ritur decimo quarto questio vtrũ cõceptꝰ generis sit alius a cõceptu spẽi.Et arguit negatiue p̄rio.genꝰ nõ ẽ p̄ter eas que sunt generis spẽs vt dicitur in littera.ergo ꝛc.

Amplius in.xᵒ.huiꝰ caᵒ.xᵒ.genus ſm se est diuersuꝫ in diuersis speciebus ergo ꝛc.

Adhuc illo dato sequeret ꝙ genꝰ ñ p̄dicaret de specie.ꝯñs falsuꝫ ꝯña ꝓbat qꝛ tũc genus esset pars spẽi. sed pars nõ p̄dicatur formaliter de toto.ergo ꝛc.

In oppositũ arguit qꝛ si cõceptꝰ generis nõ sit ideꝫ cõceptui speciei.aut ergo est ideꝫ cõceptui vniꝰ differẽtie vel speciei tantuꝫ.⁊ ita non p̄dicabit nisi de vna specie. aut erit ideꝫ cõceptui cuiuslibet d̄rie ⁊ spẽi. ⁊ tũc vt tot erũt cõceptus generis quot d̄riaꝝ.vel si tantũ vnus sit cõceptus generis illi cõceptu erũt oĩo ideꝫ conceptus d̄riaꝝ ergo inter se erũt ideꝫ.quoꝝ vtrunq̧ est falsuꝫ. ergo necessario cõceptus generis est alius a ꝯceptu differentie ⁊ ꝑ cõsequẽs speciei.

Amplius aliquid cõuenit cõceptui specifico inquãtuꝫ tali quod repugnat conceptui generico inquãtuꝫ genericus. ergo alius est cõceptus speciei a cõceptu generis. ꝯña ptꝫ ꝑ modũ illatiuũ distinctionũ.⁊ añs pꝫ.vijᵒ. phisicoꝝ.compatio nõ fit ſm genꝰ. qꝛ in genere latẽt equocatões que tñ fieri põt in spẽ

Propter primum quidẽ huiꝰ q̄uis cõceptus absolute loquendo sit entitas actũ intelligendi terminans vt Scotus in theorematibꝰ.⁊ hoc tale obiectũ dicit vel intelligibile vel intellectũ aut intẽtio.tamẽ ad p̄lens ꝑ cõceptũ generis fundamẽtaliter audio essentiã naturã vel quiditateꝫ cui vt sic nõ repugnat esse in pluribꝰ specie differẽtibus potentia logica quam vt sic cõsequitur vnitas sibi ꝓpria realis ex natura rei absq̧ omni ope intellectꝰ minor vnitate numerali.prior tamẽ vnitate generica. cuiq̧ ſm primã intentõeꝫ nõ cointelligit aliquis modus neq̧ qui est eius in intellectu. neq̧ qui est eius extra intellectum. vt ex dictis Scot.vt in q̄oẽ.xvijᵃ sufficient hẽbit. d̄ quo.s.Tho.in tractatu d̄ natura generis

totaz naturā aialis cōprehendēdo in absolute dicēduz est naturā aialis absolutā esse substantiā aiataz sensibilez aptaz substerni intētioni vniuersalitatis.rc. Ex quibus patet quid sit cōceptus spēi. Alietatez autē hic audiamus distinctōez et pcipue rerū aut rationuz realium.

Propter secunduz quidez huius.s.Tho.in tractatu de natura generis partē q̄stionis negatiuā videt̄ asserere et hoc taz de differētia q̄ etiaz specie. de differētia in primis cuz inquit. Dr̄ia nō addit̄ generi sicut diuersa essentia ab eo. sed quasi aliquid in gn̄e cōtentū implicite. genus ergo licet esse nō possit sine spē. intelligi tamē potest et diuidi per differētias colores. De ydēptitate etiā gn̄is cuz spē inquit. homo et equus licz indistincta sint in aiali. aial tamē nō est principiū indistinctōis primū eoꝝ. Et inferius subdit. eadē res penitus est aial quod p̄dicat̄ de homie et homo.

Ex qbus verbis infert̄ q̄ genus species et differētia solū ratōe distiguūtur et nō realitē quod faciliter deducit̄. quecūq3 enim simul vnita in tercio nō faciūt cōpositōez realē nō differūt realiter. cuz enī due res sint due essentie nō possunt facere vnū terciū nisi faciēdo compositiōez realez. sed genus et differentia sunt huiusmodi vt patz de colore et disgregatiuo in albedine que in ea cōpositōnez nō faciūt cuz albedo sit forma simplex. Idē est iudiciū de sba et vltia dr̄ia alicus intelligētiaꝝ q̄ cū sint simplices in eis nullaz cōpositōez faciūt. vt i q̄ōe de natura et supposito dictum est superius.

Modus autē huius positōis est ne cogamur cōcedere genus et dr̄iaz esse synonima vt ponamus genus et differētiaz differre penes modos seu rōes cōcipiēdi eundez cōceptuz que sunt rōes determinabilis et determinātis. ita q̄ ratio generis est ratio determinabilis. rō vō spēi determiāte et dr̄ie determinātis.

Sed cōtra hāc opiniōz instat Scotus q2 illa data in diffinitōe cōmitteretur nugatio. q2 idez cōceptus importat̄ [redacted] genus et dr̄iaz siue eadē eētia. ergo idez bis diceret̄. R̄ndet̄ apud p̄dicatores q̄ nugatio excusatur p diuersos modos cōcipiēdi.

Contra hāc solutōez arguit̄ tūc cōmittit̄ nugatio qn̄ positis diffinitōibus p nominibus idez bis dicit̄. vt p̄hus in hoc. vij°. et 2° piarmenias. sed positis noībus generis et differētie idez cōceptus bis dicit̄ nō obstāte diuerso mō concipiēdi. ergo erit nugatio.

Cōfirmat̄ q2 hec est nugatio s̄m p̄hm in hoc. vij°. bipes pedes habēs et tn̄ est alia rō cōcipiēdi. ergo diuersa ratio cōcipiēdi non excusat nugatōez.

Amplius isti modi cōcipiēdi aut sunt essentialr̄ intra cōceptū generis et dr̄ie aut nō sed sunt accidentales p̄prietates sub quibus cōcipiūtur. Si secūdo mō nō vitat̄ nugatio ex quo ille rōes sunt extra cōceptū quez ponūt sic opinātes vnuz. Si secūdo modo aut ergo vtraq3 ratio est essentialis intra conceptuz spēi. aut nō. si nō ergo diffinitio essentialr̄ includit illud qd̄ nō ptinet essentialiter ad spēm. vel qd̄ ē extra rōez spēi. includit eī quod essentialr̄ includit̄ in cōceptu generis. si sic ergo ɔceptus generis et differētie sūt simplr̄ alij. q2 [redacted] alias rōes quas eētialr̄ includūt que sunt de p se cōceptu spēi.

Adhuc diffinitio debet esse primo idest adequate eadez cū diffinito. sed cōceptus iteratus nō est primo idez. ergo alter cōceptus generis vel differētie superfluit. q2 conceptus speciei nō est primo idez cōceptus generis et cōceptus differētie simul sed alterū. et ita alter superfluit.

Amplius ex hoc sequeretur q̄ completa diffinitio daret̄ p genus tantū. q2 exprimeret totuz cōceptuz quiditatiuū spēi. nec ratio determinātis requirit̄. q2 ista ratio non cadit in intellectu speciei cū sit fallacia accidentis sic arguere relatōe est determinās hō est rōnalis ergo hō est determinās. nō g° requiritur rationale in diffinitōe hois pp illā rōz quia ipsa extraneat̄ diffinito. nec propt̄ cōceptū cuius est illa ratio. quia ille totus exp

nitur per genus.

Tuēdo tamē doctrinā .s. Tho. his funda mentis innitendū est primo q gen⁹ ꝛ diffe rentia ꝛ pariter spēs differre ꝛ pcipue realitē de qua distinctōe est primo dupl'r intelligi po test. vno mō vt gen⁹ importet aliqd in eodē quod nō importat spēs vel differētiā in eodē. ꝛ hoc mō impossibile est aial ꝛ ratō nale ꝛ silr hominē in eodē real'r distingui. Alio mō pōt intelligi q distinguātr real'r ex eo q ipsū gen⁹ ad aliqd se extēdat in pdi catōe quod negatr de spē aliqua generis aut de differētia .sicut aial eētiali pdicatōne se extendit ad equū quod negatr a ratōnali ꝛ hoīe. ꝛ hoc modo gen⁹ pōt distingui realitē a specie.

Secūdū fundamētum est q aliqua esse idē dupl'r pōt audiri. Uno mō p couertibi lē ydēptitatē sicut diffinitio ꝛ diffinitum. Alio mō incōuertibilē ydēptitatē sicut su perius ꝛ inferius. Et illa que isto mō sūt idē nō oportz q quicqd cōuenit vni cōueniat ꝛ reliquo ex eo q in aliquo repitr vnū in quo nō repitur reliquū. ymo hec incōuertibilis ydēptitas tollit repugnātiā pdicatoꝝ con tradictorioꝝ inter illa q sunt idē. vt etiā in diuinis apparet. coīcabile enī cōuenit eētie nō diuine pñitati pp̄ter ydēptitatē incō uertibilitatis. ita etiā de gn̄e ꝛ spē.

Terciū fundamētū est ex doctrina sancti Tho. in tractatu de natura gn̄is q nulla for ma que realitr sit substātia pcedit in re cor porea formā per quā res est corpus. cum ei formatio generis ꝛ spēi que est actio intelle ctus nō sit fictitia. necessario in re ipsa cor porea erit aliquid sup quod intellect⁹ fōmet vtrūq gen⁹ substātiā .s. ꝛ corp⁹ que inter se solū ordinē prioritatis ꝛ posterioritatis ab intellectu cōceptū habēt a quo habēt rōnē generū nō q in natura rerū aliquid sit ad aliud ordinabile cū in vna re nō sit prius ꝛ posterius respectu sui ipsius nisi forte in illis quoꝝ essentia est in successiōe quod nō pōt substātie cōuenire. vnde in ipsa nō est ordo vt dicitr in .vij⁹. metaphice. lz ordo sit in dif ferētijs que ponūtur in diffinitōe. Et paulo inferius subdit. Corp⁹ autē vt est gen⁹ ē cō pleta vltima forma indeterminate tamē cui⁹ spēs erūt substātie pfecte p easdē formas de terminatas vt p formā hoīs aut bouis. Cō posita nāq ex materia ꝛ forma cōi spēꝝ nō sunt alia a forma generis realitr. sed tantum differētia cois ꝛ p̄prij siue determinati ꝛ in determinati. hec ille.

Ex qbus soluūtr argumēta Scoti. Ad p mū dicendū q in diffinitōe nō est aggrega tio essentiaꝝ sed rationū intelligendi seu mo dorū cōcipiēdi qui excusant nugatiōes q tūc cōmittitr quādo eadē essentia sub eodē mo do cōcipiēdi bis dicitr quod non cōtingit in diffinitiōne. Et lz sit nugatio bipes habens pedes qr hic est eadē ratio intelligendi aut cōcipiēdi .s. in rōe determinātis cū oēs sint dif ferētie nō tamē in diffinitōe ex genere ꝛ dif ferentia hoc euēit vbi sunt diuersi modi cō cipiēdi. quia vnus vt determinabile aliud vt determinās. ꝛ hoc ad confirmatōē.

Ad 2ᵐ pōt dici q mōi tales cōcipiēdi sūt p̄petates cōntes p̄prietates eiusdē eētie. nec sunt idē cū cōceptu generis ꝛ differētie per cōceptū intelligēdo rē cōceptā sed sunt ac cidētales p̄prietates sub quib⁹ intelligitr ea dē essentia cū p̄prietatib⁹ diuersis sibi cō uenietibus in re vt hoīē inquātū sensitiuū ꝛ eundē inquātū intellectiuū ꝛ ita vitatur nugatio. cōposita nāq generica a specificis nō sunt alia ad seinuicē nisi dr̄ia cois ꝛ p̄pri j siue determinati ꝛ indeterminati vt alle gatū est ex .s. Tho. Utrū autē in intellcū ge neri ꝛ differētie correspōdeat idē cōceptus in mente sub diuersis modis cōcipiendi an duo cōceptus videbitur in questiōe sequēti.

Ad terciū diffinitio est primo ꝛ adequa te eadē diffinito ratōe eiusdē essentie im portate p diffinitōē sub vtrisq modis con cipiendi scilicet determinabil'r ꝛ determinātis.

Ad vlti⁹ negetr cōña. reqritr .n. modus cō cipiendi vt determinās nō pro formali s p fundamēto. ꝛ est essentia importata p diffe rentiam que vt sic nō importatr genus.

Propter tercium quidez huius primitus dicēduz qꝫ ꝯceptus generis est vnus in se qꝫ Scotus diuersis ꝓbat rōibus. primo oīs intellect⁹ habēs certitudinē de aliquo dubitās de oībus determinātibus illud habet de illo de quo est certus ꝯceptū vnū aliū ab illis de quib⁹ dubitat. patet ista ꝓpositio alioqn ille intellect⁹ esset certus de nihilo. q2 de nullo ꝯceptu. sed intellectus pōt esse certus de inherētia ꝯcept⁹ generis alicui⁹ dubitādo ꝺ quocūqꝫ ꝯceptu speciei. vt cuz animal videt̄ de remotis. vel melius si ꝑ ꝓprietatez ꝯuertibilē cuz genere demōstraret ipsuz gen⁹ de aliquo demōstratōe quia. puta si ꝑ mouere demonstraret de aliquo quod sit aīal. de quo nescit̄ aliq̄ spēs generis sed dubitat̄. ergo intellectus habet de illo genere aliquē vnū ꝯceptū aliū a conceptibus specieꝝ de quib⁹ dubitat.

Qualiter tamen huic posset rn̄deri iuxta doctrinā oppositā patz ex q̄ōe secūda primi metaphꝫice ⁊ ex prima q̄ōe quarti eiusdē.

Amplius ad idem sic arguit̄ differentia sunt diuersa aliqd idez entia qnto ⁊ decimo metaphꝫice. ita qꝫ magis sunt vnū differētia in illo in quo conueniūt q̄ꝫ sint in illo in quo differūt. alioqn essent primo diuersa nō differētia. ⁊ illud in quo sunt idem est in se magis vnū q̄ꝫ illa quibus differūt. sed spēs proprie generis differūt differētijs. ⁊ sunt idem genere. ergo genus est magis vnuz in illis q̄ꝫ differētie qbus differūt. quod non esset nisi esset vni⁹ generis vn⁹ ꝯcept⁹. naz si plures ita essent illi diuersi sicut ꝯcept⁹ differentiarū quo ad hoc qꝫ essent plures.

Ad hoc posset respōderi ex fundamētis s. Thome qꝫ hec ratio falso innitit̄ fundamēto. s. qꝫ spēs generis sint idez in aliquo cōi reali eis quod nō est verū. quia in re nihil est cōe multis. q2 qcquid est in re est singulare vni coīcabile vt ex tractatu de natura generis assertū est q̄ōe. xvij°. hui⁹ septimi. vnitas eniz spēi humane in cōi ⁊ equine est vnitas rōis tantū. Et si dicat̄ ens rōis nō differt ab alio realr̄. ergo si due spēs soluz rōe ꝯueniūt. q2 in vnitate rōis tm̄. erūt ergo entia rōis. ⁊ ▮ ꝯn̄s inter se nō erit distinctio realis ▮ ita hō ⁊ equ⁹ realr̄ nō distinguerent̄.

Dicēduz qꝫ licz vnitas hoīs ⁊ asini in cōi differat soluz rōe. q2 vt sic sunt entia rōnis. res tm̄ subiecte isti vnitati differūt realiter. sicut ergo ꝯueniūt formalr̄ so° in vno mō ꝯcipiendi ita formalr̄ differūt diuersis modis ꝯcipiēdi. tamē ex ꝑte rei essentia aīalis in homine est hō. ⁊ in equo est equus. ⁊ similr̄ suo mō rōnale ⁊ irrōnale. quare ꝯcedit̄ qꝫ ex ꝑte rei eēntia generis in hoīe ⁊ equo est ita plurificata sic̄ essentia rōnalis in vno ⁊ irrōnalis in alio. Nec ex ꝑte rei differūt genere aut specie nisi fundamētalr̄ cuz sint distinguibilia nō autē formalr̄ nisi ꝑ intellectum sic vel aliter concipientem. ⁊c̄.

Adhuc genus ꝑ̄dicat̄ in qd ꝓprie de spē ergo ꝯm aliquē ꝯceptū nō eundē. q2 tūc esset ꝑ̄dicatio eiusdē de se. ergo ꝯm aliū ꝯceptuz a ꝯceptu spēi. sed ille alius a quacūqꝫ specie est vn⁹ in se alias tot essent genera quot species quod est absurduz.

Cōfirmat̄ nomē generis est vniuocuz ergo significat vnū ꝯceptuz cōez vniuocuz.

Et si querat̄ quō ꝯcept⁹ generis ▮ vnus Respōdet Scot⁹ qꝫ gen⁹ duplr̄ ꝯcipitur. Uno mō per se primo vt obiectū adequans intellectuz. primo eni ꝯcipi dicit̄ illud quod intellectui adequat̄. vt Scot⁹ in theoromatib⁹. alio° ▮ se non primo qñ ꝯcipit̄ in alio ꝯceptu nō adequāte intellectionē in quo genus includit̄ puta in specie vel indiuiduo. per se enim ꝯcipitur quicquid in primo ꝯceptu eēntialr̄ includit̄. sicut gen⁹ ▮ se ꝯcipit̄ quādo spēs primo ꝯcipit̄. vt Scot⁹ ibidez. primo modo ꝯcept⁹ generis ē vnus numero sicut intellectio vna numero. ⁊ similiter ita in intellectōe vna numero intelligit̄ magis vl̄e sic̄ min⁹ vl̄e. ꝑmo etiā ens transcēdenter sumptū hoc modo intelligit̄. Secūdo mō ꝯcept⁹ generis distinguit̄ in diuersis ita qꝫ licet in se sit vnus nūero nō tamen vt ibi ꝯcipitur. ꝟ est tot nūero in q̄t includit̄

ita q conceptus generis natus est esse vnus numero quando cócipitur per se primo ꝛ est indifferens ad omnes alios. ꝛ est distinctus numero vt inclusum in alijs ꝛ concipitur per se nō primo ꝛ ſm hoc est verum illud qđ ■ .x^o. metaphisice. q genus ſm se est diuersum in diuersis spēbus.

Nota q si ꝓfunde cósideres verba. S. Tho. sequētia ꝛ ea cóferas cum verbis istis Scoti inuenies eos nō multum discordes i hac materia. sicut ꝛ in plerisqꝫ alijs. diuersitas enim modi determinandi non nūquam causat apparentem discordiam inter eos nō tñ necessario existentem.

Huic argumēto rñdet ex verbis. Sancti. Tho. in tractatu de natura generis dū inquit eadeꝫ res penitus est animal quod predicatur de homine ꝛ homo. Cum ergo genus de spē predicatur cum rōe vniformitatis cōmuniter se habeat ad omnia cōtenta sub eo necesse erit ipsum vniuoce predicari quod ē predicari ſm nomē ꝛ ſm rōem. non enim est alia ratio animalis quando predicatur de homine. ꝛ alia quando predicatur đ equo. immo eadem ratio sicut nomen idem. Nota tamen q esse in equo. i. equaliter se habere vel in plus cū homine non cōuenit animali predicato de homine per suum intellectuꝫ sed vtrunqꝫ potest sibi accidere. Si enim cū dī homo est aīal cōsideret natā aīal absolute sic nō erit in plus anīal q̄ꝫ homo immo in equo cum homine alias absoluta rō eius nō multiplicaretur ad multiplicationem sbiectoꝝ. vnitas enim illa animal non descendit sub animali vt dictum est ꝛ sic nihil reale erit in ṗdicato quod n̄ sit in subiecto. animal enim non dicit aliquid prius quam homo ꝛ sic accidit sibi non esse in plus quā homo. quia accidit sibi predicari de homine.

Si autem consideretur hec natura vt sbstracta intentioni vniuersalitatis ꝓpter vniformitatem quam accipit ab anima sic erit in plus ꝛ communius quam subiectum de q̄ predicatur. quia a parte predicati saluatur vniformitas illa non autem a parte subiecti ꝛ sic nō multiplicatur predicatum ad multiplicatōem sbiectorum immo manet vnuꝫ de mltis predicatum. hec autem consideratio ē logica ſm quam nō cōuertitur cōsequētia ab animali ad homineꝫ. ab animali iquam qđ de homie predicatur. Simplr autem accipiendo animal sine intentiōe vniuersalitatis ꝓprie nō est predicabile quia sic est ṗma substātia que neqꝫ in subiecto est neqꝫ de subiecto dr. Sed accipiendo animal ꝛ homieꝫ sub intētione vniuersalitatis quomodo indiuiduum accipi nō potest ꝓpter repugnantiā vniuersalitatis ad indiuiduatōis principia animal ꝛ homo substātie secūde dicuntur. quaruꝫ est de prima substātia ṗdicari vt habetur in presenti quem modum consideratōnis de substantia metaphisicus non habet q considerat eam soluꝫ ſm quod in se est ens. hec ille ꝛ multum gloriose per que respondet ad argumētū cū ɔfirmatiōe.

Dōm secūdo q ɔceptus generis est alius a cō ceptu drie. qđ faciliter deducit qꝛ dria nō ꝑticipat genus nec ecōuerso. Sed est omnino alterius rōis. Unde cōceptus generis ē ita ali9 a conceptu die q est primo diuersus in nullo conueniens cum eo vt apparabit qōe. xvi^a. Et ex hoc sequitur q ē ali9 a conceptu spēi sicut partiale a totali. nā species essentialiter ꝛ formaliter includit conceptum generis ꝛ drie. si ergo est alius a conceptu dīe sequitur q est alius a conceptu spēi nō totaliter sed ꝑtialiter.

Sed dubitatur quid determinate concipit p genus ꝛ quid ■ drīam. Respondet Scotus in hoc loco ꝛ primo sniarum dist. viij^a. q p drīam cōcipit vltimus actus quo spēs est id quod est. ꝛ p genus cōcipit potentiale respectu illius actus vltimi qđ ħ declaratur modo. Nam phs in hoc septimo in precedēti capitulo. sicut diffinitio se habet ad rem ita ptes diffinitōis ad ptes rei. ꝛ. viij^o. hui9. terminū. i. diffinitōem oꝫ esse rōem lōgā exṗmēte qd ꝛ quale. in spē aūt que ꝓprie diffinitur nō sunt nisi due ptes essentiales. s. actus vltimus quo spēs est id quod est. ꝛ potentia

N

le respectu illi⁹ actus vltimi. ergo dr̄ia vltia specifica a qua est vnitas rei ⁊ diffinitio includit p̄cise de suo per se intellectu actum in re vltimum qui est causa incompleta vnitatis genus autem ꝓximū precise includit p se ꝓpriū potentiale respectu illius actus.

Quid autem sibi voluerit. S. Tho. circa hanc conclusionem patet per verba eius in secūdo sniarum dist. tertia. differētia ē nobilior genere sicut determinatū indeterminato ⁊ ꝓprium cōi. nō autem sicut diuersa nā. ⁊ in tractatu de natura gn̄is. dr̄ia nō addit gn̄i sicut diuersa eēntia ab eo. ꝫ quasi aliqd in genere ꝯtentum implicite. Et in ꝩ septimo mēphisice dr̄ia sicut totū ꝯpositū sicut ⁊ spēs licet sumat̄ a pte formali. genus vero a materiali. licet significent totum. Et in pri° secūde questiōe ·lxvij. remota dr̄ia gen⁹ non remanet genus. idem nūero.

Et huic opinioni consentit Johannes Jand in quinto metaphice q̄stum ad cōclusionem licet differant in modo ponendi volens ꝙ aial in homine ⁊ in equo habet vnitatē aliā realē ab vnitate hoīs inquātū hō ⁊ aliam inq̄tum equus ista tamen vnitas non est ita perfecta sicut vnitas specifica. nam vltīa semp perfectior est ⁊ se habet sicut actus respectu forme magis vniuersalis ⁊ ipsam pficit. in hoc enim differt genus a mā prima quia materia prima nullam actualitatē habet de se. sed est in potentia ad omēs formas genus autem licet sit in potentia vt perficiatur per formas specificas ⁊ minus vniuersales de sui tamen natura quandam actualitatem habet. quia est quedam forma vniuersalis.

Sed cōtra hec dicta arguitur ꝓbando ꝙ genus ꝓximū spēi nō includit ꝓprium potentiale respectu actus vltimi in re quē dr̄ia vltima eiusdem spēi p̄cise includit de suo per se intellectu quia actus est causa vnitatis cōpleta vt determinatum est. nam ex illo sequeretur. primo quod primū genus pn̄ti sbstātie sumeretur a mā. ꝯn̄s falsum quia tunc intelligentie nō essent in predicamento cum carēt mā. ꝯn̄a ꝓbat̄. quia in gn̄e generalissimo possunt aliqua conuenire sine cōueniencia in aliquo genere posteriori. vt inquit Scotus. ⁊ est primum principium indistinctionis aliorum. vt inquit S. Tho. in tractatu de natura generis.

Amplius sequeretur ꝙ in celo ⁊ in igne n̄ esset materia alterius rōis. ꝯn̄s falsum ⁊ cōtra doctrinam. S. Tho. in plerisq̄ locis ⁊ p̄cipue in tractatu allegato vbi inquit. Corpus celeste a corporibus generabilib⁹ differt cū nō ꝯueniat in materia. si eniꝫ miraculose corrumpetur celum quia naturaliter incorruptibile est adhuc essentia materie sue esset diuersa a materia elementorum. nec fieret resolutio ad vnum subiectum. hec ille. ꝯn̄a autem ꝓbatur. quia nulla spēs specialissima p̄dicamenti substātie includit materiam nisi p̄cise per conceptum primi generis cum sit p̄mum principium indistinctōis. nam respectu eius omnes dr̄ie intermedie dicūt actum ipsum. ergo genus generalissimum erit primuꝫ potentiale. ⁊ ita nulla materia simplex est alterius rōis ab alia quia materia gn̄is gn̄alissimi est sine omni actu distinguente. ⁊c.

Adhuc sbā que est genus generalissimū aut includit mām ⁊ ita non predicabit̄ de āgelis vel nō. ⁊ sic non predicabitur de compositis ex materia ⁊ forma. vel neutro mō ⁊ tunc sequit̄ ꝙ dr̄ia cōstitutiua corpis addet materiam ex quo materia pertinet ad q̄ditatem. ⁊ ita dr̄ia importabit ꝓpriū potētiale respectu actus ⁊ ita formale erit materiale quod est falsum ⁊c.

Ad ista p̄mo ponit̄ hec ꝓpositio ꝙ predicata in quid non sumuntur ab aliq̄ opatiōe ītellect⁹ quia ⁊ si intellectus n̄ sumeret n̄ minus pfectio esset in re ⁊ predicatū ⁊ subicibile. Tum etiam quia trāsmutatio ita manifestat aliqd esse sicut ⁊ opatio cōis. Secūda ꝓpositio p̄dicata ī quid nō necessario sumuntur a forma substantiali vt fecit Auicebron qui vnicuiq̄ dr̄ie posuit correspondere ꝓpam formam. Tertia ꝓpō de mēte Scoti actualitas a qua sumit̄ dr̄ia nō est

forma.sȝ pfectio formalis ⁊ hoc sufficit pro dria. Quarta ppo perfectibile illius pfectionis formalis non est materia ſ; totum vt perfectibile ſm aliquam rationem realeȝ perfectiuaȝ.quis ergo ascendendo ⁊ abstrahendo inueniatur ɔpositum ex mã ⁊ forma. vt corpus ab animato.⁊ ſm multos ab inanimato.tamen vlterior abstractio fit tantuȝ a ratione reali formali ⁊ ita non stat in mã prima.sed in ente summe idest cõmunissime respectu rõnum realium pfectiuarum tale ẽ ens communissime sumptum. Genus aũt cõmunissimum omniũ mãlium non tantũ a mã sumit.sed etiam ab aliqua forma ſm se indistincta ⁊ pfectibili p omnes actualitates specierum.

Si vero omnino instes q a mã sumit pdicatũ in quid ex quo est de esse rei ⁊ ab illa forma aliud predicatũ in quale ⁊ ita dria. Respondit Scotus q illud predicatũ a forma generis generalissimi non contrahit predicatum a mã sicut differentia contrahit genus qz vnum cũ alio est eque cõmune. iõ a tali forma non contrahente. Sed eque communi'si accipiat predicatum est genus ⁊ in quid ⁊ ita dicat de mã illius generis generalissimi.⁊ ita põt hre tria genera pma mãlium duo ptialia.⁊ vnum totale includit duo ptialia.⁊ ideo sufficit illud vnum ⁊ neutruȝ aliorum ponitur genus quia genus ppe dr qd importat totum potentiale contrahibile per differentiam vlteriorem.⁊ p hoc ad primũ ⁊ secundum.

Ad tertiũ respondȝ Scotus q illa ratio realis a qua sumit gñalissimum qd sba est simplex negatiue.i.nõ includẽs cõpositõeȝ quod autem dria addat totalitatem essentialem non est inconueniens quia totalitas essentialis contrahit partem pfectionaleȝ sicut quandoq ptem essentialem potest contrahẽ totum perfectionale hec Scotus.

Quia tamen hee solutiones sunt intricate ⁊ aliquantulum confuse.ex verbis Sancti Thoe. in tractatu de natura generis contra quem pcedũt iste ratiões.

Ad primum sic respondendum est q illud genus sumendum est p generalissimo in predicamento sbstantie quod est primum principium indistinctionis aliorum ⁊ tale est sbstantia in qua non est vna res sbiecta intentioni sicut in aliis generibus sub ipsa. Actio enim intellectus facientis intentionem supra sbstantiam non fundatur sup aliquam rem quocunq vnam. Sed super naturas penitus diuersas que tamen participatõe gñis erũt vna sbstãtia.corruptibilia ei ⁊ incorruptibilia differunt plus quam genere. ⁊ h iõ est quia non habent aliquam rem eis cõmunem.sed rõem tm. Si autem diceretur sbam que est genus pmum componi ex materia ⁊ forma.⁊ hoc esse commune eis sequeretur q substantia non esset genus primum. omne enim compositum ex materia ⁊ forma habet vnde sumatur in eo rõ generis mãm.s ⁊ ratio drie.s.formam.vnde oporteret q esset aliquod genus pus substantia ⁊ ideo implicatio contradictõis est dicere genus pmũ componi ex mã ⁊ forma. Inde est q nõ essȝ aliqua sba separata si corpus foret genus primum ratio ergo generis competit substãtie ▪ actum intellectus tantũ qui nõ fundat sup aliquam vnam rem cõmuneȝ vtriq nẽ sicut repitur natura animalis vna quodammodo cui addit vnitas vlis quam facit intellectus. Hec ille ⁊ multum laute in opinione sua ▪ que patet solutio ad rões.hanc'sniam olfecit Scotus in verbis suis obscuris. sed noluit gustare.⁊c.

Propter quartuȝ quidem huius ad auctoritatem in textu adductã aſi oppositũ rñr q ipa diminute adducit inqt enim in textu genus simplr nõ est preter eas que sunt vt generis spẽs aut si ẽ qd vt materia est ⁊ hec secũda pars disiunctiẽ est vera.

Ad secũdũ ɔcedendum q cõceptus gñis ẽ ptialis ps ãt lȝ ñ pdicet de toto p modũ ptis tm signata denominatiue siue ɔcretiẽ pdicat ⁊ sic significat totum vel ptem ▪ modum ▪

tius vt Auicē. quinto sue metaphisice. in ab stracto autem vltima abstractōe nō p̄dicat̄ cū ista sit falsa formaliter homo est aīalitas vel hūanitas est animalitas. vt dictum fuit supra in. q. xij^a. hui^9.

Et si replicetur quia predicatio denominatiua excludit predicatōem in quid sed gen^9 p̄dicatur de spē in quid.

Respondetur q̄ denominatio subiecti ab accidente impedit p̄dicatōem in quid. denominatio tamen totius a pte essentiali: qualis est denominatio spēi a gn̄e nō excludit p̄dicationem in quid. genus enim est pars essentialis speciei ꝛc. Argumentum post oppositum satis soluitur quia sunt idem non idemptitate conuertibilitatis. ideo nō idem inter se.

Ad vltimā respondꝫ Scot^9 q̄ si vna nā requiritur ad compatōem nō vnus cōcept^9 sicut ibi videtur innuere nihil ad ꝓpositum illa auctoritas quia illa equiuocatio est phisica nō logica nec metaphisica. quia natura non est vna. sed alia ꝛ alia ꝛ cum ordine essentiali.

Ritur decimo

quito qō Utrū generi ꝛ dr̄ie ex natura rei correspondeat in itellectu vnic^9 ocept^9 vl' plēs vt ali^9 gn̄is ꝛ ali^9 dr̄ie. ꝛ arguit̄ q̄ vnicus vna rēs nata ē formare i itellcū vnicū oceptū sibi adeq̄tū. aliogn illa res ñ eēt vnū ognoscibile q̄r nec vnico actu ognoscibile. ſ gen^9 ꝛ dr̄ia ex nā rei sunt vna essentia ꝛ vna res vt patuit in qōe precedēti ꝛ p̄cipue i opinioe. S. Tho. ergo ꝛc.

Hic forte respōdet̄ q̄ res extra propt̄ sui p̄fectōem preter oceptū sibi adeq̄tū nata est imutare itellectū ad ocept^9 ñ adeq̄tos

Sed otra querit̄ quis erit ordo illus rei i immutādo itellectū ad illos iadequatos oceptus ꝛ ad suum proprium ꝛ adequatū q̄ritur ei nūqd primo faciet noticiam ꝓprias vel cōfusam ꝛ q̄cūq̄ prius facit si ñ tantum p̄us natura sed tempore videtur q̄ nihil amplius faciet. quia agens naturale p̄ñte passo statim facit q̄ potest.

Confirmatur quia si res extra formaliter faceret duo obiecta in intellectu tunc nō videtur q̄ res vel aliquid rei extra sit obiectum. sed aliquid factū a re.

Adhuc res extra animā exñs imutans intellectū est agens naturale. sed oē tale nō impeditum agit quātum ipsuꝫ est natum agere quia sicut in potestate eius non est agere ita nec modus agendi. ergo oīs tal' res extra aīmā formā^9 oceptū suū in intellectu ꝓducet oceptū sibi adequatū ergo vnicum.

Amplius si plures conceptus correspon-derent ꝛc. sequeretur q̄ aliqua esset distinctō inter genus ꝛ differentiam ex nā rei oñs cōtra. S. Tho. ꝓbatur oñā omnis distinctio prior naturaliter omni actu ratiōis videtur esse distinctio realis sed obiecta naturaliter precedunt actus ꝛ distinctio obiectorum di-stinctōem actuum maxime quando obiecta causant illam vt cōtingit in proposito. ergo distinctio conceptuum concludit distinctōeꝫ p̄orem in obiectis que est realis.

In oppositū arguit̄ ocipiendo gen^9 i spē ꝛ sir̄r dr̄iam aut concipit̄ aliquid rei aut nihil. si nihil ergo conceptus duo erunt fictitij non ergo reales nec dicti in quid de spē. si aliquid. aut ergo aliquid idem. ꝛ tūc erit ideꝫ oceptus. aut aliqd aliud quod si sic ergo nō erit eadem penit^9 essentia vtriusq̄ ex parte rei. immo aliqua erit distinctio in re p̄or distinctōe oceptuū.

Propter primum

qdem huius oceptus intellect^9 veri^9 dic^9 cōceptio ꝓprie est entitas vt p̄imū nāli' rep̄sentatiua alicui^9 rei extra aīam qō aūt veri^9 dicat̄ cōceptio patet p verba. S. Tho. qui vbiq̄ conceptionem videtur nominare. non āt oceptū. vñ i p̄mo sniaꝝ. dist. secūda. Conceptio intellect^9 seu rō trip'r opatur ad rem extra. s. vt ad fundamentum p̄ximum r̄mo tū ꝛ nullū. Et in qōibus de potentia. q. vij^a cōceptio rei vt est extra animā dicitur intentio p̄ma ſ vt intellecta dicitur secūda intentio. Et in qōibus de veritate. q. ij^a. Cōceptōes no

stre de deo sunt vere q bñt pximũ fundamẽ tũ in re extra .s. deũ. Et in quarto sniaꝝ dis. viijª pceptio itellectꝰ ad rẽ extra duplr se hꝫ .s. vt ad signatũ ⁊ mẽsurã ⁊ vt cã rei. De cõce ptu ẽt taliter sumpto loquitᷣ Scotꝰ pº sniaꝝ dist. xxiijª dũ inquit ois cõceptꝰ ẽ intẽtiõis p me q natꝰ est fieri imediate a re sine ope vel actu intellectus negotiantis.

Signãter autem in descriptiõe dictuꝫ est vt plimũ naturaliter rpresentatiũ alicꝰ rei ex tra. quia etiam ex arte vel ipositiõe imperio volũtatis pceptus aliquis potest eẽ repsenta tiuꝰ rei extra aiaꝫ vt patet in formãtibꝰ ido la ⁊ silitudines q sunt cõceptus vt meliꝰ me morentur. sicut enim voluntas respectu actꝰ pmi puenientis ab obiecto nõ est libera cuꝫ actus primi non sint in potestate nostra. re spectu tamen actus secundi producti a seipsa ẽ libera sm quẽ actũ laudamur ⁊ vitupera mur. ita licet conceptus intellectus necessa rio ⁊ naturaliter representet obiectũ a quo p ducitᷣ põt tñ ptingẽter ipio volũtatis sic vel alitᷣ statuẽtis representare pter suũ obiectuꝫ aliqd aliud ex ipositiõe.

Propter secunduꝫ

qdẽ hꝰ Jo. Jandũ quito mẽphice i pñti dif ficultate mõ satis leui se expediẽs iqt q gñi ⁊ dñe extra itellectũ corñdꝫ i itellcs pceptꝰ vnicꝰ cõfusus .s. pceptꝰ diffiniti. Sꝫ eidẽ cor respondẽt pceptus duo distĩcti vt cõceptus prium diffinitõis que distincte significãt dif finitũ pmo pbicoꝝ q verba rẽe audita bo nũ hñt intellectũ vt tertio apparebit dcoꝝ

Propter tercium

qdẽ hꝰ pueniũt. S. Tho. ⁊ Scotꝰ i eo q du os pceptꝰ siue pceptões pcedũt in intellectu corespondere gñi ⁊ dñe extra intellectũ dif ferũt tñ ex pte eiꝰ qd in re importatᷣ p cõce ptũ gñis ⁊ silr p pceptũ dñe.

Priꝰ itaq adducatur modꝰ. S. Tho. ⁊ Henrici deinde Scoti.

De pmo premittendũ in pmis q res ext aiam i est in intellectu obiectiue vel in actu pmo vt cũ imediate cõcipitᷣ illa res vl i actu secũdo vt cũ mediate. Et quecũq dñia que nõ puenit rei nisi sic vel sic ⁊ h siue eẽ pmuꝫ in intellectu siue eẽ secundũ psupponatᷣ illi dif ferentie siue necessario concomitetur ẽ dña rõis. Et h dñãm rõis cõmuniter audiendo p vt cõis est ad dñam intentõis que fit in pmo esse in intellectu. ⁊ ad dñam rõis ppe dictã que fit in secũdo esse in intellectu. nam nulla talis inest rei exñti in se nec sine actu in tellectꝰ cõcomitãte vl pcedẽte rẽ sine actu di co itellectꝰ possiblis psiderãtis vt añ ẽ res in intellectu in actu secũdo vel itellectꝰ possibi lis abstrahẽtis vt qñ res ẽ in itellectu sm eẽ in actu pmo.

Ex quo pꝫ pmo q dña rõis stricte loquẽ do ẽ dña posterior nãliter actu itellectꝰ possi bilis psiderãtis illd obiectum sm alia ⁊ alia rõe. ⁊ h siue illa dña sit obiecti exñtis in in tellcũ i actu secũdo. q ẽ actu psideratᷣ siue ha bitualiter p habitũ derelictũ ex actu. nam eẽ tale habituale ẽ naturaliter posteriꝰ actu cõ siderãdi.

Pꝫ ẽt secũdo q dña intẽtõis q i obiecti sm suũ pmũ eẽ in intellectu .i. vt ẽ pma itenº ẽ nãliter por oi actu intellectꝰ possibilis ⁊ oi eẽ obiecti in ipo intellectu siue sit actuale si ue habituale derelictũ ex actu eiꝰ.

Seqtᷣ tñ or dine nẽ actũ intellectꝰ agẽtis ⁊ cõcomitatur ipm necessario esse in intellcũ possibili in actu pmo. h itellecto gñaliter.

Premittẽdum secũdo magis pticularitᷣ q eẽnꝰ spẽi qñtũcũq simplex vt albedo nata ẽ ex se facere diuersa obiecta pñtia itellectui possibili. Et si queratᷣ qd est albedinẽ ex se facẽ diuersa obiecta pñtia itellectui possibi li. Rñr q nihil aliud est realr nisi facere realr aliqua diuersa p que illa sunt obiectiue pñtia. nã circa eẽ obiectiuũ cũ nihil sit nõ ca dit mutatio nisi p mutatõem realẽ in alijs p q illa sunt obiectiue pñtia.

Si ãt vlteriꝰ qratᷣ qre res extra sit sic fa ctiua diuisoꝝ ñ ẽ rõ pp pfectõem qꝛ tũc deus h facerꝫ qd tñ negatᷣ. nec pp dñam aliq po rem i nã rei extra itellectũ qꝛ hãc negat. S

Tho. ꝫ sicut calor est calefactiuꝰ nō pp pfe/ctōem in cōi nec pp ipfectōem . ita q̄libet tal' essentia ex natura rei qꝛ ē talis ē factiua tali um duoꝝ realiter ꝛ p hec duoꝝ obiectie in itellectu. Preter hec ēt ē factiua vniꝰ ꝯceptꝰ adeq̄ti. ꝫ illius forte p̄mo vt ꝯfusi . Et hec faciliter rñr ad arguméta añ oppositū.

De secūdo p̄ncipali dōm ꝺe intētiōe Scoti vt saluemꝰ ꝯceptꝰ gn̄is ꝛ dr̄ie simplr diuisos nō esse fictitios ꝙ illis correspondēt aliq̄ in re realr distincta aliquo mō circūscripta oi opatiōe intellectꝰ agētis vel possibilis. immo cōtra p̄cedētē opinionē circūscripto omi actu intellectꝰ psupposito vel cōcomitāte ē ex pte rei illa dr̄ia. Hec āt realis dr̄ia inter hec duo quā ponit Scotꝰ ꝯtra aliā opinionē ponitur hr̄e gradus ꝫm ꝙ genꝰ ꝛ dr̄ia pn̄t sumi ab alia ꝛ ab alia re puta si sint diuerse i aliq̄ sp̄ē vt in hōie. ita ꝙ ab vna sumat̄ genꝰ ꝛ ab alia dr̄ia vel pn̄t sumi ab alia ꝛ alia realitate puta si sit sp̄ēs simplex vt albedo p̄ᵒ dr̄ dr̄ia rex. secūdo ratōnū realiū vtraq₃ tn̄ ē ex nā rei

Nota tn̄ ꝙ hec opinio nō negat dr̄iam itētionis quā p̄cedēs opinio posuit. ꝫ ponit sibi necessario correspōdere aliquā in re ꝛ ita ponit quadruplicē dr̄iam duplicē realem. s. rex ꝛ rōnū realiū. ꝛ duplicē rōis. s. intētōis ꝛ rōis strictē sumptā l₃ dr̄ia intētiōis nō requirat dr̄ia₃ dictaꝝ rō₃ realiū in actu. ꝫ sufficit ꝙ in potētia sit in re. ꝛ in actu in intellectu i esse primo. q enim potest cape capiat vt igt Scotus in hoc loco .

Propter quartuz

qdem huiꝰ. Ad p̄mū dōm ꝙ genꝰ ꝛ dr̄ia includūt diūsa obiecta intelligibilia ꝛ tamē in vtroq₃ idē re intelligit̄ qꝛ sicut pōt idem hr̄e esse in re ꝛ in intellectu ita pōt hr̄e vnū eē in re ꝛ duo in intellectu ꝛ ꝯcomitātibꝰ illis duobꝰ eē est duo obiecta. Et p hoc p₃ ꝯtra totā deductōem ꝯtra rn̄sionē qꝛ res extra ꝛ vnu₃ ꝯceptū adequatū gn̄at ꝛ ples n̄ adeq̄tos ꝛ simul tpe q̄zū ad eē p̄mū in intellectu l₃ nō q̄ tū ad eē. secūdū qd nō est sine ꝯceptōe. ꝛ hoc nō i pp pfectōem vt ibi inuehat̄.

Ad ꝯfirmatōem ꝯcedo ꝙ simplr sunt obiecta diuersa sicut si essent essentie diuerse. ꝫ sunt obiecta ꝯcomitāte eē in intellectu. vt aūt res ē sbiectū eadem est ita ꝙ idem extra sub duobꝰ eē in intellectu ꝯcomitātibus h₃ rōes vniꝰ mālit̄ ꝛ duoꝝ obiectoꝝ formaliter.

Ad secūdū p₃ ex solutione p̄mi .

Ad tertiū neget̄ ꝯn̄a ꝛ ad ꝓbatōem rn̄r ꝙ dr̄ia p̄oꝛ nā omni actu intellectꝰ tā agētis q̄ possibilis est realis ꝛ maiori sic intellecta illa. minor que ibidē sbiūnit̄ est falsa. Argumētū pꝰ oppositū satis soluit̄ ex dictis i q̄ōe de illis duobꝰ eē i itellcū ꝯcomitātibꝰ obiectū reale .

Et q̄q̄ iste sit ꝯueniens modꝰ saluādi plures conceptus in intellectu eiusdē obiecti realis nō tamē videt̄ solui difficultas quomodo duo sint obiecta formaliter inq̄tū obiecta ꝛ tn̄ vna essentia q̄rit̄ ei quō illa essentia ꝯgnoscat̄ vt vna. nō ei videtur ꝙ ꝫm illa duo obiecta ꝯgnoscat̄. qꝛ illa accidūt illi essentie. vt vna ē quare nō videt̄ ꝙ p aliquā intellectōꝫ illorum aliquid rei cognoscat̄ qd ondit̄ sic intellectōi abstractiue succedē pōt intellectio intuitiua eiusdē p̄mi obiecti p̄cise vt ꝓ nunc supponit̄ ꝛ hoc quando abstractiua alicuiꝰ rei est ipfecta ꝛ alia pfecta. ꝫ visiōes due seu due noticie intuitiue nō pn̄t esse gn̄isꝰ ꝛ dr̄ie qꝛ visio nō ē nisi obiecti p̄mi realiter existentis ꝛ presentis ergo nulliꝰ intellectꝰ illa obiecta quoꝝ ponit̄ sola dr̄ia intētōis nisi abstractiue itelligēs ꝛ ita nisi impfecte cognoscit.

Ampliꝰ cū dico Soꝛ. ē hō. ꝫ nō est vnio actuū ꝯcipiēdi qꝛ ꝫ actꝰ nō ē ille nec obiectorū hn̄tiū dr̄iam intētōis qꝛ vt sic nō hn̄t esse extra sed in itellectu actu p̄mo. tū qꝛ obiectū vnū vt sic nō est aliud. tū qꝛ obiectū vnū facit aliud tacē talis obiecti l₃ includat ipm. Tū ēt qꝛ nō depēderꝫ veritas solū a re extra igit̄ ē vnio quorūcūq₃ sic p̄mo saltē ē p re extra ꝛ tūc p opinionē illā de dr̄ia intētōis erit p̄dicatio eiusdē de se nec p ꝯn̄a alia erit veritas illaꝝ. Soꝛ. ē hō. Soꝛ ē aial. Soꝛ. ē sba

Qui ergo scit melius exponere dr̄iam in

tentionis euadendo dictas difficultates ex/
ponat inqt Scotus .

Hijs responderi potest innitendo funda
mentis Sancti Thome ex dictis eius in tra
ctatu de natura generis qualiter natura aia
lis absolute considerari potest cui vt sic nõ
conueniunt nisi ea que sunt de intellectu eius
Unde quicquid aliorum ei vt sic attribuit
falsa est attributio ꝛc. vt patet in questiõe de
vniuersalibus. qualiter autem cum dico sor
tes est homo ꝛ animal ꝛc sit predicatio eius
dem de seipso metaphisice ꝛ non logice patꝫ
per adducta in questione precedenti ꝛ i qõe
de vniuersalibus idõ nõ plꝰ ad pñs.

Ritur decimo

sexto questio. Utrꝫ dña diuisiua
generis inferioris includat formaliter dñas
superiorem. Arguitur affirmatiue quod pre
dicatur de aliquo i abstracto predicatur de
eo in primo mõ ꝛ formaliter sed differentia
superior est hꝰmõi respectu inferioris vt pꝫ
in hoc septimo cum dicitur ꝙ in diuisione
generis oportet ꝓcedere per differentias ꝑ
se ꝛ tunc secũda diuidit priorem ꝑ se. nã sci
sio aut fissio pedũ ẽ pedalitas.

Adhuc si ñ includeret ꝛc sequeret ꝙ due
dñe specifice essent primo predicata . ɔñs
falsum. ꝓbatur consequentia illa sunt pͥmo
predicata de quibus non predicantur pͥdi/
cata priora ꝑ se. ſ rationale ꝛ irrationale es
sent hꝰmõi quia genus supius de eis nõ pre
dicatur ꝑ se nec etiã dña supior vt dicit op
ponens erunt ergo generalissima .

Ex quo vlterius sequitur ꝙ ꝓpõ negatiã
necessaria negãs vnam dñam ab alia esset i
mediata vt rõnale nõ est irrõnale.

Amplꝰ si non includeret ergo ꝛc dña in
ferior non diuersificaret genus ẜm se quod
est falsum. nam animal hoc ipm quod est. ẽ
diuersum ꝑ dñas diuersas. xͦ hꝰ. ɔña pbaẽ
quia i genere diuiso si sit genus inter mediũ
non est nisi genus superius ꝛ dña constitu/
tiua eius. sed genus supius nõ includit i dif
ferentijs inferioribus vt pꝫ nec dña q̃ cõsti
tuit animal puta sensibile non distinguit ꝑ
dñas vlteriores. quia ipã non includit in il
lis vt dicit opponens. ergo genus inter me/
dium se habet ad ipsas differentias inferio
res sicut potentia ad actum. Sed potentiale
non distinguitur ẜm suam essentiam ꝑ actuꝫ
qui est extra rõem eius ꝛ ecõuerso. ergo. ꝛc.

In oppositum arguit quia data pte af/
firmatiua sequeretur ꝙ in dñijs esset abire i
infinitum. ɔñs falsum. ergo ꝛ añs ꝓbatio cõ
sequentie. naꝫ dña sunt diuersa aliquid idẽ
entia quito mẽphice. si ergo dñe inferiores
includerent superiores ergo essent dñtes in
aliquo ergo ɔuenirẽt. s. in dña supiori ꝛ dif
ferrẽt dñas ꝛ tũc queram de illis vtrꝫ inclu
dãt dñijs supiores vel nõ quare vel ꝓcedet
in infinitum vel stabit in aliquas dñas q̃ i
nullo ɔueniũt nec includunt aliquod cõmu/
ne.

Amplius data hac pte sequeret ꝙ dña
inferior estꝫ spẽs quod est falsum tunc enim
plura essent genera q̃. x. cum talis dña non
sit species alicuius. x. generum. cõsequentia
ꝓbatur omne quod habet predicatum dictũ
de eo in quid ꝛ dñam dictam in quale ẽ spe
cies quia compositũ ex genere ꝛ differẽtia
Sed talis dña inferior habet superiorẽ di
ctam de ea in quid ꝛ aliã qua differt ab op
posita dña que dicitur de ea in quale . ergo
vere est species .

Propter primum

qdẽ hꝰ quid sit dña ꝛ qd genus dictũ ẽ ter/
tio huius qõe secũda quid autẽ sit diuisiua
vel ɔstitutiua satis notũ est ex porphirio.

Sciendum tñ vt Scotus. x. metaphisice
ꝙ dña est inter dñs ꝛ diuersum . diuersa
enim sunt entia quecũqꝫ nõ sunt eadem siue
non sint eadem genere. siue specie siue nũero
siue ꝓportiõe. dña vero sunt quecũqꝫ in ali/
quo cõueniunt. ꝛ in aliquo differũt siue ɔue
niãt in eodem nũero vt senex a se puero. sor.
albꝰ Sor. niger. siue ɔueniãt in gñe ꝛ diffe/
rãt ꝑ dñas vt hõ ꝛ asinꝰ. siue ɔueniãt in spẽ
ꝛ differant ꝑ accidens vt Sor. ꝛ Plato ꝑ/

prie tamen dña sunt quecunq in aliquo conuenientia. et p drias specificas sunt vt dria eiusdem generis que conueniunt in genere et differunt per drias et iō pprie dria vel que pprie differt aliquo differūt. q̄q̄. S. Tho. in secūdo sniarum dist. xviij. et pmo sniarum dis. viij. dicat q differre pprie est semp aliō et est relatiuum. s diuersum est absolutū et se ipso vel alio. ideo omne differens est diuersum et nō ecōuerso. Est autē inclusio formalis seu quiditatiua vt petrus thome eorum vnum quorum in sua ratiōe formali alterum includit vt genus et dria in spē.

Propter secundū

qdem huius nō nulli ex pdicatoribus concedūt driam supiorem includi in inferiore. qd fultiūt ex hoc pmo q phs ingt in textu. vltima dria est substantia rei. quod non esset nisi includeret alias pcedentes. Aliter enim non esset substantia rei. secundo quia in textu etiam dicitur q in diffinitione non oportet ponere alias differentias. sed solūmodo vltimam. quia si alie cum primo opponerētur cōmitteretur nugatio vt dicēdo animal bipes habens pedes transponendo termios nam dicto pede superfluum ē ponere habēs pedes. tertio quia dicit phs q in substantia nō est ordo. si autem dria inferior nō includeret superiorem esset ordo in substantia qr vna prior alia vero posterior.

Sciendū tamen apud sic opinātes q differentia dupliciter cōsiderari potest vno mō mālitera et quātum ad id quod est siue fm rē et illo mō includit spēm. nam rōnale illo mō nō est aliud q̄ animal hñs rōem. et forte iuxta hanc sniam rēe dixit. S. Tho. in pma secūde. q. lxvij. et alibi pluries dria significat totū compositū sic et spēs. lz sumat a pte formali et genus a māli licet significet totū. Et modo verum est q differentia inferior et vltima includit superiores et precedētes. oīa enim que sunt in eodem pdto se habentia sicut superius et inferius i eodem significāt eādē rē. sensibile ei et rōnale in hoie significant eādem essentiā cum rōnale includat sensibile. Alio mō cōsiderari pōt dria fōmaliter seu fm rōem fm q ipa ē ostituēs spēm et otrahēs genus et sic iferior dria supiorem nō includit. nec etiam genus. neq vt sic genus de dria predicatur. neq vna de alia. nam dria et genus fm cōsideratiōem realem et methaphisicalem fūdātur super diuersas naturas necessario. nō autem logice. considerat enim logicus genus fm suum solum formale. Sz phisicus et metaphisicus fm totum vt. S. Tho. super Boecio de tri. q. xiiij. et sup libro de aīa lectōe secūda alias ei quō aīa rōnalis a qua sumit rōale hz et diuersas virtutes et opatōes in qbus n cōicat corpus vt. S. Tho. i pma pte qōe. lxxvi. et. lxxv. qualiter etiā aīa sensitiua in aīalibus diuersarum spērum eius diuersa fm spēm vt. S. Tho. secūdo sētētiarum dist. xviij. nisi fūdarētur realiter super diuersas naturas.

Hic modus ponendi mordet a Scoto primo assumpta auctoritate in textu vltima differentia est sba rei arguit sic otra opinionē pmo diffinitio indicat totā sbam rei. sed de sba diffiniti nō solū sunt oēs drie sed etiam genus. aut ergo genus erit ō per se intellectu drie vltime vl genus supfluet in diffinitiōe qr vtrūq ē falsum. Nō ergo est verum q finalis dria apud sic loquētes sit tota sba rei.

Sed facile rñr ad hoc pmū q in diffinitōe genus indicat totā essentiā diffiniti et silr dria totā essentiā diffiniti s n determinate s p modū otrahētis et determinātis.

Amplius otra pdicatores arguit Scotus oīs rō seu diffinitio hz ptes ergo sicut tota diffinitio exprimit totam rem. sic ps ptē sed dria vltia ē ps diffinitōis ergo vltima dria expmit ptē nō ergo erit tota sba rei.

Cōfirmat in diffinitōe duo ponūt quorum vnū ē vt māle reliquū vero vt formale odauo h. sed eodē mō h determinat de diffinitione sicut et ibi. Auctoritas aūt phi in h septimo sic audiat vt phs nō intellexerit q dria sit tota sba rei nisi opletiue quatenus ab illa dria est tota sba rei opletiue.

Ad hāc tamen ratione͂ ꝛ ad ꝑcede͂te͂ rn̄r negando ꝙ ptes diffinitōnis significant ptes rei diffinite immo quelibet ps significat totā essentiam lȝ diūsimode. Et ꝑ ide͂ ad ↄfirmatōem.

Adhuc cōtra eos inuehit Scotus deducendo nugatōem ex eorum dictis quam fugere intendebant. nam ois diffinitio vel dat ꝑ genus ꝑmū ꝛ dr̄ias inter medias vsq; ad vltimā vel ꝑ genus ꝓximū ꝛ dr̄iam vltimā specificam. si primomō cōmittitur nugatio ſm eos. quia tūc dr̄ia intermedia poneret̄ i diffinitione. ꝛ dr̄ia vltima includit omēs intermedias vt illi ponūt. ergo dr̄ia itermedia bis assumeretur in diffinitione. quia semel i se semel aute͂ in dr̄ia vltima. Si aute͂ detur secudū sequitur idem. nam genus ꝓximum includit dr̄iam suam constitutiuam ꝛ iterū vltima dr̄ia includit cā vt dicūt taliter determinantes. ergo bis assumeretur.

Huic forte dicitur ꝙ neutro illorum mōrum assignāda est diffinitio. sed per gen̄ ꝑmam ꝛ vltimam dr̄iam.

Sȝ cōtra pħs hic in littera. omnis diffinitio datur per genus ꝓximum ꝛ dr̄iam vltimam vel per primum gen̄ cum alijs dr̄ijs intermedijs. immo Boetius libro diuisionū ħ manifestius post diuisione͂ ḡnis inqt ꝙ ꝑ̄ in diffinitiōe accipie͂dū est genus cum dr̄ia ꝛ videndum est si sint conuertibiles cuȝ spē diffinie͂da. Et si minus fuerit accipienda est alia dr̄ia ꝛ genus cum dr̄ia priori erit loco ḡnis ꝛ sic quousq; reddat dr̄iam diffinie͂dā ergo non solum primum genus ponēdum est cuȝ vltima dr̄ia. ſ genus cūm omnibus intmedijs dr̄ijs vt plane hic dicitur in littera. ergo ponēdum est genus ꝓximum cum vltima differe͂tia vel primum genus cum multis differe͂tijs. Auctoritas vero pħi ħ in textu sic audie͂da est ꝙ intentio eius non est qn sine nugatiōe possit dari diffinitio per genus ꝛ dr̄ias multas. Sȝ quod vltima dr̄ia est complete ꝛ perfecte substantia rei qȝ si nō sequitur nugatio.

Sed respōde͂t ꝑdicatores ꝙ quādo magis commune includitur in minus communi tūc magis commune precedit ꝛ minus commune sequitur ꝛ ibi non est nugatio. animal enim includitur actu in homine. ꝛ tam̄ dicendo animal homo currit non est nugatō.

Similiter dato ꝙ rationale includat̄ sensibile dicendo sensibile rationale ibi nō erit nugatio. quia ꝛ si magis commune includatur actu in minus communi non tamen ecōuerso. Unde S. Tho. in tractatu de natura ḡnis si aliqua dr̄ia in diffinitōe replicet̄ sup vltimam differe͂tiam erit nugatio vt si dicatur homo est aīmal bipes habēs pedes ē nugatio. in bipede eniȝ includit̄ habens pedes sicut ternarius in senario. Si auteȝ dicatur habens pedes ꝛ addat̄ duos nō est nugatio

Amplius cōtra eos sic arguit Scotus ꝓbando ꝙ ſm eos in substātia esset ordo. nā omnis substantia diffinibilis cōponit̄ ex q̄ ꝛ quali. viij°. metaphice. forma vero est prior materia ꝛ magis ens. vt in hoc. vij°. innotuit. actus quoq; est prior potētia tempe ꝛ ꝑfectōe ex. ix°. huī°. sed in diffinitōne vnū est potentia vt materia. aliud actus vt forma. ergo ibi est ordo ꝛ ꝑ cōseque͂s in substantia diffinibili est ordo.

Auctoritas auteȝ pħi hic licet multipliciter exponat̄ sic audie͂da est ꝙ alius ꝛ alius ordo nō facit nec tollit nugatiōeȝ quin semꝑ sequatur nugatio negādo hoc ꝙ ab vltima differe͂tia sit vnitas ꝛ substantia rei completiue. Respōde͂t ꝑdicatores ꝙ substātia diffinibilis dupliciter ↄsiderari potest. vno modo ſm suas partes ꝛ sic in ea bene est ordo. Alio mō ſm ꝙ significat̄ ꝑ ptes diffinitōis ita sciȝ ꝙ illud quod significat̄ ꝑ vnā parteȝ diffinitōis ꝑcedit illud quod significatur per aliaȝ. ꝛ sic in substātia rei non est ordo. ymo quelibet ps diffinitōis significat totaȝ essentiaȝ rei. Et ꝑ hoc rn̄detur ad rōeȝ ꝙ vltima differentia est tota substantia rei virtualiter licet nō secūdum omneȝ modum cognoscēdi. ꝛ licet aliquid ponat̄ in diffinitōe vt materia. s. genus ꝛ aliquid vt forma. sciȝ differentia. tamen quelibȝ ps diffinitō

nis in recto sumpta est forma totius ⁊ habz se vt totuz respectu diffiniti ⁊ nõ per modũ partis.

Propter tercium

quidem huius dicendum primo ꝙ quelibet differentia generis diuisiua per se de principali intellectu significat formã tantuz. illam tamẽ formaz ꝑ moduz totius significat. hec est doctrina Scoti in hoc. vijᵒ. Sicut enĩ forma que est tantũ forma est actus tantuz. ita quelibet differẽtia significat formã tantũ de principali significato. Nota tamẽ ꝙ aĩa rationalis nõ est differẽtia homis cũ de homine nõ ꝑdicetur. sed habens aiaz rõnalem quod significat hͦ nomen rõnale. vt. s. Tho. quito metaphisice capitulo de vno.

Ex quo sequiᵗ ꝙ cuz quelibet differẽtia sit specifica respectu alicuius. ideo quelibet differentia est per se diuersa ab alia.

Dicẽduz secũdo ꝙ differẽtia inferior nõ includit formalr supiorez. hanc cõclusionez cõcedit Scotus in hoc loco ⁊ expressius in quarto sententiarũ dis. xiᵃ. ꝓpter rões adductas post oppositũ. Et spẽaliter ꝓpter ratõz illaz ꝓbantẽ ꝓcessuz in infinitũ in differentijs. tuz etiã quia aliter differẽtia esset spẽs tum tercio quia esset nugatio.

Attentõe tamẽ dignuz ꝙ vtraqꝫ ps satis est ꝓbabilis. ideo si qs oppositũ sentiat faciliter soluat rões Scoti quibus mouetur ad sic ponẽduz. primo negãdo ↄñaz ꝙ ꝓcedatᵗ in infinituz si differẽtia inferior includat superiorez cum sit deuenire ad aliquas differentias que nõ includũt alias ⁊ que seipsis distinguũtur sicut sunt dr̃ie quibꝰ diuiditur genꝰ generalissimũ de quibꝰ forte loquiᵗ. s. Tho. in 2ᵒ sniaꝝ dis. xijᵃ. duz ĩqt ea q̃ non cõueniũt in vna potẽtia vt dr̃ie generalissiã ⁊ materie seipsis distinguũtur.

Silr ad 2ᵐ negetᵗ ↄñã ꝙ dr̃ia esset spẽs naz illud quod includit differẽtiaz sicut cõstitutuz includit cõstituẽs illud est vera spẽs nõ autez illud quod includit aliud ꝑ modũ cõtrahentis genus qualis est differẽtia.

Ubi aliter cõceditᵗ ꝙ differẽtia realiᵗ est ipsa species differẽs ẜm rõez ab ea propter quã differentiã rõis põt esse ꝑdicabile distĩctuz a spẽ. aial enĩ ⁊ hõ nõ differũt eẽntialiᵗ ⁊ tamẽ sunt ꝑdicabilia distincta formaliter ⁊ ẜm rõem. ymo diffiniẽdo hominẽ [illegible] anial ⁊ rõnale soluz explicite. diffiniᵗ tamẽ implicite ꝑ omnes differẽtias supiores in eodem latere ymo ⁊ ꝑ oia genera supiora. Uñ. s. Tho. in qõibus de potentia qõe. viijᵃ. in diffinitõe poniᵗ aliquid duplr scilicet explicite seu in actu. ⁊ implicite seu in potẽtia. Et Cõmẽtator in hoc. vijᵒ. metaphice ↄmẽto. xliijᵒ. illud per quod inueniᵗ species in actu ẽ vnũ ideo illud quod significat diffinitio est vnũ. ⁊ ideo diffinitio est vna. quoniaz in ea non est aliquid in actu nisi vnũ ⁊ multitudo que est in ea est in potentia ꝛc. Et Albertus in ꝑdicabilibus capitulo de differentia. differẽtie vltime non sunt vere differẽtie qꝛ nõ sunt virtutis simplicis sed virtutis multiplicis. ita ꝙ virtutes omniũ aliarũ sunt in eis ex q̃bus ista fluant ẜm ordinez sicut in causᵗ primarijs. Et in hoc. vijᵒ. inquit Albertus. differentia vltima ex omnibus exit vt actus ex potentia. nec actus ille est alia essentia a potentia. sed ẽe eius est aliud ⁊ aliud [illegible] nõ differt ꝑ essentiaz sed est differentia sicut eiusdem indeterminati ⁊ determinati ⁊ distincti ⁊ indistincti. Differẽtie enĩ posite in diffinitõe nõ dicunt plures formas vt dicũt graduatores formarũ substantialiũ vel diuẽsas ordinem ad inuicem habentes. sed omẽs dicũt vnam essentiam ⁊ naturam quã vltima differentia determinat. ⁊ secũdum hoc dicimus ꝙ vltima differentia includit precedẽtes ex cuius vnitate diffinitio dicitur vna. quod philosophus cõsiderans dixit ꝙ diffinitio ẽ ex differentijs ⁊ harũ principaliter ex finali. quia illa determinat precedẽtes. ⁊ illud quod precedentes dicũt modo cõmuni ⁊ indetermiato. hec dicit modo determinato.

Ex quo patet quare dicit Aristo. ꝙ in substantijs non est ordo. quia differẽtie in dif-

finitõe substantiaruꝫ nõ dicũt diuersas formas substantiales quarũ vna includatur in alia. Qualiter autem aliter exponi possit Aristo. alias inquiretur.

Dubitatur tamẽ primo quia si differentia vltima est actus vltimus cõuertibilis vt sequitur ex dictis. ergo nõ quelibꝫ pars diffinitõnis in plus se haberet q̃ diffinitum. cuius oppositum dicitur secundo posteriorum. Ad quod respondet Albertus in hoc septimo ꝙ in secundo posteriorũ loquẽtes de demonstratione vsi fuimus diffinitione secundum ꝙ est medium faciens scire passionem inesse subiecto. passio autẽ verius scitur inesse subiecto quando scitur secũduꝫ singulas forme partes inesse. vt si queramus hominis passiones dicimus nõ humanũ esse. sed potius esse vegetatiuũ nutritiuũ ⁊ augmentatiuũ ⁊ sensitiuũ ⁊ huiusmodi. ⁊ sic accepta forma secundum partes potentiales ipsius semper est in plus q̃ diffinitum. Cum autem hic consideremus rei diffinite vnitateꝫ ⁊ vnitas nõ sit a partibus potẽtialibus forme. sed ab ipsa tota prout est actus ⁊ terminus hic consideremus eam prout est tota ⁊ actus ⁊ terminus. ⁊ sic cõuertitur cum specie differentia ꝛc. hec ille.

Dubitatur secundo vtrum differentie cum sint non idem vt rationale ⁊ irrationale differant an sint diuerse. Dicendum vt Scotus. x°. huius ꝙ differentie inquantuꝫ differentie non differunt. quia differentie p̄ie nõ possunt differre. Quod ãt differentie posteriores differant hoc est per accidens. Uel potest dici ꝙ illa sunt proprie differentia que constituũtur ex diuiso in differentias. sicut animal diuiditur per rationale ⁊ irrationale. ideo si aliquid constituitur ex animali ⁊ rationali vt homo. ⁊ aliquid ex animali ⁊ irrationali vt asinus. tunc homo ⁊ asinus differunt. sic non est de differẽ.

Dubitat̃ tercio an in substantijs sepatis q̃ apõ catholicos ponũt̃ in pñto vt videbit̃ in. xij°. h°. q. xv^a. verũ sit ꝙ differentia inferior includat superiores. Dicendum ꝙ natura ⁊ essentia intelligentiarum est composita apud sanctum Thomaꝫ ⁊ Egidium ex primo genere ⁊ vltima differentia. quia in eis non est genus subalternũ vt superius allegabatur ex doctrina sancti Thome in libello de natura generis. vt pulcherrime declaratum est in questione duodecima de natura ⁊ supposito in hoc septimo cũ dicebat̃ ꝙ natura ⁊ eẽntia intelligẽtiaꝵ nõ ẽ ꝯposita ex gñe ⁊ dña tãq̃ ex ptib^9 sic̃ in sbĳs mãli b^9. nã ex eadẽ nã alr ⁊ alr ꝯsiderata sumit̃ rõ gñis in eis ⁊ rõ dñe ⁊ spẽi. hoc eniꝫ ẽ cõe oĩbus illis vt hẽant quãdaꝫ potẽtialitatem admixtã. qꝫ ab alio hñt esse ⁊ sunt in potenᵃ ad esse. diuersificat̃ tamẽ hec potentialitas in eis ex alio ⁊ alio mõ actualitatis vel ex alio ⁊ alio mõ forme. Ex potẽtialitate itaqꝫ in q̃ oẽs sepate sbe coĩcant poterit sumi ratõ generis. ex actualitate autẽ in qua diuersificant̃ poterit sumi ratio spẽi ⁊ dñe. aliter tamen ⁊ aliter. qꝫ ex actualitate ẽm se poterit sumi ratio differẽtie. ex actualitate autẽ admixta potẽtie ratio spẽi. natura eni͂ illa simplex est ⁊ nõ hꝫ ptes ex tota natura. ex tota tamẽ natura vt habet rõeꝫ potẽtialitatis ẽm se sumit̃ ratio generis. ⁊ ex eadeꝫ tota natura vt habet rationẽ actualitatis ratio dñe. vt autẽ hꝫ rõꝫ vtriusqꝫ rõ sumit̃ spẽi. ⁊ sꝫ h̃ spẽs est actualior gñe in eis ⁊ dña spẽ^s. Uñ si gen^9 spẽs ⁊ dñe in eis eẽnt nobis note. cadẽt dña eẽtial̃ in eis in rẽa linea pñtali sic̃ ⁊ spẽs. qꝫ dñet to^ta sic̃ ⁊ spẽs. non sic̃ in sbĳs mãlib^9 vbi dña ẽ ▪ pteꝫ forieꝫ. Uñ Dauid iudeus. intelligẽtia est sba q̃ nõ diuidit̃. idõ in intelligentĳs qõ nõ habet difficultatem.

Propter quartuꝫ quidem huius admissa parte questionis affirmatiua ad primũ ante oppositum dicendum vt Scotus vno modo negando minorem. differentia enim superior non predicatur de inferiori in abstracto. nec istud vult Aristo. in textu. sed solũ intẽdit ꝙ differentia supior diuiditur p dñas inferiores p se. quia fissio pedis diuidit solum habens pe-

des non q pedalitas predicetur per se primo modo de fissione peduz.

Ad secunduz dicéduz negãdo cõsequentiaz. naz licet differentia nõ habeat pdicatum in quid formalr et directe potest tamen habere denominatiue et indirecte.s.ipsuz genus quatenus in genere collocatur saltem indirecte. et hoc loquẽdo de differetijs nõ primis. naz prime fm se sunt diuerse non differentes proprie.

Ad terciuz negetur cõsequentia. et ad pbatõnem dicẽduz q genus siue inferius siue superius se habet vt potentiale et distinguitur p differẽtias sicut materia per formas. nec est incõueniẽs q potentiale distinguatur pẽ actuale quod est extra eius ratõez ymo hoc est necessariũ. diuersitas eniz materie fm se est per formas ymo ex diuersitate formarũ nõ solum sequitur differentia materie s etiã operationũ finiũ ppriorũ agentiũ patientiuz et proprietatuz. vt. s. Tho. contra gentiles libro tercõ capitulo lxxxvij°.

Ritur decimo septimo questio vtrum vniuersale sit aliquid in rebus. Et arguitur affirmatiue primo. omne quod est tale p participatõem reducitur ad aliquod tale p essentiam. alioqn tale p participatiõz esset primũ tale. s singulare est tale p participatõez vt hic homo p pãticipatõez hominis. quia aliter plurificaretur participare enim nihil aliud est q aliqd ab aliquo partialiter accipe. vt sanctus Tho. super secũdo de celo et mundo lectõe. xviij[a]. Nec etiaz pdicaretur homo de singularibus. ergo homo vniuersalis est homo p essentiaz et per cõsequẽs est in rebus.

Adhuc substantia est primuz ens vt supra innotuit et ita reale cum intellectus noster nõ causet nisi accidẽs. sed secũda substantia est substãtia et ponitur vniuersalis. ergo vniuersale est aliquod ens reale.

Amplius effectuũ realiũ cause et pricipia sunt realia. sed vniuersale est causa saltẽ formalis respectu inferiorũ ergo ꝛc.

Adhuc aut vniuersale est ens reale aut ratõnis. nõ secũdo mõ. quia cum vniuersale sit de quiditate et essentia inferiorũ que sunt realia. ergo ens ratõis esset de quiditate entis realis.

In oppositum est philosophus in hoc septimo parte illa qnoniã autez de substantia cõsideratio ꝛc. dicẽs videtur impossibile esse substãtiam quodcũq vniuersaliter dictorum. idest impossibile est vt aliquid eorum que dicuntur vniuersalia sit substantia alicuius rei. vt exponit Cõmẽtator cõmento. xliiij°. Et hoc pbat tali ratiõe. Uniuersale non est pars substantie alicuius eorũ que sunt substantie existẽtes p se. quia substantia cuiuslibet rei demonstrate est ei propria. vniuersale autẽ est cõmune pluribus. ergo vniuersale non est substantia ppria. substantia eni vniuscuiusq est ppria sibi et nõ inest alteri. sed vniuersale nulli est proprium.

Amplius substantia non dicitur de subiecto. vniuersale dicitur de subiecto ergo ꝛc.

Adhuc illo dato sequitur q logica que est de vniuersalibus esset sciẽtia realis quod est falsum.

Propter primum quidez huius quid sit vniuersale et quot dicatur modis sufficienter habitũ fuit qõe. xiiij[a] primi libri. soluz autẽ hic est sermo de vniũsali in re quod est natura aut qditas vel eẽntia in pticularibus existens cui per naturaz nõ repugnat coĩcabilitas ad plura vt dictũ est qõe. xi[a] primi libri. et etiam de vniuersali post rem fiet aliqualis determinatio.

Uniuersale vero esse aliqd in rebus intelligo ipsum esse ens reale aut nature cuius esse inquãtuz tale nõ dependet ab aĩa vt supius diffuse declaratuz est. Mouetur autẽ pñs qstio rõnabiliter in hac pte. nam licet supius contra Platonẽ vbi actuz fuit de ydeis sufficiẽter determinatuz sit q vniuersalia nõ sũt cause agentes pticulariũ. Hic tamẽ inquirenduz est an sint cause formales particulariuz vel non.

Et hec perscrutatio etiam est vtcunqꝫ ꝓpria huic sciētie ⁊ nō philosophie naturali. Vnd Albertus in hoc septimo tractatu tercio capitulo decimo. Quis philosophus prim⁹ cōsideret formaz ꝑ mā maxime scire facientē. tamen secūdario oportet eum quasi ex alta specula ꝑspiciētez cōsiderare que sit forma huiusmodi ⁊ cuius. ⁊ vtrū sepata sit forma sensibiliuz. phisicus autez cū consideret pricipia motus non cōsiderat formaz nisi vsqꝫ ad hoc ꝙ ipsa est terminus mot⁹. ⁊ ideo determinare nō poterit vtrū forme sensibilium sepate sint. hec ille ⁊ quidez egregie.

Propter secunduz

quidez huius sciendu3 vt. s. Tho. in tractatu de vniūsalibus ꝙ circa vlia fuit mltiplex diuersoꝝ phoꝝ opinio. quidā eniz fuerūt epicurei dicētes ꝙ nihil est vle nō ponētes distinctōez esse nisi que est ꝭm sensuz posuerūt eni nihil esse nisi quod sentiť ⁊ videť. dicebant etiā aīaz esse quoddaz corpus subtile repertuz cum corpore.

Hoꝝ autez opinio qꝛ est improbabiľ ⁊ ⁊ manifeste contra sensuz ⁊ intellectuz omnē nō est necessariū refellere. ⁊ iō phi tales qui sic posuerūt poranos appellauerūt. poro eni idest procul inde. prudēs idest porro videns vt. s. Tho. 2ª 2ᵉ. qōe. xlviijª. vt primo huius qōe. viijª. allegabať. Porani igiť forte quasi a longe ⁊ procul speculantes. quia solum supra cutim ⁊ in supficie. vt in quarto hui⁹ qōe qnta. ⁊ in. xij°. huius qōe quarta.

Sed cōtra eos sic posset argui. omēs homines natura scire desiderāt prologo huius sed tale desideriū nō est frustra. qꝛ quod est a natura nō est frustra. cōtingit ergo habere sciētiaz. sed oīs sciētia est vniuersaliuz. ergo vniuersalia sunt. minor sic ostendiť. que sūt infinita nō possunt sciri aliogn essent finita. sed singularia sunt infinita. ergo ipsorū non est scientia ergo vniuersaliuz.

Alij autē ponētes vniuersalia incidūt in multa incōueniētia ⁊ isti sunt diuisi. quoniā quidā posuerūt ea esse ⁊ subsistere ꝑter singularia ⁊ ꝑter intellectū. ⁊ isti fuerūt Platonici quoꝝ caput fuit Plato. hic quidem videns magnā ⁊ cōtinuā trāsmutatōz corpoꝝ fieri in reb⁹ ipsis. Inductus fuit ponere vniuersalia stare ꝑ se ⁊ incorruptibilia esse. tuz etiā vt inquit hic Scotus ꝓpter entitatē formalez rerū ꝭm primā ratōez ipsius positam ante oppositu3 questiōis. tuz etiaz ꝓpter scientiaz que est de necessarijs tm̄. singľaria āt sunt corruptibilia. tum etiā ꝓpter generatōz qꝛ generās particulare nō sufficit. vt in qōe viijª. de ydeis contra ipsuz sufficienter supius expositum est.

Hanc autez opinionē in hoc. vij°. metaphisice ⁊ in alijs plerisqꝫ locis destruit Aristo. Vn̄ pⁱo posterioꝝ Platonē deridendo inqt. Gaudeāt genera ⁊ spēs. mōstra eī sunt Vn̄ sumam⁹ necessariū argumētuz qō facit Auič. cōtra euz. Vle qō intēdim⁹ ꝑdicatur de omnib⁹ inferiorib⁹ quoꝝ vnūquodqꝫ est ipsuz. tale autē quod Plato ponebat sepatuz nō ꝑdicať de suis indiuiduis. nec aliqō ipsoꝝ est ipsuz. aut ergo nō est ponere vniūsale. aut nō est ponere sic sepatuz sicut Plato ponebat. qꝫqꝫ Scotus cōsiderādo qd plato potuerit voluisse in hoc. vij°. dicat ꝙ si Plato ydeā ponat quādaz substātiaz sepataz a motu ⁊ ab accn̄tibus accn̄s nihil in se habēs nisi naturā sepatez specificā ꝑfctāz quātuz pōt esse ꝑfecta. ⁊ forte habentez ꝑ se passiones speciei aliter de ipsa nihil sciretur nō potest bene impugnari. quia nō videť repugnare absolute ratōi entitatis tale singulare sic naturā habens. Nec absolute hic improbat Aristo. sed quaten⁹ ponitur incorruptibile ⁊ eiusdez ratōis cuz corruptibilibus vt arguit Aristo. in. x°. hui⁹ ex hoc ꝙ corruptibile ⁊ incorruptibile differūt plus ꝙ genere. licet in hoc septimo vt dictū fuit supra in hoc septimo questiōe. viijª. nō arguať nō impossibilitas sed nō necessitas. quia eni nihil nō manifestuz ponēduz est sine necessitate ⁊ hoc a phantib⁹ arguit Aristo. ꝯtra ydeas ꝙ nō sūt necessarie pp illa pp q̄ ponebāť

⁊ ita simpliciter nõ sunt ponẽde. quod enim nõ ꝓpter entitatem nec propter scientiã probatum est supra capitulo quarto ibi. vtrum autez idem est. quod autez nõ propter generatõz probabat̃ capitulo sequẽti ibi boꝝ ãt que sunt ⁊ ita simplic̃r ñ sunt ponende ydee Si autez vlterius ponat Plato vt sibi imponit̃ ydeã esse formal̃r vl̃e ita ꝙ p pdẽptitatez p̃dicetur de hoc corruptibili p̃dicatõe dicẽte hoc est hoc statiz videt̃ includere cõtradictõez ꝙ idez numero sit q̃ditas multoruz diuersoꝝ ⁊ sit extra ipsa quia aliter nõ esset incorruptibile. Alij autez fuere qui posuerũt vl̃ia soluz esse in intellectu totũ oppositũ positõi platonis.

Adhuc isti diuersificant̃. naz quidaz posuerũt nobis innata ⁊ concreata ⁊ nõ fieri vniuersalia p actionez intellectus depurantis ⁊ abstrahẽtis. ⁊ fulciũt positõez suã p dictum ph̃i 3° de aĩa vbi dicit. intelligim⁹ cũ volum⁹. quod nõ esset vt dicũt nisi in nobis vniuersalia innata essent ⁊ semp actu p̃sentarẽt ipsi anime.

Contra quos etiã est ph̃us p quẽ putant se defendere. dicit eni 2° posterioꝝ in fine ꝙ vniuersale venat̃ via sensus memorie ⁊ experientie. ⁊ Cõmẽtator sup ꝓhemio de aĩa cõtra eos dicit ꝙ intellectus agẽs facit vl̃itatẽ in rebus. Eoruz autez dictũ quod inducunt sane est intelligendum. ꝙ ideo philosophus hoc dicit. quia in nobis est intellectus agens quo est oĩa facere. ⁊ ideo qñ vult se cõuertit supra fantasmata illustrãdo ea actu facit intelligibilia.

Alij posuerunt ꝙ forme intellectuales effluũt in mẽte nr̃a ab intellcũ agẽte. ponebãt eni intellectũ agẽtez ñ esse ĩ nobis s̃ ext̃ nos. ⁊ dicebãt istuz esse deũ uel aliquã itelligẽtiã

Cõtra istos est ph̃us 3° de aĩa q̃ntum ad vtrũq; qui dicit ꝙ intellcũs agẽs ẽ in aĩa nostra ⁊ ꝙ est lumẽ faciẽs fãtasmata potẽ^a intelligibilia actu intelligibilia sicut lumẽ facit potẽtia colores visibiles actu tales.

Nõ nulli vero vt inquit hic Scot⁹ dixere ꝙ vl̃e est tantũ in intellectu. Et ad hoc facit auctoritas Auerroys in ꝓlogo de aĩa cõmẽto. viij°. paulo ante inducta. intellect⁹ aũt agens est potẽtia actiua ⁊ nõ factiua. ergo nihil causat extra intellectũ. tuz etiã q2 non videtur que sit alia necessitas ponẽdi intellc̃m agentẽ. tuz etiã ex Boetio in libro de duab⁹ naturis in xp̃o. omne quod est ideo est quia vnũ numero est. tuz quarto q2 vl̃e est vnum in multis ⁊ de multis primo posterioꝝ ergo includit in se necessario compatõz ad supposita vt p̃dicabile ad subicibile. Talis võ cõpatio nõ est in re. sed solũ in intellcũ compãte. auctoritas autẽ ꝑ hac opiniõe ⁊ modus ponẽdi habet̃ ab Auic. qnto metaph̃ice sue cap° 2°. vbi vult ꝙ forma intellectual̃r respectu aĩe singularis est ⁊ alia in alio intellectu sed eadez respectu indiuiduoꝝ extra ẽ vniuersalis. Et hũc modũ sequũt̃ noĩales circa quẽ ad p̃sens nõ multũ instandũ est cũ logice potius q̃ metaphisice incesserint.

Cõtra eos tñ instat̃ obiectũ nãliter precedit actuz. ergo vl̃e nãliter p̃cedit actũ intelligendi qñ vl̃e intelligit̃. sed nõ est actu intellectuz nisi p intellectõez. ergo vl̃e nõ est in intellectu tantuz.

Cõfirmat̃ q2 si obiectũ vt obiectum ⁊ vt prius intellectõe nõ esset vl̃e nõ posset ab intellectu compari ad plura extra.

Amplius subiectũ sciẽtie inquãtuz subiectuz p̃cedit intellectũ. sed subiectũ scientie vt subiectũ est vl̃e cum vt subiectũ sit primo tale compando ad passionẽ ꝓpriaz. ⁊ si primo tale ergo de omni ⁊ sic de eo põt haberi sciẽtia ergo est vniuersale.

Adhuc sicut primũ principiũ quod est p positio vniuersalis primo actu cõplexo concipi potest ita termin⁹ eius sub ea rõne qua est eius primo intelligit̃ noticia incõplexa. sed terminus ille vt illius ꝓpositõis est vniũsale. quia vniuersal̃r sumptibilis.

Ad ista posset dici ꝙ licet obiectũ sit prius natura actu. nõ tamen hoc oportet õ'mo do necessario in obiecto maxime qui nõ est modus obici vt in intellcũ neq; ei⁹ ext̃ intellectum licet obiecti intellecti modus intelli-

gendi sit vniuersalitas cū sit modus sb quo ipsuz cōcipitur et intelligit maxime loquendo de obiecto quod nō est simul tempe cum actu sicut ponit Auic. de vniuersali.

Sed cōtra inquantuz obiectuz est prius actu nō intelligit sub hoc modo. ergo vel sb nullo modo vel sub opposito. qz vt est obiectū aliquem moduz sibi determinat. sed sub modo quo obiectuz intelligit indifferens.

Ad hoc rñdet Scotus 2° sniaꝝ dis. iij. q vlitas accidit nature fm primā rōez eius fm quā est obiectū. cū prima intētio nature vt sic sit vt nō cointelligit aliqs modus neq qui est eius in intellectu neq qui est eius extra intellēm.

Intelligit ergo natura in illo priori quo est obiectuz non vt vlis nec vt singularis. s sub modo quo est indifferēs aut quo sibi nō repugnat. vlitas eniz nō est modus ita generalis obiecti qn ab illo obiectū inquātuz intelligibile nō possit absolui.

Quidaz vero pdicatores vt. s. Uincentius. Herueus. durādus. Petrus de palude. Thomas anglicus. Holkot. Bernard lombardus. Gulielm de maricalmo. et Capreolus. de vlibus ponūt hāc ppositiōez prima q vnitas nature vlis nō est realis. secūda vnitas vlis est vnitas rōis cum illud sit vnū fm rōez cui cōuenit esse vnū solū prout est obiectiue in intellectu. Tercia ppositio natura vniūsalis nihil aliud est quā omnia sua singularia sumpta fm id in quo sunt cōformia in ente vnito vt vnū.

Ex quo sequit hec quarta q vnitas vlis realis est vnitas cōformitatis fm id qd cōponit in re ab vnitate numerali indistincta. Et si ab eis querat que sit necessitas ponendi hāc vnitatē cōformitatis. Respondet vt saluem vnitatez vlis nō esse ficticiā que cū sit vnitas rōis nō apparet sup qd reale possit fundari q sup vnitate cōformitatis. non eniz sup vnitate reali que sit numeral. quia tūc tot essent spēs quot singularia nūero distincta. vnitas quoq nūeralis est fundamētuz singularitatis nō ergo vniuersalitatis.

Nec etiā fundamētuz vnitatis vlis pōt esse vnitas realis minor vnitate nūerali que sit formalr in oibus indiuiduis. qz nulla talis datur vt diffuse pbāt destruēdo hāc vnitatez que fuit potissimuz fundamētum Scoti ad plura difficilia euadēduz. vt in 3° apparebit dicēdoꝝ. Et si querat ab eis que sit descriptiue hec cōformitas. Respōdēt q ipsa est entitas vniuscuiusq rei accepta fm esse qd habet formaliter in uno et terminatiue in altero siue talis res sit absoluta siue relatiua. Unitas vero cōformitatis est vnitas realis entis quod est formalr in vno et terminatiue in altero.

Et si iteruz qrit ab eis an vnitas conformitatis sit realis vel rōis. Respōdet Herueus q ipsa est vnitas realis cū ipsa sit formalr in re quod nō cōuenit enti rōnis a qua res formalr denoiatur vna. nā conformitas sortis ad platonē formalr est in sorte quē denoiat cōformē. terminatiue vo est in Platone. ita ecōuerso cōformitas platōis ad sortē formalit est in platone terminatiue vero in sorte. Si autē querat vlteri an tal vnitas cōformitatis differat ab vnitate numerali. Respōdet q nō quia omnis vnitas real est numeralis. cuz igit vnitas cōformitatis ponatur realis ergo numeralis.

Sed contra si vnitas vlis fundat super vnitate cōformitatis que vt determinatuz ē est numeralis. ergo vnitas vlis fundat sup vnitate numerali. quo dato sequitur q tot erūt vniuersalia quot singularia quod ē incōueniēs. Respōdent q vnitas vniuersalis nō fundatur super vna conformitate numero. sed sup vnitatibus cōformitatū idest sup ipsa singularia cōformia vt cōformia sunt. ipsa autē singularia vt sic nō habēt vnā conformitatez numero sed plures cōformitates formaliter.

Aliter respōdēt q vnitas vniuersalis fūdatur super vnitate mutue cōformitatis.
Et si querat an illa mutua conformitas sit realis aut rationis.
Respōdent q ipsa est realis realitate extre

mi nō autē realitate medij idest illa vnitas inter duo extrema distincta realiť in vtroq; extremo est realis. Si vero accipiať illa cō formitas tanq̄ mediū formale vel formaliť in vtroq; extrā tūc soluʒ est vnitas rōis.

Ex qbus pʒ q̄ vnitas cōformitatis n̄ dr̄t ab vnitate nūerali. vnitas āt mutue ɔformi tatis dr̄t ab vnitate nūerali eo mō quo oīa singlaria accepta vt cōformia sunt differunt ab vno singulari seorsuʒ accepto vt confor mi alijs.

Et si querať an vnitas conformitatis sit absoluta vel respectiua. Respōdet Herue⁹ quolibeto primo qōe nona q̄ hec ɔformitas vt de ea hic sit sermo nō est relatio licet pos sit esse fūdamētuʒ relatōis. quod quidā mo derniores sic exponūt q̄ ista cōformitas re pitur nō soluʒ inter absoluta sed etiaʒ inter relatōes. naʒ vna p̄nitas alteri p̄nitati est conformis ⁊ plus paternitati q̄ filiatōni cui opponiť relatiue. Siľr vna albedo alteri al bedini est cōformis. sed in hoc vt dicunt est differētia. q2 sup cōformitate absolutoꝝ po test fūdari relatio sup ɔformitate relationū auteʒ nō. quia alias esset i infinitū ꝓcessus.

Ex quibus patʒ q̄ fūdamētuʒ remotum vnitatis vl'is que est vnitas rōis est mutua singulariū cōformitas. ꝓpinquū vero funda mētuʒ est mutua cōformitas singularium vt intellecta est cū entia rōis immediate nō fū dētur in rebus realibus inquātuʒ tales. sed in illis iquātuʒ itellecte sūt. Si qs autem vellet apud eos diffinire vl'e reale ꝓ funda mēto remoto dicat q̄ vl'e reale est omīa sua singularia vt cōformia sunt. Pro funda mēto autē propinquo vniuersale reale ē sua singularia accepta ⁊ intellecta ẜm id precise in quo sunt cōformia. vt. s. Uincētius in tra ctatu de vnitate vl'is ⁊ est cōcors cum Her ueo quolibeto tercio qōe prima vl'itatē rea leʒ taliter describēte. Uniūsalitas vniuse⁹ q2 est in dr̄ia eius ad plura quoꝝ vnūquodq; est ipsuʒ. Ex quo taliter pōt describi ẜm her ueum. vl'e in concreto reale est res indiffe rens ad plura quoꝝ vnūquodq; est ipsuʒ.

Et si queratur quid est aliqua intelligere vt cōformia sunt. Soluit beat⁹ Uincētius q̄ est intelligere plura singularia vel omnia eiusdeʒ spēi nō ẜm ea in qbus differūt. ẜ ẜm illud p̄cise in quo sūt cōformia vel oīa cōue niētia vt intelligēdo oēs homīes vt homines sunt qui actus intelligēdi non pōt terminari nisi ad oēs hoīes vt vnū sūt. tuʒ q2 q intelli git oēs hoīes vt hoīes sunt nō intelligit ea que plurificātur. tuʒ etiā q2 qui intelligit cō formia vt cōformia nō intelligit diuersa vt diuersa sed vt vnuʒ ꝛc.

Sed insurgam⁹ cōtra istos quecunq; di cūt repellentes. hij enī neduʒ chimerica ⁊ cō fusa determināt vt fugiāt vnitateʒ illaʒ rea leʒ minoreʒ vnitate nūerali ⁊ prioreʒ vnita te specifica quā ponit Scot⁹ ⁊ est veritas. Uerū etiā nō sequūť doctrinā eoꝝ principijs sciļʒ. s. Thome cui⁹ nōnulli ipsoꝝ existimāt se esse interpretes. In plurib⁹ eniʒ discōdat Herueus a doctrina. s. Tho. q̄q̄ moderno rū q̄plures nō multū dediti opibus. s. Tho. plura difficilia in doctrina illa existiment se manifestare p doctrinā Heruei asserentes il lud esse de intentōne. s. Tho. quod tamen in pluribus nō est veruʒ.

Primitus autē improbetur opinio in se deinceps in tercio dicēdoꝝ eos nō recte det minare iuxta doctrinā. s. Tho. māifestū fiet.

In primis autē queriť ab eis quid est il lud in quo omnia singularia alicui⁹ speciei vt omnes homines essentialiter sunt confor mia. vel est ens reale vľ ratōis. nō potest po ni ens rationis. quia iam loquimur de esse reali ipsius vniuersalis. Nec ens reale. quia vel singulare vel omnia singularia vel vni uersale. nō primū quia si illud in quo omnia singularia humana sint essentialiter confor mia esset singulare sequeretur q̄ omnes ho mines essentialiter cōuenirēt in entitate vna numero ⁊ singulari. ⁊ ita natura creata vna numero ⁊ singularis esset communicabilis pluribus quod est impossibile.

Nec potest illud tale in quo sunt conformes esse omnia illa singularia vt conformia sunt

nez oia singularia vt ꝯformia vel dicũt ali quid ꝑter ea absolute cõsiderata vel non. si nõ cuz omnia singularia absolute considera ta sint plura vt plura ergo oia singularia vt cõformia erũt plura vt plura ⁊ ꝑ opinionez illud est tale in quo sũt cõformes. ergo ratio pluralitatis inquãtuz talis esset formalis ra tio cõformitatis ⁊ vnitatis quod est impos sibile. Si vero oia singularia vt conformia sunt dicãt vel importãt aut includũt aliqd ꝑter ea absolute cõsiderata. vel ergo aliqd accñtale ⁊ hoc nõ. qꝛ alias sequeret ꝙ omẽs hoies ꝑ aliqd accñtale essentialr essent con formes quod est oppositũ in adiecto. Uel sb stantiale ⁊ cũ illud sit reale qꝛ iaz prescindi mus omnez opatiõez intellectus. nihil autez vnũ est reale ꝑter singulare apud sic opinã tes. ergo oẽs homies vt cõformes essentialr includũt aliquod singulare vel aliqd vnum numero ꝑter eos absolute sumptos quod ẽ absurdũ. qꝛ tũc plura essent singularia alic9 speciei vt cõformia ꝙ ipsa met absolute cõ siderata. quod ita est nõ intelligibile sicut ⁊ tota opinio. Relinquitur ergo tercium principale scilicet quod illud in quo conue niunt omnes homines realiter ⁊ essentiali ter seu in quo sunt ꝯformes sit vle coicabi le pluribus ymo coicatuz omibus illis. erit ergo vnuz ⁊ cõe ⁊ reale. igit̃ min9 vnũ vni tate nũerali. coguñt ergo cõcedere quod cre dũt ꝑ intricatões euadere. nisi fugiãt ad cõ notata qd si faciãt eoꝝ mentẽ nõ simplicez sed cõnotataz ⁊ cõfusaz propalabũt.

Amplius cõformitas de qua loquũtur ẽ entitas vniuscuiusqꝫ rei accepta fm esse qd hꝫ forñr in vno ꝑ termiatie i alio ⁊ est real. ⁊ nõ differt ab vnitate nũerali. qꝛ omis vni tas realis est nũeralis. sed vnitas cõformi tatis est realis ergo nũeralis. nec est relatio ymo reperta inter absoluta ⁊ respectiua. er go est transcendẽs. ꝯñs falsuz. qꝛ tũc vnitas trãscẽdens qd implicat cõtradictionẽ. totuz autez añs est coꝝ opinio. ⁊ pꝫ ꝯña qꝛ qcqd repit̃ indĩnter in absolutis ⁊ relatiuis hꝫ se est transcẽdens.

Cõfirmat̃ ꝓpria passio vt disciplinabili tas cõsequit̃ aliqd vnũ subiectum reale cui adequate cõpetit oi opatõe intellect9 seclusa cui9 rõe oibus aliis cõuenit. vt pꝫ pꝛio poste rioꝝ querit̃ de illo. non enim potest poni ali quod vnuz singulare vt patet nec plura aut oia absolute cõsiderata. qꝛ vt sic nõ hñt rõz vni9. nec oia singularia humana vt confor mia. qꝛ tũc disciplinabilitas inesset sorti pẽ oia singlaria hũana vt conformia queritur in quo genere cause. nõ finalis vt patet exer citato. nec etiã matrialis. qꝛ omia indiuidua hũana vt cõformia in sorte nõ sunt subiectũ disciplinabilitatis in sorte vt patet. nec for mali quod ꝓbat̃. qꝛ nec vt forma ptis. qa oẽs homies vt cõformes non sunt aia sortis nec forma totius. qꝛ tũc quiditas sortis i ꝑ qd sortes esset aliquod cõnotatũ nõ simplex patz quia esset oẽs hoies vt cõformes ⁊ con sequẽter ex natura rei sortez esse disciplina bilez formalr non est aliud ꝙ oẽs hoies esse cõformes. quod est ridiculuz.

Plura ex his possunt inferri contra sic opinãtes que breuitati cõgandẽs dereliquo distinctio eni cõceptuũ arguit aiaz bene in telligentẽ cõfusio vero cõfusiõz. Ex qbus ptz ꝙ multiplr erratuz est circa ipsa vniũsalia.

Propter tercium quidẽ huius. cuz peritiorib9 ⁊ pcipue in vẽ bis. s. Tho. ⁊ Johãnis Scoti dicenduz est aliter.

Premittẽdo in primis ex doctrina sancti Thome in tractatu de vlibus ꝙ vle fm Ari sto. est in multis ⁊ vnuz ꝑter multa. ⁊ in his vbis tãgit̃ duplex esse ipsi9 vniuersal. vnũ secũdum ꝙ est in rebus ⁊ aliud secũdum ꝙ est in aia ꝙtum ad illud esse qd est rõis hẽt esse ꝑdicabile. ꝙtuz vo ad secũduz esse est ꝙ daz natura nõ vle actu sed potẽtia. qꝛ poten tiã hꝫ vt talis natura fiat vniuersalis ꝑ ope ratõnez intellectus. ideo dicit Boetius. vni uersale dum intelligitur singulare dum sen titur. quia illa eadem natura que singularis erat ⁊ indiuiduata ꝑ materiã in singlaribus

hominibus efficitur potestate vniuersal' per operationem intellectus depurantis ipsam a conditionibus que sunt hic ꝛ nunc.
Et paulo inferius subdit sic ergo patet quid dicēdū de ipsis vlibus ꝛ quo modo se hñt q2 aliquo modo hñt esse extrinsecum aliquo modo nō. vniuersalia ei ex eo ꝙ sūt vniuersalia ñ habēt esse per se in sensibilibus. quia vniūsalitas ipsa est in aīa ꝛ nullo mō in rebus. Cum autē dicim⁹ ꝙ natura vniuersal' habet esse in his sensibilibus nō itelligimus ex hoc ꝙ ipsa vniuersal' ꝑm hūc modū vniūsalitatis. sed intelligimus naturam cui accidit vl̄salitas esse in his signatis. hec ille.
Vñ ꝛ in tractatu de natura generis inquit. vniuersalis dicitur duplex. vno modo ipsa natura cui itellectus ꝓpter aliquid ī ea inuētum attribuit intētiōē vl̄salitatis. ꝛ sic vl̄ia rerū naturas significāt ꝛ ꝑdicātur in quid. aīal enī dicit substātiā illius de quo ꝑdicatur ꝛ homo silr. ꝛ illo mō ñ est vnū ī multis ymo natura ꝑdicatorū semp multiplicatur multiplicatis subiectis. quot eni sūt homīes tot sūt aīalia. Alio mō dicit̄ vl̄e natura ista sub intētiōe vniuersalitatis sibi attributa. ꝛ sic ꝓpter vniformitatē rōis inuētā in intentiōe que fit ꝑ remotiōē a mālibus ꝛ omni diuersitate est vnū in multis. sic eni oēs hoīes sunt vn⁹ homo ꝛ vnū aīal. Et ex hoc appar3 ꝙ impossibile est vnā ꝛ eande3 sciētiā determinare ō vli ꝑ se inquātū ad illas duas naturas quas includit. sed potius vna perse ꝛ alia ꝑ accidēs. ergo logica cū cōsideret vniuersale nō ipsū bene considerat quātum ad naturā subiectā per se. nō eni3 cōsiderat hominem in eo ꝙ homo sed in eo ꝙ species. ꝛ sic de alijs vniuersalibus. iō logica est de secūdis intentiōibus principalr. sed q2 secūde intentiōes principalr sumūtur a ꝓprietatibus rerū mediātibus primis. ideo dicit Auic. ꝑ sue metaphisice ꝙ logica est de secūdis intētionibus adiūctis primis. ꝛc.

Premittēdū secūdo ex doctrina Scoti in hoc. vij⁹. ꝛ ꝑ parte in ꝑdicabilib⁹ ꝙ vniuersale cū sit quoddā cōcretū pōt accipi tripliciter. vno mō ꝑ per se significato quod ē vniūsalitas seu ꝑ intentiōe que. s. est quedā relatio rōis in ꝑdicabili ad illud de quo est ꝑdicabile. ꝛ hūc respectū rōis significat hoc nomen quod est vl̄e in cōcreto sicut ꝛ vniuersalitas in abstracto. Alio mō accipit̄ vniūsale ꝑ illo qd̄ denoiatur ab illa intentiōe que est aliqua res prime intentiōis. na3 secūde intētiōes applicātur primis. ꝛ hoc modo capi potest duplr. vno mō ꝑ illo quod est quasi subiectū remotū denoīatū ab illa intentiōe secūda. ꝛ sic natura absolute sumpta dr̄ vniuersale quaten⁹ nō est de se hec. ꝛ ita nō repugnat sibi ex se dici de multis. ꝛ natura sic accepta vt alij addūt est indeterminata priuatiue seu negatiue. Alio mō potest sumi pro ipso subiecto ꝓpinquo quod est ipsa natura indeterminata cōtrarie vt. s. cōiuncta indeterminatiōi accñtali. i. vl̄itati attribute sibi per intellectū. vt sic eni3 est vnū intelligibile numero dicibile de omni supposito suo ꝛ illud est cōplete vniuersale.

Premittendum tercio ꝙ aliquid esse in intellectu cōtingit duplr. vno mō subiectiue vt species ꝛ habitus sunt in aīa. alio mō obiectiue sicut modo loquimur. ꝛ hoc vel habitualiter ꝛ primo vt quādo aliqd est in intellectu ꝑ spēē manētē in intellectu vt obiectū imediate motiuū ad intellectiōnē. Uel actualiter ꝛ secūdario qñ. s. actu monet ꝛ intelligit̄. Utrū autē ista duo esse in intellectu sint simul tempe vel nō. cōcessit Auic. ꝙ sic. licet primū esse sit prius nāliter. licet eni non ponat spēē intelligibile3 per quā obiectū est presens intellectui primo modo. s. in habitu manere in intellectu nisi dum actu. intelligit tamē prius natura est obiectū ꝑsens vt motiuū ꝙ̄ vt actu intellectū. quia primū esse precedit intellectionē vt causa. secūdū vero sequitur ꝛ cōcomitatur. ideo secūdus modus infert primū ꝛ nō ecōuerso. Uia tamē cōmunis tenet ꝙ primū esse in intellectu ꝑcedit secundū ꝛ tempe ꝛ natura. ꝛ māet sine eo secūdū ponētes species intelligibiles manere sine actu intelligendi.

Ad qões itaq3 dicēdu3 pzio q vle sūptū p intentõe nihil est in reb9 s in intellectu tm̄ qd facilr probat. na3 pura secūda intentio aut ens rōnis nihil est extra in reb9. Sȝ vle sic acceptū est huiusmōi vt p3 ex determiatis ergo ꝛc. Hāc cōclusiōe3 cōcedit hic Scotus ꝛ.s.Tho.in pzia pte qōne.lxxxv. ꝛ in pzio sniaꝝ dis.xix. vle quo ad intentōne3 est in intellectu. Hanc etiā ɔclusiō3 voluit opinio penultia adducta in 2° articlo principali h9 qōis.ꝛ rōes sue ibidē adducte hoc pbant l3 opinio illa incōplete determinaret de rōe vlis vt qd hec h3 difficultatē.sed de quadā intellectōe posteriore nāliter rōe vlis cōpleta. veritas tū est q vlitas sūpta hoc pzimo modo cū sit cōpatio quedā q̄ est 2a intentio non est subiectiue nisi intellectu cōpante.ꝛ sic cōcludūt rōes ille si quid pbant. Quid āt sit pzia ꝛ qd secūda intētio vliu3 est in qnto h9 qōe viiij. Et p hac ɔclusiōe dixit Auerroys.intellect9 facit vlitate3 in reb9 idest intellectus possibilis est ille qui p collatiōe3 causat vnū respectū rōis in natura intellecta. vel aliter facit vniuersalitatē formalr ꝛ p denoiatōem potētia ppinqua ꝛ nō remota.

Dicendu3 secūdo q vle sumptū 2° mō.s. p illo q denoiat ab intētione vlitatis tanq̄ subiectum remotū qd nō est aliud q̄ natura absolute sumpta est aliqd in reb9.qd facilr pbat illud qd circūscripta opatōe intellcūs verum est ens aliqd est in rebus. sed vle sic acceptū est hmōi. nā circūscripto ōi ope intellect9 natura lapidis est q̄ non est de se hec. s indermiata negatiue est ergo aliqd in reb9.

Adhuc q quid est absolute sumptū ē vera res q2 est principiū ꝛ causa vt dr in hoc vij°.inferius. Sed ipsu3 q quid est absolute sumptū est vle de quo hic loqmur. tu3 qa ipsu3 absolute sumptū exprimit [redacted] diffinitōne3.sed diffinitio nō est nisi vlis.

Hāc ɔclōne3 pōit Scot9 in plib9 locis ꝛ pcipue in 2° sniaꝝ dis.3a.ꝛ hoc sufficiēter dictū est in pzio metaphice qōe.xia. Huic ēt cōsentit doctrina.s.Tho. in libello de natura gñis.ꝛ in de ente ꝛ eēntia dū inqt q natura vlis triplr pōt cōsiderari. vno mō fm se ꝛ absolute.2° vt est in singularib9. 3° vt ē in aīa.ꝛ in tractatu de sensu respectu singulariū ꝛ de intellectu respcū vliu3 in fine inquit ipse nature quibus accidit intentio vlitatis sunt in reb9.ꝛ pпter h noīa coīa significātia nās ipsas pdicant de indiuiduis nō āt noīa significātia intētōes. soz.eni est hō s nō spēs hec ille. Et in tractatu de vlibus vt i pzimo pmisso h9 articuli allegatū est. Vñ in eode3 tractatu diffuse inqt aliud est dicere aīal in quātū aīal ꝛ aīal inquātū vle.silr hō inquātū hō ꝛ hō inquātu3 spēs. q2 aīal inquātum aīal est aīal solū ꝛ significat eēntia3 simplicē q̄ de se nec est vna nec multa.nec exñs in his singularib9 nec in aīa nec aliqd hoꝝ potentia nec effectu.nec est gen9 nec spēs nec indiuiduū l3 cōcomitet illud esse aliqd illoꝝ de necessitate. Vñ significat quāda3 simplice3 essentiā.que nec est pticularis nec vlis. ꝛ iō dicit Auic. q rōnalitas nō est dīa ꝛ similit aīalitas nō est gen9 nec hūanitas spēs. ꝛ h9 mō nihil est veꝝ de ipsa nisi q ɔuenit sibi secūdu3 q hui9. Vñ qcquid alioꝝ attributū fuerit falsa erit attributio ꝛc.vide ibi.ꝛ inferius subdit aīal ergo inquātu3 aīal ꝛ similr qdlibet aliud vle est aīal solum ꝛ est forma intelligibilis fm formā quā diximꝰ.ꝛ est natura de qua potest dici q esse eius est prius q̄ esse naturale sicut simplex pzius est composito.

Attentōe tamē dignū vt.s.Tho.in tractatu de natura generis capitulo.ix°. q cū dico homo est aīal si cōsideret natura aīalis absolute sic nō erit in plus animal q̄ homo ymo in equo cum homie.aliter absoluta ratio eius nō multiplicaret ad multiplicatōe3 subiectoꝝ ymo pprie aīal vt sic nō est predicabile.quia sic est pzima substātia que nec q est in subiecto neq3 de subiecto dicit. secūdu3 enī metaphisicū substātia nec est in subiecto nec dicit de subiecto qui cōsiderat ea3 solu3 fm q est ens.quare nulla predicatio ē in substantia secūdum metaphisicu3 bene secundu3 logicum.

Sed oritur dubiū vtrū natura sic absolute cōsiderata vt essentia simplex sit vniuersalis vel vna aliquo mō. Dicēdū q natura sic intellecta sumit̄ fm suū esse quiditatiuū et essentie in se et absolute. et tali modo est extra singularia et etiā extra omnē intellectum tā creatū q increatū. et abstrahit a quolibet esse. vt. s. Tho. in tractatu de vlibus. ita tñ q nō fiat precisio alicui⁹ eorū que insunt illi nature fm suā absolutā cōsideratōēz. et ideo ratio vniūsalis et spēi nō cōuenit sibi fm absolutā suaz cōsideratōēz. qz de ratōe vlis est vnitas et cōitas. nature autē humāe fm suaz absolutā cōsideratōēz neutrū cōuenit. si enī coitas esset de intellectu hoīs tūc in quocunq inueniret̄ homo inueniret̄ coitas. hoc est falsuz. qz in sorte nulla repit̄ coitas. sed quicquid est in eo est indiuiduū. hec ille. Et hoc etiā sub alijs verbis cōcedit Scotus in secūdo sniarū. vt qōe. xi^a. primi libri adductuz ē

Et si querat̄ vbi est vle sumptū p natura sic absolute sumpta. Respōdet Albertus q ista est fatua questio. qz vt sic nihil pdicatur de ea nisi illa que sunt de quiditatiuo ei⁹ intellectu. et quātuz ad hoc inquire dicta Alberti quito metaphice caplo de vniuersali a q vt opinor. s. Tho. et Scot⁹ oia fer que determināt de vli sumpto p illo qd denoīatur ab intentōe vniūsalitatis sumpsere. Vñ Albertus ibidē exquo natura vlis vna et simplex est que fm se neq est in intellcū neq in rebus hoc pro certo quātuz est de se est vna vbiq et semp. et per hoc quod est in aia nihil horū amittit. nō enī p aliqd est in intellectu nisi p hoc qd est esse separatū. In intellcū ergo existens nō videt̄ esse singulare licet hō dicat Auič. nō eniz est in eo sicut in subiecto oio sicut alibi diximus. videt ergo in ipso sicut vbiq et semp et nō erit aliud in vno et aliud in alio.

Sed querit̄ nūquid ipsa natura absolute cōsiderata sit vna aliquo mō. Dicēduz q in verbis. s. Tho. hoc inuenit in pria secūde qōe. x^a. vnū semp respōdet nature sicut natura est vna. s. numero specie vel genere.

Licet hec verba nō multū cogāt. aperti⁹ tñ in tractatu de natura generis inquit. in ipsa natura absolute cōsiderata fm q non est in inferioribus accepta est quedā vnitas cum eius diffinitio sit vna et nomē vnū vt patet Hec ille. Et paulo inferi⁹ vnitas aialis est absoluta que cōuenit singulis suppositis. sed hec vnitas nō descēdit sub aiali ad sua supposita. sicut de natura aialis absoluta ē substātia aiata sensibilis. Sed hoc nō dicit totaz naturā eius absolutaz sed aliqd eius. in natura eniz sua absoluta est quod possit substerni intentōi vlis. cōprehēdendo ergo totā naturā eius in absoluto dicēdo naturā aialis absolutā esse substātiaz aiataz sensibilez aptaz substerni intentōi vlitatis nō erit ī intellectu ei⁹ vnitas aliqua nec pl̄alitas. quia vtrunq pōt sibi accidere. Et supposito q illi correspōdeat ppria vnitas nō erit aliud q quedā indistinctio eius a quolibet nō tali.

Attende tñ ex doctrina eiusdez ibidez q genus substātie nullaz habet vnitatē realem qz ratio generis cōpetit substātie p actuz intellectus tantū qui nō fundat̄ sup aliquā rē vnā cōez vtriq cōez sicut repit̄ natura aialis vna quodāmodo cui addit̄ vlis vnitas quā facit intellectus. remanet eni in sba sola vnitas quā facit intellect⁹ et nulla alia cuius actio nō fundat̄ sup aliquā rem quomōcūq vnā. sed sup naturas penitus diuersas. corruptibilia eniz et incorruptibilia differūt pl⁹ q fm aliquod genus reale. et hoc est qz non hñt aliquā rem vnā eis cōez sed rōez tantuz Et inferius caplo. xv°. aial absolute acceptuz nō dicit aliquod ens cū nō sit aliqd aial in natura aial soluz. sed dicit essentiā que esse nō habet nisi p habentē essentiam cui⁹ est esse et actus. ideo quot fuerint hñtes eēntiā tot erunt essentie fm esse. habebit ergo eēntiaz et vnitatez ab habente eaz si vnū fuerit et pluralitatē si plura. idez eniz est de vnitate et esse cū vnū et ens cōuertantur. ideo vnitas inuēta in natura aliq vt in natura aialis nō descēdit ad aliquā eius speciez pmo si in vno recipiat̄ iā ab illo vnitatē hēbit sicut et ēe

Scotus autez audacius pcedendo cōce dit talez naturā sic absolute cōsideratā non esse vniuersalem actu. qz vt sic nō est vnū in multis nec de multis q̄uis ei vt sic nō repugnet esse in multis potentia logica que est q̄dāz nō repugnātia. ipsāz tamē naturaz taliter cōsideratā cōsequitur vnitas quedā realis absq3 omni opatiōe intellectus sibi ppria minor vnitate nūerali et prior vnitate specifica cōueniēs eidez nature absolute cōsiderate fm se. et fm hanc vnitatez natura est indifferēs ad vnitatez singularē. hec tn̄ vnitas nō est intra rōez quiditatiuā illius nature. qz equinitas est tantū equinitas. Auic. v°. metaphice sed est passio ppria nature fm entitatez suā primā. omne eni ens de mūdo vt inqt Sco. in primo hui9 siue quiditas siue qcquid sit eo modo quo est ens eo modo habz vnitatez sibi ppriaz et sicut vnitas qditatis ad qditatez ita vnitas suppositi ad suppositū.

Qz autem sit ponēda talis entitas realis cū vnitate sibi propria patet p verba Scoti in theoromatibus dicētis cuilibet vniuersali correspondet in re aliquis gradus entitatis in quo cōueniūt cōtenta sub ipso vniuersali nec intelligitur hic corrūdere tantū sicut fūdamentū. qz sic secūdis intentōibus aliquid cōrespōderet. aliter eni nō diceretur homo magis vniuersale q̄ sortes. sed sumitur hic correspōdere sicut suppositū idez realiter illi vniuersali ita q̄ vlīa nō sunt fictiōes intellectus Tūc eniz nūquā in quid pdicarentur in re extra. nec ad diffinitōez ptinerēt. nec metaphisica differret a logica. ymo ois scia essz logica. qz ō vlī. itaq3 fm ordiēz vniūsaliū ē ōdo graduū entitatis in indiuiduo zc. hec ille.

Quod multiplici rōne nititur pbare idem Scotus. primo qz nisi sic esset nulla essz vnitas realis nisi numeralis que est ppria singulari. ōñs est falsum. quod pluribus ostenditur viis. quia tunc omnis drīa realis esset tantū numeralis. patz ōña. qz omne diuersū ea vnitate est diuersum ab omni alio q̄ est in se vnū. ōñs tamē est falsuz. tum primo qz omnia eque differrēt realiter. et ita nō esset in re aliquid. quare intellect9 magis vnū cōceptum abstraheret ab hoc albo et illo q̄ ab hoc albo et nigro. hec ōña patet qz si ois drīa realis est tantū nūeralis. ergo differentia numeralis est pcisa causa differētie realis Sed quecūq3 equalr pticipāt cā equaliter pticipāt effectu. cū ergo omnia differētia equaliter pticipāt illo. s. differre nūero. qz omnia differētia realiter in aliquo cōueniūt in cōi et inter se distinguūt vt patz p diffinitōez drīe quinto metaphisice. igitur oīa equaliter differunt numero. ergo oīa equaliter realr. ymo ex hoc sequeretur q̄ differentia genere et specie essent tantū differētia rōne. et ex ōñti fm quid. sed differētia nūeralis est realis et simpliciter. et ita arguēdo ista differūt specie ergo differūt numero esset fallacia fm quid et simplr. quod est cōtra pħm gnto metaphice capitulo de vno.

Sed doctrine. s. Tho. inherendo q̄quaz verba eius cōsiderādo hincinde videatur p magna parte sentire cū Scoto. si tn̄ aliqua sit diuersitas vt videtur innuere in tractatu de natura generis cū inqt. in re nihil cōmūe est multis. quia qcquid est in re est singulare vni cōicabile. quod autē cōmune est agitur p intellectū. intellectus eni facit vniuersalitatē in rebus zc. Et primo sniaꝶ dis. xxv^a. cōmune duplex fm rem et fm ratōez. primū est in diuinis tantū. secūduz in omni natura. et disti. xxxiij^a. cōe fm rōez cōtrahitur p additōez ppriꝫ. s. differētie vel materie indiuiduatr non aūt cōe fm rez. Preter modū euadendi hanc difficultatē et cōsimiles p vnitatez cōformitatis quā ponūt Herueiste. aliter saluo iudicio meliori dici pōt et pbabilius negata hac vnitate quā ponit Scotus cōcedēdo q̄ nulla est vnitas realis nisi nūeralis que est propria singulari. et ōñr q̄ ois distinctio realis etiā est numeral loquēdo de distinctōe reali eēntiali que est illa qua aliqua differūt fm esse existētie et essentie. hoc eniz modo h nomen res dicitur a ratuz quod est firmū. et negetur q̄ oīa equaliter differāt realiter. Nec ē veruz q̄ omnia realiter differētia equaliter

pncipiēt differre numero. qꝛ nō oīs differentia nūeralis est equalis vt statim apparebit tñdendo ad alia argumēta Scoti. Nec est verū ꝙ omne diuersuꝫ eadē vnitate sit diuisuꝫ qua est in se vnū. qꝛ diuersuꝫ vnitate nō est diuersuꝫ sed diuersitate alias vnitas eēt pncipiū formale diuersitatis qđ est falsum.

Ad cōfirmatōeꝫ rñr ꝙ distinctio generica ꝛ specifica ꝛ nūeralis cōsiderari pñt dupliciter. vno mō formalr̄ ꝭm id quod sunt. ꝛ tali modo cōmittit̄ fallacia ꝭm qd ad simpliciter arguēdo a diminuto ad pfectū. ꝛ h⁹ sit distinctio specifica sit imperfectior indiuiduali. ꝙꝫ. s. Tho. in pria pte qōe. xlvij^a. dicat ꝙ distinctio nūeralis est ꝑpter specificaꝫ. qꝛ specifica est nobilior. Alio modo cōsiderari possunt inquātuꝫ distinctio generica ꝛ specifica induūt rōeꝫ maioris distinctōis. ꝛ distinctio numeralis minoris distinctōis. ꝛ taliter nō cōmittit̄ fallacia ꝭm qd ꝛ simplr̄ arguendo sic. ista dr̄nt gn̄e vl' spē g⁹ numero. sic nec in ista. ista differūt maiori distinctiōe ergo minori. sicut eniꝫ maiō ꝓdēptitas infert minoreꝫ ita maior distinctio minoreꝫ.

Amplius secūdo principaliter improbat Scotus illud cōsequēs. s. ꝙ nulla sit vnitas realis nisi numeralis. qꝛ circūscripto omi intellcū hec albedo magis ꝯuēit cū hac albedine ꝙ̄ cuꝫ aliqua alterius speciei vel generis vt cuꝫ nigredine vel dulcedine. ista cōueniētia cuꝫ sit de primo modo relatiuoꝝ fundat̄ super vnuꝫ. ergo ista vnitas est realis. quia relatio realis nō potest fundari super ens ratōis tantuꝫ. sed hec vnitas nō est numeralis vt patet. qꝛ vnitas numeralis ꝭm se non est magis fundamētuꝫ sīilitudinis inter hāc albedineꝫ ꝛ hanc albedinē ꝙ̄ inter hāc albedinē ꝛ inter hāc nigredinē. qꝛ oīs vnitas indiuidualis inquātuꝫ ꝑcise est indiuidualis est eq̄lis sic ꝛ specifica inq̄tū ꝑcise specifica est equalis qꝛ est simplex. ergo erit aliqua vnitas realis minor vnitate numerali quod est propositum.

Ad hoc argumētuꝫ quomōcunqꝫ fugiāt Herueiste ꝑ vnitateꝫ cōformitatis. dici pōt ꝙ sicut distinctōe specifica licꝫ formaliter simplex habet tamē gradus ꝛ est diuisibilis vt ꝑ parte in qōe. vi^a h⁹ septimi ēt dictū est. Et vident̄ innuere verba. s. Tho. in prima secunde qōe. lxxij^a. dū inquit ꝙ differre specie cōuenit dupliciter scilicet esse in diuersis speciebus cōpletis vel ꝭm diuersos gradus in generatōe eiusdē spēi. quare in qōibus de vitate ingt embrio ꝛ aial nō drūt gn̄e ita et ꝓbabilr̄ dicēdū vr̄ ꝙ distictio ꝛ idēptitas numeralis latitudinē quādaꝫ habēt ꝛ gradus ꝭm quos indiuiduꝫ vni⁹ spēi pfectionaliter magis cōueniūt ad se inuiceꝫ ꝙ̄ cum indiuiduis diuersaruꝫ specieruꝫ. cum eniꝫ pfectio eēntialis que est quātitas virtutis attendat̄ ꝭm pfectōeꝫ alicuius nature vel forme. vt. s. Tho. in prima pte qōe. xlij^a. articulo primo illa indiuidua in quibus ratio absoluta alicuius nature circūscripta omni opatōe intellectus erit multiplicata ꝭm illoꝝ indiuiduoruꝫ multiplicatōeꝫ magis eēntialiter erūt idē ꝛ cōueniēt ad seinuicē ꝙ̄ cuꝫ indiuiduis alterius rōis in quib⁹ nō erit multiplicata ratio absoluta eiusdeꝫ nature ꝛ ita magis cōueniēt realiter due albedines ꝙ̄ vna albedo cū vna nigredine. ꝛ ratio huius est qꝛ perfectio essentialis alicui⁹ quiditatis est gradus quidam intrinsecus ipsius quiditatis cōsequēs illaꝫ in esse perfectionali sicut quātitas virtutis in homine cōsequit̄ ipsum hominē in esse pfectionali inquātuꝫ hō hꝫ vltimā realitateꝫ seu differentiam reponēteꝫ ipsuꝫ in tali distantia vel approximatōe ad graduꝫ summū qui est deus. pfectio autē essentialis cōsequēs humāitateꝫ vt quid eque est multiplicata essentialr̄ in oibus indiuiduis humanis sicut ꝛ ipsa quiditas vt humāitas. iō magis ꝯueniūt essentialiter ꝛ pfectionaliter sor. ꝛ plato ꝙ̄ sor. ꝛ brunellus nō aliqua cōueniētia cōi reali sed duab⁹ cōueniētijs quaruꝫ vna est formaliter in sorte ꝛ terminatiue in platone alia formalr̄ in platone ꝛ terminatiue in sorte a quib⁹ formalr̄ denoiant̄ ꝯuenientes. nec inconuenit ꝙ vnitas nūeralis in hac albedine ꝭm se quaten⁹ in ea est natu-

ra albedinis plurificata sicut ⁊ in alijs albedinibus a qua hac albedine natura albedinis capit esse sit fundamentuȝ similitudinis inter hanc albedinē ⁊ hanc aliaȝ albedineȝ ⁊ tamē vt sic nō sit fundamentuȝ si͞litudinis inter hanc albedinē ⁊ hāc nigredinē licȝ ipsa vnitas hu° albedinis inquātuȝ hȝ in se naturaȝ coloris plurificatā a qua essentia coloris capit esse existere vt sic sit principiū conueniētie ⁊ si͞litudinis inter hāc albedinem ⁊ hanc nigredinē. Et dato q vnitas numeral' inquātuȝ p̄cise indiuidualis absolute cōsiderata esset equalis. ipsa tamē quatenus in ea multiplicata est ratio albedinis vel coloris nō necessario est equalis. hec probabiliter ⁊ subtiliter. Et si dicat' q natura albedinis ⁊ coloris in hac albedine sunt idem. qꝛ vt sic absolute cōsiderando has naturas ⁊ metaphisice in plus nō se habet color q̄ albedo s ex equo vt supius dicebat' de mēte. s. Tho qꝛ vt sic nō sunt aliud q̄ hec albedo. Respōdetur cōcedendo istud. tamē vnitas numeralis in hac albedine cum qua natura albedinis est numerata sicut ⁊ in alia albedine. nō autem in hac nigredine pōt esse fundamētuȝ si͞litudinis ⁊ cōuenientie hu° albedinis ad hanc. que vt sic est fundamētuȝ diuersitatis realis huius albedinis ad hanc nigredineȝ in qua nō est eadeȝ natura coloris cum albedine sed cum nigredine.

Aliter ⁊ facilius euadunt' oīa talia argumēta dicēdo q nulla est vnitas in reꝝ natura realis formal'r nisi vnitas numeralis. aliē autē siue sit specifica siue generica cōplete n̄ habēt esse nisi ab intellectu q̄uis fundamentaliter in rebus extra intellectū. ⁊ per hoc [illegible] spondet' ad omnia sequētia ꝛc.

Adhuc tercio principal'r improbat dn̄s illud principale. qꝛ deducta omni opatōe intellect° hic ignis generat hunc ignē sibi si͞leȝ in forma. qꝛ generans generat sibi si͞le ꝓpter formā vt patet in hoc. vij°. ⁊ illa generatio ē vniuoca que reqrit vnitatē forme in generāte ⁊ generato illa vnitas nō est nūeral' ergo aliq̄ alia ⁊ est realis qꝛ circūscribit' opatio intellectus.

Ad istud r̄nderi pōt sicut ⁊ ad p̄cedens generatio eniȝ vniuoca requirit naturaȝ seu essentiaȝ que ṡm se ⁊ absolute est vna numerataȝ tamē esse in ambobus. sicut eni͞ generans habet aliud esse existentie ab esse existentie generati ita essentia in ambobus multiplicat' ṡm esse quod non contingit de equiuoca.

Adhuc quarto principal'r improbat' illud dn̄s. qꝛ in omni genere vno est aliqd qd̄ est metrū ⁊ mensura omniū in illo genere. x° metaphisice. illud vnū in genere coloris non est aliquod vnū vnitate singularis. qꝛ nullū singulare alic° generis pōt esse mēsura oim que sunt in illo genere cū in indiuiduis eiusdeȝ spēi nō sit hoc prius illud vero posteri°. 3°. metaphice. ergo est vnitas minor vnitate singulari [illegible] illa est realis. aliogn nō esset mensura nisi [illegible] cōsideratōeȝ rōis. ⁊ ita non essent aliqua entia posteriora depēdētia a mēsura nisi esset ratio.

Ad istud dici pōt q circūscripta opatōe intellectus nulla est mēsura nisi aliquod indiuiduū. ⁊ licet in eis nō sit ordo. intellectus tamē cōsiderās naturā in vno singulari abstrahit illaȝ ꝛc. cū mēsura sit ratio cognoscēdi. vt. s. Tho. in tractatu de instātibus. mēsurari eniȝ est intellectū de eius quātitate determinata p aliud certificari. importat eniȝ respectū ad intellectuȝ cui fit certitudo ⁊ [illegible] mensuraȝ p quā fit certitudo. vt Scotus in quolibetis. ⁊ habebit' diffusius in. x°. hu° q̄oe prima. dicit ergo respectū ad intellectuȝ sublata ergo opatōe intellectus non est vere mēsura nisi in potētia aut virtute.

Amplius ad idem arguit Johs Janō. adherēs huic doctrine quto metaphisice. illa vnitas que necessario est requisita ad fineȝ opatōis naturalis opantis realit' ⁊ actu aliter p̄ter opatōeȝ intellcūs est realis ⁊ extra aiaȝ. sed vnitas specifica est hu͞oi cū ipsa sit dispositio necessaria q̄ veluti fine generās generat sibi si͞le caȝ idem numero non possit semꝑ manere ꝛc.

Adhuc quarto sic instat̃ .si eniȝ nulla esset vnitas realis nisi singularis cõtrarietas non esset oppositio realis cum extrema eius pri/ma non sint singularia.x°.metaphisice. Solutio hoꝝ ex dictis patet.

Dicẽdum tercio ꝙ vl'e sumptũ ꝑ subiectõ ꝓpinquo vl'itatis quod est ipsa natura indeterminata cõtrarie nõ est in intellectu actua/liter de necessitate idest nõ est necesse actu intelligi.tum qꝛ obiectũ nãliter p̃cedit actum tum qꝛ subiectũ sciẽtie inquãtuȝ tale p̃cedit intellectũ [illegible] habituȝ.indeterminatio eniȝ ista quasi cõtraria qua obiectũ vt homo sic ẽ indeterminatus cõtrarie vt iam substernatur intentõi vl'itatis ad modum loquendi sancti Tho.vt vnica intellectõe possit cõcipi precedit naturaliter illaȝ intẽtioneȝ secũdaȝ q̃ est vl'itas logica siue habitudo de multis. Vñ Scotus subtilius venatus quõ vl'e hȝ esse in re inquit ꝙ esse in intellectu primo aut secũdo modo nõ est nisi facere relatõeȝ rõnis ad intellectũ idest relatio addita nature qȯ est esse in intellectu habitualiter hȝ fundari in re.illud autẽ quod est in re hñ hȝ illaȝ relatõeȝ.ergo illud qȯ est vl'e hȝ esse in re alr in sciẽdo aliqua de vl'ibus nihil sciremus de rebus sed tantũ de conceptibus nostris.nec mutaret̃ opinio nostra a vero in falsuȝ propter mutatõeȝ in exñtia rei.Põt ig.t̃ vniũsale esse in re ita ꝙ eadem natura est que in exñtia p graduȝ singularitatis est determiata ⁊ in intellectu est obiectiue vt hȝ relatõȝ ad intellectũ tanquã cognitũ ad cognoscẽs ẽ indeterminata ⁊ est vl'e cõpletũ ita ꝙ ista duo cõcurrũt p accñs in eadeȝ natura.⁊ possȝ ẽe vtraqꝫ sine altera ita etiã determinatio ⁊ indeterminatio p̃dicta.Ex hoc apparet ꝙ non est necesse illud qȯ est vniuersale esse in re idest nõ est necesse ipsaȝ naturã esse in exñtia extra p gradũ singularitatis lȝ possit . lȝ necesse sit ipsum esse in intellectu [illegible]hoc loquẽdo de vl'i tercio modo. Sed contra illud arguit̃ .cõtraria nõ insunt simul eideȝ.sed [illegible]termiatio qua vl'e est hoc.⁊ indeterminatio q̃ est idem huic ⁊ illi sunt cõcept⁹ contrarij vt patet per diffa.Dicẽdum ꝙ hec duo nõ insunt eideȝ ƀm idem . qꝛ vnũ inest ƀm vnũ esse ⁊ aliud ƀm aliud esse.

Dicẽduȝ quarto ꝙ vl'e sumptũ hoc tercõ mõ.s.pro subiecto ꝓpinquo vl'itatis ꝛc.est in intellectu habitualr ⁊ d̃ necessitate ꝓbatur. vt Scotus illud sine quo vt cõcomitãte naturaȝ realem vl'itas nõ põt inesse nature reali necessario ẽ in intellectu saltẽ habitualr̃ sed sine esse in intellectu saltem habitualiter nature reali nõ potest vl'itas inesse ergo ꝛc. ↄñã nota ⁊ vtraqꝫ ps añtis pȝ ex doctrina.s Tho.in fine tractatus de vl'ibus duȝ inquit Ex p̃dictis manifestuȝ est qualiter ratio generis vel speciei cõueniũt alicui nature.quoniaȝ nõ cõuenit ei ƀm absolutã cõsideratõeȝ nec est de accidẽtibus que cõsequũtur eã ƀm esse quod habet extra aĩaȝ vtpote albedo ⁊ nigredo.sed est de accñtibus que cõsequũtur eam ƀm esse quod habet in intellectu . ⁊ per hũc moduȝ cõuenit sibi ratio generis vl' speciei vel differẽtie ⁊ aliaꝝ intẽtionum. Hoc ideȝ Scotus aperte in p̃dicabilibus vt adductuȝ fuit in quito huius qõe.viij°.vtꝝ entia rõis sint in p̃dicamẽto ꝛc. Ex quo pȝ ꝙ vbi vniũsale sumptũ ꝑ subiecto remoto ẽ est vl'e nisi põ logica q̃ est nõ repugnãtia .vt patuit diffuse [illegible] cõclusionẽ secũdaȝ. vl'e sumptuȝ ꝑ subiecto ꝓpinquo est complete vniũsale in actu.

Sed dubitat̃ primo circa hãc cõclusiõȝ q̃ sit causa hui⁹ indeterminatiõis cõtrarie q̃ obiectũ hñs esse primũ in intellectu est cõplete vniũsale.

Dubitat̃ secũdo qualiter sumpsit Aristo. vniuersale duȝ negauit ipsuȝ esse in reb⁹ extra aĩaȝ.

Tercio dubitatur vtrũ vniũsalia possint esse destructiȝ singularibus.

Quarto vtrũ sit substãtia vel accidens.

Quito vtrũ sit prius q̃ singulare.

Sexto vtrũ vniuersalia sint idem cũ singularibus.

Ad primũ rñdet Scotus ꝙ causa illius nõ est sola res qꝛ nõ est eius in se tanta inde

terminatio vt possit esse actu vniuersal'. nec etiaȝ intellectus possibilis. quia tūc non recipet obiectuȝ indeterminatius ꝙ̄ obiectū esseȝ factiuū. in omni auteȝ natura vt arguit Aristo. in tercio de anima est dare aliquid quo omia est facere dato aliquo quo illa natura est omnia fieri. hoc est in tota natura vniuersali cuilibet potētie passiue correspondet potētia actiua. ꝛ si nō extriseca intrinseca tamen in eadeȝ natura. Igit̄ cuȝ expiamur ꝙ est aliquis intellect⁹ in nobis quo est vniuersale fieri. hoc est cui inest aliquid ꝑ qḋ obiectuȝ est ꝑsens vt vl'e. necessario est esse aliqḋ actiuū illius ꝛ nō extra vt argutū est ergo intra. Intellectus ergo agens cōcurrēs cū natura aliqua indeterminata ex se est causa integra factiua obiecti in intellcū possibili ſm esse primū ꝛ hoc ſm cōpletā indeterminatōȝ vl'is. nec est alia causa quare intellect⁹ agēs cū natura facit obiectū sic esse nisi ꝙ est tal' potētia sicut nec quare calidū calefacit.
Est ergo natura in potētia remota ad determinatōȝ singularis ꝛ ad indeterminatōȝ vniuersalis. ꝛ sicut a ꝑducēte cōiūgit̄ singulari ita a re agente ꝛ simul ab intellectu agēte cōiungit̄ vniu̇salitati. Et isto modo bene intelligit̄ dictū Auic. ꝙ natura de se non est vl'is nec ꝑticularis sed tantū natura.

Et huic doctrine cōsentiūt ꝑ magna ꝑ̄te verba. s. Tho. in tractatu de sensu respectu singulariū ꝛ intellectu respectu vl'iuȝ dicētis sciendū ꝙ vl'e potest dupliciter accipi. vno mō vl'e pōt dici ipsa natura cois prout subiacet intentōi vl'itatis. Alio mō ipsa intentio ſm se. ipsa autē natura cui aduenit intentio vl'itatis puta natura hoīs habȝ duplex esse vnū quidē naturale ſm ꝙ est in mā nāli. aliud autē immāle ſm ꝙ est in intellectu. ſm qdeȝ ꝙ habet esse in materia nāli non pōt ei aduenire intentio vniu̇salitatis. qꝛ ꝑ materiaȝ indiuiduat̄. Aduēit ergo vl'is intētio ſm ꝙ abstrahit̄ a mā indiuiduali. nō auteȝ est possibile ꝙ abstrahat̄ a mā indiuiduali realiter sic̄ Platonici posuert. nō eni est hō nisi in his carnibus ꝛ in his ossib⁹ sic̄ Phs probat. vij⁰. metaphice. Relinqt̄ ergo ꝙ natura hūana nō hȝ esse ꝑter pꝛicipia indiuiduātia nisi tm̄ in intellcū. nō tm̄ intellcūs est fals⁹ dū apphēdit nāȝ cōeȝ ꝑter pꝛin^a indiuiduātia sine qbus nō pōt esse in reꝝ natura. Nō eni apphendit intellcūs ꝙ nāt̄a cois sit sine principijs indiuiduātib⁹. ſ; apphendit nām cōeȝ nō apphēdendo pꝛicipia indiuiduātia ꝛ hoc nō est falsuȝ. nō eni exigit̄ ad veritatē apphensiōis ꝙ qui apphendit reȝ aliq̄ apphendat oia q̄ insunt rei. Sic ergo intellectus absꝫ falsitate abstrahit gen⁹ a spēbus inq̄ᵗᵘ intelligit nāȝ gn̄is non intelligēdo drias. Et silr̄ abstrahit spēȝ ab indiuiduis inquātū intelligit nāȝ spēi nō intelligēdo pꝛicipia indiuiduātia. Sic ergo appaꝛȝ ꝙ nāt̄e cōi nō pōt attribui intentio vl'itatis nisi ſm esse qḋ hēt in aīa ꝛ in intellcū. Sic g⁰ est vnū de multis ꝑut intelligit̄ ꝑter pꝛicipia eius cuiusmodi vnū in multa diuidit̄. Vn̄ relinquit̄ ꝙ ipsa vl'ia ſm ꝙ vl'ia nō sunt nisi in aīa. hec ille.

Ad 2ᵐ dubiuȝ rn̄t. s. Tho. in tractatu de vl'ibus ꝙ ꝯsiderādo vl'e inquātuȝ vl'e est. s. ſm ꝙ natura intentōi vl'itatis subiecta vt cōsiderādo aīal ꝛ hoīeȝ vt vnū in multis vl'ia nō sūt ſbe. ꝛ hoc mō reprobat Phus circa finē septimi meᵗᵉ. ꝙ vl'ia nō sunt ſbe sic̄ Platonici posuerūt aīal ꝛ hoīeȝ in sua cōitate ēe ſbas. nā aīal cōe ꝛ hō cois nō sūt aliq̄ ſba in reꝝ nāt̄a. sed hāc cōitatem hȝ foꝛ^a hoīs vel aīalis ſm ꝙ est in intellcū q vnā formā accipit in multis cōeȝ inquātū eam abstrahit ab oībus indiuiduātibus. hec ille. Idem etiaȝ in tractatu de natura generis ꝛ etiā in ſ. vij⁰ cuȝ inqt. vl'e ſm ꝙ vl'e idest ſm ꝙ ꝑdicta natura ſbicit̄ intentōi vl'itatis. vt. s. hō ꝛ aīal sunt vnū in multis. ꝛ sic Platonici posuerūt aīal ꝛ hoīeȝ in sua vl'itate esse ſbas reruȝ.

Ad tercium rn̄r vt. s. Tho. vbi supra ꝙ Auic. cōcessit vl'e posse hr̄e esse destructo singulari. qꝛ vl'e est illud quod intellectū ipossibile nō est ꝑdicari de multis. ꝛ si nullū eorū habet esse in effectu.

Ad q̄rtū dicēduȝ ꝙ vl'e ſm opatōȝ quaȝ hȝ ad aīaȝ est accn̄s. vt inqt. s. Tho. ibideȝ

ꝗ est dispositio quedaʒ in aīa. ⁊ est vnuʒ de indiuiduis scientiaꝶ vel formationū. Auerroys tamē dicit supra primū de aīa ꝙ vniūsale est qualitas existens in aīa. ⁊ hoc dico ſbalis que nō est substātia nec accidēs ſ3 mediuʒ quod nō est incōueniēs. ꝗuis enim quo ad logicuʒ oīo tamē quo ad metaphisicū ⁊ naturalem est mediū vt vult etiam Cōmentator in multis locis.

Ad quītuʒ dicenduʒ ꝑ has ꝓpōes. prima vlē sumptū ꝑ specie q̄ est in aīa abstracta a conditōib⁹ mālib⁹ posteri⁹ ē ꝗ̄ singlare a q̄ abstrahit illa spēs seu forma. Et sic iuxta doctrinā. s. Tho. vbi supra intelligēdum est qđ dicit primo de aīa. vlē autē aut nihil est aut posteri⁹ est. Secūda ꝓpositio vlē supi⁹ ad spēʒ spēalissimā ꝑut est forma realr existēs in rebus relatū ad opationē nature ⁊ cōpatuʒ ad suum ꝓprium singulare vt animal compatur ad hoc animal vt sic posterius est suo singulari q̄a primo terminatur operatio nature ad hoc animal ꝗ̄ ad aliud eo ꝙ ōnis opatio est singularium. ſ3 vlterius cum habemus hoc animal intellectus cōsiderans anq̄ deueniam⁹ ad formaʒ hominis apprehendit in hoc indiuiduo formaʒ vniūsalis .s. aīal. ſ3 vlterius anq̄ opetur natura ad formā hōis precessit animal per cōsiderationeʒ intellect⁹ et hoc animal ꝑ opationem nature. Et ideo sit hec 3ᵃ ꝓpositio. vniūsale superius vt aīal cōpatum ad singulare non ꝓprium adhuc sic in opatione nature ꝑcedit singlare. Quarta ꝓpositō. vniuersale qđ est spēs specialissima quantū ad opationeʒ nature est posteri⁹ suo singulari sicut natura prius generat sor. ꝗ̄ hominem. si āt referamus vniuersale quātū ad intentionem nature sit hec Quinta ꝓpositio magis vlē vt aīal ꝗ̄tuʒ ad intentiōʒ nature vleʒ ⁊ suū singulare ꝓpriū vt hoc aīal nō intēdunt a natura. q2 si sic statiʒ in ipso aīali sua opatio staret ⁊ nūquaʒ pueniret vsq̄ ad sorteʒ ⁊ sic nihil pfecte generaret. Sexta ꝓpositio minus vlē quod est spēs spēalissima ꝗ̄tuʒ ad intentōeʒ nature pri⁹ est singlari. Illa eniʒ prio est intēta a natura ⁊ hoc voluit Aristo. 2ᵒ de aīa ipsuʒ esse diuinū ⁊c.

Iste cōclusiōes sunt vē de vlī quātuʒ ad suū esse. si vō loq̄mur de vlī ꝗ̄tuʒ ad cognitōʒ dictū fuit in prio metaphīce qōe. xiiijᵃ.

Ad vltimū dicēduʒ ꝙ vlē ꝗ̄tuʒ ad intentōeʒ vlitatis quo ad ꝓximū ei⁹ fundamētū nō est idē cū singularib⁹. q2 vt sic est 2ᵃ intētio. vel ꝗ̄tuʒ ad fundamētū ei⁹ remotū. ⁊ sic idē ē cū singlarib⁹ saltē formalr apō Sco. cū vt sic sit natura vt in multis. Si vō cōsideret vlē ꝑ natura signata nomē vlē ⁊ ſ3 in reb⁹ mālib⁹ tale est idē cum singulari vt patuit in qōe. xijᵃ. de nā ⁊ supposito. Vlē āt singulariū māliuʒ distiguūt realr a singularib⁹ nō sic res nature ab alia re nāe sepata l3 hoc voluerit Plato. sed distiguit realiter a singlarib⁹ q2 singlaria includūt aliqd reale vt māʒ signatā iuxta. s. Tho. vel hecceitatē iuxta Scotū quod nō includit vlē ⁊ addit additōe reali. natura eni ⁊ suppositū distinguūt in rebus mālibus.

Propter quartuʒ

qdeʒ hui⁹ ad primū aū oppositū p3 qualitē equocat de vlī vn̄ cōcedēduʒ est totū argumētuʒ. cōcludit eni de ipsa natura que ꝑ3 id quod est vtiq̄ est in rebus.

Ad 2ᵐ ideʒ rn̄r ꝙ ſba 2ᵃ est ſba ⁊ est in re extra secunduʒ id quod est in re extra vt declaratum est de mente Scoti in tercia cōclusione principali. Ad terciū p3. Sed ad quartū dicēduʒ ꝙ ōe quod est in singulari est realr singulare l3 ꝑ acceptōʒ intellectus sit vlē. ⁊ hoc apud ꝑdicatores. Sed iuxta minores cōcedit qđ ibi adducit. s. ꝙ vlē ꝑ fundamēto remoto est qd reale nō tn̄ modo platonico. ⁊ ꝑ ſ3 ad auctoritatē phi i textu.

Ad vltimū post oppositū de logica dicenduʒ ꝙ logic⁹ nō ꝯsiderat res per se nisi quaten⁹ fundāt secūdas intentōes quas logicus ꝑ se cōsiderat. ⁊ rōe h⁹ nō dicit artifex realis sed rōnalis seu intētionalis. Notandū tamē vt Iohs Iand. ꝗto metaphīce ꝙ natura cui aducit intentio vlitatis est extra animā in indiuiduis. ⁊ tot sunt iste nature in nume

ro in indiuiduis quot sunt sua indiuidua nō autē in spē. Et in hoc coincidit cum doctrina doctoris. s. in tractatu de natura generis dū inquit q aial absolute cōsideratū dicit eēntiaȝ que esse nō hȝ nisi ▪ hñtes essentiā cuius est esse. ⁊ ideo quot fuerint hñtes essentiā tot erūt essentie ſm esse.

Ritur decimo

octauo questio vtruȝ partes organice aialis habeāt distinctas formas sbāles specie differētes arguit multipliciter negatiue primo ex duobus actu nō fit vnum actu. qȝ duo actus cōstituūt duo in actu. sed due partes organice habētes formas substantiales distinctas essent duo in actu ergo ꝛc.

Cōfirmatur ex duobus distinctis numero nō fit vnuȝ ergo nec ex duobus in specie que tamē magis differūt ergo ꝛc.

Amplius diuersa in specie nō cōtinuantur que eniȝ forma pficeret materiaȝ que subest termino cōtinuāti nulla videtur. sed aīmal est vnū cōtinuū quinto metaphisice capitulo de natura cuȝ dicitur. sunt vnuȝ ſm naturaȝ adnatuȝ ⁊ cui ānascitur ergo ꝛc.

Cōfirmatur vnaȝ formaȝ substātialē ordine nature sequitur vna forma in materia ⁊ nō plures. sed forma alimēti est vna quā cōsequūtur immediate forme partiū organicoruȝ. qȝ quelibet pars organica simul nutritur ergo eis omnibus correspondet vnica forma substātialis cōsequēs vnicā formā substātialeȝ alimēti ꝛc.

Adhuc diuiso verme vtraqȝ pars manet animata si ergo in eis sūt diuise forme in spē. ergo ille ptes diuise erunt diuisa animalia in spē g° vermis ante diuisionem nō fuit vnum animal. si aūt in illis ptibus sit vna forma specie ergo et pus in toto non g° plures ꝛc

Amplius si ps affirmatiua eēt va seqret q manus mortua nō esset manus equoce cōsequēs falsum vt patuit supra in hoc. vij°. ⁊ in quarto. aña autē pbatur. qȝ qcunqȝ differūt realiter vno corrupto nō est necessariū reliquuȝ corrūpi. Sed si ps affirmatiua esset vera forma substātialis pticularis correspōdens manui esset distincta realiter a forma substātiali totius. ergo abeunte vel corrupta forma totius pōt remanere ppria forma manus quo posito in esse erit ergo eadē manus que prius.

In oppositū videtur phs in textu duȝ inquit. partes aīalis existimātur in potentia quoniā ex eis nō est distinctū vnū sed quasi generata sunt anteqȝ adiūgātur ⁊ fiat ex eis vnuȝ.

Amplius rōibus arguitur primo. Mouēs ⁊ motū sunt duo in actu ergo per duas formas substātiales. sed vna ps aialis mouet aliam ergo ꝛc.

Adhuc arguitur accidētia magis diuersa insunt ptibus diuersis organicis vt cerebro ⁊ cordi qȝ sint diuersa accidētia multoruȝ aialiuȝ specie differentiuȝ vt homini ⁊ pigmeo. sed in aialibus specie distinctis accidentia illa arguūt diuersas formas sbstātiales in specie ergo ⁊ in eodeȝ aiali. tota cōsequētia patet cum aāte.

Amplius opatōes notificāt formas quia forma dat esse ⁊ agere. ergo diuerse actiōes ⁊ specifice distincte arguūt formas specifice distinctas. sed partes aialis organice habēt opatōes specifice distinctas ergo ꝛc.

Adhuc in omni parte mixti sunt omnes forme elemētares ſm aliquos ▪ pcipue Auerroym ⁊ Auic. quis Auerroys magis ofregerit formas elemētoꝝ in mixto qȝ Auic. Et tamen mixtuȝ est vnū ergo magis in eodem aiali poterūt esse plures forme substātiales correspōdentes partibus organicis cuȝ vnitate tn̄ aialis eiusdeȝ in specie.

Propter primum

quideȝ huius sciendū q licet pprie loquēdo partes aialis organice seu instrumētales aut composite dicantur ille quaꝝ quātācūqȝ parteȝ sensibileȝ acceperis non erit toti cōicans in nomine ▪ diffinitōe sicut manus ⁊ facies. vt Auic. prima primi canoñ. capitulo de mēbris nō ei quelibet ps manus aut faciei

est manus aut facies ymo veri⁹ et precipue solū partes ille que sunt instrumēta anime inquātum est anima quia cum cognitōe operatiua et iste sunt opatōes sensus et mot⁹. vt colligi potest primo virtutum naturalium a galieno. propter quod plantis non sunt partes organice principalit̄ attribute et h̄ de veris organicis loquēdo. in presenti tamē ptes animalis organicas quascunq; audiamus instrumentales que sunt animate ex prima humorum cōmixtione generate siue sint simplices seu consimiles aut omniomere vel vnigenee siue sint etherogenee siue homogenee vt os neruus cartilago ꝛc. siue sint etherogenee vt caput manus facies et huiusmodi.

Instrumētale enim hic seu organicū dicitur tale in relatiōe ad opationes vt generaliter dicamus q̄ omnis pars corporis animalis vt instrumētum productionē alicui⁹ operationis est pars organica. et hoc colligitur ex doctrina sancti Thome in quarto sentētiarū dis. xliiij^a. qōe prima articulo secūdo cum inquit. partes corporis dupliciter cōparātur ad animam scilicet in materia. et hoc mō sūt ꝓpter perfectum esse speciei. alio modo vt instrumēta et hoc modo sunt ꝓpter ōpationem Et huic acceptōi cōsentit Scotus in hoc lepzimo vt patet in determinatōe questiōis p̄cedētis. Et pro parte in tercio sententiarum dis. x^a. vbi corpis et p̄cipue humani organisatōem dicit posse intelligi vel vltimam inductionē forme disponētis immediate ad animā intellectiuā que est cōplexio que in instāti inductionis forme inducit̄ vt Conciliator differētia. xvij^a. et huic cōsonat sentētia etiā Scoti in hoc loco. vel organisatiōem intelligimus inductōem anime intellectiue vel trāsmutatōem pcedentē istam vltimā inductionem Sunt autē forme substātiales specie distincte ille que dantes esse simpliciter vnicuique proprio pfectibili reponūt ipsum in alia et in alia specie vt forma substātialis ignis et forma s̄balis aque et huiusmodi.

Propter secundum quidem huius fuit opinio sancti Tho. q̄ non solum in animali sit vnica forma substantialis tantum per exclusionem quarūcunq; aliarum totalium vt in primis in homine pōit sanctus Thomas in prima parte questione lxxvij^a. et in questionibus de potētia questione iij^a. et alibi pluries dum inquit q̄ in homine nō potest esse alia anima preter rationale. ymo nec in eo potest esse alia forma [illegible] stantialis preter animam rationalem. vt in quarto sentētiarum dis. xliiij^a. Idem asserit generalit̄ de omnibus viuētibus in libello d̄ ente et essentia cum inquit q̄ impossibile ē esse simul plures animas in eodem corpore verum etiam ponit vnicam animam et formā substātialem tantum in quolibet animali per exclusionem quarūcunq; formarum substātialiū partialium. Unde in prima parte questione lxxv^a. partes animalis nō sunt in specie nec differūt specie sed sunt diuersarū dispositionum. ideo enim pars animalis perfecti nō est animal quia nō habet distinctionem organorum et operationum que requirant̄ vt primo sentētiarum dis. viij^a. eadem enim anima ē forma substātialis totius animalis et cuiuslibet partis. nec ponēde sunt forme substantiales partiales appropriate partibus organicis. Et si ex hoc arguat̄ sequi quālibet partem animalis esse animal. respōdet sanct⁹ Tho. in questionibus disputatis de spiritualibus creaturis q̄ non quelibet pars animalis est animal. quia pars animalis non habet animam primo sed in ordine ad totum.

Modus autem opinionis huius colligit̄ in verbis sancti Thome in libello d̄ natura [illegible] neris capitulo. xvij^o. dum inquit q̄ oportet materiā prius formari formis simpliciū corporum quas oportet deponere in aduētu forme mixti licet virtute in mixto maneāt non autem in essentia mixtum. mixtum autem ex di

uersis miscibilibus fit. ita q cũ animatũ aliquod habẽs magnaȝ diuersitateȝ in partibus ex diuersa mixtione causataȝ constituitur necessario erit vna forma ipsius animati. ⁊ hanc certum est esse formam mixtionis quaȝ manifestum est nõ inesse cuilibet parti secunduȝ totaȝ naturam suam idest secũduȝ totaȝ eius virtuteȝ. cõtinet enim illa forma in se perfectiones multas secũduȝ quas perficit diuersas partes materie ⁊ constituet diuersa organa. Predicte autẽ partes animati per se nõ fuerũt cum ex eis constitueretur totuȝ. simul ergo natura agit ad eoruȝ eductionem in toto ⁊ totius cõstitutioneȝ ex eis sicut patet in animali. in instrumẽto eniȝ qḋ est semen est potentia ad diuersas partes in quibus est diuersa proportio miscibiliuȝ ex quo naturaliter cõsurgit diuersitas in partibus in quaruȝ tamen qualibet est reperire vniformitatẽ mixtionis. sicut licet alia sit ꝓportio miscibiliuȝ in carne alia in osse. tam̃ in carne vniformitas est. quia quelibȝ pars carnis est caro ⁊ ossis similr. nomẽ eniȝ mixtionis est habere vniformitateȝ in mixto. In qualibet ergo parte rei habentis diuersas partes erit aliqua qualitas media que sit ex qualitatibus simplicibus alteratis ad inuiceȝ. ⁊ hec qualitas erit propria dispositio ad formaȝ mixti. illi ergo qualitati siue sit vna siue plures necessario correspondebit vna forma mixti. que licet per essentiaȝ sit in qualibet parte rei. non tamẽ tota virtus eius erit in qualibet parte rei. sicut patȝ q vis auditiua non est in oculo nec visiua in aure. ⁊ quia essentia forme indiuisibilis est. tota enim est in qualibet parte rei. virtutes autem ille ab ipsa forma separari non possunt. quia quelibet illarum virtutum sequitur totam essentiam forme. in alia tamẽ ⁊ alia parte in quibus simul tota essentia ẽ vt dictuȝ est. ⁊ ideo diuiso aliquo membro a toto non manet essentia forme indiuisibilis in parte diuisa nec virtus. cum virt⁹ ab essentia forme separari nõ possit. ideo necessario in parte diuisa cum illa sit alia certa proportio miscibiliũ erit ⁊ alia forma in essentia a forma priori que totius rei erat ꝛc. Hec ille.

Sed in hac opinione dubitatur circa quedam eius dicta. ⁊ in primis non appareȝ verum q ideo pars animalis nõ sit animal quia pars animalis nõ habet animam primo sed in ordine ad totuȝ. Et hic consideremus totum animal mere substantialiter vt verum ens per se cui taliter considerato nõ minus cõueniret habere partes. Unde Sõtes vt verum ens per se nõ includit accidentis a quo vt sic non est negānduȝ habere caput manus pedes ossa ꝛc. quo supposito queritur vtruȝ totum animal habere animam primo aliud includat q̃ ipsum habere animas vel non. si nihil ergo qua ratione totuȝ animal est animal eadeȝ etiam ratione quelibet pars animalis est animal. Si aliud aut absolutum aut respectiuuȝ substantiale vel accidentale reale vel rationis. ⁊ quomodocunq dicatur sermo sancti Thome patitur instantiam.

Amplius pars animalis mere substantialiter cõsiderata est eiusdeȝ speciei specialissime cum toto animali. ergo quicquid substantiale cõuenit toti animali cõuenit ⁊ parti. sed habere animã primo cõuenit toti animali in primo modo dicendi per se cuȝ ista sit primi modi animal habet animaȝ primo ergo ⁊ pars naturalis habet animã primo. ⁊ patet consequentia prima. quia quelibet pars animalis est eiusdem perfectionis essentialis cum suo toto. cum perfectio essentialis que est gradus intrinsecus alicuius quiditatis specifice consequatur intrinsece illã quiditateȝ ⁊ cõueniat cuilibet cõtento in illa specie. quare ꝛc.

Adhuc ex fundamento huius opinionis sequi videtur q aĩa sensitiua in bruto erit

multo perfectior q̄ anima sensitiua in homi ne quod est falsum. consequentia deducitur naz aia sensitiua in q̄libet bruto ɔtinz duas rões formales. vnaz ḟm quā dat esse sensibi le qđ ē esse sensibile ⁊ aliaz ḟm quaz dat esse specificum cuiuslibet bruti. in hoie autē non dat nisi esse animal cū ab anima intellectiua detur homini esse specificuz.

Huic ratōi respōdet forte q̄ animalitas bruti ⁊ hominis sunt diuersaꝝ rationuz. qꝛ in genere latent equiuocatōes multe. Sꝫ contra animalitas in se ⁊ absolute accepta ē quedaz vnitas cum eius diffinitio sit vna ⁊ nomen vnū. vt. s. Tho. in tractatu d̄ natura generis. Quare aliter dicūt alij q̄ anima intellectiua ⁊ sensitiua in homine sunt idem ⁊ in eo ita nobilis est intellectiua sicut sensi tiua. Sed contra ex illo sequit̄ q̄ hō in rōe gn̄is foret pfectior bruto in rōe specifica Ideo dici potest primo q̄ homo ⁊ animal brutum quodcunq̄ cōueniūt in animalitate que in se est natura vna in qua licet forte ex parte forme homo ⁊ brutuz nō habeant ali quaz vniformitatez quaz accipit hec natu ra ab anima ipsa natura cōsiderata vt sub stracta intētioni vniuersalitatis. habēt tamē ex parte materie que est principiuz indistin ctōis. in animali eniz homo ⁊ equus sunt in distincta licet nō primo. naz primū pricipiū indistinctōis cōtentoꝝ in genere substātie est generalissimū illius p̄dicamēti.

Ampliꝰ dubitatur in speciali de ipa ani ma intellectiua que si creetur vt fide tenetur ⁊ in hoc cōueniūt omēs theologi sequi vide tur q̄ generatio hominis sit imperfectior ge neratoē bruti ⁊ plante. quia homo nō gene rat sibi simile quia nō producit formaz. bru ta autez ⁊ plante sic.

Adhuc quare deus infundit animā intel lectiuaz vniformiter in materia disposita ⁊ nō aliquādo in materia indisposita postquā libere ⁊ voluntarie creat.

Ad primum istoꝝ dici potest vt sanctus Thomas in q̄stionibus de potētia questione iijª. articulo. nono ad decimānonuz q̄ hō ge nerās generat sibi simile in specie per virtu tem forme sue scilicet anime rationalis non q̄ ipsa sit im mediatū principiū in generatōe humana agens. sed quia vis generatiua in ea que est in semine nō ageret nec dispone ret materiaz vt fieret corpus perfectibile ab anima rōnali nisi quatenus agit vt instrumē tuz quoddam rōnalis anime. ⁊ tā ista actio nō potest ptingere ad factionē anime ratio nalis. hec ille.

Ad ratiōnē ergo neget̄ cōsequētia. qꝛ pꝛ fectius est disponere materiaz ad introdu ctionez forme ⁊ anime rationalis q̄ perse in ducere formā plante vel equi.

Ad 2ᵐ dicēdū q̄ cā illiꝰ ē qꝛ in trāsmuta tōnibus nāliter factis deus se habet q̄si vni formiter ad oia vt videt̄ dicere Dyonisius quarto de diuinis nominibus. influit eniz ḟm dispositōez materie ⁊ coopat̄ pticularibus agentibus ḟm q̄ requirit eoꝝ natura. sic eni ⁊ animā rationalez infundit quibuslibet cor poribus sufficiēter dispositis vt inquit Egi dius in theorematibꝰ theoremate. xlvᵒ. nō eliciēdo nec differētiaz faciēdo inter corpus ex legittimo m̄rimonio vel adulterio cōcep tuz. ideo Dyonisius ibidez assimilat deuz so li qui nō ratiocinās nec p̄eligens omnia illu minat. sufficit enim vt aliquid illuminet̄ qđ directo aspectu offeratur soli nihil autez ad ꝓpositūz an illud oblatū sit fex vel aurū.

Adhuc ad probandaz pluralitatem for maruz contra sanctum Thomā sic arguit̄ ⁊ multū apparenter. omne quod inest animali per naturaz aialis inest omni animali etiaz circūscripto omni opere intellectus. sed oē quod inest homini per naturaz animalis in est omni animali. risibilitas āt inest homi ni per naturaz aialis. quia per animā intel lectiuaz que homini dat esse animal. ergo ri sibilitas inest omni aiali quod est falsum.

Propter tercium quidez huius nō graduando formas substā tiales in quolibet cōposito iuxta numerū p̄ dicatoꝝ quiditatiuoꝝ vt fecit Auicebron

cui cōsentit Lincon. ⁊ Johs Jand. in qōne sua de pluralitate formarū inquiens q̄ natura etiam si inuocaret virtutes celorum in auxiliū nunquā poss; facere per eandē formā substantialem hominē esse hominē ⁊ animal. sed doctrine Scoti in presenti dūtaxat inherendo.

Dicendum primo q̄ in quolibet viuente p̄ter animā dantē sibi formaliter esse in determinata specie necesse est ponere formam substātialē per quā est mixtū. hanc cōclusionē videt̄ innuere Scotus in quarto sententiarum dis. xi^a. rōnibus istis primo. nō pōt idem effectus regulariter esse a quibuscūq; ⁊ quātumcūq; diuersis agentibus s; a quocunq; ⁊ qualitercūq; corrumpat̄ corpus uiuū dum tamē nō statī resoluat̄ in elemēta semp p̄ducit̄ cadauer idē ⁊ eiusdē rōis vt patet ad sensū. sed idem nō pōt esse terminus p̄prius actōis huius agentis ⁊ illius. ergo nō est nouū p̄ductū actionē corruptiuā ipsius animati. sed est derelictū. illud autem derelictū non est animatū nec materia pria sola. nec purū elemētū sed cōpositum. ergo mixtū nō formaliter formam de nouo productam. quia nulla est talis ergo precedētē. eadē ergo forma mixti manet in generato ⁊ in corrupto distincta ab aīa ergo ꝛc.

Cōfirmat̄ illa ratio. quia si bos p cultellū submersionē vel infectionē vel alijs modis corrumpat̄ semp derelinquit̄ idē cadauer ⁊ eiusdē rōis. corrūpentia autē hec ⁊ illa nō sunt nata inducere eandē formā ⁊ hoc statim absq; omni alteratōe preuia. p^o si deberet eadē talis forma induci ab eodē agente adhuc videt̄ vniformis alteratio necessario p̄uia. Sed in hoc casu quātūcunq; difformis alteratio p̄cedat ⁊ ab alio ⁊ alio agente semp sequit̄ idem terminus.

Amplius ad cōclusionē arguit̄. nam nisi poneret̄ forma mixti p̄cipue in homīe seq̄retur q̄ hō esset qui non esset homo nec non homo. ɔn̄s impossibile p̄bat̄ ɔn̄a. q2 si materia prima ⁊ nō corp^o mixtū esset p̄priū p̄fectibile animā intellectiuā arguit̄ sic. prius p̄fectibile alicuius forme pōt p̄fici ab agente sufficiēti p̄pria sua p̄fectione circumscripto quocunq; alio agente ⁊ p̄fectōne alia maxime ab agente nō dependente in agēdo ab actōe alicui^o alteri^o agentis. ergo mat̄ia poterit informari aīa intellectiua a deo agēte qui in agendo nō dependet ab aliquo creato absq; actione agentis creati ⁊ termio e^o ⁊ per cōsequēs sine forma mixtionis posset immediate intellectiua p̄ficere materiā primā. quo posito in esse illud cōpositū in esse nō videtur homo cū non habeat illud qd̄ est de essentia hominis. s. esse corpus vel mixtū. nec etiam nō homo. quia haberet illd̄ quo formaliter homo est homo.

Adhuc q̄ nō sit repugnātia in creatione anime intellectiue simul in eadē materia induci formā mixti ab agente naturali arguitur. omne agens quod pōt sufficiēter in actōnē suā ⁊ in terminū actionis sine actōe alterius potest informare passū illa forma sine actione alterius. sed agēs naturale potest cū cōmuni influentia qua deus vniformiter se habet ad omnia que naturaliter fiūt sine actione speciali diuina in actionē suā ⁊ in terminū actionis qui est forma mixtiōis. quod enī tunc in eodē instanti deus creat animā hoc nō est prius naturaliter q̄ p̄pagans inducat formā mixtionis ymo est posteri^o naturaliter sicut forma ad quā est dispositō quit̄ dispositionē. nec necessario deus creat aīā ymo mere ɔtingenter ergo agens illud potest informare suū passum per istam formā mixtionis absq; actōe dei. ergo nulla cōtradictio est respectu agētis creati q̄ forma mixti informet absq; aīa intellectiua.

Ex quo arguit̄ vlterius sic. possibile est agēs creatū producere ergo ⁊ necesse alijs requisitis nō deficiētibus tenet cōsequētia ista. q2 agens naturale non est liberū. Et si querat̄ que sit necessitas ponendi hanc formā mixti preter animā. Dicendum q̄ cōtradictio que est imediata ratio distinguēdi plura s̄b ente anima enī nō manēte corpus manet q̄re ꝛc.

Ex quibus patet q̄ vniuersaliter in quo

libet animato necesse est ponere illaz formā qua corpus est corpus aliaz ab illa qua est animatuz.

Attentione tamē dignuz ꝙ non est sermo de forma corporis qua est corpus hoc est indiuiduū corporis quod est genus. nā quodcunq; indiuiduū sua forma tali est corpꝰ vt corpus est genus ⁊ est habens corporeitatē. sed sermo est de corpore vt est altera ps cōpositi. per hoc eniz nō est indiuiduū nec species in genere corporis nec in genere substātie quod est superius. sed tantūmodo per reductionez. Vn̄ corpꝰ quod est altera ps manens quidem in esse suo proprio sine anima habet per cōsequens formaz qua est corpus isto modo ⁊ non habet animam. ⁊ ita illa forma necessario est alia ab anima. sed non est aliud indiuiduuz sub genere corporis nisi tantum per reductionem vt pars sicut nec anima sepata est per se inferius ad substantiam sed tantum p reductiōez. forma tamen illa non est dispositio necessitās ad intellectiuaz. Et licet in hoīe sequat̄ eam intellectiua in generatōe hoc nō est ꝑpter necessitatē inter eas sed quia agens supius habet passuz ꝓportionatuz cōpositūz. s. ex materia ⁊ forma mixtionis. ⁊ quādo habet passum ꝓportionatū compositūz statim inducit in illud illam formaz cuius est capax.

Sciendū tamē ꝙ preter illā formaz mixtionis aīa intellectiua requirit qualitates aliquas in gradu aliquo pfecto in quo si nō maneāt ipsa nō informabit materiā. ille aūt sunt qualitates cōsequētes formaz priorem sed nō necessario requisite ad esse forme prioris in tanto gradu quāto requirunt̄ ad esse intellectiue in materia ⁊c.

Dicēdum secūdo ꝙ preter formaz mixti ⁊ animā totalez in aīali partes instrumentales specifice distincte habent distinctas formas substātiales dantes vnicuiq; parti esse substātiale. Quod rōibus fulcit̄ primo pās aliqua aīalis separi pōt ab aīali sine generatōe. sed ipsa nō remanet in actu post separationē per formā totius ergo formaz ꝓpriā quam habuit prius. maior patet ad sensum cum os extrahitur de corpe aīalis nō potest dici ꝙ noua forma generet̄. quia ita subito sicut potest esse illa abscisio si etiam sit in instanti nō potest ab agente naturali noua forma introduci sine alteratōe ꝓcedente.

Et si dicat̄ ꝙ forma diuidit̄ sicut in aīalibus ānulosis. Contra os sepatuz nō viuit ergo nō habet formā animati nec partez eius.

Et si iteruz dicatur ꝙ habet ptem forme mixti que non est anima. Contra diuerse mixtiones sunt in diuersis partibus que nō videntur esse pro vna forma mixti sed pro alia ⁊ alia saltem partiali.

Confirmatur caro ⁊ os in eodez viuente specifice ⁊ eēntialiter distinguūtur ergo habent formas substantiales specifice distinctas. cōsequētia patet antecedens probatur quia si os ⁊ caro sunt eiusdem speciei essentialis. ergo sunt eiusdez denoīationis. ⁊ per consequens caro est os ⁊ ecōuerso quod est falsum. Vtrum autez iste forme partiales sint anime vel nō cōsequēter videbitur.

Amplīꝰ vna forma mixti nō videt̄ posse informare materiaz dispositam cōtrarijs ⁊ repugnantibus mixtionibus. sed in corpore animalis sunt tales mixtiones vt ex pmo de anima. ⁊ patet apud medicos ponētes contra operantiaz cordis calidi ad cerebrum frigiduz ⁊ ecōuerso.

Adhuc cor primo generatur etiam tempore ante quascunq; partes animalis secūduz philosophum secūdo de animalibus. ⁊ sm̄ Auicēnam. xxiª. tercij. ergo est assignare multas mutationes completas in generatione animalis termiatas ad plures formas Si ergo tantuz vna forma generaretur sequeret̄ ꝙ generatio animalis esset motꝰ prolixissimus ymo ꝙ multe mutationes conseqūēter se habētes ad vnaz formaz terminarentur. quorū vtrunq; est falsum. ⁊ precipue hoc vltimū. quia pluriuz mutationū numero ples sunt forᵉ terminātes. Amplīꝰ eadem forma vr̄ ꝯsuatiua sui ipsius a corru-

ptõe. corrumpit^r autez tota caro ⁊ putrescit osse manẽte non corrupto. ergo ꝛc.

Adhuc formã carnis sequit^r ordine natu rali in materia forma substantialis alia ab illa que sequit^r formaz substãtialez ossis. vt patet in putrefactõe cadaueris ⁊ in generatõe aliorũ ex ipso. ergo forme a quib^o sunt ille generatões sunt alie specie.

Et huic opiniõi quo ad pluralitatem formarũ substãtialiũ partialiũ videt^r cõsentire Cõmẽtator Auerroys. vi^o. phisicoꝝ commento. lviij^o. dum inquit ꝙ mẽbra organica differũt specie vt cor ⁊ caput. in generatõe eniz animaliũ primũ genitũ differt specie a genito posteriori vt cor a capite.

Sed circa hãc opiniõez dubitat^r primo a qua forma animal habz vnitatez. secũdo an forme ptiales sint ptes forme mixti. tercio an forme ptiales inducãtur añ inductiones forme mixti. quarto an iste forme substãtiales ptiales sint aĩe vel nõ anime. quĩto an mẽbra vere organica vt caput ⁊ man^o habeãt etiã fõmas substãtiales partiales sicut os neruus ⁊ huiusmodi. Sexto ⁊ spẽaliter in hoĩe an prius fiat generatio omniũ membroꝝ ⁊ p̃cipue principaliũ ante infusionem anime intellectiue vel post an simul. si terciũ ergo formato corde sortis sortes esset homo ⁊ tamẽ pro tunc nõ haberet caput nec pedes ⁊ huiusmodi quod videtur impossibile. Si primũ sequi videt^r ꝙ aliquod sit indiuiduũ querit^r in qua specie. ñ humana qꝛ carẽ aĩa intellectiua. nec alterius qꝛ tũc foret possibile aliquid trãsire de specie in spẽz ipso nõ cõrupto. Si vero detur secũduz frustra inducẽt^r ille forme sbales ptiales cũ nulla appareat necessitas inducẽdi eas post infusionem anime rationalis. Septimo generatio animalis ex semine est vna. ergo sicut terminus a quo est vnus ita ⁊ terminus ad quez precipue si vniforme naturaliter succedit tantũ vna forma. dixi autẽ naturaliter. qꝛ trãsubstãtiatio panis in corpus xp̃i vna est ꝛc.

Ad primũ istoꝝ respõdẽduz est ꝙ anial est vnũ ab vltima forma. s. aĩa sensitiua q̃ ẽ vna vltima in specie in toto simplr̃ ꝗcquid dicat hic Anthonius andreas volẽs ꝙ aial potius sit vnũ a forma mixti q̃ꝫ a forma aĩalis ꝑter vnitatẽ cadaueris seruãdaz corrupta aĩa vel sepata. nõ eniz recte cõsiderauit verba Scoti in quarto sniaꝝ. forma enim mixti dat vnitatez corpi quod est altera ps cõpositi. ideo manet idez oĩno corrupta vel sepata aĩa ⁊ ipsa etiã manẽte. aliud enim est dare esse vnũ corpi qđ est altera ps compositi ⁊ aliud est dare esse vnũ toti aĩali cuius illud corpus est pars.

Ad secũduz dicẽduz vt hic innuit Sco. formã mixti habere multas formas ptiales nõ ꝓprie quãtitatiuas qꝛ accidit sibi ꝙ vna sit extra aliaz cum sint substantie cui accidit extẽsio ⁊ quãtitas. tamen sunt res diuerse. ⁊ si pficiãt aliaz ptem materie pficiẽt. nec forma tota que est ex eis poterit materiaz pficere nisi habẽtem partes diuersas ẞm quas diuerse partes forme pficiãt.

Et si querat^r si compes totaz formam ad totaz materiã ⁊ ptes ad ptes que in ꝑfici^e sit naturalr̃ prior an tota vel pars. Respõdet Scotus ꝙ equiuocatio est quia tota est prior prioritate pfectõis pars prioritate generatõis. Cuz eñi q̃daz forma hẽat totalitatez quãtitatiuã licet p accidẽs sine totalitate virtuali vt albedo. quedã totalitatez virtualez sine quãtitatiua omni vt aĩa intellectiua. quedaz vtrunq3 simul vt forma mixti in ꝯposito si ponat^r cũ sensitiua aut de sensitiua si cõtinet illam.

Ad terciũ dicẽduz ꝙ forme ptiales p̃cedunt formã mixti. Sed cõtra vnius pfectõnis est vnum perfectibile presuppositum ita ꝙ vnitas pfectibilis p̃supponit^r vnitati pfectionis nec est ab ea. sed aggregatuz ex formis substãtialibus partialibus p̃cedentib^o cum proprijs materiebus quas informant nõ sunt vnuz pfectibile nisi sicut cumulus lapiduz. ergo forme partiales nõ prius inducunt^r q̃ꝫ forma mixti.

Confirmatur quia si hoc aggregatuz sufficeret p perfectibili ꝓprio forme mixti non

poterit improbari quare totius vniuersi nō correspondet vna forma que sit anima mū/di cuius pfectibile sit aggregatū ex omnibꝰ entibus vniuersi. ⁊ ita de quibuscūqʒ quātū cunqʒ dispatis.

Ad istud dicēduʒ ꝙ partes iste materia/les informate formis ptialibus precedentes inductionē forme mixti in materia nō habēt tantaʒ vnitateʒ anteq̄ȝ adueniat forma mi/xti quātaʒ habent post. Sufficit ergo respe/ctu forme mixti inducēde que aliquo modo est illimitata vnitas ordinis in illis partibꝰ idest ꝙ tota materia ex illis partibus ordi/nem habeat ad taleʒ formaʒ vt ad actū ade quatū respectu cuius nulla pars illiꝰ mate/rie esset in potentia seorsuʒ adequata.

Ad cōfirmatōeʒ de aīa mūdi dicitur ꝙ mūdo totali nō corrūdet vna forma. qꝛ tūc vniuersuʒ esset imperfectum quocūqʒ indiui duo corrupto. Sed cōtra aīal remanet pfectū quacūqʒ pte carnis ablata ergo con/silr de mūdo. ⁊ pcipue qꝛ indiuidua in vniū so ponūtur quasi ptes omniomere ⁊ species quasi ameomere.

Dicēduʒ ergo aliter ꝙ opatio arguit for mā vbi ergo vltra ꝓprias opatōes correspō dentes ptibus ꝭm ꝓprias formas viderem⁹ aliquā ꝯñteʒ sicut in aīali est sensatio ibi cō/cludimus formā totius actuantē oēs partes coīter. sed in ptibus vniuersi vltra proprias opatōes cōuenientes eis ꝭm ꝓprias formas nullaʒ videmus aliquā cōeʒ vt in igne ⁊ aq̄ vltra calefacere ⁊ frigefacere.

Ad quartū principale patet iuxta doctri naʒ hāc ꝙ iste forme cuʒ sint ptes forme mi/xti que nō est aīa nō sunt anime. q̄ȝ medici vnicuiqʒ tali pti attribuerēt ꝓpriaʒ animaʒ partialeʒ. ⁊ hāc opiniōeʒ sequit Paulꝰ ve/netus ponens necessario in quolibet viuente plures aīas pticulares essentialr ⁊ specifice distinctas.

Ad quītuʒ pricipale pōt vno mō dici ꝙ illa mēbra vere organica vt caput ⁊c. non est vere vnū p vnā formā. sed aggregatū ex pli bus diuersaꝝ specieꝝ que tamē cōtinuātur ad inuiceʒ p formaʒ vnā totius que omnibus illis ptibus est cōis. Et si replicet ꝙ caput ē vnū ens cōtinuū [illegible] vnā formaʒ ⁊ p ꝯñs indi/uiduū vnū. ⁊ ita sub vna specie tantū cōten tuʒ in pūto sbe. ergo nō est aggregatū ex in/diuiduis pluriū specieꝝ. ⁊ tūc querit que sit species illa sub qua est.

Ad istud rūr negādo ꝯñaʒ primā. quāuis eniʒ ptes eius cōtinuētur p formā mixti seu aīaʒ sunt tamē in eo forme ptiales rōe q̄ȝ partes sunt in actu ⁊ sunt spē distincte. ideo totum nō est vnū indiuiduū.

Aliter dici pōt vt quidaʒ ꝙ caput est vnuʒ indiuiduū sub determinata spē capitis. ⁊ [illegible] le indiuiduū est aggregatuʒ ex pluribus in/diuiduis diuersaꝝ specieꝝ que ad inuicem cōtinuātur per vna formā eis cōeʒ licʒ nulli illoꝝ vltimā.

Ad sextū principale dicēdum in hac do/ctrina ꝙ forme ptiales mixtiōis nō simul tē/pore inducūtur cū aīa. nec etiaʒ total forma mixti simul saltē natura inducit cū anima ꝓpter verbū vnū Scoti in quarto dum in/quit. licet formā mixti statim sequat eaʒ in/tellectiua ⁊c. Inducit eniʒ aīa tota in vltio instanti organizatōis. Et ad rōeʒ cū diceba tur ꝙ tūc erit indiuiduū ⁊ querebat in qua spē ⁊c. dici pōt ꝙ ibi erit aggregatū habens vnitatē ordinis maiorē tamē vnitate ꝯtigui tatis ⁊ miorē vnitate vere ꝯtinuitatis. quod si vlterius dicat in qua specie. dicēdum ꝙ in nulla determinate quod non incōuenit eo ꝙ cōtinue fluit ad speciē determinatā sic de embrione. Unde. s. Tho. in q̄ōibus de potē tia q̄ōe. iij. articulo. ix. Embrio anteq̄ȝ ha/beat aīaʒ rōnaleʒ nō est ens pfectū sed ī via ad pfectionē. Unde nō est [illegible] genere neqʒ in specie nisi per reductōeʒ sicut incōpletuʒ re/ducitur ad genus vel ad speciē cōpleti.

Ad septimū dicēduʒ ꝙ si per vnitatē ge/neratōis intelligamus inductōeʒ anime sensi tiue in aīali illa est vnica in vno instanti. nā simul potest quelibet pars ꝭm formaʒ mixti onis esse disposita ad receptōeʒ sensitiue eo mō quo est eiꝰ receptia. licet nō possit simul

semen esse dispositum ad omnes formas par tiales mixtiōis.

Propter quartuz quidem huius Ad primū ante oppositum re spondet᷑ q᷑ maior assumpta est vera qñ illa duo sunt in actibus vltimatis ita q᷑ illa ac tuata nō sint capacia vlterioris actualitatis qualia nō ponūtur partes iste.

Ad cōfirmatōz neget᷑ cōña. ⁊ ratio ē.q2 quāto aliqua sunt magis vnuz in pticipādo vnā ratiōez idest vnitate ydēptitatis tanto minus nata sunt vniri vt ex eis fiat vnū ita se habēt distincta numero respectu distincto ruz in specie.exemplū albuz ⁊ nigrū magis sunt idez q̄ materia ⁊ forma que sunt oio al terius rōis.⁊ tamen ex materia ⁊ forma fit vnūz per se nō autē ex albo ⁊ nigro licet sint idez genere proximo.

Ad secūduz principale neget᷑ maior quia manus arida cōtinuat᷑ carni viue vel ram⁹ arbori ⁊ etiā lapis ligno ſm aliquos de fon te cōuertente lignū in lapidē.Vñ Cōciliator x^a. pticula pbleumatū in cōmento problem matis septimi. Est in qbusdā aquis virtus pmutatiua grandis reperta intantū q᷑ imis suz cōuertitur in ferrū.Vñ Frederic⁹ impa tor cyrothecā sigillatā ad quēdaz fontē an glorꝝ trāsmittens ſm ptez immissaz breui tē pore cōuersa est in ferruz.Ad probationem maioris cum querit᷑ que eniz forma pficerꝫ ⁊c.dicēduz q᷑ si punctus sit priuatio vlterio ris longitudinis ⁊ silr linea vlterioris latitu dinis ⁊ supficies pfunditatis nō est difficul tas.q2 forma nihil pficit sub puncto nec li nea sed tantuz sub quātitate corpea. Si au tem ponātur linea supficies ⁊ punctus aliq̄ positiua.q2 ⁊ corpus in cuius diffinitōe ca dunt est aliquid positiuū ex 3° metaphisice. difficile est argumētū q2 nō sunt in materia sine forma substātiali nec cū formis opposi tis tunc etiā nō oportet formā substātialem requirere quantitatez determinatā in mate ria pmo nec aliquā quin possit non quātam perficere.

Aliter rñr negando minorez ⁊ ponitur q᷑ vnitas partiū aialis est maior vnitate conti guitatis ⁊ minor cōtinuitate. primū patꝫ q2 fructus auulsus nō nutrit᷑. secūdum patet in sūmitatibus ossiū vbi dicit᷑ fieri cōtinuatio per cartilaginē. post eniz decoctiōez videtur cartilago separi non relinquēdo signa conti nuitatis.

Sed contra si partes aialis nō sunt ita vnite vt sint ōtinue.ergo aial erit multa ani malia q2 multe substātie sensibiles. Respō deo q᷑ anima est prima pfectio aialis per se primo ⁊ ptis aialis per se nō primo.ideo sb stantia animata sensibilis primo est animal non sic pars.

Ad cōfirmatōez huius secūdi rñdetur q᷑ maior est vera.quia generatōez p̄cedit pro pria alteratio que non pōt recipi nisi in sub stantia determinata.sed tunc minor est falsa q2 alimētuz est alterabile ſm diuersas par tes diuersis alteratōnibus preuijs diuersis generatōibus.

Aliter respōdetur q᷑ sicut vna est forma principal᷑ generātis ſm quaz agit ita q᷑ vna est principalis terminus generatōis.alie au tem sine quibus nō est illa sunt termini non principales.exemplum qñ aial generat aial ſm aliquos generat formas quatuor elemē torꝝ nō tamē vt principaliter intētas. sed ne cessario pter formā mixti principaliter in tentam ⁊c.

Ad terciū principale dicēduz q᷑ ptes ille diuise habēt aiaz eiusdez spēi. ⁊ si ptes iste diuise hñt organa diuersa p̄ter formā cōem erūt forme partiales que quidē non erūt aie nec per cōsequēs vermis est plura aialia.

Ad quartū dicēduz q᷑ manus pōt dupli citer cōsiderari vel man⁹ vt manus vel ma nus vt organū officiosum ad exercēduz opa tiones vite sicut est de oculo.si primo modo manus semp est manus quousq᷑ habet for maz substantialez sibi ppriaz ⁊ hoc vniuo ce siue sit animata siue nō. Si vero secundo modo sic est manus equiuoce.q2 sine anima nō pōt exercere opatōes vite.

Si quis tamē faueat parti opposite quo ad ambas ꝯclusiones principales primo neganda est p̄lalitas formaꝝ substātialiū totaliū ⁊ pcialiuȝ in eodeȝ cōposito. ⁊ ad ꝓbatōneȝ prime cōclusiōis negāda est maior ⁊ maxime loquēdo ꝺe effectu nāliter consequente corruptōeȝ alicuiꝰ p̄cedentis qualꝫ est cadauer quod ꝺe nouo incipit esse p generatōem noue sue forme substātialis que nō prefuit ſ educit̄ ꝺe potentia materie.

Sed contra cadauer nō est mixtū alicuiꝰ ꝺeterminate spēi. ergo ⁊c.

Adbuc in cadauere nō ē miscibiliū vnio ex qua reluitet cōplexio aliqua faciēs ꝓ cōseruatōe forme cadaueris cū semp cadauer tendat in corruptōeȝ.

Amplius omne mixtū alicuiꝰ spēi habꝫ aliquā pyoduȝ sue duratōnis in qua primo pficit postea stat postea ꝺeficiēdo ꝓcedit.

Adhuc querit̄ vtrū corpꝰ viuū ⁊ corpꝰ mortuū possint dici duo corpa.

Ad ista rñr que etiā ꝓcedūt cōtra Scotuȝ. Ad primū pōt dici ꝙ cadauer hominis est in aliqua specie. Vñ. s. Tho. in tractatu ꝺe natura generis. corpꝰ mortuū absolute in genere ⁊ in specie est ⁊ duo cadauera humana sunt eiusdē spēi differētia spē a cadaueribus bouinis ⁊ equinis. Cōcedit̄ tamē ꝙ cadauer est mixtū impfectū sicut ⁊ sua spēs cū semp tendat in corruptōeȝ. dicit̄ ꝙ habet aliquā pyoduȝ sue duratōis in qua tamen semp ꝺeficiēdo procedit. qꝛ est quid impfcm ꝺesinet eniȝ esse mixtū cuȝ primū ꝺesinet esse vnio elemētoꝝ p ꝺefectū forme sbalis mixti. primū aūt instās esse elemētorū erit primū instās nō esse mixti. ⁊ hoc ad 1ᵐ ⁊ terciuȝ.

Ad vltimuȝ rñdet. s. Tho. in tractatu ꝺe natura generis ꝙ nō numerat̄ corpꝰ hoīs viui corpi mortuo vt possint dici duo corpa licet per aliā ⁊ aliā formā fuerint in actu corpus in viuente ⁊ in mortuo ⁊ non p eandeȝ. Et ratio ibideȝ pōt colligi qꝛ corpꝰ ſm ꝙ est genus subalternū nō p̄dicabat̄ ꝺe corpe hominis ſm ꝙ erat pars eius. quia tunc corpus hoīs fuisset aīal ⁊ hic loqmur ꝺe corpe quod est altera ps cōpositi. ⁊ hoc patet sequi qꝛ corpus hoīs est aīatuȝ ⁊ sensibile. sed solum p̄dicat̄ corpus quod est genus ꝺe corpe hoīs ſm ꝙ diuidit̄ cōtra incorpeū ⁊ hoc est maxime cōe corpi ideo non numerat̄ corpus quādo predicat̄ ꝺe diuersis corpibus prout sunt partes. prius ergo corpus hoīs nō fuit vnū corpus. ergo nunc morte adueniēte nō dicūtur duo corpa viuū ⁊ mortuū cetera vide ibi.

Ad secūduȝ principale pōt dici negādo cōclusionē ad quā p̄tendit. licet eniȝ materia prima possit ꝺe potētia ꝺei informari aīa intellectiua absqȝ hoc ꝙ sit informata forma mixti. nūquā tamē posset informari aīa intellectiua ad esse hoīs nisi aīa intellectiua v̄tualiter cōtineret pfectōneȝ forme mixti. pōt eniȝ ymaginari quatuor signa in quoꝝ vno est ipsa forma sbalis hñs totalitateȝ virtualeȝ tantū. in secūdo pficit totam materiā vt primū pfectibile cōstituēdo vnū cōpositū sine p̄laritate pfectionū distinctarum. in tercio materia intelligit̄ extensa. in quarto intelligunt̄ ptes materie pfici pfectōibus v̄tualibꝰ forme ⁊ hoc distincte. vna autē pfectionum virtualiū aīe intellectiue est dare esse corpꝰ ⁊ mixtū: quapropter recte cōcludit. s. Tho. in libello ꝺe natura generis lapidē igneȝ vel hoīem nō aliā formā esse corpus ꝙ̄ p illā per quam est id quod est in sua specie sicut nec p aliaȝ materiā. nō eniȝ est alia materia in hoīe per quā homo est corpus ꝙ̄ illa per quā est homo.

Ad terciā rōeȝ cōcedit̄ id ad quod ꝺducit. sed repugnantia forme mixti in materia eadeȝ cū aīa intellectiua est propter incompossibilitateȝ duaꝝ formaꝝ substātialiuȝ in cōposito. quia cōpositū tūc haberet duo esse ⁊ ita vnū compositū in actu esset duo in actu.

Ad primā ratōeȝ pro secūda cōclusione principali respondet̄ ꝙ duȝ os sepat̄ ⁊ abscinditur ab hoīe fit resolutio vsqȝ ad materiaȝ primā ⁊ ꝺe potētia materie illius educitur noua forma ossis. ⁊ illa pua alteratio ꝙ̄

fit in diuisione seu extractõe ossis est sufficiẽs ad generationẽ istius noue forme genite que naturaliter est nata sequi formã viuẽtis.prius tamẽ os informabat̃ solũ aĩa viuentis que erat alia a fõma illa qua nũc os extractũ informat̃.

Ad cõfirmatõez dicenduz vt.s.Tho.in quãto sentẽtiaꝝ dis.xlix^a. qõe quarta q͞ diuersa mẽbra ẽm se differũt specie nõ autẽ respectu totius.eo ergo modo quo respectu totius nõ differũt specie eo modo sunt eiusdẽ denoiatõis.ymo verius partes aĩalis nõ sunt in specie nec differũt specie sed sunt diuersaruz dispositionũ. vt.s.Tho.in prima parte questione.lxxv^a.

Ad secũdaz rñdetur q͞ licet in aĩali sint diuerse mixtiones pãticulares organice ad diuersas opatões disponẽtes subiectũ vt in oculo dyaphoneitas.tamẽ dispositio cõmunis materiã pparans ad eductionẽ forme d͞ eius potẽtia ⁊ ipsius cõseruatõz est vna tantuz in toto ⁊ in omnibus partibus.

Ad terciaz dicẽduz vt .s.Tho.cõtra gẽtiles libro secũdo capĩo.lxxxvij^o.q͞ in generatõe aĩalis ⁊ pcipue hoĩs sunt necessarie multe generatões nõ cõtinue sicut etiaz mixte forme.⁊ in libello de fato cap^o.iiij^o. Idem s.Tho.in gñatõe aĩaliũ ⁊ pcipue hoĩs necessarie sunt septẽ mutatõnes seminũ. Unde Aristo.vi^o.de aĩalibus.Embrio pĩo viuit vita plante postea vita aĩalis. postea vita hoĩs idest prius embrio hꝫ aĩaz que ẽ vegetatiua tm̃. qua abiecta aduenit perfectior anima que simul est sensitiua ⁊ intellectiua. vt.s.Tho.in prima parte qõne.lxxvi^a. nec incõuenit q͞ aliquid nãliter de paccidẽs disponat ad sui ipsius corruptõez. quare idez s.Tho.in qõibus de potẽtia qõe.iij^a.articulo.ix^o.in generatõne aĩalis apparẽt diuerse forme substantiales cũ pĩo appareat forma spermatis ⁊ postea sanguinis ⁊ sic deinceps quousq͞ fiat forma hoĩs vel aĩalis. ⁊ sic oꝫ q͞ huiusmõi gñatio nõ sit simplex sed continẽs in se plures generatões ⁊ corruptões.nõ eniꝫ potest esse q͞ vna ⁊ eadeꝫ forma substãtialis gradatiꝫ educat̃ in actuꝫ vt ostensum est. Sicut ergo per virtutez formatiuaꝫ que a principio est in semine abiecta forma seminis inducit̃ alia.qua abiecta iteruꝫ inducit̃ alia.⁊ sic primo inducit̃ aĩa vegetabilis q̃ abiecta inducit̃ vegetabilis ⁊ sensibilis. deinde ea abiecta inducit̃ nõ ▮ virtutez predictaꝫ sed a creante anima que est vegetabilis sensibilis ⁊ rationalis.hec ille.

Sed nũquid deus necessario creet illaꝫ. Dicẽduꝫ vt.s.Tho.in q̃rto dis.xvij^a.q͞ forme que imediate fiũt a deo introducũtur in materia preparata necessitate suppositõnis. alie vero necessitate absoluta. Sed nũquid expulsio forme prioris sit prior introductõe forme posterioris. Dicendum vt.s.Tho.in qõibus de veritate qõe.xxviij^a.q͞ introductio forme posterioris est prior expulsiõe forme prioris ẽm rõeꝫ forme finis ⁊ efficientis sed est posterior ẽm rõneꝫ materie. Uñ ⁊ in tercia parte qõe.lxij^a.articulo. sexto ad terciuꝫ.effectus positiuus prior ẽ priuatiuo ordine forme sed ordine materie ecõuerso.

Et si querat̃ de tempe haꝝ generationũ sibi inuiceꝫ succedentiũ. Respõdet̃ vt sctũs Tho. in.3°.sniaꝝ dis.3^a.qõe.v^a.q͞ loquẽdo de cõceptõe hoĩs masculi ipsa ẽm Aristo. cõpletur in.xl^a.dieb^o. Sed ẽm Augustinuꝫ in.xlv.sed mulieris in.lx^a. Unde versus iuxta seriem Augustini. Sex in lacte dies ter sunt in sanguine trini. Bis seni carnem ter seni mẽbra figurãt. Ideꝫ vult.s.Tho.supẽ Jobeꝫ 2° lectõe 3^a.ꝛc.

Si auteꝫ profundius inquirat̃ quo tempore infundat̃ anima intellectiua an in fine xl^a.vel.xlv.dieꝝ in masculis. ⁊.lx^a.in mulieribus vel ante an post. Dicẽduꝫ vt Auic. vi^o.naturaliũ denotans tempus quo anima rõnalis infundit̃ cũ cor ⁊ cerebruꝫ inueniũtur cuꝫ eis aĩa cõiũgitur rationalis.quod secũduꝫ genetalicos quarto existit mense. sol eniꝫ tũc dominat̃ embrioni principatũ ⁊ animã denotãs ratõis. Et subdit Auic.⁊ sepat̃ ex ipso anima sensibilis naturalis que interduꝫ erit matialis.⁊ aliquãdo nõ materialis

verūtamen nondū adhuc erit discreta ymo veluti in ebrio ⁊ epiletico. sed cōplet͂ ab extrinseco intellectu cōferente. cetere āt ṽtutes cōplent͂ corpore ⁊ corpeis rebus ⁊c.

Nota tū ꝙ tūc dicit͂ embrio qñ informatio cordis cerebri ⁊ epatis māifestius apparent ⁊ reliqꝫ partiū incipiūt informari. qñ āt apparēt singula mēbra vt moueat͂ ⁊ pedibus calcitret māifeste dr̄ cōceptus. cōcipi eni nō ꝯuenit plātis nec inaiatis. vt. s. Tho iiij°. snīaꝝ dis. viij^a. qñ autē sperma repletuꝫ appareꝫ sanguie ipsuꝫ appellauit Ypocrates fetum. qñ āt sub forma spmatis appellatur spermaticuꝫ.

Graduatores [redacted] formaꝝ ponūt in eodē instāti gñari aiaꝫ vegetatiuā ⁊ sensitiuam ⁊ vltimā ꝓduci que est intellectiua vel cogitatiua. ⁊ silr̄ oēs dispōes vnicuiqꝫ illaꝝ ꝓprias. lꝫ eni for͂ sbales ꝓcedētes vltimā sint dispōes ad illaꝫ nō tū vltime. sed ꝑter eas oꝫ ēt esse aliā dispōeꝫ q̄ est vltia [redacted] quā sensitiuū gr̄a exēpli appropriat͂ rōnali. ⁊ hec ē cōplexio hūana nobilissima ꝯplexionū que resultat ex cōmēsuratōe q̄litatū primaꝝ. Nec est veꝝ ꝙ ois dispō sit de gñe accñtiū cū dicat phs ꝙ q̄daꝫ est trāsmutatio in dispōib⁹ sbalib⁹. Et q̄ꝙ imꝑfectiora sint priora ordine gñatōis q̄ten⁹ sunt ꝓpinqora marie prie. nō tū nccio sūt ꝑora ꝑoritate tpis p° in eodē instāti ⁊c. Et ꝓpt̄ hoc ꝯformiter determinādo alio mō introducūt auctoritateꝫ phi. vi°. de aialib⁹. Embrio pri⁹ viuit ⁊c. idest embrio prius hꝫ opatōꝫ vegetatiuā q̄ꝫ sensitiuam [redacted] prius sensitiuā q̄ꝫ intellectiuā. q̄to eni aliqua opatio est imꝑfectior tāto reqrit in mā pauciores dispōes ad hoc vt sint prin^a illi⁹ opatōnis. ſ vegetatiuuꝫ est imꝑfecti⁹ sensitiuo ⁊ sensitiuū intellectiuo.

Ad q̄rtaꝫ rōeꝫ pricipaleꝫ dicēduꝫ ꝙ conseruatio maior pōt esse ꝓpter alia accidētia magis in vna pte q̄ꝫ in alia nō āt ꝓpt̄ pluralitatē formaꝝ sbaliuꝫ.

Ad q̄ntā dicēduꝫ ꝙ ex eadeꝫ pte carnis ꝑ putrefactionē possunt plura generari.

Auctoritas āt Cōmentatoris vel hic non admittit͂ vel distinctōꝫ specificā mēbroꝝ intelligam⁹ solū accñtaleꝫ sic͂ hoieꝫ albū ⁊ hominē nigrū dicim⁹ specifice distingui.

Ad primū argumētū post oppositū q̄ōis mouēs ⁊ motū sunt duo in actu ⁊c. illud añs est ambiguū. nā lꝫ oē mouens se diuidat͂ in duas partes motā. s. ⁊ mouēteꝫ qd̄ ꝯuenit tm̄ aiatis. vt. s. Tho. in. 3ª pte q̄oe. xxxij^a. ⁊ viij°. phisicoꝝ. tū oē tale hꝫ ptes ꝭm quarū vnā est in actu ⁊ ꝭm alterā in potētia. vt sanctus Tho. in q̄oibus de malo q̄oe 2^a. ꝯña tū adducta videt͂ negāda sunt duo in actu ergo ꝑ duas formas sbales. valerꝫ tū quādo essent duo sepata seorsuꝫ exñtia qualr̄ non cōtingit in argumēto.

Ad secūdum cōcesso añte de dispōib⁹ ꝑparātibus ad opatōnes nō āt de accñtib⁹ ⁊ dispōibus ꝑparātibus mãꝫ ad eductōeꝫ vl̄ ꝯseruatōꝫ forme in maria. talia eniꝫ sunt in vno aiato ⁊ in q̄libꝫ parte eius eadeꝫ.

Ad terciū rn̄r ꝙ diūse opatōes specifice ordināt͂ ad diūsa principia specifice distincta ⁊ ꝓxima. nō autē necessario arguūt diūsa prin^a sbalia specifice distincta ⁊ remota. ymo oēs opatōes eiusdē viuētis ꝓcedūt ab vna ⁊ eadē aia que est vna ꝭm eēntiā diuersa autē ꝭm virtutē ⁊ potētias plies. potentie ergo specifice sunt distincte nō tamē aie.

Ad vltimū negāduꝫ est añs in opinione s. Tho. forme eni elemētoꝝ ṽtute sunt i mixto nō autē actu. vt. s. Tho. contra gentiles libro 2° caplo. lv°. ⁊ alibi pluries. Quid āt diceret͂ ꝭm Auerroym ⁊ Auicēnaꝫ. cū fuerint medici satis pateꝫ illud illatum non esse incōueniēs.

Attentōe tū dignū ꝙ cū coir dr̄ in opiōe Auerroys ꝙ q̄libet ps mixti est mixta illō nō est intelligēduꝫ de elemētis ꝑexistētibus. sed quelibꝫ ps mixti est mixta ex elementis de nouo generatis ꝑ actōeꝫ ipsoꝝ elemētorū ꝑexistētiuꝫ. nam pticula ignis approximata pticule terre trāsmutat eā calefaciēdo ⁊ rarefaciēdo ⁊ quātuꝫ dat ei de caliditate tātū dat ei de forma substātiali ignis. ⁊ ita dicatur de pticula aeris ⁊ aque ⁊ ecōuerso ita ꝙ

quelibet pticula cuiuslibet elemēti cōueniēs ad mixtionē trāsmutatur ab aliqua pticula cuiuslibet alterius elemēti accipiēdo formā substātialez ab ea. ꝛ ita quelibet pticula mixti est mixta. Hec tñ opinio improbatur a sancto Tho. in quolibetis quolibeto. vijᵒ. ꝛ in hoc. vijᵒ. metaphice. ꝛ in tractatu de natura elemētoꝝ. Cui cōsentit Scotᵒ in secūdo sententiaꝝ dis. xvᵃ. vide ibi ꝛc. quod in p̄senti ceu imptinēs omitti.

Ritur decimo

nono qd Utrū cōpositū p se vnum sit formalr entitas distincta realr ab entitate suaꝝ ptiū. Et arguit negatiue p̄io. Ex illo sequeret q diffinitio nō diceret totā quiditatez diffiniti. ɔñs est falsuz. ɔña āt pbat qz in cōposito per se vno esset materia ꝛ forma seu genus ꝛ drīa ꝛ entitas totiᵒ compositi que ponit distincta ab ambabᵒ ptibus diffinitio autem non est nisi due res. s. materia ꝛ forma vel genus ꝛ drīa.

Amplius si talis entitas tercia esset distincta tanq̄ quedā totalitas a partibus suis. q̄ritur an sit substātia vel accidēs. nō substantia. qz aut mat̄ia aut forma aut totū cōpositū. Si primum ꝛ secūduz sequit q plures sunt forme ꝛ plures materie cōponētes idez compositū. si terciū ergo plura corpa eēnt simul. qz totuz cōpositū ꝛ illa totalitas quā ipsuz supaddit ptibus suis. si vero sit accñs aut absolutū aut respectiuū. nō primuz quia nō apparet que quantitas aut que qualitas addāt toti q̄ nō sint in ptibus. nec etiā respectiuū. qz ex illo sequit q mari nō posset fieri additio vnius gutte quin ad maximā distātiā causet nouū accidēs. qz nouā illaz totalitatez vt cōmuniter arguit.

Adhuc ex illo sequit vt coir deducit q numerᵒ ternarius esset quaternarius. quod est falsum pbat ɔña. qz ternarius pter tres vnitates quibus cōstituit inesse haberet illaz terciā entitatez distinctaz a tribus vnitatibus que esset quedaz vnitas cuz sit entitas ponēs in numerū cū entitate partiū. sed quarta vnitas addita tribus cōstituit quaternariuz. sequit ergo ꝛc.

Amplius arguit quidaz ex illo seqret q ab aliquo posset amoueri pondus vnius libre qd tamē facta ablatōe tantū pōderabit sicut prius absq additōe alicuiᵒ de nouo cōsequens apparet impossibile. sed ɔña pbat posito q. A. sit pōdᵒ libre vniᵒ cᵒ medietas sint. B. C. tūc p diuisionē sepatis. b. c. corū pit. a. ꝛ tamē ɔstat q. b. c. tantū pōderabūt diuisa ad inuicē sicut quādo actu constituebant. A. quare ꝛc.

Pro hac parte videt sententia Cōmentatoris p̄ phisicoꝝ ɔmēto. xvijᵒ. vbi videt innuere q totū est aliud a qualibet parte non tamē est aliud ab omnibᵒ simul sumptis.

In oppositū est Phus in hoc. vijᵒ. dū inquit quoniā vero ex aliquo cōpositū sic vt vnū sit omne. sillaba autē nō est elemēta nec idez. b. ꝛ. a. nec caro ignis ꝛ terra. dissolutis enim his hec quidē adhuc non sunt vt caro ꝛ sillaba. elemēta vero sunt vt ignis ꝛ terra est igit aliquid sillaba nō soluz elemēta.

Et Cōmētator Auerroys ibidē cōmēto. lixᵒ. Ex cōgregato ex lr̄is fiet aliquod additum aliud a cōponētibus vt sillaba. sillaba enim nō est littere ex quibus fit s̄ est aliquod additū lr̄is. Et silr caro n̄ est terra ꝛ ignis ex q̄bus ɔponit sed est aliquod aliud additū.

Propter primum

quidem huius licet cōpositum per se vnum ꝓprie loquēdo hic audiatur ens cōpositum ex principijs essentialibus cuiusmōi sūt materia ꝛ forma que sola nata sunt aliquod ēs per se cōstituere. vt Scotus. vijᵒ. metaphisice questiōe quarta. Cuius vnitas per se an sit sumēda ex ratōe actus ꝛ potentie vt vult Scotus in quinta dis. primi sententiaꝝ siue huius vnitatis nulla causa extrinseca sit assignāda in. viijᵒ. huius questione ꝓpria manifestum fiet. Tamen latius loquētes hic vnitatez per se cōpositi audiamᵒ p ea que non est vnitas coacernatōis sicut est in aceruo granoꝝ vt Albertus hic inquit. sed ē ve

ra vnitas qua quiditas ⁊ ipsum q̄ quid est vnū ⁊ nō multa ⁊ eaz vocat vnitatē nature qua vere vnū est cōpositū.inquirit̄ ergo hic de entitate cuiuscūq̄ cōpositi nō accidens aggregātis in se naturas diuersoꝝ generuz vt albuz.ex talibus nāq̄ ad inuicez cōiūctis nō resultat vna res sed vna ratio.ideo talia dicūtur cōponi ex se ⁊ alio.vt.s.Tho.in q̄li betis quolibeto secūdo.

Quid autem sit formaliter entitas patet ex dictis de ente qōe prima. est eniz formali ter entitas qōcūq̄ ens p̄cise abstractū ⁊ p̄ci pue in esse q̄ditatiuo si fuerit ens nature cui vere competit ratio quiditatis distinctū vt sic contra moduz.

Distinctio vero realis quid sit patebit in qōe de pluralitate distinctionū hic audiēdo tam essentialez q̄ realez.

Audiūt̄ etiaz hic partes tot modis quot ⁊ totuz illis oppositū.

Totuz integrale vt domus respectu tecti parietis ⁊ fundamēti ptiuz integraliuz.
Totū vl'e rōis vel essentie vt aīal respectu hominis ⁊ equi partiū subiectiuaꝝ.

Totū potentiale vel virtutis seu potesta tiuū sic̄ essentia aīe respectu mēorie intellc̄us ⁊ voluntatis.⁊ sic̄ aīal respectu rōnalis ⁊ ir rationalis.vt.s.Tho.in p̄ª pte qōe. lxxvij.ª

Partē integralez etiā duplr audiēdo es sentialez videlz vt materiā ⁊ formā que pā tes extant essentie cōpositi.gen⁹ quoq̄ ⁊ dif ferentiā partes sp̄ēi. Et quātitatiuā in quaz s.diuidit̄ aliqua quātitas.vt.s.Tho.in pri ma parte qōe.viij.ª ⁊ alibi pluries.Ad quā reducit̄ pars homogenea.cui⁹ ratio ⁊ deno minatio eadē est in toto ⁊ in parte . ⁊ cōsilr etherogenea cuius ratio ⁊ denoīatio non dez est cuz toto ⁊c̄.

Attentōe tamē dignū vt Albertus quīto metaphīce cap° de natura vl'is q̄ differen tia est multiplex inter totū ⁊ vniuersale.pri ma q̄z totuz non est nisi in rebus signatis sin gularibus.Uniuersale autē ex hoc q̄ vniuē sale nō est in ipsis.

Adhuc totū ex hoc q̄ est totuz numerat̄ partibus suis.⁊ quelibet partiū est aliquid s̄be ipsius.Ul'e autē nec numerat̄ ptib⁹ nec ptes sunt aliq̄d de substātia ipsius.

Adhuc autē natura totius non cōstituit partes suas.sed natura vl'is cōstituit omnes partes suas.totuz eniz cōstituit̄ ex suis pti bus.vl'e autē cōstituit suas partes ⁊ nō cō stituit̄ ex ipsis.⁊ ideo totū nūq̄az pōt fieri pars ptis sue.sed vniuersale q̄a constituit p̄ tes suas pōt fieri pars essentialis sue ptis.

Amplius totū nō est totuz vnicuiq̄ par ti s̄m se.vl'e autē totū est cuilibz pti s̄m se.

Adhuc totuz nō est totuz nisi partib⁹ p̄ sentibus.vl'e autē est vl'e p̄ntib⁹ ⁊ abs̄ntibus

Amplius totū est totū finitaꝝ partiū.vl'e āt respicit ptes infinitas vel nō finitas q̄tuz est de se ⁊c̄. Uidet̄ t̄n Albert⁹ in his v̄bis sermonē facere de toto integrali quod dicit̄ tale ab vno cōtinēte multa vt singulare deli gatū vt in eodez quinto caplo de toto.

Propter secunduz quidez huius sciēduz q̄ Cōmentator Auer roys primo phisicorū cōmento.xvij°.dicēs totuz nō esse aliud a partibus omnib⁹ siml' sumptis q̄ plures mouit ad ponēduz totum cōpositum esse idem omnibus suis partibus quoꝝ nominales dyaletice soluz incedentes omittant̄.Adducam⁹ autez Johānez Jan donū ibidē determinātez p̄positōib⁹ quatuō difficultatez hanc.quarū prima est q̄ totuz non est idem cum sua parte per se ⁊ primo. Tunc eniz q̄cquid includeret̄ in toto inclu deret̄ in parte quod est falsuz.Secūda pro positio q̄ totū nō est diuersuz ab aliqua sui parte simpliciter ⁊ primo cuz pars sit de in tegritate ⁊ perfectione totius.Tercia propo sitio totuz est idez cum sua parte per se non primo. Totuz enim comparatum vni parti determinate est idem illi ratōe illius partis. non autez ratōe alieruz. Quarta p̄posi tio totuz est diuersuz a sua parte per se non primo.Totuz eniz compatū vni parti est di uersuz ab ea nō ratōe omniū partiū nec s̄m omnes partes.quia tūc illa pars esset aliud

a seipsa quod est falsum.

Nosce tamē oportet ꝙ totum versus est aliud a pte quaꝫ ecōūso qa totuꝫ includit aliqd aliud qđ pars non includit nihil autem pars includit qđ non includit totuꝫ

Et si instet̄ illud qđ differt ab aliquo debet differre ab eo p aliqd qđ nō sit in illo. ſ nihil ē in pte quod nō sit in toto quare ꝛc.

Dicēduꝫ primo ꝙ maior est vera in ill' quoruꝫ vnū differt ab alio p se prio ꝛ ecōuerso qualiter nō est in ꝓposito. Aliter dicendū ꝙ si pars includit aliqd vel ipsa met est aliquid quod nō includat totuꝫ quātuꝫ ad sui totalitatē. Et ad hanc viā reduci pōt mod⁹ quorundaꝫ dicētiuꝫ totū differre a materia p modū vnū .s. in quo est aliud sicut in materia ꝛ subiecto .a forma vō p modū qui est esse in alio sicut pfectio in suo pfectibili. Hi autem modi vt dicūt differūt realit̄ a ptib⁹ quaꝝ sūt modi nec ꝯpositioneꝫ faciūt cū eis alias ex illis fieret vnū totum ꝛ ita insurgēt eadem que prior difficultas

Hic modus dīminādi leuis est ꝛ supficialis non eniꝫ resoluit an compositū dicat entitatem tertiaꝫ realit̄ distinctam ab entitate partiuꝫ qđ hic principalit̄ intendit̄. qua ꝓpt eius defectus ostendet̄ in tertio dicendoruꝫ vbi apte dēmōstrabit̄ dari entitatem tertiā realem distinctam a ptib⁹. nec opinio de modis illis est ꝯueniens. tū qa illi modi nō sunt ptes totius quia tūc totum non differret ab omnib⁹ ptibus p aliquas ptes. tum etiaꝫ qꝛ non sunt passiones totius ꝛ tunc per illos totum non distinguet̄ a partibus qꝛ per nihil posterius toto totum distinguit̄ realit̄ a ptibus essentialit̄. tum etiamquia nō sunt ipsuꝫ totum cum totuꝫ sit in predicamēto eo ꝙ dicit essentiaꝫ isti auteꝫ modi non sūt in pdicamento. tuꝫ etiam qꝛ isti modi non sunt passiones partium ꝛ tunc totū essentialit̄ non differt a ptibus p passioneꝫ ptium cum p nihil posterius ptibus totum essentialit̄ distinguatur a partibus quare ꝛc

Quidā auteꝫ cōcedētes terciā entitatē toti⁹ a partibus distinctā dicūt ꝙ totū addit modū totius qui est esse per se siue p se existētiaꝫ vt Johes Janđ. viiȷ̄°. metaphice. qdaꝫ auteꝫ totalitateꝫ quā totuꝫ supadddit partibus. Aliȷ̄ vero dicunt ꝙ forma qū vnitur materie coicat materie quoddaꝫ esse. ꝛ illđ esse est id quod totū ptibus supaddit. h̄ aūt nihil videtur esse vt inquit Scot⁹ in. viiȷ̄°. metaphice si intelligat̄ ꝙ quasi effectiue esset in matīa aliud esse a seipsa. dat enī esse materie formalr ꝛ hoc etiā est ipsa met forma. qꝛ ipsa mꝫ informat matiaꝫ. nec cōpositū etiaꝫ formalr est illud qđ est p aliquod esse aliud a forma ꝛ sic fuga đ illo esse coicato nō videt̄ esse nisi vocalis tantū. Hoꝝ autē omniū plenius sufficiētia ꝛ defect⁹ tercio apparebit dicendoꝝ.

Propter tercium

quideꝫ huius dicēduꝫ primo ꝙ cōpositūꝫ p se vnuꝫ ex materia ꝛ forma dictuꝫ totuꝫ integrale essentiale est formaliter entitas distīcta realiter ab entitate suarū ptiuꝫ cōsimilis denoiationis idest integraliū essentialiū taꝫ cōiunctiꝫ ꝙ̄ diuisiꝫ. Cōclusio multiplr deducitur. primo rōne Scoti in 3° sniaꝝ dis. 2ª. p se termin⁹ ad quē generatiōis est aliqđ hñs entitateꝫ ꝓpriaꝫ. qꝛ generatio est ad esse proprij termini. sed totū est primus termin⁹ ad queꝫ generatōis nō autem altera ps ymo si vtraqꝫ pars p̄existeret ꝛ de nouo vnirentur nil minus esset generatio vel productio ipsius cōpositi sicut theologice exemplificando patet in resurrectōe dato ꝙ taꝫ anima ꝙ̄ corpus p̄existerēt fm suas entitates adhuc fieret resuscitatio ad esse totius cōpositi nō autem ad esse corpis vel anime nec ad ambo ista igitur ad aliquod terciū ab istis.

Amplius dato opposito huius sequeret̄ ꝙ non esset differētia totius quod est per se vnuꝫ ad totū quod est vnū aggregatōne vt cumulus vel aceruus. qꝛ istud totū secūduꝫ est sue partes. viiȷ̄°. metaphice. tum etiaꝫ qꝛ vnū paccidens est magis vnū ꝙ̄ illud aggregatione vnū ꝛ min⁹ vnū ꝙ̄ totū vnuꝫ per se quia secundū philosophū in textu in hoc hō

albus est vnū aliqd quia albedo inest homi ni non aūt esset tale totuz si nō informaret

Adhuc manentibus partibus corrūpit totum vt in corruptione hominis ergo zc. pz ꝯña qꝫ idem realit non potest manere simul ꝛ non manere

Amplius nisi sic esset nihil esset pse cātuz a causis intrinsecis. s. materia ꝛ forma pbat ꝯña iste cause causant hoc ꝯpositum qꝫ sunt ptes causati sed iste nō sūt ptes neqꝫ alterius earum neqꝫ ambaꝝ. qꝫ neutra esset causata nec ambe qa sunt prime cause ꝛ prima principia rei

Adhuc nisi sic esset sequeret ꝙ nulluz ens esset cui perse inesset ꝓpria passio vel ꝓpria opatio vel qocunqꝫ accidens ꝓpriū illi⁹ speciei. quia hec non sunt materie nec forme ei⁹

Amplius ꝯpositum ex materia ꝛ forma qditatiue est vnū perse. materia ꝛ forma sm se accepta non sunt vnum pse cum sic accepta ex opposito distinguātur g° zc

Adhuc duo inquātuz duo nūqꝫ sunt vnū materia autē ꝛ forma inquātū talia sūt duo principia ergo non hñt vnitatem nisi p aliaz entitatem quare zc

Amplius pse vnitas compositi non potest fūdari in mā ꝛ forma inquātuz differūt qa pncipia coꝝ distinctiua sunt p° diuersa nec inquātuz ꝯueniunt quia non ꝯueniūt nisi in rōibus generalibus. vnitas autez ꝯpositi ex mā ꝛ forma vt humanitatis est specifica.

Adhuc maior videt vnitas duaruz formaꝝ ꝙ vnitas cadens inter māz ꝛ formam ꝓpter extrema diuidentia opposita vt actus ꝛ potentia sub qbus cadunt ꝛ tamen maior est vnitas hui⁹ hōis ꝙ duoꝝ

Amplius mā ꝛ forma sūt ꝯpositū ꝛ non ꝓpt se. ꝛ simul sumpta sūt duo principia nature ꝛ non ꝯpositum g° zc

Adhuc materia ꝛ for^a simul sumpta sūt causa compositi ꝛ ordine nature pcedūt ꝯpositū nihil autem est prius seipso ꝛ ois causa differt realiter a suo causato ergo zc

Amplius posita qditate alicuius pse toti⁹ in esse quocunqꝫ alio circūscripto ponitur illud cuius est qditas in esse locum a diffinitione sed si tota qditas hominis esset anima ꝛ corpus aut anima ꝛ prima materia posito vno in celo ꝛ alio in terra ponit qditas hoinis ergo circūscripto respectu vnionis qui nō est de qditate hominis absoluta poneret homo in esse.

Adhuc ꝛ fortius arguit supposito ꝙ causalitas causaꝝ intrinsecaꝝ sit realis sicut et fundamentuz suū est reale quo stante arguit sic forma non causat quando non est in actu sed quandocunqꝫ ipsa est in actu ipsa est coniuncta materie ergo ipsa vt ꝯiuncta materie causat g° vt ꝯiuncta ꝛ vnita materie non ipsum causatum

Amplius materia non causat mām nec forma formaz nec mā formam nec for^a māz quia nec intrinsece nec extrinsice vt alias deductū fuit ergo aliquid aliud realiter distinctum ab eis

Adhuc philosophus in 8 vij° ꝛ 2° de aia diuidit substātiam in māz ꝛ formā ꝛ ꝯposituz tanqꝫ in membra realiter distincta g°

Amplius possibile est. a. māz sortis ꝛ e⁹ formaz. b. ad se inuicem vniri ꝛ tamē ex eis non necessario resultare ꝯpositū. s. sortez. g° alia est entitas sortis ab entitate materie sue ꝛ sue forme inuicem etiaz vnitaꝝ. antecedēs pbatur quia. b. prius vnit ipsi. a. sm presentiam ꝛ indistantiaz ꝙ sm informationez prius enim est a quo non conuertitur subsistendi ꝯña modo bene sequitur. b. informat. a g° vnitur illi ꝛ non conuertit cum illi possit vniri sicut intelligentia orbi ꝛ tamē nō informabit Cōstat autez ꝙ deus potest cōcurrere cum priori nō cōcurrendo cū posteriori quare zc.

Huic etiā cōclusioni cōsentit. s. Tho. in tractatu de natura generis dum inquit. Ex duabus essentijs simplicibus cōiunctis rsultat semper essentia cōpositi que altera est ab vtraqꝫ ꝛ hanc necesse est esse corpus si vna illarū de altera educat. hec ille.

Attentōe tamen dignū ꝙ. s. Tho. nō cōcedit distinctōez realem totius a partib⁹ eo modo quo res nature ab alia re nature se

pata. sed quia aliquid includit totum quod nõ includunt partes. Unde in quarto sniarum dis. xliiij. inquit q forma totius et forma partis differũt realiter sicut pars et totũ nõ autem sicut due forme omnino diuerse etc. Sileant ergo loquaces dicẽtes q nullibi reperitur. s. Tho. id velle.

Dicendũ secundo q entitas per se cõpositi alia ab entitate partiũ est entitas absoluta. quod multiplr pbat. tum primo quia solus respectus nõ sufficeret ad hoc qd totũ diceret p se vnũ. qz in toto vno p accidens est per se respectus et essẽtialis ptis ad ptes vt patet de dependẽtia accñtis ad subiectuz Tuz etiã qz qditates oim absolutorum vt includẽtes mãz et formã et vt diffinibiles. qa vt sic sunt spẽs generis absoluti nõ sunt tantuz entia formalr respectiua quod oporteret si entitas ppria totius esset respectus. Hoc etiã cõcludũt rões ad priores cõclusiones adducte. qz neqz generatio aliqua est p se ad respectuz vt ad terminũ ad quẽ. nec corruptio est a solo respectu vt termino a q neqz cause absolute sunt soli respectiui cause. neqz ppria passio cõsequit totuz precise inquãtuz respectiuuz. neqz ppria opatio vel aliud accñs absolutũ. nec tandẽ videt possibile posse assignare differẽtiam specificam omniũ qditatũ. tũ ẽt qz nullũ cõpositũ esset p se vnũ. qz ex absolutis et respectiuo nõ fit per se vnuz. vt pbat. vi. metaphice.

Dicẽduz tercio q mixtũ cõpositũ ex elemẽtis quod quasi totũ quoddam potentiale seu virtuale dici põt est entitas realr vel saltez essentalr nõ mutuo distincta ab elementis cõponẽtib. hãc ccłusiõez. lz plime ex dictis rõibus cõcludãt. in pticulari tñ fulcitur eius veritas multiplr. prio actus est q separat et distiguit. Alius autẽ act formalis est mixti et alius elemẽti. igit elemẽta et mixtuz ex eis distinguũtur realiter.

Adhuc manẽte mixto corrũpunt elementa cõponẽtia vt pz de mẽte. s. Tho. et Scot. vt in fine pcedẽtis qõis dictuz est ergo etc.

Amplius Cõmentator Auerroys in hoc vij. circa finẽ cõmenti vltimi eãdez cclonez cfirmare videt sic ingens. recte dicit q ista natura que dicit forma sit fba addita elemẽto et est aliud ab eis. Et reddẽs causam ingt. nã si mixtũ fuerit cpo ex elemẽtis ita q elemẽta manerẽt i mixto fm suas formas fbales nõ fieret ex elemẽtis aliqd vnũ s pla igit ptes nõ remanẽtes in toto differũt realiter a toto. qnare Scot. vij. metaphice exponẽs argu pbi in fine septimi te. a. et b. et ab. ingt q ibi arguit Arist. q aliqd ẽ in cõposito pter elemẽta idest pter ptes mãles quorũ vna nõ est act alteri s ãbo sunt sic vna mãria receptiua forme. sic apparz in. a. et b Et ista cõclusio pbat sic. qz tales ptes sunt sic sepabiles ẽt ab agente nãli q sepate manẽt. et tñ totũ non manet et est rõ necessaria. hec ille. q oia vsr audita etiã reduci pñt ad cõpositõez mixti ex elemẽtis. generalib eñi pticularia insunt. Uñ et. s. Tho. huic cõclusioni cõsentit in qoib de vitate qõe. xvi. in cõpositõe ex elemẽtis resultat essentia cõpositi altera a cõponẽtib. Et lz in tractatu d natura generis intelligat de cõpositõne eẽntiali ex duab simplicib. qz in talib semp resultat eẽntia altera nõ oio. sed sic totuz est alterũ a ptib nisi in cõpositõe ex elementis ex quib resultat eẽntia mixti omnino diuersa ab elemẽtis.

Dicẽduz quarto pbabilr tñ q totũ integrale quãtitatiuũ homogeneũ idẽ ẽ q omẽs ptes sue vnite. Hãc cclonẽ videt velle. s. Tho. in libello de natura generis dũ inquit Totũ integrale nõ pdicat nisi de oibus ptibus siml sumptis. Et Cõmẽtator Auerroys primo phisicorum cmẽto. xvij. totũ nihil aliud est q̃ cõgregatio ptium. vnaqueqz enim partiũ dr aliud a toto. sed omẽs insimul nõ pñt dici aliud a toto. que verba vident reducẽda ad totũ homogeneũ. et qrto phisicoruz ingt etiã Auer. nihil est totuz nisi partes eius. et in hoc. vij. cõmẽto vltio vr velle Cõmẽtator q ratio pter quã totũ nõ est sue partes est. qz totũ cõponit ex ptibus diuersarum rationuz. qz sillaba nõ resoluit in sillabas s

in lr̃as scilicet vocalez ⁊ cõsonãtez. Igit̃ vt vt dicũt quidã a cõtrario sensu si totũ com ponat̃ ex ptibus eiusdez rõis sicut aqua ex aquis cõponit̃ nõ resultabit aliqua entitas a partibus cõponẽtibus realr̃ distincta.

Hec cõclusio etiã rõibus fulcit̃. pmo plu rale nõ est aliud q̃ꝫ singulare geminatuz vt vult Priscianus igit̃ totũ homogeneũ non est aliud q̃ꝫ omnes ptes vnite.

Adhuc totuz homogeneũ ⁊ oẽs sue par tes vnite sunt eiusdem nature genere specie ⁊ numero. ergo non distinguũt̃ realiter. aña patet qꝛ duabꝰ ptibus aque ad inuicẽ con currentibus cũ sint eiusdẽ spẽi non fit ex eis nisi vnũ numero ꝓpter h̃ dictũ homogeneuz qꝛ habet partes eiusdẽ rõis. Et q̃q̃ꝫ vna ps eius ab alia quacũqꝫ virtute possit separi ⁊ p ɔñs ab ea nũero distingui. tamẽ impossi bile est quacunqꝫ virtute esse vl̃ ymaginari totaz sepatũ ab omnibꝰ ptibus simul vnitis vel omnes partes simul vnitas esse sepatas a toto vt dicũt.

Amplius impossibile est esse vel ymagi nari duas quãtitates eiusdẽz rõnis specifice vt duas lineas vel supficies duas essentias realiter distinctas nisi aut situ aut vbi disti ctas vt patet per pħm quarto phisicoꝝ. sed linea ⁊ oẽs ptes eius vnite sunt ptes eiusdẽ rõis specifice ⁊ sunt indistincte situ ⁊ subiecto vt patꝫ de se ergo ꝛc.

Dicẽduz quinto ⁊ est veritati magis cõ forme q̇ oppositũ p̃cedẽtis cõclusiõis est ve ruz. quod rõibus fulcit̃. primo qꝛ totũ ⁊ p tes homogenea sunt correlatiua. igit̃ realit̃ distincta.

Amplius due medietates alicuiꝰ conti nui nõ sunt tres tercie nec quatuor quarte ⁊ sic de singulis ergo ꝛc. aña pbat̃ quia dato opposito sequeret̃ q̇ nullũ cõtinuũ hr̃et pl̃es ptes q̃ꝫ duas ⁊ p ɔñs q̇ nullũ continuũ esset diuisibile in infinitũ qd̃ est ɔtra pħm tercio phisicoꝝ. ɔña pbat̃ nullũ cõtinuuz hꝫ pl̃es partes q̃ꝫ tres tercias quatuor quartas ⁊ sic in infinitũ. sed due medietates sunt tres ter cie quatuor q̃rte ⁊ sic in infinitũ. ergo nulluz cõtinuũ hꝫ plures ptes q̃ꝫ duas.

Adhuc nisi sic essꝫ sequeret̃ q̇ ptes quã titatis essent ptes eẽntiales cõtra Auerroyꝫ ꝫ phicoꝝ. pꝫ ɔña qꝛ due medietates ɔtinui sũt mã ⁊ forᵃ cõtinui apud p̃cedẽtez ɔclõẽ ⁊ plura cõsimilia logice adduci possent.

Amplꝰ si totũ homogeneũ essꝫ sue ptes vnite ⁊ nõ sepate ergo totuz nec suis ptibus nec aliqua illaꝝ est tale. sed ipsa vniõe ptiũ homogeneaꝝ que est relatio ⁊ ita quodlibꝫ ɔpositũ eẽntialr̃ essꝫ relatiuũ. pꝫ ɔña qꝛ illõ est de eẽntia cuiuscũqꝫ quo cõpletiue ipsuz ẽ vnũ essentialr̃. qꝛ eodẽ mõ est ens ⁊ vnũ. vt recte arguit Scotus in. viijᵒ. huius.

Adhuc illud qd̃ nec f̃m eẽntiaz nec secũ duz virtutez totaz est in q̃libꝫ pte nõ pdẽp tificat̃ illis quomõcunqꝫ sũptis vt de se patꝫ sed totũ integrale est hmõi. vt recte docet. s. Tho. in pria pte q̃õe. lxxijᵃ. ergo totuz inte grale non est sue partes vnite.

Amplius de rõe totius est q̇ esse eiꝰ cau set̃ a ptibꝰ. ⁊ q̇ esse eiꝰ sit oĩm partiũ. quia ptes nõ hñt ꝓpriũ esse. vt. s. Tho. 3ᵒ sniaruꝫ dis. viᵃ. Sed ista nõ ɔueniẽter pñt attribui oibꝰ ptibꝰ hõgeneis vnitis vtꝫ intuẽti gˀ ꝛc.

Adhuc in q̃libꝫ toto hõgeneo totũ cõsti tuit̃ ex ptibꝰ hñtibꝰ formã totiꝰ. sic quelibꝫ ps aque est aqua. ⁊ tal̃ est cõstitutio ɔtinui ex suis ptibꝰ. vt. s. Tho. in pᵃ pte q̃õe. xiᵃ. ergo totum non est ille ptes. al̃s idẽ ɔstitue ret seipsuz. nec oꝫ addere q̇ totũ sit oẽs par tes vnite. qꝛ ptes vnite nihil substãtiale ad dunt ad seipsas absolute sumptas alias cuꝫ addãt solaz relatõez totũ cõstitueret̃ essen tialiter aliquod relatiuũ vt recte ãguebat Scotus.

Nec obstat auctoritas. s. Tho. adducta p alia cõclusione. ibi enim loquitur de toto etherogeneo de quo vera est illa ꝓpositio si intelligat̃ vt eaz manifestius declarat sanctꝰ Tho. in pña pte q̃õe allegata duz inqt. To tuz integrale nõ est in qualibet parte neqꝫ se cundũ essentiã neqꝫ f̃m totaz virtutẽ. ⁊ ideo nulloꝫmodo de singulis ptibꝰ p̃dicat̃. p̃dica tur autẽ aliquo modo lꝫ improprie de oibꝰ

simul. vt si dicam⁹ q̄ paries tectū 7 funda-
mētum sunt domus. hec. s. Tho. Silr aucto
ritates Auerroys si que sunt 7 pᵉiter Phi q̄
adduci possent cōtra hāc cōclusionē. p alia
cōclusione p̄cedenti audiant̄ omēs in p̄dica
tōe causali. vt cū dicit̄ primo phicoꝝ. vnū
est multa cōtra Permenidē idest vnū fit
ex multis. Auerroys quoq; dicēs q̄ omnes
ptes insimul non pñt dici aliud a toto recte
dixit. Et ratio dicti sui est q2 oēs ptes insil
nō sunt aliquid sed aliqua. ideo non pñt esse
aliud sed alie vel alia a toto ꝛc. Nec cogit
auctoritas hui⁹ septimi qua arguūt a cōtra
rio sensu. q2 ratio q̄re totū ē aliud a ptib⁹ nō
est q2 cōponat̄ ex ptib⁹ diuersaꝝ rationū
sed q2 dissolutis ptib⁹ remanēt ptes 7 cor-
rumpit̄ totū vt p3 in separatōe duaꝝ medie
tatū cōponētiū aquā pedalē.

Ad rōes alteri⁹ 9clusiōis. Ad primā di-
cendum vt Scot⁹ in p̄ñtis q̄ illud qd̄ dicit
Priscian⁹ de plurali intelligēdū est quo ad
vnitatē forme significate. Ad 2ᵐ negatur
maior. l3 eni totū homogeneū sit eiusdē na
ture in genere 7 spē cū oibus ptibus vnitis
nō tamē in nūero q2 totū est hoc p dr̄iā in-
diuidualē sibi ꝓpria 9t̄hentē nā3 in ipo. oēs
āt ptes ēt vnite includūt tīa pl̄a p̄nª.

Ad 9firmatōē dici pōt nō esse repugnā-
tiā3 deū 9currer̄ ad vniōē oiū ptiū hōgene
arū tā3 ad prius q̄uis nō 9currat ad infor
mādū illud aggregatū forª toti⁹ tā3 ad po-
steri⁹. 7 p oppoᵒ de cōcursu ad sepandū illā
formā toti⁹ a ptib⁹ ēt vnitis. quo dato illō
aggregatū nō ess3 vnū ens [illegible] se nisi mālr̄ seu
fundamētalr nō tn̄ formalr. Ad vltimū
pōt dici q̄ auctoritas q̄rti phicoꝝ v̄a est de
lineis ad seīuicē sepatis. non āt de oib⁹ pti-
b⁹ eiusdē toti⁹ ad seinuicem vnitis. q2 vt sic
hñt p̄cise easdē dimēsiōes cū toto hōgeneo.

Dicēdū vi°. singl'arit̄ tn̄ in doctria. s. tho.
q̄ totū vl'e rōis vel eēntie qd̄ ē spēs nō dicit
entitatē realē distinctā realr ab entitate ge
neris 7 dr̄ie. hec 9clō colligit̄ ex. s. Tho. in
tractatu de natura generis de qua sufficient̄
habitū ē in qōe. xiiiª. hui⁹ septimi qua que
rit̄ vtrū cōcept⁹ generis sit alius a cōceptu
spēi. Huic opiniōi cōsentit Paulus venet⁹
in [illegible] mēᵗª pᵃa caᵒ. xxvᵒ. dū inqt toᵐ eēn-
tiale specificū ṗdēpnticat̄ suo gn̄i 7 dr̄ie.

Dicēdū septio in doctrina Scoti 7 plu-
riū alioꝝ q̄ species dicit entitatē ex natura
rei distinctam vel realit̄ saltē nō mutuo ab
entitate generis 7 entitate dr̄ie. hāc 9clusio
nē aperte cōcludit Scot⁹ in qōne allata h⁹
septimi cōtra. s. Tho. de conceptu gn̄is dr̄ie
7 spēi. Cui cōsentit Johs Iand. qnto meta
phice qōe vltia. In spē circūscriptis oibus
accñtib⁹ est aliqua entitas p̄ter entitatē ge-
neris 7 differētie. ita q̄ sicut a q̄ditate potētia
li generis accipit̄ gen⁹ 7 a q̄ditate dr̄ie cō-
ceptus dr̄ie. sic a q̄ditate spēi que est cōfusa
7 indistincta que tamē ē alia ab ētitate gn̄is
7 differētie accipit̄ concept⁹ indistinct⁹ spēi
qui dr̄ cōceptus diffiniti.

Dicēdū octauo q̄ totū vl'e compatū ad
suas species si fuerit gen⁹ in doctrina. s. tho.
nō distiguit̄ realr a suis spēbus. Totū ēt
potentiale seu virtutis aut potestatiuū nō vr̄
distingui a suis ptib⁹ realit̄. p3 cōclusio per
verba. s. Tho. in t̄ctatu de nā gn̄is dū inqt
hō 7 equ⁹ indistincta sunt in aial'i. Vn̄ 7 in
pria pte qōe. lxxviiª. articulo prio inqt. To
tū vl'e adest cuilib3 pti s̄m totā suā eēntiā
7 virtutē vt aial homini 7 equo. 7 ideo pro
prie de singulis predicatur.
De toto āt potētiali ibidē sic inqt. totū potē
tiale adest singl'is ptib⁹ s̄m totā suā eēntiā
s3 nō s̄m totā v̄tutē 7 iō pōt q̄dāmodo pre
dicari de qualib3 pte s3 nō ita ꝓprie sicut totū
vniūsale. hec ille.

Dr̄ nono q̄ totū vl'e siue fuerit genus si
ue spēs 9patū ad singl'aria sb̄ se 9tenta iux
ta doctrinā. s. Tho. distiguit̄ ab illis diuisiꝫ
7 etiā distinctiꝫ acceptis ista 9clu⁹ p3 ex dictis
in. q. xviiª. de vl'ibus 7 de nā 7 supposito. in
hoc septimo.

Dicēdū decimo in opiniōe Scoti q̄ to-
tū vl'e quod est gen⁹ compatū suis spēb⁹
distinguit̄ realr vel essentialr saltē nō mu-

tuo ab illis. hec cōclusio pȝ in qōe. xiiȷ̄ᵃ. an cōceptus generis sit alius a cōceptu spēi. ⁊ ibidē est ꝓbata.

Dicendū vndecimo in eadeȝ opinione ꝙ spēs seu totū vl'e compata singl'arib⁹ nō distinguit' realr ab illis. hec ꝯclusio deducta ē sufficiēter in qōe. xᵃ. de pricipijs indiuiduatōnis in opiniōe Scoti. liceȝ oppositū h⁹ ēt' in eadem via sit satis ꝓbabile ꝛc.

Dicendū. xijᵒ. ꝙ totū integrale etherogeneū vt domus saltē formalr ⁊ nō mālit'r sūpta dicit entitatē distinctaȝ realiter ab entitate partiū integraliū cōponētiū. forma eniȝ domus sicut ⁊ alioꝝ artificialiū est qualitas de quarta specie qualitatis que realr distinguūtur a suis denoiatiuis sic̄ figura a re figurata. Vn̄. s. Tho. huic ꝯclusiōi videt' ꝯsentire in p'ia pte qōe. lxxvijᵃ. articulo ꝑ cū inqt vt etiā paulo ante adductū fuit. totū integrale nō est in qualibȝ parte neqȝ ſm essentiam neqȝ ſm totā virtuteȝ. ⁊ ideo nullo modo de singulis ptibus ꝑdicat'. ꝑdicat' autē aliquo mō lȝ improprie de oibus sil'. vt si dicamus ꝙ paries tectū ⁊ fundamētuȝ sunt dom⁹ hec ille. vbi examināduȝ est verbū illud aliq̄ mō lȝ improprie. qd̄ forte nō dixissȝ si dom⁹ ēet ꝓcise eadeȝ realr cū ptib⁹ oibus eaȝ ꝯponētibus. ꝙ ēt Scot⁹ senserit hāc cōclusiōȝ statim ostendet' in dubitatōibus. q̄ꝙ quidam ex minoribus dicāt ꝙ tale totū vt dom⁹ nō addit nisi soluȝ respectū ad ptes suas qui respectus corrumpit' ptib⁹ sepatis.

Attentōe tñ dignū vt Albert⁹ qnto metaphisice capᵒ de toto ꝙ omniuȝ totoꝝ magis sunt distincte p'l'alitatis ea que sunt naturalia q̄ ea q̄ sunt ab arte. sic̄ etiā dicimus in vno ꝙ nāliter vnū magis est vnū q̄ illud quod est vnū ꝑ arteȝ. ⁊ hoc est dictū tanquā totalitas existat p rōeȝ vnionis alicuius. ea eniȝ que sunt vnū vel totū p arteȝ. lȝ forte figuralr differāt. mēbra tamen formalr p eēntiaȝ nō dīnt neqȝ etiā dīnt eēntiali opatōe.

Circa dicta sunt difficultates nō parue. prima qd sit hec tercia entitas p se vna quā conclusum est distingui realiter a materia ⁊ formā cōponētibus eaȝ.

Secūda difficultas an illa tercia ētitas sit pfectior partibus cōponētibus.

Tercia difficultas postq̄ hec tercia entitas est entitas absoluta an fundet aliquē respectuȝ totalitatis respectu partium.

Quarta difficultas an ista tercia entitas sit sepabilis a materia ⁊ forma sicut ecōuso

Quinta difficultas an mā ⁊ forᵃ distinguātur formalr ab illa tercia ētitate p⁹ quaȝ ꝓbatū est ꝙ realiter distinguūtur.

Sexta an distinguātur essentialr.

Septia an ista tercia entitas faciat vnū per se formalr cum materia ⁊ forma ipsam causantibus.

Octaua difficultas. an materia ⁊ forma per se sint vnuȝ in composito formalr ⁊ essentialiter.

Nona difficultas quare illa tercia entitas vt distincta a materia ⁊ forma dicit' cōposita magis q̄ materia vel forma cuȝ ipsa vt ꝑscindit ab eis sit realiter distincta ab illis ⁊ quasi nō includens illa.

Decima an illa tercia entitas possit concipi ab intellectu sine materia ⁊ forma.

Vndecima an intellect⁹ formet sibi tres cōceptus correspondentes trib⁹ entitatibus materie forme ⁊ entitati tercie resultanti.

Duodecima difficultas est an in cōposito sit aliqua entitas qua ipsuȝ ꝑter materiā ⁊ formam in eo sint vnum. videtur ꝙ sic qȝ si materia ⁊ forma intelligūt' nō vnita nō est ꝯtradictio ꝙ vtrunqȝ intelligat' in se esse ⁊ ꝯpositū non erit. vel sic illud ꝯpositū habȝ aliquā causaȝ sue vnitatis in se a ptib⁹ eius cui⁹ ꝯposití ptes intellecte nō vnite possūt intelligi in se esse sine ꝯtradictōe ex fine huius septimi methaphice gᵒ ex eodeȝ ibideȝ. s. in fine aliqd est in ꝯposito quo ipsuȝ ē vnuȝ ꝑ māȝ ⁊ formam. suppositū aūt in hac rōe aȝ esse veruȝ de facto in aīa intellectiua ⁊ sua materia secunduȝ aliquos.

Ad hac nō videt' necessitas ponere aliqd absolutū additum nisi qȝ mā ⁊ forᵃ possunt intelligi in se manere absqȝ contradictione sic

A.⁊.B.sine sillaba ⁊ aer ⁊ ignis absq; hoc q intelligat caro ⁊ os. Ex quo sequi videt q aliquod absolutū sit pter materiaȝ ⁊ formaȝ quo ipsum est vnū. Sed si illa ratō valeret sequeret eadē rōe de illo absoluto addito ⁊ ptibus quib⁹ addit exquo absolutū est nō est cōtradictio intelligere illud in se illi nō vnitis ⁊ sic non est cōpositum ex illo ⁊ ptibus nisi p vnū terciū absolutū additū. Et eodeȝ modo argueret de illo tercio ⁊ sic est pcedere in infinitum. Standum ergo est in primo.s. q nullum additū absolutū ē in cōposito pter ptes essentiales.s. materiā ⁊ formam.

Decimatercia difficultas cū vnio marie ad formā nō sit nisi in materia ⁊ forma vnitis. ⁊ cōsilr ɔpositio que est pars subiectiua vnionis qualr cōpositū formalr pōt esse cōpositū cōpositōe fundata in alio distincto ab eo realiter.

Decimaquarta an cause taȝ intrinsece q̃ extrinsece sp realr distinguāt ab effectu suo.

Ad primā difficultatē dicēdum vt Scotus in iiij⁰. sniaꝝ dis. ij^a. q si intelligat in toto pter formā partis cuiusmodi est in homine aia intellectiua esse aliā formā quasi supuenientem illi que sit etiā aliquid ipsius totius cōpletius cōstituēs totū q̃ illa alia forma. iste intellect⁹ est falsus qꝛ tūc esset in homine aliqua forma cōstituēs hominē perfectior anima intellectiua qd̄ ē incōueniens.

Dicēdum ergo q vltra formā que pficit materiam vltimate que dicit forma ptis ñ est necesse ponere aliquā formā quasi pficiētem taȝ mām q̃ formā. qꝛ materia ⁊ forma in toto nō sunt partes eiusdem rōis sine elementa pfectibilia ab aliquo actu tercio. sed vnum est pprium pfectibile ⁊ aliud est proprius actus. ⁊ hec est precisa ratio quar faciūt vnū per se ex. viij⁰. metaphice. Si tamē intelligat forma totius nō aliquid cōstituēs totum. sed ipsa natura tota vt quiditas hoc mō ɔcedi bene pōt q forma totius sit alia a forma ptis. ⁊ q natura vel quiditas pōt dici forma patet p phm qnto metaphice capitulo de causa. q autē ipsa sit alia a forma partis patet p dicta in pria cōclusiōe.

Si autem qratur respcū cui⁹ ipsa sit forma. Respōdeo q respectu totius compositi nō quidem forma informās. sed forma qua cōpositum est ens quiditatiue. ⁊ hoc modo totum est ens formaliter forma totius. sicut album dr album albedine nō qdem q for^a totius sit quasi causa ipsius totius cum materia ⁊ forma partiali causans quasi totum sed est ipsum totū precise cōsideratū fm illū modū quo loquit Auic. qnto metaphisice. equinitas est tm̄ eqnitas.

Si autē vlteri⁹ querant cause hui⁹ entitatis tercie dico q ipsa est tercia entitas a suis causis ⁊ tāliter est ab eis ⁊ nō ab alijs. Causa autē quare tales cause causant ⁊ constituāt entitateȝ hanc terciā aliaȝ a se que fit p se vna ⁊ alie nō cōstituāt nō ē ratio nisi qꝛ iste entitates cāꝛ sunt tales. ⁊ alie sunt alterius rōis. vt. viij⁰. hui⁹ fiet manifestuȝ qōne viij^a. ⁊ vltima. Hec auteȝ tercia entitas si loquamur in hoīe est illud quod quidam appellant totalē effectuȝ aie rōnalis ⁊ prime materie ⁊ omniū aliaꝝ formaꝝ mālium que sunt in hoīe cōcurrētiuȝ ad causandū adeq̃te taleȝ effectū ⁊ intrinsece quā nominant interduȝ noie cōpositi vt distinguit cōtra materiaȝ ⁊ formā. aliqñ noie hūanitatis vt distinguit cōtra aiaȝ ⁊ corp⁹ nō nūq̃ noie totius vt distiguit cōtra ptes. ⁊ aliqñ noie pncipiati vt distinguit ɔtra pncipia sua cōstituētia. oēs eni has hitudines importat hec tercia entitas.

Ad secundaȝ difficultatē videt innuere Scotus solutōeȝ ex verbis eius in 3⁰ sniaꝝ exquo nulla est forma pfectior cōstituēs hominē q̃ aia intellectiua q loquēdo de forma totius nō incōuenit ipsaȝ esse nobilioreȝ aia rōnali. ⁊ ▮ ɔñs mā q̃uis ipsa sit sūme depēdens ⁊ facile corruptibilis. quelibȝ eni sba corruptibilis videt pfectior luce solis. licet ipsa lux solis sit ppetua magis etiā depēdēs est forma substātialis q̃ materia ⁊ tamē pfectior est ipsa q̃ materia.

Si autē instetur qꝛ aliquā forma ptis est vt anima sepata. forma totius nō existēte vt puta hūanitate. ergo pria ē nobilior secūda.

Adhuc anima intellectiua est beatificabilis. forma autē totius que est humanitas non videtur beatificabilis.

Ad primū neget̄ ꝯña qꝛ quādo humanitas non est ipsa nec est nobilior nec ignobilior anima rationali. sed quādo ipsa est semp est pfectior vt totū. Ad secūduꝫ negetur antecedens. est nāq̧ humanitas beatificabilis licet hoc cōueniat sibi ratōe sue partis q̄ est anima intellectiua. ⁊ q̄uis nulla forma informans in homine preter animaꝫ intellectiuaꝫ sit beatificabilis. aliqua tamē forma totius potest esse beatificabilis preter etiā animaꝫ intellectiuam.

Ad terciaꝫ cōcedendum est hanc terciaꝫ entitatē fundare relatōeꝫ totalitatis ad partes sicut ⁊ paternitas in patre de quo visuꝫ fuit quinto huius in materia de relatōnibus

Ad quartā difficultateꝫ dicenduꝫ ꝙ tercia entitas nō est sepabilis a materia ⁊ forma ꝓpter depēdentiaꝫ essentialeꝫ quā habꝫ ad principia ipsum cōponētia. licꝫ ergo materia ⁊ forma etiā vnita possint esse sine illa tercia entitate ꝓpter prioritateꝫ essentialem ⁊ distinctioneꝫ realem. nō tamē ecōuerso ꝓpter posterioritatē ordinis eēntialis simpliciter. quare in doctrina Scoti depēdentia cōpositi ad māꝫ ⁊ formā est ideꝫ realr̄ cuꝫ suo fundamēto eadeꝫ rōe qua dependētia creature vel eius respectus ad deuꝫ. Et si queratur si materia ⁊ forma vnita possunt esse sine tercia entitate illud vnituꝫ qd erit. potest dici ꝙ nō erit aliquod vnum resultās ex ill' sed ita erūt vnita sicut intelligentia orbi. Et ꝑ hoc soluit̄ ratio Aureoli qua ꝓbare intēdebat ꝙ totuꝫ a partibus realiter nō distinguit̄ omne absolutū potest deus facere existere sine quocūq̧ alio a quo realiter distinguit̄ sed cōpositūꝫ est huiusmodi ergo ꝛc. maior eniꝫ illa vera est si illud absolutū sit prius non dependens essentialiter ab alio vt se hꝫ totuꝫ respectu partiū. iō nō ꝓcedit rō.

Si autē instet̄ qꝛ ex illo sequit̄ ꝙ eadē rōe nō posset facere formā mālem sine materia nec accidēs sine subiecto cuꝫ in his sit dependentia essentialis posterioris ad prius. Respōdeo negādo silitudinē. accidēs enī nō hꝫ subiectū ꝓ causa intrīseca sicͭ cōpositū habꝫ māꝫ ⁊ formā. nullus autē effect⁹ simplr̄ dependet a causa extrinseca p̄terq̄ a prima q̄tenus omnē cālitateꝫ extrinsecā pōt de⁹ supplere sine causa secūda saltē in absolutis. nō autem sic de causis intrinsecis cum intrinsece cause includant impfectōeꝫ. s. esse partem causati. quare maior illa cōpletius glosata sic est audienda nisi sit posterius essentialit̄ ⁊ intrinsece cōstitutū ab absoluto priori ꝛc.

Ad quintā difficultatē cū querebatur an materia ⁊ fōma distinguātur formalr̄ ꝛc. arguit̄ ꝙ non formalr̄ totaliter ita vt totuꝫ faciat per se vnaꝫ p̄cisam formalitatē. tum qꝛ mat̄ia ⁊ forma sunt de q̄ditate tercie entitatis. tum etiā qꝛ tercia entitatis resoluitur in materiā ⁊ formā ſm formalitateꝫ suā. tū et qꝛ materia ⁊ forma dicuntur de cōposito in primo modo dicēdi per se. talia autē ponūt̄ formaliter indistincta. tuꝫ etiaꝫ qꝛ illa tercia entitas nunquā pōt tm̄ p̄scindi qn includat ea que sunt de eius essentia. materia autem ⁊ forma ponūtur de essentia illius tercie entitatis igit̄ ꝛc.

In oppositum arguit̄ quia in omni diuisione formali oportet diuidētia esse distincta formalr̄. diuisio autē substātie in materiam formā ⁊ cōpositū videt̄ formalis igit̄ ꝛc.

Adhuc quoꝝ per se passiōes sunt alie ⁊ alie illa formalr̄ distinguūtur. sed materie ⁊ forme per se passiōs vt simplicitas. alteri cōpossibilitas. potentia principiādi. alie sunt a per se passionib⁹ cōpositi vt resolubilitas ⁊ huiusmodi ergo ꝛc.

Amplius nulluꝫ distinctū realiter ab aliquibus videt̄ esse inclusiuū illoꝝ formalitē cum esse distinctū sit esse precisum.

Adhuc si includeret materiā ⁊ formā in eius quiditate. ergo tercia entitas ſm se cōsiderata depēderet ab illis que in sua totali

tate includunt quiditatiue. ergo materia et forma dependerēt a seipsis.

Amplius si ista entitas h3 cōuenientiā cū materia et forma et differētiā resoluātur vsq3 ad primo diuersa et tunc erūt oia exclusa.

Pro solutiōe itelligēdu3 q3 qz difficultas hec depēdet ab ista an materia et forma sint de essentia tercie entitatis. ideo dupl'r dicit' aliqd esse de essentia alicui9. aut qz ei9 essentiā intrinsece causant. et hoc modo materia et forma sunt de essentia tercie entitatis. aut quia illius essentiā integrāt. et hoc nō. qz materia et forma nō integrāt illa3 terciā entitate3 quātu3 ad id quod ipsa addit ad materia3 et formā. tunc eni3 adderet ide3 eidem. et hoc sumēdo hanc terciā entitate3 vltimate pcisa3. et hec pbabiliter q̄uis pars opposita forte sit tutior. nō eni3 videtur pbabile q3 ita pscindat' hec tercia entitas qn semper quiditatiue includat mām et formā. quo tñ admisso cōcedendu3 esset q3 materia et forma sunt extrinsece cause quiditatiue sed nō cōstitutiue.

Ad sextā difficultatē pōt dici q3 distingnūtur essentialiter non mutuo. qz materia et forma a tercia entitate possunt separi et separati3 conseruari licet non ecōuerso ideo non mutuo.

Ad septimā dicēdu3 q3 ex materia et forma et tercia entitate nō resultat aliqd vnu3 sicut ex materia et forma resultat illa ētitas. quia tūc ex illis fieret quartū et qntu3 eade3 ratione et sic in infinitu3.

Ad octaua3 dicēdu3 q3 licet maria et forma causent aliquod vnū ex illis resultās nū quā tamē sunt. qz quecūq3 ex suis rōibus formalibus sunt diuersa semp remanēt in quocūq3 sint distincta vt prius ipsis remanētib9

Ad nonā pōt dici q3 si pōt pscindi nō videtur cōponi sed resultare. qz compositō materie cū3 for9 nō fūdat' in illa tercia entitate sed in materia et forma ex quo3 compositōne preuia dr' resultare ex illis. l3 veri9 loquēdo nō possit ita pscindi quod si teneat' facil' est solutio rationū ptis affirmatiue adducta ru3 in solutōe difficultatis quinte.

Ad decimā difficultate3 dicēdu3 q3 non pōt ōcipi sine materia et forma. qz nulla res pōt ab intellectu cōcipi sine eo qd est de eēntia ei9. maria āt et for9 sunt de essen9 illi9 entitatis tercie qd est cōpositū. Alii dicūt alij q3 intellect9 pōt cōcipe hāc entitatē terciā [illegible]ne materia et forma. qz nō sunt de intrinseca integritate sed solū intrīsece causantia quod psuadet. tu3 pmo qz q̄cunq3 sepat natura sepat intellectus l3 non ecōuerso. naturā āt sepat int' mā3 et formā et istā tciā entitatē cū realr distiguāt'. tu3 ēt qz oia absoluta ad seinuicē realr' distincta videt' absolute seorsu3 ōceptibilia. tu3 etiā qz omīs formalitas absoluta videt' p se intelligibil' cū p se dicat qditatē. hec āt tercia entitas in hoie ōplens rōe3 formale3 videt' formalitas absoluta. tu3 etiam qz ratio generis et spēi fundat' in ipsā entitate cū materia et forma nō sint in genere nisi p reductōe3. rōes autē iste sunt p se precise intelligibiles.

Ad vndecimā dicedu3 q3 cōcept9 materie et forme semp includunt' in cōceptu tercie entitatis nisi ipsa accipiat' vt pcisa prout est alterū extremū diuisiōis sbe in hec tria. isto eni modo ponēdi essent tres concept9. tñ ōcept9 ōpositi h3 nccia3 ad alios cōnexionē

Ad duodecima3 dicēdu3 vt Sco. viij9. metaphisice q3 dubitatio hec est difficilis et locū h3 in quocūq3 vno cui9 ptes sine cōtradictōe pñt manere separata puta in toto integrali in quocunq3 homogeneo vel etheroge neo in quanto quoq3 cōtinuo vel discreto in vno p accidēs ex subiecto et accidente.

Potest itaq3 pnūc dici q3 omnis ōcludit' verū esse quo nō ōcesso seqt' aliqd incōueniens māifestū. aut ergo dicat' oē p se ens esse oio simplex ita q3 falsa sit illa ppositō mā ē ex qua est res pmo cū insit. s. remanēte. et ita ōposita sit albedo ex mā et forma [illegible] hō. qz qñq3 est in potētia. s. añ gñatō3 et qñ3 in actu Aut secūdo dicam9 omnē sba3 mālem componi ex duabus ptibus eēntialib9 ad min9 qua3 altera nō sit aliqua essentia absoluta

⁊ ita respectus sit de essentia cuiuslibet. aut si sit absoluta tamen essentialiter dependēs a reliqua parte ita vt contradictio sit ipsam separari cum tamen sint due essentie absolute ⁊ neutrum causa alterius.

Aut tertio dicamꝰ ꝙ cōpositū non est vnum nisi ipsis vnitis. ⁊ tamē nō esse cōtradictiōz intelligendo ipsa nō vnita ⁊ qa duo ꝑma vident̃ incōueniētia vt suppono ad presens

Ad intellectū tertij. sciendū est ꝙ qñ alicuiꝰ cāti sūt mlte cause eēntialit̃ ordinate ille nūq̄ causāt cātū nisi in cāndo cōcurrant cōcurrere autē ⁊ non concurrere nihil variāt circa absolutaz nāz alicuius cause. nec ē ille cōcursus qnta causa ꝫ est sola relō alia et alia causaꝝ ad īuicez q̄ tamē nō est eis nec alicui eaꝝ ratio causandi cū cause qñq; concurrāt et quandoq; non

Ex quo pꝫ ꝙ hic de duabꝰ cāis spēalit̃ determinādo. s. mā ⁊ forma q̄ vnita hoc ē ꝯcurrētia causāt q cōcursus eoꝝ fit actionez agētis q̄ ꝯcurrentia. nō causāt ergo aliqd ē in cōposito ꝑter ipsa si intelligat̃ aliqd idest aliqs respectꝰ ꝑter absolutaz nāz vtriusq; inest cōposito nō vt causa intrinseca nec vt ratio cēac ꝑ hoc nō vt pars eēntialis cōpositi. ꝫ vt cōcomitās ptem ⁊ causaz sine qua causa nō causarꝫ nō pōt negari quin ꝑter absolutam naturam materie ⁊ forme requirit̃ aliquis respectus naturā illoꝝ duoꝝ ad seinuicē cōcurrētiū cōcomitās. nec istud videt̃ inconueniēs. Si autez inferat̃ aliqd idest aliqua causa absoluta est in cōposito vt ps essentialis eius ꝑter materiā ⁊ formā neutrū sequit̃ ⁊ sic responsuz est ad rem.

Ex quibus patet etiā manifeste ꝙ vnitas cōpositi nō est ex rōe mat̃ie ⁊ forme absolute sumptaꝝ sed ꝫm ꝙ sunt vnite ⁊ sic nō manēt sine cōposito.

Si autē querat̃ quomō saluabit̃ argumētuz Aristo. in textu de. a. ⁊. b. ⁊ ab. Rñdeo ꝙ Aristo. ibi arguit ꝙ aliqd est in cōposito ꝑter elemēta idest ꝑter ptes māles quarum vna nō est actus alterius. sed ambo sil̃ sunt vna mat̃ia receptiua forme sic̃ apparꝫ in. a. ⁊. b. Et illa ꝯcl̃o ꝓbat̃ sic qꝛ tales ptes sunt sic sepabiles ēt ab agente nāli ꝙ sepate manēt ⁊ tñ totū nō manet ergo ⁊c. Et est ratō necessaria. agēs eni nāle nō sepat formā mālez a mā coiter loquēdo in alijs ab homie ita ꝙ vtrūq; sepatiz maneat. Sꝫ si trāsmutet māz a forma in priuatōez forma corrūpit̃ ꝑ accidens ergo coiter in alijs ab hoie illa q̄ manēt sepata sunt tales ptes cōpositi ꝙ nullum eoꝝ fuit forma. ꝑter autē qcūq; ptes māles oportꝫ in cōposito ponere formā ergo ⁊c.

Sed si arguat̃ iuxta hoc de sepatiz manētibus nō ꝑ actionē nature sed absolute sine cōtradictione. ꝯña nō tenet. scilicet partes nō vnite possunt intelligi in se esse sine cōtradictōe. ergo aliquid est in cōposito quo ipm est vnū preter materiā ⁊ formaz. ⁊ ratio est quia alterū illoruz sic sepatoꝝ bene pōt esse forma cōpositi cū sit essentia absoluta sic sepabilis ab alta a qua nō dependet essentialit̃. nō sic autez erat de elemētis ⁊ ptibꝰ materialibus quaruz vna nō est actus alterius sed ambo simul sunt vna materia receptiua forme.

Sed cōtra hanc determinatōz instat̃ sic quia relatio nō pōt esse noua nulla mutatōe facta in aliquo absoluto ⁊ hoc nec ī vno extremo relatōis nec in alio. sed materia ⁊ forma si remanēt sepata in nullo illoꝝ fit mutatio ergo eadez est ipsoruz relatio que fuit ante sepatōez. Si autez dicat̃ materiā mutari quia prius informata ⁊ nūc nō informatur. hoc nihil videt̃. quia terminus relatōnis forme ad materiā vt actus ad potentiaz nō est materia informata sed materia tantum. illa autez in se non mutatur.

Ad hoc potest dici ꝙ nulla pars sola totuz constituit. ergo sicut est relatio partis cōmuni ad totū in cōmuni ⁊ talis partis ad tale totuz ita etiaz est talis partis ad talem partem vt ita loquar ⁊ ecōuerso. ⁊ pōt tunc ps materialis habere ꝑ primo correlatiuo partem formalem ⁊ ecōuerso. vtrunq; autez hꝫ totuz materiatū ⁊ formatū ꝑ ꝑse correlatiuo. vl̃r āt fcā mutatōe in per se correlatiuo

mutatio fit ex consequēti in vtroqꝫ illorum. vel ēt si illud essꝫ vni⁹ illoꝝ tm̄ fierꝫ in illo. ⁊ ex ꝯñti ⁊ quasi accn̄taliter ⁊ per accidens Exemplū optimū istoꝝ omniū est in appreciante precio ⁊ appreciato. nec enī in precio nec in appreciato que pꝛio referūtur mutuo aliqđ absolutū mutat̄ quādo de non precio fit preciū. fit tamē mutatio absoluti in volūtate ap̄ciante volētis habere dominiū hui⁹ vel dimittere ꝑ dominio illius ad qđ appreciāns. Ambo illa dñr per se ⁊ ideo ꝑ mutationē absoluti in apꝛeciāte fit ex ꝯñti mutatio in precio ⁊ in apꝛeciato. sic in proposito entitas cōpositi est aliqua entitas absoluta tercia ab entitate materie ⁊ forme ⁊ causata ab eis in illa fit mutatio corruptōis. qꝛ nō est postquā fuit. ⁊ ad illaꝫ dicebant̄ ambo causantia se licet nō pꝛimo. ⁊ ideo sequitur mutatio relatōis in eis ad corruptionē relatōis ⁊ fūdamēti in illo composito.

Sed cōtra relatōs mutue materie ⁊ forme vident̄ priores relatōib⁹ ipsaꝝ ad compositū. quia sicut cause priores sunt causato ita etiā pꝛius cōcurrūt ad causandū. prius aūt non corrūpitur ꝓpter corruptionē posterioris

Ampli⁹ sepatio materie ⁊ forͤ videtur ꝓ ornāliter corruptōe ꝯpositi g⁹ in illo instāti nē est relatō corrupta sine corruptōe alic⁹ absoluti. añs ꝓbatur qꝛ sicē concursus mē ⁊ forme est cā ꝯpositi ita ⁊ in negatōibus

Adhuc sicut mā dicitur ꝓ ad materiatū ⁊ econūso vt ps talis ad tale totū ita ⁊ materia vt informabilis videt̄ p⁹ dici ad formā vt informātē ⁊ ecōuerso g⁰ ꝛc. ⁊ ita i duab⁹ ēntijs absolutis mē ⁊ forme fūdantur q̄tuor relōes habētes ꝓpria correlatiua prime due scilicꝫ mutue ⁊ due ad ꝯposítū ergo q̄libꝫ hꝫ ꝓpꝛiū correlatiuū ⁊ nō tantū ie. Respondeo ꝙ ꝯclusio istius vltime rōis possꝫ ꝯcedi ⁊ tūc esset alr̄ dicendū ad illud de nouitate relōis. s. ꝙ qñ aliqua mutuo referūtur ⁊ incōpossibile est illa sic rferri nisi alteꝝ illoꝝ referatur ad aliquod terciū vel ambo bene potest corrumpi relatio eorum mutuo sine corruptione alicuius absoluti in altero illorū sola corruptōne absoluti posita in illo tercio ad quod alterū illoꝝ dicit̄. sic in proposito incōpossibile est mā ⁊ formā esse vnita nisi vtrūqꝫ sit pars cōpositi. ergo in composito corrupto aliquo absoluto qđ erat fūdamētū relatōis totalitatis in ipso corrumpit̄ relatio totalitatis ⁊ ex ꝯñti relatio pris in istis ⁊ tercia relatio mutua in vtroqꝫ istorū que nō pōt stare sine illa ad terciū. ⁊ tūc ista est falsa relatio nō corrumpit̄ nisi corrupto aliquo absoluto in altero relatiuoꝝ nisi addat̄ vel in aliquo tercio ad qđ dicit̄ alterum istoꝝ relatiuoꝝ necessario ita ꝙ sine hac tali relatōe nō refert.

Tenēdo autē istaꝫ rn̄sionē que videt̄ rationalis tercia obiectio iaꝫ facta nō est contra eam sed ad alias duas oportet respōdere quaꝝ vtraqꝫ ꝓcedit ex rōe pꝛioritatis secūdū naturā. in pꝛia eniꝫ obiectōne pꝛima ꝓpō videt̄ falsa. qꝛ essentialit͛ videt̄ materia depēdere ad cōpositū ⁊ ecōuerso quaꝫ matia ad formā vel ecōuerso essentiali⁹ videtur pꝛius natura. nisi distinguat̄ pri⁹ natura in prius generatōe ⁊ pfectōe. Concessa tamē illa pꝛima ꝓpositōe secūda est falsa in relatōibus. naꝫ si est aliqua pꝛioritas in correlatiuis illa relatio q̄ est cause pꝛior est illa que est in effectu de quo habet̄ alibi. sed tn̄ ecōuerso est in corruptōe. naꝫ pꝛimo corrumpitur fundamētū in effectu ⁊ secūdo relatio eius. ⁊ quasi tercio relatio in causa.

Ad secūdaꝫ obiectōeꝫ si pꝛima ꝓpositio est vera nō essꝫ forte incōueniēs in illo signo nature nō intelligi aliq̄ mutatiōeꝫ absoluti duꝫ tamē in eodē instāti temporis sit realis mutatio in aliquo absoluto. pꝛioritas enim nature nō est aliq̄ pꝛioritas in esse. ſ tantum in intelligere siue in ꝑ se rōe q̄ditatiua rei. Aliter qꝛ nō videt̄ intelligibile relatōꝫ nō esse que prefuit non intelligendo aliquaꝫ mutationem in aliquo absoluto forte negaret aliquis antecedēs. ⁊ ad ꝓbatōꝫ dicēt ꝙ in affirmatōibus ⁊ negatōib⁹ est ordo ꝯtrari⁹ Et lꝫ ita sit in ꝯsequētijs nō tn̄ in pse causis.

vt p3 ex prio posterior. et ideo teneat prima rnsio. Nec valet quod dicit in hac secunda solutoe q no videt intelligibile relatio3 non esse que prefuit rc. falsu3 est, bene eni pot intelligi ma3 et forma3 no esse vnita no intelligendo entitate3 copositi no esse. no tn potest intelligi ipsa no esse vnita intelligedo entitate3 copositi esse pter incopossibilitate3. Sz quatucunq affirmatio sit alicui incopossibilis illud aliud bene pot intelligi intelligendo negatione illius affirmatois ita q per ly no negat actus intelligedi et no obiectum.

Ad decimatercia difficultate dicedu3 q q sic libertas fudata in volutate denot effectu liber ita cpo fundata in ma et for dno tat effectu copositu3. Et si otra h instetur quia illud in quo est formaliter compositio illud est forlr ppositu sic de albedine. s cpositio forlr est in ma et for sic et vnio. ergo rc

Adhuc illud in quo no est cpo no e formalr cpositu. s in illa tercia entitate non est formalr copositio sicut nec vnio.

Ad primu dicedu3 q accipit cpositoe3 p vnioe ma et for sut cposita. s sumet cpositoz p effectualitate coponetiu sic est tercia entitas. et per hoc ad secudum.

Ad vltia3 difficultate dndu3 q cae extrinsece reales sp realr distiguut ab effcu reali cu nulla res sit sibiipsi extrnseca. tu et qz nlla res pot dependere a seipa. cae at intrisece apud miores realr distiguut ab effcu salte no mutuo. causa eni et catu3 no videt ide ee realr. negata eni hac pposte no possem pbare pria3 ca3 esse incata3 nisi hoc ocesso q oe qd causat ab alio causat. cu tn ad causam incata3 pueiendu3 sit in oi gne cause et plra alia ex his. tu et qz maiore distictoe3 h3 ordo calitatis ad extrema q ordo originis cu calitas includat origine et no ecouerso. Et tn Aug. p de trinitate ex ordine origis demostrat reale3 psonar distinctoe3. igit rc.

Propter quartuz qde3 h. Ad pmu3 an oppositu dr vo q diffini e qda3 totu hns ptes sicut et diffinitu3 sic igit ptes diffinitois se hnt ad ptes diffiniti sic totu ad totu vt i h vij dteriat Aristo. et ometator et sic tota diff e aliud a suis ptib. Aliter dr q diffinitio dicit tota qditate3 diffiniti no ophensiue s idicatiue qten explicat pncipia itrinseca eentialia diffiniti

Ad 2m dicedu ocededo q generat noua totalitas no qde3 in aliq pte s in toto. manente ei eode toto mltiplicari possut totalitates iuxta variatoe3 seu mltiplicatoe3 ptiu sic de paternitate dictu e in qnto

Ad 3m negada e oa no ei ois vnitas alteri addita fac nueru. s tm vnitas ptialis et mal qtis n e vnitas toti et io n poit i nuer cu aliis

Ad vltimu neget oclu illata qz si. a. corrumpit nihil proprie remouetur ab eo. nec illud proprie rmouetur a suis ptibus. vl a fr oceder oclusio3 illi casus no e mltu enorme sm h intelleu q ablato podere vni libre ab aliquo toto residuu illius tantu ponderaret sicut prius rc.

Ad auctoritate3 Cometatoris dicedu q Cometator in hac auctoritate ita est audiedus. vt Scot in 3 snia vt Comentator hec verba no distiguat inter id qd est pse et q necessario cocurrit. sic aute se h3 vnio partium ad esse totius quod necessario concurrunt. no tamen oportet q sint idem. rc.

Ex qbus tande ocludit recte sensisse quicuq deriantes dicut q totu ab oibus ptib sil suptis distiguit p ppria vnitate3 resultate3 ex ocursu illar ptiu3. qm hec vnitas no est ille ptes nec in illis. s ille ptes sunt in hac vnitate trascedenti. i. in tota entitate cui competit vnitas trscedens no realr distincta ab illa. Partes at oes sil supte p sola roe3 puatiua. qm ille ptes sut mlta et no vnu. totu3 at est vnu et no multa. Et silr ps a toto circumscripta osideratoe ad respectu supadditu s solu ad fundametu diuisiois hndo respectu p sola roe3 priuatiua vel negatoe3 distiguitur. qm ps est aliqd toti et no ecouerso. partes vo ad seinuice distiguut p roes positias qz vna medietas distiguit a reliq p infinitas ptes quar vna no est reliqua.

Irca octauū3 metaphisice orit' prio questio utrum in omni genera-
tione et corruptōne simplr' nat resolutio vsq3 ad materia3 primā. Et arguit' negatiue primo data questiōe sequeret' q' in eodē instanti in materia eadē esset forma generati et forma corrupti quod est impossibile cū sint adinuicē incōpossibiles. vel saltē3 q' p certo tempe staret mā sine forma sbali. cōña pbat' q2 in tali resolutōe aut forma corrupti remanet in eode3 instanti cū forma generati. et sic habet' ps prima. vel in alio et alio instanti. Cum ergo inter quelibet duo instantia det' temp⁹ mediū sequit' q' in tempe illo medio staret materia sine forma generati et sine forma corrupti. nec apparet rationabiliter que alia forma eo tūc materiā informet q̄re ꝛc.

Amplius concessa qōe sequeret' vel q' in natura dare' vacuū. quod improbat' q̄rto phisicorum. Est nāq3 vacuū nature odiosu3 et spretū omnifariā vt Cōciliator dria. liᵃ. natura eni3 potius celum subsidere faceret vacuū repletiuū q̄ ipsum aduenire permitteret vt Auicēne ascribit'. Uel saltē3 sequeret' q' aliquis motus ꝓprie dictus fieri3 in instāti quod repugnat ratōi formali mot⁹ ꝓprie dicti inquātu3 talis. cōña autē deducit'. sit. n. ita q' sanguis mēstruus cōueniēter dispona tur in matrice p inductiōe aīe intellectiue in materia illa que pro sui inductōne requirat quātitate3 determinatā et gratia argumenti pedale3. et querit' an materia illa pedalis in instanti inductōis occupet eunde3 locū que3 prius occupabat vel non. si dr' ps negatiua cū nullu3 aliud corp⁹ possit nāliter poni illum locū occupare. dabit' ergo locus priuatus corpore et per cōsequēs vacuū. si det' pars affirmatiua cū in illa materia corrupta sit quātitas p̄existens ex quo facta est resolutio vsq3 ad materiam primā et alia de nouo producta cum sit pedalis vt ponitur seqtur q' motus quo producta fuit hec quantitas est solu3 pro hoc instanti cum immediate ante hoc nō fuerit et est motus ꝓprie dcūs quia ad quātitate3 terminatus seqt' ergo ꝛc.

In oppositu3 videtur textus philosophi qui innuere videtur q' ex materia prima fit cōpositum per viam compositōis et ex composito fit materia prima per via3 resolutionis. ergo in generatōe et corruptōe fit resolutio vsq3 ad materiā primā. Unde Albertus ibide3. est aute3 hoc verū in mutatiōe que ē fm substantiam q' yle subiectum est primu3 generationi et corruptioni et idem fundamētum quod nūc est in generatōe et iterum erit in corruptōne. et illud quide3 fundamētum nunc quidem est subiectu3 quasi aliquod ēs generatu3 et pfectum quod iterū idem subiecto manēs erit subiectu3 quasi fm priuatōm que est fm nō esse et in his mutationibus esse materia3 que fixa manet in tota mutatōe et est primū subiectu3 generatōis et corruptōnis. Et inferius in eodem inquit. quecunque sic transmutant' ad inuice3 ad materiā oportet redire. vt si ex mortuo animali i materia3 primā deinde fit animal. et acetū in aquā deinde fit vinum.

Propter primum qdem hui⁹ sciendu3 q' p generatione3 et corruptōe3 dictas simpliciter audiende sūt mutationes in substantia ideo nanq3 dicūt' simplicit' tales q2 terminātur ad ens simpliciter qd est substantia. ille vero q̄ sunt in accidentibus tales dr̄r fm quid. q2 t'minant' ad ens fm quid quod est accidens et hoc dictu3 est sufficienter in naturalibus vt etiam hic fatetur Cōmentator Auerroys in fine cōmenti

quarti. Unde. s. Tho. in libello de pluralitate formarum. quelibet forma substantialis constituit ens simplr. voco autem ens simplr quod est hoc aliquid et subsistens. hoc aliqd enim subsistens a nullo dependet in essendo. quod autem dependet est ens sm quid. Und phus accntia vocat entia sm qd. substatias autem entia simplr. simlr generatoz accntium vocat generatoez sm quid. generatoz substantiarum generatoez simpliciter. hec ille.

Resolutio at hic audita naturalis proprie est separatio et diuisio rei nal in partes rez ipsas nales coponetes ita vt qlibz illarum vel saltem aliqua p se remaneat in suo esse simplici. Sicut et rsolu metaphysicale e diuisio alic cept fal min cois et posterioris in cept fales pores et coiores de q Sco. in theo. resolu ceptuu statu hz et alibi qditatiui ceptus rsolutis sut coiores s in resolutoe posteriores porib sut coiores de q habitum fuit huius questione prima

Quid autem sit resoluto logicalis ab hac naturali metaphorice dicta qua res prio cofuse copzehenia posteri distincte cphendit secundum ptes et causas eius essentiam integrantes distincte cgnitas dclarare ptinz ad libra posteriorum analeticorum ideft resolutiuorum. Quid vero sit materia prima sufficient habitu fuit in. vij.

Propter secundum

quidez hu. tenetes materia fuisse creatam sub for corporeitatis ei coeterna vt in pluribus cosensere Linconienses in tractatu d luce. et Auicebron et Albertus dicut q compositum ex materia et illa forma corpeitatis est subiectu primu generatois q quide subiectum et si non sit materia primo prima videlicet per carentiam cuiuscunque forme. est tamen secundo prima videlicet per carentiam forme specifice introducede ad qua deueniendum est in generatioe et in corruptone simplr dictis. Quibus videtur cosentire. s. Tho. in primo sniarum dis. viij. et in 2 sniarum dis. iij. dum asserit q corpeitas est pria forma materie a qua nuqua denudat quod sane intelligendum est. forma nacp corpeitatis no est vna in oibus corpibus cu no sit alia a formis quib corpa distinguutur. vt idez. s. Tho. in pria pte qoe. lx. articulo secudo. Quacp opinioez hanc improbet in h. viij. metaphice ex eo q illa data tolleret generatio simplr dicta. ideo in prima parte vbi supra cocludit. s. Tho. ex intentioe propria q materia prima non fuit creata primo omnino sine forma nec sub forma vna comuni. s sub formis distinctis. no enim materia creata fuit sub vna forma s sub diuersis. vt idez s. Tho. in 2 sniarum dis. xij. quod cosiderare ptinet ad theologum examinatez illud Gen. In principio creauit deus celum et terra &c. Philosopho enim sufficiat q materia nec e generabilis nec corruptibilis. quia oine qd generatur ex ma generat et oe qd corrupit in materia corrumpit qz ipsa est principium ex quo aliquid fit et vltimu in quod abijt id quod corrumpit. vt phs primo phisicorum quare ad materiam causalitas creature non se extedit. vt. s. Tho. in libello d natura materie qz actio creature super aliquid fundat materie autem non est aliquod subiectum de quo p actoez a materia educi possit. qz materie non est materia.

Opinat autez. s. Tho. q in generatoe et corruptoe simplr dicta fiat resolutio vsque ad materiam prima que est subiectum generatonis et corruptonis. qz in vno et eodem composito no sunt ponede plures forme substantiales. vt diffuse pbat. s. Tho. in tractatu d pllitate formarum. vna igit for remota remanet ma prima nuda p caretia formarum precedentiu que erat in genito. ipsa tamen materia subest forme introducte dum precedes forma abicitur.

Attentone tame dignu in doctrina ista q alio modo fit resolutio vsque ad materia prima dum ex mortuo debz fieri viuu. quia fit resoluto corporis mortui vsque ad materiam prima antequa ex ipso generet viuum. vt. s. Tho. de pluralitate formarum. et idem e in

dictū in corruptōe mixti ex elemētis. in hac nāq3 trāsmutatiōe fit spoliatio omniū q̄ erāt ipsius mixti. nec aliquid manet nisi materia prima tantū. vt. s. Tho. in libello de natura materie ⁊ dimēsionibus interminatis. Alio vero modo in generatione mixti in qua non fit spoliatio simplicium vsque ad materiam primā aliter virt⁹ simpliciū nō remanere t in mixto nūc aūt manēt vñ nō est corruptō simplicis p quā fit gñatio ɔpositi cū elemēta nō corrūpāt penit⁹. vt p̄ metha. dr̄ eo. qdē est mixtio quo. est sepatio nō ei3 miscent nisi q̄ nata sūt p se existē vt. s. Tho. vbi sup.

Ratio aūt opiniōis hui⁹ fuit. tū p̄ qz for^a sbalis vnit materie immediate. vt. s. Tho. p̄^a pte. q. lxxvij^a. dz nāq3 sbiēm forme sbalis esse ens in po^a tm̄ qz actualitas prius est in for^a q̄ in mā q̄ est pter formaz sicē p oppo^m sbiectū forme accñtalis est ens actu cui prius ɔuēit actualitas q̄ for^e accñtali q̄ ī pter sbiectū. vt. s. Tho. in 2° de aīa x̄. tū etia qz trāsmutatio. s. sbalis est muta° toti⁹ in totū nllo sensibili remanēte p̄ de gñatōe Et plura alia hic adduci possent q̄ ad libru3 ptinent de generatione

Propter tercium

qdē3 hui⁹ dicēdū vt elicit̄ ex doctrina Scotus in q̄rto vbi arguit q forma mixti in homine pret̄ aia3 intellectiuā q in omni gñatione ⁊ corruptōe simplr oz fieri resolutionē vsq3 ad mā3 primā ⁊ hoc stati3 vel īmediate seu nō statim vel mediate. statim qde3 in habentib⁹ tm̄ vnā formam s nō statim in hñtibus plures formas. in hōie eni3 in q̄ plres ponūt for^e qz aia intellectia ⁊ for^a corpis vt patuit in vij°. b⁹. diffuse qōe. xxviij. sepata for^a vltī^a specifica ⁊ corrupto hōie vt in morte remanet mā sub forma incōpleta corpis loquēdo de forma corpis qō est altera ps ɔpositi vt hōis p hanc eni3 forma3 nō est indiuiduū nec spēs in gñe corpis nec in gñe substantie qō est supius s tm̄mō p reductiōe3 ⁊ est nālr in ɔtinuo fluxu vsq3 ad mā3 pma3 cū tendētia ad corruptionē anteq̄ de illa materia qō ɔpositū specifice gñet̄ q̄ corruptione cōpleta vsq3 ad materia3 prima3 facta resolutione postea ordine nature introducit̄ ab agēte nāli forma aliq̄ specifica vtputa for^a vermis vel plante.

In habentibus autē3 tantū vna3 formā substantialem non fit tanta mora. quinymo corrupto aere stati3 generatur ignis si ignis ex aere debeat generari.

Sed dubitat̄ circa primū dictum quia generatio vnius est corruptio alterius ⁊ ecōuerso pmo ō generatōne ⁊ 2° metaphice. sed homo in morte corrumpit̄ ergo statim aliquid generatur. nō ergo oportet fieri resolutione3 vsque ad materia3 primā.

Dicēdu3 quātū ɔposito spectat q̄ ɔpositio illa primi de generatōe diuersimode interpretet̄ vt de ea etiam faciat mentionem Scotus in secūdo sniax dis. prima qōe. iij^a. q in morte homis homo nō corrumpit̄ corruptōe vltimata. s. quātu3 ad omne illud qō est aliquid eius. quia adhuc remanet forma aliqua que fuit de essentia hominis. cōpleta autem omni vltimata corruptōe necessario aliud generat̄. quia materia naturaliter nō existit sine forma. ⁊ sic corruptio vnius ē generatio alterius. s. per cōcomitātia3. Unde s. Tho. in secūdo sentētiax dis. xxxviij^a. ⁊ in qōibus de veritate qōe. xxviij^a. ⁊ sup Dyonisiu3 de diuinis nominibus. Generatō vnius nō est corruptio alterius nisi p cōcomitātia3. Uel aliter loquēdo de formis. generatio vnius forme est corruptio alterius si precedēs forma fuerit extensa vt Petrus mantuan⁹ in tractatu de instanti.

Propter quartum

quidem huius ad primū neget̄ cōclusio. pcedit autē3 ratio illā probans ex falso intellectu. nō eni3 intelligendu3 est q in eode3 instanti vel alio ⁊ alio sint in materia forma corrupti ⁊ forma generati. sed in eodem instanti vna desinit esse ⁊ alia incipit prio esse ita vt primū instans esse sequētis sit primu3 non esse forme precedentis. ⁊ ex hoc tollitur

illa obiectio q in eodem instanti in materia sint forme cōtrarie &c.

Ad secundum negetur vtrunqꝫ incōueniēs ibidem illatum. et admisso casu quāqꝫ argumētuz hoc ita formatū magis procedat cōtra .s. Tho. quam cōtra Scotuz. Dicēduz q in primo instanti illius forme erit extensuz esse illius quātitatis. in illo tamē instanti nō erit extensio illius quātitatis. et ita nō sequitur dari vacuū.

Sed contra nunquā naturaliter est extēsuz esse sine aliqua extensione sicut nec mutatuz esse sine motu. ergo vel in illo instanti erit extensuz esse cum illa extensione vel immediate ante. si primū adhuc sequitur q motus proprie dictus sit in instanti. nec etiaz secundum dari pōt. quia immediate ante hoc instans erant dispositiōes que omnes nūc sunt corrupte cum facta sit resolutio vsqꝫ ad materiaz primā. Absurduz autē videtur dicere q extensum esse dispositionū nūc generatarum precesserit extensio dispositionū corruptarum. Dici potest q extensum esse dispositionū nūc generataꝝ pcessit extensio earundem vel sibi similiū in specie.

Sed contra stat materiā a principio alteratōnis precedentis esse extēsionis debite quia pedalis. et q pro sufficiēti gradu dispositionū requiratur sola extensio qualitatū. Ex quo arguitur sic in instanti inductōis forme est extensum esse istius quātitatis et prius nō fuit hoc extensuz esse quia facta est resolutio nec aliqua cōsimilis extensio cum a principio ponatur ipsaz esse pedalem. ergo aliquod est extensuz esse .s. quātitatis pedalis absqꝫ extensione.

Potest dici q pro opinione sufficit q hoc extensuz esse quantitatis pedalis precesserit aliqua extensio vel quantitatis vel qualitatis requisite pro gradu sufficienti dispositōnis. Uel aliter q prius fuit quantitas et extensio interminata que per aduētum forme fit quātitatis et extensionis noua terminatio.

Uel aliter respondetur ad principale negando q detur vacuū in casu argumenti. quia aliud corpus occurret circa illaz materiam quia subito aliquis aer occupabit primo in insitituz modicuz distabit immediate post hoc

Utrum autez eedem dimēsiones secundum numerum maneāt in generato et in corrupto secundum Cōmentatorem. et an sint coeterne materie vide cōmentuz Johis Jandū. sup libello de substātia orbis Auerroys in quo apparebit etiam solutio rationuz quas format .s. Tho. in libello de natura materie et dimēsionibus interminatis cōtra Auerroym. vellem enim singula adducere nimiū eēt prolixum

Quaeritur secundo

questio vtrū ad organizatiōem seu formationē corpis prolis mater actiue aliquid cooperetur. Et arguitur negatiue primo. materia nihil agit ad generatōnem vel transmutationē cum seipsam non trāsmutet ad formam. sed hoc habet facere agens in hoc. viii°. et. xii°. huius. sed mater nō operatur ad formatōem corporis prolis nisi mediāte menstruo quod se habet vt materia vt dicitur in textu. hominis enim que causa .s. materialis nisi materia equidez mēstrua siue menstrualia in guttis femine. vt inquit Albertus.

Amplius si questio esset vera sequeretur q mulier per seipsaz conciperet absqꝫ altero agentis auxilio quod est contra sensuz. cōsequentia probatur. quia gutta mulieris non tantuz passiuaz habet virtutez verū et actiuaz. sicut Galieno cōmuniter impingit Auicenna. habet quoqꝫ menstruuz pro materia

Adhuc si questio esset vera hoc videretur pro tanto quia gutta mulieris ingrederetur constitutionez fetus. Sed arguitur q non. quia tunc frustra matrix illud foras eiceret tanqꝫ superfluū. ipsuz tamē eicit. euomitur enim a matrice vt sperma viri ad se trahat. distillat nāqꝫ ab eo sicut saliua ex ore famelici cū aliquē inspexerit comedentez. vt testatur Auerroys secūdo colliget.

In oppositum est Auicēna. xx^a. tercii. dō

inquit apud Galienū quidē ⁊ medicos masculo ⁊ femelle sunt simul duo semina de quibus ambob⁹ dr̄ nomē spermatis nō coitate nomis tantuʒ sed vniuoce. voluit enī q̄ gutte mulieris nō soluʒ inesset vis coagulatōeʒ suscipiens verū etiā coagulatōeʒ imprimēs.

Adhuc nisi actiue cōcurreret mulier non magis esset mater prolis q̄ alicui⁹ animal. puta vermis vel alteri⁹ mōstri geniti ex putrefactōe in matrice. ꝯsequēs est euidēter falsu ꝯñs probat. quia tūc equaliter hinc ⁊ inde se haberet mulier in potētia pure passiua Quare Albertus in isto. viij⁹. metaphisice. Cōtingit in quibusda ex vno materiali pn̄cipio existente aliquādo fieri diuersa ꝓpter diuersitate mouentis cause que ſm formal ⁊ formatiuas v̄tutes diuersas mouet de potentia ad actu. ex vno eni materiali principio quod est menstruū porce forte fit porcellus ⁊ similitudo hominis. quia mouens ad figurā porcelli est sperma porci ⁊ mouēs ad figurā hominis est stella. quod si dicatur q̄ vermis non est eiusde speciei ideo nō est filius. Cōtra [redacted] ide equ⁹ non diceretur pater muli ⁊ asina mater. vt arguit Scot⁹ in tercio sententia dis. quarta.

Propter primum

quide huius sciendu q̄ quāuis organizatione corporis dicat Scotus in tercio sententiarū dis. iiij^a. posse intelligi vel vltimā inductionem forme disponētis immediate ad anima vel inductione anime. vel transmutatione precedente ista vltima inductionem. vt in septimo huius etia adductū fuit questiōe. xviij^a. Tamē organizatio que eade est q̄ formatio ad plēns auditur ꝓ constitutione totius corporis ſm distinctionem partiu ta consimiliu q̄ etiam organica que illi debentur vt talis vel talis forme vl anime tanqua proprie perfectionis sit propriu perfectibile. formatio eni idem est q̄ plasma apud medicos quod diuisum est in figura superficiē viam ⁊ receptaculu. horum autem omnium inductio formatio dici pōt ⁊ plasmatio. iuxta illud in psalmis. manus tue domine fecerūt me ⁊ plasmauerunt me.

Circa quod attentōne dignu q̄ lic me dici distincte declarent omnes mutationes quas suscipit semen in matrice ad formatione fetus quod hic est impertinēs. tamē vt proposito spectat sciendu vt Scotus in tercio sententia dis. quarta. q̄ in formatione corporis nostri precedit primo motus localis de loco ipsius corporis corrumpēdi scilicet seminis ad locū cōuenientē generationi ipsius corporis organici ex [redacted]. hunc autem motu localem sequitur figuratio illius corporis ſm figura matricis sicut locatū in vase ad figura vasis que figuratio nō est sine motu locali. Tercio sequitur cōdensatio illius corporis corrūpendi que est quedam alteratio precedens generatione corporis densioris ex isto corpore rariori. ⁊ ista alteratio etiam nō est sine loci mutatione. nō quidem qua acquiritur nouus locus. sed qua occupatur minor. In vltimo vero instanti istius alterationis inducitur forma qua corp⁹ est complete organicū siue illa sit anima intellectiua in homine siue ſm alios sit forma alia p̄cedens illa. ⁊ hoc ſm istos secundos siue sit vna totius corporis organici ⁊ partium etherogenearū. siue tercio modo nulla sit forma totius corpis organici alia a formis particularibus partiu etherogenearu. Et secundu hoc terciū mēbru corpus esse complete organicū esset omnes formas partiales esse complete inductas. Et licet secūdu mēbrum 2^m ⁊ 3^m istoru posset poni nō omnes partialitates simul induci sed vnā prius ad quam sufficeret alteratio breuior. ⁊ alia posterius ad qua requiritur alteratō prolixior tamen secūdu omnia tria mēbra aliquid est in vltimo instanti quod non prefuit ⁊ sine quo nō est corpus complete organicu. ⁊ est organizatio que est inductio vltima forme disponētis immediate ad aia

intellectiuā in homine. ista eniʒ nō p̄cedit tē-pore ipsaʒ animationē. qꝛ aliter pater nullo modo generaret hominē. cōpleta enim esset eius tota actio prius duratōe ꝙ̄ esset anima ille autē nō generat hominē cui⁹ actio tota completa est prius tempꝛe ꝙ̄ sit homo. Corpus autē hic audit̄ ꝑ altera parte compositi quod vt sic non est in genere nisi reducti ue. vt. s. Tho. in libello de natura generis. ⁊ Scotus in quarto sniaꝝ dis. xi^a.

Proles vero est iuxta vtrūq; sexuʒ ꝓductū naturalr̄ simile producenti in natura intellectuali vel sensitiua. vt colligitur a Scoto in tercio sententiaꝝ dis. viij^a.

Mater autē dicit̄ aliqua ex eo ꝙ conce-pit ⁊ genuit. vt. s. Tho. in tercia pte q. xxxv ⁊ alibi pluries. Cōcipi eniʒ est ꝓcedere a generāte distinctū esse ab eo ⁊ clausuʒ inter terminos eius. vt. s. Tho. in 3°. sniaꝝ dis. viij^a Quare cōcipi nō cōuenit plantis nec inanimatis vt ibideʒ habet̄. In omni vero cōceptōe est triplex actio. s. p̄paratio materie formatio ⁊ fouere. quarum prima ⁊ tercia ꝓm. s. Tho. est cuiuslibet matris. secūda autē p̄ii tantū. vt habet̄ in tercio dis. iij^a. ꝙ̄ꝙ̄ Sco. in tercio dis. quarta. ꝓbabiliter sentiat matreʒ esse causaʒ actiuā liʒ nō principaleʒ neduʒ ad motus precedentes formationeʒ corporis vt non tantuʒ per vim actiuaʒ in materia ministrata agat. sed etiaʒ corrupta illa vi actiua in semine in instante generatōis sicut substantia in qua est mater immediate etiaʒ agit ad terminū generatōis ꝓducendum quod videt̄ ꝓbabile. qꝛ posito illo cōpore sic alterato in isto instanti ꝑ potentiaʒ diuinaʒ extra matriceʒ nō fieret generatio. ⁊ tamē ideʒ passuʒ esset ⁊ eadeʒ agentia essent approximata vt videtur nisi de sola matre. ⁊ tunc si ponatur semen patris corrumpi in illo instanti. puta quia est pars prolis verius mater agit ꝙ̄ pater. quia ipsa immediate in instanti generatōis pater nō. sed tātuʒ in alteratione preuia per illaʒ vim actiuam que fuit in semine patris. Uel si ponat̄ semen patris manere in instanti generatōis ⁊ vim actiuaʒ manere in eo ⁊ semen nō conuerti in corpus prolis sed ꝑost formationeʒ corporis resolui in aliud. Adhuc in instanti generatōis mater ⁊ pater poterūt agere illaʒ vim diminutaʒ manentem in semine. Nec videtur istud multū incōueniens attribuere tantaʒ actionē matri. quia facta decisione seminis patris tota sequens formatio vsque ad partum videtur principaliter sequi cōditiones matris vt si habeat matricē calidam ⁊ bene dispositam ⁊c.

Si ergo mater ideo dicitur quia concepit ⁊ genuit sequit̄ ꝙ generatiua potentia ē actiua ⁊ ꝙ est in patre licet perfecte. in matre vero imperfecte. vt habet sanctus Tho. in tercia parte questione. xxxij^a. ⁊ in tercio sententiarū distinctōe tercia. ⁊c.

Actiue autē cooperari est cum altera causa ꝓperante ad eundem effectum vt principium. vnde motus ⁊ forme alicuius impressiuū cōcurrere qui concursus non est causa aliqua nec alicui illaruʒ ratio causandi. sed est sola relatio alia ⁊ alia causarum. vt ex Scoto in questiōe vltima septimi metaphisice declarabatur.

Propter secunduʒ quideʒ huius Aristoteles ex intentōe posuit patrem ad generationeʒ fetus suo semine solum actiue ⁊ nullo modo materialiter ꝯcurrere. Mulierem autem suo semine vel sanguine menstruo soluʒ passiue. Unde Auicēna prima primi capitulo de mēbris hāc opinioneʒ adducens tali eam declarat similitudine. Fetus ita generatur de spermate viri sicut caseus de coagulo. de spermate aūt mulieris sicut caseus de lacte. quare septimo methaphisice ⁊ p̄mo de generatione animaliū ex spermate ⁊ sanguine menstruo non ponitur vnū fieri nisi sicut lectus ex ligno ⁊ carpentario. ⁊ spera ex cera ⁊ forma. ⁊ vt sanatus a medicinali ⁊ vniuersaliter ex mouente ⁊ mobili. Et 2° de generatione animaliuʒ semelis

exhibet corpus et molez masculus autē notū et corpꝰ est ex femina aia vero ex masculo. Idē et in.xv.de aialibus compat virtutez in semine patris artifici et materiā ministratam a matre ligno de quo artifex facit scāpnū ꝛc.

Qꝫ autez pater suo spermate soluz actiue cōcurrat est de intentōe pħi p̄ de gn̄atōe aialiuz.xvᵒ.capitulo. Et Auerroys 2ᵒ colliget caplo de iuuamēto mēbroꝝ generatōis. Et colligi pōt 2ᵒ virtutuz naturaliū a Galieno caplo 3ᵒ. ibidez eniz sententie Aristotel' mulꝰ tū adhesit Galienꝰ ponēs sperma ꝓportōez vel silitudinē habere sigilli.mēstruum vero cere.hoc idez videt velle Auicēna.ixᵒ.aialiuz capitlo primo duz inquit.Dico ergo qꝫ Aristoteles dixit qꝫ sperma viri dat formā et mēstruus sanguis dat materiā soluz.Idē vult prima primi allegato capitulo.quod et fulciri pōt rōibus ante oppositūz adductis. Tuz etiā qꝛ aliter idez respectu eiusdez esset in actu et in potentia agens et patiens effectꝰ et materia. Tum etiam quia sperma viri et mulieris ex natura rei habent contrarietatē vt Galieno imponit.vel ergo eque potenter cōcurrunt ad generationē.et ita vtrunqꝫ alterum impediet.vel vnū potentius et efficacius altero.et tūc potentius impediet opationem debilioris.et p ɔn̄s alterū illoꝝ effectiue non cōcurreret.Tuz etiā qꝛ ex illo sequeretur qꝫ quāto mulier esset debilior tāto esset masculorū pductiua.quia tanto esset eius sperma aptius spermati viri succumbere et ineptius in materiaz generatōis eius dispositōes imprimere quare ꝛc.et plura alia consimilia.

Qꝫ autez mater suo spermate vel sanguine menstruo soluz passiue cooperet pbat. Supposito in primis qꝫ sperma mulieris nō necessario ɔcurrat ad generationē fetus.vt colligit ab Auerroy 2ᵒ colliget allegato capitulo. Quod ibidez signis et rōibus fulcit Tum primo quia experimento patet impregnari mulierē absqꝫ hoc qꝫ spermatizet. Auerroys enim asserit a pluribus mulieribus diligenter inquisiuisse impregnatas fuisse absqꝫ spermatizatōe etiā si eis displicuiss& coytus et fuissent violate. Et hoc confirmat testimonio vnius sue vicine de cuius sacramēto multum confidere poterat que iurauit in anima sua qꝫ impregnata fuerat subito in balneo aque calide in quo mali hoies spermatizauerāt cuz essent balneati in illo.quare auctoritate Auendadich in libro de spermate id confirmans inquit. Uuluam attrahere sperma per virtutez quam habz cū eo a forma specifica.et ad hoc non est necessaria delectatio et plura alia ibidem collige ab Auerroy. Secunduz signū est sumptuz ab Aristotele primo de generatione animalium capitulo.xiiijᵒ.quia huiusmodi superfluitas alba non ab omnibus mulieribꝰ decidit.sed a multum sanguineis et colore albis.

Ex quibus sequitur primo in muliere nō generari verum sperma.quia non generat in ea superfluitas habens totum in virtute actiua. Unde Auicenna nono de animalibus primo capitulo.Dico qꝫ sperma viri eqꝫ uocatur in nomine spermatis sicut hoc nomen oculus est equiuocum cum dicitur oculus solis et hominis.nō enim cognoscitur in spermate viri et mulieris participatio nisi in nomine. Idem vult expresse Auicenna vigesima tercij de causis spermatis. Et ideo Auicenna frequenter hoc non sperma mulieris sed guttam vel aquam mulieris nominat.

Sequit secundo qꝫ nec effectiue nec materialiter necessario sperma mulieris generationi cooperetur.

Attentione tamen dignū qꝫ sperma tale secundum Aristotelem emittitur in muliere ante orificiuz interius matricis in collo vulue in locuz in quem etiam viri sperma proijcitur.quod tamen secūduz Aristotelem non in omnibus reperitur mulieribus nec in omnibus feminis alioꝝ animaliū.Sꝫ quādo aduenit tunc constat qꝫ melior est materia que est pro conceptu eo qꝫ meliꝰ est digestū

q̄ sanguis menstruus ⁊ pulchrior ⁊ nobilior formatur inde conceptus. ⁊ licet in q̄bus mulieribus repitur hoc sperma non sit necessarium ad conceptum vt determinatū est vtile tñ est ad generationem humiditatem hanc albam dictam sperma a muliere expulsam cooparī Tū quia mulier vehementius in coptu delectatur propter quod spma viri auidius attrabit ad matricem. Mulieres enim ſm matrices multipliciter delectantur in suscipiēdo sperma virile in eiciendo suum. ⁊ in diuersitate motus matricis. ⁊ similiter in cōfricatione ppriꝫ circa orificium supremum versus pecten. ita vt in hac confricatione curiosi eas ad sincopim perducant vt dicit. ꝓportionatur nā q̄ delectatio huius partis ei que virge similitatis. Confert secundo sperma dictum mulieris quia expulsum ad os matricis lubricum ⁊ quodammō irroratum ipsum reddit q̄re sperma viri facilius ad cōcauum matricis labit̄

Confert tercio q̄ꝛ spermati viri ꝯmixtum ipsum subtiliat ⁊ ꝯsequenter preparat vt melius in materia generatōis ꝓfundetur.

Sciendū tamē tam sperma mulieris q̄ etiā menstruum esse ꝯuenientem materiam gn̄atōis sed sperma esse materiam puriorem nō vlteriori egens preparatione vt subiciat̄ actioni vtutis informatiue. menstruum aūt vlteriori indigere preparatione ⁊ videtur colligi ꝑ de generatione animalium q̄uis dictis Auerroys in secūdo colliget non sit ꝯsonum. Unde Alber. magnus decimo q̄nto de animalibus vltimo capitulo. ⁊ est sperma mulieris sicut materia munda. mundam aūt voco materiam que statim sine alteratione suscipit formam. sine alteratione autem dico que sit maioris digestionis. sed sanguis menstru⁹ est sicut materia nō plene similis ⁊ est sicut panis dicitur cibus ⁊ sanguis cibus. quoniam panis est cibus nō similis. sanguis autem est cibus assimilatus.

Hic autem modus ponendi quibusdam theologis ⁊ medicis ꝑrosus multipliciter improbatur ⁊ in primis sic arguit Scotus in iij⁰. sententiarum distinctione quarta. formas eiusdem speciei consequūtur potentie naturales eiusdē spēi. sed mas ⁊ femina sunt e⁹dē spēi decimo vel nono methaphisice ergo formas eorum consequitur potentia eiusdem rationis igitur si formā vnius consequitur nāliter potentia generatiua actiua similiter ⁊ alterius

Confirmatur quia aliter vegetatiua que est generatiua huius scilicet maris ⁊ illius scilicet femine differrent sicut actiua ⁊ passiua. ⁊ ita essent potentie omnino alterius rationis.

Amplius pater naturaliter diligit filium suum sicut vnusquisq̄ naturaliter diligit suū opus q̄ ecōuerso ex. viij⁰. ethicorū ⁊ nono. Et per hoc assignatur ratio q̄ benefaciens plus afficitur beneficiato q̄ ecōuerso. ſ₃ mater plus diligit filium suum q̄ pater sicut patet per Aristo. ix⁰. ethicorum. ergo videtur aliquo modo q̄ filius eius sit opus eius.

Adhuc filius quādoq̄ plus assimilatur matri q̄ patri. ergo in matre est aliqua virtus actiua. cōsequentia probatur quia agēs intendit sibi assimilare effectum ita q̄ effectus nulli assimilatur nisi propter aliquam actionem eius.

Dicitur q̄ semen patris principaliter intendit assimilare prolem patri. ⁊ secūdo propter inobediētiā materie deficit ab eo quod intendit ⁊ facit quod potest. ⁊ ita cum transmutatio non fiat in quodlibet sed in oppositum assimilatur opposito ⁊ ita matri.

Contra igitur calidum impeditum ⁊ propter impedimentum non potens sibi assimilare effectum assimilabit eum frigido quod est impossibile. quia ipsum impeditum tantum non assimilabit eum frigido. ⁊ si assimilatur frigido hoc est ab alio agente non tantum a calido impedito. sic in proposito ex impedimento resistente virtuti patris tantum haberetur ista negatio q̄ proles non assimilatur patri. tamen non assimilatur alij nisi ex alia causa actiua. ⁊ si detur ista in proposito ex parte matris habetur propositum.

Amplius matrem tantum esse sicut vas in quo sicut in loco conuenienti generatur proles et de aliquo eius vt de materia non videtur plus dare matri quam terre in generatione minere si de aliquo eius generatur minera. et sic ipsa terra continens illud aliquid sicut locus conueniens generationi talis corporis erit mater eius ymo non videtur dare plus quam homini respectu generationis vermis ex eo qui generatur ex aliquo humore putrefacto. et hoc in loco conueniente generationi sue et ita nihil deficeret quin esset mater illius vermis nisi quod vermis non esset eiusdem speciei. sed hoc forte non tollit si equus dicatur pater mule et asina mater. Plura alia adducuntur contra Aristo. vt Egidius in libello de formatione fetus que omittuntur.

Adhuc arguunt medici quia ex opinione Aristo. sequi videtur quod possibile sit idem animal esse filium diversorum masculorum.

Amplius quod possibile est virginem naturaliter impregnari. consequentia probatur quia possibile est diuersis gallis ouo concepto supercoeuntibus idem ouum pluribus gallorum spermatibus irrorari. quo dato non erit pullus ex ouo genitus magis vnius galli quam alterius. et similiter in aliis animalibus potest ymaginari.

Ex quo patet etiam secundum. quia qua ratione ouum super aspersum conuertitur ad conceptionem odore seu parte subtilis spermatis per poros teste oui penetrantis. In virgine etiam effuso spermate ad concauum matricis poterit ab extra penetrare odor spermatis viri vsque ad locum conceptionis et per consequens etc.

Ex quo facile concludi potest esse possibile aliquem esse filium duorum patrum quod a nullis auditum est iurisconsultis. vt dicunt.

Propter tercium

quidem huius Ypocrati de formatione fetus et Galieno in libello de spermate cum eorum complicibus medicis et s. Tho. in tercio sententiarum dis. iii. et Johanni Scoto ibidem dis. quarta innitendo.

Dicendum primo matrem suo semine actiue cooperari ad generationem fetus minus tamen principaliter quam pater. quamuis sanctus Thomas in tribus actionibus requisitis ad conceptionem fetus scilicet preparatione formatione et fouere. formationem attribuat patri tantum et non matri. cuius oppositum asserit Scotus vt in primo articulo visum est qui respectu omnium istarum trium actionum matrem actiue cooperari posse determinat.

Pro conclusione autem premittendum primo quod causarum concurrentium ad aliquem effectum quedam caliter quedam equaliter concurrunt sicut duo homines nauim eandem equaliter trahentes quedam autem non equaliter sed habentes ordinem essentialem. quod dupliciter potest euenire. Uno modo quod causa superior moueat inferiorem ita quod inferior non agat nisi quia mota a superiori. vt patet de potentia motiua que est in manu et baculo mouentibus aliquod idem corpus. Alio modo quod causa superior non moueat inferiorem nec ei tribuat virtutem qua monet sed superior habet de se virtutem perfectiorem agendi et inferior imperfectiorem quam tamen non recipit a causa superiori que est virtutis perfectioris vt contigit in proposito. virtus enim actiua matris et potentia actiua patris concurrunt in generatione prolis vt due cause partiales ordinate quidem. quia alia est perfectior reliqua. vnde Scotus in tertio vbi supra. mater quecunque cum patre est causa actiua respectu formationis corporis prolis tamen minus principalis et secundaria et cum patre integrans vnam causam totalem. Causa tamen minus principalis que est mater nullam recipit causalitatem a perfectiori. nec etiam tota causalitas est in illa. sed aliquid addit causa imperfectior in causatum in tantum quod effectus potest esse perfectior a causa perfectiori cum imperfecta et non potest tale a sola perfectiori.

Premittendum secundo quod in spermate viri et mulieris duplices sunt partes considerande. vna quarum est corpulenta grossa et

tenax que materialr cedens in mẽbroꝝ sub stantiaꝫ generatõi tantũ coopatur passiue ⁊ in hoc sunt discordes philosophi cuꝫ medicis ⁊ theologis. Alia autẽ subtilis vaporosa aerea ⁊ spirituosa ⁊ hec soluꝫ actiue ad generatõeꝫ cõcurrit. ⁊ in hoc simul cõueniũt ꝯcorditer theologi philosophi ⁊ medici modo superius inducto.

Ex quibus patet modus ponẽdi cõclusioneꝫ hãc que auctoritatibus ⁊ rõibus astruitur multipliciter. Auicẽna nãqꝫ prima primi capitulo de mẽbris inquit. Galieno nãqꝫ videtur ꝙ cuiqꝫ duoꝝ spermatũ est virtꝰ coagulatiua ⁊ virtus coagulatõeꝫ suscipiens. ⁊ propter hoc non se ꝓhibet quin dicat ꝙ virtus coagulatiua sit fortior in masculis. ⁊ virtus coagulationem suscipiẽs est fortior in feminis. Qꝛ auteꝫ verũ sperma generet ⁊ prolificuꝫ in muliere de mente Galieni patet ex Auicenna. xxᵒ. tercij capitulo d̾ causis spermatis duꝫ inquit. Apud Galienũ quideꝫ ⁊ medicos masculo ⁊ femelle sunt simul duo semina de quibus ambobus dicitur nomen spermatis non cõmunitate nominis tantuꝫ s̾ vnitate. Et Albertus. xvᵒ. d̾ aialibus caplo vltimo inquit Galienus opinatus est hunc humoreꝫ in muliere semper adesse in conceptu ⁊ dat huic virtuteꝫ informatiuã ⁊ dicit sine hoc concep[illegible]ꝫ esse non posse ⁊ oportere etiaꝫ hunc simul in eodeꝫ tempe emitti quãdo sperma viri emittit̾ ad hoc ꝙ fiat impregnatio ⁊ hanc viaꝫ tota fere sequitur multitudo medicoruꝫ.

Pro hac etiaꝫ cõclusione adduci possũt rationes contra Aristoteleꝫ superius formate. tum etiã quia hec spermata in vtroqꝫ sũt eiusdeꝫ speciei neutrũ occasionatum vt supponitur. ergo eiusdeꝫ potentie actiue. tũ etiã qꝛ cause vtriusqꝫ productiue essentialiter oẽs sunt similes ⁊ materia silis. finis quoqꝫ ideꝫ ergo ambo specifice idem ⁊ per consequens eiusdeꝫ virtutis actiue.

Ex quibꝰ facile assignari potest causa varietatis fetꝰ in sexu s̾m ꝙ vnuꝫ sperma magis alteri dominat̾ in transmutãdo materiã generationis.

Assignari quoqꝫ potest causa assimilatõnis fetus ipsis parẽtibus ⁊ magis vno q̃ alteri. ⁊ vni illoꝝ in colore alteri vero in magnitudine figura ⁊c. s̾m ꝙ materia generatõnis magis est disposita transmutari in colore ab vno illoꝝ magis q̃ ab altero ⁊ ab altero ecõuerso ⁊c.

Posset tamẽ quodãmodo mediando inter duas positiones ꝯtrarias ꝓbabiliter dici duo. primũ est ꝙ pater suo semine tã quo ad parteꝫ eius corpulentã q̃ etiã spumosaꝫ tanq̃ principiũ actiuũ coopari generatõi fetus vt dicamꝰ ꝑtem corpulentaꝫ spermatis viri non soluꝫ ad generatõeꝫ cõcurrere tanq̃ vehiculuꝫ spũs gignitiui cõseruãs ⁊ deferẽs ad locũ generatõis. sed etiaꝫ ipsa met ps corpulenta ꝑ actionẽ spiritꝰ gignitiui in ipsaꝫ in spirituꝫ transmutat̾ qui effectiue ꝯcurrit ad mẽbroꝝ generatõeꝫ ⁊ formatõeꝫ sicut spiritus gignitiuus in spermate ꝑinclusus. nec [illegible] soluitur pars spermatis corpulenta ⁊ eicit̾ vel euanescit sicut plurimi putauerũt. ⁊ pro hac positõe facit exempluꝫ de coagulo ⁊ lacte in fõmatõe casei si recte examinet̾ modꝰ quo coagluꝫ ingreditur lactis caseationem ⁊c. Et hoc sensit aperte Auicenna in. ixᵒ. de animalibus primo capitulo. ⁊ ideꝫ imponitur Auerroy secũdo colliget capitulo allegato quoꝝ verba gratia breuitatis omitto. Et forte ꝙ hec positio non est remota ab intentõe Aristo. si quis cõuenienter eius dicta consideret licet Egidius multipliciter contra eam instet in tractatu de formatõe fetus. ixᵒ. capitulo licet media sua soluãtur a medicoruꝫ peritioribus.

Secũduꝫ dictum est ꝙ ꝓbabile est sperma in muliere descender̾ ꝑ generatiõe fetus quod aliquãdo descendit ante coytuꝫ ⁊ custoditur a matrice donec superueniat ei sperma ⁊ tunc recipit impregnationẽ.

Propter quartum quideꝫ huius philosophus in isto octauo [illegible] liter audiendus est vt Scotus in tercio sen

tentiarum disti. iiij^a. vel quod mater nō est causa agens principalis. ipsa enim ministrat materiam prolis. quia corpus prolis prius formatur de materia ministrata a matre quam de materia ministrata a patre. Et propter hoc appropriate mēstruū dicitur materia prolis. Si autem aliud intelligat Aristo. id nō acceptant medici quibus magis credēdum est quia magis experti.

Ad secūdum negetur cōsequentia quia licet mater active cooperetur nō tamen vt principiū totale per se sufficiēs ymo minus principale. quare oportet preter hoc sperma viri etiā cōcurrere Maternitas enim licet nō necessario ponat actionē patris in generatiōe cōmuniter tamen maternitatem cōcomitatur actio cause naturalis masculi vel alicuius supplentis actionē illam cause naturalis. vt Scotus in tercio vbi supra. hoc autem dicit Scotus propter beatam virginem que simul fuit virgo et mater vt fide creditur etc.

Ad tercium negetur quod dicit Auerroys sed illud quod euomitur a matrice est materia quedam aquosa inutilis generatiōi quam hora delectatiōis nedum in mulieribus verum etiam in viris emittitur. verū autē sperma mulieris custoditur. vt Albertus. xv°. de aīalibus allegato capitulo.

Quia tamē vtriusque opinio. s. medicorum et phorum tollerari potest probabiliter. in primis Aristoteli innitendo media Scoti cōtra ipsum non procedunt.

Ad primā igitur rōnem eius dicēdum quod licet vir et mulier sint eiusdem speciei essentialiter etc. alicuius tamē virtutis active est mas cuius non est mulier cum vir sit in cōplexione sexuali muliere perfectior. vnde maior ratōnis [illegible] vera de potentijs naturalibus cōsequētibus naturam solum specificā quod non est verum de virtute generatiua actiua vel passiua. licet enim potentia generatiua absolute cōsequatur viuens inquātum viuēs. active tamē vel passiue concurrere sunt modi cōsequētes illam potentiā naturalem rōne dispositionū materialiū vt sūt sexus masculinus vel femininus quare etc.

Aliter dici pōt quod licet semē mulieris nō concurrat active ad producēdū fetū. mulier tamen habet virtutem actiuam illius semis passive productiuā quam aliquo modo vocari pōt virtus generatiua. et per idem ad confirmationē.

Ad secūdum dici pōt cōcedendo cōsequentiam et cōsequētiam. filius enim est opus matris passiue concurrētis sicut patris active generantis. operari enim est cōmune actioni et passioni.

Sed dubitatur incidenter quare mater plus diligit filium quam pater. et vtrum filius ecōuerso magis teneatur amare matrem quam patrem etc.

Ad primū coiter redditur causa quia matres sunt certiores de filio quod sit suus quam pater.

Ad 2^m rūdet. s. Tho. 2^a 2^e qōe. xxvi^a. articulo. x°. quod pater debet plus amari quam mater ymo et parentes debēt plus filijs et vxore amari rōne obiecti. sed ecōuerso rōne diligētis. Sed nūquid filij plus quam fratres et frater quam soror. Dicēdū vt. s. Tho. in 3° sniarum dis. xxix^a. quod filij debēt plus amari quam fratres et quod frater naliter plus amatur quam soror

Ad 3^m negetur cōsequentia. mulier enim nūquam agit nisi similitudinē suā imprimit nisi per accidens valde. vt Cōciliator dria. xxxvij^a. s. prohibēdo agēs ipsius similitudinē imprimere eo quod se mā reddat indispositā. sicuti volēs aliquē effectū causare disturbatur et inclinatur ab aliquo et illū nō potētem inducere iuxta illius impetū causabit eundē nō autem secundum propriā electiōem omnio. multa tamen de assimilatiōe dici possent que hic omittuntur.

Et ex hoc tollitur replica Scoti adducta cuius similitudo nulla est vt patet per verba Conciliatoris cū exemplo profunde examinādo.

Ad quartū dici pōt quod mater nō est sicut vas cū vas inquātum tale nihil operatur active respectu rei in eo exūtis. mater autem et si nō active operatur semie suo ad fetus productōnem habet tamen mulier virtutē actiuā illius semis passiue cōcurrētis productiuā. quod nō cōtingit de terra in generatiōe minere cum solū passiue cōcurrat.

Sed nūquid matrix habeat virtutē actiuam in generatiōe fetus. Respondet Auic. nono aīalium illum fore stultum qui dixit eo modo operari matricē in spermate quo furnus in tortam. licet enim matrix sit calidissima eius tamē interior superficies est humida va

ꝺe. ideo nō eſt ꝺe eius natura coaſſare ſubſtantiaꝫ aliquā. Apud autem medicos licet cōmuniter teneatꝰ ꝙ non habeat virtutē effectiuā principalē in inductōe forme ſed iuuamenta aliqua. tamen ſi qs vellet poſſet ymaginari ꝙ ſimul cum ſpermatibꝰ ipſa matrix in formatōe fetus actiue ꝯcurreret. ymo ſubtilius procedendo ymaginari poſſet ipſam matriceꝫ principaleꝫ formare illis ſpermatibus cōcurrentibus tanquā organa ei ꝺeſeruientia vt Thomas ꝺe garbo in ſūma ſua.

Inducta quoqꝫ phoꝝ cōtra Galienuꝫ ⁊ medicos non ꝓcedūt. primo nāqꝫ ideꝫ ſecūduꝫ ꝺiuerſas eius partes poteſt materialiter ⁊ effectiue ꝯcurrere ꝛc. ſecūdo ſperma viri ⁊ mulieris aliquo modo cōtrariantꝰ ⁊ aliquo modo ad ſe inuicē iuuāt in generando fetuꝫ vt patet ideo nō ſe impediut ſed adiuuāt ſe in opando. naꝫ virtus gignitiua ſpiritꝰ ſpermatis mulieris iuuat virtutē ipſius ſpermatis maris in materiaꝫ generatōis attrahēdo ad locuꝫ generatiōis trāſmutundo ⁊ mēbra ex eo formando ꝛc. Tercio nō eſt verū ꝙ ꝙ̄to mulier eſt ꝺebilior tanto ſit maſculoꝝ ꝓductiua. naꝫ ſpermate muliebri frigidiori ⁊ ꝺebiliori exiſtente frigidius eſt mēſtruum ⁊ pars eiuſdeꝫ ſpermatis corpulenta frigidiō ⁊ per cōſequēs ineptior eſt materia ad recipiendū cōplexionē maſculinaꝫ ex quibꝰ etiam calor ſpermatis viri magis refrangitur. ⁊ ideo impotentius redditur ad generandū cōplexionē maſculinā. ſed ꝺe his ſatis.

ritur tercō que

queſtio vtrū celū ſit compoſitū vere ex materia ⁊ forma. Et arguitꝰ negatiue quia vel materia illa ex qua componeretur celum eſſet eiuſdē rationis cū materia iſtoꝝ inferioꝝ vel alterius. ſi primū ergo celū eēt naturalr corruptibile. quod eſt cōtra Phm primo ꝺe celo ⁊ mundo. ꝯſequētia probatur quia eſſe principiū generatōis ⁊ corruptōis cōſequitꝰ materiā ſm ſuā rōeꝫ formaleꝫ. eſt enim illa qua res poteſt eſſe ⁊ non eſſe. vijº. metaphiſice. Si ꝺetur ſecūduꝫ contra arguitur. quia ꝺeducta a omni habitudine ſpeciali ad formā nō eſt fingere per qd ꝺiſtinguatur ſpecifice hec materia ab illa. cuꝫ materia vt eſt quid videatꝰ penitꝰ indiſtincta.

Ampliꝰ ſi in celo eſſꝫ materia ergo haberet formā ſubſtantialeꝫ ipſuꝫ informantem ergo ipſa eſſet principiū alicuiꝰ motus cum ſit naturā nō motus recti vt patet. ergo circularis. ⁊ ꝑ cōſequēs fruſtra poneretꝰ intelligentia appropriata orbi.

Adhuc phus in textu nec omnis rei eſt materia. ſed quoꝝ eſt generatio ⁊ tranſmutatio ad inuiceꝫ. quecūqꝫ eniꝫ ſine trāſmutari ſunt boꝝū etiā nō eſt materia. Ex quo arguitur ſic quecūqꝫ nō ſunt trāſmutabilia ad inuiceꝫ nō habent materiaꝫ. ſed corpa celeſtia ſunt huiuſmodi ergo ꝛc.

Amplius in omni cōpoſito ex materia ⁊ forma repitur pluralitas indiuiduorum ſub vna ſpecie. ſed in celo nō ſunt plura indiuidua ſub vna ſpecie. vt Cōmentator pmo celi quare ꝛc.

In oppoſitū arguitꝰ in omni eo qꝺ mouetur neceſſe eſt intelligere materiā 2º metaphiſice. ſed celuꝫ mouetꝰ vt patet primo ꝺe celo quare ꝛc.

Amplius omnis ſubſtantia aut materia aut forma vel compoſitū 2º ꝺe aīa. vijº. viijº ⁊ xijº. metaphiſice. ſed celum eſt ſubſtantia vt patet. ⁊ nō eſt materia. qꝛ materia nō per ſe mouetꝰ ſalteꝫ motu locali quinto phiſicoꝝ. nec eſt forma vt Cōmentator vult. viijº ⁊ ixº. huius vbi ꝺicit celuꝫ habere potentiā ad vbi non ꝓhibet ipſuꝫ eſſe materiā. ſꝫ bene ipſuꝫ eſſe formaꝫ. relinquitꝰ ergo ꝙ ſit cōpoſitum ex materia ⁊ forma.

Adhuc omne corpꝰ exiſtens ꝺe gn̄e ſubſtantie eſt cōpoſitū ex materia ⁊ forma celū eſt huiuſmodi ergo ꝛc. maior arguitꝰ quia vl corporeitas ꝑut eſt ꝺifferētia corpis ꝺe genere ſb̄e ꝺicit compoſitōꝫ ex mā ⁊ forma. ⁊ tūc habetur quod intēditur. vel ſolum ꝺicit extenſionē ꝺimēſionē vel aptitudinē ad eaꝫ ⁊ tūc eſſet ꝺifferētia accidētalis potius ꝯueniens corpi ꝺe genere quātitatis.

Amplius in corpe celesti reperit̄ difformitas ſm diuerſitatez ⁊ varietatez. qꝛ ſtella ē denſioꝛ ps ſui oꝛbis Cōmētatoꝛ 2° celi. Similr̄ ſm opacitatē ⁊ dyaphoneitatez vt videtur patere in ſtella ⁊ oꝛbe ⁊ potiſſime in coꝛpe lune. conſtat autez q̄ omnia iſta ſunt ſm diuerſitatez mat̄ie. qꝛ qualitates vel diſpōes celeſtes vniuoce repertūtur hic inferius ⁊ in ſupioꝛib9 vt de dyaphoneitate p̄cipue vult Ariſto. in 2° de aīa. ſed in iſtis inferioꝛibus fiūt ex mā ⁊ foꝛma quare ꝛc.

Propter primum

qdez h9 ſciēdū q̄ celū ꝓpꝛie ⁊ nāliter coꝛp9 aliquod ſublime ⁊ luminoſuz actu vel potē ⁊ incoꝛruptibile naturaz. Sanct9 Tho. in pꝛia pte q̄oe. lxviij. articulo vltīo. dico aūt celuz ꝓpꝛie qꝛ nomē celi in ſcripturis cōtingit tripliciter ſumi. pꝛimo ꝓpꝛie ⁊ materialiter iuxta moduz dictuz de quo p̄ſens eſt ſermo nō audiendo ipſuz pꝛo aggregato ex cōpe celeſti ⁊ intelligētia vt facit Auerroys 3° de anima cū dicit coꝛpa celeſtia recipiūt intelligentias ⁊ intelligūt eas. ſed ꝓ ſolo coꝛpe celeſti ſecluſa intelligētia. Et ſm hoc poſuūt theologi tres celos. pꝛimū totaliter lucidū quod vocāt empirreū. ſecūduz totaliter dyaphonū qd̄ vocāt celuz aqueū ⁊ criſtallinuz. terciū partiz dyaphonū ⁊ partim lucidū actu qd̄ vocāt celuz ſydereū diuiſum in ſperas octo. ſ. in ſperaz ſtellarū fixaruz ⁊ ſeptez ſperas planetaruz que dici pn̄t octo ſpere celi. de quo verificari pōt illud Cōmētatoris Auerroys pꝛimo celi. Celuz eſt ligamētuz inter ſb̄as abſtractas ⁊ inferioꝛa.

Secūdo dr̄ celuz ꝑticipatōez alic9 ꝓꝑetatis celeſtis coꝛpis. ſ. ſublimitatis ⁊ luīoſitatis actu vel po. ⁊ ſic totū iſtud ſpaciū qd̄ eſt ab aqs vſ3 ad oꝛbē lune Damaſcen9 poſuit vnū celuz noīans illud aereū. Vñ ſm eū tres ſunt celi aereū ſydereuz ⁊ aliud ſupius de quo intelligit quod de Paulo legit̄ raptus vſq̄ ad terciū celuz. Sed qꝛ iſtd̄ ſpaciū ↄtinet duo elemēta. ſ. ignis ⁊ aeris ⁊ in vtro q̄ eoꝝ vocat̄ ſupioꝛ ⁊ inferioꝛ. ideo ſm Rabanuz diſtinguit̄ in quatuoꝛ. ſupmuz ignis nominatū celū igneū. inferioꝛē vō regionē celuz aereū. ⁊ ſic cū iſti quatuoꝛ celi tribus ſupioꝛib9 cōnumerent̄ ſunt in vniuerſo ſecundū rabanū ſeptē celi coꝛpei.

Tercio dicit̄ celū metaphoꝛice. ⁊ ſic q̄ñz ipſa ſancta trinitas dicit̄ celuz ꝓpt̄ ei9 ſpūales ſubtilitatē ⁊ lucē. de quo exponit̄ dyabolū dixiſſe. aſcendā in celū ideſt ad equalitatez dei. q̄ñq̄ etiā ſpūalia bona in q̄bus ē ſanctoꝝ remuneratio ꝓpter eoꝝ eminētiaz celi nominātur. vbi dr̄. merces vr̄a copioſa ē in celis vt Aug9. exponit. q̄ñq̄ vō tria genera ſupnaturaliuz viſionū. ſ. coꝛpalis ymaginarie intellectualis tres celi noīant̄ de quibus Aug9 exponit q̄ Paulus eſt raptus vſque ad terciū celuz.

Ex q̄bus p3 q̄ de celo ſermonē faciendo ꝓpꝛie ⁊ nāliter diſtiguendo ens nāle contra ens in aīa ſic celi ſunt decē. vt. s. Tho. in 2°. ſniaꝝ diſ. xiiij. articulo ꝑ. ſcil3 ſeptē planete firmamētuz celū aqueū ⁊ pꝛimū mobile. de quib9 cōſequēter determinabit̄.

Famoſioꝛ tn̄ diſtinctio philim magis ſapiens ⁊ ꝓpoſite difficultati cōfoꝛmioꝛ eſt q̄ celū ꝓpꝛie ⁊ nāliter auditū tripl̄r dicit̄ vltia ſpera. oēs ſpere ⁊ totū vniuerſuz. ⁊ colligit̄ hec diſtinctio ꝑ de celo ⁊ mūdo a pho. ⁊ habet̄ a ſcō Tho. iiij°. phicoꝝ ⁊ ꝑ celi a pꝛīo. ⁊ in pceſſu eiuſdē lectōe. xx.

Celuz vō cōpoſitū eſſe dupl̄r pōt audiri. vl̄ ex mā ⁊ foꝛ tanq̄ ex duabus naturis ſicut generabilia ⁊ coꝛruptibilia vel ex motoꝛe ⁊ motu.

Propter ſecunduz

quidem huius Sciendum q̄ Plato ⁊ omēs philoſophi ante Ariſtotelez poſuerunt oīa coꝛpoꝛa eſſe de natura quatuoꝛ elementoꝛū vt narrat Sanct9 Thomas in pꝛima pte. q. lxvi. articulo ſecundo. quare cum quatuoꝛ elementa cōmunicent in vna materia vt mutua generatio ⁊ coꝛruptio in eis oſtendit ſeq

tur ꝙ omniu3 corporū apud eos sit materia vna ⁊ per consequens corporū celestium. qđ autem ipsa sint incorruptibilia Plato asscribebat non conditioni materie sed voluntati artificis. s. dei quem Plato introducit corporibus celestibus dicentem . natura vestra estis dissolubilia voluntate aute3 mea indissolubilia quia voluntas mea maior ē nexu vestro.

Hanc aute3 positione3 Aristo. reprobat per motus naturales corpoꝝ cum enim corpus celeste habeat naturale3 motum diuersum a naturali motu elementorū sequitur ꝙ eius natura sit alia a natura quatuor elemētoꝝ. sicut mot⁹ circularis q est propri⁹ corporis celestis caret ɔtrarietate. mot⁹ aūt elementoꝝ sūt inuice3 ɔtrarij vt q est sursū ⁊ q est deorsū. ita corp⁹ celeste est absqȝ cōtrarietate. corpa vo elementaria sūt cū cōtrarietate ⁊ qꝛ corruptio ⁊ generatio sūt ex cōtrarijs seqtur ꝙ ſm suā natura3 corp⁹ celeste est incorruptibile elemēta vo sūt corruptibilia ꝯ⁹ oppositu3 dixit Plato. ⁊c̄.

Auicēna vo ꝑ sue meta^ce^. cū eius cōplicib⁹ sensit ꝙ celū ꝓprie ⁊ naturaliter sūptu3 sepato motore cōponit̄ ex materia ⁊ forma ⁊ ɔn̄s cū hēat mā3 que de se est in potētia ad esse de se est ens possibile. esse autem necessariu3 acquirit ab alio.

Posuit eni3 Auicenna vt patet tractatu primo sue sufficientie capitulo secundo ꝙ materia prima forma sit forma corporeitatis per qua3 sunt in materia prima dimensiones que variabiles sunt ſm varietatē forma ru3 substantialiū sicut cera cū inter digitos multipliciter voluit̄ ⁊ complicat̄ mltas recipit figuras ipsa tamē semꝑ manet corp⁹ per formā corporeitatis cōmune3 omnibus illis que forma corpeitatis ſm se cōsiderata vacua est ab hac forma ⁊ ab illa imutabiliter tamē inherens materie. ⁊ per consequēs quātu3 ad illa3 est omne corpus incorruptibile ⁊ ita celu3 cu3 vt sic non habeat agens contrariū quod possit ipsu3 corrumpe. ideo remanet incorruptibile. qꝛ omne quod corrumpitur a suo cōtrario corrumpit̄. qꝛ tam̄ forme corpeitatis supueniūt alie forme quibus corpa distinguūtur. hinc est ꝙ ꝑ remotionē sequētiu3 formaꝝ accidit corruptō i corporibus.

Sed indubie ex hac positōne plura sequūtur incōuenientia. prio eni sequit̄ ꝙ celu3 etiā quātu3 est de se sit corruptibile. quia habet in se principiū corruptōis scilicet materia3 qua res potest esse ⁊ nō esse sicut ⁊ ignis. esto tū ꝙ nō corrumpat̄ quod philosophus negaret.

Amplius omni potentie passiue ſm philosophu3 corrẽspondet aliqua potentia actiua. si ergo celū est corruptibile de se vt seqt̄ si ibi ponit̄ materia necessario oportet in natura dare aliquod agens quod possit ipsu3 corrumpere.

Adhuc ex opinione sequit̄ ꝙ corruptio forme substātial̄ esset ſm quid qꝛ priuatōnī substerneret̄ aliquod ens actu. s. materia informata forma corpeitatis sic̄ ⁊ antiqs philosophis accidebat qui subiectū formaꝝ naturaliū ponebāt aliquod ens actu puta ignē vel aquā aut aliquid huiusmodi.

Auerroys autē Cōmentator in libello đ substātia orbis . prio celi. primo phisicoru3 viij^o^. ⁊. xij^o^. metaphisice ⁊ alibi plies ex intentōe tenet. Celu3 sumptu3 ꝓ solo corpe celesti seclusa intelligentia nō cōponi ex mā ⁊ forma. S3 cor⁹ simplex actu exn̄s sub suo motore vel motorib⁹ ita ꝙ in eo nō est po^a^ ad esse nec h3 esse formalr a motore nec ab alia forma ſ solū est in eo potētia ad vbi ita ꝙ cū sit subiectū simplex in actu sua for^a^ assistēs idest su⁹ motor appropriat̄ illi sine medio idest nō p̄cedētibus dimēsiōib⁹ n^c^ alijs dispōib⁹ accn̄talib⁹. ſ ta3 dimēsiōes q̄ʒ alia accn̄tia coīa sequūt̄ formā q̄ est motor.

Non eni3 poni potest corpus celeste componi ex materia que sit in potētia ad esse ⁊ non esse. quia tunc esset generabile ⁊ corruptibile quod est falsum cum sit ingenerabile ⁊ incorruptibile sicut ⁊ suus motus. viij^o^. phisicoꝝ ⁊ primo celi. consequētia autē pro

batur quia illud quod habet materia q̄ est in potentia ad formam substantialem illud est generabile ⁊ corruptibile. sicut eniȝ operatio fecit scire formaȝ ita transmutatõ materiam. Cōmentator. in isto. viij. Uel si ponatur ipsum esse incorruptibile ⁊ habere materiam sequitur saltem ꝙ aliquid essȝ ociosuȝ in natura. quia propria operatio potētie materie que subicitur forme est transmutari de forma in formaȝ. si ergo in celo essȝ materia talis ⁊ ipsum est incorruptibile seqtur ergo ꝛc. Unde Scotus in secūdo sententiaruȝ distinc. decimaquarta in opiniōe philosophoꝝ ostensa incorruptibilitate celi ostēdetur carentia materie nisi forma incorruptibilis posset necessario actuare materiaȝ possibileȝ de se carere illa forma. ita ꝙ habitudo non esset vtriusqȝ necessaria. ꝫ tantum ex pte forme econuerso quantum est ex pte materie esset contingens quare non est simile de necessaria inherentia alicuius accidentis subiecto vbi necessitas non est ex pte vtriusqȝ extremi Hec ille. ▪ hāc sniaȝ habȝ Auer. in libello de substantia orbis dicens ⁊ vniūsalit quia declaratum est actiones istius corporis esse eternas declarabitur formas eius non existere ▪ suuȝ subiectum ⁊ suum subiectum esse simplex ⁊ non compositum ex materia ⁊ forma quoniaȝ si ita esset. esset generabile ⁊ corruptibile. Materia eniȝ in vitate cuꝰ esse est in potentia nō inuenit̄ nisi in substātiis generabilibus ⁊ corruptibilibꝰ. Cōmentatõ viij. huiꝰ. Habet tamē celuȝ materiam in potentia ad vbi quaȝ Aristo. vocat vnde ⁊ quo. viij. ⁊ .xij. huiꝰ in ente in po ad t̄minos motꝰ local. hec eniȝ dictio vnde significat t̄minū ad quē t̄minat̄ motꝰ local. qȝ ei mouet̄ fm vbi eget mat̄ia in po ad vbi cū motꝰ sit actꝰ entis in po ꝛc. ꝫ celū mouet̄ ꝫ vbi vt pȝ ad sensuȝ q̄re ꝛc. sic̄ eni trāsmutaꝰ sꝫalis fecit nos cognoscere formā. sic transmutatio ad vbi māȝ celi. vt Cōmētatõ. viij hꝰ. q̄re Aristo. q̄si huic doctrine ꝯsentiēs pte illa de māli antē sꝫa dixit. In nālibꝰ qdeȝ sempiternis aut sꝫiis alia rō. forsan enim q̄dāȝ nō hn̄t māȝ aut nō taleȝ ꝫ solū fm locū mobilē. nec ptulit Aristo. hec sꝫ dubitatiōe ꝓpter corpa celestia vt inqt. oīa eni nō hn̄t māȝ. sed intēdit elemēta q̄ sunt eterna fm totū ⁊ gn̄abilia ⁊ corruptibilia fm pteȝ vt dictū est in naturalibus. hec ille.

Et hec pculdubio videt̄ sentētia phi qc gd theologice moneamur dicē. q̄re Albertꝰ ꝑ phicoꝝ. in talibꝰ corpibꝰ. s. celestibꝰ vel nō ē priuatio vel si est. ē ad vbi tātuȝ. quia illa corpora non mouentur nisi motu locali. Qualiter auteȝ in corpe celesti nō sit pu̇atio aut mā pulcherrime docet ideȝ Alber. in cōmēto libri de causis dicēs ꝙ equoce ē mā in cōpibꝰ celestibꝰ ⁊ gn̄abilibꝰ ⁊ cōruptibilibꝰ mā. n. corpū celestiū pu̇atōe ▪ ō signat̄ ▪ tm̄ suppositi d̄t̄miatiōe. ⁊ iō dic̄ phs in de celo ⁊ mūdo cū dico celū dico formā ⁊ cū dico hꝫ celū dico māȝ nec possumꝰ designare māȝ p priuatōeȝ vt dicamꝰ hoc qȝ po est celuȝ ⁊ nō actu esse mām sic̄ designamꝰ i gn̄abilibꝰ ⁊ corruptibilibꝰ sic̄ p carneȝ ⁊ ossa forꝰ hōis t̄rmiabilia māȝ hōis designamꝰ. relinqt̄ gꝰ ꝙ q̄uis hꝫ celū māȝ dicat nō tn̄ dic̄ eā in priuatōe ⁊ po. omnis aūt gn̄o ⁊ corrupꝰ a priuatōe ⁊ po est vel ad priuatōeȝ ⁊ potētiā. ⁊ sꝫdit inferiꝰ ꝙ motꝰ celi est de esse celi. de eē ei celi ē ad intelligētiā moueri sicut de esse hominis est moueri ad rationem ꝛc

Uñ Scotꝰ in 2ꝰ sniaꝝ dis. xiiij. Scd̄m intentōeȝ phi cū oīs po passiua mat̄ie sit po ꝯtradctōis ex. ixꝰ. mēte. ⁊ ibidē cuȝ qȝcunqȝ sempit̄nū sit necessariū ⁊ ita nullo mō in potē ꝯtradictōis ⁊ celū fm ipsuȝ sit sempit̄nū seqt̄ fm ipsuȝ ꝙ nihil sit in celo quod sit in po cōtradictōis vel corruptōis. ⁊ ▪ ꝯñs nō hn̄s māȝ. qȝ si hret māȝ essȝ formaliter corruptibile sic̄ ignis. dato eni ꝙ nō essȝ aliquod agēs extra qȝ possȝ ipsuȝ corrūpe qȝ nō haberȝ ꝯtrariū hoc nō tollerȝ qn̄ intra haberȝ pn̄cipiū cōruptōis. s. māȝ q̄ res pōt ēe ⁊ n̄ esse. Et in hoc videtur ille Auerroys in tractatu de substantia orbis melius habere intentioneȝ philosophi q̄ alij ponētes in celo materiaȝ hec ille.

Huic tamē positioni plura videntur obstare. primo nāq videt̄ q̄ celū habeat materiā que est in potentia ad formā substantiales. quoniā substantia que potest deficere ab opatōe propria habet materiā in potentia ad formā. oportet enim q̄ sit corruptibilis exquo nō potest semp in opatōe propriā vel saltē esset ociosa quod est cōtra dignitatē nature. sed celū pōt deficere ab opatōne propria. quia potest nō moueri. virtutes enī in corporibus possunt mouere ꝛ non mouere. Cōmētator. xij°. metaphisice.

Amplius substātia celi dependet ab agēte. ergo habet materiā in potentia ad formā patet ɔña quia nullū agens naturaliter producit aliquid simplr̄ nisi ex materia ꝛ subiecto primo phisicoꝝ. añs patet p Cōmentatorē in libello de substātia orbis. dum inqt q̄ celū indiget virtute actiua. qꝛ mouēs totū est agens totū.

Adhuc diuersitas motus nō arguit diuersitatē mobilis nisi ex diuersitate forme. q̄ enim ignis sit diuersus a terra nō cōuincitur tantū ex diuersitate motuū. sed etiā ꝛ magis ex diuersitate formaꝝ substātialiū. ſ₃ ex diuersitate corporū celestiū ad motū inferiorū arguit̄ diuersitas mobilium vt celi ad inferiora. vt p₃ primo celi. vbi ex diuersitate motus circularis a motu recto cōcludit̄ celū alterius nature ab istis inferioribus ꝛ hec est fortior ratio ad pbandū q̄ celū cōponatur ex materia ꝛ forma. vt Cōmentatō primo celi.

Amplius in corpe celesti seclusa intelligētia vel differt res sensata a re intellctā. ꝛ ita oportet celū esse cōpositū ex materia ꝛ forma. si vero nō differt tūc idē esset sensatū ꝛ intellectū quod est falsum. sicut nec intellectus est idē cū sensu. res enim ſm q̄ est intelligibilis est abstracta a sensu.

Adhuc quecūq̄ cōstituūt p se vnū in numero necesse est vnū eoꝝ esse materiā ꝛ aliud formā pficientē vt colligit̄ ex isto. viij°. metaphisice. sed forma ꝛ formatū cōstituūt vnū numero in corpe celesti. vt Cōmentatō in principio secūdi de celo.

Amplius q̄ celū habeat formā sibi inherentē arguit̄. illud videt̄ esse in corpe celesti inherēter mediāte quo celū recipit dimensiones sicut de albedine ꝛ supficie [illegible] eodē subiecto patet. sed celū recipit dimēsiones mediāte forma vt Cōmētator in libello de sba orbis. forᵃ corpis celestis nō recipit̄ mediātibꝰ dimēsiōibꝰ corpū celestiū. ſ₃ dimēsiones recipiūtur mediāte forma eius.

Positionē tamē Cōmentatoris defendēdo facilis est illoꝝ solutio. Ad primum dicēdum. vno mō q̄ celū potest deficere ab opatōe sua ꝓpria. i. a motu nō quidē simul ita vt a toto deficiat. sed ab hac reuolutōne vel illa. adueniēte enim vna circulatōne desinit alia prior. Aliter dicēdū q̄ celū licz ex parte sui possit quiescere. qꝛ ex se non hēt ꝑpetuitatē motus. nec ex pte motoris appropriati. tamē ex pte motoris cōis intransmutabilis qui est deus nō potest quiescere. Voluit ergo Cōmentator in auctoritate allegata q̄ virtutes in corporibus semp possunt mouere ꝛ nō semp mouere possunt si illud ꝓpter qđ mouent sit trāsmutabile si autē sit intransmutabile semper possunt mouere sic sunt intelligentie. illud enim propter quod mouēt eas mouet in ratiōe amati ꝛ desiderati. ꝛ cum sic mouēt sunt in optima dispositōe. vt Cōmentator ibidem.

Ad secūdū dicendū ſm Cōmentatorē q̄ celū ſm sui substantiā dependet ab agente ipsū cōseruante qui est finis. nō autē ab agente ipsum de potentia ad actū educēte ꝛc̄ vt diffuse habitum est in quinto huius questione quinta.

Ad terciū maior assumpta est vera ex diuersitate formaꝝ aliquo modo nō tñ necessario inherētiū nisi in rebꝰ materiaībꝰ sed inherentiū vel appropriataꝝ in corporibus celestibus.

Ad quartum dicendū q̄ in celo differt res sensata a re intellecta eo q̄ celū quo ad substātiā est illud quod intelligitur. sed sentitur quo ad lumen ꝛ alia accidētia. nec seq

tur ex hoc q̄ sit cōpositū ex materia ⁊ for‐ma ymo ecōuerso. quia nō oportet ipsuȝ es‐se subiectuȝ forme inherētis.

Attentōe tamen dignū ſm Auerroym q̄ celuȝ circūscripto motore nō intelligit̄ nisi in cōpatione ad formaȝ eius appropriatam qui est motor eius. quia est subiectū simplex ⁊ nō intelligitur nisi vt recipit a motore ⁊ non potest esse nisi etiā intelligat̄ motor. sic etiā materia horuȝ inferioꝝ intelligit̄ p ana logiaȝ ad formā. quare Cōmentator 2° celi. substātia celi que est subiectū simplex in po‐tentia ad vbi non intelligit̄ sine substantia se parata inquātū est subiectuȝ ⁊ recipit ab ea

Et si dicatur q̄ nō videtur simile de ma‐teria prima que est in pura potentia ideo nō est cognoscibilis nisi per formaȝ ⁊ de corpo re celesti quod ſm se est in actu. ideo videt̄ q̄ ſm se possit intelligi. Dicēduȝ vt Cōmenta tor in libello de substātia orbis q̄ licȝ corp⁹ celeste sit actu ens de se ita q̄ actu non currit ad aliaȝ formaȝ nō tamē est existens perse. ſ est subiectū in actu ipsi⁹ forme que est motō cuȝ qua semp existit. ⁊ ita licet in natura ce lesti nō sit aliqua potētia ad esse nec sua ac‐tualitas eēndi sit formalr̄ a motore nec etiā effectiue est tamē semp cū motore ⁊ propter motoreȝ. ⁊ ideo sicut materia prima nō pōt intelligi nisi ad formaȝ eo q̄ nō pōt existere sine forma sic illa natura celestis nisi respcū for̄ q̄ ē motor eo q̄ sine illo nec ē nᶜ pōt esse cuȝ suū esse sit ꝓpter motorē. debem⁹ autē in telligere de illo corpe celesti quod est subiēm forme abstracte. ⁊ ita celuȝ est intellectum in habitudine ad formā que est motor.

Ad qntuȝ dicēduȝ q̄ aliq̄ duo cōstituer̄ aliqđ vnū duplr̄ audiri pōt. vno° ſm ſbam ⁊ esse indiuisuȝ. ⁊ hoc mō taliter cōstituētia vnū sic se hn̄t q̄ vnū eoꝝ inuenit̄ vt est mā aliud vt est forma. Alio° ꝯstituē vnū cōtin‐git quo ad effect⁹ ꝯstitutōeȝ ⁊ opatōis ime‐diate dependentis ab hoc ⁊ talr̄ cōstituētia n̄ sic ncēio disponūt̄ vt vnū sit mātia reliquū forma pficiēs. Sic āt se hn̄t iste ſbe in celo. cōstituūt eni vnū effectū vt motū vnū q̄ im‐mediate depēdet a motore ⁊ mobili. ⁊ h° mō dicit Cōmētator q̄ aīa intellectiua ⁊ cō pus hūanū cōstituūt vnū numero. s. q̄tuȝ ad actuȝ intelligendi q̄ diuersus est in hoīb⁹ vt mouet̄ a diuersis fantasmatib⁹. Sunt ergo motor ⁊ motuȝ vnū nūero nō p indistinctōeȝ vni⁹ esse qm̄ hn̄t diuersa esse subsistētie. sed p tanto dicunt̄ vnū nūero q2 nō sunt distin‐cta loco ⁊ subiecto. Vn̄ motor appropriat̄ mobili quo ad opatōeȝ ita q̄ mouet. ita hoc celuȝ ⁊ tanta velocitate q̄ aliud nō moueret etiaȝ tali velocitate determinata. ⁊ talis in‐distinctio sufficit vt sint vnū numero. non tn̄ ita pfecta est vnitas nūeralis inter ea sicut in vno cōtinuo.

Ubi attentōe dignū q̄ q̄uis in corpibus celestib⁹ cōstituat̄ vnū p formā ⁊ formatuȝ nō tn̄ ita pfecte ꝯstituit̄ sicut forma ⁊ formatū in motorib⁹ celestib⁹ in q̄bus forma ⁊ for‐matū sunt intelligēs ⁊ intellectuȝ q̄ vere sunt vnū idē numero cū sint ambo vnū ſm ſbaȝ cū intellectio in eis nō depēdeat a ſba eoruȝ ſm Cōmētatorē. q2 nihil addit intellectio su per eoꝝ ſbaȝ cū p extrīseca nō intelligant ſ p substātias ꝓprias eoꝝ. intelligēs ergo ⁊ in tellectū in eis sūt vnū nūero ſm ſbaȝ non sic autem in corpib⁹ celestib⁹ in q̄bus forma ⁊ formatū nō ꝯstituūt aliqđ vnū nūero ſm ſb stantiaȝ ſ ſm vnitatē opatōis cū ibi sit effe‐ctus motū. s. celi addens aliq̄d reale super ce li substantiam.

Sed dubitat̄ vtrū maior² sit vnio inter corp⁹ celeste a motorē sibi appropriatum q̄ꝫ inter mā̄ȝ istoꝝ inferioꝝ ⁊ formā sibi inhe‐renteȝ. Et iteꝝ q̄ꝫ inter spēm intelligibilem ⁊ intellectuȝ.

Dicēduȝ cōformiter cuȝ Cōmentatore q̄ sic q2 forma celi que est motor eius assistit corpi celesti immediate sine dimēsiōibus. ⁊ sine omni alio vt causa dispositiua non sic autem in formis materialibus inherētibus.

De specie vo intelligibili ⁊ intellectu pōt dici q̄ ex eis magis fit vnū q̄tuȝ ad cālitatē respcū opatōis q̄ꝫ ex mā ⁊ forma ⁊ q̄ꝫ ex in‐telligētia ⁊ orbe. q2 tam spēs intelligibilis q̄ꝫ

intellectꝰ vtrūqꝫ passiue cōcurrūt ad intelle⸗ctionē vt ꝑnūc supponit̄ alibi discutiendum ⁊ ꝑ ɔ̄ns hūt eandē cālitatē respectu intelle⸗ctionis. ⁊ ita magis indiuisa in cāndo ⁊ ma⸗gis vnuꝫ. vnū eni sumit̄ ab indiuisiōe gnto metaᶜᵉ. nō sic autē ex mat̄ia q̄ cōcurrit pas⸗siue ⁊ fōma sibi inherēte que actiue ad ope⸗ratōeꝫ cōcurrūt ⁊ silr̄ motoꝛ actiue coꝛpꝰ ve⸗ro celeste passiue ad motū celi quare ⁊c.

Aliter dici pōt vt Scotus in p̄dicabili⸗bus ꝙ ex specie intelligibili ⁊ intellcū fit ma⸗gis vnuꝫ quo ad p̄dicatōꝫ q̄ꝫ ex mā ⁊ foꝛma qꝛ nūquā ista est vera mā est foꝛma. sed ali⸗quādo de intellectu māli p̄dicat̄ intelligibi⸗le. ista eniꝫ aliqn̄ est vera intellectꝰ mālis est intelligibile. ⁊ hoc qn̄ ex cognitōe alioꝝ en⸗tiuꝫ māliuꝫ tandeꝫ deuenit in cognitōeꝫ sui ipsius. Unde Scotus ibidē sic inquit. illud dictuꝫ Cōmentatoꝛis nō pōt intelligi ꝙ fiat vnū cōpositū ex illis. qꝛ tūc intellectus esset cōpositus ex quiditatibus omniū rerū sensi⸗biliū. sed intelligenduꝫ est in denotādo nō in essendo ꝙ intellectus in actu veriꝰ recipit p̄⸗dicatōeꝫ vniꝰ cuꝫ intelligibili in actu q̄ꝫ ma⸗teria ⁊ foꝛma. qꝛ intellectꝰ in actu est intelli⸗gibile in actu. qꝛ [illegible] spēꝫ intelligibileꝫ in actu pōt seipsuꝫ intelligere reflectēdo. materia āt nō est foꝛma ꝑ hoc ꝙ cōponat cū foꝛma ⁊c.

Ad vltimū cōtra Auerroym inductū di⸗cendū ꝙ coꝛpus celeste recipe dimensiones mediante foꝛma intelligitur dupl̄r. vno mō mediāte foꝛma tanq̄ꝫ dispōne ⁊ subiecto. qꝛ mediū ⁊ extrema ideꝫ sunt ex 2° posterioꝛuꝫ ⁊ hoc modo celuꝫ nō recipit dimēsiones me⸗diante foꝛma vt dispōe ⁊ vt subiecto vt in⸗telligentia. Sed alio mō recipit vt mediāte fine. causa eni final̄ receptōis dimēsionuꝫ in celo est vt ipsuꝫ possit moueri ab intelligen⸗tia quia nihil mouetur nisi quātuꝫ.

Sed contra recipe est quoddaꝫ pati. si ergo celuꝫ de se sit quoddaꝫ existēs in actu nō hꝫ ꝑ quid patiat̄ ⁊ recipiat dimēsiones Dicēduꝫ ꝙ coꝛpꝰ celeste est materia motuū celestiuꝫ sed est perfectius ceteris materijs. qꝛ nō est in potētia nisi ad vbi. nec aliter as⸗similat̄ mat̄ie nisi inquātuꝫ est subiectū foꝛ⸗me ita ꝙ nō hꝫ esse a foꝛma nec sua foꝛma cōstituit in esse ꝑ ipsuꝫ. cū toto tamē hoc hꝫ oīa accn̄tia ꝓpter foꝛmā que est motoꝛ sicut figurā spericā ꝓpter ipsuꝫ motoꝛē qui ē foꝛ⸗ma abstracta. ⁊ ideo est principium motus circularis ⁊c.

Propter tertium

quideꝫ huius primitus saluādo in celo esse vere materiā adducemus moduꝫ Egidij ro⸗mani in determinādo quesitū. secūdo modū s. Tho. ⁊ theologoꝝ.

De pꝛimo dicenduꝫ pꝛimo cū Egidio in tractatu queꝫ fecit de materia celi ⁊ 2° sentē⸗tiaꝝ ꝙ coꝛpꝰ celeste ꝓpꝛie ⁊ naturalr̄ audi⸗tuꝫ etiā seclusa intelligentia est cōpositū ve⸗re ex materia pꝛima ⁊ foꝛma ꝑficiēte mate⸗riaꝫ s̄m esse. ⁊ hꝫ esse inherēter in materia. quod rōibus fulcit̄. pꝛimo ex ꝑte extēsionis ⁊ dimēsionis. nisi eni celuꝫ essꝫ sic cōpolituꝫ nō posset esse dimensionatū ⁊ extensuꝫ. Sꝫ hoc est falsuꝫ cū moueat̄ circulariter qd̄ nō esset nisi essꝫ quātuꝫ ⁊ extensuꝫ. ⁊ patet etiā ad sensuꝫ. eius eniꝫ quātitas est tanta vt nl̄⸗la sit maioꝛ ymo minima stellaꝝ fixaruꝫ est maioꝛ tota terra vt inqt Alfraganus. ɔ̄na āt principalis ꝓbat̄ ꝑ Cōmētatoꝛē in libel⸗lo de substātia oꝛbis volentē cōtra Auic. ꝙ si foꝛma p̄cedat dimēsiones in mā tūc nō es⸗set extensa oīo sed indiuisibilis. qꝛ foꝛma nō extendit̄ nisi extēsione materie. ergo si celū esset sine materia coꝛpali tūc nō esset exten⸗suꝫ nec hr̄et partē extra pteꝫ quod ē falsuꝫ.

Ampliꝰ ex ꝑte raritatis arguit̄ illa substā⸗tia est ɔposita ex mā ⁊ foꝛma cuiꝰ ꝑtes diffe⸗rūt s̄m rarū ⁊ densum vt pꝫ s̄m phꝫ 2° de ge⸗neratione cont̄ empedocleꝫ q dicebat elemē⸗ta nō habere māꝫ ⁊ iñ ɔcedebat ea ɔpari se cūdū magis ⁊ minꝰ rarū ⁊ densū. ex h̄ ɔclu⸗dit Aristo. contra empedoclem ꝙ si elemēta ɔpantur s̄m rarū ⁊ densum oꝫ ea ɔuenire in vna materia ⁊ sbiecto cōi ⁊ sic Arist. vult ꝙ illa q̄ differūt s̄m rarū ⁊ densū ɔueniūt i mā sed ꝑtes celi differūt raritate ⁊ densitate qm̄

stella est densior ps sui orbis ⁊ ptes nõ stelle sũt rariores vt cõmẽtator 2° celi ⁊ in libello de sbstantia orbis

Adhuc istud inducit̃ p diffinitõez raritatis ⁊ vnsitatis qꝛ densũ est qd̃ hꝫ plus de mã ⁊ minus de forma ⁊ hꝫ formã impfectiorem ex q̃ arguitur q̃cunq3 differũt in suis ptibus p rarũ ⁊ densũ ↄueniũt in mã ita q sũt ↄposito ex mã forma. sed ptes celi sunt hui9 mõi vt patet cũ vna ps celi eclipset aliaꝫ vt patꝫ de luna

Amplius ex pte indiuiduationis illa forma nõ est de se indiuiduata videt̃ esse in materia quoniã si des oppositũ q non sit in materia indiuiduata tũc esset qa in separatis a mã non differt caro ⁊ carnis esse idest suppositũ ⁊ q̃ditas. sꝫ forma celi nõ est indiuiduata vt patꝫ p Aristo. primo celi vbi pbat q nõ sũt plꝭs celi vbi inqt q dĩt dicẽ celũ ⁊ h° celũ q eĩꝫ dic̃ celũ dicit formã q dic̃ hoc celũ dic̃ mãꝫ g° de se nõ est indiuiduata forma qꝛ nõ est signata hic ⁊ nũc sicut in intelligẽtijs q̃ sũt de se indiuiduate non differt intelligentia ⁊ hec intelligen^a vñ si forma celi esset indiuiduata nõ differret dicẽ celũ ⁊ hoc celũ. vñ celũ quãtuꝫ est ex pte forme potest habere plura supposita nõ aũt ex pte materie qꝛ tota eius mã occupatur p formã eius

Dicẽdũ secũdo q mã celi ẽ ei9deꝫ rõis cũ mã istoꝝ inferioꝝ quãtũ est de se. qd̃ rõibus fulcit̃ ꝑ pure potẽtie non possũt distingui ad inuiceꝫ qꝛ oĩs distinctio fit p actũ vij. metha. ꝑ due materie sũt due pure po^e g° nõ possũt distingui fm naturã ⁊ p se

Adhuc illa q̃ equalit̃ recedũt a ꝑ sũt eiusdem rõis qꝛ illa q̃ sũt in eq̃li distãtia ab illo qd̃ ẽ pfectio p^a p eẽnaꝫ sũt eq̃lis pfectiõis ⁊ entitatis ꝰ due mẽ eq̃liter r̃cedũt a ꝑ pn° qꝛ si vna mã eẽt ꝓpingor deo tũc esſꝫ magis in actu ⁊ ita nõ esset mã prima

Dicẽduꝫ tercio q materia celi licꝫ sit eiusdeꝫ rõis cũ materia istoꝝ inferioꝝ quãtum est de se. ipsa tamen differt a materia istorum inferiorum per formam. quod probatur. forma enim celi non habꝫ contrarium. ideo nõ relinquit in materia potẽtiaꝫ ⁊ appetituꝫ ad aliaꝫ formaꝫ. quia materia stans sub vna forma nõ habet appetitũ ad aliam nisi illa forma hẽat cõtrariũ ⁊ alia for^a possit sibi succedere. Qꝫ autẽ forma celi nõ habeat cõtrariũ patꝫ qꝛ motus eius non habꝫ cõtrariuꝫ pmo celi. motui eniꝫ circulari nihil est cõtrariũ. ergo nec forma celi hꝫ ↄtrariuꝫ

Ex quibus sequit̃ q celuꝫ nõ est generabile nec corruptibile. qꝛ generatio est de contrario in cõtrariuꝫ in substantia. ꝰ forma inferioꝝ hꝫ cõtrarius saltꝫ quo ad dispõnes accidentales.

Dicendum quarto q materia celi nõ hẽt priuatõneꝫ sibi annexam. quod pbatur illa materia que non est subiecta forme habenti cõtrariũ nõ hꝫ priuatõꝫ sibi annexã. qꝛ contraria sunt sibi inuicem nata succedere in sbiecto eodẽ. ꝰ forma celi nõ hꝫ cõtrarium nec motus eius nec in pte nec in toto. vt patꝫ ꝑ celi. quare reddit̃ corp9 celeste ingenerabile ⁊ incorruptibile cũ ei9 mãia nõ sit causa generatõis ⁊ corruptõis cũ sit sine priuatiõe Unde Cõmentator primo celi. Priuatio in materia est causa desiderij alicuius forme ⁊ generatõis ⁊ corruptõis. Ideꝫ voluit Egidius in quolibetis qõe. xij^a. dũ inqt. nõ eniꝫ est celũ incorruptibile p aliqd̃ principiũ passiuũ ꝑseruãs ipsuꝫ a corruptõe. ꝰ est incorruptibile p remotõnem principij corruptiui vt qꝛ nõ est ibi priuatõ respectu forme. ⁊ qꝛ nõ ẽ ibi cõtrarietas q̃ est rõ corruptõis manꝫ celuꝫ incorruptibile semp.

Huic positõi Egidij videt̃ consentire ex toto Iohẽs Scot9 in 2° sniaꝝ. dis. xiiij^a. saltꝫ fm opiniõꝫ theologicã sic dicẽs fm theologos ponẽda est ibi materia. qꝛ illud chaos qd̃ ponit̃ ab eis attigisse vsq3 ad celũ empirreũ erat mã omniũ corpaliũ cõtentoꝝ a celo empirreo. ⁊ etiã ponet̃ mã fm se ⁊ q̃tum est ex se eiusdẽ rõis in quocũq3. ⁊ ita hñt ipsi discordare a pho in hac ꝓpositõne celuꝫ est necessariũ ⁊ incorruptibibile. quantuꝫ eniꝫ est ex nã sua esset simpliciter corruptibile qꝛ sibi inesset illa potentia ad contrarium.

Unū damascen⁹ iiij⁹ de trinitate capitulo x⁰ dicē q celū de se est corruptibile tū voluntate dei est incorruptibile. qz tū forma celi non hȝ ɔtrariū potens vincē istā formā ideo nō pōt corrūpi ab agēte nāli a quo recipit istā formā vl' etiaȝ corrūpi in igneȝ uel aquā. Sȝ nūqd celū possit corrumpe vel ɔūtere igneȝ in celū et videt' q sic qz virt⁹ actiua celi excedit formaȝ ignis ꝛ est a forma celi. est etiam capax for' celi g⁹ pōt trāsmutari ad eē tale ab agēte tali. Respōdet Scot⁹ ibideȝ q forte celū nō pōt alterare elemētū ad q̄litates ɔueniētes tali corpi celesti ꝛ tū forma illa intātū ɔñaē mē illi vt nō possit ab aliq̄ alterari recipiēdo pegrinas īpssiōes ꝛ p ɔñs nec cōrūpi. hec ille

Sed quare ē q celū nō pōt recipe pegrinas impressiōes vt caliditateȝ actualem

Ampli⁹ q̄rit' nūqd possit esse actio ꝛ trāsmuta⁰ inter ptes celi in qbus tū repit' ɔtrarietas salteȝ virtualis vt inter orbeȝ saturni ꝛ solis ꝛc̄

Ad p̄mū pōt dici q causa illi⁹ ē qa for^a sua s̄balis determinat sibi q̄litatē aliqua pfectiōreȝ q̄litate actuali incōpossibileȝ sup quam q̄litas actualis nō potest habere dominiū. in mixtis tū vbi actualit' vl' virtualit' sūt diūse forme s̄bales simil' possūt eē aliq̄ tales q̄litates vt pip est actu frigiduȝ ꝛ virtute caliduȝ in corpe aūt celesti ꝓpe e⁹ simplicitateȝ ꝛ vnitateȝ sue forme substantialis impossibile est simul tales repire

Ad 2ᵐ potest dici q nō est actio ꝛ trāsmutatio int' orbes ꝛ ptes eoꝝ int' se qz q̄litates virtuales q̄ sūt in corpib⁹ celestib⁹ ex pfectione sue nature nō sūt actiue nisi equoce. et qa nullū corp⁹ celeste ē receptiuū q̄litatis vtputa caliditatis vl' frigiditatis actualis ideo p q̄litates virtuales nō pōt celū alterari ꝛ per ɔñs nec trāsmutari. vide si qd ē meli⁹

Ex qb⁹ pȝ q cū satiat' ꝛ ɔplet' appetitus mē celi forma quā hȝ iō nō remanet in ea potētialitas ad aliaȝ formā cui⁹ ɔtrariuȝ cōtingit in mā istoꝝ inferioꝝ

Sed contra Egidiuȝ insurgūt difficultates nō pue. primo ei arguit Scot⁹ 2⁰ sentētiarꝫ dis. xiiij. contra h̄ vltimū ei⁹ dictū nulla forma cōplet totū appetituȝ mē sue respectu alteri⁹ forme nisi det actū oppositū p̄uationi illi⁹ forme forma celi nō dat actū oppositum p̄uatōni c⁹cunq; forme alteri⁹ a se puta forme ignis alit' celuȝ esset formalit' ignis g⁹ p̄uatio forme ignis ibi manȝ. maior pȝ qz si mā est i celo ꝛ eiusdē rōis g⁹ est capax forme ignis ꝛ cuiuscunq; alterius

Amplius nulla forma ɔplet appetitū sue materie nisi formalit' vel salteȝ virtualit' i se oēs formas ɔtineat qb⁹ sua mā ē priuata. s3 for^a celi nō ē hmōi qz nō formalit' nec v'tualit' vtȝ d aīa intellectiua. nullū ei ipfecti⁹ ɔtinȝ pfectius se. aīa aūt intellectiua est forma omnium pfectissima

Adhuc alij cont' ipsuȝ arguunt ut Jobs Jand p⁹ de celo q si celū talit' esset ɔpositū vt dicit egidius ipsū esset genēabile ꝛ corruptibile fm nāȝ. ɔñs pbat' qz mā est subiectum ex q̄ fit aliqd cū insit fm actū vel aptitudīeȝ p̄mo phicoꝝ aliter nō esset subiectū primuȝ quare ꝛc̄

Ampli⁹ q materia celi nō careat priuatione vt sētit Egidius arguit' ex ɔmētatore p̄ celi vbi talem format ɔñaȝ. si forma esset in materia q̄ nō haberet ɔtrariuȝ tūc nā egisset aliqd otiosuȝ ɔñs falsū cum ppetuo in natura nihil sit otiosuȝ licȝ ad temp⁹ nō sit incōueniens. ɔñs aūt deducit' qz in s̄bstantia materie nō ē nisi potētia ad hoc q aliqd fiat ex ea qz materia est p̄mū subiectū ex quo fit aliquid ꝛc̄. sed si forma in materia careret cont'rio tūc ex materia non posset fieri aliquid ꝛ non haberet potentiaȝ vt aliqd faceret ꝛ fieret ex ea qz potentia ad formā nō est in materia nisi prior forma possit separi ab ea qa simul nō recipit diuersas formas. generatio eniȝ vni⁹ est corrup⁰ alterius. vnde si forma in mā non haberet contrariū tunc po^a materie esset frustra ppetuo. Nec est dōm q for^a celi careat contrario ꝛ materia celi sit in potentia qz potentia materie ordinatur ad generationē materie ꝛ corruptōeȝ sicut acumē gladij ad incidenduȝ vt cōmentator dicit p̄^o

celi. si ergo in materia celi esset potētiā ⁊ tñ nihil generaret̄ ex ea tunc potentia esset fru stra in materia q2 nunꝗ̄ attingeret finem quez naturaliter indicat̄ ⁊c.

Adhuc si celū sit taliter cōpositū. querit̄ vtrū eius forma sit anima vel non aīa. si nō hoc videt̄ irrōnale q2 tūc forma celi esse mi nus nobilis ꝗ̄ forme inferioꝝ quod est falsū ꝯn̄a patet q2 forma que non est aīa est igno bilior ea que est anima. Si vero dicat̄ ꝙ sit anima aut ergo vegetatiua ⁊ hoc non q2 ce lū nec augeṫ nec minuit̄ vt patet p̄rio celi aut sensitiua ⁊ hoc iterū non. q2 nō habet ce lū organa motiua. ipsa etiā sensitiua nō est sine vegetatiua. aut intellectiua q2 nullā ma teriā perficit vt imponit Auerroys Aristo teli. esset quoq3 homo q2 ꝯpositū ex corpore ⁊ anima intellectiua.

Amplius arguūt alij q2 si deus per suam potentiā absolutā remoueret priuationē a materia hoꝝ inferioꝝ alijs in ea existētibus cōseruatis adhuc ipsa esset in potentia sicut prius ad formā. q2 haberet eandē potētiā absolutā ⁊ respectiuā sicut prius habuit. ⁊ tamē nō appeteret aliā formā cuȝ appetitus forme sit ratōe priuatōis. vt vult Cōmenta tor primo phisicoꝝ. ergo ratio Egidij nō vȝ videlȝ ꝙ ideo mā celi nō sit in potētia ad ali aȝ formaȝ q2 nō appetit eaȝ.

Adhuc ex opinione illa saltem sequit̄ ꝙ materia orbis lune deberet habere formam aliaȝ ⁊ esse in potētia ad eaȝ. naȝ ex quo sua forma non est pfectissima. q2 pfectior est for ma celi stellati aut iouis. data igit̄ illa opini one sequit̄ ꝙ materia orbis lune non est sa ciata forma ꝑpria. ⁊ per ꝯn̄s haberet priua tionē forme nobilioris quare ⁊c. Nec valȝ dicat̄ ꝙ materia orbis lune nō pōt aliā for maȝ recipe q2 forma sua nō habet cōtrariuȝ ꝭm se aut ꝭm dispōes. q2 tūc sequeret̄ ꝙ cō similis forma posset subito recipi in materia inferiori quod tñ est incōueniēs valde.

Huic tñ opinioni Egidij fauēdo cuȝ fue rit vir ꝓfundissim⁹ cui⁹ doctrine plurimum afficior nō est difficile rōes cōtra ipsuȝ indu ctas soluere.

Ad primā rōeȝ Scoti dicēduȝ primo ꝙ dupliciter intelligere possum⁹ formā cōple re appetitū sue materie ⁊ p ꝯn̄s materiaȝ sa ciari p illā. aut q2 taliter cōplendo tollit ap petitū materie ad vlterioreȝ formaȝ. aut q2 forma illa replet capacitatē materie ⁊ perfe cte terminat appetitū eius. primo mō sola fo ma celi cōplet appetituȝ materie celi. non sic forme elemētoꝝ ⁊ mixtoꝝ respectū suarum materieꝝ. Secundo modo quelibet forma sbstantialis neduȝ celi verū elemēti ⁊ mixti non subordinata alteri in informando com plet appetituȝ sue materie pro tempore quo informat.

Dicenduȝ secūdo ꝙ aliquā formā cōple re appetituȝ sue materie iterū dupliciter intel ligi potest. vno mō intensiue quo ad pfectōeȝ repletōis. ⁊ de tali forma hȝ veritatē maior assumpta a Scoto ⁊ nō sic se habent forme celi. Alio mō extensiue quo ad extensionem duratōis. ⁊ h⁹ mō maior assumpta a Sco to est falsa. hec autē duo ad seinuiceȝ sepa ri possunt. si eniȝ corp⁹ vnū cōtinuo remane ret in suo loco ⁊ aliud eiusdē pfectōis cuȝ eo nō cōtinuo maneret ambo eque pfecte reple rent intensiue nō tamē extensiue ⁊c. Et ad ꝓ batōeȝ maioris materia celi est eiusdeȝ rati onis cū materia istoꝝ inferioꝝ. ergo est ca pax forme ignis ⁊ cuiuslibet alterius. conse quētia est neganda. ipsa eniȝ nūꝗ̄ habuit nec habet nec habebit potentiā ad aliā formaȝ Et ratio hui⁹ est q2 potentia ad formaȝ que ꝓprie est respectiua nō inest materie ex se so luȝ sed etiā ratōne agentis naturalis qd pōt formā vnire materie. sed nulluȝ agens po test alia forma vniri materie celi preter illā quam habet.

Si auteȝ querat̄ vlterior causa hui⁹ di potest resoluēdo ꝙ ideo materia celi nō re cipit aliā formā. q2 nō est in potētia ad aliā formaȝ. ⁊ hoc ideo q2 per nulluȝ agens pōt alia forma vniri materie celi. ⁊ hoc iterū io quia forma celi non habet cōtrariuȝ nec di spositōes cōtrarias quas agens possit indu

cere in illa materia. Unde Scot⁹ in theore
matibus hanc opinioꝫ declarans inquit ꝙ si
materia non est nata recipe aliā formaꝫ nisi
A.A. pōt tollere omnē priuatōeꝫ talis mate
rie. qꝛ suam tollit ⁊ non pōt ibi esse alia nisi
apta esset recipere aliā.

Ad secūdaꝫ rōeꝫ Scoti pōt dici cōcessa
maiori ꝙ forma celi est nobilior aīa intelle
ctiua extensiue. qꝛ eius pfectio ad plura se ex
tendit ꝙ pfectio aīe intellectiue licet ꝗtu. ad
opatōes intellectuales aīa intellectiua sit p
fectior. ideo forma celi pōt saciare materiaꝫ
celi. nō sic aīa intellectiua. Unde. s. Tho. in
prima pte qōe. lxx. articulo tercio nihil p
hibet aliquid esse nobilius simplr qḋ tamē
non est nobilius ꝗtuꝫ ad aliqd. forma ergo
celestis ⁊ si nō sit nobilior simplr aīa aīalis
est tn̄ nobilior ꝗtuꝫ ad rōeꝫ forme. pficit enī
suā materiā totaliter vt nō sit in potētia ad
aliā formā quod aīa nō facit ꝗtuꝫ etiaꝫ ad
motus mouētur corpa celestia nobilioribus
motibus. hec ille ⁊ egregie.

Ad secūduꝫ dicēduꝫ negādo ꝯn̄aꝫ. mate
ria enī indefinita pzio phisicoꝝ est illa q̄ est
principiū gn̄atōis ⁊ corruptōis nec esse actu
aliter vel aptitudinaliter prin⁹ gn̄atōis seq
tur nāꝫ ⁊ rōeꝫ formalē materie pzie. ſ solum
accn̄taliter ⁊ extrinsece quodāmodo. ⁊ iō n̄
seqtur eā ſm totā ei⁹ rōneꝫ formalē. Un̄ sicut
est in vniuerso aliqḋ corp⁹ quod est in cōti
nuo motu sicut sol qui in nullo situ cōtinuo qe
scit qḋ sibi debet rōe nature vl'is vt ꝯtinuo
moueat ꝓpter gn̄atōeꝫ alioꝝ. ⁊ aliqḋ ē cor
pus cōtinuo qeicens a motu locali ꝗuis mo
tus localis nature sue nō repugnet sicut est ter
ra quiescēs in medio mundi ex determina
tōe nature vl'is vt stabilius ⁊ fortius recipi
at influentias corpuꝫ celestiū que circa ipaꝫ
mouent. sic materia prima istoꝝ inferioruꝫ
de forma in formā transmutat ad saluatioꝫ
speꝝ p ꝯtinuatōem indiuiduoꝝ ⁊ mā pzia
celestis ꝯtinuo manet sub eadē forma vt ex
ppetuitate supioꝝ agentiū possit esse ppetui
tas actionū in istis inferioribus.

Ad quartuꝫ iam potest ex dictis patere
ꝙ sicut materia celi nō est in potētia ad aliā
formā. ita fōma celi nō habꝫ ꝯtrariū. forme
enī hn̄tes cōtrariū directe vel indirecte vt
me elemētoꝝ ⁊ mixtoꝝ pter hoīem habent
ex hoc ꝙ reqrūt dispōnes in mā'ia actu vel
virtute vel vtroqꝫ mō q̄s pōt agens nāle re
mouere p inductōem dispositionū ꝯtrariaꝝ.
Nō sic est de forma celi que nullo illoꝝ mo
doꝝ hēt cōtrariū q̄ ad se ꝗuis sōte vna alti
cōtrariet virtualiter rōe alicui⁹ tercij vt sol ⁊
saturn⁹ quo ad caliditatis actionē. Un̄ rōe
istius nō pōt talis forma nāliter abici a ma
teria. qꝛ mā ista nō posset sufficiēter sustinere
aliā formā nec dispōem ad aliā mām nisi p
denudatōem ad formā quā habet. a qua tn̄
denudari nō pōt qꝛ dispōes cōtrarie nō pn̄t
induci quia nullas tales habet.

Ad quintū qcqd senserit Auicēna forma
celi est nō aīa nobis tamē ignota sicut ⁊ for
ma celi empirrei. vt. s. Tho. in 2° sniaꝝ dis.
2ª articulo 2°. Et est extensa ad extēsionē ma
terie imediate suā mām informans. Et ꝯn̄r
neganda est ꝙ oīs forma q̄ est aīa sit pfectiō
ea que est nō aīa licet inquātū aīa sit nobili
or nō tn̄ absolute debet ꝯcedi. Et ꝗꝙ Arist.
2° phisicoꝝ dicat ꝙ celū seclusa ēt intelligen
tia sit de numero māifestoꝝ ⁊ digni⁹ ꝗ aīa
lia ⁊ plante. hoc tamē nō arguit nisi ꝙ aiatū
inquātū aiatū est nobilius nō aiato absolu
tamē stat ꝙ inanimatū ꝗtum ad sui sub
stantiā sit prestantius re animata.

Ad sextū patet argumētū veꝝ ꝯcludere
nec voluit Egidius ꝙ ꝓpter nō hr̄e appetitū
tollat potētialitas materie ad formā vt pa
tet in solutōe argumēti Scoti cōtra Egidiū
notando illū pcessum resolutoriū ⁊c.

Ad vltimū rn̄r ꝙ argumētū verū conclu
dit ꝙ qꝛ forma orbis lune nō est pfectissima
ideo deberet appetere ⁊c. sed causa quare n̄
appetit est alia. qꝛ. s. nō est priuata illa qꝛ nō
habet aptitudinē ad aliam. ⁊ hoc ideo quia
nō pōt denudari ab ista quā habet. qꝛ dispo
sitōes cōtrarie nō pn̄t induci. Et hoc iterum
est ideo qꝛ nullas hēt dispōnes cōtrarias. ⁊
diffuse patet solutio hui⁹ ex solutōe quoꝝ

dam duz adducebat opinio Scoti.

Et si ex illa arguat vt fiebat in hac septima rõe q ex illo sequeret illaz formã subito posse induci in mã inferiori. Potest dici q istud nõ esset valde incõueniens vbi talis fõma posset remoueri a corpe celesti q naturaz non est possibile tũc eniz tolleret ppetuitas actionuz in istis inferiorib⁹ vt patuit. Et hoc si teneamus formas substãtiales subito induci. si võ successiue aliter diceret vt patz paruz exercitato in naturalibus.

Qualit aũt aliter possit rñderi pz ex dictis i opiõe Sco. adducta supi⁹ 7 tu recurras.

Ex qbus omnib⁹ patet solutio ad rõez .s. Thome in pª pte. q. lxviª. articulo 2º. in corpe q̃ videtur pcedere contra Egidiuz dũ sic dicit supposito aũt q nulla forma q̃ sit in corpe corruptibili remãeat vt substracta generationi 7 corruptõi sequit de necessitate q non sit eadez materia corpuz corruptibiliũ 7 incorruptibiliuz. materia eniz fm id quod est est in potentia ad formã. ergo oportet q materia fm se cõsiderata sit in potentia ad formã omniũ illoꝝ quoꝝ est materia cois. per vnã autez formã nõ fit in actu nisi quãtũ ad illaz formã. remanet ergo in potẽtia quãtuz ad omnes alias. nec hoc excludit si vna illaruz formaꝝ sit pfectior 7 cõtinẽs in se virtute alias. qz potẽtia quantuz est de se se hz ad pfectionez 7 impfectõez. Vñ sicut quãdo est sub forma impfecta est in potẽtia ad formaz pfectã. ita ecõuerso. sic ergo materia fm q ẽ sub fõma incorruptibilis corpis erit adhuc in potentia ad formaz corruptibilis corpis 7 cũ nõ hẽat eaz in actu erit simł sub forma 7 priuatõe. qz carentia forme in eo q est potẽtia ad formã est priuatio. hec autẽ dispositio est corpis corruptibilis. impossibile ergo est q corpis corruptibilis 7 incorruptibilis p naturaz sit vna materia. hec ille que de leui soluũtur habito fundamento opinionis Egidij. ĩc. vbi supra.

De secũdo principali dicenduz primo q celuz pprie 7 naturaliter auditũ etiã seclusa intelligentia est ɔpositũ ex materia 7 forma quod rõibus multipliciter astruit. Prima omne quod est ens actu vel est actus vel habens actuz. sed celum est ens actu qz mouet motu locali quo nihil potest p se moueri nisi ens actu. ergo vel est actus vel habens actũ. sed nõ est actus p se subsistens. qz tunc esset forma actu intelligens 7 nõ esset sensu comphensuz quod patet esse falsuz. ergo est habẽs actũ 7 ɔñs mãz. Hãc rõez adducit .s. Tho. in prima pte qõe. lxviª. articulo secundo cõtra Auerroym dicens. impossibile est ponere aliquod ens actu quin vel ipsuz totũ sit actus 7 forma. vel habeat actũ vel formã semota ergo p intellcm substãtia sepata que ponit motor si corpus celeste nõ est hñs formaz qd est cõponi ex forma 7 subiecto forme sequit q sit soluz forma 7 actus. omne autẽ tale est intellectũ in actu quod de corpe celesti dici non põt cuz sit sensibile.

Confirmat accñtia sensibilia nõ pñt esse sine eo qd hz mãz. est eni matia subiecta cũ forma causa oiuz accñtiũ p phicoꝝ. igit cuz in celo sint accñtia sensibilia pz ipz hre mãz

Huic cõclusioni et consentiũt Egidius 7 Scot⁹ iuxta opiniõz theologoꝝ vt pz in 2º sniaꝝ dis. xiiijª. vt supius adductũ fuit.

Sed nũquid eiusdez rõnis vel alteri⁹. Rñt Scotus q fm theologos et ponet materia fm se 7 quãtuz est ex se eiusdez rõis in quocunqz vt patuit qz adheret Egidio 7 discrepat a sancto Tho. Nõ sic autẽ rñdet .s. Tho Vñ in pria pte vbi supra in solutõe ad secũduz ingt. Quidã antiquoꝝ nãliuz posuerũt cõfusionẽ excludẽtez omnẽ distinctõnez pter hoc q Anaxagoras posuit solũ intellectũ distinctũ 7 imixtũ. Sz aũ op⁹ distinctõis scriptura sacra põit multiplicẽ distinctõez. prio qdez celi 7 terre in quo ostẽ distinctio etiam fm mãz. 7 hoc cum dicit in pricipio creauit deus celuz 7 terraz. hec ille.

Dicẽduz secũdo q materia celi est alterius rõis a mã istoꝝ inferioꝝ. quod pbatur materia istoꝝ inferioꝝ est subiecta priuatõi 7 hz priuatõez annexã. qz priuatio est absentia forme in subiecto apto nato. sed materie

celi nõ est annexa priuatio ergo ꝛc. mior probatur. priuatio est carentia forme cũ aptitudine. sed materie celi nõ est nata inesse alia forma ꝙ̃ illa quã habet ergo ꝛc. minor iterũ ꝓbatur. forma celi replet ꝛ satiat totalẽ potentiã materie ꝛ nõ pmittit appetitũ ad illã eo ꝙ ipsa est forma vlis ꝛ pfecta. qḋ ptꝫ ex vlitate sue actõis. nõ enĩ agit vnũ effcm pticularem vt forme pticulares. sed vlr oẽs species inferioꝝ cũ forme omniũ sint in terminis. vt patet 2°. ꝺe generatõe. ideo totam potẽtialitatẽ materie replet ita ꝙ nõ remãet in mã aptitudo ad aliã formã. ꝛ hinc etiam est ꝙ corpus celeste nõ est susceptiuũ alioꝝ accidẽtium. s. alterius figure ꝛ alioꝝ sicut hec corpa inferiora.

Sentẽtie harꝝ duaꝝ cõclusionũ adheret s. Tho. in pria pte vbi supra. ꝛ in 2° sniarũ. dis. xiiij[a]. ꝛ alibi pluries. vnde in libello ꝺ natura generis capl'o. xiiij°. corp[9] celeste a corpibus generabilib[9] differt cũ nõ cõueniat in materia. si enĩ miraculose rumperet̃ celum qꝛ nãliter incorruptibile est adhuc essentia materie sue esset diuersa a materia elemẽtorũ. nec foret resolutio ad vnũ subiectum qḋ testat̃ potẽtia materie elemẽtoꝝ q̃ nũꝙ̃ trãsmutari põt ad formã celi. aliogn esset in eo potẽtia frustra quã tñ cõstat esse in materia celi cũ in ea sit forma celi. hec ille.

Dicẽdũ tercio ꝙ materia celi ꝛ materia istoꝝ inferioꝝ nõ distinguũtur ex pte sui absolute cõsiderate. sed ꝓpter habitudines ad formas qbus pficiũtur. pria ps pꝫ qꝛ ꝛq̃ est subiectũ simplex mãa celi sicut materia inferioꝝ. scđa ps ꝓbat̃ ex dictis qꝛ mã celi hẽt hitudinẽ ad formã vlẽ replentẽ totã capacitatẽ mãie celi tollentẽ priuatõẽ potẽtiam ꝛ appetitũ ad aliã formã. s mãia hoꝝ inferioꝝ hꝫ hitudinẽ ad formas pticulares qb[9] non insunt tot priuilegia sicut for[e] celi q̃re ꝛc.

Ex quo soluitur instantia Jobis gramatici ꝯtra hãc opiniõẽ. qꝛ tũc mã celi differret a mã istoꝝ inferioꝝ p aliquã potẽtiã additã. Cui rñdet̃ negãdo illud. nõ enĩ differũt p aliquod additũ s p hitudines sãs dictas ꝛc. Et hãc sniã videt̃ velle. s. Tho. ꝑ parte in p[a] pte qõe. lxvi[a]. vbi supra cuꝫ inqt. relinqt̃ ergo ꝙ materia corpis celestis ꝑm se ꝯsiderata nõ est in potẽtia nisi ad formã quã habet hec ille. Talis autẽ habitudo est idẽ essentialr cũ mã differẽs solũ rõe ꝺe qua sufficiẽter habitũ fuit qnto metaphice. Vñ. s. Tho in pria pte qõne. lxxvij[a]. habitudo potentie passiue ad actũ primũ nõ distinguit̃ ab ipsa

Dicendũ quarto ꝙ celũ nãliter est incorruptibile quod multiplr ex dictis seqt̃ ꝛ ꝓbari põt. tũ qꝛ ei[9] materia caret priuatõne ꝛ appetitu ad aliã formã que ambo reqrũt̃ ad nãlẽ corruptõẽ alic[9] cõpositi nãlis. Tũ etiã qꝛ illud qḋ nõ hꝫ cõtrariũ nec ꝑm se nec ꝑm dispões suas nõ est gñabile nec cõruptibile cũ oẽ qḋ gñat̃ ex aliquo subiecto ꝑmanẽte ꝛ ꝯtrario nõ ꝑmanẽte generet̃ qnto phicoꝝ. s celũ nõ hꝫ ꝯtrariũ sicut nec mot[9] e[9] cũ motui circulari nihil sit ꝯtrariũ vtpꝫ prio celi vbi Aristo. hãc rõẽ adducit quare ꝛc.

Hãc ꝯclusiõẽ ꝺeducit. s. Tho. in prima pte vbi supra. vt dictũ fuit in 2° principali ꝯtra Platonẽ. ꝛ in tractatu ꝺe natura gñis vt paulo añ adductũ fuit. ꝛ Scot[9] in secundo sniaꝝ dis. xiiij[a]. ꝑm opiniõẽ phoꝝ ingẽs Ad oñdẽdã tñ incorruptibilitatẽ celi ex se q̃ hic supponit̃ oꝫ ꝓcedere ꝑm viã Aristo. primo celi ꝛ mũdi. ꝛ in hoc oñdere ꝙ nõ sit alicui[9] nature elemẽtaris. hec ille.

Ex qbus pꝫ solutio rationũ Egidij in 2[a] ei[9] ꝯclusiõe principali dũ ꝓbabat mãã celi esse eiusdẽ rõis cũ mãia istoꝝ inferioꝝ cũ sic arguebat. pure potentie non possunt distingui ad inuicẽ ꝛc.

Ad hoc rñdetur vt elicit̃ ex ꝺoctrina. s. Tho. in pria pte qõe. lxvi[a]. articl'o secundo ad 2[m] ꝛ q̃rtũ ꝙ pure potẽtie absolute considerate nõ pñt distingui ad inuicẽ ipse tñ vt ordinabiles ad act[9] ꝺ̃sos pñt distingui.

Ad 2[m] cũ arguebat illa q̃ equalr recedũt a prio sunt eiusdẽ rõis ꝛc. Dicẽdũ ꝙ sicut intellect[9] possibil' est pfectior mãia pria. et supposito ꝙ ipse sit ens in pura potẽtia. qꝛ potẽtia intellect[9] possibil' est ad act[9] pfectiores ꝛ

nobiliores ꝛ opatões notiores.s.ad formas absolutas ꝛ immales.ꝛ ideo nõ est eque diminute ꝛ imperfecte entitatis sicut materia pma nõ obstante ꝙ ambo sint in pura potentia.nec est remotũ ꝙ vnuz ens in pura potẽtia sit ßm se nobilius altero.negeť itaqȝ in pposito ꝙ iste due materie equaliter recedãt a principio primo. Et negeť etiã ꝯña cũ inferť ꝙ ex illo sequiť ꝙ vna eššz magis in actu ꝙ̃ altera. qꝛ in puris potentijs põt reperiri magis pfectũ ꝛ minꝰ pfectuz ꝓpter ordinari ad actus magis ꝛ minus pfectos vel impfectos sine mixtione actualitatis. ita euenit in pposito.ordinať eniz materia celi in formã replentẽ ꝛ satiantẽ totã potentialitatẽ ꝛ appetitũ materie ꝙ̃ quo ad hoc est pfectior ꝙ̃cunqȝ alia forma informãte mãz.ꝛ ẽt ptz ex vnitate sue actõis.nõ eni agit vnũ effectũ determinatũ vt relique forme pticulares ꝛc. Vñ.s.Tho.in prima pte qõe.lxviᵃ.vbi supra inquit.forma celi sic replet mãz ꝙ nullo modo remanz in ea poᵃ ad esse ß ad vbi tm̃

Aliť põt dici negãdo maiorẽ hꝰ rõis secũde.qꝛ pfectõ eẽntialis rez hȝ attẽdi penes distantiã a nõ gradu entis nõ autem penes appropinquatõez ad summũ tale ideo ꝛc.

Sedꝰ cõtra determinatõez sancti Thome sunt difficultates nõ parue. pria ꝯtra ꝯclõnẽ secũdaz.ꝛ est ratio Scoti in 2° snĩaꝝ vbi supra.nam ex illa seqreť ꝙ essent due materie prime alteriꝰ ꝛ alteriꝰ rõnis. ꝛ ꝙ esset dare duo genera causaꝝ mãlium. ꝛ p ꝯñs pl'a ꝙ̃ ꝗtuor genera cãꝝ quod est cõtra phm secũdo phisicoꝝ.ꝛ 2° ꝛ qnto metaphice. qd etiã patet qꝛ nõ sunt duo fines primi nec duo efficiẽtes primi alterius ꝛ alteriꝰ rõnis. gº similr nᶜ due maťie pme altiꝰ ꝛ altiꝰ rõis ꝯsequẽtia antẽ principal' pȝ de mã celi ꝛ elemẽtarium neutra illaꝝ posset deduci ad alteraz eo ꝙ nõ haberẽt causalitatez vna respectu alteriꝰ.habet eni genꝰ cause vnitatẽ a suo pmo in illo genere.ergo vbi plura talia pria plura erũt genera causaꝝ.

Adhuc videť difficile assignare vnde sit illa alteritas rõis in ista mã ꝛ in illa.qua cõcessa saltẽ illa materia que est in celo eššz in potentia ad formã quã hȝ ꝛ ad priuatõnez eiusdez.ꝛ ita de se in potẽtia cõtradictõis.sȝ materia non est de se ratio corruptibilitatis inquãtuz est in potẽtia ad formã aliã ab ea quã habet. sed inquãtuz est in potẽtia ad priuatõez forme quã habet.ergo celũ est corruptibile.ꝛ pcipue qꝛ phs nõ ponit mãz nisi propter potẽtialitatẽ ad mutatõez.in celo non ẽ potentialitas mutatõis nisi ad vbi ergo ꝛc.

Ampliꝰ cõtra ipsum videť esse phus in isto.viijº.metaphice in pcessu huiꝰ capituli vt superius allegabať.

Ad primũ defendẽdo.s.Tho.ꝙ nõ ẽ eadez maťia corpis celestis ꝛ elemẽtoꝝ nisi ßȝ analogiã ßm ꝙ cõueniũt in rõe potẽtie vt apte ingt.s.Tho.in pria pte vbi supra.

Sed nũquid nomẽ materie priꝰ dicatur de mã celesti ꝙ̃ de mã istoꝝ inferioꝝ postꝙ̃ est analogũ. Põt dici pbabilr ꝙ rõe potẽtie in qua ambe ꝯueniũt prius videť dici de materia istoꝝ inferioꝝ cũ in ea plus sit de potẽtialitate ꝙ̃ in mã celesti.que lȝ sit pfectior cũ sit saciata forma quã hȝ nõ videť esse in potentia ad aliaz nec appetere aliã ꝛc.

Vel dicẽduz vt Johes scarpsꝰ 2º phisicorũ ꝙ materia celestis nõ est prior ꝙ̃ mã pria elemẽtaris.nec est eadez simplicior vel receptiua maioris ꝯpositiõis intrinsece ꝛ in se ß forte extrinsece ꝛ fundamẽtaliter.

Ad secundũ põt dici ꝙ alteritas illa non puenit ex natura materie in se in cuiꝰ fũdamẽto nulla est distinctio.vt Cõmẽtator secũdo metaphice ꝯmẽto primo.tm̃ inquãtũ ens in poᵃ vna materia prima ab altera differt ꝗtenꝰ ordinãtur ad diuersos actꝰ. sicut visus ad colorez ꝛ auditꝰ ad sonũ. Vñ.s.Tho.in prima pte vbi supra. cũ potẽtia dicatur ad actũ ens in potentia est diuersuz ex hoc ipso ꝙ ordinať ad diuersuz actũ sicut visus ad colorẽ ꝛ auditꝰ ad sonũ. Vñ ex hoc ipso materia celestis corpis est alia a maťia elementis qꝛ nõ ẽ in poᵃ ad formã elemẽti. Hec ille.

Ad vltimũ dicenduz ꝙ maťia admixta priuatõi ad formã sbalem est in poᵃ ad esse ꝛ

non esse. ⁊ est inē corruptionis de qua dicitur ꝙ mā est qua res potest esse ⁊ non esse ⁊ talis non est mā celi. sed mā prima q̄ est in potētia ꝯiuncta forme substantiali ⁊ non admixta ꝑuationi ad formā substātialez. sʒ solū ad vbi in corpore celesti de qua meminit phs in isto octauo.

Si qs tñ faueret ꝯmētatori Auerro. vtriusqȝ istoꝝ. s. Tho. ⁊ Egidij rōes ꝓbantes in celo esse māȝ de facili soluet.

Ad p̄mā rationē ꝯclusionis p̄me in opinione Egidij cū dicit̄ nisi celū esset ꝯpositūȝ ex mā ⁊ forma nō possʒ esse dimēsionatū ⁊c. Respōdet̄ negādo ꝯñaȝ ymo sine mā celuȝ est extensuȝ ⁊ figuratū. Et ad ꝓbationem ex auctoritate Cōmētatoris. in libello de sba orbis. Dicēduȝ ꝙ forᵃ mālis gñabil ⁊ corruptibilis que est nata extendi ꝑ māȝ corpeā que subicit̄ ei nō extendit̄ nisi ꝑ extensionē materie qualis nō est forma celi que immālis existens solū est in potētia ad vnde idest ad terminū ad quē motus local ⁊ quo. ⁊ ad hm̄oi terminos trāsmutatōis quā tñ oꝫ extēdi cuȝ ipsa moueat̄ ⁊ nihil mouet̄ nisi quātū ⁊ extēsuȝ. ⁊ sic celū est forma immālis quanta ⁊ extēsa ordinata ad sic mouēdū a motore eiꝰ

Alio mō rñdet̄ ꝑ auctoritate Cōmētatoris ꝙ dimēsiōes p̄cedere māȝ pōt dupl̄r intelligi. vno mō tempe. ⁊ sic est veꝝ ꝙ forma p̄cedēs dimēsiones in mā tpe est indiuisibil ⁊ hoc cōcludit Auerroys cōtra Auicēnam qui istud dicebat. Alio mō intelligi pōt formā p̄cedere dimēsiōes natā. ⁊ sic nō hʒ veritatē ꝙ talis forma sit indiuisibilis. qꝛ si hᵒ intēderet Cōmētator tūc cōtradicerꝫ sibi mꝫ qꝛ pōit ꝙ celū p̄cedat dimēsiōes natura cuȝ dicat ipsuȝ esse subiectū dimēsionū tamen esse extensuȝ.

Ad rōeȝ secūdaȝ dicēduȝ ꝙ ꝑ illā rōeȝ ꝓbaret̄ ꝙ celuȝ hr̄et māȝ q̄ est subiectū gñatōnis. qꝛ Aristo. arguit ibi cōtra Empedoclez dixit ꝙ pria elemēta sunt ingenerabilia ⁊ incorruptibilia ⁊ hoc ꝓbat ex concessis ab eo. qꝛ illa que differunt raritatē ⁊ densitate ad inuiceȝ sunt generabilia ⁊ corruptibilia ⁊ hñt māȝ. s̄ q̄tuor elemēta ꝯpant̄ ſm raritateȝ ⁊ densitatē hāc cōcessit empedocles q̄re ⁊c. Vñ pȝ rōeȝ illaȝ nihil esse hic ad ꝓpositū. Et iō ad formā rōis maior est vā si raritas ⁊ densitas sumāt̄ vniuoce ⁊ ꝓprie cū raritate ⁊ densitate corꝑ q̄ sunt in istis inferiorībꝰ. sed si rarū ⁊ densuȝ equoce sumūt̄ non oꝫ. sic aūt est in ꝓposito qm̄ q̄ntitas ⁊ vl̄r oia accñtia in qbꝰ conueniūt supiora cū inferioribus dñr equoce vel analogice ſm priꝰ ⁊ posteriꝰ. vt Cōmēta. in de sba orbis. t̄ datu 2ᵒ. Raritas. n. ⁊ dēsitas in istis inferiorībꝰ sūt ꝯtraria ⁊ sibi inuicē succedūt in eodē subiēcto qꝛ illa ps que est densa postmodū erit rara. arguūt gᵒ māȝ tanq̄ subiēcꝫ cōe. densuȝ eñi in inferioribus est illud qḋ plus hȝ d̄ materia ⁊ minꝰ de forma idest formā ignobiliorē vt terra respcū omniū est densior ⁊ aqua respectu duoꝝ ⁊ ita de alijs. rarū etiā in istis ē ꝙ minꝰ hȝ de mā ⁊ magis de forma idest formā nobiliorēȝ vt ignis respectu omniū elemētoꝝ est rarior. Sed densuȝ in celo d̄r ꝑ aliā rōeȝ. s. ꝙ interpositū visui nr̄o ⁊ id qḋ ē supra ipsuȝ impedit ⁊ ꝓhibet visioneȝ qm̄ nō recipit spēȝ visibilis vsꝫ ad visuȝ vt patꝫ in qualibȝ parte orbis nō stellata que cū sit ꝑspicua ⁊ rara aliqd supra ipsum videt̄ ⁊ nō qḋ est supra stellā. ⁊ ita dicat̄ suo mō de raritate. ⁊ ideȝ ad terciā rationē.

Ad quātā dicēduȝ ꝙ celū nō indiuiduatur ꝑ materiā sed ꝑ quātitatē supadditam. iuxta opiniōȝ Cōmētatoris. Et ad auctoritateȝ phi dicēduȝ ꝙ ibi Aristo. sumpsit celum ꝑ toto vniuso. intēdit eñi ibi q̄rere vtꝝ sint plures celi mūdi. Vñ forma illiꝰ nō est de se indiuiduata. Differt ergo dicere celum ⁊ hoc celū idest differt vniuersuȝ corpeum. ⁊ ⁊ hoc totum vniuersuȝ licet corporeum. tale eñi vtiqȝ est cōpositum ex mā ⁊ forma. qꝛ vna ps eius est pfectior ⁊ alia impfectiō. ps autē pfectior sp est forma impfectioris secūduȝ silitudinē aliquā. nō autē loquit̄ de celo sumpto ꝑ solo orbe. ibi eñi nō differt celum ⁊ hoc celū. Vñ idē est dicere orbē saturni ⁊ hoc. vt Cōmentator primo celi.

Et si dicat̃ illud quod est sensibile b3 materiã ꝛc. celũ est huiusmodi ꝛc. Rñr ꝙ maior est vera de eo quod ẽ sensibile a tactu. quia tale includit qualitates tangibiles ꝛ tale nõ est celuȝ. si autẽ sit sensibile ꝑ visuȝ hoc non oportet quare ꝛc.

Ad rões cõfirmãtes opinionẽ. s. Tho. Ad primã in eius ↄclusione prima. omẽ qḋ est ens actu vel est actus vel habẽs actuȝ ꝛc. Dicẽduȝ ꝙ ratio ista ꝓcedit ab insufficienti diuisione. naȝ diuisio hec omne quod ẽ ens actu vel est actus vel habẽs actũ vel mediũ inter purũ actuȝ qui est intelligentia seu forma ꝛ purã potẽtiaȝ que est materia ꝛ hoc ẽ corpus celeste. Unde Cõmentator pˀo celi vult ꝙ illud quod est ligamẽtuȝ inter principia eterna sepabilia ꝛ ipsa generabilia ꝛ cõruptibilia necesse est vt sit intrãsmutabile secunduȝ substantiaȝ. trãsmutabile autem ꝑm locũ ita ꝙ sit mediũ inter purũ actũ ꝛ ꝑurã potentiã vt ipso transmutato semꝑ secũduȝ formaȝ in loco manẽte aut ꝑm substantiã nõ cesset agere aliquas mutatõnes in inferioribus. ꝛ nisi esset tale mediũ impossibile esset ꝙ aliqua actio tempalis ꝑueniret a principijs eternis naturaliter loquendo vt ibidem Cõmentator declarat. ꝛ ita celuȝ cõicat cum principijs eternis separatis eo ꝙ est simplex actu existens nõ habens potentiam ad esse. Cõmunicat autẽ cuȝ generabilibꝰ ꝛ corruptibilibus in eo quod est corpus subiectum accñtibus ꝛ forme que est motor habens ꝑ se potentiaȝ ad vbi cuius actualitatẽ recipit a forma. ꝛ sic est in natura media inter separata ꝛ generabilia ꝛ corruptibilia. Ex quo patet ꝙ ratio. s. Thome nõ cõcludit contra Auerroym.

Ad secũdaȝ ratõeȝ accidẽtia sensibilia ꝛc. Dicẽduȝ ꝙ illa maior est vera de accñtibus que sunt sicut accñtia inferiora. sed acidẽtia celi ꝛ istoꝝ inferioꝝ nõ sunt eiusdeȝ spẽi. vt Cõmentator 2°. celi. ꝛ in de substãtia orbis ideo accñtia celi nõ sunt sensibilia nisi sensu visus. Unñ ꝑ de generatõe capˀo õ tactu. Tactus ꝑprie dictus nõ dicit̃ nisi de rebꝰ que patiũtur ad inuicẽ ꝛc. vide tractatũ õ substãtia orbis. Et cũ dr̃ materia cũ forma sũt causa omniũ accidẽtiuȝ veꝝ est loquẽdo de accñtibus que sunt in ea. nec ex hoc sequit̃ ꝙ mat̃ia sit causa omniũ accñtiũ. sed solum sequit̃ ꝙ illa accñtia requirũt subiectum in actu. per se eniȝ nõ ꝑñt esse cum accidens nõ sit ens sed entis.

Propter quartum quidẽ huiꝰ ad primũ ante oppositũ quid dicenduȝ satis patet iuxta varietateȝ opinantiũ qualr̃ etiã sit cõcedendũ materiã esse ꝑncipiũ generatõis ꝛ corruptõis ꝑ3 Auerroyȝ qualit̃ vero ꝑm Egidiũ est negánduȝ patuit sufficiẽter. Cuȝ vero dicebat̃ ꝙ deducta õĩ habitudine eiꝰ ad formã ꝛc. Dicẽduȝ ꝙ habitudo illa nõ potest sic deduci vt a materia sepetur cuȝ sit ideȝ ꝗ̃ essentialr̃ vt determinatuȝ est.

Ad secũduȝ cõcedit̃ formã celi esse principiũ motus circularis celi. nõ tamẽ frustra ponit̃ intelligẽtia applicata. quia seclusa intelligẽtia forma nõ moueret ꝑpetuo circularit̃ sicut nec forme elemẽtoꝝ ꝑpetuo mouerent ipsa elementa motu recto. ideo recte inquit Cõmentator ꝙ cuilibet orbi insunt duo motores quoꝝ vnus est finite motionis scilicet forma substantialis ꝛ alius infinite scilicȝ intelligentia.

Ad terciuȝ qualiter audienda sit auctoritas philosophi patuit in opinione. s. Tho.

Ad quartã dicẽduȝ ꝙ celi distinguũtur specie inter se iuxta opinionẽ. s. Tho. vt pȝ ex eius sententia 2° celi lectõe. x^a. ꝛ. xvi^a. licȝ sint eiusdeȝ generis. nec sũt plura indiuidua eoruȝ sub eadeȝ specie. Et ad rõeȝ in omni composito ex materia ꝛ forma reperit̃ pluralitas indiuiduoꝝ sub vna specie. Dicẽdũ ꝙ auctoritas illa est vera nisi tota materia sit de facto sub illa forma. tunc enim non est possibile esse plures celos sicut nec plẽs mũdos ꝛc. Unde Scotus in 2° sentẽtiaꝝ disti. iij^a. in fine. In corporibus celestibus ꝑm philosophuȝ tantuȝ in vna specie est vnum sin-

gulare corpus. sua ratio fuit ꝙ tale corpus singulare fuit ex tota natura illius speciei. ⁊ hoc nō tantū actuali sed etiā potētiali sm eū. qꝛ sm eū nulla erat materia possibilis manente specie tali que nō erat tota in vno singulari in tali specie. nihil enim posuit posse ꝓduci nouū in immobilibꝰ seu in sempiternis sm ꝙ talia sunt. s. imobilia ⁊ sempiterna. Et qꝛ nō cōcordāt cū eo theologi in hac ꝓpōe omne cōpus sempiternū est ex tota materia illius spēi actuali ⁊ potentiali. ideo nō est cōcordandū cū eo in cōclusione. hec ille.

Ad rōes in oppositū Auctoritas philosophi in secūdo metaphisice sic est audienda. in omni motu generatōis ⁊ corruptōis oportet esse materiā. qꝛ ibi oportet esse materiā ꝑfectā ꝑ formā que ē subiectū terminorū tūs mutatōis sm esse ⁊ nō esse. Sed si aliquid moueat motu locali non oportet ꝙ habeat materiā que ꝑficiatur ꝑ formam. sed sufficit ꝙ sit subiectū simplex existens in actu ⁊ solum habet potentiā vnde ⁊ quo. ⁊ sic est subiectum motus localis. Unde Cōmentator 2° metaphisice cōmento. xij°. Materia necesse est vt sit conclusa in moto quod est generatum cōpositū ex materia ⁊ forma.

Ad secūdum patet qualr celum est forma sm Cōmentatorem licet sit materia potentia ad vbi nec ista opponūtur.

Ad terciū neganda est minor ymo oppositum huius videt velle Cōmētator 2° celi cōmento. lix°. non enim corpora celestia sunt in predicamento nisi ꝑ reductionē. Unde Auerrois x°. metaphisice cōmento. xxv°. corpus qđ dicit de generabili ⁊ incorruptibili dicitur secundum prius ⁊ posterius ⁊ nō sm vnivocationē sed per prius dicit de corpore celesti.

Sꝫ nūqd corpa celestia sint eiusdē spēi.

Adhuc supposito ꝙ sint eiusdem spēi per quid distinguūtur numeralr cum in eis nō sit materia sm Auerroym.

Ad primū dicendum sm Cōmentatorem 2° celi cōmento. lix. ꝙ corpa celestia sunt eiusdem speciei. Unde ibidem sic inquit. rōcinatio de luna per quam Aristo. probat stellas nō moueri per se ⁊ diuisim nō est exemplum sed demōstratio fundata super hoc ꝙ corpa celestia sunt indiuidua eiusdem speciei ⁊ nō in genere vt putauit Auicēna. hec ille.

Intelligendum tamē ꝙ corpora celestia vere non sunt eiusdem speciei predicabilis vniuoce contente sub genere. tunc enim essent per se in predicamento cuius oppositū tenet Auerroys. sed ideo dicunt esse eiusdem speciei. quia participant vnam essentiam sm tamen prius ⁊ posterius. quia vna pars secūdum illam essentiam est prior ⁊ alia posterior. Sicut enim ex diuersis mēbris fit vnum animal cuius vnum mēbrum est nobilius secūdum dispositionem illius. vt cor est prius omnibus partibus animalis. sic ex omnibꝰ orbibus fit vnus orbis qui habet vnum motū primum cuius vna pars est prior ⁊ nobilior alia. ⁊ illa nō sunt vnum sm vniuocationem quare ⁊c.

Ad secundū dicēdum ꝙ per habitudines ad motus diuersos distinguūtur corpa celestia. Unde non obstante ꝙ sint eiusdem spēi in eis tamen sunt motus diuersi. Sed nunquid cōpora celestia essentialiter ordinent. potest dici ꝙ inquātum ptes vniꝰ totius secūdū prius ⁊ posterius ad seinuicem ordinantur. sunt enim per se ⁊ essentialiter ordinata sm prius ⁊ posterius.

Ad vltimū patuit soluēdo rōes Egidij ꝓbantes in celo esse materiā quare ⁊c.

Ritur quarto

questio an corpora celestia sint animata. Et arguit affirmatiue Celum intelligit ⁊ appetit ergo est animatum patet consequētia quia intellectus ⁊ appetitus sunt ď natura anime ⁊ non corporis. antecedens patet per Cōmentatorem 2° de celo dum inquit. Celum habet de virtutibus anime intellectum ⁊ desideriū.

Amplius nobilioris corporis nobilior est forma. sed sol et luna et reliqua corpora celestia sunt nobiliora quam corpora plantarum et animalium. ergo habent nobiliorem formam. nobilissima autem forma est anima que est principium vite. quare Augusti. in libro de vera religione. quelibet substantia viuens ordine nature prefertur substantie non viuenti ergo etc.

Adhuc celum mouetur ad diuersas differentias positionis ergo est animatum. patet consequentia quia hoc est solius animati. antecedens autem patet quia eadem pars celi quandoque mouetur ad oriens quandoque ad occidens vt patet quare etc.

Amplius causa nobilior est suo effectu. sed sol et luna et alia corpora celestia sunt causa vite vt patet maxime in animalibus ex putrefactione genitis que virtute solis et stellarum vitam consequuntur. ergo multo magis corpora celestia viuunt et sunt animata.

Pro parte ista videtur sententia philosophi in 2° de celo et mundo. Unde in primo eiusdem inquit quod extra celum nihil est sed sunt quedam entia que neque tempus ipsa facit senescere neque transmutatio. Propterea Albertus ibidem inquit Arist. peripateticorum princeps et insecutor eius Auerroys et Rabbi Moyses et multi alii peripatetici senserunt quod spera prima viuit et quod vita eius est actus intelligentie in ipsam speram et quod vita illa tota est intellectualis.

In oppositum videtur Auerroys in libello de substantia orbis qui ex intentione ponit animam celi esse separatam non dans esse ipsi celo sed solum moueri.

Adhuc omne corpus animatum est organicum vt patet secundo de anima. sed celum non est organicum cum organicum sit compositum ex diuersis partibus ad seinuicem complexione compositione et figura differentibus. vt Albertus 2° de anima. et est sententia medicorum. Celum autem non habet hanc diuersitatem in partibus ergo etc.

Amplius Damascenus grecus libro 2°. nullus animatos celos vel luminaria existimet. inanimati enim sunt et insensibiles. Cuius ratio est quia illa anima frustra vniretur illi corpori ex quo non habent sensum nec per consequens aliquam perfectionem ex corpore acquirunt.

Propter primum

quidem huius quid sit celum seu corpus celeste satis questione innotuit precedente. quid vero sit aiatum patet. est. n. hns aiam cum sit eius denoiatiuum. Sed incidenter dubitatur vtrum animatum predicetur per se de corpore quod est altera pars compositi dicendum vt Scotus in quolibetis quod non predicatur per se in primo modo. licet de illo predicetur denominatiue in secundo modo per se aut per accidens quando enim denominatiuum predicatur de composito ex susceptiuo et forma illa est predicatio denominatiua per se in primo modo vt ista homo est rationalis aut animatus. et specialiter si subiectum sit per se vnum quantum ad conceptum. quando autem denominatiuum predicatur de solo susceptiuo forme illa proprie est predicatio denominatiua in secundo modo. aut per se aut per accidens vt corpus quod est altera pars compositi est animatum.

Propter secundum

quidem huius sciendum quod circa istam questionem apud philosophos fuit diuersa opinio Anaxagoras enim vt inquit Augusti. viii°. de ciuitate dei. factus est reus apud Athenienses quia dixit solem esse lapidem ardentem negans vtique ipsum esse deum vel aliquid animatum.

Platonici vero posuerunt corpora celestia esse aiata vt inquit s. Tho. in prima parte questione. lxx^a. Similiter apud doctores fidei fuit circa hoc diuersa opinio. Origenes enim posuit corpora celestia animata.

Hieronymus etiam idem videtur exponens illud Ecclesiastici primo. lustrans vniuersa p

circuitus pergit spiritus.
Basilius vero ꝛ Damascenus vt post oppositus adducebat asserūt corpora celestia nō esse animata. Augustin⁹ vero sub dubio derelinquit in neutrā partez declinās. vt patet in 2°. super Genesim ad lrām. ꝛ in encheridion. vbi etiā dicit q̄ si sint aīata celestia cōpora ptinent ad societatez angelorum eorum anime. Unde in eodez capitulo. xlij°. vel. xliij°. loquit̄ dubitatiue. nec certuz habeo vtrum ad ciuitatem supernā pertineat sol ꝛ luna ꝛ animata sydera q̄uis nōnulla corpa lucentia nō tamen intelligentia videant̄. Similr 2° super Genesiz ꝛ primo retractationuz capitulo. xviij°. querit vbi facit mentionem de eo quod dicit̄ capitulo quinto videtur dicere celuz habere animā quod capitlo. x°. dicit nō retractat tanquā falsuz vbi dicit aial esse mūduz istuz. nec auctoritate nec ratione indagare potui. nō tamē ꝓpter hoc negat. Unde videt̄ manifeste q̄ in nullo libro scripto ante librū retractationū asseruit q̄ in libro retractationū retractat. illa ergo auctoritas que adducit̄ de libro Augustini de agnitōe vere vite nihil valet. vbi inquit. qui aūt dicunt celos rationales ipsi merito sunt irrationales. Ostendit etiaz illa auctoritas librum illuz non esse Augustini vel q̄ illuz fecerit post libruz retractationū. qz nunq̄ videtur Augustin⁹ asseruisse q̄ in libro retractationū est negatū.

Auicenna autez qui cū Auerroy fuit p⁹ Augustinū fere annis ducentis ꝛ quatuordecim ꝛ vltra in hoc quesito cuilibet celo attribuit animaz mālez ꝛ extensaz sicut animam aīalis. ꝛ vltra hanc cuilibet orbi dedit vnā intelligentiā abstractam mouētez animā celi in ratōe finis sicut amatū ꝛ desideratū. Preter autez omēs istas dixit primā substantiā q̄ est deus gloriosus ꝛ sublimis quem posuit nullo mō mouere corp⁹ celeste nec ſm efficiens nec ſm finem. voluit tamē q̄ deus intelligendo seipsum causet primā intelligentiaz que mouz primū celuz in rōe finis que nihil plus causat cuz sit substantia simplicissima a qua vt sic non ꝓuenit nisi vnū. primā vero intelligentiā citra deū dixit duo ꝓducere naz inquātuz est intelligens substantiā p̄mā simplicissimā causat intelligentiā secundam pro quāto autez est intelligens seipsam producit animā celi primi quā voluit vniri materie prime ex quibus resultat primū celum compositum ex anima ꝛ materia. ꝛ ita successiue dixit de tercia intelligentia respectu quarte vsq̄ ad decimaz que qz potentiaī nō producit aliam intelligentiam sed est formarū substantialiuz ꝛ animarum inferiorum datrix. Imaginat̄ tamē Auic. q̄ sicut adamas seu magnes trahit ferrū sic intelligentie trahunt animas corporū celestiū causando in eis desideriū ꝛ amorē ineternū. quapropt̄ eternitatis motus causa est intelligētia orbis. sed velocitatis finite puta tante aut tante causa ē anima cōiuncta. intelligētia nanq̄ abstracta inesse nō potest reuolutōes pticulares facer̄ cum intellectus abstractus sit vniuersalium nō potest reuolutōes particulares facere nisi efficiat̄ hic ꝛ indiuiduet̄ per aliud ꝓpriū ꝛ particulare. nō potest autem esse intelligētia abstracta. qz ipsa nō mouet nisi ſm q̄ intelligit. quare ipsa nō mouet nisi vt finis solum. ideo preter intelligentiam coactus fuit ponere animā pficientem celuz preter intelligentiam. Ratōes autē huius opinionis cuz earū improbatōibus requiras ab Alberto xi°. metaphisice tractatu 3°. caplo quarto.

Sed indubie hec opinio est māifeste cōtra intentionē philosophi ꝛ veritatē. quia si celuz esset animatū vt inquit Auicēna. tunc haberet māz que est in potentia ad esse. ꝛ p̄ dns ad non esse quare ipsuz de se essz corruptibile. ex quo sequeret̄ ſm intentōez phi p̄ celi q̄ non posset ppetuari aliunde quod est manifeste falsum.

Adhuc ex opinione sequitur q̄ celum esset organicuz ꝛ cōsequēter haberet sensuz ꝛ motuz. ꝛ patet cōsequentia. qz anima informans materiam est organica si excludam⁹ animā intellectiuā. cōsequēs tamē est falsum tunc cuiz celuz haberet ptes diuersarum ratō-

tunc enim celuz haberet partes diuersarum rationū ꝛ ita non esset forma simplex.

Amplius queratur qua anima esset animatuz non intellectiua quia tunc celuz esset homo ꝛ si sensitiua aut vegetatiua erit ergo animal brutum vel planta que omnia sunt irrationabilia.

Propter tercium

quidē huiꝰ primitus quid sibi voluerit Aristo. in hac difficultate declarabit̄ ꝛ simul veritas quesiti apietur.

De primo itaqꝫ Sciendū sanctū Thomā 2° de celo imponere Aristoteli eū voluisse corpora celestia esse aiata. vn̄ secūdo celi ꝛ mūdi Aristo. dicit ꝙ nō est rōnale ꝙ cū natura curauerit de aialibꝰ ꝙ corpa sic preciosa reliquerit. stellas nō vocat aialia quia vt dicit Alexander sensitiuū ꝯstituit animal. i celestibus aūt corpibꝰ si sint aiata nō est virtꝰ aie sensitiue sic̄ nec etiā nutritiua. vn̄ non dicunt̄ aialia nisi equoce ex eo. s. ꝙ habēt animā intellectiuaz. Et hoc Simpliciꝰ in suo ꝯmento videt̄ impbare qꝛ omne qd̄ est honorabile magis attribuēdū est celestibꝰ ꝛ sic sentire attribuit̄ celestibꝰ etiā qd̄ incōueniēs videt̄ ꝙ se inuicē non sentiant cū se inuicez tangāt. cōcedit ergo ꝙ in corpibꝰ celestibꝰ sint tres sensus. s. visus. auditꝰ. ꝛ olfactus. duos aūt materiales excludit. s. tactum ꝛ gustum.

Est g° videndū qd hoꝝ sit ꝑm sentētiā aristotel' q videtur sentire ꝙ in corpibꝰ celestibus nō sit aliqua de ptibꝰ aie nisi intellectiua. dic̄ eniz xij°. metha. ꝙ pmū mouens mouet celū sicut desideratū non qdez desiderio sensus sꝫ intellectꝰ. ꝛ in 2° de anima dic̄ qbus inest ratio corrūpunt̄ hijs ꝛ reliqua omnia ꝛc.

Sed dubitationē videt̄ facere ꝙ dicit 3° de anima non pōt inqt corpꝰ habere animaz ꝛ intellectū discretiuū. sensū aūt non manere nō mansiua nisi maneāt semp in eodez loco sicut plante ꝛ animalia alia immobilia sicut pꝫ in hominibꝰ ꝛ alijs huiꝰmodi animalibꝰ

Subdit autē at vero neqꝫ ingenerabile. per quod videt̄ significare ꝙ nec etiā corꝰ aliquod sit ingenerabile ꝛ incorruptibile sic̄ sunt corpa celestia. ꝙ. s. habeat intellectū sine sensu. Et ita ibidez. s. Tho. dupliciter exponit. vbi ad saluādūz intentiōez Aristotel' non fuisse negare ꝙ corpa celestia sint aiata dicit ꝙ Aristo. p corpꝰ ingenerabile ibidez nō accepit celuz. quod patet ex hoc ꝙ celuz nō est mansiuū in eodez loco ꝑm totū. sed accipit̄ ingenerabile p quibusdā corporibus aiatis que Platonici demones appellabant dicētes ea esse aialia corpe aerea tempore eterna mente ratōnalia sicut Apuleus platonicus in libro de deo Socratis.

His tn̄ nō obstantibꝰ Dicendū primo ꝙ licet celuz sumptū ꝓprie ꝛ naturalr̄ circumscripta intelligentia ꝑm ꝙ diffiniebat̄ in queꝑcedenti. de intentōe philosophi nō sit animatuz anima sibi inherēte. ipsuz tamē rōne intelligētie sibi appropriate dici potest aniatuz. Quod rōibus fulcit̄. Primo si eēt animatuz vel ergo aia vegetatiua seu sensitiua vel intellectiua vel motiua ꝑ sufficientē diuisionē cū nō sint plures anime. vt patet 2° de anima. sed celū non est aiatuz anima sensitiua qꝛ tunc haberet omnia organa que deseruiūt ad sensuz vel saltem aliquas vt aures. quod tamē est irrōnale. qꝛ ridiculū essꝫ hoc dicere qcquid sibi voluerit Simplicius.

Nec est animatuz anima vegetatiua qꝛ non nutrit̄ nec auget̄ vt patet primo celi. Silr̄ nec anima ꝑm locū motiua qꝛ illa non ē sine sensu. nec etiā progredit̄ celuz de loco ad locuz nouuz sicut animalia. Nec est animatuz anima intellectiua. qꝛ vel tūc celuz esset homo vel saltez sequit̄ ꝙ intellectus aliciꝰ corporis sit actus dās esse. cuiꝰ oppositū iuxta expositionē Cōmentatoris vult Aristo. in 2° ꝛ 3°. de anima.

Ampliꝰ fulcitur cōclusio auctoritate Alberti sic dicta pipateticoꝝ exponētis in plerisqꝫ locis. Unde in. xi°. metaphisice tractatu 3°. caplo qnto inquit. sed omnia hec facile determinantur si aduertantur omnia ea que ponūt pipatetici quoꝝ opiōez h explanamꝰ qn̄. n. aia intellcūalis sepata ab alijs accipit̄

hec est equivoce dicta anima ad alias aias ⁊ est pauce diuersitatis secundu; potentias ⁊ est mouens corpus in quo ꝓpt̄ ipsi⁹ cōpis pfectōne; non indiget ymaginatione ⁊ sensu Et qn̄ sic accipit̄ tunc ēt nō indiget corp⁹ organoꝝ diuersitate. indiget tm̄ quātitate ⁊ figura motui suo cōgruētib⁹. ⁊ hoc ia; in an̄ habitis est ostensu;. si eni; securis p seipsa; moueret formā intellect⁹ artificis nō indigeret architectus manu sua qua moueret securim. ⁊ ita est in intelligētia ⁊ celo. ⁊ idō membris talibus nō indiget qbus indigēt corpa inferiora animata. hec ille. Et in 2⁹ de celo ⁊ mūdo tractatu p̄ caplo qnto eandē sniā; cōfirmās inqt. Cū dicim⁹ celū hr̄e mā; ⁊ aial terrestre hr̄e aia;. aia erit sumpta equivoce qꝛ illud qđ vocat̄ aia in celo est substātia separata que nō est actus alicui⁹ corpis nec act⁹ ptis corpis. nec h; actū aie in corpe celi nisi actū motus localis quē influit ei. nec eni; est educta de corpe sba illa nec h; depēdentia; ad ipsu; nec aliqd acquirēs ex ipso. Et infra inquit. ⁊ habet se aīa ad corp⁹. s. p esse apphendere ⁊ opari. ⁊ nō possumus dicere substātias separatas se habere ad esse h⁰ mō. nec ēt q aliqd apphensiōis ⁊ sciētie accipiant ille ab orbibus ƀ potius a causa prima. compant̄ igit̄ ad celu; tercio mō tm̄ ⁊ non est tantū pfecta illa compatio. qꝛ nos videm⁹ sbas illas nō mouere pte; sed totu;. ⁊ idō ille nō vtunt̄ neruis ⁊ musculis quibus ille pficit̄ motus. Et hec est causa quare multi magni negauerūt celū esse aiatu; cū in veritate nō hēant aie rōne; sbe separate. Et ideo substātia separata dr̄ forma celi. actus ⁊ pfectio hoc non dicit̄ nisi qꝛ act⁹ ⁊ pfectio sbe separate siue opatio influēdo motū in tali corpore fit vnū ex corpe celesti ⁊ ex tali substātia sicut ex motore penit⁹ immobili fit vnū Hec ille. Quo modo autē in celo sit dextrū ⁊ sinistrū ibide; inquiratur.

Ex quib⁹ p; q cū aia nr̄a ad corp⁹ triplicē habitudine; hēat. prima q̄tu; ad esse nō qꝛ quātu; ad esse depēdeat a corpe. sed qꝛ esse h; a corpe. hāc hitudinē nō h; intelligentia ad celu; qꝛ sibi nō vnit̄ q̄tu; ad esse ⁊ hoc voluit Aristo. viij⁰. phisicoꝝ. cu; inqt q moto celo nō mouet̄ motor eius nec p se nec p accñs. Aliā h; hitudinē q̄tu; ad apphensionē. qꝛ suā cognitōe; acquirit mediante sensu corporeo. ⁊ hanc etiā non h; intelligentia ad celu;. qꝛ nō intelligit mediāte corpore sed p lumē intelligentie prime cause. Terciā habet habitudinē q̄tū ad opari. qꝛ influit motū corpi ⁊ ipsam corp⁹ opatur. ⁊ hanc habitudinē h; intelligētia ad celum. nam sic̄ intellect⁹ nr̄ practicus corpe vtitur ad explicandā formā artis in materia artificiali ita intelligentia celi ad explicandas formas naturales in sua mente cōceptas in materia generabiliū ⁊ corruptibilium. ⁊ illo modo potest dici celū animatū.

Adhuc eadē cōclu⁰ ɔfirmat̄ ex doctrina Cōmentatoris in de substātia orbis ⁊ 2⁰. de celo. tum qꝛ celum est nobilius aiatis. g⁰ est aiatum anima saltē assistente nō tm̄ necessario inherente. tu; etiā qꝛ habet figurā determinatā ⁊ ꝓpriam ad motū. hoc autem videtur ꝓpriū solius aiati. tum etiā qꝛ illud compositū est animatū cui⁹ altera pars est substantia sine magnitudine ⁊ materia. ƀ altera ps celi puta motor est immālis quare ꝛc.

Dicēdu; secūdo q corpa celestia nō sunt animata eo modo quo plante ⁊ aialia sed equivoce. Et q̄uis cōclusio hec satis innotescat ex pbatōe p̄cedentis. lucidius tamen in prima parte qōe. lxx^a. Sanctus Tho. eam deducit sic inquiēs. vnio aie ⁊ corpis nō est ꝓpter corpus sed ꝓpter animā. nō enim forma est ꝓpter materiā sed ecōuerso. Natura autem ⁊ virt⁹ anime dephendit̄ ex ei⁹ operatōe que etiam quodāmodo est finis eius. Inuenit̄ autem corpus necessariū ad aliq̄ operationē anime. quia mediante corpe exercetur sicut patet in opatōibus anime sensitiue ⁊ nutritiue. Unde necesse est tales aias vnitas esse corporibus ꝓpter suas opatiōes Est autem aliqua operatio anime que non exercetur corpore mediante. ƀ tamē ex corpe aliquod adminiculū tali operatiōi exhibet̄

sicut per corpus exhibentur anime humane fantasmata quibus indiget ad intelligendū. Vñ etiā taleȝ animā necesse ē corpi vniri ꝓpter suaȝ opationeȝ licet ɔtingat ipsaȝ separi manifestū est aūt ꝙ anima celestis corpis nō potest habere opationes nutritiue aie q̄ sunt nutrire augere ⁊ generare. huiusmōi ei opationes non ɔpetūt corpi incorruptibili p nām Similiter etiā nec opationes aie sensitiue cō pori celesti ɔueniunt qꝛ omnes sensus fundātur sup tactū q est apprehensiuus q̄litatū elementoꝝ. omnia etiā organa potētiaꝝ sensitiuaꝝ regrunt determinatā ꝓportioneȝ ſm cōmixtionē aliquā elemētoꝝ a quoꝝ nā corpora celestia ponūtur remota. relinqtur gͦ ꝙ de opationib⁹ anime nulla potest ɔpetere aie celesti nisi due. s. intelligere ⁊ mouere nam appetere ɔseqt̄ sensū ⁊ intellectū ⁊ cū vtroqꝫ ordinatur. Intellectualis aūt opatio cū non exerceat̄ p corp⁹ non indiget corpe nisi inq̄tū eis p sensū ministrāt̄ fantasmata. opationes aūt sensitiue corpib⁹ celestib⁹ non ɔueniunt vt dictū est. si igit̄ ꝓpter opationē intellectualeȝ anima celesti corpi non vniretur relinqt̄ ergo ꝙ ꝓpter solaȝ motioneȝ. Ad hoc aūt ꝙ moueat non oportet ꝙ vniat̄ ei vt forma. ſȝ p ɔtactū v̄tutis sicut motor vnit̄ mobili. hec ille ⁊ egregie.

Et in veritatē hanc reduci possunt verba Scoti in 2°. sñiaꝝ dis. xiiijͣ. dū inqt. breuit̄ si celi sunt animati hoc est creditū ⁊ nō ratione ɔclusuȝ. qꝛ nulla est ɔditio in corpe illo ita pfecto manifeste apparens repugnare aiationi corporis. Hec ille.

Sed dubitat̄ qꝛ non videt̄ verū ꝙ vnio anime ⁊ corpis sit ꝓpter animaȝ ⁊ non ꝓpt̄ corpus nā forma non vnit̄ materie vt pfectionē accipiat a mā ſ3 magis vt pfectionem communicet materie ymo principalius vt ex eis totū ɔpositū sit pfectū. Huic respōdet Sco. ibideȝ ꝙ forma vnita mē ab ea recipit aliq̄ pfectiōeȝ aliogn aia beata frustra vniret̄ corpori ex q̄ ex corpe nō acqreret perfectionem.

Ex quib⁹ patet ꝙ Plato ponēs corpora celestia aiata nihil aliud dat intelligere q̄ ꝙ substātie spūales vniūtur corpibus celestib⁹ vt motores mobilib⁹. Platonici eniȝ aias corpibus vniri nō ponebant nisi p cōtactum virtutis sicut motor mobili. Qꝛ autē corpa celestia moueant̄ ab aliqua substantia apphendēte ⁊ nō solū a natura sicut grauia ⁊ leuia patet ex hoc quia natura nō mouet nisi ad vnū quo habito quiescit qđ in motu corporū celestiū nō apparet. Unde relinquit̄ ꝙ mouent̄ ab aliqua substantia apphendente Augustinus etiā dicit 3° de trinitate corpora omnia administrari a deo spiritū vite. Ex quibus etiā patet ꝙ inter ponētes corpa celestia aiata ⁊ ponētes inaiata parua vl̄ nulla inuenit̄ differētia in re sed in voce tm̄.

Utrū autē celi sint octo vel decē plures aut pauciores ⁊ plura alia de celo empirreo taȝ theologice q̄ phisice inquirēt̄. xij°. metaphisice qōibus. xiiijͣ. ⁊ xviͣ. Ubi eniȝ ad parteȝ illaȝ differat̄ completa de corpore celesti determinatio.

Propter quartum quideȝ h⁹ ad primū ante oppositū dicēdū ꝙ ratio illa nō cōcludit nisi celuȝ esse animatū aia sibi assistente que vt sic pōt tribuere ipsi celo desideriū. Unde Albert⁹. xi°. metaphisice. Salus eniȝ in esse celi est in cōtinua acceptōe luminis intelligentie ⁊ explicatōne ipsi⁹ p motū qꝛ ꝓpter h̄ hȝ ēe inq̄tū ē celuȝ.

Ad secūduȝ rn̄det. s. Tho. in pma parte qōe. lxxͣ. articulo vltio ad 2m vt etiā supius adducebat̄ ꝙ nihil phibet aliqd esse nobilius simplr̄ qđ tñ nō est nobilius q̄tū ad aliquid. forma ergo celestis corpis ⁊ si non nobilior aia aialis. est tñ nobilior q̄tum ad rōeȝ forme. pficit eni totalr̄ suam māȝ vt nō sit in potentia ad aliquā formā. quod aia nō facit. quantū etiam ad motū mouent̄ corpa celestia a nobiliorib⁹ motorib⁹. hec ille.

Ad terciuȝ dicenduȝ ꝙ maior est vera hoc sit per se ⁊ primo sed nō sic est de celo. motor eniȝ celi per se primo intendit sue pfectōis cōseruatōeȝ p motuȝ ppetuū. ideo se intendit motū ppetuū. si autē ad hoc sequat̄

diuerse circulatōes ptiū celi hoc est p acciñs ⁊ ex ꝯñti. ⁊ ideo ratio nō cōcludit.

Ad quartū rñdet .s. Tho. vbi supra ꝙ corpus celeste cū sit mouēs motū hȝ rōeȝ ministerij quod agit in virtute principalis agētis. ⁊ ideo ex virtute sui motoris qui est substantia viuēs pōt causare vitā ꝛc. vide quid mali esset cōcedere celuȝ esse pfectius aīalibus quibusdā ⁊ pcipue genitus p putrefactionēȝ ꝙꝙ. s. Tho. ita rñdeat vt hoc nō concedat ꝛc.

Rīt quīto que

stio vtrum accidens sit forma simplex vel sit compositū ex ptibus essentialitē distinctis. Et arguiť ꝙ accidēs sit cōpositūȝ Omne generabile ⁊ corruptibile est cōpositūȝ ex materia ⁊ forma cūȝ materia sit qua res potest esse ⁊ nō esse. vij°. metaphisice . sȝ accidētia sunt corruptibilia quare ꝛc.

Cōfirmať quia ex. ix°. hui⁹ haberi videtur ꝙ omis forma simplex est tantū in actu ⁊ incorruptibilis.

Amplius simplicitas est simplr pfectōnis in entibus. vt. s. Tho. in prima pte qōe. iij^a. p totū. ⁊ patet etiā hoc vt inquit Scot⁹. qȝ deo sūme attribuiť. ergo quod est simplici⁹ est pfectius. naȝ in his que sunt per se si simplr ad simplr ⁊ magis ad magis ⁊ ecōuerso ergo si accidens sit omnino simplex erit per cōsequēs pfectius substantia que est composita ex materia ⁊ forma.

Cōfirmať qȝ ens diuiditur in causam ⁊ causatuȝ ita ꝙ causatum hȝ ibi rōeȝ impfecū sit depēdēs. ergo illud quod plus recedit a rōe causati simplr pfectius est. ꞩ accidens si est pura forma min⁹ causatū est ꝙ substantia. qȝ tantū hȝ duas causas extrinsecas. intrinsecā vero nullaȝ. Substātia aūt cōposita magis est causata ⁊ a pluribus dependet quia a causis quatuor.

Adhuc forma simplex subiectū accidentis esse non pōt ꝭm Boetiū de trinitate. Et pbať qȝ potētia prior que est ad formā ꞩbalē prius oporȝ actuari ꝙ potētia secūda q̄ est ad acciñs. sed mixta acciñtia sunt subiecta accidētium vt linea recti vel curui ⁊ numerus paris vel imparis. ⁊ mot⁹ velocis vel tardi ⁊ hoc idē vult Auicēna in metaphisica sua

In oppositū est phs hic in lrā cuȝ inquit nec quecūq; itaq; natura qdem nō substātia vero non est his materia sed qd subiciť ꞩbstantia puta que causa eclipsis que materia nō eni est sed luna quod patiť. Ex quo sub alijs verbis habeť ꝙ acciñtia non hñt mām ex qua ꞩ in qua. Vñ Albert⁹ ibidē. Silr ⁊ in his quecūq; sunt phisica ꞩ nō sunt substantie sicut acciñtia que nō fiūt ex materia. qȝ nō est in his materia ex qua sint. sed subiectū in quo sunt est ens cōpletū in actu exñs Et auctor sex principioꝝ forma est simplex essentia cōsistens. ꝛc.

Propter primum

quidē hui⁹ quid sit acciñs ⁊ quid forma qnto ⁊ septio hui⁹ diffuse habitū est. Simplicitas autē multiplr dicta vt. s. Tho. in pria pte qōe. iij^a. articulo. vij°. ⁊ Scot⁹. xij°. metaphisice qōe. xiiij^a. ⁊ in prio sniaꝝ dis. viij^a pro pte. vno mō vt opponiť cōpositōi ex ptibus quantitatiuis. aut ex materia ⁊ forma vel ex natura ⁊ supposito seu ex esse ⁊ essentia. aut ex genere ⁊ dria. aut ex subiecto ⁊ accidente. Hic solū audiēda est pro simplicitate opposita ꝯpositōni ex materia ⁊ forma seu materiali ⁊ formali ex natura rei seu ex partibus essentialibus in re.

Propter secunduȝ

quidē huius Johānes Jandon⁹ qnto metaphisice qōe. xvi^a. ex intētōne tenet in ꞩbijs ⁊ in acciñtibus spēȝ generis vniuoci realiter esse cōpositaȝ ex genere ⁊ dria vt albedinē ex colore ⁊ disgregatio visus. ⁊ h⁹ pter oēm actū intelligēdi. Dico autē spēȝ gñis vniuoci pter intelligētias que realr non sunt cōposite ex genere ⁊ differētia vt tenet aperte idem Johannes prio secūdo de celo. ⁊ h⁹ ideo quia non sunt species gñis vniuoci. qȝ non sunt in pdicamēto sic nec corpa celestia

Sed sūt species idest q̄ditates generis ana logi puta substātie analoge. ꝙ autē accidēs sit vere cōpositū in re ex ꝑtibus eēntialibus seu ex māli ꝛ formali ꝓbatur. nā albedo vt albedo distinguit̄ a se vt est color. Illi aūt alietati seu diuersitati aut correspōdet in re aliqua diuersitas vel nulla. si nulla tūc est fi cta. si vero aliqua. vl̄ ergo diuersitas illa su mit̄ a quiditatibus vel ab accñtib⁹. si detur primū habet̄ intētū. si secūdum nō potest. si nāq ab accidētib⁹ sumeret̄ cōcept⁹ albedi nis vt albedo ꝛ conceptus generis vt color. tunc oporteret ꝙ esse colorē ꝛ esse albedinē accideret albedini vel vtrūq vel alterū ꝛ sic nō ꝑdicarent̄ ꝑ se quod est falsū. Albedo ■ ꝑ se est albedo ꝛ ꝑ se etiā est color ymo in ꝑ mo mō. Oportet itaq ꝙ cōcept⁹ quiditati ui sumant̄ a diuersis q̄ditatib⁹ cū sint etiā diuersi. ꝛ sic color ꝛ albedo distinguūt̄ rea liter preter opus intellectus q̄ sunt diuerse q̄ditates.

Ampli⁹ ōe ēs finitū qđ cū alio realr̄ cōue nit ꝛ ab alio realr̄ dr̄t est ꝯpositū ex duo bus in quoꝝ altero cōuenit ꝛ ■ alteꝝ differt vt elicitur a Scoto in tractatu de ꝑio ꝑin⁹ sed albedo ꝛ nigredo realr̄ differūt vt patet ꝛ realiter cōueniūt q̄ in colore que cōueniē tia non est rōnis vt patuit in. vij⁹. hui⁹ q̄ōne xiiij⁹. de cōceptu generis ꝛ differētie ergo ꝛc.

Cōfirmat̄ maiō q̄ simplr̄ simplex a quo cūq distinguit̄ videt̄ esse primo diuersū ab eo ꝛ nō differēs vt ꝑꝫ de materia respe ctu forme. spēs āt accñtiū ꝓprie dr̄nt q̄re ꝛc.

Adhuc omne diffinibile oꝫ esse ꝯpositū. ■ hoc enim Aristo. reꝑhendit Platonem de ydeis que si essent vt posuit Plato nō essent diffinibiles si essent forme simplices. oportꝫ eni terminū seu diffinitōēꝫ esse orōēꝫ longā sm ꝑhm. accñtia autē sunt diffinibilia vt in vij⁹ patuit. nec obstat ꝙ ex additōe diffiniā tur q̄ ꝓpter simplicitateꝫ non negat̄ ab eis diffinitio qualis est diffinitio substantie. sed ꝓpter depēdētiaꝫ ad subiectū.

Amplius. xij⁹. metaphisice diffuse tr̄at Aristo. ꝙ sicut illa que sunt in diuersis gene ribus sunt simplr̄ diuersa ita ꝛ eoꝝ ꝑcipia ꝓpria. ꝓportionabilr̄ tñ eadē. ꝛ hoc de ma teria priuatōe ꝛ forma ■ mouente. ergo for⁹ que est in genere accñtis hꝫ ꝓpriū potētiale principiū cōponēs ipsū ꝛ nō tantū subiectū vt videt̄ q̄ tūc nō viderētur ꝑcipia gene rū ita esse alia sicut ipsa genera.

Confirmat̄. vij⁹. metaphice dicit Phus ꝙ cōpositū ■ se generat̄ ꝛ hoc veruꝫ est in omni genere. ergo in genere qualitatis si il lud cōpositū esset tantū ex subiecto ꝛ acci dente cuꝫ illud sit ens ꝑ accidēs nō esset ter minus per se alicui⁹ motus quia in nullo ge nere esset vt patet. vi⁹. metaphice de ente ꝑ accidēs. s̄ motus omnis videt̄ terminari ad rem alic⁹ generis per quā ipse motus etiam in eodeꝫ genere collocet̄.

Adhuc. x⁹. metaphice vult phus ꝙ mo tus est inter formas eiusdem generis phisici s̄ illa dicunt̄ eiusdeꝫ generis q̄nto metaphi sice que habent ideꝫ susceptiuū primuꝫ. tale autem susceptiuū haberet media ꝛ cōtraria idem ꝛ non ideꝫ cuꝫ alijs alterius cōtrarieta tis puta oēs colores inter se s̄ nō cū sapore. s̄ qđcunq subiectū siue potētiale alteri⁹ gene ris a genere q̄litatis sumat̄ ideꝫ sicut est ideꝫ colorū ita est idem susceptiuū sapoꝝ vt patꝫ de substantia ꝛ quātitate q̄ vtraq eadem s̄b est colori ꝛ sapori ergo illud susceptiuuꝫ pe nes quod distinguūtur genera phisica in ac cidentib⁹ est aliquod intrinsecū in ipsis ꝛ ꝑs essentialis ipsoꝝ.

Sed contra hanc positionē inuehit Sco tus tripliciter. ꝑio si albedo puta. C. sit cō posita sint cōponētia. a. materiale. b. vo for male. tunc arguit̄ sic. albedo informat ali quod subiectum. aut ergo tantū. b. informat aut tantuꝫ. c. aut vtrunq primo aut neutrū si neutrū ergo nihil informat illud subiectuꝫ si. a. vel. b. tantuꝫ ergo propria passio nō in est primo ꝓprio subiecto. sed tantū ꝑ parteꝫ sui. non vtrunq quod ꝓbatur primo de. a. quod ponitur principiuꝫ materiale. quia tūc mā s̄be cū sit pfectior ipo. a. poterit aliquod subiectuꝫ informare. ꝛ sic ꝓcedet̄ in infinitū

Secūdo probat̃ idem de.b.quod ponit̃ formale.c.albedinis q2 actus adequat᷒ materie ꝓprie nō potest duz ipsuz informat aliud informare .aliter eniz nō esset adequatus nisi capacitas.a.materialꝭ ipsius.c.adequaret̃ actualitati.b.formalis eiusdez.c.alioqn nō fieret vnū ex eis.ergo actualitas.b.nō extendit se ad subiectū.c.albedinis.

Cōfirmat̃ q2 forma substātialis que ē pfectioꝛ ipso.b.nihil aliō a ꝓpria materia potest pficere vt informans.ꝛc.

Amplius inter illa potest esse motus que habent idez susceptiuū ꝓpriuz ⁊ hoc circumscripto alio susceptiuo accn̄tali.patet ō qualibet quātitate ⁊ etiā substantia.sed due forme duaꝝ speciez accidētaliū cōtrariaꝝ ex opinione habēt idez ꝓpriū ⁊ per se susceptiuū q2 eiusdez generis.ergo circūscripto subiecto quod est susceptiuū aliud ⁊ accidētale eis poterit esse motus inter cōtrarias species ⁊ per ɔn̄s ex albedine fit nigredo sicut ex aere fit aqua quod est contra pħm qui in multis locis vult ꝙ subiectū est ita necessariū in transmutatōe accn̄tali sicut materia in transmutatōe substātiali ⁊ ꝙ ex albedine non fit nigredo.sed ꝙ ex albo fit nigrū ex prio phisicorum. Nec est dicēduz quālibet formā accidentalē habere ꝓpriuz subiectuz qō nullius forme accn̄talis sit capax.hoc enim videret̃ irrōnale.tuz q2 forma accn̄talis cōpleret capacitatez sui receptiui magis ꝓportionabiliter ꝙ̄ substantia vel sui susceptiui nisi forte forma celi fm viā sancti Tho.vel Egidij ⁊ tunc sicut celuz ponit̃ incorruptibile.q̄re nō ita accidens cōpositꝰ.tum q2 si motꝰ deberet esse inter cōtraria oporteret vt videtur ꝙ subiectuz primo moueret̃ ad susceptiuū ꝓpriuz eius ꝙ̄ ad formaz susceptiui illis ⁊ ita non esset primo motus inter cōtraria.

Adhuc omne illud quod est immediatuz principiuz agendi vt.s.quo agens agit videtur esse tm̄ actus ita ꝙ nō includat duas res diuersas potentiaz ⁊ actuz.q2 tunc non esset quo primo agit sed p partez que est actꝰ. accidens autez aliquod vt caloꝛ ⁊ huiusmodi ponit̃ quo primo agens agit in aliqua actōne vt calefactōe quare ꝛc.

Propter tercium

quidez huius dicenduz primo ꝙ nec accn̄s sumptū pro eo quod denominat̃ hoc nomie accidens siue sit absolutuz siue sit respectiuū nec accidētalitas ipsa que est formale in significato accidētis vt innotuit qōe prima seprimi huius est cōpositū ex ptibus essentialiter distinctis. excepta quātitate taz ɔtinua ꝙ̄ discreta.

Hanc cōclusionē hic ponit Scotꝰ quaz tali fundat ratione.paucitas semp est ponēda quādo per ipsaz saluant̃ apparentia.iuxta sentētiaz pħi primo phisicoꝝ cōmendātis Mellissuz pre Anaxagora ꝓpter paucitatez principioꝝ. natura eniz nihil facit frustra.Et ideo positio pluriū debet habere semper necessitatez manifestaz ꝓpter quā ponātur tot.sed nihil apparet in accn̄tibus ꝓpter quod debeāt poni composita ex duabꝰ partibus essentialibus cōiter loquendo vt patebit respondendo ad argumēta ideo cōiter in eis negat̃ talis compositio.

Dixi aūt signāter excepta quātitate ɔtinua ⁊ discreta q2 vtraqꝫ illaꝝ videt̃ esse ɔposita ex ptibus q̄ licet realiter nō sint distincta actu. dicūtur tn̄ esse actu q2 sūt ꝓpinqua actui ita vt vnica preuia diuisione sunt in actu qō nō ɔtingit de ptibꝰ mixti vt in quito huiꝰ dum q̄lituz fuit de sufficientia speꝝ quātitatis sufficienter determinatū est.q.xiiijª.

Huic autem conclusioni consonant dicta sancti Thome in tractatu de ente ⁊ essentia . ⁊ in libello de natura generis seu de nouem generibus accidentium cum sic dicat. Accidētia nō ɔponūtur ex materia ⁊ forma ideo non pōt genus in eis sumi a materia ⁊ differentia a forma sicut in substātijs compositis.sed oportz ꝙ genus sumat̃ ab eo qō primo in eo reperitur. differētia vero ab eo quod post accidit.primū autez quod inuenitur in quolibet accidente est specialis modꝰ entis includens diuisitatez quādaz ad alios

eius modos sicut in quantitate est specialis modus entis p aliud.i.q sit mensura substā tie ⁊ in q̄litate q sit dispositio ei⁹ ⁊ sic d̄ sin gulis. Qr autē in genere diuersitas quedam accipi possit manifestū est. naz licet res vni⁹ generis nō differāt ab inuicē suū gen⁹ sed potius cōueniāt. res tamē diuersoꝝ generū suis generib⁹ diuersificant̄. sicut rōnale dif fert ab irrōnali que tamē cōueniāt in aiali. homo tamē differt a non animali p animal Et ideo in generib⁹ accn̄tiuz inuenit̄ diuersi tas alia ab illa que est differētias generis inter res eiusdez generis. differētia autez in eis debet sumi aliqd quod in illo modo a quo gen⁹ entis acceptū est implicite cōtinet̄ hoc autē inuenit̄ in diuersitate principioꝝ ex quibus causant̄. vt verbi gratia rō men sure reptitur in quātitate ⁊ hoc est cōe omni speciei quātitatis ⁊ ab hoc acceptuz est no men generis. Sed constat q successiua ha bent diuersa principia in natura sua a pma nentibus. ⁊ ideo naturalr̄ hēbunt diuersas mensuras. Et inde est q cū diffiniūtur acci dentia in abstracto subiectū ponit̄ in eorum diffinitōe oblique ⁊ secūdo loco. ⁊ hoc ē pro priū differētie. vt cuz dicit̄ simitas est cur uitas nasi per quod differt simitas a curui tate que est in ligno. sed ecōuerso esset si con cretiue diffinirent̄. Et qr ꝓpria pricipia ac cidentiuz aliqn̄ nō sunt nobis nota ideo ali quādo sumim⁹ differētias accidētiū ex eoꝝ effectibus sicut cōgregatiuū ⁊ disgregatiuū dn̄r differētie coloris que causant̄ ex super habundātia aut paucitate lucis ex qua di uerse species coloris causant̄. hec ille.

hanc sentētiaz ꝓculdubio hūit opinio prima quā recitat Johēs Jandon⁹ qnto me taphisice in qōe allegata quā dicit esse cui⁹ daz magni doctoris ⁊ fuit Henric⁹ de gan dauo duz inqt q ab eadē re nullaz penitus diuersitatez habente realez formant̄ ab intel lectu cōceptus generis ꝓm impssionē factam ab intellectu que est cōfusa ⁊ indeterminata ⁊ ꝓm aliā impssionē que est distincta ⁊ det minata format̄ cōcept⁹ differētie qui ē di stinctus determinatus ⁊ clarus. ꝓm ergo cō formitatē rei ad aliā ⁊ aliā impressionē for mant̄ ab intellectu cōcept⁹ diuersi ⁊c.

Dicendū secūdo singulariter in doctrina Scoti q lz accn̄s sit forma simplex simpli citate opposita cōpositōi reali iuxta modum dictū. ipsuz tn̄ accn̄s est cōpositū cōpositōne realitatis ⁊ realitatis que dicit̄ compositio ꝓm rōes reales ⁊ ꝓm formalitates.

Pro noticia hui⁹ cōclusiōis attentōe est dignū q cōpositio que ē ex natura rei pret̄ cōpositōez rōnis ꝓm doctrinaz minoꝝ. ⁊ pōt elici ex dictis Scoti in. viij^a. dis. primi. est duplex. quedaz est rei ⁊ rei. ⁊ ista cōpositio dici potest ꝯpositio realis. alia est realitatis ⁊ realitatis. ⁊ hec compositio dr̄ ꝓm ratōes reales ⁊ ꝓm formalitates quā distinctōnem forte insinuauit Scotus quarto sniarum dis. xlvi^a. duz inquit. non oportet exponere res realitates ⁊ formalitates. qr similis ē distinctio rei sicut realitatis ⁊ realitatis vel formalitatis ⁊ formalitatis hec ille.

Voco autē compositōez rei ⁊ rei illam que est ex aliqbus quoꝝ mutua sepatio non in cludit repugnātiaz ex terminis qualis est cō positio substantie ex materia ⁊ forma. vl̄ ex subiecto ⁊ accidēte. Compositōez autē dico realitatis ⁊ realitatis illaz que est ex aliqui bus quoꝝ sepatio includit cōtradictōez pro pter eoꝝ realez ydemptitatē. vnū tn̄ illoruz formalr̄ nō est aliud ita q vnuz includat̄ in alio in primo mō dicendi pse intantū q pn̄t esse distincta obiecta formalia. ⁊ disticta cō ceptibilia distincte terminātia actuz intelle ctus qualis est compositio ex genere ⁊ dr̄ia vbi etiā spēs sit realit̄ simplex.

Ex quo patet pars prima cōclusiōis cō adiunatibus rōibus adductis cōtra opinio nem Johis Jandoni ⁊ dictis Scoti ad ꝓ bandaz cōclusionez primā. Secunda vō ps cōclusionis patet precipue ex duab⁹ rōib⁹ adductis cōtra opiniōz Johis Jan. tuz qr accn̄tia nō sunt primo diuersa. tum etiaz qr sunt diffinibilia.

Ex quibus patz q diligenter pscrutando pua aut nulla est dissensio in dictis.s.Tho ꝛ Scoti nisi forte vocalis. naz diuersitatez modoꝝ entis a quibus fm.s.Tho. in accñtibus sumit alietas generis ꝛ differẽtie appellat Scotus distinctões realitatis ꝛ realitatis seu fm rões reales aut formalitates. Et forte q opinio Henrici de illis impressionibus obiectiualibus vtcunq ad hanc sententiaz põt adaptari. In breuitate eniz sermonis locus antiquoꝝ admiratiõe dignus existit vt Galien⁹ primo elemẽtoꝝ caplo 3°.

Sed dubitat primo an aliquo mõ concedi possit accidẽtia habere mãz. Dicẽdum q accñtia hñt mãz circa quã versant vt potentia visiua circa colorẽ habitus metaphisicalis circa ens. Habent quoq accidentia materiã in qua vt albedo in pariete nõ aũt habẽt materiã ex qua modo statiz declarãdo. Hanc solutiõez ponit Scotus in prima qõe primi metaphisice determinans de causis huius scientie metaphisice inquiẽs.

De causa materiali notanduz q non loquimur de materia sciẽtie ex qua cũ accidentia talez materiam nõ habeant fm Phm. viij° metaphisice caplo qnto. nec ð materia in q. illa eniz est anima ꝛ hoc fm potẽtiaz ei⁹ intellectiuã. sed loquimur de materia circa quaz est que dicit a quibusdaz subiectũ sciẽtie vl magis ꝓprie obiectũ sicut ꝛ illud quod ẽ virtus dicit obiectuz virtutis ꝓprie non subiectuz. Hec ille. vt in 2ª qõe pmi mẽᶜᵉ dictũ ẽ.

Huz autez dicit q accñtia nõ habẽt materiã ex qua. hoc vtiq nõ ita est intelligẽduz q accidentia nõ educant de potẽtia materie cum omnes forme naturales generabiles ꝛ corruptibiles substantiales vel accidentales reales vel intentionales educantur ð potentia materie licet aliqua cũ transmutatiõe vt reales alie sine. vt Egidius in quolibetis Sed ideo dicunt nõ habere materiam ex q qꝛ non sunt cõposita ex materia ꝛ forma seu ex ptibus essentialibus eo modo quo cõposita de genere substantie ꝛc.

Dubitat secũdo vtruz pter compositõez realitatis ꝛ realitatis accñs alia cõpositõne dici possit ɔpositum. Dicẽduz q sic. vnde Scot⁹ in. viij°. dis. primi sniaꝝ. licz aliqua creatura sit simplex idest non composita ex rebus. tamẽ nulla creatura est perfecte simplex. qꝛ aliquo modo est cõposita ꝛ cõponibilis. quod declarat qꝛ creatura hꝫ entitatẽ cũ priuatõne alicu⁹ gradus entitatis. nulla eniz creatura hꝫ entitatez fm totã pfectõem que nata est esse entitatis in se. ꝛ ideo caret alia pfectõe que nata est cõpetere entitati in se. ꝛ ideo priuat. Cõponit ergo non ex re ꝛ re positiuis. sed ex re positiua ꝛ priuatõe scilicz ex entitate aliqua quã habet ꝛ carentia alicu⁹ gradus ꝛ pfectõis entitatis cuius ipsa nõ est capax. tamẽ ipsa vt ens est capax. Nec tñ ista cõpositio ex priuatiuo ꝛ positiuo est in essentia rei. quia priuatio non est ð essentia alic⁹ positiui. sed forte necessario concomitans fundamẽtaliter sicut dependentia Et ad istam etiã sequit compositio potentie ꝛ actus obiectiue. naz quicqd est ens ꝛ carꝫ aliqua pfectione entis est simpliciter possibile ꝛ termin⁹ potentie simpliciter cui⁹ terminus non põt esse ens infinitũ. ꝛ ita quelꝫ creatura est componibilis. qð patet de accidente quod est cõponibile cũ subiecto. in substãtia etiaz patet de materia ꝛ forma ꝛ substãtia cõposita tam generabili q ingenerabili.

Propter quartuz quidez huius ad primũ ante oppositũ dicẽduz vt Scotus q sicut generabile ꝓprie dicitur illud cuius aliquid pfuit quod postea est pars geniti ex. vij°. metaphisice. ita ꝛ corruptibile ꝓprie est illud cuius aliquid mãet post corruptõez quod prefuit pars corrupti ꝛ ita tantũ cõpositũ generat ꝛ corrumpitur in omni generatõe. Tale autẽ est cõpositum ex illa forma que per generationẽ inducitur ꝛ per corruptionez expellitur ꝛ ex isto quod transmutatur secũduz illaz formã. sicut autẽ in generatõe substãtiali quod transmutatur est materia. ita in accidentali quod trãsmutatur est subiectuz. ꝛ ideo cõpositũ ex ipso

⁊ forma accidentali est ꝑ se generabile. ibi ⁊ ꝑse corruptibile. ꝑse inq̃ꝫ sicut ibi est ꝑse generatio ⁊ corruptio. accidēs aūt sic non est corruptibile Sꝫ vocando corruptibile qcqd ꝑ transmutatōez nālez nō est postq̃ꝫ fuit sic accidens est corruptibile ⁊ etiā forma substantialis materialis.

Ad confirmatōez dicenduꝫ vt in quinto huius cap° de vno ꝙ indiuisibile est maxīe vnū ⁊ hoc si est substātia. qꝛ tūc est in se vnū ⁊ incōpossibile alteri. accīns autem licꝫ in se sit vnū indiuisibile est tamē cōpossibile alteri sine quo naturalit̃ nō est. Jdō lꝫ pl̄us diceret oēs actus primo mō simplices hoc ē in se ⁊ alij incōpossibiles esse incorruptibiles. hoc tamē non diceret de simplicibus in se ⁊ cōpossibilibus cuꝫ alijs.

Ad secūduꝫ principale dicēduꝫ ꝙ illud quod est simplicit̃ ꝑfectōis nō semꝑ includit illud esse simpl'r ꝑfectius in quo est excellentius illud sed tantū s̄m quid nisi illud sit ꝑfectissimū inter illa que sunt simpl'r ꝑfectionis In rebus ergo corruptibilib' coiter simplicius est imꝑfectius licꝫ nō ꝓpter simplicitatēꝫ maiorē quasi illa non sit ꝑfectionis. s; qꝛ talis natura nō potest habere multā actualitatēꝫ cū simplicitate nō tantaꝫ saltēꝫ quātaꝫ cuꝫ compositōe ⁊ actualius vīr est ꝑfectius. verbi gratia si quis canis esset sapiens ⁊ cū sapiētia nō posset habere sūmaꝫ rabiditatēꝫ cōuenientē cani essꝫ canis sapiens imꝑfectiō cane nō sapiente non tamen esset ens imꝑfectius. qꝛ canis limitat ens ⁊ pōt ei repugnat̃ illud qd̄ in entitate ponit nobilitatēꝫ.

Et ꝑ ideꝫ ad cōfirmatōeꝫ. licet enī ens causatuꝫ sit simpl'r imꝑfectū qꝛ dependēs. tamē illud ens limitatū cui' entitas ꝓpria requirit necessario ꝙ sit causatuꝫ pōt esse ꝑfectius tale ens licet a pluribus sit causatum q̃ꝫ aliud ens quod est a paucioꝛib' causatū a quib' nō recipit tantaꝫ ꝑfectionē qꝛ in dependentibus bene potest illud dependens esse ꝑfecti' quod dependet a plurib' a quoꝝ quolibet recipit aliquā ꝑfectōeꝫ que omnia requirantur ꝓpter suaꝫ ꝑfectionēꝫ ita ꝙ nullū ꝑse sufficeret. Unde cōmuniter causata ꝑfectiora q̃ non immediate sunt a deo a pluribus causis dependent. qꝛ ꝓpter eorū maioreꝫ ꝑfectōem nō sufficiūt ita pauce ad causandum illa sicut alia imperfecta.

Ad terciū principale dicenduꝫ ꝙ minor videt̃ dubia ⁊ videt̃ contra Aristo. in quarto huius in secūda ratōe cōtra negantes primū principiū ad quē locū recurras quid sit dicēduꝫ. qui autē negaret maiorē diceret boetiuꝫ intelligere ꝑ formā simplicē actū puruꝫ hoc est essentiaꝫ diuinaꝫ vel ydeam. Unde s. Tho. in prima pte questione. liiij^a. articlo tercio ad secūduꝫ ⁊ alibi pluries. forma omnino simplex vel nō subsistens nō potest esse subiectuꝫ ex quo vel in quo sed de quo ⁊ circa quod.

Ad probationē etiam diceret ꝙ potentia hec est prioꝛ illa nō ꝙ secūda nō sit in aliquo supposito nisi ibi sit prima. sed qꝛ act' ē prior in genere actus actu idest ꝑfectioꝛ quēadmoduꝫ potentia ad quātitatēꝫ prioꝛ est potētia ad qualitatēꝫ ꝓpter ordinēꝫ actuū in genere. nec tamen in quocunq; est secunda est ⁊ prima.

Ad argumenta pro opinione Johannis Jandoni dicenduꝫ ad primuꝫ ꝙ albedo vt color distinguitur a se vt est albedo ⁊ ꝙ illi alietati in re vel correspondent diuersi modi essendi iuxta. s. Thomā vel diuīse formalitates seu realitates aut rationes reales s̄m Scotū. aut ꝓpter alietatem impressionuꝫ s̄ꝫ Henricū. negetur tamē cuꝫ infert̃ ex hoc ꝙ distinguerent̃ realiter.

Sed dubitatur an color ⁊ albedo ⁊ generaliter an genus ⁊ differentia distinguāt̃ formaliter aut realiter vel q̄modo. dicendū sequendo doctrinā Scoti ꝙ non distinguūt̃ realiter ꝗ se proprie non habeant aliaꝫ ⁊ aliam realitatēꝫ que conuenit indiuiduis a quibus tam genus q̃ꝫ spēs vt sic abstrahunt nec etiam formaliter ꝓprie quaten' vnū includitur in reliquo in primo modo dicendi ꝑ se. sed distinguuntur ex natura rei proprie quaten' eis correspondent in re concept'

ales diuersi nati fundare extrema cōtradi-
ctōis quatenus possunt esse distincta cōcepti-
bilia ⁊ distincta obiecta intellectus distincte
actu; intellectus terminātia. ⁊ quātum ad hunc
intellectū loquimur hic de realitate aut for-
malitate licet improprie aut cōceptibilitate
albedinis ⁊ coloris ⁊c.

Ad secūdu; cū dicebat illud cū quo ali
quid realiter cōuenit ⁊c. dicendu; q ex que
stione septimi de cōceptu generis patet qual
cōpositio sufficiat ad cōuenientia; ⁊ dr̄iam
reale; specierū. qr vel est tantū compositō ex
dn̄tibus fm intentōe; vel rōibus realibus
diuersis vnitiue cōtentis in eode;. ⁊ p idem
ad confirmatōe;.

Ad terciū de oratōe longa oportet ante;
exponere quomodo ratio Aristo. tenet con-
tra ydeas. ⁊ potest dici q lic; diffinibile in
cōmuni nō oporteat esse cōpositu; ex re ⁊ re
fm p̄dicta. oportet tamē diffinibile quod est
species respectu substantiarū indiuiduarū vl
corruptibiliū quarūcunq; esse sic ꝯpositum.
⁊ hoc qr materia est per se ps quiditatis tal
ex. vij°. Sed si due ydee ponerent forme tā
tu; esset alia illarū spēs respectu taliū indiui
duorū corruptibiliu; na; ibi maxime pone-
bant ergo essent diffinibiles sicut species ta
les. qr forma pura tantu; est ps speciei ⁊c.

Ad quartū de. vij°. metaphice dicēdū q
ꝓpriū potētiale in illis est subiectū. Et cū di
citur q tunc principia non essent ita alia sic
principiata. Respōdeo q Aristo. 3° phisico
rū distinguit inter es inquātu; es ⁊ inter es
inquātu; potentia status. potentiale ergo ■
substātijs nullius alteri⁹ est aliquo modo. s;
tn̄ illius p reductōe;. potentia vero in gene-
re accidentis cōsiderat vt potētiale ⁊ vt p-
fectibile ibi. ⁊ est in illo genere p reductōem
qr tamē sine illa rōne pfectibilitatis est in se
pfectu; ens. s. substantia. ideo fm se ponitur
in aliquo genere. Et sic faciliter ⁊ forte ad p
positum exponit illud p̄dicamētorū Aristo.
nihil prohibet ide; in diuersis generib⁹ an-
numerari.

Ad cōfirmationē ex. vij°. huius. cōpositū
per se generat dicendū q licet ens ■ accñs
non sit vnu; sicut substātia cōposita non tn̄
est nullo modo vnū. nec ita multa sicut quā-
do subiectū ⁊ accidēs manēt sepata. ex capi
tulo de vnitate diffinitōis. ⁊ sicut ibi est vni
tas aliqua ita illud totum est ens aliquod ⁊
illius totius ⁊ generatio ⁊ hoc per se. sicut in
illo genere est generatio per se. ⁊ tn̄ p accidēs
respectu generatōis substātie que est p se sic
totū est ens p accñs respectu substātie. Illō
vo quod addit de. vi°. metaphisice nō val;
quia in prima pte capituli Aristo. loquitur
de ente vno modo. ⁊ in secūda parte alio mō
vt in questione de ente p accidens dictu; est
Et tūc sermo ille nō intelligit nisi de ente ra
ro ⁊ hoc compato ad illa; causam respectu
cuius est ens raro. Vel si intelligit de aggre
gato hoc est compando illud ad per se cau-
sam subiecti tantu;. quod subiectū cōcomi-
tatur raro aliquod accidens ■ accñs. s tunc
non est ratōe aggregatōis sed ratōe alterius
accidentis quod intelligo p raritate;. qr ra-
ritas hic cōcurrit cu; aggregatōne. ⁊ iste se-
cundus modus forte videt esse fm intentō-
ne; littere. Quod autem addit de termino
motus. dicendu; est q motus est collocādus
omnino in genere penes terminū quo. nō au
te; penes terminū quod. sicut in generatōne
compositi generatū est quod. generatio ve-
ro quo nisi aliquis vellet dicere q alius est
per se terminus motus ⁊ alius generationis
accidentalis que fit cu; motu circa qd nūc
non insisto.

Ad vltimū principale quod videt diffi-
cile quia nō videtur aliquod absolutū dari
prius ista contrarietate in quo vel mediāte
quo hec cōtrarietas recipiat quin idem ab-
solutu; simili se habeat respectu alterius cō
trarietatis vt patet de substantia ⁊ quātita
te respectu generis colorū ⁊ generis saporu;
Si qs etiā vellet fugere ad qualitates pri-
mas adhuc nō videt possibilis euasio. nul-
la eni; precise est immediate susceptiuū ge-
neris colorū nec immediata ratio susceptiui

sed omnes vel alique sunt cōmixte ⁊ eedem sibi nō videt̄ ratio susceptiui respcū sapoꝝ. Posset dici ꝙ licet sit vnica cōmixtio elemētoꝝ in vno mixto. tamē vnūquodq; elementuȝ multas habet qualitates ⁊ diuersaȝ cōmixtionē illaꝝ qualitatuȝ elemētariū conseq̄uit̄ immediate aliud ⁊ aliud genus qualitatū mixtaꝝ puta si cōmixtionē ignis inquantuȝ lucēs cū terra inquātuȝ terminata in aere ⁊ aqua inquātū perspicua cōsequit̄ gen⁹ coloꝝ. cōmixtionē vo. ignis ⁊ aeris inquātuȝ calida digerentia humoreȝ aqueū cōmixtuȝ sicco terrestri cōsequatur genus sapoꝝ ⁊ sic de alijs. hec auteȝ pticularia sunt ⁊ lon[illegible]a cōsideratione metaphisici.

Aliter potest dici sicut expressius habebitur nono huius ꝙ diuersitas potentiaruȝ actiuarum accipiēdo eas ſm ꝙ sunt priores naturaliter principiatis. vel nullam omnino requirit diuersitatē in re vel tantū rationuȝ perfectionaliuȝ vnitiue cōtentaruȝ. ita ⁊ hic in potentijs passiuis. ⁊ tūc vel diuersitas generis subiecti respondens generi p̄dicabilis phisici tantuȝ est per respectuȝ generis subiecti ad genus phisicuȝ p̄dicabile quē respectuȝ nulla precedit diuersitas absoluta. vel est illa diuersitas generis subiecti p pfectiōs vnitiue cōtentas p̄cedentes diuersitatem respectuū. nec mireris diuersas rationes poni vnitiue in eodeȝ ꝙ capax est pluriū pfectionuȝ. qr quādoq; est ex impfectōe ꝙ nō est capax talis perfectōis. Et si ista impfectio tollatur p rem additam. siue fiat aliud cōtinēs vnitiue illaȝ reȝ addendaȝ bene erit capax pfectionis cui⁹ prius nō fuit capax.

Si quis autē faueret Johāni Jandono nō ɔcludūt rōes Scoti cōtra ipsuȝ. in p̄mis tamē ad auctoritateȝ Aristo. in texto que videt̄ cōtra ipsuȝ. Dicēduȝ ꝙ duplex est materia ex qua vna que est principiū transmutationis de qua loquit̄ Aristo. in hoc passu. ⁊ hāc nō habent accidentia. Alia est maťia ex qua que est pricipiuȝ quiditatis ⁊ est quiditas potentialis ⁊ talem vtiq; habent accidentia.

Ad auctoreȝ sex principioꝝ forma ē consistens essentia simplex ⁊c. Dicendū vel negādo ipsum vt Johes Jand. q̄nto h⁹. dicereȝ eni ꝙ magis credēduȝ est Aristo. cū Cōmentatore veraci q̄ sex principioꝝ auctori fallaci. forme eniȝ sunt realiter composite vt rubedo ex extremis. vt Cōmentator p̄io phisicoꝝ. Aliter ꝙ forma vt forma nō est cōposita. tunc eniȝ omnis esset cōposita qđ est falsuȝ vt patȝ de generalissimis. sed bene formatiuū taliū vt species generis. tali eniȝ debetur compositio ex genere ⁊ differentia. Aliter ꝙ loquit̄ de formis sepatis ⁊c.

Ad primā rationeȝ Scoti contra ipsum dicenduȝ ꝙ tam mǎle ꝓpriuȝ q̄ etiā formale. s. albedinis informāt subiectū q̄uis veri⁹ eis cōpetat inherere cuȝ dent actuȝ ſm quid. Et cuȝ probatur ꝙ non primo de principio materiali quod ponit̄ principiū mǎle. quia tunc materia substantie que est pfectior ⁊c. neget̄ cōseq̄tia. quia informare subiectuȝ non cōuenit ꝓprio materiali albedinis inq̄tuȝ materiale. sed potius inquātuȝ quidam actus vel forma saltem accidentalis que repugnāt materie substātie quātumcunq; ipsa sit perfectior accidente ⁊ partibus essentialibus accidentis. Cuȝ vero ꝓbat̄ etiā pars negatiua de formali ipsius albedinis. quia act⁹ adeq̄t⁹ materie ꝓprie ⁊c. Dicēdū ꝙ aliū moduȝ informandi habȝ. h. formale albedinis suū ꝓpriū mǎle qr ipsuȝ informat tanq̄ pfectio essentialis proprium perfectibile ex quibus fit vnum p se. Et alium modȝ informandi habet duȝ informat substantiaȝ aut aliquod aliud subiectum quod non sit suum proprium materiale quia ipsuȝ informat vt perfectio quedaȝ accidentalis ex quo ⁊ subiecto illo non fit vnuȝ p se sed soluȝ aggregatuȝ p accidens. ideo maior illa assumpta est limitāda vt patet. Et per idem ad confirmationem.

Ad secundaȝ dicenduȝ ꝙ si p susceptiuuȝ ꝓprium intelligamus propriuȝ materiale accidentis maio᷑ illa est falsa p̄mo preter ipsuȝ requiritur ad motum ꝓprie dictuȝ subiectuȝ

esse in actu vt patet qnto phisicoꝝ qḋ vtiqꝫ euenit ex imperfectōne accidētis cum sit ens ſm quid cuius nature necessario debet̄ esse in alio. vt patuit in questiōe prima septimi. Si vero susceptiuū intelligam⁹ aliud patet ꝙ nō est ad propositū.

Ad vltimū dicendū ꝙ si principiū immediatū agendi esset compositū ex actuali ⁊ vera potentia que est materia prima tūc nō debetur sibi primo esse principiū opationis sed ratōne partis. Unde potentia pura sicut est materia prima non est principiū alicuius opationis. sed si sit cōpositū ex duobus principijs vno actuali ⁊ alio potentiali non totaliter potētiale sicut est in ꝯposito nō repugnat quin sit principiū immediatū agēdi. quare ⁊c.

Ritur sexto

questio vtrū forma accidentalis suscipiat magis ⁊ minus secundū essentiā suam. ⁊ est querere an in q̄ditate formarū naturaliū suscipiētiū magis ⁊ min⁹ sit dare gradus essentiales intrinsecos ſm quos ipsa suscipiat magis ⁊ min⁹ Et arguitur negatiue primo. fōme sunt sicut numeri vt dicit̄ hic in littera. sicut ergo numerus diuidit̄ in indiuisibilia sic diffinitio. ergo diffinitio forme accidētalis diuidit̄ in genus ⁊ differentiam que sunt indiuisibilia ergo differentia est indiuisibilis. ⁊ per cōsequens forma a qua accipitur.

Confirmatur sic̄ numerus stat in indiuisibili ita ꝙ nihil potest sibi addi vel minui qn mutet speciem sic est de forma ⁊ ꝯsequēs non habet gradus.

Adhuc forma est consistens in simplici ⁊ variabili essentia. vt patet in sex principijs ⁊ est sermo de forma accidentali igit̄ ⁊c.

Amplius Boetius in p̄dicamētis capitulo de qualitate super illud iusticia est magis iusticia alia ibi dicit ꝙ qualitas ſm se non suscipit sed subiectū ſm illā. igit̄ ⁊c.

Adhuc si forma accidentalis suscipet ⁊c. sequeret̄ ꝙ ipsa manēs ſm essentiā possꝫ intendi ⁊ remitti quod est falsum. nam si posset intendi ⁊c. vere ēet mot⁹ a minori calido in maius quinto phisicoꝝ. sed in omni motu termini sunt oppositi ita ꝙ in dicto termino ad quē corrumpit̄ terminus a quo. ergo in dicto calore intenso corrumptur remissus ergo nulla vna essentia recipit̄. Item ex p̄cedenti ⁊ subsequēti fieret vnū. ⁊ tunc esset illud compositū ⁊ minus perfectū. quia forma simplex est perfectior composita. Item si fieret vnū ex eis vel alterū esset actu ⁊ reliquū potentia quod falsum est qꝛ sunt eiusdem speciei. vel ambo in potentia ad aliam formā. ⁊ tunc aut illa forma esset calor. ⁊ tunc esset questio de illo. aut alterius speciei ⁊ tunc hoc totū tale per aliquid alteri⁹ speciei.

Amplius ille gradus additus vel pertinet ad quiditatē specificam forme vel non. si sic ergo albedo remissa non est perfecta in specie albedinis quod est falsū. si non ergo albedo intensa erit vnū per accidens. quia includeret gradū qui nō pertineret ad eius essentiā.

In oppositum est sententia Philosophi in predicamentis qualitas suscipit magis ⁊ minus. Et arguitur ratione. Impossibile est aliquā formā cōmunicare se alicui ſm magis ⁊ minus nisi in sua essentia habeat gradus. alioquin ſm eundē gradū participaretur a quocūqꝫ subiecto. sed forma accidētalis se cōmunicat alicui ſm magis ⁊ minus ergo in sui essentia habet gradus.

Propter primum

quidem huius quid sit forma accidentalis in prima questione septimi ⁊ prima octaui metaphisice sufficienter habitū est. Magis autē ⁊ minus sunt relatōnes fundate super essentiā qualitatis. nā fundamētū magis est esse speciei sub perfecto gradu. fundamētū vero minus est esse speciei sub imperfectō

gradu. vt Scotus in predicamentis capitulo de qualitate.

Attentõe autem dignũ ꝙ magis ⁊ minus cõueniãt in aliquibus ⁊ in aliquibus differant ab eo quod est magis ⁊ minus. Cõueniũt enim in duobus. primo quia in vtrisq; ē quedam comparatio. secundo quia etiam in vtrisq; est comparatio disquiperantie ex extremorum difformitate ⁊ disquiperantia.

Differunt autem multipliciter. primo quidem quia maius ⁊ minus importãt compationem vnius ad vnum in se precise. sed magis ⁊ minus important compationem vnius ad alterũ nõ precise sed in comparatiõe alicuius tercij quod participant gradus alicuius forme. Secundo quia maius ⁊ minus sunt nomina ideo sumũtur nõ modaliter sed nominaliter. ⁊ significant formas nõ modos forme. Tercio quia maius ⁊ minus nõ dicũtur de forma participata sed de ipsis participantibꝰ. sed magis ⁊ minus ecõuerso sicut patet. Quarto quia magis semp presupponit in forma maius. sed non ecõuerso sic patet de quãtitate. quia aliquid non dicit magis quantũ quãuis maiorem habeat quãtitatem. Unde Scotus in hac questione. Ubicunq; aliquid secũdũ aliquid dicit magis si vtrunq; esset indiuisibile esset impossibile. maius igit alterũ est in se maius.

Gradus vero vt inquit Scotus in predicamentis vbi supra est aliquid absolutum de genere qualitatis ad quem consequitur respectus ẜm magis ad alium imperfectũ in eadem specie quem consequit relatio minus. Formam itaq; accidentalem suscipere magis vel minus ẜm essentiã est ipsam speciem seu essentiam forme in suo esse sub perfecto aut imperfecto gradu esse fundamẽtum relationum que important per magis vel minus.

Ex quibus sequit primo ꝙ si sermo fiat de gradibus perfectionũ vnitiue contentarũ in aliquo vno. nõ autẽ de gradibus formarum nec essentiarũ. Recte describitur gradus hoc modo. Gradus forme est portio perfectionalis forme specifice extra eius conceptum quiditatiuũ infra formam specificam ⁊ eius cõceptum essentialiter inclusum intra cõceptũ indiuidui. Diuersitas enim bonorum graduũ nõ diuersificat speciẽ sicut intensio ⁊ remissio albedinis cum sint portiones eiusdem forme specifice. ipsa nãq; forma specifica vt albedo est indiuisibilis quantum ad gradũ specificũ. diuisibilis tamen quãtum ad gradum perfectionũ vnitiue cõtentarum in ea. Nec pluralitas bonorum graduũ est posita intra cõceptum positiuũ specificũ forme specifice sed solũ permissiue. Est tamẽ necessario posita intra cõceptũ indiuiduorũ positiue singula referendo singulis. Nam indiuiduũ compositum ex forma specifica ⁊ differentia indiuiduali continet vnitiue istos gradus hec vel illa albedo.

Sequit secundo predicatores quosdam gradus notificantes per esse modos essendi alicuius forme in subiecto qui nõ sunt de intellectu q̃ditatiuo ipsius forme specifice nec indiuidualis recte determinasse. ⁊ cum Scoto cõsentientes qui in questione sequenti inquit ꝙ cum quiditas abstrahat a suppositis. non includens aliquid quod pertineat ad indiuidua suscipere magis ⁊ minus nõ competit quiditati ẜm se considerate. sed vt est in indiuiduis ⁊c. Addentes autem ipsos consequi formam ẜm ꝙ est in subiecto sicut passiones proprias ⁊ realiter distĩgui a forᵃ accñtali indiuiduali minꝰ q̃ bñ loquũtur. Est enim modus intimior quiditati quam sit propria passio. vt questione prima metaphisice apparuit. Gradus autem de quo presens extat sermo est quidam modus cum sit absolutum de genere qualitatis ad quem sequit respcũs ẜm magis ⁊ minus. nec videtur collocari in p̃dicamento qualitatis nisi vt reductiue ad speciem cuius est modus quare ⁊c. Quod etiam non distinguat realiter ab indiuiduo potest deduci eisdem medijs quibus probata fuit ydemptitas realis passionis proprie ad p̃priũ subiectum quinto metaphisice. Et si

arguat modus rei non est ipa res. ergo gradus nō predicatur de forma accidētali cui9 est gradus. Dicenduʒ ꝙ licet modus rei nō sit res illa c9 ē mod9 ambob9 ꝑcisissiē acceptis in sua vltīa ꝑcisiōe cū vt sic ex opposito distinguant nec vnuʒ sit inclusum in altero tamen non facta tali vltimata precisione modus predicatur de quiditate vel de re cuius est modus vt patet quare ꝛc.

Ex quibus sequitur tercio modernos quosdaʒ ꝛ precipue Paulaʒ Venetuʒ egregie determinare dum intensioneʒ ꝛ remissioneʒ forme accidentalis nominaliter sumpte absolute dicunt esse moduʒ quendam ipsi9 forme accidentalis fluenteʒ ab essentia eius non absolute. sed inquātuʒ habet esse in subiecto. sic enim magis ꝛ minus non competunt quiditati secūdū se cōsiderate licet Jacobus forliuiensis vt terminista intensioneʒ hāc dicat esse ideʒ cū forma intensa. de qua intensione noīali absoluta ɔsiderat Suisset calculator in tractatu suo de intensione ꝛ remissione. Intensionem auteʒ ꝛ remissionem nominalem respectiuam dicunt ꝛ recte esse respectum indiuisibilem existenteʒ in forma ꝓm magis ad aliam remissiorem se.

Olfecerūt enim metaphisicam ꝛ graduʒ audiuerunt eo modo quo de eo hic habetur sermo per intensionem nominalem absolutā Magis autem vel minus intellexerunt per intensionem nominalem respectiuam.

Dubitatur nūquid gradus de quo est facta inquisitio sit propria hecceitas aut differentia indiuidualis forme accidentalis ■ quam formaliter ipsa sit hec. an sit modus aliquis posteriō hecceitate. quicquid alij nō distincte determinātes dicant saluo iudicio meliori potest absq3 repugnantia probabiliter teneri pars vtraq3 primo ꝙ hic gradus sit de essentia indiuidui ꝛ intra conceptū ei9 positiue. ꝛ consequēter pars constitutiua ei9 inquātum est indiuiduū vel singulare.

Aliter ꝛ forte probabilius dici potest ꝙ cum gradus essentiarum sint alij a gradib9 perfectionum vnitiue contentarum. propria autem hecceitas est gradus essentie indiuidui qui vt sic preintelligitur omnibus gradibus perfectionū vnitiue contentaruʒ in indiuiduo ꝛ ab illis ꝓsupponitur vt prius saltem natura. cuius signū ꝓbabile est quia hecceitas vel differētia indiuidualis q̄ est gradus essentie a nullo homine nota est ꝓ statu isto propria eius ratione. sed gradus isti perfectionū vnitiue cōtentarū forte sunt noti quare ꝛc. Argumentū mere persuasiuū est. secunduʒ eniʒ hanc solutionē gradus isti non erūt intra conceptuʒ indiuiduoꝝ positiue nec de essentia illoruʒ sed aduenientes a posteriori ꝛc. Sed nūquid si intellectus perfecte intuitiue videret differentiā indiuidualeʒ. A. albedinis vt quinq3 intueretur ibi duo distincta scilicet rationem indiuidualeʒ vel hecceitatem ꝛ graduʒ ꝓm quem est intensionis vt quinq3. vide ex duabus solutōnibus que sit probabilior. Difficile eniʒ est ꝛ forte impossibile pro statu isto noticiā pticulareʒ ist■ omniū habere distincte perfecte ꝛ complete intellectuʒ quietanteʒ hec probabiliter.

Propter secunduʒ quidem huius parti questionis affirmatiue inherendo quam recte probat ratio post oppositū adducta cum auctoritate philosophi in predicamentis. De modo suscipiēdi magis ꝛ minus fuit auctoꝝ nō parua varietas quidaʒ enim penes augmentationē vel subiecti diminutionē vt causam dixere attendēdam esse intensionem vel remissioneʒ forme quidam vero ꝓm augmentum vel diminutionem accidentis quorum defect9 patet ex auctore sex principiorū. Nec istoꝝ dicta ad presens intendim9 discutere an vera sint vel ne. Tunc enim vt recte infert Scotus sequeretur ꝙ substātia susciperet magis quia incrementum recipit ꝓm quātitatem vt vir maiō puero. Itē quātitas sola per se ꝛ figure que cōsequūtur. quia illa que per se crescūt reciperēt magis quod est contra Aristotelem in

predicamētis tum in capitulo de quantitate ⁊ qualitate. tum infra quadratū crescit gno mone circūscripto. non tamen alteratū est. Item omne mai⁹ album albius esset quod patet esse falsum.

Non nulli autē id sentientes quod ⁊ auctor sex principioꝝ qui per appropinquatō/ nez vel remotionez ad rez ipsam per vocem principaliter significatam magis vel minus in forma dixit esse attendenduz vt colorem magis accedentem ad nigredinis impermixtionez magis albedinem voluerūt ꝙ proptē approximationez vel remotionē a contrario fiat magis ⁊ minus in forma. Unde tercio topicoruz. Albius dicit quod est nigro impermixtius. Et huic opinioni visus est adherere Albertus tercio phisicoꝝ tractatu p̄mo capitulo tercio duz inquit. Motus inq̄tuz est imperfecta perfectio sic differt a forma ad quaz est motus per esse impfectionis ⁊ permixtione illius forme ad quam tendit motus. Subdit tamē inferius. Illud autez quod intendit quā diu est in motu intensionis vnuz quidez est in essentia ⁊ continue diuersificatur in esse. quia nisi esset vnuz in essentia non recipet compationez per magis ⁊ minus ⁊ continue in essentia diuersificaret.

Sed hic modus dicendi improbatur a Scoto. primo quia ex eo sequitur ꝙ vbi nl̄lu3 esset cōtrariuz ibi non esset magis ⁊ minus. consequentia satis est manifesta. sed falsitatez consequentis probamus. Tum quia lumen in medio potest esse ₰m magis ⁊ minus cuz in medio nulluz sit contrariū luminis. Tuz etiaz secundo quia eandez virtutē possunt participare ₰m magis ⁊ minus non participando aliquid de vicio contrario. vt patet de virtute sine omni vicio ⁊ gratia sine peccato. vt inquit Scotus. vel vt temperantiaz vel iusticiam vt alij exemplificāt. q꞉ in statu innocentie ₰m magis ⁊ minus fuiss3 gratia in diuersis. ⁊ est hodie vt dicunt de facto in beatis. vbi tamen nulluz est contrariuz peccatuz. tuz tercio quia hec separantur ab inuicez in predicamento habitus vbi secunduz auctorez sex principioruz nullum est contrariuz. ⁊ secūduz eundez habitus suscipit magis ⁊ minus quia armatior est pedes equite.

Amplius accipiatur albedo permixta nigredini fiat intensior ⁊ perfectior ⁊ tollatur nigredo. Tunc arguitur sic. aut illa albedo intenditur p aduentuz alicuius positiui. quo dato habetur quod intenditur. vel tantum per remotionez nigredinis. quod si conceditur cōtra nullus effectus positiuus potest esse a causa priuatiua. sed intendi est effectus positiuus. Ammotio autez nigredinis est tātuz causa priuatiua. ergo illa omnino nō potest esse causa illius intensionis.

Confirmatur quia motus denominatur a termino ad quem ex quinto phisicorum. ꝫ illa intensio albedinis est dealbatio ex eodez quinto. ergo terminus eius est aliqua albedo. ⁊ per consequens nō ista separatio nigredinis. Paruz autem aut nihil cōuincunt hee rationes. contra opinionez illaz.

Ubi attentōne digniuz ꝙ forme suscipiētes magis ⁊ minus aut habent contrariuz ⁊ sic causatur susceptio magis aut min⁹ [illegible]eis a cōtrario suo sicut a causa partiali. Si vero non habent contrariuz ⁊ sortiūtur speciem per aliquid sui vt lumen in medio sic suscipiūt magis ⁊ minus secunduz maiorē vel minorem dispositionem subiecti. Si vō speciez sortiūtur ab aliquo extrinseco sic suscipiunt magis ⁊ minus secunduz maiorem ⁊ minorem accessum ad terminuz vere nature hoc est secunduz maiorez vel minorez accessuz ad id a quo speciez suscipiūt sicut scientia. neutroz tamen illoruz secundū se sumptuz est sufficiens causa suscipiendi magis ⁊ minus. ⁊ hec proculdubio fuit auctoris sex principioruz ⁊ Alberti intentio.

Ex quibus ad primaz rationem adductā facilis est solutio ex doctrina sancti Thome in primo sententiaruz distinctione. xvij°. articulo secundo ad terciuz. dum inquit. nō

est de ratione intensionis alicuius qualitatū ꝙ sit per remotionē a contrario. sed hoc accidit qualitati secundū ꝙ est in subiecto participante contrariū sicut patet de dyaphono in quo nihil est contrariū luci secundum ꝙ potest lumen intendi secundū crementum virtutis illuminātis ꝛc. Approximatio ergo ꝛ remotio a contrario non est causa susceptionis magis ꝛ minus vniuersaliter in omnibus. quia non in non habentibus contrariū cuiusmodi est lumen.

Ad secundā rationē respondet ꝙ talis mixtio a contrario in formis habentibꝰ contrariū non est totalis causa intensionis aut remissionis. nā requiritur dispositio subiecti ꝛ radicatio forme in materia ꝛ etiā actio agentis sed bene est cōcausa intensionis ꝛ remissionis vt etiā Demixtio ascribit in predicamentis ꝛ inferius declarabitur.

Ad confirmationē dicendū ipsā probare intentū. nā ex hoc ꝙ motus habꝫ denominari a termino ad quē magis habꝫ denominari ẜm ꝙ magis accedit ad terminū ad quē. sed hoc fieri non potest nisi secūdū ꝙ magis recedit a termino a quo quod est depurari a suo contrario. ideo argumentū cōuincit ꝙ illa remotio a cōtrario suo ē causa suscipiendi magis ꝛ minus. Et ad hoc cōferūt verba sancti Thome in quarto distin. xvijª. ꝙ formarū quedā suscipiūt magis ꝛ minus per mixtionem sui contrarij. quedā ꝑ distantiā a causa. quedā nullo modo. prime introducuntur successiue. secunde vero ꝛ tercie subito. ꝛc.

Sanctus Tho. in prima secūde questiōe liijª. articlo primo si eius dicta profunde intelligantur velle videtur de susceptiōe magis ꝛ minus formarū accidentaliū ꝛ eius causa. primo ꝙ formarū accidentaliū quedā est de cuius ratione est indiuisibilitas sicut species numeri ꝛ quantitates cōtinue sumpte a speciebus numerorū vt bicubitū tricubitū ꝛc. que non suscipiūt magis ꝛ minus quia in sui natura est ꝙ consistant in indiuisibili. Alia autē est forma accidentalis de cuius natura non est indiuisibilitas sed potest acquiri in subiecto ẜm esse imperfectum ꝛ postea ẜm esse perfectum per aliquē motū sicut color albedo ꝛ talis suscipit magis ꝛ minus ẜm esse quod habet in subiecto nō solū extensiue sed etiā intensiue vt patet [redacted] predicamentis a philosopho. non autem suscipiūt magis ꝛ minus ẜm essentiā sed solū ratione subiecti. Quare sanctꝰ Tho. in isto viijº. inquit ꝙ albū suscipit magis ꝛ minus non autē albedo. Et ideo licet forma sit inuariabilis secūdū essentiā nō tamen quelibet est inuariabilis ẜm esse. Et hec omnia veritatē habent de formis accidentalibus que sortiūtur speciē per aliquid sui. de quibus verū est ꝙ licet non in abstracto in cōcreto tamen suscipiunt ꝛc. Si autem fuerint forme que sortiūtur speciē ab aliquo extrinseco vt scientia ꝛ habitus tales in abstracto suscipiūt magis ꝛ minus extensiue ẜm ꝙ ad plura vel pauciora se extendant obiecta. In cōcreto autē intensiue ẜm ꝙ magis vel minus intense habet esse in subiecto sicut scientia.

Vult secūdo principaliter sanctus Tho. qualitates primas ꝛ formas accidētales intensibiles effectiue intēdi ab agente. a potētialitate autem subiecti recipientis materialiter [redacted] subiectiue ab ipsa vero radicatiōe forme cōcomitatiue.

Quare sanctus Thomas in primo sentētiarū dis. xvijª. questione secunda articulo secundo sicut philosophus dicit in quinto phisicorū ꝙ aliquid efficitur magis albū aut magis calidū non est per additionē alicuiꝰ coloris vel albedinis. sed quia illa qualitas que prius inerat intenditur secundū ꝓpinquitatē ad terminū. hec autem intensio contingit diuersimode in qualitatibus simplicibus ꝛ compositis primis ꝛ secūdis. qualitates enī composite vel secunde inten

hic nihil deficit ʒ vte foliū ꝛ inuenies residuū

duntur secundu3 intensione3 qualitatu3 pri-maru3 sicut sapor 1 sanitas 1 alia huiusmodi secundu3 intensionem caloris frigoris humoris 1 siccitatis. qualitates aute3 prime 1 simplices intendunt ex causis suis scil3 agente 1 recipiente. agens eni3 intendit reducere patiens de potentia ad actu3 sue similitudinis quãtũcũq3 põt. sic ãt nõ calidũ ẽ potẽtia calidum ita min9 calidũ ẽ po9 respcũ magis calidi. Unde sicut p actõnem magis calidi efficitur de non calido calidum non q3 ponatur ibi aliquis calor qui erat vt actus imperfectus in maiorem perfectionem 1 maiorem assimilationem agentis. 1 hoc contingit secundu3 q3 potentia subiecta actui que quidem quãtu3 in se est ad multa se habet magis ac magis determinatur sub actu illo. vl quia augetur virtus agentis sicut ex cõiunctione pluriu3 luminariu3 intenditur illuminatio. Uel ex parte ipsius materie secundũ q3 efficitur susceptibilior illius actus. sicut aer quando plus attenuatur fit susceptibilior luminis. hec ille. Et subdit ibide3 ad tertium dicens quod de ratione intensionis alicuius qualitatis est quod inducatur de imperfecto ad perfectu3. hec aute3 eductio siue perfectio est ex potentialitate ipsius materie que subicitur perfectioni 1 actui. Cum enim omnis potentia receptiua ad multa se habeat secundu3 ista3 multiplicitate3 ipsi9 est dissimilis principio agenti. quia est terminatu3 ad actum. 1 secundu3 q3 ista confusio potentialitatis magis subicitur actui perfectiõ efficitur actus. 1 ipsu3 perfectu3 efficitur magis vnu3 1 magis assimilatu3 principio agẽti. hec autem confusio potentialitatis est in qualibet natura creata id quod minus est perfecta per actu3. hec ille.

Ex quibus patet primo q3 forma intensa 1 remissa in eode3 subiecto est eade3 forma numero quãtu3 ad essentia3 variata tamen secundu3 esse perfectu3 1 imperfectum sicut ide3 calor qui habet esse in aqua tepida postea habet esse perfectum remanente eadem essentia caloris. Et huic opinioni consentit pro magna parte Egidius heremita in quolibetis quolibeto sexto questione nona 1 decima qui intensu3 1 remissu3 in forma vult non dicere aliam 1 aliã essentia3 forme sed eande3 essentia3 cum alia 1 alia dispositione subiecti. Nec solu3 forma intensa 1 remissa quantu3 est de se est vna in specie. sed etiam quantum est de se semper est eadem numero 1c.

Ex quibus sequitur secundo q3 cu3 in essentia forme essentialiter 1 absolute non sit ponenda latitudo graduũ sed secundu3 esse quod habet in subiecto magis aut min9 dispositio. ideo latitudo graduu3 non est precise causa susceptionis magis 1 minus. sed cõcomitatur essentia3 forme accidentalis que educitur in subiecto ab imperfecto ad perfectu3 quantu3 ad esse quod habet in subiecto 1 ita consequitur forma3 hoc modo sumptã sicut accidens propriũ in subiecto. alias eni non susciperet magis 1 minus. Q3 autem in essentia forme absolute non sit ponenda latitudo graduũ probatur. tum primo q2 quelibet forma secundu3 essentiam certificat vt sit id quod est. sicut albedo est id quod est 1 non est aliud per sua3 essentia3. sed certificatio semper consistit in eode3 secundu3 minimu3. Unde decimo metaphisice dicitur q3 omnia mensurantur minimo sui generis. 1 ideo in minimo 1 in ratione punctuali consistit ratio essentie. 1 sic quocunq3 minimo ablato vel addito variatur. vt sentit Philosophus in hoc passu. Tum etiam secundo quia quelibet forma secundu3 essentiam est indiuisibilis sicut numerus vt hic dicit philosophus quare 1c. huic consentit Egidi9 in q̃libetis vbi supra. Et aperte Herueus in quolibetis articulo vndecio vbi querit quomodo accidens suscipiat magis 1 min9 vbi inquit quod in formis suscipientibus magis 1 minus est quedam latitudo graduum ita q3 albedo intensa est quantum ad essentiam suam perfectior q̃3 albedo remissa. nõ ita q3

ista differentiā graduū sit fm absolutam ratiouem forme. sed quia in natura forme est habilitas ad ipsaz latitudinez graduū habēdam in sua essentia. Ex hoc ꝙ non determināt sibi graduz indiuiduales ⁊ precisuz quo participetur ab aliquo subiecto siue sit accidens sepabile siue non.

Et ad hanc intentionē etiam puto fore reducenda verba Alexandri in isto octauo dum inquit ꝙ forma accidētalis potest accipi dupliciter. vno modo secunduz essentiam alio modo secunduz esse. Primo modo non suscipit magis ⁊ minꝰ. quia potest magis ⁊ minus participari a subiecto. ⁊ ita potest magis ⁊ minus inesse. quāꝗ̄ in eo quod subdit ab alijs ⁊ precipue ab Egidio dissonare videtur inquiens. sicut non potest ipsuz esse nisi ab essentia esse ita nō potest magis ⁊ minus inesse nisi quia maior vel minor est eēntia intensiue licz non extensiue. Unde credo ꝙ si est latitudo inesse est latitudo in essentia ⁊ ecōuerso. Dico ergo ad questionez ꝙ forma quelibet que suscipit magis ⁊ minus habet latitudinez in essentia ex qua oritur magis ⁊ minus in esse. maior eniz ⁊ minor sunt proprietates essentie. magis autez ⁊ minus sunt proprietates ipsius esse. hec ille. Et hoc vltimuz habet ēt Egidiꝰ in q̄libetis. Uult autez Alexander ꝙ si auctores dicāt formā consistere in indiuisibili loquuntur de forma substantiali ⁊ eius eēntia. Et licz sic ab alijs videat̄ dissonare veritas tamen est vt ipse recte dicit ꝙ latitudo graduū in rei veritate oritur ab essentia forme cum in natura forma sit abilitas ad ipsaz latitudinez graduū habēdaz in sua essentia. vt apertius dogmatizauit Herueus. licet magis aut minꝰ non dicantur nisi secūduz esse in subiecto.

Si autez arguatur quia accidentis esse est inesse. ergo ponere latitudinē graduū in formis fm esse quod habent in subiectis est ponere latitudinez graduū in essentia. ⁊ augēt dubitationez verba sancti Thome in secunda secunde questione. xxiiijª. articulo quarto qui sic ait. quidaz eniz dixerūt caritatem non augeri fm suaz essentiam. sed soluz secūduz radicationez in subiecto. sed hij propriā vocem ignorauerūt. cuz eniz sit accidēs eius esse est inesse. Unde nihil aliud est ipsaz secunduz essentiam augeri ꝗ̄ eaz magis inesse subiecto. similiter ⁊ ipsa essentialiter est virtus ordinata ad actum. Unde idem est ipsam augeri secunduz essentiam ⁊ ipsam habere efficaciaz ad producenduz feruētioris dilectionis actuz. Augetur ergo essentialiter ita ꝙ in subiecto esse incipiat. hec. s. Tho. formaliter.

Ad quod dicēduz ꝙ caritatez augeri secundum essentiam potest intelligi dupliciter vno modo ꝙ in eius essentia augeatur ⁊ hᵒ non conceditur. Alio modo ꝙ illa forma augeatur fm essentiam idest ꝙ illa essentia est que intenditur non quidez in se sed secundū ꝙ est in subiecto. ⁊ hoc modo forme augent̄ fm essentiam. vt patet per sanctū Thomam in quolibetis quolibeto sexto articulo vnico vbi ait. Sciendū est ꝙ hec prepositio fm inter alias varias habitudīes quas importat quādoꝗ̄ denotat subiectuz vt cum dicit̄ iste est albus fm pedem quia pes est subiectum albedinis. quādoꝗ̄ denotat formaz vt cum dicitur iste est coloratus secūdū albedinem Cum ergo dicitur aliqd fm hoc moueri potest intelligi vel subiectū vel forma. cum eni dicitur iste mouetur secūduz manū notatur subiectū motus. Cū vero dicit̄ iste mouetur secūdum locū notat̄ ibi id quod formaliter specificat motū. Sic ergo cū dicimꝰ caritatem fm essentiaz augeri denotatur ibi subiectuz augmenti vt sit sensus ipsa essentia caritatis augetur. sicut cū dicimus album augetur fm essentiā non autem designatur forma specificans motuz vt sit sensus augetur fm essentiaz idest augmentuz eius est motꝰ in essentia vel in esse. hec sanctus Thomas. formaliter. In quibus verbis patet ꝙ nō est ponenda latitudo graduuz nisi secunduz essentiam existentem in subiecto formaliter.

Unde ibidem subiungit sanctus Thomas q omnis forma suscepta in subiecto aliquo terminationez recipit secunduz capacitatez recipientis. unde quado subiectum alicuius forme magis disponitur ad susceptioné forme tanto magis pticipat illaz formaz. hec ille. In quibus verbis patet q illa latitudo non cosequitur essentiaz forme absolute sed cosequitur eaz secunduz q est in subiecto nó q essentia forme sit subiectuz augmenti caritatis nisi quátuz ad aliquid coiunctuz essentie fm q fit augmétuz. naz gradus formaz fm quos fit augmétatio siue intensio sunt coiuncti ipsi essentie anime. ideo fm aliqd coniunctuz ipsi essentie dicimus essentiaz qualitatis augeri.

Ex quibus sequitur tercio q intensio forme accidentalis suscipientis magis et minus non fit per additionez forme ad formaz sed fit per hoc q subiectuz magis aut minus participat vnaz et eandez formaz. Unde sanctus Tho. in primo sententiaz dis. xxvij. questione secunda articulo secudo. In omni additione oportet considerare duo diuersa quoruz vnú alteri additur. Si autez intelligantur due forme duz forma intenditur aut intelligunt diuerse fm specié aut fm numerú. Constat autez q non fm speciez als idez in specie non intenderetur. diuersitas autez secunduz numerú est ex diuersitate materie. sicut hec albedo differt numero ab illa que est in alio subiecto. Unde non potest qualitas addi qualitati nisi per hoc q subiectum subiecto additur. sed qualitas que pot addi nunquá fuit in aliquo anteq in isto. et fm q est in isto nó differt numero ab alia qualitate in eodez existente vt pbatú est. igitur forma non potest augeri vel intendi p additioz que fit ex parte essentie forme. hec ille. In quibus apparet q in formis non fit extensio per additioné ex parte essentie forme. s bene ex parte alicuius quod essentie coiungit.

Apertius autez eandez sententiaz habet sanctus Tho. secúda secúde questioe. xxiiij. et in prima parte secunde questioe. liij. articulo secundo inquit. Augmétuz et diminutio in formis que intédunt et remittunt accidit vno modo non ex parte ipsius forme in se considerate. sed ex diuersa pticipatoe subiecti. et ideo huiusmodi augmétuz taliú formaruz non fit per additionez forme ad formaz. sed fit per hoc q subiectum magis vel minus participat vnaz et eandez formam. et fit per agens quod est actu. fit autez aliquid actu tale quasi de nouo incipiens participare formaz non q fiat ipsa forma vt pbatur vij. metaphisice. ita etiaz per actioné intésaz ipsius agentis efficitur magis calidú tanquá perfectius pticipans formaz nó tanquá forme aliquid addatur. si eniz per additiones intelligeret huiusmodi augmentum siue intensio in formis hoc nó poss3 esse nisi ex p te ipsius forme vel subiecti. Si autez ex pte ipsius forme tunc talis additio specié variaret sicut variatur species coloris quado de pallido fit albuz. Si vero huiusmodi additio intelligat ex parte subiecti hoc non potest esse nisi quia vel aliqua pars subiecti recipit formaz quam prius non habebat vt si dicatur crescere frigus in homine qui prius frigebat in vna parte quando iam pluribus partibus friget. vel quia aliquid aliud subiectuz additur participans eandez formam sicut si calidu3 adiungatur calido. Sed fm vtrunq modoz nihil dicitur magis calidú sed maius. Sed quia quedaz accidentia augentur fm seipsa vt supra dictuz est in quibusdaz horuz potest fieri augmétuz per additionez. augetur eniz motus per hoc q aliquid ei additur vel secúduz tempus in quo est. vel secunduz viam per quam est. et tamé manet in eadez specie propter vnitatem termini. Similiter scientia augetur per additionez conclusionuz remanente eadez essentia propter vnitatez formalez obiecti. hec s. Thomas.

Ex quibus omnibus tanq huius opinionis fundamentis soluútur instantie Scoti et sequaciuz suorum contra sanctuz Tho.

Ad primá cú sic arguit Scotus idez sub

lectuz fm se est in toto motu et sub vtroqz extremo. vel ergo tūc forma fm se suscipit magis et minus et habetur propositum. vel fm inherentiam suam in subiecto quo dato queritur an illud esse seu dispositio sit idem cuz essentia forme vel non. si non habet propositum quia cuz illa dispositio sit maior et minor. ergo et essentia forme suscipit magis et minus. Si vero nō sit idez sed aliud. querit de illo vtrum fm suaz essentiaz suscipiat magis et minus vel non. si sic habetur qd̄ intenditur scilicet q aliquod accidens suscipit fm eēntiaz. si non habet processus in infinituz

Respondet q subiectuz quod magis vel minus subicitur actui dicit magis vel minus dispositũ non quidez per ipsaz essentiā forme absolute sed per hoc q ab agente confusio potentialitatis eius terminat ad vnum actuz agentis. et talis dispositio non est ipsa essentia forme neqz suscipit magis aut minus sicut id quod intendit. sed est id a quo hēt forma q intendat. Unde non est procedere in infinitum. nec valet cōsequētia dispositio non intendit ergo p eam forma nō intendit sicut nō sequit forma substantialis nō est id quod est. ergo quod fit p formaz non habet aliquid quod sit.

Ad secundaz cuz sic arguit habito termino motus fm rationez qua est terminus cessat motus primo de generatōe. sed in principio calefactōis habetur caliditas fm illā rationem qua est terminus calefactionis ergo in prin° cessabit motus. mior pbat ex opiōe q oē qd̄ mouet hz aliqd de tmino a quo et aliquid de termino ad quez ex sexto phisicoruz. ergo in principio est aliquid de essentia caloris. si ergo essentia caloris non suscipit magis et minus erit calor a principio alterationis pfectissimus terminus. ergo in principio motus cessat motus. Nec est dicenduz q calor nō sit terminus fm pfectionē essentie sed fm perfectius esse in subiecto. naz si ad esse in subiecto pfectius terminat motus illud esse in subiecto vel est idem cuz essentia caloris aut aliud. si est idez. ergo si illud esse nō est pfectuz ergo nec essentia caloris. et sic habetur ppositũ si est aliud et accidens cuz illud suscipiat magis et minus sequit intentuz.

Cōfirmatur inter calorez maiorem et minorem est per se motus quinto phisicoꝝ sed calor maior et minor sunt quedam forme de genere qualitatis ergo aliqd de genere qualitatis est p se terminus motus et tunc idez q prius. Respondetur negādo minorem pme deductionis cū sic dicit in principio calefactionis habetur caliditas fm illam rationem qua est terminus &c. Et ad probationem negetur consequentia sicut non sequit calor fz essentiaz suaz est in aqua tepida ergo est ibi perfectissime.

Cum vero vlterius querit de illo esse forme in subiecto. Respondet q illud esse nō est essentia forme quia esse non suscipit magis et minus sed est id fm quod forma suscipit magis et minus.

Ad confirmationē dicenduz q calor maior aut minor non sunt due forme essentialiter distincte sed est vna forma differens soluz fm moduz essendi. Unde non oportet q forma illa suscipiat magis et minus fm eēntiaz sed solum secundum modum essendi in subiecto.

Et si iteruz instetur quid facit agēs in alteratōe forme postquā tota essentia forme a principio est inducta. Respondeo vt sanctus Tho. in prima secunde questione. lij. articulo secundo q causa agens formaz facit quidez semper aliquid in subiecto. non autē nouaz formaz sed facit q subiectuz magis pfectius participet formaz preexistentez aut q amplius se extendat. Et quia radicatio maior et minor forme in materia saltē cōcomitanter cōcurrit ad formaz suscipe magis et minus licet non principaliter vt innotuit. ideo ad primaz rationez Anthonij Andree contra hanc conclusionez cuz sic arguit. Illa radicatio aut est quid distinctū a forma vel non. si nō habetur quod intendit qz cū ista radicatio sit maior et minor ergo et forma.

Si est aliqd distinctum vel ē for^a absoluta vel respectiua. si absoluta habetur propositum. si respectiua adhuc habetur intentum. qz magis et min^9 in forma respectiua oritur ex magis et minus in absoluta. Respondetur qz illa radicatio passiue sumpta distinguit a fōma nec ipsa suscipit magis et minus. sed per eam aliquid suscipit magis et minus sicut albedo non est alba sed per eam paries est albus.

Ad secundam rationem cum sic arguitur. si sic ergo vbi forma est magis radicata et subiectum est magis tale. consequēs est falsum Nam secundum medicos febris ethica ē magis radicata q̃ terciana. et tamē terciana est intensior. igitur tercianarius est magis febricitans. Similiter verecundus est quandoq3 rubicundior et tamen rubor in eo est minus radicatus q̃ in aliquo qui non est tam rube^9 puta sanguineus. Respondetur primo negando minorem. Unde sanctus Thomas in q̄rto sententiarum dis. xlix^a. questione 3^a. febris ethica est intensior licet calor eius min^9 sentiatur. quia est infusa membris quasi complexio. hec ille. Aliter respondetur concedendo consequens de formis eiusdem speciei. febris autem ethica et terciana non sunt huiusmodi quare zc.

Aliter autem medici respōderent quorum est de febribus et earum differentijs profundius speculari. Unde Tho. de garbo in cōmento sup primo de differentijs febrium Galieni comparando calorem febrilem ethice ad calorem putride has innuit cōclusiones legēti nō inutiles. Prima. calor ethice subiectiue existens in membris est maior intensiue et gradualiter q̃ caliditas existēs in membris cuiuscunq3 putride ad illā ethicā pducētis. Cōclusio patet quia qualitas per motum acquisita intēsior est in termino mot^9 q̃ ante.

Secūda cōclusio calor in ethica in membris subiectiue existens non est maior in q̄to seu extensiue q̃ caliditas cuiuscunq3 putride ad illam ethicā perducentis conclusio patet. quia in ethica plus resolutū est de subiectō et de substantia mēbri cum motus diutius durauerit q̃ durauerit motus putride pcedentis.

Tercia cōclusiō. calor putride in humoribus subiectiue fundatus potest esse maiō calore ethice. cōclusio patet qz est causa illius ethice qui si maneret cum ethica posset vlterius intendere.

Quarta cōclusio calor aliquarum putridarum subiectiue existens in mēbris pōt esse intensior q̃ in aliqua certa ethica ad quā non pduceret sed ad intensiorē. ymo etiam caliditas putride in humoribus existens. cōclusio patet de febribus coliquatiuis ducentibus hominem ad terciam speciem ethice que tamē non perducūt ad primā aut secundam.

Propter tercium quidem huius dicendum primo q̃ forma accidentalis cui cōuenit realiter suscipere magis et minus quiditatiue considerata et formaliter in sui essentia nō est intensibilis nec remissibilis seu non suscipiens magis et minus. Quod rationibus fulcitur. primo illō quod cōsistit in indiuisibili vt sic non potest intendi vel remitti. sed forma accidentalis de qua loquimur est huiusmodi. ratio enim diffinitiua que idem est quod essentia est indiuisibilis.

Adhuc omnis intensio et remissio fit per partes. sed tota ratio forme et essentia saluatur in qualibet parte. nam diffinitionem speciei quilibet gradus accipit et quelibet pars seu gradus albedinis est albedo sicut et tota simul quare zc.

Amplius illud quod aduenit alicui per accidens non cōuenit sibi sm rationem suam quiditatiuam. sed vnicuiq3 forme intensibili et remissibili accidit quod intendatur. ergo sibi non cōuenit secundum suam rationem quiditatiuam quare zc.

Adhuc omnis intensio et remissio fit sm quātitatem virtutis. gradus enim arguūt q̄litatem quicunq3 sint illi. siue sint essentiarū siue

de formarũ seu pfectionũ vnitiue cõtẽtarũ in aliquo vno de quibus hic habetur sermo sed omnis quiditas τ essentia abstrahit a q̃titate virtutis sicut quiditas a modo. ergo intensio τ remissio nõ potest fieri ſm quiditatē seu rõem quiditatiuã. τ per consequẽs nec ſm essentiã.

Confirmat̃ si enĩ ratio diffinitiua intẽsionē τ remissionẽ reciperet tunc plus esset de forma ſm rationē eius formalē in octo gradibus albedinis q̃ in vno. cõsequẽs tamẽ est falsũ. quia nõ plus est de quiditate speciei in mille q̃ in vno. quia vt sic cõsistit in indiuisibili.

Huic veritati cõsonant dicta Scoti in hoc passu dum inquit metaphisicus in isto viij°. cũ inquit. species sunt sicut numeri loquitur de forma τ differẽtia ſm q̃ ptinẽt ad quiditatē rei. sed quiditas abstrahit a suppositis non includens aliquid quod ptineat ad indiuidua. sed suscipe magis τ min⁹ nõ competit quiditati ſm se cõsiderate sed vt ẽ in indiuiduis. similr differẽtia addita quiditati non variat speciẽ τ diffinitiõẽ. hec ille. Et inferius alibi in eadẽ qõe inquit Aristo. loquitur de quiditate inquãtũ exprimit̃ per diffinitionē τ sic non recipit magis ita q̃ includat quia abstrahit ab vtroq̃ opposito. hec ille. Et clarius vult hoc idē in p° sententiaꝝ dis. xvij^a. vt adducetur in quarto dicendoꝝ. Idem vult in pdicamẽtis capitulo de qualitate. Et hanc cõclusionē voluerũt ſmões s. Tho. vt pꝫ examinãdo singla ei⁹ dicta superius adducta. Nec obstant ei⁹ dicta in primo sententiaꝝ dis. xvij^a. dũ inqt. hoc est de necessitate intensionis q̃ qualitas educatur de imperfecto ad pfectũ. quia verba hec audienda sunt non de essentia forme absolute considerata sed de ea inquãtũ habet esse in subiecto vt superius innotuit.

Et si instet̃ quia forma nõ deduceret̃ de impfecto ad perfectũ nisi ipsa esset essentialiter deducibilis de imperfecto ad perfectũ. Dicendũ concedendo illud quod infertur. Ipsa enĩ essentialiter est deducibilis distinguẽdo essentiale contra purum accidẽtale: non tamen sumendo essentiale pro eo quod est de ratiõe quiditatiua. Et taliter audiẽdus est Herueus dum dixit q̃ in natura forme est habilitas ad ipsaꝫ latitudinem graduũ habendaꝫ in sua essentia. qđ si aliud intellexit ipse τ Alexander non sunt admittendi. Huic etiaꝫ conclusioni adhesit Egidius heremita in quolibetis vbi supra.

Dicendũ secundo singulariter cũ Scoto τ sequacibus q̃ forma accidẽtalis nõ est intensibilis τ remissibibilis. nec in ea ponit̃ latitudo graduũ ſm esse quod habꝫ in subiecto. Quod ratiõibus fulcit̃. illud quod intelligit̃ inesse forme accidentali ablata etiã p intellectũ omni habitudine eius ad subiectũ nõ inest illi ſm esse quod hꝫ in subiecto. ſꝫ habere latitudinẽ graduũ seu suscipe magis τ minus intelligunt̃ inesse qualitati intensibili τ remissibili deducta etiã habitudine e⁹ ad subiectũ vt patet. si enĩ caliditas esset sepata a subiecto adhuc vna esset alia intensior etiã si per impossibile tolleret̃ omnis habitudo eius ad subiectũ. sicut si q̃titas molis poneret̃ sepata a subiecto. τ si p impossibile non haberet inclinatiõnē ad subiectum vna tamen esset maior alia. vt recte arguit Scot⁹ in primo sententiaꝝ dis. xvij^a. Quid tamẽ dicendũ esset apud s. Tho. negando minorē satis patet ex dictis in qõe de principijs indiuiduatõis. nec est similitudo de q̃titate τ qualitate. q2 extensio fluit essentialr̃ a quantitate continua absq̃ subiecto. Intẽsio autē qualitatis fluit a qualitate mediãte subiecto. Si. n. de⁹ vt dr̃ psnaret albediẽ sine subiecto illa haberet partes intensibiles sed non intensas in subiecto. non ergo habet intensionē extra subiectum.

Amplius illud quod cõuenit qualitati vt abstrahit ab omni esse existentie nõ cõuenit sibi per existentiã. sed esse intensibilem τ remissibilē cõuenit qualitati vel forme accidentali vt abstrahit ab existentia. cũ qualitati vt octo nõ existenti adhuc cõueniat esse intensiorē caliditate vt quinq̃ quare τc.

Dicendu3 tercio ꝙ in formis accn̄talibꝰ suscipiētibus magis ⁊ minus necesse est dare gradus. ⁊ si non quiditatiue saltē tamen realiter eosdē cum ipsa forma quoꝝ latitudo siue forme que ꝑticipatur subiecto illimitatō est precisa ratō suscipiendi magis ⁊ minus. quod in doctrina Scoti singulariter ꝓbatur. Impossibile est eandē formā simul esse in diuersis ſm aliā ⁊ aliam ratōem participatā nisi illa forma compatiat̄ secū plu ralitatē illā rationū. sed forma accidental̄ puta albedo participatur a diuersis ſm aliam ⁊ aliā rationē quare ⁊c̄. illas autē rationes dico gradus.

Ampliꝰ impossibile ē eādē fōmā sit pluribus cōmunicari nisi in se sit aliqualiter illimitata. vnde de essentia diuina exemplificatur que vna existens cōicat̄ tribus. sȝ omne illimitatū habet ratōnē quanti gradualis diuidit̄ enī quātum ꝑ finitū ⁊ infinitū. ergo omnis forma simul pluribꝰ cōmunicata habet gradus.

Adhuc omnis forma que in se realit̄ distinguit̄ ⁊ realiter diuidit̄ est in se realr̄ diuisibilis. sed aliqua forma puta albedo realiter diuidit̄ in pluribꝰ indiuiduis albis realiter cōtenta. ergo ipsa est in se realiter diuisibilis. partes autē illas in quas diuidit̄ dico gradus. Quare Simplicius in ꝑdicamentis capitulo de qualitate multis recitatis ⁊ improbatis opinionibus de causis suscipiendi magis ⁊ minus cōmendat opiniones Archite sic inquiēs. Mirabilit̄ Architas breui sermone causā eius quod est magis ⁊ minus insinuat dicēs. qualitas eni ꝙ infinitatē quādā ꝑticipat. ideo ſm ratiōē eius est ꝙ suscipiat magis ⁊ minus ⁊ non ex ꝑticipantibus. hec ille.

Dicendū quarto ꝙ intensio forme accn̄talis suscipiētis magis ⁊ minus fit per additionē ꝑtis gradualis ad ꝑtem preexistentē vtraq remanente hanc ɔclusionem deducit Scotus in primo sententiaꝝ dis. xvijᵃ. primo contraria in sūmo sunt incōpossibilia in eodē subiecto sicut calidū ⁊ frigidū in sūmo non aūt sunt incōpossibilia in gradibus remissis. qđ patet quia dum remittit̄ caludum vel motus caloris intendit̄ motus frigiditatis ⁊ ecōuerso hoc autē non est nisi q2 aliqd est in cōtrario intenso qđ non est in remisso si. n. tota realitas q̄ est in intēso eēt in remisso non esset repugnātia remissi ad intensū.

Huic forte dicitur ꝙ ista realitas vel est habitudo forme ad subiectū vel ex habitudine aliqua ad subiectū. Sed contra prior est incōpossibilitas formaꝝ in se ꝗ̄ formarū in subiēo recipiēte q2. n. in se sunt incōpossibiles ideo non possunt recipi in eodem ⁊ nō ecōuerso. ergo illud quod est ratio incōpossibilitatis in intensis est positiuū in eis ſm se non tantū in ordine ad subiectū.

Amplius ad idē arguit̄ supponendo in primo ꝙ idē nō potest bis produci. secūdo ꝙ incpossibile est esse motum vel mutatōē realē sine termino reali.

Ex quibus arguit̄ sic in augmētatōe forme accn̄talis vt albedinis albedo remissior est terminus a quo ⁊ albedo intensior terminus ad quem. ⁊ ista est productio realis. ergo necessario ad aliquē terminū ex secūdo supposito non ad realitatē precise que precessit. quia idem non potest bis produci. ⁊ ꝑ cōsequēs non potest illa realitas per aliquā mutationē acquiri. realitas ergo illa que ꝑ motū intensionis acquirit̄ non est eadē positiue cū illa que prefuit. quia tunc illud qđ ꝑexistit realiter acquireret̄.

Ex quibus ⁊ alijs concludendū est cum Scoto ꝙ realitas positiua que prius extitit in albedine vel alia huiusmodi qualitate remissiori non est tota realitas positiua que in albedine intēsiore. ymo si essent albedo intēsior ⁊ remissior sepate a subiecto. intēsior haberet in se realitatē positiuā remissioris ⁊ aliā additā si etiam per impossibile tolleretur omnis habitudo ad subiectum. sicut quātitas molis poneretur sepata a subiecto ⁊ si per impossibile non haberet inclinationem ad subiectum. vna tamen esset intensior alia. ⁊ illa haberet in se totam realitatem

positiua3 remissioris ⁊ aliquid additum.

Sed circa dicta sunt difficultatas. prima contra. s. Tho. ex opinione enim illa sequi videt᷑ q̄ agens corrumpēs tota3 latitudinē caliditatis tardius corrumpet caliditatem summā q̄ remissa3 postquam caliditas summa habet perfectius in subiecto q̄ remissa ⁊ magis fixum. ergo fortius ⁊ longiori tēpore resistet corrumpenti.

Secunda difficultas ɔtra Scotū omēs gradus forme vt albedinis sunt eiusde3 speciei. ⁊ agens est equaliter omniū ꝓductiuu3 quare ergo magis ꝓducit᷑ vnꝰ q̄ alter. ergo vel nullus producet᷑ ab agente vel oēs sil.

Tercio videt᷑ q̄ gradus sunt diuersaru3 spēꝝ inter gradus est ordo essential᷑ cū pfectior ꝓsupponat imperfectiore3. sicut calidum ordine essentiali ꝓsupponit tepidu3.

Quarto an gradus sint diuisibiles vl᷑ indiuisibiles.

Quinto an latitudo graduū componat᷑ ex gradibus.

Sexto an albiꝰ sit absolutū vl᷑ i gn͂e rlatōis. Ad pᵐ pōt vnoᵒ dici q̄ gradꝰ vltimo inductus est gradus qui primo corrūpitur. quāto. n. materia est aliqua forᵃ priuata tāto magis illa3 appetit. cu3 indigentia sit causa appetitus, ⁊ quāto minꝰ appetit tāto minus vel salte3 imperfectius esse habet in subiecto. Cu3 ergo gradus summus vltimo inductus non sit talis quo materia sit maxime carens. q2 ipsu3 nūc habet sic nuꝑ inductū ergo mīme fixu3. ⁊ tu considera.

Ad secūdu3 pōt dici q̄ agens equalit᷑ ꝓductiuū omniū graduū alicuius forme puta caliditatis stante etiā paritate in requisitis omnibus aut pluribus adhuc non simul nec subito ꝓducet eos. sed successiue ⁊ priꝰ vnū q̄ reliquū ſm q̄ determinat᷑ a celo. sicut eni3 potentia cursiua applicata cursui est indifferens ad cursu3 huiꝰ vel illius differētie positōis. fit tamē differēs ab appetitu ipsa3 determināte ad vnā differētia3 positōis ⁊ non ad alia3 vel ꝑ prius ad vnā q̄ ad alia3. Et licet agens vl᷑e absolute cōsideratū quale est celū potius determinet᷑ ab agēte ꝑticulari q̄ ecōuerso. tū ipsu3 vl᷑e cu3 tali vel tali influentia determinat agens ꝑticulare. ⁊c.

Ad terciū respōsu3 fuit in viᵒ metaphꝫice in q̄ōe 3ᵃ in saluādo opinionē. s. Tho. quā q̄ illaꝝ solutionū prima sit verior. q2 ex secunda sequit᷑ gradus eiusdē forme esse diuersaru3 rationū si inter eos ponat᷑ ordo essentialis. ymo sequeret᷑ q̄ esset assignare p̄mu3 gradū latitudinis quod est falsu3. ⁊ ꝓ3 hoc vltimū sequi. q2 in omni ordine essential᷑ dependentie est status ad aliquod primū simpliciť in ordine illo q̄d non est dependēs ab aliquo alio illius ordinis. sed tota latitudo gradualis dependet essentialr̄ a suis gradibus. ergo in tali resolutōe latitudinis in partes necesse est stare ad aliquē gradū simpliciter primū independēte3. tale3 autē gradu3 oportet esse indiuisibile3 al᷑s non ess3 simpl᷑r primus. maior huius rōnis colligit᷑ a ꝓho 2ᵒ metaphisice per quā ꝓbat statū in quolibet genere causarū.

Intelligo autē ꝑ dependētia3 essentiale3 illa3 qua posterius sic dependet a suo priori quod impossibile est ⁊ cōtradictionē implicans posterius esse sine priori. minor autem patet q2 gradus vt sex sic videt᷑ dependere a gradu vt quinq3 vt quatuor ⁊ sic de alijs. quod impossibile est ⁊ implicās cōtradictōne3 illu3 esse sine illis.

Sed indubie hec ratio nihil cōcludit. nā ea cōcessa ꝓbaret᷑ q̄ cōtinuū non esset diuisibile in infinitu3 per ide3 mediu3 quod tamē est falsum. Ideo cōformiter rn̄dendo cū his que habita sunt in 2ᵒ huius in q̄ōne de statu causarū. Dicendū puto q̄ gradus nō habēt ordinē essentiale3 talem quale3 habent cause essentialiter ordinate. quia gradus intensior non habet tota3 virtutē causandi a gradu remissiori. nec gradus remissior est pfectior intensiori ymo potius econtra que tamen omnia requiruntur ad causas essentialiter ordinatas. Unde licet gradus sint cause essentiales latitudinis. nō tamen sunt ipse cause essentialiter ordinate.

Si aūt impertinēter querať postquā gradus intēsior nō hʒ totā virtutē causandi a remissiori.a quo gº hʒ vⁱtutē suā causandi.Dicēdū puto q̄ a tota latitudine cuius est pars recipit p magna parte virtutē suā causandi.ps eniʒ iuuať a toto quātuʒ ipsuʒ totū sufficit partē adiuuare.ppter hoc etiaʒ nō requiritur maior potētia seu pportio ad corrumpēduʒ totū quā ptēʒ put inexistit toti vt recte deducit Petrus mantuanº in tractatu de [illegible] stanti.⁊ est doctrina calculatoris in tractatu de reactione qui hoc fundamento credidit passum debilius nō esse sufficiens ad agendum alijs paribus in aliquaʒ partem agētis corrumpendo qualitatem contrariā. S; de hoc nō plus ad p̄sens. transcēdit eni metas huius sciētie.

Habet etiam gradus intēsior vim suam causandi sicut ⁊ tota latitudo cuius est gradus a causa supiori sibi essentialiť ordinata vt forte a forma sbali dirigente cuiº ipsa ē instrumētuʒ ⁊ plura alia hmōi ꝛc.

Ad quartū qcquid Paulus venetº probabiliter dixerit in metaphisica sua parua caplo.xvijº.q̄ qualitas intensibiľ ⁊ remissibilis terminať gradibº sicut linea punctis. ad quod sequiť q̄ gradus nō sunt partes latitudinis ⁊ q̄ gradus sint indiuisibiles.Tamē iuxta doctrinā Scoti in hac q̄ōe dicēdū puto q̄ gradus sunt diuisibiles ⁊ cōponunt latitudinē sicˇ pars cōponit totū cuiº ē pars. Sed vtrū sint finiti vel infiniti.Rn̄det scotus q̄ via tenēs successionē alteratōis penes diuisibilitatē forme habet ponere gradº infinitos. nec aliqs est minimº quo remissior nō possit per se esse qr prius tempe acquiriť ⁊ posterius tempe deperdiť. Secūda auteʒ via ponēs quemlibet gradū esse indiuiduuʒ speciei hʒ negare infinitatē.qr alis sūmº gradus infinitus qr excedens in infinitū p infinitos equaľ quātitatis ⁊ cōsequenter poneret minimū ⁊ maximū.hec ille.

Ex quo patet solutio rōis Pauli veneti vbi supra cōtra hanc positōneʒ cuʒ ex ea infert q̄ si gradus latitudinis qualitatis esset pars qualitatis tunc in latitudine vniformiter difformi nō posset assignari gradus intēsissimus sicut nec ps intēsissima ⁊ alia plura ad que facilis est solutio si latitudinē talem exclusiue terminari ponamus vt cōmuniter tenetur.

[illegible] per ideʒ patet ad quintaʒ instantiaʒ. si eniʒ gradus sint partes latitudinis latitudo cōponiť ex eis.si vº sint termini indiuisibiles sic nō cōponūt.

Ad sextū dicēduʒ vt Scotus in p̄dicamētis q̄ albius significat essentiā albedinis sb tali gradu qualitatis.vnde est quasi species albi quod est indifferēs ad omnē graduʒ.relatio autē est passio huiº.nec est de significato nec forte de modo significādi nomis. S; [illegible] gradus poniť de significato tūc relatio potest cōsequi esse de modo significādi.hec ille.

Si autē querať qualiť fiat intēsio forme q̄uāq̄ apud modernos diuersimode sentienduʒ sit.tamē apud.s.Tho.in p̄ria p̄te q̄ōne xlixª.intēsio forme ⁊ pfectōis est p accessum ad primū.sed intēsio defectus ⁊ priuationis est per recessum a primo.

Propter quartum quideʒ huius. ad primū iam responsum est de mēte Scoti q̄ phus hic loquiť de quiditate inquātuʒ exprimiť p diffinitōeʒ.hec at̄ est q̄ditas specifica que vt sic abstrahit ab omni gradu vt prius dictū est.Unde paruʒ post subdit Aristo.⁊ quēadmodū nec minus hʒ nec magis.neq̄ hʒ sp̄eʒ substātiā.Sʒ siq̄ deʒ que cū materia.ita q̄ ly si quideʒ vt inquit Scotus vel est due dictōnes vt sit sensus q̄ si forma specifica habʒ magis hoc q̄deʒ est cuʒ materia. vel est vna dictio ⁊ tūc est sensus.si quidē cuʒ materia idest inferioribus indiuiduis que respectu eius sunt materialia.nulla.igiť maioritas est in q̄ditate vt quiditas .qr vt sic abstrahit ab omni conditōe mālī ⁊ indiuiduali. Et per ideʒ ad confirmationem.

Ad auctoritateʒ auctoris sex principiorū respondet Scotº in primo sniaꝝ dis.xvijª.

q̄ sicut probat simplicitatē in forma opposi-
ta₃ quātitati molis. q̄ʒ ipsa addita nō facit
maius fm mole₃. forma eni₃ posita in subie-
cto non est aliquid maius q̄ prius fuit. cōce-
dat̄ ergo sibi simplicitas forme opposita q̄-
titati molis. ſ hoc nihil est contra intētō₃ ꝛc.

Ad auctoritate₃ Boetij dicēdu₃ vt Sco-
tus in p̄dicamentis q̄ essentia qualitatis q̄
significat̄ in abstracto non suscipit magis ꝛ
minus fm q̄ dicitur in predicamentis q̄ iu-
sticia non dicitur magis iusticia nec grama-
tica gramatica. ꝛ hoc q̄ʒ essentia qualitatis
sicut ꝛ cuiuslibet forme est indiuisibil' ex au-
ctoritate auctoris sex principiop. ꝛ indiuisi
bile non suscipit magis ꝛ minus ſ dnominā
tiue dicta a quibusda₃ qualitatibus suis su
scipiūt magis ꝛ minus. vnde aliquis dicit̄
iustior aut gramaticior altero vt dicit̄ ibi-
dem. Et ita ipsa forma in informando subie
ctu₃ suscipit magis ꝛ minus lʒ nō in essentiā
q̄ʒ vnū subiectū plus p̄ticipat forma₃ q̄ ali-
ud. Aliter inquit Scotus in hac parte ꝛ re
dit in ide₃. ambigere pōt aliqs an in abstra
cto suscipiat qualitas magis ꝛ min⁹. sed in
concreto certu₃ est. sed cu₃ ambiguitate pōt
stare q̄ recipit in abstractis. licet non sit ita
māifestu₃ in abstractis sicut in cōcretis. nec
Boetius facit aliud q̄ q̄ recitat dicta philo
sophi. Et ad hanc sentētia₃ considera etiam
verba sancti Tho. in. x°. ethicop. lectōe iij^a.
in principio cum inquit q̄ forma dupliciter
recipit magis ꝛ minus. s. in concreto tātum
si sit simplex ꝛ vna vt lux. vel in concreto ꝛ
abstracto si importet in ratōe sua ꝓportōem
multop ordinatop ad vnu₃ vt motus sani-
tas ꝛ pulchritudo.

Ad quartū cū dicit̄ si forma accītal' su-
sciperet ꝛc. Dicēdu₃ vt Scot⁹ in p̄ntis q̄ in-
ter duo supposita eiusdē spēi est mot⁹ per se
nō inquātu₃ eiusde₃ speciei. sed inquātū ali
quo mō opposita. ꝛ hec oppositio in ꝓposito
nō est per relatōes tm̄. q̄ʒ mot⁹ per se nō est
ad relatōe₃ fm Aristo. quinto phisicop. sed
est per aliquos gradus absolutos in h° qui
sunt de genere qualitatis qui opponunt̄ inq̄-
tu₃ minus habet rationē medij respcū alte-
rius. nec tamē ista relatio medij ē causa mo
tus. sicut nec relatio minus sed illud qd̄ sub
est. Ad illud vero quod addebat̄ in eode₃
quia in aduentu termini ad que₃ corrumpi
tur termin⁹ a quo. Respōdet Scotus q̄ de
calore nō est manifestu₃ si corrumpat̄. cōse-
quentia tamē nō valet. quia magis ꝛ minus
potest esse ex hoc q̄ essentia caloris in specie
nō suscipit magis. sed ex hoc q̄ vnu₃ indiui
duu₃ habet naturā perfectius q̄ aliud ꝛ po
test esse cōtinuus processus inter illa duo.

Ad illud etia₃ in eode₃ q̄ ex precedenti
ꝛ sequēti fit vnū ꝛc. cōceditur. nec tamen est
cōpositu₃ minus p̄fectu₃. Qualiter aute₃ sit
veru₃ q̄ simplex sit p̄fectius composito visu
est questiōe p̄cedente ꝛ in quito huius in q̄-
stione qua querit̄ vtrum omnes p̄fectiones
sint in deo. ꝛ ɔcedit̄ cōsequēter q̄ ex p̄existē-
te ꝛ de nouo producto fit aliquod vnu₃ ꝛ q̄
remissior est potentialis respectu intensioris
pront ambo inexistunt eide₃ latitudini quā-
uis sint eiusde₃ speciei ꝛc.

Ad vltimū dicendu₃ q̄ ille gradus non
pertinet ad quiditate₃ specifica₃ vt dictū ē.
nec tamē ex hoc sequit̄ q̄ forma intēsa erit
vnu₃ per accidens. quia illi gradus ꝛ si non
sint de essentia speciei sunt tamen de essentia
indiuidui ꝛc. De forma aute₃ substātiali
an suscipiat magis ꝛ minus videbit̄ in. xij°
huius questione vnica.

Ritur septimo

questio vtru₃ ex materia ꝛ forma
fiat per se vnu₃ ꝛ que sit huius causa. Et
arguit̄ negatiue primo quia ex duobus in
actu non fit vnu₃ per se ex septimo huius.
Materia ꝛ forma sunt duo in actu. qd̄ pa-
tet primo de forma cu₃ ipsa sit actus. de ma
teria etia₃ patet in. xij°. huius in questione
de entitate materie quare ꝛc.

Amplius que magis distant minus sunt
nata facere vnu₃. sed materia ꝛ forma ma-
xime distant cu₃ sint alterius ratōis. ergo ex

eis minime est natuꝫ fieri vnū. maior ꝓbaᵗ quia partes cōtinui faciūt per se vnum que sunt partes eiusdeꝫ ratōis. partes autem in toto etherogeneo minus faciūt vnū. qꝛ non sunt eiusdeꝫ ratōis.

In oppositū est Aristo. in littera dū inquit palaꝫ itaqꝫ. qꝛ sic ideꝫ acceptātibus vt cōsueuerūt diffinire. ⁊c̃.

Propter primum

quideꝫ huius quid sit materia quid vō forma plurics visum est superius. Est autē omne per se vnuꝫ ⁊ non simplex primo ex actu ⁊ potentia siue ex materia ⁊ forma vt Scotus in theorematibus. Pro intellectu cuius sciendū vt Scotus in hac questiōe ꝙ sicut vnū in cōmuni immediate consequiᵗ ens in cōmuni ita ꝙ nulluꝫ est mediū nobis notius ad hoc demōstranduꝫ nec forte aliqḋ mediuꝫ in re aliud a quiditate extremoꝝ. ita singula entia ſm proprios gradus entitatis cōsequiᵗ immediate ꝓpria vnitas. sicut ergo non omnis entitas est vnius ratōnis ita nec vnitas. nec est alia ratio diuerse vnitatis nisi alia entitas quā cōsequiᵗ. sicut ergo omnino simplex ex se toto est ens ⁊ vnum ita ens compositū ex principijs eēntialibꝰ cuiusmodi sunt maᷓia ⁊ forma que sola nata sūt aliquod ens per se cōstituere est vnū per se ⁊ h̄ ꝓpria vnitate alteriꝰ ratōis ab vnitate simplicitatis sicut ab entitate altera est entitas

Ubi est attentōe dignū ex doctrina Scoti in primo sniaꝝ dis. 2ᵃ. ꝙ possumꝰ inuēire vnitatē inter multos gradus. in primo minima est aggregatōis. In secūdo gradu ĩ vnitas ordinis que aliquid addit sup aggregationeꝫ. in tercio est vnitas p accidēs vt vltra ordinē est informatio licet accidētal' vnius ab altero illoꝝ que sunt sic vnū. In quarto est per se vnitas cōpositi ex principijs essentialibus per se actu ⁊ per se potentia de qua p̄sens extat sermo. In quinto ĩ vnitas simplicitatis que est vera ydēptitas. qcqd eniꝫ est ibi est realiter ideꝫ cuilibet ⁊ nō tantuꝫ est vnū illa vnitate vnionis sicut in alijs modis.

Propter secunduꝫ

quideꝫ huius quērentes que sit causa per se vnitatis cōpositi ex materia ⁊ forma habēt etiā ꝑscrutari que sit causa diuersitatis vnius entis per se ab altero.

Ubi attentōe dignū vt. s. Tho. recitat cōtra gentiles libro 2ᵒ a capitło. xxxviijᵒ. vsqꝫ ad capłm. xliijᵐ. ꝙ quidā antiquoꝝ phoꝝ qui posuerūt vnū maᷓiale principiū dixerūt distinctōeꝫ in rebꝰ ꝓuenire a casu. quoꝝ tñ defectus est taꝫ manifestus. qꝛ multa fiūt ex necessitate que a casu fieri nō possunt.

Alij vō dixerūt cāꝫ distinctōis esse mēm sic Anaxagoras ⁊ sequaces. Alij vt Empedocles ⁊ Martiani dixerūt ꝙ diuersitas in rebꝰ prouēit ꝓpter cōtrarietateꝫ principiorū agentiū. Sed opinio Anaxagore est falsa vt pꝫ ex pħo in hoc. viijᵒ. ⁊ statiꝫ. ōducetᵉ opinio āt Empedoclis est falsa. nā a diuersis causis nō ordinatis nō ꝓcedūt effectꝰ ordinati nisi p accñs. sed tales sunt cause agētes cōtrarie. quare ⁊c̃.

Nō nulli vō sic Auic. ⁊ Symon magus dixere causaꝫ talis diuersitatis esse ordīeꝫ secūdoꝝ agentiū. Sed hoc ēt stare nō pōt qꝛ id quod est optimū in rebꝰ reducēduꝫ est est in id qḋ est simpl'r optimū vt in primaꝫ causaꝫ. sed optimū in rebꝰ est ordo vniuersi qui est cū distinctōe ideo ⁊c̃.

Quidaꝫ autē dixerūt cāꝫ hꝰ distinctōis esse aliqd scdoꝝ agentiū ꝓducēs in maᷓia diuersas formas. sed hoc etiā stare nō pōt. qꝛ sic esse est primꝰ effectꝰ in rebꝰ ita rñdet prime cause vt ꝓprius effectꝰ. esse autē est p formaꝫ ⁊ nō p materiā. ergo prima causalitas rerū prime cause est attribuēda ⁊ nō secundis agentibus.

Alij vero vt Origenes dixerūt meritū ⁊ demeritū esse causaꝫ diuersitatis rerū. s; hoc stare nō potest. quia ea que merita cōsequūtur possunt in melius vel in peius transmu-

tari. sed nõ omnia distincta sunt huiusmodi

Propter tercium

quidez huius dicendũ primo cum philoso-pho q causa diuersitatis rerũ principaliter est propt causaz agentez. et inter oẽs causas agentes solus deus est prĩa causa distinctio-nis rerum. alie vero cause agentes possunt esse cause secũdarie. primuz istoꝝ colligitur aperte in textu hui⁹ octaui. duz inquit phi-losophus. Cõtingit autẽ vna existente mate-ria fieri diuersa ꝓpter mouẽtez causaz pu-ta ex ligno archa et lectũ. verũ qꝛ licz omniũ generabiliũ et corruptibiliũ sit eadez mate-ria prima cõmunis. tamẽ diuersoꝝ sunt di-uerse materie ꝓprie. ideo aliqualiter mate-ria cõcurrit ad diuersitatez rerũ. Nõ enim quodlibet natuz est fieri ex quolibet.

Secũduz autẽ ꝓbatur. naz q̃libet causa in-tendit manifestare suã silitudinẽ in suis effe-ctibus. sed silitudo cause cui⁹ ṽtutez nullus effectus adequat nõ põt manifestari in vno sed in pluribus. et [redacted] cõsequẽs in reꝝ diuersi tate. Cuz ergo deus sit talis causa igit̃ ꝛc.

Dicendũ secundo q ex materia et formã fit ens per se vnũ. quod ratõe fulcit̃. ex actu et eo cuius est actus fit ens per se vnum sed forma est actus. materia autẽ est illud cuius est actus ergo ꝛc. maior accipit̃ ꝓ mãifesta et per se nota. Unde Scot⁹ exponẽdo textũ phi in parte ista inquit q realiter et natura-liter compositũ est in potentia ꝓpter mate-riaz p̃existentẽ que potest esse aliquid eius. quia potest esse sub forma eius. iuxta illud septimi metaphisice capitulo quinto. In om-ni generatoine oportet aliquid preexistere quod sit p se pars geniti. Sicut ergo solum agens est causa quare compositũ pri⁹ ens in potentia. postea fit in actu. ita ipsuz soluz est causa quare materia prius existẽs in po-tentia ad formã postea fit in actu sub ipsa et fit ex eis vnuz. Huius eniz vnitatis nulla ẽ causa intrinseca nisi vellem⁹ aliter dicere q hic actus et illud potentia. et tũc nõ est iã du bitatio. quia hoc est primũ notuz. sicut eniz primũ notũ est q ens simplr est suo mõ vnũ ita ens cõpositũ ex materia et forma est suo modo vnũ. nec est causa quare. nisi quia hec materia illud forma. sicut non est aliq̃ cau-sa quare sint cause. et quare sint tales cause scilicet intrinsece cõstituẽtes causatuz. hec il-le. Et in quinta dis. primi sentẽtiaꝝ idẽ sen-tit dicens. vnitas compositi necessario est ex ratione actus et potentie. Unde et in theoro-matibus. Hec vtiq cõmunis animi conce-ptio quaz innuit pypateticoꝝ princeps. Si hoc inquit materia illud vero forma et hoc quidez actu. illud vero potentia nõ aliũ vi-det̃ quod querit̃ hoc est q quid erat esse. es-se vnuz. quasi dicat in subiecto includi p̃di-catuz per hanc ꝓpositionez esse per se notaz Dico autez primo ex illis esse. quoniaz si ex pluribus per se. sed nõ primo quodlibꝫ illo-rum vel erit aliquid ipsius potentialis vel actualis. de potentiali patet per ea que dicũ tur elementa vt. A. B. hec ille.

Uidetur tamen Scotus ibidez assignar̃ causaz vnitatis cõpositi et eiusdez distinctiõ ab alio inquiens. vniuscuiusq compositi est aliquis proprius actus vnic⁹ et simplex. ab illo nãq est vnitas cõpositi in se et distinctõ ab alio. actus eniz distinguit ergo est propri us sed et vnicus quia quodlibet aliud com-positi est potentiale et ita non actus h⁹ com-positi. licet respectu alicuius in cõposito pos sit dici actus ꝓpter idez simplex alias aliqd eius erit vltimus actus. hec iterũ ille.

Si autem queratur quare ex materia et forma fit vnuz per se et non ex subiecto et ac cidente cuz subiectuz sit vt potentia accidẽs vero vt forma et actus. Respondet Scot⁹ q sicut in generali non ẽ causa quare ens est vnuz. nec in speciali quare hoc ens sit vnuz ita etiam nec quare ex istis partibus fit sic vnuz nisi quia tales sunt partes. quare eniz ex quatuor elementis ẽm aliquos natuz est fieri vnuz mixtuz et ex lapide et carne nõ est natuz fieri vnuz. sic ergo apud Aristotelem actus et potentia intelligunt̃ hic proportio-nabiliter vniti scilicꝫ si per se per se si per ac

cidens per accidens.
Et quod Aristo. exemplificet de animali et bipede quasi in manifestiori verum est quo ad aliquam vnitatem sed non quo ad essentialem. nihil enim prohibet minorem vnitatem esse manifestiorem maiore. sed quare iste actus est per se actus et ille per accidens nõ est aliud nisi quia iste est forma substantialis et ille accidentalis. quia propositiões per se primo modo nõ habent propter quid. et sicut hec est per se primo modo albedo est qualitas similiter homo est substantia. similiter et hec humanitas qua homo est homo est forma substantialis. hec ille.

Propter quartum quidem huius ad primum ante oppositum dicendum est quod ex duobus in actu formali et perfecto non fit vnum per se. et sic intelligit philosophus. materia autem licet sit ens in actu entitatiuo ex eo quod est aliquod ens extra nihil vt ostensum est in septimo. Est tamẽ ens in potentia et actu potentia opposita actui formali. et ideo ex tali potentia et actu opposito põt fieri vnum vt pr ostensum est.

Ad secundum dicendum vt Scotus quod illa que magis sunt vnius ratiõis minus sunt vnibilia vt ex eis fiat vnum vt patet inducẽdo ymo quãto aliqua sunt magis diuersarum rationum tanto magis sunt nata facere tale vnum. et hec appellatur vnitas vnionis apud quosdam de qua maior est falsa. Est tamen vera de vnitate ydemptitatis nihil tamẽ ad propositum. due enim forme magis conueniunt vnitate ydemptitatis quam materia et forma licet minus conueniãt vnitate vnionis quatenus ex duabus formis nõ est natum fieri vnũ per se sed bene ex materia et forma. Et licet quandoque cõtingat sicut exemplificatur in probatiõe maioris de partibus homogeneis. tamen prime partes in quibus est diuisio totius que proprie dicuntur partes essentiales sicut potẽtiale proprium et actuale numquam possunt esse vnius ratiõis. sed sunt prius diuerse necessario. quecunque autem sunt vnius ratiõis sunt tantum integrales. et cõtinentur omnes sub vna parte essentiali. scilicet sub potentiali preter illud quod est aliquod actuale a quo est completiue vnitas compositi. et tantum de octauo metaphisice.

Finit liber octauus metaphisice sequitur nonus eiusdem.

Circa nonum metaphisice oritur primo questio utrum aliquid possit moueri a seipso. negatiue arguitur primo auctoritate philosophi in textu capitulo primo dum inquit. inquantum simul natum nihil patitur idem ipsum a seipso. Idem habetur in. viij°. phisicorum a principio. omne quod mouetur ab alio mouetur.

Amplius Aristo. in principio huius noni innuere videtur probationem ad eandem partem negatiuam sumptam ex diffinitione potentie actiue que est principium transmutandi aliud inquantum aliud. et per oppositum de potentia passiua.

Adhuc arguitur per rationem que innuitur 2° de anima. quia si sic tunc tale semper ageret in seipsum si est agens naturale. quia actio illa non dependet ab extra ex quo idem est agens et passum. consequens autem patet esse falsum.

In oppositum arguitur quia grauia et leuia inanimata postquam generata sunt remoto prohibente mouentur non tamen a generante quia contingit generans non esse ergo a seipsis. patet consequentia quia non videtur rationabiliter quod aliud agens sit ponendum.

Adhuc Phus. viij°. phisicorum vult quod omnia animalia moueant seipsa etc.

Amplius naturalia habent in se principium motus et status ex 2° phisicorum non passiuum tantum. tum quia forma verius est natura quam materia. ergo verius participat diffinitionem nature scilicet quod sit principium motus. et forma non videtur principium passiuum. cum 2° phisicorum dicatur. natura quidem sunt quecunque a principio a seipsis mota etc. principium autem a quo est efficiens.

Propter primum quidem huius sciendum quod posse moueri a seipso est habere in se sufficiens principium motus in seipsum. Est autem moueri aliter se habere quam prius formaliter et intrinsece per tempus vi°. phisicorum. nec ista ponitur communiter notificatio conuertibilis cum eo quod est moueri. quia nulla mutatione facta in Sorte albo acquiritur illi noua similitudo si Plato niger fiat albus. et per consequens se habet aliter quam prius cum tamen non moueatur. quamquam nonnulli vt hanc instantiam fugiant addant illi notificationi moueri est aliter se habere quam prius alietate absoluta.
Sed adhuc improbatur notificatio illa taliter limitata ab aliquibus. nam faba proiecta sursum occurrens lapidi molari descendenti in instanti contactus vtriusque faba non mouetur. quia tunc moueretur simul motu sursum et deorsum. et ita contrarij motus essent continui. cuius oppositum habetur quinto phisicorum. et tamen se habet aliter quam prius quare etc.

Propter quod dicitur quod verba illa moueri circumloquentia non diffinitiue ponuntur sed potius illatiue. Unde sequitur hoc mouetur ergo hoc se habet aliter quam prius. quamquam iterum contra hoc instetur casu ymaginario vbi Sor. moueretur versus vnam differentiam positionis et totum vniuersum vt celum et terra versus eandem differentiam positionis mouerentur equali velocitate. Tunc enim Sorti non acquireretur aliquod vbi. et per consequens non se haberet aliter quam prius et tamen moueretur vt constat.

Huic autem instantie diceretur vt quidam ex modernioribus et recte quod illa veritas moueri attributa. vel solum tenet ex ordine naturali. vel saltem quod moueri est aliter se habere quam prius vel merito motus mobile natus est aliter se habere. hec alibi.

Propter secundum quidem huius diuinus Plato vt sparsim

hinc inde colligitur a Philosopho Auerroy et Alberto animam mundi animas animalium saltem rationales et elementa a seipsis moueri opinatus est in quibus idem asseruit vno et eodem modo esse mouens et motum. vt Cõmentator. viij°. phisicorum commento. xl°. Et Albertus in eodẽ tractatu tercio capitulo. x°. Et. s. Tho. cõtra gentiles libro p̄ de aimabus etiã colligit a Cõmentatore primo de anima cõmento. xxij°. et. viij°. phisicorum cõmento ij°. De elementis etiã colligit a Cõmentatore 3° celi cõmento. xxviij°. Fuit autẽ fundamẽtum Platonis nihil pot alteri motũ tribuere quod in se nõ habet motum. quodlibet autẽ dictorum mouet ergo habet motum in se et a se. Cum ergo aia rõnalis seipsam moueat. ideo cõclusit Plato animã rõnalẽ esse immortalem. ex quo enim seipsam mouet nõ deficit sibi neque in suo motu est resistentia neque distantia. quia nihil sibi resistit aut a seipso distat. sequit̃ ergo quod ipa semp se mouebit. erit ergo motus perpetui et per cõns ipsa erit etẽna. quare Platõi cõsentiẽs Almeon vt philosophus primo de ania textu cõmenti. lxxxi. dixit animã esse imortalem et de natura celi eo quod semp moueret̃ sicut et ipsum.

Improbatur autem positio Platonis a philosopho in locis quamplurimis primo de anima. et. viij°. phisicorum vbi probans immobilitatem motoris primi deducit quod nihil potest ipsum mouere saltem vno et eodem modo vt posuit Plato. quia tunc idem esset in actu et in potentia. Et apertius. vij°. phisicorum. cum inquit. omne quod mouet̃ ab alio mouetur Et quarto celi textu cõmenti. xxij. Unde Commentator ibidem. et per omnia illa non intendit nisi ad cõtradicendum Platoni in eo quod opinabat̃ quod quedam entia mouẽt se ita quod motõ est idem cũ moto secundum substantiam. lapis autẽ est vnũ eorum que estimãtur esse talia.

Nec ratio Platonis agit. quia quicquid alteri motũ tribuit ipsum habet in se formalit̃ aut virtualiter. et ita est de primo motore.

Auẽpache autẽ inter arabes philosophus profundissimus posuit elemẽta ex se moueri vacuo. vt patet aspicienti verba Auerroys quarto phisicorum tractatu de vacuo cõmento. lxxi°. et quarto celi textu cõmenti. xxij°. Uoluit enim quod forma elementi primo mouet materiã vt stat sub quãtitate. vt exponit. s. Tho. quare Cõmentator quarto celi allegato cõmento. si vacuũ esset non esset possibile vt moueret̃. ecõtrario illi quod putatur a quibusdam scilicet quod citius moueretur in vacuo. quia assimilauerũt ea eis que per se mouent̃ essentialiter. s. animalibus.

Molestat̃ autem opinio hec. quia materia vt stat sub quãtitate nõ includit nisi corpus de genere quãtitatis. tale autẽ impossibile ẽ moueri cũ abstrahat a motu licet nõ abstrahat a loco. vt in tractatu de vacuo colligi potest. quãtum autem friuola sit hec obiectio et non digna redargutiõe est satis notum cuicũque exercitato. materia enim elemẽti vt stat sub quãtitate est mobile cum sit in potentia receptiua motus. nõ ergo abstrahit a motu. hec enim considerant̃ in esse phisico et naturali. non autem mathematico etc.

Albertus vero magnus concedens etiam partem questionis affirmatiuam tercio celi tractatu primo capitulo tercio posuit grauia et leuia postquã fuerunt generata prohibente remoto moueri a seipsis per accidens diuidendo medium per se ad cuius motum ipsa mouent̃. postquã enim sunt genita non egent per se mouente in eorum motu naturali quãuis in motu violento necessario requiratur et est aer per impetũ receptũ a proijciente. qui aer in motu naturali est vehens tantum et nõ mouens. Cui quãtum ad motũ naturalem concors est Egidius heremita. viij°. phisicorum sic inquiens. Graue sursum positum cum descendit mouet seipsum per accidens. nam graue scindit mediũ scindẽdo remouet illud quod prohibet ipsum esse deorsum. sic ergo graue mouet̃ a seipso deorsum sicut a remouente prohibẽs. sed remouens prohibens est causa per accidens. ideo graue mouetur a seipso deorsum per accidens.

Alij autem causam motus grauiũ et leui

um attribuūt loco ad quem tendunt. Idem enī est vt aȳant causa motus ⁊ velocitatis motus. sed locus est causa velocitatis motꝰ vt patet primo de celo ⁊ mundo quare ꝛc.

Quidā vero talia corpa postq̄ sunt generata prohibente remoto dixerunt moueri per se ⁊ naturaliter ad loca sua naturalia cū fuerint extra illa ab ipso aere moto mediante impetu ei dato a mouēte ꝑ violētiā dū per violentiā mouent̄.

Fuit autem opinio sancti Thome magis ad questionē accedendo vt patet ab eo septimo phisicorū ⁊ primo libro contra gentiles in capitulis q̄ pluribus ꝙ nihil mouet seipsum primo licet bene per partes. Quod ratione fulcitur. quia illud quod quiescit ad partē alterius nō potest mouere seipsū primo. cuius declaratio habetur in septio phisicorū diffuse. Quare sanctus Tho. ibidem Galienū inducit qui voluit ꝙ ea que mouētur fm partes per se mouētur. sed deceptꝰ est Galienꝰ ex equiuocatōne eius quod est per se. quādoq̄ enī per se sumitur fm ꝙ opponitur ei tātū ꝙ est per accidens. ⁊ sic qđ mouet̄ fm partes mouetur per se. vt Galienus intellexit. quādoq̄ vero sumit̄ per se secundū ꝙ opponit̄ simul ei quod est per accidens ⁊ ei quod est fm partes. Et hoc dicitur nō solū per se sed etiā primo. Et sic accipit Philosophus in septimo per se. quod patet dū cōclusisset. nō ergo mouet̄ per se A.B. subiungit. sed cōcessū est ꝙ seipsū moueri primum ꝛc. ⁊ sic patet illa maior. sed quodlibet mobile quiescit ad quietē alterius quia ad quietē partis. nā omne mobile habet partē qua quiescente patet ꝙ totū non mouetur ergo ꝛc.

Amplius arguit̄ ad idem ratione sumpta ex tercio phisicorū. vbi Aristo. inquit. species aliqua sp existimabitur mouēs vt actu homo facit ex potentia hominē. hinc accipitur ꝙ mouens mouet inquantū est in actu. sed mobile mouetur inquātum est in potētia vt patet ibidē ex diffinitōe motus. Impossibile est autē idem simul esse in potentia ⁊ in actu fm idē ergo ꝛc.

Confirmat̄ idem quia agens ⁊ patiens sunt cōtraria ex primo de generatōe ⁊ .2°. de anima. sed idem non contrariatur sibi ipsi. quare ꝛc.

Adhuc arguitur ratōne sumpta ex quinto huius. Unde fm Philosophū ibidē capitulo de adaliquid actiuū ad passiuū siue motiuū ad mobile realiter referuntur penes secundū modū relatiuorū. ex quo trahitur patientis ad agens est relatio realis ⁊ ecōuerso. Sed nunquid vniuersaliter sit vera Respondet sanctus Thomas in questiōibꝰ de potentia questione septima articulo decimo ꝙ cuiuslibet patientis ad agens est relatio realis ⁊ ecōuerso si bonū agentis sit ex hoc ꝙ agit vt in omni agente vniuoco ⁊ modo non autē in diuinis.

Ex his arguit̄ sic. impossibile est relationes reales oppositas fundari in fundamēto vno limitato. hoc enī attribuitur essentie diuine. quia illimitata ꝙ possit esse fundamētum relationū realium oppositarū. sed actiuū ⁊ passiuū siue motiuū ⁊ mobile referunt̄ fm relationes reales ⁊ oppositas pertinētes ad secundū modū relatiuorū ergo impossibile est idē esse actiuū ⁊ passiuū siue motiuū ⁊ mobile.

Ex qua conclusione ita generaliter accepta ordinate dicitur in doctrina sancti Thome in speciali. primo ꝙ nullū subiectum est effectiuū sui accidentis siue sit accidens coenū ⁊ per se siue per accidens. vnde nec subiectū respectu proprie passionis habet aliquā rationem respectu cause efficientis sed tantū materialis siue susceptiui idē dicatur de accidente quocunq̄ quod quādoque inest quandoq̄ non. ⁊ hoc siue inducat̄ per motū vt qualitas quantitas. siue tantū ꝑ mutationē vt actus appetitiui ⁊ cognitiui. De istis ergo ⁊ similibus accidentibꝰ ⁊ pri-

mo' de vbi non videtur q aliquid moueat se ad vbi in corporibus vt grauia et leuia et animalia progressiua de vtrisq negatur mouere se. De primis ergo inquit sanctus Thomas grauia et leuia non moueri ex se. quod videtur Aristoteles determinare in octauo phisicorum id probans rationibus quatuor Unde idem sanctus Thomas ibidem inquit Concludit ergo Aristoteles manifestum esse q nihil eorum scilicet grauium et leuium mouet seipsum. sed tamen motus eorum est naturalis. quia habent principium motus in seipsis. non quidem actiuum sed principium passiuum quod est potentia ad talem actum a quo patet mentem philosophi esse q in eis nõ [illegible] principium actiuũ. quod quidam dicunt esse necessarium ad hoc q sit motus naturalis. sufficit enim ad hoc principiũ passiuum quod est potentia naturalis ad actum. hec sanctus Thomas. Uoluit eñi doctor sanctus grauia et leuia [illegible] seipsis formaliter. a generante antem effectiue moueri. nec est necesse generans saltem particulare adesse dum ipsa actu mouentur. habent enim agens vniuersale quod secundum Gratiadeum sufficit vna cum ipso graui ad mouendum graue deorsum.

Ex quibus secundo infertur in particulari q animalia non mouent se motu progressiuo nisi quia vna pars mouet aliam sicut videtur Aristoteles determinare. viij°. phisicorum de mouente se. Modus tamen motionis huius magis determinat in libro de mo[illegible] animalium.

Infertur tercio de motu ad quantitatem q animata anima vegetatiua non mouent se in nutritione et augmentatione sed mouẽt alimentum quod cõuertunt in se.

Infertur quarto de motu ad qualitatem q nec aqua calida a se effectiue fit frigida sed fit frigida a contrario principio existente in aqua scilicet a frigiditate aque. quod quidem principium prohibet diu calorem manere in aqua. vt sanctus Thomas in questionibus de potentia questione quinta articulo quinto. nec semen animati seipsum alterat sed semen maris distinctum est loco et subiecto a semine ministrato a matre et vnum agit in [illegible]terum sicut artifex in lignum de quo facit scãpnum. sicut videtur velle Aristoteles. xvi°. de animalibus. vbi autem non sunt duo semina maris et femine vt in plantis assignant duas partes in eodem semine distinctas loco quarum vna agit in aliam.

Infertur quinto q nulla potentia cognitiua est principium actiuũ cognitionis. sed tãtum passiuũ et obiectum actiuũ. Et hoc confirmatur per Aristotelem secundo de anima qui vult q sensus est passiuus non actiuus. Et tercio de anima. vbi idem vult de intellectu.

Confirmatur etiam de vtroque. quia cognitio fit per assimilationem cognoscẽtis ad cognitum. ergo agens est illi idem cuius assimilatio fit. quia agens assimilat sibi passum primo de generatõe.

Confirmatur etiam de cognoscitiua et appetitiua simul. quia cognoscere et appetere respectu ipsarum potentiarum videntur esse

accidentia cõmunia que adsunt et absunt etc. ad talia autem accidentia non videtur subiectum ex se determinatum. et ita nõ videtur esse causa sufficiens illorum.

Infertur sexto idem de appetitu qd' confirmatur per Aristotelẽ tercio de anima. movens immobile bonum actuale movens autem quod movetur appetitivũ.
Similiter confirmatur per Commentatorem. duodecimo huius de balneo. et ad singulum predictorum adducuntur diversa.
Universaliter ergo de quibuscunque tenetur cõclusio principalis in doctrina sancti Thome scilicet q nihil movet seipsum primo.

Varum autem opinionũ veritas et defectus precipue quãtum ad motum gravium et levium exquisite investigare transcenderet principale intentum nimiũque diverteret nos a fine huius operis quem summopere expectamus. Sapit enim inquisitio illa phiam potius naturalem q̃ metaphisicam.

Quare contra opiniones adductas simul dicatur ut Scotus q fugiendo ne gravia et levia a seipsis moveantur finguntur multe vie mirabiles unde grave moveatur. patet enim q movetur non impeditum. Si dicatur q a continente fluente in totum medium: queritur quomodo eadem influentia existẽs in eadem parte medii grave deprimit et leve elevat. Si per rationem pleni scilicet ne vacuum fiat quia pellit aerẽ a se. et propter plenum oportet q sequatur aerem pulsum. queritur quomodo pellit nisi prius moveatur localiter. et tunc queritur unde movetur. patet enim q quiescens localiter non pellit aerem contiguũ. Similiter plenum per se posset salvari per aerem propinquum intrantem locum aeris pulsi. quare ergo lapis intrabit. Si secundo dicatur q centrum trahit grave queritur quis est iste tractus nunquid per alterationem gravis. vel latio est per actionem univocam. Similiter per impossibile tota terra ammota idem est centrum terre quod prius et ad idem movebitur gleba. quid ergo attrahet nunquid mathematicum. Si dicatur tercio q generans movet queritur quomodo sit effectus particularis in actu nisi per se causa in actu fuerit. Si dicatur q generans dedit virtutem verum est quia generavit et generatum fuit. sed generans nunc non est quomodo ergo nunc movet. Sed si genitum ab ipso manens nunc movet hoc est quod queritur.

Amplius gravia et levia per motum dicũtur formaliter moveri, nõ q° a seipsis forliter

Sed quicquid sit de opinionibus illis quarum protectionem ad presens non suscipimus rationes Scoti contra sanctum Thomam non convincunt. Unde conceditur quod gravia et levia a seipsis formaliter moventur. a gravitate vero effective. quod si ponatur generans esse corruptum secundum substantiam remanet tamen secundum virtutem impressam ipsi gravi aut levi Et si dicatur q movens et motum debent esse simul. vii°. phisicorum. Dicendum ut sanctus Thomas in questionibus de potentia questi

one tercia articulo octauo ꝙ oportet moueri ⁊ motuȝ esse simul quo ad principiū motus non autez quo ad totuȝ motum vt patet in proiectis ⁊ in motu sagitte. Instrumentum enim intelligitur moueri a principali agente quādiu retinet virtutez a principali sibi impressam. vt etiā in septimo hoc adducebat.

Ad aliud dicendū ꝙ grauia ⁊ leuia formaliter ꝓpter motuȝ dicuntur moueri. quia moueri est effectus formalis motus. negetur tamen consequentia ergo non a seipsis. sicut eniȝ vnius effectus possunt esse plures cause efficientes ordinate ita ⁊ eiusdez plures cause formales ordinate vt notum est intelligenti.

Propter tertium

quidez huius primitus in generali dicendū est de intentione Scoti. ꝙ possibile est aliquid mouere seipsuȝ. quod hoc modo deducitur. supponendo in primis quod extrema actiui ⁊ passiui sint adequata sic intelligendo ꝙ actiuum quodcunqȝ ꝓ primo subiecto respicit passiuū tale ⁊ nō hoc passiuū. verbi gratia tam calefactiuū in cōmuni quā hoc calefactiuū respicit calefactibile in communi pro primo obiecto ⁊ non hoc nec illō sed in cōmuni.

Ex hoc supposito habet̄ ista propositio ꝓ maiori rōis. s. ꝙ qōlȝ ɔtēṫuȝ sb̄ prio obiecto alicuius est per se obiectuȝ eiusdem licet non primo vt quodcunqȝ calefactiuuȝ respicit quodcunqȝ calefactibile pro per se obiecto ⁊ ecōuerso. Similiter quodcunqȝ calefactibile respicit quodcunqȝ calefactiuū. ⁊ ista huiusqȝ est maior rationis. Sȝ possibile est ꝙ aliquid sit actiuum sicut quodcunqȝ aliud actiuū ꝫm. A. vt per. A. intelligat̄ forma ꝓducibilis. Et possibile est ꝙ idem etiam sit passiuū ꝫm. A. sicut quodcunqȝ aliud passiuū secundū. A. ergo illud idez in ratione actiui ita habet seipsuȝ pro obiecto in ratione passiui sicut quodcunqȝ aliud. ergo ita potest in seipsum agere sicut in aliud. maior rationis est manifesta ex hoc ꝙ extrema actiui ⁊ passiui in cōmuni habent extrema communia adequata. sed minor probatur. multi sunt effectus nati produci ab actiuo equiuoco ⁊ non vniuoco vt patet de leuitate in igne genito istaȝ formaȝ actiuaȝ equiuocam aut oportet ponere formaȝ substantialeȝ aut aliquaȝ aliaȝ qualitateȝ. habens ergo istam formaȝ est per se leuificatiuū vt ita loquar idest effectiuū leuitatis. sed forma potest esse in aliquo leuificabili. vt patet in exemplo ꝓ dicto de igne. naȝ quecunqȝ forma in igne generante poneret̄ actiua respectu leuitatis eadeȝ est in igne genito ⁊ est prior naturaliter ipsa leuitate quia est principiū eius actiuuȝ ergo non est contradictio ꝙ ipsa insit igni genito leuitate nōn existente ⁊ tamen patet ꝙ potest inesse illi. ergo sine contradictione idē potest esse leuificatiuū ⁊ leuificabile.

Huic rationi respondetur cōcedendo totuȝ vsqȝ ad vltimaȝ consequentiaȝ superius adductaȝ cuȝ dicebatur illud ideȝ in ratiōe actiui ita habet seipsuȝ pro obiecto in ratione passiui sicut quodcunqȝ aliud ergo ita potest agere in seipsuȝ sicut in quodcunqȝ aliō que cōsequentia est neganda. cuius ratio est quia agens debet esse approximatuȝ passo. ⁊ ita distinctū situ sic autez non potest idem se respectu sui habere.

Contra quia hec approximatio non videtur necessaria ad agenduȝ vt includit distinctionez situs nisi quando maior ꝓsentia non est possibilis inter actiuū ⁊ passiuum. si ergo hec ꝓsentia sufficit ergo multo magis maiō presentia sufficit ista scilicet que est sine distinctione situs. quod probatur dupliciter. Primo deducendo ad incōueniens quia aliter si poneret̄ ignis inexistens aque sicut angelus ponitur simul cum celo inexistens licȝ non vt forma non calefaceret aquaȝ nec angelus moueret celuȝ que sunt absurda.

Secũdo probat͛ hoc idem ex causa. q̃re enim oportet agens presens esse patienti nisi quia virtus agentis nõ potest attingere in distantiam improportionataꝫ vt aliquid efficiat. sed si passuꝫ esset secuꝫ perfectius attingeret͛ a virtute agentis.

Ex his arguitur vlterius sic cuꝫ ideꝫ verius est sibi presens si est actiuũ ⁊ passiuũ secundũ ideꝫ ꝙ̃ aliud posset esse sibi presens. ita verissime saluatur illa conditio propter quaꝫ approximatio requiritur quando maior presentia esse non potest. ergo verissime erit actio.

Confirmat͛ tota ista ratio ⁊ quãtum ad probationẽ minoris ⁊ consequentie vltime. quia si. A. per se sit forma actiua respcũ. B. ⁊. A. sit in. C. nullus negat quin sit actiua respectu. B. fiendi in. D. ⁊ ecõuerso. si. A. esset in. D. esset principiuꝫ actiuuꝫ respectu. B. in C. ergo si. A. est in. C. ⁊ in. D. ⁊ tam. C. quã D. sũt in potẽtia ad. B. ⁊. C. ⁊. D. agent in se mutuo. sed. A. ꝑducẽdo in se mutuo. B. Sed tunc videt͛ incõueniens idem respectu eiusdeꝫ ꝭm ideꝫ esse actiuũ ⁊ passiuuꝫ. sicut idem respectu sui quia in aliis est simile ita ꝙ sicut nihil ẽ causa sui ita nec circulus possibilis in causis vt ideꝫ respectu eiusdem sit causa ⁊ causatuꝫ. ergo si primũ est possibile ⁊ secundũ etiaꝫ.

Ex dictis descẽdendo in generali patꝫ ꝙ predicta ratio nõ probat ideꝫ nõ posse ager͛ in se nisi actione equiuoca. ⁊ hoc quãdo est capax forme actiue que nata ẽ terminare actioneꝫ equiuocaꝫ forme iaꝫ habite. ⁊ ita tenendũ est generaliter ꝙ soluꝫ ⁊ vniuẽsaliter tunc potest aliqđ in se agere quãdo ista duo cõcurrũt scilicet ꝙ habet formaꝫ que est ꝑncipiũ agendi equiuoce. ⁊ quando etiaꝫ cum hoc est capax termini talis actionis.

Dicerent tamen predicatores ꝙ si ratões iste cõcludant aliquid posse agere in seipsuꝫ primo prout opponit͛ simul ei quod est per accidens ⁊ ei quod est ꝭm partem quod verius dicit͛ per se primo. conclusio non est admittenda. nec possibile est vera ratiõe istud probari. tunc eniꝫ idem ꝭm ideꝫ ⁊ eodẽ modo respectu eiusdem esset mouens ⁊ motum in actu ⁊ in potentia ꝭm totuꝫ simul͛ que omnia antecedunt ad cõtradictoria vt patet.

Nec istud concludit ratio Scoti quaꝫ quidaꝫ dicũt esse Achillem. Si vero rationes iste probent aliquid posse agere in seipsum ratione partis sic nulla est repugnãtia in dictis sancti Thome ⁊ Scoti. Idem eniꝫ ꝭm diuersa potest se mouere nõ auteꝫ ꝭm ideꝫ. vt sanctus Thomas in prima secũde questione. ix^a. articulo tercio. ⁊ in questionibus de malo questiõe secũda articulo. xi°. ad octauuꝫ ꝛc.

Ex quo patet causa propter quaꝫ aliqđ per se primo non potest agere in seipso non est propter indistantiaꝫ situaleꝫ. vt recte destruit ratio Scoti. sed ea que dicta est paulo ante.

Dicenduꝫ secundo in speciali de intentõẽ Scoti. ⁊ sequitur ex conclusione illa generali ꝙ nihil potest in seipsuꝫ agere in se cãdo formaꝫ substantialem. quod probatur. nulluꝫ imperfectius est principiũ actiuũ sufficiens respectu perfectioris. quia siue sit actio equiuoca siue vniuoca semper principium actiuũ est eque perfectũ vel perfectius terminõ producto. sed nulla forma substantialis potest nouiter aduenire vt faciat compositũ per se vnuꝫ quin illa sit perfectior quacunꝫ entitate precedente ipsaꝫ. qꝛ in formis substantialibus semper vlterior est perfectior. ergo nihil potest se mouere causando in se formaꝫ substantialeꝫ.

Dicenduꝫ tercio ꝙ quacũꝫ actione vniuoca nihil in se agit aliqđ. quod probat͛. nã ex opposito sequeret͛ ꝙ ratio agendi ⁊ terminus actionis essent eiusdem speciei. ⁊ differrent numero. quod probat͛ sequi. quia nihil est principiũ agendi in se. ergo duo indiuidua eiusdem spẽi ꝑñt sil͛ esse in eodẽ subiecto. quod negatũ est in quinto metaphisice ⁊ precipue in accidentibꝰ absolutis productis ꝑ transmutatõꝫ mañe. Cõstat aũt ꝙ illa q̃ poneret͛ rõ agendi esset forᵃ absoluta

⁊ similiter illa que esset terminus actionis.

Ex quibus sequit᷑ primo ꝙ cū omis aug mentatio vel diminutio sint ab agente equi uoco. quia quātitas nō sit forma actiua. Si milr omnis motus ad vbi est a mouente equiuoco ꝑpter idem. s. qꝛ nulla forma actiua. multe etiā alteratōnes sunt ab equiuoco vt vniuersalr ille que sunt ad q̈litates non acti uas ꝓprie loquēdo de actiuis. sicut loquitur Aristo. 2° de generatōe. omnis etiā qualitas potest esse ab agente equiuoco licet aliqua possit esse ab vniuoco. Et ideo sequit᷑ ex his ꝙ in genere nō repugnat alicui substātie cau sare quātitatē qualitatē ⁊ vbi . cōcurrenti bus autē conditōnibus duabꝫ causabit . s. quādo habebit in se formā que est principi uꝫ agendi equoce. ⁊ quādo etiā cum hoc est capax termini talis actionis. Et hoc vel co euuꝫ sibi ⁊ ita sine mutatōe. vel nō coeuum sibi. ⁊ ita ꝑ mutationeꝫ vel motū. De coeuo patet in subiecto ⁊ propria passione. Ad quod ꝓbanduꝫ arguit᷑ dupliciter. prīo qꝛ potentia receptiua differēs ab actu nunꝙ̄ ex se necessario determinat᷑ ad actuꝫ. sed subie ctuꝫ ex se necessario determinat᷑ ad propriā passioneꝫ. alioquin inherentia passionis per quid siue ꝑ principia subiecti nō demonstra retur. qꝛ demōstratio est necessarij.

Secūdo qꝛ argumētuꝫ factū prius in vni uersali habet hic euidentiā. si eniꝫ generans singat᷑ agens respectu passionis geniti patet ꝙ nō vniuoce per passioneꝫ in generāte ma xime si ista passio nō sit forma actiua. si etiā sit forma actiua videt᷑ ideꝫ. qꝛ licet illa qua litas in p̄cedenti tempore vltimā generatioꝫ fuerit principiū alterandi. subiectū tamē illi us alteratōnis nō manet in illo instanti sicut fuit quomō ergo in illo alio habebit actōem instantaneā sine motu alteratōis facto in il lo quicqd sit ꝺ hoc arguit᷑ quādo passio nō est forma actiua sicut est de quātitate conse quēte substantiaꝫ corporeaꝫ genitaꝫ si gene rans illaꝫ causat equiuoce querit᷑ ꝑ quid. si per. a. contra in genito est. a. eiusdem ratōis cum. a. in generante ⁊ prioꝛ naturaliter ipsa quātitate. qꝛ in generāte poneret᷑ prioꝛ natu ra quātitate in ipso forma actiua prioꝛ nāli ter forma inducibili ab ipsa in receptiuo po test esse principiū inducendi illaꝫ in illo. pri oritas eniꝫ temporis nō requirit᷑ vt patꝫ de luminoso ⁊ lumine. nec distantia localis vt supra ꝓbatuꝫ est. ergo ita vel magis genitū causabit in se taleꝫ passioneꝫ quā generans Ex hoc patet quod dictuꝫ est ꝙ coeuū cau satur sine mutatiōe. qꝛ mutatio requirit ter minos oppositos. ⁊ ita priuatōeꝫ p̄cedere fo maꝫ. sed priuatio non precedit nisi quando subiectuꝫ aptuꝫ natū precedit formaꝫ ſ hoc non est sic.

Sed contra hoc vltimū fundamētuꝫ ar guit᷑. qꝛ mutatio stat cū termino ad quē. er go nō oportet ꝙ tempe p̄cedat priuatio.

Amplius in illo priori nature quō princi pia agendi p̄cedunt terminū intelligit᷑ subie ctuꝫ priuatuꝫ termino alioquin iaꝫ terminꝰ intelligeret᷑ ꝓductus.

Adhuc in primo instanti habet alium respectuꝫ ad agens vt videt᷑ q̄ꝫ in tpe cōseque te. quia in primo instanti dicit᷑ ab ipso indu ci in tempe illo. non ergo alia mutatio est in illo instanti que nō est in tpe habito ꝑt᷑ quā dr̄ etiā forma tūc prīo esse siue incipe esse.

Ad ista respondeo quod in primo argu mēto est fallacia ꝯsequētis. sequit᷑ eniꝫ mu tatio est ergo terminꝰ est loquēdo de indiui sibili sicut hic loqnimur ⁊ non ecōuerso. nisi accipiat᷑ terminꝰ nō soluꝫ pro illo quod na tuꝫ est terminare mutationē sed ēt ꝑ actuali ter terminānte. Et quare nō ecōuerso est quia forma que nata esset esse terminꝰ nō est ter minus nisi p̄cesserit oppositus terminꝰ. mu tatio eniꝫ licet essentialioreꝫ habeat compa tioneꝫ ad terminū ad queꝫ q̄ꝫ a quo . tamen sumpta ꝓprie sine neutro potest intelligi. Si dicatur ꝙ realiter mutatio non est aliud q̄ꝫ ipse terminus ad quem hoc tangit aliud. Sed supposito hoc pro nunc quātuꝫ ad ab solutaꝫ realitateꝫ que est in mutatōe. indu dit tamen p̄ter hoc respectuꝫ ad terminuꝫ a quo vt post quē est immediate qui respectꝰ

non manet in tempore habito. sed ille respe/ctus non complet rationez mutationis. s rationez factionis passiue. vnde tunc dicit fieri post non. et sic primo esse et incipere comparant pcise ad negationez esse pcedentem non ad priuationez nisi quādo subiectuz [illegible]tum pcessit tempe formaz. et tunc cōcurrunt duo respectus in forma pro primo instanti scilicet vnus ad agens et alius ad priuatiōz in quo includit ille qui prius dicebat esse ad negationez et ambo respectus nō manent in tempe habito in quo non est forma immediate post priuationem. et ideo nec mutatio manet post primū nūc in ratōe mutatōis licet absoluta realitas maneat. iste autem respectus non est in passione coeua subiecto.

Ad secūdu3 dicendu3 q prioritas nature nō ponit priuationē posterioris. sed tantu3 q prius intelligitur sine intellectu posterioris vt sit essentia perfectior in se. sed ex hoc non saluat priuatio nec mutatio.

Sed cōtra aut intelligis q prius inquātu3 prius sine posteriori intelligit quod [illegible] impossibile cu3 sit relatiuū ad ipsu3. aut q illō quod est prius sine intellectu illius quod est posterius intelligit. et tunc si in sic separatī intelligi sit prioritas nature. et tū illud quod ē posterius si sit absolutu3 potest intelligi sine intellectu illius quod est prius sequit q posterius naturaliter sit prius naturaliter sicut ecōuerso. non ergo in hoc quod est hoc posse intelligi sine illo consistit prioritas nature huius ad hoc. sic eni3 asinus est prius natura homine. nec in hoc quod est hoc posse esse sine illo. quia tunc premisse demonstratōis potissime nō essent priores natura conclusione tunc etiā deus poss3 facere q illis veris existentibus conclusio esset falsa. in quo ergo cōsistit ista prioritas. In pdicamētis dicitur et quinto huius q illō est prius a quo nō couertit subsistendi consequētia. Si ista diffinitio sit cōuertibilis cum diffinito quomō ergo pmisse demōstratōnis sunt priores cōclusione. Ibi eni3 cōuertit existendi cōsequētia licet nō causandi. Si dicat quintus modus prioris philosophi in predicamētis scilicet duo3 sm existentia3 se cōsequētium quod est causa alterius est prius natura alio vt hominē esse ad oratōe3 hoc dicentē. quō ergo intellectus prius natura voluntate. respectu eni3 illius nec est causa totalis nec partialis. nec vt volunt aliq sine qua nō. et q̄tū ad hoc recurras ad quītū metaphisice qōe xi. vbi agit de priori diffuse &c.

Ad terciū dicendu3 q forma aliū respectu3 h3 ad agēs in primo instanti q̄ in tempore habito. sed ille respectus nō cōplet rationez mutatōis sed ratōe3 factōis passiue. Unde tunc dicitur fieri et primo non. et sic primo esse et incipe compant pcise ad negatōz esse pcedentē nō ad priuatōz nisi quādo subiectu3 aptu3 precessit tempore forma3 et tūc cōcurrūt duo respectus in forma p illo instanti vnus ad agens alius ad priuatōem in quo includit iste qui prius dicebat esse ad negatōez [illegible] ambo respectus non manent in tempore habito. sed alter tantu3 complet rationez mutationis. de his alibi. Hec omnia hucusq de accidente coeuo subiecto.

Patet autez recte intuenti nihil deuiare Scotu3 a doctrina sancti Thome in his dictis. na3 subiectu3 per forma3 sua3 effectiue producit sua3 passione3. non p reale3 transmutatione3. sed per naturale3 cōcomitantiā Un. s. Tho. in pria pte qōe. lxxvii. emanatio propriorum accidentiū a subiecto non est [illegible] aliquā transmutatōe3 sed per naturalē cōcomitantia3 sicut ex vno naturaliter resultat aliud sicut ex luce color.

De accidēte autē quod aliqō subiectum in se causat nō coeuū sibi nūc videndum est Et prio in vli dici posset q causa mere naturalis l3 de se determinet ad effectū. potest tñ impediri. amoto autē impedimēto statī agit ad pductōe3 effectus. sicut a principio egiss3 si impedita nō fuiss3. et ita vbicūq saluātur due conditōes supra dicte necessarie alicui ad hoc q agat in se si ab extrinseco ponat impedimētu3 a principio postmodu3 amoto impedimēto statim aget in se.

Quid autē in hoc diceret .s. Tho. patet ex dictis superius de eo quod est per se primo agere in seipsuz aut per accidens ꝛc.

Ex isto generali descendēdo iuxta processuz prioris opinionis scilicet sancti Thome potest dici vt inquit Scotus primo ꝙ qđcunqꝫ per se ens naturale habet principium actiuū respectu vbi sibi cōuenientis. qđ vbi si non habet a principio sui esse postea per illud principiū mouet se ad illud vbi. Hec Scotus. Sed quicquid dicat Scotus non sic vt opinor determinaret sanctus Tho. nā licet entia naturalia per se moueant̄ non tamen mouentur a se iuxta eius opinionez.

Ex quibus sequit̄ vt sensui cōcordat dimissis opiniōibus ꝑcedentibus de motu grauiuz ꝛ leuiuz vt dicebat Scotus fictiōes videntur ꝙ graue a se mouet̄. ꝛ ſm Arist. viijº phisicoꝝ. Fatuū est querere rationez vbi habetur sensus. concordat etiaz rationi qꝛ nullus negat quin graue effectiue mouet deorsuz aliud corpus sibi allegatuz cuiꝰ leuitas non excedit grauitatez eius. ꝛ per cōsequēs quomodo non se prius mouebit ad illđ vbi naz prius naturaliter intelligit̄ moueri deorsuz ꝙ̄ mouere aliquid sibi alligatū ꝛ mouet actione equiuoca ꝛ est capax termini illius actionis. ergo sic mouebit se ꝙ etiaz effectiue frangit trabem cuius minor est virtus resistendo ꝙ̄ virtus grauis. Alias ratōes ad hꝰ requiras in secundo sentētiaꝝ a Scoto dis. ijª. in questione qua querit an angelus possit mouere se. Et hanc cōclusionez sonāt plura verba Cōmentatoris in pluribus locis. Unde 2º phisicoꝝ cōmento primo nō inuenitur corpus simplex quod alteret̄ ex se. nec inuenit̄ corpus simplex quod transfertur in loco ex se.

Adhuc ibidez cōmento. 3º. nō dubitat̄ talia corpa moueri ex se nō ex motore extrinseco. Et. viijº. phisicoꝝ cōmento primo dicit sensu apparet aliqua moueri ex se absqꝫ eo ꝙ distinguatur motor a moto sicut in q̄tuor elementis. Et cōmento. xº. aer naturalr̄ mouetur ex se cuz mouetur ex alio. ꝛ in eodem cōmento dicit. sed attractum mouetur ex se ad attrahens vt ꝑficiat se vt lapis mouetur ad inferius ꝛ ignis ad superius. ꝛ. viijº. phisicoꝝ cōmento. xxxvij. inquit cuz graue ꝛ leue sunt in potentia accñtali non indiget motore extrinseco nisi remouente prohibens. remoto igit̄ ꝓhibente ex se mouebunt̄. ꝛ primo celi cōmento. lxxxvi. motus elemētoꝝ non est ab extrinseco. ꝛ. iij. celi cōmento. xxº non est a motore extrinseco sed a forma moti. ꝛ. iiijº. celi cōmento. xxijº. grauitas in lapide est motor ſm ꝙ est forma ꝛ mouet̄ ſm ꝙ est in materia. q̄uis Cōmentator de hoc videat̄ varie loqui cū in cōmento. xxviijº. tertij de celo ꝛ mundo. ꝛ. viijº. phisicoꝝ videatur velle ꝙ moueat se ꝑ accidēs pellēdo medium sicut nauta mouet se mouendo nauem in qua existit. ꝛ ideo auctoritatibus eius nō est multuz innitenduz. vt inquit Scotus in 2º. sentētiaꝝ dis. allegata.

Huic opinioni cōsentit Johannes Jandū viijº. phisicoꝝ ꝛ quarto celi ꝛ mundi volēs grauia ꝛ leuia moueri a se idest a suis formis substātialibus ita ꝙ eadez forma est ꝑ se mouēs inquātuz est forma ꝛ ꝑ se mota inquātuz est in materia. sufficit eni diuersitas ratōis inter mouens ꝛ motuz quam Plato neglexit dicens idez vno ꝛ eodez modo esse mouēs ꝛ motum. Graue eniz vt inquit ipse determinat sibi locuz sed nō ex potentia passiua. quia illa est potentia cōtradictionis. vt patet in isto nono metaphisice. ergo ex potētia actiua. ꝛ hoc non potest esse nisi mediante sua forma quare ꝛc. In hoc autē apparet aperte sanctuz Thomaz ꝛ Sco. deuiare in motu grauiuz ꝛ leuiuz.

Sed contra hanc opinionez instant ꝑdicatores qꝛ si grauia ꝛ leuia mouēt se. aut ergo vna pars integralis mouet aliaz. vel forma mouet materiā. non primū quia sunt cōpa homogenea. neqꝫ secūdum quia tali forme non competit agens sine corpore cuz actiones sint suppositoꝝ prologo huius. nō ergo mouent̄ a seipsis ʒ a generante qđ dans formaz dat etiam oīa cōsequētia ad formā

Adhuc arguūt accepto eniz minimo gravis constat per opinionem ꝙ ipsum movet se ⁊ movet̃ a se. ergo idē ꝑm idē erit movēs ⁊ motū. ⁊ ▮ ꝯñs in actu ⁊ in poᵃ sil. Nec est dicēduz ꝙ forma ꝑ se moveat. qꝛ tūc haberet opatōz ▮ se. ⁊ ꝑ ꝯñs essz per se subsistēs. nō ergo hñt gravia ⁊ levia principiū activū in seipsis ꝛc.

Ad primū dicēduz iuxta istā opiniōez ꝙ nec vna ps integral̃ movet aliam. nec forma māz. sed forᵃ inquātuz forma movet ipsuz. ⁊ vt ingt Jobs Jandonᵘˢ. iiijᵒ. celi. ⁊ eadez movet̃ inquātuz est forma in maťia quā sequit virtus receptiva mãlis que ē in maťia Si qs autez sit alter rñdendi modus iuxta opinionē Scoti cōsequēter apparebit. coincidūt eniz in idez ꝑ diversa vba.

Ad quod qd sit dicēduz patz ex solutōe ꝑcedentis. ⁊ pro his omnibus vide Johem Jandonū. viijᵒ. phisicoꝝ qōe. xᵃ.

Ex qbus viteriᵘˢ sequit̃ in doctrina Scoti ꝙ aial movet se motu ꝑgressivo nō tm̃ qꝛ vna ps movet aliā. pria eni ps movēs localiter movet̃ localit̃. ⁊ tñ nō videt̃ ꝙ ab alio Qualis āt sit determinatio. s. Thome de pñᵒ motᵘˢ aialiuz pꝫ ex his. aialia eni movent se ▮ se qꝛ nō mere ꝑ accñs. nō tñ movēt se ▮ se primo ꝫ ꝑ alterū cū oē movēs seipsum dividat̃ in ptez per se movētez ⁊ ꝑ se motā. Unū s. Tho. in 3ᵃ pte qōe. xxxiijᵃ. articulo qrto. ⁊ viijᵒ. phisicoꝝ lectōe. ixᵃ. ⁊. xᵃ. Oē movens se dividit̃ in duas ptes. s. movētez ⁊ motaz qđ cōtingit tm̃ aiatis. ⁊ in ꝑ sniaꝝ dis. viijᵃ q. iijᵃ. ⁊ in qōibᵘˢ de malo qōe. ijᵃ. articlo. xiᵒ ⁊ alibi pluries. Oē movēs se hꝫ ptes ꝫ qꝝ vnā est in actu. ⁊ ꝑm alteram est in potētia. nec forte est dare primā ptez movētez ꝛc.

Sed obicit̃ cōtra dicta de saltu in q̃ totᵘᵐ aial movz se. nō āt ps ptez. Ad quā obiectōnez qlī puipēdendo rñdet̃ ꝙ motᵘˢ ille cōponit̃ ex pulsu ⁊ tractu. ita ꝙ posterior ps pellit anteriorē que pulsa attrahit posteriorem ⁊ illa attracta iterꝝ pellit. ⁊ sic cōtinue fit tā in saltu ꝙ in ꝑgressiōe. Hoc apparz ad sensuz in verme repente. Sed videt̃ ꝙ hoc nō sufficiat in saltu. qꝛ sic determiat Aristo. in liᵒ de motu aialiuz. Oz oio motū innti alicui imobili cᵘˢ imobilitas maiō sit ꝙ mobilitas moti. vt pꝫ de exñte in navi ⁊ de ꝑpellēte navīz innitēdo terre ꝑ remū. impingēs āt ī malo nō moverz naviz. Et sic ibidē vult de immobilitate ťre respcū mobilitatis celi quod est satis mirabile. In primo ergo pulsu pās posterior aialis ex quo innitit̃ terre ⁊ dum innitit̃ ei que imobilior est pte anteriori aialis pōt illa anteriorez pellere. ⁊ illa anterior pulsa ad certā distantiā possibilez maxime ꝑm extēsionē ptiuz aialis attrahet ptē posteriorez aialis ⁊ elevabit sic parū a terra opōtz si motᵘˢ est ꝙ posterior tracta pellat anteriorez. sed impossibile est exquo iā sepata est a terra ⁊ ē in aere ꝙ habeat aliqđ imobile cui innitat̃. aer enī nō est imobilior pte anteriori aialis talis gressibil̃. sic se hꝫ respcū volatilis cui aer est quasi terra nobis. ergo pᵒˢ primū tractū aut pulsuz aialis nō pōt sequi aliqs tractᵘˢ aut pulsus. ⁊ caderz aial sibi dimissuz post duo dicta ita ꝙ nūꝙ est saltus possibilis ꝑ pulsuz ⁊ tractū. nec vnꝙ ē aliqs motᵘˢ in sursuz vltra primū locū ad quē pōt ptingere aial maxie extense stando in terra. Ideo qcqd sit de argumēto isto ꝺ motu aialis an movēs ꝑ se exñs vltra aial moveatur sic nauta movēdo naviz motu pulsus a ťra vel ab aliq a qua in remittēdo movet̃ ꝑ accidēs motu vectiōis in nave. saltē dictᵘˢ modus salvandi saltū nō videt̃ sibi cōveniēs. Et exponi forte possz Aristo. de illis duabᵘˢ ptibus in quas pōt dividi aial movēs se ꝙ vna non sit effective movēs aliā ꝑcise. ꝫ vna est aptior vt moveat̃. ⁊ iō prius recipit motū forte a cognitiva vel appetitiva vel altera effective movēte localr mediāte aliq̃ altera tōe. qꝛ spēs sunt qsi res ꝑm Arist. ⁊ ita. viijᵒ. phisicoꝝ nitit̃ salvare ꝙ motᵘˢ aialis nō sit simplr novᵘˢ. qꝛ ꝑcedit motᵘˢ subiecti vel cōtinētis. vt videt̃ ibi dicere. non oportꝫ ergo allegare ipsuz quasi vna ps corpis qescens localiter moveat aliā localiter quod intendunt isti vt videtur.

Ex quibus vlterius sequit᷑ quicq̄d sit de nutricatōe. quia nutricatio est quedaȝ generatio vt habet determinari in primo de generatōe ⁊ dictuȝ est prius ꝙ nihil per generationeȝ in se causat formaȝ substantialē tamen de augmētatiōe nō videt᷑ euasio. qꝛ nutrimētuȝ nō augetur sed corrumpit᷑. aiatuȝ vero quod prefuit auget᷑. Quid auteȝ causet quātitateȝ istaȝ determinataȝ que est terminus istius mot⁹ nō est dare nisi ꝙ compositūȝ virtute anime vegetatiue vt principiuȝ actiuū. tuȝ qꝛ rep̄hendit᷑ ille 2° de aia. q posuit principiū actiuū hui⁹ esse igneȝ ⁊ innuit᷑ illud principiū esse animā. Tuȝ etiaȝ qꝛ augere est opatio vegetatiue ex eodeȝ ⁊ alibi.

Satis etiā apparet sensui ꝙ nulla maioratio quātitatis si fiat ab agente extrinseco est augmentatio. aut eniȝ ē iuxta positio aut rarefactio. nec potest in augmentatōne dari pars augmentans aliaȝ distinctaȝ loco [illegible] sb iecto. quia quelibet pars aucti est aucta. Si dicat᷑ ſm Aristotelē 2° de aīa cap°. iiij°. ꝙ cibus nutrit inquātuȝ potentia quid. auget autē inquātuȝ potentia quātuȝ ergo auctum auget᷑ ab elemento quāto. vilis videt᷑ instātia. nō eniȝ quātitas in actu est principiū alicuius actōis. quāto magis ergo nec quantitas in potentia. Cibus autē corrumpit᷑ aut prius tempe aut saltez natura q̄ꝫ fiat motus augmētatōis. qꝛ nutricatio in qua corrūpit᷑ cibus p̄cedit augmētationeȝ sic vel sic q̄ mō non ens mouebit᷑. Ideo intelligēduȝ est dictuȝ philosophi sicut ⁊ satis lr̄a sonat. Cib⁹ eniȝ inquātum potentia quid nutrit quomō nisi materialr̄. qꝛ de ipso inquātuȝ potentia ad formaȝ carnis generatur caro que generatio est nutritio ita ꝙ nutrit materialr̄. ita inquātuȝ in potentia quātuȝ auget materialiter. quia de ipso inquantum est in potentia quāta caro generat᷑ quāta caro per quā generationē cōsequit᷑ augmētatio. Hic posset multū exponi de modo augmēti. sed hoc habet magis locum in primo de generatione ⁊ 2° de aīa. Pro nunc autē sufficiat ꝙ in cibo nō est effectiua ratio augmētandi. sed in animato cōuertente ipsum. non ꝙ augmentatiō fiat per ipsam conuersionē siue in carnē siue in quātaȝ que in re simr̄ necessario sunt. sed ꝙ fit in carneȝ quātaȝ hoc est habentē notabileȝ quātitateȝ. qꝛ maiorē respectu illius q̄ fluxit cuius loco ista restituit᷑. nō sic ꝙ in [illegible]stanti generatōis habeat maiorē sit nata habere maioreȝ. sed in tempe habito illi instā[illegible] in quo tempe fit ille motus augmētatōnis hec hic omittant᷑.

Dicerent tamē p̄dicatores ꝙ cuȝ idē ſm diuersa possit se mouere. nō autē ſm idē. vt s. Tho. in prima secūde qōe. ix^a^. vt allegatuȝ fuit augmētablie ſm virtutē augmētatiuaȝ extendit partes augmētabiles. ⁊ ita nō ſm eandeȝ parteȝ mouet᷑ ⁊ mouet᷑.

Ex quibus etiā sequit᷑ dicenduȝ de alteratione tali qualis est vtraqꝫ illaruȝ de qua exemplificat᷑ ꝙ ideȝ se alterat puta ꝙ aqua se frigefacit. semen se alterat de primo illoꝝ dictuȝ est cū determinabat᷑ de accidēte non coeuo in vniuersali. quia āmoto impedimēto agit illud quod a principio egisset nō impeditū. De secūdo vero. s. de semine dictum fuit in septimo metaphisice in opiniōe Scoti de ratōibus seminalibus.

Dicerēt auteȝ p̄dicatores ꝙ semē nō alterat seipsuȝ per se primo neqꝫ aqua calefacta frigefacit se per se sed per accidens.

Ex quibus sequit᷑ vlterius videnduȝ de virtute ꝯgnoscitiua quomō est actiua sue cognitōis ⁊ etiā obiectū. ⁊ quomō duo actiua possunt cōcurrere ad eundeȝ effectum alibi diffusius habet᷑. ꝺ quo aliqualr̄ dictum est in 2^a^ qōe primi metaphisice. ⁊ per hoc vitātur incōueniētia que sequūtur in ponēdo intellectū omnino passiuū. Silr̄ que videntur sequi ponendo ipsuȝ mere actiuū ita ꝙ obiectuȝ nihil agat. vtrīqꝫ eniȝ videt᷑ Augustin⁹ attribuere actionē nono de trinitate a cognoscente inquiens ⁊ cognito paritur noticia. quomodo eniȝ intellectio caloris est a calore solo vt ab agente equiuoco. cuȝ intellectō sit simpl̄r pfectior omni calore genito. ⁊ impossibile est eiusdeȝ agentis effectū equocuȝ

esse nobiliorez effectu vniuoco. qz tunc esset nobilior agente. quomodo etiã vilificat natura anime qz sensibilia ymo fantasmata [illegible] sibiliũ causant effectiue perfectiõez ita nobilem anime respectu cuius anima tñ est receptiua. alia incõuenietia alibi predicta hic omitto.

Uidetur autez cõsimil sententia sancti Tho. scilicet qp tam obiectũ q̃ potentia vtrũqz actiue concurrant. Unde in secũdo sniarũ dis. xx^a et in questiõibus de veritate qõe. x^a. species intelligibilis est a fantasmate s̃m suũ materiale. sed ab intellectu agente s̃m formale. i. vt est intelligibilis in actu. Et quãq3 de actõe que fit cũ abiectõne cõtrarij. et de motu proprio dicto negaret. s. Tho. aliqd posse agere in seipsuz per se primo. tamen cõcedit in q̃stionibus de veritate qõe prima articlo. ix^a qp intellectus possibilis est principiũ actiuuz sui actus. tũ qz diuersimode determinatur ad alterũ cõtradictoriorũ opinando credendo dubitãdo. vt. s. Tho. ibidem. tuz etiã qz anima inquãtuz iudicat de re non patitur sed quodãmodo agit. vt. s. Tho. ibidẽ qõe. x^a. Iudiciũ autez proprie nõ noiat potentiam nec habitũ sed actuz. vt. s. Tho. 2° sentẽtiarũ dis xxiiij^a. qõe pria articulo prio ad terciũ.

Ubi attentõe dignũ vt. s. Tho. in secũda secũde qõe. xlv^a. articulo 2° ad terciũ qp intellectus habet duos act^9. s. pcipere et iudicare. quo ad primũ anima patitur. qz sentire et intelligere cõsistunt in quodam pati s̃m Aristo. 2° de aia. sed quo ad secũduz est ecõuerso qz intellect^9 possibilis est principium actiuũ sui actus vt dicebatur ex qõibus de veritate qõe x^a. Uel saltẽ anima iudicãdo agit actõe immanẽte. nõ autẽ actiõe trãseunte et transmutante illud in quo agit sed ecõuerso. Uel saltez agit s̃m modũ significandi nõ ãt s̃m rem vt habetur in qõibus de veritate qõe. viij^a. articulo primo ad tredecimũ.

Ex quibus vlteri^9 d appetitu intellectiuo tenetur qp simpliciter est actiuus. nec ponentes ipsuz mere passiuuz ab obiecto videntur aliq̃ posse saluare libertatem in hoie. sed tantũmodo necessitatẽ sic pcedẽdi vt videtur sicut calor in calefaciẽdo. aut solummodo a casu posse aliter esse. sicut dicũt in potestate nr̃a nõ esse ea q̃ cognoscẽda primo occurrũt. hec de voluntate a multis multipliciter sunt improbata que nõ o3 hic in speali sed alibi explanare. De volũtate ãt an moueatur ab obiecto vel a se videtur. s. Tho. tenere vtrunq3. Unũ in prima pte qõe. cv^a. articulo quarto et in qõibus de malo qõe tercia [illegible] totuz. et contra gentiles libro 3° caplo. lxxxviij°. inqt qp voluntas potest mouere dupliciter. s. ab exteriori idest ab obiecto vel a repñtante ipsuz. et ab intrinseco idest a se vel a causante eaz. Et in prima secũde qõe. ix^a. articulo 3°. per totuz. et 2^a 2^e qõe. lxxxij^a. articulo primo ad primũ. et in questiõibus de malo qõe. vi^a inquit qp voluntas mouetur a se. qz inquãtuz vult finẽ est in actu. sed respectu eorũ q̃ sunt ad finez est in potentia.

De libertate autez eius dicetur cõsequenter in isto nono qõe. xiij^a. et vltima.

In fine autez istorũ omniũ dicitur generaliter qp nulli nature negandũ est qd positum esset pfectõis in tali natura nisi ostendatur aliunde qp talis pfectio illi nõ inest. quia natura facit quod meli^9 est quãdo fuerit possibile et non deficit in necessarijs. Sed creature pducunt in esse carentes aliqua pfectõe ad quam nata sunt attingere puta aiata coiter in imperfecta quãtitate sine etiã opatõibus aie. alia vero quedã sine qualitatib^9 proprijs quedã autez sine proprio vbi si daretur eis pñcipiũ actiuũ respectu talis pfectõis ad quaz nata sunt. simpliciter essent pfectiores qz minus ab extrinsecis depẽdẽtes. ergo quãdocunq3 nõ apparet qp talis natura non habet principiuz actiuũ respectu talis perfectionis ymo magis videtur qp habet hoc. simpliciter est cocedenduz quia hoc dignificat naturã. Quid autẽ diceret sanctus Thomas ad h^9 fundamẽtuz iam est notuz ex dictis. appar3 enim qp talis natura non habet principiũ actiuũ quo per se primo moueatur quia tunc idez esset in actu et in potentia mouens et motum

respectu eiusdez simul et eodem modo quod implicat &c.

Sed cõtra arguit quare ergo nõ dicunt statiz perfecta sm omnẽ pfectionẽ possibilez qz hoc magis dignificaret naturã.

Amplius natura pportionauit actiuũ et passiuũ in vniuerso nõ semp idez respcũ sui sed respectu alteri⁹. sic videt maior cõnexio in rebus. et ita vr dabit respectu pfectõis possibilis in quocũq ad aliqd agens sed aliud ab illo possibili. Confirmat ratio. quare cui nõ dedit natura vnicuiq principiũ actiuũ respectu omnis pfectõis sibi possibilis vt sic auferatur cõnexio eorz sm actõez et passionẽ mutuã.

Ad primũ istorum rñdeo q si causalitas aufferet a rebus nõ haberẽt oẽs pfectionem respectu cui⁹ sunt capaces. si autẽ quodlibz fieret vr pfectũ quãtuz posset pfici. nihil aliud a pducẽte videret esse causa alicui⁹ in alio. Et si iterũ instet qz si ipsum met est causa pfectõis pprie. quare non a principio se sũme pficit. Rñdeo q sicut natura quecũq reqrit successionẽ in aliquib⁹ opatõib⁹ ppt impfectõez vtutis agẽtis respcũ effect⁹ pducendi ita est hic. verbi gratia si quilibet hõ generaret pfecte quãtitatis pprie nõ haberz rõez cause saltẽ in actu respcũ pprie qtitatis naz tantez nõ posset causare nisi p motũ augmẽtatõis ymo p multos mot⁹ cõcurrẽtes.

Ad secũduz dicẽduz q nũq actio vniuoca facit cõnexionẽ actiuorz et passiuorum in vniuerso. nec videt pbus ponere tale agens et effectũ equaliter ordinata respcũ tercij. sed inter equoce agẽtia et effectus est essentialior cõnexio.

Sed cõtra qz illaz equiuocatõez põis in vno nõ autẽ vniuocatõez. ergo magis tollis cõnexionez. Rñdeo q cause eẽntialiter ordinate respcũ effect⁹ tercij aliquẽ ordinem hñt in causando sm q dictũ est in 2° hui⁹ de statu causarz. et ista est eẽntialis cõnexio vniuẽ si forte siue vltima causa sic vniuoca siue equiuoca cũ suo effectu. et hec cõnexio ita saluat ponẽdo in eodẽ rõez vltime cause respcũ effectus sitat ponẽdo in alio.

Sz cõtra sicut in eodẽ pñt cõcurrere rõ cause imediate et effect⁹. quare nõ ita ratio cause posterioris et prioris. et sic nullus ordo causarz videt necessarius pter primã cuius ratio nõ põt cõcurrere cuz rõe formali alic⁹ posterioris cause. Rñdeo q ratio cause alicui⁹ posterioris et alic⁹ prioris bene pñt cõcurrere in vno supposito et forte in vna natura si habeant vnitiue plures gradus perfectionis eiusdem effectus principiati. sed non sic omniũ causarum ordinatarz. qz alicuius istarz ratio tantã pfectõez absolutũ requirit in qua fundet q illa nõ põt esse in eodem ▪ quo est alia minor in qua fundat ratio cause secũde posterioris. hec in pticularibus exemplis satis pateret. quõ eniz in bone genito posset esse perfectio solis sm quã cooperator sol boni generanti.

Ad argumẽta que inducũtur pro opinione sancti Tho. Ad primũ de. vij°. phisicoruz dicẽduz q equiuocatio est de primo. nã primo dupliciter dicit vt dictũ est. vij°. h⁹. Uno mõ vt distinguit cõtra ptez. et iõ illud quod sic inest primo remouet ab eo cui inest. si remouet ab eo quod est aliquid eius et ita nihil sic primo mouet si aliqua ps ei⁹ quiescat. Alio modo dicit primo vt dicit p cisaz adequationez cause eo modo quo triãgulus habz tres primo. Illud autẽ qd inest sic primo alicui nõ remouet ab eo si remoueat ab eo q est aliqd eius. nam nihil min⁹ hz tres licet ptes trianguli vtputa vnus angulus nõ hẽat tres. Est ergo ibi intẽtio Phi losophi q nihil mouet seipsuz primo vtraq primitate qz sequeret cõtradictio. s. q quiesceret ad quietez ptis et nõ qesceret. naz quiescente pte nõ põt moueri primo primitate prima. et tamẽ nõ repugnaret sibi moueri p mo primitate secũda vt patet ex dictis. sed ex hoc nihil sequit contra opinionez Scoti qz poterit aliqd moueri a se primo secunda primitate. vtputa qz habẽt in se virtutem q potest se mouere effectiue et equoce. Quod eniz sic primo mouet nõ oporz q quiescat

ad quietez partis que est aliquid eius.

Sed cōtra hāc solutōez instant pdicatores si aliquid mouet̄ a se primo aut accipit̄ primo vt idē est adequate fm q distinguit̄ cōtra p alteꝝ. vt pbus accipit p posteriorē. Uel accipit̄ prio abusiue videlȝ bȝ q se extendit ad alterū ita q illud quod cōuenit alicui per alterū dicat̄ sibi cōuenire primo. sed hoc est vt dicūt abuti nominibus. Si vo accipiat̄ mō. sicut pōt aliquid moueri a seipso primo idest p alterū. Nec distinctio Scoti differt nisi in verbis ab opinione. s. Thome. Si aūt accipiat̄ li primo modo primo sic impossibile est q aliqd possit moueri a se per se primo. quod sic patet. naȝ qn̄ aliquid mouet̄ a seipso aut patitur a seipso idē erit mouēs ꝛ motū. vel ergo illud idē fm se totū erit mouēs ꝛ motū. aut secundū vnā partez erit mouēs ꝛ fm aliā erit motuȝ. nō primū qꝛ sic ideȝ fm ideȝ esset in actu ꝛ in potentia. qꝛ vnūquodqȝ qd patit̄ aut mouet̄ est in potentia. si 2ᵐ sequit̄ de necessitate q nō mouet se primo nisi alteruȝ idest per partez. Ad quā obiectionez concederet Scotus ideȝ esse in actu ꝛ in potentia diuersimode sumēdo actuȝ ꝛ potentiam. vt statim apparebit.

Ad secūduȝ argumētuȝ sancti Tho. dicēduȝ ex Scoto in hac questione q duplex ē actus. s. formal' vt ignis est actu calidus formaliter alius est actus virtualis. sicut sol est actu calidus nō formaliter sed virtual'r cum sol in virtute sit calidus. isti autem duplici actui correspondet duplex potentia passiua. s. formalis ꝛ virtualis. Et hanc distinctionē dixerunt alij sub alijs verbis vt Johannes Jandon⁹. viij°. phisicoꝝ. quedaȝ est potentia actiua cuius effectus est eiusdeȝ spēi cuȝ ea sicut cū caliditas efficit caliditateȝ ꝛ frigiditas frigiditateȝ. Et talis potentia actiua nunq̄ est in eodeȝ simul ꝛ fm ideȝ cuȝ potētia receptiua sibi correspondēte. nunq̄ enīȝ aliquid hȝ caliditatē sibi inherentē ꝛ potentiā receptiuā caliditatis sil' ꝛ fm idē. potentiā dico remotā ab actu. Alia autē est potētia actiua que est eiusdē spēi cum suo effectū vt potētia augmētatiua nō est eiusdē speciei cū augmētatōe. Et silr grauitas non est eiusdeȝ spēi cū motu deorsuȝ. ꝛ talis potētia actiua bene pōt esse simul in eodeȝ subiecto cuȝ potētia receptiua ꝛ fm eandē pteȝ principaliter licet nō omnes eodeȝ modo.

Redeundo igit̄ ad Scotū rn̄deo ad ronēz. s. Tho. secūdaȝ q impossibile est ideȝ fm ideȝ esse in actu ꝛ in potētia accipiendo actuȝ ꝛ potentiaȝ vniformiter. s. si formaliter formaliter. si virtualit̄ virtualiter. sed minor tunc est falsa. naȝ quando aliquid mouet se cuȝ sit potentia ꝛ actio eius equiuocā nō potest dici q sit in actu formali. sed in actu virtuali ꝛ in potētia formali ꝛ illa non repugnāt. esset auteȝ impossibile ideȝ esse in potētia formali ꝛ in actu formali respcū eiusdē.

Ad cōfirmatōez cōsimilr respondet̄. naȝ cum agens ꝛ patiens dicūtur cōtraria intelligenduȝ est de agente vniuoco. sic eni agēs ꝛ patiens hn̄t formas cōtrarias formaliter.

Sed contra hanc solutionez q idem est in actu virtuali ꝛ in potentia formali arguitur tripliciter. primo sic. illud quod est aliquid in actu formaliter nullo modo ē in potentia ante actuȝ ad actuȝ similez. ergo nec illud quod est in actu virtuali fm aliquid ē in potētia ad illud formalit̄. aūs patet quia tunc duo actus eiusdeȝ spēi possent inesse eideȝ. ɔn̄a patet tuȝ quia actus in quo ē alius virtualiter perfectior est illo formali qui est in virtute eius. ergo magis pficit subiectum ꝛ ita tollit potentiā ad formalez magis quā alius formalis. tuȝ etiaȝ quia frustra videt̄ inferri illa perfectio formalis prehabita illa virtuali. quia per formalez nō fit perfectius illud quod recipit q̄ prius. tū ēt tercio quia tunc videret̄ q deus posset esse in potentia receptiua multaꝝ perfectionū que sibi formaliter nō insunt sed virtualiter. Sol etiaȝ videret̄ esse in potentia passiua ad formas generabiliū quas habet aliquo modo virtualiter. Et ista ratione vtitur Egidius heremita. viij°. phisicoruȝ. nihil existens in actu

virtuali mouet se vt fiat in actu formali. q̄a habet illud altiori modo vt sol qui est virtualiter calidus nunq̄ recipiet calorē formaliter qꝛ habet illuꝫ altiori modo habendo illuꝫ virtualiter q̄ꝫ si haberet illuꝫ formaliter. Et intellectus agens cuius virtute fiūt omēs species intelligibiles nūq̄ aliquā speciē intelligibilem recipit. quia habendo huiusmodi species virtualiter ⁊ causaliter habet eas altiori modo q̄ꝫ si haberet eas formalr̄. Sol enīꝫ qui est calidus virtualiter est ꝑfectior ⁊ in altiori gradu q̄ꝫ ignis qui est calidus formaliter ⁊ intellectus agens in cuius virtute extrahuntur species intelligibiles est prestātior ⁊ perfectior q̄ꝫ intellectus possibilis qui formaliter informatur illis. hec Egidius.

Secundo arguitur sic. actiuū quodcūq̄ immediate respicit passiuū tale in cōmuni ⁊ ideo respicit perse quodlibet in quo reꝑitur ratio talis passiui vt supra probatuꝫ est. nulluꝫ autēꝫ eorum que ponunt̄ actiua respectu sui habent ratiōnē actiui respectu passiui alterius a seipso quod tamē est passiuū eiusdē ratōis. ergo nec est actiuū respectu sui. ꝓbatio minoris aqua enīꝫ calida aliud frigefactibile approximatū nō frigefacit sed calefacit ergo nō est vera actiua respectu alterius cōsimilr̄ cognoscitiua quecūq̄ vel appetitiua in alia potentia non tamen potest causare actum cognoscendi ⁊ appetendi que tamē alia est capax illius.

Confirmatur ista ratio vbi manifestū est esse actiuū equiuocuꝫ sicut de sole respc̄u generabiliuꝫ patet q̄ equiuocatio agentis non tollit̄ rationeꝫ generalis actiui que videt̄ eē agere tantuꝫ in aliud ⁊ in quodcunq̄ aliud passiuū approximatuꝫ. nō enīꝫ sol se trāsmutat ad formaꝫ vermis sed aliaꝫ materiaꝫ ⁊ hoc quācunq̄ eque dispositā ⁊ approximatam.

Tercio arguitur per instrumētuꝫ qꝛ secūduꝫ dictaꝫ rationeꝫ diceret̄ omneꝫ actioneꝫ in aliquo esse a se equiuoce agēte puta q̄ lignuꝫ calefacit se non autēꝫ ignis. sed est tantuꝫ sine quo non sicut ponūt aliqui de obiecto respectu potentie q̄ꝺ est tantum sine quo non respectu actus.

Confirmatur illud. non enīꝫ magis repugnant actus ⁊ potentia in vno q̄ꝫ in alio. si ergo in aliquo reperit̄ actus ⁊ potentia si repugnantia eoꝝ ⁊ vbiq̄ reperiet̄. ⁊ si alicubi negatur repugnātia eoꝝ ⁊ vbiq̄ negabit̄. ⁊ tunc nihil videt̄ esse per quod improbetur q̄ quodlibet cum hoc q̄ est in potentia ad aliud est tamen in actu respectu eiusdem in actu sufficiente ad agenduꝫ illud. Et iuxta ▮ additur q̄ principia methaphisica que sunt vniuersalissima verissima nullo modo sūt in ꝑticulari neganda ꝓpter quācunq̄ difficultateꝫ specialeꝫ ibi incidentem. si enīꝫ in vno negentur ⁊ in omnibus. ⁊ ita ex ignorantia vnius cōclusionis negarentur principia prima ⁊ ꝯclusiones alie multe. vt si quis ex aliqua ignorantia cōcederet ideꝫ posse esse album ⁊ nigrum principiū primuꝫ simpliciter negat. quia eadē est ratio in istis ⁊ in alijs.

Ad ista que difficilia vident̄ responderi potest vt Scotus. Ad primuꝫ q̄ cōsequētia non valet. quecunq̄ enīꝫ ratio assignaretur pro antecedente de actibus eiusdem rationis pro cōsequēte non concluderet scilicet pro actibus alterius rationis.

Ad probationeꝫ primaꝫ cōceditur q̄ ꝑcise sumendo vtrunq̄ actuꝫ scilicet virtualē ⁊ formaleꝫ. virtualis ꝑfectior est. quādo tamen est limitatus nō est ita perfectus vt omneꝫ potentiaꝫ sibi excludat respectu formal̄ quia ille formalis perfectio aliqua est inq̄tū distinguit̄ a virtuali. ⁊ ita nō ſm̄ illuꝫ proprium graduꝫ eius perficeretur subiectuꝫ q̄ꝺ haberet soluꝫ virtualeꝫ. per hoc ad secūdaꝫ probationeꝫ dicenduꝫ q̄ perfectio minor nō superfluit in aliquo quod prehabet maiorē perfectioneꝫ nisi illa minor omneꝫ graduꝫ ꝑfectionis conferret quā haberet subiectū habendo illā maioreꝫ cū minore ⁊ hoc nūq̄ est quādo illa maior est limitata qꝛ omnis limitata est minor sola se ipsa cum alia.

Confirmant iste respōsiones. patet enim ꝙ substantia quecunqꝫ precise sumpta est ꝑfectius ens quocunqꝫ accidēte suo ꝑcise sumpto nec tamen accidēs substantie tollit potētiā ad accidens nec superfluit accidens qꝛ substantia cū accidēte ꝑfectior est ꝙ̄ substātia sola.

Ad tertiā ꝓbationem in eodem primo patet nā actus virtualis in deo infinitus est ⁊ ideo si per impossibile formalis inessꝫ nullo modo esset ꝑfectior quia infinitū cū infinito non est maius infinito solo. Sed quod additur ibi de sole. Respondeo generaliter ꝙ ex ratione actus virtualis ⁊ formalis nūꝙ̄ est repugnantia ꝙ insint eidem quia tunc vbiqꝫ esset repugnantia. potest tamen vnus esse in aliquo cui aliꝰ repugnat ex alia causā non autē quia habet alium actum sicut in ꝓposito calidum esse repugnat formalit̄ soli quia est ꝓpria qualitas corporis corruptibilis ⁊ per consequēs ita non est sol subiectum capax eius sicut nec ignis est capax albedīs que est ꝓpria qualitas mixti. Sed non ideo est sol non capax caloris quia sit calidus virtualiter. patet enī ꝙ saturnus qui ponit̄ frigidus naturaliter non magis est capax caloris formaliter ꝙ̄ sol. Unde omnia talia argumenta ꝓcedunt omnino ſm causam non necessariā. Nam vbicunqꝫ horꝫ actuū vnꝰ inest ⁊ alius non potest inesse. non est causa impossibilitatis qꝛ alius inest sed ex alia cā speciali que si staret cū illo alio actu adhuc esset causa eiusdem impossibilitatis.

Et consimilis sententia habetur etiā a Scoto in primo sententiaꝝ distinctione 3ª. qōe. octaua ⁊ in secundo sententiaꝝ distinctione vigesimasecunda ⁊ in quolibetis.

Et per hoc patet ad tertium argumentum in primis ad cōfirmationē concedo enī ꝙ actus talis ⁊ talis siue virtualis ⁊ potentia ad formalē omnino in nullo repugnant qꝛ tunc vbiqꝫ repugnarent potest tamen alterū istorū alicui tertio repugnare cui alter inest ⁊ alicui tertio vtrunqꝫ repugnare ⁊ ſm hoc quandoqꝫ neutrum potest inesse. quandoqꝫ vtrunqꝫ. quandoqꝫ hoc sine illo. quandoque econuerso. lignum autē licet calefaciat se ꝑ actione equiuoca idem potest agere in seipsum vt dictum est. non tamen ignit se aut cōburit se. sicut nihil generat se aut corrumpit se. quia iste sunt actiones vniuoce ⁊ hoc loquendo de ligno ignito. Causa autem huius est quia omne ens appetit se permanere naturaliter ⁊ nullum est naturaliter sui ipsius destructiuum.

Quod autē additur de principiis metaphisicis verū est ꝙ sunt vniuersalissima. Sed nullum illorum in aliquo singulari recipit instantiam Signū enī sermonum verorum est confesse se habere hijs que apparent. sed quomodo dicetur illud esse principium ad quod tot absurda sequuntur. Non credo ꝙ Aristoteles posuisset aliquod complexū esse principiū non solū primū sed nec decimū exquo in multis singularibus euidentia absurda sequerent̄. Si etiā illud est principiū primum metaphisicū scilicet nihil idem potest esse in actu virtuali ⁊ in potentia ad actū formalē cuius ille virtualis sit principiū effectiuū. si inquā illud est principium scio ꝙ illud non est in metaphisica Aristotelis scriptū. si autē ibi habeant aliā metaphisicā quomodo soli isti talē intellectum habuerūt ꝙ terminos illius principij capere potuerunt. omnibus alijs nō potentibus terminos capere. quia si caperēt terminos ⁊ illud esset vt principiū primū statim hic quiesceret. quod tamen non tantū non capiūt vt principiū ymo dicūt simpliciter falsum. vt patet in multis eius singularibus.

Ad secundū principale argumentū cū arguitur ꝙ actiuū equiuocū agerꝫ in aliud a se sicut agit in se. Respondet Scotus ꝙ quando est essentialis ordo inter duos effectus eiusdē agentis inquātū sunt ab ipso licet neutrū illorū sit causa alterius nō potest tamē tale agens effectū posteriorē causare nisi prius natura causet effectū priorē

Exempluꝫ de prima parte radiȷ̄ ⁊ posteriore tenēdo ꝙ tot⁹ radius sit immediate a luminoso vt a causa. nūc autē effectus causandus in ipso in quo est ꝑfectio actiua ⁊ effectus causandus in alio vt in aqua calefacta sic se habent. ideo non pōt frigefacere aliud nisi prius frigefaciat se. Sed hec responsio deficit quia aqua causat frigiditateꝫ in alio per effectū frigiditatis ꝓprie non ▮ seipsuꝫ. secūdo hec responsio nō se extendit ad potētias apprehensiuas ⁊ appetitiuas. ideo stude pro alia responsione. Assumptū tamē huius responsionis est verū de agente actioneꝫ transeunteꝫ nō immanēteꝫ.

Ex quib⁹ cōsimiliter potest dici ꝙ cū cōmuniter allegaṫ ꝙ mouēs ⁊ motuꝫ debēt esse subiecto distincta necessario verum est in corporalibus solum vt inquit Scotus in 2° sententiaruꝫ dis. xxv^a. Credo etiaꝫ ꝙ ibi non necessario est verū salteꝫ dico ꝙ in spūalib⁹ est simpliciter falsa. quia deus nō possꝫ vnū angeluꝫ ita nuduꝫ in naturalibus creare qn ille suis naturalibus relictus possꝫ suaꝫ essentiaꝫ intelligere. ⁊ sic ideꝫ esset mouēs ⁊ motuꝫ indistinctuꝫ subiecto.

Ex quibus omnib⁹ patet solutio ad rationes quorundaꝫ ꝑdicatoꝝ impugnantiuꝫ Scotuꝫ in eo ꝙ cōcedit ideꝫ in actu virtuali posse esse in potentia formali. Arguūt enī sic vnūquodqꝫ agens agit per suam formaꝫ per quam est in actu formali. ergo vnumquodqꝫ agens siue equiuocum siue vniuocuꝫ agit secundum ꝙ est in actu formali tale q̄le est effectus suus formalr̄. ymo si etiā sit agēs virtuale soluꝫ tamē ꝑducit effectū suū quēcunqꝫ inquātuꝫ est formaliter in actu ꝑ suaꝫ formaꝫ. patet enī ꝙ cōsequētia est neganda. nam licet omne tale agat vel ꝑducat effectū suū inquātuꝫ est formalr̄ in actu per suā formā. nō tamē necessario omne tale est in actu formali respectu effectus ꝑducendi. sed in actu formali vel virtuali fm̄ ꝙ effectus causandus est vel erit eiusdeꝫ ratōis vel alteri⁹ ab agente.

Infertur ex dictis vltimo vt recte cōcludit Scot⁹ in secūdo sniaꝝ dis. xxv^a. ꝙ vniuersaliter hec ꝓpositio nihil existēs virtualiter tale vel modo eminētiori existēs tale potest esse formalr̄ tale est simpliciter falsa ex terminis quā assumit Egidius in. viȷ̄°. phisicoꝝ. Et si est verā nō est vera nisi ratōe materie in qua est. quod ꝓbatur q2 si precisa ratio quare aliquid nō potest recipe aliquā formā formaliter sit quia modo eminentiori habet eam. tunc oppositū erit causa oppositi. quod scilicet si nō habet modo eminētiori vel virtualiter eaꝫ ꝙ poterit recipere formaliter vel modo minus eminenti. Cū igiṫ saturnus non sit calidus virtualiter poterit fieri formaliter calidus quod est falsuꝫ. Ratio igitur quare sol virtualiter calidus non potest fieri formaliter calidus non est q2 est virtualiter calidus. sed quia caliditas est q̄litas sensibilis que nō est nata recipi nisi in corpore mixto vel ꝯposito qualis nō est sol.

Et ex hoc apparet qualiter nouellus quidam opinator in questione quadaꝫ de motu grauiuꝫ ⁊ leuiū non rationabiliter debet mirari Scotuꝫ negare hoc principiū metaphisicuꝫ nec ratōes sue friuole aliquid concludunt contra Scotuꝫ nisi pro melioribus studeat. Nec est verū ꝙ dato opposito illi⁹ principiȷ̄ falsi sequeretur aliquid per se appetere sui ipsius imperfectioneꝫ. Et cū arguit quia si agens virtualiter tale mouet se ad hoc vt sit formaliter tale. ergo naturalr̄ mouet se ad tale esse formale. ergo appetit tale esse. ⁊ cum tale esse sit imperfectius esse virtuali ergo ꝛc. Magis enī mirandū est cū credidisse Scotuꝫ leueꝫ hanc instantiā non habuisse contra se qui fuit vir solertissimus quā se admirari Scotuꝫ negare principiuꝫ falsuꝫ. sed forte aliȷ̄s intentus nō multum incubuit operibus eius. Studiū enīꝫ practice sicut scientie medicine nō satis secum ꝑmittit studium philosophie speculatiue vt inqt Johannes Ianō in fine questionis magne de pluralitate formaꝝ. quare philosophus

quarto politicorum inquit quod vnumquodque optimus melius sortitur circa vnum intentum quam circa multa. Iuxta illud Pluribus intentus minor est ad singula sensus.

In primis enim Sco. in isto nono metaphysice vt supius adducebatur in hac questione inquit quod licet precise sumendo vtrunque actum scilicet virtualem et formalem. virtualis sit perfectior formali. quando tamen est limitatus ■ est ita perfectus vt omnem potentiam sibi excludat respectu formalis. quia actus formalis est quedam perfectio inquantum distinguitur a virtuali. et ita secundum illum proprium gradum perfectionalem qui debetur actui formali perficeretur subiectum quod haberet solum virtuale.

Ex quo patet falsum esse quod esse virtuale in quocunque sit perfectius esse formali.

Secundo Scotus in .xxv. distinctione secundi sententiarum. Soluendo rationem Gotfredi de fontibus inquit. quod licet producens equocum nobilius sit termino formali productionis vt voluntas virtualiter nobilior est volitione. non tamen oportet quod producens equocum sit nobilior eo quod ratione termini formalis productionis quod est compositum vnum per accidens dicitur productum vt voluntas virtualiter sit nobilior voluntate sub volitione formaliter existente. ymo nobilior est voluntas volens actualiter ratione bone volitionis quam voluntas solum volens virtualiter. hec ille

Ex quo patet formaliter respondendo ad obiectionem suam quod non est verum quod si negetur illud principium sequeretur aliquid per se appetere sui ipsius imperfectionem. Et ad argumentum concedo quod agens virtualiter mouet se ad hoc vt sit formaliter tale et hoc naturaliter et per consequens quia non solum naturaliter appetit esse formale cuius signum est. quia si nunquam posset esse sub tali esse formali non naturaliter inclinaretur in illud. sed appetit seipsum esse sub tali esse formali ideo non sequitur quod appetat sui ipsius imperfectionem. quia esto adhuc quod agens virtuale sit perfectius esse formali. non tamen necessario est perfectius seipso sub esse formali quod requireretur ad hoc quod ratio illius boni hominis procederet.

Nec est verum quod negato illo principio destruatur processus philosophi in .viii. phisicorum vbi probat immobilitatem primi motoris cum ille procedant de eo quod est in potentia essentiali et non accidentali. agens autem virtuale est in potentia accidentali ad esse formale quare etc. de hoc alibi require.

Ad terciam rationem principalem sancti Thome cum dicebatur impossibile est relationes reales oppositas fundari in fundamento etc. Dicendum quod non est inconueniens relationes reales oppositas fundari in eodem fundamento non simpliciter sed aliqualiter illimitato. Vbi attentione dignum vt colligitur a Scoto in locis allegatis quod quedam sunt relationes reales opposite que sunt incompossibiles ■ eadem natura et supposito vt sunt relationes cause et causati. huius ratio est quia causatum realiter dependet a causa. idem autem non potest essentialiter dependere a seipso. quedam vero sunt relationes reales opposite que sunt incompossibiles in eodem supposito non tamen in eadem natura illimitata vt sunt relationes producentis et producti vt patet in diuinis. Ratio huius impossibilitatis est quia producens prius est origine quam productum. Idem autem suppositum non potest esse prius origine seipso. quedam autem sunt relationes opposite reales que neutro modo sunt incompossibiles vt sunt relationes mouentis et mobilis. cuius ratio est. quia omnis compossibilitas relationum realium reducenda est ad aliquam priorem. et vbi ista prior non inuenitur ibi nec illa posterior concluditur. Nunc autem incompossibilitas in illis duobus membris reducitur ad ordinem seu dependentiam essentialem vel originis. sed in illo tercio non reducitur dependentia talium relatiuorum ad dependentiam accidentalem Non est autem inconueniens idem suppositum dependere a se accidentaliter.

Nec obstat obiectio predicatorum contra hanc distinctionem dum dicunt duo realiter opposita secundum idem esse in eodem est omnino impossibile siue sint differentie substantiales siue ac

cidentales vt patet ex dictis

Ad formã ergo ratõis sancti Thome dicendũ q fundementum relationũ mouẽtis et mobilis quãdo aliquid mouet se licz non sit simpliciter illimitatũ. est tñ aliqualr illimitatũ quaten⁹ idez hz rões mouẽtis et mobilis aliter et aliter.

Sed contra hanc solutõez instat Scot⁹ dupliciter. primo sic. omnia opposita includũt cõtradictoria. ergo si eidez insunt relatões opposite eidez inerũt et cõtradictoria.

Adhuc materia nõ coincidit cũ alijs causis nec in idez specie nec in idem numero 2⁰ phisicorum. Ad primũ põt dici q relatiua nõ includũt repugnãtiaz vnde relatiua sunt sed ratõe fundamẽtorum inter que est essentialis dependẽtia. Aliter dicit q alia a cõtradictorijs non sunt formaliter opposita nisi in abstracto maxime si cõtraria simul esse non sit cõtradictio sicut quidaz dicũt.

Ad 2ᵐ dr q illud secũdi phisicorum intelligit de materia ex qua nõ in qua et efficiente quocunqz. Uel si intelligit de materia quacunqz tũc de agente vniuoco nõ de vtroqz [illegible] neraliter simul. De materia ex qua satis videtur Aristo. loqui quã ponit esse cãz vnaz in naturalibus.

Ad illud autẽ quod adducebat. s. Tho. de graui et leui ex. viij⁰. phisicorum breuit potest exponi de graui inquãtuz cõsiderat p̃cise vt naturaliter mobile. nõ autẽ vt habet in se principiũ mouendi. sic enim est in potentia accidẽtali ad mouere. sicut sciens ad specularj. Quomõ autez idez in re hẽat principiuz actiuũ et naturaliter mobile distinctum tamẽ ratione patet in questiõe de ratõnibus seminalibus in. vij⁰. in opinione Scoti.

Ratões autẽ ille quatuor philosophi in viij⁰. phisicorum non p̃bant simpliciter q leue et graue nõ mouent se. sed q non mouent se agendo vniuoce. vel nõ sicut aĩal. quia non habẽt principiũ sistendi suũ motũ. nec ad cõtrarias differentias mouẽt se sicut animal. ita q illa argumẽta aliqd cõcludũt de veritate. et intelligenda sunt s̃m determinationez eius sequentez sicut in alijs locis vbi Arist. arguit et postea determinat.

Ad illud quod addit in opinione sancti Thome de motu aĩaliuz. Unde potest concedi q aliqua pars quiescens localiter tamẽ mouet localiter aliaz partez sibi cõiunctam pellendo. et deinde mouet a prima pulsa trahendo. et sic q ille motus non sit a moto nisi [illegible] partem. et iste partes trahens et pellens sunt due partes cordis non pars superior corporis et inferior corporis vt in saltu sic improbabatur supra.

Postea addit Aristo. xvi⁰. de aĩalibus de semine hoc exponit s̃m quandã excellentiam actionis ex parte seminis maris. nõ q illud precise agat. tum qz quomodo tunc fetus assimilaret matri. tuz quia eiusdez speciei est semen vtrunqz. actio autez sequit formaz vt dicebat in. viij⁰. hui⁹. qõe 2ᵃ. tuz qz septio h⁹ capitulo sexto quomõ equ⁹ et asinus producũt muluz.

Ad illa que adducũtur de cognitiua ptẽ responsio si ponatur tam potentiaz q̃ obiectuz esse actiuũ respectu actus cognoscendi.

Ad illud de accidente cõmuni nõ concludit contra potentias cognitiuas tenẽdo predictaz sententiaz.

Ad illud de appetitu rationali respondetur in. xiij⁰. qõne hui⁹ noni quõ est sufficiẽs causa sui accidentis cõmunis.

Ad auctoritatez Aristo. 3⁰ de aĩa dicit q appetitus si intelligit de totali mouetur metaphorice. mouet autez p̃prie effectiue. Nec est incõueniens q in ita breui littera equiuocet mouere. nam ita inuenirent multa exempla in littera sua vt primo phisicorum. prima contraria nõ sunt ex alijs. nec ex alterutris sed omnia alia ex ipsis.

Propter quartuz quidez huius Ad primũ ante oppositũz dicendũ q ille auctoritates soluũt seipsas. nã in prima additur inqñtuz simul natum est

⁊ in secunda inquātū aliud. ⁊ sic in diffinitione potentie actiue non ponit absolute tñ mutandi aliud sed addit inquātū aliud. ⁊ per hoc ad secundū.

Ad terciū principale dicendū negando cōsequentiam. ⁊ ad ꝓbationem dicendū ꝙ actiuo ⁊ passiuo approximatis nō semꝑ seq̄tur actio ꝙ potest cōtingere ex pluribꝰ causis. primo qꝛ habito termino agens nō agit Exemplū graue quādo est in termino non pōt se mouere. secūdo qñq; etiam nō habito termino potest se impedire ne agat propter virtutē cōtrariā fortiorē. Exemplū aqua buliens ꝑsente igne calefaciente nō frigefacit seipsā. Tercio si nō est totalis causa actiua sed aliud cū ipso si illud aliud nō adsit agit. Exemplū tenēdo ꝙ in potentijs cognoscitiuis obiectū agat cū potentia non poterit potētia agere sine obiecto. Quarto si aliqua actio naturaliter ꝑsupponat̄ sue actōni quia illa nō posita nō aget si etiā nō habet in quod vel circa quod agat nō agit. exemplū nihil intelligens nihil vult cōmuniter. Quinto si sit agens liberū per se pōt nō agere. Exemplū. Intellectu ostēdente aliqͥd volūtas pōt illud nō velle cū sit agens liberum.

Dato ergo ꝙ idē agat ⁊ moueat seipsū non semꝑ sequit̄ ꝙ semꝑ agat vel producat seipsū. quia potest impediri aliquo dictoꝝ modorū.

Ritur secundo questio transferendo sermonē ad inquisitionē potentie ⁊ actꝰ in generali vtrū actus ⁊ potentia opponātur. Et supposito ꝙ opponātur an relatiue opponātur. Et arguit̄ negatiue primo. quia actus infert potentiā ergo ꝛc. añs ꝓbatur. sequit̄ enī est ergo possibile est esse quia oppositū nō stat.

Confirmatur qꝛ secundū philosophum in tercio caplō huius libri vbi notificat possibile. Possibile est cuius actus si extiterit nihil est impossibile. sed manifestū est ꝙ illō quod actu est participat hāc rationē. ergō ipsū est possibile ſm ꝙ Aristo. loquitur de potentia ⁊ possibili.

Amplius idem suppositū non potest esse quādoq; sub vno oppositoꝝ diuidētium ens ⁊ quādoq; sub reliquo sicut patet quarto topicoꝝ de fide ⁊ opinione. sed potentia ⁊ actus dicunt̄ de eodē. sic ꝙ homo in potentia ⁊ homo in actu idem sunt. qꝛ nō aliō est in potentia ꝙ̄ quod est in actu. Vñ Commētator. viijº. huius. extractio de potētia ad actū nō largit̄ multitudinē sed perfectionē.

Confirmatur vnū oppositoꝝ nō ꝑficit alterū nec facit vnū cum ipso. sed actus ꝑficit potentiā ⁊ facit vnū cū ipsa ex. viijº. ⁊ viijº. huius. quare ꝛc.

Adhuc illa nō diuidunt aliquod diuisū vt opposita quorū alterū cōuertit̄ cū diuiso sed actus ꝯuertitur cū ente. quia ens in potentia est tantū ſm quid ens. ergo est simpliciter nō ens.

Amplius ꝙ nō opponātur relatiue arguitur: tum quia relatiua sunt simul natura in predicamētis. actus autē est simpl'r prīo potentia. vt patet in isto nono capitulo tercio. Tū etiā quia vnū tantū opponit̄ relatiue vni. sed nō tantū vni actui vna oppōitur potentia vel ecōuerso. qꝛ eadē est potentia cōtrarioꝝ actuū. vnde cōtraria sunt que sunt sub eadē potētia. xº. metaphisice caplō q̄rto. ⁊ in isto. ixº. capitulo. viijº. Oīs potētia simul cōtradictionis est. tū tercio qꝛ correlatiua opponūtur relatiue. sed potētia passiua nō refert̄ correlatiue ad potentiā actiuā. ergo nec refert̄ nec opponit̄ relatiue potentia actui. tum quarto qꝛ relatiua nō sunt prime differētie entis. sed actus ⁊ potentia sūt huiusmodi ergo ꝛc.

Cōfirmatur illa que sunt determinati generis nō possunt diuidere ens inquātū ens sed relatiua sunt determinati generis gͦ potentia ⁊ actus que primo diuidunt ens nō possunt opponi relatiue.

In oppositum est ꝑhus in isto. ixº. capitulo q̄nto. Est autem actus existere rem. non

ita sicut dicimus potentia.

Adhuc in pℓhemio de aia comēto quāto inquit Auerroys q sunt valde opposita.

Adhuc q opponātur relatiue pbatur. ratōe oppositoꝝ relatiue est q vnū diffiniat p aliud. et hoc nō euenit aliis oppositis. sed actus et potentia sunt huiusmodi. vt patz in isto nono capitulo. vij°. ergo ꝛc.

Propter primum

quidez huius sciendu3 primo vt. s. Tho. in qōibus de potentia qōe pria articulo primo in corpe q potētia dicit ab actu. actus autē est duplex. prim⁹ qui est forma. et secundus qui est opatio. et sic videt ex cōi hominū intellectu actus prīo attribut⁹ fuit opatōni. sic eni3 quasi oēs intelligūt actū. secūdo aūt exinde fuit translatu3 ad formā inquātu3 forma est principiū opatōis et finis. Vñ silr et duplex est potētia. vna actiua cui corñdet actus prim⁹ qui est forma ad qué. Similitē videt secūdario fuisse nomē potētie deuolutū. sic āt nihil patit nisi rōe potētie passiue. ita nihil agit nisi rōe act⁹ primi qui ē forma hec. s. Thomas.

Nosce tñ oportet vt Albert⁹ qnto huius tractatu 2°. caplo. xij°. q differt potestas a potētia in hoc q po^a est potestas stās in cōplemēto actus vel habit⁹. et iō actiua est potestas. potētia autē interminata adhuc et cōpleta. et ita ꝓprie mālis potētia vocat potentia.

Abstractius tñ loquēdo et lucidius dictis tñ sancti Tho. nō ɔtradicēdo. sed eis potius addēdo et ea interptando. Sciendū secūdo qcquid sit de ꝓprietate nois potētie vel potestatis. vt Scot⁹ in. ix°. isto q oportet distinguere de potentia. potētia eni vno modo dicit quēda3 modū ipsius entis. Alio modo simplr importat rōe3 principij. Cui autē isto rū nomē potentie prius fuerit impositum et inde ad aliud translatū dubiū est. Si tamē primo imponebat ad significandū modum quēda3 entis cu3 iste coiter nō cōueniat enti tali nisi p aliquod ei⁹ principiū p qđ potest esse cōueniēter potuit nomē potentie trāsferri ad principiū tanq ad illud quo possibile potest esse nō quo formaliter sed causaliter. Silr si primo imponebatur principio p qđ res pōt esse potuit transferri ad significādū generalr modū essendi sile3 illi quē h3 principiatū in principio. Et de isto significato et vtraq potētia dicta tāgit Aristo. hic in principio noni silitudine quadā in geometria et philosophia eo q aliquo mō sunt et nō sunt idest quia sic sunt vera vel falsa. De significato autez potētie ſm q dicit principiū dicetur in sequēti qōe. Hic eni3 patet q non ē de illa potentia difficultas. quia non minus realiter est ad principiū quādo actu principiat q quādo nō principiat. sed potest principiare. Et ita pro solutiōe questionis istius patet q potentia vt est principiū de ratione sui nō opponit actui.

Hic ergo videndu3 est de potentia communi⁹ accepta. s. vt importat modū quēdā entis in se sine ratione principij que apđ alios dicitur possibilitas que cum sit habitudo siue passio entis nature abstrahentis a q quali consequens ens cōmune quiditati et modo cu3 etia3 modi sint entia possibilia q tenus eis nō repugnat esse in effectu sibi precisō vel in alterius effectu preter opus intellectus modificato. ideo potentia sic sumpta ad cōsideratiōnē metaphisici ptinet. cū metaphisicus ɔsideret ens et passiones eius eo modo quo sufficiēter determinatu3 est in p° huius questionibus prima 2^a et 3^a. Ideo propter breuitate3 in sermone vt inquit Scot⁹ pōt dici potētia metaphisica. Juxta autem ista3 potentia3 ꝓprie transumit nomen potētie ad significandu3 potētia3 mathematica3 que est in mathematicis. et etiā potētia3

logicaʒ siue que est in logicis. vt patet in ꝓpositõibus possibilibus.

De potētia mathematica tangit Aristo. quinto metaphisice caplo de potentia vbi inquit sm mathematicā autē que in geometria dr̄ potentia. ⁊ sic dicit lineā posse in suū q̄drataʒ ⁊ in numeris sil'r. Radix quadrati dicitur posse in suū quadratū. ⁊ in. x°. Euclidis. Potētialiter cōmensurabiles dicūtur linee quarum quadrata sunt cōmensurabilia. Hec autē potētia nō est compositōis. q2 ista nō ē possibilis linea est suū quadratū nec est realis. nō enim ex lineis fit quadratū. sed ī ymaginata iuxta potētialeʒ vel realeʒ. sicut enim realiter materia est in potētia ad cōpositum quod p transmutatōʒ materie causatur. ita ymaginat' punctuʒ fluere ⁊ p eius fluxuʒ lineaʒ causari ⁊ lineā fluere ⁊ p eius fluxum quadratuʒ eius causari. De potētia autem logica de qua fiebat mentio quinto hui' q̄oe. xij^a. in primo mēbro dicit ph'us. possibile ē quādo nō necesse fuerit cōtrariū falsuʒ esse. Et in in isto. ix°. capitulo vltimo. semp componūtur ⁊ impossibilia diuidi ꝛc. Et illa potentia est modus quidaʒ compositionis factus ab intellectu causat' ex habitudine terminorum illorum cōpositōnis. s. quia non repugnant. ⁊ licet cōmuniter corrlespōdeat sibi intre aliqua potētia realis vt etiam dicebatur de mente Scoti ex dis. vij^a. primi sentētiarum in quinto huius q̄oe. xij^a. tamen hoc non est per se de ratōe huius potētie. ⁊ sic possibile fuisset munduʒ fore ante eius creatiōʒ si tūc fuisset aliquis intellectus formās hanc compositionem. mundus est licet tūc non fuisset potentia passiua ad esse mundi. nec etiā actiua posito hoc per impossibile. duʒ tamen sine cōtradictōe potuisset fore potentia adhuc actiua. Cui cōsentit etiaʒ sanctus Tho. in questiōib' de potētia q̄oe. 3^a. articlo. xvij dum inquit. Antequam mūd' esset possibile erat mundū fieri nō p aliquā potentiaʒ. sed quia termini sunt ad inuiceʒ discoherētes huius scilicet ꝓpositionis mundus est. sic enim dicitur aliquid possibile sm nullaʒ potentiam. in quinto metaphisice. Et de vtraque potentia dicta tangit Aristo. hic in principio questionis similitudinē quādaʒ dicunt quemadmodū in geometria ⁊ possibilia ⁊ impossibilia eo q aliquo modo sunt ⁊ nō sunt. hoc est q sic vera sunt vel falsa. De potentia metaphisica dicit Aristo. in principio isti' noni metaphisice. in plus est potentia ⁊ actus eorum que dicunt' sm motuʒ soluʒ. ⁊ capitulo quinto. nō soluʒ dicimus possibile aptuʒ natum mouere ꝛc. sed ⁊ aliter.

Ista antem potentia metaphisica tripliciter accipitur. Uno modo equipollet possibili seu vt opponitur impossibili nō vt possibile dicit moduʒ compositionis sicut in secundo mēbro distinctionis. sed vt dicit dispositioneʒ alicuius complexi quēadmoduʒ secundū philosophuʒ quinto huius capitulo de falso. aliqua ratio dicitur in se falsa que contradictioneʒ includit. ⁊ sic possibile conuertitur cuʒ toto ente. naʒ nihil est ens cuius ratio cōtradictiōeʒ includat. Alio modo sumitur potētia vt opponitur necessario. ⁊ sic loquitur Auicēna de possibili primo metametaphisice sue. ⁊ sic dicitur necesse esse quod ex se habet entitatem indefectibileʒ. Ens vero possibile quod habet defectibileʒ. Tercio modo sumit' strictissime potentia metaphisica prout non stat cum actu circa idem. ⁊ sic loquitur Aristoteles quinto metaphisice capitulo quinto. vbi notificat actum q actus est quando res est non ita sicut in potentia. ⁊ ibideʒ ponit multa exempla de oppositis vt vigilans ⁊ dormiens ꝛc. Et in fine subdit alteri parti est actus determinatus. alteri autem possibile.

Sciendum tercio ad amplioreʒ notitiam habendam de potentia vt est differentia entis. ⁊ ad intellectum multorum que dicunt' de

potentia in isto nono metaphisice ⁊ alibi a philosopho ꝙ ista potentia metaphisica nõ diuiditur in potentiaȝ ante actum ⁊ cũ actu quia opposita est actui. ⁊ ita nulla est cum actu sed tantum ante actum. nec diuiditur ſm ꝙ est termini ⁊ ſm ꝙ est fundamenti vt primo modo dicatur obiectiua secũdo modo subiectiua. quia eadeȝ est potentia subiecti ⁊ termini diuersimode denominans. vt in tercio apparebit dicendorum.

Sed cuȝ potentia dicat ordineȝ alicuius in quo est ad actuȝ ſm ꝙ talis ordo variatur distinguit͛ etiam potentia ꝓportionabiliter. habitudo autẽ potentie ad actuȝ quedaȝ ad actuȝ formaleȝ respectu illius in quo est potentia quedaȝ nõ. de secũda inferius dicetur. De prima nũc est dicenduȝ. Cuȝ aũt omnis actus formalis sit esse extẽdendo esse ſm ꝙ põt esse alicuius vel simpliciter vel secunduȝ quid siue propriũ siue nõ proprium sed quasi extrinsecuȝ. ⁊ ſm hoc est secundaria diuisione duplex potentia. quedã ad esse proprium ⁊ simpliciter illius quod est potẽtia. ⁊ alia ad esse extrinsecũ quasi ⁊ ſm quid illius quod est in potentia ad illud ẽe. Prima est cuiuscũqꝫ essentie substãtialis vł accidẽtalis ad ꝓpriũ esse ⁊ fundat͛ in illa essentia cuius est illud propriũ esse. ita eni essentia accidentis vel albedinis est in potentia ad propriuȝ esse suũ. sicut essentia anime creande est in potentia ad suũ esse ⁊ hec ꝓprijssime est differẽtia entis. ⁊ põt dici potẽtia obiectiua quatenus totum est in potẽtia ad existentiaȝ. ⁊ nõ est in actu taȝ subiectum eius ꝗ̃ termin⁹. ⁊ de hac mouebunt͛ tria dubia ⁊ soluẽtur in tercio dicendorum.

Secunda vero potentia nõ est cuiuslibȝ entis. quia nõ est nisi illius quod preter esse ꝓprium natuȝ est recipe aliquod esse ab alio ⁊ ita quãdo non habȝ illud est in potẽtia ad illud. verbi gratia corpus nõ albuȝ est in potentia vt sit nõ simplr. sed vt sit albuȝ qđ sit eius esse ſm quid ⁊ extrinsecũ ⁊ ista põt dici subiectiua. ⁊ sic intelligendo subiectiua ⁊ obiectiua potentia nõ sunt vna potentia diuersimode cõsiderata sed due. quia in duobus licet ad eundeȝ terminũ. ac per hoc nõ ita due sicut due obiectiue sunt due. Alia quippe potẽtia est in albedine futura fundata ad suũ propriuȝ esse. ⁊ alia in corpe ad illud ideȝ esse nõ vt suũ esse sed corpis nisi quasi ſm quid ⁊ extrinsece prima potentia scilȝ obiectiua nõ diuidit͛ in essentialeȝ ⁊ accidẽtaleȝ. nec ꝓpinquã ⁊ remotaȝ. qꝛ in quacunqꝫ essentia nõ existente eqꝫ propinqua ⁊ eqꝫ essentialis potentia ad ꝓpriuȝ esse. eqꝫ dico ꝓportionabiliter. Sed diuidit͛ illa potẽtia obiectiua in potentiaȝ que est ad actuȝ purꝝ ⁊ que est ad actuȝ mixtuȝ potentie. ſm enim diuersitatẽ essentiaꝝ potẽtia est ad actũ diuersimode recipiendũ. quędã simul totũ sicut essentie pmanẽtiuȝ nate sunt recipe esse. quędam successiue ita ꝙ semp cum actu terminãte potẽtiam stat potẽtia ad vlterioreȝ actuȝ sicut in successiuis ita ꝙ ibi nunquam potẽtie simul succedit actus oppositus. Hãc diuisioneȝ potentie ponit Aristoteles in isto nono capitulo quito. ibi aliter auteȝ infinitũ

Scienduȝ ꝙ potẽtia scilȝ subiectiua diuiditur etiam ſm moduȝ reductiõis potentie ad actuȝ scilicet simul vel successiue sicut ⁊ prima diuidebat͛. Naȝ aliqua essentia informans aliaȝ reducit͛ ad propriũ esse simł vel nõ simul. ita ⁊ informatuȝ reducitur ad ideȝ esse quasi participatum. Diuiditur autem illa secũda similiter per diuersos modos quibus aliquid est informabile illo qđ est in potẽtia primo modo. Aliter eniȝ materia est informabilis a forma inducẽda pẽ generationeȝ. aliter subiectuȝ ab accidẽte inducẽdo per motum. ita ꝙ potẽtia materie ad esse cõmunicatũ sibi a forma potest dici substantialis. ⁊ quia ad esse substantiale est ⁊ quia illud cuius est illud esse per se facit vnuȝ cum materia que est in potẽtia. potentia autem subiecti ad esse sibi cõmunicanduȝ ab accidente potest dici accidẽtalis. ⁊ quia ad esse in se accidentale. ⁊ quia illud non

facit vnū per se cum subiecto qđ est in po^a. Item vtraqȝ potentia dicta diuidit̄ in potētiaȝ propinquā que.s.per vnaȝ transmutationeȝ reducitur ad actuȝ.⁊ in remotaȝ que.s non potest reduci ad actum nisi per multas transmutationes medias. ⁊ de ista diuisiōe potentie tractat Philosophus sexto capitulo huius libri ibi quando auteȝ ⁊c.

Iteȝ aliquid est in potentia primo. qꝛ.s.ipsuȝ totuȝ est informabile ab actu ad quē est in potentia aliquid autē nō primo.sed p̄ partē que sola informabit̄ ⁊ h° vel altera manente.⁊ sic homo est in potentia ad scientiaȝ que solaȝ informabit animaȝ manēte tamen corpe aut alia parte corrupta ⁊ sic ignis est in potentia aque.qꝛ materia ignis est in potentia ad esse forme aque sibi cōmunicāduȝ ⁊ hoc corrupta forma ignis. Et iste diuisiones quatuor posite potentie subiectiue pñt se inuiceȝ subdiuidere quandoqȝ sicut patet intuenti.

Uisa ista diuisione potentie quatuor p̄ncipaliter cōsideranda sunt.quedā que de potentia ista metaphisica in cōmuni.⁊ quedaȝ que de hac potentia.⁊ quedaȝ que de illa dicunt̄. primū est q̄ neutra potentia predicta scilicet nec obiectiua nec subiectiua manȝ cū actu quia sibi opponit̄. secūdū est q̄ vtraqȝ numerat̄ s̄m numerū actuū sicut vniuersaliter relatio s̄m per se terminū. Ex his duob^9 sequit̄ terciuȝ q̄ potentia subiectiua in quocūqȝ siue in materia siue in subiecto alio nō est eadeȝ essentialiter illi in quo est. qꝛ illud in quo est manet in actu ⁊ non numerat̄. Et secunda ratio ad hoc est qꝛ illud in quo est est absolutuȝ potentia vero nō.

Sed dubitatur nūquid ista potentia sit aliud ab eo in quo est. Responsio. Diceret aliquis q̄ ens in actu ⁊ in potentia ens non cōnumerantur.sed vel entia in actu inter se. vel entia in potētia inter se. Ideȝ eniȝ ⁊ aliud diuidūt ens.sed iaȝ diuisuȝ per potētiaȝ ⁊ actuȝ. ita q̄ illud mēbrum diuisionis per actuȝ ⁊ potentiaȝ s̄upponit̄ diuisioni p̄ idē ⁊ diuersuȝ.⁊ tūc potentialitas non est idem subiecto in quo est. qđ est in se aliquod ens in actu ⁊ potentialitas nō nec aliud. Alit̄ posset dici q̄ potentia qualeȝ habet entitatem ita est aliud.

Sed nūquid ad ipsuȝ sit potētia ad alia vt sic eatur in infinituȝ. Patet auteȝ q̄ non quādo ipsa inest.sed ipsa semp inest nisi qñ impossibile est eam inesse.⁊ tūc nō est potentia ad ipsaȝ.quia ad impossibile non est potentia. Sed quomō semp inest cuȝ quādoqȝ insit actus cū quo nō stat potētia. R̄ndeo q̄ cū actu illo stat potētia ad aliū actū non ad illuȝ.nec quādo inest possibile est potentiam inesse ad illuȝ. Hec tamē sup primū phisicoruȝ diffusius habent locuȝ.

Quartum est de compatōe istaꝝ potentiaruȝ ad inuiceȝ qđ nō maioreȝ entitatē dicit de ratōe sua formali potentia subiectiua q̄ obiectiua.quia vtraqȝ est ad eundem terminū sine cui^9 entitate neutra est ens.

Sed contra si hoc sit veruȝ quare ergo potentia subiectiua semp fundat̄ in existente ⁊ obiectiua in nō existente. videt̄ enim q̄ relatōibus eque paruā entitateȝ habētibus sufficiāt fundamēta eque paruā entitatē habentia.

Ad illud potest r̄nderi dupliciter. Uno modo q̄ falsuȝ supponitur de potentia subiectiua.naȝ si aliquis totus ignis crearet̄ posset dici q̄ ante creationē eius nō tantū fuit potentia obiectiua in essentia ignis ad suuȝ esse.sed etiam potentia subiectiua in ma͠ria illa creanda ad formaȝ illaȝ creandaȝ sicut si materia iam esset creata. ⁊ si ita est tunc quando ipsa potentia subiectiua est in existente hoc est p̄ accidens quia nō inquātum existens.sed per se in essentia cui addit existere inquātuȝ fundat taleȝ potentiam. sicut scientia per accidens est in hoīe albo.si hoc non placet de potentia prius sumpta. sicut nec ignis creandus videtur habere potentiam actiuaȝ nisi per accidens in potentia q̄ per se est ad esse eius quam cōsequitur po-

tentia actiua. Aliter tunc potest dici ꝙ sicut priuatio nihil formaliter includit nisi negationez. quia tamē negatio est necessario contracta ad genus ꝗrit subiectū quod negatio in cōmuni non requirit ita nihil entitatis cōmuniter includit potētia subiectiua sic nec obiectiua. Sed qꝛ est determinatᵒ ordo nō ad esse propriū illius in quo est sed quasi extrinsecuz ⁊ ideo ꝑsupponit in illo in quo est propriuz esse. nō eniz videt potētia ad esse extrinsecum nisi in reducto iam ad esse proprium. Sed ista ratio licet sit probabilis tamē nō cogit. quia in codez creādo quod potest aliquo informari bene potest poni ordo potētiaruz illaruz vt ꝙ obiectiua esset prior ⁊ oporteret ipsaz prius reduci ad actum ꝗ̄ subiectiua reduci ad actuz nō tamē prius ꝗ̄ subiectiua inesset. Exempluz de calore ⁊ siccitate in igne ⁊ eoꝝ effectibus vtraqꝫ respōsio eque tenet paruaz entitatez in vtraqꝫ.

Quintuz est ꝙ potentia subiectiua ē illa que ponitur in diffinitōe motus ⁊ nō que est ad motuz. sed que est ad terminū eius. nam ante motuz est potentia ad motuz. ⁊ illa euacuat cū mobile incipit moueri sicut nata est euacuari scilicet nō tota simul sed successiue ⁊ respectu huius potentie motus est actus. ꝫ stat cuz isto actu potentia ad terminū.

Sed contra vel ante motum nō fuit. vel quod magis credo de ista potentia subiectiua metaphisica prius infuit. sed nō reducibilis ad actuz immediate per agens naturale nisi illa ad motuz prius reduceret. Simpliciter tamē considerando ambas illas potentias vt ad metaphisicū spectāt etiaz cōparando ad subiectuz in quo sunt nulluz pēse vident habere ordinem nec actus eoꝝ. vt possit actus vnus dici esse alicuius inquātū est in alia potentialis alia a priori vel eadē differens in termino ꝓm cōpletuz ⁊ incōpletuz ꝓm illos qui ponūt talez differentiaz inter motuz ⁊ terminū. de hac difficultate ꝗre super tercio phisicoꝝ.

Sextuz est ꝙ potentie ad duo contradictoria siue ad quecunqꝫ duo opposita immediata circa aliquod susceptiuū non possunt simul stare in susceptiuo illo. quia vna potētia non inest cuz proprio actu patet. ⁊ quādo ille actus proprius nō inest inest oppositᵘ ergo ⁊c. Non tamen illud sextuz accidit propter oppositionez potentiaruz quasi sic opponantur inter se sicut actus quoꝝ sunt. quod patet. nam contraria mediata nō minᵘ opponunt ꝗ̄ immediata contraria. ⁊ tamē potentia ad cōtraria mediata simul sunt in ſbiecto quando est sub forma mediata. Multa autē possent de potentia dicta verificari que nūc pretermitto.

Ex quibus patet ꝙ potētia de qua fiebat mentio in verbis sancti Thome adductis in primo notabili non est illa de qua nunc est sermo que scilicet importat moduz quēdaz entis.

Propter secunduz

quidez huius. Quidaz dixerunt vt recitat sanctus Thomas in primo sentētiarū distinctione septima questione prima articulo secundo ꝙ potentia simpliciter est ad aliquid non tantuz ex parte actus. sed etiaz ex parte ipsius potentie. potentia eniz dicit relationem principij. sed hoc nihil est vt inqt sanctus Thomas. quia potētia non est relatiuū ꝓm esse sed soluz ꝓm dici. ymo potentia significat id quod est principiuz ⁊ non tantum relationez principij. hec sanctus Thomas. Idem vult in questionibus de potentia questione prima articulo primo ad tercium inquiens. potentia dicitur principiuz nō quia sit ipsa relatio quaz significat nomē principij. sed quia est id quod est principiuz. quoruz omniuz intellectus ex dicendis manifestus fiet.

Propter tertium

quidez huius. Dicendū primo de intentione Scoti ꝙ tantū potentia metaphisica que vt dicebatur importat modum quēdam entis

opponit̃ actui.qđ breuiter reducitur q2 po-tentia talis ⁊ actus sibi correspondens circa idem habẽt fieri ⁊ simul esse non possũt gᵒ ꝛc

Dicendū secundo ꝙ potentia ⁊ actus de quibus est sermo in hac questione nõ oppo-nunt̃ mutuo relatiue.illa enĩ dicuntur rela tiue mutuo opponi quando vtrũq3 hab3 ha-bitudinez se ad alterū quo stante sic argu itur mutuo correlatiua simul sunt natura ⁊ diffinitione si ergo actus potentia essẽt hu iusmodi tunc actus nõ esset prior potẽtia ſm rationez. nec ratio potentie sumeret̃ ab actu magis ꝙ econuerso quod est contra Aristo. in isto nono capitulo septimo.

Dicendum tertio ꝙ actus ⁊ potentia vt supra audita relatiue nõ mutuo opponuntur quod ꝓbatur nam supponendo significatum nominis pat3 ꝙ potentia sic sumpta dicit or dinem ad actu3 ⁊ iste ordo est essentialit̃ re-spectus ad actu3. habens aũt essentialiter re spectum ad aliud inquãtu3 huius illi alij nõ opponitur nisi relatiue sed hoc nõ est ecõuer-so q2 ratio actus est absoluta vt ꝓbatu3 est ex intentione phi. Exemplũ aũt quomõ põt esse p se relatio ad aliqđ absolutũ p3 p phm quinto metaphice capitulo de ad aliquid de scientia que essẽtialiter refert̃ ad scibile ⁊ nõ ecõuerso ergo scibile est absolutũ inquãtum ad ipsu3 est relatio scientie. nõ enĩ idem est referri ⁊ relatõe3 terminare ymo vbi cõcur-rũt in eode3 vident̃ ſm accidẽs coniũcta sicut in relatiuis mutuis licet h̃ ibi sit dubiu3. ita etia3 posset dici creaturam referri ad deum sine omni correlatione in deo correspondente relationi creature.

Sed circa potentia3 ista3 metaphicã vt ponitur Primo dubitatur q2 si dicit ordinẽ ad actum. vel ergo ad actu3 in potentia. vel ad actũ in actu non primo modo quia tunc esset ꝓcessus in infinitu3.quia actus in potẽ-tia ad quid aut sic aut sic.nec secũdo modo quia ad actum in actu non est potentia.tunc enĩ simul esset in actu ⁊ in potentia ⁊ ita ista non opponerent̃ quod negatu3 est.

Amplius si potentia dicit relatõne3 aut ergo actuale3 aut potentialem.nõ actualem quia terminus eius non est in actu ⁊ relatio non est sine termino.nec potentiale3 q2 tunc esset potẽtia ad potentia3 ⁊ sic in infinitũ.

Adhuc si potentia est relatio ergo funda tur in aliquo.sed non in materia nec in for-ma.quia ia3 esset potentia naturalis vt pa-tebit in questione sequẽti. Nec videt̃ aliqđ aliud ens posse dari in quo fundet̃ si in non ente fundet̃.ergo est non ens.q2 relatio non est magis ens suo fundamẽto.

Ad ista respõdendo intelligendum est ꝙ potentia metaphisica precise sumpta scilicet vt abstrahit ab omni potentia naturali fun-datur precise inesse possibilis esse. ⁊ est or-do illius essentie ad esse tanquã ad terminũ sicut in essentia anime antixp̄i fundat̃ potẽ-tia ad suũ esse.ista autẽ potentia que est in-ter duo vtrunq3 illoꝝ põt denominare vnu3 vt quasi subiectu3.aliud vt quasi terminum quẽadmodu3 dictu3 est in septimo ꝙ aliter hec est vera materia generat̃. ⁊ aliter hec ẽ vera compositu3 generat̃. q2 prima vt for-ma denominat subiectũ. sed secunda vt via denominat terminũ.sic in proposito ⁊ funda mentũ est possibile potentia fundata in ipso ⁊ terminus est possibilis eade3 potentia. q2 eade3 est ad ipsu3 terminũ. sed cõpletissime ⁊ proprijssime dicit̃ totu3 quãdo dicit̃ eẽn-tia est possibilis esse sine potest esse. quoniã tunc exprimit̃ habitudo amboꝝ. Vñ ꝓpo-sitio possibile esse est hoc esse plus explicat ꝙ ista.hoc est possibile.quia prima includit fundamẽtu3 ⁊ terminũ.p hoc ad argumẽta.

Ad primum quando dicitur aut ad actũ in actu. aut ad actum in potentia ꝛc. dico ꝙ vtraq3 pars disiunctiue est distinguenda ſm compositione3 ⁊ diuisione3 ⁊ in neutro sensu verũ est ꝙ potẽtia ad actũ est in actu.q2 tunc idẽ simĩ eẽt in potẽᵃ vt terminᵘ poᵉ ⁊ in actu In sensu etiã cõpositionis falsum est ꝙ potẽ-tia est ad actu3 in potentia. ita scilicet ꝙ ter minus potentie intelligatur hoc totum. vnꝺ

eniz terminus relatõis est per se compositũ ex termino ⁊ relatione. sicut per se terminus paternitatis non est filius patris sed filius. In sensu autẽ diuisionis est verũ ꝙ potẽtia ẽ ad actũ in potẽtia. i. qui act⁹ est in potẽtia.

Et cum arguitur contra hoc de processu in infinitũ. dico ꝙ potentia est ad actuz q est in potentia eadez que est ad ipsuz non alia. sicut eadez dicitur potentialis non alia. Et querit̃ illa potentia ad qd sit. ad actuz in actu vt in potentia. dico ꝙ ad illuz eundẽ actuz qui est in potentia ista eadez ita repli ca vocetenus quãtuz vis nũquã est nisi vna potentia ⁊ vnus actus.

Ad secundũ dicenduz ꝙ potentia est relatio nec actualis nec potentialis. sed talis q̃ est ipsa potentialitas. est tñ possibilis in suo termino qui est potentialis formalr non nisi eadẽ potentia.

Ad terciũ dicenduz ꝙ potentia quã anima creãda potest esse fundat̃ in ipsa anima creanda. nec requirit subiectuz actu existens cum nõ sit accidens actuale. ⁊ cõcedenduz ꝙ id quod fundat̃ in nõ existẽte nõ est existens. nec potentia est aliquid existens quia esset tunc idez actus vel in actu.

Sed contra quare ponitur potentia esse aliquid cuz nõ sit existens. nec aliqua ratio cõcludat entitatez aliquã cõuenire nõ existẽti. ⁊ eodez modo de fundamẽto eius. anima eniz illa nihil est anteq̃ creetur alias nõ crearetur.

Amplius non videt̃ nisi relatio rationis quatenus intellectus potest concipe essentiã que nõ existit in ordine eius ad existentiaz.

Ad primũ dicenduz ꝙ potentie actie cuicunq; necesse videtur ponere aliquod possibile cõrespondens. quia respectu eius quod nõ est in se possibile nulla est potentia actiua Deus autem est creatiuus anteq̃ creet. ergo creabile est possibile creari nõ tantuz potentia logica. quia illa quãtuz est de se poss; esse sine actiua vt dictuz est prius proptẽ hoc igitur ponitur potẽtia illa metaphisica in essentia possibili aliqua entitas qualis nõ est in chimera. sed de fundamẽto eius qualẽ entitatez habeat anteq̃ existat difficultas est magna nec hic ptractanda. forte videret̃ diffusius ⁊ prolixius ⁊ perplexius principali.

Ad secũduz dicenduz ꝙ nõ omnis relatio que est in obiecto intelligibili nõ habẽte in se aliquod esse existentie nisi in intellectu est relatio rationis sicut nec est relatio rationis. relatio finis que est alicui intento quãdo illud non habet aliquã existentiaz extra intentionẽ intẽdentis. sed illa sola est relatio rationis que causat̃ in obiecto actu intellectus compantis illud ad aliud sicut est relatio vniuersalis. ⁊ de hoc dictuz est amplius in quinto huius capitulo de adaliquid. potẽtia autẽ prius naturaliter inest obiecto q̃ ipsuz competur ad esse ab intellectu. non enim quia intellectus creatus compat ad esse ido est verus intellectus est exempluz cõueniẽtissimũ de prioritate tempis que videt̃ omnino similez relatõez importare sicut potentia. naz vtrunq; de ratõe sui requirit vt quãdo relatio talis est ad terminũ. terminus nõ existat. nec tamen prioritas est tantũ relatõ ſm rationez.

Aliter dicitur ꝙ ens in potentia est simpliciter nõ ens ⁊ per cõsequens relatio fundata ipso est tantuz rationis ⁊ diuisio entis per ens in actu ⁊ ens in potentia est quasi diuisio per cõtradictionez nõ simplicit̃. q2 tunc ens in potẽtia cõuerteret̃ cuz non ente ⁊ diceret̃ de impossibili. sed sicut priuatio nihil plus entitatis dicit q̃ negatio licet sit negatio cõtracta ad subiectuz. ⁊ ideo diuisio ꝑ habitũ ⁊ priuationez est per cõtradictionem quandaz. sic in proposito ens in potentia nihil formaliter dicit nisi non ens quoddaz. i. cui potest succedere ens. ⁊ intelligit̃ q̃si idem ens sibi succedere quasi primo fundet potẽtiam deinde sit termin⁹ potentie quod nõ est ſm intellectuz concipientez idez. naz quando nihil est in re nec idez est nec aliud est. q2 iste sunt differentie entis. Sic ergo differẽtia entis inquantum intelligitur determinat sibi pro fundamento essentiam intellectam

que eadez inquantuz intelligibilis postea est. Non entitas aūt nec in re nec in intellectu aliquod subiectū sibi determinat ꝛ pro tanto videt̃ ens in potētia magis ens ꝙ̄ negatio entis. sicut p̄uatio videt̃ magis ens ꝙ̄ negatio vnde p̄uatio ponit̃ termin⁹ mot⁹ nālis. ꝛ negatio nō. sicut enti in potētia intelligit̃ succedere ens. nō sic nō enti absolute ſm illos qui ponunt essentiaz nullā habere entitatem omnino nisi quando existat actu. Nec via secunda videtur ꝓbab'lis ꝛ maxime si ponāt essentiaz ꝛ esse non differre nisi ratione. tunc eniz videt̃ necessario ↄcedenduz ꝙ potentia essentie vt fundamēti ad esse vt ad terminuz non sit nisi relatio rationis qz nō est inter distincta nisi ratione tantuz sicut idemptitas. Secūduz istaz viam duo argumēta supius mota. s. secūdū ꝛ tertiū ꝛ etiaz duo postea inducta contra respōsiones ad ista ꝛ quartum argumētū principale ad questionē nō habēt difficultatez nec restat respondere nisi ad illud de creatione. Diceret̃ ꝙ illa est relatio rationis. ꝛ sufficit ꝙ sibi correspondeat relatio rationis. Et si arguat̃ de agente naturali in quo est relatio realis ad effectū ꝓductum ꝛ eadez precessit ante ꝓductionem. diceretur ꝙ non aliter eadez nisi sicut ens in potentia ꝛ ens in actu sunt idem iuxta moduz preexpositum.

Propter quartuz quidem huius. Ad primū ante oppositū dicendū ꝙ procedit de potentia logica Et quādo confirmat̃ p̄ diffinitionez possibilis positaz in isto nono. dicendū ꝙ illa diffinitio est possibilis logice. qᷓ patet quoniā post illam diffinitionē probat ex ea ꝙ si antecedēs est possibile ꝛ ↄsequēs est possibile qᷓ patet nō esse intelligendū nisi de potentia logica.

Ad secunduz dicendum ꝙ bene probat ꝙ diuisio entis ꝑ actum ꝛ potentiaz non est diuisio generis ꝑ differentias essentiales qᷓ concedo. sed est magis subiecti per passiones oppositas que dicūt modum illius obiecti. qualis est diuisio linee ꝑ cturuz ꝛ rectū siue lineaz curuam ꝛ rectam.

Ad confirmationez dicenduz ꝙ procedit de potentia que est principiuz non quodcūqz ſ passiuuz de quo dicetur in sequenti qōe.

Ad tertium principale dicenduz ꝙ licet ens in potentia nō sit ita simplex ens sicut ens in actu ac si ratio potentie diminuat ens nō tamen oīo destruit rationem entis. bene aūt tale determinans potest habere rationez diminuentis. ita eniz est in diuisione entis per vnuz ꝛ multū quia multuz inquātuz ꝑ suam rationez formalez opponit̃ vni diminuit ens licet non omnino destruit. Si teneatur alia via supius de potētia ꝙ omnino destruit ens ꝛ ꝙ non est relatio nisi rationis. tūc illud argumentū est cōcedendū ꝛ quasi diuisio animalis per viuuz ꝛ mortuum cū diuidit̃ ens ꝑ actum ꝛ potentiam.

Ad quartum principale dicenduz ꝙ illa prima propositio est vera de correlatiuis sz hic tantum alterum est relatiuum.

Ad minorez secūde rationis in eodez dicenduz ꝙ ipsa est vera de potentia vt spetialiter est principiuz passiuū nō aūt de potētia opposita actui vt pz ex 3° nōbili supi⁹ posito

Ad tertiam probationez in eodem patebit in sequenti questione quomodo potentia actiua inquantum principium non absolute sed transumptiuum dicit̃ ad passiuū. sed de potentia de qua predictum est etiaz vt inuenitur in potentia actiua tantū dicit̃ ad actuz

Ad quartam cum confirmatione in eodē potest dici ꝙ relatio potentie non est determinati generis sed transcendens ꝛ ita etiam posset dici de relatiōe principij ꝛ cause de quibus minus videt̃ nec cadunt iste relationes sub aliquo modo illorū q ponunt̃ qnto metaphice. Alit̃ possz dici ꝓbabilit̃ ꝙ oīa trāscendentia preter ens sunt determinati generis quiditatiue sumpta. licet denominatiue sint transcendentia quia scilicet omnia denominant de hoc queratur in quarto hui⁹ questione de vno an significet idem enti.

Ritur tercio questio vtrū potentia actiua conuenienter describatur ab Aristotele esse principium trāsmutandi aliud inquantū aliud. Et arguit̄ negatiue primo si potētia actiua esset principiū. ergo illud quod non eēt actu agens non habēt potentiā actiuā. ɔ̄ns falsuꝫ iuxta doctrinā philosophi in tercio capitulo huius noni contra megaricos. vt in questione declarabit̄. ꝓbatio ɔsequētie. illud quod actu non agit nō habet principiū in actu. qꝛ illud simul est ⁊ nō est cū principiato in actu. quinto huius. nec habet principium in potentia. quia omnis potentia est ad aliquem actum eius quod est in potentia. sicut patet ex predictis. taꝫ potentia obiectiua q̄ʒ subiectiua. Sed illud quod est nō agens potēs agere nō est in potentia ad aliquē actuꝫ sui. qꝛ tunc transmutaret̄ quādo ageret.

Amplius ɔtra hoc quod dicit̄ transmutandi arguit̄. quia ex hoc sequeret̄ ꝙ potentia creatiua non esset actiua quia nō trāsmutat aliud. Uniuersaliter etiaꝫ sequeret̄ ꝙ potentia actiua nō abstraheret a motu ⁊ mutatione. ⁊ ita nulla ptineret ad metaphisicū nec ꝑ cōsequēs aliqua cōsideratio cause efficientis ad ipsuꝫ ptineret.

Adhuc cōtra illud quod dicit̄. aliud. arguitur. qꝛ tunc omnis potentia actiua esset factiua quod videt̄ contra intentōeꝫ Arist. infra capitulo quinto huius diuidētis potētiaꝫ in factiuā ⁊ actiuā cui⁹. s. vltim⁹ finis ē vsus ⁊ nō aliquid factū. ɔ̄ns pꝫ. nam actiua stricte sumpta nō trāsmutat aliud ſm Aristo. ibideꝫ. quia actio manet in agente.

Amplius cōtra ideꝫ sic arguit̄. illud aliud est transmutabile sicut patet. sed transmutabile nō videt̄ ponēdaꝫ in diffinitōe potētie actiue nisi tanq̄ꝫ correlatiuū. nō est autē ei⁹ correlatiuuꝫ. qđ ꝓbat̄. qꝛ omnis potētia dicit̄ ad actū nullū ergo aliud correlatiuuꝫ Si dicat̄ ꝙ potētia que dicit̄ ad actū non est illa que est principiū de q̄ mō est sermo. Cōtra saltē habet̄ ꝓpositū qꝛ principiuꝫ ꝑ se dicit̄ ad principiatū. sed transmutabile nō est principiatū ꝑ se respectu potētie actiue qꝛ ꝓsupponit̄ principiato eius vt ex illo trāsmutabili illud principiū causet̄. ergo ⁊c.

Consilr potest argui cōtra descriptōeꝫ potentie passiue.

In oppositū est Aristo. in textu h⁹ noni. ⁊ quīto eiusdē describēs vtranq̄ꝫ potētiā actiuaꝫ esse principiū transmutādi aliud inq̄ꝫtuꝫ aliud. passiuā autēꝫ ꝑ esse principiū trāsmutandi ab alio inquātuꝫ aliud.

Propter primum quidē h⁹ sciendū primo ꝙ cū ꝓpter aliud esse. ⁊ esse ꝓpter qđ aliud ē sint conditōes entis absoluti nō cōtracti ad metaphisicum vel nālēꝫ vt inqt Scot⁹. ⁊ iste sunt relatōs causati ⁊ cause. sequit̄ ꝙ ad metaphisicū ptinet cōsiderare causaꝫ ⁊ causatū. Cum etiam q̄tuor causaꝝ genera distinguāt causaꝫ ꝑ hoc ꝙ causatū alr ē qđlibꝫ istoꝝ absꝫ hoc ꝙ descendat̄ ad motū vl̄ quātitatē seq̄t ꝙ ois genera causaꝝ ptinēt ad metaphisicū. cōferre eniꝫ ad esse alic⁹ vt ps eēntialis e⁹ ⁊ hoc siue accn̄talis siue potētial pꝫ ꝙ nō ɔtrahit ad motū. ⁊ iste sunt spēales rōs cause formalis ⁊ mālis de qb⁹ plus tractat in. viij⁰. ⁊ quomō ex eis fiat vnū. ⁊ hic actus illud vo potētia. Esse ēt bonū ad qđ aliud ordinat̄ pꝫ quomō nō cōtrahit ad motū. ⁊ hec est ratio cause finalis. de qua loquit̄ Aristo. in. xij⁰. huius. mouꝫ autē vt amatū ⁊c. ⁊ alibi. Perscrutanduꝫ autē qualr hꝫ natura bonum ⁊ optimū ⁊c. De efficiēte aūt videret̄ ꝙ nō abstraheret a motu ⁊ mutatōe. Sed licet hoc veruꝫ esset quātuꝫ ad coitateꝫ in re ꝙ nullū esset efficiēs qn efficeret motū vel mutationeꝫ. tamē de per se rōe efficiētis non est vniuersaliter. naꝫ si intelligat̄ aliqđ dare esse sine hoc ꝙ intelligat̄ aliquid moueri vel mutari certuꝫ est ꝙ dans esse tale intelligit̄ habere rationem cause respectu producti ⁊ non alterius q̄ꝫ efficientis. Sicut ratio vnius quod est compositum ex actu ⁊ potentia secundū se non contrahit ad motum. Sed pertinet

metaphicū lʒ nūq̄ tale vnuʒ esset nisi p mo⸗tuʒ vel mutatōeʒ potentialis ita in ꝓposito.

Predicta tamē quatuor causarum genera cōtracta ad naturalitateʒ puta inquātū sunt ꝓpter que aliqd hʒ esse naturale. vel inq̄tuʒ ꝓpter ista modo naturali aliquid hʒ esse p⸗tinet ad cōsideratōeʒ phisici. vnde falsū est vt videt aliquā causaʒ excludi a cōsidera⸗tōe metaphisici vel etiā naturalis licet diuē simode eas cōsiderent mō p̄dicto. vt diffuse etiā patuit quinto hui⁹ qōne prima. Et sicut dictuʒ est de causis ita etiā intelligendū ē de principiis siue de p̄ncipiātib⁹ sine qbus alia principiāt cuiusmodi dicunt potētie vt sta⸗tiʒ notuʒ fiet.

Sciendū secūdo principaliter q̄ ab eod abstracto q̄nq̄ dicunt plura denoiatiua q̄.s. nata sūt denomiare diuersa ad que diuersa hʒ habitudinē illud qd p abstractū signifi⸗cat. Posset autē de hoc in multis exempli⸗ficari nisi ꝓlixitas obstaret. sic ab ista rela⸗tione. s. que dicit principiatio signata in ab stracto diuersimode denoiatur illud qd pri cipiat ⁊ illud quo principiat. qz illd quo im mediate ⁊ illud quo mediate. ⁊ fm hoc pūt duo denoiatiua istis appropriari. vt. s. illud quo dicat principiū ⁊ illud qd dicat prin⸗cipians. videt āt esse quasi pricipiū abstra⸗ctuʒ respcū ei⁹ qd est principiās. sic. n. calor est quo calidū est calidū ⁊ ita respectu eius abstractū. ita principiū est quo pricipiās p̄n cipiat. tn̄ fm vitatē principiū est denoiatiuū qz impossibile est relatōʒ pure in abstracto significatā de aliq̄ absoluto p̄dicari. qz tunc diceret in qd de ipso. calor āt dr̄ esse prin^m lʒ nō p̄ncipiatio. Patʒ ergo q̄ prin^m impor tat eēntialr relatōʒ p̄ncipiatōis ⁊ hoc in con creto. vbi. s. est natū cōcernere imediatū suū fundamētū quod est quo. nō āt remotū siue subiectum qd est qd. ⁊ hoc intelligēdum est vbi quo ⁊ qd distinguūt aliquo mō realr̄ In oio āt simplicib⁹ vbi idē est re qd est ⁊ quo differēs tn̄ rōe. idē dr̄ ibi p̄ncipiū ⁊ p̄n⸗cipiās. siue āt idē dicat prin^m ⁊ p̄ncipians vt in simplicib⁹ siue aliud aliq̄ mō vt in cō⸗positis. eādeʒ tn̄ relatōem quā principiatio importat vtrūq̄ istorum cōcretorum. lʒ alio mo⸗do inquātuʒ illa eadeʒ diuersimode concer⸗nūt fūdamētuʒ ⁊ subiectū. sic silitudo eadeʒ denoiat for. q est silis fm albedinē ⁊ albedi nē fm quā est silis. si tn̄ essʒ aliqd cōcretum quo albedo posset denoiari inquātū est quo aliquid assimilatur.

Consilr oio dicēduʒ est de potētialitate potētia ⁊ potente. qz eādeʒ relatōeʒ impōtat primū in abstracto ⁊ alia duo in cōcreto. sʒ diuersimode fm q̄ illa relatio nata est diū⸗simode denoiare fundamētū ꝓximū ⁊ remo tū siue subiectū. sic āt alia ꝯcreta coir accipi m⁹ p subiectis inquantū hūt tales formas. ita frequēter qn̄ dicim⁹ potētiā nō intelligi⸗m⁹ de respcū. s de illo in quo fundat respēs Sed q̄rit an po^a impoztet ita cōeʒ relatōʒ sic prin^m ⁊ causa dubiū est. Diceres aliqs q̄ sic ⁊ q̄ illa potētia cōuenit forme ⁊ fini sicut efficiēti ⁊ maťie. lʒ nō sit cōsuetū illis causis attribuere nomē potētie. qz forte in eis nō di stinguit qd ⁊ quo. De forma pʒ cū sit sim^x De fine silr̄ videt si finis ponat opatio c^a eēntia est simplex. s tūc nō videt q̄ nomen potētie debeat attribui maťie prime. qz nec ibi distinguit qd ⁊ quo nisi forte rōne sic [illegible] forma vel fine.

Aliter posset dici quod secūdum p̄dicta ab vno significato potentie videtur nomen translatum ad aliud significatum propter conuenientiam inter illa. qz scilicet nihil ha bʒ modū essendi potētialeʒ formalr̄ nisi qa aliqd prin^m est potētiale respcū eius. princi⸗cipiū autē potētiale respcū pricipiati tm̄ pōt esse duplex. s. efficiēs ⁊ maťia. for^a eni nūq̄ p̄cedit cōpositū vt p ipsaʒ tanq̄ p p̄n^m potē⸗tiale posset esse cōpositū in potētia. Silr̄ nec finis q̄tuʒ ad esse in re. Et ideo forte vt po⸗tētia significat p̄ncipiū non est impositū ge⸗neralr̄ omni principio siue cause. sed tantū principio actiuo quod est quo efficiēs potest efficere. ⁊ pricipio passiuo quod est quo ex aliquo potest aliquid fieri. ⁊ per vtrunque istorum principiatum est in potentia.

Non oz de noie cōtendere cui sit impositū sed loquēduz est vt ples ex primo topicoꝝ. Si quis vellet primā viaz tenere ꝛ p diffue tudinē excusare nō oportet multū laborare ad contra arguenduz. Secūda via videtur esse de intentōe phi qui de potentia non loqtur inquātuz est principiū nisi vt pertinz ad duplex genus cause. ꝛ ratio ad hoc assignata de trāsmutatione videt satis congrua.

Sciendū tercio ꝙ principiū nō tantum habet relatōez ad principiatū. ꝛ tale principiū ad tale principiatū puta efficiēs ad effectuz ꝛ materia ad materiatū. sed etiā vnum principiū respectū hz ad aliud principiū. qz siue sint intrinseca siue extrinseca siue hec liue illa mutuo nūquā causant causatum nisi inter se aliquo mō vniant ꝛ cōcurrāt. qz nulla vna sufficit ad causanduz aliquod causatū quod dependet a multis causis essentialiter. quomodo autez quatuor cause concurrant in causando ꝛ quomodo ordinātur eēntialiter in causando patet in 2° hui⁹ qōne de statu causaꝝ. Et habet egregie discussuz a Scoto in tractatu de primo principio. ꝛ iste due relatōes sunt omnino alterius ratiōis ꝛ pñt ambo fundari in eodem absoluto ymo necessario fundātur. que autē essentialius ꝛ que prius non est modo questio. Potentia ergo si importet istos duos respect⁹ in quacunqꝫ causa hoc est equiuoce ꝛ p vtroqꝫ videt nomen accipi qñqꝫ ab Aristotele. verbi gratia de potentia actiua exemplificat libro quīto capīo de adaliqd vt calefaciēs ad h° qd calefacit ꝛc. ꝛ paulo post quod fecit ad factuz ꝛ facturū ad faciendū. sic enim pater dicit filij pater. Sed constat ꝙ calefactiuū ad illud quod calefacit nō dicit vt principiū ad principiatū. sed vt principiū ad aliō principiū puta actiuū ad passiuū. Ex qbus sequitur vnū principiatū ad quod ambo dicūtur. sed pater ad filiū sic nō dicitur nec facturū ad faciendū vt ad aliud principiū sed vt ad principiatū. ꝛ tamē ambo exempla ponit pro secūdo modo relatiuorum qui est sm potentiā actiuā ꝛ passiuā. In hoc ꝛ patet exempluz quomō principiū passiuū dicit Aristo. habere potentiā actiuā respcū alterius principij ꝛ non respectu principiati sed etiaz respectu principiati hz potentiā in quātuz ex illo pōt fieri principiatuz. Unde in. vij° metaphisice ex aliquo fit hoc vt materia ꝛc. ꝛ alibi pluries.

Sciendū quarto ꝙ sicut hec potentia sumitur in tercia significatōe. s. pter duas sm quaꝝ vnā nominat relatōz principij passiui ad principiatū ꝛ sm aliaz ad principiū actiuū. ita ꝛ actus quod est correlatiuū potētie isto mō sumpte equiuoce sumit ab illa rōne actus de qua dictū est in questiōe precedenti que scilicet opponit potentie sicut modus entitatis oppositus sibi. naz actus isto modo dicit de forma inquātuz refert ad materiā cuz qua principiat principiatuz. ꝛ simul est isto modo potentia ꝛ actus ꝛ sunt mutuo relatiua. qz sicut hoc modo potētia est respctū alicui⁹ actus. ita ꝛ iste actus est alicui⁹ potētie actus. Tres autez cdītōes opposite sunt in potentia ꝛ actu primo mō sumptis. qz nec vnū est in principio respcū principij inqtuz principiū. nec sunt simul nec sunt mutua. vnū de primo actu intelligit ꝙ forma est in actu qñqꝫ. qñqꝫ in potentia opposita actui sicut ꝛ cōpositū. sed de secūdo actu ꝛ potentia nunquā forma est in potētia. sed actus etiaz qñ est in potētia primo mō adhuc est actus secūdo modo nō potētia. cōpositū autē qñqꝫ existit licet nō sit actus. tamē actus est modus entitatis ꝓprie totius nō tamē entitatis forme. Forte cōmunit nō curat de ista equiuocatōe actus ꝓpter hoc ꝙ actus cōpositi primo mō principaliter est ab actu secūdo modo nisi inquātuz ille est in actu primo modo

Ex quibus omnibus pz ꝙ sufficiēter diuiditur potentia in actiuā ꝛ passiuaz prima diuisione. ꝛ hoc intelligendo passiuā tripliciter equiuocaz. s. vt dicit relatōez primo ad principiatū passiue ꝛ secūdo ad principium actiuū nō inquātuz est actiuū actu. sed qntuz ad actuatiuū actuale. quia sic ecōuerso rfert principiū actiuū ad passiuū. ꝛ tercio ad po-

cipiū actuale qꝛ secū cōstituit cōpositū faciendo vnū cū ipso. Silr intelligēdo actiuā potentiā duplicē equiuocā.s.ad principiatū actiuū ⁊ ad principiū actuale. terciā scilicet ad formā nō oportet ponere forte. quia sicut eadē relatio actiui denoiat formā agētis vt quo ⁊ cōpositū vt quod fm dicta in secūdo notabili. ita ex pte principiati potest dici φ eadē relatio geniti cōuenit cōposito vt quod. respectu agentis ⁊ forme vt quo sicut tactū est in. vijo. huiꝰ in qōe de generatōne cōpositi. De relatōibus autē istarū triū causarū ad finē nō videt multū necessariū ad propositū ptractare.

Propter secundū

quidē huius sequētes dictū phoꝝ megaricoꝝ cuiusdā megaris siue mecharis discipuloꝝ simplr negantes potētias esse non rōnabilr saluare pūt vtriusq; potētie tā actiue φ̄ passiue descriptōes. negāt enī oio potentiā tempe precedere actū tā in actiuis φ̄ etiā in passiuis dicētes potentiam ⁊ illud ad quod potest esse insimul. aliquid enī tūc solū potest quādo opatur vt dicūt. nō pōt autē quādo nō opatur. Ad quod sequit nullā potētiā esse. potētia enī vt inquit Auerroys in hoc nono opponit actui ⁊ impossibile est vt existant simul. quoꝝ defectus sufficiēter apparet a pho in textu ⁊ a Cōmentatore ⁊ apertius ab Alberto. Preter enī alia absurda ab hac opinione sequētia. hoc absurdius ɔtra eos infert Auerroys φ negantes potentiā negant materiā primā ⁊ oēs motus ⁊ generatōēs ⁊ corruptionē ⁊ omnes artes que agunt p cogitatōēs ⁊ voluntatem ad expellendū nocumētū ⁊ ducēdū iuuamentū. hec Auerroys.

Propter tercium

quidē huius cōformiter determinando his que in primo articulo dicta sunt. dicēdū primo φ vtriusq; potētie tā actiue φ̄ passiue dscriptōes sunt cōueniētes. que qualit sint intelligende manifestū fiet ex quo earū patebit integritas ⁊ sufficiētia.

Attentione ergo dignū φ hic a Philosopho ⁊ pariter quīto huiꝰ nō diffinit potētia actiua inquātum compat ad principiatū. ⁊ ideo nec p principiatū diffinit sed diffinitur inquātū compat ad aliō principiū nō tamē in vlī inquātū actuale quomō ptinet ad metaphisicā. sed inquātū actuale sic scilz qꝛ transmutabile. vnde p trāsmutabile diffinit. ⁊ ita ista diffinitio nō est metaphisica nec potentie metaphisice cōsiderate. sed phisica ⁊ potētie actiue phisice cōsiderate. Silr de rōe potentie passiue intelligendū ē

Ex quo patet φ nō valet hec cōsequētia in metaphisica Aristotel hoc diffinit sic ergo hec est diffinitio metaphisica. multa enī in metaphisica ponūtur ptinētia ad phisicā ⁊ ecōuerso.

Quare enī aliter disputaret in p phisicoꝝ cōtra illā opinioē quā dicit a phisico ptermittendā seu pmittendā nisi quia induit formā metaphisici in arguēdo exēpla etiā multa alia possent adduci. Potest tamē excusari Aristo. quare talem diffinitionē ponat ⁊ nō pprie metaphisicam. forte qꝛ potentia hoc modo descripta manifestioꝛ est. Et silr ex hoc satis haberi potest ratio potētie actiue metaphisice loquēdo dimittēdo illud quod contrahit ad naturalitatem ⁊ ponēdo generalius qō ptinet ad metaphisicā. Est autē potentia actiua fm vnā eius significatōē metaphice loquēdo principiū agendi agibile fm aliā principiū actuandi actuale. Potētia vō passiua fm vnā eius significatōē est principiū ex quo aliqd potest mutari. fm aliā est principiū actuādi passiue ab actuatiuo. fm terciā est principiū actuabile siue formabile ab actu siue a principio actuali.

Propter quartū

quidē huiꝰ ad primū ante oppositū dicendū φ tangit difficultatē hanc quomō potētia vt opponit actui potest applicari principio actiuo. nō enī negandū est illud qñq; in

potentia ad principiandum. alioquin sicut arguitur et bene non agens non posset agere. quod si hoc nomen principium importet aptitudinem ad principiandum tunc quicunque est in actu primo est actu principium. sed quicunque actu principians. Si autem nomen principii importet idem quod actu principians tunc quod est in potentia ad actum secundum est in potentia principium. hoc modo videtur dicendum est de aliis. et si nunquam sint in potentia principia. Si nomen significet primo modo dicto patet tamen omnia esse in potentia principia saltem illa que possunt precedere tempore sua principiata que sunt duo ut patuit in secundo notabili. sed de activo quia non recipit est difficultas quomodo est in potentia principians. patet autem quomodo potentia opposita actui applicetur potentie passive ex distinctione potentie in obiectivam et subiectivam posita in prima solutione questionis. Et est dicendum de activo quod licet quando non agit non sit in potentia subiectiva stricte sumpta prout scilicet talis potentia est subiecti informabilis. est tamen in potentia subiectiva extendendo eam ad subiectum denominabile activum enim est denominabile ab actu ad quem est illa potentia licet illo actu non sit informabile. et hoc modo potest teneri quod potentia opposita actui sufficienter dividatur in obiectivam et subiectivam intelligendo subiectivam sub se continere utramque predictam scilicet large et stricte sumptam.

Sed contra ex hac solutione sequi videtur quod activum quando non agit est in potentia ad actum alterius puta effectus quod tamen improbatur. quia eius est potentia cuius est actus in de sompno et vigilia.

Amplius sequitur tunc quod potentia de qua in precedentibus dictum est. scilicet que opponitur actui non sufficienter dividatur in potentiam obiectivam et subiectivam. est enim potentia tercia preter has non ad aliquem actum ipsius quod est in potentia sed ad aliud ab ipso.

Ad primum istorum diceretur quod non oportet actum esse eiusdem formaliter cuius est potentia formaliter nisi tamen in activis vel passivis stricte sumptis contra factivas.

Sed contra solutionem arguitur. nam sensus de quo et cuius actu ibi loquitur est activus aut passivus stricte sumptus quare etc.

Aliter posset dici quod loquitur de potentia ut est principium ut patet consideranti intentionem eius et non de potentia opposita actui. Sed ista responsio non sufficit sine prima que dicit in quibus est actus eius cuius est potentia. in factivo autem non est eius nisi ut subiecti denominabilis tantum.

Ad secundum de insufficientia divisionis potentie etc. dicendum quod verum est sumendo subiectivam stricte secundum quod ista est vera omnis potentia subiectiva est ad aliquid esse formabile eius in quo est illa potentia. est tamen sufficiens extendendo subiectivam ad subiectum denominabile et informabile. et sic oportet propositionem istam exponere hoc modo quod omnis potentia subiectiva est ad aliquid esse vel formabile vel saltem denominativum eius in quo est potentia.

Alio modo respondetur tenendo quod divisio potentie opposite actui est sufficiens in subiectivam et obiectivam stricte sumptam. et tamen potentia subiectiva applicatur potentie active. et est ad aliquid esse eius non absolutum sed ad relationem actualem que sibi inest quando agit. et prius non inest. sed sic oporteret ponere potentiam obiectivam ad productum precedere potentiam ante actum ut applicatur potentie active. quia non videtur alia potentia esse ad relationem nisi quia eadem vel alia aliquo modo est prius ad aliquid absolutum vel in eodem vel in alio ad quod est talis relatio. Si autem negetur illa divisio potentie in obiectivam et subiectivam extendere se ad activam et tantum esse sufficiens ut potentia opposita actui applicetur potentie passive. tunc potest dici tercio modo respondendo quod quando potentia activa est in potentia ad agendum non est in potentia ad aliquem actum sui. sed ad aliquid actum ab illo. nec illa propositio cuius est potentia eius est actus facit contra hoc quia sic potentia est eius non ut futuri. sed ut ab illo fiendi. ita actus est eius quia ab ipso.

Ad 2m principale patet ex determinatione questionis.

Ad 3m dicendum quod Aristo. ponit in diffinitione ly. aliud aut inquantum aliud. et quare ita diffiniat innuit ipse in quinto huius. ubi subdit ars medicinalis potentia ens existet in sanato sed non inquantum sanatum. Unde dicendum quod potentia activa stricte sumpta vere est activa et quando est eliciens actionem imanentem vere in eliciendo eam est

actio sua pfecte hñs quicqd est de ratõe actõ nis. 7 forte veri⁹ q̄ trãsiens. agens [illegible] illa ñ trãsmutat stricte sumẽdo trãsmutare ꝓut di cit̃ esse ad actũ primũ tñ. nec trãsmutat ali ud. sed idez subiecto inquãtuz aliud sic ma gis patebit infra in eisdẽ q̃oibus de potẽtia 7 ideo ratio hic posita. s. trãsmutãdum esse nõ cõuenit ꝓprie actiue potentie stricte sum pte. Ratio tñ metaphisica. s. actuatiuũ esse vere cõuenit sibi. naz act⁹ secũdus fm q̄ sit actuale in actu per ipsuz vere est act⁹ 7 pfe ctus licet nõ talis qui sit ꝓprie transmutatõ nis terminus.

Et si querat̃ quare nõ est termin⁹ trans mutatõis cũ sit natura alia a subiecto in quo recipit̃. diceret aliqs q̄ ꝓpter hoc nõ ẽmiat trãsmutatõez. q2 est actio ad quã nõ est trãs mutatio ex q̄nto phisicoꝝ.

Aliter tñ dico q̄ intellectio lz coĩr dicat̃ actio vel opatio vel actu s secũdus. vere ñ est termin⁹ actõis ꝓprie put. s. actio est in p̄ dicamẽto actiõis 7 est essentia aliqua abso luta lz in ipsa necessario fundet̃ respect⁹. il laz autẽ actionẽ ꝓprie dictaz cui⁹ intellectio est termin⁹ designam⁹ coĩter per hoc qd [illegible] elicere. intellectionẽ eniz elicit intellect⁹. non autez intellectõe aliquid agit. Et est exẽpluz calor eniz est natura absoluta terminãs ca lefactionez prout calefacere notat ꝓprie ac tionez qua actõe calor fit siue ꝓducit̃ 7 quẽ actio ꝓprie non producit̃.

Si autẽ vlterius querat̃ quare nõ dicit̃ calefactio elici sicut etiam dicit̃ intellectio. Respõsio q̄ nõ est vtrobiq3 forte sermo eq̃ proprius. sed illud de calefactõe forte intelli gitur inquãtuz ipsa est eadez realiter calori producto 7 nõ fm rõez ꝓpriaz calefactõnis sicut ex illa pte intelligit̃ de intellectõe fm e⁹ ꝓpriaz ratõz. Uel forte equiuocat̃ vocabu luz eliciendi ad notanduz habitudinẽ prin cipij actiui ad ꝓductũ in intellectõe 7 ad ꝓ ductionẽ in calefactõe. ꝓprie ergo mutatio ẽ q̃ñ insit intellectui intellectio. sed non que est termin⁹ motus qualis est coĩter ad formas que coĩter vocant̃ actus primi.

Ad quartuz principale pz ex supradictis.

Ritur quarto

questio an potẽtia actiua siue pas siua inquãtuz prior est naturaliter principi ato includat essentialiter aliquẽ respectum. Et arguit̃ affirmatiue primo. idez absolutũ potest esse potentia actiua respectu vnius 7 passiua respcũ alterius ergo inquãtuz disti guit̃ distinguit̃ tantũ per relatões. est autez necesse vt videt̃ q̄ distinguat̃. q2 als prin cipiatũ nõ hret principia priora se. ergo in quãtuz est prius naturalr principiato inclu dit relatõez.

Amplius arguit̃ de potentijs actiuis int̃ se compatis. nã relatões pl̃es pñt fũdari in eodez absoluto. 7 oportet ponere distinctõz ipsaꝝ inquãtuz sunt priora principiatis vt ostendit̃ ꝑ ꝓbatõez p̄cedentez. ergo hoc est per relatões que erũt de rõe eaꝝ inquãtum sunt priores.

In oppositũ arguit̃ si respect⁹ includat̃ essentialr in potẽtia actiua vel passiua inq̃ tuz naturalr p̄cedũt principiatũ hoc nõ est vt ratõ mãlis. q2 tũc psupponeret̃ absoluto sicut mãiale formali. ergo includit̃ vt ratõ formalis. hoc autẽ videt̃ falsuz q̄ relatio sit formalis ratio principiandi aliqd absolutũ sic ẽt incõueniẽs est q̄ sit formal̃ ratio termi nandi principiationez vel productionez.

Propter primum

quidez hui⁹ sciẽduz q̄ cũ relatio quã impõ tat hoc nomẽ potẽtia sic pz ex determiatis sit sit natura cũ relatõne pricipiati actu actu 7 po^a po^a ac ꝑ hoc relatio illa nullo modo sit prior nãliter p̄ncipiato. necesse est q̄ hoc de noiatiuũ po^a accipiat̃ ꝑ subiecto qd dnoiat nõ in sensu cõposito. i. ꝑ po^a act⁹ q2 nec sic ẽ prior. sed in sensu diuisiõis. sic lz id qd ẽ fi lij pater nõ sit prius filio. illud tñ qd est pa ter est pri⁹ filio ita in ꝓposito. nec tñ hoc de noiatiuũ potentia acceptũ ꝑ subiecto qd d noiat in sensu diuisiõis accipit̃ ꝑ illo quo mõcunq3. sed fm illaz rõez fm quã imedia

te recipit pdicatõez h⁹ cõcreti potentia. Et iste modus loquẽdi vsitat⁹ est in ista matia de potentia principio ꝛ causa. sic eniz hec ẽ vera causa nãliter est prior causato ꝛ principiuz principiato ꝛ non aliter.

Propter secunduz

quidez h⁹ dixerũt quidã vt inquit Scotus ꝙ forma nãlis nõ est principiũ actõis ẜm ꝙ est pfectio ei⁹ in quo est. sed solũmodo ẜz ꝙ hʒ respectũ ad effectũ. quod põt ostendi. qa forma nõ est principiũ agendi nisi inquãtuz hʒ aliquẽ ordinẽ ad illud qd agit vel in qd agit. qꝛ tali ordine ãmoto nihil agit. Ordo autem ille est relatio siue respect⁹. ꝛ ẜm hoc ponũt ꝙ potẽtie actiue nõ dicũt nisi eandez essentiaz aie absolutã cũ diuersis respectib⁹ ad diuersa obiecta ꝛ diuersos actus. q quidez respect⁹ oꝫ ꝙ cadat in rõe ꝓpria potentiaꝝ inquãtuz ꝓcedũt actus. alioqn nlla distinctio ꝓcederet in potẽtijs distinctõez actuũ qd videt̃ incõueniens. qꝛ lꝫ act⁹ mãifestent distinctõez potẽtiaꝝ nõ tñ eaz causant. non eniz qꝛ differt intellectio a volitõe. iõ differt intellect⁹ a volũtate sed magis ecõuerso. Cõsilr ẽt ponit̃ ex pte obiectoꝝ qꝛ dr̃ia formalis obiectoꝝ nãliter ꝓcedit dr̃iaz actuũ. non autez est illa dr̃ia prior p aliqua absoluta. potest eni idez absolutũ esse obiectũ pluriuz potentiaꝝ. ergo illi respect⁹ erũt de rõe obiectoꝝ formaliũ inquãtũ ꝓcedũt nãlr actus. ꝛ hoc respctũ potẽtiaꝝ passiuaꝝ vt pn̄ᵃ aliq⁹ actuũ. Et forte ꝙ ab hac radice pullulauit opio qrũdaz noialiũ potẽtias aie nõ distinguẽtiuz ab aia. potẽtia eni visiua vt dicũt est aia in ordine ad opatõz visiuã. auditiua in ordine ad opatõnez audit⁹ ꝛ sic de alijs. vt Johẽs buridan .vi⁹. ethicoꝝ ꝛ Thomas de garbo in summa sua.

Sed cõtra istos sic inuehit̃ qꝛ lꝫ potens possit esse ꝯpositũ ꝛ plura includere tñ potẽtiaz actiuã inquãtuz includit qcqd nãlit̃ ꝓcedit ꝓncipiatũ oꝫ esse rez vni⁹ gñis vel saltez nõ ens pdcñs. qd si ꝓteruiẽdo diceret̃ posse esse agẽs nõ tñ põt dici põ actiua. absolutũ ãt ꝛ respcũs in eo fundat⁹ nõ sũt res vni⁹ generis. ergo pcise alteꝝ ẽ eẽntialr põ actia nõ relatio tm̃. qd pꝫ qꝛ nõ est pfectior ẽmio pducto. nec eq pfectũ. nec ẽ prin^{ci} assilandi sibi passuz. s̃ forᵃ absoluta tm̃ ergo illa pcisa est potentia actiua.

Ampli⁹ si aliqua relatio ptinꝫ ad rõem potẽtie actiue inquãtuz prior est nãliter principiato. aut illa est relatio potẽtie vt importat ratõez principij aut po^{t} vt opponit̃ actui qꝛ nõ videt̃ aliã posse dare. nõ secũda quia illa nõ manet qñ actu principiat. manꝫ aũt in principio qñ ꝓncipiat qcqd est de rõe ei⁹ inqtuꝫ est pri⁹ nãlr̃ ꝓncipiato. Propt̃ idẽ etiã nõ põt dari ꝙ illa relatio sit rõ pncipij in potẽtia pncipiatis qꝛ illa nõ manet. g⁹ oꝫ dare ꝙ sit relatio ꝓncipij ꝓncipiatis i actu. sed hoc est incõueniẽs. naꝫ illa sil natã ẽ cũ ꝓncipiato inquãtuz ꝓncipiatũ cũ sint correlatiua ꝛ est posteri⁹ natã eo ꝙ est ꝓncipiatũ. hoc ĩ illo in quo fundat̃ relatio ꝓncipianti que sil est natura cũ relatõe ꝓncipiãtis ĩ actu posterior est eo qd est ꝓncipiatuꝫ. oꝫ ĩ relatõez intrinsecã potẽtie actiue esse priorem natura illo qd ĩ ꝓncipiatũ. ergo oio nulla inuenit̃ relatio talis.

Adhuc hoc videt̃ de potẽtia passiua. nã ipsa ẜm illaz rõez eẽntialez est ps compositi ꝛ pficitur a forma que ĩ altera ps cõpositi. ẜm quã rõez ẽ prior nãliter ꝓncipiato vt tale principiũ. hoc autẽ pcise est sub rõe absoluti. sic eniz immediate ẽ ps ꝯpositi ꝛ pficit̃ a forma. qꝛ si non tũc aliq relatio esset de rõe ei⁹ inqtũ ĩ ps ꝯpositi. ꝛ ita nullũ mãle esset simpliciter absolutũ.

Omitto autẽ ꝓpter breuitatẽ modũ defẽdendi noiales qui põt esse manifest⁹ cuique exercitato in opibus eoꝝ supposito ꝙ relatio nõ distiguat̃ a fundamẽto ꝛ tu ꝯsidera.

Propter tercium

qdez h⁹ dicẽduꝫ prio ꝙ nihil est de rõe potẽtie nisi absoluta aliq eẽntia in q imediate fundatur aliqs respcũs ad ꝓncipiatũ. ita ꝙ nullus respcũs ꝓcedat in actu ipsaz ꝓncipia

tionē p quā q̄si determinet̄ ad p̄ncipiādū. q̄ð pbat̄. ab illo est effect⁹ absolut⁹ quo posito posteri⁹ natura sequit̄ relatio actual' mutua p̄ncipiati ad p̄ncipiū q̄ in neutro ēe pōt altero extrēo non posito. sed absolutū sine oī respcū p̄cedente est huiusmodi vt in 2° argumēto cōtra opinionē p̄cedentē deductū fuit.

Cōfirmat̄ si eni in essentia absoluta puta in calore nō possȝ imediate fundari relatio p̄ncipiātis vt. s. sine respcū determinante nō p̄ncipiaret q̄ro de isto respectu ad q̄d est patet q̄ ad aliq̄d extra p° ad idē ad q̄ð est post p̄ncipiatōȝ relatio p̄ncipiātis. ⁊ tūc ad q̄d ponerēt̄ due relatōes simł eiusdē ad idē ⁊ s̄m eūdē modū relatōis. aut si nō sint due sed vna quō vna p̄cedit aliā natura ⁊ quasi fundamētuȝ eius. nā q̄cq̄d est de rōe potētie inquātū est prius nāliter p̄ncipiato totū videt̄ esse de rōe fundamēti relatōis ipsi⁹ principij q̄ñ p̄ncipiat ad p̄ncipiatū. Nec pōt dici q̄ vna tm̄ p̄cedit aliā tpe. q̄ꝛ ptȝ q̄ agens hñs actōeȝ coeuā sibi ita determinat̄ ad agēduȝ ⁊ hȝ q̄cq̄d req̄rit̄ ad taleȝ determiatōnē sic agēs p̄cedēs tpe suā actionē. ergo relatio determinās si qua est nō oȝ q̄ p̄cedat tpe. ꝫ tm̄ natura quod videt̄ incōueniens s̄m prius determinata.

Ex q̄bus ptȝ q̄lit̄ hāc ↄclusiōeȝ sensit cū Scoto. s. Tho. in p̄ sniaꝝ dis. vij°. q. p̄ᵃ articlo 2° vt adducebat̄ in q̄ōe 2ᵃ h⁹ noni dū dixit q̄ poᵃ nō est relatiuū s̄m esse ꝫ solū s̄ȝ dici p° poᵃ significat id q̄ð ē p̄n^{ci}ᵐ ⁊ non tm̄ relatōȝ p̄ncipij. ⁊ in q̄ōib⁹ de poᵃ q̄ōe p̄ᵃ articlo p̄ ad 3^{m} dū dixit poᵃ dꝛ p̄n^{ci}ᵐ nō q̄ꝛ sit ipsa relatio quā significat nomē p̄ncipij sed q̄ꝛ est id q̄ð est prin^{ci}ᵐ. in plibus. n. Scot⁹ est interpres fidel' dilucidator exími⁹ rimator p̄clarus indagator pfundissim⁹ verboꝝ. s. doctoris ꝛc.

Ad rōs p̄ie opiniōis tm̄r. ad primā que accipit̄ de forma nāli dicēduȝ q̄ causa inq̄ꝫtum causa prior est cāto. ⁊ cā s̄m q̄ cā sil' est cū cāto vtraq̄ vera est. Sȝ p̄ma si reduplicet̄ illud absolutū q̄ð est imediatū fundamētū relatōis. 2ᵃ vō si reduplicet̄ relatio. Silr̄ dicēdū est si reduplicet̄ respect⁹ cū dr̄ s̄ȝ q̄ respectū hȝ ad effectū sic videt̄ ↄpositio sonare neget̄ simplr̄ ↄpositio illa ⁊ eodeȝ mō neget̄ illa p quā pbat̄ inquātuȝ hȝ ordineȝ ⁊ cum pbat̄ āmoto illo nihil aget ē fallacia ↄñtis. sic nō seq̄t̄ coloratū sine q̄titate nō p̄ videt̄. g° inquātuȝ quātuȝ p̄ videt̄. plus. n. req̄rit̄ ad hoc q̄ aliq̄d ptineat ad rōeȝ eēntialeȝ alic⁹ q̄ꝫ q̄ sine illo nō possit esse. sic nū quā aliq̄d est actiuū nisi sit natū hr̄e ordinē ad aliq̄d extra se. nec tm̄ ille ordo essentialis est actio vt modo loquimur hoc est inquantuȝ est prius naturaliter actio.

Sȝ dubitat̄ nūq̄d forma inquātuȝ psicit illō in q̄ est sit prin^{ci}ᵐ agēdi. Rñsio nec ħ ↄcedit̄ si reduplicet̄ formal' rō actiui. tamē illō pficere p̄cedit forte illud agē nāliter q̄ñ ↄueniūt eidē forme. p̄nt eni p̄les relatiōes in eodē absoluto ordine quodā fundari vt s̄m hoc p̄oꝛ sit ↄpatio act⁹ q̄tuȝ est de se ad illō actuale cui dat esse primū q̄ꝫ ad agibile ab ipso. lȝ [redacted] potētiā diuinā pria ↄpatio actual' possit tolli stante 2ᵃ. Et illud q̄ð addit̄ de potētijs aīe dicit̄ q̄ si potētia intelligat̄ aggregatuȝ ex absoluto ⁊ respectiuo isto mō distīguit̄ p respect⁹ formalr̄. ꝫ non sic sunt p̄oꝛes nāliter actib⁹ ↄporcionabilr̄ acciplēdo illa p̄ᵃ in aīa ⁊ in actib⁹ illi⁹ p̄ncipiati si actu actu si potētis potētia. Si āt [redacted] potētiaȝ aīe intelligat̄ illa pfectio q̄ p̄ced. t nālit actū sic ratio elicitiua actus siue receptiua motōnis obiecti illa p̄cise dicit absolutū. Et tūc tenēdo q̄ potētie sint ideȝ cū essentia vel differrent p̄cise sic diuerse rōes pfectibiles in eodē vnitiue cōtente. vel nullo mō differrēt realr̄ sed tm̄ intentōe vel rōe. sed nec tal' dr̄ia cum sit cōpletiue in intellectu ⁊ nō in re nisi in potētia p̄cederet naturalr̄ dr̄iaȝ actuū.

Quod si querat̄ quō ab eodē oīo indistincto inquātuȝ est prin^{ci}ᵐ p̄nt imediate esse plura lȝ possit euadi ponēdo aliquos act⁹ aīe esse ab obiectis. m̄ nō oȝ sic fugere. Rñsio gñalis nisi ↄcedat̄ in infinitū in entibus oȝ multitudinē reduci ad vnitatē. ⁊ in proposito est ratio spēalis ēt in similibus. si enīȝ

vna forma limitata ad vnā opatōꝫ pōt esse sufficiēs principiū ei⁹. ⁊ quātuꝫ ad entitateꝫ ⁊ quātuꝫ ad distinctōꝫ ⁊ alia alteri⁹ forma aliquo mō respectu aliaꝝ illimitata ꝗ p hoc ꝙ pōt in aliā opatōeꝫ nihil min⁹ pōt in istā pōt in vtrāqꝫ ⁊ ꝗtuꝫ ad entitatē ⁊ ꝗtum ad distinctōꝫ illarum sicut ⁊ ille due possunt.

Quod si arguat̄ ꝙ maior diuersitas est ab oio vno nisi mediāte diuersitate mio ri .g⁹ nec dꝟsitas actuuꝫ que causata est nisi mediāte diuersitate minori potētiaruꝫ.

Rn̄deo ꝙ hoc arguit cōtra ypotesim ꝗ hic supponit̄ de ydēptitate poͤ cuꝫ essentia. quā qōeꝫ nō oꝫ hic disputare. paꝝ eniꝫ esꝫ ad ꝓpositūꝫ si poͤ ponerētur accn̄tia absoluta. sp enī ego teneo ↄclo h⁹ ꝑncipal qōis.

Pōt tn̄ dici q vult rn̄dere ad maiorē ar gumēti iā facti ꝙ vā est vbi est ordo eētial minoris diūsitatis ad maiorē. sic aūt nō ē in ꝓposito. qꝛ qōcunqꝫ ens pfectū imediatū ordinē hꝫ ad suā opatōeꝫ ꝓpriā. Si āt ens pfectius in istis inferiorib⁹ ad pl'es opatōnes quaꝝ forma sua est principiū sine alia diūsitate media sic si esset vni⁹ esꝫ prin^{o} illius sine medio. Est ergo maior ꝑcise vā in illis min⁹ diūsis quoꝝ singulū natuꝫ est ꝑcedere singulū maioris diuersitatis. nō vbi nullum si esset singuluꝫ precederet aliquod singuluꝫ vt opponitur hic.

Ad illud qō addit̄ ab illa opiniōe de obiectis lꝫ hoc tactuꝫ sit in prio hui⁹ qōe ꝺ obiecto sensus. ⁊ in .vi⁹. h⁹ qōe de entevero.

Pōt tn̄ dici sic dictuꝫ est de potētijs aie ꝙ si idē absolutū est obiectū nullus respect⁹ ꝑtiēt ad eētialeꝫ rōeꝫ obiecti. qꝛ vt in qōib⁹ alle gatis ⁊ ꝑcipue in qnto h⁹ in mā de relatōni b⁹ ante oēꝫ respectū pōt intelligi absolutū. ⁊ impossibile est ideꝫ intelligi qō non includit rōeꝫ formalē obiecti ꝑmi intelligibil si quod est cōmune. Et cum querit̄ de distinctōe ob iectoꝝ rn̄r ꝙ illa nullo mō ē p respectū inꝗ tuꝫ formalr sunt obiecta. ꝟ rlp̄cus cōsequūt̄ actus circa illa si actu actu si potētia potētia Distinguūt̄ ergo vel vt pfectōes vnitiue ↄtē te. vel nullo mō loquēdo de intellectu ⁊ voluntate. potētie eniꝫ sensitiue pꝫ ꝙ hn̄t obiecta distincta saltē alique. Et hic discurrēdū esꝫ de potētijs oio dꝫspatis vel sbordinatis ⁊ hoc vel ꝟm sub ⁊ supra in eodem genere. vel ordinate sic poͤ alteri⁹ generis de qbus qꝛ supra ⁊ alibi visuꝫ est omitēduꝫ ē ad p̄sens. ⁊ lꝫ sequat̄ obiecta prima sunt alia ergo ⁊ poͤ. sed ecōuerso est fallacia ↄn̄tis. naꝫ aliūde pn̄t poͤ distigui ymo ab obiectis nūquā cāliter distiguūt̄. Si aūt a sig⁹ arguit̄ aliquoꝝ distinctio ecōuerso nō sequit̄ quia sine tali signo possent distingui.

Propter quartuꝫ

quideꝫ h⁹ ad primū aū oppositū pꝫ ex ↄcis ꝙ siue ideꝫ absolutū fūdet relatōeꝫ actie potētie ⁊ passiue siue duaꝝ potētiaꝝ actiuaꝝ nihil poͤ est ꝑcise in tali absoluto inꝗtuꝫ est pri⁹ nālit̄ ꝑncipiato nisi dr̄ia rōnuꝫ pfectio naliuꝫ vnitiue cōtentaꝝ. Uel nulla dr̄ia realis. ⁊ tūc cū dr̄ ꝙ ꝓprij ꝑncipiati nō esꝫ ꝓ prium ꝑncipiū. Rn̄deo ꝙ appropriet̄ sic ꝙ hēat in se totam pfectōeꝫ ad creatiōeꝫ requi taꝫ hoc oꝫ. sed ꝙ limitate tm̄ hui⁹ hoc nō oꝫ sic supi⁹ dictū est. Alit̄ eni causa vl'is nō ita posset ꝓducere effectū determiatū sic pticularis ad talē effectuꝫ limitata. ꝗto ergo causa indeꝰminatior in determiatōe limitatōis siue indeꝰmiatio impficiēs sic mā est indeterminata qn̄ est in potētia tanto est indeꝰmiatior sic oꝫ ad ꝓducēdū effectū lꝫ ē actu maiō

Ritur quinto

questio de fūdamēto ⁊ termio potētie actiue ⁊ passiue. vtrū vtraqꝫ po^{a} possit in ꝗcūqꝫ ente fūdari ⁊ ad qōcūqꝫ ens tiari. Et arguit̄ ꝑ ꝺ po^{a} actiua ꝙ in quolꝫ ente dat̄ oia deīata sūt opatōib⁹ vt phs quāto metheoroꝝ. ergo cuiuslibꝫ entis ē aliq opa⁹

Ampli⁹ Cōmētator in isto .ix⁹. ca⁹ .vij⁹. idē ⁊ phs q̄rto celi. oē hn̄s opatiōꝫ ē pp suā opatōꝫ. Ex arguit̄ ōe ens qō nō est finis ē pp aliquē finē. de⁹ āt q est vltim⁹ finis pꝫ ꝙ hꝫ aliq opatōꝫ. g⁹ ōe aliō ex ꝗ est pp fieꝫ vel pp opatōꝫ ⁊ sic hēt̄ ꝓpositū. vel ꝓpter

aliqd aliud.ꝫ illud nō est finis ei⁹ nisi q̄ten⁹ attigit illud p aliq̄ opatōz vt videt᷑.⁊ ita se quit᷑ ꝙ hēbit opatōez.

Adhuc agē ꝯuēit alicui inq̄tū est in actu ⁊ ꝫ pfectiori illo qȯ ꝺȝ cāri vel eq̄ pfecto.ꝫ qȯlȝ ens ē in actu alīo istoꝝ modoꝝ respcu alic⁹ factibilis g° ⁊c̄.mioꝛ ꝓbat᷑ p locū a mi nori .qꝛ q̄tūcunq̄ ens impfectū accipit ipm est in aliquo actu q ita pfect⁹ est ꝓportiona bilr respcu act⁹ siłis pfectionał.sic pfectioꝛ respcu pfectioꝛis.vbi gr̄a ita ꝓportionabilr pfectio relatōis pfectōi alteri⁹ relatōis ē silis sic pfectio coloꝛis perfectioni alteri⁹ coloꝛis quā causare potest.

Ampli⁹ spēs sēibiles ⁊ itelligibiles videt᷑ ēe impfcissiā entia.vn̄ ex ꝺr̄ia ad oīa ētia q̄ ꝺn̄r realia ille ꝺn̄r intentōes vel entia inten tionalia.ꝫ ille spēs vidēt hr̄e ꝓprias opatōēs tū in gn̄ando sibi siłes.tū in mouēdo potēti as cognoscitiuas fm coīter ponētes illas.

Cōtrariū videt᷑ maīfestū ꝺ oibus entib⁹ ꝓterq̄ ꝺe formis sbalibus ⁊ aliquib⁹ quali tatibus que sole ꝺicunt᷑ actiue.

Propter primum

qdē h⁹ qd sit fundamētuȝ ⁊ termin⁹ relatō nis diffuse habitū est in q̄nto h⁹.qd vo po actia qd ꝺe passiua ex p̄habitis in qōe p̄ce denti ⁊ aliīs innotuit sufficienter.

Propter secunduz

qdeȝ h⁹ sciēduȝ ꝙ qui ponerēt ꝙ actio p̄ma cuiuscūq̄ forme ē in pficiēdo suū ꝓpriū po tētiale haberēt ꝯ̄iter ponere ꝙ oīs forma ē forma actiua.qꝛ ē p̄a⁹ pfectiuū sui potētiał. ⁊ tał forte actio vocat᷑ ab Anselmo vł Au gustino actio absoluta sic exēplificat᷑ ꝺe lu cere qȯ est opatio manēs in agēte ⁊ c⁹ prin cipiū ē ipsuȝ lucidū vel luminosuȝ formalit᷑ p suā lucē vel lumen.ita posset ꝺici ꝙ q̄tare vt ita loquar est opatio quāti ⁊ formalit᷑ p q̄titatē.⁊ ꝺurere ꝺuri p ꝺuricies.

Et iaȝ hāc opiniōeȝ olfecerūt qdaȝ medi ci vt Jacob⁹ foꝛliuiēsis ponens actiōȝ p̄mā c⁹cūq̄ ꝯplexiōis in mā esse in ꝯseruā⁹ necdū ꝓpriū pfectibile ꝫ ēt ipsaȝ formā.qre ꝯcludit ꝙ ꝯplexio hoīs q̄tūcūq̄ p̄ternaturalit᷑ alte rata pfectiorē actu ꝓducit opatōeȝ quā cō plexio mixti cuiuscūq̄ aīati vel inaīati pfe ctissimi.qꝛ actio semp ꝯseruat hūanā formā in mā q̄diu est.⁊ hec est pfectioꝛ opatio.

Cōtra hanc opiniōeȝ nō oȝ ꝺisputare ꝺe noībus.si eni hitudinē foꝛ̄ ad māȝ ꝺicat ēē actōȝ qn̄ ex eis fit vnū loqt᷑ hec opio vt vr̄ phs.tn̄ ꝺe tali actōe nō est locut⁹ in isto.ix°. me̅ᵗᵃ.Credidit.n.Aristo.in 2° ca° hui⁹ libri sufficiēter ꝺiuidere potētias actiuas i rōna les ⁊ irrōnales ꝺe quib⁹ tractat ibi ⁊ in q̄r to cap° eiusdē.ꝫ nihil loqtur compando foꝛ māȝ ad perfectibile.

Amplius oīs actio ꝺe qua loquit᷑ phus ꝓprie ꝺicta siue trāsiēs siue manēs.aut est qȯ ꝑ ipsaȝ aliqd ab agēte est ⁊ aliud ab ip so.sed forma in perficiēdo māȝ nihil aliud a se causat in mā.qꝛ ipsa met ē ꝓpria pfectō matie.⁊ nō aliqd effectū a forma.

Adhuc sic forma inq̄tū causa aliā r̄lōeȝ eēntialr hȝ ad causatū q̄ efficiēs inq̄tū cau sa eiusdē cāti.ita ēt si ad q̄cūq̄ aliā cāȝ con causantē hee ꝺue cause ꝯpent᷑ ad aliā r̄loeȝ hēbūt ad illaȝ.g° ad māȝ oīo est alia relatō foꝛ̄ ⁊ agētis.ymo nec pn̄t coincidere in idē nūero.⁊ p ꝯn̄s idem non pōt esse agēs ⁊ for ma respectu p̄ncipiati ita nec respcu alteri⁹ pꝛincipiȷ̄.Si aliqs vellet adducere auctori tatē Aristo.ꝺe actōe 3° phisicoꝝ.⁊ pꝛimo ꝺ generatōe.qꝛ agēs ⁊ patiens sunt contraria ⁊ ꝙ tangūt se ⁊ huiusmodi multa posset ha bere sed nō opoꝛtet immoꝛari.

Propter tercium

quidē h⁹ opiniōe p̄cedente tanq̄ abutēte tē mis p̄termissa simplr tenēduȝ est ꝙ nō solū non inquocūq̄ ente.sed nec in q̄cunq̄ forma fundat᷑ relatio potētie actiue.nec videt᷑ ꝺif ficultas in oñdendo ꝙ ita sit.nā ceteris mi nus pfectis p̄termissis pȝ ꝙ quātuȝ inq̄tum quātuȝ nō assilat siue adequat sibi in quāti

tate aliud quãtuʒ approximatũ pri⁹ inequale nec durũ indurat aliud nõ durũ. sed actiuũ aliud sibi approximatũ opposito mõ se hñs statiʒ transmutat vt assilet sibi circũscripto impedimẽto vt patet de calido.

Itaqꝫ argui põt cõsilr ꝙ nulla forma actia est nisi aliq̃ sbalis forte. ⁊ aliq̃ de genere q̃litatis. q̃q̃. s. Tho. de formis accñtalib⁹ in ꝑma pte qõe. lxxvij^a. articulo prio ad terciuʒ dicat ꝙ forma accñtalis nõ hʒ potẽtiã actiuã. sed est potẽtia cõpositi vt calor ignis. sic etiã actualitas prius cõuenit subiecto forme accñtalis q̃ ipsi forme accñtali q̃ est ꝑpẽ sbiectũ. vt. s. Tho. ibidẽ articlo. vi°. De fõma autẽ sbali inqt. s. Tho. libro 2° cõtra gẽtiles caplo. lxvij°. in pricipio ꝙ ad formã sbalem requirunt̃ duo. s. esse pn^m formale sbalis e⁹ cui⁹ est. ⁊ cõueniẽtia cũ materia in esse.

Sʒ incidit difficultas pp qd act⁹ prim⁹ nõ quicũqꝫ siue forma est principiũ actus secũdi ⁊ hoc saltẽ respcu actus silis cui⁹. s. ꝑfectio nõ excedit ꝑfectõeʒ talis act⁹ sicut tangit secũda ratio ad questionẽ a principio.

Est etiã alia difficultas de actõne que est factio si qs velit extẽdere qõeʒ quare factio siue ꝑductio sibi silis cõuenit impfectissimis substãtijs vt elemẽtis ⁊ parũ ascẽdendo mixtis inanimatis nõ cõuenit.

Ultra ascendẽdo in mixtis aiatis cõueit coir. Ultra ascẽdendo ꝑfectiorib⁹ vt intelligentijs siue corpib⁹ celestib⁹ non cõuenit ita ꝙ nõ videt̃ alia posse maxia vlis assignari cui enti cõueniat ꝑducere. Si eni mediũ sumat̃ ex ꝑfectõe ꝑfectius esset magis ꝑductiuũ vtrũqꝫ videt̃ instantiã habere ex ꝑdictis

Et ad ista inuestigãdo põt dici ad ꝑmũ ꝙ ideo aliqua forma est principium actus ⁊ aliqua nõ. qꝛ aliq̃ est actiua ⁊ aliqua nõ.

Propter quartuʒ

qdeʒ hui⁹ ad primũ ante oppositũ dicẽduʒ ꝙ entiũ nãliuʒ ꝑ se existẽtiũʒ de quib⁹ videtur ibi loqui sunt ꝓprie opatões ⁊ hẽ extẽdẽdo opatõeʒ ad quãcunqꝫ siue trãseuntẽ siue immanẽteʒ siue etiã sit ad formã causandaʒ siue ad vbi. ⁊ sic graue hʒ ꝓpriã opatõʒ tendere deorsuʒ qñ ẽ extra locũ suũ. qñ etiã qescit dicit̃ habere opatõeʒ etiã ꝑfectiorem q̃ qñ mouet̃ de quo posset esse ꝓlixa inquisitõ an sic moueri est a grauitate ita ⁊ terminus s. illud vbi cõtinue causet̃ a grauitate quãdo graue qescit. vt si dicat̃ graue opari qñ qescit. Sʒ opatõeʒ nõ videt̃ Aristo. ita extẽdere 2°. de celo ⁊ mũdo. vbi vult ꝙ impfectuʒ careat opatõe. ⁊ sic ẽt 2° d̃ gñatõe negatur grauitas esse qualitas actiua. non ergo q̃rto metheorox intelligit de opatiõe stricte. nec de quocũqꝫ ente ꝓut ens diuidit in substantiaʒ ⁊ accidẽs. sed de ente per se quod ẽ suppositũʒ substantie.

Ad cõfirmatõeʒ rõis que accipitur de 2° celi ⁊ mũdi põt dici ꝙ opatio est finis habẽtis opatõʒ sicut ibi vult. nõ habẽtis autẽ nõ est. ⁊ cuʒ arguit̃ tunc qꝛ aliqd aliud ẽ finis verũ est sed nõ est finis nisi attingat̃ ab illo ꝑ opationẽ huius.

Ad terciũ ⁊ quartũ pʒ ex dictis solutio.

Ritur sexto

questio vtrũ relatio potẽtie actie fundet̃ imediate in aliqua forma sbali. Et arguit̃ negatiue qꝛ nãlis potẽtia vel impotentia est in secũda spẽcie qualitatis secundũʒ Aristo. in ꝑdicamẽtis.

Amplius impfectũ non imediate acquirit suã ꝑfectõeʒ sed mediãte aliqua ꝑfectiõe miori. ergo essentia substãtie que est impfectissima nõ statiʒ acqrit ꝑfectiõeʒ suã que est opatio. sed pri⁹ aliqõ accñs manẽs quo ordinat̃ ad opatõeʒ.

Adhuc in eodeʒ genere sunt potẽtia ⁊ actus. sed omnis actus creature est in generatõe actionis ergo ꝛc.

Cõfirmat̃ ꝑ ꝑhm in de sensu ⁊ sensato ignis nõ agit inquãtuʒ ignis sed inq̃tũ calid⁹

In cõtrariũ arguit̃ po^a passiua simplicit̃ prima sicut est ad primũ ens. s. sbstãtiaʒ ita fundatur in substãtia que est in materia. ergo a simili potẽtia actiua que est prima fundat̃ in substantia que est forma.

Propter primum quidē hᵒ quid sit relatio quidq; relatio potē tie actiue visuȝ est in qnto hᵒ. quid vero forma sbalis in. viijᵒ. hᵒ sufficiēter determiatuȝ ē

Propter secunduȝ qdeȝ hᵒ Egidius in quolibetis q̊libeto q̄rto q̄ōe. viijᵃ. ex intētōe voluit q̄ relatio ſm esse vt de ea locuti sunt phi cū ptineat ad p̄ntuȝ accn̄tis sp hȝ p fundamēto aliq̄ð accn̄s pp q̄ð talis relatio imediate in substātia fūdari nō pōt. Cuiᵒ opiniōis rōnes poni p̄nt ea q̄ ad̄ oppositū inducta fuerūt. defectᵒ tn̄ huius positōis statiȝ apparebit. ⁊ qualr in substantia imediate possit fundari relatio visū fuit qnto huiᵒ q̄ōe. xviijᵃ.

Propter tercium quideȝ hᵒ dicēduȝ simplr q̄ in forma substātiali fundat̄ relatio potēte actiue. q̄ð fulcit̄ rōibus. qȝ ⁊ pp q̄d. ⁊ auctoritatibᵒ. prima ratio sit talis. effectᵒ nō pōt esse pfectioȝ sua causa efficiēte siue sit efficiēs vniuocum qȝ tūc est eq̄ pfectū cū effectu siue sit efficiēs equocū. qȝ tūc pfectius est suo effectu. substātia āt generat̄ ergo p se efficiēs gn̄atiōis est substātia. ẜ substātia non essȝ p se generās nisi illud q̄ð gn̄aret essȝ forma sbalis. si eniȝ forma accn̄talis soluȝ generaret substātia accidēs generaret. ergo ꝛc.

Huic rōi rn̄det̄ q̄ accn̄s agit in virtute substātie. ⁊ iō effectᵒ pōt esse substātis. verū est eni q̄ nulluȝ agēs in v̄tute ꝓpria ꝓducit pfectius se tamen in v̄tute pfectioris bn̄ pōt

Cōtra aut illud in v̄tute cuiᵒ agit est causa efficiēs effectus aut nō. si primo mō habetur ꝓpositum qȝ nō est in virtute cuiᵒ aliud agit nisi inquātuȝ substātia pȝ. ⁊ si est efficiens remotuȝ eo magis habet̄ ꝓpositū. quia causa quāto prioȝ causato tanto veriᵒ causat ex prima ꝓpositōne de causis. si secundo modo ergo effectus pfectioȝ est sua. p se causa efficiēte. naȝ illud in cuiᵒ virtute agit nullo mō est efficiēs. Hoc etiā secūduȝ mēbruȝ statiȝ videtur incōueniēs qȝ in nullo genere cause videt̄ aliquid causare in virtute alterius nisi illud alteꝝ principaliᵒ causet in eodeȝ genere cause.

Amplius rōe ꝓpter quid fulcit̄ cōclusio agens inq̄ᵗᵘ ē in actu agit ita q̄ pfectius ens in actu pfectius agit. quod ex hoc pȝ qȝ als nō attribueret̄ ratio actōis deo in sūmo. qa nihil attribuit̄ deo in sūmo nisi quod est pfectōis simplr. vel quod sequit̄ pfectiōeȝ simpliciter ita q̄ si magis magis. si maxie maxime. forma auteȝ substātialis est perfectioȝ actus omni accidente ergo ꝛc.

Si dicat̄ q̄ imediatuȝ ordinem habere ad actioné est impfectiōis qȝ accidētia ordine quodaȝ insunt substantie ita q̄ remotius non est natuȝ inesse nisi ꝓpinquioȝe prius inherente. ⁊ ita q̄ immediatū est respectu actōnis est in ꝓximo gradu respcu eiᵒ. q̄ð qdeȝ est impfectōis qȝ illud q̄ð in pfectiori est propinquiᵒ est impfectius. p̄dicamētuȝ vero actōis est ens diminutū qȝ nō dicit reȝ absolutaȝ formalr. ⁊ ita nec substātie cōuenit.

Preterea quantitas est actus pfectioȝ q̄ꝫ qualitas. qȝ substantie imediatioȝ. nec tamē sequit̄ q̄ quātitas sit actiua sed qualitas est actiua.

Ad primuȝ dicēduȝ q̄ q̄uis p̄dicamēta in ordine p̄dicamētali sint ordinata tn̄ imediate p̄nt cōsequi reȝ alterius p̄dicamēti. Unde relatio ⁊ actio imediate ꝯsequūt̄ substantiā nec vnū mediante alio. Silr si ratio ꝯcluderet qualitas non esset immediatū principiū actōis. qȝ relatio ordinat̄ ante actiōeȝ Similiter nūquā requireret̄ q̄ꝫtuȝ esse quale ad hoc q̄ sit in vbi.

Ad aliō patuit in qnto huiᵒ q̄ qualitas est pfectioȝ quātitate. silr licȝ quantitas non sit actiua per transmutatioñē. est tamē actiua in sensuȝ ⁊ intellectuȝ ⁊ facit ad immutationeȝ sensus non solū ad moduȝ imutandi. sic materia prima est actiua intellectui angeli cognoscentis eaȝ. sed non relatio formaliter. sed fundamentum in quo formaliter includitur. Si dicatur etiam quod secunduȝ

rõe3 hãc mixtũ vt lapis esset magis actiuu3 ꝙ elemẽtu3 vt ignis q2 ens est pfecti⁹ cõcedendu3 est q2 habet opationẽ pfectiore3.lic3 nõ cũ transmutatõe ⁊ corruptõe.

Adhuc auctoritas ad ꝓpositũ ↄclusiõis in.vij°.h⁹ caplo vij°.ꝓriũ sbe ẽ ꝙ ncce ĩ p̃existere sp sba3 alterã actu que facit. quale vero aut quãtu3 nõ necessariũ sed ptãte. impossibile est autẽ quãtitate3 aut qualitatem esse postꝙ nõ fuit nisi p aliã cã3 efficiẽtem.⁊ nõ o3 p̃existere quãtu3 aut quale actu. ergo substãtia istis accñtibus circũscriptis h3 v̓tutẽ ꝑducendi illa ⁊ ita potẽtia3 actiuã.

Posset ẽt argui ꝺe subiecto respcu ꝓprie passiõis qꝺ.s.hẽat potẽtia3 actiua3 respcu eius alias nõ necessario inesse3.q2 potentia marie nõ est sufficiẽs ad necessitate3.Cõsilr ex ꝺicta auctoritate põt alit̃ haberi ꝓpositũ.q2 si nõ o3 quãtu3 aut quale p̃cedere gñatõem quãti aut qualis.multo magis nec gñatõe3 sbe. ergo si sola sba precederet esse3 gñatiua substãtie.Alia auctoritas in eodẽ.vij°.Manifestu3 est ꝙ hec.s.sba est causa eẽntie cui⁹lib3 boꝝ.s.accñtiu3. ⁊ illa sunt ꝓpt̃ illud.s.ꝓpter sba3.ƺ certũ est ꝙ sba nõ est cã mãlis nec formal̃ eẽntie accñtiu3 ergo h3 rõ3 cause efficiẽtis .Et hoc videt̃ velle Cõmẽtator sup v̓bo Aristo.ibidẽ.Et rõe ꝓbat̃. maƚia eni3 ⁊ finis nõ coincidũt.sed substãtia est finis accñtiu3. sunt eni ꝓpter sba3 ƺm Phm ergo sba nõ est causa mãlis accñtiu3 g° ꝛc. Cõsilis snia hẽt a Scoto i 2° sniaꝝ ꝺis.xvi Unꝰ ꝑ ꝺiscussiõe cõcordie vel ꝺiscordie opiniõis Scoti in hoc ab opinione.s.Tho.recurras ad q̃ntũ metaphisice in maƚia ꝺe relatõibus vbi inuestigat̃ an sup re cuiuscũꝙ p̃nti immediate fundari possit relatio.

Propter quartu3

quidẽ h⁹.ad primũ ante oppositu3 põt ꝺici ꝙ si illa auctoritas multũ facer3 seqretur ꝙ nulla q̃litas secũde spẽi esset potẽtia actiua. qꝺ est mãifeste falsu3.potẽtia eni3 vel impotẽtia ñ significãt aliqua essentialr̃ q̃ sint i genere q̃litatis vt inq̃t Scot⁹ in p̃ntis. sed potẽtia ibi tm̃ significat modũ q̃litatis absolute ƺm ꝙ ẽ prin̓ᵒ opatõis.q̃litates autẽ q̃ sbsunt absolute ⁊ nõ nominãtur noĩbus nominãtibus eas absolute.sed in ↄpatõe ad opatões quaꝝ sunt pricipia . nõ oĩs ergo naturaƚ potẽtia ẽ q̃litas ꝛc vt p3 ꝺe for̃ sbali.

Aliter ꝺicẽdu3 ꝙ si fiat sermo ꝺe factiõe illa nõ est pfectio sbe que facit sic p3 in isto ix°.caplo.vij°.⁊ iõ nõ o3 ꝙ sba priusquã faciat alio pficiat̃ .silr nec in actõne nec in factõe ꝓpter idem prin̓ᵒ.q2 sbalis pfectior est accñtali.lic3 ergo p̃cise sumẽdo pfectõ3 substãtie cũ pfectõe qualitatis substãtia sit pfectior qualitate.nõ tm̃ substantia ẽ pfectior ꝙ substãtia qual̃.ergo magis põt agere ⁊ facere quia vtrunꝙ est pfectius.

Ad terciũ ꝺicendũ ꝙ illud argumẽtũ cõcluderet ꝙ omis potẽtia actiua est in genere actõis.nõ eni tm̃ act⁹ ⁊ potẽtia sunt in eodẽ mẽbro entis vt ens ꝺiuiditur p substãtiam ⁊ accñs in ꝺecẽ genera. Tunc ad argumẽtũ ꝺicẽdu3 ꝙ equiuocat ꝺe potẽtia.q2 maior ẽ vera ꝺe potẽtia obiectiua vt p3 ex qõe secũda hui⁹ noni. ⁊ in miori accipit potẽtiã que est principiũ actiuũ vel passiuũ.

Ad auctoritate3 in ꝺe sensu ⁊ sensato ꝺicer3 aliqs ꝙ Aristo.ibi loquit̃ ꝺe actõe sensibilis in sensa3. substantia autem nõ est sensibilis nisi per accidens.

Ritur septimo

questio in speciali an aliq̃ q̃litas prime spẽi sit potẽtia actiua.negatiue arguitur prio.potẽtia est qua hñs põt simplr̃.sed habitu nõ videt̃ aliqs posse simplr̃. sed sic puta faciliter aut ꝺelectabilr̃ vel expedite ergo ꝛc.mior ꝓbat̃ si eni habitu simplr̃ qs posset ergo ante illu3 simplr̃ posset impotẽs . ⁊ ita actus p̃cedens habitũ nõ esset eiusdem rõis cu3 sequẽte generatõe3 habitus.ergo ex p̃cedentib⁹ nõ generaret̃ habitus.

In cõtrariu3 est Aristo. in lr̃a hui⁹ noni capitulo 2°. omnes artes ⁊ factiue sciẽtie potentie sunt.principia nãꝙ ꝑmutatiua in alio autem inquãtu3 aliud.

Propter primum quidez hui⁹ de qualitate ┐ eius spēbus suffi cienter habitū est in q̄nto h⁹. qd autē sit potē tia actiua visuz est qōibus p̄cuntib⁹ h⁹ no/ni. q2 tñ prima spēs qualitatis coīr pōit̄ ha bit⁹ vel dispositio. Sciēduz ꝙ habit⁹ pro/prie est qualitas informās aliquā potētiam vel principiū eliciēs actuz. vt. s. Tho. 2°. sen tentiaꝝ dis. xxiiij^a. ┐ est qualitas de difficili mobilis qua hō pōt vti cū voluerit reddens opatōz delectabilē. vt. s. Tho. in. iij°. sniarū. dis. xxiiij^a. nec tñ mobile de facili aut difficili sūt dr̄ie eēntiales habit⁹ ┐ dispōnis sed po/nūtur p eis. vt. s. Tho. in p̄ria 2^e. q. xlix^a. ar ticulo secūdo ad terciū.

Propter secunduz vero hui⁹. Quidā vt recitat Scot⁹ in p̄rio sententiaꝝ dis. xvij^a. posuerūt totā v̄tutē acti uaz alic⁹ potētie attribuēdā esse habitui in/formanti illaz potētiaz. ipsaz vero potentiā in qua est habitus esse p̄cise passiuaz. s₃ hec opinio stare non potest. querit eni cōtra eos hic Sco. quō abilitat̄ aliq̄ pō ad patiēduz maxie si est ex se sūme disposita sic̄ ē de intl̄ lectu respc̄u intellectōis. quomō ēt vti habi/tu est in p̄tāte hūtis sm Aristo. si vsus ei⁹ lz improprie dicat̄ vsus. s. tm̄ in patiēdo. pa/ti eni₃ nō est in p̄tāte patiētis.

Propter tercium igitur hui⁹ sciendu₃ p̄rio vt Sco. loco alle/gato ꝙ alr̄ sentiēdu₃ ē de h̄itu acq̄sito ┐ alit̄ de h̄itu infuso. nā ab alio ē act⁹ nālis hois ┐ ab alio est expeditio ipsi⁹ actus siue mod⁹ ipsius actus pp indetēmiatōz quā h₃ natura respc̄u illi⁹ act⁹. ┐ sō h̄it⁹ acq̄sit⁹ est p̄fectio ipsi⁹ nature in rōe p̄ncipij actiui. ita vt dica mus sicuti ēt rēe determiat. s. Tho. in p̄ sniaꝝ dis. xvij^a. ꝙ h̄itus infusi sunt in nā aie vt in po^a pure nāli. ab eodez eni₃ est esse gratui/tū ┐ simpl̄r elici actio gratuita vt inq̄t Sco ibidē. habit⁹ autē acq̄siti sunt in natura aie vt in po^a nāli seu passiua ┐ actiua.

Sciēdu₃ 2° ꝙ de rōe habit⁹ nō est respe ctus ad potētiaz s₃ ad nāz cū de rōne eius. ꝙ importet h̄itudinē ad nāz p̄se primo ┐ se secūduz ꝙ cōuenit vel discōuēit. vt sanc⁹ Th. in p̄ria 2^e qōe. xlix^a. articlo 3° totu₃.

Dicēdu₃ itaq₃ p̄rio ꝙ habit⁹ qui ē in po tētia actiua est principiu₃ actiuū loquēdo de habitib⁹ acquisitis. qō eni sit principiū ac/tiuū exp̄sse vult Aristo. sic adductū est i ar/guēdo ┐ ēt in q̄nto h⁹. Idē vult Aristo. ca° de po^a ingens. Ars medicinal̄ p̄tās ens exi/stet vtiq₃ in sanato. vbi expōit diffinitōz po tētie actiue. Et in isto. ix°. capitlo q̄rto diui/dit potētias in innatas ┐ acq̄sitas. ┐ h̄ vel s₃ cōsuetudine vt q̄ est fistulādi vel disciplia.

Dicēdu₃ 2° ꝙ de eisdē h̄itibus acquisitis loquēdo nō videt̄ esse habit⁹ p̄m^o actiuū eo mō quo potētia nālis in q̄ est h̄itus dicit̄ p̄n^o actiuū. nā h̄itus talis vt rēe inq̄t Sco. nō videt̄ esse p̄n^o actiuū ita ꝙ simpl̄r prin/cipiet aliquā actōez sm s₃az. est tñ potentia actiua. q2 vt actiua p̄ncipiat aliquē modu₃ actōis qui modus est accn̄s respcū actiōis. si eni poss₃ eadē actio stare ┐ qn̄q₃ v̄tuosa exi/stens. qn̄q₃ ess₃ nō v̄tuosa pateret modū illū quē dat sibi h̄itus q est v̄tus esse accn̄s actō ni. nūc autē actio q2 nō manet nō pōt trans/mutari a mō vno in modū oppo^m sed quem cunq₃ modū h₃ cū est transeūte ipso sub mo do illo trāsit simpl̄r ita ꝙ modus oīs actōis p̄pter modū essendi actōis est inseparabilis ab ea. nec tamē minus est accidēs. ┐ ita illō quod principiat illu₃ modu₃ vere est princi piu₃. licet non ita perfecti entis. sicut si esset principiu₃ actionis cuius est ille modus.

Propter quartu₃ quide₃ huius. ad argumentū ante oppositū patet solutio ex dictis in solutione qōis.

Kitur octauo questio in speciali vtru₃ potentia actiua posset terminari ad quodlibet. Affir/matiue arguit̄ p̄rimo saltē in creaturis. q2 quicq̄d in creaturis est quādo nō fuit est ab

aliquo agente. ergo quodlibz tale creatū est vel pōt esse terminus potentie actiue.

Amplius videt̄ q̄ in diuinis saltem respectu psonaꝝ pductaꝝ sit aliqua potentia actiua vt generatiua respectu filij. ⁊ spiratiua respectu spiritus sancti.

In oppositū arguitur illud qd̄ est terminus potentie actiue videtur esse a p se agente cui⁹ est illa potētia. casualia autē nō sunt a per se quare ⁊c.

Idez patet de deo. sicut eniz principiū in genere cause material' nō hȝ māz respcū sui ergo nec primū agēs est termin⁹ alicuius potentie actiue.

Propter primum

quidez huius quid sit potētia actiua visum est in p̄cedētibus. ipsaȝ vō terminare ad qd̄libet nihil aliud est q̄ actōe vel opatōne sua tendere in quodcūq̄.

Propter secunduz

quidez huius tollentes simplr necessitatem in rebus habent cōsequēter loquētes concedere potentiam actiuaȝ ad quodlibet posse terminari quoꝝ defectus statim apparebit.

Propter tertium

quidez huius dicenduȝ primo q̄ om̄e aliud a deo est vel potest esse termin⁹ alicui⁹ potētie actiue. quod rōibus pbatur. nō est intelligibile q̄ aliqd sit postq̄ nō fuit nisi ab aliq̄ habeat esse. omne autē aliud a deo est postquā nō fuit vt ad p̄sens supponit̄. ergo qdlibet tale ab aliquo habet esse. ⁊ ita est terminus alicuius potentie actiue.

Amplius si aliquid nō haberet nouū esse duȝ tamē non esset ex se necesse esse. adhuc forte oporteret q̄ esse suū haberet ab alio. vt in quinto huius tangebat̄ quare ⁊c.

Attentōe tamē dignū q̄ sicut quedaȝ entia immediate habēt esse a primo. quedam autez a causis secūdis. ita alia sunt termini huius potentie actiue tantū. alia vero illius ⁊ illius simul si effectus totius cause secūde est a prima causa efficiente effectiue. De⁹ actuz ex se sit necesse esse nō est termin⁹ potentie actiue ꝓprie s̄m aliquos. sed talis potentia requirit s̄m aliquos p termino naturā pducibilez ⁊ in isto supposito absoluto. Diuina eniȝ natura nō producit̄ licet suppositū relatiuū in ea pducatur ⁊ p hoc ipsa coicetur. quod an sit possibile siue veruȝ de potētia actiua an non in creaturis videri nō pōt q̄ȝ instantiā ibi nō recipit. Forte eandē nām comunicare videret̄ pfectius agere q̄ aliaȝ pducere. Suppositū etiā videt̄ prim⁹ terminus pductōis sicut primū producens ex prio metaphisice. Si primuȝ pōt stare sine secūdo videt̄ stare ꝓpria ratio illius quod dependet a tali primo vt inquit Scotus.

De his tamē q̄ȝ hic discutere nō est loc⁹ cuȝ sint theologice pfunda pōt hic ptransiri

Dicenduȝ secūdo q̄ si intelligat̄ q̄stio de actōe immanēte ⁊ de termino eius nō q̄ȝ pducat̄ ipsa sed circa quā ipsa sit qui terminus dicit̄ obiectuȝ patet q̄ quodcunq̄ ens est terminus talis actionis. q̄ȝ ens intelligibile ⁊ amabile.

Propter quartuz

quidez huius Ad ratōes post oppositū Ad primaȝ pȝ per dicta in. vi⁰. metaphisice qōe de ente p accidēs. nihil eniȝ est casuale respectu vni⁹ cause nālis quin sit intentū ab alia nihilq̄ omnino casuale aut fortuitū qd̄ non sit per se termin⁹ potentie diuine.

Dubitat̄ an respectu effectus fortuiti vt termini sit alio mō potentia diuina q̄ respectu per se intenti ab agente ꝓposito. Si dicat̄ q̄ sic hoc nō videt̄ nisi q̄ȝ causa secūda nō agit ad producenduȝ fortuituȝ. ⁊ ita illud esset immediate effectus dei. nullo aūt modo effectus agentis volūtarij pticularis nisi q̄ȝ facit illud ad quod cōsequit̄ in paucioribus deuȝ facere illud. sine quo forte deus nō faceret licet posset. sed sic aperiens fenestrā illuminat domū pmo magis. q̄ȝ semp vel in pluribus ad apertionē sequit̄ illumiatio. Si dicat̄ q̄ nō ergo ita coagit deo caus

secūda in ꝓductōe fortuiti sicut in ꝓductōe p se intenti quomō ergo est fortuitū. hic posset dici.

Ad argumēta facta de deo p3 p ꝛ cōtra.

Kritur nono

questio vtrū potētia passiua sit in quolibet ente. Arguit affirmatiue pzio. In deo q2 filius dei nō generat de nihilo 83 augustinū cōtra maximianū dicētez nullo mō verū filiuz dei cogitatis si hūc de substantiā patris esse negatis. ergo illa substantia videtur esse in potentia passiua quasi subiectuz generatōnis.

Amplius pfectū simplr ꝛ impfectuz sunt priuatiue opposita diuidētia totū ens. sed ꝑ fectuz simplr de solo deo dicit. ergo qōlibet causatū est impfectū priuatiue ergo ꝛ pfectibile. q2 priuatio non est nisi in apto nato. oē autē pfectibile h3 potētiaz passiuā.

Confirmat illud q2 solus deus concedit esse act⁹ purus. ergo in omni alio est aliqua potētia passiua.

In oppositū de deo p3 q2 est act⁹ infinit⁹.

Adhuc de multis creaturis p3 sic de relatōe ꝛ de multis accñtib⁹ q̄ nulli⁹ act⁹ sunt receptiua. ergo nō est in eis aliqua potentia passiua. quare ꝛc.

Propter primum

quidē hui⁹ sufficiēter visum est supra qd sit potentia passiua.

Propter secunduz

quidē hui⁹ Henricus de gandauo ex silitudine rep'a in creaturis trāstulit in deo potētiaz quasi passiuā. Inqt eniz q sic in substātia creata generabili est aliqd potētiale qō supponit generatōi vt materia ꝛ aliqd inductū ꝑ generatōez vt forma ꝛ ex eis ꝓductū qō est generatū. Ita ꝓporcionabilr correspōdent q̄si tria silia in diuinis. s. psona q̄ est q̄si cōpositū. relatio q̄si forma. ꝛ essentia quasi materia. est ergo filius dei genit⁹ de substātia patris sic de quasi materia. Cui⁹ opinionis defectus ꝛ improbatio inquiratur a scoto in pzio sniaꝝ dis. qnta. Tenēduz eniz est cū doctoribus antiqs qui omnes a tempore Augustini vsqz ad Henricū nō sunt ausi in diuinis noīare mā3 nec q̄si materiā cū tamē oēs cōcorditer dixerint cū Augustino q filius dei nō generat de essentia patris sic de materia nec quasi de materia.

Propter tercium

qdez h⁹ dicēduz pzimo q aliquod ens propter summā pfectionē nō est aliquo mō pfectibile. ꝛ ideo nec habens potētiaz passiuaz realr cuiusmodi ens est deus glosus. cōclusio patz ad nulluz eniz actū realiter est in potētia passiua. nulla eniz est potētia ibi q̄ oīo nō sit idez essentie. potētia autē passiua realr sumpta ꝛ act⁹ eius realis nūqz in eod oīo fundant. q2 receptiuū nō tantū est receptibile sed ab ipso denudatū ꝛ de se non tale. impossibile est eniz pcise actuare illud in quo ē potētia passiua realis quin de se intelligatur nō habens actuz cui⁹ est illa potentia.

Dicēduz secūdo q aliqua entia sunt ita imperfecta vt nullaz pfectōz pñt reciper imperfecta vt accidētia vltima substātie inherentia. ꝛ ideo nullaz hñt potētiaz passiuam licet habeāt potētiaz metaphisicaz quando nō sunt in actu vt in solutōe qōis secūde dictū est. quodcunqz eni accidēs nō est pfectibile aliquo actu vlteriozi nō fundat potētiā passiuā. Difficultas tñ esset quod sit illō accidens in spāli forte eniz relatio de qua minus videt h3 ꝓpriaz passionē que eam pficit ꝛ respectu eius est potētialis ꝛ receptiua quod modo ptermittat.

Propter quartuz

quidez huius ad primū argumētuz patz ex solutōe qōis.

Ad secūduz dicēduz q in priuatiue oppositis diuidētibus idez cōe hoc generalitē veruz est q circa idez diuisuz nata sunt fieri sic intelligendo q priuatio requirit aptitudinē ad habitū i illo in q̄ est. nō sp fm na-

y

tură eius [redacted] fm naturā illius diuisi. sic irrationale in asino nō requirit q asin⁹ sit aptus esse rationalis inquātuʒ asinus sed inquātū aial hoc est sibi inquātuʒ aial hoc nō repugnat. ita intelligenduʒ est in ꝓposito de ente imꝑfecto quod sibi inquātuʒ ens nō repugnat esse ꝑfectū. licʒ repugnēt ei inquātū hoc ens. ꝛ de tali priuatōe fm gen⁹ loquit̃ Aristo. in qnto hui⁹ caplo de priuatōe sic̄ talpa dicit̃ ceca q2 inquātuʒ aial nata est videre.

Ritur decimo

questio vtrū potētia passiua possit terminari ad quodcūq ens creatū. arguit affirmatiue. q2 oim sunt pn̄cipia ꝓportionabilr eadē. vt pꝫ. xiȷ°. hui⁹ caplo 2°. naʒ sic̄ in substantia est potentiale ꝛ actus ꝛ priuatio tria principia ita in quolibet genere sunt tria proportionabiliter alia ab istis sic̄ alia genera differūt a substātia. cuiuscunq autē est ꝓpriū principiū passiuū ideʒ est termin⁹ potētie passiue.

In oppositū arguit̃ tūc eniʒ in omni genere esset motus ꝓprie dictus. aña ostditur q2 motus in cōi vt. s. extendit se ad mutatōʒ diffinit̃ tercio phisicoꝝ q est actus entis in potentia ꝛc. sed illa diffinitio inueniretur in quolibet genere dato añte ergo ꝛc.

Cōfirmat̃ q2 nō pōt intelligi sine mutatōe terminū potētie passiue vt principiatuʒ ꝓduci ꝑ hoc q suū principiū potētiale d̄ ꝓpria priuatōe reducit̃ ad actū ꝓpriuʒ. cōsequēs tamē principale ꝛ si nō videat̃ esse cōtra Aristo. in qnto pħicoꝝ ponēteʒ motum tantū in trib⁹ generib⁹ q2 ibi stricte accipit motū. tamē rōes que ꝓbant motū nō esse in relatōe ꝓpter hoc. s. q habet de nouo inesse alicui ad mutatōeʒ alteri⁹ ꝛ in actōe. q2 tūc actio esset actōis in infinitū eque improbāt mutationē esse in istis sic̄ ꝛ motuʒ.

Propter primum

quidē h⁹ qd sit po^a passiua qd ve sit ipsam termiari ad aliqd patuit ex añ habitis. qd autē sit ens creatū siue creatura qōe secūda pmi metaphisice apparuit.

Propter secunduʒ

quidē h⁹ quidā oblιq opināt̃ q si potentia passiua ad qdcunq ens creatū posset t̃minari sequeret̃ q oē ens creatuʒ posset ꝓducere in esse qcquid est in potētia passiua ad esse quoꝝ defectus cōtingit ex falso qōis intellectu quaʒ nō intellexerūt.

Propter tercium

igitur hui⁹ repetēdo ea que de potētia passiua supius habita sunt. s. q ipsius potentie passiue triplex est relatio. s. ad principiatuʒ ad efficiens ꝛ ad formā.

Dicenduʒ primo q si sermo sit d̄ relatōe potētie passiue ad principiatū nihil est t̃minus potētie passiue nisi cōpositū ex potētiali passiuo ꝛ ex actu eius.

Dicēduʒ secūdo q si sermo fiat de relatōne eius ad efficiēs nihil est termin⁹ eius nisi quod habet potentiaʒ actiuaʒ.

Dicenduʒ tercio q loquēdo de relatione potentie passiue ad formam ipsius potentie passiue est omnis forma ꝓprie loquēdo hoc est que nata est aliquid informare. quod dicitur signāter ad excludenduʒ intelligentias que qn̄q dicunt̃ forme. Hec autē oia quia ex superius habitis patent non oʒ insistere ad probanduʒ.

Propter quartuʒ

quideʒ huius ad rōes. Ad primā ante oppositum que querit in spēali an in omni genere sit cōposituʒ ꝛ forma ꝓpria respectu quorū ꝓpriuʒ potentiale sit in duplici potentia. Et pōt cōcedi q sic fm intentionem philosophi in. viȷ°. huius ca°. vi°. q in omni genere generat̃ compositū. ꝛ in. xiȷ°. hui⁹ sicut allegabat̃. Sed quō ista compositio intelligenda sit dictū est in. viȷ°. huius in qōe de simplicitate accidentiuʒ.

Ad argumētuʒ in oppositū qd tangit de mutatōe dicēdum q omnis mutatio prope dicta est inter terminos oppositos. priuatiōʒ

ectis et formā. illa autē nō sunt simul in eodē tempe. patet nec priuatio p̄cedit tempe formā nisi susceptiuū p̄cedit eā3. q2 in susceptiuo nō est priuatio. Ad nulla3 ergo formam est mutatio nisi quā p̄cedit tempe suū susceptiuu3. q2 multe forme necessario simul sunt cu3 suis ꝓprijs susceptiuis. ideo sine mutatione insunt. solūmodo autē pōt esse mutatō p accñs ad illa3 inquātu3 est ad aliqd qd ē prius ea naturaliter ꝛ quasi ratio receptiē. Hoc mō q̄cunq3 forma nō ess3 nata seq tpe esse sui ꝓprij susceptiui nō ess3 nata t̄miare mutatōe3. illa āt forma q̄ nō seq̄ret. tñ q̄tu3 est de se nata ess3 seq nō terminar3 mutatō3 l3 nata ess3 t̄miare. qñ ergo arguit ex diffinitōe mot⁹ nō val3. q2 ibi sumit po^a opposita actui. vbi āt illa ē in susceptiuo bñ ɔceditur mutatio. s3 l3 illa nō sit bñ pōt esse po^a passiua s̄m triplicē ei⁹ respectū q dict⁹ est in solutōe q̄ōis. s. ad p̄ncipiatū ad agens ꝛ ad formā. na3 vtriq3 istoꝝ inest qñ est in cōposito. tercius inest in instanti primo quo for^a inest licet etiā sine mutatōe insit. pōt eñi po^a actiua esse alieni⁹ termini ꝛ po^a passiua similit̄ cui⁹ nō p̄fuit potētia opposita actui. ꝛ iō nec mutatio est ad illu3.

Ritur undecimo questio

Ritur undecimo questio vtrum potētia passiua diuidat̄ in nāle3 ꝛ obedientiale3 siue in supnāle3 ꝛ violentā. Et arguit̄ negatiē p̄io. omnis po^a nālis est obediētialis vt p3 ꝛ econuerso. qd pbat̄ q2 po^a nālis ē in susceptiuo ad omnē formā que pōt ipsa3 pficere. s̄ nō ē in potētia ad recipiēdu3 aliq̄ aliā. aīs eñi mā ignis ess3 in pō ad recipiēdu3 imediate intellectōe3 aliq̄ vel volitōe3 vel formam angeli dato q angelus sit immālis. vel lapis in [illegible] tētia obediētiali manēs lapis eēt sapiēs qd videt̄ incōueniēs. Et p ide3 pbat̄ q oīs violēta ē nālis. q2 passiuū nou repugnat alicui forme nate pficere ipsu3 ꝛ nullā aliā pōt recipe a monēte si esset violentās.

In cōtrariu3 ex. ix°. h⁹ cap⁹. vi°. colligit̄ q nō quodl3 est in po^a q̄olib3. sicut nō terra homo. sed semē hoc autē est falsu3 d̄ potētia obediētiali qua mediāte ex terra fit homo.]

Adhuc p alia diuisiōe q2 violentu3 p [illegible] sicut ꝛ naturale sumit̄ ex pte passi. sic enim dictu3 est in. vij°. hui⁹ de rōibus semialib⁹. Sed si nō ess3 potētia oīo ad aliqd ñ posset violentari. q2 est aliq̄ potētia ꝛ tñ ad formā violēter inducēda3 ꝛ illa pōt dici potētia violenta. p3 ēt q aliq̄ est nālis ergo ꝛc.

Propter primum

Propter primum quidem huius sciendu3 p̄ s̄m dicta supra ꝛ sepe q in maṫia ē triplex respect⁹. s. ad materiatū ad formā ꝛ ad agens inquātu3 actuans ipsa3. Cōsiderādo ergo mā3 s̄m p̄mum ꝛ 2^m respectū. hoc iteꝝ est duplr. vel s̄m illos duos respect⁹. s. ad materiatū ꝛ ad forma3 cōsiderat̄ absolute. vel compando materiā inquātū exñs sb vna for^a trāsmutabil̄ est imediate ad aliā. Et iuxta hoc dicam⁹ cū Scoto q potentia materie que sibi inest vel inesse denotat̄ p respectū quē h3 ad maṫiatū ꝛ ad formā. ꝛ hec absolute d̄r po^a nālis. cui⁹ rō est q2 maṫia nāle3 inclinatō3 hēt ex se vt sit cuiuscūq3 cōpositi ps ꝛ q̄cūq3 forma pficiat̄ cui⁹ pōt esse ps ꝛ qua pōt pficī nec pōt ɔtra nec supra suā inclinatō3 in aliq̄ cōposito esse vel sub aliq̄ forma que ipsius maṫie est quōcunq3 pfectiua. ad impossibile autē nulla3 h3 potētia3.

Ex q̄bus p3 qd sit po^a nālis maṫie quia nālis inclinatio ei⁹ rōne cui⁹ sibi cōuenit vt sit ps cuiuscūq3 cōpositi cuius pōt esse pars ꝛ vt q̄cūq3 forma pficiat̄ qua pōt perfici.

Sciēdu3 2° q vtraq3 potētia maṫie dcā nālis mō p̄exposito. si ea vel cōsilis reperiat̄ in aliquo subiecto ente in actu pōt esse violenta ꝛ nō nālis. sicut in aqua manēte aqua ad calore3. ꝛ in graui manēte graui ad ferri sursu3. q2 tale subiectū ꝓpter actū quē h3 determinate inclinat̄ ex se ad oppositū talis for^e ꝛ ita cōtra naturā sua3 inest si inest. Potest autē inesse ab agēte vincēte actualitatē istā inclinātē ad oppositū sicut ignis p̄sens aque vincit actualitatē eius qua inclinat̄ ad fri

gīditateꝫ. Ex quibꝰ patet quid ſit poten tia violenta. qꝛ potētia violenta eſt illa que ineſt alicui ſubiecto cōtra eius nālēꝫ inclinatiōnē ꝓpter inclinari ex ſe ad oppoſitū talis forme rōe actus quē habet determinate. qlr autē ſit audiendus ſermo philoſophi in 3°. ethicoꝝ. Violentū eſt illud cuiꝰ pricipiū eſt extra paſſo vim non cōferente vnum fuit ſupra in. viij°. huiꝰ queſtione de incboatione formaꝝ.

Sciēduꝫ 3° ꝙ ſi ponat̄ aliqua forma ꝑfectiua alicuiꝰ ſubiecti quod ad ipſaꝫ neutꝰ mō ſe hꝫ. ſ. ꝙ nec inclinat̄ ad ipſam nec ad eius oppoſitū tūc pōt reſpectus talis potētia nuda dici ſic forte potētia ignis ad motum in ſua ſpera. vel forte potētia aīe intellectiue ad ſeparationeꝫ eius a corpe humāo. nō enim eſt ex directa inclinatōe aīe vt ſic ſepet̄. nec contra illaꝫ ſed forte p̄ter vel extra illam.

Ex quibus patet quid ſit potentia nuda ſeu neutra.

Sꝫ dubitat̄ vtrū aliq̄ iſtaꝝ triuꝫ potentiaꝝ ſit dicenda obedientialis. Dicenduꝫ ꝙ vlr nulla duaꝝ primaꝝ. ſ. nālis ⁊ violenta videt̄ obedientialis niſi illa obediētialis ſit naturalis vl̄ violenta. qꝛ omnis etiā forma a deo impſſibilis cuicūꝙ paſſo videt̄ ſecundū inclinatōeꝫ paſſi. vel cōtra maꝛie ſi ex hꝰ ipſo ꝙ nō eſt cōtra inclinatōeꝫ paſſi ſit ſecūduꝫ eaꝫ ſi paſſuꝫ quodlibꝫ inclinet̄ ad oēm actuꝫ pfectū eius cui nō repugnat.

Potentia autē nuda ſeu neutra dici pōt obediētialis lꝫ nō ꝓprie dicat̄ obediētialis vt iam dicet̄. naꝫ ⁊ talis forma ſi qua eſſet poſſet forte ab agente naturali induci mlto magis q̄ forma ad quā eſt potētia violenta quia ſuſceptiuuꝫ eſt magis capax.

Ex qbus oībus patꝫ quō potētia maꝛie ad cōpoſitū ⁊ ad formā abſolute ſumpta ⁊ cuiꝰ materie diuidit̄ in nālēꝫ ⁊ violentam. ⁊ forte in nudaꝫ ſiue neutrā licet nō ꝓprie in obedientialeꝫ.

Nūc reſtat videre de vtraꝙ p̄dicta compando māꝫ vt trāſmutabil̄ ē a forᵃ i formā

Sciēduꝫ itaꝙ q̄rto ꝙ cū forme nāles habeāt ordinē neceſſario in ſuccedēᵒ ſibiinuiceꝫ in materia ſicuti māifeſtū eſt ad ſenſum. Et aliq hoc accipiūt a phō in. viij°. hꝰ capitulo q̄rto de vino ⁊ aceto. ⁊c. Cuius tamen ꝓptē qd aſſignare eſt difficile. opoꝛꝫ dicē ꝙ mā vt ſub vna forma nō eſt nata trāſire ad q̄cunꝙ ſed ad determinataꝫ. Sꝫ qꝛ ordo iſte nō eſt neceſſariꝰ niſi inquātuꝫ materia trāſmutat̄ ab agente nāli cꝰ vtuti nō ſubicitur iſte ordo. iō hic hꝫ locū potētia obediētialis ſm quā materia cꝰcunꝙ forme capax ē immediate poſt q̄cunꝙ p trāſmutatōꝫ ab agēte cuiꝰ virtuti ſubeſt iſte ordo. non tñ eſt hec potētia materie ad formā vel cōpoſitū proprie obediētial̄. ſed ad āgēs a quo ſic recipit formā. obediētia enīꝫ ꝓprie ſignificat ſbiectōēꝫ reſpcu agentis potētis facere de obediente qō vult. que an ſit virtus theologica an moralis inquirat̄ a. s. Tho. in 2ᵃ 2ᵉ. qōe ciiijᵃ. cuiꝰ obiectū eſt p̄ceptū tacitū vel expſſum. i. volūtas ſupioꝛis quomōcūꝙ innoteſcat exñs in volūtate ſubiectiue.

Ex qbus pꝫ qd ſit potentia obediētialiſ mē qꝛ eſt nālis inclinatio maꝛie ſm quā mā eſt cꝰcunꝙ forme capax imediate poſt quācunꝙ formā trāſmutatōꝫ ab agente cuius vtuti ſubeſt iſte ordo ⁊ eſt agens vl̄e qō eſt deus glo͛ſus. Vñ ⁊. s. Tho. huic ſnie cōſentiens in. 2°. ſniaꝝ diſ. xviij. qōne pma ar. 2°. inqt ꝙ potētia q̄ rebꝰ indita eſt ad ſuſcipiēduꝫ illud in ſe qō diuia voluntas diſpoſuit obedientialis eſt.

Propter ſecunduꝫ quidē huiꝰ. tenētes deū nullaꝫ hr̄e cauſalitateꝫ effectiuā ꝓprie. hñt cōſequēter negare potētiaꝫ obediētialē. quoꝝ tñ defectꝰ apparuit in qnto huiꝰ qōe quinta.

Propter tertium quidē huiꝰ dicēduꝫ prīo breuiter ad qōneꝫ ꝙ compando māꝫ quācunꝙ hoc eſt ſiue ſbſtātialeꝫ ſiue ſubiectū accñtis ad materiatū vel ad formā nō eſt in mā potētialis ꝓprie. cōcluſio pꝫ qꝛ in maꝛia q̄cunꝙ reſpectu ma

teriati vel forme ponit potētia nālis vel violenta vel forte neutra vt expositū est q°.ix.

Dicēdū secūdo q̄ compando ipsaz mā3 ad agens a quo esse actuale hēt pōt mā hr̄e triplicez potētia3 p̄dictā inquātum ab agēte recipit formā ad quā fm triplicē modū p̄dictuz pōt se hr̄e.

Dicēdū tercio q̄ nō habēdo aspectū ad formā sed p̄cise ad efficiēs ñ est nisi duplex potentia in materia .s.naturalis ⁊ obedientialis. Quod p̄bat̄ q2 materia vel limitate subdit̄ agenti primo.s.q̄tuz ad formas determinatas ⁊ secūdo q̄tuz ad modū determinatuz recipiēdi alias ab ipso puta p̄ motuz talez vel talez.⁊ tercio quātuz ad ordinē determinatū recipiēdi hanc post illa3. Vel materia illimitate subdit̄ scil3 q̄tuz ad receptionem cuiuscūq3 pfectibilis in esse vel quocūq3 ordine ⁊ modo. prima potētia est naturalis q2 natura determinata est ad aliquid vł ad aliqua. secūda dicit̄ obediētialis. q2 illa est qua materia subicit̄ agenti tali ⁊ pfectōe.

Ex quibus cōcludendu3 est q̄ accipiēdo quātumcūq3 vnā rōe3 potētie in mafia nul[illegible] diuidit̄ p naturalē violentā ⁊ obediētiales.sed vna p naturalez violentā ⁊ neutram forte.alia vero p naturalez ⁊ obedientiale3 Et in illa diuisione secūda in vtroq3 mēbro forte pōt incidere violenta.de primo mēbro patet si mouet̄ cōtra inclinatōe3 suā vel nāł de p̄io mēbro vel neutra si qua est.

Propter quartuz

q̄dez h° ad argumēta fcā 9tra diuisio3 istā cū eni p̄ arguit̄ q̄ nālis est obediētiał ⁊ ecōuerso vtrūq3 falsu3 est.l3 eni q̄nq3 sit naturał potētia ad formā ⁊ mafia ad recipiēdū illa3 sit in po^a obediētiali.nō [illegible] illa nālis est obediētialis. q2 nālis est ad formā obediētialis vero ad agēs vłe a quo pōt mafia illa3 formā recipe. Est ēt in potē^a nāli forte ad agēs nāle a quo pōt recipe eādez. S3 adhuc illa nālis ad agens ⁊ obedientialis sunt alie ad alia ⁊ alia agentia. Cu3 arguit̄ de po^a violēta q2 ois violēta est nālis.p3 q̄ nō in substātijs vbi est alia violēta in materia prima vt dictu3 est in primo articulo.

Ad rōnes post oppositū dicēdu3 q̄ illud bn̄ pcedit de naturalitate in mafia respectu forme nō absolute.q2 si imediate post formā terre pficeret materiā forma viui ita nāliter pficeret sic q̄n pficit mediate. s intelligit̄ respectu forme vt acqsite p° illa3 trāsmutatōe3 Vel aliť forte ⁊ melius dici pōt q̄ ibi non ē dīa cōpando mafia3 ad formā.s tm̄ compando materiā ad agens. sic eni est in potē^a nāli vt p° formā semis recipiat formā hoīs q2 respcū agētis nālis est in potētia. ⁊ l3 mō nō est in potētia vt post forma3 t̄re imediate recipiat formā hoīs. ⁊ hoc tactū fuit supius in p̄ articulo.s.q̄ potētia materie ad formā compata ad trāsmutatōe3 ab vna in aliam nō d3 obediētialis ad formā s ad agens. Quod exp̄ssius pōt dici q̄ simplr̄ nlła obediētialis est p se nisi respectu agentis.nō aūt respcū forme nisi p acciñs inquātū [illegible] agēs illa pōt induci.sp eni agēs formam aliquam inducit.⁊ iō potētia mafie ad agens aliquo mō respicit forma3.

Rit duodecimo

mo questio vtru3 potētia passiua diuidat̄ in de qua ex qua ⁊ in qua.arguit̄ negatiue primo.q2 ois potentia passiua de qua est in qua vt p3 ⁊ ecōuerso.qđ p̄bat̄.q2 si aliqua in qua sit ō qua ⁊ alia nō o3 ponere mā3 aliquo mō esse prius respcū forme hui° ⁊ illius.ergo respcū alicui° forme hr̄et aliā h̄itudinē quā receptiuē sed vltra hoc nō videt̄ aliqđ posse poni nisi materia.vel aliq̄ ponit̄ in ipsa ps forme.qđ improbatū fuit a Scoto in.vij°.metaphisice qōe de inchoatōe formar̄.

In oppositu3 arguit̄ cū ois mā recipiat formā sua3 sequeret̄ q̄ eode3 mō se habere3 mafia aeris ad formā ignis ⁊ corp° organicū ad aīa3 intellectiuā.aer etiā ad lumē. ⁊ p ɔñs esset nihil dictu q̄ q̄dam forme educunt̄ de potētia mafie sine passi° ⁊ q̄da3 non vt vanū esset querere que sit talis ⁊ que nō

que tamē omnia sunt cōtra dicta coia ꝛ cō/ tra pħm ſm quē vt videt̄ intellectus eſt ab extra.

Propter primum

quidez huius ſuperius innotuit ſufficienter que ſit potentia paſſiua. Quid autem ſit potentia paſſiua de qua ex qua ꝛ in qua de/ claratˀ. In quocūqꝫ eni principio paſſiuo h eſt ſiue maťia ſiue ſubiecto ille reſpectˀ quē hēt tale ꝑncipiū ꝛ cōpoſitū ex ipſo ꝛ actu ē tāquā ex quo tale cōpoſitū eſt vel pōt eſſe. Et ita reſpectˀ iſte pōt dici eſſe potētie ex q̄ ille autē reſpectˀ quē hꝫ tale principium ad actū cū quo cōſtituit cōpoſitū eſt reſpectˀ po tētie in qua. qꝫ maťia nihil eſt ipſiˀ actˀ qui prio ▪ ea eſt. qꝫ tunc nō eſſꝫ prio in ea ſ per partē tm̄. ſed tm̄ eſt maťia ꝓpriū receptiuuꝫ forme. ꝛ ideo in qua non ex qua. Reſpectus autē tercius. ſ. maťie ad agēs pōt dici ratio potētie in qua ſm q ille auctor ſex ꝑncipio/ ruꝫ vult q agēs reqrit aliqd in qd agat. ꝛ h in qd. nō eſt illud qd agēs agit cuiuſmōi eſt cōpoſitū vt dictū eſt. ſiue vt quo ꝓducit̄ cu iuſmodi eſt forma.

Propter ſecunduz

quidē huius quidam vt narrat Scotˀ huic diuiſioni potētie paſſiue in ex qua ꝛ in qua addūt potētiaꝫ de qua quaſi diſtinctam ab aliis duabˀ qualē ponūt in luminoſo reſpe/ ctu lumīs negādo ipſuꝫ educi de potētia me dii. Et iſtaꝫ potētiaꝫ de qua dicūt eſſe in po/ tētia origināte vlr. ꝛ ▪ hoc effectū originatū nō eſſe de nihilo. Sed indubie hec opinio ſtare nō pōt. ſicˀ eni ꝓpagans eſt quoddā ori ginās. ita originās eſt quoddam efficiēs. vel oportebit dare qnqꝫ cauſaꝝ genera. ptꝫ eni q ſub nullo alio gn̄e cōtinet̄ q̄ ſub efficiēte.

Propter tertium

quidē huiˀ dicēduꝫ primo iuxta adducta in prio articulo q diſtinctio potētie paſſiue in exquo ꝛ in quo ꝛ in quod eſt diſtinctio tri/ plicis reſpectˀ paſſiui ad tria ad que cōpat̄ ꝛ eſt cōueniēs diſtinctio vt patet per dicta ſuperius.

Dicēduꝫ ſecundo q compando maťiam ad vnūquodqꝫ illoꝝ dicta diſtinctio nō hꝫ locū qd ꝓbat̄ quilibꝫ reſpectˀ eſt ꝑciſe ad vnuꝫ ťminū ꝑ. vt pꝫ in qnto huiˀ. iſta autē tria nō pn̄t ſil̄ cōcurrere reſpectu eiuſdē termi gˀ ꝛc. ꝓbatio minoris qꝫ facilr̄ cōſiderāti rōes illo ruꝫ patere pōt q ideꝫ reſpectu eiuſdē paſſi/ ui nō eſt actiuū ꝛ forma. vel ſecūdo actiuuꝫ ꝛ cōpoſitū cuiˀ illud paſſiuū eſt pars. vl̄ ter cio cōpoſitū ex illo ꝛ forma illius. vbiqꝫ eni videt̄ contradictio. quare ꝛc.

Dicēduꝫ tercio q ſi dicēduꝫ ſit effectum eſſe de tali. vel de ſumit̄ pro ab. vel qd ve/ rius de tota ſua ſubſtātia vt in diuinis. vel de parte vt in aīatis tanq̄ de maťia vel q̄ſi maťia originās originat. ꝛ tūc originat pri/ mo de illo quod eſt ſibi maťia vel quaſi caꝫ materia qd fuit aliqd generātis in creaturiſ ꝛ eſt aliquid generantis in deo. ꝛ ideo per ſe primo nō dicitur originatū de origināte ra tōe illius qd eſt. vel fuit aliqd originatū ſicˀ hō ſanat̄ qꝫ thorax ſanat̄.

Ex quibus ptꝫ q hoc mō potētia d qua mē eſt vel q̄ſi maťie vt facit aliud mēbrum a ꝑdictis duobˀ. ſ. ex qua ꝛ in qua. Itaqꝫ il/ la eſt tm̄ trimēbris diuiſio nō capiēs de qua quaſi q̄rtuꝫ mēbruꝫ ꝑter in qua ex qua ꝛ in quā intelligendo iſta tria mēbra ſicut ſupra expoſituꝫ eſt.

Propter quartuz

quidez huiˀ qualiter vtriuſqꝫ partis argūta cōcludant innotuit ex dictis.

Ex dictis omnibˀ in qbus ꝑcedētibus patere pōt completa diuiſio potētie. Exclu ſa eniꝫ potētia metaphiſice ꝛ logice ſumpta ꝛ excluſo poſſibli qd cōuertit̄ cū ente cuius ratio videt̄ ſatis ꝓpinqua rōi poſſibilis lo/ gice ſumpti. ꝛ loquēdo de potētia ꝓprie ſūp ta. videt̄ dicenduꝫ q ipſuꝫ nomen potentie importat ordinē ꝛ hoc prioris ad poſterius qꝫ ad prius inquātuꝫ prius nūquā eſt potē/ tia ita ēt q̄ ſil̄ ſunt inquātuꝫ ſil̄ ſunt nō habēt

ordinem. Prius autem in cōi diuiditur in prius natura ꝛ in prius tempe.
Et iuxta hoc videt̄ prima diuisio potentie scilꝫ vt dicit rōꝫ principij ꝛ vt opponit̄ actui vel necessario. principiū enī prius est principiato. ꝛ spēalit̄ duo pncipia qbus ꝓpriat̄ nomē potētie. iuxta dictā in solutōne quarte qōis. poᵃ āt opposita actui prior est eo tempe. ꝛ potētia opposita neccio aliquo mō intelligit̄ vt prior. ꝫ illū modū non oporteat hic exponere.

Potentia vo principij diuidit̄ in actiuā ꝛ passiuā. Diuisio actiui talis est. diuidit̄ eī in factiuā ꝛ actiuaꝫ ꝓprie dictā. in rōnalem ꝛ irrōnaleꝫ. de qbꝰ fiet statiꝫ q̄stio. Potētia actiua ꝓprie sūpta fm pħm in isto nono caᵒ vijᵒ. est cuiꝰ vltimꝰ finis eius est vsus ꝛ non aliqd actū. cuius etiaꝫ actꝰ manꝫ in agēte.
Huiꝰ aūt diffinitōis ps pria sic intelligēda est nō qn p illaꝫ potētiaꝫ vē sit aliqd actum qꝺ etiaꝫ est aliq̄ natura absoluta. sed qꝛ nō est tale qꝺ natū sit induci p mutatiōeꝫ t̄minantē motū. nec coīr dr̄ actus primꝰ sed secūdus sic ē de intellectōne ꝛ volitōe. Est tñ aliq̄ actiua que hꝫ secūdaꝫ cōditōeꝫ. s. ꝙ eiꝰ actio manet in agēte nō autē primā. s. ꝙ vltimꝰ finis sit vsus modo iaꝫ exposito. ꝫ finis eius est aliqd actū qꝺ de natā sua ita ē actꝰ primꝰ qꝺ natū eēt induci p mutatōꝫ t̄minātēꝫ motū ꝛ talis est potētia actiua subiecti respectu ꝓprie passiōis. ꝛ ita pꝫ diuisio potentie actiue ꝓprie sumpte in ꝓprijssimam ꝛ in minus propriam.

Ex his patꝫ quō due diuisiōes pdicte se hñt ad inuicē. qꝛ irrōnalis q̄dam est actiua q̄daꝫ factiua. ꝛ hec q̄daꝫ minus ꝓprie vt in subiecto respectu ꝓprie passiōis. nulla vō ꝓprijssime. qꝛ nihil est ibi qꝺ nō sit natū t̄minare motuꝫ vel sit ipse motus.
Rōnalis ēt fꝫ pħm videt̄ diuidi in actiuā ꝛ factiuā. Sed hic intelligēduꝫ est ꝙ rōnalꝭ diuidit̄ in innataꝫ ꝛ acq̄sitaꝫ vt colligi pōt in isto nono capl̄o q̄rto. Innata aūt rōnalis in rōnaleꝫ p essentiaꝫ ꝛ in rōnaleꝫ p pticipatōeꝫ stricte sumptaꝫ que est appetitꝰ s̄sitiuꝰ.
Et vltra rōnalis p ēentiāꝫ large sumptaꝫ in intellectū ꝛ voluntatē. Cōsili mō diuidit̄ potētia acq̄sita. s. habitꝰ in hituꝫ appetitus sensitiui ꝛ in habitū intellectualē ꝛ moraleꝫ Sub morali cōphendēdo habitū quēcunq; appetitiuū siue voluntatis siue appetitꝰ si tñ in voluntate aliquē actū ponamus.

De omnibꝰ istis potētijs rōnalibus pħs videt̄ diuisisse acq̄sitas intellectuales in actiuas ꝛ factiuas. sic patet de arte ꝛ prudentia. ꝛ p ɔñs intellectū oꝫ ponere tā actiuū q̄ factiuū fm diuersos hitus istos appetitiuuꝫ aut quēcunq; seu hituꝫ eius nō videt̄ ponere factiuū sed tm̄ actiuū. quomō āt sint ista intelligēda. s. quō intellectꝰ vel ars hēat cāitatē efficiētie respcu artificiati ꝛ quō nō tactū est in. vijᵒ. huiꝰ qōe. viijᵃ. de ɔñia Aristo. ɔtra Platoneꝫ de genito qꝺ est hoc aliqd ꝛc. quō ēt actiuū alicuiꝰ cōueīt eideꝫ ꝛ quō diuersis dictū est in pūo ꝛ sexto metaphilice in qōne de scientia practica.

Amplius tercio mō pncipali diuidit̄ actiua pūo in equocā ꝛ vniuocaꝫ. Equoca est qñ fundat̄ rōe potētie sup formā alteriꝰ ratōis ab illa ad quā est ꝛ ibi semp oꝫ fundamētuꝫ pfectius esse t̄mino loquēdo de totali potētia actiua. aliogn effectꝰ excederꝫ efficiens in pfectōe. Uniuoca autē est qñ eiusdeꝫ rōis sunt forma sup quā fundat̄ ratio potētie ꝛ forma ad quam est.

Adhuc diuidit̄ actiua in totaleꝫ ꝛ ptialeꝫ. quod intelligo sic. effectꝰ nālis vel artificialis coīter pducit̄ a pluribꝰ efficiētibꝰ ordinatis. oīa autē illa respectu effectꝰ sūt vnū efficiens totale. qꝺlibet vō non loquēdo de deo est efficiēs ptiale. ꝛ illoꝝ ptialiū q̄dam dicit̄ pncipale quoddā instrumētale. ꝛ q̄daꝫ primū quoddā 2ᵐ. Utrū āt idē sit causa secūda ꝛ instrumētuꝫ. Dicēdum ꝙ nō vt inqt Scotꝰ in theorematibꝰ. qꝛ agēs secūduꝫ siue causa secūda hꝫ opatōꝫ ꝓpriā. instrumētuꝫ vō nullaꝫ. Quod pbat̄ qꝛ instrumētuꝫ nō hꝫ eandē opatōeꝫ quā hꝫ pncipale. quia vna opatio est vnius opantis nō aliaꝫ. qꝛ in illa nō est instrumētuꝫ. aut aget illa actiōe ꝛ

principale non. ꝛ sic vt prius. silr qcquid fit instro fit a pricipali agēte nō sic de agēte 2ᵒ. De multis vo alijs dictas diuisiōes ɔtingēti bus dictū est in qōnib⁹ de causis in secundo huius que hic omittunt.

Potētia ēt opposita necitati posset diui di mltos gradus recedendi a necessitate. alius eni in successiuis ali⁹ in pmanentibus p motū inducibilib⁹ ꝛ hñtib⁹ ꝓpria corrup tiua. alios in pmanētib⁹ sola mutatōe ꝓdu cibilib⁹. nec se corruptibilib⁹ nisi p actiua sua hñtis ꝓpria corruptiua nālia ꝓpria. ali us in nō hñtib⁹ nālia. hñtib⁹ tñ mām ꝛ for mā. Quītus ꝛ vltim⁹ gradus est in angelis ꝑm negātes ibi mām. qualr āt diuidat poᵃ opposita actui apparuit in qōe 2ᵃ hui⁹. Causaꝝ ergo ordinataꝝ q̃cunq; vna ac tiua est potētia actiua ꝓpria ad eundē effe ctū ꝛ hec ptialis in suo ordine nō loquendo de deo. Oēs eni ille potētie sil sumpte. vt. s. cōnexe ꝛ cōcurrētes ad effectū sunt vna po tētia effectiua totalis. vna dico vnitate or dinis nō realir vna specie vel nūero ymo sp differūt specie vt dictū est in 2ᵒ hui⁹ questio ne de statu causaꝝ.

Rit terciodeci

mo qō vtrū differētia quam assig nat Aristo. inter potētias rōnales ꝛ irrōna les sit cōueniēs. s. ꝙ ille sunt oppositoꝝ. irrō nales āt vni⁹ oppositi tm̄. Negatiue arguitur primo de rōnalib⁹. qꝛ ex illo seqret ꝙ aliqs sil posset agere opposita. ɔñs falsuʒ vt pʒ p pħm in lr̄a. ɔña pbat qꝛ hñs potentiaʒ pōt illud c⁹ est illa potētia. ergo hñs potētiā ad opposita potest simul ad opposita.

Ampli⁹ nulla ē potētia q̄ nō possit in ali qd. s poᵃ relatōis cū nō possit sil in opposita nō videt posse in aliqd nisi deficiet vt dicit hic in lr̄a. determiata āt nō videt esse nisi vni us oppositi. ergo inquātuʒ potētia tantū vi det esse vnius.

Adhuc si questio de potentijs rōnalibus esset vera seqr. ꝙ volūtas posset in opposi tū finis ꝛ possʒ in malū sub rōe mali sicut ꝛ in opposita istoꝝ. sed ɔñs est falsuʒ.

Ampli⁹ ɔtra aliud mēbꝝ de potētijs ir rōnalib⁹ arguit qꝛ sol vel ei⁹ poᵃ pōt in op positos effcūs in istis inferioribus. dissoluit eni glaciē ꝛ constringit lutuʒ. ꝛ tamē potētia eius est irrationalis.

Cōfirmat p qꝛ pħs inferi⁹ in isto. ix⁹. vlt ꝙ ois potētia est contradictionis ꝛ declarat hoc pħus etiā in actiuis.

Cōfirmat ēt qꝛ rōnal poᵃ ꝑm pħʒ nō po nit eē oppositoꝝ p se s vni⁹ p se vt hitus. ꝛ alteri⁹ p accñs vt ꝓuatōis. s poᵃ irrōnal sic pōt esse oppositoꝝ. frig⁹ ei ē cā p accñs ca loris ꝛ sic piciēs pilā ad pietē ē cā resilitōis nō ergo videt dicta differētia ɔueniens.

In oppᵐ ē pħs in lr̄a dū inqt. qm̄ autē alie aiatis insunt ꝛ alie inaiatis ꝛc. Et paulo post. manifestū est autē qm̄ ꝛ potētiarū alie qdē erūt irrōnales alie vero cū ratione. ꝛ re liqua que sequūtur.

Propter primum

qdē h⁹ qd sit potētia rōnalis qd ve irrōnalis mox maifestabit cū sit ꝑncipale qd intēdit q̄r āt ꝛ qb⁹ dicat modis paulo añ hāc qōʒ inotuit dū sūmarie oēs epilogabāt potētie.

Propter secunduʒ

qdē b⁹ tenentes nihil esse possibile in nā qd aliqñ nō erit vt impōit Iohs Iand. cōmē tatori ꝛ pħo in isto. ix⁹. mēᵗᵉ. potētiā rōnalē p eēntiā q̄ ē volūtas hñt dicē ñ posse in op posita. saluāt ei libertateʒ volūtatis absq; h ꝙ hō possit eligē ꝛ ñ eligē. qꝛ vt dicūt seqre tur ɔtradictio. s suffic ad libertatē vt eligat ꝑm rōʒ ꝛ grā sui vt pʒ in ꝓheᵒ h⁹. non ei dz volūtas libera qꝛ possit velle aut ñ velle sed sufficit ꝙ velit aliqd ꝑm rōeʒ ꝛ grā sui. sicu ti deus ꝑm pħm mouʒ libere ꝛ alij motores supiores. qꝛ mouēt ꝑm intellēm ꝛ rōeʒ prici palr grā sui. saltē mouēs ꝑmū. nō ꝙ possit ñ mouere. qꝛ qcqd agūt de necitate agūt quo ēt ignis ɔburit ꝛ cor⁹ lucidū illuiat mediuʒ dyaphonū. q̄re vt ait Ioh Iand. rēe dixit

qdā legista φ ptās addita peccādi nō augꝫ libētatē ꝫ minuit.vñ dato φ volūtas sit coacta ad aliqꝺ bonū agēdū qꝺ nō pōt ñ velle adhuc est libera.quia si esset potēs ad nō agendūꝫ se mutaret.

Hic āt modus dicēdi cū ꝫ φ ē erroneus videt̄ ēt radix magne prauitatis cū implicite ponat oīa de ncčitate euēire.iō nō protelādo ſmōꝫ in mā ꝓfundissiā de ꝓdestinatōe q̄ poti⁹ sapit theologiā q̄ metaphicā contra eos insurgit Joh.buridan 3° ethicoꝝ dicēs volūtas ceteris oīb⁹ eodē mō se hñtib⁹ pōt in act⁹ oppeſ tos.ꝛ nlls dꝫ a via cōi recedē pp rōes sibi insolubiles ꝓcipue in his q̄ fidē tagere pñt aut mores. q eni credit oīa scire ꝛ in nllis decipi suoꝝ opū ꝛ opinionū fatu⁹.

Propter tertium

qdē h⁹ dicēduꝫ ꝓ φ dīa quā assignat phs inť potētiā rōnaleꝫ ꝛ irrōnaleꝫ intelligēda ē de potētijs actiuis tm̄ vt sensus sit φ potētia actiua irrōnal' cuicūq̄ ōpetur siue actōi quā elicit siue ťmio quē ꝓducit.sic ē illi⁹ φ manēte eadē nā ipsa nō pōt esse actiua alterius q̄ ei⁹ cui⁹ ex se pōt. quod exemplo ꝺclarat Scot⁹ inductiuo.Frigiditas eñ manēs frigiditas nō pōt esse caloris actiua. nec elicitiua calefactōis lꝫ sit de se actiua.naꝫ qcqd circa ipsaꝫ frigiditateꝫ fierꝫ lꝫ illud posset aliquid facere ad esse caloris nūq̄ tamen frigiditas faceret ad hoc.

Dicēduꝫ secūdo φ potētia rōnalis est potētia actiua oppositoꝝ.s.ōtrarioꝝ vel ōtradictorioꝝ actoꝝ ꝛ oppositaꝝ actionuꝫ. Jlla eni potētia actiua dr̄ oppositoꝝ actoꝝ siue ꝓductoꝝ que manēs vna natura hꝫ ťminū primū sub quo pōt vtrūq̄ oppositoꝝ eq̄ cadere. Jlla autē est oppositaꝝ actionū q̄ manēs vna est sufficiēs elicitiuū taliū actionū. Et si actō potētie ꝓprie actiue dicat̄ actū sicē expositū est in qōibus de potētia supius habitis tūc oīs potētia q̄ est oppositerū actionū est oppositoꝝ actoꝝ ꝛ nō eco⁹. Hic aūt dꝫ intelligi φ potētia sit oppositaꝝ actionū seu actōis ꝛ negatōis ei⁹ vt statiꝫ videbit̄.

Et nota φ ipsa potētia actiua nō est ipsa relatio q̄ nūerat̄ ſm numeꝝ ipsoꝝ correlatiuoꝝ. sed natura absoluta q̄ est relationuꝫ pluriū que ad oppositos effectus est ꝓxiuꝫ fundamētuꝫ.

Dicēduꝫ tercio φ potētia rōnal' nō se hꝫ ad q̄libet opposita ꝓsequēda . ꝫ ad ea q̄ ſb suo obiecto cōueniēti cōtinent̄.hāc ōclusiōꝫ pōit.s.Tho.in pria 2ᵉ qōe.vi^a.articlo primo ad 2^m.quā sic ꝓbat nulla potētia ꝓsequitur nisi suū cōueniēs obiectū.obiectū āt volūtatis est bonū.Vñ ad illa opposita postquā se hꝫ volūtas q̄ ſb bono ōphēdunt̄ sicē ad moueri qescere.loqui ꝛ tacere ꝛ alia hmōi. Jn vtrūq̄ eniꝫ hoꝝ ferť voluntas sub rōe boni Et ibidē in solutōe ad primū inqt φ eadem potētia ē oppositoꝝ. ꝫ nō eodē mō se hꝫ ad vtrūq̄ in se.se hꝫ eñ ad bonū ꝛ ad malū. sed ad bonū apperēdo ipm. ad malū vo fugiē⁹ illud.Et subdit ibidē in solutōe ad 3^m φ illud qꝺ nō est ens in rerū natura accipit̄ vt ens in rōe.Vñ negatōes ꝛ priuatōes dicūt̄ entia [illegible] quē moduꝫ etiā futura ꝓut apphendunt̄ sunt entia. inquantuꝫ igiť hmōi entia apphendunt̄ sub rōe boni sic in ea voluntas tendit.Vnde phus dicit.φ carere malo hꝫ rationeꝫ boni quinto ethicoꝝ ꝛc.

Dicēduꝫ quarto φ pria diuisio ꝓncipiorū seu potētiaꝝ actiuaꝝ est in nāꝫ ꝛ volūtateꝫ. Pro hac cōclusiōe fulciēda sciēduꝫ vt Scotus in hac pte φ pria distinctio potētie actiue ꝓprie dicte est ſm diuersuꝫ modū eliciendi opationeꝫ.Or eniꝫ circa hoc vel illud agat ꝛ si aliquo mō differat aut distinctionem ostendat non tamen ita immediate. Nō eni potētia coopat̄ ad obiectū circa qꝺ opat̄ nisi mediāte opatōe quā elicit hoc vel illo modo. Jste autē modus eliciēdi opatōꝫ ꝓpriꝫ nō pōt esse in gñe nisi duplex.nā potētia actiua aut est de se dťminata ad agenduꝫ ita φ q̄tuꝫ est ex se nō pōt nō agere qñ nō impedit̄ ab extrinseco.aut nō est ex se determiata.sed pōt agere hūc actū vel oppositūꝫ.pōt etiā agere vel nō agere. pria poten^a dicit̄ coiter natura.2^a vo dr̄ volūtas.quare

phus in 2° phisicoꝝ duas pōit causas mouētes p accñs. casuȝ iuxta naturā. fortunaȝ vo iuxta ꝓpositū siue voluntatem.

Sciendū secūdo vt. s. Tho. in qōib⁹ de vitate qōe. xxvi^a. articulo tercio ad secūdū ꝙ potentia rōnalis se hȝ ad opposita ⁊ ꝯtraria aliq̄ nō sibi ꝓprio ⁊ aliq̄ nō sibi cōi ⁊ oibus aliis. qḋ eniȝ po^a rōnalis sit sbiectū accñtiuȝ ꝯtrarioꝝ hoc sibi ⁊ aliis cōmune est qꝛ oiuȝ ꝯtrarioꝝ ideȝ est subiectū. ſ ꝙ se habeat ad ꝯtrarias actiones istud est sibi ꝓpriuȝ. naturales eniȝ potētie sūt determinate ad vnū ⁊ sic loqtur phs nono metaphice cū dicit ꝙ ratōnales potētie sūt ad opposita. hec ille.

Sed circa determinata insurgūt difficultates nō pue. Prima quare natura seu agens nāle est tantū vni⁹. hoc est cui⁹cūqꝫ vel quorumcūqꝫ sit determinate. ex se est illi⁹ vł illoꝝ volūtas aūt est oppositoꝝ. i. ex se indeterminate huius actionis vel opposite. seu actiōis vł nō actiōis q̄ten⁹ pōt agere ⁊ non agere.

Secūda difficultas q̄ nō volūtas reducit̄ ad actuȝ si est indeterminata ex se ad agēdū ⁊ non agendum.

Tertia difficultas ad q̄ se extēdit libertas volūtatis nostre q̄ dicit̄ po^a rōnalis.

Quarta difficul. q̄ nō ea q̄ determinata sūt de volūtate ⁊ natura fatiāt ad ꝓpositum Aristo. q non pōit dictaȝ differētiam inter nāȝ ⁊ volūtatē. ſ inter potētiaȝ rōnaleȝ ⁊ irrōnalē p rationalē intelligēs solū intellectum vel scientiaȝ vt pȝ in littera.

Ad pͥmū istoꝝ potest dici ꝙ hui⁹ nulla est causa sic̄ eniȝ effect⁹ immediatus ad cāȝ imediatā ꝯpat̄ p se ⁊ pͥ no sine causa media alioqͥ iret̄ in infinitū. ita cā actiua ad suaȝ actioneȝ inqꝫ ū ipsaȝ elicit videt̄ immediate se habere. nec videt̄ dari aliqꝫ cāȝ quare sic elicit nisi qꝛ est talis causa. sed hoc est illud cui⁹ causa q̄rebat̄. sicut ergo calidū calefac̄ qꝛ calidū nec illa ꝓpositio calidū calefacit ē mediata ſ pͥma in q̄rto mō pse. ita ⁊ hec calidum ex se determinate calefacit. similiter ⁊ ista voluntas vult ⁊ voluntas nō vult est determinata determinatione ex se vel intra se.

Sed contra ista obicitur primo sic. Ista ꝓpositō est ꝯtingēs volūtas vult. quomodo auteȝ aliqua ꝓpositio cōtingēs ē imediata.

Adhuc quare ponit̄ ista indeterminatio in voluntate si non pōt ꝓbari per naturam voluntatis.

Ad primū istoꝝ rñdeo ꝙ ex necessariis nō sequit̄ cōtingēs vt patȝ. qꝛ accipiat̄ aliq̄ ꝓpositio cōtingēs. si ipsa est immediata hēt ꝓpositū. si nō det̄ ergo mediū altera pmissarū ad ipsaȝ est cōtingēs alias ex necessariis inferreret̄ cōtingēs. Illa pmissa cōtīgēs si est mediata altera pmissa ad ipsaȝ est cōtingēs ⁊ sic in infinitū nisi stet̄ in aliqua contingēte imediata.

Cōfirmat̄ hec solutio. naȝ Aristo. primo posterioꝝ caplo vltio vult ꝙ cōtingit opinari ꝓpter qd imediata. ⁊ qꝛ p mediata. Ita in ꝓposito voluntas vult. A. si nō est causa intermedia habet̄ ꝓpositū. si est causa puta voluntas vult. B. vlteri⁹ ꝓcedendo stabit̄ alicubi vt quare voluntas illud velit nulla est causa nisi qꝛ est voluntas. ⁊ tamen si illa vltima ꝓpositio esset necessaria nō antecederēt sola ad aliquā cōtingentē.

Ad secūduȝ dicendaȝ ꝙ illud ꝓbabitur a posteriori vt inqt Scot⁹. Experit̄ enim q vult se posse nō velle siue nolle. de libertate eniȝ voluntatis statim aget̄.

Ad secūdaȝ difficultatē dicēdum ꝙ duplex est indeterminatio. quedā est indeterminatio insufficiētie siue ex potētialitate ⁊ defectu actualitatis. sicut materia nō habēs formaȝ est indeterminata ad actōeȝ forme agēdaȝ. Alia est indeterminatio supabundātis sufficientie que est ex illimitatione actualitatis vel simpliciter vel quodammodo. primo mō indetermiatū nō reducit̄ ad actum nisi pri⁹ determinet̄ ad formā ab alio. Secūdo mō indeterminatū pōt se detmiāre. si eniȝ hoc posset si hēt actuȝ limitatū q̄to magis si illimitatū cuȝ nullo tūc careat qḋ fuit simpliciter prin^m agēdi. alioqͥ deus q est sūme indetermiatus ad quācūqꝫ actōeȝ in determiatōe illimitatōis ex se nō posset aliquid

agere quod falsu3 est. indeterminatio autē q̄ ponit̄ in volūtate nō est naturalꝭ nec impfe-ctōis inquātu3 ipsa est actiua. sed est excellē-tis pfectōis. ⁊ ptātis nō determinate ad ali-que3 actu3.

Ad terciā difficultatē dicēdu3 vt Sco. in pmo sniaru3 dis. xxxviij^a. de libertate nr̄a determinās inqt q̄ volūtas inquātu3 ē act⁹ primus libere est ad opposites actus. libera etiā est mediātibus actib⁹ illis oppositis ad opposita obiecta in que tendit. ⁊ vlterius ad oppositos effect⁹ quos pducit. libertas ergo pmo sine impfectōe inq̄tu3 libertas est ad opposita obiecta in que tēdit cui vt sic acci-dit vt oppositos effect⁹ producat. Vn̄ ⁊ s. Tho. in pma pte qōe. lxxxiij^a. ⁊ alibi pluri-es. Libertas cuiuslibet rei est dominiū ⁊ po-testas sui actus ad opposita. dixi āt inq̄tum actus prim⁹ q2 volūtas cōsiderata vt passi-ua ⁊ receptiua sicut dicūt aliqui pōt necessi-tari. Sed si accipiat̄ vt actiua ⁊ pductiua sic libere se habēs ad opposita nō potest vt dicunt necessitari. Libertatem autem hanc cōcomitat̄ vna potētia ad opposita manife-sta l3 nō sit in ea potētia ad simul velle ⁊ nō velle q2 hoc nihil est. est tn̄ in ea potētia ad velle post nō velle siue ad successionē actuū oppositoꝝ. ⁊ ista potētia est māifesta in om-nibus mutabilib⁹ ad successionē oppositoꝝ in eis. hec ille.

De libertate autē voluntatis vtru3 sit a volūtate vt dcīatū est an ab intellcu ingt. s. Th. in pma 2^e qōe. vi^a. ⁊ alibi pluries q̄ to-ta relatio libertatis vt subiēm ē volūtas. rō āt vt causa. qđ pulcherrie insinuās Egidius in q̄libetis q̄libeto q̄rto qōe vltia inqt q̄ vo-luntas opata ad eēntia3 ⁊ nā3 aie rōnalꝭ hēt q̄ sit libera radicalr ⁊ pmordialr. opata ve-ro ad intellēm h3 q̄ sit libera ex proprio. sed ipsa opata ad seipsa3 h3 q̄ sit libera formalr. Vn̄ attentōe dignū ſm eūde3 ibidē q̄ radi-calr libertas agēdi opetit reb⁹ ex imālitate sue eēntie vel nē. q2 tāles pnt sup se cōūtere ⁊ pnt seipsa in aliqd ōdinare vel nō ordinare ⁊ p ons pnt libere agere vel nō agere. sed ex for^a apphēsa p intellēm h3 volūtas hmōi li-bertatē ex pprio. nā intellcs ouertēs se supra spē3 albi intelligit albū ⁊ oppositū albi. Rō g⁹ q̄re po^e rōnales se hnt ad opposita ⁊ q̄re hntes rō3 sunt liberi in agē⁹ ē q2 p eādē spē3 intelligibilē intellignt hoc ⁊ oppo^m. ⁊ iō sum⁹ liberi ad agēdu3 vel nō agēdu3 hoc ⁊ opp^m. Si āt q̄rat̄ rō q̄re p eāde3 formā seu speciē intelligim⁹ hoc ⁊ oppo^m et⁹ cū oppositoꝝ di-uerse sint forme. Rn̄t Egidi⁹ q̄ rō est q2 talꝭ for^a siue spēs recipit̄ in re imāli potēte se cō-uertere sup seipsa3 ex q̄ ouersiōe format sibi diffinitō3 ⁊ oceptū q̄ intelligit [illegible] ⁊ opp^m. q2 q̄ hn̄ diffinit ōria cōsignificat. vt dr̄ in. vi^o topicoꝝ. dominiū ergo act⁹ vt possum⁹ agē h⁹ ⁊ oppo^m reducit̄ in formā apphēsa3 rn̄ta-te3 [illegible] ⁊ oppo^m. S3 q̄ for^a apprehensa possit pprie rn̄tare h⁹ ⁊ oppo^m reducit̄ in imālita-tē eēntie vl nate p quā possum⁹ nos cōūtere sup hmōi formā vt possum⁹ intelligē hoc ⁊ oppo^m. q̄re libertas actōis ex pprio ē ex for^a apphēsa [illegible] intellēm [illegible] quā possum⁹ intelligē h⁹ ⁊ oppo^m. Et si arguit̄ q̄ intellcs de se ē im-mālis g⁹ totā libertatē h3 volūtas ab itellcu. Dicēdu3 q̄ imālitas po^e reducit̄ in imālita-tē essentie. nā po^a iō dr̄ imālis q2 recipit̄ in sbiēo imāli. intellcs āt q2 nō est vt⁹ orgaica n3 vt⁹ in corpe exn̄s tāq̄ in sbiēo ſ ē in ipsa eēntia aie q̄ caret maīa dr̄ imālis. Postq̄ āt intelligim⁹ nā3 imālē ⁊ potētiā cognitiuā supra seipā3 odsiua3 apphendēte3 formā p quā pōt cognoscere hoc [illegible] oppo^m si nō plus pcedim⁹ talꝭ nat̄a sic exn̄s erit indetminata ad agēdu3. ne igit̄ ponam⁹ in nat̄a aliquod ociosu3 o3 nos dare pter duo pdicta videl3 pter nā3 aie ⁊ intellēm aliq̄ potētia3 p qua3 possit se determiare vt agat hoc vl oppositū huiusmodi autē potentia est voluntas. Unde ipsi voluntati inest libertas ex immā-litate nature in qua fūdat̄ radicaliter ⁊ pri-mordialiter ex forma apprehēsa ex primo ⁊ ex se ipsa fōmaliter. Ex quo p3 solutio ad instantiā que hic moueri potest. s. q̄ ex illo [illegible] queret̄ q̄ intellect⁹ ess3 liberior volūtate ſm q̄ est indetermiatior. non eni3 inest libertas

volūtati ex intellectu vel ex forma apprehen-
sa ꝯm omnez modū vt pꝫ ex dictis.

Johānes aūt Jandon⁹ in 3°. de aīa. q. xl. inquit Ad presens videt̄ dōm saluo iudi-tio meliori ꝙ libertas hōis ṗncipaliter ꝛ ra-dicaliter est aptitudo ꝛ ydoneitas ipsi⁹ ad rōcinandū ꝛ ꝯcludenduꝫ aliqd esse bonū ꝛ ꝓsequenduꝫ vel malū ꝛ fugiendū ꝑ habitu-dinem ad ipsuꝫ finem. ad hoc aūt cōcomita-tur ꝙ ipsa volūtas possit eligere ꝛ fugē hoc vel illud ꝛ impare vel fugere ꝯm ꝙ ratō pra-ctica iudicat esse ꝓsequēduꝫ vel fugiendum Utrū aūt respectu finis vltimi sit ponenda libertas an respectu ordinatoꝝ in finem so-lum inquirendum est alibi.

Ex qbus pꝫ veritas articuloꝝ parisiensium tū ṗmo dicit̄ volūtate existente in tali dispo sitione in qua nata est moueri. ꝛ mouente sic disposito vt natū est mouere impossibile eē voluntatē non velle. error. Et alterius. appe titu intellectiuo cessantib⁹ impedimētis ne-cessario moueri ab appetibili. error.

Ad quartaꝫ ṗncipalem difficultatē dōꝫ ꝙ intellect⁹ ꝛ volūtas possunt ꝯpari ad act⁹ ꝓprios quos elitiūt. vel ad actus aliaꝝ potē tiaꝝ inferioꝝ in quibus quādaꝫ causalitatē habēt. intellect⁹ in ostendēdo ꝛ dirigēdo. vo luntas inclinādo ꝛ impando ṗma ꝯpatio ē essentialior vt patꝫ ꝛ sic intellectus cadit sub natura. est eniꝫ intellectus ex se determinat⁹ ad intelligēduꝫ ꝛ non habꝫ in potestate sua intelligere ꝛ non intelligere siue circa incom-plexa siue circa ꝯplexa In tantū ꝙ si etiā ali qua vna notitia sit oppositoꝝ cognitoruꝫ vt videt̄ Aristo. dicere ad huc respectu illi⁹ cog nitionis non est intellectus ex se indetermia-tus ymo necessario elicit illam intellectioneꝫ sicut aliqua que esset tantuꝫ vnius cogniti. Uoluntas aūt compata ad ꝓprium actū eli tienduꝫ opposito modo se habet ꝛ ꝓpter hoc ponunt̄ tantuꝫ due productiones in diuinis vna ꝑ modum nature cuius ṗncipiuꝫ est in tellectus ita ꝙ intellectus est ideꝫ ṗncipiū cū natura. alia ponitur ꝑ modūꝫ voluntatis. lo quendo ergo sic intellectus cadit sub potētia irrationali nihil enim est formaliter libeꝝ ni si voluntas. ꝯm ergo hanc ṗmā ꝯpationem non loqt̄ hic phs de intellectu. Secūda vo ꝯpatio videt̄ quasi accn̄talis tū qꝫ ille potē-tie nō ꝯpant̄ ad actus aliaruꝫ potētiaꝝ nisi mediantib⁹ actib⁹ ꝓpriis vt videt̄ qꝫ ꝓprij illis alijs sunt poꝛes. tū etiā qꝫ hoc mō nūq̄ intellectus est ṗncipiū alicui⁹ ꝯpationis ex-terioris sine volūtate ꝯcurrente ꝛ determinā te intellectū. intellectus eniꝫ hoc mō nō habꝫ rationē potētie actiue ꝓprie dicte ꝛ hoc mō videt̄ Aristoteles loqui ꝛ ponī taleꝫ ordinē ꝙ ṗmo rq̄rit̄ notitia aliqis oppositoꝝ. ꝭ ista ex se est insuffitiēs ad causāduꝫ aliqd extra qꝫ vt arguit Aristo. tūc fierent opposita. hoc aūt non videt̄ sequi nisi qꝫ intellect⁹ est cog-noscēs opposita quātū ad illud causalitatis quā hēt respc̄u coꝝ fiendorū ad extra ex se detmiatus est ad illud cui⁹ est. ꝛ ita nō solū nō est rōnalis respc̄u act⁹ ꝓprij. sed nec com pletiue rōnalis respectu act⁹ extrinseci in q° dirigit ymo ṗcise sumpt⁹ respc̄u ꝛ act⁹ ex-trinseci est irrōnalis. solūmodo autē ꝯm qd rōnalis ꝯm ꝙ ṗexigit̄ ad actū potētie rōna-lis. sequit̄ voluntas detminās. nō sic ꝙ ipsa potētia volūtatis ex se detmiata sit ad vnū. ꝛ hoc aggregat̄ ex intellectu ꝛ volūtate ꝛ fit vnius. sed ꝙ voluntas que indetminata est ad actū ꝓpriū illū elicit ꝛ ꝑ illū detminat intellectū q̄tum ad illam cālitatem quā hēt respectu fiendi extra. Un̄ Aristo. dicit. hoc autē dico appetitiuū aut pheresim. i. electōm nō dicit autē voluntatē. s. potētiā. Unde de voluntate nūq̄ vel paꝝ loquit̄ phs vt distī guit̄ cōtra intellectū practicū q est ṗn° ꝯpa-tōis exteriores dirigēdo potētias exequen-tes vbi sp ꝯcurrit volūtas impans executō-nē opis. phs eni q̄n̄q3 nām ꝯtra artē ꝛ cōtra intellcm̄. aliqn̄ ꝯtra ꝓpositū seu voluntatem ꝑ qd patet ꝙ oīa ista intelligit vt vnū prin° in artificialib⁹ ad opus artis cōcurrūt ista tria integrātia vnū prin° ꝑfectū artificialiū Eandē sniam hēt Scot⁹ in pmo sniaꝝ dis. 2ª ingens. phus paꝝ locut⁹ est de volūtate vt distiguit̄ contra intellectū. sed cōmuniter

[redacted] rõe principij actiui cõiunxit intellectũ [redacted]
voluntatẽ. ⁊ ideo in 2° p̄bicoꝝ vbi distiguit
ista principia actiua intellect⁹ nõ debet intel
ligi ibi vt distinguit̃ cõtra voluntatem ſ vt
cõuenit cũ voluntate cõstituẽdo idez princi-
piũ respectu artificialiũ. Ex quo patet ꝙ
potẽtia rõnalis dupl̃r põt sumi. s. incõplete
⁊ complete. incõpleta quidẽ potẽtia rõnalis
est intellect⁹ vel ars vt p̄cedit voluntatez. ⁊
de tali videt̃ hic loqui p̄hus cuz dicit ꝙ oẽ
illa determiari p voluntatẽ ⁊ p̄heresiz. volũ
tas autẽ determinatiua intellect⁹ est potẽtia
rational̃ cõpleta vel saltẽ cõcurrit ad cõple-
taz. ⁊ sic verũ est potẽtiã rõnalez esse opposi
torũ. qñ ergo Aristo. allegat̃ hic in textu pꝫ
ꝙ loquit̃ de potentia rationali incõpleta.

Ex quib⁹ patꝫ p̄io ꝙ si potẽtia rõnalis
dicat̃ a p̄ho intellect⁹ dicta diffĩa sic intelli-
gẽda est vt expositum est. qm̃ sibi nõ cõuenit
respectu act⁹ proprij nec inquãtum p actum
suũ cõcurrit ad actuz po⁹ inferioris p̄cise su-
mẽdo actũ suũ. sed vtroqꝫ mõ cadit sub na-
tura. Cadit autẽ sub alio mẽbro inquãtum
actu suo p̄cedit actũ voluntatis. Si autẽ in-
telligit̃ rõnalis idest cũ rõe tũc volũtas [redacted] pro
prie rõnalis [redacted] ipsa est oppositoꝝ taꝫ quo ad
actuz p̄priuz ꝙ̃ quo ad actũ inferioꝝ ⁊ non
oppositoꝝ mõ nat̃e sic̃ intellec̃ua nõ potẽs de
termiare se ad alteꝝ. sed mõ libere potẽs de
t̃minare. ⁊ iõ est potentia q² ipsa aliqd põt.
q² põt se det̃miare. intellect⁹ ãt p̄prie nõ est
potẽtia resp̄cu extrinsecoꝝ. q² ipse si est op-
positoꝝ nõ põt se det̃miare. ⁊ nisi det̃minet̃
nihil extra poterit. q̃ꝙ̃. s. Tho. in p̄ma secũ
de qõe. x⁰. ⁊ in qõib⁹ de v̄itate qõe. xxij. di-
cat ꝙ voluntas distinguit̃ cõtra naturaz sic̃
vna causa contra aliã lꝫ hẽat modũ nature
inquãtuz fundet̃ in natura.

Ex quib⁹ vlteri⁹ pꝫ ꝙ p̄hs recte int̃ intel-
lectũ ⁊ naturã talez põit causaz diffĩe. s. ꝙ fõ
ma nãlis solũmõ est principiũ assilandi vni
oppositoꝝ silitudine nãli sic̃ ipsa est ipsa ⁊ ñ
opposita. forma ãt intellect⁹ puta sciẽtia est
principiũ assilandi oppositos silitudine intẽ-
tionali. sic̃ ⁊ ipsa est v̄tualit̃ silitudo opposi-
toꝝ cognitoꝝ. cuz alteꝝ contrariũ includat
priuatõez alteri⁹. agens autez illius est acti-
uuz qd̃ potest sibi assilare f̄m formaz quam
agit.

Ista tamẽ ratio multipl̃r improbat̃. pri-
mo q² fõma nãlis põt esse principiũ assilan
di v̄tualiter opposita vt patꝫ de sole. Secũ-
do q² solũmodo intellectũ ⁊ sciẽtiaz videtur
ponere potẽtiaz rõnalez qd̃ falsuz est vt pa-
tuit ex determinatis. Tercio nõ videtur
p̄batio valere ꝙ intellectus sit cõtrarioꝝ lꝫ
sit priuatiue oppositoꝝ q² cõtrariuz. ⁊ si in-
cludat priuationez alterius nõ tñ p̄cise. ſ est
aliqua natura positiua. ⁊ ita hꝫ aliquã cog
nitõez p̄priaz sue entitatis ⁊ non precise per
alteruz oppositũ tantuz f̄m ꝙ cognoscit̃.

Ad primũ de sole respõdeo ꝙ forma na-
turalis est illimitata ⁊ principiũ oppositorũ
in materijs dispositis. illorũ est ita determi-
nate sicut illa que est vni⁹ tantuz illius dete-
minate. naz non est in p̄tãte sua ad alterutꝝ
istaꝝ formaꝝ agere p̄sente passo receptiuo
hui⁹ forme ⁊ illius. sicut nec esset [redacted] cẽt vni⁹
tantũ. voluntas autez sue actionis siue circa
hoc oppositũ in quod potest siue circa illud
non est principiuz ex se determinatũ sed po
testatiue determinatiuuz sui ad alterutrũ.
Nec valet exempluz quod dari possit ꝙ sic
est de voluntate sicut de igne qui est calefa-
ctiuus qui nõ hꝫ aliqd̃ extrinsecũ a quo de-
terminet̃ ad agendũ cui si nulla facta dimi-
nutõe in perfectõne caloris daret̃ perfectio
frigoris. ita bene posset det̃minare se ad ca-
lefaciendũ vt prius. Silitudo eniꝫ ista non
est cõueniens. nec breuiter aliqd̃ exemplum
cõueniens potest adduci. q² voluntas ẽ p̄n-
cipium actiuuz distinctuz cõtra totuz genus
principioꝝ actiuoꝝ que nõ sunt voluntas p
oppositũ moduz agendi. Et ideo videt̃ sa-
tis fatuũ vl̃es p̄positões de principio actiuo
applicare ad voluntatez propter hoc ꝙ non
habet instrumentum in aliquo alio a volun
tate. sola eniꝫ est non talis. nec ideo negan-
duz est eam esse talem q² alia non est talis.
quia principioꝝ actiuum causatuz capax est

sine cõtradictione illius perfectõis quã attri buimus voluntati scilicetquod non solū de terminetur ad vnum effectum vel actũ quia multos habet in virtute. Sed nec ad aliquem istorum determinatur quos in virtute sufficienti habꝫ. quis enim negat actiuū esse pfectius q̃to minꝰ determinatũ ⁊ limitatū respectu actus vel effectꝰ. ⁊ si hoc conceditur de illimitatõe apud multos ⁊ cõtrarios effectꝰ cũ determiatõe tñ naturali ad q̃dcũꝫ istoꝝ q̃tomagis si cũ pria indetermiatõe ponatur ⁊ secũda. hec eni nobilior est cõtingẽtia necessitate. pfectõis nãq est in deo nihil necessario causare ⁊ hoc apd theologos quos ad p̃ns seqmur. Si ergo ista pfectio quam attribuimꝰ voluntati p̃nꝰ actiuo cãto nõ repugnat ⁊ sũmū tale est voluntas sibi rõnabilr est attribuẽda. ⁊ ita exemplũ de calore ⁊ frigore vnitiue ꝯtentis nõ agit silitudinẽ. Et ẜm hoc põt ratio hec que videtur poni in textu a pħo ꝯtradari sic si intellectꝰ p eandẽ noticiã est aliquo mõ oppositoꝝ vt ostẽsum est. ergo potẽtia actiua indetermiatior ẽ excellentiori mõ oppositoꝝ vt ipsa vna existẽs posset ad vtrũq illoꝝ oppositoꝝ oñsoꝝ determinate alioquin frustra videretur data fuisse potẽtia oppositoꝝ pria q̃n ipsa sine secunda in nullũ illoꝝ posset ita q argumẽtū sit a minori nõ autem a causa ꝓpria. sciẽtia eni nõ est causa ꝓpria differẽtie pdicte.

Ad secũdū nõ excludit Aristo. voluntatem a potẽtia rõnali nisi vt poᵃ rõnalis suit incõplete. s. p noticia oppositoꝝ. sed dicit illam incõpletã nulliꝰ extrinseci esse causam nisi determinatõe facta aliũde. quero a quo ■ at determiatio p electõem non nisi a potentia eligente ⁊ hoc vt distinguitur ꝯtra rõem. ratio enim nõ est detmiatiua cũ sit oppositoꝝ respectu quoꝝ se nõ põt detmiare nec multo magis aliud a se. aut si determiaret hoc esset sic ad opposita. sicut Aristo. arguit de agere. ⁊ illud aliud nõ necessario determinat ad illud oppositũ. qꝛ tũc itellectꝰ nec in potẽtia remota esset oppositoꝝ. ergo illud aliud cõtingenter determinat. ⁊ cũ p actũ suũ fuerit detmiatũ

ꝯñr determiat intellectũ. Et si dicatur q intellectus nõ est equalr oppositoꝝ ergo aget ẜm virtutẽ fortiorẽ. Rñdeo q intellectus p vnam noticiã que est hitus ⁊ pũatõis nõ est eqlitẽ istoꝝ sed huius p se illiꝰ vo paccñs. sed per duas noticias oppositoꝝ põt esse causa oppositorum.

Et si queratur quare Aristo. ita frequẽter potẽtiam rõnalem appellat intellectũ ⁊ non sic voluntatem. Põt dici q actus intellectꝰ prius est coiter actu voluntatis nobis notior. Aristo. autẽ de mãifestiorībꝰ sepius locutꝰ est. vñ de voluntate pauca dixisse inuenitur q̃uis ex dictis eius aliqua sequatur in quibꝰ cõsequẽter dixisset si illa cõsiderasset.

Ad terciũ contra Aristo. inductũ dicendum q verũ concludit. s. q noticia simplicis apprehẽsiõis vtriusq cõtrarij simplr est propria sibi ⁊ p speciẽ propriã. noticia tamẽ ■ scursiua. qꝛ vnũ est prius nãliter alio potest esse principiũ cognoscẽdi aliqd de illo. ⁊ sic potest exponi illud primi de aĩa. Rectum ■ iudex sui ⁊ obliqui. Judiciũ enim nõ ptinet ad simplicem apprehensiõnẽ sed ad collatiõꝫ cõplexorū. quãtum enim ad noticiam ẜm q vnũ põt simplici apprehensione apprehendi per speciem alterius quãtum. s. ad priuatõem quam includit nõ quidem intra suam rationẽ essentialem. sed cõcomitãter. primo ergo modo noticia est eadem cõtrarioꝝ vnius. s. formaliter ⁊ alterius virtualiter sicut principij ⁊ conclusionũ. ⁊ si aliqua volitio puta forte electio ꝑexigat iudiciũ aliquod de eligendo potest vnum cõtrariũ p alteram cognosci quo ad illam noticiã. licet contra illud iudicium aliquãdo eligatur. Secundo modo est eadem noticia contrarioꝝ vnius ẜm aliquid ⁊ alterius simpliciter. ⁊ illa sufficit ad hoc q volũtas velit alterutrum cõtrarioꝝ inquãtũ ostenditur per illam noticiam. ⁊ si sic potest in contraria ergo ⁊ simpliciter. quia non ■ pugnant forme absolute nisi ratione priuatiõis. talis autem non in ratione volibilis vt videtur. quia vtrunq inquãtum positiuũ videtur volibile.

tione volibis vt videt᷑ quia vtrunq; inquā-tū positiuū videtur volibile.

Propter quartuȝ

quideȝ huius. ad primū ante oppositū patet ꝙ potentia rōnalis prout dicit᷑ voluntas est cōtrarioꝝ nō simul fiendoꝝ. sed pōt se dterminare ad alterutrū. sed nō sic intellect᷒. habens eniȝ potentiaȝ rationaleȝ nō habȝ potentiaȝ faciendi opposita simul licet habeat potentiaȝ simul ad opposita. Sed cōtra in isto instanti in quo est vnū oppositoꝝ. queritur an possit inesse aliud in eodeȝ nunc aut non. si sic habet᷑ ꝓpositum videt᷑. s. ꝙ opposita sunt simul. si nō ergo potentia ista in hoc nūc nō est nisi vnius oppositi. ⁊ est querere vtrū possim nō sedere nūc supposito ꝙ sedeam. Dico ꝙ in sensu cōpositōis cōponendo opposita est falsa. qꝛ notat potentiaȝ esse ad opposita simul. In sensu autē diuisionis sic. qꝛ si cōtingēter se habet ad vnum ita ad reliquū. voluntas eniȝ qñ est in aliqua volitōe tūc cōtingēter est in illa. ⁊ illa volitō tūc cōtingenter est ab ipsa. ⁊ sicut illa volitio tunc cōtingenter inest. ita voluntas tūc est potentia potens respcū oppositi ⁊ ꝓ tunc in sensu diuisionis nō. s. ꝙ possit illud oppositū simul ponere cū illo. Sed ꝙ posset illud oppositū ponere in hoc instanti nō ponēdo illud aliō in hoc instanti. quod tamē aliud diuisiȝ potest in hoc instanti. ⁊ hoc non necessario sed cōtingēter.

Ad secūduȝ cū arguit᷑ de volūtate dicit᷑ ꝙ illa pōt in actū nulla determiatiōe in ipsa ꝓintellecta actui ita ꝙ pria determinatio ⁊ tēpore ⁊ natura est in positōe actus. Et si arguat᷑ ꝙ nihil pōt nisi prius determinet᷑ falsū est de ipsa voluntate. Si autē arguit᷑ de intellectu cognoscēte opposita tunc verū est ꝙ respectu extrinseci nō potest aliquid nisi determinet᷑ aliūde. qꝛ ex se est illoꝝ ꝑ moduȝ nature nō potens se ad alteꝝ determinare. vel ergo ambo aget vel nihil. Et si de intellectu cōcludit᷑ ꝙ nō est sufficiēs rationalis potentia cōcedat᷑ ſm predicta. ymo si solus imppossibile esset intellectus cūȝ viribus inferioribus sine voluntate nihil vnquā fieret nisi determiato modo nature. qꝛ nulla eēt sufficiēs po^a ad faciendūȝ alterū oppositoꝝ.

Ad tercium aliter rñderēt ꝑdicatores ⁊ aliter minores. Apud eniȝ primos dicit᷑ ꝙ voluntas pōt habere actuȝ circa opposita q̄ subsunt suo primo obiecto, quod quātū ad actuȝ volendi ponit᷑ bonū veruȝ vel bonum apparens. Unde. s. Tho. in prima secunde qōe. viij^a. Uoluntas tendit tantuȝ in bonuȝ existens vel apparens ⁊ sic in nō ens sub ratōe boni. nō est auteȝ circa opposita sui primi obiecti quod ponit᷑ maluȝ inquātuȝ maluȝ. dico quātuȝ ad actū volendi. qꝛ bonum ⁊ maluȝ sunt obiectū voluntatis primuȝ ad ꝓsequēduȝ. secūduȝ auteȝ ad fugienduȝ. vt. s. Tho. contra gentiles libro tercio capitulo x^o. velle eniȝ nihil aliud est ꝙ̄ inclinatio volentis in obiectum voluntatis. vt. s. Tho. in prima parte qōne. lxxxij^a. Et sic̄ de actibus ponitur ꝙ oppositos potest habere. s. velle ⁊ nolle circa id in quo potest aliquid inueniri de ratione primi obiecti vtriusq; actus scilȝ aliquid boni ⁊ aliquid mali. Actus eniȝ voluntatis est ad bonū prosequēdo illud ⁊ dicitur voluntas ⁊ est ad maluȝ fugiendo illō ⁊ dicitur noluntas. vt. s. Tho. in prima secunde questiōe. viij^a. In vltimo autem fine nihil inuenit᷑ de malo ⁊ respectu eius videntur aliqui ponere ꝙ non sit potentia rationalis ad quaȝ sententiam forte sunt referēda verba sancti Thome in prima secūde qōne x^a. articulo primo per totum dum inquit ꝙ bonū in cōmuni vltimus finis. ⁊ omne naturale volenti est volituȝ naturaliter. ⁊ ꝙ voluntas vt voluntas est ad vtrūlibet. sed vt natura vult aliquid naturaliter ⁊ determinate. vt. s. Tho. ibideȝ ⁊ in prima pte qōne xli^a. vident᷑ quoq; hij ponere ꝙ per habitū aliquē posset immobilitari respectu aliquorum aliorum a fine vltimo. quoꝝ discussionem pretereo ad presens.

Iuxta tamē doctrinā minorū et precipue Scoti in primo sniaꝝ dis. pria dicēdū videtur quod licet necessitas in intellectu sit ex euidētia obiecti necessario causantis assensum in intellectu. tamē volibilitas obiecti nō causat necessario assensum voluntatis. sed volūtas libere assentit cuilibet bono et ita libere assentit maiori bono sicut minori. quare licet in vltimo fine nō sit defectus alicuius boni aut aliqua malicia. et ideo forte volūtas nō posset illud nolle. quia obiectū actus nolendi est malum vel defectū. pōt tamē illud bonū pfectū non velle. quia in ptāte voluntatis est nō tantum sic velle aut velle aut nō velle. quia libertas eius est ad agendum vel non agendum. Si enim pōt alijs potentijs impare ad agendū nō tantum sic et sic. sed ad determinate agendum vel nō agendum nō videtur quod minus vel minor sit libertas sua respectu sui quātum ad actus determinatōem. iuxta illud Augustini primo retractationū. nihil est tam in potestate voluntatis quam ipsa voluntas quod non intelligitur nisi quātum ad actum eliciēdi.

Ex quibus patet quomō voluntas potest in finem libere ipsum volēdo et in oppositū finis s. malum ipsum libere nolendo. Et sicut licet libere possit vltimū finē non velle suspēdendo actum volendi non tamē potest ipsum nolle, ita malum nō potest nō nolle libere sub ratōne mali ipsum tamē nō potest velle.

Ad quartum patuit solutio in corpore questionis de sole etc.

Ad confirmatiōem primā dicēdum quod sine exceptōe omnes potētie passiue ex se sunt cōtradictōis. actiue vero sicut dicit Phūs nō ex se sed quasi per accns et aliquā quatenus passiuū pōt adesse vel non adesse. sed hoc accidit potentie actiue. nam si sit irrationalis necessario aget presente passo et remoto omi impedimēto nō sic autē potētia rationalis.

Ad vltiam cōfirmatōem dici pōt iuxta dicta supius quod frigus nunquam facit ad esse caloris. facit tamē aliquid quo facto aliqd aliud potest magis calefacere puta stringēdo ne calor interior diffundatur et ita calor vnitus magis calefacit.

De proiectione autē pile dicēdum quod mouens violēter aliquid ad vbi mouet ad omne vbi possibile acqri per illū motū. et si indirectum potest sic mouetur si non redit et hoc donec impetus in gradu intensiōis factus fuerit equalis aut proportionalis potentie mouētis. hoc autē nullam indifferētiam ponit vel cōtingentiam talem qualis ponitur in potentia rationali.

Finit liber nonus metaphisice sequitur decimus eiusdem.

Irca decimū metha phisiceorū primo questionū vtrum

principiū numeri debeat pmo ratio mensure Et arguitur negatiue. pmo mensura est principiū cognoscendi mensuratū sed vnuz nō est pncipiū cognoscendi aliud ꝯ magis cognoscitur alıud. nā vnū se hʒ ad numeꝝ sicut puatio ad habitū ⁊ puatio nō est pncipiū cognoscendi alteꝝ ergo vni nō debetur rō mensure.

Amplius quocūqꝫ est repire posteriꝰ et pmū. si ergo vni qḋ est principiū numeri primo debetur ratio mensure ibi est ponere vnū pncipiū numeri ꝯ in quolibet genere est vnuz principiū qḋ est mensura omniū alioꝝ. nō est aūt in gñe repire vnū qḋ est principiū numeri vt dicitur in hoc. x. ergo ꝛc.

Adhuc mensura ⁊ mensuratū sunt vnigenea per phm hic. sed vnū nō est vnigeneū cuz aliquo: qꝛ si sic maxime esset vnigeneū cū numero qḋ nō est veꝝ cū numerus sit in genere vnitas vero non.

In oppositū vꝛ phs in hoc. x. qḋ quidem vnū in oī genere est quedā nā ⁊ nullius ꝛc. Idem in quinto huius.

Propter primum

quidē huius sciendū ꝙ vnū est ens qḋ non diuiditur. hec eiʒ est vā diffinitio vniꝰ: lʒ Aui. videatur eā improbare vt inqt sancꝰ Tho. in pmo sniaꝝ dis. xxiiij. q. i. Tamen quid sit vnitas ⁊ quot dicatur modis ⁊ etiā quid sit ea que est principium numeri. quid etiam sit numerus sufficienter visum fuit in. iiij. huius q. qrta. Primo aūt hic sumptū ideʒ est ꝙ adequate seu nō per aliud vt pmo posterioꝝ

Ratio vo mensure notificatur per mensurari. Mensurari eiʒ est intellectū de eius qtitate determinata per aliud certificari importat eiʒ respectū ad intellectū cui fit certitudo. ⁊ ad mensurā per quā fit certitudo vt Sco. in quolibetis. Vñ sanc. Tho. i hoc. x. metha. ⁊ alibi pluries qꝛ etiaʒ in qnto. Mensura est illud per qḋ cognoscitur qtitas rei. ⁊ est quid minimū vel simplr vt in numeris in quibꝰ pmo inuenitur vel quo ad nos vt in ꝯtinuis de inde pmū in quolibet gñe. Mensura tñ ē duplex vt sanc. Tho. in tractatu de instantibus ca. iij. s. eqpata mensurato per replicationem ⁊ ratio cognoscendi ipsum.

Propt secundum

quidē huius ponētes vnuz qḋ est principium numeri se hre sicut vnū qḋ ꝯuertitur cū ente quales fuere stoici numeros statuentes sbas reꝝ quoꝝ studiū a pitagoricis incepit ⁊ tandem in platonicis ꝯsumatū est vt in. iiij. huiꝰ dicebatur vlr dicerent vni qḋ est pncipium numeri deberi primo ratio mēsure veluti omniū principio māli. ⁊ hec est mā vniuersi fm Plonē ꝛc. quoꝝ defectus apparuit in quarto huius ⁊ statim etiam manifestabitur.

Propter tertium

quidē huius dicendū primo ꝙ rō mensure pmo debetur vni qḋ est principiuz numeri qḋ rationibus Scoti pbatur. Ratio mensurandi primo debetur quātitati qꝛ ipa est dña mēsuraꝝ. Sʒ de rōe mensure est ꝙ sit certissimū ⁊ p ꝯñs indiuisibile ⁊ minimū qꝛ mēsura dʒ esse talis qḋ qḋcūqꝫ sibi ablatū nō lateat hoc aūt nō ꝯuenit i magno qꝛ sibi pōt aliqd addi ⁊ aliquid auferri absqꝫ hoc qḋ nō lateat. sed vni qḋ est principiū numeri cū sit fm se indiuisibile nihil pōt addi vꝉ abstrahi quin appareat. iō in toto gñe qtitatis ipi vni debeꝝ. Rō mensure. vnde lʒ numerus mensuret aliū. quilibet tñ mensuratū per vnū. ⁊ iō cognoscentes qt sꝫ vnitates statiʒ cognoscimꝰ numeꝝ vnū

Amplius illud est mensura qd est princi-piũ alioꝝ in illo gñe. nunc aũt oẽ qd est in [redacted] nere aut est vnũ aut multa. ergo qd est ꝑus i ter ipa prius hẽbit rõe3 mensure. Sz vnu3 ꝛ multa nõ possunt esse in vno gñe nisi tripliciť aut ita ꝙ vnũ sit essentialr posterius multo: aut ita ꝙ eq̃le sibi aut ꝙ sit prius eo. si poste-rius multo tunc cũ prius nõ ꝑticipet posteri⁹ nec dependeat ab eo seqť ꝙ multũ nõ ꝑticipet vno nec dependeat ex eo. hoc aũt est impossi bile q2 oĩs mltitudo ꝑticipat vno ꝛ ex vnita tibus ꝯstituitur ꝛ per ꝯñs dependet ex vno. silr eẽt ꝓcessus in infinitũ q2 sic seq̃reť ꝙ mlt titudo cõponeretur ex multis ꝛ ita ex alijs et sic i infinitũ. Silr si hñt se eq̃liter adhuc se q̃retur idẽ q2 illa q̃ eq̃liter ꝑticipant idẽ gen⁹ neutrũ dependet ex alio nec ꝑticipat aliud. se qtur ergo necessario ꝙ vnũ sit prius multo. ƺ primũ est mensura alioꝝ. vni ergo primo de betur ratio mensure.

Dõm ƺo ꝙ ex vno qd est principiũ nume ri deriuatur rõ mensure ad oẽ genus: qd pro bat Scotus. Nã rõ mensure debetur vni ꝑp indiuisionẽ. ƺ indiuisio inueniri põt i quolib3 l3 nõ indiuisio q̃titatis. ergo ex vno qd ẽ prin-cipiu3 numeri deriuatur rõ mensure ad alias spẽs q̃titatis ꝛ ad oẽ aliud genus: q2 illõ qd est principiũ in vnoquoq3 gñe ẽ mensura eius qd est posterius: hoc [redacted] est ƺm analogia3. Et huic fuĩe q̃ ad ambas ꝯclusiones ꝯsẽtit Sco to sanc. Tho. in. v. metha. lec. vi. dicens ꝙ eẽ mensurã est ꝓpria rõ vnius qd est principiu3 numeri ꝛ ꝯuenit ei primo. alijs aũt generib⁹ ƺm silitudinẽ ꝛ ꝯseqtur rationẽ indiuisionis.

Propter quartum

quidẽ huius. Ad primũ aũ oppositũ dõ3 ꝙ i vno ꝯtingit duo ꝯsiderare. s. ipa3 indiuisiões ꝛ nã3 subiectã indiuisioni. si ꝯsidereť q̃tũ ad indiuisionẽ sic est posterius diuisione sicut ꝑ-uatio habitu. Sz ista idiuisio ẽ extra signifi-catũ vnius cũ illa idiuisio sit q̃da3 priuatio. Si vo ꝯsidereť q̃tũ ad nã3 subiectã isti indi uisioni sic prius est multo ꝛ ꝑcipiũ ꝯgnoscẽ di multu3. Vñ ꝑtes diffinitiõis sunt notiores diffinito vno mõ alio mõ ecõuerso vt3 p Ari stotilẽ ꝑmo ꝑhicoꝝ sic nihil ꝓhibet vnũ vna rõe esse notius multo ꝛ alia rõe nõ.

Ad ƺm dõ3 ꝙ maior est vã in dictis vni uoce vel in eẽtialr ordinatis. Vñ si rõ men sure repireť vniuoce in alijs generibus ꝛ i ge nere q̃titatis vbi eẽt rõ mensure ibi opoteret esse vnũ principiũ numeri mõ nõ ẽ ita ergo ꝛc.

Aliter põt dici ꝙ vbi est repire posterius nõ est repire prius. q2 caliditas primo debeť igni: nõ tñ vbi estˀ repire calidũ est repire ignẽ nisi ƺm vtutẽ. ꝛ hoc sufficit sic in ꝓposito mul to magis vbi est repire rõe3 mensure nõ opor tet ponẽ vnũ pricipiũ numeri. ƺ sufficit poneř aliqd ꝓportionabile q̃tũ ad rões indiuisiõis

Ad tertiũ dõm ꝙ mensura ꝛ mensuratu3 esse vnigenea nõ est sic intelligẽdũ ꝙ sint vni us gñis p se. s3 sufficit ꝙ ad idẽ genus ꝑtine ꝛ aut dũ tñ hoc sit prius ꝛ cã illud aũt posteri⁹ ꝛ cãtũ. Vñ pħs dicit ꝙ si aliqs loq velit sine calũpnia magis dõm est ꝙ vnũ sit mensura numeri vt magis significet vnigeneitas. Vñ dici põt ꝙ numerus ꝛ vnũ sunt vnigenea: q2 numerus nihil aliud est q̃ ꝑla vna. q̃re Ale xander in ꝑte ista vnigeneitatẽ notificãs iqt. Unigeneitas est q̃dã vnitas ꝛ ita cõpatur ad ipa3 sicut ad vnitatẽ. ꝛ ad hoc sufficit vnitas analogie: l3 alñ sit vnitas gñis sicut inter albe dinẽ ꝛ alios colores mensuratos ab ea. ꝛ ita sufficit ꝙ sit vnius ordĩs p se. ꝛ iste põt cãri duobus mõis. vno mõ q2 est infra vnitatem analogie. alio mõ q2 est ifra vnitatẽ gñis. vñ albedo nõ est mensura sapoꝝ s3 coloꝝ. Qua re sanc. Tho. in ꝑma ꝑte. q. iij. mensura ꝓpor tionata mensurato d3 esse homogenea. i. eius dem gñis non tamen in alijs.

Ritur secundo

qd vtrũ illud qd est mẽsura in aliq̃ gñe sit principiũ ꝛ cã illoꝝ q̃ sť in illo gñe. Et arguiť negatiue. ꝑmo q2 vnũ est mensura nu-meri vt dictũ est. s3 vnũ cũ sit oppositũ multo nõ põt esse principiũ ꝛ cã eius q2 oppositũ nõ

videt principium oppositi. Adhuc si oia entia eēnt colores tunc albū eēt mensura oīuz entiuz. ꝫ albū nō est pricipiuz oium coloꝝ. qꝛ nō nigri ergo ꝛc. Amplius mē ūra dꝫ eē ps mēsurati. ꝛ ita ꝙ aliq̄tiēs sūpta reddat totuz mēsurati. Sꝫ punctus est pncipiuz in gn̄e q̄titatis. pūctus tn̄ nec est ps q̄titatis nec aliquotiens sūptus reddit quātitatē illud ergo qd̄ est primuz nō est mēsura alioꝝ.

Adhuc pma cā est mēsura oīuz sbaꝝ. sed ipa nō est in gn̄e aliq̄ ergo qd̄ in aliquo gn̄e ē mēsura alioꝝ nō est cā oīuz vel mēsura in genere illo. In oppoitum vr̄ phus in hoc. x. cū inqt manifestū est igit̄ ꝙ vnū in quolibet gn̄e est natura. ꝛ nō ē hoc vnū nā alicui9 eoꝝ. ꝫ sicut in coloib9 q̄rere vnū colorē est vnū. silr̄ i sba ꝛ exponitur ꝫm cōmētatorē ꝙ tale in sbijs est pncipium esse substantiaꝝ ꝛ principium numeri eaꝝ que existit in substātia.

Propter primum

qdē b9 mēsura qd sit patuit qōe pcedēte. vn̄ phs in textu mēsura ē illud p qd̄ cognoscitur q̄titas. ꝛ quātitas cognoscit̄ ꝫm ꝙ est q̄titas aut p vnū aut p numerū ꝛ oēs numeri cognoscūtur p vnuꝫ ergo ois q̄titas ꝫm ꝙ est quātitas cognoscit̄ p vnū. ꝛ illud qd̄ p cognoscitur est vnū. ꝛ io vnū est pncipiū numeri ꝛ nō numer9. qd aūt sit pncipiuꝫ ꝛ qd cā īnotuit i qōe pma qnti metaphice. Gen9 vō hic auditum est genus pūtale vt p exempla phi ite textu aperte colligitur.

Propter secunduz

qdē hui9 pitagorici ponētes vnū existē aliud se a substātijs sensibilib9 sicut ꝛ Plato formas ꝛ ydeas. aufferūt necessario rōeꝫ cālitatis ꝛ pncipij eēntialis vnitatis respectu reruꝫ sēsibiliuꝫ nisi totā reꝝ nāliuꝫ doctrinā existiuꝫ geometriā ponam9 cōfūdētes sciētias: quare cōtra eos inuehens Cōciliator dr̄ntia. xi. inqt Pitagoras nō curatur in nā vt etiā apparet. 3o creticoꝝ conās ex mathematica oīa demōstrare in ea pp existētiaꝫ dictā de vino quod pncipiū numeri pōitur cām entiū. vn̄ qꝛ denariū numerū pfectuꝫ posuit. xv. pticula problematū etiaꝫ putauit in ipm oia coaptare ponēs duas decēnorum sistitias seu coordinationes pmo metaphice.

Propter tercium

qdē hui9 dꝫ pmo ꝙ illud quod est mēsura i aliquo gn̄e ppe loquēdo est pncipium ꝛ cā oīuꝫ alioꝝ in gn̄e suo. qd̄ rōne pbatur qꝛ in quolibet gn̄e est vnū pfectissimuꝫ qd̄ est cā oīum eoꝝ q̄ sunt in illo gn̄e. qdlibet. n. gen9 diuiditur i duo quoꝝ vnū est pfecti9 alio. non enim pōt vtrūqꝫ eē eq pfectuꝫ qꝛ tūc i vno genere essent duo prima perfectissima. qꝛ illud qd̄ ē perfectissimū est pmuꝫ. ꝛ si sic pmū ē cā oīum alioꝝ qꝛ si detur aliqd qd̄ nō sit ab eo causatū hoc nō pōt eē nisi duplr̄ aut qꝛ nō ē cātum simplr̄. aut qꝛ cātuꝫ est ꝫ ab alio si nō sit cātuꝫ ergo est pmuꝫ. ꝛ p cōns duo erūt prima quod est ipossibile. si vō sit cātuꝫ ab alio aut ergo ab aliquo alti9 generis. aut ab aliq̄ eiusdē generis. Si ab aliquo altius generis ꝛ pcipue itrinsice causatū ꝛ nō extrīsece ergo nō est in genere. cui9 tn̄ oppositū suppōitur. s. ꝙ sit i genere. si vō sit cātuꝫ ab aliquo illius genereis tūc q̄ro d̄ isto a quo cātur aut cātur a pmo aut nō. si sic habeo ppositū. si aūt non ꝫ ab alio. aut ergo eiusdē vel alteri9 generis ꝛ sic erit eadē qd̄ q̄ pus. Necesse ergo ē dare ꝙ pmuꝫ in quolibet genere est cā posterioꝝ.

Dicendū secundo ꝙ in quolibet genere illa cōuertunt̄ esse primū ꝛ cām alioꝝ ꝛ esse mensurā eorundē ꝛ ecōuerso qd̄ pbat̄. principiū eiꝫ in toto gn̄e entiuꝫ est cā cuiuslibet entis vt cōstat. ꝫ illud qd̄ est principiū est pncipiū eēndi ꝛ cognoscēdi posteri9. ꝙ aūt est tale hꝫ rōnē mensurandi posterius.

Attentione tn̄ dignū ꝙ istud diuersimodē repitur qꝛ sicut aliqd dr̄ pncipiū sic debet sibi rō mensure sicut eiꝫ aliud est principiuꝫ intrinsecum ꝛ aliud extrinsecuꝫ sic est mensura quedā intrinseca quedā extrinseca. principiū intrinsecum est materia ꝛ silr̄ forma. ꝛ sic ma

teria ⁊ forma sunt mensure intrinsece: ſʒ finis
⁊ efficiens sunt pͥcipia extrinseca ⁊ sunt mē
sure. verū tñ primum ī genē finium est mensu
ra oīum finium primuʒ efficiens oīuʒ effectu
um. ⁊ ita de alijs q2 fm approximationeʒ ad
primum vel remotioneʒ ab eo sumitur ratio
cuiuslibet posterioris sicut in genere entiū qđ
ꝓpinquus est primo dr̄ magis ens ⁊ quod re-
motius est minus. vñ phs dicit ꝙ nigrum est
ꝑuatio coloris ⁊ albū ē pͥcipiū ī gn̄e coloꝝ.

Propter quartum

quidē hꝰ ad primū dđʒ ꝙ vnū pōt dupl'r cō
siderari aut fm ꝙ actu est p suā formaʒ ⁊ sic
opponit' multo nec est principiū ↄstituendi ip
sum nec mensura eius intrinseca. Uel potest
vnū ↄsiderari fm ꝙ est potētia ad formaʒ
numeri ⁊ sic nō opponit' numero nisi sicut po-
tentia actui ⁊ sic est principiū mālē numeri: si
cut eʒ de rōe quorūdā ꝑtiū integrantiū aliq̄d
totū est ꝙ in ipsis sit priuatio forme totiꝰ. la
pides eʒ sunt nō domus ⁊ tñ tales ꝑtes sunt
principia totiꝰ. sic in ꝓposito lʒ vnū sit nō mlt̄
tū tamen potest esse principium multitudis.

Ad 2ᵐ dđʒ est ꝙ nō sp oʒ id qđ est mēsu-
ra esse ꝑtē totiꝰ ita ꝙ aliquotiens sumpta red
dat totū. imo hoc solū est verū in mālibꝰ ⁊ in
q̄titatibꝰ. in alijs aūt gn̄ibꝰ oʒ ꝙ illud qđ est
mēsura sit principiū cognoscendi alia vel eēn
di ⁊ cognoscendi sicut motus primus est mē
sura oīum alioꝝ motuū eo ꝙ est principium
cognoscendi ⁊ mensurandi alios motus: ⁊ tñ
nō est ps alioꝝ motuū. sic est in alijs gn̄ibus
vt in coloribꝰ q2 color pfectissimus est mensu
ra oīum coloꝝ nō q2 ↄstituat alios colores ſʒ
q2 fm approximationē ⁊ remotionē ad ipʒ. alij
colores dr̄ magis ⁊ minus perfecti.

Ad tertiū dđʒ ꝙ punctū est principiuʒ in
gn̄e q̄titatis nō qđcūqʒ principiū ſʒ principiū
rōnis q2 sicut in rōe corpis cadit supficies, et
in rōe supficiei cadit linea sic in rōe linee ca-
dit punctuʒ nō tñ est in gn̄e sicut spēs vel ge-
nus sed quare p reductōeʒ sicut est principiū
sic est mensura. vñ in gn̄e ↄtinuoꝝ nō est aliq̄
mensura q̄titatiua q̄ simpl'r sit indiuisibilis ſʒ
solū est indiuisibilis fm voluntatē instituētis
eo ꝙ instituens voluit q̄titatē talē pedaleʒ eē
mensurā in q̄titate. ⁊ vntiā in ponderibus et
grana ordei. vt inq̄t Cōmentꝭ in hoc. x. vñ
prima ⁊ ꝓpria rō mensure nō inuenit' in cōti-
nuis q2 prima mensura simpl'r dʒ esse indiui
sibilis. ſʒ in ↄtinuis prima mensura nō ē sim-
pl'r indiuisibilis ſʒ solum secundū institutōeʒ.

Ad aliud patebit in questione sequenti.

Ritur tertio

qđ vtrū pᵃ cā ī gn̄e sbe ponēda sit il
la vna sba q̄ ē mensura oīuʒ sbaꝝ. Arguit' ne
gatiue primo in quolibet gn̄e est vnū primuʒ
⁊ minimum qđ est mensura oīum alioꝝ. sed
prima cā nō est in gn̄e sbe vt in. xij. huius qō
ne octaua notum fiet ergo ⁊c.

Amplꝰ mēsura est vnigenea mēsurato. ſʒ
prima cā nllī est vnigenea q2 prime cause ad
aliā nlla est ↄpatio ergo ⁊c. Adhuc men
sura est notior mēsurato. ſʒ prima cā minus
nota est alijs sbīs ergo nō est mensura eaꝝ.

In oppositum Cōmentator in commen.
vij. in fine dū inq̄t. Et intēdit Arꝭ. ꝙ cū huic
fuerit iunctū qđ declaratū est in phisicis. s. ħ
esse primū motorē eternū ⁊ absolutū ab omi
mā ⁊ declarauit post ꝙ hoc nō est solūmodo
principiū tanq̄ motor ſʒ tanq̄ forma ⁊ finis.
declarabit' ꝙ illud est vnū de quo declaratuʒ
fuit hic ꝙ est principiū sbe sicut est declaratū
ꝙ est actus vltimus cui nō admiscetur poten
tia oīo. hec Cōmentator.

Propter primum

q̄dē hꝰ ↄformiter notificādo cāʒ p̄mā cū hijs
q̄ dicta fuere in. ij. hꝰ. q. de statu cāꝝ. dico ꝙ
prima cā est entitas a q̄ singula cāta hn̄t eē p
mōʒ dependētie. nec cā vt cōiter dr̄ est aliq̄d
respectiuū imo absolutū qđ psuadet'. mā eʒ
⁊ forma q̄ sr̄ spēs cāe dicūt aliq̄d absolutuʒ.
ↄstat aūt ꝙ gn̄is respectiui nō pn̄t esse species
absolute. Relatio etiā nō est forma actiua
vt patuit in. v. hꝰ ⁊ alibi plies ⁊ ↄn̄s nō po

test esse cā. rō quoq₃ entis in obiecto intellect⁹ nō est relatiua vt patuit in pmo h⁹. q. de obiecto sensus. ⁊ in. vij. ⁊ tñ est cātiua act⁹ intelligendi. lȝ ergo cālitas cū in diffinitōe ei⁹ ponat̄ depēdentia sicut ⁊ alie correlatōes nō sint absoluta correlatiua tamen sunt absoluta vt pr̄ ⁊ fili⁹ quoꝝ qlibet est homo.

Propter secunduȝ

qdē h⁹ qdā vt narrāt hic Alber. ⁊ Sco. dixē ꝙ mā est mensura oīuȝ i gñe sbe qđ rōe ɔfirmāt qꝛ mā est sola pꝛia q̄ subijcit̄ oī sbe ⁊ cū primū sbm debeat esse metrum eius qđ fit ex ipso sicut numerus ex vnitate vr̄ prima mā esse metrū. Ampli⁹ metrū ⁊ mensuratum nō ɔueniunt spē ſ₃ gñe ⁊ ptāte ⁊ hoc pȝ in numero q mensurat̄ vnitate q̄ ɔuēit cū numeris nō spē ſ₃ potentia solum qꝛ sicut dr̄ in arismetricis solū vnitas ptāte est oīs numerus.

Adhuc metrū est iteratū in hijs quoꝝ est metrū. nihil aūt iterat̄ in entib⁹ nisi sba mē.

Istoꝝ aūt snīa stare nō pōt. pꝛīo qꝛ ñ oēs sbe hūt māȝ. tū etiā qꝛ mā minus nota ē alijs. Vñ Alber. ɔtra eos inqt ꝙ mā nō iterat̄ i sba ſ₃ poti⁹ p diuisionē. Adhuc aūt qꝛ mā ē incerta ⁊ nō intelligit̄ nisi p analogiā ad formā et ꝙ ē incertū ⁊ diuidit̄ nō hȝ metri rōeȝ. Amplius multitudini in numero nō ē cā nisi diuisio mē ergo mā in entib⁹ se hȝ sicut numeratū ⁊ nō sicut numerās. Dixerūt vō alij ꝙ sba q̄ est genus gñalissimū ē oīuȝ sbaꝝ mensura eo ꝙ ipa ē qđdā principiū simplex. ⁊ ▮ cōpationē ad ipaȝ oēs sbe hūt additionē. Amplius nā gñis nihil certificat neq₃ diffinit metrū aūt certificat ⁊ diffinit id cui⁹ est metrū. S₃ ⁊ isti peccare vident̄ qꝛ in oī gñe ē aliqd qđ est mensura alioꝝ. ſ₃ ipȝ genus sbe gñalissimū nō ē i gñe ſ₃ qd generis. Nō eiȝ dic̄ pħs ꝙ color sit mensura oīuȝ coloꝝ: ſ₃ aliqd sub colore vt albū ergo eadē rō erit in ꝓposito.

Dicit aūt vnus expositor vt hic notat Antoni⁹ an. ⁊ ē snīa Cōmentā. cō. vij. ꝙ cum pħs dicit esse vnā primā sbaȝ q̄ ē mensura aliaꝝ vult Cōmentā. ꝙ illa sit deus vel primus motor vt in vbis Auer. p⁹ ꝑpositū innotuit.

S₃ hec expō nulla ē vt inqt Ant. and. qꝛ nō vr̄ hr̄e intentioneȝ Arī. sicut pȝ in lr̄a q̄rit an in sbijs sit aliqd vnū qđ sit alioꝝ mēsura q̄rit an h sit ipȝ vnū. ⁊ pbat ex intentōe cōtra plonē ꝙ nō sit ipȝ vnū ſ₃ aliqd cui ɔuenit ipȝ vnū sicut est in oībus alijs gñib⁹. ⁊ in fine cōcludit q̄re siqdē in passionib⁹ ⁊ q̄litatib⁹ ⁊ q̄titatib⁹ ipȝ aliqđ vnū sī nō hoc ipsi⁹ sbaliter in sbijs necesse erit sīlr̄ se hr̄e ⁊c. Sup quā ▮terā ponit Cōmentā. vba adducta. si eīȝ pmū motoꝛ ponat̄ mensura oīs gñis sbe hoc ipm vnū poneret̄ mensura qꝛ primus motor ꝓpter suā simplicitatē multo verius esset hoc ipsuȝ vnū q̄ȝ idea plonis. Tū qꝛ si sic ergo ⁊ in alijs gñibus pmū est aliqd illi⁹ gñis ita prim⁹ motor esset aliqd de gñe substātie qđ est erroneum qꝛ deus nō cadit in gñe pp suā infinitatē.

Querens aūt Anto. an. qd sit prima mē sura gñis substātie rñdet ꝙ est aliq̄ substantia illius gñis prima cui ɔuenit vnitas sit. a. non aūt primus motor ē mensura intrinseca illius gñis sicut nec alioꝝ. q̄tū vō accedat veritati ipse cū alijs statim notum fiet.

Propter tercium

quidē hui⁹. Premittendū primo ex doctrina Scoti in hoc decimo ꝙ mensura est duplex. intrinseca ⁊ extrinseca. intrinseca est ps rei p quaȝ primo cognoscitur: talis aūt est forma. Mensura vō extrinseca. s. finis ⁊ efficiens. Audienda aūt sunt hec oīa de mensura eēntiali qꝛ de accidētali nō sic dicēdū puto. vnde sanc. Tho. in. ij. snīaꝝ ⁊ in q̄ōnibus de vitate q. i. ar. v. inqt ꝙ mensura intrinseca est in q̄lȝ cāto subiectiue ⁊ est sp coeua mēsurato. Mēsura aūt extrinseca est in vno solo nec coeua mensurato.

Premittendū 2° loquēdo de mensura eēntiali ꝙ vtraq₃ mensura tam itrinseca q̄ȝ extrinseca potest esse duplex. aut enim pōt esse i eodem genere vel extra genus.

Dicendū itaq₃ primo ꝙ prima cā est illud primū ⁊ minimū qđ est mensura extrīseca ex

tra genus omniū substātiarꝫ imo omniū rerꝫ in quolibet gn̄e qḋ multiplr̄ deducit᷑. primo ex sn̄ia phi 7 Cōmēti .xij. metha. Illud qḋ ē primū intelligibile 7 primū appetibile vr̄ prīa rerū mensura. primū eiꝫ est mēsura oīuꝫ posteriorꝫ. sꝫ prima cā eo ꝙ est prima sbā est pmū appetibile 7 intelligibile primū ergo ꝛc.

Cōfirmat᷑ prima cā est subā simplicissima 7 pfectissima p cōpatōeꝫ ad quā oēs substantie hn̄t additionē. vt ꝓbabit᷑ in .xij. ergo ipsa est mēsura oīuꝫ rerꝫ cātarꝫ nō intrīseca sic̄ unitas numeri vel forma cōpositi. vt ꝓbabit᷑ in .xij. alias eiꝫ prima cā esset ī gn̄e. 7 ita tūc aut esset genus aut species aut idiuiduū aut principiū gn̄is nō tām̄ genus qꝛ tūc predicaret᷑ de plibus nec tām̄ species qꝛ tūc ī ipso esset compositio gn̄is 7 dr̄ie. cum tn̄ prima cā simplex sit nec indiuiduū per eandē rōeꝫ nec principium qꝛ principiū vnius gn̄is nō est applicabile ad res alterius gn̄is. vnde punctū qḋ est principiū q̄titatis ɔtinue nō est pricipiū numeri. sꝫ prima cā est eq̄liter principiū omniū generū ergo nō est nec pōt applicari vni soli generi vt principiū eius 7 iō extra omne genus ē ergo ꝛc.

Amplius oīum illorꝫ q̄ hn̄t ordinē essentialem ad se inuicem est dare aliquā mēsuram sꝫ oēs substātie alie a prima habēt essentialē ordinē ad se inuicem quare ꝛc. hec aūt mensura vna nō vr̄ esse nisi substātia prima que est deus cum sit principiū primuꝫ certissimū cui ꝙ nō pōt fieri additio nec subtractio que oīa vident᷑ ꝓpria mēsure. maior pricipalis ꝓbat᷑ qꝛ oīs ordo entiū ab vno sumit pricipium 7 oīs ordīs multitudo ad vnā deducitur vnitatem. vt dauid iudeus ꝓpōe .xxi. Eadem autem spē nō hn̄t ordinē essentialem sꝫ solū accidētalem iō eorꝫ q̄ sunt spē diuersa 7 nō eadeꝫ q̄rimus vnā mēsuram. minor pricipalis ꝓbatur inductiue. nam corpa celestia ordine nature posteriora sunt intelligētijs 7 corpa corruptibilia corpibus celestibus quare ꝛc.

Adhuc illud est mēsura substātiarꝫ p cuius cōpationē entitas 7 gradus cuiuslibet substātie cognoscitur. sꝫ prima cā ē huiusmōi hoc eiꝫ est aliqua suba cāta pfectior qꝛ est sibi ꝓpinquior 7 imperfectior qꝛ sibi remotior.

Amplius prima cā hꝫ rōeꝫ vnius indiuisibilis 7 idepēdētis ergo hꝫ rōeꝫ mēsure. hec eiꝫ vident᷑ propria mensure.

Adhuc primus motor est maxime idiuisibilis impartibilis nō hn̄s magnitudinē penitus viij. phicorꝫ ergo est mensura prima ꝛc.

Amplius nūq̄ ī aliquo ordine primū mēsurat᷑ p hꝫ sꝫ ecōuerso. cū ergo primus motor sit oīuꝫ primū vr̄ primus motor esse metruꝫ oīuꝫ. Adhuc eius qḋ est metrū ꝓpriū vr̄ eē ꝙ sit cā. sꝫ primus motor p suū intellectū agētem est cā ergo est primū mensurans.

Et huic ɔclusioni ɔsentit sanc. Tho. ī primo sn̄iarꝫ dis. viij. q. iiij. ar. ij. dum inq̄t. vnitas est mēsura numerorꝫ tn̄ iō ɔtinet᷑ in genere determinato vt principiū. nō aūt deus qꝛ ē mensura omniū rerꝫ ī quolibet gn̄e.

Placet aūt nobis ad p̄ns sn̄ia Alexādri ī hac pte determinatis addentis ꝙ deus ē mēsura oīum rerꝫ magis sm̄ ꝙ aspicit res sꝫ eē essentie q̄ sm̄ esse existentie. tum qꝛ spēs rerū cōpāt᷑ nūeris magis sꝫ eē eēntie q̄ sꝫ eē existē q̄ ɔpantur ad deū sicut ad vnitateꝫ. tum etiā qꝛ lꝫ deus aspiciat res vt cā agens magis dr̄ mensura vt exemplar lꝫ vtroq꞉ mō aspiciat. rō aūt exemplaritatis essentiā respicit. ratio vō agendi respicit existentiā. 7 iō deus magis est mensura rōe exemplaritatis q̄ sub ratiōe agentis. 7 ōēs res magis mensurant᷑ q̄tuꝫ ad esse essentie q̄ q̄tum ad esse existentie.

Dōm 2° ꝙ prima intelligentia citra pmā cām est primuꝫ 7 minimū ꝙ ī gn̄e substātie ē mensura extrinseca omniū aliarꝫ substātiarꝫ qḋ ex dictis pꝫ quia sibi primo cōpetit vnitas inter alias substātias tum etiā quia ꝓpinquior prime cāe 7 ɔsr̄ perfectior. tn̄ vltimo qꝛ discurrendo ꝓprietates mensure extrinsece inter omnes alias substātias magis illi ɔueniunt quare ꝛc.

Dōm tertio ꝙ mensura itrinseca essential᷑ substātie cōposite est forma qḋ pꝫ quia p illā

rus cuius est forma primo cognoscitur.

Sed 9tra 9clusionē primā arguitur quia illud est mensura qd̄ iteratur i hijs q̄ mēsurā tur: sed primus motor nō sic iteratur i entib⁹

Amplius illud qd̄ est metruз aliqd est de sb̄a mēsurati sicut vnitas est de sb̄a numeri p̄mus aūt motor nullis entibus cōmiscetur.

Dō3 vt Albertus q̄ prim⁹ motor p̄ itellectū suū est metrū entis qd̄ est i sb̄a. Intellect⁹ ei3 suus vt. xij. h⁹ manifestu3 fiet est cā entis ⁊ lumē intellectus sine forma est ypostasis en tiū iteratū i ipsis entib⁹ ⁊ 9ferens oi enti eēn tialitatē ⁊ ab ipso mensurata entia hn̄t entitatē longinqorē vel p̄pinquiorē. ⁊ istud lumen est q̄ in p̄prijs ⁊ materialibus maiorē ⁊ mio rem accipit determinatōe3 ⁊ iō ens determia tum mensuratur a primo penitus simplici cū nulla facta est appositio. ⁊ sic p3 ad primū.

Ad 2ᵐ respōdit Albertus q̄ l3 primus motor p̄ sb̄am nō sit de natura entiū tn̄ per lumē intellectus substātificat entia sicut colores sb̄ stātificātur p̄ lumē qd̄ est i p̄spicuo. in se aūt est certissimū ⁊ simplicissimū ⁊ māifestissimū fm naturā: l3 quo ad nos sit occultū p̄p̄ nostri intellectus debilitatē. Jlli aūt q ponūt naturā gn̄alissimi esse metrū p̄ua ⁊ exigua rōne moti sunt nec dictis eor̄ vž 9sentiendū in sufficienti ei3 signo tradiderunt q2 simplex ⁊ primū fm intellectū nō necessario est sicut metrū nisi ⁊ alia 9currāt q̄ 9ueniunt metro. ⁊ hoc ē q̄ reddāt ⁊ certificent ea quor̄ metra sunt in q̄titatē. q̄titatē aūt dico fm accessu3 ad ens primu3 ⁊ ver̄ ⁊ fm recessum ab illo. Hanc ei3 extensionē ad silitudinē q̄titatis h3 omne ens ⁊ qd̄ p̄cedit ab intellectu primo. Hij āt qui posuerunt materiā esse metrū oio p̄ter rō nem dixerunt. licet ei3 metrū in sp̄e nō 9ueniat cū mensuratis tn̄ rōe3 mensurātis nō hab3 mā prima s3 potius prima forma. dico priā3 q̄ est fm esse prima ⁊ nō fm ratione tm̄.

Propter quartum

quidē huius. Ad primū ante oppositū dō3 ē q̄ in quolibet gn̄e est reperire vnū primu3 ⁊ minimū. s3 illud primū est sb̄a p̄fectissima in gn̄e sb̄e vt sb̄a imaterialis. illa tn̄ sb̄a q̄ est in gn̄e nō est mensura prima q2 eius gradus vel perfectio mensurat̄ p̄ cōpatione ad substātia3 q̄ est extra genus. vn̄ sicut numerus pōt aliam mensurare ⁊ tamē vterq̄ mēsurat̄ vno. sic ⁊ si vna substātia in gn̄e mensuret alia3 vtraq3 tn̄ mensuratur substātia prima.

Ad 2ᵐ cū dr̄ q̄ mensura est vnigenea mē surato. dō3 ver̄ est de mensura p̄portionata vt inqt Scotus vn̄ ⁊ s. Tho. in prima parte q. iij. mensura p̄portionata mensurato d3 eē homogenea. i. eiusdem gn̄is nō aūt in alijs. Talis aūt mensura p̄portionata est itrinseca ⁊ talis nō est prima cā imo pro eo dicit̄ mēsura q2 p̄ approximationē ⁊ r̄motōe3 ab eo mē surant̄ perfectiones alior̄.

Ad 3ᵐ dō3 q̄ mensura simplr̄ notior debet esse. ⁊ l3 prima cā minus nota sit nobis notissima tn̄ est in se ⁊ iō maxime sibi 9uenit ratō mensure simpliciter. Ex quibus p3 q̄ Cōmentator dum dixit primā cā3 esse mensurā omniū substātiar̄ hoc iō voluit q2 p̄ approximatōe3 ad ip̄a3 ⁊ remotionē ab ip̄a alie substātie dn̄r magis ⁊ minus p̄fecte. Nec discutiēdū ē ad p̄ns an penes approxiatōem ad p̄fectissimū attendēda sit rei p̄fectio an p̄ remotionē q2 vtrūq̄ puto satis p̄babile q̄cq̄d dixit calculator in suo de intensione ⁊ remissiōe cui⁹ rōes nō demōstrāt. Et si dicatur q̄ mēsura est principiu3 cognoscendi mensurata. l3 p̄ma cā nō est principiū cognoscendi alia s3 magis ecōuerso. dō3 q̄ nō sunt eadē nobis nota ⁊ nature. ⁊ iō licet principiu3 nō sit cā cognoscēdi quo ad nos: est tn̄ cā cognoscēdi simplr̄

Ritur quarto

questio vtrū sensus ⁊ intellectus sint mensure rer̄. Arguit̄ affirmatiue primo illō est mensura alior̄ p̄ qd̄ aliud cognoscitur. s3 per sensum cognoscuntur sensibilia per intellectum vō intelligibilia ergo ꝛc.

Amplius illud est mensura alior̄ qd̄ ē p̄ncipiū eor̄ s3 intellectus diuinus est principiū

omniũ naturaliũ. ⁊ intellectus humanus ẽ ꝑn cipium omniũ artificialiũ ergo intellectus est mẽsura rerum.

Adhuc sicut se hꝫ aliquid ad esse ita se hꝫ ad esse veꝝ ⁊ ecõuerso ꝫ veritas primo repit̃ i intellectu Ar]i.vi.huius veritas ergo ĩ in tellectu mẽsurat veritatẽ in reb⁹. sicut aũt ve ritas ad veritatẽ sic entitas ad entitatem.

In oppositũ est phs i hoc.x.i parte illa. Et sciaꝫ aũt metrũ reꝝ dicimus ⁊ sensum ꝓ pter id qð cognoscimus aliqd ipis qm̃ mẽsu rãtur magis q̃ mensurãt. vñ Comentɫ. auer. ibidẽ. Et dĩ q intellectus ⁊ sensus sunt mẽsu re: intellectus vo reꝝ intelligibiliũ ⁊ sensus sẽ sibiliũ ⁊ per ista cognoscunt̃ entia ꝛc. ⁊ in fine noni. dicit eiꝫ q ꝑ nõ existimar̃ te esse albũ tu vere nõ es albus: sed ꝓpter te esse albũ iõ sumus veri existimantes.

Propter primum

quidẽ hui⁹ qd sit sensus i primo hui⁹ qõe. vi satis mãifestũ ẽ. qd vo itellect⁹ i 2⁰ h⁹ appuit q.iij. qd vo mẽsura i anhabitɫ visũ ẽ in h.x.

Propter secunduꝫ

quidẽ hui⁹ Pitagoras vt inqt phs i tex. dice bat q hõ est mẽsura omniũ reꝝ. s. sciens ⁊ sẽ tiens qꝛ oppinabit̃ vt iquit Auerɫ. q veꝝ est illð q oẽs oppinabãtur adeo q si duo hoies oppinãt duo opposita in aliquo q vtrũqꝫ erit veꝝ. oppinabãtur eiꝫ q veꝝ sequit̃ opionem quoꝝ defectus ⁊ vitas statim ostendetur.

Propter tertium

quidẽ hui⁹ doꝫ primo q sensus ⁊ intellectus nõ sunt mẽsure reꝝ vlr. qð ꝓbatur illud eniꝫ est mẽsura qð est pricipiũ cognoscẽdi ipꝫ alte ruꝫ. nũc aũt ex eo q res est vel nõ est oro vel opio dr̃ va vel falsa i ꝑdicamẽtis nõ tñ econ uerso. vñ phs dicit q qꝛ sic est i re iõ ve senti mus ⁊ vere intelligimus nõ tñ ecõuerso. q̃re sicut aliq̃ q̃titas nobis extrinsecus apposita mẽsurat q̃titatẽ corpis nr̃i ⁊ p ipaꝫ q̃titatem multã cognoscimus sic res sensum ⁊ intelle ctum apprehẽse mẽsurãt sensum ⁊ itellectũ no strũ. ⁊ hui⁹ rõ est qꝛ sensatio ⁊ itelligentia nr̃a nõ sunt cã reꝝ sꝫ ecõuerso. tñ si q̃ res cãnt ab itellectu nr̃o ab itellectu nr̃o mẽsurãtur. Et iõ res artificiata est illud qð est per hoc q facta est sm̃ silitudinẽ itellectus nr̃i. ⁊ hoc mõ sicut itellectus prime cãe se habet ad res naturales sicut itellectus nr̃ se habet ad artificialia ⁊ iõ itellectus primi entis est mẽsura naturalium: ⁊ itellectus noster reꝝ artificialiũ. mẽsuratur tñ itellectus noster per res naturales.

Hic aũt meminisse oꝫ eoꝝ que i quito hu ius i qõnibus de relatõibus habita fuere vbi manifestabatur qualiter scia mẽsuretur a sci bili loquẽdo de scia speculatiua ⁊ pratica vl̃i que est ordinatiua ipsius opari. Ambe enim iste cãntur a rebus. si aũt sermo sit ð scia pra tica operatiua ibi ipsum scibile habet ratõeꝫ mẽsurabilis ⁊ ipsa scia ratiõem mẽsure ex eo q artificialia cãntur a scia pratica que ẽ ars ⁊ hoc modo se habẽt omnia naturalia ad sci entiam dei sicut artificialia ad sciam nostraꝫ quia scia dei est causa reꝝ sicut mẽsura.

Nota tamẽ vt sanc. Tho. i prima parte. q.viij. per totum. ⁊ alibi pluries q scia dei ẽ causa reꝝ adiũcta volũtate. hoc enim modo scia dei comparatur ad creaturas vt ars ad artificiata vt idem. s. Tho. i quolibetis quo libeto quito. q.i. ar.ij. vñ scia dei causat res. nostra vero causatur a rebus. Sed angelica nec causat̃ nec causatur vt. s. Tho. i questiõi bus de veritate. q.ij. ⁊ alibi pluries.

Propter quartũ vo h⁹

Ad pmũ aũ oppositũ doꝫ q aliqd cogno sci ab alio est duplr̃ aut tãq̃ potẽtiã cogno scitiuã ⁊ tale nõ est mẽsurari. aut tãq̃ p prici piũ ⁊ cãꝫ cognitõis ⁊ tale est mẽsura: primo mõ cognoscit̃ res itellectũ. 2⁰ mõ itellect⁹ p res.

Ad scðꝫ doꝫ q itellectus prime cãe ẽ mẽ sura oium reꝝ qꝛ ab ipa dependent oẽs res ⁊ itellectus nr̃ est mensura oium artificialiuꝫ inq̃tũ dependet ab intellectu nostro: nõ tamẽ intellectus noster est mensura reꝝ nãliũ. imo

magis depẽdet ab eis ⁊ mẽsatur ab eis.

Ad tertiũ dõm q̄ licet vitas p̄mo repiat in itellectu q̃ in re cãtur tñ a re. Exemplum nitas p̄us dicitur de aiali q̃ de medicina ⁊ tñ ipã medicina est cã sanitatis in aiali non aũt sanitas q̃ est medicĩa ꝫ vtus medicine est causa sanitatis sic in ꝓposito vitas p pri⁹ re pitur in itellectu q̃ in re esse tamen rei est cã vitatis in itellectu. Vñ signãter dixit pħs ex eo q̄ res est vel nõ est oratio dr̃ vera vel fal sa. Ad formã argumẽti dõm q̄ licet eẽ ⁊ esse verũ ɔuertãtur ſm rẽ dr̃nt tñ ſm rõnez sicut dictũ est alibi de bono ⁊ ente. ⁊ iõ nõ oꝫ q̄ il lud q̄ est p̄muz ſm esse sit primũ ſm veritatẽ ⁊ nõ ecõuerso.

Ritur quinto

qõ vtrũ vnuz ⁊ multuz opponãtur ɔtrarie vel aliter. qõ nõ opponãtur ɔtrarie. arguit̃ ɔtrarietas est oppõ ſm formã. ꝫ ps ñ hꝫ formã distinctã a toto. Cũ ergo vnuz sit ps multitudis nõ erunt ɔtraria.

Adhuc vnũ ɔtrarioꝝ nõ ɔstituit alterum sed vnũ ɔstituit multum ergo ⁊c.

Ampli⁹ si aliqua duo ita se habẽt q̄ alte rum eoꝝ dicat̃ de quolibet ⁊ q̄ tertiũ ɔuerta tur cuꝫ vno eoꝝ oppositũ tertij nõ erit diuer suꝫ ab opposito p̄mi. ꝫ ens ⁊ nõ ens ita se ha bent q̄ alterũ dr̃ de quolibet. ⁊ vnũ ɔuertit̃ cũ ente. ergo multuꝫ erit ɔtentuꝫ sub nõ ente. ⁊ p ɔñs erũt opposita ɔtradictorie ⁊ nõ ɔtra rie. Adhuc vnũ ⁊ multũ opponũt̃ sic͡ diui sio ⁊ idiuisio. ꝫ ista opponũtur p̄uatiue ergo vnũ etiam ⁊ multa. Ampli⁹ vnũ se habet ad multũ sicut mẽsura ad mensuratũ. ꝫ ista opponũtur relatiue ergo ⁊c. In oppoͦ est pħus in textu in hoc. x. in illa pte opponũtur aũt vnum ⁊ multa ſm plures modos quorũ vno vnũ ⁊ mltitudo ⁊ idiuisibil̃ ⁊ diuisibil̃.

Propter primum

qdẽ hui⁹ sicut vnũ est ens idiuisuꝫ vt patuit in q̃rto h⁹ ita multũ est ens diuisũ. vñ Sco. in hoc. x. Multitudo absoluta nõ reqrit nisi entia diuisa ⁊ mẽsurata. ois. n. multitudo est mensurata vnuꝫ. sicut aũt dat̃ vnuꝫ quod est pricipiuꝫ numeri supaddẽs vni quod est trãscendẽs rõnem mensure ita q̄ circũscripto illo addito derelinqtur vnũ transcẽdens. ita multũ qõ est numerus de gñe q̃titatis supad dit multo trãscendẽti rõnem mẽsurati p vnuꝫ determiãtuꝫ ad genus q̃titatis quo circũscri pto derelinqtur vnũ transcendẽs. Quid autẽ sit oppõ ɔtraria visũ fuit in quarto hui⁹ qõe vi. ⁊ iferi⁹ magis declarabitur.

Propter secunduz

qdem huius Alexander in hoc decimo sentẽ tiam pħi circa qõnez ɔsiderans inqt q̄ vnuꝫ ⁊ multa sũt p̄mo ɔtraria accipiẽdo ɔtraria large p p̄uatiue oppositis. Et huic sententie videt̃ ɔsentire Auer. q inqt comẽto. ix. mul tum igitur ⁊ vnuꝫ sũt ɔtraria ea ɔtrarietate ſm q̃ sũt ɔtraria p̄uatio ⁊ hit⁹; c⁹ defect⁹ ter tio appebit doꝫ: nec dicta ɔmẽtato. ɔplete adduxit. ſbdit. n. cõmenta. ⁊ vocauit p̄uatõꝫ ⁊ hitũ ɔtraͦ q꞉ ɔtraͦ vã reducũt ad ꝫ genus qõ qualiter itelligatur ſbsequẽter notuꝫ fiet.

Iohãnes de Buridan. iiij. metapħice vnũ ⁊ multa fũdamẽtalr̃ ɔsiderata põit p̄mo nul lo mõ eẽ opposita qõ ꝓbat q꞉ hõ puta sor. ñ oppõitur hoĩb⁹ puta sorti ⁊ Ploni cũ capiũt ſm suas eẽnas q꞉ hõ ⁊ hoies accepti ſm eẽn tiam nõ opponũt̃. Cõstat aũt q̄ hõ ſm suam eẽntiã est vn⁹ fũdamentalit̃ quia potest dici vn⁹. Silr̃ hoies ſm suas eẽntias sunt multi fũdamentalit̃ quia possũt dici multa ⁊ ita de alijs rebus inqt sicut ⁊ de hoibus.

Ponit ſcdo q̄ vnũ ⁊ mlta formalit̃ sũpta q̃tuꝫ ad aliqs ipoꝝ ɔditões opponuntur pri uatiue qõ probat q꞉ illa que se hñt ſm diui sũ ⁊ idiuisũ opponũtur p̄uatiue q꞉ idiuisum dicit carẽtiaꝫ ⁊ p̄uationẽ diuisionis. vnũ aũt est idiuisuꝫ quia sumit̃ ab indiuisione ⁊ mul sunt diuisa. quãdo enim aliqd itelligitur vnuꝫ itelligitur indiuisuꝫ. ⁊ que sũt multa in telligũtur diuisa. ergo vnũ ⁊ multa quantuꝫ ad aliquas ɔditiones opponũtur p̄uatiue.

Ponit tertio q vnū et mlta accepta etiā formaliter q̄tum ad aliquas ipsorum conditiones opponūtur relatiue qd pbat illa opponūtur relatiue que sunt sicut mēsura et mēsurabile pncipiū et pricipiatum. s sic se habēt vnum et multa. vnitas. n. est pricipium numeri. et omnis multitudo est mēsurata vno gre etc.

Hic mod9 determinandi qcqd sit de vitate suarum cōclusionū nō saluat textū phi q pōit vnū et multa pmo opponi ɔtrarie. Adhuc Cōmētator allegato cōmento inqt vnū et multum nō dicūt opponi fm q opponūtur ɔtradictoria scz affirmatiua et negatiua neqz fm q opponūtur sibi relatiua. s vnū opponit pluri fm q puatio est opposita habitui.

Propter tertium

vero hui9 sciendū q de oppōne vni9 ad multum nō videtur phs determiate dixisse. qñqz enim q ɔtrarie qñqz q puatiue. qñqz q relatiue ipa esse opposita vr dixisse. et qz d hoc nō est determiate locut9. iō h difficultatem facit.

Dōm itaqz pmo q vnū et multa formalr ɔsiderata adse iuicē opponūtur. qd pbat qz nec vnum est multa nec ecōuerso quare etc. Et hoc vult phus in textu et q̄rto huius.

Dōm scdo q vnū et multum formalr non opponūtur ɔtradictorie qd pbat Sco. quia ɔtradictio saluat in ente et nō ente. s vnum et multū ita se habēt q neutrū dr de nō ente vt satis ɔstat de vno cū ɔuertat cum ente. Sed q multū dicat d ente vr qz q̄libet ps multitudinis opposite vni qd ɔuertit cū ente dr solū de ente. diūsitas. n. sicut dissilitudo iequalitas et ita de alijs. vñ phus in hoc. x. caplo p. nō oē dr idem vel diūsum. s oē ens alij ɔpatū dicitur idē vel diuersum.

Ampli9 idem pporcionabiliter addit multum qd est numer9 sup multū quod est trāscēdens. sicut vnū pncipium numeri sup vnū trāscendēs. Sed vnū pricipium numeri nihil addit sup vnum trāscendēs nisi rōem mēsure ita q circūscripto illo addito derelinquit vnum trāscendēs. sic multū qd est numer9 nihil addit sup multum trāscendens nisi rōem mēsurati q̄ circūscripta derelinqtur multū trāscendēs. s numer9 nihil addit nō enti ergo multū transcendēs nō est nō ens. Vñ phs caplo tertio h9 x. inqt q nō pōt dici multū nisi de q̄libet pte ei9 possit dici qd sit vnū. s vnū nō dicit nisi de ente ergo vnū nō repitur in nō entib9 non ergo opponunt ɔtradictorie. et hanc cōclusionem ponit Comentator cométo. ix.

Dōm tertio q vnū et mltum nō opponunt puatiue q pbat Sco. nā lz puatio nō saluet nisi in ente nullā tñ nām ponit. puatio. n. illud qd est nō ens est. vñ nullā nām ponit. s vnum nō est puatiuū. nō. n. sigt idiuisionē imo sigt ens sb idiuisione vel vt idiuisum. ppie enim significat vnitatē ergo nām ponit et ɔñs priuatiue non opponūtur. Dōm quarto q ipsa nō opponūtur relatiue qd probat Scotus vnū et multa ise accepta sūt absoluta ergo vt sic non opponūtur relatiue. Ex qbz infert q̄rto q ipa formalit ɔsiderata necessario opponunt ɔtrarie. nā vnū et multa sicut opposita nām significāt vt pz ex dictis. et nō ɔtradictorie nec puatie nec relatie ut pbatū ē g9 etc.

Dōm sexto q vnū et mlta rōe eorum q̄ eis accidūt cōcedi possūt eē relatie oppoita et ēt priuatiue. Ad c9 itellectū attētiōe dignū q sicut scia fm id qd ī q̄litas. qz tñ q̄litatem sigt sb quodā ordie ad alterū iō dr eē relatiuum fm dici nō fm eē cū relatō nō sit de ei9 sigto sic vnū et multū possūt ɔsiderari fm illa q̄ sibi accidūt: et qz multū sigt ens sb diuisiōe. et vnū significat ens sb idiuisiōe sic scia sigt q̄litatē in ordie ad alterum. sic possum9 dicē q vnū et multū sunt puatiua qz rōnes eorum sunt puatiue vl pter rōes ei9 accñtales. Silr si multū ɔsideret vt mensuratū per vnū sic pōt dici q relatiue opponuntur.

Ex quibus pz q vnū et mlta sunt ɔtraria ppie. si vo puatiue vel relatiue opponūt hoc accidit. Et huic determinatōi puto p magna ei9 pte ɔsētire. s. Tho. i p sniarum dis. xxiiij. ar. iij. ad q̄rtū dñ iqt vnū qd ē pn° nūeri ponit aliqd additū vlt ēs qd dr vnū. s. rōem mēse.

vñ hoc vnū pōt dupl̄r ꝯsiderari aut ſm id q̄ eſt aut ſm id qd̄ ꝯſequtur ad itellectū eiꝰ .ſ.re lationē quādā.Si ſcd̄o mō ſic opponit̄ mul titudini numerali relatiue ſic̄ pncipiū ꝛ pñci piatū.ſicut ps ꝛ totum ꝛ magis ꝓprie ſic̄ mē ſura ꝛ mēſuratū. Si vō ꝯſideretur p̄ mō ſic dupl̄r vel qꝛ ꝯſiderabit̄ ipm̄ vnū cū pciſione ſcꝫ q̄ eſt tm̄ vnitas ꝛ ſic hebit diſpatā oppō nē menſure ad alios nūeros.qlibet.n.nūerus ſm qditatē ſue ſpēi hꝫ ſpēaleꝫ rōeꝫ mēſure ſic̄ ſpēs oppoſite ſūt diſpate.ꝛ talis oppoſitio re ducit̄ ad ꝯtrarietatē ſicut pncipiū.qꝛ ſpēs di ſpate diſtigunt̄ dr̄ñtijs ꝯtrarijs qbus genus p̄mo diuiditur vt ꝓbatur.x.metaphi.vel cō ſiderātur ſine pciſione ꝛ ſic vnitas nullā op/ poſitionē hꝫ ad numerū ꝟ eſt ꝯſtituēs ipſum Si aūt loqmur de vno qd̄ ꝯuertit̄ cum ente ſic vnū hꝫ rōem p̄uatōis vt dictū eſt reſpectu diuiſiōis q̄ ſaluatur in mltitudie ita q̄ oppōi tur mltitudini vt p̄uatio habitui.vñ ēt equa le oppōit̄ magno ꝛ puo ſicut p̄uatio:nec vnū eſt p̄uatio illiꝰ mltitudis q̄ꝫ ꝯſtituit.ꝟ multitu dinis q̄ negat̄ eſſe in ipo qd̄ dr̄ vnū.nō.n.de rōne ſua vnū p̄uat oēm diuiſionē ꝟ ſuffic̄ ad rōem eiꝰ q̄cūq͂ diuiſio remoueatur. Et inde pōt eē q̄ vnū eſt ps multitudis.ꝛ ipa multitu do dr̄ q̄dāmodo vnū ꝓut ſm aliqd nō diui ditur ad minꝰ ſm ītellectuꝫ aggregantē ſicut etiā ipm malū nō eſt oīno exps boni quia nō p̄uatur quolibet bono p malū.hec. s. Thōs ibidē. Vñ ꝛ in p̄ma pte.q.xi.articlo.ij.ꝯce/ dit vnū oppōi multis diūſimode tm̄ naꝫ vnuꝫ qd̄ eſt pncipiū numeri oppōitur multitudini q̄ eſt numerꝰ vt mēſura mēſurato. vnū.n.hꝫ rōem p̄me mēſure ꝛ nūerꝰ eſt multitudo mē ſurata p vnū vt pꝫ ex hoc.x. Vnū vō qd̄ cō uertitur cū ente oppōitur multitudini mo/ dū p̄uatiōis vt idiuiſuꝫ diuiſo hec ille. In quoq͂.x.s.Tho.notat q̄ ſi vnū ꝛ multū op/ ponerētur ſic̄ diuiſibile ꝛ idiuiſibile ſeq̄retur q̄ ſm p̄uatiōeꝫ ꝛ hituꝫ eēnt oppoſita.iō Ar. ꝯcludit q̄ opponūtur ꝯtrarie qꝛ oppō q̄ ē ſm p̄uationē ꝛ hituꝫ ē pnciꝰ oppōis q̄ ē ſm ꝯtra rietatē.ſp.n.alterū ꝯtrarioꝝ ē p̄uatio ꝟ nō p̄ uatio pura.ſic.n.nō ꝑticiparēt naām gn̄is cuꝫ tn̄ ꝯtraria ſint i eodē gn̄e. oꝫ ergo q̄ vtrunq͂ ꝯtrarioꝝ ſit nā q̄dā lꝫ alterū eoꝝ ꝑticipet na turā gn̄is cū quodā defectu ſic̄ nigrū ſe hꝫ ad albū.ergo vnū nō ſigt̄ p̄uatione purā.nō eni ſigt̄ ipam idiuiſionē ꝟ ens idiuiſū. Manife/ ſtū eſt q̄ vnū ꝛ mltitudo nō opponūtur ſm p̄ uationē purā ſed ſicut cōtraria . Ex quibus patet ſnīa verboꝝ Cōmētatoris cōmēto.ix.

Sed circa dc̄a iſurgūt difficultates p̄ma vtrū vnū ſit p̄us multitudie. Scd̄a qd̄ iſto/ rū p̄us cōcipitur ab itellectu an vnū vel mul ta. Tertia difficultas poſtq̄ admitti pōt exd̄ terminatis vnū ꝛ mlta p̄uatiue opponi.vtruꝫ vnū heat rōem p̄uatiui ꝛ multū poſitiui an e cōuerſo. Quarta an mltitudo in plꝰ ſe heat q̄ numerꝰ. Quītuꝫ an vnū poſſit dici paucū

Ad p̄mā difficultatē dōꝫ vt Sco.in hoc x.q̄ vnū ſm numeꝝ.i. q̄ ē pnciꝰ nūeri p̄us eſt mlto ſicut ſimplex ꝯpoſito.vm̄ tn̄ in multi tudie duo ꝯuenit ꝯſiderare ꝛ illud qd̄ ē mul titudo ꝛ ipa diuiſio.ſi p̄mū ſic poſteriꝰ ē vni tate qꝛ multitudo ē aggregatio vnitatū ꝛ nō dicūtur aliq̄ mlta niſi vtriq͂ p̄ꝰ ꝯueniat eſſe vnū ſi ꝯſidētur ipa diuiſio ſic vnū eſt poſteri us.qꝛ vnū ē q̄ nō eſt diuiſū ꝛ p̄uatio poſteri oꝛ ē hitu.Et ſi dicat̄ p̄uatio pꝰerioꝛ ē habitu ꝟ vnū ſe hꝫ ad mltuꝫ ſicut p̄uatio ad hitum. qꝛ idiuiſibile ad diuiſibile.dōm q̄ vnū ē pꝰ multitudie cuꝫ ipa diffiniatur vnitates eſt nāq͂ mltitudo aggregatio vnitatū. Et ad rō/ nem rñdit Sco. q̄ illa q̄ ſunt poſterioꝛa ſm cognitōeꝫ nr̄aꝫ. qꝛ cogniͦ nr̄a acq̄rit̄ p ſenſuꝫ ꝛ ꝯpoſita ſūt notioꝛa ſenſui.vñ illa q̄ ſūt ſim plicit̄ p̄ma nō notificātur niſi p p̄uationē .ſic̄ p̄ūctuꝫ dicimꝰ cꝰ ps nō ē.ꝛ p̄mā cāꝫ dicimꝰ eē qd imāle.ꝛ iō lꝫ vnū ſit nāliter p̄us.multi tudo tn̄ ē notioꝛ nobis pp qd̄ dic̄ Ar.q̄ vnꝰ oſtēditur ꝯtrario ſuo.ꝛ vltiꝰ nihil ꝓhibet ali qd eē pꝰ ꝛ poſtiꝰ rōe ſm diuſa i eo repta.vñ multū rōe diuiſiōis p̄us eſt vno.rōne tn̄ for/ me ꝓprie poſteriꝰ eſt.q̄re.s. Tho.in eandeꝫ coicidens ſnīaꝫ in hoc.x.inqt. Nihil ꝓhibet aliqd eſſe prius ꝛ poſteriꝰ notius ꝛ ignotius

eadē rōe ſm diuiſa in eo cōſiderata. In multitudine aūt duo cōſiderari poſſunt vʒ ipm qḋ eſt multitudo. ⁊ ipa diuiſio rōne igitur diuiſionis multitudo ꝑoꝛ eſt ſm rōem ꝙ vnū naʒ vnū eſt quod nō diuidit. Sʒ ſm ꝙ multitudo eſt: poſterioꝛ eſt ſm rōnem ꝙ vnū cū multitudo dicat̃ aggregatio vnitatū. hec ille. idē vult in qōnibus de potētia. q. ix. articlo. vij.

Ad ſcḋam difficultatē rūdet Sco. ꝙ hec qnqꝫ ſe habēt p oꝛdinem in cōſideratōe itellect⁹ pmo itellect⁹ apphēdit ens: ſcḋo idē: 3° diuiſionē entis a nō ente. qꝛ illa poſſūt dici diuiſa quoꝝ vnū nō eſt alteꝝ. ⁊ illa diuiſio ē cōtradictōis. vbi ſciendū ꝙ diuiſio q̄ ꝑſuppōit̃ rōni ſeu diffōni vnius qḋ cōuertit̃ cū ente non eſt diuiſio cōtinui q̄ ꝑintelligit̃ vni qḋ eſt principiū numeri, ſ; eſt diuiſio ꝙ cauſat cōtradcō ſcilicet ꝙ hoc ens ⁊ illud ens dicūtur diuiſa. eo ꝙ hoc ens nō ſit illud ens. Quarto apphenditur ꝑuatio hui⁹ diuiſiōis ⁊ p ꝯns vnum ⁊ hoc forte voluit Ariſto. in textu quare rōne ꝑoꝛ multitudo indiuiſibili ꝓpter ſenſū. vñ. s. Tho. in qōibus de pō. q. ix. multitudo ē ſm ſenſum ꝑoꝛ vno ſ; ecōuerſo ſm nām ⁊ rōnem Quito apphendit̃ multitudo cāta ex replicatione vni⁹. vñ lʒ diuiſio inter cōtradictoria vt ſaltē diuiſio ſm formam ꝑcedat rōem vni⁹. vnū tñ ꝑcedit multū ſm rōem. Et ideo dōm ꝙ vnū ſm numerū ꝑcedit multa. Illud etiā oſtēdi pōt vt ſup p hoc ꝙ ipoſſibile eſt multitudiem ꝑcedere vnū. qꝛ ſic multū nō depēdēt ab vno nec ptcipareʒ ipo nec ipoſſibile ē multitudieʒ diuidi cōtra vnū. ⁊ iō neceſſe eſt vnū ꝑcedere nāliter ⁊c. q̄uis. s. Tho. in pmo ſen. diſ. xxiiij. ⁊ in pma pte. q. xi. articulo. ij. ad quartū ⁊ in hoc. x. ⁊ alibi pluries aliū ponat oꝛdinem iſtoꝝ dicēs ꝙ pmo itellect⁹ itelligit ens ſcḋo nō ens. tertio diuiſionē. quarto vnū qnto multitudiem. Ad tertiā difficultatē rūdet Sco. ꝙ ꝓprie loquēdo vnū nō ſe habʒ ad multū ſicut ꝑuatio ad hitū qre. s. Tho. in ꝓ ſniaꝝ diſ. xxiiij. q. pma ar. tertio ad 2ᵐ vnū eſt magis poſitiuū ſm rē ꝙ multitudo lʒ ſm nomē ſit ecōuerſo. datur aūt de hoc exēplum qꝛ imoꝛtale ſm vocē dicit ꝑuationē. ⁊ tñ ſm rem magis dicit habitū ꝙ moꝛtale. Vñ aput cōiter determiantes illud qḋ dicit rōneʒ ꝑuatiui in rei vitate eſt multitudo licʒ ſm vocē diuiſio dicat habitū reſpectu idiuiſionis qꝛ diuiſio nobiſ notioꝛ eſt ꝓpter quod vnū diffinitur qꝛ eſt illud qḋ non diuiditur. vnū eni nō remouet multitudiem ſ; diuiſiōeʒ nec multitudo vnitatē. ſ; idiuiſionē eoꝝ ex qbus cōſtat vt. s. Tho. in pma pte. q. xxx. articlo tertio ad 3ᵐ. Vñ idē. s. Tho. i qōib⁹ de potētia. q. ix. ut etiā i qrto h⁹ adductū ē ingt vnū qḋ cōuertit̃ cū ente nō addit ſupꝛa ens niſi negatōeʒ diuiſiōis nō ꝙ ſignificet ipaʒ indiuiſionē tm̄ ſ; ſubiectū ei⁹ ipſa. eſt eiʒ vnum idē ꝙ ens idiuiſuʒ. ⁊ ſilr multitudo coꝛreſpōdēs vni nihil addit cōtra res multas niſi diſtictōeʒ eaꝝ q̄ i hoc attēd. ꝙ vna eaꝝ ñ ē alia i quo cōſiſtit rō diſtinctōiſ. ⁊ ſic cū vnū addat ſupꝛa ens vnā negationē ſm ꝙ aliqd eſt indiuiſum i ſe multitudo addit duas negationes ꝓut. ſ. aliqd eſt i ſe idiuiſum ⁊ ꝓut ē ab alio diuiſū: qḋ qdē diuidi ē vnū eoꝝ nō eē alteꝝ.

Ad qrtā diffi. dōʒ vt Sco. ꝙ multitudo abſoluta in pl⁹ ſe habet ꝙ numer⁹. ſicut eniʒ vnū abſolute acceptū eſt in plus ꝙ vnū qḋ ē ꝑncipiū numeri ſic mltitudo abſolute accep eſt in pl⁹ ꝙ mltitudo q̄ ē numer⁹. Et huic ſentētie puto cōſentire. s. Tho. in pma pte. q. l. articulo tertio per totū ⁊ alibi pluries duʒ ingt ꝙ numer⁹ angeloꝝ nō eſt de genere quātitatis ſ; eſt multitudo trāſcendens ⁊ foꝛmal̃ vñ ſicut vnū numeri addit ſup vnū abſolute acceptū rōeʒ mēſure vel aliqd tale determīans ipʒ ad gen⁹ q̄titatis ſic multū qḋ ē numerus addit ſup multū abſolutū rōeʒ mēſurati: vel aliqd tale determīās ipʒ ad gen⁹ q̄titatis. qꝛ multitudo abſoluta nō reqrit niſi entia idiuiſa ⁊ mēſurata ⁊ iō mltitudo ē i plus ꝙ numer⁹. qḋ ꝓbat̃ pmo qꝛ mathematica nō ſt ſepata a ſenſibilib⁹ ſm eē ſʒ ſm rōeʒ ſolū numer⁹ eſt res mathematica ergo nō hʒ eē extra ſenſibilia ſʒ in nō ſenſibilib⁹ eſt multitudo ergo ⁊c Multitudo tñ licʒ in plus ſe habeat ꝙ nume

rus nō ē gen⁹ numeri. sicut nec ens aut vnū sūt genera. ꝛ iō dicit p̄hus ꝙ oē quod est q̄si genus ꝛc. Nō tamen vt inqt Scotus ꝙ sicut vnū est equocum ad vnū absolute ꝛ ad vnū p̄ncipium numeri sic ꝛ multum ad multū absolutū. ꝛ ad multū quod est numer⁹ sic ꝛ binarius equoce dr̄ vt ē spēs multitudis absolute ꝛ multitudinis q̄ est numerus.

Ad q̄rtaz difficultatem dōm vt Sco. ꝙ vnū nō est paucū. naz sicut lōgitudo se h̄z ad p̄ductū ꝛ breue tanq̄ ad suas p̄prias passiones ita p̄lalitas ad multū ꝛ paucū. Sed oē breue est quoddā longū ꝛ breuitas est passio longitudis ergo eē paucū est quoddā multuz q2 paucū est passio p̄lalitatis. ꝫ vnū nō est aliquod multū ergo vnū nō est paucū. Unde itelligendū ꝙ multitudo dupl'r pōt accipi. vl' eni pōt denoiare p̄lalitatē excedentē. ꝛ sic opponitur p̄lalitati excesse. paucū. n. est p̄lalitas excessa. Alio mō pōt multitudo iportare p̄lalitatem simpl'r. ꝛ sic opponit̄ vni ꝛ quia vnū nō est multitudo excessa. iō vnum nō pōt dici paucū. Et si arguat̄ quia illud quod ē minus alio est paucū respectu ipius. sed vnum est min⁹ duobus ergo est paucū respectu ipius. dōm negādo maiorē. licet. n. oē paucuz sit min⁹ alio. nō tū̄ oē minus est paucū. quia nō oē minus est multum excessū quare ꝛc.

Et si iteruz arguatur. quia vni tm̄ vnum oppōitur. ꝫ multi oppōitur paucū ergo eidez nō oppōitur vnū. dōm vt. s. Thōs in q̄ōib⁹ de potētia. q. ix. articulo. vij. ad. vij. ꝛ i p̄ria pte q̄ōe. xi. articulo scdo. ad 3ᵐ ꝙ multū absolute sūptuz opponit̄ vni. ꝫ vt iportat excessum opponit̄ pauco. Idē vult Scotus i hoc decimo.

Propter quartuz q̄dē hui⁹. Ad p̄muz añ oppo^m dicit̄ ꝙ vnuz pōt dupl'r ɔsiderari. vno° ꝫm ꝙ est ps multitudis n̄ h̄ns formā p̄t formā multitudis ꝛ sic nō ɔtrariatur multo sicut nec corp⁹ qd̄ est ps aialis ɔtrariatur aiali. vel pōt ɔsiderari ꝫm ꝙ habet formā diuersaz a forma multitudis ꝛ sic ɔtrariat̄ multo sicut corpus si ɔsideret̄ vt res pfecta a forma aialis oppōitur aiali. vt isensibile sensibili ꝛ hāc solutionē videtur inuere. s. Thōs in p̄ma pte. q. v. ꝛ in hoc. x. Idē pōt adduci exemplū de duab⁹ spēbus numeroꝝ vt quaternario. nā quaternari⁹ ɔsideratus ꝫm se ꝛ suaz formā p̄priaz est diuersa spēs a ternario. Si vero ɔsideretur vt icluditur in quaternario ꝛ est ps ipius sic nō distiguitur spē ab ipo sic in p̄posito. Ad scdm dōm ꝙ vnū ɔtrariatur multo ꝫm ꝙ formā oppositam h̄z in actu ꝛ sic nō ɔstituit multum. Alio mō cōsiderari pōt nō vt pfectuz est forma specificā ꝫ vt est pfectibile p formā multi. et sic cōstituit multū sicut est de binario ꝛ ternario si cōsideretur binarius inquātuz est q̄daz spēs numeri sic nō est ps ternarij. si v̄o ɔsideretur in pō ad formā ternarij sic pōt eē ps ei⁹. et in hoc cōuenit Sco. cū. s. Tho. in hoc textu.

Ad tertiū dōz ꝙ lz ens ꝛ unū ɔuertātur q2 tū̄ dr̄nt rōe. nihil p̄hibet aliqd qd̄ ɔtinet̄ sb vno opponi alteri ꝛ nō alij. ita tū̄ ꝙ vtrūq3 oppositoꝝ icludē pōt in se rōez entis. sic. n. rō entis saluat̄ simpl'r i ente. saluatur tū̄ etiā in entib⁹. sic pōt saluari in vno ꝛ multo. q2 multū nihil aliud est q̄ entia diuisa. ꝛ q2 tā idiuisio q̄ diuisio ɔuenire possūt enti. licet oē ens sit indiuisum in se. quia tū̄ huic enti nō repugnat diuisio ab alio iō vnū ɔuerti pōt realit̄ cum ente. quia omne ens est indiuisum. ꝛ tū̄ oppositum vnius potest cōtineri sub ente. q2 entia diuisa nō sunt extra ens. Unde multuz in substātia opponitur vni in substātia ꝛ multum in qualitate vni in qualitate. Sicut eniz bonum ꝛ ens cōuertuntur. ꝛ tamē nō est malum nisi in ente. Sil'r falsum nō est nisi in ente vero non tamen in ente vero sibi opposito sic multum nō est nisi in vno.

Ad quartū dōz ꝙ multū ꝛ vnuz opponūtur vt diuisibile ꝛ idiuisibile q̄tū ad cognitonē n̄ram. nō tū̄ q̄tū ad significata. quia nihil apphendimus de vno nisi indiuisionem sicut nec naturā alicui⁹ simplicis. Uel aliter dōz ꝙ opponātur quoddāmō p̄uatiue vt dictū est

Ad vltimū dōz q̄ ⁊ si vnū ⁊ multa possint dici relatiua ſm tñ id qd̄ sūt relatiua nō sūt ⁊c.

Ritur sexto

qō vtrum oē ens oi enti cōpatū sit idē vel diūsū. Arguit̄ negatiue pᵒio idēptitas importat vnitatē sbe ⁊ diuersitas plalitatē sꝫ nō oīa sūt sba ergo ⁊c. Ampliꝰ ens ɔpatū nō enti nec est idē nec diuersū gᵒ ⁊c. q̄ si dicat̄ q̄ ꝓpō itelligēda sit in entibꝰ. ɔtra in oi ꝓpō affirmatiua p̄dicatū est idē sbo ⁊ in negatiua diuersū: sꝫ hec est vā chimera est chimera. silr chimera nō est hircoceruus. ergo idē ⁊ diuersuꝫ se extendūt ad nō entia sicut ⁊ ad entia.

In oppositū ē phs i isto. x. tex. cō. xi. dū i qt pp qd̄ oē ad oē aut idē aut aliud ē.

Propter primnm

qdē hꝰ qd sit idēptitas q̄due distinctio vl' diuersitas ⁊ q̄t dicat̄ mōis videbit̄ in fine huiꝰ in questione de pluralitate distinctionum.

Propter secūdum

qdē hꝰ dicētes tñ vnū esse ens vt p̄menides ⁊ mellissus verā rep̄ distinctionē auferentes nō hn̄t ɔñr ɔcedē q̄ oē ens oi enti cōpatuꝫ sit idē vel diuersū q̄rū defectus inq̄rat̄ alibi.

Propter tertium

qdē hꝰ dōz pᵒio q̄ idē ⁊ diuersa sūt ɔtraria qd̄ pbat̄ qꝛ idē est qd̄dā vnū ⁊ diuersū qd̄dā multū. sꝫ pbatū est i p̄cedētibꝰ q̄ vnum ⁊ multa sunt ɔtria ⁊ nō sūt extra entia. ergo idē ⁊ diuersum sunt contraria ⁊ non sunt extra entia. Dōm 2ᵒ q̄ oē ens oi enti cōpatū est idē vel diuersum qd̄ facil̄r deducit̄ ex p̄cedēti pbatōe vbi attētōe dignū q̄ qꝛ sba est radix oiuꝫ gener̄. ⁊ qꝛ oīa q̄ hn̄t rōeꝫ entis ad sbaꝫ attribuunt̄ sic ⁊ q̄ qd est p̄ncipal̄r ē i sbstātijs p posteriꝰ i accidētibꝰ. sic idēptitas et diuersitas siue idē ⁊ diuersum p̄ncipal̄r isūt sbijs ⁊ p attributionē alijs gn̄ibꝰ ⁊ nō solū extēdunt̄ ad alia gn̄a sꝫ etiā ad negatōes ⁊ priuatōes inq̄tū rōeꝫ entis p̄ticipāt. ⁊ iō oē ens cōpatū enti est idem vel diuersum sibi.

Sꝫ dubitat̄ vtrū dr̄ia sint aliquo mō diūsa vt dicit phs i tex. ⁊ vr̄ q̄ nō qꝛ idē ē alicui a q̄ nō differt. si ergo dr̄ie ꝓprie essent diuersa q̄cūq̄ nō essent aliq̄ mō diuersa non differrēt. ⁊ si nō differrēt ergo eēnt eadē. seq̄t̄ ergo q̄ duo p̄ūta q̄ nō sūt i aliq̄ diuersa erūt eadē.

Dōz q̄ dr̄ia est iter differrēs ⁊ diuersum vt iqt Sco. qꝛ diuersa sunt entia q̄cūq̄ nō sūt eadē siue nō sint eadē gn̄e siue spē siue numero siue ꝓportōe. dr̄ia vō sunt q̄cūq̄ i aliq̄ cōueniūt ⁊ i aliq̄ differūt siue ɔueniāt i eodē numero vt sortes senex a se puero sor. al. sortes niger siue ɔueniāt i gn̄e ⁊ differāt p dr̄ias vt hō ⁊ asinus. siue ɔueniāt i spē ⁊ differāt p accidēs vt sor. ⁊ plō. ꝓprie tñ dr̄ia sunt q̄cunq̄ i aliq̄ ɔueniētia ⁊ p dr̄ias specificas sūt vt species eiusdē gn̄is q̄ ɔueniūt i gn̄e. ⁊ differūt p dr̄ias. ⁊ iō q̄ ꝓprie differūt aliq̄ differūt. Et huic ɔsentit sanc. Tho. i q̄ōnibꝰ de potētia. q. vij. arti. iij. Ad ſm ⁊ alibi plies differre enīꝫ ꝓprie est sp p aliud ⁊ est relatiuū sꝫ diuersuꝫ est absolutuꝫ ⁊ se ipō vel alio iō oē differens est diuersum ⁊ nō ecōuerso. Attētōe tñ dignū vt Sco. i p̄dicabilibꝰ q̄ dr̄ia de q̄ hic l̄ quimur est abstractū p̄me itētōis ipoñās relationē ⁊ est spēs multitudīs vt mlt̄ū ē dr̄ia entis.

Ad argumentū cū dr̄ illud a quo nō differt ⁊c. Dōz q̄ ista ꝓpō sic hꝫ intelligi q̄ illd̄ est idē alicui ⁊ sub aliq̄ a q̄ nō differt differētia specifica illiꝰ sicut phs iqt q̄ ysocheles et ysopleuros sūt eadē figura qꝛ nō differūt differētia specifica figure. sicut pōt dici q̄ sor. et plō sunt idē aīal qꝛ nō differūt dr̄ia aīal. vnde ꝓpō nō est vlr̄ itelligenda sicut assumitur q̄ quecūq̄ nō differunt sint eadē sꝫ quecunq̄ nō differunt dr̄ia generis de eisdeꝫ pōt predicari genus cum nota idemptitatis.

Dubitat̄ 2ᵒ vtrū illa sint diuersa quorum materia est diuersa: vt innuit Aris. in littera pū inq̄t illa sūt diuersa sba quoꝝ materia nō est vna nec trāsmutatio eoꝝ ad iuicē. ⁊ arguitur affirmatiue: qꝛ mā coloris est supficies qꝛ accn̄tia nō hn̄t māꝫ ex q̄ sꝫ i q. viij. hꝰ. mā

vo saporis est humor. si ergo illa esset diuersa q̄z mā ꝛc. color ꝛ sapor differret gñe qđ ē falsum cū sint [illegible] gñe qualitatis.

Adhuc corpoꝝ celestiū ꝛ inferioꝝ nō est vna mā ꝛ tñ sť i eodē gñe. s. sbe. Dōm ꝙ duplex est gen⁹ vt igt Sco. pħicū ꝛ logicum ꝛ vtrūqꝫ a mā accipiť. illa ergo dñr diuersa genere nāli vel pħico quoꝝ mā ꝓpinq̄ siue realis nō est vna. Vñ ꝛ talia sť quoꝝ mē nō reducūtur ad se iuicē nec ambe ad tertiā. ꝛ sic dicēt nālis ꝙ color ꝛ sapor differunt gñe. sic etiā dicit ꝙ corpa celestia ꝛ iferiora differūt gñe. Genus vo logicū a mā siue māli sumiť. ꝛ si nō significet māz qꝛ i hoīe nā sensitiua cōpať ad itellectiuā sicut mā ad formā: ꝛ iō que pticipāt sensitiuā dñr hr̄e māz vnaz ꝛ in gñe vno. q̄ aūt nō hñt sensitiuā dñr diuersa genē ab hnͣ q̄ hñt eā. Vñ quoꝝ mā est diuersa genere sunt diuersa. s. pħico. ꝛ illa quoꝝ illud qđ est māle ꝛ rōe est diuersuz gñe logico sūt diuersa vel ꝓpinquo vel remoto. dico autez remoto qꝛ ꝛ si illud qđ est māle ꝓximū i rōe sit diuersum. Idē tñ pōt esse naturale ēmotū sicut lꝫ ꝓximū genus hoīs ꝛ plante sit diuersum genus [illegible] remotū est idē. vñ qꝛ genus sumiť a mā lꝫ vā mā nō sit. Iō dicit pħs ꝙ gñe sunt diuersa quoꝝ mā est diuersa. ꝛ quia illa q̄ nō cōicanť in mā nō sunt ad inuicē trāsmutabilia: iō addit pħs dicēs. Et quoꝝ trāsmutatio nō est ad inuicē. hoc aūt necessariuz fuit addē eo ꝙ accidentia māz nō hñt. [illegible] vlr accidētia q̄ nō sunt ad inuicē transmutabilia genē differūt. s. naturali vt albedo linea. cum eīꝫ q̄dā accidētia sint transmutabilia ad inuicem vt albū ꝛ nigrū q̄dā vo nō vt albū ꝛ triangulus iō q̄dā accidētia sunt gñe diuersa q̄dā vo nō. Ad primā rōez in oppositū dōꝫ ꝙ color ꝛ sapor gñe differūt. s. naturali. sunt [illegible] in eodē gñe logico qꝛ nihil ꝓhibet aliquid māle idem secundū rationē inueniri in eis.

Ad faz dōꝫ ꝙ corpa celestia ꝛ inferiora sunt diuersa gñe pħico: eadē tñ sunt gñe logico quia ratio inuenire pōt aliquid materiale in eis in quo conueniunt.

Propť quartum

quidē huius ad primū añ oppositū dōꝫ ꝙ lꝫ idēptitas ꝛ diuersitas [illegible] prius repianť i sbīs ꝑ attributionē tñ ꝯuenit alijs gñibus. sic autē nō est ꝺe silī ꝛ dissilī eq̄li vel ineq̄li qꝛ nō oīa habent attributionē ad q̄titatē vľ qualitatē.

Ad fꝫ dōꝫ ꝙ ens cōpatū nō enti i q̄tū nō ens nec ē idez nec diuersū. i ente tñ cōpato nō enti i q̄tū ens ē inueniunť idē ꝛ diuersum.

Rituř septimo

qđ vtrū ꝯtrarietas sit maxima distātia vel dr̄ia. Et arguiť negatiue. Illa que dr̄nt gñe ꝛ spē magis distāt q̄ q̄ spē tñ. Sꝫ aliq̄ dr̄nt genē ꝛ spē. ꝯtraria aūt dr̄nt spē tñ nō ergo est ꝯtrarietas maxia distātia.

Ampli⁹ a q̄cūqꝫ distat albū ab eodē albi⁹. sꝫ albū distat a nigro ergo albi⁹ distat ab eodē āt albū ꝛ nigrū sūt ꝯtraria ergo erit dare maiorē distātiā q̄ contrarietatem.

Adhuc oīs transmutatio est ex ꝯtrarijs: sꝫ trāsmutatio pōt fieri ex medio i extremū ꝛ ecōuerso g° mediū ꝯrīať extremo: sꝫ extremū mag̾ ꝯrīať extrēo q̄ medio g° ꝯtrarietas ꝛc.

In oppositū ē pħs in x. x. tex. cō. xiiij. qm̄ aūt differre ꝯtigit abiuicē dr̄ia plus ꝛ minus ē aliq̄ ꝛ maxia dr̄ia. ꝛ hāc dico ꝯtrarietatē.

Propter primum

q̄dē h⁹ sciendū ꝙ ꝯtrarietas ꝓprie est dr̄ia. i. distātia pfecta q̄i sub eodē genere posita contraria maxime a se distāt vt colligiť a pħo ꝛ Cōmentꝭ in textu. Dico aūt distantiā nō ꝓpe auditā q̄ in genere q̄titatis repiť ꝺe q̄ cōiť dr̄ inter extrema magis distātia sunt pl̄a media sꝫ distantiā translatā ad alia vt Sco. iiij. h⁹ c⁹ mōi sť opposita q̄ dici pōt elongatio extrēorū ad se iuicē fꝫ mag̾ ꝛ min⁹ vt maxīaz eoꝝ distātiā adiuicē dicam⁹ cōpletā seu pfectam aut vltimā. Vñ Cō. i x. x. pħꝫ exponēs inq̄t. Maximū eīꝫ est illud cui nō est additio. i. [illegible] illud cui nō pōt fieri additio est cōpletū. complerum autem est extra qđ nihil est. i. ꝛ illud

extra qd̄ nihil ē. est cōpletū. Cui attribuūtur cōmuniter ↄditiones quedā ipam notificātes ꝑma ꝙ ↄtrarietas est oppositio distinctorum spē eorundē tn̄ genere. ⁊ hec lucidius nota et in tertio dicendoꝝ.

Scd̄a talis cōtrarietatis ambo extrema sint positiua per qd̄ a ↄtradictione distingui tur. Huic aūt ↄditioni addit sanc. Tho. continuitatē. xi. metha. lectione. xij. volens ꝙ cōtrarietas ñ pōt eē vbi nō est ↄtinua ⁊ determinata distantia de ↄtinuitate: tn̄ illa erit inferius dubitatio. Tertia ꝙ ipa sit maxia distantia vt declaratū fuit ex quo infertur ꝙ si ē maxima etiā est pfecta ⁊ completa. Et ꝓpt̄ hoc in sb̄a ⁊ numeris nō est ↄtrarietas qꝛ i eis nō est maxima distantia nec in q̄titate nec in loco s̄m se vt sanc. Tho. v. ph̄icoꝝ lectione. iij.

Quarta ꝙ talis ↄtrarietas ꝑmo sit vni⁹ extremi ad vnū tn̄. vni eiꝫ tn̄ vnū ↄtrariat: vt videbitur ↄñr in hoc. x.

Quinta ꝙ ↄtrarietas sit oppositio eoꝝ q̄ circa idem susceptibile nō simul ſ; vicissiꝫ existunt ⁊ mutuo se expellunt nisi alteꝝ insit determinate a natura vt caliditas igni vt pꝫ i postp̄itis quā ↄditionē insinuauit san. Tho. ij. de celo lectione. x. dum inquit ad ↄtrarietatē requirunt duo. s. idēptitas subiecti ꝓpinqui vl remoti ⁊ impossibilitas in esse. Hec oia pro ↄtrarijs ꝓprie dictis imediatis ↄplerent eoꝝ naturā. Si v̄o sint ↄtraria mediata, dictis cōditionibus ānecti debet ꝙ i ↄtrarijs habētib⁹ mediū nō puenitur ab extremo ad extremuꝫ nisi transeundo ꝑ oia media vt inferius manifestabitur. Et hec ↄtrarietas primo repitur i loci mutatione postea v̄o in qualitatib⁹ i eis eiꝫ verissime est ↄtrarietas post locū vt Commentator. viij. ph̄icoꝝ quare idem Cōmentator in hoc. x. distantia eiꝫ in loco est maxima s. centri ad circūferentiā. ⁊ ista distantia ē cā in ↄtrarietate sb̄aꝝ corpoꝝ ꝓprioꝝ istis loci. Nota tn̄ ꝙ differenter inter hec repitur contrarietas. vt sanc. Tho. v. ph̄icoꝝ lectiōe. iij. ⁊ iiij. nam in qualitate est ↄtrarietas s̄m propriam rationē suaꝝ spēꝝ in q̄titate v̄o s̄m ꝑfectū ⁊ diminutū: sed in loco solum respectu motus. Cōmentū. autē in. viij. huius vr̄ velle ꝙ ↄtrarietas primo ⁊ essentialiter inuenitur in eis que opponunt in loco. Et iō accepta est distantia in diffinitione ↄtrarioꝝ pꝫ ꝙ distātia principaliter dicitur de locis ⁊ ↄñr de formis repugnantibus. ⁊ q̄q̄ ↄtrarietas primo repiatur ⁊ essentialiter in loco. tn̄ s̄m Cōmentatorē in primo celi ⁊ mundi inueniri contrarietatē in motu locali ē magis occultū q̄ i alte ratōe. ⁊ forsā itelligit de motu locali circulari

Propter secūdum

quidem huius quidam simpl'r ꝓtulerunt contradictionē oppositionū cōissimā esse maxiaꝫ distantiā quoꝝ defectus ostenditur diffuse in iiij. huius. q. vr̄: vbi ↄtrarietatē primā causalitate ⁊ natura inter alias oppositiones ꝓbauimus cum ponat ⁊ requirat maiorē repugnātiam etiā positiue. ⁊ per ↄñs inter alias maxima distantia.

Propter tertium

quidem huius dicendā cū Scoto ꝙ ↄtrarietas est maxima distantia vel differētia ꝙ deducitur: qꝛ ↄtrarietas est quedā differētia cū sit quedā distantia. sed quecūq; differūt proprie genere aut specie differunt. Sꝫ in differentibus genere nō est inuenire maximam distantiā: qꝛ vbi est repire maximū ibi est repire magis ⁊ minus. ſ; magl. ⁊ minus importāt cōpationē. ſ; in gñe diuersa nō sunt cōpabilia per Arl. vij. ph̄icoꝝ ergo inter gñere diuersa nō est repire magis nec minus nec per consequens maximū.

Amplius magis ⁊ minus inueniunt soluꝫ in hijs que sunt ad inuicē transmutabilia. sed transmutatio est quidā ꝓcessus ab vno in alteꝝ in quo quidē ꝓcessu vnū extremū magis prius distat ab alio min⁹ deinde quousq; trāsmutetur vnuꝫ in alteꝝ. sed inter gña diuersa nō est maxia distantia solū ergo inter spē diuersa. illud pꝫ qꝛ gñere diuersa possunt eē in eodē sicut quale ⁊ q̄tū qd̄ nō ↄuēit de maxie

differentibus. sed inter diuersa spē est ꝓprie transmutatio. Solū ergo maxīa distātia est inter spē diuersa. Attētõe tñ dignū ꝙ nõ q̄cū ꝗ spē diuersa maxīe distāt ſʒ solū vltima: si eīʒ ꝓueniat ab albo ad pallidū ꝓcedē ꝯuēit vlterius: ſʒ cū ꝓueniē ad nigrū nõ est ꝓcedeʒ ad aliqd vltimius. Cū ergo maxīa distantia non sit inter diuersa genere ſʒ solum inter diuersa spē ⁊ hʒ dico iter vltīa. illa vō q̄ ſr̄ vltīa sūt ꝯtraria seq̄ ꝙ ꝯtrarietas sit maxīa distātia ⁊ ex hʒ seq̄ ꝙ ꝯtraria sunt ī eodē gñe ⁊ qꝛ genus accipiē a mā seq̄ vlterius ꝙ ꝯtrarioꝝ sit vna mā ⁊ qꝛ mā est ī potētia vel qꝛ maīe debetur potētia seqtur ꝙ ꝯtrarioꝝ sit vna arſ ⁊ vna scīa.

Propter quartum

quidē hui⁹ Ad primū arū oppositū cū dr̄ ꝙ illa q̄ differūt gñe ⁊ spē magis differūt ꝗ̄ que spē. Dōʒ ꝙ hoc nõ est veꝝ ſʒ eīʒ ꝑ plā drant nõ tñ magis distāt qꝛ nec sunt cõpabilia nec ad inuicē trāsmutabilia. ⁊ tñ ī hijs solis repiē magis ⁊ minus.

Ad 2ᵐ cū dicimus albū ⁊ nigrū esse ꝯtraria ■ albū nõ intelligimus aliquē gradū albedis citra terminū: ſʒ albū accipitur ibi vt cõe ē ad oēʒ gradū albedis quo ꝯcesso pʒ ꝙ illud qō est albius nõ magis distat ꝗ̄ albū qꝛ illō qō est albius est albū. imo ⁊ albū ⁊ nigrū ꝑut sunt vē ꝯtraria accipiūtur ambo ī termino ⁊ ñ alio mō. ⁊ sic nõ distat albi⁹ magꝭ ꝗ̄ albū

Ad tertiū dōʒ ꝙ loquēdo absolute nõ est ꝑfecte mediū ꝯtrariū extremo. imo extremuʒ ꝑfecti⁹ ꝯriaē extrēo ꝗ̄ me⁹ eo ꝙ ꝑfecti⁹ distat

Ritur octauo

qō vtrū ꝯtrarietas pᵃ sit oppō habitus ⁊ priuatōis. Arguiē negatiue. pͥo nulluʒ oppositū p̄dicaē de suo opposito vē ⁊ affirmatiue cū vbo substātiuo de pñti. Sʒ ꝯtraria ⁊ priuatiua distingunē ꝑ oppositū ī gñe oppositōis vt pʒ ī post pñtis ergo ꝯtraria nõ sunt p̄uatiua nec ꝑ ꝯñs oppositio habitus ■ priuationis est prima ꝯtrarietas.

Amplius vtrūqʒ ꝯtrarioꝝ aliquā nāʒ ponit priuatio vō ꝑ se nullā nāʒ ponit ergo p̄uatio de se nõ est ꝯtrarietas.

Adhuc ꝯtrarietas est maxīa distātia ſʒ p̄uatio nõ est maxīa distātia. ergo priuatio de se nõ est ꝯtrarietas ꝓbatio minoꝛis si natum hr̄e albedinē careat albedine siue sit ꝓpinquū siue remotū dr̄ priuatū. nõ ergo habitus ⁊ p̄uatio dicūtur ꝯtrarietas.

In oppositū est phs ī tex. dū īnqt pͥa vero ꝯtrarietas habitus ⁊ priuatio est ⁊c̄.

Propter primum

quidē hui⁹ sciēduʒ ꝙ ꝯtrarietas hic audita vel late sumiē. s. pro oppositõe q̄ vt habitum fuit ī q̄rto hui⁹. q. vi. est repugnātia duaruʒ entitatū ex nā rei vel ■ opus intellectus sibi inuicē icõpossibiliū. vel sumiē pro ꝯtrarietate ꝓprie sumpta cui plīme attribute sunt ꝯditões in p̄cedentib⁹. Est aūt oppositio priuatiōis ⁊ habitus repugnātia q̄ ē negatio habitus scꝫ foꝛᵉ ī apto nato vt diffusi⁹ patebit ī. q. seq̄ti.

Propter secunduʒ

quidē hui⁹ fuit snīa. s. Tho. ī libello de quatuoꝛ oppositis priuatiue opposita cū nõ habeant mediū sui gñis sicut aliq̄ ꝯtraria ħūt nec dependentiā adinuicē sicut relatiua cū nõ habeant scḋm cõe primū locū tenē post ꝯtradictõnem cuius discussio in quarto huius questione allegata habita fuit.

Propter tertium

quidē hui⁹ dōʒ primo ꝙ ꝯtrarietas est q̄dā priuatio qō faciliter deduciē ex dr̄ia spērum oppositōis ad se inuicē. dr̄ia eīʒ est inter ꝯtrarietatē: priuationē: ⁊ ꝯtradictōeʒ vt recte hic adducit Sco. ꝙ eīʒ alteri ꝯtradicit opponiē eī: ſʒ nihil ponit neqʒ scḋm reqrit. pōt eīm dici ꝙ nõ ens nõ videt ⁊ ꝙ lapis non videt. Priuatio aūt alij ꝯtra ponit ■ nāʒ nullā ponit et iō nõ est in gñe: scḋm tñ habile reqrit. ⁊ iō nec nõ ens qꝛ nõ est scḋʒ nec lapis qꝛ nõ est aptus possunt dici ceca ſʒ solū aīal: ꝯtrarietas vero

sbm habile reqrit' et vtrūq3 extremū aliā nā3 ponit et iō ɔtraria sunt in eodē gnē. Ex qbus arguit sic vbicūq3 est aliq priuatio ibi est que dā ɔtradictio q eis est cecū est nō videns: silr vbi est ɔtrarietas ibi est qdā priuatio: l3 enim priuatio de se nā3 nō ponat: nā3 tn̄ primo pi/ mit iō ɔtrarietas est qdā priuatio.

Amplius p rōe3 pbi sic arguit. Ois gn̄o est ex ɔtrarijs ita q vtrūq3 extremū gn̄is ē cō trariū et hoc vel fm se vel fm aliqd secū ɔiū/ ctū: s alter extremū cuiuslibet gn̄s ē priuatō

Dō3 scdo q nō ois priuatio ē ɔtrarietas. qō pbat: nā priuatio iportat solum carētia3 habit': reqrit sbm cum aptitudine sine eo qō determinetur in q distantiā sbm sit ad ha bitum: q2 siue sit ppinquū siue remotū dr priuatiuū: q2 illud qō caret albedine siue nigru3 siue pallidū dr priuatiuū. S3 illud qō caret albedine nō dr ɔtrariū nisi sit in maxia distā tia. vn̄ ɔtrariū reqrit sbm maxie remotu3 ab habitu. et iō nō ois priuatio dr ɔtrarietas: s3 solu3 priuatio pfecta q fundat in aliq nā ma xime ab habitu distāte q priuatio de se nō re cipit magis et min'. et silr dr pfecta et ipfecta fm naturā in q fundat. vn̄ pfecta priuatio al bedinis solum dr priuatio fundata i nigredi ne q2 ergo ois ɔtrarietas est qda3 priuatio et nō ois priuatio est ɔtrarietas s3 priuatio pfe/ cta. Seqtur q priuatio prior est rōe ɔtrarie tate et est prima radix cuiuslibet oppositiōis. Et hoc voluit Ari. in littera cū dixit q priua tio et hitus sunt prima ɔtrarietas q2 sunt pri ma radix contrarietatis.

Vn̄ p rōib' an̄ oppositū adductis attētio ne dignū vt Sco. in hoc. x. q ɔtrariū ɔside/ rari pōt aut inqtum aliquā naturā positiua3 importat. et sic absolute et pprie loquēdo ɔtra rium nō est priuatio. Vel pōt ɔsiderari b3 q natura est impfecta respectu alteri' extremi et ois ipfectio est priuatio pfectionis. et sic ɔtra rium pōt dici priuatio. vn̄. s. Tho. in libello de qtuor oppositis in oppositōe ɔtraria vtrū/ q3 extremū aliqd est realr l3 ipfectius deficiat tn̄ magis a rōe entis p quē modū dicit phus in libro de sensu et sensato q nigredo est pua tio albedinis &c.

Propter quartuz

quidē huī'. Ad primū an̄ oppositū dō3 q p̄ uatio est vnū diuidentiu3 oppositione3 fm q determinat sbm habile p̄scidēdo naturā et sic nō p̄dicatur de ɔtrario s3 opponit ɔtrarietati Si tn̄ accipiat priuatio sine p̄cisione nature sic nihil phibet priuationē p̄dicari de ɔtrarie tate nō inqtū ɔtrariū iportat qdā naturam. S3 inqtū id qō iportat est quoddā ipfectū.

Ad scd3 dō3 q si ɔtrariū et priuatio acci piunt fm q in spē oppositōis distingunt vnū nō p̄dicat de altero q2 vnū priuatio dr et mā et l3 naturā nō ponat. natura3 tn̄ poni pmittit et iō nihil phibet p̄uatō3 p̄dicari de ɔtrarietate

Ad 3m dō3 silr q formalr loquēdo ɔtra/ rietas nō est priuatio nec ecōuerso rō tn̄ vni' saluat in rōe alteri'. l3 ei3 priuatio nō iportet maximā distātiā. saluari tn̄ pōt in maxie di/ stante. Et iō dictum est q nō omnis priuatio est cōtrarietas sed solum perfecta.

Ritur nono

qō vtrū a priuatione in hitū sit pos sibilis transmutatio. Et arguit affirmatiue p̄ mo auc. phi in tex. q vult q mutationes sunt nō solum ex forma s hitu forme ad priuatō3 s3 etiā ecōuerso a priuatōe spēi et for' ad hitū Cōfirmat nā qnto phicor dr q aliq ē muta tio a nō sbo in sbm. i. a priuatōe in hitū.

Ampli' phs prio phicor priuatio et for/ ma sunt duo principia transmutatiōis ita q priuatio est terminus a q et forma terminus ad quē: s3 a termino a q ad terminū ad quem est transmutatio ergo &c.

Adhuc tenebra opponit luci priuatiue ali oqn illuiatio medij esset cū motu et successiōe qō iprobat 2° de aia. ɔn̄a p3 q2 vnū cōtrariū nō abicitur et reliquū nō acqritur sine motu: s a tenebra ad lucē possibilis est regressio vt manifestum est ergo &c.

Ampli' oiu3 cōtrarior alter includit pri

natiue oppositũ alteri⁹ vt pħs i hoc.x.ꝛ i.q.
ꝑcedēte determiatũ est.ꝛ [illegible] hoc nō obstāte [illegible]
ꝯtraria est trāsmutatio igiť ꝛ inter priuatiue
opposita. In oppositũ est pħs i pñtis a [illegible]
uatōe i hitũ nō pōt fieri regressio. Adhuc
i oī trāsmutatōe fit trāsitus a termino a q̃ ad
terminũ ad quē.ſ priuatio nō pōt esse termi-
nus a q̃ respectu hit⁹.nā terminus a q̃ ꝑcedit
terminũ ad quē.ſ priuatio nō ꝑcedit hitũ ſʒ
ecōuerso ergo nō poterit esse transmutatio a
priuatione in habitum quare ꝛc.

Propter primum

qdē h⁹ priuatio multipľr sumiť aliqñ ꝓ alte
ra pte ꝯtrarietatis ꝓprie sumpte minoris ꝑfe
ctōis q̃lr dr̄ nigrũ esse priuatōeʒ albi vt in .q
ꝑcedēte dc̄m ē.aliqñ vō ꝓ forma tēdēte ad [illegible]
esse de q̃ Auer.pmo pħicoꝝ.forma q̃ corrũ-
piť est priuatio forme generāde vt forma em
brionis respectu forme aīal'. aliqñ aũt ꝓ for-
ma diminuta tendēte ad vlteriorē ꝑfectioneʒ
eo mō q̃ Alber.pmo pħicoꝝ ꝯcedit formā ge
nerādā ꝑfuisse in mā ſm esse diminutũ ſʒ qđ
esse ē priuatio nature coagēs agēti ad sui ipsi
us forme ꝑfectionē vt in.vij.h⁹ de inchoatōe
formaꝝ dictũ est.q.ix.aliqñ vō ꝛ ad ꝓpositũ
qōis sumiť priuatio ꝓ carentia alic⁹ cũ apti-
tudine ad illud eo mō q̃ tenebra est priuatio
lũis ꝛ cecitas visus.de q̃ pħs in q̃rto h⁹ pri-
uatio est negatio [illegible] ſbo apto nato. Ad c⁹ rō
nē reqruntur tria vt.s.Tho.in.ij. sniaꝝ dis.
xxxiiij.ar.v.s.hitus ſbm ꝛ habilitas. Et pri
uatio hoc vltīo mō sumpta vr̄ posse distigui
vt inqt Sco.i pmo sniaꝝ dis.xxviij.s. i ꝑua
tionē ꝓprie dictā vt qñ aliqd caret eo qđ na
tũ est hr̄e ꝛ qñ ꝛ vt oꝫ cũ aliis reqsitis ꝯditio
nib⁹.Et in priuationē cōi⁹ [illegible]dictā qñ aliqd ca
ret eo qđ ipʒ natũ est hr̄e nō ſm se ſ ſm gen⁹
sicut talpa dr̄ ceca qꝛ visio q̃ ꝑ cecitatē priua
tur nō repugnat aīali ſm genus: lʒ repugnet
talpe ſm se.ꝛ in isto mō tanto gñali⁹ q̃to ha
bitus cui⁹ est pri⁹ natus est cōpetē cōiori cō-
uenienti ipsi priuato.puta priuatũ dicētur a
liqd qđ nō hr̄et illud qđ natũ esset sibi cōpe-
tere ſm rōeʒ corpis q̃ cui natũ esset cōpetē rō
ne aīalis.ꝛ adhuc cōius qđ natũ esset hr̄e ſʒ
rōeʒ corpis.ꝛ cōissime si est natũ hr̄e illud ſʒ
rōeʒ entis. Exēplũ pmi sicut lapis dr̄ iaīat⁹
ꝛ priuari aīa q̃ ꝯuenit sibi ſm rōeʒ corpis c⁹
aīatũ est dr̄ia.i.viuētis. Exemplũ scđi sicut
angelus dr̄ incorpore⁹. Exemplũ tertij sicut
oīs creatura dr̄ iꝑfecta nō qꝛ nata sit hr̄e oēʒ
ꝑfectōeʒ in suo gn̄e: ſʒ qꝛ hr̄e oēʒ ꝑfectōeʒ non
repugnat enti qꝛ vni soli cōuenit esse simplr̄ ꝑ
fectũ.Est ergo priuatio carentia ei⁹ qđ natũ
est hr̄i ſm rōeʒ entis vel ſm rōeʒ gn̄is vel ſm
rōeʒ specificā ꝓprissime ꝛc. Pōt q̃q priua
tio illo mō vltīo supi⁹ audita distingui.ꝛ alr̄
vt Sco.in ꝑdicamētis.nā q̃dā priuatio pri-
uat hitũ ſm hitũ ꝛ ſm potētiā vt cecitas q̃dā
aũt priuat tm̄ actũ vt tenebra in medio .

Adhuc tertio pōt diuidi priuatio sumpta
vt supra vltīo mō nā q̃dā est cui⁹ hitus inest
a pricipio inato cuiusmōi est cecitas qꝛ visus
est a principio intrinseco.alia aũt est c⁹ hitus
inest a pricipio extrinseco vt tenebra i medio

Sʒ dubitatur vtrũ priuatio sit purum ni
hil an in suo intellectu includat aliquid ꝛ nũ
quid reale aut rōis. Dōʒ vt Sco.in pmo
sniaꝝ dis.xxviij.cui snīe etiā cōsentit i ꝑdica
mētis ꝙ negatio ſm genus cōissime accepta:
ꝛ priuatio ſm genus cōissime vidētur idē qꝛ
negatio in apto nato est priuatio ſʒ pħʒ.iiij.
metha.ita ꝙ nihil addit negatio supra priua
tionē nisi ꝙ reqrit naturā aptā in q̃ sit priua
tio.ergo formalr̄ nō est nisi negatio. vñ apti
tudo est in subiecto ſʒ nō est de ꝑ se rōe priua
tionis nisi ponamus ꝙ priuatio includit du
os ꝯceptus. ſʒ vterq̄ est sepabil' ab alio ꝛ vē
ꝙ notatur vel ꝯnotatur [illegible] nomē priuatiuuʒ.
q̃liter aũt distinguatur negatio i genē a priua
tione visũ fuit i q̃rto h⁹.q.iij.qd etiaʒ sentien
dũ sit apđ doctrinā ꝑdicatoꝝ ibidē visũ fuit
priuatio eiʒ sicut ꝛ negatio est ens ſm ꝙ ens
signt vitatē ꝓpōnis vt.s.Tho.i.ij. sniaꝝ dis.
xxxiiij.adeo eiʒ vā est negatio de eo qđ nō ē
sicut ei⁹ affirmatio de eo qđ est. eo eiʒ ꝙ res
est vel nō est oīo dr̄ vā vel falsa.ꝛ iđ ꝙ nihil

ē nō negat φ est eē sȝ negat φ nō ē eē. vt sanc. Tho. in libello de q̄tuor oppositis ca. v. Ex quo pȝ φ nō est dōȝ oē illud hr̄e esse in rerū nā. esse dico qd̄ sequitur eēntiā de quo ꝓpō formari pōt. Jō cū dr̄ cecitas est in oculo nō designatur cecitatē hr̄e esse sequēs eēntiā cū priuatio nō hēat eēntiā: sȝ significat potiꝰ φ oculus careat quodā esse. Silr̄ cū dr̄ materia pͥma ē nō ens [redacted] accidēs nō sequtur φ aliqd̄ esse seq̄tur eēntiā ipiꝰ materie qȝ esse acꝰ ē qui i materia pria de se nō repitur cū sit pura potētia. sȝ significatur φ eēntia materie est subiecta priuatōi rōe cuiꝰ dr̄ nō ens nō simplr̄ sȝ i gn̄e sicut est ipa priuatio q̄ ē pticipatio nō entis simplr̄ qd̄ est alterꝫ extremū ɔtradictiōis ꝛ ꝓriꝰ q̄ alterꝫ ɔtrariorꝫ φ ponit aliqd̄ i natura ipiꝰ rei. Et pp̄ h̄ dicit. b. Augul. φ materia est prope nihil quod est propter priuationem adiunctam. hec sanctus Thomas ibidem. Est autem habitus hic contra priuationem distinctus dispositio vl̄ qualitas aut per modum istorȝ se habens informans aliquam potentiam vel principiȝ eliciens actū vt colligi potest ex doctrina sancti Thome in secundo sententiarꝫ dis. xxiiij. q. i. ar. pͥo dū inquit φ habitus proprie est qualitas informans aliquam potentiam vel principium eliciens actum. propter quod recte dictum fuit superius φ ad rationeȝ priuationis requirūtur tria. s. habitus: subiectuȝ: ꝛ habilitas. habilitas nanq̧ est medium inter potentiam vl̄ subiectum ꝛ actum seu formā. vt sanc. Tho. ibideȝ. Nec haberi proprie dicitur qd̄ participatur fm̄ quēcūq̧ modum. sed tm̄ fm̄ actuȝ perfectum. vt sanc. Tho. primo sententiarum dis. xv. q. iiij. articulo primo ad tertium.

Transmutatio vero vt cōis omni mutationi phisice est progressio alicuius. s. subiecti de quodam scilicet termino a quo in quoddam scilicet in terminum ad quem.

Propter secunduȝ qdē huius sciendum φ. s. Tho. in hoc. x. premittit priuationem esse duplicem quandā ordinatam ad subiectuȝ imediate qualiter tenebra ordinatur ad medium natum illuminari Aliam autem que nō est ordiata ad subiectū nisi mediante forma vl̄ habitu quatenus priuatio dicitur quedam corruptio illius habitus seu forme sicut cecitas hoc modo ordinatur in oculuȝ mediante visu. ꝛ mors in corpꝰ mediante vita. A prima ergo istarum priuationum fit mutua conuersio ad habitum non autem a scd̄a nisi forte per resolutionem vsq̧ ad materiaȝ primā. Pro cuius intellectu attentione dignum vt sanc. Thomas in. viij. huius φ aliqua est priuatio ex qua potest fieri reditus ad formaȝ sed per resolutionē ad māȝ primā ꝛ alio mō nō pōt fieri sicut d̄ mortuo ꝛ viuo aceto ꝛ vino vidēte ꝛ ceco. vn̄ secundum resolutionem ad materiam primaȝ nō potest fieri ex mortuo viuuȝ nisi redeatur primo in materiam primā inquantum corpꝰ mortuum resoluitur in elementa ꝛ ex elementis iterum ordine debito venitur ad constitutionem animalis. ꝛ similiter de aceto ꝛ vino. ꝛ huius ratio est quia quātum materia se habet ad diuersa secundum ordinem nō potest ex posteriori redire in id quod precedit secundum ordinem sicut in generatōe animalis ex cibo fit sanguis ꝛ ex sanguine semē ꝛ mēstruum ex quibus generatur animal. nō auteȝ potest mutari ordo nisi per resolutionem in materiam primā. si auteȝ sit aliqua priuatio ad quā materia imediate ordinatur que scilicet nihil aliud significet nisi negationeȝ forme in materia sine ordine ad formā a tali priuatione potest fieri reditus ad formam sicut a tenebris ad lucem: quia tenebre nihil aliud sunt nisi absentia lucis in dyaphano.

Huic vō determiationi aduersatur Scotus in predicamentis increpās eam de distinctione nō competenti: quia nullum subiectum videtur ordinari in priuationem mediāte habitu nec priuationem ordinari ad subiectum mediante habitu nisi intelligatur sic φ subiectum nō est natum recipere priuationem nisi prius recipiat habitum. Et hoc iteruȝ est ma

nifeste falsum quia aliquis non prius videns potest esse cecus nisi intelligatur subiectu3 ordinatur in priuationem mediante habitu vt oculus in cecitatem mediante visu.i. oculus non est cecus nisi prius sit natus recipere visionem.7 sic distinctio nulla quia sic omne subiectum ordinatur in priuationē mediante habitu.

Propter tercium

qdē b9 dicēdū primo q̄ si sermo sit de priuatiue oppositis in generali sic a priuatōe in habitum nō est impossibile vniuersaliter esse regressum quod faciliter declaratur.nam sic generaliter loquendo priuatio est carentia forme in subiecto quando aptum natum est habere.7 a tali priuatione possibile est eē regressum ad formam. Ex quo patet dictum Aristotelis in predicamentis a priuatione ad habitum impossibilis est regressus esse veru3 de aliqua priuatione inparticulari.

Dicendum secundo q̄ a priuatione habēte immediatum ordine3 ad subiectum sic est possibilis transitus vel motus sicut potest eē 7 econuerso quod ostenditur.aer enim de lucido fit tenebrosus 7 de tenebroso lucidus sicut materia transit de forma ignis ad priuationem 7 a priuatione ad formam ignis.Unde dato q̄ nulla alia fuisset forma i materia nihilominus tamen materia esset susceptiua forme cuiuscunq3 7 priuata quacūq3. Et hāc conclusionem concedit sanctus Thomas 7 h̄ x.7 in.viij.huius vt in secundo arti.dictū ē.

Dicendum tertio q̄ a priuatione nō habēte immediatum ordinem ad subiectum nō est transitus eius in habitum nisi eo modo quo inquit sanctus Thomas in octauo huius scilicet per resolutionem vsq3 ad materiā primā.

Ex quibus patet Scotum in predicamētis nō recte increpare sanctum Thomā de distinctione priuationum ſm q̄ mediate vl' immediate ordinantur in subiectum.na3 aliqua est priuatio ad quam materia prima immediate ordinatur que scilicet nihil aliud significat nisi negationem forme in materia sine ordine ad formam vt tenebra.

Aliqua autem est priuatio ad quam materia prima ordinatur solu3 mediate que est negatio forme in materia cu3 determinato ordine ad formā sicut cecitas mors 7 huiusmodi scilicet per resolutionem vsq3 ad materia3 primam. Et cum arguit Scotus q̄ aliqs nō prius videns potest esse cecus. Dicendum q̄ hoc nō tollit ordinem cecitatis ad visionem: quia cecitas 7 generaliter quelibet alia priuatio est carentia eius quod est aptum natū haberi 7 hoc tripliciter scilicet ab eo vel ab alio eiusdem speciei vel a quocūq3.7 tertia est tm̄ in diuinis vt sanctus Thomas in questionibus de potentia questione nona articulo septimo ad vndecimū.licet ergo aliquis nō p9 videns possit esse cecus. cecitas tamen presupponit visionem in aliquo eiusdem speciei cu3 eo cuius est priuatio que est cecitas 7c.

Dicendu3 quarto q̄ a priuatione cui9 habitus inest a principio innato in ipsum habitum sibi oppositum impossibilis est transmutatio quod declaratur vt Scotus vbi supra quando habitus qui est a pr̄icipio intrinseco nō inest tunc in subiecto nō est principiu3 sufficiens illius habitus.7 cum natura transmutabilis semper tendat in nō esse nō est possibile illud principium recuperari in subiecto. et ita nec habitum illum induci.ergo si priuatō talis habitus aliquando insit impossibile [illegible] postea habitum illum inesse.

Dicendum quinto q̄ a priuatione cuius habitus nō est a principio intrinseco ad ip̄m habitum nō est impossibilis transmutatio licet priuatio aliquando insit vt p3 de tenebra 7 luce.

Sed insurgūt difficultates. Prima quomodo saluari possit q̄ priuatio formaliter [illegible] sola negatio 7 tamen sit principium reru3 naturalium. Tum primo quia actus principiandi est quid positiuū nō ergo videtur q̄ dari possit ab aliquo pure priuatiuo cum nihil habeat perfectiorem cālitatem q̄ entitatem.

Tum etiam quia principiare est naturaliter dare esse sed sic dare est actus vel quasi act᷒ positiuus. Tum tertio quia omne principiū vt sic est naturaliter prius suo principiato. Sed priuatio naturaliter non potest esse pri-or suo positiuo quare ꝛc. Tū quarto quia naturaliter prius alio videt̄ hr̄e relationē realē ad ipsū. sed in pura priuatione nec subiectatur nec fundatur aliqua relatio realis vt patet consideranti ergo ꝛc.

Secunda difficultas vtrum materia sit aliquo modo prior priuatiōe. ⁊ videt̄ ꝙ non. quia ꝙprimū naturaliter ē materia habet naturalem aptitudinem ad formā quā nō habꝫ aut ergo talis aptitudo est priuatio vel non. si est priuatio ergo ꝙprimū naturaliter ē materia iam primo naturaliter habet priuatōēꝫ vel est priuata. ⁊ per consequens priuatio nō distinguitur realiter ab ipsa ꝛc.

Tertia difficultas vtrum priuatio possit redire eadem numero vt tenebra eadem numero. ⁊ videtur ꝙ sic quia priuatio numeratur vel ex numeratione habitus cui opponit̄ vel subiecti. sed tenebra sequens lumen habꝫ idem subiectum cuꝫ tenebra precedente ⁊ est priuatio eiusdem luminis in numero: quia idem lumen in numero maneret si tenebra nō inesset.

Quarta difficultas vtruꝫ priuatio alicuius determinate forme puta antixp̄i sit in tota materia corruptibilium ⁊ hoc nō quia tūc forma antixp̄i posset educi de potentia huius totius materie. ⁊ consequēter forma antixp̄i posset actuare totam materiam corruptibiliū. quod est impossibile. aut solūꝫ in aliqua parte eius ⁊ hoc nō quia tunc nō quelibet materia istorum inferiorūꝫ esset receptiua cuiuscūꝙ forme generande quod est falsum vt patet de se.

Quinta vtrum a priuatione quacunqꝫ q̄ est carentia eius quod natum est haberi tam fm rationem entis ꝙ generis vel speciei specialissime de quibus dictūꝫ est in primo articulo ad habitum sit possibilis aut impossibilis transmutatio.

Sexta vtrum priuatio suscipiat magis ⁊ minus.

Septima vtrum priuatio semper sit nata fieri circa subiectum sui habitus.

Octaua difficultas vtrum priuatio sit intenta ab aliquo agente.

Nona difficultas vtrum priuatio prius opponatur esse ꝙ habitus.

Ad primam potest dici ꝙ priuatio est principium rerum naturalium ꝙuis sit pura negatio quia ipsa est principium compositi naturalis in hoc ꝙ est terminus intrinsecus a q̄ generationis. nō enim est principium constitutiuū compositi naturalis sed iniciatiuum seu intrinsece terminatiuum quod idem est propter quod dicitur principium intrinsecūꝫ: quare sanctus Thomas in questionibus de potētia questione tertia. priuatio est principiūꝫ ▪ se fiendi nō autem essendi. ⁊ per consequens negetur ꝙ actus principiandi sit quid positiuum. nec est verum ꝙ principiare generaliter sit dare esse realiter. sed pricipiatio consistit in sola relatione rationis. ⁊ licet significetur per modum actus tamen nō est actus realis. Et cum dicebatur ꝙ omne principiūꝫ est prius ꝛc. concessa maiori negetur minor. nam ꝙ possibile est in aliquo ordine minus perfectūꝫ esse prius naturaliter perfectiori tam possibile videtur etiam aliquam priuationem eē naturaliter presupposità in materia vt data res producatur vel constituatur. ⁊ sic potest naturaliter esse prior illa re data. Et cum vlterius addebatur ꝙ naturaliter prius alio habet relationem realem ad ipsūꝫ huic potest dici negando illam ꝓpositionem quia nō omnis prioritas naturalis nec tēporal̄ ē relatio real̄.

Ad secundam difficultatēꝫ potest dici cō cedendo ꝙ materia est aliquo modo prior priuatione inq̄tum priuatiuo presupponit aptitudinem in subiecto comparando tamen materiam ⁊ priuationem ad compositūꝫ sic forte neutra ē prior alia sed quelibet habet rōēꝫ primi principij. ad probationem cum diceba

tur quod primum est materia &c. Dici potest quod si su matur materia absolute pro essentia sola ipsi us materie videtur illa propositio negāda quod primū naturaliter est materia habet natura lem aptitudinem ad formā quam nō habet. si ve ro sumatur materia quatenus importat respe ctum ad formam vel compositum cuius ē ma teria consequentia illa est neganda quia licet talis aptitudo nō sit sine priuatione tali: ipsa tamen formaliter nō est priuatio. nam pro a liquo priori contingit materie talem aptitudi nem prius inesse sine priuatione eo quod priua tio presupponit aptitudinem et nō ecōtra. da to etiam illo consequente scilicet quod quod primum esset materia naturaliter ipsa eēt priuata seu informis que informitas forte competit ma terie per se nō valet vlterior consequētia qua infertur quod tunc nō distingueretur ab ea.

Ad tertiam difficultatem respondit Sco tus in quarto sententiarum dis. xxij. vbi que rit an peccata per penitentiam dimissa in re cidiuāte redeant eadem numero in fine. quod nō potest redire eadem tenebra numero saltem per naturam quia ita nō potest esse eadem ne gatio sicut nec eadem affirmatio posita inter ruptione hinc et inde. Et ad probationem di co quod ad vnitatem priuationis nō sufficit vni tas subiecti et habitus oppositi. sed requiritur vnitas cōtinuitatis eiusdem i subiecto eo mo do quo potest habere eē i subiecto. patet hoc per simile quia ad vnitatem negatiōis nō suf ficit vnitas affirmatōis. nam nō sortes quod est negatio vnius affirmatōis numero potest esse nō solum plura numero: sed in pluribus specie et genere et tot esse quot sunt entia que nō sunt sortes. Ita et priuatio potest esse eius dem forme et tamen nō eadem. potest etiam esse in eodem subiecto plurificata si sit inter ruptio sicut et habitus eius esset plurificatus si cum interruptione inesset illi subiecto.

Ad quartam difficultatem potest dici quod si per priuationem audiamus negationem pu ram seu aptitudinem quam presupponit vtro que modo satis rationabiliter potest admitti quod priuatio ad bonum intellectum est in tota ma teria corruptibilium et in quolibet puncto illi us. et per consequens concedi potest quod forma antixpi potest educi de potentia illius totius materie. quia sicut multiplicatur priuatio ad omnem punctum materie vel quo ad denomi tionem si fuerit pura negatio: vel quo ad iex istere si fuerit aptitudo ita etiam potentia re spectiua. Ex hoc tamen nō sequitur quod forma antixpi possit actuare totam istam materiam sed solum sequitur quod quamlibet portionem huius materie sibi proportionabilem quantum est ex se potest actuare.

Ad quintam dicendum quod cum priuatio nes ille omnes de quibus exemplificatur impor tent carentiam forme eius quod est natum habe ri que nō habet immediatum ordinem ad sub iectum. habitus quoque illarum priuationum sint a principio innato ideo a priuatione tali quacunque in habitum sibi correspondentē na turaliter impossibilis est transmutatio.

Ad sextam dicendum quod priuatio est du plex vt sanctus Thomas in questionibus de malo questione prima articulo primo ad se cundum scilicet impriuari et in priuato eē pri ma est contraria habitui et nō secunda. et hec secunda suscipit magis et minus quia ponit a liquid quod est de ratione eius nō autem pri ma. vt idem sanctus Thomas ibidem questi one secunda articulo nono. et in prima secun de. q. lxxiij. articulo secundo per totum sicut egritudo nō est pura priuatio sed dicit humo res inordinate dispositos. Eo modo quo di cimus quod terminus generationis et corruptio nis est duplex. s. quod .i. genitum vel corruptū et quo idest forma vel priuatio sicut duplex principium. vt sanctus Thomas i primo sen tentiarum dis. v. q. iij. vnde et in primo libro contra gentiles capitulo. xxvi. forma et priua tio nō sunt termini generationis et corruptio nis nisi ratione ipsius esse.

Priuatio etiam suscipit magis et minus secundum suas causas nō autem secundum se. vt sāctus Tho. in li. x. lect. vij. et alibi pluries.

Ad septimā difficultatem dici potest q̄ p̄uatio nō semper est nata fieri circa subiectū sui habitus vt sanctus Thomas in questionibus de vitate.q.xxi.articulo secundo ad p̄m

Ad octauam dicendum q̄ nulla priuatio est intenta ab aliquo agente.vt sanctus Thomas secūdo sententiaꝝ dis.prima.q.i.arti. primo ad secundum. Est nanq̄ priuatio preter intentionem nature particularis ꝛ de intē tione vniuersalis nature.vt sanct⁹ Thomas in q̄stionibus de potentia.q.iij.ar.vi.ad.xiij.

Ad nonam dicendū q̄ priuatio prius opponitur esse q̄ȝ habitui ratione contradictiōis sed econuerso ratione inherentie.

Propter quartuȝ

quidem huius. Ad primū ante oppositum dicenduȝ q̄ auct.p̄hi cōuenienter potest admitti de priuatione cuius habitus nō inest a principio intrinseco ꝛc.

Ad confirmationem de quinto phisicoruȝ dici potest q̄ si per transmutationem audiamus solum motum proprie dictum sic nulla est mutatio aut transmutatio seu motus proprie dictus a priuatione [illegible] habitum nisi quādo priuatio coniungitur contrario. Pro quo attentione dignum vt Scotus in predicamentis q̄ inter contraria mutuo est motus proprie dictus: quia vtrunq̄ est aliqua natura positiua nec potest expelli nisi in tempore. Sed a priuatione in habitum nūq̄ est mot⁹ ratione priuationis quia materia subiecta p̄uationi tm̄ habet carentiam forme ꝛ cuȝ hoc tamen stat q̄ summe sit disposita ad suscipiēdum formā: ꝛ ita nō oportet illaȝ moueri ad illam. Sed statim presente agēte recipit illaȝ sine motu. quapropter recte inquit hic Antonius andreas q̄ cōtraria nō sunt termini motus sumendo motum pro mutatione que abstrahit a motu proprie dicto ꝛ a subita mutatione nisi inq̄tum includunt habituȝ ꝛ priuationem. nam habitus ꝛ priuatio sunt termini primi de quibus dicitur in quinto phisicorū a nō subiecto in subiectum ꝛc. ꝛ isti sunt incō possibiles. possunt tamen duo contraria esse termini motus proprie dicti cuius est fieri de contrario positiuo in contrarium positiuum. vnde motus quo ex albo fit nigrum ratione terminorum primorū fit ex nō nigro in nigrū seu ex priuatione in habitum. ꝛ vt sic est mutatio. ratione autem terminoꝝ nō primorum sed concomitantium fit ex albo nigrū. nec ex h̄ p̄la q̄ȝ tria ponūt trāsmutatōis nālis p̄n^a p̄ma nā isti⁹ mot⁹ p̄n^a p̄ma.i.p̄cipalia sūt p̄uatio ꝛ habitus seu nō nigrum ꝛ nigrum. principia autem prima.i.immediata possunt esse album ꝛ nigrum que ambo sunt positiua ꝛc. Et per hec ad secundum principale.

Ad tertium patet q̄ argumentum concludit verum de priuatiue oppositis nō habentibus ordinem ꝛc. vt in questione.

Ad vltimū patet q̄ nō sequitur motum p̄prie dictum nō esse inter cōtraria si nō sit iter priuatiue opposita quia extremū ignobilius cōtrarietatis nō tm̄ est priuatio reliqui. s; cuȝ hoc sit aliqua forma positiua ꝛ ideo nō pōt expelli sine motu. Qualiter autem audiēda sit autoritas predicamentoꝝ visū ē i q̄oe

Ad rationem in oppositum dicēduȝ q̄ nō semper priuationem precedit habitus loquēdo de habitu qui per motum acquiritur. vnde p̄bat Aristoteles quīto phisicoꝝ q̄ quies est priuatio motus nō illa que est ī termīo ad quem sed que est ī termino a quo. Cōtra[illegible] autem q̄ priuatio que est ī termino a quo precedit motum.

Aliter dici potest q̄ priuatio est posterior motu s̄m cognitionem. nam priuatio habet cognosci per habituȝ licet ī esse priuatiuo q̄ȝ q̄ precedat motum ꝛc.

Ritur decimo

questio vtrum tm̄ vnum vni sit contrarium arguitur negatiue. primo omnis generatio est ex cōtrariis. omnis autem generatio est transmutatio: sed ab vno potest fieri transmutatio ad multa: quia ab igne ad terram ꝛ aquam. ergo vni cōtrariantur multa.

Cõfirmatur omnis transmutatio est inter priuationem ⁊ habitum. sed priuatio habit⁹ potest cõtingere multis modis quia priuatio dicit carentiam habitus in subiecto. sed hoc quod determinet sibi aliquam dispositionem in subiecto ꝯm quam sit propinquum vel remotum ab ipso habitu. Si ergo transmutatio sit inter priuationem ⁊ habitum que multis modis cõtingit. ⁊ omnis transmutatio est inter cõtraria eidem possunt multa cõtraria ▪ sicut possunt ꝯm priuationem opponi.

Amplius virtus ⁊ vicium sunt cõtraria. sed cuilibet virtuti opponũtur duo vicia vt liberalitati auaricia ⁊ prodigalitas quare ꝛc.

Adhuc equali cõtrariatur magnuꝫ ⁊ paruum ergo questio falsa añs patet. tuꝫ primo quia equale ⁊ nõ equale cõtrariatur ▪ inequale cõsistit ĩ duobus. s. magno ⁊ paruo. tuꝫ qꝛ ista iterrogatõe vtrum vtimur in oppositis ⁊ vtimur ipsa inter equale ⁊ magnum ⁊ paruũ querimus enim vtrum hoc sit equale vel maius vel minus eo.

In oppositum est pħs in textu dum ĩquit hijs autem entibus palam quod nõ cõtingit vni plura cõtraria esse ꝛc.

Propter primum

qdẽ huius qd sit vnum ⁊ quot dicatur mõis q̃rto ⁊ quinto h⁹ ⁊ in hoc. x. sufficiẽter discussum est qd vero cõtrariũ sit in questione. vij.

Propter secunduꝫ

quidem huius sciendũ quosdam voluisse nõ solum in oppositis cõtrarie tm̃ vnum vni esse cõtrarium. sed hoc dicunt esse vniuersale ad omnes oppositiões si intelligatur cum hac cõditõe primo ⁊ ꝯm eandẽ rõnem. licet Aristꝭ. in hoc loco de oppositione ꝯtrarietatis solum mõ dicat de qua presens extabat ꝯsideratio.

Quoꝝ sñia de oppositis ꝯtrarie ꝯtradictorie ⁊ priuatiue defendi põt. q̃uis de oppositis relatiue videatur ambigua si idem ad plura eque primo possit referri. vt inquisitũ fuit in quinto huius in materia de relatione.

Propter tertium

quidẽ huius dicẽdũ. ꝑ ꝙ tm̃ vnũ vni perfecte opponitur ⁊ est ꝯtrariũ. qđ probatur ratione Scoti ꝯtrarietas est pfecta ⁊ maxima distãtia. ſ maxime distãtie sũt tm̃ duo vltima: qꝛ qđ ꝑ suphabũdãtiã dr̃ vni soli ꝯuenit. maxima ergo distãtia tm̃ est vna sed vnius distãtie tm̃ sunt duo extrema vltima. si ergo vni opponũtur duo aut eque distabũt ⁊ tunc nõ est distãtia vna. aut vnũ distabit magis ⁊ alteꝝ minus. ⁊ tunc qđ minus distat nõ est cõtrariuꝫ eo ꝙ aliquid est vlterius. sequit̃ ergo ꝙ tm̃ vnũ vni pfecte est ꝯtrarium.

Amplius si vni plura essent ꝯtraria: aut ergo illa plura sunt infra eandẽ distãtiaꝫ vel ꝯtrarietatem. vt si albuꝫ dicamus ꝯtrariari nigro ⁊ fusco. ⁊ hoc dici nõ põt qꝛ tunc vltio aliquid esset vlterius vt arguit Arꝭ. in littera. ⁊ per cõsequẽs maximo esset aliquid maius qꝛ ꝯtrarietas est vltima distãtia. vel illa plura sunt in diuersis distãtijs vel ꝯtrarietatibus. ⁊ hoc dici nõ põt vt pꝫ in distãtia locali. Et h⁹ impossibilitatẽ deducit Alexãder in hac parte via Auicẽne in methaphisi. sũa nã posito ꝙ. a. ꝯtrariet̃. b. ⁊. c. ⁊ tũc queritur an. a. ꝯtrarietur illis ambobus ꝯm eandẽ rationẽ. ⁊ tunc tm̃ vnũ vni est ꝯtrariũ sicut albedo ꝯtrariatur nigredini hui⁹ indiuidui ⁊ illius. s. fortis ⁊ plonis. nec ꝓpter hoc est dđꝫ ꝙ vnũ ꝯtrarietur duobus. si vͦ dicatur ꝙ a ꝯtrariatur. b. c. ꝯm duas rationes: ita ꝙ ꝯm vnam opponitur ipsi. b. ⁊ ꝯm aliã ipsi. c. seq̃ ꝙ sunt due ꝯtrarietates ⁊ nõ vna.

Dõm scđo ꝙ sicut opposita ꝯtrarie reducunt̃ ad vnũ ⁊ multa sic ꝯtrarietas reducitur ad multitudinẽ. prima pars pꝫ de eodẽ ⁊ diuerso: sili ⁊ dissili: equali ⁊ inequali ▪ huius modi. scđa pars ꝓbat̃ qꝛ distãtia formalis que saluatur in ꝯtrarietate reducitur ad mltitudinẽ. vnde iste videtur ꝓcessus ꝯueniens qꝛ ꝯtrarietas est species oppositõis oppositio dr̃ie: dr̃ia diuersitatis: diuersitas multitudinis quare ꝛc.

Dicēdū tertio ꝙ vni nō sunt plura ↄtraria nisi impfecte aut equiuoce. nā mediū cōpatū ad vtrūqꝫ extremū sicut fuscū per cōpationeꝫ ad album est nigrū. per cōpationeꝫ ṽo ad nigrū est album p pħm.v.phisicoꝝ.⁊ iter duo extrema multa possunt esse media. quare impfecte multa possunt esse vni cōtraria.

Propter quartuꝫ

qdē buiꝰ ad primū ante oppositū.dðꝫ qꝛ ista inter que est transmutatio nō semp sunt ↄtraria ẜm se.ſꝫ aut ẜm se aut ẜmꝰdispositiones sibi adiunctas.vnde si ex igne fiat aer nō ē maxima distātia.⁊ ideo nō sunt ↄtraria qꝛ q̄ distāt [redacted] aliquod mediū distāt.dicuntur tamen ↄtraria qꝛ habent dispōes ↄtrarias.⁊ vni dispōni tm̄ est vna dispositio ↄtraria pfecte vt sicco humidū:calido frigidū.⁊ ideo igni ꝓpꝛ siccū eius ↄtrariatur aer.⁊ ꝓpter calidū terra ⁊ cā vtriusqꝫ aqua. ⁊ exinde sequitur ꝙ vni ↄtrariātur multa.

Ad cōfirmationē dicendum ꝙ lꝫ priuatio multis modis ↄtingat eo ꝙ nō determinat dispositionē ẜm quā subiectum sit ꝓpinquū vel remotum. ↄtrariū tamē determinat dispositionem ẜm quā subiectū sit remotum maxie ꝓpter hoc ↄtrariū importat quandā naturaꝫ ⁊ priuatio nō. vnde ad pluralitatē priuatiuam nō plurificantur ↄtraria imperfecte.

Ad scðm principale dðm ꝙ virtus ⁊ viciũ dupl̄r possunt cōsiderari aut ẜm ratōeꝫ boni ⁊ mali ⁊ sic virtꝰ ↄtrariatur vicio:quia ibi tali distātia virtus maxime distat.⁊ tunc vtrūqꝫ extremū habet rationē vnius extremi quia vtrūqꝫ est malum. si ṽo virtus ↄsideret̄ ẜm ꝓpriā rationē vt est mediū inter duo : sic nō ↄtrariatur pfecte alteri:qꝛ sic duo vicia st̄ magis ↄtraria qꝛ maxime distāt magis q̄ꝫ ṽtus ⁊ viciū.

Ad aliud dðm ꝙ equale opponitur ⁊ magno ⁊ paruo vt ꝓbabitur:nō tm̄ ↄtrariat̄ perfecte imo magis equale opponitur eis sicut ꝑuatio q̄ꝫ sicut ↄtrariū.⁊ iō dicit pħs ꝙ si illud sit equale qð nec sit magis nec minus.illa negatio nō est negatio simpl̄r ſꝫ negatio priuatiua:qꝛ negatio simpl̄r dꝛ de ente ⁊ nō ente qð nec est maius nec minus.ſꝫ illud qð est neqꝫ ē maius neqꝫ minus aptū tm̄ natum esse maius ⁊ minus illud est equale.

Rit̄ undecimo

qð vtrū media que sunt in eodē genere cū extremis ⁊ que solum sunt inter cōtraria cōponātur ex ↄtrarijs primis. Et arguit̄ negatiue primo ↄtra suppositum.nam virtus est mediū inter duo vicia ſꝫ virtus est in gn̄e boni viciū ṽo in genere mali. bonū aūt ⁊ malum nō sunt in genere ſꝫ sunt alioꝝ genera ī ꝑdicamentis.ergo media ⁊ extrema non semp sunt eiusdē generis.

Confirmat̄ primo. equale est mediū inter magnū ⁊ paruū.ſꝫ equale ptinet ad genus relationis. magnū ṽo ⁊ paruū ad genus q̄ntitatis.ergo nō sunt in eodem genere.

Confirmat̄ scðo qꝛ in omni medio est negatio vtriusqꝫ extremi. negatio aūt ī nullo genere est ergo ꝛc.

Amplius ꝙ mediū nō sit solum inter ↄtraria arguit̄.nam qð transmutat̄ dū transmutat̄ nec est in termino a quo nec ī termino ad quē.ſꝫ ↄtingit aliquā transmutationē esse iter ↄtradictoria.est eīꝫ aliq̄ transmutatio de subiecto in nō subiectū ⁊ ecōuerso p pħm.v. phicoꝝ.ergo dū aliqd est in tali transmutatione sub neutro ↄtrarioꝝ est. ſꝫ illud qð se hꝫ per abnegationē vtriusqꝫ se hꝫ vt mediū. ergo inter ↄtradictoria est mediū.

Confirmat̄ primo illud qð transmutatur de extremo in extremū [redacted] prius ꝑuenit ad mediū.ſꝫ a forma ad ꝑuationē vl̄ ecōuerso.⁊ ab vno relatiuoꝝ ad reliquū ⁊ ecōuerso pōt fieri transmutatio sicut de iniusto pōt fieri iustꝰ ⁊ ecōuerso ⁊ de filii filis ⁊ ecōuerso.ergo inter priuatiua ⁊ relatiua erit mediū ponē in qð ꝑus ꝑuenit transmutās q̄ꝫ in extremū.

Confirmat̄ 2° illa sunt sil̄ quoꝝ nō est mediū. si ergo inter ↄtradictoria ⁊ ꝑuatiua non esset mediū ↄtradictoria ⁊ ꝑuatiua essent sil̄.

9ñs falsum ergo et antecedens.

Adhuc 9tra q̃ões principalr arguit nega tiue qñ aliquid fit ex pluribus o3 alter3 se ha bere ad alter3 vt potentia ad actum: quia ex pluribus in actu nõ fit vnũ. sed illud qd fic c̃ compositũ h3 aliqd ex quo fit. cum ergo acci dentia nõ habeãt materiã ex qua et media sũt accidentia: media nõ cõponent ex extremis.

Confirmatur primo si mediũ cõponeret ex extremis aut illud mediũ actu accipet esse ab extremis. et tũc duo 9tradictoria essent simul in eodẽ qd est impossibile aut potentia. et tũc mediũ nõ differret a mã prima.

Confirmatur scdo q2 nihil ex alio cõponi tur vt videt q2 ab eo simplr remouetur: sed mediũ importat negatiõnẽ vtriusq3 extremi: quare etc.

Amplius forma est compositioni cõtingẽs simplici et inuariabili essentia 9sistens vt au ctor. vi. principior3. S3 media 9trarior3 sunt quedã forme. ergo sunt in esse simplici et p cõ sequens nõ composita.

In oppositũ istor3 omniũ videt phs i hoc x. Cũ inquit qñ aũt 9trarior3 9tingit mediũ esse aliquid et quorũdã est necesse ex 9trarijs esse. omnia nãq3 media in eodem sunt genere et quor3 sunt media etc.

Propter primum

qdẽ huius mediũ et si i quarto hui9 q̃õne. vi. cõiter notificatũ sit3 p esse id qd inter duo lo catur extrema. sm tñ phm i hoc textu media dñr in q̃cunq3 pmutari prius est necesse q2 p mutat. Intelligit ei3 per mediũ Aris. vt inqt Cõmento. id ad qd transmutabile transmuta tur primo et essentialr. quot aũt modis dicat mediũ visum fuit in q̃rto h9. q. allegata.

Ex quo patet que sint extrema.

Genere vo eadẽ dicunt q̃cunq3 d'ria spe cie in aliquo vniuoco qditatiuo de illis pdica bili 9ueniunt. 9traria aũt que sint visum fu it supra. pma vero 9traria sunt q̃cunq3 i eodẽ genere locata inter se maxime distant cũ reli quis. q. vij. adductis. Est vo cõpositio mlti plex vt 9posito spectat q̃dã totalis et essen tialis qua. s. aliquid cõponit ex aliquib9 eẽn tialiter totalr vt hõ cõponit ex aĩa et corpore Alia partialis qua. s. aliquid cõponit q̃tũ ad sui partẽ vt. i hõ cõponitur ex carnibus et os sibus manibus et pedibus que nõ componũt nisi partẽ hois. s. corpus. Cõpositionũ etiã ta lium eẽntialiũ alia est ex partibus realr vl es sentialr distinctis vt cõpositio sbe ex materia et forma vt hois ex aĩa et corpe. Alia est ex p tibus formalr distinctis vt cõpo spẽi acñtis ex gñe et d'ria. Cõpositionũ etiã ptialiũ alia hõgenea alia etherogenea. et hec iter3 duplex alia ex partibus distictis formalr et situ. alia ex parte s3 nõ situ vt compositio elementor3 in mixto sm opinionẽ tenentẽ miscibilia ma nere in mixto etc.

Propter secunduz

quidẽ huius tenẽtes colorem nõ esse nisi lucẽ oppacatã siue extinctã in oppato vt egidio a scribitur in scdo sniar3 distictionẽ color3 spe cificã et essentialem. et per 9ñs nec cõpositõe3 medior3 ex extremis saluare possunt vt 9sta Sicut ei3 apud eos lux omnis est eiusdẽ spe ciei cũ altera luce: ita quilibet color alteri co lori est idem in spẽ. sm enim maiorem extincti onem lucis cum oppaco causatur nigredo. s3 vo minorem causatur albedo. sm vero medi am et nõ extremã extinctionẽ colores medij vt rubedo fuscedo etc. Hec aũt varietas i magis et minus vel mediũ nõ est nisi accidẽtalis dif ferentia. habent aũt sic dicentes vba. s. Tho me in primo sniar3 dis. xvij. q. i. ar. primo cũ inquit. Color est lux incorpata i extremitate dyaphoni terminati. Cuius opinionis discus sio alibi perscrutanda est et p̃cipue i. v. phi.

Quidam aũt alij senserunt q2 sicut in tepi do sunt caliditas et frigiditas actualiter sub gradibus tamen remissis: ita et in coloribus medijs sunt colores extremi sub remissis gra dibus ipsos componẽtes. vt Jacobus forliui ensis in sua q̃õne de intensione et remissione.

Cui snie conformia videntur vba Auers.

in q̄rto phicoꝝ cōmento .lij. dū3 inq̄t ꝙ i formis medijs sūt extrema actualiter sub gradibus remissis ex quib⁹ ipsa media dñr cōponi. ⁊ fuit opinio Jacobi d̄ forliuio in q̄stione sua de itēsiōe ⁊ r̄missiōe ⁊ q̄ pl'iū modernoꝝ.

Propter tertium quidē hui⁹ dō3 p̄io cū Scoto ꝙ mediu3 eo mō quo de ipso hic agit Ar̄l. est in eodē genere cum extremis q̄d deducitur. nam medium est illud in q̄d ɔtinue transmutans prius puenit q̄ in extremū. sed transmutatio nō est ab vno genere in aliud genus nisi p accidens. ex albo ei3 nō fit dulce nec figuratū nisi per accidens. Sed omnis transmutatio est inter ea q̄ sunt eiusdem generis. cū ergo transmutatio p̄us sit ab extremo in mediū ⁊ deinde a medio in alteꝝ extremū mediū semp est in eode3 genere cum extremis.

Dicendū s̄cdo ꝙ mediū ꝓprie est ɔtrariorum q̄d ꝓbatur. nam mediū est solum inter opposita q̄d p3 per diffinitionē medij. Medium ei3 est in q̄d prius puenit transmutatio q̄ in extremū. S3 oīs transmutatio est inter opposita ergo mediū est solū inter opposita. sed nō est inter ɔtradictoria: q2 de quolibet est affirmatio vel negatio. vnde ɔtradictio ē oppositio cui⁹ nō est mediū ƀm se. Sil'r inter relatiua vl'r nō est mediū q2 quedā nō sunt in eodem genere vt sc̄ia ⁊ scibile. Mediū aūt ē inter ea q̄ sunt eiusdē generis. imo si iter aliqua relatiua sit mediū ista sunt vt ɔtraria ⁊ vt ex equo ad inuicē relatiua. Priuatiua etia3 ad ƀm ꝓpriū cōpata imediata sunt q2 oē al' aut est cecū aut videns ⁊ hoc qū natu3 est videre. q2 tamē priuatio multipl'r pōt ɔtingē aliq̄d eni3 dr̄ priuatū eo ꝙ nullo mō h3 habitum. ⁊ aliq̄d dr̄ priuatū eo ꝙ nō h3 qū aut i qua parte natū est hr̄e. Et ideo inter q̄dā priuatiua est mediū ⁊ inter quedā nō. Puer ei3 nō dr̄ bonus nec malus eo ꝙ etate3 nō h3 i q̄ natus est dici bonus vel malus ⁊ hoc ƀm virtutes morales. s3 cū ad etate3 puenerit dicet̄ bonus vel malus. Sil'r aliq̄ priuatio determinat sibi ƀm ⁊ aliq̄ nō. vtus ei3 politica determinat sibi ꝓ ƀo hoie3 ciuile3. ⁊ iō qui nō ē ciuilis nō pōt dici bonus vel malus q2 hō agrestis nec est bonus nec malus. vñ inter talia p̄uatiua ɔuenit sic dare mediū. q2 tñ q̄dā s̄r p̄uatiua q̄ determināt sibi ƀm nec reqrunt sibi aliquā circūstātiā nec etatē nec qū sicut par ⁊ impar. ⁊ inter talia nō est mediū ⁊ inter q̄dā nō. S3 dictū est supra ꝙ oīs ɔtrarietas ē priuatio ⁊ prima ɔtrarietas est habitus ⁊ priuatio ideo hoc nō excludit qn̄ inter sola ɔtraria ꝓprie sit mediū: q2 vbicūq3 inter aliq̄ siue priuatiua siue relatiua sit mediū habent rationē ɔtrarioꝝ. ꝓpter q̄d dicit phs ꝙ solū inter cōtraria est mediū.

Dō3 tertio ꝙ oīa media inter ɔtraria ta3 spēs q̄ dr̄ie specifice cōponūt̄ ex ɔtrarijs primis. q̄d ꝓbat̄ illud q̄d dicit magis ⁊ minus respectu duoꝝ h3 aliq̄d vtriusq3. s3 mediū inter duo extrema dr̄ magis ⁊ minus respectu vtriusq3 ergo ⁊c̄. ꝓbatio minoris. si eīm aliq̄d trāsmutat̄ de albo in nigrū cū puētū ē ad mediū ē minus nigrū q̄ simpl'r ⁊ est minus albū q̄ simpl'r albū. sil'r ē magis nigrū q̄ albū simpl'r ⁊ magis albū q̄ nigrū simpl'r. aliq̄d ergo h3 mediū vtriusq3 extremi. Et idē est iudiciū de dr̄ijs specificis. sicut ei3 pallidū se h3 ad albū ⁊ nigrū: sic dr̄ia ɔstitutiua pallidi se h3 ad dr̄ias albi ⁊ nigri.

Dō3 q̄rto ꝙ mediū nō ē cōpositū ex extremis sicut ex mā ⁊ forma. hāc ei3 cōpositionē q̄dā vocāt eēntialē ⁊ totalē q̄ est ex ptib⁹ realit̄ ⁊ eēntial'r distinctis. Cōclusio sic ꝓbat̄ oē cōpositū tali cōpositōe est de g̃ne ƀe ▮ se g̃nabile ⁊ corruptibile. cū oē tale hēat mā3 ptem sui q̄ pōt eē ⁊ nō eē ex .vij. h⁹. s3 forme medie ɔtrarioꝝ nō s̄t huiusmōi. nō ei3 sūt de g̃ne ƀe vt p3. nec sunt p se g̃nabiles ⁊ corruptibiles. sicut nec ipse for^e extreme. vt p3 ex .vij. ⁊ .viij h⁹. ƀ sūt ⁊ nō s̄t sine g̃nari ⁊ corrūpi saltē simpl'r g⁹ tales for^e medie nō sūt cōposite isto mō. Ex q̄ p3 ꝙ me^a ɔtrarioꝝ s̄t forme simplices simplicitate opposita cōpōni eēntiali ⁊ totali que est ex partibus realiter distinctis ⁊c̄.

Dõ3 q̄nto φ mediū est cõpositū ex extrēis
eo φ pticipat v̈tutē vtriusq3 extremi sub qua
dā remissione qd̄ ꝓbat̄. sicut ei3 in gn̄one mi
xti forme ſ̄bales vel miſcibilia corrūpūt̄ q̄tū
ad formas ſ̄bales. ⁊ inducit̄ vna forma hn̄s
v̈tutē ↄfusam participante3 aliq̄d de v̈tute cu
iuslibet miſcibilis sic est de actib⁹ extremis et
medijs qd̄ si calidū ⁊ frigidū approximentur
ad inuicē silr̄ humidū ⁊ siccū ad gn̄onē mixti
corruptis miſcibilib⁹ corrūpūt̄ iste qualitates
⁊ fit vna qualitas ↄfusa hn̄s virtutē extrēoꝝ
sicut tepiditas h3 v̈tutē calidi ⁊ frigidi: ⁊ pal
lidū albi ⁊ nigri. Ex quo p3 φ sicut mediū n̄
est cõpositū ex extremis sicut ex mā̄ ⁊ forma
sic nec ex eis tāq̄3 ex partib⁹: s3 q2 v̈tutē h3 in
se extremoꝝ. ⁊ hec positio est multū ꝓpinqua
positioni gualterij anglici de intētione ⁊ remis
sione formaꝝ vt patet intelligenti.

S3 circa dicta insurgunt difficultates. p̄i
ma vtru3 tepiditas distinguat̄ realr̄ a calidi
tate ⁊ silr̄ a frigiditate. Et vr̄ φ nō q2 alr̄ seq̄
ret̄ φ transmutatio d̄ frigido in calidū nō eēt
vnus motus s̄m spē3 nec s̄m numeꝝ cu3 tepi
ditas nec sit eadē numero nec spē cū calidita
te ⁊ frigiditate. Dõm vt franciſcus in ↄflatu
dis. xvij. φ tepiditas ↄsiderata vt tal̄ forma
sic nō p̄supponit̄ a calore in q̄ntū talis forma ē
q2 tepiditas vt sic ⁊ calor vt sic oīo eiusdē rō
nis sunt. nec plus eēntialr̄ vnū p̄cedit reliquū
q̄3 ecōuerso. Si v̈o ↄsideret̄ tepiditas nō sim
plr̄. s3 vt induit rõne3 numeri sic tepiditas p̄
supponit̄ ipi caliditati. i. caliditas tot graduū
Erit ergo vn⁹ mot⁹ apud hanc solutionem.

Aliter dõ3 iuxta viā. s. Tho. φ ī aq̄ tepi
da est totus calor totalitate eēntie nō tn̄ h3 eē
pfectū cui ↄsentit in sili Alber. in. iij. phicorū.
vn̄ tepiditas ⁊ caliditas nō s̄t due forme r̄ali
ter distincte ⁊ specifice. φ aūt aq̄ tepida nō d̄
noīetur calida hoc nō est q2 in ea nō sit realr̄
caliditas. s3 q2 calor nō h3 in tali ſ̄bo esse pfe
ctū qd̄ tn̄ req̄rit̄ ad hoc φ aliq̄ forma accn̄lis
possit denoīare suū ſ̄bm ⁊ φ habeat nomē im
positū s̄m φ est in tali ſ̄bo vt p3 ex p̄itis ca.
de q̄litate. nec est ↄcedēdu3 φ in aq̄ tepida sit

frigiditas eodē mō sicut caliditas. s. s̄m eē re
missum ⁊ hoc iō q2 cessante actione calefaciē
tis aq̄ reuertit̄ imediate ad frigiditatē q2 hoc
nō est ex eo ibi sit formalr̄ frigiditas: s3 ꝓpter
nāle3 habilitatē ipsi⁹ aq̄ ad frigiditatē qd̄ nū
q̄3 pōt ab aq̄ separi in eē vt3 ex doctrina sācti
Thome in p̄ma pte. q. lxxxviij. Nec est sile
de medijs colorib⁹ ⁊ de tepiditate q2 medius
color h3 eē pfectū in ſ̄bo nō aūt tepiditas.

Scd̄a difficul. vtru3 duo ↄtraria possint
esse in eodē ſ̄bo adeq̄to. dõ3 omissis q̄3 pluri
mis q̄ hic ⁊ nō ip̄tinēter deduci possent iuxta
doctrinā. s. Tho. φ ↄtraria s̄m esse remissum
possunt esse in eodē ſ̄bo adeq̄te nō tn̄ s̄m esse
intensum. vn̄ in q̄oib⁹ de veritate. q. viij. art.
xiiij. inquit. Sciendū φ formaꝝ quedā sunt
vnius generis quedā diuersoꝝ forme quidē
que sunt diuersoꝝ geneꝝ diuersas potentias
respiciunt cū vnitas generis ex vnitate poten
tie siue materie procedat s̄m phm̄. vnde pos
sibile est idē ſ̄bm sil̄ pfici diuersis formis di
uersoꝝ geneꝝ: q2 tunc vna potentia nō deter
minabit̄ ad diuersos actus. S3 diuerse sicut
si aliq̄d corpus est sil̄ album ⁊ dulce albedo
inest ei s̄3 φ participat de nā̄ dyaphoni. dul
cedo aūt s̄m nā3 humidi. forme v̈o q̄ s̄t vni
us generis nec vnā potētiā respiciunt siue sint
ↄtrarie vt albedo ⁊ nigredo. siue nō vt trian
gulus ⁊ quadratū. Hoc mō igit̄ forme in ſ̄bo
triplr̄ eē dn̄r vno° in po^a tm̄ ⁊ sic sunt sil̄ quia
vna po^a ē ↄtrariaꝝ ⁊ diu̇saꝝ formaꝝ vnius
gn̄is. alio mō s̄m φ sunt ī actu ipfecto. ⁊ cū s̄t
ī fieri ⁊ sic etiā sil̄ eē p̄nt vt3 cū aliq̄s dealbat̄
tūc ei3 ī toto dealbatōis tp̄e albedo est vt ī fi
eri. nigredo v̈o vt ī corrumpi. tertio mō vt ī
actu pfecto vt cū iā est albedo in termino pfe
ctōis ⁊ dealbatōis. ⁊ sic impossibile est duas
for̄s vni⁹ gn̄is eē sil̄ ī eadē po^a. oportet ei3 ea
dem potētiam ad diuersos actus termiari
qd̄ ē ipossibile sic̄ ⁊ vnā lineā ad diu̇sa pūcta
hec ille. q̄eq̄d dixerit Greg. d̄ arimino ochā
Adā ⁊ Petrus aureolus q̄ formas ↄtrarias
in nullo gradu se compacientes nec intenso
nec remisso posuerunt quorū discussio longa

indigeret pscrutatione de quo vide Jacobū de Forliuio vbi supra ⁊ Messinuȝ sup qōni bus Johānis ō casali ⁊ reliquos modernos de h speculātes .

Propter quartuȝ qdem huius. Ad pmuȝ ante oppo^m dōm vt Sco. q phus dic in pntis bonū ⁊ malū esse gña alio⁊ fm opioēȝ Pitagore ⁊ ɔsuetudo phi est in litigiātibus exemplificare fm cōeȝ opioem hōiuȝ qui tunc fuerūt.

Aliter pōt dici q quia phus dic in .x. q habit⁹ ⁊ pūatio sūt pma ɔtrarietas eo q int oia ɔtraria vnū est pūatio alti⁹ ⁊ impfectū respectu ei⁹ ⁊ pūatio qōdaȝ malū ē iō phus dicit q bonū ⁊ malū sūt gña nō quorūcunqȝ h ɔtrario⁊. nō tñ qꝛ vere sint genera sed quia cōio⁊a sunt quā ɔtraria.

Ad ɔfirmationem dōm q magnuȝ ⁊ par uuȝ possūt accipi q̄tuȝ ad ppositū aut fm q magnū iportat q̄titateȝ excedēteȝ. ⁊ puuȝ q̄ti tatē excessam . ⁊ sic ptinere possūt ad genus relatiōis ⁊ sic equale est mediū int magnum ⁊ puuȝ inq̄tuȝ hoc ē mai⁹ illud min⁹. Uel cō siderari possūt inq̄tuȝ iportant magnitudieȝ ⁊ puitatem absolute ⁊ sic ptinēt ad gen⁹ quā titatis ⁊ sic eqle nō est mediū inter magnū puū. Uel possūt tertio⁹ ɔsiderari fm q insūt alicui spēi nāli ⁊ sic magnuȝ ⁊ puuȝ sūt ɔtra ria: qꝛ cuiuslibet rei determiata ē rō magnitu dinis ⁊ puitatis ⁊ sic equale mediū int ipa duob⁹ pmis modis nō sūt pprie contraria . nec per ɔsequens mediuȝ habent.

Ad scdam ɔfirmatōem dōm q in oī me dio est negatio vtriusqȝ extremi. quādoqȝ .n. negationes extremo⁊ cadūt super aliqd vnū determinatum ⁊ tunc facile est mediū noiare vno noīe ⁊ sic cadūt negationes huius quod est maius ⁊ eius quod est minus sup aliquid quod vnam ⁊ eandem quātitatem habet noiatur equale. quādoqȝ vero negationes ex tremorum nō cadunt super vnum determina tum. sed super plura. ⁊ tunc medium noiatur aut pluribus noibus sicut mediuȝ inter albū ⁊ nigrū. fuscum. pallidum ⁊c. aut mediuȝ ip sum manet inomiatuȝ ⁊ sic inter bonū ⁊ ma lum est medium quod nec est bonū nec malū Uñ ad formā argumenti dōm q negatio in quantum negatio est nō est in genere. negatio tamen que facit medium fūdatur in aliq nā vel sup aliq naturā mediā inter extrema vni us distantie. aliogn due negationes nō face rent medium vnum. quia quod nec est homo nec lapis nō habet rōnem alicuius medij qꝛ nō fundatur in aliqua inter ista duo tanq ex trema eiusdem spē. vnde quod nec est bonuȝ nec malum dicitur mediū nō rōne negatōis. sed rōne nature sbiecte istis negatiōibus.

Ad scōm argumentuȝ pncipale dicendū q illud quod trāsmutatur dum trāsmutatur nec est in termio a quo nec in termio ad quē qꝛ omnis transmutatio est successiua ⁊ diuisi bilis vt dicitur. vi. phico⁊. illa tamen succes sio vel diuisio non sunt in trāsmutatione nisi termini transmutationis suscipiant magis ⁊ minus. ⁊ si termini trāsmutationis nō suscipi ant magis ⁊ minus inq̄tuȝ huiusmōi habent tñ dispōes ɔtrarias cōcomitātes que suscipi unt magis ⁊ minus ⁊ p illis dispōibus verifi catur ppositio phi scȝ q illud qō trāsmutat nec est in termino a quo nec ad quem simplr sed est in medio. Unde pprie nō potest dici q aliqd trāsmutet de ɔtradictorio in ɔtradicto riū vt de nō igne in ignē fm se ⁊ q fiat trans mutatio de nō igne in ignē. sed hoc solū veri ficatur pter dispōes adiūctas. Uñ qū illud quod est nō ignis trāsmutatur sicut aer trans mutat fm suas dispōes nō dicim⁹ q aliquid transmutatur de nō igne in ignē. semper tñ ē nō ignis vsqȝ ad vltimum. ideo illud qō dicitur q nō est in termino a quo ⁊c. habet i telligi de dispositionibus adiunctis . Ad ɔfirmatiōeȝ pmā i eodē dōm q oē q trāsit ab ext^mo i exte^m p⁹ pueit ad me^m nō nisi int ea q̄ sūt diuisibilia ⁊ successiue possūt acqri. Et cū dicitur q trāsmutatio pōt fieri a pūa tione ad habituȝ vel iter relatiua dōm q h ɔuenit inquātuȝ sunt ɔtraria vel inq̄tuȝ ɔtra

riis adiunguntur. Unde in relatiõe nõ est motus sed in eo circa qd aliqd dr relatiue. nõ enim cadit motus circa similitudiem sed circa album vel nigrum penes que attẽdit similitudo. vnde ad argumentũ q si inter puatiua vel relatiua sit mediũ hoc est vt pticipant rõnem ɔtrarioꝝ.

Ad aliã ɔfirmationẽ dõm q eẽ simul nõ est nõ habere mediuꝫ ɔuertibiliter qꝛ nõ hře mediũ est in plus q̃ eẽ simul. iõ fallacia ɔñtꝭ est in arguẽdo. vnde illa sunt simul q̃ sũt i eodem tpe ⁊ nõ quoꝝ nõ est mediũ.

Ad 3ᵐ argumẽtuꝫ pncipale dõm q meᵈ nõ dr ɔpositũ ex extremis sicut ex mã ⁊ forma. sed qꝛ vtutẽ hꝫ extremoꝝ. vñ ex hoc nõ sequtur q mediũ hẽat mãm ex qua quia i hijs q̃ habẽt taleꝫ mãꝫ materia manet ⁊ est actu ibi in ɔposito. Ad ɔfirmationẽ dõm q extrema sũt in medio in põ aliter tñ q̃ in mã qꝛ sicut materia distracta ẽ ab omni forma ⁊ priuatione sic distracta est a virtute forme sed hoc nõ ɔuenit de medio. Et ppter hoc phs pmo de gñone vt det diuersuꝫ modũ essendi miscibiliuꝫ in mixto ⁊ formaꝝ in mãa dicẽ q miscibilia nõ sunt in mixto nec actu nec potentia sed virtute.

Rñ duodecĩa

questio. vtruꝫ diuersitas que facit differre specie sit ɔtrarietas. Et arguitur negatiue pmo quia ex eo sequitur q omẽs species ex opposito diuerse eẽnt ɔtrarie. qd vr falsuꝫ ɔña patet qꝛ illa sũt ɔtraria que hñt i se ɔtraria eẽntialr. Cũ gᵒ oẽs spẽs ex opposito diuerse sint diuse spẽ ⁊ diuersitas i specie esset ɔtrarietas sequeret id qd inferebatur.

Confirmatur nec sbe nec quãtitati est aliquid ɔtrariuꝫ. sed si dñtia in specie eẽnt ɔtraria in sba ⁊ quãtitate eẽt ɔtrarietas ergo ⁊c. Amplius dñtie sbe sunt corpeum ⁊ incorporeũ aiatuꝫ ⁊ in aiatuꝫ. sed inaiatuꝫ ⁊ incorporeũ puationes sũt. non ergo sola ɔtrarietas facit specie differre.

In oppositũ est phus in hoc. x. dum inqt dico. n. gñis dñtiam diuersitatem q̃ diuisã facit hoc ipsum ɔtrarietas igitur erit hec ⁊c.

Propter primum

vero hᵒ diuersitas hic audita est alietas seu nõ pdẽptitas aliqrũ extreoꝝ ɔueniẽtiũ i spẽ q̃ ppe ẽ dña. vñ phs qnto hᵒ distiguẽs diuersitateꝫ a dñtia inqt. Diuersa vero dicuntur quoꝛuꝫ aut spẽs plures aut mã. aut rõ sbe ⁊ opposite oĩno idem dr diuersuꝫ. Dñtia võ dicuntur quecũq diuersa sunt idẽ aliqd entia ⁊ nõ solũ in numero sed aut specie aut genere vel pportione. Amplius quoꝝ diuersum est genus ⁊ ɔtraria ⁊ quecũq habent in sba diuersitatem. qualiter aũt iuicem distinguantur differens ⁊ diuersum visuꝫ fuit sup qõe sexta huius decimi.

Ex quo pꝫ q dñtia est quedã diuersitas significat. n. relationem vt sic ⁊ est spẽs multitudinis. Unde oppõ saltẽ que est inter ɔtraria ⁊ relatiua est spẽs dñtie. differentia vero diũsitatis. diuersitas võ multitudis. idẽ. n. ⁊ diuersuꝫ reducũtur ad vnũ ⁊ multa sicuti ad pora ⁊ sunt passiones reales.

Utrũ aũt oẽs spẽs pdẽptitatis sint reales sicuti ⁊ spẽs diũsitatis visũ fuit in qnto huiᵒ qõe. xviij. in mã de relatõibᵒ. quot vero sint modi distĩctionũ in. q. de pl'alitate distĩctionum inquiratur.

Propter secunduꝫ

qdem huiᵒ Johes Jandonᵒ in pmo ⁊ scdo de celo ⁊ mũdo ppter cõtrarietateꝫ reptam i ter spẽs eiusdem gñis ad hoc deuenit vt negaret itelligentias ⁊ corpa celestia eẽ in pdicamento aut genere aliquo vero ⁊ logico. cuiᵒ ratio est quia species pdicabilis est cõposita realiter ex genere ⁊ differentia que differentia habet aliam differentiam sibi ɔtrariam. ⁊ sic species sunt cõtrarie quia quod constituitur p contrarium essentialiter habet ɔtrariũ ⁊ sic species sunt in eodem subiecto successiue. Sed hoc repugnat intelligentijs. Sed intelligẽtie hñ sunt spẽs. i. qditates distĩcte p se Et non sequitur q si alique sint quiditates

distincte q sint due spes q2.x. pdicamenta.sūt qditates due distincte 7 tn̄ nō sūt spēs distincte. Sunt ergo apud eum intelligētie 7 corpora celestia in predicamento sbstantie per reductionem sicut principia sicut de materia 7 forma dictum est alibi.

Quantū autem falso initatur fundamēto nō limitate intelligendo sententiā pbi in hoc decimo statim in tertio dicendorū notum fiet 7 qualiter intelligentie sint in predicamento in.xij.huius qōne.xv.

Propter tercium

igitur huius dicēdum cum Scoto q dn̄tie diuidentes genus perse seu diuersitas diuersificans genus in species est ɔtrarietas quod pbatur.nam ad hoc q aliqua differant spē optet q in aliquo ɔueniant. 7 optet q illud genus diuersificatum per se sit in vtroq3.sed vtrūq3 istorū repitur in cōtrarijs 7 nō in alijs ergo 7c. pbatio minoris contraria sunt in eodem genere 7 genus diuersificatum est i hijs in que diuiditur sicut animal in homine 7 equo. Ista vero per que genus diuiditur oz q sint opposita quia que nō sūt opposita possunt esse simul.7 illa per que est genus diuersificatum optet esse diuersa. Illa autem opposita nō possunt esse contradictoria quia negatio nihil ponit 7 species determinat ad id quod est p aliquā nām. nō ergo potest determinari per negationem nec per priuationem per eandem rationem.quia priuatio inqtū3 hui⁹ nihil ponit.7 iō nō potest esse differētia specifica alic⁹ nec pōt eē relatiua quia relatiua accn̄tia sūt 7 determiatū genus habent. vnde nō possūt eē ɔstitutiua alicu⁹ ppter qd optet dn̄tias diuersificātes genus i spēs eē ɔtrarias [redacted] sufficiēti diuisione.7 hec pcul dubio est sentētia pbi in textu.

Nosce tn̄ optet ppter rationes q aliqua dicūtur ɔtraria mltiplicit̄ qdā3 iō q2 in eis saluat̄ eēntialit̄ 7 p se tota rō ɔtrarietatis dicta in qōe.vij.h⁹ decimi 7 int̄ sic ɔtraria reqritur distātia ɔtinua [redacted] q̄ veniri pōt ab vno in alterum. Et talis distātia nō est iter duos numeros eo q numeri nō sūt ɔtinui nec p cōtinuā distātes.sed dn̄t spē p additionē3 vnitatis.7 iō in numero nō est pprie ɔtrarietas Silr in sbijs nō est distātia pfecta 7 ɔtinua. q2 esse in idiuisibili ɔsistit 7 cū materia extrahitur vna forma est i potētia ad quācūq3 .iō in scdo de gn̄atione si fiat ex igne tr̄a non oz transire p elemēta media. Vn̄ in substātijs pprie nō est ɔtrarietas 7 hanc sn̄iam ponit.s. Tho.in.xi.huius lectiōe.xij.7 qnto phicorū lectiōe tertia dū inqt ɔtrarietas non pōt esse vbi nō est ɔtinua 7 determiata distātia vnde in sbā 7 numeris nō est ɔtrarietas. q2 in eis nō est maxia distātia nec ɔtinuitas nec i quātitate nec i loco fm̄ se q2 deest tn̄ pmū3 ut iō s.Thōs.v.phicorū lectione tertia. q2 tamen pma radix ɔtrarietatis est puatio 7 hīt⁹ vt dixit phus in hoc.x.7 suphabūdantia 7 defectus vt dr̄ pmo phicorū dn̄tiarū diuidētium qdcunq3 genus p se altera se habet ad alterā vt deficiēs 7 habūdans 7 impfectum ad pfectum nec tn̄ dicit solā puationē nec negationē simplicem sed vtraq3 differētia aliq̄ naturā ponit.iō iste differētie possunt dici cōtrarie quia pma radix ɔtrarietatis in eis saluatur 7 si tota rō ɔtrarietatis in eis nō compleatur sicu[redacted] est in puatiuis aliquid dicitur puatiuum alteri⁹.licet nō totaliter puet ipsū sed si priuet aliq̄ rōne3 formale3 in ipo sicut in iustum nō puat totaliter iusticiā3. aliquis enim est iniustus si nō obediat legibus. Sed tamen potest esse iustus fm̄ naturam.sed in iusticia solum puat ɔpletam rationem iustitie nec totaliter puat ipsam sicut cecitas priuat visum. Et ideo dicit phus in.xi.q inter quedam puatiua potest esse medium circa pprium subiectum vel ɔpando ad pprium sbiectum 7 inter quedam nō. vnde nō intendit phus q diuersitas fm̄ speciem cōpleta sit in omnibus ɔtrarietas.sed rōnem oppōnis h3. 7 etiā quia plus habet de ɔtrarietate q̄ alic⁹ alt⁹ oppōis q2 vtrūq3 extre⁹ aliq̄ nām pōit Et huic determiationi videt̄ cōsentire sanct⁹

Thōs i.q. de anima articulo septio ad .xviij dum inquit ꝙ loquēdo de genere ⁊ differen naturaliter optet differētias esse ↄtrarias nō autem logice. Et in .xi. huius inquit sanctus Idē Tho. ꝙ forma substātialis sm ꝙ i se cō sideratur ↄstituit speciem in genere substātie sm autem ꝙ vna forma habet sibi cointelle ctam priuationem alterius sic diuerse forme sunt ↄtrariarum differētiarum pncipia nam priuatio quodāmodo ↄtrariuꝫ est ⁊ per hūc modum opponūtur animatuꝫ ⁊ inaiatum ⁊ huiusmodi. Ex quibus patet qualiter nō p cedit opinio Iohānis Iandoni adducta in articulo secūdo.

Sed circa dicta sūt difficultates. Pria vtrum due differētie differāt. Et videtur ꝙ nō quia aliter dn̄tie nō essent simplices si es sent differētes quecūqꝫ enim sūt diuersa ali quid idem entia sūt ↄposita ex aliquo quod est ideꝫ ⁊ aliquo quod est diuersuꝫ sed diffe rētia sunt huiusmodi ergo ꝛc.

Adhuc omne differēs est aliquo dn̄s. si ergo dn̄tia differat quero de illo in quo dif fert aut illud est differēs aut nō. si nō est dif ferens tunc est diuersum ⁊ pari ratione stan dum esset in primo si dn̄s ergo aliquo diffe rens ⁊ sic in ifinitum vel standum est in aliq ⁊ pari ratione in primo.

Amplius in omni ↄposito est aliquid qđ nō est elementum nec ex elemētis per Aristo telem in septimo huius quod qdem est for ma vel quiditas rei. si ergo dn̄tia differret ergo esset composita ⁊ ita aliquid esset in dif ferētia preter partes ipsius. ⁊ per ↄsequens dn̄tia nō erit vltima perfectio diffinitionis. sed aliquid formale in differētia. Idem dic phus in littera cum inquit ꝙ dn̄tia sm spe ciem est ↄtrarietas nec tamen videt differre

In oppositū arguitur dn̄tia sunt diuer sa aliquid idem entia sed due dn̄tie possunt eē huiusmodi ergo ꝛc. probatio assumpti dif ferentia inferior claudit in se itellectum supe rioris aliter pluralitas differētiarum in dif finitiōe nō faceret nugationem quod est ↄtra Aristoteleꝫ in septio ergo dn̄tia iferior ali quid addit ad superiorem. aliogn nō faceret aliqđ diuersuꝫ in spē a dn̄tia sibi opposita.

Adhuc vnūquodqꝫ pꝑter quod ⁊ illud magis sed spēs sunt dn̄tes pꝑter dn̄tias er go dn̄tie sunt magis dn̄tes. Amplius si abstractum de abstracto ⁊ ↄcretū de cōcreto sed oīs ↄtrarietas est dn̄tia ergo omne con trarium est dn̄s. sed dn̄tie sunt cōtrarie. ergo differētie sunt differētes.

Dicenduꝫ ꝙ nihil pbibet duas dn̄tias esse dn̄tes hoc tamen nō est necessariuꝫ sed hoc accidit pꝑie tamen dn̄tie nec sunt nec necessarium est dn̄tes esse sed per se ipas.

Unde attētione dignuꝫ vt Scotus i hoc decīo ꝙ diuersitas faciēs speciem dn̄tie nō est ipsius dn̄tie sed ipsius generis. Dn̄tia enim nō diuiditur pꝑie per dn̄tias sed ge nus ipsum. animatum enim nō diuiditur p sensibile ⁊ insensibile sed corpus aiatum. vñ illa pꝑie differūt que claudunt in se diuer sum p se ⁊ ea per que diuiditur ⁊ talia sunt species ⁊ iō species sūt differētes pꝑie. Uñ dn̄tia sūt que formaliter diuīsa aliqđ idem māliter entia sūt. nō eñ oīa que pticipāt ali quid idem ⁊ p aliud sūt diuersa habēt dici differētia. Sꝫ reqrit ꝙ illud idē sit p se diu sificatū. ⁊ iō lꝫ due differētie opposite clau dāt in se itellectū supioris differētie ⁊ aliquid quo sūt diuīse nō tamen ille dn̄tie pꝑie sūt dn̄tes. qꝛ ista dn̄tia superior per se nō di uersificatur in istas verbi gratia aiatuꝫ non diuersificatur per se pꝑter sensibile ⁊ isensibi le. Sed corpꝰ aiatuꝫ. si tamen aiatuꝫ diuida tur p.a. ⁊ .b. ⁊ aiatuꝫ ↄstitueret sensibile cū .b itellectꝰ dicēt ꝙ sensibile ⁊ isensibile sūt diffe rētes. Sed nō est ita imo si diuidat imedia te diuiditur in sensibile ⁊ in insensibile. Uñ dn̄tie opposite eo mō quo diuīsa sūt aliquid idē entia sūt dn̄tes: ꝯ tñ illud idē quo sūt en tia nō est aliqđ māle imo formale nec se hꝫ dn̄tia inferior ad supioreꝫ sicut materia ad formā. ꝯ sicut forma ad formā. ⁊ ideo pꝑie nō sūt dn̄tes. hoc tamen est per accidens.

Accidit enim ꝙ due differentie conueniant i aliquo superiori. si enim hoc esset perse tunc quecūqꝫ due differentie opposite participarent aliquā differentiam superiorem hoc nō esset nisi quia est deuenire ad aliquas differētias ꝑmas quibus nō est aliqua prior ꝛ ꝓpē hoc differre per differētias cōuenit speciebꝰ nō autem differentijs. quia omnibus ꝯuenit speciebus nō tamen omnibus differētijs. nec intelligo ꝙ omnis differentia iferior includit inse itellectuꝫ superioris. sed est vt sic ꝛ est vt nō. quia enim ratio nō icludit sensum dicerē. ideo quia rationale nō includit sensibile. sed habens duos pedes necessario habēs pedes sed dicto rōnali nō superfluit dicere vł addere sensibile. ꝛ ideo dico ꝙ vbi est pł'alitas formarum pono ordinem differentiaꝝ ita ꝙ significatum vnius nō icludit significatum alterius. illud tamen quod significať est idem.

Ad primaꝫ rōneꝫ in oppositūꝫ dōm ꝙ differentia simplex est respectu speciei sicut ꝛ genus simplex est respectu speciei nihil tamē ꝓhibet differentiam habere itellectum ꝯpositū sicut habet genus.

Ad scōm dicēduꝫ ꝙ due differētie differentes per alia differūt ꝛ illa possunt etiam differre per aliud. Sed tamen est deuenire ad aliquas que nō sunt differentes. quia nō habent differentiam superiorem. nec est eadē ratio stādi in vno ꝛ in alio.

Ad tertiūꝫ dicenduꝫ ꝙ in ꝯposito est aliquid preter elementa ꝙ nec est elementū nec ex elemētis hoc potest esse forma. Forma eni lapidis nec est ignis nec aqua nec ex eis mō si differentia includit intellectum ꝯpositum vel si aliquo modo includit rōnem mãlis. tota tamen differentia rōnem forme habet respectu generis. ꝛ ideo nō obstante tali ꝯpositione potest eē ꝯpletio diffinitionis. Unde [redacted] cit in composito nō est aliquid aliud preter materiā ꝛ formam sic nec in diffinitione ē aliud preter genus ꝛ differētiam.

Ad aliud dōꝫ ꝙ phus nō dicit ꝙ nō differant sed dicit ꝙ nō differant specie sed facilit dřam in specie ideo differāt specie. vnde in priori capitulo inquit phus ꝙ cum album ꝛ nigruꝫ differāt ꝑ congregatiōeꝫ ꝛ disgregationem illa priora sūt magis dřntia q̄ causant diuersitatem in alijs.

Ad rōnes post oppositum ꝑmaꝫ rōem cōcedo. Ad scōam rōnem cum dicitur ꝓpter quod vnūquodqꝫ tale ꝛc. dicenduꝫ nō obstātibus hijs que dicta sūt de veritate huius ꝑpōnis in primo huius ꝙ illa habet intelligi i hijs que sunt eiusdem generis. si eni duo sūt scibilia ꝛ vnum ꝓpter alterum illud propter magis. si tamen nō sunt in eodeꝫ genere nō tenet. quia cōclusiones sciūtur per pricipia pricipia tamen sciūtur nō magis quia nō sunt in eodem genere scibilium. sed in gñe itelligibilium sic in ꝯposito licet sensus differant per dřntias nō tamen oportet differētias magis differre quia dřntie nō sunt in genere differētium sed diuersoꝝ.

Ad tertiam dōm ꝙ illa maior assūpta ē vera vbi abstractum differt ab abstracto. et nō cōcretum. nunc autem nō solum contrarietas est differētia sed ꝯtrariuꝫ ideo nō optet ꝙ omnia ꝯtraria differant sed aut differunt aut sūt differētie.

Scōa difficultas vtrū oīs ꝯtrarietas faciat dřntiaꝫ in spē. Et arguiť negatiue qꝛ que ex eodē semie ꝓducūtur spē nō dřnt. ꝭ ꝯtraria ex eodē semie ꝓduci possūt vt masculus ꝛ femia ergo nō differūt spē ꝭ dřnt ꝑ ꝯtraria scꝫ [redacted] mas. ꝛ fe. ergo nō oīs ꝯtrarietas facit dřam in spē ꝓbatio maioris oē agēs nãle agit aliqd determiatuꝫ itendit eni ꝓducere sibi sile. ꝭ in semie est q̄daꝫ vtus actia nãlis agens ad ꝓducenduꝫ vnū ꝛ nō ad ꝓducēdū diuīsa specie mior patet qꝛ si in semie fuerit calor sufficiēs cū alijs reqsitis ꝓducitur masculus. si vero deficiens femina que ꝓduciť preter intētionem ꝑmariam nature pticularis est enim femina masculus occasionatus.

Adhuc illa nō faciūt differentiam in specie quecunqꝫ simul reperiuntur in eodem ꝛ successiue in eodem idiuiduo sed album ꝛ [redacted]

grum simul reperiuntur in eadem specie per diuersum et successiue in eodem indiuiduo ergo etc.

Amplius dicit phus in littera quod differentie materiales vt indiuidui nõ faciunt differre specie. differentie tamen formales et specifice faciunt differre specie ergo etc.

In oppositum arguitur omnis diuersitas diuersificãs genus perse facit differre specie sed omnis contrarietas diuersificat aliquod genus ergo etc.

Dõm quod omnis contrarietas facit differre specie. Ubi attentione dignum de mente Scoti quod otraria possunt dupliciter considerari vel ad subiectum vel ad genus quod diuersificant. si ad subiectum quedam faciunt differre specie quedam nõ cuius ratõ est genus sumitur a materia. et materia per se ordinem habet ad formaz. vnde otrarietas formalis proprie est ipsius generis. et ista diuersitas formalis circa genus diuersificat ipsuz in specie. Sed alio modo diuiditur species in idiuidua per differentias naturales et ista otrarietas nõ facit specie differre. talis cõtrarietas est iter accidentia indiuidui vt inter album et nigrum et propter hoc dicit phus quod cõtraria que sunt proprie generis et sunt differentie formales et specifice diuersificant speciem. cõtraria vero que sunt idiuidui et materiales dicũtur differẽtie materiales quia nõ insunt cõmuni siue speciei nisi quia insũt indiuiduo habenti materiam signatam. nõ enim est album vel nigrum nisi quia iste homo. et ideo sic loquendo de cõtrarijs quedam faciunt sua distantia differre specie quedam nõ vt rationale et irrõnale faciunt specie differre. album vero et nigrum nõ. Si vero cõtraria compentur ad genus diuersum tunc oia cõtraria faciunt differre specie in genere qd diuidunt. quia album et nigrum specie differunt in colore. et masculum et femina faciũt specie differre sexum. sed nõ animal. Unde ad qõnem dicendum quod omne genus diuersificans facit differre specie in isto genere. non tamen facit subiectum differre specie.

Ex quibus patet quod ratio prima probat quod masculuz et femina nõ faciunt differre specie circa animal. Secunda vero quod album et nigrum nõ faciunt differre circa homines. Tertia autem quod non omnis contrarietas facit differre specie. Rationẽ vero in oppositum concedo.

Propter quartuz

vero huius. Ad primũ ante oppositum dõz quod nõ omnia cõtraria proprie dicuntur que habent in se cõtraria imo hoc solum est verum in illis generibus in quibus cõtrarietas proprie inuenitur. vnde rationale et irrationale dicuntur contraria quia irrationale habet priuationem rationalis sibi adiunctaz illa tamẽ priuatio nõ exprimitur per nomen asini sicut per nomen irrationalis et ideo homo et asinus nõ dicuntur otraria licet differentie eorum contrarie sint.

Ad ofirmationem dicendum quod in sbstantia et in quãtitate et in quolibet genere contingit reperire otrarietaem saltem in differentijs eo quod pma radix cõtrarietatis i eis saluatur. quia tamen in eis nõ est plena otrarietas ideo dicit Aristo. in predicamẽtis quod sbstãtie nihil est otrarium. vnde Scotus in predicamẽtis capitulo de quãtitate huic initens fundamento inqt quod cõtrarietas sumitur equiuoce scz proprie et transumptiue. Transũptiue dicitur absolute maxime distantia in genere et extenditur ad oppositionem puatiuam sicut pmo phisicorum dicitur pricipia esse cõtraria pro forma et priuatione. et oppositio hoc mõ est cõtrarietas i omni genere quia omnis diuisio generis est p differẽtias oppositas hoc modo cõtrarias. Cõtrarietas uero proprie est maxima distantia formarum que nate sunt mutuo inesse circa idem susceptiuuz.

Ad scdm dicenduz quod inaiatuz et icorporeum secundum quod sunt differentie diuisiue substantie nõ importãt solam priuationẽ vel si sic nõ diuidũt substãtiaz. sed diuidunt eaz

fm q huic puationi aliqua nā est subiecta. Uerum tamen p differentijs positiuis igno tis frequēter vtimur priuatiuis sicut pro dif ferentijs essentialibus vtimur quandoq accidentalibus pter indigere vt dicit phus.

Ritur tertio

decimo questio. Utrum corruptibile et incorruptibile faciāt differre genere. Arguitur negatiue primo contraria sunt in eodem genere et specie differūt Corruptibile et incorruptibile sunt cōtraria. quia differunt fm potentiam et impotentiam ergo cum potentia et impotentia sint contra corruptibile et incorruptibile differunt solum specie.

Adhuc diuersitas in principiatis est ex diuersitate in principijs quorum ergo principia genere sunt diuersa et principiata. sed aīa hominis est incorruptibilis et anima bruti cōruptibilis si ergo corruptibile et incorruptibile genere sunt diuersa homo et asinus genere differunt.

Amplius illud quod nō potest facere differre specie nō facit differre genere. sed corruptibile et incorruptibile sunt huiusmodi quia spēs et indiuiduum nō differūt spē ergo etc.

Adhuc illud quod pdicatur vniuoce de aliquibus nō distinguitur genere in eis. alioquin nō predicaretur vniuoce de illis. sed substantia predicatur vniuoce de corruptibili et incorruptibili ergo etc.

Confirmatur corruptibile et incorruptibile sunt in eodem predicamento ergo in eodē genere cōsequentia est euidens assumptum pbatur quia substantia predicamentalis diuiditur per corpoream et incorpoream. aliqua autem corporea est corruptibilis. omnis aūt incorporea est icorruptibilis quare etc.

Confirmatur secundo quia corpora celestia et corruptibilia sunt in eodem genere quorum tamen vnum est corruptibile et alterum nō. Similiter quātitas celi et inferiorum. similiter theologice idem homo ante resurrectionē et post quare etc.

In oppositum est philosophus in textu dum inquit. Necesse est diuersum esse genere corruptibile et icorruptibile.

Propter primum quidem huius sciendum primo q corruptibile et incorruptibile īmediate diuidunt ens vt inquit Scotus. Illud enim est incorruptibile quod nō potest esse et differunt fm potentiam et impotentiam vt dicitur in textu et sicut corruptibile est de essentia eius cui inest vel consequitur aliquid intrinsecum. consequitur. n. materiam vt inquit Scotus ita et incorruptibile vel est de eēntia eius cui inest vel consequitur aliquid illi intrinsecum.

Ad cuius intellectum sciendum scdo q licet sanctus Thomas in libro secundo cōtra gentiles capitulo. lxxviij. et in secundo sentētiarum dis. xix. articulo quarto corruptionem quadrifariam ponat scilicet per defectum virtutis. vt in omni corruptibili per excessum contrarij vt in omni mixto per consumptionem humidi a calido vt in omni animato et per violentiam vt in occisis. Scotus tamen in scdo sententiarum dis. xix. vult q cause corruptiōis seu mortis sunt due in genere scilicet vel ab intrinseco vel ab aliquo extrinseco. Ab intrinseco dupliciter iterum contingit quia vel fit corruptio per actionem mutuam cōtrariorum inter se et intra corpus vel pter actionem intensam vnius intriseci in aliud vel corrumpitur pter defectum alterius contingentem. s. ex sbtractione nutrimenti vel huiusmodi. Primo istorum modorum inquit Scotus nō accidit corruptio naturalis in ipsis animatis. scilicet pter actionem elementi in elementū vel pter aliq̄ qualitatē elementarē actiuam vel passiuā quia nec elementa nec eorum q̄litates manent imixto vt suppōit alibi discussum. Sed propter corruptionem vnius partis organice in aliam partem corrumpendo ipsam vt corpus fiat indispositū et inhabile ad animationem. Ista autem actio ponitur caloris

naturalis in humidum radicale corrumpen do ⁊ consumendo humidum. ad cuius corruptionem ⁊ ↄsumptionem sequitur corruptio ⁊ consumptio ꝓpria etiam caloris ⁊ per consequens animalis vt patet de igne ⁊ de oleo. ⁊ hoc modo quia pars sm speciez habet certam perydodum ⁊ determinatam in qua potest couertere in se partem nutrimenti oppositam ⁊ in qua nō. hoc autem potest q̄ diu potest agere sufficienter in nutrimentuz. ⁊ quia omne agens phisicum agendo repatitur ⁊ repatiendo debilitatur ita tandem ꝙ nō potest amplius couertere nec resistere corrumpenti ⁊ tunc huiusmodi pars sm speciem incipit esse sm materiam ⁊ fluere in partem sm materiam desinendo esse sm speciem. Hec ergo sm Scotum est causa corruptionis scz deperditio paulatina illaꝝ partiuz. vt autem lucidius hec intelligantur.

Sciendum tertio ꝙ corruptibilitatis ⁊ [illegible] consequens corruptionis. Cause alio modo assignantur a medicis. alio vero modo a philosophis. Eius enim corruptibilitas sm philosophos est propter cōpositum esse ex contrarijs semper ad se inuicem pugnantibus. Unde sanctus Thomas in secūdo sentētiaꝝ dis. prima qōne secūda. articulo qnto generabilia ⁊ corruptibilia nō possunt omnino absolui a cōtrarijs propter ꝙ recte inqt Galienus in principio de accidenti ⁊ morbo inuestigans numerum morboꝝ ꝓpterea ꝙ corpus ↄpositum est ex contrarijs elementis habentibus potestatem [illegible] mutari ⁊ ad se ipsa couerti ⁊ passionibus subici erit corpus corruptibile ⁊ mutabile ⁊ passibile nō solum ex natura compositionis sicut volebat Democritus ex athomis indiuisibilibus ⁊ inpassibilibus cōponi faciens corpus. Sed etiam ex ipsa nā componentium. dicit enim ꝙ si corpus esset vnum simplex nō suciperet magis nec minus nec melius nec peius. sed si ex diuersis partibus compositum fuerit ⁊ ad seinuicem passibilibꝰ multa diuersa. sibi erūt alijs alia meliora ⁊ hoc cōsonat dicto ypocratis in libro ð humana natura ꝙ si homo esset res vna nō doleret imo nec pateretur nec corrumperetᷣ. quia sicut dicit nō inueniretur aliquid quod faceret euz dolore ⁊ pati ⁊ conuerti eo scz ꝙ si esset res vnā tūc ⁊ multo magis omnia corpora essent vnum quare nō inueniretur alterans ipsum. a se ipso autem nihil alteratur.

Ex quibus patet ꝙ calidum ⁊ frigidum humidum ⁊ siccum ex quibus corpus componitur. aliquando equentur in eo equatiōe qua decet ⁊ talis equatio causat sanitatem ⁊ vitam. Aliquando vnum vincit super alteꝝ ⁊ talis victoria si parua extiterit inde ꝓuenit egritudo. aut est vehemens valde ⁊ prouēit inde mors. Huiusmodi autez victorie cause tam intranee q̄ extranee repiuntur. Et hac via nō multum incessit Scotus in venando causas corruptionis nisi valde remote sz potius adhesit medicis vt statim apparebit pcipue in animatis ⁊ maxime in homine.

Sciendū itaqꝫ quarto ꝙ principium generationis corporum animatoꝝ perfectoruz ⁊ precipue hominis iuxta doctrinam Auicenne est sperma viri ⁊ mulieris quorū vtrunqꝫ est substātia humida ⁊ fluida oportuit ꝙ cōgelatio horum duoꝝ in principio esset coagulatio humida ⁊ licet terreitas que in eis ē cum sua duricie ⁊ igneitas cum sua virtute maturandi se aliqualiter iuuerint ad coagulatum duruz faciendum. tamen ad terminū coagulationis durorum corpoꝝ nō peruēit qualia sūt lapides ⁊ vitrum ⁊ metalla ⁊ hꝰ modi ex quibus nihil aut parum resoluitur ꝓpter ꝙ ex nocumentis que propter longissimam ⁊ assiduam accidunt resolutionem nō securatur. Inde est ꝙ duabus nocumentorū speciebus exposita sunt quaꝝ pͥma est humiditatis inate resolutio que ordinate aduenit ⁊ secūda est humoris restaurātis putrefactio ⁊ corruptio ⁊ ipsius alteratio. vnde fomēto vite couenie͞ns nō est. Et hec duo sunt preter alia multa que a causis extraneis ⁊ casualibus euenient q̄lia sūt frigiditas ↄgelatia ⁊ venena ⁊ ↄtinuitatis solões ꝑniciole ⁊ hꝰ mōi.

vnāq̄ꝗ ꝗ aūt illoꝝ nocumētoꝝ duoꝝ cām
habet itrinsecā ⁊ extrīsecā quas Auic. nume
rauit in pncipio tertie fen pmi canōis.

Hee aūt due spēs nocumētoꝝ deducūt
corpus hūanū ad duplicē spēꝫ mortis.s.nā
⁊ accñtalē siue egritudialē.infirmāť.n. aia
lia aut egritudie aut nā sic vult Ar.in de
gritudie ⁊ breuitate vite. Ex qb⁹ pꝫ ꝙ hu
miditatis inate resolutio q̄ ordiate aduenit
est cā corruptōis seu mortꝭ natural' vt ſb aliis
vbis recte expssit Sco. nā cū vita sit act⁹ vi
uētis cū igne quodā.i.calore q̄si sic istrumen
to c⁹ ſbm ꝓpriū ē inata hūiditas ex q̄ calido
⁊ hūido viuē ɔfessū est accidet necessario ad
ɔsumptionē inate hūiditatis corruptio siue
mors natalis. Dico aūt mortē natalē q̄ ɔse
qtur actōꝫ ⁊ passionē pncipioꝝ naialiū quā
uis mors corruptio ⁊ oīs defect⁹ sit ɔtra na
turā pticularis forme lꝫ aliqñ sit natural' rōe
mē ⁊ nē cōis vt.s.Tho.in pma scōe.q.xlij.
articlo.ij.⁊ in.q.de malo.q.pma articulo p
ad pmū ⁊ alibi pluries. Dr aūt ɔsūptio na
turalis hūiditatis inate eo q̄ calor natalis q̄
est i ea depascit eā pp ꝙ calor inat⁹ fit cā ex
tiguendi se ipm accñtaliter ppea ꝙ est cā sui
ipius materiā ɔsumēdi sic lāpadis flāma q̄
extiguit q2 suā ɔsumit materiā. Cū ergo sicci
tas vltimat calor inat⁹ extiguit ⁊ mors ſbse
qtur natalis q̄ est pter egritudiem. ⁊ hoc p
culdubio voluit Sco.i vbis suis q̄ ad cās i
trisecas ad q̄s vt opior reduci pōt quoq̄mō
corruptio eueniēs pp ſbtractōeꝫ nutrimēti vt
pꝫ ɔsiderāti. ⁊ hec quo ad cās corruptōis in
trisecas. Sciendū qnto ꝙ cā extrīseca cor
ruptionis vt inqt Sco.ibidē est duplex.s.vł
pp dispōeꝫ ɔtrariā ɔtinētis vel pp violentiā
illatā ab aliquo extrīseco p mō ɔtigit dupl'r
vno mō q2 ɔtinēs directe corrūpit ɔtētū vt
ignis corp⁹ qđ ɔtinet. aliud est ɔtinēs qđ nō
directe corrūpit. ſ phibet illud ꝙ est necessa
riū ad vitā cuiusmōi est aqua q̄ phibet ispi
rationē ⁊ respiratōem ⁊ sil'r terra ⁊ ista sunt
cito corrūpentia. est etiā ɔtinēs corrūpens ſ
nō ita subito vt aer regiōis intpate. Corrup⁹
do p violentiā q̄liter fieri possit ab agētibus
diūsis vt ab hoie bestia imo apud theologos
etiā ab angelo malo satis pꝫ. Ex qb⁹ oib⁹
pꝫ q̄liter audiēdus sit fmo dū dictū est ma
teriā ſbiectā puatōi eē pncipiū ⁊ cām ois cō
ruptionis vt.s.Tho.ij.sniaꝝ dis.vij.q.pma
ar.p ⁊ alibi pluries. Ex qb⁹ ēt pꝫ p oppo
sitū q̄ sint eē icorruptibilitatis q̄ ɔsequtur na
turā q̄libet cui materia puatiōi subiecta nō ē
eēntialis imo illi repugnās hoc mō dꝫ pu
to icorruptibilitatē ple ɔseq naturā imateria
lem itelligēdo p imateriale naturā ex opposi
to distictāꝫ alteri nē materiali c⁹ ps est mate
ria puationi ſbiecta vel accñs illi ꝓpriū de q̄
locut⁹ fuit Sco. in theoromatib⁹ dū inqt fo
ma auferēs oēm puationē a materia ɔstituit
ɔpositū icorruptibile. qđ pulcherrime limi
tans ⁊ cās icorruptibilitatis declarās in q̄rto
sniaꝝ dis. xlviij.q. vi.idē Sco.in.q.q̄ que
ritur vtrū ad eēntiā beatitudis ptineat secu
ritas inqt qđ aliqđ creatū dr hre eē icorru
ptibile p quāto nō hꝫ ɔtrariū vel nō pōt de
strui ab aliquo creato. ſ tñmodo pōt ānihi
lari a deo nō ɔseruāte. ⁊ ſbdit inferius ad 2ᵐ
ꝙ nlla forma pōt auferre puationē a suscep
tiuo qđ.s.natū est recipe aliā formā nisi emi
nēter ɔtineat formā ipam. q2 manēte in aliq̄
aptitudie ad recipiendū nō pōt tolli carentia
nisi ponatur illud nec aliter tollit nisi sic illđ
tollit. forma g⁹ celi cū nō icludat in se formas
iferiores neq3 simpl'r neq3 eminent' eo modo
quo ens ifinitū icludit oīa alia sequtur ꝙ nō
tollet a sua materia puationes aliaꝝ forma
rū si tñ sua maria ē capax illaꝝ. vñ illa via
ponēdi celū icorruptibile videt irrōnabilis.
quia p illā viā nō tollit icorruptibilitas q̄tū
est ex pncipiis itrisecis lꝫ saluet ꝙ nō possit cō
rūpi ab agēte nāli q2 illa forʳita ɔtinet alias
ꝙ nō pōt aliqđ agēs natale expelli. exēplum
hui⁹ pꝫ in itellectiua q̄ est forma pfectior q̄
forma celi. ⁊ tamen nō tollit aliq̄ puationem
alioꝝ formaꝝ. imo nec ɔstituit icorruptibile
respectu agētis nālis p quāto aliquā formāꝫ
ɔcomitantē regritur ad q̄ pōt agēs nāle atti

rendo.s.puatione opositum icorruptibile osti tuere.tn adhuc eet dubiu an susceptiuu esset in potetia ad illas formas sb ppriis roib9 qe hz eminet i illa vna for* ifinita pz g'q i* ppo e falsa for* auferes oez puatoz rc.loquedo d incorruptibili hoc e idestructibili. si autez sit sermo de incorruptibili ab agente nali aut a cotrario cocedatur illa. Et taliter audiendus est Egidius heremita qlibeto pmo.q.xij du inquit q celum est icorruptibile p remotionem pncipij corruptiui vt qz no est ibi puatio respectu forme. 7 qz no est ibi otrarietas q est ro corruptiois manet celu icorruptibile semp. Genus vo est duplex vt coiter hic determiatur scz gen9 logicu 7 phicu vt Sco. i hac qoe. Illa sut in eodem gne logico q sr i eodem pdto. Illa vero sunt eadem genere phico quoz materia est vna.

Propter secunduz

qdem hui9 Iohes iando.v.metaphice i materia de relatib9 intetione phi in hoc textu expones inqt Aristo.hic voluisse corruptibilez 7 icorruptibile differre gne logico no phico quod suadet tali rone: qz Aristo.hic loqr ex intetione otra Plone q posuit ydeas quas dicebat ee icorruptibiles 7 ee eiusdem spei 7 generis cu idiuiduis gnabilib9 7 corruptibilibus.si ergo Aristo loqret de gne phico seu nali nihil otra Plone. Plato.n.bn cocedet q no oueniut in ma qz ponebat ydeas imateriales.oz ergo q si phus aliqd debet habe cotra platone q ipe loquat de genere qd alij vocat logicu qz vniuoce pdicatur rc.vn 7 comentator inqt q corp9 qd dr de inferiorib9 7 supioribus no dr vniuoce s equoce vl analogice. Sed indubie hec expo nulla est utz apud oes expositores 7 vius tertio appebit dicedoz. Et audiedo vba phi de gne phico sufficieter pcedit ro phi otra plonez quod n pnt ee spes sepate siue ydee.qz ipe posuit illas spes siue ydeas ee eiusde spei cu singularibus q de eis no equoce pdicant.cu tn corruptibile 7 icorruptibile gne differat 7 ea q sut diuisa gne pl9 differat qua ea q dnt spe.

Propter tertium

itaq h9 dom p cu.s.Tho.7 Sco q corruptibile 7 icorruptibile no sut i eode gne phico qd pbat roe Sco.corruptibile 7 icorruptibile no possut aliqd gen9 diuide necessario g* dnt gne ona pz 7 assup* pbat dne diuidetes aliqd gen9 no sut de eentia ei9 nec pse insut ei ronale.n.7 irronale no sut de eentia aialis nec pse insut ei imo aial est i po ad vtruqz s qdcuqz ens accipiat vel est necessario corruptibile vel incorruptibile qz cuicuqz aliqd istoz iest pse illi iest na si p accns posset illi no inee 7 p ons qd nuc est corruptibile possz fieri icorrup. qd hz naz e ipossibile.vtuti tn diuie no est ipossibile.vn.s.Tho.i.q.de malo.q.v.articlo.v.ad.x.7 in scdo snaz.dis.xix.articlo.ij.ad quar* corruptibile p nam pot fieri icorruptibile supnaliter ergo corruptibile e de eentia ei9 cui iest vel oseqt aliqd ee intrinsecuz osequtur eni maz quare rc.

Ampli9 arguit roe.s.Tho.qcuqz hnt maz alte9 7 alte9 rois.s.vt ma vni9 sit admixta puatoi ad forma 7 alia no.talia dnitur differr gne phico s corruptibile 7 icorrup.sr h9moi cu iter ea i eode susceptiuo trasmutatio sit impossibilis vt ostat qre rc. Cofirmat corruptibile 7 icorrup.imediate diuidut ens ergo dnt gne.ona pz cu ante qz illud est icorrup. q no pot no ee 7 corruptibile qd pot no esse vsant ergo circa ee 7 no esse rc.

Adhuc corruptibile 7 icorrup.dnt 7 cotrariatur fm poaz 7 ipoam s otrarietas fm poaz 7 i poaz facit differre gne ergo corruptibile 7 icorrup.gne dnt ona pz 7 maior habet in textu mior pbat gen9 sut a ma. spes vo a for*.s po pprie debet me ergo sic otrarietas formal fac differre spe roabile e q cotrarietas fm poaz 7 ipoaz faciat differr gne

Amplius illa sut in eodem genere phico q habet ide sbiectuz vel maz circa q pnt vicissiz trasmutari. s corrup.7 icorr.no sut h9moi cu icorruptibilia vel no habeat mam vl si habet no tamen talem circa qua cu corruptibilibus possint hre transmutationem quia

iam nō eēnt icorruptibilia. Dōm scdo q nihil ꝓhibet corruptibile ꝛ icorruptibile esse in eodem gñe logico. qđ ꝓbatur in corruptibilib⁹ ꝛ in icorruptibilib⁹ rō pōt aliqđ iueni re a quo rōnem gñis pōt accipe vt corpus g⁹ ꝛc. ꝯña pȝ cum toto antecedēte.

Adhuc corruptibile ꝛ icorruptibile saltē creatū habēt aliqđ cōe pdicabile de eis i qđ puta sba ergo sūt idē gñe logico. Excludo āt pmuȝ ens qđ rōne sue illimitatōis est oio extra genus ꝛc.

Huic determiatiōi ꝯsentit .s. Tho. in locis q̄s plib⁹ vt in pma pte. q. lxvi. ꝛ. lxxxviij ꝛ in. q. de v̄tutibus. q. ij. ꝛ in. q. de spūalibus creaturis articło. ij. ad. xvi. ꝛ alibi plies vbi ex itentione tenet q corruptibile ꝛ icorruptibile differūt gñe phico nō autem logico. Vñ ꝛ Alexander hoꝝ determiatiōi iuitendo inquit q duobus modis venari possumus veritatē hāc. pmo qꝛ est differentia inter genus ꝛ spēm. qꝛ genus a potētia sumitur spēs vero ab actu que ergo differunt specie differūt ſm formas ꝛ tamen sunt ifra potētiaȝ vni⁹. quia aūt genus ab ipā potētia sumitur illa que sūt ifra duas pōas sūt ifra duo gña ꝛ sic ymaginabimur q ꝯtraria q̄ differūt spē tm̄ ꝛ nō genere ꝓ tanto nō dicūtur differre potētia. qꝛ ex vno pōt deueniri ad aliud pse. ea aūt que sunt ifra duo gña ꝓ tanto differūt gñe ꝛ potentia qꝛ ex vno nō deuenitur in aliud nisi fōte ▪ accidens sicut ex albo in sapidum. ꝛ sic habemus de corruptibili ꝛ icorruptibili. qꝛ ex corruptibili nō est via ad incorruptibile: nec ꝑ se nec ꝑ accidens ꝛ hoc naturaliter.

Secūda via est ad hoc iuestigānduȝ qꝛ phs nō itendit hic dicere q corruptibile ꝛ incorruptibile nō sint ifra vnuȝ genus logicum ſȝ q nō sunt infra vnum gen⁹ nāe. vñ dōȝ est q illa sūt infra vnum genus logicuȝ que sunt ifra vnuȝ cōceptuȝ potentialē q pōt trahi ad diuersas spēs. Illa aūt sūt infra vnū genus nature q̄ sūt ifra potētialitatē vnius materie ꝛ sicut logicū accipitur a potēcialitate cōceptus ita nāle accipitur a potēcialitate materie.

Hoc est ergo q dicͭ phs q corruptibile ꝛ incorruptibile dñt penes potentiaȝ ꝛ ipotētiā Impossibile. n. est q necesse eē ꝛ possibile eē sint infra vnam nām seu naturam.

Propter quartuȝ

vero huius. Ad pmuȝ ante oppo⁰ dōm q ꝯtraria ꝓprie accepta ꝯueniūt in genere sed differunt specie. sed corruptibile ꝛ icorruptibile sunt ꝯtrāria nō diuidentia aliquod ge⁹ sed ipm ens quod nō est genus ꝛ differūt ſm potentiam ꝛ ipotentiam ergo nō dñt spē.

Ad scōm dōm q pncipia nō sunt ꝓprie i gñe. ꝛ iō diuſitas in pncipiatis ſm gen⁹ nō ē iuxta pn⁰ qꝛ ergo hō ē corruptibilis sicͭ ꝛ asinus lȝ aīa ei⁹ nō sit corruptibilis iō i eodē genere sūt. ꝛ in hāc soloēȝ ꝯuēit Sco. cū doctore scō vt iplicite colligitͬ in pma pte. q. lxxv. articulo. iij. ad tertiū dū inqt q forme nō collocantur in gñe vel in spē ſȝ ꝯposita hō aūt corruptibilis est sicͭ alia aīalia. vñ differētia ſm corruptibile ꝛ icorruptibile q̄ est ex pte formarū nō facit hoiem ſm gen⁹ ab alijs aīalibus differre. ꝛ sic de ꝯpositis ꝛ nō de partib⁹ itelligitur auctoritas illa ꝛc.

Ad tertiū dōm q quocūqȝ mō est aliqđ existēs eo mō est corruptibile ꝛ icorruptibile ꝛ qꝛ ipm q qđ ē rei nō est psc exñs imo sicut existit sic est corruptibile. corruptibile enim est in idiuiduis ſȝ extra idiuidua nō existit ꝛ iō nō dñt spē ab illis. si tm̄ esset exñs ꝛ nō in idiuiduo spē differret ab indiuiduo. Et hoc cōcludit Ar. ꝯtra Plonē q ponit ydeas sepatas icorruptibiles eiusdē tm̄ spēi cū istis iferioribus hoc nō pōt eē vt dicͭ phs qꝛ corruptibile ꝛ icorruptibile dñt gñe ꝛ q̄ dñt genere maxie differūt.

Ad quartū argu⁰ satis pȝ solutio ex determinatis ꝛ silr ad ꝯfirmatōem pmā ꝛ scōam Ad vltimā ꝯfirmatōeȝ de q̄titate celi dōȝ q q̄titas celi q̄ ē icorruptibilͥ dñt gñe phico saltē cōcomitanter a quātitate istoꝝ iferiorū corruptibili apud doctrinā. s. Tho.

Explicit liber decim⁹ icipit vndecimus.

Jrca undecimũ metaphisice orit prio qõ Utrũ formarũ substantialiũ ad se inuicẽ repugnãtiũ ꝛ trãsmutabiliũ sit vera ↄtrarietas ita vt suscipiãt magis ꝛ minꝰ ꝛ p ↄñs sit eaꝝ gño ꝛ cõruptio successiua an potiꝰ sbita seu istantanea. Et arguit negatiue pmo de ↄtrarietate. Nã de ↄtrario in ↄtrariũ deuenit p mediũ ꝛ motũ. sed in sba nõ est motus saltẽ pse ꝛ ꝑprie dictus vtz qnto phicoꝝ quare ꝛc.

Cõfirmatur quia pbus in qnto phicoꝝ pbat q in sba nõ est motus ꝑpter nõ esse sbe ↄtrarium quare ꝛc.

Amplius q forme sbales nõ suscipiãt magis ꝛ minus multiplr arguit qꝛ q̃cũq suscipiũt magis ꝛ minꝰ videtur ad seiuicẽ ↄtraria: ſ forme sbales nõ sũt ↄtrarie vt paulo ante deductũ est ergo ꝛc. Cõfirmat auctoritate phi in pñtis substãtie nihil est ↄtrariũ ꝛ. viij metaphice sicut numerꝰ nõ suscipit magis ꝛ minus sic nec substãtia ſm speciem.

Adhuc q gñatio sbalis ꝛ silr corruptio sint momẽtanee arguit qꝛ ex opposito seqret q generatio eẽt motus ꝑprie dictꝰ q est falsum. ↄña pꝫ quia motꝰ ꝛ mutatio videntur differre penes successiuũ ꝛ istantaneũ. nam motus est in tẽpore, mutatio vero in instãti.

Jn oppositũ tñ boꝝ oĩũ multiplicit arguitur ↄtrarietas effectuũ videt arguere ↄtrarietatẽ cãrum. ſ effectus formaꝝ substãtialium repugnãtiũ vt ignis ꝛ aque sũt vere contrarie scꝫ caliditas ꝛ frigiditas quare ꝛc.

Amplius omne quod corrũpit hꝫ ↄtrariũ pmo celi ꝛ p de gñatiõe. ſ forme subãles gñabiles corrũpuntur quare ꝛc.

Cõfirmatur qꝛ cum forma corrũpenda a mã expellitur q̃rit a quo nõ a se nec ab aliquo siliũ vt pꝫ ergo a ↄtrario.

Adhuc q suscipiant magis ꝛ minꝰ pbat oẽ qd trãsmutat ptim est in termino a quo ꝛ ptim in termio ad quẽ. vi. phisi. ergo oꝫ trãsmutatũ hře pteꝫ ꝛ pteꝫ. Sꝫ tale hꝫ locũ in q̃tuor gñibꝰ q̃rũ vnũ est genꝰ substãtie ſm cõmentatorẽ quare ꝛc.

Ampliꝰ intẽsio ꝛ remissio in ꝑprio effectu ꝛ p se ↄcludit intẽsionẽ ꝛ remissionẽ in ꝑpria cã ſ aliqd accñs qd est ꝑprius effectꝰ forme sbalis suscipit magis ꝛ minꝰ vt pꝫ de caliditate q̃ intendit que vel imediate est a substãtia vel mediãte aliquo alio quod etiã intendit aliter ꝓcederetur in ĩfinitum.

Adhuc oĩa habẽtia susceptiuũ ꝑpriũ sũt eiusdẽ generis nãlis. multe aũt forme sbales sũt tales vt pꝫ in. v. hꝰ caplo de vno. ſ oẽs sbales sũt extreme vel medie. ſ nõ possũt oẽs ẽẽ extreme. qꝛ ↄtraria sũt tñ duo ergo oẽs alie sũt medie. ſ oẽ mediũ cãtur ab extremis ita q mediũ est magis vnius ꝛ minꝰ altiꝰ ergo extrema ſm magis ꝛ minꝰ pticipant.

Amplius q gño sit successiua arguit nullũ agens cuiꝰ substãtia est in tẽpore agit in non tẽpore vt inqt Dauid iudeꝰ in libro de causis ꝑpõe penultia. ſ sba gñantis est in tpe ergo agit in tpe ꝛ p ↄñs generatio mẽsuratur tempore ergo erit successiua.

Propter primum qdem hꝰ qd sit forma subãlis qd etiã suscipere magis ꝛ minꝰ sufficient habitũ est. vij. et viij. huiꝰ. Quid vero sit trãsmutatio ꝛ vera ↄtrarietas cũ ↄditionibus reqsitis appuit ex decimo huius.

Gñatio vo ꝛ pcipue forme sbalis triplr accipitur vno modo ꝑprie pro introductione forme istantanea q̃ in mã sũme disposita itraducit forma. Alioꝰ p tota alteratione p

cedēte talē introductionē forme q̄n aiali est quousq3 ip̄m sit pfecte ↄstitutū in specie sua. Rursus sumit̄ gn̄o coīssime ⁊ pcipue aialis pfecti p tota alteratōe inchoāte a tp̄e in quo sperma sumit̄ a matrice donec fetus inde genitus pariatur.

Propter secunduʒ gdē h⁹. s. Tho. i. xi. h⁹ ⁊. v. phicoꝝ i pbatis opionibus Alexādri ⁊ Auer. de qōe simplr̄ tenet q̄ nulle forme sbales pn̄t eē ↄtrarie q2 ↄtraria sr̄ extrēa q̄dā cuiusdaʒ deſiate distātie ⁊ quodāmodo ↄtinue cū sit mot⁹ de vno ↄtrario in aliud. Vn̄ ⁊ in illis gn̄ibus in qb⁹ nō est talis ↄtinua ⁊ determiata distātia non pōt īueniri ↄtrariū sicut p3 in numeris. distātia eniʒ numeroꝝ adīniceʒ nō intelligit̄ fm aliquā ↄtinuitatē. s̄ fm additioneʒ vnitatum. vn̄ numer⁹ numero nō est ↄtrarius ⁊ sil̄r nec figura figure. Eodē aūt mō est in sbiis. q2 rō cuiuslibet spēi in gn̄e sbe ↄsistit in quodā determinato īdiuisibili. s̄ cū forma sit dr̄ie pn̄ si forme sbales nō eēnt ad īniceʒ ↄtrarie seq̄retur q̄ nō sit ↄtrarietas in dr̄ntiis.

Dōm est ergo q̄ forma sbalis fm q̄ in se ↄsideraṫ ↄstituit spēm in gn̄e substāṫie. fm āt q̄ vna forma h3 sibi coītellectaʒ p̄uationem alteri⁹ forme. sic diuīse forme sūt ↄtrariarum dr̄ntiaꝝ p̄ncipia. naʒ priuatio quodāmodo ↄtrariū est ⁊ p hunc modū opponūtur rōale ⁊ irrōnale aiatuʒ ⁊ inaiatuʒ ⁊ huiusmōi hec sanctus Thomas.

Et [illegible] idē fundamētuʒ tenēduʒ est aput eū q̄ forma substātialis nō suscipit magis ⁊ minus vt ap̄te tenet. s. Tho. nō solū in isto. xi. sed etiā in p̄ma pte. q. lxxvi. articulo q̄rto ad q̄rtuʒ ⁊. q. xciiij. ⁊ in quolibetis quolibeto pri⁹ ⁊ alibi plies: qd̄ arguit̄ q2 ois dr̄ia in eēntia rei est specifica vt p3 p pbm in. viij. h⁹ q vult diffōnes assilari numeris. ita q̄ diffōnes variant̄ q̄cūq3 addito vl̄ subtracto sicut in numeris. si ergo dr̄ntia specifica suscipet magis ⁊ minus tūc magis ⁊ min⁹ eēnt in eēntia rei ⁊ tūc eēt alia dr̄ntia specifica ⁊ de hac nō est q̄ō sed de substātia in eadē specie.

Adhuc si sic eēt seq̄retur q̄ de eēt motus fm substātiaʒ quia fm ↄmētatoreʒ in. iij. phicoꝝ mot⁹ [illegible] acq̄sitio ptis forme post pteʒ ↄn̄s est ↄtra pbm in q̄nto phicoꝝ. Vn̄ in subā nō est motus q2 ibi nō est magis ⁊ minus.

Ampli⁹ si sic eēt forma subālis h̄ret ↄtrariū q2 vbi distātia fm magis ⁊ min⁹ ibi maxime. x. huius quare ꝛc. Ex qbus īfert̄ apud p̄dicatores q̄ gn̄atio forme subālis est subita. vn̄. s. Tho. in scd̄o sniaꝝ dis. p̄ma. q p̄ma articl̄o scd̄o ad 3ᵐ forma subālis simul recipit̄ ⁊ recepta est. Jn hiis. n. q̄ subito fiūt simul fiūt ⁊ facta sūt vt cōiter dr̄. alit̄. n. ad eā eēt motus p̄prie dictus ⁊ formā subālis h̄ret ↄtrariuʒ ⁊ suscipet magis ⁊ min⁹ cuius oppositū deductū est paulo an̄ ⁊ idē dicatur de corruptiōe. si. n. ex aqua gn̄etur ignis i toto tp̄e p̄cedēte p̄cessit alt̄atio sc3 calefactio p̄parās mā3 aq̄ ad receptiōem forme subālis ignis: ⁊ in vltio instāti forma ignis itroducit̄ ⁊ forma aq̄ remouet̄. ignis. n. gn̄atio est t̄mīnus alteratōis p̄cedētis. Hec aūt pō fulcitur q2 gn̄atio talis nō pōt eē successiua ex pte mē cū ipa sit idiuisibilis nec ex pte forme c⁹ eēntia est simplex ⁊ iuariabilis vt Silbertus in. vi. p̄ncipiis qd̄ itelligendū est subiectie nō aūt termiatiue vt. s. Tho. in p̄ma pte. q. ix. articl̄o scd̄o. ad tertiū sūt quoq3 forme vt numeri. viij. h⁹ vt paulo an̄ dicebat̄. Successi [illegible] quoq3 in motu vt ↄmētator q̄rto phicoꝝ tractatu de uacuo vel est resistētia mobil̄ ad motorē vel medii ad mobile. s̄ in gn̄ōne substātie nō pōt dari p̄mū q2 mobile est ipa mā q̄ nō h3 de se. vn̄ resistat cū forma vniāt mē sūme ⁊ vltiate disposite nec scd̄m pōt dari. q2 nullū est mediū in gn̄ōne forme. q2 forma imediate vniṫ mē vt vult. s. Tho. i p̄ma pte q. lxxvi. articulo. vi. agēs quoq3 imediate iūgitur passo. Tū q2 t̄mini gn̄ōnis sūt ↄtradictorii sc3 eē ⁊ nō esse. si ergo eēt successiua int̄ ↄtradictoria eēt medium.

Sed contra hanc pōneʒ p̄cedunt rōnes oēs p⁹ oppo^m iducte quo [illegible] ad illud q̄ cōdu

dēt positio de gn̄atione forme sb̄alis ꝙ sit su/bita arguitur.nā illa data sequeret̃ ꝙ accn̄s nāliter eēt sine subiecto.ɔn̄s falsu₃.ɔn̄a vero deducitur.q₂ alteratio vel saltē forma illa ꝑ₃ quā est alt̃atio p̄cedēs si fūdatur in hoc sb̃o hoc erit mediāte forma sb̃ali.Calor ergo p̄/cedēs si fundat̃ i aliquo subiecto hoc erit me diāte aliqua forma sb̃ali q̃rit mediāte qua [illegible] eni mediāte forma aq̃. q₂ cū forma aq̃ repu gnet calori magis erit rō corrūpendi calore₃ q̄₃ eēndi ip̄m in mā aq̃.nec est ibi mediāte for ma gn̄anda ignis.q₂ illa nō dū est ꝛ ēt quia accidēs est posteri⁹ forma sb̃ali mediāte qua fundat̃ calor [illegible] subiecto.ꝫ ille p̄cedit forma₃ ignis [illegible] opioe₃ ergo erit sine subiecto qd̄ erat intētu₃ qualiter etia₃ in alijs hec opio possit molestari tertio apꝑebit dicēdoꝝ.

Nec cōcludūt rōnes ꝛ fundamēta pōnis h⁹ vñ quo ad p̄mu₃ dictu₃ falsū est ꝙ forme sb̃ales h̄eant mediu₃.imo ip̄e forte sūt ɔtra/ria imediata.Uel dici pōt ꝙ illud assūptum v̄m est de ɔtrarietate ꝓprie audita de q̄ cum ei⁹ ɔditionib⁹ habitū fuit in.viij.qōe libri de cimi.nō aūt de ɔtrarietate cōir audita ō qua verū est ꝙ eius extrema sūt cuiusdā determi nate distātie ꝛ quadāmodo ɔtinue vt diffu/sius tertio dċoꝝ notū fiet.

Rōnes etiā scd̃i dicti nō mouēt vt inquit Sco.viij.methap.p̄ma.n.nō concludit q₂ si sic eodē mō ɔcludēt de q̃litate.q₂ in q̃litate [illegible] additio in eēntia si in eēntia suscipiat magi. ꝛ min⁹ vt in.viij.h⁹ habitū est.q.vi.ꝫ nō v₃ q₂ suscipit magis ꝛ min⁹ fm pb̄m in p̄ntis.

Adhuc nō valet rō hec q₂ magis ꝛ min⁹ ponūtur in eēntia sb̃e ꝛ q̃litatis sicut ɔsequē^s eēntia₃ nō ꝙ magis ꝛ min⁹ sint de eēntia sic maius ꝛ min⁹ fm q̃titaté.ꝫ q̃titas eadē mi/nor sit maior manēs in eadē spē.q₂ hec linea manēs hec est maior alia ꝛ tñ ambe eiusdem spēi g⁹ eodē mō pt̄ eē de magis ꝛ min⁹ in sub stantia ꝛ q̃litate. Scd̃a etiā rō nō valet q₂ ɔn̄s nō est in ɔueniēs cū in subā sit de diffō motus q₂ de exit sb̃a de pō in actū.ꝛ aliquis est act⁹ exeūtis ꝛ ille est entis in pō fm ꝙ in potētia. Tertia quoq₃ rō non v₃ nā oē ge nus diuidit̃ drīntijs oppositis ꝛ nō alijs q̄₃ cō trarijs vt patuit in.x.h⁹.nō.n.p̄uatiue oppo sitis q₂ p̄uatio nihil ponit.drīntia aūt ɔstituit aliq̄₃ spēm.silr i subā est distātia maior ꝛ mi nor ergo maxia.Uñ Auer.tertio phicoꝝ ig nis ꝛ aqua sūt ɔtraria fm sb̃am.

Rōnes silr dicti tertij nō ɔuicunt q₂ suc/cessio pōt eē in motu ex p̄te vtriusq₃ ꝛ l₃ mā sit de se idiuisibilis tñ est diuisibil' [illegible] accn̄s rō ne q̃titat[illegible].forma quoq₃ subālis cū sit simplex est idiuisibilis fm eē specificū q₂ vt sic abstra hit ab oī gradu ꝛ sic audiēdus est auctor.vi p̄ricipioꝝ.Cū hoc tñ ipa h₃ g̃dus idiuidua les eēntiales fm q̄s potest intrīsece p̄ticipari.

Mā etiā licet de se non habeat vñ resistat ipa tamē vt est sub forma ꝛ dispositione ɔtr̄ ria forme īducēde h₃ vñ agēti r̄sistat ꝛ est re sistētia mobilis ad motorē ꝛ est resisten^s me dij ad mobile ꝑ ut ɔtraria dispō locū t₃ me dij.Cu₃ vero addit̃ ꝙ forma imediate vnit̃ mē.v̄m est corrupta p̄ma forma verū tamē pri⁹ ex nā rei corrūpit̃ p̄ria q̄₃ scd̃a itroducit̃ fm rationē forme finis ꝛ efficiētis l₃ posti⁹ fm rationē mē vt.s. Tho.in.q.de v̄itate.q. xxviij.ꝛ illud prius mediat int̃ formā ꝛ for mā ꝛ agēs ꝛ passū.Falsū est etiam ꝙ termini generationis sūt pure ɔtradictorij.ꝫ sūt sicut priuatio ꝛ habitus.vñ ꝑ eē ꝛ non eē itelligit ph̄us priuationē ꝛ habitū vt recte declarat̃ v.phisicoꝝ. Alexāder v̄o ꝑipatetic⁹ philo sophus grec⁹ q fuit de magnis ꝛ famosis ex positoribus Aristo. intētu₃ ꝙ aliquociēs ne mo reputabat̃ philo. nisi eēt alexādrinus vt narrat comenta.tertio ō aia.Exponens illō philosophi in p̄ntis subē nihil est ɔtrarium posuit ex itentione ꝙ licet substan^e ɔposite ni hil sit ɔtrariū ꝓprie ꝛ prīo quomō itelligen/dus est fmo philoso.in p̄ntis ꝛ.v.phisicorū tñ subā simplex q̄ est forma subālis vtiq₃ h₃ ɔtrariū.Et iste fuit Aristo.itellectus phisico rū ꝛ de generatione primis. Huic positio ni ɔtradicit ɔmentator Auer. v.phicoꝝ q₂ fm hoc philo.ibide₃ pbās ꝙ ad subām non

est motus nō ɔducēt nisi ꝙ ad sbām ɔposi/tā nō est mot⁹. q̄ꝗ forte id cōcedēt ɔmētator Alexāder. Et hāc opionē tetigit. s. Tho. in hoc. xi. dū inqt. dixerūt ergo qdā ꝙ toti sbe ɔposite nō est aliqd ɔtrariū. qꝛ opꝫ ɔtrario rū eē vnū sbm ꝟ forme sbali nihil ꝓhibet ali/qd eē ɔtrariū. dicebant. n. ꝙ caloꝛ est forma subālis ignis ⁊ frig⁹ forma subālis aq̄. Hoc aūt nō pōt eē vꝫ qꝛ forme subāles nō sꝫ sensi biles pse. Et iteꝝ manifestū est ꝙ caloꝛ ⁊ fri gus in alijs coꝛpib⁹ sūt accn̄tia q̄ȯ aūt est in gn̄e subē nulli pōt esse accn̄s quare ɔmētatoꝝ viij. h⁹. ex hoc seqtur icōueniens vt ꝙ aliqd sit qualitas ī se ⁊ in altius respectu sba. ꝟ sba non dr̄ in alicuius respectu. Et q̄ꝗ hec opio coiter attribuat Alexādro. ⁊ h⁹ rei discussio bn̄da sit in libello de sensu ⁊ sīato capl̄o ō sa poꝛe. ego tn̄ opioꝛ ꝙ opio Alexādri nō fuerit ista nec habet ex eius vbis ibi. ipe. n. sub ɔdi tione loqueñs dicit ibi. si ergo esse aq̄ in frigi/ditate ⁊ esse ignis in caliditate. q̄re non ɔtra rius ignis aq̄ ꝟm ꝙ h⁹ modi q̄si dicat si pōat ꝙ frigiditas sit forma subālis dans eē aque ⁊ caliditas sit forma dās eē igni quare non erūt ista sibi ɔtraria ꝟm ꝙ huiusmōi. nūq̄ asserit absolute ꝙ ita sit vt appet ispicienti.

Alij vō dixerūt ꝙ caloꝛ ⁊ frig⁹ nō sūt foꝛ me sbales ignis ⁊ aq̄. ꝟ tamen eoꝝ forme sb stātiales sūt ɔtrarie ⁊ suscipiūt magis ⁊ mī⁹ ⁊ sūt quasi medie inter sbam ⁊ accn̄s. ⁊ hec opio est ɔmētatoris Auer. in tertio celi ⁊ ali/bi pluries. ɔtra quā īuehitur mltiplicit̄. ꝓ eni ɔtra eā inqt. s. Tho. vbi supra hoc eē oi no irrōnabiliter dc̄m. nā cū forma sit p̄ncipi um spēi si forme ignis ⁊ aq̄ nō sūt ve sbales neqꝫ ignis neqꝫ aqua sūt ve spēs in gn̄e subē. nō est etiā possibile ꝙ int̄ sbam ⁊ accn̄s sit a liquod mediū. tū qꝛ sūt diuersoꝝ generꝝ. int̄ huiusmōi aūt nō cadit mediū vt in. x. huius ostēsū ē. tū qꝛ diffōnes sbe ⁊ accn̄tis imedia te sūt. Est. n. sba ens ꝑ se. accn̄s vō q̄ȯ ꝑ se nō est sed in alio.

Ampli⁹ ex illa pōne seq̄ret̄ ꝙ ꝓuatio sus cipet magis ⁊ minus q̄ȯ est falsuꝫ cū iste sint dispositiones positiue que repugnāt priuati oni. ɔn̄a probatur qꝛ cū forma ignis itendit̄ mā est min⁹ ꝓuata forma ignis ⁊ remittitur magis ⁊ sic q̄tuꝫ forma itenditur tn̄ ꝓuatio remittit̄ ⁊ ecōuerso. Et hoc sumendo lʒ tāto ⁊ quāto saltē vt eq̄litatē denotāt arismetricā ⁊ nō geometricā vt alibi hʒ ingri.

Adhuc seq̄ret̄ ꝙ nōia elemētoꝝ suscipent ɔpationē q̄ȯ pꝫ eē falsū. nō. n. dicim⁹ aereoꝛ neqꝫ aq̄oꝛ. ɔn̄a pꝫ qꝛ nomē forme suscipiētis magis ⁊ min⁹ ɔpationeꝫ recipit vt alb⁹ albi oꝛ albissimus. Amplius ex illo seq̄ret̄ ꝙ gn̄o nō eēt termin⁹ alteratōis ɔn̄s falsuꝫ ⁊ cō tra Auer. scḋo phicoꝝ. ɔn̄a pꝫ qꝛ terminus nō est sine illo cuius est terminus. ꝟ si forma sbal̄ suscipet magis ⁊ minus tūc sil̄ eēt gn̄o cuꝫ al teratione qꝛ tn̄ acq̄reret̄ de sba q̄⁰ de accn̄te Quia tamen opio Sco. q̄ defendē ⁊ ꝓsequi itendo in tertio dōoꝝ est multū ꝓpiqua sen tentie istoꝝ patrū. Si qs in ꝓmis afficētur Alexādro tali icedat via ɔcedendo formas subāles elemētoꝝ eē ɔtrarias absqꝫ magno i cōuenienti. tū qꝛ sunt forme maxie in eodē ge nere ad se inuicem distātes ⁊ in subiecto ali/quo mō codeꝫ. s. in mā ꝓma lʒ nō in eodē su biecto ꝟm actū. tū etiā qꝛ iste forme ɔmiscent̄ adiuiceꝫ refracte ⁊ remisse salteꝫ ꝟm Auer. q̄ oīa nulli vident̄ ɔuenire nisi ɔtrarijs aliq̄mō q̄ꝗ nō possint ita ꝓprie ⁊ ve esse ɔtrarie sic q̄litates qꝛ nō habent subiectū ita ꝓprie ⁊ qꝛ ɔtraria ꝓprie sūt actiua imediate. ɔstat autē ꝙ iste forme nō agūt imediate. nō. n. agūt nisi p̄cedentibus q̄litatibus actiuis aliquo mō sup̄ra cōem doctrinā. q̄ ꝑꝑ nō sūt ita ꝓprie cō trarie sicut qualitates ꝓme tāgibiles. q̄ȯ aūt nullo mō sit ɔtrarie nō video esse demostra/tū. Et lʒ rō Aristo. qua ꝓbat ꝙ ad subāꝫ nō est motus assumat eas nō esse ɔtrarias. tam̄ pōt dici ꝙ rō illa nō est demōstratia ꝟm Cō mentatoreꝫ imo solū famosa. i. ꝓbabilis. C⁹ signū est qꝛ vl̄r nō est vꝫ ꝙ motus nullo mō sit ad illud q̄ȯ nō hꝫ ɔtrariū. qꝛ motus circu laris est velissimus motus vtꝫ. viij. phicoꝝ. ⁊ tn̄ nō est ad ɔtrariū ꝓprie vt pꝫ ibideꝫ. q̄ sꝫ

sit nõ demõstratiua ad pbandũ q ad subãm nõ sit motus ingrãt a cõmẽtatore.v.phicoꝝ.

Si qs etiã faueret Auerr.tali pcedat fũdamento pmo q nulla forma sbalis pfecta suscipit magis et minꝰ seu itendit et remittitur. Dico aũt fm eius itentões formas sbales pfectas formas mixtoꝝ de qbus audiẽdus est sermo phi in pñtis cum dixit subãm nõ suscipere magis nec minꝰ. scdo q forme accñtales itendũtur et remittũtur vt pbatuz est. viij huiꝰ. q. vi. ille. n. nõ dãt eẽ simplr. s solũ qd.

Ex qbꝰ pz p qd forme subãles elemẽtoꝝ dicunt medie iter formas sbales et accñtales qr ptiꝰ sũt ɔueniẽtes cũ formis subãlibꝰ et ptĩ cũ accñtalibus. ɔueniũt. n. cum subãlibꝰ in s q dant eẽ simplr qd nõ faciũt accñtales. cõueniũt aũt cuz accidẽtalibꝰ in hoc q suscipiunt magis et minꝰ in sua eẽntia qd nõ faciũt substantiales forme pfecte fm Auer.

Et iuxta hoc fũdamẽtuz ruit obiectio. s. Tho. ɔtra Auer. adducta in hoc. xi.

Ad scdam rõnez ɔtra ɔmẽtatorez dõm q eẽ ɔcluderet q q̃litates nõ suscipiũt magis et minꝰ vt notũ est deducẽti quare cõcedendum est q nõ est inɔueniẽs q puatio forme sbalis suscipiat magis et minꝰ in subiecto. nã sicut mã q̃nq3 est magis puata caliditate q̃n q minus. ita q̃nq3 magis forma subãli ignis q̃nq3 minus. Et cũ arguitur q magis et minꝰ sũt dispões positiue. dico q veruz est si sint alicuius entitatis positiue. si aũt magis et minus sint dispõnes entis puatiui sic sũt entia priuatiua. Ad tertiã põt dici negãdo cõsequẽtiaz. qr noia rebus nõ assimilant. q̃nq3 eniz vnũ nomẽ sillabe vniꝰ et triuz lraꝝ solũ vt hoc nomen rex significat qd magnũ. Grãmatici aũt sic asserũt solũ in noibus accñtia ipoztãtibus qr accidẽtia manifestioza sũt nobis ad sensuz. Forme vo reꝝ subãles sunt occulte iõ illis nõ iposuerũt noia recipientia cõperationem. Aliter dici põt q cũ adũbio ɔpatiuo admittitur ɔpatio vt medici dicunt aliq appellãdo magis aerea q̃dam magis ignea. nõ tamẽ aereoz nec ignioz ad turpẽ sonũ euitandũ q iuxta grãmaticos dr figura cathegoriaꝝ...

Ad quartum posset concedi consequens q isertur de gñatione elementi. ipa. n. nõ est terminus alrationis qm nũq3 sepatur ab ea imo successiue acqritur forma subãlis elemẽti sicut et accidẽtia. Sz forme mixtoꝝ qr nõ recipiũt magis nec minus gñalir nõ acquirũtur successiue. s tota forma mixti sil in istãti vltimo alteratõis et sic termiat gñonez. Et hoc voluit cõmẽtator. vi. phicoꝝ q ɔtra alexandrũ volẽtez nullã trãsmutatõez eẽ simpliciter idiuisibilez imo q̃lbet eẽ in tpe aliquo licet hoc lateat in aliqbus pp tpris puitatẽ intãtuz q reputant eẽ i idiuisibili q̃uis sint in tẽpoze. Jnqt hãc sniaz Alexãdri ɔtradicere cuidã dicto famoso apud pipateticos q volunt q aliq̃ trãsmutatões sint simplr idiuisibiles et instãtanee sic illũiatio et gñatio subãlis sc3 forme mixti nõ autez elemẽti.

Aliter exponi posset gño est terminꝰ alterationis. i. gñatuz eẽ est terminus alratõnis nã generatũ eẽ nõ est sil cuz gñatione. imo alteratio pcedit genitũ eẽ. Et si ɔtra ɔmẽtatorẽ instetur in opione sua adducẽdo ɔtradictionẽ cuz velit formas subãles elemẽtoꝝ intẽdi et remitti. et oñr successiue generari et corrũpi vt pz ex determiatis et nõ solũ de elemẽtis imo et de alijs formis vt pz p phicoꝝ comẽ. lxij. in spmate. n. apud gñationẽ hoĩs nõ cessant ptes spmatis recedẽ et ptes fieri hoĩs donec forma hũana pficiatur. Alibi aũt ɔcedit gñonez subãlez fieri p minima vt. vi. phicorũ comẽto. xxxij. pmuz in gñone et corruptõe est mĩna ps q̃ põt iueniri õ gñato. mĩmuz. n. [illegible] oĩ generato est termiate q̃titatis. s. q minima ps ignis est termiata. s. mĩma ps q̃ põt esse ignis. Et in eodẽ. vi. ɔmẽto. lvij. generatio q̃ ẽ in subã est nõ i tpe. s. puetꝰ forme subãlis

Dõm q absq3 dubio de formis elemẽtoꝝ apud cõmẽtatorez tenendũ est ipas ptibilir itensiue et extensiue acqri. et hoc loquẽdo de formis subãlibꝰ elementoꝝ ptibilibꝰ in ptes actuales q̃. s. possũt existere p se q signãr additur pp generatiões et corruptões mĩmoꝝ

nālium.pmo.n.disposita mā p vno mimo ignis fit ꝛ subito ꝛ in nō tpre in fine illi⁹ alťationis gñatur vnū mimuȝ ꝛ hoc est gñoneȝ fieri p mima.residuū aūt totū successiue generať.ꝛ ita ď corruptōe.ꝑ.n.corrūpiť ſbito v⁹ mimuȝ deide residuū successiue corrūpiť donec veniam⁹ ad vltimū mimuȝ qď etiā corrūpitur subito ꝛ p hoc pȝ fal⁹ opoīnis huius in qua multū letatur aius ꝛc. De alijs aūt formis tenendū puto eas in nō tpre iuxta fūdamenta Auer. generari ꝛ corrūpi qcquid Linconiēsis voluerit ꝛ Petr⁹ mantuanus.

Qualiť vo teneri possit motū in sba eē successiuū ꝛ tñ nō ppe dēm ɔsequenť videbiť.

Propter tertium qdeȝ h⁹ sciendū pmo ꝙ ɔtrarietas cōir andita ꝛ nō ꝑprie est illa cui deficit aliq ɔditionū enumeratarȝ qōe.vij.decimi metaphice. Ad cuius vlťiorē itellectū ɔsiderandū ꝙ cōtrarietas multipľr iuenitur accipi in phia pͤter modū sumēdi eā ꝑprijssime de qua dĩtuȝ fuit in.q.allegata.s.vij. decimi h⁹. vno mō cōiter ꝛ qsi i ꝑprie p oppōne inť priuatōeȝ ꝛ habitū ꝛ hoc⁹ accepit eā Ar.in ꝑ phicorȝ. Alio mō sumiť ɔtrarietas duarȝ formarȝ eiusdē spēi quarȝ vna aliquo mō est pfectior ꝙ̃ alia vt albedo itensior est pfectior albedie remissa saltē accidētaliter ꝛ hic mod⁹ ɔtrarietatis est magis ꝑprius ꝙ̃ pcedēs quō loqtur Aristo. in de causis longitudis ꝛ breuitatis vite suphabundās ɔtrariať diminuto ꝛ maioꝛ flāma minoꝛi.ꝛ.v. phicorȝ magl.ꝛ mius i eadē spē sunt aliquo mō ɔtraria.Alio mō pōt vocari ɔtrarietas repugnātia duarȝ formaruȝ sibi inicē succedētiū i eodē subcō i pō ꝛ hoc mō loqmur ad pñs.sic.n.forme sbales possunt eē ɔtrarie.ꝛ hec est ɔtrarietas magis ppria ꝙ̃ pcedēs ꝙ est inť formas eiusdē spēi.

Sciendum scdo vt inqt Sco.viij.metaphisice ꝙ ɔsideratio metaphici de forma ēt sbali ꝛ specifica dñtia est fm ꝙ ptinent ad qditates rei.Sed qditas abstrahit a suppositis nō icludēs aliqd quod ptineat ad idiuidua. Scdēdū 3° ꝙ mot⁹ alio duorȝ mōrȝ pōt sumi.vno° vt est cōis ad oēm mutatōeȝ de ꝙ agiť tertio phicorȝ cū diffiniť p eē actuȝ entis i poten^a fm ꝙ in pō.Vn̄ phus ibidem exemplificās de eo mentōȝ facit de gñatione ꝛ alteratōe ꝛ oī alia mutatōe.Alio° sumitur mot⁹ ɔtracte vt distiguiť ɔtra gñoneȝ ꝛ corruptōeȝ vt.v.phisicorȝ.

Dōm itaqȝ ꝑ ꝙ repugnātia formarȝ sbalium nō est ɔtrarietas ꝑprie audita qď facilr ostendiť.cuicūqȝ repugnātie de est aliq ɔditionū ɔplens rōem ɔtrarietatis ꝑprie sūpte illa nō est ꝑpria ɔtrarietas. s; repugnātia formarȝ sbaliuȝ est huiusmōi vtȝ discurrēti per singulas ɔditōes.nā lȝ repugnātia talis sit oppositio distīctorȝ spē eorūdeȝ tñ gñe ꝛ sit extremorȝ ꝙ sūt entitates positiue nō tñ est accipere duas formas sbales ꝙ̃tūcunqȝ repugnātes sub eodē gñe ꝙ maxie distent ita ꝙ claudant in medio oēs alias eiusdeȝ gñis. qꝛ tñ vnū vni ɔtrariať vt patuit in.x.h⁹.qď tamē eēt falsū si darenť tales forme sbales ad seinuiceȝ maxie distātes. nā cū ois gño sit ex cōtrarijs vel medijs ex ꝑ phicorȝ ꝛ ex terra genereť ignis ꝛ aq ꝛ aer ꝛ etiā ecōuerso.seqtur ꝙ tre ɔtrariātur ista tria ꝛ econūso.imo oīa elemēta ꝛ oia gñabilia ꝛ corruptibilia sibiinuicē ɔtrariarētur ꝛ sic multa vni ɔtraria ꝛc.

Nec etiā due forme sbales hñt fieri circa idē susceptiuū pdēptitate simplr ꝙ est entis i actu pfecto.cū mā ꝙ est subiectū ꝑpriū forme sbalis nō hȝ idē eē pfectuȝ sub diūsis formis habē.n.subēm vnuȝ in actu est ɔditio ꝑpria ɔtrariorȝ ꝑprie dictorȝ.ɔtraria nāqȝ exigunt subēm vnū ꝛ idē ergo ɔtraria ꝑprijssime dicta reqrūt subēm ꝑprijssime vnū ꝛ idē.quod nō eēt nisi eēt vnū ꝛ ideȝ fm actū.lȝ mā eadē pdēptitate sbali vna numero i essen^a maeat successiue sub vtraqȝ forma. Habē aūt mediuȝ qď p vltia ɔditione formarȝ ɔtrariarȝ assignabať formis sbalib⁹ nō videť ɔuenire qꝛ mā vna forma subāli exuta imediate qlībet alia pōt iformari necforte oȝ per media transire.qď si dicamus ꝙ forme sbales sunt

ɔtrarie imediate tūc ɔditō hec. vi. nihil ē ad ɔpositum. Ex qbus sequitur q sba est cō trarietas hoc lato vocabulo audita qz ibi ē repugnātia q̄ tū nō est ɔtradictio nec ḃm priuationē ⁊ habitū nec ḃm relationē. ⁊ iō neces sario hz reduci ad oppōez ɔtrarietatis vt di uisio specierū oppōnis in pn̄tis data a pho saluet. Dōm scdo q repugnātia formaꝝ sbaliū est ɔtrarietas coīter sūpta qd multi plicit reducit. p qualē ordiem hn̄t extrema duaꝝ habitudinū ad īuicem in pōritate ⁊ posterioritate talē vident obseruare habitudi nes illoꝝ extremoꝝ cū habitudies tales non oriātur nisi ex rōib⁹ formalib⁹ extremoꝝ. ƀ forme sbales ignis ⁊ aque nāliter sūt pores q̄litatibus suis. s. caliditate ⁊ frigiditate vtz ergo rōnabile est vt repugnātia forme sbalis ignis ad formā sbalez aque sit prior nāliter q̄ repugnātia caliditatis ad frigiditatē nō. n. pncipaliter p alio vident īuicem repugnare caliditas ⁊ frigiditas nisi qz forme quas ɔse quūtur repugnant sibi īuicez pōr. ergo est re pugnātia istaꝝ formaꝝ sbaliū q̄ suaꝝ q̄lita tum. dico nāliter ⁊ p ɔn̄s nō est penit⁹ eadez repugnātia formaꝝ sbaliū ⁊ q̄litatū. ƀ alia cū nihil nāliter sit pri⁹ se ipo. oīs aūt repug nātia eoꝝ q̄ possūt sibi īuicē succedē in eodez subiecto ē oppō. ⁊ oīs oppō uel est ɔtrarietas vel ɔtradictio vel puatia oppō vel relatiua vtz ex pn̄tis. nulla aūt pōt ɔuenient dici nisi ɔtrietas vt supi⁹ mltotiens deductū ē q̄r ⁊c.

Adhuc ex scdo de gn̄atiōe aer ⁊ ignis sūt ɔtraria tre ⁊ aq̄. terra aūt aeri. aq̄ aūt igni. ergo ɔtraria sūt vt ɔtigit sbam subē eē ɔtra riā ita q ly vt videt additio diminuēs non distrahēs oīno. Ampli⁹ in prio phicoꝝ ī gn̄e sbe est vna pria ɔtrarietas ad q̄ oēs re ducūtur. Adhuc in. x. metaphice ⁊ in pre dicamētis idem.

Hijs ⁊ ɔsilib⁹ auctoritatib⁹ rn̄det q Arꝭ. loqtur de ɔtrarietate vt reducit ad puationē ⁊ hitū q̄ten⁹ vna forma hz rōnez imperfecti ⁊ puationis respectu alrius. Sz ɔtra priuatio nihil est formalit. ƀ due forme sūt formaliter aliqd positiuū ergo cū formalr opponātur ɔz q aliter forme opponātur q̄ priuatio ⁊ hitus lz. n. vna forma icludat puatōez nō tn̄ pcise. ƀ aliqd vltra addit. Cōfirmat qz hoc ēt mō oīa opposita se hn̄t vt hitus ⁊ puatio ⁊ vt ɔtradictio q̄tenus vnū extremū icludit pri uationē ⁊ negōez alti⁹. ƀ hoc dr in ꝓprie alit ei nō eēnt q̄tuor oppōnuz spēs realr distīcte.

Amplius ad pncipale arguit due forme subāles opponūt ergo aliq̄ spē oppōnis. ƀ vt appet nulla alia spē oppōnis q̄ ɔtrarie oppo nūtur ergo ⁊c. Nec est dōz tales formas ad īuicez eē dispatas nō ꝓprie ɔtrarias seu op positas. qz vel eēnt dispate vt duo īdiuidua eiusdē spēi vel diūsaꝝ spēꝝ vel diūsoꝝ ge nerū nō est dare primuz: quia nemo negaret formā ignis magis oppōi forme aq̄ q̄ Sor. Ploni. nec est dare scdz qz plus opponūtur due tales forme q̄ sor. ⁊ brunell⁹. nec est da re tertiū qz magis opponūt q̄ albedo ⁊ lapꝭ.

Adhuc ad pncipale arguit ɔtrarioꝝ mo tuū vel mutationū sūt ɔtrarij termi. v. phi. ƀ gn̄o ⁊ corruptio sūt ɔtraᵃ. ergo ⁊ eoꝝ ter mini q sūt forme sbales gn̄ande ⁊ corrūpēde ⁊ p hac ɔclusione ēt faciūt nōnulla post oppo sitū iducta. Dōz tertio q lz subā ḃm spēz in vlī ɔsiderata vt qditas nō suscipiat magꝭ ⁊ minus. forma tn̄ sbalis hz gdus itrinsecos eēntiales ḃm quos suscipit magis ⁊ minus ⁊ diuisionē intrisecā. Primā ptē pbat Sco. ī viij. h⁹. qditas inq̄tuz qditas abstrahit a su positis nō includēs aliqd qd ptineat ad īdi uidua. Sz subā ḃm spēm in vniūsali ɔsidera ta est q̄daz qditas vt qditas est. suscipe autē magis ⁊ min⁹ nō ɔpetit qditati ḃm se ɔside rate. ƀ vt est in īdiuiduis. ergo subā ḃm spēz in vniūsali ɔsiderata nō suscipit magis nec minus ƀ ī supposito pōt suscipe magis ⁊ mi⁹ eo q vnū īdiuiduū pfecti⁹ hz nām specificaz q̄ aliud suppoᵒ. ɔn̄a pncipalis pz cū maiori minor etiā ex dictis in pn̄ hui⁹ articuli ⁊ octauo huius.

Scda ps ɔclusiōis multiplici via arguit vt Sco. ī. viij. h⁹ pmo ex q̄litate ꝓpria ɔpa

ta ad elementū cuiꝰ est ꝓpa. pmo sic calidū itenditur ⁊ remittit̄ ergo ignis. añs pʒ. ɔña vō pbatur qꝛ ꝓpria passio ɔseqtur formaʒ tanq̄ pse cām. Cā. n. nāliter se hñte cātuʒ nāliter se hʒ. ſ calor in diuisis idiuiduis ipiꝰ ignis nō siĺr se hʒ ſ vnus est itensior q̄ȝ alius ergo ignis q est cā nālis caloris nō similit̄ se hʒ ſ vnus est itensior q̄ȝ alius. maior pʒ quia oīs cā nālis agit quātuʒ pōt ⁊ ſm vltimū potētie. ⁊ sic oīs cā eque pfecta cābit effectuʒ eque pfectū ergo a destructōe ɔñtis effectu nāli nō eque pfecte ⁊ nō siĺr se habēte nec cā naturalis siĺr se habebit. Hec pbatio vt inquit Scotꝰ est Auer. in tertio celi ⁊ mūdi qꝛ qua rōne forma ignis manens pfecta nō remissa sua caliditate remissa in vno gradu pōt manere pari rōne pōt manere scđo ḡdu remisso ⁊ tertio ⁊ q̄rto ⁊ p ɔñs sine oī gradu: qꝛ oēs gradus caliditatis sūt eiusdē rōnis ⁊ spēi seu nature. quare q̄ rōe manet forma pfecta vno eoꝝ gradu remisso manebit pfecta q̄libet eorū corrupto qꝛ quo ad hoc idē est iudiciū de toto ⁊ pte: q̄ȝuis hic dicat Sco. q possit esse rō pse qꝛ elemēta manent imixto igit̄ in se remittūtur. ſ añs ē dubiū ⁊ Auic. negat ɔñaȝ ſ ɔña pbatur qꝛ q̄n ille ise itense sūt potētiales respectu forme mixti cū q̄libet sit nata simpliciter pfecta ɔstitue pse ens. itaq hec rō de mixto ē pticularis ⁊ ɔcedēti añs ē pbabilis.

Ampliꝰ ex q̄litate ɔpata ad aliud subēm arguit̄ ɔclusio in altatiōe pcedēte corruptionē aq̄ in ignē iducit̄ calor ergo ⁊ forma ignis nō pfecta ergo remissa. ɔña pncipalis pbat̄ tū qꝛ nullū accñs ꝓpriū est sine ꝓpria forma sui subiecti. vñ corpa in aere vel aq̄ nō tangūt se imediate qꝛ hūiditas aeris nō est sine aere. nec aq̄ sine aq̄ ex. ij. de aīa. Sʒ calor ē accñs ꝓpriuʒ ignis ⁊ pcipue calor gñatus in alteratōe facta ab igne. Tū etiā qꝛ eadē rōne totꝰ calor igneus posset eē in aq̄ sine forma ignis qđ vr̄ oīno irrōnale. Scđa ɔña pbat̄ qꝛ formas specificas r̄pugnātes īpossibile ē esse in eadē mā ſm eē intēsuʒ ergo hñt ibi eē ſʒ eē r̄missū puta forᵃ aq̄ ⁊ forᵃ ignis i ꝓposito

Dōʒ q̄rto q forma sbalis matialis ī actu extensa hñs ptē. qđ pbatur. oīs forma q̄ nō respicit materiā idiuisibilit̄ extēditur ad extensionē mē ⁊ hʒ ptē extra ptē. De aīabꝰ. n. brutoꝝ de qbus minꝰ vr̄ inqt phs p̄ ⁊ scđo de aīa eas diuidi ad diuisionē corpoꝝ ⁊ inducit̄ istud de aīalibꝰ anulosis q̄ in pte diuisa sentiūt ⁊ mouent̄ ⁊ p ɔñs aīa diuidit̄ i eis dico aūt formā sbaleʒ materialē p naturā ductā vt excludatur aīa itellectīa qꝛ illa non est extēsa nec diuisibilis in eēntia.

Dōʒ. vᵒ. q gñō forme sbalis matialis successiua q ex dictis pʒ cū habeat gradꝰ ⁊ sit extēsa hñs ptē extra pteʒ ergo in istāti nō pōt iduci. Adhuc oīs motus ē successiua transmutatio. ſ gñō est motꝰ. iij. phicoꝝ vbi data diffōne motꝰ exēplificat Aristo. de gñōne ⁊ corruptōe. qꝛ gñō est actꝰ gñabilis inq̄ȝtū gñabile ⁊ corruptio actꝰ corruptibilis inquātuʒ corruptibile q̄re ⁊c. Nec fugiēdū ē ad hāc solutionē vʒ q Arꝭ. loq̄tur ibidē de motu large p oī mutatōe ⁊ q eā diuidat i spēs v. phicoꝝ ⁊ ibi sepet gñonez a motu pbans q gñō que ē a nō subiecto in subiectm nō est motus q est a subiecto i sbm. qꝛ si sic fugiēdo diceretur seq̄ret̄ q Arꝭ. vsq ad locū illū vbi mutationē diuidit in suas spēs locutꝰ fuisset de mutatōe cōir audita. Sʒ i eodē q̄nto ⁊ i. viij phicoꝝ in hoc. xi. hētur q in oī motu reqritur tps ergo in oī mutatōe. ⁊ p ɔñs oīs mutatio est successiua.

Ex qbꝰ seq̄tur q gñō seu corruptio ⁊ motus ꝓprie dictus nō differūt penes successiᵘ ⁊ istantaneū ſ vel penes sbm ens i actu ⁊ ens in pō apud q̄sdā Auoystas. vel subtilius ⁊ magis resolute apud Sco. penes t̄minos est eni de rōe formali motus ꝓprie dicti eē pse ⁊ p̄. i. imediate de ɔtrario positiuo in ɔtrariuʒ positiuū. vbi de rōe gñōis sbalis ē pse p̄. i. inmediate eē de p̄uatiōe in hītū. Vñ attētione dignum q cuiuscūq mutatōis t̄mini altero duoꝝ moꝝ sumi possūt vel vt termi p̄mi. i. pncipales q in q̄cūq mutatōe siue sit motus ꝓprie dictꝰ siue nō sꝫ hītꝰ ⁊ p̄uatio vt ex non albo fit albū ⁊ ecōuerso ⁊ ex nō igne fit ignis ⁊ ecōuerso alias eīm cuiuslibet trāsmutatōis

valis nō eēnt ēa pn̄a forma ꝓuatio ⁊ mā. Aīo
mō sumi possūt vt imediati. quos qdā appel
lant tmios ꝯcomitātes prios ⁊ ābo hij sūt af
firmatiui. qꝛ tm̄ vnū icludit ꝓuatōez alti⁹ di
cūtur concomitantes ꝓuationez ⁊ habitum.
In ꝓposito itaqꝫ ois mutatio dr̄ gn̄o accipi
endo termios pmos. Illa. n. ē mutatio a nō
sbo in subēm vel econūso q̄ ab Ar. gn̄o ⁊ cō
ruptio noiat̄ in q̄cūqꝫ exter gn̄e ois etiā mu
tatio dr̄ mot⁹ nō dico mot⁹ ꝓpe dict⁹ si su
māt̄ termi ꝯcomitātes ⁊ illa ē mutatio a sbo
in subiectū q̄ꝫ Aristo. vocat motuz. Qd̄ aūt
gn̄o ⁊ mot⁹ nō distiguāt̄ penes successiuū ⁊ i
stātaneū pꝫ p pb̄m. v. pbicoꝝ vbi distigués
gn̄onez a motu collocat mutatōez a nō albo
in albū sub gn̄one q̄ tm̄ mutatio ē alteratio ⁊
p ꝯn̄s successiua. Nec Ar. negat. v. pbicoꝝ
ad sbaz nō eē motū pse ꝫ ad eā nō eē motū ■
se ⁊ ꝓprie dc̄m ꝓpter ꝑ. i. imediate nō esse de
ꝯtrario positiuo i ꝯtrariū positiuū. iō in sba
dr̄ magis aꝓpriate mutatio a nō subiecto in
subēm vel ecōuerso q̄ꝫ i alijs gn̄ib⁹ q̄uis ēt i
illis sint gn̄o ⁊ mot⁹ s̄m t̄mios sic vel sic acce
ptos. s. prios vel ꝯcomitātes. qꝛ sbm gn̄onis
sbalis. s. mā ē minus ens q̄ꝫ in alijs mutatōi
bus. In sba ergo est mot⁹ pse ⁊ gn̄o sic̄ ⁊ in
alijs gn̄ib⁹ in sba tm̄ gn̄o est simplr̄ talis. ꝫ in
alijs ē s̄m qd. Si qs aūt afficeētur doctrie
s. Tho. facile eēt ipaz tueri destruēdo hec fū
daměta. Ad ꝑ᷒ q ꝯtra. s. Tho. ifert i 2°
articulo cū dr̄ q si gn̄o for̄ sbalis eēt subita
Dōꝫ tenēdo opionez illā q̄ est cōis q in casu
illo calor suscipit̄ in aqua ab igne mediante
forma sbali aq̄ lꝫ mediāte frigiditate repug
net caliditati. tm̄ nō pōt eē cā corruptōis calo
ris ignis pp potētiaz caloris ignis sup excedē
tē. q̄re non oꝫ q sit accn̄s sine subēo. ꝫ postq̄ꝫ
gn̄o est subita apud hāc opioez q̄rit̄ nūqd sit
istantanea. an in ifinito modico tpe seu i tpe
valde modico ⁊ ipceptibili. Dōꝫ in doctrina
s. Tho. q sbito dr̄ illud q fit in idiuisibili ■
poris vt idē. s. Tho. 3° pbicoꝝ lec. scd̄a. ⁊ q
gn̄o for̄ sbalis cū sit idiuisibilis ē subita. i. in
stātanea. vn̄. s. Tho. in t̄tia pte. q. lxxv. ar.
vij. ⁊ i q̄rto sn̄iaꝝ dis. xi. q. ꝑa ar. t̄tio. Mu
tatio triplr̄ ē in istāti ꝑ si for̄a sit idiuisibilis
vt sbalis. scd̄o si sbm sit i vlt̄ia dispōe. tertio
si agēs sit ifinite v̄tutis. ois. n. mutatio c⁹ sub
iectū nihil hꝫ repugnās forme itroducēte est
in istāti vt. s. Tho. in. q. de v̄itate. q. xxviij.
ar. ix. ⁊ alibi plies. Et si itez q̄rat̄ nūqd
in ꝑ istanti eē alicu⁹ for̄ sbalis q̄ gn̄atur sit
v̄m dicē q fiat. vt sic dicam⁹ eā fieri ⁊ factū
eē. Et vr̄ q nō qꝛ i ꝑmanētib⁹ ad fieri seqt̄
nō esse vt. s. Tho. pmo ꝑyerme. lect. xi.
Dōm q fieri dr̄ duplr̄ vt. s. Tho. in scd̄o
sn̄iaꝝ dis. pma. q. pma ar. scd̄o ⁊ i q̄libetis q̄
libeto. xi. ⁊ alibi pluries. s. termiatio mot⁹ ⁊
mot⁹. ꝑ mō fieri ⁊ factū eē sūt simul nec dr̄nt
nisi s̄m rōem. ꝫ scd̄o mō dr̄nt realr̄ ⁊ tale fie
ri ꝑus est tpe q̄ꝫ factū eē in ꝑmanētib⁹ nō aūt
in successiuis. qd̄. n. fit nō est eomō q̄ fit vt id̄
s. Tho. in q̄rto sn̄iaꝝ dis. x. arti. scd̄o.
Et si vlt̄i⁹ istet̄ qꝛ si in ꝑ istanti eē forme
sbalis sit suū fieri cū facē ⁊ fieri iportēt hitu
dinē cē ⁊ effect⁹. mutatōez aūt ex ꝯn̄i vt. s.
Tho. in ꝑa pte. q. xlv. ar. scd̄o ad scd̄m.
Du⁹ est nūqd ꝓ ꝑ istāti sibi correspōdeat ge
nerās: pōt dici ꝯn̄ter respōdendo q nō neccio
res ꝑmanēs in ꝑ instāti in q̄ hꝫ eē ꝓ tūc hꝫ ge
nerās vel ꝓducēs lꝫ neccio ante habuerit imo
possibile ē q res ꝑmanēs nūc ꝑ sit ꝓducta ⁊
tamē nō habeat aliqd̄ ꝓ se ꝓducēs vt recte d̄
ducit Gualteri⁹ āglic⁹ in. q. q̄libeti sui. v. qd̄
discutē lōguz eēt ⁊ aliq̄lr̄ ꝓposito iptinens.
Ad distictōꝫ āt hitaz i pricipio h⁹ t̄tij ar.
de ꝯtrarietate dōꝫ q q̄cūqꝫ repugnātia sit in
ter formas sbales illa nō ē alia ꝯtrarietas q̄ꝫ
ꝓuatōis ⁊ hitus. ⁊ iō supfluūt tot ꝯt̄rietates
vnde rēe dixit. s. Tho. in ꝫ. xi. q for̄a sbalis
s̄m q in se ꝯsideratur ꝯstituit spēꝫ in genē sbe.
s̄m āt q vna for̄a hꝫ secū coirellectā ꝓuatōez
alt̄i⁹ forme. sic diuse forme sūt ꝯtrariaꝝ dif
ferētiaꝝ ꝑncipia. ⁊ sub ꝫ itellectu ꝯcedat̄ cō
trarietatē cadē iter formas sbales ⁊ ꝑpea ad
mittat̄ solo adducta ad argumēta ꝓbātia cō
clusiōez scd̄aꝫ h⁹ ar. tertij ⁊ ad rōes i ꝓbātes
eā. dōꝫ q lꝫ ꝓuatio nihil sit formalr̄. forma
tamē sbalis habēs sibi coirelictā ꝓuatōez alte
ri⁹ forme ē aliqd. Et ad ꝯfirmatōez.

ↄcedit ꝙ ꝓprie ⁊ cōīr cadit ↄtrarietas īter formas ſbales. Ad aliud ↄcedēduꝫ est ꝙ eo mō ꝙ̄ gn̄o ⁊ corruptio opponātur sic ⁊ termi.ſ.ꝑuatie.

Ad rōes vō ↄclusiōis tertie ꝙ̄ negat rn̄dēduꝫ est ꝙ ignis vnoᵒ se hn̄s iducet effectū eq̄lē vt calorē in mā ꝓportiōabili eadē. Ubi aūt passū vl̄ ↄbustibile sit maiꝰ vel dispōiꝰ ⁊ aliud passū vl̄ ↄbustibile fuerit minꝰ vl̄ idispositiuus ex pte passi sit vel alr̄ dispositi vnꝰ ignis erit calidior altero. nec ex h̄ īfertur ꝙ vna forᵃ ſbalis sit magis talis ꝙ̄ forma alteriꝰ. Ad ꝓbatōēꝫ ↄclusiōis dōꝫ ꝙ lꝫ forma ſubālis ignis possit manē pſca vno ḡdu sue caliditātꝭ remisso ⁊ duobꝰ forte remissis negāda tn̄ est ↄn̄a ergo potit manē oibꝰ ḡdibus eiꝰ remissis. ⁊ cā ē qꝛ nō ē sile ꝺe vno ⁊ ꝺe oibꝰ. ꝗnis oēs sint eiusdē rōnis qꝛ sic forma ſubālis mixti ēt aīati vt canis pōt pmanē pſca aliq̄li sua caliditate remissa. si tn̄ in toto eēt remissa nō maneret ita imagiandū ē ꝙ ē dar maximā caliditatē cū ꝙ̄ forᵃ ignis nō pt̄ star ita vt cuꝫ ista nō posset stare nec cuꝫ aliq̄ miori. ƀ cuꝫ q̄libet miori pōt. Cū ergo ignis amisit caliditatē vsqꝫ ad eā est ▮axia cū ꝙ̄ nō tūc ꝑmū istās caliditatis illiꝰ eēt ꝑmuꝫ nō eē ignis ⁊ idē eēt ꝑmū eē aq̄ ⁊c. Ad scd̄aꝫ rōēꝫ in eadē ↄclusiōe negēr ↄn̄a ⁊ ad ꝓbationē negandū est ꝙ q̄libet calor absolute loquēdo sit ꝓpria passio ignis cū in alijs repiar calor in qbꝰ nō est ꝓpria forma ſbalis ignis. Ad illud scd̄i ƀ aīa dōꝫ ꝙ cā illiꝰ est qꝛ si aliq̄ sint imedio illoꝝ corpuꝫ cū talia sit corpa subtilia subītrāt ⁊ illa corpa sūt būectata ab eis nō tn̄ oꝫ ꝙ si aliqs stet ꝓpe ignē ⁊ calesiat manus ab igne ꝙ adueīente calore nouo fiat forma ſubālis ignis ꝺe nouo. Ad rōes ↄclusiōis q̄rte qcqd sit ꝺe ṽitate ↄclusiōis ist̄e ꝓbatō tn̄ illa nō plꝰ vꝫ nisi ꝙ diuisio aīalis anulosi in ▮tes nō arguit diuisiōeꝫ aīe ī ptes. ƀ ibi sūt plēs aīe in poᵃ ꝙ̄ fiūt ī actu p vnicū actū diuidētis si ꝺebita fiat diuisio. Ad ꝑmā rōeꝫ ↄclusionis q̄nte ꝙ̄ nego ⁊ silr̄ illā ↄn̄aꝫ forᵃ ē extēsa ergo n̄ pt̄ iduci in istāti. nā q̄ntitas in introductiōe forme ſubālis in ꝙ̄ fit ſm plīmū resolutio vsqꝫ ad māꝫ ꝑmā itroducit in mā vltiate disposita in istāti: ⁊ nō successiue ⁊ tn̄ talis q̄ntitas est extensa.

Ad scd̄aꝫ rōēꝫ ꝺe motu dōꝫ ꝙ oīs motꝰ vel mutatio est adꝰ exn̄tis in pō inq̄ntuꝫ hꝰmōi vt s. Tho. ↄtra gētiles libro scd̄o ca. xvij. in ꝙ̄ rōe cōi ↄueniūt eq̄lit motꝰ oēs spēs motꝰ rōe vt idē s. Tho. ꝑ sniaꝝ dis. xv. q. iiij. articulo scd̄o ad scd̄ꝫ ⁊ ī t̄tio sniaꝝ di. xxxiij. q. ij. ar. ꝑ ⁊. iij. pħicoꝝ lec. scd̄a p totū. Uñ successio est ꝓpria motui ⁊ ↄuenit sp pp in dispōēꝫ mē vt. s. Tho. ↄt̄ genti. libro. ij. cap. xix. ꝙ̄ si est in motu vel mutatione nō est nisi pp oppōneꝫ termioꝝ vt ideꝫ. s. Tho. in ꝑ sniaꝝ dis. xxxiiij. q. iiij. ar. iij. q̄re oīs mutatio cꝰ subēꝫ nihil hꝫ repugnās forᵉ itroducendo est ī istāti vt. s. Tho. ī. iiij. sniaꝝ dis. xi.

Propter quartuꝫ qdeꝫ huius dōꝫ ad primū aīi oppoᵐ ꝺefendendo Sco. ꝙ ꝺe ↄtrrio in ↄtrariū ꝺeueniṫ ▮ mediū si forᵉ ille habēt mediū. ƀ forsan forᶜ ſbales sūt ↄtraria īmediata quaꝝ nihil ad ꝓpositū. ⁊ lꝫ in ſubā non sit motꝰ ꝓprie dictus ē tamē int̄ formas ſubāles motus successiuus q̄uo sūpsit motū Arꝫ. in tertio pħicoꝝ dū diffiniuit ipm p eē actū entis in pō ſm ꝙ in pō qcqd dixerit. s. T. huic opīoni repugnās. Unde cometator ibideꝫ motus est gn̄o vnius ptis post aliā ptē illiꝰ pfectōis ad ꝙ̄ tēdit motꝰ donec pficiar ⁊ fiat ī actu

Ad ↄfirmatōēꝫ dōꝫ ꝙ Arꝫ. v. pħicoꝝ vult ꝙ ad ſubām non sit motus ꝓprie dictꝰ pp non eē ꝺe ↄtrario positiuo in ↄtrariū positiuū pse ▮ ⁊ imediate quē motū qdam Auōpste appellāt trāsmutationē ꝙ̄ vel ▮ ꝙ̄ nō variat nomen : nec diffinitio trāsmutati. sed manet ideꝫ nomine ⁊ diffinitione sub vtroqꝫ termio trāsmutationis. Cū quibus tamen oībus stat ꝙ in ſubā sit motus successiuꝰ vt ꝓbatuꝫ fuit supra.

Ad scd̄m ꝑncipale negāda est maior lumen eñi recipit magis ⁊ minus ⁊ tn̄ lumini nihil est ↄtrariū ꝓpe dictū. ƀ solū ꝑuatie oppoᵐ vt tenebra vt dr̄ scd̄o ꝺe aīa. Et si dicat ꝙ magis ⁊ minus fiūt ex pmixtōe ↄtrij. dōꝫ ꝙ illud ṽm ē ī habētibꝰ ↄtrariū non tn̄ vl̄r ī oībꝰ imo magis ⁊ miꝰ pn̄t eē ex maiōi ⁊ miori dispōe subēi ad talē qualitatē vl̄ formā aut ex maiori vl̄ miori ṽtute agentis vl̄ ex aliq̄ alia cā. Ad ↄfirmationē qd sit dicēdū patuit ī ↄclone. iij. Ad 3ᵐ

dõ3 negãdo ↄsequẽtiã3 vt visu3 fuit ex dictis.

Ad argumẽta pᵒ oppoᵒ si qs faueat doctrine pdicatoꝝ ⁊ cõi. Ad pmũ dõ3 ꝙ ↄtrarietas effectuũ nõ reqrit ↄtrarietatẽ cãꝝ s3 sufficit cãs eẽ dispatas. Ad 2ᵐ dõ3 ꝙ ad h ꝙ subã sit corruptibil' sufficit ꝙ hẽat ↄtrariũ fm suas dispõnes nãles qs reqrit in mã. Ad ↄfirmationẽ3 p3 p qd expellat forma subal' a mã q2 p absentiã qlitatũ aut dispõnũ nãliũ qs reqrit in mã.

Ad t'tiũ argumẽtũ cũ dr oẽ qd trãsmutatur &c. Rñdit Sco. in. viij. bᵒ ꝙ Ari. intelligit d diuisibilitate mobilis in ptes qtitatiuas sicut dic Bonauẽ. in hac qõe ad hoc arg. nõ at de diuisibilitate t'minoꝝ fm magis ⁊ minus. vñ istd argumẽtũ nõ includit intensionẽ i forma subali s3 extẽsionẽ ⁊ hoc ↄtinue acqsibilẽ. Ibidẽ ei vult ꝙ in loci mutatõe ⁊ qtitate forma fz quã ẽ motus ẽ p se diuisibilis ⁊ iõ ibi non est pᵐ sicut nec ex pte tpis ⁊ mobilis ita nec ex pte forme. vñ ibidẽ assumit ꝙ necesse est oẽ qd mutatũ est mutari pus. eadẽ ei3 est rõ ⁊ nõ in ↄtinuis ⁊ i ↄtrariis ⁊ in ↄtradictõe. ⁊ intelligit pus nõ nã s3 tpe sicut pbat ex diuisibilitate tpis rñdẽdo ad argumẽtũ zenonis vbi manifeste vult demõstratõnẽ illã saluari in mutatõe fm ↄtradictionẽ. ⁊ sic in ↄtradictõe nõ fm diuisibilitatẽ t'minoꝝ quia vbi termi sũt oio sũt imediati. vñ ⁊ in gñone subãli saluabit' necessario cũ oẽ genitũ sit extensum. ergo nulla ps illiᵒ ex q sit gño tota sil' alteratur ⁊ ita nec totũ sil' alterat'. ⁊ ita nec totu3 sil' sũme disponit' q2 sicut q3 incipit ordinate alterarari ita ordine s. si sũme disponi. igit' cu3 gño fiat ex sũme disposito seq' ꝙ gño nõ erit tota sil'. ⁊ sic i nullis duobᵒ nũc. idẽ pcise est sũme dispositu3 s3 ad aliud ⁊ aliud ita in toto tpe int'medio cõtinuo ↄtinuũ sũme disponit' sic forma subalis p alia ⁊ alia pte i qbuscũq3 duobᵒ nũc inducit'. ⁊ i tpe int'medio iducit' i q aliqd sũme dispõit'. et h modus ↄsonat dictis pbi in. viij. phi. ca. de ↄparatione motuũ vbi postq3 oñdit cõpatões in alt'ationibᵒ ⁊ in motu locali oñdit distincte qlr gñoes cõpant' ad inuicẽ fm velociᵒ ⁊ eqle. cũ ei velox ⁊ velociᵒ diffiniant' tpe vt3 ibidẽ ⁊ i. vi. eiusdẽ certũ est ꝙ transmutatio instãtanea nõ pot esse alia velocior. Et nota ꝙ hec rñsio h3 negar' mima nalia. S3 ↄtra hãc solõe3 instat' p sepatio ptis lapidis a plibᵒ guttis cadẽtibᵒ nõ attribuit' oibᵒ illis q2 oẽs gutte mouẽt tñ. viij. phi. ps aũt ipsaꝝ in nullo tpe pᵒ sepat &c. vide ibi.

Ampliᵒ o3 sensũ subito alterari ⁊ nõ diuidi

Adhuc sile vr de illuiatõe si luiosũ aliquã ptẽ diuisibilẽ illuiet sil' vel nulla pmo. Ad primũ de guttis rñdit Sco. loco allato ꝙ septio ptis lapidis l3 nõ fiat sic paulatine ꝙ in toto tpe quo fit dispõ ad ipã3 fiat ipsa fm ptẽ ⁊ ptem a gutta. ⁊ gutta tñ facta dispõe p multas vltima in v'tute pcedẽtiũ agens nõ sepat i instãti s3 pus discõtinuat vnã ptẽ etᵒ q aliã ⁊ illiᵒ partis partem prius in infinitũ nunc sic ꝙ nõ discõtinuet a parte remouenda aliquã partẽ sui. s3 illã in suo toto remouendo manẽtẽ pus discõtinuat a toto lapide q illud totũ remouendũ. simul ergo non in instãti sed in aliquo tpe qd dr simul respectu totius quo fit pparatio ad amotionẽ. Et huic solutioni quo ad aliquid ↄsentit. s. Tho. in pmo sñiaꝝ dis. xvij. q. ij. ar. iij. ⁊ i scda scde. q. xxiiij ar. vi. ad scd3 dũ inquit ꝙ gutta vltima agit in virtute omniũ pcedentiũ. Ad scdm de sensu respondit Scotus ꝙ Ari. loqtur de alteratione intentionali vbi subiectũ est summe dispositum ad formã. Intentio enim sua est ꝙ sonus nõ subito multiplicatur quia requiritur motus localis ad eius multiplicationẽ qui nõ pot esse subitus. color aũt pot subito multiplicari quia non requiritur ibi motus localis.

Ad tertiũ de lumine inquit Scotus ꝙ nõ est simile quia vbicunq3 nõ ẽ ordo tpis nõ videtur necessariũ ponere ordine3 nature. vel sicut duorum effectuũ respectu eiusdem cause vel quorũ vnum sit causa alterius sequeretur enim actualis diuisio medij in infinita ⁊ ꝙ nihil primo illuminatur natura nisi indiuisibile. s3 vbi est ordo tpis inter partes effectus ex natura eius hoc nõ ↄcludit quia nihil primo tpe s3 aliqd pmo nã. sicut subiectũ motus pmo recipit ip3 sicut natũ est esse. qtũ aũt ad tps nõ est primũ in toto esse Propter qd ↄcludendo qcqd hactenus dictu3 sit asserẽdũ puto cũ Sco. ꝙ nulli forme nec sbo nec sensu repugt subita mutatio. tñ oi forᵉ etiã sbali mãli rõe subiecti disibil' pt ↄuẽire successiua

iductio ⁊ sic itelligit̃.v.phi.rõe aũt graduũ in forma alicui põt ⁊ alicui nõ.vii.v.phi.mot⁹ distinguit̃ a mutatõe qꝛ motus possibilis est i trib⁹ gñib⁹.ergo oia dicta intelligũt̃ de possibili ⁊ nõ de necessario. Jdõ oꝫ finalr̃ dicẽ ꝙ successio vbiqꝫ rõe subiecti ẽ possibil̃.vi.phi. nõ vbiqꝫ rõe for̃.v.phi. neutra diuisiꝫ necessaria.ꝫ si ẽ mot⁹ necessaria est hec vl̃ illa sub disiũctõe.q̃lit̃ aũt alr̃ possit iterptari illa ꝓpõ phi.oẽ qd̃ mouetur ptim ⁊c. videndũ est ab Auerꝫ. in.vi.phicoꝝ.comẽt.xxxij.⁊.iiij.phi. cõmento centesimo vigesimo octauo.

Alit̃ rñdẽdũ ẽ iuxta viã cõeꝫ ⁊.s.Tho.ꝙ oẽ qd̃ mouet̃ pti est ⁊c.fm dispões illoꝝ t̃mi noꝝ ita ꝙ hẽat ptẽ de dispõib⁹ t̃mi ad queꝫ ⁊ ptẽ de dispõib⁹ t̃mi a q̃ ⁊ hoc ↄtingit i trãsmutatõe idiuisibili.s.gñatõe subãli ⁊ corruptione.q̃uis eiꝫ forma subãlis sit indiuisibilis q̃litates tñ disponẽtes ꝓ illa suscipiũt magis ⁊ minus.Est ergo ꝓpõ phi vlr̃ va i oĩ motu siue sit successiuus siue subita mutatio: qꝛ oẽ qd̃ mouet̃ ptĩ ⁊c.vel fm t̃minos i se si motus fuerit successiuus vel fm dispõneꝫ si mutatio fuerit indiuisibilis ⁊ instãtanea. Et si arguit̃ i ꝓbãdo hãc soloeꝫ sicut Joh. iand.vi.phicoꝝ qꝛ lꝫ illud qd̃ transmutat̃ mutatõe idiuisibili añ instãs gñonis q̃dãmõ sit pti i t̃mino a q̃ ⁊ pti i t̃mio ad quẽ fm dispões.tñ i instãti gñonis.s.dũ aliqd̃ gñat̃ nõ hꝫ ptim de vna dispõe ⁊ pti de alia ꝫ solũ formã q̃ acqrit̃ ci⁹ dispões.Arꝫ. aũt intelligit ꝙ illud qd̃ mutat̃ dũ mutat̃ pti hꝫ ⁊c.⁊ nõ solũ añ ⁊ sic t̃manet dubiũ. Dõꝫ ꝙ Arꝫ. ꝑmutari sicut nec fieri nõ intellexit t̃minatõeꝫ mot⁹ q̃ est i instãti de q̃ est veꝝ dicẽ ꝙ fieri ⁊ factũ eẽ gñari ⁊ gñatũ eẽ sl̃ sil̃ ꝫ intellexit de mutari ꝓ ipso motu ãñcedẽte t̃miationẽ mot⁹ ⁊ ita nihil cõtra dicta. Ad q̃rtũ argumẽtũ ꝑncipale p⁹ oppo^m negãda est maior apud hãc doctrinaꝫ s.s.Tho.nec eã ꝓbat alr̃ Sco. Ad q̃ntũ pꝫ ↄsilr̃ ꝙ for̃ subãles sl̃ sicut ↄtraria imediata. Ad vlti^m dõꝫ vt Egidi⁹ i.ↄ.libri de cãis ꝙ nlꝫ agẽs c⁹ subã ẽ i tpe agit in nõ tpe accipiẽdo actionẽ ꝓpe q̃ fit cũ transmutatõe nãli nõ tñ i icouẽiẽs ꝙ agat i nõ tpe ꝫ ꝙ tps distinguit̃ ↄtra istãs tpis accipiẽdo actioneꝫ ꝓ q̃cũqꝫ introductõe sicut pꝫ in illuiatõe aerꝫ. a sole qꝛ Egidi⁹ ibidẽ subã rei mobilis tãq̃ mẽsurã ꝓpriã hꝫ nũc tpis ipa aũt opatio siue ipse mot⁹ tãq̃ mensurã hñt tps.si aũt aliqua opatio hñet ꝓ mensura nũc tpis nõ eẽt ꝓpria opatio nec mot⁹ ꝫ t̃minus opatõis ⁊ motus eẽt eiꝫ id opari opatũ eẽ ⁊ nõ eẽt opari vt opari ⁊ vt distinctũ est ab opato eẽ.opatio g⁹ vt opatio ⁊ vt est motus hꝫ ꝓ mensura ꝓpa tempus.hec ille.Et hec de questione ista probabiliter dicta sint tanta.

C Irca duodecimum methaphisice oritur questio vtrum productio cuiuscũqꝫ forme sit vniuoca. ⁊ ẽ q̃rẽ vtꝝ gñatũ sit sile generãti fm formaꝫ.Arguit̃ negatiue. ꝑmo aĩalia genita ꝑ putrefactionẽ a corpe celesti solũ sunt ꝓducta ꝫ illa aĩalia celestibus corpib⁹ fm formã nõ sunt silia ergo ⁊c.

Ampli⁹ v̾tus actiua in seie ex seie aĩaꝫ ꝓducit ꝫ in seie nõ est aĩa cũ ergo gñatũ habeat aĩaꝫ nõ sunt silia fm formã. Adhuc motus est gñatiuus caloris ꝫ motus ipse nõ ẽ calidus ergo ⁊c. Cõfirmat̃ masculus seiaꝫ ꝓducit i qb⁹ tñ nõ vr̃ saluari ꝓductio vniuoca ergo ⁊c. Jn oppo^m est phs i textu ꝑte illa postea qꝛ quecũqꝫ ex vniuoco fit subã ⁊c. vbi vult ꝙ oĩs forma siue a nã siue ab arte ꝓducta ꝓducit̃ a sibi sili. Jdẽ ẽt colligit̃ i.vij.h⁹

Propter primum quidẽ h⁹ sciendũ ꝙ ꝓductio ⁊ mutatio nõ sl̃ entitates conuertibilr̃ eedem vt colligitur a

Sco.i.ij.dis.pmi sen. mutatio eꝫ respiciens
sꝫm est forma sibi mutati reqrens ꝙ aliqd in
sit alicui cui ꝑus insuit oppositū. Productio
vo respiciens terminū est via in terminū pro
ductū.vñ iste rões nō includūt se essentialr̄ et
in creaturis qꝛ diuersa respiciūt qꝛ sine ꝯtra
dictione pōt intelligi pmo rō ꝓductōis sine rō
ne mutatōis.Cū ergo in gñone i creaturis cō
currant rōes ambe.s.mutatōis ⁊ ꝓductionis
gño transferꝫ ad diuina sub rōe ꝓductōis ꝫ
nō sub rōe mutatōis. Hic aūt est sermo de ꝓ
ductōe in creaturis q̄ nō absoluit a gñone o
missa sup nāli ꝓductōe. Est aūt gño duplex
q̄dā vniuoca q̄ nō est aliud q̄ꝫ ꝓductio cꝰ ꝓn
cipiū ꝓductiuū totale est eiusdē rōis cū t̄mi
no ꝓducto. q̄dā vo est equoca ⁊ est illa cuiꝰ
ꝓncipiū ꝓductiuū totale est alteriꝰ rōis a ter
mio ꝓducto Ad h̄ eiꝫ ꝙ ꝓductio sit equo
ca ꝓprie reqrit ꝙ illud qd̄ est ꝓductiuū non
cōicet vt inqt Sco.i pmo sniaꝝ dis.xiij. nec
sit eiusdē rōis in genito nec ꝙ illud qd̄ est ter
minus formalis in ꝓducto sit eiusdē rōis i ꝓ
ducente ⁊ oppositū ad ꝓductiōeꝫ vniuocā

Propter secunduz

qdē hꝰ p̄lo ponēs ydeas vniciuꝗ̄ spēꝝ gña
biliū appropatas vt saluaret reꝝ nāliū gño
nē vt visum fuit in.vij.hꝰ.q.vi.⁊.q.viij. oēꝫ
gñonē vniuocā simpl̄r ꝯcedēt.Fuit nanꝗ̄ p̄lo
nis snia oia fieri ex dijs scōis qbꝰ deꝰ deorū
dedit sementē gñonis.Dij aūt scōi sr̄ stelle et
orbes celestiū mouentes māꝫ ad ꝓductioneꝫ
oiuꝫ gñabiliū.⁊ illa semētis dr̄ forma q̄dam
formās māꝫ ad ꝯueniēs sibi in noie. ⁊ hanc
formā dicit cōicari mē datorem formaꝝ ⁊
ipaꝫ māꝫ aptari forme recipiende ꝑ q̄litates
actiuas ⁊ passiuas ſm numeꝝ ⁊ ꝓportioneꝫ
mouētes dirigētes ⁊ alterātes.Dr̄ ergo ydea
forma ab informādo dicta sic.cā aūt q̄ est in
mā inducta dicit vocari imaginē seu imitati
onē eo ꝙ imitaꝝ formā q̄ est extra māꝫ ⁊ vo
caꝝ a qbusdā resultatio ⁊ a qbusdā resolutio
a qbusdā aūt vocaꝝ vmbra eo ꝙ obscuratur
qñ materiā ingrediꝝ.⁊ dicit ꝙ natura ꝑ intē
tionē quā hꝫ eo ꝙ opꝰ nature est opꝰ intelli
gentie respicit ad illā formā sicut ad exēplar
qñ ꝓducit res ad gñonē.⁊ iō exeqꝝ ad par
h̄ mō fit vniuocū ab vniuoco sibi ꝯueniēte.

Huiꝰ aūt positōis defectꝰ ꝑter arguta cō
tra eā in.vij.hꝰ vbi supra. ampliꝰ ad p̄sens
ondit ꝯ intētōe Arl. qꝛ si forma q̄ est ydea sit
extra materiā ergo nō est eētia sbe sensibilis
nec ꝓnᵒ cognitōis ipsiꝰ. Adhuc ex illa seqꝝ
ꝙ forma nō educiꝝ de potentia materie ꝫ in
duciꝝ in materiā ex q̄ seqꝝ ꝙ subā diffinita
sit mixta ⁊ nō vnū.Ampliꝰ ex hac seqꝝ ꝙ oēs
forme subāꝝ insensibiliū sint incorruptibiles
qꝛ oēs sꝝ extra ⁊ nō sꝝ in materia nisi ꝑ vesti
giū.Dat aūt exemplū de hoc Joānes sarace
nus dicēs ꝙ sicut in testudinibꝰ ⁊ voltis mu
roꝝ pmo poniꝝ arcus ligneꝰ sup quē ꝯcludiꝝ
testudo.⁊ postea remoto arcu remanet vesti
giū in testudine ⁊ sepatus arcus remanet.
Jta est in formis ydealibꝰ formātibꝰ subās
sensibiles ⁊ corruptis sensibilibꝰ mācet forma
ydealis q̄ nō nisi ꝑ vestigiū est in subā sensibi
li.redeunte aūt eadē imagine celi q̄ hꝫ semen
illud formare forma illa iteꝝ formabit ⁊ rei
terabit silr̄ illi qd̄ fuit in ꝑori seculo.hoc eniꝫ
est iuramētū deoꝝ qd̄ apollo redit sacro.

Propter tertium

qdē hꝰ sciendū pmo ꝙ cū nihil in se possit ha
bere calitatē alteriꝰ nisi in se hēat ꝑfectionem
ſm quā cāt in tali gñe qd̄ signāter additꝛ qꝛ
aliꝰ hō posset esse materia vel forma corporis
simplicis.vt inqt Sco.in theoro.seqꝝ ꝙ for
ma gñati aliquo mō est in generāte ⁊ h̄ multi
pl̄r.vno mō forma gñati est i gñante ſm ean
dē mōꝫ eēndi ⁊ in materia eiusdē rōis.vt cuꝫ
hō gñat hoieꝫ ⁊ ignis ignē.⁊ talis gño est vni
uoca totalr̄ vt Sco.in hoc.xij.qñꝫ vo forma
geniti ꝑexistit i gnerāte nō ſm eūdē mōꝫ eēn
di nec in materia eiusdē rōis: sicut forma do
mus ꝑexistit i mēte artificis qꝛ forma domus
extra hꝫ esse materiale ꝫ i mente artificis hꝫ
esse imateriale.Et hos duos modos etiā isi
nuauit.s.Tho.i scripto suo sup dyonisio de
diuis noibꝰ lec.iij.⁊ i qōibꝰ de poᵃ.q.vij.ar.
i.ad.viij.dicens ꝙ forᵃ effectꝰ ē i agēte māl

ſm ſilitudinē nāe ſ3 in artificiali eſt ſ3 eandē rōe3 nō aūt ſm eundē mō3 eēndi ⁊ in pma pte.q.xv.ar.i. Agens nō agēt pp formā niſi i q̄tū ſilitudo forme eſſet in eo ſm eſſe nāle vł intelligibile.⁊ talis gñō eſt ptim vniuoca ⁊ ptim equoca q̄tū ad formā eſt vniuoca q̄tum ad mō3 eēndi eſt equoca.tertio° forma generati p̄exiſtit in generāte nō in actu ſ3 ſolū i v̄tute.⁊ ſic caliditas cāta hic inferius p̄exiſtit in ſole ⁊ h̄ mō calor p̄exiſtit i motu mot° ei3 in v̄tute calorē h3.ſ3 talis generatio penitus eſt equoca. Et huic ſnie ꝯſentit.s.Tho.i.vij.h° lec.viij.dū inqt ꝙ i oī generāte p ſe reqritur ſilitudo ſm eundē mō3 eſſendi vt in vniuocis totalr vel ſm formā tm̄ vt in vniuocis ratōe forme ⁊ equocis ſm eſſe vł ſm ptē forme vł ſecundū ptē ptis vt in equocis totalr nō aūt in generāte p accidēs.⁊ ibide3 vult ꝙ forma geniti eſt in generāte q̄drupłr .ſ. tota in actu vel ſecundū ptē vel tota in v̄tute vel ſecundū

Sciendum ſecūdo vt pȝs hic in textu ꝙ oīs forma pcedit a ſibi ſili hoc aūt pōt eē vł pfecte vel ipfecte vt inqt Sco. pfecte qdē ſic forma domus in mā a domo ſine maſia vt a domo q̄ eſt i aīa ⁊ equus ab equo. S3 in generatōe equoca nō eſt ſilitudo pfecte q2 i ſole nō eſt aliqd ſile caliditati hic inferi° pfecte.ē tamē i ſole aliq̄ v̄tus pductiua caliditatis excellens ipa3.⁊ ita forma caliditatis pueniꝫ a ſibi ſili i ꝓportōe.vnde Sco.in theoro.hec pPoſitio agens agit ſibi ſile eſt va ſimplr i vniuocis q2 ſile formalr ⁊ aliq̄ mō i equocis qa ſile ſibi ſecūdū v̄tutē q̄ agit.qd ꝯfirmās etiā s.Tho.in.ij.ſniaꝝ diſ.i.q.ij.ar.ij.iqt ꝙ agēſ vniuocū eſt ꝓportionatū paſſo iō fac effectū eiuſdē ſpēi vel rōis.differūt tm̄ hec duo agentia q2 tota potentia agētis vniuoci manifeſtatur in ſuo effectu nō aūt potētia equoci.vt.s. Tho.in pma pte.q.xxv.ar.ij.ad.ij.

Dō3 itaq3 pmo cū Sco.ꝙ forma gñati ſp eſt ſilis forme gñantis. ſ3 vel forma ſilis ē forme vel forma ꝓportionalis eſt v̄tuti. hāc ꝯclōnē etiā voluit.s.Tho.in pmā pte.q.cv. ar.i.ad pmū dū inqt ꝙ effectuſ duplr aſſilaꝫ agēti.ſ.ſm ſpē3 ⁊ ſm v̄tualē ꝯtinētiā. h° ꝯclōnis rō ē q2 gñis pducit genitū ad actū.ſm āt Ari.pmo de gñone agens ⁊ patiens i pncipio ſē ꝯtraria ⁊ in fine ſunt ſilia ⁊ iō gñatū ſp quo mō eſt ſile generāti ꝙ tm̄ nō aſſilenꝫ i forma defectus nō eſt in agēte ſ3 in eo qd tranſmutationē ſuſcipit:q2 oē receptū in alio eſt in eo p mō3 recipientis. ſi tm̄ aliq̄ mā eſſet ſuſceptiua ſolis in illā mā3 poſſet ſol formā ſuā inducē.vn̄ ꝙ ſol nō genēt ſolē defectus eſt ex pte patientis ſicut in gñone muli q2 menſtruū aſine nō eſt ſuſceptiuū forme eq iō v̄tus in ſemine eq inducē nō pōt formā eq in menſtruo aſini.⁊ cū defecerit a ꝓpria intentiōe inducit formā q̄tūcūq3 pōt ſile3.⁊ pp h̄ iducit formā muli. Et huic deſiationi ꝯſentit.s.Tho.i.iij. ſniaꝝ diſ.xi.ar.i.dū inqt oē pcedens nāliter ab aliq̄ eſt ei ſimile ⁊ eq̄le i nā niſi ſit defect° agentis vel mē. Dō3 ſcd̄o ꝙ ſi cā agēs ſit p accīs nō o3 ꝙ gñatū aliq̄ mō aſſimileꝫ generāti qd faciliꝫ deducit exēplariꝫ.ſi ei3 fodiens inueniat theſauꝝ nō o3 inuētionē theſauri aſſimilari fodienti.ſimiliꝫ eſt de oīb° q̄ fiūt a caſu ⁊ fortuna:q2 fortuna nihil aliud eſt q̄ intellectus p̄ter intentionē opantis agens. Et caſus nihil aliud eſt q̄ nā opans ſine intētōe.

Dō3 tertio ꝙ oīs pductio cuiuſcūq3 for° ab agente p ſe ſaltē creato ē vniuoca aliquo dicto mō in pmo notabili ⁊c. S3 inſurgunt difficultates pria. Cu3 ei3 coīꝫ diuidaꝫ cā in vniuocā ⁊ equocā nūqd hoc h3 v̄itate3 in gñe cāe efficientis ſolū an in alijs oīb° vel aliqb°. Scd̄a diffi.cū cāꝝ agentiū q̄da3 ſint pncipales q̄dā v̄o inſtrūlēſ nūqd diuiſio in equocā ⁊ vniuocā ꝯueniat ſolū agentibus pncipalib° an inſtrūalib°. Tertia an deus ſit cā vniuoca vel equoca ⁊c. Quarta nūquid inter agens principale ⁊ inſtrūale currat ſimilitudo ⁊ q̄lis. Quinta nūqd agēs vniuocū reducatur ad equiuocū an econuerſo.

Ad pm̄ dō3 ꝙ vniuocatō ⁊ equocatio nō videnꝫ denoīare aliquā cāꝝ vt ꝯcurrūt ad pductionē niſi rōe pductōis quā imediate diuidūt. pductio aūt iportat h̄itudinē medias

inter pducés ⁊ pductū lō ꝓprie cā agēs ⁊ ea q̄ ad ipā3 q̄q̄ nō reducunt sicut pducens di uidit in vniuocā ⁊ equocā sicut ⁊ effectus correspondens. Ad 2ᵐ rñdet. s. Tho. i q̄r to sniaꝝ dis. i. q. i. ar. iiij. ꝙ agens instrale nō ē vniuocū nec equocū ꝓprie ꝫ pōt reduci ad vtrūq3. Ad 3ᵐ dō3 ꝙ ꝓprie loquēdo i do ctrina. s. Tho. cū creatura attingē non possit ad pticipationē pᵉ cāe simplr nullus effectus est illi vniuocus nec etiā dici dꝫ equocus qꝛ p effectū equocū deueniri nō pōt in noticiam cāe. relinqᵗ ergo ꝙ analogice. agens ei3 est tri plex: vniuocū: equocū: ⁊ analogicū. vt. s. tho mas i pᵒ sniaꝝ dis. viij. q. i. ar. ij. ⁊ alibi plries

Ad q̄rtā dō3 ꝙ inter agens pncipale ⁊ in strale nō reqrit silitudo nisi ꝓportionis. vt. s. Tho. in q̄rto sniaꝝ dis. xix. q. i. ar. ij..

Ad q̄ntā dō3 ꝙ agens vniuocū reducitur ad equocū ⁊ nō ecōuerso. vt. s. Tho. in pma pte. q. xiij. ar. v. ad primu3 ⁊ in questionibus de potentia. q. vij. arti. vij. ad. vij.

Propter quartuz

qdē bᵒ ad pmū arī oppositū dō3 cū Sco. in xta fundamenta hita in. vij. bᵒ ꝙ i mā putre facta est q̄dā vtus a vtute celesti cāta q̄ silis est vtuti in seie ab aiali deciso ⁊ illa vtus pōt aia3 pducē. ⁊ l3 aia nō sit i corpe celesti actu est tn̄ i vtute. iō talis gño nō ē penitᵒ vniuoca.

Ad 2ᵐ dō3 ꝙ vtus in seie de q̄ hitū fuit i q̄nto bᵒ. q. iiij. nō est agens pncipale ꝫ instra le. nō ei3 agit in vtute ꝓpria ꝫ in vtute eiᵒ a q̄ decidit semē. ⁊ iō l3 nō assilet sei fm formā assimilat agenti pncipali a q̄ decidit. vnd Alber. i li. xij. siue. xi. Nō ei dr vniuocū pnr vniuocū ꝫ illd qd i forma ꝯuēit l3 nō ꝯuēiat i eē illiᵒ forᵉ sicut forma q̄ est i seie ꝯuenit cu3 forma gn̄ati nō in esse ꝫ i vtute ⁊ actu ⁊ eēn tia ꝯfusa ⁊ sicut forma in aia artificis ꝯuenit cū illa q̄ est extra. ⁊ hoc mō motus vt cā calo ris ꝯuenit cū calore qꝛ motus hoc mō est dis soluens ⁊ rarificans ⁊ trahens potentiā ad a ctū caloris. ⁊ hoc mō carnes vaccaꝝ sementi nā hnt in se inchoationē forme apu3 ⁊ cōmi xtū spma asini cū menstruo eq̄ sementinā ha bent potentiā muli. ⁊ in oībᵒ alijs facillimū ē hoc mō desiare ⁊c. Ad tertiū dō3 ꝙ l3 mo tus nō hēat calorē actu h3 tn̄ vtute ⁊ potētia vnde ē gn̄atio simplr equoca qꝛ Alber. pmo metheoroꝝ. motus duplr est inductiuus ca loris vno qdē mō qꝛ ꝯfricādo rarefacit ⁊ di strahit ptes mobilis ⁊ eius in quo vel supra qd est motus. ⁊ sic alterando mā3 educit ca lorē q pᵃ fuit in ipso sicut oīs forma potētia lis est in mā. alio aūt mō motus spālr volun tariᵒ q pcessiuus vocat ⁊ est vlis motᵒ p li ꝙ excitat calorē ⁊ ad mēbra dirigit spm̄ ⁊ sā guinē vel id qd est loco sanguis ⁊ cū hijs ve nit calor ⁊ multiplicatur illic qꝛ spūs cali sūt ⁊ sanguis fm est caloris. nec oꝫ pp li ꝙ mo tus ⁊ calor sint eiusdē forme: qꝛ gn̄o illa ē accidēs nō p se reducit tamē ad gn̄onē per se ex pte mē ⁊ tunc gn̄atur mā disgregata quā distrahit motus eo ꝙ ptendit vnā ptē mobil ex alia ⁊ ꝯfricando ad corpus p qd vel sup qd mouetur. Sꝫ tamē ad efficiens fꝫ formā ⁊ p se nō pōt reduci hec generatio cū sit ac cidens ⁊ nō se. ⁊ paulo pᵒ subdit ꝙ l3 motᵒ sit infimus in esse ⁊ ipsectus tamē pōt genera re calorē qꝛ nō generat ip3 ex hoc ꝙ est motᵒ ꝫ p accidens qd accidit ei sicut ia3 dictum ē qꝛ. s. distrahit ptes mobil. Et bn̄ ꝯfitemur ꝙ nō oīs motus sic generat calorē qꝛ nō oīs mo tus est simplr ⁊ tn̄ motus ꝫ tn̄ motus local alij ei3 motus sr silitudinē ipsiᵒ nec sūt tn̄ motus ꝫ mutationes q̄dā qꝛ mutat eis aliqd in fbo. ꝙ aūt aq̄ stans sit calidior q̄3 currens: cā est qꝛ diutius sup vnā ⁊ eandē stantē figi tur radiᵒ solis ⁊ calefacit ipā3. in aq̄ aūt cur rente nō pōt figi. ⁊ iō eā nō pōt tantu3 calefa cere. ꝙ aūt aq̄ currens non calescat ex motu Arl. innuit cā3 in eodē loco. s. pmo metheo. qꝛ duo reqrunt ad hoc ꝙ motus generet ca lorē q̄ꝝ vnū ē velocitas motᵒ distrahēs id qd mouet ⁊ sup qd mouet plᵒ q̄ fꝫ nā3 distrahi bile sit ⁊ fꝫ ꝙ sit motᵒ magni corpis. talis āt velocitas nō ē in aq̄: qꝛ cū aq̄ fluat ad termi nū alienū nō h3 velocitatē nisi ex inclinatiōe

ad aliū ⁊ iō nō sepant̄ ⁊ distrahunt̄ ptes et⁹ vltra q̄ fm nāȝ sint sepabiles. ⁊ iō ad calefaciendū nō ṗpant̄ p motū ꝛc. Ad ↄfirmatōnē dōȝ q̄ masculus ⁊ feīa nō distinguuntur formalr̄ seu specifice ſȝ solū mālr aut █ cōditiones mē vt in. x. h⁹ visum est. vñ ex eodeȝ ſpmate fm q̄ alio ⁊ alio mō passiuū est gñatur masculus vel feīa. ⁊ cā h⁹ est vt recte iqt Alex. q̄ agēs nō hȝ oīo cōpletū dñiuȝ supra passum. Cū eiȝ nō plene dñat̄ gñat̄ feīa. vl̄ h̄ pōt esse ex dispōe seīs: q̄ si sit in calitate remissum gñat̄ feīa. vel ex pte q̄titatis vel etatis ꝛc qd discutere est alterius negotij.

Riꝰ secundo

qō vtrū aīa intellectiua possit māere hoīe corrupto. Et arguit̄ negatiue. p̄ semp exñs ⁊ sp nō exñs sūt ↄtraria. pbs ṗmo celi ⁊ mundi in fine. ⁊ nō sp exñs ⁊ nō sp non exñs sūt sb ↄtraria illis corespōdētia. ⁊ illa duo sūt idē subiecto q̄ vnū ⁊ idē subiecto est q̄ qñ ē nō est. ⁊ ibidē q̄ illud est mediū inter sp exñs ⁊ sp nō exñs vñ vtrūq̄ interimit. Illud ergo qd qñ est ⁊ qñ nō est nec est sp ens nec ē sp nō ens. ſȝ intellectus qñ est ⁊ qñ nō est ergo nec sp est nec sp nō est. illud aūt qd manet in toto tpe futuro sp esse dicim⁹ ergo intellect⁹ toto tpe futuro nō pōt manē. Amplius oē per se exñs aliquā ꝓpriā opationē hȝ. Sȝ ꝓpria opatio intellectus humani est intelligere cū fantasmate. Cū ergo in hāc opationē non possit sepata a corpe p⁹ sepationē nō pōt esse Adhuc nihil ab eterno vsq̄ nūc manens pōt nūc nō eē. vt pbat̄ ṗmo celi ⁊ mundi. ergo p eandē rōeȝ nihil de nouo incipiens pōt ineternū fore. ſȝ intellectus de nouo est eū gñat̄ hō. ergo corrupto hoīe corrūpitur ⁊ intellectus.

In oppositū est pbs in lr̄a vult eim q̄ oē agens p̄cedit gñatū forma tñ nō p̄cedit q̄ tūc est sanitas cū fit sanū. aliq̄ tñ forma māet p⁹ corruptionē vt aīa nō q̄libet ſȝ intellectus. vñ sic inqt. Mouētes igit̄ cāe velut ṗus facte existentes q̄ aūt vt rō sil̄. qñ eiȝ sanatur hō tunc etiā sanitas est ⁊ figura eree spere sil̄ ⁊ erea spera. Si aūt ⁊ aliqd manet posteri⁹ perscrutandū est. in qbusdā eiȝ nihil ꝓhibet vt si est aīa talis nō oīs ſȝ intellectus. oē nāq̄ impossibile forsan.

Propter primum

qdē h⁹ sciendū q̄ intellectiua aīa dicta etiaȝ rōnalis est pfectio ṗma corpis humani. cui⁹ tres sūt vires: intellectus: agēs: possibilis ⁊ voluntas q̄ lȝ vt forma nō hēat eē absolutū cuȝ forma sp dicat respectū cāe ei⁹ q̄ fm eaȝ formatur. vt. s. Tho. in. q. de vitate. q. iij. immo nec vt aīa vt Auic. . vi. nāliū ingens. hoc nomen aīa nō est ei inditū ex sua subā. ſȝ ex hoc q̄ regit corpa ⁊ ad illa refert̄ ⁊ idcirco recipitur corpus in sui diffinitōe sicut recipit̄ opus in diffinitōe opificis. hec ille. vñ ⁊ Alber. i cōmē. libri de cāis. Aīa hȝ q̄ aīa ṗn^{ci} ⁊ cā mot⁹ est in eo q̄ mouet̄ a se ipso. Ipsa tamē vt ꝓpinq̄ silitudini dei hȝ eē absolutū. vt. s. Thomas in ṗmo sniaꝝ dis. viij. q. v. ar. ij. ad p^{m}.

Sȝ icidit dubiū nō inutile vnde ⁊ a quo hȝ aīa eē suū fm q̄ aīa est. Respondet Auic. in libro sue sufficientie q̄ aīe ⁊ nāe rō ad aliud est ⁊ eē eoꝝ est eē ad aliud ꝓpt̄ qd nā diffinit̄ q̄ nā est ṗn^{ci} motus ⁊ status in q̄ est p se ⁊ nō fm accñs. ⁊ aīa ṗn^{ci} ⁊ cā motus vite. vñ inqt q̄ q diffinit nāȝ vt absolutum aliqd peccat sicut q diffinit v̄tutē vt qd absolutū. talis eiȝ diffinitio nō daret̄ fm nomē. nomē ei suū dicit id qd fm eē suū ad alteꝝ est nō hȝ q̄ relatiua hoc ipȝ q̄ sūt ad alia sunt. ſȝ fm q̄ ea q̄ habēt hitudinē ad aliud ad aliud esse dicūt̄.

Sȝ hec solo iprobat̄ ab Alber. i cōmēt. libri de cāis dicente q̄ q̄uis nā fm hoc nomen ad aliud sit tñ natura est for^a absoluta ⁊ nisi for^a esset natura esse nō posset q̄ rōeȝ nature nō hr̄et ⁊ silr̄ etiā est ō aīa a sili. ergo nisi aīa forma sit ⁊ in gñe forme ↄstituta cōpationeȝ ad aliud hr̄e nō pōt vt aīa vel v̄tus sit vel natura. ⁊ tunc iteꝝ redit qō qd ↄferat ei esse talis forme. Ad qd dōȝ vr̄ esse q̄ effluxus siue ꝓcessus ṗme cāe forma est q̄ in ipso processu a cā ṗma z^a efficit̄. ⁊ p h̄ q̄ scd̄a est di-

stans efficit̄ ⁊ in distātate a pma cā ponit̄ qȝ nihil distās a pma cā eiusdē essentie est cum ipsa. vt āt distās minoris efficitur potētie ad agendū ⁊ minoris potentie ad fieri siue patiendū fm̄ 'ꝙ cōiter oēs receptibilitatē passiuā potentiā eē dicimus. nihilominus qcqd hȝ eē ⁊ v̄tut̄. hȝ a pma cā ⁊ tale eē forme sic distātis ⁊ in potentialitatē acte cā est eē aīe. nec eēt pn⁹ motus localis si de se eēt vbiqȝ ⁊ sp q̄ni mo qꝛ deficit ab illo efficitur pn⁹ motus illi⁹ q q̄tū pōt ꝯseqtur id qđ vbiqȝ ⁊ sp est. Et ppter hꝰ ꝙ pcessus sic distās ē differentia ꝯstitutiua aīe. pp hoc antiq ph̄i dixerūt ꝙ distātia est ꝯstitutiua aīe. ⁊ ꝙ alij dixerūt dissimilitudinē esse cāȝ ppea ꝙ dissilitudo distās cā est. pcessū āt ⁊ influxū idē dicimus qꝛ id qđ arabes influentiā vocāt greci ph̄i vocāt pcessionē. In hoc eiȝ v̄tus cāe pmarie pcedit in effectū. Processus ergo talis nō inq̄tū distās cāt esse aīe. ſȝ inq̄tū v̄tus pme cāe i tali pcessu pcedit in effectū ⁊ efficit opans i ipso idē voluerūt dicē q potentialitatē cāȝ esse dixerūt nō ꝙ potētialitas cā sit pcessus siue forma pcedēs distātiā sbiectā potētialitati t̄ti.

Propter secūdum

qdē hꝰ circa qōeȝ hāc diuerse sꝫ opiōes vt i qt Sco. in hoc. xij. Auer. eiȝ vt 2° hꝰ. q. iij. p pte inotuit ponēs intellectū hūanū esse q̄daȝ sbaȝ sepatā mediātibus fantasmatib⁹ nobis ꝯiungibilē. Cui⁹ opionis origo vna cū Abubacher ⁊ auēpache fuit ab Anaxagora ponēte intellectū vnū ⁊ imixtū vt oīb⁹ iparet. facile ꝯcedet vtȝ aīaȝ intellectiuā corrupto hoīe posse manē. vn̄ in hoc. xij. de aīa intellectiua s̄monē faciens ꝯmēto. xvij. inqt. nō corrūpit̄ qđ ex extrinseco intrat nos. Cui⁹ opionis errorē extirpare conāt̄ fideles in locis q̄mul tis vt. s. Tho. in libello de vnitate intellectus ꝯtra auerroistas. vn̄ Sco. in q̄rto sniaꝝ dis. xliij. ꝯtra ipȝ inuehēs inqt. Nō inuenit̄ aliqs ph̄s notabilis q neget ꝙ aīa itellectiua sit forma hoīs specifica nec rōnale esse ei⁹ hoīs ppriā dr̄iaȝ p rōnale intelligentes aīaȝ intellectiuā eē ptē essentialē eius. ſȝ ille maledictus Auer. in fictione sua t̄tio de aīa q̄ tn̄ nō est intelligibilis nec sibi nec alij ꝯiunctionē illā nec ipse nec aliqs sequax ei⁹ adhuc potuit explicare nec p illā ꝯiūctionē saluare hoīeȝ intelligē. cū tn̄ hō spēȝ sortiat̄ ex hoc ꝙ hȝ intellectū vt. s. Tho. scđa scđe. q. clxxix. ar. pmo ad secundū. naȝ fm ipȝ hō nō eēt formalr̄ nisi qđdā aīal irrōnale excellens p q̄dā tn̄ aīaȝ irrōnalē ⁊ sensitiuā excelletiorē alijs aīab⁹ hec t̄.

Quidaȝ etiā posuerūt aīas hūanas in sui multitudine esse imortales sicut plonici easdē posuerūt ab eterno fuisse ⁊ nūc qdē corpibus vniri. nūc v̄o a corpib⁹ absolui hac vicissitudine fm annoꝝ detiata curriculat̄ obseruata vt narrat. s. Tho. scđo ꝯtra gētiles ca. lxxxi sicut ⁊ in formis ydealibus formātib⁹ sbas sensibiles q̄s posuit plo incorruptibiles vt dictū fuit. q. pcedēti. Hꝰ tn̄ positōis vlterior inq̄sitio ad t̄tiū librū de aīa derelinq̄tur vna cū varietate aliaꝝ positionū quas in presenti psequi nō intendo.

Propter tertium

qdē huius cū fidelioribus ⁊ catholicis dōm prio ꝙ aīa intellectiua est forma hoīs specifica qcqd senserit Gal. in libro de dispensantibus corpus nr̄m v̄tutibus dū dixit aīa q̄cunꝙ sit fm sbaȝ ignorare eiȝ eā ꝯfiteor cū a nullo demōstrationē euidenteȝ didicerim.

Pro hac ꝯclone in pmis est decretalis noua ꝯdita in sacro ꝯcilio vienensi ⁊ ponit̄ extra de sūma trinitate ⁊ fide catho. q̄ iqt. si qs deiceps asserē aut ptiacit̄ tenē p̄sūpsit ꝙ aīa intellectiua nō sit forma sbalis corporis hūani per se ⁊ essentialiter corp⁹ hūanū iformās ⁊ ab eo sepab:lis taq̄ȝ hetic⁹ ē sensend⁹. Hec q̄qȝ ꝯclo vt dȝ nāli rōe ē nota: qđ ondit̄ dupl̄r vno mō auctoritates phoꝝ q hꝰ asserebāt ⁊ nō nisi taq̄ȝ rōe nāli notū. alio mō rōib⁹ nālib⁹ ex qb⁹ ista ꝯclo fit nō. De p⁰ ari. diffit aīaȝ scđo de aīa qđ ē act⁹ corpis ph̄ici ⁊c. Et i pricipio t̄tij. d pte āt aīe q̄ cognoscit ⁊ sapit vbi vr̄ ponē aīaȝ itellectiuā ptē saltē subiecti-

nã aĩe priꝰ i cõl diffinite. Ampliꝰ oẽs pħi soiẽ i diffinitõe hois posuerũt rõnale tãq̃ eiꝰ dr̃ia3 ppriã rõnale itelligẽtes aia3 itellectiuã eẽ ptẽ eẽntialẽ eiꝰ. De scdo ad ppositũ nõ iuenit facilr rõ a priori n3 a posteriori ppa nisi ex ppa opatõe hoĩl sicdẽ forma inotescit ex opatõe sicẽ mã ex trãsmutatõe. Ex opatõe igiẽ itelligẽdi arguiẽ ppositu3 sic. Hõ itelligit formalr ⁊ ppe ergo aia itellectiua ẽ ppa forma hois. añs vr̃ mãifestũ. tũ p3 auc. pħi ĩtio de aia ⁊. x. ethi. q2 itelligẽ ẽ ppa opatio hois opatio at vt distiguiẽ ɔtra actõe3 aut factõe3 formalr iest ipi opãti ⁊ nõ ab ipo i alto. ɔsilr x. ethi. i itelligẽ põit felicitatẽ hois. ⁊ manifestũ ẽ q illa felicitas iest formalr hoĩ ergo il la opatio i q̃ ɔsistit. tũ ẽt rõibꝰ p̃ supponendo q itelligẽ ppe acceptũ ẽ actꝰ cognoscẽdi trãscẽdẽs totꝰ genꝰ cognitõis sẽsitiue q̃ stãte arguitur sic. Hõ cognscit actu cognoscẽdi nõ orgãico ergo itelligit ppe. ɔña p3 ex supposito. s3 aũs sũptũ ipsiꝰ pbaẽ oẽ organũ deĩaẽ ad certu3 genꝰ sensibiliũ ex scdo de aia q2 ɔsistit in media pportõe extreõꝝ illiꝰ gñis. S3 aliquã cognitõ3 expimur i nobis q̃ nõ cõpetit nobis p3 tale organũ: q2 tũc deĩaret pcise ad sẽsibilia deĩati gñis cꝰ oppoꝰ expimur q2 cognoscimꝰ p talẽ actũ dr̃ia3 cꝰcũq; gñis sensibiliũ ad aliqd qd ñ ẽ aliqd illꝰ gñil ergo cognoscĩ3ꝰ vtrũq; extremũ. p3 ɔña iuxta doctrinã pħi scdo d aia de sensu cõi sic arguẽtis. Adhuc scdo pbaẽ illud añs i nobis hẽmꝰ aliquã cognitõe3 obiecti sub aliq̃ rõe sub q̃ nõ põt eẽ actꝰ eiꝰ aliq̃ cognitio sensitiua ergo ⁊c. añs pbaẽ q2 expimur i nobis qd cognoscimꝰ actu vl̃e ens vel q̃litatẽ sub rõe aliq̃ cõlori q̃ sit rõ pmi obiecti sensibil respcu supme sensitiue. Relationes ɔsequẽtes nãs reꝝ ẽt nõ sensibiliũ distiguimꝰ q̃q; oẽ genꝰ sensibiliũ ab aliq̃ qd nõ ẽ illꝰ generis. silr relatões rõis q̃ s̃t ẽ itẽtões. s. relõe3 vl̃is gñis ⁊ spẽi ⁊c. ⁊ oppõis alia2 itẽtionu3 logicaliũ. Expimur q̃q; q cognoscimꝰ actũ q̃ cognoscimꝰ ista ⁊ illud p3 q iest nobis ille actꝰ qd ẽ p actũ reflexũ sup actũ rectũ ⁊ susceptiuũ eiꝰ. Assentimꝰ ẽt cõplexiõibꝰ sine possibilitate ɔtradicẽdi vel errãdi vt pmis principiis. Expimur q cognoscimꝰ ignotũ ex noto p discursũ ita q nõ possumꝰ dissentire euidẽtie discursus nec cognitõis illate. ɔstat ãt q ipossibile ẽ qdcũq; istoꝝ cognoscẽ attribuere poẽ sensitiue q̃ ⁊c. Ampliꝰ ex 2ª opatione hũmana. s. volũtate pbari põt itẽtũ. hõ ei3 ẽ dñs suoꝝ actuũ ita q i ptãte eiꝰ ẽ deĩare se ad h vl̃ oppoꝰ. Jlla ãt ideĩatio poni nõ põt i aliq̃ appetitu organico vel extẽso: q2 ql3 appetitꝰ organicꝰ vel mãl deĩaẽ ad certũ genꝰ appetibiliũ sibi ɔueniẽs ita q illud apphẽsu3 nõ põt nõ ɔuẽire nec appetitꝰ nõ approbaẽ ergo volũtas q̃ sic indeĩiate volumꝰ ẽ appetitꝰ nõ alicꝰ tal̃ forẽ. s. mãl. ⁊ p ɔñs ẽ alicꝰ excedẽtis oẽ3 talẽ. hꝰ i ponimꝰ itellectiuã. ⁊ tũc si appetitus ille sit formalr i nobis q2 ⁊ appetẽ se qẽ q forª illa sit forª nr̃a. Sed dubitaẽ q̃ mõ aia itellectiua sit imal̃ q2 i rõibus suppõiẽ ipa3 ⁊ eius opatõe3 ppriã eẽ imãle3 qd distiguiẽ a sensitiua q̃ nõ ẽ imaĩal. Dõ3 vt Sco. i. iiij. vbi supra q istud vocabulũ imateriale ẽ frequẽs i vsu pħi i pposito. s3 vr̃ ambiguũ. põt ei3 ad ppositũ duplr itelligi vel imaĩal q2 icorpea h mõ q2 nõ opaẽ p ptẽ corpeã ⁊ organũ. ⁊ h idẽ ẽ q dicẽ ipa3 nõ orgãicã. alio modo dr̃ imaĩal q2 nullo modo extensa ⁊ tũc plus dr̃ q̃ non orgãica. l3 ei3 oĩs organica sit extensa q2 recipiẽ in extenso non tñ solũ q2 si recipeẽ i toto ɔposito pmo cu3 illud sit extensũ adhuc esset opatio extensa. tertio modo pt̃ itelligi imaĩalitas eius i ɔpatione ad obiectũ sub rationibus imaĩalibus: vtpote inq̃tũ abstrahit ab hic ⁊ nũc ⁊ hꝰ i q̃ dr̃ ɔditões mãles. ⁊ iõ ab obiecto actus intelligẽdi fit finalr pbatio q actus intelligẽdi ⁊ ipsa aia sint imãles qcqd dixerit. s. Tho. in scdo snia2 dil. xvij. q. ij. ar. i. ad primũ. ⁊ i qõnibus de spũalibus creaturis dñ iqt ⁊ recte q aia rationalis ẽ forma imaterialis quo ad opationem: sed materialis quo ad esse.

Dõ3 scdo q aia intellectiua imortalis remanet post corruptionẽ hois: qd l3 rõe naturali nõ possit pbari. psuaderi tñ põt rõibꝰ q

busdã ꝓbabilib⁹ ⁊ auctoritatib⁹. vñ Sco. i theorematib⁹ nõ põt ꝓbari aĩaȝ rõnalẽ eſſe imortalẽ. ⁊ ꝑ ↄñs nec põt ꝓbari reſurrectio: nec vita eťna bonoꝝ nec pẽa maloꝝ. h̃ ille ⁊ i q̃rto ſniaꝝ vbi ſupra nõ eſt ſufficienter notũ rõe nãli aĩaȝ eſſe imortalẽ: ſȝ ad eã ſint q̃daꝝ ꝑſuaſiones ꝓbabiles. vñ ⁊ imortalitatẽ videtur expreſſe ſenſiſſe phs. hec ille. ⁊ ſupi⁹ i eadẽ q̃one exponẽs textũ phi h⁹. xij. metha. in qt. Ad illud de. xij. metha. dĩ ꝙ Ari. ponit illud ſub dubio ⁊ dicit forſan. ſed nõ dicit forſan ad iſtud ꝙ intellectus manet poſterius. i. p⁹ totũ. ſȝ nõ oĩs aĩa ſȝ intellectus ⁊ ſeq̃t oẽȝ nãq; impoſſibile ẽ forſan vbi dubitat an poſſibile ſit oẽȝ aĩaȝ manere poſt cõpoſitũ. Si ergo expſſe aſſerat põt dici ꝙ tñ nõ fuit ꝑ rõeȝ neceſſariã demõſtratũ ſȝ ꝑ rões ꝓbabiles p ſuaſum. hec ille de quo etiã dictũ fuit i 2° h⁹.

Prima itaq; rõ ⁊ mltũ cõis ponit̃ a Scoto in hoc. xij. dũ ꝓbat ꝙ nõ eſt poſſibile intellectũ corrũpi q2 oẽ qδ corrũpitur aut corrũpitur ꝑ ſe aut ꝑ accñs. Illud qδ corrũpitur ꝑ ſe hȝ ꝑ ſe eſſe ⁊ includit in ſe ↄtraria q2 corruptio principalr̃ debetur actioni ↄtrarioꝝ. hȝ etiã in ſe ſbm transmutatõis qδ eſt mã. vnde qδ ꝑ ſe corrũpitur eſt cõpoſituȝ: ſȝ intellectus nec in ſua eẽntia hȝ aliquã mãȝ ſicut nec aliqd aliud. nec hȝ in ſe ↄtraria: q2 que ↄtraria ſunt in aliis in intellectu non ſunt ↄtraria nec per moduȝ ↄtrarioꝝ. vna eiȝ eſt rõ duoꝝ ↄtrarioꝝ p ſe ergo nõ eſt corruptibilis per ſe nec etiã ẽ corruptibilis ꝑ accñs: q2 corruptio alicuius ꝑ accñs dependet ex eodẽ a quo dependet ſua gñō. q2 eiȝ forma mãlis nõ fit niſi ꝑ cõpoſitionẽ iδ nõ corrũpitur ꝑ accñs niſi ꝑ cõpoſitionẽ. ſȝ intellectus nõ fit ꝑ ꝑfectionẽ cõpoſiti: q2 intellectus ab extrinſeco eſt ꝑ phm. xvi. de aĩalibus. p accñs ergo nõ corrũpitur ad cõpoſiti transmutationẽ. ⁊ neceſſe eſt intellectũ manẽ q2 nõ hȝ in ſe principiũ corruptionis. imo ſi poſſet deſinere eſſe hoc eſt ſoluȝ ex potentia primi ſicut põt eſſe poſt nõ eſſe.

Amplius ad cõcluſionẽ principalr̃: ſȝ efficatius arguitur ⁊ eſt rõ Petri aureoli i ſcδo ſniaꝝ. Nulla oꝑatio alicuius principij eſt abſtractior ſuo principio. ſed in nobis exꝑimur oꝑationes multas que nulli v̄tuti agentis nãlis corrũpentis vĩr ſubeſſe ergo nec eius principiũ qδ eſt aĩa rõnalis ſubeſt potentie nãlis agentis corrũpentis ⁊ ꝑ ↄñs incorruptibilis remanẽs. ꝓbatio mĩoris poſt quaſcũq; demõſtrationes nobis factas libere iudicamuſ ⁊ eligimus q actus nec ſubſunt celo nec ſoli nec alteri v̄tuti corrũpenti. ↄceſſum eiȝ eſt cõiter ꝙ electio nr̃a eſt libera nulli v̄tuti corꝑali corrũpenti ſubſtans nec directe dependẽs ab aliq̃ corꝑe cũ in ꝑtãte nr̃a ſit eligere ⁊ iudicare iudicio pratico aliqd ⁊ ſuũ oppoſitũ. alias eniȝ nõ eſſent pene nec ꝑmia. ⁊ p ↄñs tota politia corrũpetur. oȝ itaq; ꝙ ſba in qua tales fũdantur oꝑationes ſit talis vt nulla v̄tus naturalẽ poſſit ipſam corrũpe. Sciendũ eſt aũt vt s. Tho. ſcδo ↄtra gentiles cap. lxxxij. qδ ab Ari. nõ inuenitur dictũ ꝙ intellectus human⁹ ſit eternus qδ tñ dicere ↄſueuit in hijs q̃ ſecũdũ ſuã opionẽ ſp fuerunt. dicit aũt ipȝ eſſe ꝑpetuũ qδ q̃dẽ põt dici de hijs q̃ ſemp erũt etiam ſi nõ ſemp fuerunt. vñ ⁊. xi. metha. cũ animã intellectiuã a ↄditione aliaꝝ formaꝝ excipet nõ dixit ꝙ hec forma fuerit ante mãm qδ tñ ꝓlo δ ꝓdeis dicebat ⁊ ſicut videbat̃ cõueniẽs mẽ i q̃ loq̃bat̃ vt aliqd tale de aĩa dicẽt. ſ; dixit ꝙ manet p⁹ corp⁹. hec ille contra platonicos ⁊ Auerroim.

Sȝ circa dicta iſurgũt diffi. nõ pue. primo vr̃ ꝙ aĩa itellectiua ſit forma ſbal̃ humãi corꝑis q2 nulle due forme ſbales ſe cõpatiũt eq̃lr̃ i eodẽ corꝑe. ſ; due aĩe itellectiue ſe cõpatiũt ꝛc. g̃ nõ ſt for͛ ſbaleſ corꝑoꝝ maior rõnis pȝ ex h̃ q2 alias ſeq̃ret̃ mãȝ ꝑmã q̃ ad appetitũ ſuũ eq̃ ꝑ ſaciari diũſis formis nõ ſbordiatis ⁊ ita p eãdẽ formã adeq̃te ⁊ nõ adeq̃te ſaciaret̃ qδ ẽ falſũ. imo q̃ rõe duaſ ita ⁊ infinitas poſſet hr̃e ꝛc. mior rõis ꝓbat̃. q̃cunq; formẽ ſe cõpatiunt̃ reſpectu alic⁹ deťiate ptis ẽt poterũt ſe cõpati reſpẽu toti⁹ cũ nõ ſit maior r̃pugnãtia r̃ſpẽu toti⁹ ꝙ r̃ſpẽu ptl deťiate ſ; due aĩe itellectiue ſt h⁹ i. nã ſignato mõſtro

humano in quo partes principales supra dy aphragma sint separate ꝛ inferius vnite vt nar ratur aliquã ↄtigisse forte ꝑpter influẽtias stel laꝝ quarundã que habent mõstruosa gñare: vt que arietis ꝛ finis pisciũ sicut opposite op posita vt in septimo huius adducebatur. q̃ri tur ergo nũqd in partib⁹ inferioribus in qui bus ẽ cõicatio sit vna aĩa intellectiua vel due vt grã exempli in cruribus vel in mẽbro vi rili. si due habẽt ꝓpositũ. si vna tñ. ↄtra hĩ sẽ duo distincti hoĩes cõicantes ⁊c. ꝛ qua ratio ne aĩa vnius informat ptes cõicantes eadem ratione ꝛ alia. aut ergo neutra vel vtraq̃.

Amplius q̃libet illoꝝ sentiret si pungeret̃ pars illa qua sunt cõicantes ergo tã aĩa vni us q̃ alterius est in illa parte.

Confirmatur rõ aĩe intellectiue nõ indiui duantur corpa ergo due illaꝝ pñt informa re idem corpus. añs ꝓbatur qꝛ a corpib⁹ nõ habent esse cũ sint imãles ergo ab eis nõ hñt distinctionẽ ꝛ p ↄñs nec indiuiduatõẽ patet consequentia de se.

Confirmatur. aĩa intellectiua ꝛ intelligẽtia possunt esse in eodem corpore vtꝫ de obsessis spũ maligno vt fide credit̃ iuxta illud euã gelij. Erat Jesus eiciẽs demoniũ ꝛ illud erat mutũ quare ⁊c.

Ad hanc difficultatẽ dĩcꝫ aĩaꝫ intellectiuã esse formã sbalem corpis humani vt ꝓbatũ est supius. Jpãꝫ quoq̃ numerari ad numera tionẽ corpoꝝ humanoꝝ vt ab ysaac israheli ta credit hui⁹ diuitatis initiũ habitũ fuisse. Et ad rationẽ i oppositũ cũ arguit̃ nulle due for me ⁊c. dĩcꝫ q̃ maior illa vã est de corpe quod est primũ pfectibile p aliquã taliũ formarũ cũ quo forma talis ↄstituere põt cõpositum vnũ. ꝛ ad hunc intellectũ neganda est minor sub ea assumpta. due eĩꝫ aĩe intellectiue nõ se cõpaciunt̃ in eodẽ tali corpe qḋ. s. sit primũ pfectibile p aĩaꝫ intellectiuã. Et ad ꝓbatiõẽ illius negetur maior ꝛ rõ est qꝛ lꝫ totũ sit pri mũ pfectibile p aĩaꝫ nõ tñ quelibet pars q̃uis ergo p taleꝫ partẽ in qua ambo illi hoĩes cõi cant multiplicent̃ ambe aĩe intellectiue: nõ tñ multiplicant̃ sit̃ p aliquã partẽ talẽ ꝛ ita pfe cte organizatã vt aliq̃ illaꝝ nata sit cõponere vel ↄstituere tertiũ. Et si querat̃ nũqd o patio vitalis exñs in illa pte cõi qua illi duo hoĩes ↄueniunt eque prĩo causet̃ a qualibet il laꝝ aĩaꝝ intellectiuaꝝ. Adhuc nũqd i p te cõi habeant ille due aĩe potentias cões au potius quelibet illaꝝ suas.

Ad primũ istoꝝ dĩcꝫ q̃ opatio illa vital nõ cãtur imediate ab illis aĩab⁹ intellectiuis ꝫ vel ab aĩa vegetatiua vel sensitiua vł ab a liq̃ potentia vegetatiua vel sensitiua in q̃ etiã cõicant. ꝛ iõ ille due aĩe causant illã opatõẽꝫ vt vnũ principiũ adeq̃tũ ꝛ nõ vt due cause adeq̃te. Sꝫ talr nõ pñt se hr̃e quo ad iformã tionẽ cõpletã respectu vni⁹ primo pfectibilis iõ nõ sequitur idẽ incõueniens.

Ad scḋꝫ põt dici q̃ sicut hoĩes illi cõicãt in parte mãli ita etiã cõicare pñt in qbusdaꝫ potentijs mãlibus. s. in potentijs vegetatiuis ꝛ in potentia tactiua ſm partẽ sicut ꝛ in arbo ribus qbusdã ↄtingit diuersaꝝ spẽꝝ in qbus videmus ea cõicare in trunco ꝛ radicib⁹ ꝛ ↄñs in potentijs vegetatiuis quare opinãduꝫ est ptẽ illã in q̃ hij duo hoĩes ↄueniũt eẽ gros siorẽ vel notabilr maiorẽ q̃ si esset vnius illo rũ tñ. Et forte vt alij dicũt aderit lineatio a liq̃ nãlis in parte illa distinguẽs ptẽ vnã illi⁹ mẽbri in quo cõicãt ab alia pte eiusdẽ mẽbri

Attendẽ tñ dignũ vt Sco. in q̃rto sniaꝝ dis. vi. q̃ ad discernẽdũ an mõstrũ hẽat du as aĩas vel nõ põt hri vel ex ptib⁹ corporis puta si sint duo capita vel due spine dorsi vł principale iudiciũ de cordib⁹. Euidẽtissimũ tñ signũ distinguendi est p actũ intellectus ꝛ voluntatis. si eĩꝫ sunt due aĩe nõ est necessari um vnaꝫ scire q̃cq̃d sit alia ꝛ velle q̃cq̃d vult alia: tñ raro vel nũq̃ accidit q̃ sint due aĩe q̃n sint duo capita vel due principales ptes capitis lꝫ nõ ecõuerso. ꝛ si aliquo mõ dephen di possit diuersitas intellectuũ in intelligẽdo puta q̃ p aliqḋ signũ dephenderet̃ idẽ sciri ꝛ nesciri. vel posset dephendi diuersitas volun tatuꝫ puta q̃ esset ibi velle ꝛ nolle de codem

absq dubitatione tenendum esset q essent ibi due aie. sz istud nō posset iudicari nisi d mōstro adulto quale ponitur fuisse i francia habente duo capita quorum vnū expssit nolle de eo de q alterū expressit velle. vnū enim voluit otinere ⁊ sobrie viuere ⁊ aliud lasciuire ⁊ epulari. ⁊ cū vnū per os suū excederet reliquum clamabat se grauari. hec ille.

Scda difficultas nūquid iuxta pncipia Arl. supposito q deus habeat cāitatē efficientis ppie dicti ⁊ nō solum sit cā finalis causatorum ocedēdū sit eū voluisse aiaz intellectiuaz pduci a deo imediate nunquid etiā ocesserit sepationē eius a corpore.

Ad primū istorum pōt dici vt Sco. i quarto sniarum dis. xliij. in expositione illius aucto. in. xvi. de aialibus relinquitur solum intellectū de foris aduenire q arl. ponit aiam intellectiuā imediate accipere eē ⁊ nouū eē a deo. q eiz ipsa accipiat esse satis sequitur ex principijs eius cū nō ponat eam ppetuo precessisse sine corpore nec prius i alio corpore. ⁊ nō est pbabile fm rōem a quo possit recipe totale esse nullo presupposito nisi a deo.

Et si dicatur ergo arl. ocederet creationē nouā qd tū est falsum. quicqd sit de creatiōe eterna in qua nō esse natura precessit esse. vt visum fuit in. q. v. quti metha. cōiter eiz dicitur primo phicorum q ex nihilo nihil fit. Dōz negando ońaz qz arl. nō dixit esse aliā pductionē opositi ⁊ aie intellectiue sicut nec i igne ⁊ forma ignis. sz illaz aiationē corporis organici ponit esse pductionē per accidens ipius aie. Fideles aūt catholici duas ponūt pductiones vnā de nō esse aie ad esse eius. ⁊ illa est creatio. aliā a nō aiatione corpis ad aiatōez eius. ⁊ illa est pductio corpis aiati ⁊ per mutationē ppie dictā. qui igitur poneret tm̄ secundā. s. aiationē nullā creationez poneret. ⁊ ita arl. Ad illud aūt primi phi. ex nihilo nihil fit. Dōz vt albertus scdo libro de cāis tractatu primo ca. xvij. Cū eiz dr q ois oceptio animi est ex nihilo nihil fieri ⁊ creatū ex nihilo fieri. fieri est equiuocū hinc ⁊ inde ad fieri per creationē qd est sine motu ⁊ mutatione. ⁊ est simplex actus pmi agentis in nullo sbiectiis. Cū eiz dr nihil ex nihilo fieri intelligit cū motu ⁊ mutatione q sbm hz ⁊ materiā q fit ⁊ mutatur in illo.

Et si iterum instetur qz euitando creationez fm Arl. qūo pōt agens imutabile aliqd nouū pducere. Rńdeo q nullo mō nisi pter nouitatem passi receptiui sine nouitate agentis. deus enim necessitate naturali transmutat corpus organicū ad aiationē q̄ cito corpus est susceptiuū istius aiationis. ⁊ qz a cāis naturalibus aliqñ fit de nouo istud susceptiuū. ⁊ tūc noua est mutatio ad aiationē ab ipso deo. Ratio aūt quare ista nouitas reducenda est in deuz imediate sicut in cāz agentē est qz si aliquod passum pōt esse nouū ⁊ susceptiuū alicuius forme q nō pōt subesse cāitati alicuius scōe cause deus est imediata cā illius ⁊ tū de nouo qz oi potentie passiue in ente oz ponere aliā actiuā corespōdentē. ⁊ ideo si passiue noue nō correspondet alia actiua creata correspondebit sibi immediata diuina.

Attentione tū dignū vt Egidius heremita in theoro. de corpore xpi theorimate. xlv q in transmutationibus naturaliter factis deus se hz vniformiter ad oia vt dr dicere dionisius. iiij. de diuinis noibus. Influit eiz fz dispōez materie ⁊ coopatur particularibus agentibus fm q requirit eorum natura. Sic eiz ⁊ aiaz rationalē infundit qbuslibet corpibus sufficienter dispositis nō eliciendo nec dr̄iaz faciendo inter corpus ex legitimo matrimonio vel ex adulterio cōceptū. Ideo dionisius ibidē assilat deū soli qui nō ratiocinās nec intelligens oia illuiat. Sufficit eiz ad hoc q aliquid illuminetur q directo aspectu offerat soli. nihil aūt ad ppositū an illud oblatuz sit fex vel aurum. hec ille. Idē sentit Sco. in quolibetis qōe vltima dicens fm Arl. hoc corpore organizato deus necessitate imutabilitatis causat hāc aiaz ⁊ pus nō qz mā nō erat disposita. sicut nec sol causat aliū ⁊ aliū radiū i aere ⁊ in aq nisi pter diuersitatē recipientiū. sic i

ꝓposito deus insluit vniformiť i q̄ðlibet inq̄tum pōt ſm Ari. ⁊ q2 iste est dispositus ille ñ iō deus ipellit istū ad tale ꝓpositū ad qð ↄſequtur comodū. illud aūt nō ipellit q2 nō iuēit i eo dispōe3 illā quā diximus. hec ille.

Ad scð3 cū q̄rebať nūqd Ari. ↄcesserit separationē aīe a corpe. vñ dð3 q̄ phs si posuisset aīa3 imortalē magi. posuisset ipa3 ppetuo manere sine corpe q̄ꝫ i corpe q2 oē cōpositum ex ↄtrarijs est corruptibile.

Et si ↄtra hoc instet q2 ps extra totū est ipfecta. forma aūt tā nobilis nō remanebit ppetuo ipfecta ergo nec sepata a toto. Ad huc nullū violentū ppetuū pmo celi ⁊ mūdi. sepatio aūt corpis ab aīa est violēta q2 naturaliter inclinať ad pficiendū corpus.

Ad pmū dð3 q̄ maior illa. pars extra tum est ipfecta. nō est vā nisi de parte q̄ rcipit aliquā pfectionē in toto vt inqt Sco. in q̄rto vbi supra. aīa vō nō recipit s3 cōicat. ⁊ sic potest formari rō ad oppositū q2 nō repugnat alicui eq̄ pfecto in se manē l3 alteri nō cōicet suam pfectionē. hoc appꝫ de cā efficiente cui nō repugnat q̄tūcūq3 manē sine effectu suo. S3 aīa manet eq̄ pfecta i esse suo ꝓprio siue ↄiūcta siue sepata. tñ in hoc hñs dr̄ia3 q2 sepata nō cōicat suū esse alteri. Utrū aūt ipsa sit per fectior vnita q̄ꝫ sepata determinatū est i scðo metha. q. iij. i solonib⁹ argumētoꝝ tā de mente. s. Tho. q̄ꝫ etiam Scoti.

Ad 2ᵐ dð3 q̄ inclinatio naturalis duplex est vna ad actū pmū ⁊ est impfecti ad pfectū ⁊ ↄcomitať potentiā essentialē. Alia ad actu3 2ᵐ ⁊ ē pfecti ad pfectionē cōicandā ⁊ ↄcomitať potentiā accidentalē. De pma veꝝ est q̄ oppositū illi⁹ inclinatōis naturalis est violentum ⁊ nō ppetuū q2 ponit impfectionē ppetuam quā phs habuit pro incōuenienti cum in vniuerso ponat cās ablatiuas cuiuscūq3 ipfectionis. s3 inclinatio 2ª ⁊ si ppetuo suspendať nullū violentū ꝓprie dr̄ q2 nec impfectio. constat aūt q̄ inclinatio aīe ad corp⁹ tñ est 2ᵐ.

Aliter dici pōt ſm Auic. q̄ appetitus aīe satiatus est p hoc q̄ seť pfecit corp⁹ q2 illa cōiūctio est ad hoc vt aīa mediāte corpe acquirat suas pfectiones per sensus quas nō posset acqrere sine sensib⁹ ⁊ p ↄñs sine corpe. semel aūt ↄiūcta acq̄siuit q̄tū ipsa simplr̄ appetit acq̄rere illo mō.

Attentione tñ dignū q̄ vilise est Ari. i hijs oīb⁹ tpasse sermonē suū ad quoꝝ manifestā noticiā rōe ⁊ expientia nāli deuenire nō potuit sicut de sepatiōe aīe a corpore ⁊ de modo quo separata remanet ⁊c.

Dubitať tñ nūqd i aīa itellectiua sit memoria ⁊ q̄ sit ⁊ qualr̄ differēs a memoria sensitiua ⁊ qr̄ de ea nō loquūť phi. dð3 q̄ i aīa itellectiua est memoria vt etiā i scðo h⁹. q. iij. dictū est q̄ etiā remať i aīa sepata vt. s. Tho. in q̄rto dis. xliiij. q. iij. ar. iij. nō aūt sensitiua sed corrūpiť. ⁊ talis memoria nō differt realr̄ ab intellectu possibili s3 est hitualis retētio ei⁹ c⁹ actus est intelligētia q̄ oriť ex memoria sicut actus ex habitu. vt. s. Tho. ij. ↄtra gētiles capi. lxxiiij. i fine. Ex quo p3 q̄ memoria itelligētia ⁊ volūtas sunt tres po᷒ distincte ab iuicē q2 memoria est vtus retentiua spēꝝ. vt. s. Tho. pmo sen. dis. iij. q. iiij. ar. i. phi aūt non tractauerūt de memoria intellectiua q2 potentiā dicūt solū hñs actū quē memoria nō h3. s retinē est ei loco actus. vt. s. Tho. ibidem ad tertiū. Differt aūt a memoria sensitiua q2 sensitiua est p se p̄teriti rōe obiecti ⁊ actus. intellectiua aūt rōe actus tñ. vt. s. Tho. i pma pte. q. lxxix. ar. vi. ad scð3. vñ ↄueniūt ambe i eo q̄ sunt ↄseruatiue spēꝝ tñ l3 esse obiecti p̄teriti vt p̄teritū est sit solū i pte sensitiua vt. s Tho. ibidē. ⁊c. Doꝝ aūt vlterior inq̄sitio ad tertium relinquatur de anima.

Propter quartu3 qdē h⁹ ad pᵐ arg. aū oppoᵐ dð3 vt Sco. i h xij. q̄ si sp ipoztet vlitatē tpis p̄sitis p̄teriti ⁊ futuri. sic q̄ñ3 eē ⁊ q̄ñ3 nō eē interimūt sp esse non tamen interimunt semper esse in futuro ⁊ sic sequitur aīam sp eē. s. i futo nō tñ sp fuisse i p̄terito. Ad scð3 dð3 q̄ itelligē ipsi⁹ itellect⁹ vniti cū corpe nō ē sine fātasmate. itellect⁹ tñ sepať⁹ alio mō itelligit qa forte p mōꝫ sbarū sepataꝝ vt visū fuit i scðo hui⁹. q. iij.

Ad 3m dō3 q̄ nihil ab eṫno vsq3 nūc ma- nēs pōt nūc nō eē nec p trāsmutatōe3 icipiēs pōt i eṫnū fore nāt. ħ pbat pħs p̄ celi ⁊ mūdi q̄ nihil gñatū sit icorruptibile nec aliqd inge nitū sit corruptibile: qz vnūqdq3 tale h3 mā3 ptē sui. eadē tn̄ poa ab eṫno vsq3 nūc manens nec de nouo pōt nō eē. qr tn̄ h nō euēiat volū tati diuine prescribendū est ꝛc.

Rīr tertio qō

vtrū p̄ncipia oīu3 entiū sint eadē. et arguit negatiue p̄ qr p̄ncipia sūt eadē ⁊ p̄n cipiata sunt eadē. s3 p̄ncipiata oīa nō sunt ea dē ergo ꝛc. Ampliꝰ si p̄nª oīu3 eēnt eade3 aut eēnt i gn̄e sbe aut accn̄tis aut p̄ora biis p̄ mū ⁊ 2m sunt ipossibilia qz p̄ncipiū ⁊ p̄ncipia tū sunt vnigenea nec ṫtiū est possibile qz nihil est p̄us sba vel accn̄te. Adhuc p̄nm aliud est a p̄ncipiato si ergo eadē eēnt oīū p̄ncipia sbe ⁊ accidētiū illa essent alia a sba ⁊ accn̄te. ⁊ sic aliqd eēt qd nō esset sba nec accidens.

Ampliꝰ pħs i tex. postq̄ mouit qōe3 hāc soluendo ↄcludit. Elementa igitur oīu3 nō sr̄ eadē ꝛc. In oppositū arguit si p̄nª oīu3 nō essent eadē aut erūt diuisa icōnexa tn̄ qd est i probatū i fine hꝰ. xij. aut erit ꝓcessus i infini tum qd est improbatum in secundo huius.

Propter primum

qdē hꝰ qd sit p̄ncipiū appuit i qnto hꝰ. q. p̄ª p̄ncipiorꝫ aūt qdā sunt intrinseca vt mā ⁊ for ma. alia extrinseca vt efficiēs ⁊ finis. Intri seca iterꝫ dupl'r ↄsiderari pn̄t vel i eo q̄ actꝰ ⁊ potētia. i. inq̄tū ↄueniūt i rōe actꝰ vt oēs for me. ⁊ i eo q̄ ↄueniūt i rōe pot vt oēs māe. vl i eo q̄ hec mā vel illa forma hꝰ vel illꝰ alte riꝰ vel vniꝰ ꝛc. Extrinseca q̄q3 vl sr̄ ꝓxima vel remota vel remotissima. Eadē v̄o audi ant vel numero aut spē gn̄e vel ꝓportōe q̄n to metha. Oia āt ētia i p̄nto ētia sr̄ audiēda

Propter secunduz

qdē hꝰ sciendu3 q̄ p̄ter antiq̄s phōs nō nalit loq̄ētes ponētes tn̄ vnū rerꝫ nāliū p̄nm saltē māle p̄ter eos etiā q p̄ncipiū formale vt agēs oīu3 dixerūt tn̄ vnū vt visū fuit i. v. hꝰ. q. iij Manicheꝰ hētic' p̄ncipia oīu3 entiū duo as seruit vnū v3 bonorꝫ ⁊ spūu3 tn̄. s. deꝰ alterꝫ malorꝫ ⁊ corpaliū. s. dyabolus vt. s. Tho. in scdo sen. dis. i. q. i. ar. i. ⁊ alibi pluries cʼ erro rē tāq̄ hētis exṫmināt fideliores i locis q̄ mt tis. vn̄. s. Tho. sup ep̄la q̄rta pauli ad thimo theū colūna 2ª i fine. Manicheꝰ inṫ oēs hēti ticos plus honorat dyabolū. ⁊ scdo libro cō tra gentiles ca. xl. Hos aūt ātiq̄ssimos pħo rū errores q etiā sr̄ p posteriores pħos suffic̄ excludi. qdā ei3 p̄usi sensus hoīes doctrīe xp̄i aue adiūgē p̄sūpserūt q̄rū p̄mus fuit Mar chiꝰa q marchiani sr̄ dicti q sub noīe xp̄iano hētis ↄdidit opinātꝰ duo sibi adūsa p̄ncipia quē secuti sr̄ entoīani ⁊ postmō3 machioniste ⁊ vltio manichei q hūc errorē maxie diffude rūt. hec ille. ⁊ opiōnē hāc manicheorꝫ etiā te tigit Cōmē. i h. xij. i fine cōmēti. liij. pp ei3 hāc opiōnē destruendā martyrio coronatꝰ ē egre giꝰ doctor v̄itatis. s. Petrus martir. ↄpatri ota nr̄ Vonēīis ordis p̄dicatorꝫ. Cuiꝰ opioīs defēctꝰ ꝓposito ipertinēs derelinquatur.

Propter tertium

qdē hꝰ l3 ista qō inducta fuerit a pħo i tertio hꝰ eā tn̄ iterat Ari. vt iqt Auer. i h. xij. cōmē. ix. ad dissoluendū eā. ⁊ est qd vtrū p̄nª ⁊ ele menta. x. p̄dicamentorꝫ sint eadē ad cʼ soloe3

Dō3 p̄ vt Sco. i h. xij. q̄ p̄ncipia itriseca diuisorꝫ cōpositorꝫ sr̄ diuisa real'r in eo q̄ hec p̄ncipia ⁊ i pticulari qd inductiue facile ↄdu cit. alia ei3 est mā mei ⁊ tui ⁊ sil'r forꝰ ⁊ ita de alijs. Dō3 scdo q̄ eadē i cōi i eo q̄ actꝰ et potentia sr̄ oīu3 cōpositorꝫ p̄ncipia intrinseca oīu3 ei3 gn̄abiliū eadē est mā. imo quorūcūq3 est mā illa i eo q̄ poª oīu3 est vna sil'r forma i eo q̄ actꝰ qr ꝛc. Dō3 ṫtio q̄ p̄ncipiū extri secū efficiens ꝓximū diuisorꝫ est aliud ⁊ aliū. Aliud ei3 est efficiens sanitatis aliud domus aliud boīs. ⁊ ita de alijs. Dō3 q̄rto q̄ p̄nª extriseca efficientia remota pn̄t esse oīu3 infe riorꝫ eadē vt celū ⁊ sol ꝛc. Dō3 q̄nto q̄ vnū nūero est oīu3 p̄ncipiū efficiens remotissimū s. deꝰ qz i cāis efficientibꝰ nō ē ꝓcedē

ī infinitū ſ3 eſt deuenire ad aliqđ vnū primū Eedem cōclōnes formari pñt de fine vt p3.

Ex qb⁹ ɔcludit q̄ nō oiū ſ͞r eadē pncipia realr. Eadē tñ ſ͞r oiū pncipia ſ3 ꝓportiones ⁊ vlr. vñ Sco. ī q̄libetis mentē3 phi ī lb. xij. exponens ait. ītentio phi ī. xij. metha. ca. iij. ē q̄ tā cā mālis q̄ formalis ⁊ efficiens hñt vnitatē ⁊ diſtinctiōe3 ſpecificā ⁊ numerale3 ꝓportionatā ipis pncipiatis. vtrūq3 ei3 ſe pncipiu3 cōpoſiti o3 hr̄e īdr̄ia3 ɔſile3 īdr̄ie cōpoſiti ⁊ deſiatione3 ɔſile3 deſiatōi cōpoſiti q2 neq3 ī differens ɔſtat ex deſiatis neq3 deſiatū ex indifferentib⁹ indr̄ia vlitatis. hec ille.

Propter quartu3 qđē h⁹ ad primū añ oppoſitū d̄o3 q̄ quoru3 pncipia ꝑria ītrinſeca ſ͞r eade3 realr ⁊ principiata ſ͞r eade3. ɔſtat aūt q̄ ſic nō ſunt oium pncipia eade3. Ad ſcd̄3 d̄o3 q̄ principia oiu3 realr nō ſunt in gñe ſ͞be q2 ſicut eſſe accñtis dependet a ſ͞ba ſic pncipia accñtis a principijs ſ͞be. Et cu3 dr̄ pncipia pncipiatis ſunt vnigenea v͞m eſt de principijs ꝓximis. pncipium tñ extrinſecū primū ⁊ remotiſſimū nō eſt in gñe ſ͞be nec ī gñe accñtis. nec eſt incōueniēſ aliqđ eſſe pri⁹ ſ͞ba ⁊ accidente q̄ ī genē ſunt.

Ad tertiū cū dr̄ principiū aliud eſt a principiato ⁊c. d̄o3 q̄ principiū aliud eſt ſm numerū a principiato. ſm tñ ſpē3 aut genus nō eſt aliud ſp a pncipiato. vñ nihil ꝓhibet ſubſtātie principiū eſſe ſubā3 ⁊ accñs eſſe principiu3 accidenti. Silr q̄ dr̄ q̄ nihil aliud eſt a ſubā ⁊ accidente. d̄o3 q̄ lb nō h3 vitate3 ī prima cā q2 pria cā nec eſt ī genē ſubſtantie nec accidentis. eſt tñ ſubā ſ3 equoce cū hijs q̄ ſūt in genē ſubſtātie vt dictū fuit ī pria. q. primi metha. Ad auctoritate3 phi d̄o3 q̄ ſeipſu3 ſoluit cū dicit elementa igit̄ oiu3 nō ſūt eade3 ⁊ ſunt ſicut dicimus eade3 vno mō ⁊ nō ſunt alio mō vt elementa corpoꝝ ⁊c.

Ritur quarto qđ vtrū neceſſe ſit ponē aliquā cā3 efficientē ſempitnā arguit̄ negatiue. ꝑ q2 ſi ſic hoc maxīe ɔuinceret̄ pp motū eternū ⁊ tp̄s. ſ3 motus nō eſt eternus nec tp̄s: q2 tūc infiniti dies ꝑceſſiſſent hūc. ⁊ p ɔñs infinita ptranſita eſſent ergo ⁊c. Amplius ſi ſubē plōnis eſſent nihil ad motū ꝓdeſſent vt viſu3 fuit in vij. h⁹. ſ3 ydee ſ͞r ſubē ſepate ſm plōne3 ergo pari rōe pp motū nō o3 ponē aliquā ſubā3 ſepatā eſſe ſempiternā. Adhuc gñō ē ppetua ⁊ tamen nulla vna generatio eſt perpetua immo vna ſuccedit alteri g⁹ pari rōne l3 pp motū ſempiternū oporteat ponē ſubā3 ſempiter nō tñ o3 ponē vnā ſempiternā. Cōfirmat̄ oē qđ fit p ſe aut fit nā3 aut fit p voluntatē 2⁹ phi. ſ3 ī hijs q̄ fiūt a nā. nā eſt ſufficiens pncipiū. ⁊ ī hijs q̄ fiūt a volūtate voluntas determiata p electōe3 eſt ſufficiens pn⁹ electionis. ergo nō eſt neceſſe ponē aliquā ſubā3 ſempiternā pp ſempiternitatē motus. In oppoſitū eſt ph̄s in hoc. xij. tex. cō. xxix. d̄ū īquit. qm̄ aūt erāt tres ſubē due qđē q̄ phice ⁊ vna q̄ imobilis ⁊ inſenſibilis. de hac d̄o3 ē q2 neceſſe eſt eſſe ſempiternā aliquā ſubā3 imobilē. Vñ Alber. ibidē. adhuc aūt q̄rem⁹ de ſ͞ba īmobili ⁊ icorruptibili. cū ei3 p ſupradicta iā ɔſtet tres eſſe ſubās q̄ꝝ pncipia ingređa ſūt q̄ꝝ vna eſt ſenſibilis mobilis ⁊ corruptibilis cui⁹ pncipia determiata ſunt. ⁊ 2ᵃ ſenſibilis ē ⁊ mobilis ⁊ incorruptibilis. ⁊ 3ᵃ imobilis inſenſibilis ⁊ incorruptibilis. ⁊ tertia qđē ē principiū 2ᵉ. nec pōt ſciri ſcđa niſi p tertiā. nec enī pōt determinari aliqđ ſm ꝓprietate3 iſti⁹ ſapientie de motiſ motu ppetuo niſi p ſciā3 motoris. Dicamus g⁹ incipientes q̄ tres ſunt ſubē q̄ꝝ pncipia q̄rimus. q̄ꝝ qđē due ſ͞r phice cū motu ⁊ materia ɔcepte ea. v3 đ q̄ dictū eſt q̄ eſt ſenſibilis mobilis ⁊ corruptibilis. et ea q̄ eſt ſenſibilis mobil͞r ⁊ icorruptibiliſ de c⁹ qđe3 nā ī lib. q de celo ⁊ mūdo inſcribit̄ dictū ē. ſ3 q̄dā etiā ī vltia iſti⁹ ſcie pte dicent̄. vna ⁊ tertia ab hijs ſubā q̄ eſt inſenſibilis ⁊ imobil͞r de q̄ d̄o3 eſt ⁊c. Et arguit̄ rōe oē qđ mouet̄ ab alio mouet̄. ſ3 ſi mot⁹ ſit etern⁹ aliqđ eterne mouet̄. ergo neceſſe eſt ponē aliqđ ſempiterne mouens ſ3 nihil mouet niſi ens actu. ens̄ autē actu per ſe eſt ſubā ergo o3 ponere aliq̄ ſubām ſempiternā efficientem.

Propter primum

qdē hꝰ sciendū ꝙ lȝ auctores cōiter hijs noi- bꝰ abutentes eternū ꝑpetuū sempiternū vnū ꝓ reliquo. intelligant tñ eternitas ꝓprie q̄ la tine idē oio sigt ꝙ euuȝ grece vt. s. Tho. i q libetis q̄libeto. v. q. iiij. est intermiabilis vite tota sil ⁊ ꝑfecta possessio vt. s. Tho i cōmēto de cāis lec. 2ª ⁊ alibi ꝑlies ⁊ est notificatio bo etij. v. de ɔsolatōe ꝓsa. vi. ɔsilis snīa habetur ab Anshelmo monologion. xxviij. ⁊ ꝑm istaȝ eternitatis notificatōeȝ corrigenda est snīa ri chardi scdo de tritate ca. ix. Carē inqt initio ⁊ fine ⁊ oi mutabilitate dat eternū esse. Sic eiȝ supplenda ⁊ intelligenda est ista snīa ꝑȝ de scriptōeȝ ꝑdictā vt inqt Sco. i quolibetis. q. vi. vt i ea addat vita q̄ sumit ꝓ essentia actu ali ꝑfecta q̄ꝺo Jobis dr̄. v. sicut pr̄ hȝ vitaȝ i semetipso sic dedit ⁊c. In hac aūt eternitati descriptōe ponit ꝑmo vita tāq̄ ɔnotatū qꝛ q̄l subm̄ vel fundamētū eternitatis vt iqt Sco. ibidē. ponit scdo intiabilis. ɔsistit eiȝ in apꝑ hensione vniformitatis eius quod oio existit extra motuȝ. Ratio eternitatis vt inqt. san. Tho. i ꝑma pte. q. x. qꝛ i oi eo qd̄ mouet est accipe aliqd̄ ꝑnᵒ ⁊ aliquē finē. tꝰtio p hoc ꝙ ipsa eternitas successiōe carens tota sil existēs. iō additur tota sil ⁊ ꝑfecta possessio. ⁊ dr̄ to ta ad remouendū tps. ⁊ ꝑfecta ad excluden- dū nūc tpis. Nūqd aūt eternitas ex nā rei sit in deo ⁊ q̄lr interp̄tāde sint alie ptes descripti onē eternitatis cōplentes. q̄ꝺo etiā ꝑhi ⁊ the ologi i h̄ sit discordes tertio appebit d dorꝫ. Euum autem cōiter sumitur pro eternitate ꝑticipata. Juxta qd̄ recte dr̄ ꝙ euum ꝓprie eternitatis est. vn̄ Ennīꝰ Romulus i celo cū dijs genitalibꝰ euū degit. ⁊ eternitatē hoc mō audiendo ɔtibilr opinor eē idē cū sempiter nitate. sempiternū eiȝ q̄i sꝑ eternū. Perpe- tuū vō futurꝫ solū ɔcernēs idē est ꝙ nūq̄ iter missum. vn̄ Ouidiꝰ. Ad mea ꝑpetuū deduci te tpa carmē. vel nūq̄ deficiens vt ꝑpetui flo res. ꝑpetuū verꝫ. qd̄ āt absq̄ istorꝫ drīa vnū ꝓ reliq̄ auctores vtātur pȝ. vn̄ Alber. i h̄. cū motꝰ aūt ɔtinuus ⁊ ꝑpetuus nō est aliqs nisi ille q est ꝑm locū ⁊ circularis quē oȝ hr̄e mo- torē ꝑpetuū ⁊ sꝑ manentē. ⁊ inferiꝰ i alio ca. Si aūt aliqs dicat ꝙ h̄ nō pōt esse verꝫ cū ■ sint sempiterne vel eterne ⁊c. Quid aūt sit cā efficiens. q. v. q̄nti metha. sufficiēt inotuit

Propter secunduȝ

qdē hꝰ sciendū ꝙ de ꝑ oīuȝ ꝑncipio videntur tradidisse epicurei ipȝ nō sempiternū. vn̄ epi curꝰ q oīa vnū esse dixit. ⁊ oīa ꝑnᵃ ad mām retulit. imo ⁊ eorꝫ qdā addiderūt ꝑnᵒ vn̄ mo tus qd̄ tñ nō nisi i mā ɔtēplabātur. ꝑmū prin cipiū dixit esse mā̄ȝ ⁊ eiusdē essentie deū for mā ⁊ mā̄ȝ primā ⁊ hc esse subā̄ȝ. oīa vō alia esse dispōes ■ accn̄tia subē. deū nō sempit̄nū h̄ de celi luioso spū ꝓductū asseruit. ipȝ tñ im mortalē pp lōgissimā ab excellētia passionuȝ in eis factā remotionē. Cꝰ positōis error mā̄i festus est ɔtra quos ꝑmo metha. inuehit Al bertꝰ dicens. Satis intelligitur hos i ꝑhia a grestes esse ⁊ rusticos ⁊ eorꝫ positiones nullo mō nāles existē. vn̄ ⁊ i cōmē. de cāis ɔtra epi curꝫ inuehēs inqt. Epicurꝰ nihil verꝫ tradidit de vniūsi esse ꝑncipio. Epicurꝰ eiȝ supcurās vel sup cutē interp̄tatur. Sortitꝰ aūt est hoc nomen eo ꝙ ꝑmi philosophātes epicurei fue rūt sup curātes dicti a cōi plebe q̄ nō nisi cir cūferentia cogitat eo ꝙ de sup vacuis vt eis videbatur rebꝰ scrutarētur ⁊ de supfluis q̄re rent. Supflua ei reputabāt q̄cūq̄ ad vite do mestice vtilitatē nō referebātur. Propter qd̄ i. vi. ethi. dixit Ari. de Anaxagora ⁊ Thale q̄rū vterq̄ fuit epicurꝰ ꝙ oēs mirabātur eos tāq̄ res admirabiles scientes ⁊ de ɔferentibꝰ nullā habētes prudentiā. Posteri aūt epicu- rei q sup cutiȝ dicti sunt eo ꝙ q̄i i cute. i. i su ꝑficie philosophabātur iq̄rētes ea q̄ i mā ap parēt ⁊ nō ꝓfūdātes ꝑscrutatōeȝ vsq̄ ad vi tatis inq̄sitōeȝ. ⁊ qꝛ oīa ad mā̄ȝ retulerūt pp h̄ ⁊ delectatōeȝ q̄ gn̄o est in sensibilē aīaȝ sum mū bonū dixerūt i vita. hec Alber. q̄cq̄ repre hendat hic ꝑmo a Cōciliatore in drīa. cxxiiij vt in q̄rto huiꝰ. q. v. inotuit.

Propter tertiū

qdē h⁹ rōib⁹ dilatarat ꝓpriis huic sciē doctri
ne ꝑipateticoꝝ i nālib⁹ intētes. dōz ꝙ neces
se est ponē aliquā sbāz sempiternā ⁊ sempit
ne agentē. qđ ꝓbaĩ vt Sco. i hac pte. nā inē
entia sba est p^a ens. si ergo subā nō esset sēpit
na nihil esset sempiternū. ꝯñs est falsū qꝛ mo
t⁹ est sempitern⁹ ꝓm p̄hz qꝛ nō incepit postq̄
nō esse habuit. nec desinet ita ꝙ p⁹ nō erit. nā
cū tps sit mēsura mot⁹ tps nō pōt eē sine mo
tu ꝫ ipossibile est tps incipe vel desinē qꝛ si in
cepit aū nō fuit ꝫ p̄us nō est sine tpe ergo tps
fuit aū tps. silr si desinet posteri⁹ posteri⁹ nō
erit ꝫ posteri⁹ nō est sine tpe. erit ergo tps p⁹
q̄ desinet eē. si ergo tps sempiternū ⁊ motus
erit eternus. ⁊ si motus etern⁹ ⁊ sba est sem
piterna. sz si subā nō sp agēt ꝯtingēt motū nō
eē sempiternū. nō solū ergo subāz oz eē semp
ternā sz sempiterne agentez. Ex q̄tū ad h vi
de rōes alias a. s. Tho. i ꝓ ꝯtra gentiles ca.
xv. Huic aūt vitati rōe nāli ꝓbata. diuina
auctoritas testioniū ꝓhibet. vñ i psalmis. Tu
aūt dñe ineťnū pmanes. ⁊ idez. Tu aūt idem
ipse es ⁊ āni tui nō deficient. Attentōne tñ
dignū est ꝙ lz demōstratio p̄hi fūdetur super
hac rōe ⁊ sup aliqs q̄s ponit i. vij. p̄hicoꝝ rō
nes tñ nō sꝫ demōstratiue vt iqt Sco. ꝯclo tñ
est necessaria qꝛ siue ponaꝰ mediū siue nō cō
clusio est necessaria qꝛ ꝯcesso ꝙ mot⁹ sit eter
nus manifestū est ꝯclōez eē ꝯcedendā negato
etiā motū eē eternū seq̄ret eadē ꝯclo qꝛ si mo
tus icepit postq̄ eē nō habuit necēe est aliqđ
ens esse actu qđ i esse ꝓduct⁹ est. Illud er
go ens actu aut fuit ab eťno aut nō. si sic ha
beo ꝓpositū si nō ergo ens actu aliqđ ens a
ctu ꝓductū fuit i actū. cū ergo ipossibile sit ꝓ
cedē i infinitū i cāis efficientib⁹ ordiatis per
p̄hm scđo h⁹ qꝛ p^a est cā medij ⁊ mediuz cā
vltimi. ⁊ si nō est p̄mū i efficientib⁹ nō est ali
qd posterioꝝ qꝛ si nō est efficiens non est effe
ctus. sz i infinitis nō est p̄mū nec ergo erit ali
qd posterioꝝ. hoc ergo est falsū ⁊ ꝯtra sensuz
Maīfestū eiz est ꝙ aliqđ posteri⁹ est. oz ergo
deuenīr ad aliqđ efficiens p̄mū. ⁊ cū nihil sit
efficiens sui ipsius oz ip̄z nō esse cātū. iō siue
ponatur motus sempiternus siue nō oz ponē

aliquā sbāz sempiternā. ⁊ ꝙ nihil reducit de
potentia ad actū nisi ꝑ ens actu cū nihil sit ꝓ
us qđ possit ip̄z ad actū reducē oz ꝙ sp sit a
gens. si eīz qñz agēt ⁊ qñz nō opoꝛtēt ponere
aliqd per qđ ad actū reduceretur.

Idē pz ex alio. Manifestū est vei ꝙ q̄daz
possibilia sꝫ eē ⁊ nō esse ⁊ ipossibile est oia eē
talia qꝛ sic oia qñz nō eēnt. ⁊ si oia qñz nō es
sent nihil posset de nouo eē ergo oz ponē ali
qd qđ nō pōt nō eē tale est necessariū. ⁊ tunc
pōt q̄ri de isto necessario vtrū habeat cāz sue
necessitatis aliūde vel nō. Si aliunde q̄rit de
cā sua ⁊ cū nō sit ꝓcedē i infinitū i cāis effici
entib⁹ imo oz deuenire ad aliqd c⁹ esse vł cā
ab alio nō dependet tale nō pōt esse nisi subā
ens actu ergo oz ponere aliquā sbāz sempiter
nā entē actu. Et huic ꝯclōni ꝯsentit Alber
t⁹ i hoc. xij. vbis aliis gñalr tñ hec deducens
de oīb⁹ sbīs sepatis. suppōes i p̄mis ꝙ dein
ceps i h. xij. nemo arbitreĩ ꝙ aliqd dicat de
sua intentōe sicut nec i aliq̄ libro nāliū fateĩ se
dixisse. sz tñ ꝑipateticoꝝ opiones declarare
de sbīs sepatis relinquēs aliis iudiciū qd ve
rū qd falsū de hiis q̄ dñr. Et subdens infert⁹
ait. Amplius tales subās oz esse penitus sine
mā. dico aūt esse sine mā nō qdē abstractū a
mā: qꝛ abstractū a mā aliqñ materie fuit cō
iunctū. sz sine mā dico id c⁹ penit⁹ nihil hz mē
ꝓprietatez aliquā. h⁹ aūt cā est qꝛ tales sbās
essentiā mouentes oz esse sempiťnas. Pri
mū aūt iter illas cū hec oz esse necesse esse. ꝙ
aūt tales subās opoꝛteat esse sempiternas ex
h ꝓbaĩ qꝛ oz aliqd aliud ab ipsis esse sempi
ternū. ⁊ hec est gñō igeta i inferioꝛib⁹ sic oñ
sū est i scđo de gñone. Sempiťnuz aūt nō est
nisi duplex vnū qdē ꝫz successiōez qđ est cātū
⁊ alteꝝ ꝓm subāz qđ est cā. ⁊ si sempiťnū sit
aliqd ꝓm successiōez oz ꝙ sit sempiťnū ꝫz sub
stātiā qꝛ seq̄ĩ necessario si effectus est ꝙ etiaz
cā ꝓpria sit illi⁹ effectus. Illud aūt qđ est sē
piťnū ꝑ subāz est duplex. s. subā sensibiľ mo
biľ q̄ redditĩ icoꝛruptibiľ mota sicut celū ⁊ cū
oē motū hēat motoꝛez ꝯiunctū sibi vt ꝓbatū
est i. vij. p̄hi. oz ꝙ cū illa subā sit alia sba im
mobiľ oio sempiťna. si aūt est imobiľ penitus

nō pōt eē diuisa ꝛ distensa ꝑ vbi nec ꝑ formā q2 nō nisi hijs duob⁹ mōis dr̄ imobile penitus. qd̄ aūt est penitus indiuisibile ꝑ vbi ꝛ formā est oīo carens mā cū oīs mā ꝑ hoc sit mā q2 ꝑ vbi vel formā est diuisibilis ꝛ extensibilis. Et ista vā est demōstratio q̄ subā prima est imālis ꝛ pulchrioꝛ oīuz demōstrationū ꝛ qcqd aliud ad h̄ inducit̄ nō h3 vitatem demōstratōis. hec ille. Qz aūt de⁹ sit eternus deducit. s. Tho. i ɔtra gentiles ca. xv. ꝛ i ꝑma pte vbi supra ꝛ alibi plies. vñ. s. Th. ibidē. Eternitas nō est aliud q̄ ipse de⁹. vñ non dr̄ de⁹ etn̄us q̄i sit aliq̄ mō mensuratus. s3 accipit̄ ibi rō mensure s3 app̄hensionē nr̄a3 tm̄.

S3 circa dicta sūt diffi. ꝑma nūqd etnitas ex nā rei sit i deo. Dōz sm Sco. i q̄libetis. q. vi. q̄ cū q̄tuoꝛ ponāt i descriptōe etnitatis. s. vita q̄ tāq̄ ɔnotatū q̄i sbm vel fundamentū eternitatis ꝑ eā audiēdo exn̄tiā pfectā ꝛ eternitatē i eo q̄ vitā ipoztat ɔstat ex nā rei esse i deo sicut exn̄tia pfecta. S3 alia tria. s. intermiabilis q̄ excludit desitionē. ꝛ tota sil qd̄ excludit successionē. ꝛ pfecta possessio qd̄ excludit dependentiā ꝛ ꝑticipationē. illa ei3 nō vident̄ dicē vltra vitā nisi reloez positiua3 vel negatiuā. negatiuā qdē negatione terminationis. negatōe successionis. ꝛ negatōe depēdētie. ꝛ reloez positiuā potentialē vl aptitudiale3 q2 intermiabilis posse ꝑ se coexistē cuicūq̄ durationi vel exn̄tie tota sil sine variatōe ꝛ successione coexistē cuicūq̄ pfecta possessio a se ipso existere ꝛ nō dependē in exn̄do. Si ergo hec est ꝓpriissima descriptio eternitatis quā inuenimus ꝛ hic est vnū tm̄ ex nā rei. s. vita. Tria aūt q̄ cōplent rōez eius nō sūt ibi ex natura rei vt videt̄ q2 se ipoztāt vel negationē alic⁹ ipfectionis extrinsece vel reloez aliquā aptitudinalē vel potentiale3 ad aliqd extrinsecū. ꝛ nec sic nec sic ē aliqd eoꝝ ex natura rei. ꝛ ꝑ ɔns nec eternitas vt eternitas ē ibi ex nā rei. Sciendū tm̄ q̄ Alber. i 2° libro de cāis tractatu ꝑ ca. viij. intentionē Boetij exponens alia incedit via inqt ei3 q̄ eē etni vt deo ɔuenit eternitas totū est cui nihil deest ꝛ sil est nihil extensū hn̄s de ꝑterito i futurū pfectū est totū i actu exn̄s possessū est nihil de lucro acqrens. Ari. ei3 distinguit inter habitū ꝑ lucrū ꝛ possessū i q̄rto ethi. dicens esse possessū hereditario iure hereditatū. lucratū aūt negatione vel laboꝛe acqsitū. cū aūt tale esse sit imobile p3 q̄ nihil acqsitū s3 totu3 qd̄ h3 est possessū. Ex ṗus aūt hitis ɔstat q̄ est itermiabile. Cū aūt sit ex intellect⁹ vlr agētis ɔstitutione ɔstat q̄ est sm actū vite. intelligē ei3 viuere est. ꝛ iō Boeti⁹ diffiniens eternitate3 i q̄nto de ɔsol. phie dicit q̄ eternitas est intermiabilis vite possessio tota sil exn̄s ꝛ pfecta.

Scd̄o diffi. nūqd eternitas sit mod⁹ intrinsecus eēntie vel existentie. vr̄ ei q̄ sic q2 sicut infinitas intensiua dicit̄ mō3 intrinsecu3 essentie vt eēntia. ita eternitas vt eternitas dicit mō3 intrinsecū exn̄tie vt exn̄tia. ꝛ tunc cu3 ibi sit existentia ex natura rei pari rōe ꝛ modus intrinsecus illi⁹ ꝛ hoc ex natura rei sicut modus intrinsecus alteri⁹. Et ꝑ hoc est dyonisius de diuis noībus ca. v. ptis 3ᵉ. deus nō est quodāmō exn̄s s simplr̄ ꝛ icircūscriptiue totū esse accipit i seipso ꝛ ṗaccipit. pp qd̄ dr̄ rex seculoꝝ. ꝛ seqt̄ ipse est esse existentibus ꝛ ip3 eē existentiū ꝛ existens ante secula. Ipe ei3 est euū euoꝝ q est ante secula. ɔsili mō vr̄ attribuere sibi euū euoꝝ p qd̄ intelligit̄ eternitas s3 q̄ ipse est exn̄s simplr̄ ꝛ icircūscripte

Ad istā diffi. tenēdo determiata i difficultate ṗcedente pōt dici negādo q̄ eternitas sit ꝓprius modus existentie sicut infinitas essentie diuine: q2 si ꝑ ipossibile essentia diuia raptim trāsiret adhuc hr̄et tā essentia q̄ existētia mō3 intrinsecū. s. infinitatē intensiuā. s3 nō hr̄et illa existentia eternitatē quā itelligim⁹ infinitatē duratiuā q̄ vltra infinitatē itensiuā nō addit nisi negatione3 deficiendi vel reloe3 rōis potentialitatis. s. coexistendi cuicūq̄ possibili q̄ relo nō est nisi rōis. hoc p3 h̄ mō q2 si angelus ānihilaret̄ cras nō hr̄et aliū mō3 intrinsecū i nā sua q̄ si maneat ineternū sicut manebit. ꝛ s3 aliq̄s sine successione q2 illā negāt de euo. Nō est ergo possibile vltra infinitatē intensiuā essentie vel existentie q̄ isinitas dr̄ magnitudo siue sit h⁹ i siue

illi⁹ intelligere in essentia diuina aliquā q̄titatē q̄ sit ibi ex nā rei q̄.s. sit duratōis ꝑpetue ꝶ qcq̄d intelligit̄ sup additū addit relōez rōis vel negationis. Uex est igit̄ ꝙ exūtia h̄z mōz sibi intrinsecū sicut essentia: ſ3 illud nō ē nisi infinitas intensiua. Eternitas aūt vt eternitas siue interminabilis duratio vt interminabilis duratio nō est infinitas. Ad dyonisium ꝯcedo ꝙ ex nā rei deus est exūtia incircūscripta hoc est infinita intensiue ita ꝙ magnitudo ꝓprie exūtie est infinitas. ⁊ ita esset ꝓ ipossibile deus statiz desineret esse. Sz ꝙ additur vlterius ꝙ deus est euū euoꝝ hoc ē eternū vel eternitas. verꝝ qdez est hoc qꝛ sua existentia h̄z repugnātiā ad desinē esse ⁊ fundamentū illi⁹ repugnātie est ibi ex nā rei.s. exūtia ꝶ formalis rō repugnātie ad desinē esse siue sit negatio desitōis siue necessitas coexistēdi cuicūq̧ cōpossibili. hoc vltra illud qd̄ ē ex nā rei addit negationez ipfectionis ad respectū ad extra. nec dyonisius dicit ꝙ ibi ex nā rei est euū euoꝝ sicut est existens ꝛc.

Tertia diffi. nūq̄d quo ad descriptionem eternitatis ꝯueniāt theologi cū phis. ⁊ nūq̄d sit eadē oīo cū tpe. dd̄3 ꝙ diffinitio Boe. dissonat a v̄bis phi vbi loq̄t̄ de eternitate i hoc ꝙ dicit intermiabilis vite possessio ꝛc. Tūz ꝑ qꝛ Cō. ꝯmē. xxix. inq̄t ꝙ iste ſb̄e sunt mouentes sine aliq̄ potentia. ⁊ iō necesse est vt sint sine oī mā. ⁊ est necesse vt sint eterne. oē eī eternū est actio pura. ⁊ oē qd̄ est actio pura nō h̄z potentiā. ex q̄ mō loquendi app̄z nō solū i p̄ⁿ ſb̄a ꝶ etiā i aliis intelligētiis nō eadē accidēs qd̄ tū a theologis nō tenet̄ cū actū intelligendi ⁊ potentiā intellectiuā dicāt i angelis differr̄ ⁊ i eis esse successionez itellectionū q̄q̄ i tex. cōmenti. xxxvi. videātur dicē tā ph̄s q̄ Cō. ꝙ illud qd̄ mouet p̄mū motū cū sit nō motuz qꝛ est actus purus sine oī potentia ⁊ ipossibile est tale h̄re aliā dispōez ab ea quā h̄z. ⁊ ita de solo p̄mo mouente vr̄ illud v̄ificari. Theologi tū dicerent glosantes ꝙ iō intelligētie sūt actio pura qꝛ sp̄ sunt i actu mouendi ⁊ nō qꝛ actio sit eadē cū ſb̄a ipsaꝝ ꝛc. Tū etiā qꝛ multa sunt eterna q̄ nō h̄nt vitā vt mā p̄ma ⁊ celū circūscripto motore nisi p̄ vitā audiamus existentiā. qcq̄d tū sit vel loquimur de eternitate inq̄tū attribuitur tpi vel motui cuz dicimus tp̄s eternū ⁊ sil̄r motū. ⁊ tunc p̄3 ꝙ eternitas nec est oīo idem cuz tpe qꝛ nō q̄libet ps tpis est eternitas. differūt aūt rōe qꝛ duratio illa inq̄tū caret p̄ncipio ⁊ fine tūc ē eternitas ꝶ inq̄tū h̄z prius ⁊ posterius tūc dr̄ tp̄s. vnū eiz ⁊ idem a seipso rōibus diuersis pōt diuersificari. Uel loqmur de eternitate q̄ substātiis attribuitur ⁊ tūc dici pōt ꝙ illa nō est oīo idē cū tpe cū tp̄s sit i vno subiecto i quo nō ē eternitas. est eiz eternitas i motore tp̄s v̄o i mobili. Et si q̄ratur an eternitas illa q̄ est in motore sit ſb̄a vel accn̄s. nō accn̄s qꝛ i deo nō cadit accn̄s nec pōt esse subā qꝛ subā est mensurabilis. eternitas aūt est mensura quare ꝛc.

Ad hoc respondet Joānes ian. i p̄io celi ꝙ eternitas subāꝝ q̄tū ad rem significatā est subā. ſ3 q̄tū ad rōez qua significatur nō ē ſb̄a inq̄tum ipsa intelligitur carere p̄ncipio ⁊ fine vñ cōceptus eternitatis dr̄ a carētia p̄cipii ⁊ finis. Et si vlterius inquiratur de illa carentia si sit aliquid vel nihil. ⁊ si aliquid vel est subā vel accidens. nō substātia quia idem ꝙ prius. nec accidens quia i abstractis a materia nō est accidens aliquod vt dictū est i. vii. huius. De mēte Auer. dici pōt ꝙ est accidēs negatiuū. nec icōuenit aliquod accidēs negatiuū esse in abstractis a materia nō aūt accn̄s positiuū. vide quia melius dici potest.

Quarta difficultas i quo differt euuz ab eternitate p̄cipue fm̄ theologos. dd̄3 ꝙ eternitas dupl̄r differt ab euo vt. s. T. in quolibetis quolibeto. ix. qꝛ eternitas mensurat substātiā eterni cū oībus q̄ ei attribuunt̄ nō aūt euū. Eternitas est ꝑ se stans nō aūt euū. eternitas est idem cuz subā eterni nō sic euū. eternitas est interminabilis ex parte principii et finis nō aūt euum.

Quita diffi. nūq̄d euū distiguat̄ a tpe. dd̄3 vt Sco. i. v. metha. q. x. auc. frīs Gulielmi de mara i. q. q̄ q̄rit vtrū sp̄ualia h̄eant mensurā ꝓpriā aliā a tpe ꝙ sic̄ eadē q̄titas q̄ ꝑ opatōez ad corp⁹ ambiēs dr̄ supficies. ꝑ opatōz

do ad corp⁹ abitū dr̄ loc⁹. ita tp̄s ⁊ euuz sūt idē eēntiā. dr̄nt āt penes diuīsas rōnes siue ɔpatōes. i gñe ei ent̄. sc̄ idē ens ⁊ sic nō dr̄nt vel in gñe mēsure ⁊ sic sūt diuīsa. qꝛ mensure diuīsificātur rōne mēsuratoꝝ. sūt ergo temp⁹ ⁊ euū vnū enſ ⁊ diuīse menſe. Uñ ⁊. s. Tho. in. qōlib⁹ de pō. q. iij. ar. xiiij. ad. xviij. euū est mediū iter eṫnitatez ⁊ tēpus. qꝛ tēpus habet ṗus ⁊ posteri⁹. i. mēsurat mutabilia. nō autē euū. ꝟ ɔiungit̄ eis. nō aūt eternitas. ꝟ de hijs alibi qꝛ ad scōm sniaꝝ.

Propter quartum

qdem h⁹. Ad ṗmum añ oppo^m dōm ꝙ ⁊ si motus nō eēt eṫnus adhuc oꝫ ponere sbam esse sempiternā vt deductū fuit in qōe. de mēte tñ phi ē ꝙ mot⁹ sit etern⁹. aliter. n. demonstratōes suas nō fūdaret sup eternitate tpis. rō tamē sua solubilis est vt inqt Sco. qꝛ cuꝫ dr̄ ꝙ si tēpus incepit ṗus nō fuit. ⁊ si desinit post nō erit. ⁊ ṗus ⁊ posterius hec nō sūt sine tpe. dōꝫ ꝙ ṗus ⁊ posteri⁹ i ꝓposito sūt ymaginata, sicut cū dr̄ extra celū nō est loc⁹ ex tra nō dicit aliquē locū realē ꝟ ymaginatū. ⁊ cū dr̄ ante tp̄s nihil fuit. añ dic̄ tp̄s ymaginatum. Uel pōt dici ꝙ ſm ꝙ ꝓpōes sūt admittēde cadūt sub negatōe. s. ꝙ si tēpus icepit nō fuit tp̄s añ. ⁊ silr̄ nō fuit loc⁹ extra celū. supposito tñ cū phis motū eē eternū. dōꝫ est ad rōeꝫ cū dr̄ ꝙ si mot⁹ ⁊c. ifiniti dies ⁊c. ɔcedo ⁊ cū dicit̄ ifinita sūt ptrāsita. nego qꝛ oīs trāsitus est a termīo in terminū. Uñ quecūq; dies ṗterita signet̄, inter ipam ⁊ hanc diē dies sūt ifiniti. Uñ rō ꝓcedit ac si positis eẋtrēis eēt infinita media. hoc eniꝫ significat̄ cuꝫ dicitur infinita sunt ptransita.

Attentōe tñ dignū ex Alber. in hoc. xij. ꝙ demonstratio phi in phicis non ꝓbat nisi ꝙ motor tpe nō ṗcedit mobile ⁊ motū ⁊ hoc ē vm ⁊ ɔcessuꝫ ab oībus. eternitate. n. ṗcedit ⁊ nō tpe. Eṫnitas aūt nō dicit duratōeꝫ diuisibilē qcqd dixerit Johs Jando. ṗ celi. ⁊ iō ſm nr̄aꝫ duratione extensā diuisibilē ṗmus motor ⁊ pria cā ṗcedit motū ⁊ celū ⁊ mūdū nec vnq̄ itenderūt phi motū celi eē eṫnuꝫ nisi illo mō eternū dr̄ hoc cui⁹ iterceptioneꝫ ⁊ eē nō ṗueit tp̄s. sic. n. mot⁹ sp̄ fuit ⁊ tp̄s. hec ille.

Nosce tñ oꝫ ꝙ duratio ē triplex vt. s. T. in scōo sniaꝝ dis. ij. q. ṗma ⁊ in ṗ sniaꝝ dis. xix. q. ij. ſm triplicē actū. s. eē corruptibile ⁊ ɔuenit tpi ⁊ ſm eē perfectum ab alio. ⁊ est euum. ⁊ ſm eē diuinuꝫ ⁊ est eternitas.

Ad scōm arg^m ṗncipale dōm ꝙ si ydee Plois eēnt nihil ad motū ɔferrēt. qꝛ ois opatio singl̄ariū est. ꝟ ille sūt vl̄ia ⁊ p ɔñs i eis non est ṗn^m opandi. ꝟ sbe sepate singl̄ares ⁊ ideo in eis bñ pōt esse pricipiuꝫ opandi.

Ad 3^m dōꝫ ꝙ si gñō ē ppetua ⁊ tñ nulla vna ē ppetua oꝫ nc̄cio ponē aliq̄ cāꝫ successionis ɔtinue. illa cā nō pt̄ eē aliqd gñabiliū. qꝛ nō sp̄ est. nec oīa gñabilia qꝛ nō siml̄ sūt imo oꝫ cām illi⁹ ɔtinuatōis eē aliqd qđ sp̄ vniformiter se hēat. ⁊ tale ſm phm est ṗmuꝫ celuꝫ qđ vnico motu mouet̄ tñ. ꝟ qꝛ a cā semp vniformiter se hñte nō ꝓcedit p nām nisi vnuꝫ sed illa q̄ gñantur ⁊ corrūpunt̄ aliter ⁊ aliter se habēt. iō ṗter ṗmuꝫ celuꝫ quod est cā ɔtinuitatis pōit phus circulū obliquū i quo corpora mota alit̄ se hñt ꝫ elongationē ⁊ a ꝓpinq̄tioneꝫ ad hec iferiora eē cām gñationis ⁊ corruptionis. Uidemus eniꝫ ꝙ gñatur sole a ꝓpinquante ⁊ corrūpitur sole recedente. vñ gñō nō potest esse ppetua nisi aliqua vna substātia perpetua eēt.

Ad quartū dōm ꝙ nā nō est in se sufficiens ṗncipiū eoꝝ q̄ fiunt p nāꝫ. natura. n. est sicut q̄dam ars diuia. unde natura reducit̄ in aliq̄ nām supiorem qua ꝓpter quia natura vniformiter agit ⁊ finem non cognoscit oꝫ ipam reducere in aliq̄ cām supiorem dirigētem. Similiter volūtateꝫ hūanaꝫ optet reducere in aliquā voluntateꝫ supiorem quia oīa q̄ volūtati hūane subdunt̄ mutabilia sūt.

Rit̄ quinto qō

vtrū sba ṗma sit aliq̄ potētia vl̄ mā ṗma. Et arguit̄ affirmatie ꝑ oē intelligēs aliud a se hꝫ potētiaꝫ ad suū intelligibile. sed sba ṗma itelligit aliud a se ergo in ipa ē pō. Ampli⁹ q̄cūq; est vm dicē ꝙ possibile

ē ipm agē de oī tali est vm dicer̄ q̄ h3 pōa3 ad agendū. q2 si pōam nō hr̄et eēt ipossibile. ꝫ h vm ē de sba pria g° pt agere. Adhuc illō q̄ qñ3 agit ⁊ qñ3 nō agit h3 pōa3 ad agendū ꝫ sic se h3 pᵃ cā. nūc. n. pduc̄ q̄ pᵒ nō pducit g° ⁊c. Ampliꝰ q̄ in sba pma sit mā arguit̄ qcq̄d est ī effectu viꝰ ē in cā. ꝫ mā est i cātis ergo viꝰ in cā pma. Adhuc for̄ de se ifinita est. q̄ð aūt t̄mietur h ē q2 est in mā. ꝫ sba pma est indiuidua ⁊ p ɔñs determiata ergo erit necio p mā3. Ampliꝰ actꝰ ⁊ poᵃ diuidūt vnūqð q̄ genꝰ. ꝫ vbi iuēit posti° ibi ⁊ pᵒ poᵃ vo postior ē mā. dic̄. n. ī h. xij. q̄ ois poᵃ ad potētiā mē reducit̄. Cū g° in subā pria sit potētia vt paulo añ arguebat̄ in sba pᵃ erit mā

In oppoᵐ ē phs i tex. ɔmēti. xxix. dū inqt o3 igit̄ pncipiū eē tale cᵒ subā actꝰ. Ampliꝰ igit̄ tales o3 eē subās sine maria. sempiēnas eni eē o3 ⁊c. In q̄ pte itendit q̄ si subā pma esset in potētia qñ3 nō agēt ⁊ p ɔñs motꝰ sempiternꝰ nō eēt. Adhuc poᵃ est pnᵐ opōis ꝫ in ipa subā opaꝰ nō est aliud a sua eēntia. cū ergo sua eēntia nō sit pnᵐ sue opatōis pncipiū non erit nec p ɔñs potentia.

Amplius oē habens materiā h3 magnitudine3 ꝫ pria sba nō h3 magnitudiem ergo ⁊c.

Propter primum

qd̄ē hꝰ subā h audita est qditas vel hñs qditatē q̄ vel est eē pse vel illi debet̄ eē pse nō in alio. s. in subc̄o. sic. n. pᶜ sbe ɔuenit q̄ est deus vñ subā fm q̄ sigt̄ pse existē. i. nō in alio conuenit deo. nō āt ppe nec vniuoce vt. s. Tho. sup Dyonisio de diuis noibꝰ colū. xij. ⁊ in p̄ sniaꝝ. dis. viij. q. q̄rta ar. scd̄o ad pmū.

Attētione tñ dignū vt. s. T. p̄ ɔtra gē. ca. xxv. q̄ i diffōe subē nō est ens pse. ex h. n. q̄ dr̄ ens nō poss3 eē genꝰ q2 iā pbatū ē q̄ ens nō h3 rōem gñis. silr̄ nec ex h q̄ dr̄ pse. q2 nō vr̄ iportare nisi negatōe3 tm̄. dr̄. n. ens pse ex h q̄ nō ē in alio q̄ est negᵒ pura q̄ nec pōt rōe3 gñis ɔstituere. q2 sic̄ genꝰ nō diceret qd res est. ꝫ qd nō ē. o3 ergo q̄ rō subē itelligat̄ h mō q̄ subā sit res cui ɔueniat eē nō i subc̄o nomē āt rei qditate iponit̄ sicut nomē ēt ab esse ⁊ sic in rōe subē itelligit̄ q̄ heat qditate3 cui ɔueniat eē nō in alio. h aūt deo nō ɔuenit nā nō h3 qditate3 aliā a suo eē. Dr̄ āt pᵒ q̄ nō depēdet ab alio ꝫ alia ab ipo vt Sco. ī reportatōibꝰ ⁊ in plogo pmi sniaꝝ. Potētia vo est duplex vnoᵒ q̄ ē idetermiata ad opposita ⁊ hec ē poᵃ passiua mē vt iqt Sco. alia est potētia ɔtiata: ⁊ hec est actia sic̄ ⁊ possibile vnoᵒ opponit̄ necio ⁊ aliᵒ ipossibili Quid vo sit mā mltociēs supꝰ inotuit.

Propter secunduz

qd̄ē hꝰ sciēdū q̄ in hac. q. isania dauid ð di nādo ɔsūderi q ausus est dicere deū eē idē q̄ maria pria vt refert. s. T. in p̄ ɔtra gen. ca. xvij. hac rōe motꝰ q2 si deꝰ nō eēt idē q̄ mā pria opteret differre ab ea aliqbꝰ dr̄ntijs sic nō eēnt ābo simplicia. nā ī eo q̄ aliqd per dr̄a3 ab alio differt ipa dr̄ia ɔpōe3 fac̄. Cᵒ error extiat̄ ī h. xij. vt sbseq̄t videbit̄. vñ. s. T. ɔr̄ gē. allegato liᵒ ⁊ ca. ɔr̄ eū iuehēs iqt. h. n. pcessit ex ignorātia q̄ nesciuit qd int̄ differētia3 ⁊ diūsitate3 itersit. dr̄ns. n. vt in. x. metha. dr̄iat̄ dr̄ ad aliqd. nā oē dr̄ns aliq̄ ē dr̄ns. diūsum aūt absolute aliqd dr̄ ex h q̄ nō est idē. dr̄ntia ergo in hijs q̄renda est q̄ in aliq̄ ɔueniūt. o3. n. in eis aliqd assignari fm q̄ differāt sic̄ due spēs ɔueniūt in gñe. vñ o3 q̄ dr̄ntijs distiguāt̄. In hijs āt q̄ in nullo cōueniūt nō est q̄rendū q̄ differāt. ꝫ se ipis diūsa sūt. sic. n. ⁊ dr̄ntie opposite ab inicē distinguūt. nō. n. pticipāt genꝰ q̄si ptē sue eēntie. ⁊ iō nō est q̄rendū qbꝰ differāt se ipis. n. diūsa sic ēt deꝰ ⁊ mā pria distingūt q̄ꝝ vnꝰ est actꝰ purus. aliud poᵃ pura ī nllo ɔueniētiā hñtes

Propter tertiū

qde3 hꝰ do3. p̄ vt Sco. in h. xij. de intentōe phi ⁊ vitatis q̄ potētia3 passiuā in pria sba nulloᵒ est ponē q̄ð pbat̄ vnūqð q̄ patit̄ fm q̄ ipfectū ē ⁊ deficiēs. ꝫ prime sbe nulla deest pfectio. in ipa ergo nō est potētia passiua.

Ampliꝰ l3 in eode3 potentia pcedat actū simplr̄ tñ actus est poꝛ potētia. si ergo i pria sba q̄cū3 mō eēt potentia passiua ipa pse ad

actū nō reduceret. ꝫ ꝑ aliq̄d p̄us ens actu.
Cū ergo s̄ba p̄ria sit p̄mū iut̄ entia vt dictū ē p̄ri⁹ subā p̄ria nō hꝫ i se potētiā passiuā ꝫ act⁹ pur⁹ ē ꝛ nllo mō potētia ꝫ idē apte dicit. s. T. ꝑ ɔt̄ gē. cap. xvi. adducēs rōs aliaſ.
Dōꝫ scd̄o q̄ i p̄ria subā ē ponē potētiā actiuā q̄ ꝓbat̄ vnūqd̄q̄ agit fm̄ q̄ actu p̄sēm ē ꝫ subā p̄ria ē act⁹ pur⁹ ꝛ p̄fectissima subā. g⁹ maxie sibi ɔpetit agē. ꝫ pp agē dr̄ aliq̄d h̄re potētiā actiuā sibi ergo dēt maxie potētia actia. Intelligēdū ē tn̄ q̄ i qbusdā potentia actia dr̄t ab ip̄o agē q̄. n. ignis calefac est calor ꝛ ip̄m calefacē. ꝫ i subā p̄ma nō differt po. ētia ab opatōe. vn̄ tn̄ qꝫ potētia non solū ē p̄ncipiū opōis ꝫ ip̄ius effect⁹. iō lꝫ in subā p̄ma nō sit aliqd̄ p̄ncipiū sue opōnis. qꝫ sua eēntia est sua opatio. dr̄t tn̄ in ip̄o eē potētia actia eo q̄ p̄ncipiū ē p̄ncipiū effect⁹.
His aūt duabus ɔclusiōib⁹ ɔsentit Al. in libro de cāis p̄ tracta. q̄rto ca. iij. iqens. cū āt duobus mōis diffiniatur potentia i. v. p̄h̄ie ɔstat passiuā potentiā i p̄ nllo mō eē. ꝫ eni est p̄ncipiū trāsmutatōis ab alio ꝫ q̄ est aliud. ꝫ potentia actia i ip̄o est q̄ est p̄ncipiū trāsmutatōis in aliud ꝫ q̄ est aliud. ꝛ ꝫ. vi. mōis diпō est. Et p̄rim⁹ qdēꝫ modus est ex radice. radicatur. n. i hoc q̄ oīū p̄ncipiū est. Scd̄s āt modus est ex v̄tute q̄ est finis po. nō. n. t̄miatur pō ip̄ius ex aliq̄ vltio vltra q̄ nō possit qd̄ inq̄tuꝫ vltiuꝫ tēpore vl̄ loco vel intellectu capi possit. Tertius modus est q̄ oīa q̄ītellectu capi possūt sub sua pō restrīgit ꝛ cohercet sine trāsmutat. Quartus modus est i mō qꝫ sic pōāꝫ hꝫ q̄ nihil penitus ipossibile admixtū ꝛ iō nihil po. sue obuiare pōt. Quitus modus est qꝫ obc̄a nō t̄miat̄ eius pō. nllā. n. sūt i q̄tucūq̄ nūero qn possit i hec ꝛ i ampliori. ꝛ iō ifinita est eius po. ꝛ nūero cor̄ q̄ p̄t ꝛ itentōe qꝫ sup oīa vicit. Sextus mod⁹ ē qꝫ i se ꝛ i oīb⁹ aliis pōt. nihil. n. scd̄a rū ē q̄ aliqd possit nisi ab ip̄o pp qd̄ infiabil ē tp̄e ei⁹ pō. p⁹ q̄tūcūq̄. n. tp̄s cogitet̄ aliqd̄ posse illud nihil hꝫ ptātꝫ nisi ab ip̄o. ꝛ iō i illo adhuc durat ei⁹ pō pp qd̄ dic̄ Auic̄. q̄ ē oīpotēs ē p̄° q̄ p̄t qcqd̄ vult ꝛ sic̄ vult nihil hūs ipossibile admixtū. pp q̄ t̄a excludūt a po. ei⁹. s. ꝑuatia mālia ꝛ mala. hec. n. ipōāꝫ hūt admixtā. ꝛ iō nō pōt mori nec ifirmari. qꝫ hec ꝑuatia sūt eē ꝛ ptātis. silr̄ nō p̄t ɔmedē nec ābulare nec dormire qꝫ hec māṁ idicāt ꝑuatōi subiacētēꝫ. silr̄ nō p̄t mētiri vel iniste agē hec. n. idicāt boni ꝛ opū p̄riuatōem. Et pp ꝫ nō dr̄ ipotēs ꝫ magl̄. potēs qꝫ sic̄ dicit qdā sapiēs q̄ p̄t ꝫ q̄ sibi nō ꝓdest ꝛ sibi n̄ expetit q̄to magl̄. p̄t ꝫ. tāto magis adūsitas ꝛ ꝑūsitas possūt in ip̄ꝫ. ꝛ qꝫ sua po. infiabil ē iō p nullā passiuā t̄iari p̄t. nullū. n. passiuū est qd̄ vlr̄ sue po. susceptiū sit pp qd̄ nō seq̄t p̄° p̄n° aliqd p̄t facē g° ꝫ in re possibile ē fieri. qd̄ soluit qd̄ q̄ fit a qbusdā sophistar̄ dicētiū. si p̄mū p̄n° p̄t oīa facer tūc pōt facere q̄ ɔtradictorie sūt sil̄ v̄a c⁹ pōnis fuit t̄radict⁹ hec. n. hꝫ d̄c̄a nō sequūt̄. duo. n. exigūt̄ ad q̄ ɔtradictoria sint sil̄ v̄a. s. q̄ p̄rimū possit facē ꝛ q̄ i re possit fieri. ārguit̄ g° ex alt̄a istarū tn̄ cāp. peccat g° argu° fm̄ sophisma dīct.
Aliꝫ qdā obiciūt dn̄tes q̄ oīs motor ad mobile hꝫ ꝓportionatā pōāꝫ. p̄muꝫ aūt p̄ncipiū p̄m⁹ motor est mūdi sic̄ oēs ɔsitent̄ g° ꝓportionatā hꝫ potētiāꝫ ad mūdi mobilitatē. pp qd̄ Appulegi⁹ p̄hs dixit q̄ p̄° p̄n° ē aīa motu ꝛ rōe gubernās mūdū ꝛ dic̄ se ꝫ dixisse ex discipul̄ Socra. illud āt q̄ ꝓportōꝫ hꝫ ad finitū. finitū ē p̄muꝫ ergo p̄ncipiū finite po. ē.
Ad ꝫ āt qdā uitūt̄ ridere q̄ p̄mū mouꝫ mūdū vt desideratū mouet desiderantē ꝛ in ꝫ n̄ exigit̄ ꝓpor° qꝫ desideratū maioris v̄tutꝫ. p̄t eē q̄ desiderās. volās. n. ꝛ desideriū ipossibiliū ē vt dic̄ p̄hs. ꝫ motor vt efficiēs dicūt q̄ ad mobile ꝓportōēꝫ hꝫ. Hec solo nihil vꝫ qꝫ si nō sit iane desideriū nihil desiderat nisi q̄ ɔseq p̄t ꝛ sic redit p̄mū iouenies. q̄ desideratū desiderāti ē ꝓportōnatum. p̄terea Al. vult q̄ motor ꝓpiqu⁹ c⁹libet orbis ifinit⁹ sit ꝛ ifinite po. fm̄ aliqd. s. fm̄ sp mouere posse
Dōꝫ ergo q̄ motor p̄m⁹ fm̄ se simplr̄ ifinitus ē ꝛ ifinite po. fm̄ aliqd tn̄ sui ꝫ est fm̄ bonitatē q̄ desiderat̄ ab hoc mobili vel illo finitū est. nō ergo ꝓbat̄ q̄ si fm̄ aliqd finit⁹ ē q̄ simplr̄ nō ifinitus sit ꝛc. Hec Albertus.

Dõ3 tertio q in pma sba nõ ẽ mã q ex [illegible] bus pbaẽ p vnũqdq agit p suã formã in [illegible] gñe eo q mã ẽ aliqd [illegible] qd nõ agit. cũ g° sba pma pse agat ⁊ nõ p ptẽ sui iõ in pma subã nõ est mã. Ampli° scdo p3 idẽ mã pse nõ est subsistẽs qd ergo h3 mã3 h3 aliqd cũ mã ⁊ p ɔñs est ɔpositũ ß nihil qd est ɔpositũ põt eẽ simplr pmũ q3 eẽ c°libet ɔpositi ex ptibus tepẽdet nec ad actũ rducit nisi [illegible] aliqd p° es actu. Cũ ergo sba pma nihil sit p° sba pma nec est ɔposita nec [illegible] ɔñs h3 mã3. vñ. s. Th. in. q. te põ. q. viij. ar. scdo. Jn teo eẽ ɔpoẽz vel acciñs vel aliqd pter teũ eẽ etnuz est hẽti cũ. Et i p ɔtra gẽtiles cap. xviij. p totũ pbat q i teo nulla ẽ ɔpõ. Adhuc mã p° vl est põ passi° vl ipõ. ß i mã pria nõ ẽ põ passiua g° nec mã te ls tñ ẽt ꝺetermiaẽ iferi° qõe. xi.

Propter quartum

qdẽ h°. Ad pmu3 añ oppositũ dõ3 ẽ q oẽ in telligẽs aliud a se p rõe3 itelligẽdi alia a se ẽ in põ ad itelligibile. ß sic nõ itelligit sba pma S3 itelligit alia a se pse. vñ econũso est te in tellectu hũano ⁊ diuio. Jntellect° hũan° itel ligit se [illegible] hoc q itelligit alia ß itellect° diuin° pse itelligit alia inqtu3 relata ad ipm.

Ad scdm dõ3 q oẽ qd est possibile h3 po tẽtiam nõ tñ oẽ possibile h3 potẽtia3 ab actu distincta3. vñ i p° sba põ ⁊ act° sola rõe dñt.

Ad tertiũ dõ3 q agẽs p voluntate3 vl p motũ nõ agit nisi ꝺetermietur vl p electõ3 vl p pheresi3. vñ si pma cã nũc pducet aia3 ab etno fuit ꝺetermiata [illegible] volũtate3 vt nũc pdu ceret. ß in vitate nõ est p° nec posti° q3 tota sil est ⁊ l3 nũc pducat aia3 q̃ pus nõ pduxit ex hoc nõ seqtur q in ipa sit põ ɔtradictõis.

Ad q̃rtu3 pncipale añ oppo° dõ3 q qcqd est in cãtis est in cã ß eminẽtiori mõ. nõ enĩ3 qcqd ẽ in cãto forliter ẽ in cã formaliẽ. sol. n. nõ est calid° formaliẽ ⁊ si sit cã caloris. vnde mã est in subã pma nõ realiẽ ⁊ fm eẽ ⁊ fm modũ q̃ est in cãtis. ß solũ in vtute eo q [illegible] in fluẽtia3 eius mã sumaẽ in esse.

Ad. v. pncipale dõ3 q l3 sba pma sit idiui dua ls tñ nõ ẽ p mã3 ß pse idiuidua ẽ ⁊ ꝺeter miata est sua substãtia ⁊ iꝺetermiata. ꝺeter miata quia sibi ppria. iꝺetermiata vo quia ifinita: quia ad infinita se extendit.

Ad vltimũ pncipale dõ3 q nõ ois põ re ducit ad põa3 mẽ. q3 nõ po° actia. nec omis poiẽtia passiua. q3 po° mẽ nõ est potẽtia pria passiua. pria. n. potẽtia passiua ẽ potẽtia ad eẽ. nã po° passiua in mã h3 reduci ad potẽtiã passiuã ad eẽ. ⁊ l3 po° passiua nõ fuerit i pria sba. po° tñ actia ẽ i ipa. vñ qñ ɔñta. dicit q ois potẽtia passiua h3 reduci ad potẽtia3 mẽ d3 itelligi te potẽtia passiua i istis iferiorib°

Ad aucto. phi i textu dõ3 q itellexit q i sba pma nõ ẽ potẽtia passiua mẽ. q3 q sic est in potentia inqtu3 h° nõ est vnũ si talẽ potẽ tia3 hẽt ɔtigeret ipm qñq nõ esse.

Ad aliud dõm q potẽtia nõ solu3 est pri cipiũ opatiõis. ß effect° vñ prie subẽ attribui tur potẽtia ñ q̃ ẽ pn° opõis. ß q̃ ẽ pn° effect°

Riẽ sexto qd

vtrũ pria subã sit oio imobil. ⁊ ar guiẽ negatie p illud qd mouet se ipm nõ ẽ oi no imobile ß subã pria est h° mõi ergo ⁊c. p batio miozis itellect° moueẽ ab itelligibili ⁊ appetitus ab appetibili ß subã pria itelligit se ⁊ amat se ergo mouetur a se ipa.

Ampli° oẽ q est tale p pticipatõe3 reduci tur ad tale p eẽntia3. ß oẽ mobile hic iferius rcipit motũ ab alio h3 ergo reduci ad aliqd qd mouet a seipo. ß oia hñt reduci ad p° g° p° pn° ẽ aliq mõ mobile. Adhuc elõgari ⁊ a ppriari sũt ppetates mobil. ß subã pria elõgaẽ ⁊ a ppriaẽ istis iferiorib°. nã hõi felici subã pma est ppigor q̃ eide3 vel alij misero.

Jn oppo° ẽ phs i tex. ɔmenti. xxxv. du3 iqt est igiẽ qdẽ qd mouet cũ nõ mouetur. ⁊c. Et põt sic argui omne qd mouetur est corp° substãtia pria nõ est corp° ergo ⁊c.

Propter primum

qdẽ h° qd sit sba pria qõe inotuit pcũte. imo bile aũt cũ mltiplicẽ sumi possit negatie pua tiue ⁊ ɔrie sic te ifinito i 2° h°. q. vi. distig. ad pñs audiaẽ ɔtrarie p entitate a q̃ negaẽ

aptitudo ad motũ cũ positõe habit⁹ ꝯtrarij.
Attẽtione tñ dignũ ꝙ duplex ẽ mot⁹ vt hic
inuit Sco. ⁊ hẽtur ex doctrina auctoꝝ. viij.
phicoꝝ. vnus q est act⁹ entis ipfecti qꝫ i põ.
Alius est mot⁹ sũptus ꝑ q̃cũq; opatione eo
mõ quo loqtur Arꝫ. tertio de aĩa dũ inqt ꝙ
ĩtelligere ⁊ sentire sunt motus.

Propter secunduz

qdẽ hꝫ. Secundũ ꝙ Plo. vt recitat. s. Tho.
ꝑ ꝯtra gẽtiles ca. xiij. posuit oẽ mouẽs moue
ri ⁊ p̃mũ mouẽs mouẽ se ipm. Juxta quez
smonẽ sbam p̃maꝫ nõ est ꝯcedẽ oĩno ĩmobi
lẽ cuius suie vitas ⁊ oẽ q bonĩ in se continet
tertio apparebit dicendoꝝ.

Propter tertium

qdẽ hꝫ dõꝫ ꝙ sba p̃ma oĩno ĩmobilis ẽ mo
tu ꝑ mõ dcõ. cui⁹ rõ est mĺtiplex ꝑ oẽ qð mo
uetur inq̃tuꝫ hꝰmõi in põ est. ⁊ qð mouet in
q̃tuꝫ huiusmõi ⁊ i actu. ꝭ ipossibile ẽ ꝙ vnuꝫ
⁊ ideꝫ sm q ideꝫ sit i põ ⁊ in actu si ergo sba
p̃ma esset mobilis in põ ad aliqd ⁊ vt sic nõ
eẽt actu. ꝭ nihil tale pse vadit ad actũ erit g⁹
necẽ ponẽ aliqð mouẽs p̃⁹ sba p̃ᵃ ꝭ hꝫ ẽ ipossi
bile ergo ꝛc. Amplius oẽ ꝙ mouet ꝑ mo
tuꝫ attigit aliqd qð prius nõ habuit. ꝭ subã
p̃ma nulla pfectõe caret. ipossibile est ergo ꝙ
moueaꝛ. Adhuc illud qð mouet sm ali
qd manet ⁊ sm aliqd mutaꝛ ⁊ p ꝯñs est cõ
positus. sub a p̃ma nõ est ꝯposita ergo ꝛc.

Ampli⁹ ad idẽ arguit Albert⁹ in ꝯmento
de causis ꝓbans ꝙ p̃ma subã q̃ est qðdam
necẽ eẽ penitus est in pmutabilis ⁊ imobilis
nulli vicissitudini subiecta qd' sic ꝓbaꝛ. si. n.
pmutatur aut hoc est sm vbi aut secundum
formam scðm vbi non potest esse quia nihil
mutaꝛ sm vbi nisi corp⁹. silr sm formã est i
possibile. mutatio. n. sm formã nõ est nisi for
me post formã. Et p illã formã põt designa
ri ⁊ signari hoc qð mutatũ est cũ sit a se di
uersa. Jã. n. dictũ ⁊ ꝓbatũ est ꝙ p̃muꝫ non
est designabile p aliqd distĩꝫ a se. Jmpossi
bile est ergo ꝙ sm aliqd pmuteꝛ vel ꝙ aliqd
possit sibi iesse vel in fieri qð iaꝫ añ nõ ĩfuit.

hec ille. Adhuc ꝯclu⁹ ꝓbaꝛ a phõ. vij.
phicoꝝ p hꝫ ꝙ oẽ ꝙ moueꝛ ab aliq̃ mouetur
ꝙ ꝓbaꝛ qꝫ q̃escẽte pte q̃escit totũ ⁊ sic pꝫ illa
maior assũpta. ꝭ nõ ẽ ꝓcedẽ in ĩfinitũ ĩ motĩ.
qꝫ tũc possꝫ fieri ex eis ĩfinitũ vnũ mobile ꝙ
moueꝛ tpe finito qð ẽ ĩ ꝓbatuꝫ. vi. phĩ. oꝫ g⁹
stare ad aliqð mouẽs qð nõ moueꝛ ab alio
⁊ p ꝯñs oĩo nõ moueꝛ q̃cũq; hec rõ diffuse ad
ducaꝛ a. s. Tho. ꝯtra gẽtiles li. ꝑ caplõ. xiij.

Ampli⁹ ꝓbaꝛ ꝯclusio ab eodẽ ĩ. viij. phĩ.
p diuisiõeꝫ mouẽtiuꝫ ⁊ motoꝝ nãlr vl' violẽ
ter qꝫ vltio oꝫ stare ad aliqð mouens ꝙ nõ
moueꝛ ex se p se ⁊ ꝑ ⁊ vltimo oꝫ stare ad ali
qð simpliciter imobile.

Attentõe tñ dignũ vt Sco. in ꝑ sniaꝝ dis.
viij. ꝙ ꝓcessus isti q sũt p̃ncipales ĩ duob⁹ li
bris. s. octaui ⁊ sep. phi. idigẽt maiori expõe
ad hoc vt oñdãꝛ roes iste valẽ. ⁊ si forte va
leant tñ dimĩte ꝯcludũt sicut alias ostẽdeꝛ. ⁊
forte nõ pl⁹ ꝯcludũt nisi ꝙ p̃mũ nõ moueꝛ vt
corp⁹ vel vt vtus ĩ corpe sicͤ aĩa mouetur p
actões in corpe moto. Jdõ nõ insistẽdo mõ cir
ca declaroẽꝫ istaꝝ rõnũ ostẽdo breuiꝛ ꝯclusi
onẽ ex simplicitate dei. qꝫ si de⁹ est pfecte sim
plex vt diceꝛ ⁊ ꝓbabitur inferi⁹ ex ĩfinitate
sua iõ nõ põt mutari ad aliq̃ formã q̃ in ipo
recipiꝛ qꝫ ẽt est necẽ eẽ vt dicetur ĩferi⁹ ex ꝑ
mitate efficiẽtie. iõ nõ põt mutari ab eẽ ĩ nõ
eẽ vel a nõ eẽ in eẽ q̃ mutatio dꝛ vsio a Da
masceno. ꝯl ergo mutatõe siue sbali siue acci
dẽtali dꝛ deus simplex ⁊ ĩmutabilis ꝛc.

Dõꝫ scðo ꝙ nihil ꝓhibet p̃mã sbaꝫ esse
mobilẽ scðo⁹ ꝙ facilr pꝫ cũ p̃ᵃ sba intelligat
se ⁊ velit vl' amet se. q̃ oĩa motũ scðo mõ. i.
opatõꝫ ĩportãt. Ex qb⁹ pꝫ qualr sm Plo.
nõ ꝯtradicẽs dcĩs phi põt tollerari. vij. s. T.
vbi sup̃ in aliq̃ nõ repugnat rõib⁹ Arꝫ. nihil
eniꝫ differt deuẽire ad aliqð p̃ᵐ qð moueat
seipꝫ sm Pla. ⁊ deuẽire ad aliqð p̃ᵐ qð sit
oĩo imobile sm Arꝫ. cõi⁹. n. accepit Plo no
mẽ mot⁹ q̃ Arꝫ. noĩauit. n. oẽꝫ opatõꝫ motũ.
Aristo. aũt ꝓprie accepit motũ ꝑ q̃libet opa
tionẽ sm ꝙ est act⁹ exñs in poᵃ sm ꝙ huius
q̃liter nõ nisi diuisibiliũ ⁊ corpoꝝ ꝓbaꝛ ĩ. vi
phicoꝝ sm Plonez aũt mouẽs se ipm nõ ẽ

corp⁹. accipiebat.n.motū p q̄libet opatiōe ita ꝙ itelligeꝛ ⁊ opari q̄dā moueri est quē ēt modū loquēdi Ar.tangit i tertio de aīa hec ille. Et Sco.in hac.q.inqt pp diūsitatē illaꝫ ipius mot⁹ diūsitas fuit inť Ar.⁊ Plonez. Aristo.n.loquēdo de p̄ mō dicēdi motū ostē dit ꝙ nihil mouet se ip̄m p̄mo.qꝛ oē sic mo bile est corpeuꝫ ⁊ nullū corpeuꝫ pōt ꝯuertere se supra se totū p̄mo. Vn̄.viij.phicoꝝ ōndit pħus ꝙ nihil moueat se nisi ptes habeat qꝝ vna mouet ⁊ alia moueť. Plato vō loquēs de motu scdō° dixit oē mobile p̄muꝫ se ip̄m mouēs ⁊ ip̄e ponit sbaꝫ p̄maꝫ mobilē seipaꝫ mouentē qꝛ seip̄aꝫ itelligit. ⁊ icorporeū nihil phibꝫ se sup̄ se ꝯuertē totaliter cū nō habeat ptē.de hoc tñ dictū est p pte in.ix.h⁹.q.pria

Nosce tñ oꝫ ꝙ ⁊ si determiata vā sint ꝯsi dēda. tñ scdm Scotum in tractatu de credi tis probari non potest ꝙ deus sit imutabilis nec imobilis.⁊ p ꝯn̄s ꝙ nec successione care at nec ꝙ sit eťnus ꝑprie loquēdo. Et si q̄ratur a quo ergo mutať veľ moueť. Rn̄det Sco. ꝙ a se. vide qn̄o valeāt argumēta septimi ⁊ viij.phi.volūtas mouet se ⁊ aīal se.hec ille.

Propter quartum

qdē h⁹ad p̄muꝫ añ oppo^m doꝫ ꝙ itellect⁹ nō moueť ab intelligibili motu ꝑprie dicto.quē s.motū phs excludit a sba p̄^a h moueť motu i ꝑpe dcō ⁊ sic ñ loqť h phs. Ad 2^m doꝫ ꝙ nō oē quod ē tale pticipatiōeꝫ oꝫ reduci ad aliqd quod ē tale p eēntiaꝫ fm eundē mōdū īmo illud qd̄ est mobile p participatōeꝫ.sed motū ꝑprie dictuꝫ reducit ad mobile p eēn tiaꝫ ⁊ motū motu i ꝑprie accepto. Isti tñ mo tus nō sūt eiusdē rationis.

Ad ťtiuꝫ doꝫ ꝙ sba p̄ma nō dr̄ a ꝑpria ri vel elōgari nisi fm silitudieꝫ sicut sol dr̄ a ꝑprimari alicui eo ꝙ radi⁹ attigit ip̄m ⁊ ecō uerso elōgari. Sic est de sba p̄ma.dr̄.n.elō gari vel a ꝑprimari h ꝙ aliqd magis vel minus pticipat iſluentiaꝫ eius. sed hoc bene pōt ꝯtingere absqꝫ sui mobilitae.

Kitur septio

questio vtrum primuꝫ mouens moueat per modum appetibilis siue finis. Et arguitur negatiue primo in sepatis ⁊ imobilibus non est finis.h si p̄mū mouēs imobile ⁊ sepatum moueret vt finis in sepatis eēt finis.

Ampli⁹ finis lꝫ sit primum in itentione. vltimū tamen est in eē. Finis.n.est terminus motus.si ergo primū mouēs mouerꝫ vt finis añ ꝯplementuꝫ motus nō haberet eē.hoc aūt est ipossibile ergo ꝛc. Adhuc si primum mouēs moueret vt finis tunc vel motum ad ip̄m aliquādo attingeret fineꝫ. aut nō si non tunc frustra moueret. si q̄nqꝫ attingēt ipsum seqtur ꝙ tunc cessabit motus quia habitib⁹ presentibus in materia cessat motus secūdo de gñatione. Ampli⁹ primuꝫ mobile mo uetur ex necessitate non violenta nec absolu ta sed necessitate propter bonuꝫ. sed primo mobili nihil acrescit melius motū celi. sed solū istis iferioribus ergo generatio ⁊ corru ptio sūt finis motus siue primi mobilis ⁊ nō primū mouens. In oppositum est phus i textu ꝯmēti.xxxvi.dū inqt.mouet aūt sicut appetibile ⁊ intelligibile hec.n. sola mouent nō mota ꝛc.

Propter primum

qdē sciendū ꝙ lꝫ primū mouēs ideꝫ sit ꝙ p̄^a sba rō tñ p̄mi mouētis inq̄tuꝫ h⁹ siue forma liter alia est a rōe p̄^e sbe cū potestas motificā di alia sit formaliť a rōe p̄me sbe vt pꝫ tñ qꝛ p̄maꝫ sbam in hac.q. ꝯsideram⁹ i eo ꝙ mo uet. ídͦ ꝯuenientius q̄situꝫ est de ea sub rōne mouentis primi q̄ sub rōne prime sbe.

Est āt appetibile obēꝫ appetit⁹ ꝙ ē bonū sic ⁊ appetē i tendē i bonū vt.s.T.p̄ ethicoꝝ. Amabile vō seu desiderabile vľ appetibile ē duplex vꝫ pse ⁊ ī illō ꝙ pse ē bonū ⁊ opti^m vt Al.i hac pte.vñ ⁊ Sco. iqt ꝙ appetibile hꝫ rōem pfectōis de q̄ pn̄s extat fmo. Per accn̄s āt amabile ē illud qd̄ vľ nūc vel h af fert aliq̄ in fn̄ vtilitatē vel delectatōeꝫ ꝑpter q̄ amatur ⁊ nō pse ⁊ ꝑpter se appetitur.

Eoꝝ aūt que ꝑpter se appetunť q̄daꝫ sūt itellectualia bona ⁊ q̄dā nō sūt itellectualia.

ꝯ ↄſtat ꝙ illa q̄ intellectualia ſūt nō habēt cō trariū oīno ꝯ iō amicabilioꝛa ſūt ꝯ delectabi lioꝛa ꝙ̄ alia ꝛc.

Propter ſecunduʒ

qdem huiꝰ Auicēna opinatus ītelligētiaʒ ꝓ ductaʒ pfecte q̄etari in ītelligētia ipaʒ ꝓducē te vt dictuʒ eſt.q.v.q̄nti metaphice.p̄mum mouēs ſeu ſbam p̄maʒ nō reſpectu oīuʒ per modū appetibilis mouere cogit̄ ↄcedere. Cū illō moueat p modū appetibilis i quo illud qō ad ipm moueᷣ pfecte pōt q̄etari. ſ in ali quo citra p̄maʒ ſbam aliqd pōt q̄etari pfe cte ex opione quare ꝛc. Huiꝰ tamen erroꝛis īmꝓbatio hēᷣtur a Sco. in p̄mo ſniaꝝ diſ. p̄ma vt in.v.huiꝰ.q.q̄nta dictuʒ eſt.

Propter tertium

qdem huiꝰ dōm ꝙ p̄muʒ mouēs mouet vt appetibile ꝯ finis qō rōne fulcit̄ vt Sco. in hac pte. Motus eſt triplex.ſ.violētus nālis ꝯ volūtarius. ſ motus p̄mus nō eſt violentꝰ tū quia violentū eſt qōdam priuatū ꝯ ꝓua tio ꝓſupponit hituʒ ꝯ p ↄñs ſi eēt violētus ſe q̄retur ꝙ motu p̄ eēt motus poꝛ. Tum quia nullū violentū eſt ſempit̄nuʒ p̄mo de celo et mūdo. Tū qꝛ motꝰ violētus nō ē vniformis ꝑ Ariſto. ſcdo celi ꝯ mūdi. ſ ītendit̄ vel in fi ne vel in medio.

Ampliꝰ motꝰ p̄mus nō eſt ꝓprie nālis. qꝛ motus nālis eſt ab aliqua diſpōne inatu rali ad naturalem appꝛoximare ad quam cuʒ ꝑuentum eſt ceſſat motus. ſed talis nō eſt mo tus celi.

Adhuc in motu nāli mouens neceſſario mouetur. Mouens enim grauium eſt gene rans vel ſoluens ſeu remouēs ꝓhibens quo rum vtrumqʒ mobile eſt. Sed p̄muʒ mo uens īmobile eſt ergo nō mouet naturaliter nec violenter ergo uolūtarie. ſed in motu vo luntario tria ſunt. aliqd.n.eſt motuʒ nō mo uēs. ꝯ aliqd mouēs ꝯ motū. ꝯ aliqō mouēs n̄ motū. motū nō mouēs ē ipe appeteᷣſ vel vo lēs. mouēs n̄ motū ē ipʒ appetibile. mouēs ꝯ motū ē ipe appetitꝰ q̄ moueᷣ ab appetibili ꝯ mouet illud cꝰ ē. Cū gꝰ p̄ꝰ mouēs ſit mouēs nō motū neceſſario mouet p modū appetibil̄ ſ appetibile nō mouet niſi pꝰ apphenſū. boꝰ eni cognitū mouet appetitū. Primū ergo mo uens moūʒ vt appetibile ꝯ ītelligibile mouēs enī ꝓximū ipius celi ītelligit p̄muʒ mouens ꝯ appētit aſſiīlari ei in cāndo. ꝯ explicare vir tuteʒ eiꝰ in hec īferioꝛa ꝯ iō ↄtinue mouet pp ipm pꝰ mouēs ſic nos mouemur pp aliqō appetibile ↄſequendum. Vñ ꝯ Albertus idē itendēs de itentione phi in hoc.xij.inq̄t. Cū ergo ꝓbatuʒ ſit p̄riaʒ ſbam nō eē mãleʒ ↄſtat ꝙ ipa eſt ītellectꝰ purꝰ ꝯ cū ſit p̄ma ↄſtat ꝙ eſt ſba ſūma. ꝯ cū ſit vlr agēs ↄſtat ꝙ largitur oēs pfectiōes ꝯ eſt ſūmuʒ bonū. ꝯ cū ſit eēntialiter agēs ↄſtat ꝙ cōicat ſe ſicut dicūt q̄dā expādit ſe ad oēs ītellectualeſ vul tus. ipa ergo eſt maxīe amata ꝯ deſiderata ab oībus ꝯ oē qō moueᷣ deſiderat ipaʒ hoc ergo modo mouet nō mota eo ꝙ ipa nihil d ſiderat extra ſe. deſideriū.n. eſt cā motꝰ oīs mouet aūt ſicut deſiderabile ꝯ ītellectuale bo num oīuʒ ſm eē ꝯ nām vniuſcuiuſqʒ ꝛc.

Propter quartuʒ

qdē hꝰ Ad p̄mū añ oppoꝰ dōʒ ꝙ duplex eſt finis. aliqs.n. finis p̄exiſtit motui vt ſi di cat̄ ꝙ mediū.ſ.mūdi ē finis reſpectu motꝰ ḡ uiū. alꝰ eſt finis acq̄ſitꝰ p motū ſic eē deoꝛſū acq̄rit̄ p motū ḡuis. ꝯ ſanitas acq̄rit̄ ꝑ opati onē medicie finē pꝰ dictū nihil ꝓhibet eē inſe patis ꝯ īmobilibꝰ. ſ finis ſcdo mō dictꝰ nō ē in eis. nihil.n. ꝓhibet aliqd moueri vt ptici pet aliq̄ īmobili ꝯ ſepato. īmobile aūt ꝯ ſep atū nō hēbit eē ꝑmotū. Et ꝑ idē ad ſcdm dōm ꝙ finis ſcdoꝰ dictꝰ eſt vltimū in eē ꝯ p̄ mū in itentione. finē ꝑ pꝰ dictū nihil ꝓhibet eē p̄mū in eē ſic in itentione. vl̄ pōt dici ꝙ duplex ē finis.ſ. ꝓximꝰ ꝯ remotꝰ finis ꝓxiꝰ vltiꝰ eſt in eē. ſ remotꝰ pōt eē p̄mū in eē et in itentione. Ad t̄tiū dōʒ ꝙ aliqd mouet pp finē dupl̄r vl̄ pp ipʒ hñduʒ vl̄ pp hitū cō ſuandū. illō ꝙ moueᷣ gr̄a aliꝰ hñdi ipo ac q̄ſito deſiſtit a moueri ſic edificatō ceſſat ab edificādo ſcā domo. ſ illō qō moueᷣ pp hitū

ɔseruandū nō resistit a moueri habitu acqui sito. nūc autē mouēs effectiue celū nō mouet ꝓpter aliqd habendū quod p̄us nō habuit ſ mouet ꝓpter habitū ɔseruandū. ⁊ iō vt cō tinue habitū ɔſuet continue mouet. Vñ ad formā argumēti cū q̄ritur vtrū attigat ip̄m vel nō. dōm ꝙ attigit ip̄m mouēs primū nō tñ cessat. q2 nō solū mouet ꝓpter ip̄m haben dum. ſ ꝓpter habitū ɔseruandū.

Ad vltimū dōȝ ꝙ mot⁹ celi est ex nc̄cita te ista tñ necessitas nō est violēta q2 nihil est ibi ɔtra nām. nec absoluta. q2 tūc moueret celū p̄se ip̄m ⁊ p ɔñs in potestate sua haberet mouere ⁊ nō mouē. ſ ista nc̄citas est pp bene esse quia nō moueret celū ɔtinue nisi saluare tur ordo vniūsi. vñ mot⁹ celi nō est ꝓpter ge neratōeȝ ⁊ corruptōeȝ vt finē ītentū. q2 tunc finis non esset melior hijs que sunt ad finem sed ꝓpter ordieȝ toti⁹ vniūsi ⁊ vt manifestet v̄tus ipi⁹ p̄mi. ⁊ cū dr̄ ꝙ p̄mo nihil acrescit melius. dōm ꝙ v̄m est ꝙ post nullū bonū a crescit qd̄ sit alterū a se. sua tamē v̄tus expli catur p motū celi hec Scotus.

Kritur octauo

qō vtrū ideȝ sit p̄muȝ mouēs pri mū appetibile ⁊ p̄muȝ ītelligibile Et arguit̄ negatiue efficiēs ⁊ finis nō coinci dunt in idē numero. licet forma ⁊ finis q̄nq3 ſ primū mouēs ē efficiēs ⁊ primū appetibile

Ampli⁹ primū mouēs est hoc aliqd ⁊ p̄se existēs. ſ p̄muȝ ītelligibile est vl̄e ergo nō sūt idē p̄muȝ mouēs ⁊ p̄muȝ ītelligibile.

Adhuc ītelligibile inquātū tale est in ītel ligente ſ appetibile inq̄tuȝ tale est in re extra ergo nō sunt idē. In oppositū est ph̄us ī textu ɔmēti. xxxvi. cum inqt mouet aūt sicut appetibile ⁊ ītelligibile. hec. n. sola mouēt nō mota. hor̄ aūt aliqd ɔcupiscibile qdem eniȝ ip̄m apparens. voluntabile auteȝ ip̄m p̄muȝ existens bonū ⁊c̄.

Propter primum

qdem huius sciendū de itentione Scoti in pte ista ꝙ ratio primitatis in mouēdo debet substātie ⁊ nō accidēti nisi rōne ſbe. Primi tas quoq3 ītelligibilitatis qua aliqd dicitur p̄muȝ intelligibile p̄us cōuenit ſbe. accidens eniȝ nō intelligit̄ nisi p ſbam ⁊ inter oēs sub stantias substātia simplex. Idē est iudiciuȝ de rōne primi appetibilis. vnūquodq3. n. ap petere ſm ꝙ pfectū est sed īter oīa entia ma ior est pfectio ſbe quā accidentiū ⁊c̄.

Propter secunduȝ

qdem huius difficultas nō pua extat an pfe ctiones quas Aristo. attribuit primo motori sint ex nā rei distincte an soluȝ ɔsideratione ideo omissa discordia p̄dicator̄ cū mior̄ib⁹ quor̄ fundamēta vidēda sunt in qōe de plu ralitate distinctionuȝ. Sciendū ꝙ ɔmētator ɔmēto. xxxix. in sermone suo multū adheret opioni. s. Thome. Cū inqt quādo fuerit ɔsi derata dispō ⁊ dispositū in eis q̄ nō sunt in mā tūc reducūtur ad vnā ītentionem oībus modis ⁊ null⁹ mod⁹ erit quo p̄dicatū distig uetur a subiecto ⁊ disposito extra ītellectū in eēntia rei. Sed cū intellect⁹ ɔponit aliq3 pro positōem ex dispōne ⁊ disposito in talib⁹ re bus tūc nō ītelligit ex eis noīa synōima ita ꝙ ꝓpō sit ſm nomen ⁊ non ſm ītentionē ſ ītelli git ea eē differētia ſm assimilationē. s. ꝙ ī ta libus accipit duo quor̄ ꝓportio adiuiceȝ al terius ad alterū est sicut ꝓportio p̄dicati ad subiectuȝ ⁊ ex eis ꝓpōnem cathegoricā ɔpo nit ⁊ nullā intelligit īter ea in eē oīno nisi ſm acceptioneȝ. Et subdit multiplicitas ergo in deo nō est nisi in ītellectu dr̄ntia nō est in eē. Si aūt arguit̄ ɔtra ɔmētatoreȝ si iste pfectōs oīno eēnt idem sequeretur ꝙ nō magis cog nosceret qui deum ītelligeret vt p̄muȝ appeti bile ⁊ p̄muȝ ītelligibile q̄ qui cognosceret ip̄ȝ vt soluȝ p̄ᵒ appetibile ꝙ tñ est falsū. Dici pōt negādo ɔñaȝ quia attributa talia dr̄unt ſm ɔceptuȝ seu rōe ⁊ q̄nq3 in deo nihil forte in re correspōdeat illi distinctōi attributor̄ ꝓpriū Sufficit̄ tñ ꝙ diūsitatē illā cōceptuū cognos cimus ex quadā diūsitate in reb⁹ c̄atis repta

quare nō est figmentū.
Tetigit aūt Comēta. fides catholicā dū in fine comēti allegati subdit. Est igitur vnꝰ deus sapiēs ꝛ hoc putauerūt antiq trinitatē eē in deo in sba ꝛ voluerūt euadere p hoc ꝛ dicere qꝛ fuit trinꝰ ꝛ vnꝰ deus. ꝛ nesciuerunt euadere. qꝛ cū sba fuerit numerata ꝯgregatū erit vnū p vnā itentiōē additā ꝯgregato. Et dicit Alexāder ꝛ hoc silr ꝯtigit loquentibus in lege mauroꝝ ponētibꝰ has dispōnes additas eēntie. qua ppṫ ꝯtigit eis vt sit vnꝰ p vnā itentiōē additā eēntie ꝛ dispōibus ꝛ vtriq; dispositioni dubitatur accidere cōpositio ꝛ omne ꝯpositum est nouum ꝛc. hec ille qualiṫ aūt theologice ꝯcedaṫ in deo cadere ꝯstitutiōē sine ꝯpositione q̄ dicit impfectionē p3 ex pcessu pmi sniaꝝ de ꝯstitutiuis personaꝝ dis. xxvi.

Hoꝝ tū inqsitio iptinēs pposito omittaṫ.

Propter tertiū

qdem huiꝰ seu pmū appetibile ꝛ pmū itelligibile sola rōne vel ex natura rei distiguantur de quo nō sit pñs pscrutatio. dōm ꝙ pꝰ mouēs primū appetibilē coicidūt i idē nūero qd pbatur. Primū. n. mouēs est sba qꝛ accidēti nō debeṫ rō mouēdi nisi vtute sbe. pmū etiā mouēs est sba simplex. nā si eēt ꝯposita eēt mobilis. substātia pria est etiā acꝰ. nam si eēt sola potētia nō moueret sicut nec mā. ẜ si eēt in potētia nō excludēṫ a motu oio primū ergo mouēs est subā simplex ꝛ acꝰ. sed i eodē numero cū pmo appetibili ꝛ prio mouēte q est subā simplex ꝛ acꝰ coicidit pmū itelligibile. Cū accidētia nō itelligant nisi per subām. ꝛ inter subās substātia simplex ꝛ primū itelligibile. itellecꝰ. n. ꝯpositi depēdet ex itellectu simpliciū ꝛ iter simplices acꝰ est prior poꝰ qꝛ potētia nō intelligiṫ nisi p ꝯpatiōē ad actū pmū gꝰ intelligibile est sba simplex ꝛ actus.

Amplius appetibile h3 rōē pfectōis vnūqdq;. n. appetiṫ inquātū pfectū est. ẜ inṫ eēntia maior est pfectio sbe q̄ accidētiū ꝛ inter sbas maior est pfectio simpliciū q̄ ꝯpositorum. ꝛ iter simplices maior est pfectio actus q̄ potētie. ꝛ ita p3 ꝙ substātia simplex est actus pmū mouēs pmū itelligibile pmū appetibile tale aūt est deus qui est oīs boni bonū ꝛ ab oībus desideratū cuiꝰ ifluētia se habet ad orbes sicut ifluentia lumis solis ad foras vite q̄ ad gñonē mouēt vegetabilia ꝛ aialia hoc eni lumen solis licet vnū sit tū receptum ab vnoquoq; iformat calorē viuificū ꝛ spiritum vniuscuiusq; ꝛ mouet ad ppriā ꝛ ꝯnālis boni ꝯsecutionē. ꝛ ideo antiq solem vocabāt datorē vite ꝛ sic est in pmo motore simplici lumen eētiale influēs sup orbes ꝛ vniūsū eē hec. n. est forma formās ꝛ ad eē mouēs oia. ꝛ oia in seipo phabens vtute simplicis cālitatis sue ꝛ oia substātificās. ꝛ hoc ab itellectualibus itellectualiter ꝛ a nālibus nāliter ꝛ a corpalibus corpaliter ꝛ a celestibus mobiliter sm vbi a gñabilibus aūt sm potentiam motꝰ ad formā pcipitur ꝛ oia mouet ꝛc.

Sed circa dicta isurgūt difficultates nōnulle. pma videṫ ꝙ pma sba nō sit simplex. qꝛ ppōnes de formanṫ de pria subā cū dicimus ꝙ ipa est pria bona ꝛ actus ꝛ ꝙ est sciens ꝛ volēs ꝛ huiusmōi. In oībus aūt de qbus formatur ppō vera aliqd est qd subiciṫ ꝛ aliqd quod pdicatur ergo sunt ibi due nature videtur ergo ibi nō eē vnū simplex.

Adhuc videṫ ꝙ pma sba nō vissime sit vna qꝛ vnū simplex in fine simplicitatis nō ē nisi vnū. ẜ pria sba verissime vr multa qꝛ est eēntia ꝛ motor ꝛ sapiēs ꝛ acꝰ ꝛ itellectus ꝛ oia huiusmōi que sonāt nobilitatē l3 in oībꝰ hijs emineat sup oia alia ꝛ sic etiā simplex nō videṫ esse.

Secūda difficultas est qualiṫ noieṫ. Ex quo. n. ipa est pria subā nō capiṫ ab aliq̄ itellectu scdo nisi p modū possibilitatis scdi itellectus. modꝰ aūt ille nō est sm nobilitatē que est in subā pma ergo secūdus itellecꝰ de prima subā nō capit aliqd vñ ꝯdigꝰ sibi nomē formare possit ꝛ sic inoiabilis videṫ eē.

Tertia difficultas nūqd pma subā sit in

genere an vlis vl ꝑticularis cōis vel ꝓpria.

Quarta difficultas vtrū in itelligere pri me sbe sit sūma delectatio vt videt̄ velle phs̄ in textu cū dicat ꝙ in ṗmo itelligibili est sū ma delectatio. Et videt̄ ꝙ nō qꝛ in itelligere nr̄o nō ē sūma delectatio ergo ꝛc. ꝯña pꝫ añs ꝓbat̄. qꝛ si sic tūc qlibet maxīe q̄reret itelligē ⁊ ꝑ ꝯñs scire maxīe itelligibilia qd̄ tn̄ ē falsū ergo in itellectu ṗmi nō est sūma delectatio.

Amplius delectatio est q̄daꝫ passio diuer sa ab ip̄o itelligere si ergo in itellectu ṗmi eēt sūma delectatio in ip̄o eēt aliqua passio hoc autem est falsuꝫ. Adhuc q̄ dr̄nt genere nō sūt ꝯpabilia s̄ ṗmuꝫ pn̄cipiuꝫ nō est i gn̄e cū alijs ergo in ip̄o nō pōt poni sūma delectatio.

R̄ndēdo ad difficultates istas. Ad ṗmā dōm ꝓ nūc ex doctria Alberti ꝙ ꝓ certo tā ta est simplicitas ṗme sbe ꝙ ip̄a est eēntialit̄ qcqd hꝫ cū ꝓpō format̄ de ea. qꝛ lꝫ nō sit in ea subiēm ⁊ cui subicit̄. tn̄ oīa q̄ sūt in ea sunt verissime in ea. ⁊ sua sapiētia v̄e est sapiētia ⁊ sic ē de v̄tute ⁊ actu ⁊ volūtate ⁊ huiusmōi oībus. Cuꝫ ergo simplicitas nō tollat verita [illegible] eoꝝ q̄ sibi attribuūtur de ip̄is s̄m modum significādi diuersuꝫ q ipoztat̄ in ip̄is ⁊ affir matiua ⁊ v̄a format̄ ꝓpō ⁊ i illa idē ē in ṗ[illegible] ⁊ in sbo penitus. sed aliter significat̄ s̄m mo dū significādi cui mō nō sbest diūsa res s̄ rō nois quod sibi attribuit̄. ⁊ ꝑ hoc ad scōm.

Ad scōam difficultatē dōꝫ ꝙ sicut recte ꝯcludit rō ṗma sba est sup oē nomē. ⁊ super oēm itellectuꝫ nec itelligit̄ nisi ab aliquo eoꝝ q̄ cāntur ab ip̄a qd̄ īfluit ip̄a lumīe suo in ea q̄ sub ip̄a sunt ⁊ ab illo noīatur ipfecte. quia nō capit̄ s̄m pfectōeꝫ ⁊ eminētiaꝫ s̄m q̄ est [illegible] ip̄a. mō ꝓportionali capacitati intellect⁹ qui ip̄aꝫ accipit. ⁊ iō meli⁹ noīatur negatōne oī um q̄ affirmatōe. s̄ qn̄ noīatur itelligit̄ nomē [illegible] negōneꝫ ⁊ eminētiaꝫ ⁊ cām. sicut si dicā eā eē subām. statiꝫ dicā nō esse subām eo ꝙ cuꝫ sba vel aliquo alio nō est in gn̄e vno ⁊ addā ꝙ est eminens sup oēm subām ⁊ est oīs subē cā. ⁊ sic est in oībus noībus qbus noīatur.

Noīa aūt qbus noīatur sūt q̄ absolute ⁊ p se in oī re dicūtur nobilitatē ⁊ bonitatē nature sicut ē. eē. viuē. ⁊ itelligere. ⁊ subāꝫ eē. ⁊ sapi entiaꝫ. ⁊ v̄tutē. ⁊ bonitatē. ⁊ actuꝫ ⁊ motoꝛeꝫ eē ⁊ huiusmōi. Hec. n. oīa ꝑ prius sunt i ip̄a ⁊ [illegible] posterius i alijs ⁊ hoc mō que sūt in alijs cadūt in itellectus scōꝝ ⁊ isto mō diruta sūt a nobilitate simplicitatis prime. ⁊ iō illo mō nō v̄e attribuunt̄ ṗme substātie nisi ꝑ negati onē ⁊ eminētiaꝫ ⁊ cām sicut dictum est.

Ad tertiā difficultatē dōꝫ [illegible] has ꝯclusio nes. ṗma subā nō est in gn̄e aliquo ꝑ oēꝫ mo duꝫ. s̄ añ oē gen⁹ qd̄ ꝓbatur vt Albert⁹ hic oē qd̄ est in gn̄e aut est in ip̄o sicut genus vl̄ sp̄ēs aut sicut p̄ncipiuꝫ generis aut sp̄ēi. Cō stat aūt ꝙ pria sba nō est in genere sic genus nec sp̄ēs ergo nō est in gn̄e. si eniꝫ eēt sicut ge nus p̄dicaretur aut nata eēt predicari de plu ribus ut est de rōne diffinitiua eoꝝ. De nul lo aūt tali p̄dicari potest ṗma subā. Et ꝯstat ꝙ nō est sp̄ēs vel indiuiduuꝫ quia tūc eēt cō positū aliquod ex genere ⁊ dr̄ntia vel ex mā ⁊ forma q̄ oīa absurda sūt de ṗma subā. Si aūt eēt p̄nci⁰ generis tūc eēt aliqd̄ elemētum cōstituēs genus qd̄ est subā ergo esset forma vel materia. ⁊ qd̄cūq; hoꝝ daretur eēt vni bilis ꝑ eēntiaꝫ multis ⁊ ꝯponibilis cum illis q̄ oīa absurda sūt ergo nō est in gn̄e sbe. ⁊ cō stat ꝙ nō est in aliq̄ genere accidētiuꝫ ergo i nullo est genere. Et cum ip̄a ṗma substā tia dicat̄ sba alia rōne dr̄ de ea substantia ⁊ de alijs. dr̄. n. subā ab actu substādi qn̄ sub stat p se vel ꝑ aliud. Per se qdē sicut mā ⁊ subiēm. ꝑ aliud v̄o sicut forma. Dr̄ etiā subā res ꝑ se exn̄s. ⁊ hoc mō dr̄ duob⁹ modis. Si. n. dicat̄ p se [illegible] oppo⁰ eius qd̄ est ꝑ aliud tūc hꝫ duplicēꝫ intellectuꝫ. dr̄. n. ꝑ aliud exi stere quod in se nō hꝫ eē. sed in eius diffōne cadit aliqd aliud ad qd̄ ip̄aꝫ est cā existēdi. ⁊ sic act⁹ nō est res p se exn̄s. Dr̄ etiā p se exi stens ꝑ oppōneꝫ ad illud qd̄ est ꝑ cām exn̄s ⁊ sic sola subā diuia ṗma est res p se existens qꝛ sola ip̄a penitus nullā hꝫ cām in eē. sic er go scit̄ ꝙ nō est in gn̄e sbe. ⁊ tn̄ aliq̄ mō ip̄a sola est sba imo ip̄a sola est ens neāe eē eo ꝙ

nō h3 aliqd rōe depēdētis ad quācūqz cām aliā. hec Albert⁹. Huic ɔclusioni ēt ɔsentit. s. Tho. in pª pte. q. iij. ar. v. aliqd. n. est i gñe reducit dupl'r. s. tanqz limitatū ꝛ restrictū3 ad illō gen⁹ scōo° sine determiatōe ꝛ sic deus ē in gñe vt pn̄ᵒ. nō aūt p̄io° cū nō sit genus nec spēs vt. s. Tho. in. q. ō pō. q. vij. ar. iij. l3 sit in pdicamēto sbe vt pnᵒ ꝛ mensura oīu3 re₊ vt. s. Tho. ibidē. Et q̄uis de⁹ sit in gñe vt pnᵒ sicut pūctus ꝛ vnitas vt. s. Tho. ibidē nō tñ est pncipiu3 itrinsecū ꝛ limitatu3 qz ly sicut denotat ɔparationē quo ad rōem cōmunē pncipij ꝛ nō quo ad rōe3 limitati ꝛ intrīseci vt. s. Tho. v. mebra. Et in p̄ ɔtra gē. ca. xxv. dū mlt'. pbat rōib⁹ deū nō eē in aliq̄ gñe. Huic sniē ɔsentit ēt. Sco. in. viij. dis. pmi snia₊ dū pbat nec deū nec aliqd fōmalit' dictū de ipo eē in gñe qcqd voluerint noiales vt robert⁹ olkot Albert⁹ de saxonia ꝛ Gregori⁹ de arimio. deū. n. eē in gñe est articul⁹ re pbat⁹ anglie p. d. robertū episcopū carturiēse3. M. ccº. lxxvi. vt dr̄.

Scōa ɔclusio pª sba q̄ est de⁹ nō ē aliqō vl'e vel pticulare cōe vel ppu3 qō ex dictis facile ē ɔcludē p hoc q ipa nō est in gñe. sic tñ meli⁹ pbat in q̄cūqz nā est vl'e vel pticlare in illa sūt due nē. qua₊ vna ē coicabilis: ꝛ altera in coicabilis. s in eo qō est i fine simplicitatis nō est nisi vnū simplex vt hitu3 est ergo nō est in ipa vl'e ꝛ pticulare. vbicūqz āt est vl'e ibi est ꝛ pticlare ꝛ ecōuerso. qz pticulare nō est tale nisi qz est cōis nē supp⁰ particulās ipam. Adhuc aut p̄ia sba cu3 sit p̄ia nō est coicabilis plib⁹ eo q ipossibile ē eē pmu3 in plibus qz p̄ia nō sūt plura eē āt vnibile coicabile est plurib⁹ g° p̄ia sba non pōt eē vnibilis ergo ipa p̄ia sba nō est vl'e: nec pticulare. hec Albertus.

Intelligēdu3 tñ q l3 pmu3 pnᵒ nō sit vl'e nec pticulare est tñ hoc aliqd. Vñ iō Alber. in scōo de cāis tractatu scōo ca. xviij. dōm q in v'itate de⁹ hoc aliqd est. si. n. aliqd'esset ꝛ nō hoc aliqd seqtur q a nullo distictus eēt sicut nec simplex ɔceptus entis ab aliq̄ distictus est. Cū ergo deus ab oīb⁹ distict⁹ sit oz ipm h aliqd eē. pp qō dicim⁹ q si pmu3 pncipiu3 suppositū h3 q illud ē idē cū eē suo p nimiā simplicitatē q̄ in ipo est. ꝛ iō ifinitu3 ē a nullo retractū sicut' ꝛ eē ꝛ est p oia diffusū eēntialit' ꝛ p̄sentialit' ꝛ pōlter sic ꝛ eē ꝛ nulli est imixtū s ab oīb⁹ est distictū nō aliq̄ quodā distiguēte ꝛ defiante. s sui ipius nobilitate ꝛ pfectōe ꝛ hoc est q dic Boeti⁹ q p̄ima qbus differūt ꝛ qbus determiant ea q̄ determiant se ipis dr̄nt ꝛ determiantur abiuice3. Alit'. n. i dr̄ntib⁹ ꝛ in dr̄ntijs iret in ifinitu3 pp hoc aūt q sy̆ppoᵒ diuinū a nullo retractū est p dr̄am aduenīete3 qda3 in ꝓprie loquētes dicūt diuinū ꝛ idiuiddū ifinitū eē ifinitū idiuiduū vocātes suppositū ꝛ suppōᵒ magis i ꝓprie loquētes vocāt pliachi3 ifinitu3. ppe enī pmu3 pnᵒ nec gen⁹ nec spēs est nec idiuiduū nec qd nec aliqd qz ad nullū gen⁹ reduci pōt. oīo. n. icōmunicabile ē sicut in pncipio huius sciētie determiatu3 est ꝛc.

Hoc aūt totū iterp̄tādū ꝛ moderandū puto eo mō q̄ Sco. in qlibetis q̄li. tertio volēs qc qd dixerint pbi q eēntia diuia in eo q cōicabilis est cū sit cōis h3 rōem sbe scōe. ē. n. cōis coitate reali fm Damascenū ibi ē coitas sola sbe nō rōis sic est in nā creata nō tñ q̄ ad h q ipa sit vl'is hoc ē diuisibilis ꝛ plurificabilis l3 q̄tu3 ad istud qō est ipa3 eē hoc siue singlare heat rōe3 sbe p̄ie cū eēntia diuina sit sūme hec.

Tertia3 ɔclusiōi3 addiderūt aliq q q̄to sba p̄ia ē simplicio₂ in eēntia tāto mltiplicio₂ in relōne. qō sic pbat' q̄to aliqd ē simplicius tāto sui ad pl'a indiget ꝛ in plib⁹ īuenit' simplicissima āt est p̄ia subā g° tanto sui ad plura idiget ꝛ in plib⁹ vt cā pmaria īuenit'. ꝛ q̄to in plib⁹ īuenit' tāto relatōe3 h3 ad pl'a cū g° sit cā oīu3 pō₂ tanto mltiplicior in h q plura referūt ad ipa3. Ipa. n. fm suū eē ad nihil depēdet ꝛ nullo idiget. s alia oīa eo q cānt' ab ipa depēdēt ad ipa3 ꝛ referūt ad ea fm q sūt cāta ipius. respect⁹ āt scōo₊ ad pmū nō itelligit' nisi ēt itelligat' respect⁹ pmi

ad scđa s respect⁹ p̄mi ad scđa rōis est ⁊ nō
rei depēdentia. s scđoꝝ respect⁹ ad p̄muз ē
depēdentia s̄m rē vel eē ⁊ iō respect⁹ scđoꝝ
ad p̄muз variat ⁊ ipedit pluriū ipoꝝ simpli
citatē q̊tquot aūt sint respectus p̄mi ad scđa
nō obstāt simplicitati qꝛ nō sūt reales. s sunt
quorundā respectuū rationes.

Quartā ꝯclusionē addūt ꝙ q̄to p̄ria sb̄a
est simplicior tāto sua nobilitate ab aliis di
stictior ē ⁊ nlli hз aliqđ cōe q̄to pfectior aliis
Vñ sciendū ꝙ p̄ria simplicissi̊ distigūt ab
iuicē se ipis iō maxīaз hñt distīctōeз ⁊ sb̄a
qdē p̄ria p̄missima ⁊ extra gen⁹. Intelligē
tia āt est ꝯpositū p̄muз in gñe acceptū. ⁊ di
co p̄mū s̄m eē ⁊ nō s̄m coordiationē cathego
rie p̄bilis. Mā āt p̄ria est p̄muз subēm s̄m
ꝑnationē for̊ acceptū. Vñ pз ꝙ cū hec tria
p̊ dicim⁹ equoce ⁊ nō vniuoce p̊ᵒ voca⁹ ꝛc.

Ad q̄rtā difficultatē dōз ꝙ in p̊ itelligibi
li est sūma delectatio ꝙ facile ꝓbare delecta
tio. n. ꝑuenit ex ꝯiūctione ꝯueniētis cū ꝯue
niēti. s ꝓpria opatio vniuscuiusq3 sibi est ꝯue
niēs ergo vnūqđq3 delectaī in ꝓpria opatōe
s itelligē est opatio nō trāsiens in extrinsecū s
mouens itelligibile ergo maxīe est delectatio
circa itelligē. s ita ē ꝙ circa sentire ī actu ma
ior est delecta° q̄ circa s̄tire in potētia. maior
n. est delectatio circa vigiliā q̄ circa sompnū
⁊ s̄sus actu ꝯpaī ad s̄suз in pō sicͭ vigilia ad
sompnū. q̄to g° itellect⁹ ē eminētior sensu tā
to delectatio circa itellectū maior ē q̄ circa sē
suз. ⁊ iō inq̄t phs ꝙ specula° in sciētiis spe
culatiuis affert mirabiles speculatōes ⁊ since
ras. Ampli⁹ delectatōi s̄sus ꝯtrariaī ali
qd qꝛ sicut aliqd delectat s̄suз. sic aliqd ꝯtri
stat ipm puta qđ est corruptiuū ei⁹. s nihil
est corruptiuū itellect⁹. ⁊ iō nihil pōt ꝯtrista
re ipm tanq̄ ꝯtrariū ei⁹. delectatio ergo tāto
ē maior in itellectu q̄to itelligibile certi⁹ est
cū maiori certitudie app̄hendiī. magis. n.
nos q̄rim⁹ delectatōeз alic⁹ imālis ⁊ si cogni
tionē ꝓbabilē habeam⁹ q̄ delectatōeз multo
rū uariabiliū. Aliq ēt maxīe delectāī in ma
thematicis. eo ꝙ sūt in p̊ gdu certitudis. sed
p̄muз p̄ncipiū itelligit se ipm ⁊ cū sūma certi
tudie ⁊ ita itelligibile eminētissimū itelligētia
ergo ei⁹ est sūma delectatio. Vñ phs dicͭ ꝙ
in p̊ itelligēte ⁊ appetēte sp̄ est talis delectatio
q̄lis ē i nobis mouēte tp̄e. s illa delectatio est
in ipo eo ꝙ attigit ipm p̄muз. ⁊ vnūqđq3 ꝑ
illud magis ē delectatio in itellectu p̄mi. Vñ
si sp̄ ita se hз mirabilis ei⁹ nā. Hec āt pul
cherrime isinuat Alber. i li. xii. igens. Ex oi
bus āt hiis q̄ dicta sūt palā ꝙ si de⁹ siue in
tellect⁹ p̄mus ⁊ pur⁹ sic se hз sicut nos hēm⁹
aliqñ qñ mēte attigim⁹ eū sp̄ erit mirabilis ⁊
mirabilissimaꝝ delectationū plen⁹. qꝛ cū sibi
ñ desit sp̄ hebit qđ nos aliq̄ hēm⁹ qñ hēm⁹
mirabiliōes ⁊ firmiōes ⁊ puriōes delectatōs
dico āt aliqñ qđ. n. illa delectatio sp̄ ꝑseuerз
sic in nobis est ipossibile in hac vita. s tñ hoc
est sūmuз qđ aīa pōt hr̄e in corpe vt mēte sal
tē aliqñ itellectū purū attigat. Et si exuta cor
pore illi ꝯtinuabiī qđ i corpe rapti aliqñ atti
git h̄ erit sūmuз gaudiuз ⁊ regnū celoꝝ. Si
aūt p̊ sb̄a hз sine mensura magis q̄ nos tūc ē
mirabilior idelectatiōe pura sine mēsura ma
gis q̄ nos vel aliqđ causatū suū ⁊ ista ꝯside
ratio ē melior q̄ est in tota phia qꝛ ꝓcerto sic
se hз de⁹ ⁊ hoīes diui efficiūī qñ sic se hñt ꝛc.

Ad rōeз p̄maз ꝯtra determiatiōз h⁹ q̄rte
difficultatis. dōз ꝙ i itelligē nr̄o maxīa cadit
delectatio. ⁊ iō oēs hoīes desiderāt scire. ⁊ ma
ximū scire maxīe desiderāt ⁊ hoc qñ itellect⁹
illud ꝙ scit putat se hr̄e sine fallacia vt diui
nū itelligibile ⁊ optimū ⁊ h̄ fit qñ sicͭ ꝑ resolu
tionē ⁊ trāsumptioneз itelligibilis adept⁹ est
se ipm ita ꝑ trāsumptōeз ⁊ resolutiōeз ꝓprii
luminis iā inuēti ꝑ itelligibile adipisciī p̄mum
⁊ purū itellectū h̄. n. est i theoria dulcissimuз
⁊ desiderabilissimuз. multi tñ vt arguebatur
sciē studiū nō attēdunt eo ꝙ ꝑceperunt solū de
lectatōes s̄sibiles ⁊ ꝑꝑ multas alias cās vt p̊
h⁹ hituз est. Ad scđaз rōeз dōз ꝙ delecta
tio i nobis est q̄dā passio ꝯñs itelligē. s in p̊
p̄ncipio nō est alia delectatio ab ipo itelligē.

Ad 3ᵐ dōз ꝙ ista q̄ sūt in diuisis gñibus
nō sūt ꝯpabilia. s p̄muз p̄cipiū nō est i aliq̊
gñe imo p̊⁹ est quocūq3 gñe. ⁊ iō ꝯpari pōt vl
vt verius dicaī aliud ꝯpari ad ipm. qꝛ aliq̄

rōnem habent ad ipm.

Propter quartum

qdē hº. Ad pmuz añ oppoª dōz q aliqs est finis q hz aliud eē ise ⁊ aliud in itentōe. sicut sanitas aliud hz eē in itentōe medici ⁊ aliud in mā. ⁊ talis finis nō coicidit in idē numero cū efficiēte. Uñ omētator in hoc. xij. ingt q si balneū hret eē extra aiaz finis ⁊ effectº in idē nūero coiciderēt. ß pmuz mouēs nō hz eē in mā. ⁊ iō bñ pōt eē efficiēs pmuz ⁊ pmum appetibile. Ad scōz dōz q pmuz itelligibile nō est vlē fm pdicationē nisi p respectuz ad itellectū nrm. silr pmuz itelligibile ē qd ē maxie a mā sepabile. tale est sba pma q non solū sepat a mā fz rōez vt vlia ⁊ mathematica. ß sepat mā sigta ⁊ cōi fm rōem ⁊ fm eē. Uñ singulare ingtū singulare nō repugnat itellectui. ß singulare iquantuz māle. Et tu hec dcā Sco. amplia ⁊ visica cū dcīs in quolibet). ⁊ de cognitōe singularis cū dictj. in. vij. hº. Ad 3m dōz q pm itelligibile ⁊ pmū appetibile sūt idē realir solū vo rōe dnt p nūc aliā distictōez nō venādo. qz itelligibile dr eo q rō eiº hz eē in itellectu ⁊ appetibile dr in qd p tēdit appetitº. ⁊ p istā diuisitatē rationis dic phus q primuz itelligibile ē optimuz vel pportionabile ei ꝛc.

Rit nono qd

vtz a p priº depēdeat celū ⁊ nā tā q ab efficiēte. Et arguit negatie p illud q nō pōt nō eē nō depēdet ab alio. ß talia sūt mlta vt nccia ⁊ celū ⁊ nā ergo a p priº nō depēdēt

Amplius quoz ē aliq cā in eis pōt fieri demōstratio p cām istā. ß in mathematic). nō est demōstratio p causam istā efficientē ergo mathematica nō depēdēt a p pricipio.

Adbuc si celū depēderet a priciº hoc n esset nisi qz pmū pnm p suā actōez aliqd iduceret in ipm celū. ß h nō vr vm qz illud iductuz nō est esse. qz celuz prius habuit esse nec est aliqd supadditū esse. nā sic uel pnciª primuz nō otinue iflueret. vel si sic ipm celū infinita supaddita recipet.

In oppoª ē phs i tex. omti. xxvij. dū i fine ingt. ex tali igit pnº depēdet celū ⁊ nā.

Propter primum

qdē hº sciendū q qd sit celū visuz fuit in. viij hº sufficiēter. nām āt hic audio p oī ente vl aggregato ex eis ad itegritatez vniūsi ocurrēte vel ocurrētibº eo mō quo dcm est in. v. hº q. iiij. vt noīe nē audiamº itellectualia corpalia nālia ⁊ gñabilia vniūsuz ostituētia vt excludamº deū q existit sup vniūsuz. lz alie sbe sepate nō prīze vna cū creatura corpali sint ptes vniūsi vt. s. Tho. i pª pte. q. lxi. qd vo sit efficiēs ⁊ quot dicat mōis visū fuit. v. hº q. v. Et ibidez etiā determiatuz est sufficient qd per depēdentiaz habeat itelligi.

Uñ dcīs ibidē magis ad ppositūz pñtis qsiti addēdo sciendū ex doctria Sco. in qlibetis q lz dependenª effectº a sua cā efficiente iportet ordiez eēntialez effectº vt posteriorj. eēntialir ordiati ⁊ distīcti simplr ad suū pus vt termians eius depēdentiā iuxta regulam Sco. ibidē dicētis q oīs relatio realis n mutua nec eqpantie vel est qdā depēdenª vel grit depēdentiā relati ad illud ad qd refert de q fit mētio in pñti: tñ hāc dependentiā pcedit vna alia qdāmodo poz ista q est depēdentia fm ordiez eēntialez qditatū. ⁊ hec vr oīno pria q pōt assignari cōiter ouēire cuili bet idependēti respectu illiº respectu cuiº dr idependēs. nā etiā idependēs oīo vtiq pōt aliq depēdentiaz tiare qz alias nō az quā cōnexiōez hret cū alijs entibº. lz nō opteat q q lemcūq depēdentiā possit tiare. qz illā q reqrit in termio pfectōez simplr cºmōi est depēdentia cāti ad cām nō termiat nisi sit pfectuz simplr. De hac āt depēdētia cōir dr q ipa cadit iter minº nobile ad magis nobile i ordine eēntiali nāz qūo dici pōt q angelº terminat depēdentiaz respectu ignis q depends a partibus suis. Hec ille.

Una āt ineft hic pfūde ingrere nūqd independētia sit attributū reale ouenieus deo dictuz de eo in scdo mō vt in. v. q. quti libri

dubitatiue adductum est sicut depēdentia re spectu creature. Et pbabilit̄ pōt negari si dei ad creaturā nulla sit relatio realis iuxta dc̄a in.v.h°.q.xviij. Depēdentia.n.ē necessario ɔcomitās fūdamētalit̄ vnāq̄q3 creaturā.

Primū vo pncipiū de quo pn̄s extat ser mo nō id dr̄ pmu3 añ q̄ nihil ꝛ p° qd̄ aliqd sit ita q̄ nihil sit añ ipm.ꝛ ipm ex nihilo pces serit.oē.n.q̄ ex nihilo processit possibile fuit ad eē ꝛ nō eē ꝛ sic depēderet ab alio. S3 dr̄ pmu3 priuatōe ordīs.s.q̄ ipm ordine poris penitus nihil beat añ se qd̄ ad eē se beat vel puatiue vel negatiue vel fm̄ pōam.puatiue q̄ dē q3 ex priuatiōe sui eē nō pcessit.negatiue vo q3 esse ei⁹ nūq̄ negari potuit.fm̄ pōa3 āt q3 esse ei⁹ in nullo āte se vnq̄ radicari potuit pfectissime ergo est pmū omi ratōe poritat. Ex quo seqtur q̄ pmu3 pn̄ eē nō habuit ni si a seipo ꝛ q̄ eē ei⁹ nō pēdet ex alio.ꝛ q̄ si bi soli suū eē sbale est ꝛ eētiale.o3.n.q̄ eē illi um radicatū sit in seipo ꝛ sit ibi idē eē ꝛ qd̄ est.q̄re Boeti⁹ in oi eo q̄ est citra p° aliud ē eē ꝛ qd̄ est siue aliud est q̄ est ꝛ qd̄ est. In h aūt penitus idē ꝛ ex hoc bētur q̄ ipm ē fons oīs eē.ꝛ q̄ oē esse est ab ipo.eē aūt qd̄ est a ctus ei⁹ qd̄ est in aliud reducit̄ q̄ illud qd̄ ē a quo fluit nec aliud ē in qd̄ reduci possit ni si in illud cui idē est eē ꝛ quod est. Et p hoc p3 q̄ verā h3 rōe3 pncipij pmi qm̄ ipm nō re ducitur in aliqd āte ꝛ oia fm̄ eē iducūt̄ i ips

Cū autē tale sit qdā ncc̄e eē.xij.vt inqt algazel h3 pprietates ɔsideratōe dignissias Quaꝝ pria est q̄ ipm nullo mō pōt eē accñs nec v̄tus corpea nec est corp⁹ nec est forma: nec mā q̄ sint ptes ɔpositi ꝛ in eo est idē eē ꝛ qd̄ est.ꝛ ipm nō depēdet ab aliq̄ qd̄ sit eius cā.nec ex aliquo dependet eo mō quo alia d pendēt a primo nec possibile est duo esse vl plura quoꝝ qdlibet sit ita necesse eē.nec ali quid pōt designari p predicatione3 q̄ aliquo mō sit additū eē ipius.sed qcqd est in ipso ē idem ipi ꝛ est penitus inpmutabile ꝛ imobi le nulli vicissitudini subiectū a quo imedia te nō pōt esse nisi vnū. Idem.n.ꝛ eode3 mō se habēs nō potest facere nisi vnu3 ꝛ idē ha bitum aūt est q̄ pmu3 est vnu3 ꝛ idem ꝛ eo dem mō se habēs.eo q̄ est in pmutabile ne cesse est ergo q̄ ab ipo nō sit nisi vnū ꝛ ide3. Nec hoc est ɔtra theologū quia Dyonisius dicit q̄ ea que sunt a pmo p distantiā ab ip so accipiūt differentia3.relata aūt ad ipsum ꝛ in ipm vnū sunt ꝛ idem. Silr̄ pipateticus ɔcedit q̄ a pmo p pmu3 ꝛ imediatu3 q̄ aliq̄ modo distat ab ipo tota pducitur reꝝ diūsitas. Penultia pprietas pmu3 pricipiū nec dicit̄ sba nec fm̄ substātia3 fm̄ rōne3 qua ea q̄ sunt in genere.sicut nec est accidens nec fm̄ accñs. Ultia q̄ pmu3 cū nō sit ab alio ncc̄e ē oia alia eē ab ipo quod in p̄senti qōe ingrit̄.

Propter secundu3

qdem huius sciendū q̄ vna est opio vt reci tat ɔmentator.viij.hui⁹ ꝛ in hoc.xij. q̄ vnū agens agit oia corpea quia pducit̄ actiones entiū oiu3 in vno instāti ꝛ illud agens causat oia imediate. Unde isti negabāt igne3 ꝛ aq̄ ꝛc.ɔcurrere ad gn̄onem vt aquā hūidu3 ꝛ ig nis siccu3 ꝛ illud agens facit imediate hoie3 ꝛ oia entia nō mediantibus alijs oino ꝛ oēs actiones entiu3.vn̄ nō optet ignē calefacere: nec aquā humectare. Quare subdit ɔmēta. q̄ si quis mouet baculu3 manu. manus non est piciens vel mouēs est manus cā. s3 illa a ctio a pmo agente est sine oi medio.ꝛ hic fa cit oia ex nihilo q̄ nā nihil facit.nec ens nāle h3 aliq̄ actionē ꝛ hoc mō celū est factu3 ꝛ de pendet ab hoc pncipio effectiue ꝛ de nouo ē factum.

Inuehit aūt ɔmenta.ɔtra opioe3 hāc in illo cap° sūt qdam q dicūt ꝛc.si.n.eēt tale a gens tunc entia nō haberent pprias opatōes nec qditates pprias s3 hoc ē ipossibile. ɔn̄a3 tn̄ nō pbat ɔmenta.q̄ sic pōt deduci quia p° q̄ illud agens c⁹ essent oēs actiones entium imediate tūc nō essent pprie actōes alijs enti bus q3 actio est illius ppria a quo imediate pcedit ꝛ p ɔn̄s entia nō h̄ent pprias qdita tes q3 opationes nō cognoscūtur nisi penes

qualitates proprias. vnde Sco. in quolibetis quoli. vij. verba commentatoris exponens ait dictum commen. cum ait cum etiam non habent actiones proprias non debunt essentias proprias ita potest intelligi vt quod in antecedente neget habere actionem propriam debet intelligi non tamen actualiter. quia tunc argueret a destructione posterioris ad destructionem prioris et esset fallacia consequentis quia pluribus aliis modis potest poni destructio istius posterioris: puta per fortius agens preueniens vel per contrarium impediens. Sed debet intelligi in ante non habent actiones proprias nec actualiter nec aptitudinaliter nec virtualiter et bene sequitur quod non debunt proprias essentias. quia quodlibet actiuum per propriam formam et virtutem habet virtualiter suam actionem etiam quando non actualiter producit. Et ista expositio antis potest haberi ex illo verbo commentatoris quod premittit conuenit istis vt nullum ens habeat actionem propriam naturalem. Et subdit cum entia non habebunt actiones proprias suple naturaliter vel aptitudinaliter secundum propriam naturam non debunt essentias proprias. Illi autem contra quos arguit ibi commentator. s. moderni ponunt vnum agens omnia entia sine medio. sed non sic cristiani. quia secundum Aug. vij. de tri. cap. iiij. Sic deus res quas condidit administrat vt eas agere proprios motus sinat. licet enim possit agere omnia et sic agendo entitates quidem rerum non destrueret sed eas quasi ociosas et vanas relinqueret maluit tamen eis sicut entitatem sic et virtutem actiuam et propriam tribuere actionem. non enim videtur perfectionem rebus subtraxit cuius sunt capaces: quare propter illos quos appellat modernos anathematizando ait Comment. Quod hec opinio remota est a naturalibus et a natura quia naturalibus principiis repugnat et illi qui recitant eam non habent cerebrum habile ad bonum. sed magis ad malum.

Propter tertium

quidem huius sciendum quod licet in quinto huius questione. v. probabiliter determinatum sit de intentione philosophi esse vt sibi imponit commentator Auer. quod celum et entia necessaria causata non dependeant a deo tanquam a causa efficiente vere. Ad presens tamen veritati innitendo omissa expositione Auerroys. Dicendum est quod ipsum celum et tota natura a primo principio quod est deus effectiue dependet quantum ad suam motum et durationem. Prima autem ratio est quia illud quod per participationem est dependet ex eo quod est per essentiam Sed omne quod est citra primum participat esse vt patuit in quarto huius. q. secunda. ipsum autem principium primum est suum esse quare etc. Assumptum patet ex tribus primo quia omne cuius esse diuisum est a sua essentia habet esse causatum. Sed omne causatum vel causatur ab alio vt caliditas aque ab igne vel ex principiis essentialibus subiecti vt risibile ex principiis hominis. sed esse primi principii non potest esse causatum ab alio quia aliquid esset prius eo. nec potest esse causatum ex principiis intrinsecis quia nihil est causa sufficiens sui esse. Ultra si hoc esset aliquid esset causatum in eo et per consequens non esset simpliciter primum. Secundo esse quedam actualitas est et ideo quod diuisum est ab essentia comparatur ad ipsum sicut actus ad potentiam. sed ostensum est prius quod in primo principio non est potentia passiua ergo in eo non est diuisum esse ab essentia ergo quod habet aliquid et non est illud participat ipsum vt quod habet ignem et non est ignis participat ipsum hoc est falsum quia sic est ponere aliquid prius quo participaret esse. si ergo primum principium sit per se subsistens et est suum esse est esse subsistens. sed omne quod est participatione dependet ab eo quod est per essentiam sicut quod participat albedinem non potest esse album non existente albedine ergo etc. Tertio omnis defectus dependet ex causa secundum quod eius est causa. sed aliquid dicitur causa alicuius secundum fieri vt edificator domus aut secundum esse sicut forma et materia eius. Et sicut substracta causa in fieri res non amplius est in fieri. sic substracta causa ipsius esse res non amplius habet esse. Sed primum principium non solum est causa istorum inferiorum sed omnium dicit enim Aristo. secundo metaphisice quod sicut primum calidum est causa omnium calidorum sic primum verum est causa omnium verorum. sed primum verum est causa omnium que sunt vera et eadem est dispositio rei in entitate et veritate ergo primum esse est causa omnibus aliis quod esse habeant sicut ergo illuminatio medii dependet a sole. eo quod sol non solum est causa fiendi lumen in medio. sed etiam essendi sic celum et tota natura a primo principio dependet eo quod est principium essendi vnumquodque.

Sed circa dicta dubitatur primo vnum quid sicut a primo esse p

pricipio dependet celū ⁊ tota nā ita ab aliis sbijs sepatis iferiorib⁹ q̄ sūt post pria3 sbam depēdeāt aliq̄ depēdē^a l3 nō tāta celū ⁊ tō nā

Dubitat̄ scdo nūqd mala ⁊ peccata nat̄e depēdeant a deo ⁊ videt̄ q̄ sic postq̄ a deo d̄pendet celū ⁊ tota nā vt determiatu3 est.

In oppo^m arguit̄ q2 illud q̄ ē p̄nci^m oiu3 bonoꝝ ⁊ qd̄ est totalit̄ optimū eoꝝ q̄ in nā sūt nō pōt eē pricipiu3 maloꝝ. deus aute3 est huiusmōi vt ꝓlogo hui⁹ ⁊ in hoc. xij. q^o ꝛc.

Ad primū istoꝝ dōm q̄ celū motū ab intelligētia ⁊ tota nā gn̄abiliu3 ꝛ corruptibiliū depēdet ab itelligētia qd̄ facile est deducere ex Alberto in hoc. xij. supponēdo q̄ tales sbe abstracte post pria3 sūt itellectus qdā actiui ⁊ itelligētie qd̄ ꝓbat̄ q2 pricipioꝝ mouētiu3 in motu illo quo ꝑse mouet̄ ea q̄ mouent̄ id qd̄ mouet rōe boni simplr̄ est itellect⁹. ꝯstat aūt oēs speras a se moueri ⁊ moueri gr̄a boni. q2 simplr̄ est bonū ergo mouētia eas sunt itellect⁹. cū aūt ois itellect⁹ sit actiu⁹ vel speculatiu⁹ ⁊ speculatiu⁹ nihil moueat o3 istos itellectus actiuos esse. Ex quo iferi q̄ cū ois itellect⁹ actiuus totū illud moueat quod ambit istrumētu3 mot⁹ ei⁹ o3 q̄ qlibet istoꝝ itellectuū totū illd̄ moueat qd̄ ꝯtinet spera ipsius. ois aūt spera siue sit supior siue inferior ꝯtinet totā nām actiuoꝝ ⁊ passiuoꝝ ergo qlibet istoꝝ itellectuū mouebit ⁊ aget vlr̄ i tota nā gn̄abiliū ⁊ corruptibiliu3 ⁊ hoc ꝓ certo ē verum ⁊ necessariu3.

Ad scdm dō3 q̄ mala nō dependēt a pricipio bonoꝝ iuxta p̄n^a ꝓbi nisi ꝑ accñs ⁊ nō ꝑse inq̄tu3 mala sūt. s3 ꝓueniūt in reb⁹ nālibus ex nccitate mē q̄ est cā ois irreglaritatis ꝯtigentis in reb⁹ iferiorib⁹ nālibus vt Alexander scdo metheoroꝝ. Mala āt i opibus hūanis ꝓcedūt ex corruptione appetit⁹ quā adūsatur ⁊ obuiat ipi rōi Arꝫ. p̄ ethicoꝝ.

Propter quartum

qde3 hui⁹. Ad primū aū oppo^m dō3 q̄ nihil ꝓhibet illud qd̄ nō pōt nō eē ex alio depēdē sicut ꝯclusiōes in demōstratione nō possūt nō esse cum sint necessarie ⁊ tamen dependent ex p̄ncipijs. aliquid enim nō dicitur ex alio dependere q2 pōt nō eē. s3 q2 si aliud nō esset ipm nō eēt vt si iflūentia p̄mi subtraheretur celū deficeret. vn̄ nō pōt dici q̄ celū nō potest nō eē nisi supposito iflu xu p̄mi. sicut nec pōt dici q̄ mediū sit illūiatu3 nisi p̄supponēdo influxum solis.

Ad scdm dō3 q̄ vnūquodq̄ inq̄tu3 h3 eē a p̄mo pricipio depēdet. vn̄ mathematica s̄m q̄ habēt eē depēdēt a p̄ pricipio sicut a cā efficiēte. s3 q̄ eē habēt a cā efficiēte nō cadunt sub ꝯsideratiōe mathematici. ⁊ iō per cām efficiēte3 nō demōstrat mathematicus.

Ad 3^m dō3 q̄ p̄mu3 p̄ncipiu3 influit i celum nō sp nouū eē. s3 ꝯtinuat ꝑus i fluxu3 ⁊ h̄ absq̄ motu ⁊ tpe. Et ideo nō erunt infinita supaddita in celo.

Ritur decimo

qd̄ vtrū p̄^m p̄n^m sit pfectissimu3. Et arguit̄ negatiue p̄ qd̄ nō est factu3 nō ē pfectū s3 p̄mu3 prici^m nō est factū ergo nō est pfectū.

Ampli⁹ p̄n^a reꝝ apud nos sūt impfecta vt sēia plātaꝝ ⁊ aīaliu3. s3 in cognitōe3 separatorū nō deuenim⁹ nisi ꝑ cognitionē sīibilium ergo vr̄ q̄ p̄mu3 p̄ncipiuū sit ipfectissimū.

Adhuc illud ē ipfecti⁹ qd̄ additōes plurimū pōt recipe. s3 eē plīmas additōes recipit ergo cū primu3 sit esse vt iam dictum est primū pricipiu3 ē impfectū. In oppo^m arguitur illud est pfectissi^m cui nihil deest pfectōis tale est p̄mū p̄ncipiū ꝑ Arꝫ. qnto h^o ergo ꝛc.

Propter primum

qdē h^o sciendū q̄ l3 pfectio deo ꝯueniēt attribui nō possit. vt. s. T. p̄ ꝯtra gen. ca. xxviij. si nois significatio q̄tū ad sui origie3 attēdatur. qd̄. n. factū nō ē nec pfectū posse dici vr̄ vt in. q. xxi^a libri qnti deriatu3 ē. Tn̄ s̄m quādā nois extēsionē pfectū dr̄ nō solū qd̄ fiēdo ꝑuenit ad actū ꝯpletu3. s3 id ēt qd̄ est in actu ꝯpleto absq̄ oi factōe ⁊ sic deū pfectū eē dicimus s̄m illud Math. v. Estote pfecti sicut ⁊

Pat᷑ nr̃ celestis pfect⁹ est. Importat nãq; pfectio in deo plenitudiẽ eẽndi q̃ sibi simplr̃ ⁊ plenissime ɔpetit ita ꝙ qdlibet aliud ad ipsum ɔparatũ dr̃ ipfectũ ꝑp admixtionẽ potẽtie q̃ q̃dam vacuitatẽ eẽndi vr̃ icludere.

Propter secundũ

qdẽ h⁹ Pitagorici vt refert Aristo. in tex. ɔmẽti. xl. ⁊ ex posterioribus nepos Plonis Leucipp⁹ seu speusipp⁹ oĩa q̃ iducta sũt negãtes dixere ꝙ optimũ ⁊ nobilissimũ nõ est in pricipio rerũ pmo. ⁊ hui⁹ ſmonis sui persuasionẽ afferũt qꝛ aĩalia ⁊ plãte pfectiõa sũt pricipijs. s. semibus ⁊ spmate. pn̄ᵐ enĩ nãle ɔsideraverũt mã q̃ maxie ẽ in põ ⁊ p ɔñs ẽ ipfectissimũ. Vñ bonũ ⁊ pfectũ poti⁹ est in plantis ⁊ in aĩalibus ſm actũ existibus ⁊ pricipiatis q̃ in pricipijs eoꝝ.

Sed idubie tales sic dicẽtes nõ rectã habent extimatõẽs. pmũ. n. pricipiũ nõ ẽ mãle ß efficiẽs. Efficiẽs aũt est i actu. mã vo in põ pmũ aũt efficiẽs est maxie actu ⁊ tale ẽ maxie pfectũ pmũ ergo ẽ pfectissimũ. hij enĩ nõ ɔsideraverũt nẽ pricipia nisi proxia q̃ sunt in potẽtia. ⁊ iõ decepti sunt.

Propter tertiũ

itaq; h⁹ dõz pmo ꝙ pricipiũ pmũ est pfectissimũ qd ꝓbat Sco. in hoc. xij. qꝛ oĩs pfectio q̃ est cã eẽndi cuiuslibet est pfectissiᵃ. ß pmũ est cã ipius eẽ ergo icludit in se oẽm pfectionẽ. Vñ ɔmẽtator. v. metaphice p pn̄ᵒ nõ deest aliqua nobilitas q̃ in entib⁹ repit᷑ ⁊ illud est pfectũ cui nihil deest.

Ampli⁹ oĩs nobilitas cuiuscũq; rei est sibi ſm suũ esse. ergo si aliqd sit cui ɔpetit tota vtus eẽndi ei nulla vt⁹ nobilitatis deesse põt q̃ alicui rei ɔueniat. ß rei q̃ est suũ eẽ cõpetit eẽ ſm totã eẽndi potestatẽ. Prici^m aũt primũ qd est de⁹ q est suũ eẽ hꝫ esse ſm totã vtutẽ ipius eẽ. nõ põt ergo carere aliq̃ nobilitate que alicui rei ɔueniat.

Cõfirmatur sicut oĩs nobilitas ⁊ pfectio i est rei ſm ꝙ est ita oĩs defect⁹ iest ei ſm ꝙ aliq̃liter nõ est. pn̄ᵐ aũt pmũ sicut hꝫ eẽ totaliter ita ab eo totalit᷑ absistit nõ eẽ. qꝛ p modũ p quẽ aliqd hꝫ eẽ deficit a nõ eẽ a p ergo pncipio absistit. oĩs defect⁹ est ergo vlr pfectus. dico aũt vlr pfectũ cui nõ deest alicuius gñis nobilitas.

Ampli⁹ qd est pfecti⁹ oĩ effectu vr̃ pfectissimũ. ß pmũ pricipiũ ẽ huiusmõi. vñ Sco. in theorematib⁹ de⁹ ẽ pfecti⁹ oĩ effectu ⁊ ita pfectissimũ oĩum entiũ ⁊ sũmũ in oĩ drñtia entis q̃ simplr̃ pfectõem ĩportat cuiusmõi sũt vm: bonũ: necessariũ: qꝛ qdlibet tale est simplicit᷑ pfectio aliq̃ mõ cõis tã p q̃ alijs q̃r ꝛc.

Adhuc oẽ ipfectũ ab aliq̃ ipfecto ncc̃e est pcedere vt semen est ab aĩali vel a plãta igit᷑ pᵐ ens qd ẽ pmũ pn̄ᵐ dꝫ eẽ pfectissimũ.

Ampli⁹ vnũqdq; perfectũ est ſm ꝙ est i actu. impfectũ vo ſm ꝙ est potẽtia cũ pfectione act⁹. Illud ergo ꝙ nullo mõ est in potẽᵃ sed actus purus optet eẽ perfectissimũ tale ẽ primũ pricipiũ ergo ꝛc.

Adhuc nihil agit nisi ſm ꝙ est in actu. actio ergo ɔsequtur modũ actus in agẽte. Impossibile est ergo effectũ q p actionẽ educitur eẽ in nobiliori actu q̃ sit actus agẽtis. possibile est tñ actũ effect⁹ ipfectiorẽ eẽ q̃ sit actus cause agẽtis eo ꝙ actus põt debilitari ex pte eius in quod termiat᷑. in gñe aũt cause efficiẽtis fit reductio ad vnã cãm q̃ est primũ pn̄ᵐ a quo sũt oẽs res. optet ergo qcqd actu est i quacũq; re alia iueniri in deo multo eminẽti⁹ q̃ sit i re iᵃ nõ ãt eo⁹. ẽ igit᷑ pᵐ pn̄ᵐ pfectissiᵐ.

Ampli⁹ arguit. s. Tho. p ɔtra genti. ca. xxviij. in vnoq̃q; gñe est aliqd pfectissimũ in gñe illo ad qd oĩa q̃ sũt illi⁹ gñis mensurãt. Id aũt ꝙ est mẽsura oĩũ entiũ nõ põt esse aliud q̃ pmum pncipiũ q est suũ eẽ. ipi ergo nulla deest perfectionũ q̃ aliqb⁹ reb⁹ ɔueniat alias nõ eẽt oĩũ mẽsura cõis. ⁊ hoc est ꝙ in v. h⁹. q. xxi. deductũ est ꝙ oẽs pfectões sunt in deo. Hinc est ꝙ cũ q̃reret Moyses diuinã vidẽ faciẽ seu gloriã. rñsũ est ei a dño. ego ostendã tibi oẽ bonũ vt hẽt᷑ Exodi. xxxiij. ⁊ Dyonisi⁹ de diuis noib⁹ dicit deus nõ

quodāmodo est extrā ſ simplr̄ ⁊ incircūſcriptiue totū eſſe in ſeipo accepit ⁊ paccepit.

Dōʒ ſcdo ꝙ ex pfectione diuia q̄ est ostēſa eſt eius bonitas pōt ꝯcludi. qd̄ fulcit̄ p̄ id quo vnūqdq̄ʒ bonū dr̄ est ꝓpria vtus eius. vtus .n. vniuſcuiuſq̄ʒ eſt q̄ bonū facit hn̄tem ⁊ opus ei⁹ bonū reddit. vtus āt eſt pfectio q̄dā. tūc .n. vnūquodq̄ʒ pfectū dicim⁹ cū attingit ꝓpriaʒ vtutē vtʒ. viij. phicoꝝ. Ex hoc g° vnūqdq̄ʒ bonū eſt qd̄ pfectuʒ eſt. ⁊ ide eſt ꝙ vnūqdq̄ʒ ſuā appetit pfectionē ſicut ꝓprium bonū. pncipiū aūt primū eſt pfectuʒ vt oſtenſum eſt ergo eſt bonuʒ.

Ampli⁹ aliqd̄ ē primū mouēs imobile ꝙ eſt primuʒ pn̄ᵒ vt ſup̄ oñſuʒ eſt. mouet aūt ſic mouēs oīno imobile qd̄ mouet ſicut deſideratū. pmū ergo pricipiū cū ſit pmū mouēs imobile eſt pmū deſideratū. deſiderat̄ āt aliqd duplr̄ aut qꝛ bonū. aut qꝛ appens bonū q̄rū primū eſt qd̄ eſt bonū. nā appens bonū nō mouet pſe ipm̄. primuʒ ergo deſideratuʒ quod eſt pmuʒ pricipiuʒ eſt vere bonum.

Adhuc bonū eſt ꝙ oīa appetūt vt p̄ ethi. oīa āt appetūt eē actu ſm ſuuʒ modū qd̄ ptʒ ex hoc ꝙ vnūqdq̄ʒ ſm ſuā nām repugnat cōruptioni. eē igit̄ actu boni rōeʒ ꝯſtituit. vñ ⁊ puatōeʒ act⁹ poᵃ ꝯſeqt̄ malū qd̄ eſt bono oppoſituʒ vt pʒ. ix. hui⁹ p̄ᵐ aūt pricipiuʒ eſt ens actu nō in poteᵃ vt ſupra in hoc. xij. oſtēſum eſt. eſt ergo vere bonuʒ.

Ampli⁹ arguit .s. Tho. ꝯtra gen. libro p̄ ca. xxxvij. coicatio eē ⁊ bonitatis ex bonitate pcedit qd̄ qdeʒ pʒ ex ipa nā boni ⁊ ex ei⁹ rōe. nāliter .n. bonū vniuſcuiuſq̄ʒ eſt act⁹ ⁊ pfectio ipius. vnūqdq̄ʒ āt ex hoc agit ꝙ actu ē agēdo āt eē ⁊ bonitatē in alia diffūdit. Uñ ⁊ ſignū eſt pfectōis alic⁹ ꝙ ſile ſibi poſſit producere vt pʒ p pbm̄ q̄rto metheoroꝝ. rō vo boni eſt ex hoc ꝙ eſt appetibile ꝙ eſt finis q ēt mouet agentē ad agendū: ꝓpter qd̄ dr̄ bonū eē diffuſiuū ſui eē. hec āt diffuſio ꝯpetit p̄ pncipio cū ſit aliis cā eendi ſic pſe ens. nccē eſt igit̄ ꝙ ſit vē bonū hinc eſt ꝙ i pſalmis dr̄ quā bon⁹ Iſrabel de⁹ hiis q recto ſūt corde Et alibi dr̄ bonus eſt domin⁹ ſperantibus i ſe anime querenti illum.

Sed dubitatur per quē modum cauſat̄ appetitus in entibus ad bonum ⁊ ad eē diuinum. Rn̄det Albertus in comēto de cauſis tractatu q̄rto caplo. ij. ꝙ pmuʒ pncipiuʒ luie ſuo penetrat omne quod eſt q̄ penetratio luminis diuini boni eſt ichoatio ⁊ ad diuinuʒ bonum ichoata ſilitudo. ſimile aūt appetit ſimile vt dicit Boetius. p ſimile eniʒ perficitur ⁊ ꝯſtituitur ⁊ ſaluat̄ ⁊ augetur. ex hoc ergo cauſat̄ ꝙ oē qd̄ eſt appetit bonū diuinū ⁊ pp illud agūt qcqd agūt. nec aliqd eſt appetibile niſi per hoc ꝙ aliqd diuinuʒ micat in ipo. Et illi q decipiuntur ꝙ bonum diuinum nō īueniunt ꝓpter hoc decipiuntur quia in appetitibus ⁊ actionibus nutus ⁊ ſigna primi boni ſequūtur ⁊ nō ipm̄ vm̄ bonum. in nutibus autem ⁊ ſignis aliquid forme veri boni reſultat quod ſi nō eēt nunq̄ʒ appeterētur hec ille.

Dicenduʒ tertio ex hiis ꝙ primū pricipium eſt ſua bonitas quod rationibus fulcitur eſſe in vnoquoq̄ʒ eſt bonum ipius. ſed pmuʒ principium nō ſolum eſt ens actu ſ etiam eſt ſuum eſſe vt in quarto huius oſtenſū ē. eſt ergo ipa bonitas nō tantū bonum.

Amplius pfectio vniuſcuiuſq̄ʒ eſt eius bonitas pfectio autem diuini eē nō attēditur ſʒ aliquod additum ſupra ipſum. ſed quia ipʒ ſm ſe ipſum pfectum eſt. bonitas ergo primi pncipij nō eſt aliqd additum ſue ſubſtantie ſed ſua ſubſtātia eſt ſua bonitas.

Adhuc oē bonū qd̄ nō eſt ſua bonitas p pticipatōneʒ dr̄ bonū. qd̄ aūt p pticipatōeʒ dr̄ aliquid ante ſe pſupponit a quo rōnem ſuſcipit bonitas. hoc aūt in īfinituʒ abire nō ē poſſibile qꝛ in cauſis finalibus nō pceditur in īfinitum. infinituʒ .n. repugnat fini. bonum aūt rōem finis habet. optet ergo deuenire ad aliquod bonuʒ primuʒ ꝙ non participatiue ſit bonū p ordieʒ ad aliqd aliud ſ ſit p eēntiā ſuā bonū. h̄ āt eſt pnᵒ p̄ᵐ g° eſt ſua bōitas.

Ampli⁹ illud qd̄ eſt p pticipare aliqd pōt ipm̄ añ eē nihil. qd̄ aūt pticipat poᵃ eſt. eſſe

aut act⁹ est. ſ pmũ pncipiũ est ipm eē non ergo ē bonus pticipatiue ſ eēntialiter.

Adhuc arguit.s.T.vbi ſupra ca.xxxviij omne ſimplex ſuũ eſſe ⁊ id qđ eſt vnũ habet nam ſi ſit aliud ⁊ aliud iam ſimplicitas tolletur.primũ aũt principiũ eſt oio ſimplex ergo ipꝫ bonũ nõ eſt aliud q̃ ipꝫ.ẽ g° ſua bonitas. Ex quo pꝫ ꝙ nullũ aliud bonũ eſt ſua bonitas ꝑpter qđ dr̃ Mathei.xix. nemo bonus niſi ſolus deus.

Dđꝫ q̃rto ex hoc ꝙ in primo principio nõ põt eſſe malum tum qꝛ deus nõ ſolum eſt bonus ſꝫ bonitas ergo nõ põt eſſe in eo aliquid nõ bonitas.⁊ ita malum in eo eſſe nõ põt. tũ etiam qꝛ malum bono oppoſitũ in primo pncipio hr̃e eſſe nõ põt cũ ſit oppoſitũ eēntie ſue niſi eſſe deſiſteret qđ eſt impoſſibile. Tũ etiã qꝛ ratio mali in ipſectione ↄſiſtit q̄ pmo pncipio repugnat cũ ſit perfectiſſimũ.

Ampli⁹ arguit.s.T.vbi ſupra ca.xxxix. ſi bonũ eſt qđ ab oibus appetitur ergo malũ vnaqueqꝫ natura refugit inq̃tũ hui⁹.ꝙ autẽ alicui eſt ↄtra motũ naturalis appetit⁹ eſt violentũ ⁊ p̃ter naturã.malũ igit̃ in vnoquoqꝫ eſt violentũ ⁊ p̃ter naturã ſm ꝙ eſt ei maluꝫ ⁊ ſi poſſit ei eſſe naturale ſꝫ aliquid eius ĩ rebus cõpoſitis.primũ aũt principiũ nõ eſt cõpoſitũ nec in eo põt eſſe aliqđ violentũ nec p̃ter naturã.malũ igit̃ in primo principio eſſe nõ põt. Hoc etiã ſacra ſcriptura ↄfirmat.dr̃ eiꝫ primo canõis Johis deus lux eſt ⁊ tenebꝛe in eo nõ ſunt vlle.⁊ in Job.abſit a deo iniquitas ⁊ ab omnipotente impietas.

Dđꝫ q̃nto ex hijs ꝙ primũ pncipiũ eſt oĩſ boni bonum.tũ qꝛ oẽs bonitates ſua bonitate cõprehendit.tũ qꝛ nihil bonũ niſi inq̃tũ hꝫ aliquã ſiſitudinem diuine bonitatis.

Adhuc arguit.s.T.vbi ſupra ca.xl.cum vnũqđqꝫ appetibile ſit ꝑpter finẽ.boni autẽ rõ ↄſiſtit in hoc qđ eſt appetibile oꝫ ꝙ vnum qđqꝫ dicatur bonũ vel qꝛ eſt finis vel qꝛ ordinat̃ ad finẽ.finis ergo vltim⁹ eſt a quo oia rõeꝫ boni accipiũt.hic aũt eſt pmũ prin⁹.vñ ⁊ ſapie.viij.dr̃ de diuina ſapia venerunt mi bi oia bona pit̃er cũ illa.vñ Aug⁹. bonũ hoc bonũ illud.tolle hoc tolle illud ⁊ vide bonuꝫ ſi potes.nõ bono bonũ.ſꝫ bonũ oĩs boni.

Dđꝫ vltimo ex hiſ ꝙ deus eſt ſũmũ bonũ quod probatur bonuꝫ vle preeminet cuilibet bono particulari ſicut bonum gentis eſt melius q̃ bonum vnius.bonitas enim totius ⁊ pfectio preeminet bonitati ⁊ perfectioni partiũ ſed diuina bonitas comparatur ad oia alia ſicut vniuerſale bonum ad particulare cũ ſit omnis boni bonuꝫ.eſt igitur ipſe ſũmũ bonũ

Adhuc quod per eſſentiam dicitur veri⁹ dicitur q̃ id quod eſt per participationem.ſ primũ principium eſt huiuſmodi alia vero ꝑ participationem ergo ⁊c.

Amplius quod eſt maximũ in vnoquoqꝫ genere eſt cauſa illorum que ſunt in illo genere.cauſa enim potior eſt effectu ſuo. a primo autem principio omnia habent rationem boni.eſt igitur ipſum ſummũ bonum.

Adhuc ſicut albius eſt quod eſt nigro impermixtius ita melius eſt quod eſt malo impermixtius quia in eo nec actu nec potentia malum eſſe poteſt ⁊ hoc ei ex ſua natura cõpetit.Eſt igitur ipſum ſummũ bonum. vnde dicitur recte nõ eſt ſanctus vt eſt dominus. Et hanc veritatem etiam deducit Scotus ĩ theorematibus dicens. deus eſt perfecti⁹ oĩ effectu ⁊ perfectiſſimũ omnium entium ⁊ ſũmũ in omni differentia entis que ſimpliciter importat perfectionem cuiuſmodi ſunt verũ bonum neceſſariuꝫ quia quodlibet tale ẽ ſimpliciter perfectio aliquo modo cõmunis tam primo q̃ alijs. licet autem hec taq̃ vera ſint confitenda. tamen nõ poteſt probari ꝙ deus ſit quo nihil melius cogitari poteſt ſine ↄtradictione vt iqt Sco.in tractatu de creditis.

Propter quartum

qdem h⁹ ad primũ ante oppoſituꝫ dđꝫ ꝙ de primo principio proprie non poteſt dici ꝙ ſit perfectum eo ꝙ non ſit factum ſed per ſimilitudinem.quia enim tunc res eſt perfecta quãdo de potentia reducit̃ ad actũ q̃lrcũqꝫ res hꝫ

actū dicimus eam pfectā. ⁊ quia primū prīcipium est actus purus ideo est pfectissimū.

Ad 2ᵐ dicēdū φ licet nō sunt prima pricipia semen eiꝫ dependet ex suo priori pfecto vt ex aiali a quo decidit. vñ cū seminum sint pma pricipia materialia nō est mirū si nō sint perfecta. sꝫ primū pricipiū est efficiens nec eo est aliquid prius ergo ⁊c.

Ad tertiū dicēdū φ esse ꝓprie nō recipit additionem sꝫ magis alia recipiunt esse. vnde vnūqdq̄ φ est ens ſm φ hꝫ esse. ⁊ rō esse magis hꝫ rōeꝫ recepti q̄ recipientis. vñ esse primuꝫ est perfectissimū.

Rīr undecimo

qō vtrū vtus primi pricipij sit infinita. Et arguitur negatiue. ꝙ infinitū est imperfectū virtus primi nō est ipfecta g° nec ifinita

Amplius potentia ⁊ virtus manifestatur per effectū sed nullus effectus primi est infinitus ergo virtus primi nō est infinita.

Adhuc si virtus alicui⁹ corpis esset infini[redacted] moueret i nō tpe per phm i. viij. phicorū. ergo pari rōe si virtus primi esset ifinita moueret i nō tpe oñs est falsuꝫ ergo illud ex quo sequitur.

In oppositū est phs i tex. cōmenti. xli. dū inqt. Mouet eiꝫ i tpe infinito. nulluꝫ aūt finitum habet potentiam infinitam.

Propter primum

quidē hui⁹ sciendū φ cū virtus sonare videatur q̄dam vim que est potentia pfecta ideo nomē eius trahitur ad significādū potentiaꝫ pfectā ⁊ noiat pfectionē potentie vt. s. Tho. i iij. sen. dis. xxiij. q. i. ar. iij. Ideo ex impositione sui nois significat cōplemētū potentie actiue vt. s. T. i qōibus de vitate. q. xiiij. ar. iij. ⁊ i quolibetis quoli. iiij. q. ij. ar. i. ⁊ de tali fit sermo i ꝓposito. Ipsa eiꝫ talr audita sp nominat pricipiū actōis pcipue vtus cāe vt. s. T. i. iiij. sen. dis. i. q. i. articulo quarto.

Qr aūt sit primū pricipiū qōe inotuit. viij huius. xij. Infinitū aūt quid sit qōne inotuit prima primi metha. Q̄d aūt [redacted]icatur modis qōe. iij. scdi eiusdem.

Dubitat̄ nūquid vtus seu potentia actiua infinita idem sit φ oipotentia. dicēdū vt Scotus in quolibetis φ infinita potētia actiua de est oipotentia lꝫ nō sit notū naturali rōe infinitā potentiā esse oipotentiā. ideo non sequit̄ φ si ratione naturali cōcludi pōt aliquid hr̄e potentiā infinitam ergo ⁊ oipotentiaꝫ. ⁊ hoc oipotentiā intelligendo pro ea que se extēdit ad qdcūqꝫ possibile imediate vt declarabit̄ i tertio dicēdorū i premisso tertio.

Propter secunduꝫ

quidem huius sciénduꝫ φ primi phorū naturalium nō ponētes nisi causas materiales de quibus supra habitum est i quinto huius. q. iij. vt ignem vel aquā vel aliquid huiusmodi dicebāt prima rerū principia corpora ⁊ eadē vocabāt deos vt inquit. s. Tho. primo ɔtra gentiles ca. ij. ⁊ per oñs deum virtutis corporee ⁊ finite inter quos etiam fuerunt quidam ponētes causas mouētes amiciciam ⁊ lites. Quorū error tertio apparebit dicēdorū q error etiam ex hoc ɔfutatur. nam cū lis ⁊ amicicia sint in corporibus ſm eos sequet̄ prima pricipia mouētia esse vtutes in corpe.

Quidam vero eorū deum ponebant compositum ex quatuor elementis ⁊ amicicia p qd datur intelligi φ posuerunt deum esse corpus celeste. Inter antiquos autē solus Anaxagoras ad veritatem accessit ponens intellectum mouentem omnia. Alij vero gentiles ponunt elementa mundi ⁊ virtutes in eis existentes deos esse ⁊ vt solem ⁊ lunam terram aquam ⁊ huiusmodi occasionem habentes ex predictis philosophorū erroribus.

Nōnulli etiam alij delirantes deum corporalibus liniamētis significabāt vt deliramenta iudeorū simpliciū tercullianorū vadrianorū siue antropomorficarū hereticorū nec nō ⁊ manicheorū qui quādā infinitā lucis sbāꝫ ꝑ ifinitū spacium distētam deum extimabāt. Horuꝫ eiꝫ omniū errorū occasio fuit vt inquit. s. T.

ibidem q̃ de diuinis cogitãtes ad imagĩatio
nes deducebãtur quã nõ põt accipi nisi cor
poris silitudo. ⁊ ideo eam ĩ corporibus me
ditãdis delinquere oportet.

Opinio aũt Auerrois cõmẽ. ĩ hoc. xij. ⁊ a
pertius. viij. phicoꝝ ĩ quadam demõstratiõe
que cõiter deficit ĩ cõmẽto suo fuit q̃ pricipiũ
nõ est infinite virtutis ĩ qualitate actionis seu
ĩ vigore vt cõiter dicitur aut itentõe nec etiã
finite cui cõsentit etiam Alber. ĩ hoc. xij. ca.
xxvij. tractatus scdi qui inquit q̃ perpetuus
motus est a perpetuo motore qui nec est cor
pus nec virtus ĩ corpore ⁊ ideo est separat⁹
⁊ ĩmobilis ⁊ indiuisibilis nullam habẽs ma
gnitudinem per se vel per accidens ⁊ nec fini
tus nec infinitus q̃uis ip̃ȝ sit infinite duratio
nis. Primũ istoꝝ se solo deducit Cõmẽ. q̃ꝛ si
v̾tus p̃mi pricipij esset infinita itensiue aut in
qualitate actionis sequeretur q̃ moueret ĩ in
stãti qd̃ est falsum implicãs ɔtradictionẽ cuȝ
motus localis habeat prius ⁊ posterius. cõse
quẽtia ꝓbatur q̃ꝛ si pricipiũ primũ moueret
ĩ tpe determiato cũ inter qd̃libet tp̃s finitum
q̃tũcũq̃ paruũ ⁊ aliđ finitũ q̃tũcũq̃ magnũ
sit ꝓportio. tp̃s ĩ quo mouebit virtus infinita
habebit ꝓportionẽ cum tpe ĩ quo mouebit v̾
tus finita. ⁊ per ɔñs virtutes inter se q̃m qua
lis est ꝓportio motus ad motũ ⁊ tp̃is ad tp̃s
talis est ꝓportio virtutis motiue ad aliã vir
tutem motam ergo virtus infinita haberet ꝓ
portionem determinatam ad virtutem finitã
qd̃ est ĩpossibile cũ finiti ad infinitũ nulla sit
proportio.

Amplius ph̃s naturalis nõ põt ponẽ ali
quã ɔclusionẽ nisi appareat ad sensũ vel sal
tẽ possit ɔuinci sufficient̃ ex sensatis mediate
vel ĩmediate alias posset qd̃cũq̃ falsuȝ ponẽ
experimentum enim sermonum veroꝝ est vt
ɔformentur reb⁹ sensatis vt Cõmẽ. viij. phi.
sed primũ pricipiũ esse vigoris infiniti nõ est
notum ad sensum cum ip̃ȝ nõ sit substãtia sen
sibilis. nec ɔuinci põt ex sensatis q̃m maxime
ɔuinceret̃ ex velocitate motus qd̃ tñ est falsũ
q̃m oĩs velocitas est determiata vt sit dare ma
ximã ⁊ minimã affirmatiue vel negatiue.

2ᵐ cũ p̃ sit ꝓbat̃. s. q̃ p̃mũ pricipiũ ꝓprie
nec est v̾tutis finite nec infinite rõe Cõmẽt. in
viij. phicoꝝ q̃ rõ cõiter ĩ cõmẽto Auer. nõ in
uenit̃. v̾tus illa q̃ nec est ĩ corpe nec in corpis
magnitudine nõ est finita nec infinita. hãc ꝓ
positionẽ v̾r inuere Cõmẽ. ibidẽ iqens q̃ si a
liq̃ actio sit alicui⁹ corpis vel v̾tutis ĩ corpoꝛ
seq̃t̃ v̾tutem istã esse infinitã. sȝ si fuerit alic⁹
v̾tutis nõ ĩ corpe tũc ista v̾tus fm̃ q̃ nõ ẽ cor
poris nec põt dici finita nec infinita cui⁹ rõ ẽ
q̃ꝛ finitũ ⁊ infinitũ solũ corpibus ⁊ q̃titati cõ
gruũt p̃ phicoꝝ. sȝ v̾tus pricipij p̃mi est hui⁹
mõi vt ɔstat ex dictis ⁊ dicẽdis ĩ h. xij. gᵒ ⁊c.

3ᵐ istoꝝ pȝ apte a Cõmẽ. viij. phicoꝝ. ij.
celi ⁊. xij. metha. necesse est eiȝ vt cã pmanen
tie motus sit ꝓpter motoreȝ ĩ quo nulla est po
tẽtia oĩo nec essentialr̃ nec accñtalr̃ ⁊ tale nõ
est ĩ mã oĩo. ⁊ sic pmanẽtia ⁊ ɔtinuitas mot⁹
est a p̃ pricipio. q̃r subdit Cõmẽ. ibideȝ q̃ po
tẽtie mouẽtes corpa celestia. s. motores appro
priati possibile est vt sp̃ moueãt. pñt eiȝ nõ sp̃
mouere si poneremus illud ad qd̃ mouent. s.
primũ motoreȝ esse receptibile trãsmutatiõis
cuiuscũq̃. pñt ãt sp̃ mouẽ q̃ñ illud ad qd̃ mo
uẽt fuerit nõ trãsmutabile aliq̃ mõ trãsmuta
tõis. ⁊ ɔcludit si igit̃ motũ fuerit et̃nũ necesse
est vt moueat̃ p potẽtiã exñtẽ ĩ eo. s. motoreȝ
appropãtũ aliũ a motore q nullã accipit trãs
mutatõeȝ ⁊ tale ĩ nulla exit mã ⁊ h ẽ p̃ᵐ pn⁹
Ex q̃ appȝ q̃ cõtinuitas ⁊ et̃nitas mot⁹ est a
p̃ pn⁹ qd̃ mouet sp̃ eodeȝ mõ vt itellr̃ ⁊ desi
derat̃ a motorib⁹ appropriatis. ⁊ q̃ꝛ sp̃ idem
⁊ eodeȝ mõ itelligũt ⁊ desiderãt iõ sp̃ eodem
mõ mouent: q̃ꝛ ergo pmanentia p̃mi est cã p
manentie q̃titatis motus iõ pmanentia ⁊ du
ratio p̃mi hñt attributõeȝ ad motũ q est de q̃
tĩs vel ɔseq̃t̃ q̃tũ. ⁊ iõ vt sic sibi ɔuenit infini
tas iõ dr̃ infinitũ ĩ duratõe. Ex q̃ vlteri⁹ ap
pȝ q̃ cũ v̾t⁹ aut po⁹ p̃mi pricipij nõ habeat at
tributõeȝ ad motũ nec ad aliqd̃ aliud q̃tũ q̃ꝛ
nõ mouet nisi vt finis vt credidit Auer. ⁊ ap
paruit eius sñia in quito huius. q. v. ideo nõ
mouet p vigorem vel virtuteȝ ⁊ p cõsequens

ꝗ nõ ↄuenit īfinitas talis licet bñ ī vigore.

Si aūt queratur apud Auer. nūquid pri mū principium ponẽdum sit esse omnipotens dicendū sicut colligitur ex quinto huiꝰ ca. de potẽtate ꝙ duplex est potens quātum spectat ꝓposito. vno mō quia ab ipso aliud h3 potentiā vt rex ⁊ ab ipso pnceps h3 potentiā. ⁊ isto modo dicitur deus oīpotens respectu possibiliū ſm Comenti. nõ ꝙ ab ipso aliquid pducatur īmediate effectiue nec mediate. s3 quia oīa alia hñt potentiā ab ipso sicut a fine vñ ratõe eiꝰ agunt tanꝗ rõe amati ⁊ desiderati nõ tñ habet ipse actionẽ transeuntẽ sed solum īmanentẽ. s. suū intelligẽ. ⁊ istud nõ differt a sua sba.

Quidā aūt alij sicut ocham in quodā qlibeto tenẽt ꝙ Ari. nõ intellexit primū principium esse infinite potentie itensiue siue ī vigori. s3 tm̄ extensiue siue duratione. ratio enī3 sua nõ plus cõcludit vt dicunt nisi ꝙ ipse mouet motu infinito quia motus ille nõ est infinitus nisi duratione. ⁊ ad h̄ videtur sufficere virtus in finita in duratione. Adducit vo Ocham contra se verba Cōmenti. in hoc. xij. cõmento. xl. dicentis ꝙ motus celi cõponitur ex duobus motoribus quoꝝ vnus est finite motionis ⁊ est aīa existens in eo. ⁊ alter est infinite motionis ⁊ est potentia que nõ est in mā. aut ergo inquit Ocham loquitur Cõmen. de infinitate ſm duratiõnẽ. ⁊ hoc dici nõ pōt quia sic vterqȝ motor est infinite motiõis. loquitur ergo de infinitate intensiua ⁊ in vigore. Rñdet Ocham ꝙ Ari. loquitur de infinitate duratõnis extra se sic intelligẽdo ꝙ motor ↄiunctus qui quodāmō ē ī mā celi est ī potẽtia ad mouendū ⁊ quantū est ex se etiam pōt qescẽ ab isto motore actio celi ⁊ ſm Cõmẽ. quia forma ↄiuncta aliqlr mouendo accñtalr mouet sicut patet ex pcessu eiusdẽ cõmenti. ⁊ iō nõ est ex se infinite motionis ſm duratiõnẽ: quia si sua [illegible] relinqret a suo motore cessaret a motione ppcā3 dictā. ⁊ iō ista infinitas motuſ est necessaria ꝓpter aliū motorẽ q nõ est in potentia ad getẽ nec eẽntialr nec accñtalr quia neutro modo moueret ⁊ illud est simplr sepatū a materia sicut p3 ex eodem cõmento.

Nõnulli vo ex moderniorībus mentẽ phi putātes hīc dicūt ꝙ si teneamus pncipiū primū esse cām agentẽ ⁊ nõ solum cām finalem de quo visum fuit in quinto huiꝰ. q. v. d3 esse ſm phm primū principium esse vigoris finiti. cuius rō est quia nõ apparet aliqs effectus infinite pfectionis ex quo possimus arguere infinitatẽ vigoris eius. īmo esset dicendū ꝓpter eius īmutabilitatem ip3 nõ posse mouere maius mobile quā moueat neqȝ velociꝰ neqȝ tardius. ⁊ ꝓpter hoc nõ tollitur eius libertas quia nõ dicitur agens liber quia possit opposita s quia sui ipsius gratia agit vt faciūt agẽtia libera. Cõmentator tñ velle videtur ꝙ primū pricipium mouet solum vt finis quia non o3 ipsum mouere ꝓpter perfectiõnẽ aliquā acquirendā aut ↄseruādam. vt visum fuit quinto huius questione quinta.

Sed quicqd sit de opiõne Auer. in eo ꝙ tenet primū pricipiū ꝓprie nõ esse finite nec infinite v̄tutis quā puto esse verā si recte intelligatur nec forte discordare a veritate catholica quā ī tertio doctoꝝ adducemꝰ si cū sermõe theologoꝝ sentiat primū pricipiū esse infinite v̄tutis. i. nõ limitate nec ꝓportionate alicui alteri. sed extra cuiuscūqȝ alterius virtutis proportionem qd̄ vt opinor nõ negaret Cõmen. Tamen ꝙ hoc imponat Ari. nõ est ↄsonum verbis phi. quare Sco. ī quolibetis vbi sup̄ reprehendẽs hāc sniam subtiliter deducit mẽtem phi extitisse ꝙ primū pricipium sit infinite virtutis nõ solum in duratione sed in vigore ⁊ potentia. na3 Aristoteles ex hoc ꝙ deus est infinite potẽtie cõcludit ꝙ nõ potest esse in magnitudine nec habere magnitudine3 quia nec infinitum cum nulla talis sit nec finitam: quia quacūqȝ potentia in magnitudine finita posset aliqua esse maior. intelligit ergo Ari. in antecedente talem infinitatem potentie cū qua secundum intẽtionem eius nõ posset stare oppositum consequẽtis. s. habere magnitudinem vel esse in magnitudine quia hoc esset dicere ꝙ faceret ↄñam que secundum intenti

onem eius non teneret si oppositum consequē tis posset stare cum antecedente. Constat au tem q cum potentia infinita secundū dura tionē pōt stare oppositū ɔ̄ñtis.s.esse in magni tudine fm intentionē eius cū manifestū sit ce lum hr̄e magnitudinē ⁊ tñ fm ip̄z h3 potētiā infinite durationis.imo fm pbm.ix. bui⁹ ... celi.omne sempiternū est formalr̄ necessari um ⁊ ita si actiuū h3 potentiā actiuā infinitā3 fm duratione. ergo in añcedente nō tm̄ intel ligit pbs de potentia infinita duratione s3 de aliq̄ alia q̄ repugnat magnitudini. illa autē nō est nisi infinitas intensiua.

Nec obstat auctoritas Auer. in hoc.xij. q̄adducebat ab Ochan q̄ opinat esse necessi tatē ponēdi mouens ɔiunctū.i.imediatū ⁊ fi nitū sine quo p̄mū nihil transferat sperice qa nō pōt agere nisi mediate pp sui pfectōe3 ⁊ p pter ipfectōe3 effectus inter q̄ necessario reqri tur aliq̄ cā ꝓxima medians. Nā ɔtra ip̄am inuehit Sco.in p̄mo sen.di.viij.q̄rendo qd est primū principiū mouē mediate.aut ei qa ꝓduxit cā3 ꝓximā mouentē cui dando eē de dit v̄tutē finitā motiuā.aut si mouens ɔiūctū sit a se p̄mū tñ p̄cipiū dat ei v̄tutē vel influ entiā aliquā q̄ mouet aliq̄d. tertiū aut q2 p̄n cipiū primū ⁊ mouens ɔiunctū eundē effectū cānt ordine q̄da3 absq3 hoc q cā scd̄a aliqd recipiat a prima. Si detur hoc vltimū sequi tur q v̄tus finita aut cā scd̄a mouebit in eq̄li tp̄e cū v̄tute infinita. Si detur scd̄3 illud influ xum nō pōt esse aliud a nā cāe 2ᵉ q2 in nulla intelligentia est accñs fm pbm.ergo intelligē tia scd̄a ꝓducet a prima.⁊ ita hr̄ primū ⁊ p positū ɔtra Cōmen.q2 negauit intelligentias esse ꝓductas a primo p̄cipio. vñ reduci po test rō i forma vt Sco.i quoli.q̄ncūq3 sr̄ agē tia essentialr̄ ordinata aut fm accipit esse a p̄ exemplū sicut de celo ⁊ igne.aut scd̄3 l3 nō ac cipiat esse a primo tñ accipit aliquā influen tiā.exemplū baculus motū3 accipit a manu vt possit vlteri⁹ mouē pilā.aut tertio mō am bo attingunt eundē effectū fm ordine quodam primū.s.p̄cipalius ⁊ scd̄3 minus p̄cipalitē tñ ip̄3 eundē effectū attingit.exemplū3 de p̄re ⁊ m̄re respectu g̃nonis ꝓlis fm opionē ponē tem m̄re3 esse actiuā vt i.viij.bui⁹.q.ij. que ro igit̄ quo istoꝝ triū mōꝝ se hēant ista duo agentia i mouēdo celū nō tertio mō q2 statī3 sequitur q i equali tp̄e imo i eodē tp̄e moueat v̄tus finita ⁊ infinita q2 vtraq3 attingit motū imediate tāq3 ꝓpriū effectū. Si detur scd̄3 cū nihil fm Ari. recipiatur ab intelligētia aliud ab eius essentia hr̄ ꝓpositū.si detur p̄mū3 pa tet q hoc est ꝓpositum. Ex quibus ɔtra Cōmēt. ɔcludit Sco.q Ari. sic itellexit ista agentia esse ordinata q scd̄3 esset a primo. ⁊ tunc p⁹ mouet mediate q2 dat esse ⁊ v̄tutē ꝓximo mouenti.⁊ q2 ppetuo dat illud eē et v̄tutē iō est cā ppetuitatis i motu.finitas aūt v̄tutis q̄ nō est aliud a nā angeli est cā succes sionis motus:q2 illi v̄tuti pōt esse aliqua resi stētia imobili que nō possit esse v̄tutis īfinite

Propter tertiū

qdem bui⁹ p̄mittendū primo ex doctrina.s. Tho.primo ɔtra gentiles ca.xliij.q cū infini tum q̄titatē3 sequat vt pbi tradunt nō pōt in finitas primo principio attribui ratione mul titudinis cum vnum tm̄ sit principium p̄mu3 vt in fine.xij.huius concludetur nec i eo par tiū aliqua vel accidentium cōpositio inueniri potest. Secundū etiam quantitatem cōtinuā principium primū infinitū3 dici nō potest cū nō sit in corpore.relinquitur ergo inuestigare an secundum spiritualem magnitudine3 esse infinitum ei cōueniat. Spiritualis autē3 ma gnitudo q̄tū ad duo attenditur scilicet quan tum ad potentiam que pensatur ex magnitu dine actiōis vel factoꝝ de qua presens extat sermo.⁊ quantum ad ꝓprie ⁊ vere bonitatis complementum.dicitur enim magis vel mi nus album secundum modum quo in eo sua albedo completur. Harum autem magnitu dinum vna aliam consequitur. nam ex hoc ipso q aliquid est in actu actiuum est. secun dum ergo modū quo in actu suo complet̄ est modus magnitudis sue v̄tuti. ⁊ sic relinquit̄

res spūales magnas dici ſm mōꝫ ſue cōpleti onis. nā ⁊ Aug. dicit in hijs que nō mole magna ſunt idē eſt eſſe maius qḋ melius.

Premittendū 2° ꝙ vtus pncipij pmi quā infinitā eſſe ꝯcludemus nō eſt infinita puatiue ſicut i qtitate dimēſiua vel mālī vt. s. T. ibi dē. nā h' i qtitas nata eſt finē hr̄e. vñ ſm ſub tractōeꝫ ea q̄ ſunt nata finē hr̄e infinita dicūt ⁊ pp h̄ i eis infinitū ipfectōeꝫ deſignat. Sꝫ infinitas pmi pricipij ſolū negatiue, intelligitur qꝛ nullus eſt pfectōis ſue terminus ſiue finis. ſꝫ eſt ſūme pfecta. ⁊ ſic p̊ pncipio infinitū tribui dꝫ vt deducetur i qōe. vñ Sco. in h̄. xij. hāc ſniaꝫ ꝯfirmās inqt. vtus pncipij pmi eſt infinita nō tm̄ priuatiue qꝛ ſic infinitū ꝯuenit qtitati negatiue qꝛ nō limitat̄ ei' potentia ad aliquē effectū. ⁊ hoc pbat pħs i. viij. phi. qr̄ Alber. i ꝯmēto libri de cāis lib. ij. trac. iij. ca. iiij. qḋ dī ꝙ infinitū p itenſionē ⁊ remiſſionē cōpationē nō recipit dictū eſt de infinito ꝙ priuatiue ⁊ p ipfectōeꝫ infinitū eſt. hoc aūt infinitū dr̄ negatiue vt infinitū dicat̄ ꝙ nō finitū eſt. ⁊ hoc mō infinitū dictū cōparatōeꝫ rcipit p analogiā. Eſt eiꝫ nō finitū ſimplr̄ quod nec inferi' nec ſupi' finitū eſt. Eſt eim nō finitū pticipatiue qḋ. ſ. ſupi' ad eſſe finitū eſt ⁊ iferi' ad ſequentia vtute eſt infinitū. ⁊ ſic primū qḋ eſt vtus pura i oībus bonitatibus pēdentibus ab ipō qꝛ prie ſr̄ eſſe. ⁊ viuē ⁊ itelligē ſimplr̄ infinitū. ⁊ pp hoc eſt cā oīs eſſe ⁊ oīs vite ⁊ oīs itelligentie i qbus oībus nec finitur ſupius nec finitur inferius. ſi eiꝫ inferi' finiretur hr̄et aliqḋ aliud aū ſe finiēs ipꝫ qḋ eſt valde icōueniēs. ſi aūt finiret̄ inferius ceſſaret fluxus eius ⁊ oīa ſequētia deficerēt i eſſe viuē ⁊ intelligē. hoc ergo oꝫ ꝙ ſit ſimplr̄ infinitū. vel ſi pprie loqvellemus eſt ſupra finitū ⁊ ſupra infinitū oīa excellens. vtꝝ aūt infinitū i eo ꝯtrarie poſſit ſumi ⁊ quō viſum eſt in queſtione quinta ſecundi metha.

Premittendū 3tio ꝙ p vtutē infinitā pmi efficientis i pposito ſicut ⁊ oipotentiam vt Sco. i p̊ ſen. diſ. xlij. vel audimus eā q̄ ſe extendit ad oēꝫ effectū i rōe pxie vel remote. ⁊ ſic natr̄ ꝯcedi pōt aliquā eſſe vtutē infinitaꝫ. Uel infinitā vtutē accipim' p ea q̄ pōt i oēꝫ effectū imediate ⁊ in qḋcūqꝫ poſſibile. hoc eſt i qḋcūqꝫ qḋ nō ē ex ſe neceſſariū nec icludēs ꝯtradictionē. Ita inqꝫ imediate ꝙ ſine oī coopatōe cuiuſcūqꝫ alterius cāe agentis. Noſce tm̄ oꝫ vt idē Sco. in qlibetis qli. vij. ꝙ pħus nō ꝯcedēt potentiā ſupmā eſſe oipotentiaꝫ ſicut theologi audiūt oipotentiā ⁊ tm̄ eſt infinita potentia. ⁊ rō eſt qꝛ lꝫ ſupma potentia actiua ſiue potentia infinita ſit oipotentia nō tm̄ ē notū p rōeꝫ nālēꝫ ꝙ ſupma potentia poſſibilī etiā intenſiue infinita ſit oipotentia ſcḋo mō q̄ eſt pprie omnipotentia.

Premittendū qrto vt Sco. in hoc. xij. ꝙ illud eſt infinitū qḋ nō eſt finitū ſeu termiatū duplr̄ aūt aliqd finit̄ aut forma aut p māꝫ Illud qḋ de ſe eſt finitū ⁊ finit̄ p formā illud eſt ipfectū qꝛ finiri p formā eſt formā pfici ſꝫ finiri p māꝫ eſt amplitudineꝫ alicui' in minus trahi.

Premittendū qnto ex Scoto in quolibetis. q. v. ꝙ ens infinitū intenſiue eſt vnicū implurificabile ⁊ nō artatū ſꝫ cōicabile ⁊ cuicūqꝫ incompoſſibile.

Dōꝫ itaqꝫ primo ꝙ virtus primi principij eſt infinita negatiue. i. nō limitata ad aliqueꝫ effectum cum nullus ſit perfectionis ſue terminus qḋ multipliciter probatur. prīo vt Scotus in hoc. xij. ꝙ nō eſt finitū per materiaꝫ illud eſt perfectū. ideo infinitū materie eſt imp fectū ⁊ infinitū forme eſt perfectū. ſed primū principiū eſt maxime ſeparatū a materia ergo ſua eſſentia maxime formalr̄ eſt infinita.

Conſtat auteꝫ ꝙ qto aliquid perfectius habet formā ſm quā agit tanto perfectius agit. ⁊ perfectiorem habet potentiā agendi ſicut qto aliquid eſt calidius tanto habet virtutem calefaciendi perfectioreꝫ. vnde ſi aliquid haberet calorem infinitū haberet virtutem infinitam calefaciendi. ſed eſſentia primi eſt infinita ergo virtus ſua erit ifinita. ⁊ hoc ſupplet Arl. in hoc. xij. eo ꝙ primū principiuꝫ mouet tempore infinito.

Et si arguit ex hoc q͂ v͂tus solis etiā sit infinita. R͂ndet negādo ɔ̄ñā3. nā sol ⁊ si hec inferiora moueat tpe ifinito qꝛ sol nō mouet nisi motus. vñ motus solis p tp̄s infinitū arguit v͂tutē infinitā p̄mi mouentis. illō ei3 quod mouē pōt tpe infinito absq3 hoc q͂ aliqd recipiat ab alio v͂tutē h3 infinitā tale nihil est citra p̄mū p̄ncipium igitur ꝛc.

Amplius idē p̄bat rōe adducta i. ij. huiꝰ q. v. ⁊ fuit rō Sco. i p̄ sen. dis. ij. ⁊ i tractatu de p̄mo pncipio. Adhuc oē qd̄ f3 suā nā3 finitū est ad rōe3 alicꝰ gn̄is determinat. deus aūt nō est i aliquo gn̄e si eius pfectio oiu3 [illegible] nex pfectiones ɔtinet. Ampliꝰ ois actꝰ alteri inherēs termiatōe3 recipit ex eo i quo est qꝛ qd̄ est i altero est i eo p mō3 recipiētis. actus ergo i nullo exn̄s i nullo termiat p̄mum pncipiū aūt est actus nullo mō i alio exn̄s qꝛ nō est forᵃ i mā vt p̄batū ē. nec eē suū inhere3 alicui forᵉ vel nāe cū ipse sit suū esse relinquitur ergo ip̄3 esse infinitū. Adhuc i rebꝰ reperit aliqd qd̄ est poᵃ tm̄ vt mā pꝛima aliquid qd̄ est actus tm̄ vt deus. aliqd qd̄ est actu et potentia sicut res cetere. s3 potentia cū dicat ad actū nō pōt actū excedē sicut nec i vtroq3 ita nec simplr̄. Cū ergo mā pꝛia sit infinita i sua potentialitate relinqt̄ q͂ pꝛimū pncipiu3 qd̄ est actus purꝰ sit ifinitꝰ i sua actualitate.

Adhuc arguit. s. T͂. i pꝛia pte. q. vij. ar. p̄ esse diuisum nō est esse receptū i aliquo s͂ ip̄e est suū esse subsistens. ⁊ sic ipse est infinitꝰ vñ ⁊ forma est illa [illegible] quā finit mā. ⁊ iō infinitu3 s͂m q͂ se tenet ex pte forme nō termiate p materiā h3 rōe3 pfecti. maxie aūt formale oium est ip̄3 esse qd̄ vt dictū est i deo solo nō est receptū qꝛ ꝛc. Amplius tanto actus aliqs pfectioꝛ est q̄to minus h3 potentie pmixtū. vñ ois actus cui pmiscetur potentia est absq3 termino pfectōis. deꝰ aūt est actus purꝰ absq3 oī potentia est igitur infinitus.

Adhuc ip̄3 esse absolute ɔsideratū est infinitū cū ab infinitis ⁊ infinitis mōis pticipari sit possibile. si ergo alicꝰ esse sit finitū o3 q͂ limitetur illud esse p aliqd aliud q͂ sit aliq̄liter cā ipsiꝰ esse aut receptiuū. s͂ esse diuini nō potest esse aliq̄ cā qꝛ ipse est necesse esse p se ip̄3 igitur suū esse est infinitū ⁊ ipse infinitus.

Ampliꝰ oē qd̄ h3 aliquā pfectōe3 tanto ē pfectiꝰ q̄to illā pfectōe3 pleniꝰ pticipat. s͂ nō pōt esse aliqs modus nec etiā cogitari q̄ pleniꝰ h̄atur aliq̄ pfectio q̄3 ab eo q p suā eēntiā est pfectū. ⁊ cuiꝰ esse est sua bonitas. hoc aūt est pꝛimū pꝛincipiū q est deus. nullo ergo mō pōt cogitari aliqd meliꝰ vel pfectiꝰ eo. est ergo infinitus in bonitate.

Adhuc intellectus nr̄ ad infinitū i intelligēdo extenditur. cuiꝰ signu3 est q͂ q̄libet q̄titate finita data intellectus nr̄ maiore3 excogitare pōt. frustra ergo esset hec oꝛdinatio intellectꝰ ad infinitū nisi esset aliq̄ res intelligibilis infinita. o3 ergo esse aliquā rē intelligibilē infinitā q̄3 o3 esse maximā re3. ⁊ hāc dicīꝰ p̄ᵐ q ē p̄nᵐ. deus ergo ē infinitus. Ampliꝰ effectꝰ nō pōt extendi vltra suā cā3. intellectus autē nr̄ nō pōt esse nisi a p̄ p̄nᵒ q est pꝛia oium cā. nō gᵒ pōt aliqd cogitare itellectus nr̄ maius p̄ p̄nᵒ. si ergo oī finito pōt aliqd maius cogitare relinqtur pꝛimū pꝛnᵐ finitū nō esse.

Adhuc v͂tus infinita nō pōt esse i eēntia finita qꝛ vnūq3q3 agit p suā foꝛmā q̄ vel ē eēntia eius vel ps eēntie. v͂tus aūt pꝛicipiū actionis noiat. s3 deus nō h3 v͂tutē actiuā finitam mouet ei3 in tpe infinito qd̄ nō pōt esse nisi a virtute infinita ergo ꝛc. Hec aūt rō vltia vt iqt. s. T͂. p̄ ɔtra gē. ca. xliij. est s͂3 ponētes eternitatē mūdi q̄ n̄ posita adhuc magis ɔfirmat opīo de ifinitate diuine virtutis sic.

Unūq3q3 agēs tāto v͂tuosiꝰ ē i agendo q̄3to potētiā magis remotā ab actu i actū reducit sic maioꝛi v͂tute opꝰ est ad calefaciendu3 aquā q̄3 aerē. s͂ illō qd̄ oio n̄ ē. ifinite ē distās ab actu nec est aliq̄ mō i poᵃ. igit̄ si mūdꝰ factꝰ est postq̄3 oio pꝛiꝰ nō erat o3 factoꝛis v͂tutē esse ifinitā. Hec āt rō ēt s͂3 eos q ponūt eternitatē mūdi valet ad appꝛobādū ifinitatē diuie v͂tutis. ɔfitēt̄ ei deū eē cā3 mūdane s͂be q̄3uis eā sempitnā arbitrēt̄ dicētes h̄ mō deū esse eternū. sempitni mūdi cā3 existē sicut pes ab

eterno fuisset cã vestigiũ si ab eterno fuiss3 im pressus in puluerē. Hac aũt positōe facta fm rōe3 nihilominus seqtur dei ṽtutē infinitã nã siue ex tpe sicut nos siue ab eterno fz eos res pduxerit nihil esse põt in re qḋ ipse nõ pduxerit cũ sit vl'e eēndi pncipiũ ⁊ sic nulla psupposita mã vel potentia pduxit. o3 aũt pportionē ponē. nã qñto potentia passiua maior p existit vel pintelligit tãto maiori ṽtute actiua i actũ cõplent. relinqt igit qꝫ cũ ṽtus finita pducat aliquē effectũ psupposita potentia materie qꝫ dei ṽtus q̃ nullã psupponit potentia3 nõ sit finita s infinita ⁊ ita eēnti3 infinita.

Amplius arguit. s. Tho. vbi supra vnaq̃qꝫ res tãto est diuturnior qñto eius esse cã est efficatior. illud ergo cui⁹ diuturnitas est infinita o3 qꝫ habeat esse cãm efficatie infinite. s diuturnitas dei est infinita oñsum. est ei3 supra ip3 esse eternũ. cũ g⁹ nõ habeat aliã cãm sui esse pter se ip3 o3 ipm esse infinitũ. Huic ṽitati etiã əstit Alber. i cõmẽto de cãis vt. q. iiij. h⁹. xij. adductũ est. Huic q̃qꝫ ṽitati sacra scriptura testimoniũ phib3. ait nãqꝫ psal. Magnus dñs ⁊ laudabilis nimis ⁊ magnitudinis eius nõ est finis.

Huic etia3 ṽitati attestantur antiqssimorum phoꝝ dicta q oẽs infinitũ posuerũt primũ reꝝ pĩcipiũ qĩ ab ipsa ṽitate coacti. propriã ei3 vocē ignorabãt extimantes infinitate3 pncipij ad mõ3 qñtitatis discrete fz democritũ q posuit attomos infinitos reꝝ pncipia ⁊ fm Anaxagorã q posuit infinitas partes ⁊ siles reꝝ pncipia. vel ad mõ3 qñtitatis ɔtinue fm illos q posuerũt aliqḋ elemẽtũ vel ɔfusu3 aliqḋ infinitũ corp⁹ esse primũ oiu3 pncipiũ S3 cũ oñsum sit p sequentiũ phoꝝ studium qꝫ nõ est aliqḋ corpus infinitũ. ⁊ huic diũgat qꝫ o3 esse pmũ principiũ aliquo mõ infinitu3 ɔcluditur qꝫ neqꝫ est corpus neqꝫ ṽtus in corpore infinitũ qḋ est primũ principiũ ⁊c̃.

Dõm scḋo qꝫ rõ phi i. viij. phicoꝝ pbãs deũ esse infinitũ q2 mouet motu ⁊ tpe infinito ɔcludit ip3 esse ṽtutis infinite itensiue. quod pulcherrime deducit Sco. in quolibetis quolibeto. vij. tali rõe nulla ṽtus põt p infinitum tps mouere nisi vel a se vel ṽtute alterius. ⁊ tandē o3 stare ad aliquã pmã q̃ mouet ex se ipsa. Ari. ergo loqtur de potentia agentis qui nõ mouet ṽtute alterius s a se. ⁊ ex hoc põt iferri qꝫ ipsa sit ifinita itensiue. Illud aũt qḋ h3 a se potentiã actiuã h3 a se entitatē. qḋ autē a se h3 aliqd h3 illud in tota plenitudine q̃ sibi d3 cõpetere. cũ nihil habeat limitate i aliquo nisi habeat ab aliquo agente determinãte illud ad certũ gradũ: q2 si vnũ ens habeat a se plenitudinē entitatis ⁊ aliud ens nõ hret a se talē plenitudinē s entitatē limitatam oio nulla esset rõ qr illud plus hret plenitudine3 entitatis q̃ istud. sed vr esse casus qui nõ põt esse in hijs q̃ sunt a se. Ex hoc igit qꝫ primu3 mouēs mouet a se ⁊ p ɔñs est a se cũ tota plenitudo potentie actiue ⁊ entitatis nõ possit sine infinitate intensiua seqt qꝫ ip3 pmũ principiũ sit infinite potentie intensiue.

Et si dicat ɔtra hoc qḋ accipit Ari. i añcedente qꝫ mouet motu infinito q2 eq̃ hretur ppositũ ex tali mõ interptãdi ⁊ deducẽdi ṽba phi si pncipiũ primũ mouet motu finito. s ad se rñdet Sco. ɔcedẽdo qꝫ vis pncipalis in hoc stat qꝫ est mouē a se. s3 aliqua3 euidentiã h3 rõ de motu infinito q2 fm Ari. motus pmus est p infinitus ⁊ ita ille est magis ppri⁹ mouenti q est primũ principiũ. pmitas aũt motionis est mediũ ppriũ ad ppositũ si itelligat in añcedente mouet motu infinito prima infinitate q̃. s. nõ est ab infinitate alteri⁹ sed a sola ṽtute illi⁹ mouentis. hec ille ⁊c̃.

Uñ idē Sco. in tractatu de primo principio inquit ratio phi in. viij. phicoru3 ⁊ in. xij. metha. primus motor mouet tpe ifinito ergo h3 potentiã infinitã coloratur qñtũ ad añs q2 eq̃ ɔcludit ppositũ sit possit mouē p infinitũ tps sic si mouet q2 idē est ei ip3 esse actu ⁊ in potentia. pter quod etia3 in quolibetis vbi supra inquit Scotus qꝫ tanta perfectio potest concludi de potentia ex hoc qꝫ sufficienter potest in talem actum quem causat quanta potest concludi ex hoc quod exit i talem actu3

q̄stū ad ꝯñaȝ sic coloratur qꝛ ex se nō ex v̄tu te alterius mouet infinito tp̄e. motu ergo non ab alio accipitur sic mouē. sȝ in sua vi actiua hȝ totū effectū suū qꝛ indepēdēter. ꝙ eiȝ suū hȝ v̄tutē effectus infinitaȝ est infinitū ergo ꝛc.

Huic ꝯclōni etiā ꝯsentire vȝ. s. T. in. viij phi. q reprobās Comētū i rōe q̄ vtit̄ ꝯtra Alexandrū iqt ꝙ ꝑpetua duratio celi demōstrat infinitā v̄tutē esse a q̄ hȝ esse. mouere eiȝ tp̄e infinito ꝛ a se arguit infinitā potentiā.

Attentōe tñ dignū ꝙ Herue⁹ i qōibus de p̄mo p̄ncipio inuestigās. nūqd possit efficaci rōe ꝓbari deū esse infinitū ꝑfectione ꝛ vigore Rñdȝ ꝙ rō efficax dupl̄r accipi potest vno mō ꝓ demōstratione ex apparentib⁹ euidēter ꝯcludente. ꝛ sic nō appȝ rō aliq̄ efficax v̄tutē infinitā p̄mi p̄ncipij oñdēs. ꝛ p̄cipue qꝛ phs nālis nō pōt ponē aliquā ꝯclōneȝ nisi appeat ad sensum vel possit sufficienter duci ex sensatis mediate vl īmediate vt i opīone Auer. deducebat̄. alio mō pōt sumi rō efficax ꝓ rōne ꝓbabili ꝛ maxime q̄ñ ex apparentib⁹ concludit magis q̄ suū oppositū. ꝛ ꝓbabil⁹ soluunt̄ ea q̄ i oppositū illius adduci pñt. ꝛ talis rō vt mihi vr̄ adduci pōt ad ꝓbandū v̄tutē infinitā p̄mi p̄ncipij. Adducit aūt Herue⁹ plura id suadentia tñ qꝛ nā ꝛ v̄tus p̄ncipij p̄mi nō sunt limitata nec i ꝑfectōe sua determinata ad aliqd̄ genus. Tū etiā qꝛ p̄cipiū p̄muȝ est actus purus qui nec est recipiens nec receptus ꝛ per ꝯñs carens oī potentialitate. Tuȝ etiā qꝛ est vltimus finis infinite bonitatis ꝛ consequens perfectionis.

Sed circa dicta dubitatur. nam si naturali rōe qua vtitur phs in. viij. phicoꝝ demōstrari possit deū esse infinite potentie vt determinatū est i qōe ergo nālīter demōstrari possȝ ip̄ȝ esse oīpotentē. ꝯña ꝓbatur qꝛ infinita potentia nō pōt ab aliqua potentia excedi quia tunc aliqua posset esse maioꝛ illa ꝛ ita illa nō esset infinita. Sed oīs potentia que nō est oīpotentia pōt intelligi excedi a potentia q̄ ē oīpotentia ꝯñs tñ est falsū qꝛ si demōstrari posset deū esse oīpotentē ergo ꝛ deuȝ posse gñare filiū qd̄ tñ falsum est cū sit mere credibile. ꝓ ꝯñs nō nāli rōe demōstrabile. ꝛ ꝯña hec ꝓbatur per Aug. ꝯtra maximū lib. iij. ca. vij.

Adhuc si sic sequeret̄ ꝙ demōstrari possȝ deū posse creare oē creabile qd̄ tñ est falsum cū angelus sit qddā creabile qd̄ tñ demōstrari nō pōt nāli rōe qꝛ phs sequēs nālem rōneȝ nō posuit intelligētias creatas a deo imo eas necessario ē se posuit hoc est non ab alio esse ꝯtiue in hoc. xij. ca. v. vbi postq̄ oñdit subām sepatā nullā hr̄e magnitudinē per hoc medium qꝛ hȝ potentiā infinitā ꝛ infinita potētia nō pōt esse i magnitudine q̄rit vtrū ponendū sit vnā talem aut plures ꝛ determinat ꝙ plures est ergo s̄m ip̄ȝ nō solum prima sba īmāl̄ s̄ q̄cūq; infinita ꝛ pari rōe est a se necessaria.

Ad istud rñdendū est vt Sco. in quolibetis ad primū ꝙ l;ȝ īfinita potētia actiua sit v̄e oīpotētia. non tñ sequit̄ si ratione nāli potest ꝯcludi hoc hr̄e infinitā potentiā ergo ꝛ oīpotentiā. ꝛ rō est qꝛ nō est notū naturali ratione infinitā potentiā esse oīpotentiā vt etiā sup⁹ in hac qōe dictū fuit. ꝛ ad ꝓbationē ꝯñe infinita potentia nō pōt excedi ꝛc. Rñdēt phs ꝙ potentia sup̄ma nō est oīpotentia eo mō quo theologi intelligūt oīpotentiā ꝛ tñ est infinita potentia. nō ergo pōt intelligi excedi s̄m intētionē qꝛ sic est infinita vt ꝓbatū est diffuse. sȝ lȝ possit intelligi excedi aliquo mō s̄m extensionē qꝛ nō est oīpotentia nō tñ ꝓprie hoc itelligi pōt qꝛ nō sine ꝯtradictione: qꝛ dicēt phs oīpotentiā īmediatā respectu cuiuslibet i aliq̄ eodē esse includeret ꝯtradictionē qꝛ destrueret ordinē essentialem cāꝝ. Uex est ergo ꝙ sup̄ma potentia actiua siue potentia infinita est oīpotentia s̄ nō est notū ꝓ rōeȝ nāleȝ ꝙ sup̄ma potentia possibilis etiā intensiue infinita sit oīpotētia ꝓprie dicta q̄. s. pōt i qd̄cūq; possibile īmediate. Ad illud aūt de gñone filij dōȝ ꝙ po⁹ actiua pōt itelli ꝓprie qꝛ ꝓ po⁹ cātia cui corrñdet possibile. i. cābile. alio modo pōt intelligi magis extensiue ꝓ potētia ꝓductiua cui corrñdȝ possibile. i. obm̄ ꝓducibile ꝛ ita oīpo⁹ pōt intelligi corrñdent̄ dupl̄r.

Uñ si scdo mō itelligitur solus pr̃ esset oīpotens qꝛ solus pater hꝫ fontalem fecunditatē ad ꝑducendū oē ꝑducibile. Sancti vō non sic loquūtur de oīpotentia sꝫ tm̄ p̄mo mō vt .s. īportat potentiā cāatiuā oīs cāabilis.i.possibilis q̃uo nec filius est possibilis nec spūs scūs lꝫ sit ꝑductibilis qꝛ nō est cāabilis nec i alietate nature producibilis.

Ad aliud argu^m ꝯcedo ꝙ sicut ista demōstratur deus pōt i oē cāabile mediate vel imediate ita pōt demōstrari i ꝑticulari ꝙ possit i hoc qñ minor mediāte qua infertur talis conclusio est euidens vel demōstrata alr̄ aūt nō: qꝛ sm̄ pħm p̄mo poꝝ ꝯtingit scire de oī mula esse sterilem ⁊ ignorare de hac mula si hec minor sit ignota.s.hāc esse mulā. nūc aūt minor respectu hui^9 ꝯclōnis deus pōt cāre angelum est ista.angelus est cāabilis q̃ est demōstrabilis.⁊ illud fuit ab Arī. ꝯcessū vt vult Scotus ꝯtra Henricū de q̃ ꝯtrouersia dictū fuit i q̃nto hui^9.q.v. ꝙ aūt illa sit demōstrabilis ꝓbatur sic demōstrādo.nō pñt esse due nature intellectuales simplr̄ infinite.sꝫ q̃cūqꝫ nā intellectualis si est a se siue incāta ipa est simpliciter infinita.ergo nō pñt esse pl̄es nature itellectuales simplr̄ incāte.p̄ma est icāta alioqn nō esset p̄ma.ergo q̃libet alia est cāta. maior rōis ꝓbatur qꝛ vtraqꝫ illaꝝ nāꝝ intelligeret alterā pfectissime tantū.s.q̄tū ipa esset intelligibilis ⁊ cōprehensibilis. ⁊ silr̄ vna diligeret alterā q̄tū ipa est diligibilis.⁊ sic etiā vtraqꝫ seipaꝫ cōprehendit ⁊ diligit.⁊ ita vtraqꝫ taꝫ sm̄ intellectū q̄ volūtatē beatificatur tā i seipso q̄ i alia.eandē aūt potentiā sil̄ cōprehendere duo obiecta adeq̄ta īfinita ēst ipossibile ⁊c minor vō p̄ncipalis pꝫ ex determiātis in qōe dū ꝓbabatur ꝙ pħs ꝓbat p̄mū mouens eē infinite potentie qꝛ est a se potēs ⁊ ideo habꝫ plenitudinem potentie.

Qꝛ vō Arī. ꝯcesserit angelos seu intelligētias esse cātas a deo ꝓbatur.⁊ p̄mo ex intentione eius in hoc.xij.ꝯcedit eīꝫ hic oīa habere ordinē essentialē inter se ⁊ magis ordinē eēntialē ad vnū p̄mū.Nūc aūt infinitū intensiue nō pōt esse subordinatū essentialr̄ alicui alteri nec sicut ad finē qꝛ bonū infinitū nō est ꝓpter alteꝝ bonū.bonū aūt totius vniuersi vtroqꝫ mō se hꝫ ⁊.s.in ordine entiū inter se ⁊ in ordine eoꝝ ad optimū sepatū.nec infinitū pōt eē subordinatū alteri vt pricipaliori vel principianti qꝛ hꝫ v̄tutē actiuā infinitā.⁊ etiaꝫ sm̄ pħm in fine hui^9.xij. Entia nō volunt male disponi vnus ergo princeps. Nec fugiendū est respondēdo ꝙ Arī. ꝯcessit ordinē i entib^9 sepatis qꝛ scda cā dependet a p̄ma lꝫ non cāliter ab ea sicut est in spēb^9 numeroꝝ et figuraꝝ. Nā nihil est dependens ab aliquo in essendo a quo nō hꝫ in aliquo gn̄e cāe eē ⁊ similiter de pmanētia.nec obstat illud d̄ numeris qꝛ numerus minor potētialr̄ seu mālr̄ acceptus est ps maioris.ps aūt hꝫ rōeꝫ mē vt hr̄.v.hui^9.numerus vō minor actualr̄ ⁊ formālr̄ acceptus nō est ps maioris nec ab ipso sic accepto dependet maior in essendo.

Ampli^9 in hoc.xij.ca.iiij.de p̄ mouēte dicit pħs ꝙ mouet sicut appetibile ⁊ intelligibile.huiusmōi aūt mouet nō mota sic aūt deus mouet intelligentiā sibi ꝓximā . ergo causat intelligere ipsius intelligentie.

Nec fugiendū est dōo ꝙ illud intellig̃e vt q̄dā dicūt sm̄ Arī. est idē ꝙ subā intelligētie ⁊ ꝙ illud mouē est methaphoricū ⁊ nō ꝓprie aliq̄d cāre.nā oīs intellectio q̄ nō est eadē obiecto cātur ab obiecto ⁊ vꝫ ꝙ effectiue fꝫ Cōmentā.in h.xij.dicentē ꝙ balneū i mente mouet vt efficiens ⁊ vt extra mouet vt finis.

Adhuc ꝓbatur idē sm̄ intentionē eius in viij.phicoꝝ qꝛ ibi ꝓbat ꝙ mouēs infinite potentie nō pōt imediate mouere celū.mouetur igitur imediate ab aliquo mouente potētie finite.illud aūt est intelligentia ꝓpria motrix. vult ergo ꝙ illa sit finita ⁊ p ꝯñs nō a se. hec ꝯsequentia superius est ostensa.

Ad aliud aūt cū iponit Arī. de infinitate intelligentie oppositū est veꝝ ⁊ etiā i se demōstrabile. Nec ꝯclō vltima ca.iiij.hui^9.xij.est illa p̄mū est sine magnitudine qꝛ infinite potētie.Sꝫ p^9 illā seq̄t alia ꝯclō.s.ꝙ est ipassibil̄

⁊ ialterabilis. oēs. n. motus alij sūt posteriores illo q est fm locū: hec ille. Nō est aūt illa sba mobilis fm locū qd ꝓbari pōt ex ꝓbabitis ibidē. ⁊ tūc ɔcludit ergo nō est mobil aliq̄ posteriori motu: ⁊ ita ialterabilis: ⁊ tūc seqt̄ ꝑncipiū capli. v. Utꝝ aūt vnā talē ⁊c. ita ꝙ talitas ista referet ad eē inalt'abile ꝺ quo imediate ꝑcessit fmo. nō āt refertur ad eē potētie ifinite ꝺe quo fuit fmo in ꝑcedēti pagrapho. q̄. n. ɔtinuatio eēt sermonis qd eē tale referat ad ɔditionē ꝑus habitā mediate ⁊ nō ad illā que ꝑus mediate habetur. vel posset ꝺici ꝙ si tale referatur ad illā ɔditionē mediate ꝓpositā referēda est ad illud qd fuit in ɔclusiōe. s. nō hr̄e magnitudie ⁊ ɔcedo ꝙ plēs sūt tales sine magnitudine sicut plures sūt in alterabiles ⁊ impassibiles. Sciendū tū ꝙ lȝ ꝺeterminata tanq̄ ꝟa sint ɔfitēda tū nō pōt ꝓbari ꝺeū posse aliqd imediate ꝓducere nisi tantū vnū effectuȝ vt inqt Sco. in tracta. ꝺe creditis. tū quia ordo hoc nō reqrit. s solū ꝙ pmū efficiēs ꝓducat primū effectū nō quēlibet cuȝ sol nō possit ꝓducere hoiem īmediate.

Nec pōt ꝓbari ꝙ ꝺe⁹ aliqd pōt extra istum ordinē cāꝝ. Nec pōt ꝓbari ꝙ ꝺeus possit facere qcqd potest fieri ex pte sui licet ꝓpter ꝺefectuȝ agētis nō icludat ɔtradictionē. ⁊ hoc patet qꝛ nō potest ꝓbari alias cās supfluere.

Nec pōt ꝓbari ꝙ ꝺe⁹ sit ops ꝓprie. s. fm itellectum catholicoꝝ ad quā ɔclōnē ꝺeclarandaȝ ꝺistulit Sco. in tractatu ꝺe ꝑ pncipio vsq̄ ad tractatuȝ ꝺe creditis. Nec pōt ꝓbari ꝙ ꝺeus sit ifinitus itensiue. tū quia ordo hoc nō ostēdit cū supior possit in effectū nobiliorē ⁊ ꝑmuȝ in nobilissimū tū finitū. Itē q̄re magis vnū ifinituȝ q̄ ifinite cause cum vtrūq̄ sit eque impossibile in corporalibus. hec Sco.

Propter quartum qdem hui⁹. Ad ꝑmuȝ aū oppositū ꝺōm ē ꝙ infinituȝ in quātitate ex pte materie est ipfectum cuius signū est. qꝛ figura q̄ est termius q̄titatis q̄dā forma ⁊ pfectio est. ⁊ iō q̄titas carēs termio iperfecta est s ifinitas ex parte forme perfecta est.

Ad 2ᵐ ꝺōȝ ꝙ agēs vniuocū agit fm totā suā pōam hō. n. nō pōt plus facere q̄ hoiem gn̄are. vn̄ tota ꝟtus agētis vniuoci in effectu māifestat. s agēs equocū nō agit fȝ totā ꝟtutē tota. n. virt⁹ solis nō manifestatur i gn̄one aialis gn̄ati p putrefactōeȝ. Primū aūt pricipiuȝ est agens equocū. qꝛ cuȝ nullo ɔuenit nec in gn̄e nec in spē. iō lȝ nullus effect⁹ sit infinit⁹ ex h tū nō seqt̄ ꝙ ei⁹ ꝟtus nō sit ifinita.

Ad tertiū ꝺōȝ ꝙ si ꝟtus ifinita eēt in magnitudine moueret in nō tpe vt ꝺic̄ phs hoc ꝯtū nō seqtur ꝺa ꝟtute corpea huius rō est qꝛ corpus est agēs p nām. ⁊ iō si aliqd corpus hr̄et ꝟtuteȝ ifinitaȝ fm rōeȝ illius ꝟtutis ageret. s corpus est receptiuū alicui⁹ effectus fm ꝺetermiationeȝ agentis. ɔstat aūt ꝙ ita est ꝙ ꝟtus ifinita mouet in tpe ⁊ ifinito ad finitum nulla est ɔpatio: nec ꝓportio ergo si ꝟtus infinita corpea moueret in aliquo qd nō eēt ꝓportionabile tpi moueret ergo in istanti. sed ꝟtus in corpea nō agit ex necessitate nature. vn̄ agēs volūtariuȝ nō agit q̄tuȝ vult. s agit fm passibilitatē mē. Edificator eniȝ nō facit ꝺomū quātuȝ vult s fm passibilitatē materie Nūc aūt pricipiuȝ primū mouet volūtarie. ⁊ oē quod mouet est corpus. vn̄ motū ifluit fȝ possibilitatē corpis. s ipossibile est ꝙ corpus in istanti sit hic ⁊ ibi. ⁊ iō nō mouet in istāti. vn̄ rō solū ɔcludit ꝺe ꝟtute ifinita in magnitudine ⁊c. Ex qbus ptȝ solutio rōis ꝑme in opinione Auer. supius adducta.

Ad scd̄am eius rōem cuȝ ꝺicebat phus nālis nō pōt ponere ⁊c. ꝺōm qcqd sit ꝺe positione eius in se q̄ forte realiter nō ꝺiscordat a ꝟitate fidei cū theologice teneat ꝟtuteȝ primi pricipij eē infinitaȝ. qꝛ nō limitataȝ nec alicui alteri ꝓportionatā. s extra ꝓportionem cuiuscūq̄ altius q̄ ꝟtutē ꝺixit. s. Tho. cōtra genti. ifinitā negatiue. i. nō limitatā ad aliquē effectū quaten⁹ nullius est pfectionis sue termin⁹ seu quia nō limitat eius poᵃ ad aliquē effectū vt inqt Sco. in hoc. xij.

Ad rōeȝ itaq̄ Auer. rn̄det negādo maiorē

qz in multis etiaz nāliter bemus ponere alia ꝙ̄ ea q̄ sensus iudicat ⁊ lz nr̄a cognitō icipiat a sensatis tn̄ itellectus nr̄ ascēdit nāliter ad altiora ꝙ̄ possit sensus ꝯprehendere.

Cū dicat comē. scdo meta. nobis nō esse īpossibile itelligē res q̄ sūt in fine vitati s. i. ī pncipio p̄ ⁊ aliis pncipiis sepatis a mā lz sit difficile ⁊ tn̄ huiusmōi res nec cadūt sub sensu nec sub imagiatione. idē vult in 3° de aia q ponit ꝙ dū itellect⁹ nr̄ possibilis fuerit copulatus cuz agēte itelligem⁹ p ipm oia tanꝙ̄ p formā. Et cū dr̄ expimētuz fmonū voꝝ ⁊c dōz ꝙ vm est in hiis q̄ possūt eē sensata.

Ritur duodecimo

qō vtrū pmuz pn̄ᵒ habeat magnitudīem. Et arguit affirmatiue q sit⁹ debet corpi ⁊ nulli alii. s sit⁹ debet p pncipio dr̄. viii phicoꝝ ꝙ mouēs celuz ē in circūferētia ergo est corp⁹. Ampli⁹ aial nō est sine corpe s pnᵒ pmū est aial sempitnū vt dr̄ in hoc. xii. ergo hz corp⁹. Adhuc finitū ⁊ īfinitū q̄titati ꝯgruūt p phicoꝝ s pmuz pncipiū habet vtu ē infinitā ergo ⁊ q̄titatē hz. In oppositū est phus textu ꝯmenti. xli. ꝙ qdē igit est sba alia sempitna ⁊ imobilis sepata a sensibilib⁹ manifestū est ex dictis. ostensū est āt. s. in nālib⁹ vt inqt cometatoꝛ. s. in. viii. phicoꝝ ⁊ qz nō ꝯtigit hr̄e hāc sbaz magnitudiez nullā verū sine pte indiuisibilis est ⁊c.

Propter primum

qdē huius qd sit pnᵒ pmū satis est ex dictis manifestū magnitudiez vo cōiter ⁊ indfinite audiam⁹ oē id ꝙ mēsurā vel magnitudinem habet molis siue per se vt quātitas pdicamētalis siue p accn̄s vt vtus in corpe. vtutez in corpe altero duoꝝ modoꝝ sumēdo vt Alb. in hac pte vel p forma corpali que in ꝓprio subiecto exn̄s maioꝛ est in maioꝛi ⁊ mioꝛ in minoꝛi sicut ḡuitas ⁊ leuitas aut p vtute nō corpali in corpe tn̄ existēte q̄ nō est maioꝛ in maioꝛi ⁊ mioꝛ i mioꝛi. s est armonia q̄dā sicut sensus. ⁊ iō exigit sui subiecti quādaz eē armoniā q̄ si non sit in subiecto s sit plus vel minus nō mouebit ipm. Est. n. ꝓportio inter mouēs ⁊ motū ⁊ si motū sit extra ꝓportionē nō mouebit a motore ⁊ sicut corpus est ꝓpōtionatū motori ita vtus motoris ꝓporcionata est mobili. ⁊ q̄uis nō corrūpatur armonia corpis tn̄ si maius sit aut min⁹ nō mouebitur a motore ꝓportionato tāto mobili ⁊ nō maiori aut miori. Et si mobile sit mobile tpe finito nō mouebit a motore ꝓprio ⁊ ꝯiuncto nisi tpe finito nec vtutē habebit admouendum ipsum per tempus infinitū quia aliter nō eēt ꝓportio inter motorē ⁊ mobile.

Propter secunduz

qdē hui⁹ sciēdū ꝙ p̄ter ea q̄ habita fuerūt superius qōe q̄rta Auicebron in libro fōtis vite ponit q̄libet itelligētiaz hr̄e mām sic subēz sui a q̄ si abstrahat vel moueat forma itellectualitatis dicit relinq mām. opinat⁹. n. fuit oē id qō recipit formā mām existē ⁊ māz eē mām a poᵃ recipiēdi formā. mām tn̄ eē mioris ⁊ arctioꝛis potētie effici p formaꝝ receptionē. ⁊ cū recipit formā q̄ est itellectualitas nō est tā ample receptōis sic pus. Et iō itelligētiaz dic eē nō tot ⁊ taliū formaꝝ receptiaz sicut materiam.

Iste aūt error ex maxia ꝓuenit phie ignorantia. qz si itelligētia dicit mām tūc nulla sibi relinqtur via ad ꝓbandū ꝙ aliq sba fm eē sit a mā sepata. Ampli⁹ itelligētie inꝙ̄tum itelligētia est nō est recipe aliq̄ formā sic mā recipit. s itelligētie sepate q̄ vir est agens est facere formas ⁊ itelligētie possibilis ē recipe formas q̄re ⁊c. Adhuc nō pōt itelligi in tota nā ꝙ forᵃ adueniens mē tollat ab ea modū receptibilitatis q̄ hz in recipiēdo formas lz tollat ab ea q̄rūdaz formaꝝ receptōnē q̄ forte oppōnem uel disperatōem habent cum forma recepta. Ideo error iste fugiendus ē vt inqt Albert⁹ ab oi hoie qz liber iste fere i oib⁹ iuenitur erroneus. s tenendū ē p ꝯstanti ꝙ illud qō a nulla forᵃ vel motu vel magnitudie vel ꝯtrarietate distiguit p certo

est imale. ⁊ sic imalis est nō solū pma sba. s oēs sbe sepate ⁊ iō sūt idiuisibiles formam ⁊ inptibiles p motū ⁊ nō hñt aliq̄ magnitudiné penit⁹ vt aliq̄lr̄ 3° appebit d dor.

Propter tertium

qdē h⁹ dōz q primū pn̄ nō hz magnitudiē: qd multiplr̄ pbaṫ p nulla magnitudo mouz nō mota. s pmū pn̄cipiū mouet nō motū vt dēm est pus qōe qnta huius. xii.

Ampli⁹ in oī magnitudie est aliq̄ po^a passiua. qꝛ diuisibilis ē in ifinitū ⁊ ibi sūt ptes in po^a. s i pn̄° p nō est pō s act⁹ pur⁹ ergo ⁊c.

Adhuc pmū pn̄ est pfectissi^m. s nulla magnitudo ī pfectissi^a ergo pri^m pmū nō hz magnitudiem. ꝯn̄a pz cū maiori. mior pbaṫ qꝛ oīs magnitudo vel corp⁹ aut hz vitā aut nō ꝯstat āt q corpus nō viuū est ipfecti⁹ viuo. Corpus ēt viuū nō hz vitā inq̄tū corp⁹ qꝛ sic oē corp⁹ imo si uiuat h est p aiam. ⁊ inq̄^m viuū pfecti⁹ ē nō viuo. aīa ergo pfectior ē corpore nll'z g° corp⁹ aut magnitudo pōt eē pfectum. Ex qb⁹ ꝯcludēdū est cū Alber. q motor sepat⁹ nec est corp⁹ nec v̄tus corpalis nz v̄tus i corpe. qꝛ illā sbaz sepatā nō ꝯtingit hr̄e mēsurā aliq̄ mō pse cū nō sit corp⁹ neq̄ p accn̄s cū nec sit v̄tus corpalis neq̄ v̄tus in corpe sicut dēm est. s hec sba sine pte ē ⁊ non in maiori maior nec in miori mior ⁊ est idiuisibilis cū sit v̄tus armonica nec aliq̄ mō mālis c⁹ signū est qꝛ mouet p ifinitū tēpus q̄tū est de se. Suffitiens est. n. p infinitū tempus sine fine mouere. Nosce tm̄ oz q lz determinata v̄a sint. tm̄ nō pōt pbari deū carere magnitudie vt inqt Sco. in theoro. siue i tracta. de creditis qꝛ nullū nō q̄tū est nobis necessaria seu nāli rōe cognoscibile. qꝛ nec ꝑsibile. tū qꝛ ordo hoc nō ꝯcludit. supiora. n. nō minus sūt q̄ta imo maiora. tū etiā qꝛ q̄titas p aduenit sbe qd totū puro itelligendū demōstratōe pbica ⁊ nāli pēdente ex puris sensatis.

Propter quartum

qdē hui⁹. Ad pmū argumētū aū oppo^m dōz q situs ꝓprie debetur corpi. Illud āt qd phs dicit q mouēs pmum est in circūferētia hoc nō est fm̄ determinationē sue sbe. s fm̄ amplitudiem sue v̄tutis. si. n. pmū pn̄ eēt sicut incircūferētia nō sp eēt in oriēte: qꝛ ibi mot⁹ eius icipit ⁊ ita dr̄ pmū ibi eē fm̄ amplitudiem ifluentie ⁊ nō fm̄ determiatōez sue sbe. Unde comēta. viij. phicor pmus motor est in illis locis vbi effect⁹ ei⁹ appet. vn̄ oēs leges ꝯueniunt in hoc q de⁹ habitat in celo q̄re Alber. in eodē. viij. tracta. vltio ca. vi. videm⁹ ocul' nostris q stelle q̄ sunt in h circulo velocioris sūt motus q̄ stelle iuxta polos site. tunc oz q vis motoris maxie sit in circulo q est eq̄tor diei ⁊ noctis nō ibi q sit ibi in loco qꝛ nullū hz locū ꝓprie loquēdo. s qꝛ ibi est effect⁹ potius cū ipe sit fm̄ eē sepatus ⁊ nō sit act⁹ alicui⁹ corpis quēadmodū diximus sepe. hec āt est cā q oēs gētes in hoc ꝯueniūt q de⁹ est in h celo vidētes ibi maiores effect⁹ ei⁹ appē.

Ad 2^m pncipale dōz q p^m pn̄ nō est aial s h dicebaṫ a qbusdā antiqs fm̄ metaphorā qꝛ nihil viuit apud nos vita itellectiua nisi aial. Et iō dicūt qdā antiq deū eē aial. sed manifestū est q in aiali aliud est q̄ vita ꝓpe loquēdo cū in ipm sit pncipiū vite qd est aia nūc aūt dic̄ phus q deus est ipa vita optia: ⁊ sempiṫna qd ipe nō dicēt de aliq̄ aiali.

Ad 3^m dōm q finitū ⁊ ifinitū ex pte mē q̄titati ꝯgruūt nō tm̄ ex pte forme. ⁊ iō lz p^m pn̄ sit ifinitū ex pte forme nō tm̄ hz q̄titatē.

Ritur decio

tertio qd vtr pmū pn̄ sit sūme simplex. ⁊ arguiṫ negatie p illud qd est optimū attribuendum est p pncipio. s ꝯposita apud nos meliora sūt simplicib⁹ ergo ꝯpositio prio pncipio est attribnēda.

Ampli⁹ nihil est in se ipo. s in p pncipio ē vita bonitas delectatio ⁊ h⁹ mōi ergo pmum pn̄ aliud ē a sua vita ergo in prio principio aliqua est ꝯpositio. Adhuc de p pncipio scire possum⁹ an sit nō tm̄ qd sit hoc aūt non eēt nisi suū eē aliud eēt a sua qditate. ⁊ p ꝯn̄s

ibi est compositio. Ampli⁹ qđ in vno est p accñs in nullo est sba. ŝ vita bonitas ⁊ sapiētia in nobis sūt accidētia ergo ī primo pri cipio nō possūt eē substātie.

Adhuc sit ita ꝙ pmū pn⁹ pducat hāc aiaȝ ⁊ q̄rit nūqd illa actio sit idē cū sba pmi vel si nō beo ꝯpositū.si sic ergo idē est cū sua substantia ⁊ cū substātia sua fuit ab etno.ab eterno hanc animā pduxit.

In oppo⁹ arguit in oī ꝯposito ē aliqđ p modū act⁹.⁊ aliqđ p modū potētie.quia vel vna ps est in po⁹ respectu alti⁹ vt in hoie vl oēs ptes sūt in po⁹ respectu alt⁹ vt in domo vel aliquo tali.ŝ in p̄ pricipio nō est po⁹ passiua vt pus determinatuȝ est ergo nec aliqua ꝯpositio.est ergo sūme simplex.

Propter primum

qdē h⁹ qđ sit simplex.sūme simplex.⁊ simplr simplex ⁊ q̄liter ad seiuicē distiguāt appuit qōe scđa pmi meta.⁊.q.pma q̄rti eiusdeȝ.

Propter secunduȝ

qdī h⁹ q̄lis fuerit varietas opinātiuȝ in deo ꝯpōneȝ ⁊ p ꝯñs nō sūme simplicē inotuit qōe octaua hui⁹ cū eaȝ im pbatione.

Propter tercium

qdē h⁹ dōȝ ꝙ primū pn⁹ est sūme simplex. Cuius rō multiplex pōt eē p̄ qꝛ oē ꝯpositum cām hȝ.ptes.n.ꝯpositi q̄ in se sūt diuise vniri nō possūt nisi p cām ꝯoē.si ergo pmū prici⁹ aliq̄ mō eēt ꝯpositū p̄ pncipio eēt aliq̄ cā ꝯoī

Ampli⁹ eē cuiuslibet ꝯpositi depēdet ex ptib⁹ suis ⁊ ī posti⁹ eis.si ergo pri⁹ primuȝ eēt ꝯpositū eius eē depēderet ex alio qꝛ ex suis ptibus ⁊ nō eēt simplr primū.

Adhuc oīs ꝯpō aut est ptiuȝ q̄titatiuarū aut mē ⁊ forme.aut gñis ⁊ dr̄ntie.aut esse ⁊ eētie.aut suppositi ⁊ nē.aut accñtis ⁊ subēi. Sed nulla illaꝝ in pricipio p̄ poī pōt.nō.n. est ꝯpositū ex ptibus q̄titatiuis.cū ostēsuȝ sit ꝙ ipm nō hȝ magnitudiem in qōe.xi. nec ex mā ⁊ for⁹ vt qōe q̄rta.nec ex gñe ⁊ drña. qꝛ tūc eēt in eo aliqđ modū actus ⁊ aliqđ per modū potētie.⁊ tūc eēt in gñe qđ ī pbatum ē qōe octaua.nec ex eē ⁊ eēna.ostensū.n. est ꝙ eē eius nō depēdet ab eēna.vt in.iiij. h⁹ qōe scđa.nec ex nā ⁊ supposito.ostēsum est.n.in vij.ꝙ in sepatis a mā idē est ꝙ qđ est cuȝ cuius est.nec ex accñte ⁊ subiecto.qꝛ oē accidens vel est cātuȝ ex pncipijs eēnalib⁹ subēi vel ex aliq̄ extriseco.ŝ in pmo pricipio nihil pōt eē cātuȝ cū sit cā pria. Est ergo pmū pricipiū sūme simplex ab oī ꝯpōe tali absolutū

Ampli⁹ oē ꝯpositū est po⁹ dissolubile q̄⁹ ē ex rōne ꝯpōnis. lȝ in qbusdā sit aliqđ aliđ dissolutōi repugnās.qđ aūt est dissolubile ē in pō ad nō eē qđ deo nō ꝯpetit cuȝ sit per se necesse eē vt in.v.huius.q.qnta osśum fuit.

Adhuc in quolibet gñe tāto aliqđ ē nobilius q̄to simplici⁹. sic in gñe calidi ignis qui nō hȝ aliq̄ frigidi pmixtionē. Illud ergo qđ est in fine nobilitatis oīuȝ entiū dicim⁹ deus cū sit pria cā.causa.n.est nobilioꝛ effectu suo nulla ergo ꝯpositio ei accidere pōt.

Ampli⁹ arguit.s.Tho.pmo ꝯtra gen.ca. xviij.in oī ꝯposito bonū nō est h⁹ mōi vel illius ptis.ŝ totius ⁊ dico bonū ſm illā bonitatē q̄ est ꝑpria totius ⁊ pfectio ei⁹.nā ptes sūt īpfecte respectu totius sicut ptes hoīs nō sūt ho.ptes etiā numeri senarij nō habēt pfectionē senarij ⁊ sic ptes linee nō pueniūt ad pfectionē mēsure q̄ in tota linea iuenit.si ergo primū pricipiū sit ꝯpositū pfectio ⁊ bonitas ei⁹ ꝑpria iuenitur in toto nō āt in aliq̄ ei⁹ ptiuȝ ⁊ sic in eo nō erit pure illud bonū qđ est proprīū ei.nō ergo ipm pmū ⁊ sūmū bonū eēt.

Adhuc añ oēȝ multitudīeȝ oȝ iuenire vnitatē.in oī āt ꝯposito ē mltitudo.igit oȝ ꝙ illud ꝙ est añ oīa.s.deū oī ꝯpōne carere ⁊c̄.

Nosce tñ oȝ ꝙ lȝ oīa hec dēīata vā sint tñ nō pōt pbari deū carē oī accñte vt inquit Sco.i tracta.de creditis qđ pȝ qꝛ ordo h̄ nō ꝯcludit cū supioꝛa habeāt accñā nobiliora licet nō ſm Auer.nec vident agē indistīcta nisi mediātibus accñtib⁹.nec pbari pōt deum carere ptibus eēnalib⁹.tum qꝛ ordo hoc nō

nō ɔcludit: nec pōt ꝓbari aliqđ tale pſe eſſe ſ⁹ nō ꝓbat ꝙ ē oīno ſimplex nec p ɔñs act⁹ pur⁹ qđ totū intelligendū puto vt in.q.pce.

Propter quartuȝ

qđ ēbat⁹. Ad pmuȝ añ oppo^m dōȝ ꝙ ī hijs q̄ nata ſūt ɔponi ɔpoſituȝ meli⁹ eſt ſimplici. Ex hoc tñ nō ſeqtur ꝙ quocūqȝ ſimplici ɔpoſitū ſit meliuſ qꝛ qđlibet aliud ab eo pticipat eē ab eo. In q̄libet ergo alio eſt aliqua ɔpō ſcȝ pticipātis ⁊ pticipati vt in.viij.h⁹ qōe.v. dictū fuit ꝺe itentōe Sco.pmuȝ aūt pricipiū a nullo recipit eē iō in ipo nō oȝ eē ɔpōem.

Ad ſcōm dōȝ ꝙ ꝺe ſepatis loq nō poſſumuſ niſi ſm modū loquēdi ꝺe ſenſibilib⁹: nūc āt exiſtētib⁹ iponim⁹ noīa abſoluta cuiuſmodi ſūt albedo.hūanitas.qꝛ ergo pmuȝ pnci^m in ſe maxīe ſubſiſtit.ergo attribuim⁹ ei noīa ɔcreta.dicim⁹ ergo ꝙ ꝺeus eſt cā pn^m ⁊c. Et ꝓpter ei⁹ ſimplicitatē attribuim⁹ ei noīa abſoluta ſeu abſtracta.eſt.n. vita ſapīa ⁊ hui⁹ mōi.vñ in ipo nō dr̄ ꝺeus ꝺeitas. viuēs ⁊ vita.imo illa differūt ſolū ſm appheñſioneȝ ſiue p ɔceptōeȝ itellect⁹ nrī.vñ hec nō eſt magis ꝓpria. vita eſt in p pricipie q̄ hec vita ē in vita niſi ſm appheñſioneȝ nrām.in ꝺeo.n. nulla eſt ɔpō ſ diuſitas modoꝝ ſignificādi nō repugnat ſimplicitati diuie.iō.n.ꝺe ē ſuppoſitū diuinū ⁊ nā diūſimode ſignificata ſecundum diuſitatē attributoꝝ oīum q̄ ꝺeo attribūūtur.iō penes hāc diuſitatē accipit̄ ſba: ⁊ q̄litas q̄ noīa diuia ſignificant. vt Alber. octauo metaphiſice.

Ad 3^m dōm ꝙ eē dupliciter dr̄ vno mō eē dic actū eius p.x.gña diuiſi.alio mō ſignt ꝟitatē in ɔpōne q̄ format itellect⁹ ſi eē accipitur p actu entis nō poſſum⁹ ſcire ei⁹ eē ſic nec eius q̄ditatē qꝛ in ipo idē ſūt.ſi aūt eē accipitur ſcōo mō ſic ſcire poſſum⁹ ꝺe ei⁹ eē.Scit enī poſſum⁹ ꝙ hec ɔpō q̄ itellect⁹ format ꝺe eo vera eſt ſcȝ ꝺeus eſt.

Ad quartum dōm ꝙ illud qđ in vno eſt accidēs in nullo eſt ſba.vñ iſta.vita.itellect⁹ eq̄uoce ſūt in nobis ⁊ in ipo.

Attentione tamen dignum ꝙ lȝ Sco.ſic reſpōdeat hijs rōibus vt ab ei⁹ opīone deuiare videat̄ q vniuocatōem itellect⁹ ſapientie ⁊c.ſicut ⁊ entis creati ⁊ icreati ɔceſſit.tñ dōȝ vr̄ vt ipe ēt ꝺe Ariſto.ait in p̄tis ca. ꝺe quātitate ꝙ ita frequēter vbi nō eſt ꝓprius loc⁹ ꝺeterminandi ꝟitateȝ ꝺe illo vtit̄ cōi ſnīa aliorum vſqȝ alibi vbi locus eſt ꝺe illo ꝟitatē ꝺeterminare dūmodo ars poſſit dari.ſm ſnīas alioꝝ ſicut ⁊ ſm ꝟitateȝ ꝓpriaȝ.Et in q̄libetis quolibeto q̄rto.nō oȝ oīa in dubiū reuocare vbi ſuppoſitis dc̄is coībus ꝓpoſitū pōt ꝺeclarari. ❧ Ad aliud dōȝ ꝙ q̄daȝ relatia pncipaliter ſignt habitudīeȝ vt pr̄ filius.dominus ſuus.⁊ q̄daȝ relatia ex ɔñti ſignt habitudīem aliud tñ ſignt pncipalit̄ vt capita tū ſcīa ⁊ huiuſmōi.Tūc āt q̄daȝ noīa dc̄a ꝺe ꝺeo pricipalit̄ ſignt eius ꝟitudīeȝ ad creaturas ⁊ eius ſbam indirecte ſicut dñs.q̄dā nomina pncipaliter ſignificāt ⁊ directe ei⁹ ſbaȝ ⁊ ex conſequēti ⁊ in directe ⁊ ex conſequenti habitudineȝ ſicut creatoꝛ producens motoꝛ ⁊ huiuſmodi.⁊ iō tam hec nōia q̄ iſta nō ſūt dc̄a ꝺe p pncipio ab etno pp habitudīeȝ q̄ iportant vel directe vel idirecte.vñ ſi pmū pricipiū creat aīaȝ creatio actiue ſignificata eſt ipius ſba vel eēntia.qꝛ tñ creatio nō ſolū importat actionē q̄ eſt eius ſba. imo ſil' cū hoc iportat ꝟitudiem.ideo ab etno nō pōt dici ꝙ creauit aīam hāc. qꝛ ꝓpter iſtā ꝟitudīeȝ oīo noīa talia dicūtur ꝺe ipo ex tpe vel ad tēp⁹.

Riur decimo

q̄rto qđ vtrū motoꝛ pmus a ꝓpriet p mobili. Et arguit̄ negatiue pmo mouētis a ꝓpriati ad mobile eſt ꝓpoꝛtio h⁹ in agendo ⁊ illius ipatiendo.ſ pmi pncipij ad quodcūqȝ mobile nulla eſt ꝓpoꝛtio ergo ⁊c.

Amplius cā ⁊ effect⁹ ꝓpoꝛtionātur.ſ.vlis vli ⁊ pticulari pticularis.ſ ſi pmū pricipiuȝ a ꝓpriaret mobili pria cā vlis a ꝓpropriaret effectui particulari qđ eſt ipoſſibile.

Adhuc ſi pmuȝ pricipiū mouēt pmū mobile appropāte moueret in iſtāti ɔñs eſt ipoſ

sibile ergo ꝛc. ꝯña patet qꝛ oẽ agẽs fm modum sue virtutis agit. Amplius si pmũ pricipiũ a ꝓpriearet pmo mobili tũc pmũ pn̄ꝰ ꝑduceret ⁊ sbam primi mobilis ⁊ motũ ⁊ alia accidẽtia. ꝯ hoc est ĩpossibile quia ab vno in q̄tuꝫ vnũ nõ pñt multa ꝑduci fm Auic.

In oppoꝰ est phus in textu. dic. n. ꝙ pᵐ mouẽs mouet pmũ mobile. moto vo illo mouet alia. Amplius inqt ꝙ pter motũ quẽ causat substãtia pma sũt plures motꝰ alij.

Propter primum

qdẽ hꝰ motor primꝰ f pipatecicos ĩ ille cꝰ motus int oẽs motus ẽ vnꝰ ⁊ simplex ⁊ sempiternꝰ. ⁊ ꝯ est motus quẽ vocãt diurnuꝫ q nõ dr vnꝰ ⁊ simplex. qꝛ nõ hẽat ptes ꝯ iõ dr vnus ⁊ simplex. qꝛ vniformis est ⁊ eq̄lis per totũ. ⁊ iõ dr pmus qꝛ causa ẽ oĩum alioꝝ et suus motor est pma cã vniũsi entis in mouẽdo ab alio nõ dependẽs coĩcidens in idẽ numero cũ pᵒ pncipio pmo appetibili ⁊ itelligibili vt visũ fuit qõe. viij. huiꝰ. xij. Est autem mobile pmuꝫ celũ alijs velociꝰ motũ illo motu vno simplici ⁊ sempitno. qõ an sit celum stellatũ vel aliud in. q. xvij. dilucidabit.

Aliqd vo alteri a ꝓpriari ꝯtigit dupliciter vt docet hic Sco. vel ita ꝙ nulli alij ꝯuẽiat. vel ita ꝙ pus ⁊ pricipalitꝰ ꝯueniat ei.

Propter secunduꝫ

qdẽ hꝰ sciẽdũ ꝙ Auic. pti qõis affirmatie assentire vr volẽs pnᵐ pᵐ nõ a ꝓpropari alicui mobili. Ad hoc ãt ꝓbandũ nõ iduxit rões q̄ sufficiãt fuit ãt dci rõ. qꝛ fm ipm ab vno simpliciter nõ ꝓcedit imediate nisi vnũ. vñ a pᵒ pncipio solũ ꝓcedit imediate vna itelligẽtia in qua est aliq̄ diũsitas. ⁊ iõ illa itelligẽtia diuersa põt ꝑducere. fm. n. ꝙ itelligit se vt est i põ cãt orbẽ quẽ mouet ⁊ fm ꝙ itelligit se fm ꝙ est in actu cãt suũ motũ ⁊ fm ꝙ itelligit suum pnᵐ cãt itelligẽtiaꝫ sequẽteꝫ ⁊ illa 2ª aliã. Sed idubie sña Auic. pluribꝰ vijs põt molestari oñdendo eã nec vam nec ncciaꝫ. Iꝫ. n. ab agẽte nãli inq̄tuꝫ vnũ nõ ꝓcedat nisi vnũ qꝛ põ nãlis tm̃ vna est vniꝰ vt in. ix. hꝰ ostensum ẽ in agente tm̃ ꝑ intellectũ ⁊ volũtatẽ hoc nõ optet. si. n. aliqs solũ itelligẽdo posset producere. si multa põt itellig̃ multa põt ꝑducẽ nũc aũt pmuꝫ pricipiuꝫ itelligẽdo se oĩa põt intellig̃ ergo imediate oĩa põt ꝑducere.

Amplius supposito ꝙ in pᵒ mobili sit aliq̄ diuersitas. supposito ẽt ꝙ oẽ qõ est in supioribus reducat ad aliq̄ vnã cãm aut nõ. si in vnã hẽtur ꝓpositũ. qꝛ ab vno possũt ꝓcedẽ diũsa imediate. si nõ ꝯ in cãs diũsas tũc q̄rit vtrũ in cãis istis sit tãta diũsitas q̄ta est in pᵒ mobili. si nõ hẽtur ꝓpoꝰ qꝛ ab aliq̄ vno põt ꝓcedere aliqua diũsitas in cã. ⁊ ita oꝫ istas cãs ad alias pores reducere vel vniũsuꝫ erit incõnexum quod est ꝯtra phm.

Adhuc in pma itelligẽtia ꝑducta erit aliqua diũsitas fm Auic. ⁊ qcqd est in ista producitur a pria cã imediate ergo nihil phibet ab vno diuersa ꝑduci quare rõ Auic. nõ vr ꝯcludere quo ad pmuꝫ eius dictũ.

Propter tertium

qdẽ huius dõm pᵒ ꝙ motor pmus nõ a ꝓpriatur pmo mobili ita vt nulli alij ꝯueniat. nõ enim pmus motor mouet pmuꝫ mobile vt finis qn moueat ẽt alia ut finis. sicut. n. vna itelligẽtia mouẽs vnũ orbẽ mouet ipm ꝓpter pmuꝫ. sic scõa itelligẽtia mouẽs fm orbẽ mouet ipm pp ipm quare ꝛc. Dõm 2º ꝙ pmũ mouẽs a ꝓpriat pᵒ mobili q̄tenꝰ pus ⁊ pricipalius ꝯuẽit ei. qõ ꝓbat cũ ꝑ pus ⁊ pricipalius moueat ipm qõ sic pꝫ. nã pmũ mouens mouet vt desideratũ ⁊ amatũ. illud ergo magis mouet qõ magis appetit ipm. nũc ãt ita est ꝙ mobile pmum magis appetit mouens pmũ q̄ aliqd aliud ꝙ manifestũ est ex velocitate sui motus ergo pmũ mouẽs magis mouet ipm. Et hec est intẽtio phi in hoc. xij. cuꝫ inqt ꝙ pmũ mouẽs mouet ipm mobile sempiternũ. ⁊ in decelo ⁊ mũdo ꝙ pmi mobilis ⁊ incorruptibilis est pria sba itelligibilis ⁊ i corruptibilis.

Propter quartuꝫ

qdē bᵒ. Ad p̄ᵐ añ oppoᵐ dō3 q̄ agētis apro priati ita q̄ nulli alij est aliq̄ ꝓportio. ↄstat aūt q̄ primū mouēs ⁊ si ꝯ ꝓpriet̄ p̄ mobili nō tñ sic ei qn ēt alij ⁊ pp hoc rō ꝓcedit de agen te nāli ⁊ nō de agēte fm volūtatem.

Ad scō3 dōm est sīlr q̄ in agētibᵒ fm na turā vl̄e corrñdet vlī ⁊ pticulare pticulari. s̄ in agētibus p voluntatem hoc nō optet.

Ad 3ᵐ dōm q̄ si v̄tus p̄mi mouētis eēt ī magnitudīe tūc mouēt in istanti q̄ agens exi stens in magnitudīe agit fm totā v̄tutē ⁊ po tentiā. ⁊ iō si v̄tus ifinita eēt in magnitudīne ī ꝓportionabilit̄ moueret velociᵒ q̄ alia v̄tus finita. ita tñ nō est de mouēte incorpeo q̄ nō agit fm necessitatē nē s̄ fm ꝑuolūtate3 ⁊ pos sibilitatem ipius mobilis.

Ad q̄rtū dō3 q̄ ab vno nihil phibet p cedē multa. illud tñ vnū inq̄tu3 diūsa pduc̄ aliqualiter est diūsificatū. s̄ ista diūsitas so lū rōnis est. nec aliq̄ ↄpōnem facit.

Ritur quito de cio

qō vtrū p̄ter p̄mu3 moueſ oporteat ponere aliā itelligentiā p̄mu3 mobile mouen tem effectiue. Et arguiſ negatie p̄mo illud q̄ p pauciora fieri pōt nā nō facit p plura. non eni gaudet supfluis nec indiget necessarijs. s̄ p̄mū mouēs mouere pōt p̄mu3 mobile effec tiue cu3 sit v̄tutis infinite ergo nō o3 ponere aliud mouēs. Amplius p̄lalitas motoꝝ nō poniſ nisi pp dīminutōem v̄tutis vt pat3 in tractiōe nauis: si ergo optet ponere aliud mouēs p̄ter p̄mu3 mouēs eēt v̄tutꝭ finite.

Adhuc numerᵒ s̄baꝝ sepataꝝ est fm nu merū mobiliū. s̄ si aliq̄ō mouēs mouēt effec tiue p̄mum mobile p̄ter primū numerus s̄ba rum excedēt numerū mobiliū.

In oppoᵐ arguiſ primū mouēs mouet p̄ mū mobile vt appetibile ⁊ itelligibile hoc āt nō eēt nisi aliud eēt ipm appetēs ⁊ itelligens Idē vr̄ velle ↄmētator auerrois. viij. phico rum ↄmēto. lxxix. q inqt q̄ mouēs p̄mu3 q ē cā pria ppetuitatis motus nō ē finita quia nō est in magnitudīe. i. appropriate sc3 quia nō appropriaſ ad mouendu3 aliq̄ō mobile ī mediate. vñ ⁊. xij. meta. inqt ↄmētator q̄ p̄ mu3 motū sc3 corpus celeste mouet a p̄ mo tore vt a p̄ amato ⁊ desiderato. s̄ primū cor pus celeste nō amat nisi etiā habeat motorē ꝯ ꝓpriatū quod moueat vt amans ⁊ deside rans ipm ꝛc.

Propter primum

qdē huius qd sit mouēs p̄mu3 ⁊ quid mobi le p̄mu3 satis apparuit ex dictis qd vō sint ī telligentie seu s̄be sepate visū fuit scōo hᵒ. q. tertia ⁊ ampl̄ᵒ iferius. q. xviij. ⁊. xix.

Quid aūt sit mouere effectiue in q̄nto huᵒ qōne quita dictum fuit.

Propter secundu3

qdem huius q̄ōq̄ Alber. nihil aptum derelin quat ex dictis suis de ꝓposita difficultate. vñ in hoc. xij. inqt. Est aūt bonū p̄ncipiu3 in rōne istaꝝ trium cāꝝ q̄ vt desideratū est fi nis ⁊ vt largiēs est mouēs ⁊ vt vniuocu3 est spēs ⁊ forma. Et alibi in eodē inqt corpus motū p̄mu3 īmediatu3 est s̄be prie mouenti. ⁊ alibi in eodē inferiᵒ corpᵒ primū actui p̄ ⁊ puro nō est nisi in poᵃ ad vbi exīs ⁊ motō illius est s̄ba p̄ma fm pipateticos. in comen. aūt libri de cāis inqt deus q est pria cā nō est motor ↄiūctus alicui pp nimiā eius excellen tiā nulli ꝓportionatus est ifinite distās ab oī bus ꝛc. Sanctᵒ tñ Tho. in fine huᵒ. xij. notat q̄ Ar. nō ↄputat nisi latiōes planeta rum q̄ eius tpe nōdu3 erat dephensus motᵒ stellaꝝ fixaꝝ. vñ existimauit q̄ octaua spēa in qua sūt stelle fixe est p̄mu3 mobile ⁊ motō eius est primū pricipiū. s̄ postea dephensus ē ab astrologis in ↄtrariū primi motus. vnde necesse est q̄ supra sperā stellaꝝ fixaꝝ sit aᵃ circūdans totū que reuoluit totū celū motu diurno ⁊ hoc est primū mobile qō mouetur a p̄ fm Aristo. s̄ Auic. posuit q̄ primū mobi le mouet imediate nō a p̄ pricipio s̄ ab intel ligētia a prīo pricipio cāta. Cū. n. primū pri cipiū sit vnū simplex existimauit q̄ ab eo nō

pōt cāri nisi vnū qđ est itelligentia pma. Ex
qb⁹ vbis sufficiēt appet. s. T. huic adhē pō
ni vt q̄ de⁹ de mēte pħoꝝ imediate effectiue
moueat p⁹ mobile q̄ꝗ̄ qdaꝫ ex pđicatorib⁹
saluādo vba. s. T. dicāt q̄ de mēte pħi fuit
q̄ pmuꝫ mouēs mouet celū pmuꝫ imediate
imediatione vtutis licet nō imediate imedia
tione suppositi. Vn̄ ⁊ Sco. hāc difficulta
tē soluēdo iqt q̄ rōnabiliter poni pōt q̄ nihil
aliud mouet pmuꝫ mobile effectiue pter p⁹
mouens. Nec rō in oppo⁹ ɔuicit ad quā rn̄
dendo dōꝫ est q̄ ⁊ si pmuꝫ mouēs mouet vt
intelligibile ⁊ appetibile nō oportet q̄ moueat
vt itelligibile ⁊ appetibile ab alio ẜ vt a seip
so. vn̄ ꝓpter hanc cām nō oꝫ ponē aliud mo
uens effectiue. ẜ ɔtra solutōeꝫ istā instat qꝛ a
mare ⁊ appetere semp est ad melius pp aliq̄
carentiā vel impfectōeꝫ. pmum aūt mouens
nō est carēs pfectōe nec ipfectū respectu sui.

Propter tertium

qdem hui⁹ vius dōꝫ puto de intētione pħi
⁊ ɔmētato. q̄ alia est itelligētia mouēs pmuꝫ
mobile pter pmuꝫ mouēs qđ est pmuꝫ pn̄⁹.
Jstud .n. vr̄ esse de itentione pħi ⁊ Auer. ⁊
Auic. oēs .n. videntur ponere duplicē moto
rē pmi mobilis. s. ɔiūctuꝫ ⁊ sepatuꝫ. ɔiūct⁹ ē
a ꝓpriat⁹ pmo mobili ⁊ sibi ꝓporcionatus i
vtute. vn̄ scđo celi ⁊ mūdi dr̄ q̄ si vna stella
magis apponeretur p⁹ mobili mouēs ipm nō
moueret sine labore ⁊ pena. hoc aūt nō esset
nisi aliqđ mouens vtutis finite ⁊ determiate
moueret ipm mobile qꝛ q̄cūq̄ apponerēt p⁹
mouēs moueret sine labore ⁊ pena. Vn̄ dōꝫ
vr̄ ad p̄ns q̄ pter pmuꝫ mouēs alia itelligē
tia est que mouet celum ⁊ hanc qdā dicunt
aīam mūdi. Et hāc eē intētionē pħi inqt
ɔmenta. in hoc. xij. comen. xli. q̄ motus celi
ɔponitur ex duob⁹ motorib⁹ q̄ꝝ vn⁹ est fi
nite motionis ⁊ est aīa exn̄s in eo. aliud autē
ifinite ⁊ est pō q̄ nō est in mā q̄ est pmū pn̄⁹.
Et in libello de sb̄a orbis inqt q̄ Ar. ɔside
rat in hijs vtutibus diuinis eas mouere ad
aliqđ appetibile ergo vult q̄ pter pmū mo
uens sit motor ꝓprius cuiuslibet mobilis qui
moueat pp mouēs pmuꝫ quod est amatuꝫ ⁊
desideratū pmuꝫ. Ampli⁹ si pmus motor
moueret imediate pmuꝫ mobile seq̄retur q̄
vtus finita adequaret vtuti ifinite. ẜ hoc est
falsuꝫ. ɔn̄a pꝫ ex. viij. pħicoꝝ. seq̄ret etiaꝫ q̄
moueret in nō tpe ɔn̄s falsuꝫ vtꝫ. viij. pħico.
ɔn̄a tn̄ ꝓbat qꝛ vel moueret i nō tpe ⁊ hētur
qđ intēdit vel in tpe ⁊ cū cuiuslibet tpis ad
aliud tēpus sit aliq̄ ꝓportio seq̄retur q̄ esset
dare motorē finitū equalis vtutis cū motor
ifinito qđ est ipossibile q̄ꝗ̄. s. Tho. viij. pħi
coꝝ soluēdo hāc rōnem dicat q̄ quāuis p⁹
pricipiuꝫ moueat imediate ⁊ sit ifinite vtutj.
in vigore qꝛ tn̄ agit p itellectuꝫ ⁊ volūtatem.
iō nō oꝫ q̄ moueat quātuꝫ mouē pōt. ẜ mouꝫ
ẜm exigentiā mē subiecte. nō sicut agētia nā
lia. ẜ sicut edificator q nō sp facit domū maxi
mā ⁊ optimā ẜm vltimū potētie sue. ẜ limitat
actōem suā ẜm māꝫ ⁊ ẜm finē. ita in ꝓposito
q̄uis pmū pricipiū possit mouere in nō tpe.
tn̄ qꝛ nā corpis celestis nō est nata recipe mo
tū sic iō ꝛc. Sed hec solutio vt inqt Jo. Jā.
in hoc. xij. nō est ẜm pncipia pħie. nā prici⁹
primū q̄tuꝫ pōt itelligit seipm ⁊ appetit. alr̄
nō eēt in sua optia dispōe. ẜ mot⁹ ɔseqtur ei
us itellectum ergo oꝫ q̄ moueat ẜm vltimuꝫ
sue potētie. nec est sīle de edificatore qm̄ edi
ficator mutat̄ đ vno itelligere in aliud ẜm q̄
aliter ⁊ aliter pcōcipit ⁊ itelligit formā dom⁹
iō aliā ⁊ aliā domū facit ẜ primū pricipiuꝫ ē
in trāsmutabile ⁊ ẜm se ⁊ ẜm accidēs nec est
verū q̄ ipe nō moueat in nō tpe pp repugnā
tiaꝫ ex pte mobilis qđ nō est natū recipe in
nō tpe imo repugnat ex pte vtriusq̄ cū cuili
bet vtuti actiue correspōdeat po^a passiua in
mā ẜm pricipia ɔmētatoris Auer. vt patuit
in qnto h⁹ qōe. xi. lꝫ ex hoc eueniat qꝛ ē vt⁹
nō in corpe. Attētione tn̄ dignū q̄ lꝫ determi
nata va sint iuxta pricipia pħi tn̄ nō est ne
gandū qn primū pricipiū moueat aliquo mō
saltē in rōne finis. Vn̄ Albert⁹ in hoc. xij. po
nere priaꝫ sb̄aꝫ nō mouentē est eam ponere
ociosaꝫ ⁊ ponē eā ociosam ē ponere q̄ aliqū

moueť de ocio ad actū aut oȝ dicere φ semp
erit sicᵭ dormiens ⁊ φ nō eēt optimū qꝛ pbatū
est φ optimū est in actu ⁊ nō in habitu.

¶Hac etiā fuisse intētionē phi ⁊ cōmētato
ris inqt Sco. nō solū in hoc. xij. sed ⁊ i qͥlibe
tis. dicēs φ absolute ɔcedēdū est tā Aristo.
φ Auer. deū imediate posse mouere corpus
negasse. ⁊ in hoc hȝ theologus vtrūqꝫ negaŕ
posuerūt tñ deū mouere celū mediate. s. me
diante itelligētia q̄ est ꝑpͣ motrix celi ⁊c.

Sed circa dicta ɔtigit dubitare ꝑ cū itel
ligētia imediate mouēs celū ꝑsideat spere
vtatur ea sicut istrumēto motus sui. nūqd ꝑ
sideat stelle vel toti spere vel alicui pti ipiꝰ.
Dōȝ ex Alberto in hoc. xij. tractatu. ij. cap.
xxvi. φ illud φ rōnabiliꝰ de hoc dici pōt ē
φ in speris simplicibꝰ quaꝝ lumē a deo sim
plex est φ visui nō subicitur itelligēᵃ mouēs
toti spere ꝑsidet. In stellatis aūt ꝑsidet stelle
magis ita tñ φ siue hic ⁊ nunc sit in spera ⁊
stella licȝ maior ṽtus eius sit in vna pte φ in
alia. in stella. n. ꝑpter sbe spissitudīeȝ magis
lumen calcaŕ ⁊ multiplicaŕ. ⁊ cū stella lumie
suo facit qcqd facit optet φ ipa stella ꝑncipa
le sit lumē itelligētie istrumentū exequētis fō
mas suas p stellas ⁊ orbes. sicut. n. itelligenᵃ
agens q̄ in nobis est p spūs iuebit manibus
⁊ istrumētis formā q̄ iducere vult i materiā
ita itelligēᵃ agens q̄ mouet orbeȝ ⁊ stellā vel
stellas lūiari iuebit formā ⁊ p lumen lūiaris
traducit eā in mām quā mouet. ⁊ hoc sit tā
gens maťiaȝ educit de potētia ad actuȝ ⁊ hꝰ
signū est φ sapiētes astronomi p hec ꝑncipia
q̄ sūt loca stellaꝝ ꝑnosticantur de effectibꝰ q̄
libus stellaꝝ iducūtur rebus iferioribꝰ ⁊c.

Scdo dubitaŕ iptinenť vtiliter tñ nūqd
itelligētie sunt in ꝑnto. dōm iuxta doctriam
Johis Jan. φ nō sūt in ꝑnto nisi reductiue si
cut etiā de mā ⁊ forma dŕ. vñ in ꝑ de celo
mūdo qōe. xxviᵃ. vult itelligētias nō ɔtineri
in aliquo gñe logico ⁊ ṽo. qꝛ oē tale ɔtentuȝ
sub gñe est ɔpositū realiter ex gñe ⁊ dñtia q̄
dñtia hȝ aliā dñtiaȝ sibi ɔtrariā ⁊ sic spēs
sūt ɔtrarie qꝛ qd ɔstituiť p ɔtrariū eēntialiť
hȝ ɔtrariū ⁊ sic spēs sūt in eodē subiecto succes
siue. ſ hoc repugnat itelligētijs. ſ intelligētie
bene sūt spēs. i. qditates pse distincte.

Albertus aūt in hoc. xij. determiat q̄liter
itelligētie sunt in ꝑnto sic ingens. Vñ sciendū
sicut ⁊ alibi diximꝰ φ pria simplicissima di
stinguuť ab iuiceȝ se ipis. ⁊ iō maxiaȝ habēt
distictionē ⁊ sba qdē pria est ꝑmissima ⁊ ex
tra genus. Intelligētia aūt est ɔpositūȝ ꝑmū
in gñe acceptū. ⁊ dico ꝑmum fm eē ⁊ nō fm
coelemētationē cathegorie ꝑdicabiliū hec il
le. vbi verbum illud est valde ponderanduȝ
ꝑmuȝ fm eē ⁊ nō fm coelementationē cathe
gorie. forte. n. negauit eas eē in ꝑnto ⁊ spēs p
se lȝ reductiue ⁊c. Et hoc iuxta doctriaȝ pipa
teticoꝝ. Alijs aūt theologos imitatis videť
dōȝ eas eē in ꝑnto. vt. s. Tho. in tractatu d
nā gñis ⁊ Egidio in q̄libetis vt supius. vij.
huiꝰ qōe. xij. ɔñsuȝ est. q̄leȝ aūt repugnātiam
habeant dñtie diuisiue gñis ⁊ q̄lem ɔtrarie
tatē quod fuit fundamentuȝ Johānis Jan.
visum fuit in. x. huius qōe. xijᵃ.

Propter quartuȝ
qdē hꝰ. Ad ꝑmū argumētuȝ añ oppoᵒ dōȝ
φ illud qd pōt fieri p pauciora ⁊ eq̄ ɔueniē
ter nō optet fieri p plura. Nūc aūt itelligētie
mouēt ɔtinue vt assimilenť ꝑ pricipio in cāu
do vt inqt hic Sco. vt etiā explicent ṽtuteȝ
q̄ est in ꝑ pncipio. ſ ṽtus ꝑmi pricipij nō ma
nifestaŕ ex hoc φ itelligētie mediate mouent
ꝑmuȝ mobile φ ipm ꝑmuȝ mouet illud ime
diate pfectior. n. eēt edificator q posset domū
facere q̄ domus posset aliā facere φ si ipse p
se illā faceret. Silr doctor melior eēt q posset
facere discipulos q alios doceret φ si ipse p
eēt docēs. silr in ꝑposito magis manifestatur
ṽtus ⁊ poᵃ ꝑmi ꝑncipij ex hoc φ pōt aliquid
cāre qd pōt aliud cāre qd pōt mouere aliud
φ si ipe posset illud mouere.

Ad scdȝ dōȝ φ ꝑlalitas motoꝝ nō sp po
nitur ꝑpter diminutōeȝ ṽtutis imo in ꝑposi
to pōitur pp manifestatōȝ eiꝰ qd est virtute
in primo principio.

Ad tertium dicendum quod numerus sbe extendit numerum mobilium secundum Aristo. ex numero mobilium concludit numerum substantiarum a propriatarum mobilibus non ignorans quod preter illas datur primum mouens in ratione amati et desiderati.

Ubi attentione dignum quod licet primum principium non moueat immediate primum mobile tamen sibi attribuitur primus motus tanquam effectus per quandam excellentiam quoniam primum mobile sumptum pro aggregato ex orbe et intelligentia perfectius appetit et intelligit inquantum mouens quam alia entia non pro tanto quod deus immediate moueat ipsum. sed quia causalitas eius magis appetit isti primo mobili quia motus est velocissimus ideo dicit quod prima substantia mouet simplicem lationem.

Ritur decimo

sexto quod utrum primum mobile vel celum ipsum moueatur a voluntate pure intellectuali et intransmutabili. Et arguitur negative primo voluntas intellectualis est actus universalis. sed motus et operatio sunt circa singularia ergo motus celi non est a voluntate intellectuali. Amplius omne nouum ab aliquo transmutabili procedit. si enim producens non mutaretur non produceret aliud nunc quam post. sed noua reuolutio fit in celo ergo etc.

Adhuc si mouens celum non esset transmutabile non esset assignare quare nunc producitur una pars motus et alia iam etc.

In oppositum est philosophus qui inquit quod omnes substantie immateriales sunt intransmutabiles.

Propter primum

quidem huius sciendum quod per voluntatem intellectualem in proposito intelligimus eam que in sui operatione nullam presupponit cognitionem alicuius particularem vel eam que cum sensu et ymaginatione nullam habet connexionem. eam vero intransmutabilem idest immutabilem appello.

Propter secundum

quidem huius Auic. ut in presenti narrat Sco. dixit quod motus celi est a voluntate transmutabili. Motus enim quedam intentio remota est requirit ergo aliquam causam intelligentem remotam sicut partes in motu grauis deorsum. causa enim quare graue nunc est ibi nunc hic. est quia magis distat a termino et nunc minus. similiter in proposito nunc est una pars motus nunc alia quia voluntas mouens remota est. propinquum enim celi motorem dixit esse animam. remotum vero intelligentiam. Et ratio cui plus innititur Auicenna hec est quia motus celi est particularis et partium celi est ab .a. in .b. et .a. .b. in c. et sic continue donec perficiatur circulus ille. igitur iste motus particularis est a mouente cognitionem particularem habente de partibus illius motus singularis. sed intelligentia pura et simplex non habet de entibus cognitionem singularem. dato enim quod aliquis intellectualiter cognosceret omnes motus lune et motus nodorum capitis et caude draconis et quantitatem eorum secundum omne tempus quamuis intellectualiter sciat rationes eclipsium omnium non tamen sciat hanc eclipsim vel illam nisi aliquid quod est proprium isti eclipsi et illi. hoc autem quod facit ipsum scire proprium huius vel illius non est nisi sensus vel imaginatio. Illa ergo virtus que propria huius motus cognoscit est imaginatio et sensus. quicunque autem motor est huius celi in hoc motu cognoscit hoc ubi et illud et omnia accidentia huius motus ut est hic motus ergo ille motor non est intelligentia. sed anima habens ad minus imaginationem particularium. cum autem non moueat celum nisi per desiderium concedit Auic. quod non habet anima hoc desiderium concupiscentie vel ire. sed habet desiderium sapientis quod est boni simpliciter et non boni ut nunc.

Quecunque autem inducuntur ab Auic. omnino sunt erronea et falsa. ille enim intellectus qui est uiuum quidem est speculatiuus et non actiuus. intellectus autem actiuus duplex est ut inquit hic Alber. unus quidem qui per accidens est actiuus. et alius qui est actiuus per se ipsum. per accidens autem est actiuus noster intellectus qui non agit nisi formam artis acceptam vel inuentam. per se autem actiuus est qui per se ipsum et per suam essentiam est actiuus rerum et talis est intellectus substantiarum mouentium celos et ideo similis est hec actio actioni virtutis formatiue que est in semine que agit diuisa et in figura et in specie sicut intelligentia et anima. et ideo a quibusdam etiam intelligentia vocatur ut visum fuit in .v. huius quod oportet tamen ut agat in materiam quam ambit per spiritum non indiget imaginatione aliqua. ita etiam diximus quod corpus celi perfectissimum corporum est et quia est sic

ĩstrumẽtum ĩtelligen^e^ fit in ea forma ĩtelligẽtie traducta in ipm absqȝ imagiatione.

Propter tertium

itaqȝ hui⁹ dõȝ p̃ q͛ motus celi est a volũtate intellectuali mõ exposito qȝ pbat Sco. p̃ qꝛ effectus sempiternus ⁊ vniformit͛ se hñs a cã pcedit intransmutabili s; mot⁹ celi ẽ h⁹ı g° ⁊c.

Dõȝ scdo q͛ motus celi est a voluntate intransmutabili qȝ pbatur qꝛ motus vnus est a motore vno. s; si volũtas mouens inouaret̃ sm̃ inouationẽ partiũ ipsius mot⁹ cũ infinite sint partes motus quasi infiniti essent motores ⁊ per ꝯñs nõ esset vnus.

Attentione tñ dignũ vt Sco. q͛ mot⁹ celi est a voluntate intellectuali nõ tñ vlĩ s; prati ca. ⁊ ideo esse põt alicuius singularis. est etiã a voluntate intransmutabili. nam si aliquis ĩtẽdat mouere vel terminũ precõcipiat distãs inter terminos nõ oȝ mutare voluntatẽ ĩ quacũqȝ parte motus. nõ eiȝ p̃cõcipit ptes distantie vt distĩcte. s; solũ inq̃tũȝ vnũ ⁊ vt in po^a^. vnde intendit vnũ motũ cui⁹ partes sunt ĩ potentia. ⁊ ideo nõ obstante motu vel distantia partiũ vnica voluntate nõ mutata per totũȝ motũ intendere. ⁊ ideo nõ oȝ volũtatẽ a qua pcedit motus renouari sm̃ renouationẽ partium in motu.

Sed circa dicta insurgũt difficultates nũquid iuxta pipateticos in primo pricipio sit voluntas. ⁊ supposito q͛ sic nũquid sit libera valens ad opposita.

Secũda difficultas qualis sit voluntas ĩtelligentiarum.

Ad primũ dõȝ primũ principiũ esse nobilissime voluntatis nec antiqui pipateticoꝝ. s. Arl. Theophrastus: Porphirius: Auicenna ⁊ Auerroys vt inquit Albertus in cõmẽto libri de cãis negauerũt in eo esse volũtateȝ nisi illã que est rei deficiẽtis appetitus que aũt desideratiua est ⁊ finis optimi est in ipso ⁊ per ipsam agit qcqd agit. nec cũ dicit̃ ipȝ esse p̃mũ sciens liberꝛ ⁊ volẽs designatur per aliqd qȝ ipso diuersum pter sui omnimodã simplicitatẽ. Propter qȝ quidã ãtiqui sancti distinxerũt voluntatẽ per tria. dicit̃ aũt voluntas imperfectus appetitus in ratõe fundatus ⁊ dicitur volũtas ĩmobilis placentia finis. ⁊ dicitur voluntas liber motor animi qua dicere cõsueuimus si volo intelligo. si volo ambulo ⁊c. huiusmõi. ⁊ hoc mõ dicimus volũtateȝ esse in primo q̃tum ad oẽs suas actiones qꝛ nihil impellit eum ad agendũ sed ipse sibi ex electione cã actionis est sicut dicit Boetius in de cõsolatione phie Platonem sequens quẽ nõ externe pepulerũt fingere cãe. Uerũ insita summi forma boni liuore carens. scdo mõ dictam voluntatem primũ principiũ habet ĩ volitis. voluntatem enim ĩmobilem habet in optimis. Uoluntas etiam primi principii est liberrima in omnibus suis tam in agendo q̃ in aliis eo q͛ ad nihil penitus habet dependẽtiam ⁊ sibiipsi sufficiens est cã ad oĩa in omnibus. pter qȝ etiam meliores pipateticoꝝ p̃mũ principiũ dixerũt esse largissimũ s; illã largitatis spẽȝ q̃ magnificẽtia vocat̃. hoc eiȝ est qñ aliqs fluit optimis ⁊ nõ deficit. pp̃t qȝ ĩ optimis ĩ seipso hȝ sufficiẽtiã p quã sibi ĩ oĩb⁹ aliis sufficit habũdãter. Nec valet ei⁹ voluntas ad opposita ex q̊ tñ nõ tollit̃ eius libertas. tñ p̃ qꝛ nõ esse ĩ aliquo agẽ ⁊ nõ agẽ põt esse p obligatõeȝ ad vnũ ⁊ ĩpossibilitateȝ ad alteꝝ. ⁊ hoc tollit libertatẽ. Alio mõ põt eẽ p libertatẽ ad vnũ ⁊ ad alteꝝ. s; qꝛ meli⁹ est eẽ vnũ q̃ alteꝝ pter hoc nõ trãsponit̃ de vno ĩ alteꝝ. p̃mũ eiȝ p̃ncipiũ nõ põt nõ agẽ qꝛ melius est emittẽ bonitates q̃ retinẽ. ⁊ minimũ inconueniẽs ĩ p̃ p̃ncipio ĩpossibile est. Tũ etiã qꝛ liberꝛ nõ dr̃ qꝛ valens ad opposita vt velit sineȝ ⁊ nõ velit. s; rõ libertatis ꝯsistit in opãdo pter se vel nõ pter aliud saltẽ p̃ma ĩtẽtõe Et per hoc apparet qualis sit volũtas intelligẽtiaꝝ citra p̃mã quaꝝ volũtas nõ valet ad opposita cũ actus volũtatis ĩ eis nõ dependeat a virtute sensitiua q̃ est g̃nabilis ⁊ corruptibilis. Ideo volunt sp̃ mouere determinate. nec possunt nõ mouẽ nec etiã nõ velle mouere ĩõ determinate se habent ad vnũ sp̃ mouẽdũ ⁊ tale sp̃ mouere nobilissimũ est ⁊ multo nobilius q̃ aliqñ mouere ⁊ aliqñ non mouere.

Ideo recte dixit Mescalach q mot⁹ celi motus sapiētis est eo q sapiētis est vno mō agē ⁊ sp ⁊ nō per incōstantiā aliqñ agē ⁊ aliquando nō agere vel sic q̄ aliter agere. tali eī mō agit qui per diuersa disponitur. vñ quecūq intelligentie secunde agunt ad p̄me referunt actionē q̄ vno ⁊ eodē mō se h₃ ⁊ vno ⁊ eodē mō desideratur a mobili. ⁊ ꝓpter hoc illa nobiliora sunt q̄ alia que frequenter vel raro agunt ⁊ a diuersis ad diuersa disponunt non tñ ꝓpter hoc intelligentie alicui subiacent necessitati seu coactioni.

Propter quartuz

qdē h⁹ ad p̄mū añ oppositū d₃ q voluntas intellectualis duplex est. s. pratica ⁊ speculatiua. speculatiua est vlis p̄tica singularis. ⁊ iō a volūtate itellc̄uali p̄tica bñ pōt mot⁹ ꝓcedē

Ad scd̄m d₃ q nō o₃ id qd̄ de nouo producit ex cā renouata ꝓduci. Si eī aliqs nūc intendat cras currere nō mutata volūtate potest cras currere vt etiā dicebat in q̄rto hui⁹ q. ij. nec o₃ volūtatē cras mutari. vñ de agente nāli ꝓcedit rō ⁊ nō de agēte voluntario.

Ad tertiū d₃ q mouens celum intendit totū motū ⁊ q₂ in motu partes sunt in potentia iō ps succedit parti nō q₂ volūtas sit mota. s₃ q₂ itēdēs totū o₃ p̄tes successiue ꝓducē

Ritur decimo

septimo qd̄ vtrū numerus subāꝝ ⁊ motoꝝ sepatoꝝ sit excedens multitudinē oīum sensibiliū ita vt sit ponere alias subās separatas ordinē ad motū nō hñtes. ⁊ arguit negatiue p̄. numerus est q̄titas discreta vel numerus est res mathematica a ꝯtinua nō separata s₃ intelligētie sunt absq q̄titate ergo in eis nō est numerus.

Amplius q̄to aliqd ꝓpinqus est vni tāto min⁹ h₃ de multitudine s₃ intelligētie sunt ꝓpinqores p̄ p̄ncipio qd̄ est maxime vnū ergo habēt mīmū de multitudine.

Adhuc numerus subāꝝ sepataꝝ est iuxta numeꝝ motuū s̄m ph₃. s₃ numerus motuum celestiū nō est excedens multitudinē motuum reꝝ sensibiliū ergo nec subāꝝ.

Amplius subē sepate sunt ponēde s₃ q sīt in optima dispōne. s₃ in optima dispōne sunt vt sunt cāe. cāe aūt nō sunt nisi per cōpatiōes ad motū ergo nō sunt ponēde nisi per comparationem ad motum.

Adhuc in cognitōe₃ sepatoꝝ deuenim⁹ p cognitōe₃ sensibiliū. s₃ nihil app₃ nobis de sb̄stātiis sepatis p̄ter motū ergo nō est ponē alias subās p̄ter cōpatōe₃ ad motū. Item dicit ph̄s q aliq̄ sūt subē q̄ sīt finis latōis q₂ ⁊c.

In oppositū arguitur q̄to aliqd est pfectius tāto h₃ esse in maiori multitudīe q₂ plura bona sunt meliora paucioib⁹. s₃ subē imateriales sunt pfectissime inter subās ergo ⁊c.

Amplius si inferiora nō essent non magis supiora essent ⁊ nō ecōuerso. s₃ si nō esset motus possibile esset subās sepatas esse. possibile est ergo substātias separatas esse sine comparatione ad motum.

Propter primum

quidē hui⁹ quid sit numerus ⁊ quot dicatur modis in q̄rto hui⁹. q. iij. sufficiēter discussuz est cum reliquis.

Propter secunduz

quide₃ hui⁹ sciendū vt inq̄t hic Sco. q diuerse sunt opiniones circa qōe₃ istā. Plato eni₃ ponit numeꝝ subāꝝ sepataꝝ iuxta numeru₃ spēꝝ sensibiliū vt ydeas de quibus dictū fuit vij. hui⁹ sufficienter quā opinione₃ ph̄s iprobat sufficienter pluribus locis. Et hoc loquēdo de substātijs sepatis oīo extra sperā generabiliū ⁊ corruptibiliū: qd̄ si extensius loquamur doctrina Plōnis fuit vt ponit Luci⁹ appulegius in libro de deo socratis q vere sint demones habitantes siue ꝯuersantes nobiscū ⁊ huic positioni adheserunt plurimi ex ph̄is licet inter se discordes fuerit nūquid sint substantie corporee quo mō cōiter dicitur apud platonicos q demō est animal tempore eternum: corpore aereū: mente rationale an sint i

corpore ꝛ spūales. vñ Albert⁹ in cōmento de cāis inqt Esiodus: Socrates: ꝛ Plato deos esse ponebant in calodemones ꝛ cacodemones omnes intellectuales subās post primam cām diuidentes. De quoꝝ opinione nihil ad p̄ns penitus dicimus q̄uis magnā sue positionis hūit rationē. Ita etiā q̄ Arl. in libro de natura deoꝝ in multis videat̄ cū eis sentire. sicut narrat Tulius in libro de nā deoꝝ.

Propter tertium

quidē huiꝰ primitus de intelligētijs determinetur iuxta opinionē pipateticoꝝ. deide qd fide ꝛ theologia que sola est veritas tenēdū sit adducatur.

De p̄mo dōm vt Sco. in hoc. xij. q̄ phs ponit numeꝝ subāꝝ sepataꝝ iuxta numerū motuū. Cuiꝰ ratio fuit qꝛ de sepatis cognitionē hr̄e nō possumus nisi per effectus. nullus aūt effectus eoꝝ appꝫ nobis hic inferius preter motū. iō phs nō potuit ponere numerum subāꝝ sepataꝝ nisi iuxta numeꝝ motuū. Et qꝛ pipateticoꝝ ꝯsuetudo fuit vt inqt Alber. in hoc. xij. nihil penitus dicere qd̄ certa rōne pbari nō poterat. Ideo due potissime rationes coegerunt pipateticos ad intelligentiarū positionē quaꝝ vna est ex motu celestiū. cū eī celestia a se moueant̄ ꝛ nō a generāte seq̄t̄ necessario q̄ nā nō sit motor eoꝝ. Adhuc omne qd̄ mouetur motorē hꝫ ꝯiunctū sibi vt pbatū est in p̄ncipio. vij. phicoꝝ ꝛ videmus q̄ corpora celestia mouētur oꝫ q̄ motore sibi ꝯiuncto moueant̄ qui sit actus mobilis ▪ se. Amplius videbant pipatetici gn̄onē esse inqetam ꝛ infinitā gn̄onē aut cām hr̄e in celesti circulo. celestis aūt circulus cū multiformis sit gn̄onis infinite cā nō erit nisi per aliqd qd̄ cōe est ꝛ vniforme. hoc aūt nō est nā nec aia. relinq̄t̄ ergo q̄ sit intelligentia que vno mō ▪ hꝫ ꝯtinue. oꝫ ergo q̄ p̄ncipiū p̄mū motus sit intelligētia vno mō se hn̄s ꝛ ꝯtinue. pp̄ter qd̄ Alber. in hoc. xij. recte inqt q̄ subā sepata nō relata ad motū ꝛ mobile nulla esse pōt f̄m rationē phisicā. vñ. s. Tho. scdo ꝯtra gentiles ca. xc. Arl. pbare nitit̄ nō solū esse aliqs substātias intellectuales absq̄ corpore. sꝫ q̄ sunt eiusdē numeri cuiꝰ sunt motus dep̄hensi i celo sꝫ neq̄ plures neq̄ pauciores. pbat eīm q̄ nō sunt aliq motus in celo qui a nobis deprehendi nō possint p̄ hoc q̄ omnis motus qui ē in celo est pp̄ter motū alicuius stelle que sensibilis est. Orbes enim deferunt stellas motus enim deferentis est pp̄ter motū delati. Itē pbat q̄ nō sunt alique subē sepate a quibus nō p̄ueniāt aliqui motus in celo qꝛ cū motus celestes ordinētur ad subās sepatas sicut ad fines si essent alie subē sepate q̄ⷭ ille quas numerat essent aliqui motus in eas ordinati sicut i fines aliter essent motus impfecti. vñ ex hijs ꝯcludit q̄ nō sunt plꝰes subē sepate q̄ⷭ motus deprehensi ꝛ qui possunt deprehendi in celo presertim cū nō sint plura corpora celestia eiusdē spēi. Hec aūt pbatio veritatē nō hꝫ. nā in hijs que sunt ad finē sumit necessitas ex fine vtꝫ. ij. phicoꝝ nō aūt ecōuerso. vñ si motus celestes ordinātur in subās sepatas sicut in fines vt phs dicit nō pōt ꝯcludi necessario numerus subāꝝ p̄dictaꝝ ex numero motuū. pōt eīꝫ ꝯcludi q̄ sunt alique subē sepate altioris nature q̄ⷭ ille que sunt p̄ximi fines celestiū motuū. ꝛ iō Arl. hāc rōnē nō inducit q̄̄i necessariā sꝫ tā̄q̄ pbabilē ꝛc.

Modꝰ aūt assignādi numeꝝ itelligētiaꝝ hic ē ex Alber. q̄ cū motor p̄mꝰ sit eēntia simplex ꝛ motꝰ suus sit ꝯtinuus ꝛ vnus ꝛ eq̄lis oꝫ necessario q̄ per suam sb̄aꝫ ꝛ motū faciat eē i oībꝰ. ꝛ hic motꝰ ē cā motꝰ diurni i oībus spis. ꝛ sic ab vno siplici p̄ mobili ē motꝰ vnꝰ simplex. ꝯn̄s ē vt i 2° mobili duo sīt motꝰ. Et iō stellaꝝ fixaꝝ spa nō pōt eē 2ᵐ mobile. sꝫ oportet ꝛ ꝯpō eē cū mā nō fit nisi vnū p̄ncipioꝝ cōponētiū moueat̄ ad alteꝝ. Cū gᵒ p̄mꝰ motꝰ q cāt eē sit motꝰ ab oriēte i occidentē oportebit 2ᵐ motū eē ab occidēte i oriētē ꝯtra motū p̄mi qꝛ ille motꝰ ꝯpōnis ē ꝯpōnis p̄ᵉ ꝛ p̄ hunc motū vnū p̄ncipioꝝ cōponētiū obuiabit alti ꝛ hic motꝰ ē scdi mobil. Et hij duo sunt celi occulti quoꝝ vnū hꝫ motū diurnū pp̄ esse

Alterū aūt motū planetē ꝓpter cōpositionem quā cāt in oībus. Cōsequitur aūt hoc eius q cō positū est determinatio per qtitatē ⁊ figuram. ⁊ hic effectus etiā ſm astronomos est celi stellati ꝓpter qd etiā illi celo multe imagines cō stellationū attribuunt. ⁊ hoc est tertiū celum tres hñs motus. ⁊ hucusq motus ⁊ mobilia sunt ordinata sp vno mō crescētia ſm recessū a pmo simplici. hec Albertus.

Sed attentione dignū q nō oēs astronomi hac incedūt via. quidam eīz saluant qcūq dicunt de effectibus ponēdo solā nonā sperā ⁊ octauā que celū dr stellatū. sic decia quam ponit Alber. vñ Cōciliator in tractatu de motu octaue spere caput arietis signiferi. s. octaue spere mobilis qñz sub eius cōpari capite i mobilis zodiaci. s. none spere situatur. ⁊ vlr zodiacus suborthogonaliter zodiaco. qd siquidem factū ſm ptholomei radicē per amplius circa. M. cccc. anno sui motus indicat cordis leonis ptacti. Tunc nāq ex directa coniunctione sperarum vtus supior vnita directi in hec transferebatur inferiora. quare tunc maxime ac fere per. cccc. annos pus posteriusq totidem totus mundus cōfloruit sapia ⁊ virtute omni decoratus. Tunc quidē deo humanato nobiscū placuit habitare reges extitere impatoresq pclarissimi vt Alexander: Darius: Julius cesar reliqq cesares ab eodem denoīati. Tunc eīz vna facta totius orbis vt romanorum monarchia. stoicorum per ampliata scola ⁊ ea que pipateticorum supuenit cū eius Aris. fundatore. Medicina etiā pficitur Galieno: Ptholomeo cū aliis astrologia. Tulioq rhetorica. ⁊ puulgabātur per ample legalia. appetitus arcebantur bestiales. ⁊ nazareorum lex dilatata diuina significatōe. Mahemetq cō surgit populationes ac regna ampliate. ⁊ ad vnū enumerando vniuersū tanq corpus assu it circa statū iuuētutis tpatū ita vt oēs sibi tes adinuicē sibi ꝓportione cōsiliarent tandē q cordi ceu vnico pncipatui. Nunc aūt a capitibus signorum cardinaliū qttuor ⁊ oīo zodiacus incipientib ab inuicē manifestius secedē. cuncta in contrariū ceperūt pmutari. sicq sapientia ⁊ virtus oīo fraudate. reges vilificati. monarchia corrupta. fides ⁊ legalitas leues redite. tirānez oppssione populis dominātes. numerusq sapientū rarissimus ⁊ velut corpus cachochimū. i. repletū malis humorib reditū vniuersum ita vt in obedientia partiū ipsius adinuicē ⁊ tirānides cōsurgāt in illo ⁊c. Et subdit paulo inferius ex eius tā grādi diuersitate in orbe octauo cū hijs q ipsius ac subiectis eidem oībus rōne noni vt visū est per maxima cābit i terrenis diuersitas ita vt arida conuertat in mare ⁊ ecōuerso. vt censuit Arist. transmutentq habitudines ceu populationes post depopulatōes ⁊ eius leges cōstitutōesq scientiarum ac artiū varient. hec Cōciliator.

Omne aūt qd est determinatū mixtione ⁊ cō plexione primarum qualitatū est attributū septem speris septē planetarum. ⁊ ille nō adeo ordinate habundant in motibus sicut mobilia superiora. sed potius ⁊ in positione ⁊ in motibus disponuntur ſm q mixtionem perficere possunt. In mixtione aūt est frigidū cū sicco ⁊ frigidū cum humido ⁊ calidū cū humido. ⁊ calidum cū sicco. frigidum aūt cum sicco ⁊ neutra qualitas est vite. sed vtraq mortificatiua. sed tamen in mixtura operatur potentiam bene tenēdi sed male recipiendi. ⁊ cum potentia male recipiendi ipediat mixturā oportuit speram per motū suū hec operantem longissime poni a loco mixtionis. ⁊ tamen oportuit ipsam esse ꝓpter potentiā bene tenēdi. et quia hec habet perfecte spera saturni iō elongata est maxime a loco mixtionis ⁊ supra est facta ⁊ tardissimi motus quia aliter mixtura omnis solueretur. Frigidū aūt cū humido est duplr. est eīz humidū simplex qd est elementale ⁊ est humidū cōplexionale qd est sibi vite. ⁊ illud quidē qd est simplex oz hr̄e fortem motū vt miscibilib ingerat. ⁊ iō ꝓpter illud est spera lune vicinissima loco mixtionis vt fortius moueat. ꝓpter qd etiā fluxus ⁊ refluxus maris seqr motū lune. Humidū aūt cō plexiōale hz moue spera veneris. ⁊ ideo soli

coniuncta est qui est dator vite. calidũ aũt cũ humido est et calidũ cũ sicco. humidũ aũt cũ calido esse nõ põt nisi sit humidũ spũale ex q̃ fiunt spũs qui sunt vectores v̀tutũ vite. et iõ nõ põt esse excellens calidũ q2 hoc nõ est nisi cũ sicco. et ideo calidũ cũ humido est cõplexionale calidũ et spũale humidũ. et hoc mouet spera iouis ꝓpter qḋ altius post saturnũ locata est q2 ex tꝑaméto sui nõ põt mouere materiã mixtionis. sȝ mote iam et mixte se influere põt. Calidũ aũt cũ sicco duplr̃ est. aut enĩ est motiuũ totius mãe. aut digestiuũ et maturatiuũ mãe iam mote. et illud quidẽ qḋ ẽ motiuũ totius mãe est feruens et vincens calidũ qḋ mouet spera martis ꝓpter qḋ elongata ẽ moderate vt attingere possit et nõ incendat et hȝ locũ tertiũ. Siccũ aũt cũ calido digestiuo et maturatiuo seminũ et cõceptuũ est spera solis mouens ꝓpter qḋ in medio planetarũ est posita sicut cor et sibi attribuitur dare vitã. Cũ aũt isti sex planete sic moueri habeãt principia mixtionis vnus solus est qui cõmiscibilem et applicabilem hȝ virtutẽ qui est mercurius. et ideo hȝ motus inuolutos multos et ponitur inter duos planetas qui mouere habẽt frigidũ et humidũ qḋ maxime est ↄmiscibile et isti sunt luna et venus. Ex quibus pȝ q̀ ſm istã rõeȝ. x. erunt ordines subãꝝ mouentiũ. Est aũt attendendũ vt inq̄t Albertus qui superius ꝓtestatus est in tractatu scḋo libri. xi se in sequentibus nihil dicere de sua intentõe sicut nec in aliquo libro naturaliũ. sed tñ declarare opiniones ꝑipateticoꝝ de istis substãtijs relinquens alijs iudicium qd veꝝ et quid falsum de hijs que dicũt se nõ putare vnq̃ fuisse cõprehensos ab aliquo mortaliũ oẽs motus celoꝝ et ideo etiã de substãtijs ĩmobilib⁹ et precipue de numero eaꝝ incertũ est. Sed illud qḋ rationabilius dici potuerit vt vr̃ a nobis dictũ ẽ q2 hoc certũ est speras esse cãs esse et vite et dr̃ias sperarũ cãs esse drĩarum que sunt in esse et vita. et ideo videt̃ illis esse numerus eoꝝ qualis nũc dictus est. Ex quo pȝ q̀ in decẽ ordinib⁹ subãꝝ mouẽtium erunt substantie sepate plures et plures siue sit numerus subãꝝ sepataꝝ. xxvi. vt voluit Eudoxius siue. xlvij. ſm Calippũ. iuxta cui⁹ dicta rationabile est subãs imobiles que mouent speras esse ſm numerũ speraꝝ. hoc aũt est rationale nõ necessariũ q2 necessariũ nõ põt hic inuestigari. sed oȝ vt relinquatur illis qui fortiores sunt in ista inuestigatõe qui ꝓpria celi ꝑncipia ↄsiderant qḋ nõ competit isti sapientie que nõ est de ente particulari. siue vnus sit motor orbium ita vt stelle ꝓprio motu moueri possint. sed q̀ tot sint motores stellaꝝ quot sunt stelle. in qua opiõe ↄsentire vident̃ ysaac et Rabi moyses egyptius et alij q̃plures. ſm aũt viã Ptholomei in q̃ ponitur q̀ stella mouet̃ motu orbis sui. oȝ ponẽ l. esse motores ſm numeꝝ. l. motuũ qui inueniuntur in celis ſm obseruationẽ astroꝝ quos motus ꝑ visũ et instrã et ratione deꝑhẽderũt. Aut ſm opiõnẽ aliã nouem erunt celi q2 vnũ qḋ est simplicis motus ponitur esse primũ et octaua spera ponitur esse secundũ celũ. et hec oĩa mouent̃ aut in se aut in polis suis. et ideo oȝ ponere nouem circulos et totidẽ motores. vnum quidem primũ et octauũ sub ipso qui polos moueant inferioꝝ speraꝝ.

Quãq̃ pħs in textu cõmenti. xlviij. dicat q̀ omniũ numerus que mouẽtur et que mouẽt speras motu giratiuo sunt qnquagintaq̃3. Si aũt nullus addat que diximus motus lune et solis oẽs spere erunt quadraginta et septeȝ. multitudo aũt motuũ sit tanta.

Ex quibus tandẽ pȝ iuxta ꝑncipia pħi q̀ numerus subãꝝ sepataꝝ ꝑter aĩaȝ intellectiuã nõ est excedens multitudinẽ sensibiliũ. ita vt nulle sint ponẽde que ad motum ordineȝ non habeãt. Illud autẽ qḋ vulgus dicit se vidisse demones et angelos. dicerent pħs et Commentator esse delusiones circa sensus particulares et precipue in nocte circa visum et auditum ꝛc.

De scḋo principali dḋȝ q̀ sicut qdã theologizantiũ antiquoꝝ dixerunt qui angelos et demones ponebãt esse huiusmodi substãtias

sepatas diuidētes angelos in bonos et malos sicut et stoici i cacodemones et calodemones diuiserant. dyamon eiꝫ grece idem est ꝙ itellectus. angelus eniꝫ subā dr̄ intellectualis. vt Albertus in cōmēto de cāis. et ab hijs deriuata est secta hereticoꝝ q duo ponūt pn̄a vt idē Alber. in hoc. xij. de qbꝰ supius in h. xij. q. iij. Sic iuxta fidem et vitateꝫ catholicā dōm ꝙ vitas est ꝙ numerus subāꝝ intellectualiū sepataꝝ excedit multitudinē omniū sensibiliuꝫ vt inqt Sco. in hoc. xij. Cuiꝰ ratio pōt haberi ex hoc qꝛ q̄to aliqua in toto ordine vniuersi sunt pfectiora tanto sunt in maiori excessu corpora eiꝫ incorruptibilia excedūt corruptibilia in magnitudine. tota eiꝫ subā actiuoꝝ et passiuoꝝ modicū est respectu corpoꝝ supioruꝫ. eque rationale est ꝙ subē sepate excedāt oēs subās mālēs in multitudine. et hāc rōem collegit Sco. a. s. Tho. ij. ɔtra gentiles capi. xc. Ad hoc tñ nō est deuentū per rōeꝫ inqrenteꝫ nec per sensum vel expimentū ſꝫ solū p reuelationē. vñ phs per sensum et expimentū pcedens numeꝝ substātiaꝝ sepataꝝ ponit iuxta numeꝝ motuū. nō eiꝫ inducit in hoc. xij. aliquā rōeꝫ quasi necessariā ſꝫ tanq̄ pbabilē vt inqt. s. Tho. ij. ɔtra gentiles ca. xc. Inqt eiꝫ phs quare subās et pncipia imobilia rationabile est tot existimare necessariū ei dimittatur fortioribus dicere.

Amplius ꝙ multo plures sint subē intellectuales sepate q̄ sint motus celestes. ostendit subē eiꝫ intellectuales ſm suū genus transcendūt oēꝫ nāꝫ corporeā. oꝫ ergo accipe gradū in pdictis subſtātijs ſꝫ eleuationē eaꝝ supra corporeā nāꝫ. Sūt aūt quedaꝫ intellectuales subē eleuate supra corporeā subāꝫ ſm sui generis naturā tñ que tñ corporibus vniuntur vt forme. Et qꝛ esse subāꝝ intellectualiuꝫ ſm suū genus nullā a corpore dependētiā hꝫ iuenitur altior gradus subāꝝ dictaꝝ que et si nō vniant corporibus vt forme. sūt tñ pprij motores aliquoꝝ corpoꝝ determinatoꝝ. Silr aūt nā intellectualis subē nō dependet a mouendo cū mouere sit ɔñs ad pncipaleꝫ coruꝫ opatōeꝫ que est intelligere. erit ergo aliꝰ gradus altior subāꝝ intellectualiū q̄ nō sūt pprij motores aliqꝝ corpoꝝ ſꝫ supiores motoribꝰ. Et huic vitati testimoniū phibet Albertus in cōmēto de cāis ca. si. inqens. Scimus ꝙ quidam dicūt spūs qui vulgariter angeli vocantur intelligētias esse. ſꝫ hoc est certū ꝙ angeli intellectuales subē sunt ſm misteria gratie distribute. ſꝫ ꝙ hoc mō intelligentie sint q̄ñ intelligētie a pipateticis ponūtur. s. ꝙ imobiles sint loco et opatōe penitus absurdū est et non ɔuenit cū dictis eoꝝ qui de motibus et apparitionibꝰ angeloꝝ locuti sunt. Et hijs attestatur sacra scriptura. dr̄ eiꝫ danielis. vij. milia miliū ministrabāt ei et decies centena milium assistebāt ei. Et dyonisius dicit. xiij. ca. de celesti hierarchia ꝙ numerus illaꝝ subāꝝ excedit oēm mālem multitudinem.

Et ex hoc excluditur error dicentiū subās sepatas ſm numeꝝ motuū celestiū esse. et error Rabimoysi qui dixit numeꝝ angeloꝝ q in scriptura ponitur nō esse numeꝝ sbāꝝ sepataꝝ ſꝫ virtutū in istis inferioribꝰ sicut si vis ɔcupiscibilis dicatur spiritus ɔcupiscibilis.

Propter quartum quideꝫ huiꝰ dōꝫ ad pmū añ oppositū ꝙ in sepatis nō est mltitudo que est numerus et que est q̄titas discreta sed est multitudo puenies ex diuisione formaꝝ que est de trāscēdētibꝰ.

Ad scōꝫ dōꝫ ꝙ qꝛ substātie sepate sunt ppinquiores primo pncipio. iō minus habent de cōpositione in sui natura. nō tñ oꝫ pp̄ter h ꝙ minus habeant de multitudine.

Ad tertiū cū reliquis dōm ꝙ phs pcedit per sensum et experimentū et ideo cogitur numeꝝ subāꝝ ponere ſm numeꝝ motuū.

Ritur decio octauo questio vtrū intelligētie differant spē ita vt ipossibile sit plēs esse i eadē spē. Et arguit negatiue. p illa q̄ ɔueniūt i h ꝙ in eis est nobilissimū in spē ɔueniūt. naꝫ dr̄ia specifica accipitur ab eo qd̄ est nobilissimū.

sed oēs intelligentie ɔueniūt ī intellectualitate qꝺ est nobilissimū ergo ꝛc.

Amplius magis ꝛ minus nō diuersificāt spēm sꝫ intelligētie solum differūt ſm magis ꝛ minus. differūt eīꝫ per hoc ꝙ qͣdā sunt spiritualiores ꝛ vliores intellectus ergo nō diuersificātur in specie.

Adhuc nā humana ꝛ intelligētia distinguūtur per oppositū. sꝫ oēs hūane aīe sꝰ vniꝰ spēi ergo intelligētie erūt etiā vnius speciei.

In oppositū arguitur ī eadeꝫ spē nō reperiunt aliq̄ differre ſm pͥus ꝛ posterius. sed intelligentie distinguūtur ſm pͥus ꝛ posteriꝰ ſm auctorē de cāis ꝛ ſm ordineꝫ motuū per pħꝫ in littera ergo ꝛc.

Propter primum

quideꝫ huiꝰ intelligētie dicte sunt ab itelligēdo vel ab intellectu. Intellectus autē vt inqͭ Alber. in hoc. xij. noīe suo sonat ſbaꝫ sepataꝫ ꝛ imālem que nulli aliqͩ hꝫ cōe. qcqͩ eīꝫ est illud ꝙ formas que in ipō sūt vel ab ipso aliqͩ nullū esse alicuiꝰ distinguiꝛ oīo est sepatū a mā. talis aūt est ōis intellectus ꝛ agens vel possibilis ꝛ quocūqꝫ alio noīe significetur. Patet ergo oēm intellectū a mā esse absolutū. qͩ āt sit distīctio specifica est satis notuꝫ.

Propter secunduꝫ

quideꝫ huiꝰ sciendū ꝙ Scotus in scđo sniaruꝫ dis. iij. simplr tenet ꝙ possibile est plures angelos esse eosdeꝫ spē qꝺ multiplr pbat. pͥmo qꝛ oīs qditas q̄tū est de se est cōicabilis: etiā qditas diuia qꝛ nec ex pfectōe repugnat sibi vt pꝫ de eēnᵗ diuia nec ex ipfectiōe repugnat qꝛ ɔuenit gnalibꝰ ꝛ corruptibilibꝰ. nlla aūt est cōicabilis ī idemptitate numerali nisi sit infinita ergo quelibet alia est cōicabilis et hoc cū distinctione numerali quare ꝛc.

Amplius quelibet qditas creature pōt intelligi sub rōe vlis absqꝫ ɔtradictione. si autē ipsa de se esset hec ɔtradictio esset eā intelligere sub rōe vlis sicut est ɔtradictio intelligere essentiā diuinā sub rōe vlitatis qꝛ ratio vlitatis oīo repugnat suo obiecto intellecto qꝺ est intellectū esse falsum.

Adhuc si pōt deus hunc angelū in hac specie anihilare isto anihilato pōt istaꝫ spēm de nouo pducere in aliquo alio indiuiduo.

Amplius aīe intellectiue distinguūtur numero ī eadeꝫ spē ꝛ tñ sunt forme pure lꝫ perfectiōes mãe ergo nō est ipossibilitas ex parte formaꝝ ꝙ distinguātur numero in eadem spē. qcquid eīꝫ ɔcluderet ipossibilitatē ratōe forme ī angelis ɔcluderet in aīabus.

Adhuc arguūt alij agens mãle pōt agere plura indiuidua eiusdeꝫ spēi. ergo agens immateriale pōt agē plures effectꝰ imateriales eiusdem speciei.

Amplius agens pfectioris vͭtutis pōt producē plures effectus q̄ agens ipfectioris vͭtutis. sꝫ deus est agens pfectissimū ergo ꝛc.

Adhuc spēs pfectioꝛ dꝫ habere plura idiuidua sub se q̄ impfectioꝛ cū natura sit magis sollicita circa perfecta q̄ circa imperfecta. vt Auer. scđo phicoꝝ.

Amplius ī intelligentijs differt qditas ab habente quiditatem ergo ꝛc.

Adhuc quelibet species debet habere plura indiuidua vtꝫ ex diffinitōe spēi a porphirio.

Amplius sicut de mobilibus sic de motoribus. vñ Cōmenta. scđo celi motores celestiuꝫ ɔueniūt simul ɔuenientia mobiliū. ꝛ differūt simul dr̃ia mobiliū. sed orbes celestes plures sunt eiusdē speciei ꝛ differunt numero vt Cōmentatoꝛ scđo celi ergo ꝛc.

Sꝫ qcqͩ sit de possibilitate huiꝰ ɔclōnis pꝛes sunt intelligentie sub eadeꝫ spē q̄ si negaret apud fidē multū videt derogare diuine potentie. vel saltēꝫ si negareꝛ ɔclō forte ꝙ impossibilitas illa esset ex parte rei impossibilis fieri qꝺ ad presens nō discutio.

Quid tñ de facto sit an. s. intelligētie differāt specie mox apparebit.

Propter tertium

quidē huiꝰ dōꝫ cū Sco. in hoc. xij. ꝙ intelligentie differunt spē qꝛ in vna spē est tñ vna

intelligentia q₂ ꝺm Cōmen.i ſepatis a mã [illegible] lis eſt numer⁹ indiuiduoꝝ ⁊ ſpecieꝝ. nã illa que ꝯueniũt i ſpecie ⁊ differũt i numero hñt mãꝫ ergo i intelligẽtijs nõ põt eſſe diuerſitas i numero ⁊ ꝯueniẽtia i ſpecie.

Amplius ſi haberẽt mãꝫ adhuc ſpecie diffferrẽt nam tunc differrent per hoc ꝙ mã vni9 alterius eſſet potentie a mã alterius.nõ eñ poſſent differre per mãꝫ diuerſificataꝫ cũ in eis nõ ſit q̃titas.ſꝫ diuerſitas potentie facit diuerſitateꝫ i gñe q₂ ꝓpter hoc corruptibile ⁊ i corruptibile differũt gñe ergo doꝫ eſt intelligẽtiaꝫ differre ſpecie.

Attentõe tñ dignũ ꝙ Sco.i hoc.xij. viã ſe quit cões ⁊ nõ ſibi ꝓpriã. vñ in 2° ſniaꝝ diſ. iij. vbi ſupra ꝯcludẽdo inqt.dico ergo ꝙ ois nã q̃ nõ eſt de ſe actus purus põt ꝺm illã realitateꝫ ꝺm quã eſt nã eſſe potentialis ad realitateꝫ illã qua eſt hec nã.⁊ ſic de ſe nõ includit aliquã entitatẽ q̃ſi ſingularẽ ita nõ repugnãt ſibi qõcũqꝫ tales entitates. ⁊ ita põt in qõcũ ꝙ talibus inueniri.in eo tñ qõ eſt neceſſe eſſe ex ſe eſt determinatio in nã ad eſſe hoc q₂ qc qd põt eſſe in natura eſt ibi ita ꝙ determinatio nõ põt eſſe per aliqõ extrinſecuꝫ ad ſingularitatẽ ſi poſſibilitas ſit in natura per ſe ad i finitatẽ.ſecus aũt eſt i oĩ natura poſſibili vbi põt cadere multitudo.hec ille.

Ex quib⁹ pꝫ vna cũ hijs q̃ dicta ſunt in.vij. hui⁹.q.x.in poſitione ſua de ṗncipijs indiuiduatõis q̃liter facilis eſt rationũ ſuaꝝ hic in hoc.xij.adductaꝝ ab eo ſolutio q̃ fundamenta gratia breuitatis omitto.

Adhuc ꝯcłoneꝫ ṗncipaleꝫ ꝓbat Alber.in hoc.xij.q̃cũqꝫ ſunt numero multa ſpẽ tñ eadẽ hñt mãꝫ p quã diuidunt q₂ dr̃ia numero nõ differũt p formã ſꝫ p mãꝫ ſolã.multoꝝ enim numero differentiũ eſt vna ⁊ eadẽ rõ ſpẽi ſicut vna eſt rõ hõis q̃uis multa habeant indiuidua quoꝝ qõlibet eſt vnũ numero. Illud aũt qõ eſt qd erat eſſe tm̃ ⁊ ſepatũ ⁊ primuꝫ nõ hꝫ mãꝫ aliquã eo ꝙ ipꝫ eſt endelechia ſiue actus pur⁹ ⁊ ſimplex. oꝫ ergo ꝙ ṗmũ mouens qõlibet celuꝫ ſit vnũ tm̃ ⁊ rõe ⁊ numero ꝺm ꝙ idẽ numero eſt in quo nulla inuenit diuerſitas in numerãdo ⁊ illud mouẽs eſt ens i mobile.⁊ q₂ ſic motor eſt vnus numero ⁊ ſpẽ ſiue rõe ⁊ motor eſt forma ⁊ actus ei⁹ qõ mouet.oꝫ etiã ꝙ illud qõ mouet motu ꝯtinuo i quo reiteratur ꝺm vnã ⁊ eandeꝫ ꝺbam incorruptibilem motã ſit vnũ ſolũ ſpẽ numero ⁊ rõe ergo qõlibet celũ qõ mouet etiã eſt vnũ ſolũ ꝺm ſuã ſpẽm ⁊ rõeꝫ.Et ex iſta ꝓbatione habetur ꝙ omnes ſubſtãtie ſepate differãt ab inuiceꝫ ſpecie.⁊ ſilr celi ⁊ ſtelle mote ⁊ nulla [illegible] alia eſt ſpecie eadem.

Amplius ꝓbatur ideꝫ q₂ quecũqꝫ habent naturã cõeꝫ que multiplicat per materiã hñt actũ vnũ quo ipaꝫ mãm accipiũt ⁊ hic actus eſt gñõ.⁊ hoc ꝯſtat per hoc ꝙ nõ eſt multiplicatiuus vnius nature in multas materias niſi ꝓpter eſſe diuinũ ꝙ non pmanet in vno ſolo ſicut ꝓbatũ eſt in ſcdo pigeneos que ergo nõ habent actũ gñationis ipa ſunt vnũ nõ multiplicabile per materiã.Celi ergo ⁊ ſtelle ⁊ ſbſtãtie ſepabiles ſũt nõ multiplicabiles p mãꝫ

Ex hoc aũt accipitur ꝙ ſicut loco ſperaꝝ vna accipitur ſupior altera.Ita etiã dignitate vna ꝺba differt ab alia.q̃uis ergo oẽs ſint intellectuales tñ intelligentie differũt per hoc ꝙ ſupiores ſunt magiſ ſimplices q̃ inferiores ⁊ formas entiuꝫ habent magis vl'es ⁊ magis ambientes q̃ inferiores ⁊ ꝺm hũc ordinẽ oẽs referentur ad vnũ primũ ſicut mẽbra in hoĩe referunt ad cor ⁊ ſic omnes opant ad idem ⁊ mouent idem.⁊ ab hac vnitate ordinis aliq̃ñ totũ celum dr̃ vnũ in qua vnitate primus motor eſt ſicut cor ⁊ ſicut dux a quo oẽs accipiũt motũ ⁊ formas quas per motus ſuos deducũt in materiã ⁊ ſpere ⁊ ſtelle inferiores ſẽ ſicut mẽbra in corpore que accipiũt ⁊ largiũtur ⁊ prim⁹ motor eſt ſicut cor qõ a nullo accipit.ſꝫ largitur omnib⁹ ⁊ oĩa q₂ nihil eſt corporaliũ ṽtutũ ꝙ cor nõ largiatur.Et ꝺm hũc modũ ſuperiores planete ſaturnus ⁊ iupiter q̃ñ ꝯiungũtur de circulo in circuluꝫ vel de triplicitate in triplicitatem accipiũt a ſperis ſuperioribus formas vniuerſales q̃ ſignificant

res maiores que accidunt in mundo sicut di cunt sapientes astroꝝ.

Adhuc ad ꝯclusionē principalē arguit.s. Tho.ij.ꝯtra gētiles ca.xci. subē sepate sūt q̄ dam quiditates subsistentes. spēs aūt rei est quā significat diffinitio que est signū quiditatis rei. vñ quiditates subsistentes sunt species subsistentes. plures ergo subē sepate esse non possunt nisi sint plures species.

Amplius quecūq; sunt idem spē dr̄ia aūt numero hñt materiā. dr̄ia eī que ex forma ꝓcedit īducit diuersitatē spēi. que aūt ex mā inducit diuersitatē ſm numeꝝ. subē aūt sepate nō hñt oīo mā; neq; que sit pars eaꝝ neq; cui vniantur vt forme. impossibile est ergo q̄ sint plures vnius speciei.

Adhuc plura sunt indiuidua in vna specie in rebus corruptibilibus vt natura speciei q̄ nō pōt ꝑpetuo ꝯseruari in vno indiuiduo cōseruetur in pluribus. vñ etia; in corporibꝰ in corruptibilibus nō est nisi vnū indiuiduū sub vna specie. subās autē sepatas natura pōt cōseruare in vno indiuiduo eo q̄ sūt incorruptibiles. nō ergo o; plura esse indiuidua in illis substātijs eiusdem speciei.

Amplius id qđ est spēi i vnoquoq; dignius est eo qđ est indiuiduationis p̄ncipiū preter rōe; speciei exn̄s. multiplicatio ergo specieru; plus addit nobilitatis vniuerso q̄ multiplicatio indiuiduoꝝ in vna spē. ꝑfectio autē vniuersi maxime ꝯsistit in substātijs sepatis. magis ergo cōpetit ad ꝑfectiōe; vniūsi q̄ sint plures ſm spē; diuerse q̄ q̄ sint multe ſm numerū in eadem specie.

Adhuc subē sepate sunt ꝑfectiores q̄ corpora celestia. s; in corpibꝰ celestibꝰ ꝓpt̄ eorū ꝑfectōe; nō īuenitur nisi vnū indiuiduū vniꝰ spēi. tū q; vnūqđq; eoꝝ ꝯstat ex tota mā sue spēi. tū q; in vno indiuiduo est ꝑfecte virtus spēi ad cōplendū illud in vniuerso ad qđ illa spēs ordinat̄. sicut p̄cipue p; in sole 7 luna. multo ergo magis in substātijs sepatis nō inuenit̄ nisi vnū indiuiduū in vna specie.

Amplius arguit.s.Tho.in p̄ma pte.q.l. ar.iiij. in hijs que sunt eiusdē spēi nō est inuenire p̄us 7 posterius.iij.meta. s; in angelis ē prius 7 posterius q; qda; eoꝝ sunt p̄mi quidā vō vltimi. Ea eī; que ꝯueniūt spē 7 differunt numero ꝯueniunt in forma 7 distinguunt̄ mālit̄. Et huic sniē ꝯsentire vr̄ phs p̄ celi et mūdi qui vr̄ ꝓbare q̄ nō sit alius mūdus qa tūc esset alius motor p̄mus differēs numero motore p̄mo alteriꝰ mūdi 7 ꝯuenirēt i spē. 7 hoc deducit Cōmē. qm̄ si esset aliꝰ mūdus esset etiā alius motus primus 7 aliud mobile p̄mū 7 etiā alius motor primus qui ageret illū motū pr..m. 7 q; mūdi ꝯueniūt i spē tūc mobilia p̄ma silr̄ 7 motus. 7 oēs p̄mi motores ꝯuenirēt i specie 7 differrēt numero. et isti motores eēnt absoluti 7 abstracti a materia. Et pōt ratio ad hoc erigi q; illa que possunt ꝑpetuari eadem i numero nō debent plurificari cū indiuiduoꝝ plurificatio sit ꝓpter ꝑpetuitatem eo qđ idem in numero ꝑpetuo nō possint manere s; i specie vtiq; possint. sed i abstractis a materia idem indiuiduū in numero semp pōt permanere q; nō habet materiam. 7 abscisio a materia ſm Cōmētatorem est cā perpetuitatis. Et hec ꝓculdubio est opinio phoꝝ.

Sed dubitatur postq̄ sermo est de intelligentijs nūquid iuxta p̄ncipia phi ipse sint oīno simplices 7 actus puri an sint cōposite saltem i suis essentijs potentiā includentes. dđ; q̄ iuxta seriem v̄boꝝ Auer. in hoc.xij. cōmēto.xxx. videtur dōm q̄ sint actus puri nullā potentiā includentes. vt adducebatur i p̄io huius.q.ij. inter quas tñ cadit diuersitas in perfectione essentiali. nam sicut vna entitas i pura potentia ſm se essentiali perfectione est nobilior alia sicut intellectus possibilis supposito q̄ sit pura potentia respectu mā̄e p̄me cū intellectus possibilis ordinet̄ ad actus ꝑfectiores 7 opatōes nobiliores vt ad formas īmāles 7 absolutas qđ nō ꝯtingit de mā p̄ma sic etiā nō est remotū quin in actibus puris qui. s. sic sunt actus puri q̄ in suis essentijs potentiam non includunt reperiatur diuersitas in

pfectione essentiali ꝓpter longe vel ꝓpe dista re a primo ſm ordinē caũalitatis vt ex Alberto in.viij.huius.q.x.deductū eſt. quelibet eiꝫ ea rum eſt ſubā ſimplex carens partiū diuerſita te. vñ Egidius in quolibetis.q.iiij. nā intelli gentiaꝝ ſimplex eſt nec hꝫ partes ex tota vt i.vij.hᵒ.q.xij.adductū eſt. Nec ↄtra hāc ꝓbabileꝫ determinatōeꝫ obſtaret illud Auer roys.iij.de aīa cōmento.v.cū inqt ꝙ in qua libet intelligētia infra primā eſt aliqd ſiſe for me ⁊ aliqd ſiſe mãe. ⁊ declaratū eſt in philo ſophia prima ꝙ nulla forma eſt liberata a po tentia ſimplr niſi forma prima que nihil itel ligit extra ſe. Si eiꝫ auctores ↄcedant eas cō poni ex actu ⁊ potentia hoc totū audiendum eſt quatenus deus qui eſt prima cā oīo ⁊ ſim pliciter eſt actus purus nullā hñs potentiali tatē nec potentialitatis modū. Intellectᵒ aūt noſter poſſibilis eſt de ſe pure potētialis. In telligentie vͦo intermedie ſunt quodamō in a ctu ⁊ quodāmō in potentia. ſunt eiꝫ in actu re ſpectu inferioꝝ quoꝝ ſunt pfectiones. ſūt vͦo in potentia reſpectu ſupioꝝ a quibᵒ pficiunť lꝫ in eis idem ſit qȏ eſt potentia ⁊ actᵒ ſꝫ diū ſimode. ⁊ ex hoc dicunť cōponi ex poᵃ ⁊ actu Ex quibᵒ pꝫ ſolo rōis cōiter fieri ↄſuete ꝙ i telligentia vel aīa nō ſint actus qꝛ vel purus ⁊ tunc eſſet deus. vel cōpoſitus ſalteꝫ ex actu potentia vt cōiter dř ⁊ tunc q̄ritur de illo a ctu ex quo cōponitur vtrū ſit purus vel cōpo ſitus. ſi purus ſequiť primū incōueniens. ſi cō poſitus iteꝝ q̄ratur de illo actu. ⁊ ſic in infini tum ꝛc. Soluitur eiꝫ ꝙ intelligentia vel aīa ē actus quaſi potentie admixtus q̄tenus ita eſt actus reſpectu vnius qȏ etiā eſt potētia reſpe ctu alterius. nec tñ hoc intelligendū eſt de cō poſitione reali qꝛ realiter intelligētie ſunt for me ſimplices nō hñtes partes reales quaruꝫ vna ſit potentia ⁊ reliq̄ actus. Et hec oīa ſint pro expoſitione ꝓbabili vboꝝ Alberti ꝓpter qȏ ⁊ in eis hoc mō cōcedit Cōmentator eſſe intellectū poſſibilem. ſ. q̄tum ad aliquā ↄditi onem ſiſeꝫ ↄditioni intellectus poſſibilis que quidē ↄditio eſt defectus pfectionis aliqualis

⁊ vocatur potentia vel potentialitas. habent eiꝫ aliquid impfectionis reſpectu primi pnci pij ⁊ ad inuicem. ⁊ hec forte eſt cōpoſitio illa quā ponit Scotus in omni creatura qꝛ queli bet talis habet entitatē cū priuatione alicuiuſ gradus entitatis vt in.viij.huius.q.v.ſuffici enter adductū eſt. ⁊ hec videtur ſnīa Alberti in hoc.xij.declarantis illud dauid iudei in li bro de cāis oīs intelligentia eſt plena formis ipſe eiꝫ aperte fatetur ſubās ſepatas eſſe ſim plices in eſſentia ita ꝙ ex duplici eſſentia nō ↄſtant dicens ſubā ſepata que eſt cā reꝝ pre habet res ſicut pncipiū ⁊ cā. ⁊ tale principiū nō prehabeꝰ formas reꝝ ſm ſe diſtantes. ſed potius prehabet eas vͭute qꝛ q̄to ipꝫ ſimpli cius eſt ⁊ prius tanto virtus eius ambit plu ra ſicut virtus luīs ſolis ⁊ ſicut virtus ſpēi q̄ eſt in ſpermatibus ⁊ ſeminibus ⁊ illud pnci pium nō habet formā additā ſibi ſed ipſa eēn tia eius eſt forma oīuꝫ illoꝝ ⁊ illuſtratio pro cedens ab ipſa in corpus motū facit motum diſtenſum in corpore ⁊ in illo incipit diuerſi ficari virtus eius ſicut virtus luīs ſolis mul tiplicatur in his quibus incidit. ⁊ lꝫ ipꝫ lumē in ſole vnū ſit ⁊ indiuiſibile in quolibet pūcto ſolis. tñ ſꝫ ꝙ magis diſtat ab ipſo diuiditur plus plus ⁊ ꝙ incidit vni qȏ illuīať nō eſt idem cū eo qȏ incidit alij qȏ etiā illuiatur. ⁊ ſic eſt in virtute ⁊ lumine iſtoꝝ itellectuū agē tium. ille eiꝫ ſunt indiuiſibiles in ipſis ſubſtā tijs indiuiſibilibus. Sed virtᵒ expāſa in cor pus motū in partibus moti eſt diuerſa ⁊ ma gis diuerſificatur qñ per motuꝫ incidit mate rie generabiliū ⁊ fit intantū diuerſa ꝙ id qȏ percipit vnū nō eſt id qȏ percipit reliquum. vnde pꝫ ꝙ ex hijs formis nulla inducitur cō poſitio in motoribus ſeparatis. hec Albertᵒ. Et paulo inferiᵒ iteꝝ ſubdit ſed ex alia qua dam ratione multis videtur eas eſſe cōpoſi tas. icunt eiꝫ qȏ ⁊ veꝝ eſt ꝙ omne qȏ ē ci tra primā ſubāꝫ eſt recipiens a ſubā prima. recipiens aūt ⁊ receptū dicunt q̄dam cōpoſi tionem. Et ad hoc obiecerunt pitagorici di centes ꝙ poſt monadem eſt dyas attribuētes

monadem pme sbe que vere est vna ꝛ in qua nullus est numer⁹. Dyadem aũt scðe sbe deinceps ꝛ sic vr̃ ois sba scða eē ꝯposita. Et qð maxime multos ꝛ magnos ad hoc iduxit est hoc ꝙ ois sba scða reflectitur supra seipam. ois aũt itellectus reflexus supra seipm est cõpositus. qꝛ aliud est in eo qð ꝛ aliud sup qð reflectitur. fiunt ergo due nature ꝛ sic est ꝯposita itelligẽtia vt videt̃. hoc ꝯcedũt multi preter hoc ꝙ nõ dicũt itelligẽtias eē duas nãs. ſ vnã duplicẽ ſm duplex eē quod habet. Est eniꝫ itelligẽtia sicut dictũ est ambiens ꝛ mouens corpus qð est orbis celi. Vñ ſm ꝙ est ĩtelligẽtia reflectitur supra se ipam ſm ꝙ mouet sicut dico ꝙ ars ſm ꝙ ars est reflectitur supra se ſm ꝙ mouet ĩstrumentum. formalitas. n. artis ꝯuertit̃ ad ĩstrumentũ qñ mouet ipm. ꝛ ſm ꝙ mouet sic ꝑducitur in mãꝫ ꝛ ꝙ tactu metaphorico tangit eã. ꝛ iõ ibi hꝫ esse aliq̃tulum magis mãle ꝙ̃ in seipa. ꝛ est sile de lũie qð est vna q̃dam eẽntia in se ꝛ ſm qð tãgit supficiem colorati ꝛ tamen hꝫ duplex eē ꝛ formale ipius ꝯuertitur sup mãle ipius ꝛ iõ illa obiectio nõ ꝓbat ex duplici eẽntia ꝯstare itelligentiã. ſ duplex eē hr̃e in essentia vna. hec ille. Et in comẽto libri de causis itelligẽtia cũ agat. ꝛ per influentiam recipiat sbsistẽteꝫ sbam oꝫ eē. qð aũt subsistere facit et cõitateꝫ nẽ termĩat ad hoc aliqd ylealis pricipij hꝫ ꝓprietatẽ. sicut. n. yle subiectũ est ꝑ⁹ gñonis ꝛ corruptõis vt dic̃ Aristo. ita nccẽ ẽ ꝙ sit subc̃m ĩ gñatis ꝛ corruptis. In icorpalibus autem yle nõ est. est tamen ibi suppo⁹ ꝙ in substinẽdo nãꝫ cõem yle habet ꝓprietatem. Et ꝓpter hoc a qbusdam phis yliachĩ vocatur quod denoiatum est ab yle. Et hoc est ꝙ dicit Boecius ꝙ qcqd citra ꝑmuꝫ est. est ex quod est ꝛ eē. alit̃. n. hoc aliquid non eēt q̃ auctoritas qualit̃ diũsimode possit int̃pretari inotuit in. vij. hui⁹ qõe. xij⁴.
Ex quib⁹ ꝯcludit Alber. intelligentiã cõponi ex esse ꝛ qð est ꝛ silr animã ꝛ silr naturam. ꝛ sic omnia esse composita ex esse ꝛ qð est. ꝛ ꝙ illud quod est nõ est materia in incorporalibus. sed simplex suppositum quo cõmunis natura ad esse hoc aliquid determinatur ꝛ ꝓpter hoc dicit̃ ꝙ intelligentia est ex yliachim ꝛ forma ꝛc.

Propter quartuꝫ quidẽ huius ad ꝑmũ dðꝫ ꝙ dr̃ia accipit̃ ab eo qð est nobilissimũ in re. dr̃ia tñ nõ sp excedit genus sicut vna natura aliã. ſꝫ sicut ꝓpriũ cõe ꝛ determinatũ ꝛ indeterminatũ alioqn in asino ꝛ equo esset alia forma supra sensitiuã cõeꝫ qð nõ videtur verꝝ. Sed aialia irrationalia distinguũtur ſm diuersos gradus aĩe sensitiue. eo mõ intelligẽtie distinguũtur ſꝫ diuersos gradus intellectiue. vñ verꝝ est ꝙ oẽs intelligentie intelligũt ꝛ ꝯueniũt in intelligere nõ tñ ꝯueniũt in hoc gradu vel in illo. vñ ab eodem accipitur ibi nomen ꝛ ratio generis ꝛ differentie vt in. vij. hui⁹. q. de natura ꝛ supposito dictũ est.

Ad aliud dðꝫ ꝙ magis ꝛ minus in eadẽ forma non diuersificant spẽm vt magis ꝛ minus. in albo tñ magis ꝛ minus ĩ diuersis formis possunt spẽm diuersificare vt dicatur ꝙ ignis est perfectior substantia aere.

Ad tertiũ dðꝫ ꝙ bonũ speciei preponẽdũ est bono indiuidui. nunc auteꝫ ita est ꝙ in genere substantiaꝝ intellectualiũ anima tenet ĩfimũ gradum. Ideo rationabile est ꝙ attribuatur intelligentijs illud qð melius est. sed multitudo ſm spẽꝫ melior est ꝙ̃ multitudo ſꝫ numerꝝ. ꝛ hoc intendit primũ mouẽs. ꝛ iõ nõ oꝫ ꝙ plẽs sint intelligentie sub eadeꝫ specie. Ratiões aũt Scoti in scðo sñiaꝝ dis̃. iij. oppositũ suadentes nõ facile est soluere suppositis principijs phi ꝛc.

Ritur decimo nono qð verꝝ õdo sbaꝝ sepataꝝ sit ſꝫ rodinẽ corporꝝ latorꝝ. negatiue arguit̃ ꝑ maior vr̃⁹ reqrit̃ ad mouẽdũ maiorẽ magnitudinẽ ſꝫ sol excedit alios planetas ĩ magnitudĩe g⁹ mouẽs solẽ est maioris v̾tutis. ſꝫ sol nõ est superior planeta in ordine ergo ꝛc.

Amplius maior est virtus ordinātis ꝛ regulantis quā ordinati ꝛ recti. sȝ motus alioꝝ planetaꝝ regulātur per motuȝ solis ꝛ sequūtur ipȝ ergo maior virtus mouet solem.

Adhuc ex sensib⁹ deuenimus in cognitōꝫ sepatoꝝ. sed plures effectus solis apparent in istis inferioribus q̄ȝ alicui⁹ alterius planete.

In oppositū est phs i textu cōmēti. xlviij. qui vult ꝙ pncipia absoluta mouētia q̄ sunt subē sepate ordināt̄ur ſm ordinē mobiliuȝ in magnitudine ꝛ loco ſm ꝙ vnuȝ pmū ꝛ aliud scdȝ. hoc idē vult Cōmen. in cōmento q vult ꝙ vā ordinatio istoꝝ mouentiū ȝ a p̄ motore oȝ vt sit ſm ordinē orbiū stellaꝝ in loco manifestū est etiā qꝛ prioritas illoꝝ in magnitudine ꝛ loco facit eos priores in mobilitate.

Propter primum

qdē hui⁹ sciendū ꝙ p ordinē sbaꝝ sepataruȝ in pūti audio eaꝝ habitudineȝ quo ad v̄tutē influendi in hec inferiora mō vliori aut min⁹ vli diuturniori aut minus diuturno. Talem āt ordinē intelligentiaꝝ dicūt qdā esse ordies angeloꝝ vt inqt Albertus in cōmento libri de cāis libro primo capi. ii. ꝛ intelligētias vocāt angelos sicut ysaac ysrahelita ꝛ Rabi moyses ꝛ ceteri phi iudeoꝝ. ſ; hoc veruȝ esse nos nō credim⁹. ordies eiȝ angeloꝝ distinguūtur ſm dꝛias illuiationū ꝛ theophamaꝝ que reuelatione accipiūtur: ꝛ fide credunt ꝛ ad pfectionē regni celestis ordinantur in gr̄a = beatitudine de quib⁹ pbia nō pōt phica rōe determinare. Que aūt sint corpora lata seu mota in supcelestibus statim notū fiet.

Propter secunduȝ

quideȝ hui⁹ sciendū quosdaȝ extitisse qui ordineȝ subāꝝ sepataꝝ simplr̄ negauerūt ſȝ ordinem corpoꝝ latoꝝ. quos rephēdēs Albertus in cōmento libri de cāis ait. Sūt aūt quidam mirabiles hoīes qui hūc ordinē negant dicētes oīa īmediate fieri diuina v̄tute quorū Alpetratius pnceps ē vr̄ qui speras oēs celestes a prima cā moueri dicit.

Cōtra quē sequūtur duo incōueniētia quoꝝ vnū est ꝙ bonitas que fluit a primo oib⁹ sequētib⁹ eque ꝓportionata sit qd valde incōueniens est. tertiū eiȝ ꝛ 2ᵐ nō vnā possunt habere ꝓportionē capacitatis ad simplicitatem bonitatis a primo ꝓcedentis. ꝛ silr̄ est de q̄rto ꝛ de qnto. ꝛ sic deinceps. Qd aūt actum ꝛ factū in forma aliqua ꝓpriū nō hȝ actorē ꝛ factoreȝ penitus absurdū est. actū eiȝ ꝛ factum tūc actū ꝛ factū est qū ad formā actoris ꝛ factoris est termiatū aliter ei nihil esset agēs vl̄ generās vniuoce. Scdȝ inconueniens est. ꝙ mobile ꝓpriū motū hn̄s nō hr̄et motorē ꝺiunctū sibi. Deus eiȝ qui est prima cā nō est motor ꝺiunctus alicui ꝓpter nimiā eius excellentiā nulli ꝓportionatus est infinite distans ab omnib⁹. motor aūt hui⁹ vel illius mobilis v̄tuteȝ ꝓportionatā hȝ ad mobile sibi ꝺiunctuȝ vt tāta sit v̄r⁹ motoris ad mouere q̄ta est v̄tus mobilis ad moueri. pȝ ergo ꝙ hec positō falsa est. nō eiȝ negatur qn deus opetur in aīa ꝛ in natura que plus distāt ab eo q̄ȝ intelligētia. ꝙ aūt ꝯcedatur deū opari in plus distante ꝛ nō i minus distāte valde irrationale est. Cōmentator aūt Auer. in hoc. xij. soluens qōnem de sole respectu aliaꝝ stellarū inqt ꝙ ordinatio corpoꝝ a primo est p̄cisa. ordinatio vo eoꝝ adiuuicem nō est precisa. quid aūt sibi voluerit mox apparebit.

Propter tertium

quideȝ hui⁹ primitus numeꝝ corpoꝝ celestium ponemus vt ingram⁹ que ipsoꝝ sint mobilia ꝛ que nō. deinceps pncipale quesituȝ inuestigabitur.

De primo itaqꝫ sciēdū ꝙ vel theologice loquimur de numero celoꝝ vel phice ꝛ naturaliter. si primo mō certū est apud fidem preter celos septeȝ planetaꝝ ꝛ firmamentū dari celuȝ aqueū siue cristallinū ꝛ celū empireū qui ambo sunt supra celum stellatū qd est firmamentū. Cristallinū qꝛ est dyaphonuȝ sicut ꝛ celū empireū qꝛ est lucidū vt. s. Tho. in prima parte. q. lxvi. ar. ij. p totū. ꝛ ij. sniaꝝ dis. xiiij.

ar.i.Tale aũt celum empireũ nõ põt ratione inueſtigari ⁊ fuit ↄcreatũ mãe informi vt.s. Tho.in prima parte vbi ſupra. In cui⁹ pña creatione habuit vltimũ ſui cõplementũ non aũt alij celi vt.s.Tho.in.ij.ſniaꝝ diſ.xij.ar.v.⁊ ẽ ſupmũ locoꝝ corpaliũ vt.s.Tho.ↄtra gẽti.lib.iiij.ca.lxxxvij.⁊ h3 mãm q̃ nõ ẽ ſubiecta gñationi nec corruptioni aut tranſmutationi nec in iſtas ordinatã ſ3 potius ordinatã ad gloriã beatoꝝ hoĩu3 magis q̃ angeloꝝ et eſt ad ↄgruitatem ↄtemplatõis nõ ad neceſſitatẽ vt.s.Tho.in.ij.ſniaꝝ diſ.ij.Eſt q̃q3 ens naturale diſtinguendo ens naturale ↄtra ens in aĩa ita ⁊ angeli ſunt entia naturalia q2 oĩa habent eſſe fixũ ĩ natura.ſed nõ eſt ens naturale diſtinguẽdo naturale ↄtra diuinũ q2 abſtrahit a materia ⁊ a motu vt.s.T.i.ij.ſnia.diſ.ij.Et eſt ĩmobile incorruptibile ⁊ lucidũ ſed nõ emittit radios viſibiles nobiſ ſicut nec ignis ĩ ꝓpria ſpera vt.s.Tho.ibidẽ.Sed nũquid influat aliquid in iſta inferiora. dd3 q̃ ſatis ꝓbabile eſt ſm quoſdã q̃ celu3 empireum ordinatũ ad ſtatũ glorie nõ habeat influẽtiam in inferiora corpora que ſũt ſub alio ordine vtputa ordinata ad naturalem rerũ decurſu[redacted] qd rationabilr poni põt.nõ ei3 ponit aliqd corpus hr̃e influentia3 ſup aliud niſi [redacted] motũ q2 vt in libro dr̃ de cãis intelligẽtia deficit q2 nõ imprimit in res niſi mouẽdo eas ⁊ multo minus corpus. nullũ ei corpus mouet niſi motũ vt a phĩs ꝓbatũ eſt. celum ei3 per motũ ſuũ cãt gñationẽ ⁊ corruptionẽ in iſtis inferioribus.vñ dr̃ in.viij. phicoꝝ q̃ motus eius eſt ſicut vita in exiſtẽtibus oĩbus.quare Rabi moyſes celu3 eſt in vniuerſo ſicut cor in aĩali cui⁹ motus ſi ad hora3 quieſceret vita finiretur vt cũ celum empireũ ponatur immobile nõ põt rationabilr poni influẽtiã hr̃e ſuper hec corpora.vñ in talibus p̃cipue nõ q̃ritur quid deus facere poſſit.ſed quid nature rei ↄgruat vt dicit Aug.ſup geneſi3.Et huic ſnie videtur adherere.s.Tho.i.ij.ſniaꝝ di.ij.arti.vi.In oppoſitũ tñ videtur ide3.s.T. i prima parte.q.lxvi.ar.iij.ad ſcd3.

Propter qd dd3 q̃ ꝓbabilius videt̃ q̃ ſicut ſupmi angeli qui aſſiſtũt hñt influẽtia3 ſuper medios ⁊ vltimos qui mittũtur q̃uis ipſi nõ mittãtur ſm dyoniſiũ.ita celum empireũ habet influẽtia3 ſuper corpora que mouent̃ licet ip3 nõ moueat̃.⁊ ꝓpter hoc põt dici q̃ influit in primũ celum. influit aũt in ip3 aliqd fixu3 ⁊ ſtabile puta ṽtutẽ ↄtinẽdi vel cãndi vel aliquid huiuſmõi ad dignitatẽ ꝑtinẽs. nõ aute3 influit aliqd tranſiẽs aut adueniẽs motu3. Illud ergo qd.s.Tho.dixit in.ij. ſniaꝝ per tp̃s ante doctoratũ ꝓbabilr̃ ſubſtinuit.ſed poſtea diligẽtiu3 ↄſiderãs viſum eſt ei dicere ſicut in prima parte.⁊ hoc aperte ĩnqt.s.T. i quolibetis quolibeto.vi.q.vi.ar.vi.vbi vide textũ ſuauem ⁊ ſaporoſum.

Ex quo p3 iuxta theologos nõ omne corpus celeſte eſſe mobile..

Si ṽo loquamur iuxta p̃ncipia phica in doctrina ꝑipateticoꝝ vna cũ aſtronomis vel decem ſunt ſpere oẽs mobiles iuxta doctrinã Alberti.vel nouem iuxta viã Cõciliatoris vt q.xvi.hui⁹.xij.dictũ eſt. Vñ Sco.in.ij. ſnia diſ.xiiij.Cõiter ↄcedit ur nonũ celum ſuperi⁹ celo ſtellato q2 vnius corporis celeſtis eſt tñ vnus motus ꝓprius. motus aũt diurnus nõ eſt motus ꝓprius celi ſtellati cũ illud celũ moueatur alio motu ſicut ꝓbatũ eſt ex ↄſiderationibus.nec ei3 quecũq3 ſtella fixa ſemp eque diſtat a polis ĩmobilibus . nec etiã ſemp ĩ tẽporibus equalibus eque diſtat a capitib⁹ arietis ⁊ libre.ergo iſte motus diurnus eſt ꝓprius alicui⁹ alterius corporis ⁊ nõ niſi ſupioris q2 hoc motu mouetur celum octauũ. nõ autẽ mouetur aliqd celum motu ꝓprio alteri⁹ niſi illud alteꝝ ſit ſupius.Erit ergo aliqd mobile qd vniformiter mouetur motu diurno ſupius celo ſtellato.hoc dicit Auicẽna.ix. metaphice.⁊ Ptho.in almageſti quare ⁊c.

Sed nũquid ſint ponẽdi orbes ecentrici ⁊ epicicli viſu3 fuit Auroy primo ⁊ ſcdo de celo vt nõ ſint ponendi qd rationibuſ aſtruit q̃ multis.qd ſi intellexerit eos nõ eſſe ponẽdos ſ.nõ ↄtiguos ſed diſtãtes rõe ↄuincũt ei⁹ rões

tūc enim daretur vacuū in distātia illa qua distarent ab orbe superiori ꝛ inferiori aut interponeretur corpus aliqđ alterius nature in illo medio cōdensabile ꝛ rarefactibile vt aer vel aqua quoꝝ vtrūqꝫ est impossibile. Si aūt itellexit Auerroys ꝙ totus epiciclus sit itra superficiem extremā sui deferentis.s. cōuexā ꝛ ɔcauam ita vt deferens habeat tantā ꝓfunditatem vt cōprehendere possit totū epiciclū ꝛ dyametrū eius ꝛ ꝙ moueatur ī ꝓfūdo circa centrū suū.hoc mō vtiqꝫ sunt possibiles. ꝛ multū circa hoc insistit Alpharabius sequax Auerroys qui alio mō voluit saluare apparentias sine positione epicicloꝝ. ꝛ nouissime hiis nostris tꝑibus relatum est mihi compertū esse modū facilem tuendi apparentia sine horum orbium positione de quo deo sint laudes innumere.

Quicqd aūt sit de epiciclis saltem celi mobiles circūdantes terram erunt.xxv. vt inquit Scotus vbi supra.s.xxiij.planetaꝝ ꝛ preter hos celum octauū ꝛ celum nonū.

De scđo principali dđ cū Scoto in hoc xij.ꝙ ordo est in substantijs sepatis ꝫm ordinem in ipsis motibus ita vt dicamus ꝫm intentionem Ari.ꝛ Cōmen.ꝙ ordinatio motorum celestium est in dignitate ꝛ vtute ꝫm ordinem mobiliū in magnitudine ꝛ loco ita ꝙ maioris orbis ꝛ supioris est nobilior ꝛ dignior motor.vnde motor primi mobilis siue sit intra siue supra primā sperā ꝛ psideat illi eo modo quo ex Alberto supiꝰ.q.xiiij. huiꝰ.xij determinabatur est nobilior ꝛ dignior oībus alijs motoribus. Istud tū difficile est ꝓbare vt inquit Johā iando.ꝛ recte quia sunt principia indigent ꝓbatione quia tamē ordo est quid optimū ī entibus cum in natura nihil sit inordinatum eo ꝙ natura est causa omnis ordinationis ergo ī toto vniuerso est omnis ordo ꝛ tunc pōt ꝓbari a posteriori intentum vt inquit ille.

Prima itaqꝫ ratio est Scoti. corpus contines comparatur ad corpus ɔtentū sicut totum ad partem diuisi.ꝛ sicut forma ad materiā per phm.iiij.phicoꝝ.ꝛ idē planeta superior ad naturā ad quā ordinatur orbis superior ita ordinatur ad planetā iferiorē. qūto eiā planeta est supior tanto est vlioris virtutis ꝛ diuturnitatis. Saturnus eī habet respectum ad loca ꝛ tꝑa vlia. vnde saturno attribuitur rei permanētia. ioui vero attribuitur bona rei habitatio.marti vero virtus q̄ vnaqueqꝫ res repellit sibi nociua. vnī isti tres planete respectū habent supra rei existētiā ꝛ subseruiunt primo mobili qđ pricipaliter habet causalitatem super durationem ꝛ ꝑpetuitatē rei vt dicit phā in hoc.xij. Alij vero planete quattor inferiores aspectum ꝛ virtutē determinatam habent super motus istoꝝ inferioꝝ ita ꝙ sol habet virtutem magis determinatā s.super generationem per quā saluatur esse speciei ꝛ ad quam omnes alij motus reducūtur. Mercurius habet virtutē adhuc magis determinatam super multiplicationē indiuiduoꝝ.vnde multos habet motus ꝛ cum omnibus planetis ɔiungitur. Luna vero virtutem adhuc magis determinatam habet.s. super materiam ꝛ transmutationem eius. qūto ergo corpus est superior tanto habet effectū superiorem ꝛ diuturniorē. ꝛ corpus mouet tanqꝫ instrumentum substātie sepate.ergo qūto substātia separata mouet orbem superiorē tanto vlioris ꝛ diuturnioris est virtutis. verūtū quia inter omnia motus solis est nobis manifestior.ꝛ sol principaliorem habet virtutem super motum cui deseruiunt tres planete inferiores sicut stellato subseruiunt tres planete superiores.hinc est ꝙ solis plures effectus apparent nobis in istis inferioribus. effectus tamen planetarū supioꝝ sunt vliores ꝛ diuturniores.

Amplius de nobilitate ꝛ dignitate eorum sic arguit Jandonus a posteriori. nobilitas prioritatis ꝛ dignitatis ꝑncipioꝝ abstractorum motoꝝ vel est ꝫm ordinem corpoꝝ celestiū in magnitudine ꝛ loco. vel ꝫm hoc ꝙ velocius mouet in minori tꝑe per diuisionē sufficientem quia dignitas motoꝝ non pōt esse

nisi aliquo istorum duorum modorum. Sed nullus diceret q nobilitas et eorum dignitas attendat ex eo q velocius mouent proprijs motibus q luna inter omnes velocius mouetur. et tamē est minus nobilis inter omnes. est enim sex inter planetas sicut terra inter elementa. vnde diuersificatur in lumine et in substantia sicut pz ad sensum de macula. Nobilitas ergo motorum nō attenditur penes velocitatem maiorē vel minorem. Relinqtur ergo q fm ordinem magnitudinis et superioris in loco suorum mobilium. vnde et Ari. dicit scdo celi q qito corpora celestia remotiora sunt ab hijs que sunt hic tāto sunt nobiliora et digniora. Uel dicatur q luna licet in minori tpe perficiat suum circulum nō tñ seqtur ex hoc q ipsa velocius moueatur quia ad velocitatem motus nō solum requiritur q perficiat motum suū in minori tpe. sed etiam requiritur q maius spacium vel equale transeat in minori qd non est verum de luna quia spaciū qd pertransit i vno mense est multo minus q spaciū qd pertransit saturnus vel alter planeta in eodē tpe etc. Ut aūt habeatur determinatio intelligētiarū et motorum et celorum vsq ad celum lune. Attentione dignū ex Alberto in cōmēto libri de causis q prima intelligētia et pmus motor et primū celum determinatur ad primū mobile qd est pmū celum qd mouetur super circulos equinotiales qui vocātur poli mūdi. Secūdū aūt mobile sit circulus qd mouetur super polos orbis signorum. Tertium vero sit spera stellarum fixarum. Quartum vero spera saturni. qntū spera iouis. sextum spera martis septimū spera solis. octauū spera veneris. nonum spera mercurij. decimū spera lune ita q semp inferior per exuberātiam superioris determinetur per triplicem intellectum quo itelligit se fm q a superiori est et a pmo et quo itelligit se fm q est in potētia. Si aūt i superioribus motus plures sūt q illi quos diximus tunc necesse est ordines plures esse et intelligētiarum et motorum et mobilium. Dicūt eni Ptholomeus et Rabi moyses q multi quasi innumerabiles motus sunt i superioribus q vsq hodie ɔsideratoribus astrorum nō sunt dephensi. Post intelligētiam aūt orbis lune et ipsum orbem lune q sicut dicit Aristoteles in aliq terrestri est intelligentia q illustrat super speram actiuorum et passiuorum cuius lumen diffunditur i actiuis et passiuis que animas hominum illustrat et cuius vtus ... itur in seminibus generatorum. hec ille.

Propter quartum

qdem huius. Ad rationes ante oppositum pz solutio. pbant enim q plures effectus apparent solis et hoc est verum quia est causa maioris diuersitatis. ex hoc tamen nō sequitur q sit maioris vtutis. Ex quibus patet quis fuerit itellectus Auerroys. dum dixit q ordinatio sbarum seperatarum a primo est pcisa. ordinatio vero eorum adinuicem nō est precisa. forte enim voluit q si motores corporum celestium compentur ad primū tunc ordinatio eorum ē precisa idest q nullo modo possunt esse priores. sed semper posteriores quia nō est aliquis respectus fm quem principium primum sit posterius ipsis: sed si ɔpenē inter se non est precisa quia possunt esse priores et posteriores se ipis diuersis respectibus nec hoc est incōueniens sicut homo est nobilior asino simpliciter. licet asinus inqntum cognoscitiuus sit perfectior homie inquantum albus. Sic motor solis respectu inferiorum vnius potest esse nobilior. et alio modo minus nobilis. Non tamen exprimit cometator modos fm quos vnus motor celi alio sit nobilior aut minus nobilis. sed dicit ordinatio eorum in entibus. verbi gratia quoniam datur soli vita et saturno fixio. Cuius intellectus est q idem respectu eiusdem potest esse nobilius et minus nobile diuersis modis vt sol est nobilior in quantum sibi attribuitur vita ipo saturno i quantum sibi attribuitur fixio. quia viuere ē nobilius q esse fixum cum plura inanimata sint fixiora viuentibus cum sint diuturniora viuentibus vt metalla et gēme nōnulle diu-

turniores sunt hoibus tamen ignobiliores sic viuentibus. Sz saturnus sm aliam ꝯditionem est nobilior quatenus aliquam aliaz virtutem habet nobiliorem vtute solis ⁊ sic itelligatur de alijs. In fine autem dicit cōmen. ⁊ forte melius est illud quod itendit Aristo. scilicet ꝙ ordo eorum est sm ordinem eorum in loco ⁊ intelligatur hoc modo predicto in doctrina Scoti ꝛc.

Rit uigesimo

qō vtrū pncipiū primū intelligat se ⁊ sit suum intelligere. ⁊ nūquid intelligat oīa alia a se. ⁊ an distincte ⁊ ꝓprie. Et arguitur pmo quod se nō intelligat pmo omne sciens suam essentiam redit ad ipsum reditione cōpleta Dauid Judeus libro de causis. sed primuz pricipium nunq̄ exit suam essentiam qz nullo modo mouetur ergo sibi nō conuenit redire ad suam essentiam ꝛc.

Amplius ad idem intelligere est quoddā moueri pati siue perfici. sed nihil mouetur patitur aut perficitur a seipso ergo nihil intelligit seipsum.

Adhuc intellectus itelligit se sicut ⁊ alia per Aristotilem tertio de anima. si ergo principium primū intelligeret se ipm intelligēt se per aliud sicut ⁊ alia. vel intelligeret se intelligendo alia quod est ꝯtra Aristo. in hoc. xij.

Amplius ꝙ pmuz pricipiuz nō sit suum itelligere arguitur operatio dicit aliquid ꝓcedens ab alio. sed intelligere est quedam operatio ⁊ primū principium nō procedit ab alio ergo nō est suum itelligere.

Adhuc si quis intelligit se intelligere non intelligit aliquid principale sed aliquid accessorium vt videtur phus. si ergo primuz principium esset intelligere eēt quoddam accessorium ⁊ nō principale ꝛc.

Amplius si esset suum intelligere tunc intelligere se esset se intelligere. ⁊ vlterius cum ipsum sit suum intelligere erit intelligere se intelligere. Intelligere se ⁊ sic in ifinitum.

Adhuc ꝙ primū principium nō intelligat alia a se arguitur intellectum est perfectio intelligentis. si ergo intelligeret aliud a se aliud esset perfectio eius quod est falsum.

Amplius intelligere specificatur per obiectum. tanto enim intelligere est nobilius q̄tuz intellectum dignius. sed primū principiuz est suum intelligere vt nūc dictum est ⁊ specificari est per aliud. ergo primū principium specificatur per aliud. sed hoc est ipossibile ergo ꝛc.

Adhuc dignius est nō videre q̄ videre ꝑ phm in textu ergo pari ratione quoddaz dignius est nō intelligere q̄ intelligere. sed si primū principiuz intelligeret alia a se qua ratione intelligeret vnum intelligeret ⁊ aliud. ergo illud qō est inter entia indignissimū ⁊ per cōsequēs intelligeret aliquid qō melius esset nō intelligere. hoc aūt videtur impossibile quia tūc faceret aliquid qō melius esset nō facere.

Amplius ꝙ primū principiū nō intelligat omnia alia a se ꝓprie ⁊ distincte arguitur primū principium nō intelligit aliquid nisi sz ꝙ in ipso est. sed omnia alia sunt in ipso sicut in causa ⁊ ita in vniuersali ergo soluz alia intelligit in vniuersali.

Adhuc eadem est distantia primi ad qō cūq̄ causatū ⁊ causati ad ipsum. sz per nullū causatū pōt distincte apprehendi distantia primi ⁊ ideo distincte nō pōt cognosci.

Amplius distincta ⁊ perfecta cognitio habetur per rationē ꝓpriam. cum ergo idem nō possit esse ꝓpria ratio diuersoꝝ ⁊ primū itelligit alia per semetipsum ergo ꝓpriā ⁊ distinctam cognitionē eoꝝ habere nō pōt.

In oppositū istoꝝ omniū est phs in capi. illo paterna quidem opinio ⁊ que a primis i q̄tum nobis manifesta solum ꝛc.

Propter primum quidem huius quid sit intelligere quidue pncipiū pmū cū reliqs satis notū est ex dictis.

Propter secunduz quidem hui⁹ sciendū ꝙ Cōmentator Auer. tenet de intentione phi esse ꝙ principiū pmuz

qȏ est deus sic intelligit seip̄z q̄ nihil extra se intelligit qȏ rationibus p̄bat duabus. p̄mo enim supponit q̄ differt intelligere bonum et qȏcūq̄ ȝtingens.s.malum qȏ p̄bat quia incōueniens est meditari de quibusdam qȏ nō esset nisi differrent intelligere bonū et qȏcūq̄ ȝtingēs.s.malum. Supponit scȏo q̄ intelligere non habet oīo dignitatem a se ipso sed ab alio.s.intelligibili. et hoc veꝝ est de intellectu s̄m q̄ intelligit aliquid aliud a se quia contingit intelligere vilissimū et indignissimū. et hoc est fugiendum. ȝstat aūt q̄ si intelligere ex se haberet bonitatem nullum intelligere esset fugiendum q̄tūcūq̄ vile.

Ex hijs arguitur sic. si deus itelligēt aliud a se tūc suū intelligere dignificaretur ab alio sed hoc est incōueniens cum deus quo ad sui sciam et substātiam nō dignificetur nec dignitatē recipiat ab alio. ȝn̄a patet quia itelligere quo intelligit aliud ab intelligēte nō habet dignitatem per se nec necessitatem vt apte iquit p̄hs in littera parte illa. etenim intelligibile et intelligere.

Scȏa ratio capitur in fine capituli si de⁹ intelligeret aliud a se tūc intelligeret composita quia alique sunt res composite. ȝn̄s falsuꝫ quia q̄ intelligat compositum nō semper habet optimū suum qm̄ intelligit partes. Addit aūt Cōmentator q̄ deus intelligit naturaꝫ entis simpliciter inq̄ntum ens qꝛ ipsemet est ens simpliciter et cognoscit se scia infallibili esse se cādū q̄ ē cā entiū. et ex hoc scia sua differt a scia nostra quia scia sua est causa entium nostra aūt scia cātur a rebus. Ex hoc aūt nō sequitur q̄ ignoret alia vt in exemplo declarat Siquis cognoscit caloreꝫ ignis simpliciter q̄ est causa alioꝝ caloruꝫ nō ignorat alios calores ergo cum deus sit ens simpliciter et intelligat seipsum nō ignorat alia. et sunt verba e⁹ ad hoc cōtra Temistiuꝫ vbi cōcludit q̄ ideo hoc nomē scia equiuoce dicitur de dei scia et de nostra. sua enim scia est cā entis. ens auteꝫ est cā nostre scie qȏ totum est intelligendum q̄ scia dei est cā reꝝ adiūcta voluntate vt .s. Tho. in quolibetis quolibeto qnto. q. i. ar. ij. et alibi pluries in prima parte ꝛc.

Probat aūt postmodū Cōmētator ratiōe q̄ deus nō intelligit alia a se. quia si sic vel esset scia vl̄i vel particulari hec videtur sufficienter nota non scia vl̄i quia illa est diminuta et potentialis. Silr̄ nec scia particulari s̄m p̄prias rationes et formas quia particularia sunt infinita eo q̄ nō determinātur in scia cū sint infinita s̄m successionem. In deo aūt nulla est successio quia aliter esset trāsmutabilis ergo si cognosceret particularia oīa cognosceret simul et suis p̄prijs rationibus.

Nec ex hac determinatione inferendū est p̄icipium primū esse ignorās si nihil extra se intelligat quia ignorātia est priuatio et remotio in subiecto apto nato. deus aūt diceret cōmētator nō habet aptitudinē ad itelligēdū ea Nec oportet q̄ si deus sit agēs per intellectuꝫ q̄ cognoscat omnia ab eo causabilia in p̄p̄a forma seu sub rationibus p̄prijs. sufficit eniꝫ q̄ cognoscit effectus inq̄ntum dependēt ab eo. datur aūt exemplum apud inītentes huic doctrine sicut homo vadens ad forum nō oportet q̄ cognoscat omnia vbi per que transit q̄uis sit agēs per intellectū et volūtatem.

Et licet itellectus noster sit natus omnia itelligere etiam sub p̄prijs rationibus quia intelligere humanum natum est nobilitari et vilificari ex intelligibilibus cum itellectus humanus naturaliter sit receptiuus. nec itelligē nostrum est idem cum substātia nostri itellectus Intellectus aūt diuinus nō sic vt in questione delucidabitur.

Et si apparēter arguatur deus cognoscit se esse causam istoꝝ inferiorum ergo cognoscit hec inferiora causata. sunt enim causa et causatum relatiua quoꝝ vnum sine altero nō potest cognosci.

Dicendum q̄ cognoscere causam alicuius dupliciter pōt intelligi vno modo q̄ causalitas sit aliquid superadditum substātie ipsius ita vt sit respect⁹ aut accidēs et tali modo verū est q̄ qui cognoscit causam cognoscit cātū

cuȝ relatio nõ cognoscatur nisi cognitis extremis. Alio modo põt itelligi q causalitas nõ distiguatur a sua substãtia ⁊ de tali nõ est verum q qui cognoscit causam ⁊c. ⁊ hoc modo habitudines i deo nõ distinguũtur ab eiꝰ substãtia. nam deum itelligere se esse causam nõ est aliud q̃ deum itelligere se esse deuȝ ex parte rei.

Quãtum tamẽ probabilitatis habeat p̃sens positio tertio apparebit d doꝛ.

Quidam vero dixerũt deuȝ nõ habere cognitionem nisi vlem reꝝ vtpote cognoscẽs ea inq̃tum sunt entia vt refert.s.Tho.ↄtra gentiles libro primo capi.l. ⁊ nõ distīcte sicut pro eis exemplificat hic Scotus. si ignis cognosceret seipsum cognosceret materiã caloris ⁊ oĩa alia inq̃tum calida. Sed ↄtra sniaȝ istorum arguitur. nam cognitio reꝝ i cõi est impfecta ⁊ i potẽtia solum. Cum ergo intellectus noster ꝓcedat ab vli ad particulare ⁊ a ↄfuso ad ꝓpꝛium ꝓcedit de potẽtia ad actum de imperfecto ad perfectum. nũc aũt itelligere ꝯmã est perfectissimũ ⁊ nullo modo iperfectuȝ nec i potẽtia ergo nõ itelligit alia solum i vli quia sic itelligeret alia perfecte.

Propter tertium itaq huius dõȝ p̄ cũ recte sentiẽtibus q pꝛincipium pꝛimũ qui est deus benedictus est foꝛmaliter intelligẽs qd multipliciter ostenditur pꝛimo. Ex hoc aliquid est intelligẽs qd est sine materia cuius signuȝ est qꝛ foꝛme fiũt itellecte i actu per abstractionẽ a materia vnde ⁊ itellectus est vlium ⁊ nõ singularium qꝛ materia est indiuiduatõis pꝛicipiũ. foꝛme aũt itellecte i actu fiũt vnum cum itellectu ⁊ itelligente. vnde si ex hoc sunt foꝛme intellecte in actu q sunt sine materia opoꝛtet rẽ aliquã ex hoc esse itelligẽteȝ qd est sine mã. Ostẽsum est auteȝ supius i.q.iiij.huiꝰ.xij.in deo nõ eẽ mãm est ergo itelligens.

Amplius ad ↄclonẽ arguit ⁊ est rõ.s.T. p̄ ↄtra gẽtiles ca.xliiij.cuȝ aliis q̃multis. deo nulla pfectio deest que i aliquo entiũ ineniat cũ deꝰ sit pfectissimus vt i.q.ix.huiꝰ.xii.ostẽsum est. Inter pfectiões aũt reꝝ potissima est q aliqd sit intellectũ. naȝ ꝑ hoc ipȝ est quodãmõ oĩa hñs i se oĩuȝ pfectiões. deꝰ gº ẽ itelligẽs. Hanc aũt vitatẽ etiã fides catholica ↄfitet. dr eiȝ Job.x. de deo sapiẽs est ⁊ foꝛtis robore.⁊.xij.apud ipȝ etiã foꝛtitudo ⁊ sapia.⁊ in psalmis mirabilis facta est scia tua ex me. Paulus ad romanos.xi.o altitudo diuiciarũ sapie ⁊ scie dei. Huiꝰ aũt fidei vitas intãtũ apud hoies iualuit vt ab itelligẽdo nomẽ dei imponerẽt. nã theos qd sm grecos deũ significat dr a theaste qd ẽ ↄsiderare vl videre.

Adhuc ad ↄcloeȝ arguit ⁊ est ratio Scoti in scda dis. pꝛimi. ⁊ elicitur a.s.Tho. vbi supꝛa. oẽ agẽs per se agit ꝓpter finẽ ex.ij. phicoꝝ vbi phs hoc ꝓbat de nã de qua minꝰ vr sȝ pꝛimũ agẽs per se agit aliogn nõ esset p̄mũ qꝛ oĩ cã per accñs est aliqua cã per se. pꝛioꝛ ergo agit ꝓpter finẽ. sȝ oẽ agẽs ꝓpter finẽ vel cognoscit finẽ vel ab alio determinat ad finẽ. pꝛimũ aũt agẽs nõ põt ab alio determiari ad finẽ qꝛ illud determinãs esset pꝛius ⁊ eo nobilius ergo ipȝ est foꝛmalr intelligẽs.

Dõȝ scdo q pꝛimũ pncipiũ seipȝ perfecte intelligit qd ꝓbatur pꝛimo. res naturalis intelligibilis efficitur per hoc q a mã ⁊ a mãlibus ↄditionibꝰ sepatur. Illud ergo qd per sui nãȝ est ab oĩ mã ⁊ mãlibus ↄditionibus sepatũ est intelligibile per sui naturã. sȝ oẽ intelligibile intelligitur sm q est vnũ actu cum intelligente. Ipse aũt deus intelligens est vtȝ per ↄcloeȝ p̄cedentẽ ergo cũ sit imãlis oĩo sibiipsi maxime sit vnũ maxie seipȝ itelligit.

Amplius ⁊ est ratio.s.Tho. pꝛimo ↄtra gentiles ca.xlvij. Reꝝ oĩuȝ perfectiões i deo maxime inueniũtur. Inter alias aũt perfectiões in rebus cãtis inuentas maxime est intelligere. deinde cũ nã intellectualis aliis pemineat cuiꝰ pfectio est intelligere. nobilissimũ aũt intelligibile est deus. deus ergo maxime seipȝ intelligit. Hoc aũt auctoritate diuia ↄfirmatur. ait nãq apostolus ad coꝛinthios.ij. q spiritus dei scrutat etiã ꝓfunda dei.

Adhuc arguitur vt Scotus i hoc. xij. notādo in primis. ⁊ est doctrina. s. Tho. in pma parte. q. xiiij. ar. iiij. ⁊ in qōlibus de vitate. q. ij. ꝙ q̄uis in opatione trāseūte in extrinsecū obiectū opatiōis sit extra ip̄ȝ opans. In opatione tn̄ manēte in agēte ip̄ȝ obiectū opatiōis est in opante ⁊ hoc est opans in actu qꝛ obiectū est in ipso. vn̄ ⁊ tertio de aīa dr̄ ꝙ sensus ⁊ sensibile etiā in actu idem sunt. silr intelligibile in actu ⁊ intellectus in actu. sȝ ip̄ȝ intelligibile nō est i intelligēte ſm seip̄ȝ sȝ ſm sui speciem. ⁊ per istā speciēȝ assimilat̄ intelligens intelligenti. ⁊ ꝓpter hoc intelligens est aliud ab intelligibili qꝛ intelligens est in potentia ad intelligibile qꝛ recipit solum silitudinem vl formā eius. In pmo aūt pncipio nō est vt potētia vt dictū est ergo ibi nō est aliqua diuersitas imo est summe simplex. In intellectu ergo eius nō est aliqua spēs sicut i intellectu nostro qꝛ anteq̄ intelligat nō intelligit in potētia qꝛ tunc esset i potentia. nec est in eo alia spēs in actu sicut cū intellectus noster intelligit qa sic in eo est diuersitas imo illud idēȝ i eo est intelligens ⁊ intellectū. ⁊ ideo seip̄m intelligit per seipsum.

Dōȝ tertio ꝙ primū pncipiuȝ est suū intelligere. qō ꝓbatur primo intelligere est actus intelligentis. si ergo deus intelligens nō sit suuȝ intelligere oȝ ꝙ cōpetur ad ip̄ȝ sicut potentia ad actum ⁊ ita i deo erit potentia ⁊ actus qō est impossibile vt supra probatum est.

Amplius ⁊ est ratio. s. Tho. ꝯtra gētiles primo libro ca. xlv. omnis substātia est ꝓpter suā opatiōeȝ. si ergo opatio dei sit aliud q̄ diuina substātia erit finis ei aliquid aliud a se ⁊ sic deus nō erit sua bonitas cū bonuȝ cuiuslibet sit finis eius. Si aūt diuinuȝ intelligere est eius esse necesse est ꝙ intelligere eiꝰ sit simpliciter eternuȝ ⁊ inuariabile ⁊ actu tn̄ exn̄s nō ergo deus est i potentia itelligēs aut de nouo aliquid itelligere icipiēs vel quācūq̧ mutationēȝ aut cōpositōeȝ itelligendo habens.

Adhuc arguit Sco. i hoc. xij. si itelligere pmi pncipij eēt aliud ab ipso sequeret̄ ꝙ sua essentia cōparetur ad intelligere sicut potentia ad actum. sȝ in ipso nō est potentia vt dictum est ergo ⁊c.

Amplius intelligere cuȝ sit opatio manēs in agente se hȝ ad agēs sicut esse ad ens ⁊ est perfectio intelligētis sicut esse entis. sȝ ꝓbatū est i q̄rto huiꝰ ꝙ essentia pmi pncipij est suuȝ esse ergo suus intellectus est suū itelligere. vn̄ i ipso idem est intelligens ⁊ intellectū ⁊ species per quā intelligit ⁊ itelligere ita ⁊ sua substātia ⁊ qōlibet eoꝝ ⁊c.

Dōȝ q̄rto ꝙ pmū pncipiū itelligit oīa alia a se qō multiplr ꝓbatur. silitudo effectus in sua cā aliqualr p̄existit cuȝ omne agens agat sibi sile. omne aūt qō est i alio est i eo p mōȝ eius in quo est. si ergo deus aliquaꝝ rerū est cā cū ipse sit ſm suā nām intellectualis silitudo cāti sui in eo erit itelligibilr deus. ergo res alias a seipso intelligit. ⁊ est ratio. s. Tho. pmo ꝯtra gentiles ca. xlix. cū alijs pluribus.

Amplius arguit Sco. in hoc. xij. primuȝ pncipiū est perfectissimū vt supius patuit ⁊ est suuȝ intelligere vt paulo supius inotuit. ergo suū intelligere est perfectissimū ſ ip̄ȝ intelligit se ergo perfectissime intelligit se. sȝ res perfectissime nō intelligitur nisi intelligātur oīa ad que vtus rei se extendit. Cū ergo ab ipso dependeat celum ⁊ tota nā seip̄ȝ perfecte nō cognosceret nisi celum ⁊ totā nāȝ cognosceret.

Adhuc suū esse est cā alioꝝ oium. sȝ effectus aliquo mō sunt i sua cā. qui ergo cognoscit cām cognoscit effectus eo mō quo sunt in cā. sȝ oīa sunt in ipso per mōȝ intelligibilem. nam ip̄ȝ est cā per intellectū ⁊ voluntatē. oīa ergo alia intelligit.

Amplius qn̄cūq̧ est aliqua potentia q̄ cognoscit aliquā rōēȝ formalē pōt cognoscē omne illud i quo includit̄ illa rō formalis vtȝ discurrēdo oēs. ex quo eīȝ cognoscit illā rōēȝ formalē i quacūq̧ mā ponat̄ illa rō formalis poterit cognosci. Sȝ pmū pncipiuȝ intelligit rōēȝ formalē entitatis q̄ est in oībꝰ qꝛ hȝ ip̄aȝ i se formalr ergo poterit oīa in qbꝰ includit̄ cognoscere ergo cognoscit.

Adhuc ide3 multiplr pōt argui.tū primo q2 res create diuis hñt esse in essentia diuina q̄3 in seipsis ergo diuis cognoscunt i eētia re psentātis. Tu3 etiā q2 primū pncipiū cōtinet eminent̄ creaturas ⁊ cognoscit se pfecte g° ⁊c.

Nosce tñ o3 vt Sco. in hoc loco ⁊ est do/ctrina.s.Tho.in prima parte.q.xiiij.art.v. q aliqd pōt intelligere aliud dupl̄r.aut in se ipso.aut in alio.res dr̄ intelligi in se ipsa qñ i telligit per silitudine3 vel specie3 ppriam sibi adequatā sicut intelligimus hoīe3 ⁊ asinum. res aūt dr̄ intelligi in alio qñ intelligit p spē3 alterius sicut pars dr̄ intelligi per spē3 toti⁹ primū aūt pricipiu3 nō itelligit alia in seipis. s3 intelligit alia in seipso q2 sua essentia ē sua spēs per quā oīa intelligunt. Dat aūt exēplū a Sco. Si oīum silitudines essent in aliquo speculo ⁊ speculu3 posset seip3 videre tūc spe culum videndo se oīa videret. Sic recte est i pposito. In intellectu primi pncipij sunt spēs oīu3 nō tñ sunt adequate.illa spēs tñ nō est a liud quā essentia cōpata ad hāc rem sicut cā ad effectu3.⁊ q2 vnica eius essentia est cā oī/um.intelligēdo vnicā ei⁹ essentiā itelligit oīa Et huic sniē concordat.s.Tho.in primo cōtra gētiles cap.xlix.ingens colligētes has duas cōclones app3 deū cognoscere seip3 qī p per se notum.alia do sicut in essentia sua visa. quā qdem vitate3 expresse dyonisi⁹ tradit i.vij. cap.de diuinis noībus dicens nō fm visionē singulis se immittit s3 fm cāe ctinētiā scit oīa.⁊ ita diuina sapīa seipm cognoscens scit alia. Cui etiā sniē attestari vr̄ sacre scriptur̄ aucto ritas. nā in psalmis de deo dr̄ pspexit de ex/celso sancto suo qī de seipso excelso oīa vidēs

Dō.qnto q pmu3 pncipium intelligit oīa alia a se cognitione ppria ⁊ distincta ⁊ in pro pria nā qō mltipl̄r pbat vt Sco. hic.pmo ei3 nisi sic esset sequeret q suu3 intelligere nō esset perfectissimū.

Amplius primu3 pncipiu3 sic alia intelli/git sicut eo⁊ est cā. nūc aūt nō solū est cā illi⁹ in quo cueniūt s3 etiā illius in quo differunt ⁊ per qō specifice distinguuntur ergo ea per que specifice distinguntur intelligit.

Adhuc in deo sunt pfectōes oīu3 vt dictū est in qnto hui⁹.s3 quelibet forma ppria rei ē aliqua pfectio ergo i pmo sunt oīa per q̄ res ab inuicē distinguūtur. vñ primū pricipium cōpatur ad alia sicut pfectu3 ad impfectu3 nō ecōuerso.⁊ iō sicut intelligens pōt intelligē aīal fm ppriā rōe3 l3 nō ecōuerso.⁊ intelligēs senariū intelligit qnariū l3 nō ecōuerso.sic itel ligēs pmū pricipiū pōt intelligere qō cūq3 ali ud fm ppriā cognitōe3 ⁊ nō ecōuerso.vñ cu3 nihil aliud sit nisi inq̄tu3 participat vel imita tur pmū perfecte seip3 nō cognosceret nisi co/gnosceret ōīa i qbus est imitabilis ⁊ a quib⁹ participabilis nec perfecte suu3 esse intelligēt nisi oēm mō3 perfecte intelligeret.

Amplius arguit.s.Tho.ↄtra gentiles p/mo libro ca.l.cū aliis q̄plīmis apud hoīes ⁊ alios perfecte cognoscentes habetur cognitio de reb⁹ put in sua multitudine sūt ab inuice3 distincte. Si g° p° pn° res in sua distictione nō cognoscit sequit̄ ipm insipiētissimū esse sic ⁊ illos qui ponebāt deū nō cognoscē lucē quā oēs cognoscūt qō pro incōueniēti h3 phs i p de aīa ⁊ i.iij.metaphice. Hoc aūt auctorita te sacre scripture canōice edocemur. dr̄ nāq3 genesis p vidit de⁹ cūcta q̄ fecerat ⁊ erāt val de bona.⁊ ad hebreos.iiij.ca.nō est vlla cre atura inuisibilis i ↄspectu eius oīa nuda ⁊ a pta sūt oculis.vñ Alber.i cōmēto de cāis lib. ij.trac.ij.ca.xliij.pricipiū primū fatet̄ oīa sci re fm vniuscuiusq3 nā3 ppriā.ingens si aūt q̄ rat̄ vtrū cognoscat cāta i ppria nā cāto⁊.di cēdū q sic q̄uis ei3 ppria nā cāto⁊ nō sit i eo q i ppria nā mālr ⁊ distincta sunt ⁊ mobi lia ⁊ tpalia.tñ pp̄ hoc q tñ extēdit scia ei⁹ q̄tū extēdit actio eius eo q p scia3 est agens ⁊ scia eius est actio ei⁹. actio ei3 extēdit vsq3 ad vltimū actū qō sic actū est q nihil ē agēs o3 q scia sua vsq3 ad vltimū actū extendatur ita q nihil lateat ip3 de actis ab ipso.⁊ hec ē reditio ad essentiā suā cōpletissimā. nihil ei3 vltra eā restat ingrendum.

Sed ↄtra hāc ↄclōe3 qntā arguit̄ nā illa

ꝺata ſeq̄ret̄ ꝓmū ꝓncipiū eſſe alterabile ⁊ ꝑ
ꝯñs traſ̄mutabile nec ſimplr̄ imobile. cui⁹ tñ
oppoſitū ꝺeclaratū eſt. ꝯña ꝓbat̄ q2 ſi ꝓ᷑ prin-
cipiū intelligit oīa alia a ſe ꝓpie ⁊ ꝺiſtincte.
Intelligit ergo. A. inſtans futuꝝ ꝺemōſtrato
aliquo inſtāti futuro. ⁊ arguit̄ ſic. ſciaꝫ ꝺe. a.
inſtāti nō hꝫ ꝓmū ꝓncipiū ⁊ eā habebit ⁊ erit
realiter ꝺiſtincta ab illo ergo ⁊c. Aſſumptū ꝑ
vltima parte arguit̄. oīs entitas pure ꝯtingēs
ꝺiſtinguit̄ realr̄ ab entitate ſimplr̄ neceſſaria
ſꝫ illa ſcia erit ſimplr̄ ꝯtingēs q2 minime habe
bit ꝺe eſſe cū ſolum ꝑ inſtās ꝺurabit ſcia ⁊ ꝑ
ꝯñs maxīe ꝯtingēs. ſicut eīꝫ neceſſitas impor
tat plenitudinē ⁊ longitudineꝫ eſſēdi ſic con
tingētia paucitatem eſſendi.

Dōꝫ negādo p̄mū ꝓncipiū eſſe alterabi-
le ⁊ traſ̄mutabile vel mobile nec aliquā ſciaꝫ
ꝺe nouo acq̄ret. ⁊ negādū eſt ꝯñter ꝙ illa ſcia
ſit pure ꝯtingēs imo illa ſcia in ſe erit qđ ſim
plicit̄ neceſſariū. cui tñ per rōneꝫ ad ſcibile
attribuit̄ extrinſece ꝺenoīatio illa qua ꝺr̄ ꝯti
gens. quapꝑ ꝯcedēdū eſt ꝙ illa ſcia ſꝫm ſuū
eſſe abſolutū ⁊ itrinſecū eſt ſimplr̄ neceſſaria
⁊ erit ſꝑ. ſꝫm tñ eſſe reſpectiuū qđ eſt ī ipa ob
iectiue. in ſcibili aūt ſubiectiue ꝯtingēter vl ſo
luꝫ per inſtās erit. hec aūt nullā imponūt va
rietatē in ſciente ſꝫ in obiecto ſcibili. quare ꝓ
babilr̄ ⁊ logice ꝯcedenda eſt ꝯclō iſta ſcia h⁹
ſcibilis ſꝑ erit ꝫ nō ſꝑ erit ſcia hui⁹ ſcibilis.
Ex quo etiā ſolui pōt ſophiſma hic fieri con
ſuetū qcqđ ꝺeus ſciuit nūc etiā ſcit. ſꝫ ꝺe⁹ ſci-
uit te eſſe gñandū ergo nunc etiā ſcit te gñan
dū ⁊ nihil ſcit̄ niſi veꝝ ergo tu es generādus
⁊ ꝯñs tu nōdū es ꝓductus qđ tñ eſt falſuꝫ.

Hijs aūt oīb⁹ ꝺiffuſe ꝯſentit Alber. in cō
mēto ꝺe cāis lib. ꝓ trac. ij. vbi ꝓbat pricipiū
primū ſcire ſe ⁊ ſcire eſſe qđ eſt ⁊ ꝙ pōt eſſe.
hꝫ eīꝫ ſciaꝫ oīuꝫ eoꝝ q̄ ſūt ⁊ q̄ eſſe pñt. ſcit eīꝫ
mobilia imobilr̄ ⁊ ꝯtingētia nō ꝯtingent̄ ⁊ ꝓ
uatiua poſitiue. ⁊ hoc mō hꝫ ſciaꝫ ꝓuatoꝝ
peccatoꝝ ⁊ maloꝝ omniū. cuꝫ tñ ipſe ſit ſine
priuatione ⁊ peccato ⁊ oī malo. ⁊ in ipo ſcia
ſcitū ⁊ ſciens ſunt idem. ⁊ ſcit oīa gña ⁊ ſpēs
⁊ indiuidua tā ſubſtātie q̄ȝ accñtiū. ſua tamē
ſcia nō eſt vlīs nec particularis nec in poten-
tia cōis nec ꝓpria nā ſiue particulari. ⁊ h
iō q2 ſua ſcia equoca eſt ad ſciaꝫ nr̄aꝫ ⁊ cāto
rū. nā ſcia ſua eſt cā eſſe ⁊ ordīs vniuerſoꝝ.

Attentōe tñ dignuꝫ vt. s. T. in hqc. xij. ꝙ
ꝺeū intelligē aliqđ aliud a ſe ꝺuplr̄ pōt intel-
ligi. vno mō ꝙ intelligat aliud a ſe qđ ſit per
fectio ſui intelligē. ⁊ ſic ꝺeus nō itelligit aliqđ
aliud a ſe cū nihil ꝑfectius ſit q̄ȝ ſuū intelliger̄
qđ eſt eius eſſentia. alio mō ꝙ itelligat aliqđ
aliud a ſe q2 nō ignorat illud. ⁊ illo mō ꝺe⁹ in
tellígit oīa alia q2 cū ipſe ſit ſuū intelligē ipſe
aūt eſt qđdā ꝺigniſſimū ⁊ potētiſſimuꝫ neceſ
ſe eſt ꝙ ſuūꝫ intelligere ſit ꝑfectiſſimuꝫ q2 per
fectiſſime intelligit ſeipꝫ. q̄to autē aliqđ ꝓnci
piuꝫ ꝑfectius intelligit tāto magis intelligunt̄
ei⁹ effectus in eo. ꝓncipiata eīꝫ ꝯtinēt ī vtute
pricipij. Cum ergo a ꝓma ſb̄a imālī q̄ eſt ꝺe-
us ꝺepēdeat celum ⁊ tota nā vt ꝓbauit phūs
manifeſtuꝫ eſt ꝙ cognoſcēdo ſe cognoſcit oīa
alia a ſe. nec vilitas alicui⁹ rei intellecte ꝺero
gat ꝺignitati ipſi⁹. nō eīꝫ intelligē aliqđ indi
gnuꝫ actu eſt fugienduꝫ niſi iq̄tuꝫ ī eo intelle
ctus ꝯſiſtit. ⁊ ꝺum ī actu intelligēdo retrahit̄
a ꝺignioꝛib⁹ intelligēdo. ſi autē aliqđ intelli
gēdo ꝺigniſſimuꝫ etiā alia intelligāt vilitas ī
tellectoꝝ intelligētie nobilitatē nō tollit.
Scienduꝫ tñ ꝙ ⁊ ſi ꝓdicta tāq̄ȝ va ſint ꝯfiten
da. tñ phī multa ꝺixerunt ꝺe ꝺeo ad q̄ ꝑ rōeꝫ
nālem neceſſariā ꝑtingē nō potuerunt. quare
ꝓbari nō pōt ꝺeum eſſe ſapientē vel intelligē
tem vt inqt Sco. in trac. ꝺe creditis ⁊ ꝑ ꝯñs
nec ꝑſcientem nec predeſtinātem nec per artē
ſiue ydeas ſiue quocūq; mō intellectualit̄ ali
quid producentem.
Nec probari pōt ipſum eſſe volentem. ⁊ per
ꝯñs nec amātem nec iuſtum nec miſericoꝛdē.
⁊ per ꝯñs nec iudicem meritoꝝ vel ꝺemerito
rum. Nec pōt ꝓbari ꝺeum hr̄e aliquā opatō
nem manēteꝫ in ſe. ⁊ per ꝯñs nec aliquo opa
tione beatum. ſed beatitudo eius equiuoca ē
noſtre. pōt eīꝫ eſſe in ſuo eſſe qđ eſt ſibi meli
us q̄ȝ noſtrum opari nobis. oꝛdo eīꝫ nō ꝓbat
ꝯtrarium vt patet ꝺe ſole.

Nec pōt pbari deum aliqđ aliud a se intelligere vel velle qꝛ ad perfectioné ⁊ prioritatez actus sufficit perfectio ⁊ prioritas obiecti.
Nec pōt pbari deum actu intelligēdi ⁊ volē di pducere aliqd vltra ꝙ sit per se terminus istoꝝ qꝛ isti vidētur vltimi actus qui nō regrunt terminos pductos sed tm̄ obiecta. agēs aūt hoc est obiectuz. productio extrinseca etiam volitiua ex parte sui nō necessario psupponit intrinsecam. de hoc tamen si producat nō pōt pbari pductuz esse equale in natura.
Nec pōt pbari pductio personaꝝ diuinarū in essentia diuina nec essentiam diuinā eādē numero cōicabilem multis. tum ex ordine superiora nō sunt magis cōicabilia. tum qꝛ per productiōes cōicaretur essentia diuina si cōicaretur que nō possunt pbari vt dictum est.
Nec pōt probari ꝙ tm̄ duobus modis cōicetur. tum ex. viij. phisicorum cōmēto. xlvi. tū quia potētie magis vidētur producere ꝙ̄ sapiētie volūtatis sicut in alijs potentia exequitur quia voluntas imperat. tum quia sūt alij modi principiādi per moꝫ nāe ⁊ artis ⁊c.
Nec pōt probari essentiam cōicari a tribus. nec pōt probari tm̄ trinitas in diuinis. prius enim essentia agit ꝙ̄ referatur ⁊ per ꝯsequēs prius est.

Dubitatur vtrū principium primū sit viuens. dicēdum ꝙ primuz principium qui est deus esse viuū nō pōt probari vt iquit Sco. in tractatu de creditis. tuz qꝛ ordo hoc nō cōcludit. sol enim nō viuit ⁊ bos viuit. tum qa viuū nō est dr̄ia aliqua entis. nec cōis omnibus entibus vel eius oppositum. sed tm̄ sunt dr̄ie corporis corruptibilis. tū primū principium habet perfectionem nobiliorem vita sicut sol tamē nō viuit. Sed quicquid dixerit Scotus ꝯfitendum est cum Alberto in cōmēto de causis ꝙ primū principium viuit vita pfectissima qꝛ ipse est principiū vite nulluz penitus potēs habere impedimētum. ⁊ nobilissima qꝛ cum nobile sit ꝙ a dignitate suoꝝ principioꝝ nusꝙ̄ degenerat. vita aūt sua nullum pōt hr̄e impedimentū quo dignitate ꝓpria defraudetur. ⁊ delectabilissima qꝛ ꝯuenientissime simplr̄ nihil ꝯtrarij dissilis habēs secum admixtum. ⁊ felicissima quia oīuz feliciū ꝯstitutiua. ⁊ nullo penitus indigēs ad omniū bonorum ꝯstitutionez sꝫ in seipso ꝓhabēs vniūsa. ⁊ gaudiosissima qꝛ gaudet simplici ꝯtinua ⁊ optima opatione omnis boni cui nihil admisceri pōt qđ diminuat alteret vel ꝯtristet gaudium eius. Et de hac vita nō locutꝰ fuit Scotus in theorematibus. vnde idem in quolibetis. q. i. inquit. ista vita perfecta que soli deo ꝯuenit cuiusmodi est vita intellectualis ē idē essentialiter ipsi prime essentie. qđ patet primo auctoritate Augustini. xv. de trinitate capitulo quinto vel septimo que vita inquit dicitur in deo ipsa est essentia eius atꝙ natura. hec aūt vita nō talis est q̄lis inest arbori: nec qualis inest pecori qđ habet sensum sed nullum habet intellectum. At illa vita que deus est sentit atꝙ intelligit omnia. ⁊ sentit mente nō corpore quia spiritus est deus. hec ille.
Vult ergo dicere ꝙ illa vita que est essentia diuina est per se intellectualis. Idez sexto de trinitate capitulo vltimo loquens de deo ait sic. vbi est prima ⁊ summa vita ibi nō est aliud viuere ⁊ aliud esse. sed idem esse ⁊ viuere ⁊ quale sit illud viuere quia intellectuale subdit primus ac summus intellectus cui nō est aliud viuere: aliud intelligere. hec ille.

Patet etiam secundo ratione ꝙ vita [illegible] idem essentialiter ipsi essentie. ⁊ est ratio tacta etiam quinto huius questione decimaquinta. Cuicūꝙ nō repugnat esse idem essentialiter alicui substātie illud nō cōuenit verissime illi substantie nisi conueniat substantialiter ⁊ essentialiť. Sed intellectualitati nō repugnat esse idem essentialiter substantie cui ꝯuenit sicut patet in creaturis qꝛ q̄cūꝙ substantia est itellectualis. itellectualitas est itra rationem ēentialē eius sicut etiaz in speciali pꝫ in hoīe in cuiꝰ rōne ponit rōnale. ⁊ p ꝯn̄s ista intellectualitas que perse itelligiť p rōnale est idez ēentialiť hoī imo vt actualissiᵒ ⁊ ꝯpletissiᵒ in ēentia. ergo cū deus vissime sit itellectualis

eius intellectualitas erit idem eentialiter ei eentie. Intelligo aūt idē ꝙ intellectualitatē vitā intellectiuā siue itellectualē quare ꝛc.

Propter quartuz

qdem huius. Ad pmuz aū oppo dōm ꝙ [redacted] dire sup suā eentiaz nihil aliud est ꝙ pse subsistere. Forma enim que perficit materiam quodāmodo effundit se vel super ifunditur sup materiam. ⁊ ideo vtutes cognoscitiue nō per se subsistētes nō dicūtur ad suam eentiam redire. sed vtutes cognoscitiue perse sbsistētes. Cum ergo pmo pricipio maxime ꝯueniat p se subsistere maxime sic loquēdo potest in [redacted] redire vel ad suam eentiaz.

Ad scdm dicendum ꝙ intelligere non est pati aut moueri fm ꝙ motus est actus impfecti vt dicit phus tertio de aia. sed fm ꝙ est actus pfecti. ⁊ ideo illud intelligere dr solum pati vel moueri vel etiam pfici nisi fm modum apprehensionis nostre.

Ad tertiū dōm ꝙ sicut materia se habet in ordie entium sic itellectus noster se habet i ordie sbarum itellectualium. nūc autez ita ē ꝙ materia pma nō habet eē naturale nisi per formā ⁊ eodem modo itellectus nō est in actu vel nō habet eē actu nisi p formam ⁊ silitudinem intelligibilis. Unde per similitudinez intelligit itelligibile ⁊ per hoc ꝙ itelligit intelligibile potest itelligere suū intelligere. ⁊ intelligendo suum itelligere potest itelligere se. Uñ itellectus noster nō itelligit se nisi per aliquid aliud ⁊ hoc est quia est ifimus in ordine intellectualium. sed sic nō est de intellectu pmo. nō enim est in potētia ad aliud sicut intellectus noster. sed est actus purus ideo nō intelligit se per aliud. sed per seipsum.

Ad quartum principale dicēdum ꝙ intelligere nō est opatio ꝓcedens in aliud. ẜ manēs in agēte nec intelligere pmi ꝓprie est opatio ꝓcedens in aliud nisi fm apprehensionez nostram ẜ est sba intelligēs.

Ad quintum dicenduz ꝙ itellectus noster nō est perse subsistens vel si itelligat se intelligere quod nō est in se subsistens est itelligere accessoriū ⁊ nō pricipale. sed intelligere pmi est inse subsistens [redacted] ipsum intelligere non est accessorium intelligere.

Ad sextum dicendum ꝙ itelligere primi nō est intelligere aliud sed se ipsuz. vnde si pmum principium esset intelligere ⁊ intelligere suum eēt aliud intelligere ꝓcedi posset in ifinitum sed sic nō est in ꝓposito.

Ad septimum principale cum dicitur itellectum est perfectio ⁊ cetera. dicenduz ꝙ intellectuz est perfectio itelligētis nō tamen fm se ipsum sed fm suam speciem. nūc autem spēs qua alia intelliguntur est essentia eius. ⁊ ideo concludit ratio ꝙ sua eentia sit sua pfectio.

Ad octauum dicendum ꝙ intelligere non specificatur per obiectum quod intelligitur i alio sed per obiectum pricipale quod itelligitur per se ipsum. Nunc autem principale obiectum intellectus diuini est ipsum primum. quia pricipaliter intelligit se. alia enim intelliguntur in ipso. ⁊ ideo sequitur ꝙ nō specificatur in alio.

Ad nonum iam dictum est ꝙ intelligere aliqua vilia nō derogat dignitati intellectus vbi intellectus sistit in eis ⁊ de illo actu recte concludit ratio ꝙ intellectus impediretur ab intelligendo digniora. Si enim intellectus intelligat aliquod dignissimum. Et itelligendo illud dignissimū aliquod vile hoc nō repugnat dignitati intellectus. ⁊ sic intelligit primuz principiuz ideo nō sequitur ꝙ intelligat aliqua que dignius esset itelligere eo modo quo ea intelligit.

Ad decimū argumētū pricipale dōz ꝙ si aliud potest referri ad illud quod itelligitur ⁊ ad modum intelligendi ipsam cognitionez si ad illud quod intelligitur sic propositio est falsa. nam qui intelligit lapidez nō solū oportet ꝙ intelligat ipsum. sed illud esse quod habet in intelligente. intelligit enim lapidem fm esse. esse ab eo. sed fm illud esse nō est in ipo. si vo referat ad ipaz cognitōez sic ꝓpō va est

q2 q̄to pfectioz est cognitio tāto pfectius est i ipo. Un̄ ad formā argumēti d̄m q̄ licet a p̄mo p̄ncipio nō habeat res eē ꝓpriū in ipso p̄mo ſm eē qd̄ h3 extra. tū ſm illud eē ab ipſo poſſūt quia eē pfecti⁹ hūt in ipo q̄ extra.

Ad. xi. cū dr̄ q̄ nullū cātuz pōt diſtincte ꝛc. d̄m q̄ impfectuz nō est p̄ncipiuz cognoſcendi pfectuz. ſ3 magis ecōuerſo. ⁊ iō p nulluz cātum pōt itelligi eēntia p̄mi. S3 ſi qs ꝯprehēderet eēntiā eius ꝯprehenderet quodcūq̄ cauſatum.

Ad vltimū d̄m q̄ idem nō est ꝓpria rō diuerſoꝝ cuilibet adequata. eēntia tū p̄excedit ꝓpriam rōem cuiuſcūq̄. ꝯtīnet. n. pfectiones oīum ⁊ ampli⁹. ⁊ ideo bn̄ pōt p ſe ipſum ꝓpriā rōem vniuſcuiuſq̄ app̄hēdere ⁊ per ꝯn̄s qd̄libet aliud ſub ꝓpria rōe pōt itelligē.

Rīt uigeſimo

p̄mo qō. vtrū itellect⁹ p̄mi pricipij ſit diſcurſiu⁹. Arguit̄ affirmatiē p̄mo pric̄ p̄muz itelligit ſe ⁊ alia vt dictū est ſup̄. ſ3 multa nō ꝯtigit actu itelligere ſil̄ ſcd̄o topicoꝝ. ſi ergo p̄muz oīa iſta intelligēt. vnū poſt aliud itelligeret ⁊ ita itellectus ei⁹ eēt diſcurſiu⁹.

Ampli⁹ itelligere vnū p aliud ē diſcurrere ab vno ad alterū. ſ3 p̄muz pricipiū pſe ipm itelligit alia tanq̄ cām effectiuā ergo ꝛc.

Adhuc q̄cq̄d pōt v̄tus iferioz pōt ⁊ ſuperioz ſ3 itellectus hūanus in cāis ꝯſiderās effectus diſcurrit a cauſis ad effectus ergo idē ꝯuenit in itellectu primi.

Ja oppo⁹ videt̄ ph̄s in textu ſi. n. diſcurrēdo itellectus diuinus itelligeret vnū poſt aliud ei⁹ itelligere non eēt pfectiſſimū. q2 poſt digniſſimū intelligeret minus dignū.

Propter primum

q̄dem hui⁹ ſciendū q̄ itellect⁹ ille est diſcurſiuus cuius est cognitionē vni⁹ p aliud ſucceſſione quadā ineſtigādo iferre. Un̄. s. Thōs p̄ ꝯtra gen. cap. lvij. tunc enim rōcinatiua est noſtra ꝯſideratio qn̄ ab vno ꝯſiderato in aliud trāſimus. in itellectu. n. noſtro duplex eſt diſcurſus vt tang̃t hic Sco. vnus cum multa app̄hendimus ſm ſucceſſionē. vt cum vnum itellexerimus ad aliud nos ꝯuertim⁹. Aliud est cū a pricipijs ad ꝯcluſiones diſcurrim⁹.

Propter ſecunduz

q̄dem huius ſciendū vt notat. s. Tho. p̄ ꝯtra gentiles cap. lvij. q̄ q̄dam in diuinā ſciā3 diſcurſum iducere vident̄ q̄ruz defectū ſic ibidē extermiat ita etiā in tertio d̄doꝝ deſtruem⁹

Propter tertium

q̄dem huius. D̄m p̄mo q̄ primū pricipiuz omnia ſimul itelligit quod multipliciter probatur in p̄mo ꝯtra gen. vbi ſupra ſucceſſio ſine tempore intelligi nō pōt nec tempus ſine motu cum tempus ſit numerus motus ſm p̄ius ⁊ poſterius. in deo autem ipoſſibile eſt eē motum in ꝯſideratione ergo diuina nulla eſt ſucceſſio ⁊ ſic oīa q̄ cognoſcit ſimul ꝯſiderat.

Amplius itelligere dei eſt ipſum ſuum eē ineſſe autem diuino nō eſt prius ⁊ poſterius. ſed eſt totum ſimul. ergo nec ꝯſideratio dei h3 prius ⁊ poſterius. ſ3 oīa ſimul itelligit.

Adhuc omnis itelligēs vnum poſt aliud eſt aliquādo in potētia itelligens ⁊ quandoq̄ in actu. dum enim p̄mum itelligit in actu. ſecūduz itelligit in potētia. itellectus autem diuinus nūq̄ eſt in potētia. ſed ſemper in actu intelligens nō ergo intelligit res ſucceſſiue. ſ3 omnia ſimul intelligit.

Huic āt v̄itati teſtimoniū diuia ſcripta affert. dr̄. n. Jacobi p̄mo apud deum nō eſt trāſmutatio nec viciſſitudis obūbratio.

D̄o3 ſcd̄o q̄ itellect⁹ diuin⁹ nō eſt diſcurſiuus qd̄ rōnibus q̄mpluribus aſtruit. s. Thōs ꝯtra gen. p̄mo libro cap. lvij. a deo oīs defectus eſt remouendus eo q̄ ipe eſt ſimpliciter pfectus. ſed ex impfectiōe intellectualis nature prouenit ratiocinatiua cognitio. na3 illud quod p aliud cognoſcit̄ min⁹ eſt notum eo q̄ pſe cognoſcit̄. nec ad id qd̄ p aliud eſt notu3 nā cognoſcētis ſufficit ſine eo p qd̄ ſit notum in cognitione aūt ratiocinatiua ſit aliquid no

ra3 per aliud. quod añt itellectualiter cognoscitur p se est notū ⁊ ad ipm cognoscendū nā cognoscētis sufficit absq₃ exteriori medio. vñ manifestū est q̄ defect⁹ q̄da3 itellect⁹ est rō. diuia igitur scīa nō est ratiocinatiua.

Adhuc absq₃ rōis discursu ↄprehēdūtur ea quoru3 spēs sunt cognoscētes. nō .n. visus discurrit ad lapide3 cognoscendū cuius silitudo est in visu. eētia autem diuina est oiu3 silitudo. nō ergo ꝑcedit ad aliquid cognoscēdum per rōnis discursum.

Dōm tertio q̄ ītellectus diuin⁹ nō est discursiuus discursu quo multa apphendit fm successionem quod ꝓbat Scotus q̄a multa que itelligūtur p successionē fm q̄ vnūqd̄q₃ in se apprehēditur simul itelligunt si in alio apprehendantur. sicut ptes que distinctim et seorsum apprehense apprehēduntur p successionem simul apphendūtur si in toto apphēduntur. ⁊ eodem mō de multis q̄ possūt videri in speculo. Nūc aūt pmu3 pncipiū oia itelligit in seipo ⁊ ita in alio ab eis: non ergo o3 q̄ ipse itelligat discurrēdo.

Dōm quarto q̄ itellectus diuinus etiam nō est discursiu⁹ discursu quo ꝑcedit a principijs ad ↄclusiōes qd̄ ꝓbatur. nā iste discursus sequitur pmu3. quia in scđo discursu a notis ꝑcedit ad ignota. nā ex pricipijs notis deuenimus ad cōclusiones ignotas. nūc autē pmo pncipio nihil est ignotū ergo in itellectu eius nō est scđus discursus. Intellect⁹ enim pmi pricipij est in idiuisibili. Unde phs [redacted] hic in lr̄a qd̄ nō itelligit vnum post alterū. q2 sic suu3 itelligere nō eēt pfectissimū ⁊ optimū Cum .n. itelligat se ipm si postea itelligat aliquid itelligit indignius. ⁊ p ↄñs in intellectu eius eēt mutatio quod est ipossibile.

Ampli⁹ ille itellectus nō est discursiuus q̄ i inspicit qualiter cōclusio ex premissis sequtur simul vtrūq₃ considerans. hoc enim contingit nō argumentando. sed argumēta indicando vt inquit .s. Thomas ↄtra gen. vbi supra. ostensum est aūtq₃ deus nō ↄsiderat vnū post aliud quasi successiue sed simul oia nō ergo eius cognitio est ratiocinatiua vel discursiua q̄uis oēm discursum ⁊ rōcinationem cognoscat. Ex quo patet error eoꝝ qui discursum in diuia sciētia inducere videtur. Tum ex hoc quia per eētiam suam alia nouit quod quidem nō fit discursiue vt ostensū est cum eius essentia se habeat ad alia nō sic pricipium ad cōclusionem. sed sicut species ad res cognitas. Tum etiam ex hoc q̄ incōueniēs forte aliquibus videretur si deus silogizare nō posset. habet enim silogizandi scia3 tanq̄ iudicās ⁊ nō silogizando discurrens.

Huic autem veritati ratōibus ꝓbate ēt sacra scriptura testimonium phibet. dicitur enim hebreoꝝ .x. omnia nuda sūt ⁊ aperta oculis eius. que etiam ratiocinando scimus nō sunt fm se nobis nuda ⁊ aperta. sed rōne apiūtur ⁊ nudantur.

Dicēdum quito q̄ intellectus diuinus nō itelligit cōponendo ⁊ diuidēdo: quod ꝓbat hic Scotus. quia sicut se habet pricipiu3 ad cōclusiones sic se habet subiectum ad pdicatum. vnde sicut itelligēdo pricipium omnia itelligit pricipiata sic intelligendo quodcūq₃ subiectum itelligit omnia que illi subiecto cōueniūt ⁊ repugnāt. Unde in re sic est de itellectu diuino. Aliter enim est de intellectu nostro ⁊ intellectu eius. ⁊ idem est de itellectu aliarum intelligentiarum. quia substātie seperate comparantur ad animas humanas sicut corpora superiora ad inferiora. Corpora vero superiora paucis motibus acquirūt sua3 pfectionem vt dicitur secundo celi ⁊ mundi. vt primum celum vnico motu suam acqrat perfectionem. sed corpora inferiora pluribus motibus ad perfectionem suam perueniūt. Ideo eodem modo est de suis substantijs separatis. ipse enim vnica apprehensione apprehendūt quecūq₃ circa rem apprehendi possūt sed anime humane nō sic apprehendunt imo pluribus apprehensionibus discurrendo ab vno in aliud. ⁊ ꝓpter hoc anime humane dicuntur rōnales. sed aīe sepate dñr itelligētie Unde hoꝝ est intellectus q̄ statim apprehē

duntur a nobis sine discursu.

Ampli⁹ ad idē arguit.s.Tho.pmo ɔtra gētiles cap.lviij.itellectus diuinus cognoscit cognoscēdo eēntiā suā.eēntiā aūt suā non cognoscit ɔponēdo ꝛ diuidēdo.cognoscit.n. se ipm sicut est.in ipo aūt nulla est ɔpō. non ergo itelligit p modū itellectus ɔponētis.

Huic aūt sacre scripture auctoritas ɔso nat.dr.n.ysaie.lv.nō.n.cogitationes mee co gitationes vestre.ꝛ iterū in psalmis dr dn̄us scit cogitatōes hoīu3 qm̄ vane sūt.quas ɔstat p ɔpōnem ꝛ diuisionē itellect⁹ pcedere.Dyo nisius ēt dicit.vij.cap.de diuinis noib⁹ igit diuīa sapia se ipam cognoscēs cognoscit oīa ꝛ mālia imāliter ꝛ idiuisibiliter diuisibilia ꝛ multa vnitiue.

Ex qbus p3 ad.q.qd itellectus pmi nō i telligit discurrēdo nec cōponedo ꝛ diuidēdo ꝫ sicut mālia ꝛ ɔposita itelligit imāliter sim pliciter.ꝛ successiua simul ꝛ diuīsa vniformit̄ q̄.n. sūt inseipis diuīsa sunt in ipo vniformit̄

Sed circa dicta isurgūt difficultates p ma.nūqd scia dei sit habitualis vel actualis similiter an practica an speculatia. dōm vt s.Tho.pmo ɔtra gen.cap.lvi.ꝙ in deo nō ē habitualis cognitio.qr in qbuscūqꝫ est habi tualis cognitō nō simul oīa cognoscunt̄:sed q̄ dam cognoscunt̄ actu alia habitu.deus autē simul oīa actu itelligit vt pbatū ē ergo ꝛc. Unde in psalmis dr ecce nō dormitauit neqꝫ dormiet qui custodit israhel. hoc etiā est qd ecclesiastici.xxiij.dr oculi dn̄i multo sūt luci diores sup solem.nā sol semp est in actu lucē di. Uñ ꝛ in pma pte qōe.xiiij.articulo pmo scia que est in deo nō est qualitas vel habit⁹ sed sba ꝛ actus purus. Est quoqꝫ scia dei de seipo speculatiua.de oībus vo alijs h3 sciā speculatiuam ꝛ practicā vt.s.Tho. in pma pte vbi supra articulo vltimo ꝛc.

Scda difficultas nūqd itellectus diuin⁹ cognoscat singularia.dō3 iuxta vitatē ꝙ co gnoscit singularia.vñ.s.Tho.vbi sup in deo existūt pfectiones creaturaꝝ fm pfectiorem modū.cognoscere aūt singularia ptinet ad p fectionē nr̄am ꝙuis ɔmētator videat̄ initi pti negatiue vt p3 in fine ɔmēti.lij.in hoc.xij⁹. ꝛ in ɔmēto.li. inqt ignorare vilia melius est quam scire.

Tertia difficultas ē nūqd itellige̅ᵗ excepta p⁹ cognoscāt idiuidua ꝛ hec iferiora.silr ꝛ su piora ꝛ qs sit modus itelligēdi eaꝝ. Dō3 iu xta imitatores Aueř.ꝙ intelligentie nō cogno scunt indiuidua p ꝓpriam spēm.ꝫ in sua cā. quia cognoscūt cām ex qua dependet effect⁹ quadā necessitate.Cognoscūt.n.seipas ꝛ suā sbam que est causa indiuiduoꝝ ꝛ pcipue re uolutionū celi singularium sicut per lumē so lis pus fit illuminatio que est sequela presen tie luminis ꝛc.

Alber.vo in ɔmēto libri de causis inqt in primis ꝙ oīs itelligētia itelligit ea que supra se sunt per hoc ꝙ bonitates fluunt superioꝝ in ipam. Et cognoscit ea cognitione quia est ꝛ nō ꝓpter quid eo ꝙ cognoscit superiora p bonitatem effluente3 a supiori.bonitas autē effluens a supiori posterior est supiori.

Scdo itelligētia cognoscit iferiora se cog nitione quid est.hec eni3 cognoscit ex hoc ꝙ est causa eis.omne enim agens per itellectu3 cognoscit ꝛ se agentem ꝛ actionē ꝛ actū suu3.

Tertio modus intelligēdi intelligentiaru3 est sibi ꝓprius sc3 intellectualiter cognoscere cognoscet ergo superiora ꝛ diuina vt intelle ctualia sui ordinis:ꝛ sic diuina ꝛ intellectua lia magis grossa ꝛ ignobiliora sunt q̄ sint in pma causa.ꝛ similiter est in itelligētia secun di ordinis. ꝛ sic deinceps vnaqꝫ intelligen⁹ suo modo cognoscit ꝛ nō modo rei cognite. Intellectuale enim eē intelligētie substantia est. ꝛ intelligere substātiale eius actus est sic lucis lucere.actus autem substantialis fm fa cultatem ꝛ potentiā3 est substātie agentis c⁹ signum est ꝙ illuminatio lune nō est sicut il lumiatio solis nec mercurij sicut lune; nec ig nis sicut lune si in equali distantia pōnatur. ignis cum mercurio itelligit ergo intelligen⁹ inferior omne quod intelligit per modū sub stantie sue ꝛ sbalis facultatis sue.

Ex quo sequitur q diuina superiora nō intelli-git diuine s intellectualiter et sensibilia inferiora intelligit nō sensibiliter s intellectualiter put ab ipsa constituūtur intellige. Actio .n. intellectus agentis lumine suo constituit oēm formā sensibilē et nālem. Et quod sensibilis est uel nālis est ex hoc q occūbit in mā cui influit et nō ex hoc q ī ab intellige. Cum ergo intelligētia intellectū rei nō accipiat a re. s ex se ipsa sm q ipa est cā rei patz q scia intelligētie nō est sm modū rei intellecte. s sm modum sui ipius. Et ex hoc ostēdit q scia intelligētie nō est vlis nec pticularis. s vna est in constitutiōe vlis in pticulari et in constitutione pticularis sub vli. Et hoc qdez añ nos dixit Auer. in. xi. pme phie.

Nec scia intelligētie diuidit aut secatur sm diuisioné rerum scitaꝝ in gñe vel spēs vel in pōam vel in actū vel in vle vel in pticulare. s diuiditur sm diūsitaté scientiū ppter quod vnius et eiusdez scibilis in gñe spē vel numero alia est scia pme cē alia scia intelligētie ꝛc.

Propter quartuz

qdem hui. Ad pmaz rōnez añ oppo dōm q lz nō ɔtingat multa itelligere in seipis multa tñ simul itelligi possūt in alio.

Ad scdm dōm q deus pse ipm nō intelligit alia tanq p cām notā effect ignoti s intelligēdo se ipm sil intelligit oia alia quoꝝ spēs sūt i ipo vl intelligit oia alia a qb est imitabil

Ad tertiū dōm q lz qcqd possit vtus inferior possit superior nō tñ eodē modo. imo qd intellectus noster pōt successiue intellect ei pōt simul et multo eminētius.

Rit uigesimo

scdo qō. vtrū oia entia sint ad seiuicē ordinata et ad pmuz pncipiū tanq ad sūmū bonū. Et arguit negatiue pmo q nō ad seiuicem optimi est optimū facere ergo cū pmū pricipiū sit optimū oia facit optia. Sed meli eēt q oia eēnt equalia et nō ordiata q inequalia ergo ꝛc.

Ampli qtitas ab vnitate pcedit s pmū pricipiuz est vnū ergo que ab ipo pcedūt eqlia erunt et per ɔñs nō ordinata.

Adhuc incōueniens est ponere q pmum pricipiuz aliqualiter sine rōne pducat. s non est aliqua rō que possit ipm limitare q pducat equalia q inequalia ergo ꝛc.

Amplius q entia nō ordinētur ad pmuz pncipiuz arguit sūmuz bonū iportat aliquid aliud quā bonū aliogn oi bono ɔueniret si er eēt sūmuz bonum eēt ɔpositum.

Adhuc oia appetūt suū finem. si ergo oia ordināntur ad ipm tanq ad sūmuz bonuz oia appeterent ipm. sed hoc nō videt vm.

Amplius si vnuz ɔtrarioꝝ eēt infinitum nō permitteret suum ɔtrarium. sed ipm corrumpet vt dicitur in phicis. si ergo primum pricipiuz eēt sūmuz et eēt bonū et eēt infinituz corrūperet omne malum.

In oppo est phus in fine huius duodecimi inquit. n. q oia entia ab eodem ordiata sunt et etiam int se sunt adiuicem ordiata facta inequalia a quo sunt distīcta. et subdit q vnuz est pricipium et vnus finis. et propter ipm et ab ipo sunt alia sicut exercitus ppter ducem et a duce dicit q est optimū et opti est sūme bonum.

Propter primum

qdem huius sciendum q cum ordo in sua ratione includat tria scz rōnem prioris et posterioris distinctionuz et originem. vt. s. Thōs pmo sentētiaꝝ dis. xx. articulo tertio. entia si adinuicem debent ordinari requiruntur tria scz q quodlibet illoꝝ sit ens distinctum et ordinabile ad aliud vt idem sanctus Thomas in qōibus de potētia qōe. vij. articulo. xi. Et eo magis quia ordo semper dicit respectum principij. vt sanctus Thomas in quolibetis quolibeto qnto qstione. x. articulo primo. Audio añt entia esse ordinata ad seinuicem et ad pmuz ordie eēntiali siue ordiez eēnalez sumam ppie eo mō quo dicitur posteri ordiari ad pus. s pus vel p eē supra ordiem siue cōiter put ordo eēntialis est relatio equi

pantie dicta de priori respectu posterioris et econuerso put scz ordinatum sufficienter diuidit per prius et posterius vt Sco. in tractatu de pmo principio.

Propter secunduz

qdem huius sciendum q de ordine entiuz in natura diuersimode loquuti sunt antiqui. quidam enim omnia fieri casu asserebant negantes ordinem rerum vt supius visum fuit in .viij. huius qoe. vij^a. qdam vero ordinem admittentes rerum precipue humanarum ordinez in corpora celestia reducetes posuerunt fatum ex stellis pueniens aliquibus orationibus et ritibus posse imutari vt egyptij. quod tamen falsum est nam extra celestia corpora et supra ea est deus vt .s. Tho. tertio otra gen. cap. xlvi qui potest impedire celestium corporum effectum qui in istis iferioribus ex illorum impressione sequuturus erat. Quidam vero ordinem rerum in deum reducetes crediderunt omnia simplice volutatem seq absq ratione qui est error loquentium in lege saracenoruz vt inquit Rabi Moyses fm quos nulla differentia est q ignis calefaciat et ifrigidet nisi quia deus ita vult. Alij aut causarum ordinem ex diuina puidentia fm modum necessitatis puenire fatentur quorum oium defectus tertio apparebit dicedorum.

Propter tertium

qdem huius. dicendum in primis q cum ordo in ratione sui includat distinctionem res in vniuerso sunt distincte per voluntatem primi principij vt dictum est in septima qone libri octaui meta. et hoc vt bonitas pmi principij in diuersis manifestetur. Unde Scotus in hoc. xij. quia enim nulla causa potest bonitatem eius sufficienter representare. ideo multa pducuntur vt quod per vnum manifestari non potest manifestet per aliud.

Ex q sequtur q eius bonitas sufficientius manifestat p totu vniuersuz q vnam causam.

Ex quo vlterius sequtur q io diuisa pduxit no pp aliq sui vtilitate: sed pter sui bonitatem: et pp ide pduxit entia ineqlia.

Hoc aut sic declarat. na duplex est rerum distinctio materialis que est indiuiduoruz et formalis que est specierum et materialis est pter formalem. formalis vo distinctio non potest ee nisi p iequalia imo in formalibus distinctis vna for^a pfectior e alia. vn pfectior est forma hois q eq et eq q plate. et plate q lapidis. vn ab eode est q res distiguunt formalit et q ineqles pducat. Rerum at ineqliu vna sp est pp alia sic pz. plate. n. pp aialia. et aialia sut pp hoies et eode mo e de oibus alijs.

Est. n. vniuersuz sic familia bn ordiata vt inqt phs in lra. In familia. n. sut gd^9 diuisi puta liberorum. seruorum et bestiarum. Et sicut filijs non licet facere aliqd casuale seu licetiose aut cotentiose vt inqt Alber. s oia q faciut ordiata sut. a seruis et bestijs multa fiunt iordiate. sic recte est i vniuso fz analogia pticipati boni q ab itelligetijs et corpibus supioribus nihil vel parum fit casualiter. s in istis iferioribus multa et pp hoc dicit phus q oia sut ordinata inqtum ad hoc q adiuice distigunt. no tn oia qtuz ad hoc sut ordiata q oia q faciut coicant ad totu hoc est ad pfectoes vniuersi eo q in multis multa eueniat a casu.

Dcm scdo q pmuz pncipiuz est sume bonum quod sic pz qr vbi est iuenire magis et minus ibi est iuenire maximu p Aristo. qrto b^9. s e iuenire aliqd bonu et aliqd magis bonu ergo est iuenire maximu bonu. s illud bonu no pot ee aliud qua pmu pricipium. quia vnuquodq est bonu inquatuz pfectum.

Triplex at e rei pfectio. vna q osistit in ee qd seqt forma specifica vel qd hetur in ee vt for^a specifica. Alia osistit i accntib^9 et dispoibus p qs ordiat ad sua pfectoe. et tria rei pfectio i fine. Ex^m p^a pfectio ignis osistit i q hz ee pfectu ignis. 2^a eius pfecto osistit in caliditate et siccitate. 3^a osistit i hoc q est i suo loco. Constat autem q tertia rei perfectio nulli rei conuenit per essentiam citra primuz sed sibi soli. esse. n. q in alijs est preter ecentia

in ipso est sua essentia. ita etiam que in aliis sunt accidentia vt delectatio. vita. bonitas. i ipso sunt essentialiter. Alia etiaz ordinantur adi finem alium. sed primu principiuz ad alia no ordinatur. Cum ergo primuz pricipiuz sit pfectum per eentiam ita qp no solum est bonuz sed ita bonum est ergo aliquid summe bonu etc. hoc est primuz pricipiuz.

Dom tertio qp ad summuz bonum quod e pmuz pricipium oia alia ordinantur eentialiter quod pbatur. quia oium diuersorum ordinatorum adiuicem. ordo eorum adiuicem est propter ordinem eorum ad aliquod vnum. quod eniz diusa ad inuicem habitudie aliqua vniantur no potest esse ex ppriis naturis fm qp diuersa sut. quia ex hoc magis distinguerentur. sed ptes vniuersi sunt adiuicez ordinate ergo etc. Amplius idem patet ex hoc qp oia nalia agunt. pter quod manifestum est vt inquit hic Scotus ex hoc qp vniformiter agut nisi ipediantur. et sunt multa que finem non cognoscut vt inaiata ergo optet qp ab aliquo cognoscete finem dirigantur. Cognosces aut finem oium no potest esse aliud preter primum itelligens. Alia ergo dirigens est primuz itelligens. sed p intellectum agit pter bonum et finem. cuz ergo pmuz pncipium no possit agere pter aliud bonum melius eo agit pter se ipsum et illa oia ordinata ab ipso ordinantur ad ipz sicut exercitus ordinatur a duce ordinatur ad bonum ducis in adiutoriu consecutionem. et ideo oia ordinantur ad ipm tanquam ad summuz bonum. Unu s. Tho. tertio otra gen. caplo. xcvii. deus per suam puidetiam omnia ordinat in diuinam bonitatem sicut in finem no autem hoc modo qp aliqd diuine bonitati per ea que fiunt accrescat. sed vt similitudo sue bonitatis inquatum possibile est imprimatur in rebus. quia vero oez causatam substantiam a perfectione diuine bonitatis deficere necesse est vt pfectius diuine bonitatis similitudo rebus comunicaretur oportuit ee diuersitatem in rebus vt qp pfecte ab vno aliquo representari no potest per diuersa diuersimode pfectiori modo repsentaretur. Res autem per hoc diuerse sunt qp formas habent diuersas a quibus specie sortiuntur. sicut ergo ex fine sumitur ratio diuersitatis formarum in rebus sic ex diuersitate formarum sumitur ro ordinis in rebus. Ex diuersitate aut formarum sumitur diuersitas operationuz et diuersa habitudo materie ad res. Ex diuersa aut habitudie ad maz seqt diuersitas agentiu et patietiuz: ex diusitate vo formaru et materiarum et agentiu seqtur diusitas proprietatum et accntiuz etc. Unu sapietie. xi. domine oia in mesura numero et ponde disposuisti. vt p mesuraz qtitatez siue modu aut gdum pfectionis vniuscuiusqz rei intelligamus. p numeru vo plalitatez et diusitate spez ouentem ex diusis pfectiois gdibus. p podus vo iclinationes diuersas ad pprios fines et opationes et ad ppria agetia et patietia et accidetia q osequutur distictoem spez. In hoc aut ordine ro diuine puidetie attenditur. Et hoc inquedo de puidentia dei gnali fm q regit res eo mo quo nate sut regi vt inqt Sco. in qlibetis in fine. Juxta illud Aug. de ciuitate dei cap. xxx. sic deus res quas odidit etc. tn pter ista gnalez puidentia spealez fm fide et veritatem ex quadam electione fm quam prouidet vnicuiqz homini fm merita psentia vel futura et occulta nobis. sibi tn psentia. quia eius iudicia iusta sut semp. licet aliqn occulta. ita qp aliqn adusitas plus pficit q pspe ritas fm Boetium qrto de osolatione etc.

Attentione tn dignu qp licet nonnulla vba scripture videatur oia simplici voluntati attribuere. no tamen tollunt ronem a dispensatione puidentie. sed vt oium pmuz pncipiu dei volutas ostendatur. sicut in psalmis oia qcunqz voluit fecit. Et Job. xi. voluntati n. eius quis resistit. Et Aug. iii. de trinitate no nisi dei voluntas causa prima sanitatis et egritudinis premiorum atqz penarum gratiaru atqz retributionum.

Sic ergo cu qritur pter qd de nali effectu possumus redde roem ex aliq pxima causa

dum tamen sicut in primam causam reducamus oia in volũtatem diuinam. sicut si queratur quare lignum est calefactum ad p̄sentiam ignis. Respõdetur qꝛ calefactio est naturalis actio ignis. hoc autem quia calor est accidens ꝓprium eius. hoc autem ꝯsequitur p̄mã formam ⁊ sic inde quousqꝫ pueniatur ad diuinam voluntatem. Unde si quis responderet querenti quare lignum est calefactum: quia deus voluit. cõuenienter quidem respõderet si intendit reducere qd̃em in p̄mam cãm In conuenienter vero si intẽdit omnes alias excludere causas.

Attentiõe vlterius dignum qꝫ ⁊ si predicta sint vera tamen ꝓbari nõ potest qꝫ omis gradus pfectionis est in vniũso qui possit intelligi esse sine iplicatione contradictionis vt Scotus in theorematibus.

Propter quartuz

qdem huius. Ad p̄mum ante oppositũ dõꝫ qꝫ optimi est optimuz facere ẽm qꝫ conuenit toti ⁊ nõ qꝫ faciat quamlibet ptem optimaz. Ad bonum. n. hõis nõ esset qꝫ quelibet ps eius esset disposita sicut oculus imo ad bo⁹ eius est qꝫ ptes eius sint diuerse dispõnis et eodem mõ pertinet ad bonũ vniuersi qꝫ partes vniuersi ẽm formã nõ sint equales.

Ad scd̃m dicendum qꝫ ab vnitate vniũsaliter ꝓcedit vel potest ꝓcedere equalitas ab vnitate tamen põt ꝓcedere inequalitas: quia omnis multitudo ab vnitate ꝓcedit.

Ad tertium cum dicitur qꝫ nõ est ratio q̃ limitaret. dõꝫ est qꝫ ratio qua ꝓduxit entia inequalia est vt sua bonitas magis manifestetur. si enim omnia ꝓduxisset equalia tunc omnia eẽnt vnius speciei. nũc autem ĩequalitas in entibus arguit diuersitatem in specie. ⁊ maior pfectio r̃presentatur ꝑ diuersas species q̃ꝫ per vnam.

Ad quartum principale dõm qꝫ sũmum bonum non dicit plus q̃ꝫ bonum simplr nisi ẽm rõnem: dicitur enim bonum in termino ꝑ respectum ad alia bona. nũc autem ẽm relationes ẽm quas refertur p̄muꝫ p̄ncipium ad causata alia res in ipso imo ip̄e res sunt tan quã cause. ⁊ ideo ex hoc nõ sequtur qꝫ sint cõposita.

Ad qntum dõm qꝫ pfectiones oium entium sunt quedam imitationes p̄mi pricipij. ⁊ iõ cum vnumqdqꝫ appetat suam pfectionem q̃dãmodo appetit suum p̄ncipium. ⁊ hoc siue appetat appetitu rõnali sensitiuo uel nãli.

Ad sextum dõm qꝫ si vnũ ꝯtrarioꝝ naturalium eẽt ĩfinitum corrumpet suum ꝯtrariũ sed ita nõ est de agente ꝑ voluntatem. p̄muꝫ enim pricipiuꝫ sic ꝓduxit vniũsum ẽm qꝫ melius. ⁊ ideo magis manifestatur sua bonitas ⁊ permisit malum fieri in entibus vt ex isto malo eliciatur bonum vt aerem ꝑmittit corrumpi vt generetur ignis. vnde malum permittit ꝓpter bonum. aliter. n. vniuersum non eẽt pfectum nisi in entib⁹ eẽt malũ qd̃dam.

Rũ uigesimo

tertio ⁊ vltimo qõ. Utrũ primum pricipium quod est sũmuꝫ bonum ⁊ deus sit vnum. Et arguitur negatiue p̄mo vnum importat p̄uationem diuisionis. ẞ in p̄mo principio nõ est priuatio ergo nõ est vnum.

Amplius vnũ inq̃tuꝫ vnũ nõ ꝓducit nisi vnũ. si ergo eẽt vnũ ꝓduceret tm̃ vnũ.

Adhuc pl'a bona meliora sũt paucioꝛib⁹ ẞ vniũsũ est qd̃dã bonũ ergo pl'a vniũsa meliora sũt q̃ꝫ vnũ. ⁊ cuilibet vniũso corrñdꝫ v⁹ sũmũ bo⁹ q⁹ meli⁹ eẽnt pl'a sũme bo^a q̃ꝫ v⁹. Jn oppo^m est snĩa phi ĩ fine hui⁹. xij. Entia nolũt male disponi nec pl'alitas pricipatuꝫ bona vnus ergo priceps.

Propter primum

qdẽ h⁹ qd sit p̄mũ pricipiũ sufficient̃ visuꝫ ẽ supius cũ reliqs in hoc. xij. qd võ sit de⁹ qõe scd̃a libri p̄mi. Unũ aũt numero audio. vbi sciendũ qꝫ si eẽnt pl'es dij opteret qꝫ distiguerentur ẽm numerũ tm̃. nõ. n. spẽ qꝛ sp duaꝝ speꝝ vna est perfectioꝛ alia ⁊ ita vnus esset alio perfectioꝛ nõ ergo ambo sũmuꝫ bonũ.

Considerandū tñ diligenter circa determinata in hoc .xij. & determinanda q series determinationū adducta in qbus Sco. sup isto .xij. nō videt conformis mō pcedēdi eiusdē i alijs libris vt p3 cuiq3 exercitato i doctria eius. qre iudicandū puto q qōes q̄ cōiter repiunt sup .xij. libro in meta. Sco. vel ab eo nō sūt edite. vel si eas cōposuit doctrinam secutus est cōmunem. quod facile est videre pter dissimilem modum pcedendi & verbo diuersitatem. Id circo auctoritates Scoti in hoc .xij. adducte & adducēde hac conditione recipiantur &c.

Propter secunduz

qdem hui9 sciendu3 q gentiles deo multitudinem cōfitebant quo snia fuit q celestia corpa sūt dij & q hec oia cōtinēt diuisam nā3 & habēt eam in ptāte cōuertendi put volūt ad libitum. & hec adducta sunt in psuasionē vulgarium & cōuersa sunt ad leges qbus coluntur & ad religiones eo tanq̄ conferētia ad vitam hoium ita vt colant ea supplicatōibus & sacrificijs vt ad ppiciationē & ad placationē inducant. dicūt. n. sbas celestes conformes eē hominibus & ad similitudinem transformant eos aialium alio. quamuis tamen inter multos deos eo vnum dicant sūmu3 a quo omnes alios quos deos nominabāt causatos eē asserebant oibus illis nomen ascribētes & precipue rōne sapientie & felicitatis & gubernationis que qdē cōsuetudo loquēdi etiam apud fideles reperitur dum angelos aut hoies vel iudices deos nomināt. sicut illud psalmi non est similis tui in dijs dñe. Et alibi ego dixi dij estis: qpp si qs dicta gētil ū sepet & distinguat & id solū accipiat ab eis q dicant istos deos. ab eis accipiemus existimatōem q sbe separate sunt diuine substantie & pariter corpora celestia. Quis enim eo fabule retorqueant celestia ad homiem & ad alia animalia. tamen vt inquit hic Albertus hoc nō itenderunt q homies essent & animalia. sed potius ex similitudinibus quibusdam vel pter proprietates quasdam dissimiles faciunt vulgariter inotescere q̄dam phisica nec intēderunt dicere nisi quia talia corpora virtutē habent causandi in iferioribus. & substantie que mouent ea separate sunt & imobiles & itellectuales & sunt intellectus practici qua itellectus causa est entiu3 oiu3 quecūq3 in materia causantur p generationem.

Deterior aūt fuit opinio manichei duo ponētis pricipia quo alterū alterius causa nō fuit. Et pariter arriano suo errore cōfitentium patrem & filium nō vnum. s plures deos esse cum tamen filium verum deum auctoritate scripture credere cogantur.

Propter tertium

itaq3 huius do3 p q pmum principium qd est sūmum bonum & deus gloriosus est vnu3 quod multiplici via potest ostendi. primo ex simplicitate primi pricipij vt Scotus in hoc .xij. & est ratio .s. Tho. in prima parte qōne .xi. articulo tertio illud quo aliquod singulare est hoc aliquid nō est cōicabile alicui. Illud enim vnde sortes est homo multis potest cōicari. sed illud quo Sor. est hic homo nō potest coicari nisi vnū tm̄. sed in pmo principio idem est quo est suppositu3 & quo est natura ergo necessario est vnum.

Ampli9 ad idē arguit ex eius ifinitate ifinitū ise oia cōprehēdit qz extra ifinitū nihil ē cū ergo pmu3 pn9 sit ifinitū oēs perfectiones in se cōprehēdit. si ergo aliqd aliud eēt pmu3 pn9 aliqd cōueniret vni qd nō cōueniret alteri vel qd deficeret altri. alioqn nō essēt duo et p cōns in vtroq3 eēt aliqua pfectio.

Adhuc ad idē arguit ex sua imaterialitate q̄cūq3. n. imaterialia nō sunt multa numero sb vna specie vt inquit phus hic. sed pmū pn9 nō h3 materia3 ergo nō h3 aliqd aliud secu3 in spē cōueire. s si aliud pn9 eēt in specie cōueniret sicut si aliud esset vniūsu3 nō differret in spē ab isto vniūso & pari rōne nec pricipium vnius a pricipio alterius est ergo vnum.

Ampli⁹ arguit .s. Tho. ɔtra gen. libro p̄ cap. xlij. Illud q̄ sufficienter fit vno posito melius est per vnum fieri quam per multa. sed rerū ordo est sicut melius pōt eē nō eniȝ potētia agētis p̄mi deest potētie q̄ est in reb⁹ ad p̄fectōeȝ sufficient aūt oīa ɔplentur reducendo ad vnū p̄muȝ pricipiū. nō est ergo ponere plura principia.

Adhuc Alber. in. vi. hui⁹ absq; .n. dubitatione tenendū est q̄ vniūsitatis pri⁹ ē vnū ꝛ hoc est itellect⁹ diuinus q̄ ▪ suā sciam q̄ tñ scia est idē ipi ī cā oīuȝ p̄ma q̄ sūt ꝛ vno mō se hñs ad oīa. ꝛ cā ordis oīuȝ eoꝝ q̄ sūt. qꝛ ipe est q facit cāta ꝛ distribuit ꝛ ordiat sicut vna ars in semie hoīs q̄ facit ꝛ distribuit ꝛ ordiat oīa corpis mēbra.

Hāc etiā ɔfessionē diuie vnitatis ex litteris sacris accipere possimus. Unde deutronomij. vi. Audi Israhel dn̄s deus tu⁹ vnus est. ꝛ exodi. xx. nō erūt ꝛ tibi alij dij preter me. ꝛ ad ephesios. iiij. vn⁹ dn̄s vna fides ꝛc.

Adhuc arguit Sco. in tractatu de p̄ p̄ncipio ꝛ primo sniaꝝ dis. scda ex pte īfinitatis diuini itellectus ꝛ eēntie diuine que est in infinitum itelligibilis. ꝛ ex pte volūtatis īfinite ꝛ ipius eēntie que est in īfinituȝ volibilis: ꝛ ex pte oīpotentie ꝛc. que ibidē īquirantur. ꝛ diffuse habent hic ab Anthonio Andrea. Un̄ Sco. in tractatu de p̄mo pricipio nō est p̄lalitas p̄ncipatuuȝ bona. qꝛ aut īpossibilis aut vterq; p̄nceps erit diminut⁹ ▪ pricipans īmpfecte. ꝛ tūc eēt querē v̄tute cuius vna coniungūtur in pricipiando: possent alia media adduci ꝫ ad p̄sens ista sufficiant. Dn̄e de⁹ ▪ es vnus nāliter v̄e dixisti q̄ extra te non est deus nā ꝛ si sint dij multi nuncupatiue. tu tñ es vnicus nāliter deus verus. ex quo oīa in quo oīa per quem oīa tu es bn̄dictus in secula. hec ille.

Propter quartuȝ

qdē h⁹. Ad p̄ᵐ aū oppoᵐ dōȝ q̄ vnū nō iportat p̄uationē de suo significato. ꝫ solū fm modū apphensionis nr̄e eo q̄ nō apprehendim⁹ vnū nisi vt eus indiuisuȝ.

Ad scdȝ dōȝ q̄ ab vno p naturā nō pcedit nisi vnuȝ. qꝛ vnius vna est nā. ꝫ agens p itellectuȝ pōt agere sicut itelligit. nūc aūt simplicitati p̄mi pricipij nō repugnat plura itelligere sicut dictū est ergo nec multa p̄ducere.

Ad vltimū dōm q̄ nō intēdit pricipalit̄ bonū idiuidui. ꝫ spēi. ꝛ p̄pter hoc est gn̄o p̄petua vt saluetur eē spēi. Nunc autem si essent plura vniūsa soluȝ eēt bonū suū multitudo idiuiduoꝝ ꝛ nō spēꝝ. ꝫ multitudo idiuiduoꝝ certū numerū nō hȝ. ꝛ iō agēs pricipaliter nō itendit talē multitudiem numeralem qua .n. rōne duo vniūsa eēnt multa vno eadem rōne tria duobus ꝛ q̄tuor tribus ꝛ sic ī infinituȝ: vn̄ non esset bonuȝ absolute q̄ plā eēnt vniūsa sicut nō eēt bonuȝ q̄ essent p̄les familie in eadē domo adiuiceȝ nō cōicantes. Entia eniȝ nolūt male disponi. ꝛ iō bonū est q̄ int̄ se coicent. Si tñ eēnt plura vniūsa adiuicem nō coicarent. Jō ingt p̄hus q̄ vniūsitas entium est sicut p̄ncipatus ꝛ vnū regnuȝ vnus ergo est p̄nceps qō est p̄muȝ mouēs. ꝛ iō est pfectissimū p̄muȝ itelligibile. ꝛ iō dissi⁹ p̄⁹ appetibile. ꝛ iō optimuȝ qō est sūmuȝ bonū ipe deus q p̄ oībus ꝛ in oībus est ditissi⁹ ꝛ dn̄s dn̄oꝝ. rex regū. ꝛ sanct⁹ sanctoꝝ influens sup oīa bonitates oēs. gratis dans oīb⁹ affluenter cui de fine hui⁹ operis gratie sint ingentes.

Ea v̄o que a nobis in hoc ope dicta sunt fm pipateticoꝝ aut aliorum sniam fidei nr̄e catholice repugnātia cui mēte ꝛ corde deuote insistimus. nō assertionibus nostris. ꝫ eoꝝ rōnibus dūtaxat p̄babilibus sint inducta.

Et sic est finis totius opis deo fauente.

Quicunq; autem hoc nostrum volumen inspicies: si tibi longiuscul⁹ fuero: da veniam: non. n. possunt altissime res sub compendio cum vtilitate perstringi: nam dum breuitati studemus: plerunq; accidit: vt obscuritati inseruiam⁹: Iuxta illud Oratij breuis esse laboro: obscurus fio: Q; vero vnicuiq; determinationi auctoritates in propria forma adduxerim: id ideo factum est vt ea ipsa que dicimus doctissimorum virorum auctoritatibus comprobata: legi ab omnibus sine nostra ignominia possint: pariterq; vt studentium laboribus consuleremus: pro quorum vsu multa in vnum colligere curauimus. Tu igitur bene vale studiose lector: & feliciter lege.

Impressum Bononie per Johānem de Nordlingen: & Henricum de harlem socios. Anno salutis. M.cccc.lxxxij. klis decemb. sedente Sixto. iiij. pont. Max. Anno eius duodecimo.

Petrus Almadianus.
Viterbiensis.
phi. Cult.

Si physicos forsan queris transcendere sen
Hoc eme Zerbeum Sedule lector opus.
Que Scotus/Thomas ve sacer sensere: volu
Explicat: et partes Conciliantis agit.

Rs venãdi distinctões plurimũ metaphẽ ẽ accõmodata. eidẽ ↄferẽs ad disputandũ. pbãdũ refellendũ ꝛ ↄfutandũ. Et nõ so lus ad eã verũ etiaꝫ ad oẽꝫ phiaꝫ iter apiẽs expeditissimũ. In p̄senti itaq; aliqua de plu ralitate distinctõnũ auditorib⁹ non inutilia adducem⁹. in p̄mis theorẽta aliq̃ p̄libãtes.

Omne ens omni enti ↄpatum est idem vel diuersum.

Quod est. qm̃ omne ens est in se vnũ vel mlta. ideꝫ aũt est quoddã vnũ. diũsa q̃dam multa Scot⁹. x. meta. Vñ phus ibidẽ inq̃t oĩe ad omne. aut idem. aut aliud.

Idem et diuersum diuidere ens relatuꝫ. Quod est. qm̃ ens diuisũ ꝑ ideꝫ ꝛ diũsuꝫ est ens ↄpatum ergo relatum.

Dubitat̃ nũq̃d idẽ ꝛ diũsũ p̄us diuidãt ens q̃ absolutũ ꝛ respectiuũ. vr̃ p̄ q; non. qꝛ idẽ ꝛ diũsuꝫ diuidũt ens ↄpatũ ꝛ ꝑ ↄñs relatũ ꝛ r̃spectiuũ. In oppositũ arguit̃. Ens relatũ p̄supponit aliud vr̃ diũsũ cũ de rõe formali entis relati sit ad aliud se habere g⁹ ꝛc. Solutionem quere.

Diuisioni entis ꝑ ideꝫ vel diuersũ. siue ꝑ absolutũ vel respectiuuꝫ p̄intelligi diuisionẽ entis ꝑ vnum vel multa.

Qd̃ est. qm̃ vnũ ꝛ mlta abstrahũt ab absoluto ꝛ respectiuo ab eodẽ ꝛ diũso. vtrunq; eniꝫ istoꝝ causat̃ a diuisione q̃ est cã pluralitatis ꝛ mltitudis vt videbit̃ dñr. ꝛ id vtrũq; ad idẽ hꝫ oppositionẽ q̃lis ẽ inter vnũ ꝛ multũ Albert⁹. x. meta. trac. 2° cap° 2°.

Vnũ uel multa presupponere actuꝫ vel potẽtiaꝫ. Quod est. Quoniã potẽtia metaphisica de qua hic fit sermo que importat modũ quẽdaꝫ entis. sic ꝛ actus qui sibi opponit̃. vt Scot⁹. ix°. metaphice. q̃ potẽtia apd̃ alios dr̃ possibilitas ꝓprie sumpta put nõ stat cũ actu circa ideꝫ imediate cõsequit̃ ens nature diuisuꝫ in q̃ditatẽ ꝛ modũ. qꝛ ẽt modi dñr entis possibilita q̃teñ⁹ eis nõ repugnat esse in effectu sibi precise vel in alteri⁹ effectu p̄ter op⁹ intellect⁹ modificato. hec enĩ potẽtia dicit ordinẽ alicui⁹ in quo est ad actũ. ꝛ est cuiuscũq; eẽntie s̄balis vel accñtalis ad ꝓpriũ esse ꝛ fundat̃ in illa eẽntia cui⁹ est illud ꝓpriũ esse. Vnuꝫ ãt ꝛ mlta imediate cõsequũt̃ q̃ditatẽ in cõi diuisaꝫ cõtra modũ q̃ est ens diuisuꝫ in deũ ꝛ creaturã. sic ꝛ cetere passiões entis tã simplices q̃ disiuncte. vt elicit̃ a Scoto in elẽctis. pri⁹ autẽ ẽst ens diuisuꝫ in quiditateꝫ ꝛ modũ q̃ in deũ ꝛ creaturã quare ꝛc. Ex dictis infert̃ q; idẽ ꝛ diũsuꝫ diuidũt ens iã diuisuꝫ ꝑ actum ꝛ potẽtiaꝫ.

Diuisiõi entis per potentiã ꝛ actũ p̄intelligi diuisiõꝫ entis ꝑ ẽe vel nõ esse qd̃ est prĩo. qꝛ ideꝫ ꝛ diuersuꝫ diuidũt ens iaꝫ diuisuꝫ ꝑ actum ꝛ potẽtiaꝫ vt Sco. ix°. metaphice igit̃ ꝛc. Tuꝫ etiã secundo qꝛ diuisio entis ꝑ ens in actu ꝛ ens in potẽtia vt Scot⁹ ibidẽ est quasi diuisio ꝑ contradictoꝫ nõ simplr̃. qꝛ tũc ens in potẽᵃ ↄuerteret̃ cũ nõ ente ꝛ diceretur de impossibili. vnde ens in potẽtia formalr̃ nõ impõtat purũ nõ ens. ŝ importat nõ ens quoddaꝫ. ſ. cui põt succedere ens. ꝛ intelligit̃ quasi ideꝫ ens sibi succedere quasi prĩo fundet potẽtiã. deinde sit t̃min⁹ potẽtie. qd̃ nõ est nisi ꝑm intellectum cõcipiẽteꝫ ideꝫ. naꝫ qñ nihil est in [illegible] nec ideꝫ nec aliud est. qꝛ iste sunt dñe entis Vñ diuisio entis ꝑ actũ ꝛ potẽtiaꝫ vt Sco. ibidẽ ꝑm vnũ modũ dicẽdi est quasi sic diuisio aĩalis ꝑ viuũ ꝛ mortuũ. oĩo. n. destruitens ꝛ nõ est relatio nisi rõnis. Et hec oĩa vera sunt vbi ens in potẽtia cõcedam⁹ esse ĩ ens ꝛ ꝑ ↄñs relatoꝫ fundatã in ipso esse rõis tm̃

Diuisiones dictas originari a diuisione contradictionis.

Qd̃ est. quoniaꝫ diuisiones habite nõ sũt sicut diuisio ↄtinui que p̄intelligit̃ vni quod est principiũ numeri. sed sunt sicut diuisiões

cōtradictionis eo quia causant a ↄtradictōe vt ideo dicat hoc ens ⁊ illud ens esse diuisa. qꝛ hoc ens nō est illud ens. vt Scot⁹. x°. metaphisice. Primo enim intellect⁹ apphendit ens scdo nō ens. 3° diuisionē entis a non ente. qrto priuatōꝫ diuisionis ⁊ ↄńs vnū. qnto apphendit multitudinē causataꝫ ex replicatōe vnī⁹. vt. s. Tho. in prio sniaꝝ dis. xxiiij. ⁊ Scot⁹. x°. metaphice. Cōtra ex illo seqtur ꝙ prima diuisio entis erit p contradictoria. non ergo qditatem ⁊ modum.

Amplius ex dictis seqtur passiones entis disiunctas prius inesse enti ꝙ passiones simplices ⁊ ita vnitas nō erit immediata passio entis in doctrina Scoti qđ appꝫ falsuꝫ.

Ad primū potest dici negādo ↄsequētiaꝫ Tū primo qꝛ diuisio entis p qditateꝫ ⁊ moduꝫ est prima inter omnes diuisiones quaꝝ extrema sunt positiua. non sic āt se hñt extrēa diuisionis a ↄtradictione imediate causate. tuꝫ etiaꝫ qꝛ omnes diuisiones date vtcunqꝫ sunt modales ⁊ ita ad moduꝫ qđ est pmam quale reducibiles. Vñ Scotus. ix°. meta'. diuisio entis per actuꝫ ⁊ potentiā non est diuisio generis p differentias essentiales. ß est magis subiecti p passiones oppositas que dicunt modum illius obiecti qualis est diuisio linee rectum ⁊ curuum siue lineaꝫ curuā ⁊ rectaꝫ. Ad secundā instantiam solutiones quere alibi ⁊c.

Prius uel posteri

us diuidere ens iam diuisuꝫ p idem vel diuisum absolutuꝫ uel respectiuum.

Qꝫ est. quoniaꝫ prius vel posterius psupponunt ens ad se vl ens ad aliud. igit ⁊c.

Principiū uel prin

cipiatuꝫ diuidere ens iam diuisum per prius ⁊ posterius. Qꝫ est. quoniaꝫ principiuꝫ in sua ratione formali presupponit primum seu prius. ⁊ principiatuꝫ posterius eo qđ principiuꝫ est omne primū in ordine ante qđ nihil est. ⁊ post quod sunt ea que sunt ex ipso pncipiata vt Albertus quinto metaphisice.

Producēs et pro

ductū diuidē ens iā diuisū in prius ⁊ posteri⁹

Quod est quoniaꝫ diuisio entis in efficiens ⁊ effectuꝫ presupponit diuisionē eiusdeꝫ in prius ⁊ posterius. cū efficiēs sicut ⁊ causa sp sit prior causato ⁊ effectu aliq prioritate. ⁊ causatū seu effectū posteri⁹. sꝫ diuisio entis in pducens ⁊ pductuꝫ psupponit diuisioni entis in causā ⁊ causatū in efficiēs ⁊ effectuꝫ vt statiꝫ apparebit igit ⁊c.

Necessarium et cō

tingens diuidere ens iam diuisuꝫ p pducibile ⁊ inproducibile. Qꝫ est. quoniā possibile seu contingens est obiectuꝫ potentie productiue seu causatiue vt Scot⁹ in qlibetis ⁊ qꝛ nihil pducit nisi exītēs ideo possibile pōnit ↄdicto existentis. ⁊ p ideꝫ necessariū illi oppositū. quare psupponunt etiā diuisioneꝫ entis actū ⁊ potētiaꝫ vt ↄstat igit ⁊c.

Independēs et de

pendens diuidere ens iam diuisuꝫ p principium ⁊ principiatuꝫ. Qꝫ est. quoniaꝫ hec diuisio entis in independēs ⁊ in dependens cadit inter minus nobile in ordine essentiali quiditatū. vt Scotus in quolibetis presupponit ergo ordineꝫ. sed vbi est ordo ibi prius ⁊ posterius. vbi vero ordo essentialis ibi pncipium ⁊ principiatum vt constat intelligenti igitur ⁊c.

Causam et causatū

diuidere ens iam diuisum per independens ⁊ dependens. Qꝫ est. quoniaꝫ propter aliud esse. ⁊ esse pter quod aliud est. sunt ratōnes cause ⁊ causati vt inquit Scotus nono metaphisice. ⁊. ly. aliud denotat alietatē eēntialem a qua abstrahit ratio principij ⁊ principiati ideo omne causatum est dependens. Inter aliqua autē currit ratio dependentie vel independentie inter que tamen non currit ratio cause ⁊ causati vt inter punctū ⁊ lineam ⁊ non econuerso igit ⁊c.

Efficiēs et effectum

ctu3. Diuidere ens ia3 diuisum in causam 7 causatū. Quod est. qm̄ omne efficiēs ē causa 7 nō ecōuerso sicut etiā omne effectūm est causatu3 7 nō cōuertit̄. Jde3 dicat̄ de materia 7 materiato forma 7 formato fine 7 [fi]nito. quibuslibet eni3 istoꝝ causa 7 causatū sunt coīa a quibus sunt p̄cisa 7 abstracta vt patet.

Jdeo omne ens om

ni enti compatu3 est ide3 vel diuersu3. quia omne ens omni enti compatu3 est aliud vel nō aliud. Quod est. qm̄ ydemptitas que cū diuersitate vel alietate sibi opposita diuidit ens in cōmuni nō est idemptitas rōnis. tum quia diuisu3 est ens reale. ens autē reale ꝓprie nō diuidit̄ ꝑ entia rōis. tu3 etiā q2 idē 7 diūsu3 sunt cōtraria immediata circa ens 7 cōuertibilia. sed ens rōis nō est passio cōuertibilis cu3 ente extra aīa3. q2 ens reale potest esse sine ente ratōis. tu3 etia q2 si idēptitas esset ens rōis non esset de consideratōe metaphisici sed logici quod est contra philosophu3. x°. metaphisice capitlo 2°. vt arguit Scotus q̄nto metaphisice. Nec idemptitas est relatio realis ꝓprie audita. quia eiusde3 ad seipsu3 nō est relatio realis ꝓprie quinto metaphisice. sed idemptitas illa est negatio alietatis vel diuersitatis illi opposite scilicet non alietas vel nō diuersitas quare ꝛc.

Jdem et diuersum

esse passiones entis disiunctiz conuertibiles cum ēte. Quod est. quoniā ide3 7 diuersu3 fundantur in ente mediante vno 7 multo vt videbitur.

Unde pro vlteriori intellectu attentione dignu3 ꝙ licet facile sit videre idemptitatē fundari in ente mediante vno. De diuersitate tamen sic declaratur. na3 diuersitas hic audita idem est quod alietas que cōmunis est 7 abstrahit a distinctōe ꝓprie sumpta que ē differentia 7 a primo diuersitate. nam omne diuersu3 vel est primo diuersu3 vel non primo. Differentia eni3 7 diuersitas seu distinctio 7 alietas sunt abstracta prime intentionis importantia relationes. vt Scot⁹ in ꝑdicabilib⁹. 7 sunt species multitudinis vt multu3 est differentia entis ordinatu3 se habentia. ita ꝙ oppositio salte3 que est inter cōtraria 7 relatiua que est realis vt Scot⁹ in predicamentis est species differentie. differētia vero diuersitatis. diuersitas autē multitudinis cum idem 7 diuersu3 reducātur ad vnu3, 7 multa sicut ad fundamēta 7 priora.

Quodcunque ens

esse in se quid. 7 habere in se alique3 determinatu3 gradu3 in entibus. 7 esse formā vel habens forma3 vt Scotus in. xix°. distīdōe primi sententiaꝝ. Quod est. quoniam omne ens nature vel est quiditas vel modus. ergo formaliter vel saltem aliqua ydemptitate est in se quid. Et eodem modo formaliter vel per idemptitatem aliquam est alicuius gradus perfectionalis. ergo habet in se aliquem determinatu3 gradum in entibus. Et per idem vel est forma vel habens formam Sed nūquid sicut quodcunqꝫ ens nature est in se quid ꝛc. ita omne ens ratōis sit in se qd 7 habeat ꝛc. quere.

Super quodcūqꝫ

tale ens fundari relationes equipantie transcendentes 7 cōmunes. que sunt idemptitas equalitas 7 similitudo. 7 tres alias disquiparantie illis oppositas diuersitas dissimilitudo inequalitas. Quod est. quonia3 idē̄titas fundatur super quodcunqꝫ ens inquantu3 est in se quid. equalitas super quodcūqꝫ ens inquantū habet magnitudine3 virtutis seu ꝑfectionis. similitudo super quodcūque tale inquantum est quale. Scotus in primo distinctione. xix°.

Ens cōmune deo

⁊ creature quod est quiditas in cōmuni in/quãtū quid. quanta. vel qualis. esse fundamentū remotū triū relationū equipantie cōmuniū seu trascēdentiū ⁊ relationū triū disquipantie illis oppositarū patet theorema ex pcedēti ⁊ sequēti.

Unum et multa esse

proxima fundamēta illarū relationū. Quod est. qm̄ nullū ens vt quid quale vel quantū fundat aliquā illarū relationū nisi induat rationē vnitatis vel multitudinis. tū prio qa ratio primi fundamēti omniū relationū eqpantie est vnitas ⁊ disquipantie multitudo cū sint relatiua primi modi quito metaphīsice. tum etiā quia idem ⁊ diuersū vt inqt Scotus .x°. metaphisice nō sunt cōtraria nisi rōe fundamēti. s. qr idē est quoddā vnū ⁊ diuersa quedā multa ita q̄ idē ⁊ diuersū nō sunt opposita nisi ratione indiuisionis essentie vnitatis ⁊ multitudinis que sunt opposita. Intelligēdū tamē vt Scotus quarto metaphisice q̄ diuisio entis p vnū ⁊ multo nō est diuisio oppolita vt inquit Auic. 3° metaphisice. sed est quasi diceret. ens. aliud ens. aliud entia. sic pōt dici vnū ⁊ vna. ita q̄ mlta ppie nō sunt ens sed entia. ⁊ ita sunt vna ipsa multitudo. Qr vero dicit̄ ipa opponi cōtrarie. x°. metaphisice extendit̄ cōtrarietas ad dispationē.

Sicut omne ens oī

enti compatū est idē vel diuersū. ita omne ens omni enti compatum esse equale vel inequale simile vel dissimile patz ex dictis. vt Scotus in primo dis. xix°. Sed q̄rit opponens quare Aristo. x°. metaphisice dixit solū omne ad omne aut idem aut aliud. nō dixit autem equale vel inequale. simile vel dissimile. Dici potest vt Scotus in codē. x°. p intentōe phi q̄ substātia est radix omniū generū ad quā omnia que habēt rōē entitatis attribuuntur. Unū autē in substātia facit idē quinto metaphisice. ideo ydēptitas ⁊ diuersitas p prius reputat̄ in substantijs attributōes autē in alijs. sic autē nō est de simili ⁊ dissimili equali ⁊ inequali. qr vnum in quantitate facit equale. in qualitate facit simile. sed nō omnia habēt attributōem ad quātitatē vel qualitatē ideo ⁊c.

Non idemptitatē

esse intimiorē quiditati q̄ modus intrinsecus. ⁊ q̄ attributa ⁊ q̄ distinctio. Quod est. qm̄ quiditati cōueniūt negatōes fundate in sua ratōe formali in secūdo signo nature in quo etiā incipit verificari primū principiū de qua in illo signo est verū dicere quiditas est nō idē cuilibz quod nō est de sua ratiōe formali. Modus autē intrinsec⁹ in creaturis cōuenit quiditati in tercio signo. qr p aliquo priori intelligit̄ quiditas sub negatōne illius entitatis positiue que cōsequit̄ illā quiditatē q̄ sub affirmatōe eiusdē entitatis alias illa entitas nō consequeret̄ quiditatem. ymo esset de ratione formali illius. quod nō est verū de modo intrinseco. Negatio ergo modi intrinseci in secūdo signo preintelligitur inesse quiditati q̄ affirmatio eiusdē que cōuenit quiditati in tercio signo. Attributa vero cōueniūt eidē quiditati in quarto signo. distinctio vero p accidens. Unde quiditati pticulari create per se cōuenit nō ydemptitas. ⁊ eidē p accidens cōuenit distinctio ⁊ tamen omnis distinctio est non ydemptitas ⁊ non ecōuerso.

Ex quibus patet distinctionē ⁊ idemptitatē cōsequi ens simpliciter sumptū adhuc vt p̄scindit deo ⁊ creatura inquātum quid quale aut quātū comparatū mediāte vno ⁊ multo. Non ergo diuisio entis per idem ⁊ diuersū est solius entis creati vt inquit sanctus Thomas in primo sententiarū dis. quarta ⁊ alibi pluries.

His theorematibus seu probabilibus prelibatis pro vlteriori intellectu

Ritur questio

vtrū omnis distinctio sit realis an

ratõis. Affirmatiue arguit' primo sic. nulla passio excedit subiectũ suũ. sed distinctio est passio entis. ergo sicut omne ens est reale aut rationis. ita omnis distinctio est realis aut rationis. maior patet aliter passio non esset adequata suo subiecto. minor colligit' ex quarto metaphisice. Enti eniꝫ nõ soluꝫ cõueniunt passiones absolute. veruꝫ etiaꝫ respectiue ꝺ quarum numero est distinctio ⁊ idemptitas sibi opposita vt paulo ante innotuit.

Amplius entibus ratõis ad seinuiceꝫ distinctis correspondet distinctio rationis. entia vero realia distinguũtur distinctõe reali sed omne ens aut est ens reale aut ens rationis. ergo omnis distinctio aut est realis aut rationis. consequẽtia patet cuꝫ toto antecedente.

Adhuc quicquid distinguitur ab altero est non ideꝫ illi. quia distinctio presupponit nõ idemptitateꝫ. sed omne nõ idẽ alteri aut re aut ratione eideꝫ est non ideꝫ ergo ꝛc.

Amplius non est ponẽda pluralitas sine necessitate primo phisicoꝝ. sed quecunꝗ distinguuntur possunt saluari esse distincta re aut ratione cuꝫ illa sufficienter euacuent entitatuꝫ omniũ diuersitateꝫ ergo ꝛc.

Oppositum arguitur inter conceptuꝫ importatuꝫ per diffinitioneꝫ ⁊ cõceptũ importatuꝫ per nomen diffiniti. similiter inter esse essentie ⁊ esse quiditatiuũ vt dicit'. similiter inter genus ⁊ speciem vt inter animal ⁊ hominez est aliqua distinctio non realis nec rationis soluꝫ. ergo nõ omnis distinctio est realis aut ratõnis. cõsequẽtia patet. ⁊ prima antecedentis probatur vt Scotus in secunda distinctõe primi sentẽtiaruꝫ. tum qꝛ aliter in demonstratione potissima esset petitio principij. Item tunc essent ibi tãtuꝫ duo termini quod est falsum. tum etiaꝫ quia nomẽ diffiniti prius est notuꝫ diffinitõe. nomẽ autem cõfuse importat quod diffinitio distincte. quia diffinitio diuidit in singularia primo phisicoꝝ. ergo conceptus quiditatis vt importatur per nomen cõfuse erit prius naturaliter notus ꝙ cõceptus eius vt importatur distincte per diffinitioneꝫ. ⁊ ita alius cõceptus erit ad aliud extremũ. Potest etiaꝫ formari ratio sic. impossibile est eundeꝫ cõceptuꝫ esse prioreꝫ ⁊ posterioreꝫ. ⁊ haberi ⁊ non haberi de eadeꝫ re. sed idem potest concipi ſm nomen ⁊ non ſm diffinitionem primo phisicoꝝ cõmento quinto. ergo conceptus importatus per nomen ⁊ diffinitioneꝫ non est idem. ꝙ autem hec distinctio nec rationis nec realis cõsequẽter videbitur.

Propter primum quideꝫ huius sciendum ꝙ distinctio dupliciter sumitur. Uno modo cõmuniter prout idem est ꝙ quedaꝫ alietas siue diuersitas. siue sit extremoꝝ conuenientiuꝫ in aliquo quiditatiue siue non. ⁊ ista est cõmunis que predicatur ꝺ omni distinctione. Alio modo sumitur distinctio proprie quaꝫ interduꝫ auctores vocant differentiaꝫ que sic notificat'. Distinctio est alietas siue non idemptitas extremoꝝ in aliquo cõuenientiuꝫ ex natura rei vel per actuꝫ collatiuũ intellectus vel alterius potentie ab intellectu sibi inuicẽ cõparatoꝝ.

Distinctio auteꝫ siue differentia diuersitas seu alietas. separatio seu diuisio ad seinuiceꝫ non omnino idemptificantur. Dicũtur enim differentia seu distincta quecunꝗ diuersa sunt aliquid idem entia quinto metaphisice. Unde Scotus. x°. metaphisice.

Differentia sunt quecunꝗ in aliquo conueniũt ⁊ in aliquo differunt siue cõueniãt in eodeꝫ numero vt sortes senex a se puero. siue cõueniant genere ⁊ differant differentijs specificis. siue cõueniãt in specie ⁊ differant per accidens. proprie tamen differẽtia sunt seu distincta quecunꝗ in aliquo conuenientia specificis differentijs distinguũtur. Diuersa vero seu alia sunt entia quecũꝗ nõ sunt eadem. siue non sint eadem genere siue specie siue numero vel proportione.

Ex quo sequitur ꝙ omnia distincta vel dis-

ferentia sunt diuersa ⁊ nõ cõuertitur. diuer-
suz enim siue aliud diuidit̃ in non primo di
uersum quod est differens vel distinctum ꝓ
prie. ⁊ in primo diuersum quod in nullo cuz
alio conuenit. Omnis enim conceptus ad
quemcũq; nõ eundez sibi comparatus. vt in
quit Scotus in theorematibus. aut est pri-
mo diuersus ab illo si cuz illo in nullo cõce-
ptu cõueniat. aut differens si in aliquo.
Propter quod cõmuniter dicitur vt sanct⁹
Tho. in questionibus de potentia questione
vijᵃ. articulo tercio ad secũduz ꝙ differre ꝓ
prie semper est per aliud ⁊ est relatiuuz. sed
diuersuz est absolutuz ⁊ seipso vel alio. ideo
omne differens est diuersuz ⁊ nõ ecõuerso.

Sed dubitatur nunquid diuisio seu di-
uersitas sit causa mltitudinis ⁊ pluralitatis
Dicenduz ꝙ in cõpositis diuersitas est cau-
sa pluralitatis seu multitudinis. differt enim
homo ab homine per hoc ꝙ diuersas ha-
bent differentias constitutiuas. in simplici-
bus autez seu principijs cũ ratio prima plu-
ralitatis sumatur ex affirmatione ⁊ negatõ
ne talis ordo est ponendus vt primo intelli-
gatur ens ⁊ non ens. ex quibus prima diui
sa principia constituũtur ⁊ per hec plura. si-
cut enim ens inquantuz indiuisuz statim inue
nitur vnuz. ita post entis diuisionez ⁊ nõ en
tis statiz inuenitur pluralitas primoruz sim
pliciuz. ⁊ hanc multitudinem seu pluralita-
tem sequitur ratio diuersitatis secundum ꝙ
manet in ea. ideo enim vnuz alteri compa-
ratuz est diuersuz. quia vnuz nõ est aliud.

Propter quod dicatur cum sancto Th.
super Boetio de trinitate questione quarta
ꝙ omnez diuersitatez precedit aliqua plura
litas. sed nõ omnem pluralitatez p̃cedit di
uersitas. ymo aliq̃ p̃lalitatẽ p̃cedit diũsitas
Vñ ⁊ vtrũq; prinᵒ ē. s. ꝙ mltitudo diũsitatẽ
faciat cõiter loquendo vt Phus dicit. ⁊ ꝙ
diuersitas in compositis faciat pluralitatez
vt Boetius dicit. hec. s. Tho.

Realis autẽ distinctio dicta est a re. hoc
vero nomen res sicut dicit Scotus in quoli
betis est nomen equiuocuz. ⁊ potest sumi tri
pliciter primo modo cõissime vt se extendit
ad quodcũq; quod nõ est nihil. ⁊ hoc dupli-
citer. verissime enim illud soluz est nihil quod
includit contradictionez cuz excludat omne
esse ⁊ in intellectu ⁊ extra intellectuz nullo mo
do intelligibile. Alio modo dicit̃ nihil qđ
nec est nec esse potest aliquod ens extra anĩ
maz. Est ergo res hoc primo modo seu ens
illud quod se extendit ad quodcunq; quod
nõ includit cõtradictionez siue sit ens ratõis
idest habet esse solum in anima. siue sit ens
reale habens entitatez extra ⁊ hoc secundo
modo inq̃t Auic. primo metaphisice capit̃lo
quinto ꝙ ea que sunt cõmunia omnibus ge-
neribus sunt res ⁊ ens. ⁊ sumpsit rem ꝓ eo
quod habet vel habere potest ꝓpriuz esse ex
tra intellectuz ⁊ a re taliter sumpta dicit̃ re
ale. ⁊ ab illo distinctio realis coiter. res au-
tez cõmuniter sumit̃ pro quocunq; ente rea-
li absoluto. ⁊ sic locutus est Boetius in libro
de trinitate qui distinxit rem contra moduz
⁊ circumstantiaz rei. ⁊ sic septem p̃dicamen
ta respectiua non sunt res.

Ultimo dicitur res strictissime ꝓ ente re
ali absoluto ⁊ per se ente. ⁊ sic nulluz nouez
predicamentoruz accidentium est res. ⁊ his
modis potest sumi res in questione vt ab ea
dicit̃ realis distinctio.

Distinctio autem rationis dicitur a ratõe
que ⁊ si multipliciter dicatur in presenti ta-
men ratio est duplex vt patet a Scoto in se
cunda distinctione primi versus finez. Uno
modo idem est quod quiditas. Alio modo
idem est quod potentia cui primo per se ali
ter competit ratiocinari. Tercio modo idez
est quod modus seu circumstantia sicut re-
latio est ratõ. Ultimo modo sumitur pro re
vt formaliter accipitur sub ratione sicut ho-
mo vt vniuersale dicitur ratio. vt a Scoto
in quolibetis. Et secundo istorũ modorũ su-
mitur distinctio ratiõis dicta a ratione ⁊ a
potentia rõcinãte. Non idemptitas autẽ qđ
cõmunius est distinctiõe. quecũque enim sunt
distincta sunt nõ idem ⁊ non cõuertitur sicut
de chimera ⁊ sorte.

Propter secunduz quidem huius sciendũ ꝙ quidam antiquoꝝ ponẽtes tm̃ vnum esse ens non naturaliter loquẽtes distinctionem entium ſm existentiam coguntur negare quicquid sit de apparẽtibus ɔtra quos sufficienter demõstratuz est primo phisicoꝝ. q̃uis Auicẽna primo sue metaphisice vtcũqȝ eos excusando dicat. nos nõ comprehẽdimus nec possumus intelligere mellissum ⁊ permenidez. nec putamus eos adeo esse imperitos sicut videtur in vbis ipsoꝝ.

Predicatores autem ⁊ eoꝝ precipui de quesito sic determinãt ꝙ distinctionuz modi multo plures sunt q̃ realis ⁊ rationis. ⁊ i hoc cõueniunt cum doctrina Scoti vt tertio apparebit dicendoꝝ. Addũt vero insuper quatuor esse distinctionũ modos. s. essentialis: realis: formalis: ⁊ rationis inter quas est ordo cum vna earum alteram includat ⁊ nõ ecõuerso. nam quecũqȝ distingũtur essentialiter distingũtur etiaȝ realiter formaliter ⁊ ratione ⁊ nõ ecõuerso quod declaratur. duo enim indiuidua eiusdem speciei distingũtur realiter que tamen nõ essentialiter distingũtur. Uerum ⁊ bonum formaliter differunt cũ diuersas causent potentias que tamen nõ realiter distingũtur. Entia etiaȝ rationis distingũtur ratione que tamen nõ formaliter.

Distinctio autẽ rationis apud eos est duplex quedam ſm rationem rei ratiocinãtis. ⁊ quedam ſm rationẽ rei ratiocinabilis. Est ratio rei ratiocinãtis illa que nõ habet ꝓpinquum fundamentum in re ad extra sed remotũ que medianta operatione intellectus fertur ad rẽ sicut ratio generis aut speciei. ⁊ alie secũde itentiones quarum significata nõ est immediata rei similitudo extra animam existentis. ſ est aliquid quod consequitur ex modo intelligendi rem que est extra animam. Ratio autem rei ratiocinabil s est conceptio que est similitudo rei ad extra sicut similitudo hominis cuius imediatum fundamentum est in re inq̃tum res ipsa ex conformitate quaȝ habet ad intellectuȝ facit ꝙ intellectus sit verus ⁊ ꝙ nomen significans illum intellectum ꝓprie de re dicatur. ⁊ talis ratio rei ratiocinabilis iuxta doctrinam sancti Thome in questionibus de potẽtia questione septima. duplex est aliqua que sumitur ab intellectu informato specie intelligibili. ⁊ est perfecta similitudo rei extra animam. Est autem ratio dicens ꝙ quid est esse rei. Alia autem causatur ab intellectu nõ informato specie itelligibili. ⁊ hec ratio est solum dicens quid. Formalis distinctio etiã est duplex quedam formalis realis vt distinctio inter hoīnem ⁊ equum. Alia est formalis rationis sicut inter verum ⁊ bonum. Formalis distinctio primo modo que est formalis realis est duplex quedam formalis specifica ⁊ essentialis sicut distinguntur duo angeli. Alia est formalis que est per diuersas formas. includens tamen distinctionez materialem. ⁊ talis nõ semper est distinctio specifica nam due anime intellectiue separate distingũtur formaliter realiter non tamen specifice ex quo sequitur ꝙ nõ omnis distinctio formalis est specifica nisi ꝓprie vtendo nominibus.

Distinctio vero realis est triplex. quedam realis essentialis. ⁊ est illa qua aliqua differunt soluȝ ſm esse existentie ⁊ essentie sicut ħ nomen res dicitur a ratum. ⁊ tali modo homo ⁊ leo singulares dicuntur. Alia est realis materialis ⁊ est illa qua aliqua differunt ſm esse existentie vt sortes ⁊ plato. Alia est distitio realis per opositionẽ sicut ens a nõ ente. Distinctio essentialis etiam est duplex vna q̃ aliquid habens vnam essentiam differt ab alio habente aliam essentiã totaliter ita ꝙ vnũ in diffinitione alterius nõ includitur nec ecõtra ⁊ illa dicuntur mere essentialiter idest quiditatiue distingui. Alia est distinctio essentialis qua vnum distinguitur ab alio nõ ſm totalem essentiam sed vnum includitur in essentia alterius sicut homo ⁊ risibile. Nec oportet apud eos dare aliam distinctionem que sit modalis quia cum extrema illius sint realia ideo modal reducitur ad alterã dictaꝝ.

Similiter distinctio ex natura rei includitur in predictis excepta distinctione rationis ex parte rei ratiocināti inter cuius extrema est distinctio ex natura rei formaliter aut fundamentaliter. Dicitur autē signāter aut fundamentaliter propter attributa diuina que ab essentia diuina apud eos nō distinguūtur seclusa quacūq operatione intellectus. Cū eēntia diuina correspondeat in re omnibus rationibus attributalibus supereminēter tamen. nam ille rationes attributales sunt in anima nostra quatenus in re illis conceptionibus fūdamentaliter correspondet essentia diuina.

Huius autem positionis sufficientia vel defectus in presenti omittatur. non enim probare possumus significata terminorum sicut q homo significet naturam cuius est ratiocinari. vt inquit Scotus in elencis cum vox nulli rei nec modis significādi repugnet eo q vox quelibet q̄tum est de se indifferens est ad qdlibet significādum extra se et ad quēcūq modum significādi cum hec omnia insint sibi ex impositione et vsu. Ideo modus assignandi distinctiones et taliter nominādi eas sicut ipsi determināt male potest iprobari. Et licet supposita significatione terminorum importanti tm distinctionem talem vel talem. Modus eorum accipiendi pro suis significatis probari possit id tn̄ ꝓsequi esset valde prolixum. Ideo adducamus determinationem magis formalem de mente scotizantium predicatoribus in presenti nō oio intentes.

Propter tertium

itaq huius supposito in primis conceptus aliquos esse distinctos vt Scotus in theorematibus sciendum cuilibet distinctioni correspōdere plures idemptitates vt sigillatī de vnaquaq determinabitur ꝯsequēter. vna enī cōmunissima est per applicationem. s. idemptitas eiusdem ad seipsum. nullum eī extremū ab alio tam modicula aut tam maxia distinctione distinguitur quin illud tale inq̄tū vnū numero sit idem sibiipsi.

Dicendū itaq primo q si sermo sit de distinctione cōiter audita in primo articulo notificat. modi distinctionū sūt octo: vz distinctio rationis ex nā rei tm̄: formalis: modalis realis: essentialis: se totis subiectiue: se totis obiectiue: et totidē sūt idēptitates illis opposite. ꝯclo ꝓbatur qr quelibet talis est alietas quedam vel diuersitas seu nō idemptitas extremoꝝ vel ꝯuenientiū vel nō ꝯuenientiū in aliquo quiditatiue ergo rc. ꝯña p3 et añs ꝓbat quia extrema distinctionis cuiuslibet excepta distinctione modali et distinctione se totis obiectiue conueniūt in aliquo quiditatiue vt notum fiet determinādo ergo rc.

Dicendum scđo q tm̄ sex sunt modi distinctionis ꝓprie sumpte: qđ faciliter deducitur tm̄ sex sunt alietates i genere diuersitates vl nō idemptitates extremoꝝ ꝯuenientiū in aliquo quiditatiue: videlicet distinctio rationis in entibus enim rationis suo modo reperiuntur predicata quiditatiua sicut et in entibus realibꝰ vt apparebit. distinctio ex natura rei tm̄ distīctio formalis: realis: essentialis: se totis subiectiue ergo rc.

Pro notificatione itaq distinctionis que est relatio rationis. Primitus sciendum q sicut relatio realis proprie dicitur cuius extrema sunt realia realiter distincta et nō collatiue producta. Ita relatio rationis est cuꝰ extrema nō sunt realia vel nō realiter distincta vel collationem sequentia.

Sciendum scđo q licet relatio rationis fundetur in obiecto intelligibili nō habente in se aliquod esse existentie nisi in intellectu. vt videbitur consequenter. nō omnis tamen relatio que est in tali obiecto intelligibili et cetera est relatio rationis et cetera. immo plus requiritur. nam relatio finis que inest alicui intento quando tale non habet aliquam existētiam extra intentionem intendentis vt sanitas non est relatio rationis: licet fundamentum illius sit obiectum in esse intelligibili nō

habens esse existentie nisi in intellectu: sed illa sola est est relatio rationis vt Scotus .ix. metaphisice que causatur vel derelinquitur in obiecto actu intellectus comperantis illud ad aliud qui actus est colatiuus sicut est relatio vniuersalis.

Est ergo distinctio rationis alietas seu diuersitas extremorum per operationem collatiuam intellectus vel alterius potentie ab intellectu sibi inuicem comperatorum et in aliquo conuenientium .ita vt circumscripto tali actu colatiuo intellectus tollatur hec distinctio et eo posito ponatur ipsa per rationem intelligendo potentiam raciocinantem vt supra.

Actum autem itellectus compositum intelligo et no simplicem. ad scdam enim operationem itellectus spectat et non primam. Collationem autem dico no solum eam que attribuitur intellectui imo etia voluntati vt habet a Sco. in primo sententiarum dis. xlv. Et in quarto in materia de sacramentis. Unde Sco. in quolibetis. si querat de compatione causata i obiectum per actum volutatis an sit relatio rationis potest dici q stricte accipiedo relationem ronis scz pro habitudie cata in obiecto per actum ptis rationalis per eentiam scz itellectus no est relatio ratiois: quia compatio ista imediate causatur sicut ipa imediate hz actum opatiuum. et tuc sequitur q sic stricte accipiendo relatione rationis no ois relatio est realis vel ronis. sed est tertia scz voluntatis opantis. Alio modo potest itelligi relatio ronis pro quacuq opatione facta per actu ptis ronalis siue per eentiam siue per participationem et sic ista dici potest relatio ronis &c. Cum enim volutas amet creaturas propter deum ofert. i. vtitur actu collatiuo. Attribuit etiam cogitatiue cuius est speciem cum specie componere pricipaliter tamen attribuit intellectui cuius est principaliter oferre vt inquit Petrus thome.

Ex quibus sequitur pmo q inter pdicatum et subiectum ppois in qua idem pdicat de se ipo est distictio rois vt dicedo ho est ho, qz ex tali collatione derelinquutur due relatoes scz subiectiuitas et predicatiuitas que sut entia rationis. sicut eni ɔtradictio formata in entibus ex natura rei cocludit distinctionem ex natura rei. ita in entibus ratiois cocludit distinctionem rationis.

Scdo int entia realia et ronis est distinctio rois vt int aial et genus. pz qz ex sola collatioe itellectus. sic. n. ɔstitutu sp seqr debiliorem partem ɔstituentem. ita distinctio extremum imperfectius.

Tertio int entia rois e distinctio rois. genus. n. et spes no distingut nisi p collatioez intellectus.

Quarto totum predicamentum entium rationis et omnia in eo contenta ad seiuicem et ab alijs predicamentis distingutur solum ratione licet no equaliter. Est enim diuisibilis distinctio rationis habens gradus vt a Scoto in predicabilibus et predicamentis et etia in quinto metaphice et quarto sentetiarum ab eodem colligitur.

Idemptitas ratiois est duplex vna qua distinctio rationis destruit que sibi opponit. et est no alietas alicuius quiditatis aut formalitatis vel entitatis a se ipsa concepta per actum rationis cuius extrema non sunt duo nisi per considerationem rationis. Iuxta qd solet comuniter dici ydemptitatem rationis esse absolutissimam. Alia est ydemptitas rationis quam distinctio rationis presupponit que sibi no opponitur et est no alietas extremorum in aliquo conuenientium per actu collatiuum ronis inuicem compatorum.

Ubi attentione dignum pmo pro intellectu ydemptitatis primo modo dicit q fundamentum ydemptitatis eiusdem ad seipsu est vnum numero vt inquit Scotus in qrto metaphice. et est relatio eo q e habitudo ad correlatiuum quod est de ratione relationis siue illud correlatiuum sit aliud realiter siue no. Est quoq relatio equiperantie cum vtruq per se extremum sit aliquid nominatu eodem nomine quod requiritur ad relationem equiperantie vt Scotus in predicamentis

idem enim eidem idem. Et nō est relatiuum
sed est ratio referendi idem sibi ipsi. ideo illa
relatio vt illa relatio. nec est eadem sibi nec
diuersa. sed est ratio qua idem sibi est idem
vt Scotus quīto metaphisice. Est quoqȝ rela
tio rationis quia est omnino rei inquantum
consideratur ⁊ per cōsiderationem alteri cō-
peratur quod requiritur ad relationem ratō
nis vt Sco. ibidē. derelinqī. n. idēptitas rō
nis quando intellectus vtitur vno vt duobꝰ.

Ex quibus patet primo ꝙ licet ad distin
ctionem rationis requiratur ambo vel alterꝝ
extremorum esse ens rationis vt inotuit ad
ydemptitatem tamen rationis illi distinctio
ni oppositam sufficit ambo extrema non esse
duo nisi per considerationem rationis.
Unde Scotus in predicamentis relatio di
citur ens rationis vel quia vtrumqȝ extremū
vel alterum est solūmodo ens rationis. vel
quia extrema eius nō sunt duo nisi ſm ratio
nis considerationem vt est in idemptitate ei
usdem ad se ipsum. hec ille.

Secundo licet idemptitatis eiusdem ad
seipsum vtrumqȝ extremum sit aliquid rōnis
remotuȝ tamen fundamentum est realis vni
tas essentialis. prima pars patet quia de ra
tione huius quod est idem inquantum idem
est aliquid attributum sibi a ratione. sicut
lapidis nō est idem sibi nisi per aliquid attri
butuȝ sibi ab intellectu quo mediante erit vt
fundamentum ⁊ vt terminus. Secunda
declaratur: quia si qua vnitas sit essentialis
illa est vnitas simpliciter que est numeralis
hec autem est fundamentum proprium idē
ptitatis eiusdem ad seipsum. tantum ꝙ ni
hil potest esse fundamentum ydemptitatis ei
usdem ad se quin in quantum tale sit vnum
vnitate numerali imo si ē vnuȝ alia vnitate
quaȝ numerali hoc accidit illi vt fundat idē
ptitatem eiusdem ad seipsum.

Tertio quāuis idemptitas numeralis sit
relatio realis ratione fundamēti: nō tamen ē
relatio realis proprie. prima pars patet ex
doctrina sancti Thome questionibus d po
tentia questione septima articulo vltimo dū
inquit. Aliquis est idem realiter sibi ipsi. et
nō solum ſm rationem licet relatio sit ſm rō
nem tantum. propter hoc ꝙ relationis causa ē
realis scȝ vnitas substantie quam intellectus
sub relatione intelligit. hec ille.

Et ad hunc intellectum admittatur ſmo
Scoti quīnto metaphisice dum inquit vbi
magis concedenda est vnitas ꝙ̄ diuersitas.
ibi magis concedenda est relatio realis fun
data super illa vnitate. sed vnitas numeralis
que fundat idemptitatem est maxima ⁊ rea
lis. ergo idemptitas simpliciter est maxima.
⁊ realis. Secunda pars declaratur quia
relationem realem proprie requiritur extre
mum ad aliud se habere. idem autem nume
ro non potest ad aliud se habere ꝙ̄ rōne inquā
tum intellectus simpliciter vtitur vno vt duo
bus ⁊. hoc in doctrina Scoti vel ideo iuxta
doctrinam sancti Thome quia extrema non
sunt realiter distincta.

Quarto omne idem sibi ipsi est ideȝ per
aliquod diuersum probatur. per se ratio re
ferendi idem sibi ipsi ē alietas ex hoc quod
intellectus attribuit aliquid ratōis vtriqȝ ter
mino. Unde omne idem est diuerso ideȝ se-
cunduȝ rationeȝ. ibi eni est ydemptitas sim
pliciter ⁊ diuersitas secundum quid que nō
sunt opposita.

Quinto idemptitas rationis derelinqui-
tur ab operatione intellectus secunda que ē
collatiua. quod probatur quia talis ydem-
ptitas est omnino rei inquantum considera-
tur ⁊ per considerationem alteri saltem se-
cundum rationem comparatur que conside
ratio est collatiua vniꝰ ad aliud. nō derelin-
quitur enim idemptitas rationis actu intelli
gendi spectante ad primaȝ operationem in-
tellectus. quia ille nō est collatiuus nec actu
intelligendi reflexo sed derelinquitur per se-
cundam operationeȝ intellectus directe ⁊ nō
reflexe comparantis extremuȝ secunduȝ ra
tioneȝ alteri extremo secundum rationem.
Quando autem reflectitur intellectus intel-

ligendo comparationem vnam vt obiectum tunc non causatur relatio rationis. sed consideratur et est consideratio logica.

Attentione dignum secundo pro intellectu ydemptitatis rationis secundo modo quod cum necesse sit omnia extrema distinctionis seu differentie de qua hic fit sermo quecunque sint illa in aliquo cō uenire. alias essent primo diuersa. cogimur preter ydemptitatem numeralem oppositam distinctioni rationis assignare aliam ydemptitatem illi distinctioni presuppositam que etiam est relatio rationis non solū quia extrema sint duo per considerationem rationis quod sufficiebat ad idemptitatem rationis primo modo dicte. sed etiam quia vtrunque extremum vel alterum est ens rationis.

Ex quibus sequitur primo quod predicatum et subiectum propositionis in qua idem predicatur de seipso nunquam proprie distinguerentur ratione nisi in aliquo couenirent. presupponunt ergo couenientiam et idemptitatem in aliquo quod necessario vt sic habet minorem idemptitatem et vnitatē vnitate numerali. couenniunt enim in ente rationis vel in secunda intentione. hec igitur idemptitas est rationis nō opposita distinctioni ratōnis sed ab illa presupposita.

Et si queratur in quo couenit ens reale et ens rationis inter que assignata est distinctio rationis postquam quelibet distinctio rationis presupponit vnam conuenientiam vel ydemptitatem rationis. Dici potest quod ambo illa extrema inquantum extrema illius distinctionis presupponūt couenientiam eorū in ente qd est obiectum intellectus. ad qd et reducitur ens rōis per quandam attributionem nō sicut ps sb iectiua sed sicut ens sm quid enti simpliciter et diminutum perfecto sicut et negationes et priuationes quarto metaphisice.

Primum enim obiectum intellectus humani ex ratione potentie terminatiuum idest adequatum intellectui nostro vt intellectus humanus et non ipsius vt in aliquo statu est ens comunissimum inquantum ens. Unde Scotus in tercia distinctione primi. nihil potest adequari intellectui nostro ex natura potentie in ratione primi obiecti nisi comunissimum. Et alibi in eadem distinctione inquit primum obiectum intellectus vnde intellectus est non est quiditas rei materialis. sed aliqd comune ad omnia intelligibilia. Nec obstant verba Scoti in prologo primi sententiarum et in quolibetis negantis quod ens sit obiectum primū naturale intellectus nostri. nam esse obiectum naturaliter attingibile aut in qd potētia naturaliter inclinatur vel sunt conditiones obiecti motiui vel obiecti terminatiui non ex ratione potentie sed ipsius intellectus vt in aliquo statu. Primitas enim obiecti ad potentiam est triplex vt Scotus in quolibetis. quedam adequationis quando. s. potentia non excedit illud obiectum. Alio modo primum potest dici virtute cuius omne aliud intelligitur vel cognoscitur a tali intellectu. Tercio mō primū pōt dici perfectōis quod in se cōtinet tanquam in summo perfectiōem oim obiectorum et virtutem perficiēdi potentiā

Quod autem ens cōissimū sit obiectū primū terminatiuū intellectus nostri ex rōe potentie apparet per vba Scoti in. vi°. metaphysice. dum inquit quod obiectum primum intellectus nō pōt ēe aliqd nisi quod essentialiter includatur in quocunque per se intelligibili. et idē ē subiectum metaphysice quia non pōt ē habitudo obiecti ad potentiam quam ad habitū eiusdē potētie. nec minoris ambitus pōt esse obiectū potētie quam obiectū habitus alioquin ille nō esset illius potētie. ens autē inquantum ens est subiectū metaphysice ergo etc.

Nunquid autem potētia prius tendat in obiectum motiuū quam in terminatiuū et ad qd essentialius et intimius et prius habeat habitudinē an ad motiuū quam ad terminatiuū plenissimū est ingrere de quo alias

Secundo licet omnis idemptitas eiusdē ad seipsum sit idemptitas rationis nō tamen omnis idemptitas rationis est eiusdem ad se ipsum vt patet ex dictis.

Distinctio ex natura rei tantū est alietas seu diuersitas extremorum in aliquo conuenientium ex natura rei sibi inuicem cōparatorum originata ex proprijs rationibus formalibus extremorum et non ex actu collatiuo alicuius

p̃tentie. propter quod illa proprie distinguũtur ex natura rei que circũscripto quocũq̃ actu intellectus ex proprijs ratõnibus extremorũ distinguũtur. vt diffinitio ⁊ diffinitũ animal rationale ⁊ homo.

Aliter solet notificari ⁊ cõmuniter distinctio ex natura rei est alietas inter cuius extrema distincta potest fundari contradictio seclusa quacunq̃ operatione intellectus. est enĩ contradictio etiã in rebus vt patet a philosopho in postpredicamẽtis vt discussũ fuit quarto metaphisice.

Ex quibus sequitur in creaturis primo q̃ diffinitũ ⁊ diffinitio sumpta pro eo q̃d denominãt sunt distincta ex natura rei patẽ q̃r fundant cõtradictoria vt constitutiuũ ⁊ non constitutiuũ.

Secundo inter esse quiditatiuum ⁊ esse essentie est distinctio ex natura rei. patet. quia circũscripta omni operatione rationis esse quiditatiuũ abstrahit ab esse existentie ⁊ a suppositis sine quibus potest esse nõ sic esse essentia. Unde Scotus in primo sententiarũ distinctione. xxxvi. Esse essentie ⁊ esse existentie vnũ non est sine altero qualitercũq̃ distinguantur.

Tercio q̃ inter superius ⁊ inferius pro eo quod denominãt est distinctio ex natura rei patet per idem. est enim genus cõicabile pluribus distinctis specie. species autẽ non.

Quarto inter totũ ⁊ partem est distinctio ex natura rei patet per idem.

Quinto in diuinis sequit̃ q̃ inter personas diuinas ⁊ essentiã est distinctio ex natura rei patet postquã fundant cõtradictoria est enim essentia cõmunicabilis proprietas autem nõ.

Sexto inter intellectũ ⁊ voluntatem est distinctio ex natura rei. patet quia fundant cõtradictoria. intellectiuũ enim ⁊ volitiuũ sũt huiusmodi. actus etiã ⁊ habitus intellectus ⁊ voluntatis distinguũtur ex natura rei.

Item sapiẽtia ⁊ scientia quarum prima est eternorũ ⁊ altera temporaliũ.

Septimo inter modos intrinsecos entitatis ⁊ inter eosdẽ ⁊ entitatẽ est distinctio ex natura rei.

Attentione tamen dignũ quod distinctio ex natura rei sumitur dupliciter. Primo vt est sicut genus ad omnes distinctiones preter distinctionem rationis. ⁊ dicitur de eis in quid. omnis enim distinctio non rationis hoc modo est ex natura rei ⁊ nõ cõuertitur que etiam potest dici cõmuniter distinctio realis vt statiã videbitur. ⁊ hoc modo nõ sumitur in proposito. Cuius ratio est quia cũ nõ sit genus preter generis species omne distinctũ distinctõe ex natura rei necessario aut esset modaliter aut realiter aut formaliter ⁊ ita de alijs distinctũ. cõsequẽs autẽ ẽ falsũ vt patet de diffinitõe ⁊ diffinito esse quiditatiuo ⁊ esse essentie animali ⁊ homine que ex natura rei distinguũtur non tamẽ realiter aut formaliter ⁊ ita de alijs sequẽtibus vt patet. Alio modo sumit̃ distinctio ex natura rei pro vno modo speciali ⁊ numerabili inter alios modos distictionũ. ⁊ hoc modo sumit̃ ad p̃sens que potest dici distinctio ex natura rei tantũ quod supplẽdũ est in eius notificatõe.

Unde pro vlteriori intellectu intelligẽdũ q̃ cũ hoc nomẽ res sicut inquit Scotus in quolibetis sit nomen equiuocũ ⁊ possit sumi tripliciter vt in primo articulo dictũ est. Si res sumatur eo modo quo inquit Auic. primo metaphisice capit̃lo quinto q̃ ea que sunt cõmunia omnibus generibus sunt res ⁊ ens. ⁊ sumpsit rẽ pro eo quod habet vel habere potest propriũ esse extra intellectũ sic a re taliter sumpta dicitur reale. ⁊ hoc mõ omnis distinctõ ex nat̃a rei dici põt realis. Ex quibus sequit̃ q̃ sola distinctio ex natura rei est sufficiens ad cõtradictoria.

Idemptitas corrcríspõdens distinctõi ex natura rei est duplex. vna que est non alietas alicuius quiditatis vel entitatis a seipsa ex natura rei de qua absolute accepta nullo modo possunt p̃dicata cõtradictoria formari.

Et hec ydemptitas est rõis iuxta paulo an-te determinata. omnis eni3 ydemptitas eiusdez ad seipsu3 est relatio ratõis.

Ex quo sequit͂ q̃ licet omne ex natura rei ab alio differens seu distinctũ etiã sit ex na-ra rei sibi ipsi ide3. nõ tñ omni distinctõi ex natura rei cor respõdet idemptitas eiusdem ad seipsu3 ex natura rei. aliquis eni3 ẽ ide3 realiter sibi ipsi ⁊ nõ solu3 fm rõe3 l3 relatio sit fm rõe3 tantu3 vt supius habitũ est.

Alia est idẽptitas ex natura rei quã distin-ctio ex natura rei p̃supponit ⁊ est nõ alietas extremoru3 in aliquo couenientiu3 ex natura rei. de quibus sub ratõe qua couenĩũt nullo modo p̃dicata cõtradictoria possunt forma-ri originata ex p̃prijs ratõibus formalibus extremor̃ ⁊ nõ ex actu collatiuo alicui⁹ po-tentie. dictũ est aute3 signãter sub ratõe qua couenĩũt. q2 licet aliqua duo extrema ex na-tura rei inquãtu3 couenĩũt distinguant͂ ⁊ p cõseques de eis inquãtu3 couenĩũt formari possint cõtradictoria sumẽdo ly inquantum reduplicatiue vt patet exponẽdo notam re-duplicatõis. Tamẽ specificatiue ista propo-sitio negatiua est cõcedẽda nulla duo extre-ma inquãtu3 couenĩũt distinguũt͂. nec de eis vt sic formari possunt contradictoria alias duor̃ couenientia in aliquo esset principium formale distinguẽdi eorundẽ quod ẽ falsum Hec autẽ ydẽptitas est ex natura rei. quia circũscripta omni opatõe intellectus diffini-tio ⁊ diffinitu3 esse quiditatiuũ ⁊ esse essen-tie. ⁊ ita de alijs distinctis ex natura rei hñt aliquod p̃dicatũ cõmune ex natura rei in q̃ couenĩũt q2 salte3 in ente nature distincto cõ-tra ens rõis. Et hãc ydẽptitate3 tetigit san-ctus Tho. in pria pte qõe. xxviij^a. articlo p̃-mo ad secũdu3 du3 inquit relatio que impõ-tat͂ p hoc nomẽ ide3 est relatio ratõis si ac-cipiat͂ simplr idem. secus autẽ est q̃ dicunt͂ aliqua esse eade3 non numero sed in natura generis. aut speciei. hec ille.

Distinctio modalis est alietas vel diuer-sitas que est͂ int͂ qditatẽ ⁊ modũ intrinsecũ. vel inter modũ ⁊ alter̃ modũ eiusdẽ vel al-terius qditatis cũ alijs cõditõibus additis in descriptõe diffinitõis ex nã rei. Est eni q-ditas entitas includẽs aliqd quiditatiue vel in aliquo inclusa quiditatiue. Modus autẽ est entitas nõ includens aliquid quiditatiue nec inclusa in aliquo qditatiue qui alio noĩe dicit͂ rei circũstantia. vt in qone pma primi metaphĩce visu3 fuit. Ex qbus sequit͂ prio q̃ quiditas prior est modo.

Secũdo sequit͂ q̃ quiditas ⁊ ei⁹ modus ⁊ ecõuerso distinguũt͂ modaliter. ⁊ hanc di-stinctõe3 vocat Scot⁹ minorẽ formali.

Tercio sequit͂ q̃ inter essentia3 diuinam ⁊ infinitate3 ⁊ inter creaturã ⁊ eius finitatẽ est modalis distinctio.

Quarto sequit͂ q̃ inter modu3 ⁊ modu3 vt inter heccei tatẽ ⁊ hecceitatẽ est distinctio modalis pt3. q2 sic distinctio inter ens reale rõnis appellat͂ distinctio rõis ita distĩctio q-ditatis ⁊ modi est distinctio modalis. l3 mi-nor sit distinctio inter qditate3 ⁊ modum q̃ inter vna3 quiditatẽ ⁊ aliã quiditate3.

Et nota q̃ si quis diligẽter speculet͂ disti-ctio modalis videt͂ cõtineri sub distinctione se totis obiectiue. hinc est q̃ nõ frequẽter po-nit Sco. spẽale3 modũ distinctõis modalis

Sed dubitat͂ quomõ sit noianda diui-sio entis nature in sua maxia cõitate in qui-ditate3 ⁊ modu3. Dicẽdu3 q̃ diuisio illa p-prie videt͂ collocanda sub distinctõe se totis obiectiue vt videbit͂ cu3 illa sit quedã alietas ⁊ diuersitas cuius ambo extrema sunt prio diuisa. s. qditas ⁊ mod⁹ in nullo qditatio cõ-ceptu pmo nec in aliq̃ q̃litatio couenientia. s sunt pmũ qd ⁊ pmũ quale de qb⁹ ens nãe solu3 denoiatiue p̃dicat͂. vt in qõe pria pri-mi metaphisice innotuit. que diuisio nec est qditatiua solũ nec modalis sed forte qdita-tiua modalis vt ibidẽ determinatu3 est.

Idemptitas modalis distinctõi modali corrñdens ẽ duplex. vna que est nõ alietas alicui⁹ modi a seipso. ⁊ hec ydemptitas [redacted] est ratõis. Cuilib3 eni distinctõni ex natura

rei vel rõis corrñdet aliqua ydẽptitas rõis q3 saltẽ eiusdẽ ad seipsu3. Alia est idemptitas modalis quã distinctio modalis p̄supponit ꝛ est nõ alietas modoꝝ in aliquo conueniẽtiu3 ex natura rei sibi inuicẽ compatoru3. hic autẽ fit sermo de modis realib⁹ entiũ nature vt excludant secunde intentiones que omẽs ꝛ si inter se habeãt quid ꝛ quale seu quiditatẽ ꝛ modũ. q3 non maioris ambitus est ens reale seu ens nature ꝙ ens ratõis. Vñ Scotus in elencis. Ens rõis equipatur enti nature. nullu3 eni3 est ens nature quin possit cadere sub ente ratõnis. Et sanctus Tho. in tractatu d̃ natura generis. ens ratõnis in equo est cu3 ente nature. Et ꝓpterea põt diuidi ens rõnis in se per quiditatẽ ꝛ modu3 sicut ꝛ ens nature. tamẽ omne ens rationis compatu3 enti nature est modus ꝛ circũstantia illius non quidem fundatus in ente nature inquãtu3 ens nature. sed fundatur ens rationis in ente nature inesse intellecto. ita ꝙ ens cõmune ꝛ ad quid ꝛ ad modu3 poteit esse materiale entitatis prime ratõis quecunq3 sit illa. quã quida3 appellant respectu3 rationis derelictu3 ab intellectu cõpante entitate3 vel modu3 ad aliquã perfectionem. ꝛ ille respectus vocat̃ significatio. quẽ respectu3 intellectus fundat sup rem intellecta3 siue illa res fuerit quiditas vel modus. ꝛ hanc prima3 entitatem rationis appellant terminu3 pro formali a quo fundamentum denominatur terminus in concreto cui correspondet abstractu3 termineitas vt dicunt. nec omnino enorme.

Hec aute3 ydemptitas est ex natura rei cõueniũt eni3 seu ydemptificant̃ omẽs modi reales in primo quali quod est p̄dicatu3 cõmune cu3 illis non cõuertibile a quib⁹ potest abstrahi.

Et si ex isto inferat̃ ꝙ tunc modi non essent simplices omnino ꝛ primo diuẽsi. quia in aliquo predicato cõuenirẽt. Respondet̃ negando ꝯña3. quia licet cõueniãt in aliquo predicato cõmuni nõ cõuertibili a quib⁹ possit abstrahi. s. in modo distincto cõtra quiditate3. seu in primo quali distincto contra primũ quid. tamẽ in nullo cõmuni quiditati nõ cõueniũt. cu3 totus ordo cõceptuũ qualitatiuoꝝ opponat̃ totali ordini cõceptuũ quiditatiuoꝝ in quo datur prim⁹ cõcept⁹ qualitatiuus irresolubilis. vt ex Scoto in theorematibus habetur.

Distinctio formalis est alietas seu diuersitas quiditatũ in aliquo cõueniẽtiũ ex nat̃a rei sibi inuicẽ compataꝝ quaru3 neutra includit aliã quiditatiue ꝛ p se primo modo.

Pro cuius intellectu attentõe dignũ primo ꝙ formalitas a qua distinctio dicit̃ formalis est dicta a formali ꝛ nõ a forma salte3 immediate. ꝓpterea ad pluralitatem formalitatũ nõ requirit̃ pluralitas formarum. Dicit̃ autẽ remote a forma non accidentali sed essentiali ꝛ a forma essentiali totius ꝛ ñ partis.

Attentõe dignu3 secũdo ꝙ formalitas ẽ duplex quedã cõiter dicta prout idẽ est qđ cõceptibilitas alicui⁹ entitatis ex nat̃a rei. que taliter põt describi. Formalitas est ratio obiectiua ex natura rei cõprehensibilis ab intellectu quã nõ oportet semp mouere intellectu3 sed requirit̃ ipsa3 terminare. ꝛ h̃ mõ omne cõceptibile siue sit quid vel quale hẽt formalitatẽ. dũmodo ex natura rei sit natu3 terminare intellectu3. iuxta doctrina3 Scoti in theorematibus qui inquit. Cõceptũ dico quod actu3 intelligendi terminat. hoc aute3 obiectũ dicit̃. qui modus cõmunissimus est. q3 ad oẽs potẽtias se extendit. Vel dicit̃ intelligibile qui modus dicẽdi cõis est ad obiectũ intellectus in potẽtia vel in actu. vel dicit̃ intellectũ ꝛ est mod⁹ ꝓpri⁹. vel d̃ intentio ꝛ hoc mõ vtunt̃ Arabes vt Auicenna ꝛ Auerroys. vñ sicut intẽtio equiuoce dicit̃ de obiecto ꝛ de actu ita ꝛ cõcept⁹. hic aute3 sumit̃ p obiecto. Et a formalitate sũpta hoc mõ nõ d̃r distinctio formal' hic notificata q3 distinctio formal' sumpta a formalitate hoc prio mõ vt sic est cõuertibilis cũ distinctõne ex natura rei. que lato vocabulo etiam dicitur distinctio realis. Alia est formalitas

ꝓprie dicta a qua sumit̃ distinctio formalis de qua hic fit sermo cadens solũ int̃ quiditates ꝛ quiditatem que sic potest describi. Formalitas ꝓprie sumpta est rõ obiectĩualis ex natura rei cõprehẽsibil' ab intellectu quã nõ oꝫ semp mouere intellectũ. ſ sufficit ipaꝫ t̃minare includẽs aliqd quiditatiue vel inclusa in aliquo qditatiue. ꝛ hoc mõ oĩs qditas est formalitas ꝛ non econuerso. eo ꝙ formalitas. ens. nature. cõcept⁹. subiectũ adequatũ metaphice. ꝛ obiectũ adequatuꝫ intellectus terminatiuũ cõuertibiliter sunt ideꝫ.

Tercio attentõe dignũ ꝙ inclusio est duplex iuxta doctrinã Petri Thome, yna idẽptica ꝛ est eoꝝ q̃ essentialr' sunt eadeꝫ vt essentie diuine ꝛ attributoꝝ ꝛ econuerso aut eoꝝ que in aliquo tercio essentialr' includũt̃ sicut ꝓprie passiões in suo subiecto ꝛ potentie aĩe in ipsa aĩa. lꝫ ipse inter se essentialr' nõ includant̃. Alia est inclusio formal' que ẽ eoꝝ quoꝝ vnũ includit alteꝝ in sua ratiõe formali ꝛ quiditatiu. s. c̃ materia ꝛ forma in cõposito ꝛ genus ꝛ differentia in specie ꝛ hoc mõ sumit̃ in descriptiõe distinctiõis formalis hic cõsiderate.

Ex quib⁹ primo sit hec regula. Eorũ est formalis distinctio quoꝝ vnũ nõ est diffinitio alterius nec ps diffinitiõis. vel nec quiditas nec ps quiditatis. qḋ addit̃ ꝓpter ens ꝛ substãtiaꝫ que licet diffinitiõeꝫ no habeãt habẽt tamẽ quiditateꝫ. Ex quo sequit̃ ꝙ pdicamẽta sunt formalr' distincta. Seqt̃ etiã ꝙ oĩa q̃ sunt in vno gñe distinguũt̃ formalr' a rebus alteri⁹ generis. Sequit̃ vlteri⁹ ꝙ differẽtia diuisiua generis distinguit̃ formalr' a suo genere. ꝛ differentie diuisiue ad seinuiceꝫ. Sequit̃ iteꝝ ꝙ passiões a subiecto ꝛ ad se iuicẽ distinguũt̃ formalr'. Ex qb⁹ infert̃ etiã ꝙ ẽntia diuia ꝛ p'one distĩgũt̃ formalr' pꝫ qꝛ essentia formalit̃ nõ includit̃ in psonis: quia ista nõ est per se pater est essentia. est eniꝫ idemptica ꝓpter infinitatem alterius extremoꝝ. Sicut licꝫ diuinitas vt inquit Scotus in quolibetis sit res que est ad alterũ qꝛ est paternitas. formalr' tñ diuinitas fm suã formã nõ est ad alteꝝ.

Sed incidit dubiuꝫ vtrũ ista sit vera in pᷓio mõ dicẽdi p se pater est deus. põt dici ꝙ nõ. tuꝫ qꝛ qñcunqꝫ natura aliqua nõ suppositat̃ in supposito ꝓprie rõis formalis natura nõ dr̃ de illo in pᷓio mõ sic̃ essentia suppositata p p̃reꝫ quĩ est entitas ad aliqd. tuꝫ qꝛ qñ aliqua relatio adueniens alicui absoluto cõstituit aliqḋ relatiuũ illud cui aduẽit s. absolutũ nõ dr̃ in pᷓio mõ dicẽdi per se de illo cõstituto. Ista eñi nõ est in pᷓio mõ albuꝫ est simile. Tuꝫ etiã qꝛ non eo pater quo deus vt Augustin⁹ pᷓio de trinitate. qñcũqꝫ eñi p̃dicat̃ aliqd de aliquo in p̃ mõ dicendi p se p̃dicat̃ de illo cũ reduplicatõe sicut hõ inquãtuꝫ hõ est aĩal. ſ hoc est falsuꝫ p̃r inquãtuꝫ p̃r est deus. qꝛ tũc oĩs p̃r essꝫ deus. tũ ẽt qꝛ eideꝫ inquãtuꝫ ideꝫ nõ cõueniũt opposita in pᷓio mõ. cõstat autẽ ꝙ pater inquatuꝫ p̃r in pᷓio mõ est ad aliqd. ergo pater in pᷓio mõ nõ est aliqḋ absolutũ. nõ ergo de⁹ in primo mõ. tuꝫ ẽt qꝛ qcqd p̃dicat̃ de natura in p̃mo mõ dicendi p se ẽt p̃dicat̃ de supposito qꝛ qñ alteꝝ de altero p̃dicat̃ ꝛc. Si g⁹ deus p̃dicaret̃ de p̃re in pᷓio mõ dicẽdi p se ꝛ de deo p̃dicat̃ ens absolutũ. ergo ista essꝫ vera pater est ens absolutũ quod est falsuꝫ. Hec apud miores lꝫ. s. Tho. in prima pte qõne. xxxix^a. articlo. vi°. dicat ꝙ ista ꝓpositio est p se ꝛ nullo mõ ▪ accñs deus est pater ꝛ ecõuerso. Cui⁹ tñ oppositũ sentit in qõib⁹ de potẽtia qõe. viij^a. articlo 2° dicẽs ꝙ illa ꝓpositio est p accñs ꝛ nõ p se. Ueritas tñ est ꝙ ipsa est p se idest ydẽptica. p se eñi p̃dicari dr̃ qñ p̃dicatũ ꝛ subiectũ sunt ideꝫ. vt. s. Tho. v°. metaphice lẽõe. xviij^a. ꝛ hoc voluit in pᷓma pte qõe allegata. nõ tñ est p se ita ꝙ p̃dicatũ sit de ꝓpria ratione subiecti. ꝛ lꝫ voluit in qõib⁹ de potẽtia qõe allegata vt cõmunit̃ cõciliatur.

Attentõe tamẽ dignũ ꝓpter dicta ꝛ dicẽda ꝙ duplex coĩter est p̃dicatio. essentialis videlicet ꝛ denoiatiua. Essentialis iteruꝫ est duplex secũduꝫ Scotuꝫ in quolibetis. quedaꝫ ydemptica ꝛ quedaꝫ formalis.

Omissa p̄dicatōe denoiatiua que ē alic⁹ entitatis nate esse in plurib⁹ p subsistētiam de qua habitū est p̄io metaphīce qōe prima.

Predicatio d̄nomiatiua vno mō est qñ aliqđ denoiatiuū siue cōcretū p̄dicat̄ de cōposito ex susceptiuo ⁊ forma ⁊ est p̄dicatio denoiatiua p se in p̄io mō vt hō est rōnal̄ aut aiatus. ⁊ spēalit̄ si subiectū est p se vnū q̄tuz ad cōceptū. Alio mō qñ denoiatiuū p̄dicat̄ de solo susceptiuo forme. illa ꝓprie est p̄dicatio denoiatiua in secūdo mō p se aut paccñs vt corp⁹ qđ est altera ps cōpositi est aiatuz In diuis repit̄ p̄ria p̄dicatio denoiatiua vt dicēdo pater gñat. naz pater est quasi compositū includēs quasi essentialr̄ formā illam que de ipsa p̄dicat̄. sed in diuinis nō repit̄ p̄dicatio denoiatiua 2° mō. cui⁹ ratio inquirat̄ a Scoto in q̊libetis. ibi enī ꝓprie nō est susceptiuū forme ꝫ cōe sibi ⁊ opposito ꝛc.

Est autē p̄dicatio eēntialis illa cui⁹ p̄dicatū est idez subiecto ⁊ ecōuerso vt hō est anial.

Predicatio v̄o idemptica est illa cui⁹ p̄dicatū est idem subiecto. ⁊ ambo extrema vel vnū sunt formalr̄ infinita. sic p⁊ in diuinis. aut p̄missiue sic p⁊ in transcēdentib⁹ simplr̄ Exēpluz primi pater est eēntia. exēplū secūdi bonitas est sapia. solū enī in diuis ⁊ trāscendentib⁹ repit̄ p̄dicatio ydēptica absque formali.

Predicatio v̄o formal̄ est illa cui⁹ p̄dicatū ptinet intrīsece ad rōez q̇ditatiuā subiēcti aut qñ p̄dicatū inest subiecto in p̄io mō dicēdi p se sic in ista hō est aial. Ideo apud Scotū in tractatu d̄ p̄mo p̄n° in creaturis ōis p̄dicatio idēptica est formal̄. Cui⁹ ratio eius est q2 nihil est idē idēptice alt̄i nisi q̄ ptinet ad ei⁹ rōez q̇ditatiuā. vel q̄ est sibi idez formalit̄. Vñ ibidez inq̇t. illud qđ est idē aliq° cū entitate substātie nō p ydēptitatē omnimodā. q2 eoꝝ rōes formales sūt p̄mo diuise ⁊ neutra infinita iō neut̄ ōio icludit aliā per idēptitatē. Et subdit idē sub alijs v̄bis. Oē realr̄ couenies ⁊ realr̄ differēs couenit ⁊ differt realitate nō formalr̄ eadez. nec realitas qua couenit ē illa qua differt p idēptitatē ▮ nō sit altera infinita. ⁊ adhuc subdit paulo post. ōe ɔueniēs eēntialr̄ ⁊ dr̄ns essentialiter aut est cōpositū ex realitatib⁹ formalr̄ distinctis aut est infinitū ꝛc. Et in p̄ sniaꝝ dis. viij^a. idē vult Sco. dicēs. In creatura non est aliqua p̄dicatio p idēptitatē q̄ nō sit formal̄. ⁊ ideo nūq̄ fuit tradita logica de p̄dicatōe in creaturis v̄a ⁊ formalr̄ p idēptitatē In diuis autē est vera p̄dicatio p idēptitatē in abstracto ⁊ tñ ñ est formal̄. rō h⁹ dr̄ie est ista vt puto. q2 cōcipiēdo abstractū vltia abstractōe cōcipit̄ q̇ditas absq̄ habitudine ad qđcunq̄ quod est extra ꝓpriā rōez q̇ditatis. sic g° cōspiēdo extrēa nr̄a ē v̄itas vniendo ea nisi q̇ditas p̄cise vni⁹ extremi sit eadē p̄cise q̇ditati alteri⁹ extremi. hoc āt nō ɔuenit in creaturis. q2 ibi abstrahēdo illas realitates q̄ sunt in eodez puta realitatē gñis ⁊ differētie. ⁊ cōsiderādo ea p̄cisissime vtraq̄ est finita ⁊ neutra est pfecte eadē alteri. nō eniz sunt aliquo mō eadē inter se nisi ꝓpter t̄ciuz cui sunt eadez. ⁊ iō si abstrahāt̄ a t̄cio ñ remanet causa ydēptitatis eoꝝ. ⁊ iō nec cā v̄itatis ꝯpositōnis vniētis extrema illa. hec ergo est falsa aīalitas est rōnalitas ⁊ ecōuerso. ⁊ hoc quacūq̄ p̄dicatōe. q2 tm̄ nō extrēa sunt formalr̄ eadē sed nec vere eadem. q̇ditas enī hui⁹ p̄cise est potētialis ad q̇ditatez illaz ⁊ nō est eadez illi nisi ꝓpter ydēptitatez ad terciuz a quo abstrahunt̄. ergo illa abstractio tollit cāz v̄itatis affirmatiue vnientis eaz. Oppositū est in deo ꝓpter infinitatē alteri⁹ extremi. Vñ cōcedit̄ ibidem q̄ deitas est bonitas. infinitas enī est sufficiens ratio ydēptitatis. nō tamē cōcedit̄ ista pat̄nitas est innascibilitas. nec ista paternitas ē spiratio actiua. Ex qb⁹ p⁊ q̄liter moderāda sūt q̄dāz dicta de mēte Scoti in. vij°. meta^ce. q. xij^a. in 2ª pte tertij p̄ncipal̄ in ɔclusione 2^a Vñ Idez Sco. in q̊libetis. q. qnto Cū p̄dicatio affirmatiua sit v̄a rōe ydēptitatis ōis illa erit vera abstracti de abstracto vbi p abstractionez non tollit̄ rō ydēptitatis. vbi aūt tollit̄ rō ydēptitatis non est v̄a. vñ ista ī v̄a albedo ē coloz sic ista albū est coloratū. ista

tm̄ est falsa albedo est musica: lʒ hec sit va album est musicū. Predicatio eiʒ i abstracto est vera qñ extremoꝝ est talis idemptitas ꝙ per abstractionē nō tollitur ratio idēptitatis eoꝝ. ꝓpter qd̄ facta abstractione a supposito q̄diu manet rō extremi ifinita formalr̄ sp i q̄cūq; abstractōe manet rō idēptitatis extremi ad extremū. Sequit̄ etiā ꝙ attributa diuia distinguūtur formalr̄.s.intellectus ⁊ voluntas ⁊ veritas.

Idemptitas formalis correspōdēs distictiōi formali est multiplex. vna ē nō alietas alicuius qditatis ex nā rei a seipsa. q̄ idemptitas vt sic est idemptitas rōis sicut gñaliter quelibet idemptitas eiusdem ad seipsum.

Alia est idēptitas formalis quā distinctio formalis destruit ⁊ est nō alietas qditatū quarū vna ex nā rei aliā includit qditatiue. Et hec est idēptitas ex nā rei vtʒ.in eo eiʒ ꝙ distinctio formalis iportat neutrā qditatū reliquā qditatiue icludere destruit̄ idemptitas earundem qditatū quaꝝ vna alterā qditatiue icludit que est idēptitas realis. de qua meminit Sco.i ꝑ sñiaꝝ dis.ij.dū iqt.voco idemptitatem formalē vbi illud qd̄ dr̄ alicui idē includit illud cui sic est idem i rōe sua formali ⁊ ꝑ se ꝑ modo.

Alia aūt est idēptitas formalis quā distictio formalis ꝓsupponit.⁊ ē nō alietas quiditatū ex natura rei ɔuenientiū i aliquo qditatiue. Ex qbꝰ seqt̄ ꝙ aliq̄ sūt eadem qditatiue quatenus ī aliquo qditatiue ɔueniūt vt iduidua eiusdē spēi q̄ tm̄ ꝓprie nō dicūtur distigui formalr̄ qꝛ nō sunt qditates. lʒ nullū illoꝝ sit de rōe forali alteriꝰ.nec tm̄ istō obstat d̄scriptōi distictōis vel idēptitatis real̄ vtʒ speculāti.

Sed dubitatur nūqd valeat hic modus arguendi.a.⁊.b.nō sunt idem formalr̄ ergo sūt formalr̄ distincta. Respōdʒ Sco.vbi supra negādo ɔñaʒ qꝛ formalitas i añcedēte negat̄ ⁊ i ɔñte affirmatur.

Distinctio realis est alietas vel diuersitas entitatū habentiū aliam ⁊ aliam realitatem formaliter positiuam actu existētem vnica existētia siue diuersa.

Pro cuius intellectu attentōe dignūʒ primo ꝙ realitas altero duoꝝ modoꝛuʒ pōt sumi vno modo pro realitate essētie que ꝓprie est res ipsa ⁊ est transcendēs ɔuertibilis cum ente diuiso i deum ⁊ creaturā sicut vnitas veritas ⁊ reliqua transcēdētia sumendo rem vt dicitur a ratus rata ratum qd̄ idē est quod ens nature quiditatiuū cuius esse inq̄tum tale nō depēdet ab anima.⁊ nō sumēdo rem vt dicitur a reoꝛ reris quia tūc inter sortē ⁊ chimeram esset distinctio realis ꝓprie qd̄ tamē est falsum. Et a realitate hoc modo dicta nō dicitur distinctio realis de qua extat sermo i presenti eo ꝙ res hoc modo audita est q̄daʒ formalitas. de qua puto sermonem habuisse Scotū i quarto dis.xlvi.duʒ inquit nō oportet exponere res per r̄alitates ⁊ formalitates quia ɔsilis est distinctio rei sicut realitatis realitatis: vel formalitatis ⁊ formalitat̄. hec ille. Et si queratur an realitas hoc modo dicta sit quiditas an modus. Dōʒ ꝙ si ɔsideretur realiter vt quid ipsa includit ens quiditatiue. ɔsiderata vero vt per modum denominātis nō includit ens quiditatiue. sed tm̄ cōcipitur vt informatiua entis. ⁊ vt sic habet rationem qualis. Et colligitur hic modus respondēdi a Scoto quarto metaphīce dicente si sermo sit de re ens cuilibet ē ideʒ essentialiter si de cōceptu intra qd̄libet clauditur ens vbi ɔcipitur aliquid vt quid in se puta rationalitas.humanitas.vnitas ⁊c̄. qñ aūt cōcipiūtur per modum denominātis nō clauditur per se intra per se intellectum istoꝝ. sed tm̄ ɔcipiuntur vt informatiua entis.hec ille.

Alio modo sumitur realitas put dicitur solū de actualiter existētibus distincta tm̄ ab existētia eo ꝙ in diuinis multiplicatur realitas cū vnitate existētie.⁊ sic ē modus intrinsecus et per ɔñs nō ē formalitas ꝓprie que ē quiditas immo illi ex opposito distincta. Et a realitate hoc modo sumpta sumitur distictio realis hic ɔsiderata. Ex quo sequitur ꝙ sola singularia distinguūtur distinctōe reali qꝛ eis ꝓprie

debetur existentia.

Atentione dignū scdo q licet realitas solum cõueniat existētibus realitas tñ nō est existentia. nam aia et sue potētie habent vnā existentiam et tñ sunt plures realitates. Propt qð licet realitas et existētia sint adequata nō tñ oportet q ad multiplicationem realitatum multiplicetur existentia. vt innotuit paulo ante in diuinis. et multo magis est verū in creaturis lz nō sit ita manifestū sicut in deo.

Dicebatur aūt in descriptione q distinctio realis est alietas entitatū habentiū aliā et aliā realitatem pter subiectum et ppriam passionem que realiter nō distingūtur. Additur etiam realiter positiuam pter priuationes ℞c.

Dicitur vltimo actu existentem pter quiditatem diuersarum specierum. nam realitas qditatiua nō est realis quia quiditas vt quiditas nō habet existentiam per se.

Subiungitur siue vna existentia propter diuinam essentiam cuius est tantum vna existentia q̄uis ibidem sint tres res formaliter positiue. vnde in diuinis est tantum vna essentia et tantum vna existentia. licet ibidem sint tres subsistentie. Addit enim subsistentia proprie sumpta supra existentiam negationem duplicis dependentie vt Scotus tertio sententiarum distinctione sexta. est tamen ibi vna res essentialiter. licet personaliter sint tres.

Dicitur autem vltimo siue diuersa propter singularia creata.

Ex quibus sequitur primo q persone in diuinis realiter distinguntur sumendo rem non essentialiter.

Scdo res decem predicamentorum actualiter existentes realiter distingūtur. solum enim entibus existētibus cōuenit distinctio realis pprie

Tertio indiuidua eiusdem predicamēti actualiter existentia distinguntur realiter. si enim essent in potentia obiectiua nō realiter distinguerentur. et cōsimiliter indiuidua eiusdē speciei. Infertur cōsequēter q materia et forma similiter totum et partes realiter distingūtur. similiter illa quorum vnum corrumpitur alio remanēte distingūtur realiter.

Distinctionum tamen realium alia est mutua et adequata vt inter materiam et formam apud minores quia sicut materia potest esse sine forma realiter. ita econuerso maxime loquēdo de anima intellectiua. qcqd de alijs sit dicēdum.

Alia est distinctio nō mutua nec adequata vt inter totum et partes. nam licet totum non possit esse sine suis partibus tñ ecōuerso.

Idemptitas realis est duplex quedam quā distīctio realis destruit illi opposita. et hec est duplex vna que est nō alietas alicuius entitatis actualiter existentis ad se ipsam actualiter existentem. et ista est idemptitas rationis.

Alia est idemptitas opposita distinctioni reali quam distinctio realis etiam destruit et est nō alietas extremorum ex natura rei habentium vnam et eandem realitatem formaliter positiuam actu existentem vnica existentia siue diuersis. et ista est idemptitas realis.

Quedam autem est idemptitas realis quam distinctio realis presupponit. et est nō alietas extremorum existentium in aliquo cōmuni et hec etiam est realis.

Ex quibus sequitur q psone diuine sunt idē realiter realitate essentie diuine essentie.

Itē oēs modi essentie diuine et oia attributa Item omnia essentialia et omnia notionalia quia hec reantur vnica realitate essentie.

Ex quibus sequitur vlterius q omnia predicata quiditatiua omnes pprietates et passiones et omnia superiora et modi in eodem supposito existētes sunt idem realiter quia vnica realitate reantur.

Distinctio eētialis est alietas vel diuersitas extremorū ex natura rei actu sepatorū vel saltem actu sepabilium et sepatim cōseruabiliū in aliquo cōuenientium.

Pro cuius notificatōe attentione dignum pmo q duplex est distinctio essentialis quedā mutua et est illa que mutuo et ɔuertibilr fundatur in extremis et terminatur quorū vnum pōt esse sine alio vt inter sortem et platonem.

Alia aūt distinctio eēntialis nō mutua. ⁊ ista solum est in altero extremoꝝ vt inter totū ⁊ ptē. ⁊ hoc mō fuit diffinita. Dictū ē aūt i diffinitiōe vł adinuicē sepabiliū etiā dictū est pp accñs in sbo exñs qḋ eēntialr distiguit a suo sbo lꝫ actu nō sit sepatū pōt tñ separi ⁊ separi ↄseruari. Reqrit aūt ad eēntialeꝫ distinctōeꝫ alia ⁊ alia qditas sicut etiā alia ⁊ alia exñtia ⁊ rō est qꝛ alias eēt ↄcedenda distinctio eēntialis i diuīs qḋ est falsum qꝛ ibi est alia ⁊ alia qditas. Jtē nisi ad eēntialē distinctōeꝫ reqreret alia ⁊ alia exñtia tunc ipsa nō differret a distinctōe formali.

Ex qbus seqt̄ p̄ ꝙ res decē p̄dicamētoꝝ actualiter existentes eēntialiter distinguūtur. Scḋo indiuidua alteri⁹ ⁊ alteri⁹ spēi eēntialiter distingūt. Jtē indiuidua eiusdē spēi. 3° mã ⁊ forma distinguūt essentialr. Quarto totū ⁊ partes essentialr distinguunt licet nō mutuo.

Jdemptitas eēntial' distinctōi eēntiali correspondēs qdā est rōis. ⁊ sic notificat idēptitas essentialis est nō alietas alicui⁹ entitatis ad se ipāꝫ ex nã rei ab alia actu sepate vł sepabilis ⁊ sepatim ↄser uabilis. alia est realis q̄ sic describitur. Jdēptitas essentialis est nō alietas extremoꝝ ex nã rei actu nō sepatorū nec sepab.liū nec sepatim ↄseruabiliuꝫ. ⁊ ista est realis illi distinctioni opposita. Alia ē idēptitas essentialis quā distinctio eēntialis presupponit. ⁊ est nō alietas extremoꝝ ex nã rei actu nec sepatoꝝ nec sepabiliū nec sepatiꝫ cōseruabiliū in aliq̄ ↄuenientiū. ⁊ ista ēt ē real'. Ex qb⁹ seqtur ꝙ oīa p̄dicata qditatiua sunt essentialr eadē indiuiduo. silr oēs passiones. ⁊ ita de oīb⁹ p̄dicatis respectu suoꝝ idiuiduoꝝ. Silr oīa q̄ sunt in diuinis esse idē eēntialiter. nulla eniꝫ est essentialis distinctio in diuinis. Et forte ꝙ distinctio essentialis non distinguit a reali ad minus in rebus creatis. ppter qḋ auctores multotiēs vtunt vna p alia ⁊ tu cōsidera.

Dixit tñ Petrus Thome ꝙ illa dicūt essentialr distincta q̄cūqꝫ ita se hñt ꝙ vno exñte aliud nō existit seu nō oꝫ exñtē. vel qñ vnū est prius altero nã. seu qñ vnū depēdet ab alio essentialr. vel qñ vno corrupto nō corrūpit aliud. vł qñ vnū pōt poni sine altero p aliquā potentiā in actuali exñtia sicut hō ⁊ angelus aut hō ⁊ asinus ꝛc. ⁊ latius locutus fuit.

Est aūt distictio se totis subiectiue alietas c⁹ extrema ex nã rei in nullo indiuiduo aut subiecto vel supposito repiunt. Aduertendum ꝙ illud dr̄ hr̄e eē subiectiuū qḋ est extra i actuali exñtia. ⁊ a tali dr̄ distictio se totis subiectiue repta solum in actualr exñtib⁹. Cuiuscūqꝫ ergo distinctōis extrema nō repiunt i aliquo subiecto illa distinguūt se totis subiectiue vt deus ⁊ creatura sor. ⁊ plō due dr̄e diuidentes equalr aliqḋ vnū genus vt existūt i singularibus se totis subiectiue distinguūt. Distinguitur aūt nã quedaꝫ eaꝝ est indiuidualis ⁊ tunc illa distinguūt se totis subiectiue indiuidualr que nō repiunt in eodem indiuiduo. qdam aūt est suppositalis ⁊ est illoꝝ que nō reperiūtur in eodem supposito.

Ex quib⁹ seqtur ꝙ tres psone in diuis se totis subiectiue distinguūtur scḋo mō lꝫ nō primo mō qꝛ sunt in eodem indiuiduo vt i essentia que de se est summe hec.

Jdemptitas se totis subiectiue distinctiōi se totis subiectiue correspōdens. quedā ē q̄ est nō idemptitas eiusdeꝫ extremi ad se i aliquo indiuiduo aut subiecto vel supposito ex natura rei reperto. ⁊ est relatio rationis. Alia est realis etiaꝫ illi distinctioni se totis subiectiue opposita quā illa di.tinctio destruit ⁊ est nō alietas extremoꝝ que ex nã rei sunt in eodem existente vt quecūqꝫ sunt in deo aut quecunqꝫ sunt in sorte ꝛc.

Quedā vero est idemptitas se totis subictiẽ quā distinctio illa p̄supponit que debetur sibi vt distinctio est que est. nō idemptitas cuius extrema ⁊ si in aliquo ↄueniāt. in nullo tamē subiecto vel indiuiduo aut supposito reperiūtur. ⁊ ista est realis relatio.

Sed incidit dubiū nūqd aliqua creatura eadeꝫ deo hac idemptitate que est se totis

subiectiue. Rñdeo ɔcedẽdo suppositalr. nam nã humana ⁊ nã diuina sunt idẽ se totis subiectiue suppositalr vt in xp̃o. Ideo cũ dr̃ deus ⁊ creatura se totis distingũtur intelligitur indiuidualiter ⁊ nõ suppositaliter.

Distinctio se totis obiectiue est alietas extremorũ in nullo cõi q̃ditatiuo ex natura rei ɔuenientiũ. Ex qua diffinitõe sequit̃ primo q̃ quiditas ⁊ modus seu primũ q̃d ⁊ p̃mũ quale in que ĩmediate diuiditur ens nature. silr passiones entis oẽs si accipiant̃ per modũ denoiantis seu vt ĩformatiue entis ad se inuicẽ ⁊ ab ente se totis obiectiue distinguntur.

Scd̃o oẽs modi intrinseci oẽs d̃rie vltie que. s. sumũtur ab vltima realitate forme s̃m Scotũ sunt primo diuersa de quib⁹ nihil dr̃ q̃ditatiue sicut nec de passionib⁹ ⁊ p̃pterea sũt simplr̃ simplices ⁊ se totis obiectiue distĩcta si ɔsiderẽt̃ p mõ3 denoiantis vt ĩformatiue ẽtis. Idemptitas se totis obiectiue correspondẽs illi distinctioni quedã est que est nõ alietas alicui⁹ extremi ad seip̃m cui nihil est ex nã rei cõe illi cõueniẽs quiditatiue ⁊ ista est relatio rationis. oĩs ei3 ɔceptus q̃rũcũq3 cõis simpliciter simplex aut primo diuersus etiã penit⁹ irresolubilis sibiipsi per intellectũ cõparatus sicut in se est vnũ numero ita fundat idemptitatẽ rationis eiusdẽ ad seip3 sibi p̃pria.

Alia est idemptitas se totis obiectiue que est nõ alietas extrẽo℞ ɔuenientiũ in aliquo vna cõceptu q̃ditatiuo sicut deus ⁊ creatura sunt idem obiectiue se totis q2 ɔueniũt in cõceptu entis q̃ditatiuo qui vtriq3 illo℞ est inadequatus de eisdem dictus in q̃d. silr decẽ p̃dicamẽta ⁊ p̃iter sp̃us ⁊ s̃ba sunt idẽ se totis obiectiue ⁊ hoc si vtrũq3 illo℞ dicat ɔceptu3 quiditatiuum patet ex dictis.

De scd̃o p̃ncipali inuestigãdus est mod⁹ illatiu⁹ distĩctionũ ⁊ mod⁹ illatiu⁹ idẽptitatũ. Prima ɔcl̃o maior distinctio inter oẽs est distinctio se totis obiectiue post illam ea que est inter extrema distĩcta se totis subiectiue post illam est essentialis post quã realis postq̃ formalis postq̃ modalis postq̃ ex natura rei et vltimo distinctio rationis. Cõclusio p̃batur illa distinctio est maior q̃ alias nõ iferi ⁊ alie inferunt eam. sed prior ista℞ est huiusmodi respectu posterioris sequẽtis. maior p3 ⁊ minor deducitur exemplariter. na3 captis duabus p̃prietatibus indiuidualibus vt sorteitate ⁊ platoneitate. ⁊ p3 sicut ista distinguñt se totis obiectiue ita distingũt̃ oi altero mõ distinctionis vt patet deducenti.

Fallit tñ hec ɔcl̃o in pluribus. nam nõ oĩa distincta se totis obiectiue distingũt̃ se totis subiectiue. Instãtia est de vltima d̃ria specifica ⁊ p̃prietate indiuiduali que se totis obiectiue distingũtur nõ tamen se totis subiectiue.

Item veritas et bonitas ⁊ talia transcendẽtia distingũtur se totis obiectiue vt3. ⁊ tñ nõ se totis subiectiue. videtur enim q̃ sint eede3 in quocunq3 supposito ⁊c.

Fallit etiam arguendo a distinctione se totis subiectiue ad essentialem sicut p3. nam in diuinis est distinctio se totis subiectiue vbi nulla est distinctio essentialis.

Fallit etiam arguendo a distinctione reali ad formalem. na3 sortes ⁊ plato distingũt̃ realr ⁊ tñ sũt idẽ foralr q2 ɔueniũt ĩ vna formalitate

Fallit etiam a distinctione formali ad modalem q2 persone in diuinis sunt formalr distincte vbi tamen modaliter sunt idem quia habent idemptitatem infinitatis existentie ⁊c.

Fallit etia3 a distinctione ex natura rei ad distinctionem rationis. nam seclusa omni op̃atione intellectus. añs est ve℞ ⁊ ɔñs falsum nisi per distingui ratione intelligamus esse distinguibilia. ⁊ hec fundamentaliter.

Tenet tñ hec ɔcl̃o arguendo a distinctione essentiali ad realem. ⁊ a qualibet distinctõe generaliter infra distinctione3 ex natura rei ad eandem. nam sequitur distingũtur essentialr ergo realiter. ⁊ seq̃tur distingũtur se totis obiectiue aut subiectiue aut essentialiter aut realiter aut formaliter aut modaliter ergo distingũtur ex natura rei quicquid scit de alijs modis distinctionum. ⁊ si per esse distinctu3 ratione itelligam⁹ esse distinguibile distĩctis

rationis infertur ab omnibus alijs ꝛ nō eoꝝ.

Scd̄a ɔclusio minima distinctionum est distinctio rationis. cōclusio patet quia infert ab omnibus alijs ꝛ nullam infert vt patet inter humanitatem ꝛ human tatem dicēdo humanitas est humanitas est distinctio ratiōis ꝛ nulla alia. Ex quibus sequit̄ primo. ꝙ cū distinctōne rationis stat idēptitas ex natura rei. Scd̄o distinctio ex natura rei stat cū idēptitate formali vtꝫ de diffinitōe ꝛ diffinito. Tertio cuꝫ distinctione modali stat idemptitas formalis vtꝫ de humāitate respectu ꝓprietatum indiuidualium. Quarto ex distinctione maiori sequitur mīor formaliter ꝛ de forma iuxta modum dictum. vnde Scotus in ij. dis. primi. dico ꝙ tam in rebus ꝙ̄ in intellectu differentia maior manifesta est. ꝛ ex illa ɔcluditur frequenter differentia minor que ē immanifesta.

De idemptitate autem sit hec prima ɔclusio idemptitas rationis est maior omni alia idemptitate. ꝛ post illaꝫ est idemptitas ex natura rei. post illām modalis. postꝙ̄ formalis ꝛ ita de alijs pꝫ qꝛ inferunt ꝛ nō inferuntur.

Tertia ɔclusio minima idēptitas est idemptitas se totis obiectiue. ꝓbatur quia maior distinctio ergo minor idemptitas. Infertur etiaꝫ a qualibet alia idemptitate ꝛ nō infert. Ex quibus sequitur ꝙ idēptitas se totis obiectiue stat cum distinctione se totis subiectiue vtꝫ de creatore ꝛ creatura. similiter cū idēptitate se totis subiectiue stat distinctio essentialis vtꝫ de materia ꝛ forma. Silr̄ cū idēptitate essentiali stat distinctio realis vt patet de ꝑsonis diuinis. Cum idemptitate reali stat distinctio formalis, vtꝫ de attributis in diuinis. vn̄ Scotus i. viij. dis. primi sn̄iaꝝ. nō sequitur est vere alteri idē ergo formalr̄ est ideꝫ eidem. est enim vera idemptitas. a. ꝛ. b. absq; hoc ꝙ. a. includat formaliter rationem ipsi9 b. Cū idemptitate etiā formali stat distinctio modalis vtꝫ de duob9 indiuiduis eiusdē speciei sor. ꝛ pla. Cum idemptitate modali stat distinctio ex natura rei vtꝫ de diffinitōe ꝛ diffinito i eodeꝫ supposito. Cum idemptitate ex natura rei stat distinctio rationis vtꝫ de humanitate ꝛ humanate

Fallit tamen hic processus. naꝫ aliqua sūt idem essentialiter ꝛ tamen distinguntur se totis subiectiue.

Item passiones entis ꝛ differentie vltime et ꝓprietates indiuiduales sunt distincte se totis obiectiue ꝛ tamen nō subiectiue.

Potest ergo dici ꝙ iste ordo idemptitatum est verus de idemptitate ex natura rei respectu aliaꝝ idēptitatū lꝫ forte i alijs sit dubiꝰ.

De tertio autem principali ponatur i primis modus inuestigandi distinctionem rationis que primo inuestigatur cōpando rē rationis cum re rationis vt speciem cum genere inter que cadit distinctio rationis.

Licet apud Scotū in quolibetis ista aliquādo posset ɔcedi genus est species loquēdo de intentionibus secundis. ꝛ ꝙ intentio q̄ est species fundatur in intentione que est genus ꝛ cōsequēter ꝙ vna intentio scd̄a fundet̄ in alia. Scd̄o pōt inuestigari hec distinctio cōpādo rem realem cum re rationis vt hoīem cū spē. Tertio ꝑ actus intellectus rectū ꝛ collatiuū. Quarto cōpando rem realem intellectam alteri rei reali intellecte ꝛ precipue in eodem obiecto formali vt comparādo colores ꝛ disgregatiuum in albedine.

Quinto cōpando vnam rem realeꝫ intellectam ad seipsam nō intellectam. ꝛ sic homo intellectus distinguitur a seipso nō intellecto.

Sexto potest vna res ɔcepta sub vno modo compari ad seipsam ɔceptaꝫ sub alio modo siue ille modus sit grāmaticalis vt i recto vel in obliquo. siue logicalis vt singularit̄ vel vniuersaliter ꝛ huiusmodi.

Distinctio autē ex natura rei quatuor modis inuestigatur. primo per oppositionem relatiuam. nam impossibile est eidem omnino ex natura rei ɔuenire relationes oppositas simul respectu eiusdem. ꝛ per hāc regulā inuestigatur ꝙ intellectus agens distinguitur ex nā rei ab itellcū possibili qꝛ mouēs, ꝛ motū ꝛ̄

Scdo per oppositionem contrarioꝝ potest inuestigari. ipossibile ei ẽ aliqd ex nã rei eidẽ oio ex natura rei cõuenire ꝛ ſm idem ꝛ per hanc viam probatur ꝙ genus ꝛ differentia etiam in formis simplicibus distinguũtur ex nã rei quia albedo est eadem nigredini in colore et diuersa in disgregatione visus.

Tertio per oppositionem priuatiuam. vñ impossibile est ꝙ priuatiue opposita eidem omnino ex natura rei simul ꝯueniãt. ꝛ per hanc viam probatur ꝙ essentia paternitas sunt distincta ex natura rei quia vna cõicabilis ꝛ alia incõicabilis.

Quarto per oppositionem ꝯtradictoriaꝝ. vnde impossibile est duo ꝯtradictoria inesse eidem adequate ex natura rei simul. ꝛ hanc viam in diuinis arguitur distinctio attributorum ad se inuicem vt inter intellectuꝫ voluntatem. siĺr inter subiectum ꝓpriam passionem. siĺr inter qditatẽ ꝛ modũ distinctio ꝛc.

Distinctio vero formalis inestigatur quadrupliciter. primo per viam diffinitionis. quecũ ꝙ eniꝫ habent distinctas diffinitiones formaliter quarum vna nõ includitur in alia qd dico ꝓpter hominẽ ꝛ aial distinguũtur formalr. Scdo per viam diuisionis quia duoꝝ diuidentium que diuidunt aliquod cõmune quicquid cadit sub vno diuidentium formaliter distinguitur ab alio. tertio per viam descriptionis. quarto per viam demonstrationis. vltimo per viam reduplicationis. vnde quãdo aliquid conuenit alicui inqꝫtuꝫ tale ꝙ non cõpetit alti inqꝫtũ tale illa sũt distĩcta formalr.

Distinctio autem realis etiaꝫ quadrupliciter primo per viam generationis. vnde quandocũqꝫ aliqd ita se habet ꝙ vno gñato nõ generatur aliud illa realiter distĩguũtur. ꝛ hac via vtitur Augustinus duꝫ dicit ꝙ nihil generat seipsum. ꝛ tali modo materia ꝛ forma possũt probari esse distincta realiter. scdo per viaꝫ corruptionis. tertio per viam originis. quarto per viam separationis.

Distinctio vero essentialis quadrupliciter inuestigatur. primo via generationis ꝛ corruptionis ꝛ precipue creaturis. vnde illa distiguũtur essentialiter quoꝝ vnuꝫ si sit dependẽs generat aliud. scdo per viã separationis. tertio per viam dependentie. quarto per viã generum ꝛ specierum.

Distictio autem se totis subiectiue hoc modo inuestigatur qñ aliqua sunt separata actualiter ſm esse existentie vel subsistentie illa distiguũtur se totis subiectiue.

Distinctio auteꝫ se totis obiectiue hoc modo inuestigatur. primo diuersa sunt se totis obiectiue distincta. i. q̃ i nullo ꝯueniũt qditatie ꝛc.

Hec omnia probabiliter.

Propter quartum

quidem huius dicendum ad argumentuꝫ ante oppositũꝫ ꝙ sumendo reale vt dicitur a re significante quãcũqꝫ entitateꝫ extra intellectũ vt patuit ex doctrina Scoti in quolibetis sic cõcedenda est diuisio. s. ꝙ oĩs distinctio aut ẽ realis aut rationis. veruntamen sumẽdo li reale ꝓprie multa sunt extra animam que nõ distinguũtur distinctione reali vt patuit. visuꝫ etiã ẽ q̃ sit necessitas ponẽdi tales distinctões Nõ idẽptitas aũt i plus se hꝫ ꝙ distinctio idõ nihil ꝓ sequẽtia arguñta ꝯcludit ꝯtra dicta.

Questiones libri primi metaphisice.

p°. Utrum ens prima eius diuisione diui datur per finitum et infinitum.

ij°. vtrum ens simpliciter sumptum cõmu ne quiditati et modo sit scientie meta phisice subiectum.

iij. vtrum ens inquantum ens habeat pas siones sibi proprias de ipso demõstrabiles.

iiij. vtrum metaphisica subalternet sibi om nes alias scientias.

v. vtrum omnes homines naturaliter sci re desiderent.

vi. vtrum inter omnes sensus exteriores visus faciat nos magis scire, et plures rerum differentias nobis demonstret propter quod ipm maxime diligamus.

vij. vtrum prudentia sit in brutis.

viij. vtrum scientia et ars generentur ex ex perimentis.

ix. vtrum artifex sine experientia perfecti us operetur quam expertus sine arte.

x. vtrum omnes actus et operationes sint circa singularia.

xi. vtrum obiectum adequatum sensus sit aliquid sub ratõne vniuersalitatis, aut sub ratione singularitatis.

xij. vtrum metaphisici sit considerare qui ditates omnium rerum in particulari.

xiij. vtrum metaphisica scientiarum natura liter repertarum prima sit circa difficil lima certissima maxime sciens causas libera et aliarum ordinatiua.

xiiij. vtrum magis vniuersalia sint difficili ora ad cognoscendum minus vlibus.

xv. vtrum metaphisica sit scientia practi ca an speculatiua.

Questiones libri secundi.

p°. vtrum prima principia complexa sint a nobis naturaliter habita.

ij°. vtrum difficultas cognoscendi res sit ex parte intellectus nostri cognoscentis vel ex parte rerum cognoscibilium.

iij. vtrum intellectus humanus vnitus cor pori possit intelligere substantias sepe ratas et immateriales.

iiij. vtrũ i quolibet gñe cãrum sit ponendus status.

v. vtrũ infinitum possit cognosci a nobis.

Tertij libri questiones.

p°. vtrum in mathematicis sint causa effi ciens finalis et materialis.

ij°. vtrum genus pdicetur p se de dñtia.

iij. q̃ cã it. iiij. cãrum gña magis faciat scire.

iiij. vtrum idem instans maneat in toto tpe.

questiones quarti libri.

p°. vtrum ens vniuoce pdicet de oibus entibus

ij°. vtrum eẽ et ens eẽna sint realiter distincta.

iij. vtrum negatio habeat distinctam formali tatẽ ab affirmatõe sibi opposita.

iiij. vtrum ens et vnum seinuicem ↄsequentia sint eandem natura significantia.

v. vtrum pmum pricipium ↄplexum impossibi le est idem simul esse et non esse sit prin cipium simpliciter primum firmissimũ et notissimum.

vi. vtrum extremorum ↄtradictionis que est maxima et prima oppositio et in qua fũ datur pmum pricipium sit aliqd mediũ

vij. vtrum intellectus possit simul plura ap prehendere vt plura sunt.

viij. vtrum homo sit animal bipes quia ora tio significet hoiem eẽ bipedem.

questiones quinti libri.

p°. vtrum finis sit principium et maxima causa et efficientis causa.

ij°. vtrum causa particularis in actu simul sit et nõ sit cum effectu particulari et in actu. et opposito modo de causa in po tentia et effectu in potentia.

iij. vtrum diffinitio elementi materie et for me et quatuor elementis corporeis cõ munis sit ↄuenienter assignata.

iiij. vtrum natura sba sit an accidens.

v. vtrum entia necessaria causata qualia sũt intelligentie dicte cause secundarie quantum ad earum entitatem dependeãt ab aliquo agente.

vi. vtrum illa sint vnum numero quorum materia est vna numero.

vij. vtrum ens s(ecundu)m se conuenienter diuidatur in decem predicamenta ad seinuice(m) essentialiter distincta

viij. vtrum entia rationis sint in p(re)dicame(n)to

ix. vtrum concretum denominatiuum significet formam tantum vel aliud sc(ilicet) subiectum (et) quid hor(um) prius.

x. vtrum possibile sit plura accidentia solo numero differentia esse in eodem biecto adequato.

xi. vtru(m) ratio seu descriptio prioris sit co(n)uenienter assignata cum dicitur. prius est illud quod alicui principio determinato est propinquius.

xij. vtrum cuilibet potentie actiue correspo(n)deat potentia passiua.

xiij. vtrum p(ro)pria ratio qua(n)titatis s(ecundu)m q(uod) est g(e)n(er)alissimu(m) sit diuisibilitas vel ro(ati)o me(n)su(r)e

xiiij. vtrum species qua(n)titatis sint conuenienter assignate.

xv. vtrum species siue modi qualitatis co(n)uenienter assignentur.

xvi. vtrum relatio sit vera res extra a(n)i(m)am vel ens rationis an modus rei.

xvij. vtrum relatio distinguatur realiter a suo subiecto seu fundamento.

xviij. vtrum conuenie(n)ter assigne(n)tur tres relatiuor(um) modi quinto metaph(ysi)ce.

xix. vtrum distinctio relationum e(ss)e(n)tialis sumenda sit ex distinctione fundame(n)tor(um) an terminorum vel principiorum formaliter (et) intrinsece eam (con)stituentium.

xx. vtrum actio sit in agente subiectiue vel in paciente in quo est passio.

xxi. vtrum perfectiones o(mn)es entiu(m) sint i(n) deo.

Questiones libri sexti.

p(rim)a. vtrum scientie speciales habeant considerare quiditates suor(um) subiectorum.

ij(a). vtr(um) scientia practica (et) speculatiua sortiantur suum esse practicum (et) speculatiuum ex ordine ad fine(m) vel ex ob(iect)o.

iij. vtrum philosophia speculatiua (con)uenienter diuidatur in naturale(m) mathemathicam (et) diuinam.

iiij. vtr(um) logica sit sci(enti)a practica an specula.

v. vtrum de ente per accidens possit esse scientia.

vi. vtrum scientie metaph(ysi)ce sit considerare de ente vero.

Questiones libri septimi.

p(rim)a. vtrum inherentia sit de essentia accide(n)tis

ij(a). vtrum substa(n)tia sit prima omnium accidentium t(em)p(or)e diffinitione (et) cognitione.

iij. vtrum forma sit prior materia (et) compositio (et) magis ens vtroq(ue).

iiij. vtrum materia sit ens.

v. vtrum q(uod) quid est sit idem cu(m) eo cui(us) est

vi. vtrum animalia generata per coitum (et) generata per putrefactionem siue a casu sint eadem specie.

vij. vtrum co(m)positum ex materia (et) forma an forma vel materia per se p(ro)g(e)n(er)etur.

viij. vtrum si y(d)ee vt posuit plato e(ss)e(n)t cause g(e)n(er)antes genitum no(n) e(ss)et hoc aliquid vt deducit Aristo. i(n) hoc. vij. (con)tra Pla.

ix. vtrum in materia rerum generabilium sint pone(n)de ro(ati)o(n)es seminales respectu rerum que ex ipsa generantur.

x. vtru(m) p(ri)ncipium indiuiduationis alicui(us) nature sit materia an forma substantialis vel aliquod accidens.

xi. vtrum in substa(n)tijs materialibus materia sit pars quiditatis rei specifice.

xij. vtr(um) na(tur)a (et) suppo(situm) ta(m) i(n) s(u)b(stanti)js m(ateri)alib(us) q(uam) e(tiam) in i(m)m(ateri)alibus sint ide(m) aut disti(n)guantur.

xiij. vtru(m) si(n)g(u)lare sit p(er) se i(n)telligibile a nobis

xiiij. vtr(um) (con)ceptus g(e)n(er)is sit ali(us) a (con)ceptu sp(eci)ei

xv. vtr(um) g(e)n(er)i (et) d(i)ff(erenti)e ex na(tur)a rei corr(espo)ndeat i(n)tellectu vnus conceptus vel plures vt alius generis (et) alius differentie.

xvi. vtrum d(i)ff(eren)tia diuisiua g(e)n(er)is i(n)ferioris includat formaliter d(i)ff(eren)tiam sup(er)iorem.

xvij. vtrum vniuersale sit aliquid in rebus.

xviij. vtr(um) p(ar)tes organice a(n)i(m)alis habea(n)t distinctas formas sub(stanti)ales sp(eci)e differentes.

xix. vtrum (com)positum perse vnum sit formaliter entitas distincta realiter ab entitate suarum partium.

Questiones libri octaui.

pᵃ. Utrum in omni generatione ꝛ corruptione simpliciter fiat resolutio vsq₃ materiam primam.

ijᵃ. vtru₃ ad organizationem seu formationem corporis prolis mater actiue aliquid cooperetur.

iij. vtrum celum sit compositum vere ex materia ꝛ forma.

iiij. an corpora celestia sint animata.

v. vtrum accidens sit forma simplex vel sit cōpositū ex ptib⁹ ēenalit̄ distinctis.

vi. vtrum forma accidētalis suscipiat magis ꝛ minus fm essentiam suam. Et est querere an in quiditate formaru₃ naturalium suscipientium magis ꝛ min⁹ sit dare gradus ēenales intrinsecos fm quos ipsa suscipiat magis ꝛ minus.

vij. vtrum ex materia ꝛ forma fiat per se vnum ꝛ que sit huius causa.

Questiones libri noni.

pᵃ. Utrum aliqd possit moueri a seipso.

ijᵃ. vtrum actus ꝛ potentia opponantur ꝛ supposito ꝙ opponantur an relatiue opponantur.

iij. vtrum potentia actiua conuenienter describatur ab Aristotele per esse principium trāsmutandi aliud inq̄tu₃ aliud.

iiij. an potentia actiua siue passiua inquantum prior est naturaliter principiato īcludat essentialiter aliquem respectu₃.

v. vtru₃ vtraq₃ potentia possit in quocūq₃ ente fūdari ꝛ ad qōcunq₃ ens t̄minari.

vi. vtrum relatio potentie actiue fundetur imediate in aliqua forma substātiali.

vij. an aliqua qualitas prime speciei sit potentia actiua.

viij. vtrum potentia actiua possit terminari ad quodlibet.

ix. vtrū potentia passiua sit in quolib₃ ēte

x. vtrum potentia passiua possit terminari ad quodlibet ens creatum.

xi. vtrum potentia passiua diuidatur in naturalem ꝛ obedientialem siue in supernaturalem ꝛ violenta₃.

xij. vtrum potentia passiua diuidatur in de qua. ex qua. ꝛ in qua.

xiij. vtrum differentia quam assignat Aristoteles inter potentias rationales ꝛ irrationales sit conueniens scilicet ꝙ ille sunt oppositorum irrationales autem vnius oppositi tantum.

Decimi libri qōnes sunt iste.

pᵃ. vtrum vni quod est principium numeri debeatur primo ratio mensure.

ijᵃ. vtrū illud quod est mensura in aliquo genere sit principium ꝛ causa illorum que sunt in illo genere.

iij. vtrum prima causa in genere substantie ponenda sit illa vna substantia que est mensura omnium substantiaꝝ.

iiij. vtrum sensus ꝛ intellectus sint mensure rerum.

v. vtrum vnum ꝛ multum opponantur contrarie vel aliter.

vi. vtrum omne ens omni enti comperatum sit idem vel diuersum.

vij. vtrum contrarietas sit maxima distātia vel differentia.

viij. vtrum contrarietas prima sit oppositō habitus ꝛ priuationis.

ix. vtrum a priuatione in habitū sit possibilis transmutatio.

x. vtrum tantum vnum vni sit ɔ̄trarium.

xi. vtrum media que sunt in eodem genere cum extremis ꝛ que solum sunt int̄ ɔ̄traria ɔ̄ponātur ex ɔ̄trarijs ꝑncipijs

xij. vtrum diuersitas que facit differre specie sit contrarietas.

xiij. vtrum corruptibile ꝛ incorruptibile faciat differre genere.

Undecimi libri.

pᵃ Utrum formaꝝ substãtialium ad seinuicem repugnãtium ⁊ transmutabiliuꝫ sit vera ꝯtrarietas vt suscipiant magis ⁊ minus ⁊ per ꝯsequẽs eaꝝ generatio ⁊ corruptio successiua an potius subita seu instantanea.

Duodecimi.

pᵃ Utrum productio cuiuscunqꝫ forme sit vniuoca. Et est querere vtrum generatum sit simile gñanti ꝺm formam.

ijᵃ. vtrum anima itellectiua possit manere corrupto homine.

iij. vtꝝ pncipia oiuꝫ entium sint eadem.

iiij. vtrum necesse sit ponere aliquam causam efficientem sempiternam.

v. vtrum in substantia prima sit aliqua potentia vel materia prima.

vi. vtꝝ pma sba sit oino imobilis.

vij. vtrũ primum mouens moueat per modum appetibile siue finis.

viij. vtrum idem sit primum mouens primum appetibile ⁊ primũ intelligibile.

ix. vtrum a pmo principio dependeat celum ⁊ natura tanq̃ ab efficiente.

x. vtrum primũ pricipiũ sit pfectissimũ

xi. vtꝝ ṽtus pmi pricipij sit infinita.

xij. vtꝝ pmũ prici° habeat magnitudieꝫ.

xiij. vtꝝ pmuꝫ pricipiuꝫ sit sũme simplex.

xiiij. vtꝝ motor pm⁹ a pprie cõ prio mobili.

xv. vtꝝ preter primum mouens oporteat ponere aliam intelligentiaꝫ primu mobile mouentem effectiue.

xvi. vtrum primum mobile vel celum ipm moueatur a voluntate pure intellctuali ⁊ intransmutabili.

xvij. vtrum numerus substantiaꝝ ⁊ motorum separatorum sit excedens multitudinem omniuꝫ sensibilium. ita vt sit ponere alias substantias seperatas ordinem ad motum non habentes.

xviij. vtrum intelligentie differant specie ita vt impossibile sit plures eẽ in eadẽ spẽ

xix. vtrum ordo substantiaꝝ seperatarum sit ꝺm ordinem corporum latorum.

xx. vtrum principium primuꝫ intelligat se ⁊ sit suum intelligere ⁊ nunquid intelligat oia alia a se. ⁊ an distĩcte ⁊ pprie.

xxi. vtruꝫ intellectus primi principij sit discursiuus.

xxij. vtrum omnia entia sint ad seinuicem ordinata: ⁊ ad primum principium tã quam ad sũmum bonum.

xxiij. vtrum primum principium quod est sũmum bonum ⁊ deus sit vnum.

Questio de pluralitate distinctionuꝫ theorematibus ⁊ nullis preeuntibus.

A
Primum vacat.
Gabrielis zerbi
Oritur primo q̃stio
tatis que est ibi
vult dicere q
a
tertium eo q dari⁹
de materia ppria
terminantis. Diffe
ptes aliter dici põt
dependet tota poste
contrarius in tertio
[illegible]
Oritur tertio q̃stio
le non dicimus
qd significant est
minus ergo ⁊c.
c
re memoriam.
intrinsece ⁊ existunt
ctionem nihil accipe
aut illo eduxit
certus istarum con
[illegible]
obiecti primi ⁊
nor probatur quia
rationem cum nõ
sensitiua q ipsa

[illegible]
Et infra dicimus
ergo pmo cognituꝫ
omnis ordo ꝺm
Confirmatur dissõ
tereret primo
f
Dicendum pmo q
ipsa inclinatur
eius sit duobus
deinceps alia vero
g
de re generat
repibilis inter intel
telligendi quem
intellectus nihil põt
rops septio meta.
h
posset creare
lis indiuisibile enim
omnia quo namqꝫ
titudinem genus
i
Amplius sicut
Circa quartũ meta.
aturis non esse
in questionibus
certitudo ibidem
k

est p creatoꝛ
re est pricip
ꝛ forma qꝛ
ꝛ p idē resp
l
simplicit̄ nō
albedine q̄
p̄dicaret̄ de
p eādē foꝛ
saluari non
m
pꝛincipio im
cōtradictoꝛi
ꝙ ꝯtradictō
vel pōt esse
n
nec in rebus
tiaꝫ cōcomit
sed sicut ■
non ꝺm esse
Circa qntuꝫ
o
finis autem
ei dare aliō
quidē huius
vtrū relatōs
p
syderum in
sans in sper
Cōfirmatur
licet quātuꝫ
ctum in gn̄e
q
In diuinis
posset etiam
tendit̄ disti
sumit̄ ab eo
r
distinctione
que signific
lectus cōpo
tas vel per
Ad ꝯfirma

ꝰ
sine potenti
quod a diā
vt patet
ꝛ duo erunt
ſ
Tenēt vltio
tercius vera
terminuꝫ cō
dici p accn̄s
nō est essenti
s
vt a motu
Scotus in
ꝓpositioneꝫ
fundamētuꝫ
t
Amplius p
sigit̄ qualitat
set realis ei
tiua in quib
quas vnum
■
inferiori ꝛ
cuentes omē
dicitur nisi
cui realiter
■
sup vno ab
Secundo
mo Aristo.
metaphisice
mens distin
x
de facto in
bile ergo
primo filio
natura est in
damētuꝫ de
y
intellectio vl̄
phisice ingt
fixerūt idem

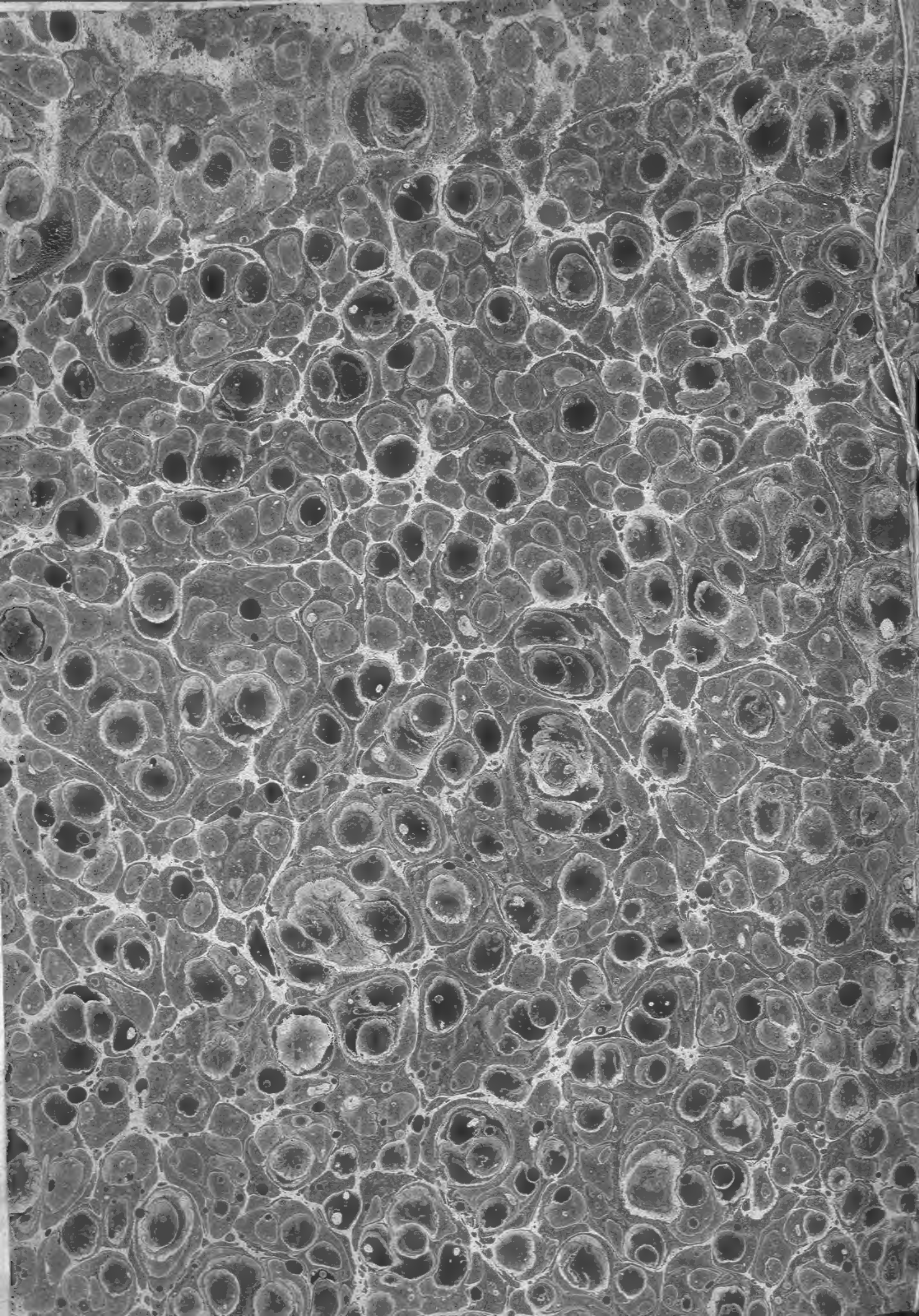
A
Circa sextuꝫ
artifex est
Et videtur
finem beati
catores intel
B
intellectiōnes
Aristo.vi°.
nexe ordineꝫ
tentiōes pri
C
heremita p°
linea que p
tum multas
tas p accn̄s
D
Circa septi
iectum habe
lationeꝫ esse
na'is sit ead
in diffinitōe
E
in actu ergo
esse quo ali
naturale req
dicere ꝙ ha
F
semine hom
est caliditas
dem modo
sicut nebule
quo vel ad
G
tamen si hic
formaꝫ form
latitarent q̄
do negat for
H
sed determi
est aliqua ps
inchoatiuuꝫ
de priuatiōe
I

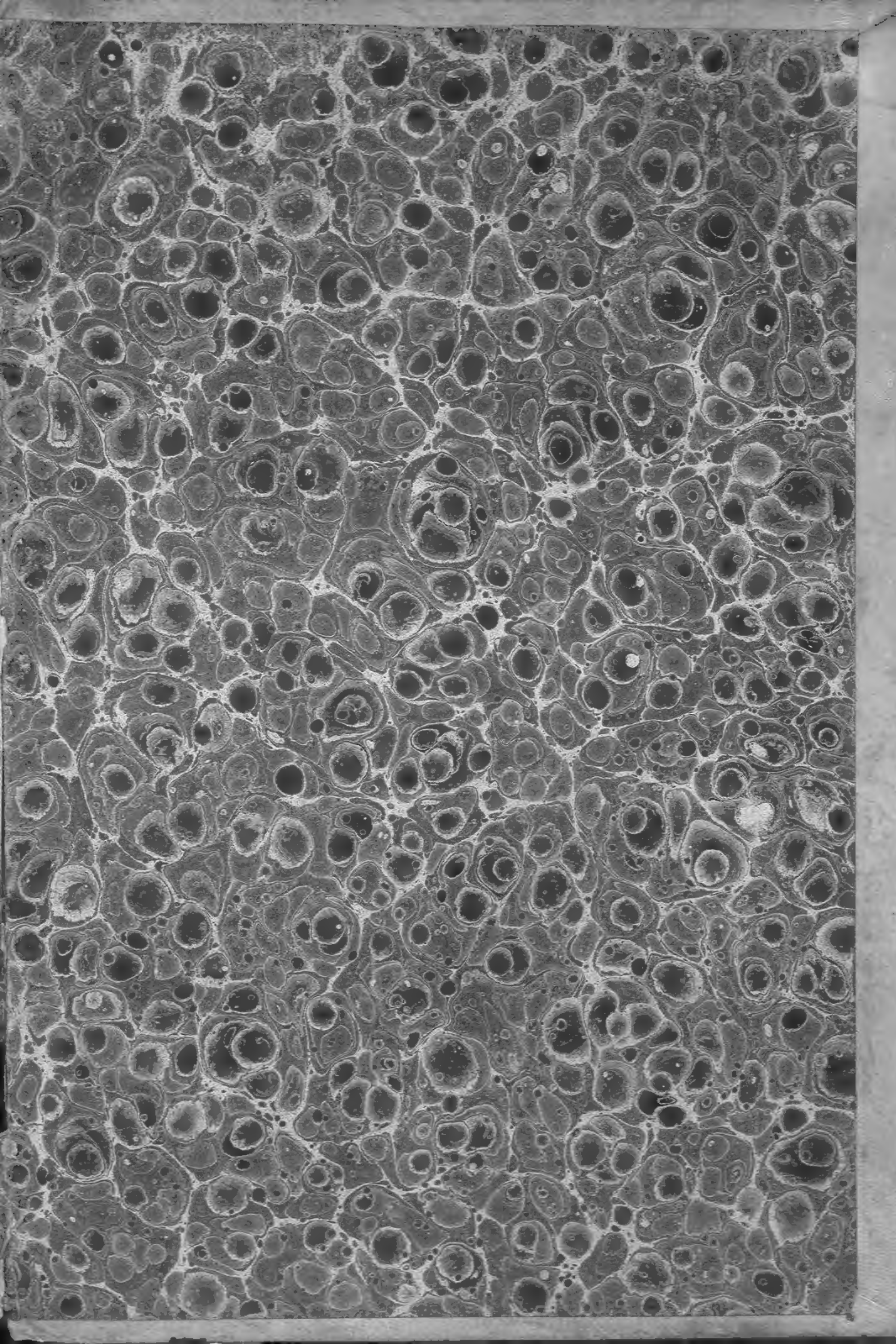
numeralem
tia sed est
Sed ad ip
vel ꝙ extra
princeps in
K
alicui enti
trahēs vita
sextū vtrum
Ad secūduꝫ
L
vt confusa
est principiū
se est ipsum
habent qō
inde determi
M
est primuꝫ
Qualiter ta
intellig.bl
intelligentia
N
ita ꝙ cōcept
forma sed p
stre de deo
tentiōis eius
ad hāc tam̄
O
Scotus au
ra albedinis
terminatio
ro in indiui
P
sit in diuisio
quelibꝫ par
a seipsa qō
parata sed
Q
Circa octau
diciū in coꝛ
inquit apud
exhibet coꝛ
Ampli° ma

R
celi si ergo
dam dum
nobiliores
Et si dicatur
S
eius modos
ꝛ forma ac
sed omnes
gradu vt sc
p̄dicamētis
T
ꝙ sicut pro
tari sed nō
Circa nonū
um attribu
V
esse nobilio
ad quietem
Cōfirmātur
quarto poli
ꝛ in secūda
X
cipiuꝫ actua
actio ita pfe
tioneꝫ p quā
Y
secūda in p
scilꝫ ꝛ form
teriati vl̄ foꝛ
ordinē priuš
aa
Circa decim
videt̄ prici
test esse cau
res cui° est
bb
differentib°
natiue oppo
nifeste falsuꝫ
tur ꝙ p̄mā
Cōfirmatur
ꝯn̄s falsum
cc

Circa vnde
dit positio
sit ratio de
cōtrarie im
naturalis ñ
dd
absq3 dubit
Ad tercium
Propt̄ pri
non pōt esse
ee
quare ñ est
ñ habet aliq
ratiōeꝫ hab
qditatē pro
Pater no
ff
ꝛ inalterabi
est immāle
ñ cōcludit
quidē huius
monet̄ de o
gg
monadem p̄
articulo pri
nisi aliquo
quod est de
Adhuc arg
data seque
hh
Ars
Efficiēs ꝛ ef
rationis
Propter sa
ii
tamē est fal
Alia autem
ratiōis infer

Finit re
gistrum

ZERBI.

QUÆST. METAPHISICAE

1482